CONCIONES QUADRAGESIMALES QUADRUPLICES, VNA CUM ADUENTU, SEPTUAGESIMA, ...

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
20 — K
14

Ordinarĩũ miſſe. Fo.clxxix

te[...]icaz ini[...]ias: ⁊ opro perpetuis li[...]rares. Preci
[...]ua reuere[...]tia pacien- [...]e corpus me[...] cingulo pu
[...]cipere: ⁊ ſic ubi i officio [...]atis: ⁊ caſtitatis virtute pu
[...]rdotali ſeruire [...] abſcon- [...]rifica mentẽ meã: quatinus

C.20.a

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CONCIONES QVADRAGESIMALES QVADRVPLICES, VNA CVM ADVENTV, SEPTVAGESIma, Sexageſ.& Quinquageſ. Ex varijs Authoribus tum antiquiſsimis, tum recentioribus exceptæ, ab admodum Reuerendo Patre Fratre Thoma de Truxillo, Sacræ Theologiæ Præſentato, & Prędicatore generali Ordinis Prædicatorum, nec non Sacræ Scripturæ Lectore in Eccleſia Cathedrali Barcinonenſi.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET REVERENDISSImum Dominũ D. Ioannẽ Dimam Loris Barcinonenſem Epiſcopum, & de Conſi lio S. C. R. M.

CVM VARIIS ET COPIOSISSIMIS INDICIBVS, ADDITA Tabula quadam aurea, ad Conciones breuiter conſtruendas, & memoriæ infigendas, Cum Elencho ad Dominicas, & feſtiuitates præcipuas vtiliſsimo, per totum annum.

S. Mariç de Scala

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

Impreſſæ in Conuentu Barcinonenſi ſanctæ Catherinę Martyris, ordinis Prædicatorũ, Typis Pauli Mali, & Sebaſtiani Cormellas. Anno domini 1591.

Digitized by Google

Digitized by Google

QVID CENSORES INFRA SCRIPTI DE hoc opere iudicauerint.

PErlegimus diligenter & attente ex commiſsione nobis facta ab Illuſtriſ. & Reuerendiſsimo Epiſ. Barcinonenſi: hoc opus Concionum Quadrageſimalium Quadruplicium in duos tomos diſtributum nilq. in eo inuenimus quod fidei & bonis moribus cōtradicat: quin potius affirmamus opus eſſe mira eruditione, pietate, atq. vtilitate refertum, ac denique tali autore dignum. Quem nouimus in concionando peritiſsimum, & in alijs libris quos Typis mādauit fuiſſe omnibus longe gratiſsimum. Ac propterea cenſemus digniſsimum eſſe hoc opus vt prelo mādetur, & in omnium manus perueniat, ac preſertim Concionatorum, cum vtiliſsimum valde ſit omnibus futurum. In cuius rei fidem, noſtra hic nomina ſub ſcripſimus.

F. Gaſpar de Saona Magiſt.
Auguſtinianus

F. Ioannes a Pedrolo Magi.
Carmelitanus.

F. Petrus Soler.
Franciſcanus.

Petrus Egidius ſocietatis
Ieſu.

VIſis approbationibus ex cōmiſsione noſtra Reuerendorum patrum Magiſtrorum huius operis, cuius titulus eſt, Conciones Quadrageſimales Quadruplices & quia etiam ſatis perſpecta nobis eſt eruditio ipſius Autoris, tum ex alijs libris quos impreſsit, tum etiam ex lectionibus quas legit in noſtra Cathedrali Eccleſia, damus licentiam imprimēdi hoc opus in noſtra Diœceſi. Dat Barcinone in noſtro Palatio Epiſcopali. 15. Auguſti 1590.

I. Epiſco. Barcinonen̄.

Digitized by Google

QVID PATRES INFRA SCRIPTI CENSVERINT DE HOC LIBRO

ex commiſsione admodum Reuerendi patris fratris Ioannis Loazes, ſacræ Theologiæ Magiſtri, & Prouincialis ordinis Prædicatorũ in prouincia Aragoniæ.

LEgimus, ac perlegimus hoc opus Concionum Quadrageſimalium, in duos tomos diſtributum, & inuenimus conſonum quidem eſſe ſanę doctrinę, & bonis moribus, exquiſitęque eruditionis eſſe, & materiarum ſelectiſsimarum, ex puriſsimis ac limpidiſsimis ſacrorum autorum, gręcorum, & latinorum fontibus exhauſtarum, & vt vno verbo dicamus, noſtra quidem ſentẽtia opus hoc tanta eſt diligentia cõfectum, quod digniſsimũ eſt vt a quouis concionatore plurimi habeatur. Digniſsimus liber vt ab omnibus legatur, & ad vtilitatem publicam pręlo mandetur: Digniſsimus autor vt ei de tã pio & ſancto labore gratias ingentes habeamus.

F. Raymũdus Paſqual *M*agiſter. F. Raphael Riphos *M*agiſt. F. Saluator Pons *M*agiſter. *F. M*ichael. Ferrer *M*agiſt.

CVm ex Reueren. patribus Magiſtris quibus hoc opus recognoſcendum commiſimus, acceperimus nil in eo contineri quod Catholicæ fidei, aut bonis moribus repugnet, imo potius dignum valde eſſe opus quod in omnium perueniat manus, ac præſertim ipſorum Concionatorum & prædicatorum quibus lõge vtiliſsimum eſt: & quia alia eiuſdem autoris volumina grata etiam omnibus fuerunt, idcirco damus ei facultatem dictum opus imprimendi ſi modo prius licentiam habeat Ordinarij iuxta decreta ſacroſancti Concilij Lateranẽ. & Tridentini. Dat. Valentiæ in noſtro Cõuentu Prædicatorum die 6. Maij. 1590.

F. Ioan Loazes *M*agiſter & Prior Prouincialis.

ILLVSTRIS. ET REVERENDIS. D. D. IOANNI DISMAE LORIS EPISCOPO BARCInonen. vigilantiſsimo, & de Concilio S.C. R,M.

Frater Thomas Trugillo ſacræ Theologiæ præſentatus ordinis Prædicatorum S. P. D.

PRAECLARISSIMA Quidem illa humanitas, & clementia tua ſingularis, Antiſtes Illuſtriſsime, qua ſuperioribus annis reliqua volumina noſtra inclyto tuo nomini conſecrata, accepiſti, mihi profecto animum addidit, vt hoc concionum Quadrageſimalium opus in duos Tomos diſtributum, in tuo etiam nomine typis mandarem. Quamobrem accipies hoc noſtrum munuſculum, eadem vultus hilaritate atq. clementia, qua conſueuiſti clientulorum tuorum munera accipere. Fuerunt equidem volumina illa omnibus multo gratiſsima & iucundiſsima, beneuolis videlicet: nam inuidis ſatis ſcio omnia propemodum diſplicere & iniucunda, atque inſuauia eſſe, tametſi pulcherrima & formoſiſſima ſint. Cęterum non tam propter acumen ingenij noſtri grata extitiſſe mihi perſuadeo, quam quod ſub clariſsimo tuo nomine in vulgus prodierint. Quapropter eodē etiam fauore hos noſtros quamuis immaturos fortaſſe fructus, ſuſcipias oro atq. obteſtor. Quem Deus Optimus Maximus tum cæleſtibus, tum terrenis donis, in dies magis, magiſq. exornet & locupletet.

CVM Sanctæ Eccleſiæ Cathedralis Barcinonenſis Lector eſſem, pie Lector & amantiſſime, atq. Deus Opt. Maximus hanc ciuitatem viſitare dignaretur, in qua pluſquam viginti mille, vt ferunt, graſſante peſte occubuerunt, nec poſſem primo quoq. tempore inde exire negotijs quibuſdam occupatus tum ex parte huius Cathedralis Eccleſiæ, tum etiam ex parte Ciuitatis, videns quod intra priuatam Cellam me continere deberem, cum nuſquam exeundi daretur facultas: decreui ex varijs autoribus has conciones excerpere, quibus ipſe dumtaxat ad meum vſum, commodumq. vterer. Atq. ita Quadruplices conciones conſcripſi, in quarum prima litteram ipſius Euangelij declararem, cui rei Theſaurus quem antea conſcripſeram, magno mihi fuit adiumento, cum in eo multa ex varijs autoribus tum veteribus, tum neotericis congeſsiſſem: in alijs vero tria fere capita & inſtituta propono, atq. in ipſis varia hinc inde cõgero ex claſsicis etiam autoribus deprompta, quos hactenus videre licuit. Cum itaq. à multis requiſitus eſſem vt hæc Typis mandarem in omnium vtilitatem, nulla excuſatione quamuis diu reluctatus ſubterfugere potui, neque illa quidẽ quod omnia hinc inde ex varijs autoribus decerpſiſſem: ſiquidem dicebant, eos omnes hoc tempore plauſibiliores eſſe, qui ita ſcriberent, modo ſelectiora quęq. ex autoribus eligerent, ſicut de me ipſi proculdubio ſperabant. Quod igitur ego præſtiti, pie lector, apertiſsime vides, adhibui ſiquidem ad vtiliora quęq. & ſelectiora deligenda, maximam diligentiam, vt iam nihil neceſſe habeas immenſa euoluere volumina, ſed hunc in locum congeſta ſint omnia. Accedit huc etiã alia vtilitas, quod nihil neceſſe habeas vulgari lingua conſcriptas Conciones euoluere, non quod aliquid ex ipſis huc deriuauerim, aut quod eas doctas eſſe negem, ſed ne poſthac à vetulis arguaris, quod quæ dixiſti, ipſæ iam legerint in ſuo codice vulgari. Hoc porro inſtitutum meum à beneuolis & pijs approbari ſatis ſcio; mordaces autem qui ſolent publice alijs detrahere, cum tamen ipſi in occulto ex alienis laboribus magnam ſibi laudem comparent, vt ait D. Hiero. parum curo. Hi enim vt ait Senec. ſua vtuntur mordendi & detrahendi conſuetudine. Quales ſunt qui de noſtris alijs libris, quos Theſauros inſcripſimus, obmurmurarunt, dicentes, quod ſi ex his vtilitatem aliquam vellemus depromere, bibliothecis opus eſſet Athenienſibus, Aegyptijs, Gręcis, & Alexandrinis, de

quibus

quibus meminerunt Aulus Gel. Amnia, Plutar. & Strabo. Sed fortaſſe id dicunt, quod eorum acies ingenij non valeat eorum librorum vtilitatem penetrare, ſicut penetrauit doctiſsimus ille vir M. Anto. Marſilius Columæ Bononien. C. Archiepiſ. Salernitanus, in opere illo ſuo miræ eruditionis, inſcripto Hydragiologia ſiue de aqua benedicta, Romæ impreſſo 1587. & in indice autorum. Penetrauit etiam eruditiſsimus vir, Cæſar Baronius Soranus, congregationis oratorij presbyter, in ſuo Romano Martyrologio, Venetijs impreſſo 1587. qui paſsim autorem Theſauri citat. Penetrauit etiam doctiſsimus pater Magiſter frater Gerardus Moſanus, Dominicanus, Germanus, in ſua bibliothecha homiliarum priſcorum Eccleſiæ patrum, in quatuor Tomos digeſta, & impreſſa Lugduni 1588. Penetrauit deniq. Reuerendus admodum pater Magiſter Frater Vincentius Iuſtinianus Valentinus ordinis prædicatorum, in ſuo illo libello eruditiſsimo de plagis ſanctę Catherinæ Senenſis, impreſſo Valentię, & Barcinone 1583, Penetrarunt etiam illi ad quorum petitionem tam varijs impreſsionibus dicti libri excuſsi ſunt, nempe impreſsione Colonienſi, Romana, Veneta anno 1586. & quidem ſępe, item Pariſienſi 1586 Lugdunenſi 1582. Meliora igitur nobis dent qui nos clanculum mordēt. Sed hęc hactenus. Ego interim omnes oro, vt ſi forte vſpiam offenderimus, nobis veniam dent, atque pro nobis apud Dominum precibus ſuis intercedant. Vale candide Lector.

F. FRANCISCVS OLIVERA LVSITANVS Ordinis Prædicatorum in laudem & encomia libri & eius Autoris Epigramma.

QVID Præceps quæris, dic Lector candide? robur?
Quo regum vires vincere vbiq. queas:
Eſt ne Dei charitas nimium quod habere requiris?
Pœna an ſolamen, triſtitiaq. feræ?
Eſt ne in terrenis ſuperi ſeu gloria cæli?
An ſunt victricis ſerta decora ducis?
Quid? ſunt diuitiæ ſuperantes tempus, & æuum?
An virtus, quæ ornat quicquid in orbe nitet?
Spes ne eſt: an mortis gelido medicina veneno?
Eſt errore carens candida & alma Fides?
En Robur, Charitas, Solamen, Gloria, Serta,
Diuitiæ, Virtus, Spes, Medicina, Fides.

IN LAVDEM LIBRORVM REVERENDI Patris Fratris Thomæ Truſilij, Præſentati ordinis Prædicatorum, carmen ad Lectorem, Franciſco Calça Equite, & doctore clariſsimo Autore.

Copia dicendi tibi ſi, fæcundaq. ſylua
Sermonum grata eſt: florida prata vides:
Quæ ſummo ſtudio Frater Truſilius aucta
Effecit varijs floribus, & violis.
Sunt congeſta inibi quæ Græci, quæq. Latini
Perdocte varij compoſuere viri.
Sunt & peccanti percommoda pharmaca multa
Vitæ hunc vt prauæ pœnituiſſe iuuet.
Concionatorem, populo qui dicere curat
Optima verba, ſuis inſtruit iſte libris.
Et facit vt paruo ſimul adſint multa labore
Dicenti, auditor quæ cupide accipiat.
Quiſnam igitur ſtudium id tam multis vtile, ineptum
Dixerit, aut auſit ſpargere conuicijs?
Quin fuerit potius ter dignus ineptus haberi
Si quemquam facere id, permouet inuidia.
Eſt labor haud modicus, doctorum euoluere libros:
Hinc violas, atq. hinc lilia colligere.
Id ſtudium fuerit ſi quando perutile multis:
Zoile cur auſis rodere dente tuo?.
Ille quidem vigilat cunctis percommodus: at tu
Obgannis, grunnis, rumperis inuidia.
Negligit is rhonchos, blaſphemaq. verba latrantum
Contentus ſtudijs vtilis eſſe ſuis.
Contentus placuiſſe Deo, placuiſſe viriſq.
Improba quos nunquam corripit inuidia.

Errata ſic corriges.

Si aliqua forte errata in numeris marginum horum librorum quæ nobis exciderint, calente prælo, inueneris: perfacile quidem conſultis concordantijs illa emendabis: & ſubinde ad Indices ſacræ ſcripturæ accedes, qui tibi ea fideliſsime commonſtrabunt

A

DOMINICA prima in Aduentu Domini.

CONCIO PRIMA.

ERVNT *ſigna in Sole, & Luna, & Stellis.* *Clau. Gu. ſuper. Mat 24.*
Luc. 21. Matth. 24 Marci. 13. Animaduerten
dum quidem ſtatim initio cenſui fratres cha
B riſsimi, vt indę potiſsimũ noſtra exordiatur
oratio, vnde Euangelica exorſa eſt hiſtoria:
quòd cum hic Chriſtus de futuris calamita
tibus prophetet, ea etiam vtitur phraſi & lo-
cutione, qua prophetæ conſueuerunt affectum eorum qui inſig *Phraſes prophetarum.*
ni aliqua calamitate percellũtur, graphicè deſcribere. Hũc enim
per tenebras Solis ac Lunæ, necnon per moleſtiam ſtellarum de-
lineant. Cuius quidem rei locupletiſsimum nobis teſtimonium
exhibuit Euangelicus ille vates Iſaias, cũ de atrociſsima illa Ba-
bylioniæ deuaſtatione ita loquitur. Ecce inquit, dies domini ve *Iſai. 13.*
C niet crudelis & indignationis plenus, & iræ, furoriſq; ad ponen
dam terram in ſolitudinem, & peccatores eius conterẽdos de ea:
quoniam ſtellæ cęli & ſplendor earum, non expandent lumen
ſuum. Obtenebrátus eſt Sol in ortu ſuo, & Luna non ſplendebit *Superbos quomodo humiliet Deus.*
in lumine ſuo, & viſitabo ſuper orbis mala, & contra impios ini-
quitatem eorum. Et quieſcere faciam ſuperbiam infidelium, &
arrogantiam fortium humiliabo. Tum præterea ex Ezechielis
vaticinio hoc ipſum planiſsimè conſtat: hic enim calamitates & *Ezech. 32 Ioe. 3.*
miſerias Pharaoni & eius regno impendentes, denuntiare vo-
D lens, inter cætera ita intonuit, irrigabo inquit terram fætore ſan
guinis tui, inſuper montes & valles implebuntur ex te. Et ope-
riam cum extinctus fueris cælos, & nigreſcere faciã ſtellas eius.
Solem nube tegam, & Luna non dabit lumen ſuum: omnia lu-
minaria cæli mærere faciã ſuper te, & dabo tenebras ſuper ter-
ram tuam.

Porro diligentiſsimus ille vir & doctiſsimus Abulẽſis, de iſta
obtenebratione loquens. Durabit inquit forte hæc ſolis obte- *Abul. ſuper Mat. 24. q. 83.*
nebratio maiori tempore quàm durare ſoleant eclipſes, vt aper-
te conſtet non factum eſſe naturaliter, ſed ex Dei ſolius opera-
tione. Et tunc inquit non procedet inconueniens de luminis

Solis & Lunæ accremento, quandoquidẽ ſignum iſtud erit antẽ D
Matth. diem iudicij, & tunc Sol & Luna ad tempus patientur huiuſmo
24. di obſcuritatem: at rurſus conſuetum remeabit lumen, vt fieri
moris eſt eclipſibus finitis: & in illo manebit lumine vſque in
diem iudicij & tũc augebitur lumẽ, ita vt ſit lux Lunæ ſicut lux
Iſa.30. Solis, & lux Solis ſeptempliciter, iuxta Iſaiam 30. cap. Nã vt prę
Glo.ordi. clarè ordinaria teſtatur Gloſſa, Sol & Luna, & ſtellæ, ad tempus
in Matt. ſuo lumine priuabuntur, vt vicinum indicent aduentum Domi-
ni: ſed peracto die iudicij mundo innouato, maius lumen re-
cipient, vel ſuperueniẽte claritate veri luminis, videbuntur obſ-
Simile. curari & nullius eſſe luminis: ſicut præſente ſole, nullius fere lu E
Glo. Ly- minis eſſe videntur Luna & ſtellæ. Quin & Lyranus ait, quod
ra in Mat corpora cæleſtia tunc manebunt in ſua natura integra, ſed iſta
thæ 24. obſcuritas erit reſpectu noſtri per interpoſitionẽ alicuius corpo
ris opaci, quemadmodum fit in eclipſi. Stellæ autem cadent nõ
quantum ad earũ ſubſtãtiam cum ſint incorruptibiles, ſed ſecun-
dum apparentiam, quia veræ ſtellæ abſcondentur per nubiũ den
Ab. ſup. ſitatẽ, & de nubibus terram verſus deſcendent exhalationes
Mat. 24. ignitæ quæ dicuntur ſtellæ cadẽtes: vnde & Abulenſis ait quod
q.85. 91. circa diem iudicij cadẽt multę de his exhalationibus ignitis, qua
& 92. les & in quanto numero nunquam ante hac ceciderant, ne exi- F
ſtimetur hoc naturaliter euenire, ſed ad aliquod magnũ ſignifi-
candũ Deus volet quod illa ſigna non ſolũ ſint magna, ſed etiam
in ſe ſint terribilia, & inducant hominibus timorem.

Erunt ſigna in Sole & Luna. In Sole vt Gorranus ait, ſignũ quó-
Gorra. in dam legitur triplex fuiſſe: primò, ſtatio tẽpore Ioſue: ſecundò
Luc. 21. retroceſsio vel retrogradatio tempore Ezechię: tertiò, occulta-
tio vel obſcuratio tempore Paſsionis Chriſti: aliud inſuper ſig-
num etiam futurum, de quo hodiernum loquitur Euangelium.
Primum autem ſignum accidit pro peccato Aegyptiorum, vt G
Exo. 10. cõſtat Exo. 10. ſecundum vero pro incredulitate Ezechiæ, vt
Iſa. 38. conſtat Iſa. 38. Tertiũ pro peccatis Iudæorũ, vt conſtat Mat. 27.
ſignum tamen quod futurũ eſt in die iudicij, erit pro peccato
omnium tam Iudæorum quam gentium, vt habetur hic & hæc
Mat 27. quidẽ obſcuratio vocatur hoc loco ſignũ in ſole. Explicans autẽ
Angelicus Doctor hunc locum, ita habet. Videtur obijci ad id
D. Tho. in quod dicitur quod Sol obſcurabitur, quia dicitur Eſai. 30. Et
Mat. 24. erit lux Lunæ ſicut lux Solis, & lux Solis ſeptẽpliciter: vnde ad
Iſa.30. hoc vidẽdum debes diſtinguere tria tẽpora, tẽpus ante aduentũ,
tẽpus in aduentu, & poſt aduentum. Ante aduentũ Chriſti hu-
Ioel 2. iuſmodi obſeruationes fient de quibus hic dicitur, & Ioe. 2.
Sol

A Sol conuertetur in tenebras, in Chriſti aduentu non mutabuntur ſecundum ſubſtantiam, ſed ſecundũ cóparationẽ, quia tanta erit claritas Chriſti & ſanctorum, quod nec apparebit lux eorũ, iuxta illud Eſa. 24. Erubeſcet Luna, & confundetur Sol: ſed poſt diem iudicij augebitur claritas Lunæ & ſtellarum, & tunc erit verum quod dicitur Eſa. 30, ſcilicet quod Solis Lumen erit ſeptempliciter, ſicut Lumen ſeptem dierũ: vt igitur cum quis moritur, oculi amittũt ſuam lucem, concutiuntur membra, & fluit aluus, ita oculi mundi, qui ſunt Sol, Luna, & ſtellæ, lumen per- *Eſa. 24.* *Eſa. 30.* *Simile.* *Pan. de*
B dent, quatiẽtur eius oſſa, quæ ſunt cæli & fluet magno mugitu mare, quod aluus mũdi eſt. Si autem cælum irã deſcendentis ferre nequit, ſed obtenebratur & defluxũ patitur ſtellarũ, quid peccator ferre poterit? porro per angelos mediæ Hierarchiæ qui virtutes dicuntur, ad quos operationes miraculorum ſpectant, ignitæ quædam exhalationes figuram habentes ſtellarum cadent de cælo, & forte ab iſto igne decidente in modum ſtellarum, aduretur terra, & elementa calore ſoluentur. *pala. in Mat. 24.* *Soarez. Epiſco. in Mat. 24.*

Erunt ſigna in Sole & Luna, & ſtellis. Domine quod quæſo pa- *Peccatũ quãtopere oderit Deus*
C trarunt malum Sol & Luna, quod ita eos punias, & luce eos priues? ſed quamuis iſti planetæ non peccauerint, tamẽ puniẽtur, quia peccatoribus ſeruierunt. Conſidera igitur, o pecator, vigilanter & neruosè, quantopere Deus peccatũ oderit: ſiquidem & peccatũ damnat, & inſtrumentũ etiam peccati: vnde præcepit dominus Moſi, vt quando expugnarent filij Iſrael aliquam ciuitatem inimicorum, deſtruerent ligna, arbores, & Syluas. Sic Sauli præcepit dominus vt deſtrueret boues, oues & omnia quæ erant Amalech, quæ quidẽ non peccauerunt, ſicut nec muri Hiericho. Tum etiã Deus optimus maximus ſerpentem qui ho- *Deu. 20.* *1. Reg. 15.* *Ioſue 6.* *Gene. 3.*
D minem decepit, puniuit dicens: ſuper pectus tuum gradieris qui quidẽ ſerpẽs culpã nõ habebat, cũ diabolus loqueretur in eo: ſed quia inſtrumentum fuit peccati punitur. Quare diligentiſsime & excitatiſsime tecum ipſe pecator ruminare debes, quod luna ipſa quæ te noctu illuminat quando ad peccandum, vt pote adulterandum, aut furandum, te confers, & Sol qui te reficit & recreat, quando inique agis, Luce orbantur, cum non inſurrexerint contra te, quando Deum creatorem ſuum & tuum offendebas. Quin & terra ipſa comburetur, quæ te peccatis indulgentem non abſorbuit. Atq; hæc quidem omnia præſtat Deus in ipſorum peccatorum deteſtationem, & vt metum & formidinẽ peccatori incutiat, præcaueatq; & meditetur quã atrox suppli- *Creaturæ puniuntur quia nõ inſurrexerũt contra peccantes.*

cium ipſum maneat autorem videlicet ſcelerum, ſi quidem ſenſu E
carentes creaturas tãtopere punit Deus, quòd peccanti deſer-
Iudith. 2. uierint. Cum olim Holophernes vaſtaſſet & ſubiugaſſet ter-
Simile. ram Madian, deſcendit in campos Damaſci in diebus meſsis, &
ſuccendit omnia ſata, omneſq; arbores & vineas fecit incendi,
& cecidit timor illius ſuper omnes habitantes terram. Sic planè
Timor hor- vt totamente atq; omnibus artubus contremiſcant peccatores,
ribilis in ſicut Holophernes arbores, ita Deus ſuccendet terram, Solem
die iudicij. etiam, Lunam & Stellas obtenebrabit. Quod ſi cælum iudicis deſ
cendentis excandeſcentiam ferre nequit, ſed tenebris potius F
ſqualet & ſordeſcit, quid obſecro tunc miſero peccatore fiet?
Exod. 20. Filij quidem Iſrael metu perculſi, videntes tot, taliaq; tonitrua
& fulgura, dixerunt Moyſi, loquere tu nobis, ne loquatur nobis
Deus, quid igitur dicetq; facietq; peccator, tot, tantiſq; conſpe-
ctis ſignis, prodigijs atq; portentis? Si reformidãt homines ſolis
Similia obſcuritatem inſolitam, ſi non conſuetas horreſcunt tenebras,
pulchra. ſicut Aegyptij de quibus in Exodo dicitur, quòd factæ ſunt tene
Exod. 10. bræ horribles in vniuerſa terra, & tribus diebus nemo vidit fra
trem ſuum, nec mouit ſe de loco in quo erat. Si pauent terremo
tum, ſi ventorum vehementiam, ſi fluctus maris, ſi nocturnos G
ſtrepitus, ſi leonum rugitus: quãto quæſo magis, & intimis qui-
dem ſenſibus, exanimantia illa ſigna timido ſanguine refugient
& perhorreſcent? ſed iam quid ſequatur audiamus.

Et in terris preſſura gentiũ, præ confuſione ſonitus maris & fluctuũ. Li
bet ſtatim hoc loco elegantem quandam & ſalutarem Gregorij
Gregor. in Magni parænesim ſubijcere. Redemptor noſter inquit, paratos
Euan. ho- nos inuenire deſiderans, ſeneſcentem mundum quę mala ſequã
mil. 1. tur denuntiat, vt nos ab eius amore compeſcat, vt ſi Deum me
tuere in tranquillitate non volumus, ſaltem vicinum eius iudi-
cium timeamus. Illum ergo diem fratres chariſsimi ante ocu-
los ponite & quicquid modo graue creditur, in eius compara- H
tione leue dicite: quia ab illa tribulatione vltima tãto ſunt illæ tri
bulationes diſsimiles, quantũ à potentia iudicis perſona præ-
Haym. ho- conis diſtat. Vnde & Haymõ præclarè ait, quod præuidens do-
mi. in do- minus humanæ fragilitatis tribulationes & preſſuras quæ circa
mi. 2. ad- finem ſeculi vẽturæ ſunt, longè ante eas prædicere voluit, vt tan
uentus. to facilius tolerarentur, quanto ab ipſo longius prædictæ reco-
luntur: iuſtũ enim eſt vt inſenſati homines qui in cunctis peccaue
runt, per cuncta feriantur ideſt ſi peccauerunt per aeris ſerenita
tem, feriantur per tempeſtates, & ſic ab inſenſatis rebus alijs fe-
Sapien. 5. riantur, vt impleatur idquod ſcriptum eſt Sapi. 5. pugnabit cum
illo

A illo orbis terrarum. Immutatis enim cœlorum virtutibus, conſequẽs eſt vt omnia deinceps quæ ſub cælo ſunt & à cæleſti virtute dependent, immutentur. Hoc enim fere diuinæ prouidentiæ munus eſt, vt inſignes rerum humanarũ ſtrages, formidoloſis antea ſignis, aut prophetarum vocibus prænũciet. Sic enim priuſquam Antiochus rex horrendam illam cladem iudæis intulit, in qua octuaginta hominum millia Hieroſolymis trucidauit, totidemq; captiuos duxit, & ſacratiſsimum templum ſacrilego furore temerare & ſpoliare auſus eſt, quadraginta dierum ſpatio armati exercitus in aere dimicantes, aliaq; horrenda ſigna viſa ſunt. Merito igitur peccatores tot tantaq; à cęleſtibus creaturis B patientur: quia enim claritate Solis, & Lunæ, & Stellarum, abuſi ſunt, vidẽdo per eam quidconcupiſcerẽt, & quid mali facerẽt, vertetur eis ſol in tenebras, quia vero pace temporali per ſtultã ſecuritatem male vſi ſunt fiet confuſio maris & fluctuum. 1. *Mac.* 1. *Rhad. Arde. hom.* 2. *dom. adu.*

Areſcentibus hominibus pratimore, & expectatione, quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. Areſcentibus ait Gorranus, præ timore malorum inſtantium, & expectatione futurorum adhuc diſtantium. Hæc autem mala ſuperuenient, ideſt deſuper ſcilicet de cælo venient vniuerſo orbi, & nullus erit locus refugij. Non eſt mirum ſi homines areſcent prætimore, nam virtutes cælorũ ideſt angeli mo- C uebũtur, ideſt ad modum trementium ſe habebunt. Illa quidem tribulatio eſt vtcumq; tolerablis vt inquit Haymõ, poſt cuius finem gaudium ſperatur: illa vero dura, aſpera & intolerabilis, quę cum ſua preſentia cruciet, in futuro etiam maiora comminatur. Vtrumq; autem reprobis illa tribulatione continget: quia & prę ſentia mala ſuſtinebũt, & in futuro maiora expectabunt, qui & foris pœnam, & intus timorem habebũt, nec de præſentibus, nec de futuris ſecuritatem habere poterunt. *Areſcentibus hominibus*, ideſt cunctis hominibus præſertim iniuſtis, quia præ magnitudi- D ne formidinis & mæroris, corporalis harmonia quandam deſiccationẽ & extenuationem incurret in eis. Sed tamen quanuis acerbiſsima ſint, quæ tunc homines patientur, magis tamen eos futurorum præſagia quam præſentia malorum incõmoda cruciabunt: idquod iuſto Dei iudicio fiet, vt qui futurorum ſemper obliti præſentia ſemper cogitabant, tunc & præſentibus torqueantur, & futurorũ metu multo magis excruciẽtur. *Gorra. ſuper Lu.* 21 *Hay. ho. in dom.* 2. *aduen.* *Diony. Carthu. in Luc.* 21.

Nam virtutes calorum mouebuntur. Omnes angeli, ad quos pertinet mouere cælos, & facere cætera quæ circa cælos ſunt, habebunt tunc ſpeciales operationes, maiores quas nunquã habuerunt, ita vt in comparatione præcedẽtium, iſtæ eſſe operatio- *Abul. in Mat.* 24. *q.* 49.

nes,& ad has moueri dicantur angeli, & priores dicantur eſſe E
Chryſoſto. in Matt. homi.77. quies quædam,& otium Merito autem vt ait Chryſoſt.mouebuntur virtutes cælorum cum tantam mutationem rerum perſpiciunt.Mirabuntur enim videntes vniuerſa commutari,conſeruos rationes vitæ referre,orbem omnem terribili aſsiſtentem tribunali ac omnes qui ab Adā ad aduētum vſq; illum facti ſunt,
Autor Similitudo. operum rationem reddere.Si enim mutatio Lunæ tantos acceſſus & defectus parit in mari:& ſi eius cum Mercurio coniūctio, gignit tantas procellas:ſi coniunctio Iupitris & Saturni poteſt tantas mutationes in terra imprimere:Si propter mutuos plane F tarum aſpectus tantæ fiunt mutationes,quid quæſo futurum eſt cum aſtra omnia,planetæ & ſigna de ſua ſede dimouebūtur aut perturbabuntur,& omnes deniq;cæli cardines cōmouebuntur? perſpicuum ſanè eſt quoniam quidem hic adeò pendemus ex ſu
Ariſtot.in lib.Mete. perioribus,vt teſtatur Ariſtoteles,& in illis tanta eſt futura perturbatio,hic etiam perturbanda omnia fore.

Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube,cum poteſtate magna & maieſtate. Sicut in nube aſcendit in cælum ab Apoſtolis,
Lyran. in Mat. 24 propterquod dicitur Acto.1. hic Ieſus qui aſſumptus eſt à vobis in cælum,ſic veniet.Cum poteſtate inquam veniet & vt domi- G nus,qui primo venit vt ſeruus. Hūc etiam locum explicans ve
Beda in ſer.2.adu. nerabilis ille Beda ait:in poteſtate & maieſtate viſuri ſunt, quē in humilitate poſitum audere noluerunt, vt virtutē eius tanto tunc diſtrictius ſentiant,quanto nunc ceruicem cordis, in eius patientiam non inclinant.Poteſt autem eſſe quæſtio vt ait bea-
D.Tho.in Mat.24. tus Thomas vtrum tam boni quam mali ſint eum viſuri in ſpecie glorioſa:& dicēdum quod ſic:& ratio aſsignatur Eſa.26. vbi
Eſai. 26. diſputans dominus cum Propheta dicit,non videbis gloriam domini,& reſpondet Propheta,domine exaltetur manus tua vt nō
Simile. videant.Cui reſpondit dominus,videant,& confundantur;vndè H boni videbunt ad lætitiam,mali ad cruciatum & triſtitiam:quando enim aliquis timet puniri, quanto maior poteſtas iudicis contra ipſum apparet,magis affligitur,ſic quanto Chriſtus magis apparebit glorioſus,tanto magis cruciabuntur mali. Porrò qualis futura ſit hæc poteſtas,apertè in ſancto Euangelio declara
Simile. tur cū dicitur,quòd erunt ſigna in Sole, Luna,& Stellis.Si enim eclipſis naturalis quæ per horam durat,vſq; adeo homines territat,quantus putas futurus eſt terror cum videbunt homines tantam ſyderum obſcuritatem & obtenebrationem? Si exiguus
Simile terræmotus omnes perterrefacere ſolet, quid tunc dicendū cēſes,quādo conturbabuntur omnia? nam virtutes inquit cælorū moue-

A mouebũtur, ideſt exercitus angelici, qui colligẽt oſſa per varios
tumulos, variaq; orbis terrę loca lõgè latèq; diſperſa: omnes au *Virtutes*
tẽ homines prę timore prope exanimabũtur, etiã culpa carẽtes. *cælorũ quæ*
Sicut accidere ſolet in familia, cũ pater ipſe familias ira incandu *ſint.*
erit: itẽ virtutes cælorũ mouebũtur, ideſt ipſa ſydera & planetæ *Horribilis*
quodãmodo ceu horologiũ diſturbabũtur. Poteſt etiã intelligi *dies domi-*
quod cæli quãuis fortiſſimi & incorruptibiles, atq; perpetui, ni *ni.*
hilominus contremiſcẽt, & quodãmodo turbabũtur: tũ etiam *Similia.*
ipſa luminaria in cælo, & ſaxa immania in terra. Quemadmodũ *Cælorũ mu*
B enim quãdo iudex aliquis à rege mittitur propter atrocitatẽ ali *tationes.*
cuius criminis, etiã qui nulli culpæ ſunt addicti cõtremiſcũt, cũ *Simile.*
videant aliũ puniri quòd malè locutus ſit, alium vero quòd ta-
cuerit: ſic planè dies domini horrẽdus erit, in quo etiã elemẽta, *Mutatio-*
quæ quodãmodo peccatorem diſſimulaſſe videntur, puniẽtur: ta *nes varia*
le eſt enim ipſum peccatũ, vt mundum etiã ipſum in quo patra *in mundo.*
tũ eſt, cõturbet atq; diripiat. Tũc quidẽ creaturæ omnes cõtra ho *Sap. 5.*
minẽ armabũtur, vt dicitur Sap. 5. cũ videant creatorem ſuũ, qui
pro homine paſſus eſt, ab eodem impugnari. Quod ſi Paulus ait *Roma. 8.*
Ro. 8. Si Deus pro nobis, quis cõtra nos, optimè quidẽ etiã dice
C re poterimus, ſi Deus contra nos, quis non pugnabit aduerſum *Pſal. 106.*
nos? Ac boni quidem hoc die lętabuntur, iuxta illud Pſal. 106. Vi
debũt recti, & lætabũtur: mali autẽ cõtra, conturbabũtur & per *Sapien. 5.*
terrefiẽt, iuxta ac dicitur Sap. 5. Videntes turbabũtur timore hor
ribili. Iuſtũ etenim erit Dei iudiciũ, vt quoniã ſcelera tua in hac *Confuſio-*
vita ſecreta aliqua correctione emendare nõ vis, vt pote infirmi *nẽ ſuſtine*
tate aliqua, vel calamitate quã neſcis vnde veniat, tunc quidẽ in *bunt mali*
publico theatro ſanctorũ omniũ, ignominia afficiaris & condẽ *in die iu-*
neris. Quam quidẽ ignominiam præcedent ſigna in ſyderibus ſi- *dicij.*
cut quando domus aliqua ruinã molitur, aut mors alicuius in-
D ſtat, ſigna aliqua præcedere ſolent. *Beda ſer.*

His autẽ fieri incipiẽtibus reſpicite & leuate capita veſtra, quoniã appro *1. dom. ad*
pinquat redẽptio veſtra. In ſcriptura Sacra vt ait Beda, ſæpe caput *uen.*
pro mente ponitur, quia ſicut capite reguntur mẽbra, ita actio *Glo. ord. in*
nes à mẽte diſponũtur. Leuare itaq; capita eſt mentes noſtras ad *Luc. 21.*
gaudia patriæ cæleſtis erigere, quaſi dicat vt ait Gloſſa, exhilara *Greg. ho. 1*
te corda veſtra, quia dũ finitur mũdus cui amici nõ eſtis, prope *ſuper Euã*
eſt redẽptio quã quæſiuiſtis: qui ergo appropinquãte mũdi fine *gel.*
nõ gaudet, vt ait Greg. amicũ ſe eſſe illius teſtatur: ex mũdi enim *Ant. Bro.*
deſtructione lugere, eorum eſt, qui radices cordis in eius amore *in Eu. 1. p.*
plantauerũt, nos autẽ qui cæleſtis patriæ gaudia æterna cognoui *4. 113.*
mus, feſtinare ad eã citiſsimè debemus. Attollite capita veſtra, *Apoc. 21.*

quo iam in propinquo erit regnũ Dei (ait Deus bonis & iuſtis) E
Ap. c. 21. in quo nulla iam erit afflictio, ſed perpetua tranquillitas, iuxta
Rhudol. illud Apo. 21. abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis ſan-
Arden. ctorum. Quare penſate diligenter, vt ait Rhudol. Arden. quã in-
effabiliter gaudebunt electi, quando veniet ſpes ſua, deſiderium
ſuũ, Deus & Dominus ſuus: quãdo trãsferet eos à valle lachryma-
rũ ad altitudinẽ gaudiorũ, ab exilio ad patriã, à miſeria ad beati-
tudinẽ. Leuate capita veſtra: vulgo enim dici ſolet cũ aliquis eſt
triſtis, quod demiſſo capite ambulet, cũ autem lætus eſt, quòd e-
recto incedat capite: tum etiam dicimus Petrum, vel Ioannem,
caput iam erexiſſe, vnde Iob. 10 dicitur, non leuabo caput. F
D. Hie in Mat. 13. *Videte ficulneam & omnes arbores.* Hæc eſt Prophetia ait Hierony-
mus, folia nata ſunt verba præſentia, æſtas vero proxima dies eſt
iudicij, in quo vnaquæque arbor manifeſtabit quæ intus habuit,
an aridum ad comburendum, an viride ad plantandum.
D. Tho. in Matt. 24 *Scitis quoniam prope eſt æſtas.* Arbores in Hyeme vt ait Angelicus
Doctor, vitam habent, tamen occultam, vnde nõ producunt fo-
lia, neque fructus, ſed in principio veris incipiunt pullulare & tũc
apparet vita, ſic etiam ſancti modo non apparent, vt habetur ad
Coloſ. 3. mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto,
ſed tunc vita ſanctorum apparebit cum veniet æſtas, ideſt ęterna
retributio. Cõparat autem arbores humano generi, vt teſtatur G
D. Bonauen. In Luc. 21. Seraphicus ille Doctor Eccleſiæ ſanctus Bonauentura, quia ſicut
impoſsibile eſt arborẽ ſecus viam fructus ad maturitatem ſer-
uare, ſic difficile eſt hominem iuxta mundum viuentem, ætatem
immaculatam vſque ad finẽ tenere. Sicut etiam arbores fructi-
Simile. ficant abſente Hyemę, ſic homo fructum habet poſt tribulatio-
Can. 2. nẽ, Canti. 2. iam Hyems tranſijt, & paulo poſt, ficus protulit
Hebr. 12. groſſos ſuos, hic fructus eſt per tolerantiam tribulationis, ad
Heb. 12. omnis diſciplina, in præſenti quidem videtur eſſe nõ gau-
Eſa. 25. dij ſed mæroris, poſtea autẽ fructũ paccatiſsimũ exercitatis per
Tob. 3. eam reddet iuſtitiæ: in hac æſtatę ceſſabit pluuia lachrymarũ, Eſa.
Cypr. ad Demetrianum circa principiũ epiſto. 25. auferet Dominus Deus lachrymam ab omni facie & Tob. 3. H
poſt tempeſtatem tranquillũ facies. Scire debemus ſenuiſſe iam
mundũ, ait Cyprianus, nõ illis viribus ſtare quibus prius ſteterat
nec vigore & robore eo valere, quo antea præualebat. Hoc etiã
nobis tacentibus, & nulla de ſcripturis ſanctis, prædicationibuſ-
Mundus iam ſeneſcit & debilitatur. que diuinis, documenta promentibus, mundus ipſe iam loqui-
tur, & occaſũ ſui, rerũ labentiũ probatione teſtatur. Nõ Hyemę
nutriendis ſeminibus tanta imbrium copia eſt, nõ frugibus æſta-
te torrẽdis ſolita flagrantia eſt. Minus auri & argenti opus ſug-
gerunt

A gerunt exhauſta iam metalla, & pauperes venæ breuiantur in dies ſingulos, & decreſcit in aruis agricola, in mari nauta, miles in caſtris, innocentia in foro, iuſtitia in iudicio, in amicis cõcordia, in moribus diſciplina. Putas ne tu tantã poſſe ſubſtãtiã rei ſeneſcẽtis exiſtere, quãta prius potuit nouella adhuc & vegeta iuuẽta pollere? Minuatur neceſſe eſt, quidquid fine iam proximo in occidua & in extrema deuergit. Sic ſol in occaſu ſuo radios minus claros & ignei ſplendoris iaculatur. Sic declinante iã curſu, exoletis cornibus Luna tenuatur, & arbor quæ fuerat ante viridis & fertilis, areſcẽtibus ramis fit poſt modũ ſterilis & ſenectute deformis. B Hæc ſententia mundo data eſt: hæc Dei lex eſt, vt omnia orta occidant, & aucta ſeneſcant, vt infirmentur fortia & magna minuantur. Olim vltra octingẽtos & nõgentos annos vita hominũ longeua procedebat, & vix nũc poteſt ad cẽtenarium numerũ peruenire, canos videmus in pueris, capilli deficiũt ante quã creſcãt, nec ætas in ſenectutẽ peruenit. Sed nullus mirari debet ſingula in mundo cœpiſſe deficere, quãdo totus ipſe iã mundus in defectione ſit & in fine.

Virtutes iã refrigeſcũt in mũdo.

Hominũ vita breuis.

Pueri ſtatim caneſcunt.

Cælum & terra tranſibunt, verba autẽ mea non præteribunt. Nihil in corporũ natura, cælo, & terra durabile erit, ſed trãſibit velocius quã ſermo meus: ait ergo cœlũ & terra trãſibũt, quaſi dicat, omne quod apud vos durabile & ſine mutatione eſt, ad æternitatem C durabile non eſt: & omne quod apud me tranſire cernitis, fixũ & ſine tranſitu tenetur, quia ſermo meus qui tranſit, ſentẽtias manentes exprimit. Itaque cũ verba mea ita abſque dubio ſint implenda, videte ne contra prolationem verborum meorum ſitis dediti crapulę & ebrietati & ſecularibus deſiderijs & curis, ſicut quidã eorum tẽpore imminentis iudicij, de quibus dicitur, cũ dixerint pax & ſecuritas, ſuperueniet repentinus interitus. Eſaias dicit, cæli ſicut fumus liqueſcẽt, & terra ſicut veſtimẽtũ atteretur, & habitatores eius ſicut hæc interibunt, ſalus autem mea in ſempiternum erit, & iuſtitia mea non deficiet. Cæterũ Deus optimus maximus tanquã bonus venator, prædã ipſam ſuo loco & D tẽpore congruenti præſtolatur, videlicet in die iudicij nos expectat, & mortis tempore, omnibus enim nobis velimus nolimus ſubeunda & experiunda mors eſt. Sic plane in die iudicij probabitur apertè quis fuerit ſpica bonorũ operũ, & quis paleas tãtum igne cõſumendas habebit; ipſi enim ſuis operibus locupletiſsimum de ſe teſtimonium exhibebunt. Cæterum quãtum cõducat ſæpe in memoriã reuocare quòd mortales ſimus, & mortis iugum à nobis depellere nulla ratione poſsimus, teſtatus eſt

Greg. Ho. 1. in Euãge. & glo. ordi. in Luc. 21.

1. ad The. 5.

D. Hiero. in Iſa. lib. 14. c. 51. to. 5.

ſactus ille Patriarcha Ioſeph pręcipiēs Hebræis vt ſimul etiā quā E
Gene.50. do ouantes & glorioſi de Aegypto egrederētur, oſſa ipſius aſpor tarent, vt mortalis cōditionis ſemper memores, nihil turpe vnquam cōmitterent. Quin & viri docti aſſerūt, quòd quā Io Noe
Gene.7. in greſſus eſt arcā, exhumauit oſſa protoparentis, quæ quidem poſtquam egreſſus eſt de arca, filijs ſuis diſtribuenda cenſuit, vt hoc pacto non tam protoparentis membra conſeruarent quam mortis memoriam diu multumque apud ſe retinerent, & vitæ ſuę honeſtam & laudabilem inirent rationem.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS. F

CONCIO SECVNDA.

Autor 10.1.13. ERunt ſigna in Sole, & Luna, & ſtellis. Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Quid hoc noui, aut monſtri ſimile, agnus benigne & manſuete? Contra hominē ipſum tātis opus eſt tonitruis, portentis atque prodigijs? Contra folium quod vēto rapitur oſtendis potentiam tuā, & ſtipulam ſiccā perſequeris? aliquid mihi credite fratres, mirabile eſt in hac re, & aliquod ſalutare myſteriū deliteſcit, vultis ſcire quid ſit, inquit Deus per
Iſa.42. Iſaiā, tacui ſemper, ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar, diſſipabo, & abſorbebo ſimul, deſertos faciam montes & colles, & G
omne gramen eorum exiccabo, & ponam flumina in inſulas, &
Peccata noſtra dei irā prouocant. ſtagna arefaciam. Exuberāt iā & inūdant peccata veſtra, ac propterea tantopere commoueor & incandeſco. Si iratus ſum, veſtra eſt culpa, vobis ipſis hoc aſsignate, non mihi: ego enim hoc præſto quaſi inuitus & à vobis quaſi ad ſingulare certamen prouocatus. Nūquid non debeo iraſci? iudex enim iuſtus ſum, & for
Pſal.7. tis. Quod ſi non quaſi inuitus, hoc facerem, certè neminem ſubmonerem, at clamo ſemper, & præ tantis clamoribus, raucæ iā propemodū factæ ſunt fauces meæ. Non quidem vult te percu- H
tere aut lædere, qui ſemper clamando ſubmonet, caue tibi peccator, obſerua, conſiderato. Si ego de veſtra punitione oblectarer, nunquā tam ſæpè vos admonerem: non enim delector in perditionibus veſtris. Deus enim mortem non fecit, nec delectatur in perditione viuorū: & Oſee 13. perditio tua Iſraęl ex te. Ex
Tob 3. vobis igitur prouenit tanti mali culpa & ſeges. Cęterum nequeo
Sap.1. plane intelligere quam me cumque in partem cogitatione con-
Oſee.13. uertam, quid nam ſibi proponant homines, aut in quo harundineo baculo confidant, vt non pertimeſcere debeant horribilem illum iudicij diem. Neque intelligo qua ratione tam deprauatā viuentes vitam, poſsint ſperare in diuina miſericordia, nunquā

a peccatis

A a peccatis ceſſare volentes. Nã certe mihi ſacras literas vtriuſq; teſtamenti nocturna diurnaq; manu volutanti, varia occurrunt ſuppliciorum genera hominibus à Deo optimo maximo etiam pro minoribus delictis inflicta, ne dũ pro maioribus & atrocioribus. Quis enim vnquam autumaſſet, pro delicto illo colligendi ligna in Sabbatho, vſque adeo hominem puniri, vt lapidibus obrutus interiret? Contemplare inſuper Mariam illam ſororem Aaró, quæ licet eſſet ſũmę virtut's, quia tamẽ ob murmurauit punitur. Vide Moyſi familiaritatẽ & intimã cũ Deo conſuetudi- *Num.15.* *Num.12.* *Num.20.*

B nem ore ad os frequentatam, qui tamen in contradictionis aqua ſeuere à Deo punitus eſt. finis plane non eſſet, ſi ſpatiari hac in parte, & voluntati indulgere vellem. Si igitur cũ tanta aſperitate ſe gerit Deus in amicos, quid quæſo, magno peccatore fiet? Si iuſtus vix ſaluabitur, impius & peccator vbi apparebunt? Ego quidem vt verum ingenue profitear cum video Dei mandatum vt offeratur aries ſine macula, vel vitulus pro eo qui per ignorãtiã deliquerit, & vt ſacerdos pro eo oret ad Dei irã leniendã: tacitus mecũ ipſe Syllogizo; ſi ita Deus pro peccatis per ignorãtiã *Pro.11.* *1. Petri.* *4. Leui.* *4. & 5.*

C cõmiſsis placãdus eſt, & quæ obſecro expiatio pro ijs ſatis idonea eſſe poterit qui per malitiã peccarint? ſane cum Oza vel extremis tantũ digitis arcam attigit, repentino concidit interitu: & tu perfricta & impudẽti fronte tanquã lutulẽtus ſus in peccatorũ omniũ cæno volutaris? Ageiã, quid tantũ admiſerant Ananias & Saphira, vt ambo accelerato mortis telo è veſtigio trãſuerberati interirẽt? Quin etiã Chriſtũ audi interminãtẽ Petro infernũ, ſi vel pedes ſibi lauari non permitteret. Et tu tãta propoſita ſuppliciorũ nube & tenebricoſo ſpectaculo, totis adhuc præcordiis in vitiorum lecto ſtertis? Cæterũ de hoc argumẽto plura *2. Reg. 6.* *Act.5.* *Ioan.13.* *D. Baſi.*

D tibi Baſilius de iudicio Dei in prçfatione tomo 3. ſuppeditabit. Illud tenaci mẽte nunquã excidat, quod in hoc terribili & formidabili die, Deus ipſe non ſolũ iudex, ſed & teſtis futurus eſt: nam per Hieremiã vatẽ dictum eſt. Ego ſum iudex & teſtis dicit Domin⁹. Arrige igitur aures, & cõſidera ſi quis hominũ inficiari queat quod ipſe dicet, aut contradicere tanto teſti omni exceptione maiori. Hinc ergo proueniet quod erunt boni iuſte præmiati, faciendo bona ſua in abſcondito, quandoquidem eadẽ videt, & eorum futurus eſt remunerator & teſtis: & contra mali cõterẽtur & ſeueriſsimè punientur. Nam quemadmodum fulmina fortiſsima, fortiores etiã oblatas res conterũt & funditus conſumunt, atque vbi maiorem offendũt repugnantiã & luctã, ibi virtutem ſuã magis magiſq; exerunt, tot taliaque cõburedo, *D. Gre. 9 Mora. c. 17. Hie. 29.* *Simile ſplẽdidũ.*

quæ

quæ autem minus reſiſtunt, illæſa relinquunt, vt experientia E
Pli. lib. 2. nat. hiſt. magiſtra didicimus, & Plinius affirmat: Sic vtiq; venturus adiudicadum Deus, ſuperbos quidem, elatos, tumidos proteruos, & arrogantes, ſua virtute proſternet, ac rigide puniet, humiles vero, & dicto parentes, non modo non puniet, verum ſe etiam illis pium & diſſuaniandum exhibebit.

Cyril. ora. de exitu ani. & ſecun. aduẽ. iudiciũ vt timũ horribile. Timeo inquit beatus Cyrillus, mortẽ, quæ mihi eſt acerba, timeo infernum, quia æternus; timeo tenebras, quia nihil habent lucis. Timeo vermem illum venenoſum, quia nunquam interibit. Timeo quando cogito diem illum horrendum, qui non poteſt pretio immutari. Horreo ſedem illam & tribunal horrendum. Formido iudicem incorruptum, formido igneum quoddã F flumen quod currit ante tribunal cum voraciſsima illa flamma. Formido crudeles illas pœnas, & ſupplicium ſine fine. Timeo catenas & carceres ſuccẽſos, ſtridorẽ dentium fletumq; ſine conſolatione. Non indigebit iudex ille accuſatoribus, teſtibus *Deſcriptio admirabilis qua viuis coloribus extremum iudicium depingit.* aut probationibus, quin potius quidquid cogitauimus, diximus, fecimus, ante oculos nobis ipſe proponet, tali modo vt nihil inficiari valeamus. Tunc nõ erit qui nobis faueat, aut nos defendat, non erit pater, nõ mater nõ filij, non cognati, non amici, nõ vicini, non pecunia, nõ poteſtas, omnia hæc peribũt, & tantum G relinquetur reus ſolus comitatus ſuis delictis: quãto cũ terrore & pudore putas te eo die expugnandũ, cũ videris miniſtros illos tartareos tam crudeles tãq; immanes? Quorũ vel viſiones tantũ horrendæ excedũt tormẽta omnia humana. Ingemiſcent mali, & nullus eorũ miſerebitur: voces edent ex penetralibus illis, & abditis ac horrendis locis, & nõ erit qui exaudiat. Quid nam ibi faciet iactantia? quid tunc de vanagloria? quid de diuitijs? quid de delicijs & lautitijs? quid de mundanis apparatibus, de veſtitu, & nobilitate generis? Conſiderandum ergo fratres diligenter quales eſſe debeamus vt ſine timore accedamus ad illud iudicium, in quo minima quæq; non modo facta, H
Parati eſſe debemus ad reddendũ rationem in iudicio. ſed dicta etiam & cogitata numerabuntur. Nec ſolum hæc, ſed etiam otioſa dicta, neq; ſolum verba otioſa, ſed etiã cogitationes otioſæ. Conſidera præterea quanta futura eſt lætitia noſtra ſi Dei benignitate talia fuerint opera noſtra, vt mereamur collocari nõ in ſiniſtra, ſed in dextera iudicis ipſius, audireq; ſuauiſsimam illam vocem, venite benedicti patris mei, poſsidete
Boni in iudicio lætabuntur. paratum vobis regnũm. Cõtemplemur autẽ vt adhoc perueniamus, ſupplicium æternum malorum, quanto pudore cõfuſi apparebunt ante iudicem, videndo ſe ſeparari ad ſiniſtram. Quid

quæſo

A quæſo mente voluent, cum verba illa in ipſos proferẽtur? Ite ma
ledicti in ignem æternum. Quidnam dicent, quando tradẽtur &
reportabuntur in locum tam teterrimum & horrendũ, quẽ etiã
dæmones videntes terrentur? Non erit tunc modica perturba-
tio inquit Chryſoſtomus, totius vniuerſi, cum ſit futura tam
horrenda, vt propter tantam & regis maieſtatem, & vexilli ſuæ
ſanctiſsimæ crucis, ſit obſcurandus Sol & Luna, & mouebun-
tur virtutes cælorum, mirabunturq; cum videant tãtam rei mu
tationem. Non quidẽ obſcuraretur ſol, niſi ſplendor ille tantæ
maieſtatis, & vexilli Crucis, ſplendorem ſyderum ſuperaret. Ca
B uendum igitur eſt ne propter minimas & breues delectationes,
in voraciſsimam æternamq; flammã coniiciamur: & ne cum re-
cuſemus breui aliquo tempore ſuſtinere labores aliquos, nõ ad-
mittamur ad gaudia ſempiterna. Quod autẽ certò nos hic dies
tremendus maneat, certum ſane ex eo eſt, quòd in mundo fieri
videamus vt peccent multi, quorum etſi aliqui hic puniantur tũ
per iudices temporarios, tum etiam per alia flagella à Deo in-
flicta, tamen complures alij peccatores forte peiores & nequio
res, in hac vita pro ſceleribus, nec à temporarijs plectuntur iudi
C cibus, nec à Deo ſed in ſummo potius honore & æſtimatione à
mundo habentur. Quare hinc planè vel lippis & tonſoribus no-
tũ eſt, quod cũ Deus nõ faciat acceptionẽ perſonarũ, tamq; ami
cus iuris ſui cuiq; reddendi ſit, vltimũ hunc diem conſtituere de
beat & præfigere, in quo & illi plectantur qui pro commiſsis de
lictis hic non fuere puniti, atq; ſimul et ſemel totam penã exol-
uant, tum etiam viri bene morati qui in hoc mundo tanquam
omnium peripſema facti ſunt, debitis præmijs non defraudẽtur.

Mali in iudicio triſtitia afficientur.

Chryſoſt. in Matt. hom. 77.

Crux Chriſti quantũ ſplendeat in iudicio

Iudicium generale cur fiat, quãuis præceſſerit particulare,

Conſiderans porro iubar illud Eccleſiæ ſplendidum, Auguſti-
nus, hunc iudicij diem, ita ait: O fratres quam formidabilis erit
dies ille, cum Dominus noſter Ieſus Chriſtus adiudicandum ve
D niet cum flamma voraciſsima comburente inimicos omnes. An
tequem vniuerſa contremiſcet terra, areſcet mare; defluent mon
tes ſicut cera. In illa die trudentur mali in æternos carceres, vbi
luctus erit ſine conſolatione. Væ illis qui ad tam tetra mittẽtur
loca, in quibus infernalis ille & tartareus fumus in omnia perdu
rabit ſecula. Vbi nunquam ignis extinguetur, nec vermis. Nõ au
diẽtur tunc aliæ voces præter gemitus, non ſupererit aliud re-
frigerium niſi quod proueniet arapaciſsima illa flamma. Emẽda
igitur frater vitã dum tempus datur: imploremus auxilium di-
uinum cum locus datur. Fleto nunc dũ lachrymis non interclu-
ditur via. Noli pœnitentiam differre dum in hoc tẽpore viuis, in
quo

Aug. ad fra. in ere. ſer. 63. to. 10. & de ſan. ſer. 40. to. 10

Iſai. vlti.

Emendemus vitã dum licet

quo tantum eius fructus commodiſsimus eſt & vtilis. Dum E
viuis conſule tuæ ſaluti, & antequam te mors ipſa inopinata
abripiat, præueni te ipſum ac prepara. Et quia deinde manus &
pedes ſunt colligandi ne poſsis opus aliquod exercere, nunc iam
Chryſ. ho. 22. ad po. to. 5. te in bonis operibus exerceas cum datur anſa & occaſio. In hac
quidem die vt ait Chryſoſtomus, nullus alteri patrocinari poterit. Tametſi enim iudicem deprecetur ſanctus Noe, vel patientiſſimus Iob, aut iuſtus ille Daniel, vel Patriarcha Abrahã, aut electus Iſaac, vel dilectus Iacob, aut omnes Patriarchæ & prophetæ, aut omnes Apoſtoli, aut inuicti martyres, vel vt ſemel dicã, F
omnes ſimul Dei amiciſsimi, etiam matrem intercedentem ac
Dei genitricem ſacum adferentes, non poterunt veniam reis ipſis à iudice impetrare, neq; poterunt eundem placare ne malos
puniat & caſtiget. Dices, vbi nam ſunt indicia id oſtendentia, &
In iudicio non admittentur deprecatores. quomodo noſcam tunc ſanctorum preces ceſſaturas, atq; intercludendum omnino aditum ad diuinam miſericordiam? Id quidem planum faciam ex ſacra Scriptura. Contemplare obſecro
illum in Euangelio non veſtitum veſte nuptiali tantopere reprehenſum, & à conuiuio eiectum atque in perpetuum carcerem G
Matth. 2. coniectum, adeo vt neq; rex placatus fuerit conſideratione feſti
ſolennis, nec etiam parcere voluerit tametſi eſſent nuptiæ filij,
Mat. 25. nec quod mirabilius eſt, inter omnes cõuiuas vllus inuentus eſt,
Luc. 19. qui pro eo intercederet. Vide quomodo animaduertit in eũ qui
talentum occultauit, nec fuit quiſquã inuentus qui eius cauſam
Mat. 25. patrociniumq; ſuſciperet. Recole mente & cogitatione, quinq;
illas fatuas virgines, quæ quia oleum non habuerunt in lampadibus ſuis veniente ſponſo, repulſam paſſæ ſunt, & excluſæ fuerunt
Luc. 16. à beatitudine, adeo vt nec profuerint clamores ad reſerandas ſemel occluſas valuas & obſeratas: nec inuentus fuerit, quod mirabilius eſt, deprecator aliquis qui ſtomachabũdum ſponſum mitigaret, aut verbis demulceret: Fac tibi præterea ante oculos H
proponas auarum illum diuitem, qui cum peteret rem tam minimam videlicet aquæ guttam, eam tamen nec pius Abrahã cõ
In iudicio nulla ſalutis ſpes relinquetur malis. ceſsit, nec mẽdicus Lazarus poſtulare voluit, nec deniq; in toto
Abrahæ ſinu aliquis ſeſe obtulit ad eam rem patronum ac deprecatorem. Ita planiſsime res ſe habebit in tam horrendo & ſtupẽdo iudicio videlicet vt ſecluſis ad læuã malis tanquã vitiorũ omniũ ſentina, & capite dãnatis, nullus futurus ſit qui oret pro eis
Timore cõcutiẽtur mali nõ ſo iudicem, aut qui fautorẽ vel verbo tantum ſe ſe illis exhibeat.
Erunt ſigna in Sole, & Luna, & ſtellis. In mundo quidem vniuerſo
tam ſtupenda erunt ſigna vt vel ad cõſpectum eorum dumtaxat

tabeſcãt

A tabeſcant homines & areſcant præ expectatione futurorum. Quaſi dicat, hæc quidẽ perexigua ſunt, ſi ad ea quæ futura ſunt cõferantur. Si talia ſunt ſigna, qualia putas fore ſignata? Si tales præcones, qualis putas futurus eſt iudex? Age obſecro, ſi Ciceroni hæc enarrãda proponerẽtur, quãto ſentẽtiarũ pondere, & verborũ luce vteretur? quã viuos adhiberet colores, vt rẽ tã ſtupendã & admirabilẽ perſuaderet? ſed ſacræ literæ ſola veritate cõtentæ, huiuſmodi pigmẽtis & oratione non indigent. Quare tu peccator ſic diligenter tecũ meditare atq; animo verſa, quòd tã bonorũ præmia quã malorũ ſupplicia futura ſint ſempiterna. Vi-
B de quomodo cõqueratur Deus per Hieremiã, audi inquit popule ſtulte qui nõ habes cor, qui habentes oculos non videtis, & habẽtes aures nõ auditis. Et Amos 3. dicitur, leo rugiet quis nõ timebit? Me non timebitis ait Deus, qui poſui arenam terminũ maris, qui poſſum in ignẽ æternũ mittere, qui nullũ aliud ſtatui remedium poſt condemnationẽ veſtrã, me inquã non timebitis?

lum propter conſpicua ſigna, ſed etiam propter expectationem futurorũ malorũ.

Hiere. 5. *Amos. 3.* *Hiere. 5.*

Timeri vult Deus

Erunt ſigna. Satis aperta inde nobis fit bonitas & miſericordia Dei, qui ſigna prius vult mittere vt nos emẽdare poſsimus, ſicut iudex aliquis qui venturus ad iudicandum, prius monet: & ſicut pater familias, qui ne forte in ipſo facto deprehendat incom-
C poſitam & debacchantẽ familiã, prius ſtrepitũ pedum cõmouet. Aduerte etiã quãtum doleat Deus deperditione noſtra, qui vult creaturas ipſas propter hominis interitũ veſte lugubri amiciri, & quod ſenſum quẽ expreſſerũt in morte ſui creatoris, nunc etiã exprimãt in morte peccatoris, quod obſcuretur Sol, quod patefiant monumenta, & alia multa contingant ſigna. Conſidera etiam quod quãdoquidem ſeiratum aduerſus peccatores Deus oſtendet, ſic etiam creaturæ armabuntur contra eoſdem. Quod olim ſentiẽs Cain dicebat. Ecce ejicis me hodie a facie terræ, & à facie tua abſcõdar, & ero vagus et profugus in terra: omnis igi-
D tur qui inuenerit me, occidet me. Attende quam fœdum & turpe ſit vt creaturæ vultum ſuum contegant ne videant ſcelera tua, tu vero interim nõ erubeſcis, ſed procacior & petulãtior in dies euadis, ſimilis vtiq; Phariſæis, qui in Paſsione Domini cũ viderent turbam reuertentẽ & percutientẽ pectora ſua, ipſi interim non erubeſcebant, non confundebãtur ob tantũ perpetratum crimen. Sed objicies, ſi tot ſigna pręcedere debent Aduentũ Domini, cur ait Paulus, dies Domini ſicut fur in nocte ita veniet? & Matthæus ait, quod ſicut fulgur exit ab oriente: vbi obiter obſerua quod non ait ſicut tonitru, quia ante hoc apparet nobis fulgur. Ad quod reſpondemus quod pro malis præſertim

Dolet Deus de perditione noſtra.

Gene. 4.

Simile.

Luc. 21. *Mat. 24.* *1. Theſ. 5.*

Quomodo erit ſicut fur dies Domini ſi debẽt præcedere tot ſigna.

dicetur

dicetur dies Domini ſicut fur, qui quidem ita in vitiorum cæno E
volutabuntur & inhæreſcent, vt quamuis tot & tanta præce-
dant ſigna nihilominus tamen eos dominus imparatos inueniet,
& in fragrante crimine deprehendet. Nam quæ maiora obſecro
ſigna, quam quæ acciderunt in Paſsione Chriſti? & tamen tan-
tum abfuit vt conuerterentur Phariſæi & ſcribæ, quin potius
Mat. 27. Pilato dicerent, domine recordati ſumus quia ſeductor ille dixit
adhuc viuẽs, poſt tres dies reſurgam: iube ergo cuſtodiri ſepul-
chrum vſque in diem tertiũ, ne forte veniãt diſcipuli eius & fu-
rentur eum.

Erunt ſigna. In obitu magnorum principũ videmus euenire in- F
terdum aliqua præcedentia ſigna, vt pote cometas aliquos vel
Simile. aliqua eiuſcemodi portenta, quæ talem obitum prædicere vi-
Cometæ et deantur, ſic igitur non erit mirum ſi in hominum interitu, pro-
alia ſigna pter quos totus mundus conditus eſt, aliqua etiam appareant
aliquando ſigna & prodigia. Adde quod ſicut quando eſt aliquis qui de re-
apparẽt in ge ſuo obmurmurat, reperiuntur etiã qui pro eo reſpõdent: ſic
morte prin planè cum modo peccator ſuis vitijs & ſceleribus de Deo ſuo
cipum. immurmuret, tandem aliquando creaturæ etiam ſenſu caren
Creaturæ tes quę nunc quodammodo diſsimulant, pro rege ſuo & crea-
quæ nunc tore reſpondebunt, ſeque ipſas contra peccatores armabũt. An G
quodãmo- non tibi videtur æquum vt ſi quis te pręſente, cui lumen præfers
do diſsimu & quem in ſcribendo illuminas, ſcribit contra te, & multa tibi
lant pecca inurat infanda, ei lumen ipſum obſcures & extinguas? Sic plane
ta hominũ ęquũ eſt vt Deus ea tibi luminaria obſcuret & obtenebret, quo-
in iudicio rum luce abuteris contra Deum factorem tuum qui te illuminat
contra pec Cæterum attente conſidera quantum peccatores perterrefient
catores in & exanimabuntur cum ſe derelictos & ſine Deo factore ſuo in-
ſurgunt. uenient. Si enim filij Iſrael exiguam etiam & per modicã abſen-
Simile. tiam Moyſi ferre non poterant, quin potius tãquam ſi ſine Deo
Simile. eſſent ſtatim ſibi idolum confinxerunt, in cuius conſpectu ſibi H
Exo. 32. viderentur aliquantulum acquieſcere: quid in iudicio facinoroſi
Abſentia homines ſentient cum ſe orbatos præſentia Dei ſui videbunt in
Dei quan ſempiternum? ſi quando Deus dixit ad Moyſen, vade, aſcende
tũ crucia de loco iſto tu & populus tuus quem eduxiſti de terra Aegypti,
bit damna & mittam præcurſorem tui Angelum, non enim aſcendã tecum:
tos. tantopere luxit populus, & nullus ex more indutus eſt cultu ſuo,
Exodi. 33 quid tunc miſeris fiet cũ audient terribilem illam vocem, ite
Omnes cr- maledicti in ignem æternum? Sane ſicut cum Hebræus populus
eatura ſer Deo ſuo ſeruiebat, omnes etiam creaturæ ipſi populo deſer-
uiunt pijs uiebant, nam & mare eos libere tranſire permittebat, & cælum

manna

A manna ſuppeditabat, & aer coturnices miniſtrabat, & Angeli miniſteria exhibebāt in columna ignis & nubis, & ſaxa denique ipſa limpidā aquam propinabant: cum autem populus à Deo ſuo auertebatur, etiam creaturæ contra ipſum inſurgebant. Sic plane pijs & ſanctis viris omnes creaturæ erunt fautrices, mali vero atque impijs inimicæ & aduerſatrices.

Et in terris preſſura gentiū. Quaſi dicat, homines verſabuntur in maximis anguſtijs & perplexitate, alij alijs aſſociabuntur, & nullam inuenient conſolationem, imo magis affligentur, ſicut
B continget in inferno vt quanto plures illuc tendunt, tanto maior fit confuſio. Vnde diues ille Auarus tantopere expetebat ne fratres ſui illuc irent ac magis confunderetur. Aduerte igitur quod creaturæ ſine Deo nullam nobis exhibere poſſunt conſolationem, Deus tamen poteſt ſine ipſis. Vnde mali cum ſint ſine Deo, quem ipſimet derelinquere voluerunt, ideo requiem nullam inuenientes miſerabiliter affliguntur: vnde Pſalmiſta dicebat, timor & tremor venerunt ſuper me & contexerunt me tenebræ.

Mali in iudicio quātopere affligentur.
Luc. 16.
Creaturæ ſine Deo nullam exhibent conſolationem.
Pſal. 54.

Præ confuſione ſonitus maris. Solet etiam mare ſuos edere ſoni-
C tus, & vehemēter homines perterrere. Vnde nō immerito dicebāt diſcipuli, dn̄e ſalua nos, perimus. Vide etiam quā terribiliter iactatus fuerit à mari Ionas Propheta, ſi igitur cōtra Dei amicos ita inſurgit mare, qualiter putas contra inimicos intumeſcet? ſi talia ſunt tempeſtatis initia, qualem putas fore ipſam tempeſtatem? Sanè cum Chriſtus Dn̄s venit in Ieruſalem, etiam ipſi pueri clamantes Chriſti benignitatem & manſuetudinē, atque humilitatem perſonabant: in iudicio autem vel ſenſu carētes creaturę eius iuſtitiam prędicabūt. Et ſane ſicut in corporali morte hæc cura vehementer vrit hominem, cum conſiderat
D quid de ſe futurum ſit & in quo ſtatu poſt mortē verſabitur: ſic plane in iudicio vehementer homines timebunt ſint ne futuri palea an triticum, oues an hædi: et an in fornacem miſsi exeant, tanquam ſelectum & probatū aurū, an vero denſa & rubiginoſa fęce ſint omnino obducendi.

Matt. 8.
Iona. 1.
Si ſigna malorū in iudicio tā horrēda erūt, qualia erūt ſignata?
Simile.
Mali in iudicio vehementer coanguſtabuntur.
Simile.

Præ timore & expectatione. Hæc malorū futurorū expectatio vehementer diſtorquebit malos, ſicut ille qui capite damnatus eſt, vehementer cruciatur quando ſentit ad ſe venientem carnificē, qui de ipſo ſupplicium ſumpturus eſt. Erit igitur magnum diſcrimen in iudicio inter bonos & malos in ipſa expectatione: nā malis erit hæc expectatio tanquam initium quoddam pœnarum inferni, bonis verò erit tanquam initium quoddam lætitiæ & iu-

cunditatis: vnde rubus ille qui ardebat & non comburebatur, E
Exo.3. ſignificat huiuſmodi expectationem in bonis, qui tametſi eam
Exo.7.8. ſentiant, non tamen conſumentur, nec ipſi ſuccũbent: Aegyp-
9. & 10. tiacę autem plagæ denotant calamitates malorũ. Et certe ſicut
eiſdem plagis triſtabantur Aegyptij & lætabãtur Hebręi, ſię erit
Exo. 14. de hac expectatione, & ſicut idem mare alios demerſit, & alijs
iter præbuit, ſic erit in iudicio quando huiuſmodi mala eueniẽt.
Vnde Chriſtus dixit viris pijs, reſpicite & leuate capita veſtra.
D. Hiero. Quod ſi beatus Hieronymus etiam in præſenti vita conſtitutus
Si ſola iu- ſibi videbatur audire clangentem tubã ſurgite mortui, venite F
dicij cogi- ad iudicium, & maximopere commouebatur: quanto putas
tatio horri- terrore concutientur mali, tot tantiſque vallati malorum ge-
bilis eſt, neribus? Hoc etiam in hac vita vſu venire videmus, vt ſcilicet
quãto hor- boni in morte tanquam in portu tranquilliſsimo maxime dele-
ribilius ctentur, & contrà mali, vehementiſsime crucientur: ſi quidẽ
ipſum iu- boni in hac vita ſentiunt ſe exules & in medio ſtruthionum am-
diciũ futu- bulare, & ideo gaudent in diſceſsu: mali vero triſtantur quòd
rum eſt. derelinquant delicias ſuas & voluptates quibus tantopere oble-
Mors bo- ctabantur: boni delectantur quod venerit iam tempus colligẽ-
nis grata, dorum fructuum, nam quę ſeminauerit homo, hæc & metet, G
malis a- vt ait Apoſtolus Et Pſalmiſta ait, euntes ibant & flebant mitten-
cerba. tes ſemina ſua, venientes autem venient cum exultatione por-
Gal.6. tantes manipulos ſuos.

Pſa. 125. *Tunc videbunt filium hominis.* In hoc quidem iudicij die apertiſ-
In iudicio ſime Deus quam ſit iuſtus declarabit, & mali etiam hoc ipſum
Deus pro teſtificabuntur, cum ſe confuſos videbunt ante conſpectum fi-
ſuo honore lij hominis. ſi enim ante ipſum confeſſorem ſolum, erubeſci-
& iuſtitia mus præ pudore & verecundia maximopere, & vix audemus
reſpõdebit peccatum vnum aut alterum aperire: quanta putas erit tunc
Simile. verecundia & confuſio faciei peccatoribus, cum viderint pec- H
Erubeſcẽt cata ſua omnia Deo, Angelis & hominibus in publico Thea-
vehemen- tro manifeſtari? Non tamen erubeſcent boni quamuis in vita
ter in iudi- peccauerint, quandoquidem vulnera peccatorum ſuorum pœ-
cio mali. nitentiæ pharmaco curarunt & abſterſerunt: ſicut nec erubeſcit
Simile. inuictus miles vulnera ſua patefacere, quæ ſibi pro regis ſui glo-
hoc quidẽ ria inflicta ſunt: *tunc videbunt* conſidera peccator quod ſit nunc,
temp⁹ eſt & tunc: nunc quidem tuum eſt, tunc autem Dei: quando igi-
nũc malo- tur magis nunc in delicijs verſaberis, tanto magis tunc in ge-
rũ, ſed iu- miſces & punieris. Tunc quidem abſcondita multa & ſecreta
diciũ erit nobis manifeſta fient, quæ nunc nos latent, vt quomodo Iudas
tunc Dei. qui erat Apoſtolus damnatus ſit, & latro qui erat facinoroſus

ſaluus

A ſaluus factus ſit: cur mali proſperentur & boni affligantur: cur
facinoroſi homines ſæpe plus viuant quam boni, qui etiam in *Multa*
tenera ætate frequenter moriuntur. Vir malus nunc omnia ſibi *quæ nunc*
putat licere, & in omnibus ſuperbe ſe gerit, neque Dei ſui re- *ſunt occulta*
cordatur: vnde pſalmiſta ait, dixit inſipiens in corde ſuo, non *patebunt*
eſt Deus. Sed tamen caueat ſibi diligenter, quia quanto plus *in iudicio.*
nunc Dei patientia abutitur, tanto magis tunc Dei vltionem *Pſal.52.*
experietur & ſubibit. Præclare quidem horribilem hunc diem
præcauebat & præuidebat ſanctus Iob cum diceret, quis mihi *Iob.14.*
hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abſcōdas me donec per *Matth.2.*
B tranſeat furor tuus? Quod ſi ante Chriſtum recens natum con-
tremuicūt reges in præſepio, ſi Herodes & omnis Hieroſolyma *Ioan.2.*
cum eo conturbatur: ſi in carne adhuc mortali poſitus, principes *Ioan.18.*
Synagogæ flagello de templo expellit, ſi ſolo verbo armatos cō- *Mat.27.*
tra ſe milites in horto proſternit: ſi in cruce ligatus, cælumque *Luc.23.*
terramque ſonitu concutit, ſaxa cōfringit, monumenta pandit, *Mat.17.*
mortuos exſuſcitat, velum templi diſcindit: quid putas ſolutis *Mat.9.*
manibus faciet, & in corpore glorificato conſtitutus? ſi in mon- *Pſal.96.*
te Thabor tres firmiſsimas columnas Eccleſiæ perterret et de- *Nullus po*
molitur ſolo verbo, quid tunc futurum eſt cum dominus in ma- *teſt ſatis*
C ieſtate veniet, & cum nubes & caligo erunt in circuitu eius? *prodigni-*
ſane mea quidem ſententia ita res habet, quod ſicut ſatis pro *tate hor*
ſua atrocitate peccatum ipſum nullus ponderare poteſt, & quan *rorem diei*
ta ſit eius grauitas patefacere: ſic nullus ſatis prodignitate ape- *vltimi ape*
rire poteſt quam horrendum futurum ſit ipſum Dei iudicium. *rire.*
Et ſicut nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis *1.Cor.2.*
aſcendit, quod præparauit Deus diligentibus ſe: ſic nullus ſa- *Simile.*
tis debite æſtimare valet quantum futurum ſit malorum ſuppli- *Quid in*
cium in illo tremendo die, & iræ ac calamitatis pleno. *terroga-*

Leuate capita veſtra. Dicent quidē mali bonis in vltimo die, cur *bunt ma-*
D obſecro tanta ante oculos propoſita calamitatum mole, in læ- *li bonos*
tia & gaudio verſamini? qui reſpondebunt malis quod reſpon- *in iudicio*
debant olim filij Iſrael cum captiui in Babylonia detinerentur, *2.Para.*
tempore Cyri & Darij regis: nihil nos hæc mala premunt, quā- *36.*
doquidem poſt ipſa ſtatim libertatem & quietem conſequemur. *1.Eſdr.1.*
Vnde Pſalmiſta dicebat, Deus noſter refugiū & virtus, ppterea nō ti *Pſal.45.*
mebimus. Porro in hoc vltimo die ſortes & vices cōmutabūtur *Sortes cō-*
nā mali tūc erūt in Hyeme, qui in hoc mūdo ſuā habuerūt æſta- *mutabun-*
tē, & boni tūc iucundā habebūt æſtatē, qui hic ſæuā Hyemē per *tur malo-*
peſsi ſunt: itē qui hic fuerunt in dextera deliciarū & voluptatū *rū & bono*
tūc erūt in ſiniſtra miſeriarū & calamitatū: & cōtra boni potiētur *rum.*

tunc amœnitate illa & iucunditate ſempiterna, in dextera col- E
locati. Contingent igitur quod olim filijs Ioſeph contigiſſe ſacræ
Gen.43. teſtantur literæ Nam cum Ioſeph exiſtimaret quod Manaſſe fi-
lius primogenitus qui hic dextram habebat, etiam in benedictio
ne patris ſui Iacob dexteram eſſet habiturus, & Ephrain ſini-
ſtram, commutans tamen manus Iacob, in dextera Ephrain
conſtituit, & in ſiniſtra Manaſſen, non valuit vnquam Ioſeph cō-
mutatas manus transferre, licet apprehenſam patris manum le
Sentētia uare conatus ſit de capite Ephrain, & apponere ſuper caput
vltimi iu Manaſſe. Sic profecto in die iudicij nullus poterit vllo pacto cō- F
dicij irre- mutatas manus transferre, ſed potius qui in hoc mundo dexte-
uocabilis. ram habuit, tunc habiturus eſt ſiniſtram: nec valebunt cælicolæ
aliqui, aut genitrix virgo (qui tamen non intercedent) aliqua
ratione tanquam Ioſeph huiuſmodi ſortes immutare, quin po-
tius in ſempiternum mali in ſiniſtra conſtituentur, qui hic in de-
liciis vixerunt, & boni in dextera conſidebunt, qui in hoc mun-
do pro Chriſto tot tantoſque labores ſuſtinuerunt, & perſecu-
tiones paſsi ſunt: atque ita illi rigidam Hyemem experientur,
hi vero æſtate ſempiternæ beatitudinis perfruentur.

G

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

CONCIO TERTIA.

Timeam' Deumque tam horrifi cus veniet in iudicio. E*Runt ſigna in Sole, & Luna, & ſtellis.* Luc.21. Matth.24.
Mar. 13. Aequum plane eſſet vt propter amorem Dei
à peccatis ceſſaremus: ſed quando hæc nos cura non
tangit, ſaltem propter eius horribiles pœnas metuamus, & vi-
tioſam vitam deponamus. Nam & poœta canebat, oderunt H
peccare boni, virtutis amore: Oderunt peccare mali formi-
dine pœnæ. Multa quidem exempla de vtroque horum recen-
Zacha.2. ſeri poſſunt ex ſacris literis. Ad amorem enim nos facile mo-
Pſal.90. uere poteſt ſi conſideremus quantum Deus ſuos amet & dili-
Pſal. 36. gat, vnde etiam dicit, qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.
Item Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te in om-
nibus vijs tuis: in manibus portabunt te, ne forte offendas
Pſal.33. ad lapidem pedem tuum. Et rurſum, ſi ceciderit non collide
tur quia dominus ſupponit manum ſuam. Item cuſtodit do-
Luc.12. minus omnia oſſa eorum, vnū ex his non conteretur. Et per
Lucam Dominus ait, omnes capilli capitis veſtri numerati

ſunt,

A Et Iſaias quidem dicit, cap. 66. ad vbera portabimini, & ſu- *Iſa.66.*
per genua blandientur vobis. Et alibi, antequam clamēt ad me *Iſa.65.*
exaudiam eos. vide etiā quā magnifice & perliberaliter exornet *4.Reg.4*
ſeruos ſuos, nam Eliſęus et multi alij Dei ſerui in nomine Do- *Amemus*
mini mortuos ſuſcitarūt. Quis igitur tā ferreus erit & excors *Deū qui*
qui Deū ex toto corde nō amet & diligat, cū tanto ipſe nos pro *tātopere*
ſequatur amore? Quod ſi præterea teſtimonia quæras propter *nos amat.*
quæ Deū timere debeas, quod quæſo teſtimoniū locupletius eſſe
poteſt quā hodiernū Euageliū, in quo fit mētio de horribili illo *Timeam⁹*
iudicij die? Si igitur te Dei amor à peccatis nō cohibet & coer- *æterna*
B cet, at certè te prohibeat, terreatq; timor iudicij, metus gehen- *ſupplicia.*
nę, terreant laquei mortis, dolores inferni, ignis vrens, vermis
rodēs, & tartarea flāma, ex taliū quidem cōſideratione Deū ti-
me, & hæc nō formidabis. Noueris proinde te, diſcē quę peccā-
tibus Deus cōminetur: etiā eum timeas, quia initiū ſapiētiæ ti
mor Domini. Nā certe quēadmodum ex notitia tua venit in te *Eccl.1.*
timor Dei, atq; ex Dei notitia naſcitur amor: ſic è cōtrario de
ignorātia tui ſuperbia, ac de Dei ignorātia venit deſperatio. Eſt
plane iſte amor & timor Dei vt Clemens Alexandrinus ait, co- *Cle. Ale-*
C lumna illa ignis atq; nubis, quæ filios Iſrael in deſerto præcede- *xan. Exo.*
bat. Nubis enim inquit eſt refrigerare, ignis vero cōtra cōburere *14. Hie.1*
atque vaſtare. Quos ergo nubes non fouet, ignis vaſtat, & ideo *Amemus*
quiſquis reijcit vm brā refrigerantē, ignē ſentiet cōburentē. Idē *& timea-*
etiā ſub alia Metaphora apud Hieremiā Prophetā Dominus ſi- *mus Deū.*
gnificauit, ait enim, quid tu vides Hieremia? Et ille, virgā vigilātē
ego video. Ab eodēq; rurſus interrogatus quid videret, ollam in
quit ſuccēſam ego video, & faciē eius à facie Aquilonis Hoc ſa-
ne tāto virgæ nomine paternā diſciplinā Dei intelligimus, qua *Hebr.12*
is flagellat omnē quē recipit filiū, nō vt euertat ſed vt corrigat. *Simile.*
Quēadmodū enim paſtor virga vtitur qua oues a deuijs itineri- *D. Chryſ.*
D bus ad recta deducat, nō qua oues lædat, ita Dominus facere cō- *Greg.lib.*
ſueuit. Quid autē ſignificet olla ſuccēſa, declarat D. Chryſoſt. di- *20.mor.*
cēs quod ei qui paternæ virgę caſtigationē nō recipit, olla ſuccē- *c.3. Ser-*
ſa id eſt gehēna ignis parata eſt, porro electi vt ait Greg. quādiu *ui Deo*
in hac vita ſunt, ſecuritatis ſibi cōfidentiā nō promittunt. Horis *caute vi*
enim omnibus contra tentamēta ſuſpecti, occulti hoſtis inſidias *uunt.*
metuūt, qui etiā tētatione ceſsate, vel ſola grauiter ſuſpicione *In virtu-*
turbātur. Nā multis ſępe graue periculū incauta ſecuritas fuit, *tis officio*
vt callidi hoſtis inſidias nō tētati ſed iā proſtrati cognoſceret. Vi *sēper cōti*
gilādū quippe ſēper eſt vt mens cōtinue ſolicita nūquā relaxetur *nere nos*
intentione ſuperna, ne laborioſa deſerēs in cogitationibus flu- *debemus.*

 xis

xis quaſi in quibuſdã mollib' ſtrãmentis iacẽs, veniẽti corrupto E
ri diabolo mens ſereſoluta proſtituat: at vero eſt adcertamen
aduerſarij erigẽdus animus: ſemper cõtra occultas inſidias cau
Abac. 2. tela prouidenda. Hinc enim Abacuc Propheta ait, ſuper cuſto-
Hie 7. diam meam ſtabo. Hinc rurſum ſcriptũ eſt, ſtatue tibi ſpeculum,
Pro.36. pone tibi amaritudines, qui Euangelizas Sió Hinc per Salomo-
Can.3. nẽ dicitur, beat' vir qui ſẽper eſt pauidus. Hinc iterũ dicit, vniuſ
cuiuſq; enſis ſuper fœmur ſuũ propter timores nocturnos: no-
cturni quippe timores ſunt inſidiæ tentationis occultæ: enſis au
tẽ ſuper fœmur eſt cuſtodia vigilans carnis illecebras premens.
Carnis ille cebræ fræ nãdæ ſunt. Ne ergo nocturnus timor id eſt occulta & repentina tẽtatio ſu- F
breplat ſẽper neceſſe eſt vt fœmur noſtrũ, ſuper poſit' cuſtodię en
ſis premat. Cęterũ quã magnificis quæſo verbis ſcriptores gẽtiũ
illã Mutij ſceuolę altitudinẽ & inuicti animi robur prędicãt, quo
Mutii ſce uola exem plum. breui quodam tẽporis ſpatio extremũ brachiũ face ignis ſuppo
ſita, immotus retinuerit? Ego inquit ſeneca non dubito magis
laudare trũcã & retorridã manũ Mutij, quã cuiuſcũq; viri fortiſ-
Seneca. ſimi ſaluã atq; illæſam. ſtetit inquit hoſtiũ flãmarũq; cõtẽptor, &
Inferni cruciatus ſatis expli cari nõ po teſt quan tus ſit. manũ ſuã in hoſtili foculo diſtillãtẽ ſpectauit, donec Porſẽna rex
cui' fauebat, glorię inuidit, & inuito ignẽ eripi iuſsit. Si igitur G
immanẽ cruciatũ iudicam' brachiũ ſolũ in igne ad breue tẽporis
ſpatiũ torrẽdũ deſtituere: Quis verbo exprimere aut mẽte cõſe-
qui poterit, qualis ille cruciat' futurus ſit, cũ nõ brachiũ ſolum,
ſed etiam corporis mẽbra, nõ ad tẽp', ſed in omni æternitate vl-
Solus De' cõprehẽde re poteſt quãt' ſit in ferni cru- ciatus. tricib' flãmis cruciãda ſunt? Quæ igitur mens, quæ ratio, hoc
tantũ ſuppliciũ ęqua lãce põderare quæat? Nõ dubium quin id
quod nulla tẽporis menſura circũſcribitur, nulla etiã creata mẽ
te cõprehẽdi poſsit. Sola igitur increata mens hoc eſt Dei filius,
qui huius tanti mali magnitudinẽ perfecte cõprehendit gemitu
etiã ſuo ei' magnitudinem declarauit & aperuit. Quare etiã atq; H
Bern. ſup. Cã. ſer. 36. etiã cogita vt ait Bernard', cui' ſit formidinis & terroris, tuũ
atq; omniũ cõtẽpſiſſe factorẽ, & dñm maieſtatis, offendiſſe. Maje
ſtatis quidem eſt timeri, dñi eſt timeri, & maxime hui' maieſtatis,
Simile. huiuſq; dñi. Quod ſi reũ Regiæ maieſtatis quamuis humanæ, hu
Effrõtes ſũt plane pec catores. manis legibus capite trũcari plectiq; ſancitum eſt, quis obſecro
finis cõtemnentium diuinam omnipotentiam eſſe poterit? Et
qua tandẽ frõte tantam maieſtatem audebit irritare vilis pul-
Lau. Inſ. li. de ligno vitæ c. 4. de tim. o. uicul', vnico leui flatu mox diſpergẽd', & minime recolligẽdus?
Cum ergo tam magni põderis ſit timor dñi, ait Laurẽ. Iuſti. in
telligamus quæ ſint illa quæ humano cordi poſsint incutere ti-
morem. Primo itaq; occurrit cõſideratio vehemẽtiſsimæ paſsio
nis Chri-

A nis Chriſti, ex qualitate ſiquidē pharmaci cognoſcit facile vehe mētia languoris, cōſpui namq; Chriſt⁹ voluit, vt nos lauaret: velari voluit, vt velamen culpæ & ignorantiæ a cordib⁹ noſtris auferret: in capite percuti vt caput noſtrū ſcilicet Adam ſanitati reſtitueret: colaphis cędi & verbis derideri, vt nos labijs & operibus ipsū laudarem⁹: demū occiditur, vt vulnerib⁹ noſtris prętioſo ſanguinis illi⁹ Balſamo medeatur: fuſus ſi quidē eſt cruor medici, & fact⁹ eſt medicamentū phrenetici. Agnoſcam⁹ igitur iā tādē quā grauia ſint noſtra vulnera, ꝓ quib⁹ neceſſe fuit dñm Ieſū vulnera

Timor dei quibus cōſi derationi b⁹ nutria tur.

prima cōſi deratio.

B ri. Secūdo adhibere debem⁹ cōſiderationē noſtræ culpæ. Si enim tantum timet aliquis quidem vir criminoſus qui ſcit ſe reum eſſe vnius criminis cū eſt in cōſpectu terreni principis, quantū horrere debet qui multorū reū ſe eſſe agnoſcit delictorū, de examine regis æterni? & ſi tāta cura pertimeſcitur iudiciū pulueris, qua intentione cogitādū, & qua diligentia formidādū eſt iudiciū tantę maieſtatis? Ita ergo præſentis temporis eſt agenda lætitia, vt nūquam amaritudo & timor ſequentis iudicij recedat a memoria. Tertio adhibere debem⁹ cōſiderationē miſericordię Dei quā nobis exhibet in præſenti, quæ eſt iudiciū magnitudinis iu-

ſecunda cō ſideratio.

Tertia con ſideratio.

C ſtitię quā exhibebit in futuro, lento enim gradu ad vindictā Dei ꝓcedit ira, tarditatemq; ſupplicij grauitate cōpenſat: Altiſsimus etenim patiens eſt redditor: patiens vero redditor dicitur, quia quos diu vt conuertantur tolerat, nō cōuerſos duri⁹ damnat: & quanto diutius expectat vt emendentur, tanto graui⁹ iudicabit ſi neglexerint. Quarto adhibere debem⁹ cōſiderationem operū iuſtitię quæ a deo facta leguntur: ſi enim Angelis peccantibus Deus non pepercit, quanto magis qui habitant domos luteas & terrenū habent fundamentū cōſumentur velut a tinea, ſi Dei mandata præterierint? Recordare obſecro quantopere appa-

Eccl. 5.

Quarta cō ſideratio.

Simile.

Iob. 4.

Gen. 7.

D ruerit iuſtitia Dei in diluuio, in ſubuerſione Sodomę & alijs huiuſmodi naufragijs, & inde facile colliges quomodo cum vult caſtiget Deus. Quinto adhibere debemus conſiderationem facilitatis labendi tū ſpiritualiter, tū etiā corporaliter, quod quotidie in multis cernitur. Vnde nimiū præceps eſt qui tranſire cōtendit, vbi cōſpexerit aliū cecidiſſe, & vehemēter effręnis ac procax eſt, nō timēs ex alieno caſu: amator autem ſalutis ſuę eſt, qui alienæ mortis incurſu, & cladibus cæterorum atque naufragijs prouidus vitæ ſuæ factus eſt gubernator. Sexto habere debem⁹ conſiderationem omnipotentiæ Dei, cui reſiſtere nemo poteſt & quē nullus pōt effugere, de quo per Moyſē dicitur. videte quod ego ſum ſolus, & nō eſt alius præter me, ego occida & ego viuere

Gen. 19.

Quinta cō ſideratio.

Sexta con ſideratio.

Deute 32.

Eſa. 47.

faciã: Et alibi legitur, vltionẽ capiã, & nõ reſiſtet mihi homo Sep E
Septima cõſi. Heb. 4. timo adhibere debemus cõſiderationẽ ſapientiæ Dei perſpicuè videntis oĩa, quę nuda & aperta ſũt oculis eius. Magnaque proinde dementia eſt ſi diſsimulare volumus & nõ timere, indicta nãq; nobis eſt quędam probitatis neceſsitas, cũ agamus corã oculis iudicis cuncta cernentis.
Octaua cõſid. Octauo adhibere debemus conſiderationẽ zeli diuinæ iuſtitiæ, qui ex hoc apparet, quod Deus pater potius voluit vt vnigenitus ſuus pœnã quam debebat hominũ genus, ſolueret, quã ſi eã ipſe gratis dimitteret, quod ſi nõ pepercit
Roma. 8. proprio filio, nunquid parcet figmẽto? Nunquid parcet ſeruo ne F quã?
Nona conſide. Nono adhibere debemus cõſiderationẽ extremi iudicij, cuius mẽtio fit in ſancto Euãgelio hodierno, atq; vt exiſtimo quia
Securitatẽ habem' falſam obliuiſcẽtes hũc diem. tã ſæpe illud prædicari auditis, eo breuiores & mobiliores radices in veſtris animis agit ac propagatur. Olim quidẽ vt ſacra teſtatur pagina, miſit De' duos Angelos ad Loth, prędicaturos ſubuerſionẽ Sodomæ & aliarũ ciuitatũ, qui hoc ipſũ generis ſuis denũciauit, dicẽs ſurgite, egredimini de loco iſto, quia delebit Dñs
Gen. 19. ciuitatẽ hanc, viſus tamẽ eſt eis, vt ibidem dicit ſcriptura, quaſi
Timeam' commina tiones dei. ludẽs loqui. ſanctũ etiã Noe vniuerſale diluuiũ prædicãtẽ, omnes G ſubſannabãt cũ diceret eis propter inũdantia peccata fore etiam aquarũ inũdatione delendũ orbẽ. Et tamẽ quid acciderit vide, nam & illi igneq; ſulphureq; cõflagrarunt & hi aquarum colluuione atque abyſſo perierunt. Quid igitur fratres velut alias res ãgẽtes & oſcitabũdi hodiernam auditis doctrinã? Quid cunctamini? Quorſum nõ arrigitis aures? Certe ſi iuſtam viueremus vitã, nõ eſſet quod metueremus huiuſmodi diẽ, imo vero illũ totis
Deũ obliuiſcuntur qui nõ ſperant eius mercedẽ. præcordijs anhelaremus expectantes cũ Apoſtolo beatã ſpẽ, & aduẽtũ gloriæ magni Dei, & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, cũ tamẽ vitioſe viuamus, & tanquã meſſẽ nullã in illa ęſtate reportaturi, idcirco cunctamur, oſcitamus, negligimus: boni vero lætantur H plurimũ conſiderantes huiuſmodi diẽ, in quo immarceſcibili corona corpusq; animuſq; donabũtur: dicentq; cũ Paulo, bonũ certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui: in reliquo
2. Timo. 4. repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ quam reddet mihi Dominus in
Solet nos Deus monere vt corrigamur. illa die iuſtus iudex, non ſolum autem mihi ſed & his qui diligunt aduentum eius. Cæterum monet nos Chriſtus Dominus in hodierno Euangelio, de hiſquæ contingere debent in iudicio, vt cum venerint, præmeditati accedamus: ſolet enim
Hie. 4. Deus multo antequam animaduertat in malos, eoſdem monere
Gen. 6. & 7. vt caueant ſibi ne imparati inueniantur. Hinc monuit Hebręum populum priuſquam ei calamitates infligeret dicens per Hiere.

Annun-

A Annuntiate in Iuda,& in Hieruſalem auditum facite: loquimini & canite tuba in terra. clamate fortiter. Adde quod poſtquam in diluuio comminatus fuit, adhuc per totos centum annos ad pœnitentiam omnes expectauit,& plures adhuc expectaſſet annos,niſi id illorum demerita præcluſiſſent. Quin & Aegyptios pueros Hebræorum ſubmergentes & multa alia nefanda patrãtes,expectauit ad pęnitentiam octuaginta annos,& eos ſubinde monuit de varijs calamitatibus impendentibus. Iudæos etiam ipſum crucifigentes, ad pœnitentiam quadraginta annos præ-B ſtolatus eſt vt conuerterentur,atq; varias ipſis miſerias, variaq; prodigia euentura ſæpe denuntiauit,adeo vt etiam in aere armati diſcurrentes apparerent ſuper Hieruſalem, & variæ horribiles voces audirentur. Hoc etiam præſtat in hodierno euangelio, certos nos reddens de futuris calamitatibus in iudicio: nec mirũ planè, ſi enim Iudæos & alios populos de minoribus calamitatibus monuit,quid ni maiores iſtas & noſtram mentem ſuperantes crudeliſsimas pęnas denuntiaſſet? Et certè quemadmodũ cum taurus aliquis furibundus curſu exagitandus eſt, præconis voce monentur omnes vt ſibi diligenter attendant, & proui-C di parentes chariſsimos ſibi gnatos monent vt in feneſtras aliquas vel editiſsima tecta conſcendant,ne à tauro lædantur: ſic planè hodierno euangelio tanquam præconis voce monemur vt nobis diligenter proſpiciamus, ne fortè cum iratus Chriſtus dominus in vltimo die veniet,eius terribili ſententia feriamur, & in perpetuum condemnemur. Cæterum diligenter conſiderare debemus quanto gaudio & lætitia perfruetur anima viri iuſti in hoc die quando cum corpore coniungetur,vt in ipſum etiam gloriam ſuam refundat,& quoniam particeps fuit laborũ, etiã tanti pręmij tantæq; iucunditatis exors non ſit,habeatq; ſibi an-D gelum aſsiſtentem & miniſtrantem,ſibi datum ſtatim atq; in hãc prodijt lucem & vitales carpſit auras,quiquidem maximè lætabitur de ſui clientuli proſpero & terq; quaterq; felici ſucceſſu & ſtatu. Contra vero viri mali anima in maximo erit luctu & ſqualore quando in corpus ſe remeaturam ſentiet,ipſumq; diris execrationibus perſequetur maledicens horam in qua talem ſibi comitem nacta eſt. O me infelicem dicet,quæ vt tibi placerem, & tuis voluptatibus atq; delicijs inſeruirem, in tantum miſeriarũ gurgitem demerſa ſum. Quare accede iam infeliciſsimũ corpus, vt ſis etiam particeps tormentorum,cum fueris hortator malorum: maledicta lingua quæ tot tantaſq; blaſphemias & periuria protuliſti: maledictę manus quæ aliena diripuiſtis: maledicti ocu-

Preſtolatur Deus malos vt pœniteãt.

2. Mac. 5.

Similitudo ſplendida.

Maxima perfruetur lætitia anima iuſti cũ corpori coniũgetur.

Maxima afficietur triſtitia anima impij quãdo corpori cõiungetur.

Dialogiſmus animæ impij cũ corpore

li qui carnis delicias cõcupiuiſtis: maledictæ aures quæ ad proxi E
morũ ignominias audiẽdas patefactæ eſtis: maledictũ deniq; cor in quo tanquam in fornace tam horrẽda ſcelerum genera fabre facta ſunt. Quid porro dicet huius animæ cuſtodiæ præpoſitus? O te infelicẽ ait animã, quam imprudẽter meis ſalutaribus monitis abuſa es. Quã ſæpe mihi reſtitiſti? quanta nefanda me præſente facere non erubuiſti? Secede, ſecede igitur iam à me, & dignãtuis ſceleribus recipe mercedem, tormenta videlicet ſempiterna, atq; horrificos cruciatus. Qualis quęſo tũc erit malorũ ſẽſus? quam intimis ſenſibus ingemiſcent? Quare age iam peccator dũ F
hic viuis fac te anteactæ vitæ pœniteat, emenda quæ perperã cõmiſiſti: pro foribus te expectat diuina benignitas & longanimitas ad pœnitentiã. Angelũ nec minimũ ad pœnitẽtiam expectat, ſed ſtatim punit, te vero per tot annos iampridẽ expectat vt reſipiſcas: ne abutaris quæſo tanta Dei Opt. Max. patientia, nec tibi perſuadeas eò quod ſtatim nõ puniaris, te eſſe in obliuione apud Deũ: nec dicas illud Eccleſiaſtici, peccaui, & quid mihi accidet triſte? altiſsimus enim eſt patiẽs redditor. Videas certè quoſdã Dei benignitate abutẽtes, qui quoniã in primo ſtatim peccato non G
puniũtur, nihil verẽtur aliud atq; aliud adijcere peccatũ, ignorãtes miſeri quod quanto plus diſsimulat, tanto grauius deinceps puniet. Sicut arcus quo plus intẽditur, eò vehemẽtius ſagittã ipſam extorquere cõſueuit. Solẽt quidẽ aliqui in eo ſibi placere & magnã ſibi ſecuritatẽ polliceri quod videãt ſe aliqua bona opera admiſcere inter tot & tãta mala. Sed aliter in Leuitico figuratũ videmus, nã qui totus leproſus erat, nõ ita immũdus cẽſeri videbatur, atq; qui aliquã tantũ corporis partẽ leproſam habebat: vt inde intelligamus difficiliorẽ videri curationẽ eius qui confidit de quibuſdã bonis operibus à ſe factis inter multa malorũ genera, quandoquidẽ iſte ſe iã in tuto eſſe arbitratur & ſibi falſam ſe H
curitatẽ omnino pollicetur. Nolite ait Hiere. cõfidere in verbis mẽdacibus, dicẽtes tẽplum domini, tẽplum dñi eſt: putabãt enim Iudæi omnia tuta vt Eſaias ait, eò quod offerrent multa ſacrificia, & celebrarẽt multas ſolẽnitates & dies feſtos. Cõtra tamẽ dicit Deus. Quo mihi multitudinẽ victimarũ veſtrarũ dicit dñs? plenus ſum: incẽſum abominatio eſt mihi: Neomeniã, & Sabbathũ & feſtiuitates alias nõ feram: manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Itaq; illi ſe ſecuros putabant ſi boues mactarẽt, Calendas, & alias ſolennitates ſeruarent, manuſque ad cælos extenderẽt. Sed quoniam manus fœdatas habebant innocentũ cruore, audierunt omnia hæc odiſſe animam Dei. Sic igitur quibuſdam Chri-

Quid dicat ange. præpoſitus cuſtodiæ viri impij.

Angelos nõ expectauit Deus ad pœnitentiam.

Eccle. 5.

Mali abutũtur Dei patiẽtia.

Leuit. 23.

Mali ſe ſecuros arbitrãtur propter aliqua bona opera.

Hier. 7.

Eſai. 1.

A ſticolis videtur quod ſecuri iam ſint & omnia ſibi liceant, propterea quod rem ſacram audierint, vel ieiunauerint, vel roſarij preces effuderint, vel eleemoſynam dederint, vel horas canonicas pronuntiauerint, ſtatim enim ſe putant cælum digito contingere poſſe, ſibiq; propterea licere in omnium vitiorum cœno volutari, abſq; vllo Dei timore & tremẽdi eius iudicij. Tales vtiq; ſimiles ſunt Simoni illi leproſo, qui de peccatrice iudicabat, & ſuam lepram non agnoſcebat, ſed Chriſtum non Prophetam declarabat, & cum ſe ſoluere arbitraretur nihil oportere, parabolam audiuit, quæ eum debitorem arguebat. Illos vero peccatores peccatrix illa adumbrabat, qui in ſe nihil præter mala cognoſcunt, qui ſe intus erubeſcentes facile omnia ſua peccata omnipotenti medico oſtendere non verentur. Sic vtiq; facere debent qui in tam tremendo iudicio liberi euadere cupiũt, in quo veniet Deus cum millibus ſanctis, vt bene longè ante populo Hebræo ſanctus Moyſes prædixerat in vltima illa benedictione, qua longum vale ipſi dixit, vt alta mente repoſitũ ſemper haberent huiuſmodi iudicij tremendum diem. Sed dic bone Chriſte, cur obſecro cum tot millibus ſanctis adiudicandum venies, quippe qui habeas tantas angelicas copias atq; exercitus? Hoc quidẽ faciã ait, vt cõfundantur mali & peccatores, quorũ alij ſe excuſando dicunt non poſſe ieiunare & abſtinẽter viuere: quibus occurret cũ Baptiſta: alij dicent ſe non poſſe iniurias condonare, quibus occurret cũ Stephano: alij deniq; circa alia virtutũ opera ſe excuſabunt, quibus occurret cum tanta virorum ſanctorum, & omni virtutum genere exercitatorum multitudine. Quodquidem egregiè conſiderans beatus Auguſtinus dicebat, tot iudicibus inops aſtabo, quot me preceſſerũt in opere bono.

Aliqui procaciter multa cõmittũt mala confiſi de quibuſdam bonis operibus. *Luc. 7.* *Mali aliorum explorant defectus, interim in ſuis cæcutiẽtes* *Accuſemus nos ante Deũ de ſceleribus commiſſis.* *Deut. 33.* *Cur veniet ad iudicandum dominus in comitatu ſanctorũ.*

D Tractans quidem de huiuſmodi tremendo die Chriſtus dominus dixit per Matthæũ: ibunt hi in ſupplicium æternum, iuſti autem in vitã æternã. O infelicisſimos illos, iſtos vero felicisſimos & millies beatos, qui tanta gloria perfruẽtur, illi vero tanta cõfuſiõe & tali? Dicite obſecro, ſi quis reuelaret vos eſſe de numero beatorum, ſicut Paulo reuelatum fuit, & latroni, quid quæſo faceretis? Videmini ſtatim dicere, quod proſtraretis vos & immortales Deo gratias ageretis pro tã ſingulari collato beneficio: itẽ quod nil vobis accidere poſſet quantũuis acerbiſsimũ, quod nõ facile toleraretis, omnia etiã contẽneretis mũdana, illa ſola nixi cõſideratione, quòd poſt rapidũ & citiſsimũ hoc vitæ curriculũ, ſtatim in æternã fęlicitatẽ ſemigrandũ vobis eſſet: neq; vos labores moleſtarent, nec voluptates ineſcarent: nec fama

nec

D. Aug. *Matt. 25* *Iudicij vltimi conſiderationes.* *Quod vtique præſtaremus ſi nobis noſtra ſalus reuelaretur, tam nũc ſedulo præſtemus*

nec infamia conturbarent, aut diuinum vobis obſequium retardarent. Cur igitur manus non reſpondet linguæ? Aut cur aliud in ore, & aliud in pectore geſtatis? Hoc quod dicitis facite viri inſenſati, & viuetis, certiſsimi enim eſtis quod ſi hæc præſtiteritis, vtiq; ſempiternam beatitudinem conſequemini. Verum mirabile illud profectò eſt, quod cum concionatores ipſi tantopere nos moneant, & cęleſtia bona ex parte Dei nobis polliceantur, nihilominus tamē exiguos referāt fructus atq; nos ſurdas aures eis exhibeamus. Quod ſi in hoc ſeculo ad tēporale aliquod incōmodum vitandum, multam adhibemus ſolicitudinem, cur non maiorem adhibebimus ad æternam pęnam euitandam? Sed reuera illud in cauſa eſt, quod parum conſideremus quę in alia vita nos manent præmia ſiue ſupplicia. Etenim tametſi hic noſter ignis comburere ſoleat, nihilominus tamen ſi leuiter admodū & obiter manum per flammam duxerimus, nō nos lædet, at ſi paulo diutius ibi manum continuerimus, vehementiſsime commouebit: ſic plane & in re propoſita accidere nobis ſolet, quòd ſcilicet cum parum, & frigidè admodum atq; oſcitanter cęleſtia cōſideremus, aut æternam gehennam, ita etiam nos leuiter aut nihil afficiant hæc ſiue præmia ſiue ſupplicia. Cæterum criminoſi homines in hac vita vt iuſtitiam, iudiciumq effugere queāt, multa ſibi diffugia quæritant, multasque comminiſcuntur tergiuerſationes, quibus poſſint libere euadere, & vitā ſuam diutius cōſeruare. Interdum enim ſubornatos producunt teſtes, nonnunquam fallacem expoſcunt procraſtinationem, quandoq; vero mendicata ſuffragia quærunt: at vero in futuro iudicio his omnibus locus nullus relinquetur, neq; etiam pecuniæ, qua ſæpe iudicia corrumpuntur. Vnde Propheta ait, ne timueris cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius, quoniam cum interierit, non ſumet omnia, neque deſcendet cum eo gloria eius Item, Iob 8. dicitur de his qui confidunt in rebus mundanis, ſicut tela aranearum fiducia eius. O mundanorum hominum ingēs miſeria, ò labores vanos, inaniterq; conſumptos? ò cogitationes aëreas & caducas, quæ in medio ſpatio ſæpe franguntur, & corruunt antequam ſalutis portum conſpicere potuerunt? Tantum ſi cauſa dicenda ſit apud iudicem terrenum, quæ aliquem metum ex legibus habere videatur, & omnibus vigilijs excubatur, & aduocato munera præparantur, etiā ſi anceps periculum ſit, aut etiā ſolius notæ metus, vel domini ratio: & nos hæſitam', dormiturimus, negligimus, quos ſtare oportet ante tribunal domini noſtri Ieſu Chriſti, vt referat vnuſquiſque

[Margin notes: *Simile.* (beside "eis exhibeamus") — *Conſiderationū bonarū inopes ſumus.* — *Simile* — *Conſideramus frigide quę ad ſalutē animę pertinent.* — *Simile.* — *Pſal. 48.* — *Iob. 8.* — *Orig. ho. 5 in Leuit.*]

[Right margin letters: E, F, G, H]

A que prout geſsit in corpore ſuo ſiue bonum ſiue malum? Tunc enim omnia manifeſta fient, nec erit methodus aliqua criminoſo viro, qua valeat facinora ſua, etiam vſq; ad minimã quamq; culpam occultare. Nam certè quemadmodum qui maculas habent in corpore, priuſquam veſte nudentur, eas opertas ac pluri mis ignotas ferunt, ſæpe pretioſiſsima etiam ornati veſte, cum fortè intrinſecus quoq; formoſi ac venuſti ex illo exteriore cultu iudicarentur, ſi tamen ad tunicam vſq; intimam denudentur, & in balneo aliquo conſpiciantur, contra quam putabantur ridi

Similitudo ſplendida.

B culi, & fœdiſsimis inſigniti maculis apparent, neq; iam obſcurũ eſſe poteſt nudato penitus ſub omnium oculis corpore, vbi nã, qualis, quantaq; ſit macula, ſed ſimulatq; nudata eſt, omnium ſeſe oculis exhibet ſpectandam: ita & nos cum velamen carnis exuerimus, animæ noſtræ maculas obducere, aut abſcondere nulla ratione poterimus, ſed potius ſub omnium obtutibus nudi atque conſpicui, quæ prius corpore quaſi veſte contecti minimè habere putabamur, ea nudata ſe omnium oculis ingerent, nulluſque iam vel negationi vel defenſioni erit locus, quando ipſa cernentur opera in ſuo autore conſpicua: Nõ enim confuſè aut

Manifeſtabũtur in iudicio multaque hic occulta erant.

C ſummatim & indigeſtè res ipſę cernentur; ſed ſingulæ per partes & vt reuera ſe habent, tanquam in pictura aliqua tacitè quodammodo loquente, cognoſcẽtur. In hoc etiam die ſicut rege adueniente in aliquam ciuitatem, hi qui honoribus & dignitatibus præfulgent, cum ſumma confidentia & imperturbato vultu regis ingreſſum expectant, longèq; ante portas ei occurrunt, aduenientemq; excipiunt, rei autem & criminibus obligati, intra muros, atque adeo in ipſo carcere continentur, regiam expectaturi ſententiam: ita profectò quando dominus maieſtatis adiudicandum veniet, viri iuſti & omnium virtutum ornamento de

In iudicio vltimo nõ erit locus negationi vel defenſioni.

Simile.

Confidenter quidẽ in iudicio boni obuiã Chriſto procedent.

D corati, confidenter quidem ei obuiam procedent in aëra, impij vero & ſcelerum contagione infecti, tanquam in angulo aliquo deliteſcentes contabeſcent.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

CONCIO QVARTA.

D. Chryſ. in nõ abſolu. ho. 52.

ERunt ſigna in Sole, & Luna, & Stellis, Luc. 21. Matt. 24. Mar. 13. Apertè quidem in hodierno Euangelio manifeſtatur, vt ait beatus Chryſoſt. quod ita futurum eſt terribile iudicium vltimum, vt nulla innocentia ſibi confidat. Et certè quis eſt homo natus de muliere, qui credit

iuſtum

iuſtum ſe eſſe inueniendum in conſpectu illius de quo beatiſſi- E
Iob. 25. mus Iob dicit, quod Stellæ in conſpectu eius non ſunt mundæ, & cælum ſine crimine non eſt? Si ergo impeccabilis natura ſtellarum & cæli quantum ad iuſtitiam Dei inuenitur eſſe peccatrix, quo
Simile. modo ante eum homo appareat iuſtus, qui ſi dixerit ſe peccatum non habere, mendax vtique habebitur? Vnde Apoſtolus dicebat, ego autem carnalis ſum, venundatus ſub peccato, quod
Rom. 7. operor non intelligo: non operor illud, ſed quod habitat in me peccatum. Tantus ergo erit timor tunc omnium etiam ſanctorum, vt vix quiſquam ſperet ſe iuſtum eſſe inueniendum, ſed F adhuc timeat ne fortè reus exiſtat. Quis enim poteſt ad perfectum dijudicare conſcientiam ſuam & cognoſcere cor ſuum, cum ſcriptum ſit quia de omni verbo otioſo reddituri ſumus rationem? Quomodo ergo pro peccatoribus tunc intercedant ſancti, cum timeant ipſi de ſe? Nam ſicut tempus miſericordiæ, iudicium non ſuſcipit, ſic & tempus iudicij miſericordiam non recipit. Ideo in primo aduentu cum tempus eſſet miſericordiæ dicentibus Apoſtolis cum viderent inhumanitatem quorundam, vis dicamus vt deſcendat ignis de cælo? Reſpondit Ieſus, neſcitis cuius ſpiritus eſtis, non enim veni iudicare mundum, ſed ſaluare: oſtendens videlicet quia cum venerit in ſecundo aduentu, iudicium illud locum miſericordiæ non habebit, nec interceſſio vlla valebit. Illo in tempore inter anguſtias diuerſorum terrorum videntes ſe peccatores anxiabuntur, & current huc & illuc ad ſacerdotes, doctrinam & pœnitentiam ſibi quærentes: alij autem interrogantes quid eos oporteat facere, ſed feſtinante iudicio, & neceſsitatibus alijs ſuper alias concurſantibus cum non ſit docendi licentia, nec tempus faciendæ iuſtitiæ aut agendæ pœnitentiæ, feſtinatio eorum vacua erit. Veniet quippe vt ait Gregorius, ille qui tactu ſuo elementa concutit, in cuius conſpectu H cælum et terra contremiſcit. Penſate fratres chariſsimi ante conſpectum tanti iudicis quiſnam in illo die terror erit, quando iam in pœna remedium non erit. Quæ illa confuſio, cui reatu ſuo exigente continget, in conuentu omnium angelorum hominumq; erubeſcere: qui pauor, eum quem & tranquillum mens humana capere non valet, cernere iratum? Quem diem bene propheta intuens ait, dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ, dies calamitatis & miſeriæ. Penſate ergo fratres chariſsimi, extremi diem iudicij ſuper corda reproborum qua aſperitate propheta vidit amareſcere, quem tot appellationibus non valet explicare.

Timebunt etiam boni in iudicio, nedum mali
Mat. 12.
Luc. 9.
Miſericordiæ nõ erit locus in iudicio, nec deprecatoribus.
Diligẽtia nihil proderit in iudicio.
Gre. ſuper Euangelio hom. 12.
Sopho. 1.
Magna futura eſt malorũ triſtitia in iudicio, & bonorũ lætitia.

A plicare. Quanta vero tunc erit electorum lætitia, qui de eius merentur viſione gaudere de cuius conſpectu vident elementa omnia contremiſcere, cum eo ſimul ad nuptias intrare, qui in ſponſi nuptijs gaudent, & tamen ipſi ſunt ſponſa, cui in illo æterni regis thalamo, viſioni noſtræ Deus coniungitur. Quæ ſcilicet viſio nunquam in perpetuum ab amoris ſui complexibus auelletur. Tunc regni ianua lugentibus claudetur, quæ modo quotidie pœnitentibus aperitur. Erit namq; & tunc pęnitentia, ſed fructuoſa iam non erit, quia nequaquam tunc ve- *2.Cor.6.*

B niam inuenit, qui modo apertum veniæ tempus perdit. Hinc etenim Paulus ait, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. *Iſa.55.* Hinc etiam Propheta ait, quęrite dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum prope eſt. Vnde & virgines fatuas inuocantes dominus non audit, *Matt.25.* quia interclusa regni ianua, is qui nunc per exauditionem prope eſſe poterat, prope iam non erit. Et alibi idem Gregorius ait, quid ergo in die illa acturus eſt qui à conſpectu iudicis rapitur, ab electorum ſocietate ſeparatur, qui tenebreſcit à lumine, cruciatur æterna combuſtione? *D.Grego. in Euang. hom.11.* Sic enim erit ait Chriſtus in conſummatio- *Matt.13.*

C ne ſeculi, exibunt angeli & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis. Hoc iam fratres chariſsimi timendum eſt potius quam exponendum: aperta etenim voce tormenta peccantium dicta ſunt, nequis ad ignorantiæ ſuæ excuſationem recurreret ſi quid de æterno ſupplicio obſcure diceretur. *Monet nos Deus ne ignorãtiã poſſimus prætẽdere.* Hinc etiam Euangelium hodiernum apertè ait quod erunt ſigna in Sole & Luna & Stellis, quaſi dicat, non fungentur iam poſthac ſolitis officijs & muneribus quæ non erunt neceſſaria. Nam vt ait Chryſoſt. ſicut vites cum vuarum fructibus prægrauantur, foliorum auxilium *Chryſoſto. hom.1. ad Neophi.*

D neceſſarium vt protegantur expoſcunt, cum autem depoſuerint fructum, neceſſe eſt vt folijs denudentur, ſic ſe habet hoc ſeculum quamdiu habuerit in ſe humanum genus, tenebit & cœlum ſtellas ſicut & vitis folia: *Simile.* nam nocte pereunte ſine dubio ſtellarum vtilitas ſimul cum nocte deficiet, quemadmodum corpus iam aduentante morte innumeris malis afficitur, & domus prope caſum, in rimas fatiſcit, ita orbis terrarum ad finem properans tantis malis conteritur. Cuncta quidem hæc vt ait Lau. Iuſti. de diuinæ prodeunt theſauris iuſtitiæ, quæ vnicuique reddit ſecundum opera ſua. *Lau. Iuſ. lib. de caſto conn. verbi & ani. c.16.* Quis ad tantæ non paueat præſentiam maieſtatis? Quis non iudicis huius formidet aſpectum? ipſe quidẽ ſine paſsione iudicat, ſine

como-

commotione terret,abſque compaſsione damnat. Væ iuxta Pro E
phetæ vocem genti peccatrici,populo graui iniquitate , ſemini
nequam , filijs ſceleratis,qui dereliquerunt dominum,blaſphe-
mauerunt ſanctum Iſrael,alienatiq; ſunt retrorſum, qui tanti iu
Varia pro dicis,niſi pœnitentiam hic egerint,non effugient ſententiã. Ob-
digia in iu tenebreſcet lux in tabernaculo ipſorum,arctabuntur greſſus vir
dicio. tutis illorum,& omne eorum conſilium præcipitabitur. Vndiq;
terrebunt eos formidines,deuorabitq; brachia illorum primoge
nita mors,calcabitque eos quaſi rex interitus.Rapit vtiq; iudex
hic cum vult,nec eſt qui eripiat,aut eius valeat reſiſtere poteſta- F
Pſalm.75 ti,vnde Propheta ait,tu terribilis es, & quis reſiſtet tibi? Porro
Pœniten nemo ſalutis ſuæ præſidium in ſola extrema pœnitentia ponat,
tiã non dif ante oculos enim illa beati Iob ſententia ſemper habenda eſt : ſi
feramus. repente interroget,quis reſpondebit illi?repente autem domi-
Iob.9. nus interrogat cum hominem in ea hora imparatum & multis
ſceleribus irretitum inuenit. Quid ergo tunc tẽporis homo pec
catis aſſuetus reſpondere æquiſsimo iudici poterit , qui toties
D.Augu. etiam ab eo admonitus reſipiſcere noluit?in inferno ait Auguſt.
lib.Medi. erit fletus & gemitus,ſtridor et clamor,timor & dolor,labor,ar
Horrenda dor,& fœtor,obſcuritas & anxietas,aſperitas & acerbitas,cala G
inferni tor mitas & egeſtas,anguſtia & triſtitia , torſiones & punctiones,
menta. amaritudines & terrores,fames,ſitis,frigus, ſulphur & ignis ar
Aug.libr. dens.Et alibi ait,Mala autem inferni vt ſunt dicere vel cogitare
de tripli. nemo poteſt,peiora valde ſunt quam cogitantur.Locus infer-
habita.c.1 ni plenus eſt tenebrarum & diſcordiæ, odij,ſtultitiæ, turpitudi-
tom.9. nis,offenſionis,doloris,ſitis,famis,ignis inextinguibilis,triſtitię
Lud.Gra. & vindictæ perennis,ineffabilis mali,quod neque dici nec cogita
Alexand. ri poteſt.In lacu miſeriæ perennis nil videtur,nil auditur,nil ſen-
Aphro. in titur,niſi quod diſplicet,niſi quod offẽdit,niſi quod cruciat.Por
epiſtol. ad ro quod Deus ſit caſtigaturus malos & bonos præmiaturus phi H
Anto. Piũ loſophi etiam non ſine magna ratione confeſsi ſunt. Alexander
impera. enim Aphrodiſæus clarus in primis philoſophus in Epiſtola ad
Iniuriam Antoninum Pium ita philoſophatur.Si Deus bonorum & malo
Deo infert rum rationem non habet,id erit aut quia res humanas ignorat,
maximã aut quia non poteſt meritas pœnas & præmia bonis & malis per
qui tollit ſoluere,aut certè quia cum ſciat & poſsit,nolit tamen. Si dixe-
ab eo præ- ris eum res noſtras ignorare,adimis ei ſapiẽtiam:ſi nõ poſſe præ
mia bono- mijs aut pœnis bonos & malos afficere,tollis ab eo potentiam:
rũ & ſup ſi vero dixeris eum quamuis ſciat & poſsit,nolle tamen pro me
plicia ma- ritis cuique retribuere,ſpolias eum iuſtitia,gratitudine,bonita-
lorum. te,& prouidentia:inuidæ enim & iniquæ naturæ eſt,meliora cũ

poſsis

A poſsis facere, quod vtrumque à Deo eſt alieniſsimũm. Deni-que quiſquis aliud ſtatuit, quod dictu quoque nefas eſt, Deũ facit aut lapidem aut lignum, vt nil magis referat Deum colere quam colere ipſum lapidem aut lignum, cum nil magis ab eo quam ab iſtis ſperare vel timere poſsis. Quare vehementer nos præparare & ſolicite debemus ad terribile iudicium ſubeundũ: Si enim parati & bonis operibus inſtructi reperiemur, & cæleſtis regni coronam conſequemur, & ſempiterna pœnarum incendia euademus. Contra vero ſi à cauſa cadamus & ſempiter-

Autor. Parari ac cedere debemus ad iudiciũ.

B num illud regnum amittemus, & in ſempiterna ſupplicia nunquam inde extrahendi detrudemur. Quid aliud quæſo in vita agere, quid animo verſare, quid dies noctesque vigilantes atq; adeo dormientes tractare deberemus, quam vt in illo extremo & ſummo periculo parati inueniremur & expediti? Quis quæſo hoc non videat? Quis negare audeat? quę mens, quæ ratio, quod iudicium, hac firmiſsima ratione non commoueatur? Quis extremam hominum cæcitatem circa hoc argumentum non intelligat, qui hoc tantum quod impendet periculum nec vident, nec

C cogitant, nec ſe ad illud opportunè præparãt? Quid ergo fratres nos ita dementauit? Quis ſic excæcauit vt hanc tantam rem nec videamus nec curemus, nec vlla eius recordatione tangamur? Hoc vel vnum argumentum ſatis eſt vt intelligamus, in mundo eſſe principes tenebrarum, ſuggeſtores, incentoreſq; malorum, qui & præſtigijs ſuis horribiles tenebras mentibus noſtris ita inijciũt, vt in meridiana luce caligemus, hallucinemur, cæcutiamus: & ſuggeſtionibus ad malum ſic incitant, vt quę fortè iudicio & ratione damnauimus, amplectamur, proſequamur, perficiamus. Et certè ſeculum quotidie finiri videmus, & tanquam mali ſerui iam albeſcente aurora, adhuc dormimus: nam peccatores homi-

Magne cæcitatis eſt non timere iudicium.

Dæmõ impoſtor conatur ſemper nobis illudere.

D mines nunquam putant ſeculi finem eſſe futurum: & quid mirũ ſi quod audiunt non credant, cum neque illud credant quod quotidie vident, nam quotidie manibus ſuis efferunt mortuos, & mortales ſe eſſe non putant. Iſtæ ſunt præſtigiæ & impoſturæ diaboli, quanto magis appropinquat mors & iudicium, tanto plus nobis imponere & maiora nobis pericula aſtruere molitur. Nam quemadmodum ſæpe nauigantibus cum prope portum ſunt, grauia imminent pericula, ita etiam mortis inſtante hora ſolét nos aduerſarij noſtri varijs tẽtationibus inuadere & impugnare. Ambitioſum tunc hoſtis vehemẽter tentat de honoribus ſeculi quos relinquit, auarum de diuitijs: tum etiam minima peccata grauiſſima illi repræſentat, Vt enim pictor adhibitis medijs coloribus

Mali vehementer obliuiſcuntur iudiciũ & mortem.

Simile.

Variæ tentationes inſtante morte.

ſolet extremos colores apparentiores & illuſtriores reddere, ita E callidiſsimus pictor & impoſtor dęmon inſtante morte ſolet hominibus plurimum illudere ſuis fallacijs, technis & impoſturis. Cæterū inter pęnas dānatorū maximā eſſe cōſtat, illius ſummę & infinitæ pulchritudinis cōſpectu perpetuo abdicari. Hæc enim pęna bis infinita eſt; quod ea videlicet & infinito bono priuat, & per infinita tempora, hoc eſt nunquam finiēda ſpatia durat. Sed hanc tantā pœnā ſcelerati homines minus formidant, quia quale illud donū ſit, nec cogitatione quidē attingere poſſunt: atvero cū ignis pęnam quotidie experiātur, qui fieri poteſt vt ęternū ignis F incendiū nō exhorreāt? Qualis vero hæc pœna ſit, hoc indicio cōiecturā aliquā facere poteſtis. Adria Imperator ira atque furore ebrius, hoc crudeliſsimo martyrij genere beatū Euſtachium, vt Nicephorus refert, cruciari præcepit, iuſsit. n. & illū & cōiugē, & duos ſimul filios in tauro æneo includi, & igne ſuppoſito ibidem cōcremari. Nunc expendite fratres cū ſancti viri in exiguo illo cādentis ferri ſinu, in horrēdis illis tenebris, in anguſtiſsimo ſpatio, vbi nullū eſſet corporibus voluēdi atq; ſe gyrādi locus, torquerētur, quādo pius pater cōiugē & liberos, & hi rurſus parentē hoc crudeli mortis genere torqueri cernerēt, quo dolore afficerentur, quos gemitus, quos clamores in horrendo illo tauri vtero G emitterēt? Horret animus hæc meminiſſe, & cor ipſum dū hæc recolit pauet & cōtremiſcit: quid autē hic adeò formidabilis cruciatus & vmbra eſt? Nā illo ſanctorū ſupplicio duo maxima illos ſolatia ſuſtētabāt, alterū quod breuiſsimo tēporis ſpatio erat pęna illa duratura, alterū quod poſt breuē illā morulā, momētanea pœna eſſet æterna fœlicitate cōmutanda. Neutrū autē horū eos qui in gehēna cruciātur, neq; enim vlla aut præmij percipiendi, aut doloris finiēdi, eorū tormēta leuare aliqua ratione poteſt, cū & pęna ſit æterna, & fruſtra ſine vllo emolumēto ſubeūda. Hæc H qui cū animo ſuo cogitat, etiāſi innocentiā colat, quia tamē dū in hac vita eſt, à via deflectere poteſt, nō totus corde ac corpore cōtremiſcat? Quod ſi innocētes hoc metu carere nō debent, qui ſanctiſsimos ſæpe viros ſolicitabat, quantū quæſo hi formidare debēt qui in eo ſtatu manēt, in quo ſecundū diuinæ iuſtitiæ leges ſi mors illos ſubito intercipiat, quod euenire nō raro ſolet, fulmine ocius ad inferos exturbabūtur? Nullus autē ibi ſenſus, nulla vis animę eſt, quę nō peculiari aliquo cruciatu cōmiſſorū pęnas luat. Vt hoc autē ſaltē aliqua imagine intelligatis, fingite hominē adeo vehemēter podagræ morbo laborantē, vt nullū ſit in toto eius corpore membrū, nullus in manibus pedibuſq; articulus, nullæ

Simile. *Tentator aſtutus dæmon.* *Lud. Gra. poena dānibis infinita.* *Adrianus imperator Nicepho. in eccleſ. hyſtoria.* *Crudelitas maxima cuiuſdā tyrāni.* *Conſolatio nē aliquā habēt tormēta huius vitæ, nō ita inferni tormenta.* *Securus nullus viuat in hac vita.* *Mors ſolet errum pere repentina.* *Simile.*

A in crurib⁹ brachijs,humeriſq; iũcturæ in quibus nõ acerbiſsimo dolore crucietur,atq; hoc modo is in lecto decumbat tot veluti ſpiculis vndiq; ſauciatus,voces & clamores miſerãdos in cœlum tollens.Hac igitur imagine ſi præſentia mala futuris aſsimilari licet,pœnarũ illarũ acerbitatẽ poteris vt cũq; animo contẽplari. His autẽ adiũge atras illas tenebras & profundã noctẽ, cui nulla ſuccedit aurora:horrẽdas dæmonũ laruas,edacẽ conſcientiæ vermẽ ſcorpiones atq; ſerpentes,aliaque huiuſmodi.

Tormenta inferni quomodo cognoſcantur.

Hinc etiã vt refert beatus Auguſt. fiet illud quod dicit Iob, de

B aquis inquit niuiũ,trãſibunt ad calorẽ nimiũ. De quibus duobus innumera pendẽt pœnarũ genera,videlicet ſitis intolerabilis,pęna famis,pœna fætoris,pœna horroris,pœna timoris, pęna anguſtiæ,pœna tenebrarũ,ſeueritas tortoris,pręſentia dæmonum, atrocitas beſtiarũ,crudelitas miniſtrãtiũ,dilaceratio immortaliũ vermiũ,vermis conſciẽtiæ,ignitæ lachrymæ,ſuſpiria,miſerię,dolor ſine remedio,vincula ſine ſolutione,mors æterna ſiue pœna ſine fine,abſentia Chriſti quoad viſionẽ eius,quæ ſola omnia ſupradicta ſuperat,& omnibus pęnis intolerabilior.Væ igitur illis

Aug.libr. de tripli. habita.c.2. & 3.to.9.
Iob.24.
Pœna dãnatorũ deſcribitur.

C qui perẽne ſubire hæc omnia mala etiã ſine fine merẽtur,pro delectabilis horæ ſomnio:tãta enim & talis eſt omnis huius mũdi gloria ad æternã cõparata gloriã.Melius erat eis quod dictũ eſt de infelice Iuda,non naſci,quã malis ſuis meritis plagas inferni ſuſtinere.Quid ſtultius,quid inſanius eſt,quã vmbra & imagine, & ſimilitudine veræ gloriæ,verę delectationis,pulchritudinis,veri decoris, honoris,more infantiũ decipi,ſuperari,& ipſam gloriã nõ quærere,nõ deſiderare?Quis imaginẽ auri in aqua,ipſo auro neglecto eligeret,& nõ ſtatim à cũctis fatuus & ſtultus crederetur? Quis orbẽ ſolis in ſpecũlo redditũ,vel in qualibet materia formatũ,plus diligeret quã ipſum ſolẽ,& nõ ab omnibus deride-

Mat.26.
Mar.14.
Magna eſt cæcitas noſtra relinquere æterna pro tẽporalibus.
Simile.

D retur? Duplex vero plaga eſt,æterno regno Dei ſeparari, & ſemper inferno cũ diabolo dãnari,præſentiã amittere angelorũ, & terribilẽ ſemper pati dæmonũ præſentiã. Quãtũ caueri,vitari,metui debeat,nullo modo dici poteſt. Quis cũ ſano ſenſu pro vni⁹ diei delicijs,centũ annorũ pęnã eligeret? Vnus enim dies aliqua portio eſt in centũ annorũ ſpatio,quãuis modica valde:at vero centum annorum ſpatia, nulla proportio eſt in illa æternitate.

Simile.
Duplex pœna in inferno.
Magna eſt cæcitas noſtra.

Sicut dies ille conſummationis generalis ſecretus eſt & nobis incognitus,ſic planè dies conſummationis & mortis particularis vniuſcuiuſq; noſtrũ eſt nobis incognitus & incertus. Si vero dicere vultis ait D.Chryſ.quamobrẽ abſcõditus ſit dies ille,quare ſicut fur in nocte,ita & ipſe veniet. Ego quẽadmodũ res iſta

D.Chryſ. in epiſt.1. ad Theſ.5 Homil.9.

mihi videtur habere dicam. Nemo ſanè virtutis vnquam curam E
quoad omnē vitā attinet habuiſſet, ſed cognito quiſq; cōſumma‑
tionis ſuæ die, poſtquā innumera mala perpetraſſet, tū demum
baptiſmi lauacrum accepiſſet, atq; ita hinc migraſſet. Si enim

Simile.

nunc timore incertitudinis cunctorū animos turbante, omnes
vniuerſam anteactā vitam in malitia cōſumentes, ad extrema
demū ſuſpiria pœnitentiā differunt, ſi etiā eſſent admodū de iſto
perſuaſi, quiſnā vllā quidē virtutis curā haberet? Cōplures ſine
illuminatione deceſſerunt, & ne ſic quidē timor iſte erudiuit, vt
dū viuerēt, quæ Deo probātur curaſſent. Quod ſi etiā ſic metus F
ſublatus eſſet, quis vnquā reſipuiſſet? quis obtēperaſſet? Nec vnus
quidem. Rurſus vero accedit & alterū, multos mortis metus &
vitæ amor nūc cohibet. Si vero cognouiſſet quiſquā omnino ſe
craſtino die moriturū, nihil vtiq; audere ante illum diem veritus
fuiſſet, ſed quos voluiſſet occidiſſet, & inimicos vlciſcens, ſeip‑
ſum recreaſſet, milleq; mala deſignaſſet.

Confert nobis diē mortis ignorare.

Multa inconuenientia ſequerentur ſi diē mortis ſciremus

Apud Romanos in more poſitū erat vt imperatores qui in bel
lis ſtrenue fortiterq; ſegeſsiſſent, & prouincias bello ſubactas Ro
mano Imperio addidiſſent, vrbē Romā ingrederētur circūfuſa cap
tiuorū turba quā pugnando ceperāt, cæteraq; geſtorū ſuorū in‑ G
ſignia ſecū ad virtutis memoriā reportātes, Hoc ergo modo pij
omnes cæleſtē Hieruſalē cū ex hac vita decedūt, ingrediūtur, om
nē ſecū virtutū atq; geſtorū ſuorū monumēta clariſsima referē
tes: itaq; ante ipſos præcedunt miſericordiæ opera quę fecerūt,
ieiunia quibus repugnantē carnis laſciuiā ſubegerunt, plagæ &
verbera quib⁹ corpus ſuū attriuerūt, deniq; quidquid ab eis præ
clarè in vita geſtū eſt, quidquid propter Deū largitū eſt, vſq; ad
calicē aquæ frigidæ propter Deū inopi porrectū, illos ſubſeque‑
tur: labor quippe virtutis abijt, decus vero, meritum & gloria nū
quā abitura quidem ſunt. Nec minus etiā impios ſua opera cōſe H
quētur, illoſq; indiuidua ſocietate comitabuntur, & ad tribunal
vſq; superni iudicis, nō tanquā comites aut defenſores, ſed tan‑
quā teſtes & accuſatores procedēt. Quale autē examē hoc futu‑
rū eſt, in his præſertim qui vitā omnē in flagitijs conſumpſerunt,
in quo tā multa ſcelera congerētur? Numera mihi ſi potes om‑
nes concupiſcentias oculorum, numera omnia furta, mendacia,
odia, periuria, libidines omnes & vindictas, & numerum arenæ
maris ſuperabis. Contemplare quæſo demens quibus comitibus
ſtipatus ante ſupernum iudicem perges apud quem vt nihil la‑
tere, ita nihil impunitum relinqui poteſt. Quid igitur extre‑
mo ille vitæ agone facies? quo te vertes? quid conſilij capies?
cum

Triūphantes ingrediebantur Romā duces qui vicerant in bello.

Sancti ingrediūtur triūphantes in gloria.

Labores pro Deo tolerati felices habent ſucceſſus.

Vitioſorū quam infelix erit ſucceſſus.

Anguſtia malorum in morte.

A cum tot vallatus criminibus ante hunc iudicem apparebis? verum enim eſt quod Apoſtolus ait, vnus quiſq; onus ſuum portabit. Item beatus Ioannes ait, opera enim illorum ſequuntur illos: vnde ſancti viri ibi colligent fructus laborum ſuorum, ibi metent cum lætitia, quæ cum lachrymis ſeminarunt, ideoq; lætabuntur coram domino, ſicut qui lætãtur in meſſe, ſicut exultant victores capta præda quando diuidunt ſpolia: opera enim illorũ ſequuntur illos: opera enim velut indiuidui comites ſunt, quæ æterna ac indiuidua ſocietate hominem comitantur. Omni- *Gal.7.* *Apo.14.* *Iſa.9.*

B bus autem laborantibus dulcis eſt finis, viator libenter interrogat vbi eſt manſio: mercenarius frequenter computat quando annus completur, agricola ſemper tempus meſsis expectat. Sic ergo & ſerui Dei libenter de die iudicij interrogant. Scriptum eſt enim, vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Sic ſancti illum diem reſpiciunt vbi repoſitam habent coronam. Vtile eſt tempus conſummationis cognoſcere, quia & homo in itinere conſtitutus quanto magis appropinquauerit in via manſioni, tanto amplius incipit feſtinare. Hac ratione & Paulus exhortans dicit, nunc enim propior eſt noſtra ſalus quam cum credidimus, quia *Preuidi ſimus in his quæ pertinent ad noſtrã ſalutem.* *Matt.6.* *Simile.*

C appropinquata ſpes, excitat magnanimitatis virtutem. *Rom.13.*

DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

CONCIO PRIMA.

CVm audiſſet Ioannes in vinculis opera Christi.* Matt.11. Luc 7. Cum autem argueret Herodem Ioannes de inceſtu, & de adulterio, dicens, non licet tibi habere vxorem fratris tui ſcilicet Philippi, à quo eam abſtulerat: He- *D. Anto. 1.pa. hiſt. ti.5.ca.1. §.13.*

D rodias ipſa quæ receſſerat à viro legitimo & adhæſerat Herodi, odio habens Ioannem & inſidiabatur ei, & quærebat occidere eum, & ideo fecit eum conijcere in vincula. Talibus namque proceſsibus illorum malitia graditur, in quibus ſic ardet tam funeſtus amor. Sed in hoc plus Herodis ipſius exceſsit iniquitas, præter id quod Ioannem dedit exitio. Nam etſi honeſtatis iuſtitiã vituperaret in alia muliere, zelare protinus debuit in fratris vxore, & quamuis thoros omnium ex libidine reuelaſſet, ſaltem fraterni debuit eſſe tutor. Apud quem commendatio & cuſtodia fiet vxoris, ſi frater fratris dehoneſtat vxorem? Apud quem talium rerũ fides, ſi frater decipit, ſi germanus rei jcit fidem? Si vterinus honeſtum non ſeruat amorem? Et certè in *Mar.6.* *Luc.7.* *Matt.14.* *Simon de Caſia, lib. 3. cap. 2.* *Maxima impietas Herodis.*

omnes ſceleratius ſubditos peccat, qui committit ex male agen E di libidine, quod in alio punire debuiſſet ex autoritate iuſtitiæ. Herodes audita fama quidem, eum adſe accerſiri fecit, audiendi & videndi auiditate commotus, vt ait beatus Marcus. Adquẽ Ioannes non fruſtranter acceſsit, ſed ſuadens ei quæ iuſtæ vitæ ſunt, & maximè quæ ad principem Reipub. pertinebât, diſſuadebat facinus quod non ſolum lex data, ſed ipſa etiã naturalis iuſtitia reprehendit, & conſuetudo ac mores hominum maximè deteſtantur. Sed quorſum his Ioannes Herodem arguebat, qui lege diuina carebat, & qui Romanus & paganus erat? F Quia ſcilicet præter hæc, ipſa etiam naturali ratione & iuſtitia hoc facinus omnibus hominibus inhibetur, & leges præterea Perſarum, Medorum, Græcorum, & Romanorum hoc magnis decretis cauerunt, nempe nequis alterius vxorem inuadat: ex quo etiam intelligimus verum eſſe quod in Eccleſiaſtico legitur, peccator adijciet ad peccandum. Frequenter enim cauſa peccandi peccatum eſt, quia peccatum quod per pœnitentiam non diluitur, mox ſuo veluti pondere ad aliud trahit. Hæc non in Herode ſolum, ſed etiam in Dauide animaduertere licet: vterque enim adulterij peccatum, homicidij peccato cumulauit. G

Mar. 6.

Adulteriũ eſt contra legem naturalem & diuinã & humanam.

Autor. Eccle 3.

Ex vno peccato frequenter labimur in aliud.

Cum audiſſet Ioannes in vinculis operaˆ Chriſti. Vinculis adligatur beatus Ioannes virtutis iubar, virtutis ſplendor & horrendum peccatoribus exemplum. Si enim tantus Ioannes carcere clauditur, & pro veritate quam prædicabat capite plectitur, qua pœna quæſo peccator aridus pro tot ſceleribus afficietur? Si illum in carcerem conijciunt qui tantum mel Syluestre & locuſtas edebat, quæ igitur erit pœna edentis & bibentis vſq; ad crapulam & ebrietatem? Ille induitur ſacco ex camelorum pilis contexto, & tamen ignominioſo carcere clauditur: pecca- H tor mollibus veſtitus, in quod ergaſtulum trudetur? Ille qui eremum in tenera ætate iam petiuit, ne leui ſaltem maculare vitam famine poſſet, ita tractatur, heu quibus ſatellitibus tradetur peccator cruciandus, qui totum corpus ſubiecit delicijs? Si in viridi ligno omni virtute prædito hæc fiunt, in arido omni virtute deſtituto quid fiet? O rerum vices inuerſas? Herodes adulteratur, & ſedet in throno regali, Ioannes vero tenetur in vinculis. Dauid rapit vxorẽ alienã, & vir eius pro rege adultero militãs occiditur in prælio idq; nõ caſu ſed data opera. Tu adulteriũ facis Herodes, & in carcerẽ mittetur Ioannes? Siccine iudicare debet ſedens in loco iudicis? vbi iuſtitiæ facies & forma?

Soarez epiſ. ſuper Mat. tracta. 2.

Securitatẽ fa ſam habẽs mali.

Guti. Tre. in Euang. li. 4. c. 14. Chryſo. ex va. Matt. locis ho. 16.

Vbi

A Vbi tuus pudor, vbi fas, lex, & ipſius iura naturæ? Arguet te igitur tandem confuſio publica, quem corrigere nō valuit ſecreta correptio & priuata. Malos qui monet, eos offendit, incurrit odium qui arguit criminoſos. Dicebat Ioannes non licet tibi, nō dixit ſceleſte, pollute, & præuaricator ac prophane, concul caſti legem, contempſiſti quæ ſtatuta ſunt, potentiam tuam legem ſeciſti. Nihil inquam horum dixit, imo in reprehenſione apparuit omnis manſuetudo viri, dixit enim non licet, erat ſiquidem hoc magis verbum docentis quam reprehendentis, & quam punientis, corrigentis quam inſultantis. Sed furi lux inimica eſt, non B enim ferunt huius radios, ſicut nec ſolis iubar, qui oculorū morbo tenentur. *Chryſ. ſuper. 2. ad Cor. 12. homi. 28. prædicator ſit modeſtus in reprehēdēdo*

Cum audiſſet Ioannes. Sicut moriens Iacob commiſit filios ſuos ipſi Ioſeph, ſic videns Baptiſta ſe in carcerem coniectum & vicinum morti, curauit diſcipulos ſuos Chriſto commendandos. *Simile. Gen. vlti.*

Cum audiſſet Ioannes in vinculis. Si ſanctos etiam ipſos erudiunt carceres & tribulationes, vt feruentius Deum mente recolant: quanto plus conducent malis qui nunquam Dei ſui recordantur niſi calamitatibus aſsidue premantur? Manaſſes quidem in ſuis C proſperitatibus à Deo ſegregatus eſt, & tamē cum teneretur captiuus in Babylonia, conuerſus eſt ad Deum. 2. Para. 33. *Calamitates homines excitant. 2. Par. 33.*

Cum audiſſet Ioannes in vinculis. In carcere poſito Ioanni nuntiauerunt diſcipuli ſui inuidioſam querelam, dicentes quod Chriſtus baptizaret multos. Non eſt autem hoc nouū eſſe æmulationes inter ipſos concionatores, atque etiam ipſos auditores. Moyſi quidem dixerunt, ecce prophetant in caſtris, *Num. 11.* ipſe vero reſpondit, quid æmularis pro me? Et Chriſto e- *Mar. 9.* tiam ſimilem querelam propoſuerunt diſcipuli, & reſpondit *Ioann. 3.* ipſe, qui non eſt contra vos, pro vobis eſt. Optimum igitur *Num. 11.* D remedium dat Ioannes dicens illis, illum oportet creſcere, me autem minui. Item Moyſes cum dixit, vtinam prophetēt omnes. Qui res Dei tractat ſemper hoc curat vt in omnibus quæratur gloria Dei, & quod omnes Deum glorificent, quando enim hoc non procuratur, ſatis apertum eſt quod non agitur Dei cauſa ſed propria. Auditores ſunt qui pro perſona potius pugnant, & eius ducuntur amore quam doctrinæ amore, quæ quidem affectio periculoſa eſt, & ita curabat Baptiſta vt eos potius ſignificando ignorare quæ petebat, ad Chriſtum perduceret, & ſignificando quod vellet à Chriſto erudiri. Et aliquando dicebat quod non eſſet dignus ſoluere cor- *Mar. 1.* *Bonus Dei gloriā quærit nō ſuā*

Luc. 3. rigium calceamenti eius. Hoc ipſum Paulus præſtabat, videns E
Ioan. 1. enim quod multi plus nimio ipſum diligerent, dicebat 1. Co. 1.
1. Cor. 1. nunquid Paulus crucifixus eſt pro vobis? Atque hoc eſt contra multos, quibus videtur quod concionem non libenter ſint audituri niſi ſint talis concionatoris, nec volunt confiteri niſi cum tali confeſſario. Hoc igitur debent reprehendere concionatores apud ſuos auditores, & confeſſores apud ſuos pœnitentes, ſalutaribus conſilijs, cum ſit res adeo periculoſa. Hæc igitur erat affectio Herodiana in Ioannem, cuius concionem libenter audiebat, & audito eo multa faciebat, ſed cum potius erga perſonam quam in doctrinam affectus eſſet, vide quid fecerit, mandans eum in carcerem conijci & caput eius amputari. F

Auditores non ſeminent æmulationes inter concionatores.

Mar. 6.
Mat. 14.

Curiæ principum periculoſæ.

In vinculis. Satis colligitur quid ſit curia, quandoquidem viuens Ioannes inter belluas in eremo, poſuit vitam pro Chriſto, Petrus vero in aula & curia negauit Chriſtum, cum tamen extra curiam cum ſæpe confeſſus eſſet. Vnde inter laudes Ioannis ea fuit non minima, quod non verſaretur in aulis regijs, nam in talibus magnatum aulis omnia redundanter ſuppeditantur, præter eos qui veritatem dicant, quorum magna G eſt penuria. Non ſine cauſa ſanctus Moyſes noluit ſequi curiam Pharaonis regis & negauit ſe filium eſſe filiæ Pharaonis magis eligens affligi cum populo Dei quam temporalis peccati habere iucunditatem vt ait Paulus, non debebant ei placere ea quæ viderat in curia. Nota autem quomodo Chriſtus reſpondet magis his diſcipulis operibus quam verbis, ita & nos facere debemus, ſiquidem hic modus docendi ſublimior & breuior & maioris efficaciæ.

In aulis regum omnia abundant præter eos qui veritatem dicant.

Heb. 11.

Operibus docere ſublimius eſt quã verbis

Cum audiſſet Ioannes in vinculis.] Quam glorioſè quidem Baptiſta repræſentauit in Theatro mundi officium ſibi commiſſum. H Eſt enim hæc vita tanquam Comœdia aliqua quæ repręſentatur quãdoquidem præter id quod in ea manifeſtatur breuitas & duratio exigua rerum pręſentium, ſunt etiam alia multa conuenientia, nos debemus imitari eos qui egregie repreſentãt in Comędijs qui modo agunt perſonam regis & paulo poſt perſonam pauperis & omnia repræſentant debite prout quadrare videtur ſingulis perſonis ſibi cõmiſsis, & vt autor Comœdiæ præſcripſerit. Ita & nos facere debemus repræſentantes perſonam noſtrã pro ratione noſtri ſtatus & ſicut Deus nos vocauit. Quod ſi perſona aliquando ſit mutanda atque ex multis diuitijs ad extremã paupertatem redigamur, vel contra, quoniam ita Comędiæ autor

Mundus hic eſt tanquam repræſentatio alicuius comœdiæ.

A tor ordinauerit ſingulas perſonas repræſentemus quam præclare poterimus & cum hilaritate, ſiquidem ita faciũt optimi quique hiſtriones induentes ſe veſtibus pro ratione perſonarũ quas agunt. Optime quidem repræſentauit Iob tam cum diuitijs abundaret quam cum in pauperiem redactus eſt. Optime etiam Ioannes qui tam libertatem quam carcerem, tam famam quam infamiam hilari vultu ſuſtinebat & ab vtero vſque matris ſe exercere incæpit. Hoc ipſum Paulus faciebat cum diceret, magnificabitur Chriſtus in corpore meo ſiue per vitam ſiue per mortem.

Repræſentet quiſq; optime eũ ſtatum in quo poſitus eſt.

B *Mittens duos de diſcipulis ſuis, ait illi: tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Diſcipuli Ioannis etiam ei in vinculis aſsiſtebant & magiſtrum ſuum in aduerſis non dereliquerunt ſed ad paſsionem vſque & ſepulturam ei diligenter miniſtrauerunt: Hinc diſcamus & nos fratres magiſtris & amicis noſtris in omni aduerſitate conſtantiam exhibere fidelitatis: ſicut enim ignis aurum & curſus equum, ita aduerſitas probat amicum. Vnde Eccleſi. 12. non agnoſcetur in bonis amicus. Et Pro. 25. Dens putridus amicus deficiens in via. Vnde carceres & vinculorum moleſtia non prohibebãt Ioannem quo minus officio fungeretur ſuo. Hoc C proprium eſt eorum qui vere & ex animo ſeruiunt Deo, nullis afflictionibus deterreri ne ea & dicant & faciant, & tractent quę ad gloriam Dei pertineant. Sic Paulus in medijs vinculis ſcribebat Eccleſijs & eas confirmabat.

Phili. 1. Rhodul. Arden. do mi. 3. aduẽ. Amicitia vera. Simile. Prou. 25. Eccle. 12. Iſi Clari' in Luc. 7. Ora. 39.

Habuit ſe Ioãnes hac in re ſicut parẽtes moribũdi ſe habẽt erga filios ſuos, qui læti & hilares diſcedunt manentibus filijs in honore & ſtatu: ſic enim glorioſus Baptiſta cum ſe in carcere reclu ſum & morti propinquum animaduerteret vehementer optabat ſuos relinquere diſcipulos in ſtatu pefectionis. Quare vult prius in agnitione veritatis eos remanere & miſit illos ad Ieſum vt D videntes eius doctrinam & miracula cum cognoſcerent. Sic legimus in 4. lib. Regum quod cum Prophetarum filij cuperent de Elia ſcire, miſit eos Eliſęus per mõtes & ardua ac peragrati ſunt tribus diebus & non repererunt eum: non dubitabat quidem Eliſæus Eliam raptum fuiſſe in cælum, ſed tamen ad tollendum dubium eorum miſit eos per montes. Noluit determinate Ioannes mittere diſcipulos ad Chriſtum dicens ita, ite ad illum qui eſt Meſsias, & ego non ſum, vel quia ipſe eſt melior me, quia crederent forte diſcipuli quod diceret hoc Ioannes ex humilitate & ire nollent: ideo expectauit tempus quo vſq; ipſi diſcipuli annunciarent de Ieſu aliquid propter quod eſſet occaſio mittendi eos, & miſit duos quos nouerat fortaſſe alijs perſuaſibiliores. Quod

Perſeueremus in virtute. Simile. Zelus maximus Baptiſtæ. Figura. 4. Reg. 2. Abulen. in Matt. 11.

autem non dixit tu es Chriſtus, hoc vult intelligi quia etſi ope- E
Ruf. Al- ra eius reuera eſſent opera Chriſti, inter ipſa tamen opera Chri-
bas in ſtũ eſſe ſe palam nõ dicebat, imo diſcipulos ſuos hoc dicere pro
Matt. 11. hibebat vt conſtat ex luca cũ præcepit diſcipulis ſuis ne cui dice
lib. 9. rent quod ipſe eſſet Chriſtus, & ideo Ioãnes nõ ita interrogauit.
D. Thom. *Tu es qui venturus es?* Ioannes Baptiſta de aduentu Chriſti incar-
22. *q.* 2. *a.* ne, ait beatus Thomas, non quęſiuit quaſi hoc ignoraret cum ip
7. *ad.* 2. ſe expreſſe id confeſſus fuerit dicens. Ego vidi & teſtimonium
Ioann. 1. per hibui quia hic eſt filius Dei, vnde non dixit tu es qui veniſti,
ſed tu es qui venturus es, quærens de futuro & non de pręterito. F
Ioann. 1. Similiter non eſt credendum quod ignorauerit eum ad paſſionẽ
venturum, ipſe enim dixerat, ecce agnus Dei, prænuntians eius
Iſa. 6. immolationem futuram, & hoc Prophetæ alij etiam non ignora
uerũt, ſed ante prædixerũt ſicut præcipue patet in Iſaia. Poteſt er
D. Grego. go dici ſicut Gregorius dicit quod inquiſiuit ignorans an in in-
ho. 6. *in* fernum eſſet in propria perſona deſcenſurus licet ſciret quod
Euangel. fructus paſſionis eius extẽdendus erat vſq; ad eos qui in limbo
detinebantur ſecundum illud Zacha. 9. Tu quoq; in ſanguine te
Zacha. 9. ſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu in quo non eſt aqua.
Nec hoc tenebatur explicite credere antequam eſſet impletum G
Chryſ. in quod per ſeipſum deberet deſcendere.
non abſo. *Euntes renunciate Ioanni quæ audiſtis & vidiſtis.* Sciens Dominus
hom. 27. quia venturi erant diſcipuli ab Ioanne ſicut Lucas dicit, in illa ho
tom. 2. ra ait Chryſoſt. bonis hoſpitibus digna conuiuia præparabat vt
etiam Chriſto tacente ipſa opera eius loquerentur de eo: nam
Luc. 7. & qui vocati fuerant gratias agebant, & quidam dicebant quia
Mar. 2. viſitauit Dominus plebem ſuam: alij autem dicebant quia nun-
& lau. Gui quam ſic vidimus, alij dicebant, gloria deo, qui talem poteſtatem
in Matt. dedit hominibus. Sic ergo diſcipuli Ioannis & oculis & auribus
Ioann. 10. paſcebantur mirabilia ſanitatum videntes, & gratias agentium H
Chryſ. in voces audientes *renunciate Ioanni* quaſi dicat nil opus eſt vt deme
Matth. quiſim pronunciem, quando opera quæ ego facio in nomine pa-
hom. 37. tris mei teſtimonium ſatis perhibent de me. Si non facio opera
Ioann. 8. patris mei, nolite credere mihi, ſi autem facio, & ſi mihi non vul
tis credere operibus credite. Si reſpondiſſet ait Chryſoſto. Ego
ſum, oſtendiſſet ipſos reſponſum hoc, & dixiſſent, aut certè cogi
Hugo taſſent id quod Iudæi crebro ſolebant dicere, tu de te ipſo teſti-
Car. in moniũ perhibes: id circo nõ ita dicit, ſed ſignis ipſos ad fidẽ addu
Luc. 7. cit, vt omni ſuſpicione doctrina eius careat & dilucidior ſit.
Cant. 5. *Cæci vident, claudi ambulant, leproſi mundãtur, ſurdi audiunt, mortui
reſurgunt.* Cæci in temporalibus, vidẽt in ſpiritualibus Can. 5. Ego
dormio,

A dormio, & cor meum vigilat: claudi ad malum, ambulant ad bonum. Claudus eſt qui tãtũ vno pede innititur terræ & alterũ ſuſpendit a terra, duo autem pedes ſunt neceſsitas & voluptas. Ille bonus claudus eſt & bene ambulat qui pede neceſsitatis tãtũ terræ innititur & pedẽ voluptatis ſuſpenſum tenet. Hoc modo claudus effectus eſt Iacob percuſſus ab angelo. Iſa. 35. tũ ſaliet ſicut ceruus claudus. Ite Iſa. 33. claudi diripiẽt rapinam. Vel ſic, cæci id eſt qui reputant ſe cæcos, vident: claudi qui reputant ſe claudos, illi ambulant: leproſi ſua opinione ſeu reputatione mundan- *Geneſ. 32.* *Eſaiæ. 35.* *Eſai. 33.*

B tur vel potius mundi ſunt: eo ipſo enim quod immundos ſe reputant, mũdi ſunt, Baſilius enim ait, tanto eris apud Deum pretioſior, quãto fueris apud oculos tuos deſpectior. Hinc publicanus mundatus eſt, quia leproſum ſe eſſe confeſſus eſt, Phariſæus autẽ qui ſe mũdũ dicebat, receſsit leproſus: ſurdi ad detractiones & mũdi vanitates, audiũt legẽ Dei: vel pauperes clamãtes. Mortui mũdo vel peccato, reſurgũt de bono in melius proficiẽdo Iſa. 26. viuẽt mortui tui, interfecti mei reſurgẽt. 1. Cor. 15. ꝙ ſeminas non viuificatur niſi prius moriatur Ioann. 12. niſi granũ frumẽti. *D. Baſil.* *Iſaiæ. 26.* *1. Cor. 15.* *Ioann. 12.*

Cæci vident. Quando cæci, claudi, leproſi in anima, non ſanantur,

C ſignũ eſt quod non venerit Chriſtus ad eos, ſed quãdo recuperãt ad virtutem, oculos, & puritatem, ſignum eſt prædeſtinationis. *Autor.*

Pauperes Euangelizantur. Vel pauperes ſpiritu, vel operibus pauperes vt ait Hieronymus, vt nulla inter nobiles & ignobiles, inter diuites & egenos in prædicatione diſtantia ſit. Hæc magiſtri rigorẽ, hæc præceptoris cõprobant veritatẽ quando omnis apud eũ æqualis eſt. In mũdano regno vt ait Doctor quidam eximius cũ noua aliqua accidũt, prius regibus, deinde potẽtibus & nobilibus nuntiantur, & cum tandem ad plebeiorum & pauperum aures deferuntur, iam principibus vetera ſunt & detri- *D. Hier. lib. 2. in Matth.* *Lud. Gra. diſsimile.*

D ta: ſed cæleſtia bona prius denuntiantur pauperibus, ex quibus bona nuntia diuitibus aperiẽtur. Temporales quidem diuitiæ ex diuitibus trahuntur ad pauperes, ſed ſpiritualia dona ex pauperibus deteguntur diuitibus, & iſtis Euangelizantur hoc eſt datur eis bonũ nuntium regni cæleſtis. At prædicatores noſtri potius diuitibus quam pauperibus Euangelium prædicare volunt, cum Chriſtus intueatur pauperem, de illo enim habetur, oculi eius in pauperem reſpiciunt, imo Herode miracula videre cupiente, noluit facere, at apud pauperes multa miracula fecit. Ionas etiam Propheta Niniuem miſſus prius cępit concionari pauperibus, vnde nuntia regi ſunt allata, ideo dicitur, peruenit verbum ad regem. Ionæ enim prędicatio de vno ad alterum circumfere- *Diſcrimẽ inter diuitias corporales & ſpirituales* *Pſal. 10.* *Luc. 23.* *Ionæ. 3.*

cunferebatur, donec ad regis aures peruenit. Leproſi etiã qua- E
tuor nuntiauerunt in aula regis in Samaria, quod caſtra Syriæ
4.Reg.7. eſſent plena cibis & diuitijs, & deſtituta hominibus, dixerunt
enim ad inuicem: hæc dies boni nuntij eſt, nuntiemus in aula
Luc. 2. regis. In natiuitate etiam ſaluatoris primo Angelus bona nun-
tia pauperibus paſtoribus reuelauit. Euangelium etiam prius à
Chriſto domino fuit piſcatoribus Apoſtolis reuelatum, vnde
1.Cor.1. Paulus, non multi potentes, non multi nobiles &c. In primo re-
1.Reg.30 gum habetur etiam quod ſeruus quidem Aegyptius debilis,
Iudic.7. ægrotus ac famelicus, attulit nuntia Amalechitarum. Sic Deus F
pauperes Apoſtolos & diſcipulos pro nuntijs accepit. Et quem
admodum Gedeon cum comitibus inermibus & paucis ſubegit
potentem & magnum exercitum Madian, ſic etiam Chriſtus
paucis inermibuſque diſcipulis vniuerſum orbem euicit.

Et beatus eſt qui non fuerit ſcandalizatus in me. Nota quod in his
verbis ſatisfacit dubitationi Ioannis ſi eſſet deſcenſurus in perſo
na ad limbũ vt ſupra diximus ex mẽte Gregorij, vt poſſet ibi da
Euſ.Emi. re veram relationem, et ita reſpondet Chriſtus huic dubitationi
in domi.3. dicens, beatus qui non fuerit ſcandalizatus in me, ac ſi diceret vt
aduent. ait Euſebius Emiſſenus, qui enim non horrui virginis vterum & G
tali mori morte quæ erit Iudæis ſcandalum & gentibus ſtultitia,
Simile. non vtiq; horrebo ad inferna deſcendere, lux quidem ſtercore nõ
inquinatur & mundus tranſeo per immundum. Deſcende igitur
ſecure qui præcurſor mihi es. Vade, præcurre, nuntia gaudium
fidelibus meis, cito ſequar & liberabo eos. Conſidera frater mo
do quanta lætitia locus ille tenebrarum quantoq; gaudio exulta
uit, quando ibi beatus Ioannes hæc verba narrare cœpit. Poſſu-
Hieron.q. mus etiam dicere quod hæc fuerit quædam correctio artificioſa
1.ad Al- diſcipulorum Ioannis vt ſentit Hieronymus ita dicens: Quod
ga. & He infert, beatus qui non fuerit ſcandalizatus in me, non Ioannem H
dibi.to.3. ſed diſcipulos eius percutit, qui prius acceſſerant ad eum dicen-
Matt.9. tes, quare nos & phariſęi ieiunamus frequenter, diſcipuli autem
Ioann.3. tui non ieiunant? Et ad Ioannem, magiſter, cui tu perhibuiſti teſti
Inuidia monium iuxta Iordanem, ecce iam baptizat & omnes veniunt
omnes in- ad eum. Quo dicto liuorem ſignificant deſignorum magnitudi-
uadit. ne ex inuidiæ mordacitate venientem, cur ſcilicet baptizatus à
Ioanne ipſe audeat baptizare, & multo amplior ad eum turba
Caie. in concurrat quam prius venerat ad Ioannem. Item poſſumus in-
Matth. telligere vt ait grauiſsimus quidam doctor, quod ſubiunxit hoc
vt præberet occaſionem Ioanni erudiendi & præmuniendi diſci-
pulos ſuos ne ſcandalizarentur in Chriſti abiectione & paſsione.

A *Illis autem abeuntibus, cæpit Ieſus dicere ad turbas de Ioanne.* laudat Ioannem ait Abulenſis, ne opinio plebis circa illum deficeret. Fuerat enim in maxima opinione in cordibus omnium quando prædicabat, ita vt putaretur eſſe Meſsias. Tempore illo fruſtra erat quod Chriſtus eum laudaret, nullius enim laudibus indigebat, cum maiora de eo populus crederet quam quiſquam verbis poterat exprimere. Nunc vero cum iam à diebus multis ab Herode viro ſcelerato incarcere teneretur & vinculis, nec Deus ſuper hoc vltionem vllam oſtenderet, poterat infirmari opinio eius in cordibus rudis plebeculæ Optimum ſume ex hoc exem-

Abu. in Matt. 11. Luc. 3.

Soarez in Matth. trac. 2. & 3.

B plum vt cum videris famam alicuius periclitari, quas noueris virtutes de illo coram detractoribus non erubeſcas referre. Sic enim expoſtulat charitas quæ diligit proximum ſuum ſicut ſe. Pro Ioanne deniq; reſpondit Deus, vt nouerint iuſti & qui pro veritate occumbunt, Deum ſuarum virtutũ præmiatoré. Sciātq; illum eſſe protectorem. Laudat ſanctitatem Ioannis Chriſtus & de illo publice bene loquitur, docés nos vt cum de proximo agitur, ſi volumus recte & ſecundum Euangelium agere, bona de eo loquamur, non mala in mutuis confabulationibus, recte de omni

Deus reſpõdet pro ſeruis ſuis

Semper bona de proximis loquamur & pro eis reſpondeamus.

C bus ſentiendo, & de omnibus bene merendo, cum quidem nullus niſi infidelis ſit, hæreticus & ſchiſmaticus, viuat in mundo qui & ſi aliquo obumbretur delicto, non aliqualem virtutem ſecum retineat. Nullus vtiq; Chriſtianus eſt, de quo etſi iniquus ſit, aliquid boni non poſsit hauriri.

Chryſo. in Matth. hom. 38.

Quid exiſtis in deſertum videre? harundinem vento agitatam? Pro Ioanne reſpondet oſtendens non eſſe mutatum ab illa ſua priore opinione. Hæc autem non ſtatim ſua ſentétia, ſed ab eorum prius teſtimonio probat, oſtendens eos non verbis ſolum, ſed etiam fa

D ctis ſtabilitatem Ioannis teſtatos fuiſſe: dicit enim, quid exiſtis in deſertũ videre? ideſt cur omiſsis ciuitatibsu & domibus veſtris ad deſertum vna omnes concurriſtis? vt miſerum quédam atq; mobilem hominem videretis? Non potuiſſetis certè tanto ſtudio in deſertum impelli, & tantarum ciuitatum populi, neq; ita facile omnes ex vniuerſa Iudæa effuſi in fluuium Iordanem veniſſetis, niſi magnum quédam & mirabilem virum Ioannem putaſſetis; nec enim ad videndum harundinem vento agitatam exiſtis, cui maxime ſunt ſimiles illi qui nunquam idem dicunt, ſed huc atq; illuc facile pulſi, modo hæc modo illa ſoliciti ſunt aſſerere. Inconſtantia vile & magnum eſt vitium: ad ſtabilitatem vero métis ſacra Scriptura præcipue nos hortatur, ait enim Apoſ. ſtabiles eſtote & immobiles, abundátes in opere domini ſemper.

Deſerta fiebant ciuitates & frequentabantur deſerta loca vt viderẽt Baptiſtam

Dio. Car. in Luc. 7. a. 18.

1. Cor. 15. 2. The. 2. Heb. 13. Eccle. 5.

Et alibi

Et alibi, non cito moueamini a veſtro ſenſu. Et rurſus, optimum eſt gratia ſtabilire cor. Item in Eccle. 5. non te ventiles in omnem ventum, eſto firmus in via Domini & in veritate ſenſus tui. E

A bo. in Matth. Theo. Soarez in Matth. Trac. 2. perſeuere mus in bo no propoſi to.

Digni ſunt vt cum harundine conferantur, qui cum multa pol liciti ſint, núquam tamẽ ſtant pollicitis, & qui pollicitus eſt Deo ſe nunquam relapſurum in peccatum, & ſubito relabitur, leuior eſt harũdine. Tãta viget in hominibus incõſtãtia ait alius autor, vt vitia quæ ſunt deteſtati, nedum ſemel & iterum, verum & millies repetant. Quos taxillos heſterna die abhorruiſti, cur hodie iterum illis vacas? Qui die ab hinc tertia a peccatorum cęno mundatus es, hodie cur impurus in hac ipſa delectaris peccatorum fęce? Non eſt harundo Ioannes ait Euſebius Emiſ. columna eſt potius, non mouetur vento, non quatitur timore, nõ flectitur adulatione, vno & eodẽ vultu reſpicit & illos qui eum laudant & eos qui vituperant, ſic inimicos vt amicos diligit: ſic potentes arguit. F

Euſ. Emi. Domi. 3. Aduent. Cõſtantia magna Baptiſtæ.

Harundinem vento agitatam. Notat Chriſtus Baptiſtam conſtãtiæ in virtute, mali ſunt mutabiles, hoc ſignificabat tremor ille capitis in Cain poſtquã occidiſſet fratrem ſuum, vt graues autores tradunt: laudat etiam eum quod non veſtiatur mollibus, nam mulieres ſunt quæ magis ſeornant veſtibus quam aliqua cathedralis eccleſia ornamentis, quæ ſolet pro varietate feſtiuitatum etiam variatis vti coloribus & coloratis veſtibus. G

Cain poſt quã occidit fratrẽ percuſſus eſt quodã capitis tremore. Similitudo.

Quid exiſtis in deſertum videre? Periclitabatur quidem honor Ioãnis ne notaretur inconſtantiæ, & ita Chriſtus pro eo reſpondet, vt nos ita faciamus cum patitur detrimentum honor proximi. Sic Chriſtus ſegeſsit erga Magdalenam cum Phariſęus de ea murmurabat, Sic etiam pro diſcipulis reſpondit cum accuſarentur quod non lauarent manus. Si enim cum poſsimus, bona proximi defendere tenemur, multo magis honorem. H

Pro honore proximi reſpondeamus.

Sed quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtitum? ecce qui mollibus veſtiuntur in domibus regum ſunt. Non damnamus veſtes, ſed vitium veſtibus abutentium, ſcio enim ſub purpura plures Deo placuiſſe, & contra plures ſub ſacco Deo diſplicuiſſe. Sunt enim qui in purpura non efferuntur, & ſunt qui ſe veſtitos ſacco vel dolent vel gloriantur. Magnus vero eſt, quem ſaccus non deijcit & quẽ purpura non extollit; Talis erat Dauid, & talis Ioannes Baptiſta, quoniam nec ille ſub purpura, nec iſte ſub cilicio erat harundo vento agitata. In hac parte vehementer peccant homines qui à veſtibus ac rebus ſenſu carẽtibus ſquærunt honeſtari. Et certe ſi iudicamus de quopiam equo non ſolum non eſtimare ſolemus

Rhu. Ard. Domi. 3. Aduent. Iſido. clarius in Luc. 7. ora. 39.

A pretioſas veſtes ſi quibus obtecti ſunt, ſed iubẽmus etiam vt eas illi detrahant vt contẽplari nudũ animal liberius liceat. Vbi igitur de homine faciendũ iudiciũ eſt, quẽ ſolus rationis vſus & virtus a ratione profecta cõmẽdare atq; honeſtare debet, velle a veſtibus & pretioſo corporis cultu laudem atq; autoritatem illi cõparare, quis nõ videat rẽ eſſe nõ minus ridendã, quãſi cerneremus aſelũ onuſtũ auro ob illud aurũ laudari, & generoſo alicui equo anteferri? Nõ ne hoc faciũt hi qui cũ moribus & vitæ ratione nihil à mutis pecudibus differãt, ob ornatũ tamẽ veſtiũ præ-
B ferri volunt his qui frugaliore victu & cultu vtuntur, quamuis ſummis virtutibus prędıti ſint, quæ ſolę ſunt in prætio habẽdę & quibus omnia iſta externa ſeruire debent? Hoc quidẽ ſancte ſcribit beatus Iacobus in hæc verba, fratres mei nolite in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti glorię. Nam ſi ingrediatur in cætum veſtrum vir aureum geſtans annulum, &c. Vide quid acciderit Herodi induenti ſe pretioſa veſte per leuitatem & ambitionem. Præcipue quidem hac veſtimentorum corruptela mulieres peccant, quæ ſi cogitarent quam multis ex cauſis abſurdus ſit iſte mos, non tã eſſent in hac parte diſ-
C ſolutæ. Nam ad impudicos amores multos prouocant, & veluti rete quoddam ſunt quo Diabolus vtitur ad capiendas illas animas pro quibus Chriſtus mortuus eſt. Deinde nimij illi ſumptus & qui nũquã finẽ habẽt, impediũt beneficẽtiã in pauperes, quod quã vehementer ſit abominandum, audite quid dicat Apoſtolus Iacobus. Agite nunc diuites, plorate vlulãtes in miſerijs veſtris quæ aduenient vobis, diuitiæ veſtræ putrefactę ſunt, & veſtimenta veſtra à tineis comeſta ſunt &c. Nihil autem eſt humanũ corpus quam ſtercus inuolutum. Et quis veſtrum vas ſtercoris plenum pateretur ornari pretioſa veſte, auro & argento, quod vos
D corporibus veſtris facitis? Pauones ſi quis tacitus ſpectet, recondunt pennas dum non laudantur, at vos non ſolum non laudatæ verum etiam reprehenſę ab his recedere neſcitis vanitatibus.

Sed quid exiſtis videre? Prophetam? etiam dico vobis & plusquam Prophetam. præcellit cunctis dicunt Ambroſius & Auguſtinus, eminet vniuerſis, antecedit Prophetas, ſupergreditur Patriarchas, & quiſquis de muliere natus eſt; Ioanne inferior eſt. Anteceſſores Prophetæ Chriſtum futurum præcinuerunt, quem Ioannes indice prodit, vt in eius hymno concinit Eccleſia ſanctiſsima dicens: Cæteri tantum cecinere vatum, corde præſago iubar affuturum; tu quidem mundi

Simile.
Gloriari de veſtib. & ornatu ridiculum eſt.
Simile.
De virtutibus potius gloriãdũ quã de rebus tẽporalibus.
Iacob. 2.
Act. 12.
Mulieres quæ ſe nimiũ ornãt quã pernicioſæ ſint in Repub.
Iacob. 5.
Diuitiæ tẽporales quo redigãtur.
Simile.
Pauonis proprietas
D. Amb. ſer. 64. in nati. S. *Ioan. Bap. & Aug. ſer. 5. Ioã. ſe. 2. to. 10*
Ioã. Mat. ſup Ma. & Luc. 7.
1. Reg. 17.
D. Hier.

mundi ſcelus auferentem, indice prodis. A condito orbe nullum vitæ auſteritate ei æquiparandum dederis, non paſcebatur dimidiato pane ac carnibus cum Elia, & Paulo primo Eremita, non caricis & Syluestribus pomis cum Hilarione, Antonio, & cęteris, ſed auſterioribus alebatur. E

D. Grego. ſuper Euāgel. ho. 6. *Ecce ego mitto angelum meum, qui præparabit viam tuā ante te,* Quò I græce angelus, hoc latine nuntius dicitur, ait Grego. Recte ergo qui nuntiare ſupernum iudicem mittitur angelus vocatur, vt dignitatem ſeruaret nomine, quam explet in operatione. Ioannes autem viam domino præparauit, non lapides tollendo, nec aſpera coęquando, ſed mentes hominum inſtruendo, quando nuntiauit dicens, pœnitentiam agite. F

DOMINICA SECVNDA IN ADVENTV,

CONCIO SECVNDA.

Calamitates & tentationes ſunt vtiles.

CVM *audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti.* Matth. 11, Luc. 7. vide etiam Matth. 14. & Marci. 6. Quoniam Chriſtus permittit vt præcurſor & Baptiſta ſuus ita G varijs calamitatibus afficiatur, procul dubio vtiles ſunt & maximi pretij calamitates, quando quidem eas Deus cū ſuis amicis diſtribuit. Dominus in plagis inferendis quandoq; Hiere. 30. ſe vt ſeuerum iudicem, quandoq; vt clementem patrem ſe exhibet, & aliquando quidem amici, aliquando inimici animum gerit. Hunc enim ſe habere oſtendit cum apud Hieremiam ait, plaga inimici percuſsi te, caſtigatione crudeli. Quidquod gehennæ 1. Ma. 1. 2. Ma. 5. Math. 2. Actor. 12. ſupplicium multi in hac etiam uita Domino puniente quodammodo auſpicātur. Hoc enim modo ille impijſsimus Antiochus H Aſiæ rex, ac ciuitatis ſanctæ atq; templi vaſtator, & vterq; Herodes, hoc eſt ille qui pueros infantes, & qui Iacobum Apoſtolum occidit, puniti fuerunt, quorum grauiſsima ſupplicia in hac vita cępta, & in altera cōſummata ſunt. Nec hoc tēpore vt arbitror multi hanc pænam effugiunt, ſed hac eadem pæna plectuntur, hi *Malos in hac etiam vita incipit Deus caſtigare.* videlicet qui grauiſsimis morbis affecti, vel impatientia ſua, vel vitæ prauitate Dominum offendere non ceſſant, quos videlicet plagæ à Domino inflictæ, non ad pœnitentiam, ſed ad impatientiam & vitæ negligentiam inducunt. Eſt alius caſtigandi modus paternus, ille quidem quo ad meliorem mentem Dominus per flagella fideles reuocare intendit, de quo idem in pſalmo. 88. Si

inquit,

A inquit, dereliquerint filij eius legem meam, & in iudicijs meis non ambulauerint, viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo. Sic Hieremias, caſtigaſti ait me Domine, & eruditus ſum. Non igitur diffidamus, ſed intelligamus, & nobis perſuadeamus afflictiones & labores qui nobis contingunt, à Deo immitti vt vitam emendemus in melius. Hoc igitur nobis supereſt fratres, vt quas modo patimur calamitates, ad ſalutem noſtram à deo immitti credamus. Qualem etiam animum hoc tempore gerere debeamus, ſancta illa

B fœmina Iudith nos docet his verbis, cum dicit, reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia eſſe minora quibus quaſi ſerui corripimur, ad emendationem noſtram non ad perditionem eueniſſe credamus. Si autem peccatorum caſtigatio paternam erga nos Dei noſtri miſericordiam declarat, conſequens eſt indignationis eius argumentum eſſe in ſcelere obſtinatis parcere. Quod aperte pro magno ſupplicio per Prophetam dominus peccanti populo comminatur his verbis, non viſitabo ſuper filias veſtras cum fuerint fornicatæ, & ſuper vxores cum fuerint adulteræ. Hinc D. Bernardus, Domine hic

C vre, hic ſeca, vt in æternum parcas. Et Pſalm. non audiuit populus meus vocem meam, & Iſrael non intendit mihi, & dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus ſuis. Medici quoties in ęgro aliqua ſalutis ſpes eſt, magna cura noxijs ei cibis interdicunt, cui tamen deſperata ſalute, omnia quæ edere voluerit libere permittunt. Hierem. 51. curauimus babylonem & non eſt ſanata, derelinquamus eam & eamus vnuſquiſque in terram ſuam, quoniam peruenit vſque ad cælos iudicium eius, & leuatum eſt vſque ad nubes. Et Pſal. diſsipati ſunt nec compuncti. dicamus igitur cum

D Hieremia, ſcrutemur vias noſtras, quæramuſq; & reuertamur ad Dominum.

Reuera beatus eſt, vt ait Gregorius Nyſſenus, qui inimico ad bonum vtitur adiutore, hoc tamen quod moleſtum eſſe videtur, ſępe etiam fælicitatis per hanc vitam cauſa multis exiſtit, quale de Ioſepho ſcriptura indicat. Idcirco magnus ille Stephanus gaudet lapidibus vndique petitus, ac veluti vernum quendam rorem crebros lapidum ictus in modum floccorum niuis incidentium, corpore cupide excipit, ac benedictionibus nefarios homicidas proſequitur, pro his ipſis ne peccatum hoc eis imputaretur orans. Ita crucem Pe-

D trus

Boni emẽdãtur puni tione diui na.

Pſal. 88.

Hier. 31.

Labores immittit Deus vt emendemur.

Iudith. 3.

Quod De⁹ nos hic puniat, pignus eſt eius amoris

Oſee. 4.

D. Bern.

Pſalm. 8.

Simile.

Hiere. 51.

Pſal. 34.

Hiere. 3.

Gre. Nyſ. li. de beatitu.

Geneſ. 4.

Act. 7.

trus excepit, gladium Iacobus, & Ioannes, niſi ex terra pul- E
ſi fuerimus & eiecti, in terra prorſus manemus. Quod ſi in terra male tractemur & contemnamur, in cælum traducemur. Vides quo ducat beatitudo, per id quod triſte & acerbum videtur, tanti boni ſibi conciliatrix exiſtens. Quod cum etiam Apoſtolus animaduertiſſet, omnis inquit diſciplina in præſenti quidem non cum gaudio, his qui in ipſa fuerint exercitati.

Dei ſerui in delicijs ducũt per ſecutiones pro deo. Hebr. 12.

Si igitur quæras quare promittat Chriſtus labores & tribulationes pro eo tolerantibus tam magnifica præmia, & quare F tantam laborum & calamitatum copiam ſoleat Deus nobis im mittere. Reſpondeo id quidem ideo fieri quia nos Deus plurimum diligit, & cum ita ordinauerit vt per labores beatitudinem conſequamur, idcirco multam & facile obuiam laborum copiam videmus a deo vbicunque præparari. Ita enim in Sacramentis nobis neceſſarijs feciſſe Chriſtum videmus, vt ſcilicet res facile obuias & præſentes materiam Sacramentotorum conſtituerit, videlicet baptiſmi aquam, Eucharistiæ panem & vinum. Ita igitur voluit frequenter nobis adeſſe labores & afflictiones, vt cum in his tolerandis beatitudo ſi- G ta ſit, facile & vbicunque promereri eam poſsimus. Quæ enim quæſo domus eſt, quæ ciuitas, quod oppidum, qui vitæ ſtatus & hominum conditio, quæ vacua ſit omnino omni tribulatione & afflictione? Incitant nos etiam labores & nobis calcar addunt vt ad Deum facile ſtatim concurramus. Sunt enim hæ inuentiones & media quibus vtitur Deus ad noſtram ſalutem. Sæpe etiam videas virum iuſtum clamare ad dominum in ſua afflictione, quem tamen ſtatim Deus non exaudit. Vnde inſtat iuſtus dicens, exurge, qua- H re ob dormis Domine, quare faciem tuam auertis, obliuiſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ? Cæterum hanc differentiam & diſcrimen ſtatuit inter Deum viuum & fictum Deum, Propheta Elias, quod videlicet Deus verus tandem exaudiat quod viderit ſuis expedire, etiam ſi interdum diſſimulare videatur, ficti autem dij nunquam audiunt, quia cæci ſunt & ſurdi. Vnde ſacerdotes Baal voces ingentes emittebant, Deum ſuum vocantes & dicentes Baal exaudi nos, quos irridens Elias dicebat, fortaſſe dormit Deus veſter, clamate altius, forte aliquo profectus eſt. Cæterum quid mirum eſt quod Deus interdum videatur quaſi dormire in medijs laboribus & calamitatibus noſtris, qui vnigenito filio ſuo non pe-

Magna præmia pollicetur Deus his qui pro ipſo labores ſuſtinent. Matth. 5 & Ioã. 12. promittit.

Simile.

Inuẽtiones multæ Dei vt homines in cælũ ducat, dando eis merendi materiã.

Pſal. 42. 3. Reg. 18.

Deus audit quidẽ clamores iuſtorũ, & ſi interdũ dormire videatur.

percit

A pereit in tantis tormentis & tribulationibus? Sicut igitur Dei
filius intelligebat ſe non eſſe in perpetuum derelictum, vnde *Roma. 8.*
& dixit, pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Ita *Simile.*
etiam nos debemus in medijs laboribus in diuina miſericordia, *Luc. 23.*
patrocinioq; confidere.

Bonos permittit Deus affligi.

CVm hodie nobis Ioannis virtus & Herodis feritas refer- *Chryſ. ex*
tur cõfundũtur plane viſcera, & corda tremunt. Ioãnes e- *varijs in*
B nim ſchola virtutum, magiſterium vitæ, ſanctitatis forma, *Matt. lo-*
norma iuſtitiæ, virginitatis ſpeculum, pudicitiæ via, fidei diſci- *cis ho. 16.*
plina, Ioannes maior homine, par angelis, legis ſumma, Apo-
ſtolorum vox, ſilentium Prophetarum, lucerna mundi, præ-
curſor iudicis, domini teſtis, traditur adulteræ; & addicitur *Gre. li. 6.*
ſaltatrici. Ecce autem ait beatus Gregorius, dum beati Iob *Mor. c. 4*
vulnera cruciatuſq; conſidero, repente mentis oculos ad Ioan-
nem reduco, & non ſine grauiſsima admiratione perpendo
quod ille Prophetiæ ſpiritu intra matris vterum impletus, atq;
vt ita dixerim priuſquam naſceretur renatus, ille amicus ſpon-
C ſi, ille quo inter natos mulierum non ſurrexit maior, ille
ita Propheta, vt plus etiam quam Propheta, ab iniquis incar-
cerem mittatur, & pro puellæ ſaltatu capite truncetur, atq; *Ne deſpe-*
vir tantæ ſeueritatis pro riſu turpium moriatur. Nunquid cre- *res in af-*
demus aliquid fuiſſe turpe in eius vita, quod tam deſpecta mors *flictionib.*
tegeret? Sed quando ille vel in cibo peccauit qui locuſtas ſo- *ſiquidẽ vi-*
lummodo & mel ſylueſtre edebat? vel in qualitate ſui tegmi- *des à deo*
nis deliquit, qui camelorum pilis corpus operuit? Aut quando *permitti*
conuerſatione ſua offendere potuit, qui de eremo non rece- *vt ſuis cõ-*
debat? aut quando loquacitatis reatus eum polluit, qui *tingant.*
D diſiunctus longe ab hominibus fuit? Vel quando illum ſi-
lentij culpa attigit, qui malos ad ſe venientes tam vehe- *Puritas*
menter increpauit, dicens, progenies viperarum, quis *Ioannis.*
demonſtrauit vobis fugere a ventura ira? Quid eſt ergo
quod vir tam ſanctiſsimus & omnibus Chriſti teſtimonio *Matth. 3.*
prælatus, pro temulenti verbis, & in ſaltatricis præmium mo- *Luc. 3.*
riatur? Quid eſt inquam quod Deus omnipotens tam vehe-
menter in hoc ſeculo deſpiciat, quos ſic ſublimiter ante ſecula *Mat. 14*
elegit? Hoc, hoc certe eſt quod idcirco eos premit in infi- *Marc. 6.*
mis, vt velit remunerari in ſummis. Hinc ergo iam vnuſquiſq;

ſibi colligat, quid illi ſint tandem paſſuri quos reprobat, ſi hic E
ſic cruciat quos amat: aut quomodo in iudicio ferientur qui ar
guendi ſunt, ſi ſic eorum vita premitur, qui ipſo iudice teſte lau
dantur.

Duplex eſt captiuitas, & duo ſunt genera carcerum & vincu-
lorum: alterum quidem animæ, alterum vero corporis, ſed ea
proprius captiuitas appellatur quæ animam ligat, quando ho-
mo in ſcelerum vinculis retinetur. Pro. 5. iniquitates ſuæ capiũt
impium & funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Vbi vi-
des hominem maleficijs coinquinatum, eſſe in vincula conie- F
ctum, impius & ſi regnet, ſeruus tamen eſt, non vnius hominis
ſed quod peius eſt, tot dominorum quot ſunt vitia quibus ob-
tẽperat. Quid prodeſt homini ſibi alios ſubijcere, ſi ſeipſum ſcele
ribus ſubijcit? Hæc intuẽs Ezechiel de impio loquens, ille qui-
dem inquit, in iniquitate ſua captus eſt. Et Chriſtus dixit, qui fa
cit peccatum, ſeruus eſt peccati. Et Apoſtolus ait de his vt re-
ſipiſcant à Diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipſius vo-
luntatem. Credo tamen multos viros iuſtos & pietate præſtan-
tes, ſpiritualiter liberos eſſe, corporaliter captiuos & in ho-
minum impiorum carcerem coniectos. Ioſeph omni ſapientia G
& charitate præſtans fuit in Aegypti vinculis retentus, de quo
dicitur in libro Sapientię, deſcenditq; cum illo in foueam, & in
vinculis non dereliquit illum. Hieremias fuit in vinculis tradi-
tus in Iudæa. Ezechiel ductus eſt captiuus in Chaldęam, Ioan-
nes Baptiſta fuit ab ipſo Herode in vincula coniectus, & infini-
ti alij de quibus Apoſ. ait in epiſtola ad Hebræos, alij vero ludi
bria & verbera experti, inſuper vincula & carceres, quibus di-
gnus non erat mundus. Permittit aliquando Deus vt ſui inci-
dant in ærumnas & doloribus premantur, vt eorum patientia
& conſtantia ſit alijs perſpecta & explorata. Perpende quod li- H
cet Ioannes eſſet in vincula coniectus, liber erat, Herodes ve-
ro vinculis peccatorum aſtrictus. Ioannes non timebat He-
rodem, Herodes vero vt Marcus ait, timebat Ioannem. Vi-
de quam contrarios effectus præſtent virtus & vitium. Vt
enim ſolers artifex Margaritarius facile patitur indicum ada-
mantem percuti, & grauibus ictibus contundi, quoniam ſcit
malleum potius & incudem eſſe vulnus accepturum, quam
adamas conteratur: Sic ſapientiſsimus ille artifex Deus vi-
ros virtutum ſplendore fulgentes, charitatis præſidio muni-
tos, & firmitudine atque conſtantia ſeptos, in varias calami-

tates

Mat. 14.
Marc. 6.
Male agitur cũ viro improbo quod hic nõ puniatur.
Captiuitas duplex
Pro. 5.
Vir malus multis dominis ſubijcitur.
Ezech. 33.
Ioan. 8.
2. Tim. 2.
Gene. 39.
Sap. 10.
Hie. 10.
Ezech. 1.
Hebr. 11.
Boni perſecutionẽ patiuntur vt nobis ſint exẽplo
Marc. 6.
Simile.
Calamitates nõ opprimũt bonos penitus.

A tates patitur incidere, quoniã videt eos quãuis grauibus dolorum moleſtiarũq; ictibus feriantur, eſſe tamẽ in charitate permã ſuros. Eſſe autem viros iuſtos ſimiles adamãti, oſtendit Deus dicens Ezechieli, vt adamãtem & ſilicem dedi faciẽ tuã, ne timeas eos. Noueris igitur viros charitate inſignes, firmos adamantes eſſe, & ideo Deum permittere eos varijs calamitatibus agitari, vt illorum amplitudinem illuſtret, cum nihil magis conducat ad eximiæ virtutis gloriam magnificentius illuſtrandam, quam calamitas ipſas. Eã ob cauſam ad Romanos ſcribens D. Paulus, B gloriamur inquit in tribulationibus. Et ad Galatas, mihi inquit abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, vbi per crucem Chriſti afflictiones intelligit. Et ſcribens ad Timo. ait, qui pie volunt viuere in Chriſto, perſecutionem patientur, vbi vides perſecutionem non eſſe infelicitatem, imo Chriſtus eos beatos vocat qui perſecutionem patiuntur propter virtutem. Et ita non eſt mirum ſi ab Herode in vinculis detineatur Ioannes.

Ezec. 3. *Simile.* *Roma. 5.* *Gal. 5.* *2. Tim. 2.* *Matt. 5.*

Salutare quidem conſilium eſt vt cum nobis accidunt calamitates, nobis perſuadeamus propter culpas noſtras accidere. C Nam quamuis eas Deus non immittat ſemper pro peccatis commiſsis à nobis, nihilominus tamen benefacimus ſatagentes ne forte ea de cauſa à Deo immittantur, cum ſæpe pro peccatis nobis contingant, vt inducitur Exodi. 20. Viſitans iniquitatem patrum in filios. Sic filij Iacob quando in Aegypto in tot anguſtias coniecti fuere, dixerunt, merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem noſtrum, videntes anguſtias animæ illius dum deprecaretur nos, & non audiuimus. Sic putabant pro peccatis fuiſſe natum cæcum illum diſcipuli cum dicerent, Magiſter quis peccauit, hic aut parentes eius, vt D cæcus naſceretur? Vnde vt in Deutero. habetur, cauete ne forte decipiatur cor veſtrum, & recedatis a Domino, iratuſq. Dominus claudat cælum, & pluuiæ non deſcendant, neq. terra det germen ſuum, pereatiſq; velociter; cum ergo videris hæc neceſſaria cælum negare, & alias ſuccedere calamitates, arbitrare Deum noſtris offenſum peccatis. Aliqui putant Deum non conſiderare labores quos patiuntur ipſi, & iniurias quibus afficiuntur. Contra quos ſunt verba illa quæ dixit Deus conſiderans afflictiones populi ſui in Aegypto, vt dicitur in Exod. videndo inquit vidi afflictionem populi mei, Quod bene intelligẽs Dauid dicebat, ipſe vero labores & dolores conſiderat. Hæc igitur ſecum diligenter meditentur non ſolum qui affliguntur,

Oleaſter ſup Exo. 20. & alibi. *Exo. 20.* *Geneſ. 42.* *Ioann. 9.* *Deut. 11.* *Exo. 3.* *Pſalm. 9.*

ſed etiam qui alios affligunt, hi quidem vt timeant, illi vero vt E
Exod.17. conſolationē capiant. Vehementer iratus fuit Deus contra Hebræos vt habetur in Exo, Ideo quod cum ipſis deeſſet aqua in deſerto, dixerunt, eſt ne dominus in nobis, annon? Tale quid
Præſens ſemper eſt Deus tā in proſperis quā aduerſis. piam videntur illi præſtare, qui cum ceſſant erga ipſos aliqua beneficia Dei, & inuadunt ipſos calamitates, dicunt ſe eſſe in obliuione apud Deum: qui quidem maxime fallun tur, quoniam Deus ſemper eſt onbis præſens vt beneficia conferat, ſiue calamitatibus afficiat: quemadmodum ægrefert dominus ſi in alium eius beneficia referas, ita & ſi in alium referas eius flagella & punitiones; dominus enim mortificat & viuificat, F
deducit ad inferos & reducit, vt dixit celebris illa Anna Samuelis mater in ſuo Cantico, addens quoque, dominus pauperem
1. Reg. 2. facit & ditat, humiliat & ſubleuat, ſuſcitat de puluere egenum. Sic intelligebat ſanctus Iob cum diceret, ſi bona ſuſcepimus de manu domini &c. Plurimum enim conducit intellige-
Iob. 2. re calamitates nobis a Deo immitti, & ita qui victores euadunt contra aliquos, non debent hoc aſcribere virtuti ſuæ, ſed deo tribuere qui ipſis vſus eſt tanquam inſtrumentis quibuſ-
Iſa. 10. dam, quamuis ipſi quoq; punientur pro crudelitate & atrocitate quam commiſerint, iuxta illud. Væ Aſſur virga furoris mei G
vt dicit Deus per Iſaiam. Poſtquam in Deute. multæ populi
Deut. 32. iniquitates commemoratæ fuerunt, ait textus, vidit dominus, & ad iracundiam concitatus eſt, quia prouocauerunt eum filij ſui & filiæ. Aliqui ſunt qui de minimis laboribus pluri-
Num. 11. mum conqueruntur, ſicut fecit populus Hebræus appetitui ſuo deſeruiens, vt habetur in ſacro textu Numer. 11. Vbi dicitur ortum eſt murmur populi quaſi dolentium præ labore contra Dominum, quos vehementer Deus caſtigauit, Vnde colligas
Puſillanimes ſumus Conquerimur facile de laboribus. quam libenter ſuſtinere debeamus calamitates à deo immiſſas. H
Nos àdeo delicati ſumus vt ſtatim oneri ſuccumbamus, & dicamus quod ſuſtinere non valemus labores à Deo immiſſos, re-uera tamen ſi libenter eos & animoſe ſuſciperemus, etiam plures pateremur quā nobis modo immittantur. Sicut igitur Deus te audit quando vera eſt tua querela & iuſta, ita ęgrefert quod de minimis laboribus ita conqueraris. Item ſunt multi iuſti qui ſtatim tentationes omnes volunt Deum ab eis auferre, non aduertentes Deum ſępe permittere nos in minores incidere ne in deteriores incidamus. Confidamus igitur quod Deus ita paula-
Deut. 7. tim nos exercebit, & ad maiora promouebit, non enim ſtatim omnia expedit nos accipere, nam vt in Deut. habetur, ipſe con

ſumet

A ſumet nationes has in cõſpectu tuo paulatim atq; per partes, nõ poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te beſtiæ terræ. In quo datur intelligi, quod ſine tribulationibus in maiori verſamur periculo.

Opera bona faciamus vt de nobis bene teſtentur.

ADuerte ſuper illud quod Chriſtus reſpõdit, cæci vidẽt, claudi ambulãt ꝙ in his poterãt diſcipuli Ioãnis cognoſcere Ieſum eſſe Chriſtũ, ex operibus enim cognoſcitur homo. Vnde ſal- *Hec. pin in Ezc. 1.*
B uator Iudæis diſceptantibus de eo, dixit, opera quæ ego facio teſtimoniũ perhibẽt de me. Nõ ſatis eſt Chriſtũ cognoſcere per fidẽ *Iacob. 2.* niſi etiã fidei iũgatur actio, ſine qua, fides vt ait Iacobus mortua *Galat. 5.* eſt. Fides enim quę valet apud Deũ, ea eſt vt ait Paulus, quæ per *Iacob. 1.* dilectionẽ operatur. Vnde etiã ait Iacobus, eſtote factores verbi, *Simile.* & nõ auditores tãtũ, fallẽtes voſmetipſos. Vt enim qui incidit in fluuiũ, ſi nec brachia mouet, neq; manus, nec crura, ſtatim obrui *Opera ſũt* tur, & mortuus in profundũ decidit, ſin autẽ natat, eripitur; Sic *cũ fide coniungenda.* in ſola fide manẽs, ſi virtutis actionẽ reliquerit, in profundiſsimũ
C barathri gurgitẽ mergitur, qui autẽ manus, pedeſq; agitauerit, il *Geneſ. 27.* liſq; remorũ loco vſus fuerit, & fidei cõiũxerit opera charitatis, hic incolumis exibit in terrã, & portum ęternę ſecuritatis obti *Matt. 7.* nebit. Opera dicẽt quæ ſit arbor, hæc enim per fructũ, homo ve- *Chryſ. in* ro ex operibus cognoſcitur: operibus crede, nõ verbis. Sic fecit *non abſo.* Iſaac qui verbis fidẽ ad hibere noluit, ſed manus Iacob tetigit ip *hom. 57.* ſe Chriſtus itẽ de aliquibus multũ loquacibus, pauca vero implẽ tibus, dicit; multi dicẽt mihi in illa die, domine, dñe nonne in no *Quare ho* mine tuo Prophetauimus? Dicit Chryſ. Deus enim ideo homi- *mo creatus ſit cor*
D minem fecit, vt benefaciat, & ad gloriam Dei pertineat, non ideo *ruptibilis* tantum vt nõ peccet. Nam ſi non faciat bonũ, nec eſt cauſa qua- *& infirmus.* re creatus eſt, nam ſine dubio & ſi creatus nõ fuiſſet, peccatum non fieret ſuper terram. Nam qui intelligit myſterium diuinæ diſpẽſationis quare factus eſt homo, cognoſcet quia merito quaſi peccans condẽnetur qui iuſtitiam non facit. Ideo Deus creauit hominem corruptibilem & infirmum, quaſi ad certamẽ contra Diabolum vt qui gloriabatur eſſe ſe ſimilem Deo, per corrupti- *Luc. 16.* bilẽ naturã euacuatus & victus, oſtendatur nõ ſolũ nõ eſſe quaſi Deus, ſed omni fragilitate fragilior. De villico quidẽ illo quem Chriſtus apud Lucam laudat, ſcribitur quod dixerit, intra ſe, quid faciam? Non dixit quid dicam, ſed quid faciam; apud Deum enim plus valent opera virtutis, quam verba facunda, *1. Cor. 4.*

iuxta illud Apoſtoli, non in ſermone eſt regnum Dei, quaſi dice- E
Luc. 10. ret, regnum cęlorum non verbis ſed operibus emitur.

Acceſsit ad Christum quidam legis doctor vt tentaret eum, vt ait Lucas, & dixit ei quid faciendo vitam æternam poſsidebo? Tametſi hic doctor eſſet malus, non tamen adeo vt peſsimi lu-
Opera bo therani qui dicunt opera nullo modo eſſe neceſſaria ad vitam
na neceſſa æternam conſequendam, & ſolam fidem ſufficere. Hic namq;
ria ad ſa- doctor bene intellexit vt in lege peritus, nos non poſſe reg-
lutem. num Dei conſequi otioſos, ignauos & pigros, ſed labore cu-
Mat. 25. ra & diligentia. Vnde non dixit quid credendo, ſed quid faciendo. Hinc etiam in Matth. legimus quod iuſtis dicit Deus, ve- F
Miſericor nite benedicti patris mei, poſsidete regnũ quod vobis paratum
des ſimus. eſt ab origine mundi; & ſequitur ſtatim, eſuriui enim & dediſtis mihi manducare, ſitiui &c. Pręparatum eis dixit regnum ab
2. *Pe.* 1. æterno, ſed ſtatim addit quod fuit comparatum ab illis operi-
Mat. 19. bus miſericordiæ, et actibus bonis. Aeterna prædeſtinatio ſine no-
Roma. 2. bis eſt quãtum ad principium, quia Deus ſine nobis elegit nos,
Pſal. 102. ſed non eſt ſine nobis quantum ad finem, quia ſine nobis non glo-
Matt. 20. rificamur, ideo Deus opera exigit. Vnde Petrus ait, ſatagite vt per bona opera certã vocationẽ veſtrã & electionẽ faciatis. Cer- G
Ioann. 15. tã ergo facimus per bona opera futurã gloriã, ſicut ſaluator ait, ſi vis ad vitam ingredi ſerua mãdata, nõ enim auditores legis iu-
Iſai. 1. ſti ſunt apud deũ, ſed factores legis iuſtificabuntur vt ait paulus. De iuſtis etiã pſalmiſta ait, quod memores ſunt mandatorũ eius ad faciẽdũ ea. Et ille pater familias non dedit denariũ per quem
Luc. 10. æterna retributio intelligitur, niſi illis qui in vinea Domini labo rauerũt, ideoq; operarios cõducit nõ verboſos. Et apud Ioan. 15. Chriſtus ait, omnẽ palmitẽ in me nõ ferẽtẽ fructũ tollet eũ pater meus. Tollere autẽ eũ vt ipſe met ait infra, eſt mittere in ignẽ vt H ardeat, non tamẽ eodẽ mittit ob aliud niſi quia fructũ nõ facit. Et Eſaias inquit, diſcite benefacere, non dixit diſcite benedice-re. Ex his & alijs infinitis ſcripturæ locis quæ omittimus breuitatis cauſa, conſtat bona opera eſſe neceſſaria ad vitam æternam conſequendam. Vlterius progrediendo dixit Chriſtus illi
Vita ater legis doctori de quo ſupra diximus, hoc fac, & viues, quaſi
na hic inci dicat, non ſatis tibi eſſe putes quod quid ſit optimum præce-
pit per ptum ſcias præ alijs, ſed hoc quod optime reſpondiſti e-
gratiam. tiam opere adimpleto, & viues vita æterna, de qua quæſiuiſti, quæ hic quidem incipit per gratiam, & perficitur per futuram gloriam. Non enim ſufficit ad vitam legis cognitio, ſed obſeruatio, qui enim dixit, niſi quis renatus fuerit

A ex aqua & Spiritu ſancto, non intrabit in regnum cælorum, idē *Ioan.3.*
etiam dixit, & ſalutariter quidem pronūtiauit atq; diuine, quod
niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſquam ſcribarum & phariſæo
rum, non intrabitis in regnum cælorum. *Matt.6.*

DOMINICA SECVNDA IN ADVENTV.

CONCIO TERTIA.

B *Carcerem, & multas alias afflictiones, permittit Deus ſeruos ſuos pati.*

C*Vm audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti.* Matthæi. 11.
Luc.7. vide etiam Mat.14. & Mar.6. Præclarè quidem
hodierno die in glorioſo Baptiſta in carcerem conie-
cto, vera eſſe oſtenditur illa Apoſt. ſententia, per mul *Actor.14.*
tas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. Deus
tribulationes irruere permittit, vt ad ipſum frequentius confu-
giamus. Tale aliquid faciunt amantiores filiorum parentes, cum *Simile.*
paruulos ſuos viderint à ſe quidem ſæpe diſcedere, æquæuorū
autem ſuorum luſibus detineri. Præcipiunt quidem famulis ter *Inuētiones*
C ribilia multa ſimulare, vt exagitati metu paruuli ad maternum *quærit De⁹*
pectus confugere feſtinent: ita Deus non modo ab alijs nos ſæ- *vt homi-*
pe tribulari ſinit, ſed nonnunquam per plagam etiam minatur *nes ad ip*
vt nos ad ſe adducat. Si prius oportuit Chriſtum mori vt ita in *ſum cōuer*
traret in gloriam ſuam, quomodo putamus nos ingreſſuros in *tantur.*
celeſtem patriam delicijs affluentes ſine vllis laboribus & calami *Luc.24.*
tatibus? Si Chriſtus tam multa paſſus eſt tormenta, & in hac vita *Ducit De⁹*
etiam adduxit amicos ſuos & familiares, ſicut videmus adduxiſ *amicos*
ſe hunc glorioſum Baptiſtam, quomodo nos labores recuſamus *ſuos per ca*
& calamitates patienter ſuſtinere, ac virili animo pro Chriſto *lamitates.*
D pati, cum certiſsimam nobis in cælum viam commōſtrent? Quo *Deliciæ nō*
modo nobis perſuademus delicijs affluentes poſſe beatitudinem *ducunt ho*
cęleſtem contingere? Cum hæc ſit veritas euangelica, niſi granū *mines ad*
frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolū manet. *cælum.*
Non enim in hac peregrinatione ex qua emanauit peccatum, *Ioan.12.*
& terra ex pœna delicti primorum parentum, ſpinas & tribulos *Lau. Iuſt.*
germinare inchoauit, & homo cæpit in ſudore vultus ſui corpo *de perfect.*
ralem alimoniam quæritare, iſta ſuppetunt commoda, ſed ali- *Gra.c.9.*
bi ſemper abundant & tribuuntur. Hic inquam quandiu cor- *Gen.3.*
ruptibili indumento tegitur homo, tētationes & calamitates ha
bet varias, quæ vniuerſa quanquā non ſimul, tamen alternatis vi
ciſsitudinibus & caſibus diſpēſatione irrogantur diuina, ad exer

Multa bona oriũtur ex tentationibus. citationem virtutum, rubiginemque vitiorum detergendam. E
Nam ſimul illata imbecillitatem humanam prorſus opprimerent, per interualla temporum Dei bonitate miſericorditer agẽte euenire permiſſa, æquo poſſunt animo ſuſtineri. Quod Apo-
1.Cor.10. ſtolus inſinuare volens aiebat, fidelis Deus qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet cum tentatione prouentum vt poſsitis ſuſtinere, tanquam pius pater erudit nos
Simile. verberibus & flagellis, vt emendet, excitet, exerceat, cuſtodiat, compeſcat à malo. Et alibi idem doctor dicit, Hæc profecto
Lau. Iuſ. in li. de humi. c.7. perfectorũ cõſummata virtus non ſolũ docet aduerſa multimode ac qualitercunque emergentia patienter ferre, ſed etiam cum gaudio & mentis exultatione, atque gratiarum actione, imperturbabiliter ſuſtinere, quod robuſtiſsimum militem, virumque F
Exemplũ maximæ patientiæ dedit nobis Iob. ſanctiſsimum beatum Iob videlicet, feciſſe non ignoramus. Is quippe opulentiſsima à diabolo nudatus ſubſtantia, orbatus filijs, & à planta pedis vſque ad verticem capitis vlcere percuſſus peſsimo, ſciſſa veſte ac capite tonſus, pronus in terram corruens dominum adorauit, ac benedicens ait: Nudus egreſſus ſum de
Iob.1. vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc: dominus dedit, dominus abſtulit, &c. Saluberrima prorſus medicina diuinitus erogata ad animarum ſalutem & profectum eſt humiliatio, ob quã
Humilitas cæleſtis animæ medicina. licet peccatores & iniqui ex ignorantiæ atque impatientiæ vitio deteriores fiant, perfecti tamen ac Deum diligentes & amantes, dietim de virtute aſcẽdant, meritorumque ſuorum non mediocriter aggregant cumulum. G

Chryſoſ. in epiſtol. ad Ro. hom.9 Beati ſunt illi ait Chryſoſt. & præclara operari ſolent, quibus Deus labores & calicem tribulationum immittit, & ipſi eundem propter Deum patienter bibunt. Cum Hebræi oppreſsi
Exod.1. erant & calamitatibus affecti, atque captiuitatis iugo ſubiecti, magna animi humilitate pollebant, cum vero libertatis H
D.Chryſ. in non abſo. hom.9. nonnihil habere cæperunt, delyrare quoque grauiter incæperunt. Et alibi dicit idem Chryſoſtomus. Cum Chriſtus di-
Matt.5. xit apud Matthæum, beati qui perſecutionem patiuntur prop-
Perſecutiones vndecũque veniant ſunt nobis vtiliſsimæ pro Chriſto toleratæ. ter iuſtitiam, non dixit beati qui à gentibus perſecutionem patiuntur propter idola non colenda. Nam & Ioannes Baptiſta neque propter hoc quidem aliquid patitur, etſi à ſuis patitur, mercedẽ habet: ideo omnino nõ poſuit ſcriptura perſonas perſequentium ſed ſolam cauſam perſecutionis, vt tu non aſpicias quis te perſequitur, ſed vt quid te perſequatur. Põderate confuſionem terrenam cum gloria cæleſti, videte ſi non multo leuius eſt quod patimini ſuper terram, quamquod ex-
pectatis

A pectatis in cælo. Sed fortè dicis, Quis poteſt blaſphematus mē-
daciter, non dicam gaudere, ſed vel magnanimiter ferre? Quis? *Virtus vi-*
qui vanagloria non delectatur. Qui enim concupiſcit quæ in *rilē animū*
cælo ſunt, opprobria non timet in terris, nec cogitat quid lo- *poſcit.*
quantur homines propter ipſum, ſed quidem quid iudicet
Deus de ipſo.

Solet Deus immittere hominibus famem, peſtem, & alias
calamitates vt ſe emendent, iuxta illud Pſalm. 9. Contere bra- *Pſal. 9.*
chium peccatoris & maligni, quæretur peccatum illius & non
B inuenietur, quamuis aliqui quidem homines ſunt ita peſsimi, vt *Eſa. 1.*
his calamitatibus deteriores euadant, iuxta illud Eſaiæ, ſuper
quo percutiam vos vltra? Quid proſunt vobis medicamina, ad- *Simile.*
dentes præuaricationes? Aqua quidem quæ quoſdam demer- *Gen. 7.*
ſit in diluuio, quoſdam etiam in arca ſubleuauit, & ita quod
malis eſt in ruinam, vt ſunt labores, & interdum etiam fauo-
res, bonis eſt ad commoditatem & profectum ſalutis. Idem ig- *Simile.*
nis paleas comburit, & aurum abſtergit, lutum indurat, & cerā
liqueſacit: delectat ſanos oculos, & infeſtat infirmos. Scribitur in
C Exodo quod Moyſes & Aaron, & alij multi de ſenioribus Iſrael, *Exod. 24.*
viderunt Deum Iſrael, & ſub pedibus eius quaſi opus lapidis
ſaphyrini, vbi Pagninus legit, quod viderunt Deum Iſrael, &
ſub pedibus eius ſicut opus lateris ſaphyri. Fuerunt oppreſsi *Labores*
Hebræi in Aegypto lateres conficiendo terreos ſiue ex luto, nūc *propter*
vero vidēt lateres redditos ſaphyrinos ſub pedibus Dei, vt intel- *Deum per*
ligamus quomodo ſoleat Deus conuertere labores & calami- *peſsi con-*
tates: etſi enim tibi videantur labores ignominioſi, Deus tamē *uertuntur*
eos conuertit & reddit pretioſos & ſplendidos, iuxta illud, vi- *in quietē.*
ſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autem ſunt in pace: & in-
D ſenſati vitam eorum æſtimant inſaniam, ſed illi in pace ſunt, & *Sap. 3.*
labor illorum in ſaphyrum verſus eſt & margaritam. Om-
nia humilitatis & abiectionis opera videntur eſſe nullius pon- *Sap. 5.*
deris & momenti, ſed tamen apud Deum ſunt in maximo pre- *Ignominia*
tio. Solent afflictiones & miſeriæ reuocare homines ad ſuæ *homines.*
infirmitatis cognitionem, quos proſperitates ipſæ in obliuio- *perducunt*
nem Dei adduxerant. Sic videmus eueniſſe filio prodigo, de *in Dei cog*
quo dicit textus quod in ſe reuerſus dixit, Quanti merce- *nitionē &*
narij, &c. *propriam.*

Expende conuerſionis ordinem, prius enim in ſe reuertitur, & *Luc. 15.*
deinde conuertitur ad Deum, & deniq; emendationem propo
nit, vt optimè intelliges diſcurrendo eius verba. Promittebat *Exod. 3.*
Deus populo Iſraelitico quod perduceret eos ad terram bonam

& latam.

& latam: vnde colligitur quod in hac vita ſancti ſunt tanquam E
in angulo aliquo concluſi, ſicut hodie conſtat ex Baptiſta. Quos
Luc.21. videtur Deus conſolari, cum ait apud Lucam. Reſpicite, & leua
te capita veſtra quoniam appropinquat redẽptio veſtra. Vnde
Pſal.145. colligitur quod tempus ſuccedet vbi erunt in latitudine & liber
tate, & delectatione, iuxta illud, Dominus ſoluit compeditos.
Efficaciſsima igitur ſunt remedia & nuntij, calamitates, vt ho-
Pſalm.59 mo conuertatur ad Deum, iuxta illud Pſalm. dediſti ſignificatio
nem, vt fugiant à facie arcus, vt liberentur dilecti tui.

Correctiones nolunt audire viri improbi. F

Lud. Gra. QVid indignius quam ſummi atque diuini viri caput in gra-
tiam ſaltatriculæ (cui pueri aliquo obſonio ſatisfieri pote-
rat) amputandum tradere eo quod eius peccata corrige
ret quæ iam omnibus nota erant? Sed aliud huic ſimile mundi fa
cinus audiamus. Poſt mortem Ioiadæ cum rex & principes reli-
2. Par.24 cto Dei cultu idola gentium colere cœpiſſent, & Zacharias Ioia-
dæ filius & ſacerdos, diuino ſpiritu actus, regẽ & principes prop
ter hoc nefarium ſcelus corripuiſſet, iuſſu eiuſdem regis à furen
Exemplũ te populo in eodem loco lapidibus obrutus eſt, in quo tam ingẽs G
notabile in ab illius patre beneficium ingratus acceperat. An non igitur vel
gratitudi- hæc duo exempla ſatis eſſe debent, quo lethalem mundi phrene
nis. ſim agnoſcamus, quando phreneticorum more, his qui eum ſa-
nare & à morte reuocare contendunt, adeò ingratus & infenſus
Ne fida- eſt? Si talem conſtat eſſe mundum qualem hæc eius opera decla-
mus mũdo rant, cur illi fratres tantopere fidimus? cur tam inſano eius amo
Simile. re tenemur? Si famulo tuo in furto aliquo aut mendacio depre-
henſo, nil fidere, nec iurato etiam credere ſoles, imo ſi quid ex
domo tua furto ſublatum eſt, illum ſurripuiſſe iudicas, quid mũ
di iudicium & ſententiam magni facis, quem ſcis tot furta atq; H
flagitia commiſiſſe?

Guil. Tre. ſuper euã. li.4.c.14 *Exempla Antiochi regis.* Quis quæſo eſt tam perditus vir, qui vitam auferri iubeat ei
qui tam ſibi dat ſuis verbis monendo de ſuis defectibus? Antio-
chus quidem cum olim in venatione quadam ſtudio perſequen
di feram ab amicis & ſeruis aberraſſet, in caſam pauperiorum
hominum ignotus intrauit, ac inter cænandum cum de rege ſer
monem feciſſent, audiuit dicentes bonum eſſe regem, ſed amicis
flagitioſis vtentem, plurima negligere, ſæpeq; ea quæ eſſent ne-
ceſſaria nil curare, quod venationis nimium eſſet ſtudioſus. Et
quidem rex tacuit tunc, ac etiam poſtea quam ſatellites ſimul
cum

A cùm die ad caſam illam venientes, allata purpura & diademate,
omnibus eum nuntiarunt: imo addidit, ſane ex quo vos dimiſi,
cœpi primum de me ipſo vera audire, nec propterea quenquam
in vincula iuſsit detrudi ex his à quibus veritatẽ audiuit, vt fecit
Herodes. Cæterum Ioannes non ignorabat quod veritas quam
dicebat paritura eſſet ſibi mortem, nihilominus tamen palino-
diam non cecinit, quia veritatis erat præco. Cur enim iſte nõ fa
ceret quod Socrates etiam fecit? Nam cum delatione quorun-
dam coniectus eſſet in vincula, & ſibi liceret permittente Athe-
B nienſium ſenatu vitam pecunia redimere, ab amicis liberaliter
eam conferentibus collata, noluit tamen, ſed mori prælegit,
quia ſic iudicauerunt Athenienſes, Ne inquit dicatur in populo
me tanquam reum vitam pecunia redemiſſe, quod eſſet turpi-
ter viuere: quamobrem ait non admodum nobis curandum eſt
quid iſti de nobis loquantur, ſed quid dicat is vnus qui intelligit
iuſta & iniuſta atque ipſam veritatem. Nec magnifaciendum eſt
viuere, ſed bene viuere. Et poſtmodum ait, ſcitote ſi me occide-
ritis, non me lædi, ſed vos magis: nefas enim arbitror melio-
rem virum à deteriore lædi, interficere quidem eum poteſt, con
C tumelia afficere, animam autem non poteſt. Hæc ille ad populũ,
& tamen veneno perijt, quia veritatem dicebat, ita Ioannes for
tunam vtranq; eodem modo, eodemq; vultu ferens, pariter am
plexus eſt mortem, atq; Socrates venenum hauſit.

Quamuis tyranni in hac vita laborioſa crudelitatibus vtan-
tur, Deũ tamen habemus qui eos & ſciet & poterit bene punire,
ſicut olim dixerunt ſancti Macchabæi crudeliſsimo regi Antio-
cho quando tanta adhibita tormentorum varietate ipſos cru-
ciabat præſente eorum matre: Et vnus quidem dicebat. Tu qui-
dem ſceleſtiſsime in præſenti vita nos perdis, ſed rex mundi de-
D functos nos pro ſuis legibus in æternæ vitæ reſurrectionem ſuſ
citabit. Et alius dicebat, potius eſt ab hominibus morti datos ſpẽ
expectare à Deo iterum ab ipſo reſuſcitandos, tibi enim reſur-
rectio ad vitam non erit. Et alius dixit, poteſtatem inter homi-
nes habens cum ſis corruptibilis facis quod vis, noli autem puta
re genus noſtrum à Deo eſſe derelictum, tu autem patienter ſuſ
tine & videbis magnam poteſtatem ipſius qualiter te & ſemen
tuum torquebit. Et alius dixit, noli fruſtra errare, nos enim
propter noſmetipſos hoc patimur peccantes in Deum noſtrum,
tu autem ne exiſtimes tibi impunè futurum quod contra Deum
pugnare tentaueris. Aliquando tamen Deus non reſeruat omni
no puniendos tyrannos in alia vita, ſed incipit etiam in hac, vt

homines

Vix reperitur qui velit corrigere principes.

Veritas odium parit.

Socratis exemplũ.

Nõ attendamus quid nobis dicant adulatores ſed quid ſẽtiat Deus.

Gentiles etiam paſſi ſunt mortẽ pro virtute.

Deus diſſimulat in hac vita & punit tyrãnos in alia

2. Mac. 7.

Exempla mira ſanctorũ Maccha.

Maxima humilitas ſeruorũ Dei.

2. Pa. 24.

1. Mac. 11

homines eam punitionem hic etiam videant. Intuere ſiquidem E
2. Par. 13. quam infelici exitu occubuit ille crudelis Ioas. Conſidera in quem finem peruerſitas regis Demetrij deuenit tandem, quod maximè extitiſſet ingratus Ionathæ, Attende quo fine crudelis ille tyrannus Ieroboam conſumptus eſt. Superbus ille Aman *Eſther. 7.* qui iniuſtè ſupplicium parauerat Mardochæo, eodem ipſo punitus fuit. Duo illi ſenes qui inique innoxiam Suſannam interimere voluerunt, ipſi interempti ſunt. Viri illi qui Danielem *Dani. 13.* intruſerunt in lacum leonum, iuſto iudicio ipſi intruſi fuerunt *Dani. 14.* in eum & deuorati. Iaſon qui interfectos multos inſepultoſque abiecerat, ipſe etiam illamentatus & inſepultus abijcitur. Antiochus ille ſceleratiſsimus homicida atque blaſphemus, fœdiſſimo morbo conſumptus fuit. Iuſtè fuit iudicatus Agag qui abſque liberis fecerat matres, etenim ſimiliter ſine liberis inter mulieres fuit mater eius. Iuſtè iudicatus fuit Adonibezec cui & amputatæ ſunt manuum ſummitates ſicut ipſe ſeptuaginta regibus amputauerat. Crudelibus & tyrannis comminatur Deus per prophetã Amos dicens, pro eo quod diripiebatis pauperem & prædam electam tollebatis ab eo, domos quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis, vineas amantiſsimas plantabitis, & non bibetis vinum earum, quia cognoui multa G ſcelera veſtra. Poſtquam ſanctus Iob numerauit multas tyrannides & crudelitates quas ſolet impius homo facere, dicit tanquam dans illi mille maledictiones, maledicta ſit pars eius in terra, nec ambulet per viam vinearuum, ad nimium calorem tranſiet ab aquis niuium, & vſque ad inferos peccatum illius, obliuiſcatur eius miſericordia, dulcedo illius vermes: Et alibi de malis ait eodem capite, & de tyrannis, eleuati ſunt ad modicum & non ſubſiſtent, & humiliabuntur ſicut omnia, & auferentur, & ſicut ſummitas ſpicarum contererentur. Morbos & exitum tandem miſerabilem Herodis Aſcalonitæ qui in carcerem concluſit Baptiſtam & erat tetrarcha, videbis apud Ioſephum de bello Iudaico lib. 1. cap. 21, & de Antiqui. lib. 17. c. 8. & 9. & 10. & Hiſtor. Eccle. lib. 1. cap. 8 & 9. Qui vos tangit dicit Deus bonis, tangit pupillam oculi mei, non dicit qui vos perſequitur, ferit, vel occidit, ſed qui vos tangit: nec dicit tangit me in veſtibus aut corpore, aut brachio, aut oculis, ſed tangit pupillam oculi mei. Vnde colligas ſolicitudinem & curam quam Deus habet vindicãdi iniurias & afflictiones quas infligunt tyranni ſeruis Dei.

2. Mac. 5. *2. Mac. 9.* *1. Reg. 5.* *Iudi. 1.* *Amos. 5.* *Iob. 24.* *Tyranni & crudeles quã infelices habuẽt exitus.* *Ioſeph.* *Hiſt. Eccleſiaſt.* *Zacha. 2.*

F H

Firmi-

A *Firmitatem habeamus in virtute*

EX hâc quidem legatione & interrogatione quãm Baptiſta
miſit per diſcipulos ſuos ad Chriſtum, poterant ſuſpicari
qui aderant quod Ioannes eſſet leuis & incõſtans eo quod
dubitaret modo circa ea quæ tantopere antea affirmauerat. Sed
tamen Chriſtus cum probe noſſet eius animum & conſtantiam,
tollit hanc dubitationem à cordibus omnibus, dicens. Quid exi-
ſtis in deſertum videre? Harundinem vento agitatam? Fuit qui- *Simile.*
B dem Bpatiſta & tales eſſe debent ſerui Dei, ſimilis quadratæ fi- *Ariſt. li. 1*
guræ, nam corpus quidem quadratum quocunq; vertatur ſem- *Mora.*
per manet fixum. Quam ob cauſam Ariſtoteles aduerſus eos diſ- *Nicoma.*
putans qui hominis fœlicitatem in bonis externis incertis & in *Simile.*
caſu ſitis collocabant, ait non eſſe fęlicem eum qui inſtar Camę- *Lib. 3.*
leontis ad ſpeciem rerum quibus admouetur mutat colorẽ, ſed *Rheto.*
qui virtute & cõſtantia munitus, quadratus eſt. Et alibi huius pro *Simile.*
uerbij mentionem facit, quemadmodum enim figura quadrata *Firmitatẽ*
in quamcunque partem voluatur, ſui ſimilis eſt. Sic vir virtute *habeamus*
C & ſapientia præſtanti, animum tenet immobilem, nec florenti re *in virtute*
rum ſtatu, nec aduerſarum rerum procella propoſitum mutat & *tã in proſ-*
à virtute detorquet, nec eſt quiſquam qui illum de fortitudinis *peris quã*
& conſtantiæ gradu deijciat. Et quoniam gentiles aiebant Mer- *aduerſis.*
curium Deum eſſe veritatis, eum ſuper lapidem quadratum pin- *Fortitudi*
gebant, ſignificantes veritatem eſſe firmam ſibiq; cohærere, men *nem & in*
dacium vero tanquam inſtabile ſuper globũ mobilem nunquam *conſtantiã*
firmiter conſiſtentẽ. Si conſtãtiam ipſam in virtute vndiq; perfe *quomodo*
ctã & abſolutam oculis cerneremus, admiraremur abſq; dubio *pingerent*
eius pulchritudinem & præſtantiam, ipſaq; mirabiles erga nos *antiqui.*
ſui ipſius amores excitaret.

D Chriſtus enim nunquã amiſit conſtantiã. Apud Ioannẽ cũ pa- *Ioann. 17.*
tre loquens, opus inquit cõſummaui quod dediſti mihi vt faciã,
tu vero ne de gradu firmitudinis deijciaris, elige potius à loco di *Cõſtantiæ*
moueri quã à virtute, & vitã potius amittere quã conſtantiã. Eſt *diffinitio.*
enim cõſtantia animi firmitudo in propoſito perſeuerans, in hoc
à perſeuerãtia differens quod cõſtantia ſit in propoſito, perſeue
rãtia in opere, quã philoſophi appellãt, in ratione bene cõſidera
ta ſtabilẽ & perpetuã permanſionẽ, ſed pro eodem ſæpe numero
accipiũtur. Vide quemadmodũ D. Paul. nos ad conſtantiã adhor *Ephes. 4.*
tetur, Ne ſimus inquit paruuli fluctuãtes, & circunferamur omni *1. Cor. 7.*
vento doctrinæ. Ad Corinthios, vnuſquiſque ſicut vocauit *1. Cor. 9.*
Deus ita ambulet, Rurſus, ſic currite vt comprehendatis.

2. Tim. 4. Ad Timo. bonū certamen certaui, curſum conſummaui, fidem E
Heb. 12. ſeruaui. Ad Hebræos, in diſciplina perſeuerate. Et Chriſtus Deus
Matt. 10. noſter apud Matthæum, Qui perſeuerauerit inquit vſque in fi-
Plato in nē, hic ſaluus erit. In rebus arduis aggrediendis d ndi opera eſt
Hippama vt difficultas vi conſtantiæ ſuperetur, nam vt Plato ait, difficilia
iore & in quæ pulchra, quod ita peruulgatum eſt vt iam prouerbij locum
Cratylo & habeat. Nec quidquam tritius eo quod ait Ariſtot. Ars & virtus
libr. 4. de in difficilibus verſantur. Huc alludit quod ait Chriſtus, arcta eſt
repub. via quæ ducit ad vitam, quæ conſtantia perficitur. Vt ingentes
Ariſt. lib. fluctus in rupem firmiſsimam impetum facientes, volentes eam
mora. 2. frangere, franguntur, ipſa immobili permanente: ſic moleſta im F
Matt. 7. pedimenta virum ſtabilem tentantia, in eumq; incurſionibus
& Luc. 13 grauiſsimis irruentia, comminuuntur cum ille in propoſita fir-
Simile. mitudine alijs aduerſantibus perſeueret conſtāter. Id animo per
Exemplū cipiens princeps quidam Italus conſtantia roboratus, pro inſigni ferebat ingentem petram fluctibus concuſſam cum litera hac,
Greg. Na Conantia frangere frangit. Et Grego. Nazian. pro conſtantia ſa-
ziā. lamandram ponit, quæ in medio igne omnia domante non ſo-
Simile. lum viuit & lætatur, ſed illum penitus extinguit. Daniel & eius
Dani. 1. ſocij decreuerunt abſtinentiā ſeruare, ſed obtulit ſe illis impedi-
Exemplū mentum, at in ſancti propoſiti conſtantia manentes, obtinuerūt G
perſeuerā id quo nihil erat illis tunc antiquius, nimirum ne illos ad regis
tia. epulas compellerēt. Vere pueri erant iſti propter innocentiam, ſed viri erant propter animi fortitudinem, vnde & viriliter age re, eſt forti & recto animo incumbere in virtutem, vt Apoſto. ait, vigilate, ſtate in fide, viriliter agite.

1. Cor. 6. Sunt multi qui libenter & ardenti voluntate ſequuntur Chriſtum, ſed qualibet cauſa etiam leuiſsima deſiſtunt ab incæpto, ſimiles canibus venaticis ſed ignobilibus, abiectaq; ortis & obſcura ſtirpe, qui quamuis vehemente impetu aggrediuntur prędam
Simile. eam tamen inuento cadauere ſtatim relinquunt, ſic illi alacri & H prompto animo incipiunt dare operam virtuti & Chriſtum ſequi, ſed interpoſito quocunque impedimēto etiam futiliſsimo, de ſententia diſcedunt, non permanent in propoſito, ſuſceptoq;
Inconſtā- conſilio, niſi quandiu proſpero vtuntur flatu, in virtutis curſu, à
tes quas ha quo quacunq; tentatione deflectunt, nam blandis voluptatibus
beant con ducuntur, terrore calamitatum debilitantur. At Eccleſiaſticus,
ditiones. eſto inquit firmus in via domini, & in veritate ſenſus tui & ſcien
Eccle. 5. tia. Et D. Paul. ad Gal. Currebatis bene, quis vos impediuit ve-
Galat. 5. ritati non obedire? At viri iuſti conſtantia muniti, veluti venatici & generoſi canes currunt ad prædam vſque ad finem, & charitate

A tatem inflammati, cæleſtem in terris vitam imitantur. Et ſicut dicit beatus Ioan. in Apocalyp. Sequuntur agnum quocunque ierit. *Apo.* 14.

Quemadmodum remora in mari procellis agitato non ſinit moueri nauem, ſic conſtantia in mari calamitatum non patitur animum à rationis gradu dimoueri. Eſt autem remora exiguus piſcis à remorando dictus, quod nauem cui affixus fuerit remoretur. Autor eſt Plinius, quanquam ruant venti, ſæuiantq; procellæ tamen cogit ſtare nauigia, atq; tempeſtatum vires compeſcit. Eſt quidem conſtantia veluti anchora firma, quam nullum ferrum poteſt præcidere inuito viro conſtante, nulla tempeſtas labefactare. Hanc oportet complecti & nunquam derelinquere. Nã vt Eccleſiaſticus ait, væ his qui perdiderunt ſuſtinentiã. Et Apoſt. itaq; inquit fratres mei dilecti ſtabiles eſtote & immobiles, abundantes in omni opere domini ſemper.

Simile. *Remora piſcis pli. lib.* 31. B *Simile.* *Eccle.* 2. 1. *Cor.* 15.

DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

CONCIO QVARTA.

C

Concionatores aliqui non ſatis ſuo muneri reſpondent.

C*Vm audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti.* Matt. 11. Luc. 7. vide etiam Matt. 14. & Mar. 6, Quænam eſt tuorum vinculorum cauſa glorioſe Baptiſta? Eſt ne fortaſſe, quia antra deſerti teneris ſub annis, ciuium turmas fugiens petiſti, ne leui ſaltem maculare vitam ſamine poſſes? Aut quia ventris obtruſo poſitus cubili, ſenſeras regem thalamo manentem? Non certè ea de cauſa in carcerem coniectus eſt, ſed quia optimi concionatoris partes agebat, quia publica vitia corrigebat, ſicut decet optimum concionatorem. Sed heu deplorandũ ſanè eſt quod noſtris temporibus tanta negligentia circa munus ſuum explendum inuaſerit concionatores. In multis enim aliqui deficere ſolent. Primum quidem ingerendo ſe tanto muneri abſq; vlla experientia & partibus requiſitis ad tantum munus, quod temerarium planè eſt. Non ita ſe gerebat ſanctus ille Moyſes, ſed potius recuſabat tantum munus inſtruendi & informandi populum, adeo vt ſemper reſtiterit donec vidit Deum contra ſe iraſci. Non ita aliqui modo ſe gerunt, quin potius vix vale dixerunt ſtudijs, cum iam prædicandi deſiderio exardeſcunt. Optimè quidem nouerat Regius pſaltes difficultatem huius muneris, quamq; longo

Concionatores vitia publica corrigere debent. D *Prædicatores inquibus ſoleãt deficere.* *Exod.* 3. & 4. *Aliqui ante tempus opportunũ concionari anhelant.*

tempore accincti quidem antea & parati accedere ad illud debeamus, cũ diceret, Cor mundũ crea in me Deus, & ſpiritũ rectũ E innoua in viſceribus meis. Ne proijcias me à facie tua &c. Cur obſecro ſancte vates tam præclara à Deo inſtanter poſtulas? Cur tantam animi præparationem expetis? id quidem ait facio vt cómodius prędicare valeam, ita enim ornatus, docebo iniquos vias

Pſal. 50.

tuas, & impij ad te conuertentur. Ad exenterandos vrſos & leones, & ad pugnandum contra Philiſtæum, non tanta poſtulabat, quanta petit vt poſsit concionatoris munus explere, & progreſſus aliquos facere. Multi tamen temere & abſque præparatione F aliqua non verentur hoc munus exercere, vndè fit vt conciones ſint infrugiferę. Vtinam omnes concionatores ſe ita diſponerent & præpararent, vt auditores ſibi perſuaderent ſe Deum potius quam hominem audire. Sed ideo exiguos referunt fructus, quia debitam diligentiam non apponunt & curam, atq; ſolicitudinẽ: neq; iacimus rete in nomine domini, neque vt par eſt de domini benignitate confidimus ſed potius noſtras attendimus vires, ſciẽtiam, ſtudium, ingenium & linguam. Si enim charitas nos vrgeret, & in domino confideremus, atq; ſalutem animarum nobis ante oculos proponeremus, & Dei præceptum, vberiores profecto referremus fructus. G

Multis diuinis adiumẽtis eget cõcionator ad munus ſuũ probe exequẽdũ.

Cur inter dũ cõciones exiguos referant fructus.

Cõcionator nõ debet de ſua facultate ingenioq; confidere.

Secundo deficiunt aliqui concionatores in eo quod ea non faciant quæ proponunt alijs facienda. Si Deus Optimus Maximus linguam ſolum nobis conceſsiſſet ad loquendum, non etiam manus ad operandum, non eſſet mirum, ſed tamen cũ dederit Deus vnicam tantum linguam & eam exiguam, ad docendum, duas vero longe maiores manus ad operandum, & varijs digitis ornatas, nihilominus tamen plus loquimur quam operemur. Imo aliqui ſunt qui non ſolum non operantur bene, ſed etiam mala faciunt, & ſcelera multa committunt. Vnde malis concionato- H ribus loquitur Deus per Hiere. dicens, ſi ſtetiſſent in conſilio meo & nota feciſſent verba mea populo meo, auertiſſem vtique eos à via ſua mala, & à cogitationibus ſuis peſsimis. Quaſi dicat ſi concionatores viuerent circunſpectè, deuotè & ſtudioſè, acciperent diuinitus ſpiritum ad conuerſionem malorum. Hoc inſinuans Eccleſias. Ait, verba ſapientium ſicut ſtimuli, & quaſi claui in altum defixi, hoc eſt corda penetrant, & verba recondunt in interioribus animæ penetralibus. Vnde Apoſt. aiebat, nemini dãtes vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium quidem noſtrum, ſed in omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros. Hæc quidem ſunt cũ diligentia executioni mandanda, iux-

Concionator curet operari quod docet.

Hier. 23.

Eccle. 11.

2. Cor. 6.

ta

A ita illud Pauli,ſolicitè autẽ cura te ipſum probabilẽ exhibere Deo operariũ inconfuſibilem. Quemadmodũ enim nutrix puerulum educans,vt poſsit ſaluberrimum lac influere,ſelectis veſci debet cibis,& ea ſumere pharmaca quæ non poteſt infans,vt poſsit cõmode eundẽ alere: ita planè concionatores qui ſunt tanquam nutrices quædam,tales eſſe debẽt in vita,vt exemplo ſint ſingulari vniuerſo populo. Gabellus quidẽ dixit filio Tobiæ,benedicat te Deus Iſrael,quia filius es optimi viri & iuſti,& timẽtis Deũ Significans à patre ſuo virtutẽ ſibi quaſi hęreditario iure traditam. *2. Tim. 2.* *Simile.* *Tob. 9.*

B Vtinã ita auditores inſtrueremus, vt eorũ conſpectis præclaris operibus, intelligeremus quales fuerim⁹ magiſtri,qui tales diſcipulos informauerimus. Hoc quidẽ præſtabimus,ſi opere cõpleamus quod prædicamus,hæc enim fuit Chriſti mens cũ ait,rogate dominum meſsis vt mittat operarios in meſſem ſuã, nõ dixit garrulos,loquaces aut verboſos. Vna ex plagis Aegypti fuit illa ranarũ,quæ maximã moleſtiã exhibebãt propter ſuã loquacitatẽ,ſic & modo ſunt aliqui concionatores ſtudioſi ſolũ verborũ, quæ citiſsime auolare ſolẽt. Quod autẽ maximè formidandũ eſt, *Patres iuſti & probi etiam fere bonos habere ſolẽt & educare liberos.* *Matt. 9.* *Luc. 10.*

C illud ſanè eſt, quia ſcilicet beatus Paulus ſuo tempore vnum dumtaxat optimum concionatorem inueniebat, videlicet Timotheum, ſiquidem de cæteris ait Philip. 2. omnes quæ ſua ſunt quærũt,nõ quæ Ieſu Chriſti: neſcio quid dicẽdũ ſit noſtro tẽpore. *Exod. 8.* *Phili. 2.*

Tertio deficiunt aliqui cõcionatores in eo quod nõ prædicent ea quæ ſuis auditoribus vident eſſe neceſſaria,nã hoc tẽpore iam fere fit vt loquamur ſolũ placẽtia & pruriẽtia auribus,cũ interim anima in obliuione maneat eorũ quę ſibi forẽt neceſſaria. In Apoca. dicitur,deuoraui librũ,& erat in ore meo tãquã mel dulcis, & cũ deuoraſſẽ illũ,amaricatus eſt venter meus: legẽ domini loquenti & vano,dulce eſt prædicare,illam autẽ deuorare & opere *Concionator ſuã doctrinã pro neceſſitate audiẽtium effundat.* *Apo. 10.*

D cõplere plurimis amarum eſt,atq; ideo pauci eã deuorant. Solũ quærũt dulcedinẽ verborũ,& curioſitates,non autẽ quę doctrinã ſapiãt,hæc enim eſt eis amara & ideo talibus auditoribus ſatisfacere ſolent cõcionatores in ſuis cõcionibus vt libentius audiãtur ab his,qui ſaluti ſuæ parum proſpiciũt. Qui quando de vitio aliquo reprehẽdũtur,ſurdas ſolẽt exhibere aures. O quã multi ſunt quibus durũ eſt veritatẽ ipſam audire! Quod probe intelligens Apoſtolus dicebat,corã Deo in Chriſto loquimur,omnia autẽ chariſsimi propter ædificationẽ veſtrã,timeo enim ne forte cũ venero,nõ quales volo inueniã vos. Hi quidẽ nõ ſatis libẽti animo ferebãt & audiebãt veritatẽ ipſã,& ſuos defectus: & aduerte ꝙ quãuis omnia quæ eos docebat eſſẽt à Deo, vt ipſe dicere ſolebat, *Auditores pendẽt ex verbis dulcibus & phaleratis.* *Auditores obſurdeſcunt cũ aliquid ipſos tangit.* *2. Cor. 12.*

Eccle. 4. tamen non audiebant libenter. Sed idcirco tamen non debe- E
mus vitiorum reprehenſionem prætermittere, iuxta illud Eccle
Simile. ſi. Ne retineas verbum tempore ſalutis, ego ſum qui loquor te-
Hæc vita cum. Similis vtique mihi videtur hic mundus pyramidularum
ſimilis eſt ludo, in quo videas interdum quod quandiu durat ludus, vna ex
pyramidu pyramidulis pro decem computatur, & alia pro viginti, finito ta
larum lu- men ludo, omnes ſimul in angulum reijciuntur, abſque diſcri-
do varijs mine illius quæ decem, aut illius quæ viginti valebat. Has qui-
de cauſis. dem pyramidulas deijcit dæmon varijs tentationibus tanquam
globo aliquo in hac vita. Sicut igitur in tali ludo poſtquam
aliqua ex pyramidulis decidit, debet aliquis eſſe paratus ad eam F
ſtatim erigendam: Sic vtique neceſſarij ſunt prædicatores vt
erigant & hortentur quos viderint fore deiectos, aut deijciẽ
Iaco.5. dos in flagitia & ſcelera. Vnde Iacobus ait, fratres mei, ſi quis
ex vobis errauerit à veritate, & conuertent quis eum, ſcire
debet quod ſaluabit animam ſuam. Quaſi dicat, qui fecerit
Prædica- quod in ſe eſt ad conuertendum aliquem præmiabitur à Deo.
tor ſit mo- Cæterum quanuis hæc ita ſint, debet tamen concionator mo-
deſtus in deſtus eſſe in reprehendendo. Sic videmus in Apocalypſi ma
corrigẽdo ximam modeſtiam in reprehendendo cum dicitur, ſcio opera G
Apoca.2. tua, & laborem, & patientiam tuam, & quia non potes ſuſti-
Simile. nere malos, habeo tamen aduerſum te pauca. Quemadmo-
Caßia. dum prouidus chirurgus vt ait Caſsianus ſuper hunc locum
Apoc. ita curat vlcus ipſum reſecando ea quæ putrida ſunt, vt
Quomodo tamen ea quæ incolumia ſunt conſeruet & foueat, ſic optimus
doctrinam concionator ita debet corrigere vitium, vt tamen delinquentis
ſuam con fama nec conſcientia lædantur. Vt igitur commode prædicet
cionator concionator, debet prædicare & indignationem, & miſericor-
diſponere diam Dei. In cuius rei typum vidit Ioannes in Apoca. Angelos
debeat, cantantes inſtrumentis muſicis canticum agni, dicentes, magna
Apoca.15 & mirabilia ſunt opera tua domine Deus omnipotens, tu ſo- H
& 16. lus pius es. Quo cantico abſoluto, dicit textus ſibi fuiſſe data
vaſa iræ Dei, vt effunderent ſuper vniuerſam terram. Per hos an
gelos intelliguntur prædicatores & miniſtri Dei, qui poſtquam
Conciona- prædicauerint bonitatem & clementiam Dei hominibus, & vide
tor prædi- rint nihil proficere, poſtea prædicent etiam iram & indignatio-
cet timorẽ nem Dei, vt ſaltem hac via conuertantur. Hæc quidem omnia
& amorẽ. cum multa patientia & tolerantia ſunt præſtanda. Mirum pla-
Gen.5.6. nè fuit quod Noe per centum annos prædicauerit fabricando
& 7.2. arcá, vt omnes à diluuio liberarẽtur, & nõ defatigabatur, vt op-
pet.2. timè Petrus in ſua Canonica inſinuauit: credibile ſanè eſt quod
tam

A tam longo annorũ ſpatio multas ſuſtinuit moleſtias,& iniurias; vnde meruit vocari præco iuſtitiæ ſicut vocat Petrus ipſũ. Hac etiam præditus patientia & fortitudine prædicabat Ioannes,& propterea eſt in vinculis,& propter hanc etiam mirifice à Christo commendatur,vt conſtat ex hodierno euangelio. D.Hieron. refert in vita ſancti Hilarionis quod cum aliquando Alexander Magnus acceſsiſſet ad ſepulchrum Achillis, dixit: O fortunate, qui tuarum laudum præconem Homerum nactus fueris: quãto igitur fortunatior fuit Baptiſta,qui Chriſtũ dominũ habet præ- B conem ſuarum virtutũ?cum ait:Quid exiſtis in deſertũ videre?

No: inſignis prædicator.
D. Hier. in vita Hilario:
Exemplũ Alexãd. Magni.

Labores & calamitates contingunt ſeruis Dei.

STatim certè quærat aliquis cauſam propter quã Deus Optimus Maximus permiſerit ſeruum ſuum Baptiſtam, tantæ ſanctitatis virum,ſic tractari,& in carcerem conijci, tãtiſq; afflictionibus vexari:& idem etiam percontabitur de cæteris ſeruis Dei, quos tantis laboribus videt oppreſſos Cui quidem interrogationi ſapientiſsimus Seneca etſi gentilis ſatisfacere videtur pulcher C rimè dicens,ſolitum eſſe Demetrium dicere non poſſe homini accidere maius malum in hac vita,quam ei non contingere labores & calamitates.Hic enim minima quadam occaſione turpiter labetur tanquam parum exercitatus.Non ſolet fortuna quãta ipſa vires habeat manifeſtare in viris debilibus & puſillanimis,qui ſtatim animo cadũt & proſtrantur.Pudet enim congredi cum homine vinci parato,Huius autem naturæ & conditionis illi ſunt qui non experiuntur labores & calamitates, ideo non vult fortuna contra eos pugnare, ſiquidem valentiſsimus aliquis vir & Herculeus ſibi dedecori eſſe ducit manũ conſerere D cum debili viro & puſilli animi,quãuis ſciat certo ſe breui victoriam eſſe conſecuturum. Et in ſequenti cap. idem Seneca ait, Miſerum te iudico propterea quod non fuiſti miſer, in tempeſtate ſiquidem nautæ prudentia manifeſtatur, & in ipſa militia miles dignoſcitur,veteranis quidẽ militibus negotia magni ponderis committi ſolent,qui ea de re etiam imperatori gratias agunt. Quid enim viro inexercitato magni ponderis committi poteſt?ita etiam Deus viros magnanimos eligit, quos calamitatibus laboribuſq; afficit. Lacedæmonij quidem filios ſuos magnis & aſsiduis laboribus aſſuefaciebant,& quanuis culpæ eſſent exortes,eos tamen verberibus cædebant,vt ita aſſuefacti veniẽtes calamitates patientiſsime tolerarẽt,& opprobria ſuſtinerẽt.

Seneca li. de diuin. proui.c. 3. & 4.
Sententia Demetrij
Simile.
Simile.
Calamitatis quam ſint vtiles.
Exemplũ Lacedæmoniorũ.

E

Simile.

Facies eorum quæ non eſt aſſuefacta ventis & alijs cæli iniurijs,ſtatim læditur & afficitur, ſi vel leuiſsimam quādam eiuſcemodi rem ſuſtinuerit:& delicatæ manus leuiuſculo quodam æſtu aduruntur,non autem manus ruſtici alicuius aſſuefactæ labori. Item qui nauigationi aſſuefacti non ſunt, illico mare ingredientes nauſeare ſolent , nō autem nautæ qui crebris nauigationibus æquora ſulcarunt.Tum etiam qui itineribus obeundis inexercitati ſunt,ſtatim pedum tumorem & dolorem contrahunt , non autem qui aſsidui viatores.

Simile.

F

Simile. *Lau.Iuſt.*

Sicut granum ſinapis vt eius virtus oſtendatur, confringendū prius eſt,& conterendum,ita etiam virtus ipſa maximè cum laboribus & calamitatibus conteritur,quanta ſit ſignificatur,neq; ex ea præmium & fructum reportamus,niſi prius in afflictionibus & laboribus fuerit manifeſtata. Quis enim quæſo vnquam manipulos colliget, niſi prius ſeminauerit ? Præcedit certè in cunctis labor mercedem:proinde pati non formidet qui ſpiritualibus ditari vult,nam & in bello pugnantis virtus oſtenditur,omnes pacis tempore victores ſunt,cum non ſit qui repugnet , cum autem tubæ inſonuerit vox , cum dimicandi ſuperuenerit hora , & armorum fragor ingruerit, qualis quiſque maneat apud ſe notum fiet.Commendata eſt Abrahæ obedientia poſt tentationem, Ioſeph caſtitas poſt adulteræ inſolentiam, Iob tolerantia poſt ſobolis reſtitutionem,nemo tamen de ſe cōfidat,nullus de proprijs viribus in hoc ſpirituali certamine præſumat,totum aſcribat Deo,totum ſe illi committat. Non in virtute mea inquit propheta,ſed in Deo meo trāſgrediar murum. Sicut enim in corporali pugna audacia vires,ita in ſpirituali,ſui diffidentia victoriam ſubminiſtrat.Non abſque ſpinis redolens naſcitur roſa , neque ſine tentationibus perficitur virtus. Virtus enim languet niſi exerceatur, laceſsita autem creſcit , ignis quo plus agitatur , plus ſerpit. Quis ſufficienter narrabit ad quantum perfectionis culmen ſanctū Iob euexerit tentatio? Prius quidem ſoli Deo notus erat , prius menti inerat tanquam nouella plantatio , poſt probationem vero veluti ingens arbor proficiens , & per humilitatem ad diuina,terræ radices ſparſit , & in alto foras erecto culmine omnem viriditate ſua lætificauit eccleſiam. Electorum ſiquidem virtus tentationum examinata incendio , & rubiginem vitij amittit , & in perfectione ſua rutilans eluceſcit. Vnde ſapiens ait , aurum probat fornax,& viros iuſtos examinatio tentationis,

Virtus in laboribus manifeſtatur. *Labores præcedere debēt præmia.* *Simile.* *Gen.22.* *Gen.40.* *Iob.1.* *Pſal.17.* *Diſsimile* *Diffidam' nobis & confidam' Deo.* *Simile.* *Tentationes qualis quiſque ſit declarant.* *Pro.27.*

G

H

Hinc planè colligitur quanta ſit Dei miſericordia erga iuſ-

tos

A tos & virtutis ſtudioſos, cum permittit tyrannos & peruerſos homines ad cruciandos & affligendos bonos, vt magis eorum virtus eluceat & innoteſcat, & Chriſti gloria illuſtrior reddatur nobis. Cęterum inter omnes labores quos vetuſtas tribuit Herculi, nullus fuit maior illo quem ſubiuit aduerſus Hydram. Erat enim Hydra vt antiqui ſcriptores fictis fabulis prodiderunt, ſerpens quidam multorum capitum, in lerna palude viuens, qui ob id inuictus dicebatur, quia pro vno capite exciſo, multa ei capita continuo renaſcebantur. Per Herculem igitur Idæam vir- *Bonos quare permittit Deus affligi.* *Herculem cũ Hydra pugnare quid ſignificet.*

B tutis intelligebant, quam ob cauſam aiebant eum magnos ſubijſſe labores & terribilibus certaminibus expoſitũ fuiſſe, quia virtus magnas habet in hac vita ab impijs aduerſus ſeipſam cõtradictiones, accumulant namq; omnes impij contra eam ſuarũ detractionum aceruos, & in illam inuehuntur. Sed præcipua aduerſus virtutem contradictio eſt inuidia per Hydram ſignificata, quæ ideo fingitur paluſtris & è cœno ſordido pullulare, quod nõ niſi in abiecto & polluto animo reperiatur, & quoniam inuidus ſi eum in vno conuincas & rebus addicas neceſſarijs, iterum in- *Virt⁹ magnas habet contradictiones.* *Inuidorũ qualitates.*

C uidet, & ex victoria quam de illo reportaſti, alia atq; alia illi oritur inuidia, dixerunt ideò veteres parum prodeſſe capita Hydræ ſecare, cum ei confeſtim alia orirentur. Veruntamen qui in virtutis ſtudiũ toto pectore incũbunt, non debent cadere animo cum ſe viderint inuidorum pondere premi. Si enim Chriſtus contradictionẽ ſuſtinuit, & vt de eo dicit iuſtus Simeõ, poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionem multorum, & in ſignũ cui cõtradicetur, quid mirũ eſt eos qui ei adhærent, à mũdo cõtradictiones ſubire? *Luc. 2.*

Sæpe quidem nos purgat Deus laboribus & calamitatibus, vt magis in virtute proficiamus. Sic enim Nabuchodonoſor cũ beſtijs ſeptẽ annos verſatus eſt, vt ſuperbiã ſuã frænaret, & in virtu- *Calamitates vtiles.*

D tis ſtudio etiã proficeret. Quis pręterea ſuperbiã cõtriuit ipſius Antiochi, niſi tribulatio? adeo vt dicat, bonũ eſt ſubditũ eſſe Deo & mortalẽ nõ paria Deo ſentire. Quis domuit Manaſſẽ niſi afflictio ipſa & captiuitas qua adeò opprimebatur vt vix oculos ad cælũ leuare auderet? Naamã etiã Syrus ſalutẽ quærens corporis lepræ, qua vexabatur, etiã ſalutẽ animę meruit inuenire. Sũt quidẽ calamitates & labores inſtar pharmaci alicuius amariſsimi, quod quidem quanuis amaritudinẽ pręſeferre videatur, nihilominus tamẽ ſanitatẽ inducit & bonã efficit valetudinẽ: ita tribulatio ſalutẽ animæ inducit, & ceu ignis aurũ nos probare ſolet & purificare. Quod ſi inde non proficimus, non id quidem tribuendum eſt ipſi calamitati, ſed potius tibi qui ex ea non proficis. *Dan. 4.* *2. Mac. 9.* *4 Reg. 5.* *Simile.*

Simile. Aromatici quidem odores quo magis confricantur, vel ardentibus prunis admouentur, eo etiam magis ſolent redolere & odorem ex ſe effundere: ita ſancti & viri iuſti quo pluribus vexantur tribulationibus, eo etiam magis virtutum opera exercere conſueuerunt. *D. Bern.* Virum quidem iuſtum comparat D. Bernardus cælo, *Simile.* quod quidem tametſi ſemper præclariſsimum ſit atq; pulcherrimum, nocte tamen eius pulchritudo & ſtellarum ornamentum magis demonſtrari videtur: ita etiam in tribulationis nocte & *Simile.* tempeſtate, virtus noſtra magis ſplendere videtur. Sumus quidem nos inſtar quercuum vel aliarum id genus arborum, quæ fructum ſuum non niſi varijs ictibus concuſſæ reddere ſolent: *Simile.* inſtar etiam vitis, quæ niſi amputetur & circuncidatur, non ſolet accuratum fructum effundere. E F

Prælatus qualis eſſe debeat.

Maxima certè conſideratione dignum eſt quod in tantis laboribus conſtitutus Ioannes, nihil ſolicitus ſit de ſe & libertate ſua, ſed potius totus occupetur in inſtructione diſcipulorum ſuorum, & in diuino obſequio. Tale quiddam olim feciſſe G *Exo. 27.* ſanctum Moyſen legimus in Exo c. 27. Nam cũ dixiſſet tria Deus ipſi Moyſi, quæ ſanè videbantur aſpera, videlicet quod breui eſſet moriturus, & quod ſibi in officio non deberet aliquis ſuccedere filius vel propinquus, ſed quem ipſe nunquam cogitaſſet, & deniq; quod non ingrederetur terram promiſsionis quã tantopere expetebat, & circa cuius acquiſitionem tantopere laborauerat. Nihilominus tamen ſanctus Moyſes nihil indignatus eſt neque obmurmurauit, neq; etiam pro aliquo horum recuperãdo ſupplicauit, ſed potius communis boni ſolicitus, & proprij oblitus, ait: prouideat dominus Deus ſpirituum omnis carnis, *Exod. 27.* hominem qui ſit ſuper multitudinem hanc, & poſsit exire & intrare ante eos, & educere eos vel introducere, ne ſit populus domini ſicut oues abſq; paſtore. O virum admirabilem! vide quo tempore de his ſit ſolicitus. Tale quiddam præſtat modo glorioſus Baptiſta, nam cum potius videretur debere ſupplicare Herodi pro ſua libertate, mittit tamen duos diſcipulos ad Chriſtum, vt interrogent, tu es qui venturus es, an alium expectamus? Optimi enim prælati propriorum commodorum obliuiſci debent, communi ſubditorum bono inuigilare. De Cæſare autem prophanæ hiſtoriæ tradunt, quod ſeipſe non habuit, poſtquam mundus eum principem habere cœpit. Aequum planè eſt vt prælati huiuſ- H

Tribulationũ amariſsimũ calicẽ ſolet Deus ſeruis ſuis interdũ propinare.

Prælati quo zelo duci debeant.

Exemplũ Prælatus & princeps ſui⁹ eſſe nõ debet ſed ſubditorum.

A huiuſmodi curam habeant, quandoquidem de ſubditorum pec catis reddituri ſunt rationem quæ commit ent propter ipſorum negligentiã. Quod optime quidem ſanctus Moyſes declarauit quando dixit ad Aaron, quid tibi fecit populus iſte, vt induceres ſuper eum peccatum grande? Vide quomodo culpam tranſferat in Aaron, & totum onus, vt intelligamus quod qui negligenter præſident, ſunt cauſa peccatorum quæ a ſubditis com mittuntur, & ipſis ſunt aſcribenda. *Exod. 32.*

Vide obſecro quam ſedulus eſſet glorioſus Baptiſta circa ſuum munus obeundum; ſic etiam ſe debent gerere ipſi prælati,
B ſemper conſulentes ouium ſuarum ſaluti: tum etiam ille qui Rempublicam regit, ſic erga ſubditos ſe gerat. Præcepit olim quidem Deus in Exo. dicens ſumes duos lapides onichinos, & ſculpes in eis nomina filiorum Iſrael, portabitq; Aaron nomina eorum coram domino ſuper vtrumq; humerum ad recorda tionem: in quo quidem aperte declarauit ſolicitudinem prælati erga ſuos ſcilicet vt habeat eos ſcriptos & geſtet ſuper humerum & pectus, & non quidem atramento ſcriptos ne facile obli uiſceretur, ſed potius ſtylo ferreo. Probe nouerat Ioannes quam
C neceſſarium eſſet his duobus diſcipulis vt Chriſti eſſent ſtudioſi ſiquidem inuidia quadam ducebantur, videntes tot tantaq; miracula quæ à Chriſto fieri quotidie audiebant, & ideo ipſos mit tit vt oculis proprijs videndo ipſa, ad Chriſti ſcholam confugerent poſtquam ſibi Herodes caput amputaſſet. Vide igitur quan tam gereret ouium ſuarum curam, vt & ipſas cognoſceret, & neceſſitatibus ipſarum prouideret. Sic ſe bonus paſtor gerere debet, iuxta illud Apoſ. cum longum vale ſuis diſcipulis dicebat attendite inquit vobis & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos regere eccleſiam Dei quam acquiſiuit ſan
D guine ſuo: vna inter alias cauſas quas Chriſtus aſsignabat cum diceret ſe bonum eſſe paſtorem, illa erat, quod ſcilicet cognoſce ret oues ſuas. Vnde olim Deus ante protoparentem Adamum conſtituit omnia animalia, vt ea diligenter inſpiceret & cognoſ ceret, atq; ita conuenientius poſſet ſingulis accõmodata & pro pria indere nomina: quãto igitur plus velle ipſum putas vt ani marum paſtor oues ſuas cognoſcat? De ſcorpione quidem legitur, quod ſolo aſpectu ſtruthionis oua in lucem edat atq; producat pullos, quæ tamen non aſpexerit, multa ex his peribunt. Oculus igitur prælati plurimum confert ipſis ſubditis. Vnde & vulgo dici ſolet, oculum domini impinguare equum: tum etiam puluerem pedum heri aptiorem ad agrum & ſegetes ſtercorandas

Exod. 18. *Maximã ſolicitudine gerat ſuarũ ouiũ* *Paſtor quã curã gerere debeat ſuarũ ouiũ* *Acto. 20.* *Ioann. 10.* *Geneſ. 2.* *Proprietas ſcorpionis.* *Simile.*

das. Hinc etiam ſacrum Concilium Tridentinum tam obni- E
Con. Tri. Seſ. 23. xe præcipit & commendat prælatis ipſam reſidentiam. Hoc quidem boni prælati munus tam diligenter adminiſtrabat & exercebat Ioannes, vt eum neq; carceres neq; vincula vlla ratione impedirent. ô felices diſcipulos, qui talem diuinitus nacti eſſent magiſtrum & paſtorem! id enim quanti ſit momenti & ponderis *Magnæ fælicitatis loco ducendũ eſt bonũ nãciſci paſtorem.* preclare quidem declarauit regina illa ſabba, quando videns prudentiſsimam illam regis Salomonis adminiſtrationem, exclamauit dicens, beati viri tui, & beati ſerui tui, hi qui aſsiſtunt coram
2. Para. 9. te omni tempore, & audiunt ſapientiam tuam! Item paulo poſt F
ait, diligit Deus Iſrael, & vult ſeruare eum in æternum, id circo poſuit te ſuper eum regem. Præterea ex bona adminiſtratione Ioſue, etiam multos progreſſus in virtute faciebat populus,
Ioſue. 24. quandoquidem tam egregium paſtorem nactus fuerat. Vnde ſacer textus ait, ſeruiuit Iſrael Domino cunctis diebus Ioſue.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV. CONCIO PRIMA.

MISERVNT *Iudæi ab Hieroſolymis, ſacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?* Ioann. 1. G
Chryſ. in Matth. homi. 15. Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Generatio mala, adultera, & peruerſa ait Chryſoſt. poſt baptiſma Baptiſtam interrogas & percontaris? Quid hac ſtultitia
Luca. 3. ſtultius? Quomodo ad eum conueniſtis? Quomodo ipſum percontati eſtis quid foret agendum? Hæc plane omnia a vobis temere & ſine ratione facta ſunt, cum neq; principium neq; fundamentum intelligatis. Verum nil horum protulit aut obiecit Ioãnes, neq; quidquam exprobrauit, ſed omni cum manſuetudine *Mãſuetudo maxima Ioan.*
Matt. 3. Luc. 3. reſpondit, vt omnibus eorum manifeſta perſpicuaq; fieret malitia. Sæpenumero Ioannes Chriſto teſtimonium perhibuit, & H
cum Iudęos baptizaret frequenter de Chriſto meminit. Ego quidem inquit baptizo vos in aqua, qui autem poſt me venit, fortior me eſt, & baptizabit vos in Spiritu ſancto & igni: quibus verbis perturbatione quadam affecti ſunt: mundi namq; gloriam affectantes, & ſecundum faciem iudicantes, Ioannem Chriſto inferiorem eſſe indignum arbitrabantur. Multa enim Ioannis excellentiam oſtendebant, primum generis claritas, cum filius eſſet
Excellentia baptiſtæ. principis ſacerdotis, deinde vitæ aſperitate & rerum humanarum contemptu inſignis erat. Siquidem domo, menſa, lecto, victuq; & cultu contempto, eremum ab ineunte ętate incoluit. Contra Chriſtum dicebant obſcuro genere natum, quod ei ſæpe

obie-

A obiecerunt dicentes,nonne hic eſt filius fabri?Nonne mater eius dicitur Maria,& fratres eius Iacobus & Ioſeph? Patriam itē vnde originem ducere putabatur,ignominia quadam notabant, vt dixit Nathanael,à Nazareth poteſt eſſe aliquid boni? Tum conuerſatione omnibus communis erat Chriſtus,& veſtimenta eius nil à vulgo differebant.Non enim Zona pellicea cingebatur,nec piloſam veſtē induebat, nec melle & locuſtis veſcebatur , ſed cū omnibus eandē habebat conſuetudinem,infamium etiam hominum & publicanorū cōuiuijs aderat,vt eos ad meliorē frugē reduceret.Quod intelligētes Iudęi,ei exprobrabāt,vt idē Chriſtus B ait,venit filius hominis māducās & bibēs,& dicunt.Ecce homo vorax & potator vini,& publicanorū & peccatorū amic⁹.Cū ergo Ioannes ab ſe Iudæos ad Chriſtū longe eorū opinione inferiorē dimitteret,ęgre ipſi ferebant,& rubore perfundebantur,quippe qui Ioannem potius magiſtrū habere quā Chriſtū voluiſſent, palam tamen id dicere verebantur.Mittunt autē adeū vt per adulationē & inuidiā ipſum alliciant ad cōfitendum ſe Chriſtū eſſe.Mittū ergo nō abiectos & infimę ſortis homines quemadmodum cum Chriſtum capere volebant in ſermone,tunc enim miſerunt diſcipulos & Herodianos:nunc ergo ſacerdotes & Leuitas C mittunt,nec vndecūq; ſed ab Hieroſolymis, hoc eſt maioris autoritatis & nominis,nō enim temere hoc ſignificauit Euāgeliſta.

Luc. 1. *Mar. 1.* *Matt. 13.* *Ioann. 1.* *Matt. 13.* *Ambitioſi quo dementiæ veniant.* *Matt. 22.*

Ad Ioannem mittunt nō ad Chriſtū,quia offendebat eos humilitas Chriſti,& indignū iudicabāt tāto honore eū qui tā pauper eſſet,turpeq; eis videbatur tā pauperem habere Meſsiam & tā humilē.Ecce hoc eſt ingeniū mundi,ſemper horret crucē, pudet eū humilitatis & paupertatis, indecorū putat cū eis cōuerſari qui cruce premātur, etiā ſi ſunt ſanctiſsimi,vt patet de diuite illo & Lazaro.Deniq;omni honore indignos arbitratur eos qui pauperes & humiles ſint etſi doctiſsimi Omnes enim nos ſi D militer affecti ſumus,& eos certe cupimus prælatos,rectores & prędicatores,qui noſtris affectibus accommodi quidem videantur, nec ſi in poteſtate noſtra eſſet,quemquam pateremur qui obſiſteret affectibus noſtris,ne Deum quidem.

Ferus ſup Ioann. 1. *Luc. 16.*

*Miſerūt Iudæi ab Hieroſolymis.*Grauiſsimū plane onus ſibi impoſuerunt Iudæi reddendæ rationis in iudicio,quod cum tanti facerent Ioannem, vt ſi ſe Meſsiam confiteretur, eū libentiſsime reciperēt,nunc tamen cum hoc ipſum de Chriſto prædicet,non credāt,quod quidē Ioānis locupletiſsimū teſtimoniū alienū magis ab omni ſuſpicione erat,quod de Chriſto id prędicaret,quā de ſe ipſo. Verūtamē eius ſumus naturę,vt quādo quis loquitur nobis placentia

Libenter audimus, cū quis nobis placentia loquitur.

placentia,eũdem laudibus & encomijs in cælum tollamus,& E
ſanctum eſſe virum dicamus;ſin ſecus, longealiter de eo ſentia-
mus & detrahamus. Mundus quidem in ſuis electionibus longe
opinione fallitur,præſertim cum poſthabitis his qui bene meri
ti ſunt, eos eligat qui ditiores ſunt, vel claræ ſtirpis. Quis vn-
quam diceret Ioſeph idoneum fore ad Aegyptiorũ regimẽ, ado
Gen. 41. leſcentem videlicet hebreum,ex odioſo genere,qui nuper ex car
cere regio educebatur,vbi iam pridem vinctus erat? Notum qui
dem eſt humanis ſenſibus videri id abſurdiſsimum, cum eſſet pau
per,& captiuus & iuxta eorum ſententiam obſcuro genere;nihil F
ominus tamen à Pharaone electus eſt, in quo aperte rex barba
rus nobis inſinuauit quales eſſe debeant electiones noſtræ,vt ſcili
Electiones quales eſſe debeant.
cet virtutem magis quam cætera requiramus. Parum quidem
profuit quod Saul procero & egregie compoſito eſſet corpore,
adeo vt reliquos omnes ab humeris excederet, ſiquidem ita ini
que & imprudenter gubernauit.Nihil etiam obfuit Dauidi quod
1.Reg. 9. paſtor eſſet & exiguus,atque minimus fratrum, quandoquidem
ita feliciſsime regnum ipſum adminiſtrauit. Vt eligeret Chriſtus
beatum Petrum ſibi vicarium & caput Eccleſię,nõ de literis aut
Ioann.21. potentia periculum fecit,ſed de amore ipſo. G

Interrogauerunt Ioannem, Tu quis es? Hoc etiam vnicuiq; noſtrum
Plurimũ prodeſt ſe ipſum cognoſcere, & magna eſt ſubtilitatis.
poteſt interrogari de cognitione ſui ipſius, hoc eſt magna ſapien
tia & ſublimis philoſophia,cognoſcere ſe ipſum, eſſeq; ſibimet
præſentem. Impij non ſolum ſe non intelligunt, ſed à ſe ipſis ab
ſunt,& immenſo fere diſtant interuallo. Id intelligens Iſaias di
cebat, redite præuaricatores ad cor. Redeamus igitur ad nos
ipſos,ponamus nos ante nos,& coram facie noſtra gradiamur,
ſicut animalia quæ vidit Ezechiel. Videamus & opera noſtra,&
nos,& de nobis acſi eſſemus alij, ſententiam feramus. Hoc apo
Iſa. 64. phthegma cognoſce te ipſum,ait Plato fuiſſe quondam in foribus H
Ezechi.1. templi delphici inſcriptum,veluti dignũ quod deo tribueretur.
Platonis ſententia amor proprius excæcat nos.
Sed tamen amor proprius nos ita excæcat, vt exiſtimem de tem
poribus hiſce noſtris dixiſſe diuum Paulum. inſtabunt tempora
periculoſa,et erunt homines ſe ipſos amantes.In quodam pſal-
mo loquens Deus cum impio aliorum crimina expiſcãte, ſuaq;
non vidente,arguam inquit,& ſtatuam contra faciem tuam.Ac
2.Tim.3. ſi diceret,ego tecum diſceptabo, tua ſcelera tibi oſtendam, &
Pſalm. 4. ponam te coram te,vt teipſum plane aſpicias. Non ſe cognoſcit
qui quid in ſe laudat aut diſsimulat,in alijs execratur, eoſq; ſuo
nomine flagitioſos appellat. Hic contra Dei legem duobus vti-
Leuit.16. tur ponderibus,altero ſibi,altero alijs,dicente Deo in Leui.Sta-

A tera iuſta,& æqua ſint pondera. Et Salomon in Proue. pondus & pondus, menſura & menſura, abominabile eſt apud Deum. Vnde hæc ponderum varietas, niſi exignoratione noſtri? In Creta proditum eſt memoriæ, fuiſſe labyrinthum quendam a Dedalo factum, tot viarum ambagibus inflexum, tot curſibus & recurſibus inextricabilé, vt nemo in illum ingreſſus poſſet ad primum eſt um reuerti, quo efficiebatur vt omnes illuc introeuntes, perirent. Theſeum autem accepto fili glomere labyrinthum penetraſſe,& incolumem regreſſum eſſe ope fili quod manu tenebat, *Prou. 2.* *Simile.* *Labyrinthus dedali quid ſignificaret.*

B interfectoq; Minotauro victorem rediiſſe. Ego exiſtimo hoc labyrintho ſignificari mundum,& filo hoc cognitionem ſui. Quid enim mundi negotijs implicatius? Quid ſuperbiæ, auaritiæ, libidinis & vanitatis laqueis inenodabilius? Ingreſsi mortales falſas & inexplicabiles huius ſeculi vias, irretiti eius fraudibus, negotijs, blanditijs,& voluptatibus, exitum ignorant huius labyrinthi & exiſtimātes irremeabiles eſſe errores inquibus verſantur, pereunt in mundo, tetras maculas ſibi ipſis inurentes, & Chriſtianæ dignitatis amplitudinem labefactantes. At qui ſecum *Impij in labyrinthum maximũ cõiecti ſunt.*

C aſportat filum cognitionis ſui ipſius, exit è ſeculo, & de occiſo effrænato appetitu victoriam admirabilem reportat, quoniam ſe ipſum cognoſcens,& fragilitatem ſuam animo perſpiciens, non ſe extollit & inſolentem reddit, non vanitatibus fidit, non ſe vitijs contaminat, non in falſa gloria ſpem ponit rerum ſuarum. Qui huiuſmodi vitæ curſum conficiunt, cum glomere lini hoc eſt cum ſui cognitione inueniunt exitum. Agnoſcamus igitur nos ipſos,& expulſis erroribus atq; cupiditatum errore reſtincto, mundum contēnamus,& ad cælum aſpiremus. *Cognoſcamus noſtras miſerias ſi perire nolumus.*

Et confeſſus eſt, & non negauit, & confeſſus eſt quia non ſum ego Chriſtus.

D Ideo autem Euāgeliſta vt ait beatus Thomas, ingeminat hoc quod dicit & confeſſus eſt & non negauit, vt oſtendat humilitatem Ioannis, quilicet eſſet tantæ autoritatis apud Iudæos vt eum crederent Chriſtum, non tantum honorem ſibi non debitum non vſurpabat, ſed confeſſus eſt potius quia non ſum ego Chriſtus. Sed quid eſt hoc quod dicit confeſſus eſt & non negauit? Videtur enim quod negauit, quia dicit ſe non eſſe Chriſtum. Sed dicendum eſt quod ideo non negauit veritatem, quia dicit ſe non eſſe Chriſtum, alias negaſſet veritatem: non negauit veritatem, quia quantumcunq; haberetur magnus, non eſt elatus in ſuperbiam ſumens ſibi honorem alienum, imitando illud Iob, ſi vidi ſolem cum fulgeret,& lunam incedentem clare. *D. Thom. lec. 12. in c. 1. Ioan.* *Fidelitas Ioannis.* *Iob. 31.*

Nemo vt ſtultus ſupra ſeipſum opinione hominum rapiatur, ſi no-

ſi nouit ſibi omnino deeſſe quod creditur. Spectat enim ad mẽ E
Simon. de Caſſ. in Euan. lib. 3. cap. 1. tis conſtãtiã exiſtimatione magna hominum non extolli: & etiã ſi ineſſet quod fama vulgarium clamat, intra humilitatis & vilitatis clauſtra ſe famoſus includat. Ecce Ioannes diuina non rapit, & oblata reſpuit: quod nouit eſſe Chriſti, non arrogat ſibi.
Similitu. Suſpenduntur patibulis qui temporalia diripiunt, qui domino inuito aliena contrectant: quid ergo erit eis qui diuina rapiunt,
Qui ſibi Dei honorẽ vſurpãt quid mereantur. qui diuinos honores vſurpant, & qui etiam impertinenter oblatos non reſpuunt?

Et interrogauerunt eum, quid ergo? Elias es tu? Iam fruſtrati ad F
alia conuertuntur, intentumq; ſuum adumbrare volentes dicũt, quid ergo? Elias es tu? vt videantur ſimpliciter ac ſine malitia in
Oecu. in Ioann. 1. terrogare, ſiquidem expectabant etiam venturum Eliam, vt ſcribitur per Malachi. Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.

Non ſum Elias. Quid eſt hoc quod dicit Ioannes, non ſum ſcilicet Elias, ait beatus Thomas, cum Chriſtus dixerit ipſum eſſe
Mala. 4. Eliam? Hãc quæſtionẽ ſoluit Angelus dicens, ipſe præcedet ante eum ſpiritu & virtute Eliæ, in ſuis nẽpe operibus. Non fuit ergo
D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 12. Elias in perſona, ſed in virtute & ſpiritu Eliæ. Poteſt autem attẽ G
di ſimilitudo quantum ad tria: primo quantum ad officium, quia ſicut Elias ſecundum Domini Aduentum præueniet, ita
Luc. 1. ille præuenit primum. Secundo quantum ad viuendi modum,
3. Reg. 19. quia Elias in deſertis morabatur, parco vtebatur cibo & duris
4. Reg. 1. veſtibus operiebatur. Tertio quantum ad Zelum, quia Elias ma-
3. Reg. 19. ximi Zeli fuit, vnde dicebat, zelo zelatus ſum.

D. Chryſ. in Ioann. hom. 15. *Propheta es tu? Non ſum.* Non rogarunt ait Chry. an eſſet vnus ex aliorum numero Prophetarum, ſed articulum addiderunt, ac ſi dicerent, Propheta ne ille es qui à Moyſe prædictus eſt? Propte-
Deuter. 18 rea negauit non ſe Prophetam eſſe, ſed eſſe Prophetam illum de H
quo intellexerat Moyſes.

D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 12. *Ego vox clamantis in deſerto.* Quod autem dicit clamantis, poteſt intelligi dupliciter ait Thomas, vt ſcilicet ſit vel Ioannis in deſerto clamantis & prædicantis, vel Chriſti clamantis in ipſo,
2. Cor. vlt. ſecundum illud, an experimentum quæritis eius qui in me loquitur Chriſtus?
Ludo. Gra. Ego vox clamantis, id eſt vox clamans ait grauis quidam doctor. Ioannes erat vox, quia quidquid erat in Ioanne vox erat, veſtis, manus, pedes, caput, lingua, totus deniq; erat vox clamans & dicens pœnitentiam agite. Etiam ſi os non loqueretur, quidquid in ipſo erat prædicabat contemptum mundi, pœnitentiam & amorem diuinum: non illi

dicere

A dicere poterat, medice cura te ipſum, bene omnia quidem vitia taxare poterat, cum exemplar totius virtutis & ſanctitatis eſſet. Mirabilis certè concionator, qui quaſi alter Orphæus duriſsima ſaxa, id eſt duriſsima corda, ex antiqua peccandi conſuetudine, diuinis verbis emolliebat, ita vt publicani & milites ad eum venirent toto corde pœnitentiam acturi. *Luc. 4. Similitudo Orph. Luc. 3.*

Clamantis in deſerto. Contigit ſępe vt in aliqua domo multi ſint ſaltantes, gaudentes, & canentes, dum tamen aliquis B tunc temporis oſtium pulſet & non exaudiatur, propter magnum tumultum ſiue ſtrepitum eorum qui intra domum ſunt: ita intra ipſam peccatoris animam ſunt multi tumultus & inordinati appetitus, vt diuitiarum, & vindictæ inimicorum, ſunt denique voluptates & blandimenta carnis, & hinc fit quod cum plena ſit anima inordinatorum appetituum, quando Deus vocat non exauditur. Quod autem animæ deſideria voces dici poſsint, ex eo conſtat, quod cum orans eſſet Moyſes, nec tamen aperiret os ipſe quidem ſuum, nec labia, dicit ei Dominus, quid cla- C mas ad me? Conturbant enim animam deſideria carnis & ſanguinis, cumque magnus ſit ſtrepitus, etiamſi Dominus ad oſtium pulſet, non exauditur. Et certè quamuis dederis tuis inordinatis appetitibus & deſiderijs quod petunt, nunquam tamen voces ceſſant emittere. Remedium autem vt Deum clamantem poſsis audire, eſt facere vt taceant omnes illi qui intus clamitant. Nunquam tuis appetitibus quod volunt concedas, quia neutiquam tacebunt. Hæc omnia mitigabis conſideratione breuitatis vitæ. *Simile. Peccator in quanta degat miſeria. Exo. 14. Appetitus ſenſitiui nos pluriмum conturbant.*

Rectas facite ſemitas eius. Viæ domini ſunt præcepta, & ſemitæ D eius conſilia, rectum iter ille facit, qui ſicut natus eſt & moriturus eſt, ita viuit. In laboribus natus es plorans, pauper, nudus & humilis, & morieris mille doloribus, anguſtijs & calamitatibus circundatus: opus ergo eſt ſi rectum iter facere volueris, in lachrymis viuas, orationibus & gemitibus, humilis & pacificus. Sed cum natus fuiſti, paruum te cunabulũ capiebat, in morte etiam conſtitutus parua ſepultura continebere: modo vero vix magnæ & ſuperbæ domus poſſunt te capere, imo forte eo peruenies inſaniæ vt tibi etiam mundus paruus videatur, quare tibi canito & conſulito. *Lud. Gra. Conſiderationes ad vitã corrigendam. Orige. in Ioan. tr. 6.*

Et qui miſſi fuerant erant ex Phariſæis. Hoc obſeruabis inquit Orige. Duas Ioanni Baptiſtæ fieri legationes, vnam quidem ab *Paulo poſt prin.*

Hieroſo-

Hieroſolymis à Iudæis, qui ſacerdotes & leuitas mittũt vt eum E
quis es interrogent, alteram autem à Phariſæis qui mittuntur,
qui ad reſpõſum datum vrgent. Obſerua etiam quemadmodum
ea quæ primo dicuntur, cum mãſuetudine & ſtudio quodam diſ
cendi dicuntur, nempe hoc, Tu quis es? Tum illud. Quid ergo?
Elias es tu? Quis es vt reſponſum demus his qui miſerunt nos?
Quid dicis de te ipſo? Nil enim contumax, neq; audax in horum
videtur interrogatione, ſed omnia inſunt diligentibus Dei cul
toribus conuenientia. At qui Phariſæi miſsi erant, ſuo nomine
contumelioſis atq; inhumanioribus verbis agunt cum Baptiſta, F
hoc modo, quid ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neq; Elias,
neq; Propheta? Nec vero diſcendi ſtudio id dicunt, ſed animo ar
cendi eum à baptizandi munere, quod baptizare nullius niſi aut
Chriſti, aut Eliæ, aut Prophetæ illius pręcipui, opus & munus eſ-
ſe exiſtimarent. Quia non ſtudio cognoſcẽdæ veritatis, ait Gre.
Sed malitia exercendæ æmulationis accedebant, ideo Euangeli-
ſta non tacuit eos dicens. Et qui miſsi fuerant erant ex Phariſęis.
Ac ſi aperte dicat, illi Ioannem ſuis actibus requirunt, qui doctri
nam neſciunt quærere, ſed inuidere.

Secundum Origenem duæ legationes ſũt Ioanni.

D. Greg. in Euang. hom, 7.

Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei, quid ergo baptizas, ſi tu non es G
Chriſtus, neq; Elias, neq; Propheta? Addidit Euangeliſta, & interro-
gauerunt eum, vt intelligeremus quod non ex commiſsione mit
tentium ſed ex proprio ſenſu ſubiunctam interrogationem fece
runt. Commiſſum erat eis vt interrogarent eum, Tu quis es? Et
non vt arguerent eum de Baptiſmo. Vide igitur arrogantiam vel
inueteratam malitiam horum, quod arguant Ioannem inferen-
do eum non debere baptizare eo quod non eſt Chriſtus, neque
Elias, nec Propheta. Tantum propriæ tribuunt ſententiæ & au-
toritati, vt decernant nemini licere baptizare niſi alicui iſtorum
trium, nec ſolum id decernunt, ſed reprehendunt etiam Ioannẽ. H
Poſt quã per adulationem nõ potuerunt eum ad ſuas partes tra
here, atrocioribus & minacibus verbis terrent, vt tandem dice-
ret quotquot volebant, hoc eſt confiteretur ſe eſſe Chriſtum. Nõ
quærunt vt ſciant ait ſanctus Thomas, ſed vt impediant: quia
enim videbant populi multitudinem ad Ioannem currere, pro-
pter nouum ritum baptizandi, & extraneum a ritu Phariſęorum
& legis, inuidebant Ioanni, & conabantur pro poſſe impedire
eius baptiſmum, & ideo ſe continere von valentes, nec ſuam in
uidiam, dicunt, quid ergo baptizas?

Caieta. in Ioann. 1.

Malitia non poteſt diu celari.

Theoph. in Ioann. 1.

D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 13.

Ego baptizo in aqua, medius autem veſtrum ſtetit quem vos neſcitis.
Quaſi dicat vt ait beatus Thomas, non debetis mirari ſi ego qui
non

D. Thom. vbi ſupra.

A non ſum Chriſtus, neque Elias, nec Propheta, baptizo, quia baptiſmus meus non eſt completiuus, ſed imperfectus. Nam ad perfectionem baptiſmi exigitur lotio corporis & animæ; & corpus quidem ſecundum naturam lauatur aqua; anima vero non niſi ſpiritu, vnde ego baptizo in aqua hoc eſt corpore lauo corpus, veniet autem alius qui perfecte baptizabit, ſcilicet in aqua & Spiritu ſancto, Deus & homo, qui & corpus aqua, & ſpiritũ lauabit. Hinc Gregor. ait, non in ſpiritu ſed in aqua baptizat, quia peccata ſoluere non valebat. Corpora per aquã lauat, ſed tamen mentem per veniam non ſanat. Cur ergo B baptizat qui peccata per baptiſma non relaxat? Vt ſcilicet præcurſionis ſuæ ordinem ſeruans, qui naſciturum naſcendo præuenerat, baptizaturum etiam baptizando præueniat. Vnde baptizati baptiſmo Ioannis, ait Auguſtin. indigebant poſtea baptizari baptiſmo Chriſti. Circa hoc dicit ſanctum Concil. Tridenti. Si quis dixerit baptiſmum Ioannis habuiſſe eandem vim cum baptiſmo Chriſti, anathema ſit.

Baptiſm⁹ quas habeat virtutes.

Gregor. in Euange. hom. 7.

Aug. tra. 5. in Ioan. & tra. 80

Conc. Tri. ſeſ. 7. de bapt. c. 1.

Cuius non ſum dignus vt ſoluam eius corrigiam calceamenti. Quod ſi Ioannes ait Chryſ. indignus qui corrigiam ſolueret, Ioannes in C quam, quo maior inter natos mulierum non ſurrexit, quo tãdem loco nos numerabimur? Caueamus de nobis ipſis dicere glorioſa, hoc enim nos & hominibus inuiſos, & deo abhominabiles facit. Et idcirco quanto maiora fecerimus bona, tanto de nobis minus dicamus, hoc enim modo maximam & coram Deo & coram hominibus gloriam conſequemur. Maxima nõ de ſe ſentire, tam magnum quidem eſt quam maximas res feciſſe, quod ſi non adiit, nec res illæ poterunt eſſe laudabiles. Itaq; ſi bona tua magna vis facere, noli ea magna putare, aliter enim magna eſſe non poterunt.

Chryſ. in Ioann. ho. 15. & in Matt. ho. 3. & ad popu. ho. 38.

Humilitatẽ quanti faciat De⁹.

Lu. Gra.

D Huius exẽplo diſcãt ſacerdotes cum ad tremẽda altaris myſteria accedunt, quo timore & reuerentia illuc adire debeant, quando is qui ab vtero matris Spiritu ſancto plenus erat, indignũ ſe eſſe fatetur qui ad pedes Domini procũbens, corrigiã ſoluat calceamentorũ eius. Peccator quidem facile ſuã humilitatẽ agnoſcere debet, qui tam abiectus eſt, cũ hi qui innocenti & immaculata vita vixerũt vt Ioãnes & alij ſancti, tantam humilitatẽ habeãt ex conſideratione diuinæ prouidentiæ. Nam quæcunq; habent & poſſident, omnia agnoſcunt à Deo ſibi tradita eſſe, nilq; boni ſuis viribus comparaſſe.

Cum magna reuerentia accedẽdum eſt ad ſacroſanctã Euchariſtiã.

Humilitas cõmendatur.

Vidua illa iuſſu Eliſæi non fundebat oleum niſi in vacuis vaſis. Si vis ergo vt Deus infundat tibi gratiam, neceſſum eſt humile

4. Reg. 4.

Gene. 41.

cor & ab omni ſuperbia longe ſummotum & vacuum ei oſtẽdas? E
Didimus. Somnia etiam Pharaonis non reuelauit Deus ſapientibus Aegyptiorum ſed humili Ioſepho Quin legimus etiam Didimum quẽ
Simile. dam Philoſophum hæc verba Alexandro Magno dixiſſe, paratus quidẽ eſt Deus ad dandã tibi ſapientiã, ſed non habes vbi eam recipias, quia ſuperbus es. Oculi etiã nimiũ eminentes imbecillem
Rhadul. Arden. domin. 4. Aduen. habent virtutem ad videndum, oculi vero ſubmiſsi, melius, & magis vidẽt. Sic etiam humiles melius diuina myſteria percipiũt. Erubeſcat tandem præſumptio & ſuperbia noſtra, Ioannes enim quo inter natos mulierum non ſurrexit maior, dicit ſe indignũ F
calceamento ſoluendo, & tu dicis te dignum ſacerdotio, & dignum pontificatu? Tu inquam carbo fumigans, dicis te dignum qui corpus Chriſti tractes?

Glo. Ordi. ſup Ioan. *Hæc in Bethania facta ſunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizãs.* Duæ ſunt Bethaniæ ait Gloſſa ipſa ordinaria ſuper Ioannem primo capite, vna trans Iordanem ſita eſt, altera vero citra Iordanem, nõ longe à Hieruſalem, vbi Lazarus quidem ipſe ſuſcitatus eſt.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV. G

CONCIO SECVNDA.

Mundi gloriam contemnamus.

Gloriam mundi deſpicantur ſerui Dei & contemnunt.

MISERVNT *Iudæi ab Hieroſolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, ut interrogarent eum, Tu quis es?* Ioann. 1. Matth. 3. Mar. 1. Luc. 3. Huic quidem interrogationi quam miſerunt ad Ioannem, Sacerdotes & Leuitæ, reſpondit non ſum ego Chriſtus. Quia mundi glo- H
riam contempſit, magnam gloriam conſecutus eſt, cum fuerit a Chriſto mirifice laudatus. Qui quærit mundi gloriam, ipſam nõ
Ezec. 6. inuenit, qui vero contemnit, adipiſcitur illam. Cum minaretur Deus per Ezechielẽ populo Iſraelitico propter eorũ idololatriã, ait, vrbes deſertæ erunt & excelſa demolientur. Quaſi diceret, vr
Cupiditas rerum tẽporalium quanta in vrbas detrimẽta. bes veſtræ erunt a Babyloniis euerſæ & in ſolitudinem redactæ, & loca eminentia vbi dæmonibus immolatis, confringentur & deſolabuntur. Aſpice iuſta Dei iudicia: flagrabant Iudæi diuitiarum cupiditate & mundi gloria, in vanitate conſtituta, quas ob cauſas Deum verum reliquerunt, & gentium idola adorarunt: at coram ipſis idolis & Dæmonum ſimulachris amiſe-

A runt diuitias, & nominis amplitudinem. Contra vero qui pro-
pter deum diuitias & nominis claritatem deſpiciunt, eas ipſas
res quas amittere vt Deum non amitterent, non dubitabāt, mul *Exod.1.*
to præſtantiores abſque dubio conſequuntur. Moyſes Pharaonis *Hebr.1.*
fauorem, Aegyptiq; opes & faſtum contempſit, & poſtea fuit *Exod. 7.*
ipſo Pharaone illuſtrior & potentior, nam Pharaoni parebant *Exo. 14.*
homines, Moyſi vero homines, maria, flumina, rupes, & aliæ *Exo. 17.*
creaturæ. Qui mundi gloriam ardenterquęrit, ipſam non inue
nit, qui vero eam contemnit, ipſam adipiſcitur, gloriam enim *D. Chry.*
B contemnere, eſt illam obtinere. Hac ratione ductus aiebat D.
Chryſoſt. contemne diuitias, & eris diues; contemne gloriam, & *Simile.*
eris glorioſus. Cum olim pictor quidam inſignis equum pin-
xiſſet, velletq; illi iuxta os ſpumam depingere, nunquam po-
tuit. Quo circa ſpongiam, in qua tergebat penicilla, quam *Plutarc.*
manu tenebat, iratus in picturam proiecit, vt refert Plutarcus, *Qui hono*
vt illam liniret & macularet, & penitus euerteret. Sed multo *rem fugit*
aliter euenit, nam ſpongiæ varijs imbutæ coloribus, contactu *eum inue-*
ſpumam quam ſolers artis magiſter nequiuerat efficere, caſu ex *niet.*
preſsit, vbi exiſtimauit picturam diſsipare, eam perfecit. Sic ſi
C magno ingenii artificio mundi gloriam comparare volueris, id *Gloria*
efficere non poteris. nam inanem gloriam illam appetere & in *mundana*
quirere ignominia eſt, ſin autem huiuſmodi gloriam ſpreueris *ſe inſectā-*
inanem, & in temeritate multitudinis conſtitutam, in eamq; pro *tē fugit.*
ieceris contemptionis ſpongiam, veram profecto gloriam con-
ſequeris. Illa enim falſæ gloriæ abiectio, eſt veræ gloriæ conſe- *Simile.*
cutio. Vt arbor quæ eſt altioribus defixa radicibus, excelſius fer-
tur in ſublime, ſic homo quo profundi' per humilitatē abijcitur *Simile.*
eo magis aſcendit, & ſurſum per virtutē eleuatur. Et quemadmo
dum arbor in vertice montis ſita, ventorum turbine concutitur, *Dignita-*
D & facile conuellitur, ſic homo quanto in maiori dignitate cōſti- *tes mūda*
tutus eſt, tāto & maiori periculo eſt obnoxius. Vnde ait ingenio *na pericu*
ſus poeta: ſumma petit liuor, perflant altiſsima venti: ſumma pe *loſa & la*
tunt, dextra, fulmina miſſa, Iouis. Hæc eſt vna ex cauſis ob quas *borioſa.*
in Euangelio homo cum arbore cōparatur. Cum igitur arbo- *Matt.7.*
res ſimus, oportet vt fragilitatis noſtræ conſideratione radices *Marc. 8.*
profundæ humilitatis longius mittamus, & in valle cognitio- *Luc.3.*
nis noſtræ miſeriæ, in ſtatu humili, ſed virtutibus florente conſiti *& .6.*
ſimus, & nulla nos procella cōuellat, nulla vanitas diſperdat, nul *Humili-*
la ambitio cōturbet, nulla auaritia cōtorqueat, nullū deniq; tēpus *tas tutiſſi*
nos poſsit ab humilitate & animi abiectione, & mūdi cōtēptu, & *mus eſt lo*
ab honeſtatis laudibus & ornamētis abducere. Tāto ædificiū erit *cus.*

firmius & validius, quanto eius fundamentũ fuerit profundius iactum. Cum autem philoſophiæ Chriſtianæ fundamentum ſit humilitas, quanto ea fuerit profundior, tanto religionis ædificium erit ſecurius & permanentius. Optimum ſane horum omnium exemplar nobis hodierno die exhibet Ioannes, renuncians præclariſsimæ omnium dignitati quæ ſibi à mundo poterat offerri. E

Simile.

Eccl. 40. Tractans Eccleſiaſticus de ambitioſis viris & arrogantibus, eorumq; potentiam & faſtum deridens ait, ſubſtantiæ iſtorum ſicut fluuius ſiccabuntur, & ſicut tonitruum magnum in pluuia perſonabunt. Comparat eos cum tonitruo magno quod terret mundum, ſed ſtatim conſumitur, nam illi ex alto dignitatis gradu præcipitati, ad exitium ruunt ſempiternum. Quemadmodum mare inſtabile ſemper eſt, quod motu inſtabilis lunæ moueatur, ita gloria eius qui eſt infallaci mundi felicitate conſtitutus, inconſtans ſemper eſt, quod inconſtantis mundi viciſsitudine agitetur & varietate. Luna nullam habet firmitudinẽ, mare nullam certitudinem, mundus nullam conſtantiam, impius felix nullam in felicitate perpetuitatẽ. Vnde Pſalmographus inimici domini inquit, mox vt honorificati fuerint & exaltati deficientes quemadmodum fumus deficient. Ac etiamſi toto vitæ curſu mundi gloria permaneat cum homine impio, in morte certe eum derelinquet, iuxta illud regij vatis, cum interierit, non ſumet omnia, nec deſcendet cum eo gloria eius. F G

Humana potẽtia inſtar tonitrui eſt.

Similitudo.

Gloria mũdi mutabilis.

Pſal. 36.

Pſal. 48.

Danie. 4. Mundana gloria & ambitio malorum figuratur in prodigioſa illa ſtatua Nabuchodonoſor, de qua ſcribitur apud Danielem, ex auro eam conflari iuſsit ſuperbiſsimus rex ad maiorem diuitiarum ſuarum oſtentationem, inanem gloriam, & inſolentem vanitatem. Fortaſſe ideo ipſe ita inſtituit, vt qui eum colere recuſarent, ſaltem colerent aurum ipſum. Aurum quo rex famulos ſuos alere deberet, pauperes reficere, templa vero deo conſtruere, & regnum ſuum in pace & iuſtitia continere & ſuſtentare, in fabricanda vaſta ſtatua ſuæ vanitatis demonſtratrice conſumebat ô quam multi modo reperiuntur, qui ſimile quiddam patrant, vt ſcilicet cum deberent potius ea quæ in obligationem cadunt ſedulo curare, vanitati potius & oſtentationi diuitias ſuas exponunt. Quærebat ille gloriam, ſed falſam & inanẽ. Vera ac ſolida gloria eſt virtutis ſplendor, conſentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudicantium de excellente honeſtate. Huius gloriæ ſtudio pleri- H

Diuitiæ à mundanis adorãtur.

Mundanæ oſtentationes quãta inueƐlent damna.

A pleriq; trahuntur mortales, nam etiam Philoſophi in libris quos decontēnenda gloria ſcripſerunt, nomen ſuum literis conſignarunt. In eo ipſo in quo laudem nobilitatemq; deſpiciebant, ſe laudari deſiderabant: vera & grauis gloria in falſæ & leuis gloriæ contēptione & deſpicientia conſiſtit. Quod cum præclare beatus Ioannes intelligeret, idcirco reſpondit quod ſupra diximus. *Glorioſū plane eſt mundanā gloriam deſpicari.*

Miſerunt Iudæi. Admiratione dignum eſt quod Iudæi relicto Chriſto ad Ioannem confugerent, qui eos aſperis inſectabatur verbis, Chriſtus vero manſuete agebat & miraculis coruſcabat. *Liuore excæcantur homines.* B Sed inuidus vir & quem malitia excęcauit, in dæmonem potius quam in eum cuius liuore ducitur ſeſe regeret. Tales erant etiam iſti cum dicerent, non habemus regem niſi Cæſarem. *Ioann. 19.* Tanta ſiquidem eos malitia dementauerat, vt quod diceret Ioannes minime crederent, imo potius relicto Chriſto omnes ad Ioannem confugiebant, tanquam aues quæ ad dulce canentem fiſtulam conuolant, & tamen decipiuntur & irretiuntur: *Similitu.* & ita homines falluntur præponentes creaturam creatori, ſicut olim Samuel relinquens Deum qui ipſum vocabat, *1. Reg. 3.* ad hominem accedebat. Ita nos Deum relinquimus, & ad creaturas conuolamus, etſi ab eiſdem perperam tractemur. *Simile.* C In qua reuidetur Deus ſe nobiſcum gerere inſtar illius qui cum melitenſem aliquem canem ab aliquo acceperit, ne is ſtatim in antiquam remeet domum, ſed potius domi ſuæ contineatur, eundem cædi & verberari à priſtinis domeſticis ſubmonet & hortatur, vt ita nouis aſſueſcat conuiuere contubernalibus.

Humilitas commendatur.

D INSTANTIBVS legatis miſsis à Iudæis, & vrgentibus Ioannem vt tandem reſponderet quiſnam eſſet, vt reſponſum darent his a quibus miſsi fuerant, reſpondit, Ego vox clamantis in deſerto, non dixit ſe ſanctificatum antequam natus eſſet, nec dixit ſe Prophetam & pluſquam Prophetam, & quod inter natos mulierum non ſurrexerat maior ipſo, nec denique alia multa dixit quæ ſibi præclare congruebant, ſed dumtaxat illud dixit quod humano quidem iudicio nullius videtur eſſe ponderis & momenti, videlicet nominans ſe ipſum vocem, quæ citiſſime ſtatim præteruolat. Res ſane eſt conſideratione digna, quod cum Baptiſta tanti fuerit apud omnes, & quando tanta ſibi ape- *Se ipſum laudare turpe.* *Humilitas maxima Ioannis.*

aperiebatur feneſtra ad ampliſsimam omnium dignitatem, E
Vir potẽs tunc ſe vſq; ad eo exténuet, vt vocem ſe eſſe dicat & ingenue
& humi- profiteatur, addatque ſe non eſſe dignum ſoluere corrigiam
lis, rara calceamenti Chriſti procumbendo etiam. Vbi tu interim aduer
auis in ter te & perpende quam difficile ſit in magna opum rerumq; proſ-
ris. perarum affluentia, humilitatem animi ſeruare, cæteraſque
virtutes retinere. Cum Nabuchodonoſor videret ſuam illam
Danie. 4. celebrem ciuitatem & potentiam ſuam, ſtatim fuit inflatus ſu-
perbia, qua ſe ipſum maculauit, arroganter dicens: nonne hæc
Mundani eſt Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in domum re- F
honores gni, in robore fortitudinis meæ, & gloria decoris mei? In ex-
multos in celſis montibus Gelboe interfecti ſunt nobiles Iſraelitæ, & in
ſolẽtes excelſitate honorum & dignitatum mundi ſolent perire vir-
reddunt. tutes. Dauid in ſtatu abiecto pepercit perfido inimico, & in
diuitiarum abundantia, in regia dignitate collocatus, occi-
1.*Reg.* 31. dit innocentem amicum. Saul priuatus fuit humilis, & ob-
1.*Par.* 10. tento regno ſuperbus. Nabuchodonoſor ſuperbia elatus,
1.*Re.* 24. cum præteriјſſet annus ab interpretatione Danielis, exiſti-
&. 25. mauit falſum eſſe quod ſibi prædixerat, & opinione infla-
2.*Re.* 11. tus dixit, quis me poterit à regno meo eijcere, cum præ- G
1.*Reg.* 9. ter alia ſim Dominus huius magnæ ciuitatis? Vide etiam
&. 10. quot diuitias Deus dederit Balthaſari, & quid detrimenti il-
2.*Reg.* 18. li attulerint. Si non fuiſſet diues, non tot haberet vxores
Daniel. 5. & concubinas, non tam ſplendidum & ſuperuacaneum con-
Ex diui- uiuium pararet, non ad illud vaſa diuino cultui dedicata of-
tijs impij ferret, non denique tam infami morte ſuum diem obi-
occaſionem ret. Hinc colligas quod ex honoribus & mundana gloria,
ſumũt ma- vnde homines anſam ſumunt ſuperbiendi, glorioſus præ-
la multa curſor occaſionem ſumpſit humiliandi & exinaniendi ſe
patrandi. ipſum. H

Vera hu- Humilitas animi cum ſanctitate coniungatur, vera hu-
militas militas non debet eſſe fucata, nec ſimulationibus & falla-
qualis eſſe cijs ficta, ſed ex animo: non enim humilis oſtentatione ex-
debeat. teriore rumuſculos populi aucupante, ſed corde & ani-
mo approbatur. Vnde Chriſtus dicit, diſcite à me quia
mitis ſum & humilis corde. Simulata enim humilitas eſt
Matt. 11. duplex ſuperbia, ideo non poteſt eſſe diuturna. Debet qui-
Pſal. 44. dem humilitas in exterioribus ſplendere, ſed ex animo pro-
dire, vt omnis gloria filiæ regis ſit ab interiore, & foris
Cant. 4. etiam in fimbrijs aureis circumamicta varietate, vt Canti-
corum

A corum illud in illa compleatur, quam Pulchra es amica mea! oculi tui columbarum, abſque eo quod intrinſecus latet. Arca teſtamenti non ſolum foris ſed intus præcipue erat inaurata, & diuinam legem, virgam Aaronis, & manna cibum cœleſtem continebat. Tabernaculum Moſis in parte interiore erat ex cortinis & præſtantibus aulæis mirabiliter ornatum, ex parte vero exteriore erat ſagis cilicinis minoris pretij conteɛtum, nam vt Apoſt. ait, gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Vnde Dauid B dicebat, Domine non eſt exaltatum cor meum. Ideo te abijce & vilem reputa, & vt verbis vtar diuini vatis Nahum, intra in lutum, & calca, ſubigens tene, ſiue tere laterem, hoc eſt intra in temetipſum, & ſentiens te eſſe abiectum lutum, conculca illud, & animi amplectere humilitatem. Fructum enim & emolumenta inde manantia, pulchre nobis beatus Petrus deſcribit, dicens, humiliamini ſub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis, id eſt quando vobis contingent calamitates ſiue in vita ſiue interitu. Pulchre quidem imitatur beatus Ioannes hodierno die C Chriſtum Redemptorem noſtrum, quando quidem vt ſcribitur Ioann. ſexto. Cum cognouiſſet Chriſtus quia venturi eſſent vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipſe ſolus.

Exod 25. *Heb.9.* *Exo. 26.* *1.Cor. 1.* *Pſal.130.* *Nahum.3.* *1.Petri.5.* *Ioann. 6.*

Vis ad veram aſcendere dignitatem? deſcende per animi abiectionem: in excelſis ædificijs conſtruendis ſolent opifices lapides elaboratos ſurſum ferre funibus volubili artificio in ſublimi conſtitutis, & vt quanto plus funis ex vna parte deſcendit, tanto altius ex altera parte extollitur cum lapide: ſic quanto ſe quis abiectius & demiſsius per animi humilitatem proſternit, tanto amplius & ſublimius aſcendit per decus & ornamentum. Conſiſtit enim verus honor in falſi honoris deſpicientia, & D ſolet Deus eos quos mundus abijcit, ſi ipſi humilitatē amplectūtur, honore afficere, vt non ſolum non deliteſcant, ſed celebrē obtineant nominis claritatē. Vt lignū vi & impetu in gurgitem proiectum, tametſi vergat ad profundū, non poteſt tamē diu eſſe ſub aquis quin ſurſum aſcendat & proferatur in lucem: ſic vir pius virtute præditus tametſi ab improbis & inuidis ſit contēptus, eūq; in tumulo perpetuæ obliuionis ſepelire curēt, non tamen ibi diu latebit, nā Deus eū extollet, & in ſublimibus honorū gradibus collocabit. Id intuēs D. Amb. bona inquit humilitas, nihil appetēdo totum quod contēnit adipiſcitur. Nihil eſt inquit

Simile. *Quāto pl⁹ quis humiliatur, tāto magis a deo exaltatur.* *Similitudo.*

D. Hieron. quod nos ita & hominibus gratos, & deo faciat, E
D. Amb. ſuper Lucam. quam ſi vitæ merito magni, humilitate tamen infimi ſimus. Et
D. Auguſt. cogitas magnam conſtituere fabricam celſitudinis,
de fundamento prius cogita humilitatis.

D. Hiero. in epiſt. ad Celantiã. D. Augu. de verb. Domini. Sine humilitate ſalui eſſe nequimus. Superbia deteſtabile vitium. Pſal. 72. Eſa. 28. Pſalm. 8. Eccle. 10. Pſal. 18. Proue. 11. Matt. 11.

Cum ad cælum penetrare ſine veris virtutibus nullo modo valeamus, veras autem virtutes habere ſine humilitate non poſsimus, aperte concluditur, ſine humilitate non eſſe nobis aditum ad ſedes æternas reſeratum: Nunc vero quod ſine animi dolore dici non poteſt, ſunt multi qui non ſolum humilitatem non habent, ſed etiam, ſuperbia gloriantur. Videbis enim multos qui F ſuperbiam tanquam regium diadema illuſtremq; coronam in capite imponunt, de quibus dici poteſt illud Prophetæ, ideo tenuit eos ſuperbia, quaſi dicat vt vertit Sanctes pagninus, ideo coronauit eos ſuperbia. Vnde videmus quod cum Eſaias in ſuperbos Iudæos inueheretur, inquit, væ coronæ ſuperbiæ, Deus ornat vnumquemq; ſuorum gloria & honore ſecundum illud Pſalm. Gloria & honore coronaſti eum, mundus vero ſuos arrogantia & ſuperbia. Nolunt illud percipere quod ait Eccleſiaſticus, quid ſuperbis terra & cinis? Qui inflatur ſuperbia, etiam ſi legat diuinam ſcripturam, nullam tamen conſequi- G tur veram & ſolidam ſapientiam, quia eſt cum humilitate coniuncta. Id intelligens Propheta ait, teſtimonium Domini ſapientiam præſtans paruulis. Vnde ait Salomon, vbi humilitas, ibi ſapientia. Et Chriſtus dixit, confiteor tibi pater Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis, hoc eſt humilitate munitis.

Proterui & obſtinati nolunt pœnitentiam agere.

H

Obſtinata corda quibus rebus cõparẽtur. Zach. 7. Ecclеſ. 3. Diſsimile

DICIT glorioſus præcurſor ſe eſſe vocem clamantis in deſerto, vt ſignificaret ſe prædicare ſurdis & indomitis, ac barbaris hominibus, quibus prædicare erat oleum & operam perdere, & tanquam in deſerto voces emittere. Tales ſunt hodie multi ex Chriſtianis, duri & obſtinati, quibus id recte accommodatur quod ait Zacharias Propheta, cor ſuum poſuerunt vt adamantem. De his etiam ait Eccleſiaſtic. cor durum male habebit in nouiſsimo. Duriores iſti omni re duriſsima ſunt vtpote etiam adamante, nam & adamas ſanguine hirci emollitur, cor autem adamantinum neque ſanguine Chriſti Domini liquefit, nec conſideratione

eorum

A eorum quæ Chriſtus pro ipſo paſſus eſt, aut fecit. Hoc intuens D.Bernar. exclamat, ò duri & indurati filij Adam, quos nō emollit tanta vis amoris! Per Iſaiam ait ita Deus, ſciui quia durus es tu, neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ærea Et per Hierem. indurauerunt facies ſupra petram, & noluerunt reuerti. Vtinam hoc de Iudæis tantum diceretur, & nullis Chriſtianis conueniret. Sed ita ſunt multi ſceleribus imbuti, libidinibus dediti, & cōtumacia indurati, vt veluti penitus indomiti & fere inſanabiles, ſint lachrymarum abundantia deplorandi. Illis accommodari po-B teſt idquod dixerat Hieremias, Peccatum Iuda ſcriptum eſt ſtylo ferreo in vngue adamantino ſuper latitudinem cordis eorum. O infelices illos, ò deplorandos, ò miſeros ſi ſe intelligūt, miſeriores ſi ſe intelligere nolunt, quorum peccata ſunt literis indelebilibus in duriſsimo eorum corde conſcripta! Narrat Pli. eſſe fluuium quendam Lucaniæ nomine ſilarum, tam admirabilis naturæ, vt virgulta & folia in illum immerſa lapideſcāt. Huius naturæ eſt etiam fons in Germania, inquem quicquid proijcitur dureſcit in lapidem. Idquod Albertus Magnus ait ſe experientia comprobaſſe. Nos ſumus folia vento rapta, in ſilarum con-C iecta, & flagitiorum conſuetudine in lapidē conuerſa, atq; ſcelerum duritia obſtinata. Cecidimus in fontē Germaniæ, vbi indurati ſumus. Hanc mortalium duritiem & immanitatem videntes hi qui à gentibus idolorum cultricibus docti habebantur, dixerunt hominum genus diluuio abſumptum, fuiſſe ex ſaxis à Deucalione, pyrrhaq; proiectis, inſtauratum, nō quod ita fuiſſe crederent, ſed quod eos reprehenderent qui corde duro, ingenioque agreſti, immanitatem colunt, & duritia gloriantur. Eos etiam ex ſaxis natos prouerbialiter vocamus. Si Chriſtus reprehendit diſcipulos ſuos, & vt ait D.Marcus, exprobrauit duritiā D cordis eorum, cum reſpectu noſtri eſſent cera molliores, quid faciet noſtræ duritiæ? Quibus ſupplicijs noſtram obſtinationem caſtigabit? Quas pœnas illi noſtrorum facinorum dabimus, qui vt equi effrænati ferocitate exultantes, impetu voluntario ad omnia flagitia abſque vllo cœleſtis numinis metu incitamur?

D.Bern. *Iſa.48.* *Hier.5.* *Hier.17.* *Pli. lib.2.* *Albert. Magnus.* *Animi duritia cui rei comparetur.* *Ingenioſa fabula.* *Mar.16.* *Obſtinatos & proteruos quomodo puniet Deus.*

Tu ò peccator, qui ob flagitia tua non Dei filius nominari mereris, ſume tibi laterem vt ait Ezechiel, ſume cor tuum durum, & pone illud iuxta te, nam longè à te diſtat, & deſcribes in eo ciuitatem Hieroſolymam cœleſtem: in quo oſtendit Deus peccatoris cor durum eſſe terram recoctam, & laterem in lapidem fere conuerſum. Vnde per Eſa. ait, audite me duro corde. Hi neſcientes quid agant, æternam ſibi perniciem moliuntur: ideo D.Paul. ait,

Ezech. 4. *Duritia animi quomodo n..lietur.*

Eſa.46. ait, ſecundum duritiam tuam & impœnitens cor, theſaurizas ti- E
bi iram in die iræ, & reuelationis iuſti iudicij Dei. Quot ſunt ho-
Rom.2. die qui cor habent lapideum, rupibus multo durius? quorũ cor
Luc.8. eſt petra illa, de qua ait Chriſtus, aliud ſemen cecidit ſuper petrã,
& natum aruit quia non habebat humorem. Vide petram illam
Exod.7. de qua ait diuina ſcriptura, induratum eſt cor Pharaonis. Talis
Iob.4. eſt homo impius & obſtinatus, de quo ait Iob, cor eius indurabi-
D. Bern. tur quaſi lapis. D. Bernar. ait, Cor durum eſt quod contritione
lib. de con non ſcinditur, precibus non flectitur, minis non cedit, flagellis
ſide. obduratur. Vt lapis tendit ad centrum, ita corde induratus deſ- F
Exod.15. cendit ad infernum. Ita dicitur de obſtinatis Aegyptijs, deſcen-
derunt in profundum quaſi lapis, corpora deſcenderunt in pro-
Eccl.3. fundum maris, animæ in profundum infernorum, ideò ait Ec-
Exod.17. cleſi. cor durum malè habebit in nouiſsimo. Et diuina Scriptura
& Nu.20 narrat fuiſſe à Moyſe petram percuſſam virga, & fluxiſſe aquarũ
abundantiam. Vtinam Deus virga crucis, & memoria paſsionis
ſuæ percutiat cor meum lapideum, conterat duram cordis mei
Pſa.109. petram, vt fundantur lachrymarum flumina, & conuertat
petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

DOMINICA TERTIA ADVENTVS. G

CONCIO TERTIA.

Finem rerum conſideremus, & in medijs non errabimus.

M*Iſerunt Iudæi ab Hieroſolymis ſacerdotes & leuitas ad Ioannẽ,*
Ioann.1. Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Recuſauit & reiecit
glorioſus Baptiſta tantam ſibi oblatam dignitatem à ſa-
Securitas cerdotibus & leuitis nomine Synagogæ, conſiderans non ſo-
nõ eſt in re- lum quantopere errarent legati ipſi & nuncij, ſed etiam quã mi- H
bus huius nima conſtantia, firmitas, & duratio ſit in rebus his mundanis.
ſeculi. Contemplatus eſt etiam ipſum finem, ideſt quam multa abſur-
da inde naſcerentur, quantaque detriméta & infelicisſimi caſus
Finẽ rerũ non ſolum contra ipſam Synagogam, ſed etiam contra vniuer-
conſidere- ſum terrarum orbem, ſi ipſe talem ac tantam ſibi oblatam dig-
mus. nitatem non repudiaſſet. Multi videntes rerum humanarum
Spem in varietatem & imbecillitatem, non illi fidebant, quin potius
Deo collo- munientes ſe virtute atque conſilio, in Deo ſpem omnem col-
cemus non locabant. At poſtea obtinentes res proſperas & ad volunta-
in rebus tem fluentes, exiſtimantes ſe eſſe ſecuros, dediderunt ſe otio &
mũdanis, inertiæ, ex quo effectum eſt vt miſere perirent, & in grauiſsimã
cala-

A calamitatem & ignominiam incurrerent, ideo oportet vt in
proſperitate meminerimus aduerſitatis, ne turpiter excida-
mus: ait enim Eccleſi. in die bonorum ne immemor ſis malo- *Eccle.4.*
rum. Hoc ſignificare volens Apoſt. dicebat, tanquã nõ gaudẽtes *1. Cor. 7.*
Videns Ieſus Hieroſolymam quiete & diuitiarum affluentia *Luc. 19.*
vtentem, & venturas illi miſerias ignorantem, eam deplora-
uit, & in illo magno triumpho lachrymas profudit. Nos igi-
tur non ita gaudeamus vt tutos nos eſſe exiſtimemus, quin po-
tius cogitemus fieri poſſe vt ex lætitia excidentes, ſubito in la- *Mutãtur*
B chrymis & mœrore verſemur, & à potentia ad miſeriam recida- *ſæpe proſ-*
mus. Idquod euenit Babylonijs, qui perpetuum principatum & *pera in ad*
nominis celebritatem & propagationem, ſibi ipſis pollicentes, in *uerſa.*
captiuitatem & perpetuam infamiam incurrerunt. *Iſai. 47.*

Ex ſupradictis perſpicuum eſt quam vtile ſit finem rerum me-
moria tenere, earumque imbecillitatem & interitum contem-
plari, ideo Eccleſi. memorare inquit nouiſsima, & in æter- *Eccl.7.*
num non peccabis. Et Moyſes ait, gens abſque conſilio & ſi- *Deut. 32.*
ne prudentia, vtinã ſaperent & intelligerent, ac nouiſsima
C prouiderent, Hierem. in ſuis lamentis vbi euerſæ Hieroſoloymæ *Thre.1.*
& peccatricis animæ miſeram captiuitatem deplorat, has vo- *Quod pars*
ces emittit, ſordes in pedibus eius, nec recordata eſt finis ſui, no- *ſenſitiua*
mine pedum intelliguntur affectus quibus anima mouetur, qui *imperet*
tunc dicuntur ſordibus contaminati, cum nõ ratio tenet impe- *& nõ ra-*
rium, nec pro dignitate quæ ſunt pulchra & appetẽda, quæ vero *tiõ, extre-*
tetra & aufugienda præſcribit, ſed effrænatus appetitus cæco im *ma miſe-*
petu rationis artem oppugnans, animam ducit, eiq; ſolum opes *ria eſt.*
& mundi voluptates proponens, ſine vlla mortis & finis contẽ- *Luc. 21.*
platione. Hoc ſentiens Hierem. & ſordes pedum animæ, & finis *Non nos*
D obliuionem lamentabatur. Ideò Chriſtus cũ ei diſcipuli de mag- *decipiat*
nifico Salomonis templo loquerentur, eius ſumptuoſi ædificij *præſens re*
pulchritudinem admirantes, reſpondit, hæc quæ videtis, venient *rum quidẽ*
dies in quibus non relinquetur lapis ſuper lapidem qui non de- *ſtatus ſed*
ſtruatur: illi de re illa magna ante oculos poſita loquebãtur, Chri *futurum*
ſtus vero eis illius rei finem & vaſtitatem in memoriam reuocat. *proſpicia-*
Voluit nos docere cæleſtis magiſter cum cogitauerimus rem ali *mus.*
quam humanam inſignem & amplam, oportere eius finem in ani *Simile.*
mo verſare & memoria repetere. *Proſperi-*

Vt vinum iudicium turbat & perdit, at aqua tẽperatum non *tates hu-*
nocet: ſic rerum humanarũ pulchritudo, generis nobilitas, nomi *manæ nos*
nis claritas & amplitudo, proſperitas honorum & magiſtratuũ, *inſolentes*
diuitiarum abundantia, & cætera huiuſmodi, ad quæ plerique *reddunt.*

mortalium cęca auiditate inflammati rapiuntur, per ſe intempe E
ranter ſumpta ſunt vinum, purum illud quidem quod humanum
iudicium lædit & perturbat, at ſi omnia hæc fuerint temperata
memoria finis, & conſideratione inconſtantiæ & imbecillitatis,
ita poſsunt ſumi vt nequaquam noceant, quin etiam in ipſorū
affluentia poteris in tranquillitate viuere, cupiditatum ardore
Vtiliſsima eſt mortis memoria. ſedato. Eſt enim mortis memoria aqua ſalutaris, vini humanarū
rerum moderatrix, quę non ſinit vt effrenati ac concitati motus
auerſi à ratione animum perturbent. Venit tibi in mentem res
quædam qua nimium oblectaris, ſed quæ te ſuis illecebris poteſt
à Deo abducere & ſeparare, cogita ſtatim quam cito res illa fi- F
nietur. Et conſidera quam ſtultum erit pro breui voluptate, pro
re caduca, incerta & mortali, velle amittere ſummam illam in
Non commutemus æternū tēporali. enarrabilem ac æternam beatitudinem, vbi viri ſancti qui è cor-
porum vinculis tanquam ex carcere euolauerunt, ſummo illo
ac ſempiterno bono fruuntur. Peritus gubernator nauis non in
principio & in medio ambulat, ſed in fine: hoc eſt in puppi ſedet
ex quo loco totam nauem regit, eamque paruo clauo modera-
Conſideratione mortis optime gubernatur vita. tur, & ita ad optatum portum tandem peruenit. Vis totam vi-
tam tuam ita gubernare vt ſalutis portum conſequaris? nō quieſ
cas in medijs ſolum conſiderandis, ſed reſpice finem, ſedebis G
cogitatione in exitu & fine rerum humanarum, & ita tranſibis
mundi mare, gubernans, ac moderans vitæ nauem clauo ratio-
Pſal. 118. nis, donec ad portum beatitudinis peruenias. Fortaſſe hoc vo-
luit ſignificare diuinus vates cum dicebat in Pſalm. Inclinaui cor
meum ad faciendas iuſtificationes tuas in æternū propter retri-
butionem. Quaſi diceret, inclinaui cor meum ad implenda præ-
cepta tua in æternum propter finem. Ac ſi dicat, ego rerum finē
animo contemplans, mundi gloriam contempſi quam vidi fuga
cem eſſe & caducam, & tandem cōſumi & penitus interire, & te
ſolum Deum quæſiui, atq; ad legem tuam complendam animū H
præparaui. Nos igitur finem humanarum rerum altamente per
Eſa. 47. pendamus, ne nobis dicatur idquod ſuperbæ Babyloniæ dixit
Deus per Eſai. neq; recordata es nouiſsimi tui, ſed dicebas, in
ſempiternum ero domina.

2. Tim. 4. *Miſerunt Iudæi.* Non miſerunt ad Chriſtum, quoniam fere fit vt
homines ad libitū omnia velint. Vndè Paul. dicebat, venit enim
tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt. Vndè fit vt ami
Pſal. 113. cos quæramus qui nobis placentia loquantur, & qui nec videāt,
1. Reg. 8. nec audiant noſtros defectus, ſicut Iudæi Deos faciebant ſine
auribus. Quod homines idquod deterius eſt eligant, id quidem
proue-

A prouenit ex eo quod propriæ inſeruiant voluntati, hinc fit vt Iudæi nollent ſibi regem Samuelem & ſi à Deo datum, ſed regẽ poſtulabant, quales ipſi erant. Plurimum ægretulit Chriſtus quod ad Ioannem talem legationem miſiſſent, & non adſe, quandoquidem eis id aliquando obiecit dicens. Vos miſiſtis ad Ioãnem. Magna erat ſanctitas Ioannis quando ex ea ſibi perſuadebant Iudæi ipſum eſſe Chriſtum. Vndè Luc. 5. dicitur, exiſtimante autem populo in corde ſuo de Ioanne, ſi fortè hic eſt Chriſtus: aut ſi nõ erat Chriſtus, ſi fortè erat aliquis ex promiſsis in ſcriptura ad B liberandum & redimendum populum, ſecundum illud Deute. 18. Prophetam de gente tua &c. Ad tantam euaſerat ſanctitatem Ioannes vt Chriſtus putaretur, nos vero vix eo peruenimus vt Chriſtiani dici poſsimus.

Ioann. 5. *Luc. 5.* *Deut. 18.*

Miſerunt Iudæi. Nolunt ad Chriſtum ire à quo veritatem audiebant, iam enim mundus in eo verſatur vt ſolum audire velit comprobantes ſuas peſsimas negotiationes atque contractus, & laudantes deprauatam vitæ conſuetudinem. Nolunt autẽ audire ſalutaria dantes conſilia, ſed eos potius qui deteriora, ſicut fecit Roboam, & ideo decem tribus amiſit. Quod homines ſint C ſui amantes & proprium iudicium inſequentes, idcirco tot hæreſes pullularunt. Nam fere fit vt cum aliquis deditus alicui vitio, iam in eo callum contraxerit, tandem aliquando in mentis cæcitatem prolabatur. Vndè Paul. dicebat, ſol non occidat ſuper iracundiam veſtram: & quod de ira inſinuat, etiam de quolibet peccato intellectum vult.

Veritatem iã non eſt qui velit audire. *3. Reg. 12.* *Mala conſuetudo difficile eradicatur.* *Ephe. 4.*

Adulatores quales ſint.

D DIxerunt hi legati & nuntij ad Ioannẽ, Tu quis es? credibile ſanè eſt quod cum tantopere deſiderarent vt Ioãnes reſponderet ſe eſſe Meſsiam, non ita frigide & inornate ſuam legationem proponerent, ſed potius multis verborum ambagibus, lõgaque periphraſi vterentur, atq; adulatione, tandem ad inſtitutum ſuum deuenientes, dicendo, Tu quis es? Hæc eſt enim adulãtium natura, & hoc vtuntur artificio, vt tandem optato potiantur fine. Vndè ſapiens ait, homo qui blanditur proximo ſuo, fictiſq; ſermonibus loquitur amico ſuo, rete expandit greſsibus eius. Quaſi dicat, officium adulatoris eſt dare operam vt blanditijs ſuis homines capiat & vinctos teneat. Vnde ait D. Chryſ. Quemadmodum oratoris finis eſt dictione perſuadere, & medici medicina ſanare, ita adulatoris finis eſt ſuaui eloquio decipere.

Adulatores ſunt multi. *Prou. 29.* *D. Chryſ.* *Simile.*

Et

A uent,illi vero eos ſpoliant & diripiunt.Quemadmodum ligna ig *Simile.*
nem nutriunt,ignis autem ea incendio deuorat:ſic adulati ſuſtẽ
tant adulatorem,adulator autem eos abſumit. Quando viri illi
priſci qui eruditione habebantur inſignes, fictis fabulis memo-
riæ prodiderunt fuiſſe Actæonem à canibus ſuis quos alebat de-
uoratum,ſignificare voluerunt, vt ait Phauorinus philoſophus, *Phauori.*
eum qui laudum ſuarum illecebris & adulationum blanditijs de
linitur,ab illis deuorari & conſumi, quos ipſe ſæpenumero edu *Adulato-*
cauit:& non ſentiunt miſeri adulatores æternas eſſe pœnas quæ *res ipſius*
B eorum ſcelera ſequuntur.Cõtemnamus igitur adulationes, nec *adulati bo-*
illis vnquam acquieſcamus.Nam vt vmbra quidquid facis imita *na atque*
tur,ſi ſtas,ſtat,ſi curris,currit,ſic adulator quocunq; te vertas ſe *adeo ipſũ*
quitur.Si taces,laudat tuum ſilentium:ſi loqueris,celebrat & ad *adulatum*
miratur tuam orationẽ,ſi gaudes , fingit ſe voluptate perfundi, *exedunt.*
ſi premeris dolore,mæſtum ſe eſſe oſtendit , in omnibus denique *Simile.*
tibi reſpondet & te comitatur.Nullum enim decoris ſplendorẽ,
nullam veram celebritatem adulationibus conſequuntur. Nam *Adulato-*
vt accreſcente vmbra aut decreſcente, corpus ipſum nec auge- *res aſtuti.*
tur nec diminuitur,ſic nec laudibus meliores ſumus nec detra- *Simile.*
C ctione amittimus de ſplendore veræ dignitatis.Quin potius cum *Adula-*
ſæpe videamus homines impios, omnique ſcelerum genere *tores im-*
profligatos, ab adulatoribus extolli, & à cæca atque temera- *probos lau*
ria multitudine celebrari, contrà vero viros excellenti ingenio *dãt,& bo-*
præditos, virtute & ſapientia præſtantes, in ſilentio iacere, il- *nos vitu-*
luſtrius eſſe exiſtimandum eſt ab impuris hominibus nullis lau- *perant.*
dibus efferri. Hac ratione adductus Antiſthenes, vt eſt apud *Turpe eſt*
Laertium,cuidam dicenti,Multi te laudant, reſpondit,quid ma- *laudari*
li feci? Exiſtimabat inſignis Philoſophus, turpe eſſe à turpibus *ab impro*
laudari. *bis.*

D Vt Sylueſtria ſemina quæ figura & magnitudine accedunt *Laertius.*
ad triticum, non facile in cribro purgantur, ſic adulator imi- *Simile.*
tans amicum, vix cognoſcitur, eamque obcauſam difficile ab
amicitia reijcitur. Reprehendit leue aliquid, vt tutius & li- *Adulato*
bentius in grauibus aduletur, & ita molliti ſunt ſermones *res falla-*
eius ſuper oleum, vt ait propheta, & ipſi ſunt iacula. Quem- *ces.*
admodum vile vitrum imitatur pretioſum cryſtallum, ita vul- *Pſal. 54.*
garis adulator videtur aliquando verus amicus. Vt oleum fic- *Simile.*
tilia vaſa quamuis dura penetrat & inficit cum ipſum ſit blan- *Similitu-*
dum & lene, ſic adulatio corda eorum quibus blanditur quam- *do.*
uis dura corrumpit, & perfundit,cum ipſa ſit ſuauis & iucun- *Simile.*
da,& vt oleum præbet nutrimentũ flãmis,ita adulatio peccatis.

Vt

Vt apes in ore ferunt mel & in cauda aculeum, ſic adulatores E
Simile. in ore habent dulcedinem blanditiarum, retro vero fraudes & dolos. Si peccant grauiter occultantes veritatem quam nō debent ſilentio præterire, quanto grauius qui fallunt blanditijs, & obiurganda vitia laudibus efferunt? Vt Patroclus bellum illaturus, omnia Achillis arma ſibi vſurpauit præter haſtam, quod eſſet grauiſsima: ſic adulatores omnes amicorum qualitates imitari videntur, præter reprehendendi libertatem. Conſuetudo
Simile. adulatorum apertè iudicatur in maximis lamentis & eiulatu
Gen.50. Aegyptiorum in morte Patriarchæ Iacob: nam id præſtabant ad beneuolentiam Ioſeph conciliandam, & vt ipſi placerent quo F tantopere indigebant. Quod ita eſſe, & non propter veram amicitiam, ex eo conſtat, quia quando Ioſeph mortuus eſt, propter quem illi finxerant tunc eiulatum in morte patris, nullum inti-
Gen.50. mum expreſſerunt ſenſum, cum ſibi iam videretur nullum ſuper eſſe quem reuererentur, nec præterea ſe indigere adulationibus vt inde præmia aliqua re portarent.

Veritatem ſemper dicamus cum prudentia.

HVic legationi reſpondit glorioſus Baptiſta fideliſsimè ipſam G
Mēdaces non ſimus. veritatem, abſq; aliquo mundano reſpectu, dicens ſe non eſſe Chriſtum, nec eſſe dignum ſoluere corrigiam calceamēti eius: ita & nos facere debemus, videlicet amplecti veritatem, & nullo modo mentiri pro quocunq; temporali commodo. Et quanuis veritas ipſa in ore omnium hominum reperiri debeat, præ-
Prædicatores cū prudentia veritatē proferant. ſertim tamen inueniri debet in ore concionatoris, qui debet eā abſq; timore prædicare & humano reſpectu. Eſt tamen magnopere aduertendum ne ita dicatur veritas vt potius offendat quā proſit. Vt enim perdix eſt optimus cibus, ſed non cōmeditur cruda, nullus eſt enim ſtomachus qui eam poſsit digerere. Sic ve H
Simile. ritas excellentiſsimum pabulum, ſed non eſt proponenda cruda,
Correctiones cū prudētia exhibeātur. ſed aſſa aut cocta, & ſale prudentiæ temperata. Nullus eſt ſtomachus qui velit crudam veritatem recipere. Quemadmodum dicenda eſt veritas docet D. Paulus ad Timot. ita ſcribens, prædica verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa in
2.Tim.4. omni patientia & doctrina. Aſpicis D. Paulum docentem eſſe cū veritate patientiam & doctrinam coniungendam? Modum etiā quem concionator ſeruare debet in concionando, docuit etiam
Eſai.58. propheta Iſaias dicēs, clama, ne ceſſes, & quaſi tuba exalta vocē tuam. Non dicit loquere, ſed clama, ac ſi dicat, non ſatis eſt veri-

tatem

A ſtatem dicere ſed neceſſe eſt vocem eleuare ad tantam peccatorum ſurditatem, ac ad tam profundum ſomnum opus eſt magnis clamoribus. Et addit quaſi tuba, vbi vides verã prædicationem cũ tuba comparari. Vt enim in fine mundi ad ſonitũ tubæ vt ait Apoſt. & apud Mat. ipſa veritas, mortui reſurgent, ſic multi ſpiritualiter mortui, audita concione reſurgunt. Comparat etiam Deus concionem cum tuba, quoniam vt tuba ad bellum vocat et excitat, ſic concio ſuadet fortiter cum mundo, carne, & diabolo pugnandum. Annuncia populo meo ſcelera eorũ, B vbi vides concionatoris officium eſſe ſcelera reprehendere, etſi multi contradicant. Præclare hoc nouerat beatus Hieronymus, cum diceret, licet hydra ſibilet, victorq; Sinon incendia iactet, nũquam meum adiuuante Chriſto ſilebit eloquium, etiam præciſa lingua balbutiet. In Eccleſiaſ. ita ſcriptum legimus, verba ſapientum quaſi ſtimuli, & quaſi claui in altũ defixi, non enim debent palpare, ſed pungere. Nonne verba D. Ioannis erant ſtimuli & claui, cum regem Herodem audacter argueret & phariſeos genimina viperarum appellaret? lege concionem D. Stephani ad Iudæos, & videbis ſtimulos & clauos pungentes, ipſoſq. Iu- C dæos duriter cruciantes. Tum etiam refert plurimum vt in ore principum veritas inueniatur, prælatorum, Iudicum, & cæterorum denique hominum. Simandius rex Aegypti ſepulchrum ſibi fecit magnificum, in quo erant ſtatuæ eos repręſentantes qui de rebus dubijs diſceptabant, & in iudicijs ſententias ferebant, in quarum medio erat ſtatua principis, cuius à collo ſuſpenſa veritas pendebat in quam ipſe oculos, ad alia ſubclauſos, conijciebat, librorum cumulo circunſtante. Hæ imagines præſeferebant iudices integros eſſe oportere, ſed regem præcipuè, qui ſolam deberet intueri veritatem, vt refert Dio- D do. Sicu. Sed quid dicam principes? imo oportet omnes homines eſſe ſimplices & apertos, ſed & prudentes, veritatis cultores, mendacij & fraudis inimicos. Veteres cum veritatem ſignificare volebant, verbaque ab animo non diſcrepare, pingebant pomum perſicum cum folio quodam adhærescente, nam per pomum illud intelligebant cor, per folium vero linguam, quæ debet eſſe cum corde coniuncta, ab eoque nullo modo abhorrere nec diſſentire. Per ſolem etiam veritatem ſignificabant, & res apertam veritatem continentes, affirmabant eſſe luce meridiana clariores. Vndè Pythagoras monebat neminem debere loqui faciem habẽtem aduerſus ſolem, hoc eſt contra veritatem, at hodie vt verbis vtar diuini vatis, diminutæ

1. Cor. 15. *Mat. 24.* *Simile.* *Prædicator vitia corrigat.* *D. Hier.* *Eccl. 12.* *Mar. 6.* *Matt. 3.* *Act. 7.* *Simãdius rex Aegypti.* *Aenigma* *Diodo. Siculus li. 2 biblio.* *veritas digna amari.* *Aenigma* *Aenigma*

Pythagor. ſunt veritates à filijs hominum. Veritas ſummopere eſt diligen- E
D. Hiero. da, vndè D. Hieronymus tantus inquit in te ſit veritatis amor,
in epiſ. ad vt quicquid dixeris, iuratum putes. Vt ciuitas in ſeditione non
Celan. poteſt eſſe beata, nec in diſcordia dominorum domus: ſic ho-
Simile. mo à ſeipſo diſsidens, qui aliud ſentit, aliud loquitur, in quo os
& animus diſcordant, nullam guſtare partem tranquillitatis &
huius vitę beatitudinis poterit.

Pſal. 30. Veritatem quidem maximè diligit Deus iuxta illud Pſalm.
quoniam veritatem requirit dominus, nam vita colentis veri-
Simile. tatem eſt muſica aptæ lyræ, mendacium autem inter veritates F
eſt chorda inepta, concentum labefactans inter temperatas &
æquales: nihilominus tamen videmus quod veritas odium pa
Terētius. rit. Mirum quippe ex tam pulchra matre tam turpem filium
oriri, & quod mirabilius videtur, ipſe filius cum mendacio
copulatus, vult abſcondere matrem, eamque viuam ſepelire,
Pindarus. ſed tempus eam in lucem profert. Vndè Pindarus ait, Tem-
pus certam veritatem prodit, quodque latet in obſcuro, enar-
rat. Sed multo grauius hoc ait his verbis Chriſtus, cum dicit,
Matt. 10. Nihil opertum quod non reueletur, nihil occultum quod non
Pythagor. ſciatur. Pythagoras vt refert Aelianus duas res longè pulcher- G
Aelia. li. rimas ait eſſe hominibus diuinitus datas, nimirum veritatem,
12. de var. & beneficentiam, cum deorum immortalium operibus com-
hiſto. parandas. Non diſcrepat ab eo Demoſthenes, qui autore Ma-
Demoſth. ximo, interrogatus quidnam Deo ſimile haberent homines, gra
Maxim. uiſsime quidem atque elegantiſsime reſpondit, benigne quidem
ſer. 8. facere, ac veritatem ipſam diligere.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV.

CONCIO QVARTA. H

Conuertamus nos ad Deum & pœnitentiam agamus.

Matth. 3. M*Iſerunt Iudæi ab Hieroſolymis ſacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?* Ioann. 1. Matt. 3. Marc. 1. Luc. 3. Apertè quidem intelligemus ſi ritè conſiderare volumus, quales voces redderet Ioannes, & quidnam hominibus prædicaret, ſi legamus Matthæum, qui ait eum dicere, pœnitentiam agite, & appropinquauit regnum cælorum, & quamuis de re tanti momenti eos moneret, tam pauci tamen proficiebant, vt eſſet planè prædicare in deſerto.

Vndè

A Vndè iraſcens contra ipſos glorioſus Ioannes, dicebat vt ſcri-
bit Lucas, genimina viperarum, quis oſtendit vobis fugere à *Luc.3.*
ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. Tum *Matt.3.*
etiam vt illis timorem incutiat, vt ad Deum conuertantur,
minatur dicens, iam ſecuris ad radicem arboris poſita eſt, om-
nis enim arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in
ignem mittetur. Si conuertendo ſe tam multos huiuſmodi vo- *Luc.3.*
cibus & minis vt ſcribit Lucas, interrogabant enim eũ turbæ di-
centes, quid ergo faciemus? Reſpondens autem dicebat illis,
B Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet eſcas,
ſimiliter faciat; venerunt autem & publicani, vt baptizaren- *Verbum*
tur, & dixerunt ad illum, Magiſter quid faciemus? at ille dixit *Dei quan-*
ad eos, nihil amplius quamquod conſtitutum eſt vobis facia- *tas habeat*
tis: interrogabant eum milites dicentes, Quid faciemus & nos? *vires.*
ipſis etiam ſuam dixit ſententiam: ſi inquam videndo tot pœ-
nitentiæ ſigna, nihilominus ſibi videbatur quod in deſerto præ-
dicaret, quid noſtri temporis concionatores dicent? Qui etſi *Dolẽdum*
prædicent extremum iudicium tam crebro, & ita per ſingula *eſt quod*
ſicut Chriſtus nos docuit & ſacri Euangeliſtæ, vix tamen eſt *modo tam*
C aliquis qui etiam præ timore conuertatur, aut pœnitentiam *exiguos*
agat, ſed planè eſt prædicare in deſerto. Ionas nuntiauit euer- *referat fru-*
ſionem Niniuitis, qui pœnitentia Deum placarunt, & incolu- *ctus ver-*
mes euaſerunt. Rex Balthaſar noluit pœnitentiam agere, etſi *bum Dei.*
Deus maximè ei comminaretur, & eadem nocte fuit interfe- *Ionæ.3.*
ctus. Si ad Deum verum toto animo confugiſſet, conſeque- *Dan.5.*
retur ſalutem, ſi non corporis, certè animi, iuxta illud, con- *Zacha.1.*
uertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Hæ quidem erant
voces quas emittebat Baptiſta, pœnitentiam agite, appropin-
quauit enim regnum cælorum: ac ſi diceret, conuertimini per
D pœnitentiam ad Chriſtum, & ipſe qui eſt regnum cælorum, *Conuerta-*
ſuſcipiet vos. Appropinquauit dixit de præterito, vt eius quod *mus nos*
diceret ſignificaret certitudinem. Nonnulli codices habẽt ap- *ad Deũ &*
propinquabit, quaſi dicat, in propinquo eſt regnum cælorum. *ipſe nos*
Hoc nobis Deus per Iſaiam commendare voluit cum ait, la- *cõplecte-*
uamini, mundi eſtote, Quaſi diceret, lauate animas veſtras la- *tur.*
chrymis & pœnitentia, & mundi eſtote, hoc eſt in puritate per- *Iſai.1.*
ſeuerate. Date operam vt vos iterum non contaminetis. Multi *Perſeuere-*
ſe abluũt, ſed mũdi non ſunt, quia ſtatim eadẽ peccata admittũt, *mus in vir-*
& poſt lachrymas quibus ſordiũ maculas delere debebãt, ea quæ *tute.*
deplorauerãt, iterũ repetũt. Hos appellat D. Petrus canes ad vo *2.Pet.2.*
mitũ reuertẽtes, idquod Salomõ in Prou. ſcriptum reliquerat. *Prou.26.*

 Tanta

Tanta eſt pœnitentiæ amplitudo, vis & excellentia, vt per eam E
peccatores teterrimi ad animi candorẽ & puritatem perueniãt,
& ab omniũ ſcelerum maculis expurgentur, iuxta illud Ezech.
*Ezech.*18 ſi impius egerit pœnitentiam &c.

Priuſquam caperetur Hieroſolyma, hortabatur diuinus vates
*Hier.*6. tes ille Hieremias Iudæos, imo Deus per Hieremiam, vt agerent pœnitentiam, & gemitu ac planctu, indutique cilicio ad Deum clamarent, & preces ex animo funderent. At illi Deum contemnentes ſe veluti pecora ventri & epulis tradebant, & lætitia elati occidebant vitulos: Comedebant carnes; ingurgitabantur vino dicentes, comedamus & bibamus, cras enim moriemur; ac ſi dicerent, quoniam vita breuis eſt, F
*Eſai.*22. quæramus voluptates in hoc mundo, totoſque nos delicijs tradamus. Vide impiorum peſtilentia verba, fortaſſe verba illa, cras enim moriemur, dicebant ironice & irriſorie. Cum enim Propheta Iudæorum excidium imminere prædiceret, illi verba eius deridebant, dicentes in eius contemptum, comedamus & bibamus, nam vt delyrus ille ait, cras moriemur. O quam quidem apte hæc quadrant hominibus noſtri ſeculi nequiſsimis & improbis! Quandoquidem ita abſque Dei timore & hominum, ſe totos vitijs obruunt & ingurgitant. Emittebant diuini vates pias & queribundas voces, hortabantur Iudæos ad pœnitentiam, pietatem & religionem, ſed quemadmodum nõ dulceſcit mare dulcibus fluminibus in illud quotidie introeuntibus, ita neque nos vitam noſtram emendamus, etſi fluuij doctrina abundantes ipſorum concionatorum, in amaritudinem noſtrorum vitiorum influant. Quare hæc tibi in animo diligenter propone. Tu vero nolim exiſtimes ſolos Iudæos verba Dei contempſiſſe, nos enim Chriſtiani, nos ſumus illi quos Deus quotidie uocat, quique eorum voces & clamores deſpicimus, & pro nihilo putamus. Clamat adeo Chriſtus non ceſſans clamare, vt dicat in Pſalm. Raucæ tactæ ſunt fauces meæ. Vocat nos per Prophetas, per Apoſtolos, per euangelium ſuum, per concionatores, per inſpirationes, per aflictiones, per proſperitates, at nos veluti aſpides ſurdæ, aures obturamus. Vocabat Deus Samuelẽ, & ille reſpondebat Hæli, qui eũ hortabatur vt dormiret. Vocat nos Deus, & reſpondemus mundo nobis ſuadenti vt in peccatis dormiamus, nec vnquã mẽtis oculos aperiamus, & ad Deũ leuemus. Nos autẽ mũdo potius quã Deo obtẽperãtes, in ſomno obliuionis permanemus. O deſidiã noſtrã & intolerabilẽ amẽtiã! reſpõdeamus Chriſto nos ad pœnitẽtiã vocãti, ſurgamus, ne fallia G H

Mali irridẽt ádmonitiones Dei & ſeruorũ eius. *Mali & Dei timorẽ & apud homines verecũdiã amiſerũt.* *Simile.* *Parũ ex concionibus proficimus.* *Pſal.* 68. *Multis modis nos vocat De⁹.* *Simile.* 1. *Reg.* 3. *Res mundana nos cõturbant quo minus ean ita-mur.*

mundi.

A mundi ſuaſionē decepti, in perpetua ignominia & ſcelere volutemur, atque videatur nobis prædicari quaſi in deſerto.

Diuinas inſpirationes nō ſpernamus.

Miſerunt Iudæi. Conſidera inconſtantiam Iudæorum, qui cū inſtanter à Deo Meſsiam poſtularent, & veniſſet iam, nihilominus tamen vel cogitatione ſolum quod Chriſtus eſſet, ſtatim nauſeabant & moleſtiam maximam ſentiebant, atque alium quærebant. Sicut olim cum tantopere regem à Samuele poſtulaſſent, & ipſe Saulem eis conſtituiſſet, nihilominus tamen præ ſumma inconſtantia, antequam imperaret, iam alium expoſtulabant. Incipiunt iam perſequi Baptiſtam & Chriſtum. *1. Reg. 10.*

B Fere enim fit vt bonos mali perſequātur, cum tamen verum ſit non amplius duraturum mundum quam duret prædeſtinatorū numerus: Si enim hoc mali conſiderarent, pluris certè facerēt bonos & ſanctos viros.

Bonos mali pſequuntur.

Tu quis es? Chriſtum odio habebant quòd eorum vitia reprehenderet, tum etiam Ioannem ideo quodammodo contemnebant, quod eis videretur paulo auſterior. Volunt vt dicat ſe eſſe Meſsiam, vt ſint ſchiſmata inter ipſos, & ita in tanta ſeditione concitato populo, neque vnum neque alterum admitteC ret, & amborum reprehenſiones effugerent, donec veniret alius qui cum eorum moribus conſentiret.

Mali amici ſunt diſcordiæ & diſſenſionis.

Non ſum ego Chriſtus. Noluit accipere & agnoſcere quod ſibi offerebatur, ſed Dei honori inſeruiuit, non autem fecit vt Lucifer. Non abſque cauſa ait Berna. Quod Luciferi ſedem amiſſam, ſibi Ioannes vendicat. Fuit tanquam alter Ioſeph qui noluit cum domini ſui ignominia, à quo beneficia multa acceperat, condeſcendere voluntati dominæ ſuæ.

Ioannes obtinet ſedem quā amiſit Lucifer. *Gen. 39.*

Tu quis es? Quando aliquis vult agere pœnitentiam, dicit ei dæmon, Tu quis es? Conſidera quam ſis debilis, non debes ieiuD nare, quia nimium extenuaberis, ne reſtituas, quia fies pauper, ne honorem detractum reddas, quia ignominioſus. Quando aliquis eſt peccator, interrogat Deus, Tu quis es? es ne rationis cōpos? Es ne Chriſtianus? num fortè amens factus es? Quare miſeriā tuam non conſideras, pericula, & damna?

Dæmo nobis impedire molitur pœnitentiam. *Monet Deus homines.*

Medium tenere debent qui alios regunt.

DIxit præterea glorioſus Ioannes his nuntijs, dirigens etiam verba ſua ad vniuerſos Iudæos, Medius autem veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis. Vndè intelligas illud regij vatis, Deus autem rex noſter ante ſecula operatus eſt ſalutem in medio terræ: *Pſal. 73.*

acſi diceret; Dei filius vnigenitus, à cæleſti faſtigio ad terram deſcendens, humanam induit formam, & in Iudæa natus eſt, ibi docuit, ibi fuit vulneribus affectus, ibi fuit mortuus & ſepultus, & redditus ad vitam. Et quoniam hæc omnium ſalus, hæc redemptio fuit in Iudæa, quæ eſt in medio mundi ſita, tanquam in theatro peracta ſpectantibus mortalibus, ait diuinus vates, eã à Deo fuiſſe in terræ medio effectam. Qui enim pro mundo paſſus eſt, pulchrum fuit vt in medio mundi pateretur. Sed moralius loquẽdo, per hoc medium intelligitur illud medium, quod qui alios regunt ſeruare debẽt, ſiue corpora ſiue animas regant, ſiue vtrũq;. Cum quidam Gymnoſophiſta nomine Calanus, iuiſſet quondã ad Magnum Alexandrum, attulit ſecum vt narrat Ioãnes Monachus, corium bouis, durum admodum & ſiccũ, quod in terrã proiecit: cum autem ſuper vnam eius extremitatem pedes poneret, erigebatur corium ex altera, & in omnibus extremis partibus ſimiliter eueniebat, cum autem ſe in medio illius collocaret & pedes figeret, conſtitit corium, & ex omni parte quieuit. Voluit hac re inſignis philoſophus perſuadere Alexandro, vt medium eligeret, ſi vellet regnum ſuum in tranquillitate ſeruare. Cor hominis eſt in medio corporis, ſol in medio aſtrorum errantium, centrum in medio ſpheræ, virtus in medio extremorũ: ideò Ariſtot. quanto magis inquit aliquid accedit ad medium, tanto melius eſt. Hora. ita ait, eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines, quos vltra, citraque, nequit conſiſtere rectum. Et Ouidius, Medio tutiſsimus ibis. Et D. Bern. Medium inquit tene, ſi non vis perdere modum. Quemadmodum motis elemẽtis ſola terra quieſcit, quia eſt in medio mundi conſtituta, ſic aliis perturbatione concitatis, nullaque firmitudine conſiſtentibus, tu firmus & conſtans permanebis, ſi medium tenueris, ab eoque non declinaueris. Aequo pondere & menſura res ſunt ponderandæ, ideſt cum iuſtitia & ęquitate. Nam vt ait in pro. Salomon, ſtatera doloſa abominatio eſt apud Deum. Et iterum, pondus & pondus, menſura & menſura, vtrumque abominabile eſt apud Deum. Et in Leuit. ſcribitur, nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula, in pondere, in menſura: ſtatera iuſta, & æqua ſint pondera, iuſtus modius æquuſque ſextarius. Etſi hæc de ponderibus & menſuris intelligantur ad literam, tamen exiſtimo eſſe præcipuè ad iuſtitiam & æquitatem & animi iudicium referenda. Oportet iuſtitiam quæ in æqualitate conſiſtit ſeruare, & res omnes iuſta ſtatera metiri. Qui fluxa pręeligunt, apud quos maioris põderis ſunt incerta & caduca, quam certa & immortalia. E F G H

Iudæa in medio mũdi ſita eſt.

Principes prælati & iudices nõ debent eſſe ſefactioſi ſed neutri

Ioan. Mona. Exemplum.

Qui regũt mediũ tenere debent.

Similia.

Ari. li. 4 Poli.

Hora.

Ouid. 2. Metamo.

D. Bern. libr. 2. de conſide.

Simile.

Iuſtitia & æquitas in omnibus ſeruanda.

Prou. 11.

Prou. 20.

Leui. 19.

Falſo vtitur ponderis qui a-

falſam

A falſam habent iudicij bilancem, & mendaces ſunt in ponderibus: Diuitiæ, magiſtratus, mundi honores & voluptates, & cætera huiuſmodi, quæ decepti mortales magnificant, in Salomonis mortalium ſapientiſsimi ſtatera, nullius ſunt ponderis, nullius, pretij, vana ſunt & ipſa vanitas. Vndè ipſe ait, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Id dixerat antea his verbis eius pater in Pſalm. mēdaces filij hominum in ſtateris. Quaſi diceret, tanta eſt mortalium vanitas, vt non ſolum ignobiles & plebeij, ſed etiam clari, & in hominum celebritate verſati, ſint vſque adeo B futiles & leues, vt ſi omnes in vnum collecti cum ipſa vanitate ponantur in bilance, præponderet vanitas ipſa, & illi tanquam leuiores ſurſum efferantur. Hæc omnia ſequuntur incommoda ex eo quod non ſeruentur media in conſideratione rerum.

Poſtponit tēporalia æternis. *Eccle. 1.* *Pſal. 61.* *Leuiores ſunt mūdani omni vanitate.*

Vtinam omnes quibus eſt regendi cura demandata, vterentur medio, pondere, & menſura, & regula certa & fideli in ſua gubernatione. At ſunt nonnulli qui eorum aduerſus quos odio flagrant, res geſtas magnas & illuſtres, parua quadam harundine metiuntur, volentes eorum gloriam minuere & ex- C tenuare, etſi poſſent penitus extinguere: eorum autem res paruas illas quidem & minime laudabiles, quos amore proſequuntur, longa virga metiuntur, eos laudibus efferentes & nimijs ſtudijs celebrantes. Duas habent virgas, vnam odij & inuidiæ, alteram deprauati amoris & affectionis. Itaque menſurant res non virga iuſtitiæ rectæ, ſed affectus corrupti. Non de illis loquor qui iuſtitiam colunt & pietatem, quorum multos eſſe non ignoro, ſed de his qui normam non habent rationem, ſed voluntatem, qui dicunt, ſic volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas. Dicens quidem glorioſus Baptiſta me- D dius autem veſtrum ſtetit, vult ſignificare Chriſtum eſſe iuſtum iudicem, apud quem non eſt acceptatio perſonarum. Rectus iudex qui meritorum momenta perpendit, & munus ſuū ad rectam iuſtitiæ in æqualitate conſiſtentis, normam dirigit, vnam tantum virgam habet rectam, bona ac mala metientem. Duabus enim rebus reſpub. continetur, præmio & pœna. Id voluit ſignificare Salomon in Prouerb. vt ſupradiximus, quando dixit, pondus & pondus, menſura & menſura, ac ſi diceret, eos deteſtatur Deus qui diuerſis vtūtur ponderibus & mēſuris, qui idem factū inimico vituperāt, in amico laudibus efferūt, qui nō volūtatem ſuā iuxta leges, quin potius leges ipſas iuxta ſuā volūtatē metiūtur. Adducūt eas ad deprauatā affectionē

Qui gubernant debent cæteros metiri æqua omnibus mēſura. *Iudices mali vtūtur iniquo pōdere & menſura.* *Chriſtus non eſt perſonarū acceptator.* *Aequitas ſuſtentat rempub.* *Prou. 20.* *Mali volunt vt leges cū ipſis conformentur.*

illasq; ita vertunt & euertunt. vt modo videantur lugere, modo E
lætitia geſtire & tripudiare. Duos homines idem delictum pari-
ter committentes, ſeque pari culpa implicantes, vno atque eodẽ
textu impariter iudicant: quem amplectuntur amicitia, aut à
Iudices ini qui leges ipſas adlibitũ cõtorquent.
quo munera acceperunt, libere abſoluunt, alterum autem quem
tali non proſequuntur amore & affectu, grauiter damnãt. Cum
lex deberet eſſe regula recta ad quam mores dirigerentur, effi-
ciunt illi eã regulam lesbiam quæ ad eorum mores dirigatur.
Ad quam alludit Ariſtot. Vt araneæ ex floribus ſalutaribus ef-
ficiunt venenum, ſic nonnulli iudices & iuris periti ex legibus iu
Simile.
ſtis conflant & ſibi & alijs perniciem. Ipſe Deus omnia menſu- F
Ariſto. 5. mora.
ra, numero, & pondere diſpoſuit, non ait in ponderibus, ſed in
pondere, nec in menſuris, ſed in menſura quidem. Duas habet
Sapi. 2. & Iſa. 28.
menſuras iudex qui reſpicit ad munera: nullum eſt iudici vitium
tetrius cupiditate & auaritia. Scitum eſt illud Pontij ſamnitis,
Iudex non debet recipere dona & munera.
qui aiebat ſe velle tunc natum eſſe quando Romani munera ac
cipere cæpiſſent, non enim paſſus eſſet eos diutius imperare. In-
telligebat vir ſapiens, vix poſſe rempub. ſtare cum iudices & gu
bernatores accipiunt munera. In Deute. ait ita Deus, non ac-
cipies perſonam nec munera, quia munera excæcant oculos G
Deut. 16.
ſapientum, & mutant verba iuſtorum. Et Salomon inquit, mu
Prou. 17.
nera deſinu impius accipit, vt peruertat ſemitas iudicij. Et Iſa.
Iſai. 5.
Væ qui iuſtificatis impiũ pro muneribus. Omnis enim præſul &
quicunque eſt in dignitate conſtitutus, in medio ſuorum eſſe
debet, omnibus conſulens, æqualitatem ſeruans, populum ad
Ioann. 20
ſummam pacem perducens. Fieri nequaquam poteſt vt pax exi-
ſtat, vbi inæqualitas regnat. Chriſtus Deus noſter ſuis apparens
Iuſtitia in æqualitate conſiſtit.
ſtetit in medio eorum, & dixit pax vobis. Qui in medio eſt om-
nibus prouidens, iuſtitiam quæ in æqualitate conſiſtit, amplec-
tens, hic ſubditos quidem ſuos in pace conſeruabit. Hoc non
Principẽ & iudicẽ quomodo depingerent antiqui.
ſolum Chriſtiani, ſed etiam gentium philoſophi intellexerunt. H
Ex quo effectum eſt vt Mercurium per quem principem ſignifi-
cabant, caduceum manu tenentem depingerent. Eſt quidem ca-
duceus virga quædam ſe inuicem ſerpentibus oſculantibus cir-
cundata, & ſupra alis ornata. Per virgam intelligitur recta iu-
ſtitia, per ſerpentem ſignificatur prudentia, per oſculum ſerpen
Iudex rectus à Deo præmiabitur.
tium pax, ideò princeps iuſtitiam colit & exercet, & prudentia
munitur, vt reſpub. in pace & ſecuritate vitam degat. Qui autẽ
ita rempub. rexerit, alas habebit ad volãdum in cælum, vbi æter
nam gloriæ coronam conſequetur.

Ambi-

A *Ambitio humana quanta ſit, & quibus comparetur.*

VOlens huiuſmodi nuntios ab errore omni reuocare Ioannes, & docere quantopere à Chriſto ipſe ſuperaretur, quē tamen nolebant verum meſsiam admittere, dixit ſe non eſſe dignum procumbendo ſoluere corrigiam calceamenti eius. Vnde colligas quanto odio proſequeretur ambitionem, præſumptionem, & iactantiam, quæ tantopere in mundo regnat, quæq; pulchre per ſtatuam Nabuchodonoſor ſignificatur. Hic eſt ſeculi ſtatus,
B hæc eſt mundi conditio, nulla eſt in eo firmitas, nulla perpetuitas, nulla conſtantia. Intuere animo hanc ſtatuam amplam & eximiam, ex auro, argento, ære, & ferro conflatam, qua mundi regna, nominis celebritas, diuitiæ & dignitates ſignificatæ ſunt. Videbis eam fictilem in pedibus, fragilem & caducam, quæ ruit, fluxit, & euanuit, & fuit in minutiſsimas fauillas redacta, quæ raptæ a vento amplius non apparuerunt. Huiuſmodi ſunt ea ad quæ inſipientes mortales deſiderio flagrantes rapiuntur. Cum ſe tibi ante oculos obtulerint mundi opes & honores, & magnum quidpiam atq; glorioſum tibi viſum fuerit harum rerum decus,
C caue ne decipiaris. Quæ in ſummo à pretioſa incipiunt materia detrimentis curſum conficiunt & tandem in viliſsimam materiā finiuntur. Si huiuſmodi res tibi ante oculos principium propoſuerint, reſpice ad earum finem, videbis eas in luto finiri & terminari, incertaſq; eſſe, inſtabiles, & in caſu ſitas: earum fundamētum lutum eſt caducum, & finis interitus, quamquam in lætitia auri, exordiri videantur, in mœrorem tamen terræ deſinunt & in nihilum rediguntur. Fluctus maris ſe in altum extollentes, ſonitum horribilem edentes, longe lateq; ſpumantes, cum attingunt terram littoris, ſtatim extenuantur & conſumūtur: eodem mo-
D do ſublimes mundi ſtatus ac ſplendidi tituli, qui in mare huius mundi multos rauco vanitatis ſonitu terrebant, cum attingunt terram ſepulchri, confeſtim deſinunt eſſe, & finem faciunt. Infelix fluctus honorum huiuſmodi & potentatus. Dic mihi ſi maximam famē haberes, ſufficeret tibi tantum cibum videre, non comedendo illum? Sed magis appetitum excitaret. Vide qui honores ambis & ſeculi dignitates, quod non de illis plus habes quam videre illas. Non enim ſatiant, non quietant appetitum, ſed magis accēdunt voluntatem. Quid prodeſt poſſeſſori diuitiarum & honorum, niſi quod cernit diuitias & honores oculis ſuis? Non plus alijs eis vtitur, & quemadmodum Tantalus in medijs aquis ſitit. Tantalus à labijs ſitiens, fugientia captat flumina. Quid ri-

Humilitatē quanti faceret Baptiſta.

Danie. 2.

Honores mundani quā debilia habeāt fūdamēta

Res mundana tanquā ſomnium re putanda ſunt.

Conſidera finē rerū mundanarū, & par ui eas pendito.

Simile.

Potētiam humanā mors ipſa deſtruit.

Similitu.

Honores mundani appetitū non ſatiāt

Hora.

Hora. Diuitiæ excitant appetitũ cupiditatis. Proſperitates humanas ſi recognoſceremus nõ tã caro emeremus. Prou. 31. Simile. Similitu. D. Greg. li. 32. Mora. cap. 8. Humiles Deus extollit. Pſal. 146 Simile. Superbos humiliat Deus. Gene. 37. Ambitio deteſtabile vitium.

des. Mutato de te nomine fabula narratur. Tu Tantalus es qui **E** in medio diuitiarũ & honorũ, ſiti peris. Si hoc diligenter conſideraremus, nõ tã caro mundanos honores cõpararemus. Honores, diuitias, voluptates & quæcunq; mundus dare nobis poteſt, prius emimus quã videamus. Nã ſi prius videremus, nõ ita pateremur ꝓ acquiſitione tãtorũ laborũ. Verũ nos vt cæci in omnia mũdi oblectamẽta ruimus, nõ attendẽtes quid faciamus, nos metipſos vẽdẽtes, libertatẽq; noſtrã ꝓpterea erogãtes. Diſce ergo ex hoc loco quę ſũt mũdi pri' diligẽter aſpicere, q̃ emere. Sic ꝗ̃ quãdã anima ſapiẽte legitur in Pro. conſiderauit agrũ, & emit eum. **F**

Mihi videtur accẽſæ ſtupæ ſimiles eſſe arrogãtes, nã & illa poſt incẽdiũ, tumidũ quid eſſe, & in neſcio quid præcipui immutata videtur, modicũ vero paſſa cõtactũ, totũ amiſit, omni puluere vilior apparẽs. Tales ſunt illorũ animi: altitudo ſi quidẽ valida nõ eſt, ſed quemadmodũ aquaticæ ampullæ facile rũpũtur, ita & illi facile pereũt. Ambitioſi ima petũt vt ait Gregor. dum ſuperbiendo altiora appetũt, & quo magis extollẽdo ſe erigunt, eo magis ruẽdo inferius tendunt. Terrenã quippe gloriã quærũt, & infima ſunt quę proſpiciũt, dum ſuperbiendo alta ſequũtur. Vnde miro & diuerſo modo res agitur, vt humiles cælum petant, dum ſe in **G** ferius deijciant, ſuperbi infima appetant, dum deſpiciendo cæteros quaſi in altioribus extolluntur. Iſti ſe dũ deſpiciunt, cæleſtibus iunguntur, illi ſe eleuantes deprimunt. Vnde de talibus apte dicitur, humiliat autem peccatores, vſq; ad terram. Iſti ſimiles ſunt concharum marinarum, quæ in ipſo pleniſunio ſeſe pandunt pleniſsimæ, at vero decreſcente luna etiam ipſę decreſcunt. Sic etiam elati & ambitioſi ſi adulationibus quibuſdam laudantur, inſoleſcunt, ſi autem nemo eos laudat, ſtatim ipſi mortui quidem ſibi eſſe videntur. Cæterum quam alte hæc honoris & principatus cupiditas viſceribus noſtris infixa ſit, vt alia præ- **H** tereamus exẽpla, declarat fratrũ Ioſeph inuidia, qui fratris ſomnium de principatu ſuo adeo indigne tulerũt, vt de indigniſsima eius nece peſsima conſilia inierint. Vſq; adeo enim ambitionis virus multorum pectora inficere ſolet, vt ne ſomniando quidem ſibi præferri aliquem ęquo animo patiantur.

DOMINICA QVARTA IN ADVENTV.

CONCIO PRIMA.

Frater Lu. Gra.

ANNO *quintodecimo imperij Tyberij Cæſaris, procurante* Pontio *Pilato Iudæam,* Luc. 3 Vide etiam Matth. 3. Marc. 1. Ioann. 3.

A Familiaris rerum geſtarum ſcriptoribus conſuetudo eſt, cum rem aliquam inſignem narrare volunt, tempus quo ea res contigit diligẽter adnotare, & regis nomen ſub cuius imperio ea res geſta ſit, & annum & mẽſem, interdũ etiã diẽ & horã commemorare. Sic in huius Euãgelicæ lectionis exordio diligentiſsime ſanctus Lucas tempus deſcripſit quo præcurſor cœpit Chriſtũ annũtiare. Poſſumus etiã dicere vt ait Greg. Quia illum prædicare veniebat, qui tum ex Iudæa, tum ex gentibus multos electurus erat, per regem gẽtilium & principes Iudæorum prædicationis tem-

B pora deſignantur. *Imperij Tyberij Cæſaris*, Vide quã citiſsime huiuſmodi imperium euanuerit. Gloriantur complures de maiorum ſuorum ſplendore, quaſi ſibi aureum quoddam caput affingentes, iactant diuitias & fortunas ſuas, aliaq; caduca & fluxa ſeculi bona: quæ certe gloria fortunæ vnico iactu mirum eſt quam cito aboleatur. Qua de cauſa quo ſecuriores in his videmur, cautius agere debemus, ne his tentationibus ſuccumbamus, à quibus grauiſsima nobis imminent pericula, ſed ſemper ſimus parati & in timore, iuxta illud ſapientis, beatus homo qui ſemper eſt pauidus. *Et Lyſania Abilinæ Tetrarcha*. Quis

C fuerit Lyſanias iſte non ſatis inter veteres ſcriptores conſtat. Nicephor. namque, Theophy. & Beda, Hunc Herodis eſſe filium arbitrantur, quod tamen non vſque adeo veriſimile eſt, quandoquidem Aegeſippus vicinus Apoſtolorum temporibus, & Ioſephus, qui diligenter regni diuiſionem & nomina filiorum Herodis retulit, nullam huius Lyſaniæ mentionem facit. Vnde videtur Tyberium Cæſarem hanc regni partem, quæ matri per mortem Salome teſtamento obuenerat, huic Lyſaniæ matris nomine gubernandam commiſiſſe.

D. Grego. in Euan. hom. 20. Gloriari de generis nobilitate vanũ eſt. Prou. 28. Nicepho. Theophy. Beda. Aegeſip. Ioſ. D. Greg.

Procurante Pontio Pilato Iudæam. Dicit beatus Grego. quod cum

D Ioannes veniſſet ad prædicandum Chriſtum eſſe regem & ſacerdotem, idcirco mentionem facit Euangeliſta quiſnam eſſet tunc præpoſitus tam ſtatui Eccleſiaſtico, quam ſeculari. Notandũ ſane eſt quod Ioannes qui ſanctificatus antequam natus, qui nunquã lethaliter deliquit, qui à teneris annis ſe in deſertũ abdidit, multa ſentiebat & præclare intelligebat diuinam iuſtitiam, & eius extremum iudicium quale futurum ſit quandoquidem ita aſperam ducebat vitam & pœnitentiam agebat, Quid putas ſenſerat de delicijs mũdanis & reb' hui' ſeculi, quãdo eas ita vilipẽdebat? credibile ſane eſt ꝙ aurẽ vnã intẽtã haberet gemitib' & vlulatib' inferni ſẽpiternis, alterã vero Cãticis & hymnis cœleſtis beatitudinis atq; tãto ſanctorum gaudio & ſplẽdori atq; ita ne hæc amitteret

Rigidum futurũ eſſe iudiciũ extremũ, idcirco pœnitentiam agamus. Quas conſiderationes intro debeamus n[illegible] mus.

amitteret bona, & ne illa pateretur, tam rigidam agebat pœnitentiam atq; aſperrimam. E

Iudæi. Gra. *Sub principibus ſacerdotum Anna & Caypha.* Satis aperte conſtat quanto rectius hoc tempore gentilitas gubernabatur quam Synagoga, quando gentilis populus cum adeo copioſus exiſteret, ab vno tantum capite regebatur, nempe ab vno Imperatore, populus autem Hebræus anguſtus & paruus, multa capita & moderatores habebat, vt patet ex ipſo contextu, quod certe erat indicium perditionis illius atq; ruinæ, cum ruinæ ſubiecta ſit omnis reſpub. à varijs capitibus gubernata, ſecundum illud, omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur. Reſpub. varijs capitibus conſtans, recte gubernari non poteſt, neq; gubernatores ipſi diutius conſeruari poſſunt. Vnde triginta ſenatores qui tyrannice occupauere rempub. Athenienſem, ita perperam eam moderabantur, vt breui fere tota fuerit proſtrata, & ipſi gubernatores intra breue tempus fuerint per Thraſybulum impugnati & omnino deuicti, atq; ſuis honoribus ſpoliati, vt refert Iuſtinus. Quoniam Hebræi ambitioſi erant atq; dominãdi maxime cupidi quidẽ, ideo erant inter ipſos tot capita & tot Pontifices, non enim ſatis aduertebant quantorum malorum ſeminarium ſit ambitio. Certe dominium atq; imperium vitæ præſentis vt multum ad mortem vſq; tantum oſtentatur. Nam quemadmodum in nemore aliquo dignoſcuntur quidem arbores aut ex proceritate, aut frõdibus, vel aliter, cæterum ſi præciſſæ comburantur & conuertantur in cinerem, non dignoſcitur quis cinis ſit huius vel illius. Sic quamuis in hac vita homines dignitatibus dignoſcantur ac differant alij ab alijs, morte tamen interueniente præciſsi & in cineres reuerſi, non dignoſcuntur, neq; cinis regis differt ab aliorum cineribus.

A multis capitibus detrimentũ patitur Reſpub. F

Luc. 11.

Autor.

Athenienſes cur ruinæ expoſiti ſint.

G

Iuſt. li. 5.

Autor.

Simile.

Dignitates humanæ quo redigantur. *Simile.* Sicut domus ædificata ſuper arenam licet à nullo vento impellatur, ipſa ex ſeſe paulatim ſubruit, ita quamuis homo humanis plenus honoribus ſe ita prudenter habeat vt nullus fortunæ impulſus depellat eum à ſede ſua, nihilominus tamen quia homo eſt, hoc eſt ex humo, caſurus tandem perſe eſt atq; in ſepultura deponendus. H

Factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto.

Quæſtio. Cur Deus quo tempore Iudæorum res adeo deiectæ erant, & reſpub. eorum tam varie diſsipata, ac in gentilium poteſtatem redacta, præcurſorem ſuum ad pœnitentiam hominibus prædicandam deſtinauit? Hoc certe eo conſilio factum videtur, vt non

Reſpon. modo viri ſancti doctrina, ſed rerum etiam publicarum ruina,

magiſtra

A magiſtra eis veritatis & pęnitentiæ foret, eademq; ſpes omnes
quibus nitebantur, fallaces & inanes oſtenderet, idq; non aliun- *Iſa. 28.*
de quæ ſitis ſed domeſticis ac familiaribus exemplis & argumen
tis comprobaret. Non enim temere dictum eſt, ſola vexatio da-
bit intellectum auditui: & quos doctrina non erudit, certe cala-
mitas ipſa ac malorum experimenta docent. Hoc autem medi *Fra. Lu.*
camento Iudæi maxime indigebant, qui Dei præſidio neglecto, *Gra.*
inania mundi præſidia conſectabantur. Cur Spiritus ſanctus qui
huius ſancti viri ductor atq; magiſter erat, hoc tam rigidum vitæ
B genus ei indixerit, hoc vel maxime in cauſa mihi fuiſſe videtur,
quod illum ad prædicandum hominibus pœnitentiam deſtinarat
vt eius verba teſtantur: ideoq; cum Dei opera perfecta ſint, non
mirum ſi quem ad perſuadendum pænitentiam delegerat, talem
eſſe voluerit, qui non modo verbis, ſed factis etiam atq; toto
corporis habitu pœnitentiam prædicaret. D. Hieron. in Epiſ. ad
Nepotia. Sic ait, delicatus magiſter eſt qui pleno ventre diſputat
de ieiunijs. Sacerdotis lingua, mens, manuſq; concordent. Alte
ra vero ratio fuit vt hoc modo dominus teſti ſuo autoritatem
& magnam ſanctitatis opinionem conciliaret, quæ ad eius teſti
C monij fidem comprobandam maxime faciebant. Homines enim *Virtutes*
qui corporis ſenſibus ducuntur, cum earum virtutum quæ intus *cũ nõ cor-*
in animo latẽt, ſplendorem minime videant, eas maxime miran *poris ocu-*
tur quæ corpore exercentur, ideoq; laboribus & inedia corpus *lis cerna-*
atterere, maximum quiddam eſſe arbitrantur, cum ipſi corporis *mus flocci*
obſequio perpetuo addicti ſint. His ergo de cauſis aſperrimũ vi *facimus.*
tæ inſtitutum Spiritu ſancto inſtigante delegit Ioannes. Adde his
etiam quod hac ratione vir ſanctus magis magiſq; carnem ſpi- *Carnẽ ab-*
ritui ſubijciebat, quo enim magis caro noſtra fuerit inedia & la *ſtinentia*
boribus fracta & debilitata, hoc minora aduerſus ſpiritum bel- *macerem⁹.*
D lorum incendia ſuſcitat. Quare Ioannes non tam vocis prædica
tione quam carnis caſtigatione Dominum laudabat & populum
inſtruebat. Hanc autem eius virtutem non poſtremo loco An-
gelus poſuit cum Zacharię patri dixit, erit magnus coram domi
no, & vinum & Siceram non bibet. Neq; vero Ioannes hoc ſolo *Luc. 1.*
abſtinentiæ præſidio contentus fuit, ſed addidit etiam abſtinen- *Solitudo*
tiæ ſolitudinem, quę maxime ad innocentiam tuendam adiuuat. *innocẽtiã*
Vnde percontanti cur Ioannes qui tam inſigni ſanctitate prædi- *conſeruat.*
ctus erat, vitã omnẽ in ſolitudine tranſegit? Reſpõdebimus vt tã
to ab omni eſſet peccato purior, quãto ab omni peccãdi occaſio *Peruerſas*
ne & hominũ cõſuetudine erat ſecretior. Ad hoc autẽ ſolitudo *occaſiones*
maxime conducit, quę peccandi occaſiones vno ictu amputat. *dimitem⁹.*
Vnde

Fructus ampliſſimos reportabat Ioannes prædicationis. *3.Reg.18.* *Prædicator qui facit quod prædicat, vberes refert fructus.*

Vnde rogo tãta virtus Ioãni inerat, vt ſuis verbis tã multos cõuerteret? Is plane non aliud Euãgelium quã nos prædicabat: cur ergo tot homines ad Chriſtũ inducebat, nos vero nullos aut tam paucos? fiebat id vtiq; cũ morib⁹ & vita etiam prædicaret. Cur enim Eliæ verbis rex Achab peſſimus obtẽperauit? Certe quia in ſuo conſpectu hominem videbat pœnitentia pallidum, rigidum, cilicio indutũ, noctu, diuq; altiſſimę cõtẽplationi vacãtẽ, ſic etiã credebãt omnes Ioãni pellibus induto & aſpera pœnitẽtia cõfecto, hũc omnes tremebãt, & corda eorũ in admirationẽ rapiebãt. E

Solitudo utilis. *Gen.12.* *Exod.3.* *Luc.1.* *Similitu.* *Inuentiones quærit Deus vt eum perfecto amemus.* *D.Hiero.*

Factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto. Cũ his qui a mũdo ſegregati ſunt, ſua De⁹ negotia tractat. Vt enim tractaret cũ Abrahã, ait, Egredere de terra tua. Et quando Deus elegit ſanctũ Moyſen in ducẽ populi ſui in deſerto ei apparuit, & collocut⁹ eſt. Quãdiu Adã fuit ſol⁹ nõ eſt plapſus in peccatũ. Itẽ Maria ſola erat cũ ad eã acceſſit Gabriel. Ex his exẽplis & alijs multis, quę cõmemorare poſſemus, ſatis colligitur quantũ Deo placeat ſolitudo ipſa. Arbor quę ſola eſt, pl⁹ creſcit & impinguatur quã ſi alijs arboribus cõſociata ſit. Vnde etiã ſolet De⁹ ſeruis ſuis filios & bona auferre, vt hoc pacto melius poſſint diuinis vacare obſequijs, & ita purgat eos quaſi vites, amputãdo palmites qui noxij eſſe poſſent. Quod quidẽ præclare intellexerat ſancta quædam mulier, vt ait Hiero. cui cũ Deus eadem die coniugem & filios abſtuliſſet, dixit dulciter deum alloquens, ſcio Chriſte quid quæras, quæris totum meum amorem. F G

Amari vult De⁹ ex toto corde. *Quæſtio.* *Eccl.43.* *2.Reg.11.12.* *Pſal.50.* *Reſpon.* *Pœnitẽtia ſummopere neceſſaria,*

Prædicãs baptiſmũ pœnitẽtiæ in remiſſionẽ peccatorũ. Cur Ioãnes qui innocẽtiæ laude ornabatur, ad pœnitẽtiæ virtutẽ prædicãdã potiſſimũ delectus eſt? Noſtro quidẽ iudicio inſignis aliquis peccator, quẽ tamẽ poſtea ſcelerũ ſuorũ vere pęnituiſſet, magis opportun⁹ ad hoc munus exequẽdũ videbatur. Qui enim nauigãt mare, enarrant pericula eius. Dauid cum poſt adulteriũ & vriæ cædẽ, veniã & miſericordiam a Domnino precaretur, inter lamentationes vere contriti & demiſſi animi, ſic ad dominũ ait, docebo iniquos vias tuas. Cæterum longe aliter diuinæ ſapiẽtię viſum eſt, nam cum in Eccleſia ſua duos inſignes miniſtros creare decreuiſſet: alterum qui ad pœnitentiam mortalium animos incitaret, alterum qui pœnitentibus veniam daret, illum quidem innocentiſſimum eſſe voluit, nempe Ioannem baptiſtam, hunc vero etiam infirmum nempe Apoſtolum Petrũ, diuino certe conſilio, nempe vt tanto clarius intelligerent homines neceſſariam eſſe pœnitentiam, quanto is qui eam prædicabat, purior & innocentior erat: tanto autem facilius veniam ſperarent (ſi vere illos pœnituiſſet) H

A nituiſſet) quanto infirmiorem illum eſſe viderent qui eam eſſet impertiturus, quiq; in ſeipſo didiciſſet nulli eſſe negandam.

Prædicans baptiſmum pænitentiæ. Quaſi dicat, laborem pænitentiæ prædicabat, vt altius infigeretur eorum animis qui audiebāt, quod ipſe prædicabat. Illā aquæ cerenomiā exercebat in proteſtationē pœnitētię faciēdę in remiſsionē peccatorū: pars enim illa erat pænitentiæ, nudare ſeipſum & baptizare, ſicut modo vere cundiam habemus, peccata noſtra confeſſori enarrando. *Quid ſit baptiſmū pœnitētiæ ſuſcipere.*

Vox clamantis in deſerto, parate viā Domini, rectas facite ſemitas ei⁹.

B Id eſt, ego ſum ille de quo ſcriptura dicit Eſa. 40. Quod debet clamare in deſerto Iudæę vt homines ſe præparent ad aduentum Chriſti in mundum: & bene deſignatur Ioannes in proprietate vocis, quia erat annunciator verbi diuini id eſt Chriſti qui eſt verbum patris ſecundum diuinitatem. Vox enim eſt verbi mentalis expreſsiua. Ioannes loquebatur de aduentu Dei ad nos, quia annunciabat Meſsiam eſſe venturum, ad quem recipiendum debebant Iudæi parare viam ſuam, quia oportebat eos dimittere antiquam & carnalem conuerſationem, quia immundus Chriſtum ſuſcipere non poteſt, & ob hoc propoſuit quod *Glo. Lyra in Ioan. Iſa. 40. Abulē. in Matt. 3. Immūdi non recipiunt D. ū in anima.*

C pœnitentiam agerent & eluerent crimina. Rectas autem facere ſemitas, idem eſt, nam eſt iteratio ſententiæ, quod ſolet fieri apud Prophetas, idē enim eſt parare viam domini, quod rectas facere ſemitas eius. *Vox clamantis in deſerto.* Omnipotens pater ait Aug. innoteſcere nobis volens ſapiētiam & verbum illud quod in principio erat apud Deum, beatum Ioannem quaſi vocem per quam ad nos verbum ſuum deferret, aſſumpſit. Vocis autem clamantis in ſolitudine, neceſsitas eſt vt animus qui & deo caret, & deſertus eſt à veritate, redeat in viā. Quæ enim ſolitudo, ait Orig. alia grauior & acerbior eſt, anima quæ à deo de- *D. Augu. de ſanc. Serm. 20.*

D ſerta eſt veritate? Quia deprauate ambulat, egens doctrina ad dirigendam domini viam: quam viam dirigit quidem is qui nequaquam viæ ſerpentis deprauationem imitatur. Ioannes eſt forma pœnitentibus, quibus deſertus locus eſt congruus, vbi non moleſtat hominum intuitus, vbi eſt pœnitens non mollibus veſtibus, vbi cibus eſt parcus. In deſerto inquam eſt Ioannes, vbi apparet Dominus, Oſeæ. 2. ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius. Et Pſal. 66. in terra deſerta, inuia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi. Moyſi exiſtenti in deſerto apparuit Dominus; in deſerto clamat, non in palatio, hic enim non clamat Chriſtus, imo legitur Hieremiæ. 36. Quod cum volumen Hieremiæ allatum eſſet Regi in palatio ſci- *Orig. ſuper cap. 1. Ioā. to. 6. Hugo Car. in Matt. 3. & ſuper Lucā. 3. Oſeæ 2. Pſal. 66. Exod. 3. Hier. 36.*

dit

dit illud, ac proiicit inignē. Videtis deſertū ait alius doctor, audi E
Gutier. tis clamātē cauete ne imitemini aſpides ſurdas obturando aures
Tre. in ne audiatis voces. Miſceo quidem amara iucundis: illa, quia dico
Euan. lib. progenies viperarum, hæc autem, quod appropinquauit regnum
2. cap. 2. cælorum: parate ergo viam Domini qui propediem venturus
Pſalm. 57 eſt.

D. Greg. *Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius.* Via Domini ad cor
in Euāg. dirigitur ait Greg. cum ad præceptum illius vita præparatur. Vn
hom. 7. & de ſcriptum eſt, ſi quis diligit me, ſermonē meum ſeruabit. Quiſ-
lib. 19. mo quis ergo in ſuperbiam mentem eleuat, cordis oſtium contra ve F
ra. cap. 3. ritatem claudit. *Parate,* id eſt in corde veſtro venienti ſapientiæ
Pſal. 67. aditum reſerate, ſicut alias dicitur, iter facite ei qui aſcendit ſu-
D. Amb. per occaſum. Dominus ait Ambroſ. non terrenam ſemitam te-
deſ. Ioan. net, ſed ſecreta mentis incedit. Si quid igitur in hac via fuerit
Baptiſt. moribus aſperum, crudelitate durum, conuerſatione pollutum,
ſer. 65. iubemur id mundare, & componere, vt ſuperueniens dominus
Virtuti non offendat in nobis, ſed magis reperiat viam caſtitate puram,
deditire- procliuē fide, & eleemoſynis eminentē. Sed videamus, ipſe Ioan-
cipiunt nes qui parare viam domino iubet, quam ipſe viam parauerit
Deum in ſaluatori. Per omnia plane adueniente Chriſto tramitem viæ ſuę G
anima. compoſuit & direxit. Nam fuit ieiun⁹, humilis, parcus, & virgo:
Matth. 3. quas eius virtutes Euangeliſta deſcribens ait, ipſe autem Ioan-
nes veſtitum habebat depilis camelorum, & Zona pellicea
Dio. Car. erat circa lumbos eius, eſca autem locuſtæ erant & mel Sylue-
in Ma. 3. ſtre.

Domino viam pręparare eſt pœnitententiam agere: & quēad modum cum terrenus rex vrbem aliquam ingreſſurus eſt, habet præcurſores qui viarum ſordes amoueant, vias complanent, &
Simile. hoſpitium ornent: Sic Chriſtus rex cæleſtis ad hominum corda
venturus, præmiſit Ioannem qui ſibi viam præpararet ad indu- H
Eſa. 55. cendos homines ad virtutes. Alia eſt enim via domini, & alia via
noſtra: via noſtra, vitia & peccata ſunt, via autem domini virtus.
Eſa. 38. Vnde apud Iſa. Dominus dicit, non ſunt viæ meæ viæ veſtrę, neq;
cogitationes meæ cogitationes veſtræ. Hæc via præparatur ſi do
lorem peccatorum noſtrorum habeamus, iuxta illud Iſa. recogi
Ezec. 36. tabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et via
domini præparatur pœnitentia & dolendo de peccatis noſtris
iuxta illud Ezechi. & diſplicebunt vobis iniquitates veſtræ & ſce
lera veſtra. Exhortatio hæc, parate viam domini, eſt valde confor
Pſalm. 2. mis illi quam regius vates attulit Pſal. 2. Dicens, apprehendite
Hebr. 2. diſciplinam, ne quando iraſcatur dominus & pereatis de via iu-

A ſta:& illi quam adfert Apoſto. dicens, remiſſas manus & diſſoluta genua erigite, & greſſus rectos facite pedibus veſtris.

Parate viam Domini. Si ſola feneſtra aliqua aperta, per quam rutilans ſol ingrediatur, remotis tenebris omnibus, ita gaudemus præ tanta ſolis claritate, quid fieri putas cum Chriſtus animum ingreditur? Si cum habeas hoſpitium aliquod ad quod aduentare debet inſignis aliquis vir, diligentiſsime illud præparas, adornando etiam menſam, & lectum, vt poſsis eius beneuolentiam conciliando, etiam ampliorem recipere mercedem: quanto plus B incumbere debes in diſpoſitionem animæ tuæ, vbi Deum recipias, à quo longe copioſiorem es mercedem relaturus? Si auicula delicate in auiario nutrita nunquam ceſſat donec in ſpatioſum aerem poſsit tandem conuolare: quomodo poterunt mundanæ deliciæ nos retardare quominus ad Deum conuolemus, in quo eſt noſtra beatitudo, quies, & delectatio? *Similitu.* *Simile.* *Effectus quos operatur De⁹ in anima* *Similitu.* *Anima non quieſcit niſi in Deo.*

Omnis vallis implebitur. Quaſi dicat, humilibus multa conferet Deus beneficia. Deus quidē vt ait Chryſ. Propter ſuā benignitatem non ſolū bonos recipit qui ſe humiliāt verum etiā peccatores qui ſe humiliter accuſant. Tantas habet humilitas vires, vt C peccatores in cælum ducat. Quod ſi tātum valet in peccatore hic candor, quantum putas humilitas poſsit in iuſto? Cū ergo tā ingens bonū humilitas ſit, cōfitere humiliter cū publicano ſcelera tua, & exibis ab oratione iuſtificatus, & vallis tua diuitijs implebitur. Recordare tres illos pueros quā humiliter loquerentur, & poſt bona etiā opera ſe cū humilitate ante Deum proſternerēt dicētes, non poſſumus aperire os, confuſio & opprobriū facti ſum⁹ ſeruis tuis & colentibus te. Conſidera quantū potuerit humilis horum puerorum deprecatio, quę tanquam proceriſsima arbor altas egerat humilitatis radices. Quod bene intelligens D Dauid, tāquā à profundiſsima valle dicebat, de profundis clamaui ad te Dñe. Quemadmodū aſtra in octaua defixa ſphæra, quāuis grādia ſint, minima tamē nobis apparēt, quod tātopere hinc diſtent ac ſeparētur: ita etiam humilitatis opera cum grādia ſint in cęlo apud Deum, hic in mundo hominibus mundanis & his qui de cęleſtibus guſtū omnē amiſerunt, exigua videntur, vilia atq; abiecta, ſicut de humilitate illa ducis cuiuſdam Gallicani, de quo dicit Marulus quod poſt eximias partas victorias, hoſteſq; innumerabiles deuictos, pauperibus diligēter miniſtrabat atq; pedes eorū abluebat, tum etiā in monaſterio ſimilia humilitatis officia monachis ipſis præſtabat, de humilitate inquā illa mundani homines perperā iudicabant, & qui de rebus cæleſtibus minus ſen- *Chryſ. ho. 5. de incomp. Dei natura tom. 5.* *Humilitas quātū poſsit.* *Danie. 3.* *Serui Dei quāta pollēāt humilitate.* *Pſal. 129* *Simile.* *Exēplum Marulus li. 1. exēplo.* *Treius.* *Exēplum Aelianus*

tiebāt. Philippus Macedo referente Aeliano, poſt victoriā partam de Athenienſibus, cum videret ſe nonnihil inſoleſcere & ſuperbire, vni ex pueris præcepit, vt matutinis horis illum aſſidue hac oratione excitaret, Memēto rex te hominē eſſe, atq; ita elationē ſuam refrenabat. Tāto neceſſe eſt ait Greg. vt vnuſquiſq; noſtrū in humilitate ſe deprimat, quanto ſi ſit electus ignorat. *Et omnis mons & collis humiliabitur.* Hoc eſt quod clarius dixit Chriſtus, qui ſe exaltat humiliabitur. Percontatur D. Baſi. Quid ſit eiuſcemodi exaltatio atq; tumor: & reſpondet quod is ſe exaltat qui pro ſuis operibus magna quædā de ſe ſentit atq; præſumit, quiq; nimiū ſibi arrogat vt Phariſęus. Verus quidē Dei ſeruus nō debet ſe exaltare & inſolenter efferre, ſed potius humilitate maxima animum exornare, vt tandem mereatur à deo exaltari & cōmendari. Non enim qui ſeipſum cōmēdat, ille probatus eſt, ſed quē Deꝰ cōmēdat. Debet ergo reiecta propria ſui cōfidētia ſiue de ſuis viribus, in deo ſpē ſuā omnē reponere & collocare, ponere etiā cuſtodiā ori ſuo, vt nō delinquat in lingua ſua, & inania q̄ ſe iactet, quæ profecto in loquētis ore vileſcūt, commaculant cōſciētiā, & opera laude digna deturpāt. Vnde Sap. laudet te alienus, & nō os tuū. Vide quo tandē peruenerit ſuperbia primi angeli iuxta illud Eſa. quomodo cecidiſti Luciferq mane oriebaris. Cęterū quāuis videas tumidos aliquos & inſolētes homines hic florere, neq. humiliatos reddi, non propterea id aduerſatur Chriſti verbis, non enim dicit q̄ pręſenti, qui ſe exaltat humiliatur, ſed de futuro humiliabit: quin imo peior eſt hæc ſuperbia occulta, & quæ hic nō humiliatur, nā ignotus lāguor etiā inſanabilis eſſe cōuincitur. *Et erũt praua in directa.* Id eſt malorū corda per iniuſtitiā diſtracta, ad regulam iuſtitiæ dirigentur. *Et aſpera in vias planas.* Id eſt immites & iracundæ mentes, per infuſionem gratiæ ad manſuetudinem redibunt, vt ibi prædicator planam viam inueniet, vbi prius pro aſperitate greſſum ponere non poterat. Et corda cōtra Chriſtum indurata mollificabuntur, ſicut patet de Paulo, qui Chriſtū perſequens, à Chriſto illuſtratus, ſtatim ad manſuetudinem obedientiæ fuit conuerſus dicens, Domine quid me vis facere? *Et videbit omnis caro ſalutare Dei.* In hac vita omnis homo Chriſtum videre non potuit, ſed in die iudicij in ſede maieſtatis, & electi & reprobi pariter videbunt. Accipitur hic omnis caro id eſt omnis homo, quia aliqui de omnibus hominibus viderūt eum inter homines conuerſantem, diuidebatur enim tunc cōmunitas hominū in duas partes, ſcilicet in Iudæos & gentiles, & multi de illis & de illis viderunt eū in mundo cōuerſantē. Glo. Inter. dicit, homo Iudæus

Grego. in Euan. ho. 28. — *Luc. 18.* — *D. Baſil. lib. reg. breui. inter. 56.* — *Lau. Iuſt. lib. de hu. ca. 14.* — *2. Cor. 10* — *Pſal. 38.* — *Prou. 27.* — *Eſai, 14.* — *Superbos humiliabit Deus.* — *Actor. 9.* — *Glo. Ord. in Luc. 3.* — *Gloſ. Ly. in Luc. 3.* — *Glo. int. in Luc. 3.*

E F G H

A Iudæus & gẽtilis, vir & mulier, iuuenis & ſenex, omnes videbũt ſalutare Dei. Et D. Greg. ait, vbi ergo in hac ſententia Propheta Prophetię oculũ, niſi ad extremi iudicij diẽ tetẽdit? Vbi cũ apertis cælis, miniſtrantibus angelis, cõſedẽtibus Apoſ. in ſede maieſtatis ſuę Chriſt⁹ apparuerit, omnes hũc electi & probi pariter videbũt, vt & iuſti de munere retributionis ſine fine gaudeãt, & iniuſti vltione ſupplicij in perpetuum gemãt. *Et videbit omnis caro.* Hæc autẽ ad erubeſcẽtiã deſidiæ mihi dicta eſſe videtur, maiorẽ enim diligentiã habẽt fures expectãtes, quã vos ſalutis animæ, vi B gilãt enim tunc ne aliquid ſibi ſurripiatur, vos vero quãuis certo ſciatis venturũ Dñm, non perſeueratis tamẽ, neq; ita vigilatis vt poſsitis nõ impræparati ex hac vita diſcedere, quapropter cum pernicie dormientiũ dies ille venturus eſt. Magnus eſt fur dæmõ ait Hila. qui ſemper procurat vt nobis aliquid ſurripiat, & nos improuiſos ſpoliet, quocirca vigilare ſolicite debemus & nobis à tã rapaci fure diligẽtiſsime præcauere. Vnde glorioſus Baptiſta vt nos à tã ꝓfundo excitet ſomno, poſtquam dixit, & videbit omnis caro ſalutare Dei, id eſt quod videbit omnis homo Ieſum Chriſtũ, qui eſt ſalutare Dei, vt appellatur in multis ſcripturę lo C cis, ne excuſarent, dicẽtes nõ intellexiſſe eius ſermonẽ, aperti⁹ cũ illis agit dicendo, genimina viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.

D. Grego. hom. 20. in Euan. *Chryſ. in Matth. hom. 78.* *D. Hilar. cano. 6. in Matth.* *Damõ aſtutiſsimus fur, caueamus nobis ab eo.* *Luc. 3.*

DOMINICA QVARTA IN ADVENTV.

CONCIO SECVNDA.

Prædicatores, & prælati, & cæteri Moderatores, debitam ætatem, experientiam, & ſcientiam habeant.

D

ANNO *Quintodecimo Imperij Tiberij Cæſaris, procurante Pontio Pilato Iudæã.* Luc. 3. Vide etiam Matt. 3. Marc. 1. Ioañ. 3. Ioannes omni virtute & eruditione excultus, anno ætatis trigeſimo, exijt vt verbum Dei prædicet.

Hac ætate Ioſeph ſtetit corã Pharaone & regni gubernacula tenuit, ſimiliter Dauid regnare cæpit, & Ezechiel accepit mun⁹ prędicãdi: & Chriſtus Dñs noſter annos natus triginta prędicare cæpit. At nũc ſunt nõ nulli qui ante debitã ętatẽ, & priuſquam diuinam ſcripturam ſcrutentur, volunt concionari: ex quo fit vt nullam populo adferant vtilitatem. Multa eget prudentia concionator, multaque experientia, vt rite munus ſuum

Gene. 41. *Aetas matura requiritur in prædicatore.*

expleat. Omnibus enim quæ fiunt & dicuntur, ad hibẽda eſt mo- E
deſtia & tẽperãtia, vt perturbationum ſedatio cernatur, & deco-
Sciẽtia & experientia pollere debet concionator.
rum cõſeruetur. Eſt enim in omni re conſiderandũ quid aptum ſit, & conſentaneum tẽpori & perſonę, tum quid in dictis, actione, neq; dedeceat vt periti oratores in cauſis agendis non vtuntur ſemper eodem ſtatu, ſed illum accommodant ad locum, tẽpus, & perſonas, prout controuerſiæ & litis poſtulant qualitates, ſic prudentes concionatores & præſules non ſemper aſperitate, nec ſemper lenitate vtuntur. Hæc omnia raro inueniuntur, in

Simile.
iuuenilli ætate, & minus experientia, & interdum ſcientia. Vt F
enim poma immatura quæ vento decutiuntur, nec ſuauitatem
Prudẽs eſſe debet concionator.
habent, nec ſtomacho proſunt, ſed quæ ſunt matura, & manu collecta, hęc grata, & ſuauia ſunt: ſic qui ante tẽpus hęc exercere volũt, guſtum offendunt audientium, & minimos referunt fructus; non autem ita ſegerunt quidem qui cum cæteris requiſitis, tempus etiam opportunum expectant. Si ſacerdotibus dianæ,
Prædicatores nimis iuuenili ætate præditi exiguos referunt fructus.
quam gentes abſque fide inter falſorum numinum vanitates numerarunt, tria tempora erant conſtituta, vt ex antiquorum monimentis conſtare videmus, primum in quo ſapientiam diſce-
rent & virtutes, alterum in quo eas exercerent, tertium in quo G
alios inſtruerẽt, quid faciendum cenſes Euangelicis concionatoribus, & animarum gubernatoribus, qui debent eſſe admirabili ſapientia præditi, inſigni vitæ puritate ornati, & in magna autoritate conſtituti? His omnibus ornamentis pollebat Ioannes,
Sacerdotes Dianæ
cum prædicationem exorſus eſt.

Dicit ſacrum Euangelium, quod factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem. Vide colligas quod non propria autoritate ſe ingerit, ſed mittitur a deo, ſicut contigit Ezechieli cui dixit Deus; mitto
Ezech. 2.
ego te ad filios Iſrael. Audiant hoc Euangelici concionatores,
quomodo prædicabunt inquit Apoſtolus, niſi mittantur? Ex H
quo colliges ad miniſterium verbi neminem niſi miſſum acce-
Rom. 10.
dere debere. Cum enim actus concionandi autoritatem muneris ſupponat, oportet verbi Dei concionatorem vel à deo mitti, vel ab eius autoritatem gerente. Qui hoc non
Hierem. 14. & 23.
curant, à deo per Hierem. his verbis reprehenduntur, non mittebam eos, & ipſi currebant; non loquebar ad eos, & ipſi Prophetabant. Nec debet concionari ſciens ſe eſſe mortiferis labibus coinquinatum, ſed prius animũ expiare, & ſic ad cõcionẽ accedere. Rex Dauid priuſquã diceret, docebo iniquos vias tuas,
Pſal. 50.
has voces emiſit; cor mũdũ crea in me Deꝰ, & ſpiritũ rectũ innoua in viſceribꝰ meis: ne proijcias me à facie tua, & ſpiritũ ſãctũ tuũ ne-

A ne auferas à mē. Redde mihi lætitiā ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me. Vbi aſpicis eum ter Dei ſpiritum poſtulaſſe, priuſquam alijs viam æternæ ſalutis conſequendæ demonſtraret. Abſq; gratia & Dei miſsione, concionandi munus recuſabat. Eſt quidem concionatori neceſſaria puritas mentis, & illa Spiritus ſancti vis, per quam animus ſplendore gratiæ illuminatus, & charitatis ardore incenſus, & fortitudine ac conſtantia munitus, populum imbuat doctrina ſancta, erecto animo vitia reprehendat ad virtutem adhortetur, & auditores mittat ad ipſum ſapientiæ
B vberrimum fontem, cuius hauſtu & potu, cōceptā viſceribus ſitim ſedent flāmamq; humanarum rerum reſtinguant ſicut faciebat Baptiſta, qui in deſerto ſacris orationibus & meditationibus inſiſtens, prius didicit quæ poſtea alios docuit. Hoc voluit Deus ſignificare, cum præcepit Ezechieli vt volumen comederet, ſcriptum intus & foris, in quo cōtinebatur quod ſibi in populo prædicandum erat, dixitq; ei Deus, aperi os tuū, & comede quæcūq; ego do tibi. Volebat Deus vt Ezechiel quæ dicturus erat prius comederet. Debet enim concionator ea quæ dicit non ſolū primoribus labijs attingere, ſed comedere & intus guſtare, & dili-
C genter perpendere & memoria repetere quidem ſua. Si ille animi morbo & ſenſus ſtupore ſuauitatem euangelicæ doctrinæ nō ſentiat, nec eorum quæ prædicat guſtum habet, qui fieri poteſt vt alijs recte & ardēter vt oportet ad comedendum perſuadeat?

Concionator & Dei fauorē imploret & licētiā à ſuperiore obtineat.

Prædicator ſit virtutis ſtudioſus & orationi ac deuotioni deditus.

Ezech. 2.

Prædicator faciat quod docet.

Pœnitentia ad ſalutem neceſſaria.

ET *venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſsionem peccatorum.* Propterea iam tandē oculos tuos aperi peccator, reuertereq; ad dominum, quoniam ſi diutius
D tardaueris conuerti ad Deum, verendum tibi eſt ne tanto te grauius puniat, quanto te nunc patientius tolerat: quoniam vt inquit grauis quidam doctor, grauitate ſupplicij, longanimitatis expectationem compenſat Deus. Quamobrem ô tu qui hactenus in tuis extitiſti ſceleribus obſtinatus, ne differas conuerti ad dominum à quo auerſus es. An obſecro diuitias longanimitatis bonitatis eius contemnis? Hoc enim ſi agis, ſecundū duritiā tuā & impœnitens cor tuū, theſaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iuſti iudicij Dei. Theſaurizas inquam tu tibi irā, quia deſpicis diuitias bonitatis Dei quæ te ad pœnitentiam inuitat, quam iram minime valebis effugere ſi neglexeris pœnitere. Nam ſi iuxta Apoſ. Petri ſentētiam, Deus angelis peccantibus nō pepercit,

Lau. Iuſt. ſer. exhor. ad cōuer.

Roman. 2.

Diuinas inſpirationes non ſpernamus.

tibi ne parcet vermiculo & in proximo morituro? Quæ eſt oro E
2. Pet. 2. dementia tua, vt indignationem Dei non verearis incurrere, gehennæ metum non habeas, mortem ſecundam non expaueſcas, teterrimumq; inſuper carcerem ſempiternum inhabitare nó trepides? Vbi vermis eorum non morietur, neq; eorum ignis extinguetur, ſed ſtridor erit dentium, horrida dæmonum viſio, palpabiles tenebræ, fœtor ſulphuris, irreuocabiliſq; ſententia. Experire quæſo vtrum materialis huius flammę vel admomentum poſsis ſuſtinere incendium, ſi mutilationem membrorum, ſi carceris ſqualorem, ſi cætera quæ damnatis irrogãtur ſupplicia: iſta F cum certo experimento cognoueris eſſe intolerabilia, dira, atq; humanæ naturę inimica: reſipiſce, plora, de tuis emenda te criminibus, & fructuoſam age pœnitentiam, ne te inuoluant peccatorum tenebræ, ne te repentinus inuadat interitus, ne te omnium iudex virga oris ſui percutiat, tunc enim clamabis, & non exaudieris, inuocabis, & non erit qui te liberet.

Timeam' Deũ & eius puniones. Iſa. vlti. Infernum & ei' tormẽta quis poterit tolerare? Vitã emẽdemus & pœnitẽtiã agamus.

Quid culpa tua futura gloria fraudaris, ait Chry. cum ad eam conſequendam totis viribus contendendum ſit? nam ſi pręſentis vitæ gloria tantopere optanda eſt, quid de futura dicendum, vbi G nullus dolor, nulla triſtitia, nullus luctus, nullus mortis metus, nullus bonorũ finis? beati, & ter, & ſæpius inquam beati, qui ſuperna illa ſede fruuntur, quemadmodum miſeri & ſępius miſeri, qui ea ſe priuant. Si pro huius ſeculi dignitate omnia noſtra nó nunquam exponimus, pro dignitate quæ in hac tantum vita duratura, imo quæ interdum paulo poſt etiam viuentes deſerit, ſi multi pro ea vitamquoq; ponere non dubitarunt, quid nobis miſerius eſt, qui pro illa quæ in æternum permanſura eſt gloria, quæ nunquam auferri poteſt, ne parua quidem, ea quæ paulo poſt vel in hac vita velimus nolimus relicturi ſumus, dare patimur? Et alibi dicit idem doctor, peccatum ſanies eſt, H pœna ferrum eſt medicinale, ſicut igitur ſaniem habens, & ſi non ſecatur, male habet, & cum non ſecatur, tunc eſt in maioribus malis, ita peccans etiamſi non puniatur, eſt omnium miſerrimus, & tum maxime miſer cum non punitur & graue nihil patitur: & ſicut ſplene & intercute laborantes, cum longa fruuntur menſa, & frigida potione, & delicatis ferculis & saporibus, tunc præcipue ſunt omnium miſerrimi, delicijs morbum augentes: ſi vero fame & ſiti ſecundum medicorum leges cruciantur, aliquam ſalutis ſpem habent, ſic in iniquitate viuentes, ſi puniantur, ſi pœnitentiam agant, bonam ſpem habent, ſi vero cum iniquitate delicijs fluant, & hydropę laborantibus

Chry. in Ioã. ho. 38 Simile. Obnixe nobis elaborandum eſt vt beatitudinem conſequamur. Chry. ho. 61 & 46. ad popu. Simılitu. Pœnitẽtia eſt pharmacum contra peccati venenum.

bus

A bus ſunt deteriores. Quare nullus eorum qui hic peccat, ſi non diſſoluerit, illuc migrans, eorum pœnas effugere poterit. Sed ſicut ex terrenis carceribus cum catenis ad tribunal adducuntur, ſic omnes peccatrices animæ eorum qui hic pęnitentiam non egerint, cum hinc migrauerint, variis peccatorum catenis circundatæ, ad tremendum aguntur tribunal Chriſti.

Simile.

Si volumus Dei miſericordia potiri, oportet vt laborem aliquem ipſi adhibeamus, videlicet contritionem & compunctionem cordis, & confeſsionẽ ſcelerũ noſtrorũ adhibeamuſq;
B ex noſtra parte vt poſſumus, pęnitentiam & laborẽ atq; afflictionem propter Deum libenti animo & exprõpta volũtate. Quod ſignificaſſe viſus eſt Propheta cum diceret, Miſericordia & veritas obuiauerunt ſibi, iuſtitia & pax oſculatæ ſunt. Nam cum Dñs Holophernis caput in manus Hebræorum traditurus eſſet, & victoriã eis conceſſurus, voluit primũ vt famẽ paterẽtur, ſitimq; & labores multos. Quamuis enim Deus miſericors ſit, vult tamen vt ei obuiã exeamus cũ dolore & pęnitẽtia peccatorũ noſtrorũ, & ſic ab eo miſericordiã poſtulemus: ita enim fecit Abigail vt placaret iratum Dauidẽ, tametſi ſciret eum eſſe benignũ, clemẽtẽ
C & perhumanũ. Erat lex in li. Nume. quæ præcipiebat vt qui tetigerit cadauer hominis, ſeptem diebus erit immũdus. Sũt aliqui peccatores qui poſtquã lachrymulas aliquas effuderint, & veniã aliquando à deo poſtulauerint, & bis aut ter ſuſpiria emiſerint, ſtatim ſibi vidẽtur ab omni crimine expiati, cũ videant iſtos propter mortui cõtactũ corporalẽ, aut alteriꝰ rei immundæ, vſq; ad ſeptimã diẽ expectare purgationẽ. Nõ ita ſe gerebat rex Propheta cũ diceret, per ſingulas noctes lectũ meum, & lachrymis meis ſtratũ meũ rigabo. Loquẽs Deus in Deut. cũ populo ſuo peruerſo & peccatore, exhortãdo ipſum ad pænitentiã, ait, & benedicẽs
D tibi, maioris numeri te eſſe faciet quam fuerint patres tui; aut vt Pagninus legit, multiplicabit te magis quam patres tuos. Super quẽ locũ dicit grauis quidã interpres, mira valde eſt dignatio Dñi, in pęnitẽtes, vt illis maiora bona cõferat, quã ſi in innocẽtia permanerẽt, nõ ꝙ maius donũ ſit Dei pœnitẽtia q̃ innocẽtia, ſed quia Deus pęnitẽtibus maiora promittit vt reſipiſcant. Vnde Iſa. ait, Expectat Dñs vt miſereatur veſtri, & exaltabitur parcẽs vobis. Oſtẽdit Dñs ſe aliquid lucri, gloriam videlicet cõſequi ex eo quod peccatoribus parcit, vt eos ad pęnitentiam alliciat. Vnde videmus Petrum cumulatius ornatum poſtquam de trina negatione pęnituit: quam ante, hoc eſt vberiorem conſecutum gratiam, vt doctores omnes qui de hac re ſcribũt affirmãt,

Labores pro Chriſto perpeſſi plurimũ conducũt. Pſal. 84. *Iudith.* 3. & 4. 1. *Reg.* 25. *Num.* 19. *Pœnitẽtia perſeueret ſemper.* Pſal. 6. *Deut.* 30. *Oleaſter.* *Eſai.* 30. *Pœnitẽtibus Deus beneficia multa confert.*

ſic enim ſe ſolet Deus gerere erga pęnitentes. Itē ſuper illa Verba ca.14.num. diē pro anno portatis pœnam iniquitatum veſtrarũ dicit idem autor, quod aliqui negligētes agere pœnitentiam, ex poſtulant cum confeſſoribus quod graues ipſis pœnitētias imponāt, nō cōſiderātes interim quod hic Deus pro vno die delicti commiſsi, annum imponit pęnitentię, neq; hoc pro homicidio neq; pro adulterio, neq; pro furto, ſed pro murmuratione. In quo docentur confeſſores quod non leues nimis dent pœnitentias, ſed cum delictis proportionatas. Et licet apud Ezechie. Dies pœnitentiæ anni vnius peccato imponatur, meminiſſe tamen opus eſt illam pęnitentiam iuſto imponi, & vnam diem tam ſtrictæ obſidionis pro anno & duobus poſſe computari. E F

Nu. 14. Oleaſter. Confeſſor pro ratione delicti det pœnitentias. Ezech. 4.

Obſtinatio & duritia animi condemnatur.

HViuſmodi quidem Baptiſtæ monitiones & voces, progreſſus multos reportabant cum ipſos ad pęnitentiam incitabat, ſi quidem finita prædicatione tam multi adeum concurrebant, publicani etiam & milites ad eum veniebant vt baptizarentur, & conſilium ab eo poſtularent de vitæ inſtitutione, & à vētura ira liberarentur quam ipſis prædicauerat: nos vero vſq; adeo obſtinate viuimus, vt quamuis ſæpe à concionatoribus de morte, iudicio, & inferno, multa audiamus, non tamen mouemur præ tanta proteruia, duritia, & obſtinatione, ſed terga deo damus. Hæc autem fuit maxima illa abominatio quam oſtendit Deus Ezechieli, videlicet quando oſtendit viginti quatuor viros dorſa habentes contra templum Domini, & facies ad orientem, & adorabant ad ortum ſolis, ideo hæc abominatio erat alijs peſtilentior, quia erat in loco templi interiore, & quia qui eam perpetrabant, Deum pænitus contemnebant. In Deuter. Prohibuerat Deus ne Hebræi in Dei cultu gentes imitarentur, quæ Deos ſuos colentes, ſe conuertebant ad orientem, at hi Iudęi terga vertebant ad altare, & ad ſolis ortum reſpicientes, idola colebant. Id plorabat Iſa. non intelligens ſolum de Iudæis, ſed de noſtra etiam peruerſa obſtinatione, cum diceret, dereliquerunt dominum, blaſphemauerunt ſanctum Iſrael, abalienati ſunt retrorſum. Quatuor idololatriæ genera numerat hoc loco diuinus vates, quæ noſtræ impœnitenti & obſtinatæ vitæ quadrant: Primum fuit ſtatua Baal in introitu primi atrij templi: ſecundum cultus picturarum in pariete in atrio ſecundo, tertium ſeſſus mulierum colentium Adonidem G H

Magna eſt vis verbi Dei. Ezech. 8. Deut. 11. Iſa. 1. Figura obſtinatorũ.

in

A in atrio tertio, quartum vultuum conuerſio ad orientem aduerſus Dei altare in ipſo templo in loco ſacratiore & interiore. Prima abominatio eſt in deſiderio flagitij adhuc reipſa non cõmiſsi, ideo erat idolum in introitu, quoniam turpis cogitatio initium eſt ſceleris: ſecunda eſt perpetratio delicti, tertia eſt peccandi conſuetudo, quarta eſt defenſio ſcelerum cum Dei contemptu & obſtinatione. Hæc vltima eſt abominatio maxima, & vltimus fere gradus excidij. Tria genera flagitiorum condonabit tibi Deus, ſi ad illum pœnitens confugeris, ad quartum quo- *Gradus quibus mali ad infernum deſcendunt.*

B niam ad Deum non confugies, nequaquam, quoniam eſt impœnitentia, delicti complacentia & obſtinatio: quandiu enim tibi in ſcelere placueris, Deumque neglexeris, qui fieri poteſt vt remiſsionem conſequaris? ſuper tribus ſceleribus Damaſci & ſuper quatuor non conuertam eum, dicit Deus per Amos. Acſi dicat, tria prima ſcelera tibi remittam, quartum autem minimè. Quaſi diceret, ſi ſemel aut bis in flagitia incidiſſet, pepercillem illi, at quia peccandi nullum facit finem, luet mihi pœnas omnium delictorum. Si fueris ad dominum conuerſus, & confugeris ad ſacramentalem confeſsionem, ſanctumq; hoc ſacramen- *Amos. 1.* *Perſeuerãtiã ſiue obſtinationẽ in peccato quomodo puniat Deus.*

C tum pœnitentiæ fueris amplexatus, conſequeris abſq; dubio remiſsionem. Sin autem peccandi finem nullum feceris, nunquam gratiam conſequeris, & decedens in finali impœnitentia, eris in æternos cruciatus præcipitatus.

Lachrymis planè dignum eſt bone Deus, quod hominis propterquem paſſus es, obſtinatio eo deuenerit, vt nõ ſolũ præcepta tua ſeruare detrectet, ſed nec etiam legem tuam audire velit, imo illud Danielis dicat, & præcepta tua non audiuimus. Audiuit te mare, quando populo ſitienti vim aquarum produxit, audiuit te Iordanis rapidiſsimus fluuius, quando ad tranſitũ *Obſtinati quo tandẽ veniant.* *Dani. 3.* *Exod. 14* *Pſal. 65.*

D Hebræorum te iubente conuerſus eſt retrorſum: audiuit te ſol, quando in medio cæli immotus ſtetit: audierunt te venti, quando imperaſti ventis & mari, & facta eſt tranquillitas magna: audierunt te mortui, quando dixiſti, Lazare veni foras, eo iam ſepulto: & filio viduæ ciuitatis Naim, Adoleſcens tibi dico ſurge: & filiæ principis Synagogæ, puella ſurge. Mortui te audiunt, & viui te audire recuſant? audiunt te res omni ſenſu deſtitutæ, & nos quos tu compotes rationis ad imaginem & ſimilitudinem tuam feciſti, te audire renuimus? O ſurditatem noſtram miſerrimam! O contumaciam deplorandam! Quid Deo reſpondebimus in die iudicij? Audimus mundum cum nos vocat ad blandas, ſed peſtilentes voluptates, vt nos capiat & occidat, tibi autem qui *Exo. 17.* *Num. 20.* *Pſal. 77.* *Ioſue. 3. & 10.* *Mat. 8.* *Marc. 4.* *Ioann. 11.* *Luc. 7.* *Mat. 6.* *Mar. 5.* *Luc. 8.*

Mali obediunt mũdo & non Deo. nos aliquando terres timore ſupplicij ſempiterni, vt vitia fugiamus, & virtuti operam demus, nolumus aures præbere? Vt E
blanda aucupis vox, aues vocantis & modulantis, illis eſt perniciosa, non autem ſonitus villicideterrentis: Sic mundi blanditiæ & illecebræ, quibus nos vult delinire & irretire, exitioſæ ſũt, *Simile.*
non autem Dei verba & monita, quibus nobis inijcit terrorem
Matt. 11. ad animos à vitijs abducendos, & ad virtutem excitandos. Ac ſæpe nos benigne vocat dicens, venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: ſed nos obſurdeſcimus & illum fugimus, prabemus aures mundi dolis, diuina autem F
& ſalutaria præcepta audire recuſamus.

Obediamus Deo. Dic mihi miſerabilis homo, ſi in re quæ tibi vtilis eſt, quam tibi Deus præcipit, ita ei reſiſtis, videlicet cum tibi dicit vt pęnitentiam agas, quomodo ei obedires in rebus tuo iudicio
Gen. 16. amarioribus & minus vtilioribus, ſi tibi eas imperaret? Mandauit Deus Abrahæ vt filium circunciderer Iſmaelem, & omnes domeſticos maſculos, & quamuis res videretur periculoſa & doloris plena, id tamen eodem die præſtitit quo ſibi præceptum fuit, non autem in ſequentem diſtulit diem. Iterum præcepit ei dicens, tolle filium tuum vnigenitum quem dili- G
Gen. 22. gis Iſaac, & vade in terram viſionis, atque ibi offeres eum in holocauſtum: & vide quam ſedulo id executioni mandare voluit. Magna quidem fuit ſancti Abrahæ fides, qui nequaquam
Exemplũ obediẽtiæ. dixit, hæccine ſunt promiſſa tua Deus? Quorſum quæſo eum mihi, in ſenectute dabas, ſi paulo poſt eundem auferre debebas? Nonne præſtitiſſet eum mihi à te non dari? item nonne à te homicidium prohibitum eſt, cum loquendo ad Noe dixiſti, carnem cum ſanguine non comedes? cur igitur præcipis vt innocentem immolem adoleſcentulum, & eius carnifex videar exiſtere? Credibile planè eſt, hæc & ſimilia ſibi in mentem H
venire, nihilominus tamen ſtatim mandatum domini executioni mandare decreuit, abſque ſuſpirijs, replicationibus, lachrymis, querimonijs, & commemoratione huius rei alicui ex domeſticis. Cum Deus tribus ordinaſſet, & numerari iuſ-
Num. 2. ſiſſet per familias & domos, vt in Nume. habetur, præcepit vt leuitæ priuilegio gauderent, nec numerarentur vt cæ-
Deo obediamus abſq; vlla contradictione. teræ tribus, & ait textus, fecerunt filij Iſrael ſecundum omnia quæ præceperat Deus Moyſi: ecce quomodo ſtatim obedierunt, neque conqueſta fuit tribus Iſachar etſi copioſior eſſet quam tribus Iuda, quod ei ſubijcerentur, nullus murmurat, nemo cauſatur ſe alijs ſubeſſę quibus præeſſe debuerat, ſed

omnes

A omnes imperio domini obtemperant, quis daret nos talem habere mentem, vt quiſque loco ſibi à Deo deſtinato eſſet contentus neque ſe cogitaret præfectura alteri conceſſa dignum? Sed hoc munus altiſsimi eſt. Conſidera & vide quam amariora hæc ſint, quam quæ tibi dicit, videlicet vt vitam in melius emendes, & nihilominus nunquam vis audire. *Obediētia donū Dei.*

Sicut in horto vel vinea noxiæ ſunt vrticæ & ſpinæ, attamen eradicatæ & poſitæ pro ſepe ipſius vineę & cuſtodia, conducere videntur, ita tu debes peccata tua ab anima conuellere, B & pœnitentiam de illis agere, habere tamen ea in memoria, ad hoc vt p ſthac te à vitijs cuſtodias atque defendas. Michas clamans ſequebatur quoſdam milites qui furati ei fuerant idola: dicentibus autem illi cur clamaret, reſpondebat, Deos meos quos mihi feci tuliſtis, & quæritis quid tibi eſt? Si igitur miſer ille pro Deo ſuo vano quē ipſemet ſibi fecerat, tantum plorabat, quanto magis debet quis de peccatis dolere & plorare, cum videat quod perdiderit Deum ſuum verum? Si filia Iephte duobus menſibus plorabat virginitatem ſuam cum ſodalibus ſuis, quia mors appropinquabat, quanto magis nos, qui neſ- C cimus an hodie reddituri ſimus rationem vitæ noſtræ, plorare debemus? Et certè ſicut pluuium tempus inimicum eſt his qui oppugnant arcem aliquam, ita lachrymæ ipſę maxime repellunt à nobis inimicos noſtros, & hoſtes qui nos iugiter impugnant atque inuadunt. Si Dauid tantopere flebat propter pueri morbum, & Samuel tam vehementer dolebat propter Saulem, an non multo magis nos flere debemus atque dolere ob infirmitatem, interitumque animæ noſtræ, propter peccata contractum? Varijs modis te vocat Deus, vel per internam inſpirationem vel per externam prædicationem & exhortatio- D nem, vel per beneficia, aut etiam per flagella, vt diligenter cogites quomodo ſuo tempore rationem reddere poſsis villicationis tuæ. Tu autem tanquam aſpis obturās aures tuas ſurdus es ne audias vocem incantantis ſapienter, quapropter theſaurizas tibi iram in die iræ, & quia hic miſericordiam vocantem non audis, audies poſtea iudicem dicentem, ite maledicti in ignē æternum. Conuincet Deus malos de obſtinatione atque pertinacia in vitijs, proponens ante oculos pœnitentiam illam Niniuitarum in prædicatione Ionæ: arguet etiam de negligentia, quod veri Salomonis Chriſti ſapientiam negligant, eiuſq; mandata & conſilia contēnant, propoſita ante oculos regina ſabba, quæ à disiunctiſsimis regionibus acceſsit auditura ſapientiam Salomonis,

Simile. *Pœnitētia quā ſit ſalutaris.* *Iudi. 18.* *Perdere Deū ſumma miſeria.* *Iud. 18.* *Simile.* *2. Reg. 12.* *1. Reg. 16.* *Varijs modis nos Deus allicit & vocat.* *Pſal. 57.* *Rom. 2.* *Matt. 25.* *Matt. 12.* *Luc. 11.*

Albert. Magnus. *Simile.* monis. Albertus Magnus ait in Germania fontem eſſe, in quem E quæcunque conijcias, obdureſcunt veluti lapides, ita quæcunq; ſana conſilia dederis obſtinatis viris, ea conuertunt in lapides quoſdam & obſtinationem maiorem.

DOMINICA QVARTA ADVENTVS.

CONCIO TERTIA.

F

Pœnitentiam non differamus.

ANNO *quintodecimo Imperij Tyberij Cæſaris.* Luc. 3. Vide etiam Matt. 3. & Mar. 1. & Ioann. 3. *Factum eſt verbum domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto.* Satis quidem tenera ætate cæpit Ioannes aſperam illam vitam ducere, & nobis exemplum præbere non differendæ nec procraſtinādæ pœnitentiæ. *D. Hiero.* *Hier. 2.* Vndè D. Hiero. explanans verba illa Hiere. in tempore afflictionis ſuæ dicent: Surge & libera nos, ſic ait. Impudens poſtulatio, tempore neceſsitatis & anguſtiæ ab eo quærere auxiliū G *D. Aug.* quem in proſperitate contempſeris. Hinc etiam D. Auguſt. ait, rogare morientes non delicti pęnitentia, ſed mortis vrgentis admonitio compellit: nec dignum eſt in morte accipere ſolatia, qui ſe non cogitauit moriturum. Non facile inueniuntur in aduerſitate præſidia, quæ non fuerunt in pace quæſita. *Venia in morte tantū quæſita difficile impetratur.* *Simile.* Primum prudentis hominis officium eſt, in finem ſibi propoſitum oculos conijcere, & ea quæ ad finem conſequendum commodiſsima & vtiliſsima, atq; aptiſsima ſunt, eligere. Quemadmodum enim nauigaturi primum quidem quem debeant portum petere vident, deinde eo nauigationis curſum dirigunt: ita vir prudens in quem H finem fuerit à Deo conditus, prudenter attendit, deinde cætera omnia prouidet. Conſtat autem in hunc finem hominem à Deo *Dirigam' opera noſtra ad finē propterquē cōditi ſum'.* conditum eſſe, vt ſuæ illum fęlicitatis & beatitudinis conſortem efficeret, quo fine nihil excogitari poteſt magnificentius, nihilq; ſublimius Huius autem rei vel ignoratio vel obliuio, malorum omnium quæ in mundo geruntur cauſa eſt, cum homines finis ſui obliti, per deuios ſaltus errabundi miſerrime vagentur. Sic enim multi viuunt, quaſi ad ſola huius mundi bona fruenda nati eſſent.

Simile. Porrò prudentes duces & imperatores aduerſus hoſtium exercitus dimicaturi, in pace ea ſibi præſidia atque arma comparāt, quibus in ipſo certamine vſuri ſunt; cum ergo inter omnia quæ

futuro

A futuro tempore ſperamus, nihil mortē certius,nihilq; ſit pericu loſius,prudenter ad hanc viri boni tota ſe vita adhunc finē præ parant, nec vllum negotium huic anteferendum cenſent.Vndè quemadmodum prudentes nautæ tranquillo mari nauis armamenta præparant ne eos exorta ſubitò tempeſtas imparatos in ueniat,ita vir probus atque prudens, tranquillo vitæ tempore, futurum mortis reddēdæq; rationis periculum cogitatione præ uenit,& quibus ſe ad illud rationibus parare poſsit, tota mente prouidet.Sera enim ad pericula,in ipſis periculis præparatio B eſt:improbi ergo homines fatui appellantur, quod hæc omnia viri prudentis officia prorſus negligant,vt pote qui non conſilio aut ratione,ſed temeritate, cupiditate, affectibus, & cæco multitudinis iudicio,vitam & actiones ſuas dirigant. *Nos ad mortē præparemus. Simile. Prouidentia vtamur circa ea quæ nobis euentura ſunt.*

Auget autem ſtultitiæ & ſocordiæ huius admirationē, quod vbi de terreno aliquo lucro aut hæreditate quæ poſtmortem expectatur,agimus,mors & incertus vitæ exitus ſolicitos nos efficit,& crebro illius memoriam refricamus. Cum vero de præparatione illa vndè ſalus & æterna vita pendent,differimus,nō magis illius recordamur, quam ſi immortales & æterni eſſemus. C Itaque ſi quod vel principis vel eccleſiæ beneficium cum vita ſimul finiatur,dictu mirū qua cura & ſolicitudine mortis memores,damus operam vt illud ad hæredes noſtros poſtmortem trāſ feratur. Tunc enim anxij ſumus,tunc de incerta mortis hora ſo liciti trepidamus,ne illa intercepti, beneficium cum vita ſimul amittamus,qui tamen, an cum ipſa corporis vita æterna mors nobis ſubeunda ſit,nihil omnino curamus. *Soliciti ſumus circa tēporalia nō autem ſic circa ſpiritualia. Simile. Soliciti ſumus ne bona mundi amittam⁹, non ſic de bonis gloriæ.*

Nec in his ſolum rebus,ſed in alijs etiam omnibus in quibus aliqua vtilitatis ratio,incerta mortis conditio cogitatur. Qua de re ſic D.Chry.diſſerit,ſæpe vir cum vxorem ducere vult,mor D tis meminit in deſponſatione,& deſcribit in dote: nondum conuixerunt,neq; nuptiæ habitæ,& mortem ſtatim definit,nondum nuptam vidit,& mortis aduerſus illam calculos proponit, ſcribit enim in hūc modum,ſi mortuus fuerit vir ante mulierem, ſi mulier ante virum,hoc & hoc diſponatur. Sic formatæ ſunt patriæ leges,vbique omnibus naturæ ſunt monumenta,& non ſolum eorum qui ſunt & viuunt,mortis feruntur ſententiæ, ſed & eorum qui nondum nati.Quid enim vltra dicitur? Si autem natus fuerit filius,& mortuus fuerit,nondum natus,etiam mortis ſentētia lata eſt.Hactenus ille:ex cuius verbis colligere licet quā ſit lamentanda perditorum hominum fatuitas atque dementia: qui cum tantam incertæ mortis rationem habeant, vbi aliqua *D.Chryſ. Incredibilē adhibemus diligentiā ne tēporalia bona amittamus.*

terrenæ

Aeterna recordemur, qui tanta rerũ tẽporaliũ curam gerimus.

terrenæ vtilitatis iactura aut commoditas intercedit, nullam prorſus eiuſdem memoriam retinent, cum res omnium maxima in diſcrimen vocatur. Quis igitur hos vere fatuos & amentes non iudicet, qui cum tantam præſentis vitæ curam habeant, tamen neque temporis futuri neque reddendæ rationis vlla cura tanguntur? Longè igitur aliter ſenſerat glorioſus Baptiſta, quippe qui in tam tenera ætate, tanta carnem macerabat abſtinentia atque ieiunijs. E

Solitudinem amemus. *Luc. 2.*

Neq; dumtaxat abſtinentiæ vacare debemus, & ieiunio corpus affligere, vt veri ſimus pœnitentes, verum etiam ab hominum turba nos cum opus eſt ſubducere, ſicut nos ſuo exemplo Baptiſta docuit, qui non ſolum abſtinentiſsimus erat, verum etiã ſeceſsit in deſertum per aliquod temporis ſpatium. Si enim tu aliquando non conceſſeris ab aſsiduo hominum ſtrepitu & turba, aliquid profecto tibi affricabitur fortaſſe contagioſorum & vitioſorũ. F

Simile. *Seneca ad Lucil.*

Etenim videmus quod quamuis ferrum ipſum durum ſit, nihilominus tamen ſi diutius ſub terram manſerit, tandem in terram reſoluetur. Potes etiam ait Seneca, etiam in domo tua conſtitutus verſari, ibique te abducere à fluctu negotiorum, tantiſperque otio vacare & contemplari, vt poſtea animoſior reddaris & cautior ad ea quæ peragenda eſſe decreueris. G

Pernicioſas ſodalitates fugiamus.

Si enim durum ferrum tandem in terram reſoluitur ſi ſub terram diu recondatur, quid putãdum eſt de carneo corde ſi diutius occupetur in conuerſatione quorumcunque hominum, neque vnquam ſe ad ſolicitudinem meditationemque recipiat? an nõ eorum cum quibus tractat mores contrahet & ingenium?

Pra negligẽtia bonarũ conſiderationũ perimus. *Luc. 15.*

Porro diligenter pœnitens in ſui cognitionem incumbere debet, cogitareque quantis beneficijs fuerit à Deo affectus, & quam miſerabilis ſit peccati ſtatus, ac præterea quam horribiles ſint inferni pœnæ peccatis ipſis debitæ. Multis etiam lachrymis & gemitibus peccata ſua deflere debet, poſtmodũ ſe accuſare debet & ſcelera ſua confiteri, ſicut filius prodigus dicebat, pater peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus: Peccaui inquam coram te iudice meo, & peccaui etiam coram Angelis, peccaui præterea etiam coram ſanctis, qui interceſſores mei ſunt. H

De genere potius quam de virtutibus gloriari, turpe eſt.

Ezech. 23 *Simile.*

Ne cœperitis dicere, ait, patrem habemus Abrahã. Cum Iudæi gloriarentur ſe eſſe filios Abrahæ, vocat eos Deus filios Cethęæ per Ezech. cuius impias ſuperſtitiones ſequebantur: oſtendit

A dixit illis Deus veram nobilitatem non conſiſtere in maiorum celebritate, ſed in propria virtute, à qua illi erant derelicti. Vir nobilis virtutum ornamentis decoratus, eſt veluti cælum ſerenũ, pulchrorum ſyderum, varietate diſtinctum. Et quemadmodum *Simile.* denſæ, terreæq; nubes ſplendida obſcurant ſydera, ſic poſteri de generes, & ſcelerum labibus contaminati, maiorum ſplendorem, eorumq; inſignium virtutum claritatem extinguunt, ſuorumq; *Improbi* vitiorum tenebras illis offundunt, vt etiamſi fuerint nobiles, per *ſuorũ cla* tè veniant in obliuionem. Satius eſt propriis rebus geſtis florere, *raſtemata*
B quam opinione niti: Non debent nobilium filij appellari, qui in *denigrãt.* perpetua verſantur ignominia, ſed nefariorum, quorum viuendi rationem imitari contendunt. Vnuſquiſq; eius dicitur filius cuius ſequitur opera. Eam ob cauſam Chriſtus Deus noſter, im- *Ioan. 8.* pios Iudæos apud Ioannẽ filios diaboli, appellat quidem. Et idẽ Ioannes de Chriſtianis ait, Quotquot autẽ receperũt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. In Chriſto enim Ieſu vt ait D. Pau. *Ioan. 1.* nec circũciſio aliquid valet nec præputiũ, ſed noua creatura. Sig *Gal. 1.* nificat Apoſ. veram apud Deum nobilitatem eſſe animæ renoua *Vera no-*
C tionem per fidem charitate formatam, quæ non in ſtemmatibus *bilitas in* maiorum & generis amplitudine conſiſtit, ſed in nouitate vitæ, *virtute cõ* & in diuini luminis imitatione. Nos qui ex gentibus originẽ du- *ſiſtit.* cimus potius filij Abrahæ ſumus, cum illius fidem referamus, *Oroſius* quam hi qui ſe ortos ab illo putant, nec tamẽ domeſtico exẽplo *Epiſt. lib.* à ſcelere & impietate renouantur. Cum enim in diuina cognitio- *de nobili.* ne omnia ſint à ſenſu corporis ad mẽtis dignitatẽ cõferenda, nõ *Chriſtia.* multũ refert cuiꝰ ſanguine procreemur, ſed cuius ſemita ingreſ- *Magis de* ſi vitã inſtituamus. Vt oſtẽderet quantũ ſuperba ſynagoga ab an- *virtutibus* tiqua illa nobilitate ſua degeneraſſet, ait per Ezechie. pater tuus *quã de ge-* Amorrhæus, & mater tua Cethæa: Quaſi diceret; tanta eſt iniqui *nere glo-*
D tas tua, vt videaris genita ex parentibus infidelibus, omniumq; ſce *riemur.* lerũ colluuione cõtaminatis Amorrhæi & Cethæi fuerũt immanitate barbari, à veri Dei cultu penitus alienati, & incredibili- *Ezec. 16.* bus flagitijs polluti. Harũ nationũ vocat Deus filiã Synagogã Iu *Multi no-* dæorum, nõ quod ita eſſet per naturam, ſed per imitationẽ. Eo- *bilium filij* dẽ modo Ioan. nunc vocat Iudæos progenies viperarũ. Et Chri- *videntur* ſtus ait per Ioann. vos ex patre diabolo eſtis. Quem locum ex- *à barbaris* plicans D. Cyril. ait, conſuetudinis eſt ſacræ Scripturæ, ex imi- *progeniti.* tatione vel ſimilitudine filios appellare, vt hic: quia enim Iu- *Ioan. 8.* dæi imitati fuerant iniquitates Amorrhæorum, inde paren- *D. Cyril.* tes eos habuiſſe dicuntur, de quibus per ſcelerum propaginem *in Ioan.* naſcerentur, & cum quibus pro ſimili ſcelere damnarentur. *lib. 6. c. 3.*

Vides

Simile. Vides igitur quemadmodum Ioannes Iudæorum gloriam inané E illam & inutilem confregit, qui ſe vane iactabant ab Abrahamo, omni ſapientia & virtute præſtanti, genus ducere. Quid prodeſt riuulo fluere ex puro & ſalutari fonte, ſi ipſe eſt ſpurcitia plenus, corruptus, & omni ex parte contaminatus? Eodem modo quid prodeſt filio nobilitas patris & ſtemma maiorum, ſi ipſe eſt vitijs omnibus imbutus, & veneno flagitiorum infectus? Qui non eſt ob facta cognitus, nulla eſt laude celebratus: quam claritatem & nominis amplitudinem putat adipiſci, ſi aliorum res geſtas, & præclaras virtutes, ſibi iactabundus arroget? F

Parũ prodeſt generis nobilitas alicui cũ ipſe ſit vitioſus.

Simile. Quemadmodum Aeſopicus gracculus pulchris aliarum auiũ plumis indutus, pulchritudinem ſibi vane aſſumebat, ſed exutus manſit irriſus & propria nigredine affectus, cum quælibet auium ſuam ab eo pennam ſuſtuliſſet: ſic qui maiorum ſuorum rebus præclarè geſtis gloriantur, aliorum bonis ſeſe venditant, & nobilitatem alienam ſibi vſurpant, cum nulla ſint propria virtute muniti, exuunt ignominioſè in foro aliena indumenta. Et vt verbis vtar Horatij, Moueat cornicula riſum, furtiuis nudata coloribus. Illuſtrius eſt proprijs virtutibus & rebus florere, quam maiorum opinione niti. Ex terra fertili producitur aliquando cicuta venenoſa, & ex terra ſterili naſcitur pretioſum aurum. Qui maioribus ſuis honeſtate propria prælucent, vt ſi prius noti non fuerint, ab illis accipiant initium memoriæ ſuæ, ſunt magnis laudibus efferendi, contra vero qui vita turpiter acta magnas ſuis offundunt tenebras, vt etiamſi nobilitate floruerint, veniant in obliuionem, ſunt acriter vituperandi. Vndè iuſtè quidem hos monet Baptiſta vt pœnitentiam agant, & non ſe iactent filios Abrahæ, atq; ideirco deſerant ea ad quæ obligantur. Voluit Deus vt ſui hiſtoriographi qui eiuſdem genealogiã ſcripturi eſſent, in ea bonos & malos deſcriberent, alienigenas & natiuos, nobiles & ignobiles, vt omnes intelligerent quam parum proſint probo obſcuri genitores, ſiquidem vera nobilitas in vniuſcuiuſque virtute conſiſtit. Quod ſi de tuis operibus gloriaris glori are de virtute, & non de vanitate. Si enim gloriaris de fortitudine & robore corporis, fortior eſt leo: ſi de corporis agilitate, agilior multo eſt leporarius canis, aut ceruus. Si de robuſtis viribus, robuſtior quidem eſt taurus: Si de corporis pulchritudine & ornatu, ornatior multo & pulchrior eſt pauo ipſe, delicatiſsimis veſtitus plumis. Quare erubeſce iam tandem, cum rationis compoſſis, de huiuſcemodi gloriari rebus, in quibus multis interuallis à rationis expertibus animantibus ſuperaris & euinceris. Quapropter

Tuis poti' virtutibus gloriari debes, quã maiorum tuorum.

Horatius.

Simile. G

Aliqui nobilitant genus ſuum aliqui vero obſcurant.

Matt. 1.

Luc. 3.

Parũ prodeſt improbo quod ex claro ſanguine ſit. H

Nihil nocet probo quod ex obſcuro natus ſit ſtirpe.

Vanum eſt de tẽporalibus bonis gloriari.

A propter tu qui nobilis es,& te ex illuſtri ſanguine ortum magnificas,tuorum maiorum ſtudioſa facta,& ſequi & imitari cures. Nobilitas namq; cenſus quidam perpetuus eſt virtuti debitus, quem ex nobilibus progeniti per vniuerſum vitæ ſuæ tẽpus exoluere tenentur. Nam qui abhac vera nobilitate deuiant,monſtra quædam naturæ ſunt à proprijs parentibus degenerantia.

Generis nobilitas cogere videtur aliquē quod virtutē aſsidue colat.

Apud Deum plus valet animus quam genus:plus haberi ſolet in oculis Dei paſtor,& pauper agricola,probi,quam rex,vel Papa,ſi improbi ſint.In euangelio Matthæi tres reges tolluntur de B medio,nempe Ochozias,Ioas,& Amazias,in Chriſti genealogia, quia ſe miſcuerunt cum ſanguine impijſsimę Iezabelis, vt teſtatur D.Hiero. Vndè videmus quod aliqui obſcuro genere nati,generoſioris animi eſſe ſolent,& in virtutem propenſioris, quam qui ſe nobiliores iactant & digniores.Hinc factum eſt vt ille qui deſcendens à Hieruſalem in Hierico incidit in latrones,inuenerit miſericordiam,& clementiam atq; fauorem in Samaritano, quam tamen non inuenerat in ſacerdote,neq; in leuita,vt ſcribit S. Lucas. Vndè colligas quod virtus ipſa non proueniat ex generis nobilitate & corporis,ſed ex animi præſtantia & nobilita- C te. Veram nobilitatem ait Seneca,ſibi quiſq; inchoare poteſt. Virtus ſiquidem ipſa eſt quæ vnumquéq; illuſtrem reddit.Sic nobilitatem quandam aſſecutus eſt Socrates, Cleantes, Plato, & alij huiuſmodi. Ex quibus ſequitur talem vnumquéq; eſſe, taleq; nomen ſortiri,qualem ſpiritum habeat,qualemq; vitam ſequatur. Et quiſquis intra ſe dæmonis ſpiritum habet, dæmoniſq; malitiam & prauitatem ſectatur,quamuis ex illuſtriſsimo ſit genere, is dæmon appellari poteſt. Vndè dixit Chriſtus de Iuda, qui tamen Apoſtolus erat,nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt?Quare ſi quando inde te iactantia aliqua for- D tè inuaſerit,eam primo quoq tempore à te repelle, illam ineundo cogitationem,quod puluis ſis ac cinis,& quod breui vermiũ eſca futurus ſis,atque ideo tibi virtutibus eſſe incumbendum,vt hac potius ratione immortalem vitam conſequare, & nobilitatem iſtam illuſtres.

D. Hiero. libr. 1. in Matth.

D. Hier.

Luc. 10.

Sene. li. 5. epiſ. 44.

Qualia ſunt opera talis eſt nobilitas a'i cuius.

Ioann. 6.

Ambitionē quî frænabimus.

Silentium plurimum conducit.

RE cepit ſe in deſertum beatus Ioannes,quod ſit tanquam antemurale quoddam & propugnaculum ſilentij:nihil eſt quod magis ſilentio faueat quam ſolitudo, Quantum autem ad noſtram ſalutem conducat ſilentium,& quantum noceat loquaci-

Solitudo propugnaculum ſilẽtij.

taſ, vix quiſquam explicare queat. Vt enim vaſa inania longiſsi- E
mè tinniunt, ſic vani homines vera ſapientia deſtituti, maximè
Simile. garriunt, ſuntque loquacitate pleniſsimi. Fieri non poteſt vt gar
ruli ſint docti: nam vt vaſa quæ ſemper effundunt liquorem, nó
implentur, ſic qui ſemper loquuntur, haud quaquam poſſunt
ſcientia repleri. Ac plerumque aliquid dicunt noxium, aut ſal-
Prou.10. tem otioſum & inutile, nam vt Salomon ait, in multiloquio nó
deerit peccatum, vbi D. Auguſt. adnotauit non dixiſſe Salomo-
D. Aug. nem in multa eloquentia, ſed in multiloquio, quod ait eſſe ſu-
lib.1. cõtra peruacaneam locutionem: quanto quis eſt impurior & flagitio- F
Creſco. ſior, tanto pernicioſior eſt eius copia & dicendi facultas. Ac ge-
neraliter nimia verborum vbertas nocet. Quam ob cauſam vi-
Pro.13. ri ſapientes ſilentio ſæpenumero vtuntur: nam vt ait ſapiens, qui
cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam. Et alibi, qui modera-
Pro.17. tur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt, qui autem inconſide-
ratus eſt ad loquendũ, ſentiet mala. Et Eccle. ait, beatus vir qui
Eccle.14. non eſt lapſus verbo ex ore ſuo. Et alibi, quis dabit ori meo cu-
Eccl.12. ſtodiam, & ſuper labia meà ſignaculum certum, vt non cadam
in ipſis, & lingua mea non perdat me? Et Iaco. omnis homo ſit
Iacob.1. velox ad audiendum, tardus autem ad loquendũ. Vt rupes obijci G
tur flumini ne ſe effundat, ſic ratio obijcienda eſt linguæ ne teme
Simile. re defluat. Eam ob cauſam natura illam in ore poſuit, & tanquã
in carcere concluſit, vbi eſt labijs ac dentibus circũſepta. D. Am
D. Amb. bro. quam plures vidi inquit, loquendo in peccatum incidiſſe,
lib.1. offi. vix quempiam tacendo, ideoque tacere noſſe quam loqui dif-
ficilius eſt. Quis obſecro eſt, qui interrogatus quidnam in pri-
Autor. mis optimè norit, reſpondeat verè ſe probe noſſe opportuno
& ſuo tempore tacere? attamen multi erunt qui verè dicant ſe
D.Bern. probe noſſe artem loquendi. Vndè D. Bernar. ait in quodam
Hug.vict. ſermone, tenerum membrum eſt lingua, & tamen vix teneri po H
libro2. de teſt. Hugo Victorinus ait, Mores hominis lingua pandit: qualis
Ani. ſermo oſtenditur, talis animus approbatur. Caſsiodo. in Pſalm.
Caſsio. in dixi cuſtodiam, facilius ait, culpa tacendo refugitur, quam lo-
Pſalm.38. quendo. Aſpicis quam periculoſa ſit loquacitas? Aulus Gellius,
Aul. Gel. ſapiens inquit, ſermones ſuos præcogitat, & examinat prius in
lib.8. pectore, quam proferat in ore. Chilon Lacedæmonius, vt refert
Chil. Lac. Laertius, non cõmittendum eſſe dicebat, vt lingua animum prę-
Anachar. curreret. Anacharſius interrogatus quid eſſet in homine peſsi-
apud Bru mum, & quid optimum, reſpondit, lingua. Theocrius ita à loqua
ſoniũ li.3. citate abhorrebat, & ſilentium amabat, vt interrogatus à quo
Theocrius dam loquaci poeta qui multa recitauerat, quænã ei magis pla-
cerent,

A cerent, quæ inquit omiſiſti. Melius enim quod dixerat, erat id quod non dixerat. Aegyptij Crocodilum quod elinguis eſſet, venerabantur.

Crocodili natura.

Vehemẽter ſilẽtij & ſolitudinis amicus fuit ſanctus Antonius, atq; mundana omnia ſpreuit, vt Chriſtum lucri faceret: Vndè & idcirco ſe à mundanis in vaſtam ſolitudinem abdiderat, inſtar noſtri Baptiſtæ, vt poſſet commodius cupiditatem ipſam vincere & ſuperare, ibique arctam quandam ſibi delegit ſpecum, ſerpẽtibus magis quam hominum frequẽtia ornatam, atque ibi ſeipſum ita B conclusit & diligenter obſerauit, vt in ſuperna dumtaxat parte foramen quoddam reliquiſſet, per quod ſibi bis vel ter in anno cibus tantum porrigeretur. Hic iam cum haberet victos & ſuperatos ipſos dæmones, audiſſes querulas voces dæmonum dicentium: Dimitte nos Antoni, ne nos excrucies, ſed miſſos nos fac: tu enim tam rigida iſta vita & ſancta, nos miſeros perdis, miſerabiliterque diuexas. Antonius vero in ſancto ſilentio atque interiori animi quiete viuens, ita perdurabat conſtantiſsime, vt nec cum eo quidem qui cibum ſibi porrigebat colloquium aliquod duceret & protraheret: in qua vitę aſperitate viginti annos perC durauit. Quid autem inquit Ambro. præ cæteris debemus diſcere, quam tacere vt poſsimus loqui? Ne prius vox me condemnet mea, quam abſoluat aliena. Scio loqui pleroſque cum tacere neſciant. Si enim perinde tacere nouiſſet Cicero atque loqui, nunquam in eam fortunam deueniſſet. Loqui male nõ poſſe, qui mali non ſunt, concluſit Socrates, quemadmodum refert Plinius lib. 10. de ſummo bono: qui enim linguam cuſtodire neſcit, ſe malis operibus implicatum manifeſtat. Dicit philoſophus quod auis ſi ſub lingua habeat venam albam generat filium album, ſi nigram, nigrum. Sic & moraliter ſecundum quaD litatem & colorem linguæ, color & qualitas fœtus ideſt operis ſibi correſpondet,

Solitudo & ſilentiũ lõge vtiliſſima ſint.

Præclarũ exemplum ſolitudinis & ſilentij Antonij.

D. Amb. lib. 1. offic. c. 3.

Cicero præ nimia loquacitate perijt.

Socrates.

Pli. lib. 10 de ſummo bono.

Ariſt. 5. anima.

Gr. incog. in Pſa m. ver. 632.

DOMINICA QVARTA ADVENTVS. CONCIO QVARTA.

Dignitates humanæ & dominia, quam ſint inſtabilia & caduca.

ANNO *quintodecimo Imperij Tyberij Cæſaris, procurante pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3. vide etiam Matt. 3. Mar. 1. Ioã. 3. Si attente conſideremus euãgelium hodiernum, in quo ita breuiter percurruntur dominia & imperia mundi tam in tẽporalibus quam in ſpiritualibus, quæ omnia iam abolita ſunt & extincta, facilè intelligemus quam inſtabilia & caduca,

potentatus & dominia humana quã ſint caduca.

ca, atque infirma ſint omnia mundana, & fragilia. Vndè ad tantã fragilitatem & breuitatem rerum mundanarum deſignandam, iuſsit Deus Ezechieli vt in quodam latere depingeret vniuerſam maieſtatem Hieruſalem, vt inde intelligas, opes & magiſtratus, regna & imperia, & omnia deniq; quæ magna mortalibus & præclara videntur, parua eſſe & fragilia, ſitaque in puluere & paruo quodam luto, atq; in exiguo & vili, fragilique latere. Quod ſi tota terra à Mathematicis punctum appellatur, quid obſecro erit paruum quoddam terræ fruſtrum & modicum lutum? Hinc Seneca ait, punctum, & adhuc puncto minus eſt id quod colimus. Plinius etiam non aliud eſſe inquit terram, quam punctum: eſt enim in medio ſita, & ad vniuerſi cæli complexum, puncti inſtar obtinens, quod philoſophi centrum vocant. Sed quemadmodum illam admirabilem Babylonis turrem in paruo latere depictam, reſpectu parui tugurij iuxta illam coloribus repræſentati, incredibilis magnitudinis eſſe exiſtimamus, quia arcis illius Babylonicæ ſimilitudinem animo concipimus, illa autem pictura adeo eſt exigua, vt nummulo quodam comprehendatur, ſic ea que in mundo ſublimia & ingentia nobis videntur, adeo paruæ ſunt, vt in terra, in puncto, in latere quodam luteo contineantur. Apparent autem magna, quia ea cum minimis conferimus, & quia eorum magnitudinis imaginarium conceptum apprehendimus, ea magna exiſtimantes. Qui enim fieri poteſt vt magna ſint quæ punctum capit? Quomodo non minimum erit, quod puncto comparatur? imo Boetius terram ait eſſe punctũ pũcti. Hæc eſt ſedes diuitiarum, pro hac dimicãt mortales, hic tumultuantur, hanc maximam, & ampliſsimam, & latiſsimam, inſipientes homines exiſtimant, pro qua ſumnis profecto etiam cupiditatis ſtimulis concitati, cælum amittere non dubitant.

Ezech. 4. *Simile.* *Seneca.* *Plin. li. 2. c. 68.* *Simile.* *Quæ in hoc mũdo vidẽtur maiora ſunt inſtar pũcti.* *Boet. li. 2. de philoſ. conſol.*

E F G H

Non ſolum iuſsit Deus prophetæ vt Hieruſalem depingeret, ſicut ſupradiximus, ſignificans eius fragilitatẽ, maximamq; breuitatẽ, ſed præcepit etiã ad maiorẽ eius erubeſcentiã & confuſionẽ, vt ibidẽ circum ducerẽtur muri, ac celſæ turres diſponerẽtur minantiaq; in cælũ ædificia, & quaſi quædam capitolia & colliſæa reliquumque id genus ædificiorum, de quibus tantopere gloriabantur. Quæ vbi depicta fuere addidit etiam vt in eodem latere potentiſsimus Babyloniæ exercitus, innumerabileſque copiæ deſcriberentur; quæ vel ſola cogitatione vniuerſum mundum perterrebant; ibi machinæ bellicæ validiſsimæ, ibi arietes, ibi diſpoſitæ acies, ibi ampliſsimi commeatus, ibi armati viri,

Ezech. 4. *Quæ p'uri[illegible] faciunt homines, ea De⁹ par ui pẽ[illegible]*

A viri tum equites tum pedites, ſignificans videlicet hanc etiã fortitudinem mundanam, vanam tandem eſſe futuram, & in neruũ erupturã breui quidem ac rapido quodam temporis curriculo, tametſi ſua oſtentatione diuturnitatem maximam polliceri videretur. Quod ſi hæc quæ hominum oculis diuturnitatem maximã præ ſe ferre videbantur, tam breui tẽpore perierunt, quã breui putas tempore miſer homo peribit, imago horũ terrenorũ quæ conſectaris, tam fragilium & miſerabilium? Vbi nam tandẽ cõmode eorũ breuitas & fragilitas depingi poſſet? in qua materia? B in quo ſubiecto vt eorũ breuitatem intelligeres, vilitatemq; cognoſceres? Si enim ampliſsima regna vaſtaque imperia, potentes exercitus, latiſsimæq; vrbes tam cito corruunt, ita protinus euaneſcunt, quanta cum maiori breuitate minima iſta quæ conſectaris putas fore interitura? Vndè facile colligas quam vili æſtimare debeamus mundum, & ea quæ in mundo, ſicut docet beatus Ioan. in ſua prima canonica, quãuis mundanis oculis hæc pretioſa videantur. Vndè Pau. ait, non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Quicũq; igitur hoc modo peregrinos & viatores ſe eſſe intelligunt qui ad patriam ſuam ſemper aſpirant, per mandatorum diuinorum viam, quæ ad illam C ducit, contendere debent, non autem ad hæc terrena, fragilia & caduca, animum demittere.

Infirma eſt potẽtia & fortitudo humana.

Hominis quã caduca ſit vita.

1. Ioann. 2.

Heb. 3.

Peregrini ſumus in hac vita.

Sciens dominus Ieſus viſibilẽ hunc mundũ in maligno poſitũ, vt inquit S. Ioan. innumerabilibus laqueis vitiorum refertum, & laudabiliter Deo volentibus viuere eſſe contrariũ, ad ipſius contemptũ fideles ſuos ſicut exẽplo, ita exhortatus eſt duplicis remunerationis promiſſo: illum contẽpſit, atq; contẽptibilem eſſe iudicauit: nullã prorſus eius habere dignatus eſt ſubſtantiam, nõ agros, nõ vineas, non oliueta, non prædia, non poſſeſsiones, non D aurũ, non gemmas, neq; ad cõmorandum habitacula, adeo vt diceret vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput ſuũ reclinet. Tanquam peregrinus in eo vixit & accola, paruiſsimo tantũ vſus eſt cibo, viliq; coopertus pallio, necnon exanimis factus, alieno extitit humatus in tumulo: nullus illo pauperior, nulluſq; illo ditior. Sed iam paupertatem audiſti, diuitias quoq; audi, domini eſt terra inquit regius vates, & plenitudo eius. Cũ igitur poſsideret omnia, eſſetq; vniuerſorũ dñs, noluit tamen per regiã dignitatem vel honoris cathedrã inſinuare quis eſſet, quatenus imitatoribus ſuis humilitatis ſeculiq; cõtẽptus præberet exemplũ, & nullus ambire præſumeret, quod ipſe deſperaret habere. Se regem inſtituere cupiẽ-

1. Ioan. 5.

Mundũ & quæ in ipſo ſunt contẽnamus.

Math. 8.

Chriſtus ampl exus eſt pauper tatem.

Pſa. 23.

 tibus,

Nō appetamus honores mūdanoſque Chriſtus deſpexit. Ioann. 6. Aeterna amemus, & tēporalia deſpiciamus. 1. Ioan. 2. Maxima in mundo pericula. Felix qui mundū & mundana contemnit Iſai. 40.

tibus, declinauit à turbis. Currite huc omnes qui terrenas digni- E tates cōcupiſcitis, quiq; diuturnam vultis vitam, & diligitis dies videre bonos. Currite inquam & vos qui temporalibus rerū facultatibus ditari deſideratis, & æternæ ſapientiæ pollicitationes maximas cordis aure percipite, mente retinete, atq; tota intentione animæ diligite, humilitatem ſectamini, labentis temporis fęlicitatem ſpernite. Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mūdo ſunt. Inſidiantur planè animabus innocentium, & deceptionis multipharię laqueos parant. In ipſo itaq; viſibilis mundi ſtadio viſibiliter pyratæ diſcurrunt per æquora, latrones viatoribus bona diripiunt, irrumpunt habitacula fures, potentes opprimunt vi inopes, ſupplantāt doloſi ſimplices, mali bonos æmulatione laceſſunt: in eo nihil rectum, nihil eſt ſanctum, virtus perit, negatur veritas, pax confunditur, ſoluitur lex: totus ſiquidē cum ſit turbinibus plenus, ille verè cenſendus eſt felix qui Dei gratia præuentus aridum mundum ſpernit. Breue quidem temporaneæ iſtius & deciduæ vitæ, oblectamentum, proſperitatis humanæ atq; hilaritatis, exiguo tempore perſiſtēs, accōmodatiſſimam eſt apud prophetam ſimilitudinem ſortitū, cum ait, omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi flos agri. Exiccatum eſt G fœnum, & cecidit flos: tales fuerunt omnes potētatus eorum de quibus fit mentio in hodierno Euangelio.

Mali & peruerſi non merentur appellari homines.

Luc. 3. Ephe. 4. Pſal. 48. Co. 3. D. Aug. tractatu. 18. in Ioann. Maxima hominis dignitas.

PRædicabat Ioannes baptiſmū pœnitentię dicens, Genimina viperarum &c. Impij homines & nefarij ſimilātur viperis, ſcorpionibus, & alijs feris & portentis. Qui nec Deū timet, nec eius ſeruat præcepta, homo dici non meretur: licet enim veterē induat hominē, qui corrumpitur ſecundū deſideria erroris, tamen quia non renouatur ſpiritu mentis, nec induit nouum hominem qui ſecundū Deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis, H bellua potius quā homo poteſt appellari. Homo cū in honore eſſet ait diuinus vates, nō intellexit, cōparatus eſt iumētis inſipiētibus, & ſimilis factus eſt illis. Vndè ait Apoſ. expoliantes veterem hominē cū actibus ſuis, & induētes nouū. Hoc intuēs D. Aug. ait, homo ſi viuit ſecundū carnē, pecoribus coniungitur, ſi ſecundum ſpiritū, angelis ſociatur. Cū Deus ſtatuiſſet ex omnibus animātibus ſolum hominem facere rationis participem, & cæli cultorē, eum ad cœli contēplationē exerit, vt illud aſpiceret quo erat migraturus, ſi eo munere fungeretur, cuius colēdi efficiēdiq; cauſa, eū Deus ſui præſtantiſſimi numinis ſimilē efficiebat. Eſt hoc animal prouidum, ſagax, multiplex, acutum, memor, & tantæ excel-

lentiæ

A lentiæ & dignitatis, vt ſi ſe ipſum vellet conſiderare, Deum per
petuo ſumme diligeret, à quo tantam acceperit præſtantiam. Et
ſi homo ſit ex terra, non tamen vt incola habitator, ſed vt ſpecta
tor rerum ſuperarum & cæleſtiũ, quale ſpectaculum nulli alij con
uenit generi animantium. Sed nefarij ac flagitioſi homines ſuæ
dignitatis obliti, diffluũt voluptate virtuti inimica, quæ boni na
turam fallaciter imitando adulterat, eamq; omni honeſtati ante
ponunt. Quare ſe hominis abdicant dignitate & amplitudine, &
brutorum animalium quorum mores ſequuuntur, nomine appel
B lantur. Hinc procedunt proditiones, inimicitiæ & diſcordiæ, ho-
minum dignitati & præſtantiæ maxime inimicę. Item videmus
quod Deus vocet homines piſces maris, & volucres cæli, cũ ait
per Ezech. commouebuntur à facie mea volucres cæli & piſces
maris. Poteris per piſces maris homines intelligere, mundi nego
tijs irretitos, & peſtilentibus voluptatibus deditos, per volucres
cæli, vanos & ſuperbia elatos: per beſtias agri, voraces & ventri
obedientes: per reptilia cupidos & auaritiæ ſeruos. Et quia ſolẽt
diuini vates interpretari ea quæ obſcuris verbis proponunt, ſub
dit ſtatim, cunctiq; homines qui ſunt ſuper faciem terræ, innuens
C ſe per hæc animalia quæ ſunt rationis expertia, homines ſigni-
ficare maculis ſcelerum cõtaminatos, qui nõ homines appellari
merentur ſed feræ. Neq; eſt mirum nomine brutorum homines
intelligi, nam in Actis Apoſto. fuit vas brutorum animalium D.
Petro oſtenſum, per quæ homines ſignificabantur.

multis no minibus obligatus eſt homo.

Ingrati ſu mus erga Deum.

Ezech. 38.

Vitia homines mutant in feras.

Act. 10.

Super illa verba regij vatis, Homo cũ in honore eſſet nõ intelle
xit, cõparatus eſt iumẽtis, ait Glo. incog, Magnũ honorẽ Deus
dedit homini, quãdo ipſum ad ſuã imaginẽ & ſimilitudinẽ forma
uit, quia per rationẽ capax eſt Dei, & per amorẽ ei poteſt ſtabili
ter inhærere. Et per hoc homo ordinatur ad æternã beatitudinẽ.
D Hãc autẽ dignitatẽ carnalis homo nõ intelligit, & hoc eſt ꝙ dicit
homo cũ in honore eſſet, ideſt ad imaginẽ Dei factus, nõ intelle
xit ſcilicet ſuã dignitatem, ſcilicet ꝙ per intellectũ homo præeſt
iumẽtis, nõ viribus, & ideo perdẽdo rationẽ, ideſt dũ viuit ſecun
dũ ſenſualitatẽ & nõ ſecundũ rationẽ, cõparatus eſt iumẽtis, & ſi
milis factus eſt illis, quia in nullo eſt homo ſuperior iumẽto niſi
per rationẽ, qua perdita, nõ eſt ſuperior iumẽto. Ideo de pecca
tore qui perdita ratione beſtialiter viuit dicitur, vnus eſt interi-
tus hominis & iumentorũ, & vtriuſq; æqua cõditio, & nil habet
homo iumento amplius. Huc alluſit Ioel cum ait, cõputruerunt
iumenta in ſtercore ſuo: computreſcere eſt carnales homines in
fœtore luxuriæ vitam finire: non enim eſſe homines ſed iumenta

Pſal. 48.

Glo. incog. ver. 799.

Homo nõ cognoſcit quanta ſit dignitatis.

Eccl. 3.

Ioel. 1.

Ezec.23. declarantur, de quibus per prophetam dicitur, carnes aſinorum E
carnes eorum, & fluxus equorum fluxus eorũ. Sic ergo merito
vocãtur homines qui iuſtitiæ ratione ſuffulti ſunt, ſic & irratio-
nabilia animalia vocãtur hi qui carnali delectationi deſeruiunt.
D.Bern. Explicans D.Ber. verſum ſupradictum prophetæ, ait, heu quo
Pſal.48. modo de grege facta eſt egregia creatura. Puto dicerent iumenta
Gen.3. ſi poſſent loqui, Ecce Adam factus eſt quaſi vnus ex nobis. Cũ in
honore eſſet inquit: in quo honore? certè quia habitabat in para
diſo, in loco voluptatis, conuerſatio eius nil moleſtiæ, nihil indi
gentiæ ſentiebat, odoriferis ſtipatus malis, fultus floribus: gloria F
Pſal.8. & honore coronatus & conſtitutus ſuper opera manuum plaſ-
matoris, magis autẽ ob inſigne diuinæ ſimilitudinis & imaginis
præcellebat. Erat illi ſocietas cũ angelis & cum omni militia cæ
leſtis exercitus, ſed mutauit iſtam gloriam ad ſimilitudinem vitu
Pſal.105. li comedentis fœnum: indè eſt quod panis angelorum factus eſt
fœnum peccatorum. Ergo cibus hominis mutauit ſe in cibũ pec
catoris, homine mutato in pecus. Heu triſtis & lachrymoſa mu-
tatio, vt homo paradiſi accola, terræ dominus, cæli ciuis domeſti
cus domini Sabbaoth, ſpirituum cæleſtium, & cohęres virtutũ re G
Peccatũ in pentina ſe conuerſione inuenerit propter infirmitatẽ iacentẽ in
quantã mi ſtabulo, propter pecorinam ſimilitudinem indigentem fœno, &
ſeriã homi propter indomitã feritatẽ alligatum præſepio. Agnoſce tamen
nẽ demer- bos poſſeſſorem tuum, & aſine præſepe domini tui. Cognoſce
ſerit. pecus quẽ nõ cognouiſti homo. Adora in ſtabulo, quẽ fugiebas
Iſa.2. in paradiſo: adora eius præſepiũ, cuius contẽpſiſti imperiũ. Sed
D. Amb. quæ eſt cauſa tãtæ deiectionis? hæc eſt, quia homo cũ in honore
li. in Lu.6 eſſet nõ intellexit. Ablue igitur te lachrymis ait Ambr. laua fleti-
1.Reg.16. bus. Si tu ipſe te fleueris, alius te nõ flebit, nã ſi Saul defleſſet pec-
cata ſua, Samuel eũ nõ fleuiſſet. Habet vnuſquiſq; ꝙ fleat mor- H
tuos ſuos: mortui ſumus quando peccamus: mortuus eſt ſermo
malus qui exijt ex ore, exijt enim de ſepulchro malo. Ideo dixit
1.Cor.4. Apoſt. imitatores mei eſtote, vult nos delictorum meminiſſe no-
ſtrorum. Paulus non habebat quod lugeret ex quo in Chriſtum
1.Cor.15. crediderit, & tamen priora deflebat dicens, quia non ſum dignus
vocari Apoſ. quia perſecutus ſum Eccleſiam Dei.
Exo.9. Antequã Deus mitteret in Aegyptũ plagã illã grandinis præmi
Tonitruis ſit multa tonitrua: ita igitur cũ ſimilia ſentimus tonitrua, intelli
nos monet gamus Dei monitiones vt emendemur, ſitq; firma noſtra prote-
Deus. ſtatio, nõ qualis fuit illa Pharaonis, qui tantũ motus calamitate
populi ait, peccaui etiã nũc, dñs iuſtus, & ego & populus meus
Exo.9. impij. Solent enim mali ſtatim cũ ſentiunt afflictiones cõfiteri ſe
pecca-

A peccatores, nõ tamẽ ex toto corde peccatũ deſerũt, nec pęnitet ipſos niſi cum vident afflictiones. Vnde ait Pharao ad Moyſem, orate Dominum vt deſinant tonitrua, & dimittam vos. Sic emẽ dationem promittunt mali, ſed cum ſe vident liberos ab afflictio ne, redeunt ad vitioſam vitam. Multa pollicentur mali ſed poſt modum non ſtant promiſsis. *Mali inconſtantes* *Exodi. 9.*

Solitudo vtiliſsima eſt.

B IN ſolitudine inſtructus eſt diuinitus glorioſus Baptiſta, & ibi facta eſt manus Domini ſuper eum vt tandem adamantina conuerteret corda, idcircoq; iam a tenera ætate illuc ſeceſsit, vt ſcilicet ſolitudini deditus poſſet expeditius diuinas percipere reuelationes: ita per Oſeam ait Deus, ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius, & ita contigit Baptiſtæ, quoniam vt dicitur in Euange. Factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto. Vita ſolitaria quæ agitur in ſeceſſu & procul ab hominum frequentia, eſt diuinæ Philoſophiæ conuenientior & accommodatior, quam ea quæ in foro & hominum cætu C & celebritate verſatur. Deſpicit enim mundi vanitates, & ea quę eximia & præclara pleriſq; mortalibus videntur, ſtabili ratione contemnit, ad diuina vero ardenter aſpirat. De eorum ſolitudine loquor qui ſe à ſeculi tumultib' ſegregarunt, totoſq; ſeſe diuinarum rerum contemplationi dediderunt. Aquila, cæteręq; aues nobiles ſolent hominum familiaritatem declinare, & ad loca deſerta confugere, ſic viri ſapientia & animi altitudine pręſtantes, ſolent hominum frequentiam euitare, & à cætu amicorum mundiq; tumultu, tanquam in portum ſeſe in ſolitudinem recipere. *Oſea. 2.* *Vita accõmoda celeſti Philoſophia.* *Similitu.*

M. Tul. Cicero laudat & effert magnifice Scipionem Affricanum, D quod relictis negotijs & hominum conſortio, receſſerit in ſolitudinem ac dixerit ſe nunquam fuiſſe minus otioſum quam cum eſſet in otio. Laudat etiam Torquatum, quod poſt partam victoriam tot nationum, ac regem Epirotarum expugnatũ atq; devictũ, Romam cum ſuis tumultibus dereliquerit, ſeq; in villã vbi vitam tranquille traduceret contulerit. Cincinnatus etiam ex aratro vt Romæ dictator eſſet, aſſumptus eſt, quæ omnium maxima dignitas erat, quemadmodum refert Feneſtella, ſed poſt quam eo munere fuit perfunctus magno honore ac gloria, redijt magno ſtudio ad ſuum pauperẽ fundum, vt Columella etiam ſcribit. Magnus ille Cato Cenſorinus, de quo ſublimia & maxima Plinius ſcribit, poſtquam maioribus Romæ muneribus perfunctus fuerat, ab vrbe ſtatim diſceſsit, & ad vitam ruri agẽdam *M. Cicer. Exẽpla.* *Scipio Afri.* *Torquat'.* *Cincinnatus.* *Feneſtella li. de Magiſtra.* *Columella* *Cato Cẽſ.* *Plinius.*

acceſsit, vbi vitam finiuit, legens, ſcribẽs, ac meditans. Empedo- E
Empe. cles Agrigentinus diſcipulus quondã Pythagoræ, nunquam vo
Agri. luit accipere regnum ſibi oblatum, vt Xanthus affirmat in libr.
Xanthus. quem de eius laudibus & encomijs edidit, imo ſane vitã ſolitariã ac tranquillam pluris fecit quam omnes potentias atq; diuitias.

Luc. 5. Cum adferrent paralyticum ad Chriſtum vt eum curaret, di-
1. Eſdr. 4 cit Lucas quod præ turba non inueniebant qua parte illum inferrent, turba enim impediebat acceſſum ad Chriſtum. Sic 1. Eſdræ habetur quod populus terræ impediebat populum Iudæ in ædi F
Eccleſ. 7. ficando. Populus terræ ſcilicet qui terrena ſapiunt & amant, im-
Exod. 23. pedit populum Dei. Vnde Eccle. 7. ne pecces in multitudine, nec
4. Reg. 7. te immittas in populũ. Diſcamus ergo ex hoc loco fugere turbã. Exo. etiã dicitur ne ſequaris turbã. Et 4. Reg. de quodã principe
Simile. Samariæ dicitur conculcatum fuiſſe à turba, & interẽptũ in ingreſſu portæ. Quando chirurgus aliquis vulnerato mederi vult, omnem gentem à ſe remouet, nec in platea illum curat, ſed ingreſſus cubile, ibi medicamenta apponit: ita Dominus curatur.
Marc. 7. animã tuam, eã à multitudine populi ſegregat. Et cum ſurdũ illũ & mutum curare Chriſtus voluit, vt ſcribitur Mar. 7 eum ſegre G
gauit à turbis, ſic tu fuge à mundi tumultu & ſeculi ineptijs vt ſa
Tumultus luti animæ tuæ poſsis conſulere, & deo commodius vacare. Tur
retardat bam etiam Dominus docuit remouendam cum puellam ſuſcita
Dei obſe- uit. Plurimum quidem cõfert nobis ipſa ſolitudo, & ſeceſſus à
quium. turba & ſtrepitu hominum, vt poſsimus orare, & negotia no-
Simile. ſtra cum Deo tractare. Siquidem conuerſatio iſta mundana atq; ſocietas, præſertim ſi cum malis fuerit, deprauatis & corruptis
D. Hiero. fuerit nos inficere ſolet. Vnde etiam ipſi Philoſophi vt commo-
lib. 2. ad- dius contemplationi vacarent, in ſolitudinem concedere ſole-
uerſus Io- bant, ſicut de Platone legimus & alijs Philoſophis, vt ſcribit. D. H
uini. Hieron. Neq; vero perpetuo vel ſtudijs, vel ludo, vel contem-
Seneca li. plationi incũbendum eſt, ſed alternatim huiuſmodi exercitatio
de trãqui. nibus traducere tempus debemus, vt inquit Seneca. de Arſenio
ca. 15. quidem legimus quod amicus valde eſſet ſolitudinis, cumq; inter
Arſenij rogaretur à quodã Abbate cur ita faceret, ſe cum deo & homini
Abba. bus ſimul omnino eſſe non poſſe reſpondit, vſq; adeo vel modi-
exẽplum. ca alicuius interpellatione, ſe à diuinæ contemplationis dulcedi
D. Hier. ne auocari indigne ferebat.

Solitudo Varia quidem ſunt loca ait Hiero. accõmodata ad contemplan
vtiliſsi- dum & vacandum Deo, atq; ad inueniendum prætioſiſsimũ the
ma. ſaurũ, qui in regno cælorũ poſsidetur perfectiſsime, veruntamẽ

ſolitudo

A ſolitudo ipſa & ſeceſſus à turba accõmodatiſsimus eſt loc' ad id
præſtandum. Vnde D. Hie. in ſolitudine poſitus multa quidẽ præ
ſtabat egregia ac præclara opera. ſcribens ad varias orbis partes
eruditiſsimas epiſtolas, tum etiam commendatione tã præclari
loci ſolebat multos ad eius amorem incitare. Magna equidẽ da-
tur in deſerto cõmoditas vincendi ac ſuperandi dæmonẽ ipſum,
ait Aug. atq; inueniendi Deum iuxta illud Pſal. in terra deſerta,
inuia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi. Et alibi dicit, Eia fra
tres eſtote ſolitarij, vt ſitis angelorũ ſocij, ruſticamini, vt ſitis ci-
B ues ſanctorũ & domeſtici Dei. De Chryſippo dicit Seneca quod
quamuis nõ fuerit dux militiæ, neq; geſſerit negotia inter homi-
nes, ſuis tamẽ ſpeculationibus quas ſolus & ab hominibus ſemo
tus habebat, pluſquã duces eximij proderat. Curiã mundanoſq;
tumultus Ariſt. cõtẽpſit, & elegit potius ſolitarie viuere, quam
cũ Alexãdro pergere in Aſiam. Itaq; Athenas reuerſus, animum
ſuum ad cõtemplationem adiecit, vt ſcribit Plutar. & ſtrabo, &
multi alij graues autores. Plato etiam quo ſibi alijſq; magis pro
deſſet, Athenis relictis, hoc eſt populi frequentia, in Academiam,
ſolitarium locum & quietum, ſe contulit, ibiq; doctrinam ſuam
C alijs communicabat. Cæterum notandum eſt pro his qui debent
habitare in frequentia & populo, quod ait Hiero. Solitudinẽ lau
dabilem poteſt quis habere, ſi modo vixerit circumſpecte, quam
uis in vrbe exiſtat. Vnde laudans Seneca ſolitudinem quam tene
bat Lucillus eius familiaris, cum tamen in vrbe viueret, dicit ſe
maximo exilire gaudio, quod cum quærat ac percontetur de eo,
referant omnes ſe quidem eum Lucillum non vidiſſe & conſpe-
xiſſe, aut etiam ſcire vbinam ſit, cum tamen in vrbe ipſum eſ-
ſe, certiſsime quidem atque etiam exploratiſsime ſciatur.

D. Augu. de tẽp. ſer. 77. to. 10. — Pſal. 62. — Ad fra. in ere. ſer. 2. tom. 10. — Seneca li. de vita beata. — Ariſto. — Plu. in vita Sillæ. — Strab — Plato. — D. Hiero. in epiſ. ad Marcel. tom. 1. — Seneca li. 4. epiſ. ad Lucil. epiſt. 32.

D

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO PRIMA.

SIMILE eſt regnum cælorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam ſuam. Mat. 20. Myſtice hæc vinea eſt anima noſtra, ratione multiplicis aſsimilationis qua vineæ æquiparatur. Primo quoniã ſicut vinea plãtat in terra, ſic anima noſtra in terra corporis creatur, vt oſtẽdit Magiſ. Sent. Sicut enim vinea nõ poteſt fructũ facere niſi quãdiu in terra manet plantata, ſic neq; anima niſi quãdiu vnita corpori manet, quia ſtatim ſeparata amplius non

Glo. in cog. ſuper Pſal. 79. ver. 1379 — Ma. ſen. l. 2. diſ. 17

poteſt

Ma. Sen- poteſt mereri, vt oſtēdit Magis. Sentent. quoniā ſicut vinea pu- E
tentiarum tatur vt fructum plus ad ferat, quin imo ne ſylueſtris efficiatur,
diſ. 50. ideo enim putata plus fructificat & melius conſeruatur, quia
virtus radicis eius ad pauciores tranſmittitur, & ſic eius virtus
Simile. magis vnita vigoratur: nam putare non eſt aliud quam virtutem
ad multos palmites diſperſam, ad vnum reducere: ſic & putan-
da eſt anima noſtra, quia tota virtus eius ad vnum ſolum ſcili-
Solicitudo cet ad Deum eſt reducenda. vt ſcilicet intellectus animæ omni-
tēporaliū bus alijs abiectis ſolum ad Dei contemplationem intendat, volū
nos contur- tas ad Dei dilectionem, memoria ad eius recordationē. Si enim F
bat. ad multa ſe velint iſta ſpargere, ſatis faciliter anima efficietur Syl
ueſtris. Tertium patet, quoniam ſicut vinea putata ligatur ad pa
lum ne ad terram corruat: ſic anima putata à vitijs, ne iterum ad
Simile. terram id eſt ad vitia & terrena cadat, ad Chriſtum per amoris
vinculum ligari debet, quia ſine Chriſto caſum peccati vitare nō
Peccata poteſt. In cuius rei typum eſt quod quando tempore Chriſti paſ
ſine Dei ſionis ipſe in horto volens orare à diſcipulis ſe diuiſit, ſtatim ip
fauore eui- ſi dormierunt, nec potuerunt vigilare, ad ſignificandum quod
tare non ſine ipſius ſuſtentatione nullum bonum valemus facere, & ideo
poſſumus. ad Chriſtum vitē animæ ſuæ ligauerat Pau. qui dicebat, Chriſto G
Mat. 26. affixus ſum Cruci. Quarto foditur, hoc eſt terram clauſam aperi
Gal. 2. re, & illam partem quæ ſubtus manebat abſconſa, vertere, & ip-
Confeſsio ſam deſuper facere manifeſtā, hoc autem facit ſpiritualiter con-
quā ſit ne- feſsio, quæ occulta peccata ſacerdoti facit manifeſta. Nam qui
ceſſaria. abſcondit ſcelera ſua, vt ait Sapiens, non dirigetur, qui autem
Prou. 28. confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur.
Simile. Quinto ſicut enim inter omnes arbores vinea vt fructum faciat
Solicitī ď maiorem requirit occupationem, ſic & anima noſtra vt fructū
noſtra ſa- afferat, multam requirit diligentiam. Quod ſatis patet ſi conſi-
lute viua- deres quot & quales habeat inuaſores qui eius fructum impedi- H
mus. re quærant. Vnde ſi quis otioſus ſtet contra animæ hoſtes, ſtatim
hæc vinea diſsipabitur, iuxta illud pertranſiui per vineam homi
Prou. 24. nis ſtulti, & ecce totam repleuerant vrticæ, & maceria lapidum
Simile. deſtructa erat, ſcilicet virtutū congeries diſsipata eſt. Sexto quia
Charitas ſicut ſuper omnia ligna vitis dum viuit in radicatione fructus
commēda- eſt nobilior, ſic & anima dum in radice charitatis manſerit, fru-
tur. ctum nobiliorem deo reddit. Sic è contrario ſicut vitis à radice
ſeparata inter omnia ligna contemptibilius eſt lignum, & ſolum
Simile. igni aptum, ſic & anima noſtra ſi à radice charitatis ſeparata fue
rit, ad nil valet niſi vt in ignem mittatur, & hoc eſt quod dicitur
Ezec. 15. apud Ezechi. Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus

lignis

A lignis nemorum? Nunquid tolletur, vt ex ea fiat opus? Quaſi dicat non, ſequitur enim, Ecce igni datum eſt.

Sumus quidem vites, & eſt adeo nobis inſertum peccatum, vt egeamus aſsidua cura ad eradicandum fermentum vetus & amputandum veterem hominem, cum præſertim & Apoſ. dicat, inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Hanc vineam colimus, cum diligentem animæ noſtræ curã gerimus, cum ab ea noxia vitiorum germina euellimus, cumq; virtutum in ea plantas conſerimus. Similes quidem ſumus viti B ac vineæ varijs de cauſis, eſt enim vitis arbor humilis & infima, ita & nos humiles certe ſumus & abiecti. Vitis porro arbor eſt quæ ſi putetur diligenter, fructum maximum dat: ita plane vt quis optime fructificet, laboribus agitari debet & quaſi putari: Vitis item arbor eſt quæ hyeme ſæuiente, triſte admodum exhibet ſpectaculum, æſtate vero beatitudinis æternæ manifeſtabitur eorum virtus maxima atq; nobilitas. Hoc viſus eſt inſinuaſſe D. Ioann. cum dixit, filij Dei ſumus, & nondum apparuit quid erimus. Tunc quemadmodum qui vineam aliquam poſsidet, perpetuo aliquid in ea inuenit curandum, ita ſi vnuſquiſq; ſeipſum di C ligentius contempletur & intueatur, ſemper inueniet aliquid emendandum. Vitis cum tenera eſt, debet ſuperfigi ac ſuſtentari quibuſdam fulcris & quaſi clauis, ne à vento facile confringatur: ita bona opera noſtra tanquam teneros quoſdam ramos humilitate fulciamus, ne ventus ſuperbiæ ea lædat & concutiat. Iam vero etiam vt vitis ligone fodienda eſt, vt herbæ noxiæ eradicẽtur, ita terra carnis noſtræ excoli debet & agitari aſperitate, ne herbæ in ea enaſcantur malarum cogitationum. Nonnunquam vitis porro ipſa exhumanda eſt vndiq; non nunquam vero iterum humanda quodammodo, ſic plane ſe gerere quiſq; debet, nempe D vt interdum humum ipſam remoueat contuens ſuam nobilitatem & excellentiam, id eſt conſiderans ſe eſſe Dei filium, & capacem vitæ eternæ; atq; ita ſpernet res iſtas mundanas & terrenas tanquã viles & abiectas. Hanc corrigendi normam ſeruabat Apoſ. quando Athenienſes reprehendebat quod viles res adorarent. dicens eis quod vellet ipſis annũciare Deum viuũ, in quo viuimus, mouemur & ſumus, ſicut inquit & quidam poetarum veſtrorum dixerunt, ipſius enim & genus ſumus: genus ergo cum ſimus Dei &c. Quaſi diceret, qui genus ducunt à deo viuo, non debent ſe ad hæc vilia demittere. Hanc etiam tenebat reprehendedi viam Petrus cum diceret, vos autem genus electum, regale ſacerdotium gens ſancta, populus acquiſitionis. Huiuſmodi conſideratio-

Pau. ãpd. in Matt.
1. Cor. 5.
Rom. 7.
Autor.
Calamitates vtiles.
1. Ioan. 3.
Defectus ſemper inueniemus quos corrigamus.
Bona opera humilitate cõſeruamus.
Carnem noſtrã maceremus.
Diuerſis vti debemus conſiderationibus vt bene vitã inſtituamus.
Act. 17.
1. Pet. 2.

ſiderationibus curabat eos ad altiores euehere cogitationes. E

Cũ ſilij Dei ſimus non demittamur ad vilia.

Cinis ſumus, ne ſuperbiamus

1. Reg. 9.

Pſal. 143.

Simile.

Quod malus aſflictiones nõ contingãt, infauſtũ.

Interdum etiã ne in ſuperbiã efferatur, debet cõſiderationes ſuas & cogitationes tãquã radices humo opplere, cõſiderãs ſe terrã eſſe, cinerẽ ac miſerabilẽ hominẽ, qua certe cõſideratione maxime humiliabitur. Sic fecit Saul cũ videret ſe ad regiã dignitatem promoueri, dixit enim ad Samuelẽ, nũquid nõ filius Gemini ego ſum, de minima tribu Iſrael, & cognatio mea nouiſsima inter omnes familias de tribu Benjamin? Quare ergo locutus es mihi ſermonem iſtum? Multa etiam alia exempla in hanc ſententiam ad ferri poſſent. Videtur quidem impijs laudabile quiddam eſſe F & honorificum ſe non purgari a vitijs ſuis, laboribus & calamitatibus, ſed quod de ſe dicatur, non eſt ruina maceriæ, neq; tranſitus, neq; clamor in plateis eorum. Sciant igitur quod quemadmodum vineæ ipſi maius incommodum accidere non poteſt quam ei putationem negari. Ita hi non poſſunt plane infelicius quid habere, quam in hac vita ſine ſupplicio vllo ſcelera ſua diſſimulari.

2. Reg. 18.

Pius parẽtes liberos amãt quã contra.

Homini patri familias. Officiũ gerit pij patris, quandoquidem in tanta ſecordia noſtra, tãta ſalutis quærit remedia. Belligerabat Abſalon aduerſus patrem, & tamen pater duces obſecrabat G ne ſi viderent, filio ſuo nocerent, contra vero filius dicebat tunc ducibus ſuis, vt qui patrem in bello vinceret, eundem interficeret, vt ſolus Abſalon regnaret. Sic Deus dum ipſum offendimus, nos pluribus afficit beneficijs, pluuiam mittit, ſerenitatem, ſalutarem aerem, & perſpicuos ſolis radios ad ſalutem noſtram, ex quibus facile intelligas quam egregius ſit pater familias.

Omne bonum à deo manat.

Exijt primo mane. Omnes vocationes & ſanctæ inſpirationes à deo proueniunt. Omnia bona noſtra quæ agimus, & quæ mala præcauemus & non agimus, ſunt Deo aſcribenda: nunquam ad eius vineam accederemus niſi nos ipſe vocaret. Nec H ſuſpirium quidem vllum eſt bonum, aut quiuis bonus motus, qui non a deo proueniat. Quod nobis inſinuauit Iſa. cum ait,

Iſa. 50.

cap. 50. Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, & ita nos debemus eius inſpirationes audire. Quid arbitraris in cauſa eſſe quod cum lecto decumbas, ad teipſum reuertaris, intelligaſq; te in letali eſſe culpa, & dicas, hei me miſerum? Cur terra non abſorbeor? Cur non a ruente conculcor domo? Nihil plane boni abſque deo præſtare poſſumus. Si ipſum inuocamus, ipſe prius ad id nos excitat: ſi ipſum quærimus, ipſe prior nos quærit. Vnde Hierem. ait ca. 31. Conuerte me Domine, & conuertar ad te. ô bone Deus qui quamuis

Diuinas inſpirationes nõ contemnamus

Hier. 31.

A uis nos multo manē ſurgamus, tu tamen multo antē nos præuenis vt ad te conuertamur. Hoc nos docet Spiritus ſanctus Cant. 5. Vbi dicitur, aperi mihi ſoror mea ſponſa, quoniam caput meum plenum eſt rore; quaſi dicat, vide quam mane ſurrexerim pulſaturus ad oſtium tuum, ſiquidem caput meum rore plenum eſt. Hoc etiam docet hodiernum Euangelium, cum dicit quod pater familias exijt primo mane. Hebræi non habent ſuperlatiuum, & ita ad illud exprimendum idem verbum repetunt, ſicut eſt illud, Abba pater, quaſi dicat ad B modum pater: item illud, ad imaginem & ſimilitudinem, quaſi dicat admodum ſimilem. Et ita in hodierno Euange. Primo mane, hoc eſt multo mane, vt innuat quod antequam nos excitemus, ſurrexit ipſe vt nos excitaret.

Cant. 5. — *Mar. 14.* — *Geneſ. 1.*

Conuentione autem facta ex denario diurno. Vnum tantum vitæ ęternæ denarium omnes accepturi ſunt ait Auguſt. ſed attendite & vos fratres mei ne ideo quiſq; differat venire ad vineam. Securus eſt quidem quod ille denarius illi promittitur, ſed differre non iubetur. Nunquid enim & illi qui ſunt ad vineam conducti, quando ad illos exibat pater familias vt cōduceret quos inuenit C hora tertia, dixerunt illi, expecta, non illuc imus, niſi hora ſexta? Si dicerent illi iuuenes vocati, expecta, audiuimus enim in Euāgelio quia omnes vnam mercedem accepturi ſunt, cū ſenes fuerimus hora vndecima veniem⁹, reſponderetur cuiq; & diceretur, laborare non vis, qui vitū viuas vſq; ad ſenectā neſcis? Quare ergo differes vocantē te, certus de mercede, incert⁹ de die? Vide ne forte quod tibi ille datur⁹ eſt promittendo, tu tibi auferas differendo. Et ſi hoc recte dicitur de infantibus & iuuenibus, quāto recti⁹ dicetur de decrepitis? iſta enim duo occidūt animas, deſperatio & peruerſa ſpes. Ne tardes conuerti ad dominum dicit D Eccle. nec differas de die in diem.

D. Augu. contra Creſ. grā. li. 3. c. 66. & li. 4. c. 53. to. 7. — *Pænitētiā nō differamus.* — *Securi nō ſumus in hac vita.* — *Senes conſulant ſaluti animæ.* — *Eccleſ. 5.*

Quid hic ſtatis tota die otioſi. Tractans Oroſius doctiſsimus de excellētia bonæ occupationis, & de otioſitatis vitio, ita habet, nunquam bonus colon⁹ erit qui nōn fuerit nauus & induſtrius, & ruſticarū rerū ſtudio vehementer incenſus. Sic etiam qui pecuariā faciūt, niſi fuerint in ea diligentes & attenti, minimū certe fructū ex ea curatione percipient. Opifices etiam qui non de multa nocte vigilauerint, neq; tota mēte operi cui⁹ artificiū tenēt incubuerint, quid poſſūt efficere quod ſit in eo genere aliquo pretio & æſtimatione dignū? Quid dicā de ſtudijs artiū maximarum, in quibus nemo unquam progreſſus eſt ſine ſingulari ſtudio & diligentia? In diligētia igitur omnium artium, diſciplinarū & offi-

Oro. epiſco. li. de regi. inſti. — *Nos in virtute exerceamus ſi volumus progreſſus aliquos reportare.*

ciorum

ciorum laus, & vt ita dicam vita conſiſtit. Eſt vero otium tacitũ quoddam venenum, quo paulatim omnes virtutes infectæ languent, & omnes artes præclaræ in obliuionem adducũtur. Recte quidem M. Cato ſcripſit vitam humanam eſſe vt ferrum, quod ſi exerceas ſplendeſcit. Inter præterea grauiſsimas draconis leges quas lycurgus lacedæmoniorum legiſlator mitigaſſe dicitur, hęc vna erat, vt otij damnatus capite puniretur. Scribit etiam Diodo. legẽ fuiſſe apud Aegyptios, qua ſinguli cogebantur nomina apud præſides profiteri, & qua arte, quo velucro ſuſtentarẽtur, oſtendere, & ſi qui mentirentur, aut in iuſto quæſtu viuerent, capite damnabãtur. Nec medius fidius iniuria, otioſi enim & ignaui iuuenes, venenum ſunt ciuitatis, proni ad libidinem ſunt, bonis inuident, aliena appetunt, & deniq; ſeditioſi & turbulenti euadunt. Quod ſi hæc ſeueriſsima lex aliquibus videbitur, non tamẽ poterit illa Solonis non iuſta videri, qua ſanciuit filium nequaquã parẽti neceſſaria ſubſidia debere, à quo nullam artem accepiſſet. E F

Otioſitas deteſtabilis *M. Cato. lib. de moribus.* *Ex l. Frã. Senẽ. de republ.* *Lycurgus* *Diodorus* *Otioſi ſũt venenũ in repub.* *Solon.*

Ex otio ait Ambro. incommoda multa oriuntur, cum vrgeantur pleriq; propter ignauum otium varijs preſſuris, & propter id etiam homines aliorũ ope egeãt, & fiant adulatores ac contẽpti. Vnde Salomon, raro inquit inferes pedẽ ad amicum tuum, ne ſaturatus tui oderit te. Qui enim frequenter ad alienam menſam conuenit otio deditus, aduletur neceſſe eſt paſcenti ſe, cum tamen religio noſtra ad libertatem homines vocet, ideoq; ſi quis manducare ſpernit, ceſſet à labore, vt quia nullus ſine cibo poteſt viuere, det operã laborãdi, vt arbitrio ſuo viuens Deum poſsit habere propitium. Diſtribue commode tempus ipſum ait Hie. & horas laudabiliter occupatas habe tum in diuino cultu, tum in alijs laudabilibus operibus exercendis. Si enim ita te non geſſeris, procul dubio quiuis dies longior tibi videbitur nimiũ, breuior autem vel longiſsimus quiſq; ſi honeſte occuperis. Atq; hoc quidem modo tum tibi, tum alijs proderis vitæ honeſtate, atq; ſingulari tuo exemplo. G

D. Amb. in epiſ 2. ad The. cap. 2. *Prou. 25.* *Otioſi in multa alia labuntur vitia.* *D. Hiero. ad demetri. de virgi. ſeru.* *Autor.*

Quid hic ſtatis tota die otioſi? Vita noſtra tempus eſt operandi, mors vero mercedis percipiendæ, non abnuo quidem ad extremum vſq; vitæ halitum eſſe merendi & demerendi tempus, ſed hora tamen mortis (quod negari non poteſt) ad hoc impeditiſsima eſt, in qua mille animi curæ, milleq; corporis dolores ab ſtudio pænitentiæ nos auocant. Quid igitur agis miſer? Quid hoc tempore ad fodiendam vineam non pararis? Bona enim mors, inculpatæq; vitæ fructus eſt, non tã hoc operandi quam recipiendæ mercedis tempus eſt, non tam ligonem tractandi vt vineam

Differre pænitẽtiã vſq; ad mortẽ non eſt ſapiẽtis *Mortis hora accõmodatior ad mercedem quã ad laborẽ.*

fodias,

A fodias quam manus porrigendi vt mercedem accipias. Quid igitur ad veſperam pœnitendi & laborandi tempus expectas? Iam ſero eſt, iam inſtat nox, in qua homines non operari ſed ab operibus quieſcere ſolent. Venit nox inquit Chriſtus, in qua nemo poteſt operari. Et Propheta inquit, quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui. Cuius ergo tunc memor eſt homo? Memor eſt plane deſolatæ vxoris quam viduam relinquit, & filiorum quos orphanos deſerit, & dolorum corporis quibus vndique premitur; Dei vero memoriam, vis dolorum & cu-

Ioan. 9.

Pſalm. 6.

Mortis tẽpore multa veram pœnitẽtiã impediũt.

B rarum angor pene totam extinguit. Quæ igitur inſania eſt hoc primum tempore ligonem parare vt vineam fodias, quando viuere vix poſsis? propter frigus ait ſapiens, piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur ei. Sic mendicauerunt fatuæ illæ virgines quæ toto vitæ tempore dormientes, æſtatis hoc eſt mortis hora ad clauſas cæleſtis regni fores mendicare cæperunt dicentes, Domine Domine aperi nobis. Quod nam eſſe maius otium poteſt quam negligenter curare ſalutem ſuam? Quæ maior negligentia quam vt quis ſtatim infantulus inſeratur Chriſto per baptiſmum, attingat vero iam

Prou. 20.

Matt. 20.

Ferus in Matth.

C ſenectutem prope, nondum tamen virtutis viam & ſanctitatis ingreſſus fuerit? Quæ etiam maior excogitari poteſt negligentia, quam abſcondere alta humo Dei talenta & dona? Quam maiorem poteſt quis ignauiam incurrere vel amentiam potius quam dormire, ſtertere, nugari, & otiari in medijs hoſtibus? Iſti omnes grauiſsime reprehenduntur in ſacris litteris. Prouerbiorum 1. Vſquequo piger dormis? Otium vt ait Chryſoſtomus, radix fuit & initium noſtrorum malorum, quod præuidens Deus Optimus Maximus, præcepit quidem ipſi protoparenti noſtro Adamo vt operaretur, atque etiam cu-

Magna eſt otioſitas negligere ſalutẽ noſtram.

Prouer. 1.

D ſtodiret paradiſum. Nam dices tu certe, vtquid indigebat paradiſus cuſtodia aliqua? iuſsit profecto hac ratione Deus, vt protoparens noſter Adamus operaretur, atque etiam otioſitatem ipſam malorum omnium radicem & eſcam fugeret & declinaret. Si namque ipſe ab omni prorſus negotio liber atque etiam immunis extitiſſet, repente profecto & è veſtigio propter exuberans & nimium atque redundans otium, in varios & craſsiſsimos errores prolapſus eſſet quemadmodum & reuera prolapſus turpiſsime fuit.

D. Chryſ. ſuper Gen. hom. 14.

Geneſ. 2.

Quid hic ſtatis tota die otioſi? Verecunda ſane reprehenſio præſertim ei cui vna dumtaxat ſuppetebat hora diei ad laborandum: ſunt igitur digni maxima & grauiſsima reprehenſione

Senes ſint diligẽtes.

ſenes otioſi, quibus tam exiguum ſupereſt ad laborandum E
tempus, & tamen nolunt ire ad Domini vineam vt poſsint
ſe in ea laudabiliter & glorioſe exercere. Quod ſi otioſi digni
ſunt reprehenſione, quid de his dicemus qui perperam operantur?
Matt. 7. *Similitu.* Si omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur,
& in ignem mittetur, quid dicetur de arbore malum fructum
producente? Non ſint igitur ſenes ſegnes, ſiquidem cum
videmus albeſcere ſegetes, dicimus adeſſe iam metendi tempus,
ſic profecto cum videmus hominem aliquem caneſcere, dicere
Cani indices mortis *Simile.* *Senes aliqui repueraſcunt.* poſſumus inſtare iam mortem vt eius vitam demetat. Non erit F
igitur quod queraris Deum te non ſubmonuiſſe, ſiquidem etiã
naturam ipſam experiris te commonefacientem. Iam velum al-
bum bone vir, ſupra caput tuũ mors ipſa exulit aduerſaria tua,
quaſi ſupra arcem tuam, cane igitur receptui. Si enim videres ſe-
nem aliquem quaſi repueraſcentem, ſibi cunabula parare, nonne
diceres commodius quidem fore vt ſibi tumulum ſterneret?

Frater Lu. Gra. *Mercedẽ non expectet in futura vita qui in hac nõ laborat* *Voca operarios, & redde illis mercedem.* Hoc eſt voca non ſter-
tentes aut vagantes, & vitam omnem in otio & voluptati-
bus tranſigentes, ſed operarios, hoc eſt in vinea Domini ſtre-
nue laborantes. Quando igitur fideles operarij in vnum conue- G
nient vt mercedem labore ſuo partam accipiant, qua fronte
iniquitatis operarij mercedem cum illis pariter exigent? Me-
rito ibi cum vnoquoque eorum fidelis procurator ad hunc
modum expoſtulare poterit. Amice quid à me exigis quod
non meruiſti? Quid metere vis quod non ſeminaſti? Laboraſti
quidem in via iniquitatis & perditionis, laboraſti in operibus
luti & lateris, in obſequio Pharaonis hoc eſt Diaboli, mundi,
Sap. 5. *Exod. 1.* cupiditatumque tuarum. Hi Domini tui, hi dij tui, ad ipſos er-
go non ad me confuge vt laborum tuorum tibi mercedem red-
dant. Sic enim ſcriptum legis, in tempore tribulationis ſuæ di- H
cent, ſurge, libera nos. Hierem. 2. vbi ſunt dij tui quos feciſti
tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. Dij tui
fuerunt venter tuus, caro tua, pecunia tua voluptas tua, & cæ-
tera quæ ſupra me dilexiſti, ad iſtos ergo Deos tuos confuge.
Quid ergo magis præpoſterum quam in alterius caſtris militare,
& ab altero aduerſus quem inimica arma tuliſti ſtipendium pe-
tere? Expergiſcimini quæſo fratres, quæ enim ſeminauerit
homo, hæc & metet. Non enim video quonam modo hæc
duo ſimul cohæreant, ad æternam vitam aſpirare, & per viam
mortis ingredi: mercedem à deo exigere, & in vinea Diaboli
operari. Quiſquis enim efficaciter optat finem, ea quoque ad-
iumenta

A iumenta quibus ad illum peruenitur non detrectat. Qui vult ad Indos pergere, laborẽ nauigãdi non recuſat: qui a morbo graui ſanari deſiderat, medicamenta non reſpuit. Neque vero eſt cur tales ſibi fidant, qui ſalutis lauacro, cæteriſq; redẽptionis noſtrę beneficijs abuſi ſunt, & talenta credita in ſudario repoſuerunt.

Simile. Hic laberemus ſi volumus in altera vita præmium referre:

Voca operarios. Mandauit quidẽ Dominus procuratori ordinate diſponi operarios vt eis mercedem ſolueret: ſed in hoc mundo videas pleraque inordinata & indigeſta. Ad quod ſignificandum ingenioſus quidam pictor depinxit arborem, cuius fructus erãt
B omnia bona & mala huius mundi, in hanc arborem conſcenderat cæca quædam mulier quæ virga decutiebat arboris fructus, ſub arbore vero erant homines & beſtiæ: excidebant autem ex arbore regiæ coronæ, & interdum ſuper capita tyrannorum cadebant, item infulæ pontificiæ, quæ aliquando ſuper hypocritas cadebant: item virgæ prætoriæ, quæ nonnunquam ſuper beſtias cadebant: item diuitiæ, quæ ſupra auaros ſæpe cadebant, ſæpe vero ſupra prodigos. Vera igitur diſtributio in cælo erit, vbi reddetur vnicuiq; ſecundum opera ſua.

In mundo multa præpoſtera.

Deus in ſuo iudicio dat vnicuiq; quod ſuum eſt.

Hi nouiſſimi vna hora fecerũt. Aduerte quod inuidus inquit Abu
C lẽ. nõ dolet de ſuo incommodo & mercede minima, ſed inuidet mercedi alterius. Hi enim nõ dixerũt, nobis parũ dediſti, ſed iſtis dediſti multũ, & feciſti eos pares. Inuidia videtur habere ſedẽ in oculis. Dicitur ergo, *an oculus tuus nequã eſt.* Vt enim vocamus per uerſam linguã doloſum aliquẽ hominẽ, etſi lingua ex ſe mala nõ ſit, ita inuidi oculos malos & nequã appellamus, quãuis ex ſe boni ſint oculi. *Erũt nouiſſimi primi & primi nouiſſimi.* Cũ dicit erũt primi nouiſsimi, deprime teipſum, quãuis ſis quaſi alter Ioãnes Baptiſta, aut Petrus Apoſ. clar' virtutib'. Tũ dicẽdo erũt nouiſsimi primi, tolle deſperationẽ omnẽ, quãuis quaſi Pilat' aliquis fue
D ris aut Iudas. Quare nullus quãuis optimus ſit, negligens eſſe debet. & nullus deſperet ac diffidat quãuis maximus peccator fuerit. Et certe qui in medijs armis verſantur, non quod aliquid ſiniſtrum & aduerſum obtingat, animis ſtatim cadunt, imo certe curant diligenter vt recuperent amiſſa in perniciem ſuorum aduerſariorũ: quod ſi euincunt, curant quantum eſt in ſe ne illud amittant quod multo ſudore ſibi pepererunt. Sciens ergo Chriſtus quod multo labore etiã quæ amiſſa ſunt recuperantur, negligentia autẽ & ignauia etiã quod partum eſt perit ſæpe, mouẽdo vtroſq; dicit, erũt nouiſsimi primi, & primi nouiſsimi, debemus ergo omnes peruigiles eſſe iuxta illud ſapientis, beatus homo qui ſemper eſt pauidus. Non debent contemnere qui citius vo-

Abulen. in Matth.

Inuidi quales ſint.

Simile.

Ferus in Matthæ.

Boni ne ſint negligentes.

Mali non deſperent.

Simile.

Negligentia in virtute mala.

cati ſunt, eos qui tardius veniunt, quia potens eſt Deus efficere E
Prou. 28. vt & perdita recuperent, quamuis ſero veniant & ita præmium
Autor. conſequantur non minus quam qui venerunt citius. Inter opera rios quidem terrenos non poteſt quis tam diligens eſſe, qui veniens veſperi tantum laboret quantum is qui per totum diem deſudauit: at vero in vinea ſpiritu ali breui tempore multum la-
Diſsimile borari poteſt, & quod amiſſum eſt, facile recuperari.

Circa vndecimam vero exij. Si bene aduertiſti, in omni hora exit hic pater familias ad conducendos operarios in vineam.
In omni ætate nos vocat De⁹ ad pœnitentiam. Vnde Deus in omni ætate nos ad ſe vocat, vt inde colligas quantum ſalutem noſtram deſideret, qui tam crebro monet. Si ita ardenter ſanctus ille Moyſes populi ſalutem deſiderabat, vt diceret, aut parce populo huic, aut dele me de libro vitæ, quanto auidior erit ſalutis noſtræ Deus, qui & ardentior eſt in amore? Ex F
Exod. 32. ijs igitur intelliges inſtitutũ Dei circa ſalutem noſtrã, ſic pariter auiditas ſalutis cuiuſq;, ex medijs quib⁹ vtitur deprehẽdi poteſt.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO SECVNDA.

G

Inæſtimabile tempus nobis à deo conceditur, vt in eius vinea laboremus.

SIMILE *eſt regnum cælorum homini patriſamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam ſuam.* Matt. 20. Præſens quidem vita nobis ad negotiandum ſalutem noſtram conceſſa eſt, quam tamen nos potius occupamus in vitijs. Vnaquæq; res eo magis diligenda eſt, quo pluris eſſe cognoſcitur. Præſtat quippe æſtimationem H rei ipſius cognita virtus, quæ tunc apparet amabilis cum primæ innititur veritati, & quęſtu ſuo poſſeſſores ſuos facit locupletes eſſe in cælo. Hinc indulti temporis prætioſitas commẽdatur: quãta autem ſit quis corde percipere, quiſue humana valet reſecare facundia? Illam nouerunt optime qui ea carent. Omnem ſiquidem mundi ſubſtantiam, honores prælationum, ſeculi pompam, corporis voluptates, & quidquid ſub cælo creatum eſt delectabile atque iucundum, pro vnius diei ſpatio ſi poſſent, voluntarie commutarent. In ipſo ſiquidem temporis curſu breuiſsimo, iuſtitiam placarent diuinam, lętificarent angelos, horrendam damnationis æternæ euitarent ſentẽtiam,

Lan. Iuſt. lib. de vi. Soli. c. 10.

Tẽpus in æſtimabile

& procul

A & procul dubio ad ipiſcerentur regna cęlorũ. Hi ſunt quibus miſericordia iam fecit occaſum, qui irreuocabiliter in laqueum miſeriarum deſcenderunt, vbi nullus eſt ordo, ſed horror ſempiternus inhabitat. Iſtis plane deeſt tempus ad merendum, ita vt nec per ſe ipſos ſibi, nec ab alijs vllum refrigerationis poſsint captare ſuffragium. Et merito illis nullus locus veniæ datur ad præſens, quippe qui oblatum dum adhuc viuerent, percipere noluerunt. Neglexerunt ſibi prærogatam gratiam, nec vt bene agerent intelligere voluerunt, neq; vltimi temporis neceſsitatem præ-

Tẽpore iã amiſſo, ei⁹ vtilitatẽ cognoſce-mus.

Iob. 10.

Pſal. 35.

B uidere curarunt: ſe quippe dederunt voluptatibus, carnis curæ in deſiderijs, concupieruntq; præſentis vitæ pernicioſa ſolatia ac ſi nunquam eſſent morituri. Illis contigit quod per beatũ Iob dicitur, tenẽt tympanum & cytharã & gaudent ad ſonitum organi, ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcẽdunt. Hoc autem vnde illis acciderit, intulit dicens, qui dixerunt Deo, recede à nobis, ſcientiam viarũ tuarum nolumus. ô qualem fecerunt commutationem, videlicet vt exultarẽt in modico tempore, & æterno cruciarentur ſupplicio! Quis illorum valeat conſi-

Iob. 21.

Aeterna pro tempo ralibus cõmutare ex trema dementia eſt.

C derare iacturam? duplicia enim receperunt de manu Domini pro vniuerſis iniquitatibus ſuis, damni pœna torquentur, & ſenſus.

Amiſerũt namq; Deum & cęli delicias, angelorum conſortiũ, merita electorum, agni nuptias, beatã reſurrectionẽ, immortalitatis ſtolam, & beatam vitã, in his potiſsimum damni conſiſtit pęna. Illis autem addita eſt ſocietas dæmonum, horrẽdus ipſorũ aſpectus, ardor inextinguibilis ignis, ſtridor dẽtiũ, palpabiles te-

Mali quo tã lem redigantur.

D nebræ, interiores lachrymæ, improperiorum vociferatio, intolerabilis ſitis, ſulphureus fætor, cõſcientiæ vermis, carcer abyſsi, euadendi deſperatio, & interminabilis diuinæ viſionis carentia, quæ dolores ſupereminet vniuerſos. Iſta autem ſi ſaperent & intelligerent, quibus adhuc bene operandi prærogatum eſt tempus, impenſa gratia, & dilata ſententia, equidem ſi nouiſsima ſua præuiderent, non ſic inutiliter viuerent, voluptati ſe darent, proſtituerent vitijs, indulgerẽt corpori, diabolo obtemperarent, facultates quærerent, mundiq; pereuntem concupiſcerent gloriam. Verum quoniam futura non præcauerunt mala, & præſentibus inhærent bonis, cum eiſdem ſimul pereunt, pariterq; deficiunt, sic filij hominum facti ſtulti, iudicantes non recte, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, malumq; dicẽtes bonum, & bonum malum. Heu quam mortalium eſt iſta plangenda conditio, deteſtanda cæcitas, infelicitas fugienda. Abutuntur vti-

Matt. 13. Inferni tormenta.

Cæci ſunt mali in hac vita.

que peruerſi homines naturalibus bonis, gratuita dona diſ- E
pergunt; & veniæ tempus otioſe conuerſando conſumunt. O ſi agnoſcerent quanti æſtimandum ſit, quod ſine conſideratione amittunt.

Mali quãto in errore viuãt.

Tẽpus pretioſiſsimũ.

Cæterum quid prætioſius tempore? Quid quæſo illo fructuoſius? quid charius? Quid excellentius? Quid ve amabilius? Sed proh dolor, pene ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius poſsidetur! Nullum temporis momentum præteris, in quo merita non valeant cumulari æterna. Cætera quæ habemus in mundo, à nobis alie- F
na ſunt, tempus autem proprie noſtrum eſt, ſi tamen illo vtimur ad ſalutem. Illud ſiquidem diuina nobis clementia contulit ad plangendum errata, ad pœnitentiam faciendam, ad promerendam indulgentiam, ad virtutes acquirendas, & virtutes exercendas, ad multiplicanda merita, ad vendicandam gratiam, ad inferni ſupplicia euadenda, & ad æternam gloriam conſequendam. At vero quam rari ſunt qui veraciter agnoſcant iſta, atque labentis temporis breuitatem, fructuoſa ſemper exercitatione diſpenſent! labitur inquam, & momentanea adeo defectione diſcurrit, vt nunquam in eo præſens in- G
uenias, præteritum autem reperies & futurum. Mira plane res eſt hæc, & prudenti conſideratione dignisſima, quo ordine vitæ noſtræ præteritum tempus elabitur: quod autem præſens eſſe creditur, ſic infatigabili labitur motu, vt in eo momentum aliquod nequeat eſſe præſens. Vtinam iſta intelligere vellent præſentis vitæ amatores, qui nunc ditari facultatibus, nunc eleuari honoribus, fauoribus longe lateque commendari deſiderant. Vt enim celebri memoria habeantur digni, in vrbe, in caſtris, in ædibus, in parietibus ponunt ſigna ſua, & minime aduertunt miſeri quod poſt paululum H
à conſpectu mortalium tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ, eorum memoria deleatur & fama.

Tẽpus ad quid nobis cõceſſũ ſit.

Tẽpus quã citiſsime auolet.

Mundi amatores quanto in errore verſentur.

Pſal. 1.

Magnæ eſt prudentiæ temporis opportunitate bene & laudabiliter vti, neque eam vnquam deſerere. Mater quidem Moyſi noluit filium ſuum in fluuium demittere, donec vidit Pharaonis filiam venientem ad lauandum ſe, vt ita audiens pueri vagitus, eiuſdem miſereretur, & nutrici eum traderet. Hic ſolum quamdiu viuimus datur facultas in Domini vinea laborandi, qui quidem contuetur nos vt noſtri miſereatur, & lachrymas exaudiat, atque è peccatorum fluctibus eripiat, nobis condonet, & tandem in cælo præmia largiatur laborum noſtrorum.

Tẽporis cõmoditatẽ nõ deſeramus.

Exod. 2.

A noſtrorum: non igitur tantam oblatam occaſionem reſpuamus. Tempus quod in Dei obſequio non expendis, non meretur nomen temporis, & vita quam pro Chriſto non impendas, non vita ſed potius mors appellanda eſt, Eam ob cauſam lib. 1. Reg. Scriptum legimus, Saulem duos annos regnaſſe, cum aſſerat in Actis D. Pau. eum ad quadrageſimum ſui regni annum vitam perduxiſſe. Nam cum ſolum duobus primis annis iuſtitiam & religionem coluerit, tempore illo tantummodo dicitur regnaſſe, quo diuinam legem ſeruauit, non autem illo, B quo ea contempta, ratio nil valebat, iuſtitia iacebat, mos patrius occiderat, imo nec tunc viuebat, ſed mortuus merito poterat appellari. Peccatum enim cum conſummatum fuerit, generat mortem, vt verbis vtar D. Iacobi. Id intuens animo D. Pau. aiebat, ſi ſecundum carnem vixeritis, moriemini, & D. Ioann. in Apo. nomen habes quod viuas, & mortuus es.

Contuetur Deus noſtros labores vt eoſ dē pramio afficiat: 1. Reg. 13. Acto. 13. Malorū vita non meretur nomē vitæ. Iacob. 1. Rom. 8. Apo. 3.

Quia in hac breui vita in Domini vinea laborare recuſamus, idcirco in alia ſempiternum inferni laborem ſuſtinebimus.

C

HAEC eſt vinea id eſt Eccleſia in quam Chriſtus conduxit operarios, & conuentione facta, miſit eos in illam. Deus obligat ſe nobis conuentione, nos autem nolumus ei obligari. Magna profecto miſericordia eius, & magna perfidia noſtra, ſiquidem potius eligimus obligari ſempiternis tormentis, vitio ſam ſectantes viam, quam deo mancipari qui nobis denarium diurnum pollicetur. Denarius autem eſt merces æterna, eſt palma victoriæ, & corona vitæ quam repromiſit Deus diligentibus ſe. Si ſcirent homines inferni denarium quem Dæ- D mon pollicetur laborantibus in ſua vinea, quales ſunt ij qui ſe totos vitijs permittunt, non equidem ita effrænate peccarēt Nil mihi videtur ait grauis quidā doctor, tam efficax ad auocandos animos ab iſtis caducis, quam cogitatio inferni. Quare mecum quæſo ſic attentiſsime cogitate, ſi mille annorum vltio intentaretur, deberent omnes ſane horreſcere: nam qui in hac vita aliquot horarum ſpatio acerbius torquentur, miſerrimi exiſtimantur, at vero mille annis ignibus tradi cruciandum, quanto eſt acerbius? Multo vero magis ſi decem aut centum millibus annorum hæc pæna eſſet duratura. Quod tamen ſpatium breuiſsimum videretur & tantum momentaneum, ſi dictum prius eſſet & conuentum tot annorum millibus

Mali quā ſint caci. Iſido. clarius Ora. 12. tom. 1. Simile.

eſſe in igne commorandum, quot arenæ minutula grana in hoc E
Inferni templo concluderentur. Rurſus hoc etiam tantum ſpatium (quæ
atrocia enim ſecula arenam illam exhaurirent, ſi milleſimo quoq; anno
tormenta. dumtaxat granulum vnum auferretur?) pro nihilo putaretur, ſi
in hanc pœnam ea commutaretur, qua tenerentur in ignem
damnati tot annorum millibus in eo eſſe, quantus arenæ nu-
merus in hoc toto quod inter cælum & terram interiacet ſpa
Conſidera- tio, comprehendi poſſet. Et tamen contemplatione æternitatis
tiones ſa- (heu horrendam rerum faciem!) hoc etiam tam pene infinitum
lutares ad tempus, pro re gratiſsima optaretur, & centies ac millies etiam F
inferni repetitum, modo finis aliquis tandem aliquando inciperet
æternitatē apparere. Nam ſine vllo vnquam fine quempiam eſſe torquen-
intelligen- dum, hoc vero vltra omnes deſperationis terminos fertur.
dam. Quid enim grauius quam ſemper velle quod nunquam erit, &
Dānatorū ſemper nolle quod nunquam non erit? In æternum peccator
quāta erit non aſſequetur quod vult, & quod non vult, nihilominus in æter
miſeria. num cogetur pati.

Similitu. Quemadmodum clara fulmina liquant aurum, argentum
Fulminis & æs, non combuſtis ſacculis in quibus hæc reconduntur: fer-
cōditio. rum in capſula cerea conterunt, ne confuſo quidem ſigno ce- G
Pli. lib. 2. ræ vt ait Plinius, dura denique frangunt, mollia intacta re-
Nat. hiſ. linquunt, ita vis ſupremi iudicis in extremo examine, quæ
erit ſicut fulgur exiens ab Oriente, & parens vſque in occi-
Mat. 24. dentem, confundet malos & ſuperbos, non tamen lædet bo-
Iacob. 4. nos atque humiles. Vnde D. Iacobus ait, quod Deus ſuper-
1. Petr. 5. bis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Et vt fulmina, pin-
Altera ſi- nacula & faſtigia in acumen tendentia, pyramides in flammæ
militudo. formam deſinentes, & altas atque natura munitas rupes pe-
Dignita- tunt & deijciunt, ſic acerbiſsimæ ærumnæ iuſto Dei iudicio
tes huma- excitatę, eos feriunt & frangunt, qui inanem mundi glo- H
na pericu riam, incertas opes & in caſu ſitas adepti, in excelſa digni-
loſa. tate conſtituti, alios contemnunt, & ſeipſos vane ferunt in
Iſa. 66. ſublime, de quibus ait Iſa. Vermis eorum non morietur, &
Mar. 9. ignis eorum non extinguetur. Et apud D. Mar. ait Chriſtus, bo-
num eſt tibi debilem introire in vitam, quam duas manus ha-
bentem ire in gehennam, ignem inextinguibilem, vbi ver-
mis eorū non morietur, & ignis non extinguetur. Id intuens ani
mo diuinus pſaltes deſcribens miſerabilem impiorum exitum
Iſa. 66. canebat, ſicut oues in inferno poſiti, mors depaſcet eos, &
dominabuntur eorum iuſti in matutino, & auxilium eorum
veteraſcet in inferno à gloria eorum. Vbi impios quidem in

inferno

A inferno cruciatos cum ouibus comparat, non ad animi manſuetudinem & vitæ innocentiam, quam non habuerunt, ſed ad ignauam eorum imbecillitatem ſignificandam, qua nec effugere nec depellere ſupplicia vnquam poterunt. Paſtor qui tales paſcit oues, crudeliſsimus eſt, nempe mors æterna, & ſupplicium quod nunquam finietur. *Mali quomodo in inferno cruciabuntur.*

Super illa verba beati Iob cap. 5. In vaſtitate & fame ridebis, ait Grego. tunc quippe reprobi vaſtitatem famemq; paſſuri ſunt cum damnati in extremo iudicio ab æterni panis viſione ſeparantur. Scriptum namque eſt, tollatur impius ne videat gloriam Dei. Et per ſemetipſum dominus dicit, ego ſum panis viuus qui de cælo deſcendi. Simul ergo eos vaſtitas, famesq; cruciat, qui non ſolum foris tormenta ſentiunt, ſed intus etiam inediæ peſte moriuntur: vaſtat igitur gehenna quia concremat, fames interficit, quia ſuam illi faciem redemptor abſcondit, bene namq; retributionem interius exteriusque recipiunt, quia & cogitando miſeri & operãdo deliquerũt. Vndè benè per Pſal. dicitur, pones eos vt clibanũ ignis in tẽpore vultus tui, dñs in ira ſua cõturbabit eos & deuorabit ignis. Quod enim ab igne deuoratur, ab exteriori parte accenditur. Clibanus vero interius inflammatur. *D. Grego. lib. 6. Mo. c. 20. Eſa. 26 Ioan. 6. Inferni tormenta. Pſal. 20. Simile.*

B

C Item ſuper illa verba cap. 10. Vbi vmbra mortis, & nullo ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat, ait idem doctor, ſicut mors exterior ab anima diuidit carnem, ita mors interior à Deo ſeparat animam. Vmbra ergo mortis eſt obſcuritas viſionis, quia dãnatus quiſq; cum æterno igne ſuccenditur, ab interno lumine tenebratur: natura vero ignis eſt vt ex ſe ipſo & lucem exhibeat & concremationem. Sed tranſactorum vltrix illa flamma vitiorum, concremationem habet, & lumen non habet. Hinc eſt enim quod reprobis veritas dicit, ligate ei manus & pedes, & mittite eum in tenebras exteriores. Si itaque ignis, qui reprobos cruciat, lumen habere potuiſſet, is qui repellitur nequaquam mitti in tenebras diceretur. Hinc etiam Pſalm. ait, ſuper eos cecidit ignis, non viderunt ſolem, vt foris dolor combuſtionis cruciet, & intus pœna cæcitatis obſcuret, quatenus qui autori ſuo corde & corpore deliquerunt, ſimul corde & corpore puniantur. *Lib. 9. mora. c. 46. Simile. Ignis inferni tenebroſus. Matt. 22. Pſal. 57.*

D

Sed quid prodeſt iſta prænoſſe, ſi non contingat euadere? tota ergo intentione curandum eſt vt cum vocationis tempus accipimus, benè viuendi ſtudio, malorum vltricia tormenta fugiamus. Hinc quippe per Salomonem dicitur. Quodcumq; poteſt manus tua facere, inſtanter operare, quia neque opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erit apud inferos quo tu properas. Hinc *D. Greg. lib. 9. Mo. c. 50. Eccl. ſ. 9. Iſa. 55.*

2. Cor. 6. Iſa. ait, quærite dominum dum inueniri poteſt. Hinc Paulus di- E
Gal. 6. cit, ecce nunc tempus acceptabile, ecce nūc dies ſalutis. Hinc rurſum ait, dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes.

Reddit Deus vnicuiq; ſecundum opera ſua.

REddit Deus malis iuxta malitiam eorum, quantum enim ſe glorificauerunt & in delicijs fuerunt, tantum illis datur tor-
Apoc. 18. mentorum, vt habetur in Apoc. Cū bonis autem excedit Deus
Roma. 8. in præmio, præmiando eos vltra condignū, ſiquidem vt ait Apo. non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriā F
Beatitudo quanta ſit. quæ reuelabitur in nobis: ſi enim ſemel tantum in cælo videret anima Deum excederet præmium laborem, vt intelligas quantum excedat gloria labores pro ea ſuſceptos, quam cum ſemel quis ingreſſus fuerit in cælo, in ea permanebit. Cuilibet enim
Luc. 29. Dei ſeruo dicitur, ſiue plurimum ſiue parum lucratus ſit, intra
Matt. 55. in gaudium domini tui; Quaſi dicat, etſi totam gloriam non exhaurias, tu tamen intra in eam, & ea fruere in ſempiternum, de qua vnuſquiſq; accipiet pro ratione laborum ſuorum. De omni
Luc. 21. bus quidem dicitur quod habet Lucas, præcinget ſe & tranſiens miniſtrabit illis, Sed quomodo miniſtrabit ille cui ſeruire reg- G
Danie. 7. nare eſt? ille cui millia millium miniſtrabant, vt habetur in Daniele? Tranſiens quidem miniſtrabit, & tranſibit & pertranſibit omnia deſideria, & omnes affectus noſtros vltra quam deſi-
Luc. 6. derare poſsimus: ibi adimplebitur quod ait Chriſtus, menſuram bonam, confertam &c. Non dicemus iam cum Apoſt. audiui ar-
1. Cor. 12. cana Dei, quæ non licet homini loqui, ſed dicemus cum regina
3. Reg. 10. Sabba, maior eſt gloria tua, quam rumor quem audiui. Item ſan
Roma. 8. cti dicent, cum difficultate videbamur credere quod non ſint condignæ paſsiones huius ſeculi &c. Donec hiſce oculis con-
1. Cor. 15. templati ſumus. Iam non per ſpeculum videmus, ſed apertè & H euidenter, atq; probauimus quod media pars nobis nuntiata nō
Figura. fuit. Mutabilitas quidem erit ſub pedibus noſtris, cum mortale hoc induerit immortalitatem. Vehementer mirata eſt regina Sabba cum vidit ordinem miniſtrantium, & habitacula ſeruo-
Ioan. 14. rum, & familiam vniuerſam, ſingulaq; æſtimauit pro eorum dignitate: ita erit in cælo, iuxta illud quod Chriſtus ait, in domo
Rom. 8. patris mei manſiones multæ ſunt. Quod ſi Paulus etſi tantum laboraſſet, tamen dicebat quod non ſunt condignæ paſsiones, quid tu dices, qui nihil pro acquirenda gloria laboras in Chri-
Luc. 24. ſti vinea? Inueniſti ne forſan aliam viam quam Chriſtus inuenerit ingrediendi in cælum, de quo dicitur quod oportuit pa-

ti

A ti Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam? Vide quantum laboraret Apoſ. qui dicebat, ſupra modum grauati ſumus, & ſupra virtutem, ita vt tæderet nos viuere, ſed tamen labores alleuabat cum conſideraret præmium, dicens, non ſunt condignæ paſsiones huius ſeculi. Nullus autẽ vt dicit Thomas, melius id dicere poterat quam Paulus, qui vtrumque deguſtauerat, laborauit enim plurimum, & præterea raptus eſt vſque ad tertium cælum vbi vidit arcana Dei.

2. Cor. 1.

D. Thom.

1. Cor. 12.

Non legimus in euangelio hodierno quod his operarijs de cibo & potu prouideretur, ſed tantum habetur quod poſt occaſum ſolis ſolutus fuit eis denarius, vt intelligamus quod interdum Deus permittat ſuos minus circa neceſſaria redundare, vt omnia ſimul ſuppeditentur in occaſu ſolis ideſt in futura vita: malis interdum redundanter temporalia ſuggerit, cum in alia vita iã non habeant quæ poſsideant. Et quãuis dicat in Euangelio, quod erunt nouiſsimi primi, & primi nouiſsimi, non id ita intelligẽdum eſt quod his qui plus laborauerunt, plus etiam non reddatur, ſiquidem illud verum eſt, reddes vnicuique iuxta opera ſua: ſed fieri quidem poteſt quodquis minore tempore C pluſquam alius laboret, & vehementiori quidem ſpiritu, vndè etiam fiet vt tantum iſte recipiat, quantum alter, & plus interdum. Vndè Hier. ait quod Deus non inclinatur propter verborum multitudinem, ſed propter eorundem deuotionem. Et ita plus valebunt quinq; Pſalmi attente & deuotè recitati, quam totum pſalterium ſi indeuotè dicatur. Hinc Greg. ait, non reſpicit Deus quantum, ſed ex quanto, vt conſtat apud Lucam de duobus viduæ minutis. Qui currens procedit, interdum etiam perniitioſius cadit, quam qui gradatim progreditur. Vndè quando virtutis ſemitam tenemus, debemus circunſpectè incedere ſem- D per Deum cõplectentes. Hinc Dauid ait, impulſus, euerſus ſum vt caderem, & dominus ſuſcepit me: fortitudo mea & laus mea dominus. Et ita ſerui Dei & viri perfecti qui currunt diuinam ſemitam, curant ſibi ſemper Deum habere comitem & adhærentem, ne de ipſis dici poſſit, erunt nouiſsimi primi, & primi nouiſſimi. Quod in Saule & Dauide aperte oſtẽſum eſt. Vnde Anna Samuelis mater ait, dominus pauperem facit & ditat, humiliat & ſubleuat, ſuſcitans de puluere egenũ, & de ſtercore erigens pauperem, vt ſedeat cum principibus & ſolium gloriæ teneat. Vide igitur quod cum Saul diues eſſet & Dauid pauper, nihilominus tamen omnia commutata ſunt, exigentibus id demeritis Saul, & meritis ipſius Dauidis.

B

In futura vita Deus ſuis redundanter omnia ſuppeditat.

Roma. 2.

D. Hie. & habetur de conſ. diſ. 5 c. non mediocriter.

D. Grego.

Luc. 21.

Simile.

Pſa. 117.

Circunſpecte viuamus.

1. Reg. 11.

Mutabilitas huius vitæ.

Vide-

Videtur quidem quod in eo quod dicitur, erunt nouiſsimi pri E
mi, imitatur Deus mūdi leges & mores, in quibus videmus quod
equites ipſi qui vitam ducunt otioſam, delicate comedant, cum
interim paſtores & agricolæ qui tantopere laborant, & pondus
portant diei & æſtus, ieiunent quæ alij comedunt, ita vt dicere
Virgi. poſſe videantur illud Virgilianum, ſic vos non vobis &c. Et cū
Rom.2. ipſi tantopere laborent, tamen à mundo contemnuntur. Verum
1.Cor.3. tamen non ita ſe gerit Deus, ſed vt ait Paul. reddit vnicuiq; iux-
2.Cor.9. ta opera ſua. Item alibi ait, qui parce ſeminat, parce & metet, & F
qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vi-
Deo toto affectu in ſeruiamus tam æternam. Qui enim ſero venerunt, tam obnixe laborarunt,
vt vna hora ſuperauerint vel ſaltem æquauerint aliorum labo-
res. Fere fit vt qui ætate tenera cæperunt Deo ſeruire, poſtmo-
dum ita frigide procedant, vt alij ſerius venientes, maiori adhi-
bito conatu, multis eos interuallis poſt ſe relinquant, de quibus
Pſal,15. ait propheta, Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, poſtea acce
lerauerunt, ſicut contigit ſancto latroni, & multis alijs in hac
vita.

G

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO TERTIA.

Regnum cæli cur comparetur rebus terrenis.

Simile eſt regnum cælorum homini Patri F*amilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam ſuam.* Matth.20. Comparatur regnum cælorum rebus terrenis, quoniam ex
his in cognitionem creatoris deuenire poſſumus. Quanquā enim H
animi noſtri quandiu in corporibus verſantur, longè abſunt à
clara diuini numinis cognitione, quod eorum acies ſit caligine
quadam circumfuſa, Deus autem ſit infinitus & immenſus, poſ
ſunt tamen ex creatarum rerum conſideratione ad ipſius creato
Pſal.91. ris cognitionem deuenire. Id intelligens diuinus Pſaltes concine
bat, quam magnificata ſunt opera tua domine, nimis profundæ
factæ ſunt cogitationes tuæ: vir inſipiens non cognoſcet, & ſtul-
tus non intelliget hæc.

Prou.8. Idquod nos habemus in Prouer. dictum à Sapientia in mundi
conſtitutione, ludens in orbe terrarum, poteſt verti ex Hebræo,
delicians in vniuerſi conſonantia. Eſt enim mundi machina mu-
ſica quædam & admirabilis conſonantia, Deum ipſum ſuo modo
prædi-

A prædicans & laudanſ, ſicut Orpheus, Pythagoras, Plato, & multi alij philoſophi dixerunt. Quemadmodum ſi è lóginquo citharam audias, ex multis varijſque neruis compoſitam, acutis, grauibus, & circumflexis, qui omnes pariter conſonẽt, & diſtinctos interuallis ſonos ſuos, meloſque conficiant, intelligis planè illic vnum eſſe peritum pulſatorem, qui fidium voces ex arte muſicæ ad harmoniæ concentum miſceat & æqualiter temperet, tametſi illum minimè intuearis, ſic ex concordia, & conſona mũdi vbiq; diſpoſitione, vbi nec inferiora contra ſuperiora, neque infima B aduerſus ſublimia eriguntur & inſurgunt, ſed omnia vnum ordinem admirabilem ſeruant, confeſtim ad vnum Deum omniũ recurris, omnia hæc ſua virtute mouentem, diuinæque ſapientiæ ſplendore illuſtrantem. Ille quidem rerum vniuerſitatem vt lyram tenens, copulat cæleſtia cum aëreis, & aërea cum terrenis, vniuerſa cum ſingulis coaptans & coagmentans, & ita mundi cõcentum, ordinem & harmoniam congruenter abſoluit: ipſe eſt qui omnia mouet, cum ipſe quidem immobilis perſeueret. Eius nutu cælum micantibus aſtris refulget, & circulorum ſuorum ordinem conſeruat, ingens oceanus terribilibus fluctibus criſpa- C tur & intumeſcit, ſed intra legitimos fines motus ſuos coërcet & continet, terra varijs ſtirpibus comata frondeſcit, diffunditque herbeſcentem viriditatem, quæ nixa fibris ſtirpium ſenſim adoleſcit, & omnia tandem elementa interſe diſtantia cohærent, diuinamq; virtutem ſuo modo oſtendunt. Tota mundi machina eſt veluti ciuitas quædam, ſui regis magnitudinem & excellentiam declarans. Vt enim viſa ciuitate ex multis varijſque hominibus conſtante, magnatibus & plebeijs, opibus affluentibus, & inopia laborãtibus, adoleſcẽtia floridis, & ſenectute decrepitis, vbi omnes tametſi interſe diuerſi, in magna concordia degant, D rectaque diſciplina contineantur, ſtatim iudicas eſſe eius principem iuſtum, potentem, & ſapientia præſtantem, quanquam illũ non videas: ſic conſiderata mundi mole, eiusque rerum inter ſe diſtantium cõcordia & ſerie, totiusque vniuerſitatis coaptitudine, fieri non poteſt quin aliquo modo concipias animo eſſe ſummum quendam harum rerum creatorem & conſeruatorẽ. Nec ſolum ex cognitione magni mundi, ſed etiam parui, hoc eſt hominis, qui à philoſophis microcoſmos, ideſt paruus mundus appellatur, in cognitionem & admirabilem Dei ſcientiam perueni mus. Vndè Dauid Deum alloquens canebat, mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me, ac ſi diceret, ex cognitione mei aſcendi domine in admirabilem ſcientiam tui: ideo Deus non ſolum nos

mittit

Creatura nos manu ducunt in cognitionẽ creatoris.

Reſplẽdet diuina Sapientia in creaturis.

Mirabilis Deus in creaturis ſuis.

Simile.

Iuſtitia & æquitas principis in reipub. gubernatione dignoſcuntur.

Homo paruus mundus.

Pſal. 138.

mittit ad aliarum creaturarum cognitionem & conſideratio- E
Matt. 6. nem, vt quando ait, conſiderate volatilia cæli & lilia agri, ſed
Luc. 12. ad conſiderationem noſtri cum dicit, præuaricatores redite
Iſa. 46. ad cor, & cum nos hodie ad vineam hoc eſt ad nos ipſos ire iubet, vt à cognitione noſtræ fragilitatis, ad cognitionem Dei virtutis aſcendamus.

Poſtquam diuinus vates fuit diuino amore incenſus, & alta Dei arcana animo proſpexit, redibat ad contemplationem globorum cæleſtium, & intuens ſolem, lunam, & reliqua aſtra, diuini numinis perpetua monimenta, contemplabatur ſingularem Dei erga homines amorem, qui illis tam eximia opera F condidiſſet, & memor tanti effectoris aiebat, Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam & ſtellas, quæ tu creaſti. Quid eſt homo, quod memor es eius? & in fine pſalm. diuino quodam amore abſorptus, has voces emittebat, domine, dominus noſter, quam admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! Intuere quemadmodum à creatoris contemplatione, ad creaturas contemplandas reuertitur, vt ab illis ad illum redeat cuius amore flagraret. Cum animus ſe à corporis obſequio ſeiungit, voluptatemque veluti peſtiferam G labem honeſtatis reſpuit, ſeque Dei amore incendit, ipſum cælum, terram, mare, rerumque omnium naturam intuetur, & quæ vnde generata, quo recurrant, quando & quomodo peritura, quid fluxum & mortale, quid ſtabile & æternum contemplatur, in hoc conſpectu & cogitatione, & rerum magnificentia, Deus immortalis, quanto gaudio afficitur? Quanta fortitudine delicias mundi perituras contemnit, & ea quæ inſipientes mortales expetenda exiſtimant, pro nihilo putat, & ad cæleſtia & immortalia ardenti charitate inflammatus rapitur? Vndè Apoſto. ait, inuiſibilia Dei à creatura mundi per H ea quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur: acſi diceret, per Dei effectus, reſque ab eo creatas, ſenſibus expoſitas, intelliguntur eius inuiſibilia à creatura mundi, hoc eſt à conſtitutione mundi, ex quo conditus eſt mundus. Ea enim eſt rerum à Deo creatarum pulchritudo & diſpoſitio, vt nemo ſit tanta barbarie & immanitate affectus, qui earum excellentem ordinem & admirabilem ſpeciem ſentiens, non poſsit eximium earum effectorem contemplari, & à ſenſu exteriore ad interiorem intelligentiam diuinæ Sapientiæ & potentiæ, & bonitatis perduci. Plato in Timæo vnum eſſe principem, & originem rerum ſenſit & docuit, cuius maieſtatem tantam eſſe aſſeruit,

Pſal. 8.

Creaturæ nos ad Dei cognitionẽ ducunt.

Deum plurimi facimus ex cognitione creaturarum.

Rom. 1.

Relucet Deus in ſuis creaturis.

A ſeruit, vt nec poſſet lingua explicari, nec animo compre- *Plato in*
hendi. *Timae.*

Spes præmij nos animare debet vt vehementius in vinea domini laboremus.

CVM infideles non nouerint præmium promiſſum laborantibus in vinea, & eius mandata ſeruātibus, inde eſt quod nos irrideāt. Noſtra igitur ſpes nititur promiſsis Chriſti, rerum illarum inuiſibilium, iuxta illud Pau. qui confugimus ad te-
B nendam propoſitam ſpem, quam ſicut anchoram habemus ani
mæ tutam ac firmam, & incedentem vſque ad interiora velami *Heb.6.*
nis. Dicit anchoram, nam ſicut anchora ſub aquam abſcon- *Simile.*
dita eſt, & ibi nauis adhæret & in ea fidit, ſic ſpes noſtra eſt po-
ſita in rebus illis inuiſibilibus. Et ideo nos irrident, ſed ipſi
erunt potius confuſi, & dicent cum erunt in inferno, illud Sa- *In domino*
pien. Hi ſunt quos aliquando habuimus in deriſum, & in ſimi- *ſperemus.*
litudinem improperij, nos inſenſati vitam illorum æſtimaba-
mus inſaniam, & finem eorum ſine honore, ecce quomodo
computati ſunt inter filios Dei, & ſors illorum inter ſanctos.
C Quare fratres mei vt monet Pau. ſobriè, iuſtè, & piè viuamus *Sap.5.*
in hoc ſeculo, expectantes beatam ſpem, & aduentum gloriæ
magni Dei, & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Quamuis nobis Dei *Tit.2.*
mandata grauia videantur propter carnis infirmitatem, tamen
propter pręmij magnitudinem amabilia maximè fiunt. Oſeas *Oſea.10.*
ait, Ephrain vitula docta diligere trituram: triturare laborio- *Simile.*
ſum opus eſt, tamē quia bos triturās ſimul paſcitur paleis & gra
no, diligit illum laborem. Vndè Apoſ. ait quod in lege, ſcrip- *1.Cor.9.*
tum eſt, non alligabis os boui trituranti, nunquid de bobus cura
eſt Deo? Propter nos ergo dicit, quibus non deerit præmium la
D boris noſtri. Non eſt Deus iniuſtus vt obliuiſcatur laborum no-
ſtrorum ſicut ait Apoſ. ad Heb. ſed ampliſsimus eſt remunera- *Hebr.6.*
tor operariorum in vinea & eorum qui ſeruant eius mandata,
iuxta illud Pſal. in cuſtodiendis illis retributio multa. *Pſal.118.*

Hæc ſcilicet ſpes conſolata eſt me in humilitate mea, ait
Pſalm. ideſt in afflictione mea. Humilitas enim in ſcriptura in- *Pſa.11.*
terdum ſignificat afflictionem, iuxta illud Pſalm. humiliaſti nos *Pſal.34.*
in loco afflictionis. Et illud Deut. reſpexit dominus humilita- *Deu.26.*
tem noſtram, ideſt afflictionem & laborem. Spes ergo fortiſsimū
ſolatium eſt in omni afflictione iuſtorū. Mandauit Deus in Leui. *Leuit.20.*
vt paſſer qui pro emundatione leproſi immolabatur, in aquis vi
uis mactaretur: iſtæ aquæ viuæ ſunt quas Chriſtus promiſit Sa- *Ioann.4.*
maritanæ,

maritanæ. Sancti ergo in his viuis aquis delibantur, immolan- E
Rom.8. tur, & mactantur, propter hãc quippe ſpẽ futurorum bonorum
ſanguinem ſuum fundebant & mundabantur tali baptiſmate.
Tob.2. Vndè Pau. ait, ſpe ſalui facti ſumus. Hac nitebatur Tobias in cæcitate cum deriderent eum dicẽtes, vbi eſt ſpes tua, pro qua eleemoſynas & ſepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos dicens, nolite ita loqui, quoniã filij ſanctorum ſumus & vitam il-
Col.1. lam expectamus, quam Deus daturus eſt his qui fiduciam & ſpẽ nunquam auertunt ab eo, iuxta illud Apoſ. ſi permanetis in fide
fundati & ſtabiles, & immobiles à ſpe euangelij quod audiſtis. F
Iob.13. Hęc ſpes conſolabatur beatum Iob in ſuis laboribus cum dice-
Rom.15. ret, etiamſi me occiderit, ſperabo in eum, Hoc eſt quod ait Pau. per patientiam & cõſolationem ſcripturarum ſpem habeamus.
Pſal. 93. Vndè Dauid dicebat hoc conſiderans, ſecundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificaue-
Can. 2. runt animam meam. Et ſponſa videbatur iam frui rebus quas ſperabat, cum diceret, ſub vmbra illius quem deſiderauerã, ſedi & fructus eius dulcis gutturi meo.

Simile. Si ad incerta premia obtinenda ita homines laborãt, quid tantopere ſegnes ſunt tantis propoſitis certiſsimis præmijs in vinea G
Simile. domini laborantibus? An non miles vt tandem dux vel anteſignanus euadat, valentiſsime ſegerit, & in varia pericula conijcit,
Deo ſeruiamus cuius præmia ſunt certiſsima cum tamen interdum nullum fructum, ſed ſola vulnera reportet? An non multi varias ſubeunt tempeſtates, donec tandẽ optatiſsimum portum contingant? nonne multi bona ſua conſumunt in aula regia, vt tandem regis auram captent & beneuolentiam? Sæpe tamen nihil proficiunt. Sed non ſic inanes redeũt,
Simile. qui in domini vinea laborant.

Quod videamus diuitem aliquem aut infirmum otiantem, nó
Laboremus in hac vita vt in alia remuneremur. curamus, nec quod feſto die pauperem etiam videamus feriatũ, H
etſi ſanitate fruentem: attamen quod pauper & ſanus profeſtis diebus otietur, præſertimq; ſi filios & coniugem habeat, & ampliſsima laborandi ſe offerat occaſio, id vero turpiſsimum eſt. Quod angeli in cælo & beati qui locupletiſsimi ſunt, non laborent, cum iam habeant redundanter ſibi omnia, mirum non eſt.
Otiari pauperes dũ cõmoditas adeſt laborãdi, turpe eſt. Itẽ quod dãnati in inferno, quibus nulla eſt meritoriè operandi occaſio, & quibus nihil boni prodeſt, otioſi ſint, non eſt mirum, ſiquidem iam tempus laborandi in vinea domini auolauit, vt habetur Ioann. 9. & ſolum adeſt tempus in ſempiternum patiendi, at vero quod nos pauperes otiemur, deteſtabile eſt: tales vero ſumus omnes quãdiu viuimus in præſenti vita, etſi maxime diuites

ſimus,

A ſimus; iuxta illud Apo. dicis quod diues ſum & locupletatus, & *Apoc. 3.*
nullius egeo, & neſcis quia tu es miſer, & miſerabilis, & pau-
per, & cæcus, & nudus. Quare frater vt Paul. monet, ſolicite *2. Tim. 2.*
cõſidera te ipſum probabilẽ exhibere Deo operarium inconfu-
ſibilem. Et alibi idem ait, audiuimus enim inter vos quoſdam *2. Theſ. 3.*
ambulare inquietè, nil operantes, ſed curioſe agentes: & addit,
vos autem fratres nolite deficere benefacientes. Videns igitur *Vocat nos*
Deus miſeriam noſtram, nos inuitat ſæpe ad laborandum in vi- *Deus om-*
nea in omni ætate & tempore, atque etiam præmium proponit *ni ætate*
B quo animari ſolemus videlicet denarium ſignificantem beatitu- *& tẽpore.*
dinem ſempiternam. Vndè intelligas diuinam bonitatem & li-
beralitatem, qui non ſolum ea nobis dat quibus negotiari poſſi
mus, ſed etiam præmium ampliſſimum largitur, etſi ſimus eius *1. Pet. 2.*
captiui pretioſiſſimo ſanguine redẽpti qui omnia ei debemus, *Diſsimile.*
nihilominus tamen noſtrum laborem compenſat. Quotuſquiſq;
obſecro reperitur dominus, qui ita cũ captiuo ſuo ſe gerit? Quod
autem eius ſerui ſimus, illud apertiſsimè docet per prophetam
Amos dicens, nunquid non filij Aethiopum vos mihi eſtis dicit *Amos. 9.*
dominus? Nec vero ſolum nobis labores compenſat, ſed etiam
C cũ omnia bona opera noſtra ſua ſint, ſingulis reddit pro cuiuſq;
operibus. Quæ cum ita ſint, quis obſecro tam deſes erit qui non
in eius vinea laboret?

Non eſt autem nobis dubitandum de celſitudine præmij nobis
dandi, etſi labores noſtri exigui ſint momenti. Siquidem vt annu *Simile.*
lus cupreus pretioſiſſimo adamante ornatus ſummi valoris eſt,
non ob cuprum, ſed ob gemmam inæſtimabilẽ cupro ipſi inclu-
ſam: ſic bona opera noſtra vitam æternam merentur, non quod *Opera in*
noſtra ſunt, quia ſic vt cuprum ſunt parui pretij, ſed quia ſũt in *gratia fa-*
gratia, & inſignita ſunt tanquam inæſtimabili adamãte merito *cta, quanti*
D mortis & paſſionis Chriſti, cui per gratiam adhæremus, qui no- *ſunt meri*
bis ob miſericordiam ſuam, bona opera in gratia facientibus, *ti.*
denarium vitæ æternæ promiſit. Vndè D. Pau. inquit, in reliquo *2. Ti. 4.*
repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Deus in illa
die iuſtus iudex, non ſolum autem mihi, ſed & his qui diligunt
aduentum eius. Præmium ſuorum operum hoc eſt vitam æter-
nam, appellat coronam iuſtitiæ, quod eam meruerit, & Deũ eſſe
eam ei daturum dicit, quod iuſtus ſit iudex. Illud eſt aduertendũ, *Reddet*
non dixiſſe quam dabit mihi dominus, ſed quam reddet mihi do *Deus cuiq;*
minus: reddere enim eſt quod debetur dare. Volẽs Chriſtus hãc *ſecundum*
oſtendere veritatem, ait apud Mat. filius hominis venturus eſt in *opera ſua.*
gloria patris ſui cum angelis ſuis, & tunc reddet vnicuiq; ſecũ- *Mat. 16.*

dum opera eius. Et ita in hodierno euangelio ait, voca operarios, & redde illis mercedem. Merces eſt id quod debetur ex merito. Aſpicis igitur exigi opera ad æternam ſalutem, per quæ illam conſequimur, non ex ipſorum operum in ſe dignitate, ſed ex illis cum fide, ſpe, & charitate coniunctis, per quæ ex Dei miſericordia ita nobiſcum paciſcentis, vitam æternam dicimur mereri. E

Fides cũ operibus ſocianda eſt.

Otium res pernicioſiſſima.

F

Seneca. *D. Aug. lib. 1. de Ci. Dei.* *Chryſo. in Gene.* *Cleomen. Plutar.*

OTium quidem vocat Seneca ſepulchrũ hominis, de quo ait ingenioſus poëta, otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus. Et D. Aug. otio inquit periit Roma, deleta Carthagine. Et Chryſo. otium omnem malitiam docet. Cum aliquando interrogaretur Cleomenes, vt narrat Plutarchus, cur Lacedæmonij cum Argiuos ſæpe vincerent, eos non delerent? Nolumus inquit, vt habeamus quę iuuenes noſtros exerceant: parabant ſæpe Argiui bellũ aduerſus Lacedæmonios, & erat bellum illud veluti cos, vbi iuuenes Lacedæmonij acuebantur & poliebãtur, ne turpi otio diffluentes fortitudinem amitterent, ſeq; vitijs coinquinarẽt. Quẽadmodum fax immota torpet, & paulatim extinguitur, mota autem & agitata, reſtituit flammam, ſic vita otioſa extinguit ſenſim virtutem, ſed labore excitata, eam accendit. Ideo dicitur in libro Iob, homo naſcitur ad laborem. Et Eccleſiaſticus, multam inquit malitiam docuit otioſitas. Eam ob cauſam ait D. Paul. Tu vero vigila, in omnibus labora. Et alibi, vnuſquiſque propriam mercedẽ accipiet, ſecundum ſuum laborem. Aiunt iureconſulti hæreditatem acquiri cum ſuo onere: cum autem verè Chriſtiani ſint hæredes Dei, cohæredes autẽ Chriſti, vt ait Apoſ. oportet vt hunc ſimilem hæreditatem cum onere & labore conſequantur. Si nos dederimus ſomno & otio, erimus à Dęmone decepti: nam cum dormirent homines, vt verbis vtar Euangelij, venit inimicus, & ſuperſeminauit zizania. Et ita Chriſtus in hodierno euãgelio otium damnat, dicens, quid hic ſtatis tota die otioſi? Et paulo poſt, voca operarios ad mercedem: non otioſi ad mercedem vocantur, ſed qui laborauerũt, vocãtur à labore ad requiẽ, à paupertate ad diuitias, à calamitatibus ad voluptates ſempiternas. Itaq; beati mortui qui in domino moriuntur: amodo enim iam dicit ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. Cum dormiret Tobias, cecidit ſuper eius oculos immunditia ex nido hirundinum, quæ illum obcæcauit; ita dormientibus nobis ſomno

Simile. G

Iob. 5. *Eccle. 33.* *2. Tim. 4.* *1. Cor. 3.* *Regu. iur.* *Rom. 8.* H

Mat. 13.

Præmium operarijs datur.

Apo. 14.

Tob. 2.

A ño otij & ignauiæ, ex nido cordis exeunt cogitationes nefariæ & peſtilentes, quæ obcæcant intellectum: otium eſt ſentina omniũ malorum, ait D. Ber. *D. Bern.*

Cum Rex Dauid deberet ad bellum procedere, domi otioſus remanſit, & in illo otio adulterium & homicidium commiſit. Vide quam periculoſum ſit otioſum eſſe. Equus ille alatus, quem veteres poetæ & inſignes philoſophi ex ſanguine Meduſæ, quã Perſeus interemit, natum eſſe fictis hiſtorijs memoriæ prodiderunt. Meduſa illa mortalibus pernicioſa, turpe otium eſt, *2. Reg. 11.* *Otium deteſtabile.*
B equus alatus fama eſt, & nominis celebritas & amplitudo, quæ ex morte peſtilentis otij, ex cęde illius deteſtandi monſtri nomine Meduſæ ſignificati abſque dubio naſcitur: interfice otium; & orietur fama. Ideo aiebat Euripides laborem eſſe patrem famæ: & Heſiodus, virtutem per labores incedere aſſerebat. Hæc eſt fama illa, virtutiſque ſplendor & claritas, de qua ait in pro. Salomon, Melius eſt bonum nomen, quam diuitiæ multæ. Et Caſsio. laborem quippe non refugit, qui virtutis gloriam concupiſcit. Occide igitur turpe otium, & nominis celebritatem conſequeris, qui inſtar effuſi odoriferi vnguenti, odo- *Eurip.* *Heſiodus.* *Prou. 20.* *Caſsio. epiſ. 24.*
C rem longius emittet. Quemadmodum vt globus ferreus extendatur, vt ex eo magna fiat lamina, antea oportet mitti in ignem atq; in incude malleo contundi, ſic vt fama propagetur longius, neceſſe eſt vt igne laboris confletur, & moleſtiarum ignibus tundatur. *Simile.* *Fama labore paratur.*

Putamus ſat eſſe ſi peccata ſemel confiteamur, deindè viuimus otioſi, & in vtramq; aurem dormimus: at præſentiſsimũ periculum eſt nobis ex otio: otium enim aperit portas hoſti intra re cupienti. Ideo Pau. admonet, vt ſimus ſolicitudine non pigri, ſpiritu feruentes, domino ſeruientes, orationi inſtantes. Et alibi, ve- *Otiũ quãtũ incommodet.* *Rom. 12.* *Phi. 2.*
D ſtram ſalutem cum timore & tremore operamini. Et domini verbum eſt, prima opera fac, ideſt non otioſa, & ordinis infimi, ſed primi. Mundabis te igitur quotidie, dolens quotidiana crimina, ornabis te quotidie, & quotidie dona augere contendes. Reprehendebat quidem filiorum ſuorum negligentiam patriarcha Iacob, dicens, quare negligitis? audiui quidẽ quod triticũ venundetur in Aegypto, deſcendite, & emite vobis neceſſaria, vt poſsimus viuere, & non conſumamur inopia. Ionas fuit grauiter reprehenſus à nautis, quod tam ſæua impendente tempeſtate ſomno indulgeret. Chriſtus dominus reprehẽdit diſcipulos ſuos ꝙ non vigilarẽt, ſed potius dormirẽt orationis & paſsionis tẽpore. Siſara iacẽs, clauo trãsfixus eſt. Sãſon dormiẽs in gremio Da- *Apoc. 2.* *Gen. 42.* *Iona. 1.* *Matt. 26* *Iudi. 4.* *Iudi. 16.*

li'æ, vinctus eſt à Philiſtæis. Quia Abner negligens cuſtos erat E
ipſius Saulis, facile hunc dauid poterat occidere ſi voluiſſet: vn-
1.Re.26. dè & Dauid ipſum reprehendit ex ſũmitate montis, dicens, quare
non cuſtodis dominum tuum regem? Non eſt bonum hoc quod
2.Reg.4. feciſti. Isboſeth dormiens ſuper lectum, interfectus eſt. Attende
Mat.25. præterea quid propter negligentiam acciderit fatuis illis virgi-
Gen.2. nibus. In Geneſi habetur quod tulit dominus Deus hominem, &
poſuit eum in paradiſum voluptatis vt operaretur, & cuſtodi-
ret illum. Non vult Deus hominem eſſe otioſum, quia nouit quã-
Perſeuere- ti mali cauſa ſit otioſitas. Præcipit vt paradiſum cuſtodiat qui ſe F
mus in vir- ipſum neſciuit cuſtodire: vbi duo nobis præcipit, nẽpe vt nos ip-
tute. ſos diligenter excolamus, quandoquidem eius paradiſus ſumus,
& præterea vt diligenter cuſtodiamus quæ coluerimus. Quid
enim proderit diligenter excoluiſſe virtutibus animum, ſi parta
neſcias conſeruare præ deſidia & otio? Inter alia mala quæ pro-
Ezech.7. pheta ille Ezechiel recenſet de Sodoma, hoc vnum numerat, vi-
delicet otij abundantiam.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA. G

CONCIO QVARTA.

Regnum cælorum cur comparetur rebus creatis & temporalibus.

SImile eſt regnum cælorum homini Patri Familias, qui exijt pri-
mo mane conducere operarios in vineam ſuam. Matt.20. vt Gre-
Grego. ſu- gor. ait, idcirco regnum cælorum terrenis rebus ſimile
per euan. eſſe dicitur, vt per ea quæ animus nouit, ſurgat ad incognita quæ
Simile. non nouit. Sicut itinerantes in æſtate ſolent ex paruo aquæ
riuulo fontem petere, aſcẽdentes collem, & inuento, ſitim extin- H
guere, ita ex cognitione creaturarum aſcendere habes ad creato-
rem vbi anima ſatiatur, & inuenit omnium rerum affluentiam.
Simile. Conſpicilia ſeu ocularia non deſeruiunt vt homo ſeipſum velut
in ſpeculo videat, ſed vt alias res contempletur. Pari modo crea-
turæ factæ non ſunt vt homo in ipſis ſeipſum intueatur aut glo-
rietur, ſed vt Deum aſpiciat creatorem, & eum diligat.

Deus etſi ſit vbique eſt tamen incomprehenſibilis, incircunſ-
Empedo. criptibilis, & infinitus. Vndè dicebat Empedocles, Deus eſt
ſphęra incomprehenſibilis, cuius centrum eſt vbique, circunfe-
Secundus. rentia nuſquam. Et alter philoſophus nomine Secundus,
Deum vocat celſitudinem inconceptibilem, inquiſitionem
incogi-

A incogitabilem. Nihilominus tamen ex rebus ab eo creatis, eius bonitatem cognoſcimus. Vndè etiam in hodierna parabola manifeſtatur Dei prouidentia & immenſa bonitas, liberalitas, & miſericordia, quæ cum ſit nobis inuiſibilis, ex viſibilium tamen contemplatione videtur, iuxta illud quod Apoſt. ait, inuiſibilia ipſius à creatura mundi per ea quæ facta ſunt intellecta cõſpiciuntur. Ac ſi diceret, Dei bonitas & ſapientia, & ſimilia intellecta, ex ipſius effectis à mūdi creatione conſpiciuntur. Ex rerum enim creatarum equidem conſideratione, ad creatoris cognitionem tanquam à riuis ad fontem peruenire poterimus. Hinc effectum eſt vt quidam eorum qui quondam ſapientes vocabantur, ſpeculū hoc quoddam rerum inuiſibilium, quidam earum librum, alij vero vtrumque appellarent. Nam Triſmegiſtus has voces emiſit, tota mundi conſpiratio, & rerum pulcherrimus ordo, contemplandi Deum ſuggerit materiam. Eſt enim natura velut liber vnus diuinitate plenus, ſpeculumque diuinorum. Id oſtendit grauiter & ſapienter Athanaſius in oratione quam habuit aduerſus idola. Et magnus Baſilius inquit, vniuerſa hæc mundi moles perinde eſt ac liber literis exaratus palam conteſtans atque prædicans Dei gloriam, illiusque auguſtiſsimam maieſtatem. Et D. Auguſtinus, duo inquit ſunt quæ in Dei cognitionem nos adducunt, ſcriptura ſcilicet & creatura. Item alibi ait, ipſe ſpecies creaturarum, voces ſunt quædā creatorem laudantium.

Rom. 1.

Simile.

B

Triſmegi. in. 3. pa. mand.

Simile.

D. Atha.

D. Baſil. hom. 11. in Exa.

C

D. Aug. in pſa. 34. in pſa. 26.

Cum beatus Antonius eremita à cætu hominum frequentiaq; tanquam in portum ſe in ſolitudinem recepiſſet interrogatus à quodam viro docto, qui fieri poterat vt in eremo ſine libris vitam degeret? reſpondit vt refert in Hiſt. Eccle. Niceph. librum ſuum mundum eſſe & rerum creatarum naturā, vbi quādo erat opus Dei oracula legebat: ibi enim Dei ſapientiā, potentiā & virtutem admirabatur. Terra odoratis floribus cooperta, pulchritudo opacarum atq; feracium plantarum, metalla, flumina, fontes ſcaturientes, & pecorum varietas, & vt de cælo loquamur, ſol quaſi in media fere regione, luna quæ in infimo cælo radijs ſolis incenſa conuertitur, cæteraque aſtra tam fixa quā vagantia, quæ circulos ſuos conficiunt celeritate & conſtantia mirabili, omnia hæc quid aliud ſunt, quam diuitiæ ſapientiæ & potentiæ, & bonitatis ſpeculum nitens, & liber quidam literis aureis exaratus? Quis intuens cæleſtem ambitum & aſtrorum curſus, diuerſos illos quidem, ſed in diuerſitate illa ordinem ſuum æqualiter ſeruantes, non ſecum ratiocinetur eſſe ſapien-

Anto. Eremi. exemplum.

Nice. hiſ. Eccle.

D

Ex creaturis in creatoris cognitionē aſſurgimus.

Mirū plane videre concordiā elementorū cūtamē ſint contraria.

tiſsimum earum rerum conditorem & gubernatorem? Quis E
item aſpiciens quatuor elementa interſe contraria eſſe ita coaptata, vt harmoniam quandam conficiant, calida, frigida, ſicca & humida, non ſtatim cogitet & animo percipiat ſummam

Deus optima concordia conciliat elemẽta.

harum rerum creatoris & moderatoris vim & poteſtatem? Non enim pugnantia ex ipſa natura in vnum coaleſcerent, niſi Deus cui hæc obtemperant, infinita facultate & ſapientia præſtaret. Eos qui Dei inuiſibilia nolunt ex viſibilibus cognoſcere, vocat diuina ſcriptura in lib. Sapien. Vanos, vbi ad literam hæc

Sap. 13.

ſunt verba, vani ſunt omnes homines in quibus non ſubeſt F
ſcientia Dei, & de his quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum qui eſt. Et Paulo poſt, à magnitudine ſpeciei & creaturæ, cognoſcibiliter poterit creator horum videri. Et

Sapien. 13

alio in loco, & hoc quod continet omnia, ſcientiam habet vocis., ac ſi diceret, mundus continet vniuerſa, ſcit ſuo modo Deum laudibus extollere, omnes enim creaturæ ad diuini

Creaturæ laudant Deum.

Iſai. 5.

numinis cognitionem ducunt, & de eius laudibus haud quaquam conticeſcunt. Vndè Iſai. in illos inuehitur qui creaturarum conſiderationem contemnunt, ita dicens, væ qui opus Dei non reſpicitis, nec opera manuum eius conſideratis. Eam G
ob cauſam rerum naturam Deus admirabiliter conſtituit, huiusque vniuerſitatis machinam pulchrè conſtruxit, vt qui ſuapte natura erat inuiſibilis, poſſet ex operibus cognoſci. Sæpè quidem ex operibus cognoſcuntur artifices etiamſi oculis mi-

Phidias ſtatuari⁹.

nimè perſpiciantur. Id referunt de Phidia inſigni ſtatuario, quem imagines ſuæ ex commenſione, ſymmetria, & partium interſe proportione, etiam abſentem, & vultu incognitum repræſentabant. Ita quoque ſed multo excellentius abſque vlla comparatione, ex mundi conſtitutione, ordine, pulchritudine & conſonantia, eſt eius opifex & conditor intelligendus, ta- H
metſi intuitum noſtrum ſubterfugiat, nec poſſit corporis oculis ſpectari. Quid eſt mundus niſi congruens vndecumque diſ-

Ma. Tul. lib. 1. de na. Deorum.

libr. 2. de na. deo.

Lac. Fir.

poſitio & concentus inuiſibilia Dei oſtendens? Marc. Tul. Deus inquit eſt aliquis qui regit, qui gubernat, qui curſum aſtrorum, qui mutationes temporum, rerum viciſsitudines ordinesque conſeruat. Et alibi, quid inquit poteſt eſſe tam apertum tamq; perſpicuum, cum cælum ſuſpeximus, cæleſtiaque contemplati ſumus, quam eſſe aliquod numen præſtantiſsimæ mentis quo hæc regantur? Et Lactantius, nemo inquit tam rudis vnquam fuit tamque feris moribus, quin oculos ſuos in cælum tollens, aliquam Dei prudentiam intelligat ex ipſa rerum

magni-

A magnitudinē, motu, diſpoſitione, conſtantia, vtilitate & pulchritudine.

Negligentia & otieſitas deteſtabilis.

QVod Chriſtus dicit apud Lucam, negotiamini dum venio, *Luc.19.* ſignificat certum quoddam tempus eſſe præſcriptum & definitum ipſi negotiationi, quale eſt præſens vita, cum dicat, dum venio: quemadmodum enim certum quoddam nūdinis *Simile.* B præfinitur tempus, inquo qui volunt emere vel vendere, vendunt & emunt; ſic etiam nobis præſens vita conſtituta eſt ad *Præſens vita ad cælum negotiandum conceſſa.* merendum vel demerendum. O felix vitæ tempus, in quo ſine magno labore poſſumus vitam æternam obtinere! Si tantum tritici copiæ emendæ daretur in foro nobis tempus, vtiq; multi emerent, nunc autem in re maioris ponderis comparanda, videlicet ſalute æterna, deſides ſumus atque ignaui, cum *Simile.* tamen tantum nobis commoditatis & temporis in præſenti vita concedatur. Quod ſi tantam videris tritici copiam & vilitatem, vt argenteo vno viginti tritici modios emere poſſes, & *Simile.* C poſt octo dies tanta eſſet pœnuria, vt ſi centum pro ſingulis granis dares, inuentu eſſent difficillimi, ſtultum ſanè eſſet emptionem illam viliorem, tempore congruè non præuenire. Nunc ergo cum tam minimo pretio poſsimus nobis cæleſte regnum emere, ſtultum planè eſt id nolle præſtare. Hoc qui *In vtilitatē noſtrā nunc tēporis cōmoditate oblata vtamur.* dem ſignificauit Iſa. cum ait, venite & emite abſque auro & argento. Accipiter quidem velociter ſolet inuadere & violenter prædam ipſam, ita planè tu debes magnam diligentiam & velocitatem ad cæleſte regnum comparandum adhibere. Nam *Iſai.55.* regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Caue *Simile.* D ne ſi tardaueris & procraſtinaueris de die in diem, tibi contingat quod olim contigit leuitæ illi & vxori eius pro nimia *Luc.11.* *Iudi.19.* eius tarditate & procraſtinatione, vt ſcilicet nocte aduenien- te, hoſpitium non inuenias, aut ſi inueneris, erit quidem illud cū magno tuo incommodo & detrimento. Quare nitamur vt primo ſtatim mane ad domini vineam accedamus. *Conuerſionem non differamus.*

Non eſt hoc tempus cū ſomnolentia traducendū, opus eſt vigilandi dilecti, nam miles quoq; non dormit in lecto, ſed humi, piſcator nō dormiens piſcatur, ſed ſtans aliquando peragit noctē. *Similia.* *D.Chryſ. ad popu. hom.22.* Agricola omnem exhibet vigilantiam ne domini vinea lędatur. Et paſtor ſub dio ſtans, noctē conſummat gregem cuſtodiēs, ſicut Iacob dicebat, fui ardēs æſtu per diē, & gelu per noctē, & ſōnus *Gen.31.*

receſſerat ab oculis meis. Et quæ ipſius vigiliæ ratio ? ne vlla E
ouis feræ captiua fieret. Si vero tanta de irrationali pecore cura, quales eſſe decet de rationali anima ſolicitudinem gerentes?
Vigilemus in custodia animæ. Anima inquam omnium pretioſiſsima nec æquiualentem totũ pariter orbem habente, quæ ſimul nobiſcum reſurgit, pariterq; defenditur. & diuino tribunali ſimul aſsiſtit.

D. Amb. Quid quæſo vt ait D. Ambr. oportet te pro ſalute tua facere quando tot labores atqne adeo crucem ignominioſam Chriſtum pro te ſubire videas? Sed cur ô bone Ieſu aliena ſalus te tantopere ſolicitat, cum nos nulla eiuſdem cura tangat ? In cauſa certè F
Pſal. 9. eſt immenſa charitas & ſapientia tua. Tu enim ſolus laborem & dolorem conſideras. Tu ſolus humanæ ſalutis pondus atq; dignitatem intelligis: tu cernis gloriæ magnitudinem, tu pænarum gehennæ acerbitatem, quæ hominibus conſtitutæ ſunt, pleniſsime perſpicis: ideoque eximia charitas tua facit vt nos omni ratione à tantis malis ereptos, ad ſempiternæ fœlicitatis gloriam
Simile. perducas. Quemadmodum enim pius pater pro phrenetici filij ſalute anxius atque ſolicitus, varia vndecunque medicamenta conquirit, & quo magis filius ridet atq; delyrat, alijsq; delyrijs ſuis riſum incutit, hoc maiori cura atque dolore pius pater con- G
Compati videtur Deus præ tãta negligentia noſtra. ficitur : ita Chriſtus dominus ſeſe erga nos gerit qui phreneticorum more malorum noſtrorũ ignari, tota vita ſtertimus atque ridemus. Cum tamen pius hic pater pro ſalute noſtra procuranda nõ deſiſtat: quo vno argumento quantum ſit ſalutis noſtræ negotium perſpice, quod Dei filium flagellari, ſudare ac tot labores perpeti coegerit, quod nos tamen phreneticorũ
Simile. Magna proprietas cuiuſdam herbæ. more tantopere negligimus: Aiunt phyſici herbam quandam eſſe quam qui comedunt, ridentes moriuntur : quamquidem herbam nos miſeri comediſſe videmur, qui in media morte conſtituti, riſu atq; inani lætitia ſoluimur, quod quidem obſtinati animi non leue indicium eſt. H

Simile. Non damno vacationem à laboribus aliquando & honeſtã requiem : etenim aues aſpicimus cum labore & induſtria nidos conſtituere, eaſdem autem poſt fatigationem leuari laboribus ſui cauſa paſsim ac libere ſolutas opere volitare, & honeſto ac pio otio vti. Illud eſt otium deteſtandum quod alit delicias & flagitia, & labor ille amplectendus, qui famam parit immor-
Tẽpus cõmode diſtribuam⁹. talem, qui ob Chriſti gloriam ſumitur, quo ea conficiuntur quæ vigent memoria omnium ſeculorum. Vndè Diuus
1. Cor. 4. Paulus ait, laborauimus operantes manibus noſtris. Et ali-
1. Theſ. 2. bi, memores enim facti eſtis fratres, laboris noſtri & fatigationis

A tionis nocte & die: ob operātes permittebat Deus in lege veteri tot feſta vt ipſe laudaretur & homines requiem ſuis laboribus interponerēt. Optimi ſunt honeſti labores, ſed omnia debent ratione quadam omnium motionū moderatrice temperari, nam nimij & continui labores obſunt magis quam proſunt. Eſt interdum laboribus miſcenda quies, illiſq; interponenda honeſta quædam oblectatio. Nam ſi omnis lætitia denegetur naturæ, in nullaq; humanitatis iucunditate verſetur homo, nequaquam labores poterit ferre, ſed illis penitus obruetur. Non conſiſtit

Exerceamus nos moderate

Vitam tenere non cōſumamus.

B beata vita in ludo & ioco, ſed in virtutum actionibus, at quoniā perpetuum laborem ferre non poſſumus, ceſſatione opus eſt aliquādo. Non eſt ibi quidem viuendum vt ludas, hoc enim ſtultum eſt & puerile, ſed ludere aliquādo honeſte vt ſerias res gerere poſsis, fuit ſemper ſapientium virorum ſententia conceſſum. Hoc aſſeruit grauis ille Anacharſis, quem hac in re citat & ſequitur Ariſto. Hæc eſt D. Aug. Sententia in ſecūdo de Muſica, quem ſequitur D. Thomas. Harūdo non creſcit abſq; nodis, erigitur ſurſum geniculatim, & in nodo tantiſper quieſcit, & poſtea iterum ſurgit & ſurſum tendit. Genicula illa & internodia ſunt velu

Anacha.

Ariſt. 10. Ethi. Auguſt. 2. de Muſicâ.

C ti quietes & à laboribus ceſſationes, creſcens efficit nodum in quo quieſcit, deinde iterum ſurgit & laborat. Eodem modo nos oportet dare operam virtuti, & illud cum labore ad veram laudem directum iter dirigere. Sed vt illud tolerare poſsimus, debemus internodia quædam efficere, in quibus à laboribus interdum ceſſemus, & ſeruato decore quieſcamus. Sed ſumus ſtatim aſcenſuri & reuerſuri ad laborem, ne ſi fuerimus turpiori otio dediti, vincat voluptas rationem & falſis delicijs quæ celeriter decidunt & defloreſcunt, capiamur. Vt inculta terra gignit tribulos & ſentes, ſic homo otioſus impias gignit cogitationes & ſcelera

D. Thom. 22. q. 168

Simile.

Aſsiduo labori nō poſſumus ſemper eſſe intenti.

Simile.

D nefaria producit. Vult Deus ne vitam deſidia & inutili ſilentio tranſeamus, veluti pecora quæ natura terræ prona, ventriq; obedientia finxit. In labore dixit Deus Adamo, comedes omnibus diebus vitæ tuæ. Vt de Hier. ait, nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur. Et Plato, breues virtutis labores æterna voluptas ſequitur. Quo fit vt viri ſapientes laborent, etiam cum à labore ceſſare videntur. Notum eſt illud Scipionis Affricani, nūquam ſe minus otioſum eſſe, quam cum otioſus, nec minus ſolum, quam cum ſolus eſſet.

Otiū perniciosum.

Geneſ. 3.

D. Hier.

Plato. Sententia.

Scipio Affric.

Conuerſionem noſtram non differamus, & in omni ætate ad Dominum reuertamur, ſi vſquam aberrauimus.

IN omni quidem ætate illucet nobis Deus,& nos ad ſe vocat, E
vt bene poſsimus operari,nihilominus tamé meli' eſt vt primo
iã mane incipiamus in Dñi vinea laborare,iuxta illud Hie.Bonũ
Thre. 3. eſt viro ſi portauerit iugũ Dñi ab adoleſcentia ſua: ſi enim con-
ſuetudinem aliquam ducit in peccatis, cũ difficultate corrigitur,
Hier. 13. iuxta illud eiuſdem Prophetæ, ſi mutare poteſt Aethiops pellẽ
ſuam,aut pardus varietates ſuas,& vos poteritis bene facere,cũ
didiceritis malum. Curẽt igitur parentes diligenter dirigere fi-
lios per virtutis iter iam inde à teneris vnguiculis,cũ videãt non
Parentes iã inde à teneris vnguiculis liberos in virtute erudiant. ſolũ morte dignos faciẽtes mala,ſed etiam cõſentiẽtes, vt ait D. F
Paulus, ſuper quæ verba ait D. Aug. Quod illi etiã dicuntur con
ſentire,qui cum deberent corrigere,non tamen id faciũt. Vt au-
tẽ magnã hac in re diligentiam adhibeamus, illud nos cõmone
facere debet,quod cõſideremus videlicet quãtum Deus pro viri-
li ſua parte ad id expẽdat,& quantũ nos iuuet vt in eius vinea cõ
mode laborare valeamus,ſecundũ illud Hier. multo labore ſuda
Rom. 1. tum eſt,& non exiuit de ea rubigo eius,nec per ignem. Vnde cõ
D. Aug. queritur per Iſaiam dicens,laboraui ſuſtinens. Et alibi, in vacuũ
Hier. 24. laboraui, ſine cauſa , & vane fortitudinem meã conſumpſi. Et
Iſa. 1. rurſus per Hier. ait,laboraui rogans. Relinquimus quidẽ vineæ G
Iſa. 49. laborem quod plus diligamus creaturas quã creatorem. Quam
Hierc. 19 certe inſolentiam noſtram vult à nobis emendari Deus cum ait,
Eze. 4. ſume tibi laterem,& pone eum iuxta te,id eſt ſume cor tuum du
rũ,& pone illud iuxta te,non longe à te diſtet. Vnde videas quod
Simile. nos ipſi ſimus vinea Domini,nihilominus tamen nos ad vineam
mittit,vt ſignificet nos à nobis eſſe alienatos. Quando enim vi-
demus aliquem delyrare , ſubmonemus eum vt ad ſeſe reuer-
Luc. 15. tatur,ſicut fecit filius prodigus,qui in ſe reuerſus dixit , quanti
mercenarij,&c.

Simile. Quod autem differamus ire ad laborandum in vinea Domini H
vſq; ad ſenectutẽ,idẽ facere videmur quod is qui cũ multa cæci-
diſſet ligna,& faſcem iam ex his confeciſſet,vt illũ humeris ſuis
Pœnitẽtiã nõ procraſtinemus. imponeret,non poſſet tamen eum ſuſtinere, vel etiam humeris
imponere,& nihilominus plura adhuc cæderet ligna vt grauior
redderetur faſcis. Conqueritur Deus de huiuſmodi procraſti
Hiere. 7. natione per Hier. Cum ait,miſi ad vos omnes ſeruos meos Pro-
phetas per diem,& conſurgens diluculo & mittens, & nõ audie
runt me, nec inclinauerunt aures ſuas, ſed indurauerunt cerui-
cem ſuam. Non tamen debes deſperare ſi primo mane non acceſ
ſiſti ad vineam,ſed veniſti paulo ſerius, ſiquidem etiam puſillo
Similitu. tempore quod tibi ſupereſt,magna potes operari. Videas certe
quoſdam

A quoſdam qui alios habeant longe præeuntes, quos tamen muta
tis ad celeritatem iumētis non ſolū conſequuntur, verum etiam
longo poſtſe interuallo relinquunt. Sic tibi contingere poteſt. *Baruch.4*
Hoc ſane ſignificare voluit Abacuch Propheta cum ait, ſicut fuit
ſenſus veſter vt erraretis ab eo, ita decies tantum conuertentes
requiretis eum. Cōtuere Magdalenam, audi etiam Paulum dicē- *1.Cor. 15.*
tem, abundantius omnibus laboraui, quamuis ſero veniſſet. Et
Eccle. ait, ego nouiſſimus vigilaui & quaſi qui colligit acinos *Eccle. 33.*
poſt vindemiatores in benedictione & ipſe ſperaui, & quaſi qui
B vindemiat repleui torcular. Hoc videtur illud Sapien. Conſuma *Sap. 4.*
tus in breui compleuit tempora multa quare cum hæc videas,
non vereatis vt monet Eccl. vſq; ad mortem iuſtificari, quia mer *Eccle. 18.*
ces Dei manet in eternum.

Nihilominus tamen non differas tēpus conuerſionis tuæ & labo
ris in vinea Domini: perpauci enim reperiuntur qui in fine con
uertantur. Temeritas autem videtur in re tanti ponderis inſequi *Cōuerſionē differre periculoſum.*
pauciora dumtaxat exempla. Tales enim nolentes opportune
conuerti, interdum permittit Deus mori ſine pœnitentia, vt ſcri
bit Pau. ad Heb. Non enim afficit Deus iniuria hominē hac in re *Hebr. 12.*
C vt ſcilicet eius non recordetur in morte, qui memor eſſe Dei no
luit in vita, vt ait Auguſt. vnde ſolent tales corripi phreneſi, *D. Augu.*
vel alia repentina morte iuxta illud Eccleſiaſt. ne impie agas
multum, & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore non tuo. *Eccle. 7.*
Illi in ſuo tempore moriuntur qui in ſuo ſano iudicio moriun-
tur tāquā veri Chriſtiani. Et illi interdū nō moriūtur ſuo tēpore,
qui vel phrenetici moriūtur, vel impœnitētes. Vide igitur quid di
cat Eccl. memēto creatoris tui in diebus iuuētutis tuæ, antequā
veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquēt anni de quibus *Eccl. vlti.*
dicas, non mihi placent, antequam obtenebreſcat ſol, & luna,
D & ſtellæ, quando commouebuntur cuſtodes domus. Vide quo-
modo accidant hæc omnia in ſenectute, in qua ſunt tot labores *Senectus parū videtur opportuna ad pœnitētiam.*
vt homo etiam moleſtum ducat viuere: ſol obſcuratur cum iu-
dicium rationis deficit & repuera ſcunt. Commouebuntur cuſto
des domus, ſiquidem & oculi caligāt, & oſſa cōſumuntur. Cæ-
terū quamuis ſenes natura imbecilli corpore ſint, tamē feruido
ſpiritu eſſe debent, ſi quidē aſſidua virtutū cōſuetudo ipſos iā ha
biles & exprōptos reddere debuit. Quod vt Dauid cōſeruaret, di
cebat, vſq; ad ſenectā & ſeniū ne derelinquas me. ſtatua illa Nabu
chodonoſor pedes habet fictiles vſq; adeo duros, vt ſuſtētarēt to *Pſalm. 7.*
tā ſtatuā etiā pōderā & graue, in quo ſignificat q ſenectus ipſa iā cal
lū obduxerit ſiue in bono ſiue ī malo. Ora ſacerdotalis veſtimēti *Danie. 2.*
pulchrior

pulchrior ac cultior quam tota veſtis erat, quoniã finis vitæ quæ E
Exod.39. eſt ſenectus, ſplendidior inſtudioſis actionibus alijs ætatibus de
Senes vir bet eſſe. Quare ſicut virtus in ſenibus maxime ædificat, ita & è
tute præce contra vitia peſsima ſcandalizant. Vnde Daniel dixit duobus ſe-
teris polle nibus, quia egreſſa eſt iniquitas de Babylone à ſenioribus iudi-
re debent. cibus qui videbantur regere populum. Debet igitur virtus mo-
Dan.13. tum naturalem imitari qui velocior eſt in fine quam initio. Ve-
Senes vi- rum ſi reliquam ætatem ſenex in vitijs traduxerit, non deſerat
tioſi ad ſenectutem virtuti tradere & in Domino firmiter ſperare, conſi
Deum re derans premium quod dat Pater Familias etiam ſero venienti- F
uertantur bus, conſiderans etiam quid dicat Deus per Ezechiel. cap. 18. Et
Ezec. 18. tãdem vſq; ad extremum vitæ halitum & vltimam vocem, Deũ
Hebr.5. inuocet, ſic enim nos monet Chriſtus pendens in cruce, vt ait
Pau. Quod ſi dæmon inſurgat proponens ante oculos deſpera-
Iob. 20. tionem, & dicens illud Iob, Oſſa eius plena ſunt vitijs adoleſcen
tiæ ſuæ, & cum eo in puluere dormient. Item illud Hier. Sordes
Thre.1. eius in pedibus eius, id eſt in extremis vitæ ſuæ: reſpondeat cum
vulgo, vſq; ad extremam mortem ſemper eſt vita. Melius eſt ta-
men non differre conuerſionem vſq; ad illud tempus, ſed iam in
de incipere à primo rationis vſu.

G

Hiere.2. Primitias quidem ætatis noſtræ debemus Deo offerre, iuxta
illud Hier. ſanctus Iſrael, Domino primitiæ frugum eius. Hoc
Matt.6. etiam ſignificauit Chriſtus cum ait, primum quærite regnũ Dei.
Figura. Veluti Iephte primum quod ex domo illius occurriſſet, vo-
Iudicũ.11 uit Domino, cui occurrit filia, ſic tu debes primam actionem li-
beri arbitrij, quæ eſt veluti vnica ac primogenita filia ſua, Deo
offerre, primogeniti enim Domino offerebantur. Homo hanc
offerre debet Deo, & ſe ac ſua omnia in eum referre, vt poſsit
dicere; præueni in maturitate, & clamaui: quaſi dicat, ſimul atq;
Pſal.118. attigi rationis vſum, clamaui ad te, & tuam opem imploraui. H
Quod ſenes in ſenectute deſerant vitia, ait Auguſt. non videtur
D.Augu. magna laude dignum, quia parum habent voluntarij, ſi enim iu
uenes eſſent, fortaſſe nõ id facerent. Vnde videntur quodam mo
do fæces offerre vitæ ſuæ: quibus quadrat illud quod ait Deus
Mala.1. per Mala. Maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſculum,
id eſt floridam ætatem, & immolat debilem Domino, id eſt dif-
fert vſq; ad ſenectutem diuina obſequia. Pœnitentia debet fieri
celeriter & non differri vſq; ad ſenectutem vel mortem. Non
Num.12. enim eſt tutum ire per deſertum huiuſmundi ſine amaritudine
pœnitentiæ, in cuius figura quandiu permãſit Maria Soror Moy
ſi extra caſtra, non proceſſerunt filij Iſrael per deſertum.

DOMI-

A DOMINICA IN SEXAGESIMA.

CONCIO PRIMA.

CVM turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Ieſum, dixit per ſimilitudinem. Exijt qui ſeminat ſeminare ſemen ſuum. Luc. 8. Matth. 13. Marc. 4. Impletum eſt hodie, ait Doctor ille Seraphicus Eccleſiæ D. Bonauentura, illud Iſa. Fluent ad eum omnes gentes. *D. Bona. doctor Eccleſiæ ſup Luc.*
B Et illud Pſalm. omnes gentes ſeruient ei. Dixit autem omnes gētes, quia nulla extitit natio ex qua ad eum nō venirent, talis erat eius fama, prædicatio & vita ſanctiſsima. Cæterum quia doctrina eſſe debet ſecundum vtilitatem vel neceſsitatem audientium idcirco propoſuit in hac parabola quatuor differentias telluris ſiue audientium. ô genus humanum ait Ber. quam multa in te ſeminata ſunt, & quam lectiſsimum quidem ſemen, quamq; atrociſsimum erit ſupplicium ſi tale ſemen negligatur. Seminauit in te ſanctiſsima Trinitas Angelos, Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, Virgines. Seminauit ſiue miſit pater filium, quando exijt ſe- *Iſa. 2. Pſal. 71. D. Bern. Innumerabilia ſunt beneficia à deo humano generi conceſſa.*
C minare ſemen ſuum. Vide tu quantum profuit mundo tempus huius ſeminationis. Seminauit ſpiritum ſanctum in cordibus Apoſtolorum, cum apparuerunt Apoſtolis diſpertitæ linguæ tāquam ignis. Seminarunt in nobis angeli defenſiones ſuas & protectiones: Apoſtoli item quando in omnem terram exiuit ſonus eorum: tum martyres ſeminarunt ſuis illis animis inuictis & cōſtantibus. Præterea confeſſores, iuſtitiæ perpetuo rectam tenentes ſemitam, virgines item caſtitatem ipſam proſeminarunt. Patriarchæ deniq; initio exempla immortalia obedientiæ, vt Abraham, Iſaac. *Actor. 2. Pſal. 18.*

D *Hæc dicens clamabat, qui habet aures audiendi audiat.* Quid ais Domine Ieſu, an non aures habent omnes iſti qui te audiunt? certe ſi aures haberent, nequaquam Dominus ſigillatim diceret, qui habet aures audiendi audiat. Nequaquam Hierem. Propheta quereretur, cui loquar, aut quem conteſtabor vt audiat? ecce incircunciſæ ſunt aures eorum & audire non potuerūt. Qui ſunt autem qui incircunciſas aures habent? Illi nimirum qui ſine vllo delectu quæcunq; dicuntur audiunt: Quibus nil adeo quidem fœdum & turpe eſt, quod ab auditu ſuo reijciendum & amputandum curent, qui omnibus nugis, fabulis, mendacijs, detractionibus, aures ſemper paratas atq; patentes habent: ad diuinorum vero tractationem prorſus occluſas. Sanam quippe doctrinā non *Luc. Gra. Hiere. 6. Auditus non debet omni cōfabulationi patere. 2. Tim. 4*

ſuſtinent, ſed ad ſua deſideria coaceruant ſibi magiſtros prurien- E
tes auribus. Clamans hac voce non obſcure Dominus indicauit
Iſa. 50. non cuiuſuis eſſe idoneum ſe verbi Dei auditorem exhibere, niſi
Libenter eius qui cum Propheta dicere poteſt, Dominus Deus aperuit mi
audiamus hi aurem, ego autem nō contradico, retrorſum non abij. Hæc au
quæ ad ſa tem gratia fidelibus in baptiſmate data eſt, cum ſacerdos digi-
lutem per tos in aures inferens ait, Epheta, quod eſt adaperire.
tinent.
Vt videntes non videant, & audientes non intelligāt. Cur tu Domi
ne qui à deo veniſti Magiſter, obſcuris & implicitis verbis ita do- F
Ioann. 3. ces homines, vt nil intelligant, ieiuniq; à cōuiuio cæleſtis tuæ do
Quæſtio. ctrinæ diſcedāt? Vbi quæſo Domine ſunt magnifica illa vatū pro
Ioel. 2. miſſa? Filiæ ſiō lætamini in Domino Deo veſtro, qui dedit vobis
doctorē iuſtitiæ. Itē, & erūt oculi tui videntes præceptorē tuū, &
Iſa. 30. aures tuæ audiēt verbū poſt tergū monētis. Annō in hoc veniſſe
diceris in mūdū, vt ibi moneres eos qui in tenebris & in vmbra
mortis ſedēt? Quodq; admirationē auget, id facies nō ſub lege,
ſed ſub gratia, quādo iuxta Apoſ. nox præceſsit, dies autē appro
Luc. 1. pinquauit. Quādo ceſſauerūt vmbræ, quādo velū tēpli ſciſſum eſt
mediū, & Sācta Sāctorū detecta ſunt. In hac tanta luce meridiana
tenebras & nubila parabolarū obijcis oculis noſtris, per inde ac G
Rom. 13. ſi in lege & vmbris illis more Iudæorum verſaremur? Ad hoc di-
cendū ꝙ Deus reddit vnicuiq; ſiue præmiū ſiue ſuppliciū, pro eo
Reſpon. ac quiſq; ſe in vita gerit. Cū igitur iſti tā obſtinati eſſent in mali-
tia, & tā cæci & ſurdi in rebus honeſtis, ideo hoc ſtipēdium me
Obſtina- ruerūt, vt ſcilicet eis Deus terga verteret, ſicut obſtinato Pharao
tos quomo ni. Et ita modo ſe gerit cum his qui tales imitantur: ſi ergo ho-
do Deus die vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra.
tractet.
Vt videntes non videant. Quæres qua ratione hoc fieri poſſit, vt
idē homo & videat & nō videat, audiat & non audiat? Quæſo te
Exod. 7. frater, credis ne poſt hāc breuē & mortalē vitā, aliā ſupereſſe im H
Pſal. 94. mortalē, in qua bonis infinita & inenarrabilia pręmia propoſi-
Quæſtio. ta ſint, malis vero extrema & innumera ſupplicia cōſtituta? Cur
Reſpon. ergo qui iſta ſic credis, in iſtis ipſis criminibus tamdiu verſaris?
Quis enim inquit Iob, poterit guſtare, quod guſtatū affert mor
Iob. 6. tē? Quid quæſo hoc aliud eſt, quā videre & non videre, audire &
non audire, ſcire & non ſcire: Talē nobis perſonam ante conuer
ſionem ſuā exhibuit Apoſtolus, de quo ſcriptū eſt quod apertis
oculis nil videbat. Cui⁹ cæcitatē infælices iſti imitātur, qui aper
Act. 9. tis fidei oculis, ita viuūt ac ſi prorſus fidei luce deſtituti eſſent.
Cōtra hoc autē Iudas Apoſtolus clamat, vę his qui in viam Ba-
laā abierunt, qui inter cætera mala ſua, hoc etiam de ſe ipſe te-
ſtatur

A ſtatur, quod cadens apertos haberet oculos, videnſq; foueam, tā
mē ſponte ſua ruebat in illā. Talibus autē creditum fidei talentū *Iudæ epiſ.*
non in lucrū, ſed in ſcandalum eorum vitio cedit. Quare cum ex *Num. 22.*
hac vita decedent, damnationis ſuæ ſententiam ſecum afferent.

Et audientes non intelligant. Hāc punitionē merētur qui diuinam
audiūt prædicationē, & eā opere non cōplēt, hoc eſt vt audiāt &
nō audiāt, ſed ita audiāt, vt fructū nullum referāt. Sic ſolet Deus *Diuites*
punire eos quibus dedit multas diuitias & ſe ingratos Deo exhi- *auaros*
bēt, hoc eſt vt eas habeāt, & nō habeāt, ſed ita habeant vt his vti *quomodo*
B neſciant, ſed potius fame pereāt, & nudi incedant, neq; aqua etiā *Deus pu-*
ſe ipſos exaturare audeant, vel argenteum numū expendere, ſed *niat in*
potius in multis diuitijs contabeſcant quodammodo inopia. *vita.*

Semen eſt verbū Dei. Magna quidē eſt virtus verbi Dei. Si enim
in grano tritici aut mali medici tanta eſt virtus, vt illud tot pro- *Simile.*
ducat grana, hoc vero pulcherrimā arborē, quid putas faciet ver *Verbū Dei*
bū Dei in corde ſeminatum? Vide obſecro quid egerit verbū il- *quantam*
lud, venite poſt me, in corde Petri & Andreę, vt dereliquerint piſ *vim ha-*
cādi mun⁹ quo maxime capiebātur. Itē in corde Matthęi verbū il *beat.*
lud, ſequere mē, cū tamē tot negotiationibus implicaretur. Itē in *Matt. 4.*
C corde Pauli illud, quid me perſequeris? cū tamē eſſet ſpirās mina *Matt. 9.*
rū & cædis in diſcipulos Domini. Si ficus granū calci immixtum *Act. 9.*
cū cōditur aliquod ædificiū, tātā vim habet, vt tandē in arborem *Simile.*
erumpat, & vniuerſum ædificium diffindat, quid putas faciet ver
bum Dei in corde hominis ſeminatum?

Semen eſt verbū Dei. Quod vocet ſemē, inſinuat non ſufficere vt *Simile*
in aure tātū ſeminetur, niſi radicetur in corde: ſicut catapotia de
guſtata ſolū parū proſunt, niſi in vētriculū deſcēdant, ſic nec ver *Ioſue 10.*
bum Dei ſi cor non penetret. Mirabile ſane eſt quod tanta in
verbo inſit virtus. Mandauit olim Gedeon in Dei nomine ſoli, vt *3. Reg. 17*
D ſtaret, & ſtetit per diem immobilis. Mādauit Helias cælo ne plue
ret, & non pluit: & rurſus vt plueret, & pluit. Mandauit Moyſes *Exod. 17.*
Petræ vt aquam daret & ſtatim dedit, quod & bis accidit, vt con
ſtat Exod. 17. & Numer. 20. Si igitur in verbo ſerui tanta ineſt *Num. 20*
vis, quantam putas habebit vim verbum ab ipſomet Dei ore
prolatum? ſi regina Sabba dicebat Salomoni, eos beatos qui au- *3. Reg. 10*
dirēt verbum eius, quanto beatiores putas fore eos qui audiunt
verbum Dei & cuſtodiunt illud?

Venit Diabolus, & tollit verbū de corde eorū. Difficile eſt planę intel- *Pau. d. pa.*
lectu, volucres cæli eſſe dæmones, & quod edāt triticū ſeminātū *in Matt.*
nēpe doctrinam. Sed dicēdū quod edunt, quia eā inueniūt peſſūm
datam & deſpectā, atq; ita præualent cōtra eos qui eā contēnūt,

& viden-

Negligentibus audire verbum Dei quid accidet. *Gene. 40.* *Magna ſunt digni punitione qui negligenter audiunt verbum Dei.*

& videntur comedere quod alter deſpicit. Cæterum etiam metaphorice dicitur quod dæmon edat, quia conſeruat apud ſe hunc huius contemptum, vt de eo ſuo loco eum deferat & accuſet. Aduerte autem ſic quadrare commode quod contigit piſtori regis Pharaonis, qui ſomniauit quod aues cæli deſcendebant & comedebant eos cibos quos ipſe adferebat. Nam Ioſeph ait adeo eſſe exitioſum prognoſticum, vt breui ei eſſet vita adimenda ignominioſa morte, & ſepultura corpus carens, ab auibus deuorandum: eodem enim modo iudicium eſt damnationis adeo negligenter cuſtodire verbum Dei vt dæmon illud abripiat. E Aliud cecidit F ſecus viã, aliud ſupra Petrã, aliud inter ſpinas, nam Deus qui de duriſsimis & incultiſsimis, animos mitiſsimos ſæpe verbo reddit ſuo, non dubitat in omnes illud effundere, qui cum ſit prudentiſſimus eo modo animos hominum fecit, vt quotieſcumq; duritiem aut ſuauitatem induere vellẽt poſſent. Egregie quidem hoc in Paulo præſtitum eſt: idem etiam de latrone in cruce pendenti dici poteſt. Quid præterea, magis peruium itineribus omnium malarum cogitationum, Maria Magdalena? Illã tamen Deus terram fructificantem fecit. Quid Mattheo in Teloneo ſedente, ſpinoſius & incultius?

Autor. *Acto. 2.* *Luc. 22.* *Luc. 7.* *Matt. 9.*

Venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum. G Hæc fuit portio quæ cecidit ſecus viam, & aues cæli eam comederunt, quaſi dicat, multos perijſſe propter negligentiam ſuam. Figura nobis extitit huius rei ſomnium illud piſtoris regis, ſomniãtis quod aues comederent eos cibos quos confecerat arte piſtoria & in caniſtro adferebat, interpretatio autem ſomnij fuit quod tertia die ſuſpenderetur: ſic accidet negligentibus diuinum verbum & obſequium, atq; volentibus obliuiſci concionatoris verbum.

Negligentia pernicioſa. *Gene. 40.*

Et hi radices non habent. Multi audiendo doctrinã bonam & ſanctam ait Greg. conſtituunt eam ad exercitationem vocare atq; H referre, ſed mox inchoata derelinquunt. Sæpe enim contra culpas compungimur, & tamen poſt fletum ad eaſdem culpas redimus: ita enim Balaam contemplatus populum Iſrael, orabat dicens, moriatur anima mea morte iuſtorum, & fiant nouiſsima mea horum ſimilia. Sed mox vt hora compunctionis tranſijt, in auaritiæ nequitiã exarſit. Ferunt paludem eſſe quandam inter Trogloditas, quæ mutari ſingulis diebus ſexies conſueuerit, nũc dulcem, nunc amarum ſaporem induendo: ad eũdem plane modũ inconſtantes leueſq; homines non perſiſtũt in laudabiliter cæptis, ſed mutantur in horas: quæ nunc amãt, iam odio proſequuntur, & modo aiunt, modo negant, vt ille dicit.

D. Greg. hom. 4. in Euangel. *Num. 23.* *Autor.* *Simile.* *Mutabilitas humana.*

Et

A *Et hi radices non habent.* ô quam multi ſunt qui præclare inci-
piunt, & tamen parum perſeuerant: Quam ſæpe indicabat Pha *Exod.* 8.
rao ſe dimiſſurum populum Dei, & Saul ſe beneuolentiam cum *1.Re.*24.
Dauide initurum? Sane ſi rex Ioas perſeueraſſet in contenden- *4.Reg.*13
do arcu & extorquendo, longe plures reportaſſet victorias:

Quod autem in ſpinas cecidit. Curarum examina mentem ita
pungunt & lacerant, vt nil eam quod eas abigere poſsit, cogita *Solicitudo rerũ tẽporalium ĩpedit tractatũ verbi Dei.*
re ſinant; ita fit vt partim ſceleribus, partim aculeis curarum ſu
perfluarum mens noſtra oppreſſa, nullam habet quietem, et ſpi-
B ritualibus & terrenis rebus ſimul ſufficere nequeat, quod vide-
licet illam rerum conditor ſibi vni ſedem ac domicilium deſtina
uerit. Quare quod vni tantum hoſpiti excipiendo præpara-
tum fuit, duos ſimul capere non poteſt. Sic calceus qui pedi
vni, ſic manica quæ tegendæ manui, ſic vagina quæ vni tantum *Humana capacitas limitata.*
condendo gladio facta eſt, nec duos ſimul pedes, nec duas ma-
nus, nec duos intra ſe gladios capere poſſunt. Hanc autem eſſe
cordis noſtri naturam, aptiſsima ſimilitudine vates ſanctus ex- *Similia.*
preſsit cum ait, coanguſtatum eſt ſtratum, ita vt alter decidat, *Iſa.*28.
& pallium breue vtrumque operire non poteſt. Strati autem
C appellatione cor hominis intellexit, in quo vel Deus, vel mun *Cor hominis nõ admittit ſimul Deũ & mũdũ.*
dus, hoc eſt vel Dei vel mundi amor ſedem ſibi conſtituit, quod
idem anguſtum eſſe dicitur, quia vtrumque ſimul amorem ex
æquo capere non poteſt, quod cum ſempiternus ille generis hu
mani hoſtis intelligat, in hoc vnum neruos omnes intendit, vt
varijs nos ſeculi curis & cupiditatibus implicet.

Appellat Chriſtus per Matt. diuitias ipſas mendaces & fal-
laces. Si quidem fallaces ſunt quia nobiſcum diu permanere nõ
poſſunt: fallaces ſunt, quæ mentis noſtræ inopiam non expel-
lunt: ſolæ autem diuitiæ veræ ſunt, quæ nos virtutibus diui- *Matt.*13.
D tes faciunt. Cum acquiruntur diuitiæ, ait beatus Auguſtinus *D. Aug. de Sanc. Inno. ſer. 3. tom.* 10.
falſam lætitiam tribuunt, & cum perduntur, veram triſtitiam
derelinquunt. Quomodo ergo ſunt diuitiæ quibus creſcit ino-
pia? Vix legi ſpinæ poſſunt quin manum lædant, vnde & diuitię
vix comparari poſſunt & adquiri quin anima ipſa lædatur & af *Autor.*
ficiatur. Conſidera igitur diues quod bona quæ comparas, ſunt *Diuitiæ periculoſæ*
etiam inſtar eſcæ in hamo, & quemadmodum caſeus in muſci-
pula. Videas qua ratione te geras, ne fallaris aut pũgaris. Quem *Simile.*
admodum vt ait alius autor, ouis incedens inter ſpinas, in *Lud. Car.*
eiſdem partem aliquam ſuæ lanæ relinquit, ita qui vacat ni- *p.1.c.*64.
mium negotijs ſecularibus & diuitijs, perdit res ipſas ſpiri- *Simile*
tuales. Spina quidem dolorem infert cum infigitur, cum etiam

inſixa manet, & denique multo vehementius cum extrahitur: E
Autor. ad eundem plane modum diuitiæ ſudores maximos ſecum ad fe
Simile. runt in adquirendo, maiores etiam in poſsidendo, omnium ma
Diuitiæ ximos in amittendo. Quemadmodum flumina antequam in
quam ſint mare perueniant, dulcem habent aquam, cæterum vbi primum
pernicioſæ ingrediuntur mare, ſalſa ea fit, ita diuitiæ dum in hac vita poſ-
ſi his ma ſidentur videntur dulcedinem quandam parere, vbi vero mors
le homi- ipſa aduenerit, luctum potius exhibent & amaritudinem. Apes
nes vtun- quidem accedens ad mellificandum, comedit tantum mellis quã F
tur: tum ſatis eſt ad paſcendum, cæterum ſi nimium ſumit & inuiſ-
catur, occumbit tandem atq; emoritur, nõ ſecus plane diues ho
Similitu. mo, ſi ſolum quod ſufficit & ſat eſt ex diuitijs ſumat, & reliquũ
Solicitu- pauperibus diſtribuat & egentibus, facile hinc diſcedens, ad cæ-
do rerũ tẽ leſtem patriam, ſi vero nimium diuitijs ipſis implicetur, eas ni-
poralium mium amando, iacturã faciet vitæ ſuæ. Sicut vinea niſi putetur
quantum & circuncidatur, ſua illa nimia germinatione eneruatur tandem
noceat. atq; perit: ad eundem modum niſi quis ſolicitudines varias, an
Ioan. 13. xias, & nimias circuncidat, & præſertim diuitiarum, fiet tandẽ
vt pereat atq; in miſerabilem ruat interitum.

Quod autem in ſpinis cecidit. Spinæ ſunt diuitiæ, vt Chriſtus Dñs G
4. Reg. 5. interpretatur. Cæterum & ſi Deus plures diuitias det alicui quã
Budæus. alteri, non exinde ſequitur quod eum plus diligat quã alios qui
Talentum bus non dat. Iudæ enim in cæna dedit Chriſtus ſelectiſsimos ci-
quantum bos, quẽ tamen non perinde amabat quantũ alios propter Iudæ
valebat. demerita. Diues quidẽ fuit Giezi, duo accipiens auri talenta à
Simile. Naamã, valebat enim talentum vt ſcribit Budæus ſeptingentos
ſupra ſeptem mille aureos nummos, nihilominus tamen plenus
Verbũ Dei erat lepra, & ita nil ei poterat ſuaue accidere: ſic profecto ſunt
quantam aliqui prædiuites, qui tamẽ viuũt inquieti & in ſumma anguſtia:
vim ha- *Quod autem in terram bonã, hi ſunt qui in corde bono & optimo audien* H
beat: *tes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.* Quemadmodum
in ipſa inſitione arbor ipſa fructifera inutilem arborem in ſe cõ
Simile. uertit quodammodo, atq; in ſuam proprietatem traducit, ita
verbum Dei inſitum in anima ſterili, eã proſperam reddit atq;
Vberrimꝰ adeo immutat, vt longe alia folia atq; fructus virtutum profe-
fructꝰ ver rat & producat. Quemadmodum pluuia agros ipſos irrigat, ſe
bi Dei. getes lætificat, arboribus dat robur, & denique plantis omni-
bus vtiliſsima eſt, ita profecto verbum Dei & lex ipſa Euange-
lica gaudium & iucunditatem dat iuſtis confirmatque ac robo-
rat eos, malos etiam conuertit, atq; deniq; vtilitatem maximam
affert omnibus.

A Si diligenter animaduertere volumus, intelligemus plane verũ eſſe quod bona pars verbi Dei & eius inſpirationum, amittatur propterea quod diuitijs inhiemus, & huius ſeculi dignitatibus, quę per ſpinas ſignificantur, vt Chriſtus hic declarat: circa quarũ inquiſitionem mundus ita hianti procedit ore. Quæ cum ita ſint, quid quæſo poteſt eſſe demiſsius, quid ve abiectius, quam amare diuitias? Contra vero quid magnificentius, quid illuſtrius quam eas contemnere? Quam periculoſa ſit mundi opum affluẽtia, aſſerit Chriſtus Deus noſter dicens, væ vobis diuitibus, qui habe- B tis hic conſolationem veſtram. Et D. Pau. ait, qui diuites volunt fieri in hoc mundo, incidunt in tẽtationẽ & in laqueũ Diaboli. Et Hier. aſſerit omnes Hebræos qui opibus abundabant, ductos fuiſſe à Nabuchodonoſor in Babylonẽ captiuos, ſolũ autem pau peres in Hieroſolyma mãſiſſe. Si rex quidã domũ haberet clauſã. plenã auro, & gẽmis & monilibus pretioſis, quæ omnia promit teret ei qui eam aperiret, & duas tibi claues porrigeret, vnã aureã, ſed quę domũ illã nõ aperiret, alterã vero ferreã, ſed quę do mũ aperiret, vtrãuis eligeres, nõne melius & vtilius eſſet ferreã accipere q̃ aureã? Quis dubitat? Aurea prætioſior eſt, ſed quid C refert, cũ ſit ad aperiẽdũ inutilior? Ferrea vero abiectior eſt, ſed præſtãtior. Hic rex Deus eſt, hæc domus cæleſtis eſt habitatio, in qua ſunt theſauri inexhauſti. Hæc omnia promittit Deus illis qui illuc ingreſsi fuerint, clauis aurea eſt diuitiarũ abundãtia cũ auaritia coniuncta, quę domũ illã cæleſtẽ nõ aperit: clauis ferrea & vilis, eſt paupertas ſpirit⁹ aperit regnũ cælorũ, ait enim Chriſtus, beati pauperes ſpiritu, quoniã ipſorum eſt regnum cælorum: eam ob cauſam nos clauem auream & mundi opes propter Chriſtum contemnamus, & quæramus eas opes quæ animum amplificant, ex quibus vera dignitas redundat: de diuitibus delinitis delicijs dicitur in libr. Iob, ducunt in bonis D dies ſuos, & in puncto ad infernum deſcendunt. Et Dauid relinquent inquit alienis diuitias ſuas, & ſepulchra eorum domus illorum in æternum.

Cupiditas rerũ temporalium quãta inuectet mala. *Ioan. 6.* *1. Tim. 6.* *Hier. 36.* *Simile.* *Diuitia cũ auaritia quãtũ incõmodẽt* *Paupertas ſpiritus quãta nobis importet bona.* *Matt. 5.* *Diuitias propter Chriſtũ cõtenamus* *Iob. 16.* *Pſal. 16.*

Prius quã Chriſtus appareret in carne, poterat inopia mortalibus acerba & ignominioſa videri, at poſtquam totius vniuerſi imperator & rector induit paupertatem, quis nõ videt eſſe paupertatem decoram & honoratã, & Chriſtianæ nobilitatis clariſſimũ ſignũ? Quod ſi De⁹ dat hominib⁹ diuitias, & vult vt hac via homines in cælum tendant, ita ſane fiet, modo ipſi diuitijs recte vtãtur, & in operibus miſericordiæ ſe exerceãt, iuxta illud quod

Paupertatem ſpiritus Chriſtus nobilitauit.

ait Chriſtus, beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam E
conſequentur. Quomodo vis vt Deus te audiat, ſi illum non

Matt. 5.

putas audiendum? Quo corde audes ab eo petere regnum, cui non vis buccellam panis porrigere? Quomodo tibi dabit veſtem gloriæ immortalem, qui eius pauperi nudo, frigore tabeſcenti, vnam ex veſtibus ſuperuacaneis corruptibilem dare recuſas? quid ad hoc reſpondebunt vani homines, qui diuitias in res inanes profundunt, & magnificis apparatibus inaniter delectantur? Canes & accipitres alunt, pauperes & inopes nec in extrema inopia curant. Induunt parietes pretioſis aulæis, & F
Chriſti pauperes nuditate deficiunt, cooperiunt lapides qui nihil ſentiunt, & carnes proximorum nuditatem ſuam oſtendentium, cooperire nolunt. Sunt qui conferant aliquando in aliquos opes ſuas illis non indigentes, non charitate & miſericordia, ſed vanitate & inani gloria ducti, ſunt ſimiles fluminibus aquas ſuas in mare mittentibus, terras autem ſitientes minime rigantibus. Quid ad hoc reſpondere poterunt auari, qui opes ſuas reconditas colunt, & veluti idola venerantur? Hi aurum tantum reſpiciunt, fratrem non aſpiciunt: Aurum cupiunt, ad illud aſpirant, illud eſt eis dormientibus in G
ſomnium, & vigilantibus deſiderium: libentius vident aurum quam ſolem, illudque ſplendidius & emicantius omnibus aſtris iudicant & aſſerunt. Nil eſt tam ſanctum, quod inſatiabilis diuitiarum cupiditas non contendat violare: nil tam munitum, quod non oppugnet. Vnde latinus poeta, quid non mortalia pectora cogis, auri ſacra fames?

Qua fronte audes à deo petere miſericordiã, qui ea erga pauperes non vteris?

Diuitias multi in vanitates profundũt

Simile.

Auari adorant diuitias.

Poeta.

Similia.

Mundi proſperitas eſt ſerenitas hyemis, tranquillitas maris, ſtabilitas lunæ: quemadmodum hæc vacillant & ſtatim mutantur, ita opum, humanarumque rerum ſtatus, nullam habet firmitatem, nullam perpetuitatem, nullam conſtantiam. H
Et vt ait Sapien. Tranſeunt omnia illa ſicut vmbra, & tanquam nuntius præcurrens. Et ſicut dicit Iob, nunquam in eodem ſtatu permanent. Videas certe quam citiſſime infortunium aliquod accidere prædiuiti alicui, ex quo in extremam deuenit ignominiam. Quemadmodum in ora Dalmatiæ ſpecus eſt vaſto in præceps hiatu, ex quo ſi in illum leue pondus deijcias quamuis die tranquillo, magna protinus vt ait Plin. oritur tempeſtas. Sic in vita humana cum tranquillitas vigere videatur, ex leui quadam cauſa incredibiles moleſtiarum turbines omnia turbantes repente excitantur. Eripiũtur voluptates,

Sap. 5.

Iob. 13.

Diuitiæ facile amittũtur.

Plin.

aufertur

A aufertur dignitas, deletur honor, omnes deniq; mundi opes & ornamenta in temporis puncto amittuntur. Eam ob rem narrat D. Lucas oſtendiſſe Diabolum ſaluatori noſtro omnia regna mũdi in momento temporis, vt mentis oculis intueremur eſſe mundi diuitias & voluptates caducas, & in momento fluere & euaneſcere. Cur igitur tantopere deſideratur, quod tam facile amittitur? Et ſi opũ affluentia perpetuo duraret, deberemus tamen eas ratione ſtabili firmaq; contẽnere, & in expetendis non cõnumerare, & quamquam in illis virtutes aliquæ apparere videantur, B obruuntur tamen ſolicitudinibus, & diuitiarum curis opprimũtur. D. Auguſt. inquit diuitias inueniſti, requiem perdidiſti. *Mutabilitas magna in reb' huius ſeculi: Luc. 4. Magna cæcitas amare diuitias quã tã cito pereunt. D. Augu.*

Super illa verba Iſa. habentes fiduciam in vmbra Aegypti, ait grauis quidam doctor, aduerte hominum fauores, opes, potentiam, vmbram Aegypti appellari: Vt enim nil eſt fugacius vmbra nil inconſtantius, ſic res humanæ nil habent ſoliditatis, nil perpetuitatis, nil firmitudinis. Cur igitur quæris & ardenter concupiſcis res mobiliſsimas, meras vmbras, quæ tibi pariant confuſionẽ & ignominiam? Si quidam homo ardenti ſiti æſtuaret, & relicto pulchro fonte emittenti fiſtulis aureis abundantiam gelidarum C & excellentium aquarum, ad fontis & aquarum vmbram ſe conuerteret, eamque amplecteretur vt ex ea biberet & ſitim ſedaret, nonne amens & ſtolidus cenſeretur? Quis dubitat? Quemadmodum ſi fame laborans, pulchra poma in arbore pendentia cõtemneret, ad eorumque fallacem vmbram confugeret. Quanto igitur amentior & inſanior iudicandus eſt ille, qui relicto vero deo qui eſt ſumma illa ac ſempiterna ſubſtantia, quæ ſola ſatiare poteſt, inquirit mundi potentiam, fauorem, & diuitias, fugaces vmbras, nullam animi famem nec ſitim extinguentes, in illiſque totam mentem, curam & cogitationem figit & collocat? Quis D inter Abrahã & Loth diſcordias ingenerare voluit niſi diuitiæ? Nimiæ diuitiæ Pharaonem ipſum inſolentem reddiderant, vnde & dicebat, quis eſt Dominus quod audiam vocem eius? Hinc Salomon non poſtulabat diuitias, ne in ſimilem inſaniam deueniret, atque inſolentiam, & inhumanitatem. Raro quidem videas vt ditiores & potentiores ſint clementes & miſericordes, cum enim miſeriam, non fuerint experti, ideo nec miſerorum miſerentur. Vnde Dauid ait, in labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos ſuperbia. *Iſa. 30. Simile: Similitu: Deum deſerere & diuitias ſectari, extrema dementia eſt. Gene. 30. Exod. 5. Prou. 30. Pſalm. 72.*

DOMINICA IN SEXAGESIMA. CONCIO SECVNDA. E

Cogitationes noſtras integras ſeruemus.

D. Chryſ. CVM *turba plurima &c.* Luc. 8. Matth. 13. Marc. 4. Prima tritici pars ab hoc Euangelico ſeminatore ſeminata cecidit ſecus viam: quod Chriſtus explicans ait, hi ſunt qui audiunt, deinde venit Diabolus & tollit verbum de corde eorum, hoc eſt diſtrahendo ipſos varijs & vitioſis cogitationibus. Docet hic locus cogitationes noſtras à deo videri, noſque non ſolum omne maleficium vitare debere, ſed etiam operam dare vt omnem animi cogitationem puram, integramque ſeruemus. Aquila vt ferunt, pullos ſuos quos habet in nido, aduerſus ſolem ponit, vt illum veluti authorem vitæ cognoſcant. Sol enim & animal vt aiunt Phyſici, animal gignunt, & eos qui ſolis radios non ferunt: nec valent ipſum ſolem intueri, è nido tanquam ſpurios aut alienos eijcit. Sic nos paruas adhuc cogitationes verſus iuſtitiæ ſolem dirigamus, vt ad deum oculos eleuantes, eum authorem ac Dominum cognoſcant: Eas vero quæ Deum intueri noluerint, nec in eum oculorum aciem dirigere, tanquam extraneas & illegitimas ab animi nido eijciamus, eaſque dum paruæ ſunt, ad Petram hoceſt ad Chriſtum illidamus, iuxta id quod dicitur in Pſal. Beatus qui allidit paruulos ad Petram: quod etiã Eſa. Significauit cum inquit, auferte malũ cogitationũ veſtrarũ. F G

Cogitationes malas euitemus. *Simile.* *Ariſto:* *Aquila in genium.* *Pſal.* 136. *Iſa.* 1.

Sic debet anima noſtra & mens diſponi & cum Deo occupari, vt gratia induta & fortitudine munita, non aperiat oſtium turpibus cogitationibus, non tranſeat per eam conſenſus incircunciſus & immundus, vt ait Iſa: Poteris per incircunciſum et immundum quamcumque malam cogitationem intelligere, quę non ita debet pertranſire animã vt anima illi aſſentiatur. Cogitationes malæ ſunt veluti hirundines, penetrant domũ, contaminant eam, inquinant & inquietant, & exeunt, nullam vtilitatem relinquentes. Et quemadmodum non eſt in poteſtate noſtra cohibere hirũdines ne ſuper domũ noſtrã tranſeant volitantes, poſſumus tamen illas ex domo abigere ne ibi morẽtur & nidũ conſtituant, ſic non eſt in manu noſtra non tentari, volitabunt enim cogitationes etiã nobis inuitis, ſed in manu noſtra eſt illis cum Dei gratia reſiſtere eaſq; abducere & fugare, ne in corde noſtro domicilium cõſtruãt & nidum efficiãt. Id exiſtimo voluiſſe ſignificare Pythagoram quando dixit, ſub eodem tecto hirundines nõ eſſe habendas, quam ſententiam tribuit illi Diogenes in H

Iſa. 52. *Simile.* *Similitud.* *Vanis cogitationibus facile poſſumus cũ Dei auxilio reſiſtere.* *Pytha.* *Diogen.* *Leui.* 12.

Xeius vita, & multi alij.

Hebræi filios primogenitos offerebāt veluti primitias fructuū ſuorū, nos ergo intētiones & cogitationes noſtras quæ in nobis primogenitæ ſunt, deo offeramus, priuſquā aggrediamur op' aliquod, offeramus Deo intētionē noſtrā & volūtatē, ac tādē op' ipſum. Sūt porro nōnulli q in bonis operib' intētionē ſeparāt a deo, & eā mūdo tradūt, Deū nō curāt, ſed hominib' ſolū placere deſiderāt. Quā ob cauſam in virtutis actione nō ad ipſam virtutē reſpiciunt, ſed ad eius ſpeciē, ſimiles pictoribus qui ad imaginū *Intētiōbona requiritur in noſtris operibus.*

B colores & vmbras potius attēdunt, quam ad ipſam ſubſtātiam, & cū interiora contemnant, in exprimendis exterioribus omnes ingenij vires profundunt, & quanto magis intuentium oculos decipiunt, tanto excellentiores iudicantur. *Similitu.*

Deus poti' reſpicit ad animū q̃ ad opus: Cū Cain Deo de fructib' terræ munera offerret, & Abel de gregibus ſuis, ait diuina ſcriptura reſpexiſſe Deū ad Abel & ad munera ei', ad Cain autē & ad munera ei' nō reſpexiſſe. Abel ſeipſum & ſua Deo offerebat, pri' cor ſuū q̃ munera præbebat, ideo ait diuina ſcriptura Deū reſpexiſſe ad Abel, & ad munera ei', pri' reſpexit ad illū, q̃ *Gene, 4.* *Cor vult Deus ſibi offerri.*

C ad munera, poti' vult animū q̃ opus, etiā ſi velit vtrūq;: Ad munera Cain non reſpexit, quia male diuidebat, dans Deo aliquid ſuū, ſibi autē ſeipſum, Deo offerebat fruges, ſed cor ſuū ſibi reſeruabat, cū dicat De', fili præbe mihi cor tuū. Grata erat durāte lege veteri feſtorū obſeruatio, & tamē impijs Iudęis dicebat Dominus' per Iſa. calēdas veſtras & ſolēnitates veſtras odiuit anima mea: cauſa autē erat ex eo ꝙ nō bene dirigerent eorū cogitationes, nec rectæ eſſent intētiones: Vnde Dn̄s oblationē Viduę duo minuta offerētis, diuitū munerib' antepoſuit, obtulit enim quid quid habebat, & ꝙ præſtantius eſt, obtulit ſeipſam. Vt intelligas *Prou. 23.* *Exod. 20. & 31.* *Iſa. 1.* *Luc. 12.* *Cor deo reſervemus.*

D quantū conferat cor tuū diligenter conſeruare, ne dæmon impediat quo minus Dei verbū in ipſo fructificet. Qui negligūt curā habere cogitationū ſuarū facile in exteriorib' actib' dēpręhēdūt nā eos pturbatos & incōpoſitos edūt, tū mot' etiā, tū & locutiones. Sicut enim arbor vt ait Greg. quāuis occultas habeat radices, nihilomin' tamē in exteriorib' ramis & germinib' oſtēdit ſint ne radices ſanę: ſic plane homo in exterioribus geſtib' & locutionibus atq; operib', facile declarat habeat ne cor ipſū & interiorem mentem optime compoſitam. Quoſdam inuenias hac in re ita vagos vt omni cogitationi ex promptam exhibeant mentem, qui vtiq; ſimiles ſunt tenuibus & pauperculis hoſpitijs, quæ facile cuilibet hoſpiti patefiunt, abſque vllo delectu *D. Grego. li. 12. Mora. ca. 22.* *Simile.* *Cogitationes noſtras diligēter examinemus.*

ſint ne boni an mali,ſic iſti cogitationes habent tanquam ſterqui E
Iſa. 5. linium aliquod in quod facile ſtatim ſordes omnes conijcias. De
Cæcitas quibus dixit Iſa. vos dereliquiſtis dominum Deum veſtrum, &
gentilica obliti eſtis nomen ſanctum meum, qui facitis fortunæ men-
& Iudai- ſam,ideo numeraui vos in gladio. Eo cæcitatis deuenerant gen-
ca. tiles, imo & Iudæi, vt etiam fortunam malam adorarent. Effin
gebant eam habitu fæmineo, furenti ſimilem,cæcam, inconſtan
tem, ſuper volubili globo ſedentem, & in fine anni ei menſam
dapibus plenam ponebant, exiſtimabant cæci homines fortu-
Cogitatio nam eſſe rem quandam ſeparatam,viuam, & exiſtentem, & ob F
nes malas eam cauſam eius ſimulachrum colebant. Annon tibi videtur id
nõ excipia ipſum præſtare, qui omni prophanæ cogitationi aditum & con
mus. ſenſum præbet, atq; ipſis delectatur, obliuiſcens Deum Opti-
Quid ſibi mum maximum, & eius ſanctas inſpirationes,atq; etiam prædi-
velit men cationem verbi Dei? non ne iſte menſam præparat furibundæ &
ſam fortu inconſtanti fortunæ cum cogitationes recipiat vindictæ & com
næ facere. plures alias,cæcas, plenaſq; doli & fraudis? Huic quidem qua-
*Iob.*19. drat quod Iob ait, venerunt latrones, & fecerunt ſibi viam per
Pſal. 118. me. Non ita ſe gerebat ſanctus rex Dauid, qui dicebat,in cor-
de meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Omnes G
enim qui vel illicita appetunt, vel in hoc mundo videri ali-
D.Grego. quid volunt, ait Gregor. denſis cogitationum tumultibus in
lib.4.Mo corde comprimuntur,dumque deſideriorum turbas intra ſe ex-
ra.ca. 33. citant, proſtratam mentem pede miſeræ frequentationis calcãt.
& 34. *&* At contra ſancti viri qui nil huius mundi appetunt, nullis pro-
lib. 24. cul dubio in corde tumultibus premuntur: omnes quippe in
*c.*16. ordinatos deſideriorum motus à cubili cordis manu ſanctæ cõ-
Conſidera ſiderationis eijciunt,& quia tranſitoria cuncta deſpiciunt,ex his
tiones no- naſcentes cogitationum inſolentias non patiuntur. Solam nãq;
ſtra qua- æternam patriam appetunt,& quia nulla huius mundi diligunt, H
les eſſe de magna mentis tranquillitate perfruuntur. Vt igitur noſtras co-
beant. gitationes præclare componamus, plurimum confert oculos
conijcere in illud Micheæ, væ vobis qui cogitatis inutile: Item
Mich. 2. in illud quod ait Pau. in die cum iudicabit Dominus occulta
*Rom.*2. hominum.

Aures noſtræ non pateant detractoribus & adulatoribus.

*Leuit.*20. CIRCA illa verba, qui habet aures audiendi audiat,ſcien
dum eſt quod Deus in Leui. Præcipiebat dicẽs,non ibis frau
dulenter in proximo tuo. Optime nouerat quantum in-
commodi

A commodi adferant detractores cum apud alios de alijs detrahũt & ſeminant zizania, qui vt ait Ber. vno vulnere tres confodiunt, videlicet ſeipſos, eos de quibus dicunt, & eos qui audiunt. Idcirco non vult Deus vt talibus auditum præbeamus, ſiquidem ita defraudamus audiendo huiuſmodi, proximum noſtrum, ſicut ipſe detractor defraudat ipſum & nos. Exploratores terræ promiſſionis vt cõmodius poſſent terræ detrahere & diſſuadere ne illuc irent, prius cæperunt ipſam terrã laudare, dicentes manare lacte & melle: ſed ſtatim addiderunt, niſi quod fortis eſt populus. *D. Bern.* *Detractores quãta infligunt mala.*

B Hæc eſt conditio detractorum, vt quos volunt vituperare, prius laudent, vt credantur, aliter enim ſi omnia vituperarent, nullus crederet eis. Hinc Sapi. ait, fili mi, ſi te lactauerint peccatores, nõ acquieſcas eis: non ait ſi detraxerint, ſed ſi lactauerint, quaſi dicat, ſi volentes proximo aut terræ detrahere, dixerint eam lacte & melle manare, quemadmodum iſti, ne credas eis, ſed iube tacere, ſicut fecit Caleb detractores terræ promiſsionis. Vndè textus ait, tacere fecit Caleb populum contra Moſen. Quod ſi detractores aduerterent quanta ex detractione ſequantur detrimenta, non ita detraherent. Vidè enim quanti gemitus & afflictiones ſe *Nume. 13* *Prou. 1.* *Detractoribus & adulatoribus nõ fidamus.*

C cutæ fuerint ex detractione terræ promiſsionis, & quanta deſperatio & murmuratio contra Deum & Moyſen. Aduertere ſanè huiuſmodi homines deberẽt quod qui ocaſionem damni dat, & damnũ dedis ſe videtur. Similiter aduerte quæ mala ex vna detractione oriuntur, moriuntur detractores, & illi apud quos detractio fit, qui ex auditis commoti detraxerunt etiam ipſi, vide igitur quid lucri referas exauditione detractionum. Super murmuratores vt habetur in Num. miſit Deus ignitos ſerpentes. Optimè pœna perpetratæ reſpondet culpæ, mordet detractor veluti ſerpens in abſcondito eum cui detrahit, & quaſi ignis deuorat *Num. 14.* *Detractores quãtũ incommodent.* *Num. 21.* *Detractores quomodo puniat Deus.*

D famam eius, quare dominus in eum mittit ignitos ſerpentes, qui & carnem mordeant, & præcordia incendant.

Peruerſi quidem homines & detractores curant quantum in ſe eſt honorem auferre proximi ſui, & vitam etiã ſi poſſent: ita de Hie. Dicebant impij, iudicium mortis eſt viro huic: aliquando grauius offendunt animos auditorum, qui aliena flagitia apertè narrãt, quam qui committunt. Et ſæpenumero accidit vt qui alios maledicentia laceſſunt, ipſi grauioribus madeant vitijs. In prou. ait Salomon, Remoue à te os prauum, & detrahentia labia ſint procul à te: quod intelligi poteſt non ſolum de detractore, verum etiam de eo qui ipſi auditum præbet. Et Apoſt. ait, detractores Deo odibles. Et alibi, nec maledici, nec rapa- *Hie. 26.* *Prou. 4.* *Rom. 1.* *1. Co. 16.*

Ezec. 22. ces regnum Dei poſsidebunt. Vbi nos legimus apud Ezechielē, E
viri detractores fuerunt in te, ſeptuaginta habent viri latrones,
qui enim de aliorum vita detrahunt, eorum famam diripiunt, &
latrones multo peſtilentiores his qui diuitias rapiunt: quo enim
fama nobilior eſt opibus & diuitijs, tanto pernicioſiores ſunt la
Detractores peiores ſunt latronibus. trones famæ quam pecuniæ. Nil eſt velocius maledicto & detra-
ctione, nil facilius emittitur, nil latius diſsipatur. Nulla res eſt
quæ facilius direptioni cōmittatur, quæ breuius amittatur quā
gloria, qua detractor ſpoliat poſsidentem. Quod de falſa mundi
gloria intelligendum puto, quæ eſt temeraria, & inaniſsimis ſplē F
Fama vera in quo conſiſtat. doris inſignibus collecta, & à ſapiētibus omnibus repudiata. Ve
ra enim gloria ſolida eſt & expreſſa, non adumbrata: ea eſt verus
virtutis ſplendor, benefactorum comes, conſentiens laus bo-
norum, incorrupta vox benè iudicantium de excellenti virtute,
quæ radices agit & longè propagatur.

Pſa. 140. Conſiderans regius vates quanta incōmoda peruerſa lingua
ſuis detractionibus inferre poſsit, ait, pone domine cuſtodiam
ori meo, & oſtium circunſtantiæ labijs meis. Labia indigent
Poſtulemus a domino vt linguā noſtram dirigat. oſtijs, quod inſtar oſtiorum debēt frequēter claudi. Obſeruabat
Deum regius vates vt linguam ſuā coerceret ne quid vnquam G
loqueretur, niſi quod in ipſius Dei gloriam aut in veram homi
num vtilitatem redundaret. Homo non cuſtodiens os ſuum, eſt
vas abſque operculo de quo dicitur in lib. Nume. vas non ha-
bens operculum nec ligaturam deſuper immundum erit. Eſt
Simile. etiam equus ſine fræno, & nauis abſque gubernaculo. Lingua
Num. 19. detractoris non ſolum præſentibus nocet, ſed etiam abſentibus:
Similia. quam ob cauſam gladio comparatur & ſagittæ: gladio quidem,
Alia ſimilitudo. quod eos qui prope ſunt vulneret & occidat: ſagittæ vero, ꝙ re-
motos longè diſtantes transfigat. Exacuerunt ait Pſalm. vt gla
Pſal. 63. dium linguas ſuas. Et iterum, linguæ eorum gladius acutus, om- H
Pſal. 56. nis linguæ immoderatio ex cordis immoderatione procedit. Quē
admodum mota tota radice, mouentur etiam folia, ſic pertur-
bato corde, perturbatur etiam lingua. Ea autem immodera-
ta generat mortem, quemadmodum moderata vitam. Eam ob
Prou. 18. cauſam ait Salomon, mors & vita in manibus linguæ. Et Chri-
Mat. 12. ſtus Deus noſter, ex verbis tuis condemnaberis, & ex verbis tuis
Pittacus, Plutar. iuſtificaberis. Pittacus Amaſidi regi miſit è victima linguam, vt
membrum peſsimum, & idem optimum. Antipater apud Plu-
Lingua periculoſa in homine. tarc. ait. Cum quidam mentionem feciſſet de Demade ſenio
confecto, ſed craſſo & loquace, velut inquit ex immolata vi-
ctima, venter tantum & lingua ſupereſt. Hoc ideo dicebat, quia
tunc

A tunc inmolantes græci abſque fide animalia ſuis falſis dijs, linguam tamen eorum tanquam prophanum membrum non immolabant. Non adhibebant ſacris ſuis linguam qua ſciebant multa ſcelera committi, etiamſi non ignorarent eam plurimum vtilitatis mortalibus afferre. Vnde ortum eſt prouerbium, lingua quo vadis? Erectam ciuitatem, eandem denuo ſubuerſura. Refertur à ſuida Zenodoto, & Diogeniano. Cum autem os hominis ſit porta quædam, homo autem iuxta D. Paul. Sententiam ſit templum Dei, oportet habere duo oſtia in ore quibus B aperturam cuſtodiat, firmiterque obſeret & claudat, ne linguæ moderatæ theſaurus à furibus rapiatur. Sunt aliqui qui exiſtimant ſe non efferri poſſe ſurſum, niſi alios deijciant deorſum. Hæc igitur omnia de medio tollerentur, ſi non eſſent qui auditum præberent detractoribus.

Linguæ bonus vſus vtiliſſimus. Suidas. Zenodo. Diogenes 1. Cor. 3. 2. Cor. 6. Detractorum conditiones.

Vt autem poſsimus detractores effugere, optimum ſanè pharmacum erit, nullo modo cum ipſis communicare & confabulari. Magno ſe obijciunt periculo qui in hominum nefariorum familiaritate verſantur: Quemadmodum qui eunt ad meridiem, non ſe coniungunt cũ his qui iter faciunt ad ſeptentrionem, ſic C qui pergunt ad cælos, non debent illis familiariter vti qui ad inferos proficiſcuntur. Vt tutum non eſt habitare agnum cum lupis, ita nec virum iuſtum cum impijs res ſuas communicare, & familiariter vitam degere. Vnde ait Eccle: Diſcede ab iniquo, & deficient mala abs te. Quemadmodum apes quæ venenata viperæ viſcera mortuæ comederunt, eos interficiunt quibus infligunt aculeum, ſic qui cum flagitioſis hominibus ſint intima familiaritate coniũcti, eos lædunt cum quibus ſermones aut conſilia conferunt, quibus acceptum ab improbis venenum propinant. Vnde Apoſt. ait, Rogamus vos fratres, vt ſubtrahatis vos D ab omni fratre ambulante inordinate.

Detractores fugiamus. Simile. Simile. Eccle. 7. Simile. 2. Theſ. 3.

Patientia & tolerantia in laboribus quantum conducunt.

VIde quanti Deus faciat patientiam, ſicut etiam fit mentio in hodierno euangelio cum dicitur, fructum afferunt in patiẽtia: quãdoquidẽ Moyſes & Samuel qui patientia maxime ſplẽduerunt, per ipſam chariſsimi Deo extiterunt. Vnde apud Hie: ait, ſi ſteterint Moyſes & Samuel corã me, nõ eſt anima mea ad populũ iſtũ: quaſi dicat, ſi propter aliquem id facere deberẽ, eſſet quidem propter hos: Longanimiter & patienter eſt ſuſtinenda caſtigatio Dei, omniſque moleſtia atque aduerſitas, iuxta quod ſcriptum

Hiere. 15. Patientiã Deus quãti faciat. Iudith. 8.

ſcriptum eſt in Iudith, non vlciſcamur nos pro his quæ patimur E
ſed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia minora eſſe fla
gella domini, quibus quaſi ſerui corripimur ad emendationem
Simile. & non ad perditionem noſtram eueniſſe credamus. Si eos Ethni
cos qui patienter & alacri animo tulerunt labores ac calamita-
tes falſo putatas illatas à falſis dijs propter ipſorũ delicta, ſic au-
tores Ethnici ferunt fuiſſe compenſatos ac muneribus honeſta-
Iuſt.li.25. tos ampliſsimis, vt Iuſt. hiſtor. ſcribit de Seleuco, quem dicit fuiſ
ſe punitum claſsis ſubuerſione quod patrem ſuum occidiſſet,
Patientia atq; Deos fuiſſe placatos, & muneribus maximis quidem hono F
etiã apud raſſe Seleucum ipſum, quod illatum ſupplicium patienter & ala
gẽtiles plu cri vultu pertuliſſet: quomodo tu ad ſimilia præſtanda non aſſur
rimi facta gis & animaris, qui certam ſpẽ præmij veri, à Deo tuo vero red-
eſt. dendi indubitanter habes?

Magna quidem obtineri non poſſunt ſine virtute tolerantiæ &
Gen.2. patientiæ, ferè enim præclara ac pretioſa muris difficultatũ for-
tiſsimis circundantur. Fluuius quidam nomine Ganges qui à di-
D. Hier. uina ſcriptura vocatur Phyſon, talis eſt, vt D. Hie. aſſerat in eo
epiſto. ad eſſe quam plurimos lapides pretioſos, ſmaragdos, carbunculos,
Ruſ.mon. & per ripas eius montes aureos adiacere, verũtamen ad ipſum G
de viuen. fluuium accedere difficillimum eſt propter innumeros tygres
for. atq; leones, & alia monſtra ferociſsima in ipſo itinere occurren
Patientia tia. In quo planè nobis ſignificatur, ad Dei gloriam aſſequendã
opus eſt vt & contuendam quæ tam locupletiſsima eſt, opus eſſe nobis pa-
tantũ Deo tientia maxima laborum ac tolerantia, dominemur ferocibus, ty
frui poſsi gribusq; feris & alijs beſtijs immanibus & monſtruoſis inimico-
mus. rum, quæ tranſitum nobis impedire nituntur. Tum enim illata
conuicia bene toleramus, cum in ſecreto mentis ad mala perpe-
trata recurrimus; leue quippe videbitur quod iniuria percuti-
mur, dum in actione noſtra conſpicimus quia peius eſt quod me H
remur. Sicq; fit vt contumelijs gratia magis quam ira debeatur,
quarum interuentu Deo iudice pœna grauior declinari poſſe
Simile. confiditur. Nam certè quemadmodum gladius ſi per negligen-
tiam rubigine obducatur, cum poſcit vſus vix è vagina educi po
In patien teſt, quin potius prius quam educatur, ab aduerſario ſæpe vulne
tia nos ip raris; ſic patientia minus exercitata ſæpenumero vſq; adeo tar
ſos exerce da eſt, vt locum diabolo concedat miſeram vulnerandi animam.
re debe- Vt igitur in ea te diligenter exerceas, permittit Deus vt iniurijs
mus. & alijs huiuſmodi perſecutionibus afficiaris.

Bapt.Ful. Hanc etiã animi conſtantiam & patientiam præſeferebant inte
gerrimi illi adoleſcentes, de quibus ſcribit Baptiſta Fulgoſius ꝙ
ante

A ante crudeliſsimum Diocletianum, in voraciſsimam flammam immiſsis brachijs & manibus Deum mirifice laudarent & prædicarent. Cæterum cum Ariſtippus aliquando contumelioſe tractaretur & procaci lingua à quodam, reſpondiſſe fertur, tui quidem muneris eſt contumelioſè agere, meum autem eſt contumelias patienter tolerare. Pittacus Mitilenæus dicere ſolitus erat viri prudentis eſſe prouidere ne ſibi incommoda & contumeliæ inferantur, fortis autem & patientis, illatas æquo animo tolerare. Mauritius ille Conſtantinopolitanus Imperator, cum captus B eſſet à tyranno Phoca, videretque ante oculos interfici chariſsimam coniugem, ſuauiſsimosq; liberos, & poſtmodum ſibi ſubiectam necem eſſe paratam, patienti quidem ac virili animo dicebat, iuſtus es domine, & recta iudicia tua, vt ſcribit Nice' Calixtus. Seneca ſcribit quod cum aliquando quidam in Xenophontem petulantiſsimam & procacem ſuam vibraret linguam, moderate reſponderet Xenophon, tu quantum conſequor, hunc tibi morem indixiſti vt alios maledictis laceſſeres, ego vero patienter ſoleo ſimilium hominum contumelias ſuſtinere. Chriſtus quamuis ſtatim non præſtet remedium, tamen interim patien- C tiam habe, quia veniens veniet, & non tardabit. Filijs quidem Iſrael in Aegypto promiſit libertatem per manum Moyſi, & tunc magis afflixit eos Pharao & duplicauit laborem, ſed tamen poſtmodum eos eripuit Deus. Sic Dauidem vnxit in regem Iſrael, ſed priuſquam regno potiretur, plures annos grauia incommoda perpeſſus eſt. Quare tu putare debebis quod ſi premeris laboribus & calamitatibus, te tamen Deus ex his eripiet, tum etiam quod regnum cælorum vim patitur, & per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Filij certè Iſrael poſtquam exierunt de Aegypto & tranſierunt mare rubrum, labo- D res multos perpeſsi ſunt, & plurima certamina ſubierunt, vt regnum tãdem acquirerent: ſic nos poſt peccatorum tenebras, poſt lauacrum baptiſmi, à poteſtate Pharaonis hoc eſt diaboli educti, opus eſt vt militiam ſub duce Chriſto vigilanter & patienter exerceamus, multis tentationibus premamur, vt tandem poſt hanc triſtitiam & laborem gaudeat cor noſtrum, & gaudium ipſum nemo tollat à nobis. Quod profecto vt commodius multo atque facillime præſtare queas & poſsis, audi Chriſtum in interiori corde te alloquentem atque dicentem, fili mi, propter me pati non dubites, quandoquidem ego tam multa propter te paſſus ſum.

Ariſtipp'. *Pit. Mit.* *Exemplũ Mauriti'.* *Nice. Calix. lib. 18. hiſt. Eccl.* *Seneca.* *Exemplũ magnæ ſapientiæ.* *Abacuc. 2.* *Exod. 5.* *1. Re. 16.* *Matt. 11.* *Acto. 14.* *Exod. 14.* *Patientiã habeamus in tribulationibus.* *Ioan. 16.*

DOMI-

DOMINICA IN SEXAGESIMA. E

CONCIO TERTIA.

Quanta ſit vis & efficacia verbi Dei.

CVM turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Ieſum, dixit per ſimilitudinẽ; Exijt qui ſeminat. Lu. 8. Mat. 13. Marc. 4. Semen quidem de quo tam ſæpe in præſenti F Euangelio fit mentio, eſt verbũ Dei vt Chriſtus declarat, cuius quidem maxima eſt virtus, ſi in cordibus bene diſpoſitis ſeminetur & recipiatur. Verbum Dei eſt validus ille & acutus gladius, quo ſuperbi Goliath caput amputatur, hoc eſt quo diabolus vincitur, quo impietas interficitur, & peccator ad Chriſtum conuertitur. D. Petro vt eſt apud Luc. in act. Apoſt. oſtẽſum fuit vas quoddam velut lintheum magnum quatuor initijs ſubnixum, de cælo in terram deſcendens, in quo erant omnia quadrupedia, & ſerpentia terræ, & volatilia cæli. Et facta eſt vox ad eum, ſurge Petre, occide & manduca. Quid per hanc ſerpentium & animalium varietatem, niſi hominum diuerſitas G ſignificatur? In vno enim lintheo, in vna Eccleſia, quatuor initijs hoc eſt quatuor euangelijs ſubnixa, nobiles & obſcuri, diuites & pauperes continentur. Dixit igitur dominus Petro, occide, & manduca, hoc eſt interfice eorum peccata, aufer eorum ſanguinem, vt iam deſinant ſe eſſe impios, eoſque manduca, hoc eſt tibi iunge, eos tibi incorporando. Vbi vides interfici impium verbo Dei, eſſe relinquere impietatem, & ad dominum conuerti.

Semen eſt verbũ Dei

1. Re. 17.

Acto. 10.

Eccleſia ſancta fundata ſuper quatuor euangelia.

Peccator qui conuertitur ſit cibus Dei.

Eſt enim perſpicuum magnam vim habere verbum Dei ad H conuertendos ad Chriſtum peccatores; D. Paulus eſt viuus inquit ſermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Dei verbum gladio vtrinque ſcindenti comparatur. Iſai. inducit Chriſtum ita loquentem, poſuit os meum quaſi gladium acutũ, hic eſt gladius de quo ait Apoſ. & gladius ſpiritus quod eſt verbum Dei. Si magnificamus & veneramur ſanctorum veſtes quoniam eorum corpora tetigerunt, & merito quidem: quanto magis venerari debemus verba illa quæ ex ore Chriſti prodierunt, quæ ex eius corde exierunt, quibus ipſi ſanctitatem compararunt? O verba Chriſti diuina! O reliquias ſanctas, tam pretioſas & tam parui æſtimatas! Concione vna D.

Heb. 4.

Iſai. 49.

Eph. 6.

Simile. Verbum Dei quam reuerẽter ſit tractandum.

Petri

A Petri tria millia hominum in Chriſto crediderunt. Vide admi-
rabilem Dei verbi vim & virtutem. Eam ob cauſam conuocan-
tes Apoſtoli diſcipulorum multitudinem, vt narrat in Actis D. *Act. 2.*
Luc. has voces emiſerunt: Non eſt æquum nos relinquere ver- *Act. 6.*
bum Dei, & miniſtrare menſis. Et ſi menſæ illæ erant pauperum
& viduarum, tamen opus prædicationis verbi Dei illis prætu-
lerunt. Sed multi audiunt verbum Dei, & vacui manent, multi
illud ſumunt, quorum viſcera hoc eſt interiora animi non replē- *Verbum*
tur, quia illius ſtatim obliuiſcuntur, aut illud non ad vtilitatem *Dei negli*
B quærunt, nec ea obſeruant quæ obſeruanda animo percipiunt. *gitur à*
Id obijciebat Deus ingratis Iudæis per Aggæum Prophetam di- *multis.*
cens, ſeminaſtis multum, & intuliſtis parum: comediſtis, & non *Aggæi. 1.*
eſtis ſaturati. Illi multum comedunt, ſed minimè reficiuntur,
qui multa legunt & audiunt, ſed malè viuunt, ſe vſque adeo vi-
tijs contaminantes, vt cum eorum vita mirabiliter pugnet
ſtudium.

Super illa verba Ezechie. omnes ſermones meos quos elo- *Hec. pin. in Eze. 3.*
quor ad te, aſſume in corde tuo, dicit grauis quidam autor,
non ſat eſt ſermones Dei audire, ſed opus eſt illos in corde cu-
C ſtodire, & iuxta illos operari. In Deuteron: ait Deus per Moy- *Deut. 6.*
ſen, erunt verba mea in corde tuo, narrabis ea filijs tuis, eruntque
que quaſi ſignum in manu tua. Per manus opera intelligimus,
eam ob cauſam per doctrinam Dei veluti gemmam in manu, vo-
luit Deus ſignificare debere nos actiones noſtras iuxta legem
ſuam dirigere, ab eaque nullo modo diſcrepare: Id innuit Chri
ſtus quando apud Matt. Euangelicam doctinam cum margarita
& lapide pretioſo comparauit: Præterea ponere aliquid vt ſig- *Matt. 13.*
num in manu, eſt illud memoriæ mandare: cum enim quis vult *Simile.*
D recordari alicuius rei, ligat pro ſigno filum in manu: Ita il-
lud Exod. intelligitur, erit quaſi ſignum in manu tua, & quaſi
monimentum ante oculos tuos: Debet igitur verbum Dei eſ- *Exod. 13.*
ſe in manibus noſtris, vt illius nunquam obliuiſcamur, ſed non *Verbum*
erit in manu, niſi ſit prius in corde: Ideo prius quam Deus di- *Dei in cor*
cat, erunt verba mea in manu tua, ait, erunt in corde tuo: Qui *de noſtro*
voluerit non incidere quidem in peccata, ſermonem Dei in cor *diligenter*
de aſſumat. Id voluit his verbis diuinus vates oſtēdere, in corde *reponamus.*
meo abſcondi eloquia tua, vt nō peccem tibi: tanto amore diui-
na verba proſequebatur, vt ea veluti pretioſiſsimum theſaurum *Pſal. 118.*
& excellentiſsima monilia, in intima animi arcula recōdita ſerua *Simile.*
ret. Et Salomō in pro. de diuina doctrina loquens, liga inquit eā *Prou. 6.*
in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo: cum ambulaueris *Figura.*

Exod.16. Simile. Verbum Dei ad exercitationẽ conferatur. Ephe.6. Apoc.1. & 19. Gen.48.

graditur tecum. Quemadmodum in arca teſtamenti erat diuina lex & manna, ſic in anima vbi Dei verbum cuſtoditur. Vt ille qui vult in hoſtes irruere & impetum facere, aut ſe ab illis protegere, indiget gladio, quo manu apprehenſo eos percutiat, vt poſſit de illis victoriam reportare: ſic qui voluerit de mundo, carne & dæmone triumphare, hoſtibus ſane acerrimis, debet in manibus hoc eſt in operibus verbum Dei geſtare. Eſt enim verbum Dei gladius diuinus, de quo ait D. Paul. aſſumite gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Et D. Ioã. in Apo. ait de Chriſti ore gladium proceſsiſſe. Cum Iacob Patriarcha ad exitum vitæ vocaretur, dixit Ioſeph filio ſuo, do tibi partem vnam extra fratres tuos quam tuli de manu Amorrhæi in gladio & arcu meo. At nullibi in diuinis literis ſcriptum legimus Iacob intuliſſe bellum Amorrhæo nec cum eo pugnaſſe. Quid eſt igitur hic gladius quem aduerſus illum vibrauit, & quo illum percuſsit, niſi verbum Dei? Amorrhæus qui ſonat rebellem, diabolus eſt, qui aduerſus creatorem rebellauit, hunc vicit Iacob Patriarcha inſignis. Hæc quidem omnia dicebantur in figura venturi Meſsiæ: Arma illa fortia quibus dæmonem ſuperauit, non ferrea erant, ſed ſpiritualia, hoc eſt diuina verba, in eius anima & manibus, ideſt operibus vibrata: his armis munitus vicit hoſtem, de quo liberauit animam ſuam, quam moriens filio ſuo Ioſeph ſingulari quodam modo commendabat. His armis debemus indui, & hoc exiſtimare nobile & illuſtre. Hæc debet eſſe noſtra voluptas & gloria, diuinam legem ſeruare: Id animo perſpiciens diuinus pſaltes concinebat, portio mea domine, dixi cuſtodire legem tuam, ac ſi diceret, dixi, & mecum ſtatui, meas opes eſſe legem tuam cuſtodire, ac totam meam hæreditatem, totum patrimonium, omnes deniq; diuitias meas in legis tuæ obſeruatione conſiſtere. Nil mihi magis eſt in optatis, quam verba tua cuſtodire & animo ſeruare, nõ eos ſequens qui religionis ſimulatione ea ore iactant, cum ab illorũ cuſtodia animam habeant abhorrentem.

Verbũ Dei eſt gladius cõtra dæmonem. Lex domini defenſio noſtra. Pſal.118. Totum noſtrũ patrimoniũ eſt ſeruare legem Dei.

Diuitiæ ſunt nobis moleſtæ ſicut ſpinæ.

Deſideriũ diuitiarũ i ſatiabile. Pſal.51.

CVm Chriſtus Deus noſter diuitias ſpinis compararet, cur igitur eas concupiſcimus, quarum affluentia eſt plena inopia, quarum deſiderium eſt inſatiabile, quarum poſſeſsio adfert ſecũ paupertatem? Sunt quidem illæ cõtemnendæ quod anxiæ ſint, vanæ, fluxæ, incertæ, & in caſu ſitæ. De eo qui in illis ſpem fixit ac locauit, ait ita diuinus Pſaltes, ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum,

A rum,& præualuit in vanitate ſua: Qui in vano nititur, decidit
& corruit. Non in diuitijs,ſed in virtute & fiducia in Deum nitē
dum nobis eſt, ad ſpem beate viuendi. Hæc permanent altis de *Firmitas*
fixa radicibus, at in mundi opibus nulla eſt conſtantia, nul- *non eſt in*
la eſt ſoliditas, nulla firmitudo, nil ſolidi & certi. Vnde Apoſ. *rebus ter-*
diuitibus inquit huius ſeculi præcipe non ſperare in incerto di- *renis.*
uitiarum. Quid incertius diuitijs? Quid fallacius? Quid vanius? *1.Tim.6.*
Vnde Eccl. ait, coaceruaui mihi argentum & aurum: Et paulo
poſt, cum me conuertiſſem ad vniuerſa opera quæ fecerant ma *Eccle.2.*
B nus meæ,& ad labores in quibus fruſtra ſudaueram, vidi in om-
nibus vanitatem & afflictionem,& nil permanere ſub ſole. Et
hæc diuitiarum vanitas ſecum ſolet afferre inſolentiam & ſuper *Diuitiæ la*
biam. Id intelligens Ezechiel aiebat, acquiſiuiſti aurum & ar- *borioſæ.*
gentum in theſauris tuis: & paucis adiectis, eleuatum eſt cor *Ezec.29.*
tuum in robore tuo. Hic eſt diuitiarum fructus, funeſtus ille
quidem & venenatus. Beatus Gre. ait abundantiam rerum tem- *D.Grego.*
poralium eſſe ſuperbiæ vicinam. Et D. Aug. morbus inquit diui *D.Augu.*
tiarum eſt ſuperbia. Quam ob cauſam mundi opes non ſunt in
bonis numerandæ,ſed potius deſpiciendæ, præſertim quia ingreſ
C ſum impediunt cæleſtis patriæ,& oſtium ad ęternam beatitudinē
intercludunt: Acham quod auream regulam Hierico acceperit, *Ioſue.7.*
fuit morte mulctatus,& quiete terræ promiſsionis minimè poti
tus. Hierico eſt mundus hic, regula aurea eſt eius potentia & di
uitiarum copia, propterquam nobis aditus ad gloriam ſempi-
ternam, quæ eſt vera terra promiſsionis quietis pleniſsima, in-
terdicitur ex quo colliges eſſe plerumque diuitias cauſam exitij *Diuitijs*
multorum,& æternarum ſedium impedimentum. Eam ob cau- *multi im-*
ſam ſeruator noſter, beati inquit pauperes ſpiritu. Et iterum, no *plicātur.*
lite theſaurizare vobis theſauros in terra: Et rurſum, non po- *Matt.5.*
D teſtis Deo ſeruire & Mammonæ: Et rurſum, nolite poſsidere *Luc.6.*
aurum & argentum. Et tandem, facilius eſt camelum per fora- *Matt.6.*
men acus tranſire, quam diuitem intrare in regnum cælorum. *Matt.10*
Vbi vides quod cupidus cum camelo comparatur pondere ſar- *Luc.9.*
cinæ oppreſſo: qui opibus onuſtus, non intrat per foramē acus, *Matt.19*
hoc eſt per viam arctam, ad cæleſtia regna & domicilia: vt ca- *Mar.10.*
melus non facilè caput ſurſum effert, ita diues difficile mentē *Luc.18.*
extollit ad cælum: Et vt Camelus autore Plinio, priuſquam *Similia.*
bibat, perturbat aquam, aliter potu non gaudet, ita cupidus *Pli.*
nulla animi tranquillitate delectatur, ſed turbulentis pertur- *Cameli*
bationibus & vitæ ſordibus ducitur ac gaudet: Vt enim ver- *conditio.*
miculus ſericus gignit ex ſe fila quædam, ex quibus conficit *Simile.*

N folli-

Diues in- ſtar lom- bicis. folliculum, in quo moritur, ita diues cupiditate & auaritia du- E
ctus, ex ſuis operibus ſepulchrum ſibi in inferno conſtruit &
parat. Et impletur id quod eſt apud Luc. Mortuus eſt autem
Luc.16. diues, & ſepultus eſt in inferno. Magna ex diuitiarum cupi-
4.Reg.5. ditate damna oriuntur. Ea Giezi famulum Eliſæi lepra per-
Act.5. cuſſit: Ananiam & ſaphyram perdidit, Iudã in nefariam pro-
Mat.26. & 27. ditionem duxit, & Iudæos ad crudeliſsimam Chriſti necem ex-
citauit: Id intuens ait Apoſ. radix omnium malorum eſt cu-
Ioann.11. piditas. Quid pro fuit Nabucodonoſori aurum ſuum, ex quo
1.Tim.6. ſibi ſtatuam fecit, ſuperbiæ & vanitatis ſignificatricem, qui- F
Dan.2: bus ipſe ducebatur? Vtilius ei fuiſſet diuitijs carere, quam
Nota. illis tam intemperanter abuti. Motus auaritia congregabat
Statuæ fue runt duæ. Statua quã adora ri iuſſit Nabuco- donoſor to ta erat au rea. diuitias, & motus impia vanitate, eas in rebus impijs & va-
nis conſumebat. Perpende eius ſuperbiam. Oſtenderat ei Deus
in ſomnis ſtatuam ex auro, argento, & ære, ferro & luto:
ipſe autem tanquam Deo ſe opponens, ſtatuam ſibi facit non
ex his materijs, ſed ex auro tantummodo totam conflatam;
vt ſibi ſoli per caput aureum in alia ſtatua ſignificato diuitias,
& altitudinem, & ſupremam dignitatem tribueret, & diuinam
arrogaret. G

Minatur Deus Hebræis per Ezechielem quod ipſis auferret
Ezech.7. aurum & argentum quod ipſis dederat, quoniam eo ipſum of-
fendebant, & eo intemperanter abuſi ſunt, nam ex eo ſuper-
Multi abutuntur diuitijs. uacanea monilia & inania ornamenta ex collo pendentia, ad
iactationem & oſtenta confecerunt. Conqueritur de ipſis Deus
dicens, Quod ego illis dederam vt ſibi conſulerent, illudque
pauperibus largirentur, & ita mihi honorifice ſeruirent, ip-
Multi di uitias per peram cõ ſumunt. ſi conſumebant in ſimilibus vanitatibus. O quam apte huiuſ-
modi correctio quadrat his noſtris miſeris temporibus, in qui-
bus videmus quod multæ opes conſumantur in nimis curio- H
ſis domibus ædificandis, in hortis & alijs delicijs, item in ta-
petibus & aulæis, in abaco ſumptuoſo, in veſtimentis & orna
mentis, in monilibus, annulis aureis, & murenulis, gem-
Amitti- tur ſæpe charitas vanis oſtẽ tationibus mis, corallijs, & vnionibus, & alijs huiuſmodi vanitatibus,
quibus tanta patrimonia exhauriuntur, & tot pauperes de-
fraudantur. Iſti certè etſi non reliquerint fidem, relinquunt
tamen charitatem, ſiquidem opes ſuas vane conſumunt, ex
quibus vanitatis ſuæ gloria manifeſtetur. Hi ornamentum mo-
Simile. à vanis ingeniũ. nilium ſuorum & opes ſuas poſuerunt in ſuperbiam, ex illis
idola conflantes atque vanitates ſuas colentes, pauonibus va-
niores, qui caudæ pennas gemmantes in rotam expãdentes,

vario

A vario illo colorum fulgore & oculorum pulchritudine gloriantur. Qui aurum colit, in eoque ſummam conſtituit fœlicitatem, idoli cultor appellatur, vt ait Paulus ſcribens ad Coloſſenſes & Epheſ. Auarus inquit Auguſtinus, antequam lucretur pecuniam, ſeipſum perdit: priusquam aliquid capiat capitur. Et D: Chryſoſtomus auaritia inquit eſt crudelis tyrannus. Volentes antiqui philoſophi carminibus auaritiam deſcribere, finxerunt Tantalum apud inferos in medio aquarum ſiti cruciari, ſignificantes eſſe auaritiam barathrum quoddam, B vbi cupidi amore diuitiarum flagrantes, eas ardenter appetũt quibus abundant, & quo magis illis affluunt, eo vehementiore cupiditate torquentur. Etſi auarus ſit auro onuſtus, & diuitiarum plenior naue illa quæ veniebat ad Salomonem ex Ohpyr, nunquam tamen ſatiabitur. *Col. 3. Epheſ. 5. D. Augu. D. Chryſ. Tantali fabula. 3. Reg. 9.*

Dat Deus diuitias hominibus, dat illis ingenium, induſtriam, ſcientiam, & multa alia vt illi ſeruiant, ipſi autem ea appetitui tradunt deprauato, vt ipſe ad libitum ea turpiter conſumat. Quæ habes, Dei ſunt, tu autem Dei, & bona ab eo tradita, tibi ad obſequium carnis, dæmonis, & mundi, contra C ipſius domini voluntatem erogas & conſumis: O proditionem nefariam! O ingratitudinem deplorandam! Ideo dicebat Eccle. Multos perdidit aurum & argentum. Et Chryſoſtomus, nouerca virtutum proſperitas. Et D. Auguſtinus de verbis domini, aurum eſt materia laborum, periculum poſſidentium, eneruatio virtutum. Et Chryſoſtom. opes inquit ſunt ſchola malitiæ. Vt aurum probatur lapide, ita homo auro. Diuitijs quidem & potentia facile demõſtratur aliquis qualiter ſit animo affectus, vt ait Chilo Lacedæmonius: cui ſententiæ alludit illa antiqua ſententia, quod Magiſtratus vi- D rum oſtendit. Eas igitur opes quæramus, quas nec caſus poſſit eripere, nec inuidia labefactare, nec vetuſtas vlla conſumere: mundi opes pro nihilo putemus, & ita veras opes comparabimus. Breuiſsima inquit Seneca ad diuitias per contemptum diuitiarum via eſt. *Diuitias cur det Deus hominibus. Eccl. 8. D. Aug. ſer. 24. D. Chryſ. ho. de pœn. Chil. lac. Vera diuitiæ quales ſint. Seneca.*

Patientiæ fructus quanti ſint momenti.

NOn vacat myſterio quod Chriſtus tam inſignẽ parabolã per clauſulã patientiæ cõcludat dicẽs, quod per ſemẽ quod cecidit in terram bonã, hi intelliguntur qui in corde bono & opti- *Patientia cõmẽdatur.*

mo audientes, verbum retinent & fructum adferunt in patientia, cum tamen poſſet multas alias virtutes nominare, quæ etiam hic congruenter exprimi poterant. Quare proculdubio voluit nobis declarare quanta ſit præſtantia patientiæ & tolerantiæ, vt poſsimus in omni virtute progreſſus multos facere. Quamobrem vt ait Orige. in omni conturbatione patientiam teneamus, ſtabiles ſimus, fidem non deſeramus, etſi omnis iſte mundus tanquam mare ebulliat, & in furorem conſurgat: etſi omnes venti & vertigines dæmonum vndique ſæuiant: etſi omnes tempeſtates maris, ideſt omnes principatus & poteſtates mundi incitentur, & in tumorem iracundiæ deſpumment, ac ſæuiant in ſanctos: & quamuis vſque ad nubes ſe ſe attollant: non inquam timere debemus concitatos aduerſus nos, nec debemus deficere, & ſi ipſe dominus videtur diſsimulare noſtram patientiam & tolerantiam expectans, vel impiorum pœnitentiam & conuerſionem. Alacriter accedamus ad Deum, orationibus inſtantes, & dicentes cum propheta, exurge quare obdormis domine? Ipſe autem ſurget, & imperabit ventis, & dæmonum ſpiritibus, qui maris tempeſtates commouent, hoc eſt amaros concitant & elatos fluctus principatuum mundi ad perſecutiones omnibus ſanctis immittendas, Quæ omnia mitigans Deus, tandem ea euaneſcere faciet. Contemplemur ſanctorum martyrum patientiam, de quibus canit Eccleſia, cæduntur gladijs more bidentium, non murmur reſonat non querimonia, ſed corde tacito mens bene conſcia conſeruat patientiam. Comparat eos ouibus & bidentibus manſuetis, nam vt ait Chryſoſtomus, ſicut oues quando ligantur, ſic tacent, certè in benignitate probati preces tranſmittunt ad Deum. Et ſicut ouis ad mortem ducitur, & non clamat, vita eius tollitur, & manſuetudo non imminuatur: ſic & ſancti maledicuntur, & non repercutiunt, bona eorum diripiuntur, & illi non contradicunt: dolorem ſentiunt, & clamorem non emittunt. Et quid opus eſt clamoribus, cum ille qui nocet non miſeretur etiamſi clamaueris? Ille autem qui miſericors eſt, miſeretur, etiamſi non clamaueris audit, & videt. Bis fuit in lacum immiſſus Daniel leonum, ſed non legimus eum in his iniurijs & calamitatibus ſuccenſuiſſe hoſtibus ſuis, nec queribūdas voces emiſiſſe, nec illos maledictis vulneraſſe. Vt excellens aurum tactū & percuſſum non ſonat, vile autem auricalchum ſtatim edit ſonum, ita vir pius & cōtumelijs & ærūnis affectus, tacet, & æquo animo fert quicquid euenit. Vnde

Orige. in leui. hom. 6.

Patientiã ſemper teneamus & ſi nobis omnia aduerſa ſuccedant.

Pſal. 43.

Matt. 8.

Deum inuocemus in laboribus.

Eccleſia.

Chryſo. in non abſo. homi. 54.

Simile.

Audit Deus clamorē ſeruorum ſuorum.

Da. 6. & 14.

Simile.

Patientia excellens virtus.

E F G H

A Vndè Salomon ait, ne dicas, reddam malum pro malo; expecta dominum & liberabit te. *Prou.20.*

Vidè obſecro quantam haberent patientiam illi tres pueri in fornacem coniecti, ſiquidem ex ipſorũ ore ne vnum quidẽ verbum excidebat aduerſus illum, quin potius peccatis ſuis ſupplicia ſua tribuebant. Patientia tum clarius apparet, cum qui ea ſunt præditi, graui rerum aduerſarum vulnere percutiuntur. Vt enim ſilex ſemper continet ignem, ſed illum tunc perſpicuè oſtendit cum percutitur, ſic viri pij & iuſti ſemper patientiam B in animo habent, ſed tunc illam euidentius oſtendũt, cum calamitatum ictibus feriuntur. Vt enim ſtellæ noctu micant radijs, & claritate ac luce ſua aerem illuſtrant, ſic viri ſapientia ac pietate præſtantes, nocte ærumnarum cum admouentur faces dolorum, admirabilem tolerantiæ, cæterarumque virtutum indicant ſplendorem. Eſt enim patientiæ proprium omnia humana æquo animo tolerare, aduerſæ fortunæ, vt vulgus inepte loquitur, vulneribus non terreri, nec animo cadere, ſed ad Deum tanquam ad arcem tutiſsimam confugere, nilq; quod homini accidere poſsit, intolerãdum putare, & in ipſis procellis animi mag C nitudinem, & rerum arduarum atq; difficilium voluntariam perpeſsionem oſtendere. Id animo percipiens Iob, ærumnis vndique obſeſſus, ſi bona inquit ſuſcepimus de manu domini, mala quare non ſuſtineamus? Et Tobias in exilium eiectus, & luce oculorum orbatus, dicebat, Deus caſtigauit nos propter iniquitates noſtras, & ipſe ſaluabit nos propter miſericordiam ſuam. Vndè Eccle. in dolore ſuſtine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines vero receptibiles in camino afflictionis. Huiuſmodi patientia illi erant muniti, qui vt verbis vtar Apoſ. ad Heb. ludibria & verbe D ra experti, inſuper & vincula & carceres, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: Quare vt paulopoſt ait Apoſ. per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamẽ, aſpicientes in autorem fidei & conſummatorem Ieſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem confuſione contempta. Propoſitum ſibi gaudium ait, vt inquit Nazãzenus, quia cum ſibi liceret paternis frui oblectationibus, & non mori, voluit tamen ignominia contempta crucem ſuſtinere. Ad patienter portandum & multoties iniurias dimittendum adducit & inducit nos Chriſtus exẽplo ſerui nequã cui dimiſſa fuerant decẽ millia talẽta. Dauid qui ad durã reſponſionẽ Nabal fuerat perturbatus, ad humilẽ reſponſionem Abigail ècontra mirabiliter eſt placatus:

Dan.3. — *Patientia in laboribus relucet.* — *Simile.* — *Alia ſimilitudo.* — *Tolerãtia in rebus aduerſis manifeſtatur & arduis.* — *Iob.2.* — *Tob.3.* — *Eccl.2.* — *Heb.11.* — *Heb.12.* — *Gregor. Nazan.* — *Mat.18.* — *1.Reg.25.*

DOMINICA IN SEXAGESIMA. E

CONCIO QVARTA.

Verbum Dei quam ſuaue ſit & vtile.

CVM turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent
ad Ieſum, dixit per ſimilitudinem. Exijt qui ſeminat. Luc. 8.
Matth. 13. Mar. 4. Nullum eſt alimentum dulcius ver-
Pſal. 118. bo Dei: Id intelligens diuinus Pſaltes canebat, Quam dulcia fau F
Pſal. 18. cibus meis eloquia tua, ſuper mel ori meo. Et alibi, iudicia do-
mini vera iuſtificata in ſemetipſa: deſiderabilia ſuper aurum &
lapidem prætioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum.
Iudic. 14. Hic eſt fauus qui ex ore leonis erat, ac fauus mellis. De huius
diuini leonis ore verba cæleſtia fauis dulciora prodierunt. Nulla
Verbũ dei eſt eſca ſuauior illis. Verba Dei recreant animos, inanes ſolicitu
quos in a- dines pellunt, cupiditates ſedant, detrahunt noxios timores, mẽ
nima pro- tes alunt ad æternitatem, & vitæ tranquillitatem largiuntur.
ducat effe- Nulla poſſeſsio, nulla vis auri et argenti, nulla marmorea tecta,
ctus. ebore & auro fulgentia, nullæ ſyluarum amænitates, nullæ ſup- G
Magna pellectilium deliciæ, nullæ epularum delectationes, ſunt cũ vo-
verbi Dei luptatibus diuinorum verborum vllo modo conferendæ. At
ſuauitas. hæc non intelligunt homines impij, qui ſcelere & maleficio paſ
Simile. cuntur, & impuris mundi voluptatibus oblectantur. Nam vt
ſenſus ob ægrotationem aliquam deprauatus & corruptus dul-
cem fauum iudicat amarum, ſic animus peſtiferis opinionibus
Simile. corruptus, ſuauia Dei verba contemnit, & inſuauia exiſtimat.
Mali gu- Vt ſues roſas proijciunt, & lutum quærunt, perdices reſpuunt, &
ſtũ nõ ſen- glandibus agreſtibus, atq; immunditijs auidiſsime paſcuntur; ſic
tiunt ver- amentes homines verborum Dei guſtum non habent, & ad mun H
bi Dei. di opes incertas & in caſu ſitas aſpirant, eiuſque falſis voluptati
Alia ſimi- bus & peſtilentibus illecebris deliniuntur. Vt qui eruunt metalla,
litudo. ne minima quidem fruſtula contemnunt, veruntamen ſi ve-
Scriptura nam aliquam auream inueniunt, meatus omnes accurate cir-
Sacra am- cunſpiciunt, & terram ſimul eruũt cum auro & diligenter obſer
pliſsimus uant: ſic nos in ſacra Scriptura, vbi continetur verbum Dei, nos
theſaur': gerere debemus, nil prætereamus, non enim eſt ibi terra auro cõ
Pſal. 118. miſta, totum eſt aurum puriſsimum, omnibus gradibus proba-
Verbũ dei tiſsimũ, imo vt ait regius vates, ſuper millia auri & argenti. In di
quãſit dig- uina Scriptura quoniam autor Deus eſt, qui nec fallere poteſt,
nũ amari. quidquid ſcribitur eſt veritas, quidquid docetur virtus, quidquid
promitti-

A promittitur poſt mortem eſt immortalitas & fœlicitas æterna: verbum Dei illuminat,& in viam dirigit cælorum. Quam ob cauſam Dei amatores illud audire percupiũt: vnde aiũt. O admirabiles reliquias tã pretioſas, & in mundo tam parui æſtimatas! Omnia ſunt diuina, ſanctitatis plena, myſteria cœleſtia ſpirãtia. *Ioan.8.*

Super illa verba Ezech.& eſt eis quaſi carmen muſicum, dicit grauis quidam autor, audiunt te voluptatis cauſa, ſed doctrinam tuam minimè ſequuntur. Quemadmodum nonnulli oblectantur muſica, & muſicos aliquorum fortitudinem & res geſtas ac facta præclara canentes, libenter audiũt, ſed virtutes quas illi laudibus efferunt & cantu celebrant, imitari non curant, huiuſmodi ſunt qui nunc concionatores audiunt, vt eorum mulceantur artificio, eloquentia & doctrina, non autem vt iuxta eam rationem dirigant viuendi. Vt apes multa percurrentes, ſolum floribus delectantur,& illos decerpunt, alia relinquunt, ſic hi auditores totam concionem audientes nil volunt niſi flores & pulchre dicta: hæc tantum curant, ſolidam autem doctrinam contemnunt, & iuxta eam viuere penitus ſpernunt, adulationes quærunt & fabulas, vtilem veritatem faſtidiũt, iuxta illud Apoſ. erit tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coaceruabũt ſibi magiſtros prurientes auribus,& à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. præterea quidem in actibus Apoſ. ſcriptum legimus Athenienſes ad nil aliud vacaſſe quam vt aliquid aut dicerent, aut audirent. Sed non propterea concionatores relicturi ſunt munus concionandi, nam etſi nonnulli ſint auditores curioſi, vani & impij, ſunt tamen multi graues, docti & pij qui animi vtilitatem quærunt. Et quamuis omnes abirent præter vnum, ei tamen eſſet veritas nuntianda: Notum eſt illud quidẽ Antimachi clari poetæ dictum, qui vt refert Cicero de claris oratoribus, cũ conuocatis auditoribus legeret eis volumen ſuum, eumq; loquẽtem omnes præter Platonem reliquiſſent: legam inquit nihilominus, Plato enim mihi vnus inſtar eſt omnium. *Eze.33.* B *Simile.* *Audiẽtes Dei verbũ illud in opus referant.* *Simile.* C *2.Tim.4.* *Acto.17.* *Concionator nõ diffidat etſi fructũ nõ referat.* D *Ant.poeta.* *Cic. de cl. ora.*

Sicut ſal immittere ſolemus prius quã aliquid corrũpatur, ſic bonis conſilijs & verbo Dei præueniendi ſunt animi, ne conſcientia lædatur. Et ſicut quouis tẽpore vtimur ſale, tã hyeme quã æſtate, ſic verbo Dei vti debemus omni tẽpore: ne dicas adagia impia vulgi, quod cõcio inſtar fructuũ poſt paſcha nõ ſit ſuauis: aut quod tẽpore caloris, nulla ſit ſuauitas concionis. Credo equidem quod impij nõ poſsint ſuſtinere verbũ Dei, quandoquidẽ nimius calor rerũ temporaliũ, frigiditatem quandam internam generat. *Simile.* *Verbũ dei omni tẽpore vtile & neceſſariũ.*

Simile. Sicut enim per antiperiſtaſim vrgente calore, in puteis & ciſter- E
Antiperiſtaſis diabolica. nis, atque ſpeluncis reperitur maxima frigiditas, & aqua redditur gelidiſsima, ſic vtiq; fit in rebus ſpiritualibus apud impios. O diabolica antiperiſtaſis! Non ita quidem auditores ſegerunt in fabulis audiendis, etſi maximo exæſtuent calore.

Pſal.118. Optimus quidem erat auditor & cuſtos verbi Dei Rex Dauid, cum diceret: in corde meo abſcondi eloquia tua, vt non *Simile.* peccem tibi. Sicut enim abſcondimus res pretioſas ab oculis latronum, ſic abſcondere debemus verbum Dei in cordibus noſtris, ne illud nobis volucres cæli eripiant id eſt dæmones. Aliqui F *Hie.12.* quidem in labijs tantum habent verbum Dei & in lingua, non autem in corde, de quibus ait Hie. prope es tu ori eorum, & *Eſa.29.* longè à renibus eorum. Item per Iſai. ait Deus, populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè eſt à me. Terra vbi *Pphe.3.* Dei verbum ſeminari debet, eſt cor, non lingua aut caro. Vn*Rom.8.* de Apoſ. dicebat, Chriſtum habete per fidem in cordibus veſtris, in charitate radicati & fundati. In hac quidem maxima ſ propagauerat radices Apoſ. cum diceret, neque mors, neque *Iob.23.* vita, neque angeli, neque principatus &c. Iob idem cenſebat. *1.Re.17.* Dauid habebat lapides in pera, vt ipſos educeret cum eſſet opus, G ad gigantē interficiendum. Si enim verbum Dei abſcondatur in corde, cum inde exit, dæmonem vehementiſsimè impugnat. *Simile.* Vt autem optime recipiatur Dei verbum, debet cor ipſum apte diſpoſitum eſſe, nam pretioſæ margaritæ pulcher locus eſt præparandus, non debet verbum Dei recipi cum elatione *Eccle.5.* & præſumptione. Vndè Eccle. ait, eſto manſuetus ad audien*Pſal.24.* dum verbum Dei, vt intelligas. Et regius Pſaltes, docebo inquit *Iaco.1.* mites vias tuas, & ipſi adte conuertentur. Et D. Iac. ait, cum mā ſuetudine ſuſcipite inſitum verbum.

H

Oculos quidem ad videndum dedit nobis Deus, & aures ad audiendum, quibus tamen male vtimur.

Senſibus bene vtamur. SVNT qui aures habent ad videndum, & oculos ad audiendum, quia ita aſſentiunt malis quæ audiunt, & credunt verbis mendacij, ac ſi oculis mala illa vidiſſent. Mortem vero quam vident in cadaueribus eorum qui iam obierunt, credere nolunt, ac ſi non eſſent morituri. Habent enim ſe in his quæ vident, ac ſi ea audiſſent à non fide dignis. Habentes aures corporis, ſunt auribus cordis ob ſua ſcelera priuati. De his auribus ſpiritualibus loquitur & intelligitur

hodie

A hodie in Euangelio Chriſtus cũ ait, Qui habet aures audiẽdi audiat: audire in hoc loco eſt intelligere. Itaq; videre & audire eſt per ſenſus in animũ inducere & ſibi perſuadere, iuxta illud Ezechi. qui oculos habent ad videndum, & non vident, & aures ad audiendum & non audiunt. Sunt enim multi qui & ſi oculos habent corporis, mentis tamen oculis ſeipſi priuant, tales ſunt omnes impij homines & ſceleribus contaminati, qui in rebus fluxis vanis & tetris immerſi, non erigunt intellectum ad diuina conſideranda, qui iuxta Pſalm. Sententiam, oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram. vtinam hoc de nobis non dicatur quod ait Iſa. audite audientes, & nolite intelligere, & videte viſionem, & nolite cognoſcere: Excæca cor populi huius, hoc eſt annuntia eſſe ob eius impietates obcæcandum, non enim Deus homines obcæcat, eruens illis oculos aut rationem, ſed non dando gratiam, qua illi ſunt indigni, quia nec eam quærunt, nec petunt, ſed contemnunt & pro nilo putant, & circumfundentes ſe tenebris à via Dei ſe abducunt, iuxta illud Apoſ. alienati à via Dei per ignorantiam quæ eſt in illis, propter cæcitatem cordis eorum: Cæci in rebus diuinis, lynceos ſæpe oculos habent in rebus humanis. Hi ſignificantur per noctuam, vt ait D. Baſi. quæ cum nocte videat, interdiu tamẽ cæcutit. Ideo præcipiebat Deus ne hãc auem quis in lege comederet, eos enim deteſtatur, qui cum in rebus prophanis ſint periti, in ſpiritualibus ſunt penitus obcæcati. Quid profuit infelici regi Sedechiæ audire auribus corporeis Dei monitiones per Hiere. ca. 27. Si eis aſſentiri nolebat? Ioſephus ita inquit, Ezechiel apud Babylonem tempore quo Hieremias apud Hieroſolymam vaſtationem templi prædicabat, idq; vaticinium Hieroſolymam tranſmiſit, ſed his oraculis nõ credebat Sedechias, quia & ſi hi duo vates in omnibus conuenirẽt ꝙ civitas caperetur, & Sedechias captiuus adduceretur, in hoc tamen diſcrepare videbantur, quod Hieremias aſſereret Sedechiam intraturum eſſe Babylonem, Ezechiel autem aſſeuerabat eum non eſſe Babylonem viſurum, quare cum hęc repugnantia dicere eos videret Sedechias, ne illa quidẽ vera putabat in quibus conſentiebant. Hæc ille. At poſtea experimento didicit iniuſtus rex, verum eſſe vtrumq; vaticinium. Nam iuxta Hieremiæ oraculum ingreſſus captiuus Babylonem, & iuxta Ezechielis Prophetiam, non eam vidit, quia fuit in Reblatha oculis priuatus à Nabuchodonoſore, & intrans ciuitatem, eam non vidit.

Hæc quidem maxime conſonant his quæ per Ezechi. dicũtur, Pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi. Priuſquã ei di-

Ezech. 12 · *Multi ſe ſibus abutuntur.* · *Pſal. 16.* · *Iſa. 6.* · *Ephe. 4.* · *D. Baſil.* · *Simile.* · *Leui. 11.* · *Hier. 27.* · *Ioſe. li. 10 cap. 10.* · *Hier. 39.* · *Ezec. 12.* · *Mali obcæcantur ſua obſtinatione.* · *Hier. 39.* · *Ezec. 12.* · *4. Reg. 1.* · *Ezec. 44.*

ei dicat vt videat & audiat, eum hortatur vt̃ cor apponat: pa- E
Audire verbũ Dei parũ prodeſt niſi in corde repenatur. rum enim prodeſſet videre & audire, niſi cor apponeret. Cor apponere eſt oculos mentis aperire, eiusq; aures præbere, diligẽter aduertere, & animum ad harum rerum contemplationem cum bona intentione dirigere, ideo Chriſtus ait, qui habet aures audiendi audiat. Aures animæ & cordis oculos quærebat, ſine quibus parum prodeſt oculos & aures corporis habere. Impij Iudæi Chriſtum videbant & audiebant, ſed quia non apponebant cor ad illum, minime conuerſi ſunt, quin potius nefandas ei intulerunt manus, eũmque in diſcrimen capitis im- F
Similitu. pie vocarunt. Quemadmodum veſtes non calefaciunt ſtatuam, cum non habeat calorem natiuum, ita verbum Dei non calefacit indiſpoſitos & nullo modo præparatos. Mirum plane eſt videre tantam verbi Dei diſſeminationem, & quod tam pauci ſe conuertant. Vnde Chriſtus tantos clamores edebat in hodierno
Hebr.5. Euangelio propter eam cauſam, nam certe magna obſeruatione dignum eſt, cum præſertim videamus tantas voces non emiſiſſe donec in cruce ſpirauit, & ſi maxima illi infligerent tormenta: nunc vero dicens qui habet aures audiendi, audiat, magnas edidit voces, in quo oſtenditur quod aliquod magni momenti G
negotium ibi lateat, quandoquidem talis perſona tales edebat voces cum videret tanquam pia mater quod filius moreretur, & nulla ei prodeſſent pharmaca, quæ nolebat infirmus recipere.

Verbũ Dei quã ſit vtile. Semper quidem verbum Dei maximam adfert vtilitatem. Hinc eſt quod antequam moreretur Chriſtus, noluit ſigna aliqua edere in cælo, ſed in terra, ſeminando diuinum verbum cum tot ſignis: curando infirmos, quod erat ſignum vtile in terra, & alia feciſſe ſigna in cælo non tantæ erat vtilitatis. Vnde conſtat quod ſeminatores & prędicatores Euangelici, non H
Similitu. debent ea prædicare quæ minus ad rem faciant. Qui quotidie verbum Dei audiunt, & nil proficiunt, ſimiles vtique ſunt his qui templa frequentant audituri organa & coraules, qui
Auditores verbi Dei quomodo proficient. tamen muſicam ignorant, & tantum delectantur huiuſmodi auditu, laudant quidem muſicam & voces ipſas, ſed nullam huius concentus rationem aſsignare valent: ſic aliqui laudant concionatores, cum tamen neſciant quare eos laudent. Quod Chriſtus dicat, qui habet aures audiendi audiat, nil aliud eſt quam aures mentis & interiores deſiderare, quæ ſunt veræ aures, ſi enim verbum Dei tantum per aures corporis ingrediatur, ſtatim vna ingrediens aure, ſibi per

aliam

A aliam exitum parat, non autem ſi mentis aures penetret. Vult quidem Deus vt eis auribus nos ipſum audiamus quibus ipſe nos audit. Vide enim quam attente ipſe nos audiat, ſi quidem ait propheta, ecce non dormitabit neq; dormiet, qui cuſtodit Iſrael. Si intra ſinum noſtrum ei loquamur, nos audit, ſicut videmus in Anna Samuelis matre. Item cum Moyſes Deũ alloqueretur tacitus in corde, dixit ei De⁹, quid clamas ad me? *Pſal.* 120. *1. Reg.* 1. *Exod.* 14

Quod Chriſtus dicat, volucres cæli comederunt illud, nihil aliud eſt quam monere nos huiuſmodi aues eſſe dæmones, ſicut paulo poſt explicat. B quando enim aliquis res ſpirituales tractare vult, venit turba dæmonum ad impediendum huiuſmodi actionẽ. Vnde Dauid dicebat, declinate à me maligni, & ſcrutabor mandata Dei mei. Et Eccleſ. ait quod muſcæ morientes perdunt ſuauitatẽ vnguẽti, hoc eſt importunæ, vanæ & immũdę cogitationes, quæ & mortuæ & mortiferæ ſunt: mortuæ quidẽ, quia de rebus mortuis, nõ ſoliditatẽ habẽtibus. Sunt mortiferæ, quia animę interitũ & mortẽ parãt. hæ orationis & lectionis vnguẽtũ inficiũt. Vnde Iob ait, quod inter filios Dei adfuit etiã quadã die Sathã, nã in bonis operibus ipſe ſe interſerit vt perdat. *Pſal.* 118. *Eccl.* 10. *Iob.* 1.

C De ſancto Gregorio legimus quod cũ ad orandũ accederet, dicebat, declinate a me maligni. Vnde alibi ait, quos magis alios hoſtes patimur, quã malignos ſpiritus qui in noſtris cogitationib⁹ nos obſidẽt, vt ciuitatẽ valeãt noſtrę mẽtis corrũpere, eãq; ſub iugo Dominij ſui captam ſubiſtinere? Sæpe enim cũ eloquijs ſacris intendimus, malignorum ſpirituum inſidias grauius toleramus, quia mentẽ noſtrã cogitationum terrenarũ puluere aſpergunt, vt intẽtionis noſtræ oculũ à luce intimæ viſionis obſcurẽt. *D. Greg. lib. 16. Mor. c. 8.* *Orationẽ conatur dæmõ perturbare.*

D

Diuitiæ fallaces ſuffocant triticum: nam multum incommodant poſſeſſoribus diuitiarum.

CVm ſuperbus ille Babylonię rex auream illam ſtatuam erexit, ait Daniel quod eam ſtatuit in campo magno vt ab omnibus videretur & coleretur, ſed quid mirum hominem idolorum cultorem id feciſſe, cum hebræi in lege diuina inſtructi, aurum ſuum in idolorum ſtatuis conflandis profunderent? Hoc obijciebat illis Deus his verbis apud Oſeam. Argentum multiplicaui eis & aurum, quæ fecerunt Baal: ac ſi diceret, contuli in eos multas opes, at illi multiplicatum argentum & aurum, quo eos amplificaueram, in conflandis & ornandis idolis conſumpſerunt. Et alibi idem Propheta ait, *Daniel.* 3. *Exod.* 32. *Oſeæ.* 2.

aurum

aurum ſuum & argentum ſuum fecerunt idola ſibi. Et Apud E
Ezec. 7. Ezechi. ornamentum monilium ſuorum in ſuperbiam poſuerũt & imagines abominationum ſuarum & ſimulachrorũ fecerunt
Exod. 14 ex eo. Quid quæris? egreſſi ab Aegypto per mare rubrum, vbi eos Deus inſignibus, prodigijs, eius vim numẽq; ſanctiſsimum declarantibus liberauerat, ipſo Deo repudiato, fecerunt vitulũ
Exod. 32. ex auro, quẽ pro Deo coluerunt. Vide quam cito obliti fuerũt immortalium illorũ beneficiorũ, quæ paulo ante Deus eis con-
Diuitiarũ abuſ' quã tũ noceat. tulerat. Hi ſunt fructus auri & argenti, cæterarũq; diuitiarum, quando poſſeſſores maculis ſcelerum notati, eius muneris obli- F uiſcuntur, cuius efficiendi cauſa eis Deus naturam compotem rationis & cognitionis impertiuit. Si homines ex auro non cõ
Eccleſ. 8. flant ſtatuas, certe multi ex illis ipſum aurum colũt & vnice diligunt. Id intelligens Eccl. multos inquit perdit aurũ & argen-
Eccl. 31. tum, & vſq; ad cor regũ extẽdit atq; conuertit. Et alibi, qui aurũ diligit, non iuſtificabitur, & qui inſequitur cõſumptionẽ, replebitur ea: Multi dati ſunt in auri caſus, & facta eſt in ſpecie ip
Diuitias ſectari perniciosũ ſius perditio eorum: lignum offenſionis eſt aurũ ſacrificantium, væ illis qui ſequuntur illud, & omnis imprudens peribit in illo. Hæc ibi, aurum ſacrificantiũ vocat, quia illud tanquam idolum G illi colunt, qui cæcæ cupiditatis animorum dominatricis ſtimulis
Hiere. 16 concitantur. Huiuſmodi hominibus dicebat Hier. ſeruietis dijs alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Ac ſi dice
Col. 3. ret, dabitis operam diuitijs, illis miniſtrabitis, quibus dijs collũ exhibebitis. Ideo *D.* Pau. ad Col. Mortificate inquit auaritiã, quę
Ephe. 5. eſt ſimulachrorum ſeruitus, & in epiſ. ad Ephe. eandem repetit ſententiam.

Auari miſerabiliter viuunt. Infirma eſt profecto & nunc irridenda, nunc miſeranda, auarorum conditio, qui ex auro & diuitijs non habent niſi laborem, dolorem, curas, anxietates & ærũnas. Perierunt ait Sopho. Om H nes inuoluti argento. Quaſi dicat, peribunt ignibus æternis, deſ
Sopho. 1. cendent ad cruciatus nullum finem habituros, hi qui diuitias cu
Simile. pide & auare cumulant & retinent, qui veluti baiuli alienorum
Auari ſunt ſerui diuitiarũ. ponderum premuntur labore & ſudant, nullum inde aut exiguũ lucrum reportantes: diuites enim auaritia laborantes non diuitiarum Domini, ſed baiuli tantum ſunt. Neſcio cur homines tot
Auari ſemper cũ nimia ſolicitudine viuunt. tantiſq; conflictentur incommodis propter pecuniæ cupiditatẽ, quæ nunquam expletur. Nunquam ſatiatur diuitiarum ſitis. Nã cupidi non ſolum auiditate augendi quæ habent cruciantur, ſed etiam amittendi metu. Nil eſt tam abiecti animi, quã diuitiarũ ſtimulis agitari & vinci: nil illuſtrius, quam diuitias contemne-

A re ſi non habeas, ſi habeas, ad beneficentiam & virtutis opera
conferre.

Fateor equidem diuitias per ſe malas non eſſe, nam vt recte *D. Amb.*
obſeruauit beatus Ambro. non in facultatibus crimen eſt, ſed in *Serm. 1.*
abuſu. Vt enim diuitiæ impedimenta ſunt flagitioſis, ita viris iu
ſtis ſunt virtutis adiumentum. At conſiderata imbecillitate & *Pli. li. 23.*
deprauatione noſtra, periculoſæ ſunt & metuendæ. Vt amigda- *Amigda-*
læ autore Plinio homines nutriunt, eorumq; varijs medentur *læ interfi-*
morbis, vulpes autem interficiunt, ſic diuitiæ quæ alijs vtiles *ciunt vul-*
B ſunt & fructuoſæ, alijs detrimentum ferunt: alijs medicamen- *pes.*
tum ſunt, alijs venenum, ſed plerumq; noxiæ quidem ſunt. Sed *Iuuenal.*
id perſpicere nolunt diuites, quia quanto plus habent, tanto am *Similitu.*
plius deſiderant & vt ait iuuenalis, creſcit amor nummi quan-
tum ipſa pecunia creſcit. Vt enim ille quem momorderit ſitula *Auarus*
animal venenatum, ſtatim ſitit, & quanto magis bibit, tanto ar- *quãto plus*
dentiore appetitione bibendi flagrat, vt aiunt: ſic ille quem cu- *habet tan*
piditas vulnerauerit: ſiti diuitiarum incenditur, & quanto am- *to plus ſi-*
pliores comparat opes, tanto ardentius earum auiditas accreſ- *tit.*
cit, quare diues apellari non debet. Nam vt D. ait Chryſoſ. Si *D. Chryſ.*
C vis fieri diues, non augeas diuitias, ſed tolle cupiditatem. Et Se *Seneca.*
neca, diues inquit eſt, non qui plus habet, ſed qui minus cupit. *Democri-*
Idem ſentiebat democritus. qui interrogatus quomodo quis di *tus.*
ues fieri poſſet, ſi inquit cupiditatum pauper fuerit. Ex quo effici *Pſal. 48.*
tur vt diues paupertate laboret, eſt enim ſimul & diues & pau-
per. Eam ob cauſam aiebat in Apo. D. Ioannes hoc modo: dicis, *Apoc. 3.*
diues ſum, & locupletatus & nullius egeo: & neſcis quia tu es
miſer, & miſerabilis, & pauper & cæcus & nudus.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

D

CONCIO PRIMA.

ASSVMPSIT Ieſus duodecim diſcipulos ſuos, & ait *Frat. Lu.*
illis, Ecce *aſcendimus Hieroſolymam.* Luc. 18. Matth. 20. *Granat.*
Mar. 10. Optimi imperatoris officium eſt, milites ſuos *Simile.*
ante congreſſum armis munire & inſtruere. Cum autẽ *Iob. 17.*
hæc ipſa vita quam degimus, tot caſibus & periculis obnoxia
ſit, vt ea vel militia, vel tentatio, in literis ſacris appelletur, ma-
gna Chriſtianæ philoſophiæ pars eſt, ſalutaribus præceptis pe-
ctora noſtra armare, quibus ab impendentibus vndique libere-
mur malis. Inter quæ præcepta non poſtremum illud eſt quod
philoſo-

Philoſophi paſsim docent, vt videlicet mala omnia quæ nos in E
Præuideamus ſemp quæ nobis euenire poſsint. feſtare poſſunt, multo ante cogitatione præueniamus, & aduerſus ea ſpiritualibus armis accingamur. Hac ergo de cauſa Chriſtus diſcipulos ſuos, malorum omnium quæ illis impendebant, frequenter admonere ſolitus erat. Hac etiam nos ſalutari doctrina muniti, demus operam nequod malum improuiſos nos & imparatos occupet, ſed quid quid accidere poteſt, multo ante præcognitum & præmeditatum habeamus. Quod contra
Eccl, 11: his accidit, qui more pecudum nil niſi ſola præſentia vident. F
Huius igitur admonitionis ſumma eſt, vt illud Eccle. conſilium nobis ante oculos proponamus, vt videlicet in die bonorum, non immemores impendentium malorum ſimus.

Origen. 11: tra. in Matth. Conſiderans Apoſ. ait Orige. quam ex animo Chriſtus dixiſſet quod aſcendebat in Hieruſalem, vbi traderetur, conſpueretur, &c. Curauit etiam ipſe eum imitari, vt conſtat
Act. 21. Acto. 21. Vbi ſcribitur quod apprehendens Agabus Zonam pauli, & ea ſibi pedes & manus aſtringens, dixit, Eum cuius eſt hæc Zona, ita Iudæi conſtringent, & tradent eum gentibus. Quod cum Apoſt. audiret, ſciens Chriſtum magiſtrum ſuum dixiſſe, Ecce aſcendimus Hieroſolymam, & quod propter nos G
aſcendiſſet vt crucifigeretur, lætatus eſt ſe conſtringi debere,
Serui Dei lætantur quod pro ipſo patiātur. tradi, & interfici pro magiſtro ſuo Et quamuis diſcipuli curarent impedire eam profectionem in Hieruſalem, ipſe tamen reſpondit quod non ſolum lætabatur & paratus erat tradi & affligi, verum & deniq; mori pro Chriſto.

Ecce aſcendimus Hieroſolymam. Ad alta non facilis patet aſcenſus, ait Cyprian. in quo intelligimus quod ad perfectionis
D. Cypr: de diſci. & habi. virg. epiſ. 23. ipſius culmen non ſine laboribus aſcēdere poſſumus, per quos etiam ſancti cælum ipſum conſcenderunt. Non debes ergo tibi perſuadere quod per voluptates & blanditias illuc debeas H
conſcendere. pauci ſunt qui aſcendunt ad virtutum ipſarum faſtigium, ait alius autor, pauciores qui perſeuerant. Vbi enim
Richar. de ſ. victo. de cōtēpla. gra. par. 1 ca. 76. difficultas modica accurrerit, ſtatim prope deſperant. Certe ſi emetiuntur difficultatem ipſam viribus ſuis, impoſsibilis vt ita dicam, res ea apparebit, verum ſi in Deo ſpem ſuam omnē collocent, difficultatem omnem & aſperitatem ſuperabunt. Nos quoq; aſcendemus Hieroſolymā, ſi nos prius humiliauerimus,
Iſaac ſup hunc locū Simile. Nā vt aues cum volare intendunt, primū omniū ſeſe demittunt & incuruant ad terram vſq;, quod experientia etiam magiſtra diſcimus, tū in hominibus, tum in brutis, ita & nos vt aſcēdam' ad ſuperiora & perfectiora queq;, atq; adeo ad cœleſtem patriam, prius

A prius per humilitatẽ nos demittere debemus. Laborioſior eſt perditionis via quã virtutis, ait Chry. & aſcenſus difficilior videtur, quam ad virtutes. Vnde & ſi vt ita dicam, certitudinem non haberemus quod vitijs ipſis æternas incurramus pęnas, ſatis certe eſſe deberet vt ea fugeremus, laborum copia, quam ſecum adferunt. Vide enim quantos labores hi ſuſtineant qui malum aliquem finem ſibi propoſuerunt, vt vindictam, fornicationẽ &c. Quam multi, vt alia omittam, tunc conſcientiæ ſtimuli, quanta mæſtitia & triſtitia, quam horrenda ſomnia. Dices laborioſam B eſſe maxime virtutis viam: fateor quidem, ſed aduerte tamen diſcrimen maximum inter ipſa media quibus vterq; vtitur, & diſtantiam inter fines ipſos. *Chryſ. in Epiſ. ad Ro. ho. 12.* *Vita mala laborioſior quã bona.* *Conſciẽtia mala excruciat impios.*

Ecce aſcẽdimus. Libẽter quidẽ patitur; nos vero ſi aliquid boni agimus, videmur quodãmodo illud coacte agere. Si peccata cõfitemur, illud pręſtamus ne nos excõmunicẽt. Si debita ſoluimus, id quidẽ facimus coacti à curia. Si iniurias cõdonamus, illud efficim' qa nos amici rogãt. Si eleemoſynas largimur, id pręſtamus qa pauperes ſũt importuni. Si legata facim', id certe eſt qa iã nos medici dereliquerũt, & vicini ſum' morti, tũc enĩ liberales ſum'. *Coacte videmur deo ſeruire.*

C *Tradetur enim gẽtibus.* Si Aſſuerus vſq; adeo ſe Mardochæo gratũ præbuit pro vitæ parua mora, quanto gratiori animo debẽt erga Deũ Chriſtiani eſſe, à quo nõ tantum vitã mortalem, ſed æternã ſanguine eius emptã acceperunt? Liberatus eſt Aſſuerus à morte corporis, at nos ab animæ interitu liberi ſumus. Nõ effudit Mardochęus ſanguinẽ pro rege ſuo, at Chriſt' pro populo ſuo ſanguinem ſuum exhauſit. ô quanta diligentia deberemus in annalibus animæ noſtræ imprimere tantum Dei beneficium! *Didac. Stel: in Luc.* *Eſther. 6.* *Grati ſimus erga Deum.*

Et ipſi nil horũ intellexerũt. Quomodo enim cõuenire crederẽt ꝙ filius hominis quẽ Dei filiũ cõfitebãtur, tot ludibrijs & iniurijs afD ficiendus eſſet? ad latrones enim pertinet flagellari, ad blaſpemos cõſpui, ad ſtultos illudi, & ad parricidas crucifigi, hoc plane nõ intelligebãt. Et cũ diſcipuli Chriſtũ tenerrime amarẽt, nullo modo ſibi perſuadebãt ea quę euenire nolebãt. Herodes cũ audiſſet Chriſtũ natũ eſſe ex prophetarũ & Magorũ ſentẽtia, & eſſe regnaturum, nõ credidit. Saul ſciebat ꝙ Dauid eſſet regnaturus in Iſrael, & ſciebat eſſe electũ à Dño, cui' volũtas immobilis eſt, nihilomin' ſuadere ſibi nõ poterat ꝙ eſſet regnatur'. Hac de cauſa etiam nolebat Achab credere Michęę prophetæ veraci, quia nõ iuxta regis beneplacitum prophetabat. Et Ioannes dicit de cæco nato, quod non crediderunt ei Iudæi, qui certe credidiſſent, ſi quid contra Chriſtum loqueretur. *Matt. 2.* *1. Reg. 20* *1. Reg. 24* *3. Reg. 22* *Ioann. 9.*

Ieſu

Ieſu fili David, miſerere mei: Cur quæſo clementiſsime Domine tādiu illum clamare permiſiſti? an te latet nil eſſe tam carū quā quod precibus emitur? non defuerunt enim qui dicerent, malo emere quam rogare. Sed certe hac breui mora, non ſolum deuotionem, fidem atq; perſeuerantiam cæci dominus acuebat, ſed nobis etiam proſpiciebat, ne dilatione donorum quæ ab ipſo petimus, ſpem protinus abijciamus, iuxta illud Luc. Si perſeuerauerit pulſans &c. Quid vero blandius aqua? Quid porro durius lapide? Si ergo gutta aquæ aſsiduitate cadendi duriſsimos lapides mollit & excauat, quid faciet oratio, quę veluti ſagitta quædam eſt, ſi aſsidue paterna illa Dei noſtri viſcera feriat? Moſes quidem iuſſus à deo virga petram percuſsit, quæ cum primo ictu aquam non fudiſſet, ſecundo quidem copioſiſsimam vndam ſitienti populo propinauit. E F

Et qui præibant, increpabant eum vt taceret. Turba ipſa nempe peruerſi Chriſtiani, ait Auguſt. curant quantum in ſe eſt impedire & obſiſtere his qui ad Deum ſeſe conuertere cupiunt, ne perſeuerantia ſua curentur: qui non debent ſane propterea conquieſcere vel ceſſare à virtute, nec debent cadere animo, & eſſe negligentes atq; ſecordes. Multos labores ſuſtinere debes ait Chryſ. Si vis ad patriam cæleſtem peruenire, non enim deerit qui te perſequatur, & tibi impedimento ſit, inimici tui, amici tui, parētes etiā, cognati, filij, paſsiones tuæ, dæmones deniq; tā varijs modis tum interioribus, tum exterioribus, te laceſſent, vt id plane mireris. Incipe ergo iam frænare & comprimere appetitus tuos, & videbis quænam exoriantur contradictiones, quamq; potentes ſint inimici tui. Videbis tibi quidem eſſe pugnandum & certandū viriliter. Qui enim ita ſe non gerit, haud ſane intelligit quam atrociſsimum ſit hoc bellum, quamq; opus ſit nobis auxilio cæleſti vt vincamus. G H

Hæc eſt vna de aſtutijs diaboli, ſuffocare bonum ſemen in germine. Vnde ſerpens religionem inchoantem in paradiſo ſuffocauit. Et per Pharaonem populum Iſraeliticum deſtruere voluit, ſubmerſione paruulorum. Et per Herodem Chriſtum paruulum occidere voluit, quod vt illum occideret, paruulos innocentes occidit. Sic & nunc per hanc turbam vult bonum incæptum ſuffocare, in hoc homine cæco. Diſcamus ex hoc loco non impedire eos qui virtutem ſectantur, ſed potius eoſdem iuuare. Latro ille in cruce ſtatim cæpit admonere ſocium ſuum. Sic Philippus poſtquam Chriſtum inuenit, Nathanaelem adducit. Idem fecit etiam D. Andreas cum D. Petro,

Differt Deus beneficia quæ petimus ad maius cōmodum noſtrum. Luc. 11. Simile. Oratio perſeueret. Num. 20. Diſſonum videtur hoc ſimile expoſitioni quā aliqui dant ſuper. Num. 20. D. Aug. de ver. do. in Euan. secū. Ma. ſerm. 18. D. Chry. in nō abſo. hom. 35. Contradictionibus viriliter reſiſtamus. Gene. 3. Exod. 1. Matt. 2. Ioan. 1.

Sæpe

A Sæpe dum conuerti ad dominum poſt perpetrata vitia volumus, dum contra hæc eadem vitia quæ perpetrauimus conamur, occurrũt cordi phãtaſmata peccatorũ quæ fecimus & mẽtis noſtræ aciẽ turbãt, confundunt animũ, & vocẽ noſtræ depræcationis premũt. Qui præibant ergo increpabãt eũ vt taceret: quia priuſquã Ieſus ad cor veniat, mala quæ fecimus, cogitationi noſtræ ſuis imaginibus illiſa, nos ipſos perturbant. Sed quid adhuc illuminandus iſte cæcus fecit audiamus. Sequitur quidẽ, ipſe vero magis clamabat, fili Dauid miſerere mei: *Tentationes & cõtradictiones multas dæmõ repræſentat.*

B Ecce quem turba increpat vt taceat, magis ac magis clamat, ait Gre. quia quãto grauiori tumultu cogitationũ carnalium præmimur, tanto orationi inſiſtere ardentius debemus. Contra dicit turba ne clamemus, quia peccatorum noſtrorum phantaſmata plerũq; & in oratione patimur. Sed nimirũ neceſſe eſt vt vox cordis noſtri quo durius repellitur, eo valẽtius inſiſtat, quatenus cogitationis illicitæ tumultum ſuperet, atq; ad pias aures Domini nimietate ſuæ importunitatis erumpat. Oportebat ait Auguſt. Vt tantum clamaret cæcus iſte vt reſiſteret clamoribus & obſtaculis turbæ, & vt animo perſeueranti & conſtanti clama- *D. Grego. hom. 2. in Euang.* *In oratione procũrat dæmõnes diſtrahere.*

C ret ad Chriſtum quo vſq; audiretur, ita & nos perſeuerare debemus clamantes & inuocantes Deum quo vſq; inaudiamur, & exuperemus vitia noſtra ac prauos mores, qui tanquam turba quædã intẽdũt nobis intercludere aditum omnem ad ſalutem noſtram, ſola ergo perſeuerantia hæc ſuperare debemus. *D. Aug. li. 1. quæſ. Euange. cap. 24.*

Ipſe vero magis clamabat. Talis eſt natura fidei ait Chryſ. quanto enim magis vetatur, eo magis accenditur. Itaque ſerui Dei non ſolum in tentationibus non ſuccumbunt, quin potius videntur magis incitari & imflammari. Virtus enim fidei in periculis ſecura eſt, & in ſecuritate periclitatur. Quid enim aliud ſic *Chryſ. in non abſo. ho. 36.*

D vigorem fidei in hominibus laxat ac longa tranquillitas? Et alibi ait idem ſanctus, conſtans & fortis animus quo magis vetatur, eo altius prouehitur. Permiſit quidem Chriſtus vt cæcus iſte contradictionem hanc & obſiſtentiam pateretur, quo nobis fieret manifeſtior eius animus, perſeuerantia ac feruor. Item alibi ait, non ideo diffidere debemus quod Deus nobis ſtatim non ſucurrat, quin potius patienter eius auxilium expectemus. Cum plantulam aliquam ſeris, non illico fructum refers, ſed ipſam diu expectas. Cum etiam pecuniam impendis in mercibus, non illico lucrum facis, ſed expectas tempus aliquod. Quæ cum ita ſint, debes patienter ſuſtinere, qui certus es de diuino auxilio, ſi perſeueraueris. *Chry: in Matthe. hom. 21.* *Chry. in Matt. ho. 21.* *Similia.*

Fili David miſerere mei. Audi me creator ait Auguſtin. tua E
D. Aug. li. Solil. cap. 2. creatura ſum & perij, factura tua, & de formatus ſum. Tuæ iſtæ manus cruci affixæ fecerunt me, quam obrem opera manuum tuarum ne deſpicias. Contemplare manus tuæ vulnera,
Pſal. 137. in quibus me deſcriptum habes: lege ſcripturam iſtam, & ſuccurrito mihi quæſo. Indigentia ſane qua laboro, efficit vt tam importunis vtar clamoribus: infirmus ſum, & clamo ad medicum. Cæcus ſum, & voco eum qui me illuminet: miſerere ergo mei fons miſericordiæ, lux tranſiens expecta quæſo cæcum iſtum, & duc eum: vita mea reſtitue, ac reſuſcita me mortuum. Cibus ſum vermium, & deſpectus omnino, miſere mei. F
Quid debeamus à deo petere in oratione. Satis eſt enim me hominem eſſe quo miſerijs & calamitatibus abundem. Miſerere ergo mei fili Dauid.

Stans autem Ieſus, iuſsit illum ad ſe adduci. Non eſt alia natio tam grandis quæ habeat deos appropinquantes ſibi ſicut
Deut. 4. adeſt nobis Deus noſter. Diſcant hinc reges, principes, prælati, & horum miniſtri, pauperibus negotiantibus locum dare.
Principes audiant pauperes. Olim quidem mulier quædam Adriano imperatori dixit, vel me audi, vel imperatoris dignitatem depone. Sed iam omnes
2. Tim. 3. quærunt quæ ſua ſunt, negotia tractant ſua, omnes diligunt G
Iſa. 1. munera. Cæterum non minus clamat coram Deo ſanguis pau-
Gen. 4. peris ſpreti, quam ſanguis iuſti Abelis. Qui obturat aurem
Prou. 21. ſuam ad clamorem pauperis, ipſe clamabit & non audietur.

Quid tibi vis faciam? Vult hac interrogatione Chriſtus no-
Petamus à domino confidẽter bis inſinuare vt qua fiducia filij ad parentes impendente aliqua tempeſtate confugiunt, eiſque calamitatem ſuam familiariter aperiunt, eadem ad eius nos pluſquam paterna viſce-
Pſal. 36. ra confugiamus, illique cauſam noſtram aperiamus, propheticum illud implentes, reuela Domino viam tuam. Et illud H
Thre. 2. item Hierem. conſurge in nocte in principio vigiliarum, & effunde ſicut aquam cor tuum ante Dominum. Sic olim Ezechias rex feciſſe legitur, qui quas literas minarum & blaſphemiæ plenas à Sennacherib rege Aſsiriorum acceperat: aſcen-
4. Re. 19. dens in templum expandit coram Domino. Perinde enim ac ſi Dominum coram videret, ita literas ante ipſum propoſuit, vt hac ratione intelligamus qua fiducia ſanctus ille rex ad Dominum confugerit; qui quaſi cum amico familiariter agens ita litteras ante eum velut ab eodem legendas expandit. Sic Propheta dicebat, effundo in conſpectu eius orationem meam. Nec vero timendum eſt quod ipſi Domino aſsiduis cla-

duis cla

A duis clamoribus noſtris faſtidium pariamus. Si enim moleſtæ eſſent ei preces noſtræ, non eas vtique tanto ſtudio à ſponſa ſua exigeret cum ait, oſtende mihi faciem tuam ſonet vox tua in auribus meis. Et alibi, fac me audire vocem tuam. Et per Hiere. dicit, clama ad me, & exaudiam te. *Pſal. 141.* *Canti. 2.* *Hier. 33.*

Marci quidem hiſto: legitur de iſto cæco, quod proiecto veſtimento ſuo exiliens venit ad Ieſum. Mulier etiam olim illa quæ Eliſæum hoſpitio accipere ſolita erat, vbi vnicum filium quem habebat, mortuum vidit, in montem Carmeli B ad virum Dei iumento inſidens quanta potuit celeritate contendit, puerumque ſe inſequentem vrgebat acriter dicens, feſtina, ne mihi moram facias in eundo, & hoc age quod præcipio tibi. Si tu ergo ita animæ tuæ mortem, ſicut iſta filij ſui deplorares, & quid eſſet in corpore viuo mortuam geſtare animam cogitares, non dubito quin ſimili feſtinatione atque ſtudio illius vitam & ſalutem quæreres. Sed quoniam hæc te mors omnino latet, tot morandi cauſas nectis. ô te miſerum! ô infelicem! ſi oculos habes quibus lucra mundi videas, cur non etiam habes vt æternæ vitæ lucra C pariter & damna tua conſpicias? Sanctus ille adoleſcens Ioſeph cum pudicitiam ſuam tueri niſi pallio relicto non poſſet, pallio maluit quam pudicitia carere. Ad hunc ergo modum cæcus noſter vt celerius ad Chriſtum properaret, veſtimentum in ipſo itinere reliquit: cuius vtriuſque exemplo monemur vt omnia quæ ſalutem noſtram vel impedire vel remorari aliqua ratione poſſunt, quam ocyſſime relinquamus. Si enim propter corporis ſalutem, quæ paucorum dierum eſt, præcipua corporis membra ferro & igni crucianda tradimus, cur non veſtem, cæteraque inania impedimenta relinquimus propter vitam illam quæ æternum D duratura eſt? Si igitur tanta celeritate cæcus hic ad corporeum lumen accipiendum ſe præparabat, quid nos facere par eſt vt ſpirituale mentis lumen à Domino conſequamur? Præſertim cum tantis interuallis corpus ab anima quidem ipſa diſtet. *Frater Lud. Gra.* *4. Reg. 4.* *Simile.* *Peccatum ſi cognoſceremus, ab eo velis & remis fugeremus.* *Gene. 39.* *Impedimenta fugiamus qua nos à deo auocãt* *Simile.* *Simile.*

Domine vt videam. Fratres chariſsimi, ait Gregor. imitemur quem & corpore audiuimus & mente illuminatum, non falſas diuitias, non terrena bona, non fugitiuos honores à Domino, ſed lucem quæramus. Nec lucem quæ loco clauditur quæ tempore finitur, quæ noctium interruptione variatur, quæ nobis communis cum pecoribus cernitur, *D. Greg. ho. 2. ſup. Euang. l.* *Amor vbi figendus.*

ſed lucem quæramus quam videre cum ſolis angelis poſsimus, E
quam nec initium inchoat, nec finis anguſtat. Hunc aſpectum
Palla. comparare debemus, corporalis enim parui eſt momenti:
Magnus ille Antonius vt Palladius refert cum Didimum oculis captum inuiſiſſet; eumque de rebus diuinis mirabiliter diſſerentem non ſine magna admiratione audiuiſſet, & ab eo
Cæcitas animæ timenda. quæſiſſet num orbitatem illam moleſte ferret, iſque tacendo magis quam loquendo animi ſui mærorem indicaſſet, cur ait ſanctus vir grauiter fers quod his oculis cares quos formicæ habent, cum eos tamen habeas qui tibi cum angelis communes ſunt? F

Vult De⁹ vt beneficia ab eo poſtulem⁹ *Domine vt videam.* Vt cæcus ſuam miſeriam fateretur interrogauerat eum Chriſtus, quid tibi vis faciam? Optime quidem nouerat quid vellet, ſed tamen eius propriam requirit confeſsionem, quæ fit cum homo ſeipſum accuſat apud Deum,
1. Cor. 11. & cognoſcens delicta ſua, aduerſus ſeipſum ſententiam fert. Eam ob cauſam ait Apoſto. Si noſmetipſos iudicaremus, non vtiq; iudicaremur: Dum nos metipſos accuſamus & damnamus, abſoluimur à deo, & eius bonitati fidentes, ad tutum diuinæ miſericordiæ portum confugimus. Audi Dauidem ſcelus G
ſuum agnoſcentem & clamantem, iniquitatem meam ego conoſco, & peccatũ meum contra me eſt ſemper; hoc eſt aſsidue
Pſalm. 50 mihi ante oculos mẽtis verſatur. Viciſsitudo fuit inquit Chryſ.
D. Chry. Deus dedit dauidi miſericordiam, Dauid autem dedit Deo confeſsionem, ac ſi diceret, ſcio Domine non futurum eſſe impunitum flagitium meum, noui eius iuſtitiam cuius imploro miſericordiam. Sed ideo à te Domine peto ne ſcelus meũ punias, quia ego illud punio: ideo precor vt ignoſcas, quia ego cognoſco: & quia te offẽdi, vim lachrymarũ profundo. Aut vt ait Gre. quaſi diceret, ſcio quem inuocem, iuſtum inuoco qui & peccata H
Grego. in Pſalm. 4. pæniten. odio habet, & iſta impunita non dimittit. Sicut eius miſericordiam expecto, ita etiam iuſtitiam eius attendo. Nam ſic poſtulo miſericordiam accipere, vt nolim ab eo iuſtitiam ſuam auferre: Nolo vt peccatum meum remaneat impunitum. Sic miſeri-
Pænitentes quid debẽt à deo poſtulare. cordia eſt vt peccanti ignoſcat, ſic iuſtitia eſt vt peccatum impunitum non tranſeat. Sed quia peccatum meum ego ipſe paueo, ideo vt tu me non punias tam vehementer exoro: ideo agnoſco, vt tu ignoſcas. Nõ poſui ſuper dorſum quod feci, non intueor alios oblitus mei. Nõ affecto de oculo fratris feſtucã &
Matt. 7. trabẽ quę in oculo meo eſt nõ cõſiderare. Peccatũ meũ cõtra me
Luc. 6. eſt ſemper. Quicũq; miſericordiã Dei inuenire deſiderat, neceſſe

eſt ſed

A eſt etiã grauiter peccata agnoſcat, puniat, quidem culpas fletibus, faciẽ Domini in confeſsione præueniat, ponat ante cordis oculos & culpas operis, & vltimæ terrorẽ animaduerſionis. Péſet quã diſcretus iudex veniat, qui ideo peccatores ſuſtinet, vt eis cõuerſis minus inueniat quod cõdẽnet. Aſcendat tribunal mẽtis ſuæ, conſtituat ſe ante ſe, videat fæditatẽ ſuã vt corrigat, ne nolens tandẽ videat & erubeſcat. Sit ſibi iudex incorruptus, torqueat eũ timor, erũpat cõfeſſio, vt cũ propheta poſsit dicere Deo, iniquitatẽ meã ego cognoſco. Quod autẽ dicat prophe-

Confiteatur & culpã ſuã deteſtetur qui vult veniã impetrare.

B ta, peccatũ meũ cõtra me eſt ſemper vt ait grauis quidã autor, eſt dicere, peccatũ meũ corã me eſt ſemper: nã præpoſitio cõtra ſæpe ſumitur pro e regione iuxta illud Matt. ite in caſtellũ quod cõtra vos eſt. Et illud Eccl. ſi humiliauerit ſe corãte. Quaſi dicat Dauid, aſsidue video & ſẽper corã me habeo peccatũ meũ. Quare ſupplex à te peto ne cognoſcere velis ſeu diiudicare hãc cauſã, quãdo quidẽ ego cognoſco & diiudico: noli eã punire, quãdo quidẽ eã in me ipſo puniã: eã ante oculos geſto & repræſento ſolicite, tu igitur velis eãdẽ obliuiſci. Hoc ſi quidem tibi proprium eſt & peculiare. Verſatur vt ait ſanctus Brunus, quidem aſsi-

C due ante oculos meos grauitas ſcelerum meorum, & propterea toto conatu veniam abs te poſtulo.

Pſal. 50. Pin. in Eze. 7. Matt. 21. Eccl. 6. Lu. Car. D. Brun. in Pſal. 56.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA,

CONCIO SECVNDA,

Mortis conſideratio quantum conducat.

D ASSVMPSIT *Ieſus duodecim diſcipulos ſuos, & ait illis, ecce aſcendimus Hieroſolymã.* Luc. 18. Mat. 20. Mar. 10. Antequam Chriſtus moriatur, mortis eſt memor, vt tu ſis ante mortem memor mortis. Eccl. in omnibus operibus tuis memorare nouiſsima tua, & in æternum non peccabis. D. Hieronymus in epiſ. Platonis eſt ſententia, omnium ſapientum vitam meditationem eſſe mortis. Sapientis ſumma philoſophia, aſsidua eſt mortis meditatio. Vnde Eccle. ait, memor eſto iudicij mei, ſic enim erit tuum, meum heri, tuum hodie. Quæ verba dicuntur vnicuique viuentium in perſona iam mortui. Leui. 1. Præcepit Dominus vt offerens holocauſtum de turturibus, aut de columbæ pullis, proijceret

Eccl. 17. D. Hier. Plato. Eccl. 30. Leui. 1. Figura.

veſiculam gutturis & plumas in locum cinerum. Ille de turture E
Mundum holocauſtum offert, qui mundo relicto Chriſtum pauperem ſe-
deſeram⁹ quitur: ille vero de columba offert, qui in mundo viuens, Deo
& Chri- ſeruire contendit: pluma vero leuitatem ſignificat: in locum er-
ſtum ſe- go cinerum veſiculam proijcit, qui conſideratione mortis ſuę,
quamur: cupiditatem ab ſe abijcit, non curans acquirere ea quæ breui
eſt amiſſurus & perditurus: & quod grauius eſt, ea à qui-
D. Bern. bus erit perpetuo perdendus. Vnde D. Bern. Vtinam tantum
congregata perirent, & non congregator eorum. Tolerabilius
Conſidera eſſet inſudare labori perdituro, quam perempturo. Plumam ve- F
tio mortis ro in locum cinerum proijcit, qui conſideratione mortis,
plurimũ vanitatem huiuſmundi refugit, intelligens fatuum & ſtul-
conducit. tum eſſe, in via quæ ad mortem perducit, gaudio affici. D.
D. Augu. Auguſtin. enim ait, nil aliud eſſe tempus præſentis vitæ quam
curſum ad mortem.

Quanta vero commoda ex mortis memoria nobis vſu ve-
Cõmodita nire poſsint, facile explicari non poteſt. Mortis ſiquidem re-
tes ex mor cordatio fugat vitiorum exercitium: mundum contemnit,
tis memo- omnes eius vanitates arguit, hominem ſeipſum contemne-
ria ſequen re facit, quomodo ſe in hac vita recte gerat oſtendit: immo- G
tes. deratam in rebus proſperis lætitiam moderatur, & tandem
in cauſa eſt vt homo de præſenti & de futura vita recte iu-
dicet. Fugat inquam vitiorum exercitium mortis memo-
Prima vti ria: non enim tantum aduentum iudicis latrones timent,
litas. quantum vitia mortem. Vnde quemadmodum iumenta om-
Simile nia, cauda quam habent ſe à muſcis defendunt, ita homo
Secunda a vitiorum impulſu mortis conſideratione. Omnes mundi
vtilitas. vanitates arguit, concupiſcentiam ſcilicet oculorum in hoc
quod homo nudus in terram à qua egreſſus eſt reuertitur,
Iob: 1. vt Iob ait. Concupiſcentiam carnis, in eo quod corpus H
delicijs & voluptatibus enutritum, vermibus datur. Super-
biam vitæ, in eo quod qui præferri & anteponi alijs om-
Tertia nibus appetebat, ſub viſceribus terræ, quæ infimum om-
vtilitas. nium elementorum eſt, ſepelitur & collocatur. Hominem
ſimiliter ſeipſum contemnere facit mortis memoria, eius
tandem in puluerem & cinerem reſolutionem ante oculos
Pſalm. 9. ponendo. Et hoc erat quod obnixe Dauid deprecabatur di-
cens, vt ſciant gentes quoniam homines ſunt, id eſt ex humo
Quarta & terræ limo ſumpti. Præterea quomodo ſe in hac vita ge-
vtilitas. rat, docet: quemadmodum enim aues cauda ſe ipſas volan-
ſimilia. do gerunt, & piſces natando, ſic homines memoria mortis.

Vnde

A Vnde Iob ait, interroga iumenta & docebunt te,& volatilia cæli, & indicabunt tibi. Sicut etiam qui nauigare bene vult, in nauis fine ſe collocat, ſic vir ſapiens finis ſui conſideratione gubernat recte omnes ſuas actiones. *Iob. 12. Quinta vtilitas. Similitu.*

Prodeſt etiam quam plurimum mortis recordatio ad immoderatam rerum proſperarum lætitiam moderandam & temperandam, cum tantam præ ſe ferat amaritudinem, iuxta illud Eccle. ô mors quam amara eſt memoria tua quieto viro &c. Et vt finem his addamus, huius memoria vir ſapiens de præſenti & futura vita rite iudicat. Poſitus enim in mortis meditatione aliquis in extrema hora, iudicat à prope terribiles infernorum pœnas, atque ineffabilem beatitudinis mercedem. Qui vero hac conſideratione non tenentur, ſed potius ſe diu eſſe victuros ſperant, à longe & pœnas & præmia conſiderant, ex quo fit vt quam modica eis videantur omnia. Quaſi in initio vitæ ſuæ ſe ille tenebat qui dicebat, anima mea multa habes bona, poſita in annos plurimos, requieſce, bibe, comede, epulare. Sed Deus ſubito ad finem vſque vitæ perduxit dicens, ſtulte hac nocte animam tuam repetam à te. Habitemus igitur & non ſicut Iſachar, inter terminos vitæ præſentis & futuræ, vt ſic rectius de vtraque iudicium ferre valeamus, ſicque vitam noſtram ad Dei normam atque regulam inſtituamus, Chriſtumque ad mortem aſcendentem imitemur. *Eccl. 41. Mortē, infernū, & gloriā ſæpe recolere mente debemus. Luc. 12. Gene. 42.*

(B, C in margin)

Quid eſt enim fragilius homine? quid imbecillius? Quid calamitoſius? Homo inquit Iob, quaſi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra. Et regius vates, homo ſicut fænum, dies eius tanquam flos agri ſic efflorebit in illo & non cognoſcet amplius locum ſuum. Et Iſa. Omnis caro fænum, & omnis gloria eius quaſi flos agri. Qui modo vigebat, & admirabili pulchritudine ornatus, oculos videntium oblectabat, dicto citius tabeſcit, & inſtar floris vento rapti decidit, & ad interitum vocatur. Nullum vitæ tempus eſt aut metu liberum, aut calamitatibus vacuum aut mæroribus ſolutum. Vitam ingredientes, ſtatim nos tradimus lamentis, & in ſignum futurorum ærumnarum, exordium ducimus à ploratu. Cum Ionas ſub vmbra hederæ quæ celerrime creuerat, requieſceret, eſſetque gaudio perfuſus, venit vermis & percuſſit hederam, & exaruit. Qua de cauſa fuit Ionas tot curis confectus, tot doloribus implicatus, vt exitum quidem ipſum profecto Ionas *Iob. 14. Pſal. 102. Iſa. 40. Securi nō ſumus in hac vita. Ionæ. 4.*

(D in margin)

vitæ optaret. Quæ eſt hædera hæc viriditate florens, cito pul- E
Figura. lulaſcens, & ſtatim euaneſcens, niſi vitæ iucunditas, & cætera illa quæ magnopere deſideramus, in quibus, voluptatem conſtituimus, quæ adepta ſtatim amittuntur? Venit vermis *Mortis cõſideratio quãtũ conducat.* mortis aut mæroris, & omnia conſumit. Quot homines vidimus qui diuitias, honores, dignitates expectantes, ad quas auiditate inflammati rapiebantur, eas fuere conſecuti, ſed in medio ſuæ lætitiæ, omnia illa momento temporis euanuerunt, & ipſi ad ſummam mundi gloriam floreſcentes, illico *Firmitas non eſt in rebus mũdanis.* calamitatibus preſſi, & indedecore verſati, aut ſtatim con- F ſumpti ſunt, aut vitam ſibi acerbam eſſe putarunt? ô falſam mortalium ſpem! ô variam, volucremque mundi commutationem! ô cæcam noſtram cupiditatem! ô præpoſteram gratulationem! Quam cito vitam noſtram, mundi opes & honores, ex fallaci voluptate, ad verum luctum recidere intuemur! Omnia hæc inſtar imaginis conſumuntur & pereunt, *Pinda.* & vt Pindari vtar verbis, cum vmbræ ſomnio comparan- *1. Ioan. 1.* tur. Tranſit mundus ait Ioann. & concupiſcentia eius. Et D. Paulus præterit figura huius mundi. Si mundus tranſit; ſi id quod ſubſtantiam eſſe exiſtimamus, figura eſt, cur G *1. Cor. 7.* vitam noſtram, ſpem, opes & voluptates cogitamus per manſuras? Videbis aliquando in aere nubem hominis ma- *Simile.* gni figuram habentem, quæ mox expanditur, & turres excelſas repreſentat, ſed ſtatim vento rapta diſſoluitur & eua- *Potentia mũdi quã cito tranſeat.* neſcit. Huiuſmodi eſt ſpes noſtra in mundo collocata. Ponit nobis mundus in imaginationis conceptu futuros nos eſſe magnos homines, & nomen ac celebritatem conſecuturos. Promittit nobis montes aureos, & turres gloriæ, & dignitatum, ſed omnia hæc ſunt arces in aere fabricatæ & caſtella ex vento compoſita, in vanitate fundata, quæ celerri- H *Eccl. 34.* me diſſipantur, ea pleroſque mortales falſis promiſſionibus oblectarunt, ſed ſpem ſuarum cogitationum ſæpe numero fefellerunt. Vnde Eccle. hoc inquit, ſecundum hoc viſio *Proſperitates humanæ quã ſint mutabiles.* ſomniorum: Ac ſi diceret, diuitiæ quæ appellantur, quæ reuera non ſunt diuitiæ, ſed diuitiarum imagines, & alia huiuſmodi quæ non ſunt res ſolidæ & perpetuæ, vt mundus exiſtimat, ſed earum rerum vmbræ & figuræ & ſimulachra, omnia denique quæ non ſunt hoc, ſed id quod videtur hoc, ſunt abſque dubio res quædam viſæ in ſomnis, fallaces & inanes. Ideo exclamat Salomon, vanitas vanitatum. Et Pſal Vidi impium ſuper exaltatum &c. Oculi non videntſe, at videntes

ſpeculum

A ſpeculum, ſeipſos intuentur, nos non conſideramus fragilitatem
noſtram, ſed ſi ſpeculum memoriæ mortis & cognitionis noſtri
coram oculis poſuerimus, illud aſpicientes, nos ipſos in illo aſpi *Eccl. 1.*
cimus. Qui fieri poteſt vt alia cognoſcat, qui ſui ipſius non habet *Pſal. 36.*
cognitionem? Hanc noſtri cognitionem appellat Deus collyriũ, *Simile.*
dicens in Apoca: collyrio inunge oculos tuos vt videas. *Apoc. 3.*

Boni quotidie aſcendunt, & mali deſcendunt.

B VIri iuſti & omni virtute præſtantes, quotidie dicere poſſunt,
Ecce aſcendimus Hieroſolymam, cum eant de virtute in vir
tutem, vt videant Deum Deorum in Sion, at vero iniqui nõ ſic, *Pſal. 83.*
ſed potius dicere poterunt, ecce deſcẽdimus in infernum, cum
in peius ſemper proficiant, atq; quotidie deteriores fiant. Quare
ſi Chriſtus ſtudioſum interrogaſſet, Quo vadis? reſpondere me-
rito poſſet, ecce aſcendo: Quod ſi impium, ecce deſcendo. Itaq;
iuſti ſingulis diebus iter diei peragunt in cælum conſcendendo, *Studioſi*
impij vero in inferos deſcendendo. Quotidie peragunt iter diur *in cælũ, vi*
num boni vtiq; cælum petendo, mali vero inferos. Scalam vidit *tioſi in in-*
C Iacob terræ innixam, cuius cacumen cælum tangebat, angelos *fernũ ten*
etiam vidit aſcendentes & deſcendentes per illam: præterea do- *dunt.*
minum vidit illius cacumini incumbentem: Quo myſterio ſigni- *Gen. 28.*
ficare aperte voluit ſpiritus Sanctus, iuſtorum aſcenſum atq; pec *Figura.*
catorum deſcenſum. Alij enim aſcendunt vſque ad cælos alij deſ
cendunt vſq; ad abyſſos. Scala igitur qua viri iuſti aſcendunt, cha *Pſal. 106.*
ritas eſt, gradus vero huius ſcalæ quindecim enumerat D. Pau.
dicens, charitas benigna eſt, patiens eſt, non æmulatur, non agit *1. Cor. 13.*
perperam, non inflatur; non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua
ſunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper ini-
D quitate, congaudet autem veritati, omnia ſuffert, omnia ſperat, *Scala qua*
omnia ſuſtinet. Per huiuſmodi igitur gradus vir pius aſcendit *in cælũ ſer-*
Hieruſalem quæ ſurſum eſt mater noſtra. Has aſcenſiones in cor *ui Dei cõſ*
de ſuo diſponit viuens in hac lachrymarum valle. His gradibus *cendunt.*
quæ ſurſum ſunt quærit, quæ ſurſum ſunt ſapit, nõ quæ ſuper ter *Gal. 4.*
ram tales dominus altitudini huius ſcalæ innixus, prouocat *Pſal. 83.*
dicens, venite ad me omnes qui laboratis bonis operibus inſu- *Galat. 3.*
dando, & ieiũnis & afflictionibus onerati eſtis, & ego in hac pe- *Matt. 11.*
regrinatione refocillabo vos, & poſt peractam, prandio vitæ *Scala per*
æternæ reficiã. At vero ſcelerati à charitate decidẽtes per oppo *quã mali*
ſitos gradus in infima deſcendunt, impatientes cum ſint, malitiæ *in infernũ*
æmulatores, agentes perperam, inflati, ambitioſi, quærẽtes quæ *deſcendũt*

ſua ſunt,imitantes ſuum principem diabolum cuius fuit ſem- E
Luc.10. per deſcendere.Videbam inquit dominus Sathanam ſicut fulgur de cælo cadentem.

Virtutes in ſublimi ſitæ ſunt. Aſcendunt in virtutem boni quia res eſt excelſa & ſublimis. Nil eſt enim excelſius virtute,nil illuſtrius & ſublimius. Neſciunt pleriq; mortales quantas vires virtus habeat:nomen tantum virtutis vſurpant , quid ipſa valeat ignorant. Virtus in horribili procella,tranquilla eſt,in tenebris lucet,pulſa loco non dimouetur quanto humilior videtur,tanto altior apparet. Nil tam altũ natura conſtituit , quod poſsit eum eius altitudine comparari. F
Stoicorũ ſententia. Hæc eſt quam ſolam ſtoici ſatis eſſe dicebant ab bene beateque viuendum.Sed illi vmbram quandam virtutis videbát, ipſam au
D.Augu. lib.4.ciu. Dei. tem veram virtutem non intuebantur.Nam nõ eſt vera virtus vt ait D.Aug.niſi quæ ad eum finem tendit vbi eſt bonum hominis, quo melius non eſt.Sed virtutis altitudinẽ illi non aſpiciunt,quo
Pſal. 16. rum cogitatio eſt in terram prona humiq; defixa, de quibus ait
Seneca epiſt. 88. diuinus Pſaltes,oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.Seneca ſolo lumine naturali,aut Chriſtianorum cõſortio, aut vtroq; illuſtratus,ait,virtus extollit hominem,& ſuper aſtra mortales collocat.Et Tragædia.9.Nunquam ſtygias fertur ad vmbras in- G
Salluſt. clyta virtus.Et Salluſt.in proœmio de bello Catilinario,quæ ho-
Virg. li.6 Æen. mines arant,nauigant,ædificant,virtuti omnia parent. Et Virg. Iuppiter,aut ardens euexit ad æthera virtus.Tanta eſt virtutis ſaltitudo,ut non ſolum Chriſtiani eam lumine fidei & doctrinæ aſ-
Virtus à multis gẽtilibus amplexata. piciant,ſed etiam nonnulli ex infidelibus & indoctis eam quodãmodo intueantur.Hæc eſt quæ hominem etiam in vita mortali fert in cælum,eius animum à rerum caducarũ cogitatione abducens,& ad altiſsimam rerum diuinarum tranferens contẽpla-
Phil.3. tionẽ Vndè D.Pau.aiebat,noſtra cõuerſatio in cælis eſt. Sed virtus hæc de qua loquor quæ hominem rapit in cælum, eſt cum illa H
D. Aug. charitate coniuncta,quæ vt verbis vtar D.Aug.eſt rectiſsimi animi affectio , qua diligitur Deus propter ſe,& proximus propter Deum.Hæc eſt virtus ad quam debemus aſpirare,& in cuius actiones debemus incumbere.
Gen.19. Hic Chriſti aſcenſus denotat aſcenſum quẽ in virtutis culmẽ facere debemus: Volens Deus eripere Loth à Sodomorũ interitu & incendio,præcepit illi vt ab impia ciuitate diſcederet,& non reſpiceret poſt tergum,ſed in montem aſcenderet:ſed reſpiciẽs eius vxor retrorſum,verſa eſt in ſtatuam ſalis.Hic mons eſt perfecta virtus,omnibus numeris abſoluta,quæ altitudine ſua nubes trãſcendit, & cælum attingit.Efficit enim vt homo in terra corpo-

re

A re conſtitutus ſit in cælo animo collocatus. Hunc excelſum virtutis montem vult Deus vt relicto mundo ante oculos proponamus, ad eum aſcendamus, & in eius aſcenſu conſtanter perſeueremus: at ſi retro reſpexerimus, mundi vanitates & impietates iterum cupientes, erimus omnibus virtutum ornamentis ſpoliati, & in ſalis ſtatuam conuerſi. Hæc ſtatua permanſit ad eccleſiæ vſque tempora, & flauius Ioſephus aſſerit ſe illam vidiſſe. Sed cum Deus ſtatueret vt hæc ſtatua vigeret memoria tot ſeculorũ, eamq; poſteritas intueretur, quæres fortaſſe cur eam nõ ex duro mar- B more aut ſilice, aut ex aliqua alia dura & firma materia, ſed ex ſale eſſe voluerit. Reſponſio eſt in promptu, voluit Deus vt conſcientias noſtras ſale & illo condiremus, eiusq; ſtatuæ cauſam memoria repetentes, cuncta deteſtaremur flagitia, vt ita conſtantia muniti, nullo modo reſpiceremus retro, ſed ad montis faſtigium & ſummitatem feſtinaremus. Hoc volens Deus ſignificare apud Ezechi. præcepit ne homines templum ingreſsi eo oſtio exirent quo introierant, ſed vltra tenderent, ne terga verterẽt, Deumq; relinquere viderentur. Vndè Apoſ. dicebat, quæ quidem retro ſunt obliuiſcens, ad ea vero quæ ſunt priora extendens meipſum, C ad deſtinatum perſequor brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu. At ſentienda eſt inconſtantia noſtra, omnique lachrymarum copia deploranda: vt enim delicata aurificis ſtatera paruo quidẽ quodam pondere mouetur, vt quolibet grano ſupra poſito deorſum tendat, ſic nos quacumque re ſiue proſpera ſiue aduerſa perturbamur & fundum petimus, & mutamus propoſitum, modo lætitia efferimur, modo dolore comprimimur: quos nunc toto ore laudamus, ſtatim de cælo deijcimus & maledictis laceſsimus: quos modo amore proſequimur, illico ad exitium & vaſtitatẽ vocamus, nunc virtutẽ amplectimur, ſed D confeſtim abijcimus. Quemadmodũ Chamæleon ad ſpeciẽ rerum quibus admouetur mutat colorẽ, ſic nos quacunq; tẽtatione obiecta, mutamus virtutis propoſitum. Et quemadmodũ Chamæleon colorẽ albũ non recipit, cũ cæteros recipiat, ſic nos ad omnia facile & obſequẽter præterquã ad animi cãdorem mutamur: Quamobrem neceſſe eſt vt verè atq; ex animo in virtutis ſtudiũ incumbamus, atq; Hieroſolymã aſcendamus.

Per virtutem aſcendimus ad perfectionis mõtẽ.

Ioſe: li. 1. Anti.

Statua vxoris Loth quare nõ fuit ex marmore vel ſilice.

Ezec. 46.

Phil, 3.

Simile.

Maximã vacillãmus incõſtantia.

Simile.

Chamalcõ quas habeat conditiones.

Solicitudo rerum temporalium, cæleſtem nobis viam impedit atque retardat.

MVlti quidem hunc cæcum impedire conabantur quominus Chriſtum vocaret: ſic etiam multa nobis obſtacula proponũtur ne ſalutis viam diligenter teneamus, præſertimque ſolicitudo

Simile. tudo & cupiditas rerum temporalium. Cum enim bruta creata non ſint ad poſsidendum cælum, ſed terram, decet eam manibus terere & attingere: at homo ad Dei imaginem & ſimilitudinem creatus ad cæleſtem beatitudinem poſsidendam, non terit manibus terram, ſed pedibus eam conculcat. Voluit Deus vt ipſa noſtra compoſitio nos moneret vt vellemus contemnere terrã & ad cælum ſemper aſpirare. Eam ob cauſam cum cæteras animantes natura abiecißet ad paſtum, ſolum hominem erexit, eius manus abduxit à terra, & oculos ad cæli conſpectum quaſi ad proprium domicilium excitauit, Felices illi qui paucis contenti opes ſuas propter Chriſtum inopibus largiuntur & ad eas opes aſpirant, ex quibus credunt poſſe verum decus refloreſcere, veramq; dignitatem redundare, qui poſſunt dicere cum Apoſtolis, Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te. De cupidis & ſolicitis harum rerum tẽporalium dicit regius Pſaltes, relinquũt alienis diuitias ſuas, & ſepulchra eorum domus illorum in æternum. Loca inferni vbi impiorum animæ ſunt ſepultæ vocat domum illorum in æternum. E F

Terrena contemnãmus. *Diuitias caleſtes appetamus.* *Mat. 19.* *Pſa. 48.*

Hanc cupiditatem & ſolicitudinem rerum temporalium nobis inſinuauit Iſa. cum ait, Repleta eſt terra argento & auro, & non eſt finis theſaurorũ. Quoniam auarus nunquam ſatiatur, ait theſaurorum non eſſe finem, hoc eſt nunquam expleri ſitim cupiditatis: quo enim magis auari diuitijs abundant, eo ardẽtius eas appetunt. Auarus vt ait Salomon non impletur pecunia. Animaduerte, non inquit repletum eſt cor auro & argento, ſed repleta eſt terra. Fieri enim poteſt vt terra impleatur diuitijs, & hominis auari animus nunquam implebitur. Non ſine cauſa Plato & Architas Tarẽtinus, animum hominis cupidi per forato vaſi ſimilem eſſe dixerunt, ob inſatiabilem atque infinitam voraginem appetendi. Tunc ſatiabimur cum Deo fruemur in gloria. Cum igitur caducæ diuitiæ non ſolum animum non expleant, ſed in dies accendant, cur eas tantopere concupiſcis? cur Deo neglecto ad eas aſpiras & raperis incredibili cupiditate inflammatus? Cur quæris theſauros in terra, cum patrem habeas in cælo? nonne vides remedium ineptum eſſe ad ignem extinguendum, plura ſemper apponere ligna? Quanto enim plures diuitias accumulas, tãto plus creſcit rerum temporalium cupiditas. Pereunt Chriſti pauperes fame & nuditate & tu pecuniam qua illi poterant viuere, in arcula recondis? nonne intelligis te habere incluſam vitam pauperum? Quid dico? imo ſepultam. Quid eſt arcula auari, niſi ſepulchrum vbi ſepelitur vita pauperum? cur ſepelis vitam? G H

Iſai. 2. *Auaritia inſatiabilis.* *Eccle. 5.* *Plato.* *Archi. Taren.* *Pſal. 16.* *Diſsimile* *Auari quã ſint cæci non faciẽtes eleemoſynam.*

Sed

A ſed quid loquor? Imò cur ſepelis teipſum? Gazophylacium tuũ tumulus eſt tui ipſius: vbi eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum. Cũ autem theſaurus tuus ſepeliatur, apertiſsimè colligitur te ipſum eſſe cum eo ſepultum. Hæc quidem cupiditas & ſolicitudo eſt altera linea æquinoctialis, cingẽs totum vniuerſum. Et vt qui ſub linea degunt, atri ſunt, qui vero ab ea diſtant, albedine afficiũtur, & quanto longius diſtant, tanto ſunt candidiores, ſic qui auaritiæ ſubijciuntur, improbi ſunt, qui vero ab ea longè diſtant, animi candore ſunt præditi, & quanto longius abſunt, tanto puriores B ſunt. Væ ait Iſa. qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vſq; ad terminũ loci: Quaſi dicat, væ vobis, æternam enim damnationem incurretis, qui ſtudio auaritiæ incitati, vi & fraude quoad fieri poteſt, poſſeſsiones veſtras augetis vſq; ad terminum loci, hoc eſt donec nõ ſit amplius locus vllus. Quid facis ô infelix auare? nonne tres cubiti terræ ſolũ te expectant? Nonne paruus lapis ad tuum miſerum corpus tegẽdum ſatis eſt? cur igitur tot opes & poſſeſsiones tam ardenter quæris, & impedimenta æternæ beatitudinis concupiſcis? Filij Ruben & Gad ob diuitias & multa pecora quæ poſsidebant, petierunt à Moyſe C vt daret illis terram pecoribus aptam ante Iordanem, non enim volebãt terrã promiſsionis intrare. Qui diuitijs affluũt & oblectantur, & iumentis abundant, nolunt tranſire Iordanem, nec in terra veræ promiſsionis hæreditatem habere, eligunt cãpeſtria, paſcuntur terra, cæleſtem autem habitationem nequaquam requirunt, ob bruta animalia quæ nutriunt, hoc eſt ob indomitos auaritiæ motus, ob inſatiabilem diuitiarum cupiditatem, ad altiſsimam promiſsionis patriam aſcendere non curant.

Simile. *Matt. 6.* *Simile.* *Iſai. 5.* *Auari omnia ſitiunt & anhelant.* *Figura.* *Deut. 3.* *Auari diuites celũ obliuiſcuntur.*

Quare qui inſiſtunt opibus aggregandis per fas, nefasq; illud D interim nouerint, quoniam incident in foueam quam foderint, quemadmodum cuidam dictum eſt hæridipetæ, qui veneno quo ſenem interimere parauerat, ipſe fortè fortuna captus interijt. Incidunt ait Apoſt. in laqueum ex inopinato. Sicut Abſalon per capillos ſuperflua videlicet corporis appenſus eſt. Dic inquiunt Sibboleth, ſic loquela auarorum manifeſtat eos, in quorum ore nihil aliud inuenies quam didrachmã auri vel argenti. O inquit ſapiens quidam, nũquam fuiſſet ipſa pecunia, per quam miſimus peregrinari lumen oculorum noſtrorum! Qui enim pecuniæ ſtudio tenetur, Chriſtum lumen verum abijcit ab anima ſua, iuxta quod ipſe conqueritur; Me dereliquerunt fontem aquæ viuentis, & exciderunt ſibi lacunas cænoſas.

Pſal. 7. *1. Tim. 6.* *1. Reg. 18.* *Figura.* *Iudic. 12.* *Tob. 5.* *Hier. 8.*

DOMI-

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA. E

CONCIO TERTIA.

Paßio Chriſti cur tam ſæpe ad memoriam reducatur.

Aſſumpſit Ieſus duodecim diſcipulos ſuos & ait illis: Ecce aſcendimus Hieroſolymam. Luc.18. Matt.20 Mar.10. Sæpe Chriſtus loquitur de ſua paſsione, vt eam magis memoriæ commendaret. Vult enim ſaluator vt memores ſimus tanti beneficij: Multi principes & Magnates habuerunt ſibi aliquos amanuenſes ſiue ſcribas qui ea que erant notatu digna, deſcriberent, & memoriæ proderent. Vnde 2. Reg. Legitur, porro Ioſaphat filius Ahilud erat à commentarijs, hoc eſt qui res geſtas memorabiles mandabat literis vt poſteris memoria vigerent: vel qui negotia gerenda commemorabat. Aiunt nonnulli regem Dauidem conſtituiſſe miniſtrum quendam, qui ei ad memoriam reduceret eos qui pro illo aliquid fecerant inſigne, vt rex illud munere & pręmio cõpẽſaret. Intuere admirabilem regis iuſtitiam & æquitatem, qui hominem iuſtum mercede cõducebat, vt ſibi ſubditorum ſuorum præclara facinora in memoriam reuocaret, vt illa digno præmio remuneraret, & alios ſtudio eorundem benefactorum incenderet. Cum rex Aſſuerus noctem quandam duxiſſet inſomnem, iuſsit ſibi adferri hiſtorias & annales, & cum coram eo legerentur, inuenit illic ſe beneficium quoddam accepiſſe à Mardocheo, & ſtatim illud remunerauit. Si hæc igitur ſolent memoriæ mandare principes & magnates, etſi cum ſubditis & ſeruis res agatur, vt poſsint gratos ſe exhibere: quanto diligentius hoc tantum beneficium mortis & paſsionis Chriſti ſempiternæ memoriæ commendare debemus, de quo nobis hodiernum euangelium mentionem facit? Vt nos ſemper gratos exhibeamus & Deo ſeruiamus, quamuis tantum cõpenſare beneficiũ nulla ratione poſsimus.

2. Reg. 8. — *Memores ſimus acceptorum beneficiorum.* — *Dauid erga beneficos gratiſſimus.* — *Eſther. 1.* — *Principes memores ſint acceptorũ beneficiorum.* — G — H

Conſidera obſecro quî poſſes illud tantũ beneficium compẽſare, de quo ſcribit Ioan. Dilexit nos, & lauit nos à peccatis noſtris, in ſanguine ſuo. Hic eſt ſanguis agni paſchalis, qui in poſtibus & ſuper liminaribus domorum poſitus, filios Iſraëlis eripuit in Aegypto. Hic eſt ſanguis Chriſti Dei noſtri, per quem intrauit ſemel in ſancta, æterna redemptione inuenta, cuius imaginẽ gerebat ſanguis agni paſchalis, & vituli immaculati, & ſanguis ille quo fuit aſperſum tabernaculum. Nam vt ait in epiſt. ad Heb,

Apoc.1. — *Exod.12.* — *Heb.9.* — *Leui.9.* — *Exo.24.*

A Heb. D Pau. omnia pene ſecundum legem in ſanguine mundabã *Heb. 9.*
tur, & ſine ſanguine nõ mundabantur, & ſine ſanguinis effuſione
non fiebat remiſsio, quia futurum erat vt Chriſti ſanguis nos à
maculis noſtris expiaret & ſcelera omnia deleret. Hic eſt ſan-
guis de quo dixit propheta Ezechiel: & aſſumẽs de ſanguine eius *Eze. 44.*
pones ſuper quatuor cornua eius, hoc eſt accipiens de ſanguine
vituli immolati pones ſuper quatuor cornua altaris. Hic eſt ſan-
guis Chriſti qui quatuor crucis cornua tinxit, & quatuor mũdi
partes liberauit, & à dæmonis tyrannide redemit. Non corrupti
B bilibus auro & argento inquit Apoſt. princeps redempti eſtis de
vana veſtra conuerſatione paternæ traditionis, ſed pretioſo ſan-
guine quaſi agni immaculati Chriſti & incontaminati. Et D. Pau. *1. Pet. 1.*
empti enim eſtis pretio magno. Et D. Ioã. in prima epiſ. ſua ſan- *1. Cor. 6.*
guis Ieſu Chriſti filij Dei emundat nos ab omni peccato. *1. Ioan. 1.*

Tum præterea paſsio Chriſti nobis hodie ante oculos cõſtitui-
tur vt frenemus diſſolutiones & voluptates atq; bacchanalia qui
bus his diebus debacchari ſolent homines. Siquidem quanuis ve
rũ ſit quod D. Aug. ait, volo tandẽ tibi parcas, nam ſapientẽ de- *D. Augu.*
cet interdum remittere aciem rebus agendis intentam. Sed iſta *lib. 2. Mu*
C remiſsio animi à rebus agendis fit per ludicra verba & facta: er- *ſica.*
go his vti interdum ad ſapiẽtem & virtutis ſtudioſum pertinet.
Philoſophus etiam ponit virtutem Eutrapeliȩ circa ludos, quam *Ariſtot.*
nos poſſumus dicere iucunditatem. Nihilominus tamen his vti
debemus cum moderamine. Vnde Beatus Thomas ait quod ſicut *D. Thom.*
homo indiget corporali quiete ad corporis refocillationẽ, quia *22. q. 168*
non poteſt ſemper laborare propter hoc quod habet finitã vir- *art. 2.*
tutem quæ determinatis laboribus proportionatur, ita etiã eſt
ex parte animæ cuius etiam eſt virtus finita ad determinatas ope
rationes proportionata. Et ideo quando vltra modum ſuum in *Non poſſu*
D aliquas operationes ſe exendit laborare, & ex hoc fatigatur prȩ *mus ſem-*
ſertim quia in operationibus animæ ſimiliter etiam laborat cor *per in la-*
pus, inquantum ſcilicet anima intellectiua vtitur viribus per or- *bore verſa*
gana corporea operantibus. Sunt autem bona ſenſibilia connatu *ri.*
ralia homini, & ideo quãdo anima vltra ſenſibilia eleuatur ope- *Spiritus*
ribus rationis intenta naſcitur exinde quædã fatigatio animalis *nimia me*
ſiue homo intendat operibus rationis practicæ ſiue ſpeculatiuæ. *ditatione*
Magis tamẽ ſi operibus contẽplationis intẽdat, quia per hoc ma- *fatigatur*
gis à ſenſibilibus eleuatur, quãuis fortè in aliquibus operibus ex
terioribus rationis practicæ maior labor corporis conſiſtat. In
vtriſq; tamẽ tãto aliquis magis altero fatigatur quãto vehemen *Simile.*
tius operibus rationis intendit. Sicut autem fatigatio corporis
ita

Exemplũ S. Ioann. euan.

ita etiam oportet quod fatigatio animalis ſoluatur per animi E
quietem, quies autem animæ eſt delectatio: Et ideo remedium contra fatigationem animalem adhibetur per aliquam delectationem intermiſſa intentione ad inſiſtendum ſtudio rationis. Sic in collationibus patrum legitur quod beatus Ioannes Euangeliſta cum quidam ſcandalizarentur quod cum diſcipulis ſuis ludentem inuenerant, dicitur mandaſſe vni eorum qui arcum gerebat vt ſagittam extraheret, quod cũ pluries feciſſet, quæſiuit vtrum hoc continue facere poſſet: qui reſpondit quod ſi hoc cõtinue faceret, arcus frangeretur. Vndè beatus Ioannes ſubintulit F
quod ſimiliter animus hominis frangeretur, ſi nunquam à ſua intentione relaxaretur. Huiuſmodi autem dicta vel facta, in quibus non quæritur niſi delectatio animalis, vocantur ludicra vel iocoſa: Et ideo neceſſe eſt talibus interdum vti quaſi ad quandam animi quietem. Et hoc eſt quod philoſophus dicit quod in huius vitæ cõſeruatione quædam requies cum ludo habetur. Et ideo oportet interdum aliquibus talibus vti. Circa quæ tamen videntur tria eſſe præcipuè cauenda, quorum primum & principale eſt & quod prædicta delectatio non quæratur in aliquibus operationibus vel verbis turpibus vel nociuis. Vndè Tullius dicit quod vnum genus iocandi eſt illiberale, petulans, flagitioſum, obſcænum quidem; aliud autem attendendum eſt ne totaliter grauitas animæ reſoluatur. Vndè D. Ambro. dicit, caueamus ne dum relaxare animum volumus, ſoluamus omnem harmoniam quaſi concentum quendam bonorum operum. Et Tullius dicit quod ſicut pueris non omnem ludẽdi licentiam damus, ſed eam quæ ab honeſtatis actionibus non ſit aliena, ſic in ipſo ioco aliquod probi ingenij lumen eluceat. Tertio attendendum eſt ſicut, in omnibus humanis actib', vt congruat perſonæ & tẽpori & loco, & ſecundum alias circunſtantias debite ordinetur, vt ſcilicet ſit tempore & homine dignus vt Tullius dicit ibidem. Huiuſmodi autem ſecundum regulam rationis ordinantur. Habitus autem ſecundũ rationem operans eſt virtus moralis, & ideo circa ludos poteſt eſſe aliqua virtus quam philoſophus Eutrapeliam nominat, & dicitur aliquis Eutrapelus à bona conuerſione quia ſcilicet benè cõuertit aliquo dicta vel facta in ſolatium; & in quantum per hanc virtutem homo refrenatur ab immoderantia ludorum, ſub modeſtia continetur. Eſt autem contra rationem vt aliquis ſe alijs oneroſum exhibeat, puta dũ nil delectabile exhibet, & etiam eorum delectationes impedit. Vnde Seneca dicit, ſic te geras ſapienter vt nullus te habeat tanquam aſperum,

Aliqua interdum animi remiſſione vtendum nobis eſt. *Ariſt. 4 Ethi.* *Tulli. 1. offi.* G *D. Amb. 1. offi.* *Tulli. 1. offi.* *Simile.* *Recreatio nes honeſtæ eſſe debent.* H *Eutrapelia.* *D. Thom. 22. q. 168 a. 4.* *Seneca.*

A rum, nec contemnat quaſi vilem: illi autem q̃ui in ludo deficiunt nec ipſi dicunt aliquid ridiculum, & dicentibus moleſti ſunt quia ſcilicet moderatos aliorum ludos non recipiunt: & ideo vitioſi ſunt, & dicuntur duri & agreſtes vt philoſophus dicit. Sed quia ludus eſt vtilis propter quietem & delectationem, delectatio autem & quies non propter ſe quæruntur in humana vita ſed propter operationem, vt ait philoſophus, ideo defectus ludi minus eſt vitioſus quam ludi ſuperexceſſus. Vnde philoſophus dicit quod pauci amici propter delectationem ſunt habendi, quia pa-
B rum delectationis ſufficit ad vitam quaſi pro condimento, ſicut parum de gula ſufficit in cibo.

Ariſt. 4. Ethi. *Ariſt. 10. Ethi.* *Ariſt. 9. Ethi.* *Recreationes paucæ ſufficiũt.*

Humilitas longè vtiliſsima eſt.

PErpende Chriſti humilitatem cũ dicitur, & filius hominis tradetur, qui cum ſit filius Dei naturalis appellat ſe filium Adã. ſuper verba autẽ illa Danielis, intellige fili hominis, dicit grauis quidam autor, Ne cęleſtium ſpirituum viſione, tantarumq; rerũ illuſtratione ſuperbiret, & ſanctitatis opinione inflatus ſe ferret in ſublime, quin potius humanam fragilitatem in memoriam re-
C uocaret, filius hominis vocatur. In diuinis enim literis idem eſt filius hominis ac verus homo, imbecillus, & laboribus expoſit': eã ob cauſam Chriſtus Deus noſter cũ excelſa ac diuina haberet nomina, ſe in euangelio filiũ hominis ſæpenumero appellabat, vt nobis humilitatis exemplum præberet. Et hac de cauſa & nomẽclatione, nos à vanorũ titulorum cupiditate & ambitione ſepararet. Ideo dicebat apud Matt. Vulpes foueas habẽt, & volucres cæli nidos, filius autẽ hominis non habet vbi caput ſuũ reclinet. Vt auis ad aſcendendũ valde, prius quã volet ſe abijcit & demittit, vt maiore conatu feratur in ſublime, ſic debemus demittere nos
D ipſos, & inclinare, ac ſubmiſsius gerere vt maiore impetu ad excelſum cælũ aſcendamus. Vt fortiſsima pinus inſigni proceritate quia vento & procellæ reſiſtit, radicitus euellitur aut frangitur: harundo autẽ quia quo pellitur inclinat, & vergit, manet incolumis: ſic ſuperbus etiãſi ſit diuitijs cumulatus, tamẽ quia elatione erectus nemini vult cedere, turbine afflictationis extirpatur & deijcitur: humilis autẽ quia quacunq; calamitate mouetur, propendet, & rerum aduerſarũ vndis videtur locũ dare, integer perſeuerat, & procella tranſacta erigitur. Id voluerunt ſignificare principes illuſtris familiæ Colũnarum in Italia, qui pro armis & inſignibus ſumpſerunt frutices aquaticos viriditate conſpiciendos, qui fluminis impetu ac fluctibus exagitati flectuntur, ſed

Dan. 8. *Noſtram fragilitatẽ agnoſcamus, & nõ ſuperbiemus:* *Mat. 25.* *Matt. 8.* *Simile.* *Simile.* *Humiles ſecuri viuunt.* *Exemplũ*

non infringuntur, nec infirmantur, cum hac litera, flectimur, nō E frangimur vndis.

Luc.2. Quid aliud fuit naſci Chriſtum inter paleas & fœnum, & reclinari à virgine ſanctiſsima in humili præſepio, quia non erat ei locus in diuerſorio, quam humani faſtus, inanis gloriæ, hominū pompæ, & huiuſmodi ſapientiæ, apertiſsima dānatio? quid aliud fuit illa profunda humilitas, quam mundi ſuperbiæ & iactantię clariſsima improbatio? Quid aliud fuit illa ſumma paupertas quam honoris, proſperitatis, fluxarumq; opū inconſtantiū in caſuq; ſitarum contēptio? in illa inopia voluit deliteſcere ſummus F ille omnium rerum opifex, ampliſsimusq; cæli moderator & rector vt doceret fundamentum Chriſtianæ philoſophiæ, veræq; religionis initium in rerum humanarum contemptione ac deſpicientia conſiſtere, noſq; ad cæli patriæ deſiderium, firmiſsimāq; æternitatis ſpem & fiduciam excitaret.

Humilitas Chriſti noſtrā confundit ſuperbiā. Paupertas Chriſti confundit noſtrū immoderatū diuitiarū deſiderium.

Si Chriſtus lachrymas fudit, ſi iniurijs affectus, vulneribus traiectus, ad mortem acerbiſsimam falſis criminibus vocatus, cum clamore valido & lachrymis preces Deo patri pro nobis obtulit, vt ait Apoſt. cur nos non plorabimus? cur delicias voluptates, & falſam mūdi gloriam quæremus? Pudeat mēbra quibus ca G put ſuum exhibetur inglorium, ſectari gloriam: pudeat ardēter concupiſcere fallacem & fugacem corporis pulchritudinem, cū cuius De' fuerit affixus cruci & vſq; adeo vulneratus, vt nō eſſet ei ſpecies, nec decor, vt ait Iſa. At nos cōtumelias in Deū iactas, & impia aduerſus ipſum facinora prætermittimus: ſi autē ipſi vel ſolo verbo vulneremur, ſtatim excandeſcimus & ſtomachamur, & in eos à quibus ſumus iniuria laceſsiti, impetū facimus: O cæcam noſtram vanitatē! ô vanam cæcitatē! ô ſuperbiā intolerandā! Chriſtus Deus noſter iniurias ſuæ humanitati illatas tolle rāter ferebat, nō eas autē quę diuinitatē directè reſpiciebāt. Hæc H eſt vera humilitas, hæc eſt Chriſtiana philoſophia ſe demittere, & abijcere, Deum autē ſummis laudibus efferre & magnificentiſsimis honoribus pro viribus extollere: Debet enim humilitas eſſe vera, non ficta more eorū qui animi fingunt ſubmiſsionem, vt alios fallant, & mundi gloriā aucupentur. Quemadmodum feræ prædam inuaſuræ ſe inclinant, vt fortiore conatu irruant & inſiliant, ſic ſuperbi & flagitioſi homines, vafri & callidi, ſe aliquādo demittunt & ſupplices gerunt, vt hac virtutis ſimulatione ſimplices decipiant, ſibi dignitates acquirant, alijs vero excidium machinentur. Id voluit diuinus vates ſignificare cum de ſuperbo & impio loquens dixit, inclinabit ſe, & cadet cum dominatus

Heb.5. *Iſa.53.* *Patientia maxima Chriſti cōdēnat impatientiā noſtram. Ver' Chriſtianiſmus eſt ſe propter Chriſtū humiliare. Simile. Humiliāt ſe aliqui vt alios fallant. Pſal.9.*

fuerit

A fuerit pauperum. Nos non ita ſed veram animi ſubmiſsionem amplectamur, eumque imitemur qui ait: diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. *Mat. 11.*

Superbi enim & elati etſi florere, rebuſq; ſecundis vti videantur, infelices tamen ſunt, quoniam miſeros exitus cõſequuntur, & ex illo illuſtri rerum ſtatu ſæpenumero cadunt & quod peius eſt, in pœnas æternas præcipitantur. Quemadmodum hyeme frigore vigente, & ęſtate nimio calore omnia inflammãte, raro cadunt ingentia fulmina vt ait Plin. Sed verè & autumno quando *Simile.* *Plin. li. 2.*
B aer eſt ſerenus & tranquillus, tunc maxime adurunt & ſæuiunt, ſic maxime calamitates & acerbiſsimæ ærumnæ proſperitati inſidiantur, nõ eos quærunt qui frigore & æſtu in humili ſtatu laborant, ſed illos repentino vulnerant impetu quos deijciunt, & incendio cõburunt qui in tranquillo proſperitatis vere & autũno ſuperbia extolluntur, & inani mundi gloria inſoleſcunt, & in ſublime vanitatis eleuantur. Nihil exiſtimo eſſe in vita ſecurius, nil vtilius, nil præſtantius quã vera humilitas & Chriſtiana animi ſubmiſsio ſit. In arte Arithmetica eſt quædam notula appellata cifra, hæc notula nil valet, ſed facit valere: coniuncta enim cum *Proſpira res mũdana pericu loſa.* *Simile.* *Humilitatis vires.*
C notula valente decẽ efficit vt valeat centum, augens valorem, cum illum non habeat. Sic enim ſubmiſsio & ſui abiectio cũ ex ſe in hac vita apud homines nil valeat, præſtat tamẽ valorẽ. Animi demiſsio eſt vas vbi virtutes reconduntur, vt ait D. Bern. humilitas cordis receptaculũ eſt gratiæ. Humiles vt ait D. Gre. dum ſe deijciunt, ad Dei ſimilitudinem aſcendunt: ſuperbi contra dũ ſe extollunt, diabolum imitantur: Ariſt. hominẽ definiens ait eſſe animal rationis particeps mortale, has duas differentias formæ procreatrices poſuit in diffinione, vocat eum morti obnoxium, non ſolum vt à dijs ſuis commentitijs ſepararet, ſed vt illũ *D. Bern.* *D. Greg.* *Ariſt.*
D ſuæ fragilitatis admoneret. Si ſe extolleret aſpiciens ſe compotem rationis, & bonorum immortalium capacem, ſtatim ſe intueretur eſſe caducum & mortalem, quo ſuperbiam deponeret & imbecillitatem ſuam perſpiceret. Hac conſideratione ducti magni viri in ſublimi dignitate conſtituti & mentis operibus muniti, profundam humilitatem amplectuntur. Vt enim vaſa cum replentur liquore, aerem expellunt, ſic qui in virtute proficiunt, deijciunt vanitatem, omneque ſuperbiæ genus deteſtantur: contra vero quemadmodum vaſa cum euacuantur liquore, implentur aere, ſic multi deſtituti virtute, implentur ſuperbia: de ea ait. Eccleſiaſt. initium omnis peccati eſt ſuperbia, Hæc ſuperbia quidem de cælo præcipita- *Præſumptio humana, quibus conſiderationibus deprimenda.* *Simile.* *Simile.* *Eccle. 10.*

uit luciferum: hæc de paradiſo eiecit Adã. Vt ergo filius Dei hoc B
Iſa.14. vitium extirparet, homo factus eſt, ſeq; vſq; adeo humiliauit, vt
Gen.3. cũ Dei ſit filius, ſe tamen filiũ hominis hoc loco voluit appellare.

Ambitio deteſtabilis & execrabilis eſt.

Magna Chriſti affabilitas. AVdiens Chriſtus dominus cæci huius clamores, ſtetit & præcepit eũ ad ſe adduci, atq; interrogauit quid ſibi vellet. O bone Ieſu, ita ne te demittis vt cum tam miſerabili & deſpecto homine colloquaris, præſertim cum tanta in veneratione te omnes
Dignitatibus humanis multi ſuperbiũt. habeant? hoc quidẽ facit vt exẽplo ſit his qui in dignitate conſtituti ſunt, quorum pleroſq; videas dedignari colloqui nõ dicã cũ inferioribus, ſed nec cum æqualibus vel etiam maioribus. Sed ſcias ô homo quod tam terra es tu etſi potens ſis, tam fluxus & F
Conſiderationes ad humilitatẽ conſeruandã. caducus quam alius quicunq;. Tam terra eſt ea quæ in ſerico ac pretioſo ceruicali includitur, quam ea quæ in vili & ſacco continetur. Tã vermibus obnoxius eſt rex quam agricola, diues quam pauper, claro quam obſcuro genere ortus. Omnes plorantes ingredimur vitam, & omnes gementes obeunt mortem: cõmunis eſt omnium eadem miſeria & imbecillitas. Id intueri deberent, & ſecum ſæpenumero cogitare principes & potentes, qui ſui obliti G alios contemnunt, ſuaq; potentia & opum affluentia elati, non
Simile. exiſtimant ſe eſſe aliquando morituros. Et hi celeriter his falſis potentiæ & opũ imaginibus ſpoliantur, & nudi ac egeni in æternos cruciatus detruduntur. Viperam ferunt exuſtam, incineréq; conuerſam mederi eiuſdẽ beſtiæ morſui: mordet vipera, fit tumor, & plaga mortifera & peſtilens, adhibe cinerẽ, & id in quod
Mortis cõſideratio quanta ſit vtilitatis. ipſum animal conuertitur, & ſanitatem conſequeris. Vulneratus es à ſuperbia, mundi gloria & potentia vipera venenoſa, habes animam tumidam, & peſtifero morſu ſauciã, conſidera cinerem, idq; in quod dilabitur & conuertitur vana mundi potentia, & ipſe puluis erit promptũ & ſalutare remediũ, quo poſsis ad vitam H
4.Reg.5. reuocari. Et quemadmodũ Naamã Syrus petebat ab Eliſæo onus terræ, quam volebat ſecũ aſportare, ne poſtea falſa gentiũ idola coleret, ſed repudiata ſuperſtitione ad Deũ cõfugeret & ſupplex
Conſideremus quod mortales ſumus & in cinerem conuertendi. accederet, ſic nos ne in rebus fluxis & inanibus collocemus beatitudinẽ, & à Deo diſcedamus, terræ ſarcinã in memoria collectã & conſeruatã ferre debemus, cõſiderãtes animo, & ſæpenumero repetentes, eſſe nos terrã, & omniũ elementorum infimũ & abiectiſsimum, imo ipſam elementorum fęcem. Cum autem homo ſit formatus ex terra, terra autem ex nihilo, aperte concluditur inter hominem & nihil, ſolam terram eſſe interiectam.

Præterea

A Præterea cum nos ſimus ex terra formati, terra autem ex nihil, quis non videt eſſe nos filios terræ, nepotes autem ipſius nihil? Hæc eſt noſtra progenies, hæc eſt noſtræ nobilitatis origo & claritas: hæc ſunt noſtra ſtemmata, & antiquæ familiæ monumenta. Hoc perpendens Eccleſ. his verbis exclamat: Quid ſuperbis terra & cinis? Ad hanc ſalutarem & excellentem contemplationem nos tanquam oblitos noſtri inuitat Eccleſia dicens, Memento homo quia cinis es, & in cineré reuerteris. Ac ſi diceret, accipe hác conſiderationem, quam tibi tribuo veluti clauem admirabilem, B qua poteris oſtium tui ipſius aperire, teq; ipſum intueri & penetrare. Reſera ianuam, ingredere te ipſum, qui à te longè abes, & aſpicies totam domum cinere & puluere repletam. Nec te decipiat corporis pulchritudo & inſignis ornatus, nam omnia hæc interibunt, & in puluerem tandem reuertentur. Intellige te ipſum, quoniam hæc eſt prauitatis cauſa ignoratio ſui. Et hæc verba æqualiter dicuntur illuſtriſsimis regibus & abiectiſsimis ſutoribus, magnatibus, & media plebe ac obſcura progenie ſumptis: quoniam nulla eſt hac in re inter magnos & paruos differentia, imo principes diuitiarumq; copia affluentes, in acerbiores miſe C rias ſæpe numero incidunt, quod non ſolũ veterum annales, & antiquitatis monumenta loquuntur, ſed etiam noſtra hęc tẽpora apertiſsimè teſtãtur. Et hinc eſt quod illi qui torquebãtur in inferno, dicebant inſigni illi tyranno & Babylonis quondã potẽtiſſimo regi, vulneratꝰ es ſicut & nos, noſtri ſimilis effectus es. Quæ omnia diuinus vates tragice ſcripſit, non quod ſic facta fuerint, ſed vt potentia hac, & pulcherrima orationis exornatione, miſeriis in quas inciderit inſolentiſsimus tyrannus, deſcriberet & amplificaret, qui ex ampliſsimo dignitatis gradu præcipitatus fuit D ad regionem illam terribilis horroris & cruciatus, æternarũque tenebrarũ detruſus. Vt figura in pariete picta, qualibet aquæ gutta deletur, ſic mundi potentia qualibet mutatione amittitur. Et vt ædificium in imo ſolo extructum, nec fulmine concutitur, nec hiatu abſorbetur: ſic abiectus vitæ ſtatus non eſt maximis ærumnis expoſitus, at res ſecundæ in faſtigio dignitatis ſeculi collocatæ, multis ſunt obnoxiæ ruinis & calamitatibus. Quamobrẽ qui in ſublimi & ſupremo ſtatu conſtituti ſunt, atq; diuitijs abundant, ne contemnant inferiores, neque deſpiciant, ſed diligentiſſime quidem attendant quam humiliter & affabiliter ſe gereret Chriſtus hodierno die cum hoc cæco, quantaque liberalitate & magnificentia, eidem largiretur quod tam inſtanter poſtulabat.

Filij ſumus terræ nepotes ipſius nihil.

Eccl. 10.

Eccleſia.

Cognitio ſui quãtũ proſit.

Potentiores inter dũ in maiores miſerias prolabuntur.

Iſa. 14.

Tyranni quo tandẽ deueniãt.

Simile.

Simile.

Paupertas *locus ſecurior proſperitate.*

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA. E

CONCIO QVARTA.

Mali nituntur impedire quæ bona ſunt.

Virtus contradictiones patitur.

ASSVMPSIT Ieſus duodecim diſcipulos ſuos, & ait illis: ecce aſcendimus Hieroſolymā. Lu.18. Mat.20. Mar.10: Hunc quidem cęcum partim turba impediebat, partim etiam alij reprehendebant quo minus clamaret: vnde colligas quanta ſtatim ſeſe offerant impedimenta ei qui ex animo virtuti incumbere ſtatuit, & quam multi conentur bona opera noſtra impedire. Veruntamen quo tentant nos conturbare, eo magis proficimus ſi diligenter attendimus, reſiſtendo omnibus contradictionibus ſicut hic cæcus fecit. Vndè ſanctificatus ille Baptiſta aiebat de Deo verba faciens, permundabit aream ſuam, & congregabit triticum iuſti ſignificantur, per paleas vero iniqui & flagitioſi. Et quemadmodum ariſtæ triticiue tegumenta granum opprimunt & vndique conſtringunt: ſic impius virum iuſtum & pium vexat & vndique affligit. Sed vt quo arctius ariſtæ granum cingunt & comprimunt, eo maiori cuſtodia illud ab auiū morſu tuentur: ſic quanto acerbiores calamitates infert malus viris virtute inſignibus, tanto eos clariores reddit, & ad importunas aues hoc eſt ad malas cogitationes arcendas munitiores. Vbi vides iniquos homines eſſe iuſtis adiumento. Non enim Deus homines crearet, quos impios futuros eſſe præſciſſet, niſi pariter nóſſet eos viros optimos affligendo, eſſe in eos vtilitatem collaturos. Nihil eſt enim ad laudem illuſtrius quam calamitas ipſa: hæc namque ſolet virorum iuſtorum nomen ad immortalem memoriam propagare: atque ita vt D. Auguſtinus ait, Mundi ordinem Deus tanquam pulcherrimum carmen ex quibuſdam antithetis honeſtauit. Eſt autem antitheton contra poſitum: ita appellatur figura ea qua contraria contrarijs opponuntur, vt apud Ouidium, frigida pugnabant calidis, humentia ſiccis. Xenophon ille cuius voce quaſi muſas locutas ferunt, qui teſte Volaterrano, dictus eſt Muſa Attica, ob eloquentiæ dulcedinem & ſuauitatem, in ſuo Oeconomico, inter opes & diuitias connumerat inimicos homines ſceleratos, & ait

Matt.3. — *Simile.* — *Calamitates illuſtriores reddūt homines probos.* — *Mali tandē præſtāt vt boni meliores fiāt.* — D. *Aug: lib.11. ciuit. Dei.* — *Ouidi.* — *Xeno.* — *Volater.*

F G H

A ait eos eſſe nobis adiumento, ſi illis vti ſciuerimus. Et Plu- *Plutar.*
tar. librum ędidit de vtilitate quam quis poteſt ex inimicis comparare:

Vide quomodo nouerit Deus bona multa educere ex contradictione malorum: Vide enim ante conuerſionem ſuam *Conſtant.* qualis eſſet Conſtantinus & quam contrarius Eccleſiæ ſed poſt *Impera.* conuerſionem vide quanta bona Eccleſiæ contulerit tempore *conuerſio.* diui Syluestri Pontificis maximi. Tunc enim filij tyrãnorum & eorum qui Eccleſiam vexabant, conuerſi ſunt ad Chriſtum, ad
B eumque humiles & ſupplices acceſſerunt. Nam Magnus ipſe *Conſtant.* Conſtantinus illuſtriſsimus orbis imperator, templum Romæ *Imperat.* in honorem beati Petri Apoſtolorum principis, à fundamen- *quã fuerit* tis excitauit, & pulcherrimis ac precioſiſsimis ornamentis mu- *liberalis* niuit & ipſe ſuis manibus iecit fundamenta, ex quibus ſuis *in Eccle-* proprijs humeris duodecim corbulas terræ in honorem duo- *ſiam.* decim Apoſtolorum aſportauit. Tunc quieuerunt Chriſtiani, & ceſſarunt eorum afflictiones & cruciatus quibus ab infidelibus torquebantur. Vt enim Laban perſecutus eſt Iacob in ter- *Gen. 31.* ram promiſsionis reuertentem, & Deum verum adorantem, *Figura.*
C ſic ſcelerati homines iuſtos ac fideles affligunt, eoſque ad cœleſtem patriam veram promiſsionis terram aſpirantes ad excidium vocant. Nec eſt mirandum cum etiam Eſau eius frater, de eius cæde cogitaret. D. Paul. in epiſ. ad Galat. Loquens de *Gen. 27.* Iſaac & Iſmaele, quomodo inquit, is qui ſecundum carnem *Gal. 4.* natus fuerat, perſequebatur eum qui ſecundum ſpiritum, ita *Exod. 1.* & nunc. Quid voluit ſcriptura ſignificare quando dixit, oderuntque filios Iſrael Aegyptij, niſi impios & flagitioſos odio proſequi viros pios, virtute ac geſtarum rerum gloria præſtantes? Aiunt coruum pullos ſuos in nido exiſtentes in prin- *Simile.*
D cipio non cognoſcere, cum eos videat plumis albis indutos, ideo eos abijcere & contemnere: at videns eos poſtea nigris pennis coopertos, eos nutrit & reficit & vt filios ſuſtentat. Sic *Mali bonos cõtemnunt.* mundus eos quos videt innocentia & virtutis candore conſpicuos, irridet & contemnit, his tamen fauens, qui tetris ſceleribus conteguntur. At quanto acerbius impij viros pios affligunt, tanto magis illis proſunt & ſeruiunt. Pugnantibus in vtero Rebeccæ, Iacob, & Eſau, dixit Deus eorum matri, *Gen. 25.* duæ gentes ſunt in vtero tuo, & duo populi in vtero tuo diuidentur: populuſque populum ſuperabit, & maior ſeruiet minori. Hi duo populi ſunt boni & mali, per Iacob & Eſau intellecti. Mali autem ſeruiunt bonis, non profecto obe-

D. Aug. diendo,ſed vexando. Ita D. Auguſti. hunc locum interpretatur. E
Simile. Vt enim vt ipſe ait, paleæ in aurific s fornace ſeruiunt auro, illud purificando,& cũ videantur ipſum comburere, illuſtrius reddunt, ipſæ autem comburũtur: ſic mali cum videantur bonis perniciem moliri, eos ſplendidiores reddunt, ſibi autem ipſis exci-
Mali bonos perſequẽdo, eos illuſtriores reddũt. dium machinantur. Occidebant tyranni vnum martyrem: & eius ſanguine rigabatur Eccleſia, eiuſq; miraculis multi conuertebantur. Volẽtes tyranni, iuſti famam obſcurare, amplius illuſtrabãt, & volentes Eccleſiam extinguere, eam amplius extendebant & propagabant: quemadmodum in Exodo referunt diuinæ literæ, F
Simile. Hebræos tanto magis fuiſſe multiplicatos, quanto durius ab
Exod. 1. Aegyptijs opprimebantur: vide diuinam potentiam & pietatem. Hi qui Eccleſiam affligebant, erantque tyrannorum filij, ad ipſam
Perſeueremus viriliter in virtute. Eccleſiam poſtea ſupplices acceſſerunt. Quare cum Deus optimus maximus tanta bona educat ex contradictione virtutũ, ne cadamus animo in contradictionibus quæ à malis nobis fient, ſed magis reſpirantes & animati in virtute perſiſtamus.

Vix bonum aliquod aggredieris quod non labatur in aliquam
Eccle. 2. difficultatem, ſed debes eam exorbere, & vltra progredi, & in ex
1. Eſd. 4. celſetis operis propoſito conſtanter permanere, ideo dicebat G
Num. 4. & 6. Eccle. fili accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Cum Iſraelitæ ex Babylonica ſeruitute reuerſi, templum Dei inſtaurarent, fuerunt ab hoſtibus impedimenta illis inferentibus, vexati, & ſæpenumero afflicti, ſed non à ſententia deiecti. Ferebant quidam ho-
Mar. 2. mines vt ait D. Marcus, paraliticum ad Ieſum, vt illi mederetur: ſed non poterant accedere propter turbam. Bonum opus incipiebant, ſed ſtatim ſe obtulit impedimentum. Ibant piæ mulie
Luc. 24. res ad Chriſti monumentum cum aromatibus vt vngerent eum,
Mar. 16. at oblata eſt illis difficultas: quare dicebant, Quis reuoluet no- H
Ioan. 20. bis lapidem ab oſtio monumenti? Sed perſeuerantes inuenerunt illum reuolutum. Quare in rebus arduis aggrediẽdis, danda ope
Plat. li. 4 de reſpub. ra eſt vt difficultas vi conſtantiæ ſuperetur, nam vt Plato ait, difficilia quæ pulchra. Vnde Ariſto. ait ars & virtus in difficilibus
Ariſto. verſantur. Eodem pertinet litera Pythagoræ, diſcrimine ſecta bi
Pyth. cornis: Et euangelicum illud de via arcta quæ ducit ad vitam, quę
Matt. 7. inquã ducit ad vitam, quæ conſtantia pertruitur. Vt ingentes flu
Luc. 13. ctus in rupem firmiſsimam impetum facientes volentes eam
Simile. frangere, franguntur, ipſa immobili permanente: ſic moleſta impedimenta virum ſtabilem tentantia, in eumque incurſionibus grauiſsimis irruentia maximopere profecto ipſa

commi-

A comminuuntur, cum ille in propoſita firmitudine rebus aduerſantibus conſtans perſeuerat. Id animo percipiens princeps quidam italus conſtantia roboratus pro inſigni ferebat ingentem Petram fluctibus concuſſam cum litera hac, conantia frangere, frangit. Et Greg. Nazan. pro conſtantia Salamandrā ponit, quæ in medio igne omnia domante non ſolum viuit & lætatur, ſed illum penitus extinguit. Daniel & eius ſocij decreuerunt abſtinentiam ſeruare, ſed obtulit ſe illis impedimentum, & Aſphenez repugnantia at in ſancti propoſiti conſtantia manentes, obtinuerunt à Malaſare ne illos ad regis epulas compelleret. B

Tentationes malas ſuperem⁹. *Inſignia præclara* *Gra. Na.* *Similitu.* *Danie. 1.*

Fides quanta ſit excellentia.

DIXIT Chriſtus cæco fides tua te ſaluum fecit: fides eſt porta & principium ſalutis, nam ſine fide autore D. Paul. impoſſibile eſt placere deo: credere enim oportet accedētem ad Deū, quia eſt, & quod inquirentibus ſe remunerator ſit. Neceſſaria eſt nobis naturalis ratio, ſed non ſatis eſt: ratio & fides ſunt veluti duæ ſtellæ, arctica & antarctica, quibus nautæ gubernantur. C Vt enim qui ex noſtra Hiſpania ad indiam tendunt orientalem, immenſum mare nauigantes, vſq; ad lineam æquinoctiālē oculos conijciunt in polum arcticū, vbi eſt ſtella illa ſeptētrionalis, qua reguntur, at tranſacta linea, ſtellam illam ſeptentrionalem amittunt, & ab eius aſpectu penitus diſcedunt, atq; alteram ſtellam nimirum auſtralem in polo antarctico intuentur, qua deinceps gubernantur: ſic in hac vita incæpturi ſumus nauigationem noſtram ducti ſtella rationis, & ad illam actiones noſtras directuri. Sed ſi volumus ad cælorum indiam peruenire, opus D eſt nauigationi noſtræ, hanc rationis humanæ nauigationem relinquere, & firmam fidei ſtellam intueri, illaq; nauigare, & iuxta eam opera noſtra, vitæq; concurſum conficere & ab eius regula nō declinare. Cum enim ſe obtulerint res illæ quæ humanam rationem tranſcendunt, & noſtri iudicij limites excedunt, quales, ſunt eæ quæ ad Chriſtianam religionem, ad eccleſiæ catholicæ ſacramenta, ad redemptionis humanæ myſteria, & ad alta, celeſtiaq; arcana conſcendunt, opus eſt non ad rationis humanę ſtellam ſed certiſsimum fidei ſydus intueri, eoq; gubernari. Gētes à fide alienæ ideo ad cælorum portum accedere non poſſunt, quin potius in mundi mari obruuntur, quia vnam tantum habent ſtellam, nimirum rationem naturalem: quamuis enim quis fidem habeat, ſi tamen eſt peccato mortifero aſtrictus, non

Heb. 11. *Similitu.* *Polus arcticus & antartic⁹ dicuntur ratio naturalis, & fides.* *à fidei polo nunquā debemus recedere.* *Senſus & ratio naturalis ob tēperent fidei.*

proderit fides ad æternã ſalutem conſequendam. Fides qua vi- E
Gal. 5. tã æternã mereamur, ea eſt, quæ vt ait Apoſ. per dilectionẽ ope
ratur. Nã ipſe ait, ſi habuero omnẽ fidẽ, ita vt mõtes transferã,
1. Cor. 13. charitatẽ autẽ non habeã, nihil ſum. Hoc quidẽ eſt quod ait D.
Iacobus Apoſ. videtis quod ex operibus iuſtificatur homo, &
Iacob, 2. nõ ex fide tantum: loquitur de ſecunda iuſtificatione, de qua ait
D. Ioã. in Apo. Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc, & ſanct' ſancti
Apoc, 22. ficetur adhuc. Ex operibus enim ad iuncta gratia meremur ſa-
lutem, & iuſti nominamur. Nec repugnat hæc D. Pro. ſententia,
pauli doctrinæ, qui in epiſ. ad Rom. ait hominẽ nõ iuſtificari ex F
Rom. 11. operibus: ibi enim loquitur Apoſ de prima iuſtificatione, quan
Apo. 22. do peccator ex impio fit iuſtus per Dei gratiã: Iacobus autem
loquitur de ſecunda iuſtificatione, de qua loquitur Ioannes in
Quomodo Apo. D. Paulus errorem Iudæorum refellit, qui ſe meritis bo-
intelliga- norum operum gratiam Euangelicam arbitrabantur obtinuiſ
tur illud, ſe, aſſerentes non eſſe ad Euangelium recipiendos gentiles, qui
nõ iuſtifi- fuerãt idolorũ cultores, & in opera legis veteris nõ incubuerãt,
catur ho- Apoſ. autẽ docet nõ iuſtificari hominẽ ex operib' fidẽ & primã
mo ex ope iuſtificationẽ præcedẽtibus, ſed ex Dei gratia. Sed quoniã erãt
ribus legis nõ nulli qui ex hac Pau. doctrina perperã intellecta, bona opera G
Iaco. 2. contẽnebãt, & ſolã fidẽ ad vitam æternã cõſequendam ſatis eſſe
affirmabant, voluit illis D Iaco. veritatem illius doctrinæ beati
Iaco. 2. Pau. oſtendere, aſſerens hoc de prima intelligi iuſtificatione, nõ
autem de ſecunda: nam ſi poſt primã iuſtificationem quis bona
Galat. 5. opera reliquit, ſeq; ſceleribus cõtaminauerit, amittet gratiam
manẽte fide, quę ſine operibus mortua eſt. Fides noſtra debet eſ
ſe charitate formata, quæ vt ait D. Pau. per charitatẽ operetur:
nã quemadmodũ gladius debet eſſe in manu, & nõ in area, vt va
leas de inimicis cõſequi victoriã, ſic fides non ſat eſt vt ſit in ani
ma, ſed debet eſſe in manu, vt eius operibus in charitate funda- H
Iacob. 1: tis, vincas inimicos animæ, & de illis mirabiliter triumphes. Vn
de ait D. Iaco. eſtote factores verbi, & non auditores tan-
Simile. tum, fallentes voſmetipſos. Vt enim qui incidit in fluuium
quãuis optime natandi artẽ norit, ſi tamen nec brachia mouet,
Fides cõſo nec manus, nec crura, ſtatim obruitur, & mortuus in profun-
cietur ope dum decidit, ſin autem natat, eripitur; ſic qui in ſola fide nixus,
ribus. virtutis actiones reliquerit, in profundiſsimũ barathri gurgitẽ
mergetur, qui autẽ manus, pedeſq; agitauerit, illiſq; remorũ lo-
D. Greg. co vſus fuerit, & fidei coniunxerit opera charitatis, hic incolu-
in Euan. mis exibit in terram, & portum æternæ ſecuritatis obtinebit.
hom. 20. Fortaſſe vnuſquiſq; apud ſemetipſum dicat, ego iam credidi,
ſaluus

A ſaluus ero: verum dicit, ſi fidem operibus tenet: viua enim fides eſt, quæ in hoc quod verbis dicit, moribus non cõtradicit. Hinc eſt enim quod de quibuſdam falſis fidelibus Pau. dicit: Qui confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Hinc Ioan. ait, qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt. Quod cum ita ſit, fidei noſtræ veritatẽ in vitæ noſtræ conſideratione debemus agnoſcere: tunc enim veraciter fideles ſumus, ſi quod verbis promittimus, operibus complemus: in die quippe baptiſmatis omnibus pompis abrenuntiare promiſimus: itaq; B vnuſquiſq; veſtrum ad conſiderationem ſuam mentis oculos reducat, et ſi ſeruat poſt baptiſmum quod in ipſo ſpopondit, certus iam quia fidelis eſt gaudeat. *ad Tit. 1. 1. Ioan. 2. Reipſa præſtemus quod in baptiſmo polliciti ſumus.*

Quemadmodũ ignis recordatio corpus nõ calefacit ſic fides ſine charitatẽ nõ operatẽ in anima cognitionis omnẽ illuminationẽ. Quod autẽ fides ad ſalutẽ non ſufficiat, Chriſti etiam diſcipulus oſtendit ſcribens, tu credis quia vnus Deus eſt, dæmonia etiam credunt & horreſcũt. Si ergo fides ſola ſufficeret, multitudo demonum perire non poſſet. Quare oportet ad fidem opera charitatis accedere. Qui ſic facit, is & in Chriſto per fidem ſic manet, C & verba eius in corde ſuo conſeruat, Quemadmodũ cæteræ virtutes ſine charitate mortuæ ſunt (ab ea enim & vitam, & merendi vim accipiunt) ita etiam fides ipſa ſine charitate neque ſpiritualem vitam, neque ſalutarem acrimoniam & meriti dignitatem habet. Hinc D. Auguſtin. Fides inquit ſine charitate poteſt eſſe, ſed non prodeſſe. D. quoque Cyprianus, credenti inquit præmium datur, ſi quod creditur operatur. Fides non amittitur communibus peccatis quæ committimus, debilitatur tamẽ eorum frequentia. Vt enim arbitrij noſtri libertas peccatorum multitudine debilitatur, quamuis non extingua D tur (ſemper enim liber ad peccandũ vel nõ peccandũ, homo manet) ita fides quo magis homo delinquit, & peccata peccatis addit, hoc magis obſcuratur & impeditur, nũquã tamẽ, niſi hęreſis perfidia intercidit. Qua de cauſa huiuſmodi fides peccatis impedita, à Iacobo Apoſ. mortua nominatur. Quid ergo mirũ ſi quod mortuum eſt, vim illã & acrimoniã, quã dum viueret habebat, amiſerit? Hoc igitur in cauſa eſt fratres, cur tam multi fideliũ, qui fidei lumine inſtituti, imperueſtigabiles cęleſtis glorię diuitias, & ſempiterna gehẽnæ ſupplicia, pijs & improbis cõſtituta, & rationẽ de tota vita ad verbũ vſq; otioſũ eſſe reddẽdã firmiſſime credunt, flagitioſe tamen viuant, quia quamuis harum rerum fidem habeant, mortuam tamẽ habẽt: quæ vitalẽ illã vim *Similitu. Iacob. 2. Simile. D. Aug. D. Cypri. Fides debilitatur frequẽtia peccatorũ. Hæretici fidẽ amittunt. Cũ fides nos doceat talia eſſe parata præmia, talesq; punitiones, cur ita diſſolute viuimus.*

quam

quam antea habet, amiſit. Non igitur tam negligenter viuere de E
beremus, cum habeamus Deum tam noſtræ ſalutis ſtudioſum. Si enim leones, ſi tygrides, ſi ſerpentes in bene factores ſuos & obſequentes grati ſunt & beneuoli, cur nos huiuſmodi ſaltem feras non imitabimur?

Non ſim' aduerſus Deum ingrati.

Grati ſimus erga Deum, & homines.

GRATVM ſane ſe hic cæcus exhibuit, ſi quidem vt ait Euangelium, ſequebatur illum, magnificans Deum, lauda F
bat quidem Deum mirifice pro tanto aſpectus beneficio, & om nibus beneficia diuinitus accepta prædicabat. Quoniam Aegy
Exod. 1. ptij fuerant in Ioſeph ingrati, qui in eos im nortalia contulerat beneficia, voluit Deus vt in mari rubro perirent, & tumulus ille
Gene. 41. frigidus & inquietus qui eorum corpora contegebat, eorum etiam gloriam obrueret. Quemadmodum luna accipit lumen à
Similitu. ſole, & ipſa eum obſcurat & eclypſat, ſic ingratus eum à quo beneficijs cumulatus fuit, odio proſequitur eius nomini ſplendorem eripiens, & tenebras offundens. Peſtilentes ſine dubitatione ſunt homines ingrati, qui in eos quos deberent laudibus G
Ingratitudo deteſtabile vitiũ. celebrare, & relatis gratijs ingenti obſeruantia colere, ventos excitant, inuidiãq; conflant, eos maledictis vulnerantes & odio proſequentes. Et quamuis eis nulla inferant detrimenta, nõ ne ſcelus eſt nefarium, eſſe beneficiorum acceptorum penitus immemores? vt ſturni cateruatim volantes tẽdunt in oliueta, vbi
Simile. eorum fructu aluntur, ſed finitis & conſumptis oleis, ipſi ſtatim diſcedunt & oliueta relinquunt, eorum obliti quorum pabulo fuerant ſuſtẽtati: ſic ingrati homines dum ope, fauoreq; aliquorum egent, eos viſunt & obſeruant, & acceptis optatis muneribus, quorum memoria illis ſtatim excidit ex animo, recedunt, H
Ingrati quales ſint eoſq; quos perpetua deberent obſeruantia venerari, contẽnunt
2. Tim. 2. & aſpernantur. Volens Apoſt. oſtendere fore vt homines eſſent
Similitu. perditiſsimi, ait: erunt ingrati, ſceleſti, ſine affectione. Malum medicum defertur honorifice ad menſam magnatis, vt eius ſucco nonnulli cibi condiantur, at extracto ſucco proijcitur in ſolum: ſimillime multi cum ſuccum habent, cum proſpere vitam
Grati ſimus erga Deum. degunt, magni æſtimantur, at vbi carent ſucco, poſtquam in calamitates incidunt, etiam ab his in quos beneficia contulerant, deijciũtur, & pro nihilo putantur. Vide ingratorum hominum impietatem. Si erga homines ſumus gratum animum oſtenſuri, quanto magis erga Deum? Qui Dei beneficiorum obliuiſcitur,

non ſo-

A non ſolum ingratus,quod ipſum graue eſt ſed etiam impius ap
pellatur.Id intuens animo Apoſ.gratias inquit agentes ſemper *Ephe.5.*
pro omnibus.Et ad Col.3.cap.grati eſtote.Et alibi, in omnibus *Col. 3.*
gratias agite. *1.Theſ.5.*

Impij quidem parui faciũt diuina,ſicut faciebant peſsimi illi
duo Dathan & Abyron,qui dixerunt ſancto Moyſi,nunquid pa *Num. 16.*
rum eſt tibi quod eduxiſti nos de terra quæ lacte & melle mana
bat,vt occideres in deſerto,& vt noſtri dominatus eſſes? Reue-
ra induxiſti nos in terram quæ fluit riuis lactis & mellis, & dedi-
B. ſti nobis poſſeſsiones agrorum & vinearũ,an & oculos noſtros
vis eruere?Hoc quidem per ironiam dicebãt:ac ſi dicerẽt, pro
miſiſti nobis fertilem terram,& dediſti deſertum.Idẽ dixit vni
uerſus populus ad Moyſen & Aaron vt ſcribitur in Nume. Di- *Num.20*
cens,quare nos feciſti aſcendere de Aegypto, & duxiſti in locũ
iſtum peſsimum,qui ſeri non poteſt,qui nec ficum gerit,nec vi-
neas,nec malogranata? ô generatio peruerſa, quam male com *Ingrati*
penſabas tantis viris accepta beneficia,qui tam ſæpe pro te vitã *non bene*
in diſcrimen vocauerant,tùm etiam Deo qui tam liberalis erga *cõpenſant*
vos extiterat! Si enim in deſerto tales præbet vobis cibos, quid *accepta be*
C in ipſa terra promiſsionis facturum exiſtimatis? Aequum ſane *neficia.*
erat cum his veſtris populi ducibus vos reuerenter gereretis,
& cum Deo pietatem maximam & obſeruantiam oſtenderetis.

Magna quidem fuit Aegyptiorum ingratitudo erga Ioſeph, *Exod.1.*
quod ſcilicet tã cito obliuiſcerentur tanta beneficia in regnum
& prouincias omnes collata ab ipſo. Talis compenſatio ab in-
gratis ſolet benefactoribus exhiberi. Vnde vulgo dicitur quod
qui communitati ſeruit,nulli ſeruit Hinc fit vt principes ipſi tã *Nemini*
liberales in benefactores eſſe ſoleant,cum videant fore vt ſucceſ *ſeruit qui*
ſores forte obliuiſcantur huiuſmodi beneficia. Si Aſſuerus qui *cõmunita*
D tam ſingulare beneficium à Mardochæo acceperat , tã cito illud *ti mini-*
obliuioni tradiderat,quid miraris quod tota communitas ſit ti- *ſtrat.*
bi ingrata? Præceperat Deus in Exodo vt agnus nocte mãduca- *Heſthe. 6*
retur,ſi quidẽ tali hora ſingulari beneficio diuinitus Hebræi affe *Exod.12.*
cti fuerant.Vult igitur Deus vt noſtra gratitudo ſit omnibus or
namentis & circunſtantijs ornata;pœnam autem mortis incurre *Gratitu-*
bant qui hoc non præſtabant. Vnde textus ait , exterminabitur *do omnib.*
anima illa de cætu Iſrael:vide quam atrox ſit delictum ingrati *ornetur*
tudo,ſi quidem tali plectebatur pœna.Solebant olim viri pij cũ *circunſtan*
inſigne aliquod beneficium diuinitus accepiſſent , componere *tijs.*
& cantare canticum aliquod in quo numerabant diuina benefi- *Exod. 15.*
ficia cum ſuis circunſtantijs. Vnde in Exo,dicitur:Tunc cecine-
runt

runt Moyſes & filij Iſrael canticum Domino. Nec ſolũ in maxi E
1. Reg. 2. mis & cõmunibus beneficijs hoc faciebãt, verũ etiã in particula
ribus ſicut fecit Anna Samuelis mater. Nos vero eius naturę tã
peruerſæ ſum⁹ vt neq; pro cõmunib⁹, neq; pro particularib⁹ be
Iudicũ. 5. neficijs gratias agam⁹. Cãticũ edidit Debora ꝓ victoria parta:
Luc. 1. itẽ Zacharias pro nato ſibi filio: Dauid inſuper ad ſingula be-
neficia ſtatim pſalmos cõponebat & gratiarũ actiones. Nos ve-
ro multa quotidie accipim⁹ beneficia, & nũquã gratias agimus.
Sumus quidẽ vſq; adeo ingrati vt quærat Deus teſtes quib⁹ an
Exod. 17. nũtiet beneficia quę nobis quotidie largitur. Vnde dixit in Exo- F
do ad Moyſen, tolle tecũ de ſenioribus Iſrael, vt ſaltẽ præ verecũ
dia tãtorũ teſtiũ nõ ſimus ingrati. Nõ igitur debemus ingratitu-
dine vti tot, tãtiſq; collatis beneficijs: vnde Propterea exiſtimo ꝙ
Moyſes teſtaretur cælũ & terrã, tũ etiã alij Prophetæ. Hoc etiam
Ioſue. 24. præſtitit Ioſue cũ dixit: ecce lapis iſte erit nobis in teſtimoniũ,
quia ipſe audiuit omnia eloquia Dñi, quæ locut⁹ eſt vobiſcũ, &
erit cõtra vos in teſtimonium, ne forte negetis. Ingrati Hebręi
Num. 14 dicebant ſimulatq; ſe in aliqua afflictione conſtitutos videbant,
vtinam mortui eſſemus in terra Aegypti. Sic ſolẽt ingrati com-
Differentia inter gratos & ingratos. penſare accepta beneficia. grati vero beneficia quæ acceperunt, G
etiam amplificant, & ita ſe indignos illis iudicant, ingrati vero
contra faciunt. Solet Deus ingratos varijs modis punire, inter-
dum quidem eos punit vt beneficia non numerent, aut gratias
pro eis non agant. Cæterum quãdo vult eos acrius punire, ita
punit, vt nec oculos ad videndum ipſis concedat, neq; mentem
Iſa. 6. item ad cognoſcẽdũ. Vnde Iſa. ait, audite audiendo, & ne intelli
gatis, & videte vidẽdo, & nõ cognoſcatis: excæca cor populi hu
Punit Deus inuitus. i⁹, & aures eius aggraua, & oculos eius claude, ne forte videat
oculis ſuis, & auribus ſuis audiat, & corde ſuo intelligat, & con
uertatur, & ſanem eum. Sed vſquequo Domine? Donec inquit H
deſolentur ciuitates abſq; habitatore, & domus ſine homine, &
terra deſoletur deſolatione.

FERIA QVARTA IN CAP: IEIVNII. CONCIO PRIMA.

Glo. Ord. in Matt. CVM *ieiunatis nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.* Matt. 6. fictã
virtutis ſpeciẽ prohibet, nõ virtutẽ. Bonum eſt ieiunio
pro peccatis triſtes eſſe ad pænitentiã & humiliare ani-
Pſal. 50. mam noſtrã. Vnde Pſal. cor cõtritũ & humiliatum Deus
non deſpicies, triſtitiã autẽ hypocritarũ quæ pro laude ducitur
ab

A ab ipſis,prohibẽt:vnde nõ ait ſimpliciter,nolite ieiunare,ſed addit ſicut hypocritæ triſtes. Vnde Lyra ait. excludit intẽtionẽ vanæ gloriæ ab operibus pęnitẽtię dicẽs,cũ ieiunatis. *Nolite fieri*. Id eſt ipſa vultus triſtitia nolite oſtẽdere ieiuniũ. Hypocritæ quidẽ ſunt repræſentatores alterius perſonæ,qui nõ virtutibus ſtudẽt, ſed fauorẽ vulgi quærunt,vt ait interli. Vnde Ber. ait,non omnimodã nobis triſtitiam interdicit, ſed eã quæ in facie eſt corã hominibus:alioqui enim cor ſapientis vbi triſtitia, dicit Eccle. Et Paulũ quoq; diſcipulos contriſtaſſe non piget, pro eo quod B contriſtati ſunt ad ſalutẽ. Nõ eſt enim talis triſtitia hypocritarũ, quæ non in corde,ſed in facie eſt. Nota autem quod dixit, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, id eſt fingi.

Lyra. in Matth. Glo. int. in Matt. D. Bern. ſerm. 1. in cap. ieiun. Eccle. 7. 2. Cor. 9.

Noli obſcurare faciem tuam more hypocritarũ: obſcuratur quidem facies cum internus affectus externa ſpecie velut incruſtamento quodã inducto tegitur,& mẽdacio ceu velo obtento celatur. Siquidẽ hypocrita dicitur hiſtrio, qui in theatro perſonam ſuſtinet alienã,ſæpe profecto heri,cum ſit ſeruus,aut regis,cum ſit priuatus:itidẽ in hac vita pleriq; vitam ſuã velut in C proſcenio ad oſtentationem cõponunt,aliud in corde gerentes, aliud in ſpecie hominum oculis præſeferẽtes,vt ait Baſilius. Idẽ etſi diuerſis verbis ait Ambro. dicens: ideo dixit hypocritas, quoniam ſimulatione alienam perſona m induant, ſicut inſcena qui tragædias agunt,pro eorum dictis quorum perſonas gerũt, mores ſuos excitant,vt aut iraſcãtur,aut mæreãt aut cãtẽt. Affectãt enim iſti vt ieiunare videatur hominibus magis quã Deo.

D. Baſil. in hom. de ieiun. laud. Simile. Ambr. li. de Elia. & ieiu. c. 10. Simile.

Si faciei corruptio eſt propter inanem gloriam, ait Chryſ. pallidum apparere quemquam, quidnam dicendum eſt de fucis atq; picturis corrumpentibus facies fœminarum, in perditionem iuuenum laſciuorum? Nam hi quidem qui oſtentant D pallorem ieiunij,ſemetipſos tantummodo, hæ vero & ſe ipſas,& eos à quibus videntur interimunt:propterq; vtrãq; peſtẽ multo cũ ſtudio oportet effugere. Et alibi dicit idẽ ſanctus, vana carnis natura quemadmodum primũ difficilis eſt ad benefaciẽdũ, ita etſi benefeceris facilis eſt ad iactãtiã boni operis: Propterea & in hac parte nos inſtruit dicens,cum ieiunatis. Et attendite ne iuſtitiam veſtrã faciatis coram hominibus:vt bonũ veſtrũ non ad miniſterium vanitatis proficiat, ſed ad vſum ſalutis: cõcupiſcentia vanæ gloriæ non ſolũ ſeruos diaboli,ſed etiã ſeruos Dei & viros fideles impugnat,magis autẽ ſeruos Dei q̃ ſeruos diaboli. Vbi enim res agit glorioſa,ibi facilius locum inuenit gloriationis occaſio. Itẽ alibi ait,ꝑpter futurã ſpẽ ſoli Dño ieiune-

Chryſ. in Matt. ho. 21. D. Chriſ. in tẽ abſo. hom. 13. Chryſ. ex var. in Matt. locis ho. 10.

iunemus, à quo expectamus humilitatis huius deuotæ mercedẽ E
nam qui ita ieiunãt vt magis hominibus quã deo placeãt, habẽt quidem laborem de corporis afflictione, ſed per inanem gloriam mercedem laboris apud Deum habere non poſſunt.

Leo Papa ad ieiu. ſeptimi menſis ſer. 3. Hortamur vos ait S. Leo Papa, vt vnuſquiſque ſecũdum menſuram poſsibilitatis quam accepit à deo, in bonis operibus eniteſcat, quia & inimici noſtri qui noſtra ſanctificatione torquentur, in his rebus quas ad maiorem obſeruantiam nobis diſpoſitas eſſe nouerunt, vehementius ſæuiunt, & ſubtiliore inſidiantur aſtutia, vt alijs immittendo metum inopiæ de largitatis expẽſis, alijs immittẽdo triſtitiam de labore ieiunij, complurimos à conſortio huius deuotionis abducant. Contra quas tentationes dilectiſsimi vigilet in nobis pij cordis intentio, & à Chriſtianis membris cogitationes diffidentiæ repellantur. F

Triſtes. Qui triſtatur ſuorum recordatione peccatorũ, vel de alieno malo, vel de dilatatione patriæ cæleſtis, bene cõtriſtatur, ait Radulphus. Hypocritæ vero vel non triſtantur, ſed triſtitiam ſimulant. Vel ſi triſtantur, ſimulant intentionem, quia ſimulãt ſe ex bona intentione cõtriſtari, cum de dilatione potius vanę gloriæ quam deſiderant triſtẽtur. Hoc quidem vt ait S. Thomas, nõ ſolum prohibet non facere, ſed velle, quia in voluntate radix merendi & demerendi eſt: Vnde dicit, nolite fieri. Hinc & Iſido: Super Amos ait, qui à cibis abſtinent, & mala agunt, dæmones imitantur, quibus culpa adeſt, & cibus abeſt. Dominus noſter virtutum ſpiritualium retributor, ait Maximus, ſacratam nobis perfectamq; dedit regulam ieiunandi dicens, cum ieiunatis: non enim deo ieiunat ſed hominibus quicunq; oſtentatione ieiunij ſui gloriam requirit humanam. Non quidem vult diſciplinæ cæleſtis magiſter, irreligioſe agi, quod fieri pro religione præcipitur, nec patitur inuocantium ſe laborem quibus æternam parat mercedem, infructuoſa iactantia perire. Cæterum audiui, ait grauis quidã doctor, nonnullos mendicantũ exquiſitis quibuſdam herbis membra ſua deformare, vt morboſi videantur: ſic voluptuoſi hypocritæ ſuis verbis facere ſolent, vt quaſi perſonati ſuam fabulam ieiunij agant. In hoc autem Euangelio maxime aduertendum eſt, ait Aug. non in ſolo rerum corporearum nitore atq; pompa, ſed etiam in ipſis ſordibus luctuoſis eſſe poſſe iactantiam, & eo pericuoſiorem, quo ſub nomine ſeruitutis Dei decipit. Et alibi ait: eſt fratres quoddam ieiunium commendabile, & quoddam damnabile: damnabile quod vidẽt homines & fit propter homines, cõmẽdabile quod ſolũ propter Dẽũ fit.

Radulph. Arden. ſuper Mat.

D. Thom. in Matt. G

Iſido. ſup Amos.

Maxim' episcop. in hom.

H

Ioan. Maño. in Ma.

D. Augu. de ſer. do. in monte lib. 2.

D. Augu. ad fra. in ere. ſer. 41

Sicut

A *Sicut hypocritæ*. Hypocriſis ait Chryſologus,ſubtile malum, ſe
cretum virus, venenum latens,virtutem fugans,tinea ſanctita- *D. Chryſo*
tis:aduerſa omnia nituntur vocibus ſuis,armis ſuis pugnant,im *log.ſer.7.*
pugnāt palā,vnde & cauentur tam facile quam videntur:hypo
criſis ſecura ſimulat,fallit proſpera,curioſa mentitur, & crudeli
tate virtutes trūcat mucrone virtutum:ieiunium ieiunio peri-
mit,oratione orationē euacuat,miſericordia miſerationē pro-
ſternit.Hypocriſis cognata febris,frigido poculo propinat ardo
rem:quod corporibus eſt hydropis, hypocriſis animabus hoc
B eſt:hydropis bibendo ſitit,hypocriſis inebriatu ſitit.

Nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Vereor ne hinc perperam perdi *Lu. Ord.*
ti homines putent eſſe maximum vitæ ſolatiū, quamuis vitioſi
ſint,ſi modo longiſsime ab hypocriſi abſint.Quid quæſo iuuat te
ab hypocriſi abeſſe,ſi cæteris vitijs & criminibus ſis obnoxius?
Quid abſurdius quā vt hypocriſim fugias,ſcurrā agere?præſer-
tim cum is qui vetuit ne iuſtitiam noſtram faceremus corā ho-
minibus,idē etiā præceperit dicēs,ſic luceat lux veſtra &c. aliud *Matt.5.*
eſt enim bona opera facere vt humanam gloriam aucuperis,
aliud vero vt bonorum omnium autorem glorifices.

C *Exterminant enim facies ſuas,vt appareant hominibus ieiunantes*. Il
li facies exterminant,qui quādā triſtitiam extra modum ſolitū
aliorum demonſtrant,ait Lyra,vt religioſi præ cęteris appareāt. *Lyranus.*
Vel aliter,ſicut fiunt quandoq; vnguenta ad decorandum faciē, *Simile.*
quibus vtuntur mulieres ad ſimulandum pulchritudinem, ita
fiunt vnguenta,ad exterminandum prædicto modo faciem, &
forte talibus vtebantur ad ſimulandum pænitentiam. ô miſeri
ait Greg.qui affectantes laudes hominum,in ſemetipſis diſſipāt *D. Greg.*
fructus laborū,cumq; ſe oſtendere alienis oculis appetunt, dam *li.8. mor.*
nant quod agunt:quos nimirum maligni ſpiritus cum ad iactan *ca.37.*
D tiam prouocant,eorum opera captiuantes denudant. Noli obſ
curare faciem ait Baſi. qualis es,talis appare. Ne te ipſum tranſ *D. Baſil.*
figures in habitum triſtem ac tetricum, hinc laudem & gloriā *ho. de lau.*
aucupans, ſi videare ſobrius & temperans:nam quæ gerūtur ad *ieiun.*
præſentem oſtentationem,ea nequaquam porrigunt fructum in
ſeculum futurum, ſed ad hominum laudem detorquentur. Pro
inde hilariter curre ad ieiunij domum.Non eſt tutum, ait Hugo *Hugo.*
Car. labijs hominum committere gloriā ſuā,arcæ vtique ſine ſe *Car. in*
ra & claue:nā ſi ponit in os meū, non iā in tua poteſtate, ſed in *Matth.*
mea eſt poteſtate,cū meo libito poſsim laudare te,vel derogare
tibi Quemadmodū ergo Eſther regina,ait Diony.Carth.triſtē ani *Diony.*
mū celauit vultu iucūdo,ſic hypocritæ animū celāt facie mæſta. *Carthu.*

Q *Amen*

Amen dico vobis receperunt mercedem ſuam. Quicunq; pro virtute E
D. Greg. quam agit, humanos fauores deſiderat, ait Gregor. magnum
8. Mor. meritum vili pretio venale portat. Vnde enim cæli regnum
cap. 28. mereri potuit, inde numinum tranſitorij ſermonis quærit
Chry. in vili ergo pretio opus vendit, quia magna impendit, ſed minima
non abſo. recipit. Delectatio illa laudis ait Chryſoſt. tandiu ſentitur,
hom. 15. quamdiu auditur, mox autem vt aures tranſierit, tranſit & de-
Simon de lectatio laudis. Ex his quibus poſſumus mercari cæleſtia, perfun
Cas. li. 10. ctoria & terrena nanciſci, quid huic dementiæ poſsit æquari,
cap. 36. penitus non inuenio. Væ autem accipientibus in hac vita de F
Clau. Gui. virtute mercedem. Venati ſunt iſti, ait Claudius, ſuo la-
in Matt. bore auram popularem, auram ergo & ventum habent, hoc
eſt inanem & vanam rem, nempe rumuſculum apud homines in
ſtar auræ inaneſcentem, nam cum laudantur ab hominibus, to-
tum acceperunt ab hominibus.

Abulen. *Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua:* Ita
in Matt. erat conſuetudo in terra Chanaam, ait Abulen. Partim pro-
pter colores, partim propter iucunditatem, quod tam viri
quidem quam fæminæ, oleo capita vngebant. Lauemus facies
lachrymis cum ieiunamus, & caput vngamus, nempe Chriſtum G
D. Augu. ait Auguſt. qui caput eſt cunctorum. Vngemus autem oleo mi-
ad fra. in ſericordiæ, eleemoſynas dando, & verba contritionis claman-
erg. ſer. 41 do, peccauimus Domine, ſed miſerere: facies animæ con-
ſcientia intelligitur: proijce ergo abſte auaritiæ ſordes, ait
D. Chryſ. Chryſ. periurij ſtercora, malitiæ putredinem, & lauaſti faciē,
in non ab id eſt conſcientiam tuam, aqua Prophetica; de qua dicebat Iſa.
ſo. ho. 15. lauamini, & mundi eſtote. Item caput tuum Chriſtus eſt: ſi-
tientem pota, eſurientem ciba, algentem veſti, & ſic oleo mi-
Iſa. 1. ſericordiæ vnxiſti caput tuum id eſt Chriſtum, qui clamat
Matt. 25. in Euangelio dicens quia quod vni ex minimis iſtis feciſtis, H
D. Chryſ. mihi feciſtis. Hoc quidem ita fieri debet, vt dicit idem San-
ex va. in ctus alibi, vt ſi fieri poſsit, opus religioſi ieiunij, & ipſius cor
Matt. lo- poris atque animæ afflictionem, vultus hilaritate velemus.
cis l. o. 10. Nam ſanctiſsima Iudith cum magno mærore pro populo eſſet
Iudith. 9. afflicta, poſt ſolennitatem triduani ieiunij capite vncto & lo-
& 15. ta facie, ita internæ afflictionis triſtitiam texit, vt ſimulato
gaudio lætari hoſtibus videretur: ac ſic ieiunium vultus lætitia
texit, & de hoſte triumphum ipſum victoriæ reportauit. Simi-
liter Eſther ſanctiſsima dum lota facie & capite vncto poſt
triduanum ieiunium intelligi à rege potuit, Aman illum po-
puli ſui inimicum iniquiſsimum interemit. Quid de Daniele &
tribus

A tribus pueris dicemus? Qui in tanta abſtinentia, inter tot, adoleſcentes qui cibis regalibus paſcebantur, ſoli vultu cæteris gratiores inuenti ſunt? *Danie. 1.*

Intelligendum eſt ait Auguſt. hoc præceptum vngendi caput & faciem lauandi, ad interiorem hominem pertinere. Vngere ergo caput, ad lætitiam pertinet, lauare autem faciem ad munditiam: & ideo caput vngit qui lætatur interius, & mente atq; ratione: *Vnge caput tuum*, iuxta ritum prouinciæ Paleſtinæ, ait Hiero. loquitur, vbi diebus feſtis ſolebant vngere capita, præcepit ergo vt quando ieiunamus, lætos & feſtiuos nos eſſe monſtremus: *Ne videaris hominibus.* Non prohibet ſimpliciter videri, & inde laudari. *Sed patri tuo qui eſt in abſcōdito.* Iſa. Vere tu es De' abſconditus. *Reddet tibi.* Sap. 10. Reddet Deus mercedem laborū ſanctorum ſuorum. *Et pater tuus qui videt in abſcondito reddet tibi.* Quid eſt quod opus noſtrum ait Gre. & ita faciendum eſt ne videatur, & tamen vt debeat videri præcipitur, niſi quod ea quæ agimus & occultanda ſunt ne ipſi laudemur, & tamen oſtendēda ſunt vt laudem cæleſtis patris augeamus? Vnde fit plerunque vt bonum opus & in occulto ſit, cum fit publice, & rurſus in publico, cum agitur occulte. Non ſolum ieiunium, ait Claudius ſed omnis Chriſtianorum vita hoc ſcopo & fine inſtituenda eſt, vt tantum oculis Dei pateat & accepta ſit. Impij oculos quidem cum ſuo rege mundo habent. *D. Aug. de ſer. do. in mon. lib. 2.* *D. Hiero. lib. 1. in Matth.* *Hugo Car. in Matth.* *Iſa. 45.* *Sap. 10.* *D. Greg. 3. par. paſto. admo. 36.* *Matt. 5.* *Claud. Gui. in Matth.*

B

C

Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Aerugo metalla conſumit, ait Gloſſa, tinea veſtes, quod ab his intactum eſt, tollunt fures, his tribus modis omnis auaritia condemnatur. Omne quidem terrenum vel ærugine conſumitur, vt aurum & argentum: vel putredine & vermibus ſoluitur, vt veſtes, vel quod ab his immune eſt, à furibus tollitur, vt lapides pretioſi. Quid tam paternum, ait Chryſologus, quid ſic veniens de amore? Quod tam prouidum de charitate conſilium? Nil tibi perire vult, qui tua in theſauris cæleſtibus uult reponi, Quam ſecurus dormit, qui Deum ſuorum meruit habere cuſtodem. Mala depoſitaria terra, ait grauis quidam auctor, in qua repoſitum depoſitum, patitur ab omni corporalium genere detrimentum: ab inſenſibili, vt eſt ærugo, & à ſenſibili, vt eſt tinea, a rationali, vt ſunt fures. *Glo. ordi. in Matt.* *Petrus Chryſolo. ſerm. 7.* *Gorra. in Matth.*

D

Theſaurizate vobis theſauros in cælo, vbi nec ærugo, &c. Hos vermes non exiſtimes debiles eſſe, hi ſiquidem vermes ſunt, tēpus, dies *Soarez in Matth.*

dies & horæ, & ipſa minutiſsima momenta temporis. Quid ita E
ſilenter ſurripit, & vita ſpoliatum hominem nudum in terram
deijcit, atque tempus? Cuius ſi ſpatia quæres, verius id quod
deficit enumerabis, quam quod exiſtit. Nam ſiquis te percon-
tetur, heus tu bone vir, quot habes annos ætatis? Si vere quidẽ
ſic interroganti reſpondere velis, non dices, annos natus ſum
quadraginta, imo quadraginta mihi deſunt anni. nec reſpon-
debit alius commode quinquaginta ſe habere annos, quos iam
non habet, nullum enim habemus annum præſentem, non men
ſem, non diem, non horam, vt hinc iam veriſsime Ariſto. ſenſiſ- F
ſe credam, cum dixit, de tempore non habemus niſi nunc, quod
ſane nunc vix dum prolatum cecidit, euaneſcitq; , vt nuſquam
ad nos redire, nec etiam nos ad illud tranſire liceat vnquam.
ô valde caduca & labilis ætas! ô vermis & tinea, cui nec reges
reſiſtere poſſunt. Quod ſi etiam furem mortem intelligas, non
Heb. 9. abs re erit. Nam quis viuẽtium è manibus mortis euadit? Quis
non ab illa correptus, quis non proſtratus fuit? Statutum qui
dem eſt hominibus ſemel mori, vt ait Apoſt. Optime igitur con
ſulit Ieſus, ne theſauros noſtros reponamus in loco temporis
Eccl. 29. tranſeuntis, vermibus obnoxio. In cælo quidem reconditur G
quidquid in vſum pauperum erogatur, dicente ſcriptura, qui
dat pauperi, deo fæneratur.

Et vbi fures non effodiunt, nec furantur. Si theſaurus eſt ti-
Pau. de bi in cælo repoſitus ne crede ſolum in cælo, ſed in ipſo Deo,
Pa. in in ipſo Dei ſinu, in ipſo corde Dei theſaurum collocatum.
Matth. ô quam vere tutum locum habent opes tuæ! quis poterit
eis incommodare? ſed ô miſeriam! peccatum eſt quod no-
bis eas auferre è ſinu poteſt Dei. ô longiſsimos & rapaciſ-
ſimos vngues peccati, qui ad cælum pertingere, & à deo the-
ſauros nobis noſtros rapere poſſunt! *Vbi eſt enim theſaurus tuus,*
D. Chryſ. *ibi eſt & cor tuum.* Qui collocat theſauros in terra, ait Chry- H
in non ab. ſoſt. Non habet quid ſperet in cælo. Vt quid enim aſpiciat in
Io. ho. 15. cælum, vbi nil repoſitum habet? Hoc non ſolum de pecunia,
D. Hier. ait Hie. ſed etiam de cunctis paſsionibus ſentiendum eſt; guloſi
lib. 1. in Deus venter eſt, ibi ergo habet cor vbi eſt theſaurus: luxurioſi
Matth. theſaurus libido eſt, laſciui ludicra, amatoris laſciuia, ei ſeruit
Clau. Gui. deniq; vnuſquiſq; quo vincitur. nomine theſauri ait Clau. in-
in Matt. telligitur in hoc loco quidquid fuerit in quo ſpes tota reponi-
Caiet. in tur, cui & præcipue in quo animus conquieſcit. Et alius grauis
Matth. autor ait, valde certe degeneras, ſi cor, hoc eſt immortalem ani
mum cuius eſt velle & prouidere de theſauro, in terra figis.

Cum

A Cum videmus medicum ipſum magna diligētia applicare varia pharmaca, intelligimus ſane vehementer periclitari infirmum, & ad mortem tendere. Hodie quidem videmus ſanctam matrem Eccleſiam nobis diuerſa medicamina ad hibere, aufert enim nobis cantica lætitiæ, nudat altaria veſtimentis iucunditatis, & operit veſte lugubri, organa adimit, veſtes promit nigras, miniſtros pauperrime veſtit, cantica inducit triſtia: noſtra capita cinere aſpergit dicens quod puluis ſumus, & in puluerem reuertemur. Abſq; dubio, infirmitas noſtra ad mortem tēdit, cū B Eccleſia mater noſtra tot applicet remedia: nā ſi mille haberet linguas, his omnibus nobis hodiernam inculcaret epiſtolam, dicens, conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, fletu, & planctu.

Simile. Miſerabile maxime eſt peccatū, quoniā ad illud curandum tāta ab Eccleſ. adhibentur pharmaca. Ioel. 2.

Dic obſecro mater Eccleſia, non ne ſatis erat dicere quod mortales ſumus, & quod recordaremur nos homines eſſe, ſi quidem dictum ſapienti ſat eſt: Sed potius dicis quod ſumus puluis, & in puluerem conuertendi? Videntur ſuperuacanea tot exteriora ſigna, cum pauca ſuffeciſſent verba. Verum id quidem eſt, ſi tales eſſamus, quales eſſe debebamus, nobis etiā pau- C ciora ſufficere: ſed tamen cum negligentes ſimus, etiam pluribus adhuc egemus verbis: ſi quidem niſi res ipſas oculis videamus, & manibus tractemus, vt præſens nos obiectum moueat, ita frigidi ſumus, vt nil moueamur, & nullum reportemus fructum. Vnde factum eſt vt non dixerit Hieremiæ vt populum ſolis verbis moneret, ſicut fecit cum Iſaia cum dixit Iſa. 30. vt moneret populum, quod propter eorum peccata comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli, contritione præualida, ſed potius præcepit vt ad ferret vas figuli, & moneret populum ſuę ruinę, & punitionis Dei imminentis, atq; cum populus attētior eſſet, D eductum vas figuli in terram proijceret magna vi, ita vt pænit' comminueretur atq; his verbis vteretur: hæc dicit Dominus exercituū, ſic conterā populū iſtū, ſicut cōteritur vas figuli, quod nō poteſt vltra inſtaurari. Apertū ſane eſt hoc modo plus moueri populū quā ſolis verbis ſicut dixit Iſa. Quare modo & ſtylo prophetico vtitur nūc Eccleſia huiuſmodi ſignis, cinere nos aſpergendo. Cum Gabaonitæ atrociſsimum illud ſcelus commiſerunt, interficientes vxorem Leuitæ cum tanta turpitudine, ſatis poterat vir ipſe ſolis verbis iuſtitiā poſtulare à cęteris tribubus, contra tribū Beniamin & cōtra Gabaonitas: verūtamen cō iderans quanto plus moueat obiectū præſens quā ſola verba, dicit textus quod arripuit gladium, & cadauer vxoris cū oſsibus ſuis

Magna eſt noſtra cæcitas: Obiectum præſens plurimū mouet. Exēplum Iſa. 30. Hiere. 19. Propheta qua vehemētia prædicarent. Exēplum Iudic. 19.

in duodecim partes ac fruſtra concidens, miſit in omnes termi E
Horribile factum. nos Iſrael. Quod ſpectaculum ita hebræos commouit vt textus dicat, quod cum vidiſſent ſinguli, conclamabant, nunquã res ta
Iudic. 20. lis facta eſt in Iſrael. Vnde & conſtituerunt atrociſsima ſumere
Offenſas cõtra I. eũ quon. o. lo. ipſe puniat. de tanto ſcelere ſupplicia ante quam domum reuerterétur. Et ita tercõflixerũt ita crudeliter & vehementer, vt in diuinis lite r s nuſquã ſic geſtũ legatur, vt inde intelligamus quãtũ moueat obiectũ præſens. Poterat quidẽ Deus ſolis verbis aperire miſẽriã, nuditatem & paupertatẽ in Aegyptũ & Aethiopiã venturã cũ eſſent in captiuitate regis Syriæ, ſed vt obiecto præſenti plus F
Iſa. 20. moueret, dixit ad Iſa. Vade, & ſolue ſaccũ de lumbis tuis, & calciamenta tua tolle de pedibus tuis, & fecit ſic, vadens nudus & diſcalceatus per ſpatium trium annorum: ſignum & prodigium
Singularis prædicandi modus Iſaiæ. ſuper Aegyptum & ſuper Aethiopiam: Abſq dubio hæc plus terrebant, quod viderent illuſtrem Prophetam tribus annis diſcalceatum incedentem, & prædicantem horribilem populi vaſtationem: Tum etiam poterat Deus monere illos quinq; re
Hier. 27. ges miſerabilem ſubiectionem in quam deuenturi eſſent, niſi ſe
Exẽplum ſingularis perſuadendi modus Hieremiæ ipſi Nabuchodonoſori ſubijcerent, quẽ ipſe miniſtrũ ſuæ iuſtitiæ elegerat, abſq; eo ꝙ Hieremias catenas ſibi circũduceret, G & eaſdẽ ſimul cũ literis ad quinq; reges trãſmitteret. Verũ his vti voluit ſignis, vt magis terrerẽtur. Quamobrẽ ita videamus hodie ſe gerere nobiſcum piã matrẽ Eccleſiam, dicendo, pulnis es, & in puluerẽ reuerteris. Inſtitutũ quidẽ Eccleſiæ matris no-
Eccl. 7. ſtræ hodierno die eſt, reducere nobis ad memoriã mortẽ ipſam,
Refriceemus ſæpe memoriã quod pulnis ſumus vt eius cõſideratione peccata omnia deteſtemur, iuxta illud, memorare nouiſsima tua, & in ęternũ nõ peccabis. Ignominioſum etenim homini eſt qui de prudentia ſe iactat, ꝙ ita ſui oblitus ſit, vt tam obuiam & præſentẽ rẽ non facile recordetur, videlicet quod mortalis ſit & puluis, & in puluerem redigendus: imo H
Magna eſt cæcitas noſtra. potius quod dæmon, vt penitus ex memoria deleret peccatorum noſtrorum pænitentiam, nos eo redegerit, vt iam fere nil magis ex memoria noſtra expunctum & obliteratum habeamus, quam mortis recordationem. Quæ maior dementia ex
Sepulchrũ ſum⁹ mortuorũ corporum. cogitari poteſt quam cum videamus nos quotidie tot corporibus mortuis paſci, vt piſcibus, auibus, & varijs alijs animalibus, eſſeq; ſepulchrum mortuorum, non tamen exiſtimamus nos mortales eſſe? Talem habebat cæcitatẽ populus Iſrael, cum dice
Deut. 32. ret de eis Moyſes Deut. 32. Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia, vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſsima prouiderent. Prudentia namq; in hoc conſiſtit, quod in præſenti ex prę

teri-

A teritis coniectamus futura. Vis ô homo ſcire nunc quid de te futurum ſit, ne velut harundo à quocunq; vento agiteris? id certe quod factum eſt de patre tuo, de auo tuo, proauo, & atauo, morieris tandem. Conſidera ergo non quod rex es, imperator, Papa, prælatus alius, vel diues, vel iuuenis, vel nobilis, ſed quemadmodum deſines rex eſſe, deſines imperare, relinques diuitias & florem iuuentutis, atq; ignobile & fœdum ſepelietur cadauer. Quæ cum ita ſint, optime te monet Eccleſia quod puluis es, & in puluerem reuerteris. *Magna eſt prudentia ex præteritis futura coniecturare.*

B Amor quidem proprius & affectus terrenorum, in cauſa eſt cur homines tam facile aliorum fragilitatem & immortalitatem intelligant, ſuam non intelligant, & tamen non magnifice de generis humani fragilitate philoſophantur. Tacita enim quædam perſuaſio intus latens, bono eos animo eſſe iubet, quã diuturnam ætatem, nulla tamen ſatis firma ratione dictãte, ſed naturali vitæ amore ſuadente, ſibi pollicentur, quod ſignificauit Hier. cum ait, quotidie morimur, quotidie commutamur, & tamen æternos nos eſſe credimus. Hinc videas frequenter ſexagenarios homines & amplas domos à fundamentis erigere, C & pecunijs congregandis auidiſsime inhiare. Quid autem dementius, quam quominus ſuper eſt vitæ, hoc plus viatici congerere? Has vanas ſpes & craſſas tenebras conatur Eccleſia hodie delere dum ait, puluis es, & in puluerem reuerteris. *Mũdana potentia quo tandẽ redigatur. Amor proprius nos excæcat. Hiero. ad Nepotia. Senes quo demẽtia redigãtur.*

Oculi quidem ipſi ſeſe contueri non poſſunt, ſuaſq; maculas dignoſcere, niſi ante ſpeculum ipſum apponantur: ad eundem modum vix noſtros defectus poſſe agnoſcere videmur, niſi mortem ipſam ipſis temporis momentis impendentem tanquam ſpeculum quoddam nobis ante oculos conſtituamus. Ferunt naturales philoſophi, quod ſi forte murmur ſiue lis quæ- D dam inter apes ipſas exoriatur, præſens remedium ſit ad earum ſedandum murmur, puluere apes ipſas conſpergere: ſic vt turbationes quandoque noſtræ contentioneſque inanes ceſſent, operæ pretium eſt conſiderationem perattente ineamus quod mortales ſimus, & mortem ipſam iam iam expectemus. Cum defunctum videris ad ſepulturam ferri, conſiderare debebis te perinde etiam mortalem eſſe iuxta illud Eccl. memor eſto iudicij mei, ſic erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie. *Simile. Defectus proprij nõ facile dignoſcũtur. Simile. Apes litẽ dirimunt puluere cõſperſa. Eccl. 38. Simile.*

Eſt etiam mortis memoria ſæpe repetita, ceu horologiũ quoddã, quo vitæ noſtræ actiones, metimur, & mẽſuram', & in meliores cõmutamus. Et quẽadmodũ Daniel cineris aſperſione fraudes & machinas ſacerdotũ illorum Babyloniorum deprehendit *Similitu. Dan. 14.*

atq; aperuit, ita etiam nos conſideratione mortis debemus ma E
chinas, aſtutias & dolos ipſius dæmonis detegere & aperire nobiſq; ab eiſdem diligentiſsime cauere.

Seneca: l. 10. epiſ. epiſ. 17. De morte ſæpiſsime cogitare plurimum cõuenit, iuxta illud Senecæ, quid eſt inquit, quod nos pigros, inerteſq; reddit? Quia ſcilicet nemo noſtrum cogitat tandem aliquando ex hoc corporis domicilio atque ergaſtulo emigrandum eſſe. Vis belliſsime te gerere? Tanquam ſtatim migraturus viuito, proponeq; tibi incertam mortis horam ante oculos, & certam tamen mortem. *Philono. Gala. Heracli. Marulus.* Philenorius Gala. vt ſcribit Heraclides, referente F Marulo ſex totos annos in ſepulchro quodam delituit, vt facilius & ſæpius mortis recordatio menti occurreret. *Brachmani Philo.* De Brachmanis quidem philoſophis orientalibus prodiderunt hiſtoriæ quod vt facilius in mortis memoriam inciderent, pro foribus ipſis patentia haberent ſepulchra. *Quint. in 2. decla.* Scribit etiam Quintilia. nil eſſe acerbius morte ipſa inopinata & impræmeditata. Cum igitur tot gentiles abſq; fide tales inirent conſiderationes, multo quidem diligentius tu Chriſtiane meminiſſe debes quod puluis es, & in puluerem reuerteris.

Similitu. Nauta quidem in puppi ſedens ſuam gubernat nauem, idem G tibi faciendum eſt nauiganti in mari tempeſtuoſo huius mundi *Simile.* ſcilicet vt ſedeas in vltimo fine illius, vbi mortem contemplaturus es, ſi vis vt vita bene gubernetur. Cinis ignem con*Quomodo à peccatis ceſſabim⁹.* ſeruat, & recordatio cineris, in quem vertendus es, gratiam conſeruabit. Nil enim ita propemodum à peccato reuocat, quam crebra mortis recordatio: ratio enim ipſa poſtulat, vt quod aſsidue oculis cernis, credas: nulla vanitatum quas modo diligis, tibi proderit in illo tremendo tranſitu mortis. *Simile.* Viperam ferunt exuſtam, incineremque conuerſam, mederi *Lac. firm. li. de ciui. Dei. c. 13.* eiuſdem beſtiæ morſui, vt ait Lactan. Firmia. Sic ſi te momor H derit auaritia, ſuperbia &c. Conſidera cinerem in quem commutantur diuitiæ, potentia mundana, & ſimilia, & finem eorum; atque hac ratione medicinam facies eorum morſibus. *Figura.* Naaman Syrus petijt ab Eliſæo onus terræ quam volebat ſecũ aſportare, nec vltra adorare idolum: ſic nos terrã in quam ver*4. Reg. 5.* tendi ſumus, aſportemus in noſtra memoria, vt non adoremus idola vitiorum noſtrorum.

Inuitat nos Deus ad pacẽ, & eã fieri facim⁹. Dic obſecro peccator, cur non ferreum pectus emollis, videns quod te hodierna epiſtola ad pacem inuitet is, à quo procumbens & genibus aduolutus, multis etiam adhibitis lachrymis, eam tu poſtulare frequẽter debebas, etiam terramq; celumq;

A cælumq; de precatores adhibendo. Quænam tibi obſecro maior & præſtantior commoditas offerri poterat, quam hodierna, vbi vides Chriſtum te ad pacem inuitantem, atque veniam tibi concedentem, ſi verè & ex animo ad eum conuertaris? Refert Valer: Maxi. quod quando Alexander Magnus vrbem aliquam obſidebat, facem accendi præcipiebat, atque præconis voce publicari, quod quicumq; ante extinctam facem, ad ipſum veniam petiturus accederet, liberaretur, & beneficia multa à rege impetraret: ſin minus gladio periret ipſe cum vniuerſa familia, & bona om-B nia diſsiparentur. Tale præconium hodie Deus Optimus Maximus nobis voce Ioelis denuntiat tuba prius clangente cum dicitur, canite tuba in ſion, & poſtea aſſeritur, conuertimini ad me in toto corde veſtro.

Val. Ma. *Conuertamur ad Deũ ante quã venia ianua claudatur.* *Ioel. 2.*

Præterea quod puluere hodie aſpergamur, indicat planè quod etſi ſceleſtiſsimi fuerimus, ne diffidamus, ſed veniam ſperemus: ſiquidem quandiu hic viuimus, tanquam in cinere deſcripta ſunt peccata noſtra, vndè facile deleri queant. Sicut enim quod in cinere ſcriptum eſt, facile deletur, & leuiuſculo vento diſsipatur: ſic vtiq; peccata noſtra ſi hoc ſancto tempore ea confiteamur, & C conteramur toto corde, atque deploremus ea & orationibus, eleemoſynis, ieiunijſq; vtamur, quod iugum ſuauiſsimum eſt & leue, facillime obliterabuntur. Quod cum ita ſit, conuertimini ad dominum Deum veſtrũ, quia benignus & miſericors eſt. Si enim aliquando conuerti debemus ad dominum, & quod quæſo tempus acceptabilius fingi & excogitari poteſt? Ne expectemus quæſo quod ianua clauſa ſit, vt fatuæ illæ virgines fecere: ſed hoc iam ſalutari tempore & opportuno conuertamur, quo lachrymæ noſtræ eam habebunt vim, ſi vere & ex animo emanẽt, vt pec-D cata omnia quantumuis grauia & enormia, delere poſsint. Veniet autem tẽpus quando vel ſi lachrymas funderes inſtar oceani non tamen ſufficient ad obtinendam veniam etiam vnius dũtaxat venialis peccati. Vndè Regius Pſaltes dicebat, pro hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore opportuno. Reuera dicendũ eſt, totum tempus præſentis vitæ eſſe tempus veniæ obtinendæ, & miſericordiæ à domino impetrandæ: nihilominus tamen aliud tempus eſt alio accommodatius & opportunius ad pœnitentiam agendam. Quod cum ita ſit, quis obſecro te, erit tam cœcus qui non videat, hoc Quadrageſimale tempus ſanctum, quod hodierno die inchoamus & auſpicamur, eſſe longe accommodatiſsimum & maxime opportunum? Nõ igitur procraſtinemus, nec tantam temporis commoditatem negligamus: fieri quippe

Ne diffidamus & ſi peccatis maxime onerati ſed ad d.ũ reuertamur. *Simile.* *Ioelis. 2.* *Matt. 25* *Pœnitẽtiæ magna vires.* *S. Th. 4. ſen. diſ. 21 q. 1. ar. 2. q. 3.* *Pſal. 31.* *Quadrageſimale tẽpus accõmodatiſſimum ad pœnitentiam agendam.*

poteſt,vt paulopoſt tam oportunam occaſionem non nanciſca- E
mur,etiam in reliquo totius vitæ noſtræ progreſſu. Attendamus quæſo,quod nos Deus exterius , interiuſque vocet , requirat, inuitet , paratus ad condonandum:dum igitur eſt occaſio , vt ait ille , fronte capillata , eandem apprehendamus , ne poſtea calua fiat.

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

CONCIO SECVNDA.

Leuit.13. *Intentio noſtra in Deum dirigatur.* *Nume.6.* *Gen.40.*

CVM *ieiunatis nolite fieri ſicut Hypocritæ triſtes.* Matth.6. Id quidem præſtare debemus vt tota noſtrorum bonorum operum intentio ſit in abſcondito,& propter Deũ. Præcipiebat Deus in lege olim vt capilli leproſi reſecarẽtur,vt lepra manifeſta appareret : ſed capilli Nazarei .& ſancti non reſecabantur , ſed potius capillis caput decenter tegebatur. In quo quidem nobis inſinuatur quod peccata ipſius viri improbi & peccatoris ſacerdoti aperiantur:bona vero opera abſcondamus propter Deum . Pincerna quidem regis Pharaonis qui po- G
cula geſtabat cooperta,reſtitutus fuit ad priſtinum gradum: piſtor vero qui caniſtrum apertum adferebat,ſuſpenſus eſt.

Simile.

Pro ratione ipſorum ventorum,ita ſolent nauigantes ad portum appellere : hypocritę ventus eſt vanitas,& ita portũ conſimilem recipit:vir autem virtutis ſtudioſus cum ſecundo vento amoris Dei nauiget , idcirco fęliciſsimum obtinet portum. Pſal.ſpiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

Gene.26.

Puteos Iſaac terra oppleuerunt Philiſtæi:ſic puteos quos Deus in nobis producit rectarum intentionum,vt inde bona emanent opera , conatur dæmon cogitationibus terrenis & mundanis H
obruere.

Gene.34. *Intentionẽ rectam requirit Deus.* *Col.3.* *2.Cor.6.*

Sichimitis circunciſio interitum attulit, quæ tamen alijs ſalutem dabat,ſic bonis operibus multi proficiunt quod habeant rectam intentionem,alij vero pereunt,quod deprauatam habeant intentionem.Sichimitæ propter ſenſualitatem & cupiditatem, circunciſionẽ ſuãſeceruut,& ita perierunt,Hebræi vero eã ſubierunt propter Dei præceptum,& vt originali labe mundarentur, vt inde intelligas quantum in bonis operibus valeat recta intentio.Quare vt ait Apoſt.Col.3.omnia quæ facitis in verbo aut in opere,omnia in nomine Ieſu Chriſti facite.

Cum ieiunatis. Ieiunium quidem vt ait Apoſt 2.Cor,6. debet

A eſſe in multa patientia, in omnibus inquit, exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros in multa patientia. Nota autem quod dicit in multa patientia: nam patientia cum tribus debemus vti, primo nobiſcum, deinde cum proximis, & tertio cum domeſticis: & nobiſcum quidem, quia cum non ſimus aſſueti ieiunijs, illico primo mane famem ſentimus, & nocte dormire nequimus, itẽ dolores capitis experimur: ſed tamen patientia vtentes tandem omnia vincemus, & vſu facilia fient: non debes propterea ieiuniũ relinquere, conſiderans quod propter te plura ſit paſſus Chriſtus: B & quoniam ſępe propter medici conſilium abſtinentia vteris, melius erit ſi propter Chriſtum, & Eccleſiæ mandatum. Secundo debemus patientia vti cum proximis, multos enim videas qui cum ieiunant redduntur irati & intolerabiles cum proximis. Tertio debemus patientia vti cum domeſticis: multos enim videas, qui cum ieiuni domum accedũt, niſi omnia ſint parata, niſi cibi egregiè ſale conditi, ſtatim clamores edunt. O infelices qui tam minima de cauſa ieiunij fructum perdunt.

Patientiā vtiliſſima

Virt⁹ exercitata facilior redditur.

Ieiunium ſine patiẽtia nõ videtur prodeſſe.

Nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Hypocritæ ſunt falſarij, plus autem offendit qui falſam cudit pecuniam, aut qui ſcripturam C aliquam falſificat, quam latro. Sunt hypocritæ inſtar alicuius nauis patientis tempeſtatem, & tandem in manus pyratarum deuenientis: ſic enim hypocritæ tota vita ſe affligunt, & tãdem pereunt, & diuitias ſuas inimicis tradunt, vt ait David Pſal. 77. & ita videntur poſſe quodammodo dici martyres dæmonis (vult enim & dæmon in ſuo inferni tabernaculo, vt aliquid facete dicamus, habere ſuos martyres) Moyſes quidem cum manus efferebat & eleuabat in altum, vincebat, ſic tu intentionem tuam dirige in Deum, & vinces. Vt hoc nos Chriſtus cæleſtis magiſter doceret, oculos in cęlum ferebat cum aliquid inſigne præ- D ſtare volebat, vt patuit in miraculo panum, & in ſuſcitatione Lazari. Quando volumus aliquid ad rubricam dirigere, ſolemus ſiniſtrum claudere oculum: ſic nos mala intentione deleta, bonam ſemper Deo aperiamus. Hypocritæ quidem non id faciunt, ſed potius vultum ſuum prorſus exterminant, vt hominibus placeant.

Hypocritæ quibus comparentur.

Pſal. 77.

Exod. 17.

Mat. 14.
Ioan. 11.
Simile.

Memento homo quia cinis es, ait nobis Eccleſia hodierno die, ſiquidem mortis memoria eſt horologium vitæ, illam excitans & ordinans ad munditiam, ad virtutes acquirendas, & ſordes vitandas. Vt enim aqua cineris abſtergit veſtiũ maculas, ita mortis memoria & lexiuium lachrymarum, animæ ſordes abſtergit, & noxias ſollicitudines atq; cupiditates.

Mortis memoria quam ſit vtilis.
Simile.

Conſide-

Conſiderationes ad pœnitentiam viriliter capeſſendam. E

Hu. Car. in Matt. CVM *ieiunatis nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.* De ieiunio, ait Hugo Cardi. non remouet dominus triſtitiam omnimodã, ſed triſtitiam hypocritarum, quæ non ſolum meritum non habet, ſed ſupplicium promeretur. Notandum autem quod ieiuniũ aliud ſpirituale eſt, aliud vero corporale: ſpirituale eſt quod *Iſa.58.* abſtinet à peccato, dequo Iſa. dicit, nonne hoc eſt magis ieiuniũ quod elegi? Diſſolue colligationes impietatis &c. Ieiunium corporale eſt abſtinere à cibo corporis certo tempore, quod multa F bona efficit cum rectè fit. Primo pauperem reficit, tum enim eſt rectum ieiunium quando quod ventri ſubtrahitur, pauperi da-*Iſa.58.* tur. Vndè Iſa. poſtquam monuit ad ieiunium, ſubiungit, frange *Dan.1.* eſurienti panem tuum. Item intellectum exacuit: Dani. 1. tollebat cibaria & vinum potus eorum, & dabat eis legumina: pueris autem his Deus dedit ſcientiam & diſciplinam in omni ſcientia, Danieli autem intelligentiam omnium viſionum.

Plurimum quidem ſanè confert ad pœnitentiam in nobis *Vita noſtra breuis* excitandum, conſiderare quanta ſit vitæ noſtræ breuitas, nó ſolũ autem dico breuem facta comparatione ad æternitatem, iuxta G illud Pſalm. mille anni ante oculos tuos tanquam dies heſterna *Pſal. 89.* quæ præterijt: Verum etiam comparata cum vita maiorum noſtrorum & patrum antiquorum, qua viuebant octingentos & nõgentos annos ante diluuium vt notauit martyr ille & doctor eximius D. Cyprianus, qui ait, vix peruenit homo ad trigeſimum *Cyprian. contra demetrium.* annum cum iam cani oriuntur, item in ipſa adoleſcentia ſunt iã aliqui calui, & ſexagenarius iam ſenex reputatur, octogenarius vero iam decrepitus cenſetur. Vtique ſimiles ſumus imperio Ro*Simile.* mano, nam tempore Octauiani & aliorum huiuſmodi imperatorũ, vix apparebat in toto orbe natio cui non dominaretur: deinceps vero tantas hinc inde incurſiones & diſcordias ſuſtinuit, vt H *Vita noſtra inſtar Romani Imperij ſemper breuiata eſt.* longè breuiſsimum effectum ſit, & in dies breuius fiat. Talis eſt vita noſtra quæ quotidie breuiatur, ante diluuium quidem viuebant homines nongentos annos, & paulopoſt quadringentos, iã tempore Iob ducentos, de quo dicitur quod poſt perſecutiones ſuas vixerit centum & quadraginta annos: nunc vero vide quo tandem deuenerimus, vt dicat philoſophus quod vigor ætatis *Iob.42.* hominis ſit vſque ad trigeſimum quintum annum, inde enim *Ariſto.* iam ætas ingraueſcit, denique ſi alios triginta quinque annos addas, ecce tibi ſeptuaginta annos humanæ vitæ, nam in trigeſimo quinto quaſi in meridie verſamur, hinc vero tanquam ſol ad occaſum

caſum

A caſum tendimus. Videmus igitur apertè quod plures quam quatuordecim partes fuerit vita noſtra extenuata, nec tamẽ id volumus agnoſcere: Tanta enim cæcitate laboramus, vt id penitus negligamus. Quod ſi hinc etiam demas infantiam & pueritiam, tempus etiam quo ſomno indulgemus, & decrepitam ætatem, quæ vix loco vitæ ducenda ſunt, iam apertè vides quam exiguam ducamus vitam. Si igitur hanc ipſam exiguam vitam, in pœnitentia nó cõſumimus, quid nobis miſeris fiet? In hoc certè ſumus diligentiores quod plus peccamus in tam tenui vita, quam peccarent illi B in diuturna, & videas modo innumeras vitiorum & peccatorum ſpecies. Si igitur illi qui tandiu vixerunt, iam nunc in obliuione verſantur, quid de te exiſtimas fore qui tam breuem viuis vitam?

Vita quomodo extenuetur in hominibus.

Si infãtiã & pueritiã demas & somni tẽpus, ac edendi, vide quã exigua vita portio relĩquatur.

Neſcio planè qua de cauſa bona æterna non diligamus, & inferni pœnas non perhorreſcimus, cum tamen præſentia incommoda ſentiamus, & præſentia bona tantopere diligamus. Nã mihi perſuadeo illud eſſe in cauſa, quod cum æterna bona & æternæ pœnæ nobis longiſsimè diſtare videantur, minorem in oculo noſtro angulum efficiunt, bona verò terrena quæ præ mani- C bus habemus, maiorẽ in nobis efficiunt angulum. Contra quos ſic argumentor, quando malus propter eiuſdem vitia erit in inferno, & inde tam procul conſpiciet voluptates quas hic viuens habuit, apertum ſanè eſt quod cum minores angulos efficiant, illi etiam exiguæ videbuntur, ſiquidem tantum abhinc diſtat infernus, quantum nos ab inferno: cum igitur propter tam exiguas voluptates ſe in inferno poſitum videbit, quid quæſo ſentiet infelix? Sic igitur verſa vice de cęlo philoſophari poteris. Quodſi res præſentes quia maiorem angulum efficiunt, plurimum nos mouent, quid dicemus cum damnati præſentes experientur pęnas D ſempiternas & immortales? Sic etiam vice verſa de cęlo philoſophari potes, cum enim videbis pro exiguis laboribus hic pro Chriſto toleratis, immortalia tibi dari præmia, immortales ſanè Deo gratias ages, qui tantã tibi beatitudinem contulerit tã vili pretio: ſicut contra malus ſe confuſum videbit quod pro tam momentanea delectatione, æternas incurrerit pœnas. Poteſt etiã hæc doctrina purgatorio accommodari, cuius quidẽ pęnas videmur nos nihili facere. Cum igitur hæc ita ſe habeant, cur nõ redimimus tam atroces pœnas, pœnitentia in præſenti vita? Si enim præſentia tantum contuemur, quid diſtamus à brutis, quæ futurorum notitiam non habent? Imo & brutis deteriores videmur, ſiquidem nos Salomõ ad formicas remittit, vt earum pro-

Quorſum quæ futura ſunt negligimus, gloriã ſempiternam nõ amãtes & inferni pœnas nõ metuẽtes?

Quã miſeri ſe inueniunt in inferno miſeri.

Quanta fruẽtur iucunditate boni in gloria.

Purgatorium velis & remis fugiamus.

Præſentia tantũ tan

uiden-

ni brutis uidentiam diſcamus. Si tam vile & tenuiſsimum animalculũ tẽ E
cõtuemur. excedit propter negligentiam tuam, cur non confunderis, cum
Prou.6: tanta abundes prudentia ad futura contuenda, & præterita reſpi
cienda, tum etiam tantis diuinitus abundes præmijs & muneri-
bus? O virum ſibi ipſi crudelem! O virum perditum & miſerabi-
Prou. 10. lem! Congrega, congrega in æſtate, ait Salomon, noli ſæuam hye
mem expectare, omnes enim hyeme te deridebunt: qui namq;
laborare non vult, mendicabit æſtate, vt ſapiens alibi ait, propter
Prou. 20. frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur
ei, ſicut accidit fatuis virginibus. Quambrem cum ſanctiſsimũ F
Mat. 25. hoc Quadragesimale tempus nos ad pœnitentiam inuitet, & ieiu
nium, iuſtum planè erit vt nos in his exerceamus.

Inanis gloria perniciosum malum.

Occultã NOlite fieri ſicut hypocritæ triſtes: Quod homines prætẽdant, ſiue
ſuperbiæ ſibi proponãt videri ab hominibus, prouenit ex occulta qua
radicẽ ha dam ſuperbiæ radice, & propria ſui æſtimatione, atq; magno de-
bemus. ſiderio vt videantur in hac vita. Hunc autem peſtilentem appeti-
tum conatus fuit Chriſtus extirpare ab hominibus in tota ſua G
mortali vita, inferendo & plantando veram humilitatẽ in cordi
bus hominũ & verã mortificationẽ, quæ ſunt prædictis cõtraria,
videlicet ambitioni & propriæ excellentiæ: Hæc quidẽ humilita
Humilita tis virtus ſicut ſumme eſt neceſſaria, ita maximè eſt difficilis. Cũ
tem ame- enim homo per ſuperbiã ceciderit, hinc factum eſt vt nobis mul
mus. tæ huiuſcemodi morbi reliquiæ cõmiſſæ fuerint: tũ etiam quod
Humili- nobis ſit vſque adeo cõmunis appetitus propriæ excellẽtiæ, quę
tas cur ap veræ humilitati obſiſtit: ſic enim fit vt tãto difficilius humilitatis
pareat dif virtus acquiratur, quanto propria exiſtimatio altiores in nobis
ficilis. iecit radices. Vnde Chriſtus tã diligenter curauit vt humilitatis H
Chriſtus vir t' in nobis plãtaretur, cũ videret quot mala ex propria vniuſ
nobis hu- cuiuſq; æſtimatione orirentur, ex hac enim tot inimicitiæ in
militatẽ, mundo oriuntur & diſſenſiones, cũ nullus poſtponi alicui velit,
& verbo nec velit ſibi aliquem præferri. Vndè ſi diligenter conſideramus,
& exẽplo inueniemus profecto, ab vtero vſq; matris vſq; ad crucẽ, Chri-
tradidit. ſtum direxiſſe actiones ſuas, vt homo humilitatẽ ab ipſo diſce-
ret, ſicut diſcurrenti per eius vitã facile poterit apparere in tot
laboribus & perſecutionibus, quin etiã cum permiſerit ſceleſtiſ-
ſimum hominem ſibi præferri videlicet Barrabã. Quanobrem ô
Mat. 27. ſuperbe & miſerabilis, cũ videris te vehemẽter huiuſmodi peſte
Mar. 15. infectari, ad Chriſtũ crucifixũ oculos tuos leua, videquomodo ibi
Luca. 23.

crucifi-

A crucifixus ſit, non pretioſis indutus veſtibus, ſed nudus & vulneratus: non manibus lapillis pretioſis ornatis, ſed acutiſsimis clauis transfixis: non pileo ornatus cũ plumis pretioſis, ſed ſpinea corona, non collo monili decorato, ſed aſperrima catena: nõ redolet pretioſa vnguenta, ſed ſputo conſperſus eſt. Si tali conſideratione & tam horrifico ſpectaculo non moueris, durior es ſanè aſperrimis & immanibus ſaxis, ſiquidem hæc talia quidẽ conſpiciendo ſciſſa fuerunt: etſi tali cõſpectu non reſurgis, magis mortuus es quam corpora omnia mortua, ſiquidem hæc tũc B ſurrexerunt multa & à ſepulchris exierunt, etſi tanto motu non moueris, immobilior es terra, hæc ſiquidem tota tremuit: item obſtinatior es populo Iudaico, qui circa crucem poſitus multos habebat pectus ſuum percutientes. Humiliare igitur iam, humiliare, neque enim tantum humiliaberis, quantum peccata tua merentur. O quantum humiliaberis in futuro ſeculo, ſi hic humiliari dedignaris! Ommitte iam, ommitte iſtos inſolentiæ ventos & æſtimationem iſtam apud homines, ad Deum oculos tuos leua, qui ſcrutatur renes & corda, & debet opera tua præmiari, atq; apud hũc cura aliquid eſſe, nõ apud C homines, miſſas denique facito vanitates omnes mundanas.

Ioan. 18. *Act. 3.* *Conſideremus Chriſtũ crucifixũ, & ſuperbiã omnẽ franabimus.* *Matt. 27.* *Luc. 23.* *Conſidera quod Deũ habiturus es iudicẽ.*

Cum virtuti præmium honoris debeatur, atque ieiuniũ & alia huiuſmodi exercitia ſtudioſa ſint, hinc dæmon fallaciter argumentatur, licere honorem mundanum quærere, quandoquidẽ talia honorifica media aſſecuti ſumus. Contra quã dęmonis aſtutiam nos Chriſtus armat dicens, cum ieiunatis nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.

Aſtutia dæmonis.

O miſeri qui affectantes laudes hominum, in ſemetipſis diſsipant fructus laborum! Tale quiddam his accidit, quale habenti arborem aliquam fructibus onuſtam, & decorticat eam, nam ſta D tim fructus omnes pereunt. Quod ſignificare voluit Ioel cũ ait, decorticauit ficum meam, nudans ſpoliauit eam, albi facti ſunt rami eius: hæc enim accidunt, cum propter humanam oſtentationem bona noſtra publicamus & propter inanem gloriam: tãdiu enim illæſa durant, quandiu ſeruantur ſub ſilentij cortice. Cæterum obſerua quod tametſi ſi totum corticẽ arbori adimas moriatur, non tamen ſi partẽ, ſiquidẽ ex maiori alia parte alimentũ ſumit & ſuſtẽtatur. Quãdo opus facis omnino propter inanẽ gloriam, penitus illi vitam adimis ſiue valorem: ſi autẽ præcipuè illud propter Deũ facis, & exinde cupis vt etiã ad gloriã Dei innoteſcat, & alij animẽt ad bona peragẽda, nõ propterea valorẽ operis perdidiſti, etſi quodãmodo gaudeas in eo opere, ſiquidẽ hæc non

Simile. *Ioel. 1.* *Opera bona occulte mus, ne ea amittam.* *Finis præcipuus noſtrorũ bonorũ operum ſit Deus.*

non deſerimus quando hic viuimus. Vndè Chriſtus ait, ſic luceat E
lux veſtra coram hominibus, vt videāt opera veſtra bona, & glo
Mat. 5. rificent patrem veſtrum qui in cælis eſt. Item nemo accendit lu
cernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum.

Super illa verba Apoſto. Quæ enim ſecundum Deum triſtitia
D. Tho. 2. Corin. 7. Lec. 5. eſt, &c. ait beatus Tho. ſciendum eſt quod triſtitia & gaudium, &
communiter omnis affectio ex amore cauſatur: duplex autē eſt
amor, nempe amor Dei, & ex hoc cauſatur hæc triſtitia ſecun
dum Deum: alius vero eſt amor mundi, ex quo cauſatur ſecun-
dum mundum. Amor Dei facit nos Deo obſequi libentiſsime, F
Duplex amor. cum autem contra eum operamur, verum guſtum amittimus, &
triſtamur cum à Dei obſequio nos elongemus, & bona eſt triſti
Triſtitia duplex. tia. Quæ eſt ſecundum mundum triſtitia, tunc fit, cum mundana
nobis ex animi ſententia non ſuccedunt: ex quo colligas qua ra-
ro nos triſtitia bona apprehendat, quæ eſt ex eo ſuſcepta quod
Deū offenderim⁹. Super verba illa ſupradicta Apoſ. ait Remigius,
Remig. in 2. Cor. 7. ille contriſtatur ſecundum Deum, qui Deum per pœnitentiam ſi
bi placari deſiderat. Hinc liquet quomodo neq; hæc, neque tri-
ſtitia hypocritarum in nobis reperiatur, ſiquidem hypocritæ fin-
gunt triſtitiam ſanctorum, nos autem non curamus ſancti eſſe: G
neque triſtitiam habemus ſecundum Deum, quoniam non ſenti-
mus dolorem quod eum offenderimus. Solum habemus triſtitiā
ſecundum mundum, de qua ait Chryſoſt. quod ſit inutilis, imo
D. Chryſ. ſuper 2. Cor. 7. vero nocet. Quę enim nobis euenit cōmoditas, ex triſtitia prop-
ter amiſsionem bonorum, ſalutis, delectationis, & aliorum hu-
iuſmodi? Imo vero nobis plurimum nocet, & animum affligit,
& cor lædit. Verum triſtitia ſuſcepta propter amiſsionem Dei,
& amicitiæ eius, & propter amiſsionem virtutū & aliorum bo
norum ſpiritualium, nobis plurimum cōducit adhæc ipſa denuo
Gen. 4. recuperanda. Vndè ſi de Cain dicitur quod triſtis incederet poſt- H
quam fratrem ſuum occidit, & tamen parum ipſi profuit: reſ-
Agit De⁹ cauſam ſeruorū ſuorum: Qualis eſſe debeat triſtitia noſtra. pondemus Cain non triſtari propterea quod Deum offendiſſet,
ſed quod fratris virtus plus manifeſtaretur in morte quam in vi
ta, cum Deus cauſam eius ſuſcepiſſet. Quod ſi propter diuinam
quidem bonitatem, non tangeris aliqua lethali culpa, ſaltē tri-
ſtitiam habe quod non plus profeceris in virtute, triſtare de of-
fenſis quas vides contra Deum à multis committi, ſiquidem
ipſum amas, de his enim triſtari debes ſi vere Deū diligis, &
proximum.

Ambitio deteſtabilis eſt.

E*Xterminant enim facies ſuas vt appareant hominibus ieiunantes.*

Fictos

A Fictos quoſdam exquirunt modos quibus videri poſsint hominibus pęnitentes, & pallidi atque macilenti. Ea enim eſt conditio noſtra, vt antequam bonum aliquod operemur, multo ſudore deſudamus, & multas prius emittimus lachrymas, & multo conatu opus eſt, & poſtquam huc deuenimus tandem, tanta tenemur appetitione publicandi quæ fecimus, vt maiori fere conatu opus ſit ad retinendum quo minus publice illud opus diuulgemus, & mundanos honores pro eo appetamus. Quod ſi diligẽter ſcrutemur, facilè ita eſſe comperiemus, ſi enim eleemoſynã B damus, aut aliam habemus deuotionem, vel diſciplina corpus maceramus, ſiue propter proximum aliquid boni facimus, aut propter Deum laborem aliquem capeſsimus, etſi purè propter Deum, ſolo Deo ſciente id fecerimus qui eius remunerator eſt, ſtatim tamen id inuulgare peroptamus, & occaſiones quęrimus id commemorandi, atque fingimus nos aliter nunquam id dixiſſe, niſi ſeſe occaſio obtuliſſet, dicimuſq; nos quaſi coactos id recenſere. O dementem virum, an non vides te hoc pacto tui operis fructum amittere propter inanem gloriam? an times quod niſi ad notitiam hominum veniat, Deus illud non præmiabitur? C nequaquam id vereri debes, ſiquidem Chriſtus ait, quod pater tuus qui videt in abſcondito reddet tibi. Conſidera quod quando Abraham tres Angelos hoſpitio excepit, Sarra in abſcondito pararet quæ eſſent neceſſaria ad veſcendum: non tamen eam ſancti hoſpites obliuioni tradiderunt, ſiquidem ei fęlicem partum denuntiarunt tam optatum. Vnde & Abrahæ dixerunt, vbi eſt Sarra vxor tua? Quaſi dicerent, ne exiſtimet quod quamuis lateat, eius bona opera non recordemur: ſed ſciat quod quæ facit in occulto bona publice Deus remunerabitur: vnde ait, reuertens veniam ad te tempore iſto vita comite, & habebit filiũ Sar- D ra vxor tua.

Quanta ſit humana fragilitas.

Magna eſt ambitio noſtra.

Statim volumus bona noſtra opera in publicũ diuulgare

Diuulgando temere opera noſtra, eorũ fructum amittim⁹.

Gen. 18.

Occulte bona opera noſtra.

Gen 18.

Nouit quidem aſtutus dæmon, nullum eſſe animal ita auidum exquiſiti cibi, atq; eſt auidus homo humanæ laudis & honoris. Si quidem irrationale animal vbi primum appetitũ ſuum cibo ſaturauit, ſtatim illum relinquit, nõ ita ſe gerit homo cũ vanagloria, quin potius quo magis ea paſtus eſt, adhuc longe plus eandẽ eſurit: hinc fit vt quam cito bonum aliquod fecit quis, ſtatim dæmõ eum de inani gloria & laude tentat. Quod cum præclarè magiſter noſter & verus medicus Chriſtus norit, vt hanc infirmitatẽ longè à nobis propellat, præmonet nos in hodierno euangelio, vt inanẽ gloriã procul à noſtris operibus pellamus, neq; tam vile præmiũ ex operibus noſtris reportare cupiamus.

Laudari omnes cupimus.

Inani gloria abũdamus.

Laudes hominũ declinemus.

Varijs quidem & diuerſis modis conatur aſtutus dæmon atque E moliτur, nos in gloriam inanem impellere: aliquas enim mulieres in hoc vitium curat detrudere, varijs ornamentis & veſtibus pretioſis, atque fuco, vt diuites videantur, atq; ab hominibus pulcherrimæ iudicentur. Alios in hoc vitium conatur impellere, exterminando facies eorum, & pallidas eas reddendo ac macilentas, tantum abeſt vt eas ornent & colore afficiant, vt potius extra omnes terminos coloris & boni habitus naturalis eas conſtituant varijs modis & artificijs. Alios conatur in ſimilem culpã F protrudere pretioſis veſtibus & redolentibus vnguentis: alios vero tenuibus & ſordidis, atq; laceratis, qui omnes his tam diuerſis modis auram popularem captant, & ita eorum paſtor per talia prata eos ducit, & eoſdem paſcit in tam horrendis ſaltibus & præcipitijs. O rem miram, quod vel ſi ieiunes, vel ſi bene induaris, ſi male, ſi loqueris, ſi taces, ſi incedis, ſi quieſcis, ſtatim hæc nos tentatio vrget, & tales nos ſpinæ exertæ pungere & lacerare curant. Quæ tamen omnia facile vitabimus, ſi Chriſti hodiernam doctrinam diligenter audiamus, cum ait, Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua. Itẽ pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi. G

Multæ mulieres inani gloria capiũtur.

Multi modi inanis gloriæ.

Aſtutia multa dæmonis.

Circunſpecte viuamus.

Opera bona in Deũ dirigam⁹.

Quibuſdam videtur quod iam ſalui ſint, eo quod non ſunt hypocritæ, & ita ſe alijs tradunt vitijs: Verum quid tibi miſer prodeſt quod hypocrita non ſis, ſi diſſolutè viuis? Nam etſi propter hypocriſim non damnaberis, damnaberis vtique quod ſuperbus ſis, auarus, carnalis, iracundus, blaſphemus, vindictam cupiens, homicida, crudelis. Quid tibi prodeſt, quod ne videaris hypocrita, fias ſcurra, diſſolutus, & ſcandaloſus? An non vides, quod qui hodie dicit, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, idem etiam dicit, ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt? H Hæc quidem conſonantia & harmonia, quam interius vir Chriſtianus ſeruare debet ſine vlla fictione & hypocriſi, ſignificata eſt in duabus illis legis tabulis, digito Dei ſcriptis, intus & foris: ſic enim vir Chriſtianus digito Dei moueri debet, & intus, & foris egregiè conſonare, hoc eſt candida & præclara opera propter Deum faciendo, non autem propter inanem mundi gloriam & laudem, & à ſolo Deo Optimo Maximo, ſuorum bonorum operum fructum, & præmium ampliſsimum, atq; vberrimum expectare.

Dũ vitãt ſtultiuitia in contraria currunt.

Matt. 5.

Exo. 32.

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

CONCIO TERTIA.

CVM *ieiunatis*. Matt. 6. Docet nos Chriſtus hodie, & mater noſtra Eccleſia, modum quo poſsimus Deo placere interitus & exterius. Videlicet exterius in hilaritate vultus, ne videamur id coactè facere: interius vero, vt omnia propter Deum faciamus qui debet opera noſtra remunerari, *Læto animo debemus Deo ſeruire.*
B non autem vt videamur ab hominibus. Interiorem quidem modum docet cum ait, Nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, qui exterminant facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes: exteriorem vero dum dicit, Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: Quaſi dicat, hilarem te oſtende, vt oſtendas quod libenter id facias. Hanc duplicem pulchritudinem habebat ſponſa, iuxta illud quod ait ſpōſus, Quā pulchra es amica mea, *Can. 4.* Quam pulchra: bis enim vocat eam pulchram. Et quamuis eam de exteriori pulchritudine laudat, vt de dentibus, & labijs: eam nihilominus de interiori laudat, & de ſimplicitate etiam inte-
C riori, cum ait, oculi tui columbarum, abſq; eo quod intrinſecus latet. Docet igitur nos Chriſtus hodie quo ipſi placeamus. Benedictus dominus Deus meus, poſſumus dicere cum Dauide, *Pſal. 143.* qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum: Armat nos ieiunio, oratione, & eleemoſyna, & docet nos quo pacto his vti debeamus. Quid enim multis prodeſt eximia habere arma, ſi his vti neſciant, cum opus eſt? *Simile.*

Cum ieiunatis: Non præcipit ieiunium, ſed illud iam ſupponit tanquam rem antiquiſsimam & celebrem: ordinem autem dat quomodo fieri debeat: cibus enim noſter moderatus eſſe debet, *Excellētia ieiunij.*
D qui corpus ſuſtentet, non autem ſpiritum aggrauet: Salutare quidem eſt ieiuniū tū corpori, tum animæ. Medici maximè laudāt diætam; quod ſi tantum corpori prodeſt, quid putas proderit ſpiritui? poſtquam diſcipuli agnum comederant, & vinum biberāt, non poterant vna hora vigilare cum Chriſto ea nocte, cum tamen eſſent ſobrij & egregiè in omnibus moderati, quid igitur nobis euenturum cenſes? *Mat. 26.*

Cum ieiunatis. Primum illud & egregium factum Saul fuit, liberare populum ab iniqua illa conditione Naaz, qui volebat oculos omnium dextros eruere, per quos recta intentio ſignificatur: vndè & primū quod nos modo Chriſtus monet, eſt, vt rectā intentionē Deo cōſeruemus. Quod Sāſon indicauit vbinā vires *1. Re. 11.* *Intentio ſit recta.*

Iud.16. haberet, hinc factum eſt vt & vires, & vitam amitteret. Item qui E
Hie. 41. theſauros ſuos habebant abſconditos, liberati ſunt ab Iſmaelis
Exo.2. gladio. Moyſes abſconditus in fiſcella, non perinde fuit ſubmerſus ac alij infantes qui non erant abſconditi:

Cum ieiunatis. Qam cito ſoleat Deus placari ieiunio & pœnitentia, ſatis quidem aperte conſtat ex Achab, cũ intefecerat Na-
3.Re.21. both, vide 3.Reg.21.

Ieiunia quidem omnia huius ſanctæ Quadrageſimæ eo dirigi debent, vt Deũ nó offendamus, & à peccatis abſtineamus. Quod Eccleſia à Deo poſtulat cum ait, ſic corpus extra conteri dona F per abſtinentiam, &c. Vndè D. Petrus ait, obſecro vos fratres, vt abſtineatis à carnalibus deſiderijs &c. Aliter enim parum nobis proſunt ieiunia. Iſa.58. nunquid tale eſt ieiunium quod elegi? Iam igitur aduenerunt dies pœnitentię, nolimus quæſo more debitorũ quotidie nouas procraſtinationes & inducias à Deo poſtulare, & nunquam ſoluere.

Verũ ieiuniũ etiam eſt nõ peccare.
Eccleſia.
1.Pet.2.
Iſa.58.
Ne propo namus procraſtinatiões apud Deum.

Sicut hypocritæ triſtes. Solet dæmon nos decipere ſub uirtutis ſpecie, & tanquam aſtutus piſcator hamum tegit eſca, & tanquam aſtutus auceps, rete occultat herbis, vel puluere. Sed iam his temporibus fere iam deficit hypocritarum regnum, & regnant pro- G caces & effrontes, abſq; eſca vlla & ſimulatione vitijs ſe ingurgitantes, imo pro honore ducunt ſe diſſolutos eſſe Pro. 2. lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus peſsimis.

Aſtutia dæmonis.
Prou.2.

Comparat S. Ioannes Climacus, hypocriſim cum formica, quæ vix dum triticum in area congregauimus, cum iam adeſt, & illud, in ædiculas ſuas comportat, ſic hypocriſis ſimulatque oramus, vel aliud bonum perpetramus, ſtatim nos inuadit: quod ſi eam viceris, denuo de victoria te tentat, diceẽs te ſanctum eſſe virum, idcirco cum ieiunatis &c.

Climacus.
Vanagloria importuna.

Dirigantũr opera noſtra ad Deum ſolum, & quamuis ipſa ma H nifeſta ſint, tamen intentio ſit oculta. Quandiu Moyſes habuit in ſinu manum, munda erat, ſed poſtquã eam eduxerat, leproſa apparebat. Vitulum quidẽ Elias & prophetæ Baal immolabant, quin & hi maiorem adhibebãt diligentiam, lanceis ſe vulnerãdo ſed quoniam intentiones diuerſæ erant, propterea tam varius fuit euentus.

Intẽtio in Deũ dirigatur.
Exod. 4.
3.Reg.18

Nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Iam mundus in maligno poſitus eſt, & in occaſum tendit: nam ſicut ſtatua illa Nabuchodonoſor erat capite aureo, ſic initio Eccleſia multos habebat viros: eo tamen modo redacta videtur, vt iam pedes fictiles ſimus, & nil reſtet niſi vt lapis deſcendat de monte, hoc eſt Dei filius adiu-

Dan.2.
Extenuantur virtus in mundo.

A adiudicandum veniat,& noſtra vitia ſeuerisſime puniat.Iam quadrare videtur illud dictum,Candidiores Nazaræi eius niue, & paulopoſt, denigrata eſt facies eorum ſuper carbones. Sumus *Thre.4.* iam inſtar illius ignis abſconditi. 2. Ma. 1. qui poſtea inuentus *2.Ma.1.* eſt tanquam congelata aqua & craſſa:tales ſumus nos,cum tamẽ *1.Ma.4.* initio Eccleſiæ eſſemus ignis ſplendidus.Si modo veniret ad iudicandum Deus,inueniret ſicut fecit Iudas Machabæus,ſanctificationẽ deſertam,altare prophanatum,portas exuſtas: ſic enim nos Eccleſiã quodammodo prophanamus noſtris vitijs & iniqui-
B tatibus,tantum apparentiam videmur habere Chriſtianorum ſine fundamento virtutis,more hypocritarum.

Nolite theſaurizare, &c. Cauſam ſubiungit Sap.5.cum ait,Tranſeunt enim vt vmbra. Et Pſalm. 61. diuitiæ ſi affluant &c. Et Pſalm. 48. relinquent alienis diuitias ſuas: Solent enim diuitiæ & exteriora ornamenta nocere,niſi prudentia & mortis memoria adhibeatur; Palma non creſcit,nec lætos edit fructus in terra fertili & pingui,gaudet terra leui & infrugifera. Et vbi terra pinguis eſt, ait Plin. aſpergunt coloni ſalem non longè à radicibus. Et Palladius ait, oportere iuxta eius radices non ſo-
C lum mittere ſalem,ſed cinerem. Eodemmodo homo in rerum proſperarum fœcunditate,& mundi fertilitate ſatus, diuitiarũq; affluentia nutritus,nec fertur in contemplationis excellitatem, nec fruges fundit virtutum,niſi ſibi adhibeat ſalem prudentiæ, quo diuitias diſpenſet ac diſponat, & cinerem memoriæ mortis, quo ingyrum rationis & doctrinæ ducatur, vt ſibi conſulat, finem ſuum proſpiciat, & rerum humanarum varietatem, interitumq; intueatur.

Sap.5. *Pſal.61.* *Pſal. 48.* *Simile.* *Pli.li.13. na.hiſto.* *Palla.* *Delectationes & proſperitates, cæli viã nobis impediũt.*

Nolite theſaurizare. Manna quidem ſi accipiebatur vt pro diebus hebdomadæ ſeruaretur, corrumpebatur:ſi vero pro Sabba-
D tho & die feſto, conſeruabatur. Noli igitur theſaurizare pro diebus hebdomadæ, ideſt pro præſenti vita,omnia enim perdes: ſed theſauriza pro Sabbatho beatitudinis æternæ, vbi nec ærugo,nec tinea demolitur. *Exod.16.*

Caro quam ſit contraria ſpiritui.

CVM *ieiunatis.* Totum inſtitutum Eccleſiæ hoc ſancto tempore, & in hoc Quadrageſimali ieiunio, eſt vt caro ſpiritui ſubijciatur: ſiquidem tanquam inimica ſemper dolos machinatur nobis, vt nos perdat,quaſi ipſa tunc immunis euaderet, ſi animam perimeret. O noxiam humanæ naturæ corrup-

Ieiunium quare fuerit inſtitutum.

tionem; quæ eo deuenerit, vt cum benenorit, bonam partem tanti incommodi ſupra ſe venturam, ita vt ardeat à tempore vſque iudicij in ſempiternum, machinetur iam vt anima ab exitu ipſius corporis in ſempiternum ardere incipiat! Et quod homo rationis compos qui hoc bellum componere deberet, remedium non adhibeat, etſi opus eſſet medijs vti difficillimis, arduis, & ſanguinolentis! Maximam certè diligentiam adhibere deberet vt tam feram belluam domaret, quæ ita clauſis oculis mortem ſibi intentat. De quodam principe legitur, quod cum in regno ſuo duos haberet homines, vnum quidem maximè auarum, alterum vero maximè inuidum, ambos adſe accerſiri iuſsit, dixitque ſe velle ampliſsimis eos beneficijs afficere, hoc tamen pacto vt ipſi ea peterent, & qui poſteriori loco poſtulaſſet, duplicatum acceepturus erat beneficium: contenderunt illi interſe vter prior peteret vt propter ea poſterior cumulatius beneficium acciperet: ſed tandem edicto regis compulſus eſt inuidus prior petere: qui apud ſe ratiocinabatur, ſi diuitias poſtulo, huic duplicabuntur, & ego perpetua vrar inuidia: petam igitur quod huic gratum non ſit, itaque poſtulauit ſibi oculum erui, vt hac ratione alteri ambo eruerentur oculi: Sic ſe habet caro cum ſpiritu, ſiquidem ipſa non videtur curare de ſua condemnatione, dum ſpiritum ad ſempiternas pœnas inferni protrudit, ipſa patitur ſe condemnari à die vſque iudicij ad ſempiternas pœnas, dum ſpiritum ſtatim ad patiendum inducit ſempiternos cruciatus: Tale quiddam accidit quibuſdam qui graues interſe inimicitias ſuſtinebant, cum enim in tempeſtate verſarentur, petiuit alter eorum à nauclero, quænam pars nauis primo ſubmergeretur, qui reſpondit proram prius ſubmergi cum eſſet anguſtior, ipſe igitur ſe in puppi collocauit, vt hoc pacto inimicus in prora periret. Tale videtur eſſe odium inter carnem & ſpiritum, & eſt tanquam altera Eua, quæ ſemper nos inuitat cibo vetito: tanquam vxor Putipharis quæ caſtos adoleſcentes inuitat ad res veneras: eſt tanquam Iael, quæ candido lacte inuitat, & acutiſsimo clauo transfigit, eſt fallax dalila, quæ Sanſonem blandis demulcebat verbis, & tamen fraudulenter eundem inimicis Philiſtæis prodebat, ſic nos ipſa dæmonibus prodit: eſt impudica illa puella, quæ in honeſtis ſaltationibus, Baptiſtæ caput amputari poſtulabat: ſic tanquam catulus dæmonis impudicis delicijs celebrat animæ noſtræ prædam: hæc eſt impudica illa ancilla oſtiaria,

Marginalia (left): Caro pugnat aduerſus ſpiritum. — Exemplũ Inuidia deteſtabile maxũ. — Inuidorũ conditio. — Caro ſeipſam perdit, dũ ſpiritũ perdit. — Exemplũ inuidorũ. — Inimicitia quantũ nos cæcos reddat. — Gen. 3. — Gen. 9. — Iud. 4. — Iud. 16. — Mar. 14. — Simil. — Luc. 18.

Marginal letters (right): E — F — G — H

A oſtiaria; ad cuius vocem Petrus ter negauit Chriſtum: Iuſtum eſt igitur ac rationi conſentaneum, vt cum tot ac tanta committat facinora, nunc ieiunet & pœnitentiam agat, vt dicere cum Apoſtolo valeamus, caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Si enim iſte in gratia confirmatus, id faciebat, quid nos miſerabiles peccatores facere oportet, qui tam incertam ſalutem noſtram habemus?

1. Cor. 9.

B

Ieiunium quantum conducat.

CVM viderent Hebræi ſe tantopere à Philiſtæis opprimi, & quod peccata ipſorum cauſa erant tantæ oppreſſionis, quæſiuerunt medium optimum ad Deum placandum, videlicet ieiunium, atque ita inimicos ſuperarunt: cur non igitur intelligimus peccata noſtra cauſam eſſe quod ita paſsionibus & vitijs ſubijciamur? Quod ſi bella corporalia ieiunio vincuntur, quanto magis ſpiritualia ieiunio ſuperabuntur? Si corporei inimici ita proſtrantur ieiunio, quid facturos cenſes animæ hoſtes? C Maceremus ergo carnem noſtram, alioqui enim ſpiritus dignitatem ſuam amittet, nam ſeruiet ipſe cui ſeruiendum potius erat à carne, quodquidem maxime ignominioſum eſt, vt ſatis ex hoc exẽplo cõſtare poteſt. Siquidem quod aliquis tantum deſcendat, vt ſeruiat cum potius contra ſibi ſeruiendum eſſet, magna eſt miſeria: ſeruire autem ei, qui ſeruus eſſe debebat ſuus, hoc quidem ignominioſius eſt iuxta humanas, diuinas, & naturales leges, quam ſi ſeruiam ego ei, qui aliquando fuit ſeruus meus, tales enim caſus facile fieri ſolent, in quos cadunt homines per tot D diſcrimina rerum. Quod igitur ſpiritus carni ſeruiat, & anima corpori, hæc maxima eſt diſſonantia contra leges omnes, & omnem naturæ ordinem. Seruitus quidem inter homines tolerabilis eſt; at vero quod anima corpori ſeruiat, hæc vero eſt quidẽ omnium maximè miſerabilis ſeruitus, veluti ſi illuſtris quidam vir ſeruiret non dicam Aethiopi, ſed bruto animali, mundando eius cœnum & ſordes atque ei genibus flexis ſeruiendo. Hæc igitur tam miſerabilis ſeruitus ieiunio tollitur, diſsipando vitia per abſtinentiam, pœnitentiam, & carnis mortificationem: vt inde ſane intelligas quantum conducat quidem atque etiam conferat ieiunium ipſum, atque etiam ipſorum ciborum abſtinentia.

1. Reg. 7.

Simile.

Ieiunij virtutes.

Miſerabilis ſeruitis ſeruit, quod ſpiritus carni ſeruiat.

Quod ſpiritus carni ſeruiat extrema miſeria eſt.

Simile.

Leo Papa de iei. ſeptimi mẽſis fer. 2. In omni agone certaminis Chriſtiani, vtilitas continentiæ plurimum valet, ita vt quidam ſæuiſsimorum ſpiritus dæmonũ qui ab obſeſsis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, ſola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente domino, hoc genus dæmoniorum non eijcitur niſi per orationem & ieiunium. *Mat. 17. Mar. 9.* Grata ergo eſt Deo, & terribilis diabolo, ieiunantis oratio. Nec latet quantum acquirit ſuæ ſaluti, quæ tantum præſtat alienæ. Si viderem nos tam amicos carnis vt nullam ei moleſtiam pro quacumque cauſa exhibere vellemus, non mirarer quod tam inimici eſſemus ieiunij & diſciplinæ, atq; ſolitudi- F nis, ſed video quod pro corporis ſalute maximè carnem affligimus fame & ſiti, adeo vt inuentus fuerit qui ad curandam hydropiſim per triennium non biberit: alij etiam ſunt qui à multis ſe cibis abſtinent pro ſalute corporis tuenda ex præſcripto medici, quos tamen maximè appetũt: alij inſuper ſunt qui præ auaritia mare tranant, & vix etiam fœtida & ſalſa aqua ſe exaturare audent, atq; vermibus ſcatente bubula, & immundiſsima copta: *Auaritia hominum quo deueniat.* qua in re ſimiles videmur prophetis Baal, qui ſe lanceis vulnerabant, & clamabant dicentes, Baal exaudi nos, vt placerent idolis *3. Re. 18.* ſuis: Qui igitur talia faciunt, cur tam delicati erunt, vt carnem G ieiunio macerare non audeant & pœnitentiam hoc ſancto tempore viriliter inchoare? *Pœnitentiã valde fugimus.*

Sunt aliqui qui facile ſtatim ieiunium deſerunt, & pro ratione appetitus interdum propter viles cibos ieiunium quod toto die ſeruarant, nocte ſoluunt, & tanquam Eſau primogenituram perdunt, id eſt Deum, & præceptum Eccleſiæ derelinquunt propter vilem cibum: Quomodo, cum illi tam exiguæ titillationi gulæ reſiſtere non audeant, qui motus ſi compararetur ad carnis titillationes, & ad vindictas, longè remiſsior eſt, quomodo grauioribus & vehementioribus paſsionibus re- H ſiſtent? item quomodo timorem qui ſe offert in ſuſtinendo martyrio, ſuperabunt? Cum ſcilicet viderent furibundum tyrannum pro tribunali ſedentem, & circunſtantes vndique crudeliſſimos tortores, qui iam noua excarnificandi & inſolita artificia parant? Quid faceres miser ſi te videres barbaris cinctum carnificibus ante crudeliſsimum tyrannum, vt contigit ſanctis Macchabæis? O quam inuictum animum oſtendebant Laurentius & Vincentius ante tyrannum! Tu vero in tanta verſaris puſillanimitate? Si pro leui delectatione Dei odium non dubitas incurrere, quid de te in maioribus occaſionibus ſperãdũ eſt? Laudat tãtopere ieiuniũ D. Baſi. in quodã ſermone quidem.

Ieiunium multi deſerũt, propter leues cauſas. Gen. 25. Tentationes viriliter ſuperemus. Limb. tẽtationibus ſuccumbimus. 2. Ma. 7. D. Baſil.

vt

A vt dicat angelos iucundius ieiuni hominis animam cuſtodire,
quam ſaturi. Et Paulo poſt ait quod angeli per ſingulas Eccle- *Excellentia ieiunij*
ſias eorum qui ſe ieiunio purgauerunt Catalogum faciũt, & eos
in libro cæleſti ſcribunt, atq; oſtiatim quæritant: vt intelliga-
mus quanta ſit ieiunij virtus. Vnde dixit Eliachim ſacerdos cum
videret populum exanimatum, ſcitote quod exaudiet Domi- *Iudith. 4.*
nus orationes veſtras, ſi manentes permãſeritis ieiunijs & ora
tionibus in conſpectu eius: dixit autem ſi manentes permanſe-
ritis, vt intelligamus quod debemus in ieiunio perſeuerare.

B

Pœnitentiam agamus.

AD pœnitentiam hoc ſancto tempore agendam nos mouere
debet maxime, quod Deus quem offendimus, & qui facile
nos ad barathrum detrudere poteſt, nihilominus tamen nos ho
dierna epiſtola per Ioelem inuitet dicens, conuertimini ad me
in toto corde veſtro: & conuertimini ad dominum Deum ve-
ſtrum, quoniam benignus & miſericors eſt. Si principem aliquẽ *Ioel. 2.*
terrenum offendiſſes, & maxime eius iram timeres, ipſe vero te *Simile.*
C ad ſe vocaret, & rogaret vt eius amicus eſſes, atq; ipſe tibi deli-
cta omnia condonaret, quantam quæſo animo voluptatem cape- *Inuitat nos Deus ad veniã.*
res? Annon igitur multo magis hodierno die gaudere debes,
quod Deus Optimus Maximus quem toties offendiſti, tuam ve
lit amicitiam, imo potius minetur ei qui ſuam noluerit inire fa
miliaritatem, quam iuſte negare poteſt? Itaq; explicans Tertul
lianus illa verba Apo. 2. cap. age pœnitentiam, alioqui veniam *Tertullia.*
tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco ſuo, ait: inauditum *Apo. 2.*
miſericordiæ genus eſt, quod cum Deus iuſte ſuam nobis amici
tiam negare poſsit, nos tamen non ſolum ad eam inuitet, verũ *Pijſsimus eſt pater Deus.*
D etiam minetur ei qui eam reſpuerit: tam pater nemo, tam pius
nemo. Quod cum Ionas cõſideraret, nõ audebat Niniuę ſubuer
ſionem denunciare, ne eum mendacij arguere poſſent. Hoc in
Chriſto perfidi Iudæi vituperabant, quod ſcilicet tanta eſſet *Iona. 4.*
præditus miſericordia, vt etiam Sabbatho curaret: & cum pec-
catoribus manducaret, vt hoc modo maiorem haberent occa- *Ioan. 9.*
ſionem veniam impetrandi. Atq; hæc quidem vna eſt ratio, pro *Mar. 2.*
pter quam pœnitentiam agere debemus: verumtamen tanta *Luc. 5.*
præditi ſumus iniquitate, vt tanta miſericordia abutamur, & *Magna*
potius eam ad grauiora & plura patranda ſcelera transfera- *Dei miſericordia.*
mus.

Si hæc non te mouent ad pœnitentiam, moueat te vitæ bre-

uitas & miſeria, quãtã ſæpe nobis ſacræ literæ inculcãt, interdum fumo vitã noſtrã cõparãdo, interdũ pulueri à vẽto rapto, imagini in ſpeculo, vmbræ, telæ aranearũ, fæno in tecto, flori agri, nebulæ, viæ nauis in mari, fluenti aquæ, memoriæ hoſpitis, fron di decidẽti, & alijs ſimilibus fragilibus rebus. Quod cũ ita ſit, nil aliud præſtare poſſumus quam pœnitentiam agere, cũ tã incerta ſit vita noſtra. Hoc nobis inſinuauit Chriſtus cum ait, vigilate, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. E

Similia. *Sap. 5.* *Eccle. 10.* *Iacob. 1.* *1. Petr. 1.* *Pſal. 102.* *Sap. 5.* *Luc. 12.*

Tertia conſideratio quæ te ad pænitentiam inuitare debet eſt comminatio Chriſti per Lucam cum ait, niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. An videtur tibi leuis comminatio? Quis quæſo vult in ſempiternum perire? Porro peccatorẽ velle ſine pœnitẽtia ſaluari, eſt velle cælũ digito cõtingere: hoc nec ſancti poterũt impetrare, nec eius mater, & vſq; adeo hoc verũ eſt, ꝙ impæni:ẽtẽ mortuũ Deus beatũ efficere nequeat. Pugnant enim inter ſe, & beatũ eſſe, & peccata amplecti, & deteſtari nolle quod eſt pœnitẽtiæ proprium. Fixa enim manet illa ſentẽtia, aut pœnitendũ, aut ardendum. Quod ſi aliud in inferno nõ eſſet tormentum præter ignem, annon tibi videtur ſuperare tormenta omnia præſentis vitæ? Si tantum rex ille commotus eſt, cũ ſuo exercitu, videns quod Mutius ſceuola ſponte comburi ſineret manum ſuam, quanto horribilius erit, corpus & animam ardere ſempiterno inferni igne? Quæ lingua poterit hoc ſatis explicare? Si tu æſtate ſuſtinere non potes præ calore in lecto deliciatiſsimum lintheum, & ſimplicem lodicem, quid fore putas cũ ſempiterna illa inferni flamma cruciaberis? Si leuiuſcula febris te ita vrit, vt lingua palato ad hæreſcat, & limpidum fluuiũ optas, aut ingentem niuis copiam: quid facies in perpetuo illo inferni calore? Vidiſti vnquam metallum liquefieri, & qua ratione vorax flamma illud circunſtet, ſic erit animæ in inferno, neq; deſinet eſſe, neq; mori poterit, vt tormenta effugiat. Væ miſeris, qui tantas pænas in inferno prius patientur, quam eas hic credant. Quæ cum ita ſint, quæ tanta eſt ſecordia noſtra & negligentia, vt ad mortem potius ſempiternam properemus, quam ad cæleſtem patriam? Cuius quidem cæleſtis beatitudinis eſt ſecura via ipſa pænitentia, & ſanctum ieiunium quod nobis hoc tempore Eccleſia proponit. F G H

Luc. 13. *Pænitẽtia neceſſaria ad ſalutẽ.* *Simil.* *Mati? ſcænoia.* *Simile.* *Horribiles inferni pœnæ.* *Similiu.* *Simile.* *Anima quã miſere in inferno cruciabitur.* *Magna eſt negligentia noſtra.*

Cæterum aliqui noſtræ huic doctrinæ reſpondent, dicentes verum quidem eſſe pænitentiam eſſe neceſſariam, veruntamen non eſſe neceſſarium tam cito eam præſtare & præſertim in flore iuuentutis, ſed ſufficere eam differre vſque ad ſenectã & pullan

Pæniten- tiam non differam?

A pulſantem mortem. Sciant tamen iſti non eſſe hoc conſilium
Spiritus ſancti cum dicitur Eccle. 21. Quaſi à facie colubri fu- *Eccl. 21.*
ge peccatum : non enim ſolemus tarde & negligenter fugere à
facie colubri, ſed cum magna feſtinatione. Cum Eliſæus pue- *4. Reg. 4.*
rum ſuum miſit cum baculo ad filium mulieris illius ſuſcitan-
dum, tantam ei feſtinationem iniunxit, vt neque obuios ſa- *Magnam*
lutare permitteret : quod procul dubio ſignificat curam quam *diligentiã*
adhibere debemus in ſuſcitanda anima, nam quod ad ſuſci- *adhibea-*
tationem pueri ſpectabat, parum intererat vltra horam aut *mus in de*
B citra horam fieret. Quid igitur expectas, vt iam mors claſ- *ſerẽdo pec*
ſicum canat? Nauis quidem prius diligenter præparatur, an- *cato.*
tequam ex littore ſoluat: neque expectat miles arma ſuſci-
pere, donec tuba inſonet: neque nauclerus ea quæ ſunt ad *Similitu.*
nauigationem neceſſaria, differt ad extremum vſque, cum *Exẽplum*
iam vela ventis permittit. De Magno Alexandro ferunt, quod *Alex. Mag.*
ab ſe militem abiecerit, qui arma tunc præparabat cum iam
bellum imminebat. Si aliquem offendiſſes, qui poſtea rex
crearetur, & pacem tecum inire vellet, differres ne cum eo *Simile.*
amicitiam inire? Cur igitur ad extremum anhelitum pœniten
C tiam differs & Dei reconciliationem? Expectas vt exiſtimo,
quod tibi dicat illud Iudicum. 10. Ite, & inuocate deos quos *Iudic. 10.*
elegiſtis, ipſi vos liberent in tempore anguſtiæ: ſic viro im- *Malis*
pio dicet Deus quoniam vſque ad mortem differt ex toto *quid dicet*
corde conuerti, ito, auxilium poſtula à falſis dijs quos colui *Deus mor*
ſti, à diuitijs & poſſeſsionibus, ab agris, à grege, à theſau- *tis hora.*
ris, à mundanis honoribus quos tantopere conſectatus es:
ego enim nolo tibi auxiliari, quem tam ſæpiſsime contem-
pſiſti.

Dices tu Deum eſſe ſumme bonum, qui in quacunque ho- *Ezech. 18.*
D ra peccator ingemuerit, ſtatim ei condonabit; fateor qui-
dem, verumtamen ſcias talem fauorem propter ſuam negli-
gentiam ſæpe multos, non obtinere: imo citius ſubuenire
conſueuit his qui nuper admodum in peccatum inciderunt, *Simile.*
vt Petro, & dauidi, & ſimilibus, quam in peccato obſtinatis.
Ignis quidem & viride & ſiccum comburit lignum, veruntamen iam vides quam citius comburat vnum quam alterum *Eccl. 10.*
non temere dixit Eccle: Quod languor prolixus grauat medicum. Conſideremus obſecro, quod qui modo tanta vtitur erga nos liberalitate, paulo poſt futurus eſt ſeuerus iudex & vindex.

Cinis ſumus.

Cinere

Cinerē nos hodie Eccleſia conſpergit, vt intelligamus quo tā- E dem deuenire debeamus: etenim arbor prius fuit procera & pulcherrima, ac frugifera, cum autem ſcinditur, pulchritudinē amittit, & ſi comburatur, in cinerem conuertitur. Quæ igitur expreſsior vitæ noſtræ imago proponi poteſt? Videbis hominē robuſtum, florentē, honoribus & diuitijs affluentem, hunc mors ſecuri percutit & ſtatim pulchritudinē amittit, & paulo poſt vermibus ſcatet. Vide quo tandem redacta ſint tot pulcherrimorū imperatorum egregia & inuicta corpora, quæ vniuerſum mundum perterrebant: item tot ducum Romanorum, qui trium- F phantes Romam ingreſsi ſunt, contra quos potentiſsimi exercitus, terra, mariq; nil poterant hos tamen febricula proſtrauit & poſt triduum ſepeliuit. Mirabile ſane eſt & horrendum, cadauer videre alicuius robuſtiſsimi viri, quem omnes metuebant: omnes ſiquidem apud ſe ratiocinantur, heu quam florente ætate, & robuſto corpore hic vigebat, quam potens erat, & quantis fruebatur delicijs, quomodo omnes eum timebant, nunc vero ecce iam muſcas toto corpore volitantes, nec mouetur tamen, & in quoquo eum ſitu locaueris, ibi permanet.

Simile. — *Cur cinere inſignimur.* — *Mors omnes exæquat.* — *Quāta ſit humana fragilitas.* — *Mors quomodo omnes turbet.*

Alia inſuper eſt conſideratio arboris, cuius cinere hodie cōſ- G pergimur, videlicet quod quamdiu viuit eius ſpecies diſcernitur, ſit ne mali medici arbor, an vero oliuæ, aut arbor pomifera vbi autem in cinerem reſoluitur, non eſt qui talem ſpeciem diſcernat, ſiquidem pulchritudinem ſuam perdit: eundem habent colorem cinis infimæ arboris, ac cinis cedri libani. Sic vtiq; vir potens quādiu hic viuit, celebratur apud homines, & cognoſcitur diſcrimen eius à viro plebeio: poſt mortem vero neſcias diſcernere eius oſſa ab oſsibus pauperis, nec cinerē à cinere, non agnoſcas iam quis ſit rex, quis herus, qui ſeruus. Veluti in ſcena quidem ſtatim agnoſcas quis regem agat, quis paſtorem, & quis H ſeruum aut liberum; abſoluta autem comœdia, iā nihil tale diſcernas. Vnde Octauianus imperator morti vicinus, aſtantibus ſibi dixit, qualis vobis videtur mundi huius comœdia?

Simile. — *Mors non ſolet acceptare perſonam.* — *Simile.* — *Mundus inſtar fabulæ.*

Videbitur fortaſſe quibuſdam res diſſona & minus conſentanea, quod hodie cinere nos Eccleſia conſpergat: veruntamē nil vnquam congruentius excogitari potuit: ſiquidem commiſſura ex eodem panno eſſe debet atq; ita homo qui eſt ex puluere & cinere, etiam cinere debet inſigniri: neq; congruentior medicina ad perſanandam ſuperbiam noſtram poterat inueniri, quam ſi ad memoriam reducamus quod puluis & cinis ſumus. Serpente curabat Moyſes morſum ſerpentis, ô ſi ſemel ſaltem in die contem-

A contemplaremur nos cinerem eſſe! Cum aliquis extra patriá infirmatur ſolent medici conſulere vt ad patriam ſuam adferatur, quod eius aere refectus citius conualeſcat: ſic cum homo propter peccatum ægrotet, ſalutare quidem eſt remedium vt aerem ſuæ patriæ reſpiret, hoc eſt crebro recordetur quod puluis eſt, & in puluerem redigendus. *Num. 21* *Simile.* *Mortis cõſideratio ſalutaris.*

Quæ cum ita ſint, quorſum tanta vanitate efferimur? Et humanas dignitates tam hiãti ore ſitimus, quę tantis infortunijs ſubiectæ ſunt & obnoxiæ? de philoſopho quodam ferunt, quod B ampliſsimas opes & diuitias teſtamento reliquerit, atq; eas conſignari iuſſerit per teſtamentarium executorem, qui etiam inſignis quidam erat philoſophus, viro omnium imprudétiſsimo in tota vrbe. Accidit tunc Romæ quod ſenator quidam iuſſu ſenatus capite plecteretur, quod in officio ſuo deliquiſſet: ſtatim vero alter eius officium libenter à ſenatu oblatũ, accepit: quod cum teſtamentarius philoſophus reſciſſet, ſtatim cum ampliſsimis pecunijs ad eum acceſsit, & eaſdem ipſi tradidit dicens ſibi iure deberi: cum autem ille cauſam quæreret, reſpondit ita in teſtamento talis philoſophi cautum eſſe, vt omnium imprudentiſsimo in tota vrbe ea pecunia legaretur: tu vero inquit mihi C omnium ſtultiſsimus videris qui tale officium & munus acceptaueris, in quo vides alterum periſſe: accipe igitur pecuniam, quæ tibi optimo iure teſtamentario debetur. Si igitur ita Ethnicus ſentiebat, cur quæſo vir Chriſtianus, tanta fidei luce illuſtratus, mundanis honoribus & dignitatibus inhiat, præſertim cum ſit puluis & cinis, ſicut & experientia magiſtra didicimus, & alma mater Eccleſia nos hoc tempore docet? *Exẽplum memorabile,* *Quã ſint cæci qui mũdanis dignitatibus inhiãt*

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

D CONCIO QVARTA.

CVM Ieiunatis nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes Matt. 6. Celebrat Eccleſia hodierno die feſtum hominis, & vt videas eius nobilitatem & excellẽtiam, heri mundus celebrabat eius vanitates, & hodie Eccleſia celebrat eius mortem & exequias. Annon vides quam appoſite & decẽter ſe gerat hodierno die Eccleſia? Ponit enim vnicuiq; ſua inſignia, & decantat exequias dicens; Meméto homo, quia cinis es. Quæ nam quæſo tanta eſſe poterit ſuperbia, quæ tam horrendo propoſito ſpectaculo, non deprimatur? *Hominis inſignia quaſia ſint*

Sicut

Sicut ignis cinere conſeruatur, ſic bona conſcientia memo- E
Simile. ria mortis, nam etiam minutiſsima ſcelera tali conſideratione euitamus. Vnde Daniel ſuppoſito cinere effecit, vt etiam in-
Dan. 14. fantium veſtigia minutiſsima diſcernerentur Daniel. 14. Hac enim conſideratione etiam exigua cognoſcuntur peccata.
Gene. 18. Quod Abraham cognoſceret ſe eſſe cinerem, ideo tanta diuinitus accepit beneficia.

Cinere quidem ruffæ vitulæ & aqua aſpergebatur populus
Num. 19. ante ingreſſum tabernaculi: ſic facit hodie Eccleſia aſpergens nos cinere in primo quadrageſimæ ingreſſu, vt corda noſtra mũ F
dentur. Plumæ quidem auium in ſacrificijs, debebant in ci-
Leui. 1. nerem proijci: ſic noſtras vanitates deponamus illa conſideratione quod cinis ſumus, atq; in hunc locum omnes mundi pompas & cupiditates reijciamus.

Similitu. Morſus viperæ, cinere eiuſdem curatur, ſic tu ſi vis curari à morſibus viperæ infernalis, quæ te inducit in auaritiam, honores & vanitates mundanas, conſidera quo tandem hæc redigantur, & huiuſmodi morſus perſanabis. Hoc enim voluit
Luc. 13. ſignificare Chriſtus, cum dixit de agricola illo quod vellet eradicare ficum, & tamen olitor reſpondit vt adhuc annum expe- G
Cõſideremus quod puluis ſumus. ctaret, nam ſtercoraret eam, vt hac ratione fructum ederet. Si igitur nos hac conſideratione quod puluis ſumus, non emendamus vitam, quod aliud putamus ſupereſſe remedium?

Quid aliud eſſe putas quod hodierno die mater noſtra Eccle-
Similitu. ſia tam ſolicitam ſe exhibeat ſalutis noſtræ, cum interim nos ignauia torpeamus, & oſcitanter viuamus, niſi videre prouidam matrem varijs curis diſtentam propter phreneticum filiũ, quem tamen ridentem videt & delyrum?

Simile. *Cum ieiunatis.* Si coniugem tuam videres ſe componentem, & H
Intẽtionẽ in Deũ dirigamus. fuco ac minio delibutã, non vt tibi, ſed alteri placeret, quid quæſo diceresq; faceresq;? ſic vtiq; ſponſus tuus Chriſtus ægreferet, quod ieiunes, ores, & alia huiuſmodi præſtes nõ propter ipſum,
Vana gloria deteſtabilis. ſed vt hominibus placeas. Eſt ſane hypocrita inſtar phęnicis, quę auis magno labore præparat aromatica ligna vt ſe comburat: ſic enim ipſe concutiendo alas, & ventrem ac mentem inani gloria paſcendo, ſeipſum comburit, & fructum bonorũ operũ perdit.

Cum ieiunatis. Docuit quidem Gedeon ſuum exercitum hunc
Iudicũ. 7. præliandi modum, vt ſcilicet lagenas frangerent, & tuba inſonarent: ſic vtiq; cũ noſtra corpora ſint fictiles quædam lagenæ, ea macerando, & tuba orationis inſonando, victoriam de hoſtibus

reportabi-

A reportabimus:ſic enim Niniuitæ vicerunt, Manaſſes, Ezechias, & multi alij. Vnde Chriſtus ait, hoc genus dæmoniorum non eijcitur niſi in ieiunio & oratione.

Theſaurizate vobis theſauros in cælo. Solent quidem homines theſaurizare, vt ijs theſauris potiantur in patria ſua, ſicut faciunt Hiſpani in India:ſic vtiq; nos theſaurizare debemus, vt his potiamur in cælo:non enim habemus hic manentem ciuitatem: ne theſaurizemus ſicut mali, videlicet iram in die iræ.

Iona. 3. *2. Par. 36* *4. Re. 19.* *Theſaurizemus in cælo.*

B *Humilitatem amemus, & ambitionem deteſtemur.*

CVM *ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.* Inſtitutum quidem Eccleſiæ eſt vt ſæpe diximus, hodierno die nos cinere inſigniendo, inuitare nos ad mortificationem & humilitatem. Sic enim ſolebant ſe gerere Romani cum ducibus ſuis:quos cum triumphantes in vrbem comitarentur, inter varias modulationes & muſicos ſonos, aderat vnus qui ad latus aſtans inculcaret, hominem te eſſe memento. Tum etiam nos cinere conſignat, vt cõfidamus quod quãuis ſæpe & grauiter Deum offenderim⁹,

Exẽplum. *Mortis memoria vtiliſsima.*

C nihilominus tamen veniam poſtulãdo à deo impetrabimus, qui recordabitur noſtræ fragilitatis & quod puluis ſum⁹ & cinis. Sic enim poteſt colligi ex illis Gene. verbis, nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. Senſus enim & cogitatio humani cordis, in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua. Si vt nos fragilitates fratris noſtri & proximi ſupportemus, illam nobis conſiderationẽ Deus ad memoriã reducit, quod ſcilicet homo ſit qui nos offendit, iuxta illud Apoſto. Fratres ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis &c. Multo melius igitur id de

Cõfidam⁹ veniã impetraturos. *Geneſ. 8.* *Simile.* *Gala. 6.*

D deo ſperare poſſumus quod ſcilicet nobis peccata condonabit, ſi de his pænitentiam agamus, quoniam ipſe cognouit figmentum noſtrum. Cum igitur veniam poſtulabimus, confidenter dicamus, memento Domine quod puluis & cinis ſimus, & facile in peccata labimur, cum itaq; tam fragiles & miſerabiles ſimus, memento noſtri Domine, & ignoſce nobis. Hoc voluit ſignificare Dauid cum ait. Non ſecundum peccata noſtra fecit nobis, neq; ſecundum iniquitates noſtras tribuit nobis. Et Paulo poſt ait, quomodo miſeretur pater filiorum, miſertus eſt Dominus timentibus ſe, quoniam ipſe cognouit figmentũ noſtrũ, recordatus eſt quoniã puluis ſumus, homo ſicut fænũ, dies eius tanquam flos agri &c. Hoc etiã voluit ſignificare

Ignoſcet nobis De⁹ qui præcipit vt ignoſcamus. *Pſal. 102.*

ſanctus

ſanctus Iob cum ait, memento quæſo quod ſicut lutum feceris E me. Antiquiſsimus quidem loquendi modus is eſt vt homo dicatur terra & cinis. Hinc Abraham ait, loquar ad dominũ meũ cum ſim puluis & cinis. Itẽ Eccleſi. ait, quid ſuperbis terra & cinis? Et paulo poſt, omnis homo terra & cinis.

Iob. 10. *Gene. 18.* *Eccl. 10.* *Eccl. 17.*

Item cinere te conſignat hodie Eccleſia, vt intelligas quo tandem redigantur pompæ tuæ, honores, veſtes pretioſæ, curioſitates calamiſtrati capilli, rutilantes oculi, nigra ſupercilia & palpebræ, delicatæ nares, pulcherrimum os, candidiſsimi dentes: quo redigantur currus, lecticæ, vehicula, præambulones, pueri F honorarij, ſpumantes equi, penulatæ mulæ, pretioſi tapetes, peripetaſmata, abaci, vectigalia, poſſeſsiones, hæreditates.

Ambitio humana quo redigatur.

Cum oculi ſeipſos contueri nõ poſsint, ſolemus ſpeculum nobis ante ipſos proponere: ſic Eccleſia cineris ſpeculum nobis ante oculos conſtituit, vt in eo quales ſimus contemplemur. Terra es ô homo ait Auguſt. & ante nihil eras, es igitur terræ filius, & nepos ipſius nihil. hæc eſt cognatio tua, hæc nobilitas, hæc genealogia, hi ſunt antiqui lares, nullus tibi eos auferre poteſt. Magna eſt certe cæcitas tua quod parẽtes tuos non cognoſcas, neq; fratres & ſorores, quos tamen tam præſentes & obuios ha G bes. Audi enim quid dicat Iob, putredini dixi, pater meus es tu, mater mea & ſoror mea, vermibus. Philippus quidem rex Macedoniæ cum aliquãdo humi decidiſſet, atq; ſtaturam ſuam in puluere expreſſam vidiſſet, fertur dixiſſe: ſane extremæ dementiæ eſt, pro tam exigua ſtatura totum ſibi orbem ſubijcere velle, cũ tam exigua terræ portione contineri poſsit. Pinxit aliquando Appelles Alexandrum Magnum pro tribunali ſedentem, & fulmine ornatum, quo quidem quamuis ſignificaret eius vim atq; potentiam, & quam cito in orbe obediretur tam à potentibus quam ab alijs, ſignificauit etiam nihilominꝰ, vt ait Plin. Breuem H imperij ſui durationem. Ariſtoteles apud Stobæum ita hominẽ diffinit, homo eſt imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, fortunæ lapſus, inconſtantiæ imago. Et Herodotus, homo nihil aliud eſt quam calamitas ipſa. Cum a quodam philoſopho quæreretur cui potiſsimum rei poſſet homo apposite comparari: candelæ inquit accenſæ & vento expoſitæ; aut ſcintillæ ignis in mare tendenti. Vnde videas quam ex minimis cauſis ſoleant homines interire, etiam valentiſsimi quiq;. Solemus enim interdũ cum moritur inuictiſsimus aliquis imperator & princeps, quæ rere ſit ne mortuus impetu alicuius miſsilis globi, cum nobis videatur vix ab alia cauſa potuiſſe tã robuſtum virum interire: qui

Simile. *Cinis eſt ſpeculũ in quo nos cõtuemur.* *Auguſt.* *Iob. 17.* *Phili. rex Mace.* *Exemplũ.* *Appel.* *Ale. Ma.* *Plin. l. 35.* *Ariſtot.* *Herodot.* *Similia.* *Homo quibus rebus cõparetur.* *Vitã quã leues cauſæ nobis adimant.*

A qui reſpondent quod ſuperioribus diebus frigidam guſtaſſet aquam. De alijs quærimus an fulmine percuſsi ſint, & intelligimus periiſſe quod carbones in clauſo cubiculo reliquiſſent incéſos. Rurſus de alijs herculeis viris percontamur, an à cadente turre vel monte interfecti ſint & perierint: qui dicunt, quod cum dormirent, tenui quadam aura tranſuerberati ſunt, atque ita vitam amiſerunt. ò nos miſerabiles, quorum vnus interit quod feneſtras claudat, alius quod non claudat! Ecquis quæſo poterit tuto conſeruare hanc vitæ noſtræ ardentem candelá, in B tanta ventorum & occaſionum contrarietate? Hæc plane omnia ante oculos videt homo tanquam in ſpeculo, cum ſibi dicitur quod puluis ſit & cinis. Incinere quidem à Daniele ſparſo in templo, cognouit rex Babyloniæ dolos ſui falſi Dei, & ſuorum ſacerdotum impiorum. Hæc fragilitas humana ſignificata eſt per lapillum illum qui cecidit de monte, & confregit inſignem illam ſtatuam Nabuchodonoſor, atq; in cinerem & fauillam reſoluit.

Mors quã ex leuibus cauſis nos inuadat.

Dan. 14.

Dan. 2.

Cum mortales ſimus, peccata deſeramus, & peniten-
C *tiam agamus.*

EST ſane hæc conſideratio mortalitatis noſtræ tanti ponderis, vt Eccleſia non ſolum in cinere velit id nobis inſinuare, verum etiam eundem cinerem in quadra quadam proponit ſiue paroplide, & præcipuam corporis noſtri partem eodé cinere conſignat, quaſi videatur velle nobis oculos corporis cinere contegere, vt nobis oculos animæ aperiat. Solet quidem Deus non ſolum verbis nos erudire in rebus præſertim arduis, ſed etiam exterioribus ſignis & factis. Et ita non ſolum verbis D per Iſaiam monuit populum, dicens quod propter eorum peccata diſpergeretur & contereretur, ſicut conteritur lagena figuli contritione præualida: ſed etiam Hieremiæ præcepit vt lagũculam acciperet, & dum prædicaret populo futuras calamitates propter eorum peccata, lagũculam ante ipſos contereret. vnde ait, & conteres lagũculam in oculis virorum qui ibunt tecum, & dices ad eos, hæc dicit Dominus Deus exercituum, ſic conteram populum iſtum & ciuitatem iſtam, ſicut conteritur vas figuli quod non poteſt vltra inſtaurari. Videmus etiam quod ad ſignificandam captiuitatem populi ſui, præcepit Deus Hierem. quod per ciuitatem incederet cum catenis de collo pendentibus, ſic igitur vt nos magis Eccleſia commoueat ad pœnitentiã,

Cinis cur in fronte ponatur.

Iſa. 30.

Hiere. 19.

Obiectum præſens plus monet.

Hier. 27.

Geneſ. 3.

A Explicans Rabanus locum quendam ex cap. 36. Hierem. ait, iuſtum eſt vt qui tam ſæpe circa illicita verſatus eſt, hoc ſancto tempore etiam a licitis quibuſdam ſe abſtineat: & qui offendit rebus vetitis tam ſæpe Deum ſuum, modo ſponte à licitis etiam ſe comprimat, hoc eſt relinquendo optimos cibos, quos licite comedere poterat, confabulationem ſuauem, quam licite exercere poterat; moderatam ambulationem cum amicis, quæ ſibi permiſſa erat. Non enim ſolum contentus eſſe debet quod carnibus non veſcatur, & quod tantum B ſemel in die comedat, verum etiam abſtinere debet à multis quamuis licitis. Quod cum ſerui Dei præſtent, ignominioſum ſane eſt hoc etiam cum ipſis non præſtare. Exemplo nobis fuit dux ille dauidis Vrias cum ait, arca Dei Iſrael habitat in papilionibus, & dominus meus Ioab, & ſerui Domini mei ſuper faciem terræ manent, & ego ingrediar in domum meam vt comedam & bibam, & dormiam cum vxore mea? Per ſalutem tuam o rex, & per ſalutem animæ tuæ, non faciam rem hanc:

Raban. lib. 13. in Hie. c. 36
Abſtinentia quomodo vti debeamus.
2. Reg. 11. Exemplū

Huc ſpectat elegans quædam Senecæ ſententia qui ait: priores noſtri, quorum virtutes ſuſtentant vitia noſtra, noſtroſ- C que lapſus, abſtinentiæ adeo ſectatores erant, vt ipſimet cibos ſibi & quidem ſimplices pararent atque condirent: cubabant humi, de inſignibus ædificijs nō curabāt. Vnde eorū nomina permanebunt in tempore ſempiterno. Aduerte igitur quanti faceret hic grauiſsimus philoſophus abſtinentiam rerum ſuperfluarum, & ieiunium rerum impertinentium. Quod ſi tale teſtimonium de antiquis illis philoſophis dabat, quanto verius id poterit prædicari de viris ſanctis Eccleſiæ qui in abſtinentia ſingulares fuerunt, adeo vt ſi Epiſcopus aliquis non ieiunaret, epiſcopatu priuaretur, & ſacro præsbitera- D tui initiatus, ſuſpenderetur ab eo: quod ſi vir ſecularis abſque legitima cauſa ieiunium prætermittebat, ſacra communione priuabatur, quod erat maximum ſupplicium. Quid porro dicemus de rigidiſsimis ieiunijs quorundam eremitarum tempore diui Hieronymi, qui ait ſcribens vitam S. Pau. primi eremitæ, quod viderit quendam monachum, qui per triginta annos tantum hordeaceum manducauerit panem, & biberit turbidam aquam, atque hæc quidem modice. Item de alio ſcribit, quod habitaret in obſcura ciſterna, & quinq; dūtaxat ficus in die comederet. Non equidem iudico nos ad id obligatos, aut

Seneca ad Albinam matrem cap. 10.
Abſtinentia antiquorum.
Ieiunia quā rigide olim ſeruarēt.
Hiero. in vi. S. Pau. pri. erem.
Abſtinentia admirabilis ſanctorū monachorū.

quod vires noſtras æquare teneamur cum tantis gigantibus,ſed E
hortor vt hæc clariſsima exempla & ſimilia diligentiſsime contueamur,vt animemur in dies magis magiſq;: Deus enim quia his auxilio fuit,nobis etiam dexteram ſuam porriget, vt mirabilia exerceamus opera.

Magna quidem ex ieiunio & abſtinentia proueniunt bona.

Abſtineamus à vitijs omnibus. APerte ſane intelligere poſſumus, mentem eam eſſe noſtræ matris Eccleſiæ hoc tã ſancto tẽpore,vt nõ ſolũ à cibis corporeis abſtineamus,verum etiam ab omnibus vitijs atq; peccatis. Abſurda enim plane eſt atque ſtolida illorum cogitatio, qui cenſent ſufficere vt tantum corpore ieiunent, quamuis multa & nefanda committant facinora,& ita ſe exiſtimant iam omnia debite præſtitiſſe. Veruntamen intelligant ſcopum ieiunij eum etiam eſſe, vt caro noſtra reprimatur, & vitia eradicentur, ac ſpiritus eleuetur,ſicut Eccleſia ipſa hoc ſanctiſsimo tempore decantat, dicens in præfatione,qui corporali ieiunio vitia comprimis,mentem eleuas, virtutem largiris & præmia: ſi igitur huc non pertingas, an non parum tibi proderunt ieiunia ipſa? F *Fructus ieiunij.* *Eccleſia.* G

D. Aug. Tunc erunt ait Auguſti. accepta ieiunia, ſi operibus bonis fuerit expiata conſcientia. Annon hæc magna eſt cæcitas, corpus quod ieiunijs affligis,vitijs & peccatis oblectare & demulcere? Ieiunet igitur ambitio, cupiditas, lingua, auditus, pedes, oculi, atque in ſanctis operationibus membra ſe noſtra exerceant. Intelligant potentiæ omnes tempus eſſe Quadrageſimale, & quod debeant omnes ieiunare. Si quis te ad delicatam ambulationem inuitet, reſponde tu tempus eſſe Quadrageſimale, & diem ieiunij. Quod ſi is replicet non propterea frangi ieiunium:dicito quod etiam pedes ieiunare debeant, & oculi, illi inambulando, & hi in videndo, & cor in delectando. Cum ſermo exoriatur in detrimentum proximi tui, dicito tu, miſſa hæc faciamus, tempus enim eſt ieiunij, & debet lingua ieiunare à murmurationibus, & auditus à detractione, & auditione infamiæ:& ita in reliquis te gerere quidem poteris. H *Quadrageſimale tẽpus eſt tẽpus diſciplinæ & moderationis.*

Vtilitates ieiunij. *Prima vtilitas.* *Gen.ſ.2.* Varia quidẽ cõmoda atq; vtilitates nobis ieiuniũ adferre ſolet nã primo meritũ noſtrũ auget & virtutes,ideo voluit Dñs parẽtes noſtros primos nõ omni cibo in paradiſo vti,ſed abſtinere vt ex obedientia & abſtinentia amplius mererentur, ſicut in Gen. ſcribitur.

A ſcribitur. Propter eandem cauſam præcepit Dominus filijs
Iſrael quod à multis cibarijs abſtinerent, vt habetur in Leuiti-
co: Secunda vtilitas abſtinentiæ eſt ad habendam Sapientiam: *Leuit.* 11.
Moyſes poſtquam ieiunauit & abſtinuit, meruit à Domino le- *Secũ. vti.*
gem in monte Sinai accipere, vt habetur in Exod. Elias vt libe- *Exo.* 24.
rius & ſapientius Prophetaret, vtebatur victu tenui & exili, &
aliquãdo petijt à vidua Sareptana aquam & buccellam panis, vt
habetur 3. lib. Regum. Et notandum eſt quod corui paſcebant *3. Re.* 17.
Eliam carnibus bis in die, ſed angelus pane & aqua, & hoc ſo-
B lum ſemel in die, vt habetur. 3. lib. Regum. Danieli propter *Nota.*
eius abſtinentiam oſtendit Deus viſiones mirabiles, vt conſtat *3. Reg.* 18.
Danie. 12. Et eidem poſt ieiunium reuelatum eſt myſterium *&.* 19.
paſsionis & incarnationis Ieſu Chriſti, poſt Hebdomadas Se- *Dan.* 12.
ptuaginta duas occidetur Chriſtus, vt ibidem habetur. Quia *Danie.* 9.
Anna ſeruiebat Domino die & nocte in ieiunio & orationi-
bus, ideo meruit à domino, prophetare de Chriſto, vt ſcribit *Luc.* 2.
Lucas. Tertia vtilitas ieiunij eſt, quod præbet victoriã in tem-
poralibus & ſpiritualibus bellis, ideo vxori Manue conceptu- *Terti. vti.*
ræ Samſonem fortiſsimum pugnatorem, angelus abſtinen- *Iudi.* 13.
C tiam indixit, vt habetur in lib. Iudicum. In trecentis viris *Iudi.* 7.
aquam bibentibus temperate, Dominus liberauit populum
ſuum, vt habetur in lib. Iudicum. Ob hanc cauſam popu- *1. Reg.* 14
lo Iſrael exiſtente in caſtris, nullus comedit niſi Ionathas con-
tra præceptum patris, vt ſcribitur. 1. Reg. Ioſaphat rex Iuda *2. Par.* 20
victoriam habuit, quia ieiunauit ipſe, & alijs ieiunium prædi-
cauit, vt ſcribitur. 2. Parali. Iudith caſtiſsima quia omnibus *Iudith.* 8.
diebus ieiunauit, de Holopherne tyranno victoriam reporta- *&.* 13.
uit, vt habetur in lib. Iudith. Filij Iſrael bis debellati à filijs
Beniamin, ieiunauerunt, & victoriam habuerunt, vt ſcribitur in *Iudic.* 20.
D lib. Iudicũ. Philiſthæi debellauerunt filios Iſrael & arcam cepe-
runt, poſtea vero filij Iſrael fleuerunt & ieiunauerunt, & victo- *1. Reg.* 4.
riam habuerunt, vt habetur. 1. lib. Reg. Quarta vtilitas ieiu- *&.* 7.
nij eſt, quod iuuat orationem, ideo Tobias dixit, bona eſt ora-
tio cum ieiunio. Prædicauit Eſdras ieiunium, quia petituri *Quar. vti.*
erant à Domino viam rectam, vt habetur. 1. Eſd. Filij Iſrael
timentes potentiam Holophernis ieiunauerunt prius, & poſtea *Tob.* 10.
orauerunt, vt habetur in lib. Iudith. In huius figurã Eſther locu- *1. Eſ.* 8.
tura regi Aſſuero ieiunauit cum ancillis & Mardochæo, vt habe- *Iudith.* 4.
tur Eſther. 4. Quinta vtilitas ieiunij eſt, quod meretur indul- *Eſther.* 4.
gentiam peccatorum: nam temperauit Dominus pœnã Achab *Quin. vti.*
quam ei comminatus fuerat, propter ieiunium quod ſeruauit,

S 3 vt con-

vt conſtat.3.Reg. Niniuitis Dominus direptionem & interitum E
ciuitatis remiſit, quia à maximo vſq; ad minimum, omnes ſe ie
3.Re.21. iunio afflixerunt, vt ſcribitur Ionæ.3. Abſtinere debet homo
Iona.3. propter aliorum exemplum, nã Dauid deſideratam aquam de
2.Reg.23 Bethleem allatam ſibi bibere noluit, vt exemplum aliis demon
ſtraret, vt habetur.2.Reg. Eleazarus maluit occidi, quam vetita
2.Ma.6. manducare, vt exemplum aliis præberet, vt habetur. 2. Mach:
Septem fratres cum pia eorum matre, potius varios crucia-
2.Ma.7. tus voluerunt recipere, quam de eſu ſacrilego manducare, ne
alij ſimilia perpetrarent, vt ſcribitur eodem libro. Quanquam F
Act.10. eſuriret Petrus, tamen immunda noluit manducare, ne
exemplum ingluuiei aliis demonſtraret, vt ſcribitur Acto. 10.

FERIA QVINTA POST CINERES.

CONCIO PRIMA.

Lyra in Matt.8. CVM *introiſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio.* Matt.8. Luc.7: Iſte Centurio non erat Iudæus, ſed gentilis, poſitus à Romanis ad cuſtodiam princi G
palis ciuitatis Galileæ ſcilicet Capharnaum, quia
Ioan.7. tota illa terra erat ſubdita Romanis, propter quod
Iudæi coram Pilato dixerunt, non habemus regem niſi Cæſa-
rem: & ideo quia Ieſus erat Iudæus, ipſe non venit ad eum in
Luc.7. perſona propria reputans ſe eſſe indignum ad hoc impetran-
dum, ſed miſit ad Ieſum principes Iudæorum, vt ſcribit Lucas,
vt per eos curationem ſerui ſui facilius impetraret: & quia
quod per amicos facimus, quodammodo per nos ipſos facimus
Matt.8. ideo Matthæus dicit eum veniſſe ad Ieſum, non quia in perſo-
Aug.lib. na propria venerit, ſed per intermedios. Dicitur autem Centu H
de ſancta. rio, quia habebat centum homines in armis ſub ſe, ad cuſtodiam
virgini.c. illius terræ, ne forte vellent contra Romanos rebellare.
32.to.6. Dicit Euangeliſta quod acceſſit ad eum Centurio, quamuis
Pſal.137. nõ venerit corporaliter, quia propinquior erat ei per fidem, quã
Luc.7. qui corporaliter acceſſerunt, vt ait Auguſt. Vnde propheta, ex-
Amb.li.5 cellus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à longe cognoſcit,
ſuper Lu. tanquam non accedentia.
7. De iſto ſeruo inquit Lucas quod erat moriturus, ſuper quæ
Petrus verba ait Ambro. non fefellit, moriturus enim erat ex illa infir-
Chryſolo. mitate, niſi fuiſſet ſanatus à Chriſto.
ſer.102. Centurio hic Romanus erat, ſed plus erat hic ipſe fructu cen-
teſimo

A teſimio Chriſtianus,vt ait Chryſologus,& Deo magis militabat iſte quā ſeculo:& in humano bello fortis,fortior in diuinæ pacis erat cuſtodia. Quæramus ergo quis eſt iſte ſeruus, qui illi vt inquit Luc.pretioſus erat? Cum dominatur anima,& corpus ſeruit ipſi,nihil corpore pretioſius.

Acceßit adeum Centurio. Sacerdotes rogauerunt pro hoc Centurione & auditi fuerunt, etſi modicam haberēt fidē, vnde colligas quantum valeant orationes ſacerdotū in tēplo, etſi tibi videātur parum cōpoſiti & mortificati. Vnde Iaco.ait,infirmatur B quis in vobis? inducat presbyteros,nō ait,quærat eos qui ſancti ſunt: Vnde etiam colligas quā moroſa ſit quorūdā nimia diligentia in exquirendis ſacerdotibus ſanctitatis famā habētibus ad celebrandas miſſas, ſiquidē ſacroſanctū ſacrificium miſſæ nō propterea perdit valorē ſuum,& videtur res ſcādaloſa,& in detrimentum honoris cæterorum,imo aliquando in talibus electionibus falluntur,cum Deus ſit ſcrutator cordium: ſufficere tibi debet quod ſit ſacerdos,& in pace Eccleſiæ officiū ſuū exerceat. Hoc ſignificauit Ioel cū ait, inter veſtibulū & altare plorabunt ſacerdotes Domini dicentes,parce Domine,parce populo tuo,& ne des hæreditatem tuam in opprobrium, vt dominentur C eis nationes. Quare dicunt in populis vbi eſt Deus eorum? Et tales fuerunt auditi,neq; dicit textus quod plorarent boni & ſancti ſacerdotes. Vnde ſtatim ait,zelatus eſt Dominus ſuper terram ſuam,& pepercit populo ſuo,& multa etiam eis bona promiſit. Debes tu igitur etiam ex parte tua aliquid præſtare, ſic enim Cēturio faciebat,vt ſacerdotes dixerūt:diligit enim aiūt, gētē noſtrā,& Synagogā ipſe ædificauit nobis, vt ſcribit Lucas.

Iaco. 5.

Sacramenta non perdūt ſuum valorem propter malos miniſtros.

Ioel. 2.

Sacerdotū orationes longe vtiliſſima, & ſi ſancti nō ſint.

Acceſsit adeum Centurio. Hinc centurio cum ſe in operibus charitatis exerceret,ideo meruit vt à deo illuminaretur & ad eius cognitionem accederet, ſicut contigit Cornelio. Quod ſi tantum D proſunt bona opera in infideli,quid putas poterūt in viro fideli? *Puer meus iacet.* Meum dico puerū,quia iacet: ſi tuus eſſet Domine, non iaceret. Propheta enim dicit,ecce nunc benedicite dominum omnes ſerui Domini,qui ſtatis in domo Domini. Qui ſtatis ait, non iacetis. Stant ſerui tui, hominum ſerui iacent. Puer meus qui iacet,vt tuus ſit ſurgat:meus qui paralyticus, vt tuus ſit,ſanetur.

Acto. 10.

Chryſolo. ſer. 15.

Pſal. 133.

Puer meus iacet. Hic quidem curam gerebat domeſticorū ſuorū,& quidem qui tantopere ſerui curā gerebat,maiorē vtiq; coniugis & filiorū geſſiſſet. Quā multi ſunt qui patrimoniū cōſumūt in conuiuijs,& ſuperfluis ædificijs,item cum amicis, imo & cum

 amica,

amica, cum interim multas patiantur miſerias filij & coniunx E & fame pereant, ac nudi incedant, nec ſeruis ſuis & famulis ſoluant! Noli etiam illico ad proſeucam ſiue hoſpitalia famulum mittere, nam interdum ipſius mortis cauſa es. Quid quæſo honorificentius præſtare potes, quam ſi vere dicas, Domine puer meus iacet in domo paralyticus?

Amb. li. 5. in Lu. 7. *Ego veniam, & curabo eum.* Regulo dicit, vade filius tuus viuit, ibi noluit pergere ait Ambro. ne in reguli filio videretur magis diuitijs detuliſſe: hic ipſe perrexit, ne videretur in Cẽturionis famulo conditionem deſpexiſſe ſeruilem. Omnis enim ſeruus & F liber in Chriſto vnum ſumus.

1. Cor. 11. Hie. li. 1. in Matt. 8. tom. 9. Non debemus iactantiæ arguere Dominum, quia ſtatim ſe iturum & ſanaturum eſſe puerum promittit: nam videbat Centurionis fidẽ, humilitatẽ, & prudẽtiã, ait Hiero. Fidẽ in eo quod credidit ex gẽtibus Paralyticum à ſaluatore poſſe ſanari: humilitatem, quod ſe iudicauit indignum, cuius tectum Dominus intraret: prudentiam, & fidem etiam, quod intra corporis tegmẽ, diuinitatem latentem agnoſceret & adoraret.

Quærit Euthymius, cur quæſo tam facilẽ Chriſtus ſe exhibuit medicũ? Id quidẽ fecit, quia videbat quod Centurio eũ cõ- G fiteretur Deum: tum vt reſponſum Centurionis veniret in omniũ notitiam, & manifeſtaretur eius fides. Certũ quidem eſt non reſponſurum quod reſpondit, ſi Chriſtus ita locutus nõ fuiſſet.

Euthy. in Matth. 8.

Qui verbo curare potuit, propter humilitatẽ viſitare dignatˉ, & tamen in medio itinere verbo ſanat, ait Glo. ne nõ propter humilitatẽ, ſed ob impotẽtiã virium corporaliter ire putaretˉ.

Glo. ord. in Ma. 8.

Lud. Gra. *Domine non ſum dignus vt intres ſub tectũ meũ.* Fratres quid eſt tectũ, quod hominẽ aut dignũ facit, aut reddit indignũ? Quod domini inuitet aut repellat acceſſum? Fratres hoc tectũ corpus eſt quod tegit animam, quod operit ſenſum ſpiritus, quod cordis H domicilium velat, quod libertatem mẽtis à cæleſti viſione recõdit. Sub hoc ergo tectum Cẽturio indignum ducit intrare Chriſtum, hoc eſt in corpus humanum diuinam ſuccedere maieſtatẽ.

D. Aug. de ver. do. ſerm. 6. tom. 10. *Domine non ſum dignus.* Dicẽdo ſe indignũ, ait Aug. præſtitit dignũ, nõ in cuius parietes, ſed in cuius cor Chriſtus intraret: neq; hoc diceret cũ tãta fide & humilitate, niſi ia illũ quẽ timebat intrare in domũ ſuã, corde geſtaret. Nã nõ erat magna felicitas ſi Dñs Ieſus intraret in parietes eius, & nõ eſſẽt in pectore eius.

Domine non ſum dignus vt intres. Nõ cum tanta humilitate ſeget multi qui in ſuis domibus miſſas celebrare faciũt & ſæpe in loco minˀ decẽti, ſaltẽ ſynodos cõſulere deberẽt ſiue legere, &

A præſertim Triden. Seſ.22. Aliter ſe gerebat Petrus cum diceret, Domine ſi tu es, iube me venire ad te ſuper aquas: non ait, domine veni ad me, nam ego impeditus ſum. Núc iam videas quod vel propter frigus, vel pluuiam, vel modicam indiſpoſitionem, aut nimium ſomnum, aut grauitatem, aut propter multas alias leues cauſas, ſibi domi miſſas celebrare faciunt, vel fortaſſe vt omnes ſciant quod ſacellum habent vel priuilegium. Si Salomon poſt tam ingentes ſumptus in templo ædificando, adhuc vix audebat arcam intromittere; quomodo tu propter tam leues cauſas, & ſæpe in loco minus decenti atq; ornato, audes tam ſacro ſanctum ſacrificium intromittere domum tuam? Si Deut.12: cautum erat ut refert etiam Anacle. pa. epiſ.1. & habetur de conſe. diſ.1.c.1. quod non offerrentur ſacrificia extra templum, quomodo tu abſq; iuſtiſsima cauſa id facere audes? Vide quanti tumultus ſecuti fuerint ex eo quod duæ illæ tribus ante Iordanem altare erexerunt, exiſtimarētq; reliquæ tribus id erectum eſſe vt ibi ſacrificarent contra decretum legis, Iosue.22. præſtabilius videretur vt ſcribit Fœlix Papa Quartus, in epiſtola ad Orthodoxos, & habetur de conſe. diſ.1. c. Sicut, non audire miſſam, quam vt audiatur, tam in loco indecenti celebrare.

Conc. Tri. Seſ.22. *Mat.14.* *Miſſas domi celebrare non faciamus, niſi propter iuſtā cauſam.* B *2. Par. 2.* *Deu.12.* *Ana. epi. 1. & habetur de conſe. d.1.c.1* *Ioſue. 22.* *Felix pa. 4. in epiſ. ad Orth. & habetur de conſe. d.1. ca. ſicut.* C

Domine non ſum dignus Hic Centurio verè humilis erat, aliqui ſunt tantum humiles verbo, dicentes ſe maximos peccatores: ſi tamen id alius dicat, illico quod non ſint verè humiles oſtendūt: ſicut accidit cuidam mulieri propter ſcelera ſua intra parietes concluſæ, quæ cum omnibus clamaret ſe maximam eſſe peccatricem, nolebat tamen quod famula id diceret, quæ ſolum id dicebat non alia cauſa impulſa, niſi quod tantum ab ea audiuiſſet, & exiſtimaſſet id ſibi gratum, ſi ita reſponderet.

Humilitatem ſolis verbis nō oſtēdamus.

D *Sed tantum dic verbo.* Centurio cum ſine lege eſſet, ait Chryſolo. nihil ſine lege egit: quia dictum erat, dixit & facta ſunt, dixit, dic tantum verbo: et ſi omnia perfecta ſunt dictu, quomodo dictu ſolo, vnius infirmitas non curatur? *Dic tantum verbo.* Et ſine verbo quid dicitur? ſed iſte poſtulat verbum nō de loquendi vſu, ſed de virtute faciendi. Verbum de quo dictū eſt, miſit verbū ſuū, & ſanauit eos. Dic verbum tantū, quia iſte credidit in verbo omnes manere virtutes. Verbum tuum domine ſanitas eſt: verbum tuum vita eſt. Verbum tuum vbi acceſſerit, inde confeſtim fugit dolor, infirmitas mox recedit. Verbum in quo Petrus cum laxaret retia, piſcium multitudinem cepit, ſine quo & ignorātiæ noctem patiebatur, & nullū fructū peruigil piſcator inuenit: dñe inquit, laborantes per totā noctē nihil cepimus, ſed in verbo &c.

Exēplum malum. *Chryſolo. ſer.15.* *Pſal. 106* *Luc.5.*

Pe. Chry. ſer. 15. *Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus.* Videtis Centurionem, ait Chryſologus, antequam diſcipulatus ſubijſſet officium, locum magiſterij fuiſſe ſortitum? Præbet enim petendi formam, dat normam credendi, fidei pandit cauſas, virtutem commendat exemplo, qui nondum Chriſtianæ ſcholæ ingreſſus eſt diſciplinam. Cauſas pueri quaſi magiſter agit. Vere Centurio, qui ſtipendia terrena, centenarium cæli mutauit in fructum, & ſeruitutem militiæ ſecularis, in diuinam ſuſtulit dignitatem. E

Sub poteſtate conſtitutus. Quaſi dicat vt ait Chryſolo. Si ego qui ſum ſub poteſtate conſtitutus, imperio verbi ſolo facio mihi parere ſubiectos, quomodo tu qui nulli ſubiaces, & cuius omnia ſubiacent poteſtati, verbo non poteris iubente curare, ſanitaté mittere, mandare virtutes? An verbo reficere non potes, quod verbo feciſti? Dixit inquit, & facta ſunt: mandauit, & creata ſunt. An aliquid ex aliquo reparare non ſufficis, cuncta ex nihilo qui paraſti? F Chryſo. ſer. 102. Pſal. 32.

Sub poteſtate conſtitutus. Satis eſt ponderatione dignum, quod cum hic eſſet gentilis, & inſignis vir, & abhominibus ſibi obediretur in ea patria, non tamé obliuiſceretur ſe habere ſuperioré, & eſſe ſub poteſtate conſtitutum. Sunt enim aliqui vſq; adeo vani, vt ſi ſe viderint in celſa aliqua conſtitutos dignitate, ſtatim inſoleſcunt, more quorundam qui vel à modico vino turbantur. Multi enim huiuſmodi reperiuntur qui ad dignitatem aliquam euecti, adeo ſeipſos & alios obliuiſcũtur, vt in mille delyria incidant. Sunt inſtar formicarum alatarum, quibus in earum perniciem oriri videntur alæ, cum & ab accenſa candela patiantur, & circum volitantes lychnucho: ſic enim ipſi ad dignitates euecti pereunt. Sunt inſtar Abſalon quibus capilli mundani honoris, vt ſuſpenderetur creuerunt: & ignorant quod tam cito tales honores auolabunt & deficient, quam cito perijt hedera illa quæ Ionam mirifice oblectabat. G H Simile. Multi inſoleſcunt ad honores euecti. Simile. Simile. 2. Re. 18. Iona. 4.

Sub poteſtate conſtitutus. O quantopere inſoleſcunt nonnulli propter aliquas dignitates quas obtinuerunt, & ſeſe oſtentát pretioſis ornati veſtibus! Dic obſecro, ſi aliquis ad ſuſpendium duceretur equitans, & nollet aſino inſidere, quod clitella tantũ ornatus eſſet, an non hic tibi ridiculus videretur? Vtiq; omnes dicerent ei, heus miſer homo, te ex animo Deo commenda, & vanitates iſtas ommitte. Si igitur nos ad mortem accelerato gradu feſtinamus, quorſum obſecro in ridiculis honoribus conquieſcimus? an non tibi maxima videtur dementia, quod aſino inſideamus, hoc eſt corpori, & ad mortem properemus, atq; tã ſolliciti ſimus Simile. Mũdi honores contẽnamus, cũ ad mortẽ properemus.

A ti ſimus mundani honoris, obliuiſcentes interim æterna, & quæ maioris ſunt pretij? hoc equidem ſtultiſsimi eſt hominis. Cũ quidam aliquando amens factus eſſet, in ſe reuerſus dixit quod ipſe quidem per lutum incederet vſque ad genua, & tamen ſibi videretur quod ſupra tapetes & pretioſa aulæa ambularet: inſuper pueri qui ipſum cœno conſpurcabant, videbantur honorarij pueri, qui aperto capite ipſi famularentur: tales vtique ſunt qui præ ambitione dementes ſunt, & rebus terrenis penitus adhærent. In Gen. quidem legitur quod quãdo Deus creauit aues & piſces, *Exẽplum Ambitio ſimilis eſt ſtultitiæ.* *Gen. 1.*

B benedixit eis, deinde ait textus quod beſtias terræ creauit, quibus tamen non legitur quod benedixerit: vt intelligamus quod ij quibus in iudicio dicetur, venite benedicti patris mei, erunt qui tanquam piſces natauerint, vel quaſi aues volauerint, non autem qui tanquam bruta, terreni fuerint, his enim dicetur, ite maledicti in igne æternum. Pudendum ſanè eſt, videre Centurionem gentilem & militem, in his rebus tam egregiè exercitatum quæ ad humilitatem pertinent, cum interim Chriſtianus qui legem Dei callet, in eiſdem torpeat. *Mat. 25.* *Gentiles nos ante cellere videntur in virtute.*

Moderata quidem eſſe debebat familia tota huius Centurio-

C nis, cum ipſe tanta eſſet humilitate præditus: nam certè hoc tempore videas multas familias inſolentes, cum earum caput etiam inaneſcat. Pauones quidem modicum & exiguum caput habent, caudam autem ſatis oblongam: ſic videas nonnullos qui cum ipſi nullius ſint meriti & valoris, curant tamen numeroſam habere familiam, & ita plurimi fieri. *Simile.* *Dominiũ multos inſolẽtes reddit.*

Mirabile planè eſt ait Cyprianus, qui fieri poſsit quod cum homines tantopere affectent mundanos honores, nihilominus tamen multi ſunt qui vt honorem aliquem conſequantur atque adipiſcantur, multas patiuntur iniurias, & ignominias *Cypr. li. 2 ad Põgeiũ q. e. ã virum.*

D ac ſubiectiones: paſsim enim videmus, vt qui honorem aliquem prætendunt, ſe maximè in multis demittant, & quibuſdam ſordibus emant id in quo fulgeant. Quod ſane ignominioſum eſt, vt ſcilicet homo tanta cum nobilitate creatus, ad tam vilia ſe demittat, nempe ad vanitates vanitatum, vt ait Eccleſ. ſuper quem locum ait Auguſti. admiratione dignum eſſe, quod homo propter huiuſcemodi vanitates, quæ ſolum tantum valeant, quanti ab hominibus habentur, ſe earum captiuos conſtituant, cum tamen poſſent eiſdem potiri contemnendo ipſas: quod ſane infamia maxima eſt in tam excellenti creatura præſertim, propter modicam inanem gloriam, quæ citiſsime perit. *Eccle. 1.* *Aug. lib. 1 de mir. eccle. c. 21.* *Ignominiã inurit homini inanis gloria.*

Quando

Matt.20. *Eccl. 7.* *Simile.* Quando caro inſtabit vt affectes & adquiras mundanos honores, reſpondebis tu illud quod Chriſtus dixit duobus diſcipulis, neſcitis quid petatis: ne prætendas tam pernicioſa, nam Eccleſi. ait, noli quærere ab homine ducatum, neq; à rege cathedrã honoris. Magna certè vtitur Deus miſericordia cum aliquo, quádo ipſi huiuſmodi res aufert, & prohibet ne eas acquirat. Petit interdum filius à patre vt ipſum ſinat in equum indomitum cõſcendere, negat tamen pater id filio propter imminens periculũ: replicat filius, eia pater, ego quidem firmiſsime inſidebo, neq; periculum vllum incurram: nihilominus tamen pœnitus id facere recuſat pater. Sic vtique nobiſcum ſe gerit Deus: nam ô Deus bone, quam periculoſus eſt equitatus dignitatum & honorum! Dicit enim Ioann. in Apoc. Se vidiſſe iniquitatem in equo aſcẽdentem: tum etiam ait, ecce equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors. Multi quidem ſunt quipedeſtres inceden do, humiles ſunt, & tamen equeſtres, ſuperbi fiunt, ideſt ad dignitatem euecti, àdeo vt vulgo dicatur, inſolentes reddi eos qui equitant: & tales comparantur peruerſæ illi mulieri, de qua dicit Ioan, in Apoca. Vidi mulierem ſedentem ſuper beſtiam coccineam plenam nominibus blaſphemiæ, habentem capita ſeptem, & cornua decem, & mulier erat circundata purpura & coccino, & inaurata auro & lapide pretioſo, & margaritis, habens poculum aureum in manu ſua, plenum abhominatione & immunditia Quomodo quæſo poterat melius deſcribi oſtentatio humana & ambitio, quam hoc pacto? Non quidem talis erat hic bonus Centurio etſi gentilis, cui Chriſtus tam diuinum perhibet teſtimonium. Aduerte autem quod Angelus dixerit Ioanni, huiuſmodi mulierem eſſe mundum, quem omnes ſequuntur, & pereunt ſequendo eius pompas, fauores & vanitates, nam propinat eis mortale venenum. Et inſequenti cap. videbis infelicem finem eorum qui hanc mulierem ſequebantur, vbi dicitur, Cecidit, cecidit Babylon magna, & facta eſt habitatio dæmoniorum: Et alia vox audita eſt dicens, exite de illa populus meus, & ne participes ſitis delictorum eius, & de plagis eius non accipiatis. Et rurſus ait, ſuſtulit vnus angelus fortis lapidem quaſi molarẽ magnum, & miſit in mare dicens: hoc impetu mittetur Babylon ciuitas illa magna, & vltra iam non inuenietur. E F G H

Multi à Deo petũt quæ ipſis nõ conueniunt. *Apo.6.* *Honores mundani multos inſolẽtes reddunt.* *Apo.17* *Ambitio graſſatur in mũdo.* *Apoc.18.* *Vide quomodo tractet Xe amatores ſuos.*

Audiens autem Ieſus miratus eſt. Creator mirabilium miratur, auium conditor, quaſi qui non audita neſciat, ſic ſtupet audita: ſed dum gentilem ſic crediſſe miratur, incredulitas corruit Iudæorum, ait Chryſolo, *Pe. Chry. ſer.102.*

Non

A Non eſt dubium, Ieſum ſigna exeriora admirationis effeciſſe, ita quod exterior admiratio in eo apparuit, interior autem admiratio in Chriſto quoque fuit, non ex ea parte qua omnia ei nota erant antequam fierent: nullus enim admiratur de his quæ iã nouerat, ſed ex parte qua experimentali notitia ei hactenus ignota fuerat tam noua, inſolita, taliſque confeſsio, digna admiratione apud omnes. *Caieta. in Matt. 8.*

Non inueni tantam fidem. Hoc eſt poſtquam cœpit prædicare, & quærere credentes. Vnde excludimus magnum Baptiſtam, qui *Caieta.*
B maiorem habuit fidem, cum confeſſus fuerit diuinam naturam, & Chriſti mortem, ac redemptionem generis humani. Vel poteſt etiam intelligi abſolute de omnibus, & tunc erit ſenſus, non inueni tantam fidem proportionaliter, quia in gentili & milite, & qui ſolum auditum habebat, & initio prædicationis Chriſti, fuit quidem admirabilis ea fides, nam D. Ioannes fuit ſanctificatus in vtero, & filius fuit ſacerdotis, nutritus in eremo, & inſtructus à Spirituſancto: & ſicut viduæ oblatio fuit maior cæteris proportionaliter, quamuis minimæ fuerit quantitatis ſcilicet duorum minutorum, ita de Centurione dicendum. *Matt. 3. Luc. 3. Ioann. 1. Luc. 1. Luc. 3. Luc. 21.*

C Obiectum fidei vt ait S. Thom. poteſt dupliciter conſiderari, vno modo ſecundum formalem rationem, alio modo ſecundum ea quæ materialiter credenda proponuntur. Formale autem obiectum fidei eſt vnum & ſimplex, ſcilicet veritas prima, vndè ex hac parte non diuerſificatur fides in credentibus, ſed eſt vna ſpecie in omnibus. Sed ea quæ materialiter credenda proponuntur, ſunt plura, & poſſunt accipi vel magis vel minus explicite, & ſecundum hoc poteſt vnus homo plura explicite credere quã alius: & ſic in vno poteſt eſſe maior fides ſecũdum maiorem fidei explicationem. *D. Th. 2. 2. q. 5. ar. 4. in cor. & 3. diſt. 25. ar. 2. q. 1. per totã.*

D *Dico autem vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient.* Hanc tantam rerum commutationẽ varijs modis in literis ſacris adũbratam cernimus. Vbi enim filij Iſrael per arẽtem Iordanis alueum tranſierunt, præcepit dominus vt duodecim inde lapides ſublatos, extra flumen locarent, quod vbi factum eſt, protinus Ioſue duodecim alios à littore ſublatos, intra ipſum alueum repoſuit. Qua quidem lapidum permutatione, hanc vtriuſque populi mutationem appoſitiſsima ſimilitudine expreſſam videmus. Ita etiam ſub eadem pene ſimilitudine regius propheta ſignificauit cum ait, poſuit flumina in deſertum, & exitus aquarum in ſitim. Hoc inſuper appoſitiſsime olim in duobus Aſſueri regis vxoribus, Vaſthi ſcilicet & Eſther, adumbratum cernimus: quia enim *Lud. Gr. Figuræ ex Ioſue. 4. Pſal. 106. Eſther. 1.*

Vaſthi ex pulchritudine ac dignitate regia inſuperbiam elata, E
inobediens Aſſuero regi fuit, ipſa quidem regno depulſa, Eſther
Iſai.58. humilis & religioſa ad regiam dignitatem euecta eſt: De illo
etiam ſplendidiſsimo angelo ſcriptum eſt, perfectus in vijs tuis
à die conditionis tuæ donec iniquitas inuenta eſt in te. Quid er-
go mirum etſi pro hominibus homines ſubrogentur, quando
pro angelis viles & terreni homines in cælo collocãtur? Huius
quoq; tantæ mutationis cauſa, beneficiorum diuinorum abu-
ſus fuit.

Tenebræ duplices, interiores & exteriores. *In tenebras exteriores.* Sciendũ eſt duplices quidem eſſe tenebras, F
nempè interiores mentis, & exteriores corporis: & illas quidem
tenebras impij qui hic in hoc ſeculo excæcati vixerunt, ſecum
deferunt. Has præterea interiores mẽtis tenebras exteriores illæ
tenebræ conſequuntur, quæ harum tenebrarum ſupplicia ſunt, vt
omni etiam luce corporea careant, qui in tetris animæ tenebris
iacere perpetuo maluerunt. Itaque omni interna & externa luce
deſtituti, nil videre poterũt, niſi quod maiorem illis cruciatum vi-
dendo parere poſsit, iuxta illud Dauidis, peccator videbit, & iraſ-
Pſal. 111. cetur. Quod ſi apud nos quiſpiam ingenuus carcere incluſus, ſo-
Simile. lum fœtorem & tenebras loci, ac vincula cum homicidis com- G
munia, rem quauis morte acerbiorem putat: quid erit in tantis
tenebris plecti cum facinoroſis?

Ignis inferni quo modo plus comburat vnos quã alios. *Vbi erit fletus & ſtridor dentium.* Sicut in hoc mundo multi ſub
vno ſole conſiſtunt, nec tamen eiuſdem ſolis æqualiter ardorem
ſentiunt, quia alius plus æſtuat, alius minus; ita illic in vno igne
non vnus eſt modus incendij, quia quod his diuerſitas corporum
hoc illis agit diuerſitas peccatorum, vt quamuis ignem non diſ-
ſimilem habeant, eo tamen diſsimiliter exurantur.

Lyra in Matt. 8. Nota quod Nicolaus de Lyra ſuper Matt. explicans hoc euang.
Ioann. 4. tenet iuxta D. Chry. ſententiam vt ipſe putat, hunc Centurionẽ H
Chryſ. ho. 34. in Io. & ho. 27. in Ma. & in nõ abſ. ho. 22. & Regulum, dequo habetur Ioan 4. vnum & eundem eſſe. Sed
planè, quod pace tanti viri dixerim, deceptus eſt, quia id minimè
Chryſoſ. aſſerit, imo contrarium poſuit ho. 34. in Ioan & ho. 27.
in Matth. & in non abſo. ho. 22.

Orationes bonorum quantũ conducant. Precibus quidẽ huius Centurionis curauit Chriſtus eius ſeruũ.
Vndè colligas quantum poſsint orationes & preces iuſtorũ apud
Deum, ad liberanda regna, ciuitates, & ſingulos, à calamitatibus
vrgentibus. Propter Dauid quidem nõ abſtulit Deus regnum à
Salomone. Quod igitur Deus non puniat ſępe malos, propter ſer
uos ſuos, aperte conſtat ex Iſa. vbi poſtquam multorum flagitia
Iſai. 65. narrauit, & eis cõminatus eſt, ait: hæc dicit dominus, quomodo
ſi inue-

A ſi inueniatur in botro,& dicatur,ne diſsipes illud, quoniam benedictio eſt.Sic faciam propter ſeruos meos, vt non diſperdam totum.Præterea hoc etiam figuratur in Gene.vbi legimus quod Abrahā abigebat aues à ſacrificijs baculo: hoc eſt ſua fide & precibus expellebat calamitates hominibus impendentes propter eorum peccata.Hoc præterea apertiſsime conſtat ex precibus illis Abrahæ,cum diceret domino vt parceret Sodomæ: ſi inueniret dn̄s etiam decē iuſtos,& reſpōdit,quod ſi tot ibi inuenirentur,libentiſsimè planè omnibus condonaret,atq; indulgeret. *Gen.15.* *Gen.18.*

B

FERIA QVINTA POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

C*VM introiſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio,* Mat. 8. Luc. 7. Ex hiſtorijs ſatis conſtat quod Tyberius Cæſar videns rebellionem Iudæorum,diuiſit eorum regnum in quatuor tetrarchias vt poſſet hoc pacto commodius eos habere ſubiectos,neq; hoc ſolum fecit,ſed etiā eis mili-
C tes conſignauit cū ſuis ducibus. In Capharnaum igitur erat dux iſte qui dicebatur Centurio quod centū præeſſet militibus: hic erat egregiè moratus,& ſuos milites ac domeſticos decēter tractabat,non ita ſegerunt multi hoc tempore.De hoc igitur Centurione hic fit mentio.

Miſit igitur interceſſores & deprecatores ad Chriſtū,vt inde intelligas quā inſani ſint lutherani negantes orationem & interceſſionē ſanctorum.Qui ad nihil aliud tendūt niſi ad ruinā Eccleſiæ tollēdo huiuſmodi arma ab Eccleſia,ſicut hiſtoriæ narrant de Comite Iuliano cum arma ex Hiſpania tolleret.Tantā igitur diligē- *Oratio eſt neceſſaria & ſanctorum interceſſio.*
D tiam adhibebat Centurio pro ſalute ſui famuli, quoniā plurimi habēdus eſt fidelis famulus,vide enim quātū vtilitatis attulerit Ioſeph & honoris hero ſuo, & Iacob apud labā:famula etiā quædam in cauſa fuit quod Naaman Syro tanta euenirent bona. *Gen. 39.* *Gen.29.* *4.Reg.5.*

Qui famulos habent, deberent imitari regem Aſſuerum, qui in libro ſcribebat obſequia ſubditorum ſuorum,vt ea ſuo tempore compenſare poſſet.Vos quidem iam habetis libros,ſed ad ſcribendum eos dies in quibus à labore ceſſauit famulus,item ſi calcaria perdiderit, vel ſi famula aliquid perdidit cum veſtes lauaret:nō tamen ſcribitis ſi aliquid aliquādo fecerint veſtra cauſa,ad quod non tenerentur,ſed illud recordamini,ſi aliquem argenteum nummum dederitis aliquo feſto die. *Heſter.2.* *Multi nō rectè ſegerunt cū famulis,*

Ego

Ego veniam & curabo eum. Ad regulum ire noluit, vt condem- E
Ioan. 4. net multos qui ſolum ad potentes & diuites currunt, non autem
Dan. 3. merita metiuntur. Sic Nabuchodonoſor ſtatuam ſuam adorare faciebat, non autem ipſum, vt intelligas quod iam non conſiderātur merita perſonæ, ſed diuites & ueſtes.

Item cum Centurio ipſe vir probus eſſet, ita etiam famulus eū
2. Reg. 4. imitabatur, non enim debent domini apud ſe retinere improbos
2. Reg. 1. & adulatores. Vndè Dauid iuſsit interfici eum qui ſibi nuntium attulit de morte filij Saul: item eum qui ſibi nuntiauit quod Saulem interfeciſſet. F

Solent interdum domini inique agere contra fideles ſeruos, ſi
2. Re. 11. cut patet de Dauide cum iuſsit interfici vriam. Inſuper probi fa
1. Re. 22. muli non debent in rebus iniquis parere dominis ſuis: ſic enim
Idumæus interficiēs ſacerdotes quomodo fuerit punitus. famuli Saulis noluerunt interficere ſacerdotes iuſſu Saulis: non enim ſeruum ſuum poterit dominus ex inferno liberare: ſacerdotes igitur interficit Idumæus, ſed tamen in montibus Gelboe, ipſe & Saul miſerabiliter perierunt. Cum auarus ille diues ſceleſtus eſſet & inhumanus, tales vtique erant eius famuli, ſiquidem etſi mendicus de micis peteret, non tamen ei dabant.

Luc. 16. *Sub tectum meum.* Tectum vocat domum ſuam, non igitur cu- G
Multi inſoleſcunt in ſumptuoſis ædificijs. rioſus eſſe debebat in ſumptuoſis ædificijs, qui tamen ſynagogas ædificabat. Nunc autem contra fit, ſiquidem ſumptuoſa ædificantur prauata ædificia, & tamē nō reperitur qui nummū argenteū det pro fabrica Eccleſiæ. Hæc eſt viri probi conditio, vt quæ non impendit pro Deo, exiſtimet nihil eſſe: Vndè Apoſ. omnia ar-
Phil. 3. bitratus ſum vt ſtercora. Item dat nobis exemplum Centurio, vt
Reuerēter ad ſacram cōmunionē accedamus. quando ad communionē accedimus, nos cenſeamus indignos recipiendi ſub tam miſerabile tectū noſtrum Chriſtum Dominū.

Dico huic vade, & vadit: Cum tam humanus eſſet erga ſubditos, non eſt mirum quod tam libenter ipſi obedirent: ſic tu humanita- H
te vtere, vt libentiſsime tibi ſeruiant.

Viris humanis libenter ſerui famulātur. *Miratus eſt.* Laudauit eius dictum, & humaniter eum tractauit: Sic ſe mutuo honore homines interſe afficere debent. Non tamē ita legerunt qui edocti ſcientia illa libri vanitatis, expectant ſi alter prius caput aperuerit, vel etiam conſiderant ſtatim ſit ne inferior, quem tamen reuera vident eſſe æqualem, vt poſsint ſtatim
Vrbanitas laudabilis. maiore grauitate vti, neque conſiderant quam æquales ſimus in naſcendo & moriendo

Infirmitas eſt via ad mortē.

Infirmitates nobis & labores dat Deus.

D*Omine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur.* Satis re ipſa experimur verum eſſe, quod nobis mater noſtra Eccle

ſia hodi

A ſia hodie & heri deñuntiauit, videlicet quod puluis ſumus, & in puluerē reuertemur: ſiquidē hodierno die nobis iā repræſentat infirmitates quibus obnoxij ſumus, quæ nihil aliud ſunt quā via ad mortē, & nuntij ac legati præparātes ac diſponentes domum mortis. Inter cæteros quidem labores quos nobis Deus immittit, communis eſt hic labor infirmitatum corporalium, vt tandē homines veniant in cognitionem peccatorum ſuorum. Quoties Deum immortalem, videmus adoleſcentem, luxuria laſciuiaque diffluentem, & mulierem procaciſsimam atq; impudentiſsimā, B per infirmitatem à Deo coerceri & refrænari? illum quidem viribus eneruatis, hanc vero pulchritudine deformata, vt ad frugem ſeſe meliorem recipiant, & ad Deum penitus conuertantur, obſepta & intercluſa ſpinis via, ne ad malum currere valeant, quēadmodum per Oſee prophetam dicitur, Ecce ego ſepiam viam tuam ſpinis, ne ſcilicet eas poſt amatores tuos. Item per Iſai. excoquam ad purum ſcoriam tuam, & auferam omne ſtannū tuū: Quaſi dicat, ego mittam tibi tam grauem morbum, tam peracutas febres, vt his malis tanquam fornace quadam concluſus, aut clibano, ita excoquaris, donec tandem omnis vitæ tuæ peruerſę C ſcoria penitus conſumatur, tuæ omnes cogitationes impiæ penitus deleantur, purusq; euadas atq; adeo immutatus, vt iam priſtinam formam, priſtina ſcelera & flagitia in nouam vitam conuerſam omnes videant. Sicut qui aues domi nutriunt, cum aliquando eas auolare contigerit, vbi eaſdem iterum ceperint, aliquantulum deplumant vel alas præſcindunt, ne his fretæ rurſum aufugiant, ita dominus cum aliquem propter peccata aufugere & recedere à ſe videt, infirmitatē aliqua eum percutit, quaſi alas præſcindens, ne iterum ab eo auolare audeat. Quemadmodum equorum domitor cum non poteſt commode equum ipſum D inſtruere, ſolet tandem pro hordeo paleas eidem dare, & paulo aſperius agere: ad eundē modū Deus videns nos ſuis nolle obedire præceptis, maximo cum amore & ſuauitate, aliquas immittit infirmitates, vt his tandem reſipiſcamus, & in frugem meliorem reuertamur. Hoc voluit ſignificare Iob, cum ait, increpat quoq; per dolorem in lectulo, & omnia oſſa eius marceſcere facit: tabeſcet caro eius, & oſſa quæ tecta fuerant nudabuntur. O felicem illum qui talibus admonitionibus proficit, & illum infelicē qui nil inde vtilitatis ſibi reportat! Iuxta quod ait Eze. ſi ſonum buccinæ audiuit, & non ſe obſeruauit, ſanguis eius in ipſo erit: ſi autem ſe cuſtodierit, animam ſuam ſaluabit.

Exempla Labores nobis De⁹ immittit, vt vitam emēdem⁹.

Oſee. 2.

Iſai. 1.

Simile.

Calamitates propter vtilitatē noſtrā eueniunt.

Simile.

Iob. 33.

Ezec. 33.

Humilitas quãtũ decoret optimates.

NOtandum maximè eſt quod cum Centurio gentilis eſſet, & diſciplinam militarem profiteretur, atque etiam dux eſſet habens ſub ſe tot milites, quibus præpoſitus erat à Romano Imperio, nihilominus ſe itagereret, vt dicerent ſeniores qui venerant ad Chriſtum, vt pro ipſo intercederent, dignus eſt vt hoc illi præſtes, diligit enim gentem noſtram, & ſynagogam ipſe ædificauit nobis: Quaſi dicerent, tanta erga omnes vtitur comitate & affabilitate, vt videatur inter nos natus F & educatus, adeo vt etiam ſynagogam nobis ædificauerit, quod alij duces non fecerunt, quin potius ita moroſi & intractabiles erant, vt vix aliquis ad eos vellet accedere. Quod etiam intra priuatos parietes hic Centurio humanus eſſet, apertè conſtat ex euangelio, cum dicitur quod domi ſuæ haberet in lecto iacentem ſeruum, & quod eius erat ſolicitus, nam vt ait Luc. moriturus erat: & Matt. ait, quod male torquebatur. Quæ quidem omnia eius humanitatem aperte indicant, quod tantopere ſeruum diligeret, & arrogantiam omnem ab ipſo quam longiſsimè propulſaret, quamuis miles eſſet, qui G fere ſolent Thraſonem agere. Vndè colligas quam ſit deteſtabilis arrogãtia in viro Chriſtiano, nã videmus multos intractabiles fieri, ſimulatq; honorem aliquem & dignitatem conſecuti ſunt, vel diuites ſe factos vident.

Luc. 7.

Affabilitas plurimũ ornat potentes.

Domini debent curã gerere familiæ ſuæ.

Arrogantia quã ſit deteſtabilis in viro Chriſtiano.

Eo iam dementiæ multi venerunt, vt cum ad aliquam dignitatem ſe euectos vident, ita inſoleſcant, vt videantur iam inter ſuperos relati, & ſubditos tanquam belluas & portenta eſſe exiſtiment, velintque ab ipſis adorari. Talis erat Aman, qui quamuis obſcuro eſſet genere, vt conſtat ex capit. vltimo Eſther, nihilominus tamen cæteros omnes præ ſe H vno contemnebat, propterea quod ab Artaxerxe ſe ita eleuatum videbat. Olim quidem multa erant idola, ſed exiſtimo plura inueniri hoc noſtro tempore, nam innumerabiles videas, qui propter exiguam aliquam dignitatem, vel modicas diuitias, ab hominibus volunt adorari. Sanè quamuis angelus tanti ſit meriti & dignitatis, & multa oracula reuelaſſet Ioanni, nihilominus tamen cum vellet ipſum adorare, recuſauit angelus dicens: vide ne feceris, conſeruus tuus ſum, & fratrum tuorum, Deum adora. Si igitur angelus tam excellens creatura id non permittit, vilis homo & in puluerem mox redigendus, volet ſuperbe & arrogãter ab omnibus adorari?

Eſther. 3.
Eſth. 16.

Apoc. 19.
Homo è ...

A adorari? Petrus caput Eccleſiæ non permiſit Cornelium ante ſe proſtrari, imo ſtatim accurrit dicens, ſurge, & ego ipſe homo ſũ: & tu propter modicas diuitias aut vanos honores tantopere inſoleſcis? Mirabatur Dauid elationem maris commoti à modico vento, cum tamen parum grauis ſit aqua: multo igitur magis mirandum eſt, quod tu qui ex terra es, quæ vtique grauior eſt, tantopere à modico honore eleueris. Veruntamen ita res habet, quod ſicut intumeſcentes maris fluctus ſtatim euaneſcunt, ſic vtique erit ſuperbia tua. Hoc ſignificauit Iob dicens, ſi aſcen-

Acto. 10. Pſal. 92. Mirabiles elationes maris. Simile. Iob. 20.

B derit in cælum ſuperbia eius. & caput eius nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur, & qui eum viderant, dicent, vbi eſt?

Sunt vtique ambitioſi inſtar limacis, qui minimo ſtatim rore dilatatur & ſtatim ſpatiatur, atque ita ab omnibus conſpectus, deprehenditur & perit: ſic accidit ambitioſis, nam ſtatim minimam quamq; proſperitatem omnibus oſtentant, & ita à dæmone comprehenduntur: tamen ſerui Dei neque proſperitate inſoleſcunt, neque calamitate opprimuntur. Hoc figuratum fuit in Aioth, qui ita ſiniſtra manu ſicut dextera vtebatur: ſic ſerui Dei

Simile. Ambitioſi cõditio. Iudi. 3.

C vtramque fortunam patienter tolerant. Mirabile ſanè eſt videre quanta ſit humana præſumptio, adeo vt nulla ſit bulla ex ſapone in aqua expreſſa, quæ inanior ſit. Certè cum Chriſtus in corpore glorificato, & poſtquam ad cælos aſcenderat, appareret Saulo, & percontabatur Saulus furibundus à Chriſto quis eſſet, non reſpondit Chriſtus, ego ſum verbum diuinum, dominus angelorum, creator vniuerſi, ego ſum qui propria virtute reſurrexi, & ad cælos aſcendi, ego ſum qui ſedeo ad dexteram patris, ego ſum conſtitutus iudex viuorum & mortuorum: noluit tam ſublimibus vti epithetis, ſed ait planè & apertè, ego ſum Ieſus

Conſtãtes ſimus in proſperis & aduerſis. Simile. Acto. 9. Ioann. 1. Acto. 10.

D Nazarenus, quem tu perſequeris, & crucis tituli mentionem fecit. Quæ omnia facta ſunt, vt nos ſuperbiam noſtram frænemus & ne turres aereas ædificemus, ſed potius iubã noſtræ ſuperbiæ remittamus. Cum Rebecca ibat ad deſponſationem Iſaac, in camelo equitabat: & cum appropinquaret, cognouit Iſaac ambulantem, & ſtatim de camelo deſcendit, & complexus eſt Iſaac ipſam & ſponſam accepit: omnes fere camelo ſuperbiæ incedunt. oportet igitur vt de tanta ſuperbia & aere deſcendamus ſi volumus à Chriſto recipi: & quamuis potentior tibi videaris, humilia te magis: & quanto maior, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Debent igitur arrogantes attendere graues Dei comminationes ſub nomine Babylonis, dicente Ioan. in Apoca.

Superbiã refrenem' cũ Chriſt' ſe tã humiliet. Gen. 24. Eccle. 3. Apoc. 18. Hie. 51.

væ ciuitas illa magna Babylõ, ciuitas illa fortis, quoniã vna hora E
venit iudicium tuum, & negotiatores terræ flebunt, & lugebunt
ſuper eam, quoniam merces eorum nemo emet amplius. Item
Iob.24. Hie. ait, ſic ſubmergetur Babylon, & non conſurget à facie affli-
Iob.21. ctionis, quam ego adduco ſuper eã, & diſſoluetur. Item Iob ait,
eleuati ſunt ad modicum, & non ſubſiſtent, & humiliabuntur ſi-
cut omnia, & auferentur, & ſicut ſummitates ſpicarum conteré-
tur. Item Iob.21. vbi eſt domus principis, & vbi tabernacula im
piorum? interrogate quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illũ
intelligere cognoſcetis, quia in diem perditionis ſeruatur ma- F
lus, & ad diem furoris ducetur.

Conſcientia mala torquet hominem.

Conſcientia mala torquet hominem. AIT Euangelium hodiernum quod iſte paralyticus, malè torquebatur: cæterum nihil eſt in hac vita quod hominem magis torqueat quam conſcientia mala: eſt enim crudelis carnifex, quæ hominem diu noctuque excruciat, & quando vult homo in ſomno quieſcere, tunc magis eundem vrget & vexat. *Simile:* Ex G fonte enim amaro & virulento, ſimiles promanant riui: ſic vtiq; ex conſcientia mala exeunt variæ lamentabiles cogitationes & miſerabiles: *Cũ mala conſciẽtia viuere periculoſum* an videtur tibi quod tunc tempeſtiue ad te mors accederet? Sanæ profecto mentis non eſt, in eo viuere ſtatu, in quo nolis à morte ipſa deprehendi. *Simile:* Vide quæſo miſer, quando peccatum mortale committis, quem hoſpitem eijcias, & quem admittas: eijcis Deum, excipis diabolum, pellis vitã, recipis mortem: fugas lucem, & tenebrarum principem admittis. Sicut enim olim vbi propter inobedientiæ peccatum, ſpiritus domini
1.Reg.18. deſeruit Saulem, illico eum ſpiritus malus inuaſit, qui in corpus H
& animam eius atrociſsime ſæuiebat, qui inuidiæ & ambitionis
faſcibus illum inflammabat, qui ad perſecutionem Dauidis, &
1.Re.22. crudeliſsimam ſacerdotum necem impulit, ac tandem manus ſi-
1.Reg.31. bi inferre perſuaſit: ita vbi quis in lethale crimen lapſus eſt, pro
tinus à ſpiritu Dei relinquitur, & ab hiſce malis ſpiritibus inua-
Simile! ditur, qui ingreſsi habitant in eo. Amplificat quidem Iſa. Babylo
Iſa.13. nis excidium, quod ab hominibus deſerta, à feris inhabitanda
eſſet: itaque ait, nec ponet ibi tentoria Arabs, nec paſtores, re-
quieſcent ibi beſtię, & replebuntur domus eorum draconibus,
& habitabunt ibi ſtruthiones. Si ergo adeo lamentabile eſt ci-
Simile. uitatem hominibus deſtitui, & à feris inhabitari, quantũ & quale
quæſo

A quæſo erit à Deo omnium bonorum fonte deſeri,& à Diabolo
omnium malorum parente obſideri?

Quænam eſt cauſa quod ſæpe poſt confeſsionem & euchari- *Quæſtio.*
ſtiam,adhuc nobis ſupereſt eadem vexatio & conſcientia mor- *Reſponſio.*
dens,quæ nos vehementer excruciat? Proculdubio in cauſa eſt,
quod non ſatis accurate nos expiauerimus,nec vitam noſtram
emendauerimus,ſed adhuc in eiſdem volutamur culpis. Quoniã
ſi eadem illa peccata,eadem viuendi ratio,eadem oris ingluuies,
eadem oculorum laſciuia,eadem manuum rapacitas , eadem ad
B curſum mali operis velocitas,eadem cordis libido ita domina- *Negligi-*
tur,vt nullæ impuræ cogitationi , nulli vindictæ cupiditati , nulli *mus emen*
auaritiæ aditum obſtruant,certiſsimum argumentum eſt,dæmo *dare vitã.*
nem ab anima pulſũ non eſſe,vel certè pulſum,in eam denuo ſep
tem ſpiritibus ſeipſo nequioribus, ſtipatũ rediiſſe. Cum talibus *Luc. 11.*
ergo hoſpitibus,quam requiẽ miſera anima habere poteſt? Quẽ
admodum ex ventriculi oppletionibus propter nimium cibum *Simile.*
contractis,graues ſolent generari morbi,vt capitis dolores, in-
firmitates articulares,& aliæ id genus,quibus affectus homo, vi- *Niſi vitã*
uendo moritur:ſic planè ex vita incompoſita & diſſoluta,atque *emẽdem9*
C ex minima cura componendi cogitationes noſtras, dictaq; & fa *viuendo*
cta,talis exurgit ſpiritalis oppletio & ſtupor prauæ conſcientiæ, *moriemur*
vt homo corpore viuens,animo mortuo verſetur in ſeculo,quã
doquidem eum vndiq; mala præmunt,terrores vexant, calami-
tates vallant,& deniq; noctes,dieſq; excruciant. Et quemadmo *Simile.*
dum pro lunæ ipſius varia mutatione,varij etiam excitari ſolent
in mari motus,nunc influxus,nunc refluxus , nunc calamitates,
nunc procellæ:ſic profecto ex deprauata conſcientia oriuntur *Mali in-*
lites,ſuſcitantur odia,gignuntur inimicitiæ,proficiſcuntur inter *quieti vi-*
neciones,& omnia deniq; omnium malorum genera. *uunt:*

D Vbi Chriſtus ab anima recedit, illico terror & tremor capiũt
eam:ſemper metus & formido inuadunt illum in quo non eſt *Conſcien-*
Chriſtus , ſiue dormit,ſiue vigilat,ſemper inquietus eſt, & in re *tia mala*
nulla quietẽ inuenire poteſt,omnia ei moleſtiã exhibẽt, omnia af *hominem*
fligunt,omnia torquent , & perterrefaciunt,ita vt videatur iam *reddit in-*
quodammodo in ferni poſſeſsionem & ſedem occupare, atq; ini *quietum.*
tium tormentorum illorum & cruciatuum deguſtare , ſine vlla
lætitia & iucunditate. Et certè quamuis peccatum nullum aliud
ſecum adferret incommodum prę̃ter hoc,illud totis viribus fu-
gere debemus,Eſt enim hæc conſcientiæ inquietudo , maxima *Chryſo: in*
quædam miſeria.Nam vt ait Chry. Iudex incorruptus,conſcien- *Gen: hom.*
tia videlicet,cum aduerſus hominẽ exurgit, clara voce clamat, *71. to. 1,*

 & accuſat,

& accuſat, & oſtendit,& quaſi ante oculos ſcribit peccatorum E magnitudinem,Eamque obrem miſericors Deus principio cum formaret hominem,conſcientiam illi indidit accuſatricem perpetuam,quæ decipi,& deceptionem ferre non poſſet vnquam. Et licet quis admiſso peccato,perpetratoq; aliquo facinore illicito,omnes homines celet,ab illa tamen accuſatrice non poterit deliteſcere. Nam hanc intrinſecus habentes, vbicunq; ſumus, circunferimus: Ipſa nos circuit,obturbat,laniat,flagellat, nunquam quieſcit, ſedet domi,& in foro,& in templis, & in menſa, & dormientem & ſurgentem adoritur,rationem delictorum exigit,ob oculoſque proponit & delictorum grauitatem,& ſubſecuturam pœnam. Et alibi dicit idem Chryſ. miſericors Deus eiuſcemodi nobis accuſatorem aſsiſtere voluit,vt nunquam ſoli relinquamur,ſed indeſinenter ille congrediens clamet, & pœnam exigat delictorum, & hoc quiuis videbit manifeſtè ex factis ipſis. Scortator enim vel adulter,vel qui aliud tale quiddam admiſit,etiamſi omnium obliuiſci queat, nunquam tamen ſic in ſolitudine verſatur,quin habens talem illum accuſatorem, ſuſpiciones timeat,vmbras tremiſcat,& eos qui conſcij ſunt, & qui non ſunt: perpetuaque in animo eius tempeſtas eſt, & reciprocantes ac contrarij fluctus,inſuper neque ſomnus ei ſuauis,ſed terrore & formidine plenus: neque cibus voluptatē præbet,neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab vrgente anxietate poſſunt: ſed quaſi carnificem circum geſtaret,ſolam timet flagellantem continuo, ita poſt abſurdum facinus obambulans nullo conſcio ſuſtinens intollerabiles pœnas illas, & iudex ſui ipſius factus & accuſator. Vndè Pythagoras dicebat neminē tam audacem eſſe,quem mala conſcientia non faciat timidiſsimum. Dicebat etiam virum iniquum plus mali pati ab ipſa conſcientia, quam qui corpore caſtigatur & cęditur: Multo enim grauiora H ſunt ægroti animi mala, quam corporis morbi. Epicurus quidē voluptatis aſſertor,qui ſummum bonum in voluptate collocauit,cum is neque Dei prouidentiā, neque animarum immortalitatem,ac multo minus bonorum præmia, ſuppliciaque malorum agnoſceret,cuius omnes ad voluptatem illā ſuam vias diligentiſsimè excogitaſſet,virtutem ad hæc in primis ſequendam, vitiaque maximè fugienda eſſe docuit: Quid nouum hoc Epicure? Quid tibi cum virtute, cum nullum à Deo præmium conſtitutum eſſe fateris? Quid tibi cum odio vitiorum, quorum ſupplicia nulla formidas, quæque magnas interim voluptates pariunt? Certe ait, quoniam ego omnibus in rebus vo-

Conſcientia accuſatrix noſtra

Chryſo. in Ge. h.20 tom. 1.

Conſcientia ma a nos vexat.

Pytha.

Epicu.

Virtutes quātā in animo trāquillitatē generent.

A voluptatem capto: nil autem virtutis honeſtate atque decore voluptuoſius aut iucundius eſſe cognoſco. Ego item omni ratione dolorem & acerbitatem voluptati contrariam, tanquam ſummum malum fugio. Nil autem magis animum quam ſcelerum conſcientia torquet, aſsiduoque metu exagitat. Veriſſime enim à Salomone dictum eſt, gaudium eſt iuſto facere iuſtitiam, & ſecura mens quaſi iuge conuiuium. Perpetuo enim epulatur, qui virtutum, & meritorum ſuorum conſcientia paſcitur & oblectatur. Hoc præterea loco auſcultemus quid B dicat Euſe. Emiſ. ipſi inquit, noſmetipſos quotidie caſtigemus, ipſi nobiſcum rationem de quotidiana conuerſatione faciamus: alloquatur ſe in ſecretis cordis, vnaquæque anima, & dicat: videamus ſi hanc diem ſine peccato, ſine inuidia, ſine obtrectatione, ſine murmuratione tranſegi. Videamus ſi hodie aliquid ad profectum meum, vel quod ad ædificationem aliorum pertineat, operatus ſum. Puto quod hodie mentitus ſum, peieraui, ira vel concupiſcentia victus ſum, nec alicui bene feci, nec præ timore æternæ mortis ingemui. Quis mihi reddet hanc diem, quam in rebus vanis perdidi, quam in cogitatio- C nibus noxijs, lethalibus, peſsimiſq; conſumpſi?

Vitia homines infeſtare ſolent.
Prou. 21.
Euſ. Em.
Sæpiſsime conſcientiã diſcutiamus:
Tempus fruſtra nõ teramus.

Impia & mala conſcientia nunquam quieſcit, nam etſi aliquis ſit pretioſe indutus, ſi tamen eius conſcientiam interius contueri poſſes, intelligeremus non quidquid exterius lucet aurum eſſe. Qui incompoſitam & rixoſam habet vxorem, cui correctio nulla prodeſt, etſi in platea hilarem & iucundum ſe præbeat nihilominus tamen ſemper apud ſe de rixoſa coniuge cogitat: ſic vtique accidit ei qui iniquam habet conſcientiam, nã id ita Deus ordinare voluit, vt hic etiam ſuam punitionem haberent vitia. Vnde Deus ait in Leuitico, ponam faciem meam contra vos, & D fugietis nemine perſequente. Et deinde ait, dabo pauorem in cordibus eorum, terrebit eos ſonitus folij volantis. Vide quomodo Adam poſt peccatum ſe abſconderet, item Cain poſt fratris mortem quam timidus eſſet, cum eorum conſcientia ipſos accuſaret. Hinc fit vt vir iuſtus curet conſcientiam ita iuſtam obtinere, vt vel à minima re ſtatim timeat & ſibi caueat: Videbis hominem, cui iuſtus eſt calceus in pede, ſtatim ſentire quemcumq; ſcrupulũ in calceo exiſtentẽ, qui eum plurimum moleſtat: is tamen qui calceo vtitur magno, etſi multi ingrediantur lapides, & lutum, nil tale ſentit: ita accidit iuſtis, & peccatoribus, Videas enim virum iuſtum vel ex verbo quodam otioſo interius remorſum conſcientiæ quendam experiri, ſtatimq; etiam ſe pro

Simile.
Vitia hic etiã puniri ſolent.
Leui. 26.
Gen. 3.
Gen. 4.
Simile.
Conſcientia probi & improbi quomodo differunt.

voluere ad pedes confeſſoris:vir tamen improbus & malæ con E
ſcientiæ,etſi millies contra Deum peccauerit,& quidem grauiſ-
ſime,non tamen plus tangitur aut mouetur, quam ſi nihil egiſ-
ſet.Hoc quidem apertiſsime tanquam in ſpeculo, licet nobis in
Dauide contemplari:cum enim iuſtiori vteretur conſcientia,ma
1.Reg.24 ximè ſenſit quod oram veſtis Saulis preſcidiſſet, quamuis mali
& perſecutoris ſui Cum autem non perinde iuſtam habebat,vix
videbatur ſentire,quod ſubdito ſuo fideliſsimo vriæ,honorem ſi
mul & vitam abſtuliſſet & eripuiſſet,qui probus erat, & egregiè
equidem moratus. F

FERIA QVINTA POST CINERES,

CONCIO TERTIA.

Non confidamus in potentia humana, ſed totam ſpem in Deo collocemus.

C*VM introiſſet Ieſus Capharnaum, acceſsit ad eum Centu* G
rio, rogans eum,& dicens,domine puer meus iacet in domo
paralyticus. Mat.8.Luc.7.Satis apertè ex hoc hodier-
no euangelio conſtat verum eſſe quod de Deo dici-
Sap.6. tur Sap.6.puſillum & magnum ipſe fecit, & æquali-
ter eſt illi cura de omnibus Sic igitur curauit Ezechiam de vlce-
Iſai.38. re lethali,vt ſcribitur Iſa.38.& nunc curat hunc Centurionis ſer
uum de graui infirmitate paralyſis,qui vt ſcribunt Lucas & Mat-
thæus,iam laborabat in extremis.Et eſt notandū quod regi Eze-
Potentiores ſæpe grauiora habent delicia: chiæ vt ſanaretur,iuſsit apponi cataplaſma,huic vero nihil iubet
apponi,vndè colligas quanto ſæpe difficiliora curatu ſint vlcera H
potentiorum,quam ſeruorum, cum ſint grauiora peccata. Hoc
ſignificatur in lib. Sap. vbi dicitur, iudicium duriſsimū in his qui
præſunt fiet,potentes autem potenter tormenta patientur, exi-
Sapi.6. guo autem conceditur miſericordia.Quæ verba maximo terro
Ditiores ſibi caueant. ri potentioribus eſſe debent,& ſolatio humilioribus.Hinc etiam
colligas quantopere ditiores debeant ſibi proſpicere, cum gra-
uiorem incurrant caſum.Vnde etiam magis mirandum eſt quod
tam multos confeſſores iſti ſtatim inueniant,& plures quam pau
1.Tim.5. periores . Sane doctrinam Pauli obſeruare deberent qui ait,
manus cito nemini impoſueris , neque communices pecca-
tis alienis.

Diues

A Diues quidem erat hic Centurio, ſiquidem vt ait Luc. ædificauerat illis Synagogam & templum Iudæorum. Multis etiā imperabat, nihilominus tamen ſalutem ſeruo dare non poterat, quem plurimum amabat. Vnde colligas quam craſſa ſit ignorantia & ruſtica, confidere in hominibus & potentia humana, cum quamuis potentes ſe oſtentent, non poſsint vel minimum capitis dolorem pellere. Vnde Pſal. nolite confidere in principibus, in filijs hominum, in quibus non eſt ſalus! Sunt inſtar prægnantium nubium, quæ in tonitrua multa & fulgura deſpumātes, orbem territant: B ille tamen qui vt ait Dauid, fulgura in pluuiam fecit, mitit illis mortem, & in neruum tandem erumpunt, atq; eorum territamenta in terrā reſoluuntur. Aliquando etiā Deus humiliat ipſos infirmitatibus, adeo vt eos proſtret etiam ante pedes eorum quos ipſi vilipendebant: ſic enim ſolet Deus ſuperbos humiliare, ſicut fecit cum Nabuchodonoſor, Goliath, Holopherne, & alijs. Nota quod Centurio nil determinate petit à Chriſto, ſed tantum illi proponit neceſsitatem, ſic nos gerere debemus, & præſertim quando res varios ſucceſſus habere poſſunt, tunc enim ad voluntatem diuinam nos remittamus, mani-C feſtantes ſolum neceſsitatem, quamuis ipſe iam eam intelligit. Sic Ioſeph dixit pharaoni, pater meus & fratres mei venerunt de terra Chanaam, & ſunt iam in tuo regno & in hac prouincia: non dixit, tot annis tibi ſeruiui fideliter & cum maximo incremento regni tui, & omnium ſubditorum tuorum, nunc igitur oſtēdere debes quam ſis gratus erga me, nunc ſeſe occaſio offert qua poſsis obſequia mea compenſare, benigne excipiendo patrem meum & fratres, qui neceſsitate compulſi cum vniuerſa familia & pecore ad tuum regnum confugerunt, confidentes te mea cauſa, liberalitate maxima & benignitate cū ipſis vſurum.

Luc. 9. *Confidamus in domino, & non in hominibus.* *Pſal. 145.* *Simile.* *Pſal. 134.* *Humiliat Deus ſuperbos.* *Dani. 4.* *1. Reg. 17* *Iudit. 14.* *Oratio noſtra qualis eſſe debeat* *Gene. 47.*

D Nil tale dixit ſapientiſsimus Ioſeph ſed rem ipſam dūtaxat nude & ſimpliciter propoſuit; ſatis enim colligere poterat Pharao, quantos labores toleraſſent cū tanta familia & pecore, in tā longo præſertim itinere, & per ſteriles prouincias tranſeundo: ſic nos imitemur Centurionē, qui non propoſuit amorē quo ad populum affectus erat, non ſumptus Synagogæ, ſed cum Iſa. viſus eſt dicere, omnes iuſtitiæ noſtræ tanquā pānus mēſtruatæ; & illud quod dixit Chriſtus apud Lucam, cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite quia ſerui inutiles ſumus: tantū igitur dixit, Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Cum huiuſmodi humilitate & modeſtia debemus à deo petere, ſicut publicanus fecit dicens, Deus propitius eſto

Deo neceſſitatē noſtrā nude exponam⁹. *Iſa. 64.* *Luc. 17.* *Oratio ſit humilis & diſcreta.*

mihi peccatori: & ſicut Chananæa, miſerere mei fili Dauid, filia E
mea male à Dæmonio vexatur. Item ſicut latro fecit in cruce,
Domine memento mei cum veneris in regnum tuum.

Iudicij vniuerſalis conſideratio, omnem arrogantiam deprimit.

D. *Thom.* INter varias cauſas quas ſacri Theologi aſsignant iudicij vni
uerſalis futuri, etſi præceſſerit iudicium particulare ſingulo-
rum, illa vna eſt, propterea quod tunc vnuſquiſq; publice reci
piet præmium virtutis nempe honorem, vel etiam infamiam F
Honor eſt præmium virtutis. propter vitia, quam tamen hic nõ receperat, nec in iudicio par
ticulari. Sicut igitur cum hic caſtigatur malus à iuſtitia munda
na, ignominia publice afficitur cum ad vocem præconis præ-
euntis concurrant omnes: tum etiam boni interdum à regibus
Iudicium vniuerſale ad quid deſeruiat, cũ iã præceſſerit particulare. maximis præmijs publice decorantur, & muneribus inſigniun-
tur. Sic igitur in iudicio vniuerſali faciundum eſt, vbi præmiabi
tur publice vir bonus, & quanto minores habuit occaſiones ad
bonum faciendum, quod tamen fecit, ita magis coronabitur, &
quo plures contradictiones vicerit: item vir malus punitur ma
gis quo minores occaſiones ad malum habuit & contradictio- G
nes. O quam ignominioſum hoc erit tunc improbo viro Chri-
Perpẽdet Deus in iudicio vni' cuiuſque opera. ſtiano, qui triginta, quadraginta, vel quinquaginta annos vixit
inter Chriſtianos, tantas audiens conciones, tot paſtus ſacra-
mentis, & tamen ſe damnatum videbit! Quanta etiam erit igno
minia viris religioſis, qui in tam ſecuro portu verſabantur, & tã
minimas ad malum occaſiones habebãt, imo potius maximas
Poſcet De' ratio nẽ quod bonis occaſionibus neſciuerimus vti. ad bonum habebant commoditates, tot propoſitis ſanctorum
virorum exemplis, ſi tandem ſe damnatos viderint? Contra ve
ro, quantus erit honos illius, qui neq; ex ſuo ſtatu vel profeſsio
ne, vel negotiatione, occaſionem habere videbatur virtutis ex- H
cercendæ, & eam nihilominus exercuerit, quam non exercue-
runt, qui maiorem ad eam occaſionem nacti erant? Glorioſum
ſane erit videre Cornelium, Naaman Syrũ, Centurionem, tot
gentiles, & barbaros, & milites, qui potius in fundendo ſanguine
Act. 10. exercitati erant, quomodo ad ſimplicem Dei vocationẽ ſtatim
4. *Reg.* 5. humiliter conſenſerint. & diuino obſequio paruerint? Quas
putas ſimiles homines relaturos coronas, & præmia? ſolus
ille nouit, qui numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus
eis nomina vocat. O quantum tunc erit dedecus miſerum
Pſal. 146. Chriſtianorum, & religioſorum, atq; ſacerdotum, cum vide-
bunt ab alienigenis tantas apprehendi coronas, illos autem

regni

A regni, hoc eſt qui potius debebant ad coronas, contendere, & qui regno ſibi à Chriſto parto abuſi ſunt, mitti in tenebras exteriores, vbi vt inquit Euangelium, erit fletus & ſtridor dentium.

Eccleſiaſtici mali quãtã in iudicio ignominiã ſuſtinebũt

Hic quidem Centurio propterea tantam adhibebat diligẽtiam ad ſeruum curandum, quod videret ſe a ſeruo non multum diſtare, ſed potius multis conuenientijs cõgruere cum ſeruo. Quod cum multi Domini & heri hoc tempore non ſatis proſpiciant, hinc fit vt eos ita à longe deſpiciant, vt prope modum iam non agnoſcant. B Si igitur attente conſideres, intelliges profecto te tam multis conuenientijs cum famulo tuo conſentire, vt ea in quibus excedas fere nulla ſint. Quod vt commodius intelligas, compara te cum ipſo, iam inde à matris vtero: primum quidem idem Deus qui te, & illum fecit, ambo ad ſimilitudinem Dei facti eſtis, ambo eandem naſcendi conditionẽ ſortiti eſtis: vtroſq; eadem ſuſtentat terra, idem tegit cælum, eadẽ componunt elementa, eundem inſpiratis aerem, idem vos calefacit ignis, eandẽ cõmunicatis ſacramentorũ menſam, eandem profitemini legem & baptiſmum: vtrũq; expectat mors, C vtrũq; manet iudicium, & mors æterna, ſiue vita. Cum igitur in tã multis cõueniatis, dic obſecro in quibus ipſum excedas, quod tantopere cũ velis contẽnere? Non igitur ita ſe gerebat Centurio, & propterea nõ dedignabatur pro ſalute famuli intercedere, tũ etiã quia conſiderabat miſeriam humanæ naturæ. Refert quidẽ Cicero in Tuſculanis quæſtionibus, quod cũ laudaret quidam Dionyſiũ tyrãnũ, & magnis quidẽ vocibus eũdẽ felicẽ prædicaret, cognoſcẽs Dionyſius quod id faceret propter põpã, & ornatũ ac maieſtatẽ illã exteriorẽ, in qua ipſum videbat, iuſsit illũ ad ſe accerſiri, & in throno collocari, deauratis veſtibus ornaD to & lapillis pretioſis, atq; ante ipſum ſplẽdidã apponi mẽſam, varijs cibis exornatã, ſupra caput autẽ, nudũ enſem de tenuiſsimo filo pẽdẽtẽ, & iã prope modũ cadentẽ: quæ cũ eſſent parata omnia, iuſsit eũ comedere: miſer autẽ vidẽs ſe in tãto periculo cõſtitutũ, dixit Dionyſio; ego vero bone rex, in tãta anguſtia animi conſtitutus, vel ſi redundanter omnia ſuppeditentur, nequaquam tamen quiete talibus veſcerer. Tunc ait Dionyſius, ſcito igitur quod talis eſt vita mea, quam tu beatam putabas. Si hoc conſiderarent potentes omnes ſeculi, aliter ſæpe ſe regerent cũ inferioribus ſuis: ignominioſum plane eſt quod barbarus tyrannus id conſideraret, cum interim multi Chriſtiani id non recordentur.

Ambitio quibus cõſiderationibus poterit coerceri.

Famuli & domini in quã multis cõueniant.

Famuli & Domini in quã paucis differant.

Cicero.

Exẽ. Dionyſ. tyrãni.

Honores mundani cũ maxima anxietate ſunt.

Hic quidem Centurio alienus valde erat ab ambitione, ſuperbia,& præſumptione,cum intelligeret quod omne datum optimum,& omne donum perfectum, deſurſum eſt. Mali autem non ita ſegerunt,ſed potius ſi diuites ſe vident,ſuæ hoc diligentiæ aſcribunt.Si dignitates obtinent,& munera honorifica, ſuæ hoc tribuunt negotiationi:ſi ſcientiam,ſuo ſtudio:ſi ſalutem,ſuę temperantiæ.Experientia tamen ipſa docet non ita eſſe,quando quidem multi alij reperiuntur,qui multo plus laborāt,& tamen pauperes viuunt:ſunt plus ſoliciti,& tamen nullā obtinēt dignitatem:ſunt magis intenti ſtudio,& tamen non proficiunt: ſunt magis abſtinētes,& tamen valetudinarij ſunt.Quid igitur in cauſa eſſe putas,niſi quod Deus hæc largitur quibus vult,& eadem aufert à quibus vult?Si hoc nos diligenter meditaremur, ſicut hic Centurio meditabatur,humilitatem apprehenderemus, & omnem ſuperbiam quam longiſsime fugaremus.ò ingētem cæcitatem noſtram,quæ eo deuenerit,vt iā audire nolimus exemplum Iob inter gentiles, nec hebręæ gentis quę ſplendebat vt ſol ſeruans Dei legē.Nec commemorare volo exemplū illius epiſcopi,de quo ſcribitur in Apo.quod præclare viueret inter gentes quibus dominabatur Satanas, hi enim omnes magnam diuinitus nacti erant intelligentiam rerum cæleſtium, & Deo dicati erant.Sed tantum ſufficiat nobis exemplum huius Centurionis gentilis,& rei militari diditi, qui multis interuallis nos poſtſe in virtute relinquit,in humilitate,in amore,& bonis operib⁹. Hoc ſane admirabile valde eſt.Num didicerat in ſchola Chriſti dicētis,diſcite à me quia mitis ſum,& humilis corde? Nō equidem, ſed ſua ratione & diſcurſu prudenter vtebatur,& egregie de huius mundi miſeria ratiocinabatur,iuuante ſemper Deo,qui nulli auxilium ſuum vniuerſale denegat.

Iaco. 1. — *Mali ſibi aſcribunt bona quæ habent.* — *Deo tribuamus quidquid boni habemus.* — Iob. 1. — 2. *Pet.* 1. — *Phil.* 2. — *Apo.* 2. — *Matt.* 11.

E F G

Viri quidem probi & amici Dei, humiliores ſunt,& ſe magis demittunt,cum vident ad alta euectos.Abigail dixit nuntijs Dauidis,cum eam poſtulabat in coniugē:ecce famulā tuā, ſit in ancillam, vt lauet pedes ſeruorum Domini mei. Communicatio cum principibus mundi fere facit homines inſolentes & elatos, ſed communicatio cum Deo facit eos humanos & manſuetos: videns Iſaias Deum,humiliauit ſe, & exinaniuit ſemetipſum. Abraham etiam ſtatim dixit ſe eſſe puluerem & cinerem. Videns Rebecca Iſaac,deſcendit ſtatim de camelo: ſic videns homo bonitatem & maieſtatē Dei,ſtatim deſcendit de camelo ſuæ ſuperbiæ.Sic enim Iob videns & conſiderans Deum, ſtatim ſe proſtrauit & dixit, idcirco ego me reprehendo,& pœnitentiam

Humiliores ſunt boni. — 1. *Reg.* 25 — *Iſa.* 6. — *Gen.* 18. — *Gene.* 24. — *Iob.* 42.

H

ago

A ago in cinere & fauilla, Videtur quidem ſtatim rectitudo, vel obliquitas alicuius, cum regula menſuratur diuinorum præceptorum, & vita Ieſu Chriſti Domini noſtri, & ſanctorum eius; ſi enim tali regula opera noſtra metiamur, aperte intelligemus quod iuſtitiæ noſtræ ſunt tanquam pānus menſtruatæ. Quamuis Moyſes tam inſignis eſſet populi Iſraelitici princeps, & ab Aegypto veniret cum maximo triumpho & gloria, nihilominus tamen reuerentiam habuit ſocero ſuo Iethro, cum huiuſmodi hu-
B militatem ex ſchola & lectionibus Dei didiciſſet.

Vita & euangeliũ Chriſti debet eſſe regula noſtra.
Iſa. 64.
Exod. 18.

Calamitates nos in timore Dei inſtruunt, & quomodo caute ambulemus docent:

EX laboribus quidem, & calamitatibus, atq; infirmitatibus, ſolet Deus multa educere bona, vt conſtat ex euāgelio hodierno: vbi obiter obſeruabis quod Deus in medijs flagellis & laboribus, miſericordiæ recordatur, iuxta illud Tobiæ, cum iratus fueris miſericordiæ recordaberis. Item cum ferit, iam medicinā paratam habet: & more ſartoris vtitur, qui quamuis forfice ſcin-
C dat, intendit tamen acu ſciſſa reſarcire, & cum hinc ſcindit, iam illinc comparat & confert quomodo ſarciat & conſuat, vt ita tādem veſtis ipſa pulcherrima ſit & formoſa: ſic enim Deus etſi nos affligat, tamen aliunde oblectat & recreat, iuxta illud Iob, ipſe vulnerat et medetur. Non igitur nos punit ad punitionem, ſed ad emendationem & pulchritudinem, ſicut veſtis pulcherrima tandem efficitur, ſartoris manu: Et ſicut numeris ſuis omnibus relinquitur pannus, & tela linea poſt varios labores expreſſa: Item coccineus pānus poſt varios intinctus & embammata.
D Annon tibi videtur longe formoſior & pulchrior Centurio poſt tantam infirmitatem, quam Deus immiſit in domum ſuam, & ſeruum quem tantopere diligebat? Cum igitur Deus norit tot bona ex calamitatibus & infirmitatibus educere, non eſt quod ægre feramus cum nobis eueniunt, aut domeſticis, aut amicis.

Tob. 3.
Similitu.
Deus vulnerat & medetur.
Iob. 5.
Simili.
Deus multa bona ex noſtris calamitatibus educit

Omnes temporales Domini velint nolint quatuor habent cōmunia cum ſeruis ſuis: primum eſt ex parte principij, ſi quidem omnes ab eodē Deo creati ſunt, & ex eadē terra formati, iuxta illud beati Iob, ecce & me, ſicut & te fecit Deus, & de eodem luto ego quoq; formatus ſum. Hoc etiam in libro Sapien. ſignificatur vbi dicitur, nemo ex regibus habuit aliud natiuitatis initium. Secundum eſt ex parte medij, quia omnes mortales & breuis vitæ, iuxta illud Eccleſi, omnis potentatus breuis vita. Et Iob

Iob. 33.
Sapi. 7.
Eccl. 10.
Iob. 14.

ait, breues dies hominis ſunt. Tertium eſt ex parte finis, ſi E
quidem omnes ad mortem & putredinem tendunt, iuxta illud
Iob.17. Iob, putredini dixi, pater meus es tu, mater mea & ſoror mea
vermibus. Quartum eſt ex parte fori, quia omnes ſub vno iudi
2. Cor. 5. ce rationem reddere compelluntur, iuxta illud Apoſ. omnes
nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, vt referat vnus
quiſq; prout geſsit in corpore ſuo ſiue bonum ſiue malum. Por
Puniet Deus ſuperbos principes. ro punitio impiorum dominorum & ſeruorum, ſignificatur in
Euange. hodierno, vbi dicitur, filij autem regni eijcientur foras, F
id eſt qui fuerant nati pro regno habendo, ſed reddiderunt ſe in
dignos, eijcientur in tenebras exteriores; ipſi ſiquidem iam ſe in
interiores coniecerunt in hac vita: vel etiam dicuntur exterio-
res, quia ſunt extra ambitum diuinæ miſericordiæ.

Ignoro plane quid cauſæ ſit, quod non timeamus tot tantaſ-
Danie, 2. que Dei comminationes, tantũ enim timemus res terrenas. Na
buchodonoſor quidẽ audiens quod dicebat Daniel cũ ipſi inter
Deum timeam' & eius punitiones. pretatus eſt ſomniũ, quãuis eſſet monarcha qui vniuerſum terri
tabat orbẽ, nihilominus tamen ſeſe ad pedes Danielis ſerui ſui
abiecit, & eundẽ adorauit, ac præcepit ſibi ſacrificari, & tu non
times quod dicat ipſemet Deus in Euan. hodierno, filij autem G
Similitu. regni eijcientur in tenebras exteriores? Si in numeroſiſsimo
exercitu vox audiretur, dicens quod breui tempore ſupra vni-
Iudiciũ vltimum timeamus. uerſum exercitum, tanta tempeſtas deſcenderet, torq. tonitrua
& fulmina fierent, vt multi eorum perirent, annon contremiſce
rent omnes, quamuis mors dũtaxat eſſet corporalis? Iuſtius er-
go eſt vt timeamus hoc tantum diuinum fulmen, videlicet, filij
autem regni eijcientur in tenebras exteriores.

Matt.24 Luc.12. Omnes quidem circũſpecte viuere debemus, cum ignoremus
qua hora nos inopinata mors inuadat, vnde Chriſt' ait, ideo &
vos eſtote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis ve- H
niet. Sed præcipue qui militiæ ſeruiunt, id præſtare debent, hoc
maxime tempore quando homines tam varias adinuenerunt
machinas bellicas quibus tã facile & tã cito vita ipſa eripitur,
Milites circunſpecte viuant ita vt locum confitendi non habeant nec verbum aliquod pro-
ferre poſsint, & vix cogitationem habere bonam Itaq; deberẽt
ſemper milites & duces conſcientiam habere bonam, aliter enim
non ſolũ victoriam cæleſtis beatitudinis amittent, pro qua tan-
Duces quales eſſe debeant. tos ſuſcipimus labores, ſed etiam ſæpe victoriã temporariã non
obtinebunt. Vt autẽ hoc paulo altius repetamus, prius in truẽ
di ſunt duces, deinde cæteri milites. Debent igitur in hoc incũ
bere duces, vt ſe diligentes Dei ſeruos exhibeãt, ſi enim tales nõ

fuerint

A fuerint, ſæpe pmittit Deus vt victoriā nō cōſequātur, imo in bel lo occūbant, & milites exanimentur. In li. 1. Reg. habetur, quod videntes philiſthijm quod mortuus eſſet fortiſsimus eorū, fuge rūt, & cōſurgētes viri Iſrael & Iuda vociferati ſunt, & perſecuti ſunt philiſtæos, vſq; dū venirēt in vallē & vſq; ad portas Accarō cecíderūtq; vulnerati de philiſtijm in via ſarim &c. Itē dicit, & reuertētes filij Iſrael poſtquā perſecuti ſunt philiſtæos, inuaſerūt caſtra eorū. Quæ omnia acciderunt propter ſuperbiā ducis. In lib. Iudith habetur, cūq; omnis exercitus decollatum Holopher *1. Reg. 17.* *Exēplū.* *Iudith 15.*

B nem vidiſſet, fugit mens & conſiliū ab'eis, & ſolo timore & me-tu agitati, fugæ præſidium ſumunt, ita vt nullus loqueretur cum proximo ſuo, ſed inclinato capite, relictis omnibus euadere fe-ſtinabāt Hebræos, quos armatos ſupra ſe venire audierant, fu-gientes per vias cāporū, & ſemitas colliū. Quæ omnia prouene-runt ex ſuperbia & intēperantia ducis, ac mala coſcientia. Præ-terea apertū eſt quod cū deficit dux, exanimantur milites. Vnde lib. 2. Re. Habetur, quod videntes Hebræi ducē ſuū Abſalon mor tuū, omnis Iſrael fugit in tabernacula ſua. Debēt etiā duces ze-lum habere diuini honoris, & non debent permittere vt mili- *Exēplūm* *2. Reg. 4.* *Exēplum*

C tes faciāt aliquā Dei offenſam, ſicut faciebat Iudas Ma. & Mata thias, & debēt incitare omnes ad virtutū operationē & deuotio-nē, ac obſeruātiā legis Dei, vt in lib. Ma. Paſsim de multis ſcribi tur. Milites autē debēt eſſe fideles eis cū quibus habitāt, nā iā vi-dētur furtū & rapinā tanquā glorioſa ducere, cū tamē ſint gra-uia peccata. Cū Hebræi in terrā promiſsionis veniebāt, & vole-bāt trāſire per prouinciā Edō, cū tā bonū haberēt ducē nēpe Moy ſen, miſit rex nūtios vt intelligerēt quonā haberēt iter, reſpon derūt autē vt in li. Num. habetur, obſecram' vt nobis trāſire li-ceat per terrā tuā, nō ibimus per agros, neq; per vineas, nō bi- *1. Ma. 2.* *Milites quales eſſe debeant.* *Num. 20*

D bemus aquas de puteis tuis, ſed gradiemur via publica, nec ad dexterā, neq; ad ſiniſtrā declinātes, donec trāſeamus terminos tuos: etſi biberim' aquas tuas, nos & pecora noſtra, dabim' ꝙ iu ſtū eſt, nulla erit in pretio difficultas. Eadē vſus eſt vrbanitate cū Amorræis, vt habet Nu 21. Videant modo duces & milites an i-ta ſegerāt, cū pręſertim ſępe omnia vaſtēt domiq;, ruriq;. Cū Da uid exponeret ipſi Nabal quā humane ſuos tractaſſet, dixit, vt habetur 1. li. Re. ſit fratribus meis & tibi pax, & domui tuę pax, & omnibus quæcunque habes ſit pax. Ex multis annis ſaluos faciens tuos & omnia tua, audiui quod tonderent paſtores tui greges tuos qui erant nobiſcū in deſerto: nunquā eis mole-ſti fuimus nec aliquā lo defuit quidquā eis de grege tēpore quo *Num. 21.* *1. Reg. 25.* *Exemplū*

fuerunt

fuerũt nobiſcum in Carmelo, interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. Annon maxima fidelitate tibi videbatur vſus Dauid cum militibus ſuis? Vtinã hoc tẽpore ſic fieret! & propterea ſæpe aliter ſuccedunt belli euentus. Prædicans Baptiſta fuit interrogatus à militibus, quid eos facere oporteret? ipſe vero reſpondit neminẽ concutiatis, neq; calumniã faciatis, & contenti eſtote ſtipendijs veſtris. Quod Hebræi perderent arcam in illo tam ignominioſo bello aperte ex textu conſtat quod propter malas eorum conſcientias factum ſit: & ita dãnum recuperarũt cũ Samuelis conſilio, conuertendo ſe ad Dominum, vt habetur 1. Reg. Achior dixit Holopherni cum vellet Bethuliam expugnare: perquire ſi eſt aliqua iniquitas eorum, in conſpectu Dei eorum, aſcendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi, & ſubiugati erunt, & ſub iugo potentiæ tuæ. Si vero non eſt offenſio populi huius coram Deo ſuo, non poterim⁹ reſiſtere illis, quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuerſæ terræ. Hæc quidem ſecum diligentiſsime priuſquam manum conſererent, tam milites quam duces meditari deberent, cum eundem habeamus Deum, & conditionem non mutauerit. E F G

Duces & milites quales eſſe debeant. *Luc. 3.* *1. Reg. 4.* *1. Reg. 6.* *Iudith. 5.* *Conſcientia ſana, bona militis arma.*

FERIA QVINTA POST CINERES.

DONCIO QVARTA:

CVM introiſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio. Matth. 8. Luc. 7. Citius quidem acceſsit hic Centurio, ad Chriſtum, cordis gradibus & paſsibus, quam Iudæi, Phariſæi & ſcribæ, corporis paſsibus & greſſu. Imo parum profuiſſet quod ipſi ita corporaliter acceſſiſſent, ſi ipſe prius ſpiritualiter nõ acceſsiſſet. Exiſtimabat Centurio Chriſtum ſolis Iudæis veniſſe, & ideo ipſos ſibi deprecatores parat. Obſerua autem quanta eſſet eius fides, ſi quidem cum videret Iudæos infirmos ſuos ad Chriſtum adducẽtes, ipſe credidit neq; hoc eſſe neceſſarium, ſed tantum ſufficere eius verbum. H

Humilitas quanta impetret: *Magna Centurionis fides.*

Vtinam nobiles noſtri temporis ita in eleemoſynis ſe exercerent, ſicut hic Centurio qui Synagogam ædificauerat, tum etiã fide maxima & humilitate pollebat, atq; benignitate erga ſeruos. Solet Deus ſæpe ea quæ nobis chariora ſunt auferre, vel aliqua calamitate percutere, vt ita magis ad ipſum accedamus: ſic

Nobiles & diuites eleemoſynas dent.

A ſic igitur huius Centurionis ſeruum huiuſmodi infirmitate per- *Labores*
cuſsit,quē tantopere diligebat,& omnia in eius cōmodū Deus *immittit*
cōuertit. Sic Abrahā tentauit, dicēs vt ſacrificaret filium ſuum *Deus ad*
Iſaac.Sic egit cum Iacob,cui vxorem tam dilectā,& pro qua tā *noſtrū cō-*
tum laborauerat,videlicet Rachel,morte peremit. *modum.*

Prælati & Domini quales eſſe debeant,& quomodo debeant tractare ſubditos ſuos. *Gene. 22.* *Gen. ſ. 35.*

CVM *introiſſet*. In verbis quidem illis Cēturionis, ego homo
ſum ſub poteſtate conſtitutus,habens ſub me milites, & di-
B co huic,vade,& vadit,& alio,veni,& venit : & ſeruo meo , fac
hoc,& facit,ſatis colligitur quā probus,humanuſq; eſſet Centu *Domini*
rio,& quam prudenter imperaret, ſiquidem ita ſedulo omnes *debent ſua*
ipſi obediebant. Vnde qui præſident obſeruare debent,quod ar- *uiter &*
dua nimis & difficilia non imperēt. Apoſto.quidē Corin. ſcribēs *prudenter*
dicebat,fratres non potui loqui vobis quaſi ſpiritualibus , ſed *imperare.*
quaſi carnalibus, tanquā paruulis in Chriſto lac vobis potum de *1.Cor.3.*
di,non eſcam. Vnde ſatis conſtat quod Apoſ. pro ratione viriū
ſubditorū imperabat,ſic enim addit , nondum enim poteratis,
ſed neq; nūc quidē poteſtis. Præterea Agrippæ dixit, opto apud
C Deum non tantum te,ſed etiā omnes qui audiunt hodie fieri ta *Prælati*
les,qualis ego ſum,exceptis vinculis his. Quæſo te paule, tam *pro ratio-*
prætioſa vincula non vis alijs communicare, quæ plus facis quā *ne virium*
quilibet imperator imperium Romanū. Sed dicendum eſt quod *ſubditorū*
iſti erant recenter ad fidem conuerſi, & ita non dum altas ege- *mandant.*
rant radices,ac propterea noluit ipſos Apoſto. terrere vinculis *Act. 16.*
& carcere,ſed potius voluit ſua præcepta metiri eorum viribus. *Modera-*
Sic etiam faciebat Baptiſta, cum tot vndiq; ad eum concurre- *tione vten*
rent,ſingulis enim præſcribebat quæ erant ipſis proportionata. *dum eſt in*
Popularibus dixit, qui habet duas tunicas, det non habenti , & *fulminan*
D qui habet eſcas,ſimiliter faciat. Publicanis dicebat , nihil am- *dis præce*
plius quam quod conſtitutum eſt vobis, faciatis. Militibus dice *ptis.*
bat, neminem concutiatis, neq; calumniam faciatis,& conten-
ti eſtote ſtipendijs veſtris. Non præcipit ipſis vt ad ſolitudinem *Luc. 3.*
ſe conferant & deſertum vt Baptiſta fecit:vt ſint in victu & ve-
ſtitu ita moderati ſicut ipſe : non quod ipſe non deſideraret eo
rum perfectionem,& cuperet eos altioribus pręceptis adſtrin- *Exemplū.*
gere, ſed quod tanquam bonus medicus applicaret pharmaca
pro ratione virium infirmi. Sic ſe gerere debet qui præſidet , vt
ſcilicet ardua & nimis difficilia non præcipiat , vt rex in regno
ſuo,Epiſcop⁹ in Epiſcopatu,prælat⁹ in monaſterio,iudex in re- *Simile.*
pub.pater familias in familia:in omnib⁹ pręceptis prudēter pce

V dant

dāt & gradatim.Sūt enim aliq̃ q̃ onerāt grauib' pręceptis & le- E
Domini in præceptis moderatione vtantur.
gib' ſubditos,cū ipſi interim nolint ad normā eorū vitā ſuā cō-
ponere,ſed poti' allegēt ſe eſſe prȩlatos:ſūt inſtar illi' q̃ multa
ligna cȩdit in ſylua,pluſquā oneri neceſſarium ſit,cum interim
ipſe tale onus ſubire recuſet.Vnde Eccl. ait,noli eſſe iuſtus mul
tū.Cū igitur perinde mōſtruoſum ſit,atq; os habere hominis,cū
Prælati quales eſſe debeant:
interim manus habeas gryphis:ſic vtiq; eſt bonā & expeditā ha
bere linguā ad imperādū,& tardas man' ad operādū, & remiſſū
eſſe in operādo,atq; validum in mādādo, quod quidē turpe eſt. F

Simile.
Hic Cēturio plurimū diligebat ſeruos ſuos, & curabat illis ne-
Eccleſ.7.
ceſſaria infirmitatibus, vt cōſtat ex hodierno Euā.atq idcirco
Simile.
merebat vt omnes ſibi ſedulo obedirent,vt ipſemet teſtatus eſt.
Domini ſint probi & ſedulo ipſis obediēt ſerui
Quis enim eſt qui tāta humanitatis officia vidēs in prȩlato ſuo,
nō ipſi obediat, & ſeruus Dño? ꝙ ſi ſecus fecerit Dñs,à quo pu
tat ſibi obtēperari? Quāuis rex Sodomæ eſſet ſceleſtus, nihilomi-
nus tamen hoc bonū habebat ꝙ diligeret ſubditos ſuos,ſi quidē
plus dolebat de eorū captiuitate, q̃ de amiſsione theſaurorum
Serui ſedulo obtēperant Dominis humanis:
ſuorū.Vnde quādo Abrahā ipſū liberauit à perſecutione cætero
rū regū,q̃ ſubditos ei' in captiuitatē ducebāt,cū multa reportaſ
ſet ſpolia & ea haberet iā Abrahā penes ſe,nihil poſtulauit,niſi G
dū taxat libertatē ſubditorū,vnde ait, ſicut habetur in Gen. da
mihi animas,cætera tolle tibi.Nō ita multi Dñi hoc tēpore di-
Gen. 14.
cūt q̃ pluris faciūt pecuniā & vectigalia,q̃ ſubditos:non percon
Magna huius temporis auiditas.
tātur de ſubditis quales ſint,an virtutis ſint ſtudioſi vel improbi
& an dei legē obſeruēt,ſed quāta ſint vectigalia,quātum valeat
prȩbēda,aut parȩcia,epiſcopatus,cathedra,pulpitū,officiū,gu-
bernatio.Aliter ſanctus Moyſes ſaluti ſubditorū intendebat, ſi
Nu.27.
quidē vt habetur in li.Num.cū oſtēderet ipſi Dñs terrā promiſ-
Exemplū
ſionis,diceretq; ſe in eā nō ingreſſurū, nihil replicauit Moyſes,
Exod.32.
nec ſupplicauit à ſentētia,ſed ſolū ſubditos Deo cōmēdauit, di- H
cēs:ꝓuideat Dñs hominē qui ſit ſuper multitudinē hanc,ne ſit po
pul' Dñi ſicut oues ſine paſtore.Et quādo populus adorauit vi-
tulū,vt habet in Exo.Vide quāta præſtiterit in fauorē populi.Mi
Ioan. 18.
rabile eſt ꝙ cū Petrus Malcho auriculā amputaſſet ſeruo Pōtifi-
cis,cūq; ab omnibus cognoſceretur armatis,nō tamē illi manus
Prælatus qualiter ſe gerere debeat in ſubditos.
iniicerēt,nec verbū inurbanū ꝓferrēt,etſi tātā occaſionem illis
dediſſet,vt eū minutatim cōciderēt ſicut ipſe auriculā amputaue
rat:ſed in cauſa fuit ꝙ bonus paſtor in ſe reciperet omnes labo-
res qui Petro euenturi erant.Vnde Chriſtus ipſis præcepit, vt
ait Ioānes,ſinite hos abire. Huiuſmodi ergo curā gerere debet
q̃ præeſt ſubditorū ſuorū,& cōmoda eorū nō debet obliuiſci,ſi-
cut

A cut faciebãt Centurio, ſiquidē nec obliuiſcũtur eis imperare.

Lamētabile ſane eſt videre aliquos dominos, quã parũ ſoliciti ſint de procurãda ſalute famulorũ ſuorũ infirmorũ, cũ interim ſoliciti ſint de equo, ſit ne ferro calceãdus, an opus ſit ſtrigili, an lodice, an auena, ſi pluat in equili, ſi præſepe integrum eſt, ſi mula diſcriminatos habet crines, ſi ornatum eſt ephippiũ, ſi canibus alimēta deſunt, ſi accipiter neceſſaria habeat: ad hæc enim procuranda, ſufficit ſimplex ſtabularij verbũ, aut mulionis, aut venatoris, ſtatim enim hæc curãtur: Cum autem ipſis exponitur B quod ægrotet famulus, aut quod neceſsitatem aliquam patiatur ita ſurdã exhibent aurē, ac ſi nulla eſſet naturalis, vel diuina, vel poſitiua lex quæ ipſos obligaret, imo ſæpe eos ita tractãt, vt vel humi repentes, ad hoſpitale cogantur proficiſci, imo interdum ipſiſmet heris in infirmitate ſeruiendo, talem contraxerunt infirmitatem, vt cum volunt ad hoſpitale accedere, in ipſo itinere moriantur, vel vbi primũ illuc appellunt. Nollent tales heri domi habere niſi ſanos ſeruos & vtiles ad obſequia, cũ autē tales nõ ſunt, ſtatim in hoſpitale eos protrudũt. Nõ ita ſe gerebat prælatus quidã, cui cũ diceretur quod multos haberet domi inutiC les ſeruos, petiuit eorũ catalogum fieri omnium, cumq; adduceretur ante oculos eius talis catalogus, eoſq; legiſſet, Reſpondit, hos quidem eſſe ſibi neceſſarios, alijs vero quos ille dicebat, ipſum eſſe neceſſarium & eos eius opera indigere. Sed obſeruandum eſt hos tales fuiſſe virtutis ſtudioſos quamuis pauperes & nobiles, tales enim olim prælati ſolebant habere famulos: nunc vero ſolum quærunt multi vtiles ad obſequia, quod quidem parum Deus æſtimat, niſi inſtar Centurionis ſe gerant.

Simile.

Multi domini maiorem curã gerunt mulæ quam ſerui.

Exēplum

Charitas refrigeſcit

Debet qui regit benignus eſſe & manſuetus erga ſubditos, nõ autem tanquam leo ferox, iuxta illud Eccl. noli eſſe ſicut leo in D domo tua, euertens domeſticos tuos, neque leo, qui vnum accipit & alium relinquit, eſſe debes. Dixit Deus ad Noe, vt habetur in Gen. terror veſter ac tremor ſit ſuper cuncta animalia terræ: non dixit ſuper homines. Vnde Chriſtus ait, principes gentium dominantur eorum, & qui maiores ſunt, poteſtatem exercent in eos, non ita erit inter vos. Non negat ſubiectionem quam debemus prælatis, nec quam debent ſerui dominis, ſed reprobat imperum auſterum & inhumanum, quod eſt gentilium, neq; omnium, vt conſtat ex Centurione. Suauem regendi modum commēdabat princeps Eccleſiæ Petrus cum dicebat, paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coacte, ſed ſpontanee ſecundũ Deum. Aduertite qui gubernatis

Eccleſi. 4.
Similia.
Gene. 9.
Matt. 20.

1. Pet. 3.
Exo. 34

quod ſi faciẽ vt Moyſes cornutã habetis, velo eã obtendatis, E
hoc eſt ſi iracũdi eſtis, nimiũ ſeueri & graues debetis naturę vim
Iſa.22. facere, & hanc iracundiã cohibere, vt ſitis humani & benigni,
hoc eſt enim velare faciem: non enim debetis cornibus perter
rere ſubditos ita vt non audeãt ad vos accedere cũ opera veſtra
indigent. Vide quomodo auſteris prælatis comminetur Deus
Prælatus Iſa. dicens: vade ad ſobnam præpoſitum tẽpli, & dices ad eum,
modera e quid tu hic? aut quaſi quis hic? ecce Domin' aſportari te faciet,
ſegerat. ſicut aſportatur gallus gallinaceus: & habebis inquit aliũ ſucceſ
ſorẽ: vide igitur quomodo malus prælatus à deo puniatur. Nõ F
inde inferimus quod prælatus non debeat ſubditos caſtigare
Num.12. cum opus eſt, imo potius rebellio in ſubditis, neceſſariam habet
maximam punitionem, etſi prælati ſint natura benigni qualis
Ioſue.7. erat Moyſes, quem ſanguinis effuſorem fecit inobedientia
ſubditorum, vt habetur in Num. Quid etiam niſi hoc ipſum,
3. Reg. 2. fecit ſucceſſorem ipſius Ioſue rigidũ? vt habetur Ioſue: 7. Quid
etiam præſtitit vt à Dauide interficerentur Ioab et ſemei, niſi
Subditi hoc ipſum vt conſtat ex lib. 3. Reg: debent igitur ſummopere
obedientes ſubditi obtemperare prælatis ſuis, & ſerui dominis, neq; ratio-
ſint. nem exigere cur aliquid præcipiant, aut ſibi perſuadere quod G
Gene.3. per iram faciant, aut inimicitia, aut alia paſsione: hoc enim pa-
cto ſolet dæmon excitare rebellionem. Quod ſignificatur in
Gen. cum dixit dæmon Euæ, quare præcepit vobis Deus vt non
comederetis ex omni ligno paradiſi? Quaſi diceret, quanam
alia de cauſa cenſetis Deum vobis id præcepiſſe, niſi quod inimi
citia vos perſequatur & ira? Sic ſolet ſæpe dæmon cum ſubditis
agere, vt hac ratione diſcordiam ſeminet inter ſubditos & præ-
latos. Itaq; debent ſubditi obedientes eſſe abſq; vlla contradi-
ctione prælatis ſuis & Dominis: ſi quidem credibile eſt quod nõ
præcipient niſi quæ bona ſunt & iuſta. H

Subditi quales eſſe debeant.

Luc. 5. MAXIMI quidem eſt ponderis D. Petri obedientia, etiam
in rebus quæ hominum iudicio abſurdæ videbantur. Præce-
pit ei Chriſtus vt reduceret puſillũ à terra nauem vt prædicare
poſſet, item iuſsit ducere in altum & laxare retia, cum iã tẽpus
opportunum non videbatur: omnia tamen ſine vlla cõtradictio
ne præſtitit ſigillatim, nã reduxit puſillum, & duxit in altum, &
retia tetẽdit: vnde vide quã præclare cum ipſo actum ſit, & quan
tos cõprehenderit piſces. Noſtra igitur felicitas eſt Chriſto obtẽ
Pſal.22. perare, & prælatis ſuis. Hoc quidẽ præſtabat Dauid, cũ diceret,
Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco paſcuæ ibi me
collocauit

A collocant. Ne contẽnas obedire prælato uo, etſi tibi videaris maioris nobilitatis, ſiquidem ſcribit Lucas quod Chriſtus quã- uis filius Dei eſſet, erat ſubditus parentibus. Notans Dauid con ditiones obedientiæ, ait, vt iumentus factus ſum apud te: non di cit vt homo, ſi quidem verus obediens debet obedientiæ onus ſeruare abſq; diſcurſu, nõ dicendo quare hoc pręcipiant vel pro hibeant. *Luc. 2.* *Pſal. 72.*

Debemus igitur ſuperioribus parere, cũ manifeſte nobis non B præcipiant aliquid contra Deum. Vnde videmus quod cum Saul ſeruis ſuis mandaret vt ſacerdotes interficerent, quod iu- dicio ſuo Dauidis partes agerent, noluerunt obedire, vt habe- tur 1. Reg. Scribitur etiam in lib. Ioſue quod cum ipſi Ioſue præſtaret populus obedientiam, dixerunt, ſicut obediuimus Moyſi, ita obediemus tibi, tantum ſit Dominus Deus tuus te- cum, quaſi dicant, quamdiu non mandabis aliquid contra Deũ. *1. Re, 22.* *Ioſue. 1.*

Debemus prælatis & ſuperioribus noſtris obedire, non ſolum bonis atq; modeſtis, ſed etiam diſcolis, vt Petrus inquit, cũ & ip- ſe Chriſtus rex regum & Dominus dominantium, & ſacra vir- go, & Ioſeph ſponſus, non fuerint dedignati imperatori Ethni C co & pagano obedire, vt ſcribitur Luc. 2. cum dicitur, Exijt edictum à Cæſare Auguſto. Quod ſi aſperũ & difficile tibi vide tur obtemperare prælato vel ſuperiori, Deũ ipſum dilige, & fiet vtiq; vt diuinus amor, hæc tibi omnia dulcia ac ſuauia reddat. Vt enim ſi in cardinẽ portæ quæ aperiendo & claudendo ſtrepi tum excitat, oleum effuderis, fit poſtmodum vt talem ſtrepitum non ſentias, ita ſi diuini amoris oleo cor tuum inunxeris, fiet quidẽ vt quadã ſpiritus alacritate & animæ dulcedine ac con- ſolatione, vel ardua etiam quæq; iuſſa compleas atq; præſtes. *1. Pet. 2.* *Luc. 2.* *Simile.*

Obediamus ſimpliciter & magno ſtudio ſuperioribus noſtris, D neq; inueſtigemus quibus cauſis moueantur. Mirabile vero etiã huius rei exemplum habemus in Iſaac, qui cum vt Ioſephus ait, iam 25. annos natus eſſet, quandoquidem ligna humeris fe rebat in ſacrificium, poterat quidem reſiſtere patri, quo ſenio confecto fortior erat, nihilominus tamen etiam in re tam ar- dua noluit reſiſtere voluntati patris. Cæterum cum inſeritur virgultum minus fructiferum cum optima arbore, fructuoſum reddi conſueuit, ita & nos voluntatem noſtrã minus frugiferã in ſerentes voluntati ſuperiorum noſtrorum, maximum fructum reportabimus. Apleriſq; quidem hiſtoriographis, vt ſcribit Iu- ſtinus, cõmendatur obedientia eorũ ſiculorũ, qui cũ aliquando à rege ipſo è vita decedente, & filijs paruulis, & vniuerſo regno *Ioſe. li. 1. Anti. c. 12* *Gene. 22.* *Exemplũ* *Simile.* *Iuſti. l. 4.* *Exemplũ*

Mithilus præfici viderent fideliſsimum quendam ſeruum, nomine Mithy E
lum, prompto quidem animo huic obedierunt quamuis ſeru'
Berna. in à rege præficeretur. Explicans autem Berna. verba illa Luc. &
Miſſus eſt erat ſubdit' illis, ait: ò res mirabilis, quod Deus ſit ſubditus mu
hom. 1. lieri, & mulier imperet Deo! propterea diſce homo obedire: diſ
Luc. 2. ce terra ſubijci & ſubdi; diſce puluis obtéperare: erubeſce ſuperbire
cinis. Deus ſe humiliat, & tu te exaltas? Deus ſe hominibus
ſubdit, & tu dominari geſties hominibus? tuo te præponis authori?
Vtinam cum aliquid horum intenderem, Chriſtus ipſe F
Matt. 16 reſponderet illud quod Petro reſpondit, vade retro Sathana,
non ſapis ea quæ Dei ſunt. Quoties enim hominibus præeſſe deſidero,
toties quaſi Deo meo præire contédo, & tūc vere non ſapio
ea quæ Dei ſunt. Si negligis homo imitari homines obediendo,
imitare ſaltem Deum ipſum; & ſi non potes in maioribus, ſolum
in humilibus. Deus enim iniuriam quæ fit ſuperioribus, tāquam
propriā accipit, in contradicédo & nō obediēdo iuſtis mādatis,
1. Reg. 8. iuxta illud quod dixit Deus Samueli, vt conſtat 1. Reg. nō
enim te abiecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos: iuxta omnia
opera ſua quæ fecerunt à die qua eduxi eos dé Aegypto
vſq; ad diem hanc, ſicut dereliquerunt me, & ſeruierunt dijs alienis, G
ſic faciunt etiam tibi.

Humilitas commendatur.

Magna eſt arrogātia noſtra EGo veniam, & curabo eum. Si optime aduertis, duo in hoc
Euangelio occurrunt humiles; vna humilitas eſt Chriſti
qui ſe offert iturum domum Centurionis, & curaturum ſeruum:
alia eſt Centurionis qui ait, Domine non ſum dignus, vt
intres ſub tectum meum. Ab vtroq; noſtra arrogantia condemnatur,
quibus nec ſufficit videre humilitatem gentilis Centu- H
rionis, nec Chriſti, vt poſsimus eos imitari, nec volumus con-
Mala. 3. tēplari ſanctorum viam, qua in cælum tetenderūt. Duæ prophe
Iſa. 40. tiæ de Baptiſta dicebantur, altera erat Mala. nempe ego mitto
Exemplū angelum meum ante faciem tuam: altera vero erat Iſa. nempe
ego vox clamantis in deſerto. Cum autem phariſæi interrogarent
Ioannem quiſnam eſſet, vt reſponſum darent his a quibus
miſsi fuerant, noluit, cum poſſet dicere, ego ſum ille angelus
Ioan. 1. de quo dixit Malachias, ita reſpódere: ſed potius dixit, ego vox
Matt. 8. clamantis in deſerto. Tale quiddam præſtabat ſæpe Chriſtus, nā
Mar. 2. cum eſſet filius Dei, ſe tamen paſsim filium hominis appellabat.
Non ita multi ſe gerunt hoc tempore, quin potius cum
appel-

A appellatione aliqua & titulo vtendū eſt, illico ad illuſtriores titulos confugiunt, & fere ad vanitatem omnia diriguut. Quare miſſam facito arrogantiam homo atq; intellige viam cæli eſſe humilitatem, & hanc viam docuit Chriſtus Centurionem: quin & ſecunda via eſt humilitas, & tertia via eundi ad cælum eſt humilitas, & ſi millies quæſieris, millies ſimili modo reſpondebo, vt intelligas quanta ſit hæc virtus. *Luc.12.* *Ioan.17.*

Apoſto. quidem vocat Chriſtum Petram, vt conſtat ex Epiſ. ad Corint. quæ Petra talem habet proprietatem, vt ſi cum violentia eam percutias, ſtatim egreditur ignis comburens: ſi vero eam blande percutias, emanat aqua frigida, tanquam ex Petra deſerti: hoc eſt ſi ad Chriſtum accedas cum arrogantia & tumore beneficia petiturus, nihil hauries niſi diuinam indignationem, ſed ſi cum humilitate acceſſeris, ſicut fecit Centurio, inde dulciſsimam hauries conſolationem. Hoc quidem mirifice adumbratum eſt 4. lib. Reg. Vbi habetur quod dux quidam regis Ochoziæ multis militibus conſtipatus & armis inſtructus, venit ad Eliam, & dixit ei cum arrogantia, homo Dei, rex præcepit vt deſcendas: quem cum Elias videret cum tanta arrogātia, reſpondit, ſi homo Dei ſum, deſcendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos, & ita factum eſt. Deinde venit alter non minus arrogans, conſtipatus etiam quinquaginta militibus, & ait: homo Dei, hæc dicit rex, feſtina, deſcende, cui idē ſucceſsit. Poſtea acceſsit tertius, ſed cum humilitate, nam cū veniſſet, curuauit genua cōtra Eliam, & precatus eſt eum, & ait: homo Dei noli deſpicere animam meam, & animas ſeruorum tuorum qui mecum ſunt, ecce deſcendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes, & quinquagenarios qui cū eis erāt: ſed nūc obſecro vt miſerearis animę meę. Cuius humilitatē cū videret propheta, monitus etiam diuino oraculo, fecit quod dux petebat, & deſcendit de monte, vt cum rege colloqueretur. Hinc ergo iam aperte intelligas quantum interſit negotia ſua cum humilitate aut cum arrogantia tractare: Sic enim Centurio factus eſt voti compos, quod cum humilitate ad Chriſtum accederet. *1.Cor.10.* B *Exod.17.* *4.Reg.1.* *Arrogantes nō poſſunt cum Deo negotia ſua tractare.* C *Humiles à deo impetrant quæ petunt.* D

Inſuper obſeruandum eſt quod non ſolum acceſsit Centurio cū humilitate ad Chriſtū ſed etiā voluit modū ſeruare quē Deus præſcripſit Moyſi in eductione aquæ de Petra, cum ait, tolle virgam & loquere ad Petram coram filijs Iſrael, & illa dabit aquas. Sic igitur nos debemus gerere beneficia diuina petituri, vt ſcilicet deuote loquamur cum Petra hoc eſt Chriſto, & accipiamus virgam in manu, id eſt interceſsiones ſanctorum; *Exod.17.* *Oratio ſit humilis & deuota*

ſunt enim ſancti cõparati virgæ, quia ſicut virga cũm tenera eſt, E facile flectitur. ſic ſancti blande nobiſcum & benigne agunt, & precibus noſtris inclinantur. Sic eos viſus eſt notaſſe & deſcri-
Hiere.10 pſiſſe Hiere. cum ait, Iſrael virga hæreditatis eius: ſicut igitur totum Iſrael virgam appellauit Hiere. Sic vniuerſam ſanctorum congregationem virgam poſſumus appellare, & vniuerſum cætum angelicorum ſpirituum. Prodeſt igitur plurimum apud
Inter ceßio Deum ſanctorum interceſsio. Et hoc viſus eſt ſignificaſſe Cen-
ſanctorum turio in hodierno Euangelio cum non ſolum locutus eſt humi
neceßaria liter ad petram id eſt Chriſtum, verum etiam virga interceſſo- F rum vti voluit, qui pro ipſo apud Chriſtum intercederent.

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO PRIMA:

AVdiſtis quia dictum eſt antiquis, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Matth. 5. & 6. Miror vnde hęc tam pernicioſa doctrina in mundum inuecta fuerit. In literis enim ſacris nuſquam hoc Phariſæorum G dogma, nec hæc verba reperiũtur, ſed longe diuerſa:
Leui.19. Nã Dominus ait, non quæres vltionem, nec memor eris iniurię
Exod.23. ciuium tuorum. Alibi etiam dicit, ſi videris aſinum odientis te, iacere ſub onere, nõ præteribis, ſed ſubleuabis cũ eo; quomodo ergo inimicum odiſſe præcipit? vnde hæc tanta diuinæ legis perverſio? Non dubium quin ex voluntatis humanæ deprauatio-
Simile. ne. Vnde enim tot hæreſum prodigioſa monſtra noſtro ſeculo promanarunt? Certe ſicut frequenter accidit, vt noxius humor
Hæreſes qui ſtomachum vexat, facile caput propter coniunctiſsimã ho-
quomodo rũ mẽbrorũ vicinitatem atq; reſpõſum, inuadat; ita cũ intellect⁹ H
introduci & volũtas arctiſsimo naturalis amicitię vinculo copulẽt, in pro
ſoleant. cliui eſt vt cũ volũtas ardẽtiſsima alicui⁹ rei cupiditate flagrat, intellectũ nõ modo ad cõſẽtiẽdũ, ſed ad ꝓbãdũ ꝙ cupit, inducat.
Leui. 19. In leuitico quidẽ ſcriptum eſt, diliges proximum tuum, ſed in toto corpore legis non eſt ſcriptum, odio habebis inimicum tuum. Erat ergo gloſſa ſcribarum, qui totã legem expoſuerunt in quorum traditionibus dictum eſt odio habebis inimicum
Hu. Car. tuum. Quod ideo viſum eſt eis, ait Hug. Card. addendum,
in Matt. quia Dominus præcepit inimicos perſequi. Præcepit enim filijs
Deut. 25. Iſrael de ſub cælo, vt habetur in Deu. Et Saul habita victoria de
1. Reg. 15. Amalechitis, quia reſeruauit regem ad vitam, & quædã decora de prę da,

A de præda, punitus eſt à domino, translatumque regnum eſt ab eo. Videntes igitur dominum offenſum, quia parcebatur inimicis, putabant odio habendos inimicos: Cumq; in lege præceptum eſſet, diliges proximum tuum, in traditionibus ſuis addiderunt, odio habebis inimicum.

Odio habebis inimicum tuum. Non odiendo naturam, ſed culpam, non perſonam ſed vitium, quod vtiq; odium ex charitate procedit, & ad perfectionem pertinet, de quo in Pſalm. cantatur, perfecto odio oderam illos. Item iniquos odio habui. Non dixit ait B Chryſ. non oderitis, ſed diligite inquit: nec ait, nolite nocere, ſed benefacite Qod ſi quis diligenter examinet, horum quoq; ipſorum aliud & multo his maius additamentum videbit. Nec enim vtcũque inimicos amari docuit, ſed pro inimicis etiam ſupplicare. Vide iam quantis ad perfectionem gradibus aſcenderit, & quemadmodum nos ad ipſum virtutis cacumen eduxerit. Vnde Auguſt. ait, Quod ſi iniquis ac ſceleratis Deus parcendo, eiſque vitam, ſalutemq; largiendo, etiam pleriſq; eorum quos nouit nõ acturos pœnitentiam, quanto magis nos in eos qui correctionẽ promittunt, & vtrum faciant quod promittunt incerti ſumus, mi C ſericordes eſſe debemus? ſi me perſecuti ſunt, & vos perſeqnẽtur ait dominus: ſed quanta ſunt in comparatione paſsionum eius, ait Auguſt. quæ patimur? Ille enim opprobria, irriſiones, & contumelias, alapas, ſputa, flagella, ſpineam coronam, crucemq; ſuſtinuit, & nos miſeri ad noſtram confuſionem, vnico ſermone fatigamur, vnico verbo deijcimur.

Dio. Car. in Matt. *Pſal.* 138. *Pſal.* 118. *Chryſo. in Matt. ho.* 18. *tom.* 2. *Au. li. epi. epiſ.* 54. *tom.* 2. *Aug. lib. de conflic. vitio. & vir. ca.* 8. *to.* 9.

Audiſtis. Venit filius Dei inſtaurare omnia in Chriſto vt ait Pau. venit ad perfectionem docendam rerum, quæ erant in turbatione. Apoc. 21. ecce noua facio omnia, ego creo cælos nouos. Anti D qui quidem hanc malam interpretationem legis inuenerant, ſed Chriſtus eam delet. O quantum nocent inuentores malorum, cũ tam multi propter eos damnentur! Iubebat Deus in lege, quod qui aperuerat ciſternam, & inde ſequebâtur damna mulctaretur.

Ephe. 1. *Apoc.* 21. *Inuẽtores malorum quantũ incõmodent.* *Exo.* 21.

Audiſtis. Erant falſæ gloſſæ pſeudoprophetarum, qui explicabant legem pro ſuo palato & guſtu vitioſorum, vt abſq; ſcrupulo peccarent. Hoc faciunt viri impij, tanquam ſubijcientes puluillum capiti eorum vt dormiant, quibus comminatur Deus per Ezech. 13. qui faciunt vt decipiant, ait propheta, & animas illaqueant, quæ eſt conditio adulatorum. Porro tria illa bona quæ ſunt, vita, honos, & diuitiæ, in diſcrimen vocantur, cum quis vindictam quærit de inimico,

Eze. 13. *Vindicta quã ſit periculoſa.*

Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Similis vox ſeruos E
Simile. Abſalon ad teterrimum facinus patrandum, nempe fratris natu maximi parricidiũ, inflãmauit, qui dixit: obſeruate cum temulẽ
2. Re. 13. tus fuerit Amnon, percutite eũ, nolite timere, ego ſum qui præcipio vobis. Cur nos ergo ad ſanctiſsimum & pulcherrimum factum, hæc Chriſti vox, ego autem dico vobis, ego inquã qui vos ex limo terræ condidi &c. Nõ incitabit? Hoc præceptum de di-
Cyp. ep. 9 ligendo inimicos, ait Cypri. ſibi videntur implere impij, diligen-
De mortalitate. do mundũ qui grauis ipſorũ eſt hoſtis, & adhuc amando dæmones, nempe eorum voluntatem implendo, cum tamẽ ab ipſis dæ F
monibus ſummo odio habeantur.

Diligite inimicos veſtros. Nõ eſt qui tibi tantum conducat, quan-
Plu. tum inimicus tuus, vnde Plut. lib. edidit de vtilitate inimicorum.
Simile. Ignis comburit, ſed tamen calefacit etiam: aqua ſubmergit homi
Inimici quantũ cõducant. nes, ſed tamen etiam ſitim ſedat. Si inimicus ad aliqua non eſt vtilis, tamen confert ad alia, nam te cautum reddit.

Ego autem dico vobis, diligite &c. Ego qui probe noui vires tuas,
Pſal. 102. neq; enim eſt quod dicas tibi eſſe impoſsibile. Pſal. ipſe cognouit figmentũ noſtrum. Si igitur vis iudicẽ iniudicio habere propitiũ, fac quæ tibi imperat. Verus quidẽ inimicus noſter eſt mũdus, dæ- G
mon, & caro, qui volunt nos à Deo abſtrahere, cum his igitur nõ
Quales ſint inimici noſtri. debemus pacem habere. Itẽ de alijs inimicis nõ amemus eorũ vitia, ſed ſalutem Plurimum quidẽ amat Deus diligentes inimicos ſuos, ſiquidẽ ait, ſi ſteterint coram me Moyſes & Samuel, &c. iſti
Hie. 15. enim ſingulares fuerunt in iniurijs condonandis. Figura quod
1. Reg. 12 inimici multa nobis adferant commoda, fuit illud, quod ſcilicet
Exod. 1. quanto magis Aegyptij perſequebantur populum Iſrael, tanto
Rom. 12. plus multiplicabatur. Noli vindictam ſumere, quia Dei officium vſurpas, Rom. 12. mihi vindictam, & ego retribuam. Meremur quidem propter ſcelera noſtra, in ſempiternas inferni pœnas tru- H
di, Deus tamẽ vult eas commutare vt diligamus inimicos. Si igitur ipſe nobis tam ſæpe parcit, cur nos non ignoſcemus?

Ego autem dico vobis &c. Vſq; adeo malitia humana dominabatur, vt hãc glo. inuexiſſet, nẽpe odio eſſe habẽdos inimicos, & traditionem hanc obſeruarent, quæ deſtruit vniuerſum fundamentũ
Amemus inimicos, nam Deus conatus noſtros preuenit. legis Chriſtianæ.

Ego autem dico. O præceptũ omni amore & ſuauitate repletũ! Magis vtiq; nos ſibi deuincit, quam ſi mille vteretur comminationibus. Facito igitur quod tibi Deus præcipit, ſiquidem ipſe omnia leniet, & ſuauiſsime diſponet. Arduum ſane hominum iudicio erat quod Moyſes ſerpentem cauda apprehenderet, atta-

men

A men cum videret ſibi à Deo præcipi, id præſtitit, & feliciter ſucceſsit.

Ego autem dico vobis. Multi adhuc nolunt hanc doctrinam audire, ſed potius amicis amici, & inimicis inimici ſunt, cum tamen Deus & iuſtis & iniuſtis pluat, & lucem mittat. Cum amamus inimicos videmur dare quod Deo debemus. Siquidē vt Pau. ait, cú inimici eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt. Si difficile tibi videtur diligere inimicos, hinc quidem colligere poteris quantū Deo debeas, qui te amauit inimicum ſuum, ipſum blaſphemas B quotidie & tamen te ſuſtentat, & tibi victū miniſtrat. Amare inimicum conforme quidem eſt legi naturali, quoniam ſicut tu cū es in aliqua neceſsitate velles tibi ſubueniri ab inimico, cum aliū non haberes, ſic vtiq; facere debes erga ipſum.

Leges mūdi quā ſint pernicioſæ

Rom.5.

Amare inimicum cōformē eſt legi naturali.

Ego autem dico. Cum aliquis infimæ conditionis nos aliquid rogat, facile ipſum euadimus ſi videmus id eſſe nobis difficile: quod ſi dux roget, adhuc euadimus, licet cum aliqua difficultate: at vero ſi rex roget, iam eius preces ſunt iuſſa. Cum igitur Chriſtus dicat quod diligas inimicum, præceptum vtique eſt, & te felicē exiſtimare debes cui Chriſtus ita præcipiat, ſicut is cui C rex aliquid præcipit ſe felicem iudicat, & præſertim ſi dicat, hoc facito propter me.

Simile.

Quamuis diligere inimicos ſit conforme legi naturali, nihilominus tamen videtur inſigne quoddam populi Chriſtiani. Cum Romani tenderent ad vaſtandam ſyriam, miſerunt ſyri ex quadam ciuitate quam obſeſſam habebant, quendam legatum cum his quatuor literis S. P. Q. R. id eſt ſyrijs populis quis reſiſtet? Et reſpondit populus Romanus eiſdem literis, Senatus, populuſque Romanus. Cum autem ſyrij tam præclara vidiſſent Romanorum ingenia, ſeipſis dediderunt: vn D dè Romani poſtea huiuſmodi inſigni vtebantur: ſic igitur Chriſtus nobis huiuſmodi inſigne tradidit, videlicet, diligite inimicos veſtros.

Inſigne populi Chriſtiani eſt dilectio inimicorum.

Inſigne Romanorum.

Diligite inimicos veſtros. Volens oſtendere quam amicus eſſet Moyſi & Samuelis, quod iniurias præ cæteris condonaſſent, dixit, ſi ſteterint Moyſes & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum iſtum. Quaſi dicat, hoc non faciam, quamuis Moyſes & Samuel me rogent, vt intelligas quam amici eſſent Dei, ſicut vulgo ſolemus dicere, etſi pater meus me rogaret. Græci quidem habebant altare & aram gratiarum, quo ibant omnes ad condonandas iniurias, accidit autem quod cum eſſet bellū grauiſsimū illud quidē & atrociſsimū inter

Hier. 15.

Iniurias condonare antiquiſſimum eſt.

Athe-

Athenienſes & Lacedæmonios, venerunt Lacedæmonij Athenas, vt eas diriperent, vbi erat prædicta ara, prius tamen cũ Apolline conſultarunt, qui reſpondit, communem gratiarum aram ne ſubuertatis: dicit Fulgentius, quod cum hæc cõſiderarent Lacedæmonij, non ſolum non euerterunt aram, quin potius in prędicta ara mutuas ſibi Lacedæmonij & Athenienſes, iniurias condonarunt. Quanto igitur iuſtius eſt vt qui legem euangelicam profitemur iniurias condonemus, cum videamus quod falſi dij tantam haberent reuerentiam aræ illi & altari gratiarum? Glorioſius planè fuit, vt ait Auguſt. quod Dauid Sauli condonaret, quam quod Goliath interficeret, & tot præputia Philiſtæorũ auferret. Vnde D. Paul. maxime de hoc gloriabatur, cum diceret, Maledicimur, & benedicimus. Quod non condonaſſet Ioab Abſalon, & Abner, & Amaſæ, non valuit ipſi fama, nec tẽplum Dei, nec complexus altaris, quo minus ipſi vita eriperetur.

D. Fulg. E *D. Augu.* F *1. Re. 17.* *1. Re. 18.* *3. Reg: 2.*

Vt ſitis filij patris veſtri qui in cælis eſt. O mortales, quorum pectora honoris ambitio, & diuitiarum vexat cupiditas, accurrite. En via ſummi honoris comparandi: en immenſarum diuitiarum parandarum ratio plana profertur, ſi inimicos diligitis, filij eſtis Dei. Summus eſt honor, ſummæ diuitiæ, cur veſter non inardeſcit animus ad hæc tam excelſa quærenda? Cur ad honorem, qui vos pauperes facit, aſpiratis, ad eum vero cui ſunt regni cæleſtis iura connexa, languetis? in quo enim alio cognoſcetur ait Chry: quia filij Dei ſumus, niſi fuerimus ſimiles Dei? Filij enim carnales frequenter ſimilantur carnalibus parentibus, in facie, aut loquela, aut in riſu, aut in aliquo corporis ſigno: filij autem ſpirituales in ſanctitate. Sed illi quidem etſi ſimiles fuerint, laudẽ nõ merentur, ſi diſsimiles, nullam vituperationem, quia non eſt in poteſtate hominis qualem accipiat corporis qualitatem. Filij autẽ Dei ſi fuerint ſimiles, laudãdi ſunt, ſi vero diſsimiles nimis vituperandi, quia in poteſtate vniuſcuiuſque eſt menſura faciendæ iuſtitiæ.

Pal. in Matt. G *Chryſ. in op. imperf. hom. 13.* *Simile.* H

Vt ſitis filij patris veſtri. Quanto magis aliquis in benignitatem & clementiam propenſus eſt, tanto ſimilior fit Deo. Vnde cum Deus conſtituiſſet Moyſen Deum Pharonis, hinc erat quod quoties peccabat Pharao, & veniam poſtulabat, toties & Moyſes indulgebat, intelligens hanc eſſe Dei conditionem, & cum ipſe eſſet Deus Pharaonis, hoc ipſum præſtare debebat. Hinc colligas quod homo qui parcerę non vult, nec Deus eſt, iuxta illud ego dixi dij eſtis, nec communicationem habet cum Deo, ſed cum dæmonibus: nec vero ſe putet ſecurum quod ſtatim à Deo non puniatur,

Exo. 7. *Qui parcere nõ vult eſt alienus a deo.*

A niatur, ſiquidem nec Ioab ſtatim à Dauide punitus eſt quod inter feciſſet Abner, ſed tunc Dauid ſimulauit, nihilominus tamen in teſtamento expreſsit, vt à Salomone interficeretur, & ita factũ eſt. *3. Reg. 2.* Inter alias quidem cauſas propter quas Chriſtus tam ſæpe di citur filius Dauid in eius genealogia antequam Abraham, illa vna eſt quod Dauid tam ſæpe pepercerit inimico ſuo Sauli etſi magna interficiendi ipſum ſibi offerretur occaſio, nihilominus ta men propter Deum interficere ommiſit. *Matt. 1.* *1. Re. 24.* *1. R. 26.*

Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis. Fi-
B lios & parentes amat latro, ait Aug. amat leo, amat draco, amãt vrſi, amant lupi. Si enim amantes non diligimus filios vel parentes, peiores erimus latronibus, & ſupradictis beſtijs. Si vero amã tibus vicem reddimus, adhuc nil ab ipſis beſtijs diſtare etiam videmur. *Augu. de tẽ. ſer. 59. tom. 10.* Quæ non tormenta patiemur, ait Chryſ. qui cum iubeamur iuſtitia anteire phariſæos, gentilibus etiam inferiores iacea mus? Quemadmodum ergo, reſponde quæſo, videbimus regnũ futurum? Quemadmodum ſacrum illud merebimur adire veſtibulum, qui nec publicanis quidẽ ipſis inuenimur meliores? *Chryſo. in Matth. hom. 18.* Quod
C ex ſubiecto exemplo aperte conſtare poterit: cum enim aliquando inter pugnandum milites Cęſaris Brutũ hoſtem acie iam inclinata requirerent ſummo ſtudio, erat enim contrarius Cæſari, dux mediæ partis exercitus lucillus quidem amicus bruti, quo hoſtes ab inſequendo brutum auerteret, ſtatuit periculo ſuo quam primum ſe illis obijcere, dicens ſe eſſe brutum. *Exemplũ 7 re: ſuper cuã. Mar. cap. 5.* Credidere illi, & tanta præda læti, deduxere illum ad Antonium qui Cæſaris partes faciebat, præmittentes è ſuis quoſdam qui hæc Antonio nuntiarent. His lætatus Antonius, obuiam fit adducentibus brutum fictum. Lucilius igitur adductus ante Antonium, per nimium fidens ait: Marcum Brutum nemo ô Antoni cepit, ſed ne-
D mo capiet, ne fortuna tantæ virtutis victrix ſit: ego milites decipiens ad te veni, ob hoc nihil pati abnuens. *Magna duorũ amicitia.* Tunc Antonius ad eos qui eum adduxerunt verſus ait: credo quod hũc errorẽ, ô commilitones, grauiter fertis, eludi vos exiſtimantes, ſed ſci tote vos meliorem venationem adeptos, dum enim hoſtem quæ ritis, amicum nobis adducitis. His amicis vtinam magis quã hoſtibus potiar. Tunc lucilium complexus, illum cuidam ex familiaribus commendauit. *Facere ex inimico amicum summa victoria.* Vide igitur quomodo ſit vera doctrina Chriſti, nonne ethnici & publicani hoc faciunt?

Obſerua quod ſi videtur hic Chriſtus inſinuare peccatores diligere peccatores vel alios, non eſt hoc intelligendum ex charitate, quæ amor infuſus eſt & ſpiritualis: nam qui tali charitate dili- *Lul. Gr.*

git

git amicum, merebitur vitam æternam. Peccator autem in mortali exiſtens peccato, non poteſt mereri vitam æternam: tú quia diligunt ſe iſti amore carnali. Signum autem quod quis non diligit amicum ex charitate, eſt quia inimicum non diligit. Nam qui aliquem hominem odit, nullum veraciter diligit, ſed qui in charitate eſt, omnes vere diligit tam amicos quam inimicos. Si vlterius non progredimur in amore, ſed tantum amamus vt Ethnici, poſt tanta ad pietatem & virtutẽ adiumenta, quorſum Dei filius incarnatus & paſſus? Quorſum ſpiritus Sanctus in corda hominum è cælo demiſſus? quorſum nouæ legis ſacramenta, cæleſtiaque præſidia ad roborandas animæ noſtræ vires? an non æquũ erit vt arbor iuxta perennes gratiarum aquas in eccleſiæ paradiſo conſita, totq; diuinis beneficijs irrigata, vberiores proferat fructus, quamquę in montibus Gelboe nata eſt, ſupra quos nec ros nec pluuia ex cælo deſcendit? Si igitur Ethnici homines & publicani, ſolo humanitatis iure deuincti, amantes redamant, an non æquum eſt vt Chriſtianus homo tot cæleſtibus præſidijs ornatus, aliquanto longius in officio progrediatur? Quorſum enim tot addimicandum aduerſus rebelles animi motus, arma tibi cælitus data ſunt ſi illorum te furori & importunitati ita ſubijcis, ac ſi prorſus inermis eſſes? Quorſum iſtam tuam animæ vineam, tanto dominus labore fodiendam, & quidem paſtinandam, & perennibus aquis irrigandam curauit, ſi non vuas, ſed labruſcas potius, hoc eſt acerbos fructus more gentilium proferat? indignum profecto eſt, vt glorioſũ Chriſtiani nomen vſurpet, qui Ethnicorum opera conſectatur, & fruſtra hæc diuina ſubſidia percepit, qui nihilo melior cæteris hominibus euadit.

Peccatum lethale quãta impediat bona.

Chriſtiani in amore excellere debẽt Ethnicos.

Simile.

2. Reg. 1.

Et ſi ſalutaueritis fratres veſtros tantum, quid amplius facitis? Ridiculam illã conſuetudinem omnino pellamus, ait Chryſ. quam rationis inopes patiuntur, expectãtes vt prius ſalutentur ab obuijs. Cuius rei gratia, illũ ſalutatione non præuenis? quia hoc inquis, expectat: propterea ergo adhoc præcipuè oportet accurrere, vt tu accipias coronam. Si enim te ille ſalutet prior, nihil tibi proficiet, etiamſi tunc eum ſalutaueris. Si vero tu prius ad ſalutandum properes, lucrum de illius tumore cepiſti, & largiſſimũ quẽdam fructum de illius ſuperbia meſſuiſti; extremæ omnino dementiæ eſt, vt qui nudis verbis tantũ capere fructum poſſumus, eum ſponte noſtra perdamus, & ſuper quo culpamus alterum, in idipſum nos incidamus. Si enim culpas quod prius ab altero ſalutationis expectetur officium, cur obſecro quod reprehendis imitaris? Quodq; ipſe malũ eſſe conquereris, cur id quaſi bonum imitari

Multos nobis De' dat fauores ne ſuccũbamus.

Chryſo. in Mat. ho. 18. to. 2.

Præueniamus inuicẽ ſalutandum.

E F G H

A imitari ſtudes? Vnde quidam doctor ait, ſunt cõplures qui nõ de ferunt alijs ſalutem, nec ſalutant, niſi prius ſalu tentur, exiſtiman tes ſuã maieſtatem, grauitatem & dignitatem imminui, ſi alios honore præuenerint. His quidem reclamat Ariſt. dicens, honorẽ potius eſſe in honorante, quam in honorato: imo ſi prius ad ſalu tandum properes, lucrum de alterius tumore reportabis. *Arboreus in Matt, Ariſ. 1. Ethi.*

Eſtote perfecti ſicut & pater veſter. Ecce adquod culmẽ prouehit ſuos, cum ait, eſtote ergo perfecti, ſecundũ modũ hominũ, vt quę ratis prodeſſe inimicis; *Sicut & pater* imitatione inquã, non æqua B litate: Tota autem Trinitas hic intelligitur per patrẽ. Super quæ verba ait grauis quidã doctor. Quis dubitat aliter feras cũ feris, aliter homines cũ hominibus certare debere? Ferę nãq; rationis expertes, non ratione, ſed viribus, ſed cornibus, ſed vnguibus & veneno pugnant: homines vero ratione præditos non ferali im- manitate ſed ratione, conſilio, & recte factis pugnare decet, qui bus artibus ſic inimicorũ impetũ reprimunt, vt in mutuam eos beneuolentiam trahãt. Ad hoc autẽ pulcherrimũ victoriæ genus Apoſ. inuitat cum ait: ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illũ, ſi ſitit, potũ da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres ſuper ca C put eius: noli vinci à malo, ſed vince in bono malũ. Idẽ cõſulit ſa- piens in Pro. Vnde ſumpſit Apoſ. Quodquidẽ feciſſe etiã memo- ratur Philippus ille Alexandri pater, quia cum intellexiſſet quẽ- dam è ciuibus ſuis de ſe male loqui, nec deeſſent tamen qui prin- cipem ad ſuppliciũ de maledico ſumendũ, acriter incitarent, ille contra beneficijs cum inimico certare voluit: quod vbi factũ eſt, & maledicus regis laudes vbiq; prædicaret, rex ad amicos cõuer ſus, videtis inquit, in manu noſtra poſitum eſſe, vt alij de nobis bene vel male loquantur. *Glo. inter in Matt. Arma hominis bona verba & opera. Rom. 12. Prou. 25. Exemplũ. Inimicos bonis operibus vincamus.*

Attendite ne iuſtitiã veſtrã faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis. D Aegyptij ex Pharaonis præcepto, fœminas tãtum viuificabant, necabant vero maſculos, vt habetur in Exo. ita dæmones ipſi, ait Orig. inſidiantur ſi forte naſcatur nobis aliquis maſculus, hoc eſt aliqua virt', quã poſſint opprimere & ſubmergere: faciendũ ergo quod fecit mulier illa de tribu leui, quæ natũ ſibi maſculũ occul tauit: ita enim debemus occultare bona quæ facimus, ne demer- gãtur in profundũ inanis gloriæ, & ideo nos admonet Chriſtus dicens, attendite, &c. Sed quomodo iuſtitiã vult celari, ait Chry: cuius opera ſic vult elucere? cũ ait, ſic luceat lux veſtra corã homi nibus, &c. Fratres præceptio cœleſtis vult iactantiã tollere, aufer re pompã, vanitatẽ demere, ſubmouere inanẽ gloriam: ſic inquã iuſtitiã vult celare: iuſtitiam enim ne ſe humanis oculis oſtẽtet. *Orige. in Exo. ho. 2 in cap. 1. tom. 1. Exod. 1. Simile. Exo. 2. Chryſolo. ſer. 9. Intentionẽ in Deũ dirigamus.*

Quemad-

Similе. Soarez in Matt. Quemadmodum ſi præſente Rege,& tota procerum regni ſui E caterua,& etiam aſtante agricola ruſtico,miles ſtrenue in inimicum irrueret,magnaq; agilitate huc atq; illuc diſcurreret, altaq; voce proclamaret, non propter regē,non propter nobiles regni,ſed propter illum ruſticum talia agere, reuera non tantum is vllum à rege præmium non conſequeretur,ſed etiam irrideretur & ab omnibus nullius momenti homo reputatus,extra conſortium nobilium exterminaretur:ita qui aſtante Deo & tota cæleſti curia dum operatur quodcunq; bonum,ſiue ſe abſtineat à quocumque malo,id propter ruſticanum mundum facit, nullum à F Deo conſequitur præmium,quin imo irridetur, & extra conſortium filiorum Dei exterminatur.

Luc.11. Simile. Intendit quidem Chriſtus in illis verbis,attendite ne iuſtitiam &c.Dirigere intentionem quam habere debemus in bonis operibus: idem etiam intendit cum ait per Luc. Si oculus tuus fuerit ſimplex,totum corpus &c.Intelligens intentionem per oculum. Quid quæſo ſentiret vir prudens ſi videret cōiugem ſuam fuco vti,vt alijs placeret? Sic ergo quantum putas Deum iraſci,quod videat te bona opera facere vt placeas hominibus, & non ipſi? 2.Eſd:4. Non igitur ita nos geramus,ſed potius more ædificantium templum,altera manu operemur, & altera contra inanem gloriam G pugnemus.Ad quod ſignificandum Deus præcipiebat in Leuiti. Leui.7. Vt ſibi offerrent de pinguedine animalis & adipe qui operit vitalia. Pſal.102 Quod Dauid viſus eſt ſeruare cum ait,benedic anima mea domino,& omnia quæ intra me ſunt,nomini ſancto eius: non ſolū Lud. Gr. exteriora offeramus,ſed etiam interiora,hoc eſt rectam intentionem,dirigentes omnia ad Deum. Iuſtum eſt, ait grauis quidam doctor,vt quando ille gratis nobis gratiam dedit, ita nos quoq; Dan.5. illi gratis,hoc eſt ſine vllius emolumenti reſpectu ſeruiamus. O quam multi ſeſe in extremo illo examine deluſos inuenient vereor enim ne multi ſint,quibus illud obijciatur, quod trementi H Babylonis regi diuinitus nunciatum eſt:Appenſus es in ſtatera,& inuentus minus habens.

Gloſ.ord. in Matt. Chryſo.in non abſo. homil.13. to 2. Dic.Car. in Matt. Treius in euang.lib. 3.c.6. *Noli tuba canere ante te*: Ante ſe vero tuba canit,ait glo.qui ante alios vult laudari,vt appareat maior illis. Tuba eſt,ait Chryſ. omnis actus vel ſermo,per quem operis iactantia demonſtratur, puta qui quando videt aliquem præſentem facit eleemoſynam, extra autem non facit:hoc tuba eſt,quia per hoc eius iactantia prædicatur.O vanitas,& miſeria infinita, ait grauis quidam doctor,propter volatilem,vilem, fallacem,& momentaneā hominum laudem,diuino,æterno,& cæleſti honore priuari! Abraham

de nocte

A denocte conſurgens,nec vel vxori communicauit ſacramentum Dei , vel filio,donec ventum eſt ad cacumen montis , qui vocatur dominus videbit:ſic igitur ſufficit tibi quod Deus videat, ne quæras alios teſtes,neque mundanas laudes. *Gen.22.*

Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua. Per hyperbolem eſt ſermo , per quam manifeſtatur plurimũ oportere latere quaſi diceret ait Chry.ſi poſsibile eſt teipſum quoq; ignorare quod facis,ſit tibi hoc prorſus ſtudio , etſi fieri queat,nec manus quibus id peragitur , conſciæ ſint.Et alibi dicit idem doctor:hoc ſpi B ritualiter intelligendum eſt,alioqui enim quãtum ad corpus,quo modo poteſt fieri vt neſciat ſiniſtra quid faciat dextera? Cum ambæ manus in adiutorium ſibi inuicem ſint creatæ,vt altera alteri adminiſtret,nec cito inueniatur opus quod vna manus ſine altera poſsit implere.Neſciat ergo carnis voluntas, quod facit voluntas animæ.Sicut enim diabolus qui ſuggerit malum fieri,ipſe manifeſtat malum,vt pote ipſe ſuggerit adulterium : ipſe ſuggerit homicidium,ipſe publicat homicidium.Sic Deus qui dat bonum fieri,ipſe etiam publicat omne bonum in manifeſto, ideſt in ſeculo illo futuro,quia hic merces iuſtitiæ manifeſta non poteſt eſſe. C Vnde Chryſo,ait,putas quam vult neſcire alterum,qui te ipſum qui facis,vult aliqua tui parte neſcire?Opus dexteræ quod facit tacitus dator:quod facit garrulus dator,hypocriſis eſt ſiniſtræ.Siniſtra eſt quæ nobis animarum prælia ſemper indicit, ac ne virtutes in effectum veniant,elaborat,ne ſit pietas, impietas agit:ne eleemoſyna vincat,cupiditas pugnat, furit auaritia , ne miſericordia conualeſcat.Fratres in hoc ſeculo fugiamus quæ à ſiniſtris ſunt,ſi in futurum à dextris deſideramus aſtare , & audire, venite benedicti patris mei.

Chryſoſt. in Matt. homi. 19. tom.2.
Chryſo.in non abſo. homi. 13. tom.2.
Simile.
Chryſolo. ſer.9.
Tẽtationes vincamus.
Matt.25.

Neſciat ſiniſtra. Non potuit vllis verbis boni operis ſecretum D magis commendari:ita porro ſecretum prudens quidam imperator olim in militaribus conſilijs ſeruari voluit , cum dixit ipſam ſe tunicam combuſturum,ſi conſiliorum ſuorum conſcia eſſet. Huc etiam ſpectat , quod olim Arceſilaus,vt ſcribit grauis quidam autor cum Appellem Chium ægrotantem egere cognouiſſet,remiſit hominem,& decem drachmas adferens,& aſsidens proxime , ac ne cubas quidem optimè inquit , ſimulq, mouens illius ceruical,clam pecuniam ſubiecit : quam ſimulatque reperiſſet anicula quæ inſeruiebat ægrotanti, & admirans quid eſſet, Appelli retuliſſet , ridens ille , Arceſilai inquit hoc furtum eſt, furtum vocans eleemoſynam furtim & ignorante ſiniſtra datam. Is equidem nil audierat de euangelio, gentilis enim erat,

Exemplũ Treius in euãg. lib. 3.c.6.
Bona opera in abſcondito faciamus.

quod ſi faciẽ vt Moyſes cornutã habetis, velo eã obtendatis, E
hoc eſt ſi iracũdi eſtis, nimiũ ſeueri & graues debetis naturę vim
Iſa.22. facere, & hanc iracundiã cohibere, vt ſitis humani & benigni,
hoc eſt enim velare faciem: non enim debetis cornibus perter
rere ſubditos ita vt non audeãt ad vos accedere cũ opera veſtra
indigent. Vide quomodo auſteris prælatis comminetur Deus
Prælatus Iſa. dicens: vade ad ſobnam præpoſitum tẽpli, & dices ad eum,
modera e quid tu hic? aut quaſi quis hic? ecce Domin' aſportari te faciet,
ſegerat. ſicut aſportatur gallus gallinaceus: & habebis inquit aliũ succeſ
ſorẽ: vide igitur quomodo malus prælatus à deo puniatur. Nõ F
inde inferimus quod prælatus non debeat ſubditos caſtigare
Num.12. cum opus eſt, imo potius rebellio in ſubditis, neceſſariam habet
maximam punitionem, etſi prælati ſint natura benigni qualis
Ioſue.7. erat Moyſes, quem ſanguinis effuſorem fecit inobedientia
ſubditorum, vt habetur in Num. Quid etiam niſi hoc ipſum,
3. Reg. 2. fecit ſucceſſorem ipſius Ioſue rigidũ? vt habetur Ioſue: 7. Quid
etiam præſtitit vt à Dauide interficerentur Ioab et ſemei, niſi
Subditi hoc ipſum vt conſtat ex lib. 3. Reg: debent igitur ſummopere
obedientes ſubditi obtemperare prælatis ſuis, & ſerui dominis, neq; ratio-
ſint. nem exigere cur aliquid præcipiant, aut ſibi perſuadere quod G
Gene. 3. per iram faciant, aut inimicitia, aut alia paſsione: hoc enim pa-
cto ſolet dæmon excitare rebellionem. Quod ſignificatur in
Gen. cum dixit dæmon Euæ, quare præcepit vobis Deus vt non
comederetis ex omni ligno paradiſi? Quaſi diceret, quanam
alia de cauſa cenſetis Deum vobis id præcepiſſe, niſi quod inimi
citia vos perſequatur & ira? Sic ſolet ſæpe dæmon cum ſubditis
agere, vt hac ratione diſcordiam ſeminet inter ſubditos & præ-
latos. Itaq; debent ſubditi obedientes eſſe abſq; vlla contradi-
ctione prælatis ſuis & Dominis: ſi quidem credibile eſt quod nõ
præcipient niſi quæ bona ſunt & iuſta. H

Subditi quales eſſe debeant.

Luc. 5. MAXIMI quidem eſt ponderis D. Petri obedientia, etiam
in rebus quæ hominum iudicio abſurdæ videbantur. Præce-
pit ei Chriſtus vt reduceret puſillũ à terra nauem vt prædicare
poſſet, item iuſsit ducere in altum & laxare retia, cum iã tẽpus
opportunum non videbatur: omnia tamen ſine vlla cõtradictio
ne præſtitit ſigillatim, nã reduxit puſillum, & duxit in altum, &
retia tetẽdit: vnde vide quã præclare cum ipſo actum ſit, & quan
tos cõprehenderit piſces. Noſtra igitur felicitas eſt Chriſto obtẽ
Pſal.22. perare, & prælatis ſuis. Hoc quidẽ præſtabat Dauid, cũ diceret,
Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco paſcuæ ibi me
collocauit

A collocant. Ne contẽnas obedire prælato tuo, etſi tibi videaris maioris nobilitatis, ſiquidem ſcribit Lucas quod Chriſtus quãuis filius Dei eſſet, erat ſubditus parentibus. Notans Dauid conditiones obedientiæ, ait, vt iumentus factus ſum apud te: non dicit vt homo, ſi quidem verus obediens debet obedientiæ onus ſeruare abſq; diſcurſu, nõ dicendo quare hoc præcipiant vel prohibeant. *Luc. 2.* *Pſal. 72.*

Debemus igitur ſuperioribus parere, cũ manifeſte nobis non præcipiant aliquid contra Deum. Vnde videmus quod cum B Saul ſeruis ſuis mandaret vt ſacerdotes interficerent, quod iudicio ſuo Dauidis partes agerent, noluerunt obedire, vt habetur 1. Reg. Scribitur etiam in lib. Ioſue quod cum ipſi Ioſue præſtaret populus obedientiam, dixerunt, ſicut obediuimus Moyſi, ita obediemus tibi, tantum ſit Dominus Deus tuus tecum, quaſi dicant, quamdiu non mandabis aliquid contra Deũ. *1. Re, 22.* *Ioſue. 1.*

Debemus prælatis & ſuperioribus noſtris obedire, non ſolum bonis atq; modeſtis, ſed etiam diſcolis, vt Petrus inquit, cũ & ipſe Chriſtus rex regum & Dominus dominantium, & ſacra virgo, & Ioſeph ſponſus, non fuerint dedignati imperatori Ethni C co & pagano obedire, vt ſcribitur Luc. 2. cum dicitur, Exijt edictum à Cæſare Auguſto. Quod ſi aſperũ & difficile tibi videtur obtemperare prælato vel ſuperiori, Deũ ipſum dilige, & fiet vtiq; vt diuinus amor, hæc tibi omnia dulcia ac ſuauia reddat. Vt enim ſi in cardinẽ portæ quæ aperiendo & claudendo ſtrepitum excitat, oleum effuderis, fit poſtmodum vt talem ſtrepitũ non ſentias, ita ſi diuini amoris oleo cor tuum inunxeris, fiet quidẽ vt quadã ſpiritus alacritate & animæ dulcedine ac conſolatione, vel ardua etiam quæq; iuſſa compleas atq; præſtes. *1. Pet. 2.* *Luc. 2.* *Simile.*

Obediamus ſimpliciter & magno ſtudio ſuperioribus noſtris, D neq; inueſtigemus quibus cauſis moueantur. Mirabile vero etiã huius rei exemplum habemus in Iſaac, qui cum vt Ioſephus ait, iam 25. annos natus eſſet, quandoquidem ligna humeris ferebat in ſacrificium, poterat quidem reſiſtere patri, quo ſenio confecto fortior erat, nihilominus tamen etiam in re tam ardua noluit reſiſtere voluntati patris. Cæterum cum inſeritur virgultum minus fructiferum cum optima arbore, fructuoſum reddi conſueuit, ita & nos voluntatem noſtrã minus frugiferã inſerentes voluntati ſuperiorum noſtrorum, maximum fructum reportabimus. Apleriſq; quidem hiſtoriographis, vt ſcribit Iuſtinus, cõmendatur obedientia eorũ ſiculorũ, qui cũ aliquando à rege ipſo è vita decedente, & filijs paruulis, & vniuerſo regno *Ioſe. li. 1. Anti. c. 12* *Gene. 22.* *Exemplũ* *Simile.* *Iuſti. l. 4.* *Exemplũ*

præfici viderent fideliſsimum quendam ſeruum, nomine Mithy E
Mithilus lum, prompto quidem animo huic obedierunt quamuis ſeru'
Berna. in à rege præficeretur. Explicans autem Berna. verba illa Luc. &
Miſſus eſt erat ſubdit' illis, ait: ò res mirabilis, quod Deus ſit ſubditus mu
hom. 1. lieri, & mulier imperet Deo! propterea diſce homo obedire: diſ
Luc. 2. ce terra ſubijci & ſubdi; diſce puluis obtẽperare: erubeſce ſuper
bire cinis. Deus ſe humiliat, & tu te exaltas? Deus ſe hominibus
ſubdit, & tu dominari geſties hominibus? tuo te præponis au-
thori? Vtinam cum aliquid horum intenderem, Chriſtus ipſe
Matt. 16 reſponderet illud quod Petro reſpondit, vade retro Sathana, F
non ſapis ea quæ Dei ſunt. Quoties enim hominibus præeſſe deſi
dero, toties quaſi Deo meo præire contẽdo, & tũc vere non ſa-
pio ea quæ Dei ſunt. Si negligis homo imitari homines obedien
do, imitare ſaltem Deum ipſum; & ſi non potes in maioribus, ſo
lum in humilibus. Deus enim iniuriam quæ fit ſuperioribus, tã-
quam propriã accipit, in contradicẽdo & nõ obediẽdo iuſtis mã
1. Reg. 8. datis, iuxta illud quod dixit Deus Samueli, vt conſtat 1. Reg. nõ
enim te abiecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos: iuxta om-
nia opera ſua quæ fecerunt à die qua eduxi eos dẽ Aegypto
vſq; ad diem hanc, ſicut dereliquerunt me, & ſeruierunt dijs alie G
nis, ſic faciunt etiam tibi.

Humilitas commendatur.

Magna eſt arrogã tia noſtra EGo veniam, & curabo eum. Si optime aduertis, duo in hoc
Euangelio occurrunt humiles; vna humilitas eſt Chriſti
qui ſe offert iturum domum Centurionis, & curaturum ſer-
uum: alia eſt Centurionis qui ait, Domine non ſum dignus, vt
intres ſub tectum meum. Ab vtroq; noſtra arrogantia condem
natur, quibus nec ſufficit videre humilitatem gentilis Centu- H
rionis, nec Chriſti, vt poſsimus eos imitari, nec volumus con-
Mala. 3. tẽplari ſanctorum viam, qua in cælum tetenderũt. Duæ prophe
Iſa. 40. tiæ de Baptiſta dicebantur, altera erat Mala. nempe ego mitto
Exemplũ angelum meum ante faciem tuam: altera vero erat Iſa. nem-
pe ego vox clamantis in deſerto. Cum autem phariſæi interro-
garent Ioannem quiſnam eſſet, vt reſponſum darent his a qui-
bus miſsi fuerant, noluit, cum poſſet dicere, ego ſum ille angelus
Ioan. 1. de quo dixit Malachias, ita reſpõdere: ſed potius dixit, ego vox
Matt. 8. clamantis in deſerto. Tale quiddam præſtabat ſæpe Chriſtus, nã
Matt. 2. cum eſſet filius Dei, ſe tamen paſsim filium hominis appella-
bat. Non ita multi ſe gerunt hoc tempore, quin potius cum
appel-

A appellatione aliqua & titulo vtendū eſt, illico ad illuſtriores titulos confugiunt, & fere ad vanitatem omnia dirigunt. Quare miſſam facito arrogantiam homo atq; intellige viam cæli eſſe humilitatem, & hanc viam docuit Chriſtus Centurionem: quin & ſecunda via eſt humilitas, & tertia via eundi ad cælum eſt humilitas, & ſi millies quæſieris, millies ſimili modo reſpondebo, vt intelligas quanta ſit hæc virtus. *Luc. 12.* *Ioan. 17.*

Apoſto. quidem vocat Chriſtum Petram, vt conſtat ex Epiſ. ad Corint. quæ Petra talem habet proprietatem, vt ſi cum violentia eam percutias, ſtatim egreditur ignis comburens: ſi vero eam blande percutias, emanat aqua frigida, tanquam ex Petra deſerti: hoc eſt ſi ad Chriſtum accedas cum arrogantia & tumore beneficia petiturus, nihil hauries niſi diuinam indignationem, ſed ſi cum humilitate acceſſeris, ſicut fecit Centurio, inde dulciſsimam hauries conſolationem. Hoc quidem mirifice adumbratum eſt 4. lib. Reg. Vbi habetur quod dux quidam regis Ochoziæ multis militibus conſtipatus & armis inſtructus, venit ad Eliam, & dixit ei cum arrogantia, homo Dei, rex præcepit vt deſcendas: quem cum Elias videret cum tanta arrogātia, reſpondit, ſi homo Dei ſum, deſcendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos, & ita factum eſt. Deinde venit alter non minus arrogans, conſtipatus etiam quinquaginta militibus, & ait: homo Dei, hæc dicit rex, feſtina, deſcende, cui idē ſucceſsit. Poſtea acceſsit tertius, ſed cum humilitate, nam cū veniſſet, curuauit genua cōtra Eliam, & precatus eſt eum, & ait: homo Dei noli deſpicere animam meam, & animas ſeruorum tuorum qui mecum ſunt, ecce deſcendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes, & quinquagenarios qui cū eis erāt: ſed nūc obſecro vt miſerearis animę meę. Cuius humilitatē cū videret propheta, monitus etiam diuino oraculo, fecit quod dux petebat, & deſcendit de monte, vt cum rege colloqueretur. Hinc ergo iam aperte intelligas quantum interſit negotia ſua cum humilitate aut cum arrogantia tractare: Sic enim Centurio factus eſt voti compos, quod cum humilitate ad Chriſtum accederet. *1. Cor. 10.* *Exod. 17.* *4. Reg. 1.* *Arrogantes nō poſſunt cum Deo negotia ſua tractare.* *Humiles à deo impetrant quę petunt.*

Inſuper obſeruandum eſt quod non ſolum acceſsit Centurio cū humilitate ad Chriſtū ſed etiā voluit modū ſeruare quē Deus præſcripſit Moyſi in eductione aquæ de Petra, cum ait, tolle virgam & loquere ad Petram coram filijs Iſrael, & illa dabit aquas. Sic igitur nos debemus gerere beneficia diuina petituri, vt ſcilicet deuote loquamur cum Petra hoc eſt Chriſto, & accipiamus virgam in manu, id eſt interceſsiones ſanctorum; *Exod. 17.* *Oratio ſit humilis & deuota*

ſunt enim ſancti cōparati virgæ, quia ſicut virga cum tenera eſt, E
facile flectitur, ſic ſancti blande nobiſcum & benigne agunt, &
præcibus noſtris inclinantur. Sic eos viſus eſt notaſſe & deſcri-
Hiere. 10 pſiſſe Hiere. cum ait, Iſrael virga hæreditatis eius: ſicut igitur
totum Iſrael virgam appellauit Hiere. Sic vniuerſam ſancto-
rum congregationem virgam poſſumus appellare, & vniuerſum
cætum angelicorum ſpirituum. Prodeſt igitur plurimum apud
Interceſsio Deum ſanctorum interceſsio. Et hoc viſus eſt ſignificaſſe Cen-
Sanctorum turio in hodierno Euangelio cum non ſolum locutus eſt humi
neceſſaria liter ad petram id eſt Chriſtum, verum etiam virga interceſſo- F
rum vti voluit, qui pro ipſo apud Chriſtum intercederent.

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO PRIMA:

AVdiſtis quia dictum eſt antiquis, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Matth. 5. & 6. Miror vnde hęc tam pernicioſa doctrina in mundum inuecta fuerit. In literis enim ſacris nuſquam hoc Phariſæorum G
dogma, nec hæc verba reperiūtur, ſed longe diuerſa:
Leui. 19. Nā Dominus ait, non quæres vltionem, nec memor eris iniurię
Exod. 23. ciuium tuorum. Alibi etiam dicit, ſi videris aſinum odientis te,
iacere ſub onere, nō præteribis, ſed ſubleuabis cū eo; quomodo
ergo inimicum odiſſe præcipit? vnde hæc tanta diuinæ legis per-
uerſio? Non dubium quin ex voluntatis humanæ deprauatio-
Simile. ne. Vnde enim tot hæreſum prodigioſa monſtra noſtro ſeculo
promanarunt? Certe ſicut frequenter accidit, vt noxius humor
Hæreſes qui ſtomachum vexat, facile caput propter coniunctiſsimā ho-
quomodo rū mēbrorū vicinitatem atq; reſpōſum, inuadat; ita cū intellect' H
introduci & volūtas arctiſsimo naturalis amicitię vinculo copulēt, in pro
ſoleant. cliui eſt vt cū volūtas ardētiſsima alicui' rei cupiditate flagrat,
intellectū nō modo ad cōſētiēdū, ſed ad ꝓbādū ꝙ cupit, inducat.
Leui. 19. In leuitico quidē ſcriptum eſt, diliges proximum tuum, ſed in
toto corpore legis non eſt ſcriptum, odio habebis inimicum
tuum. Erat ergo gloſſa ſcribarum, qui totā legem expoſuerunt
in quorum traditionibus dictum eſt odio habebis inimicum
Hu. Car. tuum. Quod ideo viſum eſt eis, ait Hug. Card. addendum,
in Matt. quia Dominus præcepit inimicos perſequi. Præcepit enim filijs
Deut. 25. Iſrael de ſub cælo, vt habetur in Deu. Et Saul habita victoria de
1. *Reg.* 15. Amalechitis, quia reſeruauit regem ad vitam, & quædā decora
de pręda,

A de præda, punitus eſt à domino, translatumque regnum eſt ab eo.
Videntes igitur dominum offenſum, quia parcebatur inimicis,
putabant odio habendos inimicos: Cumq; in lege præceptum
eſſet, diliges proximum tuum, in traditionibus ſuis addiderunt,
odio habebis inimicum.

Odio habebis inimicum tuum. Non odiendo naturam, ſed culpam, *Dio. Car.*
non perſonam ſed vitium, quod vtiq; odium ex charitate proce *in Matt.*
dit, & ad perfectionem pertinet, de quo in Pſalm. cantatur, perfe *Pſal. 138.*
cto odio oderam illos. Item iniquos odio habui. Non dixit ait *Pſal. 118.*
B Chryſ. non oderitis, ſed diligite inquit: nec ait, nolite nocere, ſed *Chryſo. in*
benefacite. Quod ſi quis diligenter examinet, horum quoq; ipſo- *Matt. ho.*
rum aliud & multo his maius additamentum videbit. Nec enim *18. tom. 2.*
vtcũque inimicos amari docuit, ſed pro inimicis etiam ſupplica- *Au. li. ep.*
re. Vide iam quantis ad perfectionem gradibus aſcenderit, & *epiſ. 54.*
quemadmodum nos ad ipſum virtutis cacumen eduxerit. Vnde *tom. 2.*
Auguſt. ait, Quod ſi iniquis ac ſceleratis Deus parcendo, eiſque
vitam, ſalutemq; largiendo, etiam pleriſq; eorum quos nouit nõ
acturos pœnitentiam, quanto magis nos in eos qui correctionẽ
promittunt, & vtrum faciant quod promittunt incerti ſumus, mi
C ſericordes eſſe debemus? ſi me perſecuti ſunt, & vos perſequẽtur
ait dominus: ſed quanta ſunt in comparatione paſſionum eius, *Aug. lib.*
ait Auguſt. quæ patimur? Ille enim opprobria, irriſiones, & con *de conflic.*
tumelias, alapas, ſputa, flagella, ſpineam coronam, crucemq; ſu- *vitio. &*
ſtinuit, & nos miſeri ad noſtram confuſionem, vnico ſermone fa *vir. ca. 8.*
tigamur, vnico verbo deijcimur. *to. 9.*

Audiſtis. Venit filius Dei inſtaurare omnia in Chriſto vt ait Pau. *Ephe. 1.*
venit ad perfectionem docendam rerum, quæ erant in turbatio- *Apoc. 21.*
ne. Apoc. 21. ecce noua facio omnia, ego creo cælos nouos. Anti *Inuẽtores*
D qui quidem hanc malam interpretationem legis inuenerant, ſed *malorum*
Chriſtus eam delet. O quantum nocent inuentores malorum, cũ *quantũ in*
tam multi propter eos damnentur! Iubebat Deus in lege, quod *cõmo lent.*
qui aperuerat ciſternam, & inde ſequebãtur damna mulcta- *Exo. 21.*
retur.

Audiſtis. Erant falſæ gloſſæ pſeudoprophetarum, qui explica-
bant legem pro ſuo palato & guſtu vitioſorum, vt abſq; ſcrupu
lo peccarent. Hoc faciunt viri impij, tanquam ſubijcientes pul
uillum capiti eorum vt dormiant, quibus comminatur Deus per
Ezech. 13. qui faciunt vt decipiant, ait propheta, & animas illa- *Eze. 13.*
queant, quæ eſt conditio adulatorum. Porro tria illa bona quæ *Vindicta*
ſunt, vita, honos, & diuitiæ, in diſcrimen vocantur, cum quis vin *quã ſit pe-*
dictam quærit de inimico, *riculoſa.*

Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Similis vox ſermos E Abſalon ad teterrimum facinus patrandum, nempe fratris natu maximi parricidiũ, inflãmauit, qui dixit: obſeruate cum temulẽ tus fuerit Amnon, percutite eũ, nolite timere, ego ſum qui præcipio vobis. Cur nos ergo ad ſanctiſsimum & pulcherrimum factum, hæc Chriſti vox, ego autem dico vobis, ego inquã qui vos ex limo terræ condidi &c. Nõ incitabit? Hoc præceptum de diligendo inimicos, ait Cypri. ſibi videntur implere impij, diligendo mundũ qui grauis ipſorũ eſt hoſtis, & adhuc amando dæmones, nempe eorum voluntatem implendo, cum tamẽ ab ipſis dæ F monibus ſummo odio habeantur.

Simile. *2. Re. 13.* *Cyp. ep. 9 De mortalitate.*

Diligite inimicos veſtros. Nõ eſt qui tibi tantum conducat, quantum inimicus tuus, vnde Plut. lib. edidit de vtilitate inimicorum. Ignis comburit, ſed tamen calefacit etiam: aqua ſubmergit homines, ſed tamen etiam ſitim ſedat. Si inimicus ad aliqua non eſt vtilis, tamen confert ad alia, nam te cautum reddit.

Plu. *Simile.* *Inimici quantũ cõducant.*

Ego autem dico vobis, diligite &c. Ego qui probe noui vires tuas, neq; enim eſt quod dicas tibi eſſe impoſsibile. Pſal. ipſe cognouit figmentũ noſtrum. Si igitur vis iudicẽ in iudicio habere propitiũ, fac quæ tibi imperat. Verus quidẽ inimicus noſter eſt mũdus, dę- G mon, & caro, qui volunt nos à Deo abſtrahere, cum his igitur nõ debemus pacem habere. Itẽ de alijs inimicis nõ amemus eorũ vitia, ſed ſalutem Plurimum quidẽ amat Deus diligentes inimicos ſuos, ſiquidẽ ait, ſi ſteterint coram me Moyſes & Samuel, &c. iſti enim ſingulares fuerunt in iniurijs condonandis. Figura quod inimici multa nobis adferant commoda, fuit illud, quod ſcilicet quanto magis Aegyptij perſequebantur populum Iſrael, tanto plus multiplicabatur. Noli vindictam ſumere, quia Dei officium vſurpas, Rom. 12. mihi vindictam, & ego retribuam. Merentur quidem propter ſcelera noſtra, in ſempiternas inferni pœnas tru- H di, Deus tamẽ vult eas commutare vt diligamus inimicos Si igitur ipſe nobis tam ſæpę parcit, cur nos non ignoſcemus?

Pſal. 102. *Quales ſint inimici noſtri.* *Hie. 15.* *1. Reg. 12* *Exod. 1.* *Rom. 12.*

Ego autem dico vobis &c. Vſq; adeo malitia humana dominabatur, vt hãc glo. inuexiſſet, nẽpe odio eſſe habẽdos inimicos, & traditionem hanc obſeruarent, quæ deſtruit vniuerſum fundamentũ legis Chriſtianæ.

Ego autem dico. O præceptũ omni amore & ſuauitate repletũ! Magis vtiq; nos ſibi deuincit, quam ſi mille vteretur comminationibus. Facito igitur quod tibi Deus præcipit, ſiquidem ipſe omnia leniet, & ſuauiſsime diſponet. Arduum ſane hominum iudicio erat quod Moyſes ſerpentem cauda apprehenderet, attamen

Amemus inimicos, nam Deus conatus noſtros preuenit.

A men cum videret ſibi à Deo præcipi, id præſtitit, & feliciter ſucceſsit.

Ego autem dico vobis. Multi adhuc nolunt hanc doctrinam audire, ſed potius amicis amici, & inimicis inimici ſunt, cum tamen Deus & iuſtis & iniuſtis pluat, & lucem mittat. Cum amamus inimicos videmur dare quod Deo debemus. Siquidē vt Pau. ait, cū inimici eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt. Si difficile tibi videtur diligere inimicos, hinc quidem colligere poteris quantū Deo debeas, qui te amauit inimicum ſuum, ipſum blaſphemas B quotidie & tamen te ſuſtentat, & tibi victū miniſtrat. Amare inimicum conforme quidem eſt legi naturali, quoniam ſicut tu cū es in aliqua neceſsitate velles tibi ſubueniri ab inimico, cum aliū non haberes, ſic vtiq; facere debes erga ipſum.

Leges mūdi quā ſint pernicioſæ. Rom. 5.

Amare inimicum cōforme eſt legi naturali.

Ego autem dico. Cum aliquis infimæ conditionis nos aliquid rogat, facile ipſum euadimus ſi videmus id eſſe nobis difficile: quod ſi dux roget, adhuc euadimus, licet cum aliqua difficultate: at vero ſi rex roget, iam eius preces ſunt iuſſa. Cum igitur Chriſtus dicat quod diligas inimicum, præceptum vtique eſt, & te felicē exiſtimare debes cui Chriſtus ita præcipiat, ſicut is cui C rex aliquid præcipit ſe felicem iudicat, & præſertim ſi dicat, hoc facito propter me.

Simile.

Quamuis diligere inimicos ſit conforme legi naturali, nihilominus tamen videtur inſigne quoddam populi Chriſtiani. Cum Romani tenderent ad vaſtandam ſyriam, miſerunt ſyri ex quadam ciuitate quam obſeſſam habebant, quendam legatum cum his quatuor literis S. P. Q. R. id eſt ſyrijs populis quis reſiſtet? Et reſpondit populus Romanus eiſdem literis, Senatus, populuſque Romanus. Cum autem ſyrij tam præclara vidiſſent Romanorum ingenia, ſeipſis dediderunt: vn D dè Romani poſtea huiuſmodi inſigni vtebantur: ſic igitur Chriſtus nobis huiuſmodi inſigne tradidit, videlicet, diligite inimicos veſtros.

Inſigne populi Chriſtiani eſt dilectio inimicorum.

Inſigne Romanorum.

Diligite inimicos veſtros. Volens oſtendere quam amicus eſſet Moyſi & Samuelis, quod iniurias præ cæteris condonaſſent, dixit, ſi ſteterint Moyſes & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum iſtum. Quaſi dicat, hoc non faciam, quamuis Moyſes & Samuel me rogent, vt intelligas quam amici eſſent Dei, ſicut vulgo ſolemus dicere, etſi pater meus me rogaret. Græci quidem habebant altare & aram gratiarum, quo ibant omnes ad condonandas iniurias, accidit autem quod cum eſſet bellū grauiſsimū illud quidē & atrociſsimū inter

Hier. 15.

Iniurias condonare antiquiſsimum eſt.

Athe-

Athenienſes & Lacedæmonios, venerunt Lacedæmonij Athenas, vt eas diriperent, vbi erat prædicta ara, prius tamen cũ Apolline conſultarunt, qui reſpondit, communem gratiarum aram ne ſubuertatis: dicit Fulgentius, quod cum hæc cõſiderarent Lacedæmonij, non ſolum non euerterunt aram, quin potius in prędicta ara mutuas ſibi Lacedæmonij & Athenienſes, iniurias condonarunt. Quanto igitur iuſtius eſt vt qui legem euangelicam profitemur iniurias condonemus, cum videamus quod falſi dij tantam haberent reuerentiam aræ illi & altari gratiarum? Glorioſius planè fuit, vt ait Auguſt. quod Dauid Sauli condonaret, quam quod Goliath interficeret, & tot præputia Philiſtæorũ auferret. Vnde D. Paul. maxime de hoc gloriabatur, cum diceret, Maledicimur, & benedicimus. Quod non condonaſſet Ioab Abſalon, & Abner, & Amaſæ, non valuit ipſi fama, nec tẽplum Dei, nec complexus altaris, quo minus ipſi vita eriperetur.

D. Fulg. E

D. Augu. 1. Re. 17. 1. Re. 18. 3. Reg. 2. F

Pal. in Matt.

Vt ſitis filij patris veſtri qui in cælis eſt. O mortales, quorum pectora honoris ambitio, & diuitiarum vexat cupiditas, accurrite. En via ſummi honoris comparandi: en immenſarum diuitiarum parandarum ratio plana profertur, ſi inimicos diligitis, filij eſtis Dei. Summus eſt honor, ſummæ diuitiæ, cur veſter non inardeſcit animus ad hæc tam excelſa quærenda? Cur ad honorem, qui vos pauperes facit, aſpiratis, ad eum vero cui ſunt regni cæleſtis iura connexa, languetis? in quo enim alio cognoſcetur ait Chryſ. quia filij Dei ſumus, niſi fuerimus ſimiles Dei? Filij enim carnales frequenter ſimilantur carnalibus parentibus, in facie, aut loquela, aut in riſu, aut in aliquo corporis ſigno: filij autem ſpirituales in ſanctitate. Sed illi quidem etſi ſimiles fuerint, laudẽ nõ merentur, ſi diſsimiles, nullam vituperationem, quia non eſt in poteſtate hominis qualem accipiat corporis qualitatem. Filij autẽ Dei ſi fuerint ſimiles, laudãdi ſunt, ſi vero diſsimiles nimis vituperandi, quia in poteſtate vniuſcuiuſque eſt menſura faciendæ iuſtitiæ.

G

Chryſ. in non a bſo. hom. 13. Simile.

H

Vt ſitis filij patris veſtri. Quanto magis aliquis in benignitatem & clementiam propenſus eſt, tanto ſimilior fit Deo. Vnde cum Deus conſtituiſſet Moyſen Deum Pharonis, hinc erat quod quoties peccabat Pharao, & veniam poſtulabat, toties & Moyſes indulgebat, intelligens hanc eſſe Dei conditionem, & cum ipſe eſſet Deus Pharaonis, hoc ipſum præſtare debebat. Hinc colligas quod homo qui parcere non vult, nec Deus eſt, iuxta illud ego dixi dij eſtis, nec communicationem habet cum Deo, ſed cum dæmonibus: nec vero ſe putet ſecurum quod ſtatim à Deo non puniatur,

Exo. 7.

Qui parcere nõ vult eſt alienus ad co.

A niatur,ſiquidem nec Ioab ſtatim à Dauide punitus eſt quod inter
feciſſet Abner,ſed tunc Dauid ſimulauit, nihilominus tamen in
teſtamento expreſsit,vt à Salomone interficeretur, & ita factũ *3.Reg. 2.*
eſt.Inter alias quidem cauſas propter quas Chriſtus tam ſæpe di
citur filius Dauid in eius genealogia antequam Abraham, illa *Matt. 1.*
vna eſt quod Dauid tam ſæpe pepercerit inimico ſuo Sauli etſi *1.Re.24.*
magna interficiendi ipſum ſibi offerretur occaſio,nihilominus ta *1.R.26.*
men propter Deum interficere ommiſit.

Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis. Fi-
B lios & parentes amat latro,ait Aug.amat leo,amat draco,amãt *Augu. de*
vrſi,amant lupi.Si enim amantes non diligimus filios vel paren- *tẽ.ſer.59.*
tes,peiores erimus latronibus,& ſupradictis beſtijs. Si vero amã *tom.10.*
tibus vicem reddimus,adhuc nil ab ipſis beſtijs diſtare etiam vi-
demur. Quæ non tormenta patiemur,ait Chryſ.qui cum iubea- *Chryſo.in*
mur iuſtitia anteire phariſæos,gentilibus etiam inferiores iacea *Math.*
mus?Quemadmodum ergo,reſponde quæſo, videbimus regnũ *hom.18.*
futurum?Quemadmodum ſacrum illud merebimur adire veſti-
bulum,qui nec publicanis quidẽ ipſis inuenimur meliores? Quod *Exemplũ*
ex ſubiecto exemplo aperte conſtare poterit: cum enim aliquan *I re:ſuper*
C do inter pugnandum milites Cęſaris Brutũ hoſtem acie iam in- *euã.Mat.*
clinata requirerent ſummo ſtudio,erat enim contrarius Cæſari, *cap.5.*
dux mediæ partis exercitus lucillus quidem amicus bruti, quo
hoſtes ab inſequendo brutum auerteret, ſtatuit periculo ſuo
quam primum ſe illis obijcere,dicens ſe eſſe brutum. Credidere
illi,& tanta præda læti,deduxere illum ad Antonium qui Cæſa-
ris partes faciebat,præmittentes è ſuis quoſdam qui hæc Anto-
nio nuntiarent.His lætatus Antonius, obuiam fit adducentibus *Magna*
brutum fictum.Lucilius igitur adductus ante Antonium,per ni- *duorũ ami*
mium fidens ait: Marcum Brutum nemo ô Antoni cepit,ſed ne- *citia.*
D mo capiet,ne fortuna tantæ virtutis victrix ſit:ego milites de-
cipiens ad te veni,ob hoc nihil pati abnuens. Tunc Antonius
ad eos qui eum adduxerunt verſus ait:credo quod hũc errorẽ,
ô commilitones, grauiter fertis, eludi vos exiſtimantes,ſed ſci
tote vos meliorem venationem adeptos, dum enim hoſtem quæ *Facere ex*
ritis,amicum nobis adducitis.His amicis vtinam magis quã ho- *inimico*
ſtibus potiar.Tunc lucilium complexus, illum cuidam ex fami- *amicum*
liaribus commendauit. Vide igitur quomodo ſit vera doctrina *ſumma vi*
Chriſti,nonne ethnici & publicani hoc faciunt? *ctoria.*

Obſerua quod ſi videtur hic Chriſtus inſinuare peccatores dili
gere peccatores vel alios,non eſt hoc intelligendum ex charita- *Luk: Gr.*
te,quæ amor infuſus eſt & ſpiritualis:nam qui tali charitate dili-

git

git amicum,merebitur vitam æternam.Peccator autem in mor E
Peccatum lethale quāta impediat bona. tali exiſtens peccato,non poteſt mereri vitam æternam:tū quia diligunt ſe iſti amore carnali. Signum autem quod quis non diligit amicum ex charitate,eſt quia inimicum non diligit. Nam qui aliquem hominem odit,nullum veraciter diligit, ſed qui in charitate eſt,omnes vere diligit tam amicos quam inimicos. Si vlterius non progredimur in amore,ſed tantum amamus vt Eth-
Christiani in amore excellere debēt Ethnicos. nici,poſt tanta ad pietatem & virtutē adiumenta,quorſum Dei filius incarnatus & paſſus? Quorſum ſpiritus Sanctus in corda hominum è cælo demiſſus? quorſum nouæ legis ſacramenta,cæleſtiaque præſidia ad roborandas animæ noſtræ vires? an non æquū erit vt arbor iuxta perennes gratiarum aquas in eccleſiæ paradi- F
Simile! ſo conſita,totq; diuinis beneficijs irrigata, vberiores proferat
2.Reg. 1. fructus,quamquę in montibus Gelboe nata eſt, ſupra quos nec ros nec piuuia ex cælo deſcendit? Si igitur Ethnici homines & publicani,ſolo humanitatis iure deuincti,amantes redamant,an non æquum eſt vt Chriſtianus homo tot cæleſtibus præſidijs ornatus,aliquanto longius in officio progrediatur? Quorſum enim tot addimicandum aduerſus rebelles animi motus,arma tibi cælitus data ſunt ſi illorum te furori & importunitati ita ſubijcis, G
Multos nobis De' dat fauores ne ſuccūbamus. ac ſi prorſus inermis eſſes? Quorſum iſtam tuam animæ vineam, tanto dominus labore fodiendam, & quidem paſtinandam, & perennibus aquis irrigandam curauit, ſi non vuas, ſed labruſcas potius,hoc eſt acerbos fructus more gentilium proferat? indignum profecto eſt,vt glorioſū Chriſtiani nomen vſurpet,qui Ethnicorum opera conſectatur,& fruſtra hæc diuina ſubſidia percepit,qui nihilo melior cæteris hominibus euadit.

Et ſi ſalutaueritis fratres veſtros tantum,quid amplius facitis? Ridicu-
Chryſo.in Mat. ho. 18.to.2. lam illā conſuetudinem omnino pellamus,ait Chryſ.quam rationis inopes patiuntur,expectātes vt prius ſalutentur ab obuijs. H Cuius rei gratia,illū ſalutatione non præuenis? quia hoc inquis, expectat:propterea ergo adhoc præcipuè oportet accurrere, vt
Præueniamus inuicē ſalutandum. tu accipias coronam. Si enim te ille ſalutet prior,nihil tibi proficiet,etiamſi tunc eum ſalutaueris. Si vero tu prius ad ſalutandum properes,lucrum de illius tumore cepiſti,& largiſsimū quēdam fructum de illius ſuperbia meſſuiſti; extremæ omnino dementiæ eſt,vt qui nudis verbis tantū capere fructum poſſumus, eum ſponte noſtra perdamus,& ſuper quo culpamus alterum,in idipſum nos incidamus. Si enim culpas quod prius ab altero ſalutationis expectetur officium, cur obſecro quod reprehendis imitaris? Quodq; ipſe malū eſſe conquereris,cur id quaſi bonum

imitari

A imitari ſtudes? Vnde quidam doctor ait, ſunt cōplures qui nō de *Arboreus*
ferunt alijs ſalutem, nec ſalutant, niſi prius ſalu tentur, exiſtiman *in Matt.*
tes ſuā maieſtatem, grauitatem & dignitatem imminui, ſi alios
honore præuenerint. His quidem reclamat Ariſt. dicens, honorē *Ariſ. 1.*
potius eſſe in honorante, quam in honorato: imo ſi prius ad ſalu *Ethi.*
tandum properes, lucrum de alterius tumore reportabis.

Eſtote perfecti ſicut & pater veſter. Ecce ad quod culmē prouehit *Glo. inter*
ſuos, cum ait, eſtote ergo perfecti, ſecundū modū hominū, vt quę *in Matt.*
ratis prodeſſe inimicis; *Sicut & pater* imitatione inquā, non æqua
B litate: Tota autem Trinitas hic intelligitur per patrē. Super quæ
verba ait grauis quidā doctor. Quis dubitat aliter feras cū feris,
aliter homines cū hominibus certare debere? Ferę nāq; rationis *Arma ho*
expertes, non ratione, ſed viribus, ſed cornibus, ſed vnguibus & *minis bo-*
veneno pugnant: homines vero ratione præditos non ferali im- *na verba*
manitate ſed ratione, conſilio, & recte factis pugnare decet, qui *& opera.*
bus artibus ſic inimicorū impetū reprimunt, vt in mutuam eos
beneuolentiam trahāt. Ad hoc autē pulcherrimū victoriæ genus
Apoſ. inuitat cum ait: ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illū, ſi ſitit, *Rom. 12.*
potū da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres ſuper ca
C put eius: noli vinci à malo, ſed vince in bono malū. Idē cōſulit ſa
piens in Pro. Vnde ſumpſit Apoſ. Quodquidē feciſſe etiā memo- *Prou. 25.*
ratur Philippus ille Alexandri pater, quia cum intellexiſſet quē- *Exemplū*
dam è ciuibus ſuis de ſe male loqui, nec deeſſent tamen qui prin-
cipem ad ſuppliciū de maledico ſumendū, acriter incitarent, ille *Inimicos*
contra beneficijs cum inimico certare voluit: quod vbi factū eſt, *bonis ope-*
& maledicus regis laudes vbiq; prædicaret, rex ad amicos cōuer *ribus vin*
ſus, videtis inquit, in manu noſtra poſitum eſſe, vt alij de nobis *camus.*
bene vel male loquantur.

Attendite ne iuſtitiā veſtrā faciatis corā hominibus, vt videamini ab eis. *Orige. in*
D Aegyptij ex Pharaonis præcepto, fœminas tātum viuificabant, *Exo. ho. 2*
necabant vero maſculos, vt habetur in Exo. ita dæmones ipſi, ait *in cap. 1.*
Orig. inſidiantur ſi forte naſcatur nobis aliquis maſculus, hoc eſt *tom. 1.*
aliqua virt', quā poſſint opprimere & ſubmergere: faciendū ergo *Exod. 1.*
quod fecit mulier illa de tribu leui, quæ natū ſibi maſculū occul *Simile.*
tauit: ita enim debemus occultare bona quæ facimus, ne demer- *Exo. 2.*
gātur in profundū inanis gloriæ, & ideo nos admonet Chriſtus *Chryſo.*
dicens, attendite, &c. Sed quomodo iuſtitiā vult celari, ait Chry: *ſer. 9.*
cuius opera ſic vult elucere? cū ait, ſic luceat lux veſtra corā homi *Intentio-*
nibus, &c. Fratres præceptio cœleſtis vult iactantiā tollere, aufer *nē in Dēū*
re pompā, vanitatē demere, ſubmouere inanē gloriam: ſic inquā *dirigamus.*
iuſtitiā vult celare: iuſtitiam enim ne ſe humanis oculis oſtētet.

Quemad-

Quemadmodum ſi præſente Rege,& tota procerum regni ſui E
Simile. caterua,& etiam aſtante agricola ruſtico,miles ſtrenue in inimi
Soarez in cum irrueret,magnaq; agilitate huc atq; illuc diſcurreret, altaq;
Matt. voce proclamaret, non propter regẽ,non propter nobiles regni,ſed propter illum ruſticum talia agere, reuera non tantum is vllum à rege præmium non conſequeretur,ſed etiam irrideretur & ab omnibus nullius momenti homo reputatus,extra conſortium nobilium exterminaretur:ita qui aſtante Deo & tota cæleſti curia dum operatur quodcunq; bonum,ſiue ſe abſtineat à quocumque malo,id propter ruſticanum mundum facit, nullum à F
Deo conſequitur præmium,quin imo irridetur, & extra conſortium filiorum Dei exterminatur.

Intendit quidem Chriſtus in illis verbis,attendite ne iuſtitiam &c. Dirigere intentionem quam habere debemus in bonis operi
Luc.11. bus: idem etiam intendit cum ait per Luc. Si oculus tuus fuerit
Simile. ſimplex,totum corpus &c. Intelligens intentionem per oculum. Quid quæſo ſentiret vir prudens ſi videret cõiugem ſuam fuco vti,vt alijs placeret? Sic ergo quantum putas Deum iraſci,quod videat te bona opera facere vt placeas hominibus, & non ipſi?
2.Eſd:4. Non igitur ita nos geramus,ſed potius more ædificantium tem- G
plum,altera manu operemur, & altera contra inanem gloriam pugnemus. Ad quod ſignificandum Deus præcipiebat in Leuiti.
Leui.7. Vt ſibi offerrent de pinguedine animalis & adipe qui operit vita-
Pſal.102 lia. Quod Dauid viſus eſt ſeruare cum ait,benedic anima mea domino,& omnia quæ intra me ſunt,nomini ſancto eius: non ſolũ
Lud. Gr. exteriora offeramus,ſed etiam interiora,hoc eſt rectam intentionem,dirigentes omnia ad Deum. Iuſtum eſt, ait grauis quidam doctor,vt quando ille gratis nobis gratiam dedit, ita nos quoq;
Dan.5. illi gratis,hoc eſt ſine vllius emolumenti reſpectu ſeruiamus. O quam multi ſeſe in extremo illo examine deluſos inuenient ve- H
Gloſ.ord. reor enim ne multi ſint,quibus illud obijciatur, quod trementi
in Matt. Babylonis regi diuinitus nunciatum eſt: Appenſus es in ſtatera,&
Chryſo.in inuentus minus habens.
non abſo. *Noli tuba canere ante te:* Ante ſe vero tuba canit,ait glo. qui an
homil.13. te alios vult laudari,vt appareat maior illis. Tuba eſt,ait Chryſ.
to 2. omnis actus vel ſermo,per quem operis iactantia demonſtratur,
Dic.Car. puta qui quando videt aliquem præſentem facit eleemoſynam,
in Matt. extra autem non facit:hoc tuba eſt,quia per hoc eius iactantia
Treius in prædicatur. O vanitas,& miſeria infinita, ait grauis quidam do-
euang.lib. ctor,propter volatilem,vilem,fallacem,& momentaneã homi-
3.c.6. num laudem,diuino,æterno,& cæleſti honore priuari! Abraham

de nocte

A denocte conſurgens,nec vel vxori communicauit ſacramentum Dei, vel filio,donec ventum eſt ad cacumen montis, qui vocatur dominus videbit:ſic igitur ſufficit tibi quod Deus videat, ne quæras alios teſtes,neque mundanas laudes. *Gen.22.*

Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua. Per hyperbolem eſt ſermo, per quam manifeſtatur plurimũ oportere latere quaſi diceret ait Chry.ſi poſsibile eſt teipſum quoq; ignorare quod facis,ſit tibi hoc prorſus ſtudio, etſi fieri queat,nec manus quibus id peragitur, conſciæ ſint.Et alibi dicit idem doctor:hoc ſpi- *Chryſoſt. in Matt. homi. 19. tom.2.*
B ritualiter intelligendum eſt,alioqui enim quãtum ad corpus,quomodo poteſt fieri vt neſciat ſiniſtra quid faciat dextera? Cum ambæ manus in adiutorium ſibi inuicem ſint creatæ,vt altera alteri adminiſtret,nec cito inueniatur opus quod vna manus ſine altera poſsit implere.Neſciat ergo carnis voluntas, quod facit voluntas animæ.Sicut enim diabolus qui ſuggerit malum fieri,ipſe manifeſtat malum,vt pote ipſe ſuggerit adulterium: ipſe ſuggerit homicidium,ipſe publicat homicidium.Sic Deus qui dat bonum fieri,ipſe etiam publicat omne bonum in manifeſto, ideſt in ſeculo illo futuro,quia hic merces iuſtitiæ manifeſta non poteſt eſſe. *Chryſo.in non abſo. homi. 13. tom.2.* *Simile.*

C Vnde Chryſo,ait,putas quam vult neſcire alterum,qui te ipſum qui facis,vult aliqua tui parte neſcire?Opus dexteræ quod facit tacitus dator:quod facit garrulus dator,hypocriſis eſt ſiniſtræ.Siniſtra eſt quæ nobis animarum prælia ſemper indicit, ac ne virtutes in effectũ veniant,elaborat,ne ſit pietas, impietas agit:ne eleemoſyna vincat,cupiditas pugnat, furit auaritia, ne miſericordia conualeſcat.Fratres in hoc ſeculo fugiamus quæ à ſiniſtris ſunt,ſi in futurum à dextris deſideramus aſtare, & audire, venite benedicti patris mei. *Chryſolo. ſer.9.* *Tentationes vincamus.* *Matt.25.*

Neſciat ſiniſtra. Non potuit vllis verbis boni operis ſecretum
D magis commendari:ita porro ſecretum prudens quidam imperator olim in militaribus conſilijs ſeruari voluit, cum dixit ipſam ſe tunicam combuſturum,ſi conſiliorum ſuorum conſcia eſſet. Huc etiam ſpectat, quod olim Arceſilaus,vt ſcribit grauis quidam autor cum Appellem Chium ægrotantem egere cognouiſſet,remiſit hominem,& decem drachmas adferens,& aſsidens proxime, ac ne cubas quidem optimè inquit, ſimulq; mouens illius ceruical,clam pecuniam ſubiecit: quam ſimulatque repeririſſet anicula quæ inſeruiebat ægrotanti, & admirans quid eſſet, Appelli retuliſſet, ridens ille, Arceſilai inquit hoc furtum eſt, furtum vocans eleemoſynam furtim & ignorante ſiniſtra datam. Is equidem nil audierat de euangelio, gentilis enim erat, *Exemplũ Treius in euãg. lib. 3.c.6.* *Bona opera in abſcondito faciamus.*

& tamen expoſuit nobis quid ſit tubā canere. Simile quid leges E
in vita ſancti Nicolai. Ille ſanctus vir booz videns pauperem mu-
Ruth.2. lierem Ruth ſpicas à meſſoribus relictas colligentem, dixit meſ-
ſoribus: de veſtris manipulis proijcite de induſtria, & remanere
permittite, vt abſque rubore colligat, colligentem nemo corri
piat.

Quid deſideras? nonne eſſe aliquos operum ſpectatores tuo-
Chryſo.in Mat. ho. 19.to.2. rum? Ecce igitur habes non angelos, atq; Archangelos tantum,
ſed etiam Deum ipſum, ait Chryſoſ. Quod ſi habere etiam ho-
mines ſpectatores concupiſcis, ne hac quidē quam præcipuè cu- F
pis mercede priuaberis. Sed cum opportunum tamen tempus
Opera bona in occulto faciamus, nam Deus ea ſatis publicabit ſuo tempore. aduenerit: quando certè cum maximo hoc tibi cumulo præſta-
bitur quod requiris: nam modo quidem ſi te oſtentaueris, decem
vel viginti, aut centum tantummodo hominibus oſtentare te po
teris: ſi vero nunc latere curaueris, tunc ipſe te prædicabit Deus,
toto prorſus orbe præſente. Itaque ſi opera tua maximè ab homi
nibus videri cupis, nunc illa occulta diligenter, vt eadē tunc om-
nes ad maiorem tuum videant honorem, Deo ſcilicet ea facien-
te manifeſta, & ea referente, coramq; omnibus prædicante.

G

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

Leu.19. Eccl. 28. Prou. 25.

A*Vdiſtis quia dictum eſt antiquis.* Matt.5.&.6: Non ait legi-
ſtis, quia nil tale ſcriptū erat, imo cōtrarium, Leuit.19.
non oderis fratrem tuum, & non quæras vltionem. Et
Eccle.28. relinque proximo tuo nocenti te. Et Pro.25.
ſi eſurierit inimicus tuus ciba illum.

Inimicitiā radicitus extirpemus. *Diligite inimicos veſtros.* Ex animo quidem debet fieri huiuſmo- H
di dilectio vt omnis inimicitia radicitus extirpetur. Ouis paſcit
quidem herbam, ſed radices relinquit, adeo vt modicā pluuia vel
rore ſtatim pullulet herba, ſic aliqui parcunt quidem, ſed quauis
oblata occaſione, ſtatim vulnera inimicitiæ quæ perſanata eſſe vi
Rom. 12. debātur, recrudeſcunt. Vnde Apoſ. ait, dilectio ſine ſimulatione:
non enim ſufficit ſi dicas, ego nihil mali dico de ipſo, nihil
peto, parco, nihil mali ago, ſed omnia vere & ex animo dici
debent.

Diligite inimicos. Si inimicos amare debemus quanto plus ami
cos? Sunt tamen aliqui, qui amicis ſunt infideles à quibus bene
ficia multa acceperūt, quod ſane intolerabile eſt, venit Dei lex vt
etiam

A etiam ad condonandum inimicis nos aſtringeret: Vnde Dauid dicebat, quam maxime ſentiens huiuſmodi infidelitatem, ſi inimicus meus maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſem vtiq; Pſal. 54. poterat quidem dæmõ, & multo facilius inducere aliquos inimicos Iob, vt ipſi moleſtiam exhiberent, ſed vt magis ipſum torqueret, inducit amicos, imo & coniugem, quod intolerabilius videtur. Vnde Apoſto. enumerans mala eorum quos tradidit Deus in reprobum ſenſum, ait quod ſunt ſine affectione & abſq; fide, quod nec amicos ſuos diligebant, nec eis debitam fidem ſeruabant. *Pſal. 54.* *Iob. 2. 3. &c.* *Rom. 1.*

B *Diligite inimicos veſtros.* Inter alia quæ Abigail ante oculos Dauidis poſuit, ne de Nabal ſe vindicaret, illud ei dixit, non ſit iniquitas hæc in ſcrupulum: Quaſi diceret, caue ne aliquando dicas, vtinam talem vindictam nunquam ſumpſiſſem. Dixit præterea Nabal eſſe ſtultum ſecundũ nomẽ ſuum: quaſi diceret, remaneat ipſe cum ſua ſtultitia. Item dixit, faciet tibi dominus domino meo domum fidelem: quaſi dicat, ſemper tua domus & familia perſeuerabit, quod non vſu venire ſolet factioſis hominibus, & quærentibus ſe vindicare, nam fere ipſi cum ſuis diuitijs & familia pereunt pſal. non dimidiabunt dies ſuos. *1. Reg. 25* *Pulchra conſiderationes ad iniurias condonandas.* *Pſal. 54.*

C *Diligite, benefacite, orate.* Hæc omnia nos contrario modo præſtamus, ſiquidẽ odio habemus, malefacimus, maledicimus. Non igitur ita nos geramus, ſed diligamus, benefaciamus, oremus, ita enim inimicum placabimus, & ad amorẽ inducemus. Quæ enim eſt fera, quæ non beneficijs miteſcat? Videns Saul beneficia Dauidis erga ſe, quod vindictam quam poterat ſumere, non ſumpſerit, ait: iuſtior es tu quam ego 1. Reg. 24. Si te odit, ama tu illum, nam contraria contrarijs curantur. Si maledicit, tu benedicito: neq; hoc tãtum, ſed etiam debes bonis operibus eum deuincire, ſicut fecit Iacob cum Eſau Gen. 32. *Simile.* *1. Re. 24.* *Gen. 32.*

D *Vt ſitis filij.* Non ait, vt filij Dei appellemini, ſed vt ſitis, non fictitij, ait Aug. lib. 3. ciui. gentiles enim vt adularentur Aeneæ, & Herculi, vt eos in prælijs iuuarent, filios Deorum nominabant, quamuis tales non eſſe ſcirent. Non ita ergo dicit Chriſtus, ſed quod erimus filij Dei, ſcilicet per adoptionem vere, Ioã. 1. dedit eis poteſtatẽ filios Dei fieri: hoc in noſtra manu relinquit, debemus ergo talia preſtare opera vt quidem eius fauore tales ſimus. *Aug. li. 3. ciui. Dei.* *Ioan. 1.*

Inimicitiæ reprehenduntur, factiones, & vindicta.

A *Vdiſtis quia dictum eſt antiquis.* Etſi inſtitutum Chriſti ſit hoc loco corrigere eos qui nõ amãt inimicos ſuos, & eos qui ipſos perſequuntur, nihilominus tamẽ etiã eos qui quaſi hæreditario *Diſcordiæ quantum Deo diſplicent.*

quodã iure à ſuis maioribus acceptas diſcordias & diſſenſiones fouent, ac factiones, reprehendit, qui fundamentum aliud non habent, niſi quia iam inter maiores ſuos erant tales diſſenſiones neque cauſam norunt, ob quam contractæ ſunt, ſed tantum oculis clauſis has diſſenſiones ſuſtentant, & videntur quaſi dicere, quod ſicut pueri circuncisi, in fide parentum ſaluantur. Ad hos igitur etiam doctrinam ſuam dirigit Chriſtus, cum ait, Audiſtis quia dictum eſt antiquis, odio habebis inimicum tuum, ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Quaſi dicat, ſi obligati eſtis ad iniurias condonandas, vobis inflictas, de quibus tot habetis teſtes, & adhuc vlcera ipſa calent: quanto iuſtius erit, vt iniurias veſtris maioribus inuſtas condonetis, quæ fortaſſe abſque vllo fundamento contractæ ſunt? Non debetis huiuſmodi diſcordijs aurem præbere, ſed me tantum auſcultare, qui dico: diligite inimicos veſtros. E F

Similitu. *Diſcordiæ deteſtabiles:* *Simile!* *Odit De' antiquas diſſenſiones.*

Quando Chriſtus miſit diſcipulos ad prædicandum per vniuerſum terrarum orbem, & promiſit remiſsionem peccatorum, nõ dixit quod annos aliquot expectarent, donec in obliuione eſſe poſſent iniuriæ quibus ipſum affecerant, ſed tantum dixit, docete omnes gentes, & offerte illis pacem & amicitiam meam, etſi ſanguis meus adhuc vigeat, neq; Caluariæ montis lapides obliti ſint tantum ſcelus contra me patratum, non enim propterea deſinam ignoſcere, etiam ijs qui ſanguinem meum fuderunt, ſi veniam petant. Quare præcipio vobis diſcipuli chariſsimi, vt prouincias & regna peragretis, & pacem atq; amicitiam meam denuntietis, etiam in vicis, & domibus ſingulorum, peccatorum remiſsionem publicetis. Non ita ſecerunt multi hoc tempore quibus iniuria aliqua inflicta eſt, quin potius poſt longos annos dicunt adhuc recrudeſcere vulnus ipſum. Vix dum Naboth interierat lapidibus obrutus, & nondum vineæ poſſeſsionem acceperat Achab, hic vero ſtatim ita egit pœnitẽtiam vt diceret Deus Eliæ, nonne vidiſti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus eſt, non inducam malum in diebus eius. Vides igitur vix conglaciatum ſanguinem Naboth & coagulatum, cũ Deus iam pepercit Achab: te vero non pudet videre tot interceſſores vltro citroq; commeãtes & concurſantes, vt iniuriam remittas, & nolis vltra procraſtinare, cum tamen videas diuinam maieſtatem ita ad remittendum promptam? G H

Mat. 28. *Exemplũ* *Iniurias ad imitationẽ Chriſti condonemus.* *3. Reg. 21.* *Exemplũ* *Facile ſolet Deus veniã petentibus cõdonare.*

Sãctus ac pius Dauid interrogabat ſeruos ſuos, an de domo Saulis aliquis eſſet relict', cũ quo miſericordia dñi vteretur, vbi aduerte ꝙ miſericordiã quã in domũ Saulis volebat exercere Dauid,

2. Reg. 9.

vocauit

A vocauit miſericordiam domini: nam noſtra in hoc à diuina videtur diſtare, quod noſtra ad noſtros tantum ſe extendat & ad amicos, miſericordia vero domini, ad amicos & ad inimicos, qui ſolem ſuũ oriri facit ſuper bonos & malos. Noſter tamen amor ſemper fundatur in carne & ſanguine & prætenſionibus humanis, ac temporalibus commodis atque in rebus tam vilibus, rem tam pretioſam videlicet amorem noſtrum impendimus, cum tamen poſsimus eum inſumere in mercibus quæſtuoſioribus videlicet in dilectione inimicorũ, ſicut hodie præcipit Chriſtus. Erubeſcere ſanè debet Chriſtianus quod cum tanta difficultate pareat huic præcepto, videns præſertim quod à Deo ſanciatur, qui eius obſeruationem diuine cõpenſabit: tum etiam videns quod etiam Ethnici vt hominibus placerent, illud obſeruarent. Græcus ille Thraſybulus, qui Athenienſibus tyrannis occiſis, principatum in repub. obtinuit, vt omnis ſibi adimeretur occaſio animaduertendi in eos qui iniurij ſibi in eo facti fuerant, legem ſanxit, vt nullus de antecedentibus delictis accuſari poſſet, ſiue puniri, quam obliuionis legem Athenienſes appellarunt. Cũ Aelius Adrianus Imperator eſſet creatus, reſciuiſſetque ſibi à quodam C necem antea intentatam fuiſſe, eundem ſtatim euocari iuſsit, qui cum formidoloſus maximè & tremens acceſsiſſet, magno quodam ac perbenigno eum affatus animo ſubijcit: hodie quidem præclare tecum actum eſt, quod adhoc imperium euectus fuerim, aliter enim fortaſſe ſalus tua in periculo atque diſcrimine verſata fuiſſet, ſed nunc minus decere videtur, hanc dignitatis mutationem, quod de te ſupplicium ſumam. Dux quidam Aurelianenſis, cum inſignem quandam à nobili viro accepiſſet iniuriam, poſtmodumq; Gallorum rex creatus fuiſſet, & multi inſtarent, vt ſe vlciſceretur de inflicta iniuria, ſubiecit: non decet D Gallorum regem vindicare iniuriam inflictam duci Aurelianenſi. Quanto igitur diligentius hoc præſtare debet vir Chriſtianus, cum non ſolum hoc Deus mandet, ſed etiam accuratiſsime proſpiciat, quanta pro nomine ipſius patiatur, vt poſsit ipſa remunerari, iuxta illud Apo. ſcio opera tua & patientiam tuam quam habes & ſuſtinuiſti propter nomen meum, & non defeciſti: nec vero ſolum hæc proſpicit Deus vt compenſet laborem tuum, ſed etiam vt eum puniat qui tibi iniurius eſt, iuxta illud Iſai. noli timere opprobrium hominum & blaſphemiam eorum ne metueris: ſicut enim veſtimentum, ſic comedet eos vermis, & ſicut lanam, ſic deuorabit eos tinea. Cum igitur Deus tantam gerat curam vindicandi nos, non ſolum

Miſericordia ad amicos & inimicos porrigitur.

Matt. 5.

Amorẽ in rebus vilibus nõ locemus.

Exemplũ Traſybuli

Exemplũ Adr. imp.

Exemplũ ducis Aureli.

Apo. 2.

Iſa. 51.

 lum

lum ignoſcamus, ſed etiam ſi fieri poteſt, ignoremus quis no- E
bis fuerit iniurius, ne illum oderimus. Deus dixit Abrahæ quod ſemen ſuum eſſet paſſurum mala in terra non ſua, & non nominauit Aegyptum, ne Aegyptios odiſſet. Et Chriſtus in paſſione alapis cæſus, faciem cooperiri permiſit, vt doceret nos neſcire percuſſores, ſed tantum benefactores, & eis gratias agamus: Memor Dauid amoris ſui erga Saulem, quem præſertim oſtendit, cum noluit eum occidere quem facile poterat, & tamen noluit occidere propter Deum, ait: dilexi, quoniam exaudiet dominus vocem orationis meæ: Quaſi dicat vt F
Deum habeam propitium, & aliquando tali miſericordia erga me vtatur, dilexi inimicum meum, qui volebat mihi vitam eripere, quam tamen ego ſæpe ei eripere potui, & nolui. Sequamur etiam conſilium Senecæ qui ait, diſſenſio ab alijs reconciliatio à te incipiat. Non enim debes expectare vt alius prior tibi reconcilietur, & coronam præripiat atque præmium. Nec vero ſolum præcipit Deus vt inimicos diligamus, & ijs benefaciamus, ſed etiam vt pro ipſis oremus. Cum protomartyr egregius Stephanus primam martyrij acciperet palmam, duas emiſit orationes, vt habetur Acto. 7. nempe vnam pro ſe, quam G
ſtando dixit, videlicet domine Ieſu ſuſcipe ſpiritum meum: alteram pro inimicis qui ipſum lapidabant: quam quidem vt intelligas ex animo dixiſſe, audi quid dicat textus: poſitis autem genibus, clamauit voce magna dicens: domine ne ſtatuas illis hoc peccatum, quia neſciunt quid faciunt. Cum enim egregius protomartyr intelligeret quam difficile eſſet talem veniam diuinitus impetrare, idcirco fecit quantum in ſe fuit, intercedendo pro ipſis, ſiquidem oculos ad cælum leuauit, genua flexit, & in vltimo vitæ ſuſpirio pro ipſis deprecatus eſt, vt facilius Deum placaret, dicens, ne ſtatuas illis hoc peccatum. H
Quæ igitur erunt tam ſaxea & adamantina corda, quæ tanto propoſito exemplo non commoueantur? Quamobrem te ſupplices oramus ſancte Stephane, quoniam contra obdurata corda plurimum potes, teſte Auguſtino, vt pro nobis intercedas apud Ieſum, qui velit dura noſtra corda emollire, ita vt non ſolum ad imitationem tuam, diligamus inimicos, & ipſis benefaciamus, ſed etiam pro ipſis oremus, quandoquidem tot tantique inde nobis fructus proueniunt, & Chriſtus idipſum præcipit.

Gen. 15. Mar. 14. Luc. 22. 1. Re. 24. 1. Reg. 26. Pſa. 114. Seneca. Oremus pro inimicis. Acto. 7. Exemplũ. Ex animo ignoſcamus. Aug. li. 2 ci. Dei.

Quanta

A *Quanta ſit excellentia beatitudo & gloria.*

PRomittit nobis Chriſtus quod ſi inimicos diligimus, filij erimus patris noſtri cæleſtis, quodquidem facit vt nos ad cæleſtẽ beatitudinem inuitet & alliciat, vbi eſt pater noſter cæleſtis, & ibi glorificatus angelos & ſanctos, noſque ad ſe vocat. Mirum planè eſt, quod tam parum & frigide cæleſtia appetamus, cum tamen verum ſit, quodquamuis multa & maxima de futura gloria mens humana concipiat, nunquam tamen minimam eius B partem poterit attingere. Quocirca illud nobis in eius æſtimatione, quod his euenire ſolet, qui picturam alicuius ſingularis artificis manu incæptam, plene abſolutam putant & admirantur, ea nil perfectius eſſe putantes: pictor tamẽ artis ſuæ gnarus intelligit, quantum perfectio illa quam ignari homines mirantur, ab ea diſtet quam poſt finem operis habitura ſit pictura. Adhunc enim modum perſuaſum nobis eſſe debet, quidquid de illa fęlicitate & gloria cogitamus aut dicimus, longè minus quã pro eius dignitate eſſe. Quid enim humana mens optare poteſt, quod ibi multis acceſsionibus auctum non inueniat? Quæ enim C ſigillatim & per temporum momenta diſcimus, illic ſola beatifica diuinæ eſſentiæ viſione, pleniſsime intelligemus. Sex quidem diebus manna filij Iſrael in deſerto non ſine labore edebant, quãdo illud paſsim fuſi per agros colligebant, atq; in ſequentem diẽ prouidebant, vt in Sabbatho ſine vllo labore, quæſito iam cibo reficerentur: hoc ipſum ſpiritualiter electis omnibus continget. Sex enim huius vitæ diebus comedunt manna abſconditum; at in Sabbatho illo vbi requies æterna celebratur, vbi ſancti omnes requieſcunt à laboribus ſuis, vbi iam non laborandi, ſed quieſcendi tempus eſt, ibi tunc non cibos ſibi labore parabũt, ſed partis D iam & longo labore quæſitis, ſine labore fruentur.

Gloriã & beatitudinẽ diligamus vbi eſt pater cæleſtis.

Simile.

Gloria & beatitudo

Figura. Exod. 16.

Actu. 14.

Tanta ſunt gaudia illius patriæ cęleſtis, vbi pater cęleſtis nos expectat, vt ſi vniuerſæ mundi voluptates, quæ fuerunt, & quæ futuræ ſunt; cum illis conferantur, nil omnino erunt. Omnes quidẽ mundi iucunditates, ſi cum illa cæleſti conferantur, mæror & luctus eſt, omnis ſuauitas dolor, omnis dulcedo amaritudo, omne pulchrum & decorum fœdum. Tanta & tam magna eſt dulcedo futuræ gloriæ, vt dicat Aug. quod ſi vnica tantũ gutta cęleſtis beatitudinis in damnatorum pœnis deflueret, tanta dulcedine repleret gehennam, vt nullum dolorem aut tormentum damnati paterentur. Et tanta ex diuina viſione oritur delectatio, vt beati mallent eſſe in inferno, & conſpicere vultum Dei,

Diſsimile

Augu. in ſer. de beati. cæleſti.

quam priuati hac viſione eſſe in cælis. Quid maieſtas illa, vt E
D. Bern. ſer. 5. in vigilia Natalis do. ait Bernard. non impleat? etiam ſuper impleat, & ſuperfluet, quando menſuram bonam, & confertam, & coagitatã dabunt in ſinus veſtros. Vſque adeo quidem ſuper effluet, vt ſupra modum in ſublimitate excedat non modo merita, ſed vota, ſicut
Luc. 6. vere potens eſt facere ſupra quam nos intelligere aut ſperare
Chryſo. in epiſ. ad Heb. 1. ho. 4. tom. 4. poſsimus. Vis quodammodo ait Chryſo. deſcribam tibi æterna illa tabernacula? Ibi quidem ſocietatem inuenies angelorum, cętum ſanctorum atque ſanctarum, omnia tranquilla atque pacifica, nullus ibi ſtrepitus, nullus tumultus. Vide quantum ſit illius gaudium, qui poſt ſeruitutem duriſsimam euocatur ad regnum ampliſsimum atque permagnum. Quanta item illius lætitia ſit, qui poſt diuturnum & obſcuriſsimum carcerem, poſt paupertatem maximam, ſummam tandem libertatem, gaudiumq; conſequatur. Maior multo eſt lætitia, maiuſq; gaudium, quod habebunt qui ex huiuſmodi miſeria, in æterna tabernacula recipientur. F

Gaudium ineffabile in cælo.

Ex ſummo illo & inæſtimabili prætio quod Chriſtus dedit pro gloria quam nobis emit, colligimus quam ſint magnifica præmia illa quæ pijs in cælò repoſita ſunt, quandoquidem prudentiſsimus hic mercator, iuſtiſsimuſque rerum æſtimator, dig- G
Ioann. 18. & 19. na putauit, quæ non ſolum tot itineribus atque laboribus, ſed etiam vinculis, alapis, ſputis, verberibus, ſpinis, clauorum aculeis, cruce denique & morte acerbiſsima, non quidem ſibi, ſed nobis compararet. Cum enim multa ſint quæ cæleſtis illius gloriæ magnitudinem declarent, nil tamen hoc magis efficit, quam pretij magnitudo quo empta eſt. Quid enim filij Dei ſanguine pretioſius, cuius vel vna gutta, innumerabiles redimere mundos potuiſſet? Sed ò dementiam atque ſecordiam noſtram, continuis lachrymis deplorandam! Quod cum ſaluator H ipſe, cuius gratiæ nil his tantis laboribus accedere poterat, tam multis eam nobis laboribus comparauerit, nos tamen quorum cauſa agitur, quibus hæc tanta fœlicitas propoſita eſt, ad quos tantorum laborum fructus pertinet, adeo commoditatũ noſtrarum negligentes, adeoque infelti nobis ipſis ſumus, vt ne tã exiguo quidem labore promereri velimus. quæ benigniſsimus redemptor tam multis doloribus, non ſibi ſed nobis mercatus eſt. Quid igitur tantæ rei cauſam eſſe dicam? ea certè eſt, quod cum is ſempiternæ gloriæ, ſempiternıq ſupplicij, pondus & magnitudinẽ, perfectiſsime norit, nos vero Aegypti tenebris immerſi nõ perinde cognoſcamus, nil mirum ſi ardentiſsima eius charitas

Magnitudo gloriæ ex eo cognoſcitur, quod tãto pretio cã Chriſtus comparauerit.

Magna cæcitas noſtra.

errores

A errores noſtros miſerata, tam ingens laborū pondus, quo nobis conſuleret, ſubire voluerit, cum nos cæci & amētes, ne leue quidem onus huius tantæ ſalutis gratia ferre velimus. Vnde facile omnes intelligere poſſunt, quam ſint apud nos vilia cæleſtis regni præmia, quamq; rurſum omnia mundi commoda & oblectamenta pretioſa, quando quidem leuia queq; eius ſiue detrimēta, ſiue lucra, ita nos afficiunt, vt propterea omnia Dei promiſſa beneficia, voces, clamores, terrores, atq; omnes deniq; rationes quibus nos ad ſe trahere contendit, nihili faciamus. *Mūdana pluris facimus quā cæleſtia.*

B Quantum putas fore gaudium cæleſtis patriæ? Quantum quæſo gaudij & voluptatis animo ſentit, qui miſerabile atq; diuturnum quoddam ſeruitutis iugum à ſe excuſſerit, qui barbarorū crudeliſsimas triremes euaſerit, in quibus longiſsimum quoddam temporis interuallum, non ſine maxima miſeria remigauerit? Quantum quæſo lætitiæ animo haurit, qui poſt lōgam nauigationem, qua per annos multos, vndis, procellisq; iactatus eſt, tandem ad optatiſsimum deuenit portum, ad patriam deſideratam, & deniq; ſuauiſsimam domum, circumfluens opibus, in ſumma tranquillitate, ac ſoſpitate membrorum? *Simile. Similitu. Maxima gloria atq; ineffabilis lætitia.*

C Vis aliquo modo tibi depingam ſuauitatem illam quam pater cæleſtis tibi paratam habet in cælo? hac quidem ſimilitudine aliquid ex infinitis poteris intelligere. Si domum alicuius principis ingreſſus, videres panem ſeruorum delicatiſsimum & candidiſsimum, diceretur q; tibi ex furfuribus fieri farinæ menſæ principis, annon valde admirareris, & deſiderares maximopere panem principis videre, cum intelligeres & mente conciperes, quam ſelectiſsimus panis futurus eſſet is, cuius furfures tam delicatiſsimi eſſent? ſcito igitur quod gaudia omnia huius vitæ, honores, diuitiæ, quæ omnia hic tanti fiunt, tantum ſunt furfu-
D res illius panis cæleſtis. Si igitur te hæc tantum mouent, quantū putas oblectabunt cæleſtia gaudia? ſi hæc quæ ſeruis dantur, id eſt corporibus noſtris, tanta tibi eſſe videntur, qualem fore putas cæleſtem cibum atq; lautitias? Tanta quidem ſunt cæleſtia gaudia, vt ea Paulus vocet, æternæ gloriæ pondus: tanti enim ponderis & momenti voluptas illa eſt, vt mentes ipſæ, niſi ad id diuino numine fuiſſent adiutæ, eam nullo modo ferre poſſent. Hanc gloriæ magnitudinem voluit Chriſtus ſignificare cum ait, intra in gaudium quidē domini tui. Vnde colligas quod eſt gaudium illud inſtar abyſsi, quo abſorbetur iuſtus, vbi tanta eſt animi oblectatio, vt nullus maiorem deſideret quam habet. In cuius rei figuram legimus in Exo. quod puſilli & magni, omnes cō- *Simile. Qualia ſint gaudia caleſtia. Similitu. 2. Cor. 4. Matt. 25. Figura. Exod. 16.*

tenti erant menſura ipſius manna. In ſuper etſi Ioſeph tãtope- E
re incõuiuio ipſum Bẽiamin cumularet portione, vt in Gen ha
Gene. 43. betur, propterea quod eum maxime diligeret, adeo vt dicat tex
tus quod quinq; partibus excederet, nihilominus tamen fratres
Inuidia nulla erit in cælo. contenti adeo erant, conformantes ſe volũtati Ioſeph, vt nul-
lus eius inuidia laboraret, cũ tamen antea in paterna domo pro
pter tantũ patris amorẽ, inuiderẽt ei, nũc vero in menſa Ioſeph
poſiti, nulla laborãt inuidia, etſi tantã portionis acceſsionem vi-
Gene. 37. deãt. Agamus igitur & opere cõpleamus quod Chriſtus hic no-
bis præcipit, vt cũ ſimus filij patris noſtri qui in cælis eſt, quan- F
do hinc ſemigrabimus, diuinæ poſsimus accumbere menſæ.

Nos Chriſtiani præceteris ad multa obligamur:

VLterius progrediens ſanctum Euangeliũ, ait: ſi enim diligitis
eos qui vos diligũt, quã mercedẽ habebitis? nõ ne publicani
Chriſtiani obligamur præ cæteris ad multa. hoc faciunt? vt intelligamus nos Chriſtiani quãtũ pre cæteris in
virtute micare debeamus & excellere, cũ plures diuinitus fauo
res nacti ſimus, atq; maiorẽ lucẽ, & proinde perfectiores eſſe de
beamus. Vnde in vltimis verbis cap. 5. huius Euang. dicitur, eſto
te & vos perfecti, ſicut pater veſter cęleſtis perfectus eſt. Hoc etiã
Apo. 1. in Apoca. depingitur, cum dicitur, vidi ſimilẽ filio hominis, veſti G
tũ podere, id eſt veſte linea alba, qua veſte deſignabatur eius puri
tas, quã debemus imitari: itẽ ait quod erat præcinctus zona au-
Danie. 10 rea; idẽ etiã ait Daniel, in qua deſignabatur eius amor et chari-
tas, in qua etiã debemus eũ imitari, ſicut nobis hodierno euãge.
Perfectio Chriſtiana commendatur. præcipitur. Sed notãdũ eſt quod zona quã vidit Daniel cingebat
lũbos, & ea quã vidit Ioãnes erat ad mamillas ſiue pectus, vnde
intelligas quod tẽpore legis gratiæ debet eſſe charitas magis in-
cẽſa & feruens, quod denotatur per zonã ad pectus, vbi eſt rece
ptaculũ amoris & cogitationũ. Omnia deſignabãt quãtũ amorẽ,
quãtã puritatẽ, quantã charitatẽ, quãtã cũ Chriſto conformitatẽ H
Gala. 4. habere debeat Chriſtianus. Hoc ſibi voluit Apoſ. cũ diceret Ga
Gen ſ 17. *&* 24. lathis, filioli, quos iterũ parturio, donec formetur in vobis Chri
ſtus. Si Deus voluit Hebræos circuncidi, vt ab alijs nationibus
differrẽt, quanto plus volet vt nos à cæteris differamus, cũ plu-
Ro. 6. res habeamus fauores? Hoc ſignificauit Apoſ. cũ ait, peccatum
vobis nõ dominabitur, nõ enim eſtis ſub lege, ſed ſub gratia: ſub
Gal. 6. iungit autẽ cauſã dicẽs; cum eſſemus in carne, paſsiones pecca-
torũ quæ per legẽ erãt, vigebãt in mentibus noſtris: quaſi di-
Ephe. 4. cat, illa quæ peccata prohibebat lex, gratiam nõ dabat, ſed Euã
gelica cæleſti virtute delet peccatum. Vnde alibi dicit idẽ Apoſ.
iã nõ ambulemus ſicut & gentes ambulãt, in vanitate ſenſus ſui

tenebris

A tenebris obſcuratũ habẽtes intellectũ, alienati à via dei per igno
rãtiã: & ſubiũgit, vos autẽ nõ ita didiciſtis Chriſtũ, ſi tamẽ illum
audiſtis, & in ipſo edocti eſtis. Vide igit̃ quãtũ velit Apoſ. vt vl-
tra gẽtes omnes progrediamur. Nos vero nõ ſolũ nõ præſtam'
id, verũ etiã in multis ſuperari videmur. Seneca quidẽ in l. de trã
quillitate animi dicit de Zenone philoſopho q̃ gẽtilis fuit, ꝙ au *Sene. li. de trã. ani.*
diẽs bona ſua omnia in mari perijſſe, patiẽter dixerit: iubet me
fortuna expeditius philoſophari. Itẽ Val. Ma: ſcribit de Anaxago *Zenon*
ra, ꝙ poſt quã poſt longiſsimũ tẽpus quo peregrinatus fuerat, in *Val. Ma.*
B patriã redijſſet, & vidiſſet ſe bona ſua omnia perijſſe, ait: non eſſẽ *Anaxa.*
ego ſaluus, niſi iſta perijſſent. Cõſidera igitur quãtum in hac ani
mi generoſitate videamur à gẽtibus ſuperari, qui pro vnius argẽ
teæ drachmæ iactura tãtopere ſolemus cõmoueri: adeo vt poſ-
ſimus cũ Iſa. dicere, facti ſumus velut à principio cũ nõ dominare *Iſa. 63.*
ris noſtri, neq; inuocaremus nomẽ tuũ ſuper nos. Deniq; in eã
miſeriã deuenimus vt ita viuamus, quaſi plura beneficia q̃ gẽtes
non accepiſsemus. Dicit nobis Chriſtus quod ſimus perfecti ſi- *Tẽdamus*
cut pater cęleſtis, hoc eſt, ꝓ virili noſtra conemur ad perfectionẽ. *ſemper ad*
Cũ enim ballyſta iacimus tela, quæ funẽ habeat remiſſe tẽſũ, aut *ꝑfectionẽ.*
C tormẽto manuario vtimur, ſulphureo puluere minus accurato *Simile.*
operę prætiũ eſt ſi volum' ſcopũ attingere, vt paulo alti' collime
m': Sic vtiq; cũ natura noſtra tã ſit remiſſa & debilis, opus eſt al
tas inire cogitationes & deſideria, & ad perfectionẽ ſemper tẽ- *Ad perfe-*
dere, vt ſaltẽ ſi nõ ipſũ pęnitus ſcopũ ꝑfectionis & ſũmũ gradũ *ctionis cul*
attingam', ꝑueniamus ad eũ gradũ, vt debito præmio nõ defrau *men ſemꝑ*
demur: ſi enim remiſſe agim', nõ magnos ꝑfectionis ꝓgreſs' cõ *cõtẽdam'.*
ſequemur. Vnde ꝓpterea Chriſt' Dñs nos hortat̃ dicẽs, eſtote ꝑ-
fecti, &c. Non vno ſtatim conatu ad ꝑfectionẽ ꝑtingimus, vel ad *Laur. Iuſt.*
ei' culmẽ, vt ait Laurẽ Iuſti. cõſcẽdim', ſed veluti ꝑ grad' quoſ- *li. de obe-*
D dã eodẽ ꝑuenit: quemadmodũ & in artib' ac diſciplinis cõtingit *dien. c. 27.*
vt ſẽſim, paulatĩq; ad ſũma ſcãdam'. Vnde Seneca ait, ſẽꝑ in vir *Seneca li.*
tute magis magiſq; ꝓficere debem': neq; enim exiguis q̃buſdã *11. epiſ. ad*
ꝓgreſsib' contẽti eſſe debem', aut exiſtimare ꝙ illico optimũ ſit *Luci. epiſ.*
peſsimis eſſe meliorem: Sicut flamma quæ ſurſum tendit, quæ- *80.*
rens locum ſuum conſeruatiuum, quo altius aſcendit, eo magis *Simile.*
in ſeipſam retrahitur, cogitur, & validior fit, quemadmodum ſi *Quoquis*
digitum admoueris, experientia te ipſa, docebit, & intelliges *perfectior*
plus quidem & acrius vrere cacumen ipſius flammæ quam ra- *eſt, eo ma-*
dicem; ita quo quis altius in montem conſcendit perfectionis, *gis, ad*
eo magis ipſi Deo coniungitur, ac robuſtior efficitur, cum *Deum ac-*
vicinior fiat loco ſuo conſeruatiuo, & conſeruatori ſuo, *cedit.*

nempe

nempe Deo optimo maximo, qui ſcalam ipſam tenet per quam conſcendimus, & aſcendentes quidem omnes ſuauiſsimo complexu excipit atq; oſculo. His igitur medijs atq; remedijs ad perfectionis ipſius culmen, & faſtigium atque apicem vigilantiſſime & neruoſiſsime connitamur & contendamus. E

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO TERTIA.

Ioann.15. F
Luc.23.
AVdiſtis quia dictum eſt antiquis &c. Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Mat. 5. & 6. Quis obſecro eſt qui non faciendum curet quod amicus moriens ſibi commendauerit? Chriſtus igitur in morte commendauit nobis amorem, & in cruce dixit patri, pater ignoſce illis. Quis autem pater erit qui filio neget quod moriēs poſtulat?

Gen.4. Duos habuit filios Lamech, vnus inuenit artem fabrilem & mallei, alius muſicam, & forte ex ſono malleorum. Sic Deus duos habuit filios, nempe populum hebræum inuentorem mortis Chriſti, figentem malleo clauos quibus transfixus eſt: alius G eſt Chriſtus Dominus, inuentor muſicæ ad ſonum malleorum, cum ait: pater ignoſce illis.

Luc.23. *Iudi.16.* *Diligite.* Hoc eſt radicitus inimicitiam extirpantes: ſi enim Philiſthæi radicitus capillos ſamſonis reſecuiſſent non creuiſſent poſtea, neq; eueniſſet quod euenit.

Plus debemus inimicis perſequentibus, quam amicis adulantibus: dæmon quidem vt deciperet Euam, allocutus eſt eam
Gene.3. *Exod.3.* de arbore viridi & pulchra: Deus autem vt alloqueretur Moyſen, rubum ingreditur ardentem. Vide igitur quanto plus pro-
Inimici vtiles. fuerunt quæ hic tractata ſunt, quam quæ illic. Sic igitur ex ini- H
Luc.1. micis aſperis multa nobis veniunt bona. Vnde Luc. 1. dicebat Zacharias, ſalutem ex inimicis noſtris, & de manu eorum qui oderunt nos.

Parcere delectabile eſt. *Diligite inimicos veſtros.* Parcere delectabile eſt, iuxta illud, iucundus homo qui miſeretur & commodat: vindicare vero eſt
Pſal.118. moleſtum, iuxta illud Iſa. heu cōſolabor de hoſtibus meis. Itaq;
Iſa.1. alterū trahit ſecum initium mercedis, alterum vero punitionis.
Excedimꝰ in vindicta ſumenda. Ignominioſum ſane nobis eſt quod cum Deus ſoleat nos punire in aliqua corporis afflictione puta infirmitate, nos tamen velimus nos vindicare vſq; ad mortem. Imo videtur quodammodo ſibi eſſe acerbum vindicare, nec videtur ſibi ipſi fidere, nam cum voluit

A voluit caſtigare ſodomam, conſultauit prius cum Abraham. *Gene. 18.*

Mundani quidem cum ſe volunt vlciſci, ſibi imponunt cenſum timoris & pauoris, atq; viuūt vt Aegyptij qui poſtquam vendiderunt pecora & poſſeſsiones ad famem redimendam tempore Ioſeph, ſoli ſacerdotes remanſerunt liberi: ita ſoli boni & iniurias condonantes, remanent liberi ab his miſerijs, & viuunt quietè, alij vero viuunt inquieti ſoluendo multa tributa mundo. *Qui ſe vindicant, inquieti viuunt.* *Gen. 47.*

Sancti cum bene de deo ſentirent ſatiari non poterant bene B dicendo, & gratias agendo, atq; etiam pedes oſculando, ſi opus eſſet eorum qui ipſos perſequebantur, videntes quanta inde bona reportarent, nam hac via debebant in cælum conſcendere, & ſtellas calcare. Ignominioſum ſane eſt quod Laban ſolum monitus à deo, non ſumpſerit vindictam de Iacob ſed pacem inierit; tu vero Chriſtiane non emolliaris tot diuinis inſpirationibus. *Glorioſum eſt iniurias cōdonare.* *Gene. 31.*

Cum poſtulabat Balac à Balaam vt malediceret populo Dei, reſpondit Balaam, cui Deus benedixit, quomodo poſſum maledicere? cum ergo hæc ita ſint, cur tu vis auferre ab eo vitam & honorem, cui Deus dat gratiam ſuam, & Angelum comitem, C atq; beatitudinem paratam habet? *Num. 23.*

Ego autem dico vobis. Si pythagoras tantum authoritatis habebat, vt dicerent diſcipuli, ipſe dixit, ſeptem primis annis ſuæ inſtitutionis, quanto iuſtius eſt dicamus, Chriſtus dixit, cum ipſe dicat, ego autem dico vobis? prompta fuit obedientia ſeruorum Abſalon cū eis dixit quod interficerent Amnon, non enim alias rationes quæſierunt, etſi eſſet hæres, niſi ego ſum qui præcipio, & nobis non ſufficit, ego autem dico: imo ſunt qui non ſolum ſe vindicant ſed incitant ad vindictam, qui videntur ſeruare doctrinam Alchorani. Quæ enim maior blaſphemia, quam dicere D eſſe vilium hominum ſe nō vindicare, cum Chriſtus, ſit tam amicus condonandi? *Pytha.* *2. Reg. 13.* *Incitare ad vindictam videtur infidelium.*

Amare debemus inimicos.

MVlti præcepta Dei imbecillitate ſua, non ſanctorum viribus æſtimantes, putant eſſe impoſsibilia quæ præcepta ſunt, & dicunt ſufficere in virtutibus non odiſſe Inimicos, cæterum diligere plus præcipit quam humana natura patiatur. Sciendum eſt ergo ait Hie. Chriſtum non impoſsibilia præcipere, ſed perfecta. Hæc autem præſtitit Dauid in Saule, & in Abſalon. Stephanus quoq; pro inimicis lapidantibus eſt deprecatus. Et Pau ana *Hier. lib. 1. in Matt. tom. 9.* *1. Reg. 26* *2. Re. 17.* *Act. 7.* *Rom. 9.*

thema

thema cupiebat eſſe properſecutorib' ſuis. Ieſus præterea q̃ hęc E
Luc.23. docuit, eadẽ præſtitit, dicens, pater ignoſce illis. In reliquis operibus bonis interdũ poteſt aliquis qualẽcumq; excuſationẽ prætendere, in habenda vero dilectione, ait Aug. nullus ſe poterit excuſare. poteſt mihi aliquis dicere, nõ poſſum ieiunare, nũquid poteſt dicere, non poſſum amare? nõ hic aut pedes laborãt currẽdo, aut manus operãtes laſſantur, vt nos per ipſam excuſationẽ liberare conemur. Nõ nobis dicitur, ite adoriẽtẽ, & quærite charitatẽ: nauigate ad occidentẽ, & inuenietis dilectionẽ. Intus F
Aug. de tem. ſer. 59. to. 10. *Simile.*
Iſa. 46. in corde noſtro eſt quo redire iubemur, dicente Propheta, redite præuaricatores ad cor, non certe in longinquis regionibus inuenitur hoc quod à nobis petitur. Si hoſtis qui tecũ bello, armiſq; certauerit, ait Ambro. depoſitis armis miſericordiã ſuæ ſalutis adipiſcitur, idq; plerũq; vel contẽplatione naturali, vel ipſius belli iure defertur, vt ſubiectis vita tribuatur, quanto amplius meliore religionis contuitu faciẽdũ eſt? charitas patiẽs eſt, ait Apoſ. benigna eſt, nõ æmulatur &c. Si patiẽs eſt, debet patientiã verberãti: ſi benigna eſt, nõ debet reſpondere maledictis: ſi nõ quærit quæ ſua ſunt, nõ debet reſiſtere diripienti: ſi nõ æmulatur, odiſſe nõ debet inimicũ. hæc omnia Chriſtus & dixit & fecit, qui cũ G
Ambr. in Luc. 6. l. 5 *Simile.* *1. Cor, 13.*
1. Pet. 2. male diceretur non maledicebat, criminatores ſuos excuſabat à crimine. Illi crucẽ parabant, hic ſalutem & gratiã reſpõdebat.

Treius in Euan. lib. 3. ca. 5. Fertur de Cęſare Auguſto quod cum alias eſſet tenacis memoriæ, iniurias tamẽ cũ primis obliuiſcebatur. Audi præterea Senecã, regiũ eſt inquit male audire cum bene feceris. Si enim magnanimus es, nũquã iudicabis tibi contumeliam fieri, de inimico dices, nõ nocuit mihi, ſed animũ nocendi habuit. Reuera ſicut dicit Tullius, nulla de virtutibus plurimis admirabilior nec gratior eſt beneficentia, homines enim ad deos nulla re proprius accedunt q̃ ſalutẽ hominibus dãdo. Pergrata mihi res eſt, ſuccurrere lapſis, pulchrumq. vitam donare petẽti. His quidẽ maxima laus eſt benefacere quibus neminẽ ſperas eſſe fauturũ, & vbi ad benefaciendum neceſsitudinis vinculum nullum eſt. deniq; nulla H
Sen. ca. *M. Tul.*
Epicurus. res, vt Epicurus etiam ait, perinde gaudiũ dat vt beneficẽtia. Phocio Athenienſium princeps, cum calculis ſuorum ciuium eſſet ad mortem damnat', rogatus ab amicis ſi quid filio ſuo dici vellet, volo inquit ne ſcilicet illatæ mihi ab Atheniẽſibus iniuriæ reminiſcatur. Hæc ille, homo videlicet gentilis, & qui nil de præmio diligentium inimicos vel ſomniauerat quidem, cum tamen
Exemplũ *Iniurias cõdonem'*
Leui, 19. proxime accederet ad id quod dicitur Leui. 19. nõ eris memor iniurię ciuium tuorum. Memorabile porro quoddã Thraſybuli

ſtatu-

A ſtatutum Plutar: refert, qui poſtquam ciuitas Athenienſium ſua opera liberata fuit à tyrannide triginta tyrannorum, reconciliata tandem pace in ciuitate, legẽ tulit ne quis ante actarũ rerũ accuſaretur, nec male multetur, quã legẽ obliuionis nominarũt: cui quidẽ honoris corona pro tantis meritis à populo data eſt. Hanc quoq; obliuionis legem noſtrates etiam maxime proſequũtur, obliuionis dico hui⁹ præcepti, diligite inimicos veſtros *Plutarc.* *Exẽplum*

Quã frõte audes à deo veniã petere, ſi ipſe non vis ignoſcere? vide q̃d dicat Eccl. homo homini reſeruat irã, & à deo quęrit me- *Eccle.* 28. *Ibidem.*
B delã? in hominẽ ſimilẽ ſibi nõ habet miſericordiã, & de peccatis ſuis deprecatur? Ipſe dũ caro ſit reſeruat irã, & propitiationem petit à deo? Quis exorabit pro delictis illius? Quis ſanctorum intercedet pro eo qui non vult ignoſcere proximo? Quare vt ait idem Eccl. relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata ſoluentur. Curant homines pecuniam impẽdere in mercibus quibus plurimum lucrentur: ſic igitur tu amorem tuum impende in dilectione inimicorum, cum tantum inde ſis remeſſurus lucrũ. Cum aliquis tibi eſt iniurius, & vis eũ vlciſci dicere ſoles vt te reprimas, gratias habeto auo tuo vel patri, nã aliter pęnas dediſſes: ſic ergo dicas inimico, ego te male tractaſſem niſi eſſes ſeruus vel filius tã boni Domini videlicet Dei, cui tantum debeo. Iezabel quidem perſequens prophetas dilacerata perijt, quam cum vidiſſet Iehu dixit ſeruis, ſepelite eã, quia filia regis eſt: ſic tu debes benefacere inimico etſi ſceleſtiſsimo, cum ſit filius æterni Regis per creationem &c. Iſaac filius non ſe de fratre vindicare vult, ne moleſtiã exhibeat patri: ſic enim Eſau etſi malus, dixit, veniẽt dies luctus patris mei, & occidã Iacob fratrẽ meũ. Sed pater tuus Deus nũquã morietur, ſine igitur miſerabilẽ inimicũ, nã ſi Deus vult eũ vlciſci, etſi tu ei ignoſ-
Maximũ lucrũ cõdonare iniurias. *4.Reg.9.* *Simile:* *Gene.* 27. *2.Reg.* 18

D cas, tamẽ à deo punietur, ſicut punitus eſt Abſalõ quamuis Dauid aliter rogaret: De⁹ enim equũ currere fecit ſub arborẽ, præcepitq; vt capillis adhæreſceret in arbore, præceptumq; eius impletum eſt, & in arbore ſuſpenſus Abſalon, donec accederet Ioab. Vnde per Apoſt. ait Deus, mihi vindictã, & ego retribuam. Quod ſi hæc te nõ mouẽt, audi quid dicat Eccl. memẽto nouiſsimorũ, & deſine inimicari, recordare extremã horã, et ſi Deum vis ꝓpitiũ, ſis ꝓpiti⁹ fratri. De ſignis autẽ dilectionis inimicis exhibẽdis, tenẽda eſt B. Thom: ſẽtẽtia, ſũt enim quędã peculiaria quę exhibẽt amicis, vt cõfabulationes đabulationes, ſimul edere, & ſimilia. Hęc cũ nec amicis teneamur ſub pręcepto exhibere, pariter nec inimicis. Sũt vero alia ſigna quę cõmunit exhibẽt homi-
*Roma.*12. *Eccle.*28. *Suarez in Matt. 8. Thom.* 22. *q.25.a.9.*

hominibus vt ſalutare ſe mutuo dum ſibi inuicem occurrunt,& E
Signa amicitiæ generalia te nemur dare proximis omnibus. ſimilia generalia ſigna quæ omnibus exhibentur:hæc ſubtrahés inimico,grauiter peccat,quoniã & illũ & cæteros id videntes ſcandalizat,& odium in corde habere iudicatur. Deus non ſolũ beneficus eſt in illos quos nouit fore gratiſsimos & optimos, ſed etiam in eos qui ingratiſsimi ſunt futuri, amicitiam enim inijt cum Saule, Salomone, & Iuda,quorum perfidiam futuram non ignorabat:cur tu igitur non eris beneficus in ipſos inimicos?

Nemo eſt qui tam apte inimicum curare poſsit quam ſuus ini- F
Simile. *Inimicos quomodo curabimus* micus. Scorpio quidem acerrimus inimicus eſt muris, & hæc duo animalia interſe maxime ſunt contraria: medicamentum tamen præſentaneũ morſui ſcorpionis eſt mus occiſus & apertus,poſituſq; morſui.Sic nimirum inimicum inimicus curare poteſt,ſi eum blandis & amicis verbis alloquatur,& humilietur corã eo:quod exẽplũ Chriſtus ſanctiſsimus & humaniſsimus, *Ioan.13.* amicus etiam inimicorum ſuorũ,nobis dedit qui corã ſceleratiſsimo Iuda genua flectens,pedes eius lauit,quẽ ſciebat traditorem & inimicũ ſuũ eſſe.Non ſolũ autẽ inimicũ diligere debes, *Maiorem demõſtremus amorẽ inimico quã amico* ſed etiã multa ei amoris ſigna oſtendere,& plura quam amico. G
Nã ſi aliquando amici beneuolentiam non captaueris,id incuriæ vel negligentiæ tribuit:quod ſi id feceris cũ inimico, multi te id propter odium facere putabunt, atq; ideo ratione ſcandali vitandi,potius inimico quã amico amoris pignora debes oſten- *Luc.23.* dere.Chriſtus redemptor noſter in cruce pendens,prius pro crucifixoribus ſuis orauit,cuius exemplo diſce tu curam de inimicis tuis habere.

Inimici ſunt vtiles Si ratio præterea poſtulat vt benefactorem amore proſequamur,eadẽ etiã poſtulat,vt inimicum diligamus,quando quidem multa bona nobis impartitur.Inimicus ſtudioſum te efficit,cautum ac prouidum,etſi coram eo loqueris, quid dicas attendis. H
Socra. Vnde ſapienter & præclare dicebat Socrates,hominem maxime indigere vero aliquo amico, vel crudeli inimico. Siquis veſtem ſuã qua indutus eſt,ſcinderet,quia ſibi non placeret, & ſe ipſe *Simile.* pugione interficeret,nonne hic talis inſanus eſſet? ſic tu inimi- *Aug:ſer. 16.d ver. do:ſuper Matth.* cum tuũ non potes ferire,quin te ipſum prius interficias. Vnde Auguſ.nõ poteſt fieri vt qui odit alterũ,nõ ſibi prius noceat:nã dũ lædere conatur extrinſecus, ſe vaſtat intrinſecus. bene igitur in ſua prima canonica ſanctus Ioan. dixit, qui odit fratrem *1.Ioan.3.* ſuum homicida eſt.Quæ igitur maior inſania eſſe poteſt quam inimicum odio proſequi,quãdo hoc fieri non poteſt,quin prius in graue

A in graue malum tibi cedat? Fuit ne vnquam tam demẽs homo, qui cum comedens linguã dẽtibus momorderit, dentes euellat? aut qui lignũ ſcindens, ſi pedẽ ſuũ percuſſerit, manũ abſcindat? Scitote igitur magis proximũ propinquũ eſſe quã dẽtes aut manus. Quod ſi alia ratio nõ eſſet, vt inimicũ nõ proſequaris odio, quam ne dãnum tibi inferres, cum natura hoc dederit vt quiſq; ſe diligat, hæc vtiq; ſufficientiſsima deberet eſſe, vt eum ſemper amares, & ei felicia cuperes. Quare noli iam a malo vinci, ſed vince in bono malum, vt inquit Apoſ. *Simile.* *Amare inimicum vtiliſsimũ eſt.* *Roma, 12.*

B Inimicum porro debes diligere, quia omnes illi labores & perſecutiones quibus te opprimit, a dei manu mittuntur, & eos diuina maieſtas in vtilitatem & commodum tuum permittit, vt verum intelligas dictũ Amos Prophetæ, nõ eſt malũ in ciuitate quod nõ fecerit Dominus. Vnde cum Semei Dauidi malediceret, ipſe Dauid ſuis dixit: ſinite illum, Dominus enim præcepit vt malediceret Dauidi. Hoc etiam ſignificauit ſanctus Iob, dicẽs Dñs dedit, Dñs abſtulit. Vnde cum Pilatus inflatus ſuperbia dicebat, neſcis quia poteſtatem habeo crucifigere te, & poteſtatem habeo dimittere te? reſpondit & ſaluator, non haberes poteſta-C tẽ aduerſus me vllam niſi tibi datũ eſſet deſuper. Dauid quoq; dicebat, obmutui, & attendi quoniã tu feciſti. Quamobrem qui perſecutores ſuos odit, nõ multũ diſtat, quin & ipſũ Deũ oderit. *Amos. 3.* *2. Reg. 16* *Iob. 1.* *Ioan. 18.* *Pſal. 38.*

Aduerte porro quod Redẽptor noſter Iudam ipſum amicũ appellauit, nã etiamſi intentio & animus eius inimici eſſet, opus tamen amici fuit, & ideo qui nos perſequuntur, opera amici in nos cõferunt. Theriaca quidẽ præſentaneũ remediũ eſt ac ſingularis medicina aduerſus venenũ, quæ tamen ex ipſo veneno componitur: ita tu ſi theriacam admirabilem ac ſingularem medicinã volueris conficere & applicare vlceribus animæ tuæ, accipe ti-D bi inimici tui malitiam, quæ venenum eſt, ob quam parcet tibi Dominus ac condonabit peccata tua, & ſimul etiam infirmitati inimici tui medeberis. Cum enim ipſe inimicus bonitatem ac potentiam tuam attenderit, pudore ſuffundetur. Nemo quippe adeo immanis eſt & barbarus, qui ſi videat te multa ſibi bona facere in retributionem ſuæ malitiæ, non confundatur. Chriſtus quidem, Malcho ſeruo Pontificis, qui ſimul veniebat cum Phariſæis, vt eum in carcerem detruderet, auriculã curauit. Solem item ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Et mundum inuiſit cum plures habebat inimicos, atque humanam tunc carnem aſſumpſit. Sic tu dum inimicus tuus magis indignus fuerit vt parcas, tunc ei debes *Matt. 26* *Simile.* *Parcet nobis Deus ſi nos parcamus.* *Luc. 22.* *Matt. 5.* *Roma. 5.* *4. Reg. 6.*

 indulgere,

indulgere; vt vel ita bonitas tua inter malitiam ſuam ſplen- E
deat. Cum latrones Syriæ capere vellent Prophetam Eliſæum,
Exēplum duxit eos Propheta in mediam Samariam, cumque rex illos interficere vellet, non ſolum id non voluit Propheta, ſed potius ſplendidiſsimum conuiuium illis fecit. Qua ex re ita confuſi ſunt latrones, vt dicat ſcriptura quod vltra non venerunt latrones Syriæ in terram Iſrael.

Eleemoſyna commendatur. F

Eleemoſyna ſit de re iuſta.

CVM *facis eleemoſynam.* Sunt aliqui qui gloriantur in multis eleemoſynis, in adornandis templis, in ædificandis ſacellis & hoſpitalibus, cum tamen hæc omnia fiant ex furtis aliorum, & vt vulgo dicitur, ex alieno corio lata diſſecant lora.
Iudi. 14. Qui videntur imitari Sanſonem, qui vt perſolueret triginta veſtes quas perdiderat in problemmate, eas abſtulit a triginta viris quos interfecit. Sic multi videntur interficere, vt veſtes auferant, id eſt bona ad ſuſtentationem neceſſaria, quæ ſunt altera vita. Ex huiuſmodi bonis male acquiſitis curant multi ſuas

Denudare vnū vt veſtias alterum, nefas

implere arcas; & quotidie nouas emunt, et eas implicant. Hoc G
Pſal. 143. deſcripſit propheta cum ait, promptuaria eorum plena, id eſt nouæ in dies arcæ, qui ſi darent quod supereſt pauperibus, & reſtituerent ſuis Dominis, illicite acquiſita, non opus eſſet
Luc. 12. tanta arcarum multitudine. Iſti nolunt ex alijs periculum facere, nec conſiderant auarum diuitem de quo ſcribit Luc. quod nocte conceſsit quidem cubitum, ſed mane non ſurrexit, qui volebat horrea maiora facere, vt bona poſſet ibi creſcentia congregare, cum tamen pauperum nollet recordari, neque hoſpitalium, orphanorum, viduarum. Vbi aduerte quod nō dicit eſſe illicite acquiſita, ſed quod ex ſuis poſſeſsionibus reddebātur. H
Quid igitur putas de illicite acquiſitis? Quare qui abundatis iuſte acquiſitis, eleemoſynas date, cum tātas videatis paſsim offerri neceſsitates, ne poſsit de vobis dici, promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud.

Nos in miſericordia operibus exerceamus.

Eleemoſyna tantam habet vim vt diſponat homines ad pœnitentiam: quare pinguem dare eleemoſynam eſt abunde ſeminare, vnde Apoſ. ait, qui parce ſeminat, parce & metet. Hic ſeminat qui dat eleemoſynam, & in futura vita metit. Eſt & aduertendum quod quanto magis eleemoſyna in terra debili ſeminatur, tanto plus fructificat: hoc eſt tanto plus mereris, quāto plus indigentibus largiris, & minus inde aliquid ſperas, propter

2. Cor. 9.

Eleemoſyna magis indigentibus detur.

A pter tantam inopiam. Hoc viſus eſt Chriſtus ſignificare cum ait
apud Luc. cum facis prandium aut cænam, noli vocare amicos *Luc.14.*
tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; vicinos, neq; diuites *Inuitemus*
ne forte ipſi te reinuitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis *pauperes.*
conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus
eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in re
ſurrectione iuſtorum. Item curare debes vt eleemoſynam facias
pauperibus virtute præditis: hoc enim voluit Apoſ. ſignificare *Rom.12.*
cum ait, neceſsitatibus ſanctorum communicantes. Hæc autem
B omnia multi ita contrario modo gerũt vt non ſolum pauperi- *Pſal. 62.*
bus non ſubueniant in neceſsitatibus, verum etiam ipſos peſsi-
mis contractibus penitus ſpolient. De quibus ait Dauid, qui de-
uorant plebem meam ſicut eſcam panis: non ait ſicut carnem
quæ oſſa habet, nec ſicut piſcem qui ſpinas habet, & comedi de-
bet caute & circunſpecte, ſed ait ſicut eſcam panis, qui non ha-
bet oſſa: ſic enim deuorant ſubſtantiam pauperis. Sed tamen ne *Similia.*
erret fraudulentus diues, quia plures ibi latent ſpinæ quam ar-
bitretur, & eſt inſtar eſcæ hamatæ, & caſei in muſcipula, eſt ci-
bus qui tegit laqueum. Videat igitur quomodo id faciat, nam
C etſi pauper alter ſit, tamen habet Deum defenſorem, iuxta illud *Pſal. 9.*
Pſal. Tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adiutor. Pluri
mum etiam conducit vt eleemoſynæ fiant propria manu ſi fieri *Eleemoſy*
poteſt, nõ aliena. Martha quidem ſeruiebat Chriſto, nec conten- *na ſi fieri*
ta erat quod famulæ hoc facerent, vt ita magis amorem ſuũ ma *poteſt, pro*
nifeſtaret, & ſecura ipſa eſſet quod bene omnia fierent. Idem fa- *pria fiat*
ciebant Abraham & Sarra, ſeruientes proprijs manibus illis tri *manu.*
bus angelis tanquam peregrinis hoſpitio exceptis, quãuis mul- *Luc.10.*
tos haberent famulas & famulos. Mirabile eſt quod proprijs
manibus ſeruiamus diuitijs & negotijs temporalibus, non au- *Gene. 18.*
D tem negotijs animæ. Etſi multos habeamus lites noſtras ſoli- *Manu pro*
licitantes & actitantes, nihilominus tamen ipſimet volumus ad *pria tẽpo-*
huc in hiſce occupari, & alloqui iudicem, & aduocatos, dici- *ralia cura*
muſq; quod proximus ſum egomet mihi. Item quamuis mul- *mus, non*
tos habeamus famulos, qui poſsint equos curare, nihilominus *ſpiritua-*
tamẽ ipſimet ingredimur equile, vt videam⁹ equos, mulas, & cæ *lia.*
tera iumẽta, dicimuſq; ꝙ oculus heri impinguet equũ. Quãuis di
ligẽtes operarios in agros & vineas miſerimus, nihilomin⁹ tamẽ
ipſi illuc im⁹ vt eoſdẽ videam⁹, dicim⁹q; nullũ eſſe vtiliorẽ fimũ
q̃ q expuluere pedũ heri reſultat. Mirãdũ ſane eſt vel poti⁹ deplo
rãdũ, ꝙ in his lucris tẽporalib⁹ nõ defatigemur, cũ ſpiritualib⁹ ſta
tim moleſtiã ſentiamus. Quã ſolicit⁹ erat rex Balaac vt habet in

Nume. 22 Num. in ædificandis varijs altaribus,& commutandis, atque,in E
offerendis ſacrificijs,dirigẽs omnia ad lucra temporalia & vindi
ctam:& quãuis videret contrario modo ſibi res ſuccedere,nihil
Nimis an ominus tamen in propoſito perſiſtebat,& eadẽ quæ ſemel fece-
xij ſumus rat,iterabat & re petebat & proprijs contrectabat manibus. Sic
in rebus vtiq; multi ſegerũt hoc tẽpore pro lucro tẽporali. Sed quid ob-
mundanis ſecro inde infelix homo reportaſti,tot ædificando altaria mun-
do & Dæmoni, ac vanitatibus ſeculi, negandoq; eleemoſynam
pauperibus? Quid quæſo omnia valent ſine Deo?

Cur ſint Cauſa quidem quod hoc tempore tam exiguæ fiant eleemo F
pauca elee ſynæ & paucæ,illa eſt vna inter cæteras, quod in ſumptuoſis cõ
moſyna. uiuijs,in veſtibus,ædificijs,in cenſualibus ſeu vectigalibus prodi
gi ſimus,& cupidi,iamq; hęc omnia faciunt vt auari ſimus & exi
guam habeamus charitatem & miſericordiam pauperum, imo
Simile. etiam crudeliter eos tractamus. Videas aliquando ſterilem & in
aquoſum annum,& fiunt proceſsiones,& ſupplicationes populi
pro obtinenda aqua vt terra irrigetur, quæ præ tanta ſiccitate
vndique iam hiat: apparent nubes, & confidimus ingentem cæ-
lo delapſurum imbrem, ſed cum iam id magis ſperabamus,
ecce flat Zephyrus, vel alius huiuſmodi ventus ſerenans ita ae- G
rem vt nubes omnes quam longiſsime pellat, atq; ita in eadem
Diuitias verſemur ſiccitate & ariditate, atq; inconſolabiliter defleamus
dat Deus & lugeamus. Sic vtiq; faciunt hic multi diuites, nam pauperes
vt impar- ſunt inſtar terræ aridæ & inaquoſæ,qui ad Deum clamant præ-
tias paupe tanta miſeria, dicitq; Deus ſe miſſurum nubes aqua grauidas,
ribus. id eſt diuites multis onuſtos diuitijs & temporalibus bonis,
cum tantis redditibus & vectigalibus, tantis poſſeſsionibus,
tantaque fructuum abundantia, vt ſubueniant pauperibus:
Quorſum enim diuites putatis vobis diuitias datas,niſi ea cau
ſa? Quorſum tanta frumenti copia, vini, veſtium, & alio- H
Auari cru rum bonorum, niſi vt pauperibus ea diſtribuatis, & tanquam
deles cum pluuia ſubueniatis tantæ ſiccitati? Sed tamen flat Zephyrus vel
pauperib' aquilo auaritiæ, & omnia quæ in gratiam pauperum erant
conceſſa, in propria lucra conuertuntur. O miſeri, an igno-
ratis quod nullus eſt colonus qui ita deſideret ſupra poſſeſ-
Gaudet ſiones ſuas imbrem deſcendere, atque Deus gaudet vt bona
De' quod vobis diuinitus conceſſa,pauperib' diſtribuatis,diuidatis,& im-
diuites partiatis? Sed heu ſuſcitatur Aquilo propriæ auaritiæ & cupi-
pauperib' ditatis, & pellit nubes liberalitatis,atq; cor diuitis indurat de-
bona diſtri ſiderio quodã ingenti comedendi,bibẽdi,veſtiẽdi,ſplẽdide epulã
buant. di, & prodige impendendi, atque ita vt his omnibus poſsit

redun-

A redundanter & ſuperflue ſuppeditare, aridi remanent pauperes & ſine vlla conſolatione atq; refugio. Si quidem ipſi diuites interſe impias quaſdam habent æmulationes & in perniciem pauperum, dicẽtes, ille tot habet famulos, tot nutrit equos, tot poſſidet agros, talibus induitur & exornatur veſtibus, & ego non idipſum faciam? an minoris quam ipſe habendus ſum? Annon quæcunq; ipſe præſtat, etiam ego qui tot abũdo vectigalibus & redditibus præſtabo? Atq; huiuſmodi ambitionis & vanitatis ventis maxime proſtrantur pauperes, nec aſſurgere poſſunt ad

Ambitio conturbat eleemoſynam.

B eleemoſynam aliquam ab his habendam. De talibus igitur diuitibus, ait Iudas in ſua canonica, hi ſunt in epulis ſuis maculæ, conuiuantes ſine timore, ſemetipſos paſcentes, nubes ſine aqua, quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuoſæ &c. Tum etiam princeps Eccleſiæ Petrus in ſua canonica ſecunda ait, hi ſunt fontes ſine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reſeruatur &c. Optime quidem his congruit illud Hier. ambulauerunt poſt vanitatem, & vani facti ſunt. Item illud Prophetæ, adipem ſuum concluſerunt, hoc eſt omnino craſsitudinem ac pinguedinem concluſerunt, hoc eſt C viſcera ſua concluſerunt, ne vllo miſericordiæ affectu attingi poſſent. Quare caueant ſibi diuites ne in tantam deueniant crudelitatem, & audiant quid Iacobus dicat, iudicium ſine miſericordia fiet illi, qui non fecerit miſericordiam.

Epiſ. Iudæ. 2. *Pet.* 2. *Hiere.* 2. *Pſal.* 16. *Iacob.* 1.

Nunquam deſunt viris improbis occaſiones, quas ipſi faciunt, non faciendæ eleemoſynæ & non ſubueniendi pauperibus: Nobilis ait, multos habeo in familia quos alam. Eques ait, Deus tibi benefaciat, quoniam grandi ære alieno obæratus ſum. Mercator inquit, vlterius progredere bone iuuenis, non D enim inſtitores mihi accurate reſponderunt, nihil hoc anno venditur, aut non vt ſperabam merces væneunt. Ciuis ait ſe marſupium domi dereliquiſſe: omnes deniq; in Dei nomine pauperem ab ſe ablegant & amandant. O bone Deus quam diues es! nam omnes ad tuum telongum remittunt pauperes, tu deniq; debes eis eſſe adiutor. Bene dixit pſaltes regius, tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adiutor: tu igitur Domine debes prouidere eorum neceſsitatibus, nam tu ſolus laborem, & dolorem conſideras. Vſq; adeo multorum cor obduratum eſt in non erogandis eleemoſynis, vt mille iam modos & inuentiones exquirant aliqui pauperes, nam quidam teneris pueris brachia contorquent, vt ita eleemoſinam obtineant: alij vlcera in tibijs faciunt,

Occaſiones captãt auari nõ faciẽdi eleemoſynam. *Pſalm.* 9. *Pſal.* 59. *Inuentiones quorũdã pauperũ ad eleemoſynã extorquẽdã.*

faciunt, alij nudis pedibus, imo & toto corpore incedunt, vt ita ad eleemoſynam prouocent: alij pānoſi incedunt, & interdū varij coloris commiſſuris: alij in maiori frequentia clamāt, alij in vicis iacent. quæ tamē omnia auaros diuites non cōmouēt. Quod ſi hoc ita eſt, vt ſcilicet obuijs non ſubuenias, quomodo mihi perſuadere poteris te angulos omnes quæſiturum vt pauperes inuenias, & ipſis benefacias? imo potius ibi moriuntur miſeri nec eſt qui eis ſubueniat, aut calicem aquæ porrigat. Attendite obſecro, & redite ad cor auari diuites, nam vobis dicitur eleemoſynam non facere, eſſe inhumanum: attende quam ſit etiam ignominioſum quod nolis eſſe membrum ſub capite Ieſu Chriſto, ſi quidem non vis condolere & compati proximis tuis. Nā vt ait Apoſ. Si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra. Vide quantum te debeat commouere illud exemplum Iob, cum ait: ſi deſpexi prætereuntem eo quod nō haberet indumentum, & abſq; operimento pauperem: ſi non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus eſt, humerus meus à iunctura ſua cadat, & brachiū meum cum ſuis oſſibus confringatur. Quaſi dicat, cum hoc pacto quodammodo non viderer membrū cum cæteris membris, quorſum illis iunctus eſſem? Illud meritus eſſem, vt prorſus confringerer, & minutatim conciderer. O execrationem acerbiſſimam quidem! Caueant ſibi igitur, & diligenter attendant auari diuites, & qui eleemoſynas pauperibus largiri nolunt, ne ſimilis execratio & maledictio veniat ſuper illos.

Vix hominis nomen meretur q ad eleemoſynam non incitatur.

1.Cor.12.

Iob. 31.

Magno eſt dignus ſupplicio, qui eleemoſinā non vult facere.

E F G

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO QVARTA.

H

AVDISTIS &c. *Ego autem dico vobis diligite inimicos veſtros.* Matth. 5. & 6. Non vindicare ſe, eſt quidem inuicti hominis. Vide enim quid dicat Eccleſia de Deo: Deus qui omnipotentiā tuā parcēdo maxime & miſerando manifeſtas. Si enim Deus ſtatim ſumeret vindictam de nobis, quid fore putas? Præſertim cum quodammodo culpæ noſtræ ſint infinitæ, quia contra infinitum? Vide enim quantum differat colaphum impingere puero, aut perſonæ regiæ, menſuramus enim offenſam pro ratione perſonæ offenſæ. Parce quia Deus id præcipit. Non vis vt ſeruus tuus ſe intromittat in tuis præceptis & tamē tibi nō ſufficit quod Deus tibi

Eccleſia.

Peccatum quomodo dicatur infinitum.

Simile.

A tibi quid præcipiat? Qui pęnas capitis dant parcunt carnifici, *Parce quia*
quē tantum norunt executorem : parce tu ei igitur, qui te af- *id tibi*
ficit iniuria,& intellige eſſe quoddam inſtrumentū à deo aſſum- *Deus præ-*
ptum. Cum hac enim conſideratione pepercit Ioſeph fratribus, *cipit.*
& Dauid ſemei. Seruus Abrahæ inaures & armillas aureas dedit *Gene. 45.*
Rebeccæ ſponſæ Iſaac: ſic anima ſponſa Chriſti habere debet in *2. Reg. 16*
aures aureas in auribus, id eſt quæcumq; audit debet in aurum *Gene. 24.*
conuertere etſi ſint iniuriæ: Quia Ioab noluit parcere ipſi Ab- *2. Reg. 18.*
ſalon vt Dauid rogauerat, vide qualem habuerit mortē cui nil *3. Reg. 2.*
B profuit templū nec altaris cōplexus: Dicis quod nō vis eū vlciſci
ſed quod iuſtitia decidatur cauſa, & tamē tu cauſā perſequeris. *Ex animo*
Magna eſt opus cautela vt tua ſit tuta conſcientia, ſine ira faciē *ignoſcam*.*
dū eſt, ſine odio & cōplacētia vindictæ. Si quidē optimus eſt ſa- *Simile.*
gittarius qui coronam malogranati percutit & nō ipſum malū
granatū: ſic vtiq; ſubtilitatis eſt ꝙ iuſtitia decidatur, & tu nullū
habeas vindictæ animū. Querimur ꝙ nos homines varijs modis
perſequātur: an nō vides artifex quāta habeat inſtrumēta vt per *Perſecuto*
fectā ex ligno exculpat imaginem aut ex argēto? Sic vtiq; vt ſis *res nobis*
pulcherrimus ante oculos Dei tot opus eſt inſtrumentis perſe- *conducunt.*
C cutionum, debes eſſe ſicut liliū inter ſpinas, & debes viuere inter
ſcorpiones. Et quia vis veniam à deo impetrare etiam tu parce: *Prou. 20.*
nō debes habere duo pondera: nam pondus & pōdus, mēſura & *Pſal. 118*
mēſura, abhominabile eſt. Plurimi faciebat Dauid hāc virtutem *Simile.*
cū diceret prudētē me feciſti ſuper inimicos meos. Cū aliquis ex *Patientia*
cātoribus nō canit ad numerū, eū habilē iudicamꝰ qui errātē ſta *egregia*
tim in viā reducit, & ipſe vocē ſuā non amittit: ſic ergo quando *virtus.*
aliquis maledicus eſt, dignus quidē eſt laude is q ſua patiētia eū *Tolerātia*
in viā reducit. Laudamus quidē thoracē bellicū cum tormēto ali *inſignis*
quo nō videmus eū trāſuerberari, magis ergo eū laudare debe- *virtus.*
D mus q nō cōmouetur maledica lingua: magna quidem erit victo
ria tua ſi ſtultum aliquem reddideris tua patientia & tolerantia.

Celebrius quidē eſt Ioſeph nomē quod cōdonarit fratribus, *Parcere*
quā quod ſomnia diuinaret, & alia præſtaret. Si quis ſeruus, vel *honorificū.*
puer tibi iniurius eſt, dicere ſoles, ꝙ revereris eum cuius eſt ſer- *Iniurias*
uus vel filius, cui plurimum debes: Cur igitur hoc quod in famu *propter*
lo hominis ſeruamus, nō ſeruabimus in famulo aut ſeruo Dei? *Deum re-*
Optimum quidem eſt cum quis tibi eſt iniurius, vt dicas, reue- *mittamus*
reor Deum cuius es filius, qui tanta propter me paſſus eſt. Hæc
fuit conſideratio Dauid quando poterat interficere Saulem, ait *1. Re. 24.*
enim, Chriſtus Domini eſt, & ideo nolo inijcere in eum manus.

Diligite inimicos veſtros. Reſpondent aliqui ſi eis dicis quod

 condonent

condonent quia Deus condonat, quod ipſi ſunt homines & non E
Excuſationes aliquorum ne ignoſcant. ſunt Deus,& ideo non debent condonare. O blaſphemiam execrabilem. Dic enim infelix,an non eſſet magna dementia ſi tibi diceretur quod in bello diligenter dimicares,ſi quidem rex ipſe præcedit etiam pugnans, & tu reſponderes quod rex eſt rex, & *Similitu.* tu tātū pauper miles,& ideo nolles pugnare? Si Deus præciperet *Omnes parcere poſſunt.* tibi miracula facere,non mirarer ſi eum non imitareris, at vero in hac re cum poſsis ipſum imitari,cur id non præſtabis? an non te pudet,quod dicatur de deo,qui cum malediceretur,non maledicebat,& quod tu nolis id præſtare qui vermiculus es? F
1.Pet.2. Curramus ergo per patientiam ad propoſitum nobis certamē,
Heb.12. vt ait D.Pau.aſpicientes in autorem fidei:plus quidem eſt quod tibi Deus parcit,quam quod tu proximo parcis: quantumuis
Matt.18. enim tibi aliquis fuerit iniurius, tamen ſi non parcas, peccas, vt conſtat ex illo loco Euangelij, cum rex pepercit decem millia talenta, & tamen hic cui pepercerat,nolebat exiguam quantitatem condonare,

Simus perfecti,ſi quidē volum⁹ vt domeſtica noſtra ſint perfecta. *Eſtote ergo perfecti ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt.* Videtur quibuſdam quod nimiam perfectionem nobis Deus iniungat, nec conſiderant quantam nos deſideremus perfectionem G in rebus noſtris ſiue in famulis obtemperantibus. Volumus eſſe perfectā cōiugē,filios,familiam,equum,mulam,ne calcitrēt,volum⁹ vndiq; excultā domū,& tamē nos qui ſum⁹ Dñi,negligim⁹ eſſe perfecti. Pudor nobis eſſe debet quod ſol calefaciat quātū in ſe eſt,item & ignis,& ſic de cæteris rebus naturalibus, nos tamen ſimus imperfectiſsimi, qui nobiliores creaturæ ſumus.

Amare debemus inimicos.

Aug. de tē.ſer.68 tom.10. IN diuinis voluminibus fratres chariſsimi, ita diſpēſauit ſpirit⁹ ſanctus,ait Aug. vt & ſanis ornamenta,& ægrotis ſpiritualia H medicaméta deeſſe nō poſſent. Quam rē donante deo agnoſcēs, de veteri & nouo teſtamento prout potuimus,vnicum ac ſingu-
Gene.28. lare remediū animarū pro amore inimicorū, collegimus. Imprimis cōſiderādū eſt quāta in beato Iacob fuerit charitas,vt odiētē ſe fratrē ſuū maluerit in longinquis regionibus fugere,q̃ vicē
Geneſ.33. odij repēſare. Quem ſicut diu fugit,ita odiſſe neſciuit,ſed reuerſus multis muneribus vt eum ſibi placaret honorauit Beatus Ioſeph pro parricidij crimine impijs & iniquis fratribus ſuis non odij amaritudinem, ſed charitatis dulcedinem repen-
Gene.45. ſauit. Oſculabatur enim ſingulos, & per ſingulos flebat, quibus etiā non ſolū nil mali repēdit,ſed omnia bona retribuens tā

viuo

A viuo quam mortuo patre, germano ſemper eos amore dilexit. Beatus quoq; Moyſes cum frequenter eum populus rebellis nō ſolum contemneret, ſed etiam lapidare vellet, diuinæ charitatis memor, ita pro illis domino ſupplicauit, vt clamaret & diceret, ſi non dimittis peccatum populi tui, dele me de libro tuo. In ipſo etiam veteri teſtamento legimus, ſi videris aſinum inimici tui iacentem in luto, non præteribis niſi prius alleues eum. Quo loco vnuſquiſq; diligenter conſideret, quod ſi aſinum inimici non licet in luto dimitti, quanto magis homo ad imaginem B Dei factus non debet odio haberi aut negligi? Beatus quoq; Iob ita veram & perfectam charitatem quidē fideliter retinebat, vt gaudens & libera conſcientia ad Deum diceret, ſi gauiſus ſum ad ruinam inimici mei, & exultaui in eo quod inueniſſet eum malū. Beatus quoque Dauid in tantum non fuit ſimulata nec falſa dilectio ſua, vt ipſos etiam aduerſarios fleret, & illos qui eos occidere præſumpſerant, caſtigaret. Vnde ſecurus dicebat illud quod omnes homines ſatis attento ac trementi animo dicere debent, ſi reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis inanis: perſequatur inimicus animam meam, & comprehendit, C & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Vnde conſiderandum eſt qua fronte verſiculum iſtum ex ore ſuo proferre poterit, qui inimicis ſuis mala pro malis retribuit. Per Salomonem quoq; Spiritus ſanctus dicit & clamat, cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, ne forte videat Deus & diſpliceat illi, & auferat ab eo iram ſuam.

Exod. 32. *Exod. 23.* *Simile.* *Iob. 31.* *2. Re. 16.* *Pſal. 7.* *Pro. 24.*

Si iuſtum fuiſſet, ait Chryſoſt: inimicos odiſſe, nunquam Deus te inimicum ex gentibus ſuſcepiſſet in ſuā dilectionem. Ille pro te & filium ſuum per omnia humanæ compaſsionis opprobria tradidit vſque ad mortem: inimicum ſuum adoptauit, cohæredē D vnigenito ſuo fecit, & tu vel nudam dilectionem reddere inimico tuo non vis? Quod tamen nō mirū ſi graue illis videtur inimicos amare, qui nec amicis ſuis ſynceram conſcientiam ſeruant: Nam cum ſit mundus iſte ſcandalis plenus, ſi amicos voluerint diligere tantum, non inuenire poterunt quos diligant, Hodie enim ille illum offendit in re tali, cras ille illum offendet in altera re, & ita fit vt ſi decreuerit homo inimicos odiſſe, neceſſe ſit vt odiat omnes, & odiatur ab omnibus. Puto quod non tantum pro inimicis noſtris Chriſtus illa mandauit, quantum pro nobis: non tātum iubet diligere inimicos vt illos diligamus, quantum à nobis ipſis quod malum eſt repellamus. Et ideo non dicam ſi læſeris inimicum, ſed ſi oderis eum tantum, amplius tibi nocuiſti ſecundū

Chryſo. in non abſo. hom. 13. *Rom. 8.* *Si ſolum amares eos qui in iurij non fuerunt, vix inueni res quos amares.* *Odientes inimicum nos ipſi lædimus.*

animam, quam illi ſecundum corpus, & illi forſitan nil noces E
odiens eum, te autem ipſum ſine dubio lædis. Si ergo peperceris inimico, tibi amplius pepercisti quam illi: etſi benefeceris ei, tibi amplius præſtitiſti quam ei. Qui te innocentem iniuriatur, ſi incipis conſiderare quomodo à diabolo poſsidetur & agitatur, & quomodo voluntatem ſuam adimplet per miniſterium eius non ſolum non iraſceris ei, ſed adhuc miſereberis eius. Vis ergo diligere inimicum tuum? Si iniuriam pateris, noli iniuriam præſentẽ aſpicere, ſed conſidera ipſam gloriã, quam pro mercede in iudicio conſecututus es. Illis enim tantum videtur difficile, qui F
retributionem non ſperant futuri iudicij.

Quibus cõſideratio. facile nobis redditur condonare.

1.Re. 12. Tob.2. Tob.4. Seneca.li. 4.de ben. c.25.

Attende quam facile Samuel condonabat illatas ſibi iniurias, ac precabatur pro eis qui eum affecerant incommodis. Vix dum præterea Tobiæ vxor deſierat exprobrare marito ſuo & eũ infeſtare, cum iuſtus ac ſanctus ſenex contumeliæ prorſus oblitus, mandauit filio ſuo vt matri ſuæ diligenter obediret, eamq; veneraretur: attende quæſo quam cito remittebat offenſas. Imitemur in beneficijs conferendis Deum, ait Seneca, qui ab omni ſpe lucri eſt penitus alienus, & tamen innumera & maxima beneſicia nobis largitur, idq; tam frequentiſsime. Pudeat inquit Sene- G
ca, venale habere beneficiũ. Gratuitos quidem habemus Deos, quos quidem ſi imitaris, etiam ingratis beneficia conferes, nam & ſceleratis ſol oritur, & pyratis patent maria.

Greg.3.p. paſ. adm. 10.

Vide aſtutiam inimici.

Tẽtat nos dæmõ: vt reflectamus mente circa iniuriã vt nos incitet ad vindictam.

Euenire plerumque patientibus ſolet, ait Grego. vt eo quidẽ tẽpore quo vel aduerſa patiuntur, vel contumelias audiunt, nullo dolore pulſentur, & ſic patientiam exhibeant, vt custodire etiam cordis innocentiam non ommittant. Sed cum poſt paululum hæc ipſa quæ pertulerunt, ad memoriam reuocant, igne ſe doloris inflammant, argumenta vltionis inquirunt, & manſuetudinem quam tolerantes habuerunt, retractantes in malitiam H
vertunt. Quibus citius à prædicatione ſuccurritur, ſi quæ ſit huius mutationis cauſa pandatur. Callidus namq; aduerſarius bellum contra duos mouet, vnum videlicet inflammans, vt prior inferat, alterum prouocans, vt contumelias læſus reddat. Sed plerumque dum iam huius victor eſt, qui iniuriam perſuaſus irrogat, ab illo vincitur qui illatam contumeliam ſibi æquanimiter portat. Vnius ergo victor quem commouendo ſubiugauit, tota contra alterum virtute ſe erigit, atque obſiſtentem fortiter & vincentem dolet, quem quia commouere in ipſa contumeliarum iaculatione non potuit, ab aperto certamine interim quieſcens, & ſecreta ſuggeſtione cogitationem laceſſens,

aptum

A aptum tempus deceptionis inquirit. Quia enim in publico bello victoriam perdidit, ad exercendas occulte inſidias exardeſcit: quietis namque tempore iam ad victoris animum redit, & vel rerum damna, aut iniuriarum iacula ad memoriam reducit: cunctaquæque illata ſunt vehementer exaggerans, intolerabilia oſtendit, tantoque mentem mærore conturbat, vt plerumque vir patiens, illa ſe æquanimiter toleraſſe, poſt uictoriam captiuus erubeſcat, ſeque non reddidiſſe contumelias doleat, & deteriora rependere, ſi occaſio præbeatur, quærat. Quibus ergo ſimiles *Simile.*
B ſunt, niſi his qui per fortitudinem in campo victores ſunt, ſed per negligentiam poſtmodum extra vrbis clauſtra capiuntur? Quibus ſunt ſimiles, niſi his quos irruens paruus languor à vita non ſubtrahit, ſed leuiter veniens recidiua febris decidit? Admonendi ſunt igitur patientes, vt animum victoria muniant, vt hoſtem publico bello ſuperatum, inſidiari mænijs mentis attendant, & languorem clam repentem timeant, ne hoſtis callidus in deceptione poſtmodum maiori exultatione gaudeat, quod dudũ contra ſe rigida colla victorum opprimat. *Tentationes importunas vincamus.*

C

Ampliſsimus remunerator Deus.

VT *ſitis filij patris veſtri qui in cœlis eſt.* Vide quam bonus retributor ſit Deus, qui filios ſuos nos facit pro hoc obſequio uidelicet dilectionis inimicorum. Facito igitur quod Deus præcipit, etſi ſit contra voluntatem tuam: vim tibi ipſi facito, & peruerſum ingenium tuum vince, etſi in eo difficultatem ſentias, ſiquidem vides quam bonus remunerator ſit Deus, & quam præclare tecum poſtea agetur. Timebant quidem Hebræi ſe committere mari rubro, etſi viderent multas aquarum diuiſiones, donec tandem Aminadab præceſsit vir animoſus, & tunc omnes ſecuti *Voluptate Dei obtẽperemus.*
D ſunt. Quod obſequium vt Deus ipſi remuneraret, ſunt qui dicãt eius tribum tantopere fuiſſe illuſtratam, videlicet tribum Iuda, vnde erat, & de qua exierũt reges Iſrael, ita Titelmanus interpretatur ſuper illa quidẽ verba Pſalm. facta eſt Iudæa ſanctificatio eius. Vide etiam quomodo Chriſtus phariſæo ſigillatim enumeraret obſequia ſibi præſtita à Magdalena, videlicet quod lauaſſet pedes aqua lachrymarum, & abſterſiſſet capillis, & oſcularetur ore. Vide quomodo in extremo iudicio referat obſequia ſibi à viris iuſtis exhibita, vt illa compenſet. Quod Petrus dixiſſet, Tu es Chriſtus filius Dei viui, vide quam ampliſsime fuerit remuneratus, cum dicit Chriſtus, ego dico tibi quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. *Pſal. 135.* *Titelm. in Pſal. 113.* *Luc. 7.* *Mat. 16.*

Item

Mat. 19. Item cum dixiſſent diſcipuli, ecce nos reliquimus omnia, & ſe- E
cuti ſumus te, quid ergo erit nobis? ait eis: in regeneratione cum
Luc. 22. ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſu-
per ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael. Itē polli
Mat: 19: cetur ſe ſoluturū centuplum hic & illic in cælo vitam æternam,
vt intelligas quam bonus ſit retributor.

Optimus retributor Deus. Si Deus reddit malis pro meritis eorum, quanto plus ſperandum eſt, cum magis videatur propenſus ad præmiandum præmiaturum eſſe bonos? Siquidem recordatur Deus offenſarum contra ipſum quidem commiſſarum, vide enim quomodo F
3. *Reg* 21. punierit regem Achab proptereaquod vineam Naboth abſtuliſ-
Exod. 14 ſet, ſimulq; honorem & vitam. Vide quomodo punierit Aegyp-
tios, propterea quod tam dura ſeruitute populum ſuum affece-
Eſther. 7. rint. Vide quomodo punierit Aman propter ea quæ facere inten
tabat contra Hebræum populum captiuum, & contra Mardochæum innocentem: nam Aman ſuſpenſus eſt in patibulo pro Mardochæo erecto. Nouit quidem Deus ſingulis pro meritis re-
1. *Reg*. 15. pendere. Vnde Samuel dixit regi Agag, ſicut fecit abſq; liberis
mulieres gladius tuus, ſic abſq; liberis erit inter mulieres mater
1. *Reg*. 17 tua. Arma quidem quæ acceperat Goliath contra Dauid, acce- G
pit Dauid ad ipſum interficiendum & occidendum. Arma Holo
Iudit. 13. phernis contra Bethuliam, accepit Iudith, & ipſi caput amputa-
uit. Si igitur ita malis reddit ſecundum merita, quanto magis rependet iuſtis præmia ampliſsima? Siquidem vere regio pectore quærit ſemper occaſiones quibus poſsit præmiari obſequia ſibi exhibita, modos etiam quærit quibus poſsit auertere punitionem. Quod ſi exigua obſequia, ampliſsimis compenſat beneficijs, ecquod quæſo præmium illum manebit, qui diliget inimicos, & ipſis benefaciet, neq; reddet malum pro malo?

Occaſiones quærit Deus præmiādi ſeruos ſuos.

Conſideratio quidem ipſius præmij ſolet animare ad labores H
tolerandos, facitq; illos leuiores. Sentiebat quidem labores ſuos
Paulus cum diceret, in carceribus abundantius, in plagis ſupra
2. *Cor*. 11. modum, in mortibus frequenter: attamen hunc ſudorem abſter
gebat illa conſideratione præmij cum diceret, non ſunt cōdignæ
paſsiones huius ſeculi ad futuram gloriam quæ reuelabitur in
nobis. Quanta putas eſſe præmia & gaudia parata in cælo, his
Roma. 8. qui iniurias condonant, & inimicos ſuos diligunt? Siquidem eos
filios Dei appellat, & ipſis huiuſmodi præmia promittit, atq; ſuf
ficit vt intelligas quanta ſint præmia, quod ipſe Deus ea parauit. Rex Aſſuerus voluit aliquando ſplendido conuiuio excipere
Heſth. 1. omnes principes & potentatus regni ſui, & cum eſſet tātus prin

ceps

A ceps anguli cuiuſdam mundi, tam opiparũ & regium dedit cõui-
uium, tantaq; cum maieſtate, vt omnes mirarentur: Quam mag-
nificentius & lautius putas fore conuiuiũ nobis à Deo optimo
maximo præparatum? Munera quidem magnorum principum
ſolent excedere ſubditorum ipſorum capacitatem. De Alexan- *Alexand.*
dro quidem orientis principe legimus quod cum ſeruus quidã *Mag.*
eius ab eo munera aliqua poſtularet, ipſe iuſsit ſibi dari ampliſsi-
mam ciuitatem: cui ſeruus ait, huiuſmodi munus non eſſe ſibi *Exemplũ*
accommodatum. Reſpondit Alexander, non id ego intueor, ſed
B qualis ſit qui beneficium confert. Si igitur terreni principes tam
liberales eſſe ſolent in beneficijs conferendis ſuis ſuditis, à qui-
bus obſequium aliquod acceperunt, quanto liberaliorem putas *Præmia*
fore Deum in eos qui hoc dilectionis inimicorũ præceptum ſer- *ampliſsi-*
uauerint? Si ita effuſi ſunt principes terreni quorum imperia & *ma nobis*
vectigalia ſunt limitata, & deficere poſſunt, & quidẽ quotidie im *Deus pa-*
peria & vectigalia deficiunt, & deficere poſſunt, quid quæſo *rata habet*
ſperandum erit de præmijs huius diuini imperatoris, quæ ſunt *Beatitudo*
infinita, & cuius pectus longè eſt animoſius & liberalius? Si rex *quanta ſit*
terrenus dignitatem ſuam conſiderans, tam liberalem ſe oſten- *Simile.*
C dit, quid faciet ſupremus omnium monarcha, cuius dignitas eſt
infinita, & maieſtas in infinitum excedit omnes principes orbis
terrarum? Quanta quæſo præmia ex tam liberali, pia, & diuina
manu erunt ſperanda?

Vide quam bonus ſit remunerator Deus, ſiquidem ſimplex ob
ſequium vnius nauiculæ Petri ad prædicandum, quod nullo mo
do ipſi naui nocere poterat, ita remunerauit, vt dicat Lucas ꝙ *Luc. 5.*
ampliſsima piſcatione eum propterea donauerit, ita vt duæ na-
ues implerentur, quod inauditum hactenus fuerat in eo lacu. Si *Mat. 10.*
enim tanta eius largitas & magnificentia eſt, vt nec calicem qui-
D dem aquæ frigidæ ſine mercede relinquat, quam retribuet mer-
cedem ei qui propter amorem Dei dilexerit inimicum? Neque *Diſsimile*
enim is mercatorum more paria paribus refert, ſed diuina largi
tas, parua magnis compenſat.

Quam liberalis ſit Deus retributor, ſatis aperte conſtat ait
Bernar. ex illis Chriſti verbis apud Lucam, cum dicit: menſuram *D. Bern.*
bonam, & confertam, & coagitatam, & ſupereffluentem dabunt *ſer. 11. ſu-*
in ſinum veſtrum. Menſura iſta vt audio, ait Bernard. erit ſine *per Can.*
menſura, de qua per Iſa. dicitur, oculus non vidit Deus abſque *Luc. 6.*
te, quæ præparaſti diligentibus te. Mẽſuram quippe bonam, ideſt *Iſa. 64.*
iuſtam retribuet, quia erit ſecundum exigentiam meritorum, *Pſal. 65.*
iuxta illud Pſalm: reddet vnicuiq; ſecundum opera ſua. Confer *Rom. 8.*

tam,

tam, quia ſupra condignum erit, ſicut Pau. ait, non ſunt condignæ paſsiones huius ſeculi, ad futuram gloriam. Coagitatã, ideſt ſupra idquod deſiderari poteſt iuxta illud Apoſt. ei autem qui potens eſt omnia facere ſuperabundanter, ideſt ſupra idquod humana cogitatio attingere poteſt. E

Col. 3.

Eleemoſyna res illuſtris.

CVM *facis eleemoſynam.* Commendatur quidem nobis vt in manu pauperis ſeminemus, de hac enim ſemente intelligit Apoſt. cum ait, qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Quamuis hic in mundo fertilem in agro terrã habeamus, tamẽ bona ſeminis pars amittitur: at in terra fertili pauperum, nec granum vnicum perit, & inde fit vt cum tanta abundantia reſpondeat. An non miraremur tam frugiferam terram, quæ pro vno modio, mille daret modios? Vtique plus fructificat eleemoſyna pauperis: tantum enim fructum edet, vt in iudicio mali mirantes dicant, nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam: ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Quæ cum ita ſint, cur non etiam ſi opus eſt dimidium bonorum tuorum das pauperibus, aut ſaltẽ quod ſupereſt tibi ex vectigalibus? Cæterum ait Seneca, quidam ſunt quibus nil vnquam videtur ſupereſſe patrimonij, etſi ſemper creſcat, quos comparat famelicis canibus, qui etiam in medio aëre venientem cibum apprehendunt, & caudam mouent, latrant, & plura petunt. Sic enim iſti cum habent vnam dignitatem, aliam poſtulant, & rurſus aliam, cum tanta ſolicitudine & negotiatione, vt videantur præ famæ rabidi. Pudor planè nobis eſſe debet, quod barbaræ gentes ſibi hac in re modum præſcripſerint, & nos pro quibus Deus pauper factus eſt, tantopere diuitias ſitiamus, vt nec obolum pauperibus impartiamus? Illi qui notitiã non habent præmij mendici Lazari, nec punitionis auari diuitis, diuitias contemnebant, nos vero tam anxie ipſis inhiamus? nec conſideramus quid dicat ſapiens in Pro. benefacit animæ ſuæ vir miſericors. Item alibi ait, alij diuidunt propria, & ditiores fiunt, alij rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. Intra ſepulchrum quoddam Romæ inuentum eſt ſaxum cum his literis, Expendi, donaui, ſeruaui, habui, habeo, perdidi: ideſt quod expendi, habui: quod donaui, habeo: quod ſeruaui perdidi. Quaſi mortuus diceret, tantum habeo bona quæ feci. F G H

2. Cor. 9. Terra fertilis ad ſeminandũ, manꝰ pauperum. Simile. Sapien. 5. Seneca. Simile. Auari ſunt inſtar canũ famelicorum. Pro. 11. His qui eleemoſynas dant, multa deꝰ confert beneficia, & benefacta permanẽt. Exemplũ

Grauis quidam autor refert, quod vir quidam haberet piam coniugẽ,

A coniugem, cumque frater quidam dominicanus apud eum diuertiſſet, rogaretque coniunx vt aliquem ſermonem miſceret ad ſpiritum pertinentem, ipſeque reſponderet ſe id libenter præſtiturum, niſi viro ſuo moleſtum foret, annuit maritus, modo breuiter diceret: tunc ait frater, ita tegeras cum proximo tuo ſicut alios tecum velles. Statim vir hanc conſiderationem menti ſuæ inſculpens, ſoluit omnia quæ debebat, dicens ſe cupere vt ita alij ſe cum ipſo gererent: tum etiam cum pauper eleemoſynam peteret, ipſi cænam dedit, & lectum inſterni iuſsit vt ibi B cubaret: porro quoniam pauper vltra quam ſolitus eſſet, comederat, nocte ſitiuit, cuius voces cum audiret dominus, ſtatim ſurrexit, & ad ciſternam ſe conferens, vt aquam pro paupere hauriret, ſubmerſus eſt, cumque inde mortuus educeretur, inuentum eſt pretioſum monile in collo eius, vbi ſcriptum etiã quod antequam corpus in frigida ciſterna refrigeret, angeli animam in cælis collocauerant, vt inde intelligas quanti Deus faciat eleemoſynam pauperi collatam.

Quod nobis vellemus, etiã proximo faciamus.

Quomodo ſoleat deus miſericordia opera cõpenſare.

Male quidem ſeruimus Deo pro tantis ab ipſo beneficijs acceptis, atque ſi aliquid ipſi offerimus, eſt id quod deterius eſt, C cum tamen dæmoni meliora demus, ideſt florem ætatis & maiorem vitæ portionem: relinquimus vero Deo ætatem decrepitam & mortis horam. Dequo conqueritur Deus per Hiere. dicens. Nonne vides quæ iſti faciunt in ciuitatibus Iuda? Filij colligunt ligna, & patres ſuccendunt ignem, & mulieres conſpergunt adipem, vt faciant placentas reginæ cæli, & me ad iracundiam prouocent: ex adipe ideſt flore farinæ, placentas faciebant idolis. Sic mali panem ex adipe & flore vitæ ſuæ, dæmonio offerunt: quod vero deterius eſt dant Deo, vt pertuD ſos calceos, aut tunicam confractam, aut ſubuculam dilaceratam, dicuntque famulo vt hæc per feneſtram deijciat, aut vt pauperibus largiatur: Quaſi dicant, vides hæc prorſus periſſe iam, da pauperi, vel in ſterquilinium proijcito. Non legunt iſti quid Deus dicat per Mala. maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſculum, & votum faciens, immolat debile domino, quia rex Magnus ego dicit dominus exercituum, & nomen meum honorabile in gentibus. Non ita ſegerebat Abraham vt iſti immiſericordes, nam vt habetur in Gen. cum hoſpitio excepiſſet angelos, tulit vitulum tenerrimum & optimum, tulit quoque butyrum & lac, dixitque Sarræ, accelera tria ſata ſimilę, commiſce, & fac ſubcinericios panes. Simila eſt farinæ floſculus: ſic igitur, nos debemus gerere cum paupe-

Deo quod deterius eſt damus.

Hier. 7.

Dæmoni florẽ ætatis damus & Deo decrepitam ætatem.

Eleemoſynã ex deterioribus facimus.

Mal. 1.

Gen. 18.

Mat. 25. pauperibus,ſiquidem id Deus in ſuo libro ſcribit,& ſibi aſcribit E
*Mal.*1. vt habetur apud Mat.& per Mala.ait quod eſt rex magnus.

Simile. Quemadmodum quando per corpus non diſtribuitur nec cõmunicatur ſpiritus vitalis,quod ſolemus nominare carẽtiã pulſus,intelligimus hominem eſſe iam mortuum , vel ſaltem morti valde vicinum:ſic quoq; cum prætermittit homo facere eleemoſynam,& ſimilia bona opera implere,agnoſcimus talem perditum,aut eſſe valde propinquum vt pereat, & omnino intereat.

SABBATHO POST CINERES. F

CONCIO PRIMA.

Periculoſum inter dũ eſt viuere in ciuitatibus. CVM *ſerò eſſet factum, erat nauis in medio mari , & Ieſus ſolus in terra.* Marc.6.Mat.14. Seceſsit Ieſus in deſertum poſt miraculum quinq; panum:ſolebat enim libenter ad ſolitudinem ire,vt intelligamus quanta ſæpe impendeãt pericula his qui in ciuitatibus viuunt,in quibus propter complacentiam multa ſæpe mala fiũt:ne enim iudiceris inurbanus, mul-

Mundani honores multos perdunt. ta facere ſoles:nam ne exiſtimeris miſerabilis, interdum te prodige induis:ne iudiceris puſillanimis,quæris vindictam. O quam laborioſum eſt ingenium tam multis intendi. G

Similitu. Nauicula eſt pœnitentia:nam ſicut mare tranare non vales ſine nauicula,ſic non potes ſine pœnitentia, ſi peccatores, ad cæ-
*Luc.*13. lum transfretare. Luc. 3. niſi pœnitentiam egeritis &c. Dicitur nauicula , & non nauis ideo quod quamuis magnam agas pœnitentiã, tamẽ parua eſt pro ratione delictorum tuorũ,tamẽ Deus hac parua contentus eſt, vt ſuſpirio,ſalutari deſiderio,& propoſito,hæc enim etſi exigua,plurimi facit.

Autor. *Cum ſero eſſet factum.* Deſcendit Chriſtus de monte vbi orauerat,& poſtmodum ait Euangelium quod ambulabat per mare tẽ- H
Magna orationis vis. peſtuoſum,& quod ſolo eius imperio ceſſauit omnis tempeſtas vbi ingreſſus eſt in nauim, exiens porro ex naui ſanabat omnes infirmos,ſolo fimbriæ attactu.In quo intelligimus quod qui ſe oratione munit,tranat hoc mundi mare ſine naufragio, & ſedat turbulentos appetitus,ac tandem ſuo exemplo curat multos à vitijs.Vide quæſo quantum valeat oratio.

Videns eos laborantes in remigando,erat enim ventus contrarius eis.
Simile. Vide igitur obſecro quod ſi ſancti infęlici & contrario vento remigant,ita tu ſi in portum cæleſtis illius patriæ peruenire cupis, contrarijs & aduerſis calamitatibus ab inimicis illatis nauigare debes,

A debes. Porrò contrarium maledictionis eſt benedictio, & quod aduerſatur odio, amor eſt. Si inimicus malus eſt, tu eſto bonus. Si te odit, eum ama: & ſi tibi maledixerit, bona de eo prædica. Hoc quidem aduerſante vento beatiſsimus Paulus nauigabat, dicens: maledicimur, & benedicimus, perſecutionem patimur & ſuſtinemus, blaſphemamur, & obſecramus. Sic ſanctiſsimus Ioſeph quem fratres vendiderant, cum tamen deſcenderent in Aegyptum, cum fletu magno occurrit, & oſculatus eſt eos dicens, noli te timere. Denique ipſe Chriſtus in nauicula crucis vento con-

Reddam⁹ bonũ pro malo. *1. Cor.4.* *Gene.45.* *Luc.23.*

B trario nauigans Inimicorum carnificum, pro eis rogabat. Iſti laborabant in remigando, & non poterant exuperare & vincere procellam, impetumque ventorum. Ita tu non poteris exuperare, atque euincere vitia ipſa, niſi manus diuina, & potentia, atque præſidium tibi accurrerit vt iſtis accurrit. Quare quaſi contra Philiſthæum pugnans ipſum, nẽpe contra dæmonẽ, eges ope, auxilioque diuino, quia dæmon eſt exercitatiſsimus Philiſthæus in pugnando, contra quem non ſufficiunt profecto arma Saulis, nempe confidentia humanarum virium, quin potius opus eſt aliquo qui norit tum leones, tum vrſos ſuperare ac dilaniare, quaſi

Similitu. *D.i auxilio opus eſt ad vincendas tentationes.*

C alter Dauid fidens in Dei auxilio: quẽ ignorans Saul, dicebat ad eum: non poteris reſiſtere Philiſthæo iſti, nec pugnare aduerſus eum, quia puer es, hic autem vir bellator eſt ab adoleſcẽtia ſua. Petrus quidem minus adhuc in his aduerſis exercitatus, ſeſe in mare præcipitabat, quod faciunt qui in pericula ſeſe inconſiderate & incaute coniiciunt, minus adhuc exercitati in virtute. Cæterum Dauid expertus in ſeipſo ſæpiſsime fuerat, an adhoc certamen ſufficeret, & nihilominus depoſuit arma Saulis, non confidens omnino in eis, hoc eſt in ſuis viribus, quin potius confidens in domino dicebat: tu venis ad me cum gladio & haſta, & cly-

1, Re. 17. *Matt.14* *Ne tentemus Deũ.*

D peo, ego autem venio ad te in nomini domini exercituum. Sæpe quidem ſerui Dei in exercitatione virtutum multas experiuntur contradictiones, adeo vt interdum videatur quodammodo ipſis impoſsibile vlterius progredi, atq; ſibi quodãmodo vidẽtur à Deo derelicti, neque diuinos habere fauores, videnturq; dicere cum Dauide, vt quid domine receſsiſti longè? Deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione. Item Pſal.42. quare me repuliſti, & quare triſtis incedo dum affligit me inimicus? Vtile quidem eſt vt interdum homo in huiuſmodi tribulationibus ſe videat, vt hoc modo intelligat quam parum de ſuis viribus confidere debeat, & quam parum poſsit ſine Deo. Noli igitur cadere animo ſed illam inito conſiderationem, quod Deus te videat,

1. Reg.14 *Pſal.9.* *Pſal.42.*

& labores conſideret in remigando contra ventos contrarios, E
Deus nos etſi videatur diſsimulare: tum etiam nouit quantum oneris ſuſti
conſpicit nere queas, & quantum poſsis contradictionibus reſiſtere, neque
remigan- permittet vt ſuccumbas oneri, aut quod à contrarijs ventis deij-
tes. ciaris, ſi modo remigare velis. Fidelis eſt Deus ait Apoſt. qui nõ
1. *Cor.* 10 patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum
tentatione prouentum vt poſſitis ſuſtinere: Confidere igitur de-
bes quod Deus accedet ad te cum erit opportunum: Si enim ſta
tim non accurrit, inde fit quia nouit adhuc vires tuas validas, &
ita in grauioribus exercet tanquam inuictum militem. F

Sæpe nobis & contradictiones, tentationes, laborumque pro-
cellæ propter noſtra errata cõtingunt, quia ſcilicet ſenſualitatem
D. *Anto:* rationi ſubijcere ignoramus ſiue potius contemnimus. ait D. An
4. *p.* to. In typum autem huius rei, nempe carnem ſpiritui ſubiectam
The. ti. 13 eſſe oportere, dixit Angelus ipſi Agar ancillæ, reuertere ad do-
cap. 3. minam tuam, & illi eſto ſubiecta. Quantumuis grauis exiſtat op
Gen. 16. preſſio tua, ait Baſi. non deſinas ſemper Deum inuocare, ſiquidẽ
Baſi. in ex maioribus ſolet ipſe liberare periculis eos qui ſe totos ipſi
Pſal. 33. tradunt, cum ſibi opportunum videtur. Vnde Dauid dicebat, mul
Pſal. 33. tæ tribulationes iuſtorum, & de omnibus his liberauit eos do- G
minus.

Circa quartam vigiliam noctis. Nec confeſtim periclitantibus ſuc-
Sẽper in currit, ſed quarta vigilia in mari ambulans, venit ad ipſos, eru-
Deo cõfide diẽs nos non à ſe cito ſolutionem calamitatum quærendam, ſed
re debem' magno animo aduerſa perferenda: Cæterum quando iam con-
etſi nobis feſtim ſe liberatum iri crediderunt, tunc maior eis timor calami-
videamur tatum erat. Hoc enim obſerua, ait Chry. vt quando vrgentia ma-
derelicti. la expulſurus ſit, tunc grauiora & terribiliora ſæpe inducat,
Chryſo. in quod etiam nunc accidit, vt periculorum frequentia fortiores
Mat. ho. redderentur. Hoc enim in Iob factum fuiſſe videmus: nam H
51. *to.* 2. cum tentationi finem allaturus eſſet, tunc moleſtiora permiſit,
Iob. 31. non dico de liberorum morte, non de verbis vxoris, ſed de ſer-
uorum atque amicorum opprobrijs. Similiter quando de pe-
regrinationis afflictione Iacob liberabat, maior turbatio acci-
Gen. 31: dit: ſocer enim eum perſecutus, mortem minabatur: & pau-
Gen. 31. lo poſt frater ſucceſsit, qui maiorem illi timorem incuſsit:
nam quoniam ferre iuſti homines non poſſent ſi longo tempo
re atque acerrime tentarentur, cum pericula euaſuri ſunt,
tunc vt maiora mereantur, maiora inferri permittit certamina.
Gen. 22. Id etiam in Abraham factum non ignoramus: vltima enim at-

que

A que terribilis illa tẽtatio fuit, qua immolatione filij angebatur.

Circa quartam vigiliam noctis. Vide quomodo in quarta vigilia ipſos liberauit: non igitur debemus limitare voluntatem Dei, ſed poſtulemus vt nos liberet quando ſibi bene viſum fuerit. Ne ſimus inſtar populi bethuliæ qui decreuerat poſt quinque dies ſe tradere hoſti, niſi eo tempore liberarentur. Differre enim interdum ſolet Deus liberationem noſtram pro ratione beneplaciti, & vt videt nobis magis conuenire: cum igitur di- B latet nobis ſuccurrere, ſatis nouit quod ipſos labores poſſumus tolerare. *Iudith. 8. Patientiã in calamitatibus habeamus.*

Putauerunt phantaſma eſſe, & exclamauerunt. O quantum conducit timor, & quod in aliquo labore verſemur! Satis enim idem conſtat in ipſis nauigationibus, ſiquidem cum proſpere nauigatur, videas ipſos nautas cum reliquis confabulantes, & multas vanitates proferentes, alios videas ludentes tum taxillis, tum luſorijs folijs: at vero ſimulatque ventus contrarius inſurgit, & oritur tempeſtas, omnes ceſſant à ludo, videasque alios orarias preces apprehendentes, alios pſalterium, alios C confitentes peccata, alios Deum inuocantes, alios vota vouentes peregrinationis, vel religionis, vel aliorum bonorum operum. Deus bone, quam cito propter calamitatem commutantur! Non eſt lapis pretioſus tam ſplendens in nocte, quantum iſti ſplendent in calamitate. Neſcio igitur vnde proueniat, quod homines non timeant horribile Dei iudicium, & Deum ipſum. Cum Holophernes bellum mouit contra Madian, deſcendit in campos Damaſci, tempore meſsis, & combuſsit ſegetes, atque pręſcidit arbores, adeo vt dicat textus quod deſcendit & irruit timor ſuper omnes habitatores D illius regionis: ſi igitur mortalis homo tantum incutit terrorem hominibus: quid putas faciet Deus cum ad iudicandum veniet? An non tibi videtur vtile, timere Deum & eius iudicium, ſiquidem ſi hic timeamus, illic tunc non erit timendum? Imo propter noſtrum commodum maximum, hunc nobis timorem incutit. Cum Saul Philiſtæorum exercitum timebat, iuit ad phytoniſſam, quæ inuocabat dæmonem, Deus autem noluit vt egrederetur dæmon ſub nomine Samuelis, ſed ſpiritus Samuelis, qui dixit, quod ipſe cum filijs & familia perirent cras, qui id dixit vt terreret eum, & comminaretur, cumque nollet, ideo perijt. Vtinam nobis non ita accidat, cum tam parum timeamus Deum. *Simile. Calamitates quam ſint vtiles. Simile. Iudith. 2. Timor dei vtiliſsimus. 1. Reg. 28. Timorẽ incutit De⁹ vt conuertamur.*

Quorſum obſecro Deum non timemus, cum præſertim omnes E calamitates huius ſeculi & venti contrarij nil ſint, ſi cum futuris calamitatibus compararentur? Optimè quidē intellexit Iob dicēs, miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus domini tetigit me. Cum illi abſtuliſſet filios, bona, & ſalutē, nihilominus tamen dicit, quia manus domini tetigit me, & non vltra: quid obſecro vocas eſſe æternas inferni pœnas, & quando Deus per miniſtros Tartareos furorē ſuum oſtendet? Si ita Deus ſuos tractat, vt vnico tactu ſtatim filios, bona & ſalutem adimat, qualis erit contra inimicos? Eſt quidem timor Dei, ſeptum F quoddam animæ: væ illi qui hunc timorem amiſit, & qui iam dormit ad ſonum malæ conſcientiæ, veluti ſomnus alicuius fabri ad ſonitum mallei. Signum eſt perditionis inſtantis niſi timeas, nam iam ſeptum animæ amiſiſti. Non deſtruxit Nabuchodonoſor Babyloniam donec euertit muros: quod flebat Hie. dicens, tradidit in manus inimici muros turrium eius. Serui quidem Dei ex alijs periculum faciunt. Hoc viſus eſt ſignificare Dauid cum diceret, manum ſuam lauit in ſanguine peccatoris: quaſi diceat, bonus corrigitur, videns punitionem alterius. Lauare autem manus eſt lauare conſcientiam, & corrigere opera. G Quod ſi boni emendantur videntes punitionem malorum, an non multo magis debent corrigi mali videntes punitionem aliorum malorum? Inter alia quidem inſignia quæ vidit Ioann. habere Deum in Apocal. illud vnum erat, quod exiret de ore eius gladius vtraque parte acutus. Gladius quidem regis temporalis vna parte eſt acutus, Cauete autem ab eo cuius gladius ex vtraque parte eſt acutus. Hoc igitur diligenter conſideremus, & timebimus, ac vitam emendabimus. Quod intelligat dæmon quanta bona nobis proueniant ex timore Dei, ideo illum à nobis curat expellere: vndē dixit Euæ, nequaquam morie- H mini Hoc etiam dicebant peruerſi illi ſenes Suſannæ, videlicet ne timueris, quia nemo ipſos videbat.

Iob.19. — *Si tēporales timemus pœnas, multo magis timeamus æternas.* — *Similitu.* — *Thre.2.* — *Pſal.57.* — *Simile,* — *Apoc.19.* — *Mat.10.* — *Gen.3.* — *Dani. 13.*

In lib. 2. Reg. habetur quod cum Azael frater Ioab perſequeretur Abner, dixit ei Abner: recede, & noli me ſequi, ne compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum. Si hic verebatur videre faciem Ioab propter hanc cauſam, quanto æquius eſt vt erubeſcamus apparere ante faciem Dei, quem tam ſæpe offendimus? Eſdras quidem loquendo cum Deo, videnſque & peccata populi, dicebat orans: Deus meus confundor & erubeſco leuare faciem meam ad te. Si hic pro alienis peccatis ita erubeſcebat,

2. Reg. 2. — *Erubeſcamus ma.e agere.* — *1. Eſd. 9.* — *Ne ſimus euerteundi.*

quanto

A quanto plus debet peccator erubeſcere pro ſuis iniquitatibus? Nos vero non ita agimus ſed nobis quadrat illud Hier. frons meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere. Dic obſecro, ſi dū aliquis latro ſuſpenditur, clamatque præco hunc propter tale furtum ſuſpendi, interim audires vocem alterius conquerentis quod ſibi pecunia tunc eriperetur, videlicet crumena cum quinquaginta nummis aureis, an non plurimum mirareris impudentiam huius latronis, qui nollet periculum facere ex punitione alterius? Mirabilius vtique eſt quod videas aliquem B mori, qui perſoluit Adæ furtum, propterquod mortem incurrimus, & tamen te nullo pacto refrænes, nec velis abſtinere à peccato, ſed potius dum vides hunc ſuſpendi, ipſe furaris & peccatū committis. Verè iam in mundo timor Dei refrigeſcit, adeo vt iam videas Deum minus timeri quam infimum aliquem hominem, ſiquidem ea faciunt multi ante Deum, quæ facere non auderent ante infimum hominem!

Hier. 5.
Simile.
Mor. e ti meamus & Deum non offendemus.
Simile.
Timorem Dei amiſimus.

Tractans hac de re Eccleſi. ait, ſi non in timore domini tenueris te inſtanter, cito ſubuertetur domus tua: eſt timor Dei inſtar vermis ſemper rodentis, qui ante oculos nobis ponit pericu C lum in quo verſamur, & obligationem quam tenemus. Huiuſmodi conſideratione vtebatur Abacuc cum diceret, ſuper custodiam meam ſtabo. Felix ille qui huiuſmodi timorem habet in corde fixum. Experientia quidem nos docet quod animalia habentia cornua & pedes fortes atque vngues ad ſe tuendum, non timent ſicut cætera animalia, quæ quod his careant, ſunt timida, vnde quibuſdam ex his dati ſunt veloces pedes ad fugiendū, alijs data ſunt remedia ad tegēdum ſe: his igitur medijs vtūtur propter timorem quo prædita ſunt, & ſeruiunt ipſis armorum loco, ſi quidem alias non poſſunt exercere vires. Nos propter peccatum D perdidimus fortitudinem gratiæ, & ita ſumus inermes, neque ſupereſt aliud refugium, niſi vt timeamus, & inde proueniet nobis fuga vitiorum & peccati: ſiquidem ſerui Dei timent. Vnde Iſa. ait, ſolus ſedebam, quoniam comminatione repleſti me. Et ſanctus Iob etſi iuſtus dicebat, ſemper quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum. Timent ſancti, quoniam vt ait Luc. plus ab eo petetur, qui plus habebit, & magis remanet obligatus: nos uero non ſolum non timemus, verum etiam falſam quandam ſecuritatem habemus, quæ neſcio vnde proueniat. Pulchre quidem nobis congruit illud Oſeæ, noli lætari Iſrael, noli exultare ſicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo, dilexiſti mercedem ſuper omnes areas tritici: Non timea-

Eccl. 27.
Similitu.
Abac. 2.
Simile.
Timorem nobis incutit Deus, vt eius indignationem fugiamus.
Iſai. 15.
Iob. 31.
Luc. 22.
Oſee 9.

mus mortem, niſi videamus quod ſigillatim nos ſecum aufert E
Simile. & abripit tanquam miluus pullos, & ſtatim obliuiſcimur. Aliqui ſunt fructus qui ſuo tempore maturi producuntur, tales ſunt
Simile. qui audientes doctrinam timent, & conuertuntur. Alij ſunt fru-
Si timor Dei deeſt, cætera corruunt. ctus qui neq; calore nec frigore matureſcunt, nec gelu, nec aqua, nec ſunt fructus vtiles, tales ſunt qui amiſſo Dei timore, obſtinati remanent in ſceleribus ſuis,

Exclamauerunt. Sic ipſi præſtare debemus, cum nos vehementer afflictos, magniſque laboribus tam ſpiritualibus quam corporalibus cernimus oppreſſos. Hoc enim etiam modo feciſſe cō- F
2.Pa. 20. ſtat regem illum Ioſaphat, & ei Deus auxilium præbuit. Cōſidera enim quam opportunè & religioſè ſuccurrit ſacerdotibus tē-
2.Ma. 3. pli petentibus de cęlo præſidium aduerſus immane ſacrilegium quod Heliodorus templo domini inferre conſtituerat. In mentē reuoca quæſo in quod fuerit diſcrimen adductus Abraham cum pulcherrimam Sarram vxorem ſuam ſibi tulerat Pharao, & ite-
Gen.12. rum rex Abimelech, vt habetur in Gen. Ex quibus omnibus il-
Gen.20. lum magno cum honore & gloria Deus eduxit. Quis quæſo crediſſet Hebræos habituros eſſe ſalutem, quando ex vna parte iam iam exercitus Pharaonis inſtabat, ex alia mare rubrum op- G
ponebatur, & aditum eis quo aufugere poſſent intercludebat?
Exod.14. ibi tamen remedium opportunū faciliime inuenit, quo Hebræos magno cum triumpho & gloria liberauit. Quis vnquam ſuper eſſe remedium regi Ezechiæ, tam numeroſo atque potenti exercitu, potentiſsimi atque arrogantiſsimi Senacherib obſeſſo?
2.Re.18. Verum ſimul atq; manum ſuam tetendit omnipotens, mira faci-
2.Pa.32. litate remedium dedit, exercitu omnino diſsipato atq; contrito. Quis ſibi perſuaderet, vrbem bethuliam, tanto in periculo & diſcrimine poſitam, liberari poſſe ab exercitu copioſiſsimo ſuperbi principis Holophernis? Facili tamen negotio ſalutem & liberta- H
tem vrbis Deus inuenit, magno cum dedecore ſuperbi ducis, &
Iudith.13 vitæ eius iactura, atque tyranni Nabuchodonoſor qui eum miſerat, extremis incommodis. Vide etiam quanto ſe in periculo
Hie.26. conſtitutum conſpexit Hieremias, quando ipſum ſacerdotes occidere parabant, & quando ad principum petitionem iniquam, eſt miſſus in lacum horrendum & teterrimum. Ex quibus omnibus pijſsimus Deus eum facile liberauit.

Exclamauerunt. Tribulatio diſcipulos clamare coegit, non eſt
Hie.38. enim ſulphureus puluis qui tanta vi atque velocitate globum
Hie.40. emittat, faciatque eum in altum tendere, atq; calamitas velociſ-
Simile. ſimo curſu exclamationem & orationem ſurſum emittit & impellit.

A pellit. Narrat Pomponius Mela de quodam fonte exiſtente in Cyrenaica prouincia, eum per noctem ferueſcere, per diem autẽ ex radijs ſolis frigere: ſic plane nos calamitatis nocte affecti, diuino calore ferueſcimus, in proſperis autem, quæ per diem deſignantur, frigeſcimus. Sicut magni piſces non nutriuntur in aquis fluuiorum dulcibus, ſed in maris vndis ſalſis & amaris: pari ratione viri illuſtres virtute & præclari, educantur in amaritudine lachrymarum & calamitatum. Et ſicut Stella per noctem oſtendit claritatem ſuam, quæ per diem ſole lucente abſcondi-
B tur & offuſcatur: ſic in quibuſdam proſperis ſuccedentibus non enitet virtus, vbi vero tempeſtas atra ingruerit manifeſtatur & oſtenditur. Quemadmodum in eodem igne aurum purificatur, & paleæ comburuntur, & vna eademque trituratione triticum expurgatur, & paleæ comminuuntur, & per eundem modum pretioſum vnguentum ſuauem effundit odorem, & cœnũ immundum emittit fœtorem: Sic eadẽ prorſus calamitate boni ſplendent & indicantur, impij autẽ fiũt deteriores & nequiores.

Pompo: Mela. *Similitu.* *Simile.* *Similitu.* *Simile.* *Similitu.*

Non certè agricolæ contemptim ſemen ſpargunt, ſed antequã ſerant, terram ſubigunt & mouent, deinde frumenta mandãt: ſic
C Deus vt verba ſua fructũ faciant in cordibus hominum, tribulationibus & laboribus antea nos premit, vt fructui ſerendo paratiores reddamur. Lætemur igitur quoties tribulationibus conflictamur, paratur namq; terra in qua ſeminatum verbum Dei fructum reddat centuplum. Vnde D. Iac. omne gaudium exiſtimate fratres, cum in varias tentationes incideritis. Vt enim ſegetem in agro, pluuias, rorẽ, glacies, pruinas, & tempeſtates, ferre neceſſarium eſt, antequam matureſcat & fructum ferat: ita hominem fidelem intus & extrinſecus multa pati mala oportet, quibus exhauſtis, tempore ſuo fructificet. Vnde idem Iac. ecce agri-
D cola patienter expectat fructus terræ. Sic etiam Pau. de Abrahã ait, quod longanimiter ferens, adeptus eſt repromiſsionem.

Simile. *Tribulationes læto vultu excipiamus.* *Iaco. 1.* *Simile.* *Iac. 5.*

Aſcendit ad illos in nauim, & ceſſauit ventus. Quod tẽpeſtas ceſſet intrante ſe in nauiculã, ſignificat quod cum ingreditur Chriſtus per gratiam in animam, ſtatim ceſſat tempeſtas peccati, aq; ſuperbiæ & ambitionis. Item hinc colligas quod Chriſtus ſit vniuerſalis omnium rerũ dominus, nõ ſicut falſi dij cæcæ gentilitatis, quæ aliũ appellabat Deũ ventorum, alium maris, aliũ terræ, & inter ipſos erant bella propter iuriſdictiones, cum alij pluſquã alij vellent iuriſdictionẽ extẽdere. Chriſtus igitur apertè oſtendit quod ſit dominus terræ, maris, atq; ventorum, cũ omnia ipſi obediãt, & omnibus imperet, & in ſingulis miracula faciat.

Cũ ingreditur Chriſtus in animã, ſtatim ceſſat tẽpeſtas. *Vanos habebat deos cæca gentilitas.*

Nota quod idem Marcus nobis narrat quandam aliam tem- E
Mar. 4. peſtatem diſcipulorum ante hanc, ſed erat Chriſtus in nauicula ſuper ceruical dormiens,& ideo cum haberent magiſtrum,nō ita territi ſunt: nunc vero vult eos exercere, vt in maioribus poſiti laboribus non terreantur,& ita iubet ipſos nauim aſcendere,& ipſe remanet ſolus in terra,præcipitq; tempeſtati vt excite *Simile.* tur in mari. Nec mirum, ſiquidem eos ſibi paſtores delegerat, & ideo paulatim exercet in laboribus. Se gerit inſtar inſculptoris, qui poſtquam imaginē incidit aut inſculpſit, eam vento & aeri exponit,ut ſi lignum findi debet,id potius faciat in officina, vbi F rimæ facili negotio reparari poterunt,quæ non ita facilè repara *Tentationes permittit Deus.* rentur ſi imago depicta eſſet & deaurata, atque in altari poſita. Sic fragilitates diſcipulorum facilè poterant reparari quandiu in ſchola verſabantur,non ita ſi iam poſiti eſſent in tabernaculo Ec *Simile.* cleſiæ. Qui natandi artem docet,ſolet eum quem inſtruit, permittere aliquantulum in aqua ſubmergi,vt ita deponat metum, cumque videt eum in anguſtia poſitum,ſubleuat ipſum, & animum addit:quæ omnia ideo præſtat, vt quando magiſtrum non *Similitu.* habeat,nequaquam timeat. Sic laniſta ſegerit cum diſcipulo,nam interdum etiam ipſum percutit,& monet vt diligenter ſibi caueat:quę omnia facit, vt in vero certamine nequaquā paueat,ſed G *Simile.* diligenter ſibi attendat ne interficiatur,aut feriatur. Sic auis docet pullos ſuos volitare,primum quidem vna ala,& parum, deinceps vero iam vtraque ala liquidum aerem percurrunt,& extra *Circunſpecte viuamus:* nidum volant. Diſcipuli quidem domini in maximis laboribus verſaturi erant abſente magiſtro,& ideo paulatim in his exercendi erant,vt tandem cum in cælum aſcendiſſet magiſter,fortiſsimi eſſent & conſtantiſsimi:facit eos expertos & idoneos ad verum *Simile.* & legitimum certamen,cumq; ſe occaſio obtulerit. Sic ſegerit etiam Tribunus militum,nempe ad milites exercendos ſolet in- H terdum repente canere claſsicum, cum magis imparatos videt milites,vt ita experiatur diligentiam & animum cuiuſq;,& quo- *Simus ſemper parati ad tentationes.* modo ſinguli ad ſuas ſtationes confugient. Ita Chriſtus modo ſinit diſcipulos verſari in his laboribus, & grauiores eos reddit quam priores:nam illic interdiu,hic vero noctu inuadit tempeſtas:illic parum durauit,hic vero per totam noctem ſiuit laborā- *Mar.* 4. tes in remigando:illic cum ipſis erat,hic vero abſens: illic nō viderunt phantaſma quo terrerentur,hic vero vident: deniq; grauiores præbet labores. Et nota quod quando arbitrabantur ſe magis in periculo verſari,& cum vident phantaſma,tunc propinquus erat ipſorum remedium. Sic videmus quod Petrus vidēs Ieſum,

A Ieſum, ſe demerſit in mare, & ibat natando ad ipſum, ſed cum iam cæpiſſet mergi, adeo prope fuit remedium vt Chriſtus manu eum apprehenderet, diceretq;, modicæ fidei, quare dubitaſti? Noli igitur tu in laboribus diffidere aut animo cadere, quin potius quo magis te oppreſſum videris, magis confide de auxilio iam iam inſtāti, ſiquidem Deus ad illum vſq; articulum vult differre remedium, vt pluris illud facias & æſtimes. Siuit Deus vt homines vtantur remedijs naturæ, & artis in his rebus infimis, cumq; intelligitur hæc non proficere, nec ſufficere humanam di- B ligentiam, tunc interponit autoritatem ſuam & potentiam: ſicut facere conſueuerunt aliqui medici, vt ſcilicet nolint ad infirmum viſitandum accedere, niſi prius maxime vrgeat infirmitas; vt ita eorum ſcientia & induſtria magis cognoſcatur: imo interdum ſolum eunt, cum iam à reliquis medicis derelictus eſt infirmus. Sic etiam multi celebres aduocati, nolunt cauſæ alicuius patrocinium ſuſcipere, niſi cum iam vident eam prope modum perijſſe, & clientem iam fere cauſa cadere: tunc ſiquidem ipſi oſtendunt quanta polleant eruditione, quantamq; habeant induſtriam ad cauſam ipſam inſtaurandam & recuperandam.

Matt. 14. *Similitu.* *Simile.* *Similitu.*

C *Ceſſauit ventus*: Tempeſtates quidem ſeruorum Dei pulchrum ſortiuntur & felicem finem. Vide enim quomodo Deum timuerint, qui in eadem naui cum Iona propheta erant. Vide etiam, anguſtia Niniuitarum quam felicem habuerit exitum, propterea quod ipſi Niniuitæ pœnitentiam egerunt, atque etiam Deũ optimum maximum timuerunt.

Iona. 1. *Iona. 3.*

SABBATHO POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

D

Præſentem ſemper habeamus Deum.

C*VM ſero eſſet factum, erat nauis in medio mari, & Ieſus ſolus in terra.* Marci. 6. Abſentia quidem Chriſti cauſa fuit quod tantam tempeſtatem paterentur diſcipuli per totam noctem; & hæc etiam eſt cauſa noſtrorum laborum ſpiritualium, non quod ipſe ſemper præſens non exiſtat etiam his quæ cogitamus, ſed quia ita ipſum obliuiſcimur, vt videatur nobis longiſsime abeſſe, & ea quæ facimus non conſiderare. O ſi conſideraremus quod ſemper contuetur Deus noſtras cogitationes, quam circunſpectius viueremus! ſed tamen

Conſideremus quod Deus ſemper nos intuetur.

hoc obliuiſcimur, & propterea in tot abſurda incidimus. Iuſtũ E
Obliuiſcitur Deus obliuiſcentem ſe. ſane iudicium Dei eſt, vt quoniam Deum fingũt obliuiſcentem & procul ſtantem, itẽ ſurdum, & cæcum, & mutum, etiam ipſos de ſerat ac ſi cæcus & ſurdus eſſet. Quod ſignificauit Apoſ. cum ait, & ſicut non probauerunt Deũ habere in notitia, tradidit il-
Roman:1. los Deus in reprobum ſenſum, vt faciãt ea quæ nõ conueniunt, repletos omni iniquitate & malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidijs, contentione, malignitate, ſuſurrones, detractores, Deo odibiles, contumelioſos, ſuperbos, ela-
Multa ſequũtur incommoda quod Deũ nõ habeamus præſentem. tos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, abſq; fædere, ſine miſericordia. Annon hæc tibi omnia videntur vndæ, procellæ ac tempeſtates animæ ac conſcientiæ quæ Deum habet abſentem? Quod ſenes illi ante oculos ſuos Deum non habuerint, tria incurrerunt incommoda, nam vt ait textus, euerterunt ſenſum ſuum: item declinauerunt oculos ſuos vt nõ viderẽt cælum: & deniq; non recordabantur iudiciorum iuſtorũ: vide igitur in quanta caderent præcipitia, qui tãtã haberẽt cæcitatẽ. Nõ F
Danie.13. equidẽ tot mala committeremus, ſi Deum ſemper nobis præſentẽ cõtueremur. Quis enim eſt tã perfrictæ frontis latro, qui ante
Simile. iudicẽ auderet furari & deprædari? Quare cõſiliũ Apoſ. amplectamur, qui ait, ſiue vigilemus, ſiue dormiamus, ſimul cũ illo vi- G
1.Theſ:5. uamus, id eſt Ieſu Chriſto: conſideremuſq; ſemper nobis adeſſe præſentem Hoc quidem Dauid conſiderabat cũ diceret, & om-
Pſal, 118. nes viæ meæ in conſpectu tuo. Ideo Deus adeſt nobis, vt circum ſpecte viuamus. Hoc percontabatur Iob à Dño cũ diceret, qua
Iob. 7. re me poſuiſti cõtrariũ tibi, id eſt corã te? Quaſi diceret nõ hoc ſine cauſa factũ eſt, quin potius vt circunſpecte viuam, neq; me in peccata præcipitem, idcirco enim ſemper es coram me.

D. Bern. Itaq; in omni loco & angulo ſemper Deum præſentem habeamus, vt ait Ber. & non audeas corã illo facere, quod me præſente H
Cant.2. nõ auderes. Ipſe enim ſtat poſt parietẽ noſtrũ, reſpiciẽs per feneſtras, proſpiciẽs per cãcellos. Quid eſt autem poſt parietẽ ſtare, & per cãcellos proſpicere, niſi ita alios videre, vt ipſe tamẽ qui vi-
Simile. det, ab illis minime videatur? Hoc autem modo videt ille, qui peccata noſtra per prophetam Iſaiam improperans ait, ego ta-
Iſa. 57. cens, & quaſi non videns, & mei oblita es. Sed is tamen quem putamus non videre, alibi etiam ait, & faciebatis malum in ocu
Iſa. 65. lis meis: & ego ſum iudex & teſtis dicit Dominus. Quare in ope
Hier. 29. ribus & cogitationibus noſtris exiſtimemus Deũ nobis eſſe præſentem, & demus operam nequid in dignum oculis tantæ maieſtatis præſtemus: neue qui rationales a deo cõditi ſummus, pudo

re &

A re & verecundia ab elephantibus ſuperari videamur. De his autem ſcriptũ eſt, ꝙ cũ prolis propagationi dant operã, conſpectus hominũ fugiãt, & forte interuenientẽ occidãt. Inter varia moralis Philoſophiæ documẽta, nõ poſtremũ obtinet locũ quod Seneca tradit his verbis, aliquis vir bonus nobis eligẽdus eſt, ac ſemper ante oculos habendus, vt ſic tãquã illo præſente viuamus, & omnia tãquã illo vidẽte faciamus. Hoc mi Lucili, Epicur⁹ pręcepit, cuſtodẽ nobis & pędagogũ dedit, nec immerito, magna pars peccatorũ tollitur, ſi peccaturis teſtis aſsiſtat. Quẽ habeat anim⁹ *Elephas vere cũd⁹.* *Seneca ad Luci.*

B quẽ vereatur, cuius authoritate etiã ſecretũ ſuũ ſanctius faciat. ô felicẽ illũ, addit Seneca, qui nõ actus tãtũ, ſed etiã cogitatus emẽdat! ô felicẽ qui ſic quẽ vereri poteſt, vt ad memoriã quoq; ei⁹ ſe cõponat atq; ordinet! qui ſic quẽ vereri poteſt, cito erit ipſe verẽdus Elige itaq; Catonẽ; ſi hic videtur tibi nimis rigidus, elige remiſsioris animi virũ, Læliũ: elige eũ, cuius tibi placuit & vita & oratio, & ipſius animũ ante ferẽs, & vultũ illum ſemper tibi oſtẽde vel cuſtodem, vel exẽplum. Opus eſt inquã aliquo, ad quẽ mores noſtri ſe ipſi erigant, aliter ad regulam, praua non diriges. Hactenus ille. Sed tamẽ quanto præſtantior eſt regula, Chriſtus *Epicur.* *Repræſentemus nobis aliquẽ virũ grauẽ qui videat quæ facimus.* *Componamus cogitationes noſtras & opera, quã doquidẽ nos Deus intuetur.*

C Dñs ante oculos noſtros poſitus, & intra nauiculã concluſus mẽtis noſtræ, ne in ipſa excitentur tempeſtates nos excæcantes, atque in profundum vitiorum gurgitem dilabamur?

Quod noſtræ prauitatis cauſa ſit, quod fingamus Deũ longe à nobis eſſe, aperte propheta teſtatur dicẽs, nõ eſt Deus in cõſpectu eius, inclinatæ ſũt viæ illius in omni tẽpore. Vnde videmus ꝙ ſeruus ille malus, vt ait Matt. dicebat, morã facit Dñs me⁹ venire & ita multa abſurda cõmittebat propter huiuſmodi cõſiderationẽ. Neſcio plane quo fundamento nitantur homines qui exiſtimant eorum ſcelera, Deo eſſe abſcondita, ſi quidẽ Hie. ait, cælũ *Pſalm. 9.* *Mat. 24.* *Hiere. 23.*

D & terrã ego impleo. Nõ poſſum mihi perſuadere quod quamuis mali ſint, ſibi in animum inducãt Deũ ſua non videre. Veruntamen eſt dæmõ vſq; adeo aſtutus pictor, vt illis depingat Deũ lõgiſsime abſentẽ, neq; eorũ ſcelera vidẽtẽ: dicitq; illud Pro. Veni te inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illuceſcat dies, non eſt enim vir in domo ſua, abijt via longiſsima: ſacculum pecuniæ ſecum tulit. Ita vult fallere dæmon malos dicens quod peregre abeſt, & quod multam tulit pecuniam ad negotiandum: ſic igitur malus conſilium dæmonis ſequitur. Et vt ait ſapiens, quaſi bos ductus ad victimã, & quaſi agnus laſciuiẽs, & ignorãs quod ad vincula ſtult⁹ trahatur, donec tranſfigat ſagitta iecur eius, vel ſi auis feſtinet ad laqueum, & neſcit *Prouer. 7.* *Aſtutia Dæmonis.* *Similia.* *Prouer. 7.* *Simile.*

quod

quod de periculo animæ illſius agitur. Quod cum improbi ho- E
Iſa. 59. mines non aduertant, longiſsime illum putantes abeſſe, ſine vllo timoris fræno in omnia ſcelera prolabuntur. Quod aperte Dominus per Iſa. Significauit cum ait, in multitudine viæ tuæ laboraſti: ſubditq; huius pertinaciæ cauſam dicens, quia ego tacens, & quaſi non videns ait: quia cum clariſsime omnia videat, ab improbis tamen quaſi non videns contemnitur. Hoc igitur timore ſublato, quid ſupereſt niſi vt effrænata mente homines in omnia flagitiorum genera, cupiditate ſtimulante, & nullo fræno prohibente rapiantur? Quid ergo iam efficacius peccata F noſtra deſtruere poteſt & debet, quam Dei perpetua nobiſcum præſentia? Quæ etenim vxor quæſo coram oculis viri adulteriū committere audeat? quæ anima Chriſto præſente adulterium cum fœdiſsimo dæmone vel cogitare non erubeſcat?

Mali ſibi perſuadēt quod à deo non videantur.

Simile.

Labores Deus moderatos dat.

ERānt diſcipuli intra nauiculam fatigati prætempeſtate & remigatione totiusnoctis, dicitq; Euangelium quod vidit eos Chriſtus laborantes in remigando. Vnde colligas quod Deus pō- G deret & contempletur labores noſtros, ne excedāt vires noſtras, & oneri ſuccumbamus. Cum medicus iubet alicui debili venam ſecari, iubet etiam vt non excedatur in ſanguinis emiſsione: ſic vtiq; ſcito labores immiſſos nobis eſſe inſtar ſanguinis emiſsionis, & ita Deus vult haberi rationem ſubiecti. Vnde videmus quod etſi patientiſsimus eſſet Iob, nihilominus tamen præcepit Deus dæmoni chirurgo ne nimium ſanguinē funderet, cum ait: extende paululum manum tuam, & ita ſe viribus accommodauit: ſic Baptiſta tētatus eſt tanquam ſanguinis emiſsione, de monarchia & dignitate Meſsiæ. Abraham etiam qui robuſtus eſt, H magnam paſſus eſt ſanguinis emiſsionem, cum ſibi dictum eſt vt ſacrificaret filium proprijs manibus. Item robuſtiſsimæ omnium matri ſuæ vt magis mereretur, conceſsit vt videret mortē vnigeniti ſui. Itaq; diſtribuit De' labores pro ratione viriū vni' cuiuſq;, imo minus dare ſolet. Vnde Apoſ ait, fidelis Deus qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiā cū tentatione prouētū, vt poſsitis ſuſtinere. Vnde colligas quam puſillanimes ſimus, ſi quidem ex rebus nullius momenti & tentationibus ac laboribus leuibus ita triſtamur & conquerimur, ac ſi laminis candentibus totum corpus noſtrum vreretur: vel ſi totam familiam, cum coniuge, & liberis, boniſque omnibus amitte-

Ponderat Deus noſtros labores vt præmietur ipſos.
Simile.
Labores Deus immittit pro ratione virium.
Iob. 1.
Ioan. 1.
Gene. 22.
Ioan. 19.
1. Cor. 10
Modicā habemus nos patientiam in laboribus.

A amitteremus, aut nos ipſos barbari captiuos ducerent. Cæterú intellige quod ſicut rubo tantam Deus virtutem dedit, vt arderet & non combureretur, ſic vtiq; tecum ſe gerit Deus in laboribus, vel augendo tibi vires vt ſuſtineas, vel minuendo labores, vt poſsis eos tolerare, Sic ergó cum his diſcipulis ſe gerit modo, contemplatus eorú labores in remigando. Hoc voluit ſignificare Dauid cú ait, nó relinquet Dominus virgam peccatorum ſuper ſortẽ iuſtorum: ſubditq; cauſam dicẽs, vt non extendant iuſti ad iniquitatem manus ſuas. Non eſt Deus inſtar pharaonis, qui præcipiebat ne darentur paleæ hebræis ad lateres decoquen-
B dos, ſed vt ipſi colligerent, & nihilominus opus idem abſolutum darent. *Exod.* 3. *Pſal*: 114. *Diſsimile* *Exod.* 5.

Noli cadere animo in laboribus, ſiquidem qui mare cohibet ne terram inundet, etiam poterit cum te ſemper contueatur, efficere ne labores cótra te præualeant. Hoc voluit ſignificare Iob dicens, circundedi illud terminis meis, & dixi vſq; huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Queritur Deus apud Hier. quod tácito laboribus ſuccumbamus & parum in Domino confidamus, dicitq; quorſum non confiditis in nomine meo, qui poſui arenam terminum mari, præceptú
C ſempiternum quod non præteribit, & intumeſcent fluctus eius, & non tráſibunt illud: populo autẽ huic factum eſt cor incredulum & exaſperans. Sic ſolet Deus, ait Aug. cohibere labores ne vires noſtras excedant, neque nos opprimant. Sic videmus quod ſi nos vrget dolor in aliqua infirmitate, ſtatim alleuationẽ aliquam ſentimus: ſiquidem cum Deus nos contueatur, manú ſuam remittit. Quæ cum ita ſint, patienter ſuſtineamus labores & alacri vultu, atq; ſi opus fuerit, ipſis obuiá procedamus ſiquidem quamuis putent de nobis victoriam obtenturos, nobis tamen victas porrigent manus. In cuius rei figuram, cum leo ir-
D rueret in Samſonem vt eum interficeret, occurrit ipſi Samſon virili animo leonem interfecit, ac poſtmodum manducauit de ſuauiſsimo melle in ore illius genito. Inuoca igitur Deum vt tibi faueat, propterea enim te contuetur vt ad ipſum clames, ſicut conſtat ex hodierno Euangelio. Vnde Dauid ait, tu laborem & dolorem conſideras. *Hiere.* 5. *Prouer.* 8. *Iob*: 38. *Hiere.* 5. *D. Aug.* *Simile.* *Occurrit Deus in maioribus neceſsitatibus noſtris* *Iudic.* 14.

Quod Chriſtus ex litore ipſo contueatur nos in mari remigantes, ideo eſt, ne labores & calamitates ita nos vrgeant, vt ad euadendum, debeamus Deum offendere. Longe aliter ſe habent in eiſdemmet laboribus, boni ac mali: ſiquidem mali ita ipſos labores accipiunt impatienter, vt ſibi videatur quod compellan- *Pſalm.* 9. *Diſsimile*

tur

tur aliquid contra Deum agere:ſed tamen ſerui Dei, etſi eoſdẽ patiantur labores,non tamẽ poteſt dæmõ hoc perſuadere, quin potius ſemper ſperãt quod Deus qui ipſos agonizãtes cõtẽplãt eorũ labores cõpẽſabit,& grauiores nõ addet quã pro viribus. E

Orig. in Geneſ. Hoc ſignificatũ habemus in Gene.iuxta Orige.cũ agitur de fame quã patiebãtur Aegyptij,& quã patiebant hebræi in terra Chanaã ſi quidẽ etſi vtriq; famẽ paterẽtur,tamẽ diuerſa ratione hi

Gene. 41. atq; illi ſe habebãt. De fame ſiquidẽ Aegypti dicitur, nã & illos oppreſſerat fames,& quod hæc fames quotidie creſceret: cum

Gene: 42. autẽ de fame hebræorum agitur,dicit dumtaxat, erat autem fames in terrra Chanaam: vtriq; ergo famẽ patiebantur,ſed Aegyptij erant magis oppreſsi,id eſt puſillanimes erant tãquã mali,& minus in Domino confidebant, atq; idcirco plus à labori- F

Pſal. 124. bus opprimebantur.Quãuis igitur verum ſit quod iuſti labores multos patiuntur,nihilominus tamen cum in Domino confidãt,ipſe dat eis vires,vt non extẽdãt ad iniquitatem manus ſuas nec ſolũ eos fouet ne ipſum offendãt,verũ etiã tãtũ præbet auxi

2. Cor. 11. liũ vt hilari vultu labores ſuſtineãt.Sic enim in laboribus lætabatur Apoſ.cũ diceret,in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & ſiti,in frigore & nuditate: vnde igitur boni occaſionem G

Orige. ſumunt lætitiæ,mali accipiunt occaſionẽ triſtitiæ & ruinæ ſuæ.

Gene. 12. Idem etiam obſeruat Orige.circa illam famẽ quæ fuit tempore Abrahæ,cum enim poſſet ſcriptura dicere,deſcẽdit Abraham in Aegyptum,quia inualuerat fames ſuper eũ; ait tamẽ, inualuerat fames ſuper terrã.Nullus igitur debet ſibi perſuadere quod patiatur Deus labores ipſos eo deuenire, vt cogãtur offendere

Excuſationes malorũ non admittit de' Deum! Vnde colligas falſas eſſe quorundam excuſationes in furtis, vel malis contractibus cum dicunt neceſsitatem eos compellere, tum etiam malarum mulierum,quæ dicunt neceſſitate compulſas in vitium carnis lapſas eſſe:non enim tantum habent vim labores vt id faciant, quin nec poterunt tibi auferre diuina obſequia.Sic enim carceres non potuerunt ita cõprimere Baptiſtam, quin ad Chriſtum mitteret diſcipulos. H

Exemplũ Neque Paulum vincula ita conſtrinxerunt, quin per vniuerſum terrarum orbem epiſtolas ſuas doctiſsimas mitteret.

Exemplũ Hoc proprium eſt eorum, qui vere & ex animo ſeruiunt Deo nullis afflictionibus deterreri, ne ea dicant & faciant, & tractent, quæ ad gloriam Dei pertineant: ſiquidem propterea eos ſemper contuetur Deus remigantes, quod maximo nobis ſolatio eſſe debet.

Hoc etiã ipſum quibuſdã ſimilitudinibus manifeſtari poteſt: nam ſi

A nam ſicut curæ eſt infectori non diutius lanam relinquere vel pannum in aheno, quã ſatis ſit ad colorem imbibendum & concipiendũ: & pharmacopolæ ne diutius decoquatur medicamentum, quã certus quidam gradus, perfectioq; poſtulet, qui & ſæpiſsime illud voluit & reuoluit, experiturq; nũ debita contemperatione, ſuiſq; numeris omnibus abſolutum ſit, tuncq; ſtatim illud ab igne ſubmouet: & deniq; mulier non diutius panes in clibano deſerit, quã ſatis eſſe videat vt coquãtur, illoſq; ſæpe & ſæpius digito tentat, nũ cõcocti probe ſint: ita profecto firmiſsi B me credere quiſq; debet, magnæ Deo optimo maximo curæ eſſe, ne nos labores diuexẽt atq; diſcruciẽt vltra quã ſuſtinere poſſimus, & vltra quam ſaluti noſtræ videat expedire: ſi quidem nõ eſt infector qui tantã de lanã ſolicitudinẽ gerat, nec pharmacopola qui ita ſolicitus ſit de compoſitione & decoctione pharmaci: nec mulier quæ tã anxia ſit de panis cõcoctione, ſicut De⁹ noſtræ ſalutis ſolicitus eſt, ne ſcilicet nimia remigatione opprimamur. Sic videmus quod dura illa ſeruitus Babylonis hebræorum nõ potuit ipſos in obliuionẽ Dei adducere, imo potius patienter propter Deũ eã captiuitatẽ ſuſtinebãt, & tametſi pauperes C eſſent, pinguẽ eleemoſynã curarũt, quã mitterẽt ſacerdotibus in Hieruſalem, vt habetur Baruch 1. & eã offerrẽt, ſimulq; hãc epiſtolã miſerũt dicentes; ecce miſimus vobis pecunias, de quibus emite holocauſtomata, & th⁹, & facite mãna, & offerte ꝓ peccato ad gloriam Dñi Dei noſtri, & orate pro vita Nabuchodonoſor regis babylonis, & pro vita Balthaſar filij eius, vt ſint dies eorũ ſicut dies cæli ſuper terrã, & vt det Dñs virtutẽ nobis, & illuminet oculos noſtros, vt viuamus ſub vmbra Nabuchodonoſor regis Babylonis, & ſub vmbra Balthaſar filij eius & ſeruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiã in conſpectu eorũ. Vide quã D libenter captiuitatem ſuſtinerẽt, vt oblationes pro dominis ſuis qui eos captiuos habebant, offerrent, & cognoſcebãt quod iuſte in captiuitate detinerentur, ſiquidem dicebant, & pro nobis ipſis orate ad Dominum Deum noſtrum, quia peccauimus Dño Deo noſtro. Hæc omnia proueniebãt, quod Deus præſens adeſſet eorũ laboribus, & ipſis cõpateretur, atq; labores temperaret vt poſſent eos ſuſtinere ne ipſum offenderẽt. Idẽ etiã præſtabit cũ vnoquoq; noſtrũ ſi velimus nos rite diſponere, & labores dabit pro ratione viriũ. Siquidẽ peritus frænorũ artifex, iuxta cuiuſq; eq. naturam & ingeniũ, frænũ ipſum cõficit, ſiue leue ſiue acre: ita clementiſsimus pater nouit quo qſq; egeat fræno, quibus opus habeat afflictionib⁹ & ærũnis, vt tandẽ reſipiſcat,

Similia.

Magna cura eſt Deo ne laboribus penitus opprimamur

Exemplũ.

Baruch. 1.

Hilari vultu excipiamus labores à deo immiſſos.

Oremus pro perſecutoribus noſtris.

Simile

&ad

& ad meliorem redeat frugem, id circo enim contuetur laboran E
tes in remigando.

Contradictiones multas patitur virtus.

Labores ſuſcipiẽdi vt poſsimus tandẽ Deo frui.

HVnc laborem diſcipulorum dicit ſanctum Euangelium cauſari eo quod ventus eſſet ipſis contrarius. Tota quidem vita Chriſtiani eſſe debet labor & remigatio ad virtutes acquirendas, & vt perueniat ad portum ſalutis & perfectionis culmen. In F
qua quidem re ſibi perſuaſum habere debet non defutura impedimenta & contradictiones, ventoſq; contrarios, cõtra quos ſemper remigare debet: ſiquidem non modo inueniuntur qui viam virtutis impediant, ſed etiam multi ſunt qui viam perditio-
3. Reg. 22. nis pãtefaciant, ſicut faciebãt quadraginta illi Prophetæ, Achab regi ſuo. Si virtutem ſequeris, mirantur quaſi nouum aliquid &
Pſal. 136. inauditum. Si aliquid fiat mali, ſunt multi qui id defendant: vaſtantibus quidẽ Chaldæis Hieroſolymam, Idumæi incitabant illos, & dicebant illis quidem: exinanite, exinanite vſque ad fundamentum in ea. Mundus ſi ab eo deficias, ſi mores eius non ſe-
Mali carpunt bona & reprehendunt. ctaris, ſi illius leges & præſcripta contẽnas, inclamat protinus, G
accuſat, perſequitur. Non debemus id curare, ſed proſequamur bona cæpta. Cur enim mundi vocibus fidem adhibere, aut ab inſtituto pietatis curſu reuocari debeamus? annõ eius teterrima
Ioan. 18. vox fuit, non hunc, ſed Barrabam? Has ergo voces omnes velut
Simile. Syrenum cantus, ſurda aure tranſire debemus. Annon videtis
Detractores flocci pendamus. generoſum canem, cũ in viam pergentem, catelli hinc & inde ob latrantes, & morſu minantes inſequuntur, quomodo is contra nec obluctatur, nec oblatrat, nec aſpicere eos quidem dignetur?
Simile. Quam ergo magnanimitatem irrationale animal præſtat, hanc & ratio, & fides, & pondus diuinæ autoritatis, non præſta- H
bit, quod voces illas damnat? officium mundi eſt eos inſectari, qui non probant quod ipſe facit. Quemadmodum vinolenti homines facere ſolent, qui iniuriæ loco ducunt, ſi in compotationi-
1. Reg. 17. bus ſuis à vino abſtinere velis, antiquum eſt in orbe hoc vitium. Audiens enim Dauid Goliath blaſphemaſſe, ibat vt honorem Dei propugnaret, quod videns Eliab frater eius, arguebat eum
2. Reg. 6. & dicebat: quare veniſti, & quare dereliquiſti pauculas oues illas in deſerto? Ego noui ſuperbiam tuam, & nequitiam cordis
1. Eſd. 4. tui. Eodem modo Michol Dauidem deludebat ante arcam Domini ſaltantem. Tũ 1. Eſdræ ſcribitur. Quod populus terræ impediebat populũ Iudæ in ędificãdo, quia moris eſt populi terreni,

iuſtorum

A iuſtorum omnes conatus impedire. Sic videmus quod propheta Amos cum mādaret illi Deus vt prædicaret populo deuaſtationem propter eorum peccata immittendam, & captiuitatē Syriæ, executioni mandans hoc propheta, ſtatim inuenit qui ipſi contradiceret, ſicq; venit ad eum ſacerdos Amaſias, dixitque: qui vides gradere, fuge in terram Iuda, & comede ibi panē, & prophetabis ibi, & in Bethel non adijcies vltra vt prophetes, & cum vellet id facere, grauiſsime verberatus eſt ab Amaſia, & ab ozia filio qui ſequebatur veſtigia patris peſsimi fuit morte affe-B ctus & ſemiuiuus ſe cōtulit ſanctus propheta ad patriam vt ibi moreretur, ſicut inuenietur in tertio prologo eiuſdem vatis. Neq; hoc eſt nouum ſuſtinere bonos cōtradictiones in bonis operibus. Vnde Apoſ. conquerebatur dicens Timotheo diſcipulo: Alexander Aerarius multa mala mihi oſtendit, reddet illi Dominus ſecundum opera eius, quem & tu deuita, valde enim reſiſtit verbis noſtris. Cum Magdalena effudiſſet pretioſum vnguentum ſuper Chriſtum, ſtatim fuit qui murmuraret de tā bono opere, dixitq; vt ſcribit Matt. vt quid perditio hæc?

Amos. 7. *Amaſias.* *Ozias.* *Pro'o. 3. in Prō. Amos.* *2. Timo. 4* *Matt. 26.*

Non ſolum iter virtutis habet contradictiones & difficulta-C tes ex parte malorum, qui curant virtutem impedire, ſed etiam ipſa virtus eſt difficilis, & difficulter eā proſequimur. Non debemus nobis perſuadere nos ſine laboribus Dei obſequia præſtituros, ſiquidem videmus noluiſſe dauidem offerre ſacrificiū Deo, quin prius locum vbi offerret emeret, & boues ſacrificandos, & ligna quibus ſacrificarentur, etſi gratis ei daret Iebuſæus, vt habetur 2. Reg. vt intelligeremus quod quanto carius hæc compararemus, tanto plenius fierent. Hoc etiam ſignificauit Apoſ. Scribens Corinthijs, cum ait, vnuſquiſq; propriam mercedem recipiet ſecundum ſuum laborem. Et Philip. ait, vobis donatum eſt D pro Chriſto non ſolum vt in eum credatis, ſed vt etiam pro illo patiamini. Oſtendit Deus Hebræis vt habetur in lib. Num. in ingreſſu terrę promiſsionis, terribiles gigantes, vt intelligeremus difficultates & ventos contrarios qui ſe offerūt in acquiſitione virtutis, & in ſuperandis vitijs atq; fugandis, vt tandem perueniamus ad veram promiſsionis terram, id eſt ad cœlum Etſi enim aliud non eſſet niſi labor quem ſecum trahit noua virtutis exercitatio, eſt ſane difficilis toleratu: ſiquidem initio ſolet virtus eſſe difficilis & quodammodo inuincibilis Vnde in ſacra ſcriptura virtutes dicuntur ornamenta & veſtimenta; in Prouer. enim dicitur for..tudo & decor indumentum eius. Et alibi dicitur, ſtragulatā veſtem fecit ſibi: hæc eſt virtus charitatis,

Exemplū *2. Re. vlt.* *1. Cor. 3.* *Phili. 1.* *Num. 13.* *Virtus habet contradictiones.* *Simile.* *Prouc. 32.*

quę veſtis multas habet fimbrias, ſiq̨dē nullus in hac vita habet E
continuatā charitatē, quādoquidē ſaltē quādo dormit nō amat
Ioann.19. Solus Chriſtus habuit continuatam,& ita eius veſtis erat incon-
Simile. ſutilis,vt ſcribit Ioannes. Virtus quando incipit exerceri,eſt ve-
luti veſtis noua,quæ initio moleſtare ſolet, & corpus premere:
Thorax quidem,caligæ, tunica,& calcei, initio ſolent moleſtiā
exhibere,at paulo poſt,quia pannus ipſe porrigitur & coriū, tū
Virtutes ſi etiam fimbriæ egregie diſponuntur,facile veſtes ipſæ quæ initio
exerceantur,faciliores reddūtur. nos comprimebant,tolerantur: ſic vtiq; virtutes ſe habent,nam
poſtquam eas exercuimus ſæpe, & ad exercitationem aſsi- F
duam reuocauimus, facili quidem negotio ad vſum rediguntur & applicantur, quæ tamen initio intractabiles videbantur,
vixq; poſſe vnquam ad exercitationem & frequentationem traduci & reuocari.

SABBATHO POST CINERES.

CONCIO TERTIA.

C*Vm eſſet ſero factum, erat nauis &c.*Marci. 6. Mat.14. G
Poſt miraculum panum cum vellent Chriſtum regem facere, fugit humanos honores, & ad orandum
Oratio ſecurus portus! acceſsit, vt nobis exemplum daret, quod huc debeamus accedere in proſperis & aduerſis tam ſpiritualibus quam
corporalibus. Ante paſsionem orauit Chriſtus in horto:& an-
Dignitates humanas fugiamus. tequam ad cælos aſcenderet,orauit,dicens, clarifica me pater.
Fugit dominia,qui eſt omnium Dominus, & nos inhiamus mūdanis dignitatibus,cum tamen nequaquam ſimus ad eas idonei.
Dominium quidem omnium proprie eſt Dei,Dominium autem
Geneſ. 1. quod venit homini,vt habetur in Gen.eſt ſuper animalia. H

Diſcipuli quidem in conuiuio maximam ceperunt delectationem,nunc vero oritur ipſis hæc tempeſtas:ſic ſunt mutationes
Non eſt ſecuritas in hac vita. rerum mundanarū,cum enim tibi aliquid proſperum ſuccedit,
iam debes te ſtatim præparare ad rem aduerſam tolerandam:ſi-
3.Reg.19 mulatq; inuitauit Deus Eliam ad panem & aquam, ſtatim di-
Act. 9. xit ei:ſurge,quaſi dicat,non exiſtimes quod otioſus panē come
2.Cor.12. dere debeas,longa reſtat via. poſtquam Apoſ. raptus eſt vſque
ad tertium cælum,vide quot ei contigerint labores,nam heri in
cælo,& hodie in ſporta.

Cum ſero eſſet. Miraculum panum præſtiterat,& poſt retrahi-
1. Tim. 1. tur ad orandum vt gratias ageret patri,vt etiam nos ſi aliquid
boni

A boni preſtiterimus, dicamus: ſoli Deo honor & gloria. Itē te decet laus & honor Domine. Quando aliquid boni facimus, ſtatim ſolent accidere vanæ preſumptiones, tanquam importunæ aues ad ſacrificium, vnde oportet eas abigere baculo orationis, ſicut faciebat Abraham. *Geneſ. 15.*

Erat nauis in medio mari. Quod omnes parum de Deo & cæleſtibus rebus guſtent, inde fit vt homines velint alijs imperare. Arbores quidem frugiferæ noluerunt regnare ſuper alias arbores, niſi rubus inutilis. Non eſt hoc tempus honorum conciliandorum & delectationum, ſed tantum debemus ſubire nauem pœnitentiæ donec veram victoriam comparauerimus. Iudas Mach. inhibebat militibus ſuis ne aliquod acciperent ſpolium, donec victoriam reportaſſent omnino: cum igitur militia ſit vita hominis ſuper terram, delectationes hic miſſas faciamus & honores, vt in cælo percipere mereamur. Obtulit ſe Chriſtus libenti animo opprobrijs & morti, & tamen fugit dignitatem regiam vbi erant delectationes. *Iudicū. 9.* B *1. Ma. 4.* *Iob. 7.* *Ioann. 6.*

Cum vidiſſet eos laborantes. Contuebatur eos Chriſtus cum tempeſtatem patiebantur. Quando equites amatores confligunt haſta, & vident ſuas quas amant mulieres contuentes, ſolent vehemētius pugnare: ſic tu acriter pugna, quoniā Deus te contuetur in quo oſtēditur quod aliquid præclarum facias, ſi quidē rex nō ſolet ad vilia quæq; ſe demittere. Videre nāq; hominē contra tētationes pugnantem, ſpectaculum ſane eſt diuinum. *Similitu.* *Viri iter contra tētationes decerta, ſi quidē Deus te cōſuet.* C

Et circa quartā vigiliam noctis. Durauit tempeſtas vſq; ad quartā noctis vigiliā, & ita ſemper Deus eos protexerat, vt intelligas ꝙ ita nos Deus ad pœnitētiam expectat in prima, & ſecūda, & tertia vigilia, id eſt vno anno & alio, rurſus & alio, non permittendo vt pereamus aliqua repentina morte, ſed expectat nos vt emendemur. Agnoſcamus ergo tantam Dei miſericordiam, & ipſum inuocemus ſicut Petrus cum ſubmergebatur. Vnde pſal. in te ſperauerunt patres noſtri, ſperauerunt, & liberaſti eos. *Expectat nos Deus ad pœnitētiam.* D *Mat. 14* *Pſalm. 21*

Mortis conſideratio quam ſit vtilis.

NAuicula quidē hæc notat pœnitentiā, ſiquidem vt nauis defert homines per mare ad deſideratū portū, ſic per pœnitētiā tādē nauigātes in hoc mūdo tēdūt ad cęlū. Porro illa inter cęteras res maxime homines incitat ad pœnitētiā, videlicet aſsidua mortis conſideratio. Vidiſti aliquando ardeliones pueros vel voraces, ingredientes in hortum vt fructus furentur, ſtatimq; dili- *Per pœnitētiā via itur ad cælum.* *Simile.*

Qui nimis adhærent dignitatibus humanis periclitantur. gentiores in arbores conſcendunt & fructus colligunt, implentes manicas, & caligas, ac ſinum ſuum & pectus: qui autem aſcendere non potuere clamant & petunt ſibi de fructibus aliquid impartiri, illi vero ſurdã exhibent aurẽ, & tantũ comedũt, & cõgerunt; accedit olitor repente ad clamores, & qui magis vacui ſunt fructibus, agilius ſe in pedes conijciũt, qui vero onuſti, intercluduntur, & fructibus ſpoliãtur, cędũturq; verberibus, ac propemodũ nudi dimittũtur. Sic vtiq; accidit in mundo, nã eſt inſtar horti, habetq; multas arbores dignitatũ, honorũ, & diuitiarũ: qui diligẽtiores ſunt, conſcendunt in huiuſmodi arbores, & cupidiores, atq; ſingulos peruadũt ramos, neq; ſua vnquã forte cõtẽti ſunt, ſed quiſq; ad altiora ſpirat: qui aſcẽdere nõ poſſunt, clamãt & petũt aliquid ſibi impartiri videlicet pauperes; illi tamẽ ſurdi redduntur, nec quicquam largiuntur, ſua tantũ quęrẽtes, nõ quæ Ieſu Chriſti vt ait Pau: ipſi ſe ingurgitant, & ſibi tantũ congerũt; accedit olitor id eſt mors, atq; omnia illis eripit & nudos relinquit, cæditq; verberibus timoris, triſtitiæ, ſolicitudinis, quæ multa illis tũc cõtingũt, cũ remorſu cõſciẽtiæ. De Catholico rege Ferdinãdo, de quo nulla vnquã cõticeſcet ætas, fertur quod dixerit iã ferme moriẽs: vtinã frater aliquis laicus fuiſſem in angulo monaſterij, nũc enim nõ tã ſtrictã eſſẽ redditurus ratiõnẽ regnorũ & dominiorũ! Si igitur rex tã Catholic⁹ ita ſentiebat, & tã virtutis ſtudioſus, quid putas dicturus eſt vir impi⁹ in hora mortis? Vide quã rigide puniat Deus cũ iraſcitur, ſi quidẽ Moyſi præcepit in mõtẽ quẽdam aſcẽdere, vt inde videret terrã promiſsionis, vt habetur in Num. dixitq; ei, Morieris tu ſicut & Aarõ, quia offendiſtis me in deſerto ſin, incõtradictione multitudinis, nec ſanctificare me voluiſtis corã ea ſuper aquas. Hoc factũ fuit, quoniã præcipiẽte ei Dño vt ad Petram loqueretur vt aquã eis præberet, ipſe tamen virga percuſſerit eam vt habetur in Num. neq; videbatur cõfidere Moyſes quod ſufficeret tãtum loqui ad Petrã, & ideo voluit etiã virga percutere. Si igitur tam ſanctus vir, pro re iudicio hominũ exigua, qui tãta mirabilia fecerat, ꝓ parua hac cõſtãtia in quã ſemel lapſus eſt, ita punit⁹ fuit quomodo potes tu vitã ſecurã ducere, qui tot cõmiſiſti ſcelera, & pœnitentiam nullã agis? in quo confidis? præcipiebatur in leuitico, his qui poſſeſsiones & hæreditates emebant, vt in anno Iubilæi eas ſuo primo Domino reſtituerent, & ita quo vicinior erat annus Iubilæi qui ad quinquageſimũ quemq; annum euenire ſolebat, tanto vilius emebatur ipſa hæreditas: ſic igitur nos gerere deberemus ſemper circa hæc mundana, vt ſcilicet

Marginal notes (left): *Ambitioſi nunquã dicunt ſufficit.* — *Philip. 2.* — *Auaros quomodo intercipiet mors.* — *Exẽplum Ferdinandi regis Catholici.* — *Num. 27* — *Num. 20.* — *Timeam⁹ Deũ, ne ipſum offendamus.* — *Leui. 25.* — *Parui pendemus mundana, habita cõſideratione mortis.*

Marginal letters (right): E — F — G — H

A ſcilicet tanto vilius ea æſtimaremus, quanto magis inſtat mors
tanquam annus Iubilæi, in quo ſuis heris reſtituũtur omnia, cor *Mors eſt*
pus quidem terræ, diuitiæ mundo, ſpiritus Deo. Veruntamẽ hãc *incerta.*
inuenio differentiam. quod illic omnes ſcirent quã vicinus eſſet
annus Iubilæi, atq; ita pretia creſcebãt vel minuebãtur; at vero
cũ tu neſcias quãdo te inopinata mors inuadat, quorſum tam ca
rò emis hæc mundana? Certe ſi annus Iubilæi eſſet incertus, & tã
quã motus aquæ factus ab Angelo in piſcina, non eſſet qui vel
nummum largiri vellet pro hæreditatibus emendis, cur igitur
B tu tam caro vis emere in tanta rerum incertitudine, tantoſq; la *Ioann. 5.*
bores & pericula vis ſubire? ò quam ſecurus eſſes mortis hora, ſi
tãquã aſtutus piſcis, in tempeſtate mundi huius, te in profun-
do collocares huiuſce conſiderationis! ſicut facere ſolent magni
piſces tempeſtatis tempore ſe in profundo collocantes, item in *Conſidera*
diluuijs, ſe etiam in magnis fluminibus ponentes. Attenta qui- *tio mortis*
dem mortis conſideratio, ad hæc omnia longe vtiliſsima eſt. *quam ſit*
Magnũ quidem eſt Dei artificium, magnaq; bonitas, vt ex ipſa *vtilis.*
culpa remediũ culpæ educat. Per peccatum intrauit mors, vt ait
Apoſ. & mortis mentione deſtruitur peccatũ, atq; venitur ad pę *Roman. 5.*
C nitentiã. Tum etiam in remedium huiuſce rei fecit Deus vt cor
pus noſtrum eſſet tanquam Caluaria mortuorum: ſi quidem in
ventriculo noſtro quotidie ſepeliũtur corpora animalium mor
tuorũ, auiũ, piſcium, arietum, & aliorum multorum. Cum igi-
tur cæmiterium ſimus nos ipſi tot corporũ mortuorũ, magnæ *Caluaria*
eſt dementiæ mortem obliuiſci. Petiuit Dauid ab Achimelech *ſumus ani*
ſacerdote dicens: ſi habes hic ad manum haſtã aut gladium, da *malium*
mihi, Et dixit illatim ei, ecce hic gladius Goliath, quem percuſ- *mortuorũ.*
ſiſti in valle terebinthi. Dixit Dauid, non eſt alter huic ſimilis, dã
mihi eum. Nota igitur ꝙ Dauid noluit arma Saulis vt pugnaret *1. Reg. 21.*
D cõtra Goliath, & tamẽ voluit arma Goliath vt ſe defẽderet cõ
tra Saul. Quo ſignificatũ eſt, mortẽ gladium eſſe, Satanę artificio
fabricatum, quandoquidem propter peccatum in mundum in-
troiuit, & quia ipſemet Sathanas in homines dominabatur, eiſ *Conſidera*
dem omnino armis ipſe dæmõ vincẽdus erat, ſcilicet morte pre *tio mortis*
tioſiſsima Chriſti: Et hoc eodem gladio vult Deus vt modo ad- *contra dæ*
uerſus Goliath & Saul, hoc eſt contra dæmonem & peccatum *monem.*
pugnemus. Cum ait Dauid, non eſt alter huic ſimilis, ſignifica-
tum eſt quam efficax remedium, quamq; acutus gladius ad de
bellandum dæmonem & peccatum, nec non ad omnes mundi
faſtus & vanitates contemnendas, mortis memoria ſit.

Ab omnibus nos ſpoliat mors, vnde Baruch ait, vbi ſunt prin

cipes teræ, qui Dominantur ſuper beſtias quæ ſunt ſuper terrã, E
Baruch. 3. qui in cæli auibus ludũt, id eſt qui ſunt aucupes, qui argentum theſaurizant, & aurũ in quo confidũt homines, & nõ eſt finis acquiſitionis eorũ? Exterminati ſunt, & ad inferos deſcẽderũt, &
Iſa. 2. alij loco eorũ exurrexerunt. Horrẽdũ eſt quod dicat propheta, quod iſti ibãt ſuper beſtias, & dominabantur theſauris, & volatilia venabãtur, & tamen exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, & quod alij eorum bonis ſucceſsiſſent, hoc eſt ad demõſtrandum quam breui id eis eueniret: quaſi diceret, ſibi perſuadere debent quod iã in inferno ardeant. Impij igitur Chriſtiani qui ſic viuunt, exiſtiment etiam id ſibi dictum. Cũ igitur tam F
Eccleſ. 14 breuis ſit vita noſtra, conſilio illo Eccle. vtamur, cũ ait: ante obi
Hiere. 2. tũ tuũ, operare iuſtitiam, quia non eſt apud inferos inuenire cibum. Talibus minatur Deus per Hier. dicẽs: verterũt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis ſuæ dicent, ſurge, & libera nos: Quibus reſpondetur, vbi ſunt dij tui, quos feciſti tibi, ſurgãt, & liberẽt te in tempore afflictionis tuæ. Idololatriã
Gal. 6. cõmittimus cũ diuitijs, honoribus, ventre, quid quæſo inde ſpera
Ioan. 21. mus? Si quidem ait Apoſ. qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionem Scribit beatus Ioan. quod apparuerit Chriſtus quibuſdam diſcipulis piſcantibus in littore, & Petrus erat in naui nudus, & cũ vidiſſet Chriſtum, induit ſe tunica, & natando iuit ad Chriſtum cũ ſibi videretur decentius ita natando accedere ad Chriſtum quam ſi nudus acceſsiſſet: ſic igitur nos per mare huius mundi nauigare debemus induti bonis operibus, ne in littore appareamus nudi ante Chriſtum Dominum noſtrum & iudicem: quin potius huiuſmodi conſiderationibus pœnitentiã peccatorũ agamus, vt ita huiuſmodi nauicula ſecure trãſeamus turbulẽtũ huius vitæ mare, vbi tot ſunt cõtrarij venti atq; tãdẽ proſpero vẽto gratiæ, ad portum feliciſsimum gloriæ H peruenimus. G

Diuitiæ quibus conſiderationibus temnuntur.

Ignominioſum erit ante Deũ apparere bonis operibus nudũ.

Pœnitentiam agamus.

D. Hiero. OPtime quidẽ pœnitentia appellatur nauicula, ſi quidem Beatus Hiero. eã vocat ſecundam tabulã poſt naufragiũ. naufragauimus per peccatũ originale, datus fuit nobis baptiſmus; & rurſus cum naufragiũ fecimus innocẽtiã baptiſmalem perdẽtes, datur nobis hæc ſecunda tabula poſt naufragium, qua ſaluemur. Et certe quãuis pœnitentia aliud nil præſtaret, quam liberationẽ ab illa ignominia quã incurrent peccatores in iudicio ante vniuerſos homines, deberem' ei maxime incũbere: nã ſicut honos eſt præmiũ virtutis, vt ait philoſophus, ſic ignominia eſt ſuppli-

Pœnitẽtia remediũ ad ſalutẽ neceſſariũ.

A ſuppliciũ vitij, vnde fiet vt mali in illo vniuerſali iudicio, magna afficiantur ignominia ante Deum & vniuerſos homines, ac militiam cæleſtem. Vide enim quantam ſuſtineat confuſionem is qui ad ſuſpendium ducitur, aut capitis truncationẽ, cum ſcilicet vicatim omnes procedunt vt ipſum videant, tũ etiam de feneſtris multi proſpectant, & præſertim ſi tales ſint quos ipſe probe nouerit, & cum quibus familiariter verſaretur. Quid ſi conſpiciat ſe verſicoloribus indutum veſtibus, aut alijs huiuſmodi inſignibus, iuſſu ſanctæ Inquiſitionis, annon maxime pudefit, & erubeſ- B cit? O felicem igitur illũ, qui hic dum viuit pœnitentiam agit, ne illic poſt vitã, in tanta ſe videat poſitum erubeſcentia & confuſione! Vnde Dauid dicebat, beati quorũ remiſſæ ſunt iniquitates & quorũ tecta ſunt peccata. Sane ſicut ad ſolis præſẽtiam atomi cõſpiciũtur, quæ nõ videbãtur antea: ſic vtiq; ad præſentiã ſolis iuſtitiæ Chriſti omniũ defectus manifeſtabuntur. Vnde Apoſ. ait, illuminabit abſcondita tenebrarum. Et per Nahũ dicitur, reuelabo pudenda tua in facie tua, & oſtẽdã gentibus nuditatẽ tuam. ô quanta hæc erit ignominia! dic obſecro, quid nõ facere deberes, ne in tanta videreris ignominia? felices igitur illi qui hic naui- C culã pœnitentiæ ingrediũtur, ſi quidẽ per eã à tanta ignominia liberãtur! Tãtæ quidẽ excellentiæ eſt pœnitentia, eorum omniũ q hic peccatores fuerũt, vt nõ modo nõ oſtẽdãt fæditatẽ peccatorũ verũ etiã ſplẽdeãt eiſdẽ, & pro ornamẽto ad ferãt. Nam ſicut cũ ſartor vndiq; veſtẽ ſcidit, remanent quidẽ cõmiſſuræ, quæ tamẽ ſi illas ſerico quodã texto exornet, pulcherrimæ ſunt, & oculos plurimũ delectãt: ſic vtiq; erũt peccata eorũ qui pœnitentiã egerũt ad ornatũ & decorẽ. Vnde Apoſ. ait, diligẽtibus Deũ, omnia cooperãtur in bonũ. Caue igitur peccator, ne vitiũ tuũ ſit tibi ad maximã confuſionẽ, niſi pęnitẽtiã agas: agẽs quidẽ pęnitẽ- D tiã ab hac cõfuſione liberaberis, & ſempiternis tormentis, atq; maximo in honore eris, & in cælo gloria coronaberis.

Ariſt. 4. Ethi. c. 6.

Magna inuretur malis ignominia in iudicio.

Pſalm. 31.

Simile.

1. Cor. 4.

Num. 3.

Pœnitẽtia excellẽtia

Simile.

Roman. 9.

Noli igitur pœnitentiam differre de die in diẽ & procraſtinare. Cum Raab exploratores abſcõdit, hoc pactum cum ipſis inijt, vt ſignum educeret in ipſa vrbis vaſtatione, vt ita eius domus tuta remaneret. Cumque ſciret non ita inopinato hoſtes venturos quin poſſent præueniri, nec tam cito, quin ad hoc per aliquod tempus tardarent, nihilominus tamen ſtatim voluit ſignum educere & oſtendere: quaſi diceret circunſpecta mulier, nil propter hoc amittere poſſum, & tamen periclitarer vehementer, niſi ſignũ eductum reperiretur. Magnæ igitur eſt dementiæ, differre id, quod ſi ſtatim facias, nil

Pœnitẽtiã non differamus.

Ioſue. 2.

Circũſpecte viuamus.

Ioſue. 2.

incommodi ſequatur, & tamen ex eius rei obliuione aut ne- E

Differre conuerſionem magna demẽtia eſt.

gligentia, multa poſſent ſequi incommoda. Siquidem experientia ipſa docet, interdum euenire tales occaſiones ſiue impedimenta, quæ ea facere non ſinant, aut obliuiſci ſolemus, & ita pænitet nos id non feciſſe cum erat opportunitas. Plurimi facit beatus Chryſoſtomus, illud Eunuchi factum, cum ſcilicet loqueretur ei Philippus de Baptiſmo, & ille ſtatim inuenta

D. Chryſ. de Elo. 8.

aqua voluit Baptizari, dicens: ecce aqua, quis prohibet me Baptizari? Quaſi diceret, quid incommodi aut abſurdi erit, F

Magna eſt cæcitas ſalutare remedium differre.

ſi ſtatim baptizer? Si igitur ô peccator, ſine pœnitentia ſaluus eſſe non potes, quid quæſo differes? Quid incommodi ſequitur, ſi ſtatim pœnitentiam agas? Imo ſane maximo in periculo verſaris ſi pœnitentiam differas atque procraſtines, ſi quidem forte in reliqua vita tibi non occurret tanta commoditas. An differs eam in futuram vitam? non ſequeris ſane conſilium ſapientis, qui ait, Quodcumque facere poteſt manus tua, inſtanter operare, quia neque opus, neque ratio, nec Sapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quo tu properas.

Eccl. 9.
Simile.
Iſa. 55.

Cum aliquid perdis, illud profecto quærere debes vbi perdidiſti. Si hic Deum perdidiſti, hic quærito, vt eũ inuenias, non in G alia vita. Hoc innuit Iſa. cum ait: quærite dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum prope eſt. Inde ſane colligas, quod interdum quæratur Dominus, cum inueniri non poteſt, & quod aliquando erit procul.

Aliqui ita vigilanter & neruoſe pœnitentiæ incumbunt, diuino adiuti fauore, vt breui tempore in virtutis ſtudio multos poſt ſe relinquant qui ſicut ipſi non ceciderant; ſiquidem peccata ipſa videntur ipſis eſſe loco ſtimuli. Vnde videmus quod Hebręus

Exo. 34.

populus vt habetur in Exo. ita ex animo pœnitentiam ſuſceperit propter adorationem vituli vt non ſolum Dei iram placarit H

Pænitẽtia plurimum placet deo

ſed etiam magna ei promiſerit, dicens: ego inibo pacta videntibus cunctis & ſigna faciã, quæ nunquã viſa ſunt ſuper terram, etiãneq; in cũctis gentibus. Plura illis modo promittit quã ante peccatũ, vt intelligas quãti faciat pęnitẽtiã. Sed dolẽdũ eſt, quod noſtræ pœnitẽtiæ nõ videtur ex animo ſuſcipi, quandoquidẽ tã breui relabimur, ſed videtur ceremoniæ quædam, aut res ridiculæ, aut comediæ actiones non verę pœnitentiæ, ſi attente conſideremus. Nunc quidem etiã Deus nos ad pœnitentiam expe-

Relabimur facile in peccata
Rom. 2.

ctat opportunũ eſt tẽpus pœnitentiæ agendæ: nolle autem eã agere, videtur in vilipẽdiũ fauoris Dei, ꝙ graue ſcelus eſt, iuxta ꝙ ait Apoſ. an diuitias bonitatis & ſapiẽtiæ, & longanimitatis

con-

A cõtẽnis? ignoras quoniã benignitas Dei ad pęnitentiã te adducit? Secũdum autem duritiam tuam & impœnitens cor, theſaurizas tibi iram in die irę & reuelationis iuſti iudicij Dei. An non inurbanum eſſet, ſi cum viro aliquo honeſto iter faceres, qui te ſemper expectat, quod diutius conſideres ludendo aut in fonte aliquo te nimis oblectando, vel amæno prato? Non ſanè te expectat Deus ad pęnitentiam, vt tu oblecteris in creaturis, & delicijs huius mundi, niſi vt tantum ſumas veluti viator, quæ ſunt ad vitam ſuſtentandam neceſſaria. Noli theſaurizare Dei iram, B addendo peccata peccatis vſq; ad exorbitantiam: ſiquidẽ Deus etiam indignabitur poſt longam diſsimulationem, neq; pontes aut piſtrina relinquet, vt dicitur, ſed potius te penitus deſtruet. De cornicula legitur quod ſit moleſta aquilæ, & quod poſt eam clamitet, audeatque ad ipſam accedere, & ſuis alis tangere: aquila vero cum ſit regia auis, non id curat, ſed diſsimulat ſæpe, vnde ſolet cornicula magis inſoleſcere, & aquilæ patiẽtia abuti: tũc vero aquila indignationem ſuam effundens, vnguibus eam lacerat: Sic Deus ſe geret cum impijs qui nolunt pœnitentiam agere, ſed Dei patientia abutuntur. Cõſidera igitur peccator quod C non habeas Deum æreum aut lapideum, qui non ſentiat iniurias tuas, ingredere igitur pœnitentiæ nauiculam, & incolumis eris.

Similitu.
Expectat nos Deus ad pœnitẽtiã, nõ igitur rebus mundanis nos implicemus.
Simile.
Patientia maxima vtitur de⁹ nobiſcum, ſed ſi eum irritamus furorẽ effundet.

Ceruus quidem herba venatoris transfixus, ad fontem currit, ibique euomit quæcumq; in ventriculo habet, & ita moritur: herba quidem verbi Dei transfigit peccatores, & ipſi accedunt ad diuinum fontem, & euomunt peccata confitendo, atq; ibi moriuntur mundo, & eius pompis & vanitatibus. Sic igitur nos debemus ad pedes confeſſoris accedere, qui eſt loco Chriſti, ibique in fonte lachrimarum madefieri. Siquidem ſicut ex ſalſo mari aſcendunt vapores, qui in dulcem aquam conuertuntur, ſic ex D lachrymis & cordis dolore amaro, egreditur maxima quædam dulcedo ſpiritualis, & ita fit fertilis animæ noſtræ terra. Vnde Dauid dicebat, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo.

Simile.
Quãta ſit virtus verbi Dei.
Quãta ſit confeſsionis virtus
Simile.
Pſalm. 6.

Dicet quis, ſi igitur tãta eſt medicina pęnitẽtiæ, cur igitur peccator obſtinatus non conuertitur? Si à tantis periculis & naufragijs nos liberat hæc nauicula, cur igitur in eam non conſcẽdimus? Quid quæſo times peccator, vt non conuertaris? An ignoras quod Chriſtus dicat apud Lucam, gaudium eſt in Cælo ſuper vno peccatore pęnitentiam agente, quam ſuper nonaginta nouem iuſtis qui non indigent pœnitentia? Quando in domo alicuius magnatis occiduntur vituli, arietes, tauri, & volatilia, nõ

Luc. 15.
Simile.

celebratur quidem horum animalium mors, quandoquidem ſunt ſatis domeſtica animalia,& ſæpe in palatio vſitata: at vero ſi dominus ipſe ad venationem profectus fuerit, interfeceritque ceruum, vel damam, talem ceruum diligenter exornatum geſtant, floribus & frondibus contectum,& ſuper iumentum poſitum, currenteſq; præcedunt venatores, velocibus equis inſidentes,& cornua pulſantes magno cum gaudio & tripudio. Sanè iuſti dici poſſunt domeſtica animalia, diuinæ domus, nec propterea angeli tanto videntur exultare tripudio propter horum virtuté & ſanctitatem. At vero propter conuerſionem peccatoris, qui eſt inſtar feræ alicuius belluæ, cum raro conuerti ſoleant & pœnitentiam agere peccatores, ſanè maximum gaudium ſuſcitatur in cælo. Sic igitur quando diuinus venator Chriſtus ferit ſua virtute cor huius feræ belluæ & conuertitur peccator, quis enarrare valeat cœleſte illud atque ineffabile gaudium cœleſtium ſpirituum, ſiquidem in conuerſione filij prodigi, tam ſolemne feſtũ in terra per actum fuit?

Maximũ eſt in cælo gaudium propter cõuerſionem peccatoris

Luc. 15.

E F

Pœnitentiam non differamus!

NOn debemus differre pœnitentiam & ingreſſum nauiculæ, quando iam nullum erit remedium. ſecundo lib. Reg. habetur, quod inter Abner & Ioab fuit maxima contentio, quæ orta eſt per iocum,& finem verum habuit, vt fere fit, ita vt prælium ferè per totum diem durauerit,& de Abner multi perierint, cũ præualerent contra ipſos qui erant ex parte Ioab: cum igitur Abner videret ſuos multos interuallis ſuperari ab his qui erant ex parte Ioab, decreuit exclamare,& poſtulare inducias à Ioab, cui reſpondit Ioab, viuit dominus, ſi locutus fuiſſes mane, receſsiſſet populus perſequens fratrem tuum. Quaſi diceret, ſero quidem induciarum recordaris, melius fuiſſet, vt inducias poſtulaſſes priuſquã tam multi ex tuis morerentur: ſed in ſonuit Ioab buccina, & ſtetit omnis exercitus. Deus quidem tam miſericors eſt, vt ſi mane ad eum conuertimur, ſtatim nobis ignoſcet, ideſt ſimulatque ipſum offendimus: cur igitur ad veſperam vſq; vitæ noſtræ expectamus, ideſt vſq; ad quartam vigiliam, præſertim cum tam letales ictus nobis dæmon infligat? Caue obſecro ne ad illud vſq; tempus conuerſionem tuam differas, vt tibi accidat, quod contigit regi Antiocho, qui tam ſero acceſsit ad pęnitentiam peragendá, vt dicat textus: orabat autem hic ſceleſtus dominum, à quo non eſſet miſericordiã cõſecuturus. Quantũ quæſo dolet qui propter capitale ſcelus ad Eccleſiam confugit, & eam clauſam inuenit, aut

2. Reg: 2.

Interdum quæ ioco incipiuntur, malum habẽt exitũ.

Pœnitẽtiã agamus, quã omni tẽpore admittet de⁹

2. Mac. 9.

G H

A aut ipſi claudunt ingreſſum veniēti? Quid igitur diceſq;, facieſq; miſer homo, ſi expectas ſicut fatuæ virgines donec clauſa ſit ianua, cum iam tibi nullus aperire poterit, ſed dicent, neſcio vos? *Similitu.* *Mat. 25.*

Ex paruo Dei timore quem animo concipimus, fit vt pęnitentiam tantopere obliuiſcamur: cum tamen non debeat ouis tantū metuere lupum ferocem, quantum homo timere debet diuinā iuſtitiam. Quis obſecro peccator non timeat, cum ſancti etiam & iuſti tantopere timeant? Non debemus expectare vel differre huiuſmodi timorem ad illum vſq; articulum, quando dicuntur dā- *Simile.* B nati videntes turbari, vt dicitur in lib. Sapientiæ, videntes turbabuntur timore horribili. Sed dicamus cum beato Auguſtino, domine hic vre, hic ſeca, vt in æternum parcas. Hanc proprietatem dicit Ariſt. habere ouem ipſam, vt ſcilicet quando fugit, magis terretur ſuo pedum ſtrepitu & manuum, quā alia re: ſic vtiq; nil magis Dei ſeruum terrere debet, quam mala ipſius opera, ſi quæ fecerit, & peruerſi greſſus. Præcipiebat Deus, vt multi colligunt ex fine 20. cap. Deut. quod nullū bellicum inſtrumentū fieret ex arbore frugifera, neq; ibi pēderet, ſed ex infrugifera: qua C ſi ſibi vellet, vt nullus apud ſe retineat aliquid quod ſibi adferat interitum, cū ſit arbor frugifera, neq proximo: ne ponas in tuis ſenſibus aliquid, quo Deū offendas, nec permittas vt ex tuis potētijs fiat aliquid, quo Deus offendatur, aut proximus, aut anima tua, quin potius quodcūq; cogitabimus, loquemur, & faciemus, ſit conforme doctrinæ Apoſt. dicētis, ſicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſeruire iniuſtitiæ & iniquitati ad iniquitatē: ita nunc exhibete mēbra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem. *Sapi. 5.* *Auguſt.* *Ariſto.* *Simile.* *Deut. 20.* *Nihil faciamus quod deroget dignitati hominis.* *Rom. 6.*

SABBATHO POST CINERES

D

CONCIO QVARTA.

C*VM ſero eſſet factū, erat nauis in medio mari.* Mar. 6. Mat. 14 Sumus quidem ſicut nauicula in medio mari, ſubiecta varijs tēpeſtatibus, null⁹ igitur exiſtimet ſe ſecurū quādiu in hac vita viuit, quantūuis ſanctus ſit: ſiquidē quando ſecuriores nobis eſſe videmur, tunc ſolet contra nos inſurgere tēpeſtas aliqua corporalis ſiue ſpiritualis, imo interdum vbi quis videtur periclitari, tunc ſecuritatem magis habet, & quandoq; vbi videtur ſecuritas, ibi magis reperitur periculum. *Securitas non eſt in præſenti vita.*

Circa quartam vigiliam noctis. In quarta quidem vigilia venit remedium poſtquam vigilauerant per totam noctem: ſic Iacob mane vicit angelum cum quo per totam noctem pugnauerat.

Sicut

Simile. Sicut medicus nouit quando frigidam propinare debeat febrici- E
tanti,& ita ſinit eum ſiti cruciari,vt tempore opportuno poſsit
opem ferre. Solent quidem tempeſtates venire bonis: ſic mulieri
illi quæ tam præclarè ſe geſſerat cum Elia,mortuus eſt filius vni-
3.Re.17. cus,& ipſa querebatur id factum eſſe vt peccata ad memoriam
reducerentur.

Ceſſauit ventus Tandem Deus ſuos eripit à tribulatione , dæ-
2.Re.18. mon vero ſuos in laboribus deſerit: ſic enim equus Abſalon, he-
Mat.27. rum ſuſpenſum dereliquit: phariſæi Iudam, poſtquam eis tradi-
dit Chriſtum. Non ita ſe gerit Deus,quin potius ſuos liberat vt F
Danielem, Ioſephum, Suſannam.

Mundani homines quam vagi & perditi incedant.

Diſcrimẽ inter res diuinas & humanas. MVndum quidem ſancti vocant mare propter maximas eius mutationes atque pericula,nihilominus tamen mundani homines ita ipſum diligunt, vt ſemper ipſum ſequantur, obliuiſcentes cœleſtia. Porro hæc eſt differentia inter res mundanas et cęleſtes, quod cęleſtes quo magis eas tractamus, maiores nobis fiũt,
Simile. mundanæ vero minores. Deſiderat aliquis aliquam dignitatem G
Mũdana nõ ſaciãt. vel officium auidiſsime,adeo vt ſibi videatur quod ſi id acquirit, nil ſibi reſtat præterea deſiderandum, poſtquam vero acquiſiuit, ita breui tempore illud faſtidit, vt ſibi videatur nullius pon-
Simile. deris,& ita alias res nouas appetit. Deſiderat aliquis connubio iungi cum puella cuius amore languet maximopere , ita vt per totum diem atq; etiam noctem ſpatietur per eius vicum , & vario muſicæ genere eam oblectet,& eius cauſa varia ſæpe ſuſpiria ducat, ſolumq; quieſcat cum eam alloquitur: paulo poſt igitur du-
Deliciæ mundanæ non dant eã ſatietatẽ quã promittunt. cit eam vxorem,& paucis tranſactis diebus iam videtur eam faſtidire, ſicut experientia magiſtra paſsim didicimus. Tales ergo H ſunt res mundanæ ipſæ quidem , quas mundus ſuis promittit amatoribus: non ita ſe habẽt res cœleſtes & diuinæ, ſed quemadmodum ſiquis in altiſsimam conſcenderit turrem, quo plus aſcẽ-
Simile. dit, tanto plura proſpectat: ſic vtiq; quoquis magis ſpiritualia & diuina guſtat, eo maiores & excellentiores virtutes atq; mirabilia percipit. Et ſicut turrem quanto procul aſpicimus , tanto mi-
Simile. nor ipſa apparet,& quo plus appropinquamus, eo magis etiam eius altitudo manifeſtatur: ſic res cęleſtes quãto magis è longinquo aſpiciuntur, minores apparẽt, at vero ſi eas deguſtauerimus & cominus introſpexerimus, maximæ apparent,& magis appetitum noſtrum incitant ſpiritualẽ, qui multo plura inuenit quæ deſideret.

A deſideret. Non eſt Cherub in cælo qui comprehendat tam diuina myſteria, nec ſimul omnes Cherubim, Vnde Apoſto. ait, ô altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam incomprahenſibilia ſunt iudicia eius! Quare præſtabilius multo eſſet, vt homines ſe totos traderent contemplationi harum rerum ſpiritualiũ, potius quam his rebus mundanis atque caducis, quæ inſtar maris ſubiectæ ſunt varijs mutationibus ac tempeſtatibus.

Gloria ſuperat opinionẽ noſtram.
Roma. 11.

Ad oſtendendum quod mundana hæc nos ſatiare non poſſunt, ſed tantum cæleſtia, adfert Picus Mirandu. huiuſmodi ſimilitudinem.
B Quemadmodum imago aut figura ſigillo aliquo in cera expreſſa, nũquam poteſt inuenire, & ſi mille adferas ſigilla, aliquod quod perinde ipſi quadret, niſi idem adferas ſigillũ: ſic vtiq; hãc Dei imaginem in anima noſtra inſculptam, nihil præter Deum ſuis numeris omnibus explere poteſt: quod ſi imago in cera expreſſa loqui ſciret, diceret illum ſuum ſigillum ſibi ſufficere. Quare conſidera homo quod nihil creatum poteſt te ſatiare: ſiquidẽ etſi mundus tibi tribuat quæcumque poteſt, tamen ſemper aliquid deſiderabis: ſed quid loquor de mundo? nec angeli quidem ipſi, nec Seraphim poſſunt mẽtem tuam ſatiare, niſi ſolus Deus.

Picus Mirand.
Simile.
Animã ſolus Deus ſatiare poteſt, & nõ creatura.

C Nam quemadmodum febricitanti magis accreſcit ſitis, ſi bis terve bibat, ſiquidem calor ille augeſcit in corde: ſic vtiq; cum homo ad Deum videndum creatus ſit, quamuis reliqua bibat & deguſtet, non tamen poſſunt eum ſatiare, ſed magis eius ſitis augetur: cumque non intelligat vndenam ſibi hæc ſitis proueniat, inde fit vt exiſtimet rebus mundanis eam eſſe ſedandam, & ita poſt eas vadit, & fruſtra laborat, cum perinde faciat atq; is qui cũ capite doleat, tamen vnguentum ipſum applicat pedi. Nulla quidẽ eſt in mundo delectatio, quæ poſsit expellere triſtitiam quam habet anima propter Dei abſentiam. Optime id nouerat Dauid, cũ
D diceret: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: quæ eſt lætitia quam Deus dat ipſi animæ, quæq; mentem noſtram cumulatiſsime exatiat.

Similitu.
Simile.
Pſalm. 50

Hæc quamuis ita ſint, nihilominus tamen ſunt multi qui leges mundi ſequuntur, qui multos etiam habent comites, & pauci ſunt qui leges cæleſtes & diuinas ſequantur. Vnde apte videtur quadrare illud Hier. cum flet ſupra ciues, eo quod non ſint qui veniant ad ſolemnitatem. Non equidem modo lugebimus quia nõ ſint mundani, ſiquidem multi ſequuntur leges mundi & eius delectationibus ſe totos tradunt ac vanitatibus & pompis, defenduntq; mundanas conſuetudines & leges. Illud vero lugendum eſt quod non ſint qui ſe deuotioni tradant, lachrymis, ſilentio,

Leges mũdi multi ſequuntur non ſic leges Dei.
Threno. 1.
Pauci ſunt bonj.

pœnitentiæ, rebus ſtudioſis & ſpiritualibus: etſi aliqui tales pau- E
cos tamen habent ſatellites & comites. Iudam multi ſectaban-
tur, diſcipulos vero alios pauci. O rem lamentabilẽ, quod ita ex
animo mundum ſequamur fallacem & minime duraturum, cum
interim ſurdas exhibeamus aures rebus cęleſtibus in ęternum du
Apo.14. raturis, & vtilibus. In Apo. ait Ioã. quod audiuit cœleſtem quã-
dam muſicam cum tam varijs inſtrumentis muſicis, vt planè mi-
Gloria cœleſtis ſuauitas. rabile eſſet, & cantabant quaſi canticum nouum. Quis id non mi
retur, quod ſcilicet tantorum annorum muſica dicatur noua?
Tanta tamen eſt eius ſuauitas, vt ſemper videatur noua. Et ob- F
ſerua quod non dicat canticum nouum, ſed quaſi canticum no-
uum, ſiquidem eius melodia eſt ac ſi hodie inciperet. Sic res ſe
habet hic in diuino obſequio, vt ſcilicet ſi quis eius ſuauitatẽ de-
Simile. guſtare cœperit, ſemper ſibi noua videatur. Itaq; mundana ſper
namus, cum fallat ſuos ſectatores mundus. Quanto plus à nobis
ſol recedit, tanto maiores ſunt vmbræ: Sic quanto plus à Deo
diſtamus, tanto mundana nobis videntur maiora & pretioſiora.
Sap.5. Sic enim comparauit ſapiens cum ait, tranſierunt omnia tanquã
vmbra. Si Deus ad nos accedit, noſq; calefacit & inflammat, om
Can.2. nes mũdi vmbre paruæ videbũtur & exigui momẽti. Solus Deus G
cor noſtrum ſatiare poteſt: quod ſponſa ſignificauit dicens, dile-
ctus meus ſicut malus inter ligna ſyluarum: quaſi dicat frugifera
eſt arbor inter robora & ſubera quę arbores ſunt modici fructus
& ruſticæ ac ſylueſtres ſiue montanæ: ſic eſt Deus inter res mun
danas. De his quidem qui mundana conſectantur arbitrantes in
Pſal.106 his eſſe quietẽ, dici poteſt illud Prophetæ, errauerunt in ſolitudi
ne, & inaquoſo, eſurientes & ſitientes, anima eorum in ipſis defe
cit: vbi deſignatur ſterilitas rerum mundanarum & næniarũ, pro
Simile. quibus homines tantopere certant. Dic obſecro amens, ſi quæ
tantopere deſiderabas, poſtquam ea acquiſiuiſti, iam incipiunt H
diſplicere, teq; infeſtant, vnde quæſo ſperas fore quę modo deſi-
deras vt mentem tuã & cogitationem vexatient? ſiquidem omnia
ex eodem manant fonte, & de eodem conſuuntur panno. Hoc in
Eccl.4. nuit Eccl. dicens, Quid eſt quod fuit? ipſum quod futurũ eſt. Sal-
tem mihi negare non potes quod nulla quę poſsidet mũdus, Po-
Simile. terunt te à morte liberare, & hæc quidem conſideratio ſufficien-
tiſsima tibi videri debebat, vt omnia mundana ſperneres. Cum
Exo.32. Hebræi adorauerant vitulum, vt Moyſes ipſos doceret quanto-
pere ſe ad rem vilem & abiectam demiſiſſent, comminui iuſsit
vitulum & in puluerem redigi, atque in potu omnibus diſtribui:
quaſi diceret, videte obſecro in quam fragili re ſpem veſtram lo-
caueratis

A caueratis, vt ſe comminui patiatur, & limári, atque in potu miſceri. Eſt quidem mundanus inſtar illius ſitientis qui ad fontem profectus de vmbra canalis potaret, & nunquam ſatiaretur, miraretur tamen quorſum nunquam poſſet ſedare ſitim ſuam: cui quidem aptiſsime quis reſpondere poſſet, vide bone vir quod hæc non ſit aqua, ſed vmbra aquę. ſic ergo omnia mundana ſunt tanquam vmbra rerum cœleſtium. Optime igitur ſapiens ait de his mundanis, tranſierunt omnia tanquam vmbra. *Similitu: Mūdana ſatietatē nō præbēt.* Sap. 5.

B

Mundus fallax eſt.

VSque adeo rebus mundanis intenti ſumus, vt non attendamus rebus cœleſtibus. Cum mens vt ait Ariſto. ipſi muſicæ intenta eſt, non attendit ipſi literę vel verbis, ſed ſolum contemplatur voces: ſic euenit mundanis, vt ſolum attendant mundi va nitati, vel ſunt inſtar eorum qui abſorbentur à ſyrenum cantu. Dicit Homerus quod quando Troiani inibāt conſilium, nolebant ipſam Helenam ſeniores ibi interuenire, quando quidem tanta erat pulchritudine prædita, vt facile ad ſe iuuenes alliceret & abſorberet, ita non attenderent propoſitioni ſenatus, & ita non C poſſent ſententiam ſuam dicere; Helena eſt ſenſualitas ipſa multis paſsionibus ornata & inordinatis appetitibus, & ideo nos maxime conturbat. Vnde Apoſto dicebat, video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Ideſt mortali. Mundanos mundus ipſe & eius iniquitates excæcant, ita vt nō attendant quid agant. Permittit Deus propter eorū peccata vt in cœcitate ambulent, & ita nil prodeſt ipſis ſpeculum rerum quod ante oculos ponas, ſiquidem hoc merentur eorum ſcelera. Vnde Iſa ait, excæca domine cor populi huius, & aures eius D aggraua: eorum malitia eos excæcat, non Deus. Vnde Sap. 2: excæcauit eos malitia eorum. Cum enim Iſa. dicit quod Deus ipſos excæcat, intelligēdum eſt quod permittit ipſos excæcari propter eorum peccata. Satis quidem experientia ipſa docet quam ſint cæci mundani: opinio fuit Platonis, quod ſi homines Deum vnū rerum omnium gubernatorem, & qui improbos punit, bonos vero præmio afficit, eſſe crederēt, nō poſſent diu in peccatis perſeuerare, exiſtimabatq; mortalium malitiam ex ignorantia harū rerum oriri. O quam multi ſunt hoc tempore qui hoc credunt, & non ſolum hoc habent lumine naturali! Et nihilominus vitia multa committunt, & leges mundi ſequuntur; dic igitur quæſo Plato, quo tandem inferno digni erunt?

Ariſtot. 1. Ethi. *Simile.* *Simile.* *Hom. Iliā. lib. 3.* *Mundani extra ſe ſunt poſiti:* *Rom. 7.* *Iſai. 6.* *Sap. 2.* *Plato.* *Qui optime credit eſſe Deum præmiatorē & punitorem, non committit turpia ait Plato.*

Item

Item aliam conditionem habet mundus, vt ſcilicet prandium E
Quã præſtantius Deus ſuos compenſet quam mũdus.
det ſuis & non cęnã, non ita ſegerit Deus, quin potius hora mortis ſuos ad cęnam inuitat, dæmon vero illis tunc aufert delicias cœnæ, & cor illorum triſtitia replet, auferens illis omnem lætitiam, de quibus dici poteſt: illud Baruch, nutriui illos cum iucunditate, dimiſi autẽ illos cum fletu & luctu. O miſerabiles impios cum luctu ex hac vita migrabunt! Cum præſertim ſe maxime deceptos tunc inueniant. Item illud Dauid ipſis congruet, conuertentur ad veſperam, & famem patientur vt canes. Tractans Iob de hac malorum mutatione dicit: tenent tympanum & cytharã, F
Baruc. 4.
Pſal.118.
Iob.21.
& gaudent ad ſonitum organi, ducũt in bonis dies ſuos, & in pũcto ad inferna deſcendunt. Item quotiens lucerna impiorum extinguetur, ideſt cum eorum vita conſumpta fuerit. Et addit, ſuperueniat eis inundatio, & dolores diuidet furoris ſui, erunt ſicut paleæ ante faciem venti, & ſicut fauilla quam turbo diſpergit. Quid tibi proderunt miſer diuitiæ, in inferno exiſtenti, & põpæ quas in mundo reliquiſti? Plus creſcent tua tormenta cum delectationum recordatione. Tu quidem tunc panẽ hordeaceum cum ariſtis ederes, biberesq; ex lacu ab animalibus conculcato.
Mũdana quo redigantu
Simile.
Medici cognoſcentes quod infirmus nimium ederit in prandio, G
Deliciæ huius vitæ quo redigantur.
iubent ei ne cænet: Sic Deus quos nouit nimium ediſſe in prandio huius mundi, & ſe nimium oblectaſſe, priuat æterna cęna. An non igitur tibi videtur opus eſſe expedita nauicula, vt poſsis tantum mundi mare tranare?

Simile,
Item mundus ſimilis eſt hero alicuius hoſpitij, qui inuitatur ab hoſpite de his quæ ab eo emerit, comeditq; & bibit, ac poſtquam diſceſſerit iam hoſpes eſt in obliuione tanquam alienus: quod ſi quis diſcedat non ſoluto hoſpitio, maxime conqueritur, ſi vero liberaliter ſoluat, iam non amplius eius recordatur. Sic mundus multos hoſpites recipit diuites & pauperes, & eos qui H
Mundi artes.
melius cum ipſo egerũt, & eius leges ſeruarũt, obliuiſcitur. Vides enim quod imperatores quidã ſint iã in obliuione, & tamẽ mũdi leges ſeruarunt, de quibus in lib. Sap. ſpes impij tanquam fumus qui à vento diffuſus eſt, & tanquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis. Sancti vero ita tranſierunt per hoc hoſpitium vt illud deriderent, appellarentq; mundum mendacem, vanum, caducum, neque voluerunt eius leges ſeruare, imo cõtra eum omnino operabantur, & tamen horum feſta celebrantur, & ſæpe in recordationem hominum veniunt, de quibus Apoſt. ait, quorum nomina ſunt in libro vitæ, idem etiam ait Ioan. in Apoc.
Sap.5.
Serui Dei cognoſcũt probe vanitates mundi.
Phil.4.
Apoc.17.

Virtus

A *Virtus multas patitur contradictiones.*

ERat enim ventus contrarius eis. Quænam obſecro eſt nauis quæ tot experiatur cótrarios ventos, quot experiũtur ſerui Dei, & præſertim in rebellione carnis contra ſpiritum? De hac conquerebatur Apoſ. ita vt interdum dicat, ſentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mẽtis meæ, & captiuãtem me in lege peccati: aliquando vero dicit, infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Interdum ait, caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem: Qui ſe B duci ſinit & gubernari à carne, in multas labitur miſerias. Tres inimicos habuit Dauid, qui ipſum in maximas anguſtias coniecerunt, & præſertim tertius pluſquã cæteri ipſum infeſtauit: primus fuit gigas, ſecundus rex Saul, & tertius filius ſuus Abſalon, qui erat caro de carne ſua, hic coegit ipſum incedere pedeſtrem & nudis pedibus per montes & ſaxa fugientem & lachrymantem. Vbi intelligimus quod caro tanquam domeſticus hoſtis, nos magis affligit, cuius venti contrarij magna totius corporis & animæ remigatione opus habent. Peruerſus quidem eſt appetitus mundani honoris, & diuitiarum, ſed maiores ſunt carnis ten C tationes, vnde colligas quantum errant qui eam delicate nutriũt ſiquidem hoc pacto in eius manus incidunt cum pacem cũ ipſa ineant, & ſpiritus ne ipſi contradicat, magna incurrit incómoda. Sicut amicus qui amicum comitatur ne ipſum moleſtia afficiat, & ita ipſum ducit in aliquod ſcelus capitale, vbi animæ vitã perdunt, item honorem ipſum. Hinc Apoſt. ait, ſi ſecundum carnem vixeritis, moriemini. Igitur egredere iam ex carnis delicijs, & dominare piſci tanquam Tobias: ſi enim renuntiaueris carnis delicijs, educes piſcem ideſt carnẽ à ſuis delectationibus; & eris eius dominus & ipſa erit ſerua, atq; tibi proderit ſicut profuit piſcis D Tobiæ, quem audacter ex aqua eduxit, & exenterauit.

[*Tentationibus viriliter reſiſtamus.* — *Rom.* 7. — *Gal.* 5. — 2. *Re.* 15. — *Caro crudelis inimicus.* — *Magna eſt dementia carnẽ ſuã delicate tractare.* — *Simile.* — *Roman.* 3. — *Tob.* 6.]

Magna quidẽ cura adhibenda eſt vt remigemus contra ventos cõtrarios tentationis carnis, ſiquidem ſunt inſtar lapidis, quẽ etſi cogas in altum per violentiam conſcendere, exacto impulſu illo, ſtatim in terrã labitur maiori fere velocitate: violentiã videtur caro ſuſtinere cum ad virtutem aſcẽdit & mortificationẽ, & abſtinentiam, & ita opus eſt magna cura vt remigemus contra eam, nam bona opera non vult animoſe inchoare, & ideo ſæpe opus habet ſtimulis: quæ cum ita ſint, nihilominus eius delicijs ſeruimus, & ſpiritum obliuiſcimur. Vnde Iob ait, ponit enim ſterilem & quæ non parit, & viduæ bene non facit. Sterilis eſt caro quæ nó dat fructum, vidua eſt anima quæ eſt ſine ſponſo ſuo Chriſto,

[*Simile.* — *Caro difficile refrenatur.* — *Simile.* — *Iob.* 24. — *Virtus difficilis apparet.*]

quoniam abſens eſt propter animæ negligentiam in remigando E
Simile. contra appetitus carnales. Dices tu quod faſtidis deuotionem, & frequentationem confeſsionis & cõmunionis, item ſilentium & orationem, quæ omnia ſunt remi quibus cõtraitur carni, Sed obſecro te, nonne cũ corporis appetitus languet, mille quæris embãmata & lautitias, vt ipſum excites? cur igitur ſic non quæres aliquas lautitias pro exercitãdo animæ appetitu? vt pote aliquos Dei ſeruos qui tibi conſulant, & quibus te cõmendes in orationibus ſuis, cõſiderando etiam breuitatẽ vitæ, mortis horam, extremum iudicium, tormenta inferni, gloriam beatorum, ſane inter F tot animæ lautitias, aliqua erit quæ ipſam languentem excitabit. Quod ſi te totũ deſiderijs carnis permittis, quid te miſero fiet? ibis ſane ad barathrum ſempiternum. Vndè Apoſ. carnis curam ne feceritis: quaſi dicat, ne detis arma inimico.

Fauorem Dei & Sãctorum imploremus. Coſiderationes ad perſeuerãdũ in virtute. Rom: 11. Iſai: 43. Tentationes quî ſuperandæ.

Omnes quidem homines ſenſualitatis tentationibus impugnantur, ſed aliter in tentationibus ſe habent boni atq; mali. De bonis ait Iſa. cũ ambulaueris in igne non cõbureris, & flãma nõ ardebit in te: nota quod bonus incedit in hac flamma, malus vero non incedit ſed quieſcit ita vt dæmon manibus eũ pedibuſq; liget ne exeat, ſed ibi cõburatur, bonus tantũ tranſit, & ad Deũ G
Simile. accurrit, vel ad ſanctam diſciplinã, aut abſtinentiam, & ita à ſe tẽtationem excutit, quaſi ſi ſcintilla aliqua ſinũ eius combureret, & remigant contra carnem & eius tentationes viriliter ipſi boni. Dices magnum eſſe hunc laborem: quid igitur exiſtimas? ignis
D. Bern: certe tentationis carnis ait Ber. Eſt prolixum martyrium, & perpetua remigatio contra multorum ventorum contrarietates, ſed boni tunc non cõburuntur. De iſta ſenſualitate loquitur Iſai.
Iſa: 5. cum ait vt declarat gloſſa, væ qui cõſurgitis mane ad ebrietatem
Gloſ. ſectandam, & potandum vſq; ad veſperam. Item alibi ait, væ
Intẽperãtia quantũ noceat: qui potentes eſtis ad bibẽdum vinum: quaſi diceret, væ uobis qui H delicijs indulgetis, vt ſitis fortiores in delectationibus veſtris, & ideo vos datis ſplendidis epulis, muſicis cantibus, & alijs carnis incentiuis, nec conſideratis quæ Deus parata habeat ſupplicia viris carnalibus. Captiuitas Sedechiæ hinc originem habuit vt cõ-
4. Re. 25. ſtat 4. Re. propter hoc peccatum miſit Deus diluuium: prop-
Gen. 6: ter hoc vitium vt ait Iſa. ſolet Deus mittere famem, ſterilitatem
Iſa. 5. bellum, & amiſsionem victoriæ: nec ſolum his ſupplicijs hoc peccatum punit in hac vita, ſed etiam æternaliter in alia, vt ait Iſa.
Iſa. 5: dicens, propterea dilatauit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque vllo termino, ideſt inſatiabiliter. O quam exiguum

A gnum timorem habent diuinorum ſuppliciorum qui ſe huic vi- *Quã mala*
tio tradunt, quod hic & in futura punitur vita. O miſeram ani *vicina ſit*
mam quæ domina eſt talis carnis, quam infelicem habet vxorem *caro ani-*
& filios ideſt ſenſus inconſideratos, ſi his ſe regi ſinit. Omnes *ma!*
participabunt talibus tormentis, cũ participauerint delectatio-
nibus. In quanto quæſo labore viueret puella inter impudicos *Simile.*
adoleſcentes & audaces? Sic planè periclitatur ſpiritus in tali car
ne. Vndè colligas quomodo oporteat diuinum implorare fa- *Roma. 8.*
uorem in continuo hoc bello, vt hoc poſsimus liberari à le-
B ge peccati vt ait Apoſt. in Chriſto Ieſu, ideſt propter meritum
Chriſti Ieſu:

Pauci inueniuntur hoc tempore caſti iuuenes vt Ioſeph, qui
ita remigent contra carnis occaſiones, imo quærunt occaſiones
ad peccandum. Quidquæſo facerent, ſi ſibi tales offerrentur ſi- *Gen. 39.*
cut ſancto Ioſeph, qui maluit ſuſtinere tot ignominias & car-
ceres quam Deum offendere abutendo coniuge heri ſui? Sic
Abimelech vt habetur in Gene. reprendit Abraham qui prop- *Gen. 26.*
ter metum dixit Sarram eſſe vxorem ſuam, dixitque, cur hoc
dixiſti? Quid enim ſi aliquis ad eam acceſsiſſet exiſtimans ſoro-
C rem eſſe? An non cauſa fuiſſes tanti mali in domo mea, & vt
graui Plaga percuteret? Nota quam grande delictum gens *Adulte-*
barbara duceret adulterium. Vnde colligas noſtri temporis ma- *riũ graue*
litiam, adeo vt multos videas qui non ſolum id committant fa- *ſc lus re-*
cile, ſed etiam ſe laudent pro eo. Medium quidem quo dæ- *putabatur*
mon vſus eſt ad Salomonem proſtrandum, cum ſibi videretur *inter bar-*
iniuria affectus propter templi ædificationem, fuit luxuria, vſ- *baros.*
que adeo enim mulieres eius cor peruerterunt, vt ex ædifica- *Luxuria*
tione templi venerit ad multa dæmoni templa ædificanda & *deteſtabi-*
falſis dijs, nec ſolum ædificauit ſed adorauit & ſacrificauit. Sa- *le vitium.*
D ne horrendum eſt quod caro tantum poſſet præſertim cum tam
ſapienti homine: quæ omnia euenerunt ei quod non remigaret *3. Reg. 11.*
contra carnales appetitus. Nullus ergo de ſe fidat: nam Da-
uid dicebat, ego dixi in abundantia mea, non mouebor, & *Pſal. 29.*
tamen videmus quod oblata occaſione, etiam ſolo conſpectu
cecidit per conſenſum & per operis executionem. Noli ad ta-
lem ignem etiam procul accedere. Cum Dauid vidit gigan- *Occaſio-*
tem, eum funda ſalutauit & lapide: hoc igitur negotium ita à *nes noxias*
longinquo tractãdum eſt & negotiandum. Hic carnis gigas *declıne-*
ita procul ſalutandus eſt, fugiendo omnes occaſiones. *mus.*
Hoc ſignificauit Oſeas dicens, omnes adulterantes quaſi cliba- *1. Reg. 17*
nus ſuccenſus à coquẽte, in grauioribus delictis ſolet dæmõ ex- *Oſea. 7.*

cæcare mentis aciem,ne conſideret grauitatem delicti, & inferni,& oblectationem gloriæ,vt ita homo ſe vitijs ingurgitet,neq; remiget contra huiuſcemodi contrarium ventum. E

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMAE.

CONCIO PRIMA.

Chryſoſto. ho. de ſpi. ſan. to: 3.
Gal.5.
Rom.8.

DVctus eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu, vt tētaretur à Diabolo. Mat.4. Mar.1. Luc.4. Quaſi pędagogũ habuit caro Chriſti Spiritum ſanctũ,ait Chry. ſed quare Chriſtus ductus eſt? Vt nobis figuram daret,quia ſicut caro eius non ducitur concupiſcentijs,ſed ducitur ſpiritu,ſic & nos debeamus. Vnde Pau. ſi ſpiritu Dei ducimini,non iã eſtis in carne: & quicunq; ſpiritu Dei ducuntur,non ſunt ſub lege. Ducitur ergo ſpiritu caro Chriſti,ducamur & nos. Percontatur Abul. quare ductus eſt in deſertũ vt tētaretur, cum poſſet etiam alibi tentari? Et reſpõdet quod iuit ad deſertũ,vt maiorẽ opportunitatẽ diabolus inueniret ad tentandum eum in deſerto,quã inueniſſet in vrbibus. Iſta eſt cauſa quare ſolitudo omnimoda non eſt niſi pro viris perfectis. Minores autem non poſſunt eam ſuſtinere,& incidunt in multa pericula Sic recte dicit Ariſtot. quod homines agentes vitam ſolitariam,aut ſunt dij,aut beſtiæ. Et iſta vidẽtes patres antiqui nõ permittebant alicui tenere vitam eremiticã omnino ſolitariam, niſi prius virtus eius in cęnobijs probata exiſteret. Primum enim dãnum ſolitarij eſt facilitas ſuccũbendi tentationi,iuxta illud Eccl. væ ſoli,quia vita ſolitaria eſt naturaliter triſtis, cum etiam homo ſit animal politicum naturaliter,vt ait philoſophus,eſt quodammodo cõtra naturam eius ſolitarium viuere. Vt igitur ex his omnibus poſſet dæmon occaſionem ſumere tentandi, ductus eſt in deſertum. F G H

Abulē. in Mat. q.4
Ariſto. 1. Poli.
Vita ſolitaria nõ omnibus cõuenit.
Eccl. 4.
Ariſto: 1. & 3. Pol.

Dirigatur igitur ad dñm Ieſum incolã deſerti factum, oculus interior,& multo intuitu ipſum abſentẽ tanquã præſentẽ ſedulo cõtemplemur. Porro ſtultitia eſt ſapientibus mundi, deriſio delicatis, incredulis fabula, ꝙ Chriſtus fuerit in deſerto. Quid enim eſt videre iuuenem delicatum, immaculatum, eſſe cum beſtijs in deſerto? Quid item faciebat rex regum,& dominus dominantiũ factus incola in deſerto? Humana conſolatione priuatus, ſqualida facie, inedia & ieiunio cruciatus, qui carebat lectulo, nec puluinar ſupponebatur diuino capiti, ſedile nõ erat ei, nec operiebatur nocturno tẽpore pãnis? Sed vbi nũc diuites? Vbi quos ambit multitudo

Simon de Caſ. li. 4. cap. 4.
1. Cor. 1.
Audiant hæc delicati.

A multitudo populorum? Vbi delicati? veniant, & contemplentur omnium regem ab animalibus ſociatum. Quid faciebat, ais? temerarium eſt diffinire quod ipſi notarij nō ſcripſerunt, ſed incūctanter credamus, quod in omnibus agebat & curabat ſalutem noſtram. Si quæratur ait Abul. quid faciebat Chriſtus in his 40. diebus, dicendum quod vacabat orationi: ceſſat tamen homo ab oratione, quia humana infirmitas non poteſt attentionē illā in Deum tolerare, niſi ad paucum tempus. Chriſtus autem cum eſſet Deus, poterat ſemper manere ſine cibo, & ſemper attentus B circa eādem rem, ſicut patet Luc. 6. vbi dicitur, exijt in montem ſolus orare, & erat pernoctans in oratione Dei. *Abulē. in Mat. 7. 8.* *Luc. 6.*

Quadraginta diebus tentatur Ieſus, & quæ fuerint tentamenta omnia neſcimus: quæ ideo forſitan prætermiſſa ſunt, quia maiora erant, quam vt literis crederentur, & ſic oportet dicere: ſicut mundus capere non poterat omnes libros, ſi ſcripta fuiſſent quæ fecit & docuit Ieſus, vt ait Ioan. Sic 40. dierum tentationes quibus tentatus eſt dominus à diabolo, mundus ferre non poterat, ſi ſcriptura docuiſſet: ſufficit nobis hoc tantum ſcire, quod 40. diebus in deſerto fuerit, & tentabatur à diabolo. *Orig. opinio in Luc. 4. ho. 29. to. 2.* *Ioann. 21.*

C Secundum Origenem, toto tempore 40. illorum dierum tentabatur, veruntamen verbū hoc Origenis pie accipi debet, præſertim cum beatiſsimi Euāgeliſtæ Mat. & Luc. tres tētationes quas ibi paſſus eſt Chriſtus, cōmemorent. Baſi: quoq; ſentire videtur quod completis 40. diebus ieiunij ſit tētatus, ait namq, Chriſtus per quadragenā intētatus manſit, nouerat enim diabolus quod ieiunabat, nec fameſcebat, ideoq; non audebat accedere. Et illud euangelicæ veritati magis conſonum reor, quia in Matt. habetur, cum ieiunaſſet 40. diebus & 40. noctibus &c. & accedens tentator dixit. Vnde apparet quod cōſummato ieiunio, & viſa fame D ipſius, tentator aggreſſus ſit eum. Hinc aliqui expoſitores affirmant, quod eſuries fuerit diabolo tentandi occaſio. *Alia opi. Dio. Car. ſup Lu. 4.* *D. Baſi.* *Matt. 4.*

Porro Chriſtus tentatus eſt per omnes 40. dies, idquod expreſſe ex Marco videtur colligi, dicente: erat 40. diebus, & 40. noctibus in deſerto, & tentabatur à Satana: cui textui niſi violenter, reſponderi non poteſt. Adde quod hæc ſententia non diſplicuit Remigio, Bedæ, Thomæ, & Caietano. Ex quibus habetur, quod ſicut Antonius Abbas paſſus eſt innumeras à dæmonibus afflictiones, viſiones, & terriculamenta, ita & Chriſtus paſſus eſt. Lege D. Tho. & Cai. Cui ſententiæ iterum Paulus ſuffragatur, cū dicit, Chriſtum tentatum per omnia, nullum igitur tentationis genus non eſt expertus ab hoſte, ſine peccato tamē. Demū qui om- *Pala. in Mar.* *Mar. 1.* *Remigius* *Beda.* *D. Tho. 3. p. q. 41. a. 3. ad 2. & ib. Caiet.* *Heb. 4.*

nibus tentatis futurus erat exemplum, auxilium, & meritũ, omnes fere tentationes experiri debuit. E

Vt tentaretur à Diabolo. O incõparabilis dñi patientia, & admirãdæ humilitatis exemplũ, tentari à Diabolo dominus patitur, qui tentantem ſe in deſerto iam dudũ mortiferum ſerpentũ morſu percuſsit. Vnde Dauid ait, vbi tentauerunt me patres veſtri, probauerunt, & viderunt opera mea. Ieiunans etiam in deſerto pro nobis eſurijt, qui iã dudũ eſurientem populũ ſuum in ſolitudine, per 40. annos cibo cęleſti refecit, vt habetur in Exo. Ieiunat Chriſtus vt nobis virtutẽ ieiunij cõmendet, & intẽperantiam deteſtetur, In vitis patrum quidã ex ſenioribus aiebat, ita ciborũ multitudine flãmas vitiorum accendi, quẽadmodum lignorũ magna ſtrues in ignẽ coniecta ingentẽ flãmam excitat. Ioã. Clim. idẽ ſub alia tamen ſimilitudine profitetur. Sicut inquit ſtercoris copia multitudinem vermiũ gignit, ita ciborũ multitudo lapſum & malũ cogitationũ, atq; ſomniorũ operatur multitudinẽ. Et alibi dictũ eſt, eos qui pudicitiæ ſtuderẽt, & ſe cibis ingurgitarẽt, his eſſe ſimiles qui ardentẽ ignem, iniecto oleo extinguerẽt. Cæterũ quẽadmodum aquilæ ciconiæ pullos ſuos ſubiectis alis ſuſtinẽtes, ad volandũ inſtruunt & inuitant: ita dux noſter exẽplo ſuo nos certare cum cõmuni hoſte edocet. Ieiuniũ ait Chrhyſol. ſcimus eſſe Dei arcẽ, Chriſti caſtra, murũ ſpirit', vexillũ fidei, caſtitatis ſignũ, ſanctitatis trophæũ. Hoc Adam ſeruauerat in paradiſo, quem inde detraxit gula: hoc in arca cuſtodiuit Noe, mundũ ebrietas cũ demerſit. Per hoc Loth Sodomiticum extinxit incendiũ, qui per ebrietatẽ inceſtus eſt aduſtus incendio. Hoc Moſen diuini feruoris fecit lumine perdurare, quando cõmeſſatio & ebrietas Iraeliticũ populum ſimulachri tenebrauit erroribus. Hoc Eliã peruexit ad cęlum, quando Achab impium ebrietas ad inferna deiecit. Hoc Ioannem in natis mulierum fecit eſſe maiorem, quando temulentia Herodem principem imperio mulierum reddidit homicidã. F G H

Chryſo. ex va. in Mat. ho. 5. Num. 2. Pſal. 94. Exo. 16. Simile. Ioan. Cli. gra. 26. Simile. Intẽperantia quãtũ noceat. Simile. Simile. Chryſolo. ſer. 12. Gen. 3. Gen. 7. Gene. 19. Exod. 32. 4. Reg. 2. Mar. 6.

Ecce tempus, quo carnis otia, quo mentis ignauia, quo ventris cura, & tota eſt familiaris obſequij deponenda torpedo. Ecce tẽpus, quo in armorum cęleſtium meditatione, animæ & corporis exercendæ ſunt vires. Ecce tempus, quo reſidente Chriſto, aſtantibus angelis, noſtra luctaminis exercenda eſt fortitudo. Nunc eſt tẽpus quo gula cũ ieiunio, abſtinentia cum crapula, cũ luxuria caſtitas, pietas cũ impietate, patientia cum furore, cupiditas cũ liberalitate, miſericordia cũ auaritia, humilitas cum ſuperbia, ſanctitas cũ reatu, Chriſto remunerante confligit. Si quis ergo ſpectãte Deo, cæleſti reſonante iam tuba, angelico inſiſtente cõcurſu, cubiculi

Chryſolo. ſer. 13. Tẽpus ad diuina praſtãda obſequia accõmodatiſſimũ, Quadrageſima

A biculi irretitus illecebris, eneruatur per mollitiem ſuam, reſolutus in totum iugalibus blandimentis, ad exercitium virtutis venire neglexerit, perdet luctaminis præmium, virtutis gloriã, certaminis palmam, iuſtitiæ coronam.

Vt tentaretur. Si in noſtris tentationibus diligenter conſideraremus deſideriũ Dei & angelorum, vt victores euadamus, & viriliter pugnemus, longe animoſius tentationibus reſiſteremus. Cõſidera quæſo quantã adhiberent curam homines in victoria reportanda in ludis olimpiacis, etſi præmium eſſet dumtaxat corona B aliqua ex frondibus arborum, aut alijs id genus, modo mundanã gloriam reportarent: & nos qui Deum in certamine præſentem habemus & angelos, tum etiam præmia immortalia parata, tam debiliter pugnamus, vt dæmon etiam ipſe miretur tantam debilitatem noſtram, præſertim cum abundemus auxilio diuino & fauore, quæ tamen negligimus. *Tentationibus quibus cõſiderationibus reſiſtẽdũ.* *Miratur dæmon quod tã facile ſuccũbamus.*

Vt tentaretur. Dæmõ nõ contendit cũ ipſum ſequuntur, ſed cũ his qui ipſi nolunt obtẽperare. Cũ videt venator prædã ipſam recta tendere ad laqueos ſuos, quieſcit & tacet, at ſi viderit prædã alio tendere, clamat, vt ad laqueos impellat. *Simile.*

C *Vt tentaretur.* Magnam adhibet ſolicitudinẽ dæmõ intentando homine: vix enim vnam vicit tentationẽ, cũ iam adhibet aliã, vix dum exacta erat ſeruitus Ioſeph, cũ iam vrſit eum tentatio heræ ſuæ, & pœna carceris: cũq; ſciat dæmõ quod multis ſecuris quidem ictibus proſternitur arbor ipſa, & multis aquæ guttis immane etiam ſaxũ excauatur, atq; magno labore etiã ardua ſuperantur: ſic ipſe etiã cupit aſtutijs ſuis frequentatis & dolis nos proſternere: ſed in caſſum laborabit, ſi diuino adiuti auxilio reſiſtamus. Vnde Pau. ait omnia poſſum in eo qui me cõfortat, Phi. 4 D poſtulemus igitur à Deo, vt lapides tentationũ & calamitatũ in panes conuertat, ideſt in vtilitatem noſtram. *Gen. 39.* *Perſeuerat dæmõ intentatione.* *Phil. 4.*

Vt tentaretur. Dolendũ ſane eſt, ꝙ à vilibus & abiectiſsimis rebus nos vinci patiamur. Iudi. 9. dixit Abimelech ad armigerũ ſuũ, euagina gladiũ tuũ, & percute me, ne forte dicatur ꝙ à fœmina perij. *Iudi. 9.*

Et cũ ieiunaſſet 40. diebus. Non eſt contenta alma mater Eccleſia de ieiunio tractaſſe feria 4. Cinerum, quin etiã nũc idẽ repetit & cõmendat: ſiquidẽ cum aliquid eſt neceſſariũ, etiã millies repetitũ placebit. Vnde Sen. ait, nunquã nimis ſcitur, ꝙ nõ ſatis dicitur. *Seneca.*

Quadraginta diebus. Celeberrimus ſane numerus ieiunio cõſecratus: ſiquidẽ ter 40. annos cõceſsit Deus ante diluuium vt mortales pœnitentiã agerent: itẽ 40. diebus pluit in diluuio: Inſuper decies 40. annis fuit popul' Dei captiu' in Aegypto, qui oẽs fuerũt. *Gen. 6.* *Gen. 7.* *Exo. 16.*

 400. anni.

Exo. 24. 400. Anni. præterea 40 annis iuerunt per deſertum & 40. diebus E
Exo. 34. ſtetit Moyſes bis in monte vt legem acciperet: per 40. dies appa
Actor. 1. rens probauit Chriſtus reſurrectionem ſuam: & 40. annis poſt Chriſti mortem euerſa eſt Hieruſalem.

Et accedens tentator. Corpore aëreo, habituq; ſumpto cómodiſ
Soarez in Matt. ſimo, nó iuuenis, ne leuis videretur: nec ſenis, ne delyrus, ſed me
dia ætatis virú domino ſe obijcit, vultu pallido, oculis concauis,
Aſtutia inimici. fingenſq; ſe auidiſsimú humanæ ſalutis dñm ſalutauit, multa ſer
uatori propoſuit longo ſermone vſus. Sed vnde ſumpſit ocaſio-
Chryſo. in Matt. ho. 13. to. 2. né dæmon ad huiuſmodi tentationes? Reſpódet Chry. dicens, cú F
audiſſet vocé de cælo venienté, atq; dicenté: hic eſt filius meus di
lectus, audiſſet etiá Ioá. teſtimonium illi tá inſigne perhibenté ac
Ioan. 1. deinde ipſum eſurienté videret, magno teneri cæpit ambiguo. Ná
neq; hominé illú eſſe nudú credere poterat, propter ea quę vox
diuina de eo protulerat: nec rurſus iſtud percipere quod filius eſ
ſet Dei, quem eſurienté videbat. Itaq; maxima rerú concluſus an
Perplexus erat dæmó cú Chriſtú tentabat. guſtia, voces emittit ancipites. Nec dixit, quádoquidé eſuris, ſed
ſi filius Dei es videlicet exiſtimans ſe illi poſſe per laudú blandi
méta ſuffurari: idcirco nó cómemorauit eſuriem, magnitudiné
quippe tantę diſpenſationis ignorans, iſtud ei erubeſcendú puta G
bat, propter quod doloſa illi adulatione palpando, ſolius métio
né facit dignitatis. O cæcitas diaboli manifeſta, ait D. Chry. ali-
Chryſo. in non. abſo. ho. 5. to. 2. bi, quomodo ſuſpicatus eſt eú nó eſſe filiú Dei, qué poſt 40. dies
eſuriétem ſenſit, & per 40. dies non eſurienté non intellexit? nam
ſicut eſurire hominis eſt, ita p 40. dies nó eſurire, hominis nó eſt
Nó cogitauit quomá qui veré nó eſurit, volútarié eſurire poteſt.
Fortis quidé ad ea quæ infirma ſunt, deſcendere poteſt, infirmus
auté ad ea quæ fortiora ſunt aſcendere nó poteſt: ſic ergo magis
ex eo quod per tot dies non eſurierat, intelligere debuerat quia
Deus eſt. Ná Deus quæ hominis ſunt agere poteſt, homo autem H
quæ ſunt Dei, agere nó poteſt. Forſitá tu dices, Moſes & Elias 40.
3. Reg. 19. dies ieiunarunt, & homines erant, ſed illi ieiunantes eſuriebant
Exo. 24. & ſuſtinebant, iſte auté 40 diebus non eſurijt, eſurire enim, & nó
máducare, patientia eſt humanæ, nó eſurire auté diuinæ naturæ:
Dic vt lapides. Quare eú aggreditur primo de peccato gulæ? ad
Gorra. in Luc. 4. hoc dicendú quod vidit eú magis diſponi propter eſurié, ſicut mi
lites explorát infirmiorć caſtri partć, & ex illa primo inuadút, ſe
Simile. cúdú quod dicitur in Ge. vt videatis infirmiora terræ veniſtis. *Dic*
Gene. 42. *vt lapides.* Quaſi dicat, vt ait Hu. Car. diu laboraſti, multú ieiuna-
Hu. Car. in Lu. 4. ſti, iam perfeciſti pęnitentiam, neceſſe eſt aliquádo recreari. Non
dicit, vt ait Inno, dic vt lapides iſti carnes fiát, aut piſces, ne forte

yanis

A varijs deprehendatur facilius aſtutia tētatoris: & addidit vt ait alius doctor, quare tui occiſor eris, facile tibi natura quam condidiſti, obtemperabit: ego quoq; in te credens, diſcipulus & tui præco exiſtam. *Inno.3. in ſerm. Do. 1. Quad.*

Ne credas quod ſtatim vt illum vidit dæmon, hac quæſtione fuit aggreſſus, nam Euangeliſtæ breuitatis cauſa ſolum cōcluſiones rerum ſcribūt, prius enim illum appellauit amicis verbis, & poſtea dixit ei: etiam ſi me non agnoſcas, multi tamen aguntur iam dies, quibus ad me tui noticia & fama peruenit, volat enim B per vniuerſum orbem, & nunc præcipue cum tanto, tamq; mirabili ieiunio. Miror quidem valde tuæ vitæ aſperitatē, ſic adeo vt credam te non eſſe niſi filium Dei & Meſsiam quem Iudęi expectamus. Si tu ergo is es quem ego ſuſpicor, nullo opportuniori tempore poſſes venire, nam mūdus, ita perditus eſt, & euerſus quidem, vt ego propter tot tantaq; ſcelera quæ ſunt in Hieruſalem, ab ea fugere, & aliquibus diebus in deſertum recedere voluerim: cum autem tu poſsis tuæ vitæ ſanctimonia & exemplo, tot atq; tantas animas perditas lucrari, videtur mihi melius & magis acceptum Deo eſſe obſequium, ſi in Hieruſalem tēdas, C & pœnitentiam prædices, quam hic in deſerto abſcondaris. Cū autem nemo hic adſit qui cibum tibi poſsit miniſtrare, ſi quidē filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. *Soarez. in Matth. Autor. Exordiū dæmonis in prima tentatione Tentat dæmon ſub ſpecie ſanctitatis.*

Quemadmodum venator qui feram ſponte in retia incurrentem tacitus obſeruat, nulla vtitur vociteratione, ſi vero diuerſam abire viam videt, ſe ſe illi in via opponit; terroribuſq; & minis ad laqueos redire compellit: ſic Diabolus quos ſponte videt perire, nō moleſtat, illos vero qui tutiorē ſelegerūt viam, omnibus modis ab incæpto terrere conatur. Dicitur autem tentator propter varias artes ſuas & fraudes, & cum ſit ita peritus in arte D tentandi. Ex quo plane intelligere licet, quod quemadmodum artifices primo inſtant operibus ſuis, vt pote qui eorū vſu victitant, ita hic noſter hoſtis & tentandi artifex, non alio fungitur officio, non aliud captat lucrum, non alteri curæ aut negotio intentus eſt, ſed huic vni operi dies noctesq; peruigil incumbit. cæterum illi quidem opifices ſacris feſtiſq; diebus operis ſui laborem intermittunt, hic vero nullum tempus, nullamq; tentandi occaſionem prætermittit, ſed potius maxime ſacrorum dierum otio in noſtram abutitur perniciem. Quid enim non audeat, qui ipſum quoq; angelorum Dominum, quem cæleſti teſtimonio filium Dei audierat, tentare auſus eſt? Qua nos ergo cōfidentia vermiculos & veluti locuſtas aggredietur, qui illum in *Simile. Non tentat dæmō vitioſos viam ſuā facientes. Similitu. Diſsimile. Aſsiduus & impēdēs tentator eſt dæmon.*

uadere nõ dubitauit? Circuit enim atq; luſtrat omnes animi no E
Leo papa ſtri affectus incredibili vigilantia, non aliter atq; callidiſsimus ho
Similitu. ſtis explorat arcis mænia, vt ea potiſsimum parte aggrediatur, qua ſenſerit infirmiora eſſe præſidia. Et ſicut qui è ſilice per
Simile. frequentem æris colliſionem, ignem eruere volunt, diligenter attendunt, qua parte ſilex cõmodior ſit ad æris ictus percipiendos
Callidus vt facilius ſcintilliã excutiant, qua fomentis igné concipiant: ita
explorator dæmõ. callidus tentator explorato hominis ingenio atq; natura tentationis ſuę ferro acrius pulſat, vt ita tandé praui conſenſus excuſſa ſcintilla, peccati flãmã omnia deuorãté incédat. Hinc D. Gre. F
D. Greg. ait, prius complexioné cuiuſq; aduerſarius noſter per ſpicit, &
Salluſ. tũc tétationis laqueos opponit. Hac quidé ratione Gétiliũ ſcriptores memorãt, parricidã illũ Catilinã magnã ad ſe iuuenũ manũ Romæ attraxiſſe, atq; ad teterrimũ cõiurationis facinus inſtigaſſe, q ſcilicet vnicuiq; illorũ abunde ea omnia vitiorũ irritaméta ſuppeditaret, ad quæ propéſum quéq; illorũ intelligebat, itaq;
Simile.
Iob. 41. alijs ſcorta, alijs equos, alijs canes ad venãdũ prębebat, prout cuiuſq; mores & ingeniũ ferebãt. Sic igitur cõmunis hoſtis affect⁹ noſtros ad malũ incéſos inflãmare magis nõ ceſſat. De eo nãq; G
ſcriptũ eſt, halit⁹ ei⁹ prunas ardere facit, & flãma d' ore ei⁹ egreditur. *Dic vt lapides.* Lapides eſurienti offert, humanitas talis eſt
Chryſol: ſerm: 11. ſemper inimici: ſic paſcit mortis autor, ſic inimicus vitæ. Diabole fallit te prouiſio tua: poteſt famé vertere in ſaturitaté, q poteſt in pané lapides immutare. Quid illi cõſiliũ tuũ, cui ſua ſufficit virtus? *Dic vt lapides.* Obtulit lapides dæmõ Chriſto, & fic⁹ folia, Sa
Mali quã peſsime deo ſeruiant. maritana bona verba, Iudæi in cruce Fel. Sic mali cũ deo agunt, alij offerũt obſtinata corda ceu lapides: alij ſolas ceremonias tãq̃ ficus, alij verba, alij fel id eſt mille quotidie peccata: ſic deo ſolui m⁹ beneficia in nos collata. *Nõ in ſo o pane.* Péſate quãta eſt patié
Gre. ho. 16 in Euan: tia noſtra ait Grẽ. nos ſi iniurijs, aut aliqua læſione puocamur, H
furore per moti aut quãtũ poſſum⁹ nos metipſos vlciſcimur, aut q nõ poſſum⁹ facere minamur. Ecce peruerſitaté Diaboli, Dñs pertulit, & nil niſi mãſuetudinis verba ei reſpõdit. Portat quē punire potuerat, vt hoc modo laus ei⁹ alti⁹ creſceret, ſi hoſté ſuũ nõ
Patientiã habeamus.
Rup. Ab. in Matth. extinguédo, ſed interim patiédo ſuperaret. Perpulchrũ eſt ait Rupt⁹, collationé facere illius primi hominis & ſecũdi, in eo q ille poſit⁹ fuit in loco amænitatis & ſatietatis, excepto vno ligno appoſitę ſũt ei oés delitię paradiſi, & tamé in illa tali ac tãta ſatietate, de gula in vno tétat⁹, tã facile ſuccubuit. Hic auté expulſus eſt
Gene. 3. in locũ horroris & vaſtæ ſolitudinis, & 40. dierũ ieiuniũ impoſitũ eſt ei, quo peracto eſurijt, & tamé in illa eſurie de neceſſario pa

nę

A ne tẽtatus, tẽtationi nõ ſuccubuit. *Tũc aſſũpſit eũ diabolus in ſanctã ciuita tẽ.* Ideo ducit eũ in altũ locũ, vt ipſa loci mutatio iuuaret ad decipiẽdũ Chriſtũ, ꝙ bene figuratũ fuit in Num. Vbi dicit ꝙ Balaac ducebat Balaã de loco ad locum vt malediceret filijs Iſrael: *Supra pinnaculũ tẽpli.* Nõ eſt cẽſẽdũ ꝙ poſuerit ſupra ipſũ ventorũ indicẽ, ſicut aliq̃ incõſiderate pingũt, & prædicãt, cũ multa ſint in cõtrariũ, & pinnaculũ nõ ſignificat ꝙ iſti cẽſent. Moyſes populo præcepit vt habetur in Deut. dicẽs. cũ ædificaueris domũ nouã facies per circuitũ muri tectũ &c. ita domus Ochoziæ regis ædi-
B ficata fuiſſe credit, de quo ſcriptũ eſt quia cecidit ꝑ cãcellos domus ſuæ, & mortu' eſt. Sup omne ergo tẽplũ pinnaculũ altũ erat de quo præcipitat' leg t Iacob' frater Dñi. Et Beda ait, pinnaculũ ſũmitas eſt tẽpli, ꝙ in ſuperiorib' æquale erat, ſicut mos eſt in Aegypto & Palæſtina dom' ædificare. Et Glo. ait, in Palæſtina deſuꝑ plana erãt tecta, & ibi erat ſedes doctorũ vnde populo loquerẽtur, vbi multos cepit vana gloria, honore magiſterij inflatos: in eo igit loco Chriſtũ tẽtat, in quo multos deceperat. Et Bona. in Luc. ait, in talibus pinnaculis cõſueuerũt ſtare doctores ſecũdũ illud Mat. ꝙ in aure auditis, prædicate ſuꝑ tecta. Multos dia
C bolus eleuat in altũ, vt grauius trahat ad caſum, ſicut coruix nucẽ eleuat, vt eã ab alto deijciẽdo frãgat. Vnde Iob ait, eleuaſti me & quaſi ſuꝑ vẽtũ ponẽs eliſiſti me. *Mitte te.* hæc vox conuenit illi quidem, qui omnes præcipitare ſatagit, in quo infirmus oſtẽdit ꝙ nulli nocere poſsit, niſi prius ille ſe deorſũ miſerit. Sicut cõcupiſcẽtia vanæ glorię ipſe decidit de cælo, nã cũ eſſet angel', volẽs ſe oſtẽdere Deũ, perdidit illud ꝙ erat dũ voluit apparere ꝙ non erat. Sic putauit & Chriſtũ concupiſcentia vanæ gloriæ ferri ait Chry. nã ſicut difficile aliquẽ ſuſpicatur malum q̃ ipſe eſt bonus ſic difficile aliquẽ ſuſpicatur bonũ q̃ ipſe eſt mal': vide rurſus ſu
D perbiã inimici, & quomodo ipſa inuitatio ei' odioſa eſt, nunq̃d nõ poterat dicere, deſcẽde ꝑ aerẽ ambulãs? ſed q̃d mitte te deorſũ? nec timuit cogitãs ne forte ſi inuẽtus fuerit fili' Dei, inueniat ſibi feciſſe iniuriã. Sed nil dubitat dicere nec facere, q̃ nil ſibi reliquit ꝙ ſperet. Dicit autẽ, mitte te, q̃a diabolus ad malũ inuitare poteſt cogere nõ poteſt. Nunquid proprius tẽtaſſet, ait Hu. Car. De vana gloria, ſi dixiſſet, ſi filius Dei es, aſcende in cælum? Sed ita affligitur Diabolus in exaltatione hominis, vt nec tẽtãdo aſſenſum velit perſuadere cæleſtẽ: Hinc Bona. ait, diabol' hoc ſuggerebat, vt deſcẽdẽdo corporaliter, faceret eum ſuperbire ſpiritualiter, vt ſimul eſſet aſcenſus vanus, & deſcenſus verus.

Dixerat Chriſt' quod nõ in ſolo pane viuit homo, contra hoc

Gor. in Luc. 4. Num. 24 Hay: in do. 1: qua. Deut. 22: 4: Reg: 1: Beda li: 1: in Mat. 4 tom: 5: Glo: ordi: in Matt: Bona: in Luc: 4: Matth. 10 Gor: in Matth: Simile: Iob: 30: Glo: ord: in Matt: Iſa: 14: Chryſ. in non abſo: ho: 5: to: 2 Simile. Mali id ipſum de aliis praſumunt: Hu. Car: in Mat: Bona: in Luc. 4:

arguit Diabolus ſic, ita ne ceſſarius eſt panis vt homo ſuſtente- E
Tentat ſæpe dæmon argumentando. tur, ac ſcala ad deſcendendum ab hoc pinnaculo. Si igitur tu dicis quod ſine pane poteſt Deus te ipſum ſuſtentare, etiam dices ſine ſcala te infra deſcendere ſi igitur in deo confidis vt exiſtimes te poſſe ſine pane alere & ſuſtentare, confide etiam quod ſine ſcala poteris deſcendere, cum non ſit maior ratio de vno quam de alio. Si autem ad id quod tu dicis, non in ſolo pane hominem viuere, locum ſcripturæ adducis, etiam locus ſcripturæ
Deut. 8. dicit quod angelis ſuis mandauit de te: cum igitur ambo loca
Pſal. 90. ſcripturæ habeant, crediſq; quod ſine pane poſſis te alere, crede F
etiam te ſine ſcala poſſe deſcendere, atq; ita mitte te deorſum.
Chry. in nõ abſo. hom. 5. tom. 2. O diabole ait Chry. quomodo filius Dei angelorum manibus portatur, legiſti, & quia ſuper aſpidem & Baſiliſcum calcat non legiſti? Sed exemplum illud quidem profert quaſi ſuperbus, hoc autem tacet quaſi aſtutus: nam & vere filius Dei angelorum manibus non portatur, ſed ipſe magis angelos portat, nec vere etſi portatur manibus angelorum, ideo portatur vt non offendat ad
Pſal. 79. lapidem pedem ſuum quaſi infirmus, ſed propter honorem poteſtatis quaſi Dominus. Scriptum eſt enim, qui ſedes ſuper cheru
Ambro. l. 4. in Luc. 4. bim. Diſce hinc ait Ambro. quia Satanas transfigurat ſe velut G
angelum lucis vt ait Apoſ. & de ſcripturis ſæpe diuinis laqueum fidelibus parat. Sic hæreticus facit, & ſic exulcerat fidem. Ergo
2. Cor. 11. non te capiat hæreticus, quia poteſt de ſcripturis aliqua exem-
Orige. in Luc. 4. hom. 31. pla proferre. Vnde Orige. ait, ſi quando de ſcriptura teſtimoniũ audieris, vide ne ſtatim loquenti acquieſcas, ſed conſidera illum quis ſit ac cuius ſententiæ & voluntatis ne forte ſimulet ſanctũ ſe eſſe quod nõ eſt, & ne venenis ſit infectus hæreſeos, & ne ſub
Matt. 7. ouis pelle lupus latitet, & ne forte loquatur in eo Diabolus
Hiere. 8. de ſcripturis. Quare diabole ſiles, ſuper aſpidem & Baſil ſcũ &c.
Niſi quia tu es Baſiliſcus, tu es omnium ſerpentium regulus, H
Luc. 10. nocentiora habens venena, quam cæteri. Sed licet tu taceas, nos qui ſcripturas rectius legimus, ſcimus habere nos poteſtatẽ
Pſal. 90. conculcandi te, & datam nobis hanc ditionem non ſolum in veteri teſtamento ſicut nũc datur in Pſal. Sed etiam in nouo, ſalua
Luc. 10. tore dicente vt conſtat apud Luc. ecce do vobis poteſtatẽ calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & nil vobis nocebunt. Porro vt
Hebr. 10. ſcias quomodo conculcetur leo & conteratur draco, Paul. Epiſ. lege vbi aſſerit conculcari peccatores filio Dei. Sicut ergo qui
Hebr. 10. peccator eſt conculcatur filio Dei, ſic è contrario qui iuſtus eſt,
Lu. Gra. conculcat leonem & draconem. Poteras miſer, ait alius autor. alio argumenti genere dignitatem filij Dei explorare, quam tanto

A tantopere noſſe cupiebas, vt vel cæcos illuminaret, vel leproſos mundaret, vel mortuos ad vitam reuocaret. Sed truculentus humani generis hoſtis non ſigna humano generi ſalutaria, ſed perniciosa requirit.

Non tentabis dominum &c. Nota quod omnia teſtimonia quæ Chriſtus attulit ex ſcriptura, ex lib. Deut. Deſumpſit, & his vicit Huius porro victoriæ typum quondam Dauid tenuit, quando ſingulari certamine cum Philiſthæo pugnauit, arma regalia de poſuit, & 5. limpidiſsimos lapides de torrente aſſumpſit, è quibus vnum in fundam miſit, & philiſtæū in frontē percuſsit, atq; in terram proſtrauit. Sic enim Dominus ad conuincendam diaboli verſutiam, noluit vti armis regalibus ita vt confunderet ipſum & in infernum mitteret, ſed 5. libros Moyſi aſſumpſit, quorum vno Philiſtæum in fronte percuſsit, quia ex Deut. lib. tria teſtimonia aduerſus trinam tentationem oppoſuit: non debet quis tentare Dominum ait Glo. quando habet ex humana ratione quid faciat: Vnde quãuis omnia poſſet, ait tamen ſuis, ſi vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam, vt conſtat apud Matt. & ipſe etiam fugit, abijt. & latuit. Poſtquam autem deficit humana ratio, commēdet ſe homo Deo, non tentando, ſed deuote confidendo. *Hay. Do. 1. Quadr. Deut. 6. & 8. 1. Reg. 17. B Sacra ſcriptura arma contra dæmonem. Glo. Ord. in Matt. Matt. 10 C*

Iterum aſſumpſit eum Diabolus in montem, &c. Multi ducuntur in altum prælationis & inde deijciuntur, qui in valle religionis fuerãt ſecuri. In montibus enim Gelboe ceciderunt fortes Iſrael: non eſt ſic intelligendum quod ex illo loco poſſent omnia regna & omnes ciuitates determinate videri, ait Lyra. Sed oſtendendo diuerſas partes orbis, dixit ei, tale regnum eſt in tali ſitu, & tale in tali, enarrando in breuibus magnitudinem & gloriam illorum regnorum, & ideo oſtenſio fuit magis ad auditum quam ad viſum. Dio. Car. dicit quod Diabolus arte magica & incantationibus fecit vt in montis illius ſpatio omnes ciuitates mundi opulentiſsimæ apparerent, omne porro aurum, argentum, & quidquid mundus amat. Hinc videre licet quanto noſtri odio Diabolus tentatur, quandoquidem omnia regna mundi, ſi id quidem efficere poſſet, libenter traderet vt nos in lethale aliquod peccatum præcipitaret. A cuius odio quantum nobis timendum ſit, declarat angelus ille qui in Apo. clamat, væ terræ & mari, quia deſcendit Diabolus ad vos habens iram magnam, ſciens quia modicum tempus habet. *Gor. in Luc. 4. 2. Reg. 1. Lyra in Matt. D Dio. Car. Dæmon incantator & impoſtor. Apo. 12.*

Bene in momento temporis oſtendit ei omnia regna mundi, vt dicit Luc, non enim tã cõſpectus celeritas indicatur, quã caduce *Luc. 4.*

ducę fragilitas poteſtatis exprimitur. In momẽto enim ait Amb. E
Amb. l. 4 in Luc. cuncta illa prætereunt, & ſæpe honor ſeculi abijt antequam venerit. Quid enim ſeculi poteſt eſſe diuturnum, cum ipſa diuturna non ſint ſecula? Cuncta prętereunt in momento, iuxta illud Eccl. hodie eſt rex, cras morietur. Et Iob ait, gaudium hypocritæ ad inſtar puncti. Gloriam oſtendit mundi quæ cum mundo peritura eſt iuxta illud Ioan. tranſit mundus & concupiſcentia eius: & illud Apoſ. præterit figura huius mundi. Vnde D. Bona. ait ſuper hunc locum, honor ſeculi abit antequam venerit. Et Iſa. ait, ecce gentes quaſi ſtillæ ſitulæ, & quaſi momentum ſtateræ, ſic eſt ante te orbis terrarum. F

Eccl. 10. Iob. 20. 1. Ioan. 2. 1. Cor. 7. Bonauẽ. in Luc. 4.

Hac omnia tibi dabo: Tunc illa feciſti miſer? ait Bern. quomodo dabis quæ ille creauit aut quomodo hæc a te ſperanda? Quomodo tua adoratione petenda, quæ ab illo condita? In illius poſita ſunt ditione. *Si cadens adoraueris me.* Ecce quomodo ſuperbia Diaboli aſcendit ſemper: antequam enim peccaſſet, ſufficiebat ei, ſi ſimilis eſſet altiſsimo, vt ait Iſa. modo nõ ſufficit ei, niſi etiam adoretur ab altiſsimo. nec ſufficit illi ſupplex inclinatio, ſed ſuggeritur totius corporis proſtratio: occultiore arte tentationem hanc intulit ad explorandum ſi filius Dei eſſet conſiderans enim tentator priores conatus à ſuggeſtione, ſi filius Dei es, fuiſſe vanos, cogitauit occulte idem explorare, tentando de ſupremo crimine vt ſcilicet ſe adoraret, vt vel ſic prouocaret Ieſum ad increpandum tentatorem, vt diceret: ego à te debeo adorari, & tu tam inſanis, vt petas adorari à me? Et ſic exploraret ipſum eſſe filium Dei, ſed fefellit eum opinio ſua. G

Iſa. 40. Bern. in pſal. qui habitat. ſerm. 14. Pſalm. 73. Iſai. 4. Caiet. in Matt. 3.

Et angeli. Nemo poteſt, ait Ambro. niſi vicerit coronari, nemo autem poteſt vincere niſi ante certauerit: ipſius quoque coronæ maior eſt fructus vbi labor maior eſt: tolle martyrum certamina, tuliſti coronas. Sicut conſuetudo erat apud antiquos, quod quando aliqui victoriam habebant venerabantur, ita hic celebratur triumphus Chriſti ab Angelis, ait Thom. & in hoc ſignificatur quod homines qui vincunt Diabolum, merentur miniſterium Angelorum. Oremus fratres ait Innocen. 3. Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt qui tentatoris ſuperauit aſtutias, ipſe nos liberet ab inſidijs tentatoris, nec nos permittat in tentationem induci, ſed ſi quando forte tentatio nos apprehendat humana, non permittat vſque ad conſenſum tentari. H

Amb. li. 4 in Luc. 4. D. Thom. in Matt. Innocẽ. 3. ſer. in do. 1. Quad. 1. Cor. 10.

DOMINI-

A DOMINICA PRIMA QVADRAGE.

CONCIO SECVNDA.

DVCTVS *eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu:* Matt. 4. Maiores ſibi videbantur offerri Domine, tentandi occaſiones in ciuitate vbi regnat mundus, caro, & ſuperbia: ſed hoc facit vt intelligamus quod etiã ſint pericula in deſerto, & ibi laqueos tẽdat dæmon, vbi minores B videntur occaſiones. *Vbiq; iminent pericula.*

A ſpiritu ſatis intelligitur à quo ſpiritu duceretur, ſi quidẽ ad tã ſingulare & heroicum proceſsit opus, videlicet ieiunium, & victoriã tẽtationũ: nã ex operibus quæ quiſq; facit intelligitur quo ſpiritu ducatur: ſi enim ad miſſã audiẽdã pergit, aut cõcionẽ, ſiue ad viſitanda hoſpitalia, aut carceres, ſatis conſtat ꝙ à bono ducatur ſpiritu pſal. ſpiritus tuus bon⁹ deducet me in terrã rectã: at ſi te cõferas ad vidẽdas amaſias, ludos, vindictas, ſpiritu malo duceris, item ſi ad prætenſiones humanas, vſuras &c. *Ex operibus cognoſcitur quo ſpiritu ducamur.*

C Item ſe confert Chriſtus ad deſertum, vt intelligamus quanta attẽtione debeamus orare & opera bona facere. Mirabile eſt ſane ꝙ epiſtolã ab amico miſſã etſi valde prolixã, cũ maxima attentione legamus, & videamur quãdã moleſtiã ſentire quod prolixior etiã nõ ſit, prætãta ſuauitate quã capimus: & tamẽ orationẽ nõ cũ attẽtione percurrimus: itẽ cõcedis in ſecretũ aliquẽ locũ vt poſsis epiſtolã legere, non autem ſic in mundo præſtas. *Oratio cũ attentione fieri debet. Similitu.*

Cum ieiunaſſet. Noli carnem tuam molliter tractare, qui vides ſpecioſum forma præ filijs hominum, in tanta ſolitudine atq; ieiunio, ſiue loco, in frigore, & æſtu: Ieiunat quidem vt nobis exemplum præbeat ieiunandi, ſi quidem exempla maiorum plu D rimum nos mouent, vt conſtat ex rege Niniuitarum Ionæ. 3. *Delicias fugiamus ad imitationem Chriſti.*

Dic vt lapides. Id curat dæmon vt lapides aſperos pœnitentiæ in delicias conuertamus & panem delectationum corporalium. Dicit concionatoribus, ne ieiunes, nam ſatis te maceras in concionando & fructum faciendo: quaſi vero fructum aliter non poſſet reportare abſtinendo? Alijs dicit, cur pœnitentiam facis? Satius eſt vt in alijs pijs operibus te exerceas. Alios decipit vt pote lutheranos, dicens quod iam Chriſtus pro nobis ieiunauit & paſſus eſt, & ideo parum de eius valore videmur cõfidere qui pœnitentiam agamus. Non ergo in his debemus audire dæmonem, ſed faciamus quod videmus Chriſtum facere, id eſt ieiunemus, ſi quidem ipſe nobis reliquit exẽplum vt dicitur 1. Petri. 2. *Dæmon curat nobis pœnitentiã impedire varijs modis. 1. Pet. 2.*

Scriptum

Scriptum eſt, non in ſolo pane. Etſi hæc videatur leuior tentatio, E
Paruis re- tamen ei viriliter reſiſtit, vt doceat quod timeamus etiam leues
ſiſtamus, tentationes. Aliqui ſolum timent ne ſint homicidæ, latrones,
ne in ma- adulteri, infamatores, nō intelligētes quam facile ex leuioribus
gna laba- ad grauiora tendamus. Quando audiuit dæmon ab Eua, ne for-
mur. te moriamur, cum tamen Deus dixiſſet, moriemini, intellexit
Geneſ. 3. eius minimam reſiſtentiam, & quam parum attendiſſet proprie-
tatem verborum Dei, & inde ſumpſit occaſionem dicendi, ne-
Eccl. 19. quaquam moriemini. Siquidem videbat eam in dubitationē vo-
cantem, quod Deus certo ſtatuerat Eccle. 19. qui ſpernit modi- F
ca, paulatim decidit.

Contradictiones multas patiuntur ſerui Dei.

HOc in loco illud primum adnotari ſolet, dominum poſt ſa-
crum baptiſma, & cæleſte patris teſtimonium à dæmone tē-
tatum fuiſſe, vt hinc diſcamus omnem dæmonis rabiem ac furo
rem aduerſus eos maxime ſæuire, qui Dei filij nominentur &
Iudith. 11 ſint. Eius enim eſt illa Holophernis vox: æquo animo eſto, & no
Dæmon tē- li pauere in corde tuo, ego nunquam nocui viro, qui voluit ſer- G
tat cōtra uire Nabuchodonoſor regi. Itaq; repugnantibus maxime aduer
dicentes ſatur, obſequentes vero deſerit: cur enim impugnet non repu-
ſibi. gnantes? Eſca enim eius non vulgaris & vilis, ſed electa ea eſt.
Abacuc. 1. Vnde tunc potiſsimum beatum Iob auertere tentauit, cum illū
Iob. 1. à domino commendari vidit. Quemadmodum enim pyratæ his
Simile. potiſsimum nauibus inſidiantur, quas auro & pretioſis merci-
bus onuſtas eſſe intelligunt, ita dæmon his potiſsimum laqueos
tendit, quos ſpiritualibus diuitijs abundare cognoſcit. Nō ſit er-
Innoc. 3. go monachus ſecurus in clauſtro, non ſit eremita ſecurus in ſo-
Boni ſæpe litudine, vt ait Inno. Tentauit etiam non poſt conuiuium, ſed H
tentantur. poſt ieiunium, non poſt peccatum, ſed poſt baptiſmum, quia ma
gis inſiſtit, ſatagit, & laborat, vt ſeducat magnum quam paruū,
iuſtum quam impium, ſapientem quam fatuum. Vere tentatio
eſt vita hominis ſuper terram. Propterea clamat & plorat Apoſ.
infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et
Rom. 7. Dauid, educ de carcere animam meam. Sicut rex non contra
Pſal. 141. ſubditos, ſed contra rebelles nationes bellum mouet: ita Diabo
Simile. lus validius eos quos à ſua ſeruitute recedere viderit, & ad leue
Exod. 5. Chriſti iugum feſtinare, impugnat. Quod in exemplo Iſraelita
rum didicimus, quia tunc à Pharaone ipſi afflicti leguntur,
quando per Moyſen & Aaron ad terram promiſsionis ſunt vo-
cati,

A cati. Idem fecit Laban cum Iacob, qui etiam ſiminus præclare cũ illo ſe geſsit quo tempore ei ſeruiuit in domo, cũ tamen videret eum inde fugientem, cógregauit amicos, & perſecutus eſt eum, ita certe quamuis qui in mundo verſantur, magnos experiantur labores, maiores tamen experiuntur qui deo vere & ex animo ſeruiunt: canis enim non domeſticos mordet, ſed eos qui foris ſunt: nunquam fur furaturus ingreditur loca vbi paleæ ſunt & ſtercora, at mercatorum domos ingreditur & rebus prætioſis inſidiatur: & quemadmodum nemo aduerſus amicos & domeſti-
B cos inſurgit, ſed contra inimicos; ita Diabolus non eos expugnat qui ſui ſũt, ſed eos qui ſub vexillo ducis Chriſti ambulãt.

Gene. 31. *Simile.* *Similitũ in ductio.*

Cum incipimus Deo vacare, & eũ in anima noſtra recipere, ſtatim inſurgunt multæ tempeſtates tentationum & inanium cogitationũ. Hoc figuratũ fuit vt ait Grego. explicans illud Num. 6. in Nazareis, quibus cum profeſsionem facerent abſtinentis vitæ & perfectionis, maxime creſcebãt capilli, ita vt vſq; ad pedes in aliquibus peruenirent. ita qui ſe deo tradunt, maximo tentationũ flumine percutiuntur & variarũ cogitationũ fluctu operiuntur, ac propriæ eſtimationis. Quid quæſo neceſſe erat cũ Deus ac-
C ceſsit ad terreſtrem paradiſum, dicere, quod illico vẽtus quidã inſurrexerit, ni vt intelligeremus ꝙ quãdo Deus accedit ad animam noſtrã & inſpirat vt aliquid boni faciamus, ſtatim nos inanis gloria impugnat? Quanto melior aliquis, tãto plus tentatur & vehemẽtius. Experientia quidẽ nos docet ꝙ cẽtũ etiã in carcere cõcluſis viris, vnus dũtaxat ſufficiẽs ſit cuſtos: nõ autẽ ſufficit alicui fugiẽti cõprehẽdẽdo, ſed multis opus habet: ſic multis ſub dæmone iã cõſtitutis peccatoribus, vnus ſufficit dæmon, at vero ꝓ cõprehẽdẽdo vno iuſto, multis opus eſt dæmonibus, & multis machinis, vt vincatur, & ita multi cõiũgũtur, cũ enim reſiſtẽtiã pa-
D tiãtur, tãto maiorẽ adhibẽt diligentiã. Hoc in viſione vidit quidã ſeruus Dei vt refert Gre. vidit enim ſupra monaſteriũ quoddam multitudinẽ dæmoniorũ & ſupra totã ciuitatẽ vnus tãtũ erat dæmõ; cũ autẽ cauſam quæreret huius rei, ſibi dictũ eſt ꝙ in eo monaſterio omnes eſſent dei ſerui & ideo erãt tot dæmones ad eos impugnãdos, at in ciuitate oẽs erãt viri perditi, & ita eis vnus tãtũ ſufficiebat dæmõ. Porro ꝙ dæmõ tãtã adhibeat diligẽtiã in ꝓſtrãdis iuſtis, ſignificatũ eſt apud Ioã in Apo. vbi dicitur ꝙ viderit draconẽ horrẽdũ cũ ſeptẽ capitibus & cornibus decẽ, qui ita caudã ſuã in altũ ſuſtulit, vt tertiã partẽ ſtellarũ demoliretur: id eſt prætẽdit dæmõ varijs ſuis tẽtationibus obſcurare famam eorum q̃ virtutibus ſplẽdẽt tãquã aſtris: Verũtamẽ nõ propterea debent

Greg. *Nu. 16.* *Figura.* *Gene. 3.* *Simile.* *Serui Dei multis impugnãtur tentationibus.* *Exẽplum. Gregor. in Dialog.* *Mali vix tẽtationes ſentiunt.* *Apo. 12.* *Dæmon odio habet bona opera noſtra.*

ſuccũbere ſerui Dei,quin potius quemadmodũ aquarũ intu- **E**
Similitu. mentes fluctus atq; impetus,nequeunt rupes ac ſaxa quæ impe-
Serui dei tunt perfringere,quin potius fluctus ipſi tandẽ debilitãtur: ita
ſimiliter aduerſus Dei ſeruos non præualẽt tẽtationũ incurſus,nõ huma
reſiſtunt tẽ ni conatus,non dignitatũ oblatio,ſed ſemper immobiles in di-
tationib⁹. uino obſequio permanent tanquam rupes firmiſsimę.

Quã limitatas habeat dæmõ vires ad tẽtãdos homines,& ꝙ ali
Gene. 3. ter nõ poſsit quã ſibi præſcribitur,ex hoc cõſtare poteſt:quoniã
dæmon volens tentare Euã,cur obſecro aliã nõ induit formã q̃
ſerpẽtis?ad hoc reſpõdetur ꝙ hoc nõ fuit in manu dęmonis,ſed **F**
Limitatas fuit ꝓuidẽtia diuina:nã inſtitutũ Dei fuit,primũ ne magis crede
habet dæ- ret Eua tã vili animali quã ipſi Deo, deinde vero vt poſtquã in
mõ vires peccatũ incidiſſet,libẽtius amplecteretur pœnitẽtiã vidẽs ꝙ pro
ad tẽtãdũ pter tã vile animal lapſa fuerat , ſi Deus permiſiſſet quod figurã
2.Cor.11. angeli lucis accepiſſet, ſicut interdũ permittit, vt ait Pau.videba
tur ꝙ Eua poſſet dicere,quis nõ crediſſet tã pulcherrimæ crea
turæ? Quis nõ deceptus fuiſſet?& ita quoq; nõ permiſit Deus cũ
Exod: 32. populus Iſraeliticus aurũ inſumeret ad idolũ conflãdum,vt inde
egrederetur niſi horribilis vitulus,non autẽ angelus,aut aliquis
ex ſeraphim vt ita nõ haberẽt occaſionẽ adorandi eũ , ſed odio **G**
haberẽt.Vnde colligas quã limitatã habeat potẽtiã dæmon in tẽ
Dæmõ nõ tationibus,ſi quidẽ ſi ſibi permitteret̃ lõge grauius & peius ſe-
plus tẽtat gereret.Cũ itaq; Deꝰ ita dæmonis poteſtatem refręnet,& nobis
quam ſibi tot cõcedat fauores, nos pro virili noſtra cõſtãtiſsime tẽtationi
permittat̃ bus reſiſtamus,& ita diuino adiuti auxilio victores euademus.

Salutare quidẽ conſiliũ hoc eſt,omnibus pie in Chriſto viuere
Simile: volẽtibus,quo omnes diaboli fraudes & machinas ſuperare va-
leãt,videlicet vt quemadmodũ prudẽtis iudicis eſt nũquã aliqd
Simile. in cauſa ꝓnunciare,niſi vtrũq; litigãtẽ audierit,ita nunq̃ homo
aliquid in cordis ſui tribunali definiat , niſi vtraq; deliberatio-
nis parte diligẽter examinata.Si enim quis alterã libræ lancẽ le- **H**
Noſtra ui etiã põdere oneret,in altera vero nil apponat,annõ certũ eſt
opera pru eã quæ onerata ſit deijciẽdã,alterã vero in ſublime tollẽdã? Vtra.
denter põ q; ergo ſuis põderibus onerãda eſt. Hac porro ſimilitudine ad-
deremus. uerſus diaboli tẽtationes vti cõmodiſsime poteris : ſubijciamus
aliquot huius rei exẽpla:ſi tibi dæmõ carius delicias & volupta-
Exempla. tes amplificat,tu in altera libræ lãce voluptatibus iſtis cõſtituta
ſupplicia appẽde,quæ Dñs in Apo.definit cũ ait,quã tũ glorifica
Apoc: 18. uit ſe & in delicijs fuit,tãtũ date illi tormẽtũ & luctum. Et illud
itẽ,momẽtaneũ eſt ꝙ delectat,æternũ vero ꝙ cruciat. Rurſus ſi
2.Cor. 4. tibi dęmõ terrena lucra exaggerãs,ad fraudes & rapinas trahere

nititur

A nititur, illã Apoſ. cõminationẽ fac tibi ante oculos ponas, hoc au
tẽ ſcitote intelligentes quoniã omnis fornicator aut immũdus, *Epheſ. 5.*
aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hæreditatem *Col. 2.*
in regno Chriſti & Dei: nemo vos ſeducat inanibus verbis. His
ergo rationibus fidei clypeũ arripiẽtes, omnia tela inimici ignea *1. Ioan. 3.*
deludere poterimus.

Ieiunij & abſtinentia excellentia. Abſtinen-

ET *cum ieiunaſſet* 40. *diebus*, Præparat ſe Chriſtus ad tentationes *tia virtu-*
B & munit præſidio, vt vinceret dæmonem, atq; ſe veſtit armis *tũ oſtium.*
ieiunij, vt intelligamus hoc eſſe oſtium per quod eſt ſubijcienda
caro ſpiritui. Quo enim magis caro noſtra fuerit inedia ac labo-
ribus fracta & debilitata, hoc minora aduerſus ſpiritum bellorũ
incẽdia ſuſcitat. Cui' rei typũ ingẽs ille piſcis gerit, qui intra flu *Tob. 6.*
minis alueũ poſitus, aperto ore inhiãs, Tobiã, deuorare nitebat:
angeli vero iuſſu ab aquis in aridã terrã extractus, extincto pæne
robore deficere & palpitare cæpit ante pedes eius: ad hunc ergo
modũ caro noſtra carnalibus delicis inuitata, ſpiritũ deuorare ni *Abſtinen-*
titur, ieiunijs tamẽ & inedia macerata, ac veluti in arido loco *tia doman*
C poſita, minora aduerſus eum bella concitat. Nam quemadmo- *tur carnis*
dum nulla eſt arx munitiſsima, quę per ſitim oppreſſa non capia *impetus.*
tur, ſic nullum eſt vitium quod ieiunio & abſtinentia, non ener- *Simile.*
uetur ac comprimatur. Debemus quidem per abſtinentiã & ieiu
nium recuperare quæ per gulã perdidimus, cumq; gula nos De' *Similitu.*
paradiſo expulerit, per abſtinentiam eũ recuperemus: ſicut enim
filius cui extenuatũ eſt patrimoniũ & opigneratum propter pa- *Rom. 4.*
tris ingluuiem, curat ab omnibus tributis illud liberũ vendicare,
tẽperate victitans: ſic etiã nos facere par eſt, conſiderantes illud *Luc. 6.*
Apoſ. nõ eſt enim regnũ Dei eſca & potus, ſed iuſtitia & pax: qua
D ſi diceret, non hac via itur ad cælum: Viris ingluuiei deditis mi *1. Reg. 2.*
natur Chriſtus dicens apud Luc. væ vobis qui ſaturati eſtis, quia
eſurietis: ſi quidem vt multi gulæ ſatisfaciant, ſolent mala mul-
ta committere. Filij quidem Heli cum eſſent helluones, vide qua
lem habuerint exitum & finem,

Qui ieiunat & propter Deum famem patitur, habilis redditur *Ieiunium*
ad contemplationem, videtur habere mentem vacuam imagi- *quã ñ cõ-*
nationum multitudine, & exhalationum. Qui vult caſtus eſſe & *ducat.*
à rebus ſenſualibus ſe abſtinere, & tamen non eſt amicus abſti-
nentiæ, ſed multi cibi & potus, ſimilis eſt vt ait Climacus, ei qui *Climacus.*
vult vt canis aliquis ſe non ſequatur, & tamen ei paſsim panem *Simile.*
porrigit, & ita libentius eum ſequitur. Prius quidẽ cibũ brutorũ

præparauit Deus, quam hominum, vt conſtat ex Geneſ. Vt intel- E
ligamus quantum ieiunium & abſtinentia conducat homini.
Geneſ. 1. Non temere eam Petrus commendat dicens, ſuccincti lumbos
1. Pet. 1. mentis veſtræ, ſobrij perfectiq; ſitis. Et Chriſtus apud Luc. ait,
Luc. 6. beati qui eſuriunt. Magnum quidem virtutis fundamentum eſt
Similitu. ieiunium. Si quidem vt gula fons eſt innumerabilium vitiorum,
ſic temperantia fons eſt virtutum. Non temere dicebat Apoſ.
1. Cor. 9. caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Bene quidem no
uerat Saul quantum conduceret abſtinentia & ieiunium etiam
ad victoriam obtinendam in prælijs corporalibus, ſiquidem F
in quodam bello legem ſanxit nequis comederet donec prælium
1. Reg. 14. ex actum eſſet, & ita fecerunt, ac poſtea refecti ſunt, & ſpo-
lia diuiſerunt: & quia Ionathas regis filius modicum mellis gu-
ſtauit, voluit pater eum vita priuare, & priuaſſet, niſi popu-
Abſtinentia cōducit ad victoriā obtinēdā tām in prælijs ſpiritualibus quā corporalibus. lus obſtitiſſet. Quanto igitur magis conducet ieiunium ad ob-
tinendam victoriam in ſpirituali prælio? Si quidem Eccleſia
cantat, qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem ele-
uas. Et certe leones etiam & vrſos domare ſolemus, at vero ca-
ro tua eiuſcemodi eſt, vt quo delicatius eam tractaueris, eo
ferocior reddatur. O cibum male conſumptum, & ingratiſsi- G
mæ carni applicatum! patres quidem in eremo viuentes, vt te
ſtis eſt Theodoretus, palladius, & Hiero. rigide quidem car-
nem ſuam tractabant vt eam domarent & ſubijcerent: non ita
Eccleſia. lurcones & helluones faciunt, & ita caro contra ipſos rebellis
redditur atq; indomita: de quibus ait Apoſ. multi enim ambu-
Diſsimile lant, quos ſæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimi
Theodor. cos crucis Chriſti, quorum Deus venter eſt: aduerte quomo-
Pal. a. do eos appellet inimicos crucis: Quaſi dicat, ex gula proue-
Hiero. nire, vt ſint inimici crucis & pœnitentiæ, adeo vt malint in in-
Phil. 3. fernum ire, quam abſtinentia vti. O miſerabiles homines! nam H
Lurcones crucis inimici. etiam idololatræ adorabant figuram auream vel argenteam, vel
ſolē, vel lunā, at vos vētrē adoratis, & Deū facitis, rem ſcilicet tā
vilē atq; abiectā, Quod obſecro cōmodū inde reportas vir helluo
ex tā delicata corporis tractatione & cura, atq; aſsiduo obſequio?
Attende quæſo quid Apoſtolus dicat, corporalis exercitatio ad
1. Timo. 4 modicū vtilis eſt, pietas autē ad omnia vtilis eſt. Non intelligit
Iuue. in 2. ſati. quidem Apoſtolus quod corporalis exercitatio ſi ad bonum di
rigatur finem, non ſit optima, ſed intelligit de ea quæ tota
occupata eſt in ſeruiendo corpori. Antiquorum curam cir-
ca temperantiam declarat juuenalis dicens: Quis fercula ſe-
ptem ſecreto cænauit? Quaſi dicat, quis Romanus fuit, qui
ſolus

A ſolus auſus fuerit ſeptem immenſa apponere fercula. nam publice non audebant. O ſi iuuenalis ab orco ſuſcitatus veniret modo, quid diceret? Siquidem hoc tempore non ſeptem modo, ſed etiam ſeptuaginta apponuntur fercula, neque ſecreto quidem, ſed etiam publice. Sed intelligamus quod quemadmodum qui in obſidione ſunt, ſi cibus eis aufertur, ſtatim ſe hoſti dedunt: ita etiam caro ipſa ſubijcitur rationi ſi ipſi cibus auferatur & delectationes carnales. Et quemadmodum ſerpens vt pellem mutet, abſtinet per multos dies ab eſca, cum inſtinctu B naturæ intelligat quod ſi ieiunet, multo melius id præſtare poteſt. Sic nos vt veterem hominem exuamus, & prauam viuendi conſuetudinem, abſtinentia vti debemus tam cibi quam delectationum. Et quemadmodum arbores quæ plantantur vel ſcinduntur in plenilunio, non præbent accommodatum lignum, ſed potius quod facile putreſcat, quoniam tunc abundat humor ſuperfluus à luna cauſatus: ſic vtique nimius cibus & potus producit in nobis vitiorum putredinem, & ſalutem corporis deſtruit, Vnde videas quod vel in ipſa adoleſcentia inuadant multos graues infirmitates, atq; immatura etiam mors C ipſos opprimat, ita vt talis ſæpe ſit mors, qualem duxerunt vitam. Deniq; per intemperantiam, honos, diuitiæ, ſalus tam corporis quam animæ amittitur.

Intemperantia viget hoc noſtro ſeculo / *Simile.* / *Abſtinentia maceratur caro* / *Simile.* / *Virtutes ieiunio plãtantur.* / *Simile.* / *Intemperantia vitiorum mater.* / *Gula virtutes deuaſtat.*

Securitas non eſt in præſenti vita.

ET *accedens tentator.* Quis obſecro reperiri poteſt in quocunque ſtatu, qui tentationibus careat, & Diaboli inſidijs: ſiquidem Chriſtus etiam in deſerto, & ſanctis occupatus exercitationibus, tentatur? Significauit nobis Chriſtus quod pœnitentia D non ſolum congruit peccatoribus, ſed etiam vtilis ſit iuſtis. Carnibus quidem antequam corrumpantur, vtilior eſt ſal quam poſtq̃ incipiunt corrumpi. Quod autem nullus in quocunque ſtatu dum hic viuit, ſecurus dici poſsit, declarat D. Hieronym. qui quidem de ſe ipſo teſtatur, quod quamuis in deſertis viueret locis cum feris, & ſanctis occuparetur exercitationibus atque aſsidua pœnitentia, adeo vt vel conſpectus eius figuræ, terreat homines, nihilominus tamen dicit, quod in mentem eius tales ſubirent imaginationes, vt ita ſibi videretur in mulierum choro verſari, atque in puellarum choreis Romæ. Si igitur in huiuſmodi locis deſertis tanta eſt pugna & in viris perfectis, in cæleſtibus rebus occupatis: quid quæſo putandum erit de

Simile. / *Hieron. in epiſt. ad Euſto.* / *Tentationes ſeruos Dei maxime inuadunt.*

de his qui in medijs ciuitatibus viuunt, & remiſsi ſunt ac otio E
indulgentes quique ſibi ipſi quærunt malorum occaſiones, &
carnis delicias? Tres quidem perſecutiones ait D. Bernar. præ
Bernar. cedent Antichriſtum, prima erit tyrannorum, ſecunda hæreticorum, & tertia vitiorum ac delectationum carnalium, atq; hæc inquit erit omnium peſsima & periculoſiſsima, quæque bonam hominum partem ſubuertet. Vnde Chryſoſ. ait quod
Chryſoſt. tormenta martyres faciunt & delectationes Epicureos. porro quod inter gentiles ſint Epicurei, non eſt mirum, at vero inter fideles, quorum caput Chriſtus eſt, quem hodie famelicum videmus, hoc ſane horrendum eſt. Quod ſi etiam in ipſo ieiunio homo ſecurus non eſt, quanto minus ſecurus erit ſi intemperanter viuat? F

Nos Chriſtiani præ cæteris abſtinentes eſſe debemus. Sæpe quidem nobis videtur, quod poſtquam non incidimus in priſtina quæ ſolebamus vitia, iam ſecuri ſimus, & in vtramq; aurem dormire poſsimus: veruntamen cum ſe offert occaſio, ſtatim apparet minima firmitas noſtra, & quam falſa ſit opinio noſtra. Siquidem ſicut ignis qui ſub cinere abſconditus eſt, & ſemiuiuus apparet, ſtatim ad vnicum flatum retegitur & manife- G
Simile. ſtatur: ſic vtique ſi nobis vel exiguus adſit flatus tantillæ occa-
Occaſiones oblatæ ſtatim infirmitatem noſtrã manifeſtant. ſionis, ſtatim manifeſtare ſolemus quam fragiles virtutis radices iecerimus. Vt nos Chriſtus id doceret, permiſit, vt animoſus Petrus ab ancilla proſtraretur, etſi paulo antea tantum animum præſeferre videretur, vt totum ſenatum Apoſtolorum excelleret. Itaque circumſpecte viuamus, quandoquidem huic tantæ fragilitati obnoxij ſumus, & tentatorem habemus tam vigilan-
Ioann. 18. tem. Sæpe nobis accidit, vt de maximis victoriam reportemus,
Mar. 14. & tamen in minimis prolabimur: item in arduis interdum inui-
Magna eſt inconſtãtia noſtra. ctum habemus animum, & tamen in minimis timidi ſumus: & hoc interdum vſu venire ſolet etiam præclariſsimis viris. Vnde H
videmus quod Apoſto. Poſt tantos labores exantlatos, carceres, verbera, ſaxa, & naufragia, tamen nihilominus Romanis ſcri
2. Cor. 11. bens ſe fatigatum inueniebat cum diceret: infelix ego homo,
Rom. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? Et Poſt ſtatim reſpi
3. Reg. 18. rauit dicens, gratia Dei per Ieſum Chriſtum. Vide quam inuictum gereret animum Elias cum Achab, cum diceret ei Achab,
3. Reg. 18. tu ne es ille qui conturbas Iſrael? reſpondit enim ei audacter non ego turbaui Iſrael, ſed tu, & domus patris tui, qui dere-
3. Reg. 19. liquiſtis mandata Domini, & ſecuti eſtis Baalim. Sed vide paulo poſt ex ſola vnius mulieris comminatione quam turba-

tus

A tus aufugerit, vt vix ſciret quo tenderet: imo & ſeruum ſuum reliquit, nec recordatus eſt ſecum cibum aſportare, ſed aufugit perdiem, per menſes, donec tandem fatigatus ſub arbore requieuit, rogans deum vt ſibi vitam adimeret, præ tanto vnius mulierculæ metu. Quare ne exiſtimemus nos ſecuros quamuis animoſi ſimus, cum tentator ſit vſq; adeo aſtutus, vt opportunitatem ſemper captet tentandi nos. *Interdum minimis ſuccumbimus qui in maximis viceramus*

Inter alia maris pericula, vitium illud eſt periculoſiſsimum, quando ſcilicet in ſaxum aliquod immane impingimus arena *Simile.*
B vndique tectum. Interdum quidem homo eſt eo animo vt potius moriatur quam peccet, & tamen breui tempore eos ſibi dæmon laqueos intendit latens anguis in herba, vt quando minus attentus eſt homo, eundem proſtret. Nullus eſt pharmacopola qui ita ſuas pilulas inauret: nec piſcator qui ita eſca hamum contegat, ſicut dæmon peccatum tegit ſub virtutis ſpecie. *Tentationes occurrunt cũ nobis ſecuriores videmur.*

Conſule ſaluti tuæ homo, neque exiſtimes te iam ſecurum eſſe, neque debere circumſpecte viuere: ſiquidem etſi præclara & vndique bituminata ſit nauis tamen ex magna nauigatio *Simile.*
C ne findi quidẽ poteſt cum tandem ſiue ex cælo, ſiue ex mari, vndas aliquas noxias experiatur, quæ rimis fatiſcant: ſic nullus eſt etſi caute viuat, qui interdum per aliquam incuriam & inaduertentiam non labatur, quod ſi tanquam ad ſacram anchoram non confugiat ad ieiunium vel pœnitentiam, actum plane de illo erit. *Nullus eſt etſi ſanctitate polleat, qui viuere incaute debeat.*

Verum illud hoc in loco maximum pijs etiam hominibus timorem incutere poterit, cum videant ſapientiſsimum Salomonem, qui Dei ſpiritu plenus, tam multa atque miranda doctrinæ monumenta Eccleſiæ reliquit, qui cantici Cantico- *3. Reg. 3.*
D rum altiſsima myſteria penetrauit, & ſcripſit, cuique Dominus bis apparens, cum monuit vt caute viueret, ita à fide defeciſſe, cum tamen tot fidei & virtutis retinaculis conſtitutus eſſet, vt nefandis dæmonibus funeſtas aras & templa erexerit. Quis igitur hoc exemplo non totus expalleat & contremiſcat? Quis tantis diuinæ gratiæ opibus adeo circumfluat, vt ſecuritatem ſibi ad finem vſque polliceatur? Quis altiſsimam hanc diuinorum iudiciorum abyſſum, non miretur & ſtupeat? Quis non cum Apoſt. clamet? o altitudo diuitiarum, ſapientiæ & ſciẽtiæ Dei, quã incõprehẽſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius! Quo circa recte nos Petr' Apoſt. monet vt cũ timore incolat' noſtri, & tremore, vitã agam'. Beat' enim homo qui *3. Reg. 9.* *Nullus incaute viuat.* *Rom. 11.*

ſemper eſt pauidus, ſemper de periculo ſolicitus, ſemperq; ſibi E
de ſe ipſo timidus.

1. Petr. 1. In Apo. ſcribit Ioan. quod illa quatuor animalia vndiq; plena
Prou. 28. erant oculis, quid igitur hæc tanta oculorum multitudine nobis
Apoc. 4. indicatur? multa ſane, ſed illud in primis, hoſtibus, laqueis & pe
Periculorum plen⁹ eſt mūdus riculis eſſe omnia plena. Omnis etenim creatura vt ſapiẽs ait, in laqueum & muſcipulam pedibus inſipientum facta eſt. Quid vero eſt in quo ſerpens antiquus laqueos miſeris hominibus non
Sap. 14. tendat? in cibo, in potu, in inceſſu, in veſtibus, in colloquijs, in-
Laqueos multos armat damō frequentia hominum, in ſolitudine, in ſecundis, in aduerſis rebus F
ac poſtremo in ipſis etiam bonis operibus, quibus frequenter nos ad inanem gloriam ſtimulat, in portu naufragium facere efficit. Quæ cum ita ſint, quid mirum, ſi contra multitudi-
Nota. nem laqueorum, neceſſaria nobis ſit multitudo oculorum? Quid mirum ſi cum hoſtis antiquus mille habeat nocendi artes, nos quoque mille oculos habeamus, quibus tot eius fraudes & in-
Neceſſe habemus mulos oculos qui tantos habemus intẽtos laqueos. ſidias deprehendere valeamus? non enim tammultis oculis op⁹ eſſet, niſi multis modis nos hoſtis noſter adoriretur. Sunt etiã tot oculi ante & retro neceſſarij, vt non modo præterita, ſed etiam futura proſpiciamus: In præteritorum enim recorda- G
tione inueniemus vnde erudiamur, vnde doleamus, vnde gratias domino agamus: In futurum autem proſpicientes, vnde timeamus, & vnde nobis opportune prouideamus. Hanc autem ſapientiam ſanctus propheta filijs Iſrael optabat cum diceret, gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia: Vtinam ſaperent &
Deut. 32. intelligerent, & nouiſsima prouiderent:

DOMINICA PRIMA QVADRAG:

CONCIO TERTIA: H

Deus ad bona & Diabolus ad mala inducit. DVCTVS *eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu.* Matth. 4. Spiritus ſanctus ducit eum in deſertum, & ſpiritus malus aſſumpſit in ciuitatem: Spiritus ſanctus inducit vt ieiunet, & ſpiritus malus vt comedat, vt cadat, vt ipſum adoret, vnde ex ipſa perſuaſione intelliges quo ſpiritu ducaris.

Vt tentaretur. Si Deus te reficit cæleſti paſtu & recreat ſua gratia, id facit vt te exerceas in eius obſequijs & pugnes cõtra hoſtes
Exod. 12. ſic enim multis cæleſtibus delectationibus hebræos affecit ipſos

vt vi-

A vt viriliter ſe gererent in his quæ ipſis euentura erant: aperuit enim Iordanem, dedit manna &c. 1. Cor. 6: ne in vacuum gratiā Dei recipiatis.

Poſtea eſuriit. Cū intelligat dæmon ipſum eſurire, tentat eum de cibo, cum nil tunc ſibi opportunius videretur. Valde quidem cōſiderat dæmon inclinationes noſtras vt nos conuenienter tētet, & infirmiores partes aggredi ſolet.

Multos tentat dæmon præ fame, aut timentes ne fame corripiantur: vt pote pauperem mulierem, quam inducit vt Deum of-
B fendat ne eſuriat: item alij ſuadet vt vſuras faciat ne in paupertatē & famē incidat. Noli igitur huiuſmodi tentationibus ſuccumbere, ſed ſpera in domino, ipſe enim iuuabit te:

Supra pinnaculum templi. Vt præcipitaret eum, hoc eſt enim dæmonis officium, videlicet curare vt quis ad dignitatem euehatur & poſtea præcipitetur in infernum.

Oſtendit ei omnia regna & gloriam eorum. Non oſtendit ei pericula quæ ibi inerant & labores in regendis dignitatibus, & in diuitijs, & vitijs: ſolum iucunda ante oculos obijcit, ſi enim illa pingeret, non tam multos ſuis laqueis irretiret. Si enim infernum repræ-
C ſentaret & eius tormenta quæ vitia conſequuntur, & momentaneas delectationes, non ita illaquearet animas. O nos miſeros, qui propter tam caducas delectationes, in tantum barathrū nos conijciamus! Quod pro impijs, & dignitatibus id faciamus.

Reliquit eum diabolus. Fugit enim eos qui ſibi viriliter reſiſtunt: eſto igitur conſtans in virtute.

Acceſſerunt angeli. Non venerunt ad primam tentationem, nec ad ſecundam, ſed ad tertiam, noli igitur te affligere ſi ſtatim tibi Deus non opituletur, quia veniens veniet, & non tardabit. Sæpe quidem tubas pulſarunt, & cum arca circuierunt, antequam mu-
D ri Hiericho corruerent: perſeuerantia enim ipſa omnia ſuperat!

Reliquit eum diabolus. Etſi aliquando victus fueris, non ideo cadas animo. Siquidem vt dixit Dauid ad nuntium miſſum à Ioab de infelice belli ſucceſſu vbi occiderat Vrias, ſic fieri ſolitum eſt in bello, vt modo hæc pars modo altera vincat, Sed propterea non debemus diffidere, ſed vrgere bono animo, & proſequi bellum, ſicut præcepit Dauid ipſi Ioab:

Ambitio deteſtabile malum.

CONfert ſe Chriſtus ad deſertum ieiunaturus, vt nos erudiat bona opera eſſe facienda in occulto, ideſt ne propter ipſā mundi

Exod. 14. Ioſue. 1. Exod. 16.

Tētat paſſim dæmon.

Ne offendamus Deū etſi graues ſe nobis offerant occaſiones.

Dignitates mundanæ periculoſæ.

Qua arte vtatur dæmon intentando.

Tanquā cæci labimur in laqueos dæmonis.

Puſillanimis eſt dæmon ſi ſibi reſiſtatur.

Ne cadamus animo etſi de ſtatim nobis nō ſubueniat.

2. Reg. 11.

Ne cadamus animo etſi aliquando ceciderimus.

Bona ope- gloriam faciamus , eſt enim vanitas vanitatum. Moleſtat ſa- E
ra propter nè nos vehementer hic appetitus oſtentationis , qui etiam ſan-
Deum tan ctos inuadere ſolet. Sed quemadmodum quamuis integrum fe-
tum facia re nobis non ſit prohibere ne aduolantes & reuolantes hirundi-
mus. nes domum noſtram ingrediantur, eſt tamen facile in poteſtate
noſtra ne ibi nidificent, ac ſibi nidos conſtruant: ſic profecto ta-
Simile. metſi minus videamur cogitationum influxum poſſe declinare,
depellereq; à mente , at certè ne quæ prauæ ſunt & ex inani glo
ria conflatæ, in nobis nidificent & moram trahant, id quidem fa
cile poſſumus curare , atque debemus. Narciſſum quendam fa- F
Simile. bulantur poëtæ vſq adeo ſibi placuiſſe, ſuiq; amore captũ fuiſſe,
vt cum aliquando propter tantum amoris impetum, pulchritu-
dinem ſuam in quodam limpidiſsimo fonte contemplaretur, ex
Iob: 8. tra ſe omnino poſitus, in florem fuerit conuerſus: ita qui inanis
gloriæ auidiſsimi ſunt, vſq; adeo ſibi placent, vt idcirco nulli pla
ceant ſed potius in caducum quendam vanitatis florem com-
mutati, omnibus pro oblectamento ſint atq; ludibrio. Vnde Gre
Gre. li.8. go. explicans verba illa Iob , non ei placebit væcordia ſua, ait:
Mor. c.28 extremæ quidem dementiæ eſt, magna operari, & per ea merce-
Pſal.126. dem tantum quærere humanam, & tam vili pretio , inæſtimabi- G
Gre. lib.8. lia virtutum opera diuendere. Dicere Dauidem, vanum eſt vobis
Mor. c.35 ante lucem ſurgere, ſignificare videtur vanum eſſe , velle nos de
&.37. bonis operibus noſtris laudem quærere humanam, antequam re
Pſal. 77. tributio illa cœleſtis adueniat à Deo. Optime his hominibus qua
Gre. lib.9. drat quod ait Dauid, tradidit in captiuitatem virtutem eorum,
Mor. c.17 & pulchritudinem eorum in manus inimici: omnia igitur opera
&.18: eorum qui propter inanem gloriam operantur, huc miſeriæ re-
deunt. Vnde idem Greg ait, faciamus opera bona, & ea minime in
tueamur ſiue ſuſpiciamus, ne vlla nos apprehẽdat inanis gloria.
Simile. Itaq; ea cognoſcentes, qnodammodo ignoremus. Quaſi latrun- H
culus eſt ſiue inſidiator bonorum operum ipſe appetitus laudis
humanæ perpetuo quærens quanam ratione ea iugulare poſsit
& interficere.

2. Mat: 6. Cogitationes aëreæ & imaginationes vanæ illius qui inani glo
Simile. ria capitur, perſimiles ſunt ſomnijs eius qui ſomniat ſe in hono
re poſitum eſſe, diuitijs affluere , etiam ab omnibus in pretio
Per inanẽ haberi, in omnium rerum abundantia viuere, & tamen à ſomno
gloriã mul excitatus, in eadem ſe inuenit paupertate, in eodemq; ſtatu. Cũ
ti bona o- occidiſſet Eleazarus elephantem , ibidem quoque mortuus fuit
pera per- oppreſſus à beſtia ſuper ipſum cadente: in quo ſignificatur quod
dunt. multi in ſpirituali certamine, fęlices alioqui , & bonis operibus
clari

A clari, cũ tamen iuuenili ſiue inani quadã gloria inſoleſcant & eua neſcant, tandẽ opprimantur & pereant cũ ſuis operibus ſimul ca dentibus ſuper eos, hoc eſt ruentibus & pereuntibus propter ip- ſam inanem gloriam. Serui quidẽ Dei, ait Greg. in peregrinatio ne cõſtituti, hæc omnia arbitrantur inania & abiecta, nec vlla ex eiſdem vanagloria inſoleſcunt. Vnde Iob dicebat, ſi vidi ſolẽ cũ fulgeret, & lunam incedentẽ clarè. Quaſi diceret, non ſuperbiui, inſolens non fui propter opera mea, vel propter ſplendorẽ famę qui ex eiſdem naſci ſolet operibus, ſicut lunæ ipſius ſplendor à ſo B le ortum habet. Non item querebat humanã gloriã & laudẽ po pularẽ, ꝙ aliis verbis dixit Hie. Diẽ hominis nõ cõcupiui, tu ſcis: *Greg. li. 10. Mor. c. 2. Iob. 3. Simile. Hier. 17. Chryſ. in Gen. ho. 5. tomo. 1.*

Perniciosa quidem eſt inanis gloria, quæ ceu latro quidam om nibus nos bonis operibus ſpoliat & priuat, ait Chryſoſt. Si tanto pere fugimus eos prædones qui nobis bona temporalia diripiũt, cur non vehementius multo ac diligentius inanem gloriã fugie- mus, quæ à nobis ſurripit theſauros noſtros ſpirituales? Contẽ- plare quęſo quam cito omnia bona ſua perderet phariſæus ille propter ſuam inanem gloriam, & quantum recuperaret publica- nus, qui eam tam ſtudioſe & diligenter deuitauit. Sed quorſum C laudes quæris humanas, cum pręſertim nil eis mobilius ſit? Quod enim tibi nunc homines laudis tribuerũt, idẽ poſtmodũ ſubito mu tata voluntate adimunt? Quid quæſo facis homo, ait alibi Chry- ſoſt. alius de tuis operibus teſtificari debet, nempe Deus, & tu ho mines teſtes inuocas? Deũ iudicẽ habere debes, & tu ſolos homi- nes ſpectatores, diſceptatoreſq; adhibes? an nõ qui currunt, ad eũ locum vbi adſunt iudices, recta contẽdunt? Et qui haſtili confli- ctu decertant, an non eis tantum placere ſtudent, qui iudices cõ- ſtitui ſunt? cur tui non misereris, quod poſt longa certamina, diu turnamq; palęſtrã præmiũ nullũ propter inſolentiã tuam & huma D næ laudis auiditatem cõſequaris? ſi auidus es laudis, cogita quæ- ſo ꝙ Deũ habeas in interioribus ac penetralibus, cuius dumtaxat laus eſt vera, & ſtatim omnis appetit⁹ humanę laudis euaneſcet. Noli eſſe vſq; adeo abiectus, vt tua facias opera propter homi- nes, oculos & mentem in cælũ ipſum attolle, & cęleſtia ſolũ con- tẽplare. Quænam quæſo laus ab infante, & eo qui loqui neſcit, poteſt dari? Quænam gloria à fictis quibuſdam perſonis in ſcena collaudari? talis eſt vtiq; hæc popularis laus, citius tranſiens, quã ea quæ in comędia ſiue tragędia alicui affingitur. Noli igitur ei⁹ auidus eſſe, quæ cum breuiſsima vitæ noſtræ comędia mox peri tura eſt. Quid eſt enim quæſo, ait Seneca, quod ab hominibus ex tollaris, aut deprauceris? an nõ ridiculum & ſtultum eſt, infantiũ *Simile. Luc. 18. Laudes hu mana quã ſint caduca. Chry. ho. 3 ſuper illa verba. 2. Par. 26. Eleuatum eſt cor. Ozia. to. 1. Similia. Chry. ho. 43. to. 5. Laudes ho minũ quã ſint incon- ſtantes.*

laudis

Vide Sen. lib.14.ep. epiſ.6.
Exemplū Alex.

laudis & gloriæ appetentes,auidiq; eſſe vel ipſius Alexandri exē- E
plo,qui quondam uulneratus,magno ſuſpirio dixit.Multi quidē dicunt me Iouis eſſe filium,ego tamen longè aliter in me ipſo experior,repellens ſcilicet à ſe popularem gloriam. Hæc quidem commodius præſtantur ſi fiāt & bona opera in occulto: quod vt Chriſtus nos doceret,idcirco in deſertum conceſsit. Antequam etiam bona opera præſtemus,id in occulto teneamus, ne aliquis ea nobis impediret , item poſtquam fecimus, in occulto teneamus,ne fructum boni operis amittamus per inanem gloriam.In F
libro Iudicum habetur quod præcepit Deus Gedeoni ſacrificia quædam facere,& quod deſtrueret altare idolorum: qui ne à domeſticis interturbaretur,id nocte præſtitit: ſic ergo nos deſtruamus altare idolorum ideſt vitiorum , neq; id cōmunicemus idololatris ideſt vitioſis,& ædificemus altare Deo,offerendo illi ſacrificia, ideſt occupando nos in rebus cum virtute cōiunctis: & quādo hoc præſtabimus,ne uideri velimus ab hominibus.Cōſideremus quidem quodquando idololatræ factum Gedeonis reſciuerunt,volebant eum interficere,quid ergo feciſſent, ſi ipſum talia audentem vidiſſent?

Iudic.6.
Bona opera in occulto faciamus, vt inanē gloriam euitemus.

G

Tentationes nunquam deſunt.

Iob.40.
Ioann.16.

VT *tētaretur à Diabolo.*Quāuis de hoc tētatore dicat Iob quod non eſt ſuper terrā poteſtas quæ comparari illi poſsit:nihilominus tamen ita limitatam habet poteſtatem,vt niſi velimus iā ſponte ſuccumbere , nulla ratione poſsit contra nos præualere. Solum enim eos vincit,qui vinci volunt.Iam de hoc tentatore & mundi principe triumphauit Chriſtus dominus,& vicit eum,ſed nihilominus ſumus tam puſillanimes& fragiles,vt ab hoc etiam victo nos vinci ſinamus. Non vlterius quidem progreditur dæ- H
mon intentando,quam ſibi à Deo permittatur: ſed quamuis vt leo rugiens circum eat quærens quem deuoret,quia tamē Deus præſens adeſt ſpectator,non vlterius progreditur quam Deus ſibi permittat.Huius rei figura extitit quod habetur 3. lib. Reg. quando leo ille qui prophetam occidit , non eſt auſus ipſum dilaniare,neq; deuorare,ſed nec etiam aſellum quo vehebatur , ſiquidem ſibi diuinitus non permittebatur , imo ibi corpus mortuum ſeruabat & aſellum donec ſepultum fuit corpus : ſic ergo huic leoni rugienti diabolo non permittitur vt tentet quantūpſe vellet. Latrare poteſt & rugire,item ſuſurrare,at nō cōpellere: ſolum mordet ad ſe appropinquātem,nam ligatus eſt:tētat ſuadendo

Puſillanimes ſum' in reſiſtendo tentationibus.
3.Reg.13.
Tentator limitatā habet poteſtatem.

A dendo & inducendo.Magnæ ſane eſt puſillanimitatis quod ab eo *Can.2.*
nos ſuperari patiamur,præſertim cum tanta habeamus diuini-
tus refugia, qui ſemper nos ad ſe vocat, vt nos fauoribus ſuis
exornet,dicitque, veni columba mea in foraminibus petrę.

Ne defatigemur intentationibus, ſed viriliter reſiſtamus,nam
Deum ſpectatorem habemus.Probe quidem hoc ſenſerat Dauid *Pſal.15.*
cum diceret. Dominus eſt mihi à dextris ne cõmouear. Gaudet
Deus cum videt nos viriliter decertantes adeo vt cum contradi
ctiones deſint in terra,ipſe angelum etiam mittat, qui luctetur *Gen.32.*
B cum Iacob. Vide igitur quomodo te geras intẽtationibus, ſiqui
dem Deus te contuetur cum cœleſti curia,neq; vel ictum qui-
dem vnũ das, quin eum notent, laudent,& ſolemnizent: dicen- *Proſpectat*
tes, ô quam pulchre modo ſe ſcuto protexit! Et rurſus,quã egre *nos cœleſtis*
gium inflixit ictum! His maxime delectatur Deus,ſoletq; dicere *curia ad*
nobis in ſecreto cordis quod dixit diſcipulis in anguſtia poſitis: *pugnam.*
confidite,& nolite timere,vt habetur apud Marcum.Sic videmus *Mar.6.*
quod protexerit Iacob in ſuo maiori conflictu. Vnde per Iſai.
ait Deus,Quis tu,vt timeas ab homine mortali,& à filio homi- *Gen.32.*
nis,qui quaſi fœnum ita areſcet? Et alibi dicit idem propheta,
C quieſcite ab homine,cuius ſpiritus in naribus eſt, ne vos pertur *Iſa.51.*
bet hominis perſecutio,qui non plus habet vitæ,quam minimũ
ſpiritus ad reſpirandum. Non conſiſtunt vires hominum,vel dę- *Iſa.2.*
monis,in varia induſtria,& varijs armis,ſed in diuina diſpoſitio
ne & beneplacito In libro quidem Iudicum habetur quod ſane *Iud.3.*
quidam Hebræorum dux,interfecit ſexcentos Philiſtæos ſolo vo
mere,& aliqui dicunt quod ſolo ſtimulo,& ita ipſe ſolus defen-
dit populum Iſrael. Quid igitur timebit homo, qui Deum ſibi
propitium habet? Vnde Dauid in hoc cõfidens,dixit ad Goliath, 1.R.17.
tu venis ad me cũ gladio & haſta, & clypeo,ego autem venio in
D nomine domini exercituũ. Cõſidera etiam quid Sanſon egit in
ſola mandibula aſini,contra tantam Philiſtæorum multitudinẽ
armatorum.Quæ cum ita ſint,non eſt quod animo cadamus in-
tentationibus,ſed induite vos armaturam Dei,vt inquit Pau.Cæ *Iud.15.*
tera enim proſpera ſuccedent.Permittit Deus interdum,vt à mo
dicis etiam rebus timidi ſimus,imo & victi,vt nos humiliemus, *Ephe.5.*
& cognoſcamus quanta ſit fragilitas noſtra. Vide enim obſecro
quod difficilia pertranſiſſet Moyſes,& tandem quam minima re
ſuperatus ſit,in aqua de petra educenda dubitando, cum tamen
tam mirabilia ſæpe vidiſſet & prodigioſa. Vnde intelligas verum *Num.20.*
eſſe quod ait Apoſt. Qui ſe exiſtimat ſtare,videat ne cadat.

Remedium quidem ſalutare contra tentationes eſt, ſtatim ad *1.Cor.10.*

Deum

Simile. *Deum imitemur in tribulationibus.* *Simile.* Deum accurrere orando, & fauorem eius atq; auxilium implorã E do. Nam ſicut latro timet cum voces audit vicinorum, & fugit: ſic vtiq; dæmon cum videt ſanctos & angelos accedentes ad clamorẽ orationis ipſius tentati, fugit, amplius expectare nõ audet: & ſicut ſeruus clamorem ſentiens, voceſq; non emittens, præſumitur in furto conſentire, ſic profecto ſi tu cum te ſentis tentari voces non dederis & emiſeris ad Deum, ſignum eſt quod Dei

Exemplũ *Tentationes omnes Dei auxilio vincuntur.* & anime tuæ proditor ſis. De Lacedæmonijs ſcribitur quod magis curarent inimicos vincere aſtu & arte quam viribus: dicebãt enim vires eſſe communes hominibus & brutis, attamen ars, ingenium & induſtria, ſolius hominis erant: & ita quando vincebant armis, offerebant gallum gallinaceum: cum vero arte, offerebant bouem, ſignificantes ſe maiorem accepiſſe fauorem. Si vo F lumus tentationes mundi, dæmonis & carnis fugare ſolis noſtris viribus, impoſsibile erit, at diuino fauore facile erit, & ita opti-

Pſal. 10. mum eſt medium oratio ipſa, in qua Chriſtus hoc tempore occupabatur. Bene quidem nouerat Dauid inde ſibi victoriam prouẽ turam cum diceret: Tu Domine cuſtodies nos à generatione hac

Iob. 1. in æternum: quaſi diceret, Tu me liberabis ab inimicis meis peſſimis & omnes qui ſe tibi commendabunt, & fauorem tuum G implorabunt. Siquidem quemadmodum vallaſti Iob, & domum eius per circuitum, ſic nos defendes tuo diuino auxilio,

Non debemus eſſe incauti quãuis dæmonẽ ſæpe vicerimus. Debemus quidem valde notare, quod etſi diuino adiuti fauore vincamus ſemel vel bis dæmonem ita vt eum fugemus procul, non tamen propterea deſinit nos tentare, ſicut videmus in hodierno Euangelio. Quæ cum ita ſint, & ſi iterum viceris ſemel vel bis, non ideo debes arma deponere, ſiquidem reuerſurus denuo eſt, quando minus id exiſtimes: Vnde Athana. dicit in vita

Athan. in vita S. Anton. S. Anto. neq; Antonio vincendi ſecuritatem dedit primus ille triumphus, neq; diaboli fractæ defecere vires. Hoc figuratum H videtur. 1. Mac. vbi legitur quod poſtquam primum prælium datum eſt, & victoriam habuerunt non ſine maxima inimicorum

1. *Mac.* 4. ſtrage, volentes iam ſpolia accipere, dixit Iudas Mac. Nondum ſecuri ſumus, ne concupiſcatis ſpolia, quia bellum contra nos

Non debemus arma deponere etſi multis reſtiterimus tentationibus. eſt, & Gorgias & exercitus eius prope nos in motibus: ſed ſtate nunc contra inimicos noſtros, & expugnate eos, & ſumetis poſtea ſpolia ſecuri: quod ſecurius erit in futura vita, ſiquidem in præſenti vita non eſt vera ſecuritas.

Magna quidem vtitur dæmon aſtutia in tentando, quandoquidem vides quod conſcientiam non tentat proponens ei peccata manifeſta, vt furta, homicidia, adulteria, & ſimilia, cũ cogno-

ſcat

A ſcat ſtatim diſſenſuros, ſed curat tegere ipſa peccata aliquo virtutis velo, & colore adulterino & fallaci, atq. ſub blãda eſca occultat acutum hamum: & ſub vaſe deaurato abſcondit mortale venenum, ſicut peſtifera illa mulier de qua fit mentio in Apo. Vide quanta ſit dæmonis aſtutia, ſiquidem cum tentaret Iob prius ei abſtulit bona quam filios, vt magis id ſentiret: nam ſi contra ſe geſsiſſet, poterat Iob dicere, cum mihi filij ſint ablati, quorſum bonis indigeo? non enim ſuperſunt quibus derelinquam. Solent enim vafri luſores permittere vt perdant aliquantulum, vt poſsint colluſores ſuos ludo ineſcare, & poſtea lucrantur quidquid aduerſarij habent: item impoſtores luſores componunt folia vt volunt, & oculis ſibi inuicem conniuere ſolent, aliiſq; huiuſmodi vti ſolent ſignis & impoſturis: ſic dæmon interdum ſe vinci patitur, & fugere videtur ac timere, quæ omnes ſunt impoſturæ. Tantę quidem ſunt eius aſtutiæ & inuentiones, vt ſi Deus eum non refręnaret, non eſſet qui poſſet eius laqueos effugere, attamen Deus eius potentiam refręnat. Sic videmus noluiſſe Deum, vt dæmon ſub alia figura quam ſerpentis, protoparentem tentaret Euam, ne facile decipi poſſet, imo potius C cum videret beſtiam loquentem, eam ſuſpectam haberet, ſi diligenter aduerteret. Noluit etiam Deus idololatriam in mundum intrare, niſi homines humanum ſanguinem effunderent pro ea, vt videntes tam crudelẽ rem abſtinerent ab idololatria: nihilominus tamen etſi homines tot haberent admonitiones, noluerunt ſibi attendere. Vnde colligas noſtras peruerſas inclinationes, & quam caro res malas emamus, cum tamen res bonas recuſemus etſi vili nobis dentur. Duplicem aciem producit mundus contra milites Chriſti, blanditur enim, vt decipiat, terret, vt frangat: non nos teneat voluptas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus eſt mundus, ad vtroſq; aditus occurrit Chriſtus vt non vincatur Chriſtianus.

magna dæmonis aſtutia in tentando. *Tentat dæmon ſub ſpecie virtutis.* *Apo. 17.* *Iob. 1.* *Simile.* *Dæmon interdum ſe vinci patitur vt nos verius ſuperet.* *Gen. 3.* *Tẽtator limitatã habet poteſtatem.* *Inuentiones multas quærit dæ. vt a peccato abſtineamus.* *D. Aug. in ſer. S. Vincentij.*

Abſtinentia plurimum commendatur.

PRima Chriſti tentatio fuit de gula: ſicut acciderat in protoparentibus. Magnam ſane vim contra tentationem habet ieiunium & abſtinentia, ſiquidem Chriſtus eo vti voluit in deſerto, vt intelligeremus quomodo dæmonem vincere deberemus, Abſtinentia corpori & animæ multum prodeſt, iuxta *Gen. 3.*

Chryſ.

Chry. dicentem, vis nutrire corpus? reſeca quod eſt ſuperuacaneum, & quod ſufficiat tantum ſubminiſtra. Nil ſic iucundum eſt ſicut cibus bene digeſtus & decoctus: nil ſic ſalutem, nil ſic ſenſuum acumẽ operatur, nil ſic ægritudinem fugat ſicut moderata refectio, exceſſus vero ciborum conſumit & putreſcit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna, ac tandem morte crudeli conſumit. Et Chryſolo. dicit, Quoties ciborum cruditas vitalia deijcit, infirmat ſtomachum, corrumpit ſanguinem, vitiat humores, ſuccẽdit coleram, extremum febris gignit incendium, toties mentem perdit, amittit ſenſum, fertur deſiderijs, contrarijs vrgetur, ſalutaria reſpuit, quærit noxia, fugit curam tunc medici ſummo ſtudio parat abſtinentiæ remedio ſubinde vt ſanetur: vt ſanet abſtinentia quod voracitas ſauciarat. Quod ſi pro temporali cura ægri medicis obediunt, ſeruantque ordinem, parcitatem, quare pro ſempiterna ſalute ſit durum, Chriſto moderatis obedire ieiunijs? Corpus gubernare menſura, mẽtem regere parcitate? vt nubes obſcurant cælum, ſic obſcurant animas intemperata conuiuia. Sicut ventorum turbines elementa confundunt, ſic fercula congeſta ſtomachum conturbant: vt nauem fluctus, corpus ebrietas demergit, hominem dat in profundum, lucra vitæ aufert, & mortis facit ſubire naufragium.

Chryſo. in epiſt. ad Heb. c. 12. ho 29. to. 4.
Abſtinentia cibi homini ſalutifera.
Pe. Chryſo. ſer. 41
Intẽperantia quãtũ noceat.
Simile.
Similia.

Sicut per ſitim aut per famem ſolent plurima munitiſsima loca expugnari, & capi, eſtque præcipuum militiæ ſtratagema, capere imprimis turrim aquarum, & præoccupare fontes & itinera quibus introduci alimenta poſſunt: ita quoq; optima eſt diligentia & neceſſaria ad expugnationem noſtrarum paſsionum, atq; earundem dominium aſſequendum, cum aduerſus nos frequenter inſurgant, alimenta detrahere. Caro enim, ſanguis & ſenſualitas ſunt hoſtes animæ, vnde ipſis detrahamus oportet nutrimẽtum corporale, vt ea rationi facile ſubijciamus, ac dominemur eis. Quid poteſt efficacius eſſe ieiunio, ait Leo Papa, cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtentes diabolo, vitia blanda ſuperamus? Semper virtutis cibus ieiunium fuit, & abſtinentia producit cæleſtes cogitationes, rationabiles volũtates, ſalubria conſilia, & voluntarias afflictiones, caro concupiſcentijs moritur, virtutibus ſpiritus innouatur. Item Chryſo. ait, eſt quidem ieiunium vitiorum mors, vita virtutum, eſt ieiunium & corporis & mẽborum decus, ornamentum vitæ eſt ieiunium robur mẽtium, vigor animarum: eſt ieiunium caſtitatis murus, pudicitiæ propugnaculũ & ciuitas ſanctitatis: eſt ieiunium ſchola meritorum, magiſterij magiſterium, diſciplinarum diſciplina, eſt ieiunium

Simile.
Abſtinentia domatur caro & fugantur vitia.
Leo Pa. de ieiu. decimi menſis ſer. 2.
Chryſol. ſer. 8. excel. ẽ. ia ieiunij.
Exemplũ Hilario.

A nium eccleſiaſticæ viæ viaticum ſalutare: eſt denique ieiunium inuictus Chriſtianæ militiæ principatus. Probe quidem nouerat virtutem abſtinentiæ Hilarion, de quo dicit Hiero. quod cognoſcens vitam ſibi finiri, ab anno ſeptuageſimo quarto vſq; ad annum octuageſimum ita ſe ieiunio tradidit, vt omnibus eſſet admirationi, ita vt tunc primũ videretur dies ieiunij inchoare. *Hiero.*

Iuxta Abulenſem peritiſsimi medicorum fatentur abſtinẽtiam eſſe ſumme medicinam. vnde Plato improbat hominem bis in die ſaturum, & cum in Siciliam nauigaſſet, menſas Syracuſanas voluptati comparatas damnabat, & ſuis ſcripſit ſe vidiſſe portentum in Sicilia, homines videlicet bis in die comedentes: & ſequitur, malæ & turpis diſciplinæ ciuitatis, nullam maiorẽ coniecturam poteſt quis capere, quam iudicibus & medicis indigere. *Abul.* *Plato.* *Deteſtabatur Plato bis in die comedere.*

B

Rurſus mala quæ ab intemperantia ſequuntur, innumera plane ſunt: De Cyro refert Iuſtinus, quod cum ad Scythas expugnãdos conceſsiſſet, vt de eis poſſet triumphare, fugam ante eos ſimulauerit, ingẽtemq; Bacchi ac ciborum lautiſsimorum copiam ibidem reliquerit, quam cum Scythę conſpexiſſent, rati vere exercitũ ipſum nunquã reuerſurũ, acceſſerunt illuc, ſeq; cibo, potuq; adeo ingurgitarunt & obruerunt, vt non ſolum pleriq; ea temulentia ſtatim interierint, ſed etiam inſ fugientes Cyrus cum exercitu magnam ſtragem ediderit, atq; ita demum de Scythis omnibus triumphauerit. Idem etiam Iuſtinus refert de nonnullis imperatoribus, quos cum potentiſsimi exercitus ſuperare & euincere non potuiſſent, ſuperauerint atq; interemerint immoderata conuiuia, potuſq; & cibi intemperantia. Refert Beda, quod quidam amiciſsimus eſſet gulæ adeo vt cum alij ad audiendam miſſam ingrederẽtur, ipſe ad comedendum pergeret, cumque in grauem incidiſſet infirmitatem quales ſimilibus euenire ſolent, monerentque eum amici vt confiteretur & pænitentiam ageret vere de peccatis, ipſe reſpondebat ſe non poſſe id præſtare: nam ait ſicut Stephanus videbat cælos apertos, ſic ego video mihi infernum patere, videoq; ſedem meam inter Iudam & Pilatum propter gulam meam! De his dicit Apoſt: quod ſint inimici crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus vẽter eſt. His ait Iſa. væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem. Per intemperantiam ſe priuat homo maiori honore quem habet, videlicet quod ſit animal rationale, & dominus ſuæ voluntatis, nec ducatur ſolo naturali inſtinctu vt bruta iuxta illud Eccl. Deus ab initio conſtituit hominem, & reliquit illum in manu conſilij ſui. Item appoſuit *Iuſti. li. 1.* *Intemperãtia quot importet incõmoda* *Iuſti. li. 12* *Exemplũ* *Beda li. 5. de geſtis Anglo.* *Exemplũ horrendũ* *Philip. 3.* *Iſa. 5.* *Ebrietas infame vitium.* *Eccl. 15.*

C D

Eccl.3. ait tibi aquam & ignem, ad quem volueris porrige manum tuã. E
Item alibi ait, noli auidus eſſe in omni epulatione, & non te effun
Simile. das ſuper omnem eſcam. Salus quidem corporalis & ęterna per intemperantiam amitti ſolet: ſicut enim ex terræ humiditate ſolent medio ſole quædã aſcendere exhalationes quæ ſolis lucem impediunt, ſic ex intemperantia prodeunt vapores mentẽ obſcu-
Exemplũ vtile abſtinentiæ Socratis. rantes, & ſalutẽ conturbantes. De Socrate ferunt quod eſſet abſtinentiſsimus, & cũ aliquos inuitabat ad prãdiũ vel cænã, parciſsimum eis victum dabat, cumq; rogaretur cur id faceret, reſpondebat, ſi boni ſunt, hoc eis ſufficit, ſi vero tales non ſunt, hoc nimium eſt. Omnibus quidem ornamento eſt temperantia, verum F
D. Tho. 3. p. q. 4. a. 3. præſertim eſt ornamento ſacerdotibus & prædicatoribus, vt ſe melius orationi applicent, & ſuum munus exerceant, vt habet D. Tho. & idipſum commendat beatus Hiero. ad Nepotianum.
Hiero. ad Nepo.

Dominica I. Qua. Concio. 4.

Leuibus etiam tentationibus ſuccũbim⁹ Iudi. 9. **D**Uctus eſt Ieſus in deſertum vt tentaretur à diabolo. Mat. 4. Ignominioſum ſane nobis eſt, quod tentationibus ſuccũbamus, præſertim cum nulla nobis tentatio accidat quam vincere non poſsimus, & prẹſertim leues tẽtationes facile poſſemus expellere. Vſque adeo indolebat Abimelech, quod à fẹmina percuſſus eſſet lapide, vt diceret ad armigerum ſuum, vt ipſum interficeret, ne à fẹmina diceretur interfectus: & tamen tu ignominioſum non ducis, quod à leui tentatione vincaris. G

Cum ieiunaſſet. Prius baptizatur antequam Quadrageſimale ieiunium ingrediatur: ſic nos deberemus etiam prius peccata noſtra confiteri, ne nobis diceretur illud Iſai. 56: Quare ieiunauimus & non aſpexiſti? & reſpondetur, quia in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra. Nunquid tale eſt ieiunium quod elegi? H Diſſolue colligationes impietatis, omnes debitores veſtros repetitis. Dices tu, an non licitũ eſt debita repetere? licitum eſt ſane veruntamen in tali poſitus eſſe poteſt neceſsitate pauper, ait Hiero. ſuper hunc locum, vt lethaliter delinquas ſi repetas.
Iſa. 56.
Non debemus debitorem pauperem vrgere.

Quod ſine cauſa nouitates cõſectemur, tẽtatio eſt dæmonis. *Dic vt lapides:* Aduerte propoſitum dæmonis fuiſſe, Chriſtum ad mutationem & nouitatem excitare: ſolet enim tentator nouitates & rerum viciſsitudines inducere, quibus nobis perniciem machinetur, imo non ſolum dæmon, ſed etiam eius ſerui nouitatibus delectantur.

Scriptum eſt. Legit & citat ſcripturas dæmon, vt nos fallat: ſic multos videas qui eo quod literas cum virtute non coniungunt abu-

A abutuntur literis. In fluuijs reperias naſturtia quædam quę quamuis ſemper aquam habeant, nihilominus tamen, niſi deſuper ipſis pluat, pulchritudinem ſuam amittunt: ſic multi ſacris literis abundant, ſed quia nolunt diuino vti fauore ad eas intelligendas & explicandas, inde fit vt ſiccitatem maximam patiantur in anima. *Litera ſine virtute parum vidẽtur prodeſſe.*

Angelis ſuis mandauit de te. Cum vidiſſet in prima tentatione dæmon quod Chriſtus ita in Deo confideret, dicens, ſed in omni verbo quod procedit &c. modo in hac tentatione inde ſumens oc- *Dæmon extremorum amicus.*
B caſionem, tentantem de nimia confidentia dicit, angelis ſuis &c.

Si cadens adoraueris me. Qui diabolum colunt, cadere dicuntur: magna profecto ruina & infelix, infelix caſus, peſtilés calamitas, dæmonijs obſequium prębere, & idolis cultum ſoli Deo debitum tribuere. Idola autem ſunt non ſolum falſorum deorum ſimulachra, ſed omnia illa quæ contempto vero Deo ſumme diligimus, in quibus ſummam felicitatem collocamus. *Multimodi idololatria.*

Dic vt lapides. Si dæmon poſſet nos vincere abſq; vllis delectationibus noſtris, nec guttam quidem aquæ nobis daret, tanto noſtri odio flagrat: delectationes ergo offert, quia videt quod ali- *Odit nos dæmon.* *D. Aug.*
C ter vincere non poteſt. Dicit enim Auguſ. quod ſi protoparentes abſq; pomi eſu potuiſſet vincere, id feciſſet. Eſt quidem inſtar piſcatoris, qui eſcam apponit hamo, & cum piſcis captus eſt, etiam ex ipſo ore ſi poteſt eſcam extrahit. Vnde fit vt homines decipiat interdum ſola delectationum expectatione, vt ſint inſtar canum leporariorum, qui odoratu ducuntur, & tamen prædam interdũ non conſequuntur: ſic enim iſti in prætenſionibus ſuis moriuntur, non conſequentes quod optant. *ſimilitudo* *Simile.* *Impoſtor eſt dæmon.*

Auaritia deteſtabile malum.

D

IN tertia quidem tentatione omnes ſancti concordant, quod de auaritia Chriſtum tentauerit, cuiuſmodi tentatione multos proſtrare ſolet, tanquã exercitatus in ea arte. Tanta quidẽ eſt noſtri tẽporis auaritia, vt potius videretur cũ feris tractare quam cum auaris. Siquidem ſimulatq; feræ conſequutæ ſunt quod cibis ſuis congruit, ſtatim quieſcunt, non ita auarus. Item feræ vel noctu quieſcunt, non ita auarus mercator, ſed ſemper negotiatur, vt ait Eccl. Vanitas eſt, & afflictio peſſima: nihilominus tamen etſi mille viueret annos nunquam ſatiaretur, nec auaritiæ ſuæ ſatisfacere poſſet. Illud ſibi videntur tantum iſti auari boni facere, vt cõſumant etiam paucula bona quæ pau- *Diſſimile.* *Viget auaritia his tẽporibus.* *Eccl. 4.*

Eccl. 13. per haber. Vnde Eccl. ait, ditiori te ne ſocius fueris, ſi neceſſarius illi fueris ſupplantabit te, & ſubridens ſpem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus eſt tibi? & confundet te in cibis ſuis, donec te exinaniat bis & ter, & in nouiſsimo deridebit te, poſtea videns derelinquet te & caput ſuum mouebit a te. Hęc præſtat diues auarus cum pauper neceſsitate conſtrictus ad eum tendit: fingit enim quod ipſum diligit, facitq; eum accumbere, & caro prandium emit, ſiquidem antequam inde ſurgat, cogitur hæreditatem vendere minoris, vel ad alia obligatur quibus totus pereat, irrideturq; ab ipſo diuite aiente, arbitrabatur hic quod abſq; pretio ipſum eſſem inuitaturus?

Diuites a uaritetiam paucula quæ habēt pauperes deuorare nituntur. *Aſtutia auarorum.* *Fabula:*

Vt aliqui intelligant quanta ſiti laborent diuitiarum auari, fabulantur poetæ, quod rex quidam Erigiæ nomine Baſia, hoſpitio exceperat Bacchum, à quo poſtulauit vt quidquid tangeret, in aurum conuerteretur, & ita factum eſt: cumq; cibum & potum tetigiſſet, in aurum conuerſa ſunt, & ita fame peribat. Quare iterum ſupplicauit Baccho vt ſibi hanc poteſtatem adimeret, & ita factum eſt ne fame periret. Tales igitur ſunt mundanæ diuitiæ, quamuis enim plures accumulet diues, nihilominus tamē ſine Deo nil valent, ſed potius fame pereunt poſsidentes. Inueniunt diuitiarum cupidi in medio diuitiarum odore, quibus vehementer pungātur, cum fallat eos dæmō, ſicut pueri alios pueros fallere ſolent odorantes roſam, acicula aliqua armatā. Quid ſentiet miſer auarus mortis hora, cum fallaciæ diuitiarum ipſius manifeſtabuntur? In Exod. habetur quod viderit Moyſes rubum ardentem & non ſe comburentem, ſic videmus multos auaritia ardentes & tamen non conſumuntur, ſed in igne viuunt ceu ſalamandræ: hoc videtur quaſi miraculum ſatanæ, quod ſcilicet cognoſcant ſe in inferno, iam prope ardere, & tamē ſecuritatem ſibi pollicentur, nec eos mouet Dei verbum ignitum, iuxta illud Hie. nunquid non verba mea ſicut ignis?

Quanta ſit quorūdam cupiditas. *Diuitiæ ſine Deo nil valent.* *Simile.* *Exo. 3.* *Simile.* *Auari ardent & nō comburuntur.*

F

G

H

Hiere. 23. Etſi vitium auaritię ſit tam deteſtabile, vt inde multa ſequantur incōmoda, nihilominus tamen ita late ſerpit vt iam vix æſtimetur ab hominibus eſſe peccatū, vbi obſeruabis quod quamuis multa alia ſint grauiora peccata, nihilominus tamen non vacat myſterio quod hoc tam ſæpe in ſcriptura reprehendatur: & cauſa eſſe debet quam reddit Apoſt. cum ait, radix omnium malorum eſt cupiditas, Multa poterat recenſere alia vitia Apoſt. quibus deditus non fuerat, ſed nihilominus de auaritia præſertim mentionē facit ad Theſa. ſcribens, cum ait, neq; enim aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis, neque

Auaritia late ſerpit *1. Tim. 6.* *1. Theſ. 2.*

A in occaſione auaritiæ, Deus teſtis eſt, cum poſſemus vobis oneri eſſe. Nunquam deſunt auaro occaſiones ad explēdam auaritiam! Refert quidem Vale.Ma. quendam Dyoniſium Syracuſanum videntem pallium quoddam ſtatuę cuiuſdam Iouis prætioſiſsimū, ei ipſum ademp ſiſſe dicendo quod frigidum nimis eſſet hyeme, & æſtate graue & ponderoſum, prę ſertim cum eſſet ex texto Attalico: atq; ita ſuo hoc prætextu ex panno communi ei pallium aliud dedit quod eſſet iudicio ſuo commodius quocunq; tēpore. Idē etiam aureā ceſariem abſtulit ſtatuæ Aeſculapij, dicēs quod Apollo eius pater imberbis eſſet, & quod ei non cōueniret, quæ B tamen omnia propter auaritiam præſtabat. Etiam in ieiunijs captant occaſiones auari, quibus appetitui ſuo ſa tisfaciant, computantes in lucrum quod parum tempore ieiunij edatur. O quam deceptos ſe inuenient tales, de quibus ait Iaco. Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miſerijs veſtris quę aduenient vobis, diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, veſtimenta veſtra à tineis comeſta ſunt: aurum & argentum veſtrum eruginauit &c. Dicite miſeri, cur non attenditis quid Spiritus Sanctus his loquatur? quis obſecro eſt miles qui iuſta ſpolia non curet domum ſuam comportare, vt ibi eiſdem vtatur? mittite igitur in cælum theſauros C veſtros vt cum ejs etiam aſcēdant corda veſtra, ſiquidem vt Chriſtus ait, vbi eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum.

Val. Ma de cultu Deo. *Exemplū peruerſū.* *Occaſiones captāt auari vt ſitim diuitiarum expleant.* *Iaco.5.* *Simile.* *Mat.6.*

Curant auari diuites perſuadere ſe non poſſe aliter bona filijs ad viuendum relinquere, niſi auaritia vtantur, & ita malis vtuntur contractibus, vt docet Michęas dicens, omnes mercedes eius igne comburentur, rationemq; aſsignans dicit, quia de mercedibus meretricis congregatæ ſunt, & vſq; ad mercedem meretricis reuertentur: quaſi diceret, cum ex illicitis veniant, etiam miſere pereunt. Videas aliquos fugientes illam viam qua viderint aliquem mercatorem iacturam feciſſe, ſed è contra cum tan- D tum ſtudium in hoc ſtatuant, in contrarium extremum tendūt. vide enim quid tibi proderunt diuitiæ ſi ſint male acquiſitæ? Qui plus comedit quam poſsit ſtomachus, vel illud vomere debet, aut in morbum incidere: ſic vtiq; accidet iſtis, nam videas aliquos velle totum vt aiunt Iordanem imbibere, ita vbiq; negotiantur: quid igitur de his ſperandum eſt, niſi vt fidem frangant, & creditores decipiant? Sunt quidem procliues ad recipiendum & difficiles ad dandum. Contra vero ſentit Eccle. dicens: non ſit porrecta manus tua ad accipiendum & ad dādum collecta. Sunt illi inſtar ſpongiæ quæ facile quidem recipit, & tamen premenda eſt vt reddat: ſunt inſtar quarundā pixidū puerilium, vel arcu-

Mich.5. *Diuitiæ male acquiſitæ quo redigātur.* *Simile.* *Auari varijs vtūtur auaritiæ formis.* *Eccl.4.* *Simile. ſimilitudo*

larum eccleſiæ quæ facile recipiunt, at vero vt reddant, magna E
eſt opus induſtria & labore: & ſicut tales pixides frangere ſole-
mus, vt educamus pecuniam intus latentem: ſic auarum mors
Iob:2. ipſa frangere debet vt pecuniæ excutiantur. Vide auaritiam ami
corum Iob, qui cum ipſum viderent per tot dies in ſterquilinio,
noluerunt tamen ipſum inde deducere, ne obligati ad curandũ
viderentur, neq; fragmẽtum etiam panni præbuerunt ad ſaniem
Auaritia quam ſit crudelis. exiccandam, ſed potius teſta eam radebat, quæ maxime noxia
erat vulneribus. Hæc igitur potius auaritia erat, quam amicorũ
compaſsio. Vis videre quam crudelis eſſet Achab in pauperes? F
3. Re:18. ſcribitur quidem. 3. Reg quod poſt tres annos ſterilitatis & famis
in Iſrael, dixit Achab ad Abdiam diſpenſatorem domus ſuæ, va-
de in terrã ad vniuerſos fontes aquarum, & in cunctas valles, ſi
Maiorem mult habent bellua rum curã quam pau perum. forte poſsimus inuenire herbã, & ſaluare equos & mulos, & nõ
penitus iumenta intereant, & ita Achab ibat per vnam viam, &
Abdias per viam alterã, o miſerabilem regem, an non alia erant
potius curanda quã hæc? nonne orphani erant paſcendi viduæ &
infirmi, qui tantos tali tempore pati ſolent labores? melius vtiq;
erat dicere, remedium aliquod quæramus ne pauperes pereant,
ó quam multi ſunt Achab ſimiles, hodie in mundo! G

Magnum eſt ſane auaritiæ malũ, cum Chriſtus dicat apud Mat.
facilius eſt camelũ per foramẽ acus tranſire, quã diuitem intrare
Mat. 19. in regnum cælorũ, & de nullo alio vitio id dixit. Auarus ſemper
Simile. eſt inquietus, & inſtar argẽti viui quod ſemper mobile eſt & alia
inquietat præter aurũ, ſic auarus nõ quieſcens habet aliud pręter
Eccl. 14. aurum, illud theſaurizat, & ei ſe totũ dat, de quo Eccl. ait, viro
Vrba. 5. cupido & tenaci, ad quid aurũ? Quod ſi omnes dedecorat auaritia
maxime tamen deturpat viros eccleſiaſticos. Vnde Vrba. pa. 5. ait
quæ offeruntur à fidelibus, viris eccleſiaſticis, tantum expendi de
bent in rebus eccleſiaſticis & pauperibus, quia vota ſunt fidelium H
Nic. Lir. 2. p. ſup. Deut. c. 32. Henr. in quolib. & prętia peccatorum, ac patrimonia pauperum. Quanquã enim
bonus imperator Conſtantinus pulchrum habuerit intentum ni
hilominus tamen multi eccleſiaſtici eo abutuntur: vnde Nico. Ly
ra. citans ipſum Ganda. dicit auditam tunc fuiſſe vocem dicen-
tem, hodie cecidit venenum in Eccleſiam Dei.

Quod tentationes vir malus non experiatur peſſimum eſt eius indicium.

Ideo accepiſti arma, non vt otieris, ſed vt pugnes, vt fortior, &
ipſo prorſus ferro valentior, tentationum exercitatione reddaris,

A ris. Neque certe ſuperueniret tibi, nec aduerſum te diabolus irrueret, niſi in maiore te poſitum honore conſpiceret. Hinc enim ait Chriſoſt. aduerſus Adamum inſurrexit ab initio, quia multa cum dignitate vidit conſpicuum. Tum & contra ſanctum Iob nequitiæ ſuæ arma commouit, quia vtiq; videbat illum à Deo miris laudibus coronatum. Et alibi idem doctor ait, nunquid igitur miles poſt militiam ſignatur, vt ſedeat iam & requieſcat, & non magis ante militiam, vt militet & laboret? Cæterum cum videris peruerſum aliquem Chriſtianum nunquam triſtari aut periclitari, & nunquam tentationum perſecutionem pati, noli ſcãdalum pati, nec dicas quomodo mali homines nunquam periclitantur, ſed ſemper boni? ſcito enim quoniam qui filij Dei ſunt, hi tantũmodo in tentationibus baptizantur igne: Veniat tibi in mentem quod te docuit Apoſt. dicens, quod omnes volentes pie viuere in Chriſto, perſecutionem patientur, mali autem homines & ſeductores proficient in peius, errantes & in errorem mittentes.

Chryſ. in Mat. 13. to. 3. *Gen. 3.* *Iob. 1.* *Chry. in non abſo. ho. 5. to. 2.* *Non tẽtari infauſtũ eſt.* B *2. Tim. 3.*

Pax & concordia dæmonis cum ſuis me frequenter in admirationem rapit, quia ille captiuos ſuos non reclamantes, non reluctantes, non tyrannidẽ eius cauſantes, ſed ſponte obſequentes, in C captiuitate ſecuros detinet. Quid enim mirabilius, quam improbum hominem cernere tanta pace & ſecuritate agentem, cum tam acrem contra ſe aduerſarium nẽpe Deum habeat, cum à dæmone obſidetur, cum omni gratia deſtitutus, in mille paſsim præcipitia ruiturus ſit, cũ deniq; inter ipſum æternumq; ſupplicium ſola vita interſit, quæ telis aranearum fragilior eſt? Qui enim captiui ſub Pharaone tenebantur, ij plane querebantur, angebãtur & captiuitatis ſuæ miſeram fortunam deplorabant, & ad libertatem ſemper aſpirabant: at vero in hac ſpirituali animarum captiuitate, nil horum videmus, ſed in ſumma pace & ſecuritate velut D in amœniſsimo quodã loco miſeros homines agere, adeoq; captiuitatem ſuam non horrere, vt ea vel maxime oblectentur, tanta huius tyrãni potentia eſt. Et quidem qui grãdi ære alieno oppreſſi à creditoribus vexãtur, vix gratũ cibum aut ſomnũ, hac cura ſtimulante, capere poſſunt. Quomodo ergo infelices iſti, qui decẽ millium talentorũ creditori Deo debitores exiſtunt, in tanta pace & ſecuritate degunt? Iam vero quibus in carcere vinctis capitalis ſententia denunciata eſt, quo metu, quo angore, atque horrore, dies noctesque concutiuntur? Qui ergo fieri poteſt vt tu qui fidei lumine inſtructus, credis te ſecundum præſentem iuſtitiam ad extrema ſupplicia diuino iudicio eſſe dãnatũ, vnde cõſequens eſt vt cum primũ reſpirare deſieris in momento temporis

Dæmon ſecuros vult reddere quos poſsidet & vacuos tentationibus. *Simile.* *Exo. 3.* *Mali falſam habẽt ſecuritatẽ.* *ſimilitudo* *Simile.*

Ita otioſe degunt auari ac ſi infernus ipſos non maneret. ad inferna deſcendas, & cum diuite epulone ibidem ſepeliaris, E
vbi ne guttam quidem aquæ ad incendia tua refrigeranda ſis habiturus, quomodo inquam qui hoc firmiter credis, huius tantæ rei metu adeo non cõmoueris, vt etiam rideas, ludas, in vtramq; aurem ſecurus dormias, & in ſumma pace vitam ducas?

Luc. 16. *Auari ſine timore viuunt:* Hoc certe diabolus maxime conatur, vt quã poſsidet peccatoris animam, quieſcere faciat in culpa, & in vtramuis aurem dormire, ita vt neq; vllum conſcientiæ ſtimulum patiatur. Sicut enim Babylonij, qui captiuos Iſraelitas ducebant, inuitabant illos ad cantum: ſic dæmon cum in captiuitatem peccati ac ſeruitutem peccatorem redigit, cantare, gaudere, ludere ac quieſcere omnibus modis eum permittit, vt ſic obliuiſcatur peccator periculum ſuum, in quo infeliciter detinetur. Cui potius reſpondendũ eſt, quomodo cãtabimus canticum domini in terra aliena? o infelicem pacẽ & miſeram, de qua Iſai. ait, ecce in pace amaritudo mea amariſsima. Sicut auarus rebus ſus minime cõtentus eſt, ſed ad aliena ſemper aſpirat, magis enim alienorum bonorũ deſiderio cruciatur, quã ſuorum poſſeſsione lætatur: ita hoſtis noſter qui animarũ noſtrarum tam auidus eſt, vt ipſius nomine dictum ſit, da mihi animas, cætera tolle tibi: nullo modo in his plene requieſcit quos iamdudũ ſuos fecit, ſed ad eos qui alieni hoc eſt Dei ſunt, tota auiditate aſpirat, de eo enim myſtice illud accipitur quod in Abacuc ſcriptũ eſt, cibus eius electus, Sicut enim ſalus animarũ Chriſti cibus eſt, ita earundẽ pernicies, diaboli eſca eſt. Sed hæc tamen eius eſca electa eſſe dicitur, quia nõ tam improborum hominũ, quam iuſtorũ perditione lętatur velut ex mẽbro Chriſti electum cibũ rapere ac deuorare conatur, videlicet non tam de ſuo lucro, quã de anima noſtra, & Chriſti domini iniuria triumphãs. Nec enim vt D. Cypr. ait, illos quærit quos iam ſubegit, hos enim vt captiuos tenet: illos pergit laceſſere, in quibus Chriſtum cernit habitare, Ille horribilis draco de quo ſcribit quod cauda ſua tertiam ſtellarum partẽ demolitus eſt, ſignificat quod precipuũ dæmonis intentũ ſit demoliri & obſcurare eorũ famam & opera tentãdo, qui ita viuunt, vt exẽplo ſuo, ſtellæ cæli videantur. Quod autẽ dęmon eos perſequatur quos ſibi rebelles nouerit figuratũ habemus in Labã, qui tunc perſecutus eſt Iacob, cũ ſciuit à ſe ſeparatum. Itẽ in illo quod Moyſes dixit Deo, vt habetur in Exo, ex quo locutus ſum Pharaoni afflixt magis populũ tuum. Hoc ſignificarunt hebræi cum dicerẽt Hiere. cum eramus idololatræ ſaturati ſumus panibus & bene nobis erat, malũ q; non vidimus, ex eo autem tẽpore quo ceſſauimus ſacrificare

Similе. *Pſal. 176:* *Dan. õ ſuis ſecuritatẽ pellicetur* *Iſai. 38.* *Simile.* *Gen. 14:* F *Abac. 1.* G *Simile:* *Plurimi facit dæmon prædã alicuius ſerui Dei:* *D. Cypri.* H *Apo. 12.* *Gen. 31.* *Exo. 5.* *Hier. 44.*

A care reginę cęli & libare ei libamina indiguimus omnibus, & gladio & fame conſumpti ſumus.

Multi laquei quocũq; progredimur nobis intẽdũtur ait Ambr. Laquei in corpore, laquei in lege, laquei in pannis rẽplorum, laquei in cupiditatibus. Oculus enim meretricis, laqueus eſt peccatoris, laqueus in pecunia, laqueus in religione, laqueus in ſtudio caſtitatis. Exiguis enim momentis mens inclinatur humana, & huc atq; illuc, pro verſutia ſuadentis frequẽter impellitur. Quo modo igitur hos laqueos deuitabimus? vt poſsimus & nos dice- B re illud ſãcti vatis, anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium: laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus. Aduerte ergo quod non dicit, ego contriui laqueum, non enim auſus eſt hoc dicere Dauid, ſed ſubiecit: adiutorium noſtrum in nomine Domini, vt oſtenderet vnde laqueum ſolueremus. Vt propharet quod venturus eſſet in hanc vitam, qui contereret laqueũ fraude Diaboli præparatum. Quare tanto adiuti fauore, non eſt quod tentationes paueamus.

D. Amb. in Luc. 4. lib. 4.

Nuſquam ſecuritas in præſenti vita.

Pſal. 123.

Tentationes diuino fauore vincere debemus.

Angeli ad noſtrum miniſterium creati.

C ET *ecce angeli acceſſerunt, & miniſtrabant illi*: Plurimi quidem facere debemus, quod cum angeli tam excellentes ſint creaturæ, nihilominus tamen ad noſtrum etiam miniſterium creati ſint. Excedit quidem numerus cæleſtis militiæ longiſsime res mũdanas, ſicut cælorum magnitudo excedit has res inferiores, eſt enim maximum interuallum. Vnde Iob ait, nunquid eſt numerus militum eius? Vt intelligamus eſſe prope innumerabiles angelos, qui vt ait B. Tho. ſpecie differunt. Quibus ſuppoſitis, ſciendum eſt ex doctrina Ariſ. rerum ſpecies numerorum rationem imitari, vt ſcilicet quemadmodum ſuperior numerus inferiorem continet, & aliquid ſibi proprium adijcit, ita ſuperior D ſpecies tum inferioris perfectionem, tum etiam ſuam peculiarem contineat. Incipiendo ergo ab inferiori angelo, cuius pulchritudo longe excedit has res mundanas, vt ſatis conſtat ex pulchritudine illius angeli qui apparuit Danieli: ſecundus iam angelus continet perfectionem prioris, & ſuam vlterius, item tertius perfectionem ſecundi, & ſuam etiam continet, ſi ergo aſcendamus vſq; ad primum, quantas obſecro perfectiones numerabimus? Quę mens hoc aſſequatur humana? annon igitur vides quantum debeas Deo, qui tam excellentes tibi in miniſterium deſtinauit creaturas? Vnde dixit Angelus ad Tob. Ego ſum Azarias magni Ananiæ filius. Sed cur id dicit cum careant patre? Tamẽ verum dicebat ſe eſſe de filijs Iſrael cum ipſi eſſe mã-

Iob. 25.

D. Tho. 1. p. q. 50. a. 4. in cor.

Ariſ. l. 8. meta. tex. 10.

Perfectio Angeli.

Dan. 10.

Angeli prope innumerabiles.

Tob. 5.

Angeli Dei miniſtri.

mãdatũvidam',nã coadiutor dei in animarũ ſalute erat. Ananias E
etiã id eſt filius gratiæ Dei:& ipſe filius erat gratiæ Dei, in gra
tia creat'& cõfirmat'. Vnр ſatis apte in hiſtoria Tobiæ videtur,
Gene. 37: quãtã ad hibeãt curã angeli,noſtræ ſaluti,& quã libẽter id faciãt.
Quando Ioſeph fratres ſuos quærebat,inuenit virum errantem
in agro,crediturq; quod eſſet angelus,quoniam tametſi Ioſeph
ei non declararet quis eſſet,nec quinam eſſent eius fratres, di-
Dani. 6. xit ei:receſſerunt de loco iſto &c. Item quando Daniel miſſus
eſt in lacum leonum, venit angelus & ora concluſit leonum,
Angelos ad cuſtodiã nobis Deus dedit. quod ſignificauit Daniel dicens: Deus meus miſit angelum ſuũ,
& obturauit ora leonum,& non nocuerunt mihi, Tantum nos
amãt,vt inter ſe contendant antequã cognoſcãt volũtatem deli F
beratam Dei circa nos, iuxta illud Danie. cum ſtabant inter per
ſas captiui Hebręi,videlicet inter idololatras, angelus perſarum,
Danie. 10 vt ipſi conuerterentur bono exemplo hebræorum, pugnabat
ne exirent de captiuitate ipſi hebræi, at vero angelus cuſtodiæ
hebræorum præpoſitus pugnabat vt inde exirent ne idololatria
Magna eſt ſolicitudo angelorũ circa nos. perſarum perirent. Vnde angelus hebræorum dixit Danieli:ego
veni propter ſermones tuos, princeps autem regni Perſarum
reſtitit mihi viginti & vno diebus,& ecce Michael vnus de prin- G
cipibus primis,venit in adiutoriũ meum,id eſt attulit nũtiũ de-
creti Dei,nempe vt de captiuitate exirẽt: quaſi diceret, meas
D. Hiero. in Dan. 10 *tom.* 5. egit partes,nõ quod inter ipſos ſit diſſenſio. Ita explicat Hiero.
in Danie.& Gre.li.17.Mora. ſi igitur tãtã de hominibus curam
gerunt,& in eorum miniſterio occupantur, quid mirum quod
Greg. lib. 17. *Mor. ca.* 7. hodie occupentur in obſequendo Domino ſuo, miniſtrantes ei?
atq; pro tanta eius victoria ipſi gratulentur?

Pſal. 90, Bene quidem ſanctus propheta ait, vt refertur etiam in Euan
gelio hodierno Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te.
Pala. in Matt. His principibus tantis Deus mandauit de te,ô Chriſtiane, prout H
diſsimus eſt Deus, & quod digniſsimum omni veneratione,
Magna hominis dignitas. non vni angelo dumtaxat mandauit de te, ſed angelis ſuis. O
admirabilem Dei dignationem! o ſingularem angelorum obe-
dientiam! ô hominum ſummum pretium! cum ipſi tamen ſint
Hiero. in Marc: vniuerſa vanitas.Sed quid mirum ſi Deus mandauit angelis de
te,ſi quidem & filio ſuo mandauit de nobis non ſolum vt cuſtodi
Matt. 18. ret nos,ſed etiam vt moreretur pro nobis? Item D.Hieronym.
in Mar. ait, poſt hæc angeli miniſtri, qui vident faciem patris
noſtri in cælis,vt ait Mat. ſemper mittũtur nobis, vt reſponſa &
Tob. 12, ſolatia cordibus vigilãtibus dent, dicẽtes illud ꝙ Raphael dixit
Tobię,ego obtuli orationẽ tuã dño. Aliquãdo vero dicũt, exau

dita

A dita eſt oratio tua. Chryſoſ. præterea explicãs verba illa Matt. *Matt. 21.*
& ſepem circumdedit ei, ait: Quid eſt ſepes, niſi angeli in circui *Chry. in*
tu, cuſtodientes populũ Dei? corpora etiã glorioſa dicũtur ferri *non abſo.*
baiulis angelis, ait Tho. & etiam in nubib', nõ quaſi eis indigeãt *ho. 40. to.*
ſed ad reuerentiam deſignandam, quæ corporibus glorioſis *2.*
& ab angelis, & ab omnibus creaturis defertur. Magna dignitas *D. Tho. 4*
animarum ait Hiero. vt ita vnaquæq; habeat abortu natiuitatis *ſẽ: d. 44.*
in cuſtodiam ſui angelum delegatum. *q. 2. a. 3.*

Angeli quidem, vt ait grauiſsimus doctor Lauren: Iuſt, in vi *quæſtiun*
B ſione pacis felicitate fruũtur beata, & in charitate conſtituti per *1. ad. 1:*
fecta, nil prætermittunt quod ſaluti hominum ſciunt eſſe pro- *Hieron. l.*
ficuum. Maximam profectò reuerentiam noſtris debemus exhi *3. in Ma.*
hibere cuſtodibus, qui tam ſedula nobis charitate miniſtrant, *18:*
continuis fouent præſidijs, ſpiritualibus exhortationibus exci- *Lau. Iuſt.*
tãt, ſuis orationibus protegunt, ſuoq; miniſterio dæmones ar- *de ſpiri.*
cent, ne ad libitum noceant. Quis quæſo niſi angelico fretus eſ- *ani. reſur.*
ſet auxilio, tam immaniſsimorum hoſtium valeret ſuperare ra *lib. 2.*
biem, effugere laqueos, tentationes vincere, fraudeſq; detegere? *Angelorũ*
Cuſtodia ſiquidem ſua vias noſtras ſepiunt, ne ad lapidem offen *fauore*
C ſionis & Petram ſcandali ſpiritualem animæ impingamus pedẽ. *à dæmoni*
Quemadmodum de quolibet iuſto propheta teſtatur dicẽs, quo *bus prote-*
niam angelis ſuis mandauit de te. Cum igitur ad profectum no *gimur.*
ſtrum beatorum ſpirituum numeroſos exercitus militare noſ- *Pſal. 90.*
camus, mirum non eſt ſi etiam terrena nobis inſeruiunt, Quod
vtiq; non ex humano merito, ſed exuberantiſsimo diuinæ largi-
tatis fonte emanat. Quid igitur ô homo, retribues domino, pro *Pſal. 115.*
omnibus quæ retribuit tibi? In miniſterium tuum deputauit an *Vide quan*
gelos, virtutes, principatus, & poteſtates, in ſolatium tuum *tum homi*
fecit corpora cæleſtia, ſolem videlicet, lunam, & ſtellas. In ob- *nes Deo*
D ſequium & victum tuum conceſsit tibi piſces maris, & terræ *debeant.*
quadrupedia, aeris volucres, & quidquid humus generat, ſeu
de arboribus procreatur,

FERIA II. POST I. DOMI. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

CVM *venerit filius hominis in maieſtate ſua. Matt. 25.* Qua *Mire ampli-*
ſi ſibi velit hoc modo dicere, cũ bona cõſciẽtia pręſta *ficatur*
bit toti' vniuerſi regimini, cũ ſati' erit fuiſſe pauper *illud cum*
culũ, q̃ magnũ prælatũ, diuitẽ, potentẽ in hoc mũdo: *venerit.*

cũm de-

cum deliciæ, voluptates, honores, humanæ amicitiæ peribunt. E
Horribilis dies vltimus. Cum mundus ſuccenſus & conſumatus fuerit. Cum tu deniq; cũ Deo ſolus ſedebis ad rationem. Quid dicent ſuperbi, cũ videbũt iudicem illum, qui portans in humeris ſuis crucem crucifigi vo- *Ioann. 6.* luit? Quid ambitioſi, cum viderint iudicem qui fugit cum voluerunt eum regem facere? Quid guloſi dicent coram felle & aceto potato? Quid deniq, omnes mundi amatores, coram mundi & deliciarum contemptore dicturi ſunt?

Chryſ. in non abſo. hom: 54. tom, 2. Criminoſas perſonas iudex auditurus in publico, tribunal ſuum collocat in excelſo, hinc inde officiales ordinate conſiſtũt, F in medio ſecretario ponuntur genera horrenda pœnarum, quæ non ſolum pati, ſed & videre tormentum eſt. Stant iuxta parati tortores, crudeliores aſpectu quam manibus. Tota iudicij facies cuiuſdam ſchematis terrore veſtitur: & cum admedium productæ fuerint criminoſæ perſonæ, ante interrogationem iudicis ipſius, iudicij terribilis diſcutiuntur aſpectu. Similiter & Dominus ſe ad iudicium venturum promittit, ſimiliter cum terrore, *Spectaculum horrẽdũ in iudicio.* non cũ ſimili terrore. Nam & bona & mala ſimiliter ordinata ſunt in terra ſicut in cælo, non tamen ſimilia. Ergo videntes in terra pœnas & glorias, non ſimiles putare debemus in cælo, G ſed cum ſint talia ſuper terram, multo maiora ſuſpicari debemus in cælo. Quantum enim Deus diſtat ab homine, tantũ cæleſte iudiciũ à terreno, iſtius enim iudicij ſplẽdor ſępe cũ mẽdacio, illius autẽ iudicij maieſtas in veritate, & tẽpeſtate vnde ꝓpheta, *Pſal. 49.* Deus manifeſte veniet, Deus noſter & non ſilebit: ignis in cõſpectu eius ardebit, & in circuitu eius tempeſtas valida. Manifeſte inquit, nõ iam celatus in corpore ſicut antea, vt vix eum etiã boni cognoſcerent, ſed manifeſtus in gloria, vt etiam mali eum confiteantur inuiti, vt qui contempſerunt eum in humilitate, cognoſcant eum in poteſtate & maieſtate, & qui ſcire noluerunt H quam dulcis eſt miſericordia eius, ſentient quam grauis ſit ira ipſius.

Simile. *Cum venerit filius hominis*: Hericius dum eſt vacuus fugit venatorem, at pannis onuſtus fugere non poteſt, ita peccator in hac vita poteſt per pęnitentiam fugere vltionem Dei, at indie iudi- *Iſa. 10.* cij grauidus pondere ſcelerum nullo modo ſe in fugam conijcere valebit. Id intelligens Iſa. ait, quid facietis in die viſitationis & calamitatis? ad cuius confugietis auxilium?

Super illa Sopho. Verba, ſcrutabor Hieruſalem in lucernis, ait *Sopho. 1.* Ber. ſi in Hieruſalem fit ſcrutinium, quid erit in Babylone? Et recte quidem, nam ſi iuſtorum vita per Hieroſolymã ſignificata, eſt di-

A eſt diligenter exploranda, quanto magis ſceleratorum colluuies per Babylonem intellecta? Accuſabuntur impij non ſolum à dæmonibus ſceleratis, ſed etiam à viris iuſtitia præſtantibus quos ipſi affixerunt, iuxta illud, ſtabunt iuſti in magna cõſtantia. Horrendum ſane eſt ante regem accuſari ab amicis regis. Si Adam fugere volebat præſentiam Dei, quem ob morſum pomi prohibiti offenderat, quid facient, qui eundem Deum ſæpe contempſerunt, cuius legem infinitis maleficijs violarunt?

Si bona opera ſunt ita examinanda, q̃d dicemus de malis?
Sap. 5.
Geneſ. 3.

Et congregabuntur ante eum omnes gentes: Sicut in tempore hye-
B mis inter virides & aridas arbores diſcretio non eſt, cum venerit tempus illud beatum vernale diſcernũtur: ita tunc vnusquiſq; ſecundum fidem ſuam, & ſecundum opera ſua manifeſtabitur impijs quidem nulla proferentibus folia, nullum oſtendentibus fructum, ſancti autem & folijs veſtientur vitæ æternæ, & fructibus ornabuntur gloriæ: & hoc modo ſegregabuntur à Domino cęleſti paſtore. Et paſtor quidem corporalis ſegregat ſecundum naturas corporum, Chriſtus autem ſecundum genera animorũ ſegregat homines. Oues ſunt homines iuſti propter manſuetudinem, quia ipſi neminem lędunt: patientiam, quia cum ab alijs
C læſi fuerint, ſuſtinent. Hædos autem homines peccatores dicite, quia in capris naturaliter hæc inſunt vitia, libido præ cæteris animalibus, ſuperbia, rixa, ſemper enim ſe percutientes incedunt, item iactantes ſunt & gloriantes ſicut ſignificat Salomõ dicens. Tria ſunt quæ bene gradiuntur, & quartum quod incedit feliciter, leo fortiſsimus beſtiarum, ad nullius pauebit occurſum, gallus ſuccinctus lumbos, & aries, nec eſt rex qui reſiſtat ei. Et Chryſoſ. legit, leo inter iumenta, gallus inter gallinas, & hircus præcedens capras. Item capræ multum trahuntur concupiſcentia gulæ. Propter gulam namq; ſuam per ſaxa & præcipitia
D ambulant, & ſuper præcipitia ſe ſuſpendunt. In omnibus his vitijs peccatores abundant, & ideo hædis ſunt aſsimilati.

Simile.
in iudicio qualis quiſq; fuerit manifeſtabitur.
Diſsimile
Humiles quã: ũ gaudeant hoc die.
Prou. 30.
Chryſ. in non abſo. ho. 54. to. 2.

Statuet oues ad dexteram ſuam, hædos ad ſiniſtram: Quando aliquis ante conſpectum regis aut iudicis introducitur, ex ipſo loco vbi ſtare iubetur, intelligit ſi propter bonum introductus eſt, aut propter malum. Si enim propter bonum, ſtatim vocatur in proximo, ſi propter malum, longe ſtare iubetur; ſic & Deus iuſtos quidem ad dexteram conſtituet, & peccatores ad ſiniſtram, vt vnuſquiſq; meritorum ſuorum conditionem, ex ipſius loci qualitate cognoſcat, & ante iudicij ſententiam, pœnam confuſionis excipiat. Merito iuſtos ad dexteram collocat, quia nunquam cognouerunt ſiniſtram: merito impios ad ſiniſtram: quia nunquam cognoſ-

Simile.
Locus dabitur in iudicio pro meritis cuiusq;.

cognoſcere voluerunt dexteram partem. Quomodo putas impios confundendos in die iudicij, quando ante conſpectum Angelorum ſegregatis iuſtis, fuerint derelicti? nonne & ſi nil vlterius paterentur, illa ſola verecundia ſufficeret illis ad pœnam? E

Quã cõfuſi erũt mali in iudicio.

Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt. Quare non dicet illis ante qui ſunt ad ſiniſtram? quia paratior eſt ſemper Deus ad benefaciendum, quam ad male faciendũ. Nã bona bonis ſecũdũ propoſitũ ſuũ præſtat, quia bonus eſt: malis autẽ mala cõtra propoſitum ſuũ facit inuitus, quia iudex eſt: quidquid autẽ homo contra naturã ſuã agit, pigrius agit. *Venite benedicti*, quia dediſtis quę ſemper habere non poteratis, recipite quę in ꝑpetuũ poſsideatis merito cẽtuplũ ſuper cælũ, qui vnum ſeminaſtis in terra. *Eſurini.* F putas quãto gaudio extollentur ſancti quãdo in cõſpectu omniũ angelorũ, ꝙ fecerũt hominibus, ipſe Dñs fateatur ſe accepiſſe: iã tale videtur opus eorũ, nõ quale datũ eſt, ſed qualis perſona illius qui accepit. Illud dediſtis ait Aug. quod vt daretis, vobis Deus cõceſsit, & nihilominus ita illud vult exoluere, vt ſeipſum det in præmiũ. Cæterũ vide quæſo ꝙ forte iſti quibus loquitur, erãt caſti & cõtinẽtes, & nihilominus Chriſtus nõ dicit, venite quia vixiſtis caſte, vel nõ vſurpaſtis aliena. Neq; dixit malis, G quia furati eſtis, mẽtiti eſtis, aut adulteriũ cõmiſiſtis, quãuis quidem ex omnibus reddẽda ſit ratio, dicit ergo id, vt nobis maxime cõmẽdet eleemoſynæ virtutẽ, & vt intelligamus quã criminoſum ſit immiſericordem eſſe. Vnde huc ſpectat ꝙ dicit B. Iacobus, iudicium ſine miſericordia fiet illi, qui non fecerit miſericordiam ait inquam Iacobus. *Hoſpes eram.* Quemadmodum fere fit, vt immittendo rete ad piſces expiſcandos, educantur etiã gẽmæ vel alia pretioſa nimis: ita qui rete immittit ad homines excipiẽdos, hoc eſt vt clarius dicã, qui hoſpites benigno hoſpicio excipere cõſueuit, etiã angelos ſæpe excipiat. Quod Abrahã & Loth cõtigiſſe, teſtatur li. Gen. Quare fecit nobis ſuccedet, pauperes excipiẽdo, cũ Chriſtũ ipſum, vt hic idẽ teſtatur, recipiamus. *Eſurivi.* Quare id dicis Dñe? Quare dicis te famelicũ fuiſſe? cũ præſertim de te dicatur, qui dat iumẽtis eſcã ipſorũ, & pullis coruorũ inuocãtib eũ. Cur dicis te ſitiuiſſe? Præſertim cũ apud te ſit fõs vitę. Cur dicis te fuiſſe nudũ qui operis cælum nubib, & paras terræ pluuiã? Cur dicis te fuiſſe incarcere, & vinctũ? Si tu in ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu? Cæterũ id facis ad honorẽ iuſtorũ, & vt manifeſtes quæ tibi ſeruitia exhibuerũt. *Dñe quãdo te vidim eſurientẽ, & paſuim &c.* O humilitas, quorũ nec poſt mortẽ deficiet; homo enim mal etiã talis laudibus

Deus paratior videtur ad præmiandum quam puniendum.

Deus in ſe recipit ꝙ datur pauperibus.

Aug. ſer. 1. de: in ſeptuag. to. 1

Eleemoſyna præſtãtiſsimum opus.

Iaco. 2.

Simile. H

Geneſ. 18.

Gene. 19.

Pſal. 146

Pſalm. 35.

Pſal. 146

Zach. 9.

A laudib⁹ delectatur, vir autẽ bon⁹ etiã debitã ſibi laudẽ fugit. quã diu ait feciſtis vni ď his fratrib⁹ meis. O bonitas Chriſti! eſto quã, dıu in corpore cõtẽptibili erat in mũdo, fuerat veriſimilis ratio vt ꝓpter ſimilitud nẽ viſionis fratres ſuos homines appellaret: qđ autẽ dicem⁹ ꝙ in illa gloria cõſtitut⁹ adhuc cõtẽtus eſt eos dicere fratres, qbus ſufficeret ad laudẽ, ſi bonos ſeruos illos vocaret? ďtrahet ſibi, quod habet, vt illis pręſtet quod nõ habẽt. Ecce ſi homo ex humili generatur, aut Deo pręſtãte ad aliquid aſcẽderit, erubeſcit generationẽ ſuam audire. Si quis dixerit eũ ipſius eſ
B ſe filiũ, dedignatur ſeipſũ cõfiteri quod eſt, vt appareat quod nõ eſt, Chriſtus adhuc gloriabitur fratres ſuos dicendo ſedẽs in maieſtate. *Eſuriui & dediſtis mihi manducare.* Hodie videtur impletum illud Dauid. Beat⁹ qui intelligit ſuper egenum & pauperẽ in die mala liberabit eũ: optime quidẽ ſoluit De⁹. Magna ſane fuit merces q̃ dedit Dauid ipſi Abigail, ꝓpterea ꝙ ipſi cũ cõmilitionib⁹ cõmeſſationẽ illã dedit, quãdoquidẽ eã vxorẽ duxit & reginã cõſtituit. Sed copioſior eſt merces q̃ hodie dat Chriſt⁹ his q̃ longe minora ꝓ ipſo præſtiterũt, quin & ſeipſũ dat in pręmiũ tãq̃ alter Dauid. *Diſcedite à me maledicti.* bonis dixit, venite benedicti: malis
C vero dicit, ite maledicti nõ quidẽ à patre, nõ enĩ ipſe, ſed opera eis ꝓpria maledixerũt. *In ignẽ æternũ:* nõ vobis, ſed diabolo & angelis ei⁹ præparatũ. Ita quãdo de regno qdẽ dicebat, præparatũ vobis ante mũdi cõſtitutionẽ, ſubiecit: de igne vero nõ ſic, diabolo ait eſſe paratũ. Nã ego regnũ vobis, ignẽ autẽ nõ vobis, ſed diabolo & angelis eius præparaui, in que quoniã vos ſpõte inieciſtis, vobis ipſis id reputate. *Diſcedite,* quaſi q̃ nõ ſufferat præſẽtiã eorũ vel aſpicere, ſic dicit, diſcedite a me. De⁹ in ſanctitate delectat̃ animarũ, peccatrices animas aſpiciẽs quaſi grauat⁹ nõ ſuffert. Tanq̃ ſi dicat eis, ait idẽ Chryſoſ. alibi, quaſi putredo & ſpur
D citia eſtis nec tãdiu vos ſuſtineo, quãdiu ſtatis in iudicio meo: *Nõ dediſtis mihi mãducare.* ſi autẽ ꝓ eo ꝙ bene nõ feciũt, ſic cõdẽnãtur, putaſ quales pęnas exoluẽt ꝓ eo ꝙ peccãt? Et digne Deus enim ideo hominẽ fecit vt bene faciat, & ad gloriã Dei pertineat nõ ideo tãtũ vt nõ peccet. Nã ſi nõ faciat bonũ, nec eſt cauſa quare creat⁹ eſt. Sine dubio enim etſi creatus nõ fuiſſet, peccatũ non fieret ſuper terrã. Nã q̃ intelligit myſteriũ diuinæ diſpenſationis quare fact⁹ eſt homo, cognoſcet quia iudicio quaſi peccãs cõdẽnet̃ q̃ iuſtitiã nõ facit. Ideo De⁹ creauit hominẽ cõtemptibilẽ & infirmũ, quaſi ad certamẽ cõtra diabolũ, vt q̃ gloriabat̃ eſſe ſe ſimilẽ Deo, per corruptibilẽ natura euacuatus & victus, oſtẽdat̃ non ſolum non eſſe quaſi Deus, ſed omni re fragilior.

Humiles nolunt laudari.
Christus bonos honorificabit in hoc die: Diſsimil.
Pſal. 40.
1.Reg.25.
Chry. in Matt. ho. 80. to. 2.
Infernus paratus erat diabolo:
Chryſoſ. in nõ abſ. ho. 20.
Non ſufficit malũ non facere ſed bonum etiam faciamus.
Creauit Deus hominẽ, vt vinceret dæmonem.

Domine

Domina dicent mali, quandoquidem meriti ſumus æternam E condẽnationem propter culpas noſtras, permitte quæſo, vt eas pœnas & mala ante te toleremus: reſpondebit iudex ait Augu. non eſt ea voluntas mea, ſed diſcedite a me. Rurſus dicent mali ſaltem benedicito nobis ante diſceſſum: quibus reſpondebit & Dominus, non erit ea benedictio, ſed maledictio: ite ergo maledicti. Vrgebunt mali, mitte nos ſaltem ad moderatum aliquod & leue ſupplicium. Pœna veſtra ait Chriſtus, erit ignis, propterea ite in ignem. Porro inſtabunt iniuſti dicentes, quia in ignem nos mittis vt meriti ſumus, at certe ſit temporarium hoc ſupplicium, & aliquando finiendum. F Reſpondebit iudex fore ignẽ iſtum perpetuo duraturum, dicens ite in ignem æternum. Dicẽt tandem mali, quia ita libitum eſt tibi, ſaltem ſoli ſimus cum patiemur, & dęmonibus nequaquam ſociemur. Non ita erit dicet Chriſtus, quin potius erunt vobis ſocij ipſi dæmones, quibus paratus eſt & ignis & angelis eorum. Quem putas tunc fore fletum? Quantam męſtitiam? quem eiulatum? dilexiſtis dicet iudex, mortem & perditionem, ſecuti eſtis dæmonem & ſequaces eius, propterea nũc eum etiam ſectamini; odiſtis lucem, poſsidete ergo tenebras: dilexiſtis delectationes poſsidete ergo tormenta. G Ibitis nunc ad locum, in quo licet affligemini, nunquam tamen moriemini, nec qui vos affligent fatigabuntur, ſed infatigabiles ſemper erunt. Ita ardebitis, vt vos nunquam ignis omnino conſumat, ita mortui eritis vt ſemper viuatis ad perpetuam mortem. Quare domus tuæ ignis extinguitur? quia ſcilicet deſunt combuſtibilia applicanda quæ ſi non deeſſent, nec ignis finiretur: Ligna in inferno ardentia, & quæ animam torquent, eſt mala cuiuſq; voluntas & deſiderium peccandi, hoc autem nũquam extinguitur, quia deeſt facti dolor & pęnitentia, ibi enim nemo reſipiſcere poteſt: nam quotquot ſunt ſemper Deum perſequũtur, & cum nunquam iſta ligna prauę voluntatis deſint, ſic nec H deeſt pœna. Cum itaq; ſemper in ipſis culpa duret, iuſtum eſt vt etiam pœna permaneat. Et certe tales peccatores ſunt veluti hi qui chartarum ludo vacare ſolent ad multam vſq; noctem, qui cum iam ludo parcere volunt, non propter deſiderij defectum parcunt, ſed potius lucernæ quæ illos illuminabat. Si enim ad craſtinum diem duraret, & luſores etiam in ludo perſiſterent. Peccatores enim niſi naturæ concederent, peccandi deſiderium eorũ nũquã hic extingueretur. Et cũ De' noſter pęnas ſecũdũ deſideria, ſicut & ſecũdũ opera mẽſuret, ſequitur deſiderio æterno male operandi deberi æternam pœnam de rigore iuſtitiæ.

Augu. de van. ſecu. c. 3. to. 9.

Non vale bũt preces in iudicio.

In ſocietate dæmonũ remanebũt mali.

Simile.

Malæ intentiones ſunt ligna in inferno ardentia.

Augu. in epi. 49. q. 4: & l. 21 de ci. Dei ca. 28: & 29. & in Enchi. c. 112.

Tormenta inferni quare in ſempiternũ durabunt.

Ite male-

A *Ite maledicti.* Dicūt mali quod non iudicabit Chriſtus cum tã
to rigore ſicut dicimus:ſed tamē intelligāt ꝙ ſicut attonitus fuit
mundus cū Deus factus eſt homo paſsibilis & mortalis, atq; cū
pro nobis mortu' eſt, imo multi dicebāt ſtultū eſſe id credere ꝙ
tāta maieſtas ad tātā miſeriā deſcēderet. Sic mirabitur mundus
ꝙ agnus in Lupum videatur reuerſus, & ꝙ pius aduocatus ſit ri
guroſus iudex: itē vidēdo ꝙ paruulus natus in præſepio, ſedeat
in tāto throno: & qui pānis inuolut' vagiebat, modo veniat glo
ria amictus, & qui aſino & boue ſociatus erat, modo militia cæ
B leſti ſit ſtipatus, & ſolo cōſpectu mūdū terreat. Naturalius quidē
videtur deo maieſtatē repræſentare, q̃ paupertatē & ignominiā:
cū autē hæc ita repræſentauerit, quomodo putas maieſtatem re
præſentaturū? Si tibi videatur graue ꝙ tāta manſuetudo in tātā
maieſtatē cōuerſa ſit, & quod ex tā multiplici venia, ad tā ſeue
rā punitionē deſcēderit: fac tibi ante oculos ꝓponas Moyſi man
ſuetudinē cū oraret pro populo, & rigorē cū vidit poſt deſcēſum
de mōte idololatriā populi: ſi quidē vitulū cōfregit, & in pulue-
rē cōminuit, ac in potū hebræis propinauit, reprehēditq; Aaro-
nē, & milites inuicē ad præliā ſū incitauit, adeo vt nunquam qui
C euerit donec viginti tria millia hominum occiſa vidit. Quis in
quam ſperaſſet tantam vindictam, ex tam manſueto homine?

1. Cor. 1.

Terrebit mundū veniens Chriſtus ad iudicādum.

Optime quidē repræſentabit Chriſtus maieſtatē in iudicio.

Exod. 32.

Figura rigoris Chriſti in iudicio.

Tunc reſpondebunt mali dicētes, Dñe quando te vidimus eſurientem?
O inconuertibilis inobedientia iſtorum! quis nō intelligat hoc,
quia omne malum faciamus, nō quia homines corruptibiles ſu
mus, ſed quia malum propoſitū poſsidemus? Ecce enim tunc ho
minū peccatorum corruptibilitas carnis mortua erit, & adhuc
malitia viuet, ait Chryſoſ. nunquid nō audierāt dominum ſupra
dicentē ad iuſtos, quādiu vni minimorū iſtorum feciſtis, mihi fe
ciſtis? Et vtiq; intelligere debuerāt, quomodo qui hominibus nō
D fecit, nec Chriſto fecit. Sed audiētes, adhuc contradicunt, in iudi
cio ſtant, & adhuc peccare non ceſſant.

Chryſoſt. in nō abſo. homi. 54. to. 2.

Ibunt hi in ſuppliciū æternū, iuſti autē in vitam æternam. Terrā hāc
cum populis, vrbibuſq;, & fluminibus, & ambitu maris, puncti
loco ponamus. Cogitemus inſuper ætatem noſtram minorem
portionē habere quā punctū, ſi tēpori cōparetur omni, cuius ma
ior eſt mēſura quā mūdi. Quid ergo intereſt id extendere, cuius
quātumcūq; incremētū fuerit, nō multū aberit à nihilo? licet no
uies centenos percēſeas annos, cum ad omne tēpus demiſeris
animum, nulla erit, illa longiſsimi breuiſsimiq; æui differentia,
ſi inſpecto quanto quis vixerit ſpatio, comparaueris quanto
non vixerit. At ſupernæ illę mentes, quibus vita noſtra compa-

Breuiſsima quidē eſt hominis vita, etſi multos viuat annos.

rata vix puncti inſtar obtinet, non minus ignorantiam & puſil- E
Simile: lanimitatem noſtram in hac parte mirabuntur, quam illius piſcis ætatem miramur, qui quoniam vno ſolo die vitam produ-
Ephimera cit, ephimera à philoſophis & medicis græco nomine appellatus eſt. Cum enim vitæ noſtræ ſpatium, piſcis huius vitæ comparamus, breuiſsimam illam atq; momentaneam ętatem, iudicamus. Quis autem dubitare poſsit vitam noſtram ſi cum beatarum mentium æuo conferatur, multo eſſe breuiorem quã illius piſcis? in altero enim res finita cum finita comparatur, in altero vero, anguſtis terminis circumſcripta, cum ea quæ nullis finibus coercetur. Si ergo nos breuiſsimam illã vitam iudicamus, multo certe breuiorem ſupernæ mentes noſtram iudicabunt, etiam ſi ad centeſimum annum, vt ait Eccle. protendatur. Damnati certe ad æterna ſupplicia ſimili ratione ante actæ vitę & felicitatis ſpatia computant, qui cum in lib. Sapien ætatem ſuam rebus breuiſsimis ac pæne momentaneis compararent, tandem concludunt; ſic & nos nati, continuo deſinimus eſſe; ſed protinus natalem diem cum morte copulaſſe. Multis enim rebus vt ſapienter Seneca ait, nõ ex natura ſua, ſed ex parte noſtra magnitudo ipſa accedit. Cæterum quoniam vitæ noſtræ breuitatem videmus, ſequitur vt eius deinde miſeriam videamus. Hanc autem non video qua ratione commodius explicare poſsim quã ſi eam ſtatuæ illi quam Nabuchodonoſor in ſomnis vidit quæ cito in fauillam conuerſa eſt, comparem. Qua quæſo imagine humanæ vitæ cõditio magis ad viuum explicari potuit? Principio quod rex inſomnis non verã rẽ, ſed imaginem contemplatus eſt, humanæ vitæ maxime conuenit, quæ in ſcriptura tum figura, tum imago appellatur. Paulus ait, præterit figura huius mundi. Dauid ait, veruntamen in imagine pertranſit homo. Vnde & Apoſ. hortabatur, qui habent vxores, tanquam non habentes ſint. Quę cum ita ſint, quorſum obſecro, tam breues huius mundi delectationes commutare volumus cum tam æternis tormentis, videlicet igne inferni ſempiterno?

Etiam minor puncto eſt vita noſtra ad futuram cõparata. *Eccle. 18.* *Sap. 5.* *Seneca.* *Dan. 2.* *1. Cor. 7.* *Pſalm. 38* *1. Cor. 7.* F G H

Vnde enim quæſo heroes illi olim viri in tantam ſanctitatem peruenerunt, niſi quod diutius hæc conſiderarent, & in horum contemplatione immorarentur? Cuiuſmodi fuerunt Antonius, Macharius, & alij complures ſancti, & ſanctæ. Conſiderationes quidem rerum futurarum debent ponderari & expendi accurate, ſicut ſolebat vir quidam ſanctus aſsidue legere & voluere librum quendam tria dumtaxat folia habentem, aliud quidem folium album erat, aliud nigrum, aliud denique rubicundũ.

Conſideratio breuitatis vitæ quantum conducat. *Conſiderationes ad bene dirigẽdã vitã.*

Album

A Album autem folium̃ ſignificabat gloriam̃ & beatitudinem cæle
ſtem: nigrum vero horrendam inferni gehennam, & deniq; rubi
cundum, deuotiſsimam Chriſti paſsionẽ. Quod ſi nos huiuſmodi
librum aſsidue volueremus, longe aliter nos gereremus. Vnde
Eccleſia hæc nobis tria frequenter ante oculos conſtituit, qui-
bus ſi nõ vincimur & ſuperamur, miſeri in perpetuum ſumus fu
turi, neq; ſpes aliqua nobis relicta eſt. Dic mihi homo, ait Chry. *Chry. ho.*
tribunali Chriſti cũ ſiſtẽdus ſis, omnia magis loqueris quã ð iſto? *2. in 2. ad*
Et quidẽ ſi quãdo tibi cũ iudice cauſa eſt, plerunq; verbo tenus *Theſſa.*
B dũtaxat, nõ nocte, nõ die, nõ aliquo tẽporis articulo, non aliqua
hora, aliud quid loqueris, ſed ſemper de cauſa illa quã agẽdã ha
bes. Cũ vero de omni vita rationem redditurus, & pœnas datu-
rus ſis, neq; alios etiã pateris q te huius iudicij admoneãt. Atq; *In obliuio*
ꝓpterea cũcta periere, & intercidere, ꝗ nos ipſi quidẽ tribunali *ne vide-*
tẽpo raliũ rerũ gratia ſiſtendi, neminẽ nõ monemus, neminẽ non *mur habe-*
rogamus, indeſinenter de illo ſoliciti ſimus, omnia hui⁹ gratia fa *re vltimũ*
cimus: ad tribunal vero Chriſti vẽturi, idq; breui, neq; per nos ip *iudicij diẽ*
ſos aliquid, neq; per alios facimus, iudicẽ nõ rogamus, q̃uis no
bis multũ ſpatij ante iudiciũ permittat, neq; in medijs nos abri-
C piat peccatis, ſed ꝑmittat vt illa exuere aggrediamur, & nil ho-
rũ quæ ad ipſũ recidũt, prætermittit, bonitate illa ſua & benigni
tate. O felices illos q quotidie hæc meditãtur, & Dñm ſuũ expe
ctãt cũ vigilãtia. Beatus vir q ſemper eſt pauidus, ait Sapiens. Ex
hoc autẽ timore naſcitur quædã ſecuritas. Tãto autẽ ſecurius vi *Prou. 27.*
ues quãto maiorẽ adhibebis diligẽtiam & vigilãtiam quidem ad
expectãdũ Dñm tuũ quãdo veniet. Et plane ſicut diruta maceria
fruct⁹ vineæ periclit[ã]t, ita virtutũ atq; donorũ cæleſtiũ fruct⁹, ſi *Similitu.*
timoris Dñi maceria defuerit, furibus patet. Deniq; ſanctus hic
timor, velut põdus eſt quo mercibus plena nauis nõ facile vẽto-
D rum impetu ſubuerti poteſt, quo tamẽ deſtituta, ſub maximo & *Simile.*
merciũ & vẽtorũ periculo nauigat: cui⁹ nos piculi Eccleſi. admo
net cũ ait: niſi in timore Dñi tenueris te inſtãter, cito ſubuertet *Eccle. 27.*
dom⁹ tua. eſt enĩ timor hic velut intern⁹ q[ui]dã animæ vermis, inte
riora noſtra ð paſcẽs, q nobis ſẽp ob oculos ponit & picula qbus *Simile.*
verſamur, & leges qb⁹ aſtringimur, & rationẽ q reddituri ſum⁹.
Hic timor facit vt q[ui]ſq; dicat illud ꝓphetæ Abacuc, ſup cuſtodiã *Abacuc 2.*
meã ſtabo, & figã gradũ ſup munitione, & cõſiderabo qd dicat *Eleemoſy-*
mihi, & qd reſpõdebo ad arguẽtẽ me. Annõ obſeruaſti ſicut can[ta]t *nã & ope-*
in hodierno Euange. quanti Deus faciat pauperes, & quantũ re *ra pietatis*
muneretur quod pro nomine eius in ipſos cõferimus? Acceſsit *exerceã-*
ad Chriſtum, vt ſcribit Matt, pauper & leproſus, dixitq; ipſi, do- *mus,*

Mat. 8. mine ſi vis potes me mundare. Quaſi dicat, ego quidem cognoſ co quod ad ſanandū me, tibi non deeſt facultas, ſolum interrogo an velis id facere, ſiquidem cum pauperes odio habeantur à mūdo, ignoro an velis me curare, tā miſellū ſcilicet à mūdo deſpectū. Reſpondit tamen Chriſtus dicens, volo, mūdare. Quaſi dicat, ego quidē nolo te cōtēnere etſi pauper ſis & infirm'. Huiuſ modi cōſideratione animātur boni ad fauendū pauperibus Et certe cōſiderādo præſens euāgeliū, & ꝙ dicit ſapiēs, gaudiū eſt iuſto facere iuſtitiā. Itē idē alibi ait, honora pauperē de tua ſubſtantia, & de primitijs omniū frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Item Eccl. ait, omni tēpore ſint veſtimenta tua candida oleum de capite tuo non deficiat. Apertum eſt quod non intelligat de oleo materiali, ita enim non eſſent mundæ veſtes, ſed loquitur de oleo miſericordiæ. Magna vtuntur multi crudelitate hoc tempore cum pauperibus & infirmis, ſiquidem interdum eos fame confici & perire ſinunt, neq; eos viſitant, nec calicem aquæ propinant. Vide obſecro quod ne detur vacuum in natura, excedunt limites ſuos creaturæ inſenſibiles, aqua ſurſum aſcendit, ne detur vacuum, & ignis non incēderet pulverem ſulphureū in tormēto bellico, ſi ſimul concluderetur ſiue obſeraret, & ignis admoueretur: at vero tot ſunt pauperes vacui neceſſarijs ad vitā, & nullus eorū miſeretur. Si videres aliquem filiū alicui' potētis, in alieno ſolo infirmū & maxime indigentē in hoſpitio, annō illū domū tuā adduceres, & diligenter ſanādū procurares, cōfidēs ꝙ a patre eſſes ampliſsimā mercedē acceptur'? cur non igit hoc ipſū cū pauperibus præſtas, ſi quidē Chriſtus ait, ꝙ vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis? cur nō ſumus miſericordes? ſane aliqs videbit poſſe iudicare vel ꝙ infideles ſimus, aut ſtulti: ſi enim hoc nō credim', hæretici ſumus; ſi autē credimus, cur nō ſumus miſericordes? Liberales vtiq; ſunt multi in bonis expēdēdis in vanitatib' & tamē parciſsimi ſunt in dadis eleemoſynis: ſi enim nūmū argēteū dāt pauperi, iā perijſſe vidēt, & tamē in rebus carnalibus omnia cōſumūt, & in pōpis mūdanis, non timentes paupertatem. Hæc ſigna ſunt viri reprobi, ſicut ſignum eſt prædeſtinati, pauperibus eleemoſynas largiri. Hoc figuratū habemus in Geneſ. quando ſeruus Abrahæ dixit, illam fore accōmodatam puellā ad coniugium heri ſui, quæ nō ſolū ſibi potū daret, ſed etiā camelis. Miſericordia quidē & eleemoſyna paupū cōuerſa eſt in crudelitatē & iniuſtitiā, cū iā vix reperiatur pauper, qui cōtra diuitem iuſtitiam obtineat. Iuris periti enim mul

Pauperes à mūdo cō tēnuntur.

Prouer. 21.

Prouer. 3.

Eccleſ. 9.

Eleemoſynam faciamus.

Simile.

Negligun tur hodie pauperes.

Deus in ſe recipit quod pauperib' erogatur.

Sumptus in reb' vanis, eleemoſynas impediunt

Gene. 24.

Signū prædeſtinati, liberalē eſſe erga pauperes.

E

F

G

H

A ti ſunt qui etſi cognoſcant ſe cõtra iuſtitiã facere; quærunt ta-
mẽ apparẽtes rationes,& accumulãt autoritates doctorum & *Pauperi-*
textuũ, vt alijs appareat quod iuſtitia ſit illa. Contra quos dicit *bus non fit*
Iſa. væ qui condunt leges iniquas, & ſcribentes iniuſtitiam *iuſtitia.*
ſcripſerunt, vt opprimerent in iudicio pauperes. Vtuntur *Iſa.* 10.
ergo in hoc caſu iuriſperiti legibus, tanquam delicatis quibuſ- *Simile.*
dam caligis acu textis,quæ ad arbitrium cuiuſque anguſtantur
vel dilatantur: Væ talibus qui ita legibus abutuntur. Vix iam *Multi*
reperias pauperem, qui velit iudicio contendere cum diuite,ni- *abutuntur*
B ſi iam iuſtitia ſit omnibus manifeſtiſsima,& tamen cauſa cadit: *legibus.*
quod ſi vincat,vſq; adeo contortus eſt,tãtaſq;facit expenſas, vt
ſuperent litẽ. Multum valet ad cõpatiendum pauperibus, quod
diſceptatio futuri iudicij ſolũ de operibus miſericordiæ fiet, ex *In operi-*
hibitis & nõ exhibitis pauperibus & egenis, vt cõſtat ex hodier *bus miſeri*
no Euãg. Multũ ſane cõferre debet,hoſpitio excipere peregri- *cordia nos*
nos,viſitare infirmos:& in carcere poſitos,quãdo quidẽ ita de *exerceã-*
his nũc fit mẽtio. Cõpati debet homo infirmis,& eos quãtũ po- *mus.*
teſt iuuare debet. Sic cõpaſſus eſt Samaritanus homini vulnera-
to alligãs eius vulnera & imponẽs iumẽto, vt ſcribit Luc. quia
C diues epulo nõ eſt cõpaſſus Lazaro vulnerato, ideo ſepultus eſt *Luc.* 10.
in inferno. Cõpati debet homo peregrinis,& eos vagos recipe- *Luc.* 16.
re,& hoſpitari,& reficere quãdo poteſt. Sic cõpaſſus eſt Abrahã
angelis quos credebat homines peregrinos. Loth etiã cõpatiens
peregrinis,angelos quos credebat eſſe homines, in hoſpitiũ in- *Geneſ.* 18.
troduxit. Peregrinos recipientes, multas à deo recipiũt gratias: *Gene.* 19.
nã Elias peregrinus ſuſcitauit filiũ mulieris,apud quã hoſpitio eſt *3. Reg.* 17.
receptus. Mulieri ſunamitidi filiũ nõ habẽti, Eliſæus ab ea recept⁹ *4. Reg.* 4.
hoſpitio,filiũ impetrauit,& ipſum poſtea ſuſcitauit. publi⁹ prĩ-
ceps, Paulũ cum ſocijs de confracta naui euaſos ſuſcepit hoſpi- *Act.* 18.
D tio:paul⁹ autẽ liberauit patrẽ eius febrib⁹ & diſenteria laborã-
tẽ. Peregrinos recipiunt hoſpitio pauperes & artifices magis quã
nobiles & diuitijs abundãtes. Nã in Gabaa Bẽjamin non inuenit
leuita qui eum hoſpitio receptaret,niſi ſenẽ de opere reuertẽtẽ:
Petrus Apoſ. eſt apud quẽdam ſenẽ coriarium hoſpitatus Paulus
manebat apud Priſcã & aquilã, qui erant eiuſdẽ artis. Lydda *Iudicũ.* 19.
purpuraria rogauit Paulum & ſocios eius,ſecum hoſpitio habi *Act.* 10.
tare. Cõmẽdat Apoſ. hebræos,quia in carcere miſsis & afflictis *Act.* 18.
cõpatiebãtur. Vide quomodo Ioſeph vinctis cõpateretur etiam *Act.* 16.
cum ſibi carceris cuſtodia cõmiſſa eſt. Carceres quãuis oporteat *Hebr.* 10.
eſſe fortes ac bene munitos,humani tamen eſſe debent. Qui Hie *Geneſ.* 39.
remiam prophetam incluſum in carcere cuſtodiebant,non im-

pediebant ei negotium dictādi ipſi Baruch, atq; emēdi, vēdēq; E
Hiere.32. contractū, quāquā gēs erat inhumana & Barbara, qui Paulū vin
& .36. ctū habebāt, nō prohibebāt tamē eū diſcipulis & alijs cōmuni-
Ephe.1. care, & quocūq; vellet, epiſtolas mittere. E carcere ſi quidē ſcri-
& c. pſit ad Ephe. & ex vinculis conſcripſit ad Phil. Item cum eſſet
ad Phile. in vincula cōiectus, literas Philemoni pro oneſimo ſeruo miſit.
Et cum eſſet vinctus ſub præfecto felice, iuſsit iudex, ne cum diſ
cipulis communicare Paulum vlla ratione prohiberent, vt con-
Acto.24: ſtat cap. 24. Acto. Herodes qui tam tyrannus erat, non prohi-
Matt.11. buit tamen ne cum ſuis diſcipulis conuerſaretur ac communica-
ret Baptiſta. Scribens Apoſ. ad Timo. dicit: det miſericordiam
2.Tim: 1: Dominus Oneſiphori domui, quia ſæpe me refrigerauit, & cate- F
nam meam non erubuit: ſed cum Romam veniſſet, ſolicite me
quæſiuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire miſericordiam
Gene.40. à Domino in illa die. Cuſtos carceris affabilis ac benignus eſſe
debet, talis enim erat ſanctus Ioſeph cum eſſet poſitus carceris
cuſtos: interrogabat enim eos, cur triſtior ſolito eſt hodie facies
veſtra?

FERIA II. POST DOMI. I. QVADRAG. G

CONCIO SECVNDA.

CVM *venerit filius hominis in maieſtate ſua.* Matt. 25. Luc.
Roma. 8. 21. Cum verum ſit vt ait Apoſ. quod non accepimus
ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, cur ergo Eccle
Terrore opus habemus vt cōuertamur. ſia hodie tantum nobis timorem incutit, referendo
quæ futura ſint in die iudicij? annon melius erat vt
nos blande moneret, cum acceperimus ſpiritum adoptionis filio
rū? Reſpōdeo quod ſi tales eſſemus, quales eſſe debebamus, & ita H
Deum amaremus, vt facere debebamus; amore ſane eramus du
cendi & inuitandi, at vero tales ſumus, vt niſi terrore & timore
commoti, non moueamur. Sumus inſtar hebræorum, quibus to
nitruis opus fuit, vt legem recordarentur, & eam cuſtodirent,
& ita eam timore concuſsi acceperunt.

Venientem in nube. Duo ſolent nubes ad ferre, videlicet aquam,
Nubes aliquando recreant, aliquando terrent. qua terram lætificant, & eidē proſunt ſi moderata ſit: aliquan-
do vero tātā ad ferunt aquæ abundantiam, vt diluuia generent,
item grandinem aliquando immittant, fulguraq; & fulmina, ad
eo vt omnes territent. Sic aduētus filij hominis quibuſdam erit
lætitiæ alijs vero erit terrori.

Conſide-

A Conſidera obſecro peccator quod Deus habeat manus gra- *Exod.* 17.
ues tanquam alter Moyſes, ita vt ſolo tactu maximum præſeſe
rant pondus. Iob 19. manus tua tetigit me. & vide quo eũ rede- *Iob.* 19.
gerit quid quęſo feciſſet ſi grauiter manũ impegiſſet? cęterũ etſi
tam graues habeat manus, tamen in hac vita ſolum tangit, ſi
quidem ſancti ſuis orationibus manus ſuſtentant: at vero in die *Exod.* 17.
iudicij non erit qui eas ſuſtentet ſicut Moyſi, & ideo grauiter fe
riet, tũc enim ſancti tanquam quodãmodo defeſsi, non ſuſtenta-
bunt manus, ſed contra malos iuſtitiam poſtulabunt.

B *Cum poteſtate magna.* Quorſum bone Deus cum tanta poteſtate, *Iob.* 14.
ſi non eſt qui tibi reſiſtat? Contra foliũ quod vẽto rapitur? Sed
id facit vt malos terreat qui ipſum cõtẽnebant. Nil enim eſt ꝙ
ita aliquem terreat, quã videre inimicũ ſuũ quẽ ipſe contẽnebat,
cum poteſtate magna venientẽ: Vide enim quid ſentiret Aman *Heſther* 6
cum videret in tãta gloria Mardocheum: ſane id acerbius ferret *3. Reg.* 22.
quam mortem. Quid etiam ſentiret Iezabel videns ipſum Ioſa-
phat in tanta poteſtate? Quid ergo mali ſentient, cum videbunt
Chriſtum cum poteſtate magna?

Tuba inſonabit angelus quæ per vniuerſum mundum audie- *Potẽtiam*
C tur, atq; mortui reſurgent. Quod ſi angelus vnus tantam habet *ſuam oſtẽ*
poteſtatem, quid dicemus cum venient omnes angeli, & Domi- *det Chri-*
nus angelorum? In hac quidem vita permixti ſunt boni & mali *ſtus inindi*
tanquam calculi quidam diſcolores quibus luditur, in ſaccũ con *cio:*
iecti ſunt: at vero ſicut cũ in tabula opponuntur, ſingulis ſuus da *Similitu.*
tur locus, ſic vtiq; in tremendo die vnuſquiſq; ſuo loco cõſidebit.

Ite maledicti. Si blanda vox dicentis, Adam vbi es? Et Paulo; *Geneſ.* 3.
Saule, Saule, quid me perſequeris, ita ipſos terruit, quantum pu
tas terreri in iudicio malos, cum huiuſmodi Chriſti vocem au-
dient, ite maledicti?

D Si Deus ſe ita iratum oſtendet contra mare, flumina, & fon-
tes, quoniam hominibus ſeruierunt, quantum putas iraſcetur
contra eoſdem homines peccatores? Quatuor quidẽ illa erũt in
hoc iudicio, quæ in cæteris eſſe ſolent, videlicet citabitur reus,
& ſtatim reſurget tuba vocatus, item erit hic iudex, accuſato-
res, & teſtes.

Ite maledicti. Exiſtimo quod ſicut illi qui accuſabant adulte- *Autor.*
ram, illis caracteribus à Chriſto in terra expreſsis, ſua peccata *Ioann.* 8.
videbant; ſic cum hæc vox, ite maledicti, audietur, cuiuſq; ſenten
tia, & omnium etiam declarabitur cum eorum malefactis.

Iudicium extremum horrendum.

Si tantum Iſayas conturbatus eſt videns ſubuerſionem Hie- E
Iſa. 21. ruſalem, vt diceret: viſio dura nũtiata eſt mihi, propterea reple-
ti ſunt lumbi mei dolore, & anguſtia poſſedit me, quid quæſo di
ceret aut faceret, ſi videret deuaſtationem mundi, & diſtrictum
Dei iudicium, quod ante oculos nobis hodie proponitur? Erit
Mat. 24. hic dies ita ſecretus, vt dicat Chriſtus, quod de die illa nemo
ſcit, neque filius hominis, niſi pater. Ita hoc negotium voluit
ſecretum eſſe, vt ita demonſtraret etiam quantum amaret ho-
mines, & quomodo eorum anguſtiam in hoc die ſentiret.
Simile. Quaſi diceret quis ad amicum, anneſcis quanta in calamitate F
verſetur Petrus vel Ioannes, reſponderetq; ille, ah mitte obſe-
cro, nec ſcio nec ſcire velim propter tantam anguſtiam quam
de ea capio, Sic Chriſtus declarat quantum ſentiat hominum
Sẽtit Chri calamitatem in hoc die, cum dicit quod nec filius hominis
ſtus labo- ſcit, cum tamen ſciat. Omnes quidem creaturæ ad hominis
res noſtros obſequium creatæ ſuam triſtitiam exhibebunt hoc die, quaſi ve
Parũ time ſte lugubri indutę propter mundi mortem. O virum miſerabilẽ
mus hunc quod ſcilicet videas ita dolere creaturas tua cauſa, & tamen tu
diem vlti non moueris, ipſæ dolent vicẽ tuam, & tu tui obliuiſceris. Quid
mum. obſecro miſer facies cum tua perpetrata mala toto terrarum G
Iob. 20. orbe publicabuntur? Iob enim ait, cæli narrabunt iniquitatem
eius. Omnes ſane creaturæ teſtes erunt iniquitatũ tuarũ. Hunc
vero terrorem & horrorẽ tanto magis ſentiẽt & patiẽtur homi
Pſal. 48. nes, quãto grauiores erunt peccatores, iuxta illud regij vatis,
cur timebo in die mala? Et reſpondet, iniquitas calcanei mei cir
cũdabit me. O peccatores, qui tã effrænate peccatis, cur non re-
cordamini huius timoris, quẽ veſtra peccata vobis pariẽt in iudi
Aug. l. 20 cio? Dicit Aug lib. 20. de ciui. Dei, quod ignis ille de quo loqui-
ciui. c. 18. tur Dauid, ignis ante ipſum præcedet, tantum extolletur, quan-
Pſal. 96. tum aquæ diluuij, cõburet omnes mortales, & erit vice purgato H
Mag. ſe. rij bonis, vt purificẽtur, vt ait Magiſ. Sen. ô quãtũ erit tunc gau-
in. 4. diſ. diũ iuſti, quãdo anima in corpus redibit, & in ipſum gloriã ſuã
44. refundet, ſi quidẽ & laborũ particeps fuit! & vice verſa, quantus
erit luctus cũ anima mali corpori vnietur, & ſe inuicem male-
Quãtũ af dicent! dicet anima maledicta ſis lingua, quæ ita blaſphemaſti,
fligatur & mendacijs te oblectaſti ac murmurationibus: maledicti ſitis
malus, cũ oculi, qui tãta vetita concupiuiſtis & vanitates: maledictæ au-
anima cor res, quæ ita audiendo murmurationes vos oblectaſtis. Et ſane
pori vniẽt ſicut cum quis moritur, paroxiſmis quibuſdam corripi ſo-
Simile. let & maxime affligi, tum etiam circunſtantes obſtupeſcunt;
ſic vtique mundi finem quaſi paroxiſmi quidam præcedent

varijs

A varijs cum ſignis. Vnde Luc. ait, Erunt ſigna in ſole, luna, &c. Quaſi dicat, totus mundus erit in agonia, & ſudore maximo, cõcutienturq; omnia eius oſſa, ideſt omnes homines vehementer terrebũtur. Si enim tu quod luxetur os aliquod, ita doles, quantum putas futurum dolorem, cum omnia luxabuntur oſſa? Hinc ergo intelliges quid homines ſentiant in iudicio: Timebũt quodammodo hoc die Angeli & ſancti, tantam videntes hominum ruinam, ſicut timere ſolet qui ex editiſsimo loco comburi videt ciuitatem, aut qui videt hominem aliquem à ferociſsimo tauro vel leone dilaniari. Hoc innuens Iob ait, columnæ cęli pauent B ad nutum eius. Dic igitur peccator, vt ait Gregor. ſuper hunc locum, quid facient tabulę, quando tremunt columnæ? Quid virgula deſerti patitur, cum cedrus paradiſi concutitur? Quid ſentient peccatores, ſi vident Angelos & iuſtos pauere?

Magna quidem eſt Dei miſericordia quod nos moneat hodierno Euangelio, de quo ſint interrogandi homines in iudicio, cum ait, Eſuriui enim. &c. vt præmeditati poſsint accedere. Si enim cum doctor aliquis creatur, præmoneretur ſecreto de quibus eſſet interrogandus, an non maximo afficeretur beneficio? ſic igi- C tur maximum eſt Dei beneficium cum in rigoroſo examine ſimus interrogandi, & cæli vniuerſitati aggregandi, ac doctoratus laurea inſigniendi, vel contra reprobandi; longe ante nos ſubmonere quodnam ſit futurum examen, videlicet de operibus miſericordiæ, an ea obſeruauerimus. Probe quidem id nouerat regius vates cum diceret, Iucundus homo qui miſeretur & commodat diſponit ſermones ſuos in iudicio, quia in æternum non commouebitur. ô felicem illum qui reſpondere tunc poterit, ego te paui eſurientem, & potaui ſitientem.

Hic quidem quærimus excuſationes in peccatis, illic vero ne- D que intentare audebimus. Quando protoparentes peccarunt, intellexerunt ſe nudos eſſe, & fecerunt ſibi perizomata de folijs ficus, exiſtimantes forte quod ita diſsimularentur, at quãdo acceſſit Deus, abſconderunt ſe, cumq; vocaret Deus dicens, Adam vbi es? ait, vocem tuam audiui, & timui, atq; abſcondi me quod nudus eſſem. Quaſi diceret, cũ aberas domine, culpa mea prætexebatur, nunc vero te præſente, cui omnia nuda ſunt, excuſationem non habeo, nec me occultare poſſum arborum fronde. Hic quidem excuſat ſe iuuenis vitijs deditus: dicens hæc iuuenilia eſſe: excuſant ſe mulieres fuco ornãtes, dicuntq, ita vſum inualuiſſe. At vero in die illa non valebunt excuſationes, ſed omnia diuinis oculis patebunt, Hoc ſignificauit Iſai. dicens, eru-

Paroxiſmus patietur mũdus in fine.
Luc. 21.
Simile:
Horribilis omnib⁹ erit dies vltimus.
Simile.
Iob. 26.
Grego.
Miſericordia Dei.
Simile.
Præmonet nos Deus vt præmeditati accedamus.
Pſalm. 3.
Gen. 3.
Excuſationes non admittentur in iudicio.
Omnia ſunt nuda oculis Dei
Iſa. 6.

Luc. 16. beſcetis, quãdo eritis ſicut quercus decidentibus folijs: quaſi di- E
Timeant Deum. cat, non habebitis quo tegatis vos: Noli igitur tunc remedium
quærere, quando illud aſſequi non poteris, ſicut fecit auarus
Simile. ille diues, de quo mentionem fecit Luc. Dicite mortales, quis
Exo. 19. vobis tantarum rerum metum abſtulit, cum minimas res time-
Timinum timorem abiecimus re ſoleatis? Si cum Deus legem daret Hebræo populo, ita terri-
tus fuit populus pręt tot tonitruis, vt Moyſi diceret, non loqua-
tur nobis dominus, quid erit quando exiget Deus legis ſuę tranſ
greſsiones & præuaricationes? Si tantum aliquis turbatur cum
vel regis nomine, vel ſanctæ inquiſitionis compræhenditur, quid F
quæſo tunc erit, cum diuino tribunali homo ſiſtetur, cumq; crea
turæ omnes contra ipſum armabuntur? Cum Hebręi de Aegipto
egrediebantur, quia Deum ſibi propitium habebant, idcirco om
nia etiam ipſis obtemperabant, terra, mare, ignis, aqua: ſiquidẽ
ſimilitudo omnia famulantur Dei ſeruis, at vero in tam horribili die, omnes
Simile. creaturæ contra malos armabuntur. Quid quęſo tunc erit cum
Gen. 3. videas imperatores Romanos, atq; monarchas, qui vel ſolo no-
Timebunt valde mali vidẽtes omnes creaturas contra ipſos armatas. mine mundum terrebant, ita proſtratos, & timore confuſos? Si
Adã ita abſcondebatur neſciens quid Deus vellet cũ vocaretur,
ſed tantũ conſcientia eũ intus vrgebat, neq; viderat aliquod pu- G
nitionis exemplũ, quantũ fore putas malorũ metũ in tam horri-
bili die, cũ videãt ſe ab omnibus accuſari, & intelligãt ex fide quã
habẽt, ſe in ſempiternũ cruciãdos, cõſpiciantq; tot exẽplaria diui
næ indignationis ante oculos? o bone Deus quã longe diuerſum
tunc exhibebis ſpectaculũ, quam cũ ſpinis coronatus, & vlcerib'
cæſus, ligatuſq; & ſputo conſputus apparebas!

Valde quidem ſplendet Dei miſericordia, quod prius mo-
monet nos Deus vt emẽdemur neat hominem antequam eum puniat: ſic monuit Adam, Caim,
Noe, cui dixit quod vellet mundum punire, monuit Sodomitas,
Niniuitas, Pharaonem, & alios innumerabiles. Sagittarius qui- H
Gen. 4. dem abſcondito expectat auem vt eam poſsit interficere cum
Simile. requieuerit. Deus vero antequã puniat peccatorẽ, ſtrepitũ quen
Iona. 3. dam videtur excitare, vt is ſibi caueat & ſaluetur. Hoc ſignificãs
Exo. 7. Dauid ait, dediſti ſignificationem vt fugiant à facie arcus, & libe
Pſal. 59. rentur dilecti tui. Nõ imitatur venatorẽ quærẽtẽ occidere, ſiqui-
dem potius vult vt peccator cõuertatur & viuat, & ideo monet
eum interdũ laborib' immiſſis, ſiquidẽ labores qui nobis hic con
tingũt, monent nos ne in æternos cruciatus incidamus, vt fugia-
Simile. mus à facie arc'. Bene dicit à facie arcus, nã ſicut qui arcu vtitur,
Gen. 6. videtur prius ſuũ icere pect' arcũ vibrando, quã exteriora feriat,
ſic Deus videtur ſe ipſũ prius ferire quam nos feriat, iuxta illud

Gen.

A Gen. Tactus dolore cordis intrinſecus, delebo inquit hominem
quem creaui hoc eſt ſi De⁹ eſſet capax doloris, maxime doleret *Simile.*
antequam nos puniret. Et ſicut arcus quo magis intenditur, eo
acrius ferit, ſic quanto magis Deus diſsimulat, eo grauius poſtea
caſtigat. Vnde Pau. ait, theſaurizas tibi iram in die iræ. *Rom. 2.*
Sicut antequã nubes pluuias emittat, tonitrua ſolent interdũ *Simile.*
excitari & fulgura, ſic antequam horribilis hic iudicij dies euene
rit, horribilia fient ſigna. Sed quid quæſo debẽt ſol & luna, quod
ita in tali die tractẽtur? ſane vt intelligamus quantum Deus ode
B rit peccatum, quandoquidem non ſolum peccatorem punit, ſed
etiam eas res quæ peccato ſeruierunt. Timebunt in hac die An-
geli reuerentiali quodam timore, videntes Deum ſuum indigna
tum. Timent filij videntes patrem iratum contra ſeruum, & eum *Simile.*
punientem, etſi ipſi culpa vacent: quid igitur facient mali quam- *Pſal. 2.*
tumuis potentes extiterint? Oculi ſublimis hominis, ait Iſa. hu-
miliati ſunt, & incuruabitur altitudo virorum, exaltabitur autẽ
Dominus ſolus in die illa, quia dies Domini exercituum ſuper
omnem ſuperbum, & ſuper omnem arrogantẽ, & ſuper omnes *Peccatum*
cedros libani, & ſuper omnes quercus Baſan, & ſuper omnes mõ *quantũ o-*
C tes excelſos. ô Deus bone quid hoc eſt? quando in mundum ve- *derit De⁹.*
niſti, acceſsiſti manſuetus & inermis, & modo contra miſerum
hominem venis tam rigidus & armatus, tantaq; ſtipatus militia?
Hoc figuratum habemus. 1. lib. Reg. cum enim Dauid cum gi- *1. Reg. 17.*
gante præliaturus erat, arma depoſuit, & acceſsit cum funda, at *1. Re. 25.*
vero contra Nabal acceſsit cum exercitu furibundus, qui ruſti-
cus erat paſtor. Artificium ſane diuinum fuit, quod in primo ad-
uentu accederet manſuetus, vt dæmon falleretur, ars vt artem
falleret, ſicut canit Eccleſia, item in primo aduentu venit noſter, *Eccleſia.*
hic vero venit ſuus, & idcirco in primo aduentu ſe nobis accõ-
D modauit, ſicut ſolet paſtor ad oues accedere, at cum veniet in *Simile.*
iudicio, veniet cum poteſtate magna & maieſtate, vt ait Luc. Et *Luc. 21.*
veniet in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cum eo, vt ait Mat. *Pſal. 93.*
hoc loco. Hanc iudicis maieſtatem præuidens Dauid ait, exaltare
qui iudicas terram, redde retributionem ſuperbis, ideſt cõculca
Domine hos malos, qui ita ſeruos tuos conculcarunt. de hoc etiã
vltimo die intelligitur illud quod dicitur in li. ſap. ſtabũt iuſti in *Sap. 6.*
magna cõſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerũt. Ibi oſtendet
Deus furorẽ ſuũ, quoniã hic malus noluit bene vti mãſuetudine
Chriſti. Sic enim etſi Moyſes ſæpe rogaſſet pro Pharaone & veniã *Exo. 14.*
obtinuiſſet, nõ tamẽ tandẽ obtinere potuit, ſed ſubmerſus eſt pro
pter duritiam Pharaonis. Sicut enim pater vſus virgis quę filium *ſimilitudo.*
flagel-

flagellant, eaſdem in ignem conijcit ſic poſtquam per tyrannos E
Simile. duriter ſerui Dei tractati ſunt, in ignem ijdemq; tyranni con-
Tyrannos i,ciuntur. Sed quam ſoliciti erunt ibi tyranni, & minime ſtipati
quomodo ſeruorum & famulorum caterua, quam in hoc mundo habebãt,
puniet qui iudices erant, prçſidentes, & iuſtitiam negligebant? Siquidem
Deus. longum comitum agmen trahere hic ſecum ſolent, tãquam apes,
Iudices ma eos præſtolantur ſiue comedant ſiue dormiant, quam triſtes ve
li punietur ro in iudicio tunc erunt, & quam timidi? Implebitur illud Apo.
Apo.14. opera enim illorum ſequuntur illos. Vnde Ambro. ait. ſola mi-
D: Ambr. ſericordia comes eſt defunctorum. Et idcirco hæc bonos comi- F
tabitur in iudicio, nam dicitur in Euang. hodierno. Eſuriui, &
dediſtis mihi manducare.

Dicit Euangeliſta quod malis dicet Chriſtus, ite maledicti in ignem æternum. Sed quid hoc eſt domine, videris iniurius
Apo. 18. his miſeris, videris repugnare legi quam promulgat Ioan. in
Apo. cum ait, quantum glorificauit ſe, & in delicijs fuit, tantum
Cur mali tormentũ date & luctum: ergo ſi delectatio tẽporalis fuit, cur in
æterna pæ fligis æternam pænam? Reſponderi poteſt quod mali neq; ſe,
na mulcta neq; ſcelera ſua volũt agnoſcere, & idcirco veniã nõ obtinebũt,
buntur. ſed perpetuam pęnam. Hoc ſignificauit Chriſtus cum ait, ſi cæci G
Ioan.9. eſſetis, non haberetis peccatum, nunc vero dicitis quia vide-
Simile. mus, propterea peccatum veſtrum manet. Sicut enim indigeſtus
cibus in ventriculo niſi aliqua tandem via expellatur, infirmitatem parit, ſic peccatũ niſi tanquam indigeſtus cibus per pæniten
peccatum tem parit, ſic peccatũ niſi tanquam indigeſtus cibus per pæniten
quantum tiam expellatur, infirmitatem manentem generat: & ideo dicit
noceat. manet, vt intelligamus quod pænitentiam non fecerunt, & ita
Pſa: 48. nunquam Deus placabitur, iuxta illud prophetæ, non dabit Deo
placationem ſuam, & pretium redemptionis animæ ſuę, & laborabit in æternum. Illi igitur male metent, quia male ſeminarunt
Gal.6. in hac vita, nam vt ait Apoſt. quę ſeminauerit homo, hæc & me H
Simile. tet, Quod ſi vt ait ſanctum Euangelium, ſempiterno igne cruciabitur qui pauperibus eleemoſinas dare noluerit, quid dicemus de illo qui pauperem ſpoliauerit?

Concludit Chriſtus in Euangelio hodierno dicens, ibunt hi
Magna- in ſupplicium æternum, &c. Cur ita loqueris bone Deus, cum
tes ſi mali illuſtriſsimis tum prælatis, tum etiam imperatoribus, & regibus
fuerint: ac principibus? nam tunc multi ex his ibi aderunt inter malos.
quã parui Sed iam præſertim pro his ceſſabunt tituli maieſtatis, altitudi-
ſient. nis, excellentiæ, dominationis, & ſimiles, ſolum dicentur hi, quo
verbo nil ſimplicius dici poteſt. O quomodo ante Deum ceſſant
honores mundani! non ibi habebunt titulos, at vero boni di-
gnis

Agnis decorabuntur titulis,nã vocabuntur iuſti & benedicti. Quid igitur dicemus ad hæc fratres? non vtiq: ſunt hæc negligenter deguſtanda & percurrenda. Caueamus igitur ne tunc remedium quæramus, cum iam non erit remedij locus: Dicit item Euangelium, tunc dicet rex his qui à dextris eius ſunt: hic rex Chriſtus eſt de quo Ioan in Apo. rex regum, & dominus dominãtium. Item Petrus in Actis Apoſt. ait, prædicans Cornelio, quod conſtitutus eſt iudex viuorum & mortuorum. Et Pau. ait quod oportet nos omnes manifeſtari ante tribunal Chriſti. De hoc tremendo die, B & de his quæ in ipſo accidere debent; ait Eccl. cuncta quæ ſunt, adducet Deus in iudicium: pro omni errato ſiue bonum fuerit, ſiue malum. Hoc igitur die tam diſtrictus rex erit iudex, vt Ioan. dicat dicturos homines mõtibus, cadite ſuper nos, & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira agni, quoniam venit dies magnus iræ ipſorum, & quis poterit ſtare? Sicut enim in primo aduẽtu omnes mirati ſunt eius manſuetudinem, ſic in hoc ſecundo aduentu terrebit ſuo furore: Vnde Chryſoſt. ait, quod mille ſuſtineret potius fulmina, quam videre faciem iratam huius manſueti agni.

Boni etſi pauperes quanto in honore habeantur.
Apo. 19.
Acto. 10.
2 Cor. 5.
Eccl. 12.
Apo. 6.
Chryſoſt.

C

Patientia & manſuetudo commendantur.

Dicit Euangeliſta quod ſtatuet oues quidem à dextris, & hœdos à ſiniſtris, ſignificat vero per oues iuſtos, propter manſuetudinem & patientiam inſtar ouium. Maximopere placere debet Deo manſuetudo & patientia, quandoquidem ſuos ſeruos comparat his animalibus manſuetis. ô miſeriam noſtram, quod ſcilicet quamuis Chriſtus his animalibus ſuos comparet, & ſeipſum etiam ouem nominet, nihilominus tamen nihil magis obli- D uiſcimur quam patientiam & manſuetudinem, & præſertim ſiquis nobis verbum aliquod contumelioſum dicat. Sane quemadmodum ignis ipſe vel carbunculus in obſcuriori loco magis ſplẽdorem ſuum manifeſtat, & inuictus miles in ipſo conflictu vires ſuas oſtendit: ſic Dei ſerui in medijs laboribus & ærumnis virtutem ſuam magis oſtendere debent, vt ita præmia & coronas referant immortales, Vnde Iaco. ait, omne gaudium exiſtimate fratres, cum in tentationes varias incideritis! Et quemadmodum peritus miles cupit occaſionem oportunam ſibi dari alicuius prę lij, in qua poſsit vires ſuas oſtentare, & ex ſpolijs diteſcere, ſic faciunt ſerui Dei. Patientia quidem & manſuetudo non ſolum ſibi vtilis eſt, ſed etiam ad reliquas virtutes conſeruandas. Eſt inſtar

Humilitas & manſuetudo quantum placeat Deo.
Iſa. 53.
Simile.
Boni virtutem ſuã in laboribus oſtendunt.
Iaco. 1.
ſimilitudo
Simile.

perdi-

perdicis quæ non ſolum in ſe apta eſt ad cibũ, ſed etiam eſt inſtar fiſtulæ cuiuſdam ad reliquas perdices captandas: ſic & de patientia dicendum eſt, nam per hanc conſeruatur caſtitas, humilitas, temperantia, & reliquæ virtutes. Quare nobis eam comparemus & conſeruemus; quandoquidem tantus ex ea nobis fructus promanat, & Chriſtus eam in hodierno Euangelio commendat. E

Mãſuetu do quã ſit vtilis.

Satis apparet quam ſit exigua noſtra charitas, quandoquidem exiguam habemus patientiam cum aliqua ſeſe offert occaſio. Nam charitas vt ait Apoſto. patiens eſt, benigna eſt, charitas non æmulatur, omnia ſuffert, omnia ſuſtinet: nõ ita nos facimus, ſed ſtatim ſuccenſemus, cum iraſcendi offertur occaſio, cum tamen contrario modo facere deberemus, & moderate reſpondere, dicentes, tu quidem frater non ſatis me noſti qualis ſim, nam alia multa in me errata inuenires. Vt ad huiuſmodi patientiam deueniamus, plurimum proderit quod homo de ſe humiliter & abiecte ſentiat, atq; crebro iniquitates ſuas contueatur & recolat, ita enim tam pretioſum patientiæ theſaurum conſeruabit, cognoſcens videlicet in quantas deueniret miſerias, niſi diuina manu protegeretur. F

I. Cor. 13. *Exigua ſit patientia noſtra.* *Fragilitatem noſtrã conſideremus & patientes erimus.*

Armis mãſuetudinis armatos miſit Chriſtus diſcipulos ad prædicandum cum ait, ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum: nam arma militiæ noſtræ, vt ait Apoſtolus, non carnalia ſunt, ſed ſpiritualia. Præliatur ergo Chriſtus contra lupos ouibus, culicibus contra Pharaonem, & muliere contra Holophernem, vt intelligamus quod patientia omnia vincat, qua niſi armentur homines, nihil fere cum laude coniunctum præſtabunt. G

Mat. 10. *2. Cor. 13.* *Exo. 8.* *Iudith. 9.*

De Pythagora legimus quod ante omnia patientiam doceret diſcipulos, ita vt ipſos pro foribus collocari iuberet, & audire multorum ſubſannationes, nam dicebat vnus hunc aptiorem eſſe in dico iumentis cuſtodiendis, illum vero paſtorem eſſe exiſtimo: alium vero aſino ſimilem dico. Et rurſus ille mihi videtur inter ruſticos & agreſtes enutritus. Quod ſi ad Philoſophiam humanã comparandam tam vtilis eſt patientia, quid dicemus quantum proderit ad cæleſtem & diuinam conſequendam? Nam patientia vt Iaco. ait, eſt opus perfectum: nil enim ita animam in tranquillitate & quiete eſſe facit vt manſuetudo, hæc omni domo lemate ſe poſsidenti eſt vtilior. Hæc omni annulo & gemma conducibilior. Quid enim beatius, ait Chry. quam inteſtino liberari bello? Nam quis plurima pace & cura externa fruatur, ſi intra nos cogitationum naſcatur tempeſtas, tumultus & ſeditio? nil externa pax nobis proderit. Sicut & neq; miſerabilius eſt ciuitate, quæ licet H

Pythagor. Exemplũ Patientia ab antiquis philoſophis plurimũ iubet

Iaco. 1. Chry. in Gen. ho. 34. to. 1. Pax qui ſit vtilis.

A licet præſidijs & muris bene ſit munita, intus tamen ciues foueat proditores. De rege Priamo ferunt quod cum vidiſſet philoſophum quendam nomine Corradum minime turbatum fuiſſe in quibuſdam ignominiis & iniuriis quibus eum affecerant, ſed omni patientia tuliſſe: interrogauit eum quomodo huiuſmodi iniurias tolerare poſſet? qui reſpondit, ſcito rex me dominum eſſe dominorum horum, & ipſos ſeruos eſſe ſeruorum meorum: quaſi diceret, iſti ſunt vitioſi, & ſeruiunt vitijs, quæ ego ſub pedibus colloco, & hęc quę ſunt veluti ſerui mei, dominãtur ipſis qui B mihi iniurij ſunt. cum igitur ſub pedibus habeam horum dominos, nihil mea intereſt quid dicant eorum ſerui, vel faciant. *Simile. Priamus. Exemplũ*

Patientia quibus cõſiderationibus cõſeruetur.

Explicans Beatus Chry. verba illa Mat. tradent enim vos in cõſilijs, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos, cõbinationem quandam facit patientiæ & manſuetudinis, quam habebant diſcipuli tantis fluctibus expoſiti, & exiguæ patientiæ quam nos habemus modo in tanta viuentes quiete & tranquillitate, dicitque: Qua igitur venia nos erimus digni, in omni trãquillitate & ſecuritate viuẽtes? nam cum nemo nos ſuperet, fun.imur & diſsipamur. nec in pace ipſa ſalui poſſumus viuere. Et illi quidem cum totus C orbis cremaretur, cumq; in tota terra vnus quaſi rogus flagraret, in medias flammas inſilientes, multos eripiebant, tu vero nec tibi ſaluti eſſe potes? Quænam ergo libera nobis reſpondendi poteſtas erit? Quæ venia concedetur? quos non exagitant flagella, non vrgent carceres, quibus non principes, non ſinagogæ minantur, nec aliquid huiuſmodi malorum impendet, imo vero omnia ſe in cõtrarium habeant? Dominamur enim & regna poſſidemus, quippe qui fideles reges habemus, vnde Chriſtiani honoribus affluunt, pręfecturas regionũ adipiſcuntur, honore, ſecuritate & pace potiuntur, neq; ſic tamen vincimus. Et illi quidem D cum ad cruciatum quotidie ducerentur, & tam magiſtri quam diſcipuli mille tormentis atq; flagellis cæderentur, bonorum tamen paradiſi animo & cogitatione fruebantur. Nos vero qui nec in ſomnis cruciatum quidem aliquem ſuſtinuimus, multo profecto molliores quam cera ipſa ſumus, ſiquidem in tanta, tamq; ampliſsima tranquillitate, atq; etiam quiete, vel tantillam patientiam non oſtendimus, nec præ nobis ferimus, ſed potius in omnibus impatientes maxime ſumus, atq; impatientiam factisq. & dictis ſtatim manifeſtamus, & omnibus patefacimus: *Chry. in Mat. 10. ho. 34. Nota. magna eſt impatientia noſtra. Si res minimas patienter nõ ſuſtinemus quomodo maximas ſuſtinebimus? Patientia vigebant ſancti.*

FERIA II. POST I. DOMIN: QVADRA.

E

CONCIO TERTIA.

Mar. 14. *Memoria iudicij quã ſit vtilis.* CVM *Venerit filius hominis in maieſtate ſua.* Mat: 25. Vtiliſsimum ſane eſt, vt quis cõuertatur ſæpe memoriam habere vltimi iudicij, ſiquidẽ Chriſtus ante ſummum ſacerdotem, cum ignominioſe tractaretur dixit, amodo videbitis filium hominis &c. Si igitur Chriſtus tam obſtinatis viris fore vtiliſsimam hanc memoriam cenſuit, quantum queſo F vtiliſsimam fore reliquis putandum eſt?

Et omnes angeli eius. O cœtum admirabilem! Siquidem angeli illuc conuenient, ſeruientq; ipſi iudici.

Cum poteſtate magna. Horrendum ſane erit cum dominus cum *Similitudo* *Iram Dei timeamus* furore ad iudicandum venerit: eſt enim inſtar tauri, qui vnam & alteram ignominiam ſibi illatam diſsimulat, item boat & reboat, at vero ſi curſum ceperit, tanto impetu fertur, vt nullus ante ipſum ſtare audeat, & quos attingit, in altum ſuis cornibus ita extollit, quaſi paleam ventilator in area: ſic igitur inſtar tauri ferociſsimi, poſtquam multas pertulerit ignominias Deus, ad G *Iſa. 41.* iudicandum accedet: Vnde Iſa. ait triturabis montes, & comminues, & colles in puluerem pones.

Sedebit. Ita enim decet iudicem: ſic acceſsit cum maxima quie- *Gen. 41.* te ad caſtigandum protoparentem: ita cum puniuit Sodomam & Aegyptum. Sed tamen modo, vox tonitrui erit in rota, ideſt punitio non habebit finem.

Gen. 27. *Ite maledicti.* Si tantum doluit Eſau, quod à patre poſtponeretur ipſi Iacob in benedictione, quæ erat rerum terrenarum, an non multo magis dolebunt mali, maledictionem ſempiternam repor- *Gen. 9.* tantes? Quos quæſo edent gemitus & eiulatus? Dormiebat Noe H & filius Can eum deridebat, ſed vide quam maledictionem ſit ei imprecatus poſtquam à ſomno ſuſcitatus eſt: ſic igitur modo videtur Deus dormire, & ita mali quodammodo ipſum derident, at in iudicio audient: ite maledicti.

Quale futurum ſit vltimum iudicium.

Euſe. epi. Emiſſenus CVm ergo talis futurus ſit terror venientis, quis poterit terrorem ſuſtinere iudicantis? omnia apud illum collecta, omnia *Iob. 14.* apud illum repoſita atq; ſignata ſunt. Vnde Iob ait, ſignaſti quaſi in ſacculo delicta mea: plus eſt ſignaſſe quam ſeruaſſe. Et per

Sopho.

A Sopho. dicit Deus. Scrutabor Hieruſalem in lucernis: ô vere mi-
ſerandam ſtupiditatem noſtram, qui in tanta ſocordia degimus,
cum tanta diligentia commiſſa noſtra omnia in libris illis ſcribã- *Apo.20.*
tur, vt habet Ioan. in Apo, cũ ait, libri aperti ſunt, &c. Quod ne- *Simile.*
gotium perinde agi videtur, atq; ea quæ apud Chriſtianæ fidei de
fenſores tractari ſolent, apud quos vel dum dormit, vel ludit ille
qui in phrenesim lapſus eſt, teſti interim accuſat, ſcriba diligen-
ter exarat, iudices criminis pænam decernere incipiunt, cum ta
men miſer ille criminis ſui oblitus, nil minus cogitet. Quanto ali *Iob.10.*
B ter beatus Iob? Sic enim vir innocentiſsimus cum Deo agit: in-
ſtauras teſtes tuos contra me. Quæ verba hominis quidem ſunt
in terra degentis, ſed quid in diuina curia de ſuis operibus agere
tur, formidantis. Quid igitur inquies, faciemus? certe quod pro-
pheta ſe facturum pollicetur, cum ait, ſuper cuſtodiam meam
ſtabo, & figam pedem ſuper munitionem, & contemplabor vt vi
deam quid dicatur mihi, & quid reſpondeam ad arguentem me.

Cogitanti mihi fratres, ex altera parte huius iudicij magnitu- *Curat dæ-*
dinem & acerbitatem, ex altera vero cõmunem vitæ noſtræ cor- *mõ vt ni-*
ruptelam atq; licentiam, diligentiuſque huius tantæ cæcitatis *mis de mi*
C cauſam indaganti, ea mihi vel præcipua viſa eſt, quod perperam *ſericordia*
homines (dæmone adhortante) de diuina miſericordia ſimul & *dei præſu-*
iuſtitia ſentiant. Communis enim humani generis hoſtis hoc ſem *mamus.*
per agit, hoc curat, vt diuinam peccatoribus miſericordam ſem-
per ob oculos ponat, non vt eam diligant, ſed vt ab ea peccan-
di anſam arripiant. Contra vero diuinã iuſtitiam atque iudicium
ita extenuat, vt ſublato omni diuini timoris fręno, in peccata
omnia præcipites agit. Scit enim verſutus ille hoſtis quod ſi vel
minimã partẽ acerbitatis iudicij huius (quod ille iam in ſe exper
D tus eſt) intelligeremus, ſine dubio ad ſolam iudicij & peccati ap-
pellationẽ, mente & corpore concuteremur. Hanc tantam homi
num cæcitatem homo quidam poſt obitum ſuum, cuidam amico *Horrendũ*
aperte declarauit: Rogatus enim ab amico quo in ſtatu eſſet, ille *teſtimoniũ*
ingenti gemitu reſpondit, nemo credit, nemo credit, nemo cre- *de iudicio*
dit: cumq; rurſus ab eo peteret, quidnam vox toties repetita ſig
nificaret: ille rurſus, nemo credit quam diſtricte iudicet Deus, &
quam ſeuere puniat. Iuſtum eſt igitur vt poſtquam præceſsit dies *Iudicium*
hominis, veniat dies Dei. Tranſierunt iam dies hominis, in qui- *vltimum*
bus ſua ſuperbia, arrogantia, vindicta & ferocia viguit. Debet *dicitur*
igitur accedere dies Domini, in quo vigeat iuſtitia eius, & taceat *dies domi*
iſta ferocia humana, atq; ſuperbia. *ni.*

Sicut vbi apparet magna & regia aquila, quæ reliquarum

 auium

auium exiſtit regina, cæteræ aues expaueſcunt, & omnia omnino deſerentes, celerrime in caueas quibus abſcondantur cõuolant. ita cum filius Dei rex regũ & dominus dominantium redibit in mundum, tanta quidem maieſtate & claritate apparebit vt omnes homines expaueſcant, & vbi occultentur inquirant. E

Obſcurabuntur hoc die ſol, luna, & aſtra: quando enim pater familias moritur, famuli omnes conturbantur, & tota familia luget, totaq; domus in ſqualore eſt: ita in tremendo iudicio cum totum genus humanum moritur, & in tantis verſatur malis, omnes creaturæ dolorem quendam intimum perferre vidētur cum ad hominis miniſterium eſſent creatæ. Atq; ita exuentes ſe veſtibus claritatis & lucis, induentur omnes lugubri veſte, tenebris ſcilicet & obſcuritate. Dicere etiã poſſumus quod id faciunt vel propter compaſsionem bonorum quos vident in tantis malis, vel propter malorũ indignationẽ, videndo tanta ſcelera quę cõmiſerunt. Erit tãdem nox multæ miſeriæ & tenebrarum ad diuidendum diem huius miſerabilis ſeculi à die ſequentis ſeculi feliciſsimi, æquum enim non eſt vt hic dies tãtæ calamitatis in quo hic viuimus, continuetur cum alio tam quieto ac delectabili. F

Simile. Chry. in nũ abſ. ho. 49. to. 2.

Propter multas cauſas ſigna apparebũt in cœlis in iudicio.

Si vt tranſirent Hebræi diuiſæ ſunt aquæ Iordanis, & coacervatæ in altos montes vt viderentur à vicinis regionibus, vt videre eſt apud Ioſue: quã in altum quaſo ſubleuabitur mare cum venturus eſt in iudicium Deus? Non poteſt propheta Ioel ſatis explicare, vt conſtat ex cap. 1. tantum tamq; tremendum iudicium, vnde dicit, Ah, ah diei, quia prope eſt dies domini, & nos tam ſæpe de eo loquimur? Hoc quidem eo fit, quia nos ſuperficiem dũtaxat eius videamus, propheta autem & diuinus vates, cum rem attentius contemplaretur, non poterat cohibere lachrymas & ſuſpiria, ſed euiſcerabatur fere, ac tota mẽte & omnibus artubus contremiſcebat. Si quod concidat domus aliqua, adeo qui ruinã audiunt abſterrentur, quid tunc erit cum ędificia totius terrarum orbis vaſtabuntur & corruent? Capitolium corruet, Memphis, cæteraq; ædificia ſumptu maximo extructa & in cælum vſq; prope elata, muri, propugnacula, & regiæ ſublimes: quid autem facient minime ſtructuræ & ędificia, cum tam maxima humi adæquabuntur? ſi domus vna tantũ incendio inflammata, totam terret viciniam, imo oppidum, quid tunc futurum eſt, cum vniuerſus incendio conflagrabit orbis? G H

Simile. Ioſue 3. Ioe. 1.

Simile. Omnia mundi ædificia in hoc die corruẽt

ſimilitudo

Simile. Chry. in nõ abſc. ho. 49. to. 2.

Si quãdo rex aliquis terrenus vult inſigne aliquod edere ſupplicium, cui aſsiſtere omnes debent, tũc magnates omnes cõueniũt omnes domeſtici in armis ſunt, & totus deniq; populus cõmouetur

A uetur,ac ciuitas volitat armata, credibile plane eſt hoc in die,in quo rex regum totum orbem iudicare parat,& in publicā lucem totum genus humanū euocare, volēs huic iudicio idem aſsiſtere cum ſua maieſtate,acceſſuros cum eo aulicos omnes, & magnates atq; optimates,hoc eſt ſanctos. Thronus autem cum quo accedet, erit Cherubim & Seraphim ornatus, ita enim decet tātam maieſtatem. Faces præcedentes talem iudicem; erunt fulgura & coruſcationes maximæ. Tubæ erunt tonitrua vehementiſsima, nam cum rex ipſe procedat, ante talis vox, & ſonus præcedet, B qui penetratis elementis omnibus, per totum audietur orbem, penetrabitq; mare vniuerſum, & viſcera omnia terræ, ſane terribilis erit vox ea, quandoquidem confringet lapides, aperiet inferos, perfringetq; eorum oſtia fortiſsima, educet animas ex intimis penetralibus, & reducet ſingulas ſuis proprijs corporibus. Hæc tremenda vox tanta etiam erit, vt diſcurrat per ſinus totius maris, & voragines ipſius telluris, ad congreganda vniuerſa hominum oſſa, quantumuis varijs, longeque diſtantibus diſiuncta locis, & in res alias commutata: quæ diuina virtute perfacile fient, ita vt vnaqueq; res reſtituat ſtatim ſine contradi- C ctione,quidquid ad corpora pertinebit & ſpectabit.

Veniet Chriſtus cum militia cæleſti cōſtipatus.

Terribilis audietur vox,quæ inferorū conteret portas.

Non poterunt in hoc die, inquit Hiero. merita aliorum alijs prodeſſe: & quemadmodum tempore captiuitatis Babyloniæ, nullum remedium Hierem. propheta dare potuit captiuis & peccatoribus, imo monuit eum Deus ne pro eis rogaret, ita erit horribilis dies ille, in quo quiſq; pro ſe dumtaxat reſpondere poterit. Idem etiam alibi ait: Quidnam tum nobis miſerrimis faciendum eſt, cum ſuper totum orbem deſcendet tam rapaciſsimus ignis? Quid faciemus cum peccatores dicent: cadite montes ſuper nos,& colles operite nos,ne tantum videamus in- D fortunium? quid faciemus cum homines mortē vltro depoſcent & tamē ſemper fugiet mors ab eis? Quid cū cōplebitur prophetia illa? Aſpexi terrā, & ecce vacua erat & nihili,& cælos,& non erat lux in eis: vidi mōtes,& ecce mouebātur, & omnes colles cōturbati ſunt. Intuitus ſum,& nō erat homo,& omne volatile cæli receſsit. Aſpexi,& ecce carmelus deſertus, & omnes vrbes eius deſtructæ ſunt a facie Domini, & à facie iræ furoris eius. Hæc,fratres, quæ futura ſunt, oſtenduntur etiam ex quibuſdam præteritis. Vide quæſo quantam calamitatem diluuium hominibus inuexerit Recordare quid ignis fecerit apud Sodomā. Recordare quid contigerit etiam Aegypto. Memēto ruinam Hieruſalem per Titum & Veſpaſianum: ex quibus omnibus colliges tandem quod

Hiero. in Mat. lib. 4. c. 25. to 9.

Hie. 7. & 11. 14.

Hie. epiſt. deſcientia diuinæ legis. to. 4.

Oſeæ. 10.

Hi. 4.

Horrendus erit hic dies.

Gen. 7.

Gen. 19.

Exo. 7. 8.

Ioſephus.

quod

quod ſi puniuit Deus particularia aliqua delicta, multo magis pu E
niet vniuerſa omnium delicta in tam horrendo iudicio! Quod ſi
Simile. tanta eſt fragilitas naturæ humanę, vt vel facili quodã ſiue leuiſsi
mo incómodo abſterreatur, quid tunc de homine futurum eſt,
cum expectabit, audiet, videbit tam horrenda? ſi ſufficiens eſt ad
hominem prope exanimandũ, febricula aliqua, quænam futura
eſt tunc eiuſdem turbatio in tantis malis & calamitatibus?

Anſel. de In hoc tantummodo ſpectaculo ait Anſelmus, in dextera erũt
ſimili. mũ peccata accuſantia, in ſiniſtra innumerabiles dæmones expectan
di. tes: in parte inferiori erit hianti & aperto ore infernus ipſe, in ſu F
Dies maxi periori iudex ſeuerisſimus, circumcirca totus mundus ardens. ô
ma angu- miſerum peccatorem in tãto conflictu! Quo ibis obſecro infelix?
ſtia erit non poteris ſane te abſcondere, intolerabile vero eſt etiam ante
malis. iudicẽ apparere. Qua igitur tãdẽ parte te cõmittes? Quod reme
Hie. in re: dium habebis in tãtis malis? Sẽper fratres, ait Hie. ſit in auribus
monac. 30 perſonãs terribilis illa tuba, & formidabilis vox quæ dicit, mor-
de cõſide- tui venite ad iudicium. Aduenit iam rex, accedit iudex, cui tam
de. extre- accurate rationem reddere debemus, vt etiam de cogitationibus
mi diei iu otioſis eam reddere debeamus. Idem ſcribens Helio: dicit, illa
dicij to. 4 die miſer homo maxime ingemiſcet, ibi potentiſsimi reges de- G
Hie. ad nudati apparebunt, & attoniti, illuc Plato cum ſuis euocabitur
Helio. diſcipulis, Ariſto. cum ſuis argumẽtis, & noui omnes philoſophi
D. Aug. cum ſuis illis rotũdis ſyllogiſmis & artificioſis. Et Auguſt. dicit,
li: de vani conſideremus amantiſsimi fratres, quales manebimus ante Deũ
ſecu. c. 3. & eius iudicium, cum noſtra opera offerentur ante noſtroſmet
to. 9. oculos. Qualis erit tunc noſtra confuſio & pudor, videndo ita no
ſtra delicta manifeſtari omnibus, coram Deo & ſuis angelis? præ-
Simile: ſertim cum hic de vno tantum homine tantum pudefimus cum
videt defectus noſtros. Quemadmodum cum rei ex carcere
Chry. in euocantur ad iudicium, vnuſquiſque adfert ſua vincula & im- H
Mat. ho: pedimenta, alij compedibus impediuntur, alij catenis vinciun
24. to. 2: tur; ita ait Chry: apud ſeueriſsimum hunc iudicem impij deuin
cientur ſuis ſceleribus & adligabuntur facinoribus ſuis, ceu com
pedibus quibuſdam.

Quando Phariſęi mulierẽ adulteram conſpectui Chriſti obiece
Ioan. 8. runt, tacebat Chriſtus. ſed vide quod ſcribebat. Tu ergo peccator
Exo. 17. aduerte quod quãuis hic taceat De⁹, ſcribit tamẽ, diſsimulat, ſed
1. Reg. 15. tamẽ vitã & proceſſum cumulat. Quãdo filij Iſrael profecti ſunt
ex Aegypto per deſertum ad terrã promiſsionis, exiuit obuiam
ipſe Amalech, animo dimicãdi cõtra Dei populũ, poſt quadringẽ
tos annos dixit Sauli Deus per prophetam Samuelem, recenſui

quæ-

A quæcunq; fecit Amalech Iſraeli, quomodo reſtitit ei in via quando aſcendebat de Aegipto: nunc ergo vade & percute Amalech, & demolire vniuerſa eius. Bene exiſtimabāt Amalechitę Deum oblitum eſſe peccatorum eorum, ſicut tu forte exiſtimabas Deū non ſumpturum ſupplicium de tuis iniquitatibus, ſed tamen aliter eis euenit. *Non obliuiſcitur Deus offēſas etſi eas diſsimulet*

Si Saulus Chriſtianos perſequēs, ita perterrefactus eſt audiens vocem illā, Saule, Saule quid me perſequeris? adeo vt ex equo deturbatus: ſtatim reſpōderit, domine quid me vis facere? ſtatim māB ſuetus redditus ſit, & ex tenebris in lucē reſtitutus, quid tunc futurū eſt quādo veniet in tāta maieſtate dominus? Quid enim aſperum dictū eſt Saulo, quid adeo terribile? nihil vtiq; prӕter hęc verba, Saule, Saule quid me perſequeris? durū eſt tibi contra ſtimulum calcitrare, Quāto magis abſterritus eſſet ſi aſperis vſus eſſet verbis dominus? Quid igitur futurum eſt in vltimo iudicio, cum dominus in tanta maieſtate atq; terrore veniet contra miſeros & infelices malos? Vſq; adeo hoc videtur ſentire Chryſoſt. vt dicat, acerbius multo futurum eſſe videre aſpectum irati iudicis tunc, quam inferni tormenta. Boni autem contra magna cum beniC gnitate & clementia tractabuntur à iudice. Quid enim benignius dici poteſt, quam venite benedicti patris mei? ò felices animos, feliceſq; aures, quibus contigerit tam dulcia audire verba! ò felices oculos, qui iudicem videbunt tam benignum erga ſe atq; fauorabilem, infelices autem eos, qui ſeueritatem iudicis experientur atq; perſentient! *Acto. 9. Simile. Quā horribilis veniet ad iudicādum dominus. D Chryſ. Quam benignū ſe oſtendet bonis Chriſt. in iudicio.*

Quis igitur tunc pro malis deprecator accedet, cum videat à domino repulſos eſſe atq; proiectos ex eius amicitia ſegregatos, & ex vniuerſo cæleſti regno exterminatos? Cū Deus reiecit ac reprobauit Saulem, lugebat eum Samuel, atq; eius vicem vehemēD ter dolebat: cui dixit Deus, vſquequo tu luges Saul, cū ego proiecerim eum? ſi igitur tunc hoc dictū eſt cum tanta ſeueritate, cum adhuc in hac vita eſſet maxima fiducia, quid tunc futurū eſt, cum ſententia illa ſempiterna executioni mandabitur, ibunt hi in ſupplicium ęternum, iuſti autem in vitam ęternam? Quid quæſo ſentient peruerſi homines cū viderint illā ſententiam contra ſe pronunciari? Quādo Eſau vendidit primogenituram ſuam pro leuiſſimo lentis edulio, receſsit lætus, parui pendens & nihili faciens quod commiſerat, at vero poſtquā vidit fratrē ſuum Iacob primogenituram magna cū lætitia & honore poſsidere, ſibiq; eam Iacob ſua arte abſtuliſſe, irrugijt clamore magno videns iam nullum eſſe remedium, petiuitq; à patre vtrū remedium ſibi vllum *Nullus pro malis intercedet in hoc die. 1. Reg. 15. & 16. Gen. 27. Simile.*

Nullũ ſupereritmalis remedium in iudicio.

adhuc ſupereſſet, cũq; reſpõdiſſet pater nullum iam locum petitioni ſuæ relictũ eſſe inſtitit vehemẽter, vt ſibi aliquid ſaltem à patre cõcederetur. Ita plane multi hoc tẽpore æternã beatitudinẽ parui pẽdunt, & pro minima delectatione vendunt: at vero cum terribilis iudicij dies appropinquauerit, pro benedictione, ſempiternam maledictionẽ referent & reportabũt. Quid igitur aliud miſeri præſtabũt quã flagrare odio tũ contra Deũ, tũ cõtra diuos omnes & diuas? ſi enim ille pro hęreditate tẽporali tãtopere furebat, & indignabatur, quãto magis iſti pro ſpirituali hęreditate ac ſempiterna beatitudine indignabũtur? cũ pręſertim videãt ſe pro leuibus & momẽtaneis delectationibus æternã benedictionẽ amiſiſſe? Quid faciã vbi ad tribunal iudicis cũcta cernẽtis ſiſtẽdus ero? Quid faciã ſi aduersũ me ſentẽtia feratur, & ſi in gehennam perpetuo torquẽdus ero? Quid faciã ſi nullos apud iudicẽ patronos, nulla virtutũ merita mecũ tulero? Quid poſtremo faciam cũ toti' vitę meæ hoc eſt omnium diuinorũ beneficiorũ, omniumq; maleficiorũ meorum, rationẽ redditurus ſim? quæ tãto erũt grauiora, quãto beneficia maiora fuerũt. Quid ergo faciam cũ de externis bonis, quæ mihi Deus dedit, quæ multis negaui, rationem exiget? Quam multi enim ſunt, qui reliquias menſæ meæ delicias ſuas putarent? Quam multi erant qui fame, nuditate, ære alieno, filiorum multitudine, varijſque morbis & incommodis premebãtur, à quibus malis diuina prouidentia me immunem conſeruauit? Quid tunc igitur mali reſpondebunt? quorum alij in ſuperfluis conuiuijs, alij in veſtitu prophano, alij in mulierculaxum voluptatibus, & alijs id genus rebus bona conſumpſerunt, quæ a Deo acceperãt? Verum non hæc ſola de externis bonis ratio (quorũ nobis diſpẽſatio credita eſt) exigetur. Alia ſunt his multo maiora. Redde enim inquit iudex, rationem adiumentorũ omnium, quæ tibi ad bene viuẽdum cõtuli, hoc eſt fidei, baptiſmatis, doctrinæ, ſacramẽtorũ, concionũ, diuinarumq; inſpirationũ, quibus toties ad oſtium tuę mẽtis pulſaui, ad ſtudium te melioris vitę excitabam? Quod ſi hæc parua ſunt, redde iam ſanguinis mei rationẽ, redde crucis, mortis, ſpinarũ, verberũ, ſputi, atq; alaparũ, contumeliarũ, ac deniq; tot annorũ, quos tam multis ſudoribus in procurãda ſalute tua inſumpſi: redde præterea rationẽ totius vitæ, hoc eſt tot annorũ, quos tibi ad viuendũ contuli, vt his fidei talẽtis adiutus, æternæ vitę ad quam te condidi, negotium ageres. Quid hic reſpõdebunt, qui nil minus quã de hac ratione reddenda cogitarunt? nec de nobis ſolum, ſed etiam dę his qui noſtræ fidei cõmiſsi ſunt, exigenda ratio eſt, hoc eſt de famulis

Blaſphemabunt Deũ & Sãctos dãnati.

Luk. Gra. Rationem redditurι ſumus accuratã de acceptis beneficijs.

Ratio accurata exigetur de bonorum adminiſtratione.

Ratio exigetur adiumẽtorũ acceptorũ ad ſeruiendũ Deo.

Ratio exigetur talẽtorum.

E F G H

A mulis, filijs, ac domeſticis omnibus, ſi eos vt par erat erudiuimus, *1. Tim. 5.*
corripuimus, pauimus, & honeſte tractauimus, ſcriptũ eſt enim
ſi quis ſuorum & maxime domeſticorum curam non habet, fidẽ
negauit, & eſt infideli deterior. Quid igitur hoc loco dicent, qui
ita ſeruis emptitijs vt iumentis vſi ſunt, nihilo magis eos ad pie-
tatem & iuſtitiam erudientes, quam ſi muta animalia eſſent?

Fingite nunc animis ingentẽ hominum exercitum in cãpo coa- *Simile.*
ctum, oraculo domini certiorẽ factum tantã vim fulminũ eſſe re
pente ſuper eos caſurã, vt maxima eorũ pars fulminibus acta oc *Timeam⁹*
B cumbat. Si hoc igitur omnes iſti certa fide tenerent quo timore *hunc terri*
concuterẽtur? quas nõ latebras exquirerent? quid non facerent, *bilẽ diem.*
vt ſe tanto diſcrimine ſubducerent? quale autem hoc fulminis pe *Mat. 25.*
riculum eſt, quo celerrimo dolore vita alias breui defutura ab- *Timeam⁹*
ſumetur, ſi cum illo fulmine cõferatur, ite maledicti in ignẽ æter *dubiam ſor*
num? ſi ergo multi ſunt qui hoc fulmine, tam pauci vero qui ad *tẽ noſtram*
beatorum ſortem cooptandi ſint, quis ſtupor, quæ cæcitas, quæ
amentia noſtra eſt, qui in vtramq; aurem dormimus, neq; huius
tanti periculi quod nos manet, vnquam recordamur? Cæterum *Simile.*
priuſquã horrifica illa grandinis plaga Aegyptũ vaſtaſſet, Moyſes *Exo. 8.*
C Pharaonẽ & ſeruos eius ab hoc periculo ſeruare volẽs his verbis
premonuit. Mitte inquit iam nũc, & cõgrega iumẽta tua, & om-
nia quæ habes in agro, homines enim & iumẽta, & vniuerſa quę
inuenta fuerint foris, nec cõgregata de agris, cecideritq; grãdo ſu *Timor dei*
per ea quidẽ, morietur. Deinde ſequitur: qui timuit verbũ domi *quam ſit*
ni de ſeruis Pharaonis, fecit cõfugere ſeruos ſuos & iumenta in *ſalutaris.*
domos: qui autẽ neglexit ſermonẽ domini, dimiſit ſeruos ſuos &
iumẽta in agris, quæ omnia vi grandinis interiere. Simile igitur
quiddã fratres, verbi Dei miniſtris nõ raro cõtingit; nobis enim
diuinæ iuſtitiæ ſeueritatẽ, reproborum pœnas, gehennæ incẽdia,
D immortalem vermẽ, ſuppliciorum æternitatem, nullo vnquam
tempore finiendam, & præſentiſſimum quotidianæ mortis peri-
culũ vobis ante oculos proponẽtibus, quidã his noſtris vocibus
annuẽtes, opportuno tẽpore ſuſcepto pænitẽtiæ propoſito ſalu-
ti ſuæ proſpiciunt. Cõtra vero alij ſalutaria monita noſtra parui
facientes, ſe abdere poſſunt in ſpeluncas & in petras montium, *Apo. 6.*
& dicant montibus & petris cadite ſuper nos, & abſcondite nos
à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira agni: Iram autem agni
appellat, vt indicet talem eius Dei irã futuram, qualis eius man- *Simile.*
ſuetudo ante præceſſit. Qualis quæſo eſſet erga filium matris fu
ror, ſi ipſum manibus correptum, in ingentem ignis pyram
flammis abſumendum proijceret? Cum ergo nos piiſſimus ille

agnus pluſquam materna charitate dilexer't, qualis ille furor ex E
magna ira iſtimandus eſt, quando quos ita parturiuit, vltricibus flammis
Dei in iu perpetuo cruciandos committet? Quid ergo ſupereſt fratres, ni-
dicio: ſi vt quicunq; recte ſapit, qui ſalutem ſuam charam habet, qui
Præpare- huius periculi magnitudinem oculis ſuis cernit, nil aliud vitam
mus nos ſuam quam perpetuam vigiliam & præparationem ad mortem
ad mortẽ. eſſe credat, mortemq. ſemper & hunc vltimum diem ante oculos
Ioan: Cli. habeat, eamq; ſibi quemadmodum Climacus monet, indiſſolu-
bili matrimonio deſpondeat, vt cum illa ſimul cibum capiat,
cum illa dormiat, & cum illa à ſomno excitatus vigilet, timeatq; F
ſemper in vita mortem, vt mortis metum euadere poſsit.

Multi quidem fallis dęmonis perſuaſionibus ſeipſos decipiunt,
Simile. non conſiderantes vnquã ſeparationem quæ facienda eſt in vlti-
mo iudicij die bonorum & malorum. Quemadmodum enim ora
tores, ea quę cauſam ſuam adiuuant, auditorum oculis affigunt
& vehementer amplificant, quæ vero nocent, aut ſilentio pre-
munt, ſi poſſunt, aut ſi non poſſunt, minuunt & extenuant: ita
Ioan.8: aſtutiſsimus dęmon prꝏterquam quod mendax eſt & mendacij
pater, ea quæ animos noſtros quidem ad mundi amorem inflam
mare poſſunt, miro modo auget & amplificat, & tanquam ocu- G
Arte vti- lis ſpectanda proponit, quæ vero nos ad eius odium atq; recor-
tur damnõ dationem extremi iudicij adducunt, hæc artificio vel extenuat,
contra nos vel oculis noſtris abſcondit, Quare huiuſmodi dæmonis artem,
arte noſtra deludere debemus, & cogitare omnia humana bre-
uia & caduca eſſe, infinitiq; temporis nullam partem occupãtia.

Duri ſu- Vide quanta bona viros iuſtos conſequantur propterea quod
mus in o- miſericordes fuerunt: & certe admiratione dignum eſt, cum vi-
peribus mi deamus quanta inde conſequantur bona, quod tam duri ſimus
ſericordiæ in his exercendis operibus: ſiquidem ſi aliquod opus ex his ex-
exercẽdis. ercemus, fere per importunitatem & longas preces extorque- H
Iſa.1. tur. Non ita conſulit Iſa. cum ait, diſcite benefacere: ſubuenite
oppreſſo, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & argui-
miſericor- te me, dicit dominus. Quaſi diceret, ſi ita feceritis, ego præclare
des Deum vobiſcum agam, & hanc meam promiſsionem exigite cum vo-
habebunt letis; item ſi hoc feceritis, ita mihi grati eritis, vt ſi fuerint pecca
propitium ta veſtra vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur: quod ſi contra fe
ceritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit
vos, quia os Domini locutum eſt. Hæc quidem in hodierno Euã-
Hiere.5. gelio apte deſcripta ſunt. Conqueritur Deus apud Hiere. de his
qui opera miſericordiæ nõ exercent & minatur eis dicens, mag-
nificati ſunt, & ditati, incraſſati ſunt, & impinguati, & prꝏterie-

runt

A runt ſermones meos peſſime: cauſam viduæ non iudicauerunt, & cauſam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Et ſtatim addit, nunquid ſuper his non viſitabo, dicit Dominus? Aut ſuper gentem huiuſcemodi non vlciſcetur anima mea? Vide igitur quomodo hæc omnia impleat Deus in hoc die. Cura igitur vt miſericordiam exerceas, nam cum ſit miſericordia maxime propinqua charitati, excellentior eſt humilitate, temperantia, patientia, & alijs huiuſmodi: ſiquidem iſtæ virtutes ſunt tantum tibi vtiles, hæc vero & tibi & alijs multis

Minatur Deus his qui miſericordia non vtũtur cũ pauperibꝰ

B prodeſt. Eſt miſericordia oleum quoddam ſpirituale, quæ reddit ſplendidam figuram, & in longos conſeruat annos Opera quidem ſine hac virtute, ſunt inſtar rudis cuiuſdam picturæ, quę parum durat. Multos videas vſq; adeo impios, vt non ſolum non vtantur miſericordia cum his qui ea indigẽt, ſed etiam eos crudeliſsime tractent & ignominioſe. Non hoc quidem Eccle: docet cum ait, non exaſperes pauperem in inopia ſua, cor inopis ne afflixeris: declina pauperi ſine triſtitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & reſponde illi pacifice in manſuetudine. Et initio cap. dicit, fili, eleemoſynam pauperis ne defraudes, & ocu

Excellentia miſericordiæ.

Crudelitas execrabilis:

Eccle. 4.

C los tuos ne tranſuertas à paupere, animam eſurientem ne deſpexeris. Vide enim quanto cum rigore hoc hodie puniatur, & quam diſtricta ratio ſit ea de re redẽda. Exerceamus nos ergo in bonis operibus, & ſimus miſericordes, atq; liberales in pauperes, quoniam hos ita à deo præmiari videmus. Quod enim dicat ſponſa, manus eius tornatiles, innuit eſſe accommodatas in omnem partem & verſatiles, atq; ad miſericordiam & liberalitem præparatas, ita vt facile paratæ ſtatim ſint ad miſericordiæ & pietatis opera exercenda, & vt pauperibus ſubueniant, & in neceſsitatibus eorundem præſto ſint ac paratiſsimæ ſemper.

Exactam reddituri ſunt rationem immiſericordes & ſeueri.

Can. 5.

D

FERIA II. POST DOMI. I. QVADRAG: CONCIO QVARTA.

Iudicium vltimum horrendum.

CVM *venerit filius hominis in maieſtate ſua.* Matt. 25. Luc: 21. Si hunc iudicij diem, quem nobis Eccleſia hodie repræſentat, ſemper ante oculos haberemus, longe aliter viueremus. Porro vna inter alias cauſas propter quas poſt particulare iudicium, futurum eſt vniuerſale, illa eſt vt ſcilicet mali apud omnes ignominiã portẽt, boni vero

Iudicium vniuerſale cur erit poſt particulare.

gloriã & laudem. Et tanto maior erit laus bonorũ, quãto mino **E**
Iudicabit res habuere occaſiones ad ea bona præſtãda, & quãto eis maio
Deus occa ra ſucceſſerũt impedimẽta. Tãto etiã maior erit ignominia &
ſiones tã bo pudor malorũ, quãto maiorẽ habuerũt occaſionẽ vt boni eſſẽt.
ni quã ma Annõ maxima hæc erit viri mali ignominia, quod longos hic vi
li ad vir- xerit annos, ꝙ inter Chriſtianos viros educatus ſit, ꝙ frequẽtes
tutem. audire potuerit cõciones, & tamẽ propter culpã ſuã cõdẽnatus
appareat? Quãta porro gloria erit eius, quẽ nec officiũ, nec oc
cupationes aſſiduæ ſinebãt rebus cæleſtibus intẽdere, nihilomi-
Acto. 10. nus tamẽ ibi cõſpiciatur propter ſuam virtutem in numero ele
ctorũ? Qualẽ dicere poſſumus Corneliũ, de quo legim' in Actis
4. Reg. 5. Apoſ. Itẽ Naamã alienigenã, de quo li. 4. Re. Qui poſtea tã libe- **F**
rales extiterũt, & tantopere ſecuti ſunt pietatẽ, cũ tamẽ barbari
eſſent, & ſuis muneribus longe ab huiuſmodi rei exercitatione
Matt. 8. remoti? Quid dicemus etiã de Cẽturione, qui quamuis barbar'
Iob. 1. eſſet & militię deditus, fuit tamẽ tã humilis & virtutis ſtudioſus,
Gene. 19. atq; operũ miſericordiæ amãtiſsimus? Quid dicã de patientiſsi-
mo Iob inter gẽtiles? Quid etiã de Loth inter Sodomitas? Quid
Philip. 2. de Philippenſibus? De quibus dicit Apoſ quod virtute micarẽt **G**
in medio nationis prauę atq; peruerſę. Quid de illo epiſc. Apo?
Vbi dicitur, quod etſi inter gentes moraretur vbi dæmon ſedem
Apoc. 2. habebat, ipſe tamen fidem nõ negauit, nec eorum vitia ſecutus
fuit. O magnam igitur confuſionem noſtram, qui in tanta luce
cæcutimus, & barbaros homines nobis præferri permittimus.
Maieſtas Cæterũ quãtus in extremo illo & horrẽdo iudicij die erit ho
iudicis val minũ pauor, cũ videbũt tãtã Chriſti maieſtatẽ, tãtũq; apparatũ?
de malos Cũ cõſiderabunt terribilẽ ſentẽtiã quæ ſuper vẽtura erit? Maie-
terrebit. ſtas porro iudicis & apparat' tãtus erit, vt vniuerſũ mũdũ cõtre
Iudæ. 1. miſcẽtẽ reddat atq; pauẽtẽ. Quo autẽ comitatu & caterua acce
det, declarat Iudas Apoſ. in ſua epiſ. dicẽs ꝙ veniet cũ ſanctorũ **H**
millibus: ſi quidẽ millia milliũ miniſtrãt ei, & decies cẽtena mil-
Dani. 7. lia aſsiſtũt ei. Si ſolũ cũ venit dator legis, in tãto timore & hor-
Apo. 5. rore omniũ ſuperuenit cũ tãtis tonitruis & fulminib', quid pu
Exod. 19. tas faciet cũ veniet caſtigaturus legis trãſgreſſores? etſi ei' cõſ-
pectus tã terribilis erit, quãto terribilior ſentẽtia futura erit q̃
Terribilis promulgabit? Si quãdo calamitas illa quę Hieruſalẽ inuaſit, an
apparebit te q̃ prodigia multa præceſſerũt, tãtopere abſterruit ꝓſtrauitq;
Chriſtus populũ vniuerſũ, vt habetur 2. Mac. & nihilomin' dicit ibi text',
in iudicio. ꝙ tũc Deus aduerſum populũ ſuũ, modicũ fuiſſet iratus, quid fu
Similitu. turũ eſſe putas quando ira maxima cõtra peruerſos homines in
2. Mac. 5. citabit & indignabitur? Quando etiã implebitur illud Deut. de
tanto

A tãto igne excitãdo vt deuoret terrã cũ germine ſuo, & mõtium fundamẽta cõburat. Quid tũc ſentiet malorũ animus cũ tãtã viderit iudicis indignationẽ? Quid dicẽt tũc blaſphemi, qui dum hic viuerẽt tã ſæpe eius iudicis ſanctiſsimũ nomẽ blaſphemarũt & pro rebus nullius põderis contẽpſerũt? Si noſtrũ cuiuſquã occultũ crimen aliquod hoc ipſo die in mediũ delatũ, huic modo cõſeſſui innoteſceret, nõne fieret, vt ille interire, ac terrã ſibi potius dehiſcere, quã tã multos peccati ſui teſtes habere, vellet? Quid igitur tũ nobis fiet miſeris, cũ omnia orbi vniuerſo palam B facta, in tã aperto tãq; illuſtri theatro denudata, hominũ nobis partim cognitorũ, partim incognitorũ, oculis ſubijciẽt? Quemadmodũ bona quibus in hoc mũdo vtimur, vmbrã tãtũ referũt cæleſtiũ bonorũ, ita mala quibus in hoc mũdo vexamur, vix tenuẽ quandam imaginem referũt eorũ malorum quibus in altera vita improbi cruciãtur. Hac autẽ de cauſa viri etiam ſanctiſſimi, superni iudicis faciẽ præueniẽtes ſeipſos vt Apoſ. monet, iudicabãt, vt ante eius tribunal iudicati, non iudicandi apparerent, de ſe ipſis ſupplicium ſponte ſumentes, ne ad æterna ſupplicia damnarentur. Et certe vt cæteros taceam, Beatus C Vincentius ordinis prædicatorum, quamuis tam ſanctus eſſet, & tam ſolicite in vinea Domini laboraret, adeo ſeuere de ſe ipſo ſupplicium ſumebat, vt ſingulis noctibus ſeipſum acerbiſsime verberaret. Sed hoc minus mirum, illud certe multo maximũ & mirabile, quod cum in lecto ægrotaret, neq; ſe ipſe cædere poſſet, ſociũ in Chriſti nomine adiurabat vt ipſum non leuiter & blande, ſed atrociter flagellaret. Vide ergo quãtopere timeret vltimum Dei iudicium. Quid hic dicet improbus homo, qui bibit quaſi aquam iniquitatem? Sanctus quidem Iob in conſideratione poſitus tremendi iudicij videns mortem ipſam D appropinquare, dicebat: dimitte me vt plangam paululum dolorem meum. Vnde ergo prouenit hæc tanta in nobis cæcitas, vt tã terribile iudicium non metuamus? an forte hæc cæcitas, noua peccati pœna eſt? Quæ enim ſaxa, quę cautes, his tantis exemplorum fulminibus non frangantur? Hic ego Dei atq; hominum fidem imploro, hic cælum, terras maria, in teſtes aduerſus dementiam & cæcitatem noſtram aduoco. Quis nos ita faſcinauit? Quis ſic excęcauit, vt hanc tantam rem neque vnquam cogitemus, neque nos ad illam præparemus? vbi iudicium? vbi conſilium? vbi ratio? Qui vitam ſic inſtruamus, quaſi ea omnia quæ credimus, mera ſomnia, & puerorum terriramenta putaremus.

Ignis horrẽdus præcedet iudicium.

Similitu.

Simile.

Omnia huius vitæ tormenta, vmbra ſunt futurorum inſtar.

1. Cor. 11.

Beatus Vincẽtius.

Exẽplũ inſigne 5.

Vincent.

Iob. 15.

Iob. 14.

Vbi eſt iudicium noſtrum, qui hoc tãtum Dei iudiciũ obliuiſcamur?

Lauda-

Laudabile quidem eſt ante oculos paratum habere & propoſitum extremum iudicij diem, tum etiam horribiles inferni pœnas metuere. Vnde in Con. Tri. Seſ. 6 cano: 8. dicitur, ſi quis dixerit gehennæ metum, per quē ad miſericordiā Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abſtinemus, peccatum eſſe, anathema ſit. Quis oro mentis conſideratione iudicem contuetur iratum, & non contremiſcit & deficit? Quis diuinam animaduerſionem attendens voluntarie delinquit vlterius? Hoc expreſsit vates eximius dicens: tu terribilis es, & quis reſiſtet tibi? De cælo auditum feciſti iudiciū, terra tremuit & quieuit. Quieuit inquam, cum peccare ex propoſito deſiſtit. Salubris ergo huiuſmodi iudicij comminatio eſt, ſed non minus proficuus patris pius aſpectus: illa cum tremore cognoſcitur, iſte vero cum ſuauitate ſuſcipitur. Quid quæſo facies miſer, cum exercitus ſuos terribiles, Deus contra te homūcionem & vermiculum immittet, qui vel à muſca oppugnaris, à culice affligeris, & à febricula proſterneris? Omnia quidem contra te peccatorem tunc inſurgent, cæli, terra, aqua, animalia, elementa deniq; omnia, quę antea tibi fauebant, iuxta illud Sap. ſumet ſcutum inexpugnabile æquitatem, acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inſenſatos. Magnos quidem exercitus mittet Deus in die iudicij ad perdendum malos. Primus erit exercitus angelorum, iuxta illud Matt. exibunt angeli & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis. Secundus exercitus erit ſanctorum, iuxta illud Iſa. Deus ad iudicium veniet cum ſenioribus populi ſui, & principibus eius. Tertius erit exercitus creaturarum, iuxta illud Sap. 5. armabit creaturam ad vltionem inimicorū. etſi omnia taceāt, tamen ipſæ cogitationes noſtræ & ipſa opera noſtra ſpecialiter aſtabunt ante oculos noſtros accuſantes nos ante Deum, dicente Apoſ. cogitationibus ſe inuicem accuſantibus aut etiam defendentibus in die illa, cum iudicabit Deus occulta hominum.

[Margin: Con. Tri. — Lau. Iuſ. l. de triū. Chri. ago. ca. 9. — Pſal. 75. — Similia. — Sap. 5. — Matt. 13. — Iſa. 3. — Sap. 5. — Rom. 2.] [Right margin letters: F, G, H]

Quid igitur vis tibi amplius de hoc die enarrari? ſane ſicut Chriſtus qui modo eſt nobis aduocatus, tunc erit diſtrictus iudex: ſic angeli qui modo ſunt ad cuſtodiam noſtram, tunc erunt vt nos tradant in manus hoſtium noſtrorum. Malis ergo omnia aduerſa ſuccedent. Hac de re loquens Ezec. c. 9. ita ait, tractans de vindicta quam angeli ſument de malis, vnuſquiſq; vas interfectionis habebit in manu ſua. Horrēdum quidem eſt à carnifice torqueri, at vero ſi is carnifex pater eſſet, horribilius multo eſſet: ſic quod mali à dæmonibus affligantur, luctuoſum eſt, at vero

[Margin: Omnia erunt cōtra malum in hoc die. — Ezech. 9.]

A vero quod ab angelis patronis ſuis in æterna conijciantur ſupplicia, hoc ſane longe luctuoſius erit, & maxime Dei furorem declarat. Quare obſecro vt diligenter hoc attendamus. Quid quæſo ſentiet miſerabilis homo, cum videbit quod angelus qui ſibi à matris vtero ad cuſtodiam deputatus eſt, idem ipſum clien tulum ſuum æternis ſupplicijs ac igni tradit? Vult quidem Deus vt hoc præſtent angeli, quippe qui fideles teſtes ſcelerum ſunt, & aperte norunt quam ſanctis inſpirationibus fuerit ſæpe pulſatus peccator. Ita quidem beatus Hiero. declarat illud Iſa. 1. audi- *Multis de cauſis ab angelis tradentur mali in manus dæmonum.* *Iſa. 1.*
B te cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus eſt filios enutriui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me. Dicitq; quod angelos appellet teſtes ſcelerum noſtrorum: & tãquam teſtes dicent peccatoribus, quoniam monitis noſtris parere noluiſtis, ſed ea deſpexiſtis, nec voluiſtis eſſe nobiſcum incolæ cęli, modo cum dæmonibus in æterna ſupplicia protrudemini. *Hiero. in Iſa. 1.* *Quid dicent angeli cuſtodes malis.*

Declarans beatus Ioan. in Apo. quantus futurus ſit omnium pauor in iudicio ait: a cuius conſpectu fugit cælum & terra, & locus nõ eſt inuẽtus ab eis: quaſi diceret, maxime quęrebant quo ſe retraherent. Quęmadmodũ pueri maxime timent cum à ma *Apo. 2.* *Simile.*
C giſtro ſibi dicitur vt accedant ad conferenda quę ſcripſerunt cũ exemplari, inuenitq; vel diſtorte ipſos ſcripſiſſe, vel non ſatis figurate, aut diſsidentibus apicibus, atq; ita ſingula luſtrat, & ipſos verberibus cędit: ſic plane nullus erit qui non paueat in iudicio, cum videbit à ſe rationem exigi lectionum auditarum et ſanctarum inſpirationum, item ab ipſis concionatoribus, quomodo ſegeſſerint, an ſalutariter prædicauerint, vel ad oſtentationem: tunc apparebunt obliquitates peccatorum, & maculæ vitiorum, & prauitas vitæ atq; diſsimilitudo cum ipſa lege Dei & euangelio. Annon tibi videbuntur longe diſtare illa verba, veni *Quã diſtrictũ erit examen in iudicio.* *Diſtrictã rationẽ in iudicio reddituri ſumus.*
D te benedicti, vel ite maledicti? Porro ſi tu aureos nũmos ſi iuſti ponderis non ſunt eos recipere recuſas, & in marſupio tuo concludere, & vis vt Deus te in ſuam gloriam admittat virtutibus vacuum & inanem? Audi quid dicat ſapiens, pondus & ſtatera, iudicia Dei ſunt. Quid ſenties, cum te in ſtatera appendent, & ignorabis anſis iuſti ponderis? Quid cũ tibi dicetur illud Danie. appenſus es in ſtatera, & inuentus minus habens? Sane ſicut qui falſam cudit pecuniam, inſtrumenta ipſa quibus pecuniam adulterauit, publice geſtans, propter tantum læſæ maieſtatis crimen, atrociter punitur, præcone ipſo delictum proclamante: ſic vtique in tam tremendo die peccator publice peccata ſua omnibus ſpectãda exhibebit maxima cũ ignominia & infamia, atq; *Simile.* *Prou. 16.* *Dani. 5.* *Simile.*

morte ſempiterna multabitur, & punietur. E

Eleemoſyna quam ſit excellens.

Hiero. in Epiſ. ad Nepo. Esuriui enim & dediſtis mihi manducare. Satis ex his verbis colligitur quam ſit verum quod ſcribit Hierony. ad Nepotianũ dicens: non memini me legiſſe, perijſſe, infelici aliquo exitu miſericordem, piumque hominem. Habet ſiquidem hic deprecatores varios, qui pro eo intercedant. vix autẽ fieri poſſe videtur, vt multæ aſsiduæq; talium ac tam multorum preces non exaudiantur. Olim quidem mulier illa ſareptana liberalis extitit & officioſa erga Eliam, cum tamen magna premeretur neceſſitate cum filio ſuo, ideo meruit ſibi remunerationem fieri. Si ergo mulier hæc credidit promiſsis hominis ignoti, & obtulit panem in tanta neceſsitate, quorſum nos promiſsis inuitati Chriſti Domini, in tanta eius liberalitate qua nobiſcum in dies vtitur, non erimus benigni & miſericordes erga egenos & afflictos? Abundat arca pecunijs, horreum tritico, vino torcularia, & veſtes à tinea roduntur, tu tamen in tanta rerum omnium vbertate nec de ſuperfluis quidem quidquam pauperibus largiri vis. Mulier erat hæc, & infirmi ſex⁹, marito deſtituta, pauper & inops, & filium habebat ſumma innopia alendum, nil ſuper erat niſi pugillus farinæ & in tanta tamen anguſtia, voci prophetę nunquam antea cogniti obediuit. Sicut enim Niniuitæ in iudicio condemnabunt gentem Iudęorum, ſic iſta auaros diuites, quibus Dominus dicet: eſuriui, & non dediſtis mihi manducare. Hi enim cum in mundi vanitatibus prodigi ſint, tamen cum propter Chriſtum aliquid largiri debent, atra auaritia detinentur & excæcantur. Faciunt ergo veluti Iſraelitę olim, qui annulos, monilia, & ſimilia pretioſa ornamenta, pro vitulo conflando prodegerunt. Quod ſi charitate erga Deum atq; proximũ arderẽt, nõ vtiq; ita ſegererẽt: amor quippe diuinus otioſus non eſt, & vbicunq; eſt operatur. Et veluti ſi quis ignẽ ſinu fouerit, fieri nõ poteſt quin ardeat vt ait ſapiẽs in pro. ita qui amoris diuini igne ſuccẽſus eſt & inflãmat⁹, eũ ſolet per bona opera manifeſtare, & miſericordiam erga proximos exercere. Sic Eliſæus poſtquã inſiluit in eũ ſpiritus Domini, ſtatim occidit duos boues & coxit carnes eorum, populiſq; diſtribuit.

Margin notes: *3. Reg. 17.* — *Similitu.* — *Auari ſumus in dãdis eleemoſynis:* — *Pauperes interdũ libentius q̃ diuites eleemoſynã dant.* — *Simile.* — *Matt. 12.* — *Matt. 25.* — *Similitu.* — *Exod. 32.* — *Simile.* — *Proue. 6.* — *3. Reg. 9.* — F, G, H

Luc. 16. Cũ hæc igitur ita ſint, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt ſicut diſpenſator ille de quo ſcribit Luc. cũ intelligeret ſe ſua priuãdũ diſpẽſatione, ſolicitus fuit vt futuræ vitæ proſpiceret, nec aliud prꝭſentius reperit, q̃ vt bonis Dñi ſui in ſuum com-

Negotiemur hic beatitudinem quã ſperamus.

y commodum vtens quam diu poſſet, pararet ſibi amicos ex bonis Domini ſui, qui ipſum ſuo munere deſtitutum alerent: ita & nos cogitemus aliquando nos à tẽporaliũ horum bonorum diſpenſatione amouendos, ac ob id ſoliciti ſimus qua ratione nobis in æterna vita vbi non erit horum in manu noſtra diſpenſatio, proſpiciamus. Sciamuſq; illam demum proſpiciendi nobis rationẽ eſſe commodiſsimam, ſi acceptis diuinitus facultatibus benefaciamus liberaliter pauperibus, per quos in æterna ſimus recipiendi tabernacula cum defuncti fuerimus diſpẽſationis noſtræ

Simus erga pauperes liberales.

B officio. Non autem intelligas te id præſtare debere ex bonis male acquiſitis cum ſcias cui debeas reſtituere, ſed de his quę poſsides iuſte. Quod ſi ad paululum argenti offerendum, & fruſtra panis præbenda, adeo tenax, auarus, & piger es, quid faceres ſi vniuerſa tibi eſſent euacuanda? Quando diabolus quibuſcumq; obuijs dare iubet, etſi huic rei gehenna imminet, iucunde tamen illi obtemperas: Cum vero Chriſtus regnum, ſi indigentibus obtuleris, tibi retribuat, non modo nil præſtas, ſed inſuper etiam petentes contumeliaris, ſic aperte mauis obedire diabolo vt puniaris, quam parere Chriſto vt ſalueris: qua qui-

Chry. in Ioan. ho. 67. to. 3.

Matt. 25.

C dem væcordia neſcio ſi quid væſanius vnquam poſsit cogitatari. Quemadmodum arbores infrugiferę quamuis virides ſint, & oculis gratæ, nihilominus tamen propterea quod nullum edunt fructum, facile ſtatim conuelli ſolent, & in ignem conijci: ſic profecto auari quamuis diuites ſint, & in rerũ abundantia viuant, quia tamen ad frugem meliorem ſe nunquam recipiunt, neq; pauperibus benigne faciunt, tandẽ breui in interitum abibunt ſempiternum: quando enim miſericors eris, ſi tenax in hac vita fueris? quando præceptum hoc complecteris, occaſionem faciendi quotidie prætermittens? Recordare illud

Simile.

Auari tanquã infrugiferæ arbores, igni tantũ apti ſunt.

Cyril.

Pſalm. 6.

D Pſal. Quia non eſt in morte qui memor ſit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? Quis enim fructus poſt mortem? Audiamus ergo Apoſ. dicentẽ, dum tẽpus habemus, operemur bonũ.

Gal. 6.

Vide quã libenti animo Rebecca, ſeruo Abrahã potũ daret, & decẽ camelis eius, q̃ parui faciẽdũ nõ erat, pręſertim cũ aquã nõ ſine brachiorũ labore hauriret: ſed illud mirabilius eſt q̃ ipſum domi inuitaret, dicẽs ampliſsimã eſſe, atq; ſuppetere ibi copiã pabuli pro animalibus. Nõ ita nos facimus, cũ tamẽ promiſſum nobis cælũ videamus, & miſericordibus dari cęli poſſeſsionẽ: Neq; auderẽt filij veſtri peregrinũ aliquẽ domi recipere, quoniã bene norũt q̃ immiſericordes ſitis, & erga pauperes auari, ſicut Rebecca confidẽs de labã faciebat. Audacter quidem à deo miſericor-

Gene. 24.

Maxima Rebeccæ pietas.

Matt. 5.

Matt. 25.

diam

diam̃ poſtulare poſſumus, ſi ipſi miſericordes fuerimus cũ pro E
Ioſue. 2. ximis. Sic Raab audacter poſtulauit ab exploratoribus ne ſibi noceretur & domui paternæ, quando quidem ipſa tam liberalis cum ipſis extiterat. Semper vtiq; vt miſericordes eſſemus, *Iaco. 2.* terribilis illa beati Iacobi vox, auribus noſtris inſonare deberet, iudicium ſine miſericordia fiet illi, qui non fecerit miſericordiam.

Simile. *Gaudet plurimum De' quod miſericordes ſimus* Sic vtiq; Deus ſe nobiſcũ gerit dicens vt miſericordes ſimus ſicut pater qui pomum dedit filio & poſtea illud ipſum ſibi dari blande repetit, quod ſi filius illud dederit, amplexatur ipſum & F ſuauiter deoſculatur: ſic ergo Deus petit dari bona ſiue impartiri pauperi, quæ ipſe tibi dedit, vt declares amorem tuum erga ſe, & quod intelligis à Deo tibi ea bona eſſe conceſſa: ſic ſe geſ- *Gene. 22.* ſit cum Abraham, nam cum in ſenectute deſideratum filium ei *Magni facit Deus quod pro ipſo praſtamus.* conceſsiſſet, poſtea eundem ſibi ſacrificari iuſsit, & licet executioni, mortem filij non mandauerit Abraham iubente Deo, id tamen tanti fecit Deus, quanti ſi reuera mortuus eſſet. Vnde dixit ei: quia feciſti rem hanc, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, &c. Sic videmus quod Anna Samuelis mater *1. Reg. 2.* filium tantis lachrymis acquiſitum inſenectute, Domino obtu- G lit vt in templo ſeruiret. Cognouit autem Heli ſacerdos, quãti Deus id faceret, atq; ita dixit ipſi Annæ, reddat tibi Dominus *Deus cumulatiſsime repenſat quod pro ipſo facimus.* ſemen pro fænore, quod commodaſti domino: Vnde permiſit Deus eam tres parere filios, etſi ſterilem; ſic igitur vult Deus vt temporalia bona, quæ nobis ipſe largitus eſt, pauperibus ſuis diſtribuamus, quod tamen opus ita compenſat, ac ſi ipſe nobis nõ fuiſſet bona largitus. Probe hoc nouerat Dauid, cum diceret: tuum Domine regnum, tuæ diuitiæ, tua ſunt omnia, & quod de *1. Par. 29* manu tua accepimus, reddimus tibi. Non ita nos facimus, quin *Dio. Cyn.* potius vnicam eleemoſynam nullus poteſt à nobis ex torquere, H & ita pauperes patientiam multam habere debent. Diogenes quidem Cynicus etſi magnus philoſophus, paupertatis tamen fuit ſtudioſiſsimus, ita vt ex eleemoſynis viueret oſtiatim exqui- *Magna auarorum diuitia in eleemoſynis ipſis faciendis.* ſitis: cum autem maximã diuitum duritiam videret, ad lapides conuertebatur eleemoſynam petiturus, cum vero id circo reprehenderetur, dicebat: hic me exerceo, & actus patientiæ ago, vt cum ab auaris, qui lapides ſunt, petiero, & eleemoſynam mihi concedere noluerint, non afficiar moleſtia, neq; eorũ duritiem admirer. Aequum igitur eſt vt tenuioris cõditionis viri eleemoſynas dent, quandoquidem tanta diuites inuaſit duritia.

Poſtquam Chriſtus multa flagitia de Phariſæis recitauerat, vt con-

A vt conſtat apud Luc. ita vt videretur eos quaſi pro derelicto habere, nihilominus tamen dixit eis, quod ſupereſt, date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Vnde colligas, vt ſi tam graues peccatores talem conſequuntur veniam, eleemoſynas largiendo, quanto maiora bona aſſequẽtur iuſti per eleemoſynam? quid quæſo præſtantius de eleemoſyna dici poteſt? Quod ex illo Danie. Confirmatur, cum perditiſſimo Nabuchodonoſor dixit: conſilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime. Etſi Baptiſta peruerſæ genti prædicaret,
B quæ ad eum baptizandæ accedebant, vt ſcribit Luc. adeo vt ipſis diceret, progenies viperarum, nihilominus tamen cum percontarentur quid ſibi faciendum eſſet, reſpondebat, qui habet duas tunicas, det non habẽti, & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.

Luc. 11. *Eleemoſyna quãtũ poſſit apud Deũ.* *Dani. 4.* *Luc. 3.*

Inferni tormenta qualia ſint.

I*Te maledicti in ignem æternum.* Erit quidem hoc ite, maior pœna quam ſentient damnati, videlicet quod Dei conſpectu careant in ſempiternum, quæ dicitur à theologis pœna damni,
C quam ſentient damnati, cum à Dei conſpectu ſe ſegregandos videbunt in ſempiternum. Cum Abſalon ab exilio ſuo reuerteretur, quod incurrerat propter mortem Amnon, miſit Dauid dicentes ei, quod ea lege exilium auferebat, vt non videret faciem eius, & ita reuerſus eſt in Hieruſalem, vbi quamuis ampla familia abundaret, & opippare viuere poſſet, ita tamen cruciabatur propter priuationem faciei patris ſui, vt quieſcere non poſſet ſed potius miſit ad patrem vt ſineret ipſum videre, aut aliter ei vitam eriperet. Vnde facile colligas quam grauius ſentient damnati quod faciem Dei non videant, quæ in infini-
D tum Dauidis conſpectum excedit, præſertim etiam cum nõ ſint habituri finem, vnquam dolorũ ſuorum, ſicut Abſalõ, vt ſe lenire poſſint, imo potius ſtatim in ignem ęternum relegabuntur. Probe quidem nouerat ſanctus Dauid hanc tantam miſeriam cum diceret, ne proijcias me a facie tua. Quod igitur remedium miſerabili damnato tunc ſupererit? Sane cum peccauit Adam, ad ficum acceſſit, & eius folijs coopertus eſt: item cum indignatio Dei deſcendit ſuper Sodomam, fugit Loth in montem: & quando diluuium inundauit ſuper vniuerſam terram, Noe ad arcam confugit. Item quando Hebręus populus peccabat, ſtatim accedebat ad templum ſacrificaturus vt Deum placaret: & modo accedimus ad ſacroſancta ſacramenta

Pœna damni quanta ſit. *2. Reg. 13 & 14.* *Grauiſſimũ damnatorũ tormẽtũ, non videre dei faciẽ.* *Pſa. 50.* *Geneſ. 3.* *Gene. 19* *Geneſ. 7.* *3. Reg. 8.*

à Chriſto Domino inſtituta: at vero in iudicio, quo tandem con E
Crux apparebit in iudicio. fugiet miſerabilis peccator? Apparebit tunc Chriſti crux micantior aſtris, & bonis quidem ſolatio erit, malis autem triſtitiæ. In cuius rei figuram virga Moyſi quæ hebræis erat lætitiæ,
Exod. 14 Aegyptijs erat tormento: ſic ergo præſentia crucis Chriſti quæ erit viris ſanctis iucunditati, erit reprobis, maximo terrori
D. Hiero. & mærori, adeo vt beatus Hierony. dicat quod magis torquebuntur mali vultu Chriſti irato, quam ſi in igne eſſent inferni.
Simile. Si aliquis quod annum integrum lecto infirmus decumbat, ita ſentit, etſi diuitijs abundet et vxorem habeat ac filios ſibi obe F
Tormẽta inferni quãta ſint dientes maxime, tum etiam ſedulam familiam, & delectabilem muſicam, ac delicatiſsimum lectum, & ſalutarem cellam, æſtate quidem frigidam, & hyeme peripetaſmatis ornatam, nihil ominus tamen inquietus eſt, & ſe toto lecto ſubinde reuoluit, neque aliquid poteſt ei ſatisfacere, ſed omnia nauſeam mouent, alta ducit ſuſpiria, de medicis conqueritur, & interdum omnes domeſtici non poſſunt ipſi ſatisfacere, ſed potius vi
Inferni tormenta dentur faſtidium generare propter grauitatem morbi; quid obſecro cenſendum erit, cum quis ſe ſupra voraces & per acutas flammas extenſum videbit, atque ab omni delectatio- G
ne penitus alienum, vbi tota inferni familia non voluptatem, ſed maximam triſtitiam incutiet, tum, etiam ipſæ pænæ non ad mille annos, ſed ad omnem æternitatem ſunt duraturæ, vt
Gene. 25. hodiernum teſtatur Euangelium? miramur quod tanta eſſet fames Eſau, vt pro lentis edulio primogenituram venderet, & non miramur quod pro momentanea delectatione perdat ali
Gene. 27. quis primogenituram cæli, & Dei amicitiam, atq; æternas velit incurrere pænas? Porro cauſa propterquam pœnam æternã incurrent damnati, illa erit, quia in æternum peccarent, ſi vita
Simile. æterna concederetur: ſiquidem quamuis eorum vita hic finia H
tur, non tamen extinguitur peccandi deſiderium: ſicut luſoribus cupidiſsimis etſi candela extinguatur, non tamen ludendi deſiderium, quin potius manibus adhuc luſoria tenent folia.
Gene. 42. O quam deluſos miſeri ſe in iudicio inuenient! Quam apte dicere poſſunt quod fratres Ioſeph dicebant, merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem noſtrum: ſic ipſi dicere poſſunt, iuſto Dei iudicio hæc patimur, quoniam tam atrocia commiſimus ſcelera & flagitia, neque voluimus fratrem noſtrum audire, Chriſtum videlicet cum nos deprecaretur, & tantis nos lachrymis rogaret.

D. Greg. Eijciantur in tenebras exteriores, vt illic dentes ſtrideant, qui

hic

A hic de edacitate gaudebant. Nam fletus de ardore, ſtridor ſolet excitari de frigore, ibi duplex oſtenditur eſſe gehenna, ſcilicet nimij frigoris, & intolerabilis feruoris. *Eſa.* 30.

Mali igitur maximo cum furore & impulſu in infernum truдentur, & comminuētur, ſicut conteritur lagena figuli, vt ait Iſa. contritione validi, & non inuenietur de fragmentis eius teſta in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea: hoc eſt vſque adeo minuta erunt fragmenta ipſa, vt vel teſtula non ſuperſit ad ſcintillam excipiendam B qua poſsint miſeri calefieri cum ab aquis frigidiſsimis niuium redibunt: neque qua poſsit gutta aquæ excipi vt refrigerentur cum à voraciſsima reuertentur flamma. Porro quod hanc tantam tormentorum varietatem ſuſtineant, colligitur ex beato Iob dicente, ad nimium calorem tranſiet ab aquis niuium: item conſtat ex eo quod Chriſtus ait, ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Nam vnum ex his gignetur ex fumi moleſtia, aliud vero ex niuis frigiditate: denique tanta mala nullam admittent conſolationem. Nec vero hæc ſolum ſentient tormenta, ſed alia multa viſus eſt Dauid intellexiſſe cum ait: ignis, grando, C nix, glacies, ſpiritus procellarum, pars calicis eorum: vbi aduerte quod dicat hanc eſſe partem tormentorum, vt innuat multa alia eſſe longe maiora, quale eſt Dei viſionis carentia.

Dãnati refrigerium non habebunt in æternum.

Iob. 24.

Luc. 13.

Calorẽ & frigus ſentient damnati.

Pſalm. 10.

Sẽtiẽt dãnati maximopere tormenta

Corpora quidem damnatorum erunt maxime ſenſibilia, adeo vt plus ſentiat corpus alicuius damnati, ſi vel palea aliqua ipſum tangas, quam hic ſentiat alicuius hominis corpus vel ſi grauiter eum baculo percutias. Nam ſicut morbo articulari affectus, vel ſi tantillum eum tangas, vel veſtis aliqua ei admoueatur, ſtatim vociferatur & clamores edit maD ximos: ſic profecto corpora damnatorum ita ſenſibilia ſunt, vt vel à minimo aliquo tormento ſummopere torqueantur. Et aduerte quod illa tormenta nequaquam minima dici poſſunt, ſiquidem omnia ad æternitatem ſunt duratura. Hic quidem alleuantur labores per vſum eorundem & ſuſtinentiam, nam interdum callum obducimus & contrahimus: at vero illic in inferno, ita labores ipſos damnatos afficient poſt multa ſecula, ſicut primo ingreſſu inferni. Annon igitur maxima eſt inſania, vt propter leuiſsimas & exigui temporis delectationes, in tãtas pœnas, tãtoſq; cruciatus impingere & incurrere velim? Hoc quidẽ ſãct⁹ Iob maxime ſẽtiebat, cũ diceret, ad modicũ eleuati ſunt, & non ſubſiſtẽt, humiliabuntur

Simile.

Diſsimile Non alleuabuntur inferni tormenta per vſum

Iob. 24.

ſicut omnia &c. Quaſi diceret, auarus quidem maxime oblecta- E
tur lucro ipſo, at vero quid ei pro deſt hæc lætitia quæ tam modico tempore durat, & non ſubſiſtet? ſic etiam de ambitioſo dicere poſſumus, de carnali, et ſic de aliis vitio deditis hominibus: tunc igitur id mali intelligent, quando iam remedio non erit locus. Ex quo fit vt iam poſiti in tormentis, cum euadendi nulla datur occaſio vel opportunitas, ſed potius iam de ipſis actum ſit, & in ſempiternis illis tormentis remanere in perpetuum debeant, tunc dicant quod habetur Sap. 5. cum maximo gemitu & eiulatu, atq; laboribus maximis cruciati, non videntes ſe vlla ratione ex ipſo tormentorum incendio euadere poſſe, ſed in ſempiternum pati debere atrociſsimas illas pœnas: dicent inquam, tranſierunt omnia illa tanquam vmbra: F

Sap. 5.

FERIA III. POST. I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

Chryſ. in nõ abſ. ho. 38. tom. 2.

CVM *intraſſet Ieſus Hieroſolymam, commota eſt vniuerſa ciuitas, dicens, quis eſt hic?* Matt. 21. Merito commouebantur videntes rem mirabilem: homo enim laudabatur quaſi Deus, ait Chry. ſed Deus laudabatur in homine: dicebant enim, oſanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini. *Et intrauit Ieſus in templum.* Hoc porro proprium erat boni filij, vt veniens ad domum curreret patris, & illi honorem redderet qui genuit eum, vt tu imitator Chriſti factus, cum aliquam ingreſſus fueris ciuitatem, primum ante omnem actum ad Eccleſiam curras. Hoc erat boni medici, vt ingreſſus ad infirmam ciuitatem ſaluandam primum ad originem paſsionis intenderet. Nam ſicut de templo omne bonum egreditur, ſic & de templo omne malum procedit: quemadmodum medicus quando primo ingreditur ad infirmum, ſtatim de ſtomacho eius interrogat, & eum componere primum feſtinat, quia ſi ſtomachus ſanus fuerit, totum corpus validum eſt, ſi autem diſsipatus fuerit, totum corpus infirmum eſt. Ita ſi ſacerdotium integrum eſt, tota Eccleſia floret; ſi autem corruptum fuerit, tota omnium fides marcida eſt. Cor autem & ſtomachus, Sacerdotes intelliguntur, quia in rebus ſpiritualibus per eos totus popul' gubernatur. Et ſicut cor ſapiētiæ locus eſt, ita ſacerdotes ſunt receptacula ſapientiæ ſpiritualis. Sicut enim ſtomach' accipiēs cibū, coquit eū in ipſo, & per totū corp'. G H

Simile.

Simile.

Eccleſiaſtica quã bonũ debeã: exhibere exemplũ.

Simile. Similitu.

diſper-

A diſpergit: ſic et ſacerdotes accipiũt ſcientiam ſermonis per ſcripturas ex deo, & excoquentes eam in ſe, id eſt tractantes & meditantes apud ſe, vniuerſo populo ſubminiſtrant. Et ſicut ſtomacho ſubminiſtrante, vnumquodq; membrum ſuſcipit nutrimentum, & conuertit ipſum in ſe ſecundum ſuam naturam, vt puta quod ſuſcipit iecur, totum fit ſanguis, quod autem ſuſcipit fel, bilis efficitur totum; qnod vero aſcendit in pulmonem, phlegmata fiunt: quod autem in mamillas, totum efficitur lac: ſic ſacerdotibus cum Eccleſia loquentibus, verbum *Simile.*
B omnes ſuſcipiunt, vnuſquiſq; autem conuertit illud ſecundum proprium cor, ita vt vnum idipſum verbum in cordibus quidem rectis procedat ad vitam, in cordibus autem peruerſis ſuſcitet iracundiam quaſi bilem, in alijs autem operetur dilectionem dulciſsimam quaſi lac, in alijs autem odia quaſi phlegma nociuum & expuendum. Videte ergo ſacerdotes quomodo vos componatis in verbo & opere: quoniam ſicut in corpore ſi aliquod infirmatum fuerit membrum, non omnino languet & ſtomachus; ſi autem ſtomachus languerit, omnia membra inueniuntur infirma: ſic ſi aliquis Chriſtianorum peccauerit, non omnino pec *Verbũ Dei quã varios in cordib⁹ hominũ generet affectus. Simile.*
C cant & ſacerdotes; ſi autem & ſacerdotes fuerint in peccatis, totus populus conuertitur ad peccandum. Ideo vnuſquiſque Chriſtianorum pro ſuo peccato reddet rationem, ſacerdotes autem non ſolum pro ſuis, ſed et pro omnium peccatis redditurí ſunt rationem. Vidit arborem pallentibus folijs marcidam, & intellexit ſtudioſus agricola, quia læſuram in radicibus haberet: nã vere quemadmodũ cũ videris arborem pallẽtibus folijs marcidam, intelligis quia aliquã culpã habet circa radicẽ: ita cũ aliquẽ videris populũ indiſciplinatum & irreligioſum, ſine dubio cognoſce, quia ſacerdotium eius non eſt ſanum. *Simile. Quãtũ debeant Eccleſiaſtici honeſte viuere.*
D Ad hæc igitur incommoda extirpanda in ſua radice, acceſsit prius Chriſtus ad templum viſitandum.

Commota eſt vniuerſa ciuitas: Quod Chriſtus in animam ingrediatur, inde cognoſcitur quia cõmouetur totus homo & vitam emẽdat, nec enim ſufficit vitiũ vnũ aut alterũ tantũ relinquere, ſed omnia ſunt relinquenda: itẽ nõ ſufficit quod vni tantum aut alteri virtuti incumbat, ſed totus debet Deo placere cũ feruore, hoc enim ſignificatur cũ dicit, cõmotã eſſe vniuerſam ciuitatẽ. *Vide quãta præſtet Chriſtus in anima. D. Thom. opuſ. 73. c. 13.*

Et eyciebat omnes vendentes & ementes de tẽplo. Dñs eiecit hos de tẽplo hodie ratione loci, qui tãtũ ſpiritualibus erat deputatus, & ideo cõtra reuerentiã loco debitã faciebãt ſuas mercationes, vt ait beatus Tho. & apparebat in talibus turpitudo ſuæ cupi-

ditatis. Vel dicendum quod de templo ſunt tales eijciendi, quia E
Orig. ho. 15. in Mat. non licet miniſtris templi id eſt viris eccleſiaſticis, talia exercere merci monia. Supra menſuram dignitatis Chriſti videbatur, ait Orige. Secundum quod videbatur filius fabri eſſe, vt tanta *Ori. in Io: vide D. Tho. 3. p. q. 44. a. 3. ad. 1. Ioan. 18.* fiducia vteretur & poteſtate eijciens nundinas de templo cum nec princeps alicuius gentis hoc poſſet explicare quod fecit Ieſus. Idem Orige. alibi ait, quod Iudæos de templo eieciſſe Chriſtum, maius fuit miraculum quam cum aquam in vinum conuertit. Nã illic inanimata ſubſiſtebat materia, hic vero tot millium hominum domantur ingenia. Quod etiam perſimile eſt illi F
rei quæ habetur Ioan. 18. vbi ſolo verbo Chriſti omnes abierũt *D. Hie. libr. 3. in Matt.* retrorſum ex quibus patet quod Chriſtus quando voluit, virtute diuina animos hominum immutauit. Hoc primo ſciẽdũ ait Hiero. quod iuxta mandata legis auguſtiſsimo in toto orbe terrarum templo domini, & de cunctis pene regionibus Iudæorũ *Vide quãta ſit humana cupiditas.* illuc populo cõſluẽte, innumerabiles immolabãtur hoſtiæ, maxime feſtis diebus; taurorũ, arietũ, hircorũ: pauperibus ne abſq; ſacrificio eſſent, pullos colũbarũ & turtures offerẽtibus: accidebat plerũq; vt qui de lõge venerãt nõ haberent victimas Excogitauerũt igitur ſacerdotes quomodo prædã de populo facerent, & G
Leui. 25. Deut. 23. omnia animalia quibus opus erat ad ſacrificia vẽdebãt, & vt vẽderẽt nõ habentibus, & vt ipſi rurſum empta ſuſciperẽt. Poſuerũt itaq; & nũmularios, qui mutuã ſub cautione darẽt pecuniã. *Vſura palliata non poteſt Deo occultari,* Sed quia erat lege præceptũ vt nemo vſuras acciperet, & prodeſſe non poterat pecunia fænerata quæ cõmodi nil haberet, & interdũ ſortem perderent, excogitauerũt & aliã technã vt pro nũmularijs collybiſtas facerent, & vilia munuſcula, vt pote vuas paſſas, ficus, amigdalas, & alia huiuſmodi, ne pecuniã reciperẽt: quaſi vero hæc nõ eſſet etiã vſura, & prohibitum hoc erat apud Ezechie. cũ ait, vſurã & ſuperabũdãtiã nõ accipietis. Ad hæc igi H
tur corrigenda mala ingreditur Chriſtus in templum.

Et eijciebat omnes vẽdentes. flagello eos expulit: eſt quidem maxima Dei miſericordia, quod noſtra ſcelera hic puniat, & flagel*Ezech. 22* lis nos à vitijs abducat: ſicut contra calamitoſiſsimum eſt quod *Calamitates quam ſint vtiles* hic peccator non puniatur, ſed pro ſuo arbitratu omnia faciat & in infernum puniendus relegetur: Pſal. dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus ſuis. Opti*Pſal. 80.* mi parentes punire ſolent filios, ne ad ſuſpendium aliquando *Simile.* ducantur.

Eas res quibus vti Fecit quaſi flagellum Chriſtus de funiculis illis quibus merces ligabantur: ſic ſolet Deus ſæpe punire per ea in quibus offendimus.

mus.

A mus. Sic aliquando permittit vt filius male educatus à patre, ſuſpendatur vidente patre, vt ita de praua educatione pœnam exoluat pater. Item auarus & vſurarius punitur aliquando tali aduerſitate, vt fidem frangat. Habes filium ex adulterio, cum aliquando permittit Deus talem eſſe, vt tibi bona quæ habes furetur, & te in mille iniurias, laboreſq; conijciat in ſenectute tua: Item aliqui coniuges, qui forte multa commiſerunt flagitia ante coniugium, aut non debitis medijs acceſſerunt ad illud, interdum multos ea de cauſa ſuſtinent labores, & inquieti viuunt.

...tur malus cõtra Deũ aſſumit Deus ad punitionẽ ipſius.

B Omnes quidem eiecit Chriſtus de templo tam vendentes quam conſentientes, omnes eadem menſura menſurauit tam diuites quam pauperes: ſic qui iuſtitiam adminiſtrant facere deberent, & non ſicut aliqui faciunt, qui tantum caſtigant pauperes. Non vtiq; tales admittendi eſſent ad iuſtitiæ adminiſtrationem, qui non audent etiam potentiorem iudicare, quin potius deberent ſtatim munus ipſum dimittere, ſi illud habent, quoniam in maximo verſantur periculo. Optimus quidem iudex erat Dauid, qui dicebat, in matutino interficiebam omnes peccatores terræ.

Facientes & conſentientes punit Chriſtus. Iudex qui non audet potentiori reſiſtere, deponat officium.

C Porro ipſos alia iam vice Chriſtus de templo eiecerat, cumq; non ſe emendaſſent, idcirco nunc acrius ipſos punit. Sic igitur nos non debemus mirari quod laboribus & calamitatibus premamur, ſiquidem vitam nunquam emendamus.

Ioan. 2.

Domus mea, domus orationis vocabitur: Quid ad hoc dicent audaces illi homines, qui ſine vlla reuerentia ex templis cultui Dei & orationi ſacratis porticus faciunt, ac domos negotiationis, ſuis inambulationibus & ſpatijs non minus inconſiderate factis, quam ſi in publicis nundinis & mercato aliquo verſarētur? Hi plane interturbant officia diuina, impediunt

Ambulare & negotiari in templo quam graue delictũ ſit.

D ſanctam prædicationem, officiunt pænitentibus ipſis, qui ad ſua deflenda & confitenda peccata illuc accedunt. Ad hos cohibendos nec ſufficit reuerentia debita ſanctiſsimo altaris Sacramento, nec ſufficit videre quanta incommoda multis inferant ſuo peruerſo exemplo. Nec præterea horum effrænatam audaciam compeſcere poſſunt præcepta & cenſuræ à Reuerendiſsimis Epiſcopis illatæ. Iam O homo quiſquis es, qui hoc in vſu habes, vbinam talem ciuilitatis modum didiciſti? Vt ante cunctipotentem Deum, in cuius conſpectu cæleſtes omnes chori cõtremiſcũt, ita irreuerēter & indecēter te habeas, tũ in ambulãdo, tũ cõfabulãdo? An hoc faceres ante terrenũ aliquē regē? Quę igitur tandem ratio ſuadet, quę lex tum humana, tũ diuina permit-

Magna ſequuntur incommoda ex negotiatione in tēplis. Diſsimile

permittit, vt tãtum valeat autoritas terreni regis ad frænãdos E
tuos motus omnes, & nõ valeat ante diuinum conſpectum, &
in ſacra aula Dei, ac templo, tibi perſuadere optimam compo
Exẽplum ſitionẽ, conuenientemq; reuerentiã? Iam vero tanta obſeruan
tia Salomonis templum colebatur, vt quamuis adhuc ex ædifi-
catum, extructumq; non eſſet, tamen diligentiſsime cauere-
tur, ne ibi audiretur ſecuris, nec deniq; ſtrepitus vel ſonus aliarũ
3. Reg. 6. rerum vel ipſi operi neceſſariarum, vt conſtat 3. Reg. tu vero ti-
bi perſuadebis licitum eſſe in diuino templo conſtructo iam
Maxima ac ſacrato, ſanctitatiſq; & maieſtatis vndiq; pleno, inambula- F
tẽplo Dei re, contractus negotiari, reſque alias per agere, quæ non ſo-
habeatur lum pro loco neceſſariæ non ſunt, ſed etiam ex diametro pu-
reuerẽtia. gnent cum tanta maieſtate & ſanctitate? Age porro ſi felices
& beati ſunt, qui verbum Dei audiunt & cuſtodiunt, quemad
modum Chriſtus ipſe teſtatus eſt apud Lucam, quid nam de
Luc. 11. his dicemus, qui non ſolum id audire renuunt, ſed etiam mul
tos alios quo minus audiant impediunt? Quod ſi dicis, te id
iam probe callere quod concionator ipſe profert, & quod non
D. Chriſ. eges huiuſmodi concione: timeo quidem, vt ait Chryſoſ. &
hom. 7. in anxius ſum, ne hoc tibi ad maiorem accuſationem accedat, G
Gen. to. 1. cum ſcriptum ſit Luc. 12. Qui ſcit voluntatem Domini ſui,
Luc. 12. & non facit, vapulabit multis. Quemadmodum enim quanto
Simile. maior eſt eruditio tua & autoritas, tanto magis mereris, ſi
Conturba tuo optimo exemplo cæteris præluxeris in diuinis officijs at-
tur concio tente & reuerenter audiendis, ſic profecto tanto vehementius
nator, ſi plecteris ac ſeuerius, ſi contra te geſſeris & habueris. Quis enim
omnes concionator non refrigeſcet in pulpito, videns perturbationem
quiete non iſtã tantumq; ſtrepitum? Quis ſacerdos non deturbabitur de
audiant. ſua illa attentione, quam collocat in ſacris ipſis peragendis?
Puniet Ecquis tandem cæterorum aſtantium & conſidentium, nõ maxi H
Deus atro me cõmouebit? Noli quæſo expectare vt Chriſt⁹ ipſe accedẽs, fla
citer per- gello te de domo ſua expellat. Fieri enim poterit, vt ꝓpter hoc
turbatores vitiũ, tũ hic calamitate aliqua te percutiat, tũ illic in extremo iu
officij diui dicio, immanibus illis ac crudeliſsimis tortoribus tradat in per-
ni. petuũ ſine vlla veniæ ſpe flagellãdũ, ac ſeueriſsime cruciandum.
Mali ſo- *Videntes autem &c. dixerunt ei; Audis quid iſti dicunt?* Reprehen-
lẽt culpã dunt iſti Chriſtum, quod non increpet & caſtiget pueros ta-
ſuam in lia dicentes. Vnde quam ipſi habent culpam, reijciunt in
alios trãſ Chriſtum & pueros. Hæc eſt malitiæ natura, vt non ſolum cri-
ferre. men ingerat vbi non ſit, ſed etiam culpam quam ſuſtinet, alijs
inijciat

A inijciat. Hoc præfiguratum videtur in hera & domina ipſius Ioſeph, quæ impudentiam ſuam & libidinem effrenatam, tranſtulit in ſanctiſſimum Ioſeph. Circa quod dicit beatus Chryſoſt. non videtur mihi fere tam mirabilis res, illos eſſe pueros in igne abſq; læſione, atq; ſanctum Ioſeph verſari in tanta mulieris flamma & impudentia, & nō ardere. Nam certe quemadmodum pueri illi diuina virtute illæſi exiuerunt ab eo igne: ita Ioſeph Dei benignitate euaſit illæſus à tam voraciſſimo incendio! Non enim potuiſſet ita reſiſtere, niſi Deum habuiſſet auxiliatorem. Cæterum B voluit impudenticula ſeſe vindicare, inurendo ignominiam & maculam inſonti Ioſeph. Atq; ita ſe gerunt nunc principes ſacerdotum & ſcribæ cum Chriſto. Carere certe debet vitio qui in alterum paratus eſt dicere. Nec poteſt quis oculo ſuo puluere obducto iudicare de alterius macula. Nec poteſt ſordes eluere ex cuiuſquam facie, lutoſa manus. Hi quidem homines, ſi modo homines appellādi ſunt, & non belluæ forma humana veſtitæ, vitiorum omnium ſentinę cum ſint, quærunt eluere ſordes vel culpas, quæ nullo nodo erant in pueris. Vnde D. Greg. ait, ſolent peruerſi homines, cum ſeſe victos norunt, quærere calumnias C & reprehenſiones aliorum, nec poſſunt omnino ſuſtinere confuſionem ſuam: non ita certe iuſti homines. Vnde pro. 9. doce iuſtum & feſtinabit accipere. Impij contra, vt patet ex eodem contextu, vbi dicitur: Qui erudit deriſorem, ipſe ſibi facit iniuriam. Quare impij omnem fugientes emendationem, nequiores magis, magiſq; euadunt, quæruntq; potius eos calumniari, à quibus reprehenduntur, non inuenientes omnino iuſtas accuſationes:

Gen. 39. *Chry. in Gen. ho. 62. to. 1.* *Dan. 3.* *Tentationes Dei auxilio ſuperabimus* *Simile.* *Qui alios carpit labe carere debet.* *Gre. li. 10 Mora. c. 3* *Pro. 9.*

Et relictis illis, abijt foras extra ciuitatem. Non eſt plane melius aliquod remedium, ait Chry: contra inuidos & malitioſos homines, quam eos derelinquere, & diſcedere. Scribitur quidem D Gen. 26. quod habitatores illius regionis vbi erat Iſaac, dicebant ei vt diſcederet: cuius rei cauſam adferebant quod eſſet factus potentior illis. Vnde ſanctus Iſaac conceſsit illis, atq; abijt. Ac ſi illud Apoſt. legiſſet, date locum iræ! Et illud Mat. 10. quando perſequentur vos in vna ciuitate, fugite in aliam. Ita porro Dauid ſe geſſit cum Saule, quem ſæpe poterat interficere: Hoc item præſtitit Abraham, commutans bona ſua omnia perſæpe ex vno loco ad alium, quod ei inuiderent, vnde demigrabat alio, vt videtur inſinuare D. Chry. ne in illis creſceret inuidia. Porro Chriſtus licet tanto cum triumpho introductus, noluit tamen ibi commorari, ne ſcribæ maiori quidem in ipſum arderent inuidia, ſed receſsit, vt turbationem eorum mitigaret, quod nobis quoq; facien-

Chry. ho. 31. & 52. ſup. Gen. to. 1. *Gen. 26.* *Rom. 12.* *Mat. 10.* *1. Reg. 16* *Occaſiones malas fugiamus.* *Chry. ho. 31. in mat.*

ciendum eſt. Non enim debemus in aduerſarios inſurgere, ſed vlceribus eorum mederi, cedentes, vt dolor eorum mitigetur. E

Occaſiones malorum fugiamus.

Concedamus ii aduerſariorũ ſimilitudo

RΕcedit Chriſtus a peruerſa iſta generatione, vt doceat nos quam diligenter fugere debeamus occaſiones, quæ nos ad malum ducunt vel alios. ſiquidem etiam ex longa experientia didicimus, vel ex leuibus occaſionibus nos in ingẽtia labi mala, ſicut ex tenuiſsimis nubibus ſiue paruis, ſolent interdũ maximæ F tempeſtates oriri, multaq; tonitrua & fulmina, ſic etiam nos ſolemus etiam ex cauſis leuiſsimis, in maximas Dei offenſiones incurrere. Nã & leuiter iraſci & in vocẽ iræ indicẽ, ſine fratris tamẽ graui iniuria prorũpere, venialia peccata ſunt, quæ tamẽ Chriſt' vitare nos monet, ne ad lethalia veniatur. Scriptũ eſt enim: qui timet Deum, nil negligit. Sicut enim qui vitã diligit, nõ ſolũ mortẽ odit, ſic venialia quoq: peccata, quæ velut ægritudines animæ ſunt, diligenter quis vitare ſtudet, ne cito ad maiora progrediatur, qui etiã parua formidat. Et ſane neſcio an poſsimus leue aliquod peccatũ dicere, quod in Dei cõtemptũ admittitur. Eſtq; prudentiſsimus, qui non tã conſiderat quod iuſtum ſit, quã illum G qui iuſſerit: nec quantitatẽ imperij, ſed imperãtis cogitat dignitatem. Huiuſmodi autẽ peccata nõ adferũt animæ mortẽ, ſed ægritudinẽ, non mentẽ interimũt, ſed ad interitũ præparãt, deniq; nõ auferunt charitatem, ſed feruorem charitatis. Quo fit vt ſi tunc vel occaſio aliqua ad peccatũ vehemẽter vrgat, vel violẽtior aliquis tentationis æſtus ingruerit, periculũ ſit ne in lethale peccatũ homo æger & lãguidus ruat. Hac enim de cauſa venialia peccata ad lethalia viam ſternere Theologi dicunt: imo vero magna pars eorum qui à diuina gratia excidunt, hac occaſione excidiſſe veri H ſimile eſt. obſeruat enim callid' hoſtis noſter, has tẽporum cõmoditates, cumq; piorũ animos paulo neglıgẽtius ſe gerere viderit, aliqua peccãdi occaſione oblata, & facto cũ ſatellitibus ſuis impetu in illos irrumpit, & interdũ etiam proſternit. Quemadmodum igitur iunci ipſi & ligaturæ in circulis doliorum, parui momenti primo aſpectu eſſe videntur, quę tamen ſi diſſoluantur & negligantur, magna incommoda inferre ſolent, ita vt tandem vini effuſio vel ſimilis liquoris & humoris cõſequatur: ſic plane etiam peccata venialia quantum in nobis eſt, vitare debemus, ne ſenſim ex eis in lethalia delabamur.

Eccle. 7.
Simile.
Venialia etiam peccata declinem' ne ex his ad grauiora veniamus.
Peccata venialia quomodo ad mortalia diſponunt.
Aſtutia diaboli.
Simile.
À minimis etiam caueamus ne in maxima dilabamur.

Vide obſecro quod ex minimis occaſionibus, & hominum iudi-

A iudicio pueri'ibus, multa ac magna inconuenientia ſequi ſolent. Scribitur quidem 2.Reg. quod poſt mortem Saul cōgregati ſunt circa piſcinam Abner & Ioab cum ſuis militibus ad recreandum animū. Cumq; in vnum conueniſſent, è regione ſederūt. Dixitq; Abner ad Ioab, ſurgāt pueri, & ludant coram nobis: & reſpondit Ioab. ſurgant, ſurrexerūt ergo, & tranſierunt numero duodecim vtrinq; ſeq mutuo interfecerunt, imo & textus dicit, quod ortum eſt bellum durum ſatis in die illa, & fere per diem totū durauit. Sic igitur ſæpe fit vt ex leuibus occaſionibus, magnæ oriā-
B tur cōtentiones, quæ etiā per multos annos & ætates durent. | 2. *Reg.* 2: *Quæ ioco fiunt inter dū in res ſerias conuertūtur.*

Porro ait Cyrillus quod Chriſtus ab hac peruerſa gente diuertit, vt ira Iudæorum aliquantulum deferueſceret, non quia ipſe timeret, ne quid irati poſſent aduerſus eum, antequam vellet ipſe, ſed vt exemplo eius declinandum eſſe ab iratis diſcamus Et ſanctus Thom. ait, vt daret nobis exemplum, vt declinemus oculos inuidorum ab omnibus operibus noſtris, ac fugiamus, nec eorū inuidia creſcat, iuxta illud Eccle. ne contra faciem ſtes contumelioſi, ne ſedeat quaſi inſidiator tuus: Diuertit etiam ab his, vt ſupra diximus, vt nos erudiat, nos debere longe deuitare
C occaſiones omnes, quibus Deum offendere poſſemus, & omnia etiam minima quæ nos in maxima ducere poſſunt. Nam quemadmodum qui habet domum compoſitam, ornatam, & paratam hoſpitem inuitat & allicit, vt in ipſam domum diuertat: ſic plane qui non aufert occaſiones peccandi, inuitat peccatum vt in ſua anima hoſpitium accipiat. Quare non ſolum à peccato, ſed etiam ab omni ſpecie peccandi cauendum eſt, vt docet Apoſt. Cū filij Iſrael captiui tenerentur in Aegypto, & vellēt domino Deo ſuo ſacrificare, Moyſi & Aaron dixit Pharao, ite, ſacrificate Domino, oues tantum veſtræ & armenta remanebunt: ſic diabolus
D peccatoribus quos captiuos detinet, inquit, ite ad ſacrificandum Domino, quaſi dicat, confitemini, agite pænitētiam, occaſionem vero peccandi minime deponatis. Aduerte enim quod ſi dęmō pignus aliquod tuum in ſua poteſtate habuerit, redire debes vt pignus ab eo auferas. Tu igitur reſpondere debes id quod Moyſes & Aaron dixerunt, cuncti greges pergent nobiſcum, non remanebit ex eis vngula. Vbi attendere debes quod nec vngula nec veſtigium aliquod peccati in domo debet remanere, ne iterum offeratur occaſio redeundi in Aegyptum. Petrus cum eſſet in carcerem Herodis detruſus, dixit illi Angelus, præcingere & calcea te caligas tuas. Quid quæſo? an tantum valebant caligæ vt non poſſent in carcere remanere? Dico quod ita vult

Cyri. in Ioan. lib. 2. c. 129. *S. Tho. in Ioan. 5.* *Eccle. 8.* *Simile.* *1. Theſ. 5.* *Exo. 10.* *Simile.* *occaſiones noxias fugianus.* *Exo. 10.* *Acto. 12.*

Deus

Deus vt à carcere peccati exeas, ne caligas quidem aliquas & E
Leui.8. ibi anſas relinquas. In Leuitico etiam præcepit Deus, carnem iuuenci & pellem eius comburi extra caſtra, & cũ eſſet ſacrificium pro peccato, non ſolum carnes, ſed fæces etiam ſacrificij relegare iubet, & in locum immundum proijci, nil reliquiarum mane-
Deut.7. re permittens, vt diſcamus non ſolum peccata longe à nobis ablegare, ſed etiam eorum veſtigia, ne locum ullum concedamus ſatanæ, vt iterum in peccatum nos deducat. Alibi pręterea Dominus de ſubuerſione gentium loquens, dixit: aras eorum ſub-
Exo. 32. uertite & confringite ſtatuas, lucoſq; ſuccidite, & ſculptilia cõburite. Quare delenda eſt omnis omnino peccatorum memoria. F
Vnde Moyſes quoq; vitulum quem filij Iſrael adorauerũt, comminuit in puluerem, & dedit bibere populo, vt doceamur quod
Hiera. nec puluis quidem peccati manere vllus debet. Sanctus etiam
ſimilitudo propheta Hie. conſulit dicens, effunde ſicut aquam cor tuum ante conſpectum Domini: ſicut aquam inquit, nõ ſicut mel, oleum aut vinum: nam ſi alium quemuis liquorem præter aquam ex vaſe effuderis, odorem poſtea vas ipſum retinebit, vel colorem priſtini liquoris conſeruabit. Nil autem horum reperies in aqua, & ob hanc cauſam pręcipit propheta: vt ſicut aquam effundamus cor noſtrum, ita vt nulla peccati memoria, nullumq; veſtigium G
relinquatur in nobis. Templum inſuper quod à Gentibus viola-
2. mac. 2. tum fuerat, Iudas Machabeus mundari accurate præcepit, altare
1. Cor. 3. extrui, & vaſa noua fieri: ſic templum hoc Dei quod ſumus nos,
2. Cor. 6. quod peccata violarunt, debemus adeo mundare, vt nil immunditiæ maneat, nec aliquod ſignum peccati, nec occaſio etiam aliqua.

Simile. Magna certe cum diligentia niti debemus vt occaſiones omnes declinemus quæ conſcientiam noſtram maculare poſſunt. Vide enim quanta cura inuigilet qui poſitus eſt cuſtos alicuius caſtri, & quomodo diu noctuq; cogitet quid ſibi, & qua parte poſ- H
ſit euenire; vix enim hoſtis belli aſtutiam machinatus eſt, cũ hic
ſimilitudo iam eam animo concepit. Præterea honeſta coniunx non ſolum illud curat vt caſta ſit, ſed etiam ne aliquam male ſuſpicandi oc-
Num. 6. caſionem marito ſuo dare poſsit. Item Nazarei non ſolum non bibebant vinum, ſed nec ſuas vuas comedebant, nec paſſas etiam nec ceruiſiam bibebant, nec quidquid poſſet eos inebriare, ne ex his ſenſim ad grauiora dilaberentur. In vitis ſanctorum legimus
Exemplũ. pium quendam ſacerdotem oculis captum, ad cuiuſdam ſancti tumulum multis precibus contendiſſe, vt illi videndi facultatem reſtitueret, quod cum impetraſſet, miſſamq; de more celebraſſet,

A vbi cum videndi periculum expertus eſſet, ſaluti magis animi, quam corporis, & interno magis lumine, quam externo proſpiciens, ab eodem ſancto, priſtinæ cæcitati reſtitutus eſt, & quod petijt remedium impetrauit: Alexandrum Macedoniæ regem memorat Plutarchus, nunquam Darij vxorem, quæ inſigni forma erat, videre voluiſſe, ne eius pulchritudine captus, aliquid ſe hoc eſt regia maieſtate indignum præſtaret & committeret: Antiochus item Aſię rex inuitatus à quodam familiari, ad Pãtham egregia forma virginẽ vidẽdã ire noluit, cumq; is diceret eam vir-
B ginem dignam eſſe regijs oculis: reſpondit: ſi modo eam conuenero cum per otium vacat, fortaſſe illa mihi perſuaſura eſt, vt neglectis regni negotijs, illam conueniam, etiam cum non vacet. Quod ſi hac erant animi continentia præditi viri, nulla diuinarum rerum cognitione imbuti, & ſuorum oculorum ità erant domini, quam erit indignum ſi non præſtet fides quod infidelitas præſtitit? Et certe ſicut qui ex cibo aliquo ſumpto in morbũ incidit, poſtquam ſanus factus eſt, illum odio proſequitur, atq; ab eo abhorret, & vt à conſpectu ſuo auferatur magnis vocibus
C clamat; ſic profecto qui ex occaſione aliqua Deum offendit, ſi poſtea vere ſanus factus ſit, ſolet non ſolum ſe diligentiſsime cuſtodire ab ea occaſione, verumetiam ab ea longiſsime abhorret eius animus, neq; vel in mentem eam ſubire tantillum ſuſtinet.

Exemplũ Plutar: *Exemplũ Anthio:* *Ignominioſum nobis eſt quod in virtute morali à gentilibus ſuperemur.* *Simile.*

FERIA III. POST I. DOMIN. QVADR.

CONCIO SECVNDA.

D *Commota eſt vniuerſa ciuitas, dicens. Quis eſt hic?* Mat. 21. Amici quidem lętabantur quod ad tantum honorem eum euectum viderent, inimici vero igne inuidiæ ardebant id videntes: Extranei vero qui conuenerant ad feſtum Paſchæ dicebant. Quis eſt hic? Item Phariſæi, Scribæ & Sacerdotes qui ipſum oderant, Quis eſt hic dicebant per contemptum, hoc eſt cur iſti tantus habetur honos?

Hominũ opinio varia.

Omnes eiecit de templo. Cum iam manſuetus ſis agnus Domine, cur ita iraſceris? Sane quia non poterat ſuſtinere tantam templi irreuerentiam. Sed quæſo te Domine, alapas & verbera ſuſtines, & hoc non potes ſuſtinere? vt intelligas quàtum debeamus Dei offenſas declinare, & pręſertim quæ in templo fiunt,

Maxime ſentit Deus templi irreuerentiã

Cæterum etſi Chriſtus manſuetus eſſet, tamen cum opus erat etiam ſeueritate vtebatur, Vnde Dauid. 2, Reg. 3. Sedens in Cathedra

thedra

thedra tanquam tenerrimus ligni vermiculus. Nota quod ſe ver E
3. Reg. 23. miculo comparat qui in ligno naſcitur: nam etſi tactu ipſo blan
ſimilitudo dus ſit, ſuos tamen habet dentes ad radendum lignum. Dauid blã
Pſal. 131. dus & manſuetus erat natura. Pſal. Memento domine Dauid, & omnis manſuetudinis eius: at vero cum in cathedra ſedebat, ad
1. Reg. 27 potentiores etiam caſtigãdos pectus habebat; in cuius rei figurã cum paſtor eſſet, interficiebat vrſos & leones ad gregem acce-
Mat. 11. dentes: ſic ergo Chriſtus quamuis manſuetus & humilis, tamen animum habebat ad caſtigandos & reprehendendos malos etſi
Exo. 32. potentes in ſeculo, neq; erat perſonarum acceptator. Item Moy- F
ſes quamuis manſuetus eſſet & benignus, tamen cum opus erat, etiam ſeuere puniebat, ſine perſonarum acceptione.

Templum Dei magnifice extrui debet.

Templa vult Deus in magna haberi veneratione.

IN eam iam deuenerant miſeriam Iudæi vt templum in tanta veneratione à maioribus ſuis habitum, porticum facerent & domum negotiationis. Porro quantum Deo placeat vt templa ſua ædificentur & ornentur magnifice, ex varijs ſacræ ſcripturæ locis colligi poteſt. Quis enim ignorat ſumptus maximos regis Salomonis, tum tritici, tum olei, & aliarum rerum, quas mitte- G
bat ad regem Tyri, vt poſſent ſuſtentari qui occupabantur in cæ
3. Reg. 5. dendis lignis cedri & aliarum pretioſarum arborum, ad templi ædificationem neceſſariarum? vt interim alios ſumptus preteream us quos ipſemet Salomon faciebat in ſuſtentandis & perſol-
Maieſtas inſignis regis Salo. uendis pluſquam centum & quinquaginta millibus hominibus qui fabricæ intendebant: Sane admiratione maxima dignum eſt ſtudium & diligentia, quam olim veteres in ædificandis templis collocabant: ſicut modo negligentia huiuſce rei, omnes in admirationem adducit. Tam ardenti quidem ſtudio templi ędifi- H
candi Salomon tenebatur, vt quamuis ditiſsimus omnium & potentiſsimus eſſet, nihilominus tamen ſibi videretur adhuc quod non ſufficeret ad templum pro dignitate ædificandum. Vnde
3. Reg. 8. Deum alloquens dicebat: ſi enim cælum, & cæli cælorum te capere non poſſunt, quanto magis domus hæc quam ædificaui tibi? & nihilominus ita pretioſiſsimum erat templum, vt toto orbe celebertimum haberetur. Sic enim iuſſerat Dauid antequam moreretur ædificandum eſſe, cum ait. Domus autem quam ędificare volo Domino, talis eſſe debet, vt in cunctis regionibus nominetur.
1. Par. 22. Sed cum Deus Dauidi dixiſſet, ipſum non eſſe ædificaturum templum, ſed ſucceſſorem ſuum: idcirco vocauit Dauid filium

ſuum

A ſuum Salomonē, & dixit ei. Quoniam volūtas Dei eſt vt tu ædifices templum, cōfortare & viriliter age, ecce ego in paupertate mea præparaui impenſas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum, æris vero & ferri nō eſt pondus, vincitur enim numerus magnitudine, ligna & lapides præparaui ad vniuerſa impendia. Conſidera igitur quam magnifice extrueretur, præſertim cum multa alia Salomon impenderet: Quin etiam Dauid potentatus regni conuocauit quibus inſtitutum ſuum aperuit, atq; ipſos hortatus eſt ad ea offerēda

Copioſi theſauri inſūpti ſunt in templo Salomonis ædificando.

1. par. 29.

B dona quæ vellent, dicebat enim, opus quidem grande eſt, neq; enim homini præparatur habitatio, ſed Deo. Iam ego, inquit, feci quod in me erat, reſtat vt ſi quis ſponte offert impleat manum ſuam hodie, & offerat quod voluerit Domino: dederunt decem millia, & multa alia: addit quoque textus, & apud quemcunq; inuenti ſunt lapides, dederunt in theſauros domus Domini: atq; hęc omnia hilariter pręſtiterunt: lętatus eſt inquit populus cum vota ſponte promitterent, quia corde toto offerebant ea Domino. Non ita nos gerimus cum ædificijs & fabrica templorum: Pręterea ſciendum eſt quod cum Darius bibliotecas Ba-

Dare debemus hilariter pro templorū fabrica.

1. Eſd. 6. & 7.

C byloniæ reuolueret, inuenit decretum quoddā Cyri regis in quo iubebat vt proprijs ſumptibus reædificaretur templum Salomonis, & quod reſtituerentur vaſa omnia aurea & argentea, quæ Nabuchodonoſor abſtulerat; quo viſo decreto iuſsit Darius id præſtari, & addit, quod ſi neceſſe fuerit & vitulos & agnos & hœdos in holocauſtum Deo cæli, frumentum, ſal, vinum, & oleum, ſecundum ritum ſacerdotum qui ſunt in Hieruſalem, dent eis per ſingulos dies, ne ſit in aliquo querimonia. Item addit, à me ergo poſitum eſt decretum, vt omnis homo qui hanc mutauerit iuſsionē tollatur lignū de domo ipſius, & erigatur, & configatur

Exemplū notabile Darij regis de templi ædificatione.

Digni ſūt ſupplicio qui cum poſſint nolunt fauere fabricæ templi.

D in eo, domus autē eius publicetur; quaſi vellet omnes poſteros haberi quaſi proditores. Vide igitur quantū ſuperemur hac in re à gentilibus & barbaris, videlicet in templis ædificādis & ornandis, & in prouidendo miniſtris templi de neceſſarijs. Aliter vero nos gerimus in priuatis ædificijs noſtris, nam etiam ea aulęis decoramus, picturis, & imaginibus, & alijs ſuperfluitatibus, cum interim ruere ſinamus templa, & multa huiuſmodi religioſa loca, quæ non habent vnde reparentur. Pauperes permittimus eſſe miniſtros, altaria, ornamenta, vaſa: Non ita faciebant illi antiqui Hebræi, etſi illa templa longe inferiora noſtris eſſent, quin potius dicente illis Moyſe, vt pro tabernaculo offerrent, dicit textus in exo. Egreſſaq; omnis multitudo filiorum Iſrael de con-

Miniſtris tēpli fauere debem' & eos honore proſequi

Negligentes ſumus in rebus ad cultū diuinū ſpectātibus.

Exo. 35. de conſpectu Moyſi obtulerunt mente promptiſsima atq; deuo- E
Liberales erant Hebræi in templis adornandis: ta, primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi teſtimonij; quidquid ad cultum, & ad veſtes ſanctas neceſſarium eſſet, viri cum mulieribus præbuerunt, armillas, & inaures, annulos & dextralia, omne vas aureum in donaria Domini ſeparatum eſt: & deniq; nil habebant pretioſum: quod non libenter offerrent, *Exo. 36.* adeo vt ſequenti cap. dicant artifices ſanctuarij ad Moyſem, plus offert populus quam neceſſarium ſit: iuſsitq; Moyſes, præconis voce cantari, nec vir, nec mulier quicquam offerat, vltra in opere ſanctuarij: ſicq; ceſſatum eſt à muneribus offerendis, eo quod oblata ſufficerent, & ſuperabundarent. Quod ſane nobis F
Templis Dei non abutamur. ignominiæ eſſe debet, vt ſcilicet tam remiſsi ſimus in hac re. Cæterum eo iam ſcribę & phariſęi deuenerant vt ita templum negligerent: vt non ſolum non ornarent illud, ſed etiam ex domo orationis facerent ſpeluncam latronum, vt ait ipſis Chriſtus in hoc euangelio. vt iam fere viderentur noſtri ſimiles. Quid igitur expectare poſſumus, niſi vt Deus nobis comminetur, ſicut no-
Aggai. 1. ſtri ſimilibus comminatus eſt per Aggæum dicens: nunquid tē-
In priuatis ædificijs ſumus prodigi & in templo rū ædificijs parciſſimi. pus vobis eſt vt habitetis in domibus laqueatis, & domus iſta deſerta? & nunc hæc dicit Dominus exercituum: ſeminaſtis multum, & intuliſtis parum: comediſtis, & non eſtis ſaturati; bibiſtis, G & non eſtis inebriati: operuiſtis vos, & non eſtis calefacti. Quare aſcendite in montem, portate ligna, & ædificate domum, & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus. Verū quia id præſtare non vultis, quia domus mea deſerta eſt, & vos feſtinaſtis vnuſquiſque in domum ſuam: propter hæc ſuper vos prohibiti ſunt cæli ne darent rorem, & terra prohibita eſt ne daret germen ſuum, & vocaui ſiccitatem ſuper terram, & ſuper montes, & ſuper triticum, & ſuper vinum, & ſuper oleum, & quę cunq; profert humus, & ſuper homines & ſuper iumenta, & ſuper omnem laborem manuum. Vide igitur quantum ſuccenſeat H Deus contra eos qui de domibus ſuis ædificandis ſunt maxime ſoliciti, cum interim diuina templa negligant. Quid quæſo cla-
Aggai. 2. rius dici potuit? Item 2. cap. ait propheta, quod propter negligentiam ædificandi templum, omnia eorum opera erant polluta & contaminata.

Magna cupiditate cæcantur aliqui bonorum temporalium.

Eijciebat omnes vendentes & ementes. Sumus quidem vſq; adeo terrenis rebus immerſi, ſicut Iudęi, & cupiditati dediti, quod nequaquam

A quãquam rectam ſequamur viam, etſi eam videamus, & cognoſcamus. ô quam multi condemnantur propter hanc cupiditatem rerum temporalium! primus quidẽ præſcitus in mũdo fuit Caim qui habuit nomen ex cupiditate, nam Caim idem eſt quod acquiſitio, & ita vt ait Ioſephus inuenit pondus & menſuram, & idem inquit ſupplementum Chron. lib. 1. hic diuiſit terras, & agros, & terminos: Vide igitur quomodo ſe iam cupiditate implicaret, etſi latiſsimum haberet mundum, & inhabitatum, deniq; eo peruenit cupiditas vt videretur à fratre impediri, quo- *Ioſe. lib. 1. anti. c. 4.* *Supplem. chro. li. 1.* *Gen. 4.*
B minus latius tenderet cupiditatis vela, atq; ita fratricida factus eſt. Aegyptios etiam excęcauit cupiditas, vt diteſcerent ſpolijs Hebræorum, & vt eos ſeruituti ſempiternæ ſubiugarent, adeo vt rubro mari ſubmerſi fuerint nec vnus euaſerit ex eis. Et nota quod ait ſcriptura, deuorauit eos terra, etſi à mari ſubmerſi ſint, vt intelligamus quantum ſeruirent rebus terrenis, vt notat Origenes, affirmans cauſam perditionis fuiſſe quod nimium terrenis rebus inhiarent. De talibus ait Petrus in ſua 2. Canonica, cor exercitatum in auaritia, derelinquentes viam rectam, errauerunt ſecuti viam Balaam. An non cæcus erat Balaam præ *Exo. 15.* *Origenes.* *2. Pe. 2.* *Num. 22.*
C cupiditate, cum non videret quæ videbat aſina? Sic igitur iſti adeo cæci erant & auaritiæ dediti, vt non viderent quod erat luce meridiana clarius, videlicet quod ex domo orationis, facerent domum negotiationis & ſpeluncam latronum.

Ponderatione maxima dignum eſt quod dicat Apoſt: Timot. ſcribens, radicem omnium malorum eſſe cupiditatem. Scindere quidem ramos alicuius arboris ſubdifficile eſt, at vero radicem ſtirpitus eradicare, ſine maximo labore fieri non poteſt. In hoc mundo habet dæmon plantatam arborem vitiorum, cuius arboris ramus vnus eſt ſuperbia, alius gula, alius luxuria, radix vero arboris eſt cupiditas quæ difficilius eradicatur quam ſcin- *Tim: 6.* *Simile.* *Plantator vitiorum dæmon.*
D dantur rami: hoc eſt cum aliquo labore ſemouebis gulam, & ſenſualitatem, atq; alia huiuſmodi, at vero cupiditatem non ſine maxima difficultate. Si filius tuus in Turcarum manus venit, remedium habet, etſi aliquis ſit labor in eo redimendo: at vero ſi incidat in animalia fera & fame confecta, vix ſupereſt remedium. Omnes quidem peccatores ſunt ſerui diaboli, vt ait Chriſtus apud Ioan. At vero cupidi & auari ſunt eius cibus & eſca. Hoc ſignificare voluit Chriſtus cum dixit ſerpenti, Terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ. Quaſi dicat, vt exponit Aug. cibus tuus erunt peccatores terreni, quorum corda cupiditate plena ſunt: quique oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram. *Simile.* *Ioan. 8.* *Gen. 3.* *Pſal. 16.*

Mat. 26. Satis in cæcitate Iudæ manifeſtatum eſt, quanta incommoda inuectet cupiditas. Item cupiditas excitauit Sichimitas vt circun-*Gen. 34.* ciderentur, cum fuit illud ſtuprum dinæ. Vnde dicebant; ſi circuncidamus maſculos noſtros, ſubſtantia eorum & pecora, & cuncta quæ poſsident, noſtra erunt. Quare permiſit Deus, vt ait *Chry. in Gen.* Chryſoſt. illos atrocisſime gladio perire. E

Cupid. tatem multi auidisſime ſectantur: Olim ſolebant homines propter honorem, & vitam & bona in diſcrimen vocare, nunc autem honorem & vitam pro diuitijs obijciunt, tanta ardent cupiditate! Quod videmus in parabola illa vineæ inſinuari: ſiquidem non murmurabant quod prius alij mercedem accepiſſent, quod videbatur eſſe honoris, ſed *Mat. 20.* quod tantum alijs dediſſent quantum ſibi, in quo videbatur cupiditas, & maior cupiditas quam vanitas repræſentatur. *Diuitiarũ amor nos excæcat.* Vis videre quo peruenerit diuitiarum cupiditas? Conſidera quod Hieroboam cupiditate excæcatus, altare erexerit, vt ita populus adoraret vitulos, & ſibi maius commodum proueniret. *3. Reg. 15.* Qua cupiditate adeo excæcatus erat, vt ab ea deduci non potuerit, vel ſi *Simile.* miracula videret aridi brachij, & ſtatim ſanitati reſtituti, tũ etiam quod altare finderetur & cinis ſpargeretur. Vſque adeo multi ſunt cupidi vt ad extremam vſq; Indiam eant, nec conſiderant quod quamuis vnus proſperetur, tamen centum ſunt quibus infeliciter res ſuccedit: item his noſtris regionibus etſi aliquis reperiatur qui ex ſorte amplam pecuniam referat, ſunt tamen innumerabiles quibus res infeliciter cadat. *Sapien. 4.* Vnde in lib. Sapien. dicitur, faſcinatio nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum, vt propter incerta, certisſimis periculis exponantur. Quæq; etſi reuera conſequantur, cras tamen finienda ſunt. *Aug. in meditat.* Hinc Auguſt. in meditatio. ait, cur per multa vagaris homuncio, Deum quære, & ibi bene inuenies. F G

O ingentem noſtri temporis miſeriam, vt omnes diuitias ſectentur olim quidem propter virtutes & ſcientias relinquebantur omnes diuitiæ, nunc vero propter diuitias plurimi homines etiam Deum relinquunt. *Plutar. Phocion. Exemplũ notabile.* Laudat Plutarchus Phocionem philoſophum inter Athenienſes, qui quamuis pauper & indigus eſſet, tamen doctisſimus habebatur; & quamuis pauper eſſet, non ideo erat quod diues & opulentus eſſe non poſſet, ſed quia diuitias, & opes omnes contempſerat, & parui fecerat. Quod aperte oſtenſum eſt, nam cum Alexander Macedonum Rex de Perſis triumphaſſet, & ex ampliſsimis ſpolijs ad Phocionem adferri iuberet munus quoddã auri, admirans Phocio de tãtis diuitijs, interrogabat nuncios quorſum Alexander ſibi magis quam H

alteri

A alteri philoſopho Athenienſi tam pretioſum munus mitteret? Cumq; reſpondiſſent nuntij quod ipſe eſſet præſtantiſsimus philoſophus. Si hæc ita habẽt ait, dicite regi, vt talem me eſſe ſinat, qualem me eſſe exiſtimat, aurum vero ſuum alijs det, ne in me cito aliud ab eo quod ipſe cogitabat inueniat. Et quamuis dicerent Alexandrum ideo ſuccenſurum, noluit aurum accipere: De Anaxagora fertur quod multas diuitias ſpreuerit & contempſerit, tandemq; in carcere mortuus fuerit apud Athenas, quod diceret ſolem non eſſe deum, nec dignum eſſe adorari ſicut tunc B Athenis adorabatur. Vide igitur quam multis interuallis iſti philoſophi quãuis gentiles nos ſuperarent in contẽnendis diuitijs, & quam clarioribus oculis cupiditatem ipſam intuerentur, & ab ea abhorrerent.

Contẽnere debemus tẽporalia bona. *Anaxa.* *Athenienſes ſolẽ adorabant. c.9.*

Cupiditati ait Seneca, nil eſt ſatis, naturæ etiam parum ſatis eſt: nulli tam inops exilium eſt, quod non alendo homini fertile ſatis ſit. Neceſſarijs rebus exilia ſufficiunt, ſuperuacuis ne regna quidẽ ampliſsima. Animus ipſe eſt qui diuitem quemque facit, Res plane mirabilis eſt; vt alibi ait idem Seneca, quod permulti boues atq; cameli in eodem loco paſcuntur, & multi ele- C phantes in vno campo, & innumerabiles aliæ beſtiæ in eodem monte & nemore ſuſtententur, eiſq; omnibus ſuperabundans ſit paſtus, quo animalia illa exaturentur, & tamen cupidus vnus dumtaxat & auarus homo non impleatur vnquam & ſatietur: Vrbibus longe patentibus, prouincijs, regnis, & toto deniq; mari. Omnia enim hæc ſaltem deſiderio complectitur, modoſq; inueſtigat omnes, per quos ſuus inſatiabilis appetitus poſsit impleri & ſatiari.

Seneca ad Albinam matrem *Sen. li. 8. epiſt. 61.* *Humana cupiditas inſatiabilis.*

Quemadmodum canis eſuriens & famelicus, ſi ipſius dominus edens aliquid de menſa proijciat, quam citiſsime illud de- D glutit, ſtatimq; oculos conijcit perattente in dominum ſuum, & multis porro corporis motibus, ac caudæ frequenti adulatione ſignificat famem, quaſique admonet, vt ſibi aliquid aliud mittatur vt poſsit ſatiari, & quamuis ſæpe proijciatur, adhuc vt ſibi plus detur expectat, vt magis, magiſq; bulimia excitari videatur. Eadem plane ratione ait Seneca, ſe habet auarus homo, ſemper enim oculos in ipſam fortunam conie&tos habet, vorans & deglutiens, magis, magiſque eſuriens, & vt plures diuitias & opes ſibi largiatur anhelans, ſic adeo, vt quo plures recipiat, eo amplius in eo habendi & poſsidendi fames inexplebilis augeatur & creſcat.

Simile. *Senec. lib. 10. epiſt. 73.* *Auari nũquam ſatiantur.*

Bernar. Duo ſunt, vt inquit Bernardus, neceſsitas, & cupiditas, quæ E
Sitis inexhauſta auari. miſerum hominis pectus perpetuo vrgent, ſtimulant, atque dilacerant. eoq; impellunt, vt omni ratione congerendis opibus incumbat. Sed neceſsitas quidem naturæ conſulere intendit, cupiditas vero luxum quærit. Ex his autem duobus humanæ mentis ſtimulis, vter ſit vehementior, non facile quiſq; dixerit,
Simile. niſi qui definire poterit vtra ſit vehementior ſitis, falſa ne febricitantis, an vera ſitientis. Nam & æger ob incendium febris vehementiſsime ſitit, & ſanus cum neceſſario ad vitam humo-
Auari in miſeria viuunt. re deſtitutus eſt, ſimili flagrat ſiti. Sic ergo & pauper qui neceſſa- F
rijs ad vitam eget, & auarus diues qui non eget, vterq; vehementer ſitit; ille vero eget quibus neceſsitati ſubueniat, iſte quibus libidini ſatisfaciat:

Magna rerum temporalium ſolicitudine modo exagitantur homines.

Cupiditas impedit animæ quietem: VEndentes & ementes. Vide obſecro quam diuerſi eſſent hi contractus & negotiationes, à libero animo, & his curis vacuo, vt Deo poſsit inſeruire. Plurimum ſane obſtant animæ no- G
ſtræ quieti, iſtę immoderatæ ſolicitudines rerum temporalium. Quotidie perdunt miſerrimi homines ſpiritualem guſtum, & rerum diuinarum dulcedinem, quod ſe obruant huiuſmodi negotijs ſecularibus & terrenis. Adeo multi dediti ſunt his curis,
2. par. 36. vt dicere poſsint quod dicebat Manaſſes, Incuruatus ſum multo vinculo ferri, & non eſt reſpiratio mihi: ſic iſti ita his ſolicitudinibus mundanis exagitantur, vt vix reſpirare poſsint, & quod peius eſt, nunquam fatigantur, nec apertis oculis videre volunt in quo verſentur ſtatu & labore. Quin etiam cum negotia non abundant, affligi videntur, cum tam exercitati ſint H
Oſeæ 10. tanto oneri ſuſtinēdo. De quibus dici poteſt illud Oſeæ, Ephraim
Exo. 5. vitula docta diligere trituram. Videns Pharao tantam multitudinem Hebræorum, & quomodo quotidie creſceret, curauit eos occupatione aſsidua diſtinere, & eis poſuit præpoſitos, qui opus vrgerent, & eoſdem caſtigarent, vt ita oppreſsi, ne cogita-
Origenes. rent quidem contra terram rebellare: Vbi dicit Origen. quod dæ-
Cura temporaliũ impedit nobis viam ad cælũ. mon aſtutiſsimus eadem inuentione nobiſcum vtitur: Videns enim nos ſpiritu quieto, & quod virtutibus acquirendis incumbimus, curat nos diſtrahere curis & negotijs ſecularibus & vanis, adeo vt tanquam labyrintho aliquo concluſi, nos extricare neſciamus, ſed potius occupati in plantando, ædificādo, vendendo

A dendo, emendo, litigando, contrahendo, ſolicitando; ita conturbemur & inquieti ſimus, vt Deo vacandi non ſuperſit ſpatium aliquod, nec orandi, nec negotia noſtra ſpiritualia componendi, & conſcientiam perluſtrandi. Vnde fit vt in tanta perturbatione multi homines illicitos contractus faciant, & contaminatam referant conſcientiam.

Vnde quæſo prouenire exiſtimatis vt homines tam ſoliciti ſint rerum temporalium? ſane non aliunde prouenit, quam quod parum de Deo fidant, nec ſibi perſuadent à Deo ſibi præ- *Mali parũ in Deo confidũt.*
B ſtanda quæ opus fuerint, vnde fit vt taliter viuant, vt videantur quodammodo nolle ſibi à Deo prouideri, ſicut prouidit olim Eliæ fame laboranti. Quare præſtiterit multo in Domino confidere quam in hominibus. *3, Re:16.* Longe potius fuit Ioſepho, vt ipſum per aliquod tempus pincerna Pharaonis obliuiſceretur, quam ſi ſtatim cauſam eius tractaſſet: ſiquidem interim Deus eius curam gerebat, *Gen. 40.* & ſomnia Pharaonis diſponebantur, atq; omnia ad maiorem ipſius Ioſephi proſperitatem dirigebantur: Ordinauit igitur Deus vt Ioſeph potius Deo quam ipſi pincernæ ſe obligatum noſſet. Vt doceret nos Abraham quanto ſit præ-
C ſtabilius in Deo quam in hominibus confidere, aut in noſtra humana negotiatione, noluit accipere quidquam de his quæ largiebatur rex Sodomæ: Vnde & dixit ei ſe nil accepturum, ne diceretur *Gen. 14.* quod eius cauſa factus eſſet locuples, aut quod propria induſtria ea acquiſiuiſſet, ſed potius omnia Deo accepta ferre voluit, & in eo ſpem omnem locare. Sic igitur nos facere debemus, confidentes ſemper quod tanquam piiſsimus pater nobis proſpiciet ac prouidebit, cum volucribus cæli prouideat de alimentis, & in nido ſtantibus, tum etiam lilia veſtit, & fœnũ quod *Mat. 6.* hodie eſt, & cras in clibanum mittitur: Audiamus igitur prophetam dicentem, iacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enu- *Pſal. 54.*
D triet. Non aſſero vt penitus temporalia negligas & deſeras, ſed ne ſis de ipſis nimis ſolicitus, ita vt animæ quietem lædas:

Offenditur quidem Deus quod videat homines tantam ſolicitudinem gerere rerum temporalium: ſiquidem præſeferre vidẽtur exiguam fidem & ſpem erga Deum, ita vt videantur exiſtimare aut ipſum non eſſe patrem ſuum, aut non habere prouidentiam harum rerum. *Parum videtur multi de Deo confidere.* Hæ quidem ſunt gentilium negotiationes: vos autem non ſic, ait Chriſtus. Ex eo quidem quod homines ſibi perſuadent ſecum non præclare agi in rebus temporalibus *Mat. 6.* niſi ſummam aſsidue ſolicitudinem adhibeant, proueniunt multæ & graues Dei offenſiones; videlicet vt temporalia præfe-

ramus ſpiritualibus, & negotia corporis, negotijs animæ, contra quos dicit Chriſtus, nonne plus eſt anima quam eſca? Quaſi E
Num. 24. diceret, incumbe tu homo in eam curam, vt mihi libẽter ſeruias,
Magnam de nobis Deus curã gerit. cętera meæ curæ ſunto. An non hoc nobis inſinuare voluit Deus pręcipiens vt panes propoſitionis ante conſpectum eius in altari ponerentur nocte dieq; ? nunquid Deus cibo indigebat? Hoc igitur fecit, vt curam nobis declararet, quam de nobis gerit, & quod intelligat nos pane indigere. Vnde per Mat. ait, ſcit enim
Mat. 6. pater veſter quia his omnibus indigetis: nolite ergo ſoliciti eſſe in craſtinum: nec debetis tam ſolicite curare quæ mihi incumbunt. F

Magna Dei prouidentia. *Homines non ſunt creati ad hæc terrena paranda.* Omnia quidem quæ Deus creauit, ſua habent munera & officia, cæli mouentur, planetæ in hęc inferiora influunt, terra fructificat, canes alij venationi terreſtri intendunt, alij aquaticæ deſeruiunt, ſiue oſtentationi prædæ, alij gregi cuſtodiendo, credibile ergo eſt hominem propter aliquid creatum. Quod ſi dicas ad hoc eſſe vt diuitias paret, & mercaturæ intendat. Non id mihi perſuadebis, nec eſt credibile tam excellentem creaturam propter rem tam vilem eſſe creatam; imo potius vt ait Dauid, Omnia iſta ſubiecit Deus pedibus eius. Si igitur ad id ho-
Pſal. 8. mo non eſt creatus, videamus ad quid pręſtandum fuerit à Deo G
Pſal. 88. conditus: nunquid ait Pſal. Vane conſtituiſti omnes filios hominum? neq; credendum eſt eſſe homines creatos ad edendum & bibendum, ac delicate viuendum, ad quæ videntur homines nego-
Seneca. tiationes ſuas dirigere, ſiquidem Seneca etſi gentilis dicebat: maior ſum, ad maiora natus, quã vt vileſim mancipium ſenſuũ meorum. Aequum eſt igitur vt intelligamus quorſum ſit ho-
Aug. mo conditus. Vnde Aug. ait, creauit Deus hominem, vt ſummũ bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando poſsideret, poſsidendo frueretur. Conſidera igitur hoc tempore quantum H aberrent homines ab huiuſmodi ſcopo, ſiquidem nil magis obliuioni tradiderunt. Quid igitur ignominioſius eſſe poteſt, quam vt ad quod conditi ſumus ignorare velimus?

Ephe. 1. *Laudem Deum in hac vita, ſiquidẽ in alia id facturi ſemper ſumus.* De prædeſtinatis quidem dicit Apoſt. Epheſijs ſcribens, in quo etiam nos ſorte vocati ſumus prædeſtinati ſecundum propoſitum eius, qui operatur omnia ſecundum conſilium voluntatis ſuæ, vt ſimus in laudem gloriæ eius. Quaſi diceret vt incipiamus iam Deum laudare in terra, qui in cælo id ſemper præſtituri ſumus. Qui hoc non præſtat, merito timere poteſt, quod non ſit, de numero prædeſtinatorum, quoniam tam parum ea guſtat, quæ in cęlo guſtare debet, iuxta illud Pſalm. Il-
Pſal. 121.

luc

A luc enim aſcenderunt tribus, tribus Domini teſtimonium Iſrael, ad confitendum nomini Domini. Video autem nullam fere aliam poſſe excuſationem dare, quam quod temporalibus negotijs impediatur, quo minus id pręſtet. Quare his modum abhibere debes! Solicitudo quidem nimia Eſau eum pertraxit ad paupertatem, & tot incommoda, atque ad amittendam patris benedictionem. Sunt aliqui qui ſolum confidunt de ſuo labore & ſolicitudine, de quibus ait Deus per Abacuc, immolabit ſagenæ ſuæ, & ſacrificabit reti ſuo, quia in ipſis incraſſata B eſt pars eius, & cibus electus eius: ô miſerabilem hominem qui in Deo non confidit, ſed in retibus ſuis, quiq; ea de re gloriari ſolet: vt fere fit. Admiratione ſane dignum eſt, quod videamus multos ita immerſos his curis, & negotijs temporalibus vt merito ipſis quadret, quod de horribili dracone ait Iob. Ecce abſorbebit fluuium & non mirabitur, & habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Sic enim iſti nullum regnum intactum relinquunt, nullamq; prouinciam & nationem, vbi non negotientur. Vide igitur quam quiete poterunt negotia ſalutis ſuæ tractare, & quã quiete ingrediantur templũ ad orandum.

Gen. 24. *Abac. 1.* *Confidamus in Deo & nõ in rebus tẽporalibus.* *Iob. 40.* *Cupidi homines toto terrarum orbe negotiantur.*

C Magna eſt multorum ſolicitudo ne temporalia amittant bona, vnde ſi aliquod officium vel beneficium eſt reſignandum, vide quam ſint in ea re diligentes, ne aliter hæc temporalia bona amitterent, dicuntq: ſtatim hoc oportune faciamus, ne forte cum vellemus non poſſemus. Hic ſane ſolemus tempus ipſum optime obſeruare, & in talibus rebus expendere. Item ne bona amittamus temporalia, vide quam caute negotiemur, & quantis cautelis publica inſtumenta per tabelliones publicos faciamus. Item in hærede creando quantopere obſeruamus ſtylum, tum etiam in ſubſtituendo, ſi ille moriatur, quotidie in con D tractibus mortis mentionem facimus, ſępeq eam ad memoriã reducimus dicentes ita eſſe hæc diſponẽda & ordinãda. Nunquã dicimus, ſed iam ex hoc peccato emergamus, ne nos inopinata occupet mors: aliena reſtituamus, quia nulla eſt ſecura hora: concubinã relinquamus ne morte præoccupemur. Hoc cõquerebatur Iſa. dicens, qui vides multa nonne cuſtodies? qui apertas habes aures nonne audis? Quaſi dicat, vtinam ita ſolicitus eſſes de rebus cæleſtibus, ac ſollicitus es de terrenis. Et alibi idem propheta ait, Quare appenditis argentum, non in panibus, & laborẽ veſtrũ non in ſaturitate? Quaſi dicat, quare laboraſtis propter illud quod vos ſaluare nõ poteſt? Quid quęſo facerem' ſi ſine labore fieret acquiſitio diuitiarũ, & cuũ delectatione, & cõſeruatio

Magna eſt multorũ ſolicitudo circa tẽporalia. *Magnam gerimus curam rerum tẽporalium.* *Salutẽ animæ negligimus.* *Iſa. 42.* *Iſa. 55.*

poſtquam partę ſunt? ſiquidem modo cum incumbat nobis tantus labor in eis adquirendis, nihilominus tamen ita ipſis inhiamus, ac ſi non eſſet laborioſa acquiſitio vel conſeruatio. Non quidem abſq; cauſa voluit Deus vt cum anguſtia & ſudore diuitias pararemus: ſed vt videntes tot labores & ſolicitudines, ab earum amore diuelleremur, Vnde per Oſeam ait, ſepiam viam tuam ſpinis, Quæ quamuis ita ſint, tamen mundani diuitijs inhiant, vt nullos videãtur propter eas ſuſtinere labores: imo nec videntur eos labores cernere. Non ſane myſterio vacat quod gẽtiles & barbari cum eſſent in Arabia, in Aegypto, & Babylonia, & in alijs peregrinis prouincijs, non intelligerent quot haberẽt peccata & quantum portarent onus, & tamen hoc videret Iſaias in Hieruſalem poſitus, ſicut in multis capitibus prophetiæ ſuæ manifeſtat cum ait: onus Babylonis, onus in Aegypto, onus in Arabia, onus in Damaſco: In quo voluit ſignificare quæ quotidie accidere videmus his negotiatoribus, vt ſcilicet nos cum videamus quotidie ipſos reuoluentes libros rationum ſuarum, item exigere & ſubducere rationes, legere litteras & reſcribere, item pecunias recipere & congerere, ſolemus dicere: Deus bone, quomodo poteſt vir ille ad tantas ſufficiens eſſe negotiationes? Vnde illi vires ſuppetunt, vt tantum valeat & poſſit ſuſtinere humeris ſuis onus, & prouinciam tam duram? Quomodo poteſt tot tãtoſq; ſuſtinere labores & defatigationes? Quę tamen omnia ipſe non videt, cum tamen humeris ſuis ſuſtineat, propterea quod cupiditas ipſa & auaritia eum cæcum reddit.

Acquirere diuitias laborioſũ. *Oſea. 2.* *Figura.* *Iſa. 13. 21 23. &c.* *In magna quidem anguſtia viuunt auari quod tamen non agnoſcunt.*

E F G H

FERIA III. POST. I. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO TERTIA.

CVM Intraſſet Ieſus Hieroſolymam. Mat. 21: Vide quam varij ſint ingrediendi modi in Hieruſalem, & in templum. Ingreditur quidem inſidens aſinæ, & Iudæos de templo flagello eijcit, & menſas numulariorum euertit atq; columbas. Sic duobus modis ſolet Deus in animam noſtram tanquam in templum venire: vno quidem modo cum maxima ſuauitate & manſuetudine, cum dicimus: ô Deus meus quis eſſet tam felix, qui ſe totum tuo obſequio conſecraret! ô ſi nunquam à tuo complexu & amore diuelleremur, ſi nunquam te offenderemus, ſi ſemper poſſemus in tua diuina gratia per-

Templum Dei eſt anima noſtra, non agi ur eã ingui mẽ mus.

A permanere,& iam in hac vita dulcedinem gloriæ guſtare inciperemus! Aliquando vero ita ingreditur quaſi furibundus & comminando,cum dicimus,o me miſerum ,ecquando ſeruitutem diaboli excutiam,quando omnem prauitatem deponam , quando ſatanæ miniſter eſſe deſinam ? Quid ſi nunc ſubita morte corriperer? Tunc igitur Deus totam commouet animæ noſtræ ciuitatem.

Diuinas inſpirationes recipiamus.

Non eſt mirum ſi cum ingrederetur arca domini in templum dagonis,illico idolum confringeretur:ſiquidem cum Deus animam noſtram ingreditur, illico recedunt vitiorum idola. Et ti- B mor Dei nos penetrat,atq; ita toti immutamur,vt qui nos norunt,dicant ,quis eſt hic?Quæ tanta metamorphoſis ? Hæc plane eſt mutatio dexteræ excelſi:

Cum Deꝰ in animã ingreditur, quanta adportet bona.

Eiecit omnes vendentes:Eijcit iſtos negotiatores,non quod vendere & emere ex ſe mala ſint, ſiquidem reſpub. ſine negotiatione huiuſmodi non poteſt ſuſtentari.Veruntamen vſq; adeo homines ſeſe obruerunt huiuſmodi negotiationibus, vt quo plura poſsident,tanto plura aueant & appetant , ita vt cum diuitijs ſimul etiam creſcat earum cupiditas : quod vtiq; adulantibus ca- C nibus euenire videmus,vt quo magis eos paueris,tãto plus creſcere videatur eorum bulimia.

Pſal. 76. *Vendere & emere ex ſe malũ non eſt.* *Simile.*

Domus mea ,domus orationis vocabitur. Si illicitæ ſunt huiuſmodi negotiationes in templo materiali, annon magis illicitæ erunt in templo viuo animæ noſtræ? cur igitur tam ſoliciti ſumus circa mundana? & cur peruerſas cogitationes in anima noſtra tanquam in porticu demorari ſinimus,cum videamus propter has Deum ex ſede animæ noſtræ diſcedere & ſemigrare , tanquam ex templo?

2.Cor. 6.

D

Obſtinati in quanta viuant miſeria.

CVM Deus in animam ingreditur,& eam pulſat diuinis inſpirationibus,magna operatur:at vero interdum ſunt aliqui ita obſtinati , vt tales impreſsiones non recipiant: De quibus Apoſ.ait,cauteriatam habentes cõſcientiam.Nam quemadmodum caro ipſa igne cauteriata, dura relinquitur & inſenſibilis: ſic aliqui vitiorum igne ita cauteriatam habent animam,vt nulla exhortatio,vel inſpiratio,aliquid ibi operetur. Ad hæc igitur tam dura emollienda corda plurimum prodeſſet ſæpe mente reuoluere inferni lamentabiles pœnas , Chriſti paſsionem , tum etiam quantum is perdat qui Deum perdit. Annon mirabile eſt

1.Tim.4. *Simile.* *Dura corda quomodo molliẽtur.*

quod tam aſsiduę conciones quas audimus, nihil nos moueant, E
Ionæ.3. præſertim cum paucula Ionæ verba, ampliſsimam Niniuæ ciuitatem tantopere commouerent, vt ex toto corde conuerterentur omnes, & pœnitentiam agerent? nos vero nulla prodigia
Exod. 6. etiã, nec oracula diuina vllo pacto mouent. Querebatur quidem Moyſes, & dicebat corã Deo: ecce filij Iſrael nõ audiũt me. Quaſi diceret, populus ita diuinitus inſtructus, & tot prodigijs cõmotus, nõ vult credere quod ei nomine tuo propono, itaq; nec mo
Obſtinati in quanto verſentur periculo. uetur, neq; doctrinã meã audire vult. Si barbari eſſent, non mirarer, at vero quod familiares tui non cõmoueantur tali doctri F
na tua à me prædicata, id vero me in maximam ducit admiratio nem. Nobis quidẽ iſta etiã congruũt, & de nobis dici poteſt, quod ſanctus Moyſes conquerebatur dicens: teſtes inuoco hodie cælũ & terram, quod propoſuerim vobis vitã & bonũ, benedictionẽ
Deut: 30 & maledictionem: quaſi diceret cum vos his nõ cõmoueamini, cõmouebũtur ſane creaturæ inſenſibiles, etiã ſaxa ipſa contra vos teſtabuntur in iudicio, contra veſtram duritiam & rebellio-
Geneſ.31. nem. Si Iacob & Laban tumulum lapidum erexerunt in teſtem pacti, dicendo, tumulus iſte erit teſtis inter me & te hodie, nõ eſt
Pſal. 105 mirum quod ponantur in teſtes lapides, qui teſtificentur contra G
duritiem noſtrã: tuncq; non audebit mutire peccator cũ ſe victũ viderit. Si quidem, vt ait regius vates, iniquitas oppilabit os ſuũ.

Perſiſtere in peccato quã: ſi nocet. Quod aliquis conſenuerit in peccato, in cauſa eſt quod aliquis in vitio perſeueret, & nõ cõmoueatur, etſi audiat multos clamãtes prædicatores, & pulſantes inſpirationes. Qui peccare incipiunt, etiam exiguis vocibus commouentur. Turdi quidem
Simile. qui dudum in turrim venerunt, ſtatim commouentur, cum cymbala ipſa perſonant, & celeriter auolant, at vero qui ibi diutius perſtiterunt, nõ auolãt, ſed quieti manent: Nos igitur duriores adamante ſumus, quos non cõmouere poteſt aliquid ad deuotio H
nẽ, & lachrymas, & cõpunctionẽ. Si quod natũ eſt ſi cõburatur aquã emittere, ſi igni nõ admoueatur, nũquã aquã emittet, etſi
Similitu. multis inferciatur odoriferis herbis: ſic quamuis multa dicas du
Amorem Dei non habemus & ideo in virtute nõ proficimus ro viro, niſi concipiat in ſe ignem amoris diuini, nũquã lachrymas emittet cõpunctionis. Peſsimum eſt ſane indiciũ quod alicuius conſcientia herbis varijs delectationum & vitiorum abundet, & tamen lachrymas aliquas non diſtillet quæ ſint indices amoris, vel timoris Dei. Hoc voluit ſignificare Deus cum dixit in Num. decima dies menſis ſeptimi erit vobis ſancta, atq; venera-
Num. 26 bilis, offeretiſq; hircum pro peccato: quaſi ſibi vellet non eſſe diem feſtum in quo nõ placeant Deo lachrymæ & cordis com-

punctio,

A punctio, atq; ad Deũ conuerſio. Cum videt ſeruus Dei peccata
alicuius & relaxationem, inde occaſionẽ ſumit ad conſideranda *Simile.*
aliqua quę ſibi animum in Deum incitent. Adã quidẽ poſt quam *Gene. 3.*
expulſus eſt de paradiſo, ex loco aliquo contuebatur paradiſum
vt poſſet mente recolere peccatum quod commiſerat, et pro eo
dolere, Vtinã quotidie nos ad Chriſti pedes abijceremus, & ſup
plicaremus vt in animam noſtram ingrederetur, & intima cor-
dis noſtri commoueret, quomodo enim tunc tota animæ no-
ſtræ reſpub. commoueretur? At vero ita refrigeſcimus, vt deuo *Parũ ſu-*
B tio noſtra iam penitus extincta videatur. Sunt vero mali ita in *mus deuo-*
vitijs perſeuerantes, vt in peccatis iuuẽtutis adhuc perſiſtant, & *ti.*
in ipſis moriantur, atq; ita duret hæc peccati febris in ſempiter *Obſtina-*
nũ. De quibus dicit Iob, oſſa eius refulgebunt vitijs adoleſcen- *tio deteſta-*
tiæ eius, & cum eo dormiẽt. Caue igitur tibi peccator, & noli *bilis.*
imitari duritiam pharaonis, ne deterius tibi aliquid contingat. *Iob. 20.*
Vide quoniam horrendum eſt incidere in manus eius, à quo iã *Exod. 7.*
ſeptuagies ſanatus es, ne audias, illud Hiere. inſanabilis facta eſt *Hebr. 10.*
plaga tua. Mirum ſane eſt quod qui nauigant, quãtũuis peſſimi *Hier. 30.*
ſint, nihilominus tamen ſi tẽpeſtate aliqua percellantur, ſtatim *Similitu.*
C ad Deum accurrãt, & conuertantur, ac confiteantur peccata ſua
nos vero qui quotidianis pęne malorũ vndis atq; procellis ia-
ctamur, quos aſſidue tot clades, tot morbi, tot fames, & atro-
ciſsimæ peſtes vexant, quos ex altera quidem parte immaniſsi-
mus Chriſtiani nominis hoſtis, Turcarum princeps, tot cladibus
affligit, ex altera vero parte hæreticorum furor, infinitis prope
modum & nouis quotidie erroribus vexat (quorum alter cor-
poribus, alter animis peſtem, exiliumq; adfert) neq; hanc tan- *Noſtra*
tam Eccleſiæ ruinam, ab irato & infenſo domino immitti credi *ſcelera &*
mus, vt appareat dominum hoc quoq; tempore pertinaciam *miſerias*
D noſtram, illis Iſaiæ verbis caſtigare poſſe. Super quo percutiam *agneſca-*
vos vltra, addentes præuaricationem? Nullum eſt hominum ge- *mus.*
nus quod minus moueatur verbo Dei, nec diuinis inſpirationi-
bus, quam qui in ſua confidunt iuſtitia. Quidquid enim audiũt *Iſa. 1.*
de pęnitentia, non putant ad ſe pertinere, ſunt ſcilicet ex nu-
mero nonaginta nouem iuſtorum, qui non indigent pænitẽn- *Ferus in*
tia: quibus dici poteſt quod ait Chriſtus, ſi in Tyro factæ fuiſ *Ioann. 1.*
ſent virtuteſquæ in vobis factæ ſunt, pænitentiam vtiq; egiſſent *Luc. 15.*
Item publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Et *Matt. 11*
quoniam nullo pacto impij commouentur ad pœnitentiam, *Matt. 21*
poteſt vtiq; de ipſis dici, quod ait Hier. percuſsiſti eos, & non *Hiere. 5.*
dolue-

doluerunt: attriuiſti, & renuerunt accipere diſciplinam: indura E
uerunt facies ſuas ſupra Petram, & noluerunt reuerti.

Simile. Duri & obſtinati in malo, per verba & prædicationes, & inſpi
rationes, non emolliuntur, ſicut duri lapides, ſuper quos ſi ca-
1. Reg. 2. det aqua, non molleſcunt interius. Sic Heli verbo filios corri-
1. Reg. 8. puit, ſed non profuit, vt 1. Re. habetur: Samuel ſatis dixit popu
1. Reg. 18 lo graues conditiones regis, & voluntatem Dei, ſed non potuit
immutare animum eorum, nec per verba Ionathæ admonen-
tis, nec per beneficia Dauid cor durum Saulis potuit immutari.
Multa verba dixit Abner ad Azael, vt non perſequeretur eum, F
2. Reg. 2. ſed ipſe non aſſenſit, & occiſus crudeliter fuit, vt habetur 2. Re.
Nuntij Ezechielis inſtruebant & prædicabant viris Iuda, ſed ipſi
2. Par. 30 obdurati, ſubſannabant eos. Duri & obſtinati quantumcunq;
viderint ſigna & mirabilia fieri, propter hoc non mollificant mē
Exod. 5. 6 tes ſuas: ſic induratum fuit cor Pharaonis, quod ad nulla ſigna
7. 8. & 9 quæ Moyſes de mandato Domini faciebat emolliebatur ad cre-
dendum Domino, vt in Exo. habetur. Duri & obſtinati non ſo-
Geneſ. 4. lum non acquieſcunt, ſed etiam ſi reprehenduntur, peiores fiūt.
2. Par. 24 Nam durior fuit Cain poſt admonitionem Domini, & fratrem
Act. 7. occidit. Obſtinati Iudæi Zacharia increpante & commonente, G
eum crudeliter occiderunt. Idem ſucceſsit Stephano.

Vitas aliorum non inueſtigemus.

QVis eſt hic? Curioſi ſunt pleriq; in aliena vita exploranda, &
in percunctando de varijs quinam ſint, & quomodo viuant:
Eccle. 21. ſed longe præſtabilius eſſet ſi de ſe ipſis inquirerent quomodo vi
uant. Hoc inſinuauit Eccle. dicens, qui timet dominnm, conuer
Simile. tetur ad cor ſuum. Cum aliquis etſi centum viuat annos, ſe ip-
ſum nondum plane cognoſcat, quorſum percontabitur qui ſint H
alij, cum præſertim in ſe ipſo tanta videat emendanda? Qui locu
pletem aliquam domum inhabitat, & cibo ac potu abundantē,
non curat inde exire. Si quidem habet innumera quibus opus
habet intra domum: Qui vero domum habet male ordinatam,
& non habentem neceſſaria, ſemper foris quæritat aliena. Pro-
bus quidem vir intra ſe habitat, at vero malus, vitam aliorum
inueſtigat. Non aſſequentur multi palmam cæleſtis regni, cum
nolint intelligere vbi reſiſtere debeant hoſti & tentationibus: ſi
quidem ita præliari volunt, vt detrahant omni hominum ſtatui,
clericis, monachis, connubio iunctis, viris, fæminis, epiſcopis
& prælatis, & inquirunt quid faciant, vnde veniant, quomodo

Alienos exploramus defectus, qui ad proprios cæcutimus: Maledici ſunt multi & detractores omnium.

viuant

A viuant,& quomodo ex paupertate,diuites facti fuerint. Alij de mulierum pompis multa dicunt,& quomodo mariti patrimonium exhauriant. Alij de gubernatoribus reipub. loquuntur tã ſpiritualibus quam temporalibus,per ſingulos diſcurrendo,dicendoq; quod aliter ipſi ſe gererent,ſi reipub.clauum moderarentur. Vnde fit vt ſui ſemper obliuiſcantur,qui ita aliena quæritant,atq; ita à dæmone vincuntur & vinciuntur,cum minus id exiſtimarent,& ſe alienis negotijs applicarent. Ite ſane multi de aliena vita inquirunt, & aliorum facta explorant atq; dicta, vt B inde confuſionem maximam & ignominiam reportent. atq; in commodum. Sunt ſane inſtar canis,qui adeo os ipſum dentibus rodit,vt ſanguinem ex gingiuis eliciat,& os ſuũ lædat, Qui enim huiuſmodi detrahentes audit & ſuſurrantes, ſtatim dicit videte obſecro quis loquatur, cum potius tacere deberet,ſi ſuæ exiſtimationi conſultum cuperet: ſatius igitur eſſet tacere, & in ſinum ſuum manum immittere,nã illã vtiq; leproſam educeret: aperte enim nouimus qualis ſit ipſe, & in quanta verſetur ignominia. Sunt igitur illi inſtar gallinæ quæ interdum ſcarificando, & terram fodiendo,cultellum aliquem inde educit, quo C iuguletur.

Indicant de vita aliena,qui ſuam obliuiſcuntur

Similitu:

Qui de alijs murmurant, etiam ipſi ab alijs taxantur.

Simile.

Sane ſicut experientia ipſa rerum magiſtra,& philoſophus ipſe nos docet,inter obiectum ipſum & potentiam debet eſſe diſtantia requiſita & proportionata. Vnde fit vt multi homines qui ſe prope intuentur,ſine vlla diſtantia,propter ſui amorem, quo ducuntur,non poſsint ſe rite contueri, ac diligenter explorare & rimari: aliena vero facta, quæ paulo remotius proſpiciunt, accuratius diſpicere ſolent,& de ipſis iudicium & cenſuram ferre. Quare vt exploratius propria noſcãt facta & flagitia,neceſſe eſt vt ſub aliqua tertia perſona ea conſpiciãt & con D tueãtur Hinc factum eſt vt Nathã,ipſius Dauidis ſcelus ſub aliena perſona depinxerit atq; deſcripſerit. Figuram etiam huius rei in eo habemus ,quod Moyſi virga ipſa à ſe ſeparata , ſerpẽs appareret: cum autem eam ſibi admoueret, videbatur virga recta: ſic vtiq; aliena facta videntur nobis inepta & flagitia; noſtra vero,cum ea prope intueamur,recta videntur: & cum noſtra negligamus,inde fit vt aliena dirigere & ad normã reducere velimus murmurando atq; dicendo,quis eſt hic? Videas quidem ſæpe in magnis ciuitatibus,ne filij à domo aberrent, ſolere matres tabellam quandam inſcripto nomine parentum & viciniæ , ipſis apponere: ſic igitur nos ſi attente conſideremus , intelligemus quotannis nobis à matre Eccleſia in frontibus ſcribi quod filij

Ariſto. 2. de Ani.

2. Reg. 7.

Exod. 4.

Qui iudicant alienã vitã ſæpe falluntur.

Simile.

filij pulueris & luti ſumus, & quod domus noſtra ſit ſepulchrum: E
ſane qui hoc obliuiſcitur, & aliena facta inquirit & rimatur, nó poterit non perire.

Mat. 16. Cum Chriſtus à Petro percontatus eſt, quem dicunt homines eſſe filium hominis? nõ de alienis percontabatur, ſed đ ipſo inquirebat, vt intelligamus nos non debere alienam perſcrutari vitam & facta, ſed noſtrum debere inſpicere & cõtéplari ſinũ.

Pſal. 9. Cæterum cum cognitio ſui ſit adeo difficilis, vt Dauid dicat, delicta quis intelligit? Præbet nobis exemplum per alienas perſonas id inquirendi de vita noſtra, vt ſcilicet à talibus hominibus, F
ab omni paſsione remotiſsimis, quales nos ſimus, vere intelligamus. *Exẽplum* De Philippo quidem Macedoniæ rege legimus, quod inter alios pediſſequos, vnũ haberet qui ipſum ſæpe quotidie hac voce commoneret, Philippe, homo es: qui ſane famulus in præſtantiori officio quam cæteri, ipſi ſeruiebat. Hinc etiam eſt quod Deus ſæpe Prophetas ſuos appellâre ſoleret, filios hominis, ne præ tantis vaticinijs & oraculis diuinitus acceptis, aliquando inſoleſcerent & ſuperbirent. Nam certe hoc tempore iam fere leui de cauſa ſolent multi inſoleſcere, atq; vſq; adeo ſibi placere, vt obliuiſcentes propria facta, aliena diligentius per veſtigent G
& indagent, dicentes, quis eſt hic?

Contẽplemur quales ſimus, & non inſoleſcemus.

Aliena facile iudicamus. Curioſi multi ſtatim eſſe ſolent in exploranda & rimanda aliena vita, & cenſura facienda de vnoquoq;, etſi leuiſsima admodum huiuſce rei & perexigua indicia habeant cum tamen illud exploratiſsimum ſit, nos facile labi ſolere & errare, multaque iudicia temeraria facere, deprauata, atque corrupta. Sic vagao cubicularius Holophernis, facile iudicauit Holophernem

Iudit: 14 cum Iudith dormire, cum longe aliter eſſet. Hinc ſanctus Iob dicebat, cum pax ſit, ſemper malus ſuſpicatur inſidias. Multi de

Iob. 15. integritate ſua ſoliciti, & vitia ſua minime conſiderantes, in H
aliorum delicta ſeueriſsimi iudices ſunt, qui nunquam non in ore aliorum crimina habent, cum tamen ſeipſos non inſpiciant

Simile. neque ſua ipſa ſcelera, quæ erunt fortaſſe multo grauiora, videant: Itaque ad aliena delicta lynceos, ad ſua vero contem-

D. Bern. planda, talpæ oculos habent. Curioſum enim ait Bernar genus hominum, ad cognoſcendam vitam alienam, deſidioſum vero ad corrigendam ſuam. Qua in re ſenibus quibuſdam ſimi

Simile. les plerique mihi eſſe videntur, quorum acies oculorum ſic affecta eſt, vt cum res à ſe diſtantes videant, tamen prope poſitas

Luc. 18. minime vident. In templo quidem erat Phariſæus orans, qui tamen inde quotquot in plateis erant, raptores, iniuſtos, & publicanos

A blicanos videbat: cum tumorem tamen ſuum, quem intra ſe habebat, minime cerneret, trabemque in oculo ſuo gerens, nec videns, publicani ſolicitus erat: qui omnium aliorum oblitus, totus in ſcelerum ſuorum cogitatione verſabatur. Solus vero ille aliena vitia carpenda maxime idoneus eſt, qui nil habet quod vere reprehendi poſsit.

Suos defectus obliviſcuntur qui alienos rimantur.

Templum Dei reuerenter tractandum eſt & frequentandum:

ET *intrauit Ieſus in templum Dei.* O ſi ingrederemur Dei templũ B vt facere oportet, quanto præſtantius negotiaremur, & quanto cumulatiores donis egrederemur. Cur obſecro exiſtimatis nos qui tam ſæpe tẽplũ viſitamus, tam parum proficere? Sane propter minimam deuotionem quam gerimus, quin potius accedimus ſuperbia inflati, vanitate, & oſtẽtatione. Væ illis qui cũ tali accedũt præparatione! væ vobis, ait Deus per Amos prophetam, qui opulenti eſtis in ſion, optimates, capita populorũ, ingrediẽtes pompatice domũ Iſrael. Quis quæſo audeat põpatice ad regẽ intrare, & præſertim ſi fuerit ei proditor? Quia igitur Deũ offendimus quotidie, accedamus ad eũ tãquã rei & C criminoſi, veniã petituri: Sed iã heu, nõ veniũt multi ad tẽplum, niſi vt ad porticũ, ad colloquẽdũ, & negotia tractãdũ, ad contractus multos faciendos: Ita cõuenit hebræorũ cordi, id quod De⁹ dixit eis, comprehendẽs eos pro adoratione vituli, vt dicat textus, quod nullus cultu ſuo ex more fuerit indutus. Depoſuerunt ergo filij Iſrael ornatũ ſuũ à monte Oreb. & vos vt delictorum veniã impetretis, acceditis ad feſtũ diẽ celebrandũ, cũ maximo cultu corporeo & põpa. Sed quid de mulieribus dicã, quarũ vanitas iam tolerari nõ poteſt, cũ ſe aliquæ interdũ more meretricio propter tãtã vanitatem ornẽt? Hiccine eſt aptus modus acce D dẽdi ad tẽplũ, ad placandum Deum, & ad ſanctos inuocandos, vt noſtrorum delictorum veniam à domino impetrent? Rex quidẽ Niniuitarũ cũ ſuis poteſtatibus etſi barbaris, intellexerunt, quod ad peccatorum veniam implorandam, & ad Deum placandum, non erat accommodatum veſtibus vti ſericis & prætioſis, ſed potius veſtes ſuas delicatas, in aſperitatem & ciliciũ cõmutarũt: tu vero qui te Chriſtianum iactas, audes ante Deum apparere, quem tantopere offendiſti, cum tanta pompa & vanitate? Dices tu, ego quidẽ delicate ſemper nutritus ſum, et ſi cilicio vterer, aut ſubucula linea non vterer, ſtatim in morbum inciderem, etſi aliter victu vterer ſtatim ſalus mea periclitaretur. O te miſerabilem, quomodo igitur ſi tam delicatus es, ientis te poſſe

Si templa reuerẽter ingrederemur, proſperiores exiremus.

Amos 6.

Quomodo debeamus tẽplum intrare.

Exod. 33.

Accedere cũ pompa ad tẽplũ, quãtũ noceat.

Ionæ 3.

Humiliemus nos, ſi cũ Deo commode tractare res noſtras volumus.

poſſe tormenta inferni tolerare, & voraciſsimas illas flammas, E ad quas te deliciæ, iſtæ tuæ, & viuendi modus præparant? dicito infelix, non times circuire vrbem nocte ſerena & intempeſta, atq; frigus, caloremq; ſuſtinere, propter tuas vanitates, & nequiſſimas inambulationes, ac prophanas muſicæ delectationes, nec times infirmitatem quæ tibi contingere poteſt, cum tamen ſæpe in ludo pernoctes, & in conuiuijs & compotationibus, atq; ad bibendum omnes prouoces, non timés quod minatur Chri. per Iſa. dicens, væ qui conſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam, & potandum vſq; ad veſperam, vt ideo æſtuetis, cythara F & tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs veſtris, & opus domini non reſpicitis: his inquam tam inordinatis compotationibus, morbum non times, & times ſi moderato vtaris cibo & ad pœnitentiam agendam? Audite ergo tales delicati, quid Deus dicat per prophetam Amos, væ vobis qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis veſtris, qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti.

Iſa. 5.

Amos. 6.

Multi ſũt diſſoluti in tẽplo.

Sed quid dicemus iam de diſſolutionibus, quæ fiunt in templis hoc noſtro tempore, adeo vt multi iam illuc tendant vt videant laſciua, & videantur? Quot conniuentes & impudici oculi? iam G multis videtur ad vrbanitatem pertinere, vt in templo ſe mutuo impudice contueantur, cum tamen & Deus inde offendatur, & proximus ſcandalizetur. Non abs re ſane erat hic vſus in Eccleſia tempore beati Auguſtini, & Ambroſij, atq; Illephonſi, vt inter viros & fæminas velum quoddam interponeretur: atq; vtinam adhuc hic mos duraret. Sane plurimum refert, occaſiones peccandi amputare. Super illum locũ Gene. 23. vbi dicitur quod ſepeliuit Abraham Sarram in ſpelunca duplici, dicunt aliqui expoſitores quod eſſet diuiſa in duas partes, quarum alia deſeruiret viris, & alia fæminis, vt inde intelligamus quod ſi ita diuidi H in morte honeſtum erat, quanto honeſtius erit in vita homines ipſos à mulieribus diuidi? Sane Eua mater noſtra ſatis aperte declarauit quantum conducat noxias declinare occaſiones, cum dæmoni dixit, ſibi præcepiſſe Deum ne tangerent lignum illud, cum tamen præcepiſſet ne comederent. Sed tamen ipſa optime intelligebat quod ex contactu poterant ad vetita irrumpere, ſicut factum eſt etiam ex minori, videlicet ex ipſo viſu. Vnde textus ait, vidit mulier quod pulchrum eſſet lignum. Item aliud habemus exemplum in Gen. Vbi dicitur, quod videntes filij Dei filias hominum quod eſſent pulchræ &c. Inde enim ſecutum eſt quod ad eas acceſſerunt, & ipſis abutebantur, ac tandem vniuer

Occaſiones quæ nocere poſſunt fugiamus.

Geneſ. 3.

Geneſ. 3.

Geneſ. 6.

ſale

A ſale venit diluuium. Non abſq; cauſa dixit ſanctus propheta, auerte oculos meos, ne videant vanitatem. *Pſal.*118.

Porro cum quanta puritate velit Deus vt ad templum ſuum accedamus, figuratum eſt in Exo. vbi ita præcepit Deus Moyſi *Exod.*30. dicens: facies labrum æneum ad lauandũ, & miſſa aqua lauabunt Aaron & filij eius manus ſuas & pedes, cũ ingreſſuri ſunt tabernaculum. Per manus operationes, per pedes affectiones intelliguntur. Non licebat niſi paucis & mundis intrare in templũ, & tangere vaſa eius, vt habetur in Num. Et tamẽ tibi videtur quod *Num.* 4.
B poſsis intrare templũ, vbi Chriſtus habitat, cũ vitijs coinquinatus ſis. Cæterum laudabile eſt templa frequentare reuerenter, vnde Tobias commendatur quod frequenter iuit ad templũ Deum oraturus. Eunuchus candacis reginæ Aethiopum cõmendatur, qui de Aethiopia veniebat in Hieruſalem ad viſitandum *2. Tim.* 1. templum, & ſedens in curru legebat Iſayam Prophetam: quod eſt contra illos qui ad ſacra loca euntes & redeuntes, non referunt *Acto.* 8. documenta, ſed vana, & interdum laſciua atque prophana.

Eccleſia quidem debet eſſe libera, & gaudere priuilegio libertatis, vt fugientes ad eam ſaluentur. Rex Demetrius ſtatuit
C quod quicunque fugeret ad templum, eſſet liber vt habetur 1. Mac. ſed hodie aliqui iudices ſibi videntur aliquod præclarum edere factum, ſi violent Eccleſiæ immunitatem, & ſacerdotes indigne tractent atq; inde eos omnes educant etiam per violentiam: quod ſane ſolet Deus acerbiſsime punire, ſicut puniuit Heliodorum, & eos qui armati ingreſsi ſunt per violentiam in templum, nec reuerentiam ſacerdotibus habuerũt. Talis autem fuit punitio, vt cum rex percõtaretur ab Heliodoro, an is eſſet aptus adhuc ſemel Hieroſolymam mitti, ait: ſi quem habes hoſtem, aut regni tui inſidiatorem, mitte illuc, & flagellatum eum repe-
D ries, ſi tamen euaſerit, eo quod in loco ſit vere Dei quædam virtus. Verum quidem eſt non in omnibus delictis valere huiuſcemodi immunitatem: nam & in Exo. dicebatur, ſi quis per induſtriam & inſidias occiderit proximum ſuum, ab altari meo euelles eum, vt moriatur. At vero in quibus valet immunitas, eam non ſeruare, adeo criminoſum eſt, vt qui fecerit & libertatem Eccleſiæ violauerit, ſciat ſe à deo atrociſsime puniendũ. Si enim Heliodorũ ita Deus caſtigauit, barbarum ſcilicet hominẽ & militem, quãto putas atrocius atq; ſeuerius caſtigaturum iudicem Chriſtianum, qui huiuſcemodi ſanctorum templorum immunitatẽ non obſeruauerit, ſed potius temerario auſu eam violare & labe factare non dubitauerit?

Eccleſiæ immunitates ſeruandæ ſunt.

1. Mac. 4.

2. Mac. 3.

Solet Deus punire eos qui violentiã tẽplis inferunt.

Exod. 21.

Ii FER.

FERIA III. POST I. DOMIN. QVADRAG. E

CONCIO QVARTA.

Magna peccati miſeria.
Similitu.

CVM *intraſſet Ieſus Hieroſolymam &c. Mat.* 21. Magna quidem eſſe debet peccati miſeria, quandoquidem ita Deus ſuccenſet, vt homines flagello de templo expellat: ſed quanto maior erit vindicta in futuro ſeculo? Dic obſecro, ſi videres matrem vnice amantem filium ſuum, ita vt nil in hac vita magis amet, quem poſtea videret in ardenti clibano poſitum, & ibidē ardere per multos annos, nolletq; ipſum iuuare, imo potius rideret, & ipſum ardentem conſpiceret, diceretq;, ibi perſolues peſsime offenſam in me commiſſam: nonne iudicares fuiſſe maximam illam offenſam? Sane Deus nos plus amat quam omnes matres ament filios ſuos, & ita credendum eſt quod cum nos mittit in infernum ad omnē æternitatem, magna eſt ipſius peccati malitia, ſi quidem Deus pijſsimus eſt & miſericordiſsimus, iuxta illud Iſa. indignatio non eſt mihi, quis dabit ſpinam & veprem in prælio, gradiar ſuper eam, ſuccendam eam pariter? an potius tenebo fortitudinem meam? Videtur ſignificare quod neſciat indignari, & quod tamen debeat indignari, & quærat quis manibus arma miniſtret, & flagellum paret vt caſtiget malos, etſi quodammodo videatur a ſe alienum. F G

Quantum indignetur Deus cōtra perverſū peccatorem.
Iſa. 27.

Oratio eſt maximi momenti.

Accurramus in tēplū Dei, cū neceſsitas occurit.
Hier. 33.
Pſal. 65.
laudabile eſt vt pauperum neceſsitates videamus vt ita magis ad miſericordiā prouocemur.
Tob. 4.

Intrat Chriſtus in templum, & illud vocat domum orationis, vt intelligamus quod quamuis ipſe benenorit neceſsitates noſtras, tamen velit vt nos eius opem imploremus, & noſtram neceſsitatem profiteamur. Hoc quidem apud Hiere. Significauit dicens, clama ad me, & ego exaudiam te: in quo quidem, cum ait, H clama, ſatis aperte declarat ſe cupere vt nos ipſum oratione pulſemus. Sic Dauid intelligebat, cum diceret: benedictus Deus, qui non amouit orationem meam. Vnde etiam colligas quam ſit vtile vt pauperes à nobis eleemoſynas petant, & ipſos videamus. Etenim ſi Deus cui omnia ſunt præſentia, vult vt nos neceſſitates noſtras ipſi aperiamus, ſane nos vt commoueamur, qui ſaxei ſumus, debemus pauperes oculis noſtris videre, vt ita ex obiecti præſentia magis prouocemur. Si enim ſufficeret per tertias perſonas id præſtare, neq; ipſos videre aut audire, non dixiſſet Tobias filio ſuo, ne auertas faciem tuam ab vllo paupere. Quis quæſo dubitat, quod videndo & audiēdo neceſsitates pauperis, aliquis

A aliquis magis ad miſericordiã & liberalitatem moueatur? Quãuis omnis locus ſit aptus ad orationẽ, ſicut Dauid ſignificauit dicens, in omni loco dominatio eius, benedic anima mea domino, & ita videmus quod Moyſes audit' fuerit in mõte, Abraham in valle, Ezechiel in ripa, Daniel in lacu, pueri in igne, Ionas in cete, Chananæa in via, Iob inſterquilinio, nihilominus tamẽ cum dicat Damaſcenus quod oratio eſt mẽtis eleuatio in Deũ, quod ſine difficultate præſtari non poteſt in tumultu & ſtrepitu, accõmodatior videtur locus ſolitarius & remotior à tumultu: & ita *Pſal.202* *Exod.3.* *Gene. 18.* *Ezech. 1.* *Dan.6.* *Ion. 2.* *Matt.15.* *Damaſc.*

B videmus quod Chriſtus qui à nullo tumultu diſtrahi poterat, vt nobis exemplo eſſet, noctu in ſolitudinem ſecedebat oraturus, ſegregans ſe etiam à ſancta ſocietate diſcipulorum, vt conſtat ex varijs Euangelij locis. Si enim inurbanum iudicamus, quempiam hominem alloqui ſine attẽtione ad ea quæ dicimus, & quę ipſe reſpondet, annon inurbanius erit ita cum Deo agere? cum vero ad id præſtandum, tumultus & ſtrepitus nos impediat, apertum ſane eſt, ſolitarium locum eſſe orationi aptum. Quod autẽ Chriſtus ſolitudinẽ deligeret ad orãdum, cõſtat ex illo Ioan. ſciebat autẽ & Iudas qui tradebat, cũ locũ, quia frequenter Ieſus cõ *Iob. 42.* *Solitudo apta orationi.* *Matt.26* *Luc. 6.* *Simile.* *Ioan. 18.* *Exẽplum*

C uenerat illuc cũ diſcipulis ſuis. Satis quidẽ poterat ſanctus Moyſes ãnte Pharaonẽ & potentatus regni eius, orationẽ habere, & deo ſupplicare, vt tam moleſtã auerteret plagã ranarũ, at vero inde conceſſerunt Moyſes & Aaron vt orationi vacarent. Vnde textus ait, egreſsiq; ſunt Moyſes & Aaron à Pharaone, & clamauit Moyſes ad Dominum. Et quando plagam muſcarum auertere debebat, ait, egreſſus à te orabo Dominum, vt recedat muſca à Pharaone. Perſeueremus in oratione, & quãuis videatur Deus non audire quæ petimus, & nos negligere, nõ propterea deſiſtamus, expectat enim vt perſeueremus, atq; ita ſubuenit nobis. Si- *Exod.18.* *Simile.*

D cut enim aliquæ matres puerulis ſe oblectãtes, cũ ipſi aliquid poſtulãt, fingũt ſe dormire, & ita mille exquirũt modos pueri vt matrem excitẽt, ipſa vero obſeruat omnia & diſsimulat, ſed iã quãdo videt puerũ in maiori anguſtia, tunc eum amplectitur, & concedit quæcũq; petit. Sic igitur cũ aliquid à deo poſtulas, cũ ieiunas, cũ carnẽ maceras, cũ eleemoſynam occulte das, omnia vtiq; audit Deus & quamuis tibi nõ reſpondeat tamẽ gaudet de tua perſeuerãtia, dic tu igitur ei cum manſuetudine illa Dauidis verba, exurge, quare obdormis Domine? Et illud Hie. cognouim' Dñe impietates noſtras, quia peccauimus tibi, ne des nos in opprobriũ propter nomen tuum neq; facias nobis cõtumeliã. Solij gloriæ tuæ recordare &c. Sunt aliqui qui vix partem vnã horæ *Accurrit Deus cum eſt neceſſitas.* *Pſal. 43.* *Hiere.14*

quieſcunt in oratione, cum tamen dicat Chriſtus quod oportet E
Luc. 8. ſemper orare, & non deficere. Moyſes quidem homo erat ſicut
& nos, & tamen ad legem à deo obtinendam, orauit in monte
quadraginta diebus & 40. noctibus. Item ad obtinendam veniã
Deu. 9. pro populo, idem præſtitit, vt conſtat ex Deut. Vbi dicitur, &
procidi ante dominum ſicut prius. 40. diebus & noctibus, panem
Danie. 10 comedens, & aquam non bibens, propter omnia peccata veſtra.
Et tu vnico ſuſpirio vis negotiari omnia cum Deo. Daniel qui-
dem de ſe ait, ego Daniel lugebã trium hebdomadarum diebus.
Iſti tam illuſtres viri, tam longa vtuntur apud Deum oratione, F
vt impetrent quæ petunt, & tu exiſtimas ſtatim vnico verbo, aut
Perſeueremus in oratione. pectoris tunſione te conſecuturum omnia? Debet fieri oratio
cum deuotione & gemitu vt audiatur. Vnde in Canti. dicitur,
vox turturis audita eſt in terra noſtra. Non abſq; cauſa dixit Da
Cant. 2. uid, auribus percipe lachrymas meas, debent quidem ſuum ſer-
Pſal. 16. monem habere lachrymæ gratum Deo: & plurimum ſane poſ-
ſunt apud Deum. De iuſto quidem dicit Eccle. iuſtus cor ſuum
Eccle. 39. tradidit ad vigilandum diluculo. Nos vero nequaquam vel vni-
cam horam ſumere volumus ad orationem habendam, & deuo
tionem in nobis excitandam. Si iuſtus in his ſe exercet occupa- G
tionibus, annon multo magis peccatores ſe exercere debent,
qui magis his indigent? Gaudet ſane plurimum Deus in de-
Can: 4. uota oratione & attenta, dicitq; illud Canti. fauus diſtillans
labia tua ſponſa.

Viri ignari cum guſtum non inueniunt in oratione, eam ſta-
Simile. tim relinquũt, ſicut ſimiæ nucem viridem lõge proijciunt, quod
corticem amareſcere ſentiant: at vero qui prudens eſt, eam fran
git, & quem inuenit nucleum edit. Is qui perſeuerat in oratione
inuenit in ea guſtum & ſuauitatem: ſæpe quidem noſtrapte
1. Re. 14. culpa non inuenimus guſtum in oratione. Cum Saul cum Deo H
conſultaret, & Deus ipſi non reſpondebat, intelligebat id pro-
Diſcute diligenter conſciẽtiã ante orationem. uenire ex eo quod aliquis contra Deum peccatum aliquod cõ
miſiſſet: vnde legem ſanxit, quod qui cauſa huius rei inuentus
eſſet, moreretur, etſi filius ſuus eſſet Ionathas. Sic vtiq; Dei ſer
uus conſiderare diligenter debet cum Deus ſibi non reſpondet,
an aliquod ſcelus contra Deum commiſerit, & ita curet illud pu
niẽdũ & expiandũ. Cõſideratione ſane dignũ eſt quod cõmẽdãs
Luc. 18. nobis Chriſtus perſeuerãtiã in oratione, ſe cõparet iniquo iudi-
ci à quo paupercula vidua propter importunitatẽ iuſtitiã extor-
Luc. 11. ſit, cũ tamen ſit ipſe ſumma bonitas & iuſtitia. Si enim ſe cõpara
ret patri, qui cum filius panem petit, nõ porrigit ei lapidẽ, nec
ſerpen-

A ſerpentem dat loco piſcis,non eſſet mirum. Verũtamẽ intelligamus nil Chriſtũ dicere ſine maximo myſterio:dicit igitur quod ſi malus iudex tãdẽ mouetur ad iuſtitiã viduæ faciẽdam propter eius importunitatẽ,etſi neq; Deum , neq; homines reueretur, quanto magis Deus iuſtiſsimus clamores noſtros audiet, ſi perſeuerabimus in oratione? Itẽ ſi vidua illa ſpe impetrauit a iudice iniquo,quãto magis vos impetrabitis a me qui ſum ipſa iuſtitia?Quid igitur nõ impetrabis precibus tuis a deo, qui tanta tibi ſine precibus conceſsit? Nec vero debes exiſtimare quod ſta-B tim audiaris,ſed perſeuera in oratione,& audi quid Eccle.dicat, quid diligit Deũ, exorabit pro peccatis,& continebit ſe ab illis & in oratione dierum exaudietur : non ait quod ſtatim audietur,ſed in oratione dierum.

Confidamus quod Deus nobis ſubueniet quamuis id differat.

Eccle. 3.

Dices tu, Deum non eſſe amicum verborum, ſed breuis orationis,iuxta illud Matt.orantes autem nolite multũ loqui. Verũ tamen male colligis inde Deũ non gaudere oratione dierũ,nam dũtaxat reprehẽdit verboſam & affectatã orationẽ phariſeorũ: Vnde cũ ait,nolite multũ loqui,addit , ſicut hypocritæ faciũt, putant enim quod in multiloquio ſuo exaudiantur:nolite er-C go aſsimilari eis. Non condemnat Chriſtus continuatam orationem,ſed vanam & inconſideratã, ſi quidem ſancti & nocte & die orabant. Vnde Dauid dicebat, Miſerere mei Domine , quoniã ad te clamaui tota die,lætifica animã ſerui tui. Frequẽtẽ orationem cõmẽdat Apoſ.imo & eã cõnumerat inter dona Spiritus ſancti,dicens,orationi inſtantes: vt eã tãquã medicinam cõmunẽ ponat in omnibus neceſsitatibus & infirmitatibus. Nõ debemus turbari eo quod experiamur nos inter orandũ vacillare, & modo hoc modo illud imaginari,extra orationẽ vero quietos eſſe:ſi quidẽ videmus quod auicula libere ſpatiãs per aerẽ, D quiete manet in ramo aliquo,quæ tamẽ ſi intra auiariũ concludatur,inquieta eſt:ſic qui orat tẽtationes patitur , quas nõ ſentit ſi ab orando deſiſtat: Hæ igitur artes & aſtutiæ ſunt diaboli,vt nos a bonis cœptis diuellat.Nam ſicut pars altera quæ litigat,impedit quantum poteſt,ne pars aduerſa cum iudice loquatur:ſic dæmon plurimum triſtatur quod cũ Deo loquamur,& ita nititur nos interturbare.Et ſicut blande tractanda eſt auicula in auiario,vt quieſcat, ſic qui in oratione ita commouetur blande tractandus eſt vt quieſcat,& ab oratione non deſiſtat:ſed dicamus ei , hæc omnia in vtilitatem ſuam redundare , ſicque tandem ſi perſeuerabit, inuenturum quietem & dulcedinem.

Matt. 6.

Oratio fiat cum quiete, attentione, & deuotione.

Pſal. 85.

Rom. 12.

Similitu.

Dæmõ nititur atẽtionem noſtrã in orãdo interturbare.

Simile.

Similitu.

Timet dæmon orationes noſtras.

Hiero. in Matt. EIICIEBAT *omnes vendentes & ementes de templo.* Vtebantur iſti vſura quadam palliata, nam pecuniam accommodabant, nec pecuniam ea de cauſa inlucrum accipiebant, ne ita manifeſte appareret omnibus eorum malitia, ſed munuſcula accipiebant, vt ait Hiero. Vide igitur quo tandem eorum malitia perueniſſet. Aliquos inuenias ita cupidos harum rerũ temporalium, qui nunquam ceſſant, donec vſurarij ſint, & deteſtabilia admittant lucra. *Exẽplum* Quidam vſurarius arcam miſit in monaſteriũ F aliquod vt ibi cuſtodiretur, quæ erat pecunia referta, ecce autem cum quidam religioſus poſt matutinas noctu oraret, vidit dæmoné arcæ inſidentem: interrogauit autem eum religioſus quid ibi faceret? Qui reſpondit, bona mea cuſtodio. *Vſurarij in quanta viuant miſeria.* Conſidera igitur qualis eſſet anima ipſius vſurarij, cum dæmon ita reſponderet. O miſerabilem vſurarium, qui cum domi ſicco pede maneat, furatur tamen in Germania, in Italia, in Gallia, in Hiſpania, imo & in India: Quid te miſero fiet, cum corpus ſeparabitur ab anima? Non confidas quod filij tui reſtituent, ſi quidem nil fortaſſe magis obliuiſcentur. Iuſtum ſane erit Dei iudicium, vt G quoniam tui oblitus es, etiam alij tui obliuiſcantur. *Quiſq; debet potius in vita quam poſt mortẽ reſtituere, quantum poteſt.* Porro vſurarius vendit tempus, quod Dominus tam diuitibus quã pauperibus voluit eſſe commune. Merito ergo temporis indigẽtia punitur, vt ait Dauid, viri ſanguinum & doloſi, nõ dimidiabũt dies ſuos: & licet diu viuat, curis tamen ſeculi in morte occupatus, temporis indigentia punietur, non habens locum pœnitentiæ. *Pſal. 54.* De eo Namq; Eccle. ait, in tẽpore redditionis poſtulabit tẽpus. *Eccle. 29.* Cæterũ cum cõmodare ſit pecuniam ad eius commodum dare, vult tamen impius pauperi pecuniam dare, & cõmodum apud ſe retinere. Præterea vſurarius vult vt ea pariant quæ nunquã pepererunt, vt & ea generent quæ nunquã generauerũt: nã vult vt nũmi ſui ſingulis menſibus alios nũmos pariãt, quod quidẽ contra naturã eſt. H *Conditiones vſurarij.* Si mutuaueris inquit Dominus, pecuniam tuam populo meo pauperi, non vrgebis eum quaſi exactor, nec vſuris opprimes: vbi non dicit, populo tuo, ſed populo meo, vt ſcias vſuram non a paupere, ſed a deo exigi. *Exod. 22.* *Vſura quã à paupere exigis à deo exigis* Conſidera peruerſe, quid Dñs a te petat pro vſu ſolis, & lunæ: quid etiã pro cæteris bonis quæ tibi donauit, pudebitq; te ab eo vſuram expectare, qui tibi cuncta gratis, & ſine vſura largitur. Hoc igitur ſignificare voluit Chriſtus, cum apud Luc. ait, mutuum date, nihilinde ſperantes, & erit merces veſtra multa, & eritis filij altiſsimi vide enim

A enim quod dicat beatus Ambr. Si quis inquit, vſuram accipit, & rapinam facit, vita non viuet. Et Beatus Chryſo. in Matt. ait, nil vſuris turpius, nil crudelius : alienis hic negotiatur miſerijs, & lucrum ſuum, alterius detrimentum facit : ſimilis eſt ei qui aliquem manu ſuſcipiens, eum extollit, vt in naufragium impellat.

Ambro. l. de Bo. mortis, & habetur 14. q. 4. cap. ſi quis.

Quid enim durius, ait Ambro. quã vt des pecuniam tuam non habenti, & ipſi duplum exigas? Qui ſimplum non habuit, vnde ſucurret quemadmodum duplum ſoluat? talia ſunt veſtra diuites beneficia, minus datis, & plus exigitis. Talis humanitas, vt ſpolietis etiam dum ſubuenitis. Fæcundus etiam vobis pauper ad quæſtum eſt: vſuras ſoluit, qui victu indiget. An quidquã grauius? Ille medicamentum quærit, vos offertis venenum: panẽ implorat, gladium porrigitis: libertatem obſecrat, ſeruitutem irrogatis: abſolutionem præcatur, & vos laqueo eũ aſtringitis. Quid vobis iniquius, qui pecuniam datis, & vitam obligatis & patrimoniũ: accipitiſq; argentum pro pignore, & ad puſillum debitorem dicitis, qui vobis plus reddit quam accepit? Vos creditores aſſeritis, qui amplius debetis. Interdũ quidẽ nimij ſumptus, & prophani ornatus, ac mẽſa ſplẽdida, pertrahũt multos vt huiuſmodi vſurarijs ſubijciãtur, vt citius miſer debitor etiã pecuniã quã ad vſuram accepit conſumat: dum porro deſtruitur intenus pecunia, vſura ipſa ſuperfluit, tempus minuitur, fænus augetur, paulatim conuiuæ ſe ſubtrahunt, ſponſores conueniunt, mane fænerator pulſat ad ianuas, queritur dies ſolutionis tranſiſſe præſcriptos, iurgijs vigilantem adoritur, in ſomnis dormientem excitat: non noctes quietæ, non dies ſuaues, non ſol iucundus eſt. Diſtrahuntur paulatim deauratæ ac ſericæ veſtes, & veneunt dimidio minoris. Ponit cum lachrymis ornamenta coniunx triſtior, empta carius, venduntur vilius : nec tamen omnia ſufficiunt adhuc ad vſuras ipſas perſoluendas, nedum ad ſummam creditam diluendam. Conijcitur in carcerem debitor ipſe, venditis tamen bonis ipſis omnibus: tuncque miſer ſecum tandem reputat, tunc ſcripturas recordatur, tunc dicit : nonne ſcriptum eſt, bibe aquam de tuis vaſis, & de tuorum fontibus puteorum? Quid mihi cum puteo fæneratoris, vbi voluerſa aqua includitur, & nunquam ſatiatur? Suauiora erant olera cum ſecuritate, quam alieno ære epulæ paſtæ cum ſolicitudine. Sera hæc conſideratio: tunc decuit metuiſſe tuis, cum acciperes aliena.

Chryſoſ. *Simile.* *Amb. epi. 70. li. 9. tom. 3.* *Amb. lib. de Tho. c. 3. & 4.* *Vſurarij crudeles.* *Amb. vbi ſup. ca. 5.* (B, C) *Nimij ſumptus interdũ pertrahunt multos in manus vſurariorum.* *Sæpe quæ caro multi emerũt ad vſuras ſoluendas vili vendunt.* (D) *Prouer. 5.* *Vſurarij opprimũt pauperes.*

Cum

Ambro. vbi ſupra ca. 7. Cum miſer debitor, ait Ambro. videt tempus acceſsiſſe diſſoluendi vſuras, quibus ſe obſtrinxit, iam malũ ſuum agnoſcit, die ac nocte vſuram cogitat: quidquid occurrerit, fœneratorem putat: quidquid crepuerit vocem ſibi videtur fœneratoris audire occurrentis, alter prædam requirit, alter vero quaſi fera prædonem declinat *Simile.* Ille quaſi leo quærit quidem quem deuoret, iſte quaſi bos iuuenculus, prædonis impetum reformidat. Ille *Similitu.* quaſi accipiter vnguibus olorem quærit inuadere, iſte quaſi anſer aut ſulica mauult ſe vel in prærupta deijcere, velin profunda demergere, quam iſtum humani corporis accipitrem ſuſtinere. *Pauper quantũ timeat vſurarium.* Quid fugis hominem, quem poteras non timere? Quæris quid mentiaris, vt fœneratorem differas, & cum impetraueris dilationem gaudes: fœnore tuo ſimulat ſe fœnerator grauari, ſed *Simile.* libenter impertit quaſi venator, quam prædam cinxerit, ſecurus eſt prędæ. Tu oſcularis caput, amplecteris genua, & quaſi ceruus ſagitta toxicata ictus paululum procedens, tan- *Similitu.* dem victus veneno procumbis, aut quaſi piſcis qui fuſcina fuerit infixus, quocumque fugeris, vulnus fers. Et vere piſcis ille in eſca mortem deuorat, ille hamum glutit dum cibum *In quãtã miſeriam redigant vſurarij ipſos pauperes.* quærit: Sed tamen hamum non videt, quem tegit præda: tu hamum cernis, & glutis. Mox & omnia bona venduntur, iam non inſtrumenta, ſed vincula, cum conijceris in carcerem. Tamen adhuc quærendi fide iuſſores, tribuuntur induciæ, non vt prædam libertatis inuenias, ſed ſeruitutem adiungat, & quærat qui ſe ſociet ærumnoſo. *Amici mẽſæ recedũt in paupertate.* Ad quid iuuare poteſt alienæ calamitatis acceſsio? Iam et amici fugiunt, & conuiuæ non recognoſcunt:

E F G

Auaritia deteſtabile malum. H

Luc. 16. MAGNA quidem erat horum hominum auaritia ſicut ſatis aperte ſuis negotiationibus declarabant. Hoc declarauit Luc. cum ait, audiebant autem omnia hæc Phariſæi qui erant auari, & deridebant illum. Quid aliud de hoc vitio inquirimus, quam quod ait Apoſ. radix omnium malorum eſt *1. Timo. 6* cupiditas? Quemadmodum terra quæ aurum producit, ſterilis eſt ad alia producenda: ſic vtique qui auaritia & cupiditate *Simile.* ducitur, ſterilis eſt ad virtutem producendam. Quemadmo- *Simile.* dum idola ipſa adeo grauia erant & ponderoſa, vt vix a bellua geſtari poſſent, homines tamen cum maximo labore, &

ſine

A ſine vlla vtilitate,ea geſtabant humeris,iuxta illud Iſa.facta ſunt
ſimulachra eorum beſtijs & iumentis &c. Sic auari cum ingenti *Iſa.28.*
labore humeris geſtāt diuitias, deteſtantur dęmonem, & vtrunq;
ipſum execrantur auari, & tamen ipſi ſeruiunt: Sed ſciant cor
hominis non poſſe duobus ſeruire dominis,iuxta illud Iſa.coan *Iſa.46.*
guſtatum eſt enim ſtratum,ita vt alter decidat, & pallium breue,
vtrunq; operire non poteſt. Et Apoſt.ait, Quæ participatio iu- *2.Cor.6.*
ſtitiæ cum iniquitate?ſane non poſſunt in eodem ſimul loco ma- *1.Reg.5.*
nere,dagon & arca. Porro diuitiæ amaritudinem multam gene-
B rant in animo auari ipſas poſsidētis. Quid etiam in alia vita ip-
ſum conſequatur,ait Dauid,ſcribens Pſal.48.diues cum interie- *Pſal.48.*
rit,non ſumet omnia:non ait,nil ſumet, ſiquidem partē aufert,
& partem dimittit: diuitias relinquit, & peccata ſecum aufert:
Sunt ſane iſti inſtar nauis ex India aduentantis,ſiquidem cum *Simile.*
pompa aduenit, vexillis ornata,& velis auro decoratis,& argen
to:cum autem acceſsit ad portum, exhauritur bonis omnibus,
& rebus pretioſis, atq; auro & argento, nilq; ſibi remanet præ- *Diuites &*
ter fœtorem:ſic accidit auaro diuiti cum peruenit ad mortis por *auari qua-*
C tum ipſius. Hic poteris etiam adferre & explicare quod fecit *les futuri*
Diony.Tyrannus,cum Diomede: ſiquidem eo quod ipſum feli- *ſint inmor*
cem vocaret, iuſsit ipſi parari ſplendidam menſam, imminente *te.*
tamen nudo enſe ipſius capiti,de tenuiſsimo filo pendente.

Auari tanta cum reuerentia diuitias tractant, vt vix eas tange *Auari di-*
re audeant. Vnde earum acquiſitioni ita intendunt, vt quęcunq; *uitias ado-*
mala audeant patrare, tum etiam ita eas ſeruant & cuſtodiunt, *rant.*
vt ſe ea cauſa ad abiectiſsima quęq; demittant. Talis erat ille de
quo mentionem facit Maximus, dicens, quod cum philoſophus *Maxim.*
quidam videret famulos pretioſe ornatos & auro decoratos,cu *Exemplū.*
iuſdam auari diuitis, ait, vt quid non pudet eum tot tamq; pre-
tioſa habere, qui ſeipſum non habet? ô quanta eſt noſtris tem-
D poribus ſolicitudo quam homines habent de his temporalibus *Simile.*
bonis!an non miraremini, quod pater filium venderet barbaris *Simile.*
hominibus ad equum ſuſtentandum? Multo igitur magis miran-
dum eſt quod auarus animam vendat, pro corpore locupletan-
do.Stultum ſane eſſet vt tauri vmbram fugeres,in eius cornibus
ſedere:ſic ergo auarus ſtulte facit, qui vt paupertatem fugiat, in
infernum ſe conijcit: & vt labores declinet,ſe ſempiternis addi-
cit tormentis. Et certe natura paucis contenta eſt, nec opus eſt
tanta ſolicitudine.In Leui.quidem iubebat Deus, vt quo die ſa- *Leui.7.*
crificium offerebatur, eodem omnia deuorarentur, neq; in cra-
ſtinum quidquam ſeruaretur. Idem iubebatur de manna vt ha-

Exo.16. betur in Exo. Item in lege gratiæ dicimus vt habetur apud Mat. E
Mat.6. Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Si caui exiguum
Simile. panis fruſtrum proijcis, illud ſtatim deuorat, & rurſus dominum reſpicit: at vero ſi panem integrum dederis, recedit cum ipſo nec
Luc.15. tam cito reuertitur. Sic fecit filius prodigus, vt ſcribit Luc. Vnde colligas quam fatuum ſit multos congerere rerum temporalium cumulos, ita vt propterea diſtrahamur à Dei colloquio &
Diuitiæ periculoſæ aſsidua familiaritate, non implorando quotidie eius gratiam & fauorem, quo tantopere indigemus.

Similitudo. Non temere ſane auaritia comparatur hydropiſi, propter curandi difficultatem, & quia quanto plus habet auarus, tãto plus F
Ariſt.3. Ethic. appetit, ſicut hydropicus quanto plus bibit, tanto magis ſitit: Vnde philoſophus ait, quod appetitus diuitiarum appetit in in-
Simile. finitum. Suſtentantur auari ſicut quidam morti iam vicini, iure auro condito, quod ſi deficeret, ſtatim perirent: ſic etiam auari ſolo contactu auri, & reuolutione, ac contrectatione ſuſtentantur.
Auari tũc ſibi videntur viuere cum aurũ accumulant. Ignominia certe maxima eſt auari, quod adeo eius ſitis creſcat, vt neq; in vrbe, neque in agro quenquam viuere ſinant, ſed omnia velint deglutire, non timentes comminationem illam diuinam apud Iſaiam, Væ qui coniungitis domum ad domum,
Iſa.5. & agrum agro copulatis. Præcepit Deus vt habetur in Geneſi, G
Gen.1. quod cum terra aquis inundaretur, ſepararentur aquæ vt poſſent homines commode viuere: auarus tamen vult ſuo immo-
Auarus nunquam ſatiatur. derato appetitu iterum operire terram, vt non ſit qui eam inhabitet præter ſe ſolum, nec inueniant vicini vbi poſsint iam habitare. Dimittunt aquæ proprium locum, vt homines poſsint viuere, & tu vis aliena occupare loca, & omnia conuaſare? Non præcepit Dominus vt relinquas quæ tibi propria ſunt ſicut fe-
Quã ſtulti ſint auari. cit aquis, ſed ne aliena vſurpes: tu tamen id non vis præſtare, quod ſtulti ſane hominis eſt, & qui nõ videatur intelligere aliam H eſſe manentem ciuitatem, & patriam, præter hanc.

Ezec.22. Valde deteſtatur Deus cupiditatem & auaritiam. Vnde apud Ezechi: ait, ecce comploſi manus meas ſuper auaritiam quam feciſti. Quaſi dicat, ego te contracta in pugnum manu feriam, quoniam noluiſti manum tuam per eleemoſinam extendere
Ouidius. ad pauperem. Ouidius refert quod ſit flumen quoddam eius naturæ, vt omnia quæ in ipſum decidunt, in lapides conuertantur: Quod etſi fabuloſum videatur, aliquid tamen nobis vtile declarat: ſignificat enim quod qui auarus eſt, cor ſuum in
Auari lapidea habent corda lapidem conuertit, & aquæ illius proprietatem adquirit, ſiquidem quidquid audit concionum, quidquid hortationum, quid-

quid

A quid ſanctarum inſpirationum, quidquid clamorum pauperum, & miſerabilium perſonarum, quidquid lachrymarum incarceratorum, & ſuſpiriorum infirmorum, omnia in lapides conuertit: Eſt auaritia infirmitas quedam prope incurabilis; luxuria enim ſenecta frænatur, ludus paupertate, vindicta extenuatione virium, ſed auaritia in ſenectute iuueneſcit. Sic rex Saul in ſenectute cupiditate flagrabat, & ideo regnum ac vitam amiſit, ſimul cum anima ſicut conſtat ex. 1. Reg. An non multos videmus quotidie, qui cum in iuuentute liberales eſſent, poſtea

Kuaritia inſatiabilis videtur plaga.

1. Reg. 15.

B in ſenectute auari facti ſunt & diuitiarum cupidiſſimo & ex prodigis ſæpe veniunt tanquam ex altero extremo, in alterum extremum, videlicet auaritiam. Hoc vitium non ſanatur diuitiarum aut opum abundantia, imo magis creſcit & augetur, ſicut creſcit ignis, ſi ligna admoueris, vel oleum. Eſt inſtar inferni, de quo Iſa. Dilatauit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſq; vllo termino. Sola igitur illa conſideratione videtur curari, quæ habetur apud Lucam, cum dictum eſt diuiti illi, Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem paraſti, cuius erunt? Præcipiebatur quidem in Deuter. vt reges taxatas habe-

Senes multi auaritiæ ſtudent.

Iſa. 5.

Luc. 12.

Deut. 17.

C rent impenſas domus ſuæ, vnde dicitur, cum fuerit rex conſtitutus, non multiplicabit ſibi equos, neque habebit argenti & auri immenſa pondera. Si igitur regibus, qui tam multa habent in quibus poſsint theſauros ſuos expēdere, ſic facultates limitantur, quanto iuſtius eſt vt illis limitētur, qui tātis diuitijs inhiant, & fortaſſe illi nec filium, nec filiam, aut alios parentes habent in quibus poſsint ſua bona & diuitias relinquere, quin potius cum multorum detrimento, multa vndique bona congerunt & accumulant.

Moderatio adhibēda eſt in impenſis.

D FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

Acceſſerunt ad Ieſum Scribæ & Phariſæi dicentes. Magiſter, volumus à te ſignū videre. Mat. 12. Mar. 3. Luc. 8. & 11. In præcedēti clauſula huius Euāg ait Mat. Tūc reſponderunt ei quidā de ſcribis & phariſæis: admirādus Euāgeliſta dicit, tūc, quaſi dicat, mirabile viſu, audituq;, cū obedire illis oporteret propter ſigna præcedentia, tunc ſigna petunt, non pænitētes, ſed tentātes. Ioan. 6. dicitur, Quod ergo ſignū tu facis, vt videamus, & credamus tibi? quid operaris? teſtimoniū habebat

Clau. gui. in Mat.

Ioan. 6.

Moyſes

Exod.19. Moyſes quod à Deo eſſet miſſus, ex tonitruis, igne, fumo, vocibus & buccina cæleſti, in monte Sinai: tu aliquid tale exhibe vt credamus tibi, quæ hactenus feciſti, ſolum terrena ſunt, & curandis corporibus accommodata. E

Mat: 12. D.Chry. in non abſ. ho. 30 ... a: Dixit Dominus Mat.12. Omne peccatum remittetur, ſpiritus autem blaſphemiæ non remittetur: quod audientes quidam Iudæi, ait Chry: non quidem timentes, ſed timere ſe fingentes, neq; veritatem de Chriſto quærentes, ſed malitiam ſuam ſub colorę ignorantiæ abſcondere cupientes, interrogauerunt eum Magiſter, volumus à te ſignum videre, ideo blaſphemamus; quia F te filium Dei ignoramus, ideo opera tua diabolo applicamus; *Mali ſemper cauillantur:* quia ſpiritum ſanctum in te eſſe neſcimus: ſi ergo tu es filius Dei oſtēde nobis ſignum, & adorabimus te, etiam non blaſphemabimus: Vt autem ſcias quod volumus à te diſcere veritatem, ecce etiam magiſtrum appellauimus. Cum multa ſigna vidiſſent, tanquam ſi nullum vidiſſent, ita ſignum petebant. Vere enim nullum viderunt, quia corporali aſpectu viderunt, non ſpirituali affectu. *Simile.* Similis eſt natura infidelitatis terræ arenoſæ, quæ quamuis pluuiam ſuſceperit, tamen quia nullos in ſe tenet humores, *Similitudo:* ſemper adhuc aret. Talis eſt conditio febrium, quamtumuis bibe- G rint febricitantes, calore totum conſumente quod biberint, ſemper adhuc ſitiunt: ſic & maligni homines quidquid boni viderint *Simile.* aut audierint: ecce ſi quis exponat tibi res quas non libenter audis, ſi tota die audieris, nil eorum retines quæ audiſti: aut ambulans in via, ſi mens tua aliquo cogitatu fuerit occupata, quamuis omnes videas tranſeuntes, tamen neminem vides, ſic & Iudæi frequenter ſigna videntes; ipſi quidem adhuc ſignum petebant, quia hoc videbant quod videre nolebant. Nam ſicut ſemper diſcere, ſignum eſt nil poſſe proficere: ſic ſignum ſemper petere, teſtimonium eſt nunquam velle credere. *Similitudo:* H

Beda li:4 in Lu.11. 4: Reg.1. 1.Re.12. Exod.7. In morem Eliæ, ait Beda, ignem de ſublimi venire cupiebant, vel in ſimilitudinem Samuelis tempore æſtiuo mugire tonitrua, coruſcare fulgura, imbres ruere: quaſi non poſsint illa etiam calumniari, & dicere ex occultis & varijs aeris paſsionibus accidiſſe? Nam qui calumniaris ea quę oculis vides, manu tenes, vtilitate ſentis: quid feceris de his quæ de cælo venerint? vtiq; reſpondebis & Magos in Aegypto multa ſigna feciſſe.

D.Tho.in Mat. Eccle.22. Pſal.27. Poſtquam multa miracula viderant, ait D.Thom. Magiſter dicunt: tentando: his congruit illud Eccle. cum dormiente loquitur qui narrat ſtulto ſapientiam. Magiſtrum vocant vt poſsint illum ineſcare, & in ſermone capere. Bene de talibus ait Dauid, Lo-

quuntur

A quuntur pacem in ore ſuo, mala autem in cordibus eorum. His poterat Chriſtus reſpondere quod reſpondit Nicodemo, vt habetur apud Ioan. ſi terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo ſi dixero vobis cæleſtia credetis?

Volumus. O ſi nunquam hæc vox, volumus, à nobis prodiret! ô ſi nunquam volũtas noſtra eſſet! ô ſi ſolum vellemus quod Deus uellet! Hæc noſtra voluntas eſt quæ nos in infernum præcipitat: qui enim non ſe abnegarit, non ibit in cælum. Quis ferat ſeruum coram domino dicere, volo? Si igitur nos ſerui ſumus, & ſerui B inutiles: ſi pretio empti, abſit vt quiuis ſibi velit, quiuis ſibi viuat ſed ei qui pro nobis mortuus eſt. Quanta eſt ſuperbia ſcribarum & phariſæorum, ait Euſebius, tanta eſt ſtultitia & infidelitas eorum: non rogant, non poſtulant, ſed inflato ſtomacho & erecta ceruice dicunt, volumus. *Pala. in Mat. Simile. Luc. 9. Euſe. ser. 4. domin. 1. Quadr.*

Quomodo nec veſtis vna varijs corporibus aptari poteſt, ita nec idem opus quamlibet rectum ſit, ab omnibus ex æquo probari ſolet. Nec enim minor animorum quam corporum varietas eſt, quæ natura ita diſtinxit, vt vix duo corpora, vel duos hominum vultus inter ſe omnino ſimiles, in tanta hominum multitu- C dine reperire liceat. Si ergo tanta iudiciorum & ingeniorum varietas eſt, quis ea quæ facit, quamuis rectiſsima faciat, ab omnibus probari poſſe præſumit, cum is præſertim qui eſt ſumma & vera ſapientia patris, hoc aſſequutus minime videretur? *Simile. Iudicant homines inæqualiter de eodẽ opere.*

Volumus à te ſignum videre. Quid tu expectas ſceleſte vt conuertaris ad Dominum? Num expectas vt infelicem aliquem incurras caſum vt filij Heli? qui nolentes emendari hortationibus patris, crudeliſsime occubuerunt. Sed quid expectas? Num vt tanquam miſerabilis ille Saul contentus non fuit humanitate illa ipſius Dauid, quouſq; tandẽ infeliciſsime occubuit, regno amiſſo, & honore ipſo, atq; præterea multorum vitę & animę iactu- D ra, cuius quidem oſsibus, armis & inſignibus ad eius ignominiam, philiſthæi muros ſuos decorabant, & templa ſuorum idolorum. Quod tandem ſignum expectas? num vt pereas, vt Nabal ille qui noluit vnquam inflecti & acquieſcere ſermonibus humaniſsimis ipſius Dauid, nec quãuis moneretur à paſtoribus, quod perhumane tractaretur à Dauide & eius militibus in deſertis locis? Quid inquam expectas, niſi repentinam quandam mortem, & miſere collocari in inferno? Dic quæſo quid tandem expectas, aſſecla & imitator Pharaonis, quem tot ſigna non mouerunt, tãtaq; Dei liberalitas & expectatio ad pænitentiam? num præſtolaris, vt iram effundat in te Deus, & ſine indulgẽtia vlla te ſubmer- *Autor. 1. Reg. 2. 1. R. 19. Obſtinati infelices habent exitus. 1. Reg. 25. Exod. 7.*

mergat in mari peccatorum tuorum, deſcendaſq; ad ſupplicia E
Gen. 4. illa ſempiterna? & quid præſtolaris? num ipſum Cain imitari vis,
Obſtinati quo rediguntur. qui ſigna & hortationes Dei vilipendebat, & deridebat, & cum tanta ignominia occubuit tãquam fera quedã beſtia? hoc ſolum ſignum credo expectabat, vt in infernum ipſum deſcenderet, vbi ſupplicijs afficiendus erat ſempiternis. Num tandem expectas vt imiteris iſtos ſcribas & phariſęos, quibus Deus tot ſigna dederat, & quos patiẽter expectauerat diu multũq;, & ita contempſe
Mat. 26. runt, vt etiam in ipſum Chriſtum manus iniecerint ſacrilegas? Vnde deinceps in tantas calamitates inciderunt, & præſertim in F mentis cæcitatem maximam, vt ita tandem in infernum deſcendant cęci, ſiquidem non ſolum tam ſępe ſigna à Chriſto petebãt
Mat, 27. in vita, ſed etiam in morte, cum in cruce pendenti dicerent, vt de cruce deſcenderet, & crederent in eum.

Chry. in Mat. ho. 44. to. 2. *Generatio mala & adultera.* Cum illi aſpere atq; contumelioſe interrogarent, manſuete & leniter, ait Chryſoſt. reſpondet: Cum vero aſſentantur, tunc nõ mediocri vtitur acrimonia, omiſſa perturbatione ſuperiorem oſtendens. Sicut enim tunc nulla ira concitatur, eodem nunc modo adulationibus non illinitur. Vocat autem eos generationem adulteram, vt tolleret ab eis ſuperbiam,
Abul. in Mat. q. 31. quia de progenie ſua gloriabantur, ait Abulen. Vel dicit vt ait G Chry. in ea ſignificatione qua loquitur Iſa. Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis? Anima quidem hominis eſt ſponſa Chri-
Chry. in non abſo. ho. 30. Iſa. 1. Oſea. 2. Simile. ſti, quæ autem infidelis eſt, meretrix eſt. In Oſea dicitur, ſponſabo te in fidem. ſicut vxor meretrix virum ſuum ſe fingit amare, vere autem amat adulterum, ſic impij exterius videntur pręſeferre opera Chriſtiani, at vero interius ſunt inſtar dęmonis.

Beneficiũ ſingulare Paſſionis Chriſti. *Signum non dabitur ei.* Paſsio quidem Chriſti eſt ſufficiens ſignum condemnationis malorum, quoniam noluerunt ea bene vti. Quod quæſo maius beneficium poterat hominibus impartiri H diuinitus, præſertim cum nulla alia eſſet conuenientior medecina infirmitati noſtræ ſanandæ? Si aliquam haberes grauiſsimam corporis infirmitatem, & in vniuerſo mundo vnus tantum eſſet medicus qui eius curationem noſſet, iſque tua cauſa ab extrema vſque veniret India, & tibi medicinam præſcriberet, tu vero eam accipere nolles, an non digniſsima dignus eſſes reprehenſione? Sic igitur ſignum eſt condemnationis tuæ, quod cum venerit magnus de cęlo medicus, & tibi medelam ſacramentorum ordinauerit, tu nolis eam recipere.

Niſi ſignum Ionæ prophetæ. Adhuc celeberrime per ſcripturas ſanctas etiam in prophetæ Ionæ laboribus & ærumnis, Chriſti paſsio

A paſsio & reſurrectio præſignatur,ait Hiero. Ionas iram Domini *D. Hier.*
prædicaturus,ad magnam Niniuitarum deſtinatur vrbem,dictu *ſer. de re-*
rus:adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur. Et Chriſtus *ſu. domi-*
ad huius mundi mittitur ciuitatem, vt diem ſalutis, & præfini- *ni to. 4.*
tum iudicij tempus enunciet. Ionas nauem expetit, & Chriſtus *Ionæ 3.*
Eccleſiam, Ionas fluctibus agitatur, Chriſtus mundi turbinibus
exercetur: niſi Ionas perditum detur, nauis periculum non ſe- *Ionas figu-*
datur: ſic non liberatur Eccleſia, niſi Chriſti morte ſaluetur. Nau *ra Chriſti.*
tæ dimiſſuri Ionam, tamen verentur, & dicunt; Domine ne des
B ſuper nos ſanguinem innocentem: nonne vobis videtur nauta- *Ionæ 1.*
rum imprecatio, Pilati eſſe confeſsio? Qui tradit Ieſum Chri- *Mat. 27.*
ſtum,& tamen lauat manus ſuas, & dicit, Mundus ego ſum à ſan
guine iuſti huius.

Tribus diebus & tribus noctibus. Sextæ feriæ diei partem, qua ſe- *Aug. lib.*
pultus eſt,cum præterita nocte & die accipias, hoc eſt, pro toto *1. q. Euã-*
die; Sabbathi noctem & diem, & noctem dominicæ cum eadem *ge. c. 6. to.*
die illuceſſente, accipiendo partem pro toto, ita habes triduum *4. & li. 4.*
& tres noctes, ait Auguſtin. Vnde Diuus Thomas ait, ſicut Au- *de Tri. c.*
guſtin. dicit, quidam modum locutionis ſcripturæ ſanctę neſcien *6. to. 3.*
C tes, noctem voluerunt connumerare tres illas horas à ſexta vſ- *D. Tho.*
que ad nonam, quibus ſol obſcuratus eſt, & diem tres horas *3. p. q. 51.*
alias, quibus iterum eſt redditus terris, id eſt à nona vſq; ad oc- *a. 4. ad. 1.*
caſum. Sed intelligendum eſt quod eſt mos ſcripturæ vti parte
pro toto, & ſic primus dies computatur ab extrema parte ſui,
qua Chriſtus in ſexta feria eſt mortuus & ſepultus. Secundus au
tem dies eſt integer, nox autem ſequens cum die illuceſcente,
pertinet ad tertium diem.

Viri Niniuitæ. Iuxta Glo. hic eſt horum verborum ſenſus. Ionas
paucis diebus & ſine ſignis prædicauit genti incredulæ, & pro- *Glo. ordi.*
D fecit, ego autẽ longo tempore, & populo Dei, & compluribus ſi *in Mat.*
gnis in vanũ prædico. Ego quidem arbitror, ait alius autor Ionã *Pala. in*
euomitum, ſuam Niniuitis prædicaſſe deiectionem in mare, & *Mat.*
vomitionem à ceto, quam forte teſtabatur eorum aſſertione qui
hominẽ in mare iactauerant, idq; forſan Niniuẽ adeo cõmouit.
Ponderat autẽ plurimum Chry. hanc cõuerſionem, dicens, Barba
ri auditis tantum vnius hominis in naufragio ſeruati verbis, quę *Chry. in*
eos in magnã deſperationẽ adferẽdo: cõſilij inopes facere pote- *Gen. ho. 3.*
rant ita vt etiam contẽnerẽt quæ dicebãtur, nõ ſolũ nõ deſpexe- *to. 1.*
rũt prophetæ verba, ſed talẽ fecere pænitẽtiã vt & ſẽtẽtiã domi *Pæniten-*
ni reuocarẽt: nos vero ita diuinitus inſtructi ab illis ſuperamur? *tiam non*
Vide quantum interſit inter prædicatores, & intellige quam *differam.*
culpa-

culpabiles ſimus, ita nobis dici poſsit, viri Niniuitæ &c: Siqui- E
Clau. qui. in Mat: dem Niniuitæ gẽtes erãt extra æconomiam Dei, & Ionas igno tus ad eos venit, Ionas nullum edidit miraculum, Ionas neminé *Obligamur ſane vt ad perfectionem tẽdamus:* beneficijs ſibi conciliauit, Ionas nil magni promittebat, Ionas tantum comminabatur exitium, Ionas ſolum triduo prędicauit. Nos vero diuinis legibus inſtructi ſumus, Chriſtus oraculis prophetarum promiſſus, Chriſtus miraculis & doctrina clarus, Chriſtus multos gratuitis beneficijs adiuuit: Nobis igitur conſulamus, cum præſertim magis quam Niniuitę ad perfectionem *Chry. epi. 5. ad Theodorũ to. 5:* tendere teneamur. Vnde Chryſoſt. ait, videbantur vtiq; Niniuitæ F minus aliquid habere, vnde ſibi perſuaderẽt Dei miſericordiam, imo videbantur potius aliter debere intelligere, iuxta ipſum Io- *Ionæ. 3* nam, cum non dixerit, niſi feceritis pænitentiam, plectemini, ſed tantum dixit, adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur! *Pænitẽtiã agamus, & Deo placebim'* Quare barbari homines hoc penetrarunt, & ſibi perſuaſerũt; nempe ſibi agendam eſſe pænitentiam, quamuis certi non eſſent de remedio: an non magis nobis debemus perſuadere pænitentiam, qui tam multis monemur ideo peccata fore nobis condonanda?

Peccatum deſerere virile factum eſt. Simile. Pro. 6. *Viri Niniuitæ.* Viros appellat, quia viriliter pænitentiam egerunt: an non præclarus ille vir eſt, qui ſe à peccatorum carcere eripere nouit? Illos captiuos Chriſtianos iudicamus viriles & animoſos, qui cum in trireme aliqua Turcica remigent, omnia dirumpunt vincula, atq; ſeruitutis iugum à ſe excutientes, libertatem proclamant, Sic igitur viri merito ſunt cenſendi, qui peccata ſua deſerentes, omnẽ dæmonis ſeruitutẽ à ſe depellunt. Pro. 6. Melior eſt qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbium. G

Viri Niniuitæ. Viros vocat propter heroicum opus quod pręſtiterunt. ò quam fragiles & eneruati ſumus nos, qui ſemper à peccatis nos ſuperari ſinimus! H

Lyra in Mat! Chry. in o. on abſ: ho. 30. to. 2. Regina Sabba quã tum nos ſuperet. 3. Re. 10. *Regina Auſtri ſurget in iudicio.* Ideſt regina Sabba, de qua habetur 3. Reg. 10. & dicitur hic regina auſtri, quia regnum eius eſt in Auſtrali parte reſpectu Hieruſalem. Hæc cum eſſet gentilis, & mulier, ait Chry. tantam longitudinem itineris conficere propter infirmitatem ſexus non eſt impedita. Concupiſcentia enim ſapientiæ, & virtutis deſiderium, infirmitati dabat virtutem. Hæc venit ad hominem vt inſtruatur, & nos à Deo fugimus: hanc mouebat tantum Salomonis fama, & nos non commouet fidei lux, quæ nos docet diuinam Chriſti ſapientiam, cum tot illuſtribus miraculis. Illa munera multa obtulit, vt audiret Salomoné, nos vero innumeris Chriſti promiſsis non mouemur, nec polli-

licita-

A licitationē regni ęterni. Quid eſſet illa factura, ſi audiret mortuos reſurgere, cæcoſq; videre? Non dixit illa, cui commendabo gubernationem regalium neceſsitatum, ne forte dum vado & redeo. tanto ſpacio, aliqua contra imperium meum aduerſa naſcantur? Quid igitur dicent Chriſtiani, quando in iudicio recognoſcent ſe non paruiſſe illi præcepto, agite pęnitentiam, appropinquauit enim regnum cælorum? Regina Auſtri ſurget in iudicio cum Chriſtianis iſtis, & condemnabit eos, quia ab vltimis feſ re partibus venit audire ſapientiam Salomonis, & iſti de domi- *Ne quæramus excuſationes. vt fugiamus à Dei obſequio. Mat. 3. Verbũ Dei attente audiamus.*
B bus ſuis, vel plateis, in quibus ſedent nil agentes, nolunt venire, & audire ſapientiam Chriſti in ſcripturis? Et quid dico, de domibus ſuis nolunt venire? Multi & de Eccleſia ipſa in qua Chriſtus loquitur, exeunt, & ſolum reliquunt dicentem. Vnde, hæc ponderando ait alius doctor, ſigno Ionæ adiungit dominus aduentum reginę Sabba, vt ſi virile Niniuitarum opus nos ad virtutem non ſtimulat, ſtimulet reginæ facinus. Fęmina erat illa, & regina, atq; ideo diues & delicata. *Pal. in Mat.*

Quærens requiem, & non inuenit. Quia in bonis requiem habere nō poteſt, ad malos redit. Tentare namq; bonos diabolus poteſt, ait *Euſe. ſer. 4. poſt. 1. dom. Qua.*
C Euſeb. requiem autē habere in eis non poteſt: quoniam nunc eorum occupationibus, nũc eorũ fletibus, nunc eleemoſynis, alijſq; ſimilibus, ſolicitatur, mouetur, & pellitur. *Reuertar in domũ meā.* Id eſt, reuertar ad illius conſcientiam, vnde in baptiſmo eiectus fueram, & priſtinam poſſeſsionem conſueto dominio mihi ſubijciam, vt ait Glo. Mentiris ſuperbe, ait quidam doctor, non eſt domus illa tua, Dei eſt, emit eam ille ſanguine ſuo. Cur ergo mentiris dicens eſſe tuam? At nonnihil eſt cur domum ſuam dicit: habet enim in ea fomitem ſibi fauentem, habet legem carnis repugnantem legi mentis, & captiuātem in lege peccati, Si hoſtis noſter in nobis habet, qui arcem ei ſe daturos quaſi promittunt, *Glo. ordi. in Lu. 11. Pau. de pala. in Mathaum. Eccl. 15.*
D quid miraris ſi domũdicat ſuam? Adde paucos eſſe à quibus exierit diabolus, quin aliquid ſcilicet vitij prioris & propēſionis iniquæ reliquerit. Hac ratione domum ſibi audet vindicare, quam ſuo inſigniuit charactere. *Rom. 7.*

Inuenit eam vacantem. Ideſt torpentem, ait Beda, ab operibus bonis, & ſimulatione virtutum per hypocriſim ornatā. Domus vacans, ait Hugo Car. eſt vbi non fit ignis charitatis: hæc ruinoſa fit & tabernaculum murium & immmunditiarum, & ſola atque deſerta, ſicut Iudas Macha. inuenit templum, vt habetur. 1. Mac. vbi dicitur, viderunt ſanctificationem deſertam, & altare prophanatum, & portas exuſtas, & in atrijs virgulta nata, ſicut in ſaltu, *Beda in Mar. lib. 2. ro. 5. Hu. Car. in Ma. 1. Ma. 4.*

vel in montibus. Vacantem quidem ait Euſe. quia non inuenit ibi E
Euſe. ſuper hunc locum. charitatem, nec fidem rectam, nec humilitatem, nec patientiam nec iuſtitiam, nec miſericordiam, nec cætera quibus ſanctorum animæ muniuntur. Qualem igitur eam inuenit? Talem eam inuenit, qualem inuenire deſiderat. Inuenit eam malis ſcopis mundatam, & malis ornamentis ornatam. *Mali vitijs ornatã habent animam.* Malæ ſcopæ quæ virtutes pellunt, & vitia relinquunt. Luxuria porro & fornicatio, voluptas, ſuperbia, auaritia, diſcordia, omnis deniq; immunditia, diaboli ornamenta ſunt; his autem ornamentis immundis inuenit eam ornatam. F

Venerabilis Beda, ſer. 4. poſt 1. do. Quadrag. to. 7. *Tunc vadit & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores ſe.* Solet ſeptenarius numerus, in ſacro eloquio, ait venerabilis Beda, pro vniuerſitate accipi, quia omne ſæculi tempus per ſeptem dies voluitur, per ſeptem igitur alios nequiores ſpiritus, vniuerſitas omnium vitiorum deſignatur. Quãuis dæmones ab inuicem ſint diſcordes, ait grauis quidã doctor, & iuſsio vnius, alteri ſit horrori, nec dilectionis ſit mutua iuſsio inter eos, nec amabilis conuerſatio: ad perditionem noſtram, & ad tẽrandum, inferẽdumq; *Simon de Ca. in Euan. li. 8. c. 29.* mala, prout dominus ipſe permiſerit, ſunt vſquequaq; concordes, & aduerſus nos acies concorditer dirigunt; & dum perſtrepuerit ipſorum teterrimæ buccinæ ſonitus, ſine diſcordia G omnes parantur ad bellum, omnes obedientes ad tenebroſum imperium, impetuoſa voluntate perficiente, prout poſſunt, ipſum edictum. *Dæmones vnanimes ſunt contra nos.* Qui ſi non tantum nocent, quantum cupiunt, à diuina poteſtate per ſe, aut per cælicos Angelos coercentur, vocati autem ad inuicem ſe conſociant vt acrius lædant. Aſſumpſit igitur vnus malus ſeptem alios nequiores: quia ſicut in cæleſtibus Hierarchijs atq; ordinibus, ante caſum fuerunt nobiliores aut excelliores, ita poſt caſum ipſum in ſeipſis ſunt multo nequiores. *Similitudo:* H

Chry. in Mat. ho. 44. to. 2. *Et fient nouiſsima hominis illius peiora prioribus.* Hæc non ad illos ſolum, verumetiam ad nos ipſos dicta eſſe credamus, ait Chry. nam ſi diuina luce illuminati, & à prima delictorum miſeria erepti, rurſus ad eandem malignitatem reuertimur, grauior punitio nos profecto expectabit, ideo Chriſtus quoq; paraliticum *Ioan. 5.* admonebat, dicens. Sanus iam factus es, noli ergo amplius peccare, nequid peius tibi eueniat. *Grauiſsimi erunt labores futura vita.* Sed quid peius inquies, illi accidere poterat, qui 38. annos ęgrotus iacuit? Multa profecto peiora & grauiora diuturno illo morbo poſſent excogitari. Magna enim ſuppliciorum atq; punitionum copia apud Deum eſt, quãuis per ineffabilem miſericordiam eius, iuſta eius ira clementer miti-

A mitigetur. Quod per Ezech. ad Hieruſalem dicit: Vidi enim te pollutam ſanguine, & ablui, atq; vnxi, & factum eſt tibi nomen in pulchritudine tua, & fornicata es cum finitimis tuis: ideo nũc grauiora illi peccanti minatur. Sicut in morbo corporis, ait grauis quidam doctor, periculoſius laborat, qui ſemel liberatus, ſuo vitio in morbum incidit, Sic vere periculoſius eſt relabi in peccatum poſt acceptam gratiam, quam primo in peccatis eſſe, vel fuiſſe, quia iam cum peccato ipſo coniuncta eſt ingratitudo. Item peiora, quia grauior vltio ſequitur. Peiora demum, quia ſemper B magis excęcatur talis, ita quod iam ſine vllo timore peccat. ô cæcitas noſtra! brutum animal ſi ſemel ceciderit, cautius graditur, nec faciliter reduci poteſt ad eum locum vbi ſemel cecidit, nos autem omnibus beſtijs miſerabiliores, nec quidem quod incurrimus periculum, videmus.

Ezec. 16. *Simile.* *Ferus in Mat.* *Diſsimilitudo:* *Magna cæcitas noſtra.*

Peiora prioribus. Mirabile ac ſtupendum eſt, conſiderare noſtram cæcitatem, ait Hiero. Dum in ipſa peccata relabimur, præſertim cum animalia bruta & rationis expertia, vt decipula capiantur, & laqueis in quos ſemel inciderint, neceſſarium ſit vt loca mutẽtur, & fiat mutatio in laqueorum poſitu, nos vero in eoſdẽ prorſus laqueos C reincidamus, & eiſdẽ omnino vinculis aſtringamur eodem in loco etiam. Penſitans hoc Grego. ait, in flagellis poſitum flagellis digna cõmittere, contra ferientem eſt ſpiritualiter ſuperbire, & ferientis acrius iracũdiam irritare. Atq; eſt primum genus dementiæ, nolle quẽpiam à malis ſuis iuſte ceſſare, & Deũ iniuſte à ſua velle vltione ceſſare. Non eſt intelligendum, ait D. Thõ. quod peccata quæ ſemel Deus dimiſit, reuiuiſcãt ſeu quod iterum Deus aliqua puniat, tametſi poſtmodum quis peccarit, ſed intelligendum eſt quod peccata quæ poſt alia dimiſſa committuntur, ſunt grauiora, quam ſi antea nulla commiſiſſent. Tan D to enim magis aggrauatur peccatum, quanto ſæpius Deus in peccatorem vſus eſt miſericordia.

Hie. in epiſt. ad furiam de viduitate ſeruanda to. 1. *Diſsimile* *Gre. li. 8. mor. c. 41.* *D. Tho. 3. p. q. 88. a. 1. 2. 3, 4.*

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius & fratres ſtabant foris quærentes loqui ei. De beata virgine notandum, quod tanquam pia mater, filium quærebat paruulum, quia eius abſentiam non ſuſtinebat. Vnde dixit, vt ſcribit Lucas, Pater tuus & ego, dolentes quęrebamus te. Quærebat adultum, quia eius præſentia ſatiari, & expleri minime poterat, vt hic. Quærebat magnum factum ſcilicet crucifixum, quia iam eius præſentia n amittebat. Vnde Ioan. ait: Stabat iuxta crucẽ Ieſu mater eius: ſed inuenit eum in primo in medio doctorũ interrogantẽ, nunc in medio populorũ prædicantẽ: vltimo in medio latronum patientem: primo

Gorra: in Mat. *Luc. 1.* *Maria virgo quãtum diligeret filium ſuũ dominum noſtrum.* *Ioan. 9:*

in templo, ſecundo in domo, tertio in patibulo: E

Abul: in Mat. 9. 37. & 38. Mar. 16. Luc. 24. *Ecce fratres.* Iſti vt ait Abul. erant cognati ex parte matris, ſcilicet filij ſororum Mariæ, & potiſsime illius Mariæ quæ vocatur Maria Iacobi, mater Iacobi, ſiue Maria Cleophæ, Iſti autem fratres erant, Iacobus Ioſeph & Simon.

Chry: in nō abſ. ho. 30. to. 2. *Ecce mater tua.* Videns diabolus, ait Chryſoſt, quia perſuadebat populis Chriſtus, eſſe ſe filium Dei, dicens, ecce plus quam Ionas hic, ecce pluſquam Salomon hic, timuit ne ſi Dei filius cognoſcatur ille qui putabatur homo, ipſe derelinqueretur ab omnibus: ideoq; venit aliquis quaſi à diabolo euocatus, qui humano ore verba diabolica loqueretur dicēs, Ecce mater tua, &c. F Ac ſi dicat, quid gloriaris Ieſu, de cęlo dicens te deſcendiſſe, qui habes radices in terra? ecce mater tua, & fratres tui. Poteſt tamen dici, vt ait Abul: quod quidam fecerunt hoc, vt ponerent Chriſtum in perplexitate, vt ſi propter cognatos ceſſaret à prędicatione, accuſaretur quaſi præponendo carnalia ſpiritualibus: ſi vero non ceſſaret, videretur matrem contemnere, permittens eam & fratres manere foris expectantes. Tales enim ſæpe propoſitiones ei faciebant, vt eum quaſi perplexum tenerent, ſic dicit Hie. lib. 2. in Mat. to: 9.

Abul. vbi ſupra. ex mente D. Hie. lib. 2. in Mat:

Glo. ordi. in Mat. Mat. 10: Abul. in Mat. 9: 37: *Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei?* Non recuſat obſequia G matris, ait Glo. ſed præfert miniſteria patris. Fratres non contemnit, ſed opus ſpirituale præfert cognationi, vt & nos carni ſpiritum præferamus, iuxta illud: qui amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Chriſtus non dixit iſta verba aſpera propter matrem & fratres, vt ait Abulen. ſed propter vocantem: qui vel malo animo, vel imprudenter eum vocauerat. Quod videtur notaſſe Euangeliſta, cum ait: & reſpondens dicenti ſibi ait, Quæ eſt mater mea. &c. Dirigens ſuam correctionem ad eum qui auditores perturbat. Quaſi diceret, vt ait Gloſ. Hi ſunt fratres mei, qui faciunt opera patris mei. Vel vt Lyra ait, In H tantum eſt mihi aliquis propinquus, in quantum eſt ſpiritualibus actibus intentus. Vel vt dicit Abulen. vocātur fratres Chriſti omnes qui faciunt voluntatem Dei, quia fratribus competit eſſe cohæredes eiuſdem hęreditatis: qui autem faciunt voluntatē Dei ſunt cohæredes Chriſti, iuxta illud Apoſt. hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti. Magna profecto dignitas eſt, ait quidā grauis doctor, Chriſtianorū credētium & verbo Dei adhęrētium efficiuntur enim frater, mater, & ſoror Chriſti, iuxta illud Ioan. Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. ô admirandam virtutem, ait Euthym. quæ ad ſe accedentes, ad

Glo. ordi. in Mat. Lyra in Mat. Abu. in Mat. Rom. 8. Clanigni. in Mat. Ioan. 1. Euthy. in Mat.

A tes, ad tantum extollit honorem, vt ipſos Chriſti domini faciat eſſe cognatos.

FERIA QVARTA POST I.ª DOMIN. QVADR:

CONCIO SECVNDA

Multi ſunt doli in mundo & fallaciæ.

B MAgiſter *volumus à te ſignum videre.* Mat. 12. Præclarē quidem dixit Chriſtus de hypocritis & fictis hominibus quod quamuis diſsimulare vellent, de fructu tamen atque operibus eos cognoſceremus, etſi pelle & veſtimentis ouium ſe contegerēt. Hoc etiam conſtat ex hodierno Euangelio, in ſcribis & phariſæis, qui quidem acceſſerunt in pelle ouium, appellantes Chriſtum magiſtrum, & ſigna etiam petierunt. Sed eorum fallaciæ diu latere non potuerunt, quin potius ſtatim in ipſis etiam verbis oſtenderunt quod lupi eſſent C & ſuperbi, dicentes, volumus. Vide enim obſecro quomodo hæc inter ſe conſentiant, videlicet appellare eum magiſtrum, & præterea dicere volumus: Hæccine eſt diſcipulorum humilium vox? imo vero ſuperborum & arrogantium. Vnde colligas quod quātumuis aliquis malus & ſuperbus diſsimulare velit, & virum bonum præſeferre, aliquando tamen verba aliqua ingerit, ex quibus eius fallaciæ deprehendantur. Aliquos videas qui ſe fingunt bonos, vt poſsint marſupium tuum exhaurire; alios vero, qui ſe fingunt diuites, vt mulieres fallant: alios qui inanem gloriam ſua fictione aucupantur. Veruntamen cum hi colores non naturales ſed fictitij ſint, ſtatim nitorem ſuum perdunt. Sane columna vera ex iaſpide, plurimum diſtat à picta, & ſtatim quæ picta eſt D deprehenditur.

Mat. 7.
Hypocritæ etſi diſſimulare velint tamē tandē manifeſtātur.
Multi ſunt doli in mundo.
Simile.

Satis quidem iſti hypocritæ dæmonem patrem ſuum imitantur. Vnde Chriſtus ait illis, vos ex patre diabolo eſtis: talibus enim technis vti ſolet dæmon, & varijs vtitur cautelis, vt tandem quod cupit conſequatur. Nullum ſane reperias piſcatorem adeo aſtutum in piſcando, & qui ita nouerit hamum eſca tegere, & varia quidem eſca pro ratione temporis, atque dæmon ipſe ineſcat homines, & rete etiam tendit diſsimulanter, neq; hominem reperias vitæ alicuius inſidiantem qui tanta vtatur diſsimulatione, quanta vtitur dæmon ipſe, & eius miniſtri. Conſidera obſecro & mente recole, principes illos Perſiæ, quanta diſsimula-

Ioan. 8.
Mali fallaces.
Similis.

Danie. 6. mulatione vterentur cum Daniele, adeo vt inſidiaretur ipſi oran E
ti, vt ita tandem poſſent eius vitam perdere, & hoc quidem ſe-
creto quantum poterant faciebant. Sic igitur iſti hodierno die
dolis inſtructi patris ſui dæmonis, tanquam piſcatores ineſcare
Adulato- Chriſtum volebant blandis verbis, appellantes eum Magiſtrum:
res fugia- Veruntamen cum omnia ſint nuda oculis eius, ſtatim fallacias
mus. eorum retexit. & ita reſpondit, Generatio mala & adultera.

Talibus etiam technis & impoſturis filii dęmonis heretici v-
tuntur, blande ſurrependo, ſicut modo faciunt iſti ſcribæ & pha-
Simile. riſæi, quibus blanditijs vtuntur ſicut ſutores ſetis quibuſdam, vt F
Hæretici poſsint filum inſerere ſuæ hæreſis: primum igitur propoſitiones
quibus v- aliquas catholicas præmittunt, vt poſtea inſerant peſtilentiſsi-
tantur im mas ſuas hæreſes: & poſt aliquam propoſitionem catholicam,
poſturis. ſtatim aliam inſerunt hæreticam. Sic Balaam olim blande cœ-
Nu. 24. pit demulcere populum Dei, dicens: quam pulchra ſunt taber-
nacula Iacob; ſed poſtea conſuluit vt Moab mulieres populo
Dei coniungerentur, quod erat contra mãdatum Dei, & ita mul
ta inde incommoda, & multi interitus conſecuti ſunt. De his fal
Apo. 2. lacijs nos monet Apoſto. vt habetur in Act. Apoſtol. cum dicit,
Scio quod poſt diſceſsionem meam inſtabunt lupi rapaces. Sic
Acto. 20. igitur iſti ſcribæ volebant blandis ſuis ſermonibus beneuolen- G
Malorum tiam prius captare dicentes, Magiſter: ſed paulo poſt ſtatim ve-
aſtutia. nenum ſuum aperuerunt dicentes, volumus.

Hic eſt vetus & antiquus malorum mos, videlicet ſub blandi-
2. Reg. 20 mentis verborum & amicitiæ titulo, alios decipere: Sic 2. Reg.
legimus, quod Ioab ſub titulo pacis & amicitiæ, acceſſerit ad
Variæ pro alterum Ducem Dauidis, videlicet Amaſam, fingens ſe velle
ditiones in ei pacis oſculum dare, ſicut tunc inter eos moris erat. Vnde &
mundo. dixit, ſalue mi frater, & tenuit manu dextra mentum Amaſæ,
quaſi oſculans eum, ſed tamen eum ſecreto, pugione interfecit, H
2. Reg. 3. effundens inteſtina eius. Quod vſq; adeo doluit Dauid, præſer-
timq; quod ita proditorie interfeciſſet eum, vt conſtat 3. Reg.
3. Reg. 2. tum etiam propter aliud factum, vt ibidem continetur, videlicet
propter mortem Abner, quem etiam proditorie & cauteloſe
2. Re. 20. interfecerat. Cuius mortem ita ſenſit Dauid, vt maximum &
dolorem in populo concitauerit, & eum ad ſepulturam fuerit
3. Reg. 3. comitatus, ſignificans populo ſe nullo modo eius morti con-
ſenſiſſe, ſed vehementer ipſi diſplicuiſſe proditorium factum
Ioab, ſibique videbatur quod ex illo ſcelere ſibi infamia aliqua
inureretur. Et certe tanto Duci, quantus erat Ioab, nullum ei
erat decus, ſed potius maximum dedecus & ignominia: verun-

tamen

A tamen ad hæc & alia peiora ſe extendit hominum ambitio, cum vident alios apud homines plurimi fieri, & ad ſummos honores aſpirare: talis autem ambitio occupauerat ipſum Ioab. Hæc etiam mouit hodie iſtos ſcribas & phariſæos, vt ad Chriſtum blande & manſuete accederent dicentes, Magiſter. Vnde ſapiens monet nos dicens: ne comedas cum homine inuido, & deſideres cibos eius: Comede dicet tibi, & mens eius non eſt tecum, cibos quos comederas euomes. *Ambitio quantam mala intẽtat.* *Pro. 23.* *Inuidia quãta moliatur.*

Quis poterit recenſere aſtutias quibus vtuntur mali cum bo-B nis, & technas atque fallacias? Vide enim quibus modis & artibus vteretur Laban cum ſancto Iacob, dicens quod ei daret formoſam Rachel filiam ſuam pro ſeruitute ſeptem annorum, & tamen poſtea dedit ei deformem Liam. Neque his contentus fuit, ſed potius in ipſis contractibus ſæpe ipſum decipiebat. Vide quot aſtutijs & fraudibus vterentur fratres Ioſeph cum patre ſuo Iacob, tingentes ſanguine veſtem Ioſeph, vt poſſent patri ſuo perſuadere illum à fera quadam beſtia dilaceratum & deuoratum eſſe. Vide qualem aſtutiam adinueniſſent Philiſthæi, ne ſcilicet faber aliquis reperiretur qui gladium fabricaret in Iſ-C rael, vt hoc modo non poſſent arma habere Hebræi, quibus ſe à Philiſtheis defenderent & patriam ſuam tuerentur. Quis vnquã ſomniaſſet impoſturam illam Amnon, cum finxit ſe ægrotum, vt poſſet ſorore ſua Thamar quam deperibat turpiſsime abuti? An non fuit maxima illa Abſalonis aſtutia, cum fratrem ſuum Amnon inuitauit, & in medio conuiuij eundem occidi iuſsit? Quid dicam de inſidijs Laſciuæ Dalilæ cum Samſone? quę quidẽ ei vehementer nitebatur perſuadere quod ipſum valde amaret, & tamen claneculum ipſum aduerſariis ſuis Philiſthæis prodidit. An non etiam Saulis inimicitiæ & artes contra ipſum Dauidem D exploratiſsimæ ſunt? Quid commemorem diabolicam illam Herodis impoſturam, cum regibus perſuadere conabatur, vt per eandẽ viam ad ſe reuerterentur. vt poſſet & ipſe Ieſum adorare, cum tamẽ decerneret omnes interficere? Ex his certe & alijs multis malorum impoſturis aperte intelligimus quam ſit verum quod Chriſtus ait, quod ſcilicet filij huius ſeculi prudentiores filijs lucis in generatione ſua ſunt: hoc eſt quod boni tot modos fere non exquirunt vt Deo ſeruiant, quot exquirere ſolẽt mali vt diabolo ſeruiant. Vnde colligas quod cũ tot laquei à malis & ſceleratis viris, intendantur bonis, neceſſe ſit vt circumſpecte & caute viuamus tanquam ambulantes inter tot laqueos, vt ait Eccle. Hoc etiam nos monuit Iſa, dicens: popule meus qui te *Gen.29.* *Deceptores ſunt multi.* *Gen.37.* *1.Reg.13.* *2.Reg.13.* *2.Reg.15.* *Iudic.16.* *1.Re.18.* *Mat.12.* *Luc.16.* *Circũſpecte viuamus cum tot fallacijs abundet mũd⁹.* *Eccle.9.*

beatum dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſ- E
Iſa. 3. ſipant. Et alibi ait idem propheta; Erunt qui beatificant popu-
Iſa. 9. lum iſtum ſeducentes, & qui beatificantur, præcipitati: Quare caute & vigilanter viuamus, cum tot incidant inſidiæ & impoſturæ, ac proditiones in mundo, ſicut etiam videmus tot ſcribas & phariſæos laqueum Chriſto intendere & armare:

Mali ex bono eliciunt malum.

Mali ſunt caci: Mirabile ſane eſt quod poſt tot miracula quæ iſti viderant à Chriſto domino facta, ſicut etiam ſcribit Mat. in hoc capite, Tunc accederent iſti phariſæi & ſcribę ad Ieſum proditorie. F
Mali ex bono eliciunt malum. Viderant enim quomodo Chriſtus curaſſet hominem manum aridam habentem, item quomodo expuliſſet dæmonem ex homine & eum ſanaſſet, qui & mutus & cæcus etiam erat: & tamen ex tantis bonis malum educebant, & ad Chriſtum tentandum accedebant: Quis vnquam exiſtimaſſet, quod ex tam clariſsimis miraculis, tam peruerſæ cogitationes emergerent: &
Malitia hominum quo deueniat. quod ex perdicum ouis, egrederentur baſiliſci? Non videtur perinde mirum, quod ex tantillo malo ingens naſcatur malum, at vero quod ex tanto bono tantum naſcatur malum, id vero G intolerabile eſt. Attende igitur quantum malum inuidia in horum animis generauit: & ita fugies vitem, quæ tam malos pro-
Simile. ducit palmites. Quemadmodum igitur tineas ipſas à tuis veſtibus diligenter excutis, & quanto pluris veſtes ipſas facis, tanto maiorem diligentiam in ea re adhibes, & magis veſtes ipſas
Simile. auræ exponis: ſic vtiq; conſcientiam tuam auræ conſiderationis expone, ne tam peſtilens inuidiæ tinea, eam rodat. Et ſicut formica eam grani partem rodit, quæ in horreis ſuis naſci poſſet: ſic tu in corde tuo facito, vt ſcilicet quidquid videris te ad inuidiam prouocare, de medio auferas, & ita in cæteris vitijs te H geras. In hoc boni à malis diſtinguuntur, quod mali ex omnibus malum educunt; boni vero etiam ex malis bonum educunt.
Occaſiones malas fugiamus. Si videt malus quod aliquis peccat, inde ſumit ſibi exemplum, quod liceat etiam peccare, ſi autem videt quod aliquis bona opera faciat, quod eleemoſinas largiatur, murmurat ſtatim dicitq; hypocritam eſſe. Quemadmodum igitur lux ſolis quaſdam aues
Simile. delectat, alijs vero moleſta eſt: ſic virtus quæ bonos oblectat, à
2. Cor. 2. malis importuna iudicatur. Hoc voluit Apoſtol. ſignificare cum ait, Chriſti bonus odor ſumus Deo, in his qui ſalui fiunt, & in his qui pereunt, alijs quidē odor mortis in mortē, alijs vero odor vitæ in

A tæ in vitam vbi igiturbonus cælum inuenit, ibi malus infernũ
reportat, vnde cum ait Apoſ. tempus breue eſt, cogitat apud ſe *1. Cor. 7.*
vir probus, ergo qui habent vxores, tanquam non habẽtes ſint,
& qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non
gaudentes. At vero malus ita ratiocinatur, quia tempus breue *Boni inde*
eſt, comedamus & bibamus, cras enim moriemur. Item ait, quo *bonũ edu-*
niam tranſiet vita noſtra tanquam veſtigium nobis, venite ergo *cunt, vnde*
fruamur bonis, nullum pratum ſit quod non pertrãſeat luxuria *mali edu-*
noſtra. Vide igitur ex eiſdem floribus quam differẽter vtriq; mel *cunt ma-*
B lificent. Quanto melius inferrent, quia tempus breue eſt, vitijs *lum.*
longum vale dicamus, & vitam in melius emendemus: ſiquidem
etſi breuibus delectationibus vtamur, tamen æternam incurre-
mus damnationem & pęnam: Non ita cogitabant iſti Phariſæi, *Cõſidera-*
quin potius ex ijſdem miraculis quibus alij proficiebant, ipſi pe *tiones ad*
iores reddebantur, atq; ita blandis & ſimulatis verbis vtentes *vitã emen*
ad ipſum accedebant dicentes, magiſter, volumus à te ſignum *dandam*
videre:

In hoc quod dicunt iſti Phariſæi, videntur reſpondere tacitæ *Mali quã-*
cuidam obiectioni quæ ipſis fieri poſſet: ſiquidem ſi diceretur *ta vtãtur*
C eis quare non crederent tot ſignis, reſpondebant, quia non erant *ſimulatio-*
cæleſtia ſigna: veruntamen hæc non erat vera ratio, ſed potius *ne.*
quod non aſſentiretur Chriſtus eorum ambitioni & vitijs. An-
tiqui quidem gentiles, vt ſcribit Auguſt. vt poſſent ſua ſcelera *Auguſt. lib.*
committere, ſub prætextu ſuorum deorum, dicebant eſſe quidẽ *2. ci. Dei.*
optima quæ ipſi committebant, propterea quod ita feciſſent eo
rum dij. Vnde carnales dicebant quod ita dea venus feciſſet: ſi
crudeles erant & vindictam cupientes, dicebant ſe imitari Deũ *Exo. 32.*
ſuum, Martem: ſi voraces erant, dicebant ſe imitari bacchum.
Sic & hebræi ſe idololatriæ dabant, vt ita melius ſiue accommo *Hæretici*
D datius eorum ſententia, ſe vitijs tradere poſſent: & ita poſtquã *ſuarum in*
vitulum adorauerant, ſurrexerunt ludere, poſt quam ſe cibo & *uẽtionum*
potu ſaturauerãt, quaſi Deum quẽdam ſimilem ſui colere vide- *tenaces.*
rentur, atq; ita ſe excuſabant dicentes eorum religionem hæc *Ioan. 3.*
permittere Hinc etiam fit vt ſint tot hæretici, quia gaudent ſe
inueniſſe ſectam aliquam, quæ approbet quod ipſi approbant,
videlicet vitia & vitioſam libertatem. Hoc condemnat Ioann. *Mali quæ*
dicẽs hoc eſt iudicium, quia venit lux in mundum, & dilexerunt *runt excu*
homines magis tenebras quam lucem, erant enim eorum mala *ſationes*
opera. Sic mali ſolent ſibi excuſationes fingere vt vitia ſua tueã *peccatorũ*
tur, ſicut faciebant iſti Phariſæi, qui quod non crederent, ratio- *ſuorum.*
nem illam reddebant quod Chriſtus cæleſtia non faceret ſigna.

Iſti quidem ex ſana Chriſti doctrina & miraculis tanquam me- E
dicina quadam infirmabantur; quod quidem erat peſtilens ſignũ
Hippocr. videlicet vt quis medicina ipſa infirmetur potius. Vnde Hip-
po. ait in quodam Aphoriſ. Solentia iuuare, ſi ſuo tempore
non iuuant, mala procul dubio eſt ſignificatio, id eſt ſignum
mortis eſt: iſti infirmabantur ex diuina doctrina, cum tamen
Pſal. 18. dicat regius vates, lex Domini immaculata conuertens ani-
Simile. mas. Erant igitur iſti inſtar lapidis cuiuſdam, de quo dicunt
naturales quod etſi in medium ignem procijciatur, non ta-
Hiere. 23 men calefit, propter tantum eius frigus. Porro de verbo Dei F
dicit Hiere: nunquid non verba mea quaſi ignis? Erant autem
iſti vſque adeo congelati & frigidi, vt verbo diuinæ prædica-
tionis non ſolum non calefierent, ſed etiam magis frigerent.
2. *Par.* 36 Vnde cum tam peruerſi eſſent hebræi, miſit ad eos Deus varios
& 4. *Re.* prophetas vt conuerterentur, & ipſis comminarentur niſi ſe
35. emendarent, ipſi vero tantum abeſt vt emendarentur, quin po-
tius ipſos Prophetas deridebant. Atq; ita venit Nabuchodono-
ſor quaſi flagellum Dei, vt ſedechiam captiuum duceret, & li-
beros, & populum. Nihilominus tamen tam cæci erant, vt cum
in Aegypto captiui eſſent, adhuc tamen in vitijs ſuis perſeue- G
Hier. 44. rarent, cumque eos Hieremias corrigeret, dicebant, ſermo-
nem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus
abſte, ſed facientes faciemus omne verbum quod egredietur
de ore noſtro. Attende quod dicerent, facientes faciemus, ideſt
cum efficacia. Vide obſecro in quantam deueniſſent cæcitatem,
Peccatum quãtã inducat cæcitatem. vt ſibi videretur quod melius ſecum ageretur cum in idolola-
tria perſeuerarent, quam antea. Atq; vtinam nos tam cæci non
ſimus, vt dicamus melius nobiſcum agi cum vitijs incumbimus,
quam cum virtutibus: ſiquidem quanto plures audimus con-
ciones, tanto magis videmur dicere, etſi prædicator ſe torqueat, H
& fatiget, tamen facientes faciemus omne verbum quod egre-
Mali ex bona doctrina in peius proficiunt. dietur de ore noſtro. Sic faciebant iſti Phariſei, quoniam quan-
to magis ipſis Chriſtus prædicabat, tanto peiores erant. Satis
aperte hos reprehendebat Chriſtus, & nos etiam quotidie re-
prehendit, verum perinde proficimus ac ſi mortuo verba fie-
rent. Mali quidem nolunt niſi ſibi placentia audire. Vnde Pau.
2. *Cor.* 4. Reſpondens his qui querebantur quod eius prædicatione tam
Se excæcari patiuntur mali à demone. pauci proficerent, ait: Euangelium noſtrum in his qui pereunt
eſt opertum, in quibus Deus huius ſeculi excæcauit mentes in
fidelium, vt non luceat eis illuminatio Euangelij gloriæ Chri-
ſti, qui eſt imago Dei. Vtinam nobis tale aliquid non contingat.

Volumus

A *Volumus a te ſignum videre.* Expende hominum impiorum ingenium, nil intentatum relinquunt, vt malitiam ſuam expleant: *Num.* 23.
Balaach rex Moabitarum, vt habetur in Num. in alio atq; alio loco ædificauit ſæpe altare, & appoſuit vitulam & arietem, vt malediceret Balaam Iſraeli. Viſum eſt enim ei quod ſi mutaret locum, mutaretur etiam Balaam, & quod in vno loco aſſequi nō poterat, in alio ſe putabat conſecuturum. Ita dæmoni viſum *Matt.* 4.
eſt: nam cum in deſerto non eſſet conſecutus quod intendebat,
B exiſtimauit ſe id conſecuturum in pinnaculo: poſtea cum nec *Aſtutia dæmonis.*
in hoc loco intentionē ſuā expleret, tanquam alter Balaac tertio duxit illum in montem, & in tribus locis tria altaria ædificauit, id eſt ſuas tres ordinarias tentationes. Sic Iudæi fecerunt cū illo cæco à natiuitate quem Chriſtus illuminauit, iterum atq; iterum importune interrogando illum, vt vel aliquid aduerſus *Ioan.* 9.
Chriſtum inuenirent. Hoc quotidie faciunt impij cum bonos per *Mali qua vtantur aſtutia.*
ſequuntur, vt nil intentatum relinquant, dummodo eis nocere poſſint. Sic iſti ſcribæ & Phariſæi ſe gerebant cum Chriſto, nam interdum dicebant, in qua poteſtate hæc facis, & quis dedit ti- *Matt.* 21.
C bi hāc poteſtatē? Interdū vero dicebāt, quid facimus, quia hic ho *Ioann.* 11.
mo multa ſigna facit? & modo dicunt, volumus à te ſignū videre.

Superbia & arrogantia deteſtabilis.

V*Olumus.* Annon vides qualia proferant verba? Sane cum voces ſint ſigna earumquæ in animo ſunt conceptionum, vt ait *Matt.* 12.
Ariſto. Item ex abundantia cordis os loquatur, vt ait Chriſtus *Luc.* 6.
apud Matt. & Luc. Satis aperte conſtat ex his inflatis verbis, quāta eſſet illorū hominum arrogantia & ſuperbia, ſiquidem ſuperborum eſt ſimilia proferre verba tumida & inflata. Vnde Na-
D buchodonoſor cum magna ſuperbia dicebat, nonne hæc eſt Ba- *Dani.* 4.
bylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in robore fortitudinis *Ambitioſos quomodo humiliet Deus.*
meæ, & in gloria decoris mei? At vero ſtatim audiuit vocem ſibi dicentem quod tanquam beſtia tractaretur & paſceretur ſeptē annis, ſic enim ſolet Deus humiliare ſuperbos. Et certe nō intel *Simile.*
ligo in quo nitatur tantum hominum ſuperbia: etenim ſi ideo *Vita noſtra multis partibus a vita illa ſanctorum ſuperatur.*
ſuperbimus, quod exiſtimemus nos bonos eſſe, eadem ipſa de cauſa hoc perdimus: quin et ſi noſtra vita conferatur cum vita illa ſanctorum olim, multis partibus ſuperabitur. Videas interdum quod res aliqua nobis valde alba videbitur, adeo vt dicamus albam eſſe inſtar niuis: at vero ſi prope eam, niuem ſtatuas, ſatis aperte differentiam profecto ipſam intelliges.

ges: Non debemus igitur inſoleſcere propter bona opera, ſicut E
Pſal. 90. inſoleſcebant iſti Phariſæi: ſed liberet nos dominus à ſagitta vo lante in die, & a dæmonio meridiano, id eſt ab inani gloria & tu more, quæ ex bonis operibus aliquando naſcitur: a qua quidem ſerui Dei longiſsime abeſſe cupiunt, tanquam a ſagitta acuta. Percontatus quidem eſt Pharao a Iacob cum primum eum vidit quot eſſet natus annos? Qui reſpõdit, dies peregrinationis meæ
Gene. 47 centum triginta annorum ſunt, parui & mali. Vide quam humi liter loqueretur ſanctus ſenex, qui ſanctam traduxerat vitam.
Humilitas quid faciat. Sic igitur nos faciamus quantumuis bona opera videamur præ F ſtitiſſe, iuxta id quod ait Chriſtus apud Luc. cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus. Sed
Luc. 17. quorſum propter bona opera inſoleſcimus, cum præſertim om
Boni omnia bona deo attribuunt. ne bonum ex deo procedat, & omnia ipſa opera redundent in vtilitatem noſtram? Iſtis videbatur quod propter ſua opera eſſent in maximo pretio habendi, & quod omnes ipſis deberent obedire, & quod ſolum ad præcipiendum alijs nati erant: & ita ex hac falſa æſtimatione moti, dicunt volumus.

Tam deteſtabile malum eſt ſuperbia, vt non ſolum ſuperbi deo
Superbi odio ſunt Deo & hominibus. odio ſint, ſed etiã hominibus. Multos alios vitioſos etſi Deus G oderit tamen homines eos diſsimulant, at vero ſuperbus ab omnibus odio habetur, & in inferno odioſus eſt, imo cũ ſuperbus il luc ingreditur, videtur totus infernus commoueri. Vnde Iſa. ait
Iſa. 114. infernus ſubter conturbatus eſt in occurſum aduentus tui: loquitur autem de ingreſſu in infernum ipſius Balthaſaris filij Nabuchodonoſor: eo ꝙ tã execrabilis ſit ſuperbia eius. Vnde Dauid non ſolum timebat hoc vitium, ſed etiam a deo poſtulabat ne ſi
Pſal. 35. bi eueniret, & ita dicebat, non veniat mihi pes ſuperbiæ, quaſi di cat, neq; vno quidem pede eius tentoria intrem neq; vel primus ſuperbiæ motus cordi meo eueniat: & ſubdit rationem, dicens, H quia ibi ceciderũt peccatores, hoc eſt angeli, quos cælum ſuſten
Ioan: 8. tare non potuit cum ſuperbi facti eſſent, vt ſcribit beatus Ioan.
Ezech. 28 Tale ergo vitium animum occupauerat horum phariſæorum, cum dicant volumus; vnde & Chriſtus eis reſponſione ſua reſti
Iacob. 4. tit, quia ſicut dicit Iaco: Deus ſuperbis reſiſtit.

Volumus. Quis quæſo patienter ferat tam arrogantia verba? bene vtiq; his quadrat quod ait Iob, vſquequo loqueris talia, &
Iob. 8. ſpiritus multiplex ſermonis oris tui? id eſt ventus multiplex ſer mo oris tui. Item alibi ait, nunquid habebunt finem verba vẽto
Iob. 16. ſa? Vnde exiſtimatis prouenire tumorem noſtrum, & arrogantiam, niſi quod oculos conijciamus in vitas perditorum hominũ?

ſic

A ſic enim facta cum ipſis comparatione, nobis videmur ſancti. Sane qui ſe in immũdo ſpeculo cõtuetur, non poterit videre maculas oris ſui: ſic malo videtur quod ipſe ſit bonus, quia ſe comparat cum aliquo perditiſsimo & flagitioſiſsimo homine. Quare vt præclare agamus, noſtram potius vitam cum vita alicuius ſancti conferamus. Vnde Dauid dicebat, lauabo inter innocentes manus meas: quaſi diceret, nolo me contemplari in immundo aliquo ſpeculo, ſed potius in vita iuſtorum & innocentium & ita ad eorum imitationem lauabo manus meas id eſt opera. *Simile.* *Pſal. 25.*

B Præterea ſuperbi etiam intumeſcere ſolent & inurbani eſſe, propterea quod proximos ſuos deſpiciant atq; contemnant, ſicut iſti phariſæi, qui ad Chriſtum accedebant dicentes, volumus: non ita nos geramus, quin potius cæteros meliores nobis exiſtimemus, & neminem contemnamns. Obſeruatione dignum plane eſt quod cum angelus Gedeoni apparuiſſet vt conſtat ex lib. Iudicum, dixiſſetq; ei, Dominus tecum virorum fortiſsime, reſponderit Gedeon, ſi Dominus nobiſcum eſt, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Sane angelus videtur ſolum Gedeonem ſalutaſſe, & tamen humilis Gedeon exiſtimauit quod omnibus C impertiuiſſet ſalutem: ſic enim viri iuſti exiſtimant ſibi nihil ex priuilegio eſſe vendicandum, & ita plurimi faciunt cęteros, neq; inurbani ſunt ſicut iſti phariſæi. *Proximos non cõtemnamus.* *Iudicũ. 6.* *Humiles cæteros plurimi faciunt.*

FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO TERTIA.

Acceſſerunt ad Ieſum &c. dicentes, volumus à te ſignum videre. Matt. 12. Obliuiſcebantur iſti ſtatim ſignorum D quæ faciebat, ſicut nos etiam ſtatim obliuiſcimur cõciones quas audimus. Mirabile ſane eſt, q̄ cũ tãta ſit vis verbi Dei, ita vt aliquãdo vocetur malleus cõterens petras, tam parum tamen nos ex ipſo proficiamus. Id vtiq; ex eo prouenire debet, quod cum minima attentione, & minori amore illud audiamus, atq; parui æſtimemus illud, præficientes ei res terrenas. *Simile.* *Iſa. 49.* *Hiere. 23*

Generatio praua & adultera. Memento obſecro Domine, quod de te ſcriptum ſit, mel & lac ſub lingua tua: cur ergo tam aſpere reſpondes, his qui te tam blande alloquuntur, præſertim cum his qui te ignominioſe tractabant, blande reſponderes? Sed dicendum eſt quod iſti eſſent adulatores, qui naturã habent corui, *Cant. 4.*

ita

Adulatores quibus cōparētur ita vt primo inuolatu oculos eruant, id eſt rationis oculum per E uertere velint ſuis blandis adulationibus & laudibus, ac propterea ſunt maxime reprehendendi: cum his vero qui aſpere nobiſcum agunt, patientia eſt exercenda.

Mali ſtatim inueniunt opportunitatē ad ſua ſcelera patranda. *Sicut fuit Ionas in ventre ceti.* Cum Ionas mandatum Dei declinare voluit, ſtatim inuenit ſuam commoditatē, id eſt nautas & nauem, qui ipſum fugientem in Tharſis acciperent, quæ terra longe à Niniue diſtabat ciuitate, in quam à deo mittebatur: ſic quando aliquis vult virtutis viam declinare, ſtatim diabolicas inuenit commoditates, nec deſunt naues & comites, qui eius miſerabilem nauigationem comitentur. F

Obediamus & obtemperemus Deo.

Voluntas propria nobis nocet. Similia. QVod iſti ſcribæ & Phariſæi ſuæ voluntatis implendæ amiciſsimi eſſent, idcirco dicebant volumus: ſic multi amici ſuæ voluntatis, Dei mandata, & Eccleſiæ ac prælatorum eius negligunt cum ſit propria voluntas quæ nos miſeros perdit. Et certe vel exemplo creaturarum rationis expertium, vt ſolis, lunæ, aſtrorum, orbium, & deniq; cæterarum, maxime moueri ad obedientiam & excitari tandem homines deberent: quæ quidem creaturæ nullo præmio intercedente, nulla facta pollicitatione, ad ſolū Dei nutū audientes dicto ſunt & obtemperantes. Soli, ſoli inquam ſunt homines, qui quamuis intelligentia præſtent, atq; excellētiorē naturā, donaq; habeant, tamen Deo ſemper inobedientes exiſtant, & dura nunquam corda inflectant: Mari, terra, cæteriſq; elementis parentibus, ſolus eſt homo, qui non ſolum non obedit, verum etiam magna audacia, verius dixiſſem impudentia aduerſus Deum ipſum pugnat, eius præcepta debellat, & deniq; quantum in ſe eſt, hoſtili animo diuinam maieſtatem conatur euertere. Age iā infelix, quomodo putas natos tuos, ſeruos, ſubditos, aut tuas etiā paſsiones ſiue affect', tibi obtēperaturos, cum tu ei nō obedias, cui quia protoparentes non obedierunt, omnes ſtatim creaturas contra ſe armatas experti ſunt? G H

Obediunt creaturæ rationis expertes Deo neq; ſperāt præmium.

Mali contradicunt diuinæ voluntati.

Gene. 3. Vos omnes creaturæ inquit Dominus, mihi obtemperatis, homo vero ipſe inobediens eſt: imperaui enim mari, vt cæteras taceam, & diuiſæ ſunt aquę eius. Vnde quærens propheta à mari, quid eſſet quod in exitu Iſrael de Aegypto fugiſſet, & a iordane, cur eſſet retrorſum conuerſus? Reſponderunt: a facie domini mota eſt terra, a facie Dei Iacob: ac ſi dicerent, quid mirū ſi nos Deo pareamus, cum terra nobis longe, tardior, et mira velocita-

Exod. 14.

Pſal: 113.

Solus homo eſt inobediens factori ſuo.

A velocitate obtemperauerit? nec ſolum terra, ſed étiam duriſſimæ rupes fuerint eius iuſſu in fontes aquarum conuerſæ?

Quo tempore Adamus ipſe obtemperans erat domino, ipſi etiam omnia obtemperabant: at vero poſtquam mandatis Dñi non obediuit, animalia etiam illi obedientiam denegarunt. Aduerſus inobediẽtem Ionam, & mare, & venti, & nautæ & piſces deniq; inſurrexerunt, At vbi primum Ionas obediens fuit, quæcunq; rebellia ante fuerant, eidem poſtea obtemperarunt: nam & piſcis eum euomuit, & deniq; etiam hoc modo Niniuitæ ei B obedierunt: Danieli obedienti etiam leones ſubiecti fuerunt: ipſi Eliæ corui ſeruiebant: pueros illos in flammam coniectos, ignis ipſe non vſsit: & quod mirabilius eſt, ipſe etiam Dominus obedienti Ioſue obſecundauit, cum ad eius vocem ſtetit Sol in cælo, donec victoriam de hoſtibus reportaret. *Gene. 3.* *Iona. 1.* *Dani. 14.* *3. Reg. 17.* *Danie. 3.* *Ioſue. 10.*

Sane Eſau ad tantam deuenit nequitiam, quod amicus eſſet & tenax ſuæ voluntatis, inimicus vero obedientiæ paternæ: at vero Iacob benemoratus erat, qui domeſticus valde erat, & parentibus obſequens. Et certe parentes plurimum gaudere deberent, cum filij religionem ingrediũtur, ſiquidem ibi prælati pro C ipſis inuigilant ſemper tanquam rationem reddituri, tum etiam ibi propriam voluntatem abnegantes, ſe diuinæ conformant voluntati, & mundana omnia ſpernunt. De Vlyſſe ferunt quod cum nauigaret, ſe alligari fecerit, & aures probe obturari, ne audire poſſet Syrenum cantus: ſic vtiq; religioſi viri amore Dei adligantur & obedientiæ vinculo, ita vt cum Syrenum cantus, hoc eſt ſeculi vanitates, & carnis deliciæ, ipſos titillare voluerint, nullus pateat aditus. Non ita ſegerunt illi qui ita propriæ voluntatis tenaces ſunt, vt neq; Deo neq; hominibus ſe ſubijcere & obtemperare velint, ſed potius ad nutum ſuum viuere: D qui ſane dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, & ideo, vt ait Pau. tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia &c. Quæ cum ita ſint, ait, obſecro vos fratres per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, ſanctam, Deo placentem, & nolite conformari huic ſeculo: Nolimus igitur voluntati noſtræ adhærere, ſed obedientes Deo ſimus. Siquidem quemadmodum infantulus a matris complexu ſeparatus, periclitatur maxime, ne a beſtijs conculcetur, vel in ignem prolabatur, aut in puteum cadat: ſic vtique qui a deo ſeparatur, & propriæ adhæret voluntati, in maximo verſatur periculo profecto atque diſcrimi-

Geneſ. 25. *Parentes plurimũ gaudere deberent cũm filij religionẽ ingrediuntur.* *Exẽplum Vlyſſis.* *Religionis ingreſſus opus heroicum.* *Suã ſectari voluntatem quam ſit periculoſum.* *Rom. 1.* *Roma. 12.* *Simile.*

diſcrimine: Quare redeamus præuaricatores ad cor, atq; vbi E
Rom. 5. abundauit delictum, ſuper abundet gratia & obediẽtia. Ad quod perficiendum te ſane vel illud tantum maxime commouere deberet, videlicet quantam de te gerat Deus curam & ſolicitudinẽ, cũ te ab eius complexu dimoueris; finge illum quaſi dicentem, quid illi miſero fiet? Quo miſer deueniet? Quantum à mala & peruerſa conſcientia exagitabitur? Quantis obijcietur periculis à Dei complexu diuulſus? Et ſicut pia mater cum filium amiſit, plurimum de eo ſolicita eſt, ipſumq; hac, illac circumcurſando inquirit, ac præconis voce inueſtigat: ſic vtiq; Deus plurimũ de peccatoris ſalute ſolicitus eſt. Quid igitur retribues Domino, pro tam paternis charitatis viſceribus? F

Maxima eſt Dei ſolicitudo erga nos: Simile.

Ignominioſum ſane homini eſt quod cum dicat Dauid, ordinatione tua perſeuerat dies, quoniam omnia ſeruiunt tibi, interim tamẽ ſolus homo, qui plus Deo debet, ſit rebellis diuinæ voluntati, & propriam curet implere voluntatem. Vis tu mercenarium virum propter nummum vnum aut alterum argenteum tibi toto die deſeruire, tuamq; ſolum ad implere voluntatem: & non vis quod Deus qui nos pretioſiſsimo ſanguine ſuo redemit, iuxta illud, empti enim eſtis pretio magno, noſtram exigat voluntatem, eamq; velit ſuis parere præceptis, præſertim cum hæc omnia ad noſtrum tendant commodum & vtilitatem? G vſq; adeo glorioſiſsimus patriarcha Franciſcus obedientiæ amicus erat, vt cum iter faceret, ſocio ſuo obedientiam præſtaret, & ſuam voluntatem, illius voluntati ſubmitteret, cum tamẽ omnibus eſſet ſuperior. Præterea Noe etſi in arca non ſine anguſtia per annum manſiſſet, vbi exiſtimari poteſt ex tot animalibus nõ ſatis iucundum emitti odorem, niſi aliter Deus diſponeret, nihilominus tamen adhuc poſtquam ceſſauit diluuium, expectauit per menſem, donec Deus ſibi præciperet vt inde egrederetur. H Vide quam obediens eſſet ſemper Abraham deo, etiam in difficillimis & arduis, quamuis iam 75. annos natus eſſet, vt ponderauit Apoſ. eius obedientiam, ad hebræos ſcribens. Hanc obedientiam qualis eſſe deberet, nos docuit Apoſ. dicens, induimini Dominum Ieſum Chriſtum. Nam certe quando veſtis aliqua pro nobis fit, ea ſolet ſtaturæ noſtræ accommodari, at vero cum veſtem pro alio factam induimus, debemus nos ei adaptare, qualiſcunq; ipſa fuerit. Sic ergo quando Apoſto. dicit vt induamus Dominum Ieſum Chriſtum, ſignificat vt ei obediamus, & eius voluntati nos accõmodemus, quæ recta & ſancta eſt, ſi volumus diuina charitate & amore inflãmari. Eſt quidem Chriſtus regula recta,

Pſal. 118 *Simile.* *1. Cor. 6.* *Exẽplum* *Geneſ. 8.* *Geneſ. 12.* *Hebr. 11.* *Roma. 13.* *Simile.* *Obediamus Deo, & inde multa nobis prouenient bona.*

& non

A & non plumbea, vt eam velimus ad noſtram voluntatem diſtorquere, imo potius debemus nos voluntatem noſtram eius volūtati adaptare, & ab illa duci debemus & gubernari. Si enim ita nos geſſerimus, ipſe tam pius eſt & miſericors, vt ad voluntatem noſtram faciendam deſcendat, iuxta illud regij vatis: voluntatē timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet: adeo vt ſi ſerui ſui dicunt volumus, ipſe dicat etiam volo: & quia mihi obedientes eſtis, ego etiam vobis obediam:

Pſa.144

Debemus ergo Dei voluntati & legi obedire, & non ſolum voluntatem noſtram abnegare, ſed etiam vlterius ad perfectionem ſemper contendere. In Gene. quidem habetur, quod ſeruus ille miſſus ab Abraham pro coniuge filio ſuo exquirenda, poſtulauit a domino huiuſmodi ſignum, vt ſcilicet illa eſſet conueniens vxor, quæ accedenti ſibi ad fontem petituro aquam, reſponderet vlterius aliquid, videlicet non ſolum ſibi, ſed reliquis ſeruis & camelis daturam aquam: atq; ita cognoſceret ſibi feliciter aduentum ſuum ſucceſsiſſe, & labores bene collocatos. Sic igitur ſignum eſt quod Deus eas animas ſibi maxime deſponſet, quæ vltra præcepta, etiam Dei conſilia implere nituntur. O ſi vel ita Deo ſeruiremus, ſicut videmus hominem aliquando homini deſeruire! Quanta quæſo cum celeritate homines regibus terrenis obediunt, & quanta cum diligentia? Siue enim ludant, ſiue comedant, ſiue aliquid faciant, famuli, ſtatim ad ſimplicem Domini ſui vocem accurrunt & conuolant: attente quæ ſibi dicuntur audiunt, & tenaciſsima memoria retinent, ac ſæpe mente volutant, & diligentiſsime exequuntur, non declinantes ad dexteram, neq; ad ſiniſtram. O maximam miſeriam noſtram vel potius ſtultitiam, ſi præcipiat rex terrenus aliquid faciendum vel non faciendum, ſub pæna remigationis, aut exilij, omnes timent, & mandata implent: & cum Deus optimus maximus nobis æternas comminetur pœnas ſi pro voluntate noſtra implenda, Dei voluntatem contempſerimus, & contra fidelibus ſeruis & obtemperantibus ſempiternam beatitudinem promittat: negligimus tamen, & ſurdam exhibemus aurem, cū tamen ei omnia debeamus. Cæterum attende quęſo quomodo ſoleat Deus inobedientes ſibi & rebelles punire, etiam leonibus immiſsis hominibus, vt conſtat ex lib. 4. Reg. Et quamuis hos tibi modo non immittat, tamen immittit alias plagas, vt prælia, diſſenſiones, famem, peſtem, & alias calamitates, adeo vt vix homines audeant pedem extra portam ponere & efferre, imo nec in proprijs domibus ſe ſecuros arbitrentur: Vnde in-

Gene.24.
Non ſolū præcepta Dei ſeruemus, ſed etiā ad cōſilia implēda tendamus.
Simile.
Obediamus Deo celeriter, quoniam ita obedimus regibus terrenis.
Cōminationes dei nō perinde videmur timere, ac cōminationes terrenorum regū
4.Re.17.
Plagas multas immittit Deus inobedientib⁹.

telligas quod etſi iſti manſuetum ſibi tantopere Deum depin- E
gant, nihilominus tamen conueniat etiam ipſi quod ait re-
Pſal. 88. gius vates, exardeſcet ſicut ignis ira tua. Aduerte obſecro quod ſit Deus inſtar illius imaginis quam in ſpeculo contue-
Simile. ris, ſi enim te benigno vultu oſtẽderis, etiam talem repræſentat vultum. Quod ſi aſpero fueris vultu & truculento, etiam Deum
Sap. 7. experieris iratũ, hoc eſt ſi fueris inhumanus in proximos tuos atq; immitis. Vnde in lib: Sap. dicitur quod ſit ſpeculum ſine macula, vbi res ipſę clare & diſtincte videntur.

Plurimum ſane vt obedientiam erga Deum ſeruaremus, nos F
Obediamus Deo quãdoquidẽ nobis obediunt eius creatura. mouere deberet conſideratio illa, quod creaturæ ſint nobis obedientes, quod Deus ita ipſis mandauerit. Siquidem non fuit contentus vt cæli & elementa nobis deſeruirent, & quod ſpiritus angelici, qui intelligentiæ dicuntur, cælos ipſos & orbes mouerent, abſq; vlla ceſſatione tam diurna quam nocturna, ne ſcilicet cælorum virtus ceſſaret ab influxu in hæc inferiora, ſed voluit etiam vt terra tanta cum vbertate fructus ſuos produceret,
Ariſto. adeo vt ſi anno vno parca eſſet, ſequenti anno vberiores & duplicatos redderet fructus, idemq; arbores præſtarent. Quis por-
Admirabilis Dei circa hominẽ prouidentia. ro non miretur quam ſolicitæ ſint apes ad mellificandum, in G vſum & commoditatem hominum? At vero homo duriſsimus eſt & ſaxeus in Dei obedientia, & in propria voluntate abnegãda: Non ita ſe gerebat Apoſto. cum diceret, memores enim facti eſtis fratres, laboris noſtri, & fatigationis, nocte & die operantes &c. Nos vero non pro his fatigamur pro quibus Apoſ.
1. Theſ. 2. Sed potius pro ſumenda vindicta, pro inſeruiendo vitijs, pro diuitijs comparandis, pro ad implenda voluntate noſtra, etſi diuinæ repugnet voluntati.

Pœnitentiam agamus. H

Pœnitẽtiã agamus, quoniã nobis diuinitus tanta ſuppeditãtur auxilia. *Viri Niniuitæ ſurgent in iudicio cum generatione iſta & condemnabunt eã, quia pœnitentiã egerũt in prædicatione Ionæ.* Cõtra nos etiã cõſurgent Niniuitæ, quippe qui maioribus diuinitus abundamus auxilijs ad pœnitentiã agẽdã, & tamẽ eã negligimus, maioribus abundamus exẽplis, maiori aſtricti ſumus obligatione, maiores habemus cõmoditates, & maiorem lucem præmiorum ac ſuppliciorum, & multis alijs abundamus. Sane vir Chriſtianus non debet eſſe contentus, quod in baptiſmo factus fuerit filius Dei adoptiuus, quin potius pro virili ea opera præſtare debet quæ
1. Tim. 4. talẽ filiũ decẽt. Siquidẽ Pau. etſi nouiſſet ſibi eſſe repoſitã coronã iuſtitię, nihilominus tamẽ talẽ agebat pœnitentiã, vt Chorinthijs

A thijs ſcribens diceret, caſtigo corpus meū, & in ſeruitutē redigo. Valde igitur nobis pęnitētiā cōmēdat, vt poſsimus Dei irā effugere, propheta Hiere. etſi obſcure dicēs: ſiquidē & murus babylonis corruet, egredimini de medio eius populus meus, vt vnuſquiſq; animā ſuam ſaluet ab ira furoris dñi & ne forte molleſcat cor veſtrū, & timeatis auditū qui audietur in terra: Quaſi dicat, nolite expectare dū audiatis terribilē illā vocem, ite maledicti in ignem æternū: curate eā opportune fugere, pœnitentiā agentes peccatorū veſtrorum. Quādo homo pœnitentiā agit maceran-

1. Cor. 9. *Hiere. 51.* *Matt. 25.*

B do carnem ſuam, & ſe Deo conſecrādo, tale quid videtur præſtare, quale fuit olim illud ſacrificium Abrahæ cum filiū ſacrificare vellet quod quidē tāti fecit Deus, vt quaſi quodāmodo gratificans diceret: nunc cognoui quod timeas Dominū, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Quod ſi attente cōſideremus fortaſſe comperiemus maius eſſe ſacrificiū noſtrū, ſiquidem maiori videtur amore ferri homo in proprium corpus, quā in filiū: ſiquidē cōpertū eſt quod parētes filios occiderēt, vt corpus ſuū ſuſtētarēt. Vnde perſpicuū eſſe videtur, quod maius ſit in hoc ſacrificiū noſtrū, quā ſacrificiū Abrahæ. Adde quod etiā pro corpo-

Pænitē. ia admirabile ſacrificium. *Gene: 22.* *Ioſephus.*

C rali ſalute videtur ſaluberrimum, corpus macerare. De vrſis quidē ferunt, quod cū præpingues & obeſos ſe cōpererint, abſtinētia vtantur, vt corpus priſtinæ ſaluti reſtituāt. Sed quoniā præ debilitate ſtatim vincerentur à contrarijs animalibus, idcirco ſibi ſpecum deligunt occultiſsimam, vbi poſsint interim tuto commorari, & ſe ſuſtentare, lambendo manus & pedes. Aduerte igitur peccator quod dæmon ſit aſtutiſsimus venator, & quærat quem deuoret: quare vt Pau. ait, hortamur vos, ne in vacuū gratiam Dei recipiatis: vbi gratiam etiam appellat, tempus hoc agendæ pęnitentiæ. Retrahamus igitur nos, & pedes ac manus

Exēplum. *Corpus abſtinentia macerare ſaluti confert.*

D noſtras lābamus vrſorum more, hoc eſt lauemus lachrymis mala opera noſtra, & malos greſſus noſtros. Sane nō abs re dicit ſanctus Iob, interroga iumēta & docebūt te. Dauid quidē ieiunio & abſtinētia corpus ſuum macerabat, vt diuinitus impetraret corporis ſalutem pro filio ſuo: multo igitur magis id nos præſtare debemus ad ſalutem animæ comparandam, & eam ab æterna morte liberandam. Et aduerte textum dicentem quod Dauid ieiunauit ieiunio, Emphaſim enim habent hæc verba: quaſi diceret, magno ieiunauit ieiunio, & carnem ſuam vehementer macerauit: ſiquidem iacuit ſuper terram, & cum venirent ſeniores domus eius, cogentes eum vt ſurgeret de terra, noluit. Nos vero ſtatim acquieſcimus, ſi quis dicat

2. Cor. 6. *Diſcamus & lamētemur peccata noſtra.* *Iob: 12.* *2. Reg. 12.*

non tantopere ieiunemus, vel quod valde macilenti ſumus. Qui E
Pænitētiā bus tamen deberemus reſpondere, illa eſſe ſigna veri pœni-
egimus tentis, non autem vt multi faciunt, plurimi facere quod corpu-
nō cōplacē lentiores & obeſiores redditi ſimus in quadrageſima. O quam re
do carni. miſſe viuimus & incaute, non conſiderantes quæ poſsint nobis
Simile. pericula euenire, ſane quàndo piſces futuram tempeſtatem præ ſentiunt, fundum ipſum petunt, & quando aues tonitrua audiūt
Pſal. 103. ad nidum ſtatim ſe recipiunt: cerui item & hericij procellam im
Irā Dei minentem portēdētes, in opaciores Syluas refugiūt; & ſerui Dei
timeam', ſe ad monaſteria & ſacra loca recipiunt: tu vero qui tam ingens F
quæ nos peccator es, & creatura es rationalis, inter tot pericula te ſecu-
manet in rum arbitraris, cum præſertim inter te & ſupplicia æterna, tan-
iudicio. tum ſit medius ruinoſus paries tuæ mortalis & caducæ vitæ?

Non ex his mihi volo vt indiſcretas & intolerabiles pœniten-tias agamus, ita vt velimus grauiſsimas ſuperare & aſperrimas
Pænitētia pœnitētias ſanctorum. Si quidem multi ſæpe ita ſe gerentes, ex
non debet hac ſua imprudentia ſe inhabiles reddunt deinde & impoten-
eſſe indiſ- tes ad ſancta exercitia. Noli igitur nouitatis ſtudioſus eſſe, ne-
creta. que tranſgrediaris prudentiæ limites, quin potius vt ait ſponſa
Virtutem in Can. Paſce hædos tuos iuxta tabernacula paſtorum. Neque
feruide ſentio propterea vt cum remiſsis & debilibus te conformes: ſi G
amplectia quidem Apoſ. Poſtquā dixerat, obſecro vos fratres vt exhibeatis
mur. corpora veſtra hoſtiam viuentē, ſanctā, deo placentē, rationabile
Can. 1. ſit obſequium veſtrum, addidit, & nolite conformari huic ſecu-
Rom. 12. lo: quaſi dicat, ne cum tepidis hominibus & remiſsis cōformemi ni, ſed potius cum ſeruis Dei diligentibus.

O miſerabilem peccatorem! an non ſentis quā inquietū te tra hat peruerſa conſciētia, & vita vitioſa? Audi quid dicat Hie. ar-
Hiere. 2. guet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te. O perditū homi nem, annon vides, quod vel ipſum etiā vitiū clamat, vt ſe dimit-
Exod. 12 tas & abeo recedas? In cuius rei figurā ipſimet Aegyptij qui ca- H ptiuos tenebant hebræos, hortabantur ipſos, vt a ſe diſcederent
Vitia fu- & libere abirent: & tu non vis relinquere vitia, & pœnitentiam
gimus. agere pro ipſis ſed potius de die in diem differs conuerſionem tuam? Sane quamuis aliquis grauis adeo ſit & ponderoſus, vt
Simile. vix ſe mouere queat, ſi tamen viderit ardentem domum, & in-
Pænitentiam non differam' cendio flagrantem, citat greſſum ſuum & motat, atq; alta voce quiritat, aquam poſcens: ſic igitur tu facere deberes in tan-to animæ tuæ vitiorum incendio, vt ſcilicet ad pœnitentiæ
Similitu. ſalutarem aquam & lachrymas confugeres. Certe tela cum primum ex textrina prodit, fuſca eſt & minus alba, at

vero

A vero ſi lauetur, incipit candeſcere & albeſcere; ſic igitur telã per
uerſæ vitæ anteactæ, lachrymis penitentiæ laua, & ſuper niuem *Pſal. 50.*
dealbabitur. Sic enim ſanctus Dauid intelligebat cum diceret:
aſperges me domine hyſſopo & mundabor, lauabis me, & ſuper *Defleam.*
niuem dealbabor. Noli obſecro dicere quod cum ſis vir, flere *peccata*
non poſsis, id enim mulierculæ faciunt: ſiquidem Dauid vir *noſtra.*
erat ſimilis tui, & fortior te, quandoquidem vrſos & leones
exenterabat, & tamen ait: exitus aquarum deduxerunt ocu- *Pſal. 118*
li mei: caue igitur ne id arguat forte in te minimam contri-
B tionem atque dolorem. Præterea beatus etiam Petrus animo- *Matt. 26.*
ſus erat & robuſtus, at vero dolens de peccato, dicitur de eo
per Matt: quod recordatus eſt Petrus, & egreſſus foras fleuit *Prou. 20.*
amare. Vbi aduerte quod non diſtulit pœnitentiam, ſed ſimul
atq; peccatum menti occurrit, pœnitentiam pro eo egit. Qua
re feſtinemus ad pœnitentiam agendam, & omnem torporem à
nobis diſcutiamus, ne de nobis illud dici poſsit, propter frigus
piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur illi.

Iuſte quidem carnem noſtram pœnitentia maceramus, quan *Carnem*
doquidem tam infenſa nobis eſt, & in tantas nos detrudit ca- *pœnitẽtia*
C lamitates. Quomodo autem nos cum ea gerere debeamus, fi- *macerem.*
guratum habemus in Leui. Vbi tractans Deus de carne ſacri- *Leui. 6.*
ficij, præcipiebat dicens: vas autem fictile, in quo cocta eſt, con-
fringetur: quodſi vas æneum fuerit, defricabitur, & lauabitur *Pœnitẽtiã*
aqua. Quæſo te domine, quid plus commeruit mali vas fictile, *quomodo*
quam æneum? Sed voluit nobis ſignificare Dominus, quomo- *facere de-*
do ei placere debeamus in pœnitentiæ ſacrificio: in quo vas *bemus.*
æneum id eſt animam præcipit contritione fricare, & cordis
ſaltem lachrymis ob commiſſam culpam ablui: vas autem ficti-
le, quæ eſt caro, ieiunijs, diſciplinis, alijſq; corporalibus affli-
D ctionibus præcipit lacerari. Et hoc innuere viſus eſt Apoſ. cum
diceret, & licet is quis foris eſt noſter homo corrumpatur, tamẽ *2. Cor. 4.*
is qui intus eſt, renouatur de die in diem.

Sed dices, cum Deus mihi iam indulgeat media ſacra confeſ-
ſione, & ſanctæ abſolutionis beneficio, quod mihi ſacerdos im- *Pœniten-*
partitus eſt, atq; cũ fecerim etiã quod mihi confeſſor faciendum *tia quã ſit*
iniũxit, vtquid neceſſe habeo adhuc pœnitentiam agere? Reſpon *vtilis etiã*
deo quod non ita facile ſtatim malæ illæ peccati diſpoſitiones & *poſt cõfeſ-*
reliquiæ tolluntur & præſertim in peccatis inueteratis, ſed po *ſionẽ & ab*
tius multa eſt adhibenda cautela & ſolicitudo. Sane ſi carbona- *ſolutionẽ*
rius aliquis per annum in carbonaria ſe exercens, eandem ſem- *ſacramen*
per geſtaſſet ſubuculam, videretq; lauantem mulierem, eiq; di- *talem.*
Simile.

ceret vt ſtatim eam ſibi ſubuculam lauaret & candidam redde- E
Peccatũ inueteratũ nõ ita facile eluitur. ret, reſponderet mulier, heus bone vir, ne arbitreris quod id ſit facile factu, ſiquidem cum ſit tam atra vt carbo, multo opus habet l exiuio, ac ſæpe repetito. Sic igitur peccator non exiſtimet quod ſtatim omnes peccatorũ reliquiæ & prauæ diſpoſitiones tollentur etſi confiteatur ſcelera ſua, & abſolutionis beneficium impetret: quin potius opus eſt vt ſæpe pænitentiæ lexiuio aſpergatur, & non defatigetur. Quot ſunt bone Deus, qui per totum
Hiere. 4. annum non ſunt confeſsi ſcelera ſua, & proinde atrã magis quã ſit carbo, animam geſtant, iuxta illud, denigrata eſt ſuper car- F
bones facies eorum, & accedunt ad lauantem ſacerdotem, abſolutionis beneficium accepturi, exiſtimantq; quod nil præterea facere debeant, ſed iam peccata omnia cum fibris omnibus ra-
Simile. *Pænitẽtia ad ſalutẽ neceſſaria* dicitus conuulſerint! ſane cũ aliquis terrenũ aliquẽ regẽ offendit, priuſquam in eius amicitiã redeat, aliquid pati debet, vt pote exilium, vel aliud ſatisfactionis genus: ſic igitur tu vt regis regũ amicitiã recuperes, aliquid pati debes, & facere ex parte tua, vt pote ieiunare, corpus macerare, eleemoſynam dare, gemere peccata tua, & ita ſuperno regi reconciliaberis.

G

FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO QVARTA.

Adulatio deteſtabile vitium.

ACCESSERVNT *ad Ieſum ſcribæ & Phariſæi, dicẽtes Magiſter, volumus a te ſignũ videre.* Mat. 12, Mar. 3. Luc. 8. & 11. Magiſtrum vocãt, adulãdo ipſi, & vt ipſum ad H
voluntatem ſuam attraherent: hæc enim eſt conditio
Num. 16 adulatorũ, ſemper loquũtur ea quæ credũt placere audiẽtibus. Ideo Chore & cõplices, populo placere volẽtes, dixerũt
Adulatorũ cõditiones. ad Moyſen & Aarõ, vt habetur in Num. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo ſanctorũ eſt, & in ipſis eſt Dñs, cur eleuamini ſuper populũ Dñi? Abſalõ vt cauſam in curia patris habẽtibus cõ-
2. Reg. 15 *Ambitioſi quibus aſtutijs vtantur.* placeret, ex animo deprauato, & ad regnum aſpirante, dicebat cuilibet. Videtur mihi ſermones tui boni & iuſti, ſed nõ eſt qui te audiat cõſtitutus à rege. Quis me cõſtituat iudicẽ ſuper terrã, vt ad me veniãt omnes qui habẽt negotiũ, & iuſte iudicẽ? Sed et cũ accederet ad eũ homo vt ſalutaret illũ, extẽdebat manũ ſuã, & appre-

A apprehẽdens oſculabatur eũ,quæ omnia ficta erant & ſimulata.
Prophetæ etiã dicebãt ipſi Achab proſpera de bello futuro,ſicut *3. Reg.* 22
ei cõplacere credebant , vt 3. Reg. habetur. Conſiliarij Aſſueri
adulãtes ei dixerũt, Regis iuſta eſt indignatio,cũ tamẽ tẽperare *Heſther.*1
eius irã cõtra reginã potius debuiſſent,vt habetur in li.Heſther.
Adulatores quidẽ diſplicẽt ſapiẽtibus quibus placere credebant
per ſuas blanditias,nã adoleſcẽs narrãs Dauidi mortẽ Saulis ini
mici ſui,ei complacere credẽs,fuit eius iuſſione occiſus,vt ha- 2. *Reg.* 1.
betur 2.Re.duo etiã latrones qui occiderũt Isboſeth , & attule-
B rũt caput eius,Dauidi placere ſe credẽtes,diſplicuerũt multũ,&
ab eo ſimiliter occiſi ſunt,vt habetur eodẽ lib.Sic igitur iſti adulã 2.*Reg.*4.
tes hodie,reprehẽduntur à Chriſto ꝙ ipſum per adulationẽ vo-
carent magiſtrum.

Sunt quidem blanditores, vt ait Chriſoſ. qui libenter ho- *Chryſo.in*
minem in facie laudẽt , aut quãdo vidẽt amicos eius fideles ad *non abſo.*
eſſe,aut domeſticos,quos credũt nũtiaturos illi quidquid audie- *ho.*27.*to.*
rint. Inſipiẽs gaudet laudari in facie,vir autẽ Sapiẽs quãdo lau- 2.
datur in facie,flagellatur in corde.propter duas ergo cauſas ho
C minẽ in facie laudare nõ debes:primũ ſi ſapiẽtẽ illũ putas, graui
ter ſuſcepturus eſt,quare ergo illi laudibus tuis moleſtiã exhibe
bis? Si inſipientem illum exiſtimas,quare inſipientiã eius laudi- *Præſentẽ*
bus tuis effers ? Satiricus poæta hoc genus hominũ mire depin *laudare*
gebat,dicẽs:rides?maiore cachinno cõcutitur:flet,ſi lachrymas *adulatorũ*
aſpexit amici:nec dolet,igniculũ brumæ ſi tẽpore poſcas acci- *videtur.*
pit endromidẽ.Si dixeris,æſtuo,ſudat;nocte,dieq; poteſt alienũ *Iuue.* Sa-
ſumere vultũ:à facie iactare manus,laudare paratus. Cæterum *ty.*3.
Achab Michæã abhorruit,quia nõ prophetabat ea quæ ipſe vole *Adulato-*
bat.Cuius generis hominũ plenus eſt mũdus:vnde Eccle.dicit,di *rum aſtu-*
ues locutus eſt,& omnes tacuerũt,& verbũ illius vſq; ad nubes *tia.*
D perducent:pauper locutus eſt,& dicunt , quis eſt hic ? ſunt qui- 3.*Reg.*22
dẽ veluti Echo,qui quidem reſpondet quod locutus es. De quo *Eccle.*13.
& Salomon, reſonans de altiſsimis montibus Echo . Si tu
canis , etiam canit Echo : ſi ploras , etiam Echo plorat. *Simile.*
In altis porro montibus & ſublimibus dicit reſonare Echo, *Sap.* 17.
nam adulatores non reſonant ſiue habitant in domibus pau-
perum , ſed in domibus magnatum : in his enim montibus
ipſi reſonant, & canunt. Et ideo Daniel inquit,quod aues in al- *Danie.*4.
tum arboris aſcendebant. Sed tamen audi quid de hac arbore
ſubdat poſtmodum propheta , Et ecce inquit vigil & ſanctus
de cælo clamauit , ſuccidite arborem , & præcidite ramos eius

Superbi quo redigantur: Lyra. in Matt. 11. Vale. Ma. l. 4.

& excutite folia eius: fugiant beſtiæ quæ ſubter eã ſunt, & volucres de ramis eius. E Ad hoc enim multi magnatibus adulantur, ait Lyra, vt cum ipſis commorantes, delicijs vtantur. Sed omnes viri veritatis, talia aſpernantur. Vnde narrat Vale: Max. quod quidam dixit Diogeni olera lauanti: ſi tu Dionyſio adulari velles, iſta non ederes: cui reſpondit Diogenes, ſi tu iſta edere velles, Dionyſio adulari nolles. Videbatur ergo iſtis phariſæis quod huiuſmodi adulatione Chriſtum allicerent quo vellent, ſi vocarent eum magiſtrum, & quod hoc pacto cum ipſo negotiarentur quæ vellent: ſed omnia eis contrario modo F euenerunt.

Antiſthe. Bias. Exẽplum Aene. Syl. Simile. Adulatores marſupiũ feriũt eius cui adulantur. Dioge. Conſtanti. Ageſi. Xeno. Exẽplũ. Plutarc. Adulatores quantum incõmodent.

De adulatoribus quidem dicebat Antiſthenes Philoſophus, quod præſtabilius eſſet incidere in coruos, quam in adulatores, illi enim in cadauera inuolant, hi vero viuos lacerant homines, fallunt atq; decipiunt. Bias rogatus aliquando quodnam eſſet peſtilentius animal, reſpondit, ex feris nullum eſſe pernicioſius Tyranno, ex cicuribus, ipſo adulatore. Sigiſmundus Imperator, quemadmodum refert Aeneas Syluius, adulanti ſibi cuidam, alapam impegit, & cum rogaretur ab adulatore quorſum id faceret, reſpondit, quorſum tu me mordes? Quemadmodum cum in opaciſsima aliqua ſylua ſecuri arborem iceris, alibi quidem G ſenties reſonantem Echo, alibi vero ictus incuſſus eſt: ad eundem modum adulator veluti Echo perſonat quidem in auribus tuis, ictus vero eius fit in crumena & marſupio tuo, cũ te pecunia ſpoliet, aut ſeſe menſæ tuæ ingerat atq; immittat. Diogenes appellare ſolitus erat Ariſtippum adulantẽ Dionyſio tyranno, canem, etenim adulatorijs verbis & magnificis ei tanquam cauda applaudebat, cum tamen eiuſdem patrimoniũ ore roderet atq; voraret. Conſtãtinus etiã appellabat adulatores tineam quandã, multorum patrimonia deuorantẽ & conſumentem. H Ageſilaus, vt ſcribit Xenophon, eos admittere non facile ſolebat, qui eũ in præclare factis tantum laudabant, cum interim cum reprehenſione quid dignum faceret, non pariter eum reprehenderent. Plutar. inquit non ſolum Romanæ vaſtationis, ſed etiam complurium aliarum vrbium cauſam extitiſſe adulationes eorum qui flagitia atq; crudelitatem Dionyſij tyranni, Marci Antonij, & ſimilium commendabant.

Simile.

Quemadmodum ſi fons ipſe exſiccetur ſiue aridus reddatur & inanis, etiam riuuli qui ab eo manare ſolent exiccantur & exinaniuntur: ſic ſi cuius patrimonium conſumptum fuerit, ſi imperium ceſſauerit, ſi res familiaris quoq; ipſa defecerit, illico

A illico ceſſant etiam adulātium ora, & voces conticeſcunt. Vnde cum aliquando Antiochus domum ingreſſus ruſtici cuiuſpiam hominis, incognitus, & citra vlla inſignia regia, percontareturq; à ruſtico quidnam de rege vulgo iactaretur, reſpondiſſetq; vere ruſticus & aperto animo, mala multa quæ de eo circūferebantur & facta reprehenſione digna, quod nunquam audierat in aula regia: intellexit ſtatim rex pleroſq; ſibi adulari, cum regijs eum veſtibus exornatum viderent, imperijq; clauo fulgentem. Vnde cum accedentes tandem eius aulici, regiam capiti coronam imponere voluiſſent: auferte iſtam hinc ait, ſine qua vera audio de B me, atq; reſciſco: *Exemplū Antiochi. Principes nullū fere inueniunt qui ipſis vera dicat.*

Solent adulatores ſuauitate verborum aures demulcere, & interim hominum patrimonia: hominesq; ipſos deuorare atq; cōſumere. A quo hominum genere, cum incommoda multa inferre ſoleat, maxime cauendum eſt: Vt enim oleum lucernæ infuſum, flammam ipſam nutrit & fouet: ita adulatio nutricula quædam eſt præſumptionis, atq; iactantiæ. Eſt enim qui adulatur inſtar ſpeculi, quod quidem perinde repræſentare ſolet obiecta, atq; ipſa diſponuntur & collocantur: ita enim adulator, ſi ais, C ait: ſi negas, negat: ſi quid laudes, laudat; Verum interim animaduertere debes, quod ſicut imago ipſa quę in ſpeculo apparet, ſi tu orientem verſus contuearis, ipſa reſpicit ad occidentem, & ſi aſpectum ad dexteram conuertas, ipſa ſe ad ſiniſtram inflectit: ita etiam quāuis adulator ore ipſo tibi applaudat ante os, teq; collaudet, attamen à tergo ſubſannat atq; deridet. Eſt etiam inſtar halitus, qui ex eodem interdum calidus, interdum vero frigidus egreditur: ſic ipſe modo calidum, modo frigidum expuit, modo ait, modo negat. *Simile. Similitudo. Adulatorū mores. Simile.*

Alexander magnus aliquando philoſophum quendam domeſticum ſuum, atq; vnum ex intimis, cum quo familiariter diu D multumq; verſatus fuerat, à ſe expulit repentino quodam motu, atq; ipſi philoſopho inopinato: Cum autem interrogaret philoſophus quorſum id faceret, reſpondit Alexander, quia ſcilicet vel tu noſti defectus meos, vel non. Si non noſti, nil neceſſe te habeo apud me habere ignarum ſcilicet virum: ſi autem noſti, & propter illos me nunquam reprehendis, videris quidem mihi adulari, atq; propterea te tanquam peſtem quandam à me lōgiſſime expellam neceſſe eſt. *Exemplū Alc. Ma. Adulatores quī tractandi.*

Iſti phariſæi qui Chriſto adulari conabantur, legis doctores erant, in quibus multo turpius adulandi vitium erat iudicādum quam in alijs, cum potius ſimplici animo & candido accedere

Simile. *Pli. li. 25. ca. 13.* *Adulatio in his qui corrigere tenentur, peſtilēs eſt* *Seneca.* *Demetrij exemplū.* *Voluntatē Dei impleamus.* *Obediamus Dei voluntati.* *Simile. Similitudo.*

deberent, gratia veritatis audiendæ. Cicuta quidem venenoſa herba eſt, teſte Plinio, cuius ſucco vtebantur Athenienſes cū iis quos morte condemnabant, cōtra quam præſens remedium eſſe ferunt vinum ipſum. Verumenimuero ſi cum ipſo ſucco miſceatur, atq; ita propinetur ipſi reo, nequaquam poterit mortem effugere. Ad eundem modum adulatio ipſa pernicies quædam eſt vitę humanæ atq; peſtis, contra quam remedium peropportunū eſt correctio vitiorum atq; reprehenſio. Verum ſi illi qui magiſtri aliorum ſunt, & quibus incumbit vitia ipſa reprehendere, adulatoribus iungantur, imo ipſi etiam adulatores ſint, apertum plane eſt maxima inde incommoda eſſe ventura. Eſt igitur adulatio in omni re perniciosa, in his vero quibus munus corrigendi incumbit venenum mortiferum: Ac propterea Chriſtus dominus noſter tantopere hos ſcribas & phariſæos hodie reprehendit. E F

Volumus: Vſq; adeo iſti propriæ voluntatis tenaces erant, vt propterea voluntatem diuinam transgrederentur: quod etiam inter barbaros homines indignum cenſebatur, iuxta illud quod Seneca refert de philoſopho Demetrio, qui ſuam voluntatem cum dijs ſuis, et ſi falſis conformabat, dicens, Dij immortales, videtur ſane mihi quod aliquid querimoniæ habeam, quandoquidem cum de me aliquid ſtatuitis, nil me monetis, ego quidem ſtatim voluntatem meam veſtræ conformarem, ſi filios vultis, ego vobis illos offeram: ſi corporis mei partem poſcitis; ego vobis eam ſacrificabo; omnia quæcunque poſsideo veſtra ſunt. Accipite animum, accipite corpus, & de his diſponite vt vobis placuerit. Quid enim pręſto, ſi vobis dedero quod à vobis accepi? plane nulla eſt mihi moleſtia, quandoquidem omnia veſtro nutu & diuino conſilio reguntur & gubernantur. Conſidera igitur obſecro Chriſtiane, pretioſiſsimo ſanguine Domini noſtri Ieſu chriſti redempte, & ſua fide illuſtrate, quanta eſſet huius quidē barbari & gentilis erga falſos deos obedientia & ad mandata eorum adimplenda promptitudo, qui neq; paradiſum, nec infernum nouerat, ſed ſolum ita luce quadam intelligebat quantam deberet ſuperis obedientiam præſtare: nos vero diuina fidei luce illuſtrati, contradicimus diuinæ redemptoris noſtri voluntati, & eius legibus. G H

Arbor ſylueſtris vt in fæcundam inſeratur arborem, prius debet præſcindi, ſic igitur nullus poteſt ſe voluntati diuinæ ſubijcere, niſi ſuam prius abnegat voluntatem, quam prius tanquam infrugiferam præſcindere debet. Sane in generoſo equo illud

cum

A cum primis laudatur, vt fræno obediat, & modo ad dextram, modo ad ſiniſtram inclinet,& velociter currat,, atq; ſtatim cum opus ſit quieſcat:ſic vtiq; in Dei ſeruo illud eſt maxime laudabile, vt ſe à voluntate diuina duci ſinat,& à diuinis legibus. Et ſicut ſi equus fræno non pareat, etſi pulcherrimus ſit, non poteſt emptorem inuenire etiam minimo pretio, propter pericula ipſa quæ cõtingere poſſunt. ſiquidem vel ſeſſorem in hoſtium manus protrudet, vel præcipitem dabit, vel porta aliqua, aut arbore cõprimet, non concedens locum vllum à morte ipſa euadendi, ſic B vtique homo etſi natura multis abundet dotibus, niſi velit humanis ac diuinis legibus parere, actum ſane de illo erit. *Simile.* *Diuinis et humanis legibus nos gubernari ſinamus.*

Vide obſecro in quantas deuenerit miſerias Nabuchodonoſor, quod propria ſua voluntate regi vellet. Sanctus item Ioſue cum populo Iſraelitico, in petitione Gabaonitarum lapſi fuere, eo quod cum Deo non conſultarunt, & ideo male eis ſucceſsit: Vnde ſanctus Moyſes cum intelligeret quam vtile eſſet ſemper omnia cum Deo conſultare, dicebat Hebræis, nolite aſcendere, non enim eſt Dominus vobiſcum, ne corruatis coram inimicis veſtris. Amalechites & Chananæus ante vos ſunt, quorum gla- C dio corruetis, eo quod noluiſtis obedire Domino. Vide igitur miſerabilem eorum euentum, eo quod Moyſi non obtemperauerint. Sane querimoniæ illæ Baruch & gemitus, ſicut habetur primo cap. tandem ita reſoluuntur, vt dicat omnia ea mala euenisse propterea quod non audiuimus vocem Domini Dei noſtri, ſecundum omnia verba prophetarum, & abiuimus vnuſquiſque in ſenſum cordis noſtri maligni, facientes mala ante oculos Dei noſtri. Quam obſecro refers Dei imaginem, ſi ita diſſentis & diſcrepas ab eius voluntate? ipſe quidem humilis eſt. & tu ſuperbus; ipſe manſuetus, & tu impatiens: non eſt vera ima- D go, qui ſimilis non eſt autori. Quod ſi Angeli in cœlo perierunt propterea quod propriam ſectarentur voluntatem, quid igitur ſperandum eſt de hominibus in terra? *Daniel. 3.* *Ioſue. 9.* *Nu. 14.* *Baruc. 1.* *Multi ſuccedunt labores his qui Deo nõobediũt* *Simile.* *Iſa. 14.*

Pœnitentia maxima laude & encomijs digna.

QVia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ. Verus quidem pœnitens curare debet vt Deo placeat, contrariam ſequens viam ei, qua ipſum offendit, iuxta illud Apoſt. ſicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem: ſi lingua proximum infamaſti, eadem famam reſtitue *Rom. 6.*

reſtitue. Præcepit quidem Deus Gedeoni, vt habetur in lib. Iudi. E
Iudi. 6. vt altare Baal euerteret, & nemus quod ad illud idoli miniſterium fuerat dedicatum, abſcinderet, atq; in eo maieſtati ſuæ ſacrificium offerret, ſuper aceruum lignorum, quæ de nemore illo exciderat. Vult igitur vt quod idoli ac diaboli miniſterio fuerat preparatum, idem in Dei ſeruitio comburatur & conſumatur. Sic igitur nos quidquid ſumus, & quidquid facimus in Dei obſequium conuertamus, ſicut hactenus diabolo ſeruieramus, vt fecerunt Niniuitæ.

Dei obſequio nos penitus cõſecremus.

Fere fit vt calamitates & labores nobis contingant propter vitia & ſcelera noſtra, iuxta illud Eccle. Mors, ſanguis, oppreſſiones, fames, & flagella, ſuper iniquos creata ſunt. Atq; ex his quidem flagellis, boni bonum, & mali malum eliciunt. Nam boni gemunt ſcelera ſua, & pænitentiam agunt, atq; ad Deum conuertuntur ex toto corde, vitia relinquendo: non item faciunt mali. Neq; enim ſufficit vitia deflere, niſi vitam emendes. Credibile ſane eſt quod Hebræi poſtquam propter flagitia ſua in manus tyranni illius quidẽ deueniſſent, regis Chanaam, vt habetur in lib. Iudic. vbi dicitur quod tam aſpere ipſos tractarit, multum fleuiſſent per viginti annos, & ad Deum clamaſſent. Vnde textus ait, Clamauerunt filij Iſrael per viginti annos ad Dominum, vehementer enim tyrannus oppreſſerat eos. Vbi aduerte quod videatur textus ſignificare quod ante viginti annos non fuerint exauditi, ſiquidem antea perfecte veniam non poſtulauerant, nec perfecte defleuerant, nec à vitijs ex toto corde ſe ſeparauerant, ac propterea Deus ipſos non audierat, nec in libertatem aſſeruerat. Quare hoc intelligens rex Niniuitarum, vt habetur in libro Ionę dixit, operiantur ſaccis homines, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via ſua mala, videbatur enim eis quod hęc omnia eſſent neceſſaria, vt Deũ placarent. Sic modo Deus immittit Chriſtianis perſecutores nempe Turcas & infideles, atq; alia flagella, cum non agãt vere & ex animo pœnitẽtiam. Vnde Hie. ait, Barbari fortes fiunt noſtris vitijs, Romanus ſuperatur exercitus: infelices nos, qui tantum diſplicemus Deo, vt per rabiem barbarorum, illius in nos ira deſæuiat. Ex his igitur flagellis, boni bona colligunt, mali autem mala, & obſtinationẽ. Quis quæſo non miraretur videns quod bellua aliqua in prato depaſcens, multis transfigeretur ſagittis, & tamen nullo modo moueretur, neq; paſtum deſereret? Sic igitur mirum eſt quod peccator in vitijs ſuis ſemper perſeueret, quantumuis multis diuinitus tangatur aduerſitatibus. Quod ad labores & aduerſita-

Eccle. 40. F
Defleam' anteactã vitam & eam emendemus.
Iudi. 4.
Culpas noſtras defleamus, ſi volumus a Deo veniam impetrare. G
Iona 3.
Hie. in epiſt. ad Nepotianum. H
Simile.
Obſtinati ſunt impij.

A tes cōgruāt ſagittæ quædā Dei, teſtatur Iob dicēs, pharetrā ſuam aperuit & affixit me. Prouidentiam diuinam appellat pharetrā, quæ varios contineat aduerſitatum modos: nam alios ferit, adimendo ipſis bona, alios adimendo liberos, aut coniugem, aut ſalutem, vel alijs huiuſmodi calamitatibus, nec tamen mali hoc cognoſcere volunt, nec ſe emendant, iuxta illud Hie. Percuſsiſti eos & non doluerunt, attriuiſti eos, & renuūt accipere diſciplinam, indurauerunt facies ſuas ſupra petram, & noluerunt reuerti.

Iob 30. *Multis modis ſolet Deus punire.* *Hie. 5.*

Admirabilem ſane vim habet pœnitentia ipſa, & ad impetran B dum plurimum valet. Cum Dauid tantopere Deum offendiſſet, nihilominus tamen ita fuit eius pœnitentia Deo grata, vt non ſolum veniam à Domino obtineret peccatorum: ſed etiam multa diuinitus beneficia imperraret, & filiū etiam ex vitioſo concubitu obtineret: vide quātū Dominus diligeret eū. Item aduertendum eſt quod quāuis filio ex adulterio ſuſcepto noluerit Deus vitam concedere: attamen poſtquam Dauid pœnitentiam egit, non ſolum qui natus eſt vixit, ſed etiam ſedem regni obtinuit, multaſq; diuitas & ſapientiam, ac pacem, vt intelligas quanta impetrare valeat pœnitentia. Vnde videmus iuxta Chry. expoſitio C nem in cap. 21. Ioan. quod dixit Petrus Chriſto de Ioanne, Domine, hic autem quid? & tamen ante trinam negationem non eſt auſus Petrus à Domino poſtulare, quis eſt qui tradet te? ſed Ioannes poſtulauit: at vero poſt lapſum & pœnitentiam, ad maiorem reſurgens gratiam, petiuit, Domine, hic autem quid? vt ſignificaret quantum per pænitentiam ad gratiam euectus eſſet. Hoc voluit inſinuare Baruch cum ait, Sicut enim fuit ſenſus veſter vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum: qui enim induxit vobis mala, ipſe rurſus adducet vobis ſempiternam iucunditatem cum ſalute veſtra.

Pœnitētia plurimum eſt grata Deo. *2. Re: 12.* *Pœnitētia plurimum apud Deū impetrat* *Chryſo: in Ioan: 21.* *Aliquis per pœnitētiam ad maiorem gratiam reſurgit.* *Baruc. 4.*

Tantis igitur fauoribus & diuinis auxilijs, quæ nobis per pœ D nitentiam impartiuntur, cōmoti, quis non ad pænitentiam agēdam inflammabitur? Vide obſecro quid dicat Iſa: Qui dat laſſo virtutem, & his qui non ſunt, fortitudinem & robur multiplicat. Aſſument pennas, ſicut aquilę current, & non laborabunt; ambulabunt, & non deficient. Hæc omnia de pænitentibus dicit, ſiquidem de aquila dicunt naturales, vt refert Hiero. quod quando ſe inutilem ad volandum ſentit, ſe in fontem conijciat, ibiq; per tres dies maneat, vt inutiles decutiat plumas, atq; ita vtiles naſcuntur plumæ quibus celeriter volare poſsit: ſic igitur peccator in fonte pęnitētiæ quæ tres habet partes, nempe contritionem, confeſsionem, & ſatisfactionē, relinquit inutiles peccatorum

Iſa: 40. *Hiero.* *Simil.*

Peccatum exuitur in fonte pœnitentia. torum plumas, atq; exuit veterem hominem cum concupiſcen- E tijs ſuis, ſeq; nouis induit plumis, induens Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, atq; ita libere volat per ſtatum gratiæ & virtutis viam atq; callem.

Pœnitētiā agere curemus propter Deum Bernar. Etſi verū ſit quod pœnitentia etiam eſſe poſsit cum metu aliquo inferni, & ſpe gloriæ, nihilominus tamē niti debemus quoad poſſumus: vt pure propter Deum pœnitentiam agamus, & tanto maiorem accipiemus mercedem, quanto magis propter Deum pœnitentiam præſtiterimus. Vnde Bern. ait, Charitas mercenaria non eſt, tamen ſine mercede non eſt. Quis vnquam diceret F quod Achab qui tam peruerſus exſtiterat, vt dicatur de eo 3. lib: *3. Reg. 11.* Reg. non fuit alter ſicut Achab, qui venundatus eſt vt faceret malum in conſpectu Domini, nihilominus tamen videns comminationem Dei per Eliam, ita fleuit & gemuit, atq; propter Deum *Pœnitētia Deum placemus.* pænitentiam egit, vt diceret Deus Eliæ, nonne vidiſti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus eſt mei cauſa non inducam malum in diebus eius. Vbi aduerte quod ait, humiliatus eſt mei cauſa, non vtiq; dicit ob inferni timorem humiliatū fuiſſe, aut quod tēporales timeret pœnas, ſicut timebat Antiochus, ſed mei cauſa: quamuis in principio hæc illum ad pœnitentiam *2. Ma. 6.* agendam commouerunt. Vide igitur quāti Deus huiuſmodi pœ G nitentiam faceret, ſiquidem dixit Eliæ, vt id aduerteret. Sane magna conſideratione dignum quod tam perditus rex, ita ad tantū eueheretur pœnitentiæ gradum, & ita temporalia commoda ne *Vera pœnitentia quātum impetret apud Deum.* gligeret, & ſe tantopere propter Deum humiliaret. Conſideremus etiam quod Deus diligenter hæc omnia exploret, & qua cauſa moueamur inſpiciat, & idcirco oportet vt quæ te moueat cauſa ad pœnitentiam agendam accurate expendas, neq; debes alia cauſa magis tangi, quam Dei cauſa, noli fontem ipſum propter riuulos deſerere: nec ſolem pro aſtris, hoc eſt conare quantū H potes, pure propter Deum pœnitentiam agere, cumq; videamus *Iona. 3.* regem Achab, & regem Niniuitarum ita ante Deum humiliari, *Maceremus carnē noſtram.* & cilicio vti, ac carnem ſuam macerare, nos etiam ante Dei pedes prouoluamur, & carnem noſtram maceremus, & diligenter caſtigemus, nec velimus eſſe illis delicatiores. Pœnitentia languores ſanat, leproſos curat, & mortuos ſuſcitat, ſanitatem auget, *D. Aug. lib. de pœnitentia.* gratiam conſeruat, claudis greſſum, aridis copiam, cæcis reſtituit viſum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem munit & corroborat. Qui per pœnitentiam peccata diluit, angelicæ fælicitatis conſors in æternum erit.

FERIA

A FERIA V. POST I. DOMIN. QVADRA.

CONCIO PRIMA.

EGreſſus Ieſus ſeceſſit in partes Tyri, & Sidonis. Mat. 15. Mar. 7. Relictis calumniatoribus, ait Glo. intrat fines Tyri, & Sidonis, vbi filiam Chananeæ liberat, & per fidem Gentilis fœminæ perfidiam ſcribarum arguit. Illæ duę vrbes ſunt intra phœnices, ait Abul. & ideo iſta mulier quæ hic vocatur Chananæa vocatur Syrophœniſſa Mar. 7. id eſt de terra phœnices: & ſunt in terra quæ data eſt in ſortem Iudæis, data enim eis fuit tota terra Chanaam: & eam ſorte diuiſerunt. Vnde Tyrus & Sidon ſunt in ſorte tribus Aſſer, vel iuxta illam, vt conſtat ex Ioſue. Sunt tamen iſtæ duę vrbes in littore maris, vt habetur apud Ezech. & hoc quia non circundantur mari, niſi ex vna parte, quia eſt acceſſus per terram, diſtat porro Sidon à Tyro per vndecim leucas, vel quaſi, vt patet in lib. de ſitu terræ ſanctæ, vt tradit Maximus Venetus. Erat autem olim Tyrus ciuitas famoſiſsima, regni metropolis, de qua erat Hyram rex Tyri, qui erat amicus Dauid, miſitq; ei ligna ad ædificandum. Eſt porro tam Tyrus quam Sidon, ad radices Libani, & ideo Tyrij & Sidonij cędebant omnia ligna de monte Libani, quę poſita fuerunt in templo Domini, vt conſtat ex 3. Reg. & 2. Paral. Fuit Tyrus ſemper vrbs glorioſior quam Sidon, & potiſsime propter magnum cõuentum mercatorum. In ea quippe erant celebres ac frequentes nundinæ, concurrentibus illuc per mare gentibus multis. De huius laudibus ponuntur multa in Ezech. & de hac vrbe fuit Dido regina, quæ Chartaginem magnam in Lybia condidit, quæ vrbs 70. annis ante vrbem Romam condita eſt: Vnde habitatores Chartaginis dicuntur & Tyrij. Vrbs antiqua fuit, inquit Virgil. Tyrij tenuere coloni. Cæterum fuit euerſa per Alexandrum hæc ciuitas, quia reſtitit ei propter Darium regem Perſarum, ſed & poſtea habitata eſt: Sidon erat olim longa ciuitas, poſita in littore maris, poſtea vero penitus diſsipata eſt.

[Margin: *Glo. ordi. in Mat.* — *Abul. in Mat. 15. q. 24.* — *Mar. 7.* — *Ioſue. 19.* — *Ezec. 27.* — *Maximus Venetus.* — *2. Re. 5.* — *3. Reg. 5.* — *2. Para. 2.* — *Ezec. 27.* — *Virgilius.*]

B

C

D

In partes Tyri & Sidonis. It Ieſus in partes Tyri & Sidonis, vt animã huius mulieris lucretur: vnde colligas quanti faciat Deus animam vnam, quoniam tantum pro ea laborat: tum etiam quãtum ſentiat Deus quod tu peruerſo tuo exẽplo animam alicuius corrumpas, & ex manibus dei eruas: ſiquidem conqueri ſolemus dicentes, heu amice, tu mihi panem ex manibus eripuiſti.

[Margin: *Animam quanti facit Deus.* — *Exemplũ malũ quãtum incõmodet.*]

A finibus illis egreſſa. Marcus dicit quod venit ad Ieſum intra do-

mum

Mat.7. mum,& hoc eſt verum primo, ſed quia eam non exaudiuit,ait E
Gio. Lyra Lyra, ſecuta eſt eum in itinere clamans, audiueratq; Chriſtum
in Mat. promiſſum Iudæis deſcẽdere de genere Dauid. Tolle omnequod
Soarez in tibi olim occaſio fuit ruinæ, ait alius autor, & ita diuina adiu-
Mat. uante gratia ſanabitur anima tua. In quod enim chaos non deci-
dit,qui conſuetudini peccatorum minime obuiat? Vide horren-
3.Re.11: dum exemplum Salomonis in 3. Reg.

A finibus illis egreſſa. Præcepit Deus vt demolirentur muros Hie
Ioſue.6: richo vſq; ad fundamentum,ne occaſionem haberent iterum eos
ædificandi,poterant enim dicere, quoniam reſtant fundamenta:
Occaſio- iterum eos ædificabimus: atq; idcirco eis occaſionem illam am- F
nes noxias putarunt. Sic ergo hoc loco à finibus egredi,eſt occaſionem am-
declinem' putare. Præceptum fuit Adæ ne tangeret de fructu vetito,ne in-
de haberet occaſionem comedendi. Vnde Eua obliuiſcens hanc
Gen.3. occaſionem,dixit ſibi mandatum eſſe ne comederent,ſolum mẽ-
tionem faciens operis.Item Petrus vt pœnitentiam ageret,exiuit
Mat.26. à finibus illis vbi peccauerat. Pharao licẽtiam dabat Hebræis eun
Exo. 8. di ad ſacrificandum, modo peregre non abirent. Samſonis cum
Iudi.16. capilli radicitus non amputarentur, idcirco recreſcentes fue-
runt ruina Philiſthæorum.

Fili Dauid miſerere mei. Quaſi diceret; ſi tu ô naturæ artifex ſa- G
Simile. pientiſsime, etiam brutis animalibus talem inſtinctum dediſti,vt
vel ceruus qui natura ſeparatiſsimus eſt ab humano commer-
cio,quoties grauius à canibus premitur, ad homines confugere
Similitu- ſoleat ſtatim,malens ab eo occidi,in quo nouit eſſe clementiam:
do. quanto potiori iure homo ratione præditus,ad te tutiſsimum &
clementiſsimum aſylum confugiet? profecto vt mercatores qui
Miſericor in emporium difficile incidunt, in quo nummorum penuria nil
dia Dei vendere poſſunt,ſolent quouis pretio quæ adduxere,diſtrahere:
modo vta ſic tu ô fili Dauid in emporium huius ſeculi gratiam & miſeri-
mur cum cordiam adduxiſti,quæ deficientibus meritis, publicanis & pec- H
tẽpus eſt. catoribus erogaſti: quare ſi tam paruo pretio tua emuntur, miſe
Simile. rere mei: Memento fili Dauid naturę arboris,in qua rami virtu-
Filÿ parẽ tem radicum ſequuntur & in ſe referunt: ſi enim te filium Da-
tes bonos uid dicis,oportet pari ratione patri tuo in clementia aſsimileris.
imitẽtur. Diſcant ex hoc loco nobiles maiorum ſuorum virtutem ſequi:
Peccatum bene enim poęta cecinit,Nobilitas ſola eſt,atq; vnica virtus:
quãtũ no- *Male à dæmonio vexatur.* Tantopere nocet peccatum, vt ordi-
ceat ani- nem nature peruertere videatur,ſiquidem opus alicuius ei ſub-
ma, ijci ſolet qui facit illud,at vero peccatũ tale eſt, vt homo ei ſub-
ijciatur, nam qui facit peccatum,ſeruus eſt peccati,& ita contra
auto-

A autorem ſuum inſurgit, ſicut qui labyrinthum fabricat, & poſtea
ab eo non poſſet egredi.

Qui non reſpondit ei verbum. O noua rerum materies, rogat mu-
lier, obſecrat, & deprecatur, deflet caſum ſuum, auget tragędiam
enarrat paſsionem, & amator hominum non reſpondet, Sermo
tacet, fons clauſus eſt, medicus medicamenta retinuit. Quid
hoc nouum & admirabile? Alios prouocas ad ſequendum, &
hanc miſerabilem inſequentem abigis? ait Chryſoſt. ſed cur non *Chry: ex*
reſpondet? quia illius fidē amplius prouocabat, & animum per *varijs in*
ſeuerantia excitabat, & diſcipulorum miſerationes exercitabat. *Mat. locis*
B Item Hieronym. dicit, non eſt propter ſuperbiam phariſaicam, *hom.17.*
nec propter Scribarum ſupercilium: ſed ne ipſe ſententiæ ſuæ *to.2.*
videretur contrarius, per quā iuſſerat, in viam gentium ne abie- *Hiero. li.*
ritis, & in ciuitates Samaritanorū ne intraueritis, nolebat enim *2. in Mat.*
occaſionem calumniatoribus dare, perfectamq; ſalutem gētium *to.9.*
paſsionis & reſurrectionis tempori reſeruabat. Dic obſecro Do- *Treius in*
mine, ait alius doctor, quomodo ergo verum erit quod ſcriptū *Euang. li.*
eſt apud Lucam, ſi vos cum ſitis mali, noſtis bona dare filijs, *6. ca: 3.*
quanto magis pater veſter dabit ſpiritum bonum petentibus ſe? *Luc. 11.*
C Legimus quidem de Tito imperatore qui deliciæ Romani popu- *Exemplū*
li vocatus eſt, ad hunc modum. In cæteris vero deſiderijs, id ob- *Titi.*
ſtinatiſsime tenuit, ne quem ſine ſpe dimitteret, & quod magis
mireris, legimus de Galieno quamuis indigniſsimo, quod nil vn- *Exemplū*
quam petenti denegaret. Quid dicam de Artaxerxe, qui agrico- *Galieni.*
lę concauas manus aqua plenas offerenti, phialam auream au- *Exemplū*
reis plenam dari iuſsit? Et eſſe tot ac tantos patronos pro mu- *Artaxer.*
liere paupercula intercedentes, quā poterat vnico verbo beare,
& non reſpondere ei Chriſtum verbum? Cæterum nolebat ca-
lumniatoribus mordendi anſam dare,

Quis ſiue Iudæus ſiue gentilis, à domino ſalutem petijt, quam *Ludouic.*
D non protinus impetraret? quomodo ergo nunc gentilem mulie- *Granat.*
rem à ſe clamantem excludit? Huius rei cum multę fuerint cau- *Dyo. li. de*
ſæ, tamen illa præcipua eſſe videtur, quam ex Dyoni. lib. de cæl. *cæl. hiera.*
Hierar. colligere licet. Is enim Deum ait paterna cura atq; pro-
uidentia ſe omnibus apte pro illorum captu inſinuare, itaq; infir-
mos blande ac leniter tractare paterna pietate ſolet, ne magni- *Exemplū*
tudine laboris fatigati debilitentur, fortioribus autem fortiora
certamina ſubminiſtrat, vt vincant. Hoc quidem modo ſe domi-
nus cum diſcipulis ſuis diuerſis temporibus geſsit. Eos quip-
pe ante ſpiritus ſancti aduentum, neq; grande aliquid moliri, nec *Luc. 24.*
etiam ieiunijs & laboribus immodicis opprimi voluit, Vbi vero

virtute ex alto roborati ſunt, tunc eos varijs calamitatum & per E
Mat. 9. ſecutionum procellis agitari paſſus eſt, quod ipſe his verbis declarauit. Non poſſunt inquit filij ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus: Venient autem dies cum ablatus ab eis fuerit ſpõſus & tunc ieiunabunt. Hoc igitur exemplo intelligimus Deum vires hominum perſpectas habere, & pro magnitudine virium labores illis & onera aptare; infirmis enim leuia certamina, fortioribus vero fortiora reſeruat. Cum igitur Dominus mulierem hanc mirabili intus fide ac patientia roboraſſet, intelligeretq; parem illi, imo & ſuperiorem tantæ probationi virtutem eſſe, noluit eam tanta gloria, tantaq; meriti materia fraudare. Quod feciſſet ſi eius fidei, patientiæ, & humilitati, hanc perſeuerandi occaſionem celeri remedio ſubtraxiſſet. Ex quo intelligimus fratres, eos quibus omnia blande, leniterq; fluunt, aut leuibus tantum laboribus iactantur, inter infirmos Dei ſeruos, qui adhuc paruuli in Chriſto ſunt, eſſe numerandos. Eos vero quibus exercitandæ virtutis gratia, graues caſus & magna certamina à Domino exhibentur, inter fortes & adultos, imo inter veteranos milites eſſe computandos: F

Labores impartitur Deus pro cuiuſque virib⁹

Perſeueremus orantes, Deus enim remedium ipſum differt ad cõmodũ manus noſtrũ.

Dimitte eam, quia clamat poſt nos. Siquis animam habet vitiorum G
ſorde pollutam, filiam proculdubio habet malam à dæmonio vexatam. Quare neceſſe eſt vt reatum ſuum agnoſcens, mox ad preces ſanctorum confugiat, qui Domino dicant: dimitte eum quia clamat poſt nos. Dimitte reatum, dona gratiam, quia noſtrum intimo affectu quærit ſupplex ſuffragium. *Non ſum miſſus niſi ad oves.* non quod ad gẽtes non ſit miſſus, ſed quod primum miſſus ſit ad Iſrael, ait Hiero. vt illis non recipientibus euangelium, iuſta fieret ad gentes tunc migratio. *Domine adiuua me.* Deſignauit per hoc, ait. Abul. in ipſo eſſe poteſtatem faciendi quod petebatur, & quod non egeret alio. Vnde non dixit, Domine ora H
pro me, ſed adiuua me, ſic Deo loqui ſolemus, dicentes, Domine ad adiuuandum me feſtina. Eſt mercatura quædam, vt inquit Homerus, Inter Deos & homines, vt illi nobis bona, honeſtaq; dent, & nos eis ſacrificium atq; preces. Sacrificium porro Deo, ſpiritus contribulatus, cor contritũ & humiliatum. Domine qui omnia potes, quaſi diceret hæc mulier, adiuua & exaudi me. Nõ poſſum equidẽ oratione cõpoſita, mulier ruſtica & barbara, corã te multa proloqui, neq; opus eſt, neq tu id deſideras. Ecce igitur breui verbo cordis mei tibi pãdo affectum, Domine adiuua me.
Quid igitur mulier poſtquam hoc audiuit, ait Chryſoſt. nũ tacuit ac deſtitit? non certe id quidem, ſed potius magis inſtabat.

Anto. Broicus in euã ge. p. 1. ar. 62.

Hiero. li. 2. in Mat. to. 9.

Abul. in Mat. 15. q. 47.

Treius in euang. li. 6. c. 3.

Homerus Titel. in Mat.

Chry. in Mat. ho. 53. c. 2.

At

A At nos inconſtantes nón ita facimus, quin potius cum quod volumus non aſſequimur, ſtatim deſiſtimus, cum propterea magis inſtare oporteret. Cæterum quem non perplexum reddidiſſet illa reſponſio? ſufficiens quidem videbatur Chriſti ſilentium, vt ea in deſperationem conijceretur, & reſponſio etiam magis. Cum enim vidiſſet patronos etiam ipſos repulſam paſſos fuiſſe, audiretq; rem fieri non poſſe, hęrere plane poterat: attamen non deſperauit mulier, ſed cum videret patronos ſuos nil efficere, pulchra quadam inuerecundia inuerecunda fuit. Antea ſiquidem B in conſpectum venire non audebat, ſed clamabat poſt eos: poſtmodum ergo cum conſentaneum videbatur vt rebus deſperatis longius abiret, accedit proprius, atq; adorat dicens: Domine adiuua me. Et alibi ait idem Chryſoſt. ô Domine, inquit Chananęa, num ideo homo factus es, vt vnum tantum ſaluares populum? num propter Iudeos ſolos veniſti? Quid eſt quod dicitur in Pſal' Poſtula à me & dabo tibi gentes in hæreditatem tuam? Et Eſa' ait, in ipſum gentes ſperabunt. Cur ergo cum venerit hęc miſerabilis mulier pro filiæ ſuæ infirmitate obſecrans, & caſus ſuos deplorans, dicis non ſum miſſus? &c. Tu deniq; leproſos mundas mortuos ſuſcitas, paraliticos curas, cæcos illuminas, latrones ſal C uas, meretrices caſtificas, & huic miserę nil reſpondes, ſed potius eam reijcis, atq: eius patronos non admittis? Quorſum putatis? vt perſeuerantiam eius laudabilem omnes admirarentur, audirentq; dicentem, Domine adiuua me.

Perſeuare mus in oratione, etſi multa obijciantur impedimẽta.

Chry. ex varijs in Mat. locis ho: 17.

Pſal. 2.

Iſa. 11:

In dei miſericordia cõfidamus

Domine adiuua me. Perſeuera ſemper, etſi tibi videatur Deus nó audire: noli eſſe vt Saul, qui cum vidit quod Deus ſtatim non ſibi reſponderet, acceſsit ad phytoniſſam. Multi ſunt enim quibus cũ ſtatim diuina conſolatio non adeſt, accedunt ad humanas conſolationes, & triſtiores redduntur & inconſolabiliores.

Inſtemus petentes.

1. Re. 28.

D *Non eſt bonum ſumere panem filiorum & mittere canibus.* Mira conuerſio, ait Glo. nam Iſrael quõdam filius, nos canes: ſed pro diuerſitate fidei, ordo nominum mutatur. De illis enim dicitur pſal. circundederunt me canes multi, de nobis autem, alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili. Quando reſponſum dat, ait Chryſoſt: magis quam prius ſilentio exulcerat: neque iam ad alios cauſam traducit, nec ſe non eſſe miſſum affirmat, ſed potius quanto illa feruentius orat, tanto ipſe vehementius retrudit: nec iam Iudeos oues ſed filios etiam, ipſam vero canem appellat. Quid igitur mulier facit? Quid? ab ipſis Chriſti verbis deprecatoriam connectit orationem dicens, etiam Domine.

Glo. ordi. in Mar. 7.

Pſal. 21.

Ioan. 10.

Chry. in Ma. ho. 53 co. 2.

Etiam Domine, nam & catelli. Non ignoro dicit illa Chananæa,

Chry. in Mat. ho. 53. to. 2. quià neceſſaria hæc alimenta filijs ſeruāda ſint, veruntamen cur ego vetor, etiamſi canis ſim? nam ſi nefas eſt quidquam accipere, nec micæ quidem ſumendę ſunt, ſin vero licet quodammodo partiri panē canibus, non omnono ipſa prohibeor, ſed potius hac ratione participare debeo: Tu interim non fidem ſolum illius, verum & humilitatē admirare mecū. Nam cum ipſe Iudæos filios appellaſſet, adeo procul aberat ne liuore alienæ laudis contaminaretur, vt maius etiam adiecerit, atq; dominos eos nuncupauerit. Vides prudentiam mulieris? vides quomodo nec cōtradicit nec de aliorum laudibus doluit, nec quia conténi videbatur moleſte tulit? vides magnitudinem animi atq; conſtantiam. Non eſt bonum ipſe dicebat, atq; illa, vtiq; domine reſpondebat. Filios ipſe Iudæos vocauit, atq; illa dominos. In conditione canū illam vocabat, & confeſtim ipſam cōditionem canū atq; ſtatū vltro illa ſubiunxit. Vnde bene ait Ambro. Chananæa fuit pertinax in precibus, ſapiens in reſponſis, fidelis in verbis, prætereuntem reuocat, tacentem rogat, excuſantem adorat, negantem inclinat. E F

Humiliū cōditiones

Ambr. li. 5. in Luc. ca. 7.

Hiero: in Mat. li. 2 to. 9. *Etiam domine nam & catelli.* Scio me filiorum panem non mereri, nec integros poſſe capere cibos, nec ſedere ad menſam cum patre. Sed contenta ſum de reliquijs catulorum, vt per humilitatem micarum, ad panis integri veniam magnitudinem. Ego ſum illa Ruth, quæ ſequor veſtigia meſſorum, & greges ouium tuarum. Vacua veni, vacuam à facie tanti paſtoris me abire non expedit tibi, qui audis inuocantes coruos. Num vnam tantum habes benedictionem? & mihi obſecro vt benedicas. Hac igitur tanta humilitate & fide, miſericordiarū pater ſuperatus, & ſe iā vltra continere non valens, in hanc vocem prorupit, ô mulier, magna eſt fides tua. G

Ruth. 2. Gutier. in Euang. li. 6. cap. 3. Pſa. 146.

Chry. ex varijs in Mat. locis ho. 17. to. 2. *O mulier, magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis.* Audiant hæc qui inconſtanter orant, ait Chryſoſt, & faſtidioſe precantur. Ne recedas vnquam quouſq; accipias: finis poſtulātis, acceptio eſt. Tunc ceſſa quando acceperis, imo magis nec tunc ceſſes, ſed perſeuera agens gratias pro eo quod accepiſti, vt perſeueret tibi quod acceperis. Quæritur ait Abulen. cum in muliere iſta nunc apparuerint virtutes multæ, quare Chriſtus ſolam huius mulieris fidem laudans commemorat: Dicēdum quod verum eſt quod multę virtutes in ea apparuerunt, nam fuit prudentia, qua in omnibus prudenter reſpondit, vt ait Theophy. Secundo apparuit perſeuerantia. Tertio in ea fuit patientia, nam in varijs non fuit cōmota. Quarto apparuit humilitas, ſe enim humiliauit procidens in terram coram Chriſto, eum adorando. Quinto apparuit in ea H

Oratio ſit perſeuerans:

Abule. in Mat. 15. q. 45. Theophy. Mat. 15. Luc. 7.

fides

A fides, nam credidit Ieſum eſſe meſsiam. Dicendum tamen quod li cet illæ virtutes apparuerint in muliere, Chriſtus tamen non cō memorauit niſi fidē, primo quia ipſa ſola erat ad propoſitū, nam dicitur quomodo iſta mulier obinuit à Chriſto quod petebat, & tamen ad obtinendum miracula fieri, nulla virtus ſufficit, niſi fides. Per fidem obtinemus quidquid petimus, ita vt nil ſit nobis impoſsibile. Vnde Chriſtus dixit, vt refert Mar. ſi potes credere, omnia ſunt poſsibilia credenti. Secunda ratio, quia iſta erat virtus, quā Chriſtus introducere nitebatur prędicādo, ſcilicet quod B crederetur in eum, quia fides eſt fundamētum & ſine illa impoſsibile eſt placere Deo, vt ait Pau. & ita ſine fide vel nullæ virtutes ſunt, vel ſaltem inutiles ſunt ad placendum Deo: Vnde directa tota prædicatio & ſcripturarū, & geſtorū, atq; dictorum Chriſti fuit propter fidem introducendam ac conſeruandam, iuxta illud Ioan. Multa quidem & alia ſigna fecit Ieſus, quæ nō ſunt ſcripta in libro hoc, & hæc ſcripta ſunt vt credatis, quia Ieſus eſt filius Dei, & vt credentes vitam habeatis.

Fides præſtantiſsima virtus *Mar. 9.* *Heb. 11.* *Ioan. 20.*

Quia ille cordis inſpector mutatam vidit quam laudauit, ait Aug. ideo nō ait, ô canis, magna eſt fides tua, ſed ô mulier magna C eſt fides tua. Mutauit vocabulum quia mutatum vidit affectum. Et Chryſol. ait, merito quę ſe canem confeſſa eſt, in hominem commutatur: & iuſte conuertuntur in canes, qui ſe filios eſſe noluerunt. Merito adoptatur in filiam, leuatur ad menſam & honoratur, quæ ſe ſub menſa, laudabili & prouida humilitate deiecit. Hinc eſt quod propter iuſtitiam ſuam Dominus nec Iudæis dare potuit, nec gentibus denegare.

Aug. lib. de fide & operi. c. 16 to. 4. *Chryſol. ſer. 110.*

Fiat tibi ſicut vis. Ac ſi diceret, fides quidem tua, maiora quam petis poſſet impetrare: veruntamen fiat vt vis. Quo diutius mulier orando perſeuerauit, hoc maiorem gratiam eſt conſecuta: non enim ſalutem ſolam filiæ quam quærebat inuenit, ſed lau- D dem etiam & commendationem Domini, æternamq; in Eccleſia memoriam adepta eſt. Cæterum vt & fidei & humilitatis vim & potentiam pernoſcatis: Marci verba hoc in loco referenda ſunt qui, vbi mulier hanc humilitatis vocem protuliſſet, reſpondiſſe Dominum, ait, propter hunc ſermonem vade, exijt dęmonium à filia tua Huic igitur voci, quæ fidei & humilitatis quidē plena fuit, diuinæ miſericordiæ viſcera, antea quodammodo clauſa patuerunt, vt hac ratione intelligatis quantum ad miſericordiam Domini impetrandam, imo ad eius vim & potētiam (ſi dici poſſet) ſupgrandam, virtus humilitatis valeat.

Magnum fidei meritum. *Mar. 7.* *Præmia magna fidei.*

Poſtulare debemus à Deo cum perſeuerantia & ſpe, confidenteſq;

Ioan.16. teſq; de ſuis promiſsis. ſiquidem apud Ioan. ait, quod daturus eſt E
Gen.21. nobis quod iuſte petemus, Conſidera obſecro quanta cum fiducia Abraham poſtularet, ſiquidem Deus ipſi præciperet vt filium
Heb.11. ſacrificaret, ibat ad ſacrificandum filium ſperans tamen ſemper fore adimplendum quod Deus ipſi promiſerat. Quod ſignificauit Apoſt dicens, fide obtulit Abraham Iſaac cum tentaretur, & vnigenitũ offerebat, in quo ſuſceperat repromiſsiones. Hoc etiã
Gen.22. ſignificauit ipſe Abraham dimittens ſeruos ad radicem montis, dicens, Expectate hic cum aſino, ego & puer illuc properantes poſtquam adorauerimus reuertemur ad vos. Fuit etiam magna F
Iudit.12. fiducia ipſius Iudith, dixit enim ei Holophernes, vt comederet ad menſam eius: cui reſpondit & dixit, nunc non potero manducare ex his quæ mihi pręcipis tribui, ne veniat ſuper me offenſio ex his autem quæ mihi detuli mãducabo. Holophernes ait, ſi defecerint tibi iſta quæ tecũ detuliſti, quid faciemus tibi? Et dixit Iudith, viuit anima tua domine meus, quoniam non expendet omnia hæc ancilla tua donec faciat Deus in manu mea hæc quæ cogitaui. ó magnã mulieris fiduciam! hanc etiam fiduciam habebat

Confidam' viriliter in Domino.

Pſal.129. ſanctus Dauid cum diceret, Suſtinuit anima mea in verbo eius, ſperauit anima mea in domino.

Bona opera cum deprauata intentione non videntur impetrare apud Deum.

Multi ſunt diuites qui dant pauperibus quod petunt in eorum G neceſsitatibus: ſed tamen ſæpe hoc faciunt cũ deprauata intentione: vtpote puellis fauẽt pro dote, vt poſsint eis abuti: malis fauẽt vt vlciſcantur eorum iniurias, & pauperibus ſcholaſticis ſæpe pro cathedris obtinendis, alijs etiam vt liti faueant, vel propter alias intentiones. Cum huiuſmodi ergo intentionibus ſi deprauatæ fuerint, non ſolet Deus ſubuenire, ſed potius cum pure accedimus ſicut hæc Chananæa. Cum ergo tam pium habea-
Iaco.1. mus Dominum, petamus confidenter, dicente Iacobo, poſtulet autem in fide nil hæſitans. Si olim Deus liberalis erat, credendum eſt quod adhuc liberalior erit modo, cum præſertim filium H ſuum nobis donauerit: ſed aduerte plurimum ad rem facere, vt quando aliquid à domino poſtulamus, eius beneficia recolamus.

Confidamus in domino.

Exo.17. Sane quando Moyſes orabat pro populo contra Amalech pugnante, virgam in manu habebat, vt habetur in Exo. vt hac ratione recoleret beneficia diuinitus impetrata, & ita maiori cum fiduica poſtulabat: ſic igitur nos cum beneficia à Domino peti-
Simile: mus, nos gerere debemus. Solent quidem famuli cum beneficia à dominis ſuis petunt quibus aliquando ſeruierunt, dicere: hoc quidem mihi concedito domine mi, vel pro pane quem apud te per tot annos manducaui. Vnde Eccleſia etiam concludere

ſolet

A ſolet ſuas collectas dicens, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum: quaſi dicat, Memor vtique ſum beneficiorum acceptorum per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. *Oratio qualis eſſe debeat.*

Videmur quodãmodo obligare Deum, ſi ita loqui fas eſt, quando cum maxima fiducia in eo confidimus, & ipſe videtur ita ſentire: ſiquidem miſereri turbæ in deſerto, videbatur in hoc niti, *Mar.8.* neq; enim cibos adferebant. Vnde ait, Miſereor ſuper turbam, quia ecce iam triduo ſuſtinet me, ideſt ſperat in me, & fiduciam habet, atq; idcirco videor obligatus vt eam paſcam. Sic Dauid *Pſal.129.* B dicebat, Suſtinuit anima mea in verbo eius, ſperauit anima mea in Domino. Bonorum quidem conditio eſt fauere his qui in ipſis confidunt, quanto igitur magis id Deus præſtabit? Vide obſecro in quanta pericula ſe coniecerit ille qui hoſpitio excepit Leuitam & coniugẽ ſuam nocte, vt eam à carnalibus viris liberaret, vt habetur in lib. Iudic. quandoquidẽ etiam filiam ſuam ipſis *Iudic.16.* exponebat, modo parcerent illi mulieri quam domi ſuæ receperat. Loth præterea videns effrænatam illam libidinem Sodomitarum, dicebat eis, nolite quæſo fratres mei, nolite malum hoc facere, *Gen.19.* habeo duas filias, quæ nõdum cognouerunt virum, educam C eas ad vos, & abutimini eis ſicut vobis placuerit, dũmodo viris iſtis nil faciatis, quia ingreſsi ſunt ſub vmbra culminis mei. Perſeueremus igitur poſtulantes à Chriſto, & conſideremus quantum *Simile.* perſeuerent viri mundani in rebus ad vtilitatem ſuam pertinentibus exquirendis, & in humanis prætentionibus: multo igitur æquius eſt vt petentes à Chriſto, nec defatigemur in petẽdo, nec fiduciam amittamus in adquirendo. *Perſeueremus in rebus ad ſalutem pertinentibus*

Quamuis ſtatim voti compos non fias, noli propterea animo cadere, ſiquidẽ non vno in die cõdita Roma fuit, vt eſt in prouerbio. Vide quid dicat Dauid, patientia pauperũ nõ peribit in finẽ. *Pſal.9:* D Etſi enim ſecreto pulſes, tamẽ audiet te Dominus. Hebræi quidẽ noctu dormiebant, & tamen iam mane inueniebant manna. Daniel etiam ex intimo vſque lacu exauditus eſt, clauſis & obſignatis foribus. *Danie.4.* Ionas auditus eſt ex ventre ceti: Nos parũ fiducialiter in Deo confidimus, *Iona.2.* ſicut videtur feciſſe Loth cũ aſcendit in montẽ, *Gen.19.* & tamen in ſegor ſibi promiſſa fuerat ſecuritas, & ſibi videbatur quod in monte ſecurior eſſet. Quare cũ maxima fiducia poſtulemus ſicut fecit hęc mulier. *Petamus à Domino cum maxima fiducia.* Multi potius in pecunia ſpẽ ãt & hãc adorãt, ſicut prophetæ Baal ipſi ſe cõmendabãt, & effuſo ſanguine, falſi dei ſui opem poſtulabant, ſed cum non poſſet ipſis ſuccurrere, honorem ſuum, & vitam, atq; animas perdiderunt. *3.Reg.18.* Quare multo præſtantius & excellentius fuit factum Eliæ,

In Domino firmiſſime ſperemus: qui in Domino ſperauit, & ei ſubuenit in maxima opportunitate, & in ipſo articulo, adeo vt omnis populus clamaret, Dominus ipſe eſt Deus. Tum etiam maxima fuit huius mulieris Chananeæ fiducia & ſpes, quam in Chriſto collocauit, ac propterea omnia ei ad libitum fluxerunt, & facta quidem fuit voti compos, liberãdo filiam ſuam à poteſtate dæmonis, qua crudeliſsime torquebatur, & vexabatur. E

FERIA V. POST. I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Pſal. 88: *Aba. 1:* *Iob. 30:* *Gen. 32.* EGreſſus Ieſus, &c. Qui non reſpondit ei verbum. Matth. 15. Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine? ait Pſal. Et Abacuc dicebat, vſquequo Domine clamabo, & non exaudies? Iob etiam dicebat, clamabo & non exaudis, mutatus es mihi in crudelem: Veruntamen hæc Dei dilatio eſt ad noſtrum commodum, vt perſeueremus, ſi enim Iacob non perſeueraſſet in luctando cum angelo, non reportaſſet benedictionem. Sane quanto magis Deus dilatat beneficia tanto deinde copioſiora exhibet. F

Ioan. 8. *Honoremus abſentes.* *Non eſt bonum ſumere panem filiorum.* Dixerat in præſentia Iudæorum quod eſſent filij diaboli, vos ex patre diabolo eſtis, & in abſentia filios vocat, vt inde diſcamus in abſentia honorare proximum, etiam magis quam in præſentia: ſed multi hoc tempore contrafaciunt, G

Calamitates immittit Deus vt ad ipſum conuertamur.

Deum inuocemus in noſtris calamitatibus. SOlet quidem Deus labores & calamitates hominibus immittere, vt hoc pacto reſipiant, & ad Deum reuertantur. Vnde primum hunc medicum debemus non ſolum in noſtris infirmitatibus, ſed etiam in omnibus laboribus vocare. Sæpe quidem calamitates hominibus contingunt, & infirmitates, propter deprauatam eorum conſcientiam: hęc igitur prius debet curari, nam aliter fruſtra videntur reliqua adhiberi medicamina, ſiquidem cauſa prius ipſa debet ceſſare, vt etiam ipſe effectus qui ab ipſa cauſa producitur, ceſſet. Probe quidem hoc nouerat ſanctus Dauid cum diceret, tribulatio & anguſtia inuenerunt me. quaſi diceret, inuenerunt me tanquam ſagaces quidam canes prædam odorantes: in hoc enim videntur deſeruire labores, vt his H

Pſal. 118. *Calamitates vtiles.*

A his tanquam canibus quibuſdam vtatur ſapientiſsimus venator Deus,& ita prædam ipſam recuperet. Perditus erat Samſon cũ ſanitate frueretur,atq; ita permiſit Deus à Philiſtæis ſibi oculos erui,& ita animæ vitã recuperauit: Vnde & dixit, vt habetur in lib. Iudicum, Domine Deus meus memento mei, & redde mihi fortitudinem meam priſtinam. Tanta ergo fuit eius contritio, vt ipſi Deus condonauerit,atq; quod petebat conceſſerit. Perdita erat etiam hæc mulier Chananæa,& idololatriæ dedita, atq; Dei oblita, ſed tamen hoc Dei flagello percuſſa, nempe vexa- *Iudic.16.*

B tionis filiæ,,ita in ſe rediјt,vt a finibus egreſſa ſuis,ad Chriſtum inquirendum accederet,atq; ita fieret voti compos, quamobrẽ ad Deum ſtatim accurramus in noſtris neceſsitatibus, exemplo huius mulieris:& non faciamus vt Samuel,qui cum a deo vocaret,accedebat ad Heli, ſic enim nos facere ſolemus, vt ſcilicet cum nobis a deo calamitates immittantur vel infirmitates,prius ad corporis medicum accedamus quam ad Deum. Contra tamen faciebat Dauid qui dicebat,exaudi Deus orationem meam auribus percipe lachrymas meas. Dic obſecro ſancte vates,nunquid lachrymæ audiri ſolent? Cur igitur dicis, vt eas Deus au- *Calamitates nos ad Deũ reducunt.* *1. Reg. 3.* *Pſal. 38.*

C diat? Sed bene ait ſanctus propheta, cum nil ſit quod Deus libẽtius audiat: vnde Chananeæ lachrymæ etiam potius quam verba,auditæ ſunt. *Libenter Deus audiet lachrymas.*

Quod Chriſtus dicat apud Mat. venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis,ſignificat plane nullam opportunitatem eſſe commodiorem vt quis ad Deum conuertatur, quam cum in laboribus verſatur. Et quemadmodum prouidus agricola tempus opportunum ad ſeminandum expectat: ſic Deus in tempore calamitatum ad ſe homines vocat: nouit enim quod in proſperitate ſoleant obſurdeſcere,cum reſpondeant illud Iſa. Pepigi *Matt.11.* *Simile.* *Iſa.28.*

D mus fœdus cum morte,& cum inferno fecimus pactum. Vnde Dauid dicebat, imple facies eorum ignominia,& quærent nomẽ tuum domine. Quamdiu filius prodigus nummos habebat ad expendendum, non recordabatur errati ſui,& deliciarum domus paternæ,donec vidit ſe fame oppreſſum. Hinc Iſa. ait, in anguſtia requiſierunt te,non ſolum ait quæſierunt,ſed requiſierunt,ſi quidem labores ipſi compellunt quodãmodo,vt homo ad Deũ accedat,non ſemel tantum,ſed ſępe. Quærit beatus Aug. cur vetita illa arbor,diceretur arbor ſcientiæ boni & mali, cum non quidem haberet proprietatem aliquam legendi aut docendi aliquam ſcientiam?& reſpondet,quoniam cognoſcere fecit protoparentes per experientiam & labores, quid eſſet bonum & malum *Pſal. 61.* *Luc.15.* *Iſa. 26.* *D. Aug.*

malum, & quid eſſet, eſſe cum Deo, vel ſine Deo. De ſcientiæ ar E
Calamitates quã ũ conducant bore videbatur guſtaſſe hęc mulier Chananęa, cum bonũ & malũ ſciret. Quando igitur Deus nobis labores & calamitates mittet, nos totos ad eius permittamus nutũ, ipſe enim inde multa bona eliciet. Sane ſi quis Ioſephũ interrogaſſet cũ è ciſterna educebatur, vtrũ cuperet tunc eſſe finem laborũ ſuorũ, forſan ſic reſpondiſſet: & tamen vide quanta amiſiſſet bona, quæ ſibi contigerunt, propterea quod venditus fuit, & in carcerẽ coniectus. *Gene.37. & 41.* Satis hoc nouerat ſanctus Abraham, & proinde ita ſe duci ad dei libitum patiebatur, etiam vſq; ad filij ſui occiſionem: idem etiam F faciebat Iſaac, obtemperans patri ſuo, vnde vide obſecro quanta bona amiſiſſent, ſi hoc neglexiſſent. *Geneſ.22.* Pulchre præterea in his exercitatus erat ſanctus Iob tanquam veteranus miles, cum diceret: *Iob. 6.* quis det vt veniat petitio mea, & quod expecto tribuat, mihi Deus, & qui cæpit, ipſe me conterat; ſoluat manum ſuam, & ſuccidat me? Obſerua obſecro quomodo plures adhuc labores poſtulet, quoniam tot commoditates important.

2. Reg. 14 *Calamitates nos ad Dei cognitionẽ manu ducunt* Solet quidẽ Deus medijs laboribus homines adſe allicere. In cuius rei figuram præcepit Abſalõ ſeruis ſuis vt incenderent ſegetes Ioab, quoniam cum ſæpe ad eum miſiſſet, venire recuſauit G at vero videns huiuſmodi calamitatem, ſtatim ad Abſalonem venit, cum que interrogaret quorſum id feciſſet, reſpondit Abſalon ſe meliorem commoditatem non inueniſſe, vt eum ad ſe euocaret:

Quæſtio. Sed quæret aliquis, cur Deus patiatur vt homines laboribus & ærumnis, morbis, afflictionibus, & tentationibus afficiantur, cum pleriq; his ſuccũbant, & dæmonis ſæpe tentationibus victi cedant? *Chry. lib. 1 deproui dentia.* Cui quæſtioni reſpondet D. Chry. dicens; ſi dæmon coactos nos vinceret, de deo conqueri poſſe fortaſſe videremur, at vincit nos ſpontaneos, & non inuitos. Cum enim multi probi & H ſanctiſsimi viri nos præceſſerint, argumentum eſt, cum eadem qua nos præditi fuerint natura, quod ſi mali ſumus, nõ eſt quod aliter non poſsimus, ſed quod nolimus. *Matt. 7. Luc. 6.* Hoc Chriſtus inſinuauit Mat. 7. & Luc. 6. dicens, homo ſapiens ædificat domũ ſuã ſupra Petrã, & venerunt flumina, & flauerunt vẽti, & irruerunt in *Simile.* domũ illam, & non cecidit: fundata enim erat ſupra firmam petram: ſtultus vero ædificauit domum ſuam ſupra arenam, & venerunt venti & decidit pluuia, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. *Perſeueremus in virtute.* Dic quæſo, quis nam domum demolitus eſt? non equidem ſola tempeſtas, nec ventus: nam ſi verum id eſſet, altera etiam domus deſtrueretur, nam eadem tẽ-

peſtas

A ſtas in vtramq; irruit,ſed cauſa fuit malũ fundamentũ vnius, & bonum alterius. Idem in area videri poteſt,nam cum ventus per flat,paleas ſecum adfert,triticum,autẽ manet,num ventus tantũ paleas diſperſit? non equidẽ,nã etiã triticũ ſecũ abſtuliſſet. cauſa ergo fuit palearũ leuitas: nõ ergo te ducit tẽtatio,ſed tua voluntas, quæ nil põderis habet in virtute; leuis quidẽ eſt tua virtus,atq; tẽtatio te quo voluit duxit, nõ autẽ iuſtũ. Cõſidera quęſo hanc mulierẽ,quomodo ſemper perſeuerauit,& vires dæmonis nõ potuerunt eam detinere quo minus ad Chriſtũ accederet

Simile.

Tentationibus viriliter reſiſtamus.

B alia fortaſſe mulier etiã ex minori tẽtatione ſtatim ſuccubuiſſet. Sicut in auxilla nimis feruẽti iure adhæreſcit caro, niſi cõmoueatur: ita homines niſi laboribus cõmoueantur & agitẽtur, adhærent his rebus inferioribus. Qui in hac vita tribulationes nõ ſentit,ſed omnia ad libitum ei ſuccedunt, ſimilis videtur infirmo, qui iã a medico derelictus,& ſalute deſperata, permittitur quẽuis ſumere cibũ,& prolibito viuere. Si quem equus effrænatus, citato curſu in medios hoſtes inferret,& aliquis occurrẽs equũ illum frænaret & ſubneruaret,nõ certe cẽſendus eſſet id feciſſe, quod odio equitantẽ proſequatur. Quare ita accipiẽdũ eſt quod

Simile.

Similitu.

Aduerſitatibus carere periculoſum.

Simile.

C ſi Deus alicui calamitates inferat,id fiat propter eiuſdẽ cõmodũ & vtilitatem. Calamitatibus & flagellis alij quidem emendantur,alij vero deteriores fiunt: ignis enim fornacis babylonicæ pueros illuminabat,cæteros vero exurebat: in area item ipſa triticum ex trituratione & ventilatione lectiſsimum remanet, at vero paleæ in aerem ſubleuantur & euaneſcunt: in trapeto etiam & oleario piſtrino, magno illo tympani ſeu trabis pondere,& igni vehementiſsimo, non quidquid exprimitur & decoquitur, eſt purum oleum, ſed fæces quoq; & amurca exprimũtur: eodem etiam aere quædam herbæ ſuauem emittunt odo-

D rem,aliæ vero teterrimum.

Danie. 3.

Simile.

Similitu.

Simile.

Mala conſuetudo difficile eradicatur.

A *FINIBVS eius egreſſa*. Exiuit hęc mulier ex patria ſua & prouincia vt Chriſtum quæreret: vnde colligas quod vt poſsis Chriſtum inuenire, prius debes vitiorum conſuetudinem relinquere, quod fateor arduum & difficile eſſe. Veriſsime enim dictum eſt, languor prolixus grauat medicum, breuem languorem præſcindit medicus. Sicut enim, vt Chryſ. ait, facile eſt riuulum cum primum a fonte ſcaturit quocumque volueris flectere: at vbi aliorum fluminum

Vitia dimittamus & Chriſtũ inueniemus.

Eccle. 10.

Chryſ.

Simile.

acceſsione

Conſuetudo praua difficile eradicatur.

D. Grego.

Conſuetudo mala captiuum tenet hominem.

Simile.

Mali faciē a virtute auertunt.

Senec. lib. 10. epiſt. ad luci. epiſ. 51. a medio in finem.

Conſuetudo mala, contraria tolletur cō ſuetudine

Vin. bell. ſpe. doc. l. 5. ca 43.

Autor.

acceſsione auctus eſt, vix vlla arte poſsis eius impetum reprimē E re, aut curſum alio deflectere: ita facile eſt vitium recens adhuc natum abſcindere, at multorum annorum conſuetudine auctū & roboratum quis facile ſuperare queat? Quam leui opera nouellam ſtirpem, & vix dum radicibus hærētem, euellere poſſumus, annoſam tamen, & diuturno tempore firmatam, quis ſine maximo labore eradicare valeat? Idem igitur de vetuſto ſcelere ſentiendum eſt, quodquo diutius animo hæſit, hoc altiores in eo radices agit, difficiliuſq; auelli poteſt. Hinc formidanda illa D. Greg. ſententia, tenent prauæ conſuetudines, quem ſemel ce F perunt, & quotidie duriores exiſtunt, & non niſi cum peccatoris vita finiuntur. Idemq; rurſus, ſæpe nonnulli exire a prauis actibus cupiunt, ſed quia eorundem actuum pondere præmuntur, in malæ conſuetudinis carcere incluſi, a ſemetipſis exire nō poſſunt. Conſulto autem vir ſanctus ponderis nomine vtitur. Vt enim infirma iumenta ſub graui onere iacētia, niſi ab alijs iuuētur, exurgere nequeunt, ita quicunq; in peccato iacent, atq; hi præcipue qui ſceleribus diu aſsueuerūt, prauæ cōſuetudinis pōdere preſsi, niſi ſingulari Dei ope atq; beneficio, a peccati onere ſurgere non valent. In quo quidem ſtatu miſeri, non iā de peccati remedijs, ſed de ſolatijs cogitant. Poſſumus plane conſuetudi G nem prauam, quantumuis antiqua & inueterata iam diu exiſtat, vincere & ſuperare. vnde dicit Seneca, nil eſt quod non expugnet pertinax opera, & intenta ac diligens cura. Curuatæ trabes ſumma opera in id finguntur quod vſus noſter exigit: quanto facilius animus accipiet formam, flexibilis, & omni humore obſequentior? virili enim robore atq. fortitudine opus eſt, vt homo prauæ conſuetudinis catenam confringat, vt mundi probra & clamores contemnat, vt omnia vincula diaboli mundi, ac carnis, hoc eſt triplicem funiculum, quo in peccatis homines alligati tenentur, diſſoluat, vt cupiditatis libidinem, vt rebelles ani H mi motus, impetuſq; frænet, vt ſenſuum licentiam, rationis imperio coerceat, ac poſtremo carnem ſubiugare, & in ſeruitutem ſpiritus redigere valeat. Mala ſane conſuetudo, contraria conſuetudine tollitur. Vnde Vincen. belluacen ait: quemadmodum conſuetudo, aſsiduuſq; in malis vſus, animos ſæpe tandem obſtinatos reddit: ita conſuetudo quæ rerum eſt bonarum, aſsidua & frequentata, efficit vt tandem actiones ſtudioſę facilitate quadam mira à nobis exerceantur, nec perinde difficulter a nobis fiant atq; initio. Sed interim magna eſt difficultas hominē ita ad virtutem & bona opera præſtāda redire, vbi ſemel ſenuerit

A rit in vitijs ſuis & concupiſcentijs: ſed neceſſe eſt vt Deus ſpecialiter ſuum præſtet auxilium atq; communicet. Quod cum ita ſit, ſupplex te oro Trinitas beatiſsima, te inquam patrem omnipotentem, filium ſapientem, & Spiritum ſanctum bonum, vt me regere velis in tanta difficultate, atq; præſtare vt ex tanto Labyrintho peccatorum poſsim erui atq; reſurgere, vt ita beatitudinem conſequar ſempiternam.

Vt magna cōſuetudo peccandi eradicetur magno Dei auxilio opus eſt

Si inueteratus fueris in vitijs & concupiſcentijs, poſtula humiliter à Christo gratiam vt poſsis ab eis reſurgere, atq; tibi perB ſuade quod ſi diligenter perſeueraueris in huiuſcemodi petitione, facile quod cupis impetrabis: tametſi enim equus ſit indomitus & refractarius, aſsidua tamen cura & arte deniq; fiet manſuetus atq; perfacilis. Aſsidua arte atq; peruigili cura, vel immanes leones & vrſi tandem domantur, incitantur & canes ipſi ac ſagaciores redduntur. Quod ſi hæc bruta animalia, aſsidua cura atq; conſtanti, tantopere erudiuntur, tametſi ferociſsima & immania aliqua ex his ſint, confidere plane tu peccator in domino debes, quod ſi aſsiduus fueris in tuis precibus ad dominum fundendis tametſi in vitijs ſenueris, nihilominus tamen in virtutū C ſtudio iuueneſces: Eſt maximus labyrinthus peccatoris cum dormit in vitio, & peccatis. Fecit quidem dædalus labyrinthum, cuius ingreſſus perfacilis erat, at vero regreſſus perdifficilis, intus autem erat horrendum monſtrū ad torquendos eos qui ibi remanerent. Sic igitur maxima oſtenditur potentia Dei & ſapiētia inconuerſione peccatoris. Noli igitur peccare dicens quod ſtatim te conuertes, ſiquidem ingreſſus eſt facilis tibi & procliuis, at vero reuocare gradum à peccato, hoc opus, hic labor eſt. Hebræi quidem Aegyptum ingreſsi ſunt cum intentione ibi remanendi tantum per 5. annos famis duraturæ: at vero vide D quanto aliter eis ſucceſſerit, nam per quadringentos annos captiui fuere, imo & multis miraculis diuinitus præſtitis opus fuit vt inde exirent: vt intelligamus quam ſit difficile veterē deponere hominem. Sic multos inuenies qui peccant ſperantes quod ſtatim peccatum dimittent, at vero poſtea in peccato radices agunt, & priuſquam per pœnitentiam inde egrediantur, plurimum ſudant & algent.

Similia.

Conſuetudinē malā vincemus aſsidua cura & diligentia.

Similitu. Labyrinthi fabrica.

Iſido. lib. 4. Ethimolo.

Figura. Gene. 47.

Inueteratā vitiorū cōſuetudinē deſerere, per difficile.

Porro quam ſit difficile peccatum deſerere, ſignificauit Chriſtus apud Marcum cum ait percontans a patre dæmoniaci, quantum temporis eſt ex quo hoc ei accidit? cumq; pater diceret ab infantia, vide quantopere torſerit dæmon filium antequam inde egrederetur: ſi quidem textus ait, quod exiuit exclamans & multum

Marc: 9: Conſuetudo mala difficile ſuperatur

multum diſcerpens eum. Poterat quidem Chriſtus eum expellere absq; eo quod eũ ita torqueret, ſed hoc permiſit, vt intelligeremus, quãta cũ difficultate vetus hoſpitium relinquat dæmõ, & quam difficile ſit peſsimã deponere conſuetudinem. Liberet nos omnipotẽs dominus ab inueterata peccandi conſuetudine, cũ tã difficile eradicari poſsit. Dicitur quidem 3. Reg. quod voluit Hiel vrbẽ Hiericho reædificare, cum maledixiſſet Ioſue Dei nomine eos qui hoc facere auſi eſſent, & cum vix primum lapidẽ ædificij poſuiſſet, mortuus eſt illi filius primogenitus qui vocabatur Abiram, & tamen noluit ceſſare ab opere, cumq; operaretur, etiam filij moriebantur donec tandem nullus remanſit, vt inde intelligas quanta ſit peccatorum cæcitas, & quam difficulter poſsint ab incæpto deſiſtere opere. Non ſic fecit hæc mulier Chananæa, quin potius prauam peccandi conſuetudinẽ dereliquit, & ita Chriſtum inuenit, & domum ſuam læta reuerſa eſt, factaq; voti compos.

3. Reg. 16
Ioſue. 6.
Peccatum quantum homines excæcet.
E
F

Occaſiones noxias declinemus.

A *FINIBVS eius egreſſa.* Non ſolum ciuitatem ſuam & domũ dereliquit, quod eſt peccandi conſuetudinẽ deponere, ſed etiã ab omnibus finibus egreſſa eſt, quod eſt peccandi occaſiones declinare. Vide obſecro quã celeriter Ioſeph a Domina aufugeret; poterat ſane ei viribus reſiſtere, ſed tamen potius duxit hoc modo euadere, & pallium potius quam animam dimittere: Probe hoc nouerat ſanctus Propheta cum diceret, viam iniquitatis amoue a me. Non enim duntaxat poſtulat a ſe amoueri peccatum, ſed etiam occaſionem & viam peccati: ſi enim homo ſit poſitus in via peccati, cum difficultate videtur ſe cuſtodire ne in peccatum incidat. Sane cum bellua aliqua alicubi periclitata fuerit, ſiue in flumine, ſiue in alio loco, nullus poteſt, niſi ex importunitate calcarium, aut baculi, eam illuc adigere: at vero miſerabilis homo in idem peccatum & vitium ſæpe recidit, & in eoſdem recurrit laqueos, atq; in eaſdem peccandi impingit occaſiones.

Gene. 39.
Pſal. 118.
Simile.
Homines in eoſdem laqueos ſæpe incidũt
G
H

Sane occaſiones peccandi declinare, eſt principijs obſtare & reſiſtere, ſiquidem ex minima ignis ſcintilla videmus ingentem excitari ignem. Iudas quidem ex vitio in vitium labebatur: nam initio quidem furabatur ex diſpenſatione & annona ſacri collegij, deinde vero cæpit de Magdalena murmurare quod pretioſũ vnguentum ita effunderet, tum etiam de Chriſto, quod id toleraret.

Ioann. 12.

raret.

A raret. Sic puerulus primo furatur de patris crumena, poſtea ve
ro furatur de bonis vicini, & deinceps aliorum, ac tandem fit pu *Simile.*
blicus latro. Sarra quidem plurimum indignata fuit vidẽs Iſmae
lem filio ſuo colludentem, nec ceſſauit donec ipſum Iſmaelem
cum matre ſua domo eiecit, ſiquidẽ ipſi videbatur nequaquam *Gen.21.*
eſſe illud tolerabile, ſiquidem faciebat Iſmael idola fictilia, & in
citabat ipſum Iſaac vt ante ipſa genua flecteret, & preces funde *Principijs*
ret: & quamuis illud in tam tenera ætate forte peccatum non *malorũ ob*
eſſet, nihilominus tamen ad futura vitia diſpoſitio quędam erat, *ſtemus, ne*
B atq; ita prouida Sarra curauit eum domo expellendum. Vnde *deinceps*
maximopere debent parẽtes curare, ne liberi aliquid vitioſum *incremen*
etiam in tenera ætante cõmittant, ſiquidem tandem non poſ- *tum ſuſci*
ſent parentes hæc mala eradicare. Initio igitur malis obſtemus, *perent.*
nec ea radices agere ſinamus: occaſiones etiam omnes malorum *Vitia non*
amputemus, nam aliter difficile poſſemus peccata eradicare. *ſinamus*
Certe ſi funiculus triplex difficile rũpitur vt ait Eccl. quanto dif *creſcere.*
ficilius rumpetur centuplex? hoc eſt ſi peccatum ter commiſ- *Eccl.4.*
ſum cum difficultate dimittitur & deſeritur, quid ſi centies com
mittatur? Non tantum igitur peccatum deſtruamus, ſed etiam
C occaſiones omnes diſſipemus. Certe ne hebræi ſe idololatriæ
darent, præcipiebat Deus in Deut. auferri omnes occaſiones, *Deut.7.*
hoc eſt vt non fierent cum ipſis idololatris coniugia, tum etiam
vt ipſos ad internecionẽ vſq; perſequerentur, tum etiam vt eo-
rum templa & altaria deſtruerent & comburerent, inſuper vt *Occaſio-*
ex auro & argento ex idolis liquefacto nil acciperent: ſiquidem *nes malas*
quamuis aurum figurã mutaret, nihilominus tamen ſemper ali *deuitem'.*
quid in mentem ſubiret prioris figuræ. Itaq; volebat vt harum
rerum, memoria penitus interiret. Sic igitur nos in malis occa
ſionibus reſecandis faciamus. Atq; hoc quidem appoſite ſanctus *Exod.33.*
D Moyſes ſignificare voluit, cũ vitulũ illũ quẽ hebræus populus
erexerat, iuſſit in puluerẽ redigi, & populo in potu propinari,
ne veſtigium vllũ idoli ſupereſſet: non ergo ſufficit vnam aut al-
teram peccandi occaſionem amputare, ſed omnes penitus de-
lendæ ſunt: ſiquidem ligna aliquantulum præparata, ſtatim in- *Simile.*
flammantur.

Maxima ſane à nobis diligentia adhibenda eſt vt occaſiones
fugiamus, ne Deum offendamus. Scribit quidẽ Amb. l.3. de virg. *Amb.li.3*
quod adoleſcens quidam adeo formoſus eſſet, vt multæ mu- *de virgin.*
lieres eius amore caperẽtur: quod cũ intellexiſſet, ſibi vuln' in *Senſuali-*
facie, gladio inflixit, ex quo vulnere fœdiſsim' appareret, quod *tatis vitiũ*
ipſe maluit, quam mulieribus placere. Non ſuadeo quidẽ vt id *frequens.*
fiat

fiat: atq; exiſtimo quod etſi ſuaderem, nil prodeſſem: ſi quidem video iam tam viros quam mulieres inde incumbere vt ſe mutuo amatorie diligant: videas enim mulieres excelſa quædam ſibi aſtruere ſandalia, ſi exiguæ ſint ſtaturæ: tum etiam faciem fuco ornare, & ceruſa incruſtrare, ſi deformi ſint vultu: quod ſi pulchræ ſunt, diligenter ornant & comunt, atque in ſpeculo aliquo ſe contemplandas proponunt: viri etiam ita ſe ornant, & vltro citroq; inambulant, vt mirabile ſane ſit. Si quidem non ſolum non amputant occaſiones offendendi Deum, ſed etiam nouas quærunt occaſiones, vt prauis ſuis deſiderijs ſatisfaciãt. Sed tandem aliquando ſibi conſulant, & dæmonis aſtutias deuitent, qui circuit quærens quem deuoret: ſuadetq; vt hodie vanitatibus incumbamus, & deinde craſtino die, & ita inſequẽtibus: neq; ſuadet vt in vitio perſeueremus, ſed vt ſemel incipiamus, & ita paulatim nos pertrahet quo volet, neq; ex ſuis laqueis poterimus euadere: atq; idcirco principijs obſtandum eſt, & occaſiones eas amputare debemus, quæ nos adhæc pertrahunt. Et certe pluſquam barbari homines debent viri Chriſtiani huiuſcemodi occaſiones euitare carnales. De rege quidem Macedoniæ ſcribit Plutarc. quod Darij vxorem nec videre quidem voluerit, ne hac ratione ad eam incitaretur, & eius amore caperetur, etſi magnates eius formam plurimum commendarent. Item de Antiocho Aſiæ rege ferunt quod etſi ab amico moneretur vt pulcherrimam puellam Pantheam videret, nunquam tamen voluit, propter eandem cauſam.

Non offẽdamus proximos prauo exẽplo noſtro. E F *Magna dæmonis aſtutia.* *Plut: Alex: Macedon.* G *Exẽ. regis Antioch.*

Valde quidem debent homines peccandi occaſiones amputare, ne de ipſis aliquid dicatur mali cum cauſa, imo nec ſine cauſa, quantum poterunt. Cum hebræi in idololatriam incidiſſent, velletque Deus ipſos punire, ait Moyſes, non pertinere ad eius famam vt ipſos puniret modo, ne quæſo dicant Aegyptij, callide eduxit eos, vt interficeret in montibus: quaſi dicat, dicent Aegyptij quod cum tunc non poſſes eos vlciſci, modo in hæc loca ipſos compuleris, vt ibi te de ipſis vindicares, nec dares quod promiſiſti. Et ita Deus placatus eſt, ne inde Aegyptij murmurarent, vt habetur in Exo. Et in lib. Num. habetur, quod cum vellent hebræi in Aegyptum reuerti, & propterea Deus eos punire vellet, ait Moyſes, dicent Domine, non poterat introducere populum in terram proqua iurauerat, idcirco occidit eos in ſolitudine: & ita Deus ipſis pepercit. Quod ſi Deus ita ſegerit vt ſcilicet occaſiones fugere videatur ne de ipſo murmurent, quãuis iniquè: quãto magis nos certe, occaſiones pro quib' de nobis iuſte

Bonũ nomen conſeruemus. *Exod. 32.* H *Num. 14.* *Occaſiones turpes deuitemus.*

A iuſte murmurare poſſunt fugere debemus? Quamobrem omnes tales fugiamus occaſiones, non ſolum eas quæ nos ad peccãdum inducunt, ſed etiam eas quibus alios ſcandalizare poſſumus iuxta illud Apoſ. nemini dantes vllam offenſionem. *2. Cor. 6.*

Si magnus ille philoſophus Democritus, cuius eximias laudes & encomia in ſuis Tuſ. quæſ. Tullius ille proſequitur, & Plin. lib. 24. & Solinus in ſuo polhyſtore, ſibi oculos eruit, ne carnis concupiſcentia tentaretur, vt ait etiam Tertul. c. vlti. ſui Apologe. cum tamen ille gentilis & barbarus eſſet: quantam quæſo adhibere debet diligentiam vir Chriſtianus ad præſcindendas omnes omnino occaſiones peccandi, & diuinam maieſtatem offendendi? Scriptores antiqui quendam confinxere ſerpentem nomine hydram, multis capitibus conſtantem, & eius quidem naturæ, vt vno illorum capite abſciſſo, pro eo multa capita naſcerentur, neque poterant illa omnia prorſus abſcindi, niſi abſciſſiones illico comburerentur, & ſic finxerũt clarum illum Herculem, igne mortem intuliſſe ſerpenti, ex quo facto conſecutus eſt memoriam ſempiternam. D. quidem Baſi. dicit ſimilia capita horribilia eſſe tentationes, & ignem quo comburenda ſunt eſſe C diuinum amorem. Si enim hoc igne radices illarum non exurãtur, ſtatim aliunde pullulabunt, renaſcenturq; eædem tentationes, & idcirco debent comburi ipſæ occaſiones & radices: Petrus vt pœnitentiam ageret, locum & ſocietatem peccati deſeruit, hoc eſt palatium pontificis, vt per hoc nobis innuat, quod vix eſt vera pœnitentia, vbi peccandi occaſio non tollatur. Quamobrem Chananæa a finibus egreſſa eſt peccatorum. *M. Tuli. Plin. Soli. Tertul.* B *Simile. Hydra. D. Baſil. Matt. 26.*

Valde quidem noxias occaſiones fugere debemus: nam Abraham timuit ne ex incauto fortaſſe Sarræ aſpectu homicidium ſe quereretur, & idcirco ad occaſionem vitandam, dixit ei: dic obſecro quod ſoror mea ſis. Herodes quia ſaltatricem aſpexit, caD put glorioſi Baptiſtæ ei promiſit & dedit, vt ait Matth. & Marc. filij Dei videntes filias hominum quod eſſent pulchræ, ſe eis coniunxerunt, vt habetur in Gen. Iudas quia Thamar aſpexit in biuio, cum ea ſe copulauit. Domina illa Ioſeph videns eius pulchritudinem, in amorem illius exarſit. Vidit Dauid mulierem ſe lauantem, vnde tandem non modo adulterium ſed etiam homicidium perpetrauit, vt habetur 2. Reg. Holophernes vidẽs pulchritudinem Iudith, ob eandem capite truncatus eſt. Viderunt ſenes Suſannam in pomerio ſe lauantem, atque in eius amorem exarſerunt, vt habet Daniel. In vitis ſanctorum legigimus pium quendam ſacerdotem oculis captum ad ſancti cu- *Gene. 12. Mat. 14. Mar. 6. Gene. 6. Gene. 38. Gene. 39. 2. Reg. 11. Iudith. 10 Dani. 13.*

iuſdam tumulum multis precibus contendiſſe, vt illi videndi E
facultatem reſtitueret: quod cum impetraſſet, miſſamque de
Exēplū. more celebraſſet, vbi poſtea videndi periculum expertus eſſet,
ſaluti magis animæ quam corporis, & interno magis lumini
quam externo proſpiciens, ab eodem ſancto priſtinæ cæcitatis
remedium petijt & impetrauit.

FERIA V. POST I. DOMINI. QVADRAGES.

CONCIO TERTIA. F

EGRESSVS *Ieſus, ſeceßit in parte: Tyri & Sidonis.* Matt. 15. Sicut piſcator cum videt ſibi feliciter in aliquo flumine non ſuccedere piſcationem, ad alium locum diuertit: ſic vtiq; Chriſtus cū videret in Galilæa non ſatis commodam piſcationem, accedit ad partes Tyri & Sidonis: quæ ſane eſt maxima hominis miſeria, cum a deo derelinquitur propter eius obſtinationem. Vnde Pau. dicebat, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, in deſiderijs cordis eorum.

Similitu.

Rom. 1.

A finibus eius egreſſa. Egreſſa eſt Chananæa non ſolum à ciuitate, ſed etiam à finibus eius, ſic tu nō ſolū peccatū vitare debes, ſed etiā eius occaſiones. Sane dæmō parū curat quod tu nō committas modo aliquod peccatū, ſi videt quod omnes occaſiones nō præſcindis: nouit enim ꝙ ſtatim ad ipſum redibis. Cū Pharao licētiā cōcedebat hebræo populo eūdi ad ſacrificādum, id ea lege faciebat, vt remanerent apud ſe coniuges & filij: Siquidem intelligebat quod tam chara relinquentes pignora, ad ſuam adhuc reuerſuri eſſent ſeruitutem. Cum angelus è carcere eduxit Petrum, præcepit ei vt caligas cingeret, ne remanētibus illic caligis, occaſio aliqua remaneret redeūdi. Sane peccatū nō cōmittere, & occaſiones ipſas relinquere, perinde eſt atq; herbā ſecare, & radices nō amputare, ex quo fit vt ſtatī pullulet & renaſcat. G H

Occaſiones noxias declinemus.

Exod. 8.

Niſi occaſiones amputemus, ad eadem vitia remeabimus

A finibus eius egreſſa. Attēde quod hæc mulier antequā a Chriſto beneficia poſtularet & miſericordiā, a finibus egreditur, vt intelligas quod vt tibi beneficia diuinitus compares, prius debes a peccatorum tuorum finibus egredi.

Peccati fines egrediamur.

Filia mea male à dæmonio vexatur. Varijs quidē medijs ſolet nos Deus ad ſe attrahere: nā magos attraxit ſtella: hāc vero mulierē attraxit per vexationē filiæ ſuæ. Sic medicus alios curat amaris catapotijs, alios delicatis electuarijs, pro varietate cōplexionū, infir-

Matt. 2.

Similitu.

4 Reg. 2.

A infirmorum, & humorum. Sic Eliſæus aquas ſanauit ſale, & amaritudinem ollæ blanda farina. 4. *Re.* 4.

Etiam Domine, nam & catelli &c. Vide quomodo perſeuerauerit hæc mulier, porro tria ſunt quæ nos ad perſeuerantiã incitare debẽt: quorũ primum eſt conſiderare quod Deus nos contueatur: ſecũdũ eſt cõſiderare breuitatẽ vitæ: & tertiũ deniq; eſt conſiderare amplitudinem & maieſtatem præmij. *Perſeueremus ſemper in bono:*

Parentes quantum diligant liberos.

B

ADuerte obſecro quantos labores patiatur hæc mulier pro ſalute filiæ recuperanda, vt inde intelligas quantum parentes diligant liberos, atq; vtinam tantum viciſsim a liberis diligerentur. Sed amor eſt inſtar aquæ quę facile quidẽ deſcendit, ſed non perinde facile aſcendit. Sic vtiq; amor deſcẽdit a patre in filium facile, at vero a filio in patrem difficile aſcendit: hinc vulgo dici ſolet, quod vnus pater ſufficit pro cẽtũ filijs, & nõ contra centũ filij reſpondent vni patri. Cæterum quoniã parẽtes tot labores toleraturi erant in liberorum educatione, idcirco Deus tanto *Simile. Parentes pl⁹ amãt liberos, quã contra ab ipſis amẽt:*

C eos erga liberos amore munire voluit: & viciſsim vt filij parentes ſuos diligerent, propterea Deus promiſit quod ſi parentes honorarent, longæui eſſent ſuper terram, & beatitudinem æternam reportarẽt: qui vero cõtra facerẽt, morte morerẽtur. Porro diſertiſsimus ille Chryſologus ita affatur & inſtruit parẽtes ipſos: ideo te Deus, inquit, patrẽ fecit, ideo a te voluit hominem procreari: qui vtiq; quod te de terra fecerat, poterat feciſſe quã plurimos, ſed egit vt generando ſcires, quanta eſſet generantis affectio, & inte amorem tui tantum probares autoris, quãtũ ipſe autor pignoris, tuo pignori conaris impendere. Certe non *Exo.* 20. & 21. *Leui.* 20. *Chry. ſer.* 55. *Ex paterno amore colligas*

D ſolum in te quid eſſet generantis affectio, ſentire te Deus voluit ſed in feris, & in pecudibus, & auibus, hoc Deus voluit te videre: quæ cum de terra produxerit ſola iuſsione, poſtea laborem ſentire compulit generandi, mutare patrias, loca cubilibus apta conquirere, fœtus locorum difficultatibus communire, gemitibus edere, maximis laboribus enutrire, ac ſe mori, ſi natos ſuos capi viderint, non negare. Vnde ſi non hominis, vel ferarũ comparatione, pecudum ſimilitudine, exemplis auium, diſce quanta ſit in paterna charitate ſynceritas. *quãtũ nos De⁹ amet Bruta quomodo diligãt natos ſuos.*

Mulier illa ſunamitis videns filium ſuum mortuum, non lente, ſed feſtinãter venit ad Eliſæũ. Sic etiã regulus ille abijt ad Chriſtũ, & obnixe eum rogauit pro filij incolumitate. Quantis porro 4. *Reg.* 4.

clamoribus, lachrymis, & eiulatibus mulier iſta Chananæa, fi- E
Ioann. 14. liæ ſuæ ſalutem quæſiuit? Iayrus etiam ille princeps Synagogæ,
Luc. 8. cecidit ad pedes Ieſu, rogans eum vt intraret domum, quia filia
Filij pa- vnica erat ei, & hæc moriebatur. Cæterum quam pauciſsimi re
rũ amant periuntur nunc filij, qui id faciant, & tale quidpiam parenti-
parentes: bus rependant, in diſcrimine & periculo conſtitutis? Tanto qui-
dem parentes natos ſuos proſequuntur amore, vt magis gau-
deant filiorum augere, quam propria commoda, vnde Ptolo-
Ptolomę' męus dicebat, quemadmodum refert Iuſtinus, non ſibi videri
Iuſti. li. 16 adeo iucunditatis plenum ſe regem eſſe, quam patrem eſſe re- F
gis. Vide etiam quantos exantlaret labores hæc mulier pro fi-
Chry. in lia ſua. Vnde Chry. ait, o incredibilem parentum in filios amo
Ioann. ho. rem, non modo quibus confidunt medicis, ſed & quoslibet
34: *to.* 3: compellare parentes ſolent, ne quid in aduerſa filiorum valetu-
Parentes dine ommittant.
ad bona Cæterum multi parentes circa hunc liberorum amorem fal-
potius cæ- luntur, ſi quidem eum fere dirigere ſolent ad bona comparan-
leſtia filijs da temporalia pro filijs, & non ad bona æterna, vtpote ad adqui
cõparanda rendas diuitias huius ſeculi, honores, dignitates, eoſq; curant
amorem potius locupletes relinquere bonis temporalibus, quam virtu- G
dirigant. te & bonis ſempiternis. In his enim potius paternus amor elu-
Parentes cere deberet, nam cætera niſi cum virtute ſocientur, vana ſunt
potius vir & nullius momenti: curet igitur potius pater filium virtute do-
tutibus tatum relinquere. Vide enim obſecro quot incommoda ſecuta
quã diui- ſint, eo quod Dauid inceſtum Annon non puniret: ſiquidem
tijs locu- ne ei moleſtiam exhiberet, in cauſa fuit quod vtrumq; amitte-
pletes re- ret filium. Vnde Sap. ait, qui a pueritia delicate nutrit ſeruum
linquant ſuum, poſtea ſentiet eum contumacem. Quod ſi omnes obliga
filios. mur ad dirigendum proximos noſtros in virtutem, cum ſe offert
4: *Re.* 13: occaſio: quanto maiori vinculo tenebitur pater filium ſuum di- H
Prou. 29. ligentiſsime inſtruere? Et ſane ſicut pannus interdum cum lana
Simile. prius aliũ imbiberit colorem, ſolet priorẽ illũ colorem exerere:
Simile. ſic vtiq; praui mores quos prius adoleſcẽtes imbiberint, diffici-
Filij à te le exuuntur. Nec velis tunc ſale condire carnes, cũ iã corruptæ
neila ætа- fuerint. Sane cũ Dauid in lecto adhuc verſaretur, inambulabãt
te laudabi filij ante eũ, quibus ipſe dicebat: laudate pueri dñm, laudate no-
les ſuggã. mẽ Dñi: & ipſi reſpõdebãt, ſit nomẽ domini benedictũ ex hoc,
mores. nũc, & vſq; in ſeculũ. Vide obſecro quam prolixo ſermone vte-
Diſsimil. rentur parentes Sarræ, inſtruentes filiã ſuã circa coniugium, mo
Pſal. 112. nenteſq; eã honorare ſoceros, diligere maritũ, regere familiam,
Tob. 10. gubernarẽ domum, & ſe ipſam irreprehenſibilem exhibere.

Plurimum

A Plurimum etiam confert vt parentes diligenter inſtruant liberos a pueritia, vt templa frequententent, miſſam audiant, & concionem: atq; honeſte cum omnibus cõuerſentur, ſed aliquæ matres ſunt quæ dicunt non eſſe talẽ vſum vt filias præſertim paruulas ad templa ſecum portent, & tamen ducunt ipſas ad choreas & tripudia, ad comedias & repræſentationes, ad varia ſpectacula, quæ interdum non ſunt honeſta: An vobis videtur tutius, vt quo tẽpore ad ſacra audiẽda pergitis, filiæ domi remaneant, cum præſertim tunc libidini detur occaſio, & multa turpia committi poſ-
B ſint, cũ inter famulos & famulas ſæpe non ſatis honeſtas remaneant, quæ etiam vili pretio eas forte proſtituent? Adde quod etiam ſi pueros domi dimittatis, hac illac circumcurſant, & omnes vicinos moleſtia afficiunt, etſi quid turpe admiſerint, virum honeſtum non inuenient a quo reprehẽdãtur, cũ omnes ſe ad Eccleſiam receperint. Nõ plane intelligo ecqua tãdẽ attẽtione poſſint parentes miſſam audire, remanentibus filijs domi, quorũ curam velint nolint gerere debent. Intelligant ergo parentes quanto diuinitus afficiãtur beneficio, propter filios quos ſuſceperunt ſiquidem in ipſis inſtruendis & ſancte informãdis, datur ipſis oc-
C caſio maximi meriti cõparandi, ſicut contra ſi id non fecerint, ſibi Dei iram theſaurizant. Nec vero tua tantũ inſtitutione laudabili filios iuuare debes, ſed etiã tuis orationibus, Deũ ſemper pro ipſis obſecrãdo. Vnde Abrahã dicebat ad dominum: vtinam Iſmael viuat corã te, id eſt adnutũ, beneplacitũq; tuũ. Quę oratio tantum placuit deo, vt diceret, nõ celabo Abrahã quæ geſturus ſum: ſcio enim quod præcepturus ſit filijs ſuis & domui ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant viam domini, & faciant iudicium & iuſtitiam.

Parentes debent filios inſtruere in deuotione, & tẽplorum frequẽtatione.

Matres secũ filias ad tẽpla ducant.

Pueros ducãt parentes ſecum in Eccleſiã.

Parentes plurimum merentur in recta filiorum inſtitutione.

Gene. 17.

Gene. 18.

Maxime curare debent parentes vt filios inſtruant in virtute, iuxta illud Apoſ. educate filios veſtros in diſciplina & correctione domini. Quando vxor Manue dixit viro ſuo quod angelus ip-
D ſi dixerat, videlicet quod eſſet conceptura Samſonem, dicitur Manue oraſſe ad dominum dicens. Obſecro domine, vt vir Dei quem miſiſti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero qui natus eſt: hoc eſt quomodo eum inſtruere debeamus, & quomodo is placeat Deo. Non vtiq; de diuitijs percontabatur, nec de mundanis dignitatibus ſed quomodo Deo placeret. Sic igitur facere debent parentes, iuxta illud Eccl. non des filio tuo poteſtatem in iuuentute, & tunde latera eius dum infans eſt, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. ſane cum figulus aliquod vas facit, dum illud recens eſt & nondum coctum, ſed calente adhuc rota vrceus exit, tenui

Ephe. 6.

Iudi. 13.

Eccle. 30.

Simile. — *Pſal. 50.* — *Ecc. 30.*

etiam filo illud ſcindet, non ita vero paulo poſt: ſic igitur pater filium ducet quo vult dum tenellus eſt, non ita confirmata ætate. Sumus quidem ad malum procliues, & ideo niſi ſit qui nos dirigat, paſsim aberramus. Vnde Propheta ait: ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum. Sed cur obſecro, cum peccatum originale vnum ſit, ait in iniquitatibus? Sane quamuis peccatum vnum ſit, tamen pœnæ ſunt multæ & ideo dixit omnia coniungens, in iniquitatibus. Præterea Eccl. ait, curua ceruicem eius in iuuentute. Item equus indomitus euadet durus, & filius remiſſus euadet præceps. Lacta filium tuum, F & pauentem te faciet: lude cum eo, & contriſtabit te. Sed proh dolor! Sæpe multi parentes non audent filios ſuos reprehẽdere, cum ipſi ſint nequiores, & prauo ſuo exemplo ipſos corrumpant.

2. Reg. 11 — *Parentes praui nolunt liberos corrigere, ne ſibi obijciãt quod ab ipſis hæc dixerint.*

In 2. Reg. habetur quod dixerit Ioab nuntianti infelicem succeſſum militum prope murum ciuitatis quam impugnabant: ſi videris regem iratum, dicentem, cur tantopere ad murum accederent, vel aliquid ſimile, dices, quin & ſeruus tuus Vrias ibi mortuus eſt, vt hac ratione eius peccatum ad memoriam reuocaret, & idcirco minus iraſceretur & reprehenderet: & ita factum eſt, vt ſcilicet cum videret nuntius regem iratum, ſtatim de morte Vriæ narrauit, & hac quidem G conſideratione rex ſuam reſponſionem moderatus eſt, dicens: hæc dices Ioab, non te frangat iſta res, varius eſt enim euentus belli, & nunc hunc, nunc illum conſumit gladius.

Thre. 3. — *Simile.* — *Pueri à teneris ãnis bene inſtituantur.*

Curent igitur parentes bene & honeſte filios educare & erudire à teneris annis. Vnde Hiere. ait, bonum eſt viro cum portauerit iugum domini ab adoleſcentia ſua: Plantæ quidem ſi ibi relinquantur vbi naſcuntur, ſolent interdum inſuaues edere fructus & parcos; ſi vero tranſplantari contingat, copioſum & ſuauem edunt fructum, debetque id fieri cum teneræ H ſunt, nam altius infigi ſolent. Sic plane ſi filius ſuo arbitrio & voluntati permittatur, non bene dirigetur, ſed opus eſt vt iam inde à teneris vnguiculis, bonæ & ſanæ eruditioni aſſueſcat, ne facile a quocumque tentationis vento percellatur.

Simile. — *Virtus in tenera ætate imbibẽda.*

Si enim artes mechanicæ, & laudabiles ſcientiæ atque ingenuæ, vt bene ac firmiter hæreant, ſunt ab ineunte ætate perdiſcendæ: quanto magis virtus & ſpirituales exercitationes? Sane quandoquidem plus terrena filio tuo, quam cæleſtia comparare curas, hinc Deus permittit vt cum ſolidam eius inſtitutionem negligas, factus prouectior filius tibi recalcitret, & cum tibi opem ferre deberet, potius tibi ſit inurbanus, & mille

quoti-

A quotidie moleſtias exhibeat. Sunt vero aliqui parentes, qui etſi filios corrigant, id tamen ita blande faciunt ſicut Heli, qui propterea ſimul cum filijs a deo punitus eſt, vt habetur 1. Reg. *1. Reg. 2. & 3.*

Peccator in maxima verſatur affli-ctione.

ILLVD non eſt ſilentio prætereundum, quid cauſæ ſit quod filia Chananeæ, non acceſsit ad Chriſtum, eius opem B imploratura in tanta afflictione? Cui tacitæ obiectioni reſpondet mater, cum ait; male a dæmonio vexari: quaſi diceret, non ſolum non poteſt venire, verum etiam cum à dæmone tantopere vexetur, nec miſeriam ſuam agnoſcit, & propterea remedium ſibi non quærit: Sic mali cum a dęmonio vexentur, remedium calamitatum ſuarum non quærunt, nec ſuum ſtatum agnoſcunt. Vere enim de malo dici poteſt, quod à dæmone vexetur, & ſemper perplexus ſit. Si namque reſtituere debeat, ſecum ratiocinatur dicens: ſi reſtituo pauper remanebo, etſi non reſtituo, ad infernum tendo. Item ſi concubinam ha-C bet, ait: ſi eam dimiſero, quid faciet miſera? Quid etiam dicent? annon quod eam alere non poteram? Quod ſi non dimiſero, beneficium abſolutionis non impetrabo, & miſer condemnabor. O perplexam malam conſcientiam, & in vtramque partem ancipitem, quamobrem cum te perplexum videris peccator, conſiderare debebis quodnam ſit maius incommodum & detrimẽtum, & illi prius occurrẽdum eſt, ſicut fecit ſancta Suſanna, quæ videns ſe ſenibus opprimi, ait: anguſtiæ ſunt mihi vndique; ſi enim hoc egero, mors mihi eſt; ſi autem non egero, non effugiã manus veſtras. Sed melius eſt mihi abſq; opere incidere in manus D veſtras, quam peccare in conſpectu domini. Atq; ita Deus eam ex tantis laboribus eripuit.

Mali adeo cæci ſunt vt miſeriã ſuã nõ cognoſcãt

Mali in quãta verſentur miſeria.

Peccatum perplexũ tenet hominem.

Dan. 13.

Male a dæmonio vexatur. Qui deprauatã habet conſciẽtiam, etſi videatur nobis delicate viuere, nihilominus tamen in ſumma miſeria & anguſtia verſatur. Si enim aliquis ſciret certo, quod poſtquam comediſſet, vitam amittere deberet, etſi lautiſsimas haberet epulas, non tamen eas iucunde deguſtaret: quam ergo delectationem impius habere poteſt, & quam quietem, noſcens quod ſempiternæ pœnę & tormenta ipſum maneãt? vſq; adeo inquieti ſunt mali, vt ſeipſos etiã paueant, dicantq; cum Dauide: quid eſt tibi mare quod fugiſti? Quid eſt tibi conſcientia quod tam ſis inquieta? Mirabiles plane elationes maris.

Simile.

Praua conſcientia inquietũ tenet hominem.

Pſal. 113.

Malus vt mare ferue: riſ. Vnde tanta ira, tanta ambitio, tanta cupiditas, tam praua E deſideria? quis tandem futurus eſt horũ omnium exitus & finis? At vero cum peccator ad cor redit, & ad Deum conuertitur, diuina adiutus gratia, non minus quam antea ſtupens, in contrario ſenſu ait: quid eſt tibi mare quod fugiſti? procul dubio,

Pſal. 45. a facie Domini mota eſt terra a facie Dei Iacob. Tanta tunc eſt animi tranquillitas, vt dicat cum Propheta, venite, & videte opera Dei, terribilis in conſilijs hominum. Cum enim exiuit a tam voraci flamma, & a tantis tormentis, videtque cor

Pſal. 113. eius tanta diuinitus dulcedine irrorari, & oculos lachrymis F conſpergi, ait: qui conuertit Petram in ſtagna aquarum, & rupẽ in fontes aquarum.

Mali in maxima verſantur angu[ſt]ia. Si permittit ſæpe Deus vt ſerui ſui afflictionibus in hac vita concutiantur, qui tamen ab eius voluntate non diſcrepant: annon maximopere vexabuntur mali, qui ſemper Deum offendunt? Hoc quidem voluit Hierem. ſignificare cum ait: ec-

Hiere: 15 ce ergo in ciuitate, in qua inuocatum eſt nomen meum, incipio affligere, & vos immunes eritis? non eritis immunes dicit

Prou. 11. Dominus: Huc etiam ſpectat quod ait Sap. in Pro. Si iuſtus

Luc. 23. in terra recipit, quanto magis impius & peccator? Tum etiam G quod ait Chriſtus apud Luc: Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Chryſ. in Luc. de lazaro con. 1. tom 2. Porro quam oppreſſus ſit qui deprauatam habet conſcientiam, declarat beatus Chryſoſt. dicens, vide quanta ſit vis conſcientiæ, quandoquidem antequam in alio ſeculo puniantur peccatores, iam qui improbe agunt, & in peccatis viuunt, hic puniuntur: neque enim mihi dixeris illum menſa ſumptuoſa frui, veſtibus circundari ſericis, mancipiorum greges circumferre, alios ſubmouere in foro: Sed explica mihi iſtius

Conſcientia mala hominem torquet. conſcientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum H ingentem metum, tempeſtatem, & turbationem. Videbis velut in curia mentem ad thronum conſcientiæ conſcendiſſe regalem, & tanquam iudicem quempiam ſedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equuleo ſuſpendentem, lateraque conſcientiæ radentem vngulis, pro commiſsis ve-

Mali non nulli iam in hac vita tormenta incipiũt hementer inclamantem, cum nemo ſciat, niſi quod ſolus Deus hæc videre nouerit. Etenim qui committit adulterium, etiam ſi millies fuerit diues, etiam ſi nullum habeat accuſatorem, non deſinit tamen intus ſeipſum accuſare, & voluptas quidem temporaria eſt, dolor vero perpetuus: timor vndique & tremor, ſuſpicio & anxietas; angulos profecto ipſos metuit,

A tuit, vmbras ipſas formidat, nec vel ad breue tempus poteſt reſpicere: nam & in lecto, & in menſa, & in foro, & in domo, & interdiu, & noctu, & in ipſis frequenter ſomnijs, hæc iniquitatis ſimulachra videt: ipſiuſq; Cain vitam viuit, gemens ac tremens ſuper terram: cum nemo ſciat, intus habet tamen implicitum ignem. *Vitioſi in maxima verſantur anguſtia. Gen. 4.*

Tractans præterea doctiſsimus ille Euſebius Emiſſenus hac de re, grauiſsime ait in hunc modum & tenorem: eſt enim mala conſcientia comes odioſa, turbulenta tempeſtas, animum perpe- *Euſebius Emiſſenus*
B tua iactatione concutiens, aſsiduiſq; terroribus obiectis inceſſan ter exagitans, Vt enim ſi aliquis transfixus eſſet venenato telo, quod quidem è corpore euelli non poſſet, nullum temporis pun ctum dolore vacuum haberet: ſic profecto vbi iniuſtitiæ mortiſe rum venenum in viſcera ipſa penetrat, & in præcordijs hæret, ani moq; mortiferum vulnus imponit, vix quidquam eſt quod hominem valeat è ſummis angoribus & aſsidua dolorum acerbita te liberare. Cum enim totius miſeriæ fontem intra pectus habeat, euenit vt nunquam vim moleſtiæ à ſe dimouere poſsit, ſed quocunq; pergit, eximio dolore & ſolicitudine conflictetur. *Simile. Simile. Peccatum in anima eſt tanquã venenum in corde: Vitioſus eſt ſemper inquietus.*
C Ex quo fit vt neq; domi quietem habeat: neq; enim domus, nec ciuitas, neq; celebritas, nec ſolicitudo, illis iucunda eſſe poteſt, qui gerunt animũ vulneribus iniquitatis & iniuſtitiæ conciſſum: Itaq, ſicut æger cuius viſcera ardentiſsima febris vrit, nullo modo in latus vnũ conſiſtere aliquandiu poteſt, ſed modo in hanc, modo in illam partem voluitur atq; iactatur, neq; tamen tot mu tationibus quietem quam quærit inuenit, quoniam intra ſe inquietudinis ſuam cauſam geſtat: ita improbi homines vix vlla rerum aut locorum mutatione, lethale telum, quod intra ſe ex malorum ſuorum conſcientia geſtant, excutere poſſunt. Quę qui *Mali inquieti viuunt.*
D dem res tãtum in nobis peccati odium patrare deberet, vt quamuis nulla alia ſiue præmia ſiue ſupplicia, nos ab eo deterrerent, hoc vnum ſatis, ſuperq, futurum eſſet. *Peccatum odio habeamus.*

Huiuſmodi conſcientiæ torſiones & remorſus pro magna vtilitate & commodo noſtro, diuinitus permittuntur, vt ita mali ad Deum redeant & conuertantur, veruntamẽ maxime animaduertere & diligenter conſiderare debemus, quod quando vir impius propterea vitam ſuam deprauatam & turpem atq; flagitioſam, corrigere & emendare non vult, dimittit eum quidem Deus ſecundum deſideria cordis eius, quippe qui vt ait ſanctiſsimus ille vates Iob & patientiſsimus, bibit ſane ſicut aquam iniquitatem: ſiquidem tales iam non verētur Deum offendere, & contra *Conſcientia ipſa nos mordet vt ad Deum reuertamur.*

eius

eius diuinam maieſtatem delinquere, & ſcelera atq; flagitia propemodum innumerabilia committere & perpetrare, ſine verecundia aliqua & rubore, quin potius petulantiſsime, & procaciſsime, ac impudenter ſe in omne vitiorum cœnum tanquam lutulenti ſues ſubinde reuoluunt atq; volutant, neq; conſcientia iam ipſa tales remordet, ſed vt dixi, iam ſicut aquam bibunt iniquitatem. Falſam quandam ſibiſecuritatem perſuadent in qua viuant, neque conſcientia iam ipſa in eis vllo pacto commouetur vt ipſos remordeat & pungat. Non ita vero viri iuſti & ſerui dei ſe gerunt, quin potius vel ex vno dũtaxat verbo otioſo maxime commouentur & concutiuntur. Curialem quidem hominem & perpolitum, videbis tam iuſtos & conformes calceos adferentem, vt ſi forte lapillus, lenticula, vel quæcunq; res alia intromittatur in calceos, maximum ſentiat dolorem, & ſic ſtatim vir iſte calceum ſibi excalceat, atq; lapidem ipſum inde extrahit, & educit: Agaſo tamen vel alius ruſticus vir, qui calceos laxos, vel ocreas oblongas, & arena refertas portare conſueuit, hunc dolorem non ſentit, quia calcei ipſi laxi ſunt quos geſtat. Sic profecto vir ſanctus, bonus & iuſtus, ac timoratus, vel minimum etiam peccatum ferre & ſuſtinere nullo pacto poteſt, & valet, nam cum iuſtus ſit & timoratus, quæuis etiam talis res, vel minima, eum torquet, angit, & excruciat, & ſic calceos ſuos purgat, hoc eſt, ſtatim ad ſacroſanctum pœnitentiæ & ſalutare ſacramentum feſtinat & maxima cum diligentia & cura approperat, vt mundus, & purus inde euadat, & peccatorum ſuorum fœdiſsimas ſordes eluat, & purget. At vero cũ in improbo & ſceleſtiſsimo homine dominentur & regnent variæ & diuerſi modæ vſuræ, adulteria, furta, homicidia, & complura alia huius farinæ vel potius furfuris vitia & ſcelera, non videmus ſane propterea huiuſmodi ſolicitudinem & curam, tollendi ſcilicet à calceis tam laxis, tam grandia pondera: nec talis ſentit propriæ conſcientiæ detrimentum & iacturam. Et hæc quidem eſt maxima vexatio, in quam miſerabilis & infeliciſsimus peccator labitur, propter deprauatam & perditam conſcientiam ſuam, quæ iam ipſum non pungit nec ſtimulat, vt peccata ipſa deſerat, & ad Deum factorẽ ſuum conuertatur. Nulla pœna grauior pœna conſcientiæ. Vis autem nunquam eſſe triſtis, bene viue. ſecura mens triſtitiam leuiter ſuſtinet, Bona vita gaudium ſemper habet: conſcientia autem rei ſemper in pœna eſt. Nunquam ſecurus eſt reus animus: mens enim mala conſcientiæ proprijs agitatur ſtimulis,

Mali quã turpiter labantur. *Simile.* *Viri probi ſunt timorata conſcientia.* *Mali laxam habẽt cõſcientiã.* *Mali non ſentiunt quam graue onus ſuſtineant.* *Iſidor. lib. 2. Soliloq.*

E F G H

A FERIA V: POST I. DOMIN. QVADRA.

CONCIO QVARTA,

Oratio qualis eſſe debeat.

EGreſſus Ieſus ſeceſsit in partes Tyri & Sidonis, & ecce mulier Chananæa. Mat. 15. Mar. 7. Si attente conſideremus orationem huius mulieris, inueniemus eam breuiloquam ſed tamen claudit gyro grandia ſenſa breui. Breuibus B quidé verbis poſſumus cum Deo negotiari. Siquidé Dauid ſuam agnoſcens miſeriam, ait: Repleta eſt malis anima mea, ſed tu domine vſquequo? Vide obſecro quam breuiter diuinam opem implorauerit. Aliqui in id incumbunt vt multis verborum ambagibus cum Deo loqui poſsint & magno attificio: Veruntamen in ſua potius clementia quam in noſtra eloquentia fundâtur diuina beneficia, vt apud Iſa. teſtatur Dominus dicens, ego ſum, ego ſum ipſe qui deleo iniquitates tuas propter me. Non debemus exprobrare quid fecerimus & enumerare, ſed potius ad diuinam miſericordiam confugere, & eam implorare, di- C centes cum Dauide: Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam. Et cum Chananæa, Miſerere mei fili Dauid. Et ſi quid ante oculos Dei ponimus, collocemus & ſtatuamus eius beneficia in nos collata, dicentes: Tu Domine me creaſti & redemiſti: quare per myſterium ſanctæ incarnationis tuæ, & per ſanctam crucem libera me Domine: ſi enim fecerimus hoc pacto, dicere quidem cum ſancto patriarcha Iacob poterimus, vidi Dominum facie ad faciem & ſalua facta eſt anima mea.

Oratio nõ neceſſe habet multa verba. *Pſal. 87.* *Verborum profluentiam nõ curat Deus.* *Iſa. 43.* *Pſal. 50.* *Grati ſimus erga Deum.* *Gen. 32.*

Duplici nobis attentione opus eſt cum oramus, quarum alte- D ra præcedere debet, altera vero comitari orationem. Illa attentio debet præcedere, vt diligenter conſideres qualis ſis tu, & qualis ſit Deus, & quid poſtulare uelis. Altera etiam attẽtione opus eſt, vt ſcilicet attendas cũ quo loqueris, & ita attentionem tuam continues, quæ attentio videtur difficilis propter fragilitatem noſtram, & ita etſi aliquando remittatur, non peccamus, nec meriti valorem amittimus. Eſt enim tanta prioris illius attentionis præſtantia, qua homo ſe totum ad Deum dirigit, vt in eius virtute etſi aliquando inter orandum diuertatur per fragilitatem non propterea effectum ſuum & vim perdat oratio. Nam quemadmodum globus à tormento bellico extortus, propter virtutem ſibi impreſſam, in altum conſcendit: ſic vtique in virtute

Duplici attentione opus eſt in orando. *Attentio continua difficilis in oratione.* *Simile.*

prioris

Attentio præcedens quam ſit neceſſaria. prioris illius attentionis ante orationem factæ, perſeuerat oratio, etſi interdum propter humanam imbecillitatem diuertatur. Quamobrem ante orationem, huiuſmodi attentionem præmittamus, & nos diligenter præparemus, & Deo quidquid petituri ſumus, ex animo commendemus. Ad hanc vero attentionem plurimum iuuat ipſa ſolitudo, & quies. Sane quod Chriſtus dicat apud Luc. oportet ſemper orare & nūquam deficere: non id ſibi vult, vt ſcilicet ſemper actu in attētione maxima verſemur, cum hoc in hac mortali vita fieri non poſsit: ſed quaſi diceret, ſicut auarus videtur noctu diuq; pecunijs congerendis inhiare, & ambitioſus intentus eſt in prehenſando, atq; amator rebus amatorijs incumbit: ſic vos diu noctuq. in orationem incūbite, & hæc ſit veſtra negotiatio. Et certe plurimum nos ipſos orationi aſſuefacere deberemus, ſiquidem eius beneficio multa cognoſcimus quæ antea non cognoſcebamus. Siti conficiebatur paruulus Iſmael, & audiuit Deus eius vagitus propter orationem matris Agar, viditq; fontem & puteum, quem tametſi prope ſitum, antea non videbat. Sane ſi cum ea vehementia qua res temporales petimus etiam ſpiritualia poſtularemus, plus in virtute proficeremus. Vide obſecro quam inſtanter poſtularet rex Ezechias, diuinum fauorem, ne regno priuaretur, & tamē vix inuenias quod tantam diligentiam adhiberet pro peccatorum impetranda venia. Conſidera etiam quam intente & cum labore preces funderent prophetæ Baal dei falſi, adeo vt lanceolis ſibi ſanguinē educerent, quæ omnia ad commoda temporalia tendebant, & ad ambitionem. Vtinam vel eodem dumtaxat modo quo rebus temporalibus incumbimus, etiam diuinis & cæleſtibus incūberemus.

Luc. 18. *Similitudo.* *Gen. 21.* *Oratio multa incognita, cognita facit.* *3. Reg. 15.* *3. Reg. 18.*

E F G

Oratio ſit cum fiducia. Præterea plurimum nobis confert, vt quod petimus in oratione, cum fiducia poſtulemus, ſcilicet ſperantes nos à Deo quæ petimus impetraturos, ſi modo è re noſtra fuerint; ſiquidem ſi diffidamus, aut hæſitemus, ſolet Deus idcirco plurimum indignari. Et ſic videmus quod ſtomachatus ſit contra ſanctum Moyſen, propterea quod cum ipſi iuſsiſſet vt loqueretur ad petram vt aquā daret, qua ſitim ſedaret populus & pecora, ipſe tamen dubitauit, & ſecum ratiocinabatur, quomodo poſſet ipſum lapis intelligere: tum etiam dicendo virgam ipſam forte rumpendam aut frangēdam, ſi hac petram percuſſerit: vel potius inde ignē quam aquam educam, cum ſit inſtar ſilicis: adde quod lapis exiguus eſt, quomodo igitur tanta aquæ copia inde manare poterit? Ex his igitur tantopere indignatus eſt Deus, vt non permiſerit ipſum in promiſsionis terram intrare. vult igitur Deus vt cum maxima

Nu. 20. *Indignatur Deus contra eos qui non petunt cum fiducia.*

H

fiducia

A fiducia nos totos ad eius pedes abijciamus, & prouoluamur intrepide petentes.

Hæc quidem mulier Chananæa etſi videret ſanctos Apoſtolos pro ipſa orare & intercedere, non tamen proinde ipſa ab oratione ceſſabat. Videas quidem aliquos, qui omnes ſuas orationes in viros eccleſiaſticos regerunt, & ijs omnē orandi onus imponunt, ſeq; eorum orationibus tradunt, quod vtiq; malum non eſt: veruntamen aliquid nos ipſi præſtare debemus pro noſtra virili. Erat quidem olim in deſerto iuuenis quidam èremita, qui B ſæpe rogabat ſanctum quendam ſenem, vt pro ipſo oraret, quod & ſenex faciebat: cum autem quereretur iuuenis ille, quod ſuo iudicio nullos in virtute faceret progreſſus; quamuis ſenex pro eo oraret: intellexit ſenex quod nil ille ex ſe præſtaret, cum igitur aliquando aſellum onerarent ſportis quibuſdam, & alijs vt venderent ad vitam ſuſtentandam, dixit iuuenis ſeni vt ſe iuuaret in eo onere aſello imponendo, atq; ita ſubleuabat iuuenis quantum poterat, ſed ſenex nil præſtabat: tunc ait iuuenis, quęſo te pater, ſubleua huiuſmodi onus aliquantulum, ego enim ſolus non poſſum etſi robuſtus ſim; reſpondit ſenex, ſic igitur intelli C gas te oportere etiam orando, iuuare eum qui pro te orat. Porro ſi in via multos inuenires lapides pretioſos, nũ contentus eſſes dicendo huic vel illi, colligite obſecro mihi iſtos lapides? nonne tu etiam ipſos in colligendo iuuares? vult quidem Deus vt omnes ad ipſum concurramus in neceſsitatibus noſtris, iuxta illud vatis ſancti, accedite ad eum & illuminamini: & illud Matt: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis. Cum igitur omnes vocet, omnes ad eum accedamus, nec contenti ſimus ſolum per interceſſores negotiari & deprecatores, ſed ipſimet accedamus cum ſanctis operibus, & deuotis orationibus.

In domino cõfidamus cum oramus.

Exemplũ

Non debemus orationes noſtras negligere, etſi alij pro nobis orent.

Simile.

Pſal. 33.

Mat. 11.

D

Orationes iuſtorum plurimum poſſant.

DI *mitte eam quia clamat poſt nos.* Plurimum quidem nobis proſunt proborum virorum orationes apud Deũ, & plurimum proficiunt peccatores cum ipſis, ſiquidem earum beneficio ſæpe proteguntur & defenduntur à malis multis. Probe hoc nouerat Apoſt. cum diceret, Deus ſuſtinuit in multa patientia vaſa iræ apta in interitum, vt oſtenderet diuitias glorię ſuæ in vaſa miſericordiæ, quæ præparauit in gloriam. In Gen. habetur quod noluit Deus vt ſubuerteretur ciuitas illa Segor quæ erat ſecus mõtem, propter ſeruum ſuum Loth. dixitq; ei Angelus vt feſtinaret.

Rom. 9.

Gen. 19.

ret,neq; enim poterat quidquam facere,niſi prius intus eſſet.Et E
Clemens li.1.itine. beatus Clemens dicit ſe audiuiſſe à beato Petro,quod niſi patriarcha Abraham intercederet quando Deus Sodomam ſuccendit,
Oratio iuſti quantū poſsit. Vniuerſum etiam mundum fuiſſe igni ſuccenſurum, ſicut ante diluuio perierat,cum tanta eſſet tunc etiam mundi prauitas.Vnde colligas quantum ſentire debeamus abſentiam ſiue mortem ali-
4.Re.13. cuius iuſti. Si rex Ioas intelligens Eliſæum infirmum eſſe & iam prope in extremis,flere cæpit,& dicere, Pater mi,pater mi,currus Iſrael,& auriga eius. Auriga eum vocat, quoniam doctrina
ſua & exemplo Iſrael vniuerſum dirigebat & ſuſtentabat oratio F
Gen.18. ne.Vide quantum prodeſſent Sodomæ orationes & preces Abra
Acto,27. hæ.Tum etiam quantum valuit oratio Pauli nauigantibus,in tēpeſtate illa tam ſæua,quando Paulus ibat propter appellationem factam ad Cæſarem, ſiquidem dixit ei Angelus,ne timeas Paule,ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum.

Exo.8. Nonnihil ex his ſubolfacere videbatur rex Pharao cum tam
Serui Dei plurimum apud Deū poſſunt ſuis operib⁹. inſtāter poſtularet à Moyſe vt pro ipſo oraret:intelligebat enim quod Moyſes cum ſua paupertate familiarior erat Deo, quam Pharao cum ſuis diuitijs. An ignoratis fratres, quod dimittat Deus plagas nobis multas immittere propter atrocitatem pec- G
catorum noſtrorum,niſi quia præter eius clementiam & benignitatem,ſunt aliqui viri iuſti, tanquam alter Moyſes, pro nobis intercedentes in angulo alicuius monaſterij,aut alibi?Satis qui-
Danie.2. dem conſtat ex illo Danielis exemplo quantum poſsint oratio-
Orationes in vnum quantum poſsint. nes iuſtorum qui ad hoc conueniunt, ſicut etiam fecerunt pro hac Chananæa ſancti Apoſtoli: ſiquidem Ananias, Azarias, & Mizael ſimul cōgregati ſunt vt à Deo impetrarent cognitionem ſomniorum,& ita factum eſt.Inſuper Apoſtolus Paulus ſe com-
2.Cor.1. mendabat aliorum orationibus, & dicebat: Deus de tantis periculis nos eripuit adiuuantibus vobis in oratione pro nobis: Vn- H
Ioel.1. de & Ioel ait, vocate cœtum,congregate ſenes,omnes habitato-
Eccle.4. res terræ in domum Domini Dei veſtri, & clamate ad Dominū.
Orationes humilium quantum poſsint. Et Eccle.ait, funiculus triplex difficile rumpitur:quid aliud ſunt funiculi,quam ſanctæ orationes,quæ quodammodo Dei manus vincere videntur,ne nos vt meremur caſtiget? Quamobrem ſemper nobis deprecatores paremus,quantumuis nobis vitæ ſanctimonia pollere videamur: ſiquidem & ſancti in gloria nobis fauent ſuis orationibus. Vnde & 2.Mac.dicitur de Hiere.poſt mor-
2.Ma.15. tem,hic eſt fratrum amator, & populi Iſrael:hic enim qui multum orat pro populo Iſrael, & vniuerſa ſancta ciuitate, Hieremias propheta Dei. Hinc Hieronym. ait, Si ſancti dum hic vi-
uunt,

A uunt, quamuis pro ſe ſolicitieſſe debeant, nihilominus tamen pro nobis orant, quãto magis pro nobis in patria orabunt, cum de ſeipſis ſoliciti eſſe non debebunt? vt autem id nobis magis per ſuaderemus, voluit Deus vt eorum corpora apud nos manerent vſque ad carnis reſurrectionem, vt eſſent tanquam pignora amoris eorum erga nos, & vt memores eſſemus nos eorum orationibus commendare. Magna porro & excellens eſt Domini miſericordia & clementia, in mundo iuſtos aliquos homines relinquere, vt pro nobis orent, & apud eum ſuis precibus patrocinentur. Quid enim factũ fuiſſet de Aegypto ſeptem illis annis, B quando vniuerſam terram fames occupauerat, niſi altiſsimu Dominus tunc temporis Ioſeph ei miſiſſet? Quid Eliphaz & duobus amicis ſuis, ſi ſanctiſsimus Iob pro illis non oraſſet? Quid actum eſſet Iſraelitico populo, quando Deus locutus Moyſi dixit ſe illum deſtruere velle, niſi Moyſes pro illo interceſsiſſet? Inter bonos Chriſtum confitetur beatus Petrus eſſe filium Dei, quẽ poſtea inter impios in atrio Pontificis iuramento negauit. Ex quo docemur conſortium malorum fugere, & bonorum ſocietatem amplecti. Sic videmus quod hęc mulier in ſua ciuitate erat idolatra, at vero à finibus egreſſa, & inter ſanctos Domini diſci- C pulos poſita, reliquit idolorum cultum & ſacrificia, & Chriſtum adorans ait, Domine adiuua me. Quemadmodum enim ſpeculum quamuis mundum & ſplendidum ſit, contaminato tamen flatu circumſtantium inficitur: ſic qui eſt honeſtate præditus, impiorum conuerſatione cõtaminatur. Hoc videtur ſimile ei quod Ioannes & Iacobus magno zelo dixerunt Chriſto: Domine vis dicamus vt deſcendat ignis de cælo & conſumat eos? Vbi Chriſtus id non permiſit fieri, ſiquidem inter malos erant aliqui boni qui pro eis orabant.

Hier. contra Vigi. Vide D. Tho. 22. q. 83. ar. 11. Poſtulem' a ſanctis vt pro nobis orent. Gen. 41. Iob. 42. Exo. 32. Mat. 26. Societatẽ malam fugiamus & bonam cõplectamur. Simile. Societas mala plurimũ nocet. Luc. 9.

D

Confidamus in Domino.

D*Omine adiuua me.* Magna erat equidẽ fiducia quam hæc mulier in Chriſto poſuerat, fore ſcilicet vt ab eo quod volebat impetraret, & ideo tãtopere petitionem ſuam proſequebatur. Sunt vero aliqui homines qui parum de Deo confidunt, quod ipſis de neceſſarijs prouidebit: Præcepit Dominus Moyſi dicens: pones ſuper menſam panes propoſitionis in conſpectu meo ſemper: Vult quidem Deus intelligere, quod ſatis ipſe cognoſcat nos pane indigere ad ſuſtentationem noſtram, hoc eſt ſua gratia, quæ interdũ ſub panis nomine intelligitur: ipſe enim ſi fecerim' quod in nobis

Diffidere Deo abominabile eſt. Simile.

Faciamus nobis eſt, nunquam nobis quę ſunt neceſſaria denegabit. Ac pro E
quod no- poſitionis panes in ſuo conſpectu ſemper poſitos eſſe volebat,
ſtrum eſt, vt intelligeremus quãtum noſtri eſſet memor. Significauit porro
ſiquidem Deus quantum ſit diſcriminis ſi in ipſo confidamus, vel in idolis
Deus nun cum per Iſa. ait, irridens falſos illos deos Babylonicos; qui cum
quam deſi iumentis, atq; ab hominibus in humeris aſportarentur, ipſi tamẽ
ciet in ne- eos in nihilo adiuuabant: confractus eſt Bel. &c. De ſe vero ait,
ceſſarijs. audite me domus Iacob, & omne reſiduum domus Iſrael, qui
Iſa. 46. portamini à meo vtero, qui geſtamini à mea vulua, vſq; ad ſene
Magnam ctam ego ipſe, & vſq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego fe-
gerit De' ram, ego portabo & ſaluabo. Cui aſsimilaſtis me, & adæquaſtis, F
noſtri cu- & comparaſtis, & feciſtis ſimilem?
ram. Vult quidem Deus vt in noſtris neceſsitatibus ad ipſum con-
Hie.17. fugiamus, & conqueritur niſi id faciamus. Vnde Hie. ait, maledi-
ctus homo qui confidit in homine; Quaſi diceret, cum habeat
tam bonum Deum, in quo potius debet confidere. Conſidera ob
1. Reg. 8. ſecro quantum indignaretur Deus contra Hebræos eo quod re-
gem poſtularent, ſiquidem videbantur quod non confiderent fo
re vt à Deo defenderẽtur in prælijs. Faciat homo quod in ſe eſt,
Iſa.1. nam Deus ſemper paratus eſt ad ipſum defendendum. Vnde per
Iſa. ait, quærite iudicium, & ſubuenite oppreſſo, iudicate pupil- G
lo, & defendite viduam, & venite & arguite me. Quaſi dicat, hoc
præſtate quod præcipio, & ſi ego vobis non fauero, expoſtulate
mecum. Maxime quidem in Deo confidebat ſanctus propheta
Pſal. 4. cum diceret, in pace in idipſum dormiam & requieſcam: Hiere.
Hie.17. etiam ait, Beatus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus
D. Bern. fiducia eius Quid amplius poſſumus de Deo dicere, ait Bernard.
quam quod faciat omnipotentes eos qui in ipſo confidunt? Et
ſuam confirmat ſententiam per illud quod Chriſtus ait apud
Mar.9. Mar. Omnia poſsibilia ſunt credenti. Porro fiducia non ea eſſe de
Qualis eſſe bet quod ſemper pro noſtro arbitratu ab omnibus liberabimur, H
debeat no ſed quod quæ ipſe de nobis permiſerit & ſtatuerit, cedent in bo-
ſtra fidu- num & vtilitatem noſtram. Sic vtiq; fiduciam habebant tres illi
cia. pueri in fornace Babylonis cum dicerent, Ecce enim Deus no-
Dan.3. ſter quem colimus, poteſt eripere nos de camino ignis ardentis,
Nos totos & de manibus tuis ô rex liberare, quod ſi noluerit, notum ſit tibi
Deo tra- ô rex, quia deos tuos non colimus. Vide obſecro quomodo libera
damus. rit Ioſephum de manibus fratrum ſuorum quando ipſum in ci-
Gen.41. ſternam coniecerunt, & vendiderunt, item poſtea eduxit eum de
Exo. 14. carcere cum magna gloria. Inſuper Hebræis mare rubrum ape-
Dan.6. ruit, & aquas Iordanis diuiſit. Danielem de lacu leonum libera-
uit.

A uit. Item viduam illam cuius filios propter debita vendere volebant. Vnde Pſalmiſta ait, Inuoca me in die tribulationis, eruã te, & honorificabis me. Nolunt multi confidere in Domino in ſuis neceſsitatibus, vnde fit vt in mille labantur furta, vſuras, & malos contractus. Quod autem dicat propheta, honorificabis me, perinde eſt ac ſi diceret quod Deus ſibi quodammodo honori ducere videatur, quod velimus eius opem implorare.

3. R. 17. Pſal. 49. Quod in Deo nõ cõfidamus multa incõmoda incurrimus.

Porro non debemus illico diffidere, quod Deus ſtatim nobis non ſubueniat, ſiquidem ipſe ſuam opẽ maiori neceſsitati reſer-

B uat, nouit enim quando nos liberare debeat. Vnde Iſa. ait, Qui crediderit non feſtinet, hoc eſt, cum longanimitate ſperet. Laudat quidem Apoſt. Abraham, propterea quod longanimitate expectarit ſemper Dei promiſſa. Vocauit etiam Deus Dauidem ad regnum, & vide quanto tempore illud dilatauerit, & quantos labores Dauid perpeſſus fuerit, ante poſſeſsionem regni. Quis vnquã diceret fore ipſum regem, qui tanta vexabatur fame, & tantas à Saule perſecutiones patiebatur? Sed nihilominus ipſe ſemper in Domino confidit. Nunciauit præterea Angelus Deiparæ virgini dicens de filio ſuo, Dabit illi Dominus ſedem Da-

Accurrit Deus in opportunitate. Iſa. 28. Heb. 6. 1. Reg. 5. Luc. 1.

C uid patris eius, & vide quanta paſſus fuerit per triginta & tres annos. Confidamus igitur ſemper in Domino, etſi ipſe auxilium differat, ſiquidem opportune & in ipſo articulo nobis opem feret, ita vt dicere valeamus cum Dauide. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Conſideremus quomodo ſe geſſerit hæc mulier Samaritana, & quam feliciter ipſi res ſucceſſerint. Sed nos non ita facimus, quin potius videmur filij diffidentiæ, vt ait Paulus. Non ita ſanctus Moyſes ſe gerebat cum videret iamiam armatos Aegyptios contra Hebræos irrumpentes, & præterea videbat iter ante ſe mari vndiq; cin-

Pſal. 117. Ephe. 1. & 5. Exo. 14.

D ctum: & populum ipſum murmurantem contra ipſum, & dicentem, non erant ſepulchra in Aegypto? &c. Sed potius tunc nulla erat effugiendi porta, nec nauis erat aliqua qua nauigarent, maxime ſperauit in Domino, dicebatq; populo, ne timeatis, hodie enim mirabilia Domini videbitis, neque gentem hanc quæ vos perſequitur, amplius videbitis. Hac etiam fiducia armatus erat Dauid, cum diceret: Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Si exurgant aduerſum me caſtra, in hoc ego ſperabo. Sane qui firmiter ſperat, etiam in maiori anguſtia confidit.

Deus ſuã opem maiori reſeruat neceſſitati. Pſal. 26.

Non penitus ex animo multi in Domino ſperant, talis eſt humana multorum hominum imbecillitas, vt claudicent inter fidu-

Deo ex to ciam & timorem ſæpe. Sane quando Hebræi Iordanem tranabãt, E
o corde ſi etſi Deus eis ſecurum tranſitum permiſiſſet, nihilominus tamen
damus. dicit textus apud Ioſue, feſtinauitq; populus & tranſijt: propera
Ioſue.4. bant Hebræi timentes ne mergerentur, quaſi vero Deus non Po
tuiſſet adhuc prolixiori tempore aquę impetum comprimere,
vt commode tranſirent? Promittens Deus Moyſi ſe daturũ omnẽ
carnis abundantiam quam populus comedere poſſet, reſpondit
Num.11. vt habetur in Num, ſexcẽta millia peditum huius populi ſunt, &
tu dicis, dabo eis eſum carnium menſe integro? Nunquid ouium
Inconſtan & boum multitudo cędetur, vt poſsit ſufficere ad cibum, vel om F
tes ſumus nes piſces maris in vnum congregabuntur, vt eos ſatient? An nõ
in fiducia tibi videtur modica eſſe hæc fiducia, præſertim pro eo qui tanta
Dei. viderat diuinitus facta mirabilia?

Sæpe fit vt nobis res ſuccedant noſtro iudicio minus confor-
mes & conſentaneæ inſtituto, quas tamen Deus ita dirigit, vt
bene ac feliciter ad noſtros vſus & emolumenta conuertantur:
itaque in ipſo ſemper confidere debemus, quamuis res noſtro
Simile. iudicio alienæ ab inſtituto videantur. Sic enim videmus accipi-
trem ſe gerere in venando, vt ſcilicet ita curſum ſuum & vola-
tum dirigat, vt à præda potius fugere videatur, quod tamen eo G
præſtat, vt commodius valeat optata potiri præda: Hinc ſanctiſ-
Iob.19. ſimus Iob dicebat, cum videret quod ita tali artificio Dominus
vteretur erga ipſum: Quaſi arbori euulſæ abſtulit ſpem meam.
Iob.13. Sed tamen intelligens quanta bona Deus inde eliciat, ait, Etiam
ſi me occiderit, in ipſo ſperabo. Idem ſentiens Regius prophe-
Pſal.70. ta dicebat, Ego autem ſemper ſperabo, & adijciam ſuper om-
nem laudem tuam: Res quidem longe ante proſpicit Deus, &
Hie.23. de longe: Vnde per prophetam Hiere. ait, Putas ne, Deus è vi-
Cernit cino ego ſum, & non Deus de longe? Cum itaque de longe res
Deus cun proſpiciat, ea contuetur, quæ proſpectus noſter contueri mini- H
cta de lon me poteſt. Quare ipſi nos totos permittamus, & ſemper in ipſo
ge. ſperemus,

Exo.32. Multi ſunt hoc tempore qui Hebræum populum imitantur,
Non diffi cum putantes Moyſen peregre profectum eſſe, vitulum confla-
damus etſi runt: ſic enim ipſi delyria multa faciunt, exiſtimantes Deum ni-
Dei pro- mis differre quæ ipſi poſtulant. Sic puellæ aliquæ niſi ſtatim con-
miſſa dif- nubio iungantur, diffidunt, nec vnquam ſe viro nupturas arbi-
ferantur: trantur, & ita petulãtes reddũtur ac laſciuæ: ſic qui lucro inhiant
niſi quod ſperabant lucrum reportent, ſe malis contractibus im-
Iſa.28. plicare ſolent. Non id equidem conſulit ſanctus propheta Iſa.
cum ait, Qui crediderit, non feſtinet: ſiquidem eſt Deus vſque

A adeo liberalis & permagnificus, vt etiam fiduciam quam in ipſo collocamus, pręmio afficiat, iuxta illud Apo. nolite amittere cõfidentiam veſtram, quæ magnam habet remunerationem. Alij præterea ſtatim diffidere ſolent, eo quod Deus ſtatim ipſis non det dulcedinem quandam in orando, item lachrymas, deuotionem, & multos progreſſus in vita ſpirituali. Vide obſecro quomodo reprehenderit minimam confidentiam Bethuliæ, dicens: non eſt iſte ſermo qui miſericordiam prouocet, ſed potius qui iram excitet, & furorem accendat: poſuiſtis vos tempus miſerationis Domini, & in arbitrium veſtrum diem conſtituiſtis ei? B Sane etſi mille occurrant difficultates, nunquam tamen diffidere debemus. Sanctus quidem propheta Dauid, cui Deus regnum promiſerat, etſi tot videret labores atq; difficultates, nunquam confidentiam perdidit: ſed dicebat, Credidi propter quod locutus ſum. Item, Ego dixi in exceſſu meo, omnis homo mendax. Quaſi dicat, ego re ipſa experior Deum ſemper eſſe veracem, & fidelem in omnibus quæcunque promittit poſtulanti ſibi, & propterea in eo ſemper eſſe ſperandum, & nõ in hominibus qui promiſſa non complent.

Heb. 10. *Premio afficit Deus etiam illã fiduciam quam in ipſo reponimus.* *Iudith. 8.* *1. Re. 21.* *Pſal. 115.*

C
APPENDIX.

Miſerere mei. Non ait filiæ meæ, ſed mei: ſiquidem fortaſſe peccata mea cauſa ſunt huius vexationis filiæ meæ, ſiquidem in temporalibus ſolet Deus punire in filijs parentum peccata interdum. Exo. 20, Vindicans iniquitatem patrum in filios. Attendãt igitur parentes quomodo viuant.

Exo. 20.

Accedentes diſcipuli rogabant. Multos ſane labores ſuſtinere ſolent pauperes, quod non ſit qui pro ipſis intercedat. Attende D igitur quod patrocinium pauperum ſuſcipere debes, & pro illis intercedere. Sic ipſam Eſther Dominus ad regnum euexit, vt patrocinaretur Hebræis, in illa crudeliſsima ſententia quæ à rege Aſſuero contra ipſos lata erat. Vnde Mardochæus ſic ad ipſam acceſsit dicens: Si enim nunc ſilueris, per aliam occaſionẽ liberabuntur, & tu & domus patris tui ſimul peribitis: & quis nouit, vtrum idcirco ad regnum veneris? Vide quomodo ipſi comminetur, niſi afflictorum Hebræorum cauſam ſuſcipiat. Multos ſane videmus diuites perire cum ampla eorum familia, varijſq; opibus, quibus affluebant, & fortaſſe propter huiuſcemodi negligentiam pereunt, quod ſcilicet patrocinium pauperum noluerint ſuſcipere.

Potentes & diuites patrociniũ ſuſcipiant pauperum. *Eſther. 4.*

FERIA VI: POST I. DOMIN: QVADRA. E
CONCIO PRIMA.

Exo. 23. Ioan. ma: in Ioan. Glo. Lyra in Ioan. Chry. in Ioan. ho. 25. to. 3. Theophy. in Ioan.

ERat dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam; Ioan. 5. Illud ſolemne feſtum erat Pentecoſtes, in memoriam legis in monte Sinai ab Angelo datæ. Ter in anno tenebantur maſculi apparere corã Domino, ſcilicet paſchate, pentecoſte, & feſto tabernaculorum: Frequenter ait Chry. in ſolemnitatibus ciuitatem petit, tum vt videatur ipſe quoq; cum reliquis feſtos dies celebrare, tum vt ſimplicem ad ſe multitudinem alliciat, maxime enim huiuſmodi diebus melius diſpoſita eſſe conſueuerat. Vel vt ait Theophy. F vt plures per ſigna & doctrinam alliceret, maximeq; turbam ſimplicem, aſcendit Hieroſolymam. Tunc enim ſolebant conuenire ruſtici, & opifices vrbani, qui alijs diebus in operibus ſuis erant occupati.

Quomodo dies feſtos celebrare debeamus

Aſcendit Ieſus Hieroſolymam. Vt doceat nos vt feſtis diebus frequentemus templa, & viſitemus hoſpitalia, atq; in carcere poſitos, atq; in alijs charitatis operibus nos exerceamus.

Lyra in Ioan. Oecume. in Ioan.

Eſt autem Hieroſolymis probatica piſcina. In piſcina aquæ pluuiales colligebantur, & ibi lauabantur hoſtiæ primo, & poſtea in luteribus in atrio ſacerdotum exiſtentibus, vt ait Lyra. Quinq; autem G porticus erant, vt per plura loca poſſent lauantes hoſtias deſcendere ad aquã. Illa piſcina ait alius doctor, figura eſt ſacri baptiſmi, ſicut enim illa morbos ſanabat, ita & iſta; ſed illa quidẽ corporales, hæc vero ſpirituales: illa ſtatuto tẽpore, hæc autem ſemper, illa deſcẽdente angelo, hæc vero adueniente Spiritu ſancto: nã maiora ſunt noua veteribus. Vnde Chryſoſt. ait, non Angelus aquã mouet baptiſmi, ſed Angelorum dominus totum perficit, & licet vniuerſus accedat mundus, non conſumitur gratia, neq; virtus deficit, ſed eadẽ manet, vt enim ſolares radij ſingulis diebus illuminãt, nec ex multa cõmunicatione vis eorũ minuitur, ſic imo lõge minus, ſpiritus operatio ob accedẽtiũ multitudinẽ remittitur. H

Chry. in Ioã. ho. 35 Simile.

Cyril. li. 2 in Ioan. c. 125. Oecume. in Ioan.

Angelus autem Domini ſecundũ tempus deſcendebat. Die Pẽtecoſtes ait Cyrill. Angeli de cælo deſcẽdentes, piſcinæ illius aquam mouebant, & huius motionis ſonus adeſſe ipſos ad ſanctificandã aquã ſignificabat. Et alius autor ait, quod ſtatuto tempore deſcendebat, docuit quod non ſemper fiebat miraculum, ſed certis tẽporibus, hominibus quidẽ ægrotis. Verũ frequẽter vt opinor in anno, propter hoc ſiquidẽ in porticibus iacebant multi languentes.

Angelus autem Domini, Id eſt, mouebat aquam piſcinæ. Sane

cum

A cum aliquem in locũ immũdũ lapidem proijcimus, illa cõmotio teterrimum quendam excitat odorem, qui tamen non ſentiebatur in quiete: ſic vtique praua noſtra conſcientia eſt inſtar immundæ cloacæ, quia cum conſideratione non mouemur, videmur nobis ſani & incolumes, at vero ſi eam diligenter diſcutiamus & attendamus quam parum in virtute profecerimus, & quales ſimus, atq; quanta bona præſtare poteramus, ſtatim ſentiemus prauum quendam odorem, & ei remedium inquiremus. *Cõſcietia praua inſtar fœtidæ cloacæ. Conſcientiam ſæpe diſcutiamus.*

Et qui prior deſcendiſſet. Vult Deus vt in virtutẽ cõſcendamus, vt B priores ſimus neq; alios nobis prçferri patiamur, atq; dicamus, ieiunat ille, & non ego? orat ille, & non ego? eſt humilis ille & nõ ego? Cur quæſo alium mihi in virtutis ſtudio præferri patiar? *Bona virtutis contentio.*

Et qui prior deſcendiſſet. Vſq; adeo diligenter animæ ſalutem procurare debemus, quaſi alter diligentior videretur nobis præmium præripere. Neque pati debemus vt alter in virtutis curſu nobis præcurrat, ſed potius vigilãter & neruoſe in huiuſmodi ſtudium incũbamus etiamſi in eo ſit mors oppetẽda. Hoc voluit ſanctus Dauid ſignificare dicens: anticipauerunt vigilias oculi mei: quaſi diceret, ego quidẽ in virtute nemini facile cõceſſerim, quin C potius ſi alius media ſurgit nocte, ego etiã hoc ipſum preſtabo. Si ieiunat, pariter ieiunabo, & ſi poſſum, vlterius progrediar. *Soliciti ſimus de animæ ſalute. Curemus in virtute nemini cõcedere. Pſal. 76.*

Triginta & octo annos habens in infirmitate ſua. Admirabilis profecto paralytici tolerantia, ait Chryſoſt. octo & triginta annos vt ſanaretur, nunquã diſcedens expectauit. Pudeat ergo nos, pudeat dilectiſsimi, & incredibilẽ ſocordiam noſtrã deploremus, octo & triginta annos hic expectauerat, expectabatq;, neq; negligentia ſua non ſanabatur, ſed prçuẽtus ab alijs, neq; propterea deſperauit, nos autem ſi vel decem dies orationi incumbentes, non exaudimur, iam tepeſcimus. *Chry. in Ioan. ho. 35. Perſeueremus in bonis operibus.*

D *Triginta & octo annos.* Vide quanto tẽpore fuerit infirmus, adeo vt iam non poſſet ſuis viribus ad aquã accedere, ſic vtiq; qui in peccato inueterauerunt, tãto difficilius ab ipſo egrediuntur. Hoc ſane in corporis infirmitatibus aperte videmus, vt ſcilicet initio curabiles facile ſint, at vero ſi diuturnitate confirmentur, incurabiles fiunt. Petrus quidem primo negauit, ſecundo vero iam iurando negauit, & tertio anathematizando, atq; vlterius forte progreſſus eſſet, niſi Deus ipſum retinuiſſet. Talis peccatorum natura, vt ab vno in aliud peius labamur. *Ne in peccato conſeneſcamus. Mar. 14.*

Vis ſanus fieri? Magnũ miſericordiæ Chriſti eſt argumẽtum, non expectare ſemper laborantium preces, ait Cyril. ſed ſua miſericordia præuenire. Prçcurrit enim hic vt vides. Venit ad iacẽtem, *Cyril. li. 2 in Ioan. c. 124.*

D: Tho. in Ioan. 5. lect. 1. miſericordia flectitur etiam antequã ei ſupplicetur, dicitq; vis ſanus fieri? Porro D. Tho. ait quod id dicit, vt excitet deſiderium infirmi, & oſtẽdat patientiam eius, qui tot annis expectauit eripi ab ægritudine. Notandũ porro quod Deus è cęcis fidẽ quęrit, vt conſtat ex Mat. dicendo, creditis quod poſſum hoc facere vobis? ſed in iſto nil tale fecit, quia illi quidem audierant aliquid de mi- E

Dyo. Car in Ioan. raculis Ieſu, iſte autẽ nondũ. Specialiter autẽ ait alius autor, hunc affatur, ac curat, quia miſerabilior fuit, & iã pro peccatis ſuis lõgiſsima infirmitate fuerat caſtigatus: ideo Deus qui vulnerauit, F

Tob. 3. medetur, & qui percuſsit, denuo ſanat. Scriptũ eſt enim in Thobia, cum iratus fueris, miſericordiæ recordaberis *Vis ſanus fieri?* Omni peccatori hoc dicit Chriſtus quotidie per admonitionem

Ezec: 18. ſcripturæ. Cũ enim Dominus ait per Ezech. nolo mortẽ peccato-

Zacha. 1. ris. Et per Zacha. cõuertimini ad me, & conuertar ad vos: Et per

Ioel. 2. Ioel. omnis quicũq; inuocauerit nomẽ Domini, ſaluus erit. Quid aliud loquitur, niſi, *Vis fieri ſanus?* Tanquã dicat, ego ſum medicus animarũ, fac quod inte eſt, acquieſce monitis meis, & ſanabo te.

Compatitur Deus his qui per multos annes in afflictione verſati ſunt, etſi mali interdum ſint. *Vis fieri ſanus?* Hoc quidẽ percõtatur cum cognouiſſet, quia iam multum tẽpus haberet: itaq; miſeriæ magnitudo, miſericordiæ parentẽ ad miſerandũ allexit atq; ita quã miſericordiã nõ merebatur ex iuſtitia, obtinuit ex longa miſeria. Ex quo intelligimus eam eſſe diuinæ miſericordiæ magnitudinem, vt frequentiſsime ſola miſeriarum magnitudine ad miſerãdum moueatur. Quid enim merebantur filij Iſrael cum fere omnes idolis in Aegypto ſeruirent, quando Dominus calamitatis eorum magnitudine per motus, moyſi dixit: Vidi afflictionem populi mei qui eſt in Aegypto, & gemitum eorum audiui? Quid promerebatur Ioachas rex G

Exo. 3. Iſrael, qui & ipſe cum populo ſuo relicto Deo, ſimulachra colebat? Quem vſq; adeo miſeratus eſt, vt ſcriptura dicat: Vidit Dominus anguſtiam Iſraelis, quia attriuerat eos rex Syriæ, & dedit H Dominus ſaluatorem Iſraeli, & liberatus eſt de manu regis Sy-

4. Re. 13. riæ: qui tamen nec hoc beneficio donati, à peccatis Ieroboam receſſerunt.

Miſericordia Dei quã amplisſima ſit. Videtis ergo quanta ſit illa miſericordia, quæ cum iuſtiſsimam puniendi cauſam habeat, magis tamen magnitudine calamitatis ad miſerandum, quam criminis indignitate ad vlciſcendum commouetur. Sic ergo huic paralytico accidit, cuius ſola miſeria, cum merita deeſſent, miſericordiam Domini prouocauit.

Vide quanta ſit Dei miſericordia. *Vis ſanus fieri?* Benedicant te Angeli boue Deus, quippe qui animæ noſtrę ſalutem, in manu noſtra ponis. Sane ſi ita eſſet in infirmitatibus corporis, nullus eſſet infirmus, veruntamen hoc in-

telliga-

A telligamus, quod non ſufficit nos id velle, niſi etiam media adhibeamus ad eam rē neceſſaria & opportuna. Non enim ſufficit in corporali infirmitate quod infirmus curari velit, quin potius & pharmaca ipſa ſumere debet.

Simile.

Vis ſanus fieri? Vide quomodo nobis Deus ſubueniat, cum iam nos mūdus ipſe derelinquit. Hunc quidē omnes humanæ cōfiden tiæ iam dereliquerant, & tamē Deus ipſum protexit: Quare quā uis res deſperatæ prope videantur, ſemper in Domino confidamus.

Subuenit Deus in maioribus neceſſitatibus.

Vis ſanus fieri? Aptū ſane eſt quod ad morbū animę ſanandū, volū B tas noſtra requiritur, & ideo percōtatur, vis ſanus fieri? Tū etiam interrogat an velit ſanus fieri in corpore, quoniā aliquos videas pauperes, qui malunt in paralyſi remanere, neq; ſuam forte cum ſano aliquo homine cōmutarent, ſicut ferunt quod quidam cæcus non gauderet ante conſpectum S. Martini accedere, ne viſus ei reſtitueretur, atque idcirco amitteret ea lucra quæ cæcitatis cauſa faciebat. Atq. idcirco propter vtramq; cauſam hunc Chriſtus interrogat, an velit fieri ſanus.

Pauperes aliqui malunt eſſe mācici & paralytici. Exemplū.

Domine hominem non habeo. Vides hominē languore cōfectū? ait Chry. vides humilitatē, non maledixit, vt nōnullos in afflictioni- C bus audiuimus; non eſt execratus diem ſuum, non ſe irrideri arbitratus eſt, rogatus an vellet ſanus fieri: ſed perquam manſuete & humiliter, Domine inquit, hominem non habeo. Diſcamus modeſte reſpondere aduerſarijs noſtris, eo quod potius vincuntur rationibus quam contumelijs, & conuitijs: Multi quidem nunc animo obſtinato & ſuperbo, cum nō habent quid poſsint reſpondere obiectionibus, ſtatim contumelijs & conuitijs aduerſarios afficiunt. Sic enim Iudæi ſæpe Chriſto reſpondebant, & cōuicti rationibus, vocabant illum dæmoniacum & Samarita- D num. Quemadmodum frigida aqua immiſſa in ollam feruentem & iam ſuperfluentem, mittigatur feruor, reprimitur & quieſcit, ſic homo iracūdus, qui dira verba, ac furore pleniſsima profert, miti reſponſione placatur & temperatur. Poterat quidem dicere paralyticus cum Iob, ecce non eſt auxilium mihi in me. Per hoc autē ſignificatur quod nō erat aliquis homo purus, vt ait Diuus Thom. qui humanum genus ſaluare poſſet, quia omnes peccauerunt, & eguerunt gratia Dei, quouſq; veniret Chriſtus Deus & homo, per quem ſanarentur: Vnde Dauid dicebat. Saluum me fac Deus, quoniam defecit ſanctus. Et Apoſt. ait. neminē ad perfectū adduxit lex. Et Amb. ait, paralytic' ille expectabat hominē, quem niſi Ieſum Chriſtū natū ex virgine Maria? cuius aduētu, nō

Chry. in Ioan. ho. 36. to. 3. Patiētiam in laboribus habeamus. Modeſtiſſimus in verbis noſtris. Ioan. 8. Simile. Iratos quomodo placabimus. D. Tho. in Ioan. le. 1. D. Aug. in Ioan. tra. 17. to. 9. Pſal. 11.

vmbra ſanaret ſingulos, ſed veritas vniuerſos. Iſte eſt ergo qui E expectabatur vt deſcenderet, de quo dixit Deus Pater ad Ioan. ſuper quem videris ſpiritum deſcendẽtem de cęlo, & manentem ſuper eum, hic eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto: quaſi dicat, hic eſt homo ille, quo indigebat mundus, & quem mundus expectat ad remedium & ſalutem ſuam.

Quod vero iſte hominem non habuit, veritas facti eſt, quod homo diuturnus peccator, hominem non habet iuuantem ad gratiam, & ſanitatem à ſua ægritudine conſequendam: & quamuis ad hoc plurimum valeant orationes ſanctorũ, ipſis tamẽ omnino ſe priuat peccator indeficiens. Tum præterea Chry. ait, propter peccatum perdidit homo libertatem, & propter peccatum F amiſit homo cæterarum creaturarum obedientiam, illę enim rebelles fuere omnino cum primũ homo peccauit, præter eas quæ vitæ erant neceſſariæ, in quo maxime eluxit diuina clementia, vt oues ad induendũ hominem, & boues ad arandum, & ſimiles reſeruaret. Et ſcribens ad populum Anthio. ait idem Chryſoſt. Magnos quidem labores & infirmitates infert peccatum, nõ tamen propterea diffidere debes. Vide enim & attende quod Deus te ſemper alloquitur: & quærit voluntatem tuam ſemper, vt paralytici voluntatem. Quod ſi hominem non habes, Deum habes, & ſi minus habes qui te mittat in piſcinam, habes qui te curet ſine G piſcina, nec poteris quidem cauſari, quod dum pergis, alius prior deſcendat, Deus enim de tua ſalute liberalius prouidit, quam vt debeas expectare aquæ motum.

Surge, tolle grabatũ tuũ & ambula. Vt lectũ auferat iubet, ait Chry. vt miraculum crederetur, & nemo falſum ac ſimulatũ opinaretur: niſi enim firmis & robuſtis membris, eum ferre nõ potuiſſet: Seruat hunc morem ſæpenumero Chriſtus, vt maiorẽ in modum ſilentium impudẽtibus imponat. Siquidem & in quinque panum miraculo, ne quid ſuſpicionis oriretur, nõ tantũ miraculũ fecit, ſed voluit etiam vt multę fragmẽtorum reliquiæ ſupereſſent. Et H cum puellã ſuſcitauit, date, inquit, ei manducare. Per grabatum ait Greg. voluptas corporis deſignatur, & iubetur vtiq. vt hoc ſanus portet vbi infirmus iacuerat, quia nimirum omnis qui vitijs delectatur, infirmus iacet in voluptatibus carnis, ſed ſanatus hoc portat vbi infirmus iacuerat, quia diuina ope ereptus à vitiis, eiuſdẽ carnis cõtumelias poſt morũ tolerat, in cuius prius deſiderijs requieſcebat. Quid porro eſt dicere ſurge, niſi mala quæ perpetraſti, relinque? quid dicere ambula, niſi bene operare, quod vtrũq. propheta breuiter cõprehẽdit dicẽs, declina à malo, & fac

bonum

Heb.7.
D. Amb. de his qui myſt. initiantur c.4.
Ioan.1.
Simon de Caſ. de mira. do. lib. 5. ca. 27.
Chry. ho. 9. in Gen. to.1.
Chry. ad pop. hom. 40. to.4.
Paratus eſt Deus vt nos ad pœnitentiam recipiat.
Chry. ho. 36. in Ioa. to.3.
Luc.9.
Mat.5.
Gre. li.23. mo. c.23. & li.1. ſuper Ezec. ho.12.
Declinemus à malo & bonũ faciamus.

A bonũ:Et Aug.ait, cũ dixit,tolle grabatũ tuum,mihi dixiſſe videtur,dilige proximum tuum. Sed quare in tollendo grabato dile ctio proximi commendatur? Quia mutuo alter alterum portare debemus. Quod ait Apoſ. inuicem onera veſtra portate,et ſic ad implebitis legem Chriſti ,lex Chriſti charitas eſt,nec charitas impletur,niſi inuicem onera noſtra portemus,ſufferentes inuicem in dilectione,vt ait Pau. Porta ergo eum cum quo ambulas vt ad eum peruenias,cum quo manere deſideras. Hæc tria in iu ſtificatione Dominus præcipit:primo quod ſurgat, vt ait Thõ.a
B peccato,recedendo a peccatis,iuxta illud Apoſ. ſurge qui dormis,& exurge a mortuis. Secundo præcipitur tollere grabatum ſatis faciendo de commiſsis. Per grabatum enim in quo homo requieſcit,ſignificatur peccatum. Tollit ergo homo grabatum ſuum,quando fert onus pœnitentię pro peccato ſibi impoſitum iuxta illud Mich. iram domini portabo,quando peccaui ei. Tertio vt ambulet,proficiendo in bono , ſecundum illud, ibunt de virtute in virtutem.

August. in Ioan. trac. 17, to. 9. *Galat. 6.* *Ephe. 4.* *D. Tho. in Ioann. 5. lec. 1.* *Ephe. 5.* *Mich. 7.* *Pſal. 83.*

Et ſtatim ſanus factus eſt. Non eſt mirum ait D. Tho. ꝙ ſtatim ver bo eius ſanus factus eſt,quia ipſe eſt verbum,per quod cælum &
C terra facta ſunt. Diuina virtus infinita eſt, ait Lyra. & operatur in inſtanti. Sanitas autem quæ virtute naturæ reſtituitur, in tem pore, & non in inſtanti acquiritur: *Et ſuſtulit grabatum ſuum.* Tu autem paraly. fidem conſidera,ait Chry. qui audiens dicentem Ieſum,tolle grabatum tuum,& ambula,non irriſit, non admiratus eſt dicens,angelus deſcendit, & turbata aqua vnum dumtaxat in bonam reſtituit valetudinem,tu homo ſolo verbo angelum ſuperare confidis ? nimium tibi arrogas , & ridiculus es. *Sabbathum eſt,non licet tibi.* Quid iſtis inſanius ? ait Cyril. qui cum admirari tantã Chriſti vim potius debuiſſent, non modo id non faciunt,verum etiam increpant atq; reprehendunt, & tranſgreſ
D ſionis crimine hominem accuſant:qui vix poſt longa tandem tẽpora morbum effugit atq; euaſit. Iudæi frequẽter ait Tho. Chriſto de curatione in die Sabbathi,calumniam inferentes,confutati erant a Chriſto per hoc quod ipſi etiam iumenta de puteo in die Sabbathi eruebant & ſaluabãt, vt habetur apud Luc. & ideo de curatione tanquam de re vtili ac neceſſaria nil calumniantur ſed calumniantur ipſum curatum Iudæis enim videbatur ſpecialiter prohibita portatio onerũ in die Sabbathi. Siquidem ſcriptum eſt apud Hier. ne portetis onera in die Sabbathi. Sed hoc mandatum prophetæ myſticum eſt:nam per onera non portan da intendebat eos inducere vt in die Sabbathi requieſcerent ab oneri-

D. Tho. in Ioann. 5. lec. 1. *Glo: Ly. in Ioann.* *Chry. in Ioann. ho. 36. to. 3.* *Cyril. in Ioan. li. 2. ca. 27.* *D. Tho. in Ioann. 5. lec. 2.* *Luc. 14.* *Hier. 17.*

oneribus peccatorum, de quibus regis vates, iniquitates meæ ſi- E
Pſal. 37. cut onus graue grauatæ ſunt ſuper me. *Qui me ſanū fecit, ille mihi*
Glo. Lyra *dixit.* Quaſi dicat, vt ait Lyra, ille qui me diuina virtute ſanauit,
in Ioann. eadem virtute & autoritate mihi præcepit, & per conſequens te
D. Tho. in neor ſibi obedire, nec ſum tranſgreſſor. Prudenter ait D. Thom.
Ioann. 5. ſe excuſat: nunquam adeo bene probatur doctrina venire diui-
lec. 2. nitus, ſicut per oſtenſionem miraculorum, quæ non niſi diuini-
Mar. vlt. tus fieri poſſunt. Vnde Mar. ait, illi autem profecti prædicauerūt
Vera mira vbiq; domino cooperante & ſermonem confirmante ſequenti-
racula non bus ſignis. Et ideo iſte autorem ſuæ ſanitatis calumniantibus F
poſſunt fie obijciebat, quaſi diceret, vos dicitis prohibitum eſſe ne onus por
ri niſi au- tetur in Sabbatho, & hoc autoritate diuina, ſed mihi eadē auto
toritate ritate eſt impoſitum vt tollam grabatum. Nam ille qui me ſanū
Dei. fecit, & per ſanitatem reſtitutam, ſe diuinam habere virtutem
oſtendit, mihi dixit, tolle grabatum tuum: & ideo mandatis
eius, qui mihi tale beneficium contulit, merito teneor obedire.

Is autem qui ſanus fuerat effectus, neſciebat quis eſſet. Vide obſecro
Glo. or. in quomodo eum cognouit in turba, & poſtea in templo: in quo
Ioann. docemur, ait glo. vt quiſquis vult ad viſionem Dei peruenire,
fugiat turbam ſuarum affectionum & nequam hominum, &
adeat in templum internæ orationis. Difficile eſt in turba, ait G
August. in Auguſt. videre Chriſtum: ſolitudo quædam neceſſaria eſt men
Ioan. tra. ti noſtræ. Quadam in ſolitudine intentionis videtur Deus: tur-
17, *to.* 9. ba ſtrepitum habet, viſio iſta ſecretum deſiderat: noli Ieſum
quærere in turba, non eſt enim tanquam vnus de turba. Vnde
Beda in Beda ait. Si veri conditoris noſtri gratiam cognoſcere, ſi eius
Ioā. 5. *to.* 5 fauore confirmari, ſi ad eius viſionem peruenire deſideramus:
Solitudinē fugiamus ſolicite turbam non ſolum turbantium nos cogitatio
cōplecta- num, affectuumque prauorum, verum etiam hominum nequam
mur. qui noſtræ ſynceritatis poſsint impedire propoſitum, vel mala H
videlicet exemplo ſuo monſtrando, vel bona noſtra opera deri-
Malā ſo- dendo, aut etiam prohibendo. Confugiamus ſeduli ad domum
cietatē fu- orationis, vbi ſecreta libertate Dominum inuocantes, & de per-
giamus. ceptis ab eo beneficijs gratias agamus, & de percipiendis humi-
li deuotione precemur.

D. Tho. in *Poſtea inuenit eum Ieſus in templo.* Homo ſua virtute, ait Tho.
Ioā. 5. *le.* 2 Chriſtum inuenire non poteſt, niſi ſe ei Chriſtus præſentet: Vnde
Pſal. 118. Dauid ait, quære ſeruum tuum domine: Et in lib. Sap: dicitur
Sap. 6. præoccupat eos qui ſe cōcupiſcūt: Locus porro vbi Chriſtus in-
Pſal. 10. uenitur eſt venerabilis: Vnde propheta, dominus in tēplo ſancto
Luc. 2. ſuo: mater etiā eius in tēplo eū inuenit, Intelligimus ergo quod

curatus

A curatus iſte nõ ad vanitatẽ,ſed ad religionis ſtudiũ cõuerſus,tẽplũ frequẽtãs,in tẽplo Chriſtũ agnoſcit:quia ſi ad cõditoris cognitionẽ venire volumus,fugiẽda eſt turba prauorũ affectuũ. & declinãda ſunt etiã malorũ cõuẽticula,fugiẽdũq; eſt ad templum cordis noſtri, quod Deus inuiſere & inhabitare dignetur.

Ad tẽplũ Dei cõfugiamus.

Ecce ſanus factus es, iam noli peccare. Quid hic admonemur? primum ait Chry. quod ex peccatis morbi generãtur:deinde quod verum eſt apud gehennam maximum & perpetuum eſſe ſuppliciũ;vbi nũc ſunt qui dicũt breui ſpatio hominẽ interfeci:breui B adulteriũ commiſi,ob admiſſum breui tẽpore peccatũ, perpetuas pœnas daturus ſum? Ecce hic non tot annis peccauit, quot pœnas dedit:breui quidẽ peccatum patratur,at morbi tormẽta diuturna ſunt:nõ enim tẽpore peccata,ſed peccatorũ animis iudicantur. Hæc porro in ore nobis ſint verba, hiſq; alter alterum admoneamus. Ecce ſanus factus es; iam noli peccare. Quod ſi in peccatis perſiſtendo, nullam pœnam dederis, ſed à ſupplicijs liber fueris:illud Apoſ.memineris,quod benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit. Caue ergo ne ſecundum duritiam tuam, & impęnitens cor,theſaurizes tibi iram in die iræ. Hic docemur, C ait Cyril. non ſolum in futurũ iudicium peccatoribus ſupplicia reſeruari,verum etiam multis ac varijs modis in hac vita plerumq; ipſos puniri.

Chryſ. in Ioann. ho. 37. to. 3.

Quomodo peccato reſpondeãt æterna pœnæ:

Rom. 2.

Cyril. in Ioan. li. 2. ca. 130.

Ne deterius tibi aliquid contingat. Hic quæret aliquis quid deterius paralytico, quam 38. annorum morbus acidere potuit? in hac vita certe vix aliquid cogitari grauius poteſt: ſed ſupereſt tamen alia vita, in qua gehennæ ignis perſiſtentibus in inſtituta ſemel iniquitate, paratus eſt: quod quidem malum infinitis partibus grauius eſſe conſtat. Non debes peccare poſt veniam, ait Chry: caue enim ne ſecundo percutiaris,aut in- D ficiaris poſtquam ſemel mundus factus es. Attende grauiorem eſſe culpam poſt veniam, quemadmodũ grauius eſt vlcus quod incidit in aliud curatum. Indignum ſe curatione videtur ille exhibere, qui ſua culpa poſtquam ſemel curatus eſt, iterum in cauſa eſt vt ſaucietur. Aduerte maxime etiam aggrauari delictum quod quis committit in eum a quo beneficia multa accepit. Quamobrem quia tam ſæpe a deo veniam tuorum ſcelerum impetraſti, noli iam amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Quod etiam Chriſtus dicat, iam noli peccare, per hoc ait D. Tho. ſe etiam Deum oſtendit, peccata & occulta cordium manifeſtans, ſiquidem ei declarauit infirmitatẽ propter peccata eius eueniſſe.

Interdum iã in hac vita incipit Deus malos punire:

Chry. in ſermone de lapſu pri. hom. to. 1.

Simile.

Simile.

Abijt

Abiit ille homo & nũciauit Iudæis, quia Ieſus eſſet qui fecit eum ſanum: E
D. Tho. in Ioan. 5. lec. 2. Vt manifeſtaret, ait alius doctor ſanctus, Chriſti virtutem ad ſanandum, ad implens illud regij vatis. Venite, & narrabo quanta fecit Dominus animæ meæ. *Pſal. 65.* Et ex hoc patet quod non ex malitia manifeſtaſſet eum, quia illi interrogauerunt, quis iuſſerat grabatum tollere: ipſe autem annunciauit eis, quod Ieſus fecerit eum ſanum.

Pacē inter diſcordes cõponam' Valde ponderandum eſt quomodo hic paralyticus niteretur pacem componere inter Chriſtum & Iudæos; & quod crederet ipſum eſſe Meſsiam: ſi quidem cum interrogaſſent quis iuſsiſſet tollere grabatum, modo eis id nunciat videlicet quod Ieſus fecerit ipſum ſanum. F Non autem dicit eis aliquid vnde occaſionem ſumant indignandi, imo potius ea narrat ex quibus anſam arripiant in neceſsitatibus ipſum inuocandi. Non ita multi faciũt, qui videntur non aliam didiciſſe artem, quam ſeminandi Zizania & diſcordias inter fratres & proximos, quum tamen Deus *Qui ſeminant zizania quãtũ incõmodēt* id tantopere diſſuadeat, vt conſtat Pro. 6. Vbi dicitur quod nõ ſolum id oderit Deus, ſed etiam abominatur anima eius. Et certe non eſt mirum quod Deus id tantum oderit, cum ſit cauſa multi incendij peruerſa lingua, et ſit anſa multæ diſcordiæ & rixæ, G & effuſionis ſanguinis ſæpe, in quibus Deus tantopere offenditur. Inimicitia quidem & diſcordia quam inter ſe & cum alijs habebant filij Iacob, *Geneſ. 17.* vſque adeo Ioſeph commouit, vt id diſsimulare nõ potuerit, ſed narrarit patri ſuo. Et de hoc diſcordię peccato intelligitur ſcriptura cum dicitur quod accuſarit de crimine peſsimo, *Seminare diſcordias quã ſit graue ſcelus.* vnde & in hebræo legitur, rixa peſsima, ſed in noſtra vulgata habetur de crimine peſsimo: ſi quidem ita appellãdũ eſt tam graue delictum ab omni charitate alienum. Vnde colligat qui delectatur in ſeminandis diſcordijs, quam graue ſit ipſius ſcelus.

H
Geneſ. 1. Tantopere Deus concordiam diligit vt ſicut habetur in Gene. dixerit Deus ſeorſum lucem eſſe bonam, & cælum bonum, at vero *Concordia quãtũ placeat Deo.* ſimul iuncta omnia dicit eſſe valde bona, vt intelligamus ex concordia id reſultare, vt ſcilicet cum ſigillatim ſingula eſſent bona, at vero ſimul iuncta eſſent valde bona. *Simile.* Singuli homines boni ſeorſum placent quidem Deo, at vero quum ſimul concordes viuunt, pluris eos facit. Si enim elemẽtorum concordia tam *Pytha:* commoda eſt, quanto commodiorem putas animorum concordiam? Hoc viſus eſt quamuis obſcure ſignificare Pytha. cum ait, *Simile,* numerus ſingularis eſt qui omnibus rebus dat eſſe, numerus autem dualis eſt interitus & corruptio omnium illarũ. Quid horribilius

A ribilius morte? & hæc quidem a diſcordia cauſatur. Quid porro iucundius vita? & hanc quidem concordia ipſa parit: inſuper inter cætera præclara quæ de cælo narrat ſanctus vates, illud vnũ eſt, cum ait: cuius participatio eius in idipſum: quaſi dicat omnes eius incolas eſſe vniformes & vnanimes. Quin & Chriſtus ait quod in hac vita ſui ſerui cognoſcuntur etiam hoc ſigno, dicens apud Ioan. in hoc cognoſcẽt omnes quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Ex his igitur facile colligere poterit qui ſeminat diſcordias, quam odioſus ſit Deo, & B quantum tum ſibi, tum proximo noceat. *Pſal. 121.* *Ioann. 13.*

Percontanti Chriſto quid de ſe in populo diceretur, tametſi diſcipuli multa perperam dicta audiuiſſent, noluerunt tamen niſi quæ præſtantiora videbantur narrare, & quæ audierant ab his qui minus paſsionibus laborabant, non curantes quæ ab iniquis hominibus circumferebantur, ne diſcordias excitare viderẽtur: Vnde dixerunt vt refert Mat. alij Ioannem Baptiſtam, alij vero Eliam &c. Sic nos amicis noſtris non debemus narrare quæ audiuimus a viris paſsionibus laborantibus, & quæ poſſunt diſcordias excitare: ſicut faciunt multi peſsimi, qui non ſolum hæc re C ferunt, ſed etiam augent & amplificant, vt magis excitent diſcordiam, cum tamen contra facere deberent. Et certe ſi tu vides quod alter hæc dicat iracunde, vel cum alia odij paſsione, quorſum id refers? lingua tertia ait Eccl. multos commouit, & diſperſit illos de gente in gentem: ciuitates munitas diuitum deſtruxit, & domos magnatorum effodit. Sunt quidem aliqui, qui quod narrare debent amicis ſuis, pertinens ad eorum defectus, non narrant, donec tandem vulgata vniuerſo populo. Iam certe tota ciuitas Niniue nouerat quod Ionas prædicabat, & vltimo tandem nuntium hoc ad regem peruenit: cum tamen plurimum retuliſſet & cõueniſſet, vt rex ipſe id præſciſſet, vt poſſet D ſtatuere & decernere quæ ad ſalutem populi pertinerent. Hieruſalem etiam plena erat cognitione vitæ & miraculorum Chriſti, cum tandem hoc notum factum eſt Herodi, vt habetur apud Lucam: cum tamen plurimum eſſet e re Herodis vt nouiſſet, vt hac quidem ratione poſſet vitam ſuam & ſcelera corrigere. At vero quod malũ eſt, & ex quo incõmoda quam plurima & diſcordiæ oriri poſſunt, quodq; in offenſam Dei vergi poteſt, ſtatim innoteſcit & inuulgatur. Vix enim Sarra pedem in Aegyptum intulerat cum iã nuntium de eius pulchritudine ad regẽ peruenit, vnde tot incõmoda ſecuta ſunt. Idẽ etiã cõtigit cũ Abimelech, quemadmodum etiam in ſacra Geneſis hiſtoria habetur: *Matt. 16* *Concordiã in bono plurimi facit Deus.* *Matt. 16* *Qui ſeminant zizania quantũ noceãt.* *Eccl. 28.* *Cũ charitate amicos de eorũ defectibus moneãmus.* *Iona. 3.* *Luc. 9.* *Geneſ. 12.* *Gene. 20.*

FER.

FERIA VI. POST I: DOMINI. QVADRAGE. E

CONCIO SECVNDA.

Feſti dies quomodo ſint celebrandi.

Feſti dies cur inſtituti:

ERat dies feſtus Iudaeorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam; eſt autem Hieroſolymis probatica piſcina. Ioann. 5. Magna certe eſt noſtra negligentia hoc tempore circa celebrationẽ feſtorum, quæ ad dei cultũ dicata ſunt, & vt in his expiaremus ſcelera omnia quæ inter hebdommadam commiſimus, tum etiã ad reparanda reliqua inordinata in ædificio ſpirituali. Olim quidem longe aliter videbantur feſtos dies colere illi antiqui. Si quidem Rabbini veteres dixerunt, Sabbathi ſui ſanctione adeo offenſos diabolos, vt ea die nullus in populi frequentia vnquam permanſerit ſed omnes ab infeſtatione hominum ceſſaſſe, hominibuſq; relictis ad deſerta & ſpeluncas effugiſſe. Sed dixeris hodie omne genus cacodæmonum noſtris ferijs illectum atq; prouocatum, vel ex latebris ſuis immundum magno impetu prorũpere, vt hac diei feſti opportunitate abutentes, miſeras animas illaqueare & in ſagena ſua concludere G poſsint. Itaq; quod ad præterita crimina expianda inſtitutum eſt nouis criminibus cumulandis ſeruit; quod ad animorum ſalutẽ ſancitum fuerit, in carnis voluptatẽ vertimus: ac poſtremo quæ dies conſecrata deo erat, diabolo & ſatellitibus eius militat. Inter horrenda facinora Athaliæ hoc in primis memoratur, quod ſacra Dei tẽpli vaſa, ad Baalis cultum deſtinauerit. Quo circa hoc teterrimum Athaliæ crimen imitari videntur, qui tempora Deo ſacra, in diaboli obſequium vertunt. Quæ ſpes ægrorũ ſalutis manet, cũ adhibitis ſalutaribus pharmacis, non modo nil promouent, ſed etiã grauius ægrotant? Quid quæſo supernũ illũ iudicem ad hos feſtorũ violatores dicturũ ſperamus, niſi quod olim iã dixit per Amos Prophetã, hodie proieci feſtiuitates veſtras, & nõ capiã odorẽ cætuum veſtrorũ? Et iterũ per Iſa. ait, Sabbathũ, neomẽniã, & feſtiuitates alias nõ ferã. Fundatores quidẽ legũ, vt ait Seneca, dies feriatos conſtituerũt ad releuãdũ corporis laborẽ & vt in alijs exercitationibus ſe homines occuparent: ſiquidem aſſiduũ laborẽ in aliqua exercitatione, genus humanũ ferre non poteſt, veruntamẽ altius aſcẽdẽs beatus Augu. ita ait: hoc admonet Deus quãdo cõmẽdat Sabbathũ, omne opus ſeruile nõ facietis in eo, vt habetur in Leui. Quid autẽ ſit opus ſeruile, dominũ audite,

Rabbinorũ ſententia.

Multi diebus feſtis plus deum offendunt quã alijs diebus.

2 Par. 24

Diſsimile

Amos. 5:
Iſa. 9:
Sen. l. 1. de trã. ad Sere. ca. 15.
Aug. tra. 44. in Ioann.
Leui. 23.

A audite,omnis qui facit peccatū,ſeruus eſt peccati,vt ait apud Ioā.
vera ratio Sabbathizādi,ſiue Sabbathū celebrādi,non eſt ſolū vt *Ioann. 8.*
ab opere ceſſetur, alioqui otioſi ſabbathizarent,ſed eſt ab opere *Feſti dies*
reuocāte nos à cultu Dei ceſſare, cui intēti eſſe debemus eo die *quomodo*
vt ei ſeruiamus cum humilitate animi diuinā clemētiā ſupplicā- *ſint cele-*
tes & orātes vt nos ſub ſua protectione cōſeruet.diebus quidē fe *brandi:*
ſtis Deus eſt cōuiua noſter:ideo ſicut diligēter curamus cū aliquē
excipimus cōuiuā,vt ad eius palatū,non autē ad noſtrū, cibos cō *Simile.*
diamus,eaq; omnia paremus,quibus cōuiuā ipſum capi intelli-
B gimus:ſic plane diebus feſtis nos totos ad Dei cultū conuertere *Deus eſt*
debemus,eaq; facere,dicere,& cogitare, quæ Deo placitura eſſe *cōuiua no-*
agnoſcimus,non autem corporis noſtri delicijs indulgere, nō de *ſter diebus*
bacchari, non Epicureum agere,aliter enim conuiua ipſo negle *feſtis.*
cto,palato tantum noſtro ſeruiremus:neq; poſſumus nos excuſa
re dicentes,quod ignoremus quid talis conuiuę palatū appetat, *Diebus fe-*
vel quomodo velit ſibi cōdiri cibos,quā excuſationē alijs fortaſ- *ſtis in qui-*
ſe cōuiuis dare poſſemus: ſiquidē, quæ dei benignitas eſt,ſatis ma *bus nos*
nifeſto & explorato cognoſcimus quibus delectetur cibis,& qui *exercere*
bus nō capiatur.Hebræi cæteris quidē diebus māna colligebant *debeamus.*
C ſimplici mēſura,at vero die veneris in duplici,ne die Sabbathi co *Exod.16.*
gerentur illud accipere. Die Sabbathi duo offerebantur agni , vt *Num.28.*
ſignificaretur quāto cum ſtudio & affectu,quamq; cumulato par
ſit vt nos feſtis diebus deo tradamus.Qui die feſto, vt ait Augu. *Augu. de*
mundam non habet conſcientiam,corpore is quidē gaudet & læ *tēp. ſerm.*
tatur,at vero animus in luctu eſt & ſqualore. Quod enim poteſt *255.to.10*
verū & ſolidum gaudiū habere anima, vitiorum immerſa cæno,
& in qua dæmon ipſe inhabitat, non autem Chriſtus?

Vt autem intelligamus inſtitutum celebrationis feſtorum, no
tandum eſt,vt ait D.Tho.quod omnia feſta celebrantur in Eccle *D.Tho.in*
D ſia,in commemorationem diuinorum beneficiorum,ſiquidē gra *Ioan. 10.*
ti animi eſt,recordari accepta beneficia.Vnde Iſa.ait, miſeratio- *lec.5.*
num domini recordabor. Poſtquam Dauid commemorauit mul *Iſa. 63.*
ta beneficia Dei , vt habetur in Pſalm. Confitemini Domino, *Pſal.117.*
quoniam bonus,ſubdit:conſtituite diem ſolemnem in condenſ-
ſis &c. Recolimus autem diuina beneficia nobis exhibita tripli-
citer : quandoque quidem vt exhibita nobis in capite noſtro do
mino Ieſu Chriſto,& ſic celebramus feſtum Natiuitatis, Reſurre *Beneficia*
ctionis,& huiuſmodi: Quādoq; vt exhibita nobis in mēbris no- *Dei mēte*
ſtris,ſcilicet in ſanctis qui ſunt mēbra Eccleſiæ,& hoc congruen- *recolamus.*
ter,quia vt dicit Apoſt.ſi gloriatur vnum membrum , congau-
dent omnia membra , & ſic celebramus feſta ſanctorū Petri &
Pauli,

Pauli, & aliorum ſanctorum: Quandoq; autem prout ſunt exhi- E
1 Cor. 12. bita toti Eccleſię, puta in miniſterio ſacramentorũ, & in alijs cõ-
Dedicatio muniter Eccleſiæ collatis: & quia domus materialis eſt quaſi
nis feſtum ſignum collectionis Eccleſiæ fidelium, & etiam in ea omnia ſa-
cur inſtitu cramenta gratiæ diſpenſantur, ideo in memoriam ipſorum be-
tum. neficiorum, feſtum dedicationis Eccleſiæ celebramus, quod qui-
Beneficia dem feſtum maius eſt quam feſtum alicuius ſancti, ſicut & bene
immenſa ficia toti Eccleſiæ collata, quorum memoriam agimus, excedunt
Eccleſiæ beneficium collatum alicui ſancto, quod in feſto eius recolitur.
collata. Atq; hæ quidem conſiderationes nobis incitamento erunt, vt F
Conſidere maiori cum deuotione feſta celebremus, ad quod nos etiam nũc
mus ſæpe Chriſtus ſuo exemplo incitat, aſcendens in templum.
Dei benefi Etſi neceſſe quidem ſit vt ſemper Dei cognitionem & eius be
cia: neficiorum recordemur, at certe diebus feſtis id maxime decere
Conſcien videtur, vt etiam agamus gratias Deo pro bonis ſi quæ egimus,
tiã diſcu- & defleamus mala quæ commiſimus, ac emendationem eorũ
tiamus fe polliceamur. Te igitur hic affligere debes, ne in alia affligaris vi
ſtis præſer ta, dicente Nahum, non conſurget duplex tribulatio, id eſt vt
tim dieb⁹ exponunt ſeptuaginta, Deus non iudicat bis in idipſum. Hinc
Nahũ. 1. Dauid ait, non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine: li-
Pſal. 142 quet ſane non id ſibi velle, vt non ſubeat ipſe iudicium, ſi quidẽ G
ait Apoſ. omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti,
Rom. 14. ſed intelligit vt tali modo nos examinemus & emendemus, vt
iterum circa hæc non ſit neceſſe intrare in iudicium. Etenim
niſi computarentur in quæſtum noſtrum afflictiones quas hic
patimur, quomodo dixiſſet Dauid, non iudicabitur in conſpe-
Pſal. 142 ctu tuo omnis viuens? Et ita intelligitur idem propheta alibi, cũ
Pſal. 31. ait: beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum. Si quidẽ
iam ipſe homo medicinam adhibuit. Cum igitur ad hoc præſtã
dum, maxima nobis feſtis diebus ſuppetat opportunitas æquũ H
plane eſt, vt eam non negligamus.

In Exo. quidem præcipiebatur ſanctificatio Sabbathi, quod ta
men Eccleſia in diem dominicum mutauit, non ſolum ad diffe-
Exod. 20. rentiam Iudæorum, ſed etiam propter mirabilia, quæ Deus in
tali die propter homines fecit: Nam die dominico requieuit
Gene. 2. Deus in creatione mundi, & tali die natus eſt, & reſurrexit, & ta
li die præterea Deus quidem noſter, vt ſcribit Oroſius, legem
Oroſi. dedit Moyſi, & tali die vt ait Orige. cæpit pluere manna, item ta
Origen. li die circunciſus eſt Chriſtus. Quamobrem diligenter incumba
mus in celebrationem tanti diei, & nos in huiuſmodi conſide-
ratione exerceamus. Nam certe ſi opera ſeruilia nobis tali die
prohi-

A prohibentur, vt poſsimus diuinis obſequijs amplius vacare, quanto æquius eſſe videtur vt tali die abſtineas a ludo, choreis, torneamentis, venatione, taurorum agitatione, quæ deuotionẽ magis impedire videntur? Paucos quidem ſibi dies reſeruauit Deus, & multos nobis dedit, & tamen hos paucos dedignamur ipſi impartiri, ſi quidem ita ipſos celebramus, vt poſsit nobis dicere quod habetur apud Amos, odiui, & proieci feſtiuitates veſtras. Item illud Thre. Viderunt eam hoſtes, & deriſerunt Sabbatha eius. O quantam damus anſam barbaris, vt feſtos noſtros dies irrideant! nam certe videtur multis id ſufficere, B vt non arent, aut fodiant in agro, & tamen pauca bona quæ habent laudant in popina die feſto.

Feſtis diebus prohibita videntur quæ impediũt deuotionẽ

Amos 5

Thre. 1.

Infirmos, & in carcere poſitos viſitemus.

EST *autem Hieroſolymis probatica piſcina.* Attende obſecro quod poſtquam templum viſitauit Chriſtus, ſtatim ad hanc piſcinam pauperum acceſsit, vt eos viſitaret, & contemplatione relicta, his quidẽ intẽderet. Vt intelligamus quod cum id neceſsitas C poſcit, cõtẽplationẽ dimittere debemus, & intendere in viſitãdis infirmis & in carcere poſitis. Hoc videtur inſinuari, cum in Can. dicitur, quę habitas in hortis, auſculta, fac me audire vocẽ tuã. Quaſi diceret, o anima, quæ in hortis & delicijs cõtẽplationis verſaris, dimitte modo huiusmodi occupationẽ, & accede ad opera actionis, ad viſitandos infirmos, & in carcere poſitos, atq; ipſos libera ſi potes, vel ſaltem ſolare tua præſentia, conſilio & fauore. Vide enim quanti id faciat Chriſtus, vt dicat apud Matth. quod feciſtis vni de fratrib' meis minimis, mihi feciſtis. Vide obſecro quod parum tibi proſit contemplatio, ſi tu cum neceſsitas poſcit non exerces pietatis opera.

Cõtẽplationẽ deſerentes, interdum actioni incũbamus.

Cant. 8.

Infirmos & in carcere poſitos viſitemus.

Matt. 25.

Orationẽ operibus charitatis aſſociemus

D Significauit nobis Chriſtus ingrediens in hanc piſcinã infirmorum, quantum nos moueat præſens obiectum, hoc eſt vt oculis noſtris neceſsitates pauperum contueamur, & ita magis ad miſericordiam prouocemur: Sane quãdiu Elias in torrente abſconditus erat & ibi a coruo paſcebatur, non perinde compatiebatur eorum qui fame cruciabãtur: at vero poſtquam exiccatus eſt torrẽs, & coruus deſijt ei cibũ adferre, atq; in eã regionẽ profectus eſt in quã Deus iubebat, viditq; oculis ſuis famẽ quam homines patiebantur, maxime cõmota ſunt viſcera eius, & cæpit Deũ orare vt plueret. Si igitur ille qui tam amicus & familiaris deo erat, hãc neceſsitatẽ debuit oculis ſuis cernere, vt moueretur: quãto

Obiectum præſens quãtũ nos moueat.

3. *Reg.* 17

Oculis videam' neceſſitates pauperũ, vt ita cõpatiamur.

magis nos neceſſe habebimus proprijs oculis huiuſcemodi con- E
Exẽplũ Alex.
tueri neceſsitates pauperũ? Simus igitur cõpatiẽtes pauperũ, & li-
berales erga eos. De Alexãdro quidẽ magno quãuis gẽtili, legi-
Duces quomodo ſe erga milites gerere debeant.
mus quodquidquid de ſpolijs accipiebat in bello, cũ ipſis militibꝰ
diſtribuebat, dicebatq; quod cũ ipſe honorẽ reportaret, etiã mili-
tes emolumẽta ipſa cõſequerẽtur. Sic tu nõ ſolũ emolumẽtum,
ſed etiã honorẽ maximũ reportabis, viſitãdo infirmos, & incarce-
re poſitos. Verũtamẽ nõ in eo dũtaxat viſitatio tua ſita eſſe debet
vt dicas, ſicut vulgo fit, nil mali futurũ eſſe, & infirmitatẽ nõ eſſe
Infirmos quomodo viſitare debeamus
periculoſã, ſed potius dicere debes vt diſponat animæ ſuæ, & do- F
mui ſuæ, atq; bene ordinet quæ ordinanda erunt; ne dicas cum
ſerpente, nequaquam moriemini, ſicut etiam aliqui medici
facere ſolent, cum tamen ſæpe in maximo vitæ diſcrimine ver-
Geneſ. 3.
ſetur infirmus. Contra quos non abſque cauſa emanauit motus
Pius quintus.
proprius Pij Quinti, cum ſcilicet negligunt ſtatim initio mone-
re vt confiteatur infirmus ſcelera ſua, & ſacramentum recipiat
Medici quomodo ſe gerere debeant in viſitandis infirmis.
Euchariſtiæ. Quod ſi dicas Galenum, & Hippocratem aliter con-
ſulere, reſpondeo hos quidem eſſe gentiles, & vt tales loqui: neq;
de his intellexiſſe, ſed de alijs, quibus poterant infirmi maxime
commoueri, vt de rebus corporalibus: & propterea Chriſtianus
medicus ſemper præ oculis habeat, quantum præponderet ſalus G
ſpiritualis ſaluti corporis.

Aliqui viſitare ſolent infirmos magis ſui cõmodi cauſa quã infirmi.
Aliqui præterea ſolent infirmos viſitare, non ad ipſorum con-
ſolationem, ſed propter propria lucra & commoda, vt ſcilicet ali-
quod pecuniæ legatum eis teſtamento conſignent, vel propter
aliquid ſimile. Alij etiam viſitant in carcere poſitos, vt eorum
hæreditatem poſsint ſibi multo minoris emere, ad redimendam
vexationem ſuam, eis pecunias largiendo, vel vt poſsint eis
cenſum aliquem imponere, aut aliquid ſimile præſtare. Tales
potius ſunt dicendi vultures aut corui, qui cadauera viſitant, vt
Aliqui de prauata intentione viſitant incarcere poſitos:
poſsint eis oculos eruere. Alij etiam ſunt qui viſitant magnates H
& diuites ſi ſint in carcere, propter ambitionem, & vt dicere om-
nes poſsint, quod ipſi tales magnatum domos intrent, vt pote
domum equitis, vel ducis, vel epiſcopi, vel cardinalis. Denique
pauci ſunt qui cum ſynceritate viſitent, & propter Deum. O nos
Chryſolo.
miſeros, ait Chryſolo. qui ad tantam deuenerimus miſeriã. O
Pauperes dedignãtur multi viſitare,
quam alia intentione deberent Chriſtiani ſuas obire viſitationes,
quam ſæpe obeant! præſertim cum videant Chriſtũ dominũ can-
dido animo ingrediẽtẽ ad viſitãdã infirmorũ piſcinã, & propter
cõmoda ipſorũ infirmorũ. Sed iã hoc tẽpore contrafaciũt multi:
ſi enim diues infirmatur, à multis inuiſitur, pauper vero ſolꝰ ipſe
in cubili

A in cubili iacet,ſoluſq; ſuã indigentiam patitur. Iorã,qui rex erat,
ſtatim cum ægrotauit,venit ad eũ viſitandũ rex Ochoſias. Tũ etiã 4.Reg.9.
ad Ezechiam ſtatim cũ in ægritudinẽ incidit, Merodach rex Ba-
bylonię, nuntios miſit & munera. Aegyptius vero ille qui man- 4.Re.20.
cipium erat & pauper, ſolus relinquitur cum ægrotaret. Cæte-
rũ ne deſeras propterea viſitationẽ infirmorũ,quod non habeas 1.Reg.3.
quid eis des, ſiquidẽ etiã maximã capiunt conſolationẽ,ex eo ſo
lũ quod ſe ab amicis viſitari videãt,vel quod alios ſentiãt etiã do
lere ipſorũ vicẽ,ſicut experiẽtia ipſa teſtatur,& Seneca etiã id ip Senec.lib.
B ſum cõfirmat. Et certe quãuis aliud cõmodũ nõ reportaremus ex 11.epiſ.ad
infirmorũ viſitatione, quã ꝙ inde nos in recordationẽ venimus Lu.epi.97
noſtræ miſeriæ,& ꝙ labi poſsimus in ſimilẽ morbũ,vel illud dũta
xat nos maxime incitare deberet vt infirmos viſitaremus. Nã ꝙ
Iſa.ait,ſola vexatio intellectũ dabit auditui, nõ quidẽ aliud eſt, Iſa.28.
quãtũ cõſequor,q̃ aſſerere quod Deus nõ quidẽ ex impotẽtia,ſed
ex noſtra tãtã rebellione & duritie,fere nõ poſsit niſi morbis &
alijs huiuſcemodi flagellis nos ad ſe reducere & reuocare, & ꝙ *Quanta*
plus roboris ad id habeat modica febricula,q̃ cẽtũ dies ſanitatis *commoda*
ac deniq; ꝙ ſit adeo vtilis morbus,vt nõ tãtũ qui eũ patitur emẽ *ex infirmi-*
C detur,verũ etiã tota domus,atq; etiã tota ſæpe vicinia, vel eo dũ *tatibus re*
taxat audito corrigãt. Vt enim fulmẽ non ſolũ quã ferit domum *portemus.*
vaſtat atq; cõturbat,verũ etiã viciniã totã terrificat, impletq; te- *Simile.*
tro illo odore ſulphureo,& deniq; tonitru ipſum toti vrbi ma- *Morbi &*
gnũ quẽdã incutit terrorẽ: ita etiã acutus aliquis morbus & gra- *calamita-*
uis quo quis percellitur,nõ modo eũ cui infertur domat,verum *tes non ſo*
etiã quã plurimis alijs terrori eſt: ſtatim enim reuocãt in mẽtẽ ſe *lũ ipſi qui*
homines eſſe,expoſitoſq; non minus fortunæ telis, quam eum *eas pati-*
qui perculſus eſt. Quod ſi ex ſola auditione alicuius calamitatis *tur ſunt*
tantum reportatur commodum, annon maius reportabitur, ſi *vtiles,ſed*
D quis proprijs oculis contueatur ipſum infirmum, ſi videat ſuſpi- *multis*
rantem,& magnos emittentem gemitus? *alijs.*

Præterea ſi quis viſitet infirmum, inde colligit quantum ſibi *Viſitemus*
diuinitus concedatur beneficium, quod integra vtatur valetu- *infirmos.*
dine,atq; ita in alijs periculũ facit. Nam certe ſicut nõ poteſt per *Similia.*
fecte delectari diuitijs,qui aliquãdo non extitit egenus & pauper
neq; cognoſcit quãtũ ſit bonũ proſpero & ſecũdo vẽto nauigare *Niſi ipſi*
qui nunquã vllã grauẽ pertulit tẽpeſtatẽ & procellã; neq; quanti *labores*
ſit valoris ipſa libertas agnoſcit perfecte,quẽ nulla vnquã ſerui- *pertuli-*
tus preſsit. Ita etiã ſcire nequit quanti ſit prætij proſpera valetu *mus, vix*
do & ſanitas,niſi qui grauẽ pertulerit infirmitatem & morbum. *alios cõ-*
Itaq; nonnunquam nobis Deus mittit infirmitates, vt iſtis affli- *patimur.*

ti facile agnoſcamus quantum bonũ ſit proſpera valetudo, & quã E
grati eſſe debeamus pro ea. Qui ergo prudens eſt cum alios infir
mos videt, inde periculum facit quanta ſit hæc neceſsitas, quan-
tum ſit commodũ bona valetudo. Ad quos viſitandos vt Chri-
ſtus nos ſuo exemplo incitaret, idcirco hodie illam infirmorum
piſcinam ingreditur:

Prudentes ex alijs exẽplũ ſumunt.

Diuinas inſpirationes diligenter & ſtudioſe complectamur:

Et qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionem aquæ, ſanus fiebat à quacunq; detinebatur infirmitate. Tunc quidem magni conſilij ange- F
lus id eſt Deus piſcinam mouet, cum ſanctas nobis mittit inſpi-
rationes: & tunc priores in hac piſcina lauari dicimur, cum libẽ
ter & prompte ſanctas inſpirationes complectimur. Eſt autem
vir malus inſtar accipitris capite contecti, qui ſi audiat volantem
auem, alis quidem geſtit ad volatum, ſed ſtatim quieſcit: ſic ma-
lus, quem dæmon obturatum & ſurdum, ac cæcum reddidit, ſi
concionem aliquam audiat, vel ſalubre conſilium, vel internam
inſpirationem, aut vtilem alicuius libri lectionem, aliquantulum
commouetur & cõpungitur, & quaſi geſtit ad volandum, ſed ſta-
tim impetus eius ceſſat, & ad priſtinam redit ſecordiã, neq; ve- G
lociter ſe in piſcinam conijcit a deo cõmotã, & propterea inte-
gram ſalutẽ non conſequitur. Perinde ſe gerere ſolet Deus in cõ
mouenda piſcina noſtræ conſciẽtiæ, atq; is qui excitat viatorem
dormientẽ, vt vlterius viã ſuã proſequatur, non enim eũ cõpellit
ſed excitat vt ſequatur, ac pollicetur ſe daturum ei neceſſaria
alimenta ad victum: ſic igitur Deus nos ex profũdo peccati ſom-
no excitat, & quã o in periculo verſemur exponit, ac multa no-
bis ſe daturũ promittit, nos vero exterius aliquãtulũ alis geſtire
videmur, & ſuſpiria aliqua emittimus, at vero denuo in eadẽ re-
labimur peccata, nec penitus ſanctas inſpirationes cõplecti vo- H
lumus, & executioni demandare. O quã vtile nobis eſt, vt nos pe
nitus à Ieſu Chriſto duci ſinamus, noſq; totos ipſi permittamus,
atq; in eius piſcinã conijciamus, cũ ſanctis inſpirationibus pulſa
mur, ita vt omnes intelligãt nos velle ꝙ Chriſtus vult, dicamusq;
cũ Dauide, vt iumẽtũ factus ſum apud te; & ero ſemper tecũ: qua
ſi dicat, vbi ſenſero Deus meus, me ſanctis tuis inſpirationibus
pulſari, ſtatim quidẽ quaſi iumentũ fræno tractum, me duci ſinã
quocũq; volueris: Demus igit vela cũ a ſpiritu ſancto pulſamur,
& eius impulſũ ſequamur, ſic enim factitare nautæ cõſueuerunt,
ſecũdo afflãte vẽto, præſertim cũ ignorẽt quãtũ proſper ille vẽt⁹
ſit duraturus, tũ etiã an poſtmodum ſit rediturus. Cum itaq; nos
id etiam

Sancta inſpirationes a deo proueniũt. *Simile.* *Mali ſanctas inſpirationes reſpuunt.* *Simile.* *Excitat nos Deus ſanctis inſpirationibus à ſomno peccati.* *Diuinis inſpirationibus pareamus.* *Pſal: 72.* *Simile.*

A id etiam ignoremus in diuinis inſpirationibus, magnæ eſt dementiæ, eis non parere cum adſunt. Pulſat quidem Deus vt conuertaris peccator, teq; ad meliorẽ recipias frugem, & ante actam vitam deplores, pœnitentiamq; agas, tu vero repellis huiuſmodi inſpirationes ſanctas, & dicere videris Deo, noli quæſo eſſe importunus, bene mecum agitur cum cõcubina, cum bonis alienis cum delectationibus carnalibus. O te infeliciſsimum! nũ certus es quod iterum reditura ſit hæc ſancta inſpiratio? Cogita etiam atq; etiam quod forte nunquam redibit: Cõpatitur quidẽ Deus
B miſero peccatori, eiq; tacitus dicere videtur quod dixit de ciuitate illa Hieruſalem, quia ſi cognouiſſes & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacẽ tibi. conquerebatur Iacob quod Eſau accipere recuſaret munera quæ ipſi offerebat, & cenſes Deum non ſtomachaturum quod eius ſanctas inſpirationes negligas, & quod te in piſcina ab eomet lauare detrectes? Quid quæſo expectas amplius, niſi vt tibi illud Apoſ. dicatur, quod ipſe ait admirans tantã hominis ingratitudinẽ, an diuitias inquit, bonitatis eius cõtẽnis? theſaurizas tibi iram in die iræ.

Inſpirationes diuinas cũ venerint cõplectamur ſiquidem ignoram⁹, quãdo ſint reuerſuræ.

Occaſiones ſactas non negligamus.

Luc. 19.

Gene. 32. & 33.

Roman. 2.

Conſidera obſecro miſerabilis peccator non ſufficere tibi ſi di-
C xeris tantum te maxime ſalutem tuam cupere niſi etiam media ad eam rem neceſſaria adhibueris, ad quod præſtandum ſemper Deum paratum inuenies. Vnde in Apo. ait, ego ſto ad oſtium & pulſo (mouet enim piſcinam) ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, introibo ad illum, & cænabo cum illo, & ipſe mecum. Vbi aduerte quod dicat, & ipſe mecum: ſi quidem cæna amborum eſt, partem enim ponit Deus, & partem homo: ipſe quidem homo, ait Deus, ex parte ſua pœnitentiam ponet, quæ eſt cibus meus, & lachrymas, qui eſt potus meus, atque deuotionem exhibebit, ſeque in piſcinam doloris conijciet: ego vero etiam in his iuuabo eum, præterea ipſi ve-
D niam exhibebo peccatorum, gratiamque & gloriam dabo, atq; ita ſumptuoſam cænam ambo exhibebimus, ornaboque eum inquit, ſpiritus ſancti donis, & multis alijs cumulabo beneficijs. Aduerte inſuper quod dicat, ſto ad oſtium, & pulſo, ſi quidem in his verbis notatur diuina bonitas & patientia, atq; noſtra negligentia & inurbanitas, qui Deum ad oſtium ſtantem & clamantem, ſurda aure prætérimus. Porro ter quidem vocauit Deus Samuelem, tum etiam Heli per Samuelem, & tamen tam ſenex quam iuuenis, ſomnum iterum capeſſebant. O quam ſæpe, neq; ſolum ter, nos Deus vocat tam iuuenes quam Senes, mouetque piſcinam noſtræ conſcientiæ, & tamen negligimus, & iterũ dor-

Apo. 3.

Faciamus quod in nobis eſt, & Deũ habebimus fautorem.

Vide quanta ſit Dei patientia, nos ad pœnitẽtiã expectantis.

1. Reg. 3.

Diuinis inſpirationibus pareamus. mimus, in praua conſuetudine peccati! quod ſane erit ad grauiorem damnationem noſtram. E

Simile. Si tanti facimus Regis nuntios, & ſummi Pontificis legatos, & eorum litteras, vt eas deoſculemur, & ſupra caput locemus: quanto pluris facere debemus Dei optimi maximi inſpirationes, quæ ſunt inſtar legati cuiuſdam à deo nobis miſsi & dicẽtes cum Apoſto. pro Chriſto legatione fungimur, tanquam Deo exhortãte per nos: obſecramus pro Chriſto, reconciliamini deo. Vide obſecro Chriſtiane, quãti Deus te faciat, cum mittat ad te legatos ſuos: & aduerte quod dicãt, obſecramus. O Dei clementiam adorãdã! quæ obſecrat, pacem annuncians ipſi peccatori, cũ tamẽ ipſe ſit offenſus. O pluſquã adamantinum peccatoris cor, quod in lachrymas non vertitur, talia audiendo? F

Diuinas inſpirationes plurimi faciamus.

Simile. Si rex ad te ſcriberet vt ad ſe venires, vt multa ab eo beneficia reportares, alioqui inter remiges recẽſendus, quæ nã obſecro impedimẽta & obſtacula quãtũuis grauiſsima, curſum tuũ retardare poſſent? Cur igitur tã ſtultus es, vt ad Deũ nõ curras, qui bona cæleſtia tibi promittit, & ſupplicia æterna minatur, ſi nõ eius volũtati cõſenſeris? quotidie quidẽ angelus cuſtodiæ tuæ præpoſit', tibi dei nomine ſanctas nũciat inſpirationes, & beneficia diuina tibi ante oculos ſtatuit, & piſcinã tuæ conſciẽtiæ commouet, hortaturq; dicens; heus peccator, mundus tranſit & põpa eius, mors appropinquat, infernus ore hianti te manet vt abſorbeat: quid igitur nuntium tibi diuinitus miſſum irrides? Quid expectas obſecro, an vt Deus contra te indignationem ſuã effundat? Succenſuit adeo Moyſes in adoratione vituli, vt legis tabulas confregerit, cum ſibi videretur homines adeo ingratos, indignos eſſe hoc tãto beneficio: & non putas ſtomachaturũ Deũ cõntra te, cui dedit legẽ ſuã, ſacramenta, & tot diuina oracula, atq; ſanctas inſpirationes, & diuinas legationes, quas quotidie mittit, & ijs tamen abuteris? G H

Angelus cuſtodiæ noſtræ præpoſitus, nos ſalubriter monet.

Exod. 32.

APPENDIX.

Simile. **A**Scendit Ieſus Hieroſolymam. Acceſsit ad templũ oraturus, & ſe ei obtulit hoc charitatis opus: ſic ſi nos virtuti demus, ex vno bono opere, ad aliud deueniemus: ſicut qui vitio ſe vni mancipauit, ſtatim ex hoc facile in aliud labi ſolet: abyſſus ſiquidem abyſſum inuocat. Et certe ſi te virtuti dare volueris, ſtatim Deus tibi occaſionem dabit vt in ea vlterius progrediaris. Sic Dauid cupiebat ſibi occaſionem dari, vt benefaceret alicui qui

Pſal. 41.

remanſiſſet

A remanſiſſet de domo Ionathæ, & ſtatim ſeſe obtulit ei occaſio. Incipe igitur deo ſeruire, ipſe enim tibi ſegetem ampliſsimam dabit in virtute proficiendi. *2. Reg. 9.*

Multitudo magna languentium. Aduerte obſecro quod quamuis hoc eſſet eis difficillimum, & expectare deberent angeli motum, & vnus tantum ſanus fieret, nihilominus tamen multitudo expectabat: nunc vero cum ſalus animæ tam facile obtineri poteſt, tamen negligimus & dormimus? *Negligentes ſumus in his quæ ad ſalutẽ noſtram pertinent.*

Triginta & octo annos: Mittit Deus infirmitates vt te emendes: B ſi renueris, te ad eas anguſtias ducet, ad quas ſuperbum & contumacem Pharaonem duxit, cui immiſit ciniphes, locuſtas, ranas, cumq; nollet adhuc ſe emendare, quomodo interierit vide. *Exod. 8.*

Triginta & octo annos: Maxime horribilis eſt perſeuerantia in peccato, & ſine metu vllo peccare horribile ſane eſt. Qui mare recens ingreditur, timet, at vero nautæ qui iam ex aſsiduo vſu callum in ea re obduxerunt, dormiunt & ſtertunt iucunde. Faxit Deus vt Dei timorem non abijciamus, & apud homines verecundiam non amittamus; ſi enim in eam labamur C miſeriam, effrænes per omne vitiorum genus diſcurremus. Et certe qui peccatis non eſt aſſuefactus, vel vnicum peccatum dumtaxat, ipſum maxime infeſtat, & inquietum reddit: at vero qui callum in peccando contraxit, iucunde etiam ſomnum in peccatis carpit: ſicut qui potationi aſſuefactus eſt, ſuum teterrimum non ſentit odorem, at vero vir ſobrius, ſtatim etiam eminus offenditur. *In peccato perſiſtere periculoſiſſimum.*

Vis ſanus fieri? Vtinam vellemus vere & ex animo Deo ſeruire! illico ſane efficeremur ſani, & fieremus voti compotes. At vero meticuloſi & timidi, ac tepide ad Dei obſequium D accedimus, & ideo ſtatim retrocedimus. Sic exploratores terræ promiſsionis, idcirco tam formidoloſi redierunt, dicentes quod ibi eſſent gigantes, & ſe eſſe locuſtas præ illis. Verun tamen amor ipſe res alioqui inſuaues, ſuauiſsimas reddit. *In virtute tepidiſsumus.* *Num. 13.*

Non licet tibi tollere grabatum. Solent mali impedire ne voluntas Dei impleatur, & ne ſanctæ exercitationes fiant: non rogant quis eum curauerit, ſed quærunt quod poſſent calumniari. Semper enim mali occaſiones captant, vnde poſsint bonis moleſtiam exhibere, faxit Deus vt à talibus calumniatoribus liberemur. *Malorũ cõditiones.*

FERIA. VI. POST I. DOMINI. QVADRAG. E

CONCIO TERTIA.

Quam varij ſint peccatores.

Mundus in maligno poſit' eſt. *Iſa. 3.* *Leui. 13.*

ERat dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymā, eſt autem Hieroſolymis probatica piſcina. Ioan. 5. Dicit quidē hodiernum Euangelium, quod in his porticibus iaceret multitudo magna languentium: ſic hoc tempore F totus mundus eſt piſcina languentium ſiue porticus peccatorum, qui ad eam iam deuenerunt impudentiam, vt dicat de eis Iſa. Peccatum ſuum quaſi ſodomam prædicauerunt, nec abſconderunt Et certe ſi in lege veteri tanta diligentia adhibebatur vt leproſi de ciuitatibus eijcerentur, ne alios inficerēt: multo ſane diligentius viderentur expellendi peccatores & vitioſi homines, quorum contagio multo eſt pernicioſior: Sed contra videmus fieri vt ſcilicet atrociores peccatores plures habeant fauores qui totam rēpub. contaminant, & ad vitia reliquos incitant. Vtinam ſicut moderatores Reipub. curant ſordes ex vicis ſingulis G eluēdas, ita etiam curarēt vitioſos expellendos & eos qui ludos, vſuras, & peruerſos contractus nutriunt: ſed ſimulant adeo, vt poſsit de his dici illud Iſa. facta ſunt morticina eorum quaſi ſtercus in medio plateaū. Annō iudices ſiue gubernatores Reipub. maximā adhibēt diligētiā, & publico edicto ſanciūt, vt ſinguli vicos ſuos euerrāt, vtq; immūdū đ feneſtra nō proijciāt, quo poſsit āer ipſe infici et cōtaminari, tū etiā vt locus ille vbi iugulātur arietes & aliæ pecudes, procul ſit a ciuili frequētia & cōuerſatione? Cur igitur publicos ludos nō auferūt, vbi multorū animæ, & corpora, & bona, & fama, iugulantur; tū etiā filij deſtruūtur, & con- H iunx, & ſeminariū demq; exiſtit multæ zizaniæ, furtorū, rapinarū adulterinę pecuniæ, & aliorū infortuniorū, in quæ homines labi ſolent, poſtquam patrimoniū exhauſerunt? Vtinam ergo ſicut occupantur in euerrēdis vicis, pariter occuparētur in his extirpādis, tum etiam in ſegregandis malis mulieribus ab aliarum caſtarum ſocietate, ne occaſio eſſent ruinæ earū, & pernicies adoleſcētiū: ſane hęc viſitabit Dn̄s, & ſeuerisſime caſtigabit. Vnde in Leu. habet, ſi nō volueritis recipere diſciplinam, ſed ambulaueritis ex aduerſo mihi, ego cōtra vos incedā, & mittam peſtilētias in vos. Cur nō audebūt iudices, & hi quibus hoc ex munere incūbit, ſedulā circa hæc nauare operam? Si non procedere in virtute malum eſt,

Vitioſi homines ex repub. expelli deberent.

Peccatores publici tāquā ſentina eijciēdi. *Iſa. 5.*

Mali quomodo eſſēt tractandi.

Ludi publici quā ſint pernicioſi.

Meretrices, & ludi, pernicies adoleſcētium. *Leui. 26.*

A eſt, propter aliorum malum exemplum, ſicut duæ illæ tribus nolebant Iordanem tranſire, & ideo repræhenſæ ſunt à Moyſe tanquam puſillanimes, & cæteros exanimantes: ſicut etiam puniuit Deus eos qui populum exanimabãt, quo minus ad terram promiſsionis pergeret, ducendo eos per deſertum annos quadraginta quidé, ita vt vix aliquis eorũ ſupereſſet: ſi igitur hæc̃ Deus vſque adeo punit; & eum qui in virtute vlterius non procedit, quantum puniet eum qui non ſolum retrocedit, ſed etiam ſcelera multa committit, quæ omnibus notiſsima ſunt, tũ etiam eum
B qui ex officio poteſt his mederi, & non medetur? Vide obſecro quantum conducat correctio ſuo tempore exhibita, ſiquidem reprehendens Moyſes duas tribus & dimidiam propter puſillanimitatem, reſponderunt, nos ipſi armati pergemus ad prelium ante filios Iſrael, donec introducamus illos ad loca ſua. Vnde ſumant exemplum obediendi qui corriguntur, & corrigendi, quibus id incumbit. Officium malorum eſt ſeminare zizania, ſicut facit diabolus eorum pater, quod faciunt prauo exemplo, & conſilio, impediendo quantum in ſe eſt & intercludendo viam ad cælum, ipſis bonis. In cuius rei figuram filij Edon curabant impedire
C iter populi Dei, vt habetur in Num. Et ſicut zizania & ſpinæ impediunt ne triticum creſcat, & ne eum referat fructum quem retuliſſet: ſic mali conantur impedire bonos ne fructum reddant bonorum operum. Quod viſus eſt ſignificare ſponſus cum ait in Cantic. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Mirabile ſane eſt, quod cum tam pernicioſa abundent mala in Rep: non ſolum non ſit qui ea corrigat, ſed etiam mali à pleriſq; laudantur, iuxta illud Dauidis, Laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, & iniquus benedicitur. Vnde prouenit quod Deus tantopere contra nos iraſcatur: vnde & propheta addit, Exacerba-
D uit Dominum peccator, ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quæret. Quaſi dicat, vſq; adeo indignatur Deus contra eum, vt ipſum dimittat tanquam aridum palmitem, in pœnam peccati. Valde quidem nituntur mali ſub ſpecie virtutis ſua occultare delicta & palliare, detorquendo leges ad ſuam peruerſitatem: ſatis demonſtrant quod ſint dęmonis diſcipuli, ideſt, peruerſi illius ſcripturæ interpretis, ſicut fecit in tentatione Chriſti, cum ait, Angelis ſuis mandauit de te, &c. Non debemus ſane diuinas leges & ſanctas cõſuetudines de ſuo cardine dimouere, propterea quod noſtris deprauatis moribus non conſentiant. Inde Sap. ait, ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui. Quaſi diceret, non debemus leges tranſgredi & contorquere:

Simile.
Num. 32.
Exemplũ prauũ quã tum Deo diſplicent
Puniet Dẽus eos qui nõ puniunt publicos peccatores.
Correctio opportune exhibita quantum conferat.
Zizania ſeminãtes funguntur officio dæmonis.
Num. 20.
Cant. 2.
Pſal. 9.
Mali curant prætextu virtutis ſua ſcelera occultare.
Mat. 4.
Pro. 22.

quod noſtris prauis moribus non conſonent. E

Simile. Sicut boni multas ſibi vias inueniunt eundi in cælum, & cum vident ſibi occaſionem bonam oblatam, eam ſtatim arripiunt, & ad beatitudinem tendunt. Sic mali multos ſibi modos inueniunt eundi in infernum, cumque ſibi oblatam vident malam occaſionem, eam prehendunt, hoc eſt cum ſeſe offert occaſio vſuræ, luxuriæ, & aliorum ſcelerum. Quare remitte, remitte iam iniquitatis vela, peccator, & ea penitus depone, quandoquidem te recta ad infernum impellunt ac detrudunt. Audi quid Eccle. dicat, Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auerte; ſi præſtes animæ tuæ cócupiſcentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis. F

Mali multas ſibi inueniunt occaſiones eũdi ad infernum.

Eccle. 18.

Hie. 17. Solent mali longam ſibi vitam deſiderare, vt poſsint in ſuis peccatis & nefandis ſceleribus perſiſtere. Vnde Hierem. dicebat, Diem hominis non deſideraui, tu ſcis. Tanta quidem eſt huius mundi miſeria & corruptela, vt iam nullum arbitretur iucundum & ſuauem diem, niſi eum quem in voluptatibus & delicijs mundanis traduxerit: vnde & mundani ſolent dicere, hodie iucũdum habui diem. De his igitur hominis perditi diebus dicebat Hiere. Deum eſſe teſtem, quod ipſos nó deſiderauerit. Vocat malus diem ſuum, cum voluntatem ſuam facit, & contra Deum operatur. Vnde videmus quod quando Saul Dei inimicitiam incurrit, arcum triumphalem & feſtum diem egit: & in die quo dixit Deus, Pœnitet me quod conſtituerim Saul regẽ, quia dereliquit me, eodem die venit Saul in Carmelũ, & erexit ſibi fornicẽ triumphalem. Vnde Petrus de malis ait, voluptatẽ exiſtimantes dici delicias coinquinationis & maculæ. Nó igitur eum ſibi ducunt malí iucundum diem, niſi cum Deũ offendunt Iuſtũ ergo erit Dei iudicium, vt malus aliquando Deum quærat, & non inueniat. Porro quod Dauid dicat, non miſerearis omnibus qui operantur iniquitatem, non tam ſunt preces, quam prophetia eorum quæ ſuperuenient his qui nolũt bene vti tẽpore, quod eis Deus cóceдit, ſed illud in ſuis ſceleribus perpetrãdis conſumũt. Vnde addit propheta, conuertentur ad veſperam, & famẽ patientur vt canes G H

Mali bonos dies dicunt quos in vitijs cõſumunt.

1. Reg. 15.

2. Petr. 2.

Pſ. 58.

Hie. 12. Vir improbus non ſolum alijs moleſtus eſt hominibus, ſed etiam creaturis rationis expertibus. Percontatur quidem Hie. dicens, vſquequo lugebit terra, & herba omnis ſiccabitur? & reſpódet, propter malitiam inhabitantium in ea. Conqueritur terra quod cuiquã ſeruiat improbo, ſiquidem in ipſo ſeruit dæmoni, ſicut contra ſeruiendo viro iuſto, ſeruit Deo; & propterea dicit quod lugeat terra, ſiquidem malos paſcit & ſuſtentat. Huc videtur

Malus omnibus creaturis noxius eſt.

tur

A tur alluſiſſe Paulus cum ait, omnis creatura ingemiſcit, & parturit vſq; adhuc: & ſubdit cauſam dicens, vanitati enim ſubiecta eſt, id eſt ingemiſcit, quia peccatorum vanitati ſubijcitur. Omnes quidem creaturæ queribundæ videntur, quod peccatori ſeruiant: vnde Oſeas ait, Area & torcular non paſcet eos, & vinum mentietur eis. Non igitur ſterilitates tribuamus ventis, vel alijs temporis qualitatibus, ſed peccatis noſtris. Iuſtum eſt vt cum peccator factori ſuo non obediat, neq; etiam reliquæ creaturæ ipſi peccatori obediant.

Rom. 11. Terra & cælum cõqueruntur de malo. Oſee. 9. Sterilitates & bella noſtris tribuamus peccatis.

Mirum ſane eſt quod cum peccatores tanta peccatorum mo-
B le preſſi ſint, ipſi tamen hanc tantam grauitatem non ſentiant. Sane quamuis Iſaias Hieroſolymis eſſet, videbat tamen onus Babyloniorũ, & onus Moab, & onus Damaſci, & Aegypti, & onus Arabiæ, quæ prouinciæ longe à ſe diſtabant, & tamen illi non videbãt: vnde ait propheta, Onus Babylonis, onus Moab, onus Damaſci, onus Aegypti, onus in Arabia. Iuſti igitur cum ſint in Hieruſalem ideſt pacis & tranquillitatis ciuitate & cõſcientia, vident & cognoſcunt grauiſsima onera quibus peccatores grauantur, & eorum miſeriam & confuſionem, & tamen ipſi mali non cog-
C noſcunt. Hoc quidem eſt adeo graue onus, vt peccatorum animas etſi ſpirituales, ſuo pondere tanto, ad infernum præcipitet. Sunt porro aliqui vſq; adeo mali, vt ipſi lætentur & gaudeant quod mali ſint, quibus vtiq; quadrat illud Iſa. vę qui conſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectandam, & potandum vſq ad veſperam, vt vino æſtuetis. ô ſi cum tanta diligentia ſurgerent homines ad ſeruiendum Deo, quanto ſibi vtilius proſpicerent. Tam obnixe vitijs mali incumbunt, vt de ipſis dicat propheta Iſa. potentes eſtis ab bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem:
D non autem ſic boni ad virtutem. Vbi aduerte quod nomine vini intelligantur res temporales & vitioſæ, quibus tanquam vino inebriantur homines. Cæterum arrige aures peccator, nam ſi ad Deum conuerti volueris, te quidem benigne recipiet, & malis tuis finem imponet. Hoc quidem 2. Reg. figuratum habemus, vbi legitur, quod Abſalone mortuo infeliciter, cum eius ſequaces viderent ſe victoriam amiſiſſe, in maxima verſabantur anguſtia, ſcientes quod regiam maieſtatem offendiſſent, & ita inter ſe propoſuerunt vt à Dauide veniam poſtularent ſui grauiſsimi ſceleris: quod cum Dauid intellexiſſet, id plurimi fecit & nuntium ad eos deſtinauit, dicens; Fratres mei, vos os meum, & caro mea vos. Maxima ſane fuit hæc Dauidis benignitas & clementia, & præſertim cum tam ingratis & peruerſis hominibus:

Mali maxime onerati ſunt. & tamen id non ſentiunt: Iſa. 13. Iſa. 15. Iſa. 17. Iſa. 19. Iſa. 21. Boni cognoſcunt quam ſit graue malorũ onus. Iſa. 5. Mali ſe totos vitijs tradunt. Iſa. 5. Conuertamur ad dominũ & ignoſcet nobis. 2. Reg. 19.

Magna clementia excipit Deus ad ſe redeuntes. Si igitur tali vſus eſt Dauid benignitate, quanto putas maiori benignitate & clementia te Deus recipiet, ſi ad ipſum ex toto corde tuo redieris, quantumuis atrociſsima admiſeris ſcelera, & facinora? E

Magna eſt ſocordia noſtra in virtutis ſtudio.

IN *his iacebat multitudo magna languentium.* Conſidera obſecro quam turpiter in vitijs iaceamus & ſtertamus, quamq; negligentess ſimus ad virtutem capeſſendam, & animæ noſtræ infirmę ſalutarem medicinam propinandam. Satis nobis congruit *Zacha. 7.* quod ait Zacha. Noluerunt attendere, & auerterunt ſcapulas recedentes, & aures ſuas aggrauauerunt, ne audirent, & cor ſuum F *Hiere. 2.* poſuerunt vt adamantem, ne audirent legem. Item illud Hiere! Onager aſſuetus in ſolitudine in deſiderio animæ ſuę attraxit ventum amoris ſui. *Mali in bono remiſsi & in malo diligentes ſunt.* Omnia quidem quæ ad virtutem tendunt, tepide tractant impij: imo frigide & ſomnolenter: at vero quæ ad vitia tendunt, magna cum contentione tractant. Quando Pilatus dimittere volebat Chriſtum, cum non inueniret in eo culpam aliquam. Vide quanta cum contentione & clamore dicerent Iu*Ioan. 19.* dæi, Si hunc dimittis, non es amicus Cæſaris. Tum etiam inſtantiſsime dicebant, Tolle, tolle, crucifige eum. Item aliquando ſe G inuicem contra eum incitabant dicentes, Quid facimus quia hic *Ioan. 11.* homo multa ſigna facit? Tum præterea inſtanter poſtulabant adhiberi cuſtodes ipſi ſepulchro. Hæc igitur eſt malorum conditio, vt in his quæ ad vitia ſpectant, ſint excitatiſsimi, cum interim in ſpectantibus ad virtutem, ſint oſcitantes & ſomnolenti. Mirabile *Negligentes ſumus in pertinentibus ad ſalutem.* ſane eſt quod cum inter Deum & dæmonem ſit tanta competentia, videlicet quis nos domum ſuam deducet, nos tamen interim quorum res agitur, tantopere torpeamus & deſides ſimus. An non maximus eſt hic torpor & ſecordia, quod multi ſint ac prope innumerabiles, qui adhuc ſcelera ſua non ſint confeſi, nec vitia depoſuerint, nec vitam in melius poſthac emendare propoſuerint? quod ſane facile illis eſſet, ſi vellent, & facili negotio tantam à ſe miſeriam depellere poſſent, & tam graue iugum. Præ- H *Deut. 22.* cipiebat quidem Deus in Deut. dicens, Si puellam virginem de- *Deum innocem us in laboribus noſtris* ſponderit vir, & inuenerit eam aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea, reduces vtrumq; ad portam ciuitatis illius, & lapidibus obruetur puella quia non clamauit cum eſſet in ciuitate, ſin autem in agro repererit vir puellam quę deſponſata eſt, & apprehendens concubuerit cum ea, ipſe morietur ſolus, puella nil patietur,

A tietur, nec eſt rea mortis : ſola erat in agro, clamauit, & nullus adfuit qui liberaret eam, illa vero iubetur lapidari, quia non clamauit, cum eſſet in ciuitate, vbi poterat ſibi ſubueniri. Sic igitur nos magnam incurremus damnationem, ſi noſtram ſalutem neglexımus, cum poſsimus ei maxime prouidere ſi velimus : verũ ſumus inſtar puellæ, quę non vult clamare, cum poſſet ſe deffendere, & propterea ſicut illæ honorem perdunt, & in inferno lapidabuntur, ſic & nos.

Puellæ quæ puritati conſeruandæ non incumbunt, quomodo puniantur

O magnam incuriam & negligentiam noſtram, qui tempore B nobis diuinitus conceſſo ad pœnitentiam agendam, abutimur, & in vitijs noſtris iacẽtes ſqualemus & obſordeſcimus : cumq; Eccleſia veſte lugubri propter nos induatur : nos interim in peccatis ridemus & debacchamur. Quid igitur nobis magis congruet, quam quod ait Chriſtus apud Luc. de Phariſæis. Cui ergo ſimiles dicam homines generationis huius, & cui ſimiles ſunt? Similes ſunt pueris ſedentibus in foro, & loquentibus ad inuicẽ, & dicẽtibus : cantauimus vobis tibijs, & nõ ſaltaſtis, lamentati ſumus, & non ploraſtis. Quaſi diceret, nunquã agitis cũ virtute ipſa ſed quæ procul ſunt à virtute: neq; vobis vita ſalutaris & tẽperãs C Baptiſtę placet nec mea affabilitas, omnia calũniamini. Sic igitur mali neq; ſe Eccleſiæ lugenti hoc ſancto tempore conformare volunt, pęnitentiam agendo : neq ſpiritualiter cum ea oblectantur ſancto paſchate: ad nullas Eccleſiæ tibias cõmouentur, adeo iacent & ſordent in vitijs ſuis.

Intimis quidem ſẽſibus dolere debere mus propter culpas in deũ cõmiſſas.

Luc. 7.

Mali occaſiones captant quo minus virtutem amplectantur

Mali ſecũ Eccleſia cõformare nolunt.

Eſt ſane ingens negligentia noſtra, in his quæ ad ſalutem noſtram ſpectant, cum tam modicum habeamus tempus, & tam importunum habeamus aduerſarium, videlicet dæmonem ipſum, qui in id ſemper incumbit, vt in vita ſpirituali pereamus. Dolentes igitur quodammodo hanc tantam vicem noſtram & ſecor- D diam audiamus quod quo tẽpore ceciderunt dæmones, vocem emiſerunt ſacræ literę dicẽtes, Vę terræ & mari, quia deſcẽdit diabolus ad vos, habens iram magnã, ſciens quod modicum habet tẽpus. Eſt quidẽ dæmon inſtar accipitrum illius regionis vbi ſunt breuiſsimi dies: ſiquidem ibi accipiter velociſsimo & perniciſsimo curſu hac illac circũcurſat & volitat, vt poſsit ſibi prædã cõparare priuſquam noctescat, & inde prouenit quod ſint velociſsimi ibi accipitres. Sic igitur dæmon cum videat vitam noſtram adeo breuem eſſe, & quod in hac tanta breuitate dumtaxat poteſt animas noſtras venari, idcirco maxime incumbit manibus, pedibuſq;, in perniciem noſtram. An non igitur lachrymis & omni commiſeratione dignisſima eſt ſecordia noſtra, qui ita negligamus

Circumſpecte viuamus cũ tã importunũ habeamus aduerſarium.

Apo. 12.

Simile.

Maxime incumbit dæmon in perniciem noſtram.

Conuerſionem non differamus: gamus ſalutem noſtram, præſertimq́, cum tam ſit breuis hæc vi- E
ta quam hic viuimus, & tam ſolicitum habeamus aduerſarium?
Quamobrem excutiamus tandem ſomnolentiam noſtram & tar
ditatem, vitiaq; deponamus, & vitam emendemus, neq; apud
Deum procraſtinemus & differamus de die in diem conuerſio-
nem noſtram: conſideremus quod abyſſus abyſſum inuocet, &
quod ſi vitam hanc nobis præcludi videamus, nulla in alia vita
Quæ ſalutē animæ impediũt declinemus. poterit agi pœnitentia. Deſeras iam tandem igitur peccator pra
uam iſtam viuendi conſuetudinem, & finis ſit vitiorum, cum tan
topere tibi cæleſtem aditum intercludant. Ineas iam rationem F
anteactæ vitæ, & ſubducito calculos apud Deum, noli vlterius
maiorem expectare cōmoditatem: ſi enim hodie ad id aptus nō
fueris, cras minus aptus eris, & varia ſe offerent negotia iter tibi
præcludentia. Cōſidera obſecro quomodo viri probi currāt per
Can. 2. virtutis ſtadium, iuxta illud Can. Ecce iſte venit ſaliens in mōti-
bus, tranſiliens colles: nec ſolũ ſaliunt, ſed etiam volant, iuxta il
Iſa. 56. lud Iſa. Qui ſunt iſti, qui vt nubes volant? nec ſolũ volant vt aues
Pſal. 126. ſed velociſsime currunt vt ſagitta, iuxta illud Dauidis, Sicut ſa-
Ioan. 13. gittæ potentis acutæ. Cum Iudas vēdere vellet magiſtrum ſuum,
Diligentes ſimus in ſalute animæ procuranda. dixit ei Ieſus, Quod facis, fac citius: Dic obſecro bone Chriſte, G
quorſum ita eum vrges? vt intelligatis, ait, quod ſi ego vt ſalu-
tem veſtram operer, tantopere inſto, etſi vitæ diſcrimē ſubeam,
vos etiam debetis diligenter & ſedulo ſaluti animæ veſtræ in-
cumbere.

Simile. Cum aliquis eſt maxime deditus venationi, & ſe ipſi offert
Facile dæmoni ſuccumbimus egregia aliqua præda, quamuis pretioſe indutus ſit, vt poſsit ta-
men prædam illam interficere, ſe interdum in aquam & lutum
conijcit. Sic olim dæmon quidem aſtutiſsimus venator, ſe in lu-
Luc. 8. tulentos ſues immittebat, vt ſcribit Lucas, ſed iam non veretur,
Facile nos illaqueari patimur. ſæpe. cum tantopere paratam videat prædam, etiam in homines ſe H
immittere, non iam debet eminus tela iaculari, nec ſe in eis de-
fatigare, ſed præda ipſa ſeſe in eius laqueos immittit, & ſponte
propria conijcit, atq; eam ſecuram habet, cum homo tam ſui
Hie. 2. oblitus viuat. An non maxima eſt hæc dementia noſtra, quod
Hieron. nunquam ad Deum cōuerti volumus, donec mors ipſa iugulum
Audiamꝰ modo Deũ & ipſe nos audiet tempore mortis: petit? Tuncq; impleetur illud Hiere. in tempore afflictionis dicēt,
ſurge & libera nos. Super quæ verba ait Hieronym. Stultum eſſe
tunc dumtaxat petere vt exaudiaris, cum tu nunquam audire
volueris: quod dictum Hieronymi intelligendum eſt propter dif
ficultatem impetrationis veniæ, quę tunc erit, cum præſertim ta
lis nunquam audire Deum clamantem ſibi voluerit.

Quomo-

A Quomodo tandem potes peccator iucunde viuere, qui tanto te videas onere oppreſſum, & tantis beneficijs Deo obligatum, cui tamen ſemper ingratus es? Cur non times, quod ita videas animam tuam à Deo derelictam, & ab omni militia cæleſti, quæ te reliquit, cum lethaliter deliquiſti? Si pedem domo efferres, per vrbem frequẽs ambulaturus in meridie, & nеminẽ videres in vicis, neq; in domibus, neq; in plateis, an nõ maxime terrereris? cur igitur non times quod te à Deo derelictum videas? Quænã eſt hæc falſa ſecuritas? an ignoras quod cum debitor ſis, ſatisfacere debeas? Scribit quidẽ Macrob. quod tempore Traiani imperatoris,
B fuit homo quidam Romæ multis debitis obligatus, & nihilominus ad vtramq; aurem placide dormiebat, cũ igitur mortuus eſt, & eius bona ſub haſta venderẽtur, iuſsit imperator, vt ſibi quocunq; pretio culcitrã vbi dormiebat emerent, cum autem quęrerent ab imperatore cur id vellet: reſpondit fieri non poſſe quin ea culcitra maximam ad ſomnum dulciter capeſſendum haberet vim: quod dicebat, vt notaret incuriam illius miſerabilis hominis. ô nos igitur miſerabiles, qui tantũ Deo debeamus pro acceptis beneficijs, & tamen ingrati ſimus erga tantam maieſtatem,
C ac ſi nil deberemus. Aliqui ſane diligentes ſunt, verum ad honores venandos, ad iniurias vlciſcendas, ad diuitias & temporales delectationes adquirẽdas, ita vt ipſis videatur quod ad hæc nati ſint. De quibus dici poteſt illud Sap. Aeſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram, & conuerſationem vitæ compoſitam ad lucrum.

Simile. Peccator quomodo ſit à Deo derelictus. Macro. in Satur. Exemplũ peruerſũ. Obliuiſcimur Dei beneficia. Sap. 15.

Fuit quidem Chriſtus adeo diligens, & liberalis ad ſalutem noſtram operandam, vt ſtatim fere poſtquam natus eſt, iam ſanguinem pro nobis effuderit, & nos adeo negligentes ſumus in eius obſequio, cum tamen omnia in noſtrum redundent commo-
D dum, vt neque per longos annos, noſtri recordemur ad vitam emendandam, neque Dei recordemur, ad eum amandum & timendum: quin potius totum vitæ noſtræ tempus in carnis delicijs, & vitiorum ſordibus conſumimus & impendimus. Quid ſcis miſerabilis peccator, quando ſit mors ipſa vitę tuæ fores pulſatura? Audi iam quid Chriſtus dominus dicat apud Matt: & Luc. Si autem dixerit malus ſeruus in corde ſuo, moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere conſeruos ſuos, manducet autem & bibat cum ebrioſis, veniet dominus ſerui illius in die qua non ſperat, & hora qua ignorat, &c. Illic erit fletus & ſtridor dentium. Quam igitur excuſationem habebunt mali, quos Deus tam ſæpe monuit?

Diligẽter operat' eſt Chriſtus ſalutem noſtram. Matt. 24. Luc. 12. Iudicium Dei obliuiſcimur.

APPENDIX.

Trigin-

TRiginta & octo annos. Aliqui dicunt quod ibi paralyticus non manſerit per triginta & octo annos, etſi infirmus eſſet triginta & octo annis, non tamen in piſcina. Siquidem Alexander Papa in epiſt. quam miſit ad Soldanū, dicit quod iſte deſcenſus Angeli non ſemper fuit, ſed in prima hora natiuitatis Domini incepit, eadem hora, qua Chriſtus natus eſt ex virgine, & deinde eadem nocte & hora fiebat per ſingulos annos fortior motio aquæ huius ſtagni. E

Alex. Papa in epiſt. ad Soldanum

Et qui prior deſcendiſſet. Non igitur aliquis ſanabatur quod nobilis eſſet, nec quod per multos annos ibi fuiſſet, ſed propter maiorem diligentiam quam adhibebat, vt intelligamus quantum Deo placeat diligentia, quam adhibemus vt à peccato exeamus. F

Aliqui pauperes ſe pluris faciunt quam ſint faciendi.

Hominem non habeo. Cum paralytico videretur, quod à Chriſto eſſet reprehēdendus propterea quod ibi manens ex aliena viueret impenſa tanquam pauper, & ideo curari nollet, ſicut multi faciunt, fingentes ſe magis infirmos quam ſint: idcirco reſpondit quaſi tacitæ obiectioni dicens, Domine hominem nō habeo.

Hominem non habeo. Multi in peccato remanent diu, quod non ſit qui eis conſulat, vt à peccato exeant. Vnde Dauid pſal. 6. querebatur dicens, Inueteraui inter omnes inimicos meos: vocat autem inimicos, amicos ſuos, propterea quod eum nō moneant. Vix iam inuenias qui proximum de ſalute moneat, ſed vnuſquiſque eum in ſua cæcitate viuere ſinit. G

Pſal. 6.

Alter alterum moneamus.

Sabbathum eſt, non licet tibi. &c. In tota infirmitate forte nullus ei dixerat, Quid hic agis? nec dederat fortaſſe ei aliquis horum Phariſæorum, aquæ calicem. Sed nunc cum ſanus eſt, & Deo obedit, murmurant de eo, & eum reprehendunt.

De bonis multi murmurare ſolent.

Qui me ſanum fecit. Quamuis multi tibi in virtute contradicāt, non tamen cadas animo, ſed eum tibi ſemper ante oculos propone, qui hoc tibi dedit mandatum, & vlterius progrediaris.

Perſeueremus in virtute.

Poſtea inuenit eum in templo. Vide quomodo in proſperitate etiā redierit eo vbi fuerat in paupertate: alius fortaſſe non amplius templi fuiſſet recordatus, ſed dixiſſet ſe iam defeſſum eſſe expectando in piſcina, & ideo nolle illuc amplius ire. Sic etiam Abraham redijt factus locuples, ad tabernaculum quod erexerat in paupertate: Sic nos in proſperitate poſiti, recordemur temporis paupertatis, vt humiliemur: at vero multi non ita faciunt, ſed cum primum diuites facti ſunt, omnes contemnunt. H

Grati ſimus.

Gen. 13.

Diuitiæ nos inſolētes reddunt.

FERIA VI. POST I. DOMIN. QVADRA.
CONCIO QVARTA.

Patien-

A *Patientia & tolerantia laudabilis.*

ERAT Dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam. eſt autem Hieroſolymis probatica piſcina. Ioan. 5. Magna quidem fuit huius paralytici patientia, cum expectaſſet per 38. annos & ſuſtinuiſſet infirmitatem tam longo tempore: & quamuis totum hoc tempus non traduxiſſet in piſcina, ſaltem diu ibi expectauit, ſiquidem Euangeliſta ait, Hũc cum vidiſſet Ieſus iacentem, & cognouiſſet quia iam multum tempus haberet. Satis cõſtat quam exigua ſit in nobis charitas, quandoquidem tam minimam habemus patientiam in aduerſis. Etenim Apoſt. ait, quod charitas non irritatur, non cogitat malum, omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. Aliam ſane habebat ſanctus Iob quã nos habemus patientiam, cum diceret, etiam ſi me occiderit, in ipſo ſperabo. Non igitur ſimus impatientes aut iracundi in aduerſis, vel cum nobis verbum aliquod iniurium dicitur, ſed ſuo tempori mãſuetam & commodam reſponſionem reſeruemus. Recordare obſecro quid dicat Sap. Ne reſpõdeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris ei ſimilis: reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur. Hoc eſt poſtquam ira deferbuit, & datur occaſio opportuna corrigendi eum. Bonus ſenſus ait Eccle. vſq; in tempus abſcondat verba illius, & labia multorum narrabunt ſenſum illius. Porro ad patientiam habendam plurimum proderit conſideratio longanimitatis & patientiæ Dei erga nos, cum peccata noſtra tamdiu ſuſtineat & nos tam longo tẽpore ad pœnitentiam expectet, iuxta illud Iſa. Tacui ſemper, ſilui. Et alibi ait, laboraui ſuſtinens. Quænam obſecro maior patientia excogitari poteſt, patientia Chriſti? qui cũ probe nouiſſet quod phariſæi ipſum inuitabãt, vt poſſent calũniari, nihilominus tamen apud ipſos prandebat, & ibi patienter eorũ deprauatos animos ſuſtinebat, ipſiſq; prædicabat, & miracula multa ante eos faciebat, vt refert Luc. Tũ præterea illud nos maxime ad patientiam animare debet, quod calamitatum calix in manu Dei ſit, & ipſe eum propinet cui placuerit, iuxta Dauid. dicentẽ, hunc humiliat & hunc exaltat, quia calix in manu Domini eſt. Sic videm' quod alij in laboribus verſentur, alij vero in quiete: alij coniuges manſuetas & dociles ſortiti ſunt, alij vero indomitas: aliæ etiam mulieres viros habent honeſtos & bene compoſitos: aliẹ vero diſſolutos: deniq; ſinguli ſuam geſtant crucem: & vix aliquis ſua ſorte contentus viuit, ſed ſibi videtur quod maioribus prematur afflictionibus.

Nos ſum' impatientes. *Aduerſitates patienter feramus.* B 1. Cor. 13. *Ioã. 13.* *Verba contumelioſa propter Deum patienter feramus.* *Pro. 26.* C *Eccle. 1.* *Quomodo in aduerſis patiẽtiam obtinebimus.* Iſa. 42. *Iſa. 1.* Luc. 14. D *Alia conſideratio ad patientiam obtinendam.* Pſal. 74. *Crucem vnuſquiſq; habet.*

Rom.8. Cur dixit Apoſt. percontatur Aug. quid enim oremus ſicut o- E
Aug. epi. 121. to. 2. portet, neſcimus, quandoquidẽ apertum erat illum nõ ignorare dominicã orationem? Ratio eſt, quoniam moleſtæ tribulationes
Toleratiam nõ amittamus ſæpe nobis vtiles ſunt, vel ad corrigendã vitã vel ad amplius meritum aſſequendũ, & tamen nos id nõ intelligẽtes, ſtatim patientiam deſerimus, & ab omni liberari labore optamus: & hoc de-
2. Cor. 12. monſtrat idem Apoſt. cũ dicat, propter quod Dominum ter rogaui, & dixit mihi, ſufficit tibi gratia mea, nã virtus in infirmitate perficitur. Quaſi diceret, quieſce aliquantulũ, & patientiã habe cũ intelligas me eſſe ſpectatorẽ tuorum laborũ. Poſtquã Chri F
D. Cypr. tract. 9. de mortali. ſtus vt ait Cypr. de laboribus & perſecutionib' quas paſſuri ſunt boni, dixit apud Luc. cũ videritis hæc fieri, ſcitote quoniam prope eſt regnum Dei, Quis deinceps nõ lętabitur in laboribus cõſtitutus? Quis nõ patientiã habebit? cum tẽporale cõmutetur ęter-
Luc. 21. no, & labores mutentur in gaudia, ſicut videmus huic paralytico
Patiẽtiam quomodo conſeruabimus. accidiſſe. Quaſi dicat Cypr: nos quidem patientiam habemus cũ omnia nobis ad nutum fluunt: & hoc quidem nobis parum gratulandum eſt: quis enim obſecro non ferat patienter proſpera? nũquid obſecro rugiet onager cum habuerit herbam, aut mugiet
Iob. 6. bos cum ante pręſepe plenum ſteterit? Maxima quidem erat pa G
Iob. 27. tientia ſancti Iob in tribulationibus ſuis, cum diceret, viuit Deus
Imitemur in patientia Sãctum Iob. qui abſtulit iudicium meum, & omnipotens qui ad amaritudinẽ adduxit animam meam, quia donec ſupereſt halitus in me, & ſpiritus Dei in naribus meis, non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. Noli aduerſus teipſum ſæuire; quod Deus te aduerſitatibus corripit & caſtigat ob tua peccata, quemadmodum crudeliter fecit rex Moab, qui cum ſe
4. Reg. 3. defendere non poſſet, nec alias debacchari furore aduerſus illos qui eum obſidione premebãt, filium primogenitum ſacrificauit in muro, vt habetur 4. Reg. H

Impatientes ſumus valde. Mirabile ſane eſt quod tam impatientes ſimus in aduerſitatibus tolerandis, & verbis cõtumelioſis ſuſtinendis, cum præſertim ſit nobis mirum patientiæ exemplar Chriſtus Dominus, qui tã-
2. Petri. 2. tam ignominiam, tãtaſq; cõtumelias ſuſtinuit, vt ait D. Petrus:
Tertul. Quas enim ille in paſsione ſua cõtumelias non accepit? quæ opprobria non ſuſtinuit? quæ ludibria non pertulit? deniq; tã multa & varia pro nobis paſſus eſt, vt Tertul. dicat, ipſum virtute patiẽtiæ dum à nobis diſcederet, ſaginari voluiſſe, ad huius autem virtutis imitationem, non video qua potiſsimum ratione, carnales præſertim homines incitare poſsim, quã ſi oſtendero hoc non ad animæ ſalutem modo, ſed ad corpus etiam, hoc eſt ad omnem

eius

A eius moleſtiam excutiendam plurimum iuuare: Quid enim ad hoc conducere magis poterit, quam vt tu conuitiatorem conuiciumq; ipſum nihili pendas? *Patient. à quibus cõſiderationibus conſeruabimus.* Quiſquis enim conuitia in te iactat, hoc in primis deſiderat, vt te mœrore afficiat. Quod ſi tu hunc eius conatum parui pendas & negligas, is vtiq; qua te moleſtia afficere cupiebat, afficietur: cum videat ſe quod tam valde cupiebat non impetraſſe: atq; hac ratione non ille quidem de te, ſed tu de illo ſupplicium ſumes. *Simile. Tertul.* Quemadmodũ enim vt Tertul. ait. qui telum in materiam lenem & blandam iacit, illam quidem penetrat & lædit: ſi vero in ferrum aut materiam aliquam duriorem B iecerit, in iacientem protinus telum reflectitur, & illum frequẽter vulnerat: *Contumelias nõ ſentit magnanimus.* ita etiam plane conuitia in infirmum animum iaculata, illum vulnerant & ſauciant, quæ vero in fortem & conſtantẽ animum ſunt contorta, adeo illum non lædũt, vt in autorẽ ſuum retorqueantur: *Chryſoſt.* veriſsime enim à Chry. dictum eſt, neminem lædi niſi à ſeipſo. *Patientia pro armis vtamur in iniurijs* Non enim ad inferenda vulnera diſtrictus gladius ſatis eſt, niſi corpus nudum & inerme ſit; at ferro & clypeo tectũ, quis gladius lædere poſsit? Si tu igitur patientiæ clypeo armatũ pectus geſtes, quæ te conuitiorum tela ſauciare poterunt? Quid C vero ſi fortitudinem illam habeas, quam Dominus Ezechieli cõtulit, *Ezech. 3.* cum ait, ecce dedi frontem tuam vt frontem ſilicis? & qua ſi hoc parum eſſet, adiecit, vt adamantem quippe dedi te. *Simile.* Adamas autem ea natura eſt, vt ferro ictus, ferrum potius frangat, quam ipſe frangatur, Quo fit vt qui tales ſunt, patientia ſua conuiciatorũ impetus retundentes, lædant potius eos quã lædantur.

Sane ad Chriſti imitationẽ ait Caſsia. diſcere debemus, *Caßian.* quam moderate moleſtias proximorũ ferre debeamus, & patiẽter nos gerere in contumelijs aduerſariorum. Hoc enim exemplar, nẽpe D patientiæ Chriſti, ſibi ante oculos proponentes ſancti viri, moderate & fortiter ſe geſſerunt in contumelijs, opprobrijs, atq; tormentis. *Exemplũ Antonius Sabell.* De quodã enim Pigmenio viro integerrimo, ſcribit Antonius Sabellicus, quod cum cæcus eſſet, tãta patientia præditus erat, vt cum aliquando Iulianus ille Apoſtata ante eum conſtitutus diceret, ad deridẽdum eum, gratias ago Deo Pigmeni, quod mihi liceat te videre & contueri, ipſe viriliter reſponderit: Ego etiam Deo gratias ago, quod te non videam. Magnifica profecto & conſtantis animi vox, *Exemplũ* qua declarauit ſe nõ ſolũ patienter ferre cæcitatem à Deo immiſſam, verumetiam nihili facere peſtiferum imperatorem atq; teterrimum. Cum aliquãdo Poſsidonius podagra vehementi ac ſæua laboraret, honoriſque gratia eum Pompeius inuiſiſſet, in media ipſa confabulatione & colloquio

Bruſo. ō-turſinus lib.2.

exclamauit: nil quidem agis podraga: vel ſi enim maxime me diſ- E
cruciaueris, patientiam tamen non auferes vt ſcribit Bruſonius.

Murmuratores & detractores reprehenduntur.

Multi calumniatores in mundo.

SAbbathum eſt, non licet tibi tollere grabatum tuum. Notandum ſane eſt, quod cum in Hieruſalē tot eſſent praui homines, videlicet adulteri, vt Herodes, latrones, vt Barrabas, ſimoniaci vt Annas & Caiphas, mali iudices, vt Pilatus; non tamen curent phariſæi & ſcribæ hos reprehēdendos, ſed potius reprehendant hunc quod die ſabbathi tollat grabatum ſuum, in quo tot annos infirmus iacuerat. Si pretio id faceret, non eſſet mirum quod reprehende- F

Mali occaſionem captant calūniandi.

retur: at vero ipſimet aperte demōſtrāt quod ipſum iam cognoſcerent, dum dicant, non licet tibi tollere grabatum tuum. Vbi aduerte quod non interrogant, quomodo ſanus factus es, quippe qui per tot annos in piſcina expectaſti? Mali enim & inuidi non poſſunt aliquid laudabile audire de proximo ſuo. Vnde quando

Detractorum Eccleſiaſticorū cōditiones

paralyticus dixit. Qui me ſanum fecit, ille mihi dixit, tolle grabatum tuum, miraculum diſsimulauerunt, & ſolum illud attenderunt quod præceperat, videlicet tollere grabbatum ſuum vt miraculum obſcurarent. Ita enim mos eſt impiorum & detractorū, vt cum in populo variæ ſint iniquitates & ſcelera, eas tamen ne- G
gligant, ſi autem viderint virum aliquem eccleſiaſticum vel in minima aliqua re labi, ſtatim id conquerūtur. Iſa. dicit, Super quem

Iſa.56.

De viris eccleſiaſticis & religioſis murmurare quam ſit graue.

dilatatis os & eieciſtis linguam? Quaſi dicat, an tibi bene factum videtur, vt cum vir eccleſiaſticus pro te oret, ieiunet, & carnem ſuam maceret, atq; media nocte ſurgat, ad cōtendum Domino cum tu totis ſtertas precordijs, nihilominus tamē tu ipſum mordeas, & de eius exiſtimatione detrahas, qui totus tuis inuigilat commodis & lucris?

Rom.1.

2.Tim.2.

Sed quam vſitatum habent mali, bonis detrahere? ſane in catalogo ſuo huiuſmodi detractores conſtitui. Apoſt. cum ait, detra- H
ctores Deo odibiles, repletos omni iniquitate. Poteſt etiam de his dici quod idem Apoſt. alibi ait de hæreticis, ſermo eorum vt

Num.12.

cancer ſerpit. Sic enim iſti paſsim diuulgant defectus proximorum. Sed aduertant quomodo Deus Mariam ſororem Moyſi ſimulatq; de fratre ſuo murmurauit, lepra percuſſerit. ſiquidē ſicut lepra contagione per vniuerſum corpus diffunditur, & contaminat, ſic murmuratio per ſingulos ſerpit & diffunditur, adeo vt nullus ignis tam cito ſerpat per ligna præparāta. Hoc voluit ſi-

Detractores quam ſint pernicioſi.

Heb.12.

gnificare Apoſtol. quando ſcribens ad Heb. ait, nequa radix amaritudinis, radicem ſurſum germinans impediat, & per illam inqui-

A inquinentur multi: Vocat quidem detractionem amaram radi-
cem. Hinc & Eccle. ait, à ſcintilla vna augetur ignis, & ab vno *Eccl. 11.*
doloſo augetur ſanguis. Dicunt aliqui, Ego hoc ex meo ſenſu
non dico, ab illo, vel illo audiui. Ita igitur alius incendit ignem,
& tu perflando illum auges, & fortaſſe iam extinctus eſſet, niſi
tuo perflatu ei incrementum dediſſes. Eſt ſane hoc detractionis *Detractorum ple-*
vitium longe lateq; patens, nam & arator de alio murmurat ara- *nus eſt mũ-*
tore quod minus artem norit arandi, & opifex de opifice, & mi- *dus.*
les de milite, eques de equite, & eccleſiaſticus de eccleſiaſtico. Sed
B quid dicam quã turpiter de eccleſiaſtico ſeculares in ſuis cõpota *In conui-*
tiunculis murmurare ſoleant? Veruntamẽ hoc ſibi aſcribit Deus, *uijs ſolet*
præſertim cum legamus in Exo., quod poſtquam murmuratum *murmura-*
fuit contra Moyſen & Aarõ, dixerit Moyſes, Audiui murmur ve- *ri.*
ſtrum contra Dominum, nos vero quid ſumus? *Exo. 16.*

Vix aliquis poteſt detrahentium linguas euitare, etſi ſibi dili- *Vix eſt qui*
genter caueat, & circunſpecte viuat. o quantum ſuſtinere debet *ſe poſſit a*
laborem, qui ſaluus eſſe cupit, dicente Domino, regnum cælo- *detractori-*
rum vim patitur. Orabat quidem Anna in tẽplo cum magna de- *bus deffen-*
uotione, & tamen dicebant quod eſſet ebria. Vide etiam quam *dere.*
C iuſte viuerent Moyſes & Aaron, & tamen paſsim de ipſis mur- *Mat. 11.*
murabant. O felicem illum qui iam detractores flocci pendit *1. Reg. 2.*
iniquos, & ſe totum Deo permittit, qui detractiones omnes ca- *Exo. 16.*
ſtigare ſolet, quæ eſt maxima afflictorum conſolatio. Vnde ſan- *Exo. 14.*
ctus Moyſes ait animando populũ Hebræum, Dominus pugna- *Detracto-*
bit pro vobis, & vos tacebitis, quaſi dicat, Deus honori noſtro *res flocci*
& famæ proſpiciet, ſi detractores contra nos inſurgant, & eos *pendamus*
flocci pendamus, & eorum detractiones, Domino omnia com- *iniquos.*
mittentes:

Multi ſunt qui vſq; adeo famæ proximi ſui detrahunt, vt ſibi *Detracto-*
D videatur quod aliorum bona, ſint ipſorum mala, & aliorum ma- *res nõ au-*
la, ſint ipſorum bona. Quamobrem non ſolum non detrahas de *ſcultemus*
proximo tuo, ſed etiam auerte auditum tuum à detractoribus:
ſiquidem plus aliquando offendit, qui proximi ſui vitia publi-
cat, quam is qui ea committit: Quod ſi de te murmurauerint, no
li procurare vindictam: nam ſatis contra ſe agit, qui bonis de- *Exemplũ*
trahit. Cum quidam conſulerent Philippo, Alexandri Magni pa *Detracto-*
tri, vt quoſdam murmuratores ſibi detrahentes à regno expel- *res quan-*
leret, reſpondit, hoc eſſe ligna igni miniſtrare, quod videlicet *tum nobis*
ipſi detraherent inter alienas & incognitas nationes: quin & *conducant*
fortaſſe ait, detrahunt vt patientiam meam experiantur, aut vt
vitam emendem: ſiquidem in me non ſint quę ipſi carpunt, pa-

tientia m meam exercent, quos non puniam. Si autem in me ſint E
eſt quod gratiam habeam, quod me inuitent ad vitæ emendatio-
nem. Tu igitur noli aliorum vitam explorare, nec fœda bonum
Simile. nomen proximi tui. Nam certe ſicut qui candelam emungit, ini
tio quidem videtur eam tenebrare, at paulo poſt, clarius lumen
reddit, cum interim ipſe digitos ſuos adurat & commaculet: ſic
vtique quamuis detractores videantur alterius bonum nomen
Similitudo. obſcurare, tandem tamen clarius multo reddunt, & ipſi manus
conſcientiæ ſibi comburunt & coinquinant: Et ſicut ſol nihil
perdit, quamuis nocturnæ aues ipſum negligant, nec aſpicere F
dignentur: ſic vtique ignominioſum non eſt, ſed potius glorio-
ſum bonis, quod mali ipſis detrahant. Et quemadmodum non
Simile. propterea minoris facimus aurum, quod beſtiæ ipſum negligant,
ſic etiam non debemus viros probos ſpernere & minoris face-
re, propterea quod improbi de ipſis obmurmurent; ſiquidem cũ
Eccle. 5. & 15. non ſit laus in ore impij, vt ait Eccle. neq; etiam ſunt curandæ
eius detractiones: & deniq; neq; eius laudes ſunt magni facien-
dæ, nec detractiones æſtimandæ.

Recidiua & reincidentia vitij quam ſit noxia. G

Simile. *Parum in virtute perſeueram⁹.* ECCE *Sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Facile quidẽ ſtatim in priſtina vitia labi ſolemus; ſumus
inſtar eorum infirmorum, qui grauẽ corporis infirmitatem diu
multumq; ſuſtinuerũt, & non ſeruant ordinẽ ſibi à medico præ-
ſcriptũ, atq; idcirco reincidunt in morbũ, & moriuntur, ſiquidẽ
vt vulgo ferunt, peior eſt ipſa morbi reincidentia, quam morbus
ipſe prior. Curet ergo vnuſquiſq; in virtute perſeuerare, & non
2. Tim. 2. reincidere, nã vt ait Apoſt. nõ coronabitur niſi qui legitime certa
uerit. Mirum ſane eſt quod hodie videas aliquem carnem ſuam H
Inconſtantes ſumus in bono. verberibus crudeliter etiam cędentem, & tamen iam craſtino die
videbis illum penitus oblitum huiuſmodi pœnitentiæ. Item ho-
die videas aliquem ad confeſſoris pedes abiectum multis cum la-
chrymis, adeo vt conuerſio videatur D. Pauli, aut Magdalenæ,
& omnes in admirationem pertrahat, & tamen iam craſtino
die adeo mutatus eſt in veterem hominem, vt quod fecerit nunc
videatur quodammodo repræſentatio comœdiæ, vel puerilis
quidam ludus.

Ezech. 11. In maximam quidem redigitur homo miſeriam, cum iam cor
eius lapideum redditur: vnde dicebat Deus, auferam à vobis cor
lapideum, & dabo cor carneũ: veruntamen etiam exiſtimo quod

non

A non ſit computanda tanquam exigua miſeria, quod habeat aliquis cor aqueum, aqua enim etſi facile obediat lineis, quas in ea ducere velis, mox tamen diſſoluuntur, lapis vero etſi durus ſit, tādem tamen ſi perſeueres, eum perforabis: Sunt quidē aliqui adeo facili corde, vt ſtatim conuertantur & ſcelera confiteantur, atq; ſi eos in aliquo reprehendere velis, ſtatim patienter correctionē ſuſtinent, & eorum viſcera commouentur: at vero ſi ex eorum cōſpectu diſceſſeris, ſtatim tanquā lineæ in aqua diſſoluuntur, & ad priſtina redeunt vitia, imo & aliqui ex his dicūt, quid amplius faciam ignoro, cum ipſe ſatis iam culpam meam agnoſcā, & Deus B nil præterea requirere videatur. Sane periculoſum eſt hoc genus hominum, neq; eſt bona huiuſmodi animi teneritudo, ſiquidem nil ibi imprimitur durabile, ſicut maiorē impreſsionem facit in turre tormentum bellicum, quam in aggere glebę. Quid tibi prodeſt miſer homo hæc animi teneritudo, ſi machinæ bellicæ tui confeſſoris hoc eſt eius ſolida doctrina, nil tibi imprimere poteſt ſed ſtatim ad priſtina remeare ſoles vitia?

Simile.

Facile a præclare cœptis deſiſtimus.

Perſeuere mus in bonis operibus.

Quoniam Deus nobis pepercit, & inter filios adoptauit, ac domeſticos ſuos fecit, etſi hactenus fragiles fuerimus & ſtupidi, at C certe poſthac Deum amplius non offendamus, neq; in vetera relabamur vitia. Sed non ita facimus, quin potius illico priſtina cōmittimus ſcelera, & reuertimur ſicut canis ad vomitū. Quod videtur conqueri Deus apud Hiere. dicens, quam vilis facta es, iterans vias tuas. Sic enim nos ad veterem redimus vitā, ac ſi Deus nos ex ea non eduxiſſet, iuxta illud Iſa. facti ſumus quaſi in principio: noſq; oſtendimus perinde ingratos ac ſi nulla diuinitus accepiſſemus beneficia. De qua ingratitudine querebatur Moyſes dicens populo, Vos vidiſtis vniuerſa quæ fecit Dominus coram D vobis, ſigna illa, portentaque ingentia, & non dedit vobis Dominus cor intelligens & oculos videntes vſque in præſentem diem. Poteſt igitur Deus de nobis conqueri, quod cum animæ oculos nobis aperuerit, qui cæci erant per peccatum, iterum in tenebras vitiorum demergimur:

In eadem peccata ſæpe recidimus.

Pro. 26.

Hiere. 2.

Iſa. 63.

Deut. 29.

Ingrati ſumus erga Deum.

Sunt quidem proteſtationes noſtræ vitæ emendandæ inſtar earum quas olim Hebræi faciebāt, qui dicebāt & promittebāt Moyſi, vt habetur in Exo. omnia verba Domini quæ locutus eſt Dominus faciemus, & erimus obedientes. Qua ex re lętatus eſt valde Moyſes, & altare ædificauit, & ſacrificia obtulit Domino, ac varijs vſus eſt ceręmonijs: aſcendit autem ad montem vt à Deo præmia aliqua pro eo facto populi reportaret, at Deus quidē lætatus eſt, & ei ordinē præſcripſit obſeruandū in rebus ad tēplum

Inconſtantes ſumus.

Exo. 24.

Inconſtantes maxime ſumus in virtutis perſeuerantia, Exo. 32. ſpectantibus, qui per longa Exo. capita continetur. Cum autem deſcendiſſet Moyſes de monte, omnia illa diuina documenta adferens, tum etiam legem in tabulis ſcriptam digito Dei, exiſtimauit quod firmum & conſtantem eſſet inuenturus populum in ſancto illo propoſito, quem tamen inuenit idololatram redditũ, & vitulum adorantem. Sic igitur nos inconſtantes ſumus in bonis cœptis, vnde ſi quid boni nobis faciẽdum proponimus, quod ad vitæ emendationem ſpectet, ſtatim dæmon ſecum ait, fore vt breui redeas ad priſtinam vitam: nam alia vidit ſæpe à te proponi & tamen paulo poſt irrita fuerunt. *Dæmõ irridet noſtra infirma propoſita.* Sane quod Samſon non perſeuerauerit in præſcindẽdis funibus, ideo interijt: nam cum incæpiſſet rumpere funes & neruos toties, nõ progreſſus eſt vlterius, & vide quo redactus ſit. *Iudic. 16.* E F

Magna promittimus & ea facile irritamus. Mirabile plane eſt videre nos in graui aliqua infirmitate conſtitutos, magna quidem promittentes Deo, ſi inde euademus, dat nobis Deus ſalutem, & tamen ſtatim obliuiſcimur quæcunque promiſeramus, & ad priſtina redimus vitia. Sed cur miſer obliuiſceris quæ ſpopondiſti? Quomodo tam cito amiſiſti cognitionem ſcelerum tuorum, quam in infirmitate habebas? Es quidem inſtar Saulis, qui virtute Dauidis conuictus, publice dicebat eius laudes, & quantum ab eo vinceretur, at vero paulo poſt, eum iam perſequebatur. *1. Re. 24. Parũ perſeueramus in ſanctis inſtitutis.* Propter lachrymas & ſanctum propoſitum Ezechiæ in ſua infirmitate, eum Deus liberauit, qui tamen paulo poſt Deum offendit, omnia obliuiſcens quæ Deo promiſerat & nuntijs Regis Babyloniæ theſauros ſuos maxima cum ſuperbia oſtentauit, atque in ea re grauiſsime Deum offendit. ſicut aperte ſatis conſtitit ex eius ſeuerißima punitione, qua à Domino punitus eſt, propterea quod videretur ſalute quam ipſi Deus in infirmitate conceſſerat, contra Deum pugnare, propter tam celerem in vitia relapſum. *Iſa. 38. 2. Par. 32.* G *Perſeuerãtia donum Dei.* Quamobrem inter cætera beneficia quæ à Deo petere ſolemus, hoc vnum poſtulemus, vt ſimus ſemper ipſi grati, & in bonis cœptis perſeueremus, neq amplius Deum offendamus. H

Relabimur ſæpe quod non penitus cõuertamur & ex toto corde. Si vere atq; ex animo nos ad Deum conuerteremus, non ita facile in peccata relaberemur. Si veram pacem cum proximo iniremus, non ſtatim eandem læderemus. In ſimilem inconſtantiam Galatæ videbantur incidiſſe, quandoquidem Apoſt. tam grauiter eos obiurgauit dicens: ô inſenſati Galatæ, quis vos faſcinauit, non obedire veritati? Et addit deinde, ſic ſtulti eſtis, vt cum ſpiritu cæperitis, nunc carne conſumemini? Sane in hoc ſyncerum viuum à prauo differt, quod illud quo magis minuitur, eo *Gal. 3. & inde.* deli-

A delicatius ſit & prætioſius, hoc vero cōtra facit: ſic conſtans animus in dies ſit conſtantior in virtute at vero inconſtans fit infirmior. O ſi perinde ac laborant & diligentes ſunt mali in vitijs, pari ſtudio virtuti incumberent, ſane admirabiles in virtute progreſſus facerent. Quis enim non videt quam altas cupiditatis radices vir auarus in animo ſuo iaciat? Quantopere etiam concubinarius concubinæ adhæreat? vſurarius prauis contractibus? Sane nullum eſt caſtellum adeo inexpugnabile vt iſti ſunt? De quibus Hiere: ait, indurauerunt facies ſuas ſupra Petram, & noluerunt reuerti. Porro differentiam aſsignat Chriſtus apud Mat. inter ſapientem & inſipientem, dicens: omnis qui audit verba hæc, & facit ea, aſsimilabitur viro ſapienti, qui ædificauit domum ſuam ſupra Petram, & deſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat ſupra Petram: & omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, ſimilis erit viro ſtulto, qui ædificauit domum ſuam ſuper arenam, & deſcendit pluuia, & venerunt flumina & flauerunt vēti, & fuit ruina eius magna. Non igitur ſimus tanquam frondes arborum, quæ facile ſtatim ad quemcunq; ventum mouentur: C quin potius conſtantes permaneamus ſemper in virtute, quamuis multæ ac magnæ ſeſe nobis offerant cōtradictiones. Sic enim faciebat Apoſ. qui dicebat, maledicimur, & benedicimus, perſecutionem patimur, & ſuſtinemus, blaſphemamur, & obſecramus.

Mali deteriores quotidie ſūt. *Hiere. 5.* B *Matt. 7.* *In conſtantes quibus cōparētur.* *Diſsimile* *1. Cor. 4.*

Felices plane ſunt illi qui in virtute conſtantes ſunt: non enim abs re dixit Chriſtus domin' noſter, qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic ſaluus erit. Perſeuerantia quidem in virtute eſt donum Dei optimi maximi, & aliquando illud concedit in præmium aliarum virtutum. Vnde Samuel dicebat Hebræis: ſi timueritis dominum, & ſeruieritis ei, & audieritis vocem eius, eritis vos & rex qui imperat vobis, ſequentes dominum Deum veſtrum, id eſt D perſeuerabitis in virtute. Sic etiam contra fieri videmus, vt propter peccata quæ homo committit, reddatur inconſtans. Vnde Hierem ait: peccatum peccauit Hieruſalem, propterea inſtabilis facta eſt. Et regius quidem vates de bono viro ait, quod erit tanquam lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum: De impijs vero ait, non ſic impij, non ſic, ſed tāquam puluis &c.

Mat. 10. *1. Reg. 12.* *Incōſtātia ſæpe Dei punitio eſt* *Thre. 1.* *Pſalm. 1.*

APPENDIX.

ANgelus autem Domini ſecundum tempus. Non erat tempus determinatum, non enim vult Deus, vt ſciamus quanto tempore dura-

Patientiā in labori-bus quamo-do Deus præmiet.

duraturi ſint noſtri labores, vt maius adquiramus meritum: & E
enim ſi proponimus apud nos eos firmiter propter Deum tolerare toto vitæ noſtræ tempore, & iam craſtino die, eos nobis aufert, profecto non fraudabimur noſtro præmio. Vide obſecro quanta inueniat Deus, vt merita noſtra cumulet.

Simile.

Vis ſanus fieri? Quemadmodum vt pacem inter aliquos componamus, ambarum partium conſenſum requirere debemus: ſic vtique vt pax concilietur inter Deum & hominem, opus eſt vtriuſque partis conſenſu. Porro Deus conſenſum ſuum nobis

Deus ſemper paratus eſt vt nobis ignoſcat.

liberaliter exhibet quamuis offenſus ſit, noſter vero conſenſus F
difficile extorqueri poteſt. Cum igitur Deus ex ſe iam paratus ſit ad ignoſcendum, idcirco quærit peccatoris conſenſum, dicés: vis ſanus fieri? Ego enim iam paratus ſum ad ſanandum te. O nos miſerabiles, qui talem interrogationem negligamus! Et certe videmus quod ſi quis iam propemodum aqua ſubmergatur & ſuffocetur, firmiſsime quidem apprehendit quidquid in

Similitu.

manus venit, nec eſt qui ei poſsit eripere, citius ei manum præſcinderet, quod facit vt corporis vitam ſeruet: & tu pro æterna vita comparanda, detrectas Deo vocanti conſentire, & pacem cum eo inire, cum tamen te inuitet dicens, vis ſanus fieri?

Magna eſt cæcitas noſtra.

Non equidem ita ſe gerebat Dauid, qui dicebat: mitte manum G
tuam de alto: eripe me, & libera me de aquis multis. Dicit vir malus ſe velle quidem ſalutem conſequi, veruntamen, non vult adhibere media ad id neceſſaria. De talibus quidem ait Sap. vult, & non vult piger. Vellet abſque vllo labore æterna ſibi bona comparare:

Pſal. 143. Pro. 13.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG

CONCIO PRIMA. H

D. Hiero. in Matt. 17. l. 3. to. 9.

SSumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum & Ioannē fratrem eius, & duxit illos in montem excelſum. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9: Dicit Matthæus in primis ſtatim huius ca. verbis quę præcedunt hoc Euangelium, quod poſt dies ſex aſſumpſit &c. Vt ſcilicet impleret quod in fine dixerat in vltimis verbis præcedentis capitis. Sed quærit D. Hiero. quomodo poſt dies ſex aſſumpſerit eos, cum Luc. Euangeliſta octonarium numerum ponat? Facilis ſane eſt reſponſio, quia hic medij ponuntur dies, ibi primus additur & extremus: nō enim dicitur,

Luc. 9.

poſt

A poſt dies octo aſſumpſit Ieſus Petrum,& Iacobum,& Ioannem,
ſed die octauo. Idē ait D. Aug. li.3. de doc. Chryſ. c.35. to.3. & li.2.
de conſen. euang c.65 to.4. quoniam fidelis eſt dominus in pro-
miſſo, ideo quod promiſit adimpleuit. Promiſerat enim, ait Inn. *Inno.3. in*
Apoſtolis dicens, ſunt quidam de hic ſtantibus, qui non guſtabūt *præſenti*
mortem, donec videant filium hominis venientem in regno ſuo, *ſerm.*
id eſt in ea claritate, in qua peracto iudicio apparebit in regno:
Sed ecce promiſſum impleuit, quia poſt ſex dies aſſumpſit Petrū,
& Iacobum, & Ioannem, & transfiguratus eſt ante eos:

B Elegit Chriſtus hos tres diſcipulos, vt viderent eum ſuſcitātem *Mar.5.*
filiam Archiſynagogi, & eoſdē aſſumpſit ſegregatos ab alijs vt in *Luc. 8.*
tuerentur eum tranſfiguratum in tanta gloria & maieſtate: quo- *Luc.22.*
niam etiam eoſdem tanquam teſtes ſegregare decreuerat, cum
poſtea in magna poſitus agonia oraret patrem in horto, ne viden
tes tunc afflictionem maximam ſui magiſtri & redemptoris, à fi-
de deficerent, atq; virtuti illius diffiderent, quem antea tot mira-
bilia feciſſe vidiſſent. Quare hodie in mōte Thabor his tribus diſ-
cipulis arma dedit, quibus in horto multum eguerunt.

Dominus diſcipulos ſuos prænunciata ſua paſsione induxerat
C eos ad ſuæ paſsionis ſequelam, ait D. Tho. oportet autē ad hoc *D.Tho.3.*
quod aliquis directe procedat in via, quod finem aliqualiter præ- *p.q.45.a.*
cognoſcat: ſicut ſagittator nō recte iaciet ſagittam, niſi prius ſi- *1.in cor.*
gnum proſpexerit in quod iaciendum eſt. Vnde & Thomas dixit, *Simile.*
Dn̄e neſcimus quo vadis, & quomodo poſſumus viā ſcire? Et hoc
præcipue neceſſarium eſt quādo via eſt difficilis, & aſpéra, & iter
laborioſum, finis vero iucundus. Chriſtus autem per ſuam paſsio *Ioann. 14*
nē ad hoc peruenit, vt gloriā obtineret non ſolū animæ, quā ha-
buit a principio ſuæ cōceptionis, ſed etiā corporis, ſecundū illud
hæc oportuit Chriſtū pati, & ita intrare in gloriā ſuā, ad quā etiā *Luc. 24.*
D perducit eos qui veſtigia ſuæ paſsionis ſequūtur, iuxta illud; per
multas tribulationes oportet nos intrare in regnū cælorum, & *Act. 14.*
ideo conueniens fuit vt diſcipulis ſuis gloriam ſuæ claritatis
oſtenderet, quod eſt ipſum tranſfigurari, cui ſuos configurabit, *Phil. 3.*
iuxta illud Apoſt. reformabit corpus humilitatis noſtræ, configu-
ratū corpori claritatis ſuæ. Vnde & Beda dicit: pia prouiſione fa- *Beda in*
ctum eſt, vt contemplatione ſemper manentis gaudij ad breue *Matth.*
tempus delibata, fortius aduerſa tolerarent.

Percontatur Chryſoſt. quamobrem hos accepit? Et reſpon- *Chry. in*
det, quia excellētiores cæteris videlicet erant: & Petrus quidem, *Matt.ho.*
quia valde Chriſtum diligeret, idcirco præſtabat: Ioannes vero *57.to.2.*
quia nimium diligebatur, & Iacobus à reſponſio quod dedit *Matt.20.*

cum fratre, interrogatus, dicens: poſſumus hunc bibere calicem: E
ab operibus etiam ipſis, quia perfecit quod dixerat & quia ſic
Acto. 12. acer atq; grauis Iudæis erat, vt magnum munus eis obtuliſſe cũ
eũ interfecerit, Herodes viſus ſit. Cur autem non illico, ſed poſt
Occaſiones noxias declinemus. dies ſex hoc fecit? Ne cæteri ſcilicet diſcipuli ceu homines moue-
rentur: qua de re nec eos nominauit, quos accepturus erat, ne au-
dientes alij ardore ſequendi vexarentur: deſideraſſent enim exẽ-
plum futuræ gloriæ videre, doluiſſent etiam forſan tanquam ne-
glecti.

Non expediebat autem quod Iudas videret hanc transfigura- F
Iſa.26. tionem, iuxta illud Iſa. tollatur impius, ne videat gloriam Dei.
Si Iudas hanc gloriam vidiſſet, forte ſecretum vt oportebat non
ſeruaſſet, & hoc etiam ei maius ſupplicium & pœnam attuliſſet,
cum ſe damnatum videret, & gloriam meminiſſet quam vidit cũ
Prouidẽtia Dei ineffabilis Chriſtus transfiguratus eſt in monte. Et ſic Chriſtus miſericordi-
ter cum eo agit, celando gloriam, qua frui non debebat. Si autem
alios vndecim ſecum in montem duxiſſet, relicto ſolo Iuda in cõ-
ualle, fuiſſet ſcandalum notabile Iudæ.

Quemadmodum mercatores quas merces diſtrahere cupiunt,
Simile. aliqua ſaltem ex parte emptorum oculis ſpectandas proponunt, G
etſi res patitur, etiam prægustandas, vt earum aſpectu, pariter &
guſtu illecti, pretium quod exigitur tradere non morentur: ita
cælorum dominus, qui regnum ſuum, æternamq; fælicitatem ve-
nalem habet, eam prius electis ſuis in hac vita aliqua ſaltem ex
parte prægustãdam offert, vt ea ineſcati, laboris pretium quod
Boni iam ex hac vita videntur incipere cœleſtẽ gloriã degustare. pro ea exigitur reddere non detrectent. Hoc enim conſilio domi-
nus has hodie diſcipulis delicias apparauit, vt earum ineff-bilis
ſuauitas, eos ad mundi contemptum incitaret quemadmodum
qui ad explorandam promiſſam a deo terram Chananæorum miſ-
ſi ſunt, ex fructibus eius terræ, inſignis magnitudinis botrum, H
quem duo homines ligno impoſitum circumferebant, & ſimiles
alios fructus attulerunt, vt eo indicio magnam eius fertilitatem
Simile. Iudæi agnoſcerent: ita dominus hanc cæleſtis gloriæ portionem,
Num.13. quæ de fulgentiſsimæ ſuæ humanitatis aſpectu proceſsit, diſcipu-
lis hodie propoſuit, vt hoc argumento qualis eſſet illius immen-
D.Tho.3. p.q.45.ar.2. in cor. Aug. in epiſt. ad dioſcorũ. ſæ & increatę pulchritudinis conſpectus demonſtraret:

Et reſplenduit facies eius ſicut ſol. Claritas illa ait S. Thom. quam
Chriſtus habuit in transfiguratione fuit claritas gloriæ quantum
ad eſſentiam, non tamen quantum ad modum eſſendi: claritas
enim corporis glorioſi deriuatur ab animæ claritate vt ait Aug.
& ſimiliter claritas corporis Chriſti in trãſfiguratione deriuata
eſt

A eſt a diuinitate ipſius, vt Damaſcenus ait, & a gloria animæ eius. Quod enim a principio conceptionis Chriſti gloria animæ nō redūdarit ad corpus ex quadam diſpenſatione diuina factum eſt, vt in corpore paſsibili noſtræ redemptionis expleret myſteria: nō tamen per hoc adempta eſt Christo poteſtas deriuandi gloriam animæ ad corpus. Et hoc quidem fecit quantum ad gloriæ claritatem in transfiguratione, aliter tamen quam in corpore glorificato: nam ad corpus glorificatum redundat claritas ab anima, ſicut qualitas quædam permanens, corpus afficiens: vnde fulgere corporaliter non erit miraculoſum in corpore glorioſo. Sed B ad corpus Chriſti in transfiguratione, deriuata eſt claritas a diuinitate & anima eius, non per modum qualitatis immanentis, & afficientis ipſum corpus, ſed magis per modum paſsionis trāſeūtis, ſicut cum aer illuminatur à ſole: Vnde ille fulgor illic in corpore Chriſti apparens, miraculoſus fuit: ſicut & hoc ipſum quod ambulauit ſuper vndas maris. Vnde Diony. dicit, ſuper hominem operabatur Chriſtus ea quæ ſunt hominis, & hoc monſtrat virgo ſuper naturaliter concipiens, & aqua inſtabilis materialium & terrenorum pedum ſuſtinens grauitatem. Vnde non eſt dicendū C ſicut Hugo De S. Vic. dicit quod Chriſtus aſſumpſit quatuor dotes, claritatis in transfiguratione, agilitatis ambulando ſuper mare, ſubtilitatis egrediendo de clauſo vtero virginis: & impaſsibilitatis in cœna, quando dedit corpus ſuum ad edendum, ſine hoc quod diuideretur: quia dos nominat quandam qualitatem immanentem corpori glorioſo, ſed miraculoſe habuit ea quæ pertinēt ad dotes: & eſt ſimile quantum ad animam, de viſione qua Pau. vidit Deum in raptu.

Miraculoſe res quod Chriſtus ambularet ſuper aquas, & trāsfiguraretur ita vt ſplenderet eius vultus & veſtes, & quod naſceretur e virgine.

D. Dio. in epiſt. 4. ad Caium.

Hu. de ſ. vic.

2. Cor. 12.

Et apparuerant illis Moyſes & Elias. Quærit Chryſoſ. cuius rei gratia Moyſen & Eliam produxit? & ait, multas dicere quis cauſas poſſet, & primum quoniam turbæ alij Eliam, alij Hieremiam, alij D priſcorum Prophetarum vnum opinabantur, idcirco Moyſen & Eliam cæterorum Prophetarum vertices produxit, vt quam magnum ſit inter ſeruos & Dominum diſcrimen, oculis cernerent: vtq; recte laudatum crederent Petrum qui filium Dei confeſſus eſt: ac deinde quoniam aſsidue tāquam tranſgreſſorem legis Iudæi accuſabant, & blaſphemare putabant, quaſi gloriam patris nil ad eum pertinentem vendicaret. Dicebant enim, hic non eſt a deo, quia Sabbathum non ſeruat. Et rurſum, de bono opere nō lapidamus te, ſed cum ſis homo, Deum te facis: vt ergo ipſa re monſtretur, quia ex iniuria hæc criminabantur, & quia neutri horum criminum ſubijceretur, nec legis præuaricator eſſet, nec

Chry. in Mat. ho. 57. to. 2.

Mat. 16.

Moyſes & Elias cur apparuerint.

Ioan. 9.

Ioan. 10.

alienam gloriam ſibi ac quireret, æqualem ſe patri faciendo, eos E
Oſtendit Chriſtus ſe non eſſe blaſphemū, nec legis tranſgreſſ. e.n. 3. Reg. 19 produxit in medium, quorum alteruter in alterutra iſtarum rerū perfulſit: Moyſi enim legem dedit, quare nō fuiſſet paſſus Moyſes conculcari legem, vt Iudæi credebant, nec præuaricatorem eius, & legum latoris hoſtē, lator ipſe vnquam coluiſſet. Elias autem pro gloria Dei zelauit, quare non aſtitiſſet ei, qui ſe æqualem patri dicebat, ſi non eſſet: nec paruiſſet illi qui ſibi quod non habebat vendicaret. Ad hæc omnia illud etiam poſſumus dicere, vt tam mortis quam vitæ habere poteſtatem liquido & vere crederetur, vtq ſupernorum & infernorum dominus oſtenderetur, id F
Chriſtus dominus viuorū & mortuorū circo Moyſen iam mortuum & Eliam qui nondum id paſſus eſt in medium produxit. Quartam vero cauſam euangeliſta quoq; ipſe tetigit. Quænam igitur illa eſt? vt crucis gloriam oſtendat, & tam Petrum quam reliquos qui paſsionem formidabant, conſola
Luc. 9. retur, & ad ſublimius erigeret: non enim tacebant, inquit, ſed loquebantur de gloria quam completurus erat in Hieruſalem, de cruce videlicet ipſa & paſsione, ſic enim ipſam ſemper appella-
Mat. 16. bant. Accedit ad hæc omnia virtus quoq; virorum ſingularis atq; præclara, quam maxime à diſcipulis flagitabat. Nam quoniā dixit, ſi quis vult poſt me venire, tollat crucem ſuam, & ſequatur me: hac de cauſa eos qui centies pro præceptorum cuſtodia, G & populi qui ſibi creditus fuerat, mortem ſuſcepiſſent, in mediū producit.

D. Tho. 3. p. q. 45. a. 3. in cor. Chriſtus transfigurari voluit, ait D. Thom. vt gloriam ſuam hominibus oſtenderet, & ad eam deſiderandam homines prouocaret, ſicut ſupradictum eſt. Ad gloriam autem æternę beatitudinis adducuntur homines per Chriſtum, non ſolum qui poſt eum fuerunt, ſed etiam qui eum præceſſerunt. Vnde eo ad paſsionem properante, tam turbæ quę præcedebant, quam quæ ſequebantur, ei
Matt: 21. clamabant, Oſanna, quaſi ſalutem abeo petentes. Et ideo conueniens fuit vt de præcedentibus ipſum teſtes adeſſent ſcilicet Mo H
Mat. 12. ſes & Elias, & de ſequentibus ipſum, ſcilicet Petrus & Iacobus, & Ioannes, vt in ore duorum vel trium teſtium ſtaret hoc verbum.

D. Tho: 3. p. q: 45: a. 3. ad. 2. Non eſt porro intelligendum quaſi anima Moyſi ſuum corpus reſumpſerit, ait Tho. Sed quod anima eius apparuit per aliquod corpus aſſumptū, ſicut angeli apparēt. Elias autē apparuit in proprio corpore, non quidem de cælo empyreo allato, ſed de aliquo eminenti loco, in quo fuerat in curru igneo raptus.

Hiero. in Mat. 17. li. 3. to. 9: Scribis quidem & Phariſæis tentantibus ſe, & de cælo ſigna petentibus, dare noluit, ait Hie: Sed prauam poſtulationē confutauit reſpōſione prudenti, hic vero vt Apoſtolorum augeat fidem,

dat

A dat ſignum de cælo, Elia inde deſcendente quo conſcenderat,& Moyſe ab inferis reſurgente:quod Achaz per Iſa. præcipitur vt petat ſibi ſignũ in excelſo,aut de inferno:nam quod dictum eſt, apparuit illis Moyſes & Elias cũ eo loquentes,& in alio refertur Euangelio nunciaſſe ei quæ Hieroſolymis paſſurus eſſet, lex oſtẽditur & Prophetæ, qui & paſsionem Domini & reſurrectionem crebris vocibus nuntiarunt. *4.Reg.2.* *Iſa.7.* *Luc.9.*

Quia mirum erat & mirabile quod demonſtrabat, ait Innoc. vt firmius crederetur, voluit illud triplici teſtimonio compro- B bare, de cælo ſcilicet & de terra, & de paradiſo & de inferno, a deo & homine,a viuis & mortuis:per præteritos & præſentes. per legem & prophetas, quoniam apparuerunt eis Moyſes & Elias cum eo loquentes. Diſcipuli autem in monte fuerunt teſtes veritatis in terra: Moyſes de inferno,quia nondum Chriſtus eduxerat vinctos ſuos de lacu,in quo non erat aqua: Elias de paradiſo, in quo cum Enoch vſq; ad tribulationem vltimam futuram per Antichriſtum crediturpermanſurus. *Inno.3. in ſer. Sabbathi iſtius.* *Multis teſtibus comprobat Chriſtus ſuã diuinitatem.* *Zacha.9.*

Quemadmodum ſol nubem radijs atque fulgori ſuo obiectam,inſtar ipſius ſolis ſplendidiſsimam atque lucidiſsimam red- C dit: ita anima glorioſa vbi corpori ſuo coniuncta fuerit, ipſum quoque mirabile ſpecie fulgidum atque ſplendidum efficiet. Cæterum nec ſola Chriſti gloria diſcipulorum oculos oblectauit, ſed etiam Eliæ atque Moyſi qui ſimul cum Domino viſi ſunt in maieſtate,hoc eſt mirabili gloria & claritate perfuſi. Sicut enim non licebat ſacco indutum ante regis Aſſueri conſpectum aliquẽ apparere,ita non decuit ante faciem regis æterni ſeruos eius niſi ſplendido atq. fulgenti habitu conſpici. *Simile.* *Simile.* *Eſther 4.*

Dicebant, vt ſcribit Luc. exceſſum quem completurus erat in Hieruſalem. Quid igitur, hæccine ſunt ſublimia obſecro D illa & læta colloquia,quæ huic tantæ ſolemnitati conueniebant? hæc ſermonis materia inter tot gaudia miſcenda erat? hęc plane: non enim hæc iudicio Petri qui terrena ſapit,ſed iudicio Chriſti qui terrena contemnit,examinanda ſunt. In cuius conſpectu nil dignius aut ſublimius, quam propter Dei gloriam acerbiſsima ſupplicia atque dedecora perpeti. Ex quo plane intelligimus materiam ſermonis nil ab huius feſti dignitate abhorruiſſe. Quid quęſo iucundius captiuo,quam de redemptione ſua,quid grat' exuli,quã de reditu in patriã agere?cũ ergo & Moyſes & Elias,cęleſti patria tamdiu exularent,quam tantopere deſiderabant, quæ illis loquendi materia dulcior aut iucundior, quã de morte ſummi illius ſacerdotis diſſerere,per quã exulibus reditus *Luc. 9.* *Pati ignominias propter Deũ glorioſum eſt* *Simile.* *Cur in tãto feſto ageretur de paſsione.*

reditus in patriam concedebatur? Domino vero ſaluatori quę E
Luc. 12. materia loquendi gratior, quam de ſalute & redemptione mundi tractare, cuius tam magno deſiderio tenebatur, vt diceret, baptiſmo habeo baptizari, & quomodo coarctor vſq; dum perficiatur?

D. Chry. in Matth. ho. 57. to: 2. *Domine, bonum eſt nos hic eſſe.* Quoniam audiuit Petrus, ait Chry. iturum ad Hieroſolymam vt pateretur, propitius quidem eſto ti bi ſemel increpatus, non amplius hoc audet dicere: ſed quoniã adhuc pauore tenebatur, idẽ alijs verbis occultius ſuggerit: nã
Mat. 16. cum montem & ſolitudinem viderit, tutum ſe à loco putauit fo F re: quare volebat ibi ſe perpetuo manere, quocirca & tabernaculorum recordatus eſt. Cogitabat enim ſi non aſcẽderet in Hieroſolymam, non moriturum Chriſtum, quia ibi audiuit ſcribas eum aggreſſuros. Hæc cum dicere non auderet aperte, occultius
4. *Reg.* 1. aſtruit dicens: bonum eſt nos hic eſſe, vbi Moyſes & Elias quoq;
Exod. 19. ad ſunt. Elias qui de cælo fecit ignẽ deſcẽdere, Moyſes qui in greſſus in caliginem cum Deo collocutus eſt. Præterea nullus ſciet nos hic eſſe. Vides quanto Chriſti ardore incendebatur? Non enim quærere debes quam prudenter hortabatur, ſed quam feruens charitate Chriſti, quamq; inflammatus eſſet. Nam quod nõ G pro ſe tantum quantum pro Chriſto timeret, quando mortem &

Petrus feruenter Christum amabat.

Mat. 26. inſidias Chriſtus prędicabat, ipſum audias dicentem, animã meã pro te ponam: Item etſi oportuerit metecum mori, non te negabo. Vnde factum eſt vt in medio periculo conſtitutus, tam ingenti cateruа circumfuſus, non modo non fugerit, verum etiam gla
Ioan. 18. dio arrepto ſacerdotis ſerui aurem abſciderit: non itaq; pro ſe, ſed pro magiſtro expaueſcebat. Deinde quoniam bonum eſt nos hic eſſe, enunciauit, timens ne iterum increparet, emendauit ſeipſum dicens, ſi vis, faciamus hic tria tabernacula.

Si vis, faciamus hic tria tabernacula. Super hęc verba, ait Hieron. H
Hiero. li. 3. in Ma. 17: to. 9. Erras Petre, ſicut & alius Euangeliſta teſtatur, neſcis quid dicas: noli tria tabernacula quęrere, cum vnum ſit tabernaculum euangelij, in quo lex & prophetę recapitulanda ſunt. Si autem quæris tria tabernacula, nequaquam ſeruos cum Domino conferas: ſed fac tria tabernacula, imo vnum, patri, & filio, & ſpiritui ſancto, vt quorum eſt vna diuinitas, vnum ſit & in pectore tuo tabernaculum.

Petrus viſa Domini maieſtate, ait Anſel. repente cunctorum
Anſel. in enar. euã. quę nouerat terrenorum obliuiſcitur, & ſolis his quę videbat cupit adhęrere, ibiq; cum Ieſu optat habitare. Cum Elias propheta Dei gloriam & maieſtatem coram ſe prętereuntem vidit, pallio ſuo

A ſuo oculos texit, nam mox vt quis Dei fruitur delicijs, omni-
bus terrenis oculos claudit: ideo propheta dicebat: quid mihi eſt
in cælo, & a te quid volui ſuper terram?

Tu vero Petre vbi nam eris? vbi nã erit Iacobus & Ioannes ſo- *3. Reg. 19*
cij & comites tui? quod ſi inquis quod eritis cum Chriſto, quæro *Pſal. 72.*
nunc vbi erit frater tuus Andræas? Cur eius non recordaris? Quã *Aliqui in*
tum malũ inuehat proſpera fortuna, aduertite. Diuus Andræas *proſperi-*
adduxit Petrũ in veram Dei cognitionẽ, vt D: Ioan. in ſuo ſcribit *tate ami-*
Euãg. & Andręas introduxit Petrum in palatium, eũq; coram re *cos obli-*
B ge ſtatuit, nunc vero cũ ſe Petrus regi acceptum vidit, & in digni *uiſcuntur*
tate ac honore cõſtitutum, iã penitus obliuiſcitur eius, qui eũ in *Ioan. 1.*
tantã euexit amplitudinẽ, & gratiam regis. Quotidianũ eſt certe
hoc malum. Ioſeph quidem pincernæ Pharaonis dixit, memento
mei dum bene tibi fuerit: nam probe norat Ioſeph ſecundam & *Gene. 40.*
proſperã fortunam, homines in obliuionem aliorũ inducere, ac *Honores*
proinde dixit vt tẽpore proſpero eius memoriã cordi infixam ha *ſæpe mu-*
beret: ideo etiam dñs cũ promitteret vrbes quas Iſrael nõ ædifica *tãt mores*
uit, dixit vt ſcribitur in Deut. caue tibi, ne obliuiſcaris domini *Deut. 6.*
Dei tui. Summe debet in hoc laborare ſeruus Dei, vt cum ditior
C fuerit, tunc plus Dei ſui qui omnia contulit recordetur. Olim qui
dẽ Daniel præpoſitus a rege Nabuchodonoſor, recordatus eſt ſo *Dani. 2.*
ciorũ, vt etiam ipſi eſſent principes ſuper prouincias. Si Petrus,
ait Inno. vidẽs glorificatam humanitatẽ tanto afficitur gaudio, *Innoc. in*
vt nunquã velit ab eius intuitu ſeparari: quid de illis putandũ eſt, *ſer. huius*
qui diuinitatem glorificantẽ aſpiciunt, quanto cũ gaudio illi de *Sabbathi.*
ſiderent inhærere? nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor *1. Cor. 2.*
hominis aſcendit, quæ pręparauit Deus diligentibus ſe. Quemad *Simile.*
modũ qui in profundiſsimo aliquo ſomno velut ebrius iacet, nil
audit, nil videt, etſi ab aliquo importunis vocibus excitetur, gra
D uiter indignatur, nec animũ aduertit ad ea quæ illi dicuntur, ne
ab illa ſoporis voluptate abducatur: ita plane Petrus adeo huius
admirandæ voluptatis ſopore cõpreſſus erat, vt nil aliud niſi ea
frui, ſeq; totũ illi tradere deſideraret. Quid diceret ſi millia mil- *Dani. 7.*
liũ, & decies centena millia beatarũ mentiũ ante Dei thronũ aſsi
ſtentia cerneret? equidẽ in hoc mõte nil aliud quam de paſsione
Dñi, de cruce, de clauis, flagellis & opprobrijs ſermonẽ haberi au
diuit. Loquebantur enim vates ſancti exceſſum Dñi, quẽ cõpletu-
rus erat in Hieruſalẽ. Quid ergo feciſſet Petr', ſi fauſtiſsimas illas *Luc. 9.*
voces audiuiſſet, quas Euãgeliſta Ioãnes in Apo. ſe audiuiſſe, te-
ſtatur? Benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, *Apo. 7.*
honor, virtus, et fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorũ amen.

Et quidem hanc ipſam dñi ſaluatoris faciẽ in terrenõ monte vi- E
Pſal. 67. dit, qui ſpinas & tribulos proferebat: nec dũ enim Petrus montẽ illũ pinguẽ & coagulatũ, in quo beneplacitũ eſt Deo habitare in eo, viderat, nec cæleſtes illas ſedes & magnifica palatica: nõdũ flumen illũ ſplẽdidũ tanquam Chryſtallum: non vitæ arborẽ iuxta ri
Apo. 22. pas eius plãtatã, & ſalutarem fructum ſingulis menſibus ad ferẽ
Apo. 21. tem: non ciuitatem illam, quæ tota aurum mundum eſt, ſimile vitro mundo: non deniq; duodecim illas partes ex ſingulis margaritis factas aſpexerat.

Leo Pa. ho. de trãs figu. dom. Nonne euidenter auditũ eſt, ait Leo papa, hic eſt filius meus dilectus? cui ex me, & mecũ eſſe ſine tẽpore eſt, quia nec genitor genito prior, nec genitus eſt genitore poſterior. Hic eſt filius dilect⁹, quẽ à me nõ ſeparat deitas, nõ diuidit poteſtas, nõ diſcernit æternitas. Hic eſt filius meus non adoptiuus, ſed proprius, nõ aliunde F
Ioann. 1. creatus, ſed ex me genitus, nec de alia natura mihi factus cõpara
Ioann. 5. bilis, ſed de mea eſſentia mihi natus ęqualis. Hic eſt filius meus, per quẽ omnia facta ſunt, & ſine quo factũ eſt nil: qui omnia quæ facio, ſimiliter facit, & quidquid operor, inſeparabiliter mecum atq; indifferẽter operatur. In patre enim eſt filius, & in filio pater, nec vnquã vnitas noſtra diuiditur: & cum alius ego ſim qui genui, alius ille quem genui, nec aliud tamẽ de illo vobis cogita- G
Phil. 2. re fas eſt, quã de me ſentire poſsibile eſt. Hic eſt filius meus, qui eam quam mecum habet æqualitatem, non rapina appetijt, nec vſurpatione præſumpſit.

Hebr. 7. *Ipſum audite.* Non audiatis Moyſen, quia translato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis translatio fiat: nõ audiatis mundum, qui docet diuitias & honores appetere: ipſum audite qui præcipit cõtẽptũ
Mat. 16. diuitiarũ dicens: quid prodeſt homini ſi vniuerſum mundũ lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur? non audiatis mundum qui præcipit dignitates & honores optandos, ipſum audi- H
Mat. 18. te qui ait, niſi quis humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, non intrabit in regnũ cælorũ. Nõ audiatis mundũ qui dicit vobis vt vindi-
Matt. 5. ctã appetatis, ſed ipſum audite qui ait, diligite inimicos veſtros: Sinite falſas priſcorum expoſitiones, qui aiunt, diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuũ, & ipſum audite qui ait: ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Ipſum audite deniq; quia Deus eſt, & doctrina eius non eſt huius ſeculi, ſed ex cælo.

Ipſum audite. In his verbis reſoluit totã legẽ euangelicã, eáq; in Chriſti ore conſtituit qui eſt eius filius vnigenitus: Oſtẽderat De⁹, Chriſtũ per fulgorẽ corporis eius magnæ eſſe autoritatis, ideo reſtabat quod obediretur ei. Sic fecit Deus cũ Moſe: nam nõ voluit

A luit per ſe dare populo omnia præcepta legis ſed pauca, cętera vero per Moſen. Vt autẽ populus crederet Moſi, voluit eum facere magnæ autoritatis, & ad hoc locutus eſt cum eo audiẽte populo vniuerſo, & ex tũc crediderũt quidquid Moſes diceret: ita Chriſtus corã diſcipulis accepit autoritatẽ magnã, & poſtea dictũ eſt, ipſum audite: ac ſi diceret, iã non eſt opus quod ego loquar vobis dãdo præcepta, ſed quidquid iſte dixerit, tenete aurib' cordis & corporis, ei obediẽdo. Si ergo grauiter peccauerunt q Moyſen ſeruũ Dei nõ audierũt, q̃ enormiter peccabũt qui vnigenito Dei B filio nõ obtẽperabũt? Certe ſi illũ miſericorditer nũc vocãtẽ non audieris, audies poſtea in iudiciũ veniẽtẽ, & pœnas de te ſumẽtẽ. *Exod. 19. C … tã ſæpe Deus loqueretur cũ Moyſe Simile.*

Et audiẽtes diſcipuli, ceciderũt in faciẽ ſuã, & timuerũt valde: Triplicem ob cauſam pauore terrẽtur, ait Hiero. Vel quia ſe errare cognouerãt, vel quia nubes lucida operuerat eos, aut quia Dei patris vocẽ loquẽtis audierãt: quia humana fragilitas conſpectum maioris gloriæ ferre non ſuſtinet, ac toto animo & corpore cõtremiſcẽs, ad terrã cadit: quãto quis ampliora quæſierit, tãto magis ad inferiora collabitur, ſi ignorauerit mẽſurã ſuam. Dic mihi nũc & tu, ſi diſcipuli Chriſti tã iuſti & perfecti, tãtũ timuerũt vidẽtes C Chriſtũ in nube cũ maieſtate, et audiẽtes vocem patris tã glorioſam, & tã dulciter reſonãtẽ, nec de pœnis cõminantẽ, quanto magis timebunt & terrore concutientur reprobi in die iudicij? quãdoquidem audient illã horrẽdã vocem dicentem, ite maledicti. Quid inquam facient, cum videbunt Chriſtũ venientẽ in nube cũ poteſtate magna & maieſtate? Rogo vos fratres, ſi tantũ timoris incuſsit amabilis hæc vox Dei monentis quid faciet terror iudicantis? Si tantum terret cum hortatur ad ſeruãdam legem, quid faciet cum rationem exiget neglectæ legis? *Hiero. in Mat. 17. li. 3. to. 9. Noſtram fragilitatẽ cognoſcamus. Simile. Iudiciũ extremũ horrendum. Mat. 25. Lu. Gra.*

Ceciderunt in faciem ſuam. Boni cadunt in faciem, ait Innoc. 3. D mali vero retrorſum. De bonis enim cadentibus dicitur, ceciderunt in facies ſuas & adorauerunt, de malis vero legitur, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. Iſti cadunt in faciem per humilitatem, illi cadunt retrorſum per auerſionem. *Tetigit eos.* O felix tactus, tetigit Ezechielem, & Danielem, & ad tactum eius confortati ſunt: tetigit Saulum qui magno impetu & furore ad deſtruendam Eccleſiam properabat, & dixit: Domine, quid me vis facere? tu ergo roga eum vt tangat te, & excitet a ſopore peccati. *Innoc. 3. ſer. in iſto Sabbatho Apoc. 4. Ioann. 18. Ezech. 2. Dan. 9. Acto. 9.*

Leuantes autem oculos, neminem viderunt niſi ſolum Ieſum. Rationabiliter poſtquam ſurrexerunt non viderunt niſi ſolum Ieſum, nam ſi Moyſes et Elias perſeueraſſent cum Domino, *Hiero. in Mat. 17 li. 3. to. 9.*

patris vox videretur incerta cui potiſsimum daret teſtimonium. E
In Euangelio conueniuntur lex & propheta.
Vident ergo Ieſum ſtantem ablata nube, & Moyſen & Eliam euanuiſſe: quia poſtquam legis & prophetarum vmbra diſceſſerit, quo velamento ſuos Apoſtolos texerat, vtrumq; profecto in ipſo ſacroſancto Euangelio reperitur.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAGE. CONCIO SECVNDA.

Fauet nobis Deus in maioribus laboribus, & adiuuat vt feramus. F

ASSumpſit Ieſus Petrum, & Iacobũ, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montẽ excelſum ſeorſum, & trãsfiguratus eſt ante eos. Mat. 17. Non dicit hodiernũ euang. quod Chriſtus hos diſcipulos vocauerit vt ſecum in montẽ aſcẽderent, ſed quod eos aſſumpſerit, & duxerit in montẽ quaſi videatur ſignificare quod quodãmodo humeris ſuis videretur eos portare & ſuſtinere: & ideo non vacant hæc verba myſterio, ſed ibi inſinuatur magna cura quã Deus noſtri gerit, & ſpecialis quidam fauor, cũ ad ardua nos inuitat: & reuera ita eſt quod nobis faueat magis cum ardua ſcãdimus & aggredimur propter eũ, ita vt ipſe videatur velle totũ pondus humeris ſuis portare. G
Magnam Deus noſtri curam gerit.

Simile.
Sane cũ pater filium ſuum per difficiles ducit vias, eũ adhuc paruulũ, in humeris ſuis reponit donec faciliorem inueniat viam, & ita melius agitur cũ puero ipſo in ſalebroſa via quam in plana, vbi pater eũ pedibus ſuis incedere ſinit. Sic igitur ſe gerit Deus cum ſeruis ſuis, nam in negotijs arduis & difficilibus, maiorẽ eis addit animũ & vires adauget, atq; ita magis in his reſiſtunt & fortius, cum Deus ad latus eis ſemp maneat: q tamen aliquando in minimis ſuccũbunt, cũ ſuis proprijs viribus relinquũtur, vel De⁹ ita eis ſpecialiter nõ aſsiſtit, vt hoc pacto intelligãt q a deo iuuarẽt in arduis illis & difficillimis reb⁹, & præſumptionẽ omnẽ deponãt, cũ videãt q difficultatẽ omnẽ, quę ſeſe offert in aſcẽſu mõtis, Deus ipſe facilẽ illis reddat & ſuperabilẽ, atq; ita ſine defatigatione & delaſſatione ad mõtẽ ipſũ aſcendant: ſicut hodie fecerunt hi diſcipuli. In Canticis quidem dicitur, quæ eſt ita quæ aſcendit de deſerto? quaſi diceret quomodo poteſt aſcendere quæ tam debilis & macilenta eſt, in montem excelſum, & per viam tam aſperam? Sed rationem reddit dicens, innixa ſuper dilectum ſuum: vt intelligamus quod tanto adiuti fauore, ſatis poſſumus aſcendere, et aliter non poſſemus. Quod explicans Bernard. ita ait: fruſtra ſponſa nititur, ſi non nitatur: ſi autem H
Quãto difficiliora ſe nobis offerũt, tãto magis confidamus q Deus iuuabit nos.
Differt Deus auxiliũ ſuũ ad grauiores labores
Cant. 8.

A autem innititur, innitatur ſuper eum qui omnia poteſt. Sane cum Deus iubet vt aggrediamur ardua, ipſe difficultates omnes complanare ſolet, ſicut cum præcepit hebræis vt mare rubrum & Iordanem tranſmitterent: & quamuis hoc ita ſit, nihilominus tamen curat dæmon, vt oculos in difficultates ipſas cõijciamus, & eas inſuperabiles exiſtimemus, neq; perinde in dei fauorem contemplemur. Cuius rei figuram habemus in Num. Vbi rex Balaac tentãs vt Balaã populo Dei malediceret, dixit ei: veni mecũ in alterũ locũ, vnde partẽ Iſrael videas, & totũ videre non poſsis, in-
B de maledicito ei Sic igitur dęmon conatur vt oculos conijciam' in difficultates quæ ſe nobis offerũt in adimplẽdis diuinis mãdatis, non autẽ in fauores quos Deus dare ſolet ad has difficultates ſuperãdas: tũ etiã molitur vt oculos conijciamus in delectationes vitiorũ, nõ autẽ in ſupplicia æterna quæ ipſis parata ſunt. Sic enim hebræis ſaporẽ illũ reducebat in mẽtẽ cęparũ quas comedebãt in Aegypto, nõ autẽ ictus & vulnera quæ ipſis inſligebantur in acerbiſsima illa ſeruitute, cũ cæteris contumelijs atq; conuicijs, cũ etiam filiorum interfectione etiã ad matris vbera, vel in ipſo flumine. Cæterum ne te terreãt difficultates quę tibi in cæle-
C ſti via et itinere capeſcẽdo proponũtur, neq; tanquã aſperã huiuſmodi viam & ſalebroſam repudies: ſi quidẽ quanto plures ſe offerẽt difficultates, tãto magis diuini fauores cumulabuntur, vt patet cũ his diſcipulis. Sane nõ vacat myſterio quod Chriſtus legẽ ſuã appellauerit iugũ, ſiquidẽ ipſe etiã ſimul nobiſcũ iugũ trahit, & manus ſuſtinet & põdus: nã certe plurimũ iuuatur boslaſſus & macilentus, cũ alius ſibi adiũgitur fortis & robuſtus in arãdo vel currũ trahẽdo, hic enim nõ ſolũ currũ, ſed etiã iugalẽ ſuũ etiã tecũ trahit. Quis igitur formidabit iugũ euãgelicũ tollere, cũ talẽ habeat ſociũ & comitẽ? Dicitur præterea iugum, quod ſicut
D ſub iugo quaſi puluin' quidã apponitur: ſic etiã Deus fauores nobis ſuos & cæleſtem quãdã dulcedinẽ impartitur: Vnde Apoſ. ait, ſicut abundãt paſsiones Chriſti in nobis, ita per Chriſtũ abũdat conſolatio noſtra: ponit quidem Deus ſub iugo ſuo amorẽ & charitatem, & ita non ſentitur iugũ. Hoc voluit inſinuarę Apoſ. cũ ait charitas benigna eſt, patiẽs eſt: addit, omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. Dęmõ vero tãquã peſsim' arator, nõ vtitur huiuſmodi leuamẽto ſub iugo ſuo, atq; idcirco defeſſos & delaſſatos adfert eos qui eius premũtur iugo, quamuis hoc vix attẽdãt, donec eorũ mala iã prope immedicabilia videntur, ſicut dicitur in li. Sapi. laſſati ſumus in via iniquitatis & perditionis, ambulauimus vias difficiles, ergo errauimus &c. Verũ-

Ber. in Can. 2.
Omnia poſsibilia ſunt nobis diuina ope innixis.
Exo. 14.
Ioſue. 1.
Aſtus dæmonis.
Num. 23
Conatur dæmon vt difficilia videamus & nõ Dei fauorem.
Exod. 16.
Exod. 5.
Exod. 1.
In domino cõfidamus inma iori etiam anguſtia.
Matt. 11.
Deus adiuuat nos in laboribus tolerãdis.
Simile.
2 Cor. 1.
1. Cor. 13.
Simile.
Dæmõ fatigat eos qui ſibi obediunt.
Simile.

E tamen quãuis tã diuerſum ſit iugũ Chriſti a iugo dæmonis ita vt ex altero reportetur beatitudo ſempiterna, ex altero vero æternum ſupplicium, ſiquidem ſtipendia peccati mors, vt ait Apoſ. gratia Dei vita æterna: innumerabiles tamen ſe ſubmittunt dæmonis iugo, & pauci admodum ſequuntur Chriſtum, nec conſiderant quod ait Apoſ. quæ videntur, tẽporalia ſunt, quæ non videntur, æterna. Quod ſi etiã conditiones vtriuſq; conſideres, vehementer miraberis: etenim Chriſtus ſuos honorat & commẽdat, vt patet in Iob, cum dixit Deus: nunquid conſideraſti ſeruũ meũ Iob, quod non ſit ei ſimilis in terra? F Dæmon vero contra facit, & eos perdere curat, quaſiq; Deo dicere videtur: quorſum tanti facis tuos paucos ſeruos, cum ego innumerabiles quos habeo, nihili faciã, ſed pedibus conterã? Quamobrem tã tyrannum Dominum, qualis eſt dæmon, contemnamus, qui nos ita pedibus conculcat, & Deo ſeruiamus, qui nos tantopere honorificat, atq; tã obnixe nobis fauet, vt ardua etiã ſuperemus, atq; perinde laborẽ noſtrũ cõpenſat, ac ſi ſoli laboraſſemus, & nil ipſe præſtitiſſet, neq; fauorẽ aliquẽ exhibuiſſet. Mali quidẽ cũ ſibi ante oculos proponãt labores qui ſe offerunt in aſcẽſu huius montis id eſt ſupernæ beatitudinis, & præterea non contueãtur præmia ſempiterna, ſe totos voluptatibus permittunt & carnis delicijs, ex quibus ſibi vi- G dẽtur, ſtatim præmiũ reportare videlicet carnales ipſas delectationes, atq; ita dicũt ſe malle paſſerẽ iã in manu habere, quã per dicẽ volãtẽ, vel ſe ſpẽ pretio nõ emere: atq; ita irridẽt ſeruos dei qui tã ardua & laborioſa ſcãdũt. His enim rationibus inducti Celſus & Iulianus, acerrimi religionis noſtræ hoſtes, Euãgelij philoſophiã eſſe merã inſaniã dixerũt, nilq; rebus humanis accidere infelicius poſſe, quam ſi homines eius præſcriptis vitã inſtituerẽt. Modo autẽ multos Iulianos & Celſos reperire licebit, qui quamuis hæc ipſa verbis nõ dicãt, moribus tamẽ & inſtitutione vitæ dicũt. H Cæterũ huic quæſtioni Chriſtus Dominus ſatisfacit, cũ ait apud Luc. regnum Dei intra vos eſt, hoc eſt regnum Dei, quo Deus in mente noſtra regnãs, ad ſummũ bonũ cui fruẽdo conditi ſumus, prouidẽtia ſua nos dirigit, & diuinitatis & fælicitatis ſuæ participes efficit, nõ in rebus externis, ſed intra nos eſſe quærẽdum ait. Cũ ergo heretici illi vt peſtilentiſsimi homines non guſtarẽt iſtos interiores ſenſus, ſed tantũ apprehẽderẽt hæc viſibilia & præſentia, brutorũ more, inde ſane in talia abſurda, & in tãtã ſtultitiam veniebãt: at vero Deus optimus maximus, qui in nobis regnat, docet nos quod quãuis ſit difficultas in ſcãdẽdo hunc mõtẽ legis, euãgelicæ & perfectionis, ipſe tamen nos promouet & roborat atq;

Rom.6.
2.Cor.4.
Deus ſeruos ſuos honorat.
Iob.1.
Dæmō ſuos ſeruos flocci pendit.
Dæmō eos perdit qui ſibi ſeruiunt.
Mali oculos in difficultates cõijciunt, & non in præmium.
Celſus & Iulianus fidei hoſtes
Magna eſt cæcitas noſtra.
Luc.17.
Serui Dei nõ cõijciũt oculos ſuos in præmia huius vitæ ſed æterna
Serui Dei plurimi faciũt quod pro Chriſto patiantur.

A atq; vires noſtras adauget & amplificat, vt poſsimus quātūuis ar dua ſuperare, imo & in vita hac guſtemus quodammodo ęterna gaudia, adeo vt ſancti viri hic conſtituti in ſummis etiā tormētis, ſortē ſuā nō mutarēt etiā cū inſignib' ſeculi principib', cū quodā modo iā procul poſiti, cæleſtis patrię gaudia contueri videantur.

Solitudo quantum conducat ad vacandum Deo.

DVXIT *illos in montem excelſū ſeorſum.* Vt gloriæ ſpecimē illis
B oſtēderet, eos ſegregat à reliquo ſenatu Apoſtolico, & in ſoli tudine ſtatuit, vt intelligamus quātū nobis cōducat a tumultu ſe parari, vt poſsimus rebus cæleſtibus & diuinis vacare, & quā vtile ſit ab humanis ſegregari colloquijs, vt ſupernis veri' & vehemē tius incūbamus. Inter alias enim multas cōmoditates hoc habet ſolitudo, quod innumeras præſcindat occaſiones peccādi: & cer te ſi totus mundus in maligno poſitus eſt vt ait Ioan. in 1. Cano nica, quid niſi malitiā ex eius cōſuetudine, exercere poterimus? Ferro autē quid durius, ꝙ omnia domat, cōtūditq; metalla? Et ta men ſidiu in terra defoſſum iaceat, depoſita & conſumpta omni
C tādē duritie in mollem terrā reuertitur: ita cordurū molleſcit ſe cedens in ſolitudinē. Solitudo peccandi occaſiones vno ictu am putat, dum nec oculi habent quod cū periculo videant, nec aures quod turpiter audiāt, nec lingua, cū quo inania & otioſa loquāt: deniq; ſi diligenter vni tantū cordi cuſtodiam adhibueris, omnes alios peccandi aditus ſolitudinis beneficio intercludis.

Solitudo quātū conducit, vt deo vacemus. *Solitudo quā ū conducat.* *1. Ioan. 5.* *Simile.* *Solitudo multas peccādi occaſiones tollit.*

Lachrymę noſtrę acceptabile ſacrificiū ſunt altiſsimo, quę pro fundius & celerius inueniuntur in locis ſolitarijs mæroribus aptis. Legitur quidē in li. Gen. quod Ana filius Sebeon cū paſce ret aſinas patris ſui in ſolitudine, inuenit aquas calidas. Ana ille
D eſt qui beſtiales motus, & ſui corporis ſenſus in ſolitudine paſcit, eos auertēdo ab amænis ſenſualitatis, & qui ita ſuos effrænatos motus comprimit & continet in deſerto pœnitentiæ, is inuenit aquas calidas, lachrymas ſcilicet Deo acceptas, in corde igne charitatis decoctas.

Simon de Caſ. lib. 4. ca. 4. *Figura.* *Gene. 36.* *Lachrymæ in ſolitudine inueniūtur.*

Solitudo quidē, vt ait Seneca, ex animo eſſe debet, & quemad modū animalia quædā ſolent cubile ſuū cōfūdere ſane & obſcura re ne deprehēdātur, ita tu in ſolitudine nō eo eſſe debes quod ho minū laude aucuperis, vel eo quod de te homines loquātur, ſed quod tecum ipſe loquaris, ſanaque ac ſalutaria mediteris. Et D. Hieronym. ait, mihi oppidum carcer, & ſolitudo paradiſus eſt. Quorſū quæſo deſideramus vrbiū frequētiā? Moſes quidē paſtor

Senec. lib. 9. epiſ. epiſ. 69. *Simile.*

ouium, in deſerto paſtor hominum factus eſt. Et alibi ait, eligito E tibi opportunū aliquē, & à familiæ ſtrepitu ſecluſum locū, in quē tanquā in portū, ex multa curarū & negotiorū tēpeſtate, te recipias, & in quo excitatos foris cogitationū fluctus, magna ſecreti tranquillitate cōponas, tātū ſit ibi diuinæ lectionis ſtudiū, & tam crebræ orationum vices, tā ſolicita & attēta de futuris cogitatio, vt hac ratione reliquorū negotiorum ſecularium tempus compenſes. Idem etiam alibi ait, ad peccatorum occaſiones amputādas, aptiſsima quidē eſt ſolitudo, cuius etiam philoſophi illi olim Pythagorici ſtudioſiſsimi fuerunt, fugiētes omnē ſtrepitum atq; F tumultum: quin & Platonici & ſtoici ſeſe intēpla recipiebāt, vt ibi commodius & attentius contēplandis cæleſtibus intēderent: Plato etiam contēptis ſuis omnibus diuitijs, atq; vrbis delicijs, in oppidulū quoddam ſe recepit, neq; ſatis ſalubre, ſed peſtilentia etiam infectum, quo tum ſolitudine, tum laborum oppreſsione, magis, magiſq; vacaret & virtuti & contēplationi. Deniq; vſque adeo plurimi philoſophi, ſolitudinis extitere amatores, & ſtrepitum omnem fugiētes, vt ſibi oculos eruerent, quo à conſpectu harum rerū fluxarum ſemoti, mens facilius interius cæleſtibus contemplandis inuigilaret. Item Gre. ait, ſi non prius à ſecretioribus cordis expellitur importuna ſeculariū multitudo curarum, G anima quæ interius iacet mortua, non reſurgit. Nam dum ſe per innumeras terrenorum deſideriorum cogitationes ſpargit, ad conſiderationem ſui ſeſe nullatenus colligit: In his itaq; inquietudinum fluctibus, habitare ſapientiam non poſſe, cognoſcēs Iob ait, & mare loquitur, nō eſt mecū, nullus quippe eā plene recipit, niſi qui ab omni ſe abſtrahere actionum carnaliū fluctuatione cōtendit. Vnde Eccl. 38. dicitur, ſapientiam ſcribe in tempore otij, & qui minoratur actu, ipſe percipiet eam.

[Margin: Hier. epi. ad Ruſt. mo. de vi. for. to. 1. — Hie. ad Cel. mat. de ratio. pie viuēdi tom. 1. — Hie. li. 2. contra Iouini. to. 2. — Pythag. Stoici, platoni. — Solitudo a magnis philoſophis plurimi habita — Gre. li. 18 mo. c. 18. — Tumultus deuotionē impedit. — Iob. 28. — Eccl. 38.]

Vt cæleſtia autē guſtemus, nō ſolū à malorū conuerſatione nos H ſeparare debemus, ſed etiam interdū a bonorum conuerſatione. Sane nobiles aues nobiſcū nō morātur ſed in deſertis habitāt: ſi quidē cū homines ipſis tot laqueos intēdāt, ideo deſerta petūt loca: ſic igit ſpirituales viri ad ſolitudinē pergūt vt cū deo tractēt. O felicē illū qui ſolus ipſe gemit ſcelera ſua, & orat in ſolitudine poſitus. De Iulio quidē Cæſare ferunt ꝙ ſolitus eſſet dicere, ſe nūquā magis eſſe negotioſū, quā cū ſolus eſſet: dicebat etiā nos talē ſocietatē quęrere debere, quę nos meliores efficeret, & fugere eā quę nobis noceret. Si inquit, viuorum ſocietatem quęro, inuenio eos ad malum pronos, & quod ſi in aliquo ſunt boni, in alijs non item ſunt: atq; id circo cum ſolus ſum, cum mortuis verſor, eorum

[Margin: Simile. — Iul. Cæſar — Societas etiā bonorū interdū fugienda.]

A eorum opera lego & facta heroica, atq; vigilanter & neruoſe nitor, eos imitari, aut etiam ſi poſſum, eos excedere: ſed viui me potius conturbant. Conſidera obſecro huius gentilis verba.

Boni etiã ſoli nõ ſũt otioſi.

Nitere obſecro homo vt ſolitudinem maxime diligas, & in ea tanquam exul verſeris, ſiquidem vides quod aliqui etiam pro minoribus delictis quam tu commiſeris, perpetuo carceri mancipentur inferni: Sis vt arca teſtamenti quæ nunquam prodibat ex interioribus templi, & quando per deſertum ibat, valde contegebatur: ſic tu ſi neceſsitas te exire cogat, exito verecundo & *Simile.*
B honeſto vultu: Sane Semei vita fruebatur, ne modo exiret ab Hieruſalem, qui cum leui de cauſa exiſſet, ideo perijt. In morte conſtitutus Iacob, dixit filio ſuo Ruben, effuſus es ſicut aqua, ne creſcas. Quod applicari poteſt omnibus qui huc & illuc diſtrahuntur & diſſoluti ſunt. Sane qui in ſolitudine ſe continet, breui tempore magnos ſibi comparat progreſſus. Hoc ſibi voluit Dauid dicens, Qui habitare facit ſterilem in domo, matrem filiorũ lætantem. Porro vt nos in ſolitudine conſeruemus, plurimum cõducit nobis, bonorum librorum lectio, quam tantopere Apoſt. ſuo diſcipulo Timo commendabat dicens, cum venio, attende le-
C ctioni. Valde ſane conducit ſolitudo vt cum Deo negotiemur, ſiquidem Moyſes nõ ſolum ſolus fuit vt cum Deo tractaret, ſed etiam in deſertum locum ſe recepit, ſicut etiam hodie videmus Chriſtum ad montem diſcipulos hos ducere, neq; eo ſolum contentus fuit, ſed etiam voluit vt nube tegerentur, vt Ieſum viderẽt ſolum. Volens quidem Deus cum Elia tractare, propheta ſe operuit pallio quamuis ſolus eſſet & in ſolitudine, ac ad os ſpelũcę, ne à rebus creatis poſſet interturbari. Sic Paulum cui ſecreta reuelare volebat, viſu per triduum priuauit, ne ab aliquo viſibili cõturbari poſſet. Vnde Ber. ait, experto crede, aliquid amplius in-
D uenies in ſyluis quam in libris: ligna & lapides docebunt te, quod à magiſtris audire non poſsis. An non montes ſtillabunt dulcedinem, & colles fluent lac & mel, & valles abundabunt frumento? Ex his igitur facile colligas quantum conducat cæleſtis meditatio, quæ in ſolitudine perficitur. Vnde etiam Chriſtus hodie in montem cum diſcipulis aſcendit.

3. Reg. 2. *Gen. 49.* *Pſal. 112.* *2. Tim. 4.* *Sæpe bonos libros verſemus.* *Exo. 24.* *3. Re. 17.* *Act. 9.* *Ber. epiſt. 107.* *Ioel. 3.* *Amos. 9.* *Pſal. 64.*

Cum maxima Chriſtianæ vitæ portio, in peccatorum fuga conſtituta ſit, vix explicari poteſt, quantum ad hoc peccandi occaſiones fugare conducat. Solitudo autem hoc maxime præſtat. Hinc Caſsiodo. nimia inquit turba vitiorum ſine certamine vincitur, quando ſolitudo gratiæ ſuffragatur, hoc eſt diuina gratia, quæ peccatum omne repellit, ſolitudinis quoq; beneficio magnopere

Caſsiodo. *Hiſt. Tri.*

Solitudo iuuatur. Porro in hiſt. Trip: legitur, quod cum aliqui ſanctum E
quantum quendam eremitam per vim vellent ad Epiſcopum deferre vt
Dei ſeruis eum ſacro preſbyteratui initiaretur, & eum ſibi reſeruaret, ipſe
placeat, v fugit per ſolitudinem, cumq. eum apprehendiſſent prope, ſibi na
bi eam gu res amputauit, & eas ſe inſequentibus oſtendit, atq; dixit, quod
ſtauerunt. ſi eum non dimitterent, & linguam & aures ſibi præſcinderet, ne ſolitudinem deſereret, in qua tantopere deuitabat occaſiones offendendi Deum.

Simile: Sane ſeruus Dei non ſolũ abſtinere à peccatis debet, ſed etiam
Se in mul oculos ſuos moderari debet & cogitationes: ne huc atq; illuc di F
ta vana di ſtrahantur. Qua in re venatorum ſolertiam imitari debent ſerui
ſtrahere Dei, qui accipitris quem in manu geſtãt, oculos iniecto tegumẽ
quam ſit to operiunt, ne facile circũuolãtium auium, vel aliarũ rerum ſpe-
noxium. cie exagitẽtur: hac enim arte omnes eorum inanes volatus, impe
Athana. tuſq; coercent, & quietis illis, mãſuetiſq; vtuntur. Rem dicturus ſum incredibilẽ, ſed non minus veram. Sãctus Anton. Athanaſio
Antonius referente, 20. cõtinuis annis in quadam domũcula ſiue ſpecu re-
Exemplũ cluſus, ſic ab omni rerum humanarum cõmercio ſemotus vixit, vt cum ſemel in anno familiaris quidã ei panes adferret, quibus ſolis veſcebatur, ne vnum quidem verbum cum cõmeatus illius G
Theod. in delatore loqueretur. Theodoret. vero in hiſtoria religioſa, aliud
hiſt. relig. non minus mirabile refert, nẽpe ſanctum quendã ex priſcis illis
Exemplũ Anachoretis, in cuiuſdã mõtis latere habitantẽ, quoniam incaute
Oculi ſint aliquãdo oculos in ſubiectã vallẽ diu iniſſet, vt arantes agricolas
compoſiti. cerneret, catena ferrea collũ ita ligauiſſe & depreſsiſſe, vt nũquã
Abbas poſtea quidquam aliud niſi ſubiectam pedibus terrã videre poſ-
Syluanus. ſet: Abbas Syluanus cum hortulum foderet, ſic cuculla oculos te
Exemplũ gebat, vt nil aliud præter terram quam ſubigebat cerneret. Vide igitur quantopere iſti etiam in ſolitudine circumſpecte viuerẽt. H

Beatitudinem quantopere deſiderare debeamus

Negligẽ- ET *reſplenduit facies eius ſicut ſol.* Sane minima cogitatio quam de
tes ſumus gloria habemus, facit vt tam remiſſe circa eius adquiſitionẽ
in gloria operemur. Hæc quidem quæ nunc oſtẽduntur ſunt veluti vmbra
comparã- beatitudinis ſempiternæ, & tamen etſi minima hæc eſſent, maxi-
da. me tamen diſcipulos commouerunt: quantum igitur mirabilius
Simile: erit, cum facie ad faciem videbimus Deum in ſua maieſtate & apertiſsime? Si Hebræi tantopere ad promiſsionis terram conten debant, quod fructus aliquos tantum eius regionis vidiſſent, & dicerent exploratores, venimus in terram, ad quam miſiſti nos,

qu

A quæ reuera fluit lacte & melle, vt habetur in Num. Et in lib. Iud. ſcribitur quod dicerent, vidimus eam terram valde opulẽtam & vberem, nolite negligere, nolite ceſſare: eamus & poſsideamus eam, nullus erit labor: intrabimus in regionem latiſsimam, tradetq; nobis dominus locum, in quo nullius rei penuria, eorũ quę gignuntur in terra: quanto quæſo verius hæc omnia de cæleſti gloria dici poſſunt, & de illa terra viuentium? & tamen nolumus nos ad iter capeſſendum animare. ô quã adhæremus terreſtribus! Sane etſi Loth tam ſanctus eſſet, & diceret ei Deus quod vellet Sodomam euertere, nihilominus tamen præ terræ amœnitate B quodammodo retineri videbatur, ô ſi Deus ad nos mitteret cælitus aliquem, qui per capillum tractos ex his terrenis abſtraheret, & mundanis affectionibus! Nam vt ait Pau, non habemus hic manentem ciuitatem: Sane vir peregrinus ſe ſolatur, quod conſideret quanta cum lætitia ſit à parentibus ſuis recipiendus, vel ab vxore, vel à liberis, atq; hac quidem conſideratione labores quãuis ingentes, leues reputat: ſic igitur nos conſiderare debemus quanto cũ applauſu in cælo ſimus recipiendi à patre noſtro Chriſto, & ab eius matre virgine Maria, & ab omnibus ſanctis tanquã C fratribus. Hac quidem conſideratione ſe ſolabatur Apoſt. dicẽs, licet is qui foris eſt homo noſter corrũpatur, tamẽ is qui intus eſt renouatur de die in diẽ. Et addit, id enim quod in preſenti eſt leue tribulationis noſtrę, ſupramodũ in ſublimitate eternę glorię pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur, quę enim vidẽtur, temporalia ſunt quæ autem non videntur, ęterna.

Num. 13. Iudi. 17. Spes præmij nos ad virtutem animat. Gen. 19. Hæc temporalia nobis cæleſtia impediunt. Heb. 13. Simile. Magnũ erit gaudium quo in cælo fruemur, & ideo nos ad illud cõſequẽdum animemus. 2. Cor. 4.

Sane ſi vniuerſi homines congregarentur & locum aliquem deliciarum conflarent ad recreandum, & poſtea congregarentur D omnes cæli ciues, & alium facerent locum, an non tibi hic multo præſtãtior videretur? Quod ſi pręterea omniũ Dominus & creator alium conſtitueret & deſignaret locum, an non hic tibi multo omnium præſtantiſsimus videretur? hic igitur eſt locus quem ſupernus conditor ad noſtram habitationem nobis præparauit. Cuius ſplendorem quodammodo manifeſtãs Deus Dauidi, ſicut hodie his diſcipulis, admirãs dixit. Quã dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini, quaſi diceret, nil ſupra, nil amplius deſiderari poteſt. Cum igitur optime omnium nouiſſet Deus cor noſtrũ & deſideria noſtra, an nõ tibi videtur quod optime nobis delegerit habitationẽ, quę penitus appetitũ noſtrũ ſatiaret? & vbi nil requiri à nobis amplius poſſet, etſi cogitationi noſtræ vela permittamus? o ſecor-

Conſideremus æterna & temporalia ſpernemus. Similia. Conſiderationes quibus aliquomodo gloriæ maieſtatem intelligamus. Pſal. 83.

diam noſtram deteſtabilem! quippe qui cum hæc credamus, nihi E
lominus tamen tam tepide ad hæc ſuſpiremus & anhelemus cæleſtia gaudia, nec velimus exiguos quoſdam perpeti labores, vt
Simile. ſempiternis his gaudijs perfrui poſsimus. Et certe res iſtæ mundanæ immaturæ ſunt, & nobis potius ieiunitatem, quam ſatietatem pariunt, atq; efficiunt vt minus ad cęleſtia contendamus, &
Iſa.28. idcirco hæc contemnere debemus, ſicut docet Iſa. dicens, pedi-
Simile. bus conculcabitur corona ſuperbiæ. Sane quemadmodum qui ſe vehementer diligunt, non ſibi ſatisfaciunt etſi literas accipiant amicorum, nec dona, nec crebras ſalutationes, ſed tantum præ-
Seruos dei ſentia amici ſatiantur. Sic ſeruis Dei nihil ſatisfacit niſi Dei ſui F
nil præter præſentia: atq; ita ſemper ad cæleſtis patriæ anhelant gaudia, ſem
Deum ex- per ad beatitudinem aſpirant, contuentur & proſpectant. Sic
atiat. ſponſus dicebat, oſtende mihi faciem tuam, Quantum igitur ani-
Cat.2. ma ad gaudia illa æterna ſuſpirare debet?

Eſt ſane tam ſpatioſa hæc gloriæ habitatio vt ſanctus Vincen-
S.Vincen. tius dicat quod quiſq; beatus tantum habebit ſpatium quantum
Excellē- diſtat oriens ab occidente, & quod cælum ſtellatum tantæ ſit ma
tia gloriæ gnitudinis, quod triginta & ſex millibus annis vix curſū cōficiat, & tamen non poteſt conferri cum cælo empyreo, à quo ſi molaris aliquis lapis caderet, nō huc perueniret in mille & quingentis an G
nis. ô ſi iam verſaremur in illis ſpatijs, hæc enim noſtra habitatio anguſtiſsima eſt quædam cella ſiue lectus, vbi multi præ tantis anguſtijs conquerantur dicentes inuicem, ne mihi quæſo pallium
Iſa.28. adimas, iuxta illud Iſa. pallium breue eſt, vtrumq; operire non po
D. Anto. teſt. Narrat quidem ſanctus Antoninus de quodam ſancto monacho, ordinis ſancti Baſilij, quod à Deo optimo maximo multis & aſsiduis precibus ſæpe contenderit, vt ſibi aliquid oſtendere vellet, etſi minimum, de tam ineffabili beatitudine, ſicut oſtendit
Exemplū in transfiguratione: atq; ita angelus ei apparuit dicens, vt in mō
mirabile. tem aſcenderet, ibiq; oraret, & promiſsionem expectaret, appa- H
ruit autem ei pulcherrima quædam auis, & cæleſtem quandam melodiam intonare cœpit de opaciſsima & viridi arbore: quam
Beatitudo cum monachus audiuiſſet, in extaſim raptus eſt: à qua reductus,
quā ſit ad iam amplius auem non ſenſit, & ſibi viſa eſt res illa ſonora & ca
mirabilis. nora, atq; admirabilis concentus quamuis parum durauerit ſuo iudicio: cumq; ad monaſterium reuerteretur, iam omnes mortuos inuenit quos ipſe nouerat, cumq; hanc rem monachis referret, libros euoluendo inuenerunt quod per centum & ſexaginta annos à monaſterio abfuiſſet, & tamen ipſe dicebat quod ſibi videretur eodem die exiuiſſe. Conſidera igitur etiam atq; etiam qualis

A qualis futura ſit illa cæleſtis & angelica melodia, cum hæc auicula tam dulce reſonaret melos:

Cæleſtis muſica quã ſit ſuauis.

Si angeli vſq; adeo excellentes ſunt, vt vnum ex his dumtaxat videns Ioannes ſe ante eum proſtraret, & adorare vellet tanquam Deum: quem tamen prohibuit angelus dicens, vide ne feceris; Quaſi diceret, ô Ioannes, ita ne me admiraris, quid ſi Deum videres? ecquid ante puerum vnum honorarium Dei, qualis ſum ego, tantopere te proſternis? Quid dicendum erit de cæleſti illa beatitudine? O Chriſtiane ſi cæli palatium modo adires, primum B ſtatim angelum tibi occurrẽtem adorares, exiſtimans quod ipſe eſſet Deus: ſicut ruſtico regis aulam intranti, videntur ſinguli magnates reges eſſe. Quid ſi videres Archangelum, vel Cherubim vel Seraphim? & ſane iſti ſunt prope nil in comparatione diuinæ maieſtatis, iuxta illud Dauidis, & ſubſtantia mea tanquam nihilum ante te. Et Iſa, quidem dicit, Omnes gentes quaſi non ſint. Et Sap. 11. dicitur, tanquam momentum ſlateræ, ſic eſt ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani. Quæ cum ita ſint, viriliter labores omnes pro beatitudine aſſequenda perferamus, ad quod nos magnitudo præmij maxime incitabit, & quod C nos ſocietas angelorum illuc ducere debet tanquam mendicum illum Lazarum. Quis quæſo enarrare valeat iubilum illum cæleſtis militiæ, in ingreſſu animæ iuſtæ in cælum? Et certe ſiquis amicus alicuius ex magnatibus, ad eius domum peruenerit, quam quæſo benigne excipitur? hic ſoluit ſtapedam & calcaria, ille pallium ipſum ſubleuat, & ita ſinguli ipſi ad nutum deſeruiunt: quid fore putas in ſempiterna illa beatitudine?

Apo. 22: Dei pulchritudo quãta ſit. Similitudo. Pſal. 38: Iſa. 40. Sap. 11. Præmium conſideremus & difficultates omnes ſuperabimus. Simile. Gaudent plurimũ angeli cũ quis cælũ ingreditur.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA

Pacem quantum diligat Deus.

ASſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrẽ eius, & duxit illos in montem excelſum ſeorſum; & transfiguratus eſt ante eos. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Tres quidem Euangeliſtæ ſcribentes hoc myſterium, conueniunt quod Chriſtus dixiſſet diſcipulis ſuis: ſunt quidam de hic ſtantibus qui non guſtabunt mortẽ donec videant filium hominis venientem in regno ſuo: ad quod promiſſum implendum ſex dies expectauit, ne contentio oriretur inter eos, & ſecreto hos tres

Diſcordias euitemus.

Concordiã quantum diligat Deus. tres aſſumpſit, cum non conueniret vt plures intereſſent, & eos ad montem duxit, & transfiguratus eſt ante eos. Vnde colligas quam ſit amicus Deus pacis & concordiæ, & quam ſit inimicus diſcordiæ & diſſenſionis. Et certe de primitiua Eccleſia, dum primo illo lacte nutriebatur, dicitur in actis Apoſt. quod multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. ſanti quidẽ Chriſtus huiuſmodi pacem & concordiam faciebat, vt hoc præceptũ amoris & vnionis, præceptum ſuum per quandam antonomaſiam appellaret. Nec vero hoc pacis vinculum & amoris ſolum eſt gratum Deo, ſed etiam hominibus nil poteſt eſſe iucundius & vtilius. Quod quidem aperte ſanctus vates declarauit, cum ait, Ecce quam bonũ, & quã iucũdum, habitare fratres in vnum. Sed quã inuerſæ ſunt modo rerũ vices? ſiquidẽ videas iam reſpublicas, vicinias, & domos ipſas feruere diſſenſionibus & diſcordijs, quas communis hoſtis dæmõ ſuperſeminare nititur ſemper. E

Act. 4.

Ioan. 15.

F

Pſal. 132

Diſcordias ſeminare & zizania ſolet dæmon.

Vide quantum Deus concordiam diligat, vt cum ſit trinus in perſonis, eſt tamen vna eſſentia. Item vt oſtenderet quam ſit amicus concordiæ & pacis, voluit in ipſo homine tanquam recapitulationẽ quandam ſiue anachephaleoſim omnium quæ cõdiderat, cõſtituere, vnde nõ immerito paruus mũdus ſiue microcoſmos eſt appellatus. Itẽ duas naturas in vno diuino ſuppoſito cõiunxit & vniuit, ſuntq; in ipſo Chriſto omnia mirabilia, tam quæ in cælo ſunt, quam quæ in terra continẽtur; in quo impletum eſt illud Iſa, conſummatio abbreuiata inundabit iuſtitiam. Et Apoſt. ait quod eſt imago Dei inuiſibilis, primogenitus omnis creaturæ: Et certe ideo homo factus eſt, & ideo paſſus eſt, vt nos omnes ſibi vinculo quodam amoris vniret, vtq; Eccleſia militans triumphantem imitaretur, de qua ait Regius propheta Dauid, cuius participatio eius in idipſum, ideſt omnes in gloria ſunt conformes in amore & vnanimes. Porro ſtulti homines & impij in hoc à bonis differunt, vt ait Chriſtus, quod illi ſuper arenam ædificant, quæ varia habet grana ſegregata, at vero hi boni & iuſti, ſupra firmam petram ædificant, quæ denotat ſtabilitatem & pacem, ac charitatem, quam inter ſe habent, ſicut arena denotat diſſenſiones & inimicitias. Hanc porro bonorũ vniformitatem declarauit ſanctus vates cum ait, Ecce nũc benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in domo Domini: & ſtatim addit dicens, Benedicat tibi Dominus ex Sion: vbi nota quod primo quidem cum multis viſus eſt loqui, & poſtea tanquam cum vno, vt intelligamus quod ſerui Dei quamuis multi numero, tamen ſint vnum charitate. Ex his igitur omnibus perſpicuum eſt, quan-

Concordiã & vnitatem quantum diligat Deus. G

Iſa. 10.

Col. 1.

Pſal. 121. H

Mat. 7.

Pſal. 133.

Serui Dei ſunt vnũ charitate.

A quantum debeamus pacem & concordiam amplecti & eam à Domino frequentatis precibus quidem implorare, cum ſit Dei donum, iuxta illud Apoſt. pax Dei quæ exuperat omnē ſenſum, cuſtodiat corda veſtra in Chriſto Ieſu ideſt per merita eius. *Phil. 4.*

Ciuitas quidem ciuium vnitatem deſignat: ſed heu quam multę ſunt ciuitates, quibus hoc non competit! videmus ſiquidem eas diſcordijs & diſſenſionibus plenas. Vide quęſo quanta ſit formicarum concordia, ex qua ait Plato, ciuitates didicerunt & reſpublicæ. Mirabile ſane eſt videre quantum inter ſe concordent, & quomodo ſe mutuo iuuent, & mutuo ſepeliant: quod B ignominiæ & infamiæ vertitur ipſis hominibus, vt ſcilicet ab huiuſmodi animalculis quodammodo ſuperari videantur. Eſt ſane pax & concordia tam pretioſa, vt Chriſtus naſci voluerit eo tempore quo pax & concordia in vniuerſo orbe maxime vigebant. Item pacem annūciauerunt angeli in eius ſanctiſsima natiuitate: tum etiam pacem dat Dominus his qui legem eius ſeruant, tanquam inæſtimabile quoddam donum iuxta illud Iſa. Vtinā attendiſſes mandata mea, facta fuiſſet ſicut flumē pax tua. *Ciuitas quid ſignificet. Simile. Plato. Formica Exemplū dant ciuitatibus. Luc. 1. Ioan. 14. Iſa. 48.*

In hanc ſane curam coniuges maxime incumbere debent, vt C pacem ſeruent, & concors ſit eorum familia, non enim velut leo eſſe debet vir in domo ſua, ſed omnia Deo offerre, & dicere cum ſancto propheta Dauide, Fortitudinem meam ad te cuſtodiam, quia ſuceptorſ meus es: quaſi diceret, nolo me vindicare etſi poſsim, ſed vires meas tibi offero. Item mulier ſi virum iratum videat, det locum iræ, & taceat donec ira deferueat. Et viciſsim aliquando maritus domo abſcedat, & cum Dauide dicat Domino, Fortitudinem meam ad te cuſtodiam. Porro Apoſtol. pacem commendans, ait, ſi fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum D omnibus hominibus pacem habentes, date locum iræ. Vbi nota quod dicat, ſi fieri poteſt, & tamen in alijs hæc verba apponere non ſolet, vt intelligamus quod aliquando ſe offert aliqua difficultas: ſed tamen omnes vias perueſtigare debemus, vt pacem habeamus. Et certe ſtulti homines cum non conſiderent pacis valorem, idcirco media non exquirunt ad pacem habendam, prudentes vero contra ſe gerunt. *Pſal. 58. Pax inter coniuges eſt Deo grata. Rom. 12. Pacem diligenter conſeruemus.*

Cæterum duplicem conſtat eſſe pacem, aliam quidem Dei, & aliam hominum, quod inſinuauit Chriſtus apud Ioannem dicens, pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis: pax quidem hominum mundanorū eſt, ſatisfacere effrēnato appetitui, ſumere vindictā de inimicis, pax autem Dei eſt refrēnare paſsiones, & appetere quod *Ioan. 14. Duplex pax.*

reuera

Pax mundanorum quam ſit fallax. reuera bonum eſt & iuſtū. Porro mali etiam dicunt quod appetunt pacem, vnde dicit qui vindictam quærit, quod ſi aduerſariū interfecerit, diſſoluentur omnes diſſenſiones: vir carnalis etiam dicit, quod ſi libidini ſatisfecerit, pacem habebit: qui contumeliā accepit, etiam dicit quod non quieſcet niſi etiam viciſſim aliam contumeliam intorſerit, vel ignominiam immiſerit. Vide igitur quam cæcos teneat malos dæmon. Amauit quidem Chriſtus tantopere pacem, vt ad hanc doctrinam quam prædicabat ſemper dirigeret: vnde iuſsit non furandum, non adulterādum, non perhibendum falſum teſtimonium, non concupiſcendam vxorem, vel rem proximi ſui, & deniq; mandauit, vt quod tibi non vis, alteri ne feceris. E F

Deus pacem diligit. *Legē naturæ ſeruemus.*

Componamus pacē ſicut faciebat Moyſes. Quamuis Moyſes varijs donis & prærogatiuis ornatus eſſet, & multa præclara præſtitiſſet, vt cum per tot annos pauit gregem ſoceri ſui, & ita ſe totum in deſerto contemplationi & orationi dabat. Item multos labores pertulit in educendo populo de ſeruitute illa Aegyptiaca, & per deſertum manuducendo: nihilominus tamen illud præcipue de ipſo commendatur quod ſæpe inter homines pacem componeret, & inter Deum & homines, ac maxime ſolicitus eſſet communis boni. Vnde dixit Deo Moyſes, vt habetur in Exo. Aut dimitte populo huic hanc noxam, aut ſi nō facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Quaſi diceret, tanti facio, te eis parcere, quam in libro tuæ diuinæ prædeſtinationis me ſcriptum eſſe. Abraham etiam plurimum commēdatur, propter magnum deſiderium eripiendi ciuitates illas de flamma voraciſsima, vnde & Deo dicebat: nunquid perdes iuſtum cum impio? abſit à te, vt rem hāc facias. Satis quidem nouerat quod poſſet Deus ſeparare bonos à malis, ſicut & fecit, at vero huiuſmodi occaſionem captabat, vt Deum ad clementiam incitaret, & pacem inter ipſos & Deum componeret. Satis igitur conſtat quā perfecti eſſent hi viri, & quantum pacis eſſent ſtudioſi. Nō tamen ita ſe gerunt mali: ſiquidem cum ipſi intra ſe pacem nō habeant neq; etiam eam componere nituntur inter homines. Vnde Iſa. ait, Impij autem quaſi mare feruens, quod quieſcere non poteſt. Et paulo poſt, non eſt pax impijs. Et in Apo. habetur, neq; habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam, id eſt appetitus ſuos belluinos. G H

Exo.22. *Gen.18.* *Pacem cōponere generoſi eſt & illuſtris viri.* *Iſa.57.* *Apo.13.*

Mat. 20. Pacem quidem commendabat Chriſtus diſcipulis, vt eam inter ſe conſeruarent, & extirparent omnia quæ diſcordiam generare poſſent & inuidiam. Vnde cum filij Zebedæi ab ipſo poſtularent inſigniores ſedes: noluit id concedere, ne alij diſcipuli indignarētur

A tur. Sane quod Iacob ſigna maioris amoris oſtenderet erga Ioſeph, quam erga alios liberos, idcirco inuidia & diſcordia inter ipſos pullulauit: Vnde iam ferme moriens eos congregauit omnes, & ſingulis denunciauit quæ euentura eſſent ipſis: & quando acceſsit ad Iudam, ex cuius tribu ſciebat venturum Meſsiam, per diuinam reuelationem noluit id aperte declarare, ne alij inuiderent ei, & ita diſcordia inter ipſos generaretur, ſed obſcure dixit, non auferetur ſceptrum à Iuda, &c. Sic ergo Chriſtus etiam ne cæteri diſcipuli indignarentur, ſex dies expectauit poſt B quam promiſsionem transfigurationis dixerat. *Gen.37.* *Gen.49.* *Diſcordias fugiamus.*

Dignitates in viris arrogantibus quam ſint periculoſa.

DVxit *illos in montem excelſum.* Sicut Deus ſuum habet mōtem in quem ſuos nititur promouere, ſcilicet in montem virtutis & contemplationis, vt ibi ſuauitate quadam cæleſtis dulcedinis oblectentur: ſic dæmon ſuos nititur eleuare ad montem tumoris & arrogantiæ, & dignitatum mundanarum, vt inde eos C perniciosius præcipitet. Et certe in hoc dignoſcitur, Deus ne an dæmon aliquem ad huiuſmodi dignitates euexerit, quod ſcilicet illos quos Deus euehit, collocet ſub ipſa dignitate, hoc eſt, cognoſcere eos facit quantum ſit onus illud, & ita diligenter curant ſuo muneri ſatisfacere. at vero dæmon quos euehit, ſupra dignitates ipſas ſtatuit, perſuadendo ipſis quod iam ſibi debitæ eſſent, & quod in præmium datæ ſint illis, & vt quiete viuerent, tum etiam quod rex vel alius princeps eas conceſſerit in præmium obſequiorum quæ ipſi præſtiterunt, & tantarum diuitiarum quas inſumpſerunt, & ita de rigore iuſtitiæ ſuadet eſſe de- D bitas. An non obſecro, hæc tibi maxima videtur ſtultitia, vt ſcilicet tibi perſuadeas te paſtorem eſſe factum, vt ſecure dormias, & gregem ipſum dilaceres? non id ſane ſuadebat Apoſtolus nouo illi paſtori Timotheo, cum diceret, Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple, ſobrius eſto. vide obſecro quot eum legibus obſtringat. Sane Centurio quamuis gentilis intelligebat cui oneri ſubiecta eſſet dignitas ſua, cum diceret, Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus. Et certe dignitates ipſæ, onera appellari poſſunt. Vnde Deus de prælatis tractans apud Iſa. ait, Et dabo clauem domus Dauid ſuper humeros eius: non ait quod clauem poneret in zona, ſed in humero tanquam onus quoddam, & hæc eſt clauis *Damō in mōtem ſuperbia ſuos pertrahere nititur.* *Boni ad dignitates euecti conditiones.* *Mali ad dignitates euecti inſolentes.* *2. Tim.4.* *Mat.8.* *Iſa.22.*

onerosa regiminis. Væ illis qui clauem accipiunt, vt in ea ſedeant E
Dignitates oneroſæ & periculoſæ. & ea tantum ſe oblectent, obliviſcentes interim quæ ad eius munus ſpectant. Nec vero ſolum dignitates ſunt corpori oneroſæ, ſed etiam animæ periculoſæ, & præſertim niſi adſint ornamenta requiſita ad munus debite exercendum. Hoc quidẽ inſinuauit Iſa. *Iſa.3.* dicens, Apprehendet enim vir fratrem ſuum domeſticum fratris ſui, veſtimentũ tibi eſt, princeps eſto noſter: reſpondebit in die illa dicens, non ſum medicus, & in domo mea non eſt panis, neq; veſtimentũ, nolite me cõſtituere principem populi, ô ſi homines cognoſcerent ſuam inſufficientiam, & huiuſmodi reſponſionem da F
Viri ſapiẽtes fugere ſolent dignitates, rent, cum ad dignitates inuitantur! Prælati quidem medici eſſe debent, & chirurgi. Sed quot ſunt Deus bone, qui poſtquam dignitatibus anhelarunt, & eas obtinuerũt, nõ ſciunt neceſsitates ſubditorum, ſpirituales & corporales medicari? Intelligãt igitur qui tales ſunt, quod ſi in infernum tendant, nõ liberabunt eos amici, nec fauores eorum qui ipſos ad huiuſmodi dignitates euexerũt.

Mirabile ſane eſt videre quanta cum ſiti deſiderent inſufficien-
Dignitates quam auide multi appetãt tes homines dignitates, & tamen Chriſtus Dominus ſciens quod venturi eſſent vt facerent eum regem, abſcondit ſe & fugit, vt habet Ioannes. Quid ad hoc dicent ambitioſi qui tam cupide di- G
Ioan.6. gnitates prehenſant? Sane in libro Iudicum habetur quod ligna *Iudic.9:* facere & conſtituere ſibi vellent regem, & ſupplicarunt oliuæ vellet huiuſcemodi munus ſubire: ipſa vero recuſauit dicens,
Prudẽtes recuſãt dignitates. nunquid poſſum deſerere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear? dixeruntque ligna ad arborem ficum, veni, & ſuper nos regnum accipe: quæ reſpondit eis: nunquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſsimos, & ire vt inter cætera ligna promouear? locutaq; ſunt ligna ad vitem, veni, & impera nobis, quæ reſpondit eis, nunquid poſſum deſerere vinum meum, quod lætificat H
Deum & homines, & inter cætera ligna promoueri? dixeruntq; omnia ligna ad Rhamnum, veni & impera ac dominare ſuper
Stulti ſtatim & ignari dignitates amplectuntur nos, & quamuis eſſet inſufficiens, tamen acceptauit, & ſtatim terribile quoddam & fatuum edictum fulminauit dicens: venite, & requieſcite ſub vmbra mea: ſi autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. O rem prodigioſam, quod ſcilicet viri ſapientes & idonei recuſent acceptare dignitates, & conſiderent pericula quæ in ipſis continentur, & tamen idiotæ & inſufficientes, eas maxime deſiderent. Philoſophus quidam
Chryſip. Chryſippus dicere ſolitus erat, quod nullus dignitates acceptare debebat, quandoquidem ſi rite & pręclare ſuum munus exercebat,

A ercebat, diſplicebat hominibus, & ſi male munus ſibi impoſitum obibat, diſpliceret Deo. Vnde fit vt multi prælati hoc tempore iam eos quærant ſubditos qui ſibi non minus ſimiles ſint, quam ouum ouo, & ita vtriq; ad nutum ſuum viuant. Hinc cum ſanctus ille Moyſes iniquo populo conſentire nollet, & deprauatis eius moribus, quin potius ipſum ſeueriſsime reprehendebat & puniebat, coniurabant omnes contra ipſum dicentes: conſtituamus nobis ducem, & reuertamur in Aegyptum. Malebant enim reuerti in Aegyptum, & ibi ad libitum viuere quamuis in ſeruitute, quam in libertate viuere ſeruando ſanctas leges, & ad promiſsionis terram tendendo. Sic iam fere fit vt ſubditi eos prælatos reſpuant, qui ipſos ad virtutem dirigant, & viam ad cælum commonſtrent. B

Multi prælati ſimiles ſibi ſubditos quærunt.

Num. 14.

Nimiã licentiam quærunt mali.

Nolimus ambire mundanos honores & dignitates: nam ſicut exiguum nauigium, paſsis velis tendens, & maximo cum vento, periclitatur ne naufragium faciat, ac propterea circumſpecte moderandum eſt: ſic vtiq; circumſpecte viuere debemus, & vigilanter, ſi dignitates habeamus: Quis igitur erit ſapiens, qui velit huiuſmodi dignitates acceptare, in quibus ſi vel tantillum deuiaueris, in tantum incurras naufragium? Non abs re igitur reſpondit Chriſtus filijs Zebedæi, neſcitis quid petatis. Sũt quidem aliqui homines, qui ſæpe à Deo contendunt vt ipſos ad aliquam dignitatem euehat, & poſtea permittit Deus vt ſit illis in ruinam, iuxta illud quod dixit Dominus Pharaoni, in hoc poſui te, vt oſtendam in te fortitudinem meam. Sane dignitates his commendandæ ſunt, qui ſciant ipſas regere & gubernare; nec ſufficit quod aliquis ſit vir bonus, ſed debet etiam regendi & gubernandi artem perfecte noſſe: nam vulgo dici ſolet, quod aliquis ſit bonus ſubditus, & tamen non eſt bonus prælatus. Sic videmus quod aliquis nolit alicui benemorato ſalutem ſuam cõmendare, niſi ſit in arte medica expertus, neque nauigium commendat amico quamuis optimo, niſi artis nauigandi fuerit peritus: ſic ergo non erit aliquis aptus reuera ad prælaturam quod bonus tantum ſit, niſi fuerit etiam aptus ad regẽdum: Vnde ſap. ait. Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit inſipienti honorem. Et ſane talis inſufficiens eſt ſicut lapis qui per violentiam ſurſum ſcandit, ſiquidem natus erat vt deorſum tenderet: ſic enim tales viri indigni ad dignitates quodammodo violẽter aſcẽdunt, cũ potius nati eſſent alijs ſubeſſe. Quid quæ ſo mõſtruoſius quã volare lapidem? Illud ſane eſt, quod regat inſufficiens, & qui ſolum per fauores ad eam dignitatem aſſurrexit: C D

Similitudo.

Dignitates humanæ periculoſiſsimæ.

Mat. 20.

Exo. 9.

Dignitates benemeritis ſunt dandæ.

Similia.

Pro. 26.

Similitudo.

Dignitas in viro indigno mõſtruoſa eſt.

Vnde vulgo dici ſolet, ille quidem aſcendit quod multos habe- E
Simil. bat fauores, & qui pro ipſo negotientur. Si Deus tam eximios quærebat artifices, qui templum ſuum ædificarent, & nihilominus ipſe eos inſtruebat, vt habetur in Exo. quanto diligentius ædi-
Exo.31. ficandum eſt templum ſpirituale, & curandum vt eius artifices
Prælati optimi deligantur. aptiſſimi ſint, id eſt, prælati, quibus animarum noſtrarum cura commiſſa eſt?

Porro etſi periculoſiſſimæ ſint dignitates, mirum tamen eſt,
Dignitates humanæ quanto cum labore adquirantur. quanto cum labore comparentur: ſiquidem ſi litem vincere velis, ſi cathedram comparare, ſi gradum alicuius ſcientiæ, ſi be- F
neficium, ſi canonicatum, ſi prælaturam, & alia id genus, ſudandum tibi plurimum eſt, & quod mirabilius eſt, poſtquam hæc adquiſieris, non tamen contentus es, neq; appetitum tuum exatiant, ſed in eadem remanes ſiti, qua antea. Vnde Sap.1. dicitur,
Sap.1. tranſierunt omnia illa tanquam vmbra: ſunt ergo iſti inſtar pue-
Simile. rorum, qui cum vmbra ludunt: & ſicut Eccle. dicit, quaſi qui ap-
Eccle.34. prehendit vmbram, & perſequitur ventum. Et vere ita eſt: nam
Simil. certe omnia hæc mundana videntur ſimilia his quæ arte magica fiunt, cuius beneficio apparent horti pulcherrimi, labores, diuitiæ, & tamen cũ hæc manibus attrectare volueris, nihil ſolidi ex-
Eccle.1 tat, ſed omnia euaneſcunt, ſic hęc mundana ſunt vanitas vanitatũ G
& omnia vanitas. Sed tamen nihilominus mali ad eas obtinẽdas dignitates mundanas maxime contendunt, nec cõſiderant, quod ſi dæmon eos iuuat, id facit, vt grauiori caſu eos præcipitet: ſi-
Simile. cut aſtutus luctator pugilem ſuum in altum eleuat: vt eum facilius proſternat: & auceps etiam cum videt quieſcentes aues, eas
Similitudo. ad volandum prouocat, vt ita ad rete ſuum inducat: Vnde cum videmus aliquem ad dignitatem aliquam aſcendiſſe, qui tamen indignus ea eſt & inſufficiens, metuendum ſane eſt ne in breui eius pernicioſus contingat caſus.

Præterea permittit etiam Deus aliquando, vt qui tantopere H
dignitates ambiunt, eas aſſequantur ad maiorem eorum con-
1. Re.18. demnationem. Sane 1. lib. Reg. habetur quod cum rex Saul vel-
Dignitates aliqui nõnunquã obtinent, ad eorũ cõdẽnatione let vindictam ſumere de Dauide, idcirco ei filiam ſuam Michol dedit in vxorem, dicens. Dabo eam illi, vt fiat ei in ſcandalum. Sic ergo interdum indignus prælatus alicui Eccleſiæ permittitur, ad maiorem eius condemnationem & confuſionem, & vt incidat in manus Philiſthæorum. In Gen. quidem habetur quod cum ſciret Iacob proſperitatem ipſius Ioſeph, nihilominus tamẽ
Gen.46. cum timore in Aegyptum pergebat, quod conſtat ex eo quod ei dixerit Deus in via ne timeret, ſed tuto ad filium Ioſeph accederet.

A deret. Timebat quidē Iacob ne proſperitas nimia Ioſeph ipſum inſolentem reddidiſſet, & ne fortaſſe ad dignitates eueheret fratres ſuos, in quibus perirent & ſuperbirent. O ſanctum timorem! ô ſi ita nos timeremus, quam diuerſa capeſſeremus inſtituta. Certe vnuſquiſq; rationem redditurus eſt de officio ſibi commiſſo, vt optime ait doctor ſanctus. Ideo dicebat Abacuc, ſuper cuſtodiam meam ſtabo. Hæc cum ſerui Dei optime callerent, idcirco multi ex his prælaturas & dignitates renuntiarunt. Sane cum timore acceptabat ſanctus Ioſue munus ſuum, adeo vt bis eum
B Moyſes ad illud ſubeundum animaret, & incitaret dicens, confortare, & eſto robuſtus, noli metuere, quoniam tecum eſt Dominus Deus tuus. Vnde conſtat quanto cum timore munus ſuum ſubiret Ioſue: ſi enim id non eſſet, non erat cur eum Moyſes hortaretur ad illud ſuſcipiendum: Conſtat etiam ex his quod quidquid eſt in vniuerſo mundo parum valet ſine Deo, & quod quamuis idoneus aliquis ſit ad aliquam dignitatem, nihilominus tamen niſi Dei ſeruus ſit; parum poterit. De Dauide quidem ſcribitur 1. Reg. Vidiſti filium Iſai ſcientem pſallere, & fortiſsimum robore, & virum bellicoſum, & prudentem, & virum
C pulcherrimum? & quamuis hæc pulcherrima ſint ornamenta, nihilominus tamen addidit, & Dominus eſt cum eo. Porro ſapientes dignitates contemnunt & reſpuunt, inſipientes vero eas plurimum admirantur & concupiſcunt. Scribit quidem Seneca quod quando imperator Caius dignitatem quandam auferret à quodā ſenatore, eo dūtaxat quod erat ſenex, conuerſus ſtatim ad famulos ſuos dixerit vt ſibi iam tumulum præpararent, ſiquidem non poterat abſque munere & officio viuere, ſed iam ſibi mortuus videbatur: mirum ſane eſt quod cum nonagenarius eſſet, nihilominus tamen tam vehementi appetitu & deſi-
D derio dignitates appeteret. Quod cum imperatori nunciatum eſſet, iuſsit illi reſtitui illud munus quod prius abſtulerat, donec mortem cum vita commutaret. Quod hoc tanto appetitu dignitatum cruciaretur gentilis vir, mirum non videtur: at vero quod Chriſtiani homines fidei lumine illuſtrati, tantopere dignitates & honores ambiant, & niſi eas conſequantur, præ triſtitia moriantur, hoc vero intolerabile eſt.

Dignitates timent ſerui Dei.
D.Tho.3.p.q.67.a.8.
Abacuc.2.
Ioſue.1.
Dignitates ſerui Dei cum timore acceptant:
1.Re.16.
Prælati timeāt Deū
Sen.lib. 16. de breui.vi.
Dignitates quātū appetant multi.

APPENDIX.

ASſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem. Ex duodecim diſcipulis hos tres dumtaxat elegit qui eius transfigurationi

Aſtus dæmonis. vtitur hac arte, quod ſcilicet hæc faciamus ad melancholiam à E
nobis depellendam, & vt poſsimus animum tantiſper diuertere.
Recordare obſecro quam affabiliter protoparentes olim fuerit
Gen. 3. allocutus, dicens: cur præcepit vobis Deus vt non comederet s
ex omni ligno paradiſi? Quaſi dicat, doleo quidem vicem veſtrã,
& quod tanto bono priuemini: ſiquidẽ eſſe poteratis vt Dij, & ſa
tis poterat Deus hoc vobis concedere cũ tam cõmodum futu-
rum eſſet vobis. Sic etiam falſo quodã colore voluit tentare Chri-
Mat. 4. ſtum in deſerto dicẽs, dic vt lapides iſti panes fiant: pręmiſit enim
dicens, doleo quod vir tam prudens & ſapiens in his deſertis lo- F
cis cõmoretur, cũ poſſet in Hieruſalem honorifice prædicare, &
Deo ſeruire: hic enim tantum fame conficeris & macilẽtus red-
deris præ tãta abſtinẽtia, cum tamen poſſes in altioribus occupari
Sub colore & pallio virtutis tentat nos dæmon. muneribus: neq; enim exiſtimo in toto terrarũ orbe tui ſimilem
poſſe inueniri, ac propterea notabilis eſſet & luctuoſa abſentia
tua & mors, & præſertim ſi præ tãta abſtinentia morereris. vide
igitur quomodo aſtutus hoſtis ſub pallio quodã amicitiæ & boni
zeli, atq; neceſsitatis noſtræ tegit virus ſuæ tentationis, & tentat
Sub ſpecie ſanctitatis laqueum tendit dæmon. nos ſæpe de huiuſmodi ſuperfluitatibus, & nititur vt ad has exe
quendas multa ſæpe committamus facinora. Sic enim videmus G
quod aliqui ſub quodam prætextu ſtatus ſui & familiæ, & ſub ti
tulo conſeruãdi honorem maiorum ſuorum, multa per fas & ne-
fas cõmittant. Satis hoc nouerat ſanctus vates cũ diceret, de ne-
Pſal. 24. ceſsitatibus meis erue me. Sic etiam multi vulgo ſtatim illud in
medium adducunt, quod neceſsitas non habet legem. Et certe ne
Nil eſt adeo neceſſarium vt nos cogat Deum offendere. ceſsitas nõ debet nos ad id perducere vt Deum offẽdamus. nec ta
li neceſsitate nos Deus vnquam opprimit vt ipſum offendamus.
Quare potius in Domino confidamus & ipſe liberabit nos, & no
bis proſpiciet, ſicut fecit cũ Elia famelico & ſiti confecto, modo
ipſi angelũ cum pane mittẽdo & aqua, ad vitam ſuſtentãdam, & H
modo coruum, qui ei panẽ & carnes adferebat. Quis vnquã di-
3. Reg. 17. xiſſet quod angelus ſubcineritium quẽdã panẽ præparaturus eſ-
3. Reg. 19. ſet Eliæ? & quod tam carniuora auis, ſibi carnes adferret, & Eliæ
In grauiſſimis etiã neceſſitatibus ſemper in Domino confidamus. miniſtraret? Quis igitur erit tam barbarus qui etiam in grauiſsi
mis neceſsitatibus, in Domino non ſperet, cum videat quantam
ſuorum gerat prouidentiam, & eorum qui ſicut Petrus, paucis
contenti, dicunt, faciamus hic tria tabernacula? Audiamus itaq;
Apoſtolum ita monentem, omnis inquit, qui in agone conten-
dit, ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem vt corruptibilem co-
ronam accipiant, nos autem incorruptam: Non ſane illud cura-
1. Cor. 9. bat Petrus, vt ſcilicet in huiuſmodi quæ ædificare volebat in mõte

taber-

A tabernaculis, multa eſſent ornamenta ad illa componenda, vt nunc fit. ſi quidem ſi hoc tempore aliquem viſitaturus acce-das, dictu mirum quantus excitetur ſtrepitus ad ſellas honora-rias hinc inde conquirendas. Refert quidem Diogenes Laertius, quod cum philoſophus quidam ciuitatem quandam ingredere-tur, in qua nundinæ erant, & multa vænum exponebantur, ex-clamauit dicens; diis gratiam habeo, quod nullis ex his indigeo. Vide igitur vir Chriſtiane, quantæ tibi vertatur ignominiæ, ſi in tantis ſuperfluitatibus reſecandis, ab hoc gentili te vinci patia-B ris.

Aedificia & ornamẽta ſint moderata. Diogen. Laer. Natura paucis eſt contenta.

Sane tota Chriſti vita, lectio quædam fuit vt ait Chryſoſ. qua erudiremur, ne maiora quã neceſſarius vſus exigat, requiramus. Itaq; quando etiam naſcebatur, non magnificas ędes, non locu-pletem matrem, ſed pauperrimam, & fabro deſponſatam elegit, & in tugurio naſcitur, & in præſepio ponitur. Sic diſcipulos nõ oratores aut prophetas voluit, nec genere aut fortuna claros, ſed inopes valde atq; ignaros. Menſa ſua hordeaceis nonnunquã panibus, nonnunquam quos diſcipuli e foro emerẽt, referta erat. Recumbebat præterea in fæno, veſtes viles, nec conditionem vul-C gi excedentes, induebat. Domum nullam habebat, cumq; de lo-co in locum tranſeundum pedibus iter faciebat, vt labore plerũ-que conficeretur. Nunquam in ſede, nec in puluinari, ſed in ipſa ſuperficie terræ, modo in mõtibus, modo apud fontes ſolus ſede bat, & mulierem Samaritanam alloquebatur. Sic mediocritatem in mærendo nos docens, quando res poſtulabat, lachrymas effu-dit, terminos nobis in omni re conſtituens, vt quo vſq; progrediẽ dum eſſet non ignoremus. Porro de Antiſthene ait Hiero. aduer ſus Iouinia. quod cum glorioſiſsime iam docuiſſet rhetoricam, audiſſetq; ſemel Socratem, dixiſſe fertur diſcipulis ſuis, abite, & D magiſtrum quærite, ego enim iam inueni: ſtatimq; venditis quæ habebat, & publice diſtributis, nil ſibi præter palliolum reſerua-uit, vt autor eſt Xenophon.

Chryſ. in Matt. ho. 67. to. 2. Matth. 1. 1. Cor. 1. Matth. 8. Ioann. 4. Luc. 19. Hie. li. 2. aduerſus Ioui. to. 2. Xeno. in Simpoſ.

Sed quis poterit declarare quanta hoc tempore ſit in veſtibus ſuperfluitas? Ambroſius quidem ait, quod pleroſq; mollioris cu-ra veſtis effœminat, qui quaſi graue onus ferre non poſsint, ſeri-cas veſtes per terram verrunt, vſumq; faciunt, vt amictus ſit ho-nori. Tenera autem corporis cura, luxuq; laſciuiarum & cupidi tate mollitos nequaquam cæleſtis aula ſuſcipiet. Tum etiã Chry ſoſ. ait quod multi non inuenientes ſatis accommodatum ſuo ar bitrio pannum communem, bombicino, texto Attalico, & con ſimilibus vtuntur indumentis. Non id ſuadebat Pau. dicens: ha-bentes

Ambr. in Luc. 6. cap. 7. Chry. in Gene. ho. 18. tom. 1. 1. Tim. 6.

Solitudo quantum Dei ſeruis placuat, vbi eam gustauerunt. iuuatur. Porro in hiſt. Trip: legitur, quod cum aliqui ſanctum quendam eremitam per vim vellent ad Epiſcopum deferre vt eum ſacro preſbyteratui initiaretur, & eum ſibi reſeruaret, ipſe fugit per ſolitudinem, eumq; eum apprehendiſſent prope, ſibi nares amputauit, & eas ſe inſequentibus oſtendit, atq; dixit, quod ſi eum non dimitterent, & linguam & aures ſibi præſcinderet, ne ſolitudinem deſereret, in qua tantopere deuitabat occaſiones offendendi Deum. E

Simile: Se in nihil ta vana di ſtrahere quam ſit noxium. Sane ſeruus Dei non ſolũ abſtinere à peccatis debet, ſed etiam oculos ſuos moderari debet & cogitationes: ne huc atq; illuc diſtrahantur. Qua in re venatorum ſolertiam imitari debent ſerui Dei, qui accipitris quem in manu geſtāt, oculos iniecto tegumēto operiunt, ne facile circũuolātium auium, vel aliarũ rerum ſpecie exagitētur: hac enim arte omnes eorum inanes volatus, impetuſq; coercent, & quietis illis, māſuetiſq; vtuntur. Rem dicturus ſum incredibilē, ſed non minus veram. Sāctus Anton. Athanaſio referente, 20. cōtinuis annis in quadam domũcula ſiue ſpecu reclusus, ſic ab omni rerum humanarum cōmercio ſemotus vixit, vt cum ſemel in anno familiaris quidā ei panes adferret, quibus ſolis veſcebatur, ne vnum quidem verbum cum cōmeatus illius delatore loqueretur. Theodoret. vero in hiſtoria religioſa, aliud non minus mirabile refert, nēpe ſanctum quendā ex priſcis illis Anachoretis, in cuiuſdā mōtis latere habitantē, quoniam incaute aliquādo oculos in ſubiectā vallē din iſiſſet, vt arantes agricolas cerneret, catena ferrea collũ ita ligauiſſe & depreſsiſſe, vt nũquā poſtea quidquam aliud niſi ſubiectam pedibus terrā videre poſſet: Abbas Syluanus cum hortulum foderet, ſic cuculla oculos tegebat, vt nil aliud præter terram quam ſubigebat cerneret. Vide igitur quantopere iſti etiam in ſolitudine circumſpecte viuerēt. F G H

Athana. Antonius Exemplũ Theod. in hiſt. relig. Exemplũ Oculi ſint compoſiti. Abbas Syluanus. Exemplũ

Beatitudinem quantopere deſiderare debeamus

Negligētes ſumus in gloria comparāda. Simile: ET *reſplenduit facies eius ſicut ſol.* Sane minima cogitatio quam de gloria habemus, facit vt tam remiſſe circa eius adquiſitionē operemur. Hæc quidem quæ nunc oſtēduntur ſunt veluti vmbra beatitudinis ſempiternæ, & tamen etſi minima hæc eſſent, maxime tamen diſcipulos commouerunt: quantum igitur mirabilius erit, cum facie ad faciem videbimus Deum in ſua maieſtate & apertiſsime? Si Hebræi tantopere ad promiſsionis terram contendebant, quod fructus aliquos tantum eius regionis vidiſſent, & dicerent exploratores, venimus in terram, ad quam miſiſti nos,

qu

A quæ reuera fluit lacte & melle, vt habetur in Num. Et in lib. Iud. ſcribitur quod dicerent, vidimus eam terram valde opulẽtam & vberem, nolite negligere, nolite ceſſare: eamus & poſsideamus eam, nullus erit labor: intrabimus in regionem latiſsimam, tradetq; nobis dominus locum, in quo nullius rei penuria, eorũ quę gignuntur in terra: quanto quæſo verius hæc omnia de cæleſti gloria dici poſſunt, & de illa terra viuentium? & tamen nolumus nos ad iter capeſſendum animare. ô quã adhæremus terreſtribus! Sane etſi Loth tam ſanctus eſſet, & diceret ei Deus quod vellet Sodomam euertere, nihilominus tamen præ terræ amœnitate
B quodammodo retineri videbatur, ô ſi Deus ad nos mitteret cælitus aliquem, qui per capillum tractos ex his terrenis abſtraheret, & mundanis affectionibus! Nam vt ait Pau, non habemus hic manentem ciuitatem: Sane vir peregrinus ſe ſolatur, quod conſideret quanta cum lætitia ſit à parentibus ſuis recipiendus, vel ab vxore, vel à liberis, atq; hac quidem conſideratione labores quãuis ingentes, leues reputat: ſic igitur nos conſiderare debemus quanto cũ applauſu in cælo ſimus recipiendi à patre noſtro Chriſto, & ab eius matre virgine Maria, & ab omnibus ſanctis tanquã
C fratribus. Hac quidem conſideratione ſe ſolabatur Apoſt. dicẽs, licet is qui foris eſt homo noſter corrũpatur, tamẽ is qui intus eſt renouatur de die in diẽ. Et addit, id enim quod in preſenti eſt leue tribulationis noſtrę, ſupramodũ in ſublimitate eternę glorię pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur, quę enim vidẽtur, temporalia ſunt quæ autem non videntur, ęterna.

Num.13. Iudi.17. Spes præmij nos ad virtutem animat. Gen.19. Hæc temporalia nobis cæleſtia impediunt. Heb.13. Simile. Magnũ erit gaudium quo in cælo fruemur, & ideo nos ad illud cõſequẽdum animemus. 2. Cor.4.

Sane ſi vniuerſi homines congregarentur & locum aliquem deliciarum conflarent ad recreandum, & poſtea congregarentur
D omnes cæli ciues, & alium facerent locum, an non tibi hic multo præſtãtior videretur? Quod ſi pręterea omniũ Dominus & creator alium conſtitueret & deſignaret locum, an non hic tibi multo omnium præſtantiſsimus videretur? hic igitur eſt locus quem ſupernus conditor ad noſtram habitationem nobis præparauit. Cuius ſplendorem quodammodo manifeſtãs Deus Dauidi, ſicut hodie his diſcipulis, admirãs dixit. Quã dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini, quaſi diceret, nil ſupra, nil amplius deſiderari poteſt. Cum igitur optime omnium nouiſſet Deus cor noſtrũ & deſideria noſtra, an nõ tibi videtur quod optime nobis delegerit habitationẽ, quę penitus appetitũ noſtrũ ſatiaret? & vbi nil requiri à nobis amplius poſſet, etſi cogitationi noſtræ vela permittamus? o ſecor-

Conſideremus æterna & temporalia ſpernemus. Similia. Conſiderationes quibus aliquo modo gloriæ maieſtatem intelligamus. Pſal.83.

diam

diam noſtram deteſtabilem! quippe qui cum hæc credamus, nihi E
lominus tamen tam tepide ad hæc ſuſpiremus & anhelemus cæ-
leſtia gaudia, nec velimus exiguos quoſdam perpeti labores, vt
Simile. ſempiternis his gaudijs perfrui poſsimus. Et certe res iſtæ mun-
danæ immaturæ ſunt, & nobis potius ieiunitatem, quam ſatieta
tem pariunt, atq; efficiunt vt minus ad cęleſtia contendamus, &
Iſa. 28. idcirco hæc contemnere debemus, ſicut docet Iſa. dicens, pedi-
Simile. bus conculcabitur corona ſuperbiæ. Sane quemadmodum qui ſe
vehementer diligunt, non ſibi ſatisfaciunt etſi literas accipiant
amicorum, nec dona, nec crebras ſalutationes, ſed tantum præ-
Seruos dei nil præter Deum exatiat. ſentia amici ſatiantur. Sic ſeruis Dei nihil ſatisfacit niſi Dei ſui F
præſentia: atq; ita ſemper ad cæleſtis patriæ anhelant gaudia, ſem
per ad beatitudinem aſpirant, contuentur & proſpectant. Sic
ſponſus dicebat, oſtende mihi faciem tuam. Quantum igitur ani-
Cant. 2. ma ad gaudia illa æterna ſuſpirare debet?

Eſt ſane tam ſpatioſa hæc gloriæ habitatio vt ſanctus Vincen-
S. Vincen. tius dicat quod quiſq; beatus tantum habebit ſpatium quantum
Excellẽtia gloriæ diſtat oriens ab occidente, & quod cælum ſtellatum tantæ ſit ma
gnitudinis, quod triginta & ſex millibus annis vix curſũ cõficiat,
& tamen non poteſt conferri cum cælo empyreo, à quo ſi molaris
aliquis lapis caderet, nõ huc perueniret in mille & quingentis an G
nis. ô ſi iam verſaremur in illis ſpatijs, hæc enim noſtra habitatio
anguſtiſsima eſt quædam cella ſiue lectus, vbi multi præ tantis an
guſtijs conquerantur dicentes inuicem, ne mihi quæſo pallium
Iſa. 28. adimas, iuxta illud Iſa. pallium breue eſt, vtrumq; operire non po
D: Ant. teſt. Narrat quidem ſanctus Antoninus de quodam ſancto mona
cho, ordinis ſancti Baſilij, quod à Deo optimo maximo multis
& aſsiduis precibus ſæpe contenderit, vt ſibi aliquid oſtendere
vellet, etſi minimum, de tam ineffabili beatitudine, ſicut oſtendit
Exemplũ mirabile. in transfiguratione: atq; ita angelus ei apparuit dicens, vt in mõ
tem aſcenderet, ibiq; oraret, & promiſsionem expectaret, appa- H
ruit autem ei pulcherrima quædam auis, & cæleſtem quandam
melodiam intonare cœpit de opaciſsima & viridi arbore: quam
Beatitudo quã ſit admirabilis. cum monachus audiuiſſet, in extaſim raptus eſt: à qua reductus,
iam amplius auem non ſenſit, & ſibi viſa eſt res illa ſonora & ca
nora, atq; admirabilis concentus quamuis parum durauerit ſuo
iudicio: cumq; ad monaſterium reuerteretur, iam omnes mor-
tuos inuenit quos ipſe nouerat, cumq; hanc rem monachis refer
ret, libros euoluendo inuenerunt quod per centum & ſexaginta
annos à monaſterio abſuiſſet, & tamen ipſe dicebat quod ſibi vi
deretur eodem die exiuiſſe. Conſidera igitur etiam atq; etiam
qualis

A qualis futura ſit illa cæleſtis & angelica melodia, cum hæc auicula tam dulce reſonaret melos:

Si angeli vſq; adeo excellentes ſunt, vt vnum ex his dumtaxat videns Ioannes ſe ante eum proſtraret, & adorare vellet tanquam Deum: quem tamen prohibuit angelus dicens, vide ne feceris; Quaſi diceret, ô Ioannes, ita ne me admiraris, quid ſi Deum videres? ecquid ante puerum vnum honorarium Dei, qualis ſum ego, tantopere te proſternis? Quid dicendum erit de cæleſti illa beatitudine? O Chriſtiane ſi cæli palatium modo adires, primum B ſtatim angelum tibi occurrẽtem adorares, exiſtimans quod ipſe eſſet Deus: ſicut ruſtico regis aulam intranti, videntur ſinguli magnates reges eſſe. Quid ſi videres Archangelum, vel Cherubim vel Seraphim? & ſane iſti ſunt prope nil in comparatione diuinæ maieſtatis, iuxta illud Dauidis, & ſubſtantia mea tanquam nihilum ante te. Et Iſa. quidem dicit, Omnes gentes quaſi non ſint. Et Sap. 11. dicitur, tanquam momentum ſtateræ, ſic eſt ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani. Quæ cum ita ſint, viriliter labores omnes pro beatitudine aſſequenda perferamus, ad quod nos magnitudo præmij maxime incitabit, & quod C nos ſocietas angelorum illuc ducere debet tanquam mendicum illum Lazarum. Quis quæſo enarrare valeat iubilum illum cæleſtis militiæ, in ingreſſu animæ iuſtæ in cælum? Et certe ſiquis amicus alicuius ex magnatibus, ad eius domum peruenerit, quam quæſo benigne excipitur? hic ſoluit ſtapedam & calcaria, ille pallium ipſum ſubleuat, & ita ſinguli ipſi ad nutum deſeruiunt: quid fore putas in ſempiterna illa beatitudine?

Cæleſtis muſica quã ſit ſuauis.

Apo. 22.

Dei pulchritudo quãta ſit.

Similitudo.

Pſal. 38.

Iſa. 40.

Sap. 11.

Præmium conſideremus & difficultates omnes ſuperabimus

Simile.

Gaudent plurimũ angeli cũ quis cælũ ingreditur.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA

Pacem quantum diligat Deus.

A*Sſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrẽ eius, & duxit illos in montem excelſum ſeorſum; & transfiguratus eſt ante eos.* Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Tres quidem Euangeliſtæ ſcribentes hoc myſterium, conueniunt quod Chriſtus dixiſſet diſcipulis ſuis: ſunt quidam de hic ſtantibus qui non guſtabunt mortẽ donec videant filium hominis venientem in regno ſuo: ad quod promiſſum implendum ſex dies expectauit, ne contentio oriretur inter eos, & ſecreto hos

Diſcordias euitemus.

Concordiã quantum diligat Deus. tres aſſumpſit, cum non conueniret vt plures intereſſent, & eos ad montem duxit, & transfiguratus eſt ante eos. Vnde colligas quam ſit amicus Deus pacis & concordiæ, & quam ſit inimicus diſcordiæ & diſſenſionis. Et certe de primitiua Eccleſia, dum primo illo lacte nutriebatur, dicitur in actis Apoſt. quod multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. *Acto. 4.* Tanti quidẽ Chriſtus huiuſmodi pacem & concordiam faciebat, vt hoc præceptũ amoris & vnionis, præceptum ſuum per quandam antonomaſiam appellaret. *Ioan. 15.* Nec vero hoc pacis vinculum & amoris ſolum eſt gratum Deo, ſed etiam hominibus nil poteſt eſſe iucundius & vtilius. Quod quidem aperte ſanctus vates declarauit, cum ait, Ecce quam bonũ, & quã iucũdum, habitare fratres in vnum. *Pſal. 132* Sed quã inuerſæ ſunt modo rerũ vices? ſiquidẽ videas iam reſpublicas, vicinias, & domos ipſas feruere diſſenſionibus & diſcordijs, quas communis hoſtis dæmõ ſuperſeminare nititur ſemper. *Diſcordias ſeminare & zizania ſolet dæmon.*

Vide quantum Deus concordiam diligat, vt cum ſit trinus in perſonis, eſt tamen vna eſſentia. Item vt oſtenderet quam ſit amicus concordiæ & pacis, voluit in ipſo homine tanquam recapitulationẽ quandam ſiue anachephaleoſim omnium quæ cõdiderat, cõſtituere, vnde nõ immerito paruus mũdus ſiue microcoſmos eſt appellatus. *Concordiã & vnitatem quantum diligat Deus.* Itẽ duas naturas in vno diuino ſuppoſito cõiunxit & vniuit, ſuntq; in ipſo Chriſto omnia mirabilia, tam quæ in cælo ſunt, quam quæ in terra continẽtur; in quo impletum eſt illud Iſa, conſummatio abbreuiata inundabit iuſtitiam. *Iſa: 10.* Et Apoſt. ait quod eſt imago Dei inuiſibilis, primogenitus omnis creaturæ: *Col. 1.* Et certe ideo homo factus eſt, & ideo paſſus eſt, vt nos omnes ſibi vinculo quodam amoris vniret, vtq; Eccleſia militans triumphantem imitaretur, de qua ait Regius propheta Dauid, cuius participatio eius in idipſum, ideſt omnes in gloria ſunt conformes in amore & vnanimes. *Pſal. 121.* Porro ſtulti homines & impij in hoc à bonis differunt, vt ait Chriſtus, quod illi ſuper arenam ædificant, quæ varia habet grana ſegregata, at vero hi boni & iuſti, ſupra firmam petram ædificant, quæ denotat ſtabilitatem & pacem, ac charitatem, quam inter ſe habent, ſicut arena denotat diſſenſiones & inimicitias. *Mat. 7.* Hanc porro bonorũ vniformitatem declarauit ſanctus vates cum ait, Ecce nũc benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in domo Domini: & ſtatim addit dicens, Benedicat tibi Dominus ex Sion: vbi nota quod primo quidem cum multis viſus eſt loqui, & poſtea tanquam cum vno, vt intelligamus quod ſerui Dei quamuis multi numero, tamen ſint vnum charitate. *Pſal. 133.* *Serui Dei ſunt vnũ charitate.* Ex his igitur omnibus perſpicuum eſt, quan-

A quantum debeamus pacem & concordiam amplecti & eam à
Domino frequentatis precibus quidem implorare, cum ſit Dei *Phil.4.*
donum, iuxta illud Apoſt. pax Dei quæ exuperat omnẽ ſenſum,
cuſtodiat corda veſtra in Chriſto Ieſu id eſt per merita eius.

Ciuitas quidem ciuium vnitatem deſignat: ſed heu quam mul
tę ſunt ciuitates, quibus hoc non competit! videmus ſiquidem *Ciuitas*
eas diſcordijs & diſſenſionibus plenas. Vide quęſo quanta ſit for *quid ſigni*
micarum concordia, ex qua ait Plato, ciuitates didicerunt & *ficet.*
reſpublicæ. Mirabile ſane eſt videre quantum inter ſe concor- *Simile.*
dent, & quomodo ſe mutuo iuuent, & mutuo ſepeliant: quod *Plato.*
B ignominiæ & infamiæ vertitur ipſis hominibus, vt ſcilicet ab hu- *Formica*
iuſmodi animalculis quodammodo ſuperari videantur. Eſt ſa- *Exemplũ*
ne pax & concordia tam pretioſa, vt Chriſtus naſci voluerit eo *dant ciui-*
tempore quo pax & concordia in vniuerſo orbe maxime vige- *tatibus.*
bant. Item pacem annũciauerunt angeli in eius ſanctiſsima na- *Luc.1.*
tiuitate: tum etiam pacem dat Dominus his qui legem eius *Ioan. 14.*
ſeruant, tanquam inæſtimabile quoddam donum iuxta illud Iſa. *Iſa.48.*
Vtinã attendiſſes mandata mea, facta fuiſſet ſicut flumẽ pax tua.

In hanc ſane curam coniuges maxime incumbere debent, vt
C pacem ſeruent, & concors ſit eorum familia, non enim velut
leo eſſe debet vir in domo ſua, ſed omnia Deo offerre, & dicere
cum ſancto propheta Dauide, Fortitudinem meam ad te cuſto- *Pſal.58.*
diam, quia ſuceptor meus es: quaſi diceret, nolo me vindicare *Pax inter*
etſi poſsim, ſed vires meas tibi offero. Item mulier ſi virum ira- *coniuges*
tum videat, det locum iræ, & taceat donec ira deferueat. Et vi- *eſt Deo*
ciſsim aliquando maritus domo abſcedat, & cum Dauide dicat *grata.*
Domino, Fortitudinem meam ad te cuſtodiam. Porro Apoſtol.
pacem commendans, ait, ſi fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum *Rom.12.*
D omnibus hominibus pacem habentes, date locum iræ. Vbi nota *Pacem di*
quod dicat, ſi fieri poteſt, & tamen in alijs hæc verba apponere *ligenter*
non ſolet, vt intelligamus quod aliquando ſe offert aliqua diffi- *conſeruemus.*
cultas: ſed tamen omnes vias perueſtigare debemus, vt pacem ha
beamus. Et certe ſtulti homines cum non conſiderent pacis valo-
rem, idcirco media non exquirunt ad pacem habendam, pruden
tes vero contra ſe gerunt.

Cæterum duplicem conſtat eſſe pacem, aliam quidem Dei, &
aliam hominum, quod inſinuauit Chriſtus apud Ioannem di-
cens, pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, non quo- *Ioan. 14.*
modo mundus dat, ego do vobis: pax quidem hominum munda *Duplex*
norũ eſt, ſatisfacere effrenato appetitui, ſumere vindictã de inimi *pax.*
cis, pax autem Dei eſt refrenare paſsiones, & appetere quod
reuera

Pax mundanorum quam ſit fallax.

reuera bonum eſt & iuſtū. Porro mali etiam dicūt quod appe- E
tunt pacem, vnde dicit qui vindictam quærit, quod ſi aduerſariū
interfecerit, diſſoluentur omnes diſſenſiones: vir carnalis etiam
dicit, quod ſi libidini ſatisfecerit, pacem habebit: qui contumeliā
accepit, etiam dicit quod non quieſcet niſi etiam viciſsim aliam
contumeliam intorſerit, vel ignominiam immiſerit. Vide igitur

Deus pacem diligit.

quam cæcos teneat malos dæmon. Amauit quidem Chriſtus tan
topere pacem, vt ad hanc doctrinam quam prædicabat ſemper
dirigeret: vnde iuſsit non furandum, non adulterādum, non per

Legē naturalem ſeruemus.

hibendum falſum teſtimonium, non concupiſcendam vxorem,
vel rem proximi ſui, & deniq; mandauit, vt quod tibi non vis, al- F
teri ne feceris.

Quamuis Moyſes varijs donis & prærogatiuis ornatus eſſet, &

Componamus pace ſicut faciebat Moyſes.

multa præclara præſtitiſſet, vt cum per tot annos pauit gregem
ſoceri ſui, & ita ſe totum in deſerto contemplationi & orationi
dabat. Item multos labores pertulit in educendo populo de ſer-
uitute illa Aegyptiaca, & per deſertum manuducendo: nihilomi-
nus tamen illud præcipue de ipſo commendatur quod ſæpe inter
homines pacem componeret, & inter Deum & homines, ac ma-
xime ſolicitus eſſet communis boni. Vnde dixit Deo Moyſes, vt

Exo.22.

habetur in Exo. Aut dimitte populo huic hanc noxam, aut ſi nō G
facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Quaſi diceret, tanti fa
cio, te eis parcere, quam in libro tuæ diuinæ prædeſtinationis

Gen.18.

me ſcriptum eſſe. Abraham etiam plurimum commēdatur, pro

Pacem cōponere generoſi eſt & illuſtris viri.

pter magnum deſiderium eripiendi ciuitates illas de flamma vo
racíſsima, vnde & Deo dicebat: nunquid perdes iuſtum cum im
pio? abſit à te, vt rem hāc facias. Satis quidem nouerat quod poſ
ſet Deus ſeparare bonos à malis, ſicut & fecit, at vero huiuſmo-
di occaſionem captabat, vt Deum ad clementiam incitaret, &
pacem inter ipſos & Deum componeret. Satis igitur conſtat quā
perfecti eſſent hi viri, & quantum pacis eſſent ſtudioſi. Nō tamen H
ita ſe gerunt mali: ſiquidem cum ipſi intra ſe pacem nō habeant

Iſa.57.

neq; etiam eam componere nituntur inter homines. Vnde Iſa.
ait, Impij autem quaſi mare feruens, quod quieſcere non poteſt.

Apo.13.

Et paulo poſt, non eſt pax impijs. Et in Apo. habetur, neq; ha-
bent requiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam, id eſt appe-
titus ſuos belluinos.

Pacem quidem commendabat Chriſtus diſcipulis, vt eam inter

Mat. 20.

ſe conſeruarent, & extirparent omnia quæ diſcordiam generare
poſſent & inuidiam. Vnde cum filij Zebedæi ab ipſo poſtularent
inſigniores ſedes: noluit id concedere, ne alij diſcipuli indignarē-
tur

A tur. Sane quod Iacob ſigna maioris amoris oſtenderet erga Ioſeph, quam erga alios liberos, idcirco inuidia & diſcordia inter ipſos pullulauit: Vnde iam ferme moriens eos congregauit omnes, & ſingulis denunciauit quæ euentura eſſent ipſis: & quando acceſsit ad Iudam, ex cuius tribu ſciebat venturum Meſsiam, per diuinam reuelationem noluit id aperte declarare, ne alij inuiderent ei, & ita diſcordia inter ipſos generaretur, ſed obſcure dixit, non auferetur ſceptrum à Iuda, &c. Sic ergo Chriſtus etiam ne cæteri diſcipuli indignarentur, ſex dies expectauit poſt B quam promiſsionem transfigurationis dixerat.

Gen.37. *Gen.49.* *Diſcordias fugiamus.*

Dignitates in viris arrogantibus quam ſint periculoſa.

D*Vxit illos in montem excelſum.* Sicut Deus ſuum habet mõtem in quem ſuos nititur promouere, ſcilicet in montem virtutis & contemplationis, vt ibi ſuauitate quadam cæleſtis dulcedinis oblectentur: ſic dæmon ſuos nititur eleuare ad montem tumoris & arrogantiæ, & dignitatum mundanarum, vt inde eos C pernicioſius præcipitet. Et certe in hoc dignoſcitur, Deus ne an dæmon aliquem ad huiuſmodi dignitates euexerit, quod ſcilicet illos quos Deus euehit, collocet ſub ipſa dignitate, hoc eſt, cognoſcere eos facit quantum ſit onus illud, & ita diligenter curant ſuo muneri ſatisfacere. at vero dæmon quos euehit, ſupra dignitates ipſas ſtatuit, perſuadendo ipſis quod iam ſibi debitæ eſſent, & quod in præmium datæ ſint illis, & vt quiete viuerent, tum etiam quod rex vel alius princeps eas conceſſerit in præmium obſequiorum quæ ipſi præſtiterunt, & tantarum diuitiarum quas inſumpſerunt, & ita de rigore iuſtitiæ ſuadet eſſe de- D bitas. An non obſecro, hæc tibi maxima videtur ſtultitia, vt ſcilicet tibi perſuadeas te paſtorem eſſe factum, vt ſecure dormias, & gregem ipſum dilaceres? non id ſane ſuadebat Apoſtolus nouo illi paſtori Timotheo, cum diceret, Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple, ſobrius eſto. vide obſecro quot eum legibus obſtringat. Sane Centurio quamuis gentilis intelligebat cui oneri ſubiecta eſſet dignitas ſua, cum diceret, Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus. Et certe dignitates ipſæ, onera appellari poſſunt. Vnde Deus de prælatis tractans apud Iſa. ait, Et dabo clauem domus Dauid ſuper humeros eius: non ait quod clauem poneret in zona, ſed in humero tanquam onus quoddam, & hæc eſt clauis

Dæmõ in mõtem ſuperbia ſuos pertrahere nititur. *Boni ad dignitates euectis conditiones.* *Mali ad dignitates euecti inſolentes.* *2. Tim.4.* *Mat.8.* *Iſa.22.*

onerosa regiminis. Væ illis qui clauem accipiunt, vt in ea ſedeant E
Dignitates onerosa & periculoſa. & ea tantum ſe oblectent, obliviſcentes interim quæ ad eius munus ſpectant. Nec vero ſolum dignitates ſunt corpori oneroſæ, ſed etiam animæ periculoſæ, & præſertim niſi adſint ornamenta requiſita ad munus debite exercendum. Hoc quidē inſinuauit Iſa. *Iſa.3.* dicens, Apprehendet enim vir fratrem ſuum domeſticum fratris ſui, veſtimentū tibi eſt, princeps eſto noſter: reſpondebit in die illa dicens, non ſum medicus, & in domo mea non eſt panis, neq; veſtimentū, nolite me cōſtituere principem populi, ô ſi homines cognoſcerent ſuam inſufficientiam, & huiuſmodi reſponſionem da F
Viri ſapiētes fugere ſolent dignitates, rent, cum ad dignitates inuitantur! Prælati quidem medici eſſe debent, & chirurgi. Sed quot ſunt Deus bone, qui poſtquam dignitatibus anhelarunt, & eas obtinuerūt, nō ſciunt neceſsitates ſubditorum, ſpirituales & corporales medicari? Intelligāt igitur qui tales ſunt, quod ſi in infernum tendant, nō liberabunt eos amici, nec fauores eorum qui ipſos ad huiuſmodi dignitates euexerūt.

Mirabile ſane eſt videre quanta cum ſiti deſiderent inſufficien-
Dignitates quam auide multi appetāt tes homines dignitates, & tamen Chriſtus Dominus ſciens quod venturi eſſent vt facerent eum regem, abſcondit ſe & fugit, vt habet Ioannes. Quid ad hoc dicent ambitioſi qui tam cupide di- G
gnitates prehenſant? Sane in libro Iudicum habetur quod ligna *Ioan.6.* facere & conſtituere ſibi vellent regem, & ſupplicarunt oliuæ *Iudic.9:* vellet huiuſcemodi munus ſubire: ipſa vero recuſauit dicens,
Prudētes recuſāt dignitates. nunquid poſſum deſerere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear? dixeruntque ligna ad arborem ficum, veni, & ſuper nos regnum accipe: quæ reſpondit eis: nunquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſsimos, & ire vt inter cætera ligna promouear? locutaq; ſunt ligna ad vitem, veni, & impera nobis, quæ reſpondit eis, nunquid poſſum deſerere vinum meum, quod lætificat H
Deum & homines, & inter cætera ligna promoueri? dixeruntq;
Stulti ſtatim & ignari dignitates amplectuntur omnia ligna ad Rhamnum, veni & impera ac dominare ſuper nos, & quamuis eſſet inſufficiens, tamen acceptauit, & ſtatim terribile quoddam & fatuum edictum fulminauit dicens: venite, & requieſcite ſub vmbra mea: ſi autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. O rem prodigioſam, quod ſcilicet viri ſapientes & idonei recuſent acceptare dignitates, & conſiderent pericula quæ in ipſis continentur, & tamen idiotæ & inſufficientes, eas maxime deſiderent. Philoſophus quidam
Chryſip. Chryſippus dicere ſolitus erat, quod nullus dignitates acceptare debebat, quandoquidem ſi rite & pręclare ſuum munus exercebat,

A ercebat, diſplicebat hominibus, & ſi male munus ſibi impoſitum
obibat, diſpliceret Deo. Vnde fit vt multi prælati hoc tempore *Multi prælati ſimi-*
iam eos quærant ſubditos qui ſibi non minus ſimiles ſint, quam *les ſibi ſub-*
ouum ouo, & ita vtriq; ad nutum ſuum viuant. Hinc cum ſan- *ditos quæ-*
ctus ille Moyſes iniquo populo conſentire nollet, & deprauatis *runt.*
eius moribus, quin potius ipſum ſeueriſsime reprehendebat &
puniebat, coniurabant omnes contra ipſum dicentes: conſtitua-
mus nobis ducem, & reuertamur in Aegyptum. Malebant enim *Num. 14.*
reuerti in Aegyptum, & ibi ad libitum viuere quamuis in ſerui- *Nimiã li-*
tute, quam in libertate viuere ſeruando ſanctas leges, & ad pro- *centiam*
B miſsionis terram tendendo. Sic iam fere fit vt ſubditi eos præ- *quærunt*
latos reſpuant, qui ipſos ad virtutem dirigant, & viam ad cælum *mali.*
commonſtrent.

Nolimus ambire mundanos] honores & dignitates: nam ſi-
cut exiguum nauigium, paſsis velis tendens, & maximo cum *Similitu-*
vento, periclitatur ne naufragium faciat, ac propterea circum- *do.*
ſpecte moderandum eſt: ſic vtiq; circumſpecte viuere debemus, *Dignita-*
& vigilanter, ſi dignitates habeamus: Quis igitur erit ſapiens, *tes huma-*
qui velit huiuſmodi dignitates acceptare, in quibus ſi vel tan- *næ pericu-*
C tillum deuiaueris, in tantum incurras naufragium? Non abs re *loſiſsimæ.*
igitur reſpondit Chriſtus filijs Zebedæi, neſcitis quid petatis. Sũt *Mat. 20.*
quidem aliqui homines, qui ſæpe à Deo contendunt vt ipſos ad
aliquam dignitatem euehat, & poſtea permittit Deus vt ſit illis
in ruinam, iuxta illud quod dixit Dominus Pharaoni, in hoc po- *Exo. 9.*
ſui te, vt oſtendam in te fortitudinem meam. Sane dignitates
his commendandæ ſunt, qui ſciant ipſas regere & gubernare; nec *Digni-ta-*
ſufficit quod aliquis ſit vir bonus, ſed debet etiam regendi & gu- *tes bene-*
bernandi artem perfecte noſſe: nam vulgo dici ſolet;, quod ali- *meritis*
D quis ſit bonus ſubditus, & tamen non eſt bonus prælatus. Sic vi- *ſunt dan-*
demus quod aliquis nolit alicui benemoratò ſalutem ſuam cõ- *dæ.*
mendare, niſi ſit in arte medica expertus, neque nauigium com- *Similia.*
mendat amico quamuis optimo, niſi artis nauigandi fuerit peri-
tus: ſic ergo non erit aliquis aptus reuera ad prælaturam quod
bonus tantum ſit, niſi fuerit etiam aptus ad regẽdum: Vnde Sap. *Pro. 26.*
ait. Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit *Similitu-*
inſipienti honorem. Et ſane talis inſufficiens eſt ſicut lapis qui *do.*
per violentiam ſurſum ſcandit, ſiquidem natus erat vt deorſum
tenderet: ſic enim tales viri indigni ad dignitates quodammo- *Dignitas*
do violẽter aſcẽdunt, cũ potius nati eſſent alijs ſubeſſe. Quid quæ *in viro in-*
ſo mõſtruoſius quã volare lapidem? Illud ſane eſt, quod regat in- *digno mõ-*
ſufficiens, & qui ſolum per fauores ad eam dignitatem aſſurrexit: *ſtruoſa eſt.*

Vnde vulgo dici ſolet, ille quidem aſcendit quod multos habe- E
Simil. bat fauores, & qui pro ipſo negotientur. Si Deus tam eximios quærebat artifices, qui templum ſuum ædificarent, & nihilominus ipſe eos inſtruebat, vt habetur in Exo. quanto diligentius ædi
Exo.31. ficandum eſt templum ſpirituale, & curandum vt eius artifices
Prælati optimi deliganturl. aptiſsimi ſint, id eſt, prælati, quibus animarum noſtrarum cura commiſſa eſt?

Dignitates humanæ quanto cum labore adquirantur. Porro etſi periculoſiſsimæ ſint dignitates, mirum tamen eſt, quanto cum labore comparentur: ſiquidem ſi litem vincere velis, ſi cathedram comparare, ſi gradum alicuius ſcientiæ, ſi be- F neficium, ſi canonicatum, ſi prælaturam, & alia id genus, ſudandum tibi plurimum eſt, & quod mirabilius eſt, poſtquam hæc adquiſieris, non tamen contentus es, neq; appetitum tuum exatiant, ſed in eadem remanes ſiti, qua antea. Vnde Sap.1. dicitur,
Sap.1. tranſierunt omnia illa tanquam vmbra: ſunt ergo iſti inſtar pue-
Simile. rorum, qui cum vmbra ludunt: & ſicut Eccle. dicit, quaſi qui ap-
Eccle.34. prehendit vmbram, & perſequitur ventum. Et vere ita eſt: nam
Simil. certe omnia hæc mundana videntur ſimilia his quæ arte magica fiunt, cuius beneficio apparent horti pulcherrimi, labores, diuitiæ, & tamen cũ hæc manibus attrectare volueris, nihil ſolidi ex- G
Eccle.1 tat, ſed omnia euaneſcunt, ſic hęc mundana ſunt vanitas vanitatũ & omnia vanitas. Sed tamen nihilominus mali ad eas obtinẽdas dignitates mundanas maxime contendunt, nec cõſiderant, quod ſi dæmon eos iuuat, id facit, vt grauiori caſu eos præcipitet: ſi-
Simile. cut aſtutus luctator pugilem ſuum in altum eleuat: vt eum facilius proſternat: & auceps etiam cum videt quieſcentes aues, eas
Similitudo. ad volandum prouocat, vt ita ad rete ſuum inducat: Vnde cum videmus aliquem ad dignitatem aliquam aſcendiſſe, qui tamen indignus ea eſt & inſufficiens, metuendum ſane eſt ne in breui eius pernicioſus contingat caſus.

Præterea permittit etiam Deus aliquando, vt qui tantopere H dignitates ambiunt, eas aſſequantur ad maiorem eorum con-
1. Re. 18. demnationem. Sane 1. lib. Reg. habetur quod cum rex Saul vel-
Dignitates aliqui nõnunquã obtinent, ad eorũ cõdẽnationẽ let vindictam ſumere de Dauide, idcirco ei filiam ſuam Michol dedit in vxorem, dicens. Dabo eam illi, vt fiat ei in ſcandalum. Sic ergo interdum indignus prælatus alicui Eccleſiæ permittitur, ad maiorem eius condemnationem & confuſionem, & vt incidat in manus Philiſthæorum. In Gen. quidem habetur quod cum ſciret Iacob proſperitatem ipſius Ioſeph, nihilominus tamẽ
Gen. 46. cum timore in Aegyptum pergebat, quod conſtat ex eo quod ei dixerit Deus in via ne timeret, ſed tuto ad filium Ioſeph accederet.

A deret. Timebat quidē Iacob ne proſperitas nimia Ioſeph ipſum inſolentem reddidiſſet, & ne fortaſſe ad dignitates eueheret fratres ſuos, in quibus perirent & ſuperbirent. O ſanctum timorem! ô ſi ita nos timeremus, quam diuerſa capeſſeremus inſtituta. Certe vnuſquiſq; rationem redditurus eſt de officio ſibi commiſſo, vt optime ait doctor ſanctus. Ideo dicebat Abacuc, ſuper cuſtodiam meam ſtabo. Hæc cum ſerui Dei optime callerent, idcirco multi ex his prælaturas & dignitates renuntiarunt. Sane cum timore acceptabat ſanctus Ioſue munus ſuum, adeo vt bis eum B Moyſes ad illud ſubeundum animaret, & incitaret dicens, confortare, & eſto robuſtus, noli metuere, quoniam tecum eſt Dominus Deus tuus. Vnde conſtat quanto cum timore munus ſuum ſubiret Ioſue: ſi enim id non eſſet, non erat cur eum Moyſes hortaretur ad illud ſuſcipiendum: Conſtat etiam ex his quod quidquid eſt in vniuerſo mundo parum valet ſine Deo, & quod quamuis idoneus aliquis ſit ad aliquam dignitatem, nihilominus tamen niſi Dei ſeruus ſit, parum poterit. De Dauide quidem ſcribitur 1. Reg. Vidiſti filium Iſai ſcientem pſallere, & fortiſsimum robore, & virum bellicoſum, & prudentem, & virum C pulcherrimum? & quamuis hæc pulcherrima ſint ornamenta, nihilominus tamen addidit, & Dominus eſt cum eo. Porro ſapientes dignitates contemnunt & reſpuunt, inſipientes vero eas plurimum admirantur & concupiſcunt. Scribit quidem Seneca quod quando imperator Caius dignitatem quandam auferret à quodā ſenatore, eo dūtaxat quod erat ſenex, conuerſus ſtatim ad famulos ſuos dixerit vt ſibi iam tumulum præpararent, ſiquidem non poterat abſque munere & officio viuere, ſed iam ſibi mortuus videbatur: mirum ſane eſt quod cum nonagenarius eſſet, nihilominus tamen tam vehementi appetitu & deſi- D derio dignitates appeteret. Quod cum imperatori nunciatum eſſet, iuſsit illi reſtitui illud munus quod prius abſtulerat, donec mortem cum vita commutaret. Quod hoc tanto appetitu dignitatum cruciaretur gentilis vir, mirum non videtur: at vero quod Chriſtiani homines fidei lumine illuſtrati, tantopere dignitates & honores ambiant, & niſi eas conſequantur, præ triſtitia moriantur, hoc vero intolerabile eſt.

Dignitates timent ſerui Dei. *D. Tho. 3. p. q. 67. a. 8.* *Abacuc. 2.* *Ioſue. 1.* *Dignitates ſerui Dei cum timore acceptant.* *1. Re. 16.* *Prælati timeāt Deū.* *Sen. lib. 16. de breuit. vi.* *Dignitates quātū appetant multi.*

APPENDIX.

ASſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem. Ex duodecim diſcipulis hos tres dumtaxat elegit qui eius transfigurationi

Mat.20. intereſſent, vt intelligamus quod multi ſunt vocati, pauci vero E
Simile. electi. Eſt ſane gloria inſtar brauij, ad quod conſequendum, mul-
1. Cor. 6. ti currunt, & pauci illud conſequuntur. Omnes quidem currunt, ait Apoſt: ſed vnus accipit brauium.

In montem excelſum! Aſcendamus nos vt gloriam videamus, ſiqui
1. Cor. 4. dem Deus & angeli nos contuētur: Vnde Cor. 4. ſpectaculum fa
Simile. cti ſumus Deo, angelis, & hominibus. Si amicos tuos habes ſpe
Succumbimus facile: ctatores, animaris quidem, & præliaris viriliter, ne ignominiam, ſed victoriam reportes, non animaberis, cum te Dominus contueatur, & tota cæleſtis curia? An non pudeſis, quod ſtatim tentationibus ſuccumbas? & quod vix dum gladium hoſtis diſtrinxerit, cum iam vinctas ei porrigis manus, eiuſq; mandato te ſub mittis? F

Duxit illos in montem excelſum: In altum duxit eos, vt intelliga-
Leui. 11. mus quod vt & in cælum aſcendamus, debemus hic terrena de-
Mat. 6. ſerere. Iubebat Dominus in lege ne comederent ex aue quæ volaret & nataret, vt intelligamus quod nemo poteſt duobus dominis ſeruire.

Bonum eſt nos hic eſſ. Vbicunq: ſit Deus, bonum eſt homini ha-
Iob. 17. bitare cum eo. Iob dicebat, pone me iuxta te, & cuiuſuis manus G.
Philip. 4. pugnet contra me: Et apoſt. ait, Omnia poſſum in eo qui me cōfortat. Et certe quod homo ſit cum Deo, eſt in centro ſuo & loco ſibi accommodato, atq. inquietum erit cor noſtrum, donec ad ipſum reuertamur.

Bonum eſt nos hic eſſ. Omnibus quidem hominibus placet gloria,
Deſideramus quidē gloriam, at vero nolumus pro ea ſuſtinere labores. attamen vellent quod non perinde in edito loco ſita eſſet & accliui, ſæpe quidem multi hoc vellent, & vt abſque labore in eam ingrederentur, non ita ſe gererent, ſi diuinæ gloriæ valorem optime perpenderent, & conſiderarent: Etenim ea omnia quæ in hoc mundo pretioſiora ſunt, & apud mortales plurimi fiunt, nil H
ſunt, ſi ad beatitudinem illam conferantur, ſed tantum appetitum noſtrum incitare videntur ad gloriam illam ſempiternam, quæ eſt ſolidus cibus, Vnde Dauid ait, tunc ſatiabor, cum appa-
Similitu. ruerit gloria tua. Videas in quibuſdam officinis ſiue tabernis, vbi
Pſal. 16. aliqua pretioſa venduntur, ſolere fieri, vt quædam ex his mini-
Simile. mi prætij, ante fores ponantur, vt extent tanquam monumen-
Gloria eſt inæſtimabilis. tum aliquod & indicium earum mercium quæ intus venduntur: ſic igitur quæ in hoc mundo vides pretioſa, ſunt quaſi indicium quoddam futuræ gloriæ. Ad quam nos perducat Deus, vt ibi ſimul cum Angelis eum in æternum laudemus.

A SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO QVARTA

Superfluitates in ædificijs quomodo reprehendendæ. & in alijs huiuſmodi.

Ædificiorū ſuperfluitates & ornamētorum reprehenduntur.

ASſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius, & duxit illos in montem excelſum.* Mat.17.Mar.9.Luc.9: Attende obſecro quomodo dicat Petrus in hodierno B Euangelio, Domine bonum eſt nos hic eſſe, faciamus hic tria tabernacula: contentus ſibi eſſe videbatur ex exiguis quibuſdam tabernaculis. Vnde ſane docemur quantum ſuperfluitates in ędificijs vitare debeamus, quibus tantopere multi ſtudent, non modo in domorum ſtructura, ſed etiam aliorū locorum reparatione, cum tamen natura paucis ſit contenta. Sane Alexander magnus cum audiuiſſet Anaxagorā diſputantem plures eſſe mundos, gemebat & ſecum conquerebatur quod ipſe nō dum eſſet dominus vnius mūdi, & tamen huic tā inexhauſtæ dominandi ſiti, ſatisfecit tumulus ſeptēpedalis in morte. Quod cū C ita ſit, nitere tu ne ambitioni incumbas & ſuperfluis ædificijs, ſed potius vitā tuam cum fine diligēter confer & cōpara. Et quia ad ampliſsima illa palatia cæleſtia tēdis, noli in his anguſtijs immorari & rebus puerilibus ac minime duraturis: ſed ſicut viator quocunq; lectulo contētus eſt in hoſpitio, cum vlterius pergere contendat, videlicet ad ſuauiſsimā domum ſuam, in qua delicate tractandus eſt: ſic etiam nobis ad cæleſtis patriæ amplitudinē & ſuauitatem contendentibus, quælibet hic etiam exigua ædificia ſufficere debent. D Vnde Apoſt. ait, Abraham demoratus eſt in terra repromiſsionis tanquam aliena, in caſulis habitando cum Iſaac, & Iacob. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem, cuius artifex & conditor Deus. Quod ſi hoc in terra ſibi tam ſæpe promiſſa faciebat, quid facturum putas cum in aliena verſaretur? ſi ibi in caſulis morabatur & tanquam peregrinum ſe reputabat, quid faceret in alienis regionibus? Vnde merito dixit Petrus in hodierno Euan. Faciamus hic tria tabernacula: quaſi diceret, ad vitam hanc tam breuem traducendam, nobis quidem ſufficiunt quāuis ſex ſimus, tria tabernacula, non indigemus magnis palatijs & caſtellis, neq; varietate & amœnitate hortorum, neq; huiuſmodi alijs rebus caducis.

Exemplū prauū Alex. Mag.

Appetit' rerum tēporalium quomodo ſit refrenādus.

Simile.

Conſideremus nos eſſe viatores.

Heb.11.

Nos tanquam peregrinos reputemus in hac vita.

Porro vt dæmon nobis perſuadeat ſuperfluitates & vanitates,

Aſtus dæmonis. vtitur hac arte, quod ſcilicet hæc faciamus ad melancholiam à nobis depellendam, & vt poſsimus animum tantiſper diuertere. Recordare obſecro quam affabiliter protoparentes olim fuerit allocutus, dicens: cur præcepit vobis Deus vt non comederetis ex omni ligno paradiſi? Quaſi dicat, doleo quidem vicem veſtrã, & quod tanto bono priuemini: ſiquidẽ eſſe poteratis vt Dij, & ſatis poterat Deus hoc vobis concedere cũ tam cõmodum futurum eſſet vobis. Sic etiam falſo quodã colore voluit tentare Chriſtum in deſerto dicẽs, dic vt lapides iſti panes fiant: prẽmiſit enim dicens, doleo quod vir tam prudens & ſapiens in his deſertis locis cõmoretur, cũ poſſet in Hieruſalem honorifice prædicare, & Deo ſeruire: hic enim tantum fame conficeris & macilẽtus redderis præ tãta abſtinẽtia, cum tamen poſſes in altioribus occupari muneribus: neq; enim exiſtimo in toto terrarũ orbe tui ſimilem poſſe inueniri, ac propterea notabilis eſſet & luctuoſa abſentia tua & mors, & præſertim ſi præ tãta abſtinentia morereris. vide igitur quomodo aſtutus hoſtis ſub pallio quodã amicitiæ & boni zeli, atq; neceſsitatis noſtræ tegit virus ſuæ tentationis, & tentat nos ſæpe de huiuſmodi ſuperfluitatibus, & nititur vt ad has exequendas multa ſæpe committamus facinora. Sic enim videmus quod aliqui ſub quodam prætextu ſtatus ſui & familiæ, & ſub titulo conſeruãdi honorem maiorum ſuorum, multa per fas & nefas cõmittant. Satis hoc nouerat ſanctus vates cũ diceret, de neceſsitatibus meis erue me. Sic etiam multi vulgo ſtatim illud in medium adducunt, quod neceſsitas non habet legem. Et certe neceſsitas nõ debet nos ad id perducere vt Deum offẽdamus. nec tali neceſsitate nos Deus vnquam opprimit vt ipſum offendamus. Quare potius in Domino confidamus & ipſe liberabit nos, & nobis proſpiciet, ſicut fecit cũ Elia famelico & ſiti confecto, modo ipſi angelũ cum pane mittẽdo & aqua, ad vitam ſuſtentãdam, & modo coruum, qui ei panẽ & carnes adferebat. Quis vnquã dixiſſet quod angelus ſubcineritium quẽdã panẽ præparaturus eſſet Eliæ? & quod tam carniuora auis, ſibi carnes adferret, & Eliæ miniſtraret? Quis igitur erit tam barbarus qui etiam in grauiſsimis neceſsitatibus, in Domino non ſperet, cum videat quantam ſuorum gerat prouidentiam, & eorum qui ſicut Petrus, paucis contenti, dicunt, faciamus hic tria tabernacula? Audiamus itaq; Apoſtolum ita monentem, omnis inquit, qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam: Non ſane illud curabat Petrus, vt ſcilicet in huiuſmodi quæ ædificare volebat in mõte taber-

Side notes and section letters (as printed beside the lines):

- *Aſtus dæmonis.* (beside the first lines) — E
- *Gen.3.* (beside "allocutus, dicens")
- *Mat.4.* (beside "ſtum in deſerto dicẽs") — F
- *Sub colore & pallio virtutis tentat nos dæmon.*
- *Sub ſpecie ſanctitatis laqueum tendit dæmon.* — G
- *Pſal.24.*
- *Nil eſt à deo neceſſarium vt nos cogat Deum offendere.* — H
- *3.Reg.17.*
- *3.Reg.19.*
- *In grauiſſimis etiã neceſſitatibus ſemper in Domino confidamus.*
- *1.Cor.9.*

A tabernaculis, multa eſſent ornamenta ad illa componenda, vt nunc fit. ſi quidem ſi hoc tempore aliquem viſitaturus acce-das, dictu mirum quantus excitetur ſtrepitus ad ſellas honora-tias hinc inde conquirendas. Refert quidem Diogenes Laertius, quod cum philoſophus quidam ciuitatem quandam ingredere-tur, in qua nundinæ erant, & multa vænum exponebantur, ex-clamauit dicens; diis gratiam habeo, quod nullis ex his indigeo. Vide igitur vir Chriſtiane, quantæ tibi vertatur ignominiæ, ſi in tantis ſuperfluitatibus reſecandis, ab hoc gentili te vinci patia-ris.

Aedificia & ornamēta ſint moderata

Diogen. Laer.

Natura paucis eſt contenta.

B Sane tota Chriſti vita, lectio quædam fuit vt ait Chryſoſ. qua erudiremur, ne maiora quã neceſſarius vſus exigat, requiramus. Itaq; quando etiam naſcebatur, non magnificas ędes, non locu-pletem matrem, ſed pauperrimam, & fabro deſponſatam elegit, & in tugurio naſcitur, & in præſepio ponitur. Sic diſcipulos nõ oratores aut prophetas voluit, nec genere aut fortuna claros, ſed inopes valde atq; ignaros. Menſa ſua hordeaceis nonnunquã panibus, nonnunquam quos diſcipuli e foro emerẽt, referta erat. Recumbebat præterea in fæno, veſtes viles, nec conditionem vul C gi excedentes, induebat. Domum nullam habebat, cumq; de lo-co in locum tranſeundum pedibus iter faciebat, vt labore plerũ-que conficeretur. Nunquam in ſede, nec in puluinari, ſed in ipſa ſuperficie terræ, modo in mõtibus, modo apud fontes ſolus ſede bat, & mulierem Samaritanam alloquebatur. Sic mediocritatem in mærendo nos docens, quando res poſtulabat, lachrymas effu-dit, terminos nobis in omni re conſtituens, vt quo vſq; progrediẽ dum eſſet non ignoremus. Porro de Antiſthene ait Hiero. aduer ſus Iouinia quod cum glorioſiſſime iam docuiſſet rhetoricam, audiſſetq; ſemel Socratem, dixiſſe fertur diſcipulis ſuis, abite, & D magiſtrum quærite, ego enim iam inueni: ſtatimq; venditis quæ habebat, & publice diſtributis, nil ſibi præter palliolum reſerua-uit, vt autor eſt Xenophon.

Chryſ. in Matt. ho. 67. to. 2.

Matth. 1.

1. Cor. 1.

Matth. 8.

Ioann. 4.

Luc. 19.

Hie. li. 2. aduerſus Ioui. to. 2.

Xeno. in Simpoſ.

Sed quis poterit declarare quanta hoc tempore ſit in veſtibus ſuperfluitas? Ambroſius quidem ait, quod pleroſq; mollioris cu-ra veſtis effœminat, qui quaſi graue onus ferre non poſſint, ſeri-cas veſtes per terram verrunt, vſumq; faciunt, vt amictus ſit ho-nori. Tenera autem corporis cura, luxuq; laſciuiarum & cupidi tate mollitos nequaquam cæleſtis aula ſuſcipiet. Tum etiã Chry ſoſ. ait quod multi non inuenientes ſatis accommodatum ſuo ar bitrio pannum communem, bombicino, texto Attalico, & con ſimilibus vtuntur indumentis. Non id ſuadebat Pau. dicens: ha-bentes

Ambr. in Luc. 6. cap. 7.

Chry. in Gene. ho. 18. tom. 1.

1. Tim. 6.

bentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus. Et alibi E
Chryſ: in Geneſ. ho. 37. to. 1. idem Chry. ait cum exceſſus & immoderatio in veſtibus, ex ſuperbia fere aut vanitate, ortum habuiſſe videantur, pudore plane perfundi debent, qui eandem in cóſuetudinem ducunt, præſertim
Magna diſſolutio in veſtib'. cũ leuitatis notã effugere omnino non poſsint. Eſt enim leuiſsimi hominis, talẽ habere conſuetudinẽ, ſeq; iactare vt quidam faciunt quod in his rebus prodigi admodũ ſint, cũ tamen multi nudi incedant, & extrema cogantur inopia & coanguſtentur. Et ali
Chry. ad pop. hom: 19. tom. 5. bĩ ait, eo diſſolutionis deuenit iam hæc immoderatio, vt qui eam effugere ſtudent, irrideantur a prodigis & immoderatis, qui ſcilicet ignorant, aut nolunt intelligere, verum ipſum ornatum ab F indumento potius animi, hoc eſt à virtute, quam ab indumentis corporis eſſe iudicandum. Superflua quæq; amputa: nam calcea menta qui ſupra menſuram pedibus adegerit, itinere certe pro-
Simile. lixiori, impedimenta ſentiet: & veſtimentum induens, corporis
Chry. ho. 37. in Ge. tom: 1. ſtaturam excedens, parimodo implicabitur: atq; ſuperfluum vbique in eo quod ſatis eſt ad opportunitatem, inutile eſt. Vnde procedere arbitraris, ait Chryſo. adulteria, furta, rapinas, homicidia
1. Tim: 5. aliaq; innumera mala, niſi ex rerum ſuperfluarum cupiditate?
Bern. in Apolo. ad Guil. Abba. iuxta illud Apoſ. radix omnium malorum eſt cupiditas.

Tractans de huiuſmodi ſuperfluitatibus D. Ber. ait, ex cordis G theſauro ſine dubio procedit quidquid foris apparet vitioſum: vanum enim cor, vanitatis notã ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas, interioris vanitatis indicium eſt. Mollia indumenta, animi molliciẽ indicant: non tantum curatur corporis cultus, niſi
Chry. ad po; ho. 47 tom. 5. prius neglecta fuiſſet mens inculta virtute. Quid enim à pueris, ait Chryſoſ. queſo differimus, ludentibus & domos ædificãtibus, nos nimis ſplendidas erigentes domos? nil, niſi quod & cũ pœna
Simile. nos hæc facimus. Si vero nondũ rei vilitatem conſpicimus, mirandũ nõ eſt, nõdũ enim viri facti ſumus: cum autẽ facti fuerim', ſciemus quod hæc ſunt puerilia, quoniã & illa viri euadentes di- H mittimus: cũ autẽ pueri ſimus, ſeria eſſe putamus, & teſtas ac lu-
Imitamur pueros in puerilibus figmentis luſitantes. tũ coagmentantes, non minus magna erigentibus ſepta, ſoliciti ſumus. Veruntamen ſtatim pereunt & collabuntur, & neq; ſi ſtarent, vnquã nobis vtilia forent, ſicut nec iſtæ ſplendidæ domus nimis; cæli nãq, ciuẽ admittere nõ poſſunt, neq cæleſtẽ habẽs patriã, in his mirari ſuſtineret. Efficiamur itaq; viri, quouſq; ſolo reptamus, in lapidibus & lignis altum ſapientes? Quouſq; ludimus? Et vtinam tantummodo luderemus: Nunc autem & noſtram perdimus ſalutem; & ſicut pueri cum in his ſtudium agunt literis neglectis, multa ſuſtinent verbera, ſic & nos in his ſtudium

A dium omne impendentes, dum ſpirituales exigemur diſciplinas, tunc per opera nec quas præſtemus habebimus, extremam dabimus vltionem, nec vllus erit qui nos eruat, ſiue pater, ſiue frater, ſiue quicunq;. Sed hæc omnia quidem tranſibunt: ex his autem oriens tortura manebit immortalis atq; continua. Quod & in pueris accidit, pueriles quidem ludos propter ipſorum torporē, patre funditus deſtruente, ipſos autem in continuo luctu conſtituente. Quid ergo altum ſapis homo? Quonam ſublimis incurru veheris? Quod te multorum trahit iugum? & quid in lignis & la B pidibus tanquam rebus puerilibus, occuparis tam nimium ſolicite?

Pueros punimus quod nimis tradãt ſe puerilibus, & nos nil amplius facimus.

Delectationes corporales quantum incommodent.

DOmine, bonum eſt nos hic eſſe. Vſque adeo lętus erat Petrus videns magiſtrum, & illos alios illuſtres viros, cum tanta maieſtate, vt obliuiſceretur condiſcipulorum abſentium, & cæleſtis illius patriæ, ac propterea hic incolatum dicere volebat, ſolum præſentia contemplans. Quod etiam nobis ſæpe accidere ſolet, ſi C quidem humanę delectationes & corporales, ita nos à cæleſti via auocare ſolent, ac ſi non fuiſſemus ad cæleſtem beatitudinem vocati. Sane qui per amęnas vmbras æſtate iter faciunt, & per limpidos fontes, ſolent ſuum curſum, in his occupati, retardare, atque ita ſero ad hoſpitium ſuum deueniunt, non autē ita ſegerūt qui per aſperas gradiuntur vias: Vnde ad occurrendum his incōmodis permiſit Deus vt populus Hebręus affligeretur in Aegypto, vt hoc modo deſideraret magis ad propriam peruenire patriam. Quamuis Iacob eſſet iuſtus nihilominus tamen cum bene tractabatur à Laban, cupiebat cum ipſo libenter manere etſi ido D lolatra: vnde permiſit Deus vt ipſum falleret, & ſæpe defraudaret, atq; ita ſtatim deſiderauit in patriam remeare, & eius ſocietatem dimittere: Sane ſitis tam inexhauſta populi Hebræi, effecit vt aqua tam grata eſſet eorum palato, & quaſi mel, vt habetur in Deut. Sic etiam Deus duxit Abraham per labores varios & aſperitates, vt eum doceret quod ſalubrior ſit via & vtilior per labores, quam per mundanas delectationes. Antequā Iacob in eas diuitias perueniret ad quas venit, vide quantopere laborauerit prius apud Laban. Vide etiam per quot labores duxerit ipſum Ioſeph, priuſquam eueheretur ad tantum dignitatis faſtigiū: tum etiam Dauidem, antequam pacifice regnum adminiſtraret: Hebręos antequam promiſſionis ţerra fruerentur.

Delectationes tēporales nos in oblivionē ducūt, æternarum.

Simile.

Gene. 30. & 31.

Deut. 22.

Delectationes periculoſa huius mūdi.

Gene. 30.
Gene. 39.
1. Reg. 16

Et certe

Et certe vt quis libentius has mundanas delectationes ſpernat plurimum confert vt oculos in ea conijciat, quæ ſibi in morte euentura ſunt,&in quantos agones pleriq. tunc pertrahãtur. Cũ perdix intra virgultum deliteſcit,ſentitq; circunſtantes ſe canes & præterea proſpectat circum volitãtem accipitrem, ſentitq; venatores virgulta omnia explorantes & ferientes, quid faciet miſera? Sic plane quid te miſero fiet in hora mortis, cum adhuc anima latet in corporis virgulto,& tamen multitudo peccatorum eam circunſtat & dæmonum, atq; mortis anguſtiæ eam ferientes exire compellunt, vt hoc pacto in venatorum hoſtium manus incidat,& pro momentaneis huius vitæ delicijs, tormenta incurrat ſempiterna? O te infelicem peccatorem, quanto aliter viueres, ſi hæc diligenter apud te perpenderes. E F

Simile. Cõſiderãtes mortẽ fugiemus mũdi gaudia. Vide quãtas ſecum anguſtias mors adportet.

Serui quidem Dei, mundanas delectationes contemnentes, ſæpe gemunt & ſuſpirant, contemplantes ęterna illa gaudia quibus beati in cælo fruuntur,& tamen videntes ſe adhuc in hac miſeriarum valle exules: ſicut qui in carcere verſantur, triſtantur multo magis cum tripudia aliqua & feſtos dies in ciuitate celebrari ſentiunt. Vnde Dauid dicebat, Educ de cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo, me expectant iuſti, donec retribuas mihi. Sane gaudia illa cæleſtia vere poſſunt appellari gaudia, hæc enim noſtra vana ſunt,& tormentum potius pariunt. Vnde Iſa. ait, ingemuerunt omnes qui lætabantur corde: ceſſauit gaudium tympanorum, & quieuit cœtus lætantium: ſane lætari corde, eſt ſe ex animo humanis voluptatibus tradere. Porro cum cor noſtrum ſit ceu hortus quidam, plantemus in eo non ramos cum floribus, id eſt huius ſeculi delectationes, ſed potius virtutes, quarum pręmia in ſempiternum durabunt Hoc quidem ſanctus vates probe nouerat qui dicebat, qui ſeminant in lachrymis, in exultatione metent. Et Eccle quidem dicit, tempus plorandi, & tempus ridendi: hic igitur plorandum eſt, vt in patria in ſempiternũ ridere poſsimus. O ſi Deus nobis oculos aperiret vt videremus gaudia quibus illic fruuntur, qui hic pœnitentes vixerunt: & tormenta quæ patiuntur, qui hic in delicijs fuerunt! filij huius ſeculi, dicũt boni, vident cruces noſtras, nõ conſolationes noſtras: vidẽt delectationes malorum,& non interiores afflictiones, etiam interdum in hac vita, ſiquidem aliquando hic incipiũt guſtare tormenta illa ſempiterna. G H

Mũdi delitias deſpiciemur. Simile. Pſal. 141. Iſa. 24. Gaudia huius vitæ quam ſint vana. Pſal. 125. Eccl. 3. Gloriæ gaudia & inferni pœnas meditemur.

Plurimum fallebatur Petrus eligens ſibi habitationem in monte Thabor, nõ conſiderans quanto felicior habitatio eum in patria maneret, vnde optime dicunt euangeliſtæ Marcus & Lucas

Marc. 9. Luc. 9.

quod

A quod neſciret quid diceret. Multi etiam ſunt qui in hoc Petrum imitantur ardentiſsima quippe felicitatis ſiti laborantes, non alia tamen, quam huius mundi bona eſſe putant, quibus flagrantiſsimam animæ ſuæ ſitim ſedare queant: non intelligentes quod amicis ſuis Dominus abſcōditum manna porrigere ſoleat, quod cordis noſtri ſitim & famē ſedat, quodq; omnem mundi ſuauitatem & dulcedinem ſuperat. Sicut enim aqua maris, omnium fluuiorum & fontium (quæ latiſsime per terram funduntur) aquas ſine vlla menſura ſuperat: ita plane immenſum illud & infinitum B bonorum omnium pelagus, infinitis partibus vniuerſam omniū bonorum mundi copiam ſuperat: atq; ita maiorem piorum animis oblectationem, quam illa omnia in vnum collecta, in vnum coniuncta, in vnum conglobata, præbere poteſt.

Obliuiſcimur æterna pro tēporali.

Simile.

Bona æterna in infinitum excedūt hæc tēporalia.

Oſtendere volens regius propheta quanto accenderetur deſiderio Deum videndi, dicebat: quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Porro Auguſt. ait. ſi tantopere miſerrima hæc vita a pleriſq; amatur, quæ tantis laboribus & calamitatibus confertiſsima eſt: quanto magis votis omnibus expetenda eſt, atq; a nobis diligenda ſempiterna C illa vita & beata? in tantam ſane deuenimus propter ſcelera noſtra miſeriam, ait Greg. vt vix conatum vllum adhibeamus ad cæleſtem beatitudinem & patriam comparandam. Conſtat enim omnia naturæ beneficia, atq adeo totam huius mundi fabricam ad hoc potiſsimum inſtituta fuiſſe, vt tanti operis contemplatione, in conditoris & benefactoris noſtri admirationem & amorem raperemur: conſilium itaq; domini fuit hiſce rebus velut ineſcare nos, vt bonis corporis quorum tam auidi ſumus, allecti fidem ſimul & amorem in pectore noſtro nutriremus, & è corporis, ad animæ ſalutem, per hæc ipſa trāſitum faceremus. D Sed quid nos tādem facimus? adeo terrenis rebus addicti ſumus, adeoque præpoſtere rebus quidem ipſis conditis vtimur, vt ea ſolum quæ corpori ſalutaria ac commoda ſunt, auide conſectātes, quæ menti ſalutem adferre poſſunt, tanquam inania, & nil ad nos pertinentia, reſpuamus cum tamen horum gratia cætera omnia fuerint inſtituta, quodq; longe grauius eſt, ſunt & alij qui non modo pij benefactoris memoriam deponunt, ſed ipſis etiā beneficijs in eius iniuriam abutuntur, quemadmodum ipſe per prophetam queritur: ſaturaui inquit, eos, & mæchati ſunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Itaq; abundantia, quę illis domini ſui beneficio contigerat, & quæ ad donantis laudem inuitare debuerat, iuxta quod ſcriptum eſt, edent pauperes & ſaturabun-

Pſal. 41.

Aug. de temp. ſer. 113, to. 10

Grego. in euang. ho. 36.

Lu. Gra.

Rebus tēporalibus nimiū incūbimus.

Tēporalia æternis anteponimus.

Hier. 5.

Pſal. 21.

rabuntur, & laudabunt dominum qui requirunt eũ, illis quidẽ E
Beneficijs Dei abuti mur. non laudandi, ſed luxuriãdi, & præcepta Dei violandi, occaſionẽ præbuit. Quorum impudentia non video cui melius comparari poſsit, quam peruerſitati Hannon regis filiorum Amon, quem
2. *Reg*: 10 cum Dauid honoris gratia, propter amicitiam quam cum patre eius habuerat, legatis miſsis viſitaret, & de patris recens defuncti morte condoleret, tantum abfuit vt gratiam pro gratia rependeret, vt legatos pro exploratoribus habens, raſa dimidia barba eorum, præſciſsiſq; ad medias vſq; nates veſtibus, turpiſsime fœdauerit, atq; a ſe cum inſigni ignominia dimiſerit. F

Chriſtus bonum ſubditum, & bonum prælatum repræſentauit.

Prælati & ſubditi quales eſſe debeant. HIc eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite. Declarant ſane hæc verba quam egregium ſubditum & prælatum actione ſua Chriſtus egerit & repræſentauerit. Bonum quidem agebat ſubditum, ſiquidem pater ait, hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui Et egregium prælatum referebat, quandoquidem nos erudiendos ab ipſo dicit, cum ait,
Mundus in prælatos & ſubditos distribuitur. ipſum audite. Et ſane totus hic mundus in paſtores & ſubditos diſtributus eſt: vnuſquiſq; ergo munus ſuum ſedulo curet. Porro G loquensquidem Iſa. de Chriſto ait, emitte domine agnum dominatorem terræ, de petra deſerti, ad mõtem filiæ Sion. Sed cur
Iſa. 16. obſecro euãgelice vates, ipſum appellas dominatorem & ex alia
Quæſtio. parte vocas agnum? Id ſane facit vt oſtendat quam egregie obe-
Reſpon. dientem ſubditum, & præcipientem prælatum egerit, & quomodo doceat prælatos prudenter dominari, & ſubditos manſuete
Quomodo prælati præcipere, & ſubditi obedire debeant. obedire. Quaſi diceret: mitte obſecro æterne pater, filium tuum tanquam dominum, vt doceat quomodo prælati regere debeant: & mitte eum tanquã agnũ, vt ſubditos doceat quomodo debeant obedire; & ita vna inter præcipuas cauſas propter quas in hunc H mundum miſſus eſt, hæc fuit. Cæterum quod obedientem ſubditum referret, aperte conſtat ex illo Iſa. quaſi agnus coram
Iſa. 53: tondente ſe obmuteſcet, & non aperiet os ſuum. Quod autem
Ioann. 10: egregium referret prælatum, ipſemet aperte teſtatur, cum dicat apud Ioan. ego ſum paſtor bonus. Si quidem adeo fuit bonus paſtor, vt animam ſuam pro ouibus poſuerit. Sane cum Eli
4. *Reg*. 2. ſæus vidit Eliam aſcendentem, clamabat dicens: pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga eius: vbi notandum eſt quod cum bis eum patrem vocauerit, nihilominus tamen etiam eum appellaret currum & aurigam Iſrael: vt inde intelligamus quod

prælatus

A prælatus debet eſſe pater ingubernando, & auriga in regendo, & currus ad patienter perferendos ſubditos. Hæc vero omnia appoſitiſsime Chriſto conueniunt. Quis enim vnquam pater tanta patris viſcera filijs ſuis oſtendit? Quis cum maiori æquitate gubernauit? Quis ita humeris ſuis portauit ſubditos ac ipſe? Conſidera obſecro quomodo fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem, adeo vt obliuiſceretur cibum corporis, propter cibum ouium ſuarum, & oues perditas ſemper quæreret. Cæterum quam ornatus procedit paſtor pera ſua, retibus, ſale, canibus, & alijs huiuſmodi, ad commodum ſemper ſui gregis? & tamen ipſe fruſtro quodam hordeacei etiam panis ad corpus ſuum ſuſtentandum, contentus eſt, & ruſtico quodam condimento. Quod ſi roges, dic bone paſtor, quorſum ita oneratus incedis, cum tanta ſuppellectili pro ipſo grege, & tamen tu ita parce victitas? Vtiq; reſpondebit, valeat modo grex, ego enim qualicunque cibo contentus ero. Sic de Chriſto ait Pau. Chriſtus aſsiſtens pontifex futurorum bonorum, id eſt Chriſtus eſt pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certe pontifex fuit, ſiquidem per triginta & tres annos pontem nobis fabricauit, vt oues traduceret hinc ad cælum. Hunc autem pontem vitam Euangelicam, de qua verbis & exemplis præcepta tradidit, eſſe conſtat.

Prælatus faciat quod præcipit. *Ioan. 4.* *Prælatus ſeipſum obliuiſcatur, vt omniũ reminiſcatur.* *Hebr. 11.* *Pontẽ nobis fabricauit gregi videlicet ſuo, Chriſtus.* B C

I*pſum audite.* In hac via præſentis vitæ difficili, ſalebroſa & aſpera, ait Cyril. mille occurrunt pericula, diſcrimina mille, quæ impedimento plerumque ſunt nobis, ne optatam noſtri callis contingamus metam, ſed alio nos diuertunt & deducunt in perditionem: Itaq; ſummopere opus eſt nobis ad peragrandam huius noſtræ peregrinationis ſemitam, recto duce & bono, qui & viæ non ſit ignarus, & libens velit nos omnibus his exemptos periculis, incolumes ad conſtitutam nobis ciuitatem perducere. Verum quod multis optandum nobis eſſet votis, & ingenti labore perquirendum, vltro nobis offertur: nam pater æternus eum nobis dat, vt ipſum audiamus & ipſe etiam fatetur ſe magiſtrum noſtrum, cum ait apud Ioan. vos vocatis me magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim: inſuper vita eius atque doctrina talis eſt, vt per Ioannem dicat, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ. De malis quidem, & peruerſis dictum eſt, neſciuerunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant, ignorantiæ videlicet, & vitiorũ. Tantum autem incommodum euitat quiſquis Chriſtum ſibi ducem conſtituit, nam qui illum ſequitur, non ambulat ipſe quidem in tene-

D. Cyril. in Ioan. l. 5. ca. 18. *Cum oues tantopere periclitentur, oportet paſtorẽ diligentẽ eſſe.* *Ioann. 13.* *Pſal. 81.* *Mali in tenebris ambulãt.* D

in tenebris,ſed habet mandata illius tanquam ardētem faculam viæ ſuæ indicem,& cum propheta lætus,deo concinit:lucerna pedibus meis verbum tuum,& lumen ſemitis meis. Conſequitur faciendo eius doctrinam,& executioni mandando eam lumen vitæ,quod interius animam illuminans, perducit illam tandem ad lucidam viuorum regionem. E

Pſal.118. *Prædicator faciat quæ alios docet.*

APPENDIX.

Terrena contemnamus,ſi cæleſtibus frui volumus.

In montem excelſum. Ducit illos in montem, vt gloriam eis oſtendat,vt intelligamus quod hæc terrena deſerere debemus,ſi frui volumus cæleſtibus. Videas aliquas caſtaneas & nuces,quæ difficile mundari poſſunt,propterea quod corticem habeant nimium nucleo adhæreſcentem,vnde dicere ſolemus non perinde bonas eſſe quod cum magna difficultate corticem excutiant.Sic plane non eſt laude dignus vir Chriſtianus qui mundo nimium adhæreſcit,nec eius amorem à ſe excutit. Videas enim aliquos qui ita diuitiarum tenaces ſunt,vt eleemoſynam nullam largiantur,nec faueant neceſsitatibus proximorum, etſi in magna eos afflictione poſitos conſpiciant:hi ſane ſunt inſtar nucū,quæ corticem nimis tenacem habent.Alios videas vindictæ ſumendę incumbentes,vel ludo,vel venereis delectationibus, vel blaſphemijs.At vero ſi huiuſmodi pertinacem corticem à ſe excutiant, fructus erunt vtiq; diuina menſa digni. F G

Vt Deo fruamur mundanis non debemus inhærere:

*Transfiguratus eſt.*Gloriæ quidē ſpecimē quoddam edit, vt nos ea poſsit ineſcare,cum nouerit nos plurimum allici præmijs. Vnde Dauid interrogabat,quid nam daretur viro qui cum gigante in arenam deſcenderet:cumq; de præmio certior redditus eſſet, ſtatim ſe ad prælium accinxit. Item vt hebræi animarentur ad terram promiſsionis ingrediendam,propoſiti ipſis fuerunt admirabiles fructus illius regionis.

1.Reg.17. *Præmio incitari ſolemus.* *Deut.11.*

Sane in hac transfiguratione pro honore ſuæ Eccleſię reſpondit Chriſtus: ſi quidem & gentiles nos irridebant, quod vt ait Pau. prędicemus Chriſtum crucifixum,& ita ſtultos nos reputabant. Sicut modo irriderent puellam aliquam, quæ connubio iuncta eſſet cum viro iuxta opinionem hominum diuite, & tamen nudus & pauper incederet & viueret. Quamobrem hodie Chriſtus ſe induit non veſte ſerica, ſed veſte glorię, atque ſe collocat nō inter duos latrones, ſed inter duos inſignes prophetas,vt ita Eccleſiam ſuam animaret, & ad altiora promoueret. H

1.Cor.1. *Transfiguratus eſt Chriſtus ad honorē ſuæ Eccleſiæ.*

DOMI-

A

DOMINICA. II. QVADRAGES. CONCIO PRIMA.

Liberalis remunerator eſt Deus, laborum pro ipſo collocatorum

AS Sumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius & transfiguratus eſt ante eos. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Sane tres euangeliſtę qui hanc hiſtoriam narrant, dicunt quod hi duo illuſtres viri videlicet Moyſes & Elias inter fuerunt in transfiguratione, quin & Luc. ait, erant

Luc. 9.

Labores propter Deū tolerati quam ſint glorioſi.

B autem Moyſes & Elias viſi in maieſtate, vnde conſtat quantum ſplenderent, qui tamen in mūdo, grauiſsimas perſecutiones propter Deum paſsi ſūut: ſimul etiam conſtat quomodo coronentur labores propter Deum tolerati, & quomodo eos Deus ſoleat remunerari qui pro nomine ipſius patiuntur. Quam obrem gaudere debes in laboribus quos propter Deum ſuſtines, ſi quidem eos Deus tibi cumulatiſsime cōpenſabit, cū te tanquam inſtrumentum quoddam ſuum, ſibi videatur delegiſſe. Sane virga Aaron, baculus erat paſtoralis vt cæteri, & tamen cum Deus eam ſibi tan

Figura.

C quā inſtrumentum quoddam ſuum aſſumpſiſſet, idcirco eam ita honore afficit, vt in arca etiam ſanctuarij collocauerit, ad quam niſi ſummus ſacerdos accedere poterat nullus, et is quidē ſemel in anno accedebat cum maxima quidem reuerentia, vt ait Apoſ. ſi igitur Deus inſenſibilem virgam ita honore afficit, cum eam ſibi inſtrumentum delegerit, quid mirandum eſt ſi hodie in maieſtate viſi ſint Elias & Moyſes, quos Deus aſſumpſerat ſibi tanquā inſtrumenta quædam mirabilium ſuorum patrandorum? Quid etiam mirū erit, quod tuos labores cumulatiſsime cōpenſet, qui aridam virgā & inſenſibilē ita honorat, etſi nullos pro Deo labores pertulerit? His igitur conſiderationibus ſuffulti ſerui Dei tot

Hebr. 9.

Optime quidē remuneratur Deus labores pro ipſius nomine toleratos.

D pro Dei gloria labores ſuſtinebant, cū viderent hoc pacto Dei laudem & gloriam, longe, lateq; diffundi. Atq; ita Iob neq; paupertas, nec infirmitas, nec ſterquiliniū, neq; ignominiæ, poterāt à deo ſeparare: neq; Tobiā cæcitas, paupertas, iniuriæ: neq; Paulū carceres, vincula, verbera, naufragia, tyrannides: neq; etiā multitudo reuelationū ipſum extollebat, nec copia tētationū opprimebat. Sed omnes hi ſerui Dei conſtātes ſemper perſeuerabāt in diuinis mandatis & amore, adeo vt homines eos videntes, laudarēt Deū in ſanctis ſuis. Cūq; hi ſerui Dei intelligerent quā bonus remunerator ſit Deus, idcirco inuicto quodā animo in diuino obſequio perſiſtebant. Sic igitur nos etiā præmijs amplíſsimis af

Iob. 1.

Tob. 2.

2. Cor. 12

Tt ficiet,

ficiet,ſi pro ipſo labores patienter toleremus,quantumuis mun- E
Simile. dus nos deſpicabiles & contéptibiles exiſtimet,ſicut hos ſeruos
Labores Dei exiſtimabat,& tamen hos modo in maieſtate cõſpicuos oſtẽ
propter dit. Cũ ergo tã liberalẽ habeamus remuneratorem,gaudeamus in
Deũ tole- laboribus,cum his tam eximia parata ſint pręmia; ſimuſq; inſtar
rati, egre vrſi qui ſe ab apibus vulnerari ſinit, modo ſuauiſsimum deguſta
gie cõpen re mel poſsit.
ſantur. *Viſi in maieſtate.* O felices ignominias , quas in tantã maieſtatẽ
Iudith. 1. cõmutauit Deus! Et certe honores mundani citiſsime præteruo
lant,non ita diuini. Recordare obſecro quãta cũ põpa procede- F
3. *Mac.* 1. ret Holophernes,& tamen quã ignominioſum breuiter habuerit
finẽ. Vide etiã quo redactæ fuerint põpæ illæ Darij,Xerxis,Alexã
Eccl. 40. dri,& imperatorũ Romanorũ. Optime igitur Eccl. ait,omnia quę
de terra ſunt,in terrã cõuertẽtur,& omnes aquæ in mare cõuer-
Honores tẽtur: ſubſtantiæ iniuſtorũ ſicut fluuius ſiccabuntur,& ſicut toni
mundani truũ magnũ in pluuia perſonabunt: non ita ſerui Dei,ſicut hodie
quam ſint videmus in his ſanctis viris. Hos quidẽ varios ſucceſſus viſus eſt ſi
caduci. gnificare Deus optimus maximus cũ dixit Ezechieli: cũ intraue-
rit populus terræ in conſpectu Dei ſolẽnitatibus,qui ingredietur
per portã Aquilonis vt adoret, egredietur per viã portæ meridia
næ: Porro qui ingredietur per viam portæ meridianæ,egredietur G
per viã portæ Aquilonis: nõ reuertetur per viam portæ per quã
ingreſſus eſt. Quid igitur nos docet his verbis , niſi quod qui hic
Ezec. 46 ingredietur per portam Aquilonis laborũ & ignominiarũ,poſtea
egredietur per portã meridianã iucunditatis & gloriæ: qui vero
ingredietur hic per portã meridianã deliciarũ,in alia vita per por
tam Aquilonis exibit,vbi erit fletus & ſtridor dentiũ? Sane non
Qui in egredimur e mundo,per quã ingreſsi ſumus portam. Hoc quidẽ
hac vita eſt quod in prima ſua concione Chriſtus monuit mundũ,dicens,
in delicijs beati pauperes &c. Et væ vobis qui ridetis,& væ vobis qui cõſo-
verſantur, lationẽ veſtrã habetis in terra. Sic enim accidit illi diuiti, qui tan H
in alia in tis abundabat opibus vt non haberet vbi eas reconderet : & illi
gemiſcẽt. qui epulabatur quotidie ſplendide,& tamen in alia vita mendica
bat. Contrario ergo modo accidit Eliæ & Moyſi,vt hodie vide-
Matt. 5. mus,& ita accidet etiã his qui pro Chriſto patiẽter labores per-
Luc. 6. tulerint. Satis in his duobus illuſtribus viris verificatur doctrina
Luc. 12. illa Apoſ. mortui enim eſtis,& vita veſtra abſcõdita eſt cũ Chri-
Luc. 16. ſto in deo. Habes tu recẽtẽ aliquã veſtẽ in arca diu abſcõditã,neq;
Col. 3. ea vti vis,accedis vero aliquãdo poſt lõgũ tẽpus,& eã inuenis ad
Simile. huc recẽtẽ,& nequaquã attritã,non autẽ talẽ eã inuenies ſi quoti
die ea vtaris : ſic ergo iuſti vitam ſuam abſconditam habent cũ
Chriſto,

Chriſto, & ita in mortis hora eam inueniunt adhuc florentem & vegetā, ſi quidē vitā atterere & conſumere noluerunt in delicijs mundanis: mali autē ſemper ſe induunt hac veſte delectationum carnalium, & ita ſe nudos inueniunt in morte, cum tantopere ex vſu veſtē ſuā penitus dilacerauerint: deniq; qui hic moritur mūdo ibi viuere incipit, & qui hic viuit mundo, ibi mori incipiet.

Serui Dei ſolatia mūdi ſpernūt, & celeſtia aui de deſiderant:

Satis quidē ex iſtorum ſeruorū Dei vita conſtat, quomodo per labores tēdēdū ſit ad gloriā & maieſtatem, & quantam incurrant ignominiā qui per delectationes & delicias iter faciūt. Sane quā
B do Deus terram promiſsionis Hebræis pollicitus eſt, meminit quod lacte & melle flueret. Sed dices cur potius meminerit lactis & mellis quam aliarum rerum delicatiſsimarū & magis neceſſariarū, vt panis, vini, carniū? Ratio quidem eſt, propterea quod antequam fiat lac, ex ſanguine intercipitur, & mel quidem ex medijs aculeis apum emanat priuſquam debitam acquirat dulcedinem: ſic ergo antequam cælo potiamur & terra illa promiſsionis labores tolerandi prius ſunt, ſanguinis effuſione opus eſt, & aculeis pœnitentiæ pungi debemus: Conſidera igitur peccator quomodo tu tendas ad hanc promiſsionis terram per delectationes
C mundanas atq; delicias. Sane in Actis Apoſ. dicitur quod per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum; ſicut aperte in his etiam ſanctis viris manifeſtatum eſt. Et Eccle. ait, timenti Deum, bene erit in extremis. Sane bonus pater familias aliquando retardat mercedem, vt ſimul ſoluat eam, & ita cedat in maius commodum ſerui ſui.

Mundus quā malè ſit remunerator. Figura. Quæſtio. & ſpon. Labore opus eſt vt cælo potiamur. Actor. 14. Eccl. 1. Simile.

Colloquia noſtra qualia eſſe debeant.

ET *apparuerunt Moyſes & Elias cum eo loquentes.* Matt. quidem nō ait quid interſe loquerentur, at vero Luc ait, quod loquebanD tur de exceſſu quem completurus erat in Hieruſalem: deniq; ſancta erat eorū conuerſatio, & ad vitā æternā ſpectabat. Talis igitur noſtra cōuerſatio eſſe deberet, at vero cōtra facimus paſsim. Vnde grauis quidā doctor ait, quod nullū fere mēbrū reperitur, quod tam multa pariat incommoda & damna, atq; lingua. Exiguum quidem membrum eſt, vt ait Iaco. ſed tamen magnam ſyluam incendit. Vide enim quanta mendacia proferat, quantos dolos pariat, adulationes, blaſphemias, murmurationes, atq; diſsidia, quæ omnia mala ſilentium ipſum adimere poteſt, & de medio excindere. Quamobrem qui in animæ ſalutem diligenter incumbit, linguam ſuam domare debet, frænare, dirigere, & cuſtodiam vigilantem eidem imponere, aliter enim

Luc. 9. Lau. Iuſ. li. de diſ. & perfec. monaſt. conuer. ca. 15. Iaco. 3.

ſeſe immoderate effundit, & quæ oculta ſunt atq; ſecreta in vul E
Pſal. 38. gat. Vnde regius vates dicebat, obmutui & ſilui à bonis, & con-
caluit cor meũ intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.
Simile. Quemadmodum enim ignis vt conſeruetur eſt operiendus cine-
re, nam aliter crebris exhalationibus tandẽ euaneſceret & peri
Linguã diligenter cuſtodiamus. ret: ita etiã maximo ſilentio contegẽda & exornanda lingua eſt,
ne inconſiderate ſeſe effundẽdo, charitatis ignem forte exhalet,
ſed eũdẽ potius ſilentio quaſi cinere conſeruet atq; cuſtodiat. Vi
demus præterea vinum niſi operiatur, ſed apertum relinquatur,
Simile. vim ſuã tãdẽ amittere. Multa etiã odorifera contegenda diligen
ter ſunt, ne vniuerſum exhalẽt atq; effundãt odorẽ. ſancti illi ere F
Similitu. mitæ olim certo quodã tẽpore cõuenire in vnũ ſolebãt, ibiq; de
rebus ſanctis, Pijs, & ad ædificationẽ ſpiritualẽ pertinentibus diſ
ſerebãt: non murmurationes, non detractiones audiebantur, ſed
Colloquia ſeruorum Dei qualia eſſe debeant. omnia ad ſanctũ & piũ ſuum referebant inſtitutum: at nunc in id
tẽporis deuenimus, cum iã in conuerſationibus quod minus tra
ctatur, eſt de deo & ſanctis rebus. Dices tu, non ſemper poſſumus
de Deo ipſo tractare: fateor quidẽ, ſed tamẽ variæ ſunt exercita
tiones, quibus id honeſte fieri valeat, neglectis omnino propha-
nis & diſſolutis colloquijs, interdum quidẽ enim à conuerſatione
Conuerſationes diſſolutas vitemus. præſentis miſeriæ, trãſitus fieri poteſt ad diſſerẽdũ de periculis hu G
ius peregrinationis, de varietate tentationũ, de vitiorũ deformi
tate, de virtutũ pulchritudine & ornamẽto, de morte, de iudicio,
de gloria, de inferno, ita vt accommodentur ſingula iſta argumẽ
Quales eſſe debeãt conuerſationes noſtræ! ta atq; materiæ pro exigentia animorũ, & vitæ informã'ę. Quod
ſi quis ad id ſe impotẽtẽ ſenſerit, poſtulet humiliter auxiliũ à deo
& eius opẽ imploret: ſi quidẽ per Prophetam ait, dilata os tuum
& implebo illud. Et certe ſi tam ſancti viri ſe in huiuſmodi collo
quijs exercebant, quanto magis nos debemus colloquia noſtra
Pſal. 80. moderari, ne Deum & homines offendamus?

Cauere certe debemus ne in verba aliqua reprehẽſione digna H
Confabulationes noſtræ quales. inter loquendũ incidamus, ſiquidẽ id facile fieri ſolet. Non teme
re quidẽ dæmon tã varijs plagis percuſsit Iob, et liberã linguam
dimiſit illæſam, exiſtimans quod illa facile Deum offenderet
vel proximũ. Mirabile ſane eſt quod ei liberos, opes, gregem, ho-
Iob. 3. norem abſtulerit, & tamẽ liberam linguam dimiſerit. Satis qui-
Iob. 19. dem ſanctus vir aſtutiam dæmonis intellexit, cum diceret: adhæ-
ſit os meum carni meæ, & derelicta ſunt tantummodo labia
Aſtus dæmonis. mea circa dentes meos. Quaſi diceret, annon aduertiſtis aſtu-
tiam dæmonis, quod ſolos dentes & linguam liberam reli-
querit? Vnde & procurauit dęmon vt coniunx quidem ipſa
eum

A eum lingua feriret, & percuteret, cum non poſſet ipſum ad praua opera inducere. Vnde ait ipſa, benedic, id eſt maledic, Deo, & morere: & addit textus, in omnibus his non peccauit Iob labijs ſuis. Paucos hodie inuenias qui non labantur lingua. Porro Plinius dicit quod lingua duas habeat venas, quarum vna ad cor tendit, & altera ad cerebrum, vbi ratio viget: vt intelligeremus quod nõ debemus aliud in ore, & aliud in corde geſtare, & quod quæcunq; lingua loquitur, ſunt rationis examine trutinanda. Hoc voluit Eccle. ſignificare cum ait, verbis tuis facito ſtaterã, B & frænos ori tuo rectos & attende ne forte labaris in lingua. Vbi aduerte quod dicat nos debere linguæ apponere multos frænos, nempe amoris Dei, timoris, & verecundiæ: & aduerte quod linguæ lapſum dicat immedicabilem, cum ait, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Mirabilia plane in hoc cap. nos docet ſpiritus ſanctus, dicit enim: aurum tuum, & argentum tuum confla, & verbis tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo rectos. Quaſi diceret, ſi ferrum non inueneris ad id præſtandum, etiam aurum & argentum tuum lique facito, vt ſtateram & frænos facias, cum hęc adeo neceſſaria ſunt. Mirabatur ſane D. Iaco. ve- C hementer linguæ portentum, cum diceret, ecce quantus ignis, quam magnam ſyluam incendit: quaſi diceret, quamuis parua ſit tamen multa ad portat incommoda.

Vſq. adeo procliuis eſt linguæ lapſus ad murmurandum, vt etiam ſpirituales perſonæ interdum in hoc vitium labantur. Vnde Maria & Aaron de Moyſe murmurabant, vt habetur in Num: Vide quam eximiæ perſonæ eſſent iſtæ, ſi quidem Maria cecinerat eximium illud Canticum poſt tranſitum maris rubri, videlicet, cantemus domino, glorioſe enim magnificatus eſt &c: Et vide etiam quot mirabilia Deus feciſſet per manus Aaron in Aegypto, vt habetur in Exo. vnde conſtat quam facilis ſit linguę D lapſus: Porro notandum eſt quod textus hic prius nominauit Mariam quam Aaron, quamuis Aaron ſummus eſſet ſacerdos. Si quidem ipſa prius ſermonem mouit, & occaſionem iniecit. Vnde etiam aduertere debemus, quantum errent & peccent, qui in ipſis cõfabulationibus ſermonem mouent de tertia aliqua perſona pernicioſum, ſi quidem in cauſa ſunt vt alij cum ipſis etiam murmurent, vel vt hoc modo ſe ipſis accommodent, vel etiam quod ſint proni ad murmurandum, vel propter alios reſpectus.

Iob. 2.
Plinius.
Linguæ cõditiones.
Eccl. 28.
Linguæ frænos multos adhibeamus.
Eccle. 28.
Iaco. 3.
Murmurationes fugiamus
Num. 12.
Perſonæ etiã ſpirituales interdũ murmurare ſolent
Exod. 15.
Notãdũ.
Occaſionẽ ad malũ dãs, magis offendit.
Obſeruandum.
De tertia perſona non murmuremus inter confabulãdum.

Gloriam ardenter deſideremus. E

Inno. 3. ſer. in ſab. poſt. 1. do. quadrag. ET reſplenduit facies eius ſicut ſol, veſtimenta Chriſti, vt ait Matt. facta ſunt alba ſicut nix. Veſtimenta Chriſti, vt ait Inno. ſunt vniuerſi fideles, qui quidem in gloria ſplendebunt, iuxta illud Apoſ. ſaluatorem expectamus dominum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis
Phil. 3. ſuæ. Quæ cum ita ſint, cur obſecro non ardentius adhuc deſideramus gloriam ſempiternam, & beatam illam vitam, qua tunc fruentur ſancti? De quibus quidem dicitur in lib. Sap. fulgebunt F
Sap. 3. iuſti, & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent. Et Chriſtus
Matt. 13. apud Matt. ait, fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. O miſerabilem peccatorem, qui non ardentiſsima quadam ſiti glo-
Cicero. riam deſiderat! Refert quidem Cicero de quodam Platonis diſci-
Egeſias. pulo, cui nomen Egeſias, quod tanta cum vehementia interpretaretur librum illum de immortalitate animæ a platone conſcri-
Parũ amamus cœleſtia. ptum, vt multi ex auditoribus ſuis, etiam proprijs manibus ſibi vitam adimerent, vt poſſent ſtatim immortali vita frui, quam in eo libro Plato pollicebatur, cum ſibi videretur quod ſtatim eius vitæ poſſeſsionem eſſent accepturi. Atq; vſq; adeo id multis
Ptolomæ' perſuadebat Egeſias, vt neceſſario debuerit rex Ptolomęus præ- G cipere Egeſiæ, ne amplius eum librum diſcipulis ſuis interpretaretur. O magnam ignominiam noſtram, qui cum calleamus qua-
Gloriã parũ ſitimus lia ſint hæc cæleſtia bona, & præſertim nos fides ipſa erudiat, & ſacræ literæ doceant quantopere fulgebunt iuſti in gloria, nihilominus tamen non magis moueamur, quam ſi nil tale didiciſſemus, neque media ad ea bona comparanda adhibemus, cum ta-
Simile. men nobis vita ęterna promittatur, atque reſplendens & vera immortalitas. Sane ſi in hac vrbe reperiretur aliquis qui vitã venderet, annon multos haberet emptores, & tanto carius eam ven- H
Matt. 13. deret, quanto plures vitæ annos expoſcerent? At vero cum Chriſtus vitam æternam promittat & ſplendidam ſicut ſol, tamen paucos habet competitores & emptores, etſi vili pretio eam vendat. Annon tibi videtur quod vili admodum eam vendat, cũ
1. Tim. 2. dicat Pau. Quod vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire? Et dat eis auxilium etiam & fauorem, quod eſt ſignum maximum, quod bonum nobis cupiat: & certe carius nobis conſtat victus & veſtitus, quam gloria. Vide obſecro quantum Deus ſalutem noſtram deſideret, nam cum in lege veteri tot eſſent præcepta quot ſunt in anno dies, vt ait Burgenſis, imo & plura, vt ait Galatinus, qui dicit quod haberent Hebræi. 613.

præ-

A præcepta, nihilominus tamen omnia redegit ad vnum amoris & delectationis præceptum, dicente Paulo ad Rom. qui diligit proximum, legem impleuit: Et ait etiam, quod plenitudo legis eſt dilectio. Nos vero adeo in amore tepeſcimus, vt nihili hoc tantum præceptum facere videamur, & tamen Deus gaudet nobiſcum verſari, qui nobis nequaquam indiget, dicit enim Pro. 8. deliciæ meæ, eſſe cum filijs hominum.

Vide obſecro poſt tot exantlatos labores, quomodo fulgeant iuſti ſicut ſol, & candidi ſint vt nix, vt ita conſoleris in labori- B bus, & ſpernas delicias mundanas quibus interdum diffluis, & vis omnia tibi ad nutum fluere. Conſideremus igitur quod cælum detur operarijs & laborantibus vt Moyſi & Eliæ: perpendamus etiam quod quæ laboribus parta ſunt, pluris æſtimamus. Vnde de viris euangelicis dixit Deus per Iſa. lætabuntur coram te, ſicut exultant victores capta præda. Prædam quidem dicimus quod vi reportamus, & quod in montibus cum labore venamur. Sic ergo Chriſtus ait quod regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud. Hoc quidem figuratum eſt quãdo Iſaac cum tanta inſtantia petiuit ab Eſau, vt ſibi ceruum aliquem, vel C aliam huiuſmodi prædam venaretur, & ſibi pararet cibum de ea venatione, & ſtatim benedictionem acciperet. Sane non eſt credendum vt optime obſeruat Auguſt. quod vir ſapientiſsimus Iſaac benedictionem filij conſtitueret in cibo illo, ſed voluit nobis ſignificare, quod quæ labore parta ſunt, plurimi æſtimantur, & quod benedictio gloriæ, ſit labore & ſudore comparanda.

Si igitur tanta eſt gloriæ præſtantia, quid tantum cunctamur & dormiturimus in eius acquiſitione? Quid tam altas radices in hoc ſeculo iacimus? An ignoratis, quia ex hoc ſeculo nequam, citiſsime tranſmigrare debetis? ſane non habemus hic manentem D ciuitatem, ſed futurã inquirimus. Ad eam ergo cur non properatis cito, velociter hinc tranſplantandi? in alieno ſolo quid radices mittitis? annon attenditis radicatorum in terra quam difficilis, quam violentã, quam triſtis & amara ſit auulſio? Conſiderate obſecro amatorum huius ſeculi amaros exitus, graues torſiones acerbos dolores quos in morte tolerant, & nolite cum eis ſimiliter radicari. Quid anxie quæritur, quod tam celeriter amittitur? Quid cælorum futuri perpetui ciues, tranſitoriẹ vitẹ delicijs inhiatis? ſurſum animas veſtras erigite, quæ ſurſum ſunt quærite, non quẹ ſuper terram, vt ait Apoſ. quid dicam vobis o inertes, o deſides, o pigri? labor modicus & ſempiterna lẹtitia: pugna leuis, & corona perpetua quidem ipſa eſt. Pudeat,

Burgen. li. 1. ſcrut. diſ. 18. c. 9.
Gala. lib. 11. de arcanis catholica fidei c. 4.
Rom. 8.
Rom. 13.
Pro. 8.
Delicias mũdi quomodo ſpernemus.
Iſa. 9.
Matt. 11.
Figura.
Gene. 27.
Aug. ſup. q. ve. & noteſ.
Gloria labore paratur.
Hebr. 13.

pudeat vinci à gentilibus,à philoſophis gentium ſuperari. Quanta geſſerunt Romani, quam ardua & præclara opera virtutis geſſerunt& agreſsi ſunt,quam difficilem & aſperam viam philoſophi portauerunt, ſolo amore virtutis allecti? aliam mercedem non expectabant,aliud premium non quærebant. Quid nos dicti ſumus,quos tanta premiorum moles etiam cognita non prouocat ad virtutem? væ genti peccatrici,filijs ſceleratis,ſemini nequam. Erubeſce Sidon,ait mare: iuſte nãq; præſentem vitam diligit,qui meliorem aliam non cognoſcit:merito bonis preſentibus inhiat, qui meliora futura non expectat. Vos vero quibus Deus oculos mentis aperuit,vt latentes, reconditaſq; celi diuitias contemplemini, quas non morte & ſanguine, non malleis & tormentis, ſed vite modeſtia, animiq; ſanctimonia poſsideri non ignoratis, vos inquam Chriſtiani quid facitis? Quod ſi non mouet vos tante beatitudinis ineſtimabile pondus vt ait Apoſ. moueat ſaltē terribilis expectatio iudicij, & ignis æſtuatio,quæ conſumptura eſt veritatis aduerſarios propriæ ſalutis contemptores & pigros. Moueat etiam diſtrictiſsima operum & vite veſtre ratio, quam in die iudicij coram oculis omnium angelorũ & hominum reddituri eſtis. Quid tu dicturus es Chriſtiane? Quid reſponſurus es o contemptor? Dicet forſitan gentilis, neſciui: dicet Indus,non audiui,dicet paganus,non intellexi,tu vero miſer quid dicturus es?

Col. 3. *Neg'igentes ſumus ſalutis noſtræ.* *Iſa. 1.* *Iſa. 25.* *Cũ æterna neſciamus, terrena deſpiciamus.* *Hebr. 10.* *Si beatitudinẽ non amamus, ſaltē infernũ timeamus.*

E F G

Si alicui nuntiaretur quod eſſet heres alicuius magne poſſeſsionis vel hereditatis,vnde magnus honor ſibi vel ſuis poſſet euenire,multum gauderet & magnas expenſas faceret, & poneret ſe in multis miſerijs, tranſiretq; Maria & mõtes,vt cito perueniret ad hoc: Deus autem nuntiat amicis ſuis quod ſunt heredes vite & regni eterni,niſi ex prauitate cordis & defectu illud perdant: oſtendit igitur Deus multum valere gratiam ipſam & vitã æternam,quando tam caro venditur amicis,quos nulla ratione deciperet. Petrus enim emit eam martyrio crucis,paulus amputatione capitis,etſic de alijs: ipſe deniq; filius Dei emit eam pro amicis ſuis,ſanguinis effuſione. Inſania igitur tua eſt, ſi putas quod ſine laboribus eam emes. Vnde Greg. ait,quis ſanctorum ſine tribulatione coronatus eſt? facta precedentium recolamus, & non erũt grauia que toleramus. Itē ſi homo tã opere laborat pro vita iſta,que miſera et fragilis eſt,quãtũ eũ laborare oportebit ꝓ vita eterna cõparãda? Et ſi homo tã opere ſibi præcauet a nociuis cibis pro vita temporali, quare non magis pro vita eterna, que per

Vide Ter. ſer. de vi. ater. in fi. operũ lactan. fol. vlti. *Labore cõparanda gloria.* *Luc. 24.* *Grego.* *Simile.*

H

per

A per mala opera amittitur? Item mĕdicus homo magna diligentia patriam ſuam quæreret, vbi poſſet bonis omnibus affluere, talis autem eſt vita æterna. Vnde Aug. ait, Cur per multa ac varia vagaris o homuncio, quærendo animæ tuæ & corporis tui bonum? Ama vnum bonum in quo ſunt omnia bona; & ſufficit tibi. Si delectat te pulchritudo, fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. Abſalonis quidem pulchritudo nulla eſt, ſi ad illam pulchritudinem conferatur, cum tamen eſſet longe pulcherrimus. Cur ergo quæris potius mundanam pulchritudinem,
B quæ ſicut flos agri citiſsime contabeſcit? & illam negligis, quæ in ſempiternum vireſcit? Si autem te libertas delectat, liberabitur quidem ibi creatura à ſeruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei, vt ait Apoſt. Si caro emit aliquando homo libertatem corpoream, cur non magis æternã? Quod ſi etiam lõgam & ſalubrem vitã deſideras, ibi æterna ſanitas, & vitæ perpetuitas eſt. Si ſatietatem deſideres, Satiabor inquit propheta, cum apparuerit gloria tua. Et Apo. 7. Nõ eſurient, neq; ſitiẽt amplius. Si diuitiæ diliguntur, gloria & diuitiæ in domo eius.

Si huius ſeculi lux tam pulchra eſt, conſidera qualis illa futura
C ſit diuina: quanto enim ſolaris lux, lucernę lumen excedit, tanto imo magis, illa ſolarem. Quod inde ſignificatur, cum dicitur, ſol obſcurabitur, ad illius videlicet ſplendoris comparationem, vt non appareat. Quod ſi in hac vita vt ſplendidas nobis domos cõparemus, & magnam pecuniarum vim ædificando conſumimus anxij: conſidera qui nobis ſubeundi ſint labores, vt clariſsimam nobis in cælis domum ædificemus, vbi lux ineffabilis. Hic enim pugnæ, contentiones de terminis, de parietibus, illic minime: hæc relinquenda, illa permanſura. Quamobrem quam immodeſtiſsime fero, ꝙ his nobis propoſitis, tamen deſidemus, animo defici-
D mus, vt hic ſplendide habitemus, omnia facimus: vt autem in cælo paruum vel comparemus hoſpitium, nil curamus, vel laboramus. Dic quæſo, vbi hic domum habere velis, in deſerto, an in aliquo paruo oppidulo? nõ puto, ſed in magnis regijſq; ciuitatibus, vbi copia rerum, & maior nobilitas. Ego tibi talem ciuitatem propono, cuius artifex Deus, in qua domum minori quam hic ſumptu, minori labore condere atq; ædificare poteris. Cur igitur hic domum condere vis tanto cum ſumptu, ad tam breue tẽpus traducendum, & non potius in patria ſempiterna, vbi luciđiſsimas inuenies manſiones?

Similitudo. *Simile.* Auguſt. *Mat. 13.* *Pulchritudo ſanctorum ineffabilis.* *Rom. 8.* *Gloria eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus.* Pſal. 16. *Apo. 7.* *Pſal. 11.* *Simile.* *Chryſ. ho. 55. in Ioã.* *Simile.* *Si tanto cum labore domum terrenã ædificamus, quid dicendum erit de cæleſti?* *Non ædificemus in hac lachrymarũ valle, ſed potius in cælo.*

APPENDIX.

D*Vxit illos in montem excelſum*:. Aſcendamus in altum vt gloriã E
nobis comparemus, ne ſimus vt illi de tribu Ruben & Gad,
Num.32. qui quidem capti amore conuallium amœnarum, & pratorum
floridorum, nolebant aſcendere ad terram promiſsionis, vt igitur nos Chriſtus ab his terrenis rebus auellat, & ad cæleſtes alliciat & inducat, ſpecimen quoddam edit gloriæ in monte. Et certe ſuperbos & elatos Deus humiliat Iſa. 47. deſcẽde, ſede in pul-
Iſa 47. uere filia Babylon: bonos autẽ & humiles ſecum ducit ad cęleſtia
Similitudo. gaudia. Sane vt immane ſaxum in altum euehatur, multis machinis opus eſt, vt autem deſcendat, ſufficit quod nullam habeat F
Vt in cælũ conſcendamus labore opus eſt remoram. Sic igitur ne mireris ſi cum labore graue corpus tuum debeat ad cælum aſcendere & ad angelorum conſortium. Aſcende ergo in montem virtutum etiam cum labore, vt tandem poſſis inde in cæleſtem montem aſcendere, Col. 3: quæ ſurſum ſunt
Col.3. ſapite.

T*Ransfiguratus eſt ante eos*. Transfiguratur etiam Chriſtus, ut ſacratiſsimum corpus deſeſſum & delaſſatum, aliquo modo recrearet, cum præ ieiunijs & abſtinentia eſſet valde fatigatum, vt inde ſane nos doceret & erudiret, quomodo interdum liceat honeſta aliqua recreatione corpus noſtrum refocillare; vt hac qui G
dem ratione & pacto recreatum & refocillatum corpus noſtrum libentius & animoſius ſpiritui ipſi, ac promptius quidem pareat & obediat, poſtquam aliqua honeſta & laudabili recreatione fuerit oblectatum aliquantulum.

Corpus moderate recreandũ vt melius ſpiritui deſeruiat.

DOMINICA II. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Quibus de cauſis Chriſtus fuerit transfiguratus in monte H

Ephrem Syrus.

A*Sſumpſit Ieſus Petrum, &c.* Mat. 17. Viri quos dixerat Dominus non eſſe guſtaturos mortem, donec vidiſſent, locum perfectionis eius, ſunt hi tres Apoſtoli, quos cum aſſumpſiſſet Dominus, duxit eos in montem, & oſtendit illis quomodo ſit venturus in die nouiſsimo in gloria ſua. Duxit autem eos in montem, vt oſtenderet qualis ſit filius ille, & cuius. Quãdo enim interrogauit, Quẽ dicunt homines
Mat. 16. eſſe filium hominis? Dicunt ei, alij quidem Eliam. &c. Propterea ergo eos ſurſum ducit in montem, & oſtendit eis ſe non eſſe Eliam, nec Moyſen, ſed Deum Eliæ, & ſanctificatorem Moyſi, ac

A deniq; dominum prophetarum Et rurſum oſtendit eis ſe eſſe effectorem cęli & terrę, & ſe eſſe dominū viuorum & mortuorum. Et præterea eos duxit in montem vt oſtenderet eis ſe eſſe filium Dei. Si enim dixiſſet ego ſum filius Dei, non eis perſuaſiſſet propter carnem quam geſtabat, & quia cum eis conuerſabatur. Videbant enim Mariam quæ eum pepererat: videbant etiam quod eſuriret, & ſitiret, & dormiret, & laboraret, & quieſceret. Hæc autem diuinę naturę minime conueniebant, propterea eos ducit in montem illum excelſum, vt pater loquatur, & demonſtret eis eum eſſe ſuum filium in veritate, vt oſtendat regnum ſuum B ante mortem ſuam, & ante ignominiam, vt quando captus fuerit & crucifixus, ſibi perſuadeant eum non fuiſſe crucifixum propter eius impotentiam, ſed quod ei ita placuiſſet propter ſuam gratiam ad mundi ſalutem.

Transfiguratur Chriſt⁹ vt oſtēdat ſe dominum eſſe prophetarum.

In montē eos ducit vt teſtimonium audiant æterni patris.

Duxit illos in montem excelſum: Mirantur diſcipuli taciti rei nouitatem inſolitam prius: quid eſt quod velit, vt quid eos ſeparatim in ſublimia ducit? Quum vero ſupra ſacri verticem montis conſtituit, ſic eos alloquitur. Mirabimini forſan filioli, quod vos in hunc locum ſeparatos eduxerim; ſed huius rei finem & C cauſam modo ſcietis: volo vobis innoteſcere quis ſim: volo monſtrare quid ſub huius carnis velamine latet cui adhæſiſtis, quem ſequimini, cum quo editis & bibitis, & verba miſcetis: non omnes hæc viſio decet, vobis ſolis hæc gratia donatur. Attendite quæ nunc vobis ſecreta pandentur, nam mundo quandoq; neceſſaria erunt. His dictis, pendentem in ſuperiore mentis portione, grandi miraculo, gloriæ & claritatis Abyſſum ſoluit, exteriora corporis velut ruptis meatibus inundare permittit. Scaturit foras ſubito immenſitas illa gloriæ: totumque corpus mi- D ra claritate venuſtat ac decorat. Rutilat ſuper ſolem facies eius fulgore mirifico, candet veſtis ſuper niuem, nouumq; induit forma decorem, adumbratur eius claritate ſolaris radius, totusque mons vndique grandi claritate refulget. Spectaculum viſu digniſsimum, quale unquam à ſeculo non eſt viſum, illam enim interiorem animę tuæ gloriam, bone Ieſu, ab initio tuæ conceptionis intus latentem, ad corporis tui ſubſtantiam, ſicut pellem foras extēdiſti, vt corporis oculis videri poſſet. Quid vero intus gloriæ lateat, quis agnouit? tegis quippe aquis ideſt immēſa abyſſo deitatis tuę, ſuperiora eius, ideſt animæ tuæ ſuperiorem portionem, vna quippe gloriæ tuæ gutta, Apoſtoli tui inebriati ſunt, quid ſi interiora vidiſſent? Solā corporis tui gloriam inſpexerūt, quid ſi gloriā animæ, vndę ſcaturiebat illa? Quid ſi fontē deitatis peren-

Tho. à Villano.

Colloquiū Chriſti cū diſcipulis in monte.

Communicat diuinitas gloriā ipſi corpori.

Totus mōs Thabor mire refulſit.

Pſal. 130.

Si Apoſtoli vidiſſēt animæ gloriam, quātomagis admirati eſſent? perennem, & primam eius originem inſpexiſſent? Attendite fratres, videte qualem nobis gloriam parauit pater: conſiderate qualia nos præmia manent. Si talis erit gloria carnis, qualis erit gloria mentis? ſi talis eſt riuus, qualis erit fons, vnde riuus ille emanat? Quis interiorem animæ iubilum, lætitiamq; mētis comprehendere valeat, quæ tales ex ſe foras ſplendores emittit? ô quam vere dictum eſt, quia oculus non vidit Deus abſq; te, quæ *Iſa. 64.* *1. Cor. 2.* præparaſti diligentibus te. Splenduit quandoq; facies Moyſi cū de monte deſcenderet, vſq; adeo, vt non poſſent in eum intendere filii Iſrael propter gloriam vultus eius, ſed non ſicut Domini, *Exo. 34.* *2. Cor. 3.* ita & ſerui gloria. Amplioris enim gloriæ Chriſtus præ Moyſe dignus eſt habitus, quanto ampliorem honorem habet domus qui *Heb. 3.* fabricauit eam. Ponit Moyſes velum, in figuram, quia cæco populo loquebatur, nos autem non velamine aliquo, ſed reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur. Vnde & ipſe Moyſes, illius gloriæ ſpeculator & teſtis adfuit cum Elia, Chriſto Domino aſtantes, & illi teſtimonium *1. Cor. 3.* perhibentes, quod ipſe ſit verus Dominus & Meſsias, quem lex præfigurauit, quem vaticinia promiſerunt, & ſicut Euangeliſta ait, loquebantur cum Ieſu. E F G

Magnus fuit Dei amor erga genus humanum!

SED Quid obſecro tali tempore loquebantur? Dic nobis Euāgeliſta quid loquebantur? Loquebantur inquit de exceſſu quē *Loquebātur Chriſtus de ſua paſſione.* completurus erat in Hieruſalem ô vere exceſſum maximum! o extaſim potentiſsimam! exceſsiſti metas omnis rationis & intellectus, Domine in Hieruſalem. Supra modum in me amando *Pſal. 115.* exceſsiſti Deus meus. Quid reddam pro tanto amore tuo? omnia *Sap. 11.* in pondere, menſura, & numero feciſti, ſed ſine pondere, numero & menſura amaſti: in hoc redemptionis noſtræ opere nullus H eſt numerus, nulla eſt cuſtodita menſura, ſed prorſus exceſſus ni- *Vide exceſſum amoris.* mius, & nimietas exceſsiua: in omnibus alioqui moderatus & mēſuratus, in ſolo amore fuit nimius. An non nimietas grandis, an non exceſſus nimius, vt Deus moriatur pro homine? pro opere ſuo conditor? creator pro factura? O extaſim exuberantis amoris, o feruentis charitatis exceſſum. Factus eſt Dominus tāquam *Pſal. 77.* potens, crapulatus à vino. Plantauit vineam, & ex ea bibit, & *Gen. 9.* inebriatus eſt, & nudatus grādem extaſim paſſus eſt. Sed quā extaſim? Quid dicam fratres quam extaſim? Deus in ligno pendet, omnipotens latronum medius crucifigitur, irridetur, blaſphema-

tur,

A tur, conſpuitur, flagellatur, occiditur. Vbi eſt Deus ſapientia tua? vbi eſt potentia tua? vbi eſt gloria tua? vbi eſt diuinitas tua, maieſtas & æternitas? Noli quærere, extaſim paſſus eſt Deus, alienatus à ſeipſo, vt tu redeas ad ipſum. Scriptum eſt enim, reminiſcentur & conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terræ. Quid eſt dicere reminiſcentur, niſi redibunt ad ſe, qui erant alienati à ſe? An non alienati idolorum cultores, lapidum adoratores? extaſi ſua, noſtram deſtruxit. Extaſim amoris paſſus eſt, vt tolleret extaſim obliuionis. Amor namq; teſte Dionyſio facit extaſim, ponit enim amantem extra ſe, & ſui facit obliuionem. Videas gallinam pro pullis aquilam fieri, & equam mitiſsimam, pro filio fieri leænam. Manſueti parentes in feram vertuntur, & nil tam mite, quod non amore inſaniat. Exponitur mater pro filio ſuo oblita. Vnde hoc? niſi quia ſuſtinet extaſim pro amore. Hæc eſt extaſis, quam pro nobis paſſus eſt Deus: hic eſt exceſſus quem cõpleturus erat in Hieruſalem, de quo vates cum Chriſto Domino loquebantur. Sed quod de hoc exceſſu loquebantur Euangeliſta quidem reticuit. Pro illo gratias agebant, aut ſi fieri poſſet, ne illum pateretur orabant. Non abs re in tanta gloria, paſsionis me-
C moratur exceſſus, vt videlicet eundem eſſe conſtaret qui penderet in cruce, & qui ſplenderet in monte.

Ineffabilis ſane amor quod Deus pro nobis moreretur. Pſal, 21. *Dionyſ.* *Simile.* *Amor facit vt Deꝰ pro nobis pateretur:* *Cur de paſſione agerent.*

Ceciderunt in faciem ſuam. Si tantus fuit ſplendor Chriſti in tranſfiguratione, vt non poſſent eum contueri diſcipuli, ſed metu perterrentur, quid putandum eſt fore in ipſa gloria? Pro hac igitur gloria adipiſcenda, vigilãtiſsime laboremus: omnia huius ſeculi bona quamuis magna nobis videantur, pro gloria cæleſti comparanda expendamus & impendamus. Vnde D. Aug. ait, quid ergo magnum eſt pro illa æterna cæleſtiq; patria cuncta ſeculi huius quamlibet iucunda blandimenta contemnere, ſi pro hac tẽ-
D porali atq; terrena, filios Brutus ille Romanus potuit & occidere, quod illa facere neminem cogit? Sed certe difficilius eſt filios interimere, quam quod pro ipſa faciendũ eſt. Ea docet quæ filijs cõgreganda videbãtur atq; ſeruãda nimia, vel donare pauperibꝰ, vel ſi exiſtat occaſio, quę id pro fide atq; iuſtitia fieri cõpellat, amittere. Felices enim vel nos, vel filios noſtros, non diuitiæ terrenæ faciunt: aut nobis viuentibus amittendæ, aut nobis mortuis à quibus neſcimus, vel forte à quibus nolumus poſsidendæ. Sed Deus felices facit, qui eſt mentium vera opulentia. Porro quid Brutum moueret vt ita filium interficeret, narrat Virgilius dicens, Vicit amor patriæ, laudumq; immenſa cupido. Si ergo pro libertate moriturorum, & cupiditate laudum, quæ à mortalibus expe-

Autor. *D. Aug. li. 5. de ci. Dei c. 18. to. 5.* *Exemplũ Bruti.* *Multa tolerare debemus pro ingreſſ. in gloriam.* *Virgilius.*

Si propter tẽporalem honore tã patiuntur homines quid quaſo facere debent pro æterno.

expetũtur, occidi filij à patre potuerũt, quid magnũ eſt ſi pro ve E ra libertate ſudemus quæ nos ab iniquitatis & mortis, & diaboli dominatu liberos facit, nec cupiditate humanarũ laudũ, ſed charitate liberandorum hominum, non à Tarquinio rege, ſed à dæmonibus, & dæmonum principe?

Exemplũ Torqui.

Exemplũ Furij Camilli.

Parua ad modũ ſũt quæ pro Chriſto facimus, & præſertim ſi conferantur cũ his quæ ipſe pro nobis fecit?

Exemplũ Mutij:

Si amor terrenæ patriæ nos tãtũ mouet, multo magis cæli amor nos commouere debet.

Exemplũ Curtij.

Si alius etiam Romanus princeps cognomine Torquatus, filium non quia contra patriam, ſed etiam pro patria, tamen quia contra imperium ſuum, ideſt, contra quod imperauerat & præceperat pater imperator, ab hoſte prouocatus, iuuenili ardore pugnauerat, licet viciſſet & hoſtem interfeciſſet, occidit, ne plus F mali eſſet in exemplo imperij contempti, quam boni in gloria hoſtis occiſi: vt quid ſe iactent, qui pro immortalis patriæ legibus omnia, quæ multo minus quam filii diliguntur, bona terrena contemnunt? Si Furius Camillus etiam ingratam patriam, à cuius ceruicibus acerrimorum hoſtium Veientium iugum depulerat, damnatuſq; ab æmulis fuerat, à Gallis iterum liberauit, quia non habebat potiorem vbi poſſet viuere glorioſius: cur extollatur velut grande aliquid fecerit, qui forte in eccleſia ab inimicis carnalibus velut grauiſsimam exhonorationis paſſus iniuriam, non ſe ad eius hoſtes Hæreticos tranſtulit, aut aliquam contra illam ipſe G hæreſim condidit, ſed etiam potius quantum valuit ab hæreticorum pernicioſiſsima prauitate defendit, cum alia non ſit, nõ vbi viuatur in hominum gloria, ſed vbi vita adquiratur æterna? Si Mutius vt cum Porſena rege pax fieret, qui grauiſsimo bello Romanos premebat, quia Porſenam ipſum occidere nõ potuit, & pro eo deceptus, alterum occidit, in ardentem aram ante eius oculos dextram extendit, dicens magnifica quidem voce, & pectore fortiſsimo atq; conſtantiſsimo, regi: Multos tales, qualem illum videret, in eius exitium coniuraſſe. Cuius ille fortitudinem, & coniurationem talium perhorreſcens, ſine vlla dilatio- H ne, ſe ab illo bello, facta pace compeſcuit. Quis regno cælorum imputaturus eſt merita ſua, ſi pro illo non vnam manum, neque hoc ſibi vltro faciens, ſed perſequente aliquo patiens, totum flammis corpus impenderit? Si Curtius armatus, equo concito in abruptum hiatum terræ, ſe præcipitem dedit, falſis Deorum ſuorum oraculis ſeruiens, qui iuſſerant vt illuc id quod Romani haberent optimum mitteretur, nec aliud intelligere poterant, quam viris, armiſque excellere, vnde videlicet oportebat vt falſorum Deorum iuſsis in illum interitum vir præcipitaretur armatus: quid ſe magnum pro æterna patria feciſſe dicturus eſt, qui pernicioſum aliquem fidei ſuæ paſſus inimicum, non ſe vltro in

tro in

A tro in talem mortem mittens, ſe d ab alio miſſus obierit, quando quidem à Domino ſuo, eodemq; rege, certius oraculum accepit: nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere? Si Marcus Puluillus dedicans ædem Iouis, Mineruæ, falſo ſibi ab inuidis morte filij nunciata, vt illo nuntio per turbatus abſcederet, atque ita dedicationis gloriam collega eius conſequeretur, ita contempſit, vt eum etiam proijci inſepultum iuſſerit, & ſic in eius corde orbitatis dolorem, gloriæ cupiditas vicerat: quid magnum ſe pro Euangelij ſancti prædicatione, qua ciues ſupernæ patriæ de diuerſis liberantur & colliguntur erro- B ribus, feciſſe dicturus eſt, cui Dominus de ſepultura patris ſui ſolicito, ait, ſequere me & ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos? Si Marcus Regulus ne crudeliſsimos hoſtes iurando falleret, ad eos ab ipſa Roma reuerſus eſt, quoniam ipſis Romanis eum tenere volentibus reſpondiſſe fertur, poſtea quam Aphris ſeruierat, dignitatem illic honeſti ciuis habere non poſſe, eumque Chartaginenſes, quoniam contra eos Romano ſenatu egerat, crudeliſsimis grauiſsimiſq; ſupplicijs necauerunt: qui cruciatus non ſunt pro fide illius patriæ contemnendi, ad cuius beatitudi- C nem fides ipſa perducit? Quomodo autem ſe audebit extollere de voluntaria paupertate Chriſtianus, vt in huius vitę peregrinatione expeditior ambulet viam quæ perducit ad patriam; vbi veræ diuitiæ ipſe Deus eſt, cũ audiat, vel legat Lucium Valerium qui in ſuo mortuus eſt conſulatu, vſq; adeo fuiſſe pauperem, vt nummiſ à populo collatis eius ſepultura curaretur? Idipſum ſcribunt multi Valerio Publicolæ contigiſſe. De Quinto etiam Cincinato dicunt, quod cũ quatuor iugera poſsideret, & ea ſuis manibus coleret, ab aratro fuerit abductus ad dictaturam Romanam, quæ maior vtiq; erat quam conſulatus, victiſque hoſtibus D ingentem gloriam reportauit, & in eadem paupertate remanſit. Quid præterea ſe magnum feciſſe prædicabit, qui nullo præmio mundi huius fuerit ab æternæ illius patriæ ſocietate ſeductus, cum Fabricium didicerit tantis muneribus Pyrrhi regis Epirotarum, promiſſa etiam quarta parte eiuſdem regni, à Romana ciuitate non potuiſſe diuelli, ibique in ſua paupertate priuatum manere voluiſſe? Si ita ijdem ipſi pauperes erant & inopes, quorum triumphis publicum ditabatur ærarium, nonne omnes Chriſtiani, qui excellentiore propoſito diuitias ſuas cõmunes faciunt, ſecundum id quod ſcriptũ eſt in Act. Apoſt. ut diſtribuatur vnicuiq; vt opus erit, & nemo dicat aliquid proprium, ſed ſint illis omnia communia, intelligunt ſe nulla ob hoc debere emi-

nere

Mat. 10.

Exemplũ M. Puluil. Liu. lib. 2. & Val. li. 5. Plu. in Publicola. Diony. & alij.

Luc. 9.

Exemplũ M. Reg.

Plura præſtabant gẽtiles pro falſa gloria cõparãda, quam nos præſtamus pro vera.

Exemplũ Lu. Val.

Exemplũ Va. Pub.

Exemp. Q. Cinci.

Exemp. Fabricij.

Act. 4.

Multa ſūt tolerāda pro gloria acquirēda nere iactantia, id faciendo pro obtinenda ſocietate angelorum E
cum pene tam aliquid illi fecerint pro conſeruanda gloria Romanorum? Et certe etſi Senat. res tantopere ditarent publicum ærarium, tamē ſic eorum aliqui in ſuis domibus pauperes erant, vt quidam eorum qui iam bis conſul fuiſſet (vt *Val. lib. 2.* Val. lib. 2. de Corne. Ruffino ſcribit, & *Liu. li. 14* Liu. lib. 14. & *Gel. li. 4.* Gel. lib 4. ex illo ſenatu pauperum hominum pelleretur notatione cenſoria, quod decem pondo argenti in bonis habere compertus eſt. Si ergo illi pro terrena comparāda gloria, & pro commodo ſuæ reipub. ita bonis temporalibus pro Rep. adquirendis incumbebāt: quanto magis nos pro gloria cæleſti comparanda laborare debemus, quæ in hodierno euangelio nobis repreſentatur? F

Occaſiones diſcordiæ vitemus.

Occaſiones diſcordiæ euitandæ. VALDE Sane ponderandum eſt, quod Chriſtus Dominus ita ſeparauerit prudenter hos tres diſcipulos à reliquis, vt transfigurationi ſuæ intereſſent. Siquidem id non abs re fecit, ſed potius inuidiæ vitandę cauſa & diſcordiæ: imo ipſis etiam præcepit ne cui id reuelarent donec filius hominis à morte reſurgeret. *Gen. 3.* Tale quiddam etiam obſeruauit cum Abraham, non enim ei promiſſionem fecit de terra quā ei daturus erat, donec ab ipſo Loth ſepararetur. Vnde textus ait: & Dominus dixit ad Abraham poſtquam ſeparauit ſe Loth ab eo: Leua nunc oculos tuos, & vide à loco vbi es ad Aquilonem & meridiem, ad orientem, & occidētem, quia omnem terram quantam vides, tibi dabo, & ſemini tuo vſq; in ſecula. Quid hoc eſt Domine Deus, quod ad donandam terram ipſi Abrahæ, expectas receſſum nepotis? Nunquid non poteras eo præſente donare? Sed voluit nos docere quā oculati eſſe debeant domini in diſtribuendis bonis, aut oſtendendis fauoribus, ne ſcilicet ex hoc alios in inuidiam prouocent. Quia enim viderat Dominus Cain ex inuidia fraternæ gratiæ fratrem occidiſſe: ad promittendam terram Abrahæ, expectauit conſobrini ſeparationem, vt inde intelligamus quantum euitare debeamus ne demus occaſionē diſcordiæ. Sic etiam videmus quod cum aſcendit Moyſes in montem vt acciperet legem, operuit nubes montem. Siquidem ſapienter valde noluit Dominus, populum cognoſcere quid familiaritatis ſeruus apud ſe haberet, ne alios inuidia permotos in eum prouocaret. G H

Ne dem' occaſionē diſcordiæ.

In diſtribuendis bonis diſcordia euitanda.

Exo. 24.

Notandum inſuper eſt, quod diſcipulos ducat Chriſtus in ſolitudinem, vt ibi eis tam iucundum exhibeat ſpectaculum. Vnde

grauis

A grauis quidam autor ait: Quid facitis filij Adam, vaniſsimum genus, quærentes populi frequentiam, ac populoſas vrbes, ad oſtendendam gloriam ac diuitias veſtras, cum videatis Deum veſtrum tam latenter velle oſtendere diuitias gloriæ ſuæ? vni ſoli in ſolitudine, & ſecretioris montis ſupercilio, à quo homines & iumenta arcere iubet, gloriam ſuam oſtendit, neque ſolum homines, ſed etiam iumenta ſuſpecta habet cum gloriam ſuam oſtendere vult, vt habet in Exod. Sic & Chriſtus cum in transfiguratione ſua quandam beatitudinis ſpeciem in corpore ſuo voluiſ-

Oleaſt. in Exod.

Oſtētationem mundani homines faciūt diuitiarū.

Exo. 34.

B ſet oſtendere, non hoc palam, ſed tribus ex ſuis, & in montis vertice, quos adiurauit ne ante obitum ſuum hoc alicui reuelarent, facere dignatus eſt. Nos ſi quidquam iniurium pati debeamus, latebras & ſolitudinem quærimus: ſi quid vero honoris oſtendendum eſt, publica loca. Chriſtus autem ad dedecora & ignominiam, populoſam vrbem requirit, ad gloriam vero oſtendendam ſecretiſsimum montem. Item idem autor ſuper illa verba Exod. 26. Fundens eis quinque baſes æreas, ait: mirum valde eſt quod Dominus iubeat omnes tabularum baſes argenteas fieri: baſes vero portæ ſeu ingreſſus in ſancta, æreas! Separata ſunt

Facile quærimus videri.

Exo. 26.

Oleaſter.

C à noſtris, opera tua Domine: Conſueuerunt filij Adæ, quidquid prætioſum aut pulchrum habent, in ingreſſu domus ſuæ locare, vt qui perſonam ignorant, cognoſcant eius vanitatem. Non ſic autem Deus tuus, ſed pretioſa ponit in occulto, vilia in ingreſſu. Diſce igitur à Domino Deo tuo, pretioſa tua abſcondere, & viliora oſtendere. Idem etiam autor ſuper illa verba Gen. 45. Educite omnem virum à me, ait: Solent homines infirma ſua paucis amicis oſtendere, grandia vero amicis, & inimicis, inimicis potius quam amicis: Cum enim mortuus eſſet Saul, & Ionathas, & triſtis nuncius ad Dauid perueniſſet, nolite inquit, an-

Amici ſumus vanæ oſtētationis.

Gen. 45.

Oleaſter.

2. Reg. 1.

D nunciare hæc in Geth, ne forte lætentur filiæ incircunciſorum. Chriſtus autem noſter non ſic, ſed diuitias ſuas paucis diſcipulis in monte quo transfiguratus eſt, oſtendit, quos vltra hoc conteſtatus eſt, vt nemini viſionem ante reſurrectionem eius dicerent: paſsionem vero ſuam celebratiſsimam, & vulgatiſsimam eſſe voluit, quam acerbiſsimam coram inimicis paſſus eſt, vt nos doceret infirma noſtra diuulgare, ſuprema vero & glorioſa abſcondere. Sed illi, & illis quos ille docuit, ſeruata eſt res hæc. Aduertant hic etiam prælati & domini, qualiter arguere debent alios ſubditos, vt ſcilicet prius eijciant eos qui ſcandalizari, aut malam opinionem de eis quos corrigere volunt, habere poſſunt. Debebat enim Ioſeph oſtendere ſe fratribus ſuis,

Opera bona occultemus.

quod non poterat facere, niſi ad memoriam reuocaret illis peccatum quod in ipſum commiſerant, & ne eorum peccatum apud exteros diuulgaretur, omnem extraneum à ſe eiecit. Sic cum Dominus voluit arguere Iob, ſolum eum conuenit, quē cum arguiſſet ſeorſum, in publico apud amicos commendauit. Non eſtis inquit locuti coram me rectum ſicut ſeruus meus Iob. Mirabilis prudentia Domini, conuicerat ipſe Iob, vt fateretur ſe ſtulte locutum, & apud amicos commendat eius locutionem rectitudinis. Sic etiam cum arguere uoluit Aaron & Mariam, murmuris in Moyſen, eos ad fœderis tabernaculum ſeorſum ire præcepit cum fratre. E F

Fragilitatem proximi non reuelemus. *Gen. 45.* *Iob. 39.* *Iob. 42.* *Num. 12.*

Loquebantur de exceſſu. Pulchre nos admonet quam vana & futilis ſit omnis huius mundi gloria, quandoquidem finem habet horrendam mortem omnibus formidabilem, & inſuper quam citiſsime tranſit. Sic videmus quod vix homo deſiderauerat eſſe ſicut Deus quidē ipſe, cum iam ſibi dictū eſt, puluis es, & in puluerem reuerteris: quod ipſi dictum eſt ad eius inanem gloriam refrænandam. Conſidera quam ſapienter & quam vtiliter doceat te Dominus Deus temperare gaudium boni ſucceſſus, vt ſcilicet recolas peccata quæ feceris, cum tibi videris cuncta proſpera euenire. Si quis enim prouide cogitauerit peccata quæ fecit, quomodo poterit cogitare aliquod bonum ſibi ſui cauſa concedi? G

Mundana gloriola fragilis quæ in morte perit. *Gen. 3.* *Cogita peccata & non iis ſolaces in proſperitate.*

Neſciebat quid diceret. Solet homo ſæpius ſibi nocitura à Deo petere, ſed pius pater ea miſericorditer negat. Petebat ſanctus Moyſes faciem Domini Dei ſui videre, & quia hoc fieri citra mortis eius diſcrimen non poterat, non obtinuit quod ignorans petebat. Nam vt ibi dicitur, non videbit me homo, & viuet.

Gen. 33.

Neſciebat quid diceret. Excuſat ſcriptura defectus & peccata ſanctorū quoad poteſt. Vnde & de Iuda dicitur Gen. 38. Non nouerat quod nurus eſſet: quaſi dicat, ſi noſſet, non faceret. Et ipſe Dominus gentilem Abimelech etiam excuſat dicens, & ego ſcio quod ſimplici corde feceris, & ideo cuſtodiui te ne peccares in me. H

Gen. 38. *Gen. 20.*

Nemini dixeritis viſionem: Hæc expendat obſecro vanum genus filiorum Adam, qui inflata bucca prædicant & volunt ab omnibus prædicari dona quę habent: aut potius ſe habere putant, & dolent multum ſi non viderint prędicari. Sanctus Moyſes vt habetur in Exod, nec nouerat quod radiaſſet facies eius, & cum hoc nouit velamine faciem operuit, ne à populo eius claritas conſpiciatur. Conſidera etiam hic, quid lucri ſit apud Deū eſſe

Auidi ſu vius laudis.

A eſſe,vt luce digna, terrena inhabitatio perfundatur, ſi diu cum Deo colloquia miſcuerit. *Exo.34.*

Nemini dixeritis viſionem. Debemus bona noſtra occultare: Vnde videmus quod Gen.40.Ioſeph ad pincernam dixit,quia furto ſublatus ſum de terra Hebræorum: vbi vides quod nullum ſecretum reuelat,nō ſomnia ſtellarum,& manipulorum, nō quod (eo quod à patre plus cæteris amaretur) venditus ſit à fratribus, non ſuam caſtitatem prodit, ſed ſolum quia furto ſublatus ſum de terra Hebræorum. *Bona opera occultemus.* *Gen.40.* *Occultemus bona noſtra.*

B

APPENDIX.

TRansfiguratus eſt, In hoc ſane breui tempore quo hæc transfiguratio durauit, ceſſauit continuum illud miraculum quod erat in Chriſto à primo inſtanti conceptionis, videlicet ſuſpenſio non communicandi corpori gloriam ſuam quod ſane notabile erat. Quod etiam Sapien. ſignificaſſe videtur,cum inquit, *Pro.6.* Nunquid poteſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo,vt veſtimēta illius non ardeant? hodie igitur portam aperit, perquam in-
C grediatur lux diuini ſolis,in eius ſacratiſsimā carnē & veſtes eius.

Bonum eſt nos hic eſſe. Si petrus errabat dicens hæc, cum tamen eſſet in ſocietate Chriſti, Moyſi,& Eliæ:quanto magis errant pleriſque diuites, dicentes,Bonum eſt nos in diuitijs eſſe, quaſi ſemper cupiant & optent in hoc mundo viuere, & vniuerſam terram poſſidere? *Similitudo.*

DOMINIC. II. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA.

De Transfiguratione Domini.

ASſumpſit Ieſus Petrum,&c. Mat.17. Decuit ſane ſummū myſterium ſummo teſtimonio cōfirmari,vt nulla mūdo incredulitatis excuſatio relinquatur. Teſtes ergo ipſos ſuper hoc audiamus:vidimus inquit vnus eorū, gloriam eius,gloriam quaſi vnigeniti à patre,plenum gratiæ & veritatis. Et rurſus,quod audiuimus,quod manus noſtræ contrectauerunt, quod vidimus oculis noſtris de verbo vitę teſtamur & annuntiamus vobis:quaſi dicat,non fabulas, nō ſomnia,nō figmēta narramus,ſed rem apertā & notam. Petr.in epiſt: *Tho.à Villan.* *Ioan.1.* *1.Ioan.1.*

inquit: non indoctas fabulas ſecuti, notam fecimus vobis Domini noſtri Ieſu Christi virtutem & præſcientiam, ſed ſpeculatores facti illius magnitudinis. In tanto igitur talium virorum teſtimonio, quis ambiguitatis locus etiam duriſsimo cordi relinquitur? Neq; te moueat quod non eſt ibi viſa diuinitas, nam etſi non fuit viſa, fuit tamen per viſum certiſsime cognita. Plura namq; per viſum addiſcimus quæ non videmus, video fumum, & cognoſco ignem: video lumen & cognoſco ſolem, video vitam, & agnoſco animã; neq; enim animam tuam oculiſ corporis video, ſed animatum te eſſe omnino non dubito. Sic autem Deus videtur in corpore glorioſo, ſicut anima in corpore vitæ, non ſecundum ſe quidem, ſed ſecundum indubitabiles effectus ſuos. Præſentiam ergo Deitatis Apoſtolos agnouiſſe non dubito, ſed non clare & aperte viderunt Christum eſſe Deum, hoc enim euidenter videre non poterant, non viſa Christi diuinitate. Namq; ad quid audirent à patre, quod oculis aperte viderent? Si Christum eſſe verum Dei filium oculis inſpexerant, quid opus erat ad hoc vocis teſtimonio? Ad hoc namq; videtur vox illa ſonuiſſe, vt quod viſui deerat, auditus ſuppleret. Hęc igitur vt opinor, prima & potiſsima cauſa huius oſtenſionis fuit, vt ex hoc & Christi diuinitas probaretur, & fides noſtra confirmaretur.

1.Petr. 1. — *Magna firmitas & certitudo noſtra fidei.* — *Similia.* — *Multa credimus quæ tamen nõ videmus:* — *Diuinitas his uideri a nobis nõ poteſt.* — *Auditur vox patris vt credatur diuinitas filij.*

E F G

Alia autem non minus neceſſaria ratio videbitur, vt per hoc tepiditas noſtra in opus bonum excitaretur: nil enim ſic animum ad opus inflammat, vt nota operis retributio. Minus etiam audita mouent quam viſa: licet ergo ſæpius audierimus quia neq; oculus vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe: ſupra modum tamen expediens & vtile fuit ad prouocandos animos, huius ignotæ gloriæ ſpecimen aliquod demonſtrari oculis, vt auidius & diligentius procuretur. Decuit etiam Euangelicam doctrinam mundo nouam & rigidam, talis ac tanti præmij ſpecie confirmari, vt acceptetur ab omnibus. Raro enim quamuis excelſa virtus, futuris præſentia commutat, neque facile ſuadetur quiſpiam, vt ſpem periculis emat, vt ait Ambroſius. Quando ergo perſuaderetur mundo carnali vt præſentes ſeculi delicias contemnat, ſi potiores alias certo iudicio non nouiſſet? Semetipſum abnegare, crucem ſuam tollere, præſentem vitam contemnere, ſeculi honores & tormenta calcare, & relinquere quod iam eſt, ſpe ſola eſſeudi quod nondũ eſt, quę euãgelica inſtitutione conſulũtur, nõ ita facilia ſunt, imo ita difficilia, vt vix ea quiſpiam amplexatus ſit, niſi potioris multo & maioris ſpei notiſsimo fuerit teſti-

1.Cor.2: — *Iſa:64.* — *Spes præmij nos plurimum mouet.* — *D. Ambr.* — *Mat. 16.*

H

A teſtimonio roboratus: nunquam enim agricola triticum ſuum ſeminando diſpergeret, niſi illud in meſſe multiplicatum reddi oculata fide comprobaſſet.

Spes præmij addit animũ ad laborem.

Erat quidem opus hoc Eccleſiæ Dei maxime neceſſarium, ad paganorum & gentilium iniurias propellendas. Bone Deus, quibus à principio verbis & ludibrijs improperatum eſt ei, & improperatur hodierno die, quod hominem crucifixum, morti à diſcipulo traditum, mortuum & ſepultum, & Deum credat, & vt Deum veneretur & colat? Quid iſtis reſponderi poterit, quod

Maximũ reperimus fidei præmium.

B eorum proteruiam, ignorantiamq; confundat? Si miracula, ſi virtutes, ſi doctrinam, ſi reſurrectionem obijciam: pio quidem animo ad fidem hæc ſufficiunt: proteruo autem efficaciori opus eſt argumento. Quid ergo blaſfemis iſtis reſpondebimus, quod conuincat & aperte confundat? Audi gentilis, audi pagane, Si te Chriſti paſsio ſcandalizat, confirmet te gloria, idem enim ipſe qui in Caluariæ monte patitur, crucifigitur, & moritur, in Thabor ſuper ſolem rutilat, ſuper niuem candet, & ſuper omnem pulchritudinem decoratur. Qui in Caluariæ loco latronũ medius in cruce pẽdet, in Thabor prophetarum medius ſuper aſtra lucet, qui a

Fides noſtra multis mirabilibus & ſignis confirmatur:

C ſacerdotibus in Caluariæ loco velut ſeductor, capitis motione ſubſannatur, in Thabor voce de cælo allata, filius Dei vnigenitus appellatur. Cuius veſtes in Caluariæ loco ſorte diuiduntur, eiuſdem veſtes in Thabor ſuper niuem dealbantur & candent. Cuius facies turgida, in caluariæ loco pallet, eius eadem facies in Thabor mira pulchritudine poliet.

Varijs quidem teſtimonijs ſuã diuinitatẽ inſinuat Chriſtus.

Nil Apoſtolis, maxime his tribus qui ſubinde vna cum Domino fuerũt, beatius inuenitur, ait Chryſoſt. Verum ſi volueris nos quoq; Chriſtum, non vt illi tunc in monte videbimus, ſed multo certe fulgentiorem. Nam tunc diſcipulis parcens tantum ſplen-

Chry. in Mat. ho. 57. to. 2.

D dorem adaperuit, quantum illi percipere poterant, in extremo autem die in ipſa gloria atq; maieſtate patris, non cum Moyſe & Elia ſolis, ſed cum innumero angelorum, archangelorum, aliarumq; poteſtatum exercitu, veniet, nulla nube caput eius contegente, verum etiam mirum in modum cælo compreſſo. Et quemadmodum cum publice ſententiam iudices prolaturi ſunt velamina ſtatores contrahunt, vt ab omnibus videantur, ſic in ſolio ſuo dicentem vniuerſi conſpicient, & vniuerſum genus hominum iudicio aderit, quos ipſe non per alium, ſed per ſeipſum alloquetur: & alijs quidem dicet, venite benedicti patris mei. &c. Contra vero alijs dicet, ite maledicti in ignem æternum. Tunc quaſi ſol iuſti, imo vero multo magis quam ſol reſplendebunt.

Maieſtas Chriſti in iudicio.

Simile.

Mat. 25.

Non enim id dictum eſt quoniam tantus ſplēdor eorum futurus E
eſt, verum quia nil ſole fulgentius videmus, ab eo quod nobis no
Quantum tiſsimum eſt, futurum deſignare ſanctorum ſplendorem voluit;
ſplendorē hac enim de cauſa & in monte ſicut ſol effulſiſſe ſcribitur. Nam
habebunt maiorem fuiſſe illam lucem quam ſit hæc ſolaris, inde patet,
iuſti in glo quia diſcipuli cum ferre non poſſent ceciderunt. Sic igitur iuſti
ria. ſolem fulgore ſuperabunt, peccatores autem extrema ſuppli-
cia patientur.

Bonum eſt nos hic eſſe. Hoc inquit alius Euangeliſta quod dixit
Pin. in E neſciens quid diceret; nimirum quia cum hoſpes & peregrinus F
zech. 7. ſuper terram, perpetuam in ea voluit facere manſionem, & ha-
Luc 9. bere in hoc mundo ciuitatem manentem. Primus quidem qui ci-
uitatē ædificauit in terris fuit Cain, qui exul factus eſt à ſuperna
Gen. 4. ciuitate. Iraſcens autē Deus cōtra homines, qui cū ſint peregrini
in terra, videtur velle ſe facere perpetuos habitatores terræ, ita
Ezech. 7. ait Ezech. Venit cōtritio ſuper te qui habitas in terra: quaſi dice
ret, euerteris omnino tu, qui non cælum colis ſed terram, qui in
Ne inhæ- terra quę eſt exilium, tanquā in propria, perpetuaq; patria, mūdi
reamus diuitias quæris, ſtimulis cupiditatis concitatus, & ad gloriam aſ
terrenis. piras fluxā & inanem, atq; tetris ignominiæ maculis deforma- G
tam: Huiuſmodi hominibus minitatur æternam damnationem
Apo. 8. aquila volans, glorioſus Euangeliſta Sanctus Ioannes, præcla-
re quidem dicens, Væ, væ habitantibus in terra. At viri pietate
Heb. 11. præcellentes, ſtudioq; immortalitatis flagrantes, in terra vt ho-
ſpites & peregrini vitam degunt tāquam in diuerſorio quodam,
non tanquam in domicilio, vt pote qui mortem expectent, &
Pſal. 29. vita viuant, ac ſi eſſent propediem ex vita exceſſuri. Quod intel-
ligens Regius propheta, has voces emiſit dicens, Peregrini ſu-
Pin. in E- mus coram te Domine, & aduenæ ſicut omnes patres noſtri:
zec. 47. Dies noſtri ſicut vmbra ſuper terrā. Idē etiam alibi ait, Sūt quidē H
omnes dū in hoc ſæculo viuūt, hoſpites & peregrini, & præſer-
Pretioſa tim ſi vita hæc fluxa cum æterna cōparetur. Mūdus enim hic eſt
etiam hu- carcer & exilium electorum Dei: propria autem patria in cælo
ius vita ſi eſt, cuius deſiderio tenentur, ad quam ex hac lachrymarum val-
cum cæle- le, ſuſpirijs ab imo pectore eductis, & lamētabilibus vocibus ſu-
ſtibus com ſpirant. Quod intuentes animo antiqui patres, fide & ſapientia
parentur, præſtantes terram promiſsionis pro nilo putabant, ad cæleſtem
vana ſunt autem patriā, veram promiſsionis terram, deſiderio & amore in
& ridicu cenſi rapiebātur: expectabant enim ciuitatem æternis fundamē-
la. tis munitam, cuius artificem & conditorem Deum eſſe crede-
Heb. 11. bant, vt docet Apoſtolus, Viri enim pietate inſignes, in terra vt
hoſpi-

A hoſpites & peregrini ætatem traducunt, & ex hac vita ita diſcedunt tanquam ex hoſpitio, non tanquam ex domo propria, intelligentes commorandi illis Deum diuerſorium dediſſe, non habitandi domicilium, eſſe autem in cælo permanentem, ſempiternamq; ciuitatem conſtitutã: nunquam enim tanta in hac vita conati fuiſſent, quę ad æternitatis memoriam pertinerent, niſi mẽtis oculis æternitatem ad ſe pertinere aſpexiſſent. Quis enim per petuos, ſummoſq; labores ſuſciperet, ſi exiſtimaret fore vt eius ijſdem finibus quibus vita eſſet vnquam terminanda? At ſapientum animus ita ſe erexit, & immortalitatem proſpexit, vt credat certiſsime cum exceſſerit ex hac mortali vita, tum denique in alia ſempiterna victurum eſſe, & gloriam immortalem conſecuturum. *Hac vita non eſt ad perpetuã habitationem hic traducenda.*

B

Bonum eſt nos hic eſſe. Quæcunque in præſenti vita ſunt, ſi conferantur ad æternam beatitudinem & futuram gloriam, veluti vmbra quædam ſunt & ſomnium, porro explicans D. Hieronym. verba illa Eccleſiaſt. 1. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, inquit, Si cuncta quæ facit Deus ſunt valde bona, quomodo omnia vanitas? & non ſolum vanitas, ſed etiam vanitas vanitatum? vt ſicut in Cantic. Canticor. Inter omnia carmina, excellens carmen oſtenditur, & ita in vanitate vanitatum, vanitatis magnitudo monſtretur, Tale quid & in Pſalmis ſcriptum reliquit ſanctus propheta Dauid, Veruntamen vniuerſa vanitas omnis homo viuens. Si viuens homo vanitas eſt, ergo mortuus vanitas vanitatum, Legimus in Exod. glorificatum vultum Moyſi in tantum vt filij Iſrael in eum aſpicere non poſſent. Quam gloriam Paul. Apoſtol. ad comparationem Euangelicæ gloriæ dicit eſſe non gloriam. Poſſumus igitur & nos hunc mundum, cælum, terram, maria, & omnia quæ in hoc circulo continentur, bona quidem certe dicere, ſed ad Deum comparata eſſe pro nilo, & quando igniculum lucernæ videns, cõtentus eſſem eius lumine, & poſtea orto ſole non cernerem quod lucebat, ſtellarum quoque lumina iubare viderem ſolis abſcondi: ita aſpiciens elementa, & viderem rerum creatarum multiplicem varietatem, atque etiam earum diuerſitatem, admirarer quidem operum magnitudinem, recogitãs autem omnia pertranſire, & mundum ipſum ſeneſcere, ſolũq; Deũ illud ſemper eſſe quod fuerit, cõpellor dicere nõ ſemel, ſed bis, vanitas vanitatũ, & omnia vanitas. Vaporẽ fumi & aurã tenuẽ, quæ cito reſoluitur, poſſumus appellare. Quę enim videntur, vt ait Apoſtol. temporalia ſunt, quæ vero non videntur, æterna. Quod ſi attẽtius Petrus conſideraſſet forſan non dixiſ-

Eccle. 1.
D. Hiero. in Eccl. 1. to. 7.
C
Simile.
Pſal. 38.
Exo. 34.
2. Cor. 3.
D
Similia.
Mũdana hæc & præſentia ſi ad cæleſtia compararentur, ſunt vanitas vanitatũ.
2. Cor. 4.

dixiſſet, bonum eſt nos hic eſſe: ſi etiam nos ad hæc attendere- E
mus, non ita mundanis adhęreſceremus.

Profecto reliqua omnia, ait Anſel, vanitates quædam ſunt, id
D. Anſel. vero tantum bonum eſt, uidelicet eſſe cum Deo. Quid enim boni
in enar. ho habere poteſt ille, qui in præſenti vita Dei dono & gratia ſpo-
dier. euan liatur, & in altera vita priuatus eſt gloria? Quid erit in illis ange-
gel: licis choris eſſe, cum non in ęnigmate vt Apoſt. dicit, ſed facie ad
1. Cor. 13. faciem ſumma cum voluptate & fruitione ſpectabimus? Cęterũ
Facile ſta quid diceret neſciebat Petrus, quando tam vili veſte, nempe car-
tim inſole ne mortali & craſſa circundatus, frui diuina deſiderabat eſſen-
ſcimus in tia, & perexigua certe mercede contentus erat, illa nimirũ cor- F
hac vita. poris claritate maxime delectatus. *Bonum eſt nos hic eſſe.* At quan-
togloriosior locus Petre eſt ille, quem nunc poſsides? Tractans
quidem Auguſt. de gloria & beatitudine ait: quanta erit illa feli-
D. Augu: citas, vbi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur
li. 22. ciu. Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus? Et paulo poſt ait, vera
Dei. c. 30. illic gloria erit, vbi laudantis nec errore quiſquam, nec adulatio
to. 5. ne laudabitur: verus honor, qui nullo negatur digno, ſed nec ad
Gloria cõ eum ambiet vllus indignus: vera pax ibi erit, vbi nil aduerſi, nec à
ditiones. ſeipſo, nec ab alio quiſquam patietur. Præmium virtutis erit ip-
ſe qui virtutem dedit, & qui ſeipſum, quo melius & maius nil po G
teſt eſſe, promiſit. Quid eſt enim aliud quod per prophetam di-
Pſal: 86. cit, ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi plebs, niſi ego ero vnde
ſatientur: ego ero quæcunq; ab omnibus honeſte deſiderantur,
& vita, & victus, & copia & gloria, & honor & pax, & omnia bo
Col. 3. na? Hic enim & illud recte intelligitur quod ait Apoſtol vt ſit
Deus omnia in omnibus. Ipſe finis erit deſideriorum noſtrorũ;
qui ſine fine videbitur, ſine faſtidio a nobis amabitur, ſine fatiga
Gloria in tione laudabitur. Cæterum qui futuri ſunt pro meritis pręmiorum,
effabilis. etiam gradus honorum atq; gloriarum, quis eſt idoneus cogita
re, quanto magis dicere? H

Bonum eſt nos hic eſſe. Mali quidem ita reſident in ſuis uitijs & ob-
Autor. lectantur, vt videantur dicere, bonũ eſt nos hic eſſe. Siquidem am
bitioſus in honoribus conſtitutus, videtur dicere, bonum eſt nos
hic eſſe. Item auarus eandem cantilenam canit, & ſic de cęteris vi
Mundani tijs. neq; iam videtur vitia ipſa cognoſcere, & aperto nomine ap
ipſos vi to pellare, ſed potius deditum ambitioni vocant virum qui cupiat
ſos honori æſtimationem ſuam defendere: auarum autem appellant virũ de-
fice appel ditũ rei quidẽ familiari, & qui ſciat conſulere domu ſuæ, atq; fa
lant. miliæ, & ita cætera alia vitia varijs nominibus appellare ſolent.
Blanditur quidem nobis mũdus, cum fallaci terrenorũ bonorum
ſpe

A ſpe nos lactat, cũ alienarum deliciarum exemplo nos lactat & illicit, aut mundani apparatus, veſtiumq; & aliorum ornamentorum ſplendore oculos noſtros perſtringit & allicit animoſque noſtros ad ſimilia concupiſcenda incendit. Hic enim aduertere licet fæminas, quæ vbi aliarum fortaſſe cultiores veſtes viderint, præ earum deſiderio incenſæ, partim viros ad hæc ipſis præſtanda ſolicitare, partim etiam magnam dotis partem in his profundere ſolent. In ædibus enim Babylonis vlulæ ſibi mutuo reſpondere dicuntur: quod quidem fit cum huius ſeculi amatores deliciarum copia, veſtium cultu, & domeſticiſ apparatus nitore interſe B certant, & alius alium ſuperare conatur. Harum ergo rerum nitor infirmas hominum mentes ſæpe decipit, & ſimilium rerum amore inflammat. D quidem Hier. vbi in eo lib. quem de illuſtribus viris ſcripſit, Senecæ mentionem feciſſet, eum continentiſsimæ vitæ fuiſſe ait. At is Seneca in epiſ. ad liberalem amicum, ingenue fatetur ſe aliorum delicijs & vitæ lenocinijs non parum ad eadem deſideranda commoueri. Sic enim ait: dicam quæ accidãt mihi, tu morbo nomen inuenies, tenet me ſummus amor parſimoniæ fateor: placet non in ambitione cubile compoſitum, non C ex arcula prolata veſtis, non ponderibus aut mille tormẽtis ſplẽdere cogentibus expreſſa, ſed domeſtica & vilis, nec ſeruata, nec ſumenda ſolicite. Placet cibus quem nec parent familiæ, nec ſpectent, nec multos ante paratus dies, nec multorum manibus miniſtratus, ſed parabilis, faciliſq;, nil habens accerſiti, pretioſi ve, vbilibet non defuturus, nec patrimonio grauis, nec corpori, nec rediturus qua intrauerat. Cum bene iſta placuerunt, perſtringit animum ſplendida diuitis menſa, & auro culta mancipia, & agmen ſeruorum &c. Ex quibus verbis cernere licet qua ratione mundus quidem ipſe ſoleat nos ipſos & animos noſtros miſerabiliter profectò atq; infeliciſsime faſcinare & ad perniciem, inte D ritumq; trahere, & mentes etiam noſtras emollire, & ad ſui amorem pellicere ſoleat, adeo vt tandem multi dicant, bonum eſt nos hic eſſe.

Agebant quidem viri iſti illuſtres de exceſſu quem completurus erat, vt nobis præberetur exemplum vt in die bonorum memores ſimus malorum, & lætitiam nimiam, obiectis triſtibus temperemus. Dum hæc agerentur, Petrus & alij diſcipuli grandi nimis admiratione tenentur. Sed non iuuat Petrum præfati exceſſus audire ſermonem, feruet intus gaudio, conceptumq; non valet tenere ſermonem. Accepta copia fandi quid inquit tecum domine de

Inducit mundus ſuos ad ſe elãdũ pariter mundanos.

Iſa. 13.

Amatores ſeculi ad quãiã inſaniã deueniant.

Hiero: de vi. illuſ.

Sene. in epiſ. ad liami.

Moderatè vtẽdũ cibo & cultu.

Cõtemnamus pompas mundanas:

Mundus varijs curis ſuos ſolicitat:

Eccle. 11.

In die bonorum, memores ſimus malorum.

de quodam neſcio quo exceſſu prophetæ loquuntur? Mihi ſi cre- E
ditur, meo ſi ceditur voto, faciamus, hic tria tabernacula, tibi vnum, Moyſi vnum, & *Eliæ* vnum. Hoc ſatius eſt, hic ſtemus, hic cunctos vitæ noſtræ dies agamus. Quid vltra quæritur? Inferiora cur vltra luſtramus? Neſciebat enim quid diceret. Præ amore, ſic enim totam eius mentem præſentis candoris & gloriæ amor & iucunditas occuparat, vt nil aliud vellet, nil aliud cuperet, & hoc ſibi ad plenam felicitatem ſatis eſſe cogitaret. Sed non es te digna locutus o Petre. Falleris grauiter, falleris, o paſtor Eccleſię: prius condendum eſt Euangelium, F
prius hominum genus cruoris effuſione redimendum eſt, prius alius ducet te quo tu non vis, quam hoc gaudio potiaris. Ita ne ſine certamine victor, ſine victoria triumphator euades? Quid rerum ordinem peruertis? Quid meritis pręmia præponis? Tune inquam ſolus mundi ſalutem & gloriam poſsidebis, & tibi ſoli ſaluator aſsiſtet? O inſignis latro, tibi cęleſtem margaritam vſurpas? Dic nobis o Petre, vbi virgo, vbi fratres, vbi Euangelium, vbi fides, vbi gratia, vbi generis humani redemptio, vbi cęleſtis Hieruſalem reparatio? Hęc ne omnia propter te ceſſabunt? Tuis cedent omnia lucris? Sed ardenti inflāmatur amore, extra ſe enim poſitus, quid diceret neſciebat. Quæ G
ſua ſunt, Petrus quærebat: nam eſſe cum Chriſto melius eſt, ſed quia ſine merito præmium, ſine labore gaudium cupit, hic error, hæc culpa eſt. Neque tamen ſolus hoc errore tenetur. Volumus & nos ſæpe ſimilia Petro, gaudium cupimus, laborem fugimus. Prius volumus gaudere quam pati, ſed fatue & ſtulte. An neſcimus quia ſcriptum eſt, quia ſi compatimur, & conregnabimus? Et quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei? Cæterum Petro verba iſta loquente, *Ecce nubes lucida obumbrauit eos, & ecce vox de nube facta eſt, hic eſt* H
filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite. Vox ad patrem, nubes ad ſpiritum ſanctum refertur, vt tota Trinitas Chriſto homini teſtimonium perhibuiſſe noſcatur, ſicut ſcriptum eſt, tres ſunt qui teſtimonium dant in cęlo, pater, verbū, & ſpiritus ſanctus, & hi tres vnum ſunt.

Tibi vnum, Moyſi vnum, & Eliæ vnum. Perpende quomodo felicitas mundi ſit animi inimica. Pincerna Pharaonis ſuccedentibus proſperis oblitus eſt interpretis ſui: ideo dixit illi Ioſeph, memento mei cum bene tibi fuerit: ne in proſperitate obliuiſceretur, dixit vt memor eſſet ſui dum bene contigiſſet, & eſſet in domo

Delectationes tēporales interdū nos in obliuionem adducunt æternarum.

Ioan. 21.

Labores exantlādi ad gloriā cōparādā.

In honoribus ſæpe amicorum obliuiſcimur.

Rom. 8.

Act. 14.

Tota Trinita. Chriſto teſtimonium perhibet.

1. Ioan. 5.

Author.

Gene. 40.

A in domo Pharaonis? At ille oblitus fuit Ioſeph, ſicut Petrus nunc obliuiſcitur Andreæ fratris qui illum ad cognitionem vocauerat vt ſcribit Ioann. Huc etiam ſpectare videtur illud quod dicitur 1. Reg. filius vnius anni erat Saul, id eſt innocens inſtar infantuli. Quibus verbis vult ſignificare Saulis virtutem priuſquam eſſet in regia dignitate conſtitutus: at cum ad principatum euectus eſſet, ſcelera impia perpetrauit. Vbi vides quam periculoſa ſit magna potentia & opum abundantia. Exemplum ſit etiam nobis Dauid, qui ſubditus inimico pepercit & vitam tribuit, rex autem conſtitutus amicum per ſummum ſcelus interfecit. Ioan. 1. 1. Reg. 9. 1. Reg. 24 1. Re. 26. 2. Reg. 11.

B *Et audientes diſcipuli, ceciderunt in faciem ſuam*: His quidem ſanctis Apoſtolis, & diſcipulis Domini videtur accidiſſe id quod Propheta Ezechiel de ſe ipſo narrat dicens: hæc viſio ſimilitudinis gloriæ Domini, & vidi, & cecidi in faciem meam, hoc eſt poſtquam vidi hanc Dei gloriæ ſimilitudinem, cecidi pronus in terram ſuper faciem meam, tanto ſplendore perterritus, tantaque maieſtate ſtupefactus. Eodem modo Abrahã conſiderata fragilitate ſua, viſo domino cecidit pron' in faciem ſuã: Pin. in Eze. 2. Gene. 17.

C Iſa. corrui inquit cum audirem: conturbatus ſum cum viderem. Et Daniel ait, vidi viſionem grandem hanc, & non remãſit in me fortitudo. Et Paulo poſt, domine mi, in viſione tua diſſolutę ſunt compages meæ, & nil in me remanſit virium. Quod ſi diuini vates tanto ſplendore & amplitudine perterrentur viſa Dei ſimilitudine, quantam eſſe putas Dei in ſua eſſentia maieſtatem? illud etiam hoc loco animaduertendum eſt, quod non ceciderint hi ſancti retrorſum, ſed in facies ſuas: pij enim non retrorſum cadunt: qui vero in faciem cadunt, foueam vident, & facile ſibi cauent, vel etiam ſtatim ſurgunt, mali autẽ non perinde. Vnde di- Iſa. 21. Dan. 10. *cõtẽplãtes tantã Dei maieſtatẽ facile agnoſcimus miſeriam noſtram.*

D citur Gen. 46. fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemita, mordẽs vngulas equi, vt cadat aſcenſor eius retro. Gen. 46.

Leuantes autem oculos ſuos, neminem viderunt niſi ſolum Ieſum. Poſtquam iſti apud ſe rediere, & totum montem explorauere, nil aliud vident niſi ſolum Ieſum, vt intelligamus in Ieſu noſtram eſſe gloriam conſtitutam, & non in alijs huius ſeculi rebus. Plerique autem ſe ipſos decipientes, gloriam potius ſeculi ſequuntur quam Chriſti gloriam. Vnde vt ait D. Auguſt. huic cupiditati melius reſiſtitur ſine dubitatione, quam ceditur. Tanto enim quiſq. eſt Deo ſimilior, quanto ab hac immunditia mundior: quæ in hac vita etſi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficientes animos tentare non ceſ- *In Chriſto ſperemus, & non in rebus mundanis.* Aug. 5. de ciui. Dei c. 14. to. 5.

ſat,

ſat, ſaltem cupiditas gloriæ ſuperetur dilectione iuſtitiæ vt ſit E alicubi iacent quæ apud quoſq; improbantur. Si bona, ſi recta ſunt, etiam amor humanæ gloriæ erubeſcat, & cedat amori veritatis. Tam autem eſt hoc vitium inimicum piæ fidei, ſi maior in corde ſit cupiditas gloriæ, quam Dei timor vel amor, vt domi nus diceret: quomodo poteſtis credere, gloriam ab inuicem expectantes? Item de quibuſdam qui in eum crediderant, & verebantur palam confiteri, ait Euangeliſta, dilexerunt gloriam hominum magis quam Dei: quod ſancti Apoſtoli non fecerunt, ſed potius ſeculi gloriam ſpernentes & contemnentes, pro Dei gloria F viriliter quidem decertarunt.

Cupiditas mundanæ gloriæ, nos in obliuionem cæleſtis gloriæ adducit.

Ioan. 5.

Ioan. 12.

DOMINICA. II. QVADRAGES.

CONCIO QVARTA.

De transfiguratione Domini.

Aſſumpſit *Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrẽ eius & duxit illos in montem excelſum ſeorſum*: Matt. 17. Vult G quidem Chriſtus magiſter noſter nos erudire aſcendens in excelſum montem, quod aſcendere debemus per multas difficultates, labores, & aſperitates, ſi volumus tandem aſcendere ad montem excelſum gloriæ, & beatitudinis ſempiternæ. Veruntamen terreri non debemus neq; exanimari, tametſi varij nobis labores & difficultates contingant, ſi quidem Chriſtus ipſe nobiſcum aſcendit, & comitatur nos: habemus etiam angelum protegentem nos. Vnde ſicut inquit grauis quidã autor, ex Chriſti tentationibus, triumphum ſperare debemus. Nam cum ad capiendum Eliſæum, multa armatorum ma H nus à Samariæ rege mitteretur, domumq; vallaſſet, ab Giezi clamatum eſt: inſidiæ, inſidiæ, quod cum propheta audiſſet, puerum ne paueret hortatus eſt, orauitq; vt ipſius aperirentur oculi, qui mox vidit omnem montis ſuperficiem, domumq; armatis vallatam militibus, & ait: plures pro nobis ſunt quam contra nos. Huius ergo exemplo non formidoloſe, ſed confidenter tentationũ bella aggredi debemus, cæleſtium militum muniti legionibus. Memoratum quidem Prophetam ne in minimo quidem vt illum caperent miſsi, lædere valuerunt: quin potius orante Propheta, ipſi cæcitate percuſsi ſunt. Veneremur diuinam præſentiam & auxilium

Actor. 14.

Chriſtus præſens nobis adeſt cum labores patimur.

Lau. Inſ. li. de Caſ. con. ver. & anima ca. 6.

4. Reg. 6

Ne timeamus calamitates,

A auxilium,& vtroq; præſidio ſeptos, pudeat nos inimicis terga vertere. Non nos certandi labor, non certaminis incertus finis, non infirmitas carnis, non tepor ſpiritus concutiat. Ad virtutem difficilis aſcenſus eſt, grauiſsimus labor, maxima recompenſatur mercede, in acie poſiti ſumus: qui vicerit, ſponſi amplexibus dignus fiet. Potuerat olim Dauid vt regis gener eſſet, incircunciſorum centum auferre præputia cum ſui periculo, & non poterit Chriſti ſeruus, vt ſapientiæ dignus habeatur connubio caſtiſsimo tẽtationum ſupprimere inſultus? Valebit ne mulieris amor plus
B quam verbi? Alliciet ne amantis cor plus carnalis copula, quam ſapientiæ perpetuum contubernium? Innumeri ſunt, qui vt terreni faſtigium teneant imperij, omni ſe labori etiam cum corporis animæq; detrimento exponunt, & qui Chriſti nuncupantur ſerui, vt æterni regni participes ſint, tabeſcent otio, & præ ignauia dormitabunt? Vtiq; prudentiores, robuſtioreſq; tenebrarũ filij ſunt filijs lucis, in negotijs ſuis, & in temporalium cumulatione. Stupeat cælum, clamet terra, & omnis creatura miretur, cum hominem plus alliciat labor quam requies: mors quam vita, creatura, quam omnium conditor: non abſq; cordis cæcitate fieri po
C teſt hoc ignoratur quippe quanta ſint cæleſtia gaudia, ignoratur quoq; quod ſit virtutis bonum. Attẽdunt homines quod ſine fatigatione maxima virtus nõ valeat acquiri, & pati refugiũt, quia parũ diliguunt. Conſiderant tentationum & tribulationum certamina, nec percipiũt quid inde ſequatur. Vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſsima prouiderent.

Cõſiderare quidem debemus quod Chriſtus nos eripiet de tribulationibus, atq; eos omnes labores noſtros in noſtrum commodum euenire faciet, ac tandẽ ad excelſum beatitudinis portũ perducet: cum videamus quod idem Chriſtus ducit nos, duxit in
D quit illos in montem excelſum. Vnde Lau. Iuſ. ait, in tribulatione vtiq; comitatur iuſtos, vt illos in præſentiarum eripiat, & glorificet in futuro. Comitatur inquam ipſos in negotijs ne delinquãt in periculis ne cadant, in proſperitatibus ne deficiant, in dubijs ne errent, & in huius vitæ itineribus, ne æternæ vitæ conſolationem amittant. Hoc ſanctarum autoritatibus ſcripturarum, hoc ſanctorum patrum comprobatur exemplo. Direxit in actibus ſuis longæuum Noe, quem ſolum ſuper terram coram ſe reperit iuſtum: fuit cum Abraham patriarcha, illumq; a Pharaonis & Abimelech protexit inſidijs. Innocentem Ioſeph ab adulteræ cuſtodiuit amplexu, atq; Aegypto prætulit vniuerſæ: in nube & igne per deſertum ambulauit cum Moyſe, ac in ducatu populi optime roborauit.

ſed potius in deo ſteremus qui iuuabit nos:

Tentationibus facile diuino freti numine reſiſtemus.

1.*Reg*.16.

Amore Dei omnia vincemus:

Luc.16.

Si *pro tẽporalibus tãtũ laboramus, multo magis pro æternis laborare debemus.*

Amor ſuaues reddit res.

Lau. Iuſ. de triũpha Chr. ago. c. 27.

Gene.7.

Gene. 21.

Gene.40.

Exo. 14.

borauit. Citharedam quoq; puerum ne in ſuperbi regis incide- E
2. Reg. 16. ret manus, deſeruit nunquam. Antiquorum patrum geſta cur referam, cum in fine ſeculorum nedum ſpiritualem, verum etiam corporalē ſuis diſcipulis præſentiam exhibuerit? Illis profectò tā quā chariſsimis, viſibiliter corporalis apparuit, atq; omnem præcipuæ charitatis exhibuit humanitatem. Nemo ad plenum valet explicare delectabilem filij Dei conuerſationem, quoad vixit in carne. Nullus ipſius erga fideles ſolicitudinem, familiaremq; dilectionem notificare ſufficit: tanquam vnus illorum erat cum ipſis, imo eorum minimus, quippe qui nō miniſtrari venerat, ſed F miniſtrare: ſic afficiebatur ſingulis, quemadmodum mater quædam vnicum amat alumnum.

Magnus Chriſti amor erga nos.

Luc. 22.

In hunc Perfectionis montē ait Galfri nemo valet aſcendere abſq; ductore Ieſu: ipſe enim eſt via, veritas, & vita. Eſt ſiquidem illa via ardua, ſolitaria, ſecreta, & eam multi non norunt. Omnis humana potentia, ait alius grauis autor, & induſtria non aſſurgit vt conſcendat in cælum, niſi Deus ipſe perducat, niſi illa magnarum alarum aquila ſuas expandat pennas, & nos illuc adducat, niſi ille benignus & miſericors pater in humeris ſuis nos portet, illuc aſcendere miſellus agniculus, & imbecillis ouicula non valebit. Duxit illos in montem excelſum, ait Albertus Magn declarans noſtram ſpiritualem aſcenſionem per manum ſuam eſſe C futuram, iuxta illud Pſal. Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſrael regis noſtri.

Galfri. ſuper hunc locum.
Pal. in Matth.
Ezec. 17.
Aſcēdere in cælū nō poſſumus ſine Dei fauore.
Pſal. 88.

Et transfiguratus eſt. Qualis futurus eſt tempore iudicandi, talis apparuit Apoſtolis, ait Hiero. Quod autem dicit, transfiguratus eſt ante eos, nemo putet priſtinam eum formam & faciem perdidiſſe, vel amiſiſſe corporis veritatem, & aſſumpſiſſe corpus vel ſpirituale vel aereum. Sed quomodo transformatus ſit Euangeliſta demonſtrat dicens.

D. Hiero. in Matt. 17. lib. 3.

Et reſplenduit facies eius &c. Saluator humani generis Ieſus Chri- D ſtus, ait Leo Papa, docens eandem fidem, quæ & impios ad iuſtitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc diſcipulos ſuos doctrinæ monitis & operum miraculis imbuebat, vt idem Chriſtus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur. Nam vnum horū ſine altero non proderat ad ſalutem, & æqualis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtum aut Deum tantummodo ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominem credidiſſe, cum vtrumq; eſſet pariter confitendum, quia ſicut Deo vero humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandum ergo huius fidei ſaluberrimam cognitionem, interrogauerat diſcipulos ſuos dominus,

Leo Pap. in hom. de transfigu.

A minus, inter varias aliorum opiniones, quid ipſi de eo crederent, quid ve ſentirent. Vbi Petrus Apo. per reuelationẽ ſummi patris, corporea ſuperans, & humana tranſcendens vidit mentis oculis filium Dei viui, & confeſſus eſt gloriam deitatis. Vt ergo iſtam fe licis conſtantię fortitudinem toto Apoſtoli corde conciperent, & nil de ſuſcipiendæ crucis aſperitate trepidarent, nec pudendã ſibi eam patientiam crederent, quæ ſic ſubitura erat ſæuitiam paſ ſionis, vt non amitteret gloriam poteſtatis. Aſſumpſit ergo hos tres Apoſtolos, & conſcenſo cum eis ſeorſum monte pręcelſo, B claritatem ſuæ gloriæ demonſtrauit. Quia licet intellexiſſent in eo maieſtatem Dei, ipſius tamen corporis, quo diuinitas tegebatur, potentiam neſciebant. Videntur mihi ait Orige. hi qui du cuntur a Ieſu ſuper montem excelſum, & digni habentur videre transfigurationem eius ſecrete, quia non in vanum poſt ſex dies ducuntur: quoniam enim in ſex diebus perfecti numeri totus factus eſt viſibilis mundus, ideo arbitror eum qui tranſcend t omnes mundi res, conſiderans iam non quæ videntur (temporalia enim ſunt) ſed quæ non videntur, quoniam ſunt ęterna, poſſe aſcendere ſuper montem excelſum. Chriſto ſe præ C cedente, illum poſſe & gloriam aſpicere verbi Dei. Si ergo quis noſtrum cupit, Chriſto ſe aſſumente aſcendere ſuper mon tem excelſum, & videre ſecretum transfigurationis myſterium, tranſcendat opera ſex dierum, non aſpiciens quæ videntur, neq; diligens mundum, nec ea quæ ſunt in mundo.

Mat. 16

Transfiguratus eſt Chriſt⁹ vt manifeſtaret quod eſſet verus De⁹ & homo.

Origen. in Mat. ho. 3

Qui cõtẽnit tẽpo alia, reportabit æterna.

Debemus & nos transfigurari exemplo Chriſti, ſicut faciebat Apoſ. cum diceret, viuo ego, iam non ego. Dicit Greg. quod erat mortuus perſecutor, ſed viuebat prædicator: iam ego non viuo ſecundum paſsiones meas, & inordinatos affectus, ſed ſpiri tualiter viuo, quia viuit in me Chriſtus. Si homo ſibi non mo- D ritur, non poteſt in deo viuere. Nunquam eſſe poteris quod modo non es ni prius eſſe deſieris quod nunc es. Quãdo legumina tranſplantantur, lenteſcunt ac mortificantur, ſed id illis expedit, vt melius poſtea viuant, & granum etiam frumenti niſi prius moriatur, non poteſt fructum proferre. Idem etiam alibi ait, qui ſe mortificat & paſsiones ſuas atque ſenſus, is dicitur transfigurari: & quamuis mortuus appareat, viuit tamen in Domino, iuxta illud: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt in Chriſto.

Gregor. in Euãg. ho. 32.

Simile.

Ioan: 12.

Greg. li. 5. Mo. ca. 3.

Col. 3.

Porro Rationale Diu. offi. reddit rationem, cur heri & hodie recitetur Euange. Transfi. Dicitque quod per Sabbathum

Au. or.

mentis

mentis venitur ad Sabbathum quidem æternitatis, & ideo recita E
tur euange. Transfi. in qua apparuerunt Moyſes & Elias, quorum exemplo animatur Eccleſia ad ieiunium. Mihi etiam offeruntur aliæ rationes, quæ tales ſunt: gloria enim & beatitudo hominibus conferenda, cuius veſtigium & vmbra hodierna die demonſtrata eſt, non tantum ab æterno patre confertur, aut à filio ſolum, vel a ſpiritu ſancto ſolum, ſed a tribus perſonis ſimul. In qualis rei confirmationem in Chriſti baptiſmo pater quidē oſtenſus eſt in voce de cælo demiſſa, filius in ſuamet perſona, & ſpiritus ſanctus in forma columbæ. Pari etiam ratione ad oſtendendū F
gloriam illam ſupernam a tribus ſimul perſonis conferri, patet hodierna die demonſtratur in voce delapſa, filius in ſuamet perſona, & ſpiritus ſanctus in nube lucida. Iuſtum quippe eſt vt qui tribus obſequimur perſonis, a tribus quoq; præmium conſequamur æternum, gloriæq; coronam. Cæterum quoniam res imperfecta videtur eſſe, ſi bis tantum in anno præſens Euangelium recitaretur, cum gloriam ipſam a tribus perſonis aſſequamur, voluit Eccleſia vt præter eam repreſentationem huius diuini myſterij, quæ in menſe Auguſto celebratur, & Heiternam, etiam tertio hodie proponatur & decātetur. Præterea D. Anto. affirmat bis Chriſtum fuiſſe transfiguratum, ſemel quidem in monte, & ſecū G
do in forma peregrini. Quod ſi dixerimus etiam in forma hortulani quodam modo transfiguratum, videbitur fortaſſe talis triplex transfiguratio applicari poſſe vſui Romanę ſacro ſanctæ Eccleſiæ, quo ter in anno hodiernum repetitur Euang. ſi quis meliora habet, libenter accipientur.

Ratio. di. of. li. 6. c. 38. — *Ratio iterandi hoc euangel.* — *Matt. 3.* — *A tribus ſimul perſonis ſperātur præmia.* — *D. Anto. 1. p. hiſ. ti. 5. c. 5. §. 3* — *Autor.*

Si recte hic conſideraſti, ad videndum gloriam Transfigurationis diſcipuli laborarunt, cum ad montis culmen conſcenderint. Moyſes etiam & Elias per varios labores peruenerūt eo perfectionis, vt eſſent tantopere Deo familiares & intimi & hodie etiam tanta familiaritate cum eo colloquerentur, vt adnotat H
Chry. & manifeſte conſtat ex his quæ alter à pharaone, & populo perpeſſus eſt, & alter a rege Achab, & alijs. Ex quo colligitur hodie diſputari & tractari non incommode poſſe de laboribus propter Deum tolerandis, quamq. vtiles ſint, quandoquidem & nos Deo maxime familiares efficiunt & ſubinde nos ducunt ad gloriam ſempiternam.

Labores pro Chriſto tolerati optime præmiantur. — *Chryſoſt.* — *Exod. 7. 8. &c.* — *3. Re. 18. & 19.*

Ad confuſionem autem noſtram, qui ita calamitates deteſtamur, dicam quid gentilis etiam vir ille Seneca ſenſerit. Labores quidem & calamitates inquit, a tyrannis illatæ, quamuis ſint magnæ, plus fere terrent quam crucient. Nam licet in his ſit abſciſ-

Sene. li. 3. epi. ad Luc. ep. 24.

lio

A ſio pedum, aut manuum, aliorum ve membrorum, aut deniq; vitæ ablatio, ſublatis quidem horum a noſtra imaginatione & cogitatione terroribus, ſolum remanent dolores, quibus interdum multi in morbis occultis & grauibus, maiores ſolent ſuſtinere. Et in partu mulieres & viri articulari morbo, aut alio grauiore laborantes, maximos ſuſtinent. Non ergo reſtat nobis niſi mors, quam etiam vt videmus, multi quandoq; contemnunt pro quibuſdam temporarijs obtinendis. Quocirca omnes labores qui nobis euenire poſſunt, vultu ſereno atque virili animo perferamus.

Labores ſuperstetes ſunt in imaginatione quã cum reuera acceſſerint.

B Quod ſi vir Ethnicus ita ſentit, cur non nos Chriſtiani, fidei luce inſtructi, propter Deum ad labores viriliter perferẽdos animabimur? Idem etiam alibi ait, multi Ethnici homines labores ingentes virili animo pertulerunt, vt crucem quidam regulus, venenum Socrates, exilium Rutilius, mortem ferro adactam Cato. Quamobrem ait, & nos aliquid ſuſtinere nõ formidemus. Itaque tu notare poteris, quod ſi hic Ethnicus tantum hortatur & animat aliorum Ethnicorum exemplis, ad labores ſuſtinendos, cum tamen tales labores, ingentes quidem, miſerrimis præmijs, ſeu verius ſupplicijs compenſentur, quanto nos co-

Sen. li. 16. epiſt. epiſt. 99.

Vide quæ labores perferunt gẽtiles.

C hortari nos ipſos vehementius et animare debemus tot ſanctorum exemplis propoſitis, ad præmia vera & ſempiterna promiſſa, exiguis plane laboribus conſequenda? Idem etiam alibi ait, ſi tibi labores acciderint, forti animo eos ſuſtine, quia conſuetudo & vſus efficient eos leuiores quandoquidem experientia docente cognouimus, quia nemo duraret, ſi rerum aduerſarum eandem vim aſsiduitas ſemper imprimeret, quam primus ictus imprimit. Sicut corporalis laboris exercitatio callum obducit in manibus, ait idem Sene. & ita non adeo grauiter tandem laborem ſentiunt: ſic aſsiduitas patiendi labores, ærumnas & calamitates, veluti callum in corde obducit, vt non ſic moleſte

Sen. li. de trã. vi. ad ſere. c. 10.

Simile.

Sen. li. de conſo. ad Albi. ma. ca. 13.

D ſentiantur vt prius. Nam cum ſemel animum virtus indurauit, vndique inuulnerabilem præſtat. Multum hominem manſuefacere labores poſſunt & domare, cum tantæ ſint efficaciæ. Non quidem eſt credendum ait Auguſt. in arca Noe, alia animalia fuiſſe introducta, quæ vorarentur a leonibus, aut aues alias, quibus aquilæ ſuſtentarentur. Sed omnia communi cibo & paſtu ſuſtentabantur. Neceſsitas enim, labores, atque diſcrimina, faciebant æquales omnes illas beſtias, eaſque manſuefaciebant & contemperabant. Et alibi ait, non omnes quidem norunt laboribus fructuoſe vti. Sicut enim ſi eſſent duo vaſa, alterum ſuaui liquore plenum, alterum vero putrefactione refertum

Aug. l. q. in Gen. lib. 10. to. 4.

D. Augu. de t. ſer. 111. to. 10

vno, eodemq; inſtrumento mota ambo, produceret certè alterũ E

Boni virtutẽ ſuam ſtatim eſſe dũ, mali vitia:

ſuauem odorem, alterum vero fætorem teterrimum. Sic etiam mali & boni ſe habent vt talia vaſa, nã ſtatim impij labiorũ inſtrumento commoti, denudant & detegunt ſuam ipſorum maximam impatientiam, boni vero ſemper demonſtrant ſuam virtuté atq; patientiá. Alij de deo grauiter queruntur, alij Deum miris laudibus efferunt, eiq; gratias agunt. Hoc ſane deſcriptum eſt

Apo. 22.

illis Apo. verbis vbi habetur ſic, qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: iuſtior autem, iuſtiora faciat, ſeu iuſtiácetur adhuc. F

Gre. Na. trac. de fide.

Simile.

Chriſti deita, humanitatis ſãctæ nubecula tegebatur.

Et reſplenduit facies eius ſicut ſol. Quemadmodum ait Greg. Na. cum ſol aliqua nube obiecta contegitur, eius claritas impeditur, ſed non extinguitur, vel prorſus auſertur, & tam magna claritas tam exigua nube contegitur, impeditur atque abſconditur: ſic Ieſu Chriſti domini noſtri deitas, humanitatis ſanctæ nubecula detinebatur, & veluti reprimebatur, ſic adeo vt eiuſdem ſplendor immenſus hominibus non appareret, nec aliquanta portiuncula claritatis illius, humanis obijceretur obtutibus. Verum in monte vbi primum voluit illam influere in ſacratiſsimum corpus, adeo magna illa & pereximia claritatis diuinæ ſcintilla comparuit ipſis diſcipulis, vt eam ſuſtinere nequirent. Conijce G ergo tu ex eis, quid futurum erit in cęlo.

Glo: int. in Matt.

Apparuerunt illis Moyſes & Elias. Vt oſtendant, ait Glo. inter. eum eſſe, quem lex & prophetæ promiſerunt, legislator & eximius Prophetarum apparuerunt. Lex & Prophetæ

Alb. Ma. in Luc. 9.

Iſa. 7.

Gal. in hunc locũ.

Pſal. 90.

cum eo loquuntur, ait Alb. Mag. hoc eſt cum eo concordant. Teſtes ex omni parte prodeunt, ita vt dicere queat illud Iſa. pete tibi ſignum à domino Deo tuo, ſiue in profundum inferni, ſiue in excelſum ſupra. Vnde Galfri. ait, ne Chriſto clarificato facile credas, niſi occurrerint Moyſes & Elias. Suſpecta eſt mihi omnis veritas, quam non confirmat ſcriptura H rum autoritas: alioqui ab altitudine diei timebo, veritus ne forte ſeducar a dæmonio meridiano.

Autor.

Luc. 9.

Simile.

Cum eo loquentes. Lucas quidem inquit quod loquebantur de exceſſu quem completurus erat in Hieruſalem: quo loco commode quidem tractare poteris de exceſſu amoris Chriſti erga nos, quem quidem manifeſtauit in paſsione ſua, & quantas debeamus Chriſto gratias agere pro tanto amore. Vt enim ſolis lumen quod omnia illuminat, non minus vnicuique lucet, quam ſi eum ſolum illuminaret: ita dominicæ paſſionis ſacrificium, quod pro omnibus oblatum eſt, non minus vnicuique prodeſt, quam ſi pro eo ſolum oblatum eſſet.

Hoc

A Hoc enim animo Apoſ. huius beneficij gratiam ſibi applicabat cum de Domino ſaluatore diceret: qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me: Sed fortaſſe aliquis dicat: fateor me multum redemptori debere, qui tantam in me ſalutem contulit, ſed propter ſuſceptam pro me mortem & cruciatum, quid illi debeo, qui cum Deus eſſet, ab omni doloris ſenſu immunis erat? Eſt ita plane: ſed quantum quæſo vnigenito Dei filio debes, qui dilectiſsimam illam humanitatem, quam ſibi indiſſolubili vinculo deſponſauerat, cuique eſſe ſuum

Gal. 2.

Vide quā tū deo debeamus pro paſsionis myſterio.

B contulerat pro conſeruanda vita tua, ad mortis ſupplicium obtulit? hoc autem quale ſit, propoſito exemplo declarabo: ferunt maleficum quendam hominem nullis tormentorum generibus ad commiſsi criminis confeſsionem adigi potuiſſe: iudex autem prudentiſsimus excogitato nouo conſilio, paruulum eius filium ante patris conſpectum atrociter verberari iuſsit: quo cruciatu ita patris viſcera laniata ſunt, vt admiſſum ſcelus aperta voce confiteretur. Quo indicio colligimus quantum nos eorum quos chariſsimos habemus, cruciatus torqueat, quandoquidem apud hunc hominem plus dilecti corporis do-

Similitu. Exemplū

Amor dei ineffabilis erga nos.

C lor, quam proprius cruciatus valuit. Quod ideo dixi, vt hac ratione intelligatis fratres, quantum ſalutis noſtræ autori debeamus, qui dilectiſsimam & puriſsimam illam humanitatem, immaniſsimis hoſtibus cruciandam, illudendam, conſpuendam, verberandam, incredibili pietate & miſericordia tradidit, etiam ſi altiſsimam illam diuinitatis ſubſtantiam, nullus dolor attigerit. Si ergo Dominus maiori dilectione animarum noſtrarum ſalutem, quam corporis ſui vitam proſecutus eſt, efficitur plane, vt nos illum ſupra vitam noſtram, ſupraque omnia quæ in vita chariſsima ſunt, diligere debeamus; eaq; omnia prius quam

Animarū noſtrarū ſalutem Chriſtus maiori dilectione, q̄ corporis ſui vitam proſecutus eſt.

D eius gratiam & amicitiam interire patiamur: Hac enim ratione nos illum ſuper omnia diligere comprobabimus. Deinde illud etiam a nobis exigitur, vt quando ille propter peccatum e cordibus noſtris eliminandum, diriſsima ſupplicia ſubire non recuſauit, nos quoque nulla, neque incommoda, neque ſupplicia recuſemus, ne id admittamus, quod is tam immani odio execratus eſt.

Bonum eſt nos hic eſſe. Vide obſecro quantum falleretur Petrus: nam certe quemadmodum qui ex abiecta, humilique fortuna ad regni ſolium euectus eſſet, vilem ſuppellectilem quam antea pretioſam charamque habebat, præ regij apparatus ſplendore & magnificentia, pro nihilo haberet, ſeque ipſum rideret, quod olim res adeo viles tanti faceret, ita profecto qui

Simile.

nunquam in vita ſua cæleſtium deliciarum dulcedinem ſingula- E
rem deguſtauit, nec niſi porcorum ſiliquas, hoc eſt carnales vo
luptates agnouit, eas ſolum magnas & amore ſuo dignas arbi-
tratur: at ſi is forte a ſpiritu ſancto in benedictionibus dulcedi-
nis præuentus, & torrente diuinæ voluptatis potatus fuerit,
opulentiſsima etiam mundi bona ita contemnit vt ne cogita-
tione quidem ipſa & aſpectu digna eſſe putet & cenſeat.

Sane in cælo facile agnoſcemus, quãtũ pueriliter hæc miraremur terrena. *Pſal. 20.*

FERIA. II. POST II. DOMINI. QVADRAG. F

CONCIO PRIMA.

Cyril. in Ioan. li. 8. ca. 22.

Simile.

EGO *vado, & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini.* Ioann. 8. Solicitus de ægroto curando medicus, ait Cyril. omnem tentat viam inſtaurandæ ſanitatis, & quem exitiali & lethifero morbo nouit ægrotare, & vbi perſpicit leuiora, blandioraque remedia non prodeſſe, ſtudet acriora adhibere medicamina, ſectionem, cauterium, vſtulationem, quibus noxius expellatur humor & morbus. Hoc non minus obſeruaſſe cernitur Dominus noſter, optimus humanæ infirmitatis medicus, vt duritiem cordis Iudæo- G
rum & impietatem ſanaret. Adhibuit admiranda ſigna, quibus ad fidem adducerentur, adhibuit, & ſalutarem cum ſuauitate doctrinam: quæ omnia vbi nil eis conducere conſpicit, aut ſalutem adferre, nunc aſperam eis comminationem infert, & æternam interminatur mortem, vt hac ſaltem ratione ad ſaniorem reuocentur mentem. Poſtquam autem per reditum ad patrem à vobis abiero, quæretis me, non credendi deſiderio, ſed perſequendi ſtudio, & quem amplius in proprio corpore perſequi vt prius non poteritis, in membris acerrime infeſtabitis, & pro viribus excruciabitis. Sed horrendus vos manet ex hac H
perſequendi ſæuitia exitus: nam in peccato veſtro moriemini, & perpetuis addicti pœnis, æternæ vitæ exortes, ſemper ſecundam mortem acerbiſsime feretis. Itaque quo ego vado, vos non poteſtis venire. Ad vitã enim propero ſempiternam, vos autẽ ad æternæ mortis horrorem, quia oblatam vitam veſtra peruicacia reijcitis. Ego ad gloriam vado patris, vos autem ad cõfuſionem perpetuã ſponte veſtra itis. ipſe ad cæleſtem tráſeo requiẽ, ad quã peruenire nõ poteſtis, quia viã quã illuc itur, tenere cõtẽnitis. Cũ igitur nũc me ſequi renuatis ad virtutis laborẽ, nõ poteritis me ſequi etiã ad prẹmium, non ob negatam bene agendi facultatem, ſed ob

Multa Deus habet pharmaca ad morbos a nobis depellendos Iniurias Dei ſeruis inflictas, ipſe ſibi aſcribit.

Per viam vitiorũ nõ itur ad cælum.

A ſed ob propriam animi veſtri malignitatẽ, viã ſalutis cõplecti re
cuſantẽ.Quod ſi durũ eſt æterna carere vita, ſi triſte, interitum
per ferre perpetuũ,ſi graue interminũperpeti ſuppliciũ,dũ datur
hora,à prauis ſtudijs diſtracti ceſſate:abijcite pondera peccatorũ *Pſal.*113.
veſtrorum,ne in illis moriamini,quia non mortui laudabũt do-
minũ,neq; omnes qui deſcẽdũt in infernum.Ecce quibus eos ma
lis exterret, quæ mala ipſis imminẽtia prædicit, vt vel illorũ hor
rore,ipſos à malo reuocet. *Ego vado.* Scilicet ſponte per paſ-
ſionem meã ſcilicet & ad patrem,& ad ſuam gloriam.*vos non po*
B *teſtis venire*,quia non vultis.Si enim voluiſſent,ait D.Tho.& non *D.Tho.in*
potuiſſent,non rationabiliter diceretur eis,in peccato veſtro mo *Ioann.*8.
riemini. Sed notandum quod aliqui impediuntur ne poſsint ire *lec.*4.
quo Chriſtus vadit, dupliciter:vno modo ratione contrarietatis
& ſic impediuntur peccatores,& de hoc loquitur hic,& ideo ſim *Perſeuerã*
pliciter perſeuerantibus in peccato dicit:quo ego vado, vos nõ *tia in pec*
poteſtis venire. Vnde & regius vates ait, non habitabit in me- *cato,cali*
dio domus meæ qui facit ſuperbiam.Et Iſa.ait,via ſancta vocabi *viã impe-*
tur,& pollutus nõ tranſibit per eã.Et rurſus Dauid ait, quis ha- *dit.*
bitabit in tabernaculo tuo? & reſpondet, innocens manibus, & *Pſal.* 100
C mundo corde. Alio modo ratione imperfectionis ſeu indiſpo- *Iſa.*35.
ſitionis & hoc modo impediuntur iuſti quamdiu ſunt in corpore *Pſal.*14.
iuxta illud Apoſ. quamdiu ſumus in corpore, peregrinamur à 2.*Cor.*5.
Domino.Et talibus non dicit dominus ſimpliciter, quo ego va-
do, vos non poteſtis venire,ſed addidit determinationem tem-
poris,iuxta illud quod etiam habetur Ioan.13.quo ego vado, nõ *Ioan.*13.
potes me modo ſequi.

*In peccato veſtro moriemini.*In hanc miſeriam deuenit anima pec
cando, vt adeo in peccatis indureſcat, ne vnquam ſeſe ab illis
eruere poſſit, niſi ſpecialiter diuino ſubleuetur præſidio: Vnde
Iob de obſtinato peccatore ait, cor eius indurabitur,quaſi lapis. *Iob.* 41.
D Et Eccl. ait, cor durum male habebit in nouiſsimo. Sicut enim *Eccleſ.* 3.
illa quæ dura natura ſunt,grauia etiam ſint eſt neceſſe:ſic ille qui
cor durum & lapideum habet,procul dubio ima inferni petet lo-
ca. De Pharaone ait Deus, indurabo cor Pharaonis, & ideo de
illo,eiuſque obſtinatis militibus, dicitur in Exod. deſcenderunt *Exod.*7.
in infernum quaſi lapis. Hoc modo quibuſdam Iudæis obſtina- *Exo.* 15.
tis dixit Stephanus,o dura ceruice,& incircuncisi corde,vos ſem
per ſpiritui ſancto reſtitiſtis: nihilominus tamen ea eſt diuina cle
mentia,vt hæc etiam obſtinatiſsima corda, mille modis nitatur
mollire. Quemadmodum namque qui aliquid mollefacere vult
illud prius preſſum manibus, huc, illuc verſat: ſi adhuc reſiſtit,

adhibet vnctionem, poſt vnctionem ſi opus eſt, etiam aquam: ſic E
Simile. Deus erga humana ſe gerit corda, primum enim illa quaſi manibus ſuis contrectans, benigna paſsionis ſuæ, multorumq; beneficiorum memoria mulcet: ſecundo illa inungit diuinis auxilijs & inſpirationibus, quibus facilius peccati vigorem deponant: tertio bonorum temporalium aquis irrigat, vt gratias autori agendo, in memoriam veniant dilecti ſui: quarto ignibus tribulationũ & infirmitatum vexat: deniq; ictibus mortem minãtibus afficit, vt vel ſaltẽ tunc reſipiſcant & cõuertãtur. At vero ſi nil iſtorum poteſt perditam reuocare voluntatẽ, nulla mora eſt quin huiuſmodi miſerrimi peccatores, quorũ corda marmorea vllis nõ potuerunt molleſcere viribus, in infernum conijciantur. Quemadmodum enim vulnera tabe confecta & corrupta, ſenſus ſtupore, chirurgi ferrum nequaquam ſentiunt: ſic iſti peccandi conſuetudine obdurati, medicabile Dei ferrum non ſentiunt hoc eſt diuinas vocationes non exaudiunt. Non ſic ſe habebat Dauid, qui dicebat: factum eſt cor meum ſicut cera liqueſcens. Vnde Dominus vt audiri poſſet, per Ezechie. ait, auferam cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. F

Varijs vtitur Deus modis ad emolliendα dura corda.

Amore & timore nos Deus ad ſe vocat:

Simile:

Pſal. 21:

Ezech. 36

Ego vado. Intelligebat de eius morte, quam præſentem ſemper in memoria ad ferebat: ſic etiam nos facere debemus, ſi circumſpecte viuere volumus. Sic enim videmus quod Deus vt loqueretur ad Hiere. dixit ei, deſcende in domum figuli, vt conſideraret ſe de terra eſſe. O ſi nos ſemper diceremus, vado ad mortem, quam aliter viueremus! ſi quidem nil aliud facimus quam quotidie ad mortem tendere. Cõſidera obſecro quã ſit extra omnem ambitionem & pompam qui ad patibulum adducitur, quo modo parum curat huius ſeculi vanitates. *Ego vado.* Velis nolis peccator, ad mortem tendis: conſidera igitur quam ridiculus eſſet is omnibus, qui ad ſupplicium ridens accederet. G H

Hiere. 18

Mortem ſemper meditari debemus.

Gene. 49

Ego vado. Omnes quidem vadunt, ſed alius ad vitam æternam alius vero ad ſupplicium ſempiternum: Pincerna quidem & piſtor Pharaonis iter fecerunt de carcere, ſed ad longe diſsimillima abierunt loca, Gene. 40.

Quæſtio.

Reſpon:

Quæretis me, & non inuenietis. Quomodo igitur dicis Domine, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris? Sed dicendum eſt quod dupliciter poteſt quis ſequi Chriſtum: aliqui enim ipſum ſequuntur ceu milites ducem, & ſerui Dominum alij vero perſequendo ipſum, ſicut venator prædam ſequitur vt eam interficiat; ſic ergo aliqui ſequuntur Deum vt ipſum oſtendant, & quaſi videntur ſcire velle viam Domini, vt ipſi per aliam ten-

dant

A dant viam: nec volunt legem Domini ſcire, niſi vt præuaricentur eam. Nec eſt quod negent ſe Deum perſequi, etenim ſi cõtra eius legem faciunt, ſi diſcordias nutriunt, ſi eius ſeruos perſequuntur, ſatis conſtat quod eum etiam perſequantur. Vnde Chriſtus dixit, Saule, Saule quid me perſequeris? *Mali deũ perſequũt. Acto. 9.*

Et in peccato veſtro moriemini. Aliqui moriuntur in ſuis peccatis, aliqui vero in alienis, quales ſunt illi quibus incumbit ſcelera corrigere, & id facere negligunt, & ſimiles.

In peccato veſtro moriemini. Medici quidem ex ipſo pulſu, & alijs id genus ſignis, facile ſtatim iudicant, infirmum vicinum morti eſſe, neq; amplius redeunt ad eum viſitandum, non quin aliqui euadant, ſed quia ita medica facultas ipſis præſcribit. Sic ergo quando aliquis peccator non vult ſecundum leges viuere, ſed ſemper deprauate viuit in peccatis ſuis morietur. Quare redeamus ad cor, & vitam emendemus, ne à vitijs abſorbeamur. Pſalm 68. non me demergat tempeſtas aquæ. *Simile. Peccatores nolentes ſe emẽdare, in peccatis ſuis moriẽtur.*

B

Nunquid interficiet ſemetipſum. Iudæi verba Domini nequaquam intelligentes, ait Cyril. protinus in abſurdam & horrendam auditu exeunt cogitationem, verbiſque eam exprimunt, ſciſcitantes nunquid ſeipſum eſſet interfecturus, quia dicit, quo iturus eſſet, alios peruenire non poſſe. Sed vnde hæc tanta exoritur intelligendi abſurditas? Profecto ex ſola animi eorum nequitia, qui quoniam virulentus eſt, & horrore odij contaminatus, quidquid intra ſe receptat, conſimili tabe commaculat. Quemadmodum vas illitum veneno, quidquid impoſitum ſibi receperit, reddit venenatum & mortiferum. Cæterum neq; veriſimilitudinẽ habet hæc improba eorũ inquiſitio: non enim ſi ſe ipſum interfecturus eſſet, colligere recte potuiſſent eã obrẽ quo erat ipſe iturus, alios peruenire nõ potuiſſe. Nã & ipſi ſeipſos interficere potuiſſent, ſibique ipſis vltro mortem conſciſcere, & hac via veniſſent quidem, quo Chriſtũ abijſſe autumaſſent. Hãc autẽ (quã etiã cogitare horreſcit Dominus) de Chriſto impietatẽ, ipſe manſuete ferens, oſtendit eis cum admiranda benignitate quonam pacto ſua fuerant verba accipienda, ſimul & ſuæ naturæ eminentiam ſupra cæteros homines declarat dicẽs. *Vos de deorſum eſtis, ego de ſupernis ſum.* Vos inquit deorſũ eſtis, & creaturarũ ſortiti cõditionẽ, quæ Deo creatori ſubiectæ ſunt, & longo intra ipſum ſubſidẽt atq; ſubſiſtũt interuallo ego vero de ſupernis ſũ, & diuinam habens naturam, quæ rebus omnibus in immenſum ſupereminet. At vero deinde diſcrimine ſe ab eis diſſẽtire atq; diſtare demonſtrat, quia ſcilicet de mundo ſunt, ipſe vero non erat *Pſal. 68. Cyril. in Ioan. lib. 5. ca. 23. Simile. Animus peruerſus omnia corrumpit. Conſcientia mala male ſuſpicatur. Diſtantia infiniti dei ad creaturas.*

C

D

 de

de mundo. De mundo erant ſcribæ & Phariſæi, ſi affectum vt de E
Matt. 23 bes, attendas, nam toto animo rebus huiuſmundi inhiabant, eligentes primas cathedras in Synagogis, & primos diſcubitus in menſa, ſuaque opera omnia facientes vt viderentur ab homini-
Matt. 21 bus: opes itidem & pecuniam nimia cupiditate perſequebantur, deuorantes domos viduarum, & pecuniæ quæſtum in ipſo quoque veſtibulo templi aucupantes. Chriſtus vero hoc modo non erat de mundo, quia affectum animi fluxis huiuſmundi, caducisque rebus non habuit implicatum aut intentum, non enim pro-
Ioann: 8. priam quærebat gloriam, ſed ſolius patris: ſic etiam omnes ſpre F
Matt. 8. uit opes, vt non haberet vbi caput reclinaret. Rurſum quod modo comminatus fuerat, iterum eorum auribus inculcat, ipſos ſcilicet in ſuo peccato morituros, & ad mortem vſque in ſua iniquitate perſeueraturos abſque fructu pœnitentiæ: vt quod prima exhortatione eorum mentibus non inhæſerat aut fuerat infixum, ſaltem ſecunda aut tertia affigeretur: ita enim faciunt

Simile.

qui duræ ceræ annituntur imprimere formam ſigilli, ſi primo conamine fruſtra tentarunt efformare illius effigiem, ſuperaddunt ſecundum aut tertium conatum, & improbo tandem labore aſſequuntur quod expetunt, niſi vſque adeo duraſit, & primitiuæ formæ reluctans materia, vt omnino illius effigiationem non admittat, qualis reuera erat Iudæorũ animus, quia lapidis inſtar omnẽ refugiebat emollitionẽ, & nec terribili quidẽ hac interminatione inflectebatur ad pœnitẽtiã. Id circo tertio id ipſum repetit, vt medicus de ægroti ſalute deſperãs, & imminẽtẽ ſæpius ei prædicẽs interitũ, niſi ea quæ reparãdæ ſanitati apprime neceſſaria ſunt obſeruet, ſed nunc viã aperit, qua tãtũ poſsint euadere diſcrimẽ, ſcilicet mori in ſuo peccato, vt pote ſi credere voluerint quia ipſe eſt, quã quidẽ fidem ſi amplecti neglexerint, de ſalute eorum actũ eſſe declarat. *Vos de mũdo hoc eſtis.* Ideo terrã ſapitis ait Auguſ. G

Perſeuerat Deus inſpirãdo vt molleſcant dura corda.

Simile.

Obſtinatis animis minatur de⁹

Auguſt. in Ioan. tra. 83. to. 9.

quia ſicut ſerpẽtes terrã mãducatis, terrenis paſcimini, terrenis H delectamini, terrenis inhiatis, ſurſum corda nõ habetis. *Ego nõ ſum de hoc mũdo.* Quomodo enim erat de mũdo, per quẽ factus eſt mũ-
Ioann. 1. dus? Omnes de mũdo poſt modũ, quia prius mũdus, & ſic homo de mũdo: prius autẽ Chriſtus, deinde mũdus. Quomodo ante mũdũ Chriſtus, & ante Chriſtũ nihil, q̃a in principio erat verbũ, & omnia ꝑ ipſũ facta ſunt. Hæc eſt cauſa quare nõ poteſtis venire quo ego vado, ait Tho. q̃a cũ ſitis deorſũ, quãtũ in vobis eſt, nõ poteſtis niſi cadere, & ideo ꝙ dixi quia moriemini in peccatis veſtris, verum eſt, niſi mihi adhæreatis, & ideo vt non penitus excludat ſpem ſalutis, remedium ponit dicens: ſi enim non credideritis

D. Tho. in Ioann. 8. lec. 4.

quaſi

A Quaſi dicat, nati eſtis in peccato originali, à quo non poteſtis ab ſolui niſi per fidem meam, quia ſi non credideritis quia ego ſum moriemini in peccato veſtro. Et dixit ego ſum, nó nunquid ſim, vt rememoret quod dictum eſt Moyſi, ego ſum qui ſum. Nam ipſum eſſe eſt proprium Dei: in qualibet alia natura à diuina, differt eſſe & quod eſt, cum quælibet natura creata participet ſuũ eſſe ab eo quod eſt ens per eſſentiam, ſcilicet à Deo, qui eſt ipſum ſuum eſſe, ita, quod ſuum eſſe ſit ſua eſſentia. Vnde ipſe ſolus denominabitur ab eo, & ideo dicit, niſi credideritis quia ego B ſum, ideſt quia ſum vere Deus qui habet eſſe per eſſentiam, moriemini in peccato veſtro. Dicit enim quia ego ſum vt oſtendat ſuam æternitatem: omnibus enim quæ incipiunt, eſt mutabilitas quædam, & aliqua potentia ad non eſſe, vnde eſt inuenire in eis quoddam præteritum & futurum, & ideo non eſt ibi verum eſſe per ſe, ſed in Deo nulla eſt potentia ad non eſſe nec eſſe incæpit, & ideo eſt ipſum eſſe, quod proprie per tempus præſens deſignatur.

Remediũ paratum eſt omnibus ſi velint illud accipere. *Exo. 3.* *Nemini patet ſalus niſi crediderit quod Ieſus eſt Deus.*

Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis veſtris. Quando medicus incolumitatis infirmi perſtudioſus atq; ſolicitus intelligit in C firmum fieri deteriorem, & morbum magis, magiſq; augeri ac præualere, quia ipſe infirmus præſcripto & diſpoſitioni medici obtemperare noluit, nam non tantum pharmaca ipſa reſpuit, & contemnit, ſed etiam in edendo & bibendo, vel etiam in quieſcendo multos committit errores: ſolet ille tunc morte indubie futura, languentem deterrere, dicens ei, certo ſcio te tuis inordinationibus quam citiſsime vitam in mortem commutaturum, quoniam ex tui pulſus diſpoſitione, vrinæ indicijs, & plurimis alijs ſignis, id mihi quidem ſit exploratum atq; euidens: atq; ita meam ab omni crimine libero animam, conſcientiamq; reddo D ſecuram, dicens iterum quod niſi pręſcriptis meis obedieris, futurum plane ſit vt breui à vita ipſa excedas. Ita Chriſtus redemptor noſter tum iſtis Iudæis, tum etiam vnicuiq; noſtrum quotidie minatur quod ſi pergimus contemnere eius mãdata, ſi eius ſanctiſsimam legem deſpicimus, ſi conſilia reſpuimus, ſi pharmaca ſalutaria hoc eſt ſacramenta negligimus, deſperatam plane eſſe ſalutem noſtram intelligamus, in peccatis enim noſtris moriemur.

Similitudo. *Obſtinati morte æterna cruciabuntur.* *Applicatio ſimilitudinis.*

Cauſa quare iſti tam peruerſa & abſurda iudicia proferunt, & tam male de veritate ſentiunt, atq; vilipendunt tam horribiles comminationes, inſinuatur à Chriſto dicente, vos de mũdo hoc eſtis. Vnde colligitur adeo deditos eſſe illos mundanis rebus, & *Autor.*

Aff. Eu- prorſus immerſos, vt appetitum & guſtum omnino corruptum E
terrenorũ ad res ſupernas haberent, Nos quoq; tales ſumus, qui ita defixi
perdere fa manemus & intricati ſecularibus, adeoq; terreni, imo in terram
cit appeti conuerſi ſumus, vt nil niſi terra & quæ terrena ſunt, noſtris cor-
tum cæle- dibus imprimatur, & concipiatur, & nil in noſtris animis naſca-
ſtium. tur & pullulet, quod totum mundanum non ſit. Et certe ſi agrico
Simile. lis peritis credimus, ſicut inſitiones ipſæ non coniunguntur neq;
Mali ſibi vniuntur, niſi diligenter aduertatur vt nucleus cum nucleo, & os
placentia cum oſſe conſeratur: Sic amigdalus non conſeritur pyro,
tantũ au- neq; perſica precox coniungi poteſt arbori mali, vel citri, quia
dire volũt tunc conſitio fit nuclei cum oſſe, ſed tamen facile conſeruatur F
malus medica cum citrea, quia ſeruatur in ſemine eadem propor
tio: Sic etiam contingit in nobis, qui cum ſimus de mũdo: ſi quis
Simile. nobis ſuperna conatur inſerere, perinde eſt ac ſi quis vellet inſe-
Phil. 3. rere & coniungere oſſa cum nucleis. Præterea ſicut in Dei ami-
cis & ſeruis, quorum conuerſatio vt dicit Apoſt. in cęlis eſt, nul-
lus imprimere poteſt res mundanas, ita cõtrario modo in malis
nemo quid cæleſte imprimere poteſt, quia ſunt diuerſæ inſitio-
nes. Et quemadmodum in pectore ſerui Dei vel vnicum verbum
Simile. adhæret ſtatim, pullulat; dilatatur & creſcit: ſic in animo impij
Chry. in res mundanæ pullulant, & vigent, quia ſunt eiuſdem plane inſi- G
non abſ. tionis. Vnde Chryſoſt. ait, ſi homini mundano in tanta malorum
ho. 31. multitudine conſtituto, locutus fueris iuſtitię verbum, & verbum
Simile. perdis, & ille non temperatur in concupiſcentia mundanarum
rerum. Ecce ſi oſtendis leoni viridem herbam, aut campum be-
ne florentem, non excitat eum in concupiſcentia, quia non ha-
bet hoc in natura vt herbas manducet: & contra ſi oſtendas boui
carnes, non cõcupiſcit, quia non eſt bouis natura vt carnes mãdu
Similitu- cet. Sic & homini impio, & rebus mũdi huius dedito, ſi de bono
do. cæleſti loquaris, non excitatur in concupiſcentia tanti boni, ſed
Simile. quemadmodum ſi pluuia ſuper lapidem cadat, deſuper quidem H
ſudat, ab intus autem ſiccus eſt, quia non deſcendit humor in
eum, ſic & in tali homine quando loqueris verbum Dei, tan-
tummodo ſonus verbi deſuper percutit aures eius carnales, in
Chry. ho. cor autem eius nil deſcendit.
52. Ioan. *Tu quis es?* O dementia maxima, poſt tãtum temporis ſpatium,
to. 2. tot miracula, tantam, tamque ſalutarem doctrinam, quis ſit in-
Cyril. in terrogant, ait D. Ioannes Chryſoſtom, *Principium qui & loquor*
Ioan. lib. *vobis.* Sum inquit, Principium omnium rerum, ait Cyrill. Ex
5. c. 24. quo omnia ſuum ſumpſerunt exordium, & per quod omnia con
ſtant. Principium per quod facta ſunt omnia, per quod Domi-
nus

A nus creauit ſæculà, in quo Deus creauit cælum & terram: neceſſe eſt autem rerum omnium autorem Deum eſſe & conditorem, *Gen. 1.* quare nuncupatione principij ſe Deum eſſe perſpicue deſignauit. Cum autem ſubnectit, qui & loquor vobis, ſe hominem pro nobis factum inſinuat, qui præſens verba quæ a patre æterno accepit, hominibus nuntiauit, patriſque ſui voluntatem explicauit: Verum quia neque his uerbis erant credituri, ſed in ſua permanſuri infidelitate, prædicit eis graue & timendum iudicium, ob peccatorum ſuorum multitudinem futurum. Multa inquit ſunt quæ de vobis diſcutere & examinare debeo, non quidem *Cur ſe Chriſtus vocat principiũ.*
B hoc tempore, ſed cum cuique homini ſecundum ea quæ operatus fuerit fiet retributio. Cum enim accepero tempus, ego iuſtitias iudicabo: & ſtatuam id potiſsimum contra faciem veſtram, & quod in me credere proteruia veſtra reſpuitis. *Pſal. 74.*

Dicitur etiam & Pater principium, & vno quidem modo, nomen principij, ait Diuus Thom: commune eſt patri & filio, *D. Thom.* in quantum ſcilicet ſunt vnum principium ſpiritus ſancti, per communem ſpirationem, & tres perſonæ ſimul ſunt principium omnis creaturæ per creationem, alio modo eſt principium pa-
C ter, in quantum ſcilicet pater eſt principium Filij, per æternam generationem; non tamen plura dicimus principia, ſicut nec plures dicimus eſſe Deos. Vnde Regius propheta ait, Tecum *Pſal. 109.* principium in die virtutis tuæ. Hic autem dicit Dominus noſter ſe eſſe principium reſpectu totius creaturæ, nam quod eſt per eſſentiam tale: eſt principium & cauſa principalis eorum quæ ſunt per participationem: ipſe per eſſentiam vt dictum eſt, eſt eſſe ſuum, Sed quia Chriſtus Dominus noſter non ſolum habet in ſe diuinam naturam, ſed etiam humanam, ideo ſubnectit, qui
D & loquor vobis.

Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoſcetis quia ego ſum. Videbat Chriſtus Dominus, ait Cyrill. cui omnia antequam eueniant, cognita ſunt, nonnullos in turba Iudæorum quam alloquebatur, eſſe, qui viſis hora mortis eius ſignis, & miraculis, eſſent in eum credituri, de quibus Lucas inquit, Et omnis turba eorum qui ſimul aderant ad ſpectaculum illud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora ſua reuertebantur: Aliquos etiam poſt reditum eius in cęlum ad Apoſt. prædicationem conuertendos, de quibus meminit in Act. Luc. quod his auditis quæ à Petro dicta ſunt cõpũcti ſunt corde dicẽtes, Quid faciemus viri fratres? Ideo futurã eorũ conuerſionẽ prędicit, & ſuæ mortis gen⁹ explicat, quod in cruce pro mũdi ſalute moreretur: cum inquit, morte *Cyril. li. 5 in Ioan. c. 25.* *Luc. 23.* *Act. 2.*

me

Si veniã poterant conſequi qui Chriſtum crucifixerunt, ſi pœnitentiam egiſſent, cur nõ confidemus ſi id præſtiterimus?

më affeceritis, tunc cognoſcetis meam diuinitatem, & in me credetis. Quod ſi crudeles manus Chriſto inferentes, veniæ locum & pœnitentiæ erant habituri, quis quantiſcunq; preſſus ſceleribus de miſericordia Dei deſperabit, aut ad Deum reuerti, vt remiſſionem peccatorum accipiat, trepidus recuſabit? E

Autor.

In ignominia ſuam Chriſtus ãplius oſtẽdebat virtutem.

Mirum plane negotium, atq; magna conſideratione dignum, quod Chriſtus affirmet hos homines in excellentiæ ipſius cognitionem, & notitiam eſſe venturos, & eo præſertim tempore, quo erat in ſumma abiectione futurus, nimirum quando erat in cruce leuandus, quem tamen tot tamq; præclaris ſermonibus atque miraculis, minime cognouiſſent. Veruntamen ſi diligenter aſpicias, quo tempore ſuam magis oſtendit infirmitatem, inuenies ſuam amplius etiam oſtendiſſe veritatem: nam cum primum per ſuam natiuitatem hunc ingreſſus eſt mundum, cæleſtes nuntij & angeli magnificentiſsime eius gloriam ac diuinitatem declaraue runt: & abſconditus in præſepio, manifeſtatur a paſtoribus, indicatur ab ſtella, inuenitur a Magis & adoratur. Præſentato inſuper & in templo ſecundum aliorum infantium morem, ibi eius magnitudo patefacta eſt & publicata a ſancto Simeone & Anna prophetiſſa: depoſitis veſtimentis Iordanem ingreſſus ad Ioannis baptiſmum accipiendum, cum Ioannes ipſe iam baptizaret eundem, ex quo multi colligere poterant ipſum purum eſſe hominem ac peccatorem, non tantum oſtenditur non eſſe peccator, verum etiam filius Dei viui patenter oſtenſus eſt tum a ſpiritu ſancto ſuper eum in forma columbæ deſcendente, tum etiam ab æterno patre in voce de cælo delapſa, quæ aperte audita fuit, ipſum filium eſſe Dei conteſtans. Cum autem exaltatus in crucẽ fuit Dominus, ibi omnipotentiam ſuam ęternus pater oſtendit, declarans filij ſui magnitudinem atq; ſublimitatem, tum magno quodam ob filij ſui mortem terremotu ſubſecuto, tum ſole obſcurato, & velo templi a ſummo vſq; deorſum ſciſſo, petris cõſciſsis, & demq; multis mortuorum ſepulchris apertis, atq; plurimis mortuis ſurgẽtibus: illic ergo tunc eum cognouerunt, quia reuertebantur percutientes pectora ſua, & hoc eſt quod hodierno Euang. inſinuat & ſignificat Dominus dicens: cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoſcetis quia ego ſum.

Luc. 2. Mat. 2. Luc. 2. — F, G

In baptiſmo Chriſti docuit pater eum filium eſſe ſuum.

Mat. 27. — H

Luc. 23.

Autor.

Magna quidem in hodierno Euang. nobis exhibetur occaſio diſſerendi de duritia cordis, & obſtinatione in vitijs, quandoquidem iſti adeo obdurati erant, vt opus eſſet multis ac magnis æternæ mortis comminationibus ad eos emolliendos. Quemadmodum certe dura ſilex & immane ſaxum, quantacunque ſuperfuſa

Simile.

aqua

A aqua , nunquam molleſcit , ſed ſemper in ſua duritie conſiſtit. Et
ſicut ſabulum aqua potius cõſtringitur & obdureſcit, quam mol
leſiat: ita obſtinatorum animi, quantumcunq; eos cohorteris ad *Animi ob*
ea quæ honeſta ſunt & cum virtute coniuncta , nunquam tamen *durati cõ*
emolliuntur & inflectuntur: bonorum exhortationes molleface- *ditiones.*
re non ſufficiunt animos ſemel obſtinatos & induratos. Vnde
præclara documenta ipſius Heli nunquam potuerunt filiorum
animos immutare : nec etiam Samuelis hortatus profuerunt vn *1.Re.2.*
quam filijs ſuis. Præterea ſuauia & dulcia verba Ionathæ filij, & *& 8.*
B ſingularia Dauidis beneficia , nunquam profecerunt vt Saulis *1.Re.19.*
cor obduratum molleſceret. Porro nec ſuffecere pacifica verba, *&.26.*
atq; omni humanitate pleniſsima , nuntiorum ipſius Dauid, vt
cor adamantinum ipſius Nabal flecteretur vnquam, neq; vllis vn-
quam potuit verbis Abner efficere vt Aſael mitigaretur , vt ha-
betur 2. Reg. Nuntij quidem Ezechiæ diſcurrentes per terram *1.Re.25.*
Iuda & Iſrael, inſtruebant omnes , & hortabantur ad cultum di- *2.Reg.2.*
uinum, illorum tamen tanta erat obſtinatio cordis, atq; durities
vt vix vnquam proficerent, vt habetur 2. para. Recordare etiam *2.Par.30*
quam parum profuere admonitiones & ſigna exhibita Pharao- *Exo.5.*
C ni ab ipſo Moyſe & Aaron, vt habetur in Exo. Et deniq; recor- *&.6.*
dare, nunquam blandis illis & ſuauibus verbis, atq; monitioni-
bus clementiſsimi Dei , fratricidam Cain commotum fuiſſe, & *Gen.4.*
ad pœnitentiam adductum. Et certe ſicut ſalſum mare quamuis
permulti aquæ dulcis fluuij ingrediantur ipſum , nunquam ta- *Simile.*
men ſuam perdit & commutat amaritudinem: ſic quoq; cor du-
rum & obſtinatum , quantumuis dulciter & diuine in aurem *Similitu-*
quis influat, nunquam tamen immutatur & melius redditur. Por *do.*
ro eſt quædam gemma, ſi phyſicis credamus, quæ tantæ eſt frigi-
ditatis, vt ſi eam vel in ignem immiſeris, non tantum non com- *Quibus re*
D buratur, ſed etiam nil vnquam caloris concipiat , quin potius in *bus compa*
ſua frigiditate perpetuo perſiſtat, Pari quidem ratione obſtinati *rentur ob*
homines, in diuino cultu adeo frigent & algent, vt nullis omni- *ſtinata cor*
no ſermonibus, exhortationibuſq; diuinis, charitatis ignem cõ- *da.*
cipiant, neq; magis cæleſtis doctrina in eis, quam ignis in gem-
ma quidem illa frigidiſsima ſuapte natura, operetur , moliatur,
atq; efficiat.

FERIA II. POST DOMIN. II. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Duri-

Duritia cordis deteſtabilis. E

D. Cyril.

Deus nos monet, etſi videat quod propter culpam noſtram non emendabimur.

ERGO *vado & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini.* Io. 8. Explicans hunc locum beatus Cyril. ait quod Chriſtus vtitur hac tam acerba reprehenſione, propter eorum duritiam & proteruiam, ſiquidem cum multas ſæpe adhibuiſſet correctiones, & non profuiſſent, voluit etiam hanc ſuperaddere. Vnde facile colligas quod moneat, etſi propter culpam tuam nolis ipſum audire, vt hoc pacto intelligas Deo non eſſe id aſcribēdum quod tu nolis audire. Vnde F

Amos 3.

Ezec. 3.

Amos dicebat, non faciet dominus verbum, niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos prophetas: & tamen videbat Deus quod his prophetarum monitionibus Iudæi non vterentur, propter ſuam nequitiam. Vnde Dominus etiam ad Ezech. dicebat, non enim ad populos profundi ſermonis & ignotæ linguæ tu mitteris, & ſi ad eos mittereris, ipſi audirēt te: domus autē Iſrael nolunt audire te, quia nolunt audire me: omnis quippe domus

Hie. 36.

Iſrael attrita frōte eſt, & duro corde. Item ad Hiere. dixit Deus tolle volumē libri, & ſcribes in eo omnia verba quæ locutus ſum tibi aduerſum Iſrael, ſi forte audiet te domus Iuda, vniuerſa G

Ad Deum conuertamur quātumuis mali fuerim'

Hiere. 31.

mala quæ ego cogito facere. Reuertatur vnuſquiſque a via ſua peſſima, & propitius ero iniquitati eorum. Nec vero propter has monitiones ſe emendarunt, quin potius rex Ioachim animo obſtinato addidit iniquitatem ſuper iniquitatem, & librum cōbuſſit in quo hęc ſcripta erant, quem Baruch adferebat, ſuper prunas quibus ipſe calefiebat, vt ibidē Hiere. ſcribit. Præterea & propheta cum eſſet in Babyloniæ captiuitate, miſit eis deuaſtationem euenturam, ſed propterea non emendarunt vitam ſuam: vn-

Obſtinati quo rediguntur.

de & propheta præcepit Saraiæ dicens: cumq; compleueris legere librum iſtum, ligabis ad eum lapidem, & proijcies illum in H medium Euphratem, & dices: ſic ſubmergetur Babylon. Vtinam ſic non eueniat multis Chriſtiānis, vt ſcilicet ad collum ligatum

Simile.

adferentes Euangelium, non ita ſubmergantur, ſiquidem nolunt ex aliorum calamitate ſuæ ſaluti conſulere. Sunt quidē inſtar ſalſi maris, in quod cum per ſex mille annos multa dulcia flumina influxerint, adhuc tamē in amaritudine ſua perſeuerat: ſic igitur iſti qui per tot annos ſacros cōcionatores audierunt, tamēob-

Iſa. 11.

ſtinati remanēt, cū tamē hoc noſtro tēpore dici poſsit illud Iſa. Repleta eſt terra ſcientia Domini, ſicut aqua maris operientis.

An non maxima eſt proteruia noſtra, quam tot ſacræ conciones mollefacere non poſſunt, & tantus Chriſti ſanguis pro nobis

effuſus,

A effuſus, propter tantã contradictionem & reſiſtentiam noſtram? Bene dixit olim Iſa. ſcio quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & tranſgreſſoré ex vtero vocaui te. Eo ſane deuenit iam peccatorũ impudentia, vt cum peccatum ſit fœtidum & ignominioſum, atq; ſoleant ſe homines abſcondere vt illud perpetrent, iuxta illud quod dicitur apud Ioan. qui male agit, odit lucẽ, nihilominus tamẽ iam multi gloriantur & iactãt ſe de peccatis; iuxta illud Iſa. Peccatum ſuum quaſi Sodoma prędicauerunt, neq; abſconderunt: væ animæ eorum. Væ illis in quibus iam ſermo Dei auditus, nullum reportat fructum, nec ignis amoris diuini, B qui ſufficientiſsimus eſt ad comburendum & inflammandum, & tamen ipſi nec caleſiunt: In more quidem poſitum erat olim, imperatorum corpora comburere, & vt refert Sueto. Tran. inuentum fuit cor alicuius imperatoris, quod ignis non valuit penetrare: cumq; cauſam huius rei inueſtigarent, inuentum eſt cor plenum veneno. Tale igitur eſt obduratorum hominum cor, cũ nullo diuino igne, nec tot cõcionibus penetretur, ſed potius ipſi in peccatis ſuis moriantur.

Magna durities noſtra. *Iſa.48.* *Iſa.3.* *Iſa.3.* *Exemp. Suet. Trã.* *Quã ferrea ſint multorum corda.*

Sane duritia cordis prouenit ex frequentationr peccati, inde C enim ex aſsidua frequentatione iam callum contrahit peccator, & denique cum magna facilitate & pronitate peccat, cum peccati pondus ipſum impellat, ſicut aquæ fluxus in profundum aliquem demittit. Hoc ſignificauit Zacharias dicens, in iniquitate plumbi talentum poſitum eſt. Et certe quamuis ex ſe tam horribile ſit peccatum, vt Iſaias dicat, formido & fouea, & laqueus ſuper te qui habitator es terræ, nihilominus tamen ex aſſiduo vſu peccator metum omnem abijcit, & ita quæ committit peccator ſunt horrenda, ponderoſa, terrena, & moleſta: & D tamen ex aſsiduo vſu facilia redduntur, nec ſolum inde naſcitur facilitas quædam, ſed aliud peius, videlicet deteſtabilis obſtinatio: quam ſignificare volens Dauid dicebat, in circuitu impij ambulant. Nam ſicut iumentum in circuitu ambulans ſæpiſsime eadem calcat, ſic peccator idem peccatum per multos dies, imo & annos iterare ſolet. Hinc Hiere. ait, Quam vilis facta es, iterans vias tuas. Cæterum Deus non ſolet hominem deſerere, niſi prius ab ipſo deſeratur. Deſęri autem à Deo, eſt ſumma miſeria: Non igitur peccatis nos tradamus, ne ex aſsiduo vſu tandem in obſtinationem deueniamus, & a Deo derelinquamur, Vnde Dauid dicebat, Ne proijcias me à facie tua. Sic igitur derelicti iam videbantur illi Iudæi, cum Chriſtus ipſis diceret, & in peccato veſtro moriemini,

Similitudo. *Zach. 5.* *Iſa.24.* *Peruerſus vſus quantũ noceat.* *Pſal. 11.* *Simile.* *Hiere. 2.* *Quod deus nos deſerat, ſumma eſt miſeria.* *Pſa. 50.*

Porro

Aug. de vi. Chri. c. 3. & 4. Porro D. Auguſt. Adrianus, & Caietanus, & alij dicunt quod E
homines poſſunt in hac vita ad eum ſtatum peruenire, quod ſu-
per eos peccatis repletos, ſemper ira Dei erit propter illorum
Adrian. de pænit. culpam. De quibus videtur Pau. dixiſſe, vt impleant peccata ſua
ſemper, peruenit enim ira Dei ſuper illos vſq; in finem. o quan-
Caiet. ſente. 8. tum curare deberemus ne in tantā deueniremus miſeriam. Quid
obſecro ſcimus an hoc poſtremum quod committemus, erit vl-
1. Theſ. 2. timum peccatum ad menſuram adimplēdam? Malorum quidem
Pro. 1. conditio eſt, vt ſępe rogitari ſe ſinant, cum tamen pro eorum
commodo vocentur, iuxta illud, Proſperitas ſtultorum perdet
illos. Neq; volunt reſpondere, quamuis tribulationibus vocen- F
tur. Hinc Hiere. ait, Percuſſiſti eos, nec doluerunt, indurauerunt
Hier. 3. facies ſuas ſuper petram, & noluerunt reuerti. Atq; hæc quidem
eſt maxima hominis miſeria in præſenti vita: & ita queritur De⁹
Iſa. 1. per Iſa. dicens, Super quo percutiam vos vltra, addentes præua-
ricationem, id eſt, ad quid percutiam vos vltra? ita remanete. Sa-
ne omnibus beneficijs à Deo collatis, non tamen mali molleſcūt?
Iob. 41. Vnde Iob ait, Cor eius indurabitur tanquam lapis, & ſtringetur
quaſi malleatoris incus: hæc ſiquidem præ tot ictibus non modo
non molleſcit, ſed durior redditur

G

Lex Dei eſt via in cælum, & ideo eam ſequamur.

Alu. in Mat. ECce ego vado & quæretis me. Quomodo ipſi poterant Chriſtum
inuenire, cum non tenerent viam rectam & accommodatam?
Etenim via per quam nos vadimus ad cælum, eſt obſeruatio mā-
Deut. 5. datorum, à qua declinando erramus: & ob hoc dicitur in Deute.
quod non declinemus ad dexteram, neq; ad ſiniſtram ab ipſa le-
ge, & quia iſta obſeruatio præceptorum eſt aliquantulum diffi-
cilis, dicitur via dura, ſiue ſtricta & arcta. Vnde Chriſtus ait apud
Mat. 7. Matth. Arcta eſt via quæ ducit ad vitam. Et regius vates ait, H
Pſal. 16. Propter verba labiorum tuorū, cuſtodiui vias duras. Tamen Iu-
dæi nolebant per hanc viam ſequi Chriſtum, & ita non poterant
ad beatitudinem peruenire: Sic ergo caueamus nos, ne hoc ip-
Deponamus veterem hominem, vt Chriſtū ſequamur. ſum de nobis dici poſſit. Sane vt ab his caueamus, exuere
debemus veterem hominem, & pœnitentiam agere pro commiſ-
ſis peccatis, atq; vitam in poſterum emendare; quæ cum nobis
difficilia videantur, hinc fit vt non viriliter contra huiuſmodi dif-
ficultates pugnemus: & ita nobis poteſt dici, quæretis me, &
non inuenietis.

Quî obſecro fieri poteſt vt Chriſtum ſequantur, qui mundi
viam

A viam ſequuntur, cum tam diuerſa ſint huiuſmodi inſtituta? Quis quæſo ſeruire poterit duobus dominis, contraria præcipientibus? contrariæ enim ſunt leges mundi huius, & leges Dei inter ſe, carnis & ſpiritus, terrenarum rerum: & cæleſtium bonorum. Vnde Apoſtolus ait, Quæ participatio iuſtitiæ cum iniquitate, aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? Quæ autem conuentio Chriſti ad Belial? Quomodo igitur fieri poteſt, vt tales ſequendo mundanas leges, ad cælum cum Chriſto Domino tendamus? Non poteſtis ait Apoſto. Menſæ dæmoniorum participes eſſe, B & menſæ Domini. Vnde quemadmodum impoſsibile eſt altero quidẽ oculo terram, altero vero cælum ſimul aſpicere, ita etiam fieri non poteſt vt Deum ſimul mũdiq; bona diligas. De Samaritanis ait ſcriptura rem admiratione, riſuq dignißimam, quod ſcilicet Samaritani Deum colebant, & vna deis ſuis ſeruiebant, iuxta conſuetudinem gentium: Hoc idem plurimi facere volunt, qui Deum colere ſimulantes, huiuſmodi idola relinquere nolunt. Iſtis loquitur Iſaias dicens, Pallium breue eſt, vtrumque operire non poteſt. Quaſi dicat, non eſt tantus redituum tuorum prouentus, vt tantam familiam alere poſsis, tantoq; luxui C ſufficere.

Philiſthæi in templo cuiuſdam idoli quod dicebatur Dagon, arcam fœderis ab Iſraelitis captam collocarunt, ſurgenteſque primo mane die craſtino inuenerunt idolum ante arcam deiectum, & licet ſæpe niterentur idolum illud cum arca coniungere, nunquam tamen potuerunt. Hoc autem ſignificat: quod Dominus nullo modo velit idem templum & altare cum dæmone habere: non vult Deus eſſe, vbi vitiorum idola ſunt, quæ tu veneraris. Non fuit datum populo Iſrael, vt habetur in Exod. cæleſte manna, donec conſumpta eſt farina, quam ab Aegypto ſe- D cum portauerant. Nec tu etiam poteris diuina felicitate frui, donec omnino omnis mundi amor in te fuerit conſumptus, & à te penitus receſſerit. Quemadmodum enim manna & farina Aegyptiaca non ſimul comeduntur, ſic tu his duabus voluptatibus & ſaporibus, Dei & mundi, frui non poteris. In hoc autem perſpicue videbis, quam vilis, nulliuſq; pretij ſit conſolatio humana, ſiquidem diuinam impedit. Et ſicut ſtomachus illius qui aduerſa laborat valetudine, ſi malis humoribus oppreſſus ſit, cibi ſuauitatem non ſentit: ſic illi qui alliorum, cucumerumque Aegypti voluptatibus capiuntur, cæleſtis cibi dulcedinem percipere non poſſunt. Et quanquam multi ſint, qui vtramq; conſolationem, Dei ſcilicet & mundi, habere velint: hos tamen allo-

Amare Chriſtum & mundũ incõpoſsibilia ſunt, nec bene cũ mundo & in vna ſede morantur.

2. Co. 6.

Si mundũ ſequamur ad Chriſtũ nõ imus.

1. Cor. 10.

Simile.

4. Re. 17.

Iſa. 28.

Nõ poſſumus mundo & Deo ſeruire.

1. Re. 5.

Deus & dæmõ non poſſunt in eod. m tẽplo manere.

Exo. 16.

Simile:

Similitudo.

Soph. 1. quitur Sopho. ex parte Dei dicens: diſperdam qui iurant in Mel E
chom, & iurant in Domino. Per idolum & Deum iurabant, vtrique ſeruire conabantur. De his etiam condolet Eccle. dicens,
Eccle. 2. Væ duplici corde, & peccatori terram ingredienti duabus vijs. Quid igitur itineris facere poteris, cum duabus vijs ingrediaris?
3. *Re.* 18. Nos quidem claudicamus, more illorum quibus Elias dixit, vſquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus eſt Deus, ſequimini eum: Si autem Baal, ſequimini eum: impoſsibile quidem eſt, ambobus ſimul ſeruire. Sane cum pharao permitteret, vt habetur in Exod. Hebræis, vt Domino victimas immolarent, & ei
Exo. 8. ſacrificia offerrent, reſpondit ſanctus Moyſes, non poteſt ita F
fieri, abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Deo noſtro? Cum ingrederetur Ieſus in templum, eiecit ementes
Ioan. 2. *Simile.* & vendentes, quia non poſſumus ſeruire Deo & mammonæ: nam neque ignis & aqua ſimul & eodem in loco eſſe poſſunt. Cóſiderans porro D. Auguſt. diuerſitatem harum viarum, & quomodo inter ſe pugnent, dicebat. tu conſolatio ſempiterna, quæ ſolis illis te tribuis, qui conſolationem huius mundi pro ſua perpetua conſolatione contemnunt. Nam qui hic conſolãtur, indigni tua conſolatione habentur: nemo enim poteſt vtroque G
ſeculo conſolari, ſed vnum neceſſe eſt perdat, qui alterum voluerit poſsidere. Atque ita cum hæc cogito, & ſedulo perpendo: humanas fugio conſolationes, vt tuas obtinere poſsim. Obſecro te Domine vt cæteræ conſolationes amaræ mihi reddantur, & tuæ tantum dulces. Non erat intolerabilis Laurentio ignis, propter te, & tuas internas conſolationes: non lapidatio Stephano, nec cæteris diſcipulis reliqua tormentorum genera. ibant enim gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati, Nil ergo dulcius eſſe poteſt diuinis conſolationibus, quæ amariſsima quæq; tormenta dulcorare H
ſolent. Quod ſi hæc nos conſideraremus, per viam Chriſti incederemus, qui ita nos ſolatur, nõ per viam infelicẽ peccatorum.

D. Aug. li. ſolil. c. 22. to. 9.

Conſolationes mũdanæ & diuinæ ſimul eſſe non poſſunt.

Acto. 7.

Acto. 5.

Diuinæ cõſolationes inæſtimabilis pretij.

Multum quidem confert vt Chriſtum ſequamur & eius legem non autem dæmonis legem, cõſiderare vtriuſq. conditiones. Cõferte quæſo fratres legem Chriſti cum ſanguinolentis falſorum Deorum legibus: illi præcipiebant cultoribus ſuis, vt filios luſtrarent per ignem: eoſq; in ſolemnibus ſacrificijs infanda crudelitate trucidarẽt: quod ſcelus propheta deſignauit cum ait, immolauerunt filios ſuos & filias ſuas dæmonijs, & effuderunt ſanguinem innocentem, Item in Iſa. dicit Dominus, immolant paruulos ſubter eminentes petras, quæ non mandaui, nec aſcendit in cor

Leges falſorum deorum quam ſint ſanguinolentæ.

Hiere. 12.

Iſa. 65.

A cor meum. Quo verbo innuere Dominus voluit, quam longe ab immenſa illa ſua charitate, humani generis altrice, fuerit tam crudelia præcepta hominibus dare, cum eius ſummum & ſingulare præceptum, ſit vt nos inuicem diligamus. Vnde facile apparet ſanguinolenta illa idolorum ſacrificia, ab illo inſtituta eſſe, qui homicida erat ab initio: Sed hic fratres, non parua lamentandi materia ſeſe nobis offert, cum animaduerto quanto maiora iſti propter ſanguinarios illos & commentitios Deos, quam nos propter verum noſtrum & amantiſsimum faciamus, qui per diuerſam quam ipſe iuit, viam ambulamus.

Lex Dei quam ſit ſuauis. *Ioan. 8.* *Mundani propter nũ lũ magis laborant quã propter Deum.*

B

Conuerſio frigida & ſerotina quam parui videatur momenti.

E*T in peccato veſtro moriemini.* Sunt aliqui qui ita Deum frigide quærunt, vt non ſolum eum non inueniant, ſed etiam in peccato ſuo moriantur. Siquidem vitę ſuæ florem dæmoni tradentes, fæces vitæ, & tamen frigide, Deo offerunt. Qui vtique ſimiles ſunt illi qui cum illuſtrem aliquem virum inuitare vellet, ei

Offerant Deo fecẽ ætatis: Simile.

C offerret corroſa oſſa, & fructuum cortices, ac panem per varios domus angulos diſiectũ. Et certe vna inter cæteras cauſas quod tam frigide mali ad Dominum conuertantur, eſt quod ſcilicet inuite quodammodo verbum Dei audire videantur, & ſolummodo propter curioſitatem quandam & nouitatem, ſicut qui muſicam audit, non quod eius compoſitionem penetret. Quod certe querebatur Dominus Deus apud Ezechiel. dicens; & tu fili hominis, filij populi tui veniunt, ad audiendos ſermones tuos & non faciunt eos, quia in canticum oris ſui vertunt illos, & auaritia ſequitur cor eorum, & eſt iſtis quaſi carmen muſicum,

Aliqui in extremã vſque decrepitã ætatem conuerſionem differunt. *Ezech. 33.* *Animi obdurati conditiones.*

D quod ſuaui dulciq; ſono canitur. Accedunt quidem peccatores ad audiendas conciones, & tales reuertuntur, quales venerunt, quod ſi aliquo modo verbis concionatoris mouentur, tamen differunt conuerſionẽ de die in diem, ita vt illis quadret quod ait Iſa. Manda, remanda, expecta, reexpecta: modicũ ibi, modicũ ibi. Quaſi dicat, ſi audiũt quod cõcionator ex Dei nomine aliquid ipſis mãdet, recedũt murmurantes & dicẽtes ſe iam defeſſos quod tam ſæpe audiant, Manda, remanda. Item ſi dicat concionator quod ſint præmia à Deo parata, & quod ipſa patienter expectare debent, egrediuntur murmurantes, quod concionator ſæpe dicat, expecta, reexpecta. Quod ſi audiant à concionatore, vitæ tempus breue eſſe, & quod idcirco animentur ad maximos labores

Iſa. 28. *Peruerſi auditores de concionator: ſolent murmurare.*

 bores

Iſa.28. bores ſuſtinendos, abeunt murmuratores quod concionator ſæ E
Mali Dei pe dicat, modicum ibi, modicum ibi. Sane optime de his Iſa. va-
timorem ticinatus eſt, dicens: Percuſsimus fœdus cum morte, & cum in-
ab eicernit ferno fecimus pactum, neq; mortem, neq; iudicium timemus,
neq; infernum: mandet Deus, & remandet, nos enim viuemus vt
libet. An non tibi videtur quod iſti peruerſi homines in peccato
ſuo morientur?

Sane vir timoratus non debet tantum dicere vt vulgares omnes dicunt, ſe moriturum eſſe: ſed iam morior, iam mihi videor in mortis agone conſtitutus. Vide obſecro miſerabilis peccator
Eccle:9: quid Eccleſiaſt. dicat, neſcit homo finem ſuum, ſed ſicut piſces ca-
Parati ſimus ad mortem. piuntur hamo: ſic homines in tempore malo. Quam multi ſunt F
bone Deus, qui tanquam bruta animalia, imparati ad mortem accedunt, & ita ſæpe in peccatis ſuis moriuntur. Quod ſane figu-
Exo.12. ratum habemus in Exo. vbi dicitur, factum eſt in noctis medio percuſsit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti, Item
Malos imparatos apprehendit mors. Surrexitq; pharao nocte, & omnes ſerui eius, cunctiq; Aegyptij, & ortus eſt clamor magnus in Aegypto. Vide quomodo imparati apprehenſi ſunt: Sic igitur malis contingit. Verum interim obſerua quod dicat textus quod Aegyptij clamores edebant, non autem dicit quod Deo ſupplicarent: Sic igitur ſæpe malos G
innadit mors, vt non recordentur à Deo veniam delictorum ſuorum implorare, ſed tantummodo gemunt propter mortem & hoc merito permittit Deus propter eorum nefanda ſcelera.
Iudith 15. Porro de conſiliarijs Holophernis narrat ſcriptura, quod cum magis conſilio indigebant, & inuicem conſultare debebant, tunc fugit mens & conſilium eorum: ſic ergo multi in morte, cum magis ſalutaribus egerent monitis, tunc mentem habent à Deo alienatam, & in peccato ſuo moriuntur. Quod ſane me-
Rom.1. rito illis accidit, quandoquidem vt ait Apoſtol. ſicut non pro-
bauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in repro- H
bum ſenſum.

Conuerſionem non differam' Væ illis qui dedita opera ad extremũ vſq; vitę ſpatium conuerſionem differunt: nullus quidẽ eo vſq; conuerſionem differre debet, quin potius ſemper in mente & in oculis Dei iudicium geſtet, ſicut Iob faciebat, cum diceret: ſi repente interroget, quis
Iob.9. reſpondebit ei? Quid ergo malus reſpondere poterit cum in ip-
Oſeæ.8. ſo peccato deprehẽdetur? Bene ſane de talibus dixit Oſeas ventũ ſeminabunt, & turbinem metent. Stultitia eſt maxima, quod exiſtiment mali ſe in morte metere triticum, cum tantum in vita ſua ventum ſeminauerint. Et certe in Rege Antiocho apertiſsime

A tiſsime videmus quam ſit periculoſum ad extremum vſq; anhelitum velle conuerſionem ſuam differre. Quam multos videmus bone Deus, qui in morte conſtituti tunc multis verbis cum Deo agunt, & multas emittunt promiſsiones, & vota, qui tamen in vita Deum audire neglexerunt, & iam videntur incipere deguſtare inferni pœnas. ô ſi vere ſaltem tunc conuerterentur, ſed tamen multi ficta quædam emittunt ſuſpiria. ô miſerabiles eos qui totam vitam in vitijs conſumpſerunt, & voluerũt ad extremum quidem vitæ ſpatium conuerſionem ſuam differre, & tunc quærunt remedia, cum hinc inde multa ipſos vrgent incommoda:
B Quemadmodum ſane ſi quis te ſemiſomnem maximis clamoribus excitet, propter vrgentem aliquam neceſsitatem, vix potes præ tremore te veſtibus induere: ſic profecto in morte tantis vndiq; vallaberis anguſtijs, vt vix ſis apud te: Et quemadmodum miles ille maxime confunditur, qui clangente claſsicum tuba, ſe inermem & imparatum inuenit: ſic etiam cum quis hora mortis ſe varijs irretitum videt peccatis, maxime conturbatur, præſertim cum vires & ſenſus ipſum deficiant, & mens quodammodo hebetetur, cum ſana tunc mente eſſe maxime conueniat, ad ea
C præſertim præſtanda quæ ad ſalutem animæ pertinẽt. Orate inquit Chriſtus, ne fuga veſtra fiat in hyeme: Et certe ſicut hyems præſertim ſi pluuias ſecum adferat, incommoda eſt ad fugam, ſic vtiq; mortis hora maxime infeſtatur homo vndiq; & conturbatur, & præſertim ſi ad illud vſq; tempus conuerſionem ſuam diſtulerit, cum iam medici propter vicinam mortem, de ægri ſalute conſultant, & omnes domeſtici magnos præ triſtitia edunt clamores, atq; pharmaca omnia nil proſunt. Tunc ne tibi opportunum videtur tempus ad pœnitentiam agendam, cum iam iam inſtat mors, & acutiſsima vrget febris? an non tunc metuendum
D eſt ne in peccato moriaris?

2. Ma. 9.

Multi falluntur ivolentes omnino ad extremũ vſque an'elitum cõuerſionem differre.

Simile.

Similitudo.

Mors cũ imparatos inuenit, quantũ eos conturbet.

Mat. 24.

Simile.

Conuerſionem non differam ad extremam vitã.

Cęterum ne ſequamur peruerſam voluntatem noſtram, ſed Chriſti: ſolent quippe homines libenter voluntatem ſuam ſectari, & perditionis viam: quibus loquitur Dominus per Iſaiam dicens, Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona. Hoc igitur modo ad infernum tendimus, quod ſolum appetitum noſtrum ſectemur effrœnatum. Sumus quidem inſtar infantium, qui ſi cultellum petierint, non eſt qui eos de ſua ſententia deducat, etſi aliam prætioſiorem tradideris rem, nec quieſcunt donec eam acceperint, & tamen ſtatim in os conijciunt. Væ igitur illis qui poſt ſuos effrœnes tendunt appetitus, ſequamur igitur ſenem illum Mathathiam di-

Iſa. 65.

Simile.

Appetitũ effrenem non ſequamur.

centem: etſi omnes gentes regi Antiocho obediunt, vt diſcedant E
1. Mac. 2. vnuſquiſque à ſeruitute legis, ego & filij mei: & fratres mei; obe
diemus legi patrum noſtrorum.

APPENDIX.

Luc. 7. EGO *Vado.* Ad recreationes non ibat Chriſtus niſi rogatus, vn
Ioan. 2. de rogabat Ieſum quidam phariſæus, &c. Item ad nuptias fuit
Recreationes interdum periculoſæ. vocatus, ad paſsionem vero ſponte vadit, & ſe offert, quia ipſe voluit, vnde ait, ego vado. Significat quidem quanto ſecurius F
ad hæc tendamus. Eccleſiaſt: 7. melius eſt ire in domum luctus, quam in domum conuiuij: & propterea vltro accedit Dominus
Eccle. 7. ad labores.

Quæram' Deum vbi poſsimus eum inuenire. *Quæretis me.* Aliqui Deum quærunt, & inueniunt & in gratia moriuntur; alij quærunt, ſed non inueniunt, cum non ſit vbi eum quærunt, videlicet in delicijs voluptatibuſq; huius ſeculi & ita miſeri moriuntur in peccato, tanquam dormientes præ lacte vt ſiſara.

Iudic. 4. *Vos de mundo hoc eſtis,* Quid quæſo aliud mundus eſt, quam ſepultura mortuorum, carcer viuorum, fautor malorum, officina vitiorum, neglectus virtutum, perſecutio bonorum, carnificina iuſtorum, mutabilior luna, & nil habens ſecuritatis, & quo nullum G
Iudic. 4. eſt mare, aut rota, volubilius?

Vos de mundo hoc eſtis. Non loquitur de bonis, de quibus iam dixit, ſi de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret, ſed quia de mundo non eſtis &c. cognoſcitur quidem aliquis qualis ſit, ex eius locutione, nam qui de terra eſt, de terra loquitur. Locutio mundi eſt murmuratio, blaſphemia, mendacium, ſeditio & alia huiuſmodi. Porro murmurator eſt inſtar muſcæ, quæ ſi habeas pretioſas gemmas in manibus, non tamen ibi reſident, H
ſed in aliqua puſtula, ſi forte eam habueris; ſic ipſi defectus explorant, non virtutes. Pſalm. decimo ſeptimo. Sepulchrum patens eſt guttur eorum; nam certe ſepulchrum clauſum etſi multa habeat cadauera, non tamen male olet, cum ſit clauſum; ſed tamen patens ſepulchrum, fœtidum eſt, & male olet. Sic vtique multi ſunt homines, qui etſi multos norint proximi ſui defectus, non tamen eos diuulgant: murmuratores vero ſtatim eos diuulgant. Sane in lege immundum cenſebatur vas ſine operculo. Num. 16.

Mundani ſtatim ex ſua locutione noti.
Murmurantium conditiones.
Pſal. 17.
Simile:
Num. 16.

Vos de mundo hoc eſtis Loquitur ſecundum communem loquendi vſum, etenim cum videmus aliquem non curare hæc mundana,

A na,dicimus eum non eſſe de hoc mundo:& certè colloquia Chriſti non erant mundana, ſed cæleſtia. Mundus diuitias quærit, & tamen Chriſtus ait, Beati pauperes ſpiritu. mundus quærit vindictam, & tamen Chriſtus ait, Beati mites, nec eſt Chriſtus de hoc mundo, quoniam eum delectationibus, aut voluptatibus non aluit mundus, ſed in præſepio natus eſt, quia non erat ei locus in diuerſorio. item vſque adeo pauper erat vt diceret, vulpes foueas habēt, &c. Et mortuus eſt in Cruce. Item nō erat de mundo, quia ipſi mundus non obediebat: Sane domino alicuius domus, tota familia obedire ſolet, eumq; ſummo in honore habe-
B re, ita dicimus ſtatim illum eſſe dominum eius domus, ſic igitur clementiſsime Chriſte apud mundanos videris quod non iis Dominus, cum tibi nolint obedire, nec ea quæ eis conſtituiſti adimpleant mandata.

Similitudo. *Mat.5.* *Luc.2.* *Mat.8:* *Similitudo.* *Mundani nolūt Deo obedire.*

FERIA II. POST DOMIN. II. QVADRAG,

CONCIO TERTIA.

C *Mortis conſideratio quantum conducat.*

EGO vado & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini: Io. 8. Diuus Thomas & alij complures Theologi, interpretantur hæc verba de morte Chriſti, quam Chriſtus recolere mente & ſermone ſolebat, vt daret nobis exemplum ita faciendi, vt ita huiuſmodi frequentata mortis memoria, vitam emendaremus: ſicut videmus quod Chriſtus quanto magis ad mortem appropinquabat, tanto magis miraculis coruſcabat: & ita nos virtutibus excellere debe-
D mus, quanto morti viciniores reddimur. Hoc quidem ſanctus Iob innuauit dicens, Quaſi effodientes theſaurum, gaudentq; vehementer cum inuenerint ſepulchrum. Sane qui theſaurum quærit, quāto plus incipit eum retegere & reuelare, tāto auidius effodere ſolet: Sic igitur qui ſe ad ſenectam tendere iam videt, cum iam pariter etiam cæleſtes theſauros & præmia procul quodammodo olfaciat, debet ſeſe diligenter in optimæ vitæ cultura exercere, ſic enim decet viros bonos, & virtutis ſtudioſos, nam perditi homines cum ita facere etiam deberent, tamen contra faciunt, & quanto ſeniores fiunt, tanto neglìgentius viuunt, cum ſibi ſemper videantur diutius victuri. Sed cur quæſo non reſpicis ô peccator, cum videas te tam vicinum eſſe morti? Vides ſane te

D.Thom. in Ioan.8. lect.4. *Quāto magis appropinquam. morti, tanto magis virtutib. nos exercere debemus:* *Iob.3.* *Senes ad brauium viriliter contendāt*

variis vallatum inimicis, quin & oculi ipſi tecum pugnant, au- E
Frequens ditus tibi refragatur, lingua contradicit, guſtus aduerſatur, ma-
mortis cõ nus offendunt, pedes ad malum velociter currunt, cor tuum te
ſideratio excarnificat, tanquam fornax quędam ſcelerum omnium. Et pro
multa a pterea vt ab huiuſmodi tormentis libereris, frequens tibi mor-
nobis re- tis meditatio in mentem ſubeat, ad quam tam accelerato curſu in
pellit ma dies appropinquas. Atque hoc quidem modo membra corpo-
la. ris tui non armabuntur contra te. Vnde Apoſtol. ait, ne exhi-
Rom. 6. beatis membra veſtra, arma iniquitatis peccati: Hoc eſt ſequen-
do eorum prauas inclinationes & propenſiones. Et certe ab his
domeſticis inimicis ſibi metuebat ſanctus Dauid cum diceret, F
Pſal. 18. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero & emunda-
bor a delicto maximo.

Simile. Sane ouis proprietas & conditio eſt, vt quanto magis noctem
impendentem videt, tanto magis comedat: ſic ergo ſeruus Dei
quanto magis mortem appropinquare videt, tanto magis ſe
Eccle. 18. virtutibus implere, & ornare debet, Vnde eccleſiaſt. ait, cum con-
ſummauerit homo, tunc incipiet. Certe inter motum natura-
lem & violentum, hoc eſt diſcrimen, vt experientia ipſa loqui-
Ariſt. 1. de tur, & Ariſtoteles nos docet, vt ſcilicet motus naturalis quo ma
cæl. tex. 88 gis progreditur, tanto velocior fit, contra vero motus violen- G
& 89. tus, tardior. Sunt ergo iſti ſerui Dei inſtar motus naturalis,
cum quotidie ad virtutem vrgeant, contra vero impij & perdi-
ti homines, ſunt inſtar motus violenti, qui ſemper remiſſe agunt
Sap. 2. ſi quod bonum faciunt. Vnde Sapien. 2. dicunt. Exiguum & cum
tædio eſt tempus vitæ noſtræ. Sane malus ſemper impræmedi-
tatus viuit, & tanquam pendens de tenuiſsimo capillo, vt laba-
Iſa. 30. tur in inferni barathrum, iuxta illud Iſa. Præparata eſt ab heri
Tophet, à Rege præparata, profunda & dilatata, nutrimenta
eius ignis & ligna multa, flatus Domini ſicut torrens ſulphuris
ſuccendens eam. Ad hunc miſerabilem locum, videlicet infer- H
num, ingrediuntur mali per portas peccatorum quæ hic com-
Mat. 16. miſerunt. Vnde Chriſtus dixit apud Matth. & portæ inferi non
præualebunt aduerſus eam: non habet certe infernus portas li-
Secus por gneas aut ferreas, ſed peccatorum portas: vnde ſignificat quod
tas infer- peccata & iniquitates non præualebunt aduerſus Eccleſiam. Si igi
ni eſt, qui tur eſſe in peccato, eſt ſecus portas inferni eſſe, adeo vt de tenuiſ
manet in ſimo tantum filo pendeas, & facile ſtatim mori poſsis vel à tor-
pecca o. mento aliquo manuario, vel ab infauſta aura, vel à pertenui fe-
bricula, vel ab alijs huiuſmodi morbis: quænam eſt hæc tam falſa
ſecuritas tua? ſane vita tua de tenui filo pendet, & iuſtitia apud

Deum

A Deum ſemper contra te clamat, quomodo igitur vir miſerabilis ita rides, & ludis, comedis & bibis otioſe, quaſi hæc fabulæ quædam eſſent, & mera ſomnia? Quin & diuinas inſpirationes & ſacras conciones ſpernis, & peccata peccatis accumulas, ſemper Dei iram contra te prouocando, a cuius nutu vita tua tota dependet. Timuit Ethnicus ille Pilatus quod audiret Chriſtum dicentem, propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet, & media quærebat quibus poſſet Chriſtum illæſum dimittere, quãuis Chriſtus diceret quod ille qui tradiderat eum, maius pec-

Iuſtitia apud Deũ contra peccatores clamat.

Ioan. 18.

Ioan. 19.

B catum haberet, & quamuis id recuſaſſet facere propter coniugẽ dicentem ſibi, nil tibi & iuſto illi, multa enim paſſa ſum hodie per viſum propter eum, tamen cum Chriſtus ipſi ſignificaret quod peccatum haberet, vehementer timuit, & Chriſtum dimittere volebat: & tu Chriſtiane qui tantam habes notitiam fœditatis & malitiæ peccati, in ipſo totis præcordijs ſtertis & iaces peccato?

Matt. 27

Peccatum valde timẽdũ eſt.

Sane conſideratione illa quod in puluerem conuertẽdi ſimus in morte, dæmonis dolos retegemus, ſicut Daniel aſperſo cinere comperit fraudes ſacerdotum belis. Et certe idolum hoc belis, eſt venter noſter, de quo Pau. quorum inquit Deus venter eſt: fal-

Dan. vlt.

Phil. 3.

C ſi ſacerdotes huius idoli ſolicitantes vt ipſi multi cibi propinentur, ſunt dæmones ſuadentes vt ventrem plus nimio exaturemus: porro hæ dæmonis fallaciæ conſideratione mortis reteguntur, & conſiderando quod venter ipſe futurus ſit vermium eſca, & propterea non ſit tantis demulcendus delicijs. Cumq; mors iã pulſet fores, & tam breuis ſit vita noſtra, magna quidem diligentia ſupplere debemus in virtute, breue temporis ſpatium quod iam reliquum eſt. Nam angeli ipſi breuiſsimo quodam ſpatio, magnos meritorum reportarunt progreſſus: illa enim morula, infinita tempora eis ob oculos propoſita & repræſentata fuerunt,

Mortis cõſideratione, multa dæmonis fallaciæ reteguntur.

Simile.

D quibus ſe Dei. Opt. Max. ſeruitio & obſequio deuouerunt, in illa fide & amore feruido, ſi eos ſine repentina cõfirmatione reliquiſſet, & ita tantum obtulerunt, quantum facere & abſoluere cupierunt, & illi deſiderio meritum correſpondit. Contrario ſane modo malis angelis euenit, ſiquidem tantam pœnam metuere, quantum mali patrare deſiderauerunt. Nos igitur bonos angelos imitemur, & opere ac deſiderio varios modos exquiramus, quibus deo ſeruiamus, & tota hac breuiſsima vita, multa merita apud diuinum conſpectum lucrabimur.

Angeli boni & mali quã differẽter ſe habuerint

Qui in procul diſtantes regiones nauigare debet, & nondum parauit ſuos neceſſarios commeatus, ſemper cogitat modo ne, an paulo poſt nauis ipſa ex portu ſoluat, & valde etiam dolet

Simile.

quod

quod paratus adhuc non ſit: qui vero paratus eſt, iam iter appetit E
& nauigationem. Sic igitur qui ex hoc mundo ſe iam diſceſſurũ videt, & nihilominus ſe imparatum nouit, valde conturbatur: iuſtus vero cupit valde diſſolui potius quam viuere ſicut videmus Chriſtum dicere, ego vado, & ſæpe mentionem mortis facere. Et certe ſicut agricola ſedulus, cui a domino hæreditas aliqua commendatur, plurimum gaudet de fertilitate arborum, quas ſuo labore plantauit cupitque ante domini conſpectum eas apparere, vt videat quam feliciter colonus tempus impenderit, & eius labores cumulate compenſet. Item inuictus F
miles poſtquam pro domino ſuo viriliter in bello decertauit, vt ita viſis tot vulneribus pro ipſo exceptis, ea remuneretur. Sic vtique colonus & miles Dei deſiderat ante diuinum conſpectum apparere, vt cum viriliter decertarit, & vicerit dæmonem, mundum & carnem, præmia ampliſsima reportet: non autem id vitioſus homo & impius appetit, ſed vellet hic in perpetuum vitam degere.

Anguſtia maxima viri imparati in morte.

Similia.

Magna lætitia erit illius in morte, qui ſebene præparatũ inueniet.

G

Peruerſæ cogitationes quantum incommodent.

NVnquid interficiet ſemetipſum? Nonne vides quam impias & blaſphemas cogitationes iſti habeant, adeo vt cogitarent quod ſe Chriſtus interfecturus eſſet? ſane peruerſæ cogitationes vſque adeo nocent, niſi eas primo quoque tempore radicitus ab anima conuellamus, vt plane vniuerſa opera noſtra & facta contaminare ſoleant atque peruertere. Quemadmodum enim vermiculus plantæ radicem occulte, clanculumque corrodens, arefacit totam arborem: ad eundem modum peruerſa aliqua cogitatio menti occulte inhærens, omnia ſolet opera noſtra per- H
uertere & deteriora reddere & propterea more aquilæ nos geramus, quæ vt ſcribunt naturales philoſophi, vt deprehendat quinam ſint veri & genuini liberi ſui ſiue fœtus, eoſdem rutilanti ſoli exponere ſolet, & quos nouerit confixa oculorum acie ac minus tremula, ſolem ipſum contueri, ſtatim tanquam ſuos cõplectitur & fouet, cæteris ceu adulterinis & ſuppoſititijs reiectis: ad eundem modum in cogitationibus nos gerere par eſt, vt eas ſcilicet quæ recta ſolem ipſum iuſtitiæ Chriſtum contuebuntur, ineamus & reipſa exequamur: quæ vero contra Chriſtum fuerint & contra eiuſdem mandatã, contra rationem & legem naturalem, eas quam celerrime præſcindamus, amputemus,

Malorum impia cogitationes

Simile.

Similitu.

Aquilæ ingenium.

A temus, & deleamus. Et quemadmodum qui fluxum aliquem alicuius aquæ diuertere ſtudet, efficereque ne fluat & procurrat per locum ſibi minus conuenientem, is diligentiſsime curat vt aditum alium labẽti aquæ det, nam aliter diutius cohibere fluxum non poſſet: ita profecto quicumque noxias ſtudet declinare cogitationes, is operæ pretium eſt mentem ipſam ad cogitandum promptiſsimam & expeditam, alio diuertat, nempe ad cogitandum ſancte & pure, ne aliter ex prauo cogitationum fluxu, opera noſtra omnia contaminentur. Ex corde tanquam ex *Cogitationes quomodo examinanda.* *Simile.*

B quodam fonte. ait Chry. manant bona vel mala deſideria, & adeo Chriſtus cordi ipſi medendum eſſe iudicat tanquam fonti, cum dicit per Matt. beati mundo corde. quaſi diceret, ſi mundum cor, & cętera ſalua erunt. Item per Hieremi: ait, laua Hieruſalem a malicia cor tuum. Talis eſſe debet cogitatio noſtra, taliſque animus, qualem Deum ipſum requirere intelligimus, ait Seneca, requirit is autem cogitationes noſtras omnes puras et defæcatas ab omni fæce prauitatis. Cæterum quid ſtultius, quam munere rationis nobis cælitus conceſſo, in perniciem noſtram abuti? Et alibi dicit idem Sene: *Chry. in 1. Theſ. 3. ho. 4. 10. 4.* *Matt. 5.* *Hiere: 4.* *Sene. lib. 14. epiſ. epiſ. 93.* *Sene. l. 12 epi. epi. 84.*

C Valde nobis curæ eſſe debet vt cogitationes noſtræ rectæ ſint, & nequaquam in ſiniſtram inflexæ partem. Sic viuendum nobis eſt, imo & cogitandum quidem, tanquam ſi omnium oculis expoſitę eſſent cogitationes noſtrę, nam cum Deo quidem pateant, maxima cautio nobis adhibenda eſt, vt illæ ſint puræ, ſint ſane, ſobrię ac ſanctæ. *Cogitationes puras & integras conſeruemus, cũ eas deus conſpiciat.*

Eſt quidem Deus amiciſsimus munditiæ & puritatis cordis, & bonarum cogitationum quæ ibidem generantur, & bonarũ locutionum, quę inde proferuntur. Sicut enim aquilę, accipitres, & alia id genus animalia, cor ipſum præſertim auium appetunt: ita Chriſtus id quod potiſsimum in nobis amat & deſiderat, eſt cor ipſum. Vnde per Sap. inquit, fili præbe mihi cor tuum. Vnde et cor hominis habet tres ſinus ſiue receptacula, vt ſignificetur eſſe receptaculum cor ipſum totius ſanctiſsimæ Trinitatis. Verum vt fiat dignum Dei habitaculum debet cor ipſum mundari ab omni mala et vana cogitatiõne debemus etiam linguam noſtram fręnare non proferendo blaſphemias, ſicut illi Iudęi hodie faciunt. Vt enim bona moneta vel adulterina, ſono ipſo deprehenditur et internoſcitur: ita qualis quiſque ſit, lingua ipſa manifeſtare ſolet. Videntur ſibi nonnulli, quod quandoquidem ſanguinem non eliciunt ab hominibus, propterea eos non lædant quidem, certe homines & mortales *Simile.* *Prou. 23.* *Tres ſinus cordis.* *Simil.* *Linguam moderemur.*

D (margin letter at "petunt")

neq;

neq; vulnerent, & idcirco temere ſæpe non dubitant, quidquid E venerit in buccam, quod aiunt, de proximis ſuis, effutire. & propalare. Verum longe aliter ſenſit ſapiens, cum dicat, flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuet oſſa. Item multi ceciderunt in ore gladij, ſed non ſic quam interierunt per linguam ſuam. Gladius quidem ſolet animam a corpore ſeparare, verum lingua Deum ipſum ſeparat ab anima: gladi' per aliquod tempus ſeparat animam a corpore, verum lingua in perpetuum ſæpe Deum expellit. Itaq; quam citiſsime & feſtinanter expellamus noxias cogitationes. Etenim quomodo ſi aliquis prunas apprehenderit, ſi cito eas proiecerit, nil ei nocebũt: ſi vero diutius tenere voluit, ſine vulnere abire non poterit: ſic qui in corde ſuo diutius remanere ſiuerit noxias cogitationes, ab eis vulnerabitur. Ne quæſo permittamus, ait Aug. malas in nobis cogitationes, nec tanquam minima negligamus: quia qui minima ſpernit, paulatim defluit. Non aſpernemur morſum ſerpentis, ne venenum eius aſpergatur in corda noſtra. Abſcindamus virgulta ſpinarum de agro cordis noſtri, ne defigant in nobis altas radices. Cor noſtrum ager eſt domini Ieſu Chriſti, excolamus eũ cæleſtibus diſciplinis, & non ſinamus in agro tanti imperatoris ſeminari zizania, ſed cunctis floribus virtutum eum decoremus, quia his G delectatur.

Eccl. 28. — *Multa incommoda adportat lingua.* — *Simile.* — F — *Aug. li. de ſalu. docu. ca. 34.* — *In corde ſanctas cogitationes ſeminem'*

Si cordi noſtro ſalutariter proſpicimus, facile tum verba, tũ etiam opera recte dirigemus. Etenim quemadmodum qui fluuij aridum alueum reddere cupiant, nil agũt ſi pergũt exciccare partem illam quam aridam volunt, cũ noui ſubinde fluctus ſuperueniant, & exiccatum locum ſtatim impleãt, atſi ſurſum aſcẽderint, & ſuperiores partes exhauſerint, aut fontem auerterint vel obſtruxerint, tunc aqua ſponte deficiente, aluei ſolum aridum relinquetur: ita formæ cupiditatum effectrices facile exhaurientur, ſi ſenſus ex quibus illæ tanquam ex fontibus in animum influunt H ſic obſtruũntur, vt illas extrinſecus ſuppeditare amplius nequeãt. Item quidam alius antiquus doctor, ita ait, magna quidem cura & ſedulitate circuncidere debemus a noſtris mentibus quamcũq; maculã & labem: ſi quidem quemadmodum virgo quotidie mane cum ſurgit, nil aliud curat niſi vt ornet ſe, ſponſo ſuo placitura, & ſpeculo explorat diligenter ne qua macula reſideat in vultu ſuo, qua ſponſus offendatur: ſic magna quotidie cura & diligentia, ſancti cogitationes, ſermones, actioneſq; ſuas explorant nunquid in illis ſit quod cæleſti ſponſo diſpliceat. Attende quomodo ſi aliquis in veſtimentis noſtris phlegma vel ſputa proijciat, ita

Simile! — *Vide Nilũ in Aſcetico.* — *Principijs obſtãdum malorum.* — *Iſayas ab ora. 19.* — *Simile.* — *Conſcientiam ſæpe diſcutiamus.* — *Simile.*

A ciat ita nobis horrorem faciunt, vt nec oculis aſpicere, nec ſummis ſaltem digitis velimus attingere: etſi nobis ſputa quæ ſine peccato proijciuntur, horrorem faciunt in veſtibus noſtris, putas cogitationes malas & peruerſas quas diabolus ingerit, quã ẽ horrorem faciunt Deo in animis noſtris? Dicit præterea grauis qui iam doctor, & ſputa ſic perhorreſcimus quæ vtique inuiti accipimus, quanto magis cogitationes peſsimas, quas cum noſtra voluntate in corde noſtro moras habere permittimus, opus eſt vt cum Dei adiutorio celerius reſpuamus? Dic mihi quęſo, ſi B te in conuentu populi, aliqua famoſa meretrix expanſis manibus amplecti aut oſculari conetur, virum hoc patienter aut libenter accipias? nonne magis eam manibus repellis & reijcis, timẽs ne forte quicumq; viderint, ex conſuetudine hoc eam feciſſe diiudicent? Certum eſt enim quod non ſolum qui honeſti vel caſti ſunt, hoc à ſe fieri non permittunt, ſed etiam illi qui in ſecretis luxuriæ ſeruiunt, meretricum amplexus in conuentu hominum perhorreſcunt, plus timentes opprobria hominum in publico, quam Dei pręſentiam in occulto. Si ergo propter iudicia hominum nullus eſt qui velit publice a meretricibus oſculari: C quare in ſecreto conſcientiæ noſtræ immundiſsimas cogitationes non ſolum frequenter ſuſcipere, ſed vel paruas moras habere permittimus? Quomodo ergo in loco fætoribus pleno diu ſtare nolumus corpora noſtra, ſic cogitationes impias & ſordidas, ne ad momentum quidem moram habere permittamus in animabus, vel in ſenſibus noſtris. Quæ cum ita ſint, non ſine grandi verecundia & poſſumus & debemus nos ipſos reprehendere, qui cum in arca vbi ſunt veſtimenta noſtra, qualemcumq; ſcintillam ignis nolumus intrare, periniquas tamen cogitationes intus in arca conſcientię noſtrę non ſolum intrare permittimus, ſed etiã D falſis ſuſpicionibus ad maius incẽdiũ procuramus, ita plus amamus veſtem noſtram, quam animam noſtram.

Cæſa. Ar li. 3. de fugiẽ cogita. turpibus.

Simile.

Cũ fugiamus conſpectũ hominũ in r.bus faciẽdis, mult magis propter D.ñ à his abſtinere debemus.

Simile.

Simile.

Cogitationes noxias expellamus.

Mundani quam ſint cæci.

VOS *de mundo hoc eſtis, ego non ſum de mundo.* Iſti vſq; adeo terreſtres erant, vt tam in verbis, quam in operibus & cogitationibus ſuis, cęci eſſent, adeo vt propter ſcelera ſua a deo derelicti eſſent, & mundo prorſus inſeruirent. Sane Deus illuminat eos qui mundum contemnunt, & tanquam animalia illa apud Ezechi. plenos oculis reddit. Mali quidem propter ſcelera ſua merentur vt ſint cæci, et vt de ipſis dicatur illud Deut. percutiat te Dominus cę-

Mali interdũ deſerit Deus propter eorum duritiam.

Ezech. 1.

Deut. 28.

nus cæcitate. Deus peccatorem nō excæcat, ſed exæcari permittit propter eius ſcelera, & merito quidem: nā Deus ipſi oculos dederat mentis vt bonū videret, & tamen ipſe eos ad malum conuertit, atq; ideo iuſte excæcari permittitur. Vnde Apoſ. ait, De⁹ excæcauit mētes infideliū. Poſſunt etiam hæc verba ita explicari, De⁹ huius ſeculi ideſt dęmō, excęcat mūdanos, ſicut ſolēt excęcari vrſi cādētibus laminis: ſic ipſe ſplēdore harū rerū mūdanarum, oculos malorū perſtringit, & eos ad has res mūdanas conuertere facit. Qui cæleſtia guſtare incipit, facile ſane mūdana ſpernit, vnde quod quis ſe totū tradat reb⁹ mūdanis, indiciū eſt quidē quod cęleſtes res nō guſtet. O quātā inueniremus cōſolationem, ſi hęc mūdana cōtēneremus! dicebat quidē Pharao Moyſi vt ſacrificaret populus in Aegypto; cui tamē reſpōdit Moyſes, abominationes Aegyptiorū immolabimus Deo noſtro? Quod ſi mactauerimus ea quæ colūt Aegyptij, corā eis, lapidibus nos obruent. Sane mactare debebāt quę Aegyptij colebant, & ita ipſis diſplicerēt: Sic iuſtus ſi ſeculo ſe cōformet, diſplicebit Deo, & contra ſi Deo placet, mūdo diſplicebit. Vtrūq; autē ſimul pręſtare nō poteſt: nā palliū breue eſt, ait Iſa. Vtrūq; operire non poteſt. Quare mundum & omnia mundana ſpernamus, ſi quidem vana ſunt, iuxta illud Iſa. leuate in cęlum oculos veſtros, & videte ſub terra deorſum, quia cæli ſicut fumus liqueſcent, & terra ſicut veſtimentum atteretur, & habitatores eius ſicut hęc interibunt: quaſi diceret, quod in creaturis non confidamus.

2. Cor. 4. — *Similitu.* — *Qui diuina guſtat mūdana ſpernit.* — *Exod. 8.* — *Si volumus huic ſeculo conformari, a deo expellimur.* — *Iſa. 28.* — *Iſa. 51.*

Rebus mundanis ne tradamus nos, nec vitijs & concupiſcentijs, ſed cōſiliū Hie. ſequamur cū ait, ſtatue tibi ſpeculā, pone tibi amaritudines, dirige cor tuū in viā rectā in qua ambulaſti. Si igitur in hāc ſpeculā cōſcēderis, omnia hæc tibi mūdana vileſcent, ſicut ſi quis videat ex editiſsimo loco alias res, ipſi ſane perexiguæ vidētur. Iniquus ſane retributor eſt mundus, cui tu tantopere ſeruis. Volebat quidem Iacob ſocerum ſuum Labā dimittere quod pro tantis laboribus, eum inique compenſaret, daretq; ei Liam pro Rachele, & ſępe alijs modis ipſum deciperet, cum tamen ipſe fideliter ſeruiret, & tamē vix tandem id perficit: ſic nos ſępe dicimus quod mūdum deſerere velimus, & tamen id nunquam præſtamus, cum tamen audiamus Oſeam dicentem non eſt veritas non eſt miſericordia, & non eſt ſcientia Dei in terra: quin potius in rebus mundanis hęremus, & res diuinas vt canis Nilum attingimus, vnde Eccl. ait, in ore fatuorum, cor illorum eſt, quaſi diceret ſtatim effundunt quid intus habeant ſicut iſti Iudæi ſtatim venenum cordis ſui effundebant. Ignominioſum plane

Hiere. 31. — *Simile.* — *Gene. 31.* — *Mundus iniquus retributor.* — *Oſea 4.* — *Eccle. 21.*

A ne nobis eſt quod tam diligenter prædium, vel vineam, vel crumenam cuſtodiamus, & tamen cor ipſum ita habemus in propatulo, vt ſtatim omni peruerſæ cogitationi exponatur tanquam publicum aliquod hoſpitium, & a nobis ſine cuſtodia derelinquatur. Sane inter illa quæ dicit Salomon Deum odiſſe, vnum illud eſt videlicet cor machinans cogitationes peſsimas. Quid autem peius poterant iſti machinari, quam quod apud ſe cogitarent, nunquid interficeret ſemetipſum Chriſtus? Satis erant de mundo & mundani, qui tam impie & ſacrilege cogitarent. *Diſsimile* *Prouer. 6.*

B Quis quæſo ſibi firmitatem pollicetur in mundo perituro? ait Seneca. Quis eſt adeo demens vt velit inuenire conſtantiam in parte eius, cuius totũ exiſtit inconſtãs, ruinæq; proximum? Cæterum maximum ſolatium eſt cogitare id ſibi accidiſſe, quod ante ſe paſsi ſunt omnes, omneſq; paſſuri! *Sene. l. de cõſo. ad polybiũ c. 21*

Sane is cui a rege caſtellum aliquod commiſſum eſt, vigilantiſsimus eſt ad præcauẽdas hoſtiũ inſidias, ſecumq; diu, multũq; cogitat quid nã hoſtis machinetur, quid moliatur, quid etiã ſecũ ratiocinari poſsit: ita plane faciẽdũ nobis eſt, vt ex tẽplo notas habeamus & præcogitatas omnes dęmonis inſidias atq; aſtutias, tũ *Similitu.* *Dæmon multis nos machinis impugnat*

C præterea ita in rebus mũdanis verſemur, atq; diuitias & opes tractemus, vt corde eis non adhæreamus. Vnde propheta dicebat, diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. Et Apoſto. inquit, reliquum eſt vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint: qui flent, tanquam non flentes; qui gaudent, tanquam nõ gaudentes; qui emunt, tanquã non poſsidentes: & qui vtuntur hoc mũdo tanquã nõ vtantur, præterit enim figura huius mundi. Cogita ergo quod quando dæmon bona tua inuadit & diſsipat, nõ id tantum agit, ſed multo magis vt animum tuum & conſciẽtiam inquietã & turbulẽtã reddat. Tu igitur tanquã alter Iob fortiſsimus eſto, *Pſal. 61.* *1. Cor. 7.* *Hæc tẽporalia parui pendamus.* *Iob. 1.*

D & præpara animã tuã diligẽter ad pugnã, cõtra dæmonẽ, mundũ & carnẽ. Sicut enim præclariſsimus dux ſolet ibi maiores adhibere vires, vbi videt partem ipſam debiliorẽ & infirmiorẽ: ſic etiã tu facere debes, vt ſcilicet cõſciẽtiã tuã tãquã fortiſsimũ quoddã propugnaculum diligentiſsime cuſtodias. Vide enim quid dicat Propheta, in via hac qua ambulabam, abſconderunt ſuperbi laqueum mihi: ſuperborum autem nomine dęmones intelligit, qui per ſuperbiam corruerunt. Hi ergo tanta arte laqueos, ſuos abſcondunt, vt eorum nomine idem propheta dicat: narrauerunt vt abſconderent laqueos, dixerunt, quis videbit eos? Væ his qui inter tot laqueos & pericula verſantur, niſi aſsidue apud ſe voluerint & verſauerint meditationes ſanctas ita *Simile.* *Pſal. 142* *Pſal. 64.*

tamen

tamen vt eas opere exequantur, vt enim aqua igni admota, ad E
Simile. natiuam protinus frigiditatem redit, ſi inde educatur: ſic nos pla
ne niſi igne charitatis, & ſanctis meditationibus aſsidue accen-
Conſidera damur, fiet profecto vt in peſtifera quadam tepiditate, vel etiam
tiones ſan frigiditate permaneamus, & in laqueos dæmonis, & mundi qui
ctas medi dem, & carnis incurramus. Vt enim cibo, animantis vita cõſerua-
temur. tur, quo deficiente deficit: ſic pia & ſancta meditatio, ſpiritualem
Simile. animæ vitam illibatam conſeruat, qua deficiente, periculum eſt
ne vita ipſa deficiat. Quod periculum regius vates ſe aliquando
Pſal. 102. ſenſiſſe teſtatur, cum ait, aruit cor meum, quia oblitus ſum come F
dere panem meum. Conſtat enim nequaquam illum hoc in loco
de corporeo pane locutum fuiſſe. Quo argumento facile eſt in-
Conſidera telligere in quanto ſalutis diſcrimine verſentur hi qui in terra
tionibus obliuionis vitam agunt, hoc eſt qui nullam diuinarum rerum me
ſanctis ali moriam retinent, qui neq; incertã mortis conditionem, neq; fu
tur & ſu- turum iudicium, neq; gehennæ ſupplicia, neq; cæleſtis vitæ gau-
ſtentatur dia vllo vnquam tempore ad vitam reuocant: nec cogitatione
vita ſpiri quidem attingere volunt quæ Dei filius pro illorum ſalute, in
tualis. corpore ſuo pati dignatus eſt, ſed potius omnem curam collocãt
in rebus caducis & mundanis. Hoc certe non hominum, ſed fera
rum eſt, ac ne ferarum quidem, quæ altoribus & nutritoribus ſuis G
gratę ſunt.

APPENDIX.

EGO *vado.* O felicem illum qui cum hilaritate ad mortem tẽ-
dit & paratus eſt cum iucunditate hinc emigrare, cum a deo
vocabitur: & illum infelicem, qui per vim quaſi ad mortem rapi
Pſal. 141 tur. Vnde Pſalmis. aiebat, educ de carcere animam meam. No-
Rom. 7. ſtra quidem ſenſualitas nos illectat & retinet. Vnde Rom. 7. vi-
deo aliam legem in membris meis, repugnantẽ legi mentis meæ. H
Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hu
Virtutis ius? gratia Dei per Ieſum Chriſtum. Magnus etiam eſt carcer, cõ
& vitij tradictio ipſa virtutis & vitij, gulæ & ieiunij, præſumptionis &
pugnãtia. humilitatis, iræ & patientię, at vero illud nos maxime ſolari de-
bet, quod in morte iſtæ omnes contradictiones ſint diſſoluendæ.
Iob. 38. De mari quidem dicit Deus apud Iob, circundedi illud terminis
Nõ imus meis, & dixi, vſq. huc venies, & hic confringes tumentes fluctus
radices in tuos: ſic igitur his tandem finem adferet Deus; nolimus igitur in
hoc mũdo hoc mundo radices propagare, vt poſsimus tandem dicere, ego
ꝓpagare. vado.

A *Ego vado, & quæretis me.* Quæramus modo Deum & eius vias ſequamur, atq; hoc pacto ipſum inueniemus: ne amittamus tãtam opportunitatem & occaſionẽ. Audiamus quid dicatur Pro. 1. inuocabunt me, & non exaudiam, mane conſurgent, & non inuenient me, eo quod exoſam habuerint diſciplinam: vbi ſignificatur quanta cum difficultate & reſiſtentia Dei voces audiat impius, & propter ſuam duritiam non exaudiatur.

Prouer. 1. Modo quæramus deũ dũ tẽpus datur

In peccato veſtro moriemini. Hæc maxima miſeria inter omnes quæ poſſunt homini contingere, eſt: ſiquidem ſtatus noſter tunc
B determinatur in morte, cum bene vel male morimur. Quamobrẽ ſedulo nitamur, vt præclare vitam traducamus, ſi volumus bene ac feliciter mori:

Præclare viuamus, ſi bene mori cupim⁹

FERIA. II. POST II. DOMINI. QVADRAG.

CONCIO QVARTA.

Fides operibus aſſocietur.

C ERGO *vado, & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini.* Ioan. 8. inter alia quæ Chriſtus in hoc Euang. dicit Iudæis illud vnum fuit, videlicet, niſi credideritis, quia ego ſum, moriemini in peccato veſtro. Vnde ſatis conſtat quam modicam, vel potius nullam haberent fidẽ, & propterea non mirum eſt, ſi in tantã deueniſſent demẽtiam, vt impios proferrent ſermones. At vero de nobis longe mirabilius eſt quod ita paſsim tot peccata committamus, quos Deus fidei munere & luce donauit, & qui paſsim nos iactamus quod pro fide moriemur. Quid quæſo tibi proderit fides o peccator,
D qui Dei tui legem ſeruare non vis, nec fidem aſſociare vis ſanctis & pijs operibus? Columnæ quidem illæ ignis & nubis dirigebant populum ad terram promiſsionis, at vero vt eam obtinerent, viribus opus erat & armis, vt intelligamus quod operibus nobis opus eſt, ſi volumus in cælum ingredi. Fides quidem quã hic tenere debemus, initium quoddam eſt & inchoatio æternæ illius vitę, vt dicunt ſancti doctores. Vnde Apoſ. dicit, quod iuſtus ex fide viuit. Sunt quidem aliqui, quibus iam videtur quod ſalui ſint, quod fidem tantum habeant: at vero regius; vates ait, quod innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam, ingredietur in cælum. Vide quęſo quomodo eum obliget ſanctis operibus præſtandis. Item Apoſ. ait,

Multis obligamur nominibus qui Chriſti fidẽ profitemur.

Exod. 13.

Rom. 1.

Pſal. 14.

obſecro vos fratres per miſericordiam Dei, vt exhibeatis cor- E
Rom. 12. pora veſtra, hoſtiam viuentem, ſanctam, deo placentem. Et rurſus poſt multa alia inquit, odientes malum, adhærentes bono. Vnde ſatis conſtat, quod bonis operibus opus ſit, vt in cælum ingrediamur:

Aliqui tã tũ dicunt verbo q̃ credũt & tamẽ operibus idnõ oſtendunt

Multi quidem ſunt qui dicunt ſe firmiter in Deum credere, & tamen operibus contra dicunt, nec diuinam maieſtatem reuerentur vt par eſt, nec ante mentis oculos ſibi proponunt eius mirabilia. Nam certe ſi eam reuererentur, & eius mirabilia contẽplarentur, ſtatim ſeſe ipſis offerret tãta varietas creaturarũ, quas Deus F produxit, in quibus eius omnipotentiã maxime ſuſpicerent & admirarẽtur. Refert ſane Cicero, quod tyrannus quidã ſiculus Hieron, interrogauit Simonidem quẽdam inter Græcos ſapientiſsimũ, quid nã eſſet Deus: a quo petiuit ſibi Simonides triduum ad reſpondendũ: quo exacto, rurſus ſibi triginta dies poſtulauit, finito autẽ hoc tẽpore, iterum ſexaginta ſibi concedi requiſiuit, atq; ita indies procraſtinabat. Iratus autem Hieron dixit quorſum ipſum irrideret, & tali arte deluderet? Cui philoſohus, non ego inquit id facio vt tibi illudam, ſed quod tam infinitam eſſe videam ad reſpondẽdum propoſitam materiam, vt quid dicam ignorem, G vel ſi Neſtoreos vixero annos. Huc etiam alluſiſſe videtur Pythagor. dicens, quod de Deo loqui ſine Deo non poſſet: innuens in hoc, de re tam eximia, abſq; peculiari ſuo auxilio & numine, agi non poſſe.

Cice. 1. de na. deo. Simonis

Pythag.

Damaſ. l. 1. de Ortho. fi. c. 9 Diony. li. 3. de cæle. Hierar. Similia.

Porro in ſole tanquam in ſplendida aliqua creatura vt dicũt Damaſc. & Diony. maxime relucet diuina maieſtas: etenim ſol luce ſua omnia per luſtrat & viſitat: itẽ æternitas Dei ibi relucet, cum per tot ſecula illuminet orbem, & non imminuatur, ſed in ſuo vigore permaneat. Et ſicut ſol generat ex ſe radium, ita pater generat filium: & ſicut ſol producendo radium, non eſt prior radio, H ita pater producendo filium, non eſt prior filio. Et ſicut ſol ſemper generat radium, ſemperq; radius eſt genitus, ſimiliter filius à patre eſt genitus, filium ſemper pater generat. Et ſicut ſol nunquam à radio ſeparatur, ſic nec a patre filius: & ſicut a ſole & radio producitur calor: ſic à patre & filio procedit ſpirit' ſanct'. Cęterum impoſsibile eſt ait Diony. lucere nobis hunc diuinum radium, niſi fides nos erudiat, & protegat velo ſuo. De quo velo loquens Pau. ait, nunc videmus per ſpeculum & in ænigmate. Nã ſicut cum caligant oculi noſtri, conſpicilijs quibuſdam vti ſolemus, vt videamus, & præſertim ſi aliquid lecturi ſimus: ſic vtique ſacræ literæ admirabilibus plenæ ſunt myſterijs, ac propterea

D. Dyon.

1. Cor. 13.

A rēa cum oculi noſtri caligent, fidei conſpicilijs nobis opus eſt. Sunt porro aliqua conſpicilia, quæ res aliter quam ſint, faciunt apparere, qualibus conſpicilijs vtuntur hæretici, & propterea tantas blaſphemias proferunt contra fidem. At vero nos conſpicilijs fidei vtentes, non ita res videmus, ſed vt certiſsime ſe habent: & propterea hoc pacto diuinas litteras legere debemus, & non errabimus ſicut hi Phariſęi, quos hodie Chriſtus reprehendit, ſed potius in diuinæ maieſtatis & omnipotentię contemplatione laudabiliter occupabimur. *Simile.* *Ad diuinas literas vti debemus fidei conſpicilijs.*

B Videtur quibuſdam ſeuerum nimis eſſe, quod ita abſque rationibus, rebus fidei aſſentiamur: quibus reſpondemus quod magis aſſentiri debemus Deo reuelanti, quam huiuſmundi naturalibus rationibus. Si enim quibuſdam hominibus magnæ in primis autoritatis, ad ſimplex eorum verbum ſtatim aſſentimur, cur non potius ſtatim Dei verbo obediemus? Vide obſecro quantum in ſcholis fiat gētilis Ariſto. autoritas in rebus naturalibus, vt in maximas anguſtias cenſeatur is deueniſſe, qui eam negauerit: quanto ergo pluris diuina autoritas facienda eſt? Atq hoc quidem argumento vſus videtur Ioā. in prima Canoni. cum ait, C ſi teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei maius eſt. Si Pythagorici diſcipuli ſtatim acquieſcebant, cum ſibi diceretur in diſputationibus, ipſe, ſcilicet Pythagoras, dixit, quanto magis nos Chriſti diſcipuli, acquieſcere debemus quod Eccleſia nobis dicat, has veritates eſſe a deo reuelatas? prius ergo credere debemus, quam intelligere, iuxta illud Iſa. niſi credideritis, non intelligetis: hac igitur ſancta ſimplicitate ad res fidei accedere debemus, ſicut diſcipuli Pythagoræ primis ſeptem annis credere debebant, non inquirendo rationes & modos cur hæc ita ſe haberent. Et certe lumine etiam naturali intelligimus eſſe Deū, quin D & Pythagoras in hoc videtur Ariſtoteli & Platoni prǫferendus, quod diceret vnum eſſe Deum dumtaxat: & propterea fuit in exilium miſſus, ſicut D. Hier. ſcribit ad Paulinum. Et D. Auguſt. ait lib. 8. de ciui. Dei, quod Socrates fuerit accuſatus, quod aſſereret vnum dumtaxat eſſe Deum, bonum & verum, & capite fuit punitus. Idem etiā ferunt de Anaxagora. *Quæ ſunt fidei, reuelata ſunt a deo, & propterea maxime credibilia* *1. Ioan. 5.* *Pythag.* *Iſa. 7.* *Exēplū: Pytha.* *Hiero. ad Pauli.* *Aug. li. 8. de ciu. dei* *Socrates.* *Anaxag.*

Cæterum prius in hac vita credere debemus, vt poſsimus in in alia videre: ſi quidem fides, vt ait Apo eſt ſubſtantia ſperādarū rerū. Vnde vbi nos legimus in Iſa. ſi nō credideritis, non permanebitis, legūt 70. Si non credideritis, non intelligetis, & ita legit Augu. ſane cū Iacob ſeruiuit pro Rachel ſeptem annis, & poſtea data ſibi fuit Lia, cum ipſe Iacob maxime propterea ſucceſſe- *Hebr. 11.* *Iſa. 7.* *70. inter.*

cenſeret, dixit ei Laban: non eſt conſuetudo in loco noſtro, vt E
D. Augu. ſigu. Gen. 29. minores ante tradamus ad nuptias. Porro alteram iſtarum, videlicet liam dicit ſcriptura fuiſſe lippis oculis, alteram vero pulcherrimam, fuit tamen lia fęcunda, & hæc potius ſterilis videbatur. *Eccleſia militãs & triumphans:* Sic igitur duas filias habet Deus, nempe militantem Eccleſiã, & triũphantẽ, hæc quidem figuratur per Rachelẽ, quæ eſt pulcherrima, cum videat Deũ facie ad faciẽ, eſt tamen ſterilis, cũ ibi non ſit merendi ſtatus: per liam vero lippis oculis præditam, in *Per fidem hac cœleſtia cõtemplamur.* telligitur hæc militans Eccleſia, quæ non videt, ſed credit, eſt tamen fęcunda, cum in ea mereri poſsimus. Prius ergo debemus F liam vxorem ducere, id eſt hic prius credere debemus, & per fidem & bona opera viuere, vt tandem Rachelẽ potiamur, id eſt beatitudine ſempiterna,

Crux Chriſti maxima digna eſt reuerentia.

CVm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoſcetis quia ego ſum, Idẽ *Vide quomodo mũdanorum machinas diſturbet Deus.* ſane medium, quo vſi ſunt Iudæi ad extirpandam Chriſti memoriam de cordibus hominum, accepit Deus ad perpetuandam in ſecula ſeculorum ſui memoriam in hominibus. Iu- G dęi quidem dicebant, vt refert Hier. mittamus lignum in panẽ eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. *Hiere. 11.* Sane Chriſti panis eſt doctrina, qua homines cibauit: mittamus inquiunt, lignum crucis in eius doctrinã, eũ crucifigamus, vt eius doctrina vna cũ memoria pereat. Sed ta- *Chriſtus morte ſua doctrinã cõfirmauit* mẽ cõtrario modo euenit, nã ſua morte, multo magis doctrinã roborauit, & magis homines ad ſe allexit, quod videtur ſignificaſſe Chriſtus cũ ait in hodierno euange. cũ exaltaueritis filium hominis &c. Et quod alibi ait, cum exaltatus fuero a terra, omnia *Ioann. 12.* traham ad me ipſum. Iũ etiã cum dicitur, mittamus lignum in H *Ioann. 6.* panẽ eius, i. Chriſtũ poſſumus intelligere, qui eſt panis viuus, id eſt crucifigamus Chriſtũ. Cũ igitur tãtũ nobis bonum ex Chriſti *1. Reg. 17* cruce prouenerit, merito eam venerari debemus, cum per hanc *Crux Chriſti quanta veneratione colẽda,* aperti ſint nobis cęli, & victus fuerit dæmon. Cumq; hebræi in tãta veneratione haberent gladium Goliath propterea quod eius beneficio tam præclarum & memorabile facinus patratum fuit multo ſane iuſtius eſt, vt ſanctiſsimam Crucem veneremur, cum per eã redempti ſimus, & in Dei cognitionem deuenerimus.

Porro quod Chriſtus dicat, cũ exaltaueritis filium hominis, nihil aliud ſibi vult quam dicere, cum me cruci affixeritis. Et certe antiquitus etiam Crux in maxima veneratione habita eſt.

Arabes

A Arabes enim qui maximi erant Aſtrologi:inter alias figuras,ma
xime venerabantur Crucis figuram,vt ſcribit Marci.Ficin. Tum *Marſi. Fi.*
præterea hæc figura magna in veneratione habita eſt ab antiquis *li. de tri-*
Aegyptijs,ſi quidem ex longa experientia compererant, ea quæ *pli. vi.*
ab hac figura deſignabantur,ita reuera accidere: vnde & in pe-
ctore ſerapidis idoli ſui,hoc ſignum collocabant, vt ſimul cum
Deo ſuo adoraretur, ita narrat Ruffinus,vt ſcribit Petrus Ere- *Ruffinus.*
mita.Quod fuit tãquam figura quædam magnæ reuerẽtiæ, Chri *Petrus*
ſti cruci exhibendæ. Cæterum obſeruandum eſt quodcantat Ec- *Eremi. l.*
cleſia ex Dauide regnauit a ligno Deus,& tamen Pſal.92.ſolum *2. Ecleſ.*
B ait Dauid dominus regnauit,exultet terra.Vnde Hug. Cartu. & *hiſ. & li.*
alij legunt, dominus regnauit a ligno;& ita dicit Tertul. Am- *8. de hone*
broſi. in epiſ. 1. ad Corin. & Auguſt. ſuper Pſalm. 96. & Iuſti. *ſta diſcip.*
martyr in Dialo. contra Tripho. quod illud verbum a ligno, *Hug. car.*
expunxerint de ſacris Biblijs pertinaces Rabbini. Vnde Eccleſia *Tertul. l.*
cantat,,impleta ſunt quæ concinit Dauid fidelis carmine, dicen- *3. aduer-*
do in nationibus,, regnauit a ligno Deus. Cruce igitur Iudæi *ſus Mar.*
debellati ſunt, quam tamen ipſi ſibi acceperant ad delendam, *Ambro.*
Chriſti memoriam, & penitus extinguendam. Annon vides no- *Auguſt.*
C num prælij genus? non vides nouas & poſt hominum memoriã *Iuſti. mar*
inauditas machinas, quibus Deus pugnat?olim Debora & Ba- *tyr.*
rach canebant victoriam, quam reportauit Iael, cum tyran- *Crucis ar*
num illum ſiſaram clauo transfixit. Nouum etiam victoriæ *mis debel*
genus fuit,muros Hierico ad tubæ ſonum demoliri, qui ſtatim *lantur Iu*
corruerunt. Nouum etiam præliandi genus fuit, quod Moyſes *dæi.*
tanta, ſola virga patraret mirabilia, tum intra Aegyptum,tum *Iudicũ. 5.*
etiam, extra, terra, mariq;. Quod etiam Samſon ſola aſini *Iudic. 4.*
mandibula, tam innumerabiles Philiſtæos interficeret. Et quod *Ioſue. 6.*
D Iudith ita de Holopherne triumpharet. Sed maximus vtique *Exod. 7.*
omnium triumphus fuit, quod per lignum Crucis portas tarta *&c.*
reas Chriſtus confregerit,mortem deuicerit,& dæmonem qui in *Iudic. 15.*
mundo regnabat, proſtrauerit,pendens in Cruce. *Iudith 13*

Porro refert Cypria. in ſer. de Reſur. & Epipha. lib. 2. hęre. *Cyprian.*
ca. vlti.& Aug. ſerm. 17. de immolatione Iſaac, & D. Hierony. *Epipha.*
& Chry. hom. 83. in Ioan. 19. quod fuerit crux poſita ſupra ſe- *Auguſti.*
pulchrum Adam, & quod propterea ille dicatur Caluarię lo- *Hierony.*
cus, quod ibi eſſet caput generis humani, vt vnde mors orie- *Chry.*
batur, inde vita reſurgeret. Chriſtus autem ſacratiſsimo conta- *Cyril in*
ctu ſuo maximam virtutem cruci dedit,adeo vt mirabilia mul- *Ioan. lib.*
ta ſancti doctores de ea prædicent. Vnde Cyrillus ait, eſt qui- *8. ca. 17.*
dem Crux ſanctiſsima, qua Angelus Domini ſignauit ſeruos *Apo. 7.*

Dei in frontibus eorum, ne inferretur illis exilium aut pernicies. E
3. *Reg.* 17 Porro duo ligna colligens mulier ſareptana, prophetam Domi
4. *Reg.* 6. ni ſuſcipit, atque ſine olei, farinæque diminutione aliquandiu vixit. Sic Cruce inſignita mens, cæleſti alimonia, & ſpiritus ſancti gratia, affatim paſcitur. ferrum quidem fundo aquæ immerſum, Eliſæus immiſſo ligno, ad ſupremam aquæ partem
Geneſ. 2. natans eduxit. Sic nos ad ima barathri depreſſos, Crux ſancta ſubuehit ad aſtra. Hęc eſt lignum illud vitę, quod in medio pa-
Geneſ. 7. radiſi plantatum eſſe ſcriptura ſacra commemorat, quoniam ab ipſa, viuifica nobis & vitalis medicina proceſsit. Hæc eſt arca F
Gene. 28. Noe, per quam ſaluamur a diluuio inundantis aquę vitiorum, & incolumes ſeruamur. Hęc eſt ſcala Iacob à terra in cœlum
Geneſ. 22. porrecta, cui dominus innixus eſt, per quam nobis cęleſtia regna conſcendere datur. Hęc deſignata fuit per ligna quæ hume-
Exod. 14 ris ſuis tulit Iſaac, cum immolandus erat in holocauſtum nam Chriſti humeris crux baiulata, totius mundi in ſe tulit pretium.
Exo. 17, Hæc eſt virga illa Moſaica, quę mare rubrum percutiens, diuiſit aquas, & traducto Dei populo, regem Aegypti cũ vniuerſo eius
Num. 20 exercitu ſubmerſit. Hęc eadem bis ſilicem percutiens, aquam largo fluxu eduxit. Ipſa item lignum eſt, quod fluuio Marath G
Exod. 17. immerſum, amaritudinem aquę indulcedinem conuertit. Ipſius figuram atq; formam, manibus extenſis referens Moyſes,
Num: 21 ſuperbum Amalech, pugnam cientem, atq; in populum Dei ductantem exercitum, oratione ad Deum facta vicit, denique ipſa lignum eſt, quo in deſerto ſuſpenſus ſerpens æneus, omnibus ipſum conſpicientibus, ſanitatem à morſu ſerpentum reddidit: Nam quiſquis oculos animi in Chriſtum Crucifixum conuerte-
Hiero: li. 2. *in epiſ. ad Ephe. ca.* 3. rit, ab omni vulnere peccati illico curabitur. Crux Chriſti, ait Hieron: non ſolum nobis, ſed & angelis cunctis qui in cęlo ſunt virtutibus profuit, & aperuit ſacramentum quod ante neſcie- H bant: Per medium quidem ſanctiſsimę Crucis, ait Damaſ: multa
Damaſ. li. 4. *Ortho. Fi. ca.* 12. nobis & præclara beneficia collata ſunt: mors etenim noſtra deſtructa eſt, reſurrectio nobis collata eſt, infernus ipſe ſpoliatus, aditus patuit ad regnum cęlorum, natura noſtra exaltata eſt: Tũ etiam Chriſtum induimus: nam vt ait Pau: Quicumque in Chri
Roma. 6. ſto baptizati ſumus, in morte ipſius baptizati ſumus: Virtus quidem Dei eſt verbum Crucis, & victoria contra mortem, per ipſam nobis manifeſtata eſt:

Doctrinam communem ſanctorum ſequamur.

A me ipſo facio nihil, ſed ſicut docuit me pater, hæc loquor: Si Chriſtus

A vſq; adeo ſe conformabat doctrinę patris, cum ipſe eſſet ęterna ſapientia, cur nos pleni ignorantia, a ſanctorum communi doctrina deuiabimus? Sane quod homines proprię ſententię adhęreãt, & nolint communem patrum doctrinam ſequi, inde fit, vt in tam craſſos prolabantur errores. Beati, ait Dauid, qui ſcrutantur teſtimonia eius, in toto corde exquirunt eum. Aliqui quidem accedunt petituri quid faciãt ad ſalutem conſequendam, & tamen ſępe magis id faciunt vt poſsint expiſcari curioſitatem aliquam. Quibus certe nil melius reſponderi poteſt, quã quod dixit Chri-
B ſtus, in lege quid ſcriptum eſt? Quomodo legis? Quid in ſancto baptiſmate promiſiſti? Certe in difficultatibus nobis occurrentibus, ſtatim ad ſacram ſcripturam confugere debemus: nam vt ait Apoſ. omnis ſcriptura diuinitus inſpirata, vtilis eſt ad docẽdum arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iuſtitia, vt perfectus ſit homo Dei ad omne opus bonum inſtructus. Hinc etiam Petrus ait, non enim indoctas fabulas ſecuti, notam fecimus vobis, domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem & præſcientiam, ſed ſpeculatores facti illius magnitudinis &c. Porro quod homines non accedant ad tam præclara fundamenta, videlicet ad ſacras lite-
C ras, & ſancta Concilia, atque doctores ſanctos, pullularunt tot errores & hæreſes in Eccleſia, & videmur iam perueniſſe ad illud tẽpus de quo Hię. ait ſecundum numerum ciuitatum tuarum, erant dij tui Iuda. Sic enim videmus quod quæq; ciuitas hæreticorum ſuam habeant ſectam, imo & fere vna quæq; domus. Quæ nam obſecro cauſa eſt tantæ ſtultitiæ? Sane ea eſt, quod verum polum fidei amiſerint, & veras nauigandi regulas ſanctorum patrum, & ita toto errant cælo. Et quamuis omnes mali ſint in tenebris, tamen hæretici præſertim, illi enim mali Chriſtiani remorſum aliquem habent conſcientiæ, hæretici vero palam errores ſuos profitentur & docẽt, torquẽtq; ſacras literas ad ſuos deprauatos ſen-
D ſus. Porro quod quis nõ ſequatur Eccleſiæ ſenſum & ſanctorum doctorũ, inde fit hæreticus. Non enim primũ peccatũ quod tales cõmittunt eſt ipſa hęreſis, ſed quodãmodo in pœnam videtur eis infligi. Vnde Iſa: ait, repleta eſt terra eius argento & auro, & non eſt finis theſaurorum eius: quaſi dicat, pleni ſunt vitijs & iniquitatibus, & addit, & repleta eſt terra eius idolis quaſi dicat, & inde facti ſunt idolatrę. Cũ ergo mundus tantopere ſectetur vitia, & carnis delectationes, inde fit vt multi in hęreſes labantur: Cõmoda autem quę ex eo conſequuntur, quod quis à Chriſti doctrina nec latum quidem vnguem diuertat, ſignificauit Apoſ. dicẽs, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſalutis ęternæ:

Hæreſes multæ pullulant, ideo quod non ſequerẽtur communẽ ſanctorũ patrum doctrinam.
Pſal. 118.
Luc. 10:
2. Tim: 3:
2. Pet. 1:
Hiere. 2.
Hæretici polũ fidei amiſerũt, & ideo in tantas deueniũt inſanias.
Hæretici cõtorquẽt ſẽſum lit: ſacrarũ:
Iſa. 2.
Per vitia paulatim veniũt homines ad hæreſim.
Heb: 5.

Veritas euang. lica non indiget humano fuco — *Simile.* — *Simile.* — *Hiere. 48*

Quod dixerit Chriſtus, *ſicut docuit me pater, hæc loquor.* Significa- E
re voluit puritatem ſuæ doctrinæ, & quam parum indigeret humano fuco. Sane multi vt multa ſępe perſuadeant mendacia, vtuntur fucata oratione & compta, ſicut deformis mulier fuco vtitur vt pulchra appareat. Non ita vero ſanctum Euangelium ſe habet, ſed ſimplicibus verbis & ſimplici veritate gaudet. At vero aliquos videas hoc noſtro tempore concionatores, qui multo magis ſtudent fucatę & artificioſæ orationi, quam ſanctæ perſuaſioni: tales vtique ſimiles illis videntur qui cum debeant vrbem aliquam expugnare, pro globis fer- F
reis, flores immittunt atque intorquent. De quibus per Hierem. dicitur, date florem Moab, quia florens egredietur. Quod per ironiam dicitur. Et addit, Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter, & maledictus qui prohibet gladium ſuum a ſanguine. Cæterum opus Domini per antonomaſiam eſt ſalus animarum. Noluit Chriſtus eligere ad prædicationem Euangelij, eos qui affectatam haberent eloquentiam, vt intelligeremus victoriam diuinę potentiæ potius aſcribendam, quam humanæ eloquentiæ.

1. Cor. 1.

1. Reg. 17

Nam vt intelligeretur quod Dauid in nomine potius Do- G
mini viciſſet gigantem, noluit vt Saulis arma geſtaret, ne hæc victoria armis tribueretur terrenis; ſed acceſsit Dauid in funda & lapidibus quaſi contra canem aliquem, qua dere & gigas magna ſe ſenſit ignominia affectum. Non certe confidebat Dauid in mundanis armis, nec in ſuis viribus, ſed in Domino Deo exercituum, ſicut & ipſe dixit ante ſingulare certamen. Sic ergo concionator in Domini virtute potius confidere debet, quã in humana eloquentia: dicatque Domino, Tu Domine, qui hominum corda in manu habes, linguam meam dirigito ad gloriam tuam, & horum conuerſionem, ſiquidem H
cauſa tua agitur: aliter enim in vanum laboraret concionator, & aerem verberaret. Vnde Apoſt. dicebat, ſic pugno non quaſi aerem verberans, ſic curro, non quaſi in incertum. Satis nouerat beatus Iob quantum diuina ope egeremus, cum dicat, quis poteſt facere mundum, de immundo conceptum ſemine? Non ne tu domine? Volens quidem Deus terram expiare ab iniquitatibus eius, ait, rupti ſunt omnes fontes abyſsi, & cataractæ cæli apertæ ſunt: itaque cæleſtibus, terreſtribuſque aquis, facta eſt purificatio. Sic igitur ad purificandas animas, cæleſti fauore opus eſt.

Oſtendit Deus potentiã ſuã confundẽs debilibus fortia. — *Prædicator quid debeat a Domino poſtulare.* — *1. Cor. 9.* — *Iob. 14.* — *Geneſ. 7.*

Quod

A Quod probe agnoſcens ſanctus vates, dicebat, ſpiritu principali confirma me; ita enim docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. In vanum ſane laborat agricola cum vult triticum in area ventilare, niſi ventus adſit: ſic etiam cõcionator fruſtra ſe torquere videtur, niſi ventus adſit Spiritus ſancti, ſiquidem aliter granum à palea diſcutere non poterit, id eſt peccatum à peccatore, & idcirco à Deo humiliter ſibi auxilium implorare debet. Sane Apoſt. etſi tam eximius eſſet prædicator, ſe tamen precibus audientium commendabat, dicens, orantes omni tempore in ſpiritu pro me, vt detur mihi ſermo in apertione oris mei, cum fidu- B cia notum facere myſterium Euangelij, ita vt in ipſo audeam, pro vt oportet me loqui. Si igitur Paulus tã ſanctus & tam eximius prædicator hoc præſtabat, multo ſane magis id tu pręſtare debes. *Pſal. 50.* *Simile.* *Prædicator ſe Deo diligenter cõmendet vt fructũ referat.* *Ephe. 6.*

porro ſæpe fit vt concionator munus ſuum corrigendi adimplere recuſet, propterea quod exiſtimet iam fere neminem eſſe qui velit ſibi veritatem dici. nam certe mel quamuis dulce, tamẽ infirmorum vulnera mordicat: ſic mali infeſtantur veritatem audiendo, etſi natura ſua dulcis ſit veritas atq; ſuauis: De quibus Iſa: ait, filij mendaces, filij nolentes audire Dei legem, qui dicunt C videntibus, ideſt prædicatoribus, nolite videre: loquimini nobis placentia. Sic ergo propterea aliqui concionatores adulantur ipſis & veritatem annuntiare nolunt, de quibus conqueritur Deus per Hiere. dicens, Stupor & mirabilia facta ſunt in terra: Prophetæ prophetabant mendacium, & ſacerdotes applaudebant manibus, & populus dilexit talia. Mali quidem audire nolunt quod eos pungat, ſed tamen gaudent quod concionator cæteros reprehendat: omnia volunt plauſibilia audire. Si ſecularis audiat quod concionator reprehendat clericos, plurimum gaudet: ſi diuites reprehendat, plurimum gaudet pauper: ſi pauperes, lætatur diues: ſi viduas, gaudet nupta: ſi ſeruos, lætantur domini. D Quare omnes reprehendat concionator, tam mira arte, vt omnes intelligant propter ſe ſingulos eam exhiberi reprehẽſionem, & nullus ſcandalizetur: *Simile.* *Iſa. 54.* *Malorũ auditorũ cõditiones* *Hiere. 5.* *Simile,* *Auditores mali cupiunt aliorũ reprehenſiones a cõcionator, non ſuas.*

APPENDIX.

VOS *de mundo hoc eſtis.* ô nos infelices, qui cum Deus multa præclara in hoc mundo effecerit, vt ex harum rerum conſideratione, ad Dei cognitionem aſſurgeremus: nos tamen ita creaturis adhæremus, vt earum creatorem obliuiſcamur. An non hæc dementia eſſe videretur; quod amicus aliquis tanquam pignus *Rom. 1.*

 quod-

Simile. dam amoris, & in memoriam eius, mihi daret pretioſam gemmam, & ego tantopere gemmam ſuſpicerem, vt amici penitus obliuiſcerer? Sic vtiq; faciunt mundani; qui obliuiſcentes cæleſtia, tantum mundanis adhæreſcunt, & ideo his dicitur, vos de mundo hoc eſtis. E

Mundani cæleſtia obliuiſcuntur.

Plato: Propter tria deſeret aliquis ciuitatem iuxta platonem.

Vos de mundo eſtis. propter tria dicebat Plato, poſſe hominem ciuitatem ſuam relinquere: primo quidem ſi incōmodum quod naſcitur ex habitatione, maius eſt quam commodum: ſecundo, ſi mali plures ſint quam boni: tertio & vltimo, ſi princeps ſit tyrannus, & magnā minatur ruinam. Hæc ſane omnia reperiuntur in mundo, & ideo vt ait Iſa. recedite, recedite, ne participes ſitis. F

Iſa. 51.

Simile.

Iſa. 60.

Ego non ſum de hoc mundo. Boni quidem ſunt inſtar ſolis, nam etſi radij ſolis terram attingant, ipſe tamen in cælo manet. Sic Iſa. ait de bonis: Qui ſunt iſti qui vt nubes volant? Item dicunt ipſi quod conuerſatio eorū in cælis eſt. Sunt etiam inſtar rotæ, quę tā tum in pūcto terram attingit, quantum ſatis eſt ad mobilitatem.

Mat. 25. Iob. 21. & 22.

Tu quis es? Poterat quidem eis reſpondere ſe id dicturum in vltimo iudicio, cum diceret, Ite maledicti, &c. quia eum modo ignorare volebant. Sic & nobis idipſum reſpondere poteſt, quoniam dum viuimus, eum cognoſcere nolumus, & tunc maximas ſentiemus moleſtias: Vide Iob 21. & 22. G

FERIA III. POST II. DOMIN. QVADRAG. CONCIO PRIMA.

Viros eccleſiaſticos honorem.

SVPER *Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ.* Mat. 23. Voluiſſet quidem Chriſtus inuenire in ſcribis & phariſæis virtutes aliquas quas laudaret, & ex conſequenti commendaret etiam eorum doctrinā, vt omni veneratione coleretur in pretio. Verū quia nullam omnino virtutem reperit in eis, ab omni bono prorſus alienis, id laudandum aſſumpſit, quod præſtantius inuenit, nempe prædicationem vt videlicet omnem adhiberent fidem his quæ ad prædicationem ſpectarent, & in memoriam reuocarent, ipſum Moyſem omni obſeruantia dignifsimum, cui iſti ſuccedebant. Vnde dicit, Super Cathedram Moyſi, &c. H

Prædicatores veneremur qui ſunt loco Chriſti.

Sacerdos malus videtur ignominiā inurere dignitati ſuæ.

Qui bene ſederit ſuper cathedram, honorē accipit ab illa, qui male ſederit, iniuriam facit cathedræ, ideoq; malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit: non dignitatem. In iudicio enim ſedens, ſiquidē bene & probe vixeris, & bene docueris, omnium iudex es, ſi autem bene docueris, & male & improbe vixeris, tui ſolus condemnator es: nam bene viuendo, & bene docendo populum

A pulum inſtruis quomodo debeat viuere: bene autem docendo, & male viuendo, Deum inſtruis quomodo te debeat condemnare. *Gre. in 1. Reg. li. 6. c. 2.*

Omnia quæcunque dixerint vobis facite. Quaſi dicat, ait Gregor. quia miſta ſunt acta & verba reproborum, ſic vtendi ſunt vt in eis ſumatur quod viuificat, & vitetur quod necat.

Secundum autem opera eorum nolite facere. Nulla ratione ſequamur vel imitemur vitam peruerſam negligentis paſtoris, neq; nobis ſuadeamus, vt quando ille tāta operatur, nobis quoq; eadem perpetrare ſit licitum. Attendamus inquit Aug. quia Chriſtus non dixit, facite tuta conſcientia quod ipſi operabuntur, quoniam ipſi rationem mihi reddēt, atq; mala requiram ab ipſis, vos autem ſalui eritis ab his quæ ad ipſorum imitationem patrabitis flagitia, cum nulla vobis ſit culpa ſequentibus paſtoris veſtri veſtigia. Sed dixit expreſſe, ſecundum vero opera eorum nolite facere. Deinceps videmus comminatum fuiſſe Chriſtū tum cæco, tum cæci ducatum ſequenti: non enim ait, cadet cæcus in foueam, & non qui ſequitur eum. Sed quid? ambo in foueam cadūt. Et alibi ait idem Aug. iam nulla nobis reliqua eſt excuſatio vt dicamus, nonne ego vidi miniſtros Eccleſiæ & prædicatores atq; prælatos talia facere? & propterea eorum veſtigia ſequor: quoniam preſto adeſt reſponſio ex hodierno euangelio deſumpta, quæ ſic habet, Omnia ergo quæcunq; dixerint vobis, ſeruate & facite, ſecūdum vero opera eorum, &c. *Aug. li. de paſto. c. 10 to. 9.* B *Mat. 15.* *Aug. de ver. do. ſe. 48. to. 1* C

Exponens D. Gregor. illa verba cap. 5, Iob, cuius meſſem famelicus comedet, dicit in hunc modum, Hic qui habens meſſem non comedit, ſed alius qui famelicus eſt edit, eſt ſtultus & negligens ſacerdos: doctor. & prædicator, qui doctrinam, eruditionem, & bona alia conſilia habet, ſed eſt diſſolutus, & ex his quæ nouit atque docet, ſibi non prodeſt, & ita fame cruciatur, cum domi eius multa redundent: commendat, ponderat, & exaggerat lingua, quod pedibus pellundat & calcat. Vnde Dominus admonet famelicos, hoc eſt, ſtudioſos & auidos proficiendi in virtute, iuxta illud Matth. 5. Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, vt ad talium meſſes accedant, & inde ſibi emolumentum referant, dicens: Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, facite, ſecundum vero opera eorum nolite facere. Turpe ſane eſt, vt cum quis bona doceat, turpiter tamen operetur. Hinc Cleobulus philoſophus dicebat, libros ad tuam primum vtilitatem euolue. Et Cato dicebat, patere legem, quam ipſe tuleris. Et Diogenes ſolitus erat dicere, De quibus alios reprehendis, te ipſum in primis increpa. *Greg. li. 6 Mor. c. 4.* *Turpe quidem eſt quod prædicator nō faciat quod prædicat* *Mat. 5.* D *Cleobul.* *Cato.* *Diogen.*

Omnia

Omnia quæcunque dixerint vobis facite. Stultitia quidem magna E
Similitudo. eſſet eius qui fame conficeretur, ſi perdicem bene præparatam recuſaret idcirco ſolum quia in fictili quadra, & non argentea, ſibi porrigeretur.

Secundum vero opera eorum nolite facere. Plurimum quidem prodeſt bonum exemplum maiorum. Vnde Apoſt. ait, in omnibus *2. Cor. 6.* exhibeamus nos ſicut Dei miniſtros, omnes quidem tam pauperes quam diuites, bonum exemplum dare debent, & ſibi inuicem auxiliari. Quod quidem miro quodam artificio nobis commendat Apoſt. cum ait diuitibus, Veſtra abundantia, illorum inopiam *2. Cor. 8.* ſuppleat, vt & eorum abundantia veſtræ inopiæ ſit ſupplementum, vt fiat æqualitas. In quibus quidem verbis docet Apoſtol. F quod ſicut in diuitibus debet eſſe miſericordia & liberalitas erga pauperes, ſic viciſſim in pauperib' reperiri debet patiētia & aliæ virtutes. Nam certe ſæpe videas quod diuites abundent quidem diuitijs, & tamen careant virtutibus: pauperes vero plerumq; cōtra ſe habent. Præſupponit quidem Apoſt. vt pauperes ſint deuoti, humiles, caſti, & virtutum deniq; ſtudioſi, vt ita commodius orent pro diuitibus, & ipſis ſubueniant ſpiritualibus his diuitijs, ſicut contra diuites ſubueniunt pauperibus diuitijs, & ita fiet æqualitas. Sed væ mundo, reperias enim in ipſo paucos admodum pauperes, his conditionibus præditos. non loquor de pauperibus religioſis, ipſi enim iam ſatisfaciunt ſuo muneri, & eleemoſynis quas accipiunt. Ex his igitur colligas; quod non ſolum qui in cathedra ſedent, bonum exemplum dare tenentur, ſed etiam vſq; ad pauperes ipſos, omnes debent talentis ſibi diuinitus creditis bene vti. G

In diuitibus miſericordia, & in pauperi patientia reperiri debet.

Pauci reperiuntur pauperes patiētes & humiles.

Pauperes ſuis orationibus cōpēſant eleemoſynas quas accipiunt.

Dicunt enim & non faciunt. Quo pacto Deus puniat eos, qui malum præbent exemplum, tum eos qui veſtigia illorum ſequuntur, vide Num. 25: vbi legitur quod filij Iſrael poſitis in Sethim *Num. 25.* caſtris, ibi morabantur, & acceſſere filiæ Moab, atq; ad idolorum H ſacrificia eos inuitabant, qui acceſſerunt ad eas impudice, & idola adorauerunt, atq; adeo quidē iſte ignis exarſit, vt quidam perfricta fronte, ante Moyſi & omnium conſpectum, non dubitarit ad Madianitidam ingredi: quod cum uidiſſet Phinees, pugione arrepto ambos perfodit. Quare propter hæc ſcelera non tantum *Apo. 2.* præcepit Deus vt duces & principes ſuſpēderentur, verumetiam omnes qui in tale flagitium prolapſi ſunt, interempti fuerunt, & occiſi ſunt viginti quatuor millia hominū j. Cæterū & qui hoſtili ac malo animo, hos deceperunt, non abierunt impuniti: nam & quinque regibus qui erant inter ipſos, vſq; ad minimum infan-

Dedit hoc conſilium Balaā regi Balaac prauo.

Occiderūt etiam Balaā vt habetur Ioſ. 13.

tem-

A tem,omnes gladio perierunt, & ſimul omnes fœminæ & mulie-
res quę virum cognouerant,interfectæ ſunt, vrbes incendio con *Num.25.*
flagratæ,agri vaſtati,& deniq; de ipſis ampliſsima ſpolia Iſraeli- *Num.31.*
tæ retulerunt, Multum quidem,ait Seneca, Reipub.nocet malũ *Sen.li.de*
exemplum, nemo enim fere ita cadit, quin alium etiam ſecum *vi.ira.ad*
trahat: nemo ſibi tantum errat, quin alieni erroris cauſa & au- *Gallio.c 1*
ctor ſit,præcipitatq; nos traditus per manus error,& alienis pe-
rimus exemplis.

Alligant autem onera grauia & importabilia ſuper humeros hominum, *Chry.in*
digito autem ſuo nolunt ea mouere. Duplicem hic nequitiam eorum *Mat.ho.*
B oſtendit,ait Chry,tum quia ſine venia exquiſitiſsime multitudi- *73.to.2.*
nem viuere volunt,tum quia nimium ſibi ipſis indulgentes, ma- *Prælatus*
gnam aſſumunt lętitiam, quorum oppoſita in optimo principe *ſibi auſte-*
requiruntur, vt ſcilicet aduerſus ſeipſum nulla vtatur venia, ſed *rus,& er-*
ſeuerum in ſe iudicem exhibeat,erga ſubiectos autem mitior,& *ga alios be*
ad dandam pronior veniam ſit, quorum oppoſita iſti faciebant. *nigne agat*
Tu autem expende, quomodo id etiam auget: non enim dicit,
non poſſunt, ſed nolunt: nec portare aut ferre,ſed digito moue-
re,hoc eſt,nec prope accedere,nec tangere volunt,ſed diligentes
C ac robuſti in prohibitis ſunt: Et alibi dicit idem Chryſoſt. vbi pa- *Chry.in*
ter familias eſt largus, diſpenſator non debet eſſe tenax: ſi Deus *non abſ.hō*
benignus eſt,vt quid ſacerdos eius auſterus? vis apparere ſanctus? *43:to.2.*
circa tuam vitam eſto auſterus, circa alienam autem benignus:
audiant te homines quidem parua mandantem,& videant gran
dia facientem. Talis eſt autem ſacerdos qui ſibi indulget, & ab *Simile.*
alijs grauia exigit, quemadmodum malus deſcriptor tributi in
ciuitate,qui ſe releuat,& onerat impotentes,

Operarios quidem vocat Chriſtus prædicatores verbi Dei,vt *Luc.10.*
ſcias quod non ſolum ore,ſed vita prædicare debes. Illi qui ædifi *Nee.4.*
D cabant Hieruſalem vna manu tenebant gladium,altera vero ope *Iſa.58.*
rabantur. Dominus etiam dixit Iſa. Quaſi tuba exalta vocẽ tuã.
Sed cur non dixit,ſicut leo,vel ſicut tonitru,aut ſimile? quia ſci- *Similes*
licet tuba ponitur in ore,& manibus tenetur,ſic prædicatio ore *Gen.27.*
fit & manibus ſuſtentatur, hoc eſt bonis operibus. Caue ne de te *Exo.30.*
dici poſsit, quod dixit olim Iſaac: Vox quidem vox Iacob,ma-
nus autem Eſau. In Exo.præcepit Dominus Moyſi,vt faceret la-
bium æneum,cum baſi ſua,vbi aduerte quàm appoſite dicatur la
bium & æneum, quia ſcilicet prædicatio reſonans eſt, & ſimul
iubet quod ſit cum baſi, hoc eſt cum vita ſancta, ſine qua labium
ipſum labitur & cadit. Cum facimus quæ prædicamus, labium
æneum ſumus,ſimul cum baſi quæ ſuſtentat doctrinam. Porro in

Eccle.

Eccle.34. Eccle. habetur, vnus ædificans & vnus deſtruens, quid prodeſt il- E
Mat.21. lis niſi labor? Et quod Chriſto hoc maxime diſpliceat, patet, quia Chriſtus maledixit ficulneam, quia non habebat fructus, ſed tan-
Simile: tum folia. Et quis præterea credat dicenti viam eſſe latronibus plenam, & neminem poſſe tranſire abſque ſpoliatione & interitu, ſi qui hæc monet, ſtatim hanc viam ingrediatur, & perſequa-
Thre.4. tur? Ideo Hier. ait, non crediderunt reges terræ, & vniuerſi habitatores orbis: Quaſi diceret, cum maiores non crederent, nec
Simile. bene operarentur, inferiores etiam ipſos ſequebantur. Prius nu
Similitudo. trix cibum accipit, eumq; in ſubſtantiam conuertit, quam infantem ſuum lactet, ignisq; prius in propinquum, quam in diſtans F
agit. Ita prædicator prius ſibi doctrinam accipere debet, priuſq; eum amor & domus Dei zelus debent accedere & inflammare, quam populum. Non præterea in verbis rhetoricis, aut oratio-
1.Reg.17. nis candore confidat. Dauid namq; non aureis armis, non lorica
1.Cor.2. aut ſcuto ſplendentibus, gigantem deuicit, ſed funda & lapide in nomine Domini confiſus. Vnde & Paul. non veni, inquit, ad vos in ſublimitate ſermonis, ſed in ſpiritu Dei. Cæterum multi aquam doctrinæ pedibus ſuis conculcant, ſcilicet malo exem-
Ezec.34. plo, ſicut dicit Dominus per Ezechi: cum ipſi limpidiſsimam a- G
quam biberetis, reliquam pedibus veſtris turbaſtis, & oues meæ hæc quæ conculcata pedes veſtri turbauerant, hæc bibebant. Limpidam quidem aquam bibunt, cum rectam doctrinam hau-
Lutherus diſſolutus & prophanus. riunt, ſed eam corrumpunt pedibus, ideſt male viuendo. Lutherus cum ad imperatorem Carolum Quintũ veniret, in plauſtro deaurato venit, famulis ſtipatus, maximo comitatu, lyram, & diuerſorum inſtrumentorum genera ſecum ferens: at Chriſtus aliter prædicauit Euangelium.

Glo. ordi. in Mat. 23. *Alligant onera grauia.* Id faciunt confeſſarij, qui graues nimis imponunt & intolerabiles pœnitentias pœnitentibus, ait Gloſ. H
Quod plane videtur eſſe contra illud Matth. 11. Venite ad me om
Mat.11. nes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos: Non eſt æquum, vt quando dominus eſt adeo miſericors & liberalis, ſeruus ipſe ſit durus, parcus, & auarus. *Omnia vero opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus, dilatant enim philacteria ſua.* Tu autem conſi-
Chry. in Mat. ho. 73. to. 2. dera, ait Chryſoſtom. ibi maxime illos inanis fomenta gloriæ quæſiuiſſe, cum vbiq; doctorem cæteris prę ſtare oporteat. Nam quemadmodum homo vbicunq; fuerit, cæteris animantibus prę
Simile. ſtat, ita doctorem decet ſiue loquatur, ſiue ſileat, ſiue in conuiuijs, ſiue alibi ſit, cæteris hominibus excellere: adeo vt in inceſſu, & aſpectu, & habitu, omnibuſque ſimpliciter, alijs præſtantior eſſe

A eſſe videatur. Væ nobis miſeris, ad quos phariſæorum peccata tranſierunt. Dominus cum dediſſet mandata legis per Moyſem, ad extremum intulit; alligabis ea in manu tua, & erunt immota ante oculos tuos. Et eſt ſenſus, præcepta mea ſint in manu tua, id eſt opere cópleantur: ſint ante oculos tuos, ideſt die ac nocte mediteris in eis. Hoc phariſæi male interpretantes: ſcribebant in mẽbranis decalogum Moyſi, ideſt decem legis verba complicantes ea, & ligantes in fronte, & quaſi coronam capiti facientes, vt ſemper ante oculos mouerẽtur. quod vſq; hodie Indi & Perſæ, & Ba-

Hier. in Mat. 23. li, 4. to. 9.

Laudis humanæ auidi inquã tam deueniant dementiam.

B bylonij faciunt: & qui hoc habuerit, quaſi religioſus in populis iudicatur. Iuſſerat quoq; aliud Moyſes, vt in quatuor angulis palliorum, hyacinthinas fimbrias facerẽt, ad dignoſcendum populum iſraelis, vt quomodo in corporibus circuncifio ſignũ Iudaicæ gẽtis daret, ita & veſtis haberet aliquã differẽtiam. Superſtitioſi magiſtri captantes aurã popularẽ, atq; ex mulierculis ſectãtes lucra, faciebant grandes fimbrias, & acutiſsimas in eis ſpinas ligabant, vt videlicet ambulantes & ſedentes interdum pungerentur, & quaſi hac admonitione retraherentur ad officia Domini & miniſteria ſeruitutis eius.

Num. 15.

Hypocritæ inquantas deueniant miſerias.

C Phariſæis erat in conſuetudine, vt ait Origen. ſcribere Dei præcepta in longis ac pendentibus membranis, & membranas alias imponebant in capite inſtar mitræ, alias vero pendẽtes affigebant brachijs, & huiuſmodi appellabant phylacteria. Porro cum in lege legiſſent vt deferrent fimbrias, ipſi eas ſibi ſatis longas ac dilatatas conſtituebant, non ſolum per quatuor angulos palliorũ vt lex præcipiebat, ſed etiam varijs additis. Serui dei adferre quidem ſecum legem debent, ſed tamen ita vt eam opere compleant, & in ea meditentur ſemper, Iuxta illud pſal, Sed in lege eius meditabitur die ac nocte: quod cum phariſæi non facerent,

Origen.

Legẽ Dei in corde ſcribamus

Pſal. 1.

D idcirco Chriſtus hic eos increpat dicens, dilatant enim phylacteria ſua, &c.

Non eſſet quidẽ à ratione alienum, ſed ei maxime conſonũ, vt qui toto animo deſiderat Dei legẽ implere, quãuis non vt Iudæi faciebant, exterius pungẽtes ſpinas portaret, haberet tamen ad carnem cinctum aliquid aſperum & durum, vt illa carnis caſtigatione ipſius rediret crebro & facile in memoriam lex Dei. & cuſtodia mandatorũ illius: & quia fieri poſſet, vt ex aſsiduo vſu minus nos illud pũgeret & excitaret, nõ inutile eſſet ſæpe illud mutare & conuenientia quæq; huic rei apta frequenter deligere, vt ita & caro ipſa refrenaretur & mortificaretur, atque ſubinde lex Domini, & mandatorum eius cuſtodia, menti facilius repreſentaretur.

Autor. Aliquid aſperum ad carnem geſtare debemus, vt ita magis Dei noſtri recordaremur.

Pœniten- taretur, Quod ſi hoc conſilium paulo aſperius videbitur, memi- E
tia ne nos niſſe debes laborem eum breui finiendum, cum vita noſtra & per
terreat, vi breuis ſit, & perincerta: præmium vero maximum illud quidem
ta enim futurum eſſe.
breuis eſt. *Vos autem nolite vocari Rabbi, vnus eſt enim magiſter veſter, omnes au-*
Hiero. in *tem vos fratres eſtis*. Nec magiſter, nec pater uocandus eſt alius, ni-
Mat. 23. ſi Deus pater, & Dominus noſter Ieſus Chriſtus, ait Hiero. Pater
li. 4. to. 9. quia ex ipſo ſunt omnia: magiſter, quia per ipſum omnia, vel quo
niam per diſpenſationem carnis eius omnes reconciliati ſumus
Quæſtio. Deo. Quæritur quare aduerſum hoc præceptum, doctorem gen-
tium Apoſtolus ſe eſſe dixerit? aut quomodo vulgato ſermone
maxime in Palæſtina & Aegypti monaſterijs ſe inuicem patres F
vocent? Quod ſic ſoluitur, aliud eſſe natura patrem vel magiſtrũ,
Reſponſio. aliud indulgentia. Nos ſi hominem patrem vocamus, honorem
ætati deferimus, non autorem noſtræ oſtendimus vitæ: magiſter
quoq. dicitur ex conſortio veri magiſtri. Et ne infinita replicem
quomodo vnus per naturam Deus, & vnus filius, non præiudicat
Simile. cæteris ne per adoptionem Dei vocentur & ſi ij, ita vnus & pater
& magiſter, non præiudicat alijs vt abuſiue appellentur patres
& magiſtri:
Chryſ. in *Et patrem nolite vocare vobis ſuper terram.* Non vt neminem pa- G
Mat. 23. trem vocent, ait Chryſoſt. Sed ne ignorent quem principaliter pa
li. 4. to. 9. trem vocari oporteat: Nam quemadmodum nemo principali-
ter magiſter eſt, ſic nec pater, præter illum qui tam magiſtrorum
quam patrum omnium cauſa eſt.

Patrem nolite vocare vobis ſuper terram, vnus eſt autem pater ve-
ſter. Satis quidem ex his verbis conſtat, quanto nos Deus amore
diligat cum videatur zelō quodam, ſi ita loqui licet, vel zeloti-
Diſſimile piæ teneri, quod alium appellemus patrem. Tãtus plane eſt amor
Ingens Chriſti erga nos, vt nullus ſit vel maxima ſiti confectus, qui ita
Chriſti a- aquam expetat, vt Chriſtus ſalutem noſtram. Neq; eſt aliquis vel H
mor erga in maxima poſitus neceſſitate, qui tam diligenter remedium ſibi
nos. quærat, ac Chriſtus noſtra commoda procurat, adeo vt aliqui cẽ
Ioan. 10. ſuerint per interrogationem proferenda eſſe verba illa quæ in
cruce pendens dixit, conſummatũ eſt? Quaſi diceret, iam exantla
ui & toleraui omnes labores, quos pro hominum amore perfer-
re debebam? Superſunt adhuc alij quos tolerem? quamuis præci-
puus quidem ſenſus, ſine interrogatione legẽdus eſt. Sic videmus
quod labores omnes exiguos eſſe reputaret, præ amoris magni-
Ioan. 16. tudine, ſicut Iacob pro acquirenda pulcherrima Rachel, quã tan-
Gen. 23. topere amabat. Non ita nos pro Chriſto labores volumus per-
ferre

A ferre etiam exiguos, ſed ſtatim nobis defuncti videmur, aut exiſtimamus nos ſanctos eſſe: Hunc tantum Dei amorem admirans Euangeliſta ait, Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret. Quaſi diceret, ita vere, fideliter, & ſine termino nos amauit, vt mirabile plane videatur, nam amor fuit infinitus, & donum infinitum: Quaſi diceret, non fuit contentus quod cælum propter hominem crearet, & terram quæ hominem ſuſtentaret, & angelos qui nobis deſeruirent, quin potius ſic dilexit, vt filium ſuum vnigenitum daret. *Ioan.3.* *Ingens Dei amor erga humanũ genus.*

Philoſophi olim fabulabantur, & præſertim platonici, tam ſeB niorem quam iuniorem Deorum amorem eſſe. Quo loquendi modo inſinuare volebant, omnia Dei opera tam noua quã vetera, amore fieri, & facta eſſe. Vnde Plato vocat amorem diuinum potens, ſingulare, & vnicum beneficium. Satis hoc nobis oſtẽdit Deus, cum nõ ſolum ad vſum noſtrum & habitationem mũdum fecerit, ſed etiam vnigenitũ filium nobis dederit. ò magnã & immenſam Dei bonitatem, quæ vt amore nos cõplecteretur, filium ſuum tradidit, & vt ſeruos redimeret. Plurimi quidem fecit Deus opus illud Abrahæ, quod ſcilicet propter Deum filio nõ parceret C ſed potius vellet eum interficere: & tu homũcio hoc tã ſingulare beneficium tã parui ducis? Nil aliud iam reſtare videbatur ad cumulum beneficiorum naturæ humanæ, quam quod Deus filium ſuum nobis daret, & quod homines ipſum tantum patrẽ appellarent. Vnde per Iſa. ait, Quid eſt quod debui vltra facere vineæ meæ & non feci ei? Et quamuis multis alijs modis amorem erga nos patefeciſſet, tamen de quibuſdam ex his videbantur exempla haberi ab hominibus: petiq: etiam poſſe. Nam aliqui ex Romanis pro patria ſua obierant, non igitur hoc ſolis hominibus D tribuendum erat, & ita voluit Deus pro nobis animam ſuam ponere. Quod autem amorem patris erga nos habeat, hic plane eſt inenarrabilis Dei amor erga nos, & præſertim cum rebelles eſſemus filij. Hinc Apoſt. commendat autem charitatem ſuam Deus in nobis, quoniam cum inimici eſſemus, pro nobis mortuus eſt. Poſtquam ſponſa laudauit ſponſum ſuum dicens, dilectus meus candidus & rubicundus, addit, talis eſt dilectus meus: & ipſe eſt amicus meus filię Hieruſalem, id eſt, tam magnus cum ſit, tam potens, tam mirificus, & ego paupercula, meam vilitatem & paupertatem non deſpicit, ſed ſingulari amore diligit. Quare ergo non quæram illum & pro illo moriar? Cum Hebræi ciuitatem quandam obſiderent, rex ſane eius in tanta anguſtia poſitus eſt, vt filium ſacrificaret dijs ante omnium conſpectum in ipſo *Pla. in li. quẽ conſcripſit. Socratis inſcripſit. in oratione Ariſtophanica.* *Gen.22.* *Iſa.53.* *Oſtendit Deus ineffabilem amorem erga hominẽ* *Roman.5.* *Gen.5.* *4. Reg.3.*

Maximus muro,& ſtatim exercitus id videns receſsit: dicebant enim intra E
Dei erga ſe, quid iſte faciet pro ſuorũ ſubditorũ commodo, qui ita filium
nos amor. ſacrificat?quaſi dicerent,omnia patietur, & morietur pro ſubdi
Rom.8. tis.Si ergo Deus vitã ſuam pro homine dedit,quid quæſo homi-
3.Eſd.3. ni quod iuſtũ ſit denegabit? Quid nõ dabit,qui filium ſuũ dedit?
Amor om Sane in problẽmate illo, quidnã eſſet fortius, melius vltimus di-
nia vincit xiſſe videretur quod amor eſſet fortior cæteris, cũ Deum eò ade
Gen.32. gerit, vt filium ſuum nobis daret. In Gen.quidẽ habetur quod an
Deus pro- gelus dixerit Iacob ipſi, ſi contra deum fortis fuiſti,quanto ma-
pter nos gis cõtra homines præualebis? hic quidem ſignificatur amor,qui F
homo fa- tantum potuit, vt Deum è cælo ad nos euocarit, & ei vt homo
ctus eſt: fieret perſuaſerit.Quare vult Deus vt hoc tantum beneficium a-
Amor amo gnoſcamus,& amorem amore cõpenſemus, ſiquidẽ aliud cõmo
re penſa- dius nõ habemus medium. Quod cum tã facile & procliue factu
tur. ſit,non erit quod nos excuſemus in iudicio,ſi Deum non amaue
4.Reg.5. rimus. Sane ſerui Naaman dixerunt ipſi:pater, ſi rem grandem
Omnia e- dixiſſet tibi propheta, certe facere debueras, quanto magis tam
tiam, du- facilem rem?Qui cum tali ratione conuinceretur: Præſtitit. Quid
riſsima igitur nos pro cælo obtinendo non faciemus,quantũuis arduum
propter ſit,nedum hanc tam facilem rem?
deum pati *Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter, qui autem ſe exaltauerit hu* G
debemus. *miliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur.* Satis quidem ex his verbis
Ambitio conſtat quantum Deo placeat humilitas, & quantum diſpliceat
deteſtabile ambitio & ſuperbia, Porro duæ prophetiæ illæ erant de Baptiſta,
malum. videlicet, Ecce ego mitto angelum meum, &c. Item vox claman
Mal.3. tis in deſerto:& tamen cum interrogatus fuiſſet Ioãnes quiſnam
Iſa.40. eſſet, reſpondit, Ego vox clamantis, &c. non autem dixit ſe eſſe
angelum. Sic Chriſtus quamuis eſſet filius Dei, tamen paſsim ſe
Mat.11. filium hominis vocabat. Cæterum etſi Ioannes ſe vocem diceret,
Mat.13. tamen Chriſtus eum angelum appellabat:& pater æternus voca- H
Luc.17. bat Chriſtum filium ſuum, vt conſtat in baptiſmo & transfigu-
ratione. Vnde etſi Chriſtus diceret diſcipulis, cũ feceritis omnia
quæ præcepta ſunt vobis, dicite ſerui inutiles ſumus, nihilomi-
nus tamen vocat ſeruos ſuos amicos,dicens: iam non dicam vos
ſeruos,ſed amicos,Hinc ergo colligas quod qui ſe humiliat exal
tabitur,& contra. Porro quod optimis non nitantur conſide-
Ioan.15. rationibus, hinc fit quod omnes homines inſoleſcãt.Sane eques
Luc.14. qui in regia aula non eſt verſatus, ſibi maximus eſſe videtur,at
Simile. vero qui ſerui ſunt in aula regia, ſatis norunt quantum vnus
eques alteri præſtet: ſic vtique qui cum Deo non tractat & eius
curia, ſibi plurimum arrogat, at vero ſi intelligeret vt par eſt, fa
cile

A cile comperiret ſe infinitis alijs eſſe longe inferiorem. Quod bene intelligens ſanctus Iob, dicebat, nunc autem oculus meus videt te, idcirco me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Certe ſimulatque homo Deum cognoſcit, ſtatim victas dat manus, & intelligit omnia bona à Deo prouenire. Vnde Moyſes dicebat populo: ne dicas in corde tuo, propter iuſtitiam meam introduxit me Dominus vt terram hanc poſsiderem: Conſidera ergo ſcelera tua, & tibi nil arrogabis. Viri ſancti non gaudent alijs dominari, conſiderantes quod dicit ſanctus
B Iob, Gigantes gemunt ſub aquis. Sancti qui fuere paſtores, erant hi gigantes, & aquæ ſunt populi, & quamuis tam ſancti & docti eſſent, tamen gemebant ſub onere, & tu miſerabilis vir cupis tantopere regere populum, & illi dominari, cum tamen ſis ignariſsimus & maximus peccator, cumque gemere deberes & flere, tamen rides & cachinnaris; ô quãtæ oriuntur ex ambitione contentiones & diſcordiæ, cum alius alij ſe præferri geſtit! Sane huius rei figuram habemus quidem in pueris illis Iacob & Eſau in vtero ipſo concertantibus. Cum vero iſta ex aſsidua negotiatione tandem obtineantur, hinc fit vt impleatur illud Eccle.
C Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes ſuper terram quaſi ſeruos!

Iob.42. *Iaco.2.* *Deut. 9.* *Iob 26.* *Multi prælaturas deſiderant, non intelligentes quãtum habeant onus adnexum* *Gen. 25.* *Eccle.10.*

Magna quidem eſt humilitatis vis & energia, hæc enim fecit vt ex infimo gradu, ſcilicet gradu mulierum, inter homines, aſcenderet virgo etiam ſupra Cherubim & Seraphim, & magna quidem eſt ſuperbiæ & ambitionis miſeria, ſiquidem per hanc deſcendit angelus ex ſupremo angelorum gradu, ad infernum: Noli ergo etiam bona opera quæ facis, venditare, nam quamuis ea in occulto ſint, Deus tamen ea manifeſtabit, ſi opere pretium fuerit. Sane quamuis fructus à folijs tegantur in arbore, tamen
D ſi ſuaues & odoriferi ſint, ipſi ſatis ſe produnt. An non tibi videtur quod occulte ſatis incederet ſanctiſsima virgo Maria ad viſitandam Eliſabeth? Et tamen vide quomodo ſtatim fuerit eius ſecretum manifeſtatum, dicente Eliſabeth, vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Vſq; adeo in ſublime erexit Dominus Virginem Mariam, quod ſe indignam reputaret, ſic enim cum talibus ſe gerere ſolet. Sic enim Saul ad regnum euexit, cum humilis eſſet, Vnde & propheta Samuel ipſi dixit, cum eſſes paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es. Vide etiam quam alte euexerit Petrum quia ip ſe ſe humiliauit dicens, Exi à me quia homo peccator ſum Domine. Bene igitur

Humilitatis vires. *Luc.10.* *Simile.* *Mariæ humilitas quanta ſit* *Luc.1.* *1.Re.15.* *Luc.5.*

Eccle.2. ños monet Eccle. dicens, Quanto magnus es, humilia teipſum in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Magna ergo eſt humilitatis virtus, cum etiam facinoroſis plurimum auxilietur & E
3. Re. 21. patrocinetur, vt patuit in Achab. Si igitur criminoſos & facinoroſos homines ita illuſtrat, quid putas faciet cum iuſtis, pijs, & religioſis viris?

FERIA III. POST II. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO SECVNDA

Sacerdotes maxima reuerentia Proſequamur. F

SVPER *Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi:* Mat. 23. Sane officium quod olim obtinebant Scribę & Phariſæi, modo habent ſacerdotes: ſicut enim illi ſucceſſerant ipſi Moyſi in hoc munere, ita etiam ſacerdotes ſuccedunt Chriſto. Cum ergo æquum eſſet vt illi reuerenter propterea tractarentur, cum ſederent ſuper Cathedram Moyſi, ſic etiam iuſtum eſt, imo iuſtius, vt magna in reuerētia habeātur ſacerdotes & prædicatores, cū longe maior ſit Chriſtus, cui ſucceſſerunt, quâ Moyſes: itē ſacramenta quæ tractāt ſunt longe præſtantiora. G Magna quidem cura incumbere debemus, vt Eccleſiaſticos viros honoremus, & magna prudentia & cautela, eorum defectus corrigere debemus, ſi aliquando correctione opus fuerit, & præſertim ſi ſecreti ſint. Vnde Nicolaus Papa Ludouico imperatori ait, vere ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotē Dei aut aliquē eorū qui monachali habitu amicti ſunt, peccantē, chlamidē meam ſpoliarem, & cooperirē eum, ne ab aliquo videretur. Magna ſane hæc eſt confuſio multorum noſtri temporis hominum, qui tam facile procaci lingua viros eccleſiaſticos laceſſunt, H non ſine maxima animę ſuæ iactura, & ſtatus ſacerdotalis ignominia. Apoſt. quidem aperte probat multo maiorem reuerentiam noſtris ſacerdotibus quam legis veteris adhibendā eſſe, dicens: Quod ſi miniſtratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, ita vt nō poſſet intēdere filij Iſrael in faciem Moyſi propter gloriā vultus eius, quæ euacuatur, quomodo non magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria? Cōmendat quidem nobis ſacerdotum reuerētiam Eccle. cū ait, in tota anima time Dominum, & ſacerdotes illius ſanctifica, in omni virtute tua dilige eum qui te fecit, & miniſtros eius ne derelinquas. Si ergo reuerentia exhibenda

Sacerdotes ſucceſſores Chriſti.

Sacerdotes legis gratiæ maiori reuerētia colendi quam veteris legis.

Diſ. 92. c. in ſcripturis.

Honori ſacerdotum maxime conſulendum eſt:

2. Cor. 3.

Exo. 34.

Eccle. 7.

A hibenda ſacerdotibus legis veteris commendatur, quanto magis commendabitur quæ exhibebitur ſacerdotibus nouæ legis?

Sane experientia ipſa loquitur, quod diſſoluti tantū & perditi homines ſacerdotes parui faciant, & eorum defectus publicent, ſi quos olfecerint, Neq; vero ſacerdotem æſtimant propter eius diuinum officium, ſed ſæpius propter diuitias, nam pauperem ſacerdotem pro nihilo ducunt, etſi ſtudioſus ſit & pius. Vnde videas multos ſacerdotes id maxime curare, vt ſcilicet diuitias cōparent, quo poſsint ab hominibus honorari, ô infelicia tempora quæ ad tantam deuenerint miſeriam! Sane Pharao nolebat vt B ſacerdotes tributa ſoluerent, etſi multas haberet occaſiones imponendi ipſis tributa. Tum præterea Nabuchodonoſor intelligēs quod Daniel eſſet Dei miniſter, eum ſummo honore proſequebatur, & adorabat, quamuis captiuum ſuum, præcepitque ipſi ſacrificium offerri. Porro de Alexan: Magno legimus quod cum iret ad expugnandum Hieruſalem, & ſacerdos ſummus, Pōtificalibus ornatus ad eum proceſsiſſet, de equo deſcendit, & maximum honorē habuit ipſi ſacerdoti, nec voluit in aliquo vrbem ipſam moleſtare. qua de re vehementer omnes admirati ſunt. Ca- C terum in 8. Synodo generali dicitur, imperatores & principes, qui ſe pios Chriſtianos eſſe dicūt, Epiſcopos ſibi æquales eſſe cognoſcant, vt eos ſuorum defectuū audeant reprehendere. & nullus Epiſcopus ſi quē in via principē offenderit, à mula deſcendat, neq; corā eo proſternatur, quod ſi quis huic decreto nō obedierit per totū annū pōtificio munere priuetur, & princeps qui tale agi conceſſerit, biduo excōmunicatus ſit. Vide igitur quāto melius hęc obſeruaret Ethnicus ille Alex. Mag. quā multi hoc noſtro tēpore. Vide etiam quā reuerentiam haberet Dauid Sauli, D quod videret Chriſtū eſſe Domini: an nō igitur multo magis æſtimare debemus & reuereri Chriſtos Domini & vnctos noui teſtamenti ſacerdotes? porrò in Conci. Niceno, libellus quidam contra ſacerdotes, Conſtantino Magno imperatori fuit oblatus, quē vt optimus Imperator legit, dilacerauit & combuſsit, dicens, abſit quod iudicium faciam ſacerdotum Domini.

Perditi homines paruifaciunt ſacerdotes — *Diuites plurimi fiunt a mū do.* — *Gen. 47.* — *Dan. 3.* — *Exem. Alex. Mag.* — *8. Syno. Gener.* — *Quanta reuerentia debeatur Epiſcopis* — *1. Re. 24.* — *Con. Ni.*

Sunt aliqui vſque adeo à ratione ipſa alieni, vt propterea quod interdum videant defectum aliquem alicuius eccleſiaſtici viri, ſtatim vniuerſos clericos condemnent, etſi monachus ſit, contēnant omnes monachos eius ordinis, imo & omnium ordinum, & ſtatim de omnibus detrahūt, neſcientes diſcernere quod ſi vnus forte aliquando reperitur qui ipſos ſcandalizet, reperiuntur innumerabiles qui ipſos verbo & opere ędificant. Et præſta-

Detrahentes eccleſiaſticis quā peſsime agant. — *Martia. imperator*

bilius vtiq; eſt omnes laudare, quamuis ſit aliquis malus, quam omnes vituperare propter vnum dumtaxat. Quod quidem apertiſsime ſuo exemplo ſingulari teſtatus eſt Imperator Martianus, qui aſsiſtés in conc. Chalcedo. vbi erãt 636. Epiſcopi, dixit in ipſo Cõcilio, quod nemo exiſtimaret ipſum ibi interfuiſſe vt cõfirmaret quæ ſancirentur, quaſi ſua confirmatione indigerent, ſed vt in vniuerſo imperio ſuo ea executioni mandaret. Hoc ipſum etiam præſtitit Cõſtantinus imperator, vt conſtat 11: quæſt. 1: Sacerdotibus, qui & dixit quod imperatores Romani non debebant ſe intromittere in iudicandis Eccleſiaſticis. Quod ſi tam modeſte loquuntur imperatores, quomodo effrontes aliqui miniſtri, & ſæpe de minimis omnium, audent paſsim ignominia afficere Eccleſiaſticos viros? E F

Exemp: notabile. Conſtan. imperato. 11, q. 1. ſacerdotibus

Quod ſi ſacerdotes reueréter tractandi ſunt, pariter etiam honorandi erũt ipſi concionatores, qui pacem etiam cõponunt inter Deum & homines. Et enim ſi rex vrbem aliquam tanquã ſibi rebellem publicaſſet, & magnũ exercitum ad eam debellandam ſibi comparaſſet, cui exponeretur direptioni & incendio, & tamen cũ hæc parata ita eſſent, nollet tamen cõtra eam venire, ſed potius mitteret legatos regis nomine, qui pacem annunciarent, ſi errorem ſuum vrbs agnoſceret, & veniam poſtularet, quanti quæſo æſtimandi eſſent, & quanti fierent tales legati? Sic ergo plurimi ſunt faciendi ſacri concionatores, qui non iam in cathedram Moyſi, ſed Ieſu Chriſti aſcẽdunt, & pacem conciliant inter Deum & homines. Quod quidem teſtatur Apoſt. cum dicat, pro Chriſto legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos: obſecramus pro Chriſto reconciliamini Deo. ô felicem legationem! vbi aduerte quod non dicat rogamus, ſed obſecramus, quaſi diceret, tanquam pedibus veſtris prouoluti, & ſalutem veſtram maxime ſitientes, obſecramus vt reconciliemini Deo. G H

Simile: Concionatores ſunt plurimum honorandi

2. Cor. 5. Concionatores quanto cũ feruore cõcionaturi ſint

Auditores quales eſſe debeant, & quomodo debeant audire Dei verbum.

Omnia quæcunque dixerint vobis facite. Plurimum quidem conducere nobis debet Dei verbũ, quando eius auditionem nobis Chriſtus tantopere commendat, etiamſi à phariſæis proferatur, qui dicebant, & non faciebant, quanto magis, ſi à pijs & Chriſtianis concionatoribus prædicatur Dei verbum? Sis quidem auditor quantũlibet doctus, nihilominus tamen aduerte quod viua vox habet neſcio quid latentis energiæ. Dauid ſapientiſsimus erat, & magnam Dei cognitioné attigerat, & diuinis reuelationibus donabatur

Plurimũ nobis confert Dei verbum audire. Etſi nobis docti videamur, ta-

A nabatur, nihilominus hæc omnia nil ei profuerũt tanto tempore quo in peccato vixit, ſed tamẽ protinus vt ad eum venit Nathan propheta ad viuam vocem prædicantis conuerſus eſt. Similiter & Nabuchodonoſor contemplabatur illã arborem, quæ ſtatũ ſuum deſignabat, nil tamẽ ipſe hac cogitatione mouebatur. Sed cũ adiuncta fuit viſioni & contemplationi viua vox prophetæ Danielis, pœnitentiam egit. Doctus erat Paulus in lege, qui præclara didicerat ad pedes Gamalielis, ſed nil ei profuerãt: cum autem viuam vocem è cælo dicentem, Saule, Saule, quid me perſequeris?
B audiuit, ſtatim attonitus & ſtupefactus cecidit dicens: Domine quid me vis facere? Vide quomodo illum quem ſcripturæ lectio & libri non conuerterant, vox prædicãtis conuertit. Sed aduerte quod quemadmodum parum prodeſt cibus ſi ſtatim abſtomacho reſpuatur, ſic parũ Dei verbum proficit, ſi quamprimũ auditũ, ſtatim in obliuionem veniat. Et ſicut cibus qui naturali calore non decoquitur, non ſolum non prodeſt, ſed & multum incómodat ipſi ſtomacho, & morbos generare ſolet: ita ſermo Dei auribus qiudem exceptus, non tamen executioni mandatus, nocumento potius eſt, quam documento & vtilitati, iuxta quod Petrus ait:
C melius enim erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quam poſt agnitionem retroſum conuerti, ab eo quod illis traditum eſt ſancto mandato.

Graue ſane delictũ cómittit, qui negligẽter verbũ Dei audit. Cæterum ne tibi videar fortaſſe ex meo tantum ſenſu diuini eloquij pondus ſuadere, cómemorabo quid de hac re ſenſerit Auguſt. ait enim, interrogo vos fratres, vel ſorores, dicite mihi, quid plus videtur vobis, corpus Chriſti, an verbum Chriſti? Si vultis vere reſpondere, hoc dicere debetis, quod non ſit minus Dei verbum, quam Chriſti corpus. Et ideo quanta ſolicitudine obſeruamus
D quando à nobis Chriſti corpus miniſtratur, vt nihil ex ipſo de manibus noſtris in terram cadat: tanta ſolicitudine obſeruemus ne verbum Domini quod nobis erogatur, dum aliud aut cogitamus, aut loquimur, de corde puro pereat. Quia non minus reus erit qui verbũ Dei negligenter audierit, quã ille qui corpus Chriſti ſua negligẽtia in terrã cadere permiſerit. Vide ergo quã attente debeas Dei verbũ audire. Quẽadmodũ aliquas res plurimi facere ſolemus nó ſolũ propter earundẽ rerũ præſtantiã, ſed etiã quod ex diſiunctiſsimis regionibus aduectæ ſint: ita plurimi facere doctrinam euangelicam debemus, tum propter eius præſtãtiam & dignitatem, tum quod eam Chriſtus in orbem inuexerit ex remotiſsimis locis, nempe ex ſupero cælo in inferum ſolum.

Men[...] ones audiamus. *1. Re. 12.* *Danie. 4.* *Viua vox multã habet energiam.* *Actо. 22.* *Actо. 9.* *Simile.* *Simile.* *Verbũ dei executioni mandetur.* *2. Petr. 2.* *Aug. li. de cor. domi. & habetur 1. q. 1. c: Interrogo vos fratres.* *Vide Tur recre. ſu. hunc locũ.* *Simile.* *Verbũ dei plurimi faciamus quod e cælo deſcenderit.*

Reprobi quidem adeo cæleſtis doctrinæ faſtidio laborant vt E frequenter ne aure quidem corporis verba Dei audire dignentur: Qod ſi aliquando audiant, nō in hoc audiunt vt meliores euadāt, ſeq; doctrinæ præceptis formādos præbeāt, ſed ad malos vſus qui nil ad hoc conducant. Quidam enim in hoc audiunt, vt quæ audierint, vel legent, ad alios perferant, ſeq; harum rerum prædicatione venditent. Hi vero gallinæ pullos educanti ſimiles eſſe videātur, quę quidquid ſibi inuenerit, pullos cōuocat vt edant, ipſa interim ieiuna remanet. Sunt vero alij qui ſolam voluptatem, ex ſententiarum acumine, aut verborum nitore, aut alia ſimili re, quę vel voluptatem, vel curioſitatem alat captare ſolent, ipſi nil quod ad mores ſuos componendos pertineat, decerpentes. F Hos autem Plutarc. ijs ſimiles eſſe ait, qui ex floribus ſolo odore & colore capiuntur, nec aliam ex eis vtilitatem percipiunt, cum tamen & apes dulciſsima inde mella ſuggant, & pharmacopolæ varia ex ipſis medicamenta, varijs profutura infirmitatibus conficiant. Hoc autem pij omnes facere conſueuerunt, qui ea mente concionatoris vocem, qua ægroti ſalutis cupidi, medici præcepta auſcultant. Hi enim non minus in exequendo quæ medicus præcepit, ſoliciti, quam in eo audiendo attenti ſunt. Ob hoc enim audiunt, non vt diſcant, ſed vt id quod audiunt G exequantur. Hoc igitur modo audiunt quicunq; ad æternam ſalutem cooptati ſunt.

Mali faſtid iūt dei verbum: *Simile.* *Varij auditores verbi dei.* *Plutar. ſimile.* *Similitudo.* *Verbū Dei qua intentione audiendum:*

Multas ſane proprietates habet ſermo ad eſcam: ſicut enim qui mittit in os ſuum fragmentum panis, aut qualemcunque cibum, primum dentibus eum molit, & ita dimittit eum in ſtomachum, ſic cum audimus verbum neceſſe eſt ipſum meditari in ore ſenſus, & quaſi quibuſdam dentibus, ideſt tractatibus molere, & videre quid eſt quod dicit, aut vnde dicit, aut propter quid dicit. Nam quemadmodum qualemcunq; cibum, niſi mandimus dentibus prius non ſentimus ſapore eius, ita & verbum quod audi- H mus, niſi mādamus & ruminamus ipſum tractātes in nobis, non poſſumus intelligere virtutem verbi illius. Nam & manna quod edebatur in deſerto, figuram habebat verbi, ideo dicitur manhu quod interpretatur hebraice, quid eſt hoc? vt quotieſcunq; audimus verbū admoneat nos ipſum nomen reperire, quid eſt hoc quod audimus? cibus qui in ſtomacho eſt, ille confortat, & ſermo qui in memoria manet, ille confert. Vnde apud Iudæos illa animalia ſunt munda quæ reuocant cibum & ruminant. Sic homo ille eſt ſpiritualis & ſanctus, qui audiens verbum tractat, & cum illud bene intellexerit, memoriæ ſuæ mandat, atque tradit,

Simile. *Chry. in non abſ. ho. 41.* *Simile.* *Exo. 16.* *Manna figurabat Dei verbum.* *Leui. 11.*

A dit,& iterum de memoria quaſi de vtero reuocat,& ruminat,& retractat:ille autem homo immundus eſt ante Deum, qui non recordatur aliquando,nec retractat quod audit:

Verbũ dei executioni mãdemus

Complures ex auditoribus perſimiles eſſe videntur auibus quę primo quidem intuitu terrentur & fugantur aſpectis terriculamentis quibuſdam in hortis aut aruis: verum aſsidua tandem frequentatione & vſu, tantum abeſt vt terreantur, quin potius terriculamentis ipſis etiam inſideant: ad eundem enim modum quidam ſunt qui ex longiſsimo vſu audiendi conciones, animo B ſemper minus proficiendi & vitam emendandi, nullis quantiſcũque comminationibus perterreantur, acne leuiter quidem afficiantur. Et quemadmodum qui putridis,inueteratiſq́; vulneribꝰ iam diu infecti ac prope conſumpti ſunt,ex longa illorum vulnerum ac plagarum moleſtia,ita callum obduxerunt, vt vix quidẽ ſentiant ferrum ipſum ſcindẽs ſiue adhibitum cauterium:ita profecto multi ita in ſuis vitijs inueterati ſunt, vt admonitiones ac comminationes non perſentiant, neq; cauterio grauium reprehenſionum interius aliquo modo afficiantur, aut magis moueantur, vt inquit poęta, quam ſi dura ſilex, aut ſiet Marpeſia cautes.

Simile. Aliqui auditores multas quidẽ audiũt cõciones, ſed parũ proficiunt. Similitu. Auditores exequãtur quę audiunt. Virgil.

C

Auditores faciant quæ audiunt a concionatoribus, non autem eorum mala opera ſi quæ ſint, imitentur.

SEcundum opera eorum nolite facere. Id eſt vos qui ſedetis in Eccleſia quaſi iudices ſacerdotum,& non auditores, aliena diſcutientes,& propria non conſiderantes,ex vobis ipſis iudicate de ſacerdotibus. Sicut vos omnes auditis,& non omnes facitis quod auditis:ſic & ſacerdotes omnes docent,ſed non omnes faciũt quod D docent:nam in hominibus dignitas quidem diuerſa eſt, omnium autem natura vna eſt,Si bene vixerint,eorum eſt lucrum ſi bene docuerint, noſtrum. Accipite ergo quod veſtrum eſt, & nolite diſcutere quod alienum eſt. Frequenter enim & de homine malo bona doctrina procedit:Ecce enim & vilis terra pretioſum aurum producit.Nunquid propter terram vilem, pretioſum aurũ contemnitur? Non:ſed ſicut aurum eligitur,& terra relinquitur, ſic & vos doctrinam accipite,& mores relinquite. Nam vt apibus herbæ neceſſariæ non ſunt,ſed flores herbarum, flores enim illæ colligunt,herbas vero relinquunt: ſic & vos flores doctrinę colligite,& conuerſationem relinquite vt quaſi inutilis herba areſcat. Fidem prędicant,& infideliter agunt; pacem alijs dant, & ſibi

Chry. in no abſ. ho. 40. Simile. Auditores proficiant in doctrina. Simile. Similitu.

Aliqui cõcionatores nõ faciunt quæ prædicant.

& ſibi non habent: veritatem laudant, & mendacia diligunt: auaritiam caſtigant, & auaritiam exercent. Quia ergo ſcire bonum & malũ, in natura poſitũ eſt, facere autẽ in voluntate; ideo benedicere omniũ eſt, bene autem facere paucorum. E

Simile.

Si quis iuxta biuiũ aliquod araret, vbi duo diuerſa itinera diuiduntur, & tu ignorãs vtrũ illorum itinerum eſſet tenendum, quo pergis, ab illo ſciſcitareris quæ tandem via ineunda eſſet, illeq; te verã edoceret viã, non diſcendens omnino à loco in quo erat, nunquid iure poſſes conqueri, quod tibi viam indicans, non eſſet te comitatus, ſed arans perſeueraret? aut forte renueres pergere per talem viã, quod illi per eandem non incedat, ſed in eodem loco ſemper conſiſtat? F Minime id quidem, eſſet enim perabſurdum, & hominis dementis, nolle illius optimo vti conſilio, ita plane infamis hominis eſt atq; delyri, vti nolle ſalutaribus conſilijs & documentis quæ nobis ſuggeruntur, quamuis exploratum nobis ſit, illum qui ea præbet, in peccatis volutari, cõtempto virtutis itinere quod ſua ſit.

Faciamus q dicunt concionatores & ſi nõ imitemur quæ faciũt ſi mala ſint.

Similitu.

Si potionibus eges & pharmacis, ad quæ comparanda mittis ad pharmacopolium puerum, qui refert quod pharmacopola cũ medicinam parabat, lautiſsimis quibuſdam cibis veſcebatur, vt perdicibus, aut maris delicijs: num propterea ſalutarem medicinam, ſine erroris nota reſpueres, & propinatam a te repelleres? G Sic plane grauiſsime errat, qui ſalutifera præcepta tradita etiam ab ijs qui ea non implent, deſpicatur propterea, reijcit atq; cõtemnit.

Simile.

Et quemadmodum cum ſententiam aliquam vtilem & præclaram alicuius autoris, ad noſtros vſus deriuamus, non ſolemus exquirere num autor ille ſaluus ſit & beatitudine fruatur, neq; an præclare & laudabiliter vixerit, ſed dumtaxat eam accõmodamus ſententiam inſtituto noſtro: nõ enim quærimus in placitis philoſophicis, num Plato & Socrates ſempiterna felicitate fruantur: neque in legibus ipſis, num earum latores ſanctiſsime vixerint: neque in preſcriptis medicis, an Galenus & Hippocrates optimi fuerint, & veram Dei cognitionem habuerint: ſed tãtum horum preceptis ſi recta & ſalutaria nobis videantur, ad noſtram vtilitatem, commodumque vtimur. H Ita plane facere debemus cum ſuperiores ipſi nobis aliquid imperant & præcipiunt non omnino curantes an ipſi faciant quod præcipiunt.

Sententiã bonam ad noſtros vſ9 accipiamus etiã gentilis.

Simile.

Et quemadmodum decerpis ac legis roſam ipſam, dimiſſa omnino ſpina, & nucis nucleum edis, reiecto putamine: perſico veſceris, oſſe ipſo derelicto: quod pulchrum eſt eligis, turpi ac deformi contempto: dulcedinem guſtas, amaritudine intacta. Sic quoque

A que ſi quis tibi prędicat, ſi quis te admonet atque hortatur, elige quod ſuadet bonum, & fugito quod operatur malum.

Quemadmodum extremæ dementiæ eſt, nolle accipere aureã virgam ſiue pomum quod offertur, præſertim ſi vrgearis extrema inopia, quod cauſeris illud eſſe aurum ex abiecta, ſterilique terra erutum. Item ridiculum eſt recuſare pannum quo eges maxime ad te induendum, propterea quod videas eum educi & euolui ex vetere quadam & confracta tela qua obuoluebatur. Tum reſpuere lectiſsimum frumentum, quod ſuppeditetur tibi de horreis quibuſdam ſordidis atque dirutis. Ita profecto inopis mentis eſt, & ſtulti hominis, vti nolle ſalutari conſilio atque frugifero, quod eius autor illud ſibi neſciat aſſumere. *Similitu. Doctrinã ſalutarẽ accipiam° etiã a vitioſo docto re.* B

Quemadmodum fatuus ille eſſet iudicandus, & Oreſte dementior, qui delaſſatus ex longo itinere, nocte iam humida cælo præcipitãte, hoſpitium ipſum quo neceſſario indiget, intrare nollet, niſi prius indicem tabellam quæ foris eſt, ingredi videret. Itẽ qui ſecuram viam tenere nollet, quam ſignum mõſtrat, niſi ipſum ſignum pręcederet atq; præcurreret. Tum præterea qui templum non vellet quidem omnino intrare & ingredi, quod cymbalum ipſum a quo cietur & conuocatur, non ingrediatur. Haud aliter profecto toto errat cælo, vel potius perſtultus cenſendus eſt ille atq; delyrus, qui ſancta præcepta, monita & conſilia, deſpicit, parui pendit, & contemnit, quod illi quidem a quibus monetur, & præclare eruditur, ea non cuſtodiant atque obſeruent. *Simile. Conſilia ſalutaria etiã a vitioſo accipiamus.* C

APPENDIX.

D *Quæcunque dixerint vobis facite.* Nolite eorum opera conſiderare, ſed attendite quæ dicunt verba, etſi in lapideis tabulis ſcripta ſint, tamen ex deo ſunt. Item cum medicus tibi ſalutaria præſcribat pharmaca, parum referre videtur quod leproſus eſſet. Apes quidem ſpinam deſerit, & florem carpit. Sed quæres, quomodo ergo ait Chriſtus, nunquid colligunt de ſpinis vuas? Reſpondeo quod in hoc Euange. Chriſtus loquitur de doctrina, illic vero de operibus. Sic Moyſes ſalutare conſilium ſoceri ſui accepit. *Simile. Similitu. Matt. 7. Exod. 18.*

Dicunt enim, & non faciunt. Plurimũ quidẽ incõmodat prauũ exẽplũ virorũ eccleſiaſticorũ. Et certe ſicut fur lumen extinguit, vt poſsit furari. Sic dęmon conatur lucem extinguere eorum qui *3. Reg. 3.*

nobis prælucere debent. Item 3. Reg: 3. legimus de quadam mu E
liere infantem nutriente, quod eum ſuffocauerit, & ita partim
Exemplũ dabat vitam, partim, adimebat: ſic ergo videtur facere qui bene
viri Eccle quidem docet, & male operatur, nam malo exemplo nocet.
ſiaſtici *Dicunt, & non faciunt.* Mirum certe eſt quod cum Deus nobis
quã ñ poſ vnam dumtaxat dederit linguam, & manus duas, vt ſcilicet plus
ſit nocere operaremur, quam loqueremur, nos tamen contra faciamus.
ſi prauum *Alligant onera grauia;* Qui alijs præcipit aliquid, ipſe etiam
ſit. prior illud præſtare deberet. Cant. 2. vox turturis audita eſt &c.
Cant. 2. Item flores apparuerunt in terra noſtra: Ergo fuerunt opera & F
Exẽp, Iu. voces. De Iulio quidem Cæſare & Alex. Mag. ferunt, quod mul-
Cæſa. & tis quidem verbis milites ſuos animarent, ſed nihilominus ipſi
Ale. Ma. ſemper in principijs ſe collocabant Porro quod prælati non de-
Exo. 24. beant præcipitare præcepta, docemur ex eo, quod poterat quidẽ
Matt. 22 Deus ſtatim Moyſi legem dare, ſed tamen voluit vt per 40. dies
Roma. 13. in monte detineretur. Quin & totam legem adduo redegit præce
pta. Et lex naturalis in eo continetur, quod tibi vis, alteri facito:
quod tibi non vis, alteri ne facito.

Alligant onera grauia Volunt alios eſſe modeſtos, & continen-
tes, & tamen digito ſuo nolunt hæc tangere: Onerant alios va- G
rijs præceptis, & nimis vrgent, ſicut Eſau nimium vrgebat gre-
Exod. 33. gem. Moyſes quidem præcedebat populum, item & Ioſue, et ſa-
Exod. 19 cerdotes præcedebant cum arca, & tubę clãgebant. Porro tubæ
Ioſue. 3. ſunt anguſtæ ea parte qua pulſantur, & alia parte amplæ: in quo
Similitu. ſignificatur quod viri eccleſiaſtici ſtrictiorẽ vitam viuere debeant.
Eccleſiaſti Querebantur coram Roboam quod eos pater eius multis tribu-
ci quales tis oneraſſet, & ipſe reſpondit, quod multo magis eos oneraret:
eſſe debeãt Sic etiam multi confeſſores nimium onerant pœnitentes inter-
dum, cum tamen iſti conſiderare debeant quomodo dominus re
3. Reg. 11. miſit decem millia talenta. Et Apoſ. ait, ſi præoccupatus &c. H
Matt. 18. *Dilatant phylacteria.* Dñi legẽ ſcriptam in membrana geſtabãt
Gal. 6. in capite cum tamen in corde ferre deberent, vide Deut 6. corti-
Deute. 6. cem enim tantum guſtabant literę: in fimbrijs etiam excedebant
& 22. Deut. 22. deniq; eorum vanitas interior, foras prodibat.
Ambitio *Amant primos recubitus:* Eorum ambitionem reprehendit, non
deteſtabi- autem quod decentem tenerent locum, & ita commendat humi
lis. litatem in viris Eccleſiaſticis: & docet quod prælaturæ non obti-
2. Ma. 4. neantur muneribus ſed meritis, contra fecit Iaſon, & Abimelech
Gene. 20. in præiudicium aliorũ. Cur ſequimini dæmonem ambitioſum?
D. Bern. ait Bern. nam Chriſtus ait, vidi ſatanam cadentem. Amiſit quod
Luc. 10. erat, cum appeteret quod non erat.

FER.

FERIA. III. POST II. DOMINI. QVADR. A.

CONCIO TERTIA.

Electiones quales eſſe debeant.

SVper *Cathedram Moyſi &c.* Mat. 23. Satis quidem ex ho
dierno Euangelio, conſtat quam peſsime hebræi hos
delegiſſent qui ſuper Cathedram Moyſi ſederent. Et
certe electiones quales eſſe debeant, aperte oſtendit
B D. Tho. 12. q. 13 Refert quidem Glo. quod cum vici- *D. Tho. 12. q. 13.*
nus eſſet morti Alexander, diceretur q; ei, quemnam eſſent ele- *a. 2. & 2.*
cturi in regem, ait vt digniorem eligerent, tametſi filium iam ha *Sen. diſ.*
beret qui poſſet ſuccedere. Multos quidem videas, qui ſtatim in *25. a. 1.*
electionibus ſibi eligunt cognatum aliquem, vel amicum, nihil *a. 2. Glo.*
aliud conſiderantes. Non vacat ſane myſterio, quod Salomon in *ord. in 1.*
ædificatione templi, ex monte Libano ligna comportaret ad tem *Mac. 1.*
pli ædificationem, & non ex propria patria, vt inde intelligamus *Figura.*
ſcilicet non cognatis, ſed bene meritis, eſſe res Eccleſiaſticas com *3. Reg. 5.*
mittendas. Item in lib. Num. legimus, quod is cuius floreret vir- *Figu. ex*
C ga & fructus adferret, ſummus ſacerdos eſſet, & ita electus fuit *Num. 17.*
ipſe Aaron. Vt inde intelligamus quod ille optimus ſit prælatus *Prælatus*
futurus, qui ſcientia & virtute floret. Inſuper ſummus ſacerdos *qualis eſſe*
in pectorali ſcriptum habebat, doctrina & veritas, vt inde intelli- *debeat.*
gamus quod prælatus ſine his, ſit inſtar auis ſine plumis, & nauis *Exod. 28.*
ſine nauta, atq; horologij ſine ponderibus. Quamobrem in ele- *Similit.*
ctionibus faciendis euitanda ſunt multa incommoda quæ ſolent *Simile.*
euenire: ſi enim lapidem in ædificio non apponimus ſine perpen *1. Reg. 10.*
diculo, quanto magis niti debemus vt electiones ipſæ optimæ *2. Reg. 6.*
D ſint & exquiſitæ? Saul quidem quamuis initio ſe abſcondiſſet, ne *Nume. 7.*
rex fieret, nihilominus tamen poſtea adeo fuit inſolens, vt meri- *Electores*
to à domino repudiatus fuerit. Quid ergo ſperandum erit de vi *male eli-*
ro indigno ad prælaturas euecto? Oza quidem mortuus eſt quod *gentes quo*
irreuerenter attingeret arcam. Item Deus iubebat vt in humeris *modo pu-*
hominum portaretur arca, ſic ergo digne accedendum eſt ad præ *niantur.*
laturas, & homines debent eas humeris ſuſtinere, non autem qui *Glo. ordi.*
more belluarum viuunt: aliter enim qui tales eligũt, grauiſsimas *Glo. Ly.*
ſuſtinebunt pœnas. Porro cauſa illa fuit vt multi tradunt, quod ar *1. Reg. 4.*
ca capta fuerit, quia ſcilicet ab ignaris & peruerſis quibuſdam
ſacerdotibus geſtaretur, & qui neſciebant populum erudire. De-
bent ergo prelati Zelũ habere legis Dei, ſicut legimus quod Phi-
nees

nees fuérit maxime laudatus propter huiuſmodi Zelum? Vn- E
Num. 21. de dictum eſt ei, ecce ego do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipſi quam ſemini eius pactum ſacerdotij ſempiternum, quia zelatus eſt pro deo ſuo, & expiauit ſcelus filiorum Iſrael. Quod autē etiam propter cognationem vel amicitiam non ſint eligendi tantum prælati, *2. Par. 2.* ex eo poteſt conſtare, quod alienos potius quam *3. Reg. 5.* patriç eiuſdem, elegerit Salomō qui ligna cæderēt & multa ad rem plū ptinētia fabricarēt. Sic ergo oportet vtiles eligere prælatos *1. Cor. 3.* & idoneos ad populū erudiendū. Vnde Apoſ. ait, vt ſapiēs archite*Exod. 28.*ctus fundamētū poſui, ſecūdū gratiā quæ data eſt mihi. In Exod. F quidē præcepit Deus quæri ſapientes corde viros, & repletos ſpiritu prudentiæ, ad conſuendas veſtes Aaron: quanto igitur diligētius ſunt exquirendi ſapientes ad populū inſtruendū? Quod vt ſignificaretur, inter veſtes quidem & ornamenta ſacerdotis, in pri- *Sacerdotes & prælati quales eſſe debeāt* mis poſitū eſt rationale, in quo iuſsit ſcribi hoc lemma, nempe doctrina & veritas, vt ſignificaret primū quidē & ante omnia, in ſacerdotis pectore, doctrinā & ſcientiā Dei eſſe perquirendā: *Exo. 28:* Debetq; ſimul prælatus charitatē habere cū his ornamētis. O quā felices illi ſunt iudicādi, qui prælatum habent ſciētē ſibi ipſi imperare, & ſuis cupiditatibus. Multi enim dānati ſunt, eo quod ſcien G *Prælati ſibi ipſis primū imperent.* tia abuterentur, de quibus ait Hiere. Sapientes ſunt vt faciant malum, bene autem facere neſcierunt. Sic etiam de tali ſcientia ait Pau. quod inflet. Et quemadmodum male diſpoſitus ſtoma- *Hiere. 4.* chus, facile oppilatur, ſic male affectus animus ſcientia inflatur: *1. Cor. 1.* & ſicut Tantalus in medijs aquis ſitiebat, ſic iſti in ſcientia cæci *Simile.* ſunt. Vnde talibus comminatur Deus dicens: ecce Dominus auferet ab Hieruſalem & Iuda prudentem &c. De prauis etiam paſtoribus, dicit Zacha. ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti, hoc eſt in- *Simile.* due perſonam paſtoris ſtulti, cum pera ſine pane & alijs huiuſmo- *Iſa. 3.* di abſurdis. Sed cur id? quia inquit, ego ſuſcitabo paſtorem in ter- H *Zacha. 13.* ra, qui derelicta non viſitabit, diſperſum non quæret, & contritū non ſanabit, & carnes pinguium comedet. Et ſtatim exclamat, o *Zacha. 11* paſtor & idolum derelinquens gregem, dicitq; ſe auulſurū ei ocu- *Luc. 12.* lum, & dextrum brachium! Porro penuriam bonorum prælatorum ſignificauit Chriſtus dicens, quiſputas eſt fidelis diſpenſator? Quaſi diceret, paucos admodum eſſe. Vnde Ietro dicebat *Exod. 18.* ipſi Moyſi ſalutare profecto, atq; etiam longe multumq; præ- *Iudices quales eſſe debeant.* clariſsimum cōſilium, nēpe, prouide autem de omni plebe viros ſapientes & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam. Porro qui docent alios & non faciunt recta quę docent, reprehenduntur ab Apoſ. dicente, qui alium doces, te

ipſum

A ipſum non doces? qui prædicas non furandum, furaris? dicat er-
go vnuſquiſq; ſi quid boni habet, gratia Dei ſum id quod ſum. *Roma. 2.*
Itẽ omnia poſſum in eo qui me confortat. Nã minima gratia, vt *1. Cor. 15.*
ait D. Tho. poteſt concupiſcentiæ reſiſtere, & omne peccatum *D. Thom.*
mortale quod cõmmittitur in tranſgreſsione mandatorum vita- *3. p. q. 70*
re Si igitur quis gratiam non habeat, tanquam cæcus paſsim cæſ *a. 4. in*
pitabit. De talibus dicere videtur Hiere. Stultus factus eſt om- *cor. & 12.*
nis homo a ſcientia ſua. Quid quæſo miſer ſubditus dicet, cum *q. 111. a. 3*
videt prælatum ſuum proprijs tantum commodis inſeruire, & *in cor.*
B reliqua quidem præter aurum, ab ipſo parui æſtimari? Non tan- *Hier. 10*
gitur cura ſubditorum, non reſpondet officio ſuo, ſed ſola dum *Scientia ſi*
taxat pecunia monetur. De quibus ait Apoſ: quod quęrunt quę *ne virtute*
ſua ſunt. Conſidera obſecro quam ſolicitus fuit Eleazarus vt bo *parũ vide*
num alijs exhiberet exemplum, ſed tamen iſti phariſæi tam pe- *tur prodeſ*
ſtiferum exemplum dabant, vt Chriſtus debuerit monere popu- *ſe.*
lum ne ſecundum opera eorum faceret, neq; viuerent ſecun- *Simile.*
dum eorum deprauatam vitam. *Phil. 2.*
2. Mac. 6

C *Exemplum bonum quantum conducat.*

D*icant enim, & non faciunt.* Satis quidem hinc conſtat quam pra
uum exhiberent exemplum iſti Phariſæi. Sane vbique ſeruus *Exẽplũ bo*
Dei optimum præbere debet exemplum, & pręſertim in con- *num vbiq;*
gregationibus & conuiuijs, vbi pleriq; relaxari ſolent. Attende *dandum.*
quid dicat Eccleſi: in plateis ſicut cinnamomum & balſamum *Eccle. 24*
aromatizans odorem dedi. Nullus ergo miretur ſi interdum
ſerui Dei inueniantur in huiuſmodi mundi concilijs, ſi quidem
ibi omnes præclaro exemplo ſuo diligenter inſtruunt! Sane quan
do Iudas iuit vt proderet Chriſtum, ſolus ire permiſſus eſt,
D ne qui dæmonem habebat, alios contaminaret, at vero quan-
do miſit ad ſoluendam aſinam, duos miſit, vt mutuo ſe iuua
rent in tam honeſto Chriſti obſequio, vt inde intelligamus *Ioan. 13.*
quomodo bono exemplo nos mutuo iuuare debeamus. Videas *Matt. 21.*
quidem aliquos quod nec verbum quidem proximo dignantur
dicere, & ita alios ſuo prauo exemplo ſcandalizant. Quo-
modo obſecro te, proximum, iuuabis, qui nec verbo quidem
vno eum dignaris? Dices tu, ego non odi eum, ſed tamen *Proximus*
ſcias quod alij exiſtimãt te cũ odio habere. Vnde olim bonus ille *ſalutemus*
ſenex vt legitur in li. Mac. ne alios ſcandalizaret, noluit porcinas *2. Ma. 6.*
edere carnes, ſed maluit potius mori. Nunc vero videas aliquos
quod

Exempla quod ſi reconciliari debeant cum aliquo, id ea conditione faciant E
Reprehen ne in tali vel tali loco interueniat, ne tale vel tale quid piam præ
duntur qui ſtet, & inde ſæpe multi ſcandalizantur. Quamobrem bonum om
iniurias nibus exhibeamus exemplum, ne videant nos alij virtutibus va-
non condo cuos & inopes. Vnde pſal. ait, non erubeſcant in me, qui expectãt
nant. te Domine. Quaſi dicat, ne ſim alijs ſcandalum, vt blaſphemetur
Bonum nomen tuum. Sed dicere valeam cum Apoſ. magnificabitur Chri
exẽpl. de ſtus in corpore meo, ſiue per mortem, ſiue per vitam. Quamobrẽ
mus. ſicut arbores priuſquam alijs fructus exhibeant, prius quidem
Pſal. 86. ſibi alimentum capiunt, & ad conuenientem tendunt altitudinẽ: F
Phil. 1. ſic tu antequam te alijs magiſtrũ exhibeas, prius debes te ipſum
Faciamus diligenter informare. In lib. Reg. habetur quod ſolo pallij tactu,
prius quæ Elias ad ſe attraxerit Eliſeum: ſic ergo pallio boni exempli debe
alijs ſua- mus proximorum animas Chriſto lucri facere. Vnde Apoſ. ait, ne
demus. mini dantes vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium
Similitu. noſtrum. Sane lacertæ poſtquam pectore repentes quaſi pictu-
3. *Re.* 19. ras aliquas humi expreſſerunt, eas poſtea cauda ipſa delent: ſic
2. *Cor.* 6. etiam multi quod verbis conſtruunt, ſæpe malo exẽplo deſtruũt.
Simile. Recordare obſecro quam fuerit nociuũ famulo ſuo peſtiferum
1. *R. vlt.* Saulis exemplum, nam vidẽs dominum ſuum ſe interfeciſſe, ipſe G
Luc. 23. pariter ſe interfecit. Sic exercitus Herodis Chriſtum ſpreuit, quia
Sap. 14. Herodes id fecit. Ex lib. quidem Sap. videtur colligi, quomodo
Idolola- peruerſi homines ad idololatriam propter ipſorum culpam ſe ap
tria quo- plicuerint. Nam ibi aliqui interpretes dicunt quod olim patres
modo a cum aliquis eis filius moreretur, ſtatuam erigerent auream ſiue
prauis ex argenteam, ſiue etiam lapideam, pro cuiuſq; facultate. & ſerui ei⁹.
cogitata. domus vbi erat ſtatua, ſolebant eam venerari, vt placerent Domi
Qui minima negligit, pau latim defluit. nis ſuis, & cum eſſent puniendi, orabant vt propter interceſſio-
nem illius ſtatuæ ipſis parceretur. Et ita idololatria orta eſt, cum
viderent quod honos haberetur ſtatuæ. Vnde textus ait, acerbo H
luctu dolens pater rapti ſibi filij, fecit imaginem, & illum qui tũ
quaſi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cæpit.
Sap. 14. Sic Num. 26. legimus, factum eſt grande miraculum, vt Chore per
Num. 26 eunte, filij illius non morerentur. Caueamus igitur ne amore ni
Patres mio rebus terrenis afficiamur, ne in ſimiles pertrahamur angu-
exẽplũ bo ſtias. Videas quidem aliquos qui exteriori exemplo non vidẽtur
num dent Chriſtianos imitari, ſed gentiles aliquos, contra quam moneat
filijs. Apoſto. cum ait, induimini Dominum Ieſum Chriſtum. Itẽ Chri
Rom. 13. ſtus ait, ſic luceat lux veſtra coram hominibus vt videant opera
Matt. 5. &c. Item Gen. 18. dicitur, ſi inuenero in Sodomis quinquaginta
Gene. 18. iuſtos, dimittam omnibus propter eos. Eſt ergo gratus valde

Deo

A Deo qui bonum exhibet exemplum, ſicut Deo diſplicet qui prauum dat exemplum. Vnde Dauid ait, veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes, quia nequitia in habitaculis eorũ, in medio eorũ, ſicut patuit in Dathã & Abirõ. Valde quidẽ niti debent coniuges vt bonũ exhibeãt exẽplũ & pacifice viuant. Vnde Apoſ. ait, ſi quis frater vxorẽ habet infidelẽ &c. Item alibi inquit, exhibeamus nos metipſos in omnibus ſicut Dei miniſtros &c. Hoc eſt vt vndequaq; virtutũ armis nos protegamus: Sane qui vndiq; bene armatus non eſt, quacũq; ſe inermẽ oſtẽderit, ſta-

Bonũ exẽplum demus. *Pſal. 54.* *Num. 16.* *Coniuges bonũ exhibeãt exẽplum.*

B tim perire poteſt. Sic etiã qui vndiq; virtute cinctus non eſt, facile perire poteſt: ſic perijt phariſæus per arrogantiam. Porro quãtum conducat bonum exemplum, deſcribit Pau. dicens, bonũ eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, neq; in quo frater tuus offenditur aut ſcandalizatur. Idem etiam alibi ait fidelibus, vt bonum exhibeant exemplum infidelibus, ne per eos nomen Dei blaſphemetur. Nec enim tantum contenti eſſe debemus vt mundam interius ſeruemus conſcientiam, ſed etiam exterius debemus bonum omnibus exhibere exemplum. Vnde Apoſ. ait, modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Et alibi inquit,

1. Cor. 7. *2. Cor. 6.* *Simile.* *Luc. 18.* *Rom. 14.* *1. Timo. 6* *Phil. 4.* *Rom. 12.* *1. Theſ. 5.*

C prouidentes bona non ſolum coram Deo &c. Et rurſus alibi, ab omni ſpecie, inquit, mali abſtinete vos, vt anima & corpus ſine querela in aduentu Domini noſtri. Præcipiebat quidem Deus hebræis vt non ſolum circunciderentur, ſed etiam exterius certa quædam ſigna adferrent, quæ eſſent tanquam ſignum quoddam & indicium quod legem ſeruarent. Sic etiam Chriſtus ait, ſic luceat lux veſtra &c. Et certe ſicut vitium ſe oſtendit ſtatim vbi ſit, quemadmodum ait Chriſtus, ex abundantia cordis os loquitur, ita & virtus ſtatim ſeſe oſtendit ſi alicubi ſit.

Deut. 22. *Matt. 5.* *Luc. 6.*

D Vt inde intelligas quam pauci ſint hoc tempore virtutis ſtudioſi, quandoquidem tam minimam videmus eius oſtenſionẽ in hominibus. Non ſolum contentus fuit Chriſtus vt ſanctiſsima mater interius quidem ſancta eſſet, ſed etiam voluit vt exterius deſponſaretur ipſi Ioſeph propter hominum iudicia. Sane hoc præſertim tempore præclara virtutis opera manifeſtare debemus, quando tam multi reperiuntur vitioſi: Vnde Pſalm. Tempus faciendi Domine, diſsipauerunt legem tuam: ideo inquit dilexi legem tuam ſuper aurum & topazion. Vtinam nos ita faceremus, vt ſcilicet cum videmus aliquem nomen Domini blaſphemare, tunc nomen Domini laudaremus, cum præſertim videamus quod quanto plura inundant vitia, tanto magis

Virtutum opera exerceamus. *Matt. 1.* *Mundus perditus.* *Pſal. 118.* *Laudem' nomẽ dñi cũ audim' illud blaſphemari.*

Præmiabitur Deus bonũ exẽplũ noſtrũ Eccleſiam ipſam bono exẽplo noſtro ædificare debeamus. Quod E ſi fecerimus, dici ſatis non poteſt, quam grati Deo ſimus futuri, & quanta etiam, quamq; ampliſsima ſimus a domino præmia reportaturi. Non id equidem conſiderabant ſcribæ & phariſæi cum tam prauum & peſtiferum exhiberent toti populo exemplum. Quamobrem toto pectore, totaq; diligentia in id incumbamus, vt bonum exemplum omnibus exhibeamus. *Exod. 3.* In cuius rei figuram dicebat Deus, immolabitis Deo ſuper montem iſtum. Vt intelligamus quomodo omnibus aperte & non fucate, bonum exhibere debeamus exemplum, vt ita pro- F ximi ædificentur, & Deus laudetur, non autem vt gloriam propriam quæramus. Modo autem contra à pleriſq; fieri videmus, *Oſea. 4.* vt ſcilicet mala ipſa & ſcelera in publico fiant. Vnde Oſe. ait, *D. Tho. 3. p. q. 84. a. 6. ad 1.* ſuper capita montium ſacrificabant, & ideo fornicabuntur filię veſtræ, & ſponſæ veſtræ adulterę erunt: Reprehendenda igitur ſunt peccata publica, tum quia iſti tales mali videntur *1. Tim. 5.* magis per contemptum peccare, item propter peruerſum exemplum quod dant. Vnde Paul. ait, peccantem coram omnibus argue: quaſi diceret non ſunt vtiq; diſsimulanda peccata publica, & reddit cauſam propterquam punire debeant, vt G ſcilicet cæteri timorem habeant.

APPENDIX.

Parentes & magiſtros reuerenter tractemus. Parẽtibus obtemperemus: E*T patrem nolite vocare vobis ſuper terram*: Non quidem hoc ſibi vult Dominus vt ſcilicet non appellemus patrem eum qui nos genuit, vel eum qui nos inſtruxit, ſed erudit nos quanto diligentius debeamus ad cæleſtem patrem accedere, & quaſi zelum quendam habere videtur, quod ſcilicet alios potius quam ſe, patres appellemus: Nec etiam Dominus H iubet vt non appellemus patres ipſos concionatores ſiue confeſſores, & prælatos, ſed hoc ſibi vult, vt ſcilicet ita id fiat, vt videlicet non videamur contentionem excitare inter ipſos parentes. Vnde Apoſ. ait, cum ſit inter vos zelus & con- *1. Cor. 3.* tentio, ſcilicet ſuper patribus & magiſtris, nonne carnales *Ephe. 6.* eſtis? Et aduerte quod ſicut Chriſtus commendat vt ſubditi reuerentiam exhibeant prælatis ſuis: ſic etiam commendat prælatis vt humane tractent ſubditos ſuos, cum dicat, omnes enim vos fratres eſtis,

FERIA. III. POST II. DOMINI. QVADRA.

CONCIO QVARTA.

Prædicatores faciant quæ prædicant bona.

SVPER *cathedram Moyſi.* Mat.23. Sane inter alios ho- *Gene.27.*
rum defectus, iſte etiã reperiebatur, quod ſcilicet non
facerent, quæ alijs prædicabãt Curare igitur debet cõ-
B cionator, ne ſibi dici poſsit, vox quidẽ Iacob, manus
autẽ Eſau. Sed dicat potius cum Apoſ. ſi qua virtus, ſi *Phil.4.*
qua laus diſciplinæ, hæc cogitate quæ & didiciſtis & accepiſtis, &
audiſtis, & vidiſtis in me. Hæc agite, & Deus pacis erit vobiſcum.
Non ſolum vero concionator bonis operibus prædicat, ſed etiã
quicunq; alius hoc modo prædicare poteſt. Et ſicut qui pulſan- *Simile.*
di artem docet, non poterit commode diſcipulum erudire, niſi
manus ſuas applicet muſico inſtrumento: ſic etiam vt bene alios
erudias, tu prius bene operare. Vnde Apoſ. ait, nõ enim audeo eo *Rom.15.*
C rũ aliquid loqui, quæ per me non effecit Chriſtus. Debet ergo *Faciamus*
concionator bonis operibus comprobare quæ prædicat. Hinc *bona quæ*
Apoſ. ait, vobis autẽ dico gentibus, gaudiũ quidẽ, ego ſum gẽtiũ *alijs præ-*
Apoſtolus, miniſteriũ meum honorabo &c. In Leui. quidem præ *dicamus.*
cipiebatur, agrũ tuũ nõ ſeres diuerſo ſemine: non ergo debẽt miſ *Rom.11.*
ceri mala opera cum bona doctrina. Neq; eſſe debemus ſicut aſi- *Leui.19.*
na Balaam, quæ verba quidem habebat in ore, ſed non in corde. *Num.23.*
Interrogatus quidẽ aliquãdo Demoſthenes, cui primas tribueret? *Demoſt.*
actioni inquit: cui ſecundas? etiã Actioni. & ſemper ita reſpõdit,
vt ait Vale: Ma. vt inde intelligamus quod nos etiã hoc pacto di- *Val. Ma.*
cere poſſumus nẽpe plurimũ intereſſe vt concionator agat quæ *de dic. &*
D prædicat. Vnde Sap. de his qui aliter faciũt, ait: abſcõdit piger ma *fac. Phi.*
nũ ſuã ſub aſcella, neq; ad os ſuũ applicat eam. Vt inde intelliga- *Pro.19.*
mus eſſe aliquos qui nõ applicãt manũ ad ea quę dicũt facienda.
Tales vtiq; ſunt inſtar illius leonis quẽ Samſon interfecit, qui fa- *operemur*
uũ tantũ mellis habebat in ore, cũ tamen conſumptus ipſe eſſet: *bona quæ*
Et ſicut anguilla toto quidẽ corpore blanda eſt, ſed tamẽ acutos *prædica-*
habet dẽtes; ſic iſti cum os habeãt ad reprehendendum alios, ipſi *mus.*
interim delicatam viuunt vitam. Contra quos ait Apoſ. qui alios *Iudic.14.*
doces, te ipſum non doces? Mater quidẽ quæ cibũ mãdit quẽ det *Simile.*
puero, ipſi tantum prodeſt, at vero ſi comedat ſimul cũ puero nõ *Roma.2.*
ipſi tãtũ prodeſt, ſed vtriq;. Quãobrẽ cõcionator ea præſtet quæ *Similitu-*
alios docet faciẽda, cũ præſertim ſit operarius in vinea Domini. *do.*

Qualis autem eſſe debeat prædicatoris vita, aperte ſane ex eo cō E
Num, 17 ſtat, quod virga Aaron & floruit & fructum emiſit. Sed quæres
Figura. cur potius amigdalas protulerit quā poma? Ad quod dicendū eſt
quod ſicut hic fructus aſperitatē quidē exterius habet, cū tamē in
terius ſuauiſsimus ſit: ſic etiā virtus quæ exterius aſpera videtur,
interius tamen ſuauiſsima eſt. Adde quod debeat prælatus frange
re tāquā amigdalas, difficultates quas inuenerit, & eas explicare
Simile. populo, vt ſuauiſsimum percipiat fructū. In cuius etiā rei figurā,
iniecto ſale in aquā, eā dulcē reddidit Eliſæus, vt inde intelligamꝰ
4. Reg: 4. quod prædicator, adhibito labore, debeat dulcedinē doctrinæ po
pulo exhibere, & vitia ſterilia reddere, ſicut ſal reddit terrā ſteri-
Matt. 15. lē: nā vt ait Chriſtus, de corde exeūt cogitationes malæ &c. Item F
ſal, cui cōparātur prędicatores, niſi ſe cōſumat & exinaniat, nō
Similitu. poteſt bene cōdire cibos: ſic cōcionator niſi ſe pœnitentiæ tradat
Prædica- & mortificationi, parū proficiet. Diſcāt igitur cōcionatores ani-
tor præcla mum auocare à rebus terrenis & mundanis, neq; vitiorum ma-
re operēt. culis & luto eundem inficere, ne aliter ſimiles ſint ſordido ſpecu
Simile. lo, cuius intuitu cum cęteri mundentur, illud interim ſordidum
relinquitur. Vel etiā ſimiles ſint cytharę, vel lyrę, quę cum cęte-
Simile. ris delectationē ſuauiſsimam influat, ipſa interim nil tale perſen-
tit, nulláq; ſibi oblectationē parit: ita enim concionator vitioſus G
D. Augu. cum cęteros inſtruat, ipſe tamen in ſordibus iacet. Vnde Auguſt:
lib. 4. de ait, multi ſunt qui ſuis conſilijs & ſermonibus proſunt quidem
doc. Chri. alijs multū, quāuis ipſi quę dicūt nō operētur, ſed longe amplius
c. 27. to. 3. prodeſſent, ſi quę alijs cōſulūt & prædicāt, ipſi prius repręſtarent
1. Timo. 4 Hoc enim eſt de quo diſcipulū ſuū Timotheū Apoſ. admonebat
Simile. dicēs: nemo adoleſcētiā tuā contēnat, ſed exēplū eſto fidelibus in
Prædica- verbo, in cōuerſatione &c. Nā certe ſicut nulla materies tā faci-
tor bonum lis ad inardeſcēdū eſt, quę niſi admoto igne, ignē concipiat: ita
det exem- nullus fere auditor eſt ita docilis & propenſus ad pænitentiam &
plum. virtutem, qui eā cōcipiat, niſi concionator ipſe exemplum ad- H
Sancti bo- moueat & exhibeat probitatis & virtutis. Cuius rei defectu tam
no exem- parui hodie fiunt fructus, cū olim ſancti illi tā multos colligerēt.
plo ſuo do Hi autē omnes ſancti nō tā id faciebant in ſublimitate ſermonis,
cebant. nec in quęſtionibꝰ difficilibus explicādis, aut multa materia adfe
Sene. lib: rēda, quę nūc fortaſſe copioſior adfert q̄ ꝙ relucerēt in illis radij
3. epi. 20. ſāctitatis q̄ ita penetrabāt audiētiū animos, vt multa hominū mil
& lib. 7. lia ſtatim vnica tātū cōcione cōuerterēt, cooperāte diuino numi
epi. 53. & ne a quo miſsi fuerāt. Hęc inquit Sen. Sit propoſiti noſtri ſumma
lib. 10. quōd ſentimus loquamur, quod loquimur ſentiamus, cōcordet
epi. 76. ſermo cum vita. Ille promiſſum ſuum impleuit, qui & cum videas
illum

A illum,& cum audias,idem eſt. Aliæ artes ad ingenium totæ pertinent,hic animi negotiũ agitur. Non quærit æger medicum eloquentem,ſed ſanantẽ:ſed ſi vtrũq; habet hoc tale eſt,quale ſi peritus gubernator,etiã formoſus ſit. Vnde non immerito quidã ait, vt refert Euſe.Emi.ſi vis me flere,dolendum eſt prius tibi ipſi. *Euſ. Emi. in do. 3. Ad.*

Hypocritæ conditiones.

B OMnia opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus. Hanc mercedẽ quærunt hypocritę. Et certe mirũ eſt quod cũ nitamur bonis operibus ad cælum tẽdere, Hypocritæ tamen bonis operibus tẽdant in infernum:& inde ægrotent, vnde alij ſanantur. Eſt quidem hypocrita, vt ait Auguſt. inſtar phænicis, quæ quidem auis odorifera colligit ligna vt ſe comburat,& ſuis met alis ignem accẽdit. Porro triplicem hanc in hominibus inuenimus fatuitatẽ,nempe quorundam qui Deũ eſſe negant, de quibus Pſal. dixit inſipiens in corde ſuo &c. Secunda eſt eorũ qui credunt quidẽ eſſe Deum, ſed tamẽ vt debẽt,eũ non colunt. Vnde Petrus ait, melius erat eis non agnoſcere veritatem,quam poſt agnitam,retrorſum con- *Simile. Augu. ad fra. in ere. Similitu. Pſal. 13. 2. Pet. 2.*

C uerti. Tertia eſt fatuitas hypocritarum, qui cũ ſciant Deũ eſſe optimũ retributorẽ bonorũ operũ,ea tamẽ propter mundũ faciũt. Porro duplices ſunt hypocritæ,quidã enim exterius apparent boni & tamen interius pleni ſunt vitijs,& hi quidem ſimiles eſſe videntur territamẽtis illis auiũ, quæ in agris ponuntur,quæq; interius plena ſunt paleis,cũ exterius homines appareant. Alij vero ſunt,qui verbis tenus tantũ dulcedinẽ aliquam præferunt, cum tamen interius inuidia & malitia cæci ſint, quales erant Phariſæi. Vnde cæco dicebant,da gloriã Deo,& tamen nituntur obſcu- *Hypocrytarũ fatuitas. Simile. Peruerſitas hypocritarum. Ioann. 19.*

D rare miraculum. Sic rex Achaz cui dixerat Iſaias vt peteret ſibi ſignum,fingebat ſe nolle tentare Deum, vnde dicebat, non petam,& non tentabo Dominum. Quaſi diceret,nolo contrauenire his quæ in Deut. ſcribuntur,non tentabis Dominum Deum tuum. Vide quam peruerſi ſint iſti hypocritæ,qui ſub ſpecie quadam bonitatis, omnia peruertunt. Sane qui per hypocriſim pœnitentiam agunt,ſunt inſtar earum mulierum, quæ vt pulchræ appareãt, ſibi ſupercilia conuellunt,non ſine intimo quodam dolore, vt inde intelligas quam varios modos exquirat dæmon vt homines in infernum pertrahat. Eſt quidem hypocrita inſtar pictoris, qui imaginem aliquam non tam propter deuotionem mire depingit, quam vt eam carius vendere poſſit. Sichimitæ ſane ſe circunciſioni ſubmiſerunt non propter deuotionem, ſed *Hypocritæ dulces. Iſa. 7. Deute. 6. Simile. Similitu.*

vt ditiores redderentur, ſed vide quo tandem redacti fuerint. E
Non debemus ergo bona opera præſtare propter commoda
Gene.34. terrena, ſed cum recta intentione illa faciamus. Vnde Chriſtus
ait, attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus,
Bona opera rectam intentione præſtemus vt videamini ab eis. Sunt inſtar ſaltatorum hypocritæ, qui ſe
ipſos affligunt vt ſpectatoribus placeant: item inſtar tormentorum aliquorum bellicorum in ruinoſis arcibus, quæ exterius timorem incutere videntur, ſi tamen propius accedas, ea inuenies
Matt. 6. inermia & exarmata, ſic etiam hypocritæ videntur magnam
Simile. præſeferre pœnitentiam, cum tamen interius inanes ſint, atq; F
Simile. ita non poſſunt cæli arcem capere, propter arrogantiam ſuam.
Opera recta intentione facienda. Vnde Oſe. ait, & reſpondebit arrogantia Iſrael in facie ſua. Vita quidem hypocritarum, Ezechiæ culpa figuratur, qui poſtquã
vna prece, & ſub vnius noctis ſpatio, centum octoginta quinq; millia hoſtium, angelo feriente proſtrauit, poſtquam occaſui
Oſea.5. proximum ad altiora cæli ſpatia ſolem reduxit, poſtquam vitam
4. Re.19. appropinquante iam termino coarctatam in tempora longiora
protelauit, babylonici regis nuntijs, bona omnia quæ poſſidebat, oſtendit. Sed prophetæ voce protinus audiuit, ecce dies
4. Re.20 venient, & auferentur omnia quæ in domo tua ſunt, in babylo- G
nem, non relinquetur quidquam dicit Dominus. Sic nimirum
Bona opera abſcondenda. hypocritę poſt quam magnis virtutibus fortaſſe excreuerunt,
quia cauere malignorum ſpirituum inſidias negligunt, & celari
in eiſdem virtutibus nolunt, bona ſua oſtendendo, hoſtium ea
faciunt, & procedentes, ſubito amittunt, quidquid diutius ſtu-
Pſal. 77. dentes operantur. Hinc per Pſal. dicitur, tradidit in captiuitatem virtutes eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. Quemadmodum in ipſis pharmacopolijs ſępiſsime in-
Simile. uenias ampullas aliquas, ſiue etiam capſulas, inſignibus lemmatis ornatas, in quibus habetur, capſulis illis contineri pre- H
Hypocritæ fallaces. tioſiſsima medicamenta: cum tamen res contineantur ſæpe venenoſæ, aut ſaltem ſint vacuæ: ita hypocritæ exterius præſeferũt
ſanctitatem maximam, cum tamen interius & vacui ſint virtutibus, & pleniſsimi omnibus omnium fraudum generibus.
Chryſ. in nõ abſ. ho. 19. tom. 2. Nulla autem res, ait Chry. ſic exterminat bonum, quemadmodum ſimulatum bonum. Nam manifeſtum malum, quaſi malum fugitur & cauetur: malum autem ſubſpecie boni celatum,
dũm non cognoſcitur nec cauetur, ſed quaſi bonum ſuſcipitur,
& ideo coniunctum bonum exterminat. Sic ſerui diaboli tunc peſſime Chriſtianitatem corrumpunt, quando ſe ſimulant Chriſtianos de quib' admonet diſcipulos ſuos Chriſtus & nos omnes per
ipſos

A ipſos dicens: attendite a falſis prophetis: neq; dixit aſpicite, ſed attendite: aſpicere enim eſt ſimpliciter videre, attendere autem eſt caute conſiderare: vbi enim certa res eſt & indubitabilis, aſpicitur, vbi autem incerta & dubitabilis, attenditur:

Mat. 7: Fallacia hypocritarum:

Ambitioſi deteſtabiles.

A*Mant autem primos recubitus.* In ſuperbia quidem ædificiũ ſuũ conſtruunt: non autẽ ita faciunt ſerui Dei, ſed oculis Domini in humilitate placent. Vnde Dauid ait, imperfectum meum viderũt oculi tui. Huic ergo potius placere curemus quã hominibus, qui nouit optime præmiari bona opera noſtra: Porro explicans beatus Auguſt. verba illa Pſal. & in cathedra peſtilentiæ non ſedit, inquit quod ambitioſi ſedeant in tali cathedra, à quibus tanquam à peſte fugere debemus propter prauam eorum vitam, ac deprauatos mores, adeo vt vix iam inuenires quo titulo ſcribendum eſſet multis eorum, niſi Catholicus rex ſua lege de his ſtatuiſſet, vt intelligas quomodo ambitioſi homines, etiam in lineis atris & atramento illitis, gloriam; mundanam quærerent, cum tamen dicamus Deo, tu ſolus ſanctus, tu ſolus Dominus &c. Quos tamen etiam titulos ipſi volunt vſurpare. Sunt plane ambitioſi inſtar leporum, qui quidem per accliuia velociter currunt, ſed non perinde per decliuia, quandoquidem habent longos pedes, & breues manus. Sunt quidem pedes affectus terreni, quos cum longos habeamus, propterea tam velociter currimus ad honores mundanos, manus vero id eſt opera noſtra breuia ſunt, & idcirco nolumus vel tantillum ab honore noſtro deflectere, ſed diligimus ſicut iſti phariſæi, & affectamus vocari Rabbi. Multos quidem excæcat ambitio & dominandi libido. Vide enim quæ fecerit Iul: Cęſar vt dominari poſſet, ſicut ſcribit Lucanus. Vide etiam quæ fecerit Alexan. vt habetur 1. Ma. Deniq; ambitio phariſæorũ in cauſa fuit, vt Chriſtus crucifigeretur. Sane ſi inuenerimus amicũ aliquem gladio confoſſum in via, ſi gladiũ ipſum reperimus, ſolemus ſtatim eum confringere, quamuis ipſi culpa non ſit imputanda, & tamen cum aperte nouerimus propter ambitionem Phariſaicam Chriſtum fuiſſe cõfoſſum & crucifixum, non tamẽ ambitionẽ fugimus & deteſtamur. Mali quidem & ambitioſi occaſiones captant quibus poſsint cæteris dominari, & inter cęteros pręcellere, & tamen ſępe illis longe ſecus euenit quam opinarentur: Præceperat quidem Deus Hebræis, vt habetur in lib. Iudic. ne Iebuſęos in terra promiſsionis relinquerent, & tamen ipſi quidem hebręi propter ſua, n

Ambitioſi conditiones. — Pſal. 128. — D. Augu: Pſalm. 1. — Ambitio hominum quo creuiſſet. — Ambitio multorum intolerabilis. — Simile. — Ad honores mũdanos quam velociter multi currant. — Iul. Cæſ. Luca. Pha. li: 1. 1. Ma. 1. — Simile. — Ambitio deteſtabilis: — Iudic: 1. — Occaſiones noxias declinemus.

(Margin letters B, C, D beside the lines "rũt oculi tui", "cum tamen dicamus", "Lucanus".)

ſuam ambitionem, & vt haberent quibus mandarent, permiſe- E
runt vt aliqui inter eos viuerent, atq; idcirco iſti fuerunt ipſis
occaſio ruinæ & idololatriæ, de quo tamen iam præmoniti fue-
Deut. 17. rant à deo, vt habetur in Deut. Sane qua parte exiſtimant ambi-
Leui. 10. tioſi ſe aliquid poſſe proficere, ex ea quidem parte ſe ipſos peri-
munt. Vnde in Leui. Habetur quod cum arripuiſſent Nadab &
Abiud, filij Aaron, thuribula ſua, cęperunt ante Dei conſpe-
ctum thurificare, quæ omnia cum ex ambitione fierent, egreſ-
ſus eſt ignis de ſanctuario, & combuſsit eos, cum tamen illi
3. *Reg.* 12. exiſtimarent magnum inde ſibi honorem prouenturum. Item F
in lib. Reg. habetur quod Hieroboam vitulos quoſdam effecit,
vt eos adorarent, & ita ipſe conſeruari poſſet in regno: id tamen
fuit eius ruina, atque deſtructio poſteritatis ſuę. Volunt qui-
Ariſt. 3. dem ambitioſi ad altos honorum gradus aſcendere, abſque vl-
Ethi. lis meritis, honor vero vt ait Ariſ: eſt præmium virtutis: vnde
malus ſibi honorem indebitum vſurpat. Narrat quidem D:
D: Aug. l. Auguſtin. quod Romani duo haberent templa vicina interſe,
4. *ci. Dei.* alterum quidem erat templum virtuti dedicatum, alterum ve-
ro Deo honoris, & primo quidem tranſibant per templum
virtutis, priuſquam ad templum honoris peruenirent: vt in- G
D. Auguſ. de intelligamus quod ſi volumus digne honores reportare, de-
bemus quidem virtutis ſtudioſi eſſe. Vnde Auguſtin. ait, ſupe-
D. Tho: 22 rior locus, ſine quo communitas regi non poteſt, etſi admi-
q: 185. *a.* 1 niſtretur vt decet, indecenter tamen appetitur. Et S. Thom: Sa-
tis periculoſum eſſe actum inquit, Epiſcopatum deſiderare, eo
Luc. 22. quod ei annexa eſt dignitas. Mirum ſane fuit quod cum alia vi-
tia non perinde in Apoſtolis eſſent, ambitio tamen in ipſis re-
2. *Cor.* 12. periretur: vt inde intelligamus quantum nobis ab ea cauen-
dum ſit, quę etiam abſtinentes & pœnitentes inuaderet: Vnde
Apoſ. dicebat, ne multitudo reuelationum extollat me &c. H
Hipo. De hominibus quidem qui integra vtuntur valetudine & ta-
Ambitioſi men ſunt præpingues, dicit Hipocrates quod expoſiti ſint
in quanto valde infirmitatibus, atque adeo mortis periculo. Sic etiam
periculo qui hic virtutibus adornati ſunt, periclitantur valde ſi ſu-
verſentur. perbia & ambitione ſe induant, atque idcirco caute viuen-
dum eſt. Plurimum vero nocet in aliquo populo, etiam vnicus
Simile: ambitioſus Plin. ait quod nihil ſit pernicioſius in aliquo aluca-
Plin. rio, quam quod aranea vnica, ſuam ibi telam texat: ſic etiam
Simi i-u: nil eſt pernicioſius in aliqua communitate, viro ambitioſo,
Pſalm. 4. qui omnia conturbat: Vnde Pſal. ait, filij hominū vſq; quo graui
corde? Vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium: Vbi

Hier:

A Hie.legit, filij inclyti mei, vſquequo ignominioſe diligitis vanitatem? quaſi diceret, ignominioſum plane eſt quod tam excellentes viri ſe demittant ad tam vilia.

APPENDIX.

O*Mnia opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus.* Ignominioſum quidem eſt, pręclara pręſtare opera vt hominibus placeamus. *Simile.* Quid enim quæſo diceremus de mercatore qui locupletiſsimas exponeret merces vænum in pago aliquo, vbi nullus poſſet vel *Vile eſt bona præſtare opera, vt placeas tantum hominibus.*
B minima quæq; mercari, an non hunc ſtultum iudicaremus? ſic vtique tu ſtultior es iudicandus, qui cum opera præſtes digna æterna vita, illa tamen propter homines dumtaxat facias, & vt videaris ab eis: ſiquidem vides quod nullus hominum poſsit talia opera digne compenſare: Vnde etiam Ariſt. honorem ipſum virtuti deferendum cenſebat, & intelligere videbatur quod in hac vita *Ariſto. in Pre.* non eſſent ſatis digna præmia quibus compenſari poſſet. Quamobrem in bonis operibus noſtris non terrena præmia affectemus ſed potius cæleſtia ſtipendia expectemus.

C
FERIA IIII. POST II. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO PRIMA.

ASCENDENS *Ieſus Hieroſolymam, aſſumpſit duodecim diſcipulos ſuos: &c.* Mat.20. Mat.10. Luc.18. Omnis *Chry. in nõ abſ. ho. 36.co.2.* gloria Dei & omnis ſalus hominum, in Chriſti morte poſita eſt: nulla enim eſt res quæ amplius ad ſalutem
D hominum pertineat, ait Chry. quam mors ipſius, nec eſt aliquid aliud propter quod magis Deo gratias agere debeamus, quam propter mortem ipſius. Ideo cum turba plurima fidelium, eum ſequeretur in via, duodecim Apoſtolos ſolos tulit ſecum in ſecreto, & illis tantummodo mortis ſuæ annunciauit myſterium, quia ſemper pretioſior theſaurus in melioribus vaſis includitur: multi quidem viri erant cum eo, ſed propter modicam *Simile. Doctrina tradenda eſt pro captu audiẽtium.* fidem infirmi erant: multæ mulieres, quæ etſi fide fortes, tamen in ſexu infirmæ. Si audiſſent quia ideo Chriſtus aſcendebat Hieroſolymam vt interficeretur, & viri forſitan turbarẽtur propter infirmitatẽ fidei, & mulieres ob mollitiem ſuæ naturæ, quæ cito lachrymas excitare ſolent. *Ecce* conteſtãtis eſt ſermo, vt memoriam beneficentiæ huius in cordibus ſuis recondant. Sed quare *Quæſtio.*

Reſpon. illis prædicit paſsionis ſuæ myſteriū? Quia omnis aduerſitas quę E
Præmiſſa te la minus feriunt. ſubito euenit hominibus contra ſpem, nimium grauis eſt. Quam vero ante cognoſcimus, & præparamus nos contra eam, cum ſu peruenerit expectantibus nobis, & leuior inuenitur quā eſſet fu tura ſi repētina veniſſet. Ideo ergo nūciat illis de ſua morte futu-
Similitudo. ra, vt cum dies ille paſsionis aduenerit, nō illos turbet cognoſcē- tes quia omnino erant euētura. Si enim toties admoniti Apoſtoli de morte eius futura, tamen quando cōprehenſus eſt, ſcādalizati ſunt omnes, & reliquerunt eū, quanto magis ſcādalizādi fuerant ſi
Iſaac ho 1 præmoniti nō fuiſſent? proſperū iter nobis faciat Deus ſalutariū F nostrorum; ait grauis quidā autor, & nos quoq; aſcēdimus Hie-
Simile: roſolymā, Sicut aues priuſquā in altum volēt, ſe prius demittere
Similitudo. ſolent, ſic etiam nos prius nos humiliemus, vt hoc pacto altius aſ- cendamus, Arduum eſt quo aſcendere molimur, arctū quo atten tamus penetrare, ideo expeditos & humiles nos eſſe cōuenit, in
Simile. altum enim repere onuſtū, & per anguſta inflatū introire, difficile eſt. Porro nō inflari hominē diuitijs, nec onerari cura ſeculi, diui ni eſt miraculi, nō humanæ virtutis. Iam imminēte paſsione, ait
Soarez in Mar. 10. alius autor, Dominus Hieroſolymā aſcēdit, tantoq; feruore gra diebatur, vt diſcipulos omnes præcederet, vim amoris & patris G obedientiam in hoc ſuo progreſſu oſtēdens. Tāto enim deſiderio redimēdi nos accēdebatur, tātoq; feruore à diaboli tyrānide mū dum eripiendi æſtuabat, vt omnes diſcipulos ambulādo præce-
*Iſa.*8. deret. Vnde Iſa. ait, voca nomen eius, accelera, ſpolia detrahe. Et
*Pſal.*18: Pſal. ait, exultauit vt gigas ad currēdā viam. Quare hic docemur quanto cū feruore nobis currēdū ſit ad perferēdas paſsiones pro Chriſto, quantāq; curā in iuuādis fratribus adhibere debeam⁹. In
*Luc.*1. ſuo etiam primordio legimus cum feſtinatione matrē virginem in montana abijſſe ad Ioannem ſanctificandum, non dubitandum eſt quin ille tum faceret matrem ad vnum ſanctificandū feſtinare H qui nūc pro omnibus paſſurus: diſcipulos ambulādo pręcederet.
D. Tho. in Mat. *Duodecim diſcipulos.* Nondū Iudas malū conceperat, ait D. Tho. & ideo Deus eū à ſocietate nō repulit. Pōtifices quidē, ait grauis
Lud. gra: quidā autor, ne dignitatis locū, quē in ea rep. obtinebāt, amitte-
*Ioan.*11. rent, in mortē eius coniurarūt: illorū enim verba ſunt, ſi dimitti- mus eū ſic, omnes credent in eum. &c. Hoc ergo metu impulſi, á immane facinus animo cōceperūt, ſicut & Aarō ne ſummi pon-
Caieta. in tificatus officio pelleretur, aureū vitulū fabricatus eſt, quē perfi-
*Exo.*32. da multitudo adorauit. Ea enim ambitionis eſt vis, vt nullū faci-
Exemplū nus pertimeſcat, quo ſummū inter alios dignitatis gradū adipiſ-
prauum, catur, vel ne amittat adeptū, Noſtra fere ętate regis Tuniciȷ alius regnan-

A regnandi libidine incēſus patrē, cuius ſpectare celeriorem mortem potuiſſet, candētis ferri lamina, ante ſenis oculos poſita, vtroq; lumine orbauit, vt paternū regnū ſolus ante diē obtineret, tantū potuit regnādi libido. Sed illud recēs exemplū, illud vero vt vetuſtiſsimū, ita maxime mirandū, quod vt antiquitatū annales memorāt, Hirena Auguſta, Herodi filio oculos quoq; eruit, vt tyrannide imperium occuparet. Quæ cū ita ſint, quid mirū ſi principes ſacerdotū, morti eū traderēt, ne ſacerdotij principatū amitterēt? Oportet quidem, ait Iſaac, vt in ſingulis nobis filius homi- *Exemplū prauum.* *Iſaac.ho.1*

B nis crucifigatur. Ego enim cū ſim perſonaliter homo vnus ex anima rationali & humana carne ſubſiſtēs, tamē duos & duorū filios in me video, veterē & nouum, terrenū & cæleſtē, hominis filium & Dei filium: nā quod natū eſt ex carne, caro eſt, & quod natum eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt: Itaq; ad pacis viſionem properantibus, quod ſignificat Hieruſalē, tradēdus eſt filius hominis, homo exterior ab interiore, & non ſine aliqua ſeductione, gentibus alienis, ideſt diſciplinis, & diſtrictionibus regularibus, abſtinētiæ, & vigilijs, paupertati, & ſilētio, laboribus & alieno imperio, vt ab his affligatur, donec funditus à proprio ſenſu, & veteris vitæ conſuetu- *Rom.7.* *Ioan.3.*

C dine moriatur. Porro ait alius autor, quia omnis altus locus expoſitus eſt mille periculis, ideo Hieroſolyma; quæ locus excelſus eſt, mortē & pericula cōtinet, mortui ibi ſunt prophetę, morietur & ibi ipſe prophetarū Dominus. Cur igitur ambis tu locum excelſum ſuperbe? Traditus autē fuit Chriſtus a tribus, inquit Inno: nēpe à Iudæis, à Iuda, & Deo. Vnde Apo. ait, proprio filio ſuo nō pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illū. Itē de Iuda dicitur quod quærebat opportunitatem vt eum traderet. Item de Iudæis dicitur, gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi. Sed Deus tradit eū gratia, quia dilexit nos: Iudas ex auaritia, quia conſtitue- *Pala. in Mat.* *Inno.3.de myſt.miſſ. lib.3. c.3.* *Rom.8.* *Mat.26.*

D runt ei triginta argenteos: Iudæi ex inuidia, ſciebat enim Pilatus quod ex inuidia tradidiſſent eum. Deus ergo tradidit eum ex dono, Iudas pro munere, Iudæus in ſacrificium. Ad hoc porro deſignandum ſacerdos facit tres cruces ſuper oblatam & calicem, dum dicit, hæc dona, hæc munera, hæc ſancta ſacrificia illibata. Tradetur gentibus ad illudendum. Hoc in die ait autor quidam, nobis dat exemplum Chriſtus, vt in inſtituendo proximo, magis ei tradamus quæ neceſſaria ſunt, quam quæ iucunda & ſuauia. Nam & hoc ipſum etiam periti medici faciunt, qui ægrotis præſcribunt medicamina ſalubertima quidem, ſed à quibus omnino abhorret ægrotorum animus: *Ian.18.* *Ioan.3.* *Mat.26.* *Mat.26.* *Hoff.in Mat.10.* *Simile.* *Salutaria proximo ſuadenda.*

Tunc acceſsit ad eum mater filiorū Zebedæi Iacobus & Ioānes filij Zebedæi

D. Hiero. lib. 3. in Mat. 10. 9. Zebedæi, & mater eorum, inquit Hiero. Audientes Chriſtum poſt mortem tertia die reſurrecturum, crediderunt ipſum immediate poſt reſurrectionem regnaturum in Hieruſalem temporaliter, & ideo cupientes ei eſſe collaterales præ cæteris, quia ei erant cognati, informauerunt matrem ſuam de petitione ſequenti, & hoc eſt quod dicitur, Tunc, ideſt audita reſurrectione futura. Non turbetur quiſquam, ait Chry. Si adeo imperfectos dicimus Apoſtolos fuiſſe, nondum gratia ſpiritus in corda ipſorum infuſa. Quare ſi ſtudia virtutis ipſorum diſcere cupis, quales poſt datam gratiam ſpiritus fuerint, conſidera, & videbis omnem ab illis turbationem animi fuiſſe ſuperatam. Hac enim de cauſa eorum modo imperfectio reuelatur, vt aperte percipere poſsis, quales ſubinde per gratiam effecti fuerint. Quid vis? petitio enim illa, ait Diuus Tho. non erat admittenda, & qui hoc concedit, fatue concedit. Legitur quidem de Herode, quod iſtud conceſsit filiæ Herodiadis, & non reuocauit: Salomon autem matri conceſsit, ſed quia ſapiens fuit, incautũ promiſſum reuocauit: ideo Chriſtus ſapientior his (ecce plus quam Salomon hic) noluit concedere niſi experiretur prius quod petebat, unde dixit, Quid vis? E F

Chry. in Mat. ho. 66. to. 2.

D. Tho. in Mat.

Mar. 6.

3. Reg. 2.

Mat. 12.

Lud. gra. Simile. *Dic vt ſedeant hi duo filij mei.* Apparet quidem in his & ſimilibus diſcipulorum lapſibus, quid natura, quid gratia in diſcipulorum animis effecerit. Quemadmodum enim filios Iſrael Dominus ſtatim poſt egreſſum de Aegypto, in tantam ſtupiditatem & cæcitatem ruere permiſit, vt fabricatum ante ſe vitulum non ſolum vt Deum colerent, ſed etiam magnificentiſsima illa opera quæ Dominus in Aegypto patrauerat, illi accepta ferrent, quo liquido appareret, beneficia rudiſsimo illi populo exhibita, non illorum meritis, ſed diuinæ gratiæ tribuenda eſſe: ita nunc Dominus & hunc & ſimiles diſcipulorum lapſus permiſit, partim vt quam infirma inſtrumenta is ad mũdi conuerſionem elegiſſet inſinuaret, quo eius gloria eſſet illuſtrior, partim vt diuinę gratiæ vim & potentiam oſtenderet, quæ horum hominum ruditatem & infirmitatem, ſpiritu ſancto è cælis miſſo in admirabilem virtutem ſubito permutauerit. Sicut enim ex ignariſsimis ſapientiſsimos, ex infantiſsimis eloquentiſsimos: ita ex imperfectis & infirmis, perfectiſsimos & fortiſsimos in momento reddidit. Quo factum eſt vt præteritæ vitę recordatio, omnem illis gloriandi occaſionem adimeret, futuræ vero, in vno Deo gloriandum eſſe, apertiſsime demonſtraret. Animaduertite rurſum quæ ſibi ſomnia diſcipulorum ſimplicitas propoſuerat. Paucis ante diebus & retia & piſcandi officium, quo vitam ſuſtentabãt, deſeruerant, & iam prin- G H

Exo. 32.

Permittit Deus interdũ nos labi ad maius bonum

Simile.

Conſideremus ruditatem noſtram.

Mat. 4.

cipatus

A cipatus & primas ſedes in temporali regno ambiebant, & quidem è Chriſto Domino nunquam recedentes, quidquid audiebant, quidquid bonus magiſter repetitis identidem vocibus inculcabat, ad humilitatem inuitabat, humilitatemq; ſemper eorum animis infigebat. Schola enim Chriſti, ſchola humilitatis erat, Chriſtiq; magiſterium, clariſsimum virtutis quidem huius magiſterium erat. Et hi tamen qui in hac ſchola tandiu verſati & in gratia conſtituti, & ad gloriam prædeſtinati, & filij Dei effecti erant, nihilominus hanc mundani honoris cupiditatem in animo conditam geſtabant: nec vero cupiditatis huius germen duorum tantummodo diſcipulorum, qui affines Chriſto erant, animos occuparat, ſed cæterorum etiam, qui propterea indignati ſunt aduerſus hos, quod ipſi ante alios, etiam ſibi dignitatem præripere vellent, quam hi ſimili cupiditate; vel ſibi cupiebant: vel certe alijs inuidebant. *Mat.11.* *Ambitio quam late pateat.* B

Dic vt ſedeant hi duo filij mei.. Hac ſuauiſsima eſca primos illos generis humani quidem parẽtes antiquus ille ſerpens allicere curauit, cum vero nos cupiditatis paternæ hæredes eſſe intelligeret, eadem arte deludere conatur. Scit namq; callidus ille hoſtis nullum animal tanta auiditate dulcem eſcam, quanta cor hominis laudem & gloriam concupiſcere. Et animalia quidem cum famem expleuerint, cibum faſtidiunt, cor autem hominis vix vnquã honoribus expletur, vix vnquam laude ſatiatur, ſed quo magis honoribus excellit, eo acrius ad illos augendos incitatur. *Gen.3.* C *Simile.* *Multi cupidi laudis.*

Neſcitis quid petatis. Si intelligeretis, ait Chry. ita petere debebatis: quoniam in hoc mundo periculoſiſsimo viuimus quaſi in pelago, vbi ſemper eſt tempeſtas, aut ſi interdum non fuerit, ſemper tamen timor eſt tempeſtatis, & tentatio, vel tentationis timor, ideo da nobis auxilium gratiæ tuæ vt non vincamur a malo, ſed vincamus malum. Petitis brauium ait alius autor, cum nõdum cucurreritis: petitis coronam cum nondum pugnaueritis: quærebant alij honoratiores eſſe, quo quid inutilius, imo quid pernicioſius? Quid hic faceret pius pater? lapidem daret? ſcorpionem daret? ſed hoc contra naturã eius erat, ideo ait, neſcitis quid petatis, quibus verbis oſtendit paratum ſe præſtare, ſi quid conducibile poſtulaſſent. *Neſcitis quid petatis.* Quod proſperitas ſit longe pericoloſior quam aduerſitas, declarat Dauid dicens, cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Multi ex magnatibus Iſrael non credebant in Chriſtum, ne à ſuo ſtatu caderent, Adam in tanta proſperitate cecidit, & tamen Iob in aduerſitate vicit. Dauid in aduerſis pro inimicis orabat, & in proſperis amicos in- *Chry. in non abſo. ho 35. to. 2.* *Simil.* D *Oratio qualis eſſe debeat.* *Ferus in Mat.* *Luc.11.* *Proſperitas pericoloſa.* *Pſal. 90.* *Ioan.12.* *Gen.3.*

Iob.2: cos interficiebat:Saul in paupertate humilis,in opulentia ſuper E
1.Re.26: bus:Abimelech occidit per ambitionem 70.fratres.Item fratres
2.Re.11. Dauid,dicebant ei,cur vellet paſtorile officium relinquere? *Neſ-*
1.Re.10. *citis quid petatis.*Quia fugitis aduerſitates,cum tamen Ioſeph cha
1.Re.22. rioris fratris ſacco ſcyphum indiderit, & eum in carcerem con-
Iudi:9: iecerit,ſed tamen poſtea portio quam dedit ei,quinque partibus
1.Re.17. ſuperabat aliorum portiones: ſic etiam fiet cum his qui hic aduer
Gen.44. ſitates patientur.
Gen.43. *Poteſtis bibere calicem.*Hic eſt calix Ioſeph inuentus in ſacco Ben
Gen.43. iamin dilecti ſui: eos enim Chriſtus ſolet afflictionibus afficere,
Gen.44. quos admirabili proſequitur amore *Poteſtis bibere calicem.* Perpen F
Chry. in dis ait Chry. quomodo ſtatim ab hac cupiditate ipſos remouit,
Mat. ho. contraria eis diſſerens? Nam vos inquit de honoribus & coro-
66.to.2. nis cogitatis:ego vero de lucta & ſudore,nõ præmiorũ hoc ſtem-
pus,nec gloria mea modo apparebit,ſed bella,& mortẽ præſens
Ferus in continet vita. Cæterũ non ait,poteſtis veſtrũ effundere ſanguinẽ?
Mat: Sed quonã pacto?poteſtis bibere calicẽ, quẽ ego bibiturus ſum?
vt cõmunione laborũ cũ ipſo:própriores redderẽtur.Habẽt & im
pij,ait alius autor, calicẽ ſuũ, patiuntur & ipſi, ſed ob malefacta:
Chriſti autẽ calix nõ eſt propter malefacta pati,ſed propter iuſti-
Pala:in tiam & veritatẽ .Differẽtia eſt inter calicẽ Chriſti & mundi,ait, G
Mat. alius autor,nã Chriſti calix principio amarus,in fine ſuauis:calix
vero mũdi principio ſuauis,nouiſsima vero eius vt abſynthium:
Gre. li.3: *Calicem quidem meum bibetis.* Quid calicis nomẽ,ait Chry.niſi paſ
dia.c:26. ſionis poculũ ſignat?Et cũ conſtet quia Iacobus in paſsione occu
Gre.in e- buit,Ioãnes vero in pace Eccleſiæ quieuit,incunctáter colligitur
uan.ho.35 eſſe & ſine apta paſsione martyriũ, quãdo & ille calicẽ domini bi
bere dictus eſt,qui ex perſecutore mortuus nõ eſt Idẽ etiam alibi
ait,ſi adiuuãte nos Domino,virtutẽ patientiæ ſeruare contendi-
mus, & in pace Eccleſiæ viuimus , martyrij palmã tenemus,duo H
Duplex quippe ſunt martyrij genera,vnum in mẽte , aliud in mẽte ſimul
martyriũ. & opere , itaq; eſſe martyres poſſumus , etiamſi nullo percutien
tium ferro trucidemur:mori quippe à perſequẽte, martyrium in
aperto opere eſt,ferre vero cõtumelias,odientẽ diligere,marty-
Ber.ſer.in rium eſt in occulta cogitatione. Vnde D, Ber.ait, habemus in B.
feſto inno Stephano,martyrij ſimul opus & volũtatẽ.Habemus ſolã volũta
cent: tẽ in Ioãne,ſolũ in Innocẽtibus opus.Biberũt omnes calicẽ ſaluta
ris,aut corpore et ſpiritu ſimul,aut ſpiritu ſolo,aut corpore ſolo.
Aug. in *Non eſt meum dare vobis.* Non eſt meum ait D. Aug.dare ſuper-
pſa. 126. bis , hec enim adhuc erant , ſed ſi vultis accipere , nolite eſſe
to.8. quod eſtis:Alijs paratum eſt, & vos alij eſtote, & vobis paratum
erit

A erit. Quid eſt alij eſtote? prius humiliamini, qui iam vultis exalta
ri. Quod autē paratū eſt à patre eius, ait, alibi & ab ipſo filio pa- *Aug. li. 5.*
ratum eſt, quia ipſe & pater vnū ſunt. Iā enim oſtendimus in hac *de Tri. c.*
trinitate permultos diuinarū locutionum modos etiam de ſingu *12. to. 3.*
lis dici quod omniū eſt, propter inſeparabilē operationē vnius,
eiuſdēq; ſubſtātiæ, ſicut & de ſpiritu ſancto dicit, cū ego abiero, *Ioan. 16.*
mittā eum ad vos, nō dixit mittemus, ſed ita quaſi tātū filius eum *Ioan. 14.*
miſſurus eſſet, & non pater, cum alio loco dicat, ſpiritus ſanctus
quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. *Sed*
B *quibus paratum eſt*: Scilicet victoribus & humilibus, ait Hug. Card. *Hug. car.*
iuxta illud Pſal. paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Non fuit *in Mat.*
Chriſti, ait Diony. Car. dare gloriam eis eo modo quo illam pe- *Pſal. 67.*
tebant, nempe ratione cōſanguinitatis, Cum dixiſſent poſſumus, *Dion. car.*
ait Origen, non ita reſpondit, calicem quidem meum bibere po- *in Mat.*
teſtis, ſed ad futuram eorum perfectionem reſpiciens, ait, calicē *Origen.*
quidem meum bibetis. *in Mat.*

Et audientes decem indignati ſunt. Sicut illi carnaliter petierunt, *tract. 12.*
ait Chry. ſic & iſti carnaliter contriſtati ſunt, nam ſicut illi ſi ſpi- *Chry. in*
ritualiter ſapuiſſent, non fuerant petituri vt eſſent ſuper omnes, *non abſ. ho*
C ſic & iſti ſi ſpiritualiter intellexiſſent, non fuerant contriſtandi *35. to. 2.*
eſſe aliquos ante ſe. Nam deſiderium hoc ex iactantia naſcitur *Simile.*
cordis, qui autem humilis eſt corde, & indigniorem ſe alijs ar-
bitratur ſecundū illud præceptum Apoſtolicū, alter alterum æſti- *Rom. 12.*
mans ſuperiorē eſſe, nūquā deſideret ſuperior apparere. Primatus *Phili. 2.*
enim fugientē ſe deſiderat, deſiderantem ſe odit. Filij Iacob, ait *Clau. guil.*
alius autor ægre ferebāt fratrē ſuum Ioſeph ſibi preferri; & in cę- *in Mat.*
na diſcipuli contēdebant. Vide obſecro quanta ſit ambitionis pe *Gen. 37.*
ſtis, & quam altis radicibus ſerpat, & hominum corda occupet, *Luc. 22.*
quæ inter fratres æquales, eiuſdemq; vocationis, inter quos eſſe *Lud. Gr.*
D debebat ſumma concordia, excitat diſsidia & lites, ſatius fuiſſet, *Quotīdas*
ait alius autor, & Chriſtianę charitati magis cōſentaneum cōdiſ *ambitio*
cipulorū ruditati & ignorātiæ cōpati, quā aduerſus eos indignari. *noſtra.*
Hic tamē indignationis motus vt frequēs apud omnes, ita maxi
me infeſtat eos, qui iuſtitiā ſectātur, & à malis abſtinēt, qui cū tot
paſsim fieri indigna videant, indignationis vbiq; materiam inue-
niunt, & interdū non modo in irā, ſed frequēter etiam in occultā *Sæpe in a*
mentis ſuperbiā, & aliorū contēptum incitātur, cū ſe his crimini- *lijs teme-*
bus carere videāt, propter quæ aduerſus alioſ cōmouentur. Indi- *re aliquid*
gnationis porro cauſa fuiſſe videtur, vel quod horum dignitati *iudicamus*
ſubinuiderent, vel quod eundem dignitatis locum ſibi quiſq. ſi-
mili errore & cupiditate deceptus ambiret. Vnde apparet ipſos
quoq;

quoq; in eadem culpa fuiſſe, quam in alijs damnabant, ſeu aliorũ E tamen culpam vidiſſe, ſuam vero amore ſui excæcatos non vidiſſe. Cæcum autem carnis amorẽ eſſe, veteres hoc ſymbolo innuebant, quod amorem non modo puerum, ſed etiam oculis captũ pingere ſoliti erant, quo ſignificare volebant, nullum iudicio & rationi locum eſſe, vbi vehemens aliquis amoris affectus, arcem mentis occupaſſet. Vnde celebris illa Publ. Mi. ſententia manauit, amare quidẽ & ſapere vix cuiquã conceditur. Vnde quidam amantes, amentibus, vt nominum ſimilitudine, ita re ipſa affines eſſe ait. Et ratio in promptu eſt. Cum enim nil humana voluntas F amare poſsit, niſi quod bonitatis aut pulchritudinis ſpeciem referat, quiſquis iam amore incenſus eſt, pulchrum aut bonum eſſe iudicat quidquid amat. Cum ergo nil homo ardẽtius, quam ſeipſum diligat, nil mirum ſi cum aliorum quos non ita diligit, crimina & videat, & horreat, ad ſua tamen amore ſui excæcatus, blande, leniterq; conniueat. Ecquid enim aliud ſapientiſsimum Salomonem, niſi immoderatus fœminarum amor dementauit?

Simile.
Amorem quomodo antiqui depingerent.
Pub. Mi.
Amor interdum homines excæcat.
3. Reg. 11.

Scitis quia principes gentium dominantur eorum. Ac ſi dicat, ait Glo. vos more ſecularium petitis, per prælationem venire vultis ad re G quiem, vel regni poſſeſsionem: humilis & mitis magiſter, nec immodicæ cupiditatis duos arguit, nec decem indignationis, & liuoris, ſed conuenienti exemplo docet eos, fruſtra immoderata quæſiſſe, aut iſtos ſuperiorum deſiderio doluiſſe, cum ad ſumma non potentia, ſed humilitate veniatur. Et quaſi dicat, vt ait Lyra, maioritas in regno meo non eodem modo acquiritur, ſicut in regno terreno, quia in regno terreno adquiritur per ambitionem & Poteſtatem, ſed in regno meo contrario modo acquiritur, nempe per humilitatem.

Glo. ordi. in Mat.
Glo. ordi. in Mat.

Et qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus. Noli ergo ti- H mere, ait Chry. quaſi honorem tuum humilitate amittens, nunquam enim poteris tantum humilitatis oſtendere, quantum pro te Dominus oſtendit, cuius deſcenſus & alios erexit, & gloriam eius manifeſtauit. Quare nullo pacto metuas quaſi tollatur honor tuus, ſi teipſum humiliaris, hinc potius vel ad cælos vſq; gloria tua pertranſit, hinc amplior & præſtantior redditur, hinc regni ianua tibi aperitur. Si enim voluerimus magni & mirabiles videri, non modo tales non erimus, verumetiam cæteris omnibus abiectiores futuri ſumus. Quare ſi magnus vis fieri, hæc ipſa cõtemne, & eris profecto magnus. Illud enim quod maximum putas, minimum omnium eſt. Hac ratione ſanctos viros maxime admira-

Chry. in Mat. ho. 66. to. 2.
Per humilitatem ad verum honorem fit aſcenſus.

A admiramur, qui quo cæteris erant excellentiores, eo humiliores ſeipſos ducebant, qui ad hunc vſque diem in ſublimitate ſua perſeuerant, cum nec mors quidem ipſa magnitudinem eorum deprimere potuerit. Attende igitur & videbis, nihil humilitate altius, nil arrogantia depreſsius. Nam arrogans quidem atque ſuperbus maiorem ſe cæteris arbitratur, & neminem ſe eſſe dignum affirmat, nec ita magno quiſquam poterit honore ipſum afficere, quin cupiditate maiori agitatus, parum ſibi collatum arbitretur, cumq. laudem ab hominibus quærat, ſpernit eos atq; contemnit. Quę res adeo expers rationis eſt, vt ænigmati B ſimillima ſit: quos enim deſpicit, ab his hominibus gloriam quaſi debitam flagitat. Perſpicis quomodo qui ſe altius extollit, is decidit, atq; humi affixus iacet? ſi ergo ita cæteros ſpernis, cur adulationibus laudẽ ab illis aucuparis? cur tantã tecum turbam hominum circumducis? Ergo à contrario, qualis ille ſublimis ſit conſideremus, nam quantumcunq; honoris ſibi cõtuleris, maximum putat, conſtans igitur ſibi eſt, atq; ſibiipſi conueniens, nec hoc modo, & modo illud ſequitur. Sed quos excelſos putat, ab his etiamſi parum honoris nanciſcatur, ſummopere propter cel- C ſitudinem illorum honorari ſe putat. Inſolẽs autem puſillos eos eſſe arbitratur qui eum honorant, ſed laudari ab illis, ſingularem omnino rem arbitratur.

Serui Dei quo ſublimiores, eo magis ſe humiliant.
Superbi quam ſint cæci.
Ambitioſi quam ſint honoris auidi.

Sicut filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare: Ad hoc enim ad imaginem Chriſti facti ſumus, ait Chry. vt imitatores efficiamur voluntatis eius & conuerſationis. In hoc ergo imago eius vt quod ei bonum videtur, & apud nos ſit bonum, & quod ei malum videtur, & apud nos ſit malum: Quicunq; autem, Domino humilitati ſtudente, iactantiæ ſtudet, non eſt imago Chriſti, & D qui Domino paupertatem amãte, diuitiarum amator eſt in hoc ſeculo, repellit à ſe Chriſti ſimilitudinem. Non eſt verus diſcipulus, qui non imitatur magiſtrum, nec eſt vera imago, quæ ſimilis non eſt autori. Etſi angeli, inquit Origen. ei miniſtrauerunt, & Martha etiam miniſtrauit ei, tamen non ideo venit miniſtrari, ſed miniſtrare: & tantum creuit miniſtrans, vt animam ſuam daret redemptionem pro multis. Magiſter quidem humilitatis fuit Chriſtus, inquit Aug. neq. enim eam inuenere Platonici, non Stoici, non deniq; reliqui philoſophi. Soluit ipſe debita noſtra, cum tamen nil omnino deberet. Baptizatus eſt, cum nullum haberet peccatum, & tandem tota eius vita nobis extitit excellentiſsimum quoddam humilitatis exemplar. Idem etiam alibi ait: videns Deus morbum noſtrum, infirmitatemq; & perditionem,

Chry. in non abſo. ho. 35. to. 2
Conformemus vitã noſtrã vitæ Chriſti
Orige. in Mat. tra. 12.
Mat. 4. Ioan. 12. Au. in pſal. 31. & 8. Mat. 3.

ex ipſa manare ſuperbia, cui innitebatur vt fundamento, voluit E
D. Aug. adhibere remedium & medicinam huic malo, factus homo, ſeq;
tra. 25. in humiliando, vt ſic ſi homo ſuperbus antea erubeſcebat imitari
Ioan. to. 9 humilem hominem, deinceps non erubeſceret imitari humilem
Phili. 2. Deum. Agnoſce igitur te homo, & æſtima tanquã hominẽ vilem
Gre. li. 6. & abiectum, & ita efficieris humilis. Explicans porro Gre. verba
mora. c. 8. Iob 5. qui ponit humiles in ſublimi, ait, In ſublimi humiles ponuntur, quia hi qui nunc pro Dei amore deſpecti ſunt, cum Deo iudices venient. Hi qui diuinis deſiderijs accenſi, proſpera fugiunt, aduerſa patiuntur, cruciatus perſequentium tolerant, ſeq; ipſos per lamenta caſtigant, tanto ſublimiorem tunc ſoſpitatem F recipiunt, quanto nunc cunctis mundi gaudijs deuote moriuntur. Vult ergo Chriſtus Dominus noſter vt in hoc mundo humiliemur, vt ipſe nos poſsit in cælum leuare & ſublimare.

FERIA IIII. POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Cum bonis conſultemus.

G

Prudentes viros & probos cõſulamus. ASſumpſit Ieſus duodecim diſcipulos, Mat. 20. Voluit quidem Chriſtus communicare paſsionis ſuæ myſterium diſcipulis ſuis, & quodãmodo cum ipſis cõſultare, quamuis eorum cõſilio non indigeret, vt ſcilicet intelligeremus quomodo debeamus negotia noſtra cõmunicare & cõ
Pro. 3. ſultare cũ viris probis & prudẽtibus, ne aliter ſuperbi videamur.
Actor. 9. Vnde Sap. ait, ne innitaris prudẽtiæ tuæ Sic Chriſtus Paulum re-
Bern. miſit ad Ananiã, vt inde diſcamus inquit Ber. quomodo debea-
Simile. mus cũ probis & ſanctis viris cõſultare. Sic videmus quod à ſole H
Dam. li. 2 lucem accipiat luna, quod ita ordinauit Deus vt ait Damaſ. quã
Conſilium petamus ab alijs. uis potuiſſet eã aliunde dare. Sic ergo nos ab alijs cõſilium petamus, cũ ſæpe fiat, vt ruſticus etiam vir aliquid nouerit, quod ignorat vir doctus. Sic Moyſi quamuis alioqui ſapienti, ſalutare dedit
D. Tho. conſilium Iethro, & tamẽ Moyſes excellẽs erat inter prophetas,
22. q. 147. vt notat D. Tho. Quod quidẽ cõſilium Iethro etiã hodie in mul
a. 4. tis rebuſp. obſeruatur. Quamobrẽ humiliemus nos ante Deũ &
Exo. 18. homines, vt ſecreta nobis cæleſtia reuelentur. Nã Chriſtus ait, ab
Mat. 11. ſcondiſti hæc à ſapientibus & prudẽtibus, & reuelaſti ea paruulis. Multos tamẽ videas qui non cõſultant cum viris doctis vt ſciant quid agere debeant, ſed potius vt videant num ſe cõforment ap-

petitui

A petitui ſuo & opinioni, vt ita diutius in ſuis vitijs permaneant & malis cõtractibus. Quod ſi non reſpõderint pro eorũ palato, ſtatim diuulgãt quod nõ ſint perinde docti ac ipſi opinabãtur, ſi vero ad libitũ ſatisfaciunt, prædicãt & celebrant eos per vniuerſam regioné. Hos ergo permittit Deus vt in ſuis vitijs & cæcitate remaneant, nam iuxta illud Sapien. per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Vnde & primus parẽs qui ſibi ſcientiam vſurpare volebat, in ignorãtiam lapſus eſt, & homines reliqui vide quam ſint ignari. etenim cum agnus ſtatim inter varias etiam oues, matrem

B ſuam agnoſcat, homo tamẽcum naſcitur, ſimiliter nõ facit. Quã obrem humiliemus nos, & libenter bene conſulentes audiamus. Nam de Apoſt. legimus quod quãuis multos iam annos prædicaſſet, tamẽ reuerſus eſt ad Apoſtolos, vt conferret cũ ipſis euangelium quod prædicabat, neforte in vacuum curreret; & tamen ait, nihil mihi cõtulerunt. Si ergo Paulus ita ſe humiliabat & aliorũ conſilium exquirebat, quãto igitur magis debes tu aliorũ conſilium diligẽter inquirere? Cõſule igitur viros probos & ſanctos, nam vt ait Eccle, anima viri ſancti enũciat aliquãdo vera, quã ſeptem circũſpectores ſedẽtes in excelſo ad ſpeculandũ. De his au-

C tem qui ab aliquo impie cõſilium exquirũt, dicitur Ezech. 14. homo de domo Iſrael qui poſuerit immũditias in corde ſuo & venerit ad prophetã interrogans per eum me, &c. Quod ſi omnes debent ſalutria exquirere cõſilia, quãto magis id facere debẽt prælati? Vnde Sap. ait, qui ſapiens eſt, audit cõſilia. Et alibi ait, erit ſalus vbi multa conſilia. Et Ber. ait, omnia illi deſunt, qui ſibi nihil deeſſe putat. Nec dicas quod ira te impediat ne conſilium petas; ſiquidem iratus erat Aſſuerus, eo quod regina ipſi non obtemperaſſet, & tamen conſilium exquiſiuit, vnde textus ait, iratus rex & nimio furore ſuccenſus, interrogauit ſapientes. Si

D enim iratus ſana conſilia repellas, perinde eſt ac ſi dicas, nolo vt me aliquis ducat, ſed volo in cæcitate mea ambulare. Debes igitur cum viris prudentibus negotia tua cõmunicare, ne aliter de te dicatur quod per Ezech. dicitur, quare mater tua leæna inter leones cubauit, in medio leunculorum enutriuit catulos ſuos? Nãinquit, eduxit vnũ de leũculis ſuis, & leo factus eſt, & didicit capere prædã, hominemq; comedere. Longe aliter ergo dicebat Dauid, cum ait, ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtrabat. Sed tamen multi hodie coacernant ſibi magiſtros prurientes auribus. Olim quidẽ Saul cũ conſultaret de aſinis perditis cũ Samuele, bene ſecũ actũ eſt. Vide etiam quã bene actũ ſit cũ Naamã conſiliũ accipiente ancillæ, & famulorũ. Quis igitur adeo mentis

Aliqui iniquo animo conſultant — *Eos qui veritatem reſpuũt quomodo puniat Deus* — *Sap. 11.* — *Gen. 4.* — *Diſsimile* — *Gal. 1. & 2.* — *Conſilium aliorum exquiramus.* — *Eccle. 37.* — *Serui Dei ſalutaria dant conſilia.* — *Ezech. 14* — *Aliqui impie conſultant.* — Pro. 12. — Pro. 24. — *Bern.* — *Eſther. 2.* — *Ezech. 19* — *Nolle conſilium accipere quãtũ noceat.* — *Pſal. 100.* — *2. Tim. 4.* — *1. Reg. 9.* — *4. Reg. 5.*

inops erit, qui ſe cõſilio nõ egere dicat? præſertim cũ dicat Hiero· E
D. Hie. in epi. ad Ephe. 3. ſuper illa verba Pau. vt innoteſcat principatibus & poteſtatibus, ſtatuit inquit ipſoſmet angelos qui Dei perfruuntur aſpectu, vſque ad Apoſtolorum prædicationem, plurima Chriſti redemptoris noſtri ignoraſſe myſteria. *Conſultores debent eſſe fideles* Debemus præterea non ſolum prudentes homines quærere, cum quibus conſultemus, ſed etiam fideles: qui nequaquam ſecreta noſtra reuelãt, qui pauci admodũ ſunt. *P. in.* de lacu quodam refert Plin. quod lapides qui in ipſum cõijciuntur, fundũ non petant: *Simile.* ſic aliquos videas qui ſecreta ſibi cõmiſſa neſciant retinere in ſcrinio cordis ſui. *Simile.* Sunt etiã iſti inſtar vaſorũ vitreorũ, in quibus quæcũq; poſueris lucẽt. *Eccle. 37.* Cũ his qui paſſionibus laborãt noli perinde cõſultare, vnde Eccle. ait, noli cõſiliari cum ſocero tuo: *Gen. 31.* quaſi dicat, ne fortaſſe nimis propendeat af- F
fectu in coniugem tuam. *Secreta nõ cõmittẽda aliquibus.* Hinc factum eſt vt Iacob cum ipſo Laban non conſultaret de profectione ſua: ſic tu non debes à mũdo conſilium capere, ſiquidem ſancta propoſita tua immutabit.

Paſsionis Chriſti aſsidua meditatio quantum conducat.

Quæſtio. TRadetur enim gentibus. Quæres quænam ſit cauſa quod Eccleſia tam ſępe nobis ante oculos proponat paſsionem Domini? Ad G
quod dicimus, oportune ſane Eccleſiam hoc ſacratiſsimo ieiuniorum & pœnitentiæ tempore, *Reſpon.* nobis paſsionis Dominicæ mẽtionẽ facere, vt hoc tanto exẽplo, nos ad pœnitẽtiæ labores inuitaret: *1. Mac. 6.* dicũt enim elephantis, vt eſt in li. Mac. vuæ aut mori ſanguinem oſtẽdi, *Simile.* vt hoc ſanguineo colore inſpecto, acrius ad pugnam incitentur: ita plane ſanguis Chriſti oculis mentis noſtrę exhibitus, ad ſpiritualia cum antiquo hoſte certamina, acuere nos ſolet, *Sæpe paſſionem Domini meditemur.* ne eius iterum ſeruituti ſubijciamur, à qua nos ipſe miſericorditer liberauit. *Simile.* vt enim ignis flatu accenditur crebro, ita amor diuinus aſsidua meditatione in mentibus noſtris accenditur. *Similitudo.* Et ſi- H
cut ſol ſpeculum obiectum radijs ſuis illuſtrans, ex radiorum flexione ignem excitat, ſic radijs iudicij noſtri in ſpeculũ paſsionis Dominicæ intentis, ignis amoris diuini ingens in cordibus noſtris oritur: ideoque Chriſtus Redemptor noſter paſsim repetit paſsionis ſuæ memoriam diſcipulis ſuis. Sic & Paulus hortatur nos ad perpetuam memoriam paſsionis Domini, cum ad *Heb. 12.* Hebræos ait, recogitate eum qui talem ſuſtinuit à peccatoribus *Bernar.* contradictionem: Quid enim ait Bern. tam efficax ad purgãdam mentis aciem, quam vulnerũ Chriſti ſedula meditatio? Hinc colligere licet qua deuotione hiſce diebus incedere debeamus, in quibus

A quibus paſsionem Domini recolimus. Vulgo quidem dicitur res aduerſas amicos probare. Quiſquis ergo verus Dei amicus eſt, in promptu poſitam habet occaſionem, qua amicitiam ſuam doloris cõmunione declaret. Quod qui nõ facit, non video quo indicio charitatem ſuam erga illum oſtẽdat. Sane cũ caput dolore afficitur, reliqua quoq; mẽbra cõdolent, & fundamẽto domus cõuulſo, reliquas quoq; domus partes cõcuti neceſſe eſt. Qua ergo fronte, ipſa corporis Chriſti mẽbra, delicijs nunc ſoluẽtur? Si totius Eccleſiæ atq; Deo totius mũdi fundamenta hoc tempore nutãt, quomodo partes eius incõcuſſæ & immotæ maneant? Sane B ſi toto animo Chriſtũ amaremus, eidem patienti cõpateremur. Cum tẽpus in pluuiam propendet, facile ſtatim ex quacunq; nubecula emittitur aqua: cum vero non ita eſt, etſi multæ exoriantur nubes, nunquam tamen nobis aquã fundunt. Certe ſi lapides ipſi triſtitiam pręſeferre videbãtur in paſsione Domini, quanto magis homines eam præferre debent? Sed dicere poſſumus cum Hier. Contempſerunt te amatores tui. Vnde Dauid dicebat in perſona Chriſti, Ego autem ſum vermis, & non homo, non dixit ſe eſſe agnum, vel leonem, quę animalia rugitum & balatũ edunt, C ſed ego ſum vermis, qui facile ſtatim ſine contradictione calcatur: ſic nos tanquam de vermis morte videmur mentionem facere paſsionis Chriſti, hoc eſt nequaquam condolentes & compatientes. Aperte quidem cognoſcitur iuſtitia Dei ex punitione angelorum malorum, ſed apertius videtur conſtare ex acerbiſsima paſsione Chriſti, nam certe magis tunc reluxit, quam ſi omnes homines damnati fuiſſent. Sane ſi peccator huiuſmodi factum conſideraret, & diligenter perpenderet, non auderet quidem poſthac peccatum aliquod perpetrare. Vnde Dauid dice- D bat, quam magnificata ſunt opera tua Domine. Et poſtea ſubdit, Vir inſipiens non cognoſcit, & ſtultus non intelligit hæc. Sed quæres tu quid cauſæ ſit, quod tam raro conſideremus attente Paſsionem Chriſti? Ad quod reſponderi poteſt, quod ideo fit fortaſſe, quia tam frequenter audiamus: nam vt ait Seneca, Facilius mirari ſolemus, quæ raro nobis proponuntur, cum tamen potius deberemus varias eius circumſtantias explorare. Alia etiam eſt cauſa, quod ſcilicet parum attente paſsionem Domini conſideremus: Veruntamen conſideremus, vt ait Euſebius Emiſſ. quod aliquando huius noſtræ negligentiæ & ingratitudinis pœnas dabimus.

Hoc tẽpore pœnitẽtia maiorẽ deuotionẽ habere debemus. *Simile.* *Compatiamur Christo patienti.* *Simile.* Mat. 27. *Hie.* 4. *Pſal.* 21. *Paſsionẽ Chriſti meditemur.* *Iuſtitia Dei in quibus operibus valde reluxerit.* *Pſal.* 91. *Quæſtio.* *Reſp.* S*eneca.* *Rationem ſtrictã deo reddituri ſumus.* *Euſ. Em.*

Sane optimum ad deteſtanda peccata noſtra medium, eſt aſsidua paſsionis Domini noſtri meditatio: ſiquidem ex tanto ſa-

crificio pro peccatis expiandis propoſito, facile intelligimus E
Paſsionis quanta ſit ipſius peccati grauitas, cum ſcilicet voluerit Chriſtus
Chriſti cō pro liberatione noſtra mortem acerbiſsimam ſubire, & mori vo
ſideratio luit vt peccatum non amplius viueret. Sane Samſon poſt tot op
quam ſit probria perpeſſa à Philiſtæis, voluit tandem mori vt ſimul etiam
vtilis. malos interficeret, vnde ait, Moriatur anima mea cum Philiſtijm,
Peccatum vt inde etiam intelligamus quod Chriſtus mori voluerit, vt ſic
quantum etiam omnia peccata perimeret atq; deſtrueret. Sane ſi hæc no-
oderit biſcum diligenter meditaremur & attenta mente volueremus,
Deus. facile intelligeremus non ſolum quantum debeamus peccata de- F
Figura ex teſtari, verumetiam ea omnia euitare, quæ nos ad illa perpetran-
Iudi. 16. da poſſunt inducere. Multa porro fecerat Dominus ad omnipo-
Peccatum tentiam ſuam manifeſtandam, at vero quanto maiora ſunt, quæ
quam ſit is vt infinitam miſericordiam ſuam & charitatem in homines
deteſtabi- manifeſtaret, operatus eſt? Magnum profecto fuit quod ſol in
le. cælo ſteterit immotus tempore Ioſue, atque quanto maius, quod
Ioſue 10. ipſe ſol iuſtitiæ, è cælis in terram ſalutis noſtræ cauſa deſcende-
Exo. 14. rit? Magnum quod per vndas maris rubri, iter populo ſuo He-
bræo in terram promiſſam patefecit, at quanto maius, quod
per pretioſi ſanguinis ſui vndam iter nobis in cælum aperuerit?
Exo. 17. Magnum fuit quod tot plagis Aegyptios propter duritiam cor- G
dis Pharaonis affecerit, at quanto maius eſt, ipſum tot plagas in
Exo. 11. corpore ſuo ſanctiſsimo noſtri cauſa ſuſcepiſſe? Magnum quod
Quanta percuſſo ſilice populo ſitienti in deſerto aquam præbuit, ſed mul
mirabilia to maius, quod pretioſum latus ſuum aperiri lancea paſſus eſt,
fecerit de' vnde nobis vitæ fontem propinaret. Magnum fuit hoſtium pri-
propter ho mogenitos propter liberandos adoptionis filios ad mortem tra-
mines. didiſſe, at quanto maius & mirabilius, quod pater æternus amā-
tiſsimum filium occidi paſſus fuerit, vt indignos ſeruulos à dia-
boli poteſtate redimeret? H

Securitas non eſt in præſenti vita.

D*uodecim diſcipulos.* Vnde colligas quod in communicatione
H. El. Pin. tanti ſecreti interuenerit etiam Iudas. Quis ergo vnquam exi
in Ezech. ſtimaſſet quod tam familiaris Chriſto, eſſet poſtea tam turpiter
in ver. in caſurus? vt inde ſane intelligamus quod non ſit ſecuritas in præ-
terra chal ſenti vita, cum præſertim videamus quod iſte Chriſti doctrinā
dæorum. nutritus, ſeipſum teterrimis vitijs deformauerit, & laqueo ſuſ-
&c. penderit, atque in infernum demerſerit: angelus item cecidit de
Matt. 27. cælo, & Adam de paradiſo excidit. Solus ergo Deus eſt firmus &
Iſa. 14. ſecurus locus, ad quem confugiamus; Vnde canebat Regius Pſal.

Eſto

A Eſto mihi in locũm refugij, vt saluũ me facias. Nemo ergo ſe ſecurum hic exiſtimet, tanti laquei obiecti ſunt ante pedes animæ noſtræ, tam innumeri hoſtes obſeruant & cuſtodiunt iter noſtrum: tantæ foueę, & tanta prærupta, tantæ rerum difficultates, interiacent inter nos & finem noſtrum. Via ipſa quæ per ſe ardua & arcta eſt, tantis ſpiritualium latronum inſidijs obſidetur, tantos nos ſcopulos, tantoſque fluctus tranſire neceſſe eſt, & videre antequam anchoram optato in littore collocemus, & putamus nos eſſe ſecuros, & ſine vlla quotidiana cura, & ſine quo-

B tidiano timore & tremore diem noſtrum tráſigere debere? Quis tranſiens ſuper alicuius profunda fluminis, per alicuius arctiſsimi pontis anguſtias, etiamſi maiorem partem inoffenſo pede tranſmiſerit, iam periculum euaſiſſe ſe credat, cum in vltimi pontis ſpatio ſi paululum titubauerit, caſum quem in medio timebat, incurrat? ſic & nos, etſi magna pars vitæ huius proſpere videatur eſſe tranſacta, non ideo fiduciam præſumamus, cum adhuc periculum pars extrema nobis minetur.

Gen.3. Pſal. 93. Euſe.emi. ho.5.ad mona. Pericula magna in hac vita. Simile. Caute viuamus. Nũquam debemus eſſe negligentes

Quis queſo in certamine poſitus & acie, ante finẽ certaminis, aut ante victoriã certaminis, arma deponat? Scut mercatores in

C terra viuentes etſi ventum propitium & mare tranquillum nacti ſint, necdum ad portum peruenerint, metuunt, ne quomodo repente contrario vento excitato, fluctibus nauis periclitetur; ſic & Chriſtiani licet habeant in ſe flantem proſperum ventum ſancti ſpiritus, adhuc tamen formidant ne ventus contrarię poteſtatis inſurgat, qui flet & tépeſtatem fluctuſq; moueat in animis eorũ. Sane quamdiu in hac vita viuimus, verſamur in via, iuxta illud, o vos omnes qui tranſitis per viam, &c. Et illud pſal. In via hac qua ambulabã, abſconderunt ſuperbi laqueũ mihi. Item, Beati immaculati in via. Cum ergo dicitur neminẽ in via ſalutaueritis, perin

D de eſt ac ſi diceretur quod neminẽ quãdiu viuit, certũ & indubitatum eſſe putemus ſalutis ſuæ, ita vt & hoc certiſsime polliceamur. Quod ſi de alijs polliceri nó poſſumus, neq; etiã nobis hoc tribuere certo de ſalute noſtra debemus, præſertim cũ tanta nobis proponantur pericula, adeo vt non minoribus tempeſtatibus vita noſtra quã ipſe oceanus agitari videatur. Quod intelligens Apoſt. dicebat, qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat. Noli ergo te ſalutare in via, hoc eſt, noli tibi falſa quadam ſecuritate adblandiri, ſiquidẽ cum aliquẽ ſalutamus, ſolemus ab eo remouere omnem timorẽ & metum quẽ poſſet habere ex noſtro occurſu atq; præſentia. Vnde ſap beat' vir qui ſẽper eſt pauid' ; Et Apoſt. dicebat, caſtigo corpus meũ, & in ſeruitutẽ redigo. Nulli ſunt montes

Simile. Machar. ho.43. Securitas non eſt in hac vita. Thre.1. Pſal.141. Pſal.118. Luc.10. Caute ſemper ambulemus. 1.Cor.10. Luc.10. Pro.24. 1.Cor.9. Simile.

in mundo tam aſperi, quiq; tãta accliuia & decliuia habeant lo- E
ca, atq; hæc præſens vita noſtra, quam hic degimus, neq. venatores reperiuntur tam aſſueti, quiq; tã varias artes & noua aucupij genera inueniant, atq; ſolet dæmõ ipſe inuenire & machinari in perniciem noſtrã. Si ergo in tãtis difficultatibus verſamur, non habemus quod in via nos ſalutare poſſimus, & ſalutẽ nobis certam polliceri. Neq; debemus eorũ ſalutationẽ imitari, qui cũ lethalib' infecti ſint peccatis, nihilominus tamẽ ita ſe ſalutãt, ac ſi tam fœdiſsimis maculis nõ eſſent onerati, vel ſi reuelationẽ aliquam ſalutis ſuę haberẽt. Hoc autẽ fit vt ait Chry. non quia pecca- F
ta non mordeãt, ſed quia inſenſibilis videtur anima quæ peccata accumulat. Et certe quamuis bene operareris, ſemper tamen ſolicitus eſſe deberes ne ex hoc ſtatu caderes. Vide enim quomodo Caleb ſibi ſemper metueret cum diceret ad Ioſue, da mihi montem iſtum quem pollicitus eſt Dominus, ſi forte Dominus mecum, & potuero delere eos. Nõ dubitabat quidem quod Deus ſtaret ſuis promiſsis, ſed ait, ſi forte, dubitãs & pertimſcens ne forte ipſe ſuis demeritis efficeret vt Dominus id quod ei promiſerat, non adimpleret. Item Iacob pariter hoc pacto ſolicitus erat cum noſſet quod frater Eſau ſibi obuiam occurreret, atque ita multa ei obtulit etiam munera, & ſæpe ſe ante eum proſtrauit, G
metuebat enim ne forte Dominus propter demerita ipſiuſmet Iacob non adimpleret quod ei promiſerat, de adeunda patria: & tamen nos perinde in vtramque aurem dormimus, ac ſi ſalutis noſtræ iam ſecuriſsimi eſſemus. Quin etiam Iacob antequam videret fratrem ſuum Eſau, plurima iam ei munera obtulerat, vt eius quidem iracundiam placaret, & eius bilem moderaretur, ſic ergo nos totis noſtris viribus laborare debemus, vt Dominum non offendamus, ſed potius eum placemus, ne forte propter demerita noſtra, ipſius promiſſa in nobis non adimpleantur. H

Variæ artes dæmonis. *Mali quãtum decipiantur. Chry.* *Semper de ſalute noſtra ſoliciti ſimus. Ioſue. 14.* *Sæpe noſtra culpa promiſſa diuina amittimus.* *Falſam ſibi ſecuritatem pollicentur mali.* *Nõ debemus vnquã Deũ offendere.*

APPENDIX.

ECCE *Aſcendimus.* Vide quam libenter Chriſtus ſe pro nobis morti offerret, vnde & dicebat, deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum. Hoc etiam deſiderium oſtendit cum dixit Iudæ, quod facis, fac citius. Vnde propheta ait, voca nomen eius accelera, feſtina, prædari, &c.

Luc. 22. Iſa. 30.

Tunc acceſsit. Quis vnquã id exiſtimaſſet quod tali tẽpore ita accederet hæc mulier petitura principatus, & præſertim nomine

corum

A eorum qui in ſchola Chriſti in humilitate inſtructi fuerant? o vitium deteſtabile ambitionis, quod longe lateq; ſerpit! Appetitũ quidem gloriæ cæleſtis nanciſcendæ habere debemus, at vero nos pro iſto, potius terrenos ambimus honores & dignitates. Satis quidem ſanctus Moyſes intelligebat quantis laboribus plenæ eſſent dignitates, cum diceret: cur afflixiſti ſeruum tuum? quare nõ inueni gratiã corã te, & cur impoſuiſti põdus vniuerſi populi huius ſuper me? Nec vero ſolum talibus dici poteſt, neſcitis quid petatis, videlicet ambitioſis, ſed etiã his qui ſe varijs implicant ne-

Gloriam ſempiternam deſideremus.

Num. 11.

B gotijs ſecularibus, non conſiderantes quid dicat Dauid, nempe quod in imagine pertranſit homo. Et quod tales comparabũtur viro conſideranti vultum natiuitatis ſuæ in ſpeculo, vt ait Iaco. *Tunc acceſſit.* Tale quiddam videtur accidiſſe in vltima cæna diſcipulis: quare quamuis videamus nos frequentare ſacramenta, nõ debemus tamen propterea nos ſecuros arbitrari, ſiquidem etiã inter bona opera de ambitione tentamur. Hinc etiã conſtat quã parum poſsimus, niſi nos Dei gratia ſemper iuuet. Vnde Apoſ. id conſiderans dicebat, factus ſum velut æs ſonans &c. Et contra omnia inquit poſſum, in eo qui me confortat.

Pſal. 38. *Iaco. 1.* *Luc. 22.*

Pluri mũ reformat hominem Dei gratia.

1. Cor. 13. *Phil. 4.*

C *Petẽs aliquid ab eo.* Volebat vt prius ſibi quod volebat promitteret, vt inde intelligas quomodo etiam ipſa ſubolfaceret quod iuſtam petitionem non proponebat. *Dic vt ſedeant.* Impertinens petitio, & præſertim cum Chriſtus de paſsione ſua tractaret, vt inde intelligas quomodo nobis incommoda noſtra petentibus, Chriſtus tamen commoda & ſalutem procuret. Sic cum populus vitulum adoraret, Deus ipſe legem ipſis in monte dictabat:

Exo. 32.

D FER. IIII. POST II. DOMINI. QVADRAGE. CONCIO TERTIA.

Conſiderationes bonæ quam ſint ſalutares.

ASſumpſit duodecim diſcipulos: Matt. 20. Vide quomodo nos Chriſtus erudiat in hodierno Euang. vt ſanctas cõſiderationes & meditationes ineamus, cũ tractet cum diſcipulis de paſsione ſua. Siquidem in his rebus ſpiritualibus & cæleſtibus quotidie inueniuntur quæ poſſint conſiderari. Vnde Abacuc ait, conſideraui opera tua, & expaui. Sed cum nos huic rei operam non demus, inde fit vt frigide admodum res cæleſtes contemplemur. Dauid vero aliter ſentiebat cum diceret. Deus docuiſti me à iuuentute mea, & vſq; ad ſenectam & ſenium. Vnde etiam ait, Deus quis ſimilis tibi: Occupemus

Abacuc. 3

mus nos igitur in ſanctis meditationibus, ſicut nos docet Chri- E
Pſal. 70. ſtus dicens, vigilate, & orate, vt non intretis intẽtationẽ: quaſi di
Pſal. 34. ceret, niſi id feceritis, cæciores efficiemini Samſone. Vnde enim
Mar. 14. exiſtimatis vos vitiorũ molã circũducere, niſi quod ſanctarũ co-
Iudic. 16. gitationũ capillos amputaſtis? Hinc etiã Hie. ait, deſolatione de-
Hiere. 12 ſolata eſt õnis terra, nõ eſt q recogitet corde: Vide qua verborũ em
Cant. 3. phaſi loquat dicẽdo, nõ eſt qui recogitet. Sane ſpõſa ſæpe mẽtio-
Simile. nẽ facit ſpõſi ſui, & ei' pulchritudinẽ mẽte recolit: ſic ergo deuo
Exod. 30 ta anima debet ſemper de deo ſuo recordari & loqui. Vnde dixit
Deus ad Moyſen, ſume tibi aromata ęqualis ponderis, & cũ in te F
nuiſsimũ puluerẽ cõtuderis, pones ex eo in tabernaculo fœderis.
Aromata q̃dẽ intenuiſsimũ puluerẽ redacta, ſignificãt frequẽtes
& aſsiduas meditationes beneficiorũ Dei, quas habere debemus.
Orige. Vnde Orig. ait, ꝙ ſicut odorifera aromata vt bene redoleãt, ſunt
cõminuẽda, ita etiã Dei opera & beneficia nobis cõceſſa, ſunt ſi-
gillatim perquirẽda & cõſiderãda, vt hoc modo in Dei amorẽ in
Simile. flãmemur. Sane quæ dẽtibus cõminuimus & mãdimus, magis pro
Prou. 13. ſunt ſtomacho, quã ſi integra deglutiãtur. Vnde etiã Sap. ait, ſub
Sanctas in ſtãtia feſtinata minuetur, quæ autẽ paulatim creſcit, augebit: Sic
eamus co- ergo tu ſigillatim debes beneficia diuina ruminare atq; expẽdere. G
gitationes Et certe quãto frequẽtius aliquis cũ deo conuerſatur, & cæleſtia
Simile. cõſiderat beneficia, tãto etiã magis illuminatur, & ad alia accipiẽ
da diſponitur: Sicut cera tãto albior redditur quanto magis ſoli
Eccl: 2. exponitur. Vnde Eccleſi. ait, qui timẽt Deũ, apparabũt corda ſua,
Pſal. 118. & in cõſpectu eius animã ſuã ſanctificabũt. Item regius vates ait,
beati qui ſcrutãtur teſtimonia eius, in toto corde exquirũt eũ Fe
Felici. licianus quidẽ Epiſ. ait ꝙ quãuis prunæ ſi leniter tãtũ tãgãtur nõ
Epiſco. cõburãt, ſi tamẽ manibus aliquãtulũ retineãt, nos exurent. ſic etiã
Similitu. res ſe habet in malis cogitationibus ſi diuti' in mente retineãt:
Porro incẽdia animæ noſtrę inordinata ſolẽt extingui mortis cõ H
Iob. 13. ſideratione, tũ etiã cõſideratione iudicij & inferni. Vnde Iob ait
Simile. poſuiſti in neruo pedẽ meũ. Vt enim neruus ſiue cõpedes, ex duo
b' ſiũt lignis pedẽ cõſtringẽtib', ſic etiã nos debemus a peccatis re
Luca. li. 5 uocari cõſiderãtes dei iudiciũ, & inferni pœnas Scribit quidẽ Lu
Phar. can' ꝙ cũ Iulius Cæſar aliquãdo nauigaret, & tẽpeſtas maxima
exorta eſſet, adeo vt nauis ductor prope diffideret, dixit ei Cæ-
ſar, bono eſto animo, quãdoquidẽ me in tua ſocietate habes, feli
ciſsimũ ſcilicet virũ. Si igitur vnius hominis proſperitas ita ipſũ
animabat, vt poſtea nequaquã timeret, quãto magis nos de diui-
no auxilio cõfidere & ſperare debemus, ſi ipſi toto animo ſeruia
mus? Vnde Dauid dicebat, ſi ambulauero in medio vmbræ mor-
tis,

A tis, non timebo mala, quoniã tu mecũ es. Feruntquod cũ aliquando philoſophus quidã in frequẽtiſsimo foro clamaret vt omnes ad ſe accederent, ſapiẽtiã percepturi, & hoc nuntium ad principẽ perueniſſet, ſtatim grãdi miſſa pecunia miſit ad philoſophũ vt ei pro eruditione aliquid perſolueret: dixit autẽ philoſophus nuntijs, dicite regi veſtro vt in omnibus quæ facturus eſt, ſemper cogitet quid ſibi poſsit accidere. Cúq; nũtij quaſi philoſophũ ridentes, ad regẽ rediſſent, dixit rex eã ſententiã non ridendã ſed egregie ponderandã eſſe, & idcirco eam aureis litteris in ſuo palatio ſcribi iuſsit. *Conſideremus quod agimus diligenter prius.* B Hinc ergo colligas quantũ conducat ſalutares inire cogitationes atq; cõſilia. Nolebat quidẽ Deus vt illi ad pręliũ apti cẽſerentur, qui ſe in aquã bibẽdi gratia præcipitarẽt, ſed qui moderatã manu biberẽt. Nõ ergo nos his terrenis immergamus ſed potius diligenter eorũ mobilitatẽ & inconſtantiã conſideremus. *Iudic. 7.* Nam ſicut in aqua hirudines aliquæ reperiri ſolent, quæ nobis moleſtiſsimę eſſe poſſunt, ſic etiã ne nos terrena diſperdant, ea pri' diligẽtiſsime meditemur. De Protogene ferũt, ꝙ ſola linea delicatiſsima cõſpecta, ſtatim agnouit Appellis eã eſſe, & idcirco *Simile. Proto: Appell.* C dedit operã vt eũ diligẽter inquireret, & ei amicus fieret. Si ergo ex eius opere cognoſcit artifex, cũ nos tot tantaq; Dei mirabilia opera videamus, cur nõ ad eũ toto animo diligendũ inflammamur? *Cæleſtia meditari quam ſit ſuaue.* Interrogatus quidẽ aliquãdo B. Antoni', vt refert Nice: quomodo poſſet abſq; libris in vaſta ſolitudine verſari, ſapiẽtiſsime reſpondit, creaturas ipſas vice libri ſibi deſeruire. Et certe ſicut cõſpicilia nõ eo geſtãtur, vt in his ſolũ cõtẽplãdis verſemur, *Nice. l. 11 hiſ. eccl. c. 43.* ſed potius vt per hæc cætera videamus, ita nos per creaturas tãq̃ conſpicilia quædã, debemus in Dei cognitionẽ deuenire, & ita tãdẽ voluntatẽ noſtrã diuino amore inflammare. *Simile.* Vt enim leo leonẽ & equus equũ generat, ſic etiam ſanctę cogitationes in anima no- *Conſideremus mirabilia Dei opera* D ſtra dulcedinẽ quandã & ſuauitatẽ generant ſpiritualẽ. Vnde princeps Apoſtolorũ Petrus ait, vt per hoc efficiamini diuinæ conſortes naturæ, fugiẽtes eius quæ in mũdo eſt, concupiſcentiæ corruptionem. *Simile. 2. Pet. 1.* Hinc etiã Chriſtus ait, qui ex deo eſt, verba Dei audit, quia diuinæ gratiæ virtute, prõptior quiſq; redditur ad virtutẽ exercendã. *Ioan. 8.* Nã certe ſi diligenter hæc mundana conſideraremus, nõ tã caro ea emeremus, & cũ tãto ſalutis animæ diſpẽdio. Si cũ vilia quæq; emimus, ea prius diligẽter exploramus & conſideramus, cur nõ prius diligẽter ea meditabimur quæ ad animæ ſalutẽ vel nocumẽtũ pertinẽt? *Similitudo.* Certe quãdo Tobias piſcem extraxit, dixit ei angelus, vt eum diligenter exenteraret, & ex interioribus ſalutarem efficeret medicinam. *Tob. 6.* Sic ergo nos Leuiathan

ſerpentem

ſerpentem noxium priuſquam nos ab eo vinci ſinamus, diligen- E
Pſal.11. ter exploremus, & eius inſidias accurate meditemur, atq; pec-
Iſa. 46. cati amaritudinem probe noſcamus Sed tamen impij non ita ſe
Gen. 8. gerunt, ſed potius in circuitu peccatorum ambulant, vt ait regius vates. Vnde Iſa. eos exhortans ait, redite præuaricatores ad cor: Ipſi tamen coruum imitantes, ad priſtina ſemper redeunt vitia.

Circumſpecte viuamus.

ET *filius hominis tradetur.* Hęc quidem præmonet Chriſtus vt parati ſint & præmeditati cum hæc euenerint, ſic etiam nos aſsidue monet ne imparati ſimus, ſed potius omnes inſidias hoſtium noſtrorum diligenter exploratas habeamus. Certe quanto magis appropinquat dies iudcij & ſententię tanto magis reus ipſe ſecum meditatur quæ ſibi euentura ſint. At vero nos contrario modo facimus, vt ſcilicet imparati magis atque improuidi viuamus Bene igitur nobis quadrat quod ait ſap. Vſquequo paruuli diligitis infantiam? nam certe videas quod in rebus puerilibus fruſtra tempus teramus, & carnis inſidias non videamus, cum tamẽ dicat Aug. quod inter omnia Chriſtianorum certamina, duriora ſunt prælia caſtitatis, vbi continua pugna, & rara victoria, & propterea tam multi propter hoc vitium pereunt. Quare non expectemus vt ab hoc vitio reſipiſcamus, cum vix ei poterimus reſiſtere, ſed potius primo quoq; tempore illud a nobis repellamus: Sane cum corallium in aqua adhuc mergitur, inutile eſt & decolor, vt ex eo poſsit quidquam fabricari, at vero ſi inde extrahatur, varijs vſibus eſt aptiſsimum: ſic etiam cum quis deditus eſt delectationibus carnalibus, inutilis eſt ad ſalutaria quæq; nõ ſolum præſtãda, ſed etiam cogitanda; ſi vero delectationes carnales a ſe abegerit, & deo & hominibus gratiſsimus eſt. Vnde cogitet ſibi dici, quod Ioſue olim dictum eſt, confortare, & eſto robuſtus, vt cuſtodias & facias omnem legem quam præcepi tibi. Audiatq; quid nos moneat Petrus dicens: fratres ſobrij eſtote & vigilate &c. Sane ſi ingrederentur nunc in theatrum multi ferociſsimi leones rugientes, plurimum timeremus & conturbaremur, & tamen modo cum tot dæmones rugiant & quærant vt nos deuorent, non tamen anxij ſumus & ſoliciti, ſed in vtramq; dormimus aurem. Satis quidem periculum in quo verſamur intelligitur in eo quod dicit Ioannes in Apoca. quod ſcilicet cum mulier parere vellet, ecce draco magnus & ruffus habens capita ſeptem &c. expectabat enim vt poſſet deuorare quod mulier peperiſſet, & cum non poſſet,

Marginalia: F — *Semper præmeditati eſſe debemus.* — *Simile.* — *Pro. 1.* — *Tempus fruſtra nõ teramus.* — *D. Augu.* — G — *Tentatio carnis nos valde infeſtat.* — *Simile.* — *Ioſue. 1.* — H — *Fauet De' in maioribus periculis.* — *1.Pet:5.* — *Diſsimile* — *Apo. 12.*

A poſſet, abijt facere prælium cum reliquis de ſemine eius, qui cuſtodiunt mandata eius. Hic quidem draco eſt dæmon ipſe, qui circuit quærens quem deuoret. Cum ergo in tantis verſemur periculis oportet quidem vt diligenter vigilemus: quando quidem certe ex eo enim quod non vigilemus nec attenti ſimus, prouenit vt inconſtãtes ſimus & maxime terreamur cũ nobis accidunt pericula, nec fructum demus in tempore ſuo, vt ait Dauid. In cuius rei figuram data fuit maledictio ipſi ficulneæ quę fructũ ſuo tempore non habebat. Sed quæres quorſum data fuerit maledictio ipſi ficulneæ, quæ requiſita eſt habere fructus, cum tem-

B pus fructuum non videbatur? Ad quod reſpondeo per eam ſignificari ipſum peccatoré, qui ſemper debet fructus edere bonorũ operum. Quare ſicut cumquis crimino ſus haberi non poteſt, eius ſtatua cum ita iuſtitia exigit comburitur quamuis ſtatua ipſa nihil mali mereatur, ita ficulneæ datur maledictio, quæ hominem ipſum peccatorem repræſentat, debemus ergo fructum dare in tempore ſuo nempe patientiam cum ſe offert occaſio iraſcendi, abſtinentiam cum venit occaſio intemperantiæ. Quod quidem vt præſtare commode valeamus, debemus quidem perattente vigilare, & ſanctas inire conſiderationes. Sic enim nos Chriſtus mo

C net dicens, vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Sed quorſum obſecro incõſiderate viuis, cum talem habeas hoſtem, & tam aſtutum aduerſarium, nempe dæmoné ipſum? Vide enim quomodo cum te videt ſaturum, tentat de luxuria: cum videt famelicum, tentat de gula; ſi in laboribus poſitum, tentat de impatientia: ſi in proſperitate, tentat de inani gloria: ſi in paupertate, tentat de furto: ſi in diuitijs, tentat de auaritia, atque tanquã aſtutus venator curat vt rete ſuum quod tibi intendit, in occulto deliteat, palliando ſuas tentationes colore aliquo, ita vt videantur æquitati conſentire. Dicit quidem Greg. Nyſ. quod ita in labo-

D ribus Iob erat præmeditatus & præparatus, vt nequaquã ipſum conturbarent cum acciderent, ac propterea nihil vnquam turpe commiſit, vel etiam dixit: Aduertit etiam hic doctor, quod quamuis Deus reſtitueret in proſperitate ipſi Iob omnia duplicata, non autem filios mortuos ipſi reſtituit, ne in hac vita tam miſerabili iterum degerent, vt inde intelligas quã vigilãter in hac vita viuere debeamus, in qua tam multi tenduntur nobis laquei & quam occulati eſſe debeamus, ſicut erant quatuor illa animalia de quibus dicitur quod plena eſſent oculis. Vnde Dauid dicebat a iudicijs tuis timui, & ideo inquit, feci iudicium & iuſtitiam.

Dæmon circuit quærens quem deuoret.
Sẽper vigilare debemus cõtra hoſtes noſtros.
Pſal. 1.
Matt. 21.
Quæſ.
Reſpo.
Similitu.
Fructũ demus tẽpore ſuo.
Mar. 14.
Magna ſecordia noſtra.
Simile.
Gre. Nyſ.
Vita humana periculoſa.
Apo. 4.
Pſal. 118.

Labores

Labores pro Deo tolerati quomodo præmientur. E

Calamitates vtiles. ET *tertia die reſurget.* Vide quomodo compenſentur & præmien-
tur labores propter Deũ patienter tolerati. Quis ergo erit
poſthac qui labores patienter pati recuſet? Præſertim cum videa-
3. Re: 22: mus fere fieri vt in proſperitatibus inſolentes reddamur, & ta-
men in laboribus plurimum proficiamus. Sane ſi rex Achab in
rebus bellicis fuiſſet occupatus, non perinde vineam Naboth
Gene. 7: concupiuiſſet, neque ei interitum attuliſſet. Aquæ quidem dilu-
Rom. 8. uij leuauerunt arcam vſque ad ſupremos montes: ſic labores F
& calamitates ipſos bonos extollunt & magnificant. Vnde
Pau. ait, diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum:
Sane terra illa promiſsionis fertilior erat quam eſſet Aegyptus,
vbi populus Dei habitabat, & tamẽ illic idololatræ erant, vt inde
Deut. 11. intelligatur quomodo Deus ſuis quos diligit ſoleat labores im-
mittere: Sic enim dicitur in Deut. terra ad quam ingredieris,
Calamitates quãtũ conducãt. non eſt ſicut terra Aegypti de qua exiſti, vbi iacto ſemine &c.
Vult ergo Deus vt ſui hic labores patiantur vt hoc modo ſe in
patientia exerceant, & tandem ampliſsima reportent præmia: G
Nam ſicut tauri ipſi in viridi loco & peramæno paſcentes, ſo-
Simile. lent valde laſciuire, ſic etiam fere fit vt homines in proſperi-
tate inſolentes reddantur, & propterea dantur ipſis labores
Delectationes mũdanæ periculoſæ. vt reſipiſcant, & Deum factorem ſuum agnoſcant, & ad ipſum
reuertantur: Interdum etiam per alios immittit Deus ſuis
labores, ſicut Eliæ per manum Iezabel, & Iacob per manum
Eſau, atque Dauidi per manum Saul, & ipſi Ioſeph per ma-
Tribulationes vtiles: nus fratrum ſuorum. Debemus ergo labores patienter tolera-
re, & ipſis non terreri. Vnde Chriſtus ait, ne terreamini ab his
qui occidunt corpus, & poſt hoc non habent amplius, quid fa-
Luc. 12. ciant: oſtendam autem vobis quem timeatis, timete eum qui H
Deũ Timeamus. poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam.
Debemus ergo confidere quod Deus nos miſericorditer a la-
Exod. 6: boribus noſtris liberabit. Vnde dixit populo Iſraelitico cum
premeretur in Aegypto varijs calamitatibus, ego Dominus
qui educam vos de ergaſtulo Aegyptiorum, & eruam de ſerui-
Simile. tute, ac redimam in brachio excelſo. Quare ſicut puer globu-
los ligneos in gyrum verſans, eoſdem flagello percutit, vt la-
tius & citius circumferantur: Sic etiam Deus ſolet nobis cala-
mitates immittere vt per has acceleremus & curramus ad do-
minum Deum noſtrum. Vnde Dauid ait, multiplicatæ ſunt in-

firmitates

A firmitates eorum, poſtea accelerauerunt. Multos porro videas ex poſtulantes quodammodo quod varijs afficiantur laboribus, & tamen non conſiderant, quod Deus ipſe eis etiam maiorem det animum & vires ad eos tolerandos. Sane cũ quereretur Moyſes quod graue onus ſuſtineret in gubernatione populi, voluit Deus vt a ſeptuaginta ſenioribus iuuaretur, Sed tamen dixit ei, ego auferam de ſpiritu tuo, tradamq; eis. Item poſtmodum dicitur, auferenſque dominus de ſpiritu qui erat in Moyſe, dedit ſeptuaginta viris. Quare cum videris te maximos ſuſtine-
B re labores, conſidera etiam quod detur tibi materia & leges amplius merendi. Multæ quidem ſunt inuentiones diuinæ vt homines ad ſe attrahat & alliciat, vnde in Canticis ſponſa ſæpe appellatur columba vt ſignificetur eius ſimplicitas & patientia. Nam columba patienter quidem ſuſtinet quod à mare ipſo roſtro pungatur, propterea quod exiſtimet ipſam ſibi infidelem fuiſſe. Sic ergo debet fidelis anima patienter ſuſtinere calamitates ſibi ab ſponſo ſuo immiſſas, conſiderans num forte fuerit ipſi ſponſo ſuo infidelis atque rebellis: ſi
C quidem poſt huiuſmodi labores maxima quiete & dulcedine, eam ſponſus afficiet & donabit. Quamobrem patienter calamitates nobis immiſſas ſuſtineamus, vt per has tandem ad ſedes ſempiternas veniamus ſimul cum his qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni.

Pſal.15. Num.2. Labores patienter propter Deũ toleremus: Cant.4. & 5. Columba proprietates. Patientes ſimus in aduerſitatibus tolerandis. Magnam dulcedinẽ dat quidẽ Deus ſuis poſt labores. Apoc.7.

Sed quæres quid cauſæ ſit, quamobrem plerique impijs ſuccedant proſpera, cum tamen pijs & ſanctis, aduerſa ferre contingant? Sane hæc quæſtio difficilis olim veteris teſtamenti patribus, & frequenter verſata fuit atque agitata. Vnde Abacuch dicebat, vſquequo Domine clamabo, &
D non exaudies? Quare reſpicis contemptores, & taces, conculcante impio iuſtiorem ſe? Item Iob ait, ecce clamabo vim patiens, & nemo audiet. Item Dauid ait, mei autem pene moti ſunt pedes, pene effuſi ſunt greſſus mei, quia zelaui ſuper iniquos pacem peccatorum videns. Cæterum hæc a nobis vtcumque reddi poteſt huius rei cauſa: cum enim lex illa cultoribus ſuis, corporis incolumitatem, opulentiam, cæteraque terrena bona promitteret, impijs autem & præuaricatoribus legis, peſtem & exitium minaretur, conſequens eſſe videbatur, vt cum improbos viderent ſecunda fortuna vti, pios vero aduerſa iactari, vehementer hac rerum viciſsitudine commouerentur: At vbi nouæ quidem ipſius legis gratia

Cur malis ſuccedant proſpera. Abacuc.1. Iob.19. Pſal. 72. Labores cur bonis contingãt Calamitates vtiles.

inuecta

inuecta eſt, vbi lator legis Chriſtus dominus in mundum veniens, E
in ſtabulo naſci, in cruce mori, & vitam inopem, humilem, & acer
bam eligere dignatus eſt, is plane hac noua & inuſitata laborum
electione, humiliq; perpeſsione, labores ipſos in corpore ſuo con
ſecrauit, nobilitauit, & ad ſummam dignitatis & gloriæ laudem
Simile: extulit. Sicut enim aqua eorum locorũ ſaporem refert per quos
Labores labitur: ita cum fons vitæ Chriſtus tam multa corporis mala inſe
Chriſtus ſuſceperit, ſalutarem eis vim atq; ſummam dignitatem contulit,
ſuaues red Simili pene argumento magnus ille Seneca, diuitias & opulentiã
didit. non eſſe inter bona numeranda confirmat, quod ea peſsimis in- F
Seneca. terdum hominibus contingant contra vero egeſtatem, labores
Chriſtus la & calamitates, nullo modo eſſe inter mala collocanda, quod ea
bores nobi Cato pertulerit. Quod ſi tanta apud hunc philoſophum, Catonis
litauit. autoritas fuit, vt quæ ille perpeſſus fuerit, in bonorum numero
ponenda eſſe cenſeat: quanto quæſo ſaluatoris noſtri dignitas &
autoritas, apud nos maior eſſe debet, vt quæ ille pertulerit & ele
gerit, in ſummo pretio habenda ſint? Hinc certe factum eſt, vt
tot deinde martyres exiſterent, qui immania tormentorum ge-
2. Cor. 12. nera, adeo non horrerent, vt vehementer potius appeterent, &
alacri animo ſubirent. Non ita beatum dico Paulum quod in pa- G
radiſum raptus, verba audiuit ineffabilia, quam quod vincula ſu-
Ephe. 4. ſtinuit. Quod enim iſta reliquis ſint maiora, audi ipſum quomo-
do glorietur: non enim dicit, obſecro vos qui verba ineffabilia au
diui, ſed quid? obſecro inquit vos ego vinctus in domino. O bea-
Actu. 28. ta vincula, o beatas manus, quas catena illa exornauit! Admira-
ris Paulum tum valde, quando nil illi, quæ manui adhæſerat vipe
ra, detrimenti adferebat? Nil mireris, catenam quippe illam vere
batur, imo & vniuerſum mare, illam venerabatur: vt inde intelli
gas quanta ſit vtilitas & quanta gloria laborum propter Chriſtũ H
perpeſſorum.

FER. IIII. POST II. DOMINI. QVADRAGE.

CONCIO QVARTA.

Ambitio & arrogantia deteſtabilis.

Sæpe parẽ ASSumpſit Ieſus duodecim diſcipulos &c. Tunc acceſsit ad eum
tes filiorũ mater filiorum Zebedæi. Matt. 20. Vide quantam ambitio
nimio a- nem iſti præ ſe ferrent, vt Chriſto talem petitionem
more excæ proponerent, matris voce. Dolendum ſane eſt quod tã
cantur. multi ambitioni ſint dediti, & quod tam longe, lateq;

ambitio

A ambitio ipſa ſerpat, adeo vt cætera ſpernant propter ſuam ambitionem. De Romanis quidem ferunt quod cum audirẽt Chriſtum tot mirabilia patrare, eum in cathalogo ſuorũ deorũ aſcribere vellent, niſi poſtea intellexiſſent quod ſe regẽ Iudæorum diceret ſine ipſorum Romanorum autoritate, vt inde intelligas quanta eſſet eorũ ambitio, vt ipſi etiam dij ab ipſis eſſent conſtituendi, & aliter nõ recipiendi. Sicut etiã videas quod impij ſibi deos quoſdã conſtituũt, nẽpe honores & diuitias huius ſeculi. Vnde Augu. ait, hoc quiſq; deũ facit, quod ſupra Deũ diligit. Certe quáuis ambitioſus ipſo ore dicere non audeat, quod honor ſit B Deus eius, tamẽ ſibi honorẽ deo debitũ vſurpat, & vult tãquã deus adorari: Vnde Ezech. ait de rege Tyri, eleuatũ eſt cor tuũ, & dixiſti, Deus ego ſum. Et ſubdit id declarans, dediſti cor tuũ quaſi cor Dei, id eſt ita egiſti, ac ſi eſſes Deus: Dic enim homo fatue, cũ Deus ſit vltimus finis noſter, & tu omnia potius ad te referas quã ad ipſum, nõne te Deũ prædicare videris? Nonne tacitus dicere videris, vt à regib^9 & principibus adoreris? Imo nec hac quidẽ adoratione cõtẽtus eſſes. Caue igitur ne in ſimili ſuperbia pereas: Sic enim legimus quod Abimelech tãtũ abeſt vt emẽdaretur cũ ſe vulneratũ lethaliter videret, vt potius ad armigerũ ſuũ dice C ret vt ipſum interficeret, ne diceretur à fœmina interfect^9. Sic auarus hianti ore fere moritur, luxurioſus in delectatione carnali. Tãta quidẽ eſt huius ſeculi ambitio, vt null^9 fere iam ſua ſorte cõtẽt^9 viuat, ſed opifex velit fieri mercator, & hic cupiat eſſe eques. Vnde Iſa. ait, audiuimus ſuperbiã Moab, ſuperbus eſt valde, ſuperbia eius & arrogantia eius, pluſquã fortitudo eius. Et Hier. ait plus fecit quã potuit, idcirco perijt. Quod ſi iſti ita grauiter reprehẽduntur quãto quæſo grauiore reprehenſione digni ſumus, cũ videamus Chriſtũ dominũ ducẽ noſtrũ pro nobis pauperẽ & nudũ redditũ? Non ergo debemus in ornatu & alijs huiuſmodi, ex- D cedere metas ſtatus noſtri, ſed audiamus quid dicat Apoſ. Vnus quiſque in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat. Certe idcirco omnes ſitiunt aurũ, quia nemo vult ſua ſorte cõtentus viuere ſed eã potius quotidie cupit amplificare. Vnde Abacuc ait, væ qui congregat auaritiam malam domui ſuæ, vt ſit in excelſo nidus eius &c. Et addit, lapis de pariete clamabit, & lignum quod inter iuncturas ædificiorum eſt, reſpondebit. Item vę inquit qui ædificat ciuitatẽ in ſanguinibus. Volũt porro ambitioſi tegere ſæpe ambitionẽ ſuã, ſic enim iſti diſsimulabãt diſcipuli, dicentes: quis putas maior eſt in regno cælorũ? Vt inde poſſent poſtea ad oſtendẽdũ quod deſiderabãt procedere. Sic Abſalon multorũ

Romani cur nõ ſcriberẽt Chriſtũ in catalogo ſuorũ deorum.
D. Augu.
Ambitioſi quam ſint cæci.
Ezech. 28
Ambitioſus nũquã ſatiatur.
Iudic. 9.
Auari etiã ei fere ore moriuntur
Magna huius ſeculi ambitio
Iſa. 16.
Hier. 44
Quiſq; nõ excedat ſtatũ ſuũ in veſtibus.
1. Cor. 7.
Abacuc. 2
Auari quantum noceant.
Matt. 18
Ambitioſi conditiones.
2. Reg. 15.

animos ſolicitabat, dicẽs quod vellet pacifice ipſos regere, quę ta E
Ambitio quã late pateat. mẽ omnia deprauato animo dicebat. Mirũ plane eſt ꝙ diſcipuli dñi qui in ſchola verſabãtur tã humilis magiſtri, ad tãtã deuenirẽt ambitionẽ: ſi enim in curia Alexãd. Mag: verſarẽtur aut Iulij Cæſaris, nõ eſſet mirũ. Sed tamẽ inde intelligim' quã late ſerpat hoc vitiũ, & quomodo tẽtare ſoleat omniũ ſtatuũ homines: Vnde
Pſal. 38. Dauid ait, verũtamẽ vniuerſa vanitas, omnis homo viuẽs. Intelli
Gene. 19. gamus ergo ꝙ quãdiu in mũdo verſamur, nequaꝗ nos ſecuros eſſe arbitrari debemus. nam cum Loth extra Sodomã ſe ſecurũ arbitraretur, inebriatus eſt, & vide quæ alia fuerint ſubſecuta. F
Non eſt ſecuritas in hoc fragili mundo. Non debes ergo te ſecurũ arbitrari quãuis deſertũ petas, nã & filiæ tuæ te ſequũtur, videlicet caro ipſa & ſenſualitas: Hinc Sap. ait homo ſapiẽs in omnibus metuit. Vnde ſicut in tabula illa nauigãdi deſcribũtur omnia maris loca periculoſa, ſic etiã in ſancto euã
Eccleſ. 18 gelio nobis deſcribũtur calamitates mũdanæ quas vitare debea-
Simile. mus, & præſertim ambitio ipſa, quæ quidẽ eo redigit ambitioſũ,
Pericula varia in mundo. vt facile ſe conformet etiã deprauatis moribus aliorũ: Sic Abſalõ publice ingreſſus eſt ad cõcubinas patris, vt in hoc placeret populo. Quare ſicut venator vel auceps fiſtulã ſuã adaptare ſolet iux
2. Reg. 16 ta cãtũ ipſarũ auiũ: ita etiã ambitioſus ſe cõformare ſolet cũ mo G
Simile: ribus vitioſorũ, vt etiã regna ſi poſſet, hac via tẽtare nõ ceſſaret;

Dæmon nititur nos excæcare.

Similitu:

NEſcitis quid petatis. Nititur quidẽ dæmõ quãtũ poteſt, nos excęcare, neq; neceſſe iã habet vt tanquã aſtutus venator occultet laqueos, ſatis enim ipſi ſpõte noſtra in eos incurrimus, cũ tamẽ bruta animalia laqueos venatoris quos vidẽt, fugiãt. Sane ſacrarũ litterarũ lectio nos plurimũ iuuat ad dæmonis laqueos re-
Gene. 19. tegẽdos, ne ſcilicet tanquã Labã, det nobis liam pro Rachele, & H
Pſal. 118. faciat vt æterna poſt ponamus tẽporalibus Vnde Dauid ait, lucerna pedibus meis verbũ tuũ, & lumẽ ſemitis meis. Si quidẽ benefi
Simile. cio lucis verbi Dei aufertur nobis velamẽ ignorãtiæ ꝙ habemus, vt ita recta tẽdamus in patriã, ſicut accipiter prædam inuadit, cũ
4. Reg. 25 ſibi velamẽ de capite aufertur. Sane 4. Reg. habetur quod poſtꝗ
Lectio diuinæ legis quãtũ conducat. rex Ioſias librũ legis legit, tantam habuit lucẽ, tantamq; deuotionẽ, vt ſimilis illi nõ fuerit ante eũ rex, qui reuerteretur ad Deũ in omni corde ſuo: ſic cõtra peruerſi libri ad malum prouocant. Vnde Pau. ait, corrũpunt bonos mores colloquia praua. Sane ſi pro
Simile: uida mater viderit filiam ſuam cũ praua aliqua muliere tractantem, ſuſpicatur ne forte in errorẽ aliquem labatur: ſed quid dice-

remus

A remus ſi pater pecuniam etiam perſolueret, vt filia ſua a muliere peſsima deprauaretur? Sic vtiq; tu maxima dignus es reprehenſione, qui etiam multa adhibita pecunia tibi prauos libros comparas. Sane in Actis Apoſ habetur quod omnes prauos libros ponerēt ad pedes Apoſtolorum vt comburerentur, atq; inuenerūt quod grandis pecunia pro eorū emptione perſoluta fuiſſet. Quā obrem lectioni ſanorum librorum incumbamus, vt hoc modo tenebras ignorantiæ a nobis propellamus, atq; ſanctis confabulationibus vacemus, noſq, tradamus. Cęterum huiuſmodi quidem *Act. 19.* *Libri praui comburendi.*

B ignorantiam ſolet Deus in hominibus permittere propter ipſorum culpam. Vnde Iſa. ait, ſtulti facti ſunt principes Thaneos, dominus miſcuit in medio eius ſpiritum vertiginis, vt quaſi inſenſati inciderēt. Et Sopho. ait, ambulabūt vt cæci, quoniam domino peccauerunt: quod quidē indiciū quoddam eſt reprobationis. Multa porro ſigna præcedunt occiſionem alicuius damnati ad mortē ſed potiſsimū eſſe videtur, cū oculi eius claudūtur. O inſenſati Galatæ ait Apoſ. quis vos faſcinauit non obedire veritati? Quaſi diceret, ꝙ tanquā paruuli nos deprauari permittimus. Nō *Iſa. 19.* *Sopho. 1.* *Gal. 3.* *Facile in errorē præcipitamur*

C ergo ita nos geramus, neq; ſinamus nos faſcinari vel a muliere, vel a cupiditate, vel a quocūq; alio, ſed potius plus credamus deo quā noſtris paſsionibus, ne aliter de nobis dicatur illud Sa. eſt via quæ videtur homini iuſta, nouiſsima autē eius deducūt ad mortē. Sane inter alias miſerias ignari hominis, illa vna etiam eſt, quod ſcilicet ſibi perſuadeat ꝙ in aliquo nō errat, ſed omnia probe intelligit. Nihil grauius, quam ſi id quod ignorat quis ſcire ſe credat, & defendat verum quod falſum eſt; quod tale eſt quaſi ſiquis ebrius, ſobriū ſe putet, & agat quidē cuncta vt ebrius, ſobriū ſe tamen & ipſe putet, & dici à cæteris velit. Ita ſunt ergo q. ignorantes quod verū eſt, ſpeciē tamen alicuius ſciētiæ, tenent, mala *Pro. 14.* *Cle. li. 5. Recog.* *Simile.* *Chry. ho. 76. in Mat.*

D quaſi bona ferūt, atq; ad perniciē quaſi ad ſalutē feſtinant. Chryſ quidem dicit quod præſtat proba ignoratione detineri, quam falſæ opinioni mancipari: namqui neſcit, facile ratione ducitur. Qui vero ſcire credit, cum neſciat, non poteſt facile veritatem ſuſcipere. Nam & in charta vbi nihil ſcriptum eſt, facile ſcribitur, in literis vero plena, non ſimiliter certe, neceſſe enim eſt priora delere. Et terra facilius aratro proſcinditur quæ nihil habet, quam quæ vepribus referta. Nequaquam igitur cuncta ſcire velimus, ſed patiamur etiam nonnulla ignorare, vt ſi magiſtrum inuenerimus, duplicem ei laborem non præbeamus. Et ſicut morbus non celandus eſt, ſed in publicum efferendus, quo ſanari poſsit, vt dixit philoſophus ille Heraclius *Simile.* *Simile.* *Simile.* *Heracli.*

ſic inſcitiam tegere nō debemus, ſed quātū poſſumus, curare & E
Plu. in conniti, vt quæ ignoramus ſalutaria, diligētiſsime addiſcamus
ſuis Mor. vt ait Plut. Item Pli. ait quod nullum eſt animal quod impenſius
Plin. li. 8 amet ſuos fœtus, quam aſinus: ſic indocti ſuā inſcitiam fere am-
ca. 43. plectuntur, & in ea ſibi placent. Porro de ipſa ſpirituali cæcita-
Auguſt. in te loquens D. Aug: ita ait: cum magnum malum homines pu-
Pſalm. 9. tent oculorum corporalium cæcitatem, quanto deterius ma-
to. 8. lum putare debent quando eo perducuntur, vt non ſibi propo-
nant Deum in conſpectu eorum, ſed immunda ſibi proponāt ſem F
Aug. l. 50 per? Idem etiam alibi ait, totus mundus cæcus eſt, ideo venit do
hom. 43. minus illuminator, quia diabol' fuerat excæcator: omnes cæcos
tom. 10. naſci fecit, qui primum hominem decepit. Currant ergo ad illu-
Lud. Gra. minatorem, & credāt &c. Omnes fere, inquit grauis autor, hono
ris materia quam in virtute ſitam eſſe affirmamus, neglecta, fal-
Mundani ſi honoris cupiditate flagramus, dum inania hæc fortunæ ludibria
plus amāt omni ſtudio & auiditate captamus: quodq; dolendum valde eſt,
tēporalia vſque adeo in hoc errore perſiſtimus, vt ſi Deus nobis optionē
quā æter- daret, vtra bona mallemus, an ea quæ fallaci honori, an quæ ho-
na. nori vero materiam præbent, illa magis quam hæc eligeremus,
hoc eſt terrenas & interituras opes, ac ſeculi honores, magis G
quā pietatē & virtutē, quæ ſunt immortales opes. Quid igitur in
dignius, quid magis præpoſterum, quam vt homines mentis com
Simile. potes, gloriæ cupiditate incenſi, falſam & mendacē gloriā, veræ
glorię dignitati anteferant? Si nobis quiſquā referret, habitare
ſub ęquinoctiali linea barbaros & immanes quoſdam populos,
qui pluris adulterinas quaſdam gemmas, quam veras facerent
quis nō illorū amētiā derideret? At nos ipſos minime deridemus,
Gloriā fal qui tantū nobis religionis & prudētię nomine tribuimus, cum ta
ſā ante po mē in ſimilē barbariē atq; adeo periculo ſortē incidamus, quādo H
nimus ve falſam atq; fallacē gloriā, veræ & ſolidæ anteponimus, maioriq;
ra. ſtudio & cōtētione mendaciū quærimus quā veritatē, quādo qui
dē nullū terrę mariſq; laborē, nullū vitæ periculū, propter hęc fal
ſa & fallacia bona recuſam', qui tamē propter virtutis & hone-
ſtatis amorē, vix loco moueri volumus: intellige ergo homo mi-
ſer, verū honorē eſſe, qui virtuti & ſanctitati, & religioni tribui-
tur. Hoc enim te in hoc ſeculo, & in futuro, & corā Deo & homi
In quibus nibus, clarū in primis & valde illuſtrem reddet, cætera vero mun-
ſitus ſit ve dana, nullo modo te vera laude & honore dignum efficiēt: fieri
rus honos: enim poteſt vt omnibus his externis fortunę muneribus ornat',
mētē habeas omnib' flagitijs & ſceleribus inquinatā: Quā ergo tibi
gloriā opes illæ cōciliabūt, cū hęc teterrima vitia omnibus verę
glorię

A gloriæ ornamentis ſpoliatũ ſũma te ignominia & dedecore affi-
ciant? hac enim de cauſa regius vates in hos mẽdacis gloriæ ama
tores inuehitur, cum ait: filij hominũ vſquequo graui corde? Vt *Pſal. 4.*
quid diligitis vanitatẽ & quæritis mendaciũ? Hoc intelligens ſan
ctus Moyſes dicebat: cur afflixiſti ſeruũ tuũ? quare nõ inuenio gra *Num. 11.*
tiã corãte, & cur impoſuiſti põdus vniuerſi populi huius ſuper
me? &c. Nos tamẽ cæci appetẽtes humanos honores, auido ani-
mo tãta põdera ſuſcipimus & ſuſtinemus tantaq; pericula, quan *Honores*
ta in gubernatione ipſa ſolẽt occurrere! Vnde ſatis manifeſtum *mundi cõ*
eſt quod magis diligimus tenebras ambitionis, quã lucẽ quietis *temnunt*
B & tranquillitatis, vnde & merito nobis dici poteſt, ne ſcitis quid *ſerui dei.*
petatis.

Alienos potius quam noſtros exploramus defectus.

E*T audientes decem indignati ſunt de duobus fratribus.* Fere fit vt
alienos potius quam noſtros defectus conſideremus: ſi ergo *Vitioſi a-*
defectus erat in duobus diſcipulis quod appeterẽt honores mun *lienos de*
nos, pariter defectus erat in his decẽ, quod ita accurate alios no- *fectus po-*
tarent, & cum his indignarentur. Atq; hanc etiam cæcitatem *tiusquam*
C in Dauide licet contueri, qui ſtatim iudicauit in parabola ſibi *ſuos conſi*
propoſita a Nathan, illum eſſe culpabilem, & tamen ſuum pecca *derant.*
tum non agnoſcebat. Si diligenter conſideraremus viros ſanctos *2. Reg. 12*
& Dei ſeruos, ac præſertim diuinas perfectiones diligenter
conſideraremus, facile vtiq; intelligeremus quamuis in virtu-
te progreſſus multos feciſſemus, ſemper in nobis imperfectio-
nes aliquas reperiri, vt ita nos magis humiliaremus. Vnde Ec-
cleſi. ait, qui timent dominum, præparabunt corda ſua, & in *Eccle. 2.*
conſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas. Sed tamen inconſide
rati homines potius oculos conijciunt in eos qui defectus mul
D tos habent, & ita præ illis ſe perfectiores iudicant, & fratres
ſuos infamant & ſuggillant. Longe tamen aliter faciebat Ioſeph *Gene. 40*
qui tantum dixit pincernæ Pharaonis, vt ſui meminiſſet ante
Pharaonem, non tamen narrauit iniquitatem fratrum ſuorum *Defectus*
contra ſe, neque impudentiam dominæ ſuæ, ſed tantum dixit, *proximo*
furtim ſublatus ſum de terra Chanaam, & hic innocens in lacum *rũ non pu*
miſſus ſum. Sane ſanctus ille ſenex Tobias cum iniuriam ali- *blicemus.*
quam ab aliquo acciperet, in ſuorum potius peccatorum emen
dationem eam infligi dicebat, ſicut patuit de illa perſecutione *Tob. 3.*
regis Salmanaſar. Sic Eſther in perſecutione Aman, ſtatim in

cilicio ad Dominum acceſsit dicens, peccauimus, iuſtus es Domi E
Eſth.13.
ne &c: Sane ſi ita nos gereremus, nō indignaremur tantopere cō
Non iudicemus temere.
tra proximos noſtros. Non ſolemus quidem res proximi noſtri
commode iudicare, neq; eius facta ſyncero oculo aſpicere, cum
tamen olim præciperetur vt duplex haberetur pondus, quorum
vnum in communi, haberetur, alterum vero ſubtilius haberetur
Leui.5:
in templo: ſed cum modo homines vnico tantum pondere iudi
cij ſui & falſæ æſtimationis vtantur, hinc fit vt valde in cenſuris
ſuis fallantur, cum præſertim ſi tales cenſuræ pondere templi di
uini, & ante Dei oculos ſuo pondere menſurentur, longe aliter F
Periculoſum eſt alios temere iudicare:
iudicentur. Certe ſuperbi & elati viri toti in hoc incumbunt, vt
alienam vitam explorent, & proximorum etiam cogitationes
rimari velint, & de his iudicium ferre Contra vero humiles ſua
tantum rimantur, non iudicantes aliena facta. Hoc quidem ap-
te factū fuiſſe videmus a ſanctis Apoſtolis, cum enim Chriſtus di-
Ioan.13.
xiſſet Iudæ proditori, quod facturus es, fac citius, quamuis diſ-
Ioann.19.
cipuli viderentur poſſe iudicium ferre, Iudam futurum eſſe qui
Chriſtum traderet, cum etiam paulo ante dixiſſet quod vnus
Res in bonā partē interpretanda potius quā in malam
eorum ipſum traditurus eſſet, nihilominus tamen dicit ſcriptu-
ra quod quidam eorum putabant eo quod loculos haberet Iu- G
das, quod dixiſſet ei dominus, eme ea quæ nobis opus ſunt ad
diem feſtum, vel vt egenis aliquid daret. Vnde innocentes Apo-
ſtoli cum eſſent, & ſancti, nihil mali de proditore cogitare ſunt
auſi, & quod nefas à ſe alienum non ignorabant, hoc condiſcipu
Lau. Iuſ. lib. de tri. Chri. ago. ca. 5.
lo aſcribere verebantur Humilis namque, vt ait Lau. Iuſti: diffi-
culter proximorum corda ſcrutatur, & conſcientiæ iudicium re
fugit alienæ, cum propriam iudicare, vix arbitretur poſſe ſuffice
re. Suo etenim ſentiens ſe grauari pondere, quomodo iudicio
fatigabitur alieno? Res perdifficilis, dubia, & periculis plena
eſt, occultorum rimari cauſas, & cordium ſcrutari ſecreta. H
Proinde humilis proprio priuatur iudicio, ne iudex fiat alienæ
1.Cor.1.
vitæ. Nouit quidem, dixiſſe dominum, nemo ſcit quæ ſunt homi
nis, niſi ſpiritus hominis qui in illo eſt. Quod in ſe, & latet in
altero, diuino totum committit examini, cui patent omnia tam
viſibilia quam inuiſibilia.

Chry. li.1 de comp. cor. to.5. prope medium libri.
Quid quæſo laboris habet, inquit Chry. vt non iudices alium,
nec peccata aliena diſcutias, neque condemnes proximum tuū?
imo magis vero in diſcutiendo, & perquirendo aliena commiſ-
ſa, labor eſt ingens, & iudicare de alterius mente, ſumma eſt dif-
ficultas. Quis vero hoc audiens, credere aliquando poſsit, quod

cum

A cum poſsimus ſine labore ſeruare mandatum, laborare tamen potius velimus, vt illud præuaricemur? At ſi per otium & negligentiã peccaremus, eſſet fortaſſe aliquid veniæ hisquia laborare nequiuiſſent. Vbi vero laboratur vt peccetur, quaenam venia hic dignus erit? Hoc quidem eſt contendere aduerſus eum qui præcepta dedit, & bellum legibus inferre, quia & reuera ipſe pronunciauit de præceptis ſuis, quod nihil in eis laborioſum ſit, & nihil oneroſum, dicens, iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Idem etiam alibi ait, quando quidem de alijs iudicamus, diligenter omnia perſcrutamur: quando vero de nobis ipſis ſententiam laturi ſumus, tenebris obducti, parum intelligimus: nam ſi tam acri cura, noſtra examinaremus, quanta aliena perueſtigamus, ſynceram vtiq; ſententiam ferremus. Vide igitur quantopere erremus, qui cum cauſam & negotium noſtrum poſsimus commodius diſcutere quam alienum, nihilominus tamen, in alieno potius diſcutiendo occupemur, quam in noſtro. Hinc Grego. ait, ſi diſtincte prius mala in nobis inſequimur, iuſtum quoque eſt, vt etiam contra aliena mala etiam vtiliter erigamur, & ea quæ prius in nobis punimus, etiam poſtmodum in alijs redarguendo ſuperemus. Sed hanc erectionem mali neſciunt, qui ſe relinquunt, & bonos impetunt, ſibi ſe intra conſcientiam ſuam mollitie blandæ adulationis inclinant, & contra aliorum vitam diſtrictione aſperitatis eriguntur. Sic ergo hodie hi decem diſcipuli indignantur contra duos, & tamen ipſi interius non explorant prius & diligenter inueſtigant, num forte conſimili morbo laborent, quo hi duo diſcipuli laborabant.

Peccatum maximũ ſecum adfert laborem.

Matt. 11.

B

Chry. ho. 37. in Ma.

Noſtra facta potius quã aliena exploremus.

Gre. 14. Mo. ca. 15

C

Conſciẽtiã noſtrã pri⁹ diſcutiamus.

D

APPENDIX.

ECCE *aſcendimus*: Sane reuocat nobis paſsim Chriſtus in memoriam paſsionem ſuam, vt emolliantur praua & dura corda noſtra, atque ad Dominum reuertamur. Vnde Ioann. 12. ait, ſi exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipſum. Certe de Gedeone legimus quod quia aliquando vicit Madianitas, dixit ei populus, dominare noſtri, tu & filij tui, & filij filiorum tuorum, quia liberaſti nos de manu Madian. Quanto igitur magis debemus gratitudinem animi noſtri erga Chriſtũ oſtẽdere, qui nos nõ vt Gedeõ ſine ſanguinis effuſio-

Paſsio Chriſti cur nobis ſæpe proponatur.

Ioan. 12.

Iudic. 8.

effuſione ſed pretioſiſsimo ſanguine effuſo, de poteſtate dæmo- E
nis liberauit? Ita vt certe dicere poſsit, ſicut olim hebræis, vos ip
Exod. 14 ſi videtis, quomodo portauerim vos ſuper alas aquilarum.

Dic vt ſedeant. Mirum ſane eſt quod qui tãtum piſcationi hacte
Ambitio nus intenderant, modo tantopere affectent dignitates & prælatu
quã late ras. Sane vt inde intelligamus quam late ſerpat hoc vitium, tum
ſerpat. etiam vt iudicia domini potius deuote admiremur, quam veli-
mus ſcrutari Sic etiam videmus factum fuiſſe, vt olim hebræi
qui tantopere diuino cultui intendebant, poſt modum idola ado
rarent, F

Neſcitis quid petatis: Vide quantum diſpliceant deo petitiones
iniuſtæ, ſicut contra quæ iuſtæ ſunt, valde ipſi placent. Sic enim
Matt. 15: Chananęæ quę iuſte petebat, facile conceſsit: & tamen huic mu-
lieri & hisdiſcipulis, quamuis cognatione coniunctis, noluit con
cedere quæ petebant.

Poteſtis bibere calicem. Sane ſi dæmon nobis diceret cum ad vitia
inuitat, vtrum poſsimus eius calicem bibere, longe aliter nos
Facile ſta gereremus: at vero nihil tale facit, neq; nos aliquid cogitamus,
tim' lab- ſed ſtatim nos in mala præcipitamus. Non igitur id faciamus, ne-
mur in que dicamus ſtatim poſſumus, ſed potius diligenter meditemur G
mala. quo tandem feramur:

Vos autem non ſic. Quaſi dicat, prætentiones iſtæ potius barbaro
Simile. rum ſunt, quam Chriſtianorum, & meorum diſcipulorum. Sane
cum volumus alicui bene nato viro aliquid turpe quod facit, aut
facere intendit, diſſuadere, dicere ſolemus, quid quæſo amplius fa
1. Cor. 9. ceret, qui ex infima plebe genus ſuum duxit? Apoſ. quidem ſa-
tis intelligebat quanta eſſent prælaturæ onera, cum diceret: cum
liber eſſem ex omnibus, me ſeruum feci, vt plures lucri facerem.

H

FERIA. V. POST II. DOMINI: QVADRAG:

CONCIO PRIMA.

HOMO *quidam erat diues, & induebatur purpura & byſ-*
ſo. Luc. 16. Narratio magis quã parabola videtur, ait
D. Amb: Ambro. quando etiam nomen exprimitur. Neque ve
l. 8. in ro omnis ſancta paupertas, aut diuitiæ crimínoſæ, ſed
Luc. 16; vt luxuria infamat diuitias, ita paupertatem commen
Greg. in dat ſanctitas. Porro diues iſte, ait Greg. non abſtuliſſe aliena re-
Euang. prehenditur, ſed propria non dediſſe, nec dicitur quia vi quem-
hom. 40. quam oppreſsit, ſed in acceptis rebus ſe extulit. Hinc ergo
ſummope-

A ſummopere colligendum eſt, qua pœna multandus ſit qui aliena diripit, ſi inferni dānatione percutitur, qui propria non largitur Nemo ergo ſecurum ſe æſtimet dicens. Ecce aliena non rapio, ſed conceſsis licite rebus fruor, quia diues iſte non idcirco punitus eſt quoniam aliena abſtulit, ſed quia acceptis rebus ſemetipſum male dereliquit. Hoc quoque fuit quod hunc in inferno tradidit: quia in ſua felicitate timidus nō fuit, quia accepta dona ad vſum arrogantiæ inflexit, quia viſcera pietatis ignorauit, quia peccata ſua redimere etiam cum ſibi abundaret pretium, noluit. Sunt nō nulli qui cultum ſubtilium, pretioſarumq; veſtium, non putant, B eſſe peccatum: quod ſi culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod diues qui torquebatur apud inferos, byſſo & purpura indutus fuiſſet. Quam culpam poſſumus etiam ex eo dignoſcere, quia ſi abiectio vilis indumēti, virtus nō eſſet, Euangeliſta de Ioanne vigilanter non diceret, erat indutus pilis camelorum. *Homo quidam.* Cum tam auari eſſent hi phariſæi, idcirco Chriſtus hanc eis hiſtoriam commemorat. Sic optimus concionator ſe debet accommodare ſecundum neceſsitatem ſuorum audientium, Optime vero huic diuiti quadrat quod C ait Iacob. Iudicium ſine miſericordia fiet illi, qui non fecerit miſericordiam.

Eleemoſinis redimant diuites peccata ſua.

Mat.3.
Mar.1.
Iacn.2.

Induebatur purpura & byſſo. Si id culpabile erat in diuite, quanto quæſo culpabilius erit in paupere, & tenuioris conditionis homine? Sopho.1. Viſitabo ſuper principes, & ſuper omnes qui induti ſunt veſte peregrina. Si principibus propter exceſſum in his fit cōminatio, quanto magis fiet ipſi mercatori aut opifici? *Induebatur purpura:* Conſidera obſecro quomodo Deus, quæ homines pretioſiora ducunt, ſub terram condiderit, vt aurum, argentum, & alia D id genus: cur ergo tu te vermiculum induis tam curioſe? Sane Deus in forma humana voluit homo factus apparere, non in angelica; vnde Pau. habitu, inquit, inuentus vt homo.

Sopho.1.
Veſtitus ſint moderati.
Phil.2.

Epulabatur quotidie ſplendide. Sane cum carnem tuam delicate, & tantis ciborum generibus paſcis, cōſiderare debes quod eam ſeruas & ſaginas, vt eſca ſit & cibus immūdis vermibus. Qua quidem in re, ei ſimilis es qui amicis ſuis volens parare conuiuium, multis retro diebus anſeres ſaginat, vt in diem conuiuij valde pingues ſint; ita nimirum tu qui tam delicate, tanta cura & ſolicitudine, carnem tuam paſcis, vermibus eam ſeruas, quaſi vel nobiles aliqui ſint viri, vel familiares tui. Pluſquam inſanus quidem es, ſi cum in hac vita in continuo ſis bello, & in medio inimicorum ambules, inimicis tuis arma tribuis, vt ab eis vincaris. Non-

Temperātia v nis.
Simile.
Delicia mundana quo redigantur.
Simile.

ne vides quod carnem tuam ita paſcens, & ei multos cibos tra- E
dens, tribuis illi vires & robur, quibus aduerſum te inſurgat, &
Iudith.13. ipſa ſibi ſpiritum ſubijciat? His armis caro Holophernē trunca-
2. *Re*.13. uit, & Amnon filium Dauid interfecit. Tolle inimico arma ſi vis
1. *Pet*.5. eum vincere: ab abſtinente porro & ſobrio, procul fugit dæmon.
Rom.13. Vnde Petrus admonet dicens, ſobrij eſtote, &c. Et Pau. ait, non in
cōmeſſationibus &c. Nāq; nō ſolū varia vitia accēdit ingluuies,
ſed omnium quoq; virtutū ſtudia eneruat, & ad omnia ſpiritualia
exercitia, grauē & ineptū hominem reddit. Ad quod probādum
D. Hie. citat Hie. Galen. teſtē, dicens. Galen. vel doctiſsimi Galeni inter
Gale. pretes aiunt, eos quorū vita & ars ſagina eſt, nec viuere poſſe diu F
nec ſanos eſſe, animaſq; ita nimio ſanguine & adipibus quaſi in-
uolutas luto, nihil tenue, nil cæleſte, ſed ſemper carnalia eructa-
re, & vētris ingluuiem cogitare. Gula & intemperantia adeo tur
piſsima ſunt, vt his dediti, inter bruta animalia cōmemorari poſ
Sallust. ſe videātur; vt dicit Salluſt. & refertur à Senec. nō ad tollendam,
Sene. li. 8. ſed irritandā famē & ſitim, tot condimēta adinuēta fuiſſe, vnde pal
epi. ad Lu lor & neruorū vino madētium tremor, miſerabiliorq; quā ex fa-
ci. epi.61 me macies, inde incerti labentium pedes, inde multi morbi, mul
Sen. li. 15. taq; vitia, quæ mala vna tēperantia curat. Miraris tātā morborū
epi. 96. varietatē? coquos numera & nō miraberis. Deus bone quātos ho G
Sen. li. 21. mines vnus vēter exercet, atq; fatigat! Vtrū hic panis ſit ſecūda-
epi. 120. rius, an lectiſsimus, inquit Sene. ad naturā nil pertinet, quę ventrē
non delectari vult, ſed impleri. Vtrū hic potus ſit etiā multa arte
li. 22. *epi*. refrigeratus, natura nō videtur curare, ſed id tantū quærit, vt ſitis
124. extinguatur. Malū panē hunc eſſe inquis, bonū quidē eum tibi fa
mes reddet. Quare famē expecta, neq; ante edas, quā ea imperet.
Sunt qui varias regiones peragrant, & maria tranant, vt pretio-
ſos atq; lautiſsimos quoſq; acquirant cibos. Sed cur tāta ad eam
rem ſolicitudo adhibetur? Paſsim quidem accommodata alimen H
ta natura diſtribuit, & ad ſedandam famem aptiſsima.

Gre. in E- *Et erat quidam mendicus nomine Lazarus.* Notandū nobis eſt, ait
uā. ho. 40 Greg. in ore veritatis de ſuperbo diuite, & humili paupere quan
tus ſit ordo narrationis. Ecce enim dicitur, homo quidā erat di-
ues, & protin' ſubinfertur, erat quidā mēdicus nomine Lazarus.
Certe in populo plus ſolent nomina diuitū quam pauperū ſciri.
Quid eſt ergo quod Deus de paupere & diuite verbū faciens, no-
Mat. 7. men pauperis dicit, & nomē diuitis nō dicit, niſi quod Deus hu-
Exo. 33. miles nouit, & ſuperbos ignorat? Vnde & quibuſdā de miraculo-
rum virtute ſuperbientibus, in fine dicturus eſt, neſcio vos vnde
ſitis: diſcedite omnes operarij iniquitatis. At cōtra Moyſi dicitur
noui

A noui te ex nomine; Ait ergo de diuite, homo quidã: ait de paupe
re, mēdicus nomine Lazarus. Ac ſi aperte dicat, pauperē humilē
ſcio, ſuperbũ diuitem neſcio, illum cognitũ per approbationē *Chryſol.*
habeo, hunc per iudiciũ reprobationis ignoro. *Vlceribus plenus.* At *ſer. 121.*
diues ait Chryſol. varijs crapulatus ferculis, indigeſtionem ſuam *Auariquã*
ructabat, ne vocē pauperis taliter iacētis audiret. Itēq; Deus quia *ſint duro*
obduratis cordibus, vnius oris nil erat vox clamãtis, ad capiendũ *corde.*
cor diuitis, totũ corpus pauperis vulneribus aperit, vt in admonē *Gre. in E*
do diuite tot eſſent pauperis ora quot vulnera. Sed diues inſatia *uã. ho. 40*
B bili corde & ſuperbo oculo, hæc omnia & audire & videre, & ſen
tire contēnit. Habuiſſet forte aliquã excuſationē, ait Gre. ſi Laza-
rus vlceroſus ante eius ianuã nō iacuiſſet, ſi eius inopia nō eſſet
oculis importuna. Itē ſi longe eſſe diues ab oculis pauperis, mino
rem toleraſſet in animo tētationē pauper. Sed dum egenũ & vlce
roſum ante ianuã diuitis poſuit, in vna, eademq; re, & ex viſione *Occaſiones*
pauperis, nō miſerēti diuiti cumulũ damnationis intulit, & rur- *dat Deus*
ſus ex viſione diuitis, tētatũ quotidie pauperē probauit. Quantas *tum vt di*
enim hunc tētationes ſuſtinuiſſe putas, cũ egeret pane, & nō habe *ues eleemo*
ret ſanitatē, cerneretq; diuitē delicijs ąffluentē, & ſoſpitate fruen *ſinã faciat*
C tem? ſe vulneribus deprimi, illum vero purpura indui? pauperem *tũ vt pau*
à nemine viſitari, & diuitem à multis ſalutari? Nam quod nemo *per magis*
ei ad viſitandum adeſſet, teſtantur canes qui licenter eius vulnera *mereatur.*
lingebant. Exinde ergo omnipotens Deus duo iudicia exhibuit,
dum Lazarum pauperem ante ianuam diuitis iacere permiſit. *Cu*
piens ſaturari de micis. Diues pauperem, nec cadentibus de menſa *Chryſol.*
micis paſcit, ait Chryſol. & Lazarus pauper quia aliud non habe *ſer. 121.*
bat, etiam de carnibus ſuis canibus humanus extitit. Miſer diues
ſi panem non dediſti, quare vel canes abigere noluiſti? ſed mitio-
res te canes tui, imo tu ſæuior canibus tuis: nam te ſæuiente, illi *Auariquã*
D parcunt, qui nō ad morſum dentes, ſed linguas ad obſequium ſic *ſint crude*
producunt, vt in modũ ſpongiæ nō vexēt vulnera, ſed detergant. *les.*

Factum eſt autem vt moreretur mendicus. Maxima eſt vtilitas huius
Euangel. quãdo quidem ex eo incutitur timor diuitibus auaris, &
conſolatio datur pauperibus patientibus. Cæterũ quis nō decipe
retur, vidēs tã diuerſos exitus, & funerũ procurationes? Siquidē *Non eſt*
videas nũc quod inter nos in funere diuitis multa reperiũtur funa *Deus per*
lia, itē lõga caterua lugubris, audies varia cymbala, varios ſacer- *ſonarum*
dotes & religioſos canētes, itē miſſas & reſpõſoria exquiſitiſſi- *acceptator*
mis numeris decãtata, ita vt videatur diues in cælum ſtatim in-
ferendus. At vero huic diuiti aliter contigit, nã ſepultus eſt in in-
ferno. Quis porro mundanus crediſſet, Lazarũ mendicũ in loco

infimo mortuum, pannis obſitum, tam ſine vllo comitatu, ſine fa E
Amb.li.8. cula, ſine luctu, in ſinum Abrahæ transferendum? ò felicia vlcera
in Luc. ait Ambro. quę perpetuum excludunt dolorē! ò vberes micæ, quę
16. repellitis ieiunium ſempiternum, & quæ colligentem pauperem æternis expletis alimentis!

D. Tho. 4 *Vt portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ*. Corpora etiam glorio
ſen. d 44. ſa, ait D. Tho. dicuntur ferri baiulis angelis, & etiam in nubibus,
q. 2. a. 3. non quaſi eis indigeant, ſed ad reuerentiam deſignandā quæ cor
q. 1. ad. 1. poribus glorioſis & ab angelis, & ab omnibus creaturis defertur.
4. ſen. d. Animæ hominum poſt mortem, ait D. Tho. alibi, ad quietem per
45. q. 1 a. 2 uenire non poſſunt, niſi merito fidei, quia accedentęm ad Deum F
in cor. & oportet credere. Primum autem exemplum credendi homini
adi. & 2. bus, in Abraham datur, qui primus ſe à cœtu infidelium ſegrega-
& 3. p. q. uit, & ſpeciale ſignum fidei accepit, vt conſtat ex epiſt. ad Hæbr.
52. a. 2. ad & ex Gen. & ideo requies illa quæ hominibus poſt mortem da-
4. tur, ſinus Abrahæ dicitur, vt ait Aug. ſed animæ ſanctorum poſt
Heb. 11. mortem, non omni tempore eandem quietem habuerunt, quia
Gen. 17. poſt Chriſti aduentum, habent plenam quietem, diuina viſione
Aug. de perfruentes, ſed ante Chriſti aduentum ſeu paſsionem, habebant
Gen. ad li. quidem quietem per immunitatem pœnæ, ſed non habebāt quie
c. 34. tem deſiderij per conſecutionem finis, & ideo ſtatus ſanctorum G
Quid ſit ante Chriſti aduentum, poteſt conſiderari dupliciter nempe & ſe
ſinus Abra cundum id quod habebat de requie, & ſic dicitur ſinus Abrahæ:
hæ, & quid vel poteſt conſiderari quantum ad id quod eis de requie deerat,
limbus. & ſic dicitur limbus. Hæc igitur loca fuerunt ante Chriſti aduen-
Simile. tum. Sicut requies ſanctorum patrum ante Chriſti aduentum dicebatur ſinus Abrahæ, ita & poſt, ſed diuerſimode, quia enim ante Chriſti aduentum, ſanctorum requies habebat defectum requiei adiunctum, dicebatur idem infernus, & ſinus Abrahæ, vnde ibi non videbatur Deus. Sed quia poſt Chriſti aduentum ſancto-
Sinus A- rum requies eſt completa, cum Deum videant, talis requies di- H
brahæ quid citur ſinus Abrahæ, & non infernus, & ad hunc ſinum Abrahæ
nam ſit. orat Eccleſia fideles perduci, cum dicit, in ſinu Abrahe patriar-
D. Aug. chæ tui iubeas collocari. Cæterum hic loquendi modus, quod
lib. 9. cōf. cælum dicatur ſinus Abrahæ, eſt D. Aug. lib. 9. conf. vbi dicit di-
c. 3. lectum ſuum Nebridium iam eſſe vita functum, & eius animam Deo frui in ſinu Abrahæ.

Vt portaretur ab angelis. Vide quomodo portaretur à multis angelis, ad maiorē ſerui Dei honorem: ſed contra de diuite dicitur, quod ſepultus fuerit in inferno. Sed dices tu, quomodo baiuli eum ad infernum vſq; duxerunt? Ad quod dicimus quod vitia ipſa

A ipſa nempe gula, luxuria, ambitio, crudelitas, eum deduxerunt vſq; ad infernum, cum tales haberet confratres, & talium eſſet quaſi confraternitatum. Cur ergo auari diuites periculum non facitis in hoc diuite? Cur pauperibus non eſtis liberales? Sed conſolentur pauperes, cum videant Lazarum mendicum in ſinum Abrahę deportari. *Vitia ducunt homi nem ad infernum.* *Pauperũ cõpatiãtur diuites.*

Mortuus eſt diues, & ſepultus eſt in inferno. Modo inquit Chryſol. inhumani diuitis, & pauperis Lazari, ſtupendas vices in medium producere geſtimus, quia diues qui participem pauperẽ in bonis præſentibus audire contempſit, in futuris malis compatientem B pauperem non meruit inuenire: nec ardẽs aquæ refrigerium percepit, æſtuanti pauperi fame, panis refrigerium qui negauit. Vnde Gre ait, admonendi ſunt tenaces, vt nouerint, quod hanc primum iniuriam faciunt Deo, quia danti ſibi omnia, nullam miſericordiæ hoſtiam reddunt. Hinc etenim Pſal. ait, Non dabit Deo placationem ſuam, nec pretium redemptionis animæ ſuæ. Pretium namq; redemptionis dare, eſt opus bonum præuenienti nos gratiæ reddere Hinc Ioan. exclamat dicens, Iam enim ſecuris ad radicem arboris poſita eſt: omnis arbor quæ non facit fructum C bonum excidetur, & in ignem mitetur. En igitur fratres, inquit Chryſol. quam lamentanda rerum mutatio: pauperem portant angeli, diuitem deglutit infernus: en fratres mors pauperis, totã vitam vicit diuitis. Pauperi deferendo ad ſepulturam, duo baiuli deliguntur tanquam oneri proijciendo, & idcirco merito angelica mox ei deputantur officia. Diuitis quidem funus antecedit & ſequitur longa caterua veſte lugubri induta, & tamen ſepelitur in inferno, & accepit ante animæ, quã corporis ſepulturam nec ante quieti corporis, quam pœnali traditus eſt ſepulchro, vt D viuat pœnæ ſemper, cum ſit ſemel mortuus vitæ. *Chryſol. ſer. 66.* *Gre. 3. p. paſto. admo. 22.* *Pſal. 48.* *Luc. 3.* *Chryſol. ſer. 121.* *Pauperes hic cõmunuuntur à diuitibus multis.*

Eleuans autem oculos ſuos cum eſſet in tormentis. Sero diues ſurſum leuat oculos, quos ſemper depreſsit in terram, Diues quos oculos leuas, ipſi ſunt accuſatores tui, non placant iudicem, ſed inflammant, non reportant veniam, ſed reatum. Quo reſpicis diues, ibi eſt Lazarus, qui teſtis eſt crudelitatis tuæ, & ipſe ſurſum eſt, quem deorſum videre deſpexiſti. Vnde de talibus dicit propheta, oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram, *Cum eſſet in tormentis.* Pungit pœna, quem non pœnitudo compunxit, & vexant tormenta, quem Lazari vulnera non mouerunt. *Eleuans oculos.* Sane ſero eleuas oculos, olim iſtud olim, cum Lazarus ante ianuam mendicabat; tunc dicere debebas cum propheta, illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: *Chryſol. ſer. 124. Ser. 122. Ser. 66.* *Pſal. 16.* *Auaritia homines excæcat.* *Pſal. 12.*

Vidit

Vidit Abraham a longe. Vident mali gloriam beatorũ ait D. Tho. vt ſicut propter perfectam ſanctorum beatitudinem, nihil erit in beatis quod non ſit gaudij materia, ita nil ſit in damnatis, quod non ſit eis materia & cauſa triſtitiæ, nec aliquid quod ad triſtitiã pertinere poſsit, deerit, vt ſit eorum miſeria conſummata. Idem etiam alibi ait, damnati in inferno exiſtentes, poſt diem iudicij memores erunt gloriæ ſanctorũ, quam ante iudicium & in iudicio viderunt, & ſic cognoſcent hos eſſe in maxima gloria, quãuis non videant ipſos beatos, nec eorũ gloriam, & ita inuidia torquebuntur. Et ſic afflictio quæ eſt in eis nunc ex tali viſione, tunc manebit viſione ſublata, de quo etiam magis dolebunt videntes ſe eſſe viſione ſanctorũ indignos iudicatos. *Videt Abraham a longe.* Lõge illi erat Abraham, cui non fuerat proximus pauper, ait Chryſol. Abraham diues, ſed plus humanitate quam cenſu: tu diues in humanitate tua maior tuis diuitijs extitiſti. Abraham ſibi peregrinus, cuius hoſpitium fuit, tu palatia poſsidens, tectum pauperi nõ dediſti. Abrahã dum ſeruos ſuſcipit, Dominũ ſic recepit, & cunctis hominibus ponẽs panes, ipſum Dominum ſuum ſuſcepit ad menſam, tu dum ſingulari pauperi negas micas, illam refrigerij perdidiſti. *Et ipſe clamans.* Sic clamat ibi ait Petr. Rauẽnas, qui hic clamãtes contẽpſit audire. Ibi caſſa vox eſt, illic inanis eſt clamor. Audi prophetã dicentẽ, In inferno autẽ quis confitebitur tibi? in inferno quis miſericordiæ locus? in tormentis quæ ſpes veniæ? & in hora ſentẽtiæ, tempus indulgẽtiæ quis quærit? *Pater Abraham miſerere mei.* Crudelis fili quam miſericordiam petis? Sane ſi Lazarus ad tuam menſam veniſſet, tu ad iſtum diſcubitum non veniſſes. *Vt intingat extremum digiti ſui.* Qui claudit manum pauperi, extremi ſtipem digiti ſic depoſcit, & ſitit aquæ guttam, qui vini lacus ne guttam daret, incluſit. Qui diuitias ſuas non impartitur pauperi, ſic repellitur. *Vt refrigeret linguam.* Lingua plus ardet, quæ miſericordia vt fieret, iubere neglexit: in lingua etiam maius ſentit incendium, quæ maledixit pauperi, & derogando pauperi, pauperis blaſphemauit autorem.

D. Tho. 4 ſen. d. 50. q. 2. ar. 2.
Simile.
Quo. 8. q. 7. a. 16. & 2.
Chryſol. ſer. 66.
Gen. 18.
Pet. Rau. ſer. 66.
Crudelibus denegatur miſericordia

F

G

H

Mitte Lazarum. Adhuc tu in Lazarum ſic crudelis? *Mitte Lazarum.* Quo? ad infernum & profundiſsimum chaos, de ſolio ſublimi. Vt video, quod agis diues, non eſt noui illi doloris, ſed liuoris antiqui, & zelo magis inceditur quam gehenna. Eſt graue illis malum, eſt incendium non ferendum, quos aliquando habuere contemptui, videre felices. Adhuc diuitẽ malitia nõ deſerit, quem iam poſsidet pœna, qui non ſe ad Lazarum duci poſtulat, ſed ad ſe Lazarũ vult deduci. Quid eſt diues? ab æſtu byſſus nõ defendit? purpu-

Chryſol. ſer. 122.
Graues inferni cruciatus.

A purpura non reſiſtit inferno? ſed deſeruerunt te iſta,!& ipſe nunc nudus ſudas. *Intingat extremum digiti.* Quomodo audes ab eo petere, cui toties quæ petebat denegaſti: ſed dicis diues, ego etſi vinum negaui, aquā peto, quā communē cunctis animātibus, autor ipſe omnium præſtitit, & natura. Puto diues quod & aquā pauperi tu denegaſti, cui ne ingrederetur ianuā tuam, ne ad tuū puteum perueniret, canes quā plurimos obieciſti. ô quāta eſt ſubtilitas iudiciorum Dei! ait Gre. ô quā diſtricte agitur bonorū actuum, malorumq; retributio! Certe ſuperius dictum fuit, quia in hac vita *Auarorū crudelitas* *Gre. in Euā. ho. 4*

B Lazarus cadētes micas de menſa diuitis quærebat, & nemo illi dabat. Nunc de ſuplicio diuitis dicitur, quia de extremo digito Lazari diſtillari aquā in ore ſuo cōcupiſcit. Hinc ergo fratres colligite, quanta ſit diſtrictio ſeueritatis Dei: diues enin iſte qui vulnerato pauperi, menſæ ſuæ vel minima dare noluit, in inferno poſitus vſq; ad minima quærenda peruenit, nam & guttam aquæ petiuit, qui micas panis negauit. Cæterum quia abundare in conuiuijſ loquacitas ſolet, is qui male conuiuatus hic dicitur, apud infernum grauius in lingua ardere perhibetur, prima namq; male conuiuantibus famulatur culpa loquacitatis, poſt loquacitatem *Iuſta Dei iudicia.* *Loquacitas excitatur in conuiuijs.*

C vero, ludendi etiam leuitas ſequitur. Vnde in Exod: dicitur, ſedit populus manducare, & ſurrexerunt ludere. Sed priuſquam ad luſum moueatur corpus, ad iocoſa & verba inania mouetur lingua. Quid ergo eſt quod innuitur quia in tormentis poſitus diues linguam ſuam refrigerari poſtulet, niſi quod is qui conuiuando magis de loquacitate peccauerat, per retributionis iuſtitiam in lingua atrocius ardebat? O felicem Lazarum, inquit Chryſolog. qui recepiſti pro doloribus requiem, pro opprobrijs gloriam, & pro contumelijs honorem, pro vulneribus præmia æterna, pro ſiti, refrigerij fontem, pro fame, cæleſtis menſæ delicias, & pro *Exo. 32.* *Chryſol. ſe. 66.*

D pœnis immortalitatem. Tu diues fulgens quōdam purpura, nunc tegere fimo: pro coccino veſtire flammis, pro molli diſcubitu, ſuſtine tormentorum dura, pro lautis ferculis, epulare pœnas: copias inopia compenſa, ebrietates ſiti digere, pro odoribus aſpergere fœtore, & cui aſtiterunt voluptatis obſequia, aſtent modo miniſteria pœnarum. *Maxima inferni ſupplicia.*

Recordare quia recepiſti bona in vita tua: Indicatur hic ait Gregor. quod diues boni aliquid habuerit, ex quo in hac vita bona receperit: rurſumq; dum de Lazaro dicitur quia recepit mala, profecto monſtratur & Lazarus habuiſſe aliquod malum, quod purgaretur. Sed mala Lazari purgauit ignis inopiæ, & bona diuitis epulonis remunerauit felicitas tranſeuntis vitæ. Illum paupertas *Gre. in Euā. ho. 40.* *Bona remunerantur Deus.*

aff:xic

afflixit & terſit, iſtum abundantia remunerauit & repulit. Quicunq; ergo bona in hoc ſeculo habetis, cum vos bona egiſſe recolitis, valde de ipſis pertimeſcite, ne conceſſa vobis proſperitas, eorundem remuneratio ſit bonorum. Et cum quoſlibet pauperes nonnulla reprehenſibilia perpetrare conſpicitis, nolite deſpicere, quia fortaſſe quos ſuperfluitas tenuiſsimæ prauitatis inquinat, caminus paupertatis purgat. De vobis omnino pertimeſcite, quia nonnulla etiam male acta, proſpera vita ſecuta eſt: de illis vero ſolicite penſate, quia eorum vitam etiam magiſtra paupertas cruciat, quouſq; ad vitæ rectitudinem perducat. Porro vt inquit Pe. Rauen. Si tantum diuitis huius iſtud eſt crimen, quia recepit bona, quãtum quæſo erit reus qui inuadit indebita? Si tantum criminoſus qui ſua claudit, qui non largitur accepta, quam pœnalis eſt qui & ſuis incubat, & aliena peruadit? Fratres demus noſtra, ſi tamen noſtra, demus tamen quæ putamus noſtra, vitemus aliena, declinemus extranea. Certe ſi cui aliquid tulimus, tota celeritate reddamus, ne hic relinquentes omnia, illuc cenſu pauperes ad iſtum diuitem perducamur. *Inter nos & vos chaos magnum.* Inſipienter ergo diues putat, ait Chryſol. apud inferos mutari loca, quando hic agendo bene vel male: ſibi quiſq; determinatum acquirit locum. Stultus in vita diues, ſtultior inuenitur in pœna, ſed qui bonorum ſuorum tempus miſerandus agnoſcit, nunc experiatur tempus punitionis!

E

F

G

Pauperes non temere iudicemus:

Pe. Ra: ſer. 123!

Benigne faciamus pauperib' eleemoſinã

Chryſol. ſer. 66.

Rogo te pater vt mittas eum. Modo rogas? modo tibi tempus patiendi eſt, non rogandi. Patere ergo ſtare vices, iam depone dolos, ſcitur enim quia plus te felicitas Lazari, quam gehennæ torquet incendium. *Habeo quinque fratres &c.* Et putas quod quinque fratribus quidem tuis ſufficit Lazarus, qui tibi tantopere, tot vulneribus ſuis, toto clamans corpore, nil profecit? Diues quem inferni flamma cruciabat, ait Greg. quia ſemetipſum reparare operando non poſſe agnouerat, nequaquam iam ſibi, ſed relictis fratribus prodeſſe ſatagebat. Solet namq; mæſtum animum ſpes vel falſa fouere. Sed vt pœnam ſuam reprobi grauius ſentiant, ſpem de venia amittunt: Vnde flammis vltricibus traditus, non ſibi vt diximus, ſed opitulari fratribus concupiuit, quia nunquam ſe ignium carere tormentis, adiuncto deſperationis ſupplicio agnouit. Hinc Salomon ait, quodcunq; poteſt manus tua inſtanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia, erunt apud inferos quo tu properas. Vitia quidem ſpiritualia ait D. Tho. in damnatis conſumantur. Vnde apud Ezech. dicitur de impijs quod cum armis ſuis ad infernum deſcendunt, & ideo in eis perfe-

H

Se. 123.

Gre. li. 8. Mo. c. 12.

Eccle: 9.

D. Tho. quo. 8. q. 7. a. 17.

A perfecta inuidia eſt, ad quã pertinet dolere de bonis alteri°, quod ipſe nõ habeat inuidus, & ſic vellet omnes pati malum quod ipſe patitur; liberari enim à malo, quoddam bonum eſt. Sane quidem inuidia in aliquibus etiam in hac vita tantum inualeſcit, vt ſuis propinquiſsimis etiam inuideant de bonis quæ non habent ipſi: Vnde multo amplius dãnati inuidia ſtimulante, vellent ſuos propinquos cũ alijs omnibus eſſe dãnatos, & dolebunt ſi ſciant aliquos eſſe ſaluatos. Sed tamẽ ſi non omnes debẽt damnari, ſed aliqui ſaluari, magis vellent ſuos propinquos quam alios à damnatione liberari, quia in hoc etiam inuidia torquebuntur, ſi videant ſaluari alios, & ſuos damnari: & per hunc modum diues damnatus nolebat ſuorum damnationem. Vt ergo peccatores, inquit Gregor. in ſupplicio amplius puniantur, & eorum vident gloriam quos contempſerunt, & de illorum etiam pœna torquẽtur, quos inutiliter amauerunt. Item ante retributionem extremi iudicij, iniuſti in requie quoſdam iuſtos conſpiciunt, vt eos videntes in gaudio, non ſolum de ſuo ſupplicio, ſed etiam de illorum bono crucientur: Iuſti vero tormenta malorum intuentur, C vt hinc eorum gaudium creſcat, quia malum conſpiciunt quod miſericorditer euaſerunt, tantoq; magis redemptori ſuo gratias agunt, quanto vident in alijs quod ipſi perpeti, ſi eſſent relicti, potuerunt.

Damnati maxima cruciantur inuidia.

Gre. in Euã. ho. 40.

Damnati magis torquentur gloria beatorum:

Habent Moyſen, & prophetas, audiant illos. Hoc eſt, ait Chryſol. Si Moyſen qui regna Aegypti, elementis ſecum militantibus triuit, qui ſiccauit mare, qui durauit fluctus, qui lapides in fluenta conuertit, qui ſolem texit nube, qui noctem luce radiauit, qui cælum fecit pluere carnes, rorare panes, non ſolum non audierunt, ſed & occidere ſunt moliti: iſti pauperem Lazarum digna- D buntur audire, quem tot vulnera ſepiunt, quot Moyſen cinxere virtutes? Sine Lazarum, ait idem doctor alibi, tantos requieſcere poſt labores, & tu defle tuas quas merito tuo ſuſtines pœnas. Deus autem fratribus tuis & omnibus, non pro tuo conſilio, ſed pro ſuo munere iam proſpicit. Dedit per Moyſen legem, prophetiam largitus eſt per Eliam, audiant ergo illos, ne tuos ſentiant cruciatus.

Chryſo: ſer. 66. Exo. 7. Exo. 14. Exo. 17. Exo. 13. Exo. 16: Ser. 123.

Non pater Abraham. Vere non pater, quia non erat Abrahæ filius, ſed gehẽnæ. *Sed ſi quis ex mortuis*, Hoc de corde dicit omnium, hoc de deſiderijs cunctorum petit mundanorum: omnes enim ſuſurrare conſueuerunt, ô ſi quis veniret à mortuis, & quid ibi agitur referret nobis! omnes crederemus ei. *Ser. 66.*

Si Moyſen & prophetas non audiunt, neque ſi quis ex mortuis ſurrexerit cre-

rit credē: .Vos fratres.ait Gre.& requiem Lazari,& pœnam diuitis cognoſcentes,ſolerter agite, culparum veſtrarum interceſſores quærite,atq; aduocatos vobis in die iudicij pauperes procurate Multos etenim nunc Lazaros habetis , ante ianuas veſtras iacent,atq; his indigent quæ vobis iam ſatiatis,quotidie de menſa cadunt, Ecce opportune ſe pauperes offerunt, rogant nos,qui tunc pro nobis interceſſores venient. Certe nos omnino rogare debuimus, ſed tamen rogamur. Videte ſi negare debemus quod petimur , quando patroni ſunt qui petunt. Nolite ergo miſericordiæ tempora perdere , nolite accepta remedia diſsimulare. Ante ſupplicium cogitate de ſupplicio. Cum quoſlibet in hoc mundo abiectos aſpicitis,etiamſi qua reprehenſibilia eorum eſſe videantur, nolite deſpicere , quia fortaſſe quos morum infirmitas vulnerat , medicina paupertatis curat. Pauper quidem cum reprehenſibilis cernitur,moneri debet , & deſpici non debet. Si vero reprehenſionis nil habet , venerari ſummopere ſicut interceſſor debet. In hac ergo vita ait Chry. nobis de neceſſarijs prouideamus , & bonis operibus intendamus , quia in alia non erit tempus operandi.Conſidera enim quid in illo die extremo dicetur imparatis,ite ad vendentes,iuerunt,& non inuenerunt,

Gre.in: Euã. ho.40

Erga pauperes ſim' liberales.

Pauperes nõ cõtemnamus.

Chry.in Ioan.ho. 83.to.3.

E F G

FERIA V: POST II. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO SECVNDA.

Diuitiarum abuſus plurimum nocet,

HOMO *Quidam erat diues.* Luc.16.Satis quidem ex hodierno Euan. conſtat quãtum incõmodet diuitiarum abuſus. Cõparat quidem Chriſtus diuitias ſpinis , Vt enim potes quidē ſupra manũ ſpinas multas habere, quæ te nõ moleſtēt ; ſic diuitiæ etiam multæ poſsideri poſſunt,abſq; eo quod Deus offendatur. Et ſicut ſi quis manum ſpinis plenã contraxerit,grauiter vulnerabitur.ſic qui auarus erit erga pauperes male mulctabitur,unde & dicere ſolemus illum habere manum cõpreſſam atq; contractam.Vnde fit vt huic accidat quod accidere ſolet aui phœnici,videlicet vt poſtquam multa ligna odorifera collegit , poſtea quidem accenſo igne ſe comburat.Non ergo ſe ita geſsit mulier illa de qua ait Sap: Manũ ſuam aperuit inopi.Videas certe aliquos qui non ſolum auari ſunt alijs ſed etiam ſibi ipſis,adeo vt vix quidem comedere audeant.Vnde

Simile.

Bonus pecuniarum vſus nõ obeſt ſed prodeſt.

Simile.

Pro.31.

H

Eccle.

A Eccle. ait, eſt & aliud malum, quod vidi ſub ſole, & quidẽ frequẽs apud homines, vir cui dedit Deus diuitias & ſubſtantiã, nec tribuit ei poteſtatem vt comedat ex eo, ſed homo extraneus vorabit illud. Vt inde intelligat auarus quomodò etiam in hac vita puniri incipiat, vt ſcilicet neſciat vti tot partis diuitijs, & tanto theſauro, quem ſibi tam anxie parauit: Magna certe eſt Dei benignitas & miſericordia, quod alicui concedatur opportunitas benigne agendi erga pauperes, cum conceduntur ipſi diuitiæ. Vnde dæmon idcirco cum Dominus laudaret Iob, ait, nunquid fruſtra B Iob timet Deum? nonne tu vallaſti eum, ac domum eius, vniuerſamq; ſubſtantiam eius, per circuitum, & operibus manuum eius benedixiſti, & poſſeſsio eius creuit in terra? Quaſi dicat, inſigne quidem opus feciſti, ſiquidẽ cum ſit diues, multa bona opera præſtare poterit: quare permitte tu vt poſsim paulatim eius ſubſtantiam dilapidare, & videbis vtrũ tũc perinde te laudet. O miſeriam noſtram maximam, vt ſcilicet diuitiæ quæ nobis datæ ſunt ad prçmia innumerabilia nobis comparanda, in malos vſus conuertantur à nobis, & in vitiorum ſuſtentationẽ. An non fatuus ille eſſet iudicandus qui ſolo vno aſtricto loco per quem depoſitis veſti- C bus commode tranſire poſſet, ſibi poſſet vitam incolumem conſeruare, aliter interficiendus, & tamen id facere recuſaret? Sic vtique tu dementior es iudicandus, qui cum poſsis diuitias diſtribuendo pauperibus, & te exonerando, cælum intrare, id tamen facere non vis. Hinc Eccle. monet nos dicens, ab inope ne auertas oculos tuos. Itẽ quod Chriſtus malediceret infrugiferæ ficulneæ ſignificatur quod maledicendus ſit diues qui nõ facit eleemoſynam: ſiquidem pauper ſola folia & ea quidẽ aſpera, in eo inuenit. Curent ergo diuites vt diuitijs nõ perinde inhient, ſed eas potius contẽnãt. De Platone ferũt quod cũ locupletiſsimus eſſet, ni- D hilominus tamẽ vt melius poſſet philoſophari, ipſe cũ alijs in cõmune diuitias ſuas poſuerit. Itẽ Crates Thebanus opes ſuas in mare proiecit dicẽs, melius eſſe vt ipſç opes perirẽt, quã ſi ipſe periret. Diogenes etiã relictis opibus peregrinabatur, cũq; adhuc ſibi ſcutellam reſeruaſſet qua biberet, vidiſſetq; puerum manu bibentẽ, etiam ſcutellã confregit, dicẽs quod natura ipſi iam prouidiſſet de vaſe. Hiero. etiã refert quod Socrates Thebanus opes in mare proiecerit, vt liberius philoſopharetur, dicẽs quod nõ bene ſtarent opes cũ litterarũ ſtudijs. Quare diuitias potius cõtemnamus, quam eis adhæreamus. Vnde Cice. ait, pecuniæ fugienda cupiditas eſt, nil eſt enim tam anguſti animi, quã amare diuitias, nihil honeſtius quam ipſas contẽnere. Sed iam videas multos qui

Eccle. 6.
Auari in ſe etiam ſunt crudeles.
Diuitiarũ bonus vſus ſalutaris.
Iob. 1.
Diuites debẽ agnoſcere magnũ Dei beneficiũ erga ipſos.
Diuitijs multi abutuntur.
Simile.
Diuites bona pauperib' diſtribuant.
Eccle. 4.
Mat. 21.
Diuites auari crudeles erga pauperes.
Plato.
Cra. The.
Diogen.
D. Hiero. in epi. ad Pulcher.
Socr. The.
Cic. 1. offi.

adorent ſtatuam illam auream Nabuchodonoſor, ſicut olim fere omnes præter tres pueros, illam adorabant. Hunc autem perditiſsimum amorem diuitiarum, appellat Paul. idolorum ſeruitutem. Sane Abrahā qui tam potens erat & locuples, vt reges etiam vinceret, diuitijs non inhærebat, ſed eas peregrinis diſtribuebat, atque adeo eorum pedes abluebat, & vitulum humeris deferebat ad eos paſcendos, tum etiam eius vxor de neceſſarijs alimentis miniſtrabat, & ea præparabat: nunc tamen videas quod tenuiſsimi etiam ſtatus coniuges, annulis & chirotecis manus habeant indutas. Sane Iudas Mac. optime ſuos erudiebat hæc mundana contemnere, cū diceret, ne cōcupiſcatis ſpolia, quia bellum contra nos eſt, &c. Quaſi diceret, ſi his rebus occupemini, vtrūq; amitteris. Sic Apoſt ait, ne tetigeritis, nec guſtaueritis, nec contrectaueritis, quæ ſunt omnia in interitum, &c. Nequaquā ergo hominū accedamus ſentētiæ, qui de nobilitate & diuitijs gloriantur, ne in extremam tādem inopiam decidamus, ſed illam potius ſpectemus opulentiam quæ conſiſtit in ſplendore virtutum, illam vero paupertatem refugiamus, quæ nos cōſtituit in ſqualore vitiorum. Per hanc iſte diues verſus in pauperem eſt, quia ne vnius quidē erat aquę guttę dominus, quā multis precibus ambiebat. E F

Diuitias contemnamus. *Danie. 3.* *1. Tim. 6.* *Gen. 13.* *Gen. 18.* *Multi pauperes ſuperbi.* *1. Ma. 4.* *Col. 2.* *Chry. ho. 9. in Matthæum.* *Auari diuites quo redigātur.*

G

Veſtitus prophanos & immoderatos deuitemus.

INduebatur purpura & byſſo. Aperte ſane demonſtratur quod non cæleſti, ſed terreno regi militant hi, qui pro Deo perpeti aſpera fugiunt, & ſolis exterioribus dediti, præſentis vitæ mollitiem, in delectationē ſibi quærūt. Nemo ergo exiſtimet in luxu pretioſarū veſtium peccatum deeſſe, quia ſi hæc culpa non eſſet, nullo modo Ioannē Dominus de veſtimēti ſui aſperitate laudaſſet, ſi hæc culpa non eſſet, nequaquā Pau. per epiſtolā fæminas à pretioſarū veſtium appetitu cōpeſceret dicens, nō in veſte pretioſa, &c. Pēſate ergo quæ culpa ſit, hoc etiā viros appetere, à quo curauit paſtor Eccleſiæ fęminas prohibere. Pudeat etiā te ô Chriſtiane legēs Ethnicū Sen. cōtra huiuſmodi ornatū immoderatū, ita dicētem, nunquid non pelles ferarū & aliorum animalium à frigore ſatis, abundeq; defendere nos poſſunt? nōne auium plumæ in vſum veſtis conferūtur? nonne arborū corticibus multæ gentes corpora tegunt? nōne magna Scytharū pars vulpiū tergis induitur & murium? non fuit tā inimica nobis natura, vt cum cæteris animalibus benigna hac in re extiterit, nobis nō prouiderit, ſed tamen homines præ luxu nō ſunt contēti, vt naturæ tantū ſatisfaciant. Ridiculum plane eſt inquit idem Senec. alibi, homines ſeſe de veſtibus iactare H

Gre. ho. 6. *Mat. 11.* *1. Tim. 2.* *Sen. li. 14 epiſt. 91.* *Nimius veſtitus reprehendiſu.*

A iactare, velleq; vt propter eas afficiantur honore. Siquidem nec bonum, nec malum vagina gladium facit: Scythæ quidem qui & Tartari dicuntur, veſtibus ex lana non vtuntur, ſed pellibus ſe rarum, cæterorumq; animalium veſtiuntur, & tamen vitam longiſsimam ducunt, vt ait Iuſtin. Nos vero delicatiſsimis vtimur veſtibus, & tamen vix viuere poſſumus. Iuſtin.li.3 Sane inter alia quæ Pythagor. monebat, vt ſcribit idem Iuſtin hoc vnum erat, nempe vt vitarentur ſuperflui ſumptus, & exceſſus in ipſis veſtibus, nam vanitatem ſæpe dicebat, & dementiam quandam arguere. Iuſt. li. 20 Multos quidem videas qui mulierum quaſi more ſe exornent & induant, non conſiderantes quanta inde eueniant incommoda. Sane rex Tyri pulchritudini ſuæ & ornatui confidens, propterea miſere periit. Ezech. 26 Nonne pulcherrimus fuit Abſalon, & egregie comptus? & capilli eius ſubtiliter pexi, nonne maximo in pretio ab eodem habebantur? ipſe tamen de capillis ſuſpenſus eſt. 2. Reg. 18. Petrar. etiam inquit quod vix poterit inueniri aliquid quo quis magis ſuperbiat, quam pulchritudine corporali. Petrar. in rem. fort. Ouid. item inquit, præſumptionē eſſe pulchritudini in plerisq; annexam. Ouid. li. 1. faſt. Hinc poetę etiam

C fabulati ſunt, Narciſſum periiſſe, quod pulchritudine ſua & egregia forma nimium caperetur. Narciſ. fabul. Non ſolum autem pulchritudo corporea ſæpe ſolet incommoda afferre ei qui ipſa male vtitur, ſed etiam ſpectantibus eam inordinate. Vt enim fulmen quāuis primo intuitu & fulgore ipſo delectabile videatur, attamen vbi ferit, eſt maxime noxium, ita & pulchritudo in multis, licet primo aſpectu præſeferat quandam iucunditatem, & animi recreationem, quibuſdam tamen noxia eſt, qui ſcilicet ex ea ſibi incommodant atque nocent. Simil. Ex quo factum eſt vt princeps Sichem ea ratione fuerit interemptus cum aliis, nempe ex aſpe- Gen. 34.

D ctu formoſiſsimæ ipſius Dinæ. Et Holophernes etiam ſibi interitum, & exercitui ſuo exitium generauit ex cōſpectu ipſius pulcherrimæ Iudith: Iudith 13. item Dauid ex conſpectu Berſabee, 2. Reg. 11. & Amnon ex conſpectu ipſius Thamar. Si hiſtoriis etiam prophanis fidem tribuimus, nunquid pulchritudo & forma ipſius Helenæ, in cauſa nō fuit vt Troia ſolo & humi exęquaretur & penitus à Græcis deleretur? Helena ruina Troiæ. Porro cum Cæſar Pompeium deuiciſſet, Galliam, Hiſpaniam, & complures alias nationes ſub imperium ſuum redegiſſet, tamen forma & pulchritudine Cleopatræ victus, vt refert Sueton. Tranq. & Eutrop. miſerrime occubuit. Sue. Trā. Eutro. Hercules præterea poſtquam tot, tantaq; ſuperauit monſtrua, & varias victorias conſecutus eſt, vt referunt grauiſsimi quique autores. Hercules: Omphalæ ipſi ſeruiuit, ab eaq; muliercula ſuperatus eſt, & ita

Di. Sim. Hiera. pe. Ani. Vitt. Herodo.

Mul. inſano amore efflamati.

quidem ſuperatus, vt coegerit ipſum colu nere cum cæteris mulieribus, eiq; impoſuerit lintheum quoddam delicatiſsimum, & adempſerit pellem ferinam quam geſtabat. Idem fere contigit Iaſoni cum Medea, & Hyppolito cum Phedra. Quamobrem hæc & talia huiuſmodi incommoda ſibi ante oculos proponant, qui tantum corpori exornando indulgent, quiq; varijs veſtibus prophanis & pretioſis vnguentis ſe totos dedũt, & quaſi mancipio tradunt. Sane ex illo Matth. videtur colligi quod olim in domibus quidem regum iſti ornatus dumtaxat inuenirentur, cum dicitur, qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt. Nunc vero videas quod etiam opifices & dediti artibus mechanicis, in his ſint prodigi. Vide obſecro quomodo regina Sabba in curia ſua, & omnes aulici eius, eſſe deberent moderati, cum ipſa tantopere admiraretur huiuſmodi ornatus in curia Salomonis. Quãto quæſo magis nunc admiraretur, ſi videret non quidem reginam aliquam Salomonis coniugem, ſed etiam vilem mulierem, & ex media plebe ſumptam, huiuſmodi ornatu nimio laſciuire? Refert quidem Sueto. Tranquod dicere ſolitus eſſet Augu. Cæſar, quod nimius veſtium ornatus eſſet indicium quoddam & tãquam vexillum ſuperbiæ & arrogãtiæ: atq; nidus luxuriæ. Quamobrem erubeſcant, Chriſtiani his rebus dediti, pudeatq; ipſos, gentilis huius talem audire ſententiam. An tibi videtur obſecro decens eſſe, quod cum Dei filius homo factus pro ſalute noſtra, vilibus in præſepio induatur pannis, & poſtea etiam in reliqua vita non mutatis ſubinde, ſed eiſdem vtatur veſtibus, tu interim vermis abiectiſsime, varios exquiras ornatuum modos, quibus poſsis vile corpus & caducum tegere? Si habes brachium ſicut Deus, inquit Iob, & voce ſimili tonas, circunda tibi decorem, & in ſublime erigere, & eſto glorioſus, & ſpecioſis induere veſtibus. Nunc vero cum ſis tenuiſsimus & viliſsimus vermiculus, quorſum tam vario vteris apparatu? Hebręi quidem poſtquã in eam inſaniam atq; dementiam deuenerant, vt vitulum adorarent, dixit Deus Moyſi, vt pretioſis veſtibus quibus ſe induerant, exuerentur: ſiquidem prophani iſti ornatus potius iram Dei prouocant, quam ad pœnitentiam inuitẽt. Vnde vt nobis exemplum daret, voluit Dei filius in hac noſtra mortalitate & carne apparere, vt hac quidem ratione patris æterni placaret iram & indignationem contra genus humanum. Tu tamen varijs te & pretioſis veſtibus exornas, ac ſubinde tanta harum rerum varietate vteris, vt mutabilior ſis chamaleonte, atq; ita Dei potius iram contra te prouocas, & potius tuum effœminatum oſtendis animum,

Mat. 11.

3. Re. 10.

Sue. Trã. Aug. Cæſar. ſentẽ.

Luc. 2.

Iob 40.

Veſtitus nimius indicium videtur ſuperbiæ mẽtis.

Exo. 33.

Simile.

Exceſſus in veſtibus diſplicet Deo.

Simile.

E F G H

A animum, quam virilem & bene compoſitum, Hinc Abacuc ait,
Ecce iſte coopertus eſt auro, & argento, & omnis ſpiritus non *Abacu.* 2
eſt in viſceribus eius. Nam quanto tales habent maiora orna-men *Sirac.* 3
ta, tanto etiam minorem habent ſpiritum Dei, ſed potius ſpiri-
tum habent idoli alicuius Veneris, vel Cupidinis, qui toti his re
bus inhærent,

Conuiuia immoderata fugiamus:

B E*Pulabatur quotidie ſplendide.* Magnam ſane hoc tempore in ple- *Sobria ſint*
riſque conuiuijs videas immoderationem & intemperantiam, *conuiuia*
atque idcirco fugere debes talia conuiuia, & ea potiſsimum in *noſtra.*
quibus non videris reperiri timentes Deum: ſed potius vitio-
ſos, deprauatos, & perditos homines. Mãdabat Deus Hebręis vt *Deute.* 14
in ſuis cõuiuijs non obliuiſcerẽtur Leuitas, dicens: Comedes tu *In cõuiuijs*
coram Domino Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua, & Le- *nõ obliuiſ*
uita qui intra portas tuas eſt, caue ne derelinquas eum: vt ſcili- *camur pau*
cet aliqua in menſa loqueretur de rebus diuinis, & tanquam fræ *peres.*
num imponeret multorum immoderationi & petulantiæ. Item *Deute.* 16
C addit præterea, vt pupillos, peregrinos, & viduas ad conuiuia
ſua vocarent, vt ita non ſolum de virtute in conuiuio tractare-
tur, ſed etiam pauperibus fierent eleemoſinæ, ſed nunc cum mul *In conui-*
ti potius adulatores ad ſua conuiuia vocent, idcirco tam infeli- *uijs Deo*
ces ſortiuntur exitus. Non id quidem ſuadebat Dauid cum dice- *ſ ruos ha-*
ret, iuſti epulentur, & exultent in conſpectu Dei, & delectentur *beamus &*
in lætitia. Sane quãdo Iethro inuitit Moyſen, venerũt etiam Aarõ *pauperes.*
& ſeniores Iſrael, vt ſimul manducarent, & comederent cum eo *Pſa.* 67,
coram Domino. Vbi non intelligitur quod eſſent coram taber- *Exo.* 18.
naculo, ſed quod manducarent cũ reuerẽtia tanquam poſiti ante
D conſpectũ Dei. Nunc vero videas quod ſi quis in multis conui- *Conuiuia*
uijs cõpoſite & decenter maneat, & loquatur ad ædificationem *multorum*
proximorum pertinentia, ſtatim ab omnibus traducatur & ſub- *diſſoluta.*
ſannetur: ipſis conuiuis videtur quod quodammodo in anguſtias
maximas conijciantur, propterea quod non poſsint ante illum
libere loqui, ridere, laſciuire, & cachinnari. Porro Aulus Gellius *Aug. Gel.*
refert quod olim inter Romanos licitum non eſſet, conuiuia ce- *li.* 2. *c.* 24.
lebrare, niſi in præcipuis quibuſdam & ſolemnibus feſtis, atque
hæc quidem conuiuia tunc ea lege etiam erant celebranda, vt
ſumptus ipſi atque impenſæ in celebrando conuiuio faciendæ
breuiſsima quadam pecuniæ ſumma & determinata, diffiniren-
tur; tum etiam ea lege vt non biberetur vinum peregrinũ quod

aliunde allatum eſſet, vt inde intelligas quomodo iſti quamuis E gentiles, multos excederent noſtri temporis Chriſtianos conuiuia immoderata & prodiga celebrantes. Illud etiam hoc tempore videas, quod fere inuitentur ad conuiuia illi, qui parum indigent talibus conuiuijs, & qui etiam interdum mallent domi ſuæ comedere, quam alienæ, cum tamen poſſent pauperes inuitare, à quibus gratiam referrent. Sane Salomonis mater hoc cõſilium dedit filio ſuo dicens, noli regibus dare vinum: item date ſiceram mærentibus, & vinum his qui amaro ſunt animo. Sicut vulgo dicimus quod quæ pinguia ſunt non ſint porcina pinguedine perfundenda. Hinc Eccle. ait, hoſpitabitur, & paſcet, & potabit F ingratos, & ad hæc, amara audiet: Hoc merẽtur qui talia faciunt conuiuia. Vnde & recedẽtes qui inuitati fuerant, dicunt, An non videtis quam temere ſe nobis iſte oſtentauerit prodigum? Quaſi non nouiſsemus nos inter nos? Adde etiam quod oriza illa ſaperet aduſtionem: tum etiam carnes illæ inſipidæ erant. Itaq; iuſte quidem talia patiuntur qui in conuiuijs ſuis neglectis pauperibus & miſerabilibus perſonis, eos potius inuitant qui ipſos reprehenſuri facile ſunt, & apud omnes infamaturi: & tamẽ ſi pauperes inuitaſſent, eis omnia ſapidiſsima & grata fuiſſent. Sane inter alia quæ monebat Pythagoras ipſos Crotoniatas, illud in pri G mis erat, vt temperantiæ eſſent ſtudioſiſsimi: hanc enim parentem quodammodo virtutum cæterarum eſſe dicebat, vt refert Iuſtin, Idem etiam alibi ait, de Hannibale illo memoratur, quod quo tempore in vniuerſam Italiam depuguabat, nnnquam aſsidens comederet, & quod in vino etiam parciſsimus eſſet, & continentiſsimus, atq; minus curans cuiquam inferre iniuriam. Porro gulæ vitium in tentatione primum fere obtinet locum, nam cum comedere & bibere ſint de neceſsitate naturæ, diabolus ibi laqueum tentationis abſcondit, vbi neceſsitatem eſſe nouit. H

Conuiuia Romanorum moderata: — *Pro. 37.* — *Simile.* — *Eccle. 19.* — *Conuiuia indecẽtia quomodo traducantur.* — *Simile.* — *Iuſtin. li. 20.* — *Iuſtin. li. 32.* — *Intemperantia plurimum nocet.*

APPENDIX

ERAT *Diues*. Quaſi dicat iam non eſt diues: item labores tranſeunt pauperum, & ideo dicitur, erat mendicus. Vnde Sap. 5: Omnia tranſierunt tanquam vmbra. *Diues*: Non ſine cauſa dixit Chriſtus quod difficuliter ſaluentur diuites, non quia non poſsint ſaluari, ſed quia pleriq; ipſis abutuntur diuitijs. Eccle. 5: Saturitas diuitis non ſinet eũ dormire. Vnde, ſicut niſi ſtatim venenũ repellatur, interſicit hominem: ſic niſi diuitiæ pauperibus diſtribuãtur, vitam perdunt animæ. Nam vbi eſt theſaurus, ibi eſt cor, vt ait Chri-

Sap. 5. — *Mat. 19.* — *Eccle. 5.* — *Simile.* — *Mat. 9.*

A ait Chriſtus. Quare vt ait Pſal. diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. Item omnia arbitremur vt ſtercora vt ait Pau. Quare ſi cut ſtercus per agrum diſſeminatum, plurimũ prodeſt, ſic etiam diuitiæ pauperibus diſtributę plurimũ conducunt. Olim quidem Abraham non erat inſolens in ſuis diuitijs, ſicut multi ſunt hodie quamuis 300. haberet famulos, ſed ſub quercu poſitus peregrinos expectabat, vt eos hoſpitio exciperet. Nunc vero ſtatim tenuioris etiam conditionis diuites inſoleſcunt.

Pſal. 61. *Phil. 3.* *Simile.* *Gene. 14.* *Gene. 15.* *Diuitiæ quomodo expẽdẽdæ.*

Induebatur purpura. Cum pheretrum videmus in angulum aliquem reiectum & aranearum telis coopertum, dicimus id quidẽ B ſalutis indicium eſſe. ſi vero illud videamus egregie mundatum & ornatum, dicimus aliquem mortuum eſſe. Sic ergo cum aliquem vides mortificatum & ſeculi ornatum deſpicientem, dicimus illud eſſe indicium ſalutis ſuæ: ſi vero videmus quod ſe immoderate ornet, potius id ruinæ ſignum eſſe teſtamur.

Veſtitus nimius qualis ſit indicium.

Nemo illi dabat. Cum paupercula nutrix filium nutriendum ſuſcipit alicuius diuitis & illuſtris viri, præclare ab ipſo induitur & varijs abundat epulis & pecunijs, vt melius ipſi infantulo conſulat, & eundem optime nutriat: ſic tu ergo intellige, quod ſi diuitias tibi Deus conceſsit, id quidem præſtitit, vt pauperes ſuos C alas commode atq; ſuſtentes.

Similitu.

Sepultus eſt in inferno. Vide, pretioſi veſtitus in quantas anguſtias hunc tuliſſent, item delicati cibi & potus, in quantam famẽ & ſitim deportaſſẽt adeo vt ſtatim anima ex corporis pretioſo ſepulchro educta, inferni fætidam haberet ſepulturam. Hieremi 22. ſepultura aſini ſepelietur. Vt enim iumentum excoriatur, & ita canibus poſtea exponitur: ſic auarus diues ſpoliatus diuitijs, canibus tartareis traditur.

Auari diuites quo redigãtur. *Hiere. 22.* *Simile.*

FERIA. V. POST II. DOMINI. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA.

Diuitum auarorum mores quales ſint.

HOmo quidam erat diues. Luc. 16. Certe ideo perijt hic diues, quoniam diuitijs ſibi diuinitus conceſsis vt poſſet æternam vitam conſequi, ſi eas pauperibus impartiret, abuſus eſt, & ſibi ipſi complacens, proximos aſpernabatur. Vnde Abacuc ait, væ illi qui multiplicat nõ ſua, & aggrauat contra ſe dẽſum lutum. Non igitur debes diuitijs

Diuitiarũ abuſus quãtũ noceat. *Abac. 2.* *Simile.*

uitijs inhærere, aliter enim finem minus placidum habebis. Vt E
Diuites auari in morte quales ſint. enim fluuij iucunde quidem in mare tẽdunt, at vero vbi illuc peruenerunt, non dignoſcas nec diſcernas Bethim a Sicori: ſic etiam auaris diuitibus qui eleemoſynas non faciunt, continget, vt ſcilicet pereant omnes cogitationes eorum. Sane non abſre fugit
Pſal. 145. Chriſtus non ſolũ cũ vellent eum lapidare ſed etiam cum vellent
Simile. eum regem facere, ſed vt doceret nos non minus à mundanis delicijs & pompis eſſe fugiendum, quam à lapidibus. In multis qui-
Auari multi plus diuitias quã honorẽ æſtimãt. dem videas quod auaritia ipſa & cupiditas diuitiarum, ſuperat appetitum ambitionis & honoris. Vnde illi operarij qui in vinea F patris familias laborarunt, pluris fecerunt, ſiue magis indignati ſunt, quod plus daretur his qui ſero venerint, quam quod
Matt. 26 prius daretur eis merces. Sic videas quod multi ne iacturam faciant vel vnius dumtaxat argentei nummi, honorem ſuum pe-
Ezech. 22 nitus prodigent: Vnde dicit Deus per Ezech. ecce comploſi manus meas ſuper auaritiã quam feciſti contracto pugno. Sic ergo punietur diues contracto pugno, qui liberalis eſſe noluerit erga
Eccleſ. 1. pauperes Et certe vel exemplo Salomonis debes diuitias contẽnere, qui dixit, vanitas vanitatum, & omnia vanitas, cum tamen haberet quinquaginta duo millia equorum in equili ſuo, & præ- G
2. Pa. 9. terea tam diues eſſet & potens, vt ex diſiunctiſſimis quibuſq; re-
3. Reg. 4. gionibus, eius fama commoti multi ad eum accederẽt. Auari qui
Iſa. 59. dem diuites potius araneæ telas texunt, vt ait Iſa. Vnde minatur
Zach. 14. eis Zacha. dicẽs; ecce dies domini veniunt dicit Dominus, & diuidentur ſpolia tua in medio tui: Sicut enim in macello alius pellẽ accipit arietis, alius caput, alius iecur, ſic etiam in morte auari di
Securitas non eſt in mundo. uitis, hæredes accipient diuitias, ſacerdotes corpus, dæmones vero animã. Conſidera igitur quã varius fuerit ſucceſſus huius diuitis auari, & mendici Lazari, ſiquidem alius ad ſummã felicitatẽ alius vero ad ſummã infelicitatẽ deuenit, vnde colligas quod labo H
res propter Chriſtum patiẽter tolerati, in gaudiũ poſtea ineffabi-
Gene. 44 le conuertantur. In Gen. quidẽ habetur, quod pecuniã quã ſecũ tulerant filij Iacob ad triticum emẽdũ, poſtea redeuntes cũ tritico eandẽ pecuniã in ſaxis inuenerunt: ſic etiã labores & afflictiones quas hic ſuſtinent ſerui Dei, in lætitiã ſempiternã cõuertẽtur. Vn
Pſal. 128 de Pſal. labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, &
Hiere. 12 bene tibi erit. Cęterũ qui huius vitæ labores ſuſtinere detrectat, quomodo poterit tolerare labores alterius vitæ? Vnde Hiere. ait,
Simile. ſi cũ pedibus currens laboraſti, quomodo poteris contendere cũ equis? Sane arbores quæ hyeme defronduerunt, in vere ipſo frondibus exornantur, ſic etiam pauperes qui in hoc mundo labores

&

A & afflictiones patienter propter Deũ ſuſtinuerunt, poſt modũ magnis decorabuntur præmijs. Vnde Apoſ. ait, mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto mali vero & auari, Diuites qui hic verno ſuo tempore abuſi ſunt, poſtea grauiſsime punientur, & ignominia afficientur: Vnde Mathathias dicebat, gloria eius ſtercus & vermis: Atq; hæc quidẽ viciſsitudo pauperis & diuitis, ſignificatur Pro. 22. Vbi dicitur, diues & pauper obuiauerunt ſibi, vtriuſq; operator eſt dominus, id eſt alteri in hac vita temporalium bonorum abundantiam, & alteri laborum multi B tudinem tribuit: ſed obuiauerunt ſibi, ſcilicet in morte, nã iuſtus in ęternã requiẽ, impius vero ex caduca voluptate in continuos labores tranſit. Mundus quidem eos beatos exiſtimat qui diuites ſunt, & multas habent pecunias: quod ſi reuera ita eſſet, nileſſet miſerabilius angelis, qui pecunias nõ poſsident, vnde conſtat quãtopere fallatur mũdus. Porro diuites huius ſeculi, ſunt quidẽ inſtar paupercularũ ſpõſarũ, quibus alię veſtẽ vnã accõmodant, & aliæ mulieres aliã, at vero ſimulatq; coniugiũ perfectũ eſt, ſtatim ſingulæ mulieres repetut quod ſuũ erat, & tunc perinde ſpoliata C relinquitur ſponſa atq; antea. Sic ergo diuites cũ eſt per acta vitæ huius fabula, remanent nudi, & ſolo lintheo teguntur. Vnde dicẽt illud *Sap*: 5. Quid profuit nobis diuitiarum iactantia? Satis quidem diuitiarũ vanitatẽ intelligebat Diog. Cy. vt refert Diog. Laer. cũ Alexãd. Magno ſibi grãdẽ pecuniæ ſummã offerenti, ait: tolle, tolle, nõ ſunt hæc munera hominũ, ſed iumẽtorũ onera. Sane nix ipſa quæ in cacumine mõtis ſita eſt, ſi a ſole feriatur, liq; fit & conuallia ipſa irrigat: ſic ergo diues debet pauperes eleemoſynis irrigare, ſimulatq eius animã ſol iuſtitiæ ferit & pulſat. Hinc Ioã. ait, in hoc cognouimus charitatẽ Dei, quoniã ille animã ſuã pro nobis poſuit &c. Sed quomodo diues auarus animã ſuã po D net pro proximis ſuis, qui denegat ipſis eleemoſynã corporalem? Vnde ſubdit, q habuerit ſubſtãtiã huius mũdi, & viderit fratrem ſuũ neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas dei manet in eo? filioli nõ dil gam⁹ verbo neq; lĩgua, ſed ope & veritate. De crudelitate porro auarorũ ait Eccle. verti me ad alia, & vidi calũnias quę ſubſolegerũt, & lachrymas innocẽtiũ, & neminẽ cõſolatorẽ. Vnde pſal. cõtra eos inqt, cõſtitue ſup eũ peccatorẽ, & diabol⁹ ſtet a dextris ei⁹, cũ iudicat, exeat cõdẽnat⁹ & oratio ei⁹ fiat in peccatũ: q nõ eſt recordat⁹ facere miſericordiã. Sane Hie. tractãs de deuaſtatione Hieruſalẽ tẽpore Nabuchodonoſor ait, meli⁹ fuit occiſis gladio, q̃ interfectis fame, hæc mors eſt pfecto miſerior. Sane Herodes ſtatim pueros innocẽtes ĩ celũ

Col: 3.
1. *Ma*. 2.
Prou: 22.
Diuitiæ multos decipiunt.
Simile:
Diuitiæ quaſi veſtes mutuo acceptæ.
Sap. 5:
Diog. Cyni. Diog. Laer. in vi. phil.
Simile.
1. *Ioan*. 3.
Diuites ſint benigni erga pauperes.
Eccle: 4.
Pſal. 108.
Auaros diuites quomodo puniet Deus
Thre. 4.

miſiſ

miſit, at vero diues auarus, crudelius enecat pauperes; dum eis E
Matt. 2: non vult ſubuenire. Cur ergo non misereris impie proximorum
Magna tuorum, quos tibi Deus commendauit, & de quibus tam ſæpe
crudelitas mentionem facit? Sane in Deut. iubebat vt in ſeptennio debita
non cõpati omnia condonarentur. In Leui. iubebat vt hæreditates in anno
pauperib⁹. Iubilæi ad priſtinos dominos redirent. Et rurſus in Deut. iubebat
Deut. 15: vt tempore vindemiæ & meſsis, aliquid remaneret pro pauperi-
Leui. 25, bus. Sed diuites auari non id præſtant, ſed potius vt ait Mich. vio
Deut. 24. lenter tollunt pelles pauperibus, & carnem eorum. Vnde Iſa. ait,
Mich. 3. vos depaſti eſtis vineam meam, & rapina pauperis in domo ve- F
Iſa: 3. ſtra. Item Ecclesi. inquit, venatio leonis, onager in eremo, ſic paſ
Eccleſi. 13. cua diuitum ſunt pauperes.

Qui mundanis delicijs perfruuntur, quo redigantur.

Pſal. 146 I*Nduebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendide.* Sane de
Sap. 5. his qui delicijs mundanis indulgent, dici poteſt illud Pſal. Perie
Amos. 4. runt omnes cogitationes eorum. de bonis vero ait Sap. cogita-
Deliciæ tio illorum apud altiſsimum, vt eos in æternum remuneret. Ma-
mundana lis autem dicitur per Amos, audite verbũ domini vaccæ pingues G
quantum quę eſtis in monte Samariæ, ecce dies venient ſuper vos, & leua-
noceant. bunt vos in contis, & reliquias veſtras in ollis feruentibus. Item
Deut. 3: in Deu. dicitur, vua eorum vua fellis, & botrus amariſsimus. &c:
Ioel. 1. Et Ioel ait, expergiſcimini, & flete, & vlulate omnes qui bibitis
vinũ in dulcedinem, quoniam perijt ab ore veſtro. His qui in hoc
Pſal. 128. mundo labores multos habent & afflictiones propter Deum to
leratas, bene erit, & tandem ſortes commutabunt. Vnde Pſal. ſi-
Intẽperã cut tenebræ eius, ita & lumen eius: & cõtra poteſt de auaris dici
tes quo re- ſicut lumen eius, ita & tenebrę eius: quanto ergo abundarunt de H
digantur. lectationes huius ſeculi, tanto grauiores erunt labores. Incommo
da porro quæ ex intemperantia oriuntur, notauit Sap. cum ait:
Pro. 23. cui væ: cuius patri vę, cui rixæ, cui foueę, cui ſine cauſa vulnera,
Intẽperã- cui ſuffoſsio oculorum, nonne his qui morantur in vino, & ſtu-
tia quãtũ dent calicibus epotandis? Ne intuearis vinum quando flaueſ-
noceat. cit, cum ſplendeſcit in vitro color eius, ingreditur blande, ſed
Simile. nouiſsime mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffun-
det. Qui immoderate corpori indulgent, prępa rãt maiorem eſcã
pro vermibus. Si ergo pudeſis quod alicuius ex optimatibus co-
2. Reg. 14 quus appelleris, multo ſane magis pudefieri debes, quod dicaris
coquus vermium. Sane talium vitioſorum hominum mors ſimi
lis erit eorum vitę. Inter omnia porro acute dicta illius Thecuitę
mulieris

A mulieris ad Dauidem, illud etiam fuit, cum ait: omnes morimur & ſicut aquæ dilabimur. Vbi vides quod comparet nos aquæ: nã ſicut aqua ſaporem accipit a terra per quam tranſit: ſic fere talis cuiuſq; mors eſſe ſolet, qualis fuerit eius vita. Vnde Ioann. ait in Apo. væ habitatoribus & morientibus in terra, hoc eſt: o miſeros illos, quorum mors ſicut & vita, terrena eſt. De iuſtis tamen ait Apoſ. noſtra conuerſatio in cælis eſt. Itẽ in Deut. dicitur ꝙ aſcendit Moyſes in montẽ mortuuſq; eſt ibi, vt ſignificetur quod eſſet vir iuſtus. Dixit præterea Thecuitis, & ſicut aquæ dilabimur: nã quamuis fluuiorum aquæ dulces ſint, tamen fines habent amaros. B ſic mali etſi in hac vita iucunde viuere videantur, tamen finem habent amariſsimum, cũ aliter ſit de ipſis iuſtis. Vnde Eccle. cũ ait, o mors quã amara eſt memoria tua, addit ſtatim viro habenti pacẽ in ſubſtantijs ſuis Cum percontaretur Plato a Socrate, quam regulam & viuendi normam ſeruaſſet, reſpondit, in iuuentute recte viuere in ſenectute vero bene mori laboraui, atq; ita inquit, interiori cruciatu & dolore non afficior, neq; mori recuſo: nam cum vita honeſta fuerit, mortem cum hilaritate expecto. O quanta eſt hic gentilis confuſio multorum Chriſtianorum qui ita viuunt, vt videatur iam iam ipſis imminere infelicilsim' C interitus.

Simile. *Apo. 8.* *Phil. 3.* *Deut. vlt.* *2. Re. 14.* *Eccle. 41.* *Plato.* *Socrat.* *Mortẽ boni cũ hilaritate expectant.*

In delicijs quidem mundanis periclitatur inquit D Bona. ſpiritualis vita. Vnde Apoſ. ait, vidua quæ in delicijs viuit, mortua eſt. Item Hier. ait, vſquequo delicijs diſſolueris filia vaga? Talis plane qui ſe totũ delicijs ſecularibus tradit, ſimilis eſſe videtur infantibus, qui cum blande & molliter a nutricibus educentur, maiore interdum amore eas proſequũtur, quam parentes a quibus progeniti fuerunt, & quorum beneficio ab ipſis etiam nutricibus alũtur. Nã ad hũc modũ ſenſibilia bona inſtar nutricis nobis exiſtunt a quibus videlicet alimur & fouemur, & cum quibus familiarem D conſuetudinem gerimus: Deus autẽ præcipuus pater eſt qui nos condidit, cuiuſq; beneficio & prouidentia cuncta nobis ſenſibilia deſeruiunt, & cui omnia accepta ferre debemus. Nos tamen infantũ more nutrices parẽti præferimus, hoc eſt ſenſibilia bona quibus nutrimur, conditori noſtro, per quem & viuimus, & in lucem editi ſumus. Hæc igitur cauſa eſt cur magis corporea bona quam ſpiritualia, quæ vix agnoſcere volumus, diligamus. O nefarium ſcelus! O delectationes vanas & peſtiferas, quæ in tam ęterna tormenta commutantur, ait grauis quidam autor, iuxta illud Apo. cruciabitur igne & ſulphure, in conſpectu angelorum ſanctorum, & ante conſpectum agni & fumus tormentorum eorum aſcen-

D. Bon. in Luc. 17. *1. Tim. 5.* *Hier. 31.* *Simile.* *De lecia tẽpora. es faciũt vt obliuiſcamur æternas.* *Delicia mundana perículoſæ* *An o. Bros. 1. p. art. 56.* *Apo. 10.*

aſcendet in ſecula ſeculorum. Illic ſeparabitur & diſcutietur gra- E
Hiere.23. nũ a paleis, iuxta illud Hier: quid paleis ad triticũ? Et iuxta illud Mat. cuius vẽtilabrũ in manu ſua, & pmũdabit areã ſuã. Illic tũc
Matt.3. quiſq; colliget prout ſeminauerit, iuxta illud Apoſ. quæ ſeminauerit homo, hæc et metet. Itẽ iuxta illud Apoſ. alibi, q parce ſemi
Gala. 6. *2.Cor. 9.* nat, parce & metet. Et pſal. ait, eũtes ibãt & flebãt mittẽtes ſemina ſua, venientes autẽ &c. Nõ quærit vinea pinguẽ nimis tellurẽ
Pſal.125. *Simile.* irriguam aut ſtercoratã, vt fructũ ſuũ optimũ producat, quin potius ſublatũ & editũ locũ deſiderat, vbi vndiq; etiã a vẽtis perfletur: ita quiſq; vt laudabiles edat actiones non debet plantatus eſſe in delicijs mundanis, ſed tunc proficiet, cũ vtrinque varias patietur afflictiones. Vnde Archi. Tarẽ. mala omnia tum publicatum priuata, ab immodico voluptatum amore proficiſci ait. Deſerunt homines pleriq; & fugitant labores, ac propterea ſe totos permittunt temporarijs delicijs, vnde fit vt æternam perdant ſuauitatem. Vt enim guſtatus retunditur & ſtupidus redditur, ſi immaturos & acerbos ederit fructus, ita vt poſtmodũ vel ſi ſuauiſsimos delibabit, vix ſuauitatem ipſam per ſentiat: Et ſicut cultellus, ipſe vbi aciẽ hebetatã habuerit propter craſſum aliquod obiectũ in quod vim ſuam exercuit, paulo poſt in delicatũ non poteſt ſine maxima difficultate agere: ita profecto qui ſe totos voluptatibus mundi tradunt, rerũ diuinarũ guſtũ & ſuauitatẽ amittunt. Sed quid mirũ ſi non inueniat felicitatẽ, qui eam extra fontem ſuũ quærit? nec enim terra niſi in infimo loco neq; ignis niſi in ſupero, nec piſcis niſi in aqua, nec arbor niſi radicibus in terra fixis requieſcit. Quid enim extra naturæ ſuæ deſtinatum locum quietum eſſe poterit? Non ergo minus corda noſtra extra Deum dolore atq; angore vacare poterunt: quam corporis humani membra, ſi à iuncturis ſuis auulſa, extra locum ſibi a natura deſtinatum violenter collocentur. Peruerſa quidem anima ait Greg. rebus preſentibus reſoluta, abſcondit ſibi mala ſequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præſentem lætitiam perturbant, dumq; in preſentis vitæ oblectationibus ſe deſerit, quid aliud quam clauſis oculis ad ignem vadit? Vnde bene ſcriptum eſt, in die bonorum ne immemor ſis malorum. Et Apoſ. ait, qui gaudent, tanquam non gaudentes ſint, quia ſane quidem præſentis temporis, ita agenda lætitia eſt, vt nunquam amaritudo ſequentis iudicij recedat a memoria, quatenus dum mens pauida, extremæ vltionis timore transfigitur, quantũ nunc præſens lætitia, tantum poſt ira ſubſequens temperetur. Hinc namq; ſcriptum eſt, beatus vir qui ſemper eſt pauidus: qui uero mentis eſt duræ

Margin notes: *Archi. Taren. apud Cic. in Cato. maiore.* — *Simile.* — *Simile.* — *Simile.* — *Simile.* — *Grego. in euang. ho. 39.* — *Eccle.11.* — *1.Cor.7.* — *Prou.28.* — F — G — H

A duræ corruet in malum. Talis fuit iſte diues, qui propter mentē ſuam duram & crudelem erga pauperes, corruit in infernum:

Pauperes non contemnamus.

ET erat quidam mendicus nomine Lazarus, vlceribus plenus. Non debes quidem pauperem contēnere quamuis eū plenū vlceribus videas; nā etſi nihil habeat magni qui ad te refugit, ait Chry. homo tamen eſt, qui eundē quē tu, terrarū orbem habitat, iiſdem ſolis radiis illuſtratur, immortalē ſicut tu habet animā, eundē adorat conditorē, ad eandem myſteriorū communicationem crebro accedit, ad eoſdem vocatus eſt cælos, & quod negligendū nō eſt, iuſte ideo petit, quia paupertate oppreſſus neceſſariis eget viuendi alimentis; tu vero eum negligentem appellas & ſecordē, atq; contumelioſe eundem à te repellis, nec tecum ipſe reputas quanta etiam tu deſidia vitā trahas, & cum Deus multa tibi bona in dies præbeat, tu tamen otioſus es & tamen tot delicta tibi non obiicis, nō inſidias, non periuria, non mendacia, non latrocinia, non alia mille huiuſcemodi flagitia tua & ſcelera. Hæc autem dico non quia velim legem pro otioſis condere, ſed quia valde deſidero bonis vos eſſe operibus occupatos: omnium enim fere vitiorum, quaſi magiſtra quædam & origo, eſt otioſitas. Sed multa inquies mēdacia, multas fabulas pauperes fingūt: ego vero hac etiam de cauſa maiori miſericordia moueor, cum in eam neceſſitatem incidiſſe homines videam, vt impudentiſſime mendaciis viuere quaſi cogantur, quorum nos non modo non miſeret, ſed verbis etiam aſperis eos laceramus, non accepiſtis dicentes, ſemel iam atq; bis? Cur non tuo quoque ventri eandem legem imponis? Cur ei non dicis, repletus heri, & nudius tertius fuiſti, quid amplius quæris? Sed ventrem quidem tuum etiam vltra menſuram replendo disrumpis, a paupere autem modica petente faciem auertis. Cuius vel hac de cauſa miſereri debes, quoniam quotidie audire non parua premitur neceſſitate. Nam ſi nulla eſſet alia ratio quæ ad miſericordiam flecteret, propterea tamen miſericors erga pauperes eſſe deberes, quoniam neceſsitate coacti ad te veniunt. Quid igitur criminaris? Quid tribulas calamitoſam & miſeram animam? Refugit ille ad manus tuas ceu ad tranquillum portum, cur ergo tuorum fluctuum vim in illum incitas, & maioris hyemis ſibi reddis procellas? Cur miſeriæ ipſum condemnas? Credis quia ſi talia ſe putaſſet abs te recipere, veniſſet ad te? Quod ſi talia ſe auditurum abs te putauit & tamen ipſe quidem venit

Margin notes: *Chry. in Mat. ho. 36. so. 2.* — B — *Pauperes non vili pendamus* — C — *Alienos defectus potius quā noſtros exploramus.* — D — *Simile. Contumeliis multis afficiunt aliqui pauperes.* — *Simile. Pauperes benigne recipiamus.*

venit, multo magis tamen eius miſerandũ eſt, quod non dubitet E
accedere præ neceſsitate vrgente, ad te, quem nouit nihilo mitio
rẽ factũ, & nõ putare etiam ſatis eſſe ad excuſationem impuden-
tiæ, ingentes famis vires, ſed obiecturum ei ſtatim impudentiam
cum tamen tu maioribus in rebus impudentiſsimus ſæpe fueris:
Nam ſi præbere non vis, cur cædis? Si non eſt tibi animus largien
di, quid contumeliaris? Sed nõ vult aliter abire, inquies. Verun-
tamen ſcito, quod non eſt homo, qui nõ inuitus, impudentię cri-
Pauperib' nõ detrahamus. mine velit cõfundi. Nã ſi etiam mille quiſpiam adferret rationes,
quibus oppoſitum probare contendat, nunquã tamẽ mihi perſua F
dere poterit, eũ qui victũ facile habeat, malle ſe ab alijs turpiter
mẽdicare, quã ſuis honeſtiſsime veſci. Nemo ergo vos falſis ratio
2. Theſ. 3. nibus decipiat. Si autem Pau. ſcripſit, ſi quis nõ vult operari, non
manducet, non pauperibus id ait quos impotentia quidem præ-
mit, & extrema inopia, qui aliud refugiũ non habent quã vt mẽ
dicent, Adde quod & diuitibus etiam ait, bonum facientes, non
Simile. deficiatis. Sicut & nos facere ſolemus, qui cum viderimus duos
amicos, alterũ in alterũ acerbe inſurgere, ſeorſum alterum dedu
centes, vtrumq; admonendo culpamus. Similia etiam in magnis
Simile. familijs crebro fiunt, nam ſæpe pater familias pædagogum ſeor- G
ſum increpat dicẽs, nimius & acerbus in adoleſcentem, atq; du-
rus es, adoleſcentulum autem quaſi iure cæſum criminatur: Au-
diamus etiam dominum qui iubet, omni petenti ſibi dare. Item
Luc. 6. eſtote inquit, miſericordes, ſicut & pater veſter. Nihil enim certe
Non iudicemus temere. vſq; ad ſimilitudinem Dei ſic effert & extollit, ſicut liberaliſsima
largitas & beneficentia. Sed nil eſt impudentius paupere, ais; no
li iudex eſſe iniuſtus, nec tamen etiam ſic lex diuina tibi cõmittit
temeraria curioſitate aliena crimina rimari. Et ſi recte viuentes
non patitur aliorum crimina indagare, quanto minus peccato- H
rem patietur? Illud obſecro atq; obteſtor, ne contumelijs & cri-
minibus, inopem turpiter cædas, remedio indiget qui te adijt, nõ
Simile. vulneribus: ope miſericordiæ, non acuto gladio. Nam ſi quis lapi
de percuſſus, cęteris omnibus neglectis, ad genua tua ſanguinolẽ
tus refugerit, alio ne tu iterũ lapide caput eius pcutes, & vulneri
vuln' adderes? Nequaquã certe id faceres, ſed priori etiã vulneri
mederi conareris: cur igitur in paupere oppoſitum facis? an igno
ras quantum obeſſe amara poteſt ratio? Melius eſt ſermo pius
Simile. quam datio. Si famulus tuus ad alium famulum ſimiliter tuum
Pauperes nõ contemnamus. argentum repetiturus quod illi dederis, iuſſu tuo profectus ſit,
nec inde ſolum inanis, verum etiam omni conuitio & contume-
lia pulſus redierit, dic quo ſupplicio famulum tuum punires, cũ
te ip-

A te ipſum ab eo contemptum atq; deſpectum cenſeres? pariter ergo de deo etiam cogita: ipſe enim eſt qui pauperes ad te mittit, nec quæ noſtra ſunt ſed quæ Dei ipſis damus, ſi quid cui dederimus: quod ſi non dederimus, verum etiam iniuria laceſsitos repulerimus, ipſe tecum animo volue quibus ſupplicijs rem dignam egerimus. Cæterum ſic eſt fortis ſanctiſsima paupertas, vt cum aliquando Alexander Scythas pauperrime viuentes miraretur, qui pellibus animalium tegebantur, & duriter viuebant, atq; ipſos interrogaret, quid potiſsimum in uita timerent, ipſi reſponderint ſe ſolam cæli ruinam timere. B Adde quod paupertas, veritatem audacter manifeſtat, cum nihil ſit quod poſsit amittere: Quare pauperibus benefaciamus, & præſertim cum videamus mendicum Lazarum deportatum ab angelis in ſinum Abrahæ.

Exemp. *Tēperātia plurimum prodeſt:* *Pauperes complectamur:*

APPENDIX.

HOMO *quidam erat diues.* Quis quæſo poteſt diuitijs inhærere, cum videat quod in maiori periculo poſſeſſorem deſerāt? Nō vtiq; ille verus cenſetur amicus, qui in aduerſis te deſerit: ſic C ergo auare diues intellige, quod cum a dæmonibus comprehenderis, te diuitiæ non iuuabunt. Vnde Eccleſ. ait, noli attendere ad poſſeſsiones iniquas, & ne dixeris, eſt mihi ſufficiens vita, nil enim proderit in tempore vindictæ.

Diuitiæ fallaces. *Eccleſ: 5:*

Induebatur purpura. Debet quidē Dei ſeruus ſe abſtinere ab exceſsibus veſtiū & ornatuū Vnde in Exo. legimus, quod quamuis Dei arca deaurata eſſet interius & exterius, nihilominus tamen tenui quodam panno tegebatur ſeu vilioris pretij: ſic ergo Dei ſeruus nō debet ſibi placere in pretioſa veſte. Attende quid ſcribat Pau: De magnis illis Dei ſeruis, & ſanctis viris, circuierunt, D inquit in melotis & in pellibus caprinis; Sed mundanos videas hoc tēpore prodigos circa varietatē veſtiū, vt ita facile inde colligere poſsimus quale ſit interius animarum indumentum. Vnde Eccleſi. ait, amictus corporis enunciat de illo:

Exod. 26. *Exceſſus in veſtitu fugiamus* *Heb: 11.* *Eccleſ. 16*

Factum eſt autem vt moreretur mendicus: Quaſi dicat nō repente, ſed tandem poſt multos perpeſſos labores. *Portaretur ab angelis.* O felicem mēdicum, qui in hac vita tantū ſibi cōpatiētes haberet canes, & tamen in morte portaretur ab angelis.

Pauperes nō contemnendi.

Mortuus eſt autē diues, quaſi dicat repēte, & abſq; longa præcedēte infirmitate. *Et ſepultus eſt in inferno.* Hanc tandem ſepulturam ex ſua voluptuoſa vita reportauit, & ex ſuis diuitijs:

Mors repentina auari diuitis,

Vidit Abraham a longe. Sic Adam poſitus fuit in loco vnde videre poſſet paradiſum, ex quo depulſus fuerat propter culpam ſuam. Hebræi quidem cum tamen ſpem haberent exeundi ex captiuitate Babylonica, nihilominus tamen flebant propter dilationem, dicentes: ſuper flumina Babylonis &c. Quanto igitur triſtior eſſet iſte, cui nulla erat ſpes inde exeundi? *Pater Abraham.* O miſerum diuitem! Sero quidem clamas, nam clauſa eſt ianua. De talpa quidem ferunt quod quamdiu viuit, clauſos habeat oculos, & tamen poſt mortem ipſi aperiuntur, talis ergo erat hic auarus diues. E F

Gene. 3. *Pſal. 136.* *Talpa ingeniũ & natura.*

FERIA V. POST II. DOMINI. QVADRAGES.

CONCIO QVARTA.

Mors bonorum & malorum quantum diſtent.

Varij ſucceſſus mortis. *Simile.* *Hier. 28.* *Pſal. 115.* *Gene. 40.* *Eccleſ. 4.* *Pſal. 41.* *Ioan. 5.* *Simile.* *Differẽtia inter eos qui nauigãt in hac vita.* *Gene. 25.*

HOMO *quidam erat diues*: Luc. 16. Vide quam varij fuerint exitus diuitis & pauperis in hoc Euange. pauper lætus abijt ad ſinũ Abrahæ, diues vero triſtis ad infernũ. Nam ſicut facinoroſus cum exit ex carcere, in patibulum abripitur, ſic impius ad infernum ducitur cum hinc migrat: Vnde Hie. ait, catenas ligneas confregiſti, & facies pro eis catenas ferreas quæ ſunt duriores. At vero iuſti dicunt cum Dauide, dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Quare bene viuẽdo nitamur vt tandem ſit pretioſa mors noſtra in cõſpectu dñi. In Gen. quidẽ habetur quod Ioſeph victorioſe egreſſus fuerit de carcere ad regnãdũ, & tamen vnus exiuit ad ſuſpẽdiũ: Vnde id admirans Eccleſi. ait, de carcere, catenisq; interdũ quis egredietur ad regnũ? Sic ergo Lazarus etiam de carcere corporis egreſſus eſt ad regnum. Vnde mortẽ bonorũ appellat Dauid trãſitũ, dicẽs: trãſibo ad locũ tabernaculi admirabilis, vſq; ad domum Dei. Et Chriſtus ait, qui credit in me, tranſiet a morte ad vitã. Cũ ergo mors ipſa ſit incerta, & quaſi periculoſus quidã ſaltus, idcirco nitamur vt bonis operibus, felicem eũ obtinere mereamur. Nã quãuis in portu tandẽ & qui naufragiũ faciunt & qui feliciter nauigant, ſoluãt, tamẽ aliqui in patriam proſpere veniunt, alij vero in terrã inimicorũ perducũtur. Sic ergo boni in patriam felices peruenient, mali vero in terrã dæmonũ deportantur. Vnde in morte iuſtorum dicit ſcriptura, congregatus eſt Abrahã ad populum ſuũ. Itẽ de Iſaac dicitur, mortuus G H

eſt, &

A eſt, & appoſitus populo ſuo. Sic etiam de Iacob. Non autem ita dicitur de malis. Curemus ergo vt bene viuamus, vt ita tādē cū bonis ſocietatē habeamus. Nō ergo lachrymādā fuit mors ipſius Lazari & deplorāda, cum tam felix eſſet, vt in ſocietate Abrahæ poneretur. Vnde Eccle. modicū plora ſuper mortuum, quoniam requieuit. Impij autem triſtes hinc abeunt. Vnde Michas dicebat flens, deos meos tuliſtis, & dicitis quid tibi eſt? Tu igitur nitere ne Deum perdas in hac vita, vt poſtea in ſempiternū non fleas. Si quidē de morte impiorū dicitur in li. Sap. dirūpet illos inflatos ſine voce, & cōmouebit illos a fundamentis, & vſq; ad ſuperū deſolabūtur, & erūt gementes, & memoria eorū peribit, & veniēt in cogitatione peccatorū ſuorum timidi, & traducēt illos ex aduerſo iniquitates ipſorū: Boni autem cupiūt hinc diſcedere, vt poſsint reportare ſibi parata præmia. Sicut enim ſi aliquos qui propter leuia quædam in carcere detinentur, interroges vtrum velint inde exire, ſtatim reſpondebunt ſe quidem id cupere, quoniam bene norunt quod ad nullā ſuſtinendam ignominiā exibunt: ſi vero criminoſos & capite dānatos pariter roges, C reſpōdebūt ſe nolle inde exire, cū probe nouerint quod ad ſuſpēdiū ducūtur ſi inde exeant: ſic etiam iuſti deſiderant ex hoc corporis ergaſtulo migrare, ſed non perinde impij. Et ſicut ſi duæ mulieres maritos ſuos ex India locupletes redeuntes expectarent, quarum vna impudentiſsime vixiſſet, & altera vero honeſtiſsime, differenter quidem ſe haberent, nam honeſta muliere cum magna lætitia virum ſuum excipiente, altera tamen cum metu eundem reciperet: ſic ergo boni iucunde hinc migrabunt, mali autem cum magna triſtitia: Iuſtus quidem ſe habebit in morte ſicut ille qui poſt multos perpeſſos labores, & ſuperata pericula tādē cū maxima iucūditate ad patriam ſuam D reuertitur, ibiq; coniugem videt, & charos propinquos atque amicos, cū quibus maximopere lætatur. Quod ſi huiuſmodi lætitia vix poteſt explicari, quāto minus explicari poterit gaudiū illud ineffabile quo perfruetur iuſtus ſimulatq; ſe à corporeis periculis viderit eſſe liberatū? Hinc Simeō dicebat, nūc dimittis ſeruū tuū Domine. Item Dauid dicebat, quemadmodum deſiderat ceruus &c. Item Pau. cupio inquit, diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Hinc et ā Eccl. ait, timenti dominū bene erit, & in diebus cōſolationis illius benedicetur. Vide igit qualis fiet mutatio ſtatuū in alia vita, ſicut cōſtat ex hodierno Euāgelio, nā mūdus neſcit cui dare locū ſuū. Quare quemadmodū cū aliquis in latrūculorū

Gene. 35.
Gene. 49.
Eccle. 22.
Iudic. 18.
Anima ſine deo in quanta ſit triſtitia.
Sap. 4.
Simile.
Mors terribilis malis.
Simile.
Simile.
Mors iucunda bonis.
Luc. 2.
Pſal. 41.
Phil. 3.
Rom. 7.
Eccleſi. 1.

ludo parũ verſatus eſt, ſolet indebite regẽ vel reginã collocare, E
Simile. ille vero qui hoc videt ſtatim corrigit eũ, & ſingula bene diſponit
ſic etiam cum mundus hic neſciat pro meritis dare locum, nam
Mundus Neronem euehit ad imperatorium ſolium, & Petrum in carcerẽ
neſcit ho- conijcit, id circo in alia vita vnicuiq; dabitur pro cuiuſq; meritis
mines pro conueniens locus. Deus bone quam multos videmus in morte
meritis agonizantes, qui cum magno luctu & dolore hinc diſcedunt,
diſponere. propterea ꝙ ſe valide dederint mũdanis delectationibus & deli-
Simile. cijs, cũ vellet viuere blande, & corpori indulgere. Sane cũ carnes
Mortẽ nõ bene coctæ ſunt, abſq; difficultate ab oſſe ipſo diuelluntur. Sic etiã F
timẽt iuſt. cũ homo abſq; timore ex hac vita diſcedit, & mortẽ non pauet,
Mors ter indicium quidem optimum eſt quod is probe coctus ſit igne diui
ribilis ma ni amoris & charitatis: ſi vero paueat & contremiſcat, adhuc
lis. immaturus eſt & indigeſtus. Ipſi igitur mali arma miniſtrãt mor
1. Cor. 15. ti, & ita magis eam timere debent. Vnde Apoſt. ait, ſtimulus autẽ
Simile. mortis peccatum. Quare ſi vis eã nõ timere, aufer huiuſmodi ſti
Ariſt. in mulos, ſicut faciũt boni. Hæc quidẽ eſt differentia inter Cygnum
problem. & Syrenem, quod ille in morte dulciter canit, hæc vero lamenta
Cygnus tur: ſi quidẽ generoſus ille ſanguis quem præſtat Cygnus id facit
cur canat confluens ad cor, ſicut contra in ſyrene, impurus ille ſanguis quẽ G
in morte habet, eam triſtem reddit. Sic igitur vitia ipſa tanquam deprauа
& Syrena tus ſanguis, peccatorem ipſum in morte conturbant, ſicut bona
lamẽtatur opera exhilarant iuſtum. Vnde Sap. ait, in malitia ſua expellitur
Prou. 4. impius, iuſtus autem ſperat in morte ſua.

Inferni tormenta terribilia.

CVM *eſſet in tormentis.* In hæc enim tormẽta cõiectus eſt, vt ibi
Vide D. in ſempiternũ puniretur, qui tã crudeliter ſegeſſerat erga H
Thom. 4. pauperes, neq; enim poterit ibi ſatisfacere pro his quæ cõ
Sen. diſ. miſit, cum charitatem & gratiam non habeat. Dicitur ergo ſta-
21. a. 2. gnum ignis infernus ipſe quoniam pænæ ipſæ in ſempiternum
ibi manent & quieſcunt tanquam in ſtagno. Non ita autem ſe
habent pœnæ & labores huius vitæ, ſed aliquando terminan-
Can. 2. tur, vnde Can. 2. iã enim hyẽs tranſijt. Hic etiã labores aliqua per
miſcentur conſolatione, illic vero ſine conſolatione erunt. Por-
Iob. 10. ro ſuper illa verba Iob, ibi nullus ordo, ſed ſempiternus hor-
Greg. li. ror inhabitat, ait Grego. Mirum vero eſt valde quod dicitur,
9. Mo. ca. vbi nullus ordo: nec enim omnipotẽs Deus qui mala bene punit,
47. inordinata eſſe vllo modo vel tormẽta permittit, quia ipſa quoq;
ſupplicia,

A ſupplicia,quæ ex lance iuſtitiæ prodeũt inferri ſine ordine nequa quàm poſſunt. Quomodo namq; in ſupplicijs ordo non erit, *Sap.6.* dum damnatum quemq; iuxta modum criminis,retributio ſequitur vltionis? Hinc quippe ſcriptum eſt, potentes potenter *Apo.18.* tormenta patientur, & fortioribus fortior inſtat cruciatio.Hinc *Simile.* etiam in Babylonis damnatione dicitur, quantum glorificauit ſe, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum. Si igi- *Ioan.14.* tur iuxta modum culpæ pœna diſtinguitur, cõſtat nimirum quod in ſupplicijs ordo ſeruatur. Sicut enim in domo patris manſiones multæ ſunt, pro diuerſitate virtutis; ſic dãnatos diuerſo ſup
B plicio gehẽnæ ignibus ſubijcit diſparitas criminis, quæ videlicet gehẽna quamuis cunctis vna ſit, non tamen cunctos vna,eadẽq; qualitate ſuccendit.Quomodo ergo nullus ineſſe ordo ſupplicijs dicitur,in quibus profecto quiſq; iuxta modum culpæ crucia *Auguſ. de* tur? Cæterum ait Aug. quod iungentur etiã rapaces cũ rapacibus *ſan: ſer.* adulteri cum adulteris,homicidæ cum homicidis, auari cũ aua- *36.to.10.* ris,falſi teſtes cũ falſis teſtibus, & ſingulis infligentur tormenta *Pſal.68.* pro qualitate meritorum. Vnde Pſal. appone iniquitatem eorum &c. Quo igitur pacto paleæ ipſę ſe poterunt liberare,a tã voraciſ ſima flãma? Vel ſi mõtes eſſent pyrenæi ipſi homines,nõ valerent *Simile.*
C tali flãmæ reſiſtere,etſi Nilo vterentur, vel alio copioſiori flumine,vel deniq; oceano longe lateq; patẽti. Cũ igitur miſellus ho- *Simile.* mo ſe in eã flãmã coniectũ videbit, quã habebit refugiũ? Quid aridũ fænũ, hoc eſt caro noſtra,tunc faciet in tãto incendio? ſed *Chry. in* videtur vna dũtaxat eſſe pœna cõburi,ait Chry: cur ergo dicitur, *Mat. ho.* cũ eſſet in tormentis? Sed ſi aliquis diligenter expendat, inquit, *24.* duplex hoc inueniet eſſe ſuppliciũ. Qui enim in gehẽna vrit, etiã cælorum regnũ prorſus amittit,quæ certe pęna maior eſt,quam cruciatus ille flammarum. Noui autem quia plurimi pertimeſcãt *Pœna dã-* gehẽnã, ego tamen illius glorię amiſsionem multo amarius, *ni quanta*
D quam ipſius gehennæ dico eſſe ſupplicium. Si vero id non poſ *ſit.* ſum ſermone monſtrare, nihil eſt omnino mirandum: neq. enim nouimus illorum beatitudinem pręmiorum, vt infelicitatem quoq; de eorum amiſsione ſcire poſsimus. Sed iſtud vt ne patiamur, faxis o vnigenite fili Dei, neque experiamur intolerabi- *Inferni* le iſtud, horrendumque ſupplicium quam grande ſit. Intolera- *terribilis* bilis quidem res eſt etiam gehenna: tamen ſi mille aliquis po- *pœna:* nat gehennas, nil tale dicturus eſt, quale eſt a beatę illius glorię honore repelli, exoſumque eſſe Chriſto, & audire ab illo, non noui vos, atque argui quod eſurienti & ſitienti negaueri- *Matt.25.* mus cibum & potum. Eſt enim ſatius mille fulmina ſuſtinere

 quam

quã vultum illum manſuetudinis, pietatiſque plenũ, nos tamen E
Iudicium extremũ terribile. auerſantem videre, & illos totius tranquillitatis oculos, nequaquam nos aſpicere ſuſtinentes. Vide porro quomodo huius diuitis & pauperis ſortes fuerint commutatæ, vt inde intelligas non eſſe fidendum mundo. Nam videbis Tyberium, Caligulam,
Simile. domitianum, Neronem, qui cum tam impij eſſent & truculenti, adeo tamen a mundo exaltati ſunt, vt totius orbis imperium tenerent. Vnde Chriſtus vt nos doceat quam ſit
Matt: 6. breuis & inanis gloria huius mundi, ait quod talis gloria ſit ſicut fænum, quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur. F
Sap. 5. Sic etiam Sap. ait in perſona damnatorum loquens, nos nati, continuo deſiuimus eſſe. O rem maxime horrendam, cum dicitur, cras in clibanum mittitur, ibi enim impius ita poſſidebitur ab igne, ſicut poſſidetur fænum cum in clibanum mittitur. Quid ergo faciet miſer q̃ ita poſſidebitur ab igne, ſicut poſſidetur fænum cum in clibanũ mittitur? Penetrat quidem mors intima viſcera peccatoris. In tormentis quidem diues ardebat,
Aug: in Ioã. trac. 44. to. 9. ait Aug. & ſtillam aquæ de digito pauperis requirebat, nec ei ſubueniebatur. Vnde ait Abrahæ, pater Abraham mitte Lazarum ad fratres meos vt dicat illis quid hic agatur, ne & ipſi veniant G
Ioan. 9. in hunc locum tormentorum. O infelix quando viuebas, tunc erat tempus operandi, modo iam in nocte es, in qua nemo poſſit operari.

Magna quidem eſt dementia noſtra, quod nolimus in memo-
Simile: riã reuocare vitæ incertitudinẽ, & ſuppliciorum certitudinẽ, quæ ſupplicia impios manẽt. Age vero ſi ingẽs alicuius magnæ vrbis platea eſſet hominibus refertiſsima, & omnes diuino oraculo admoniti certo ſcirent magnã vim fulminũ ſuper omnes illos ruiturã, quibus tota illa hominũ turba, paucis ſolũ exceptis, fulmini-
Multi timorẽ inferni vidẽtur abiecisſe: infernum & eius tormẽta metuamus, bus icta conflagraret, quis nõ expaueſceret? Quis nõ trepidaret, H ſeq; totũ eo tempore diuino numini ſupplicẽ exhiberet? quis deniq; in tãto omniũ tremore, cibũ, quis potũ, quis ſomnum capere quietus poſſet? Sed quid omnes dico? imo vero ſi vnus ſolum ex tanta illa multitudine, cæleſti igne cõflagrare deberet, omnes illi merito trepidarẽt, ſuã quiſq; ſortẽ formidãtes: Quid autẽ hoc repentinæ mortis periculum, cum æternæ mortis periculo comparatum, niſi ſomnus & vmbra eſt? Cũ ergo ſciamus infinitũ eſſe ſtultorũ numerum, ac proinde etiam innumerabiles eſſe qui hoc ſuperni iudicis fulmine feriendi ſint, nempe ite maledicti in ignẽ
Matt. 25. æternum, quomodo non hoc tantum ſalutis noſtræ periculum formidamus? Quomodo adeo ſecuri in vtramque aurem dormimus?

A nimus? Quomodo voluptatibus noſtris obſequentes, damnationis noſtræ cauſas quotidie cumulamus? Quomodo deniq; in tanto rerũ diſcrimine cõſtituti, ſtertere, ridere, ludere, deliciari, ſine vllo doloris aut timoris ſenſu poſſumus? Vnde hic tantus ſtupor, tam obſcura caligo, tantuſq; ſalutis noſtrę neglectus, cũ viri etiã ſanctiſsimi, nil magis in hac vita, quam ancipitem hanc animarũ ſortẽ formidarẽt? vt autẽ commodius ante oculos tibi ſubijcias acerbiſsimas illas inferni pœnas, recordare obſecro hiſtorię illius B Sedechiæ regis Iudęę quem rex babylonis in captiuitatem arripuit, & eius filios ante oculos interfecit, deinde etiam oculos ipſi eruit, & arctiſsime vinctum in babyloniã perduxit, vbi in ſumma quadam ac miſerabili ſeruitute vitã ſuã finiuit. De qua tamen miſeria & calamitate pręmonitus iam fuerat à Hie. Vt ſibi diligentiſsime pręcaueret, cui tamen credere noluit. Quid quęſo hac infelici tragædia funeſtius? Quantum putas animo dolorẽ perſentiret infeliciſsimus rex Sedechias cum videret ſe in tanta miſeria conſtitutum? Quos angores in anima ſua pateretur, cum ex tam ampla fortuna, in qua ſemper poſitus fuerat, in tã diram C captiuitatem & ſeruitutem ſe coniectum videret? ſed iam ad nos ipſos veniamus fratres, quid enim hæc calamitas eſt, ſi cum ſempiterna calamitate & miſeria comparetur? Quantum enim inter tempus & æternitatem, tantum inter vtramque diſcrimenis eſt: quanto autem maius eſt cęleſti ac ſempiterno regno, quam terreno & temporario priuari? Quanto acerbior captiuitas ſub principe diabolo, atrociſsimo generis humani hoſte, quam ſub immani Turcarum principe? Quanto grauius clauſtris gehennę, quam compedibus vinciri? Quanto miſerabilius inter dęmones, quam inter infimę ſortis captiuos diuerſari? Quanto infelicius eſt in denſiſsimis locis, quam in luce D verſari? Quanto luctuoſius eſt in gehenna, quam in ſtabulo iumentorum commorari? Quanto acerbius inter igneos gehennę globos perpetuo volutari, quam humi cum cęteris captiuis habitare? Quanto igitur hæc calamitas, quam illa funeſtior? Si ergo illius prędictio & cogitatio, miſerum hunc regem adeo anxium & attonitum redderet, quonam modo qui ſine vllo Dei metu vitam agunt, quique ſecundum pręſentis vitę ſtatum ad hanc pœnarum ęternitatem damnati ſunt, adeo ſecure agunt? Quomodo hęc infeliciſsima ſors, quam non angelus, aut propheta, ſed ipſe angelorum & prophetarum Dominus ait futuram, nihil eos ſolicitat & pungit?

Simile.

Hier. 36.

Damnati cũ crũ: in inferno ſẽtiẽt cauſã ſuam.

Simile.

Simile.

Inferni terribilia tormenta.

O ferreas hominum mentes! O pectora cæca! O dementiam E
Inferni ſanguineis etiam lachrymis deplorandam! vbi quæſo ſenſus?
tormenta vbi ratio? vbi conſilium? vbi iudicium? vbi ſaltem naturalis
quãta ſint periculorum timor, qui tanto acrior eſt, quanto periculum
& imminens, & grauius, & certius eſt? Hæc quidem negligen
tia & incuria noſtra ex eo prouenit quod perſuadeat nobis dæ
mon, quod mors longe a nobis diſtet, quod nunc nobis nil ti-
mendum ſit. Qua in re pictorum artem imitatur, qui corpo-
Simile. ra quædam in tabulis ita depingunt, vt longiſsime diſtare vi
Mors ſæ- deantur, quæ tamen in eadem tabula ſunt. Cuius fallaciæ do- F
pe nos re- lum illi quotidie experiuntur, qui cum vitam ſibi diutur-
pente inua nam pollicerentur, multaque in futurum tempus diſponerent,
dit. hac falſa ſpe deluſi, inſperata morte de medio ſublati ſunt. Et
tamen talia videntes, non emendamur, & reſipiſcimus. Si ingreſ-
Simile. ſi in carcerem, ait Chry. & videntes alios pallidos, alios vero
Chry. ho. vinctos & eſurientes, alios etiam tenebris concluſos, con-
10. in 2. cutimur tantopere & perhorteſcimus, & omnia ne illuc in-
cor. & ad cidamus, facimus: quando addicti trahemur in gehennæ car-
popu. ho. ceres, quales futuri erimus? non enim vincula illa ex ferro,
46. ſed ex igne ſunt inextinguibili: Propterea dum tempus eſt, G
præoccupemus faciem Domini in confeſsione, vt minaces illas
Pſal. 94. virtutes effugiamus. Nonne videmus terrenos milites princi-
pibus ſeruientes, quomodo criminoſos trahunt, quomodo li-
Simile: gant, quomodo faces tormentis adhibent? ſed hæc omnia
riſus & ludicra, ad ſupplicia illa, nam & temporariæ ſunt hæ
Iſa. vlti. penę mundanę, illic vero neq; vermis moritur, neq; ignis extin-
guitur.

Exemplum ſumamus ex alienis periculis! H

F*Ili recordare quia recepiſti bona in vita tua.* Longe quidem vtiliſsi-
Caute vi mum nobis eſſet, vt ex alienis ſupplicijs periculum faceremus
uamus. ſed tamen nõ id facimus, quin potius latrones eos imitamur, qui
Simile: interim dum aliquis latro ſuſpenditur, ipſi crumeniſecę ſunt, &
Hiere. 3. homines argento emungunt. Vnde Hierem. 3. & vidit pręua-
Deum ti- ricatrix ſoror eius Iuda, quia pro eo quod mæchata eſ-
meamus. ſet aduerſatrix Iſrael, dimiſiſſem eam &c. Sane propterea
grauiter etiam reprehenſus eſt Balthaſar, quod noluiſſet ſu-
mere exemplum ex ſupplicijs patris ſui. Vnde dixit ei Da-
Dani. 5. niel, tu quoque Balthaſar filius eius, non humiliaſti quidem
cor

A cor tuum, cum ſcires hæc omnia, ſed aduerſus dominatorem cæli eleuatus es: Quare tu cum videris orphanos filios proximi tui relinqui, conſidera etiam quod tui orphani eſſe poſſunt: & cum videris viduam coniugē proximi tui, conſidera quod etiam vxor tua vidua fieri poteſt, Recole quomomodo hic diues in maxima proſperitate antea verſaretur, & tamen infelicisſimus redditus eſt. Sane qui ex morbo conualeſcit, & harundine nititur, non audet ipſi confidere, ne forte grauiter læderetur ſi frangeretur: ſic tu exiſtimare debes quod ſanitas & proſperitas qua vteris, ſunt veluti harundineus baculus, qui facile rumpi poteſt. Sane credi-
B bile eſt quod ſanctus Noe poſtquam tantum diluuium vidit, continentisſime ſe geſſerit, cum per trecentos annos poſt diluuium vixerit, & alios non legamus eius filios, præter eos, qui ipſi erant ante diluuium:

Ex aliis exemplū ſumamus? Securitate falſa decipimur. Simile. Timorem Dei non abijciam. Gen. 9.

APPENDIX.

CVM Videret Chriſtus auditores ſuos deditos auaritiæ & delectationibus huius ſeculi, idcirco hanc eis doctrinan prædi-
C cauit, dans tanquam bonus medicus accommodatum pharmacum. Sane præcipiebat Deus per Ezechie, vt qui ingrediebantur in templum per portā meridianam, egrederentur per ſeptētrionalem, & contra, vt inde intelligamus quod ſi in mundum ingredimur per portam delectationum, poſtea exire debeamus per portam triſtitiæ & mœroris.

Simile. Ezec. 46.

Homo quidam. Quorſum quæſo potentem virum & diuitem vocas, hominem quendam? ſed apud Deum huiuſmodi diuitiæ non æſtimantur. Porro tria ſunt bonorum genera, nempe bona quæ
D appellantur fortunæ, qualia habebat diues iſte. alia vero ſunt bona naturæ, vt ſanitas, ingenium, quæ pluris fiunt, adeo vt propter ſalutem, bona libenter expendat homo. Sic Iob plus ſenſit cum in corpore percuſſus eſt, quam cum in diuitijs. Vnde Eccle. ait nō eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis. Alia ſunt ornamenta animæ, quales ſunt virtutes, quæ apud Deum plurimi fiunt. Porro qui bona habet fortunę dicta, tria debet obſeruare, quod iuſte acquiſierit diuitias, & quod eas pauperibus communicet, tum etiam ne inhæreat eis, Pſal. Diuitiæ ſi affluant nolite cor apponere: Et ſicut arca intus quidem deaurata erat, ſed tamen exterius vili panno tegebatur, ſic Dei ſeruus non exterius ſe iactare & oſtentare debet, ſed potius interius humilis ſit. Pſal. Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Item Heb. 11. Circuierunt in melotis. *Erat.* Vide

Diuites male parati ſunt apud Deū. Iob. 1. Eccle. 30. Quas conditiones ſeruare debeat diues Pſal. 61. Pſal. 44. Heb. 11.

quomodo hæc mundana trãſeant, Pſal. in imagine trãſit homo. E
Pſal. 38: Sic Salomon ait ſe fuiſſe regem in Hieruſalem: Aduerte etiam
Eccle. 1. quomodo ſicut leo vt ferunt naturales, cum ante ipſum canis
Leonis natura. verberatur, tremit: ſic etiam Chriſtus vult vt timeamus propoſita nobis parabola ſiue hiſtoria huius auari diuitis

Epulabatur. Reprehendit non moderatum cibum, ſed ſuperfluum & exceſsiuum, nã ſicut veſtes paulatim lacerantur, & ideo ſunt reparandæ, ſic & corpus noſtrum quod quotidie dilabitur, cibo eget vt reparetur, & tanquam Domus ruinoſa, eget repara-
Iob. 10. tione. Vnde Iob, pelle & carnibus veſtiſti me. *Quotidie.* Et ideo re-
Simile. prehenſibilior erat. Sed quæres, cur tantas diuitias dediſſet Deus F
Victus ſit moderatus. huic diuiti? Sane vt ipſum hac via ad ſe attraheret: ſicut ſolet venator accipitrem ad ſe euocare, oſtenſa eſca.

Simile. *Mortuus eſt diues.* Vide quomodo exprimat Euangeliſta varios
Varij bonorũ & malorum ſucceſſus. ſucceſſus horum, nam cum dicat de diuite quod mortuus eſt, de paupere tamen dicit, factum eſt dum moreretur. Sane cum grauida aliqua mulier in partu moritur, reliquæ mulieres grauidæ timere ſolent; ſic etiam ęquum eſt vt ſi aliqui hic adſunt diuites qui
Tuncam' Dei ſupplicia. huius mores imitentur, timeant & contremiſcant. *Vidit Abraham a longe.* Longe à peccatoribus ſalus; & tam procul ac longe erit ab G
hinc ſex mille annis quantummodo.

Pſal: 40. *In lingua mea.* Quia plurimum peccauerat lingua, idcirco in lin-
Lingua multi ſæpe Deum offẽdunt. gua punitur: difficile quidem domatur hoc membrum, vt ait Iaco. Vnde propterea voluit Spiritus ſanctus in linguis igneis apparere, vt intelligeremus, quod ſicut ignis potentius eſt elemẽtum, ſic lingua maxime inter cætera membra ſuas exercet vires. Ad-
Acto. 2. uerte igitur quomodo ſub blanda purpura & byſſo huius diuitis lateret peruerſa lingua, & ferina quædam crudelitas, quæ tot beneficijs diuinis nunquam voluit emolliri.

FERIA VI. POST II. DOMIN. QVADRAG. H

CONCIO PRIMA:

HOMO *Quidam erat pater familias qui plantauit vineam.* Mat. 21. Mar. 12. Luc. 12. Quã vineã plantauit ait Chry. niſi quam de Aegypto tranſtulit? Quomodo plantauit
Chry. in hom. abſo. ho. 40. ſe. 2. vineam illam? Quomodo vinitor ſtudioſus, qui primũ omnes in circuitu infructuoſas ſyluas excidit, idcirco ne forte arbores laſciuientes dum huc & illuc per longa ſpa-
Simile. tia ramos ſuos exporrigunt, adhuc tenerum præfocent in illeo-

lum.

A lum. Sic Deus gentes ſine fructu iuſtitiæ conſtitutas occidit,& ſic collocauit Iſrael,ne forte gentes indiſciplinatæ,dū in longum terminum ſuæ dominationis ſe extendunt , affligant populum Dei nouitium.*Plantauit vineam*.In quacunq; anima ait Origenes, tanquā vinea verbum Dei plātatum eſt. Sicut ergo in vineis eſt aliquod tempus quando principium fructus demonſtrent , & aliud quando florent quæ ſunt demōſtrata,& aliud quando acerbeſcunt fructus,& aliud quando uariant,& aliud quādo mutant, & aliud quando vindemiandi tempus eſt fructus perfectos & pa

Orige.in Mat.ho. 19. Similitu-*do.*

B ratos ad præbendum vinum. Sic etiam in hominibus primum vitæ tempus eſt infantia,& ex tunc vinea nil oſtendens,niſi tantum habens in ſe vitalem virtutem: cum autem cæpit poſſe loqui,tēpus eſt generationis:quantū autem proficit anima pueri operata tantū & vinea quæ operatur in eo,id eſt verbū Dei producit indicia botrionū futurorū, florentium quidē adhuc & odorē ſuauitatis futuræ virtutis in primis dantium. Poſtea autē & acerbeſcūt, quando malitia quidem eſt in iuuentute,non autē permanet,ſed ſuperueniens eſt quaſi propter ætatē ,ſed vt ita dicā, ſemper ad virtutē pergens.Quā ſi quis māducauerit,ſecundū prophetā,ob-

Aetas hominis ſimilis vineæ.

Hie.31.

C ſtupeſcere faciet dētes:ſi autē ea nō fuerit vſus, ſed ſemper quaſi per aliquā viam adducat eā ad virtutē , ex parte incipit variare, non autē & vuam habet perfectā. Eſt autē & poſt perfectū ſtatus aliquis ſtudioſus,quādo vinea operata fructū profert maturū,& ſtudioſos botriones diuerſos ac perfectos , charitatis & gaudij, & pacis & lōganimitatis,cęterarūq; virtutū quas Apoſt.refert,& multæ ſcripturæ, *Fodit in ea torcular*. Torcularis nomine decalogi legē quæ vtriq; populo tradita eſt,intelligimus,Quomodo enim vuæ in torculari expreſſæ,vinū cultoribus ſuis prębēt,ita cupiditates noſtræ diuinæ legis ſtudio,varijſq; laboribus cōpreſſæ,ſua-

Vinea ſimilis homini. *Gal.5.* *Mat.5.* Simile. *Similitudo.*

D uiſsimum charitatis & iuſtitiæ vinum cęleſti Domino propinant. Et ſicut frumenti grana in terram iacta ſi integra manēt, nullum adferunt fructum: ita ſi vuæ in torculari integræ & intactæ fuerint, vinum ex ſe præbere nequaquam poterunt. Terendæ ergo & conculcandæ ſunt,vt ex eis vinum effluat.Quomodo ergo terendæ? Interroga beatos martyres, ipſi te exemplo docebūt,quonam modo vuæ in torculari,quomodo frumentum ſub molari lapide terantur. Interroga Ignatium, qui cum beſtiarum dentibus comminueretur, ardore martyrij moriens,ait, frumentū Chriſti ſum,beſtiarum dentibus molor & ſubigor,vt panis mundus efficiar. Quid quæſo patiētia etiam,niſi mētis martyriū eſt? ſic enim D.Gre.ſine ferro, inquit,& flammis , martyres eſſe poſſumus,ſi patien-

Tribulationes nos in cælum ducunt. *Exemplū Ignatij.* *Greg.in Dial.*

patientiam in animo veraciter conſeruemus. Idemq; rurſus ve- E
Martyres ram pœnitentiam genus quoddam martyrij eſſe docet his verbis
quomodo quamuis inquit, occaſio perſecutionis deſit, habet tamen pax
eſſe poſsi- noſtra martyrium ſuum: quia etſi carnis noſtræ colla martyrio
mus. non ſubijcimus, ſpirituali tamen gladio carnalia deſideria truci-
Simile. damus, Itaq; fratres ſi frumentum electum, ſi pretioſum vinum
eſſe concupiſcitis quod in cæleſti cellario condatur, vt frumẽtum
terendi, vt vuæ calcandi eſtis, hoc eſt caro cum vitijs & concu-
piſcentijs ſubigenda. Item ſicut in torculari per vim & compreſ
ſionem partis inferioris cum ſuperiori, vinum tandem optatum
Simile: exprimitur, ita plane per timorem & amorem Dei, exprimit ho
mo ipſe virtutis opus. *Et ædificauit turrim.* Sicut in turri conſiſten- F
Chry. in tes, ait Chry. duo bona conſequuntur, nempe quod hoſtes de
non abſ. turri præuidentur, & facile etiam inde conteruntur, Sic etiam ſer
ho. 40. ui Dei quaſi in turre poſiti, dæmones iam à longe conſpiciunt,
& ſpiritualibus bonorum operum ſagittis eos vulnerant. *Locauit
eam agricolis.* Coloni ſunt ſacerdotes, qui colentes populum qua-
Simile. ſi vineam, cum acutiſsimo ferro ſermonis faciunt eos bonos fru
ctus iuſtitiæ Domino exhibere. Sicut autem durã terram ferrum
emollit, ſic & verbum duritiam cordis relaxat. Et ſicut raſtro fer-
reo herbæ radicitus euelluntur à vinea, ſic & acri ſermone vitia G
de populo reſecantur,

Et peregre profectus eſt. Non loci mutatione, ait Hiero. Nam Deus
D. Hie. vnde abeſſe poteſt, quo complentur omnia? Item dicit per Hier.
in Mat. Ego Deus appropinquans, & non de longinquo. Sed abire vide-
21. li. 3. tur à vinea, vt vinitoribus liberum operãdi arbitrium relinquat.
to. 9. Item Ambro. ait, non quia à loco ad locum profectus eſt Domi
Hiere. 23. nus, qui vbicunq; ſemper præſens eſt, ſed quia eſt præſentior dili-
Ambro. in gentibus, negligentibus abeſt. Hoc verbo peregre proficiſcendi,
Luc. 20. ait grauis quidam autor, malorum omnium fontem quaſi digi-
lib. 10. to Dominus indicauit. Hinc autẽ eſt quod quamuis rebus omni H
Lud. Gra. bus præſens adſit, abeſſe tamen improbis quodammodo videa-
tur. Sic enim omnia videt, vt ipſe mortalium oculis videri mi-
nime poſsit. Poſuit enim, vt ait propheta, tenebras latibulũ ſuũ.
Pſal. 17. Quæ verba non modo incomprehenſibilem diuinitatis naturam
Simile. ſed prouidentiæ quoq; eius rationem declarant: quæ cum omnia
Deus om videat, videri tamen ipſa in hac vita non poteſt. Vt enim qui in
nibus præ- obſcuro triclinio ſub meridiana luce deliteſcens, omnia quæ con
ſens adeſt. trapoſita ſunt videt, cum is tamen à nemine videatur: ita diuina
mens in hoc tenebrarum ſuarum latibulo incognita manens, om
nia proſpicit, omnia obſeruat, omnia gubernat, cum ipſa tamen
à nemi-

A à nemine videatur. Quod quidẽ ſponſa in Cant. ſignificauit cum ait, en ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, reſpiciens per feneſtras, *Can.2.* proſpiciens per cancellos. Vt enim qui hoc modo poſt vicinum nobis parietem latent, & propinqui nobis ſunt, & ſilenter omnia vident audiuntque, cum à nemine videantur: ita plane ſe erga nos diuina prouidentia gerit, quæ abdita manens, omnia cõtemplatur. *Homo erat pater familias.* Sicut olim Nathan ipſum Dauidem ſub quadam parabola ad cognitionem ſui erroris producere curauit: Sic Chriſtus nititur cum Phariſæis. *2. Reg.7.* Pater autem vocatur, vt intelligamus quod amore potius debeamus duci ad bene
B operandum tanquam filij. In Leui. quidem præcipiebat Deus ne *Leui.2.* ſibi offerrentur virides ſpicæ quæ difficile reddunt granum, ſed toſtæ igni, quæ facile granum excutiunt, vt inde intelligamus quod cum facilitate & amore debemus operari propter Deum. *Amorem Dei habeamus.* *Locauit agricolis.* Hi agricolæ cum nollent reddere fructus ipſi patrifamilias idcirco pereunt: ſic ergo Chriſtiani ne pereant, debẽt fidem cum operibus coniungere. *Fides cum operibus iungatur.* *Aedificauit turrim.* In turri debet eſſe conſtitutus prædicator, vt vigilet & omnes moneat, nempe pronis ad vindictam dicat, non occides: carnalibus, non mœcha-
C beris, & ſic clamet ſemper. *Prædicator omnes moneat.* *Et ſepem circundedit ei.* Parum prodeſt quod virtutes in nobis plantemus, niſi eas ſepe perſeuerantię circundamus, ſed ſtatim diabolo locum damus. *In virtute perſeueremus.* Vide quomodo ſe geſſerit cum filijs Iſrael, qui cum iam eſſent prope promiſſionis terram, fecit tamen vt deficerent, atq; ita ideo grauiſsime *Num. 14* puniti ſunt. Quare audiamus quid dicat Pſal. Montes in circuitu eius, ideſt cuſtodia decem mandatorum, & Dominus in circuitu populi ſui, hoc eſt donum perſeuerantiæ ab eo implorare debemus. *Incredulos quomodo puniat Deus.* niſi enim Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra vigilat qui
D cuſtodit eam. Quare ad eum confugiamus, Ecce enim non dormitabit neq; dormiet qui cuſtodit Iſrael. *Pſal.124.* Iſa.58. & vocaberis ædificator ſepium, auertens ſemitas iniquitatum. *Pſal.126.* *Pſal.120.*

Cum autem tempus fructuum appropinquaſſet. Patris familias ſolius *Iſa.58.* eſt cognoſcere vere, ait, Origen. quando vniuſcuiuſque hominis *Orige. in* tempus appropinquat, vel quando adhuc lõge eſt fructuum tem- *Mat. ho.9.* pus. Et nos ſi abundanter conſideremus, comparationem facientes temporum, ex quo ſumus vocati ad omne tẽpus fidei noſtræ poterimus videre quomodo quidam cum deberent eſſe magiſtri ſecundum tempus, iterum opus habent, vt ait Apoſt. doceri qua- *Heb.5.* lia ſunt elementa principij eloquiorum Dei. Porro vix vnquam paterfamilias, aut grauis quidam autor, ad repoſcendos vineæ *Lud. gra.* fructus reuerſurus eſſe credebatur, qua perſuaſione concepta,

agrico-

agricolæ in bona patrisfamilias inuaſerunt, eaq: pro ſua libidine diripuerunt. Hæc perſuaſio fratres, non præfectos Eccleſiæ modo, ſed cæteros etiam fideles ita peruertit, vt vtrinq; negle&ti officij præcipua fere occaſio ſit, quod ſcilicet peregre dominũ profectũ eſſe arbitrãtes, ſero illum ad colligẽdos vineæ fructus, hoc eſt ad exigendam anteactæ vitæ rationem ẽturum credunt. Hęc longa mora ſiquidem quam ipſi fingunt, magnopere improborum audaciam & licentiam auget. Satis enim ſibi ſpatij ſuppetere credunt, vt & genio indulgere, & ventri ſeruire, & mundo obſequi: & terrenis voluptatibus frui poſsint, ac tandẽ in fine vitæ ad meliorem mentẽ redire, & tũc demũ ætate iam affecta viuere incipere, cum deſinendũ eſt. Itaq; breuiſsimã hanc & momẽtaneam vitam, dæmon illis fallaci perſuaſione longiſsimã facit, ideoq; ad hæc omnia ſatis ſuperq; temporis ſupereſſe perſuadet. Quod quidem præſtigij genus pictores frequẽter imitãtur, qui ita colores & lineas picturis accõmodãt, vt quæ prope poſita ſunt, lõge diſsita eſſe, deluſis arte oculis appareant. Ad hunc modũ magnus ille mentiendi artifex, ſic mẽtis noſtræ oculis illudit, vt mortis diem, qui vnicuiq; noſtrum pene in foribus eſt, longiſsimo ſpatio diſtare perſuadeat. Qua quidẽ fallaci perſuaſione, dictu mirũ eſt, quãtopere præſtigiator hic mẽtes hominum ad omnem viuendi licentiam & intemperantiam alliciat. Hac enim arte meretrix illa in pro. væcordem iuuenem ad laſciuiam prouocat, cum ait, veni & inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus. Qua ſpe freta hoc tãtum nefas à me requiris? Subdit protinus, non eſt vir in domo ſua, abijt via longiſsima, ſacculum pecuniæ tulit ſecum, in die lunæ plenæ reuerſurus eſt. Hæc autẽ meretrix quænam eſt alia quam caro noſtra, quæ ad voluptates omnes & libidines maxime procliuis eſt? Cæterum aduerſus hanc perniciofam dæmonis, carniſq; fallaciam, non video quod commodius opponi poſsit remedium, quã quod ſaluator in Euang. cõtra communem hanc hoſtis antiqui fraudem adhibuit: quod ſi dixerit inquit, malus ille ſeruus in corde ſuo, Moram facit Dominus meus, & cœperit percutere conſeruos, & comedere, & bibere cum ebrioſis, veniet dominus ſerui illius in die quam neſcit, & hora quam ignorat, & diuidet eum &c. Quare mortis incertam horam nobis ſemper ante oculos ponamus.

Iudicium extremũ ſemper ante oculos habeamus

Obliuiſcũtur multi tempus rationis reddendæ.

Simile.

Mortem procul abeſſe nobis perſuadet dæmon.

Pro. 7.

Caro nobis inſidiatur.

Mat. 24.

Et agricolæ apprehenſis ſeruis eius. Cum potius parati eſſe debuiſſent ad rationem domino reddendam, ſicut & nos parati eſſe debemus, quo cautius & diligentius nobis ab omni delicto caueamus intelligentes veram eſſe illam Ioannis Climaci ſententiam dicentis, non

Caute viuamus.

Lud. gra.

Ioan. Cli.

A tis, nōn eſt pie præſentem diem pertrāſire, niſi eam vltimam eſſe vitæ noſtræ exiſtimemus. ô felices quibus ita viuere ſimul & mori datum eſt! Qui ita viuit vere, nunquam à mortis conſpectu oculos deflectit. Itemq; eo magis ſecuri ſunt quo in maiori metu verſantur: ſanctus enim hic timor, non timorem, ſed ſecuritatem parit. Quod ne cui mirū videatur, alia quoq; in rebus etiam externis inueniuntur, quæ cōtrarios naturæ ſuæ effectus pariunt: calx enim aqua frigida aſperſa, non quidem frigere, ſed feruere magis & calorem concipere ſolet. Dolor quoq; ille maximus, B qui ex vera cordis contritione naſcitur, non vulgarem animi lætitiam parit, quod eo dolore pœnitens intelligit doloris cauſam, videlicet peccata extingui. Ad hunc ergo modum qui in timore Domini incolatus ſui tempore conuerſatur, ipſo ſuo timore & ſolatium & ſecuritatem maiorem capit. Intelligit enim ſecuritate ſecuritatem tolli, timore vero ſecuritatem parari. Sic enim natura comparatum eſt, vt omnibus pene in rebus ille minus ſecurus ſit, qui ſe putat eſſe ſecurum: Quod facile indicant habitatores labes, quos quoniam ſecure agebant, filij Dan repentino aduentu ſuo imparatos adorſi, prima belli impreſsione, ad interne C cionem vſq; cæciderunt: Contra vero nulli ſecurius vitam degunt, quam quos prouidus hic timor perpetuo angit.

Mortē nobis ante oculos ſtatuamus.

Simile.

Timeam⁹ Deum vt ſecure viuamus.

Iudic.18.

Iterum miſit alios ſeruos. Conſidera quæſo perattente, quanta Hebræis Deus beneficia contulit, munera muneribus, & beneficia beneficijs congerendo, videlicet plantando illis vineam, nempe ſynagogam, quam ſuis ſacerdotibus commēdauit excolendam: miſit etiam ipſis prophetas & ſeruos ſuos ſanctos, ipſi tamen vſque adeo ingrati extitere, vt maximis beneficijs, maxima flagitia & ſcelera retulerint. Vt hoc loco Mat. ſcribit, & Paul. ad Heb. 11. Nouiſsime etiam Dei filium propter eorum ſalutem miſſum in- D teremerunt. Cæterum nobis verendum eſt, ne ingrati magis iudicemur, quibus iam non ſynagogam, ſed Eccleſiam plantauit, ſanguine ſuo, atque ipſorum Apoſtolorum & martyrum ſanguine irrigatam, doctrinaq; cæleſti, longe lateq; protenſam, & amplificatam: at nos pro tantis, tamque diuinis donis, crimina, & peccata innumerabilia reddimus, nec conſideramus quam peſtiferum & deteſtabile ſit ingratitudinis vitium. Vnde Sen. ait, quod non videretur abſre, ſi leges ſancirentur contra ingratos, non minus quam contra ſacrilegos, homicidas & alios facinoroſos. Et mirum certe eſt quod hoc flagitium nuſquam non inueniatur, & tamen fere nullibi puniatur. Sed tamen cum difficilis eſſet, huius rei æſtimatio, eā inquit ad vindices deos remiſimus.

Ingratitudo deteſtabilis peſtis.

Autor: Simus ſemper grati.

Mat.24.

Heb.11.

Maiora beneficia nobis exhibita quā hebræis.

Sene. li.3. de b. ne. c. 6. & 7.

Et certe

Et certe quemadmodum hedera ſuis tantum innixa perexiguis E
viribus, non poteſt quidem in ſublime conſcendere, arbori tamē
alicui adhærens, ejus beneficio ſeſe erigit & attollit in altum, at
poſtea eandem arborē à qua adiuta fuerat, miſerabiliter deſtruit,
ita plane plures reperias ingratos homines, qui cum humiles &
Ingrati quomodo recalcitrēt abiecti eſſent, neq; per ſe poſſent ad alta conſcendere, vbi tamen
ad ea conſcenderunt, illuſtrium innixi beneficijs & amicitiæ, eiſ-
dem pro beneficijs maleficia rependant. Et propterea non eſt mi
randum ſi videamus ingratos multos, habere & ſortiri infeliciſſi
mos ſucceſſus. Vide enim ingratiſſimus Saul quo deuenerit pro-
1.Reg.31: pter ſuam ingratitudinem, qui cum plurima à dauide accepiſſet F
beneficia, eis tamen reſpondere nunquam voluit. Et tamen cum
1. Reg.13. iunior eſſet, bene moratus erat, adeo vt dicat de eo ſcriptura, fi-
lius vnius anni erat Saul cum regnare cœpiſſet.

Vide obſecro quantopere ſint odio ingrati ipſi Deo, ſiquidem
in nocte paſſionis in tam multis tormentis nunquam conqueſtus
Ingrati quantum Deo diſpliceant. eſt, niſi cum ingratus ille dedit ipſi alapam, cui amputatam auri-
culam reſtituerat. Quod ſi execrabilis eſt ingratitudo, quid dice-
mus de ſcelere eorum, qui ex beneficijs diuinis, occaſionem ſu-
munt Deum offendendi? Sicut videmus olim feciſſe Hebræos cū
Ioan.18. vitulum adorarunt, & tamē Deus dederat ipſis aurum vt poſſent G
Simile: prouidere neceſsitatibus ſuis. Hoc eſt etiam quod Deus per Eze
Exo.11: chiel. mire oſtendit ſub quadam parabola virginis, cui multa con
Exo.32: tulerat beneficia, atq; adeo ad regni ſolium eleuauerat, & ipſa in
Ezec.16. grata erat & adultera, Sic ergo nos poſt multa accepta beneficia,
Ingrati diuina beneficia obliuiſcuntur. ingratiſsimi ſumus. In qua re videmur dæmonem imitari, qui
cum ſumma in ſua creatione accepiſſet beneficia, tamen ingra-
tus erga Deum fuit, adeo vt diceret, aſcendam in cælum, & ſuper
aſtra exaltabo ſolium meum, & ero ſimilis altiſsimo. Vnde de in-
Iſa.14. gratis queritur Deus dicens, filios enutriui, ipſi autem ſpreue-
Iſa.1, runt me. Sic Nathan ex parte Dei dixit Dauidi, ego vnxi te re- H
2.Reg.12: gem ſuper Iſrael, &c. Quare ergo contempſiſti verbum Domini,
Pſal. 40. vt faceres malum in conſpectu meo? Hinc Pſal. ait, qui edebat pa
Deut. 32. nes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem. Deut.32. In-
craſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit. *Eiecerunt eum extra vineam.*
Vbi etiam nomine vineæ intelligitur Hieroſolyma, extra quam
eiectus fuit Chriſtus, & in monte Caluariæ crucifixus.

Autor. *Qui reddant ei fructum temporibus ſuis.* Repoſcit Deus fructum ab
vnoquoq: tempore ſuo: patientiam ſcilicet quo tempore offer-
tur egenus aliquis & mendicus: exigit caſtitatē & continentiam,
cum tentationes carnis nos ſolicitant, Petit humilitatem, cum
ſuper-

A ſuperbiendi datur anſa. Denique id exquirit vt de vnoquoque dici poſsit, erit tanquam lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum dabit in tempore ſuo. In tempore quidem ſuo fructum dedit Abraham, quando libenter ſacrificare volebat filium ſuum Iſaac Domino, quandoquidem tam expedite ſe accinxit ad viam. Item Dauid dedit fructum in tempore, cum poſſet ſæpiſsime vindictam ſumere de aduerſario Saule, item de Semei, & tamen noluit. Porro Ioſeph etiam cum tentaretur à domina ſua, & poſset vlciſci fratres, ſiue punire, & tamen noluit his conſentire. Quamobrem hoc eſt dare fructum B in tempore ſuo; ſcilicet efficere vt eniteant & ſplendeant virtutes noſtræ, & bona opera, in atra & læua tentationum & occaſionum tempeſtate. *Pſal. 1.* *Gen. 22.* *1. Reg. 26.* *2. Re. 16.* *Gen. 40.*

Lapidem quem reprobauerunt ædificantes. Ad literam dicitur de ædificatione templi, ait Lyra, qui quidem lapis pluries oblatus eſt in ædificatione, & quia non poterat, ſicut & cæteri lapides, cõuenienter collocari, ea de cauſa pluries reiectus eſt quaſi reprobatus ab ædificantibus. Vltimo autem poſitus eſt in conſummatione anguli, vbi coniungebantur parietes, & ideo ſcribitur in C Pſal. A Domino factum eſt iſtud, quia illud non fuit à caſu, ſed ex diuina præordinatione, quia lapis iſte figurabat Chriſtum, qui multoties & multipliciter reprobatus eſt à principibus ſacerdotum, & tamen factus eſt in caput anguli, coniungens Iudæos & Gentiles quaſi duos parietes in vnam Eccleſiam. Quod autem Chriſtus dicatur lapis in ſcriptura, habetur Daniel. 2. Lapis qui percuſſerat ſtatuam, factus eſt mons magnus, & impleuit vniuerſam terram. Quod etiam ſit lapis angularis, habetur apud Iſa, vbi dicitur, ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem angularem. *Lyra in Mat.* *Ephe. 2.* *Danie. 2.* *Iſa. 28.*

D. *Ideo dico vobis quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* Hoc diuinæ cenſuræ iudicium fratres, maximum cordibus noſtris timoris aculeum infiget, ſi eius cauſam paulo attentius, eamq; cum moribus & vita noſtra conferamus, Si cauſam noſtram cum populi huius à Deo repudiati, cauſa conferamus, inueniemus plane nos quoque modo in periculo non diſsimili verſari, ſimilemque timoris cauſam habere, imo vero tanto maiorem; quanto plura nos per Euangelium, quam illi per legem, beneficia percepimus. Si enim pro beneficiorum magnitudine ratio exigenda eſt, quis non videt quanto maiora nobis beneficia & virtutis adiumenta ſub Euangelij gratia, quam olim Iudæis ſub lege collata ſunt? Quæ cum ita ſint, *Lu. Gra.* *Grati erga Deum ſimus.*

quis non videt quanto maior nobis, ſi deſides & ingrati ſimus, quam Iudæis, timoris cauſa ſubſit, qui tanto maiora quam illi beneficia percepimus? Si igitur illi qui minoribus beneficijs abuſi ſunt, tam graues pœnas dederunt, quid nos timere par eſt, qui tanto maiora recepimus beneficia, ſi illis Iudæis nihil meliores fuerimus?

D. Hier. in Mat. 21. li. 3. to. 9. *Et qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur:* Aliud eſt offendere Chriſtum per mala opera, ait D. Hierony. aliud negare: Qui peccator eſt, & tamen in illum credit, cadit quidem ſuper lapidem & confringitur, ſed non omnino conteritur, reſeruatur enim per pœnitentiam ad ſalutem. Super quem vero ille ceciderit, hoc eſt cui lapis iſte irruerit, & qui Chriſtum penitus negauerit, ſic conteret eum, vt nec teſta quidem remaneat, in qua *Glo. inco. in pſalm. ver. 16. Luc. 2.* hauriatur aquæ puſillum. Vnde Glo. incogn. ſuper Pſal. ait, Chriſti poteſtas ſe extendit ad duo maxima, ſcilicet ad præmiationem bonorum, & Punitionem malorum, iuxta illud, poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum. Ad iuſtitiam au- *Miſericordia & iuſtitia in Deo.* tem pertinet dare bonis præmium, & ſupplicium malis. Et quamuis in vtroq; ſimul concurrat Dei miſericordia & iuſtitia, tamen quia ſicut Dei miſericordia plus relucet in præmiatione bonorum, quam iuſtitia: ſic & iuſtitia plus relucet in punitione malorum quam miſericordia. Ideo ſingularem mentionem fecit de *Pſal. 2.* malorum punitione facta per iuſtitiam Dei, dicens per Pſalm. *Simile, Aug. li. 9. enan. c. 3. & contra aduer. le. & pro. li. 2. c. 4. to. 6. & de ver. do. ho. 59. to. 10.* Et tanquam vas figuli confringes eos, ſcilicet malos. Et aduerte quod congrue mali per rectam Dei iuſtitiam puniti æternaliter tanquam vas figuli confringi dicuntur, quia quemadmodum vas figuli fractum, reparari amplius non poteſt vt vas auri vel argenti; ſic & damnati ita confringuntur, vt amplius per pœnitentiam reparari non poſsint, quia tempus pœnitentiæ fructuoſæ, eſt ſolum in præſenti vita. Porro qui cadunt ſuper hunc lapidem, ait Auguſtin. ſunt qui illum quidem offendunt, ſed per pœnitentiam redeunt, ideo non penitus intereunt, ſed tamen confringuntur, cum non recte ambulent. Super quos autem cadit, hi nunquam *Vide Gre. li. 11. mo. c. 23. & 24. et glo. incog. in pſal.* redeunt, quos in iudicio pœna ſempiterna conteret, vt ſint impij tanquam puluis quem proijcit ventus à facie terræ, vt inquit Pſalm. Iuſto autem Dei iudicio id fiet, inquit Glo. incogn. vt tanquam à vento proijciantur, quandoquidem ſuæ vanitatis & inanitatis ventis, in omnia quidem ſcelera prolapſi ſunt atque flagitia.

A FERIA VI. POST II. DOMINI. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Grati ſimus Deo pro tot acceptis beneficijs.

HOMO *erat pater familias.* Mat. 21. Sane cum per vi- *Magna*
neam ſancti doctores intelligant Eccleſiam, & per ſe- *Dei proui-*
pem, angelorum cuſtodiam, item per torcular, ipſa *dentia &*
ſacramenta, item per turrim, liberum arbitrium: quis *liberalitas*
B non aperte videat quam multis beneficijs diuinitus *erga nos.*
collatis aſtricti ſimus, vt ſemper Deo grati ſimus? Adde quod *Ineffabi-*
quidem aliquando vt innuitur in hodierno Euangelio, Chriſtus *lis Chriſti*
tandem pro nobis mortuus fuit. Conſidera porro quantum pla- *erga nos*
ceat Deo vt ipſi grati ſimus: ſiquidē poſt tam illuſtre beneficium *amor.*
Hebræis præſtitum, cum ſcilicet interfecit omnia primogenita *Exo.13.*
Aegyptiorum, præcepit Deus Hebræis, vt ſibi offerrent omnia *Magna*
primogenita. Quid ergo nos facere æquum eſt, pro tam maxi- *Dei in nos*
mis collatis nobis diuinitus beneficijs? Siquidē non inimicorum *beneficia.*
quidem noſtrorum, ſicut Aegyptiorū primogenitos interfecit,
C ſed quod longe maius eſt, ſuummet primogenitum filium, nobis
dedit, vt pro nobis interficeretur. Vnde Pau. ait, pro omnibus eſt *2.Cor.5.*
mortuus Chriſtus, vt qui viuunt inquit, iam non ſibi viuant, ſed *Plurimū*
ei qui pro ipſis mortuus eſt, nam charitas inquit Dei vrget nos. *nos ſuis be-*
Quamobrem ſicut nutrices vt ſibi heros ſuos concilient & pro- *neficijs de-*
pitios reddant, ſolent ipſis filios adferre & oſtendere: Sic etiam *uinxit de?*
nos debemus Chriſtum Dominum aduocatū apud patrem æter- *Simile.*
num pro nobis interponere: Cæterum voluit Deus vt Hebræi
grati eſſent, vt ſemper in arca ſeruaretur virga Moyſi, & manna, *Exo.25.*
vt ita miracula recolentes, nunquam à Domino recederent, ſic *Ioſue 2.*
D etiam Raab in memoriam ſignum appoſuit in feneſtra per quam *Grati eſſe*
exploratores egreſſi fuerant, vt ita in prælio recordarentur ip- *debemus.*
ſius. Quare intelligant omnes ingrati homines, quod ſicut in- *Gen.40.*
gratus pincerna poſtea territus eſt, cum vidit Ioſeph Dominum
ſuum factum eſſe; ſic beneficiorum immemores terrebuntur cō- *Ingratorū*
ſpecto Chriſto in iudicio, à quo tanta beneficia acceperunt. Qua- *confuſio.*
re ſi volumus vt Deus noſtrorum bonorū recordetur, debemus *Pro.20.*
etiam ipſi memores eſſe beneficiorum eius. Non debemus vti du *Ne ſimus*
plici menſura, nam vt ait Sap. Pondus & pondus, mēſura & men *ingrati.*
ſura, vtrumq; abominabile eſt apud Deū. Sic ergo nos nō debe-
mus diuerſa vti menſura, nēpe menſura obliuionis Dei beneficia

metientes, & tamen recordantes ſi aliquid boni propter Deum E
Ca.1. fecimus. Audiamus illud Can. Meliora ſunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis: vbi per vbera intelliguntur diuina beneficia nobis à Chriſto collata, quæ ſuauiſsima quidem ſunt, & nos ualde inuitant ad gratitudinem conſeruandam. Vnde Oſeæ 1. dicitur: In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Vbi aliqui legunt hominum loco Adam. Quaſi diceret, nolo quidem homines attrahere tanquam bruta, ſed tanquam ratione vtentes, videlicet charitate & beneficijs. Vnde videas quod multi dicant, me quidem amore, quo volent ducent, ſed non perinde minis & terrore. Sane Dauid poſtquam multa recenſuerat beneficia, ait: repleatur os meum laude. Item alibi inquit, cõfitebor tibi, Deus meus es tu, & exaltabo te. Plurimum quidem confert ad gratitudinem conſeruandam, memoria repetere aliqua Dei beneficia paſsim. Sic Moyſes cum in morte verſaretur, reducebat in memoriam ipſis Hebræis beneficia diuinitus collata, atq; reprehendit ingratitudinem populi. Multo igitur reprehenſibiliores erimus nos ſi ingrati fuerimus, qui longe maiora accepimus beneficia. Sane animalia quæ ruminabãt, in lege munda habebantur: ſic ergo nos paſsim debemus diuina beneficia ruminare atq; recolere. Vnde factum eſt vt propterea tantæ vires fuerint in capillis ipſius Samſonis poſitæ, in huius rei figuram, vt ſcilicet intelligamus quantum vtilitatis adferat crebra recordatio beneficiorum Dei. Nam per capillos vt ait Hiero. intelliguntur cogitationes, vt ergo intelligeremus quam ſint vtiles ſanctæ cogitationes, idcirco in huius rei figurã, in capillis Sãſonis tanta virtus conſtituta eſt. Adeo quidem placet Deo gratitudo, vt propterea dicatur de ſponſa, oculi tui columbarum, nam columba ad ſingula grana oculos ſurſum attollit: ſic ergo felix eſt anima, quæ ad ſingula beneficia memor, oculos ad cælum tollit, agens Deo gratias. Vnde Dauid ait, Vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum. Item laudans inquit inuocabo Dominum, & ab inimicis meis ſaluus ero. Quaſi dicat, plura diuinitus accipiam beneficia, Si gratias egero pro acceptis, & collatis mihi diuinitus beneficijs.

Oſeæ.1. *Amor dei ineffabilis erga nos.* *Pſal*. 70. *Pſal*.117. *Beneficia Dei ſape recordemur.* *Deute*.29. *Leui*.11. *Iudi*. 16. *Hier. in Iſa*.3. *ſup. ver. & erit pro criſpanti crine calui.* *Can*.1. *Columba ingenium et natura.* *Pſal*.17. *Pſal*.117.

F G H

Negligentes valde ſumus in vita emendanda.

Incumbamus ſaluti noſtræ.

PLantauit vineam. Cum nos ipſi vinea ſimus, inde apertũ eſt quã tam diligẽtiam adhibere debeam' vt prauoſ mores reſecemus & am-

A & amputemus. Et initio quidem medicinam infirmitati noſtræ
applicare debemus: nam plerumq; inutilis fit medicina: cum mor *Simile.*
bi ob diuturnitatem fiunt robuſtiores, videmus etiam arbores *Simile:*
quæ nunc immenſis radicibus terræ adhærent, quo primum tempore
plantatæ fuerint, virgas fuiſſe, quæ tunc leni manu auelli
potuiſſent, nunc vero fortitudine magna & viribus opus eſſet.
Non vides flumina quo pacto fiant magna? nam vbi ortum ha- *Simile.*
bent, exigui riuuli ſunt, ſed collectis per ſpatia aquis, multipli- *Vitia ſta-*
cantur, Quamobrem ſtatim noxias vineæ noſtræ herbas conuel- *tim extir-*
lamus, ne grauius poſtea nos lædant. Sane de Platone refert Plu. *pemus.*
B quod ſtatim in deprauata vita incumberet emendanda, ſi alicu- *Plato.*
bi vitium aliquod pullulare intelligeret. Et vbi alios aliquid tur- *Plutar.*
pe deſignantes vidiſſet, ad ſe reuerſus, ſeq; totum circumſpi- *Exempl.*
ciens aiebat, Num ego tale quid admiſi? ita quod alijs indigna- *Emende-*
tionis aut detractionis erat occaſio, illi virtutis & honeſtatis ma *mus ſtatim*
teriam præbebat: quanto igitur diligentius nos Chriſtiani id præ *deprauatos*
ſtare debemus qui fidei lumine illuminamur? Et certe mirum *tos mores*
valde eſt, quod ſi vrgente te ſiti in ſylua aliqua: cuperes ex in- *Diſsimile*
uento potare fonte, videres tamen in eo animalia quædam ve- *Peccatum*
C nenoſa, malles tolerare potius ſitim, quam ex eo fonte bibere, *uelis & re-*
idque ne mortis tibi cauſam dares; & tamen videas maxima pec *mis fugia-*
cata animę tuæ, interitũ tibi adferre, & eligas potius in turpiſsi- *mus:*
mis vitijs vitam agere, quam ab eiſdem animum tuum auocare.
Fluuiorum aquæ dulces fere ſunt, in fine tamen rurſus, amariſ- *Simile.*
ſimæ reperiuntur, cum ingrediuntur ipſum mare. Ita vitia ipſa
dulcedinem quandam præſeferre videntur, at finis eorum, interitus
animarum noſtrarum, Vnde etiam Euripides ille dixit, Bre *Euripi.*
uis voluptatis delectatio, triſtitiam parit ſempiternã. Quare co-
D gitare ſemper debes de fine ſine fine, vt viuas in æternum abſq;
fine. Proponas tibi etiam ante oculos ſententiam illam Amos, *Amos 8.*
Conuertam feſtiuitates veſtras in luctum, & omnia cantica ve-
ſtra in planctum. Propones tibi etiam, & diligenter conſiderabis
illud Apoſtol. Tempus breue eſt, qui gaudent, tanquam non gau *1. Cor. 7.*
dentes. Item memoreris gaudij ſempiterni, quo fruuntur in pa-
tria beati ipſi, qui gaudia hæc mundana contempſerunt. Nam
certe propter ignorantiam veri illius gaudij, fit vt plerique in
cæcitate verſentur voluptatum mundanarum. Et ſicut cum ge- *Similitu-*
neroſus accipiter tecto capite & oculis circumfertur, ſegnis om- *do.*
nino eſt, nec vllius præde capiendæ deſiderio concitatur: at cum
capite, oculiſque retectis, ardeam in ſublime volantem ſuſpicit,
protinus ardentiſsimo deſiderio flagrans, ipſa quibus tenetur

 vincu-

Cur multi ſanitatē gloriæ non ſentiant.

vincula, pene diſrumpit: ita cæleſtium gaudiorum ignari, ad ea minime aſpirant quæ nunquam in cogitationem reuocare volunt: qui vero hæc ipſa diuinarum ſcripturarum luce colluſtrati, mentis oculis attingunt, vix dici poteſt quo mentis ardore ad ea rapiantur. Et certe vel hac de cauſa etiam maxime vitia ipſa à nobis extirpare debemus, quoniam ipſa maxime nos inquietos reddunt. E

Vitia ſtatim extirpemus.

3. Reg. 21.

Cōſcientia praua inquietos reddit homines.

1. Reg. 2.

Multos quidem videas ad mundanos honores eue&os, qui ſane multorum iudicio belliſsime triumphare videntur, ipſique ſibi placent in veſtibus fulgentibus ac pretioſis, cum tamen interius pleni ſint vitijs, & ſint valde inquieti. Quod quidem apertiſsime vel ex ipſo Achab conſtare poteſt, qui cum non poſſet vineam Naboth ſibi comparare, maxima afficiebatur triſtitia. Vide etiam quid acciderit regi Saul præ inuidia qua laborabat cōtra ipſum Dauidem: totus enim in mœrore verſabatur, etſi videretur exterius triumphare. Satis enim ipſemet dolorem ſuum manifeſtauit cum ipſis Ziphæis dicentibus ſibi vbinam lateret Dauid, ipſe reſpondit, Benedi&i vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam. Porro admiratione plane dignum eſt, quod nolis tu apud domum tuam habere aliquid malum, videlicet filium, filiam, coniugem, ſeruum, famulam, equum, aut alia huiuſmodi, & tamen velis libenter in vitiorum ſordibus volutari & iacere, tanquam ſus in immundo volutabro.. Quod ſi illa quidem quæ in domo habes, te alloqui & affari poſſent, vel auderēt, plane tibi dicerent, ſicut tu vis nos bona eſſe & irreprehenſibilia: ita etiam pariter teipſum irreprehenſibilem ſeruare debes, atq; etiam à vitijs ipſis immunem. F G

Simile.

Ad perfectionem tēdamus.

Negligentes ſumus in virtutis ſtudio.

Gen. 3.

Peccatum quantum nos excæcet.

Gen. 26.

Pro. 22.

Sane negligentia ipſa & tepiditas noſtra efficit, vt nos inordinato & turpi quodam amore amemus, & vitijs omnibus indulgeamus, neque ipſa extirpare, & a nobis pellere conemur. Vnde primus noſter parens non ait, abſcondi me quod te offendiſſem, ſed quod nudus eſſem. Vide quam cæcus eſſet, vt nuditatem ſuam intelligeret, & peccatum ſuum nō penetraret, ſed exiſtimaret ſe alicubi poſſe abſcondere, Et hac quidem cæcitas figurata videtur in cæcitate illa Iſaac, qui de venatione edebat filij ſui Eſau qui ipſum tantopere oderat. Ex hoc quidem cæco amore noſtro prouenit, vt tantum in his velimus Deo obſequi, quæ nobis iucunda & grata videntur, non autem perinde in his quæ difficultatem aliquam præſeferre videntur. Vnde Pro. 22. Dicit piger, leo eſt fortis, in medio platearum occidendus ſum, Quaſi dicat, difficilia ſunt opera bona, & propterea ſingula viden- H

A la videntur mihi ſinguli leones: & tamen in malis operibus conficiendis, nullam ſibi videtur difficultatem experiri, ideoque ad quoduis flagitium perpetrandum paratiſsimus ſemper exiſtit. Iſa. 14. Ponam eam in poſſeſsionem ericij. Nam quemadmodum ad exenterandum ericium, digiti ipſi vulnerari, & cruentari videntur; ſic etiam conſcientia ipſa, valde quidem læditur ac vulneratur in ipſis prauis operibus, & tamen perditi & deprauati homines non videntur huiuſmodi mortifera vulnera perſentire, quin potius in huiuſmodi pernicioſis voluptatibus, & delectationibus mundanis maxime complacent, atque indulgent.
B Vide obſecro quantos labores, quantoſque cruciatus ſuſtineat carnalis, & mũdanis voluptatibus deditus, quantos perferat auarus, quantos denique qui vindictam expetit. Si ergo vir miſerabilis adeo vrges in huiuſmodi vitijs, cur non potius te virtutis & bonorum operum ſtudio applicas? Nam certe ſi volueris reſipiſcere, ſemper te Dominus tanquam vineam ſuam electam iuuabit.

Timidi ſumus in virtutis ſtudio.
Iſa. 14.
Difficultates in vitijs non videntur ſibi ſentire mali.
Extirpemus vitia

Patientiam teneamus in laboribus, vt proficiamus

C ET *Fodit in ea torcular.* Aperte quidem videmus quod in torculari vua ipſa comprimitur & calcatur, & tamen hoc pacto ſalutare vinum exprimitur: ſicut etiam per trituram granum lectiſsimum excutitur à paleis. Vnde colligas quantus fructus redundet ex ipſis laboribus patienter toleratis. Vnde olim antiqui ſibi fingebant inter gentiles, deam quandam volupiam, quæ dicebatur dea voluptatum, tum etiam Angeronam, quæ dea angoris ſiue tribulationis vocabatur. Porro ſtatua Angeronæ tanquam præſul ſilentij os ſera obſignatum habebat, vt ait Plinius: Et hæc erat in templo Volupiæ, vt refert Macrob: Vt inde intel-
D ligeremus, quod ſi taceremus in laboribus, & eos patienter toleraremus, magnum inde fructum & magnam voluptatem reportaremus. Si igitur gentiles tantopere commendabant patientiam in laboribus, quanto igitur diuina fidei luce inſtructi, debemus magis nos patientia armare, & patienter labores ipſos ſuſtinere? cum præſertim videamus quomodo per hos patientiæ gradus beati in cælum peruenerint? Sane ſanctus propheta Dauid poſtquam multos labores recenſuit, tandem ait, Ego autem tanquam ſurdus non audiebã. Quaſi dicat, patienter ſuſtinebam, cum viderem tot inde fructus promanare: Merito inquit D. Auguſt. dicuntur labores tribulationes, propterea quod his quaſi tritu-

Labores bene toleratis quomodo nos in cælum ducant.
Simile.
Plin.
Macro.
Patientiã habeamus
Pſal. 37.
D. Aug.

rentur. Et Gregor. ait, ſic in tritura areæ grana ſub paleis pre- E
D.Gre. muntur. Item dicit Apoſtolus, gloriamur in tribulationibus,
Rom.5. ſcientes quod tribulatio patientiam operatur; patientia autem
probationem, probatio vero ſpem, ſpes autem non confundit.
Simile. Vide igitur quomodo tribulatio ipſa ſit tanquam gradus, per
quem in cælum conſcendimus. Vnde ſicut aliquis in ſcalas ali-
quas conſcendit, vt inde proſpiciat agitationes taurorum, ne ali
ter ab ipſo tauro læderetur, quamuis ibi laborem aliquem ſu-
ſtineat. Sic etiam quamuis tribulatio moleſtiam aliquam nobis
Tribulationes vtiles. prima fronte adferre videatur, nihilominus tamen eam liben-
ter complectemur, vt inde tamen nobis cauere poſſimus ab in- F
ſidijs ferociſsimi tauri, nempe aſtutiſsimi dæmonis, qui omnem
mouet lapidem, totiſq; viribus conatur animas noſtras peſtiferis
telis offendere. Adde quod nobis Deus conſolationes multas det
in medijs tribulationibus, ſicut patuit in ſanctis martyribus, vt
in Beato Stephano, Beato Laurentio, & alijs infinitis. Tantum
poteſt patientia in laboribus, vt Dei miſericordiam nobis incli-
Abacuc. 2 net. Vnde Abacuc nos monet dicens, Si moram fecerit, expecta
Patientiã complectamur. eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Conſidera enim quan
tam adhibeas patientiam in negotijs tuis terrenis ſolicitandis,
item vt poſsis alloqui cum principe aliquo, vel in longa nauiga- G
Simile. tione. Patientia vobis neceſſaria eſt, ait Apoſtol. vt voluntatem
Heb.10. Dei facientes, reportetis repromiſsionẽ. Noli igitur diffidere, ſi-
Patienter ſuſtineamus labores. quidem Dominus differt ad maiorem vtilitatem tuam. Si ergo
te videris a falſis quibuſdam teſtibus quidẽ oppreſſum, conſidera
liberationem Suſannæ. Si gladium faucibus tuis imminentem,
contemplare patientiam Iſaac: ſi inter medios ignes, recordare
quomodo eripuerit Dominus tres illos pueros a flamma forna-
cis ardentis; Si inter leones, memento Danielis in lacu poſiti; Si
in carcere te videris, recordare patientię ipſius Ioſeph: ſi in ſter-
quilinio, fac memineris patientiæ ipſius ſanctiſsimi Iob. Vnde H
Sap.3. Sapien.3. dicitur, Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, &c. Multi
vident iuſtos in tribulatione poſitos, & tamen non vident con-
ſolationes diuinas quas interius habent. Vnde Dominus dixit
Ezech.3. Ezechieli, vt adamantem & vt ſilicem dedi faciem tuam, ne ti-
meas eos. Cum ergo intelligimus quod Dominus ſoleat ſeruis
ſuis tribulationes & perſecutiones interdum immittere, eas pa-
Ducis Venetorum mos. tienter ſuſtineamus, & quaſi deſponſemus nos cum ipſis, ſicut
ferunt de Venetorum duce, quod annulo quodam ſe ſoleat cum
ipſo mari deſponſare. Sed tamen mundanis videtur quod po-
tius in eo ſita ſit magna ipſorum gloria & laus, vt ſcilicet nullos

labores

A labores patiantur, atque idcirco ſtatim ſi quis aliquam iniuriam ipſis inflixerit, ſe conantur vlciſci, & approbantur ab alijs mundanis quod vere homines ſint. Sed tamen non attendunt quid per prophetam dicat Chriſtus, ego autem ſum vermis, & non homo. Quaſi dicat, non ſum homo qui gaudeam de vindicta vt homines mundani faciunt. Eſt quidē patientia maximum dei donum, & idcirco a nobis plurimi faciendum. Vnde Auguſt. narrat in martyrio ſanctorum martyrū Geruaſij & Prothaſij quod ipſis apparuerit Apoſ. & dixerit vere iſtos eſſe qui ipſius doctrinam ſunt ſecuti, quiq; pro Chriſto immania tormenta patiētiſſi
B me tolerarunt, & tantum beneficium diuinitus conſecuti ſunt, vt propter Deum paterentur. Sic ergo tu patientia in laboribus te armare debes, & tantum donum a deo multis precibus impetrare. Vide quam patienter tulerit Zacharias, quod mutus redditus ſit, & tamen poſtea meruit dicere, benedictus dominus Deus Iſrael. Patiēter etiam ſuſtinuit Petrus quod ipſi diceret Chriſtus, vade retro Satana, & proinde poſtea meruit audire, paſce oues meas. Res quidem mundanæ initio dulcedinem quandam præſeferre videntur, ſed tamen poſtea amaritudinem continent. at vero negotia cæleſtia initio quidem amaritudinem quandam habe
C re videntur & tamen poſtea maximam continent dulcedinem & ſuauitatem.

Non debemus vindictam ſumere.
Pſal. 21.
Patientia donū Dei
D. Amb.
Labores dat Deus ſeruis ſuis
Luc. 2.
Ioan. 21.
Mat. 8.
Simile.

APPENDIX.

VIDE obſecro quam fuerint ingrati iſti agricolæ contra dominum vineæ, quod ſane vitium teterrimum eſt. Vnde *Sen.* ait, cum ingratum dicis, omnia mala dicis! Eſt quidem vir ingratus inſtar maris, quod cum dulcem recipiat aquam, eam tamen reddat amaram. Sane arbores Syluestres cultura &
D irrigatione, fructum edunt & corriguntur, & tamen ingratus pro benefactis reddit malefacta. Vide quomodo Nathan reprehenderit Dauidis ingratitudinem, cum ait in Dei nomine, ecce ego vnxi te in regem, quare ergo contempſiſti verbum domini? Item Iſa. 1. dicitur cantabo dilecto meo canticum patruelis mei. Et tandem ait, expectaui vt faceret vuas, & fecit labruſcas. Multo igitur magis de nobis Deus conqueri poteſt, qui maiora diuinitus accepimus beneficia! Quamobrem caueamus ne propter ingratitudinem noſtram, Dei iram & indignationem referamus.

Ingratitudo deteſtabilis.
Seneca.
Simile.
2. Re. 12.
Iſa. 5.
Multa nobis diuinitus collata ſunt beneficia.

FERIA VI. POST II. DOMIN. QVADRAG. E

CONCIO TERTIA.

Magna Dei prouidentia circa nos.

HOMO *erat pater familias qui plantauit vineam.* Mat. 21. Admirabilis plane eſt Dei prouidentia circa nos: Nam ſicut ſol iſte quem oculis vſurpamus, nunquam illuminandi & calefaciendi officium intermittit, nocte vero & per ſtellas quas luce ſua illuſtrat & perfundit, F mundum illuminat: ita ſumma illa & infinita bonitas, quæ ſeſe in omnia diffundit, nunquam illuminandi & excitandi homines officium deſerit, modo quidē per ſe internis motibus pulſans, modo vero per miniſtros ſuos, qui ſunt velut ſtellæ in firmamēto Eccleſiæ poſiti, externis vocibus homines ad pietatē vocātes. Idem etiā vbi hāc vniuerſi machinam cōdere cæpit, niſi abſoluto opere nō quieuit. Quod ergo in creatione mūdi fecit, idē quoq; in eius inſtauratione modo facit, vt videlicet nūquā eius opera cōquieſcat, quo vſq; rei extremā manū apponat, & donec opus hoc cōſūmatū fuerit, quod in fine mundi futurum eſt cū electorū numerus G fuerit implet⁹: Quod ſi quis quærat cur tāta ſolicitudine vrgeat hoc opus, cū bonorū noſtrorū nō egeat, hæc mihi præcipua cauſa videtur, quod is quidē ſolus huius operis dignitatē & neceſsitatē pleniſsime intelligat. Cū enim ex eo hominū vita æterna, & æterna itē mors đpēdeat, nemo autē duo hæc qualia ſint cōprehēdat, niſi ille qui ſolus æternitatē cōplectitur, nil mirum, ſi amator hominū Deus tāta cura prouideat, ne tātū illud bonū amittamus ne ve in tantū malū incidamus. Si iuxta viperā, periculi neſciū paruulū filiū aſsidere cerneres, quo impetu occurreres? quibus vocibus & clamoribus cōpelleres vt ab eo loco fugeret, ne a vipera H illa aſsidēti peteretur? Cū ergo nos ſenſibus paruuli ſimus & huius tāti negotij pōdus & periculū ignoremus, nō mirū ſi pater ille cæleſtis qui exactiſsime omnia nouit, tāta cura nos ab hoc tam ingēti periculo reuocare contēdat. Vide ergo quātū Deus hominis prouidentiā gerat, cui ſolē produxit antequā viſum homo haberet, aquam antequam ſitim homo haberet, antequam ſitiret, alimēta antequā fame ſtimularetur, influētias cæleſtes antequā vitā homo haberet, terrā firmauit & ſtabiliuit, priuſquā homo in ea produceretur. Admirare diuinā prouidētiā interuēdis virginibus illis in Iabes Galaad, viris illis nō habētibus vxores ex tribu Beniamin, poſt tātā illius ſtragem, ne tribus illa omnino deleret:

Margin notes: *Grati eſſe debem⁹ pro tantis diuinitus acceptis beneficijs.* — *Simile.* — *Gene. 2.* — *Perſeueremus in bonis operibus.* — *Queſt.* — *Reſp.* — *Magnam Deus noſtri curam gerit.* — *Simile.* — *Ephe. 4.* — *Magna Dei circa hominem prouidentia.* — *Iudic. 21.*

Multi

A Multi porro falluntur exiſtimantes ſe per afflictiones, labores & calamitates, non poſſe peruenire ad quieté, proſperitaté, & trã quillitaté maximam. Quod ſæpe cõtingere ſolet ex eo quia inter miſerandas cæcitates quibus hic mũdus laborat, nõ poſtrema illa eſt, quod communes quæ in vita accidunt calamitates, non Deo mundum gubernanti, ſed vel naturæ, vel fortunæ, vel caſui, vel ipſis etiam ſyderibus tribuunt. Quæ quidem perſuaſio id efficit, vt mala noſtra immedicabilia ſint, quando caſtigationes domini, quæ morborum noſtrorum medicaméta ſunt, nil apud nos B efficiãt. Quæ autem ſpes eſſe poterit de ægroti ſalute, graui morbo laborantis, ſi nulla ex medicamentis adhibitis alleuationem faciant? Hoc autem eodem periculo nos conflictamur, qui tot calamitatum medicamentis à cæleſti medico immiſsis, nil de veteris vitæ malis emendamur. Quare non raro Dominus in prophetis grauiter queritur. Hinc enim per Ezechi. multo inquit labore ſudatum eſt, & nõ exiuit de ea nimia rubigo eius Et apud Hiere. Fruſtra ait percuſsi filios veſtros, diſciplinam non acceperunt. Idemq; propheta ad dominum, percuſſiſti inquit eos, C & non doluerunt. Cuius rei illud in cauſa eſt, quod communes vitæ calamitates, non a deo ſcelera vindicante, ſed vel a fortuna, vel naturali rerũ humanarũ curſu prouenire iudicamus. Cũ ergo hæc mentis humanæ caligo tantum malũ generet, magnũ me vobis obſequiũ præſtiturũ arbitror fratres, ſi hanc pernicioſiſsimam opinionem ex vulgi temeritate conceptam, apertiſsimis ſanctarum ſcripturarum teſtimonijs conuulſero, & omnes mundi calamitates nõ à caſu & fortuna, ſed a diuina prouidẽtia, multorũ ſcelera ad eorũ ſalute vindicante, venire oſtendero. Nã Iſa. inquit ego dominus formans lucem, & creans tenebras, faciẽs malum, & creans pacẽ, ego Dominus faciens omnia hæc: Et iterum apud D Amos, ſi erit malum in ciuitate, quod non fecerit Dominus. Itẽ in Can. Moyſi, ego inquit occidam, & ego viuere faciã, percutiã & ego ſanabo. Nec vero magna ſolum, ſed minima etiam a diuinæ prouidentiæ cura nullatenus excludenda eſſe, teſtatur ipſa veritas cum ait: nonne quinque paſſeres veneunt dipondio, & vnus ex illis non eſt in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis veſtri, omnes numerati ſunt. Quod ſi quis hanc tantam diuinæ prouidentiæ ſolicitudinem miratur, mirari deſinat, ſi Plutar ethnici philoſophi, hac de re ſententiam legerit: Cum enim Euripides ſcripſiſſet, magna quidem à deo curari, ſed parua negligi, hunc verſum corrigendum eſſe Plut. ait, nilque eſſe ſiue paruum, ſiue magnum, a diuine equidem

proui

Lu. Gra. Quomodo nos gerere debeamus in calamitatibus.

Simile.

Ezec. 24.

Hier. 2.

Hier. 5.

Aduerſitates quomodo nobis eueniant.

Iſa. 45.

Amos. 3.

Deut. 32.

Matt. 10

Plutar.

Eurip.

prouidentiæ ſolertia alienum. Neq; vero ea quæ caſu ab homini bus fieri dicuntur, a diuina prouidentia, & gubernatione ſecluduntur. Quam rem late D. Aug. in lib, de ci. Dei probat. Quid enim caſu magis fieri potuit, quam quod in lib. Reg his verbis ſcriptum legimus? Quidam autem vir iecit ſagittam in incertū & ea percuſsit regem Iſrael inter pulmonem & ſtomachum: Hoc ipſum autem quam magno Dei conſilio & prouidentia geſtum fuerit, in eodem contextu animaduertere poteris. Sopho: ait, viſitabo ſuper viros defixos in fæcibus ſuis, qui dicunt in cordibus ſuis, non faciet bene dominus, & non faciet male. Et Iob, nil inquit in terra ſine cauſa fit, & de humo non egredietur dolor. Porro quemadmodum anima in humano corpore inuiſibilis exiſtens, ex motu tamen corporis cognoſcitur: ſic quamuis Deus humanis oculis videri non poſsit, ex prouidentia tamen ipſa qua ſingula ordinat, ſuiſq; operibus aſpicitur & deprehenditur. Et ſicut ſi quis nauem cernat ornamentis ſuis inſtructam, mare ſulcare & in portum applicare, credit certe aliquem eſſe in ea gubernatorem a quo regatur: ſic certe nemo adeo abiecti animi eſſe debet, quin credat Deum gubernatorem eſſe omnium, quamuis carnalibus oculis eum non videat, cum ſit inuiſibilis.

D. Aug. *3. Reg. 22* *Sopho. 1.* *Iob 5.* *Simile.* *Similitu.* *Magna Dei proui dentia.*

E F G

Animæ ſaluti diligenter incumbamus:

SI Deus tantam gerit ſalutis noſtræ curam & prouidentiam, æquum plane eſt, vt nos etiam circa eam diligentes ſimus & vigilantes. Quanta tamen apud mortales de his quæ ad futurā vitam pertinent, ignorantia & torpor vigeat, nullum valet indagare ingenium, nullaq; quantumcumq; prudentis, ſufficienter referare valet facundia, ait Lau Iuſ. ſed nunquid ſilendum eſt? Prorſus minime. Fandum vtiq; eſt, etſi non vt materiam decet, tamen prout poteſt humani ingenij indocta ruſticitas, quę dum humiliter ac recta cordis intentione nititur explicare quod ſentit, nequaquam laborum ſuorum congrua remuneratione carebit. Nā ſi quis ſitienti aquæ frigidæ præbuerit potum, iuxta domini pollicitationem, mercedem non perdet: amittet ne qui ſapientiæ ſalutaris aquam proximo ſuo minime miniſtrare neglexerit? Nā ſicut plus eſt anima quam corpus, ita quod pro animarum ſalute impenditur, apud altiſsimum maioris eſt meriti. Nonne ab omni lege charitatis alienus exiſtit, qui quempiam perire intelligēs, exhortationis verbo cum valeat, illum ab interitu nequaquam reuocare ſtuduerit? Adeo hoc tēpore futuræ vitæ ſuccreuit ignorantia,

Lau. Iuſt. de cōtēp. mun. c. 16 *Simile.* *Matt. 10* *Marc. 9.* *Simile.* *Negligentes valde ſumus circa animæ ſalutem.*

H

A rantia, vt in cordibus mortalium fere parietis more denſeſcat. Quis oro eſt, qui præuidere dignetur, quæ ſeu bona, ſiue futura ſint mala? Omnes pene præſentibus intenti ſunt bonis, voluntq; temporali ditari ſubſtantia, honoribus ſublimari, exuberare delicijs, & carnis voluptatibus inebriari, quæſtum maximum arbitrãtes tranſitoria poſſe felicitate florere. De quibus dicit Iob, ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſsima prouiderent, nempe ſupplicia illa vltima quæ ſunt reſeruata peccatoribus. Ipſa plane ſunt quæ timere debent ſolertiq; cura cauere. Si enim tam ſolicite corporalis fugitur mors, vt nemo mori velit, quantum fugi debet æterna? Cæterum ſi momentanea rationabiliter ſunt euitanda tormenta quæ finem habent, quo animo, omni fine carentia? Iſta procul dubio futurorum gerunt imaginem, nõ æqualitatem cum finiti ad infinitum nulla ſit cõparatio: Ex iſtis eruditur quiſq; ſapiens, cũ quouis ſiue corporali ſiue ſpirituali dolore torquetur, vt cogitationem ſuam non tardet erigere ad illos cruciatus qui in alia vita damnatis inferuntur, quos cum intolerabiles eſſe perpenderit, reſipiſcat ab iniquitatibus, ac ſibimet tranſactarum culparum vltionem inſtituat, ſicq; facinora præterita diluat, vt de cætero vltra non peccet, alioqui deriſor, non pænitens videbitur. Aſſueſcant itaq; ſeculi amatores, eo diligentius futura proſpicere, quo ardentius præſentia quærunt, memineritq; vtriuſq; vitę gaudijs neminem frui poſſe. Agite igitur nunc diuites, ait Iaco. plorate vlulantes in miſerijs veſtris quæ euenient vobis: diuitię veſtræ putrefactę ſunt, & veſtimenta veſtra a tineis comeſta ſunt, aurum & argentum veſtrum æruginauit, & ęrugo eorum teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis: theſaurizaſtis vobis iram in nouiſsimis diebus.

Iob. 21. *Deut. 32.* *Simile.* *Conſideremus futura ſupplicia.* *Iacob. 1.*

Prouidentiam quidem inquit Sene. gerere debemus, rerum nobis commiſſarum, & quę euenire poſſunt mala multo ante pręuidere, tum corporalia, tũ ſpiritualia, & deniq; quęcumq; homini obtingere poſſunt, tãquã ex quadã ſpecula multo ante proſpiciẽda mente ſunt & pręcogitanda. Sapiens quidem, inquit alibi idẽ Sene. callum in cogitatione obducit, futura pręuidendo mala, & quę inſipientes leuia faciunt, re ipſa tolerando, ſapiẽtes homines eadem leuiſsima reddunt ſola cogitatione, antequam contingãt. Cęterum vox illa inſipientis videtur, non putaram: Sapiẽs enim ita animo excubat, vt ei nil inopinatum, nilq; improuiſum accidere poſsit, atq; ita acrem in omnem partem oculorum aciem intendit, vt quemcumq; caſum fortuna inuęxerit, hunc apte &

Sen. li. 3. epi. 24. & lib. 8. epi. 60. *Lib. 10. epi. 77.* *Sene. de 4 virtuti.*

quiete

quiete ferât. Idem etiam alibi ait, ſi prudens eſt animus tuus, tri- E
bus temporibus diſpenſetur, præſentia ordina, futura præuide,
præterita recordare: Item melius eſt ante tēpus occurrere, quam
poſt vulnus datum remedium quærere: Tum ruina præcedentium
docet poſteros. Duorum temporum dicebat Pythag. eſt tibi ha-
D. Ambr. in Exa. benda ratio, mane, & veſpere, in altero gerenda, proſpice, in al-
tero reſpice quæ geſsiſti. Porro vt ait Ambro. comparat etiam
Prouidi ſimus inſtar ouis. Chriſtus iuſtos ipſis ouibus, quoniam prouidentiam quandam
quodammodo præſe ferre videntur oues, cum niuoſum quodā
modo tempus ſentientes, plus edunt & herbam depaſcunt: ſic F
Ioan. 9. ergo iuſti ſibi prouident de bonis operibus, priuſquam veniat
nox in qua nemo poterit operari.

Prouidentiam habere debent patres familias. Porro patres familias etiam prouidi eſſe debent in his procu-
randis quæ ad familiæ ſuſtentationem pertinent, debentque li-
beris prouidere de honeſto aliquo ſtatu. Plurimumque confert
vt in filiabus matrimonio copulandis, ſint ſoliciti, nempe vt vi-
rum aliquem bonum & virtutis ſtudioſum ipſis deligant. Vn-
1. Cor. 7. de Apoſ. ait, qui cogitauit in corde ſuo ſeruare virginem ſuam
bene facit, & qui non coniungit, melius facit. Verumtamen dili-
genter ſit ſolicitus vt videat & exquirat de voluntate puellæ G
& ſuadeat ipſi pater, quod viderit magis conuenire. Vnde in
Can. 8. Can. vbi nos legimus quid faciemus ſorori noſtræ, in die quan-
do alloquenda eſt? in Hebræo habetur, quando de ea mul-
tum & ſępe loquendum eſt, vt inde intelligamus quam ſoliciti
Themiſ. eſſe debeant parentes de filiabus. Themiſtocles quidem vt ſcri-
Val. Ma. bit Vale. Ma: & Cice. filiam habebat nubilem, quam cum duo
Cice. ſibi in coniugem depoſcerent, nempe vnus diues ſed fatuus, &
Exemp. alter pauper, ſed prudens, ait: malo filiam meam locare viro in-
digenti pecunia, quam pecuniæ indigenti viro, præclare qui- H
Can. 5. dem dictum fuit. Vt inde intelligant parentes quantum incum-
Can. 1. bere debent, vt prudentes & ſuis numeris abſolutos eligant vi-
ros filiabus ſuis. Hinc enim de ſponſo dicitur, dilectus meus can-
Gene. 17. didus & rubicundus, electus ex millibus & tamen deſponſa dici-
tur, nigra ſum, ſed formoſa, nolite me conſiderare quod fuſ-
Vxores diligant viros ſuos, & eis obediant. ca ſim: Si quidem maritus ipſe & ſibi & vxori ſapere debet. In
cuius rei figuram cum nomini ipſi Sarræ non fieret additio, ta-
men in Abraham facta fuit additio, cum antea diceretur Abrā:
Intelligat ergo obediens vxor quod vir eam excedit in pruden-
tia, & idcirco ab eo ducatur & gubernetur. Sed tamen hoc tēpo-
re multa videas cōnubia infeliciter ſuccedere, cū parētes minus
prouidi ſint in exquirēdo conuenienti viro, cui locent filiā ſuā ſta-
bili

A bili cõnubio. O quam multos videas parentes procurantes ſæpe aliqua liberis ſuis, quæ in ipſorum etiã parentũ interitũ aliquando redundant! Sic enim legimus de Agrippina Neronis matre, quod cum maximopere deſideraret vt filius imperaret, diceretur que ſibi ab Aſtrologo quod ipſam eſſet interfecturus ſi regnaret, ait, interficiat, modo imperet. Dolendum ſane eſt, quod videamus iumentum ipſum quaſi gemere ſub onere, & tamen ambitioſi ſemper plures appetunt dignitates & quoquiſq; ſtultior, eo magis ambit. Videmus quidem quod ſtatim aliquis B ignorantiam ſuam fateatur, ſi requiratur vt calceos faciat aut veſtes, & tamen in adminiſtrandis dignitatibus quibuſcunque ſe ſapientem exiſtimet. Sic videmus quod cum procerę arbores & frugiferæ ſe excuſarent ab imperio, acceſſit Rhamnus, & ſtatim imperium ſuſcepit. Dices tu, nonne Pau. ait, quod qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat? Veruntamen intelligas quod ſi bonam adminiſtrationem & gubernationem deſideras ipſius Epiſcopatus, ſi eleemoſynas facere, ſi neceſſitatibus ſubuenire tam corporalibus quam ſpiritualibus ipſarum ouium, & te ipſis pręclarum virtutum exhibes C exemplum, bene quidem deſideras ſi hęc facis, at vero ſi dumtaxat honorem quęris, & reddituum incrementa, atque iucunde & ſplendide viuere, male quidem deſideras, & infelicem habebis exitum.

Exempl. Agrippina Neronis mater. *Dignitates abſque virtute quãtũ pleriſq; noceant.* *Simile.* *Iudic. 9.* *1. Tim. 3.* *Ad dignitates quomodo accedendum.*

Inſpirationibus diuinis pareamus.

C*VM autem tempus fructuum appropinquaſſet, miſit ſeruos ſuos ad agricolas vt acciperent fructus.* Non debemus nos repellere D ſanctas inſpirationes & eas indigne tractare, ſicut tractabant iſti agricolę ſeruos ſibi a domino miſſos, ſed potius eas complectamur cum tantam nobis pariant vtilitatem. Vt enim non ſatis eſt vigentes & ſanos habere oculos vt aliquid videamus, niſi adſit lux aliunde, quę oculis obiecta illuminet: ita non ſatis eſt vt pie aliquid faciamus, mentem ſanatam eſſe per gratiam, niſi adſit etiã interna vis ſpiritus ſancti, quę nos ad operandũ excitet, & nobiſcũ etiã cooperetur. Quẽadmodũ enim rerũ naturaliũ formę quãuis alioqui in ſuo quoq; genere pfectę ſint, efficere tamẽ pſe nihil poſſũt, niſi adſit illis generalis primę cauſę omnia mouẽtis virtus: ita quamuis gratia in ſuo genere pfecta forma ſit, nũ tamẽ homo ęterna vita dignũ efficere poterit, niſi cum

Varijs nos modis Deus monet. *Simile.* *Similitu.* *Fauore dei opus habemus.*

illa

illa autor ipſe gratię ſingulari virtute quadam atq; ratione coo- E
Duo auxiliorū genera. peretur. Duo etiam auxiliorum genera Theologi ſtatuunt, quibus Deus homines ad ſe vocare ſolet, quorum alterum ſufficiens appellant, alterum ſuper abundans, quodq; omnem ſuperat duritiam, quo priori auxilio excitati homines aliquando conuertuntur, aliquando non. Hoc autem poſteriori, quoniam maioris gratię & virtutis eſt, nemo non côuertitur. Vtriuſq; vero auxilij vim et naturam, vobis apertiſsimo exemplo commonſtrabo. Monet
Gene. 19. angelus domini iuſtum Loth, vt e ſodomis egrediatur, ſecumque ſuos educat, quod Dominus ciuitatem illam demoliri ſtatuerat: F ille hoc nuntium generis detulit, qui tamen viſus eſt eis quaſi ludens loqui, & ideo ab eis contêptus & neglectus fuit. Cum autê
Inſpirationes dei non contēnamus. angeli inſtarent atq; vrgerent, iſq; vt generos ſeruaret, faceret moram, apprehenſum angeli foras eduxerunt, & vt ſeipſum in monte ſaluum faceret monuerunt. Hoc igitur exemplo cernitis fratres, & ſanctum Loth & generos eius fuiſſe imminentis periculi admonitos, ſed aliter iſti, nam ſi monenti obtemperare voluiſſent, a periculo quidem liberati fuiſſent. Sed Loth cum exire tardaret, ab angelis apprehenſus, extra periculum poſitus eſt. Ad hunc ergo modum dominus homines omnes à gehennę incen- G
Diuinis inſpirationibus parent ſerui Dei. dijs & peccati morte liberare volens, quoſdam quidem ſufficienti auxilio vocat, quo poſſent a peccatis reſurgere ſi vellent, quo tamen multi, vt iſti generi Loth ſurgere nolunt: alios tamen ſecûdum voluntatis ſuę beneplacitum, maioribus auxilijs, vehementioriq; impulſu vocat, qui ſic à diuina gratia præuenti & potenter excitati, vocanti domino ſemper parent. Vnde D. Auguſ: de
Dī Aug. Inſpirationibus diuinis pareamus. huiuſmodi auxilij genere loquens ait: hęc gratia a nullo duro corde reſpuitur, quia ideo datur, vt duritia cordis penitus auferatur. Quamobrem cum ſanctas ſentimus inſpirationes, ſtatim H vocanti Deo pareamus.

Dolendum ſane eſt quod tam negligentes ſimus in obediendo diuinis inſpirationibus, cum tamen animaduertamus quantum
Simile: detrimentum id nobis adferat. Certe non perinde mirarer quod brutum cognoſcens etiam ſibi laqueum intentum ſimulatq; ex cauea ſua exierit, adhuc tamen inde prodiret, at vero quod crea
Pareamus diuinis monitis: tura rationalis, quę tantas ſibi ab hoſtibus paratas inſidias nouit nolit ſe cuſtodire, id vero eſt ſanguineis etiam lachrymis deplorâdum, tum etiam quod vocanti deo non obtemperet. Vide obſecro quantopere ſitiat & deſideret Deus ſalutem noſtram, cum di
Hiere. 3. cat per Hier: tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego ſuſcipiam te, leua oculos tuos in directum

A rectum,& vide vbi nunc proſtrata ſis. Item ergo ſaltem amodo
inquit, voca me, pater meus es tu, & dux virginitatis meæ. O in-
effabilem Dei miſericordiam, quod velit etiam a peccatrice ani
ma vocari pater, quod quidem dulciſsimum eſt, & ſuauiſ-
ſimum. Non ita familiariter agebat olim Deus cum antiquis il-
lis, ſicut modo nobiſcum: vide enim quomodo etiam ſemel mo-
do in anno intraret in ſancta ſummus ſacerdos: nunc vero tua cul *Exod.28.*
pa eſt, quod cum Deo non loquaris, ipſe enim etiam aſsidue- *Leui. 16.*
pulſat fores tuas ſanctis inſpirationibus, vt ipſi aperias. Caue *Veniam a*
ergo ne tibi accidat quod accidit ſponſæ. Si quidem cum ape- *domino po*
B rire nollet vocanti ſponſo, poſtea cum eum deſideraret, habere *ſtulemus:*
non poterat. Vtinam nobis Deus oculos aperiret cum in le- Canti. 6.
thali verſamur crimine, vt videremus quam denigrata ſit ani- *Anima in*
ma noſtra! Certe tantam cernentes impuritatem, facile ſtatim *lethali pec*
vocanti Deo aperiremus, vt animam noſtram de albaret. Ezech. *cato cōſti-*
36. effundam ſuper vos aquam mūdam, & mundabimini ab om- *tuta, quā*
nibus inquinamentis veſtris &c. Satis quidem id intelligebat *ſit defor-*
regius pſaltes cum diceret, lauabiſme, & ſuper niuem dealba- *mis.*
bor. Sane ſi Deus nobis oculos aperiret vt videre poſſemus ani- *Ezech.36*
mas tam malorum quam bonorum, illas certe videremus defor Pſal. 50.
C mes & catenis multis onuſtas, has vero videremus ſole ſplendi *Diſcrimē*
diores, quamuis illæ corpore egregie veſtito tegerentur, & hæ *inter a ni-*
corpore pannoſo. Vnde de malis dicebat Hierem. denigrata eſt *mam iuſti*
ſuper carbones facies eorum. Quamobrem pareamus ſanctis inſ- *& mali.*
pirationibus vt egregie mundemur. Vnde Apoſ. dicebat, nos pri *Thre. 4.*
mitias ſpiritus habentes intra nos gemimus adoptionem filiorū *Roma. 8.*
Dei expectantes redemptionem &c. At vero nos potius gemi-
mus pro amiſsione bonorum temporalium, ſicut faciebat Eſau *Gene. 27.*
qui eiulatu magno fleuit, cum ſibi patris benedictio præerepta *Glo. int.*
eſt: Vbi inquit Glo. quod non propter æterna conſternatus eſt *in Ge. 27.*
D animo. De talibus quidem ait Pſalm. Filij hominum vſquequo Pſalm. 4.
graui corde? &c. Quod quam turpe ſit, ex ſubiecta ſimilitudi- Simile.
ne poteris perſpicere: ſi enim in direptione alicuius ciuitatis alij
ſibi multas pararent opes, vt locupletes abirent in patriam, alij
vero potius occuparentur in ſpectaculo aliquorum puerilium *Magna*
ludorum, nonne hi tibi amentes viderentur, & illi prudentiſsi- *ſtultitia*
mi? Sic vtique nos longe amentiores ſumus qui videamus Dei *noſtra.*
ſeruos ſibi meritorum cumulum in hac vita congerere, & ta- Pro. 1.
men nos deſides viuamus & oſcitantes. Vſquequo igitur, vt ait
Sap. paruuli diligitis infantiam, & ſtulti quę noxia ſunt concu-
piſcitis?

APPENDIX. E

Pauperes vix audet a diuitib' debita re poſcere. ADuerte obſecro quam crudeles hi agricolæ extiterint, qui hęredem interfecerunt propterea quod quæ ſua erant poſtularet. Vtinam multi non ſint hoc tempore his ſimiles, vix enim videas iam quod pauperes audeant a diuitibus debita poſtulare ſiquidem timent eorum minas & potentiam. Sane vna cauſa inter cæteras, vt ait Grego. *D. Grego.* propter quam Deus immiſit diluuium fuit, quia gigantes erant ſuper terram, vt habetur etiam in Gene. *Geneſ. 6.* id eſt ſuperbi & elati, qui ſuas vires & potentiam occupabant in opprimendis pauperibus. F *Deut. 2.* Vnde monebat Deus Hebræos dicens: tranſibitis per terminos fratrum veſtrorum filiorum Eſau, & timebunt vos. Videte ergo diligenter ne commoueamini contra eos. Item paulo poſt ait, cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam emptam haurietis, & bibetis. *Pauperibus benigni ſimus.* Vide quomodo etiam ipſis mandet vt aquam hauriant, ne pauperes opprimant potentia ſua, ſed potius humani ſint erga eos.

FERIA VI. POST. II. DOMIN. QVADRAG. G

CONCIO QVARTA.

Prædicatores ſunt nuntij Dei.

Varijs nos modis de' vocat. HOMO *erat pater familias &c. Miſit ſeruos ſuos.* Mat. 21. Inter alia ſane media quibus nos Deus ad ſe vocat, eſt vocatio illa quæ fit per prædicatores exhortantes ad ea præſtanda quæ ad ſalutem animæ pertinent. H Veruntamen eo iam miſeriæ deuenerunt homines propter ſuam culpam, vt iam videamur deueniſſe ad illud tempus, de quo Pau: ait, erit enim tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt &c. Sed vide quid ante dixiſſet: teſtificor coram Deo & Chriſto Ieſu. Vide quantopere eum hortetur ad prædicandum nempe diſcipulum ſuum Timotheum, vt inde intelligas quantum ſit huiuſmodi prædicationis miniſterium, & quam vtile populo. *2. Tim. 4.* Vnde ait, inſta opportune, importune. Quaſi dicat, quamuis videas auditores tuos parum proficere, initio, perſeuera tamen in exhortando; quamuis multos videas, quibus moleſtum eſt reprehenſiones audire, de quibus per Amos dicitur, *Plurimũ refert verbũ Dei audire.* *Amos. 5.*

A dicitur, odio habuerunt corripientem in porta, & loquentem perfecte, abominati ſunt, fere enim fit vt qui reprehenſione maxima egent, murmurare tamen ſoleant cum reprehenduntur, & ſe ipſos indicant. Sicut enim cum ſartor forfices ſuas amiſit, pugno tabulam ipſam ferit, & ſtatim forfices ſonum edunt: ſic etiã cum concionator in communi reprehendit, & tamen aliquis conqueritur, indicium quidem eſt quod eum tetigerit. Cæterum dæmon cum videt auditores ex verbo Dei proficere, conatur quantũ poteſt ne illud executioni mandẽt: Sic videmus quod Euæ nõ B dixerit quidem quod comederet ſolũ ex arbore, ſed etiã ait, cur præcepit vobis Deus &c: vt ita memor verbi Dei, grauius caderet. Quare non negligamus Dei verbum, ſed dicamus cum Dauide, in corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccẽ tibi. Vide obſecro quã ſit efficax Dei verbũ: nã cũ Saul miniſtros mitteret qui apprehenderent Dauidem, poſtquã ipſi inter prophetas fuerunt, etiã prophetare cœperunt, quod cũ ſæpe feciſſet, decreuit tandẽ ipſe Saul illuc ire, dicitq; textus, quod etiam factus eſt ſuper eum ſpiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat. Vide obſecro quomodo ſtatim Saulus ex perſecutore factus fuerit vas C electionis. Hinc Pſal. ait, vox domini in virtute, vox domini in magnificentia, vox domini confringentis cedros. Vide etiam quid actum fuerit de altari, ad vocem prophetæ dicentis, altare, altare.

Simile. Mali nolunt patiẽter audire reprehenſiones.

Verbũ dei cõatur dæmon interturbare.

Gene. 2.

Pſal. 118.

1. Reg. 19

Magna efficacia verbi Dei.

1. Reg. 19

Acto. 9.

Pſal. 28.

3. Reg. 13.

Porro D. Ber. ait, quod verbum Dei eſt ſpiritualis animæ cibus. Vnde Sicut aliqui ſũt cibi corporei qui ſtatim atque ori adponũtur ſuauitatem ingerunt vt mel: alij vero ſunt prius frangendi & comminuendi antequam ex eis ſuauitatem percipias, vt nux ſic etiã in cibis ſpiritualibus vſu venire videmus. Si ergo legeris vel audieris aliquid difficile, ſequere explicationem ſanctorum doctorum. Hoc porro exemplo intelliges quam graue malum D ſit, nolle Dei verbum audire. Si quidem ferunt quod cum quidam non libenter audiret cõciones, ſed inde egrederetur vt cum alijs garriret, tandẽ aliquando cum mortuus eſſet etiam ad templum adductus, meruit vt declararetur eius ſcelus, nã crucifixi imago quæ ibi aderat, ambabus ſibi manibus aures occluſit, atq; ita oẽs intellexerũt, ꝙ nõ libenter dei verbũ audiret. Et certe mirũ eſt ꝙ cũ tã auidi ſimus audiendi res curioſas, nihilominus tamẽ verbũ dei negligamus. Sane ſi in ſumma caritate & penuria panis verſaretur aliqua reſpub.. & in vna dumtaxat domo venderetur panis, omnes cateruatim ruerent ad panem ſibi emendum: nunc vero ſpiritualem animæ panem negligimus, cuius iuxta Amos, futura eſt aliquando magna penuria. Certe ſi intelligeres in hac

Berna. in quodã ſer: heb. ſanc.

Similitu:

Verbũ dei ruminandũ & recolendum.

Exempl:

Dei verbũ non reſpuamus.

Simile.

Amos. 8.

Eccleſia indeficientem quendam eſſe theſaurum, ex quo mul- E
Simile. ti ſe poſſent locupletare, ſtatim ad eum accederes: nunc vero cęleſtem hunc animæ theſaurum negligis, de quo ait Pſalm. iudicia
Pſal. 118. domini & eloquia, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum, dulciora ſuper mel & fauum. Satis quidem huiuſmodi dulcedinem idem propheta guſtauerat, qui dicebat, lætabor ego ſuper eloquia tua, & ſuper mel ori meo. Sane pari diligētia deberemus ad ſacra domini eloquia accedere, qua milites ad ſpolia currunt comprehēdenda ciuitatis quam impugnant, cum ſint tanquam cæleſtes quidam nuntij, repoſcentes à nobis fructū in tempore. Non igitur ſimus negligentes in verbo Dei audien- F
Simile.
D. Anto. do & illud executioni mandando. Narrat enim D. Anton. quod
Exempl. cum in quodam monaſterio prædicaturus eſſet in quadam ſolēnitate religioſus quidam, & is in morbum lapſus eſſet, videns
Verbum Dei executioni mandandum. prælatus defectum illum eſſe maximum, triſtis valde erat: cumque ad oſtium monaſterij aliquando acceſsiſſet religioſus & ſe ei obtuliſſet prædicaturum tali die ſi vellet, ipſe libenter id conceſsit: pręedicauit ergo qui ſe fingebat religioſum, egregiam quādam concionem de tremendo iudicio, adeo vt omnium fere au-
Dæmonis aſtutia. dientium lachrymas excuteret. Sed cum religioſo cuidam deuo- G
to ipſius monaſterij reuelatum eſſet, illum fuiſſe dæmonem, interrogauit eum cur id facere auſus eſſet; qui reſpondit hoc feciſſe ad maiorem eorum condemnationem, nam inquit, quamuis lachrymas emiſerint, nihil tamen boni præſtabunt, ſed ſtatim omnia obliuiſcentur. Quid igitur de talibus cenſendum erit, tum etiam de illis qui reſpuunt auditionem verbi Dei? Sane Hebræis
Oſee. 4. dicebat Deus apud Oſe. Oblita es legis dei tui, obliuiſcar filiorū tuorum & ego, id eſt contēpſiſti verbū Dei, nā obliuio partim pen
D. Tho. 1. 2. q. 47. ar. 2. ſionis ſignū videtur, vt ait S. Tho. ea enim quæ magis æſtimamus H
magis memoriæ infigimus. Sed cur inquit, obliuiſcar & ego? nunquid obliuio in Deum cadit? Reſpondet Aug. quod noſtro loquē
Aug. l. 15 de Tri. c. 16. & li. de eſſen. diui. di more, tunc dicimus Deū recordari cū aliquid facit, & tūc obliuiſci cū non facit. Item alibi ait, quod obliuiſci eſt non miſereri, Quid igitur facies miſer, ſi Deus tui non miſereatur? Audi obſecro quomodo Dei verbum ſit animæ medicina, nam Sap. ait, non herba, aut malagma ſanauit eos, ſed ſermo tuus domine, qui
Sap. 16. ſanat omnia.

Non vlciſcamur nos.

ALIVM *occiderunt*. Vide quomodo fuit miſericors hic pater familias qui pro tantis iniurijs, non tamen ſe vltus fuerit. Nos tamen

A tamen non perinde facimus quin potius nos ſtatim vlciſcimur: Annon maxima eſt dementia noſtra, quod cum Deus nos diſsimulet & iniquitates noſtras, nos tamen ſtatim velimus vindicare iniurias nobis illatas? Certe ſi filius lectiſsimi alicuius & clariſsimi viri, tibi iniuriam aliquã inflixiſſet, aut te contumelioſis affeciſſet verbis, paterque id reſciſcens, ſtatim eo comprehenſo, verberibuſque affecto, vel aliter caſtigato, ſubiungeret ſe nolle filio parcere, quin prius tu placatus eſſes, adireſque patrem vt eidem ignoſceret; nonne miſero adoleſcenti condoleres, & iniuriæ oblitus, peteres à patre vt filio indulgeret? Ecce igi- *Magna Dei patiẽtia.* *Nõ vlciſcamur:* *Simile.*

B tur Deus ſibi aſſumit vindictam eius qui te iniuria affecit, ille ſupplicium ſumpturus eſt, cur ergo non condonabis? Cur non accedes petiturus à deo vt indulgeat illi qui tibi fuit iniurius? Quin potius ſane maximo afficeris honore, quod te Deus ſibi quaſi ſubſtitutum quendam delegiſſe videatur, vt fratri ignoſcas, & pro eo intercedas. Quamobrem potius ingemiſcere debes propter peccata aliena, quam ſæuire in ea: dolere potius quam iraſci, ac gemitu, pijſque precibus à Chriſto contendere miſeris ſalutem, & veniam. Quis ſum ego ait Auguſti. qui vindictam petere debeam? moriar prius quam id faciam, quia ſi id *Cõpatiamur his qui nobis iniuriã inferunt.* *Auguſt. in 17. ſer. qui ad calcem to. 10. ſer: 3.*

C ita non facio, cum ex hoc mundo recedam, non me recipiet ille, qui noluit vindictam petere de inimicis. Sub iuſsione Chriſti mare audit, & ventus ceſſat, & tu ſufflabis? Porro aliqui iracundi, illud ſibi refugium quærunt ridiculum, ſi quando reprehendantur, quod ſcilicet eo tantum vitio laborent & quod pluribus alijs multi præter iracundiam, abundent: tum præterea quod eorum iracundia non multum duret, ſed ſit breuis, & quod poſt modum humaniſsimi ſint. Hi certe ridiculi ſunt, propterea quod non minus is ſuum obiſſe diem dicatur, qui ex vnico tantum occubuerit vulnere; quam qui centum transfi- *Simile.*

D xus vulneribus interemptus ſit. Tum etiam quia non multum refert, voraciſsimo quodam incendio domus ne combuſta ſit breuiſsimo tempore, an vero longiſsimo, modo combuſta ſit & deleta. Sane propterea difficile nobis videtur quod ſtatim non nos vindicemus, quia ſcilicet vetus homo noſter ſuadeat eſſe honorificum ſe vindicare. Sed tamen inepte nonne vides quod multo melius norit Deus quid tibi honorificum ſit, quam tu ipſe? annon ipſe melius te vindicabit, quam tu te ipſum vindicares? num Deus cum ipſum offendis, ſtatim te punit, & id ſibi honori ducit? Porro D. Chry. hac de re tractans inquit, quod *Ira etiã breuis quã tũ noceat?* *Simile.* *Chryſ. in Gene. ho: 27. to. 1.*

ſignum quidem maximum fidei alicuius in Deum, eſt, ſi quod E
Mar. 6. cuique propinatum venenoſum fuerit, nullo pacto nocuerit, hoc eſt tametſi venenoſa alterius lingua infametur, vel contumelijs & iniurijs afficiatur, nil tamen moueatur, ſed ſerena fronte hæc omnia propter Deum ſuſtineat, nullam deſiderans vltionem, ſed omnes ſibi iniurias inflictas libentiſsime condonat. Nil enim Deus ita odit & auerſatur, vt hominem vltionis cupidum, & animo ſuo ſeruantem inimicitias. Tantum enim eius peccatum eſt, vt miſericordiam Dei reuocet, nec locum habere ſinat, vt videre eſt in parabola illa ſerui nequam qui debebat decem millia talentorum & nolebat dimittere conſeruo ſuo. Quare obſecro vos fratres, vt hæc vobiſcum meditantes, nunquam iniuriarum vobis inflictarum recordemini, ſed conſideretis quanta hinc proueniant vobis beneficia, & ita reconciliamini cum his qui vos iniuria affecerunt. Scio quidem quod graue & moleſtum videtur, ad eum qui hoſtiliter in te affectus ſit, accedere, cumque eo ſtare & loqui, at ſi mandati cogitaueris dignitatem & vtilitatem, nec non retribuentis maieſtatem & liberalitatem, omnia quidem quantumcunque ardua, tibi videbuntur per facilia. Et reliqua quidem peccata inquit Damaſ. etſi mala ſunt, ad breue tamen durant tempus, vt quæ fere vnius horæ momento peragantur. Stuprum perpetrauit quiſpiam, vna hora perpetrato hoc malo, reliquas horas quieſcere poteſt. Furtum admiſit quiſpiam? Vna hora hoc ſcelere admiſſo, deinceps pœnitentiam ſæpe agit. Cædis crimine ſe conſtrinxit aliquis? malum eſt id quoque: Cæterum vna hora commiſſo ſcelere, reliquis horis eum pænitere poteſt: at qui iniuriæ memor eſt, ſingulis horis peccat, ac vitium in pectore circumfert. Et ſi in templum ingrediatnr, non tamen puras ad Deum preces fundit, cum infeſto animo & irato ſit erga proximum. Animus iniuriarum memor, nunquam a peccato purus eſt, nunquam eleemoſynam impertit; nam qui charitatis expers eſt, nec miſericordia commouetur. Neque enim vnquam eis qui nobis iniurias faciunt, inimicari debemus, ait Chryſ: etiam ſi antea multa a nobis accepiſſent beneficia. Hæc enim optima eſt philoſophia, vt neque contumelia affecti feroces ſimus, & tametſi contemptiores & magis inopes nobis ſint qui nobiſcum contendunt, ſed manſuetudine & lenitate furorem comprimamus: nil enim illa potentius, nil illa fortius. Illa animam noſtram in perpetua tranquillitate & quaſi in portu conſtituit, & om-

Serui dei non ſe vlciſcuntur. F
Matt. 18.
Iniurias inflictas nobis obliuiſcamur. G
Damaſc. in Para.
Velle ſe vlciſci quam graue ſit ſcelus. H
Chryſ. in Geneſ. ho. 34. tom. 1
Patientia præclara virtus.

A & omnis recreationis & quietis occaſio nobis eſt: Vnde Chriſtus eam docens dicebat, diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde: *Matt.* 11.

Porro eleganti quadam ſimilitudine nos monet Senec. dicens: quemadmodum tempeſtates ipſæ, nix, grando, & alia id genus, non aſcendunt ad orbem lunæ, ſed potius in infima aeris regione fiunt: ita etiam iniuriæ & tormenta illata bonis a peruerſis hominibus, non ſolent eorum mentem conturbare, & à rectitudine & tranquillitate deflectere. Vnde de Catone ferunt, quod B cum quidam ei colaphum infregiſſet, nequaquam conturbatus fuit, ſed perinde iniuriam illam duxit, ac ſi à muſca aliqua vel culice ictus fuiſſet: quanto igitur magis vir Chriſtianus debet illatas ſibi iniurias condonare? Vis videre quam ſimus impatientes? Sæpe quidem fit vt ſponte noſtra nos appellemus maximos peccatores, & tamen ſi quis ita nos vocet, ſtatim ira excandeſcimus: Item interdum etiam ad ſanguinis vſque effuſionem corpus caſtigamus, & tamen ſi quis vel capillum dumtaxat noſtrum attigerit, ſtatim iraſcimur. In quo quidem canes imitari videmur, qui cum ſibi lambant vlcus & tangant, ſi tamen quis at- C tigerit, ſtatim latrant. Non ergo nos conturbent iniuriæ, ſed audiamus quid dicat Apoſ. in nullo terreamini ab aduerſarijs, quæ eſt illis cauſa perditionis, vobis autem ſalutis. *Senec.* *Simile.* *Exempl.* *Cato.* *Simile.* *Phil.* 3.

Cupiditas bonorum terrenorum quantum noceat.

HIC *eſt hæres venite, occidamus eum.* Sane cupiditas rerum temporalium hos miſeros perduxit in talia facinora, & tamen qua parte arbitrabantur hęreditatem obtinere, ea perdiderunt ipſam. Sic multis modo accidere ſolet: Vnde Pſal. in la- D queo quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum: Sic arma quę ſumpſerat gigas ad Dauidem interficiendum, militarunt contra ipſum, & ipſi caput amputarunt. Item armis Holophernis interfecit ipſum Iudith. Et Aman in eodem patibulo ſuſpenſus eſt, quod Mardocheo parauerat, vnde Pſalm. intret in corda ipſorum gladius eorum. Non debemus ergo propter temporalia lucra, cuiquam iniuriam facere. Hinc Tob. dicebat filio: noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona habebimus ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato. Si igitur qui pauperem vitam ducunt talem ſibi legem indicunt, quid facere debent diuites? Conſidera ergo quod ſine Deo parum tibi reliqua proderunt: *Mali quãto verſentur in errore.* *Pſal.* 9. 1. *Reg.* 17. *Iudicũ.* 13 *Eſther.* 7. *Pſal.* 36. *Tob.* 4. *Simile.*

noli ergo poſt prauos appetitus tuos ambulare, neque cupidi- E
Diuitiæ ſine deo nil valent. tati animum applices, ſi quidem nunquam eum exatiare poſſet & explere. Vnde de talibus ait Iſa. væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vſque ad terminum loci.
Iſa: 5: Nunquid habitabitis vos ſoli in medio terræ? Cur obſecro te totum his mundanis permittis, qui frui deſideras cæleſtibus
Auaritia quam late ſerpat. bonis? Sane qui ad lautiſsimas epulas inuitatus, prius ſe porris & cæpis expleret, planiſsime erraret, & præſertim quoniam poſtea ex cibis illis exquiſitis edere non poſſet: ſic ergo ſi te to-
Simile. tum his mundanis modo exples, poſtea cæleſtia guſtare non F
1. *Cor.* 2: poteris. Animalis homo inquit Pau. non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei. Vide obſecro quã ſint ſtulti auari qui diuitias pœni-
Oſea. 12. tus ſuæ diligentiæ tribuunt: Vnde Oſe. ait, diues effectus ſum,
Prouc. 10. inueni idolum mihi. Et Sap: ait, ſubſtantia diuitis, vrbs forti-
2. *Tim.* 3. tudinis eius. Merito ergo ait Apoſ. quod radix omnium malorum eſt cupiditas, præſertim cum videamus etiam in hodier-
Matt, 16. no Euange: quomodo tandem in homicidium deuenerit. Si propter regna comparanda temporalia non debemus Deum offendere, iuxta illud, quid prodeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur? quanto G
minus propter tam viles opes debemus diuinam offendere maieſtatem?

Malis videtur De⁹ longe abeſſe. Conſidera obſecro quomodo iſti agricolæ audaciam ſumerent talia crimina patrandi, ex eo quod Dominus procul abeſſe videretur; ſic videmus quod impij fingentes ſibi Deum longe abeſſe, turpiſsime peccant: ſic Cain tam crudelis ex-
Geneſ. 4. titit in fratrem ſuum, quod ſibi perſuaderet Deum non videre fratricidium ſuum: vnde & poſtea dixit, nunquid cu-
Pſal. 93. ſtos fratris ſum ego? Sed contra inquit Pſalm. qui plantauit au H
Pſal. 138. rem, non audiet? aut qui finxit oculum, non conſiderat? Item alibi referens, quid dicant mali cum peccant, nempe quod tenebræ ipſos contegent: reſpondet poſtea, quia tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur. In
Exod. 25. cuius rei figuram præcipiebat Deus vt ſeptem luminaria diu, noctuque arderent in templo. Cæterum adeo creuit rerum
Cupiditas terrenorũ nos excæcat. terrenarum amor & cupiditas, vt multi Chriſtianorum ita de his caducis ſint ſoliciti, vt videantur nullam aliam vitam expectare. Propter quid obſecro defatigaris? Certe propter nihil. Videbis enim in fluuio piſces huc & illuc diſcurrentes & interſe certantes, & tamen id dumtaxat faciunt propter aliquem vermi-
Simile, culum

A culum, vel panis micam, & hoc non vident piſces, nec attendunt, ſed illi qui in littore verſantur, eos ridentes. ô quantæ admirationis eſt, videre ſtrepitum, voces, contentiones, quas homines multiplicant, ſolius cibi cauſa! Qui vero in littore quieti ſedent, illos derident. Vnde Salomon ait, vidi omnia quæ ſub cælo geruntur, & ecce vniuerſa vanitas. Si Chriſtus dixiſſet, laborate & ſoliciti eſtote de rebus humanis & temporalibus, & de cæleſtibus ſecuri ſitis me vobis illas daturum, non mirarer ſi homines tam anxia eorum inuaderet cura, Sed multo aliter ait, quærite inquit bona cæleſtia, nam terrena ego vobis donabo, & mihi

De rebus nihili contendũt paſſim mortales.

Eccle.1.

B hæc cura impoſita eſt: Nolite, inquit, ſoliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis, ſed primum quærite regnum Dei: & hæc omnia adijcientur vobis. Nimiam porro curam aliqui habẽt rerum temporalium ad vitam conducentium caducam, congeruntque eas in annos plurimos, cum tamen præciperet Deus in Leui. Vt eodem die quo oblatio offerebatur, etiam comederetur. Inſuper præcepit vt de agno paſchali nil in venturum diem ſeruaretur: & manna ſi ſeruabatur in craſtinum diem, corrumpebatur. Quod ſi tam parum ſoliciti eſſe debemus in his quæ ad vi-

Luc.12.

Leui.7.

Exo.12.

Exo 16.

C ctum pertinent, quanto minus debemus aliena appetere, ſicut faciebant iſti? Mihi credite ait Gre. quia ſicut experimento multorum didicimus, in damno expenditur quidquid cum iniuſtitia congregatur. Si vultis igitur nil iniuſte perdere, ſummopere ſtudete de iniuſtitia nil habere. Cupiditas quidem poſsidendi & habendi quæ non habemus, inquit Sene. eſt cauſa nonnunquam vt ſimus ingrati his qui nobis dederunt quod habemus. Cupiditas rei habendæ excæcat beneficium rei poſſeſſæ; nec aſpicimus quæ plus quam alij habemus, ſed quod aliqui plus quam nos poſsi-

Gre.li.19 epi.57.

Sene.li.3. de bene.c.3.

D dent intuemur. Sic ergo factum eſt vt perirent iſti agricolæ miſerabiliter. Vnde dictum eſt eis, auferetur à vobis regnum Dei: atq; ita vt illicita acquirerent, perdiderunt ſibi promiſſa.

Nimis inhæremus his terrenis.

APPENDIX.

VIDE Obſecro quomodo iſti flagitioſi agricolæ hæredem interfecerunt, ne ſoluerent quæ ipſi debebant. Eſt quidem auari marſupium inſtar labyrinthi illius Cretenſis, cuius ingreſſus facilis quidem eſt, ſed exitus perdifficilis, propter irremeabiles angulos, ibidemq; erat Minotaurus interficiens omnes ingredientes: ſic enim auarus quem ſemel aureum nũmum aut argenteum marſupio ſuo incluſerit, non patitur inde exire, & propterea

Labyrinthus Cretenſis.

Simile.

Marſupiũ auari cui cõparetur

etiam debita ſoluere non vult. Promittit quidem confeſſori ſe rē- E
Simile. ſtituturum, id tamen nunquam præſtat. Eſt quidē inſtar ciſtellæ in aqua poſitæ, quę dum ibi reſidet, plena quidem eſt, at vero ſi inde educatur, inanis eſt.

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

Multi adoleſcẽtes moribus deprauatis. *Iſa. 65.* HOMO *Quidam habuit duos filios*: Luc. 15. Adoleſcētior F plane erat hic prodigus non ſolū ætate, ſed etiam moribus, non ſolū annis, ſed defectu ſapientiæ. Multos etiā ſenes inuenies in habitu pueros, in verbis & in moribus, quos vocat Iſa. pueros centum annorum. Alij vero ſunt iuuenes ætate, ſed ſenes in moribus, vt fuerunt Ioſeph
Num. 11. Dauid, Daniel, & Samuel. Vnde Dominus ad Moyſen ait, Congrega mihi 70. viros de ſenioribus Iſrael, quos tu noſti quod ſenes populi ſint. Si enim Deus tantumodo de ſenibus canis verba
Senes quales eſſe debeant. faceret, non diceret, quos tu noſti quod ſenes ſint. Illos certe voluit Deus eligere, quos ſciebat Moyſes, & experientia cognouerat, viros eſſe virtuti deditos & ſapientiæ, licet iuuenes eſſent ætate. G
diligit nos Deus maximopere. Porro pater noſter eſt Deus, & idcirco nos valde diligit. Vide enim quomodo Dauid diligeret filium ſuum Abſalon quamuis malum. Sic Deus vult ut nobis ſeruiat ignis & calefaciat, qui potius tanquam Sodoma conbuſtione digni eſſemus: vult etiam vt aqua nobis famuletur, quæ potius vt Pharaonē demergere debebat: vt terra nos ſuſtineat quæ potius deuorare nos deberet tan-
Ingrati ſumus erga Deum. quam Dathā & Abiron, & vt deniq; angeli nobis miniſtrēt. Quis ergo tāta erit impudētia præditus qui audeat poſthac talē offendere patrem? Vnde & grauis quidā autor ait, Quis tā prodigus, H
Gu. de Cailoe ſu. hunc locū. ſi ita fas eſt loqui, quā ille vnigenitus patris? qui portionem corporis ſcilicet & animę, quę contingebat eum, & patrimonium, ſi dici debeat, quod à matre contraxit, diſsipauit atq; conſumpſit
Mat. 4. cum meretricib', id eſt cū publicanis & peccatoribus nō luxurioſe, ſed laborioſe viuēdo. Ipſe enim eſurijt, poſtquā ieiunarat pro
Ioan. 4. nobis, & ſitiuit cum aquam peteret à Samaritana, & diceret in
Ioan. 19. cruce, ſitio. Sed quid moror? vſq; adeo prodigus fuit, vt ſe daret
Mat. 26. in cibum, & cum cęlum cōſcendiſſet, mitteret ſpiritum ſanctum ſuum, vt quos caro ſaturauerat, ſpiritus inebriaret.

Chryſol. ſer. 1. *Et diuiſit illis ſubſtantiam*: Petente vno, ait Chryſol. ambobus totam ſubſtantiam mox diuiſit, vt ſcirent filij quod retinebat pater, non fuiſ-

A non fuiſſe auaritiæ, ſed amoris: prouidentia, non inuidentia, non dediſſe. Cæterum vnitatem ſcindunt, fraternitatem ſeparant, cognationem ſpargunt, parentum perdunt & violant charitatem. *Peregre profectus eſt.* Abijt longe plus mente, quam loco, vt dato non accepto pretio, miſere ſe venderet ſeruituti. *Diſſipauit ſubſtantiam.* Sic mercator ad talem contractum peruenit, qui parentum debitum neſcit ſoluere, qui vicem neſcit redhibere generanti: Vnde Ber. ait, eſt anima ſub ſeipſa, cum propriam ſequitur voluntatem, pernicioſa libertate gaudens. Hic eſt filius ille prodigus qui portionem paternæ ſubſtantiæ quæ ſe contingebat ac-
B cepit, ingenium ſcilicet, memoriam, vires corporis, cæteraq; ſimilia bona naturæ, quibus non ad diuinam, ſed ad ſuam vteretur voluntatem, eſſetq; tanquam ſine Deo in hoc ſeculo. Eſt autem interim homo ſub ſe, cum propriæ ſatisfaciens volũtati, nec dum tamen poſsidetur à vitijs & peccatis, quoniam qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati, etiam non ſui ipſius. Iam tunc ergo proficiſcitur in regionem longinquam, qui prius quidem ſeparatus erat. Sed necdum elongatus à patre: Accepta ſiquidem portione ſubſtantiæ, factus eſt ſui iuris: Et quamuis receſsit ab autore, proximus tamen fuit, quandiu ab opere non receſsit. Hoc au-
C tem tam diu fit, dum licita quidem, ſed non expedientia pro ſua ſequitur voluntate, & poſtquã receſſerit, & à ſeipſo declinauerit ſcilicet in peccatum, tunc iam in longinquam vere proficiſcitur regionem, quoniam ab eo qui ſumme & ſingulariter eſt, nil longius eo quod nullo modo eſt, nilq; remotũ magis ab eo, à quo, & per quem, & in quo ſunt omnia, quam peccatũ, quod nil eſt inter omnia. *Facta eſt fames valida, & cœpit egere.* Ecce quid facit cupiditas ad cenſum præceps, ait Chry. ecce quemadmodũ ſine patre cẽſus nudauit filium, nõ ditauit. Cẽſus filium tulit de gremio patris eiecit de domo, exemit patria, ſpoliauit fama, exuit caſtitate.
D Quod vitæ, quod morũ, quod libertatis, quod pietatis, quod eſt gloriæ, nil reliquit, Ciuem deniq; in peregrinum, filium in mercenarium, liberum mutauit in ſeruum, iunxit porcis, a patre piiſsimo quẽ ſeiunxit, vt ſeruiret cænoſo pecori, qui pietati ſanctæ parere contempſit: luxuriæ, ventri, gulæ, fames tortor apponitur, vt ibi vltrix pœna ſæuiat, vbi pœnalis reatus exarſerat, ad talem finem & exitum ſemper voracitas tendit, *Cœpit egere.* Fames non tam epularum fuit, inquit Ambro. quam bonorum operum, quę ſunt miſerabiliora ieiunia. Etenim qui recedit à verbo Dei, eſurit, quia nõ in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei. Qui recedit à fonte ſitit, qui recedit à theſauro eget, qui recedit à ſapien-

Diuitiæ ſæpe quãtorum ſint cauſa malorum.

Vitioſi quo redigantur.

Ber. in ſer. de diuer. affec. animæ.

Ioan. 8.

Peccatum ſeruũ reddit hominem.

Peccatum nos plurimum à Deo ſeparat.

Cryſolo. ſer. 1.

Peccatum in quãtas miſerias hominis pertrahat.

Ambr. li. 7. in Luc. 15.

ſapientia hebetatur; qui recedit à virtute, diſſoluitur. Merito er- E
Mat. 4. go iſte egere cœpit, qui theſauros ſapientiæ & ſcientiæ Dei, di-
Magna eſt uitiarumq; cæleſtium altitudinem dereliquit; egere ergo cœpit
inopia deũ & famem pati, quia nil prodigæ ſatis eſt voluptati. Sẽper famem
amittere. patitur ſui, qui alimentis perpetuis neſcit impleri.

Adhæſit vni ciuium, & miſit illum in villam ſuam vt paſceret porcos. Quod autem mercenarios ſuos diabolus mittat ad porcos, facit inſatiata crudelitas, quæ contenta non eſt homines criminoſos fieri, niſi eos vitiorum duces, criminum faciat & magiſtros, ait
Chryſol. 1. Chry. Et cum eos tales fecerit, non ſinit eos ex ipſo porcorum
ſer. 1. cibo, paſtuq; ſaturari, vt eſurientes vitia plus delinquant. Luxu-
Vitia non rioſos ſatietas capere non poteſt, voluptas neſcit expleri. Quare F
ſatiant ho nos cum bono patre ſimus, permaneamus apud genitorem pium
mines. vt & diaboli laqueos poſsimus euitare, & bonis patris iugiter
Ber. ſer. de perfruamur. Iuſtum diuinæ vltionis iudicium eſt, ait Bernar. vt
diuer. aff. fugitiuum patris filium, alter ſibi vſurpet in ſeruum. Vnde & pro
ani. fectus in regionem longinquam, vni ciuium legitur adhæſiſſe, quem ego non alium, quam vnum ex malignis ſpiritibus intelligendum puto, qui pro eo quod obſtinatione irreparabili peccant, & tranſierunt in affectum malitiæ & nequitiæ, iam non ſunt hoſpites & aduenæ, ſed quaſi ciues & inhabitatores peccati. Et G
Gen. 42. nota quod famis neceſsitate ciui maligno dicitur adhæſiſſe, ſicut
Exo. 1. Iſrael tempore famis deſcendiſſe legitur in Aegyptum. Pernicioſa plane atq; periculoſa eſuries, quæ liberos addicat miſeræ ſeruituti, ſubijciat operibus luti & lateris, porcis aſſociet, imo & ſeruos faciat eſſe porcorum. Porro meretrices iſtas, concupiſcentias carnis intellige, cum quibus luxurioſe viuendo diſsipat bona naturæ, dum eis abutitur ad voluptatem. Hinc vt iam diximus, egeſtas ſuccedit pernicioſa, teſte ſcriptura, quod non ſatietur oculus viſu, nec auris auditu impleatur. Dicitur ergo paſcere porcos, corporeos ſcilicet ſenſus, qui volutabro luti & ſpurcitijs dele- H
ctantur.

Et cupiebat implere ventrem ſuum de ſiliquis quas porci manducabant, & nemo illi dabat. Quam crudele miniſterium, quia neq; conuiuit
Chry. ſer. porcis, qui viuit porcis! miſer qui porcorum deficit & eſurit in-
1. ſaginam. Neque enim alia cura eſt luxurioſis, inquit Ambro. niſi
Ambr. li. vt ventrem ſuum impleant, quorum Deus, vt ait Pau. venter eſt.
7. in Luc. Quiſnam ergo aptior his hominibus cibus, quam is qui ſiliquæ
15. modo, intus inanis, & foris mollis eſt? quo corpus non reficitur,
Philip. 3. ſed impletur, vt ſit magis oneri quam vſui. Nec immerito ſane mundus hic poſitus in maligno, vana promiſsione deludit, inquit

Bernar.

A Bernar. animas propriæ conditionis & nobilitatis oblitas, quas non pudeat porcis in miniſterio ſubiugari, in deſiderio ſociari, *Ber. de cõ* nec ſic tamen infelici edulio ſatiari. Vnde etiam hæc tanta puſil- *uer. ad ole.* lanimitas & abiectio miſerabilis, vt egregia creatura capax æter *c.13.* næ beatitudinis & gloriæ magni Dei, vt pote cuius ſit inſpiratio *Vita indi* ne condita, ſimilitudine inſignita, cruore redempta, fide dotata, *gna homi-* ſpiritu adoptata, miſeram non erubeſcat ſub putredine hac cor- *ne.* poreorum ſenſuum gerere ſeruitutẽ? Merito plane nec eas quidem apprehendere poteſt, quæ talem deſerens ſponſum, tales ſequitur amatores. Merito ſiliquas eſurit, & non accipit, qui por-

B cos paſcere maluit, quam paternis epulis ſatiari. *Et nemo illi dabat.* Homo ſine Deo multum laborat, & nullam mercedem inue- *Vitia quo* nit. Vnde Petrus dicebat, per totam noctem laborantes nil cepi- *nos redigant.* mus. Seruietis Dijs alienis, ait Hie. qui non dabũt vobis requiem *Luc.15.* die ac nocte. Sane quidem Dalilæ blãdimenta, fortiſsimum Sam *Hie.16.* ſonem in miſeriam adduxerunt, quem Philiſthæi excæcarunt. Tu *Iudi.16.* igitur qui mundo tam diligenter inſeruis, quiq; eius diuitias & oblectamenta quæris, intellige te alium eſſe Samſonẽ, qui captus *Pſal.11.* quidẽ oculis molam aſinariam circuis: in circvitu enim impij am *Sap.5.*

C bulant. Vnde Sap. ait, Laſſati ſumus in via iniquitatis. Longiſsi- *Gen. 29.* mum quidem tempus Iacob ſeruiuit ipſi Laban, à quo tamen ſæpe fuit deceptus: ita tu deciperis a mundo ipſo & irrideris pro tuis obſequijs ei præſtitis, ita vt videaris etiam araneæ telam texere. Vt enim aranea maxima quidem ſolicitudine & cura telã *Simile.* texit; ſed tamen tandem muſcas ſolum reportat: ita tu ex tanta ſolicitudine quam adhibes honoribus mundanis acquirendis, quid aliud obſecro quam muſcas aſſequeris? ideſt rumuſculos quoſdam populares, quos vt homines tibi conciliarunt, ita cer-

D te tibi homines breuiſsime auferent: atq; ita retia quidem tendis pro mundo, ſed nil piſcaris. At ſi pro Chriſto tantos labores ſumeres, ingentem quidem piſcium multitudinem caperes, ideſt maxima retributione dignus eſſes. *Honores*

In ſe reuerſus. A ſe ante receſſerat, ait Chryſol. cum receſsit à *mundi ca* patre, à ſe migrat, & ab homine totus tranſit in beſtiam, paternæ *duci.* pietatis immemor, gratiæ genitoris oblitus. *In ſe reuerſus.* Receſ- *Chry. ſer.* ſerat, a patre, & à ſe ipſo, dum autem inopia laboraret, redijt ad *2.* illum & ad ſe; qui autem ad ſe reuertitur extra ſe vagabatur. Ad- *Conuerſio* uerte etiam quomodo non expectauit ſenectutem vt ad ſe reuer *nẽ nõ diſ* tatur, ſicut multi faciunt, ſed ſtatim conuertitur. Eccle.22. prin- *feramus.* cipium pœnitentis, ad ſe reverti: qui timet Deum, redit ad cor *Eccle.22.* ſuum. Iſa.46, redite præuaricatores ad cor. *Cupiebat ſaturari.* Hæc *Iſa.46.*

eſt mun-

Deniq; quomodo ſuos fallat. eſt mundi conditio, vt ſcilicet multis promiſsis alliciat, & poſtea E
nil præſtet. Sic Phariſæi multa proditori Iudæ pollicebantur, &
poſtea paſsi ſunt vt ſe ſuſpenderet quidem.

Chryſol. ſer. 1. Simile.

Ego autem hic fame pereo. Fames reuocat quē ſaturitas exulauerat: fames illi patrē dedit ſapere, cui copia abſtulerat ſentire genitorem: etſi tātum præſtitit vel inuita fames, probate quid voluntarium poſsit conferre ieiunium. Oneratus venter, ad vitia cor deponit, premit mentem, ne ſupernam valeat ſentire pietatem.

Sap. 9. Luc. 21. Gre. in Euā. ho. 36.

Corpus quod corrumpitur, inquit Sap. aggrauat animam & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Vnde & F
Dominus, attendite ait, ne grauētur corda veſtra crapula & ebrietate. Hic patrem reliquit, ait Gre. & partem ſubſtātiæ quam perceperat prodige expendit.

Poſtquam eſurire cœpit, in ſe reuerſus dixit, quanti mercenarij &c. Lōge quippe à ſe diſceſſerat quando peccabat: etſi non eſuriſſet, in ſe ipſum minime rediſſet, quia poſtquam terrenis rebus indiguit tunc cogitare cœpit quid de ſpiritualibus amiſit. Infirmi quique atq; in hoc mundo deſpecti, plerunq; tanto celerius vocem audiunt, quāto in hoc mūdo non habent vbi delectētur. Bene in ſe

Ambr. li. 7. in Luc. 15.

reuertitur, ait Ambro. qui à ſe receſsit: etenim qui ad Dominum G
regreditur, ſe ſibi reddit, & qui recedit a Chriſto, ſe ſibi abdicat. ô Domine Ieſu aufer a nobis ſiliquas, & panem tribue, tu enim diſpenſator es in domo patris. O ſi nos quoq; mercenarios digneris conducere, licet ſero venientes: nam & vndecima conducis hora, & æqualem dignaris mercedem ſoluere.

Chryſol. ſer. 2. Amor ineffabilis Dei erga nos.

Surgam. Iacebat qui dixit ſurgam, intellexit lapſum, ſenſitque ruinam, ait Chryſol. iacere ſe turpis luxuriæ aſpexit in lubrico, & ideo exclamat, *Surgam & ibo ad patrem meum.* Qua ſpe? Qua fiducia? illa qua pater eſt. Ego perdidi quod erat filij, ille quod patris eſt, non amiſit: apud patrem non intercedit extraneus, intus H
eſt in patris pectore, ipſe qui interuenit & exorat affectus. Ibo ad patrem reus, ſed patris viſio cooperit mox reatum, & ſententiam cito vertit in veniam, qui redire cupit filium, non perire.

Noſtram agnoſcamus culpā

Pater peccaui. Confeſsio patrem pandit, genitorem loquitur pœnitudo.

In cælum & coram te. Cui peccatur in cælo, non terrenus pater eſt, ſed & cæleſtis, ideo adiecit, *Et coram te.* Cui in cælo & in terra, ante oculos ſunt omnia quæ geruntur. Peregre quidem profectus eſt iſte, & in longinquam fugit regionem, ſed accuſatores

Pſal. 138.

ſuos, ſed teſtes ſuos, diuini patris oculos, non refugit. Hoc Dauid clarius aperit ſic dicendo: quo ibo a ſpiritu tuo, & quo a facie

A facie tua fugiam? Si aſcendero in cælum, tu illic es, ſi deſcendero in infernum ades. Videt iſte per totum mundum, nuda Dei oculis delicta ſua conſiſtere: non cælum, non terram, non maria non abyſſum, non ipſam denique noctem, Domino velare poſſe peccata quæ à nobis perpetrantur. Sentit quantum ſit ſceleris, mali quantum, in ipſo Dei peccare conſpectu, & ideo clamat regius propheta, Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci. Vnde *Pſal.50.* & iſte adoleſcentior qui tantum peccauerat, ſimiliter vociferatur & clamat:

Peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus.

B Non ait, non ſum dignus eſſe filius tuus, quia vocari ad gratiam pertinet, eſſe ad naturam. Audi Apoſtolum dicentem, ab eo qui *Gal.1.* vos vocauit in gratiam ſuam. Hic ergo adoleſcentior quia perdiderat quod erat naturæ, iudicat quod eſt gratiæ non mereri. *Et ſurgens venit ad patrem ſuum.* Illa enim apud ſe dixerat, ait Am- *Ambr. li.* bro. Sed non ſatis eſt dicere, niſi ad patrem venias. Vbi illum re- *7. in. Lu.* quiras? vbi inuenias? Exurge primo, qui ſedens ante dormiebas, *15.* ideo dicit Apoſtol. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & *Ephe.5.* illuminabit te Chriſtus. Filius hic prodigus, ait Diuus Auguſt. *Aug. de* ſuam agnouit perditionem, & ideo rediit ad patrem, dicens cum *ver. do. in*

C ſancto propheta, Mihi adhærere Deo bonum eſt. Item dirupiſti *Euan. ſec.* vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Et rurſum, quantas *Lu. ſer.* oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viui- *34. to.10.* ficaſti me, & de abyſsis terræ iterum reduxiſti me? *Pſal.72.*

Cum autem adhuc longe eſſet, vidit eum pater ſuus, & miſericordia *Pſal.115.* *motus eſt.* Vidit pater ille qui in altis habitat, & humilia reſpicit *Pſal. 70.* in cælo & in terra. Vidit illum pater, vt & patrem poſſet atten- *Chryſol.* dere, patris viſus illuſtrauit venientis filii aſpectum, vt tota fuga- *ſer.3.* retur ab eo obſcuritas quę circumfuſa fuerat de reatu. Non ſunt profecto tales tenebræ noctis, quales illæ ſunt, quæ proueniunt

D de maxima confuſione eorum peccatorum quibus quotidie anima noſtra tanquam grauiſsimo onere aggrauatur. Audi prophe *Pſal. 39.* tam dicentem, Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non *Pſal.37.* potui vt viderem. Et alio in loco ait, Iniquitates meæ grauatæ ſunt ſuper me, & lumen inquit oculorum meorum, & ipſum nõ eſt mecum. Niſi ergo cæleſtis pater redeuntis filii radiaſſet in vultu, & totam confuſionis caliginem reſpectus ſui lumine ab oculis eius ſuſtuliſſet, nunquam diuini vultus vidiſſet filius hic om- *Peccatoris* nium ſcelerum plenus claritatem, *Miſericordia motus eſt.* Moue- *cõuerſio de* tur miſericordia, qui loco non poteſt dimoueri: accurrit nõ pro *nom Dei.* greſſu corporis, ſed pietatis affectu. Cecidit ſuper collum eius, vt amoris

amoris onere, onus tolleret peccatorum. Venite ad me, inquit E
Mat. 11. Chriſtus, omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos tollite iugum meum ſuper vos quia leue eſt. Videtis quia filius iuuatur iſtius patris onere, non grauatur. Vnde pſal. ait, quomodo miſeretur pater filiorum: miſertus eſt Dominus timentibus ſe, quoniam ipſe nouit figmentum noſtrum, recordatus eſt quoniam puluis ſumus.

Magna D.i benignitas: *Et oſculatus eſt eum.* Sic pater iudicat, ſic emendat, ſic peccanti filio dat oſcula, non flagella, delicta non videt vis amoris: Pater ſic curat filij vulnera ne filio cicatricē, ne filio næuum relinquat.
Pſal. 31. Beati inquit propheta, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Certe ſi abſceſsimus, ſi ſubſtantiam patris totam luxurioſe viuendo diſperſimus: ſi quidquid vnquam commiſimus aliquando facinoris & delicti: ſi ad impietatis Præruptum totam, totam venimus ad ruinam, ſurgamus aliquando, & ad talem patrem, tali inuitati redeamus exemplo. *Miſericordia motus!* F
Tertul. Apo. 2. Tertullianus quidem in illa Apoſt: verba, age pœnitentiam &c. inquit: inauditum miſericordiæ genus eſt, quod cum ſummo Dominus iure miſericordiam & veniam negare poſſet, non modo non negat, ſed ipſe etiam & velit & roget, & minetur, niſi ad eum reuertaris, tanto ſalutis noſtræ amore tenetur: G
Inuitat nos Deus ad veniā. certe tam pater nemo, tam pius nemo. Tanta eius miſericordia eſt, vt non alia de cauſa ab eo fugeret Ionas, quam quod intelligeret vindictam Niniuitis à ſe denuntiatā, miſericordia eius reuocandam eſſe: atq; ſe velut fallacem & pſeudoprophetam habendum: Deniq; tanta eſt eius miſericordia, vt vix vllo magis crimine, quam deſperationis offendatur. Hoc enim præ cæteris omnibus, ſalutis aditū maxime obſtruit: ex quo liquet magis illum perditione noſtra, quam offenſione ſua grauari, quandoquidem certius imminere voluit exitium his qui de miſericordia eius deſperant, quam qui eius maieſtatem læderent. H
Iona. 1.
Deſperatio quam peſtilentiſſimum ſit ſcelus.

Pater peccaui in cælum & coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus. Voces filij pœnitentis, ait Aug. concutiunt paterna viſcera. Se vocat indignum, vt pater faciat dignum: Non dixit pater, Vnde venis? ait Chryſol. vbi fuiſti? vbi ſunt quæ tuliſti? quare tantam gloriam tanta turpitudine commutaſti? Sed ait, *Proferte ſtolam.* Videtis quia delicta non videt vis amoris? *Date annulum.* Paterna pietas contenta non eſt innocentiam reparare ſolam, niſi priſtinum reſtituat & honorem. *Et calceamenta:* Quam pauper redijt qui ditatus abſceſſerat, & de tota ſubſtantia calceamenta in pedibus non reportat: Non exprobauit pater ei beneficia, quæ dede-
Aug. de tē po. barba. c. 7. 10. 9.
Chryſol. ſer. 3.

rat

A rat innumerabilia: quod tamen pleriq; aliter faciunt cum amicis ſuis; qui ita exprobrantes, potius lædunt & afficiunt triſtitia, quam delectent, ſimiles plane plantis ſpinis armatis, ex quibus cum flores aut fructus decerpis, ſpinis te ſuis pungunt. Exprobrator quidem beneficij reprehenditur ab Eccle. cum ait, exigua dabit, & multa improperabit: *Peccaui.* Non transfert culpam in occaſiones, vel pecuniam, vel aliquid aliud ſimile, ſed ſeipſum accuſat.

Recipit Deus benigne ad ſe redeuntes *Simile.* *Eccle. 20.* *Noſtram culpã agnoſcamus.*

Indignatus eſt filius eius ſenior, & nolebat introire. Inuidia inteſtinus hoſtis, ait Chryſol. non carnis quatit muros, non illidit ſe-

B pta membrorum, ſed in ipſam cordis arietat arcẽ, & antequam viſcera ſentiant, ipſam corporis dominam animam, prædo capit & adducit incluſam. Si ergo volumus cæleſtem mereri gloriam, ſi paradiſi beatitudinem poſsidere, ſi æterni patris inhabitare domum, ſi volumus rei cæleſtis parricidij non teneri, peruigili fide, luce ſpiritus, tetras inuidiæ pellamus & excludamus inſidias: inuidiam totis armorum cæleſtium viribus comprimamus; quin ſicut nos Deo coniungit charitas: à Deo inuidia ſic ſeiungit. *Pater ergo illius egreſſus, cœpit rogare illum.* Cor patris an-

Chryſol. ſer. 4. *Inuidia quantum noceat.*

C xium, varijs arctatur moribus filiorum, & inter diuerſos pignorum caſus, genitoris pietas ſtupefacta diſcurrit, quia videt fratrẽ fratris reditu fugari, & ſalute alterius, ſibi alterum mox perire, ac mœrorem longum breui gaudio penſatum, inuidiæ liuore turbari. O zeli tumor, duos non capit domus ampla germanos! Et quid mirum fratres? fecit inuidia, fecit vt mundi tota duobus eſſet fratribus anguſta latitudo. Namque ipſa Cain, iunioris erexit in mortem, vt eſſe ſolum zeli liuor faceret, & cæca inuidia, quem primum fecerat lex naturæ. Nil quidem inquit Baſil. in-

Plurimũ de noſtra conuerſione gaudet Deus.

D uidiæ perturbatione pernicioſius, quæ ante omnia ipſi nocet autori, alijs vero quam minimum. Magis vero ſicut viperas dicunt abrupto matris ventre naſci, ſic inuidia concipientem ſe animam corrodere ſimul & tabeſcere ſolet: eſt enim inuidia dolor de proximi proſperitate & felici rerum ſucceſſu conceptus. Quapropter animo inuido nunquam triſtitia deeſt & mœſtitia. Mala quidem cætera, inquit Cypri. habent terminum, & quodcunque delinquitur, delicti conſummatione finitur: in adultero ceſſat facinus perpetrato ſtupro: in latrone conquieſcit ſcelus furto commiſſo: & prædoni rapacitatem ſtatuit & finit poſſeſſa præda: & falſario modum imponit impleta fallacia: inuidia tamen terminum non habet, cum permaneat iugiter, quantoque ille cui inuidetur, ſucceſſu meliore profecerit, tanto inuidus in maius in-

Baſi. ho. 11. de inuidia. *Simile.* *Cypr. in ſer. de zelo, & liuo.*

cendium liuoris ignibus inardeſcit. E

Fili tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt. O quid facit vis amoris, ait Chryſolog. quamuis malo filio, non eſſe neſcit, non eſſe non poteſt pater. Videt filium degeneraſſe animo: videt paternæ pietatis, paterni generis nil habere, & tamen nuncupat filium, ſuadet affectum, ad gratiam vel ſpem reuocat largitatis, dicendo: *Tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt*. Hoc eſt dicere, patere filium rediiſſe patri, permitte patri filium ſuſcepiſſe, Nec ille aliud quam patrem quæſiuit, qui veniens, non filij, ſed loco mercenarij voluit collocari. Sint tibi omnia, illi ſufficit pater, & ne quid tibi de præſentibus, aut de veteribus exiſtimes imminutum, illi noua & futura perquiram. Certe ſi conſilium patris ſequeris, & præceptum, participa præſentia cum fratre, vt cum ipſo communia ſint tibi futura. Gaude ergo, & inuentum gaude, vt ille gaudeat te non periiſſe. F

Chryſol. ſer. 4.

Ineffabilis Dei erga nos amor.

Conſilia paterna ſequamur.

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Adoleſcentes ſeruiant Deo. G

HOMO *Quidam habuit duos filios, & dixit adoleſcentior.* Luc. 15. Eo iam deuenit mundus, vt fere videas adoleſcentes omnes voluptatibus, & carnis laſciuijs indulgere potius quam Dei obſequijs, & virtutum ſtudijs: quod ſi quis velit ſpreto mundo, Deo inſeruire, non deſunt ſtatim qui ipſum à ſancto inſtituto reuocent, vt intelligamus verum eſſe quod ait Apoſtol. omnes qui pie volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patientur. Item Eccleſiaſt. ait, contra malum bonum, & contra vitam mors: ſic contra virum bonum & iuſtum peccatores. Accedit huc quod hoſtis ille noſter antiquus dæmon, nos ſemper ex inſidijs aggrediatur, in iuniorum tamen auribus qui magis mundi amore æſtuant, hæc verba inſuſurrare ſolet: Iuuenis es, ſatis ſuperque reſtat temporis, quo caſtam & ſobriam vitam degere valeas, interim florida & iuuenili ætate fruere. Vbi vero ad maturiorem ætatem perueneris, aut ad vitæ finem appropinquaueris, pietatem ſectari ſufficiet. Eſt enim miſericors Dominus, patiens, & multæ miſericordiæ, & præſtabilis ſuper malitiã quidẽ, vt ille Ioel cantat. Quam multos Deus bone, fallax dæmon his aſtutijs dementauit H

Nimia licẽtia multos perdit adoleſcentes.

2. *Tim.* 3.

Eccle. 33.

Aſtutia dæmonis contra adoleſcentes.

Ioel. 2.

A uit! Hinc & Dauid delictorum iuuentutis ſuæ veniam petit dicens: Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris, Item Iob peccatis adoleſcentiæ ſuæ ſe à Domino conſumi lamentatur. Si ipſorum ergo ſanctorum iuuentus periculo non vacauit, in quanto quæſo vos periculo, iuuenes huius temporis verſamini, niſi vobis ſolicite prouideatis? Quam multi autem ſunt, quos hoc tempore à veræ pœnitentiæ propoſito callidiſsimus dæmon his verbis auocare ſolet, cuius illa præcipua pars eſt, priſtinos mores deponere, & vitam nouam inchoare? Quam pauci vero ſunt qui ad fraudes iſtas cum propheta reſpondeant, Nar-

Pſal. 24. *Iob.*13. *Iuuentus mille expoſita periculis.* *Pſal.*128.

B rauerunt mihi iniqui fabulationes, ſed non vt lex tua? Porro ſi recte adoleſcentes ſibi velint attendere, cōtradictiones omnes quæ ipſis poſſunt obuenire, repellent Dei amore & fauore, qui ipſis ſemper præſto aderit, iuxta illud Iob, qui fecit ventis pondus. Nam cum dixiſſet, Memento mei Deus, quia ventus eſt vita mea, intelligens videlicet quam fragilis ſit & miſerabilis vita hominum, & præſertim adoleſcentulorum, ita vt ſit inſtar venti, idcirco addidit, qui fecit ventis pondus, vt ſcilicet intelligant adoleſcentes quod Deus ipſe facile ventum quem mente concipiunt adoleſcentiæ ſuæ, pondere ſuo deprimet, atque expellet. Quam-

Adoleſcētes quomodo vincet tentationes? *Iob.*28: *Simile.*

C obrem gerat ſe adoleſcens inſtar prudentium nautarum, qui in vehementia ventorum ſolent vela ipſa demittere: non ergo ventos addat vanitatis, mundi, & carnis, ſed potius vela deponat, & ſe totum diuinis tradat & mancipet obſequijs, ſicut fecit hic adoleſcens in ſe reuerſus. Exerceant ſe igitur adoleſcentes iam inde à tenera ætate in diuinis mandatis diligenter exequendis & firmiter cuſtodiendis, atque in inſidijs acutiſsimi dæmonis fugiendis & euitandis, vt hoc quidem pacto non ſolum vrſos & leones ſicut Dauid, ſed ipſum denique ferociſsimum gigantem vincant & ſuperent. Aliter enim ſi ſenectutem expe-

Adoleſcētes repellant vana *Adoleſcentes ſe in virtute exerceant.* *1.reg.* 17.

D ctent cum iam vires deficiunt, fortaſſe tanquam inexercitati in prælio ſuccumbent ipſis aduerſarijs. Non ergo in extremam ætatem tempus pœnitentiæ reijciant, in tanta præſertim incertitudine vitæ humanæ. Parentes etiam iam inde à teneris annis curent filios ſuos ſancte inſtituendos & informandos, vt ita dilecti ſint Deo & hominibus. Sane quamuis Cain ætate antecederet ipſum Abel, nihilominus tamen propter eius virtutem, prius ſcriptura, eius geſta narrat, dicens, fuit autem Abel paſtor ouium & Cain agricola. Vt intelligamus veram antiquitatem ſeu præcedentiam in ipſa virtute eſſe conſtitutam, & virtutis ſtudioſum dignum eſſe laude atque honore. Et quidem Moyſes non ſolum

Adoleſcentiā ſancte traducamus. *Gen.*4. *Virtus præfertur ætati.*

duodecim lapides, & duodecim columnas, ſed etiam duodecim E
Exo. 24. adoleſcentes, cum intelligeret id gratiſsimum eſſe Deo, videlicet adoleſcentiam ſanctis moribus exornatam. Vnde & ſanctus
Iob. 1. Iob propterea in diuinis obſequijs filios ſuos exercebat. Sed iam
Multi approbãt iniquitates. hoc tempore videmus quod longe aliter fiat, ſiquidem ipſi ſenes, & aliqui parentes interdum, ſi quid turpe filij committant, dicunt quod omnia ſuum habent tempus, & quod nunc ſit tempus eorum, dicuntq; etiam ipſi adoleſcentes ſi quis ſenex eos re-
Eccle. 3. prehendat, Quid quæſo tu in adoleſcentia feciſti bone vir? Sane
Mat. 2. de regibus illis Magis videmus quod pretioſa quæq; obtulerint
Gen. 43. Domino. Item Iacob dixit filijs ſuis, ſumite de optimis terræ fru- F
Iuuentutẽ noſtrã conſecremus Deo. gibus in vaſis veſtris, & deferte viro munera. Si ita ſe gerebant filij Iacob cum homine, quanto igitur deuotius nos gerere debemus cum Deo? Sed nos aliter facimus, quippe qui ætatis florem mundo damus, & poſtea ætatis fęces Deo, ita vt ad vineam Domini accedamus, cum iam fere in decrepita verſamur ætate. Sed
Mala. 1. tamen audiamus quid dicat Malachias, maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſculum, & votum faciens, immolat debile Domino, quia rex magnus ego dicit Dominus. Vide obſecro quomodo ſanctus propheta tales reprehendat deſides & pigros,

G

Vana curioſitates quantum noceant.

Nõ ſequamur ſeculi vanitates. PATER *Da mihi portionem.* Poſtulabat portionem ſuam, vt eam in vanitatibus ſeculi expenderet. Vſque adeo enim plerique rebus friuolis & infimis dediti ſunt, vt obliti interim rerũ ſolidarum, vtilium & ſalutarium, propter huiuſcemodi vanam curioſitatem ſuam, vitæ etiam iacturam non raro incurrant. De
Ariſto. Ariſtotele quidem ferunt, quod miſerabili quodam dolore, atq; mœſtitia conſumptus diem ſuum obierit, propterea quod conijcere ſatis & aſſequi nunquam potuerit cauſas fluxus paludis H
Pom. Me. cuiuſdam, aut marini ſinus, de quo memoriam faciens Pompon. Mela, inquit, quod ſepties ſingulis diebus fluere ſoleat & reflue-
Iuſt. Ma. re, atq; aridum relinquere littus. Cæterum quod Ariſtoteles ex
Procoꝰ eo mœrore & ſenſu diem ſuum obierit, proditũ ſuis monumen-
Gre. Na. tis reliquerunt, Iuſtin. Ma. Proco. hiſtoriogra lib. 4. Gregorius
Miran. item Na. in prima ora cõtra Iulian. quin etiam nonnulli dicunt,
Pitta. quod ſeſe in eandem paludem præcipitarit, vt refert Mirand. lib.
Martia. 4. ſuæ philo. Pittacus præterea de rebus quibuſdam inutilibus
Chryſipp. librum compoſuit: Martianus item in Raphani encomium al-
Phanias, terum, & Chryſippus in laudem Braſsicæ. Phanias quoq; ſcripſit in lau-

A in laudem vrticæ, Phauorinus in encomium quartanæ, Lucianus
in encomium muſcarum, in huiuſmodi ergo rebus friuolis ple- *Plato.*
riq; occupari ſolent, obliuiſcentes interim res cæleſtes, & ſempi *Lucia.*
ternas. Quod quam ſit deteſtabile, & ſit primus ſuperbiæ gradus *Ber. de in*
docet D. Bernard. varijs locis: Seneca dicit etiam inanem cu- *te. do. c.*
rioſitatem & vanitatem circa veſtitum & victum, eſſe maxime fu *43. & de*
giendam. Idem etiam alibi ait, inanes curioſitates multi ſectan- *gra. hu.*
tur, tum in ædificando, tum in rebus inutilibus & vanis perqui- *Sen. li. 1.*
rendis, cum deberent in rebus fructuoſis & vtilibus tempus po- *epi. 9. &*
tius impendere. Alibi etiam inquit, ſi ſolicitudo anxia & moroſa *li. 22. epi.*
B rebus ad vitam traducendam neceſſarijs adhibenda non eſt, quan *123.*
to minus ad res ſuperfluas & vanas adhibenda erit? Fit enim ſæ- *Sen. li. 13.*
pe vt qui anxij nimium circa iſta ſunt, in maximam redigantur *epi. 88.*
inopiam & egeſtatem, & qui late poſsident, multum debeant.
Habet ille dicis, domum formoſam: ſed tamen alienis paratam *Superflu-*
nummis. Si creditoribus debita perſoluit, nihil ſibi ſupererit. *os ſumpt.*
Quid ad rem pertinent mulæ ſaginatæ, varijs coloribus depicti *fugiamus.*
tapetes: laquearia deaurata, aurea pectoribus dependentia mo-
nilia, tecta denique pretioſa? Iſta nec dominum facere poſſunt
C meliorem: O quantum decus ſeculi, imperatorem triumpha-
lem Cenſorinum, & quod ſuper hæc omnia erat, Catonem, vni-
co equo eſſe contentum. Porro curioſitatibus deditos homines,
monens Eccle. ait, ne plus ſapias quam neceſſe eſt, ne obſtupeſ- *Eccle. 7.*
cas. Eſt enim hic; talis inſtar gladij, qui ſi aliquid ſecet paulo du- *Simile.*
rius, ſtatim retuſam habet aciem. Efficiamus ergo inſtar venato- *Simile.*
rum, qui ſi viderint canem occupari in olfaciendis rebus inuti-
libus, id non permittunt: ſic ergo nos mentem retrahamus à va-
nis cogitationibus. Vnde Pau ait, noli altum ſapere, ſed time. *Rom. 11.*
D Quaſi dicat, noli ſuperbire, & inania conſectari. Plinius quidem *Plinius.*
ipſe ait, regionem eſſe quandam, vbi mel ſit venenoſum, cum *Simile.*
apes in rebus venenoſis laborent, & ita quamuis dulce, interficit
tamen. Sic ergo curioſitates vanæ quamuis tibi videantur inter-
dum delectabiles, nihilominus tamen mentem maxime contur-
bant: nec vero ſolum a talibus debes mẽtem auocare, ſed etiam
oculos auertere à libris in quibus talia contineantur. Vnde in *Acto. 19.*
Act. Apoſt. legimus: multi autem ex eis qui fuerunt curioſa ſe- *Inanes cu*
ctati, contulerunt libros, & combuſſerunt eos coram omnibus. *rioſitates*
Sed tamen hoc tempore multos videas occupatos in lectione in *quantum*
utilium librorum, & plures etiam quaſi muſcas, eos cum legunt *noceant:*
audientes, & quaſi de telis aranearum pendentes. Noli ergo in *Simile.*
huiuſmodi vanitatibus occupari, cum pernicioſiores videantur

Vitam in vanitatibus non cōſumamus. etiam ipſis belluis feris, cum hæ dumtaxat corpus lacerent, illæ vero & corpus & animam perdunt. Vnde Petr. nos monet dicens, conſiderantes in timore ſanctam conuerſationem veſtram: Nō ergo ſuperfluis curioſitatibus, aut etiam inanibus ornatibus incumbamus. Nam etiam apud Romanos olim ſancita lex erat, *Lex quædam Romanorum* ne mulieres geſtare poſſent pręter dimidiam auri vnciam. Quod ſi talis lex pro mulieribus ſancita, quæ licentius viderentur his vti poſſe, quid quæſo de hominibus ſancitum fuiſſe putandum eſt? *Superfluos ornatus quantumq́ detestarentur Romani.* Quid igitur nos Chriſtiani reſponſuri ſumus in iudicio, ſi in hæc labamur incommoda? ſane niſi plurima curioſa habuiſſet Ezechias, non fuiſſet ei tanta cupiditas oſtentandi ea extraneis, neque illud quod ei euenit incommodum, vnquam eueniſſet. Qui non reſecant deſideria ſuperflua, ſed in vanas quaſcunque feruntur cogitationes, & inanes curioſitates, iuſte quidem Dominus ne talibus fruātur permittit. *4. Re. 20.* Vnde per prophetam Amos *Amos. 5.* ait, idcirco quia diripiebatis pauperem, & prædam electam tollebatis, *Curioſitates inanes quo redigantur.* domus quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis: vineas amantiſsimas plantabitis, & non bibetis vinum earum, quia cognoui multa ſcelera quidē veſtra, & fortia peccata veſtra. Quamobrem miſſas facito huiuſmodi vanas curioſitates, quoniam quantumcunque his rebus abundans fueris, nequaquam tamen pertingere poteris ad ea quæ Rex Salomon poſſidebat, *Eccl. 1. & 2.* qui nihilominus omnibus diligenter exploratis, & exacte conſideratis, ſapientiſsime ait; vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Vide etiam quid dicatur Iſa. 3. cap.

E F G

Praua ſocietas quantum noceat.

Noxias ſocietates fugiamus. D*Iſſipauit ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſe*: Vide quomodo in tantas anguſtias deuenerit hic miſer adoleſcens propter prauas ſocietates cum quibus verſabatur. Sane quando Deus introducere voluit populum ſuum in terram Chanaam, præcepit ei, *Num. 16. & 33.* vt gentes illas idololatras diſperderet, & deuaſtaret, ne ita ex praua earum ſocietate contaminarentur, & à diuino cultu ad idololatriam auocarentur. *Deut. 4.* Vnde & Moyſes comminabatur eis quod breui in idololatriam inciderent, quoniam ab idololatrarum cōmunione non ſe abſtinebant. *Pro. 13.* Vnde & Sapiens ait, amicus ſtultorum ſimilis efficietur. *Simile.* Quod ſi fideles Dei ſerui ſibi tantopere cauent à peruerſis ſocietatibus, quomodo audes tu vir fragilis & inconſtans, talibus te libenter immiſcere? Maximam adhibes curam,

H

A ram, nè ab immodico vento lædantur arbuſculæ quas plantaſti, cur ergo pariter & te, & liberos non cuſtodies à peſtifera ſocietate & lethali? Vide obſecro quam prauum conſilium dederit impius vir ipſi Amnon, nempe vt cum pulcherrima ſorore ſua Thamar dormiret. Vide etiam quomodo punierit Deus ſerpentem, propterea quod tam peſtilenter perſuaſerit ipſi Euæ. Vnde dixit ei, maledictus eris inter omnia animantia. Declarans etiam Dominus quantum mali poſſet affricari populo ſuo, ex peſtilenti, & mortifera ſocietate idololatrarum, ait, Erunt nobis quaſi claui in oculis, & lanceæ in lateribus. Si palea vnica perexigua tantum B oculis nocet, quanto magis nocebunt claui in oculis & lancea in lateribus & corde? Vide præterea quantum detrimenti attulerit ipſi Ioſaphat, peruerſa ſocietas regis Achab, adeo vt diceret ei propheta, impio præbes auxilium, &c. Recordare etiam quomodo Iſaias reprehendat Hebræos, propterea quod cum gentilibus communicarent, dicens: vinũ tuum miſtum eſt aqua, Vt enim vinum cum miſcetur aquæ, vim ſuam remittit, ſic etiam plurimum nocet viro bono mala ſocietas. Quemadmodũ etiam ſpeculum ipſum, halitu etiam ſolo offuſcatur: ſic etiam vita candida & bene morata, nonnihil denigratur ſi impiorum & deprauatorum hominum conſuetudinem frequentet, & lædi etiam videtur, tanquam ſi beneuolus planeta cum infauſto ſocietur. Vnde Dauid ait, commiſti ſunt inter gentes, & didicerunt opera eorum. Hinc etiam Eccle. ait, diſcede ab iniquo, & deficient mala abs te.

3. Re. 13. *Gen. 3.* *Num. 33.* *Societas mala quãtũ noceat.* *2. Par. 19* *Iſa. 1.* *Simile.* *Simile.* *Simile* *Pſal. 105.* *Eccle. 7.*

Plurimum præterea nobis nocet & incommodat conuerſatio cum hominibus ſuperbis. Vnde in Deute. præcipiebat ne quis araret cum boue, & aſino, vt inde intelligeremus quam ſit noxia ſocietas humili cum ſuperbo. Nam bos quidem humilem virum ſignificat, ſub obedientiæ iugo poſitum, aſinus vero ſuperbum D deſignat & contumacem. Vnde regius propheta ait, homo cum in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Item Apoſtolus ait, nolite iugum ducere cum infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate, aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Non ergo nos cum impijs & improbis miſceamus, aliter enim ſicut arbor ſecus viam plantata, non poteſt fructus ſuos ad maturitatem vſque perducere, ſic etiam ille qui ſe cum improbis miſcet, fructus maturos bonorum operum quidem edere nullo modo poteſt. Vnde regius Pſalmiſt. dixit, Gladium euaginauerunt peccatores, & intenderunt arcum ſuum, vt decipiant pauperem & inopem, vt

Deut. 21. *Pſal. 48.* *2. Cor. 6.* *Simile.* *Pſal. 39.*

trucident rectos corde. Porro euaginare gladium eſt, publice & E
Exemp. coram omnibus peccata committere, & iſti quidem prauo ſuo
prauum exemplo multos interficiunt, Vnde & addit, gladius eorum in-
quantum tret in corda ipſorum. Quaſi dicat, non permittat Deus vt alij
noceat. interficiantur. Cæterum Eccle. ait, quod muſcæ morientes per-
Eccle 10. dunt ſuauitatem vnguenti, quaſi dicat virtutem ipſam a minimis
Simile. etiam prauis cogitationibus & a deprauatis exẽplis plurimum
lædi, quanto magis lædetur ſi aſsidue cõmunicet vir probus cum
Seneca. impijs? Scribis ad me, inquit Seneca ad amicum ſcribens, a qui-
bus te cuſtodire debeas. Sane non perinde inquit, a leonibus &
tygribus te cuſtodire debes, atque à praua ſocietate. Conuerſa-
ri quidem cum malis, eſt veluti verſari inter medios dracones, F
aut ſcorpiones, aut huiuſmodi alia animalia nobis nociua. Vnde
*Iob.*30. Iob inquit, frater fui draconum, & ſocius ſtruthionum. Quod ſi
tam perfectus & iuſtus vir id ſentiebat, quanto igitur magis tu,
*Iob.*1. qui tyrunculus es in virtute, & parum exercitatus, te diligenter
à praua ſocietate ſeparare debes? Caſtaneæ quidem quæ fractæ
Simile. ſunt aliquantulum, facile ignem ſuſtinent, & in eo perdurant,
etiam donec in cinerem reſoluantur: ſed non perinde faciunt quę
Conuerſa- integræ ſunt, quin potius ſtatim ex ipſo igne exiliunt. Sic ergo
tiones no- qui vitioſis moribus ſunt aliquantulum contaminati, non per- G
xias decli inde ægre ſuſtinent cum deprauata verſari ſocietate, ſed cum ea
nemus. potius comburi patiuntur: at vero bona & integra vita præditi,
ſtatim atque prauas ſentiunt contabulationes, & noxias, ſe ab
eis ſeparant ne comburantur. Vnde Abraham dixit ipſi Eliezer,
*Gen.*24. non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum inter
quas habito. Sed cur prohibes ſancte patriarcha, filio tuo, quod
tu ipſe præſtas? An non coniugem tibi Cæthuram, ex ea terra
duxiſti vxorem? Cæterum ad hoc reſponderi poteſt, quod cum
Bonam ſo Abraham exercitatiſsimus eſſet in virtute, & fide, & in cæteris
cietatem bonis operibus, non erat perinde periculum quod contamina- H
teneamus retur, imo potius ipſe ſanctam redderet vxorem. Quare nos ni-
tamur ſemper vt ſanctam habeamus ſocietatem, & à peſtilenti
& noxia fugiamus, ſicut aues Auernum fugiunt. Vide obſecro,
1. *Eſd.*4. quomodo intelligerent Hebræi nocere malam ſocietatem, ſi-
Deum ti- quidem cum Gentiles ſeſe eis offerrent, quod ipſos iuuarent in
meamus. templi ædificatione, noluerunt tamen ſeſe ipſis adiungere. Sed
tamen multos videas nunc temporis qui nihil vereantur cum im
pijs verſari, propterea quod iuuentur ab ipſis in aliquo commo-
Simile. do temporali. Veruntamen intelligãt quod ſicut quãuis aliquis
candidas habeat manus ſi tamẽ carbonẽ tractet, manus ipſas tin-

gere

A gere ſolet:& ſicut ligna quamuis viridia,ſi in igne aſsidue verſen-
tur,tandem quidem ab igne comburuntur,ſic etiam quamuis ali- *Simile.*
quis ſibi videatur virtute roboratus,ſi tamen aſsiduam habeat fa-
miliaritatem cum impijs,tandem fere contaminatur. Idcirco vi-
deas ſeruos Dei maxime fugientes malorum contubernia & ſo-
cietates. Vnde Hie.ait,quis det me in ſolitudinem diuerſorium *Hiere. 9.*
viatorum,vt fugiam populum meum? quia omnes adulteri ſunt.

APPENDIX.

B DA *mihi portionem*. O quantum ſtudent multi & gaudent licen-
ter viuere & iuxta palatum ſuum! Sed tamen ſerui Dei lon- *Gene.30.*
ge aliter ſe gerunt. In cuius rei figuram, Iacob ipſe quas duxerat
ſeruas,etiam ſeruas reliquit & ſubiectas: Idem etiam præſtitit
Abraham cum Agar,quam duxerat etiam propter Sarræ inter- *Gene. 16.*
ceſsionem & preces.

Ibo ad patrem meum. Sed in quo quæſo confidebat iſte, vt vellet *Ad domi-*
ad patrem reuerti quem tantopere offenderat? Sane in eo quod *num tota*
pater eſſet,vt inde intelligas tu peccator quanta cum fiducia ad *animi fi-*
talem patrem debeas accedere. *ducia re-*
deamus.

C

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRA.

CONCIO TERTIA.

Parentes quomodo ſe gerere debeant erga liberos.

HOMO *quidam habuit duos filios*. Luc.15. Tanta quidem
cura incũbere debent parentes in liberorum ſuorum
inſtitutionem,vt ad id oſtendendum Eccleſia non ſit *Liberi be-*
D contenta inſtructione ipſorum parẽtum, quin potius *ne infor-*
etiam in baptiſmo patrinos quoſdam ipſis aſsignet: *mentur.*
eſt autem patrinus quaſi pater diuinitus datus, vt ait Hug. de S. *Hug. de*
Vic: vt inde intelligãt tam patrini quam parentes quomodo in- *S. Vic. li.*
cumbere debeant in inſtituendis liberis & filijs ſuis,& quanto di- *2. de ſac.*
gni ſint ſupplicio qui hæc facere negligunt: Nam certe ſicut vas *p.6.c.12.*
nouum diu conſeruat odorem liquoris quem ipſi infuderis: ſic *Anſel. li.*
etiam adoleſcentes diu perſeuerant in prima inſtitutione. Vnde *d. Simil.*
Sap. ait,adoleſcens iuxta viam ſuam,etiam cum ſenuerit non re- *ca. 41.*
cedet ab ea. Hinc & philoſophus ait,anima pueri eſt tanquam ta- *Pro. 22.*
bula raſa in qua nihil eſt depictum. Si igitur bene inſtituantur filij *Ariſtot.*
diu qui-

diu quidem perſeuerabunt, ſicut rota aut globus aliquis ex pri- E
Simile. mo impulſu diutius in orbem voluitur. Vnde Ezech. declarans
Ezech.16 negligentiam parentum circa hanc rẽ, inquit: pater tuus Amor-
rhæus, & mater tua Cethæa. Quaſi dicat parentes te tanquam
Parẽtes a barbari quidam inſtruxerunt: quia inquit, quando nata es, aqua
liqui quã non es lota, hoc eſt non bene fuiſti educata: Imo certe videas
ſint crude aliquos parentes retrahere filios & reuocare a ſanctis inſtitutis,
les erga li ſæpe enim videas quod ipſis diſſuadeant religionem: in quo ta-
beros. men iure paterno potius abuti videntur ſæpiſsime.. Vnde Hier.
Hier. epi. ait, ſi ſuper limina domus, pater & mater iaceant, vt egreſſum F
1. eremi. prohibeant, per calcatos perge parentes, & ad vexillum Cru-
ad Helio. cis aduola. Summum genus pietatis eſt, in his eſſe crudelem!
& epi. ad Et Chriſtus ait, omnis qui reliquerit domum vel fratres, vel
Nepo. ſorores, vel patrem, vel matrem, propter nomen meum, cen-
Matt. 19. tuplum accipiet, & vitam æternam poſsidebit: Item Deut. 33.
Deut. 33. dicitur, qui dixerit patri ſuo & matri ſuæ. &c. Parentes ergo non
1. Reg. 4. faciant ſicut Heli, qui dicebat Samueli cum a domino vocare-
Geneſ. 31. tur, reuertere fili, & dormi. Querebatur quidem Laban cum ab
eo receſsiſſet Iacob, quod non potuiſſet filias ſuas deoſcula-
ri, tum etiam ipſas in profectione comitari, & denique quod ip- G
ſi furati eſſent idola ſua. Sic parentes cum vident filios reli-
gionem ingredi, conqueruntur propter ſua temporalia lucra
Matt. 10 & commoda quæ ex filijs reportaſſent. Vnde Chriſtus ait, ini-
Simile. mici hominis, domeſtici eius. Sed quis quæſo tam inhumanus
eſt pater, qui videns filium in platea, taurum iam inſtantẽ ſibi fu-
gientem, ac propterea in tectum aliquem aut feneſtram aſcẽdere
volentem, id ipſi prohibeat? crudelior ſane & inhumanior eſt
pater, qui videns quod filius ferociſsimo mundo & fallaci ſe ſub
Hiere. 9. trahere vult, vt religionem ingrediatur & animã ſuam ſaluet, id H
tamẽ ipſi prohibet. Vnde Hier. ait, quis dabit me in ſolitudine,
diuerſorium viatorum, & derelinquam populum meum, & rece-
dam ab eis? quia omnes adulteri ſunt. Quamobrem qui tales ha
Iaco. 1. bent inſpirationes, plurimi eas faciãt: nam vt ait Iaco. omne da-
tum optimum, & omne donum perfectum, de ſurſum eſt, deſ-
cendens a patre luminum. Quod ſi iſti tales, gratias deo agere
Ioan. Cli. debent, quanto magis qui iam religionem ipſam profitentur? Et
enim vt Ioan. Clima. ait, ſtatus religioſorum, eſt angelicus qui-
dam ſtatus, cum in vita mortali, vitam quandam teneat cæle-
ſtem. Alios porro parentes videas, qui in aliud declinent extre-
mum, videlicet vt cogãt etiam filias vt ſint moniales, & ſępe etiã
propter friuolas cauſas:

Itaq;

A Itaque nitantur parentes vt bene inſtituant liberos,& eos ſecum ad conciones deferant. Quod ſi dicas non habere adhuc eos capacem ętatem ad conciones audiendas, cur ergo quęſo te, inſtruis ipſos in cantionibus, ſaltationibus,& alijs laſciuijs? Aduerte obſecro, quod ex ipſis concionibus diſcent, quomodo debeant parentibus obedire, & eos reuereri, & melius credent ipſi concionatori dicenti, quam tibi. Conſidera quod quia carent filij doctrina & diſciplina, tendunt ſępiſsime in exitus infelices, & parentibus moleſtiſsimam exhibent ſenectutem. Aduerte & B reuoca in memoriam, patriarcham illum Abraham, qui maximo in pretio à deo habitus eſt, propter ſolicitudinem quā gerere alioqui de ſuis filijs debebat. Dicitur enim in Gene. Scio quod Abraham pręcepturus ſit ſuis filijs & familię, vt ſeruent mandata mea, atq; ita Deus in eo promiſsiones omnes exoluit: Diſce quid Heli contigerit, propterea quod non caſtigauit filios. Aduerte quanta cura Iob incumberet, non ſolum in eo vt filij non committerent peccatum, ſed etiam vt ne vellent quidem cogitare malum aliquod. Multi deniq; filij damnantur & infeliciter pereunt, propter parentum ipſorum negligētiam, & in inſtruen-C do incuriam. Vide quid dicat D. Grego, nempe quod erat puer quidam valde aſſuetus iuramentis, de quo tamen pater eum non arguebat, atque ita ex ipſiusmet patris ſinu, a dæmonibus ereptus eſt. Porro non eſt tempus, quo periculoſius pueri diſcurrant per vicos, quam cum celebrantur diuina officia, quia in his recolliguntur fere omnes timentes Deum, alijs autem horis ſunt per calles & vicos diſperſi, & ſi quid mali viderint, id reprehendent. Tempore autem quo fiunt conciones fere viri inutiles tantum & nequam diſperguntur per vicos ex quibus poſſunt mala multa pueri diſcere. Vnde parentes ſi ſecū D filios non habent, ſemper metuere debebunt eorum periculum. Filię etiam ſi domi relinquantur, multo maiorem ingerent ſolicitudinem. Omnis ergo hęc ſolicitudo & moleſtia tollitur, ſi parentes ſecum liberos adferant.

Hoff. in Luc. 2. *Gene. 18.* *1. Reg. 4.* *Iob. 1.* *Greg. l. 4 dialo. c. 18* *Parentes ſecū ad cōcionē filios ducant.*

Mali volunt iuxta palatum ſuum viuere.

PATER *da mihi portionem ſubſtantiæ, quæ me contingit.* Hic quidē adoleſcens vt poſſet iuxta palatum ſuum viuere, portionem ſubſtantiæ poſtulauit. Multos etiam videas hoc tempore, qui ita viuere velint perdite. Sane Iudæi cupiebant Ioannem eſſe Meſsiam ſuum, vt ita poſſent ipſi licenter viuere, atque perdite cum

Vita cū nimia licentia tradu cta quātū noceat. *Ioann. 1.*

cum ipſe ſolitariam duceret vitam. Multi pariter prælatos & ſu- E
Conditio periores ſibi deligunt, cum quibus poſsint habenis laxis viuere:
malorum Nollent mali aliquem iuſtum videre ſibi contrarium. Nam vt ait
licenter vi Chriſtus, qui male agit, odit lucem. Et Eccle. ait, pondus ſuper
uere. ſe tollit, qui honeſtiori ſe communicat. Vnde de talibus qui iuxta
Sap. 2. palatum ſuum viuere optant, dicit Iſa. væ filij deſertores, vt face
Ioan. 3 retis conſilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per ſpi
Eccleſi. 3. ritum meum, vt adderetis peccatum ſuper peccatum: Quaſi di-
Iſa. 30. cat, non vultis ſub eius obedientia viuere, qui defectus veſtros
Mali cor corrigat, ſed ſub eo qui vos ad arbitrium veſtrum viuere ſinat, &
rectiones ſub quo poſsitis peccata peccatis addere. Quod ſane ex ſuperbię F
reſpuunt. radice etiam procedit, & in hoc dæmonem imitamini, qui noluit
Lau. Iuſt. deo eſſe ſubiectus: Verum conſiderare debemus ait Lau. Iuſti.
li. de lig. quod ſingula quæq; naſcentia habent ſua munimenta, quibus na
vi. c. 4. de turam ſuam ab incommodis defendunt. Cortex ambit arborem,
humil. penna tegit volucrem, piſcem ſquama operit, lana ouem induit,
pellis iumenta & feras veſtit, cócha teſtudinem excipit, ſolus ho
Humilita mo inermis naſcitur & nudus, vt eo ad humilitatē fiat pronior,
tis ſtudio- quo ſe cæteris rebus in ipſo ſuæ natiuitatis primordio intuetur
ſiſſimus. abiectiorem. Qualis vero ſit hominis progreſſus dum is viuit, fa G
cile ſi conſideretur agnoſcitur: tantis nãq; malis vita ipſius reple-
ta eſt, vt comparatione eius, mors remedium putetur eſſe, non
pæna Hanc enim humores ipſi ſæpe intumeſcere faciunt, dolores
Quãta ſit extenuant, ardores deſiccant, eſcæ inflant, ieiunia macerant, ioci
hominis diſſoluunt, triſtitia conſumit, ſolicitudo coarctat, diuitiæ iactant,
miſeria. paupertas deijcit, iuuentus extollit, ſenectus incuruat, infirmitas
frangit, & poſt hęc omnia, mors interimit. Quo autem fine clau
datur hominis caro, ipſa ſepulchra inſinuant oſsibus plena, fæto-
ribus intolerabilia, vermibus referta, nam poſt hominē vermis, H
poſt vermē fætor et horror: ſicq; in non hominem vertitur om-
Mũdani nis homo. Quare o ſeculi amatores, o carnis concupiſcētiarum
quam ſint fautores, cum fæx et res viliſsima ſimus, quare ſuperbimus? O mi
cæci. ra fatuitas, o ſtupenda cæcitas, o impura vanitas cordis noſtri,
cuius ceruicoſos motus domare non poteſt humilitatis tanta ma
teria, quin adhuc ſuperbiat puluis & cinis.

Eu. Emi. Porro docens nos Euſe. Emi. quam obedientes eſſe debeamus,
ho. 3. ad- inquit: quanto obedientiores fuerimus prępoſitis & patribus, tā
mon. tum obediet Deus orationibus noſtris. Ne vero quemquam obe
diendi verbum Deo attributum offendat, meminerit hoc verbũ
Ioſue. 10. ex ſacrarum literarum hiſtoria. Nam cum ſol ad imperium Ioſue
in cęlo trium horarum ſpatio immobilis ſtetiſſet, hæc protinus
verba

A verba ſubijciuntur, obediente deo voci hominis: Quia enim ſanctus Ioſue vt in eodem lib. ſcriptum eſt, perfectiſsima obedientia omnes Dei leges & præcepta ſeruabat: voluit iuſtiſsimus ille mundi arbiter, obſequium obſequio, & obedientiam obedientia remunerare: Quod igitur maius obedientiæ præmium, quã quod vir obediens omnipotentem Deum ſibi faciat obedientem? Cæterum antiqui olim eremi patres, ſancti Simeonis ſtilitis virtutem probare voluerunt: cum enim is nouam quandam viuendi rationem, omnibus antea ſeculis incognitam elegiſſet, vt videlicet in columna 35. cubitis a ſolo erecta, habitaculum ſibi elegiſſet: *Obediamus maioribus & ſuperioribus noſtris Exẽp. mirum.*

B ad illũ patres legationem miſerũt, quam Euagrius Scholaſticus memorat his verbis. Cum Simeon iſte, qui in terra angelus, in carne cæleſtis Hieruſalem ciuis fuit, peregrinam viuendi vitam hominibus plane incognitam inſtituiſſet, ſancti eremi incolæ mittunt quendam ad illum, iubentq; vt ab eo ſciſcitaretur, quid hæc noua & inuſitata vitæ ratio ſibi vellet, & quam ob cauſam trita viuendi via, & ſanctorum preſſa veſtigijs relicta, aliam quandam peregrinam, & hominibus omnino ignotam ſequeretur? eumq; hortantur per nuntium vt ex ſuo domicilio deſcenderet, viaque electorum patrum inſiſteret. Quod ſi alacri animo & parato deſ- *Eua. Scho.* *Magna ſancti eremita obedientia.*

C cendere videretur, mandabant vt ei ſui ipſius viuendi via inſiſtẽdi, poteſtas fieret: ex obedientia eum ſatis conſtare poſſe dixerũt eum deo duce in eam viam ingreſſum fuiſſe, & tam graue certamen ad ſe affligendum in vita ſuſcepiſſe, ſin vero reſiſteret, aut ſuæ inſeruiret voluntati, & non ſtatim ipſorum hortationi morẽ gereret, vi inde abſtraheretur. Nuntius vbi acceſsit ad eum, & patrum mandatum ei expoſuit, iſq; extemplo alterum produxiſſet pedem, patrum hortationi obſecuturus, permiſit hanc viuendi via eũ incedere, ſic eum affatus: bono animo ſis, & ſtrenue te gere, ſtatio tua a deo eſt inſtituta, vt inde intelligas quanti ſit æſtimã- *Obedientia magnũ virtutis indiciũ* *Simile.* *Obediẽtia eximia virtus.*

D da obedientia. Nam certe quemadmodum in militaribus equis, ea facilitas qua fræno aptiſsime parent, potiſsimum laudari ſolet, vt ſeſe ad domini voluntatem huc atq; illuc facillime verſent ita in ſeruis Dei miro modo hæc obediendi promptitudo & velocitas commendatur. Quamobrem adoleſcentes facile ſtatim parentibus ſuis atq; maioribus obtemperent. Si enim Dei filius parentibus ſuis obediuit, cur quæſo tu non parebis parẽtibus tuis? O facinus turpiſsimum, & quod multos in inferni barathrum protrudat: Vtinam hactenus ſeruarentur leges Leui. & Deut. In Leui. Si quidem præceptum erat ita: quicumq; maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Item in Deut. habebatur, ſi genuerit *Hoff: in Luc. 2. Leui. 20. Deut. 21.*

homo

homo filium contumacem & proteruum, qui non audiat patris E
Quid me- & matris imperium, & coercitus obedire contempſerit, appre-
reãtur fi- hendent eum & ducent ad ſeniores ciuitatis illius, & ad por-
lij contu- tam iudicij, dicentque ad eos: filius iſte noſter proteruus & con
maces. tumax eſt, monita noſtra audire contemnit, commeſſationibus
vacat, & luxurię atque conuiuijs: lapidibus eum obruet popu-
lus ciuitatis, & morietur, vt auferatis malum de medio veſtri,
& vniuerſus Iſrael audiens pertimeſcat: In Pro. etiam dicitur:
Prou. 20: qui maledicit patri ſuo & matri ſuæ, extinguetur lumen eius
in medijs tenebris, hoc eſt, cum Deus deſtituet auxilio particu- F
lari & ſpeciali in ſuis maioribus periculis:

Voluptates mundanæ quantum noceant.

DISSIPAVIT *ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſe.* Sane vo-
Vitioſi quo luptatibus & delicijs mundanis ſe totum tradebat hic ado-
redigãtur leſcens, ac propterea in tantam deuenit miſeriam. Sic etiam
nos talem vitam complectimur, cum mortem obliuiſcamur,
& ſæpe non recordemur, ac propterea interior homo miſere- G
Solinus. perit. Solinus quidem meminit duorum fontium, ex quorum
Mortis vno qui biberit, vſq; adeo ridet, vt ridendo moriatur: ex al-
memoria tero vero ſi bibat, ſtatim riſum illum perdit. Per primum au-
quãtũ con tem fontem poſſumus intelligere mortis obliuionem, per ſe-
ducat. cundum vero mortis memoriam: nam ſicut in illo riſu ſolui-
mur & delicijs ac voluptatibus, ita in hoc fletu compungimur,
mortem recordantes. Nemo ſatis explicare idoneus eſt, quan-
tum ſcilicet vita voluptatibus affluens ſit nocifera. Sane cum
Nabuchodonoſor adorari iuſsit ſtatuam, ſimul etiam præcepit, H
vt varia pulſarentur inſtrumenta, vt hoc pacto non poſſent at-
Dani. 3. tendere quam graue ſcelus committerent. Sic igitur modo vo-
luptatibus huius ſeculi ita multi ineſcantur, vt non attendant
Intẽperã- quo potu vitiorum a mundo & dæmone atq; carne, inebrientur.
tia deteſta Sane ſi temperantia eſſet in conuiuijs, non eſſet perinde mirum
bilis. quod frequentarentur: nunc vero cum videamus tantam intem
perantiam regnare, quis non videat quam deteſtabilia ſint ta-
lia conuiuia ſecularia? Sæpe enim videmus etiam quod tales
2. Reg. 13 habeant exitus, qualis fuit exitus ille conuiuij Abſalon, in quo
interfectus eſt Amnon. ſi ſcires quod in conuiuio ad quod ten-
dis, grauiter eſſes vulnerandus in corpore, num obſecro illuc
tu ires? non arbitror, inquis. Cur ergo ad ea libenter tendis
conuiuia,

A conuiuia, ex quibus noſti multa redundare animæ ſcelera, quæ ſunt longe pernicioſiora? Poſtulauit quidem olim Eſau, a Iacob, vt ſibi ſcutellam daret lentis, vt inde intelligas, quam eſſent moderata antiquorũ conuiuia & epulę, præſertim cum Iacob qui diues erat, tali vteretur cibo. Certe cibus tuus eſſe debet, ad vitam dumtaxat ſuſtentandum, & reparandum quod ex ipſa quotidie deperit & abſumitur, vt inde intelligas quam paucis ſit contenta natura: Et certe quemadmodum ſi quis in veſte ſua conciſſa varij coloris apponat commiſſuras, deformem valde redidit veſtem: ſic vtique varietas ciborum ſæpe B deformem & infirmam reddit vitam noſtram, nec tantum corporalem, ſed interdum etiam ſpiritualem: nec bene ſtare & conuenire videntur vita ſpiritualis laudabilis, & vita corporea delicijs affluens. Vnde Iſa. ait, coanguſtatum eſt ſtratum, ita vt alter decidat, & pallium breue, vtrumque operire non poteſt. Diuitijs ergo & epulis ſpiritualibus abundare debemus, vt animam paſcamus. Vnde Cant. 8. Quæ eſt iſta quæ aſcendit, de deſerto delicijs affluens? Vbi intelligit ſpirituales delicias quæ in deſerto & ſolitudine abundare ſolent conuer C ſando cum Deo: vnde & ſubdit, innixa ſuper dilectum ſuum. Huiuſmodi ergo delicias perdunt qui corporeis ſe tradunt delicijs: nam terra ipſa & res terrenæ impediunt, quo minus radij cęleſtes ad nos perueniant. Quod ſi moderate rebus terrenis vtereris, vt melius poſſes deo vacare, non eſſet mirum: nunc vero dicere videris illud Sap. coronemus nos roſis antequam marceſcant, nullum ſit pratum quod non pertranſeat luxuria noſtra. At vero ſerui Dei aliter ſegerunt, quamuis enim in mundo verſentur, & his terrenis vtantur, omnia tamen referunt ad cęleſtia obſequia: vnde dicunt illud Eccle: in omnibus requiem quæſiui, & in hæreditate Domini D morabor. Mali autem ita ſe terrenis ingurgitant, vt pro his non vereantur diuinam offendere maieſtatem: ſicut latro plenas arcas contuetur, vt poſsit eas deprędari, ſed tamen iudex eas contuetur, vt in ſcripta redigat quę in ipſis inuenerit arcis.

Gene. 25. *Tēperātia vtilis.* *Simile.* *Varij cibi quantum noceant.* *Iſa. 28.* *Can. 8.* *Deliciæ corporeæ nobis impediũt ſpirituales delicias.* *Sap. 2.* *Eccle. 24* *Simile.*

Quamobrem mundi delicias fugiamus, ne ex his tandem caro noſtra contra nos inſurgat, noſq; opprimat, ſicut oppreſsit hunc adoleſcentem. Vnde Apoſ. ait, fornicatio autem & omnis immũditia nec nominetur in vobis. Etenim tanta huius ſceleris turpitudo, vt Plato referat quod cum ipſi ſocrati eſſet aliquid tractandum de hoc ſcelere, faciem ſuam velaret, *Ephe. 5.*

in ſignum

in ſignum deteſtationis huius flagitij. Danda igitur nobis opera E
Pl'a! in eſt ne oculos amittamus: amittemus autem eos, ſi nos falſis volu-
Conui. ptatibus tradiderimus: Hoc quidem fuit in Samſone adumbra-
Hec. Pin. tum. Non enim philiſtæi illius admirabilis viri oculos eruerunt,
in illa verſ. niſi poſtquam in Dalilæ ſinu obdormiuit. Sic non te inimici ex-
Ezech. 1. cæcabunt, niſi fueris voluptate delinitus. Quid voluit allegorice
& totum ſignificare diuina ſcriptura aſſerens Nabuchodonoſor oculos Se
corpus ocu dechiæ eruiſſe, eumq; captiuum adduxiſſe in Chaldæam, niſi dæ-
lis plenũ monem eos excæcare, & in mundi confuſionem captiuos abdu-
Iudith. 16 cere, qui ſeſe voluptatibus dedunt? Nam dominante libidine, nul
Hiere. 39 lus eſt temperantiæ locus, nec in cupiditatis regno virtus poteſt F
conſiſtere. Vbi autem virtus deeſt, ibi non adeſt prudentia, vbi
Vitioſi quo prudentia non eſt, ibi non eſt viſus, ſed miſera mentis obcæcatio,
tãdẽ redi ibi certus interitus, & exitium luctuoſum. Quod intelligens dia-
gantur. bolus id circo conatur nos priuare oculis. Id vero ſignificauit
ſcriptura ſub nomine Naaz, qui voluit oculos eruere habitatori
1. Reg. 11. bus Iabes. Quam ob cauſam, multis quidem oculis, multiſq; vigi
lijs nobis opus eſt, vt eius inſidias declinemus. Quas vigilias & di
ligentiam cum non adhiberet hic filius Prodigus, id circo tam
turpiter in tanta ſcelera atque flagitia prolapſus fuit. G

Sene. epi. 28. Quis hoſtis vnquam tam contumelioſus fuit, quam in quoſ-
dam voluptates ſuę? quidam ſe voluptatibus immergunt, quibus
in conſuetudinem abductis carere non poſſunt: ob hoc miſerri-
mi ſunt, quod eo peruenerunt, vt illis quę ſuperuacua fuerunt,
facta ſunt neceſſaria: ſeruiunt itaq; voluptatibus, non fruuntur,
Ibidem. & mala ſua, quod malorum vltimum eſt, amant. Idem etiam Se
ne: ait, indurandus eſt animus, & blandimentis voluptatum pro-
cul abſtrahendus. Vitia Annibalem hyberna ſoluerunt, & indomi
tum illum męnibus, atq; alpibus virum exterminauerunt. Fomẽ H
ta Campaniæ armis vicit, vitijs victus eſt.

Ibidem. Nobis quoq; militandum eſt, inquit idem Sene, & quidem ge-
nere militiæ quo nunquam otium datur. Debellandę ſunt in pri
mis voluptates, quæ vt vides ſęua quoq; ingenia rapuerunt. Si vo
luptati ceſſero, cedendum eſt dolori, cedendum eſt ſimul labori,
cedendum eſt paupertati. Aſpice illum, cui ſomnus laxę domus
ſilentio quęritur, cuius aures nequis agitet, omnis ſeruorum tur
ba conticuit: huc nempe vagatur, atq; illuc, ſomnum inter ægri
tudines leuem captans. Qui non audit, audiſſe ſe conqueritur?
Quid in cauſa putas eſſe? animus illi obſtrepit, hic placandus eſt,
huius ſeditio compeſcenda eſt:

Auguſ. de ſingu. cle. Minus voluptatibus ſtimulatur, inquit Auguſt. qui non eſt vbi

frequentia

A frequentia eſt voluptatum. Minus auaritiæ moleſtias patitur, qui diuitias non videt.

SABBATHO POST II. DOMINI. QVADRA.

CONCIO QVARTA.

Parentes virtutum potius quam diuitiarum patrimoniũ liberis relinquãt.

B HOMO *quidam habuit duos filios.* Luc. 15. Valde quidem in eã curã incũbere parentes debẽt, vt potius virtutibus quã diuitijs terrenis filios locupletes reddãt. Nam quemadmodũ honorare parẽtes filius debet, & nullo modo irritum facere hoc Dei mandatũ: ita etiã parentes vigilãter & neruoſe, ac deniq; paterne in liberorũ educationẽ incũbere debent, profectum, & diſciplinã. Quãtũ vero ad bonos mores, & ad vitã tranquille, placideq; degendã a filijs, incumbere parẽtes debeãt, Plut. oſtendere volẽs, Cratetẽ philoſophũ citat qui tãto ſtomacho aduerſus parẽtes huius officij neglectores indignabatur, vt dicere ſolitus ſit, ſe ſi licuiſſet vbi in altiſsimã vrbis partẽ cõſcendiſſet, magna voce clamaturũ, quorſum ruitis homines, qui omne in cõparãdis diuitijs veſtrũ ſtudiũ ponitis, filiorũ vero quibus eas relinquatis, nullã curã ſuſcipitis? quibus addendũ cẽſeo, quod hi patres haud aliter faciunt, quã qui magnam calceorũ ſedulitatẽ habent, cũ interim pedẽ ipſum parui pendãt. Multi vero ſunt parentes, in quibus adeo nummorũ amor, pariter & filiorũ odiũ ſæpe numero increuit, vt ne maiorem pecuniæ impendant ſũmã, nullius exiſtimationis & doctrinæ magiſtros, filijs ſuis deligant. Ob quã rem Ariſtippus non inſulſe, quendã mentis inopẽ patrẽ carpſit: nã quodã patre, ex magiſtro percontãte, quãtã inſtruendi filij cauſa mercedẽ poſtularet: illeq; reſpõderet ſe mille drachmas poſtulare: tunc ait pater, magnũ hercule poſtulatum, ego enim ſeruum inquit mille drachmis cõparare poſſum cui philoſophus reſpondit, duos habebis ſeruos, nempe quẽ mercaberis, & filium. Idem etiam Plu. hanc parentum incuriam vehementer ſe demirari teſtatur his verbis. Canere diſcũt homines, ſaltare, & equo inſidere, & tamen tanta eſt parẽtũ multorũ demẽtia, vt literarũ ſtudijs non curent inſtituendos liberos. Longe certe aliter Philippus Alexandri pater ſe geſsit, cui cum natus eſſet filius, dixit ſedijs gratias agere, quod Ariſtotelis tempore natus eſſet filius, a quo poſſet literarum ſtudijs informari. Neq; enim

Simile.

Plu. de li. edu.

C

Parentes quomodo liberos inſtruere debeant.

Simile.

Ariſtip.

Exempl.

D

Plu. li. de docenda virtute.

Exempl.

Parentes in filiorũ inſtitutionem incũbant.

KKK parentes

parẽtes alimentorum dumtaxat, ſed etiam ſtudiorũ & morũ filio E
rũ curã gerere debẽt: aliter enĩ bruta, & aliter homines filios edu
Diſsi: care debent. Brutis enim ſat eſt quæ ad vitam corporis pertinent
prouidere, cũ aliud bonũ non agnoſcant. At cum ſummum homi
Parentes virtutis patrimoniũ filijs relinquant. nis bonum nõ in corpore ſed in animo, nec in terrenis bonis ſed
cæleſtibus, atq; adeo in deo ſitum ſit, huc quidem omnis parentũ
cura referri debet, vt filius per virtutũ iter incedẽs, ad ſummum
bonũ recta contẽdat: qui vero parentes hac cura neglecta, ſolius
corporis alendi curã ſuſcipiunt, nõ aliter mihi filios ſuos, quã ca
Simile. nes, aut capræ educare videãtur, quæ de cibo tantũ ſolicitæ, cæte- F
Dioge: Exemp: ra negligũt. Vnde quod libere peccent male inſtituti a parẽtibus
vel pædagogis, id q̃dẽ illis vitio tribuẽdũ eſſe, Diogenes ille Cyn.
apertiſsime declarauit, qui cũ puerũ conſpicatus eſſet, indecore
ſegerẽtẽ, pædagogũ illius baculo percuſsit dicens: cur ſic inſtitui
ſti puerũ? indicans videlicet culpã pædagogo aſcribendã. Ad hanc
igitur filiorum educationẽ accurate procurandã, illud eſt fere po
tiſsimũ, nẽpe vt parẽtes ipſi pietatẽ & iuſtitiã colãt, ſi liberos ſuos
Simile. paternę pietatis & iuſtitię hæredes relinquere volũt. Vt enim me
dici, cũ pueri infantes ægrotẽt, nec tenera adhuc ætas ebibendis
potionibus apta eſt, nutricibus eas propinãt, vt exhibita illis me G
dicamẽta, ad ſalutẽ lactentibus proſint: ita qui filios ab omni vi-
tio purgatiſsimos cupiũt, prius ipſi virtuti incũbant oportet: re-
Eccle. 34 cte enim dictũ eſt, ab immũdo quis mũdabitur? & nemo dat alte-
Plu: de li. educ. ri quod non habet. Iure igitur inter præcipua huius educationis
documẽta cenſetur, q̃ Plu. admonet his verbis, ante omnia opus
eſt, vt patres non ſolũ nil peccãdo, ſed etiã honeſta quælibet per
agẽdo clariſsimũ ſeſe filijs exẽplar exhibeãt, vt ita eorũ vitã qua-
Parentes bonũ liberis exhibeant exẽplum. ſi quoddã ſpeculũ cõtuentes, ab operũ ſimul & ſermonũ turpitu
dine ſe penitus auertant. Nã ſi quis delinquẽtes acriter obiurget H
filios, cum is in eoſdẽ labatur errores, hic certe ignorare videtur
ſub illorũ nomine ſua ſe obiurgare crimina. Adde præterea q̃ qui
etiam immodico filiorũ amore ducti, diſciplinam deſerunt, & ne
eos moleſtia afficiant, licẽtius viuere permittũt, aut eorum errata
corripere nolũt, q̃ fecit Dauid, qui filij Amnõ in cęſtũ obiurgare
2. Reg: 13 non eſt auſus, ne ſpiritũ eius quẽ vnice charũ habebat, contriſta-
ret, ſimiles eſſe perhibẽtur his qui periclitantibus in flumine filijs
Simile. minime ſubueniũt, cũ tamẽ eos prehẽſa eorũ coma, inde extrahe
re poſsint, tales enim filios interire patiũtur, ne eorum capillum
Prou. 12: euellant: Quæ autem maior crudelitas ſub pietatis imagine eſſe
Simile. poteſt? vnde Salomõ ait, qui parcit virgæ, odit filium ſuũ: qui au-
tẽ diligit eũ, inſtanter erudit. Cæterũ quemadmodũ hędera vbi

vicinam

A vicinam arborē complexa eſt ipſam quidam arborem comple-
xu & vmbra ſua arefacit & ſterilē reddit: ita matres quæ cōplexu *Filij mali*
& blanditijs ſuis, filios fouere & delinire non ceſſant, ipſos quidē *contriſtāt*
effœminatos, & ad omnē virtutis laborē ineptos reddunt. A tene *parentes*
ris ergo vnguiculis parētes filios ſuos aſſuefacere debent virtuti. *ſuos.*
Vnde voluit dominus vt Leuitæ, qui eius ſeruitio deſtinati erant, *Leui. 26.*
a pueritia diuino cultui totos ſe traderent: Hinc Eccle. ait, curua *Eccle. 30.*
ceruicem filij tui a iuuentute. Stultus quidem eſſet qui diceret, *Simile.*
nolo equum meū itineri & deambulationi aſſuefacere, donec ſe *Ouidi.*
B neſcat. Sero etiam inquit poeta, morbo medicina paratur, cum
mala perlongas inualuere moras. Sero profecto reſiſtitur hoſtib⁹
poſtquam totam vrbē occupauerunt: & ſero ſal adhibetur carni *Simile.*
bus, quæ iam vermibus ſcaturiunt. Qui optime equitaturus eſt,
vt inde a prima ętate equū aſcendere incipiat neceſſe eſt, & qui pa
ſtor futurus eſt, etiam debet ſcire iam inde a pueritia, quomodo *Filij a te-*
peram portet, & quomodo ſe gerat, & quomodo funda ia- *neris vn-*
ciat, & cęli iniurias ferat. Multi tamen ſunt qui ita male educant *guiculis*
natos ſuos, vt propter nequitiam & malam inſtitutionem eorum *bene inſti*
ſæpe pereant, & acerba ſenectute afficiantur parentes. Heli qui- *tuendi.*
C dē infelici morte deceſsit, eo quod nouerat indigne agere filios, *1. Reg. 3.*
& tamen non corripuit eos. Vide etiam quantū mali Dauidi eue *& 4.*
nit ex eo quod nō ab eo vapulauit filius Amnon, & quia vnū filiū *2. Reg. 13*
caſtigare recuſauit, duos amiſit filios. Vnde in Eccleſi. habetur *2. Reg. 18*
equus indomitus euadet durus, & fili⁹ remiſſus euadet præceps. *Eccle. 30.*
Item Pau. ait, ſi quis ſuorū & maxime domeſticorum curam nō
habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. Cęterū quot paupe
rum hominum, Deus bone, videmus filios, quibus quamuis parē *1. Tim. 5.*
tes exigua bona reliquerint, ipſi tamē virtute ſua & optima inſti
tutione, ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus; & alias ampliſsi-
mas dignitates euehuntur? At vero multos diuitum filios videas,
D ita male inſtitutos, vt infrugiferi omnino ſint, in quo turpiſsime
quidem peccant ipſi parētes.

De genere tantum gloriari quam ſit vanum.

DISSIPAVIT *ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſe.* Vide quam *Multi ſe*
parū huic profuerit quod claro eſſet genere natus, cū tamen *iactant de*
inde melior non euaſerit: Et certe multos videas hoc tēpore, ſe *generis no*
inaniter gloriantes de genere ſuo, cum tamen nullum virtutis ha *bilitate.*
beant patrimonium. Quid quæſo prodeſt pomo, quod ex genero
ſa ſit arbore, ſi ipſum interius putridum eſt? laudatur quidem

Ioſeph Abarimathia quod nobilis eſſet decurio, ſed tamen virtu E
Simile. te præditus erat. Itē Cicero cenſet quidem nobiles laudandos, ſi
Mar. 15. tamen virtutē habeant. Sane ſi virtus cum nobilitate iūgatur, eſt
Cic. tāquā pretioſa gemma in annulo, vitiū vero tāquā fœdiſsima ma
Similia. cula in veſte pretioſa. Multos tamen videas ſe gloriantes de ipſa
nobilitate quamuis vitioſi ſint. Sed tamen qui ſolū de genere &
Damaſc. titulis ſplendidis gloriantur, attendant quid Damaſc. obſeruet,
quod ſcilicet Chriſtus moriēs non ſeiunxerit pedes ſuos a clauis
De huma neq; manus, & tamen caput inclinauit, ſub quo ſcriptum erat,
nis digni- Ieſus Nazarenus, rex Iudæorū. Non gloriētur ergo de huiuſmo- F
tatibus nō di inanitate homines. Annon enim ridiculum eſſet, quod arbor
gloriemur aliqua putrida ſe iactaret quod idcirco in inſigniori ędificij lo-
Simile. co ponenda eſſet, quod ex monte libano educta ſit? ſic ergo ridi-
culus eſt ille, qui cum ſit vitioſus, ſe de generis nobilitate gloriat.
Vnde Apoſ. ait, gloria noſtra hęc eſt, teſtimonium conſcientiæ no
1. Cor 1. ſtræ. Item Melchiſedech qui fuit rex ſalem & Dei ſacerdos, ſine
patre, ſine matre, & ſine genealogia ponitur in ſacra ſcriptura: vt
inde diſcamus veram nobilitatē in virtute potius, quam in carne
Hebr. 7. & ſanguine conſiſtere: Vnde 1. Reg. dicit Dominus, quicunq; ho G
1. Reg. 12. norificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me,
Iſa. 49. erunt ignobiles. Item per Iſa. dicitur, dicit dominus Redemptor
Iſrael, ad contēptibilē animā, & ad abominatā gētē, ad ſeruū do-
minorum. Conſidera obſecro quinam tituli peccatori tribuan-
tur quamuis nobili gęnere: nā certe ſicut iniuria fieri videtur au-
ro quod iungatur cum infimo aliquo metallo, ſic etiam iniuriam
facere videtur nobilitati, qui eam vitijs ſuis obſcurat. Non igitur
Col. 3. nobilitatem nudam tanti faciamus, vt proptereаm virtuti de-
ditos homines ſpernamus, ſicut multi faciunt nobiles, cęteros in
Simile. fimo genere natos, ſed tamen virtutis ſtudioſos ſpernentes. Vnde H
Apoſ. ait, in Chriſto Ieſu, nec gentilis, nec ſeruus & liber, ſed om
nia & in omnibus Chriſtus. Videas quidem quod aliqui cortices
Mundus mali medici proijciant tanquā parui facientes, at vero alij acci-
neſcit me piunt ipſos & egregie melle condiunt, ac in delicatum cibum con
rita cuiuſ uertunt: ſic videas quod ſępe multi infimo loco nati, a nobilibus
q; metiri. cōtemnūtur, at vero Deus eos propter ſuam virtutem deligit &
1. Cor. 1. reliquis pręponit. Vnde Apoſ. ait, infirma mundi elegit Deus, vt
Sap. 5. confundat fortia: Et in lib. Sap. dicunt damnati, hi ſunt quos ali-
Chry. in quādo habuimus in deriſū. Nō debemus ergo gloriari de generis
Ioann. ſplēdore, ait Chry. Si enim ſtudioſi virtutis non fuerimus, is plane
hom. 20. ſplendor dedecori potius, quā decori eſt futurus. Multi gloriātur
quod

A quod precedant ex antiquiſsimis Chriſtianis,& tamen vitioſe vi
uunt,quibus certe paratus erit infernus,prçſertim cum tam an-
tiquos Chriſtianos maiores habeant,& nolint bonis inſiſtere mo
ribus. Vnde falluntur quod putent ſe gloriari de his quæ ſuam
laudem concernant, cum potius ipſis vertantur dedecori. Quid
enim prodeſt alicui iactare genus ſuum , ſi ipſe ſua nequitia tan- *Hec.Pin: in Eze.16.*
to ſplendori tenebras offundit? Quid enim prodeſt fluuio exire à
fonte clariſsimo & dulci,ſi ipſe poſtmodum tranſijt per ſalſas re *Simile.*
giones & turbidas? Quid gloriatur gracculus aut cornicula,ope
riri plumis pauonis,& aliarum auium, præſertim cum ſi vnaquæ *Simile.*
B que auis eam proprijs ſpoliet , deformis appareat? Sic ſi ſinguli *Gloriari*
maiores tui tibi abſtulerint eam claritatem de qua gloriaris,vti- *de genere*
que ſpoliatus & nudus,omnibus ridiculus eris. *quam ſit*

Certe nobilitas quæ ex maioribus ducitur, videtur quodam- *vanum.*
modo cogere poſteros ipſos , ne ab ea turpiter vſquam degene-
rent, & ne ſuis flagitijs eorum ſplendorem obſcurent: Verunta-
men multi ſunt nobiles qui nobilitate ſua abutuntur ad crimina
potius perpetranda,ad ſuperbiæ tumorem,ad tyrannidem exer- *Qui vitio*
cendam, & ad pauperes contemnendos. Quare hæc ſit ſumma,ſi *ſi ſunt quo*
C obſcuro fortaſſe genere fueris,enitere vt tua virtute & præclaris *modo ob-*
geſtis,illud illuſtres. Si autem ex nobili fueris progenie, noli tuis *ſcurent ge*
vitijs & ſceleribus,eam nobilitatem maculare. Et certe ad viden *nus ſuum.*
dum lucem non quæris in alienis oculis,ſed in proprijs. Noli igi *Simile.*
tur videri alicui fortaſſe , maiores tuos oſtentando, & ex teipſo
nihil virtutis promendo,eorum potius facta obſcurare. Cum ali-
quando rogaretur Democritus, vt refert Stobæus , in quo tan-
dem conſiſteret vera nobilitas, reſpondiſſe fertur , in pecudibus *Democ.*
veram nobilitatem conſiſtere in corpore , in hominibus vero in *Stobæus.*
D moribus animi candidis & laudabilibus. Antiſthenes quidem vt
refert Laert. eos veros nobiles dicebat qui eſſent virtutis ſtudio- *Antiſt.*
ſi. Arcadij olim in ſignum nobilitatis ſuorum maiorũ, depictam *Laert.*
lunam in calceo geſtabant,ſignificantes ſe nobiles quidem eſſe,ve *Exemp.*
rum eam nobilitatem creſcere poſſe atq; decreſcere inſtar lunç.
Cæterum Solon dicere ſolitus erat, pulchrius quidem eſſe & lau *Solon.*
dabilius nobilem aliquem fieri virtutis ſtemmatis quam generis. *Simile.*
Videmus ſiquidem paſsim fieri , vt ſicut ex eadem radice roſa,
item & ſpina enaſcuntur : ita ex nobilibus parentibus oriantur,
non ſolum ſtudioſi, ſed etiam vitioſi liberi. Quid enim filios Sa- *1.Re.8.*
muelis neceſsitudo iuuit parentis, cuius non fuerunt virtutis hæ *Exo.2.*
redes? Quid etiam Moyſi filijs, paternæ profuit cura iuſtitiæ, cu- *Acto.16.*
ius eis non ſucceſsit imitatio? Age vero quid Timotheo nocuiſ-

ſe creditur, quod fuerit de patre gentili? Quid contra Noe filius E
Gen.9. de patris virtute lucratus eſt, qui ex ingenuo factus eſt famulus? Vide ergo quomodo non ſufficit ad ſuffragium liberorum, paterna nobilitas: vitia quidem voluntatis, vicerunt priuilegia naturæ. Eſau quoq; nonne ſancti Iſaac filius erat, magnoq; etiam patris fauore munitus? qui ſcilicet cupiebat ei primatus benedictionem dare; propter quod etiam ille omnia patris iuſſa faciebat: ſed tamen quia prauis moribus præditus erat, nil ex his omnibus adiutus eſt.

Gen.27.

F

Magna eſt rerum terrenarum viciſsitudo.

COepit egere. Vide obſecro quomodo rerum mundanarum inconſtantiam experiretur hic adoleſcens, qui paulo ante in ſumma erat opulentia & proſperitate. Quis quæſo diligenter conſiderans mutabilitatem rerum mundanarum, non eas facile relinquat, & Chriſtum ſtudioſe complectatur? Nam vt alias omittam mutabilitates & inſtabilitates, nonne maximus fuit caſus ille & viciſsitudo ciuitatis Babylonicæ, quæ ex ſumma proſperitate, ad ſummam reducta eſt miſeriam? De hac quidē euerſione vaticinatus erat Pſalm. Sed copioſius Iſa. & Hier. Huius etiam euerſionis hiſtoriam litteris mandauit Herod. Halicarn. & Ioſep. ac multi alij autores. Vide igitur tu quales habeant viciſsitudines & varietates res mundanæ. Iudæi quidem & Ammonitæ fuerunt per Babylonios ſuperati, Babylonij per Medos & Perſas, hi per Alexandrum Magnum, Alexander vero cum magnam nominis celebritatem conſequeretur, & ad ſummum imperium per omnes honoris gradus adferretur, eamque obtineret potentiam, quam decepti mortales exiſtimarent eſſe omnium ſeculorum memoria duraturam, ruit tamen in interitum voluntarium ipſe Alexander: aiunt enim nonnulli fuiſſe eum tanto dolore compreſſum, vt ſe ferro traijceret, ac vita priuaret. Solinus tamen refert, hunc qui tam multos vicerat ac debellauerat, fuiſſe à vino ſuperatum, & apud Babylonem morbo vinolentiæ extinctum. Alij vero dicunt eum fuiſſe ab Antipatro infectum veneno, & ſtatim acerbo dolore fuiſſe conſumptum, tametſi eius ſatellites dicerēt cauſam morbi intemperiem quidem & ebrietatē fuiſſe. Quam opinionem vna cum alijs multis refert in eius vita Plutar. Itaque ille fuit victus ac miſere conſumptus, atq; eius regna diuiſa, & ciuitates, quæ cum imperare ſingulæ cuperent, imperium omnes amiſerūt. Hæc igitur ſunt rerum mundanarum

Pin. in Eze.21. *Pſal.136.* *Iſa.13.14 & 21.* *Hie.50.* *Hero. Halic. li.1.* *Ioſe. li. 10 anti.* *Magna inconſtantia rerum mundanarum.* *Soli. c.14* *Plutar.* G H

danarum

A danarum commutationes & viciſsitudines. Cum igitur hæc ita ſe habeant, non debemus falſæ hominum potentiæ, mundiq; opibus incertis & in uarietate poſitis, confidere. Sed quid quæſo hac vita inſtabilius? omnia plane in in ea mutabilia & momentanea ſunt. Teſtatus eſt hoc Aman ille, qui cum regi Aſſuero iucundiſſimus eſſet & gratiſsimus, cumque conuiua ſolus admitteretur cum regina Eſther, eadem tamen conuiuij die in ſupplicium & patibulum actus fuit. Teſtatus eſt hoc Holophernes ille Aſſyriorum dux fortiſsimus, qui cum maxima cum iucunditate cubitum conceſsiſſet, mane tamen iugulatus, ignominioſeque interfe- *Inconſtantes ſunt res terrenæ.* *Eſther: 7.* *Iudith 13.*

B ctus apparuit. Teſtatus eſt quoque humanarum rerum mutationes Philippus ille Macedo oratione ſua, qui cum eodem die tria fauſtiſsima accepiſſet nuntia, duo quidem de parta victoria, & tertium de filio recens nato, ſciens quod aliqua perpetuo amara & aduerſa ſuccedere ſoleant, & permiſceri proſperis, deos comprecabatur, vt moderato ſaltem caſu lætitia tanta temperaretur. Contrario etiam modo, vitæ, ſtatuſque humani inſtabilitatem, Ioſeph ille teſtatus eſt, qui cum in exilium relegatus eſſet à fratribus, venditus, & in carcere vinctus, ecce præter opinionem, ad ampliſsimos, & regios honores euectus eſt. Et certe quẽ- *Exemp.* *Gen. 37.* *Simile.*

C admodum ſol interdum matutino tempore rutilans & formoſiſsimus exoriri ſolet, poſtmodum tamen varijs ſtatim obnubilatur & perfunditur tenebris: ita ſæpe res mortalium cum maxime florere viderentur, tunc ſuccedentes quaſdam patiuntur aduerſitates & ærumnas; & contra etiam cum aduerſæ ſunt, inopinatis ſæpe quibuſdam euentis felicibus permiſcentur. Quis igitur non inde apertiſsime diſcat, neq; in proſperis fortunis nobis eſſe inſoleſcendum, neq; in aduerſis animo cadendum, cum videamus mutua viciſsitudine hos duos ſtatus ſibi tam facile ſuccedere? Erit ergo potius nobis amplectendum illud quod mulier *Mundana gloria quã ſit caduca.* *Securitas non eſt in rebus mundanis.*

D illa ſapiens Dauidi dixit. Sic eſt dominus meus rex, ſicut angelus Domini, qui nec maledictione, nec benedictione mutatur: ita enim nos neque in proſperitate & bono ſucceſſu animum extollere, neque in ærumna eundem deprimere & abijcere debemus, *2. Re. 23.* *Simile.*

Quemadmodum in mari ipſo varietas maxima in fluctibus vndiſque cernitur, ita vt interdum extollantur & intumeſcant, nonnunquam vero deijciantur & deprimantur: ita etiam in rebus mortalium accidere apertiſsime videmus, vt nonnunquam proſpera afflante fortuna, vigeant & floreant, & nonnunquam etiam reflante eadem, marceſcant omnino, & conturbentur. Et *Mutabilitas rerum mũdanarũ*

ſicut

ſicut idem mare nonnulla quidem ad ima deijcit & demittit, alia E
Simile. vero foras expuit: ita etiam mundus quoſdam quidem deprimit & contemnit. alios vero effert & extollit, ſic tamen vt paulo poſt ſit eoſdem depreſſurus & penitus abiecturus, Cum ergo tanta ſit
Sen. li. 5. epi. 59. in rebus mūdanis mutabilitas, inquit Sen. animum conuertamus ad ſolida, & immortalia. Quā enim conſtantiam inuenire poſſumus in mundo, in quo tot, tantæq; mutabilitates & inuentæ ſunt,
Sen. li. de conſo. ad Albi. Ma. c. 6. & in dies inueniuntur? Quod ſi plenius videre voles, percurre quæſo varias hiſtorias Græcorum, Perſarum, Scytharum, & aliorum. Cęterum apertiſsime quidem mutabilitas & inconſtantia rerum mundanarum in crudeliſsimo illo Nerone apparet, qui
Exempl. cum vſq; adeo ſibi omnes ſubiectos haberet, vt parte etiam quadam vrbis Romæ ſuccenſa, nullus ei auderet reſiſtere, adeo tamen eius fortuna poſtea mutata eſt, vt ab vrbe fugere coactus, F
Exemp. ſuis ſe manibus interfecerit. Beliſarius etiam dux quidam Imperatoris Iuſtiniani, poſtquam expugnaſſet & ſuperaſſet Vuandalos, Italiam etiam victorioſe liberaſſet, & de Perſis triumphum reportaſſet, tamen reflante fortuna, omni quidem honore ſpoliatus eſt, oculiſq; priuatus, & eo etiam miſerię redactus, vt pauperrimo quodam tugurio ſecus publicam quandam & frequentatam viam, ſibi victum emendicaret, diceretque: obolum porrigite Beliſario, quem non culpa, ſed mundanorum inuidia proſtrauit. De Polycrate quidem ferunt, quod tam proſpera ei cuncta G
Vide proco. et Tex. in ſua off.

Exemp. ſuccederent, vt cum aliquando annulum etiam quendam pretioſiſsimum data opera in mare proieciſſet, vt aliquo modo etiam aduerſis vteretur, eundem tamen paulo poſt in piſce ante ſe poſito qui annulum deglutiuerat, inuenerit. Sed cum tanta ſit in mundo mutabilitas & inconſtantia, non paſſus eſt vt in tanta proſperitate è vita diſcederet, ſiquidem captus ab hoſtibus, & obſcurata, amiſſaq; gloria ſua omni, & regno, in patibulum actus eſt, cadauerq; eius expoſitum eſt auibus, & H
Va. Ma. li. 6. Stra. li. 14. feris laniandum, ſicut ſuis prodiderunt monumentis, Strab. Valer. Max: & alij plurimi nobiles hiſtorici.

L A V S   D E O.

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM MEMORABIlium quæ in hoc primo Tomo continentur, iuxta ordinem Alphabeticum conſcriptus

ABſentes honoremus fol. 276.G.

Abſentia Dei quantum cruciabit damnatos.fol.8. H.

Abſtinentia carnē maceremus fol. 55. C.

Abſtinentia quomodo vti debeamus fol 138. A.

Abſtinentia antiquorum fol.138. C.

Abſtinentia admirabilis ſanctorum monachorum fol.138.D.

Abſtinentia virtutum oſtium folio. 202. B.

Abſtinentia domentur carnis impetus fol.202. C.

Abſtinentia conducit ad uictoriam obtinendam tam in prælijs temporalibus quam ſpiritualibus fol,202.f.

Abſtinentia maceratur caro fo.203.B.

Abſtinentia cibi homini ſalutifera fo. 208. E.

Abſtinentia domatur caro & fugantur vitia fol.208. G.

Abſtinentia macerare corpus ſaluti confert fol.266.D.

Abſtineamus a vitijs omnibus folio. 138. F.

Abſtinentes nos Chriſtiani præcæteris eſſe debemus fol.203,F.

Acceptator perſonarum non eſt Chriſtus fol 52.D.fol.398.D.

Accurrit Deus cum eſt neceſſitas fol. 250.D.fo.289.B.C.

Accuſemus nos ante Deum de ſceleribus commiſſis fol.14.B.

Adiuuat nos Deus in laboribus tolerandis fol.315,D.

Adulatio & præſertim in his qui corrigere tenentur peſtilens eſt fol.269.A

Adulatores non attendamus quid nobis dicant, ſed quid ſentiat Deus fol. 31.B.

Adulatores quales ſint fo 47.D.

Adulatores ſunt multi fol 47. D.

Adulatores quam ſint fallaces folio. 47.H.fol.48.D.

Adulatores ipſius adulati bona atque adeo ipſum adulatum exedunt folio. 48.B.

Adulatores aſtuti.fol.48. C.

Adulatores improbos laudāt & bonos vituperant fol.48.C.

Adulatores fugiamus fol.259.G.

Adulatores quibus comparentur .fol. 263.E.

Adulatores marſupium feriunt eius cui adulantur fol.268.G.

Adulatores quantum incommodent fol.268.H.

Adulationes ſunt cantus ſyrenum fol. 47.G.

Adulato

Adulatorum conditiones fol. 267. H. fo.269.C.
Adulatorum aſtutiæ fol.268.D.
Aduerſitates patienter feramus folio 305.A.
Aduerſitates quomodo nobis eueniãt fo.422.C.
Aduerſitatibus carere periculoſum fol.278 B.
Adulterium eſt contra legem naturalem,& diuinam,& humanam folio 19.E.
Adulterium graue ſcelus reputabatur inter barbaros fol.194.C.
Affabilitas magna Chriſti fol. 114. E.
Affabilitas plurimum ornat potentes fo.145.F.
Agit Deus cauſam ſeruorum ſuorum fol.128.H.
Agnoſcamus noſtra ſcelera & miſerias fol.246.D.
Aggrippina Neronis mater. fol. 424. A.
Amare Chriſtum & mundum incõpoſsibilia ſunt fol.353. A.
Amari vult Deus ex toto corde folio. 55.H.
Amatores ſuos quomodo tractet Deus fol 142.H.
Amemus Deum qui tantopere nos amat.fol.19.E.
Amemus & timeamus Deum folio 11.C.
Amici menſæ recedunt in paupertate fol.252.G.
Amicos in proſperitate aliqui obliuiſcuntur.fo.313. A.
Amicitia vera fol.21.B.
Amicitia magna duorum folio.159.C. D.
Amicitiæ ſigna generalia tenemur dare proximis omnibus fol,168.E.
Amicum ex inimico facere ſumma victoria fol.159.D.
Amicorum in honoribus ſæpe obliuiſcimur fol.341.G.
Amor vbi figendus fol.105.D.
Amor proprius excæcat nos fol. 38.H. & fol.124.B.
Amor duplex fol.128.F.
Amor Dei ineffabilis quod pro nobis moreretur fol.335.A.B.& fol. 346. B. C D.
Amor Dei omnia vincit fol.343.B.
Amor Chriſti erga nos ingens folio. 368.h.& fol.369.A.C.E.& 418.D.E.
Amor ſuaues reddit res fol.343.D.
Amor omnia vincit fol 369.E.
Amor amore penſatur fol.369.F.
Amor interdum homines excæcat fo, 384.F.
Amorem in rebus vilibus nõ locemus fol.163.B.
Amorem Dei non habemus, & ideo in virtute non proficimus. ſolio. 245. H.
Amorem quomodo pingebãt antiqui ſol.384. E.
Amore inſano multi effrenati folio. 403.E.

Amorem

Amorem Dei habeamus ſo, 415. B.
Amigdalæ interficiunt vulpes folio. 103. A.
Ambitio humana quanta ſit & quibus comparetur fol.53. A. *& ſol.129.* A
Ambitio deteſtabile vitium ſol.53. H. *& ſol.369.* G. *& 374.* H. *& 380* D.
Ambitio humana quo redigatur folio 132. F.
Ambitio ſimilis eſt ſtultitiæ folio. 142 A.
Ambitio graſſatur in mundo ſol. 142. G. *& ſol.380. B. & ſol. 393.* C. *& 396.* E.
Ambitio quibus conſiderationibus poterit coerceri fol.150. B.
Ambitio conturbat eleemoſynam ſol. 171. A.
Ambitio quanta mala intentet ſolio 260. A.
Ambitio multorum intolerabilis ſol. 380 C.
Ambitio noſtra quo tendat folio 384 D.
Ambitioſus nunquam ſatiatur ſolio. 393. B.
Ambitioſi quo dementiæ veniant fol. 38. B.
Ambitioſi conditio fo.146, B.
Ambitioſi nunquam dicunt ſufficit fo. 185. F.
Ambitioſi quibus aſtutijs vtantur fol. 267. G.
Ambitioſi conditiones fol. 380. A. *& ſol.393.* D.
Ambitioſi in quanto periculo verſentur fol.380. F.
Ambitioſi quam ſint honoris auidi fol. 385. B.
Ambitioſi quam ſint cæci folio. 393. B.
Ambitioſos quomodo humiliet Deus *fol.262.* D.
Ambitionem quomodo frenabimus fol.65. D.
Angelus præpoſitus cuſtodiæ viri impij quid dicat fol.13. E.
Angelus cuſtodiæ noſtræ præpoſitus nos ſalutariter monet folio. 299. G,
Angeli prope innumerabiles folio.213. D.
Angeli cuſtodes quid dicant malis in die iudicij fol.213.B.
Angeli gaudent plurimum cum quis cælum ingreditur fol.319.C.
Angeli boni & mali quam differenter ſe habuerint fol.357. D.
Angelorum ſolicitudo magna eſt circa nos fo.213. F.
Angelos non expectauit Deus *ad pænitentiam fol.13.* F.
Anguſtia magna viri imparati in morte fol,357. E.
nima iuſti maxima perfruetur lætitia cum corpori coniungetur fol. 13.C.
Anima impij maxima afficietur triſtitia quando corpori coniungetur

iungetur ſol.13.D.
Anima non quieſcit niſi in Deo f.lio, 57.B.
Anima quam miſere in inferno cruciabitur ſol.133.G.
Anima noſtra eſt templum Dei, non igitur eam inquinemus ſolio.244.H,
Animã quanti faciat Deus ſolio.272. D.
Anima ſine Deo in quanta ſit triſtitia fol.410.A.
Animam ſolus Deus ſatiare poteſt,& non creaturæ fol.191.E.
Animi remiſsione aliqua interdum nobis vtendum eſt ſol.112 F.
Animi obdurati conditiones ſolio. 351 A.
Animæ ſalutem negli imus fol. 244. D.
Animus peruerſus omnia corrumpit fol.348. C.
Appetitus ſenſitiui nos plurimum conturbant fol.40.C.
Appetitum effrenẽ non ſequamur fo. 355.D.
Apes ſtatim litem ſuam dirimunt ſi puluere aſperguntur ſol.124.D.
Aquilæ ingenium ſol.91.F,& fol.357. H.
Arma hominis bona verba & opera fol.160.B.
Arrogantia quam ſit deteſtabilis ſol. 145. G.
Arrogãtia noſtra magna eſt fol.155:G.
Arrogantes non poſſunt cum Deo negotia ſua tractare fol 156.E.
Aſcendere in cælum non poßumus ſine Dei ſauore ſol.343.G.
Aſtutia inimici magna eſt ſolio. 196. F.
Aſtutia malorum fol.259.G.
Athenienſes cur ruinæ expoſiti ſint fol.54.F.
Athenienſes ſolem adorabant ſolio 244. B.
Attentio continua difficilis in oratione ſol,286.D.
Attentio præcedens quam ſit neceſſaria in oratione ſol.286.E.
Attentione duplici opus eſt in orando fol.286.D.
Auari adorant diuitias fol.90.G. & ſol.253.C.
Auari miſerabiliter viuunt folio. 102 G.
Auari ſunt ſerui diuitiarum fol. 102. H.
Auari ſemper cum nimia ſolicitudine viuunt fol.102.H.
Auari quam ſint cæci non facientes eleemoſynam fol.110.H.
Auari omnia ſitiunt & anhelant ſol. 111.B.
Auari diuites cælum obliuiſcuntur ſol.111.C.
Auari crudel s cum pauperibus folio. 170.H.
Auari occaſiones captant non faciendi eleemoſynam f l.171.C,
Auari ſunt inſtar canum famelicorum

eorum fo.175. G.
Auari ardent et non comburuntur fo. 210. G.
Auari occaſiones captant vt ſitim diuitiarum expleant fo. 211. A.
Auari uarijs utuntur partibus et formis auaritiæ fol.211. D.
Auari ita otioſe degunt ac ſi infernus ipſos non maneret fol. 212. F.
Auari ſumus in dandis eleemoſinis fol.231. F.
Auari tãquã infrugiferæ arbores igni tantum apti ſunt fol. 232. C.
Auari in miſeria uiuunt fol 242. E.
Auari nũquam ſatiantur fol. 244. D. et 253. G.
Auari in magna quidem anguſtia viuunt, quod tamen nõ agnoſcunt fol. 144. F.
Auari diuites quales futuri ſint in morte fol.253. B.
Auari tunc ſibi videntur viuere cum aurum accumulant fol.253. F.
Auari quam ſint ſtulti fol.253. H.
Auari lapidea habent corda fol. 253. H. & fol. 398. A.
Auari hianti fere ore moriuntur fol. 393. C.
Auari quantum noceant fol.393. D,
Auari quam ſint crudeles fol. 398. C. & fol.400. A.
Auari in ſe etiam ſunt crudeles fol. 402. A.
Auari diuites quo redigãtur fol. 402. F. & 405. C.
Auari multi plus diuitias quam honorem æſtimant fol.405. F.
Auaros diuites quomodo Deus puniat in vita fol.88. B.
Auaros quomodo intercipiet mors fol.186. F.
Auaros diuites puniet Deus folio. 406. D.
Auarus quanto plus habet, tãto plus ſitit fol.103. B.
Auaritia hominum quo deueniat fo. 132. F.
Auaritia viget his temporibus folio 210. D.
Auaritia late ſerpit fol.110. G.
Auaritia quã ſit crudelis fol. 211. E.
Auaritia inſatiabilis videtur plaga fol.254. A.
Auaritia homines excæcat fo.399. D.
Auaritiæ ſtudent multi ſenes folio. 254. B.
Auarorum aſtutiæ fo.110. F.
Auarorum magna duritia in eleemoſinis faciendis fol.232. H.
Audiamus libenter quæ ad ſalutem pertinent fol.87. E.
Audire verba Dei parum prodeſt, niſi in corde reponantur fol. 101. E.
Audientes Dei verbum, in opus referant fol.100. B.
Auditores non ſeminent æmulationes inter concionatores fol.20. E.
Auditores pendent ex verbis dulcibus fol.34. D.
Auditores obſurdeſcunt cum aliquid

ipſos tangit fol.34. D.
Auditores verbi Dei quomodo proficient fol.101. H.
Auditores peruerſi de concionatore ſolent murmurare fol.354. D.
Auditores aliqui multas quidem audiunt conciones, ſed parum proficiunt fol.373. B. C.
Auditores exequantur quæ audiunt fol.373. B. C. D.
Auditorũ malorũ cõditiones fo.265. B.
Auditus non debet omni confabulationi patere fol 87. D
Auxilio Dei opus eſt ad vincendas tentationes fol,177. B.
Auxilium ſuum differt Deus ad maiores labores fol.314. H.
Auxiliorum genera duo fol 424. E.

B.

Baptiſmus quas habeat virtutes fo. 41. A.
Baptiſmus pœnitentiæ quid ſit fol. 56. A.
Baptiſtæ humilitas quanta eſſet fol. 53. A.
Baptiſtæ puritas fol. 26. D.
Baptiſtæ excellentia fol 37. G.H.
Beatitudo quanta ſit fol. 77. F. et fol. 175. B.
Beatitudo quam ſit admirabilis fol. 232. A.
Beatitudinem quam ſperamus negotiemur fol.232. A,
Bella & ſterilitates noſtris tribuamus peccatis fol.302. A.
Beneficia à Deo humano generi conceſſa innumerabilia ſunt fol.87. B. & fol.421. D.
Beneficia vult Deus vt ab eo poſtulemus fol. 106. F.
Beneficia Dei in mente recolamus fol. 295. D,
Beneficia immenſa Eccleſiæ collata fo, 296, F.
Beneficijs Dei abutimur fol.327. E.
Benignum ſe oſtendet bonis Chriſtus in iudicio fol. 227. C.
Bona opera in abſcondito faciamus, nam Deus ea ſatis publicabit ſuo tempore fol.161. F.
Bona multi reprehendunt fol. 184. G.
Bona æterna in infinitum excedunt hæc temporalia fol.327. B.
Boni in iudicio lætabuntur fol.6. H.
Boni emendantur punitione diuina fol.25. A.
Boni etſi pauperes quãto in honore habeantur fol 223. A.
Boni virtutem ſuam in laboribus oſtẽdunt fol.223. B.
Boni inde bonum educunt vnde mali educunt malum fol.261. A.
Boni omnia bona Deo attribuunt fol. 262. F.
Boni cognoſcunt quam ſit graue onus malum fol.302. C.
Boni iam ex hac vita videntur incipere cæleſtem gloriam deguſtare folio. 310. G.
Boni ad dignitates euecti conditiones fol.

fol.321. C.
Boni virtutem ſuam oſtendunt,& mali vitia fol.345. E.
Bonos quare permittit Deus affligi fol. 36.A.
Bonus Dei gloriam quærit,non ſuam fol.20. D.
Bonum omne à Deo manat fol.71. H.
Bruta quomodo diligant natos folio 282. D.

C.

Cain poſtquam occidit fratrem percuſſus eſt quodam capitis tremore fol. 23. F.
Calamitates homines excitāt fo.20.B
Calamitates non opprimunt bonos penitus fol.26. H.
Calamitates quam ſint vtiles fol.35. D. & fol.178. E,& fol.36.D,fol. 24.G. fol.71.B.fol.235.H,fol. 276.H.fol.277. E.fol.391.E.fol.392.D.
Calamitates illuſtriores reddunt homines probos fol.115. G.
Calamitates propter vtilitatem noſtram eueniunt.fol.145. C.
Calamitates nos ad Deum reducunt fol.277.B.E.
Calamitates & morbi non ſolum ipſi qui eas patitur ſunt vtiles, ſed multis alijs fol.298. C.
Calamitates ne timeamus, ſed potius in Deo ſperemus fol.343.A.
Calūniatores multi in mūdo fo.306.E
Caluaria ſumus animalium mortuorum fol.187. C.
Cameli conditio fol.97. D.
Cani indices mortis fo.73. F.
Captiuitas duplex. fol.26. F.
Cauillantur ſemper mali fol.254. F.
Carcerem & multas alias afflictiones permittit Deus ſeruos ſuos pati fol. 29. B.
Carnem abſtinentia maceremus folio. 55.C.& 267.C& 271.H.
Carnem noſtram maceremus fo.71.D.
Carnem delicate tractare magnæ eſt dementiæ fol.193. C.
Carnis illecebræ frenādæ ſunt. fo.11. F.
Caro ſe ipſam perdit dū ſpiritum perdit fol.131. G.
Caro crudelis inimicus fol.193.B.
Caro difficile refranatur fol.193.D.
Caro quam mala vicina ſit animæ fo. 194. H.
Caute viuamus folio.388.B,C.& folio 412. H.
Cæci ſunt multi in hac vita fol.75. D.
Cæci quam ſint qui mundanis dignitatibus inhiant fol.135. C.
Cæcitas noſtra magna eſt relinquere æterna bona pro temporalibus folio.18. C. D.
Cæcitas gētilica & Iudaica fol.92. E.
Cæcitas animæ metuenda fol.106.E.
Cæcitas noſtra magna folio.258. B. & 309. G. & 315. G.
Calorum mutationes fol.4.B.
Cæleſtia parum amamus fol. 331. F.
Cæleſtia meditari quam ſit ſuaue fol. 290.C.

Cernit Deus cuncta de longe fol.289. H.

Cælestis muſica quam ſit ſuauis folio. 319, A.

Centurionis magna fides fol.152. H.

Charitas commendatur fol.70. H

Charitas amittitur ſæpe varijs oſtentationibus fol.97. H,

Charitas refrigeſcit fol.154 C.

Chamaleon quas habeat conditiones fol.110. D

Chriſtiani in amore ſuperare debent Ethnicos fol.159. F.

Chriſtiani obligantur præ cæteris ad multa fol.165. F.

Cicero præ magna loquacitate perijt fol.66. C

Cinis ſumus ne ſuperbiamus fo.71. E.

Cinis eſt ſpeculum in quo nos contueri debemus fol.136 F.

Cinis cur in fronte ponatur fol.137. A.

Cinere cur inſigniamur.fol.134, E.

Circumſpecte viuamus fol.129. F.

Circumſpecte viuamus cum tot fallacijs abundet mundus fol.260. D.

Circumſpecte viuamus cum tam importunum habeamus aduerſarium fo. 303. D,

Cygnus cur canat in morte, & ſyrena lamentetur fol,410, G.

Clamores iuſtorum Deus audit quidẽ etſi interdum dormire videatur fol. 25. H: *& fol.98,* H.

Clementia magna excipit Deus ad ſe redeuntes fol.302. E.

Coacte videmur ſeruire Deo fol. 104. B.

Cogita peccata, & non inſoleſces in proſperitate fol.337. F.

Cogitationes noſtras integras & puras ſeruemus fol.91 .E.

Cogitationes noſtras diligenter examinemus fol.92. D.

Cogitationes malas non excipiamus fol.92. F.

Cogitationes noſtras componamus & opera quandoquidem nos Deus intuetur fol 182. C.

Cogitationes malorum impiæ folio. 357 .H.

Cogitationes quomodo examinandæ fol.358. A.

Cogitationes puras conſeruemus, cum eas Deus conſpiciat folio.358 .C. F.

Cogitationes noxias expellamus folio. 359. C.

Cogitationes ſanctas in corde ſeminemus fol.360. E.

Cogitationes ſanctas ineamus folio 389. G.

Cogitationibus vanis facile poſſumus cum Dei auxilio reſiſtere fol.91. H.

Cognitio ſui quantũ proſit fol. 115. B.

Cognoſcamus noſtras miſerias, ſi perire nolumus fol.29. C.

Cognoſcere ſeipſum plurimum prodeſt & magna eſt ſubtilitatis fol. 38. G.

Colloquia ſeruorum Dei qualia eſſe debeant fol.330. F.

Columbæ proprietates fol.392. B.

Co-

Columbæ ingenium & natura folio. 418. E.
Cometæ & alia ſigna aliquando apparent in morte principum fol. 8. F.
Comminationes Dei non perinde videmur timere ac comminationes terrenorum regum fo.265. D.
Compati videtur Deus præ tanta negligentia noſtra fo.84. G.
Compatitur Deus his qui per multos annos in afflictione verſati ſunt, etſi mali interdum ſint fo.291. G.
Compatiamur Chriſto patienti folio. 387.B.
Cõcionator multis diuinitus adiumẽtis eget ad munus ſuum probe exequẽdum fo.33 E.
Concionator non debet de ſua facultate, ingenioque confidere fol.33.F.
Concionator curet operari quod docet fol. 33.H. & fo.59. C.
Concionator ſuam doctrinam pro neceſſitate audientium effundat folio 34. C.
Concionator quomodo doctrinam ſuã diſponere debeat fol. 34. G.
Concionator prædicet timorem & amorem fol.34.H.
Concionator qui facit quod prædicat vberes refert fructus fol. 55. F.
Concionator ſcientia & experientia pollere debet fol.58.E.
Concionator prudens eſſe debet folio 58.F.
Concionator & Dei fauorem imploret & licentiam a ſuperiore obtineat fo. 59.A.
Concionator ſit virtutis ſtudioſus & orationi ac deuotioni deditus fo. 59.B.
Concionator non diffidat etſi fructum non referat fo.100. C.
Cõcionator conturbatur ſi omnes quiete non audiant fol,236.G.
Concionari anhelant aliqui ante tẽpus opportunum fol.33.D.
Concionatores vitia publica corrigere debent fol.33.D.
Concionatores aliqui non ſatis ſuo muneri reſpondent fo.33. C. & fo. 373. E.
Concionatores cum prudentia veritatem proferant fol. 49.G.
Cõcionatores vitia corrigant fo.49.B.
Cõcionatores nimis iuuenili ætate præditi exiguos referunt fructus fo.58.G.
Concionatores ſunt plurimum honorãdi fol.371.F.
Cõcionatores quanto cum feruore concionaturi ſint fol. 371. G.
Concordia elementorum mira cum tamen ſint contraria fol. 83. D.
Concordia quantum placeat Deo fol. 294.H.& fol.319. E.F.
Cõcordiam in bono plurimi facit Deus fol. 295.B.
confeſſio quam ſit neceſſaria folio 70.G.
Confeſſionis quanta ſit virtus folio 189.D.
Confeſſor pro ratione delicti det pœnitentiam fol.60.B.

Confiteatur & culpam ſuã deteſtetur qui vult veniam impetrare fol.107.A

Confidamus nos veniã impetraturos fol.136.C.

Confidamus in domino potius quam hominibus fo.149.A.

Confidamus quod Deus nobis ſubueniet quamuis id differat fo.251.A.

Confidamus in Dei miſericordia fol. 274.C. (275.F.H.

Confidamus viriliter in domino folio

Confidamus quod tanto magis Deus iuuabit nos, quanto difficiliora ſeſe nobis offerent fo.314.H.

Confidamus in domino in maiori etiam anguſtia fo 315 C. & 324.H.

Confuſionem ſuſtinebunt mali in die iudicij fo.4.C.

Confidere debemus in domino etſi nobis videamur derelicti fo.177 G

Confidunt parum in Deo mali fol. 143.B.D.

Conformemus vitam noſtram vitæ Chriſti fo.385.D.

Coniuges bonum exhibeant exemplũ fol.377.B.

Cor hominis non admittit ſimul Deũ & mundum fol.89.C.

Cor vult Deus ſibi offerri fo.92.C.

Corda multorum quam ſint ferrea folio.352.B.

Cor Deo reſeruemus ſol.92.D.

Cordis tres ſinus.358.D.

Correctiõ opportune exhibita quantũ conferat fol.301.B.

Correctiones nolunt audire viri improbi fo.30.F.

Correctiones cum prudentia exhibeãtur fol.48.G.

Corrigere principes vix reperitur qui velit fo.31.A.

Corpus moderate recreandum vt melius ſpiritui deſeruiat fo.333.G.

Conſcientia mala excruciat impios fo.104.B.& fo.146.C.F.& fo.147.D.F.& fol.148.B.& fo.284.H. (147.E.

Conſcientia accuſatrix noſtra folio

Conſcientia probi & improbi quomodo differant fo.148.D.

Conſcientia praua inquietum reddit hominem fol.284.D.& fol.419.F.

Conſcientia ipſa nos mordet vt ad Deum reuertamur fol.285.D.

Conſcientia praua inſtar fœtidæ cloacæ fol.291.A. (348.D.

Conſcientia mala male ſuſpicatur fo.

Cõſciẽtiã laxã habent mali fo.285.G.

Conſcientiam ſæpe diſcutiamus folio 291.A & fo.358.H.& fo.396.C.

Conſideratio pulchra ad iniurias condonãdas fol.162.B

Cõſideramus frigide quæ ad ſalutẽ animæ pertinent fo.14.G.

Conſideremus finem rerum ſol.45.H.

Cõſider. quod puluis ſumus fo.135.G.

Conſideremus quod Deus ſemper nos intuetur fo.181.D.

Conſideremus æterna, & temporalia ſpernemus fo.318.C.

Cõſideremus ruditatẽ noſtrã fo.382.H

Conſideremus quod agimus diligenter prius ſo.390.b.
Conſideremus mirabilia Dei opera fol.390.d.
Conſiderationes ad vitam corrigendam ſo.40 d.
Conſiderationes quas inire debeamus ne pereamus ſo.54.. d.
Cōſiderationes ſalutares ad inferni æternitatem intelligendam ſo.76. e.
Conſiderationes noſtræ quales eſſe debeant fol. 92.g. (tute ſo.193.f.
Cōſiderationes ad perſeuerādū in vir
Conſiderationes ad bene dirigendum vitam fol.217.h. (fol.261.b.
Conſiderationes ad vitā emēdādam
Conſiderationes quibus aliquo modo gloriæ maieſtatē ītelligamus ſo.318.d.
Conſiderationibus diuerſis vti debemus vt bene vitā inſtituamus. ſol.71.d
conſiderationibus ſanctis nititur & ſuſtentatur vita ſpiritualis, ſol. 360.f.
Conſilia etiam Dei ſeruemus, non ſolum præcepta. fol.265.b.
Conſilia ſalutaria etiam à vitioſo accipiamus. fol.374.c. 386.c.
Conſilia ſalutaria dant ſerui Dei. ſol.
Conſiliū petamus ab alÿs, ſol. 385. h. & ſol.386.b.
Conſilium nolle accipere quantum noceat, ſol. 386. d.
Conſolationes diuinæ inæſtimabilis pretÿ. fol.353.h.
Conſolationes mundanæ & diuinæ ſimul eſſe non poſſunt. ſol,353 g.
Conſulamus prudentes viros & probos ſol. 385. g.
Conſultant aliqui impie ſo. 386. a. c.
Conſultores debēt eſſe fideles ſo.386,b
Conſtantiæ diffinitio ſo.32. d.
Cōſtantini magni conuerſio ſo. 116.a.
Conſtantinus Imperator quam fuerit liberalis in Eccleſiam ſo.116.b.
Conſtantia magna ſo.23.f.
Conſuetudo mala difficile eradicatur ſo.47.c.& ſo.278. e.
Conſuetudo mala captiuum tenet hominem ſol.278.f.
Conſuetudo mala contraria tolletur conſuetudine ſo.278.h.
Conſuetudo magna peccandi vt eradicetur, magno Dei auxilio opus eſt ſol. (279.a.
Conſuetudinem malam vincemus aſſidua tandē cura & diligētia ſo.279.b
Conſuetudinem inueteratam vitiorū deſerere perdifficile ſo.279.d.
Contemplationem interdum deſerentes, actioni incumbamus ſo. 297. b. c.
Contemplemur quales ſumus, & non inſoleſcemus 247.f.
Contradictionibus viriliter reſiſtamus ſol.104.h.
Contumelioſa verba propter Deum patienter feramus ſo.305.b.
Contumelias non ſentit magnanimus ſo.306.b.
Conuertamus nos ad Deum & pænitentiam agamus fol. 49.h.
Cōuertamus nos ad Deū, & ipſe nos am

plectetur fol. 50. D.

Conuertamur ad Deum antequam venia ianua claudatur fol.125. A.

Conuertamur ad dominum & ignoſcet nobis fol.302. D.

Conuertamur ad dominum quantum uis mali fuerimus fo. 351.G.

Conuerſationes diſſolutas vitemus fo. 330.G.

Conuerſationes noſtræ quales eſſe debeant fol.330. H.

Conuerſionem noſtram nõ differamus fol.84.D & fo 354.H.& fo. 355. C.

Conuerſionem noſtram nõ differamus & in omni ætate ad Dominum reuertamur ſi vſquam aberrauimus fol. 85. E.

Conuerſationem differre periculoſum fol.86.B.& fo.188.E.& fo.303.E.

Conuerſationem differunt aliqui in decrepitam vſque ætatem foli.354.C. & fo.355.A.

Conuiuia noſtra ſobria ſint folio 404. B D.

Cõuiuia Romanorum moderata fol. 404.E.

Creaturæ puniũtur quia nõ inſurrexerunt contra peccantes fo.2.D.

Creaturæ quæ nunc quodammodo diſſimulant peccata hominum in iudicio contra peccatores inſurgunt fo.8.G.

Creaturæ ſine Deo nullam exhibent conſolationem fol.9. E.

Creaturæ nos manu ducunt in cognitionem creatoris folio 79. A & folio 83. D.

Crocodili natura fo.66.A.

Crudelitas maxima cuiuſdam tyranni fo 17.F.

Crudelitas execrabilis fo.229.C.

Crudelibus denegatur miſericordia fol.399.G.

Crux Chriſti quantum ſplendeat in iudicio fo.7.A.

Crux apparebit in iudicio fo.233.E.

Crucem vnuſquiſque habet fo. 305.D.

Crux Chriſti quanta veneratione colenda fo.362.H.

Cupidi rerum temporalium quanta inuehant detrimenta fo.21.H.& 90.A

Cupiditas quorũdam quanta ſit fol. 210.F.

Cupiditas humana quanta ſit folio 235.F.

Cupiditas humana inſatiabilis folio 244.C.

Cupiditas impedit animæ quietem fol.142 G.

Cupidi homines toto terrarum orbe negotiantur fol.245. F.

Cupiditas mundanæ gloriæ nos in obliuionem cæleſtis gloriæ adducit folio 342.E.

Cura temporalium impedit nobis viã in cælum fo.142.H.

Curam noſtri magnam gerit Deus fo. 288.F. & fo. 314.F. & folio 421. G. H.

D

Damnati blaſphemabunt Deũ & ſanctos fo.227.E.

Damnati

Damnati refrigerium non habebunt in æternum fo.234. A.
Damnati maximopere ſentient tormenta fo.234. C.
Damnati maxima cruciantur inuidia fo. 401. A.
Damnati magis torquētur gloria beatorum fol.401. C.
Damnatorum quanta erit miſeria fo. 76. E.
Damnatorum tormentum grauiſsimū non videre Dei faciem fol.233. D.
Deceptores ſunt multi fol.260. B.
Declinemus a malo & bonum faciamus fol.292. H.
Declinemus quæ ſalutem animæ impediunt fol.303. F.
Defectus ſemper inueniemus quos corrigamus fol.71. C.
Defectus proprij non facile dignoſcuntur fol.124. C.
Defectus alienos exploramus, & ad proprios cæcutimus fol. 246. H. & fol. 248. A.
Defectus proximorum nō publicemus fol.395. D.
Defectus alienos potius quam noſtros exploramus fol 408. C.
De genere potius quam de virtutibus gloriari turpe eſt fol.63. H.
Delectationes & proſperitates mūdanæ, viam cæli nobis ſæpe impediunt fo. 131. C.
Delectationes temporales nos in obliuionem ducunt æternarum fo. 326. D. & fol.341. E. & fol.407. D.
Delectationes huius mundi periculoſæ fol. 226. D. & fol.391. G.
Deliciæ huius vitæ quo redigantur fo. 192. G.
Delicias ſeculi fugiamus ad imitationem Chriſti fol.200. C.
Delicias mundi quomodo ſpernemus fol.332. B.
Deliciæ mundi auocant homines a cæleſti contemplatione fol.29. D.
Deliciæ mundanæ quo redigantur fol. 397. D.
Deliciæ mundanæ quantum noceant fol.329. H. & fol.406. G.
Deliciæ mundanæ periculoſæ fo. 407. D
Dæmon impoſtor conatur ſemper nobis illudere fol.17. C.
Dæmon nobis impedire molitur pœnitentiam fol.51. D.
Dæmon aſtutiſſimus fur, & idcirco fugiamus ab eo fol.58. B.
Dæmon callidus explorator fo.197. E.
Dæmon incantator & impoſtor folio 199. D.
Dæmon variis modis nobis pœnitentiā impedire nititur fol.200. D.
Dæmon odio habet bona opera noſtra fol.201. D.
Dæmon limitatas habet vires ad tentandum fol 201. F. G.
Dæmon puſillanimis eſt ſi ſibi reſiſtatur fol.205. C.
Dæmon interdum ſe vinci patitur vt nos melius ſuperet fo.208. B.

Dæmon extremorum amicus fo.210.A
Dæmon ſecuros vult reddere quos poſſidet & vacuos tentationibus folio 212.B.
Dæmon plurimi facit prædam alicuius ſerui Dei fol.212.G.
Dæmon curat vt nimis de miſericordia Dei præſumamus fol.225.B.
Dæmon maxima vtitur arte contra nos fol.228.G.
Dæmon irridet noſtra infirma propoſita fol.308.E.
Dæmon conatur vt difficultatẽ rei prius quam Dei fauorem contueamur fol.315.B.
Dæmon fatigat eos qui ſibi obediunt fol.315.D.
Dæmon ſuos ſeruos flocci pendit. fol. 315.E.
Dæmon in montem ſuperbiæ ſuos pertrahere nititur fo.321.B.
Dæmon laqueum tendit ſub ſpecie ſanctitatis fol. 324. G
Dæmon multis nos machinis impugnat 360.C.
Dæmon circuit quærẽs quem deuoret fol.391.A.
Dæmõ quomodo ſuos fallat fo. 431.B.
Demoni florem ætatis damus, & Deo decrepitam ætatem fol.176.D.
Dæmonis aſtutia fol 128.C. & 129.F. & 130.G, & 182.D. & 208.A. & 262.B. & 280.F. & 426 G.
Dæmonis variæ artes fo.388.B.
Dæmones vnanimes ſunt contra nos fol.257.G
Denudare vnum vt veſtias alterum nefas fo.169.F.
Deo toto affectu ſeruiamus fo. 78.E.
Deo tribuamus quidquid boni habemus fo.150.F.
Deo quod deterius eſt damus fo. 176.C
Deus ſeruos ſuos honorat fo.315.E.
Deſerit interdum Deus malos propter eorum duritiam fo.359.D.
Deſperare nullus debet in afflictionibus cum nobis a Deo mittatur fo.26.C
Deſperatio quam ſit peſtilentiſsimum ſcelus fo. 432 G.
Detractoribus & adulatoribus aures noſtræ ne pateant fo.92.H.
Detractores quanta infligant mala fo.93 A.C & fo.306.H.
Detractores quomodo puniat Deus fo. 93.C.
Detractores peiores latronibus folio. 93.F.
Detractores flocci pendamus iniquos fo.307.C.& .184.H.
Detractorum plenus eſt mundus folio. 307.A.
Detractores non auſcultemus fol.307 D.
Detractores quantum nobis conducant fo.307.D.
Detractorum Eccleſiaſticorum conditiones fo.306.F.
Deum obliuiſcuntur qui non ſperant eius mercedem fol.12.G.
Deus præſtolatur malos vt pœnitentiam

tiam agant fo.13.B.
Deus vulnerat & medetur fo.151.C.
Deus multa bona ex noſtris calamitatibus educit fol.151.D.
Deus nos conſpicit remigãtes fo.177.E
Deus quam præſtantius ſuos compenſet quam mundus ſo. 92.E.
Deus paratior videtur ad præmiandũ quam ad puniendum fo.215.E.
Deuoti parum ſumus fo.245.B.
Deuotionẽ impedit tumultus fo.314.G
Dialogiſmus animæ impij cum corpore fo.13.D.
Diaboli aſtutia fo 237.H.
Dies domini horribilis fo.4.A.
Dies domini quomodo erit ſicut fur fo 8.D.
Differt Deus auxiliũ, ũũ ad grauiores neceſsitates medicandas ſo. 214. H.
Differre ſalutare remedium magna eſt cæcitas ſo.188.F.
Difficultates in vitijs non videntur ſibi ſentire mali fol.410 A.
Diffidamus nobis & confidamus Deo fo.35.G.
Diffidere Deo quam ſit abominabile fo.288,D.
Difficiliora quanto magis ſe nobis offerunt, tanto magis confidamus in domino. ſo.214.G.
Dignitates mundanæ periculoſæ & laborioſæ fo.42.D.& fo.235.B.& ſo.321.E & fo.322.B.
Dignitates mundanæ quo redigantur fo.54.H.
Dignitates humanæ & domin... ſint inſtabilia & caduca fo.76.H.
Dignitates humanas ſugiamus folio. 185.G.
Dignitates ſolent fugere viri ſapientes ſo.321 F.G.& 323.A.
Dignitates quam auide multi appetant fo.321.G.& 323.D.
Dignitates ſtulti & ignari ſtatim amplectuntur fo.321.H.
Dignitates benemeritis ſunt dandæ ſo.322.C.
Dignitates humanæ quanto cum labore acquiruntur fo.322,F.
Dignitates aliqui nonnunquam obtinent ad eorum condemnationem ſolio 323.H.
Dignitates ſerui Dei cum timore acceptant ſo.323.B.
Dignitates abſq. virtute quantum pleriſq. noceant fo.424. D.
Dignitatibus humanis multi ſuperbiunt ſo.114.F.
Dignitatibus humanis qui nimis adhærent periclitantur fo.186.E.
Dignitas in viro indigno monſtruoſa fo.322.D.
Diligẽtiã incredibilem adhibemus ne tẽporalia bona amittamus ſo. 63.D.
Diligẽtiam magnam exhibeamus in deſerendo peccato fo.134.A.
Diligenter operatus eſt Chriſtus ſalutem noſtram fo.304.D.
Diligentes ſimus in ſalute noſtra procuranda fo.303.G.

Dili-

Diligit nos Deus maximopere folio. 429. G.
Diſcrimen inter res diuinas & humanas fo.190. F.
Diſcordiæ quantum Deo diſpliceant fo.19?. D. E.
Diſcordias ſeminare quam ſit graue ſcelus fo.294. G.
Diſcordias euitemus fo. 319. D.& fo. 321. A.
Diſcrimen inter diuitias corporales et ſpirituales fo.22. D.
Diſcrimen inter animam iuſti & mali fo.425. C.
Diſſenſiones quantum oderit Deus fo. 162. F.
Diſſolutio magna in veſtibus.fo.325.E
Diſtantia infinita Dei ad creaturas fo.348. D.
Diſtrahere ſe in vanitates quam ſit noxium fo. 317.F.
Diuites proſpiciant animæ ſaluti fol. 148.H.
Diues inſtar vermiculi bombycis folio 97. E.
Diues quales conditiones ſeruare debeat fo.413.D.
Diuitiæ temporales quo redigantur fo. 24. C.
Diuitiæ a mundanis adorantur fo. 42.H.
Diuitiæ excitant appetitum cupiditatis fo.53. E.
Diuitiæ periculoſæ fo.89. D. & fo.253, F.
Diuitiæ multis pernicioſæ fo. 89.E,
Diuitiæ cum auaritia quantum incommodant fo.90.B.
Diuitiæ facile amittuntur fo.90.H.
Diuitiæ ſunt nobis moleſtæ ſicut ſpinæ fo.96.H.
Diuitiæ laborioſæ fo.97. B.
Diuitiæ veræ quales ſint fo.98.D.
Diuitiæ fallaces ſuffocant triticū & multum incommodant ſæpe ſuis poſſeſſoribus fol.102.D.
Diuitiæ quibus conſiderationibus contemnuntur fo.187. E.
Diuitiæ ſine Deo nil valent fo. 210.F. & fol.428.E.
Diuitiæ male acquiſitæ quo redigātur fo.211.C.
Diuitiæ nos inſolentes reddunt folio. 304. H.
Diuitiæ quomodo expendendæ folio: 405. A.
Diuitiæ quaſi veſtes mutuo acceptæ fo. 405. B.
Diuitiæ ſæpe quātorum ſint cauſa malorum fo.430. A.
Diuites auaros quomodo Deus puniat etiam in vita aliquando fol.88. B.
Diuites auari etiam paucula pauperum bona deuorare nituntur fo.110.E.
Diuites & potentes patrocinium ſuſcipiant pauperum fol.290. D.
Diuites plurimi fiunt a mundo fol. 371. A.
Diuites compatiantur pauperibus fol. 399.B.

Diui-

Diuites debẽt agnoſcere magnum Dei beneficium erga ipſos fo.402.B.
Diuites bona pauperibus diſtribuant fol.402.C.& 406.D.
Diuites auari crudeles erga pauperes fo.402.D.
Diuites auari in morte quales ſint fo. 405.E.
Diuites mali parui fiunt apud Deum fo.413.C.
Diuitiarum deſiderium inſatiabile fo.96.H.
Diuitiarum abuſus quantum noceat fol.102.F.
Diuitiarum amor nos excæcat folio. 243.F.
Diuitiarum oſtentationem mundani homines faciunt fo.337.A.
Diuitias propter Chriſtum contemnamus fo 90.C.
Diuitias multi in vanitate profundũt fo.90.F & 97.G.
Diuitias amare quæ tam cito pereunt magna cæcitas fo.91.B.
Diuitias ſectari & Deum deſerere extrema eſt dementiæ fo 91.C.
Diuitias cur det Deus hominibus fol. 98.B.
Diuitias ſectari perniciosum fo. 102.G.
Diuitias cæleſtes appetamus fo. 110.F.
Diuitias dat Deus vt impartias pauperibus fo.170.G.
Diuitias acquirere laborioſum folio. 144.E.
Diuitias contemnamus fo.402.E
Diuitiis multi implicantur fo.97.C.
Diuitiis multi abutuntur fo.402.C.
Diuitiarum bonus vſus ſalutaris fol. 402.B.
Diuitiarum abuſus quantum noceat fo.405 D.
Doctrina tradenda eſt pro captu audientium fo.381.D.
Doctrinam ſuam confirmauit Chriſtus morte ſua fo 362.G.
Doctrinam ſalutarem accipiamus etiã a vitioſo doctore fo.374.A.
Dolet Deus de perditione noſtra fo8.C
Dolere debemus intimis quidem ſenſibus propter culpas cõmiſſas fo.303.B.
Doli multi ſunt in mundo fo. 259.C.
Domini debent curam gerere familiæ ſuæ fo.145.F.
Domini debent ſuauiter & prudenter imperare fo.153.B.
Domini præcipiendo moderatione vtãtur fo 153.B.
Domini ſint probi, & ſedulo ipſis obedient ſerui fo.153.F.
Domini multi maiorem curam gerunt mulæ quam ſeruorum fo.154.B.
Dominium multos inſolẽtes reddit fo. 142.C. (& 152.E.
Duces quales eſſe debeant fo.151.H.
Duces quomodo ſe erga milites gerere debeant fo.297.E.
Dura corda quomodo mollientur fol. 245.D.
Dura corda quomodo pulſet Deus vt molleſcant fo. 348.F.

Duri ſumus in operibus miſericordiæ exercendis fo.228.G.

Duritia animi cui rei comparetur fo. 45.C. (45.D.

Duritia animi quomodo mollietur fo.

Durities noſtra magna fo.352.A.

E.

Eccleſia ſancta fundatur ſuper quatuor euangelia fo.95 G.

Eccleſia militãs & triũphãs fo.362.E.

Eccleſiaſtici mali quantam in iudicio ignominiam ſuſtinebunt fo.150.A.

Eccleſiaſtici quã bonũ exhibere debeãt exemplum fo.234.H.& fo.235.C.

Eccleſiaſtici viri exemplũ quantũ poſſit nocere ſi prauum ſit fo. 374.E. G.

Eccleſiaſticis detrahentes quam peßime agant fo.371.D.

Eccleſiaſticos honoremus fo.365.G.

Eccleſiæ immunitates ſeruandæ ſunt fo.249.C.

Ebrietas infame vitium fo.209 D.

Aedificia ſuperba quantum noceant fo.144 G.

Aedificia omnia mundi in die iudicij corruent fo.225. G.

Aedificia & ornamenta ſint moderata fo.325.A.

Aedificiorum ſuperfluitates reprehenduntur fo.324.B

Effectus quos operatur Deus in anima fo.57.A.

Electiones quales eſſe debeãt fo. 38.F.

Electores male eligentes quomodo puniantur fo.375.D.

Elephas verecundus fo.182.A.

Elementorum mira con ordia cum tamen ſint contraria fol.83.D.

Eleemoſyna ſit de re iuſta fo.169.F.

Eleemoſyna magis indigentibus detur fo.169.H.

Eleemoſyna ſi fieri poteſt propria fiat manu fo.170.C.

Eleemoſyna præſtantißimum opus fo. 215.G.

Eleemoſynam dãt pauperes interdum libẽtius quam diuites fo.231.F.

Eleemoſyna quãtum poßit apud Deũ fo.233.A.

Eleemoſynas largientibus multa Deus confert beneficia fo.175.H.

Eleemoſynam ex deterioribus facimus fo.176.D.

Eleemoſynam & opera pietatis exerceamus fo.218.D.F.

Eleemoſynas impediunt ſumptus in rebus vanis fo.218.H.

Eleemoſynæ cur tam exiguæ fiant fo. 170.F.

Eleemoſynis redimant diuites peccata ſua fo.397.A.

Emendemus vitam dum licet fo.7.D,

Emendemus ſtatim deprauatos mores fo.419.B.

Epiſcopis quanta reuerentia debeatur fo.371.C.

Erubeſcamus male agere fo.178.H.

Aetas matura requiritur in prædicatore fo.58.D.

Aeterna recordemur, qui tantam rerum

rum tēporalium curā gerimus fo.63.B.
Aeterna amemus & temporalia deſpiciamus fo.67.F.
Aeterna pro temporalibus commutare extremæ dementiæ eſt fol.46.F.& fol. 75.B.
Eucharistia quam reuerenter ſumenda ſit fo.41.D.
Euangelica veritas non indiget humano fuco fo.364.E.
Examen quam diſtrictum erit in iudicio fo.231.C.
Exceſſus in veſtitu fugiamus folio. 409.D
Excuſationes aliquorum ne ignoſcant fo.172.F.
Excuſationes malorum non admittit Deus fo.183.G.& fo 221.D.
Excuſationes non quæramus vt fugiamus a diuino obſequio fo.257.A.
Excuſationes quærunt mali peccatorum ſuorum fo. 261.D.
Exempla mira ſanctorum fo,31.D.
Exemplo prauo non offendamus proximos fo.280.E.
Exemplo ſuo bono ſancti docebant fo. 378.B.
Exemplum bonum vbiq. dandum fo. 37 .C.& 377.A.E.
Exemplum malum quantum incommodet fo.272.D.
Exemplum ſumunt prudentes ex aliis fo.298.E.
Exemplum prauum quantum Deo diſpliceat fo.301.A.
Exemplū ſumamus ex aliis fo.413.A.
Exploremus noſtra facta potius quam aliena fo.396.B.
Expectat nos Deus ad pœnitentiam fo.186.C.
Exerceamus nos in virtute ſi volumus progreſſus aliquos reportare fo.72.D.
Exerceamus nos moderate fo.85.A.
Exerceamus nos in operibus miſericordiæ fol219.B.

F.

Faciamus quod in nobis eſt & Deū habebimus fautorem fo.299.D.
Facile ſtatim dæmoni ſuccumbimus fo.303.G.H.
Fama labore paratur fo,82.C.
Fama vera in quo conſiſtat fo 93.F.
Famuli & domini in quam multis conueniant fo.150,B,
Famuli & domini in quam paucis differant fo.150.C:
Fauet Deus in maioribus periculis fo. 390,H.
Fauore Dei opus habemus fo.424.D.
Fauorem Dei & ſanctorum imploremus.fo.193,E.
Fauores multos nobis dat Deus,ne ſuccumbamus fo.159.G.
Felicitatis magnæ loco ducendū eſt bonum nanciſci paſtorem fo.37,A.
Ferdinandi regis catholici exemplum fo.186.G.
Feſti dies quomodo celebrandi folio. 296.A.
Feſtis diebus multi plus offendunt quā

aliis diebus fo.295.G.

Feſtis diebus Deus eſt conuiua noſter fo.296.B.

Feſtis diebus in quibus nos exercere debeamus fo.296 B.F.

Feſtis diebus prohibita videntur quæ impediunt deuotionem fo.297.A.

Feſtos dies quomodo celebrare debeamus fo.290.F.

Feſtum dedicationis quomodo inſtitutum & cur fo.296.E.

Fidamus Deo ex toto corde fo.289.E.

Fides cum operibus ſocianda eſt fo. 81. E.& fo.117.H.& 415.B.

Fides debilitari videtur frequẽtia peccatorum fo.118.C.

Fides præſtãtiſſima virtus fo.275. A.

Fides noſtra multis mirabilibus & ſignis confirmatur fo.339.B.

Fidei obtemperent ſenſus & ratio naturalis fo.117.D.

Fidei magnum meritum fo.275. D.

Fidei magna firmitas fo.338.E.

Fidei maximum referimus præmium fo.339.A.

Fidẽ paruipẽdunt hæretici fo.118.D.

Fiducia noſtra qualis eſſe debeat fol. 288.H.

Filii mali contriſtant parentes ſuos fo. 442.A.

Filii a teneris vnguiculis bene inſtituendi fo.442.C.

Filii multi nobilium videntur a barbaris progeniti fo.64.D.

Filii Dei cum ſimus non demittamus nos ad vilia fo.71.E.

Filii ſumus terræ & nepotes ipſius nihil fo.115.A.

Filii parentes bonos imitentur folio. 272.H.

Filii multi parum amant parentes fo.282.E.

Filii a tenella ætate laudabiles ſuggãt mores fo.282.H

Finis præcipuus noſtrorum bonorum operum ſit Deus fo.128.D.

Finem rerum conſideremus,& in mediis non errabimus fo.45.G.

Firmitas non eſt in rebus terrenis fo. 97.A.& 108.F.

Firmitatẽ habeamus in virtute tam in proſperis quam in aduerſis fo.32. C, & A.

Formicæ exemplum dant ciuitatibus fo.320.B.

Fortitudinem & inconſtantiam quomodo pingerent antiqui fo.32.C.

Fragilitas humana quanta ſit fo.129. A.& 134.F.

Fragilitatem noſtram agnoſcamus & non ſuperbiemus fo.113.C.& 223.F.

G.

Gaudia cæleſtia qualia ſint fo.165.D

Gaudia huius vitæ quam ſint vana fo.326.G.

Gaudium ineffabile in cælo fo.164. F & fo,318.B.

Gloria mundi mutabilis fol. 42.G.

Gloriam ſempiternam appetamus fo. 127.D.

Gloria

*Gloria ſempiterna quam ſit iucunda fol.*127.D.
Gloria ſuperat opinionem noſtram fo. 191.A.
Gloria ineſtimabilis folio. 323,H.*&* *fo* 340.G.
*Gloria labore paratur fo.*332.C.
*Gloria eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus fo.*333.B.
*Gloriam vt conſequamur obnixe nobis elaborandum eſt fo.*59. G.
*Gloriam & beatitudinem diligamus vbi eſt pater cæleſtis fo.*164.A.
*Gloriam cæleſtē iam ex hac vita vidētur boni incipere deguſtare fo.*310.G.
Gloriam quidem deſideramus,at vero nolumus pro ea labores ſuſtinere folio. 323.G.
*Gloriam parum ſentimus fo.*331 G.
*Gloriam ſempiternam deſideremus fol.*389.A.
*Gloriam falſam anteponimus veræ fol.*394.H.
*Gloriæ magnitudo ex eo cognoſcitur quod tanto eam pretionobis Chriſtus comparauerit fo.*164.G.
*Gloriæ cæleſtis ſuauitas fo.*191.E.
*Gloriæ excellentia fol.*318.F.
*Gloriæ gaudia & inferni pœnas meditemur fo.*326.H,
*Gloriæ ſuauitatem cur multi non ſentiant fo:*419.E.
*Gloriari de veſtibus & ornatu ridiculum eſt fo.*24.A.
Gloriari de generis nobilitate vanum eſt fo. 54.B.*&*443.B.
*Gloriari de tēporalibus bonis vanum eſt fo.*64.H.
*Gloriemur magis de virtute quam de genere fo.*64.C.
*Generis nobilitas cogere videtur aliquem vt virtutē aſsidue colat fo.*65.A
Gentilitas cæca vanos habet deos fol. 180.D.
*Gentiles aliqui viſi ſunt pro virtute mortem pati fo.*31.C.
*Gentiles nos præcellere quandoque in virtute videntur fo.*142.B.
*Gradus quibus mali ad infernum deſcendunt fo.*61.A
*Gratia Dei plurimum reformat hominem fo.*389.B.
Grati ſimus erga Deum fo. 104. C. *& fo.*118.H.*& fo.*286.C.
Grati ſimus iugiter & ſemper folio. 416.C.
Grati profecto valde eſſe debemus pro tantis diuinitus acceptis beneficiis fo. 421.F.
*Gratiſsimus quidem erat Dauid erga beneficos fo.*111.G.
Gratitudo ipſa noſtra omnibus vtique ornari debet & prædita eſſe circumſtātiis fo 119.D.

H.

*Helena ruina Troiæ fo.*403.D.
*Herculem cum hydra pugnare quid ſignificet fo.*36.A.
Hæreſes quomodo introduci ſoleant fo. 156.H.

Hæreſes multæ pullularunt eo quod nō ſequerentur communem ſanctorū patrum doctrinam fo.364. A.
Hæreſim multi incurrūt paulatim poſt multa vitia ſo.364. D.
Hæretici quibus vtātur impoſturis fo. 259. F.
Hæretici ſuarum inuentionum tenaces ſo.261. D.
Hæretici polum fidei amiſerunt folio. 364. C.
Hæretici contorquent ſenſum litterarū ſacrarum ſo.364. D.
Herodis maxima impietas fo.19. D.
Hypocritæ quibus comparentur ſolio. 126. C.
Hypocritæ etſi diſsimulare velint, tandem tamen manifeſtantur ſolio. 259. B.
Hypocritæ in quantas deueniant miſerias fo.368. B.
Hypocritarum fatuitas & peruerſitas fo.379. C.
Hypocritæ duplices ſo.379. D.
Hypocritæ fallaces ſolio.379. H. & fol. 380 A.
Homo quare creatus eſt corruptibilis & infirmus fo.28. D.
Homo multis nominibus Deo obligatus eſt fo 68. A.
Homo non cognoſcit quantæ ſit dignitatis ſo.68. D.
Homo paruus mundus ſo 79. D.
Homo quibus rebus comparetur ſolio. 136. H.
Homo ſolus inobediens eſt factori ſuo fo.263. H.
Hominē creauit Deus vt vinceret dæmonem fo.216 D.
Hominis dignitas maxima fol. 67. H. & 213. H.
Hominis inſignia qualia ſint ſol. 135. D.
Homines plurimū debēt Deo fo.214. C
Hominum vita breuis fo.5. E.
Honor eſt præmium virtutis fo.149. E.
Honor verus in quibus ſitus ſit fo.394 H.
Honorem Dei qui ſibi vſurpant quid mereantur fo.39. F.
Honorem qui fugit inueniet fo. 42. B.
Honorem Deo demus fo.145. H.
Honores mundani quam debilia habeant fundamenta fo.53. B.
Honores mundani appetitum non ſatiant fo.53. D.
Honores mundanos quos Chriſtus deſpexit non appetamus fo.67. F.
Honores mundanos contemnamus cū ad mortē properemus fo.141. G. H.
Honores mundani multos inſolentes reddunt fo.142. F.
Honores mundani cum maxima anxietate ſunt fol 150. D.
Honores ſæpe mutant mores fo. 113. E.
Honores mundani quam ſint caduci fo.329. F.
Honores mundi contemnunt ſerui Dei (fo.395. A.
Honores mundi caduci ſo.431. D.
Horribilis veniet ad iudicandum Dominus.

minus fo.227.B.
Humana capacitas limitata fo.89.B.
Humana potentia inſtar tonitrui eſt fo.42.F.
Humiles Deus *extollit* fo.53.G.
Humiles ſecuri viuunt fo.113.D.
Humiles a Deo *impetrant quod petũt* fo.156.C
Humiles quantum gaudebunt in die iudicij fo.215.C,
Humiles nolunt laudari fo.216.A.
Humiles cæteros plurimi faciunt fol. 262.B.
Humiliant ſe aliqui vt alios fallant fo.113.H.
Humiliant ſe magis ſerui Dei *quo ſublimiores ſunt* fo.385.A.
Humiliari propter Chriſtũ verus chriſtianiſmus eſt fo.11 .H.
Humiliemus nos ſi tractare commode cum Deo *res noſtras volumus folio.* 248 D.
Humiliores ſunt boni fol.150.H.
Humilium conditiones fo.274.E.
Humilitas cæleſtis animæ medicina fo.29.G.
Humilitas maxima ſeruorum Dei fo. 31.D.
Humilitas commendatur fo. 41.D. & 43.D.
Humilitas tutiſſimus locus fo. 42. D.
Humilitas vera qualis eſſe debeat fo. 43.H.
Humilitas quantum poſſit folio. 57. C.
Humilitas Chriſti noſtram confundit ſuperbiam fo.113.F.
Humilitas cur apparet difficilis folio. 127.H.
Humilitas quantum decoret optimates fo.145.E.
Humilitas quanta impetret folio. 152.G,
Humilitas & manſuetudo quantum placeat Deo fo.223.C.
Humilitas quid faciat fo.262.F.
Humilitas eſt aſcenſus ad honorem fo.384.H.
Humilitatem quanti faciat Deus fo. 41.C.
Humiliando ſe quis magis etiam magis a Deo *exaltatur* fo.44.D.
Humilitate deſtituti pereunt fo.44.F
Humilitatem amemus fo.127.G.
Humilitatem & verbo, & exemplo tradidit Chriſtus fo 127.H.
Humilitatem ſolis verbis non oſtendamus fo.141.C.
Humilitatis magnæ vires folio. 114. B.
Humilitas quibus conſiderationibus conſeruatur fo.114.F.

I.

Iactant ſe multi de generis nobilitate fo.442.D.
Idololatriæ multi modi fo.210.B
Ieiunia quam rigide olim ſeruarentur fo.138.D.
Ieiunij excellentia fo.130.D & fo.132 B.C.& 133.A.

Ieiunii fructus folio. 138. F. H. & folio. 202 D.
Ieiunium ſine patientia non videtur prodeſſe fo. 126. B.
Ieiuniũ etiam eſt nõ peccare fo. 130. F.
Ieiuniũ quare fuerit inſtitutũ. fo. 131. D
Ieiunium multi deſerunt propter leues cauſas fo. 132. H.
Ieiunium verum quale eſſe debeat fo. 137. H.
Ieiunent omnes ſenſus & homo interior fo. 137. H.
Immiſericordes exactã reddituri ſunt rationem & ſeueram fo. 229. C.
Impatientia noſtra magna eſt fo. 224. C. & fo. 305. A.
Impii in labirynthum maximum coniecti ſunt fo. 39. B.
Inanis gloriæ multi modi fo, 129. E.
Incitare ad vindictam potius eſſe videtur infidelium fo. 167. C.
Incõmoda multa ſequũtur quod Deũ non habeamus præſentem fo. 181. F.
Inconſtantia maxima vacillamus fo. 110. C.
Inconſtantia noſtra magna eſt folio. 203. H.
Inconſtantia interdũ videtur Dei punitio iuſta erga nos fo. 309. D.
Inconſtantia rerum mundanarum fo. 443. H.
Inconſtantes quas habeant conditiones fo. 32. H.
Inconſtantes ſumus in Dei fiducia fo. 289. F.
Inconſtantes ſumus in bono fo. 307. H. & 308. D. E.
Incõſtãtes quibus cõparẽtur fo. 309. B.
Inconſtãtes ſunt res terrenæ fo444. A.
Incredulos quomodo puniat Deus fol. 415. C.
Inducit Deus ad bona, & diabolus ad mala fo. 204. H.
Inferni cruciatus ſatis explicari non poteſt quantus ſit. fo. 11. G.
Inferni tormenta horrenda fo. 16. G. & 75. D. & 76. E. & 77. C. & 133. G.
Inferni tormenta quomodo cognoſcantur fo. 18. A.
Duplex pœna in inferno fo. 18. D.
Inferni pœnas timeamus fo. 127. C. & fo. 411. H,
Inferni tormenta quare in ſempiternũ durabunt fo. 216. H.
Inferni tormenta quanta ſint fol. 233. F. G.
Inferni tormenta non alleuabuntur per vſum fo. 234. D.
Inferni pœnas & gloriæ gaudia meditemur fo. 326. H.
Inferni graues cruciatus fo. 399. H. & 400. D. & 411. D. & 412. D. E.
Inferni timorem multi videntur abieciſſe fo. 410. H.
Inferni tormenta grauiſsima fo. 59. F.
Infernus paratus erat diabolo folio 216. C.
Infernum ſaltem timeamus, ſi beatitudinem non amamus fo, 332. F.
Infirmos, & in carcere poſitos viſitemus

temus fol.297.c,& 298.d.
Infirmos aliqui viſitare ſolent magis ſui commodi cauſa quam infirmorum fol.297.g.h.
Infirmitates via ad mortẽ folio, 144. h.
Infirmitates quanta adferant commoda fol.298.c.
Inferni ignis quomodo plus comburat vnos quam alios.fol.143.g.
Ignominiæ homines perducunt in Dei cognitionem fol.25.g.& fol.29.c.
Ignominias pati propter Deum glorioſum eſt fol.312.D.
Ignoſcamus proximo ex animo folio. 172.b.& 163.g
Ignoſcet nobis Deus qui præcipit vt ignoſcamus fol.136.d.
Ingrati ſumus erga Deum fol.68. b. 308.d.& 429.g.
Ingrati non ſimus aduerſus Deum fo. 118.b
Ingrati quales ſint fol.118.h.
Ingrati non bene compenſant accepta beneficia fol.119.b.
Ingrati quantum Deo diſpliceant fol. 416.f.
Ingrati non ſimus fol.418.d.
Ingratitudo deteſtabile vitium folio. 118.g.& 416.c.& 421.c.
Ingratorum confuſio fol.418.D.
Ingratitudinis exemplũ notabile fol. 30.g.
Iniuriã Deo infert qui tollit ab eo præmia bonorum & ſupplicia malorum fol.16.h.
Iniuriam condonare glorioſum eſt fol. 167.b.
Iniurias condonare antiquiſſimum eſt fol.158.d.
Iniurias ad imitationem Chriſti condonemus fol.162.g.167.h.
Iniurias condonare maximum eſt lucrum fol.168.B.
Iniurias propter Deum condonemus fol.172.d.
Iniurias Dei ſeruis inflictas, ipſe ſibi aſcribit fol.326.g,
Iniurias qui non condonant reprehenduntur fol.376.b.
Iniurias nobis inflictas obliuiſcamur fol.427.f.
Inimici quantum conducant fol. 157. f.
Inimici noſtri quales ſint fol.157.g,
Inimicos amemus fol.157.h.
Inimicum amare conforme eſt legi naturæ fol.158.b.
Inimicorum dilectio eſt inſigne populi Chriſtiani fol.158.c.
Inimicos bonis operibus vincamus fol. 160,c.
Inimicitiam radicitus extirpemus fo. 161,h.
Inimicitia quam cæcos nos reddat fo. 131.h.
Inimicos quomodo curabimus folio. 168,f.
Inimico magnum demonſtremus amorem fol.168.g.

Inimicum amare vtiliſsimum eſt fol. 169.A.
Inobedientibus plagas multas immittit Deus fol.265.D.
Inſignia præclara fol 117.A.
Inſoleſcimus facile in hac vita folio. 340.F.
Inſpirationes diuinas non ſpernamus fol 51 A. & 59.D.& 71.H.424.F.
Inſpirationes diuinas recipiamus fol. 245.A.
Inſpirationes ſanctæ à Deo proueniũt fol.298.F.
Inſpirationes ſanctas mali reſpuunt fol.298.F.
Inſpirationes diuinas cum venerint complectamur cum ignoremus quãdo reuerſuræ ſint fol.299 A.
Inſpirationibus ſanctis excitat nos Deus a ſomno peccati fol.298.G.
Inſpirationibus diuinis pareamus fo. 298.H.& 298 E.
Inſpirationibus diuinis parent ſerui Dei fol.424.G.H.
Intentio bona requiritur in noſtris operibus fol.92.A.130.D.
Intẽtionẽ in Deum dirigamus fo.125 F.& 130.H & 135.H,150.D.
Intentiones malæ erunt tanquam ligna in inferno ardentia fol. 216.G.
Intemperantia quantum noceat fol. 193.H.& 195.F.& 209 B. & 208.F. & 404.G.
Intemperantia viget hoc noſtro ſeculo fo.203.A.
Intẽperantia vitiorũ mater fo.203.B
Intemperantes quo redigantur folio. 406.H.
Intercedet nullus pro malis in die iudicij fol 227.C.
Interceſsio ſanctorum neceſſaria fol. 156.E.
Inuentiones multæ Dei vt homines in celum ducat,dando eis merendi materiam.fol.25.G.& 29.C,
Inuentiones quærit Deus vt eum ſerio amemus,fol.55.G.
Inuentiones malorum quantum incõmodent fol.157.D.
Inuentiones multas quærit Deus vt a peccato abſtineamus fol.208 C.
Inuerecundi ne ſimus fol.178.H.
Inuidia omnes fere inuadit fo.22.H.
Inuidia deteſtabile malum.folio. 131. E.
Inuidia nulla erit in cælo folio. 165. E.
Inuidorum qualitates folio. 36. B & 74 C.& 131.G.
Inuitat nos Deus ad veniam fol. 133. C.& 432.G.
Inuocemus Deum in noſtris calamitatibus fol.98.G.& 276.H.& 302.H.
Ioannis Baptiſta fidelitas folio. 39. D.
Ioannis Baptiſtæ humilitas folio. 43. D.
Ioannes Baptiſta obtinet ſedem quã amiſit Lucifer.fol. 51, C.

Ira ad

Iræ aduerſariorum concedamus folio. 237.E.
Ira etiam breuis quantum nocet fol. 427.E.
Iratos quomodo placabimus, folio 292 D.
Iram Dei timeamus quæ nos manet in iudicio fol.265.E.
Iudicij vltimi deſcriptio fol.6.F.
Iudicij vltimi conſiderationes fol.14. D.
Iudicij memoria quam ſit vtilis folio 224.E.
Iudicium extremum horrendum fol. 314.C.
Iudicium generale cur fiat quamuis præceſſerit particulare, folio. 7.B.& 149.F.& 229.D.
Iudicij diem obliuiſci videmur folio. 218.B.
Iudicij diem parum timemus fol.220. F.
Iudicium vltimum non admittit deprecatores fol.7.F.
Iudicium vltimum dicitur dies domini fol.225.D.
Iudicium præcedet ignis horrendus fol.230.K.
In iudicio nulla ſalutis ſpes relinquetur malis fol.7 H.
In iudicio qualis quiſque fuerit manifeſtabitur fol.215.B.
In iudicio mali vehementer coanguſtabuntur fol 9.D.H.
In iudicio locus dabitur pro meritis cuiuſque fol.215.D.
In iudicio Deus pro ſuo honore reſpondebit fol.5.G.
In iudicio quam confuſi erunt mali fo.215 E.
In iudicio multa quæ nunc ſunt occulta patebunt fol.10.A.
In iudicio non valebunt preces folio. 216.B.
Iudicij extremi horrorem nullus exprimere valet fol.10.C.& 221,B.
In iudicio terrebuntur omnes fol.217. A.
Iudicij vltimi ſententia irreuocabilis fol.10.F.
In iudicio quid interrogabunt mali bonos fol.10.D.
In iudicium cur veniat dominus cum comitatu ſanctorum fol.14.C.
In iudicio vltimo non erit locus negationi fol 15.B.
In iudicio confidenter boni obuiam chriſto procedent fol 15.D.
In iudicio etiam boni timebunt folio. 15.B.
In iudicio non erit locus miſericordiæ, nec deprecatoribus fol 15.G.
In iudicio varia prodigia fol.16.E.
In iudicio cum maieſtate veniet dominus fol.217.B.& 220.C.
Iudicium non timere magna eſt cæcitatis fol.17,C.
Iudicium rigidum eſt futurum,& idcirco pœnitentiam agamus fol.54.D.
Iudicio dat Deus vnicuique quod ſuum

quod ſuum eſt fol.74.B.
Iudicium vltimum timeamus fol.151 G.& 214.E.
Iudicium Dei obliuiſcimur ſolio. 304 D.
Iudicia Dei iuſta fol.400.B.
Iudicium vltimum ſemper ante oculos habeamus fol,414.e.f.
Iudicium vltimum terribile foli. 411, E.
Iudices debẽt cæteros metiri æqua omnibus menſura fol.52.B.
Iudices mali vtuntur iniquo pondere & menſura ſol.52.C.
Iudices iniqui leges ipſas ad libitum contorquent ſol.52.E.
Iudices mali punientur grauiter fol. 222.F.
Iudices quales eſſe debeant foli. 375. H.
Iudicis maieſtas ualde malos terrebit ſol 229 G.
Iudex non debet recipere dona & munera fol.52.F.
Iudex rectus à domino præmiabitur ſol.52.H.
Iudex qui non audet potentiori reſiſtere deponat officiũ fol.236.B.
Iudicem & principem quomodo pingerent antiqui. ol.52.H.
Iudicant de vita aliena qui ſuam obliuiſcuntur fol.247.A.
Iudicant homines inæqualiter de eodem opere fol.255.C.
Iudicamus facile aliena fol.247.G.& 384.D.
Iudicare temere quam ſit deteſtabile fol.395.E.F.& 408.G.
Iudicemus res in bonam partem potius quam in malam fol,395.G.
Iudicantes alienam vitã ſæpe falluntur fol.248.D.
Iudicabit Deus occaſiones tã boni quã mali ad virtutem fol.229.E.
Iuſtitia & æquitas in omnibus ſeruanda fol.51.H.
Iuſtitia & æquitas ſuſtentant rempu. ſol.52 D.G.
Iuſtitia apud Deum contra peccatores clamat ſol·357.A.
Iuſtitia Dei in quibus operibus valde reluxerit ſol.387,C.

L.

Labyrinthus dedali quid ſignificaret fol.39.A.
Labyrinthus Cretenſis ſol.429.D.
Labe carere debet qui alios carpit fo. 237.B.
Labi nos interdum Deus permittit ad maius bonum fol.382.G.
Labimur facile in mala ſol.396.G.
Laborare recuſamus in hac vita, & idcirco in alia grauiter patiemur fol. 76.C.
Laborare multo magis pro æternis debemus qui tantum pro tẽporalibus laboramus ſol. 343.C.
Labores pro Deo tolerati felices habẽt ſucceſſus fol,18.H.
Laboremus in hac vita, vt in alia remunere

muneremur fol.80.H.
Labores immittit Deus vt emendemur folio.25.B.& foli.145.B.& fo. 153.A.
Labores propter Deum perpeſsi conuertuntur in magnam quietem folio. 30. C.
Labores præcedere debent præmia fol. 35.F,
Labores & calamitates contingũt ſeruis Dei fol.35.D.
Labores pro Chriſto perpeſsi plurimũ conducunt fol.60.B.
Labores noſtros contuetur Deus, vt eoſdem remuneretur fol. 76.A.& 182. G.
Labores Deus mittit pro ratione virium noſtrarum folio.182.G. & folio, 273.E.
Labores a Deo immiſſos hilari vultu excipiamus fol,184.B.
Labores ſuſcipiendi vt poſsimus tandem Deo frui fol.184.F.
Labores noſtros ſentit Chriſtus folio. 220.F.
Labores futuræ vitæ grauiſsimi erunt fol 257.H.
Labores multi ſuccedunt his qui Deo non obediunt fol.270,C.
Labores niſi ipſi experti fuerimus, vix aliorum compatimur fol.298.D.
Labores propter Deum tolerati quam ſint glorioſi.fol.329.B.
Labores optime quidem remuneratur Deus pro ipſius nomine toleratos folio. 329.D.E.
Labores pro Chriſto tolerati optime compenſantur fol 344.G,
Labores grauiores videntur in imaginatione, quam cum reuera acciderint fol.345.A.
Labores propter Deum patienter toleremus fol.392.A.
Labores cur bonis contingant fol.392. D.& 421.B.
Labores ſuaues reddit Deus fol. 392. F.
Labores noſtros Chriſtus nobilitauit. fol,392.F.
Labores bene tolerati quomodo nos in cælum ducant fol.402.C.
Labores patienter ſuſtineamus folio 420.G.
Labori aſsiduo non poſſumus ſemper eſſe intenti fol.85.C.
Lachrymas Deus libenter audit folio 277.C.
Lachrymæ in ſolitudine inueniuntur fol.316.D.
Laqueos multos nobis dæmon intendit fol.204.F.
Laquei cum ſint multi nobis intenti pluribus etiam opus eſt oculis fol. 204 G.
Laudare ſe ipſum turpe eſt fol.43. D.
Laudare aliquem ante os, adulatorũ videtur fol.268.C.
Laudari ab improbis, vituperari videtur potius.fol.48.C.
Laudari omnes cupimus fol.129.D.& 337.H.

Laudes hominum declinemus fo. 129. D.

Laudes humanæ quam ſint caducæ fo. 206.B.D.

Laudemus Deum in hac vita, ſiquidẽ etiam in alia id ipſum facturi ſumus fol.143.H.

Laudemus nomen domini cum audimus illud blaſphemari fol,377.D

Laudis humanæ auidi in quantam deueniant dementiam fol.368.B.

Lectio diuinæ legis quãtum conducat fol.393.H.

Legi Dei ſeruire magnum eſt patrimonium fol.96.G.

Legem naturalem ſeruemus foli. 320. B.

Legẽ dei in corde ſcribamus folio.368 C.

Leges volunt mali cum ipſis conformari fol.52.D.

Leges falſorum deorum quam ſint ſãguinolentæ fol.353.H.

Legibus multi abutuntur fol.219. B.

Legibus diuinis & humanis nos gubernari ſinamus fol.270.A.

Lætitia magna erit illius in morte qui ſe bene præparatũ inueniet fol.357.F

Lex Dei quam ſit ſuauis fol.354.A.

Libenter audimus cum quis nobis placentia loquitur fol.38.D.

Liberales ſimus erga pauperes fol.232 B.& 401.E.

Libri peſtilentes comburendi fol.394. A.

Libros bonos ſæpe verſemus fol. 317. C,

Licentiam nimiam quærunt mali.fol. 322.B.

Limbus quid ſit fol.398.G.H.

Lingua effrænis qu ã ſit periculoſa fol. 93.H.

Lingua mala multa generat incommoda fol.358.E.

Lingua multi ſæpe Deum offendunt fol 413.G.

Linguam noſtram dirigat Deus folio. 93.G.

Linguam diligenter cuſtodiamus fol. 330.E.

Linguæ bonus vſus vtiliſsimus folio. 94.A.

Linguæ conditiones fol.331.A.

Linguæ frænum adhibeamus fol. 331. B.

Literæ ſine virtute parum videntur prodeſſe fol.210.A.

Lites ſuas apes dirimunt ſi puluere aſpergantur fol.124.D.

Liuore cõmouentur multi fol.43.B.

Loquamur ſemper bona de proximis & pro eis reſpondeamus fol.23.B.

Loquacitas excitatur in conuiuijs fol. 400.C.

Ludi publici aliquando ſunt perniciosi fol 300.H.

Lutherus diſſolutus & prophanus, ac peſtilentiſsimus fol. 367 G

Luxuria deteſtabile vitium fo.194. G.

M.

M.

Magiſtros & parentes reuerẽter tractemus fo.377.G.
Magnates ſi mali fuerint quam parui fient fol.222.H.
Male agitur cum viro improbo quod hic non puniatur ſiue peſsimum eſt ſalutis eius indicium fol.26.E.
Maledici ſunt multi & detractores fol.246 H.
Malis quod afflictiones non contingãt infauſtum fol 71.F.
Malis videtur Deus longe abeſſe ſol. 428.G.
Mali abutuntur Dei patientia fol. 13.G.
Mali in iudicio triſtitia aſficiẽtur ſol. 7.A.& 9 A.
Mali ſe ſecuros arbitrantur propter aliqua bona opera fol.13.H.& 14. A.
Mali aliorum explorant defectus, in ſuis interim cæcutientes fol.14.B.
Mali irrident admonitiones Dei & ſeruorum eius ſol.50.F.
Mali Dei timorem & apud homines verecundiam amiſerunt fol.50 G.
Mali bonos perſequuntur ſol. 51.B.
Mali amici ſunt diſcordiæ & diſſenſionis ſol.51.B.
Mali ſuorum clara ſtẽmata denigrãt fol.64.A.
Mali & peruerſi non merentur appellari homines fol.67.G.
Mali inconſtantes fol.69.A.
Mali non deſperent fol.74 D.
Mali quo tãdẽ redigantur fol. 75. E.
Mali quanto in errore viuant folio. 75.E.
Mali quam ſint cæci fol.76.D.
Mali quomodo in inferno cruciabuntur fol.77.A.
Mali tãdem præſtant vt boni meliores fiant fol.115.H.
Mali bonos contemnunt fol.116.D.
Mali bonos perſequendo eos illuſtriores reddunt fol.116.E.
Mali inquieti viuunt folio. 147.C.
Mali ſibi aſcribunt bona quæ habent fol.150.E.
Mali ſibi perſuadent quod à Deo nõ videantur fol.182.E.
Mali quam peſsime Deo ſeruiant fo. 197. G.
Mali alios ſuſpicantur malos fol. 198 D.
Mali in ſocietate dæmonum remanebunt ſol.416.F.
Mali cur æterna pœna multabuntur ſo.222.F.
Mali multis de cauſis ab angelis tradentur in manus dæmonum foli. 231. A.
Mali ſolent culpam ſuam in alios trãſferre fol 236.H.
Mali ex bona doctrina in peius proficiunt fol.261.H.
Mali ſe exagitari patiuntur à dæmone ſol.261.H.
Mali quæ vtantur aſtutia folio.262. B.

Mali

Mali ſtatim inueniunt opportunitatem ad ſua ſcelera patranda ſol, 263. E.
Mali faciem à virtute auertunt fol. 278. G.
Mali adeo cæci ſunt vt miſeriam ſuã non agnoſcant fol 284, B.
Mali in quanta verſentur miſeria ſo. 284. B.
Mali in maxima verſantur anguſtia ſol. 284. F,
Mali nonnulli iam in hac vita tòrmẽta incipiunt fol. 284. H.
Mali quam turpiter labantur fol. 285 F.
Mali non ſentiunt quam graue onus ſuſtineant fol. 285. H.
Mali quomodo eſſent tractandi ſolio. 300, G.
Mali curant prætextu virtutis ſua ſcelera occultare fol. 301. D.
Mali bonos dies appellant quos in vitiis conſumunt fol. 301. F.
Mali valde onerati ſunt, & tamen id non ſentiunt fol. 302. B.
Mali ſe totos vitiiſ tradunt fol. 302. D.
Mali in bono remiſsi & in malo diligentes ſunt fol. 302. F.
Mali ſe cum Eccleſia conformare nolunt fol. 303. C.
Mali deteriores quotidie ſunt ſol. 309 A.
Mali oculos in difficultates coniiciũt potius quam in præmia ſo. 315. F.
Mali ad dignitates euecti inſoleſcũt ſol. 321. D.
Mali in tenebris ambulant folio. 328 D.
Mali Deum perſequuntur ſol. 348. A.
Mali audire volunt ſibi placentia fol. 349. E,
Mali quãtopere decipiãtur fol. 388. E.
Malitia nõ poteſt diu celari fol. 40. G
Malitia hominum quo deueniat ſolio 261, F.
Malorum anguſtia in morte ſolio. 18. H.
Malorum conditiones ſol. 300, D,
Malos etiam in hac uita aliquando incipit Deus caſtigare ſol. 24. H.
Malum non facere non ſufficit, ſed faciendum eſt etiam bonum folio. 216. D.
Malus vir multis dominis ſubiicitur fol, 26. F.
Malus quantum affligatur cum anima corpori vnietur ſol. 220. H.
Malus eas res quibus vtitur contra Deum patitur poſtea in punitionem ſol. 236. A.
Malus vt mare feruet ſol. 284. F.
Malus omnibus creaturis noxius eſt fol. 301. H.
Manſuetudo maxima Ioannis Baptiſtæ fol. 37 G.
Maria virgo quantum diligeret filiũ ſuum dominum noſtrum fol. 258. D.
Mariæ humilitas quanta ſit fol. 370. C.

Mar

Marſupium auari cui comparetur ſo. 429.D.
Martyres quomodo eſſe poſsimus fol. 414.E.
Martyrium duplex fol.383.H.
Matres ſecum filias ad templa ducant fol.283.B.
Medici quomodo ſegerere debeant in viſitandis infirmis fol.297.F
Medium tenere debent qui alios regũt fol.51.D.
Mendaces non ſimus fol.47.G.
Memores ſimus malorum in die bono rum fol.341.D.
Mercedem non expectet in futura vita qui in hac non laborat fol.73.G.
Milites circunſpecte viuant fol.151. H.
Milites quales eſſe debeant fol.152.C. E.
Militis arma bona conſcientia folio. 152.F.
Minatur Deus his qui miſericordia nõ vtũtur cum pauperibus fol.229.A.
Mirabilis Deus in creaturis ſuis folio. 79.C.
Miracula vera nõ poſsunt fieri niſi au toritate Dei fol.293.F.
Miſericordes ſimus fol.28.F.
Miſericordes Deum habebunt propitium fol.228.H.
Miſericordes ſi ſimus gaudebit plurimum Deus fol.232.D.
Miſericordiam à Deo non impetrabit qui immiſericors fuerit erga pauperes fol.90.E.
Miſericordia magna Dei fol.133.D.
Miſericordia ad amicos & inimicos porrigitur fol.163.A.
Miſericordia Dei maxima eſt fol. 221. B.
Miſericordia Dei modo vtamur cum tempus datur fol.272.G.
Miſericordia Dei quam ampliſsima ſit fol.291.H.
Miſericordia denegatur crudelibus ſo. 399.G.
Miſericordia & iuſtitia in Deo. folio. 417.F.
Miſericordiæ opera faciamus fol. 169. H.
Miſericordiæ opera quomodo ſoleat Deus compenſare fol.176.B.
Miſericordiæ excellentia fol.229 B.
Miſſas domi celebrare non faciamus niſi propter iuſtam cauſam fol. 141. A.
Miſeriã noſtrã facile cognoſcemus contẽplãtes tãtam Dei maieſtatẽ fo.342.C
Miſeriam noſtram & culpam agnoſcamus fol.431.H.
Moderatio adhibenda eſt in impenſis fol.254.C.
Modeſti ſimus in verbis noſtris folio. 292,C.
Moderate vtendum cibo & veſtitu fol.341.C.
Monet nos Deus ne ignorantiam poſſimus prætendere ſol.16.C.
Monet nos Deus vt emendemur folio. 221.H.

Monet nos Deus quãuis videat quod propter culpam noſtram non emendabimur fol.351.E.
Monet nos Deus varijs modis fol.424 D.
Moneamus cum charitate amicos de eorum deſectibus fol.295.C
Moneamus alter alterum fol. 304. G.
Monere nos ſolet Deus vt corrigamur fol.12.H.
Morbi & calamitates non ſolum ipſi qui eas patitur ſunt vtiles, ſed multis alijs.fol.298 C.
Mors bonis grata, & malis acerba fol.9 E.
Mors ſolet interdum repentina irrumpere fol.17.H.
Mors ipſa deſtruit potentiam humanã fol.53.D.
Mors omnes exæquat fo.134.E.
Mors quomodo omnes turbet ſol. 134. F.
Mors non ſolet acceptare perſonas fol. 134.G.
Mors quam ex leuibus cauſis ſæpe nos inuadat fol.137.A.
Mors multas ſecum adfert anguſtias fol.326.E.
Mors malos imparatos ſæpe apprehendit fol.254.F.
Mors cum imparatos inuenit, quantũ eos conturbet fol.355.C.
Mors repentina auari diuitis fol.409. D.
Mors terribilis malis fol.410.B.
Mors iucunda bonis fol.410.D.
Mors ſæpe nos repente inuadit fol 412 F.
Morti quo plus appropinquamus, eo amplus virtuti incũbamus fol.356.D.
Mortis memoria vtiliſsima fo.46.E.
Mortis conſideratione optime gubernatur vita fol.46.G.
Mortis hora accommodatior ad mercedem quam ad laborem fol.72.H.
Mortis tempore multa veram pœnitẽtiam impediunt fol.73.A.
Mortis conſideratio plurimum conducit fol.107.F.
Mortis memoria multas ſecum adfert vtilitates fol.107.F.
Mortis conſideratio quantum conducat fol.108.E.
Mortis memoria quanta pariat commoda fol.114.G.
Mortis conſideratio quam ſit vtilis fo. 126.D.
Mortis hora quid dicat Deus fol. 134. C.
Mortis conſideratio ſalutaris fol. 135. A.
Mortis memoria vtiliſsima fol. 135. B.
Mortis conſideratio quam ſit vtilis fo. 187.B.
Mortis frequens conſideratio multa à nobis repellit mala fol. 356. E.
Mortis conſideratione multæ dæmonis fallaciæ reteguntur, ol.357.C.
Mortis varij ſucceſſus fol.409.G.

Mortem, infernum, & gloriã ſæpe mẽte recolere debemus fol.108.B.
Mortem timeamus, & Deum non offendemus fol.179.A.
Mortem conſiderantes fugiemus mundi gaudia fol.326.E.
Mortem ſemper meditari debemus fo, 347.G.
Mortem expectant boni cum hilaritate fol.407.B.
Mortem procul abeſſe nobis perſuadet dæmon fol.414.G.
Mortem nobis ante oculos ſtatuamus fol.416.A.
Mulieres quæ ſe nimium ornant, quam pernicioſæ ſint in repub fo.24.B.
Mulieres multæ inani gloria capiuntur fol.130.B.
Multa inconuenientia ſequerentur ſi diem mortis ſciremus fol.18.F.
Mundanam gloriam deſpicari & contemnere glorioſum fol.43.A.
Mundanæ oſtentationes quanta inuehent damna fol.42.H.
Mundanæ res tanquam ſomnium reputandæ fol.53.C.
Mundanæ deliciæ non dant eam ſatietatem quam promittunt fo.190.H.
Mundanæ gloriæ cupiditas nos in obliuionẽ cæleſtis gloriæ adducit.fo.342.E
Mundanæ res nos conturbant fol.50, H.
Mundanas pompas contemnamus fo. 341.D.
Mundani honores multos inſolentes reddunt fol.43, F.
Mundani leuiores ipſa vanitate folio 52.B.
Mundani honores multos perdunt fo. 176.F.
Mundani extra ſe ſunt poſiti fol. 192. C.
Mundani quo redigantur folio. 192. E.
Mundani ipſos vitioſos honorifice appellant fol.340, H,
Mundani propter mundum magis laborant quam propter Deum fo.354. A.
Mundani ſtatim ex ſua locutione noti fo.355.G.
Mundani nolunt Deo obedire fol.356. B.
Mundani cæleſtia obliuiſcuntur folio. 365.E.
Mundani plus amant temporalia quã æterna fol.394.F.
Mundanarum rerum conſidera finem & parui eas pendes fol.53.C.
Mundanorum machinas diſturbat Deus fol.362.F.G.
Mundana potentia quo tandem redigatur fol. 124, B.
Mundana pluris facimus quam cæleſtia fol.165.A.
Mundana parui pendemus ſi mortem proſpiciamus fol.186.H.
Mundana non ſatiant fol.190.G.
Mundana ſatietatem non præbent fo. 192.A.
Mundana gloriola in morte euane-

cit fol.337.F.
Mundana hæc & præſertim ſi cum cæleſtibus conferantur, vana ſunt & ridicula fol: 339.H. & 340.D.
Mundana ſpernit qui diuina guſtat fol.359.F,
Mundana gloria quam ſit caduca fol. 444.C.
Mundanã gloriam contemnunt ſerui Dei fol 41.G
Mundi gloriam contemnamus folio. 42.G.
Mundi potentia quam cito tranſeat fol.108.G.
Mundi honores contemnamus cum ad mortem properemus fol.141.H.
Mundi leges quam ſint pernicioſæ fol. 158,A.
Mundi leges multi ſequuntur, non ſic leges Dei fol.191.D.
Mundi vanitates optime cognoſcunt & reſpuunt ſerui Dei fol.192.H.
Mũdi delicias cõtẽnamus fo. 326.F.
Mundi amatores ad quantam inſaniã deueniant fol.341.B.
Mundo obediunt mali potius quã Deo fol.61.E.
Mundus multa habet præpoſtera fol. 74.B.
Mundo & Deo ſeruire non poſſumus fol.353.C.
Mundus iam ſeneſcit & debilitatur fol.4.H.
Mundus hic eſt quaſi repræſentatio alicuius comœdiæ fol.20.H.
Mundus inſtar fabulæ fol.134.H.
Mundus paroxiſmos patietur in fine fol.221.A.
Mundus in maligno poſitus eſt folio. 300.F.
Mundus in prælatos & ſubditos diſtribuitur fol.327.G.
Mũdus quam malus ſit remunerator fol,330.B.
Mundus inducit ſuos ad ſectandũ pariter mundanos fol.341.A.
Mundus varijs curis ſuos ſolicitat fol. 341.D
Mũdus iniquus retributor fol.359.H.
Mundus perditus fol.377.D.
Mundus neſcit homines pro meritis diſponere fol.410.F.
Mundus neſcit merita cuiuſque metiri fol.442.H,
Mundum & quæ in ipſo ſunt contemnamus fol.67.C.
Mundũ & mundana contẽnere, magna felicitas fol.67.F.
Mundũ deſeramus & Chriſtum ſequamur fol 107.E.
Mũdum ſi ſequamur, ad Chriſtum nõ ibimus fol.353.B
Murmuratores etiam ipſi ab alijs taxantur fol.247.B.
Murmurare ſolent multi de bonis fol. 304.G.
Murmurare de viris Eccleſiaſticis & religioſis quam ſit graue folio. 306. G.
Murmurare ſolent etiam interdũ perſonæ

ſonæ ſpirituales fol.331.c.
Murmurare de tertia perſona non licet.fol.331.D.
Murmurari ſolet in conuiuijs fol.307 B.
Murmurationes fugiamus fol. 331.B.
Murmurantiũ conditiones folio.355.H
Muſica cæleſtis quam ſit ſuauis folio 319.A.
Mutationes variæ in mũdo fol.4.B.
Mutij ſcæuolæ exemplum fol.11.F.
Mutantur ſæpe proſpera in aduerſa f. 46.B.
Mutabilitas huius vitæ fol.78.D.
Mutabilitas humana fol.88.H.
Mutabilitas magna in rebus huius ſeculi fol.91.A.
Mutabilitas rerum mundanarum fo. 444.D.
Mutius ſcæuola fol.133.G.

N.

Narciſsi fabula fol.403.C.
Natura paucis eſt contenta ſolio.325. B.
Neceſsitatem noſtram nude Deo exponamus fol.149.D.
Negligentes ne ſint boni fol. 74.C.
Negligentes ſumus in rebus ad cultũ diuinum ſpectantibus fol.240.D.
Negligentes ſumus in his quæ ad ſalutem noſtram pertinẽt fol.300. A. & 302.G. & 332.E & 422.H.
Negligentes ſumus in beatitudine cõparanda fol.317.H.
Negligentiam fugiamus fol.388.B.
Negligentibus audire verbũ Dei quid accidet fol.88.E.
Negligentia in virtute mala fol,74. D.
Negligentia & otioſitas deteſtabilis fol.84.A.& 88.G.
Negligentia noſtra magna eſt fol,133 H.
Negligimus quæ futura ſunt fo.127.B
Negligimus emendare vitam folio. 147.B.
Nemini dicitur ſeruire vulgo,qui communitati ſeruit fol.119.C.
Nil nocet probo quod ex obſcura natus ſit ſtirpe fol,64,H.
Nobilitas vera in virtute conſiſtit fo. 64.C.
Nobilitas generis parum prodeſt alicui ſi ipſe ſit vitioſus fol.64.E.
Nobilitant aliqui genus ſuum, aliqui vero obſcurant fol,64.G.
Nobilitas vera talis eſt qualia ſunt opera fol.65,C.
Nobiles & diuites dent eleemoſynas fol.152.H.
Noe inſignis prædicator fol.35.A.
Nomen bonum cõſeruemus fol. 280.G
Nubes aliquando recreant,aliquando terrent fol.219.H.
Nuda ſunt omnia oculis Dei folio.221. D.

O.

Obediamus Deo fol.61.B.
Obediamus Deo abſque vlla contradictione fol.61.H.

Obediamus Deo, & inde multa nobis prouenient bona fol.264.H.
Obediamus Deo celeriter ſicut obedimus regibus temporalibus fol. 265. C.
Obediamus Deo quandoquidem nobis obediunt eius creaturæ fol.265.F.
Obediamus diuinæ voluntati fol.269. G.
Obedientiæ exemplum fol.61.G.
Obedientia donum Dei fo.62.A.
Obdurati animi conditiones fol. 354. D.
Obediunt creaturæ rationis expertes Deo neque ſperant præmiũ fol,263.G.
Obiectum præſens nos plurimum mouet fol.123.C,
Obiectum præſens quomodo plus moueat fo.137.D.
Obiectum præſens quantum nos commoueat fol.297.D.
Obliuiſcitur Deus obliuiſcentem ſe fo. 181.E.
Obliuiſcimur facile Dei beneficia fol. 304.C.
Obliuiſcimur æterna pro temporalibus fo.327.A.
Obſequio Dei nos penitus conſecremus fol.270.B.
Obſtinata corda quibus rebus comparentur fol.44.H.
Obſtinata mens quibus aſſimiletur fol.351.D.
Obſtinatio & duritia animi condemnatur fol.60,G.
Obſtinatio deteſtabilis fol.246.B.
Obſtinatione ſua mali excæcantur fo. 101.D.
Obſtinationem ſiue perſeuerantiam in peccato quomodo puniat Deus f. 61.C.
Obſtinati & proterui nolunt pænitentiam agere fol. 44.H.
Obſtinati quo tandem veniant folio. 61.C.
Obſtinati in quanto verſentur periculo.fo.245,F.G.
Obſtinati infelices habent exitus fol. 255.D.
Obſtinati quo redigantur fol. 255.E.
Obſtinati ſunt impij fol.270.H.
Obſtinati morte æterna cruciabuntur fol.349.C.
Obſtinati quo redigantur fol. 351. H.
Obſtinatis animis comminatur Deus fol.348.G.
Obſtinatos & proteruos quomodo puniet Deus.fol.45.D.
Obſtinatos quomodo Deus tractet fo, 87.G.
Obſtinatorum figura fol.60.H.
Occurrit Deus in maioribus neceſsitatibus fol.183.C.
Occaſionem captant mali calumniãdi fol.306.F,
Occaſionem ad malum præbens quantum offendat fol.331.C.
Occaſiones peruerſas euitemus fol 55,D.
Occaſiones fugiamus quæ nos a Deo auocant fol.106.C.
Occaſiones quærit Deus præmiandi ſeruos

ſeruos ſuos fol.174.G.

Occaſiones noxias declinemus folio. 194.D.

Occaſiones oblatæ ſtatim infirmitatẽ noſtram manifeſtant fol,203.G.

Occaſiones etſi nobis ſe graues offerãt non tamẽ offẽdamus Deũ fol.205.B.

Occaſiones malas fugiamus fol. 237. D.

Occaſiones peruerſas pellamus procul fol,238.D.

Occaſiones quæ nocere poſſunt fugiamus fol,248.G.

Occaſiones malas expellamus fol.260 H.

Occaſiones noxias declinemus fo.272. F.& 280.C.& 281.G.

Occaſiones niſi amputauerimus,ad eadem vitia remeabimus fol.281.G.

Occaſiones ſanctas non negligamus fol.299.B.

Occaſiones multas multi ſibi inueniũt eundi ad infernum fol.301.E.

Occaſiones captant mali quo minus virtutẽ amplectantur.fol.303.C.

Occaſiones peruerſas declinemus folio. 310.B.

Occaſiones diſcordiæ euitandæ fol.336 F.G.H.

Occaſiones noxias declinemus folio. 380.D.

Occaſiones dat Deus tum vt diues eleemoſynã det,tum vt pauper magis mereatur fol.398.B.

Oculi ſint cõpoſiti fol.317 .G.

Oculos quidem ad videndũ dedit nobis Deus & aures ad audiendum, quibus tamẽ præpoſtere vtimur f.100.H.

Odio habentes inimicum,nos valde lædimus fol.173.D.

Odit nos dæmon fol.210.B.

Offendere Deum non debemus vnquã fol.388.G.

Offenſas contra Deum quomodo ipſe puniat fol.123 E.

Offenſas non obliuiſcitur Deus quamuis eas diſsimulet fol.227.A.

Offeramus Deo florem ætatis fol.354 B.

Opera ſunt cum fide coniungenda fo. 28.B.

Opera bona neceſſaria ad ſalutẽ fol. 28.E.

Opera bona faciamus vt de nobis bene teſtentur fol 28.B.

Opera noſtra dirigamus ad finem propter quem conditi ſumus fol.62.H.

Opera bona humilitate conſeruemus folio.71.C.

Opera in gratia facta quanti ſint meriti fol.81.C.

Opera bona occultemus ne ea amittamus fol.128 D.

Opera bona noſtra ſtatim volumus in publicum diuulgare fol.129.B.

Opera noſtra diuulgando temere, eorum fructum perdimus fol.129.C.

Opera bona in Deum dirigamus fol. 129,F.

Opera bona in abſcõdito faciamus fo.

161.D.
Opera noſtra prudenter examinemus fol.201 H.
Opera bona propter Deum faciamus fol 205.E.
Opera bona multi perdunt propter inanem gloriam fol.205.H.
Opera bona in occulto faciamus vt inanem gloriã euitemus fol,206.F.
Opera bona cum deprauata intentione non videntur impetrare apud Deũ fol 275.G.
Opera bona occultemus fol.337.D. & 338.A.
Opera recta intentione facienda fol. 379.F.
Opera bona abſcondamus fol. 379.G.
Operemur bona quæ aliis prædicamus fol.377 D.
Operibus docere ſublimius eſt quã verbis fol.20.G.
Opinio hominum varia folio. 239 D.
Orantibus nobis nititur dæmon attentionem noſtrã interturbare fol. 251.D.
Orantes perſeueremus fol.273.F.
Oratio perſeueret fol.104,F.
Oratio eſt neceſſaria & ſanctorum interceſſio fol.144.C.
Oratio noſtra qualis eſſe debeat folio 149.C.
Oratio ſit humilis & diſcreta f.149.D.
Oratio ſit humilis & deuota fol.156. D.
Oratio ſecurus portus fol.185.G,
Oratio cum attentione fieri debet fol. 200.C.
Oratio fiat cum quiete, attentione & deuotione fol.251.C.
Oratio ſit perſeuerans fol.274.H.
Oratio qualis eſſe debeat fol.276.A.
Oratio quamuis breuis à Deo exauditur fol.286.E.
Oratio multa incognita facit cognita fol.286.F.
Oraſtio iuſti quãtum poſsit fol.287. B.
Oratio qualis eſſe debeat folio. 383. D.
Oratio fiat cum perſeuerantia fol. 25. F.
Oratio qua præparatione facienda fol. 250.H.
Orationem noſtram conatur dæmõ cõturbare fol.102.C,
Orationem operibus charitatis aſſociemus fol.297.C.
Orantes nititur dæmon in varia diſtrahere fol.105.B,
Orando quid debeamus à Deo petere fol.105.E.
Orationes bonorum quantum conducant fol.143.H.
Orationes noſtras timet dæmõ f.251,D
Orationes noſtras non debemus negligere,etſi alij pro nobis orẽt.fol.287. E
Orationes in vnũ quãtum poſsint fol. 287.G.
Orationes humilium quantum poſsint fol.287.H.

Oratio

Orationis magna vis fo.176.H.
Oremus dominũ confidenter fo.105.G.
Oremus pro perſecutoribus noſtris fol. 184.D.
Oremus cum magna fiducia fo.286.H.
Orphai ſimilitudo fo.40.A.
Oſtentationis vana amici ſamus plerumq. fol.337.C.
Otiari pauperes dum cõmoditas adeſt laborandi turpe eſt fo 80 H.
Otioſitas deteſtabilis fo.72.E.
Otioſitas magna eſt negligere ſalutem noſtram fo.73.C.
Otioſitas & negligentia deteſtabilis fo.84.A.
Otioſi venenum reipub. fo.72.F
Otioſi in multa alia labuntur vitia fo. 72.G.
Otioſi etiam ſibi incommodant maxime fol.317.A.
Otium res pernicioſiſsima ,81.F.
Otium deteſtabile fo.82.B.
Otium quantum incommodet fo.82.C.
Otium pernicioſum fo.85.D.
Otium quantorum ſit fomes malorum fo.137.G.

P.

Pacẽ inter diſcordes cõponamus fol. 294.F.
Pacem diligenter conſeruemus fo.320 D.
Pacem non flocci pendamus, cum ad eam nos inuitet Deus fo.124.H.
Pacem diligit Deus fo.320.E.
Pacem inter proximos componamus ſicut faciebat Moyſes fo 320.F.
Pacem cõponere generoſi eſt & illuſtris viri fo.320.G.
Parati eſſe debemus ad reddendam rationem in iudicio fo.6.H.
Parati ſimus ſemper ad tentationes fo.180.H.
Paratus eſt Deus vt nos ad pœnitentiam recipiat fo.292.F. G.
Paratus ſemper eſt Deus vt nobis ignoſcat fo 309.F.
Parce proximo cum tibi id Deus præcipiat fo.172.A.
Parcere delectabile eſt fo.166.H.
Parcere honorificum fo.172.D.
Parcere omnes poſſunt fo.172.B.
Parcet nobis Deus ſi nos aliis parcamus fo.169.D.
Parentes plus amant liberos quam cõtra fo.71.G.
Parentes iam inde a teneris vnguiculis liberos in virtute erudiant fo. 85.F
Parentes plurimum gaudere debent cum filii religionem ingrediuntur fo. 264 C.
Parentes plus amant filios quam filii parentes fo.282.B.
Parentes ad bona potius cæleſtia filiis comparanda amorem dirigant fo.282 F.
Parentes virtutibus potius quam diuitiis locupletes relinquant filios fo. 282 G.
Parentes debent filios inſtruere in deuotione & templorum frequentatione

fo.283.A.
Parentes ducant pueros ſecum in ecclesiam fo.283.B.
Parentes plurimum merentur in recta filiorum inſtitutione fo 283.C.
Parentes praui nolunt liberos corrigere ne ſibi obiiciant quod ab ipſis hæc didicerint fo.283.F,
Parentes filiorum nimio amore ſæpe excæcantur fo.392. H.
Parentes quomodo liberos inſtruere debeant fo.441.C.
Parentes in filiorum inſtitutionem incumbant fo.441.D.
Parentes virtutis patrimonium filiis relinquant fo.441.E,
Parentes bonũ liberis exhibeant exẽplum fo. 441.H.
Paßio Chriſti cur nobis ſæpe proponatur fo.396.D.
Paßionem Domini ſæpe meditemur fo.386.G.& 387.C.
Paßionis Chriſti beneficium ſingulare fo.255.H.
Paßionis Chriſti conſideratio quam ſit vtilis fo.387E.
Paſtor quantam curam gerere debeat ouium ſuarum fo.37.C.
Paſtorem diligentem eſſe oportet cum oues tantopere periclitentur fol. 328. D.
Pater piißimus eſt Deus fo.133.F.
Patres iuſti & probi etiam fere bonos habere ſolent & educare liberos folio. 34.B.
Parentes bonum liberis exhibeant exẽplum fo.376.H.
Pati omnia etiam durißima debemus propter Deum fo.369.G.
Patientes ſimus in aduerſitatibus tolerandis fo.392.C.
Patientia & tolerantia in laboribus quantum conducant fo.94.D.
Patientia etiam apud gẽtiles plurimi habita eſt fo.94.F.
Patientiam hic exerceamus & teneamus vt tandem Deo fruamur fo.94.G
Patientiam iugiter conſeruemus fol. 94.H.
Patientia commendatur fo.98.D.
Patientia excellens virtus fo. 98.H.
Patientia maxime ſplendet in mediis laboribus fo.99.A.
Patientia maxima Chriſti cõdemnat impatientiam noſtram fo.113.G.
Patientia vtilißima fo.126.A.
Patientia egregia virtus fo.172.C.
Patientia plurimum placet Deo folio. 188.H.
Patientia maxima vtitur Deus nobiſcum, ſed ſi eum irritamus furorem effundet fo.189. B.
Patientia noſtra perexigua eſt folio. 223.F.
Patientia ab antiquis etiam philoſophis plurimi habita fol.223.H.
Patientia quibus conſiderationibus cõſeruanda fo.224.A.
Patientia inſigni pollebant ſancti fo. 224.D.

patien-

Patientia pro armis vtamur in iniuriis fo.306.B.
Patientia in laboribus quantum cōducat fo.309.E.
Patientia donum Dei fo.421.A
Patientia magna Dei fo.427.A.
Patientia præclara virtus fo.427.H.
Patientiæ maximæ exemplum dedit nobis Iob fo.29 F.
Patientiæ fructus quanti ſint momenti fo.98.D.
Patientiā Deus quanti faciat fo.94.D
Patientiam habeamus in tribulationibus fo.95.D
Patientiam ſemper conſeruemus etſi nobis aduerſa omnia ſuccedāt fo.98.D.
Patientiam in calamitatibus habeamus fo.178.A.
Patientiam modicam habemus in laboribus fo.182.H.
Patientiam habeamus fo.197.H.
Patientia vtamur in laboribus folio. 292.C.
Patientiam quomodo in aduerſis obtinebimus fo.305.C.D.
Patientiam quomodo conſeruabimus fo.305.F.G & 306.A.
Patientiam habeamus fo.420. D.F.G:
Pauonis proprietas fo.24.D
Pauonis ingenium fo.97.H.
Pauperem debitorem non debemus vrgere fo.209.G.
Pauperes inuitemus fo.170.A.
Pauperes a mundo contemnuntur fo. 218,E.
Pauperes negliguntur fo 218.G.
Pauperes aliqui malunt eſſe manci & paralytici quam ſani fo.292.B.
Pauperes aliqui ſe pluris faciunt quā ſint faciendi fo,304.F
Pauperes pauci reperiuntur patientes & humiles fo.366.G.
Pauperes ſuis orationibus compenſant eleemoſynas quas accipiunt fo. 366.G.
Pauperes hic contemnuntur a multis diuitibus fo.399.C.
Pauperes non temere iudicemus folio. 400.F.
Pauperes non contemnamus fo.401.F.
Pauperes multi ſuperbi fo.402.B.
Pauperes non obliuiſcamur in conuiuiis fo.404.B.
Pauperes & ſeruos Dei habeamus in conuiuiis fo.404.C.
Pauperes nō vili pendamus fo.408.B.
Pauperes contumeliis multis afficiunt aliqui fo.408.D.
Pauperes benigne recipiamus fo. 408. D.
Pauperes non contemnamus fo.408.F
Pauperes non negligamus fo.409.D,
Pauperes vix audent a diuitibus debita repoſcere fo.425.E.
Pauperibus quod datur Chriſtus in ſe recipit fo.215.F.
Pauperibus quod erogāmus Deus ſuum agnoſcit f .218.G.
Pauperibus vix fit iuſtitia fo 219.A.
Pauperibus eleemoſynam benigne faciamus fo.400.F.

Paupe-

Pauperibus non compati magna crudelitas fo.406.E.
Pauperibus non detrahamus fo 408. F.
Pauperibus benigni ſimus fo.425.F
Pauperum quorundam inuentiones ad eleemoſynã extorquendã fo.171.D.
Pauperum neceſsitates videamus vt ita magis ad miſericordiam prouocemur fo.249 H
Pauperum neceſsitates oculis luſtremus vt ita ipſorum compatiamur fol. 297.D.
Paupertas ſpiritus quanta nobis adportet bona fo 90.D.
Paupertas Chriſti confundit noſtrum immoderatum deſiderium fo.113. F.
Paupertas locus ſecurior opulentia & proſperitate fo.115.D,
Paupertatem complectamur fo 409.E
Paupertatem Chriſtus amplexus eſt fo.67.D,
Paupertatem ſpiritus Chriſtus nobilitauit fo.90. D.
Pax quam ſit vtilis fo.223.H.
Pax inter coniuges eſt Deo grata folio. 320.D.
Pax duplex fo.320.D.
Pax mundanorum quam ſit fallax fo. 320.E.
Peccata noſtra Dei iram prouocant fo. 5.G.
Peccata vitabimus diuino adiuti auxilio fo 70.F.
Peccata etiam venialia declinemus ne paulatim ex his ad grauiora labamur fo 237.F.
Peccata venialia quomodo dicantur ad mortalia diſponere fo.237.G.
Peccata noſtra diſcutiamus & lamentemur fo.266.D.
Peccati magna miſeria fo.249.E.F.
Peccati fines egrediamur fo.281.H.
Peccatis non inſiſtamus fo.291.D.
Peccato quomodo reſpondeant æterna pœna fo.294.B.
Peccator in quanta verſetur miſeria fo.40.B.
Peccator qui conuertitur ſit cibus Dei fo.95.G.
Peccator quomodo dicatur a Deo derelictus fo.304.A.
Peccatores ſunt effrontes fo.11.H.
Peccatores publici tãquam ſentinæ reipub. exterminandi fo.300.G.
Peccatores nolentes ſe emẽdare in peccatis ſuis moriuntur fo.348.B.
Peccatum quantopere oderit Deus fo. 21.C
Peccatum in quantam miſeriam hominem demerſerit fo.68.G.
Peccatum ſi cognoſceremus attente illud velis & remis fugeremus fo.106.E
Peccati magna miſeria declaratur in eo quod varia habeat pharmaca ad ſui curationem fo.123.A.
Peccatum inueteratum quam ſit perniciosum fol.137.E.
Peccatum lethale quanta impediat bona fo.159.E.

Pec-

Peccatum quomodo dicatur infinitum fo.171.H.
Peccatum quantum oderit Deus folio. 222.C.
Peccatum quantum noceat fo.222.G.
Peccatum deſerere heroicum eſt opus fo.256.G.
Peccatumquantam inducat cæcitatem fo.261 G.
Peccatum inueteratum non ita facile eluitur fo.267.E.
Peccatum exuitur fonte pænitentiæ fo. 271.E.
Peccatum quantum noceat animæ fol. 272.H.
Peccatum quantum homines excæcet fo.279.F.
Peccatum perplexum tenet hominem fo.284.C.
Peccatum in anima eſt tanquam venenum in corde fo.285.B.
Peccatum odio habeamus fo.285.D.
Peccatum valde timendũ eſt fo.357.B.
Peccatum quantum oderit Deus folio. 387.E.
Peccatum quam ſit deteſtabile fo.387. F.
Peccatum maximum ſecum adfert laborem fo.396.A.
Peccatum velis & remis fugiamus fo 419.C.
Peccatum quantum nos cæcos efficiat fo 419 H.
Peccatum ſeruum reddit hominem fo. 430.B.
Peccatum nos plurimum a Deo ſeparat fo.430.C.
Peccatum in quantas miſerias homines pertrahat fo.430.D.
Pecuniarum bonus vſus plurimum prodeſt fo.401 H.
Pœna damni quanta ſit fo. 223. C. & fo.411.C.
Pœnitentes quid debeant a Domino poſtulare fo.106.H.
Pœnitentia ſummopere neceſſaria fol. 55 H.
Pœnitentia ad ſalutem neceſſaria fol. 59.D.
Pænitentia eſt pharmacum contra peccati venenum fo.59. H
Pænitentia perſeueret ſemper fo.60.C.
Pœnitentia quam ſit ſalutaris folio. 62.B.
Pœnitentia neceſſaria ad ſalutem fol. 133.F.
Pœnitentia præclariſſimum medicamentum fo.187. H.
Pænitentia nos Deo dedicat & conſecrat fo.266.B.
Pænitentia non debet eſſe indiſcreta fo.266.F.
Pœnitentia quam ſit vtilis etiam poſt confeſſionem & abſolutionem ſacramentalem fo.267.D.
Pœnitentia ad ſalutem neceſſaria fol. 267.F.
Pœnitentia plurimum eſt Deo grata fo.271.B.
Pænitentia plurimum apud Deum impetrat

pctrat

impetrat fo.271.c.

Pœnitentia Deum placemus fo.271.F.

Pœnitentia vera quantum impetret apud Deum fo.271.G.

Pœnitentia ne nos terreat cum tã breuis & incerta ſit vita noſtra fol.368. E.

Pœnitentiam non differamus fo.16.F.

Pœnitentiam agamus & ad Deum conuertamur fo.49.H.

Pœnitentiam agamus & vitam emendemus fo.59.F.

Pœnitentiam non procraſtinemus fol. 62.F.& 72.C.

Pœnitentiam differre vſq. ad mortem non eſt ſapientis fo.72.H.

Pœnitentiam de die in diem non differamus fo.85. H.

Pœnitentiam multi fugiunt folio.132. F.G.

Pœnitentia non differenda fol.133. H. & 188.D.

Pœnitentiam noſtram expectat Deus non igitur rebus mundanis nos implicemus fo.189.A.

Pœnitentiam agamus quam omni tẽpore admittet Deus fo.189.H.

Pœnitentiam non differamus folio. 256.D.

Pœnitentiam agamus vt Deo placeamus fo256.F.

Pœnitentiam agamus cum tanta nobis diuinitus ſuppeditentur auxilia fo. 265.H.

Pœnitentiam agamus non complacendo carni fo.266.F.

Pœnitentiam non procraſtinemus fol. 266.H.

Pœnitẽtia quomodo agenda fo 267.C.

Pœnitentia facit interdum vt homines ad vberiorem reſurgant gratiam & maximam fo.271.C.

Pænitentiam ſedulo agamus propter Deum fo.271.F.

Pœnitentiæ magna vires folio,125.C.

Pœnitentia nos in cælum ducit folio. 186.D.

Pœnitentiæ excellentia fo.188.C.

Pœnitentibus Deus beneficia confert ampliſſima fo.60.D.

Perdere Deum ſumma eſt miſeria fol. 62.C.

Peregrini ſumus in hac vita folio. 62. C.

Peregrinos nos reputemus in hac vita fol 324.D.

Perfectio Chriſtiana commendatur fo.165.G.

Perfectionem iugiter amplectamur fo.166.C.

Perfectior quo quis eſt eo magis ad Deum accedit fo.166.D.

Perfectioni incumbamus fo.256.E.

Perfecti ſimus ſiquidẽ volumus vt domeſtici noſtri ſint perfecti fo.172.G.

Pericula maxima in mundo fo.67.

Pericula vbique imminent fo.200.A.

Pericula magna in hac vita folio.388 A.

Periculæ variæ in mundo fo.393.F.

Peri-

Periculoſa vita humana fo. 391.D.
Periculorum plenus eſt mundus folio. 204.E.
Periculoſun eſt interdum viuere in ciuitatibus fo.176.B.
Perplexus erat dæmon cum Chriſtum tentaret fo.196.F.
Perſecutionem patiuntur boni vt nobis ſint exemplo fo 26.H.
Perſecutiones ſerui Dei in deliciis ducunt fo.25.E,
Perſecutiones vndecunque veniant. ſunt nobis vtiliſſimæ pro Chriſto tolera tæ fo.29.H.
Perſecutores nobis conducunt plurimũ fo.172.B.
Perſeuerantia donum Dei fo.308.G.
Perſeuerãtia in peccato cæli viam impedit fo.347.B.
Perſeuerantiæ exemplum fo 32.G.
Perſeueramus parũ in virtute f.307.G
Perſeueremus in bono propoſito folio. 23.E.
Perſeueremus in virtute fol.21 C. & 50.D.& 82.F.
Perſeueremus viriliter ſemper in virtute fo.116.F.
Perſeueremus in oratione etſi multa nobis obiiciantur impedimenta folio. 274.A.
Perſeueremus in rebus ad ſalutem pertinentibus fo.276.C.
Perſeueremus in virtute ſtrenue fol. 277.H.
Perſeueremus ſemper in bono fol. 282. A.
Perſeueremus in bonis operibus folio 291.C.
Perſeueremus conſtanter in virtute fo.304.G.& 415.C.
Perſeueremus in bonis operibus folio. 308.B.& 421.G.
Perſiſtere in peccato periculoſiſſimum fo.300.B.
Perſuadendi modus ſingularis Hieremiæ fo.123.G.
Perturbatores officii diuini puniet Deus atrociter fo.236.H.
Petamus a Domino cum maxima fiducia fo.276.D.
Petentes inſtemus fo274.C.
Petunt multi a Deo quæ ipſis non conueniunt fo.142.F.
Phidias ſtatuarius inſignis fo.83.G.
Phraſes prophetarum fo.1.A.
Pietas maxima Rebeccæ folio.232. D.
Polus arcticus & antarcticus dicuntur ratio naturalis & fides.fo.117.C.
Pontem gregi ſuo ſabricauit Chriſtus 228 B.
Poſſibilia nobis fient omnia ſi diuinũ imploremus auxilium debite fol. 315. A.
Poſtulemus a ſanctis vt pro nobis orẽt fo.288.A.
Potentia & fortitudo humana infirma fo.67.A.
Potentia mundi quam cito tranſeat fo.108.G.

Poten-

Potentia mundana quo tandem redigatur fo.124.B.
Potentiam humanam mors ipſa deſtruit fo.53.D.
Potentes & diuites patrocinium ſuſcipiant pauperum fo.290.D.
Potentiores interdum in maiores miſerias prolabuntur fo115.C.
Potētiores interdum grauiora habent delicta fo.148.H.
Potentatus & dominia humana quā ſint caduca fo.66 D.
Prædeſtinationis indicium liberalem eſſe erga pauperes fo.218.H.
Prædicandi modus ſingularis Iſaiæ fo.123.F.
Prædicator ſit modeſtus in reprehendēdo fo.20.A.& 35.F.
Prædicator faciat quæ alios docet folio 328.B.
Prædicator quid debeat a Domino poſtulare fo.364.H.
Prædicator ſe Deo diligenter commendet vt fructum referat fo 365.A.
Prædicator faciat quod prædicat ſolio. 366.D.
Prædicator præclare operetur fol. 378.F.
Prædicator bonum det exemplum fol. 378.G.
Prædicator omnes moneat fo.415.C.
Prædicatores veneremur qui ſunt loco Chriſti fo.365.H.
Prælati quo zelo duci debeant folio. 36.H.
Prælati & principes medium tenere debent in regimine fo. 51.D.F.
Prælati, prædicatores & cæteri moderatores debitam ætatem, experientiam, & ſcientiam habeant fo.58.D.
Prælati pro ratione virium ſubditorū mandare debent fo.153.C.
Prælati quales eſſe debeant fo.153. E.
Prælati multi praui ſimiles ſibi ſubditos quærunt fo.322.A.
Prælati optimi deligantur fo.322.E.
Prælati & ſubditi quales eſſe debeant fo.327.F.
Prælati quomodo præcipere & ſubditi obedire debeant fo.327.G.
Prælati & ſacerdotes quales eſſe debeant fo375.F.
Prælati ſibiipſis primum imperent fol. 375.G.
Prælatus & princeps ſuus eſſe non debet ſed ſubditorum fo.36.H.
Prælatus qualis eſſe debeat fo. 36. F.
Prælatus qualis eſſe debeat erga ſubditos fo.153.H.
Prælatus moderate ſe gerat fo. 154. B.
Prælatus faciat quod aliis præcipit fo. 327. A.
Prælatus ſeipſum obliuiſcatur vt ouiū reminiſcatur fo.328.B.
Prælatus in ſe auſterus, & erga alios benignus ſit fo.367.B.
Prælaturas multi deſiderant non intelligentes quantum habeant onus adnexum fo.370.B.
Præmia magna pollicetur Deus his

qui

qui pro ipſo labores ſuſtinent fo 25. F.
*Præmia ampliſsima nobis Deus parata habet fo.*175.B.
*Præmia a ſanctiſsima trinitate ſperamus fo.*344 F.
*Præmio nō defraudatur fiducia noſtra in Deum fo.*290. A.
*Præmio facile incitari ſolemus ad laborem fo.*328. G.
Præmium non expectet in futura vita qui in hac vita renuit laborare folio. 73. G.
*Præmium operariis datur fo.*81. H.
*Præmium contueamur & difficultates omnes ſuperabimus fo.*319. C.
Præmeditati ſemper eſſe debemus folio 390. F.
*Præ negligentia bonarum conſiderationum ſæpe perimus fo.*63. H.
Præparemus nos ad mortem fo. 63. A. & 228. E.
*Præſens ſemper eſt Deus tam in proſperis quam in aduerſis fo.*27. B.
*Præſens adeſt Deus omnibus fo.*414. H.
*Præſentia tantum tanquam bruta contuemur fo.*127. D. E.
*Præſūptio humana quibus conſiderationibus deprimenda fo.*114. D.
*Præuideamus ſemper quæ nobis euenire poſsint fo.*103. E.
*Principem & iudicem quomodo depingerent antiqui fo.*52. H.
*Principes, prælati & iudices nō debent eſſe factioſi ſed neutri fo.*51, F.
*Principes memores ſint acceptorum beneficioru n fo.*111. G.
Principes nullum fere inueniunt qui ipſis uera dicat fo. 269. A.
*Principis iuſtitia & æquitas in reip. gubernatione dignoſcuntur fo.*79. D.
Principijs malorum obſtemus, ne deinceps incrementum ſuſcipiant fo. 280. B.
*Principijs malorū obſtādū eſt fo.*358. G
*Procraſtinationes ne proponamus apud Deum fo.*130. F.
*Prodigi ſumus in priuatis ædificiis & tamen in templis ædificandis parciſsimi fo.*240. G.
Proditiones variæ in mundo fo. 259. G.
*Promiſſa diuina ſæpe noſtra culpa amittimus fo.*388. E.
*Promittimus magna & tamen ea facile irritamus fo.*308. F.
*Propheta qua vehementia prædicarēt fo.*123. D.
Proprietas magna cuiuſdam herbæ fo. 84. G
*Proſpectat nos cæleſtis curia cum pugnamus viriliter in certamine ſpirituali fo.*207. B.
Proſpera cur ſæpe ſuccedant malis fol. 392. D.
Proſperitas mundana periculoſa folio. 114. B. & 383. D.
*Proſperitates humanæ nos inſolentes reddunt fo.*46. D.
*Proſperitates humanas ſi diligenter exploraremus non tam caro emeremus fo.*53. E.
Proſperitates humanæ quam ſint mu-

tabiles fo.108.H.
Proſperitates & delectationes mūdanæ nobis cæli viā impediunt fo.131.C.
prouidi ſimus in his quæ pertinent ad ſalutem noſtram fo.19.B.
Prouidi ſimus inſtar ouis fo.423.E.
Prouidentia vtamur circa ea quæ nobis euentura ſunt fo.63.B.
Prouidentia magna Dei fo 243.F.
Prouidentia Dei admirabilis circa hominem fo.265.G.
Prouidentia Dei ineffabilis fo.310.F.
Prouidentia & liberalitas magna Dei erga nos fo.418.B.
Prouidentia magna Dei fo.422.F.
Prouidentiam habere debent patresfamilias fo.423.E.
Proximo faciamus quod nobis vellemus fo 176.A.
Proximos non contemnamus fo 263.B.
Prudentia magna ex præteritis futura coniicere fo.114.A.
Puellæ quæ puritati conſeruandæ non incūbūt quomodo punientur fo. 303.A.
Pueri ſtatim caneſcunt hoc tempore fo. 5.B.
Pueri a teneris annis bene inſtituantur fo.283.H.
Pueros imitamur in puerilibus figmentis luſitantes fo.325.H.
Pueros punimus quod ſe nimis puerilibus tradant & tamen nos nil aliud facimus fo.326.A.
Puniet Deus eos adminiſtratores qui non puniunt publicos peccatores folio. 301.B.
Punire ſolet Deus multis modis fo.271 A.
Punire interdum iam incipit Deus malos in hac vita fo.294.C.
Punit nos Deus interdū intus fo.119.G
Purgatorii pœnas quantum poſſumus declinemus fo.127.D.
Puſillanimes ſumus & conquerimur facile in laboribus fo.27.H.
Puſillanimes ſumus in reſiſtendo tentationibus fo.206.G.

Q.

Quadrageſimæ tempus ad diuina præſtanda obſequia accōmodatiſsimū fo.195.H.
Quadrageſimale tempus eſt tempus diſciplinæ & moderationis fo.138.H.
Quadrageſimale tempus accommodatiſsimum ad pœnitentiam agendam fo.125 D & 137.F.
Quæ in hoc mundo videntur maiora ſunt inſtar puncti fo.66.F.
Quæ plurimi faciunt homines ea ſæpe Deus parui pendit fo.66 H.
Quæramus Deum vbi poſsimus eum inuenire fo.355 F.
Quæramus modo Deum dum tempus datur fo.361.A.

R.

Ratio ipſa imperare debet fo.46.C
Rationem reddituri ſimus accuratam de acceptis beneficiis fo.227.F.
Rationem ſtrictam Deo reddituri ſumus fo.387.D.

Reci-

Recidimus ſæpe in eadem peccata fol. 308. C.

Rrecreationes honeſtæ eſſe debent fol. 112. G.

Recreationes paucæ ſufficiunt fol. 113. A B.

Recreationes aliquæ periculoſæ fo. 355. E.

Reddamus bonū pro malo fo. 177. A.

Reddit Deus cuiq. ſecundum opera ſua fo. 81. D & fo. 77. E.

Regina Sabba quomodo multos ſuperet fo. 256 H.

Regnum cœli cur comparetur rebus terrenis fo. 78. H.

Regnum cælorum cur comparetur rebus creatis & temporalibus fo. 82. G.

Relabimur ſæpe quod non penitus conuertamur & ex toto corde fo. 308. H.

Religionis ingreſſus opus heroicum fo. 264. D.

Relucet Deus in ſuis creaturis fo. 79. H

Remedium nullum ſupererit malis in iudicio fo. 227 E.

Remedia ſæpe deus differt ad maius commodum noſtrum fo. 273. F.

Remedium paratum eſt omnibus ſi velint illud accipere fo. 349. A.

Remoræ piſcis proprietas fo. 33. A.

Remuneratur Deus bona fo. 400. D.

Repēſat Deus cumulatiſsime quod pro ipſo facimus fo. 232. G.

Reprehenſiones mali nolunt patienter audire fo. 426. A.

Repræſentemus nobis aliquem virū grauem qui videat quæ facimus folio. 182. B

Repræſentet quiſq. eum ſtatum in quo poſitus eſt fo. 21. A.

Reſplendet diuina ſapientia in creaturis fo. 79. B.

Reſpondeamus pro honore proximi fo. 23. G.

Reſpondet Deus pro ſeruis ſuis fo. 23. B.

Reſpub. a multis capitibus detrimentū patitur fo. 54. E.

Reſiſtamus paruis ne in magnis labamur fo. 200. E.

Reſtituere quiſque debet potius in vita quam poſt mortem quantum poteſt fo. 251. G.

Retributor optimus Deus fo. 174. E.

Reuerenter ad ſacram communionem accedamus fo 144. G.

Reuertamur ad Dominum neq. diffidamus quamuis peccatis maxime ſimus onerati fo. 125 B.

Romani cur nō ſcriberent Chriſtū in cathalogo ſuorum Deorum fo. 393. A.

Romanorum ipſorum egregium quoddam inſigne fo. 158. D.

S.

Sacerdos malus videtur ignominiā inurere dignitati ſuæ fo. 365. H.

Sacerdotes Dianæ fo. 58. G.

Sacerdotes ſucceſſores Chriſti quomodo ſint fo. 370. F.

Sacerdotes legis gratiæ maiori reuerentia colendi quam veteris legis fol. 370. G.

Sacerdotes parui faciunt perditi homines fo.371.A.
Sacerdotum orationes lõge vtiliſſimæ etſi ſancti non ſint fo.140.C.
Sacerdotum honori maxime conſulendum eſt fo.370.H.
Sacra ſcriptura arma cõtra dæmonem fo.199.B.
Sacramenta non perdunt ſuum valorem propter malos miniſtros fo.140.B.
Sanctorum pulchritudo ineffabilis fol. 333.A.
Salutantes præueniamus inuicem fol. 159,H.
Salutemus proximum fo,376.D,
Saluti noſtræ incumbamus fo.418.H.
Scala qua in cœlum ſerui Dei conſcendunt fo.109.D.
Scala per quam mali in infernum deſcendunt fol109.D.
Scientia ſine virtute parum videtur prodeſſe fo.376.B.
Scorpionis proprietas fo.37.D.
Scriptura ſacra ampliſſimus theſaurus fo.99.H.
Secordia noſtra magna fo.391.C.
Secreta non propalanda fo.386.F.
Seculo ſi conformemur a Deo expellemur fo.359.G.
Securi non ſumus in hac uita fo.72.D.
Securitatem non habemus in hac vita fo.108.D.
Securitas non eſt in rebus huius ſeculi fo.45.H.
Securitas non eſt in hac vita fo.185.H & 190.D.
Securitas nuſquam in præſenti vita fo.213.A.
Securitas non eſt in hac vita fo.388.C
Securitas non eſt in hoc fragili mundo fo.395.F.
Securitas non eſt in mundo fo.405.G.
Securitas non eſt in rebus mundanis fo.444.C.
Securitatem ſæpe habemus falſam fo. 12.F.
Securitatem falſam habent mali fol. 19.G.
Securitatem falſam multi habent fo. 212.D.
Securitatem dæmon ſuis pollicetur fo. 212.F.
Securitatem falſam ſibi pollicẽtur mali fo.388.G.
Securus nullus viuat in hac vita fol. 17 H.
Senectus & ætas decrepita uidetur iã quodãmodo parum opportuna ad pœnitentiam viriliter inchoandam folio. 86.D.
Senes conſulant ſaluti animæ fol. 72. C.
Senes ſint diligentes fo.73.D.
Senes aliqui repueraſcunt fo.73.E.
Senes virtute præ cæteris pollere debent fo.86.E.
Senes quidam quo dementiæ rediganttur fo 124.C.
Senes ad brauium ipſum comparandum viriliter contendant folio.356.D.

Senes quales eſſe debeant folio. 420 G.
Senſibus bene vtamur ſo,100.H.
Senſibus multi abutuntur fo.101.A.
Senſualitas vitium frequens fo. 280. D.
Sepulchrum ſumus mortuorum corporum fo.123.H.
Serui Dei caute viuunt fo.11.D.
Serui Dei quanta polleant humilitate fo.57.C.
Serui Dei lętãtur quod propter ipſum labores patiantur fo.103.G
Serui ſedulo obtemperent dominis ſuis fo.153.G.
Serui Dei plurimũ apud Deum poſſunt ſuis præclaris operibus folio. 287. G.
Serui Dei oculos non coniiciunt in præmia huius vitæ ſed æternæ folio.305. H.
Serui Dei plurimi faciunt quod propter ipſum patiantur fo.315.H.
Serui Dei ſunt vnum in charitate fo. 319.H.
Seruos Dei nil præter Deum ipſum exatiat fo.318.F.
Seruiamus Deo cuius præmia ſunt certiſſima & ampliſſima fo.80.G.
Seruitus miſerabilis quod ſpiritus ipſe carni ſeruiat fo.132.C.
Signa malorum in iudicio, horribilia indicabunt ſignificata fo.90.C.
Signa propter multas cauſas apparebunt in iudicio fo.225.F.
Silentium plurimum conducit folio. 65.D.
Simulatione multa vtuntur mali fol. 261.C.
Sinus Abrahæ quid ſit fo.398.G H.
Societas mala plurimum nocet folio. 288.C.
Societas etiam bonorum nonnũquam declinanda fo.316.H.
Societatem malam fugiamus & bonã complectamur ſo.288.C.
Societatem malam fugiamus fo. 293. H.
Sodalitates pernicioſas fugiamus fol. 63.G.
Solatia mundi ſpernunt ſerui Dei, & cæleſtia auide deſiderant ſo.330.A.
Soliciti valde ſumus circa temporalia non autem ſic circa æterna fo.63.B.
Soliciti admodum ſumus ne bona mũdi amittamus,ſed non ſic de bonis gloriæ ſolicitamur fo.63.C.
Soliciti ſimus de animæ ſalute fo.70.H
Solicitudinem habeamus de animæ incolumitate fo.291.B.
Soliciti ſimus ſemper de ſalute noſtra fo.388.F.
Solicitudo nimia tẽporalium nos valde conturbat fo.70.E.
Solicitudo rerum temporalium impedit ſæpe fructum verbi Dei fo.89.A.
Solicitudo rerum temporalium quantum ſæpe noceat fo.89.F.
Solicitudo Dei maxima circa nos folio. 264.E.

Solitaria vita non omnibus conuenit ſo.194.G.
Solitudinem amemus ſo.62.F.
Solitudinem ſtudioſe complectamur fo 293.G.
Solitudinis & ſilētii præclarum exemplum ſo.66.B
Solitudo innocentiā conſeruat fo 55.D.
Solitudo propugnaculū ſilentii fo.65 D
Solitudo & ſilentium longe vtiliſsima fo.56.A.
Solitudo vtiliſsima eſt fo.69.B.
Solitudo quantum conducat vt Deo vacemus fo.316.B.
Solitudo multas peccandi occaſiones tollit fo.316.B.
Solitudo a magnis philoſophis plurimi habita fo.316.F.
Solitudo quantum Dei ſeruis placeat vbi eam ſemel guſtauerunt ſo.317.E.
Spem in Deo collocemus non in rebus mundanis fo.45.H.
Speremus in domino f.80 B.
Speremus firmiſsime in Deo fo.276.E.
Speremus in Chriſto & non in rebus mundanis fo.342.D.
Spes præmii nos animare debet vt vehemētius in vinea Domini laboremus ſo.80.A.
Spes præmii nos ad virtutem maxime accendit fo.318.A.
Spes præmii nos plurimum mouet. fol. 338.G.
Spes præmii addit animū ad laborem fo 339.A.
Spiritus videtur interdum in nobis nimia meditatione fatigari fo.112.D.
Spiritus quod carni ſeruiat extrema miſeria eſt fo.132.D.
Statua quam adorari iuſsit Nabuchodonoſor tota erat aurea ſo.97.F.
Statua vxoris Loth *quare non fuit ex marmore vel ſilice fo.110.B*
Statuæ duæ Nabuchodonoſor fo.97.F.
Sterilitates & bella noſtris tribuamus peccatis fo.302.A.
Studioſi in cælum & vitioſi in infernū tendunt fo.109.C.
Stulti dum vitant vitia in contraria currunt fo.129.G.
Stultitia magna noſtra fo.425.D.
Subditi obedientes ſint fo.154.G.
Subditi & prælati quales eſſe debeant ſo.327 F.
Subuenit Deus *in maioribus neceſsitatibus fo 292.A.*
Succumbimus facile ſtatim vitiis fol. 323.E.
Sumptus nimii interdum pertrahunt multos in manus vſurariorum folio. 252 C.D.
Superbi odio ſunt Deo *& hominibus fo.262.G.*
Superbi quo redigantur fo 268.E.
Superbi quam ſint cæci fo 385. A.
Superbia deteſtabile vitium fo 44.F.
Superbiam omnem frænabimus ſi attēte conſideremus Chriſtum crucifixum fo.128.A.
Superbiam refrænemus cum Chriſtus ſe tan

ſe tantum humiliauerit fo.146.D.
Superbiæ radicem quandam occultam videmur habere fo.127.G.
Superbos quomodo humiliet Deus fol. 1.C.
Superbos humiliat Deus fo.53.G.& 57 G & 149.B.
Superbos principes punit Deus fo.151.F
Superbiunt multi ad dignitates euecti fo.114.F.
Supplicia futura conſideremus, proſpiciamuſq. diligentiſſime & accuratiſſime fo 423 B.

T.

Talentum quantũ valeat fo.89.G.
Talpæ ingenium & natura fo.409:E.
Tantali fabula fo.98.B.
Temperantia vtilis fo.397.D.
Tẽperantia plurimũ prodeſt fo.409.A
Templa vult Deus in magna haberi veneratione fo.239.F.
Templa ſi reuerenter ingrederemur, proſperiores inde exiremus fo.248 E.
Templi irreuerentiam maxime ſentit Deus fo.239.D.
Templi fabricã qui nolunt iuuare cũ poſſint, reprehenduntur fo.240.D.
Templi miniſtris faueamus & eos honore proſequamur fo.240.D.
Templa negotiationibus prophanare quam ſit turpe fo.236.D.
Templis ſacris nõ abutamur fo. 240 F.
Templis violentiam inſerentes quomodo puniat Deus fo.249.D.
Tẽpla ambulationibus prophanare & negotiationibus quã ſit turpe fo.236.C
Templa multi diſſolute contaminant fo.248 G.
Templorũ fabricã iuuemus fo.240.B.
Templum Dei eſt anima noſtra, non igitur eam inquinemus fo.244.H.
Templum Dei ſtatim frequentemus ſi neceſſitate aliqua vrgemur fo.249. G.
Templum Dei viſitemus fo.294.A.
Temporales ſi metuimus pœnas multo magis timeamus æternas fo. 178.E.F.
Temporalia æternis qui præponit falſo vtitur pondere fo.51.H.
Temporalia deſpiciamus & æterna amemus fo.67.F.
Temporalia diligenter ſolicitamus potius quam ſpiritualia fo.170.D.
Temporalia bona contemnere debemus fo.244.A.
Temporalia nobis cæleſtia impediunt fo.318.B.
Temporalia æternis facile præponimus fo.327.D.
Temporalia qui ſpernet reportabit æterna fo.344.C.
Temporalia hæc parui pendamus fol. 360.C.
Temporalibus rebus nimium incumbimus fo.327.C.
Temporalium appetitus quomodo ſit frænandus fo.324.C.
Tempus cum amiſimus eius vtilitatẽ ſentimus & cognoſcimus fo.75.A.
Temporis commoditatem non amitta

mus fo.75.M.
Tēporis commoditate & tanta in nos tranquillitate oblata vtamur fo.84.C
Tempus hoc ſibi habent mali.ſed veniet tempus Dei fo.9.H
Tempus nobis a Deo conceditur vt in eius vinea lal o emus fo.74.G.
Tempus pretioſiſsimum fol.75.F.
Tempus citiſsime præteruolat fo.75.G.
Tēpus cōmode diſtribuamus fo. 84.H.
Tempus fruſtra non teramus fo. 148. B.& 390.F.
Tenebræ interiores & exteriores fol. 143.F.
Tentantur aſsidue boni fo.200.H.
Tentat nos dæmon vt reflectamus mētem cirsa iniuriam, vt ita ad vindictam incitemur fo.173.H.
Tentationibus quod tam facile ſuccūbamus miratur dæmon fo.196.B.
Tentat interdum dæmon ſub quadam ſpecie ſanctitatis fo.197.B.
Tentat ſæpe dæmon argumentando fo.198.E.
Tentat dæmon acerrime eos qui ſibi contradicunt fo.200.G.
Tentat nos paſsim dæmon fo.205.A.
tentat dæmon interdum ſub quadam virtutis ſpecie fo 208.A.
Tentat aliquando dæmon ſub quadā virtutis ſpecie & colore fo 324 F.
Tentatio carnis nos valde infeſtat fo. 390.G.
Tentando perſeuerat dæmō fol 196,G.
Tentationes variæ inſtante morte fo. 17.D.
Tentationes vtiles fo.29.B.
Tentationes cuiq. quales ſuggerat dæmon fo.35.H.
Tentationes multas & cōtradictiones nobis dæmon repræſentat fo.105.A.
Tētationes malas ſuperemus fo.117.A
Tentationes vincamus fo.161.C.
Tentationes importunas vincamus fo.174.B.
Tentationes permittit Deus fo. 180.F.
Tentationibus viriliter reſiſte,ſiquidē Deus te ſemper contuetur fo 186.B.
Tentationes quomodo ſuperandæ fol 193.F.
Tētationes vix ſentiūt mali fo.201.D
Tentationes ſeruos Dei maxime inuadunt fo.203.D.
Tētationibus minimis interdū ſuccūbimus qui maximas ſuperauimus fol. 204.E.
Tentationes occurrunt cum nobis ſæpe ſecuriores videbamur fo. 204.B.
Tētationes omnes Dei auxilio ſuperabimus fo.207.E.
Tentationes diuino fauore vincere debemus fo.213.B.
Tentationes Dei auxilio ſuperabimus fo 237.B.
Tentationibus viriliter reſiſtamus fo. 193.A.
Tentationibus quibus conſiderationibus reſiſtendum fo.196.A.
Tētationibus impugnantur ſerui Dei fo.201,C.
Tentationibus viriliter reſiſtūt ſerui Dei fo.201.E

Ten-

Tentationibus quamuis multis reſtiterimus, non debemus tamen arma iam abÿcere fol.207.H.
Tentationibus etiã leuiſsimis ſæpe ſuccumbimus fol.209.G.
Tẽtationibus viriliter reſiſtamus folio.278.A.
Tentationibus facile diuino ſreti numine reſiſtemus fol.343.B,
Tentator aſtutus Dæmon fol.17.E.
Tentator aſsiduus dæmon folio.197,D.
Tentator limitatam habet poteſtatem fol.206.H.fol.208.C.
Tentare Deum non debemus fol.177.C.
Tepidi ſumus in virtute folio.300. C.
Terrena contemnamus fol.110.E.
Terrena ſpernamus ſi cæleſtibus frui volumus fol.328.F.
Terrena deſpiciamus cum æterna noſcamus fol.332.F.
Terrenis nimium adhæremus fol.429 D.
Terrenorum affectus perdere facit appetitum cæleſtium fol.349.E.
Terribilis apparebit Chriſtus in iudicio fol.229.H.
Terrore opus habemus vt conuertamur fol.219.G.
Theſaurizemus in cælo fol.136.A.
Timeamus Deum qui tam terribilis veniet in iudicio fol.10.H.
Timeamus æterna ſupplicia folio.11.B
Timeamus Dei cõminationes fo. 12.G.
Timeamus Deum & eius punitiones fol.59.E.
Timeamus Deum & eius ſupplicia fo.151.G.
Timeamus Deum ne ipſum offendamus fol.186.H.
Timeamus iram Dei fol.224.F.
Timeamus horribilem iudicÿ diem fo.228.A.
Timeamus dubiam ſortem noſtram fo.228.B.
Timeamus ſaltem infernum ſi beatitudinem non amamus fol.332.F.
Timeamus Deum fol.391.H.
Timeamus Dei ſupplicia fol.413.F.
Timeamus Deum vt ſecure viuamus fol.416.B.
Timebunt valde mali videntes omnes creaturas contra ipſos armatas folio.221,G.
Timidi valde ſumus in virtutis ſtudio & puſillanimes fol 420.A.
Timor horribilis in die iudicÿ fol.2. E.
Timor Dei quibus cõſiderationibus nutriatur fol.12.A.
Timor Dei vtiliſsimus fol.178.C.
Timor Dei ſi deeſt cætera corruunt fo.179.E.
Timor Dei quam ſit ſalutaris fol.228 C.
Timoratæ conſcientiæ ſunt viri probi fol.285.G.
Timore magno concutientur mali non ſolum propter conſpicua ſigna, ſed etiã propter expectationem futurorum fol.7.H.

Timo

*Timorem nobis incutit Deus vt ad ſe redeamus fol.*178.D.
Timorem Dei *amiſimus fol.*179.B.
*Timorem nobis incutit Deus vt eius indignationem fugiamus fol.*179. B.
*Timorem Dei abijcimus ſol.*221.E.
Timorem Dei mali abiecerunt folio. 354 E.
*Timorem Dei non abijciamus fol.*413 B.
*Tyranni & crudeles quam infelices habebunt exitus fol.*31.G.
Tyranni quo tandem deueniant folio. 115.D.
Tyrannos Deus diſsimulat in hac vitæ & punit in alia ſol. 31.C.
Tyrannos quomodo puniet Deus ſolio. 222.E.
*Toleranda ſunt multa pro beatitudine obtinenda fol.*336.B.
*Tolerantia in rebus aduerſis manifeſtatur & arduis fol.*99.B.
Tolerantia inſignis virtus folio. 172. C.
Tolerantiam non amittamus fol. 305 E.
*Tolerare multa debemus pro ingreſſu in gloriam fol.*335.D
Tonitruis nos monet Deus folio, 68. H.
*Tormenta omnia huius vitæ vmbra ſunt futurorum inſtar fol.*230.B.
Tradamus nos totos Deo folio. 288. E.
Transfiguratus eſt Chriſtus *ad honorem ſuæ Eccleſiæ fol.*328.H.
Transfiguratus eſt Chriſtus *vt manifeſtaret quod eſſet verus* Deus *& homo ſol.*344.A.
Tribulationes *læto vultu excipiamus fol.*180.C.
Tribulationes *vtiles fol.*391.G,
Tribulationes nos in cælum ducunt fo. 414D.
Tribulationes *ſalutares fol.*420.F.
Tribulationum *amariſsimum calicẽ ſolet Deus ſeruis ſuis interdum propinare fol.*36.G.
Triſtitia *duplex ſol.*128.F,
Triſtitia *noſtra qualis eſſe debeat fol.* 128.H.
Triumphantes *ingrediebantur Romã duces qui vicerant in bello folio.* 18. G.
Triumphantes *ingrediuntur ſancti in cælum fol.*18.G.
Tumultus *deuotionem impedit ſolio.* 316.G.
Turpia *non committet, ait* Plato, *qui optime credet Deum præmiatorem & punitorem fol.*192.D.

V.

Vana gloria quam ſit importuna ſol. 130.G.
Vana gloria deteſtabilis folio. 135. H.
*Vanitates mundi ſerui Dei probe cognoſcunt & fugitant ſol.*192.H.
*Venia in morte tantum quæſita quam difficile impetretur ſol.*62.G.

Ve

Venialia etiam peccata declinemus, ne ex his ad grauiora ſenſim delabamur fol.237.F.
Veniam implorãtibus facile ſolet Deus condonare fol.162.H.
Veniam à domino poſtulemus fol.425 B.
Vendere & emere qualia ſint fol. 245 B.C.
Venetorum ducum mos fol.420.H.
Verbi Dei magna eſt virtus fol. 60. G.
Verbi Dei vberrimus fructus folio 89 H.
Verbi Dei quanta ſit vis & efficacia fol.95.E.
Verbi Dei magna ſecuritas fol.99.G.
Verbi Dei mali guſtum non ſentiunt fol.99.H.
Verbi Dei quanta ſit virtus folio. 189. C.
Verbi Dei magna efficacia folio.426. D.
Verborum profluentia inanis non placet Deo fol.286.B.
Verbum Dei quantas habeat vires fo'. 50.B.
Verbum Dei quod exiguos referat fructus dolendum eſt fol.50 C.
Verbum Dei quantam habeat vim fo. 88.B.& 89.G.
Verbum Dei quam reuerenter ſit tractandum fol.95.H.
Verbum Dei negligitur à multis folio. 96.B.
Verbum Dei in corde noſtro diligenter reponamus fol.96.D.
Verbum Dei ad exercitationem cor feramus fol.96.E.
Verbum Dei eſt gladius contra dæmonem fol.96.F.
Verbum Dei defenſio noſtra folio .96. G.
Verbum Dei quos in anima prodũcat effectus fol.99 F.
Verbum Dei quam ſit dignum amari fol 99.H.
Verbum Dei omni tempore vtile & neceſſarium fol 100.D.
Verbum Dei quam ſit vtile folio. 101. G.
Verbum Dei quam varios in cordibus hominum generet effectus fol.235.B.
Verbum Dei attente audiamus folio. 257 B.
Verbum Dei audire plurimum nobis conducit quamuis docti nobis videamur fol.371.H.
Verbum Dei executioni mandemus fol.372.B.
Verbum Dei plurimi faciamus quod e cœlo deſcendit.fol.371.D.
Verbum Dei faſtidiunt mali fo.372.E.
Verbum Dei figuratum per manna fo. 372.H.
Verbum Dei executioni mãdemus f.l. 373.A.
Verbum Dei audire plurimum confert fol.425.H.
Verbum Dei c..natur dæmon intertur

bare

bare ſol.426.B.
Verbum Dei ruminandum & ſæpe mẽte recolendum fol.426.C.
Verbum Dei non reſpuamus folio.426 D.
Verbum Dei executioni mandandum fol.426.F.
Veritas odium parit fol.31.A.
Veritas digna amari fol.49.D.
Veritatem iam non eſt qui velit audire fol.47.B.
Veritatem ſemper dicamus cum prudentia fol.48.G.
Veritatem reſpuentes quomodo puniat Deus fol.386,B.
Veſtitus ſint moderati fol.397.D.
Veſtitus nimius reprehenditur folio. 402.H.
Veſtitus nimius indicium videtur ſuperbæ mentis fol.403.H.
Veſtitus nimius quale ſit indicium.fo 405.B.
Viatores nos eſſe conſideremus folio. 324.C.
Victus ſit moderatus fol.413.F.
Videri facile quærimus fol.337.B.
Vigilare ſemper debemus cõtra hoſtes fol.391.A.
Vigilemus in cuſtodia animæ folio 84. E.
Vindicare ſe quærentes quam ſint inquieti fol.167.A.
Vindicta quam ſit periculoſa fol. 157. D.
Vindictam non ſumamus fol.421.A.
Virtus virilem poſcit animum folio 30.A.
Virtus in laboribus manifeſtatur folio 35.F,
Virtus magnas habet contradictiones fol.36.B.
Virtus à multis gentilibus amplexata fol.109.G.
Virtus contradictiones patitur folio, 115.F.
Virtus exercitata facilior redditur fol. 126. A.
Virtus in mundo quantum frigeat fol. 130.H.
Virtus contradictiones ſuſtinet folio. 185.D.
Virtus difficilis apparet fol.193.D.
Virtute nemini concedamus fol. 291. B
Virtus nos ducit ad perfectionis culmẽ fol,110.A.
Virtutes cælorum quæ ſint folio. 4. A.
Virtutes frigeſcunt in mundo folio. 5. A.
Virtutes cum non corporis oculis cernamus flocci facimus eas ſol.55.C.
Virtutes in loco ſublimi ſitæ ſolio. 109. E,
Virtutes quantam in animo tranquillitatem generent fol.147.H
Virtutes ſi exerceantur faciliores redduntur fol.185.E.
Virtutes ieiunio plantantur fol. 203. B.
Virtutes in tenera iam ætate imbiba-

mus fol.283.H.
Virtuti dediti recipiunt Deum in anima fo.56.F.
Virtus & vitium pugnant fol.360.H.
Virtutum opera exerceamus foli. 377 D.
Viſitant aliqui in carcere poſitos deprauata intentione fol.297.H.
Viſitare ſolent aliqui infirmos magis ſui commodi cauſa quam infirmi folio. 297.G.
Viſitare pauperes dedignantur multi fol 297.H.
Viſitemus infirmos & in carcere poſitos fol.297.C.
Viſitemus infirmos ſol 298.D.
Vita æterna hic inchoatur per gratiam fol.28 H.
Vita hæc ſimilis eſt pyramidularum ludo varijs cauſis fol. 34.E.
Vita hominis quam ſit caduca fol.67. B.
Vitā accommodemus cæleſti philoſophiæ fol.69.B.
Vita malorum non meretur nomen vitæ fol.76.E.
Vita præſens ad cælum negotiandum conceſſa fol.84.E.
Vita mala laborioſior quam bona fol. 104.A.
Vita noſtra breuis fol.126.G.
vita noſtra inſtar Romani imperij ſemper breuiata fol.126.H.
Vita quomodo extenuetur fol.127 . A.
Vita quā exigua ſit portio ſi infantiam demas & ſomni tempus ac cibi, folio. 127 B.
Vita & euangelium Chriſti debet eſſe regula noſtra fo.151.A.
Vita hominis breuiſsima quamuis multos viuat annos fo.216,D.
Vita noſtra etiam minor puncto eſt ſi ad futuram comparetur fo.217.E.
Vita noſtra quantum diſtet a vita ſanctorum patrum fo.262.D.
Vitā temere non conſumamus fo.85.B.
Vitam quam leues ſæpe cauſæ nobis adimant fo.136.H.
Vitam anteactam defleamus & emēdemus fo.270 F.G.
Vitæ breuis conſideratio quantum cōducat ſo.217.H.
Vitia homines mutant in feras fo 68.B
Vitia homines infeſtare ſolent fo.148. A.
Vitia hic etiam aliquando puniuntur fo.148,C.
Vitia fugiamus fo.266.H.
Vitia dimittamus & Chriſtum inueniemus fo. 278.D.
Vitia non ſinamus creſcere fo.280.B.
Vitia ducunt homines ad infernum fo. 399 A.
Vitia ſtatim extirpemus fol. 419. A. E. & 420.B.
Vitia non ſatiant homines fo.430.E.
Vitia indigna homine fo.431.A.
Vitia quo nos redigant fo, 431.B.
Vitiis ornatam habent animam mali ſo.257.E.

Vitio

Vitiorum plantator dæmon fol.241. c.
Vitioſi in maxima verſantur anguſtia fo.258.A.
Vitioſi homines ex repub. expellendi videntur fol.300.F.
Vitioſi alienos defectus potius quam ſuos conſiderant fol.395 C,
Vitioſi quo redigantur fol.430A.
Vitioſi obſcurant genus ſuum foli. 443 C.
Vitioſos Dæmoni placentes negligit ipſe tentare fol.197.C.
Vitioſorum quam infelix erit ſucceſſus fol,18.H.
Vitioſus eſt ſemper inquietus fol. 285. C,
Viuamus circunſpecte fol.58.D.& 180 G.188.D.& 204.C.D.
Viuamus circunſpecte cum iam importunum habeamus aduerſarium folio. 303.D.
Viuamus præclare ſi bene mori cupimus fol.361.B.
Vlciſci ſe quam ſit turpe fol.427.G.
Vocat nos Deus multis modis fol.50.H
Vocat & allicit nos Deus multipliciter fol.62.D.
Vocat nos Deus in omni ætate & tempore ad pœnitentiam fol.74.E.
Vocat nos Deus aſsidue fol.81.B.
Vocat nos Deus ad ſe amore & timore fol.347.F.
Vocat nos Deus varijs modis fol. 425. H.
Voluntas propria quam ſit ſæpe noxia fol.263.B.
Voluntatem propriam ſectari quam ſit periculoſum fol.264.D.
Voluntatem Dei faciamus fo.269.G.
Voluntati diuinæ contradicũt mali fo, 263.H.
Voluntati Dei obtemperemus fol.174 C.
Vrbanitas laudabilis fol.144.H.
Vſura palliata non poteſt Deo occultari fol.235.G.
Vſura quam à paupere exigis à Deo exigis fol.251.H.
Vſurarÿ in quanta viuant miſeria fo. 251.F.
Vſurarij conditiones fol.251.H.
Vſurarij crudeles fo.252.B.
Vſurarij opprimunt pauperes fol. 252. D.
Vſurarij in quantam miſeriam redigant pauperes fol.252.E.
Vſurarium quantum timeat pauper & horreat fol.252.F.
Vſus peruerſus & conſuetudo mala quãtũ noceat & incõmodet fol.352. C.
Vxores diligant viros ſuos & eis obediant fol.423. H.

Z.

Zelus maximus Baptiſtæ fol.21.C.
Zizania qui ſeminant quantum incõmodent, o.294.F.&.295.C.
Zizania ſeminantes funguntur officio dæmonis fol.301.C,

ELEN

ELENCHVS VTILISSIMVS, DESERVIENS Dominicis, & feſtiuitatibus præcipuis totius anni: vbi primũ ponuntur Euãgeliorũ loca, quæ explicantur in his duobus tomis: deinde vero annotationes aliquæ circa aliquas clauſulas Euãgelij. Aduertendũ autẽ quod iſtæ annotationes verſãtur circa capita illa quę in ſecũdis, tertijs, & quartis cõcionibus verſantur, ad finem vſque ea per ducendo: atque ita ampliſsima ad dicendũ ſuppetit materia.

Dominica infra octauas Natiuitatis domini.

ERANT Ioſeph & maria mater Ieſu mirantes ſuper his quæ dicebãtur đ illo Lu. 2 Poſitus eſt hic in ruinã & reſurrectionem multorũ to. 1. fol. 36. c. & 41? E. Anna prophetiſſa proceſſerat in diebus multis to. 2. fol. 124 D.

Ecce poſitus eſt hic in ruinam. Nõ erat quidẽ Chriſtus cauſa ruinæ & ſcãdali, ſed mali inde ſcandalũ ſibi ſua peruerſitate ſumebant, nolentes in ipſum credere & eius doctrinam amplecti. Sed hoc tẽpore multos videas qui dedita opera occaſionem ſcandali alijs præbent prauo ſuo exemplo. Atque ita tractare poteris quantum noceat prauum exẽplum to. 2. fol. 206. B.

Vixerat cum viro ſuo annis ſeptem à virginitate ſua. Vitam quæ tam breuis eſt, bene & ſancte traducamus to. 2. fo. 245. D. & 267. B.

Vſq. ad annos octuaginta quatuor, quæ non diſcedebat de templo. Vide quam ſtudioſe tẽpus collocaret hæc ſenex mulier, atq. ita diſſerere poteris quales eſſe debeant ſenes to. 2 fol. 116. H.

Loquebatur de illo omnibus qui expectabãt redemptionem Iſrael. Diſſerere poteris qualia eſſe debeant colloquia noſtra to. 1. fol 330. D.

Dominica infra octauas Epiphaniæ.

Cum factus eſſet Ieſus annorum duodecim Lucæ. 2.

Inuenerũt illum in templo to. 1. fo. 293 H pater tuus & ego dolentes quærebamus te to. 1. fo. 258. D. Neſciebatis quia in his quæ patris mei ſunt oportet me eſſe? to. 2. fo. 95. B. Et erat ſubditus illis to. 1. fol. 155. A proficiebat ſapiẽtia & ætate to. 2. fol. 124. H.

Aſcendẽtibus parẽtibus eius Hieroſolymã. Dic quomodo parentes ſe gerere debeant erga liberos to. 1. fo 437. D.

Exiſtimãtes autẽ illũ eſſe in comitatu, exiſtimabat ſpõſa eũ eſſe cũ ſpõſo, & viciſsim ſponſus exiſtimabat eum eſſe cum ſponſa quandoquidem non aſcendebant viri ſimul cum mulieribus

promiſ

Promiſcue, vt omnis occaſio male ſuſpicandi tolleretur. Sic ergo nos occaſiones omnes offendendi Deum amputemus to.1.fol.279.g & to.2.fol.93.H.

Et erat ſubditus illis dic quomodo Chriſtus prælatum bonum & bonum ſubditũ repreſentauit to.1.fo.327.F. potes etiam tractare quod filij obediant parentibus to.2.fo.187.D.

Dominica 1. poſt octauas Epiphaniæ.

Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galilææ Ioan.2.

Et deficiente vino. Temperantia vtamur in conuiuijs to.2 fol.297.D.

Quodcunque dixerit vobis facite. Obediamus & obtemperemus Deo tomo 1 fol.263.F.

Tu autem ſeruaſti bonum vinum vſq. adhuc. Solet Deus eximia gaudia ad finem vſq. vitæ reſeruare ſeruis ſuis videlicet in gloria, ergo mundi gaudia cõtemnamus fol.41.g.to.1.

Dominica 2. poſt octauas Epiphanię.

Cum deſcendiſſet Ieſus de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ multæ, & ecce leproſus. Mat.8,

Domine ſi vis potes me mundare tom. 1.fo.218.E. Ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus to.1.fol.321.D. Multi ab oriente & occidente venient & recumbent cum Abraham tomo.2.folio. 132.A.

Secutæ ſunt eum turbæ multæ. Quæ ſequebantur eum etiam propter ſuauitatem doctrinæ. Dic quam ſuaue ſit verbum Dei, quantæque dulcedinis tomo. 1.fol.99.F.

Vide nemini dixeris, Nõ delectabatur arrogantia & ambitione. Dic quam ſint deteſtabiles arrogantes tomo.2.fo. 227 F.

Acceſsit ad eum Centurio. Hæc quæ ſequuntur in hoc Euangelio, vſe explicata habes feria 5. poſt Cine tomo. 1. fol.152.H.

Dominica tertia poſt octauas Epiphaniæ.

Aſcendente Ieſu in nauiculam ſecuti ſunt eum diſcipuli eius, & ecce motus magnus Matthæi.8. Mar.4. Luc. 8.

Domine ſalua nos perimus tomo 1.fol. 9.c. Ipſe vero dormiebat tomo.1. folio 180.E.

Aſcendente Ieſu in nauiculam. Boni quotidie aſcendunt, & mali deſcendũt to.1 fol.109.B.

Ecce motus magnus factus eſt in mari. In mari quidem huius vitæ nunquã deſunt tempeſtates aliquæ & procellæ, atque tentationes to.1.fol.206.G.

Ipſe vero dormiebat. Affligi permittit Deus bonos to.1.fol.26.B.& 29 C.

Dominica 4. poſt octauas Epiphaniæ.

Simi

Simile factum eſt regnum cælorũ homini qui ſeminauit bonũ ſemen in agro ſuo Mat.13.

Venit inimicus & ſuperſeminauit zizania tom.1.fol.81.H. Sinite vtraque creſcere tom.2.fol.287.H.

Cum autem dormirent homines. Negligentia & otioſitas deteſtabilis to.1.fo.84.A.

Venit inimicus eius. dæmon excæcat negligentes vt pereant to.2.f.10.B.

Superſeminauit zizania. Hæc eſt malorum conditio ſeminare diſcordias inter fratres to. 1 fol.336.F.

Dominica in albis

Cum ſero eſſet die illo vna ſabbathorum Ioan.20.

Stetit in medio eorum to.1.fol.52.G

Multa quidem & alia ſigna fecit Ieſus quæ non ſunt ſcripta in libro hoc to.1.fo.275.B.

Stetit in medio eorum. Dic quomodo principes & prælati debeant in medio verſari, & non potius in vnã partẽ quã in aliam inclinari.to. 2. fo.31.H.

Pax vobis. Dic quam vtilis ſit pax & quanti momenti to.1.fo.319.D

Quorum remiſeritis peccata. Dic de confeſſione to.2.fo.6.H. & 50.C.

Thomas vnus ex duodecim non erat cum eis. Dic de bona ſocietate & virtutis ſtudioſa quantum conferat & conducat, & contra quantum noceat mala ſocietas to.1. fol. 435. H. & to.2.fol.221.C.

Dominica ſecunda poſt Paſcha.

Ego ſum paſtor bonus Ioan.10.

Ego ſum paſtor bonus tomo primo fol.37.D. & 327.H. Alias oues habeo quæ non ſunt ex hoc ouili tomo primo. fol. 274. D. Et cognoſco oues meas tomo.2.fol,319.D. Ego ſum paſtor bonus to.1.fo.153.B.

Mercenarius autem. Dic de malis paſtoribus.to.2.fo.316.D.

Cognoſcũt me meæ. Dic quales eſſe debeant ſubditi tom.1.fo.154.H.

Et alias oues habeo quæ non ſunt ex hoc ouili & illas oportet me adducere. Dic quomodo cum Deus tantũ nos adiuuet, nos viciſſim aliquid ex parte noſtra iuuare debeamus, & ſtatim ad Deum reuerti to.2. fol. 96. E. & 254.C.

Dominica 3.poſt Paſcha.

Modicum & iam non videbitis me Ioan.16.

Gaudium veſtrum nemo tollet à vobis tom.1.fol.95.D.

Modicum & iam. Dic de breuitate vitæ, & quomodo eã bene ac laudabiliter traducere debeamus, ſi ad patrem volumus accedere.to.2, foli. 245.D. & 267,B.

Plorabitis et flebitis vos Dic quo modo ni tat Deus labores et calamitates ſeruis ſuis.to.1.fol.35.B.et tomo.2.fol.197.H.

Gaudebit cor veſtrum et gaudium veſtrum nemo tollet a vobis. Dic quã optimus retributor ſit Deus tom. 2.fol.5.K.

Dominica 4.poſt Paſcha.

Vado ad eum qui miſit me Io. 16.

Si autem abiero mittam eum ad vos tom.1.fol.384 A.

Vado ad eum. Dic de cura quã adhibere debemus vt eamus in cælum to.1.fol.317 H.

Ego veritatem dico vobis. Diſſerere poteris quam ſtudioſi eſſe debeamus veritatis inquirẽdæ & ore proferendæ.to.1.fo.48 G.

Si ego non abiero, paracletus nõ veniet ad vos. dic quomodo delectationes corporis et laſciuiæ, impedimẽto ſint et obſtaculo quo minus ſpirituales et cæleſtes accipiamus delectationes to.1.fo.326.C.et to.2.fol.91.C.

Dominica 5.poſt Paſcha.

Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis Ioan.16.

Si quid petieritis petere quidem a domino in oratione debemus, ea quæ ſubſtantialia ſunt, & quæ præcipue ad animæ ſalutem pertinent .tomo. 1.fol.279.G.

Petite & accipietis. Dic quam ſit neceſſaria & vtilis oratio ipſa. tom. 1.fo.249.G.

Ipſe enim pater amat vos. Dic de eximio illo & ineffabili amore, quo nos Deus ſemper complectitur, & cõplexus eſt tom.1.fol.334.G. & to.2. fol.375,F.

Quia vos me amaſtis. Debemus *nos viciſsim amare Deum, cum tantopere nos amet & diligat.tom.2.fo.* 334 A.

Feria 2.& 3.in Rogationibus,

Quis veſtrum habebit amicũ.Lu 11

Amice commoda mihi tres panes. to.2.fol.351.D Quis ex vobis patrẽ petit panem to.1.fol 250.H. & 383. D Si vos cum ſitis mali.tomo 1. folio. 273.B.

Quis veſtrum habebit amicum. Vera amicitia qualis eſſe debeat. to. 2 fo.199.B.

Si perſeuerauerit pulſans. Dic quantum nobis conducat & quam vtile ſit vt in virtute perſeueremus, & aſſidue inſiſtamus to,1.fol.32.A. & to. 2.folio 128.B.

Quis ex vobis patrem petit panẽ Ediſſerere poteris de maxima fiducia quam habere debemus in domino, cum nos diligat paterno quodam amore, & ſit noſter parens. Dic e-

tiam

tiam quantus ſit paternus amor, & quantum parentes liberos ſuos diligere atque amare ſoleant. tomo 1. fo. 282 B.

Feria 4. in Rogationibus, ſiue in vigilia Aſcenſionis.

Subleuatis Ieſus oculis in cælum dixit: pater venit hora, clarifica filium tuum Ioan. 17.

Opus conſummaui quod dediſti mihi. to. 1. folio. 32. D.

Subleuatis Ieſus oculis in cælum. Dic quantum nobis conducat, quamq; operæ pretium ſit vt oculos noſtros ad cælum dirigamus potiuſquam ad terrena vilia & caduca; to. 1. folio 100 H.

Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis. Dic de iudicio extremo & horribili, & quanta bona & commoda nobis ſuppeditentur & proueniant ex huiuſmodi præclara quidem & ſalutifera conſideratione. to. 1. folio. 149. E.

Ego pro eis rogo: Dic quantum poſſint & valeant apud Deum orationes piorum & iuſtorum hominum, quantumque ſit vtile nobis vt eorum orationibus nos totos, & vere atque ex animo commendemus folio. 287. D. tom. 1.

Dominica infra octauas Aſcenſionis.

Cum venerit paracletus Ioan. 15. & 16.

Venit hora vt omnis qui interficit vos to. 2 fol. 200. F.

Abſque Synagogis facient vos. Dic de fructu vberrimo & copioſiſsimo quæſtu, quẽ ex ipſis calamitatibus & perſecutionibus metimus, & reportamus to. 2 fol. 30. F.

Venit hora vt omnis qui interficit vos. Dic quantum Deo diſpliceãt homicidæ viri & crudeles, in proximos ſuos ita debachantes & ſæuientes. tomo. 2. fol, 259. O.

Hæc facient vobis quia non nouerunt patrem neque me. Dic quod malorum hominum & improborum cõditio ſit & ingenium, impedire & conturbare virtutum progreſſus & fructus, quos aliqui videbantur reportaturi to. 1. fol. 115. F.

Dominica prima poſt Pentecoſten.

Eſtote miſericordes. Lucæ 6. Mat. 7.

Menſuram bonam, confertam, & coagitatam. to. 1. folio. 77. G & folio. 175. D.

Eſtote miſericordes. Dic quam vtile & ſalutare nobis ſit, vt miſericordes ſimus erga proximos noſtros, & benigni ac liberales erga ipſos ſimus to. 2. fol, 184. D.

Nolite iudicare. Dic quam diligen-

ter & ſedulo euitare debeamus & fugere iudicia temeraria, quandoquidem tam facili negotio poſſumus decipi & falli in alienis defectibus explorandis & temere iudicandis. tomo 2.fol.218.H.

Dimittite, & dimittemini. Dic *quomodo debeamus libentiſsime quidem iniurias nobis illatas condonare & dimittere ad imitationem præſertim Chriſti domini, qui etiam pro crucifigentibus ipſum orauit. to.2 fo. 202. D.*

Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui? Dic *quomodo alienos defectus facile ſtatim explorare & contueri ſoleamus, cum interim ad noſtros explorandos cæcutiamus, & ſimus talpa cæciores. to.1. folio. 395. B. & to.2.fol.55.H.*

Dominica 2. poſt Pentecoſten.

Homo quidam fecit cænam magnam & vocauit multos. Luc.14.

Iuga boum emi quinque tomo. 2. fol. 87.D.

Vxorem duxi. tomo ſecundo. folio. 100.D. vocauit multos. vocat nos Deus, & tamen nolumus ad Deum accedere & appropinquare. to.2. fol. 250.G.

Et cæperunt omnes ſimul excuſare Dic *quomodo mali & improbi homines ſoleant paſsim excuſationes captare & aucupari, quo minus virtutẽ ipſam exerceant & profiteantur. to. 2.fol.16.H.*

Vxorẽ duxi. Dic *quomodo cõiuges in familia gerere ſe debeant, quamq. pacifice & concorditer viuere. tomo. 2 fol.344.G.*

Dominica 3. poſt. Pentecoſten.

Erant appropinquantes ad Ieſum publicani & peccatores, vt audirent illum. Luc.15.

Gaudium erit coram angelis Dei ſuper vno peccatore pænitentiam agente tomo 1.fol.189.D. & to.2.folio. 96, G.

Erant appropinquantes ad Ieſum publicani & peccatores, Dic *quod in omni ætate reuerti debemus ad dominum Deum noſtrum, & vere atque ex animo conuerti, ſi vſquã in vita aberrauimus, quamuis publicani & grauiſsimi peccatores fuerimus to.1.fol.85.E.*

Et murmurabant phariſæi. Reprehen*de detractores et maledicos, qui facile ſtatim ſolent de præclaris factis et cum virtute coniunctis murmurare et ſingulorum vitam mordere et lacerare to.1.fol.306.E.*

Gaudiũ erit in cælo ſuper vno peccatore pænitentiam agente. Dic *quã ſit vtilis et laudibilis ipſa pænitẽtia quantaque lucra et commoda nobis*

adpor

nobis adportare ſoleat: tomo. 1. folio. 270. D.

Dominica 4, poſt Penteco ſten.

Cum turbæ irruerent in Ieſum vt audirent verbũ Dei, & ipſe ſtabat ſecus ſtagnum Genezareth. Luc. 5.

Rogauit eum à terra reducere puſillũ to. 1. fo. 154. h. per totam noctem laborantes nil cepimus tomo 1. folio. 141. D. *& 431.* B. *& tomo 2. folio 200.* H. *& 269,* C. *In verbo tuo laxabo rete. tomo 2. folio. 221.* C. *Exi à me domine, quia homo peccator ſum tomo 1. folio. 370.* D.

Cum turbæ irruerent. Ediſſere quam auide, quamque ſitienter & ſtudioſe, áudire debeamus verbum Dei, & non oſcitanter & frigide vt multi facere cõſueuerunt, tomo 2. foli. 111. D. *& 330.* E.

Laxate retia veſtra in capturam. Dic *quomodo concionatores ipſi vigilanter & neruoſe pro ratione ſui muneris incumbere debeant in capturam animarum, vt eas quidem poſsint ad rete domini adducere, doctrina ſana & catholica. tomo ſecundo folio. 108.* G.

Exi a me quia homo peccator ſum domine. Dic *quantum nobis emolumentum adferat, & pariat lucrum, ipſa cognitio ſui, & propriæ conſcientiæ intuitus to. 2. fo. 299.* F.

Dominica 5. poſt. Pente coſten

Niſi abundauerit iuſtitia veſtra plus quam ſcribarũ & phariſæorum, nõ intrabitis in regnum cælorum Matth. quinto. Niſi abundauerit tomo 1. fol io. 29. A.

Plus quam ſcribarum & phariſæorum, Dic *quomodo Chriſtiani præ cæteris quidem populis, ad multa obligentur, propter plura beneficia diuinitus à Deo optimo maximo conceſſa, tomo 1. folio. 165.* F.

Qui iraſcitur fratri ſuo. Dic *quam perniciosa & deteſtabilis ſit ipſa ira, & quomodo eam fugere debeamus folio, 32.* H. *& to. 2. 326.* H.

Vade prius reconciliari fratri tuo. Dic *quam diligenter & ſtudioſe debeamus ſtatim condonare fratribus noſtris & proximis, à quibus nobis iniuriæ inflictæ fuerunt & contumeliæ. tomo 2. fo. 166.* H.

Dominica 6. poſt Pente coſten..

Cum turba multa eſſet cum Ieſu nec haberent quod manducarẽt Marci. 8. Matthæi. 15.

Miſereor ſuper turbam, quia ecce iam triduo ſuſtinent me. tomo 1. folio. 276. A.

Miſereor ſuper turbã. Dic *quomodo de*

beamus condolere pauperibus,& miſerabilibus perſonis, atque his qui in afflictione aliqua quidem verſantur. to. 2. fol. 73. D.

Ecce iam triduo ſuſtinent me. Dic quãta emolumenta & commoda nobis promanent ex ipſa tolerantia et patientia in laboribus et rebus aduerſis tom. 1. fol. 94. D.

Fregit et dabat diſcipulis ſuis, vt apponerent turbæ. Dic quam ſit excellens atque illuſtris ipſa eleemoſyna tomo. 1. fol. 157. F. et 231. E.

Vide præterea plurima accommodata huic euãgelio, to. 2. dominica 4, quadrageſimæ fol. 117 H.

Dominica 7. poſt Pentecoſten.

Attendite a falſis prophetis. Matth. 7. Lucæ. 6.

Veniunt ad vos in veſtimentis ouiũ to 2. folio. 280. C. A fructibus eorum cognoſcetis eos tom. 1. folio. 28. C. & folio 380. A.

Omnis arbor quæ non facit fructum bonum. to. 1. fo. 42. D. & 73. E. & to. 2. fol. 215. D.

Attendite a falſis prophetis, Diſſerere quidem poteris de peruerſis & ſimulatis moribus & geſtibus ipſorum hypocritarum. tomo primo ſolio. 379. B.

Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Dic quam ſedulo & diligenter incumbere debeamus bonis operibus præſtandis, ne arbores ſimus infrugiferæ. tom. 1. fo. 28. B.

Qui facit voluntatem patris mei, intrabit in regnum cælorum. Dic quomodo obnixe conniti debeamus ſemper, vt Dei voluntatem faciamus. tomo ſecũdo fol. 154. D.

Dominica octaua poſt Pentecoſten.

Homo quidam erat diues qui habebat villicum. Luc. 16,

Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem? tom. primo fo 28. D. facite vobis amicos de mammona iniquitatis. tomo primo ſol. 231. H. & to. 2. fol. 302. A.

Quaſi diſſipaſſet bona illius. Dic quod diſpenſatores quidem ſimus, & non domini bonorum & diuitiarũ quas quidem poſſidemus, & propterea non debemus eas diſſipare & dilapidare, cum ſtrictam quidem rationem earũ reddituri ſimus domino folio. 401. h. tomo. 1.

Redde rationem villicationis tuæ. Diſſerere quidem poteris quam caute & circumſpecte viuere debeamus, atque quotidie perdiligenter conſcientiæ noſtræ ſinus omnes & angulos explorare cum præſertim exactam rationem Deo eorumque geſſimus, reddere debeamus tom. 2. fol. 228. D.

Quid

Quid faciam quia dominus meus aufert à me villicationem? Dic quomodo conſiderantes & ante oculos nobis conſtituentes mortem ipſam, accuratius multo & præſtantius vitam noſtram diſponamus & ordinemus tom. 2.fol.374.H.

Dominica 9.poſt Penteco ſten.

Cum appropinquaret Ieſus Hieruſalem, videns ciuitatem fleuit ſuper illam. Lucæ.19.

Videns Ieſus ciuitatem. tomo.1. foli. 46.A & 119.B.& tomo 2.fol.168.B. & 188.E.& 329.F.

Quia ſi cognouiſſes et tu. Dic quam negligentes & ſecordes ſimus circa ea quæ ad animæ noſtræ ſalutē et profectū pertinent, atque vtilitatem tomo.2.fo. 90.B.& 95.C.

Ad terram proſternent te. Poteris diſſerere quanti ſit emolumenti & vtilitatis quidem, ipſa mortis aſſidua & crebro repetita conſideratio, & quod ad terram quidem proſtrandi ſimus, & in terram conuertendi. tomo. primo folio 107.D.& folio 186.D. & idem tomo primo folio.356.C. & tomo. 2 folio 13[illegible],H.

Ingreſſus in templum cœpit eijcere ementes & vendentes in illo. Dic quam ſedulo, & quam aſſidue ac reuerenter frequentare debeamus, & venerari templa. tomo 1.fo.284.B.&. to. 2.folio.106.B.

Dominica 10.poſt Penteco ſten.

Dixit Ieſus ad quoſdam qui in ſe confidebant tanquam iuſti, & aſpernabantur cæteros. duo quidem homines aſcenderūt in templum vt orarēt, vnus phariſæus & alter publicanus Luc.18.

Velut etiam hic publicanus. tomo. ſecundo folio.222.F. ieiuno bis in ſabbatho tomo primo folio.206.B.et folio 247.H. et tomo 2. folio.29, G. et folio 215.B. Qui ſe exaltat humiliabitur to. 1.fo.57.A.

Qui in ſe confidebant. Diſſerere poteris quomodo non debeamus in nobis confidere, neque de nobis ipſis præſumere, ſed potius de diuino auxilio, fauore, & miſericordia erga nos tomo. 1. folio 288.D.

Gratias tibi ago Deus. Dic quam grati eſſe debeamus erga Deum optimum maximum, pro tot, tantiſque diuinitus a ſua liberaliſsima manu acceptis beneficijs, & ampliſsimis muneribus ac donis. to.1.folio 418.A.

Non ſum ſicut cæteri hominum. Dic quam turpiſsimū et ignominioſiſsimum quidem ſit, ſe ipſum laudare, et inaniter atque inſolenter iactare, more phariſæorum, ſicut nunc

conſtat ex hoc phariſæo, qui turpiſſime ſe iactat & gloriatur, cæteros interim deprimens, atque vituperans tomo. 2, fol. 262. E,

Dominica II. poſt Pentecoſten.

Exiens Ieſus de finibus Tyri, venit per ſidonem ad mare Galilaæ. Marci. 7.

Apprehendens eum de turba ſeorſum Diſſerere quidem poteris quanta nobis emolumenta quidem & vtilitates ſolitudo ipſa adferre & ad portare ſoleat. ſi quidem videmus Chriſtum dominum noſtrum non hunc in turba reliquiſſe vt eum ſanaret, ſed potius de turba ſeorſum & ſeparatim ipſum apprehendiſſe, vt perfectam & ſuis numeris abſolutam ipſi quidem ſanitatem reſtitueret tomo primo folio. 69. B.

Miſit digitos in aures, Vide quomodo vt melius audiret hic ſurdus, ipſi quidem prius Chriſtus dominus aures digitis ſuis occluderet & obturaret, vt inde quidē intelligamus quod ſi cæleſtia arcana audire volumus, prius quidem debeamus aures noſtras occludere & obſerare ne audiant hæc vilia & terrena, ne ve murmurationes & detractiones proximorū, quæ fiunt a maledicis & detractoribus. to. 1. fol. 92. H.

Loquebatur recte. Dic quomodo ſit compeſcenda & refrænanda lingua noſtra vt recte loquatur tomo. 2. fol. 11. F.

Bene omnia fecit, & ſurdos fecit audire & mutos quidem loqui. Dic quomodo miracula Chriſti, oſtenderent quidem & declararent eius virtutem ſingularem atque ineffabilem tomo. 2. fol. 123. A.

Dominica duodecima poſt Pentecoſten.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis Lucæ. 10.

Quid faciendo, vitam æternam poſſidebo? tomo primo folio 28. E. Homo quidam deſcendebat ab Hieruſalem in Hierico. tomo ſecundo folio. 227. D. In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis? tomo primo folio 364. B. Hoc fac, & viues tomo primo fol. 28. H. & 219. B.

Tentans illum. Diſſerere quidem poteris quam varij & multiplices in mundo lateant doli, & quam multi nobis paſſim intendantur laquei, quā varijsque fallacijs & machinis ſoleāt nos hoſtes noſtri inuadere, vt hoc pacto nos decipiant, ac penitus conuincant, & proſtrent. tomo primo fol. 259. B.

In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis? Dic quomodo lex domini ſancta

ſancta, ſit via quædam, nos recta in cælum ipſum dirigens, atq. ferens & perducens: & idcirco toto quidem pectore atq. conatu ipſi incumbere debemus, & eam aſsidue ſequi. to. 1 fo.352. G.

Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Diſſerere quidē poteris, quāta ſit præſtantia & excellentia ipſius amoris & charitatis, qua in Deum præſertim & in proximum deinceps ferimur & inclinamur. to.2. fo.265. G.

Dominica 13. poſt Pentecoſten.

Cum iret Ieſus in Hieruſalem, tranſibat per mediam Samariam. Luc.17.

Ieſu præceptor miſerere noſtri. Dic quomodo cum calamitatibus & afflictionibus vel infirmitatibus afficimur & premimur, debeamus ſtatim ad dominum Deum noſtrum feſtinare & accurrere, vt ita alleuationem & conſolationem maximam in neceſsitatibus noſtris inueniamus. to2. fo.79. D.

Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Diſſerere quidem poteris, quomodo ſtatim poſt quam ſacerdoti peccata noſtra expoſuimus, ſingulare illud abſolutionis beneficium impetramus. to 2. fo.48. G.

Tum præterea diſſerere etiam poteris quanta reuerentia & obſeruantia ſacerdotes ipſos proſequi & colere debeamus. to. 1. fo.370. F.

Non eſt inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo niſi hic alienigena? Tractare quidem hoc loco percommode poteris, quātum placeat Deo, vt grati ſimus atq. memores beneficiorum a liberaliſsima Dei manu acceptorum. to.2. fo.153. B.

Dominica 14. poſt Pentecoſten.

Nemo poteſt duobus dominis ſeruire Matthæi 6 Luc.12. & 16.

Nemo poteſt duobus dominis ſeruire to.1. fo.323. F. Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ to.1, fo.97. D Nonne anima plus eſt quam eſca? to.1. fo.243 F. Si fœnum quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit. to .2. fo.131. E. & fo.243. C. & 411 F. Primū quærite regnum Dei. to 1. fo.86. G.

Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ. Diſſerere hoc loco poteris commode quam fugaces & fallaces ſint diuitiæ & opes mundanæ, quantumq ſæpiſſime officiant & incommodent poſſeſſoribus ſuis, in quantoſq. labyrinthos & irremeabiles errores ſæpe ſuos poſſeſſores coniiciant, atq. demergant. to.1. fol. 102. D.

Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid mā ducabitis. Dic quanta ſolicitudine rerum temporalium afficiantur & miſerabiliter iactentur hoc tempore homines. to.1. fo 143. C.

Et de veſtimento quid ſoliciti eſtis? Dic quantum abhorrere debeamus a prophanis & immoderatis veſtibus, & quam multi ſint hoc ſeculo qui ſe nimis

mis delicate & curioſe exornent atq. expoliant plus quam eorũ ſtatum decere videatur.to.1.fo.402.G.

Dominica 15. poſt Pentecoſten.

Ibat Ieſus in ciuitatem quæ vocatur Naim. Luc.7.

Vide feria quinta poſt quartam dominicam Quadrageſimæ.tom.2. folio. 177. vbi multa quidẽ inuenies accommodatiſſima, cum idem proponatur Euangelium.

Dominica 16. poſt Pentecoſten.

Cum intraret Ieſus in domum cuiuſdã principis phariſæorũ. ſabbatho manducare panem. Luc.14. Matthæi.12.

Qui ſe exaltat humiliabitur, tom.2. fo.233 H.

Cum intraret Ieſus. Diſſerere ſane hoc loco peropportune & accommodatiſſime poteris, qualia eſſe debeant conuiuia noſtra, hoc eſt quam moderata & ſobria, ita vt fugiamus immoderatos & intolerabiles ſumptus & compotationes, quibus multi hoc tẽpore indulgere ſolent, & plurimũ debacchari. to. 1.fo.404 B.& to.2.fo.77.H.

At illi tacuerunt. Vt ſcilicet prauas cogitationes quas mẽte ſua impura verſabãt: & ruminabant, melius occultare poſſent, & abſcõdere, videlicet quomodo poſſent Chriſtũ dominum calũniari, & apud omnes infamare. Vnde cõmode quidem agere poteris & diſſerere, quantum incommodent cogitationes impuræ atq. peruerſæ, quantaq. ſecum mala adferãt & importent to. 1. folio. 357 G.& to.2.fo.321.D.

Qui ſe humiliat exaltabitur. Hortare ad humilitatẽ, quæ tam eximia eſt, tamq. præclariſſima virtus, & dehortare ac execrare ipſam ambitionẽ & ſuperbiam, ex qua tam innumerabilia incommoda & damna infligi hominibus ſolent, quæq. mundum ipſum valde conturbat, & totum prope inficit, cum longe lateq. graſſetur. tom.1. folio 136.B.

Dominica 17. poſt Pentecoſten.

Phariſæi audientes quod Ieſus ſilentium impoſuiſſet Sadducæis. Matthæi 22.

Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum. Tractare poteris quam longe lateque pateat hominum malitia, cum videas Scribas & Phariſæos ex tantis dolis & fraudibus concretos. Vide to.2.fo.155.D.

Dicere etiam poteris quantopere abuteretur iſte ſcientia ipſa in ſuam perniciem atque interitum: nos igitur non ſic faciamus. ſed potius litteris & ſcientia bene ac laudabiliter vtamur. to.2. fo 142.C.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum ſicut teipſum. Diſſerere quidem poteris de præſtantia & excellentia ipſius amoris & chari-

charitatis, atque inflammare omnes ad tam ſingularis & diuinæ virtutis ſtudium atque complexum tom.2. fol. 265.G.

Ex toto corde tuo. Dic quomodo ſemper mentem & cogitationem noſtram bene ac laudabiliter occupatam habere debeamus, fugientes inanes & aereas cogitationes, & eas quæ nobis nocituræ ſunt, atq. interitum allaturæ. to.1. fol. 91.E.*& to.2.fo.*127.B.

Dominica 18. poſt Pentecoſten.

Aſcendens Ieſus in nauiculam trāſfretauit, & venit in ciuitatem ſuam. Matthæi 9.

Offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Vide quomodo hic paralyticus hominum fauoribus ac remediis deſtitutus accedat ad Chriſtum Dominum ſanitatis & incolumitatis beneficium humiliter petiturus. Vbi tractare quidē poteris quomodo dominus nobis liberaliſsime ſubueniat, cum nos anguſtiarum ac laborum mole ſentimus oppreſſos, tum etiam quomodo egre ie iuuet. vt labores patientiſsime feramus ac ſuſtineamus. to.1. fo. 314.F.

Videns fidē illorum. Dic de excellentia & præſtantia ipſius fidei, quantūq. apud Dominum impetrare valeat & acquirere. to.1. fo. 117.B.

Videntes autem turbæ timuerūt, et glorificauerunt Deum. Vide qualem pepererit effectum timor Dei, videlicet laudem ipſius, vt inde doceas populum Deum timere. to.2. fo. 192.B.

Dominica 19. poſt Pentecoſten.

Simile eſt regnū cælorum homini regi qui fecit nuptias filio ſuo. Matt.22.

Quomodo huc intraſti non habens veſtem nuptialem? to.2 fo. 388.A. *Ligatis manibus & pedibus, mittite eum in tenebras exteriores. to 1 fo.* 77.D.

Qui fecit nuptias filio ſuo. Diſſerere quidē poteris appoſitiſsime, quantæ ſit excellentiæ beatitudo ipſa atque gloria, ac quantopere niti debeamus, et vigilantiſsime elaborare, vt diuino quidem muniti atque adiuti auxilio, valeamus tales nuptias digne intrare. tomo.1. folio. 164.A: *& tomo.2 folio.* 346.D.

Miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos. Dic quomodo Deus optimus maximus nos vocet & inuitet ſuis ſanctis ac diuinis inſpirationibus, atque aſsidue inſtet, & pulſet penetralia cordis noſtri. ac propterea quidem inſpirationes diuinas auide & ſitienter, atque ex animo complecti debemus, ac eas executioni quidem mandare. tomo. 1 folio, 298.F.

Illi autē neglexerunt et abierunt, alius in villā ſuam, alius vero ad negotiationē ſuam. Tracta quomodo ſolicitudo ipſa ac nimia cura et ſtudiū rerum tēporalium, nobis cæleſtem viam impediant, efficiantq. vt maximopere

rerta

*retardemur ab eo curſu quem cœperamus eundi in patriam & celeſtem bea titudinem.to.1.fo.*110.D.

Dominica 20. poſt Pentecoſten.

Erat quidam regulus Ioan.3.

*Cuius filius infirmabatur. Dic quomodo infirmitates & labores ipſi, nobis a Deo mittantur,& ad profectum quidē noſtrum,& commodum ſingulare to.1. fo.*144.H.

*Deſcende priuſquam moriatur. Vide quam arroganter, & quanto cum ſupercilio poſtularet iſte vt Chriſtus apud ipſum diuerteret: ac propterea tractare apposite poteris cum hic eſſet in huiuſmodi dignitate cōſtitutus, quam ſint periculoſæ, & variis expoſitæ caſibus atq. ærumnis, dignitates ipſæ in viris arrogātibus & ingentis ſupercilii. to.1.fo.*321.B.

*Credidit ipſe & domus eius tota. Vide quomodo ſtatim crediderit ipſe regulus ita etiam pariter crediderit tota eius domus & familia, atq. idcirco populū docere & inſtruere poteris quantum conducat, quantūq. emolumentum,& quā magnū pariat bonum exemplū, & præſertim eius qui præeſt alicui domui & communitati to.1.fo.*376.C,& *to.2.fo.*229 G.

Dominica 21. poſt Pentecoſten.

*Simile eſt regnum cœlorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum ſeruis ſuis. Matthæi.*18.

Debebat decem millia talenta to.1.fo. 99.D.& *fo.* 172 F. & *to.2.fo.*38.A. & *fo.*113.D.

Sic pater meus cœleſtis faciet vobis, niſi remiſeritis vnuſquiſq. fratri ſuo. to. 2.*fo.*167.F.

*Qui voluit rationem ponere cum ſeruis ſuis. Diſſerere poteris quomodo teneamur omnes diſtrictam Deo rationē reddere omnium quæ geſſimus in corpore noſtro, vt ita pro meritis recipiamus mercedē a Domino ſiue repulſam qui reddet vnicuiq. iuxta opera ſua. to.1.fo.*77.E.

Patientiam habe in me. Dic de patientiæ præſtantiſſimæ virtutis fructibus, quam multi ſint, quantiq commodi & emolumenti, vt hoc pacto ſtudeant omnes pro virili vt patientiam poſſideāt, & ea ſuffulti acerba quæq. & amariſſima ſufferant atq. ſuſtineant. to.1.fo. 98.D.

*Miſertus autem dominus ſerui illius. Dic quam clementes & miſericordes eſſe debeamus, exemplo domini qui tā benigne & perliberaliter ſerui huius miſeretur. to.2.fo.*184. D.

Tenens ſuffocabat eum, dicens, redde quod debes. Dic contra eos qui crudelitatem exercent, & ſæpenumero immanibus etiam feris ſunt longe ſæuiores, quantæ ſcilicet culpæ affines ſint, & in quam graui verſentur crimine, & ſcelere, vt hoc pacto miteſcant, &

ferino

ferino animo depoſito & exuto, benigni ſint, affabiles, ac manſueti, ne aliter ab omnibus contemnantur et ludibrio habeantur. ſicut fere fieri videmus vt tales homines odio habeãtur ab omnibus, & vix reperiatur quidem qui libenter eorum ſocietati ſe immiſceat atque coniungat. to.2.fo.244.B.et 252.B.

Dominica 22. poſt Pentecoſten.

Abeuntes Phariſæi conſilium inierunt vt caperent Ieſum in ſermone. Mat.22. Luc.20.

Conſilium inierunt. Dic quomodo *corda deprauata generare ſoleant peſſimas & impuras cogitationes, quibus miſere quidem conturbantur nec plane inueniunt ſedata conſilia atq. pacifica, & tranquilla to. 2. fol. 325.C.*

Magiſter ſcimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces. Diſſerere hoc loco opportune poteris, quam ſit execrabile vitium adulatio ipſa, & quantopere eam fugere ociſſime debeamus, non autem eam amplecti ſicut multi hoc tempore faciunt, qui ad aurium potius voluptatem, quã ad rei veritatem loquuntur to.1, fol. 267.C.

Viam Dei in veritate doces. Dic *quomodo hoc pacto ſe gerere debeant ipſi concionatores, videlicet docendo viam Dei in veritate: ſed tamen his calamitoſiſſimis temporibus ſunt plerique qui non ſatis ſuo muneri reſpõdeant, neque attẽte conſiderent quæ ſui ſunt muneris et officii. to. 1. fo. 33 C.*

Dominica 23. poſt Pentecoſten.

Loquente Ieſu ad turbas, ecce princeps vnus acceſſit, & adorabat eum dicẽs, Domine filia mea modo defuncta eſt. Mat.9. Mar.5. Luc.8.

Si tetigero fimbriam veſtimenti eius. to.2.fo.277.A.et fo,287.B.

Quis me tetigit? to.1.fo.277.A.

Ecce princeps vnus acceſſit, & adorabat eum. Vide quomodo per viã laborum & calamitatum duxerit Deus hunc principem vt ad ſe accederet, et ipſum adoraret: ac propterea diſſerere poteris quomodo calamitates ac afflictiones nobis immittere ſoleat Deus, vt hoc quidem pacto ad ipſum conuertamur, & ad meliorem nos recipiamus frugem, qui hactenus in ſordibus & vitiis volutati ſumus. to.1.fo 276 H.

Et ſurgens Ieſus ſequebatur eum. Vide quomodo Chriſtus hunc humiliter ac perbenigne ſequeretur, & eius petitioni condeſcenderet: ac propterea quidem perquam commode diſſerere poteris quam præclara ſit humilitatis virtus, & quomodo ei incum-

bere

bere debeamus, vt hoc pacto arrogãtiam omnem & ſuperbiam a nobis quam longiſſime propellamus. to. 2. fo.342.c.

Non eſt mortua puella, ſed dormit. Dic quomodo mors bonorum potius videtur appellandus ſomnus, quam mors atq. interitus, et idcirco diſſerere etiam poteris quantũ diſtẽt & quã longiſſimo interuallo & intercapedine ſeparẽtur et diſtinguantur, mors bonorũ et interitus malorũ ac impiorũ hominũ. to.1. fo. 409. G.

Domïnica 24. poſt Penteceſten.

Cum videritis abominationem deſolationis quæ dicta eſt a Daniele propheta ſtantẽ in loco ſancto. Mat. 24. Mar. 13. Luc. 21.

Sicut fulgur exit ab oriente, & paret vſq. in occidentem. to.1 fo. 76 G. *Cũ videritis abominationẽ. Dic quomodo prima pars euangelij tractet de grauiſſimis illis calamitatibus et afflictionibus quæ ſuperuẽturæ ſunt tẽpore ipſius nequiſſimi Antichriſti, ac propterea ſi voles diſſerere poteris quomodo calamitates ipſæ, labores et afflictiones nos in timore domini Dei noſtri contineant & nobis quaſi frænum quoddam iniiciant, ne in mundi delicias nos præcipitemus, tum etiam quam præclare nos inſtruant & erudiant, vt caute quidem & circumſpecte nos geramus in noſtris actionibus & operibus. to.1, fo.151. B.*

Niſi abbreuiati fuiſſent dies illi nõ fieret ſalua omnis caro. Diſſerere hoc loco poteris, quomodo ſit nobis optimus adiutor Deus in opportunitatibus, et quomodo nobis ſubueniat ac ſuccurrat cũ nobis vtile & cõmodũ fore conſpexerit to.2. fo.129. F.

Sol obſcurabitur, & luna non dabit lumen ſuum. Dicere quidem poteris appoſitiſſime, quam ſit formidabile & horribile iudicium extremũ, quamq. eius conſideratio debeat homines compeſcere & frænare, ne in vitia turpiſſime labantur. tom. 1. fo. 220. D. et fo. 229. D.

Sequuntur feſta mobilia. In die Aſcenſionis. Domini.

Recumbentibus vndecim diſcipulis apparuit illis Ieſus. Marci. 16. & Lucæ. 24.

Illi autem profecti prædicauerunt vbiq. domino cooperante. to.2. folio. 242. H.

Exprobrauit incredulitatẽ illorũ & duritiam cordis. Vide quã patientiſſime ſuſtinuerint humiles diſcipuli huiuſmodi reprehẽſionẽ, & correctionẽ domini. Sed tamẽ hoc tẽpore pauciſſimos admodũ reperias qui patienti aure correctiones ipſas audire velint, et eiſdẽ parere. to 2. fo. 45. G.

Et du-

Et duritiam cordis. Diſſerere quã commodè poteris, quã ſit noxia, pernicioſiſſima, et lethalis, duritia ipſa & cordis obſtinatio, quæ in pleriſq. improbis viris cõſpicitur. to.2. fo,248. B.

Euntes in mundũ vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Dic quomodo prædicatores quidẽ ipſi & euangelizantes Dei verbum, ſint nuntij & miniſtri dei, qui per mundum longe lateq. diſcurrentes, annũtiant ipſi homini doctrinã cæleſtem & ſalutarem to.1, ſo.425. H.

In die ſanctiſsimo Pentecoſtes.

Si quis diligit me ſermonem meũ ſeruabit. Ioan. 14.

Ad eum veniemus, & mãſionem apud eum faciemus. tomo. 2. folio. 115. G. Pacem meam do vobis. tom. 1. fo. 320. D

Qui nõ diligit me, ſermonem meũ non ſeruat. Opportune quidem hoc loco & tempeſtiue diſſerere poteris & tractare, quales eſſe debeant auditores verbi Dei, & quibus conditionibus præditi eſſe debeant, vt fructuoſe poſſint Dei verbum audire et ex eo vtilitatem maximam reportare, & ampliſſimos progreſſus. to.1. fo.371. H & to.2. fo.282. H.

Ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia. Dic quam varijs & mirificis modis nos ſoleat Deus in anima ipſa interius inſtruere & erudire, ſuggerẽdo ea quæ ad animæ noſtræ ſalutem, incolumitatẽ & profectum pertinent & ſpectant. to. 2. ſo.216. D.

Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Diſſerere recte poteris, quam ſit impoſtor mundus, & quãtis dolis fraudibus fallaciis & impoſturis abundet, vt hoc quidẽ pacto in ſuos laqueos poſſit pellicere varios & attrahere, nec facili quidẽ negotio poſſint et valeãt ſe a tãtis nodis & laqueis enodare & extricare. to.1. fo.192. B.

Non turbetur cor veſtrum, neque formidet. Dic quam firmiter & conſtanter, atq. intrepide debeamus virtuti ipſi incumbere & inſudare adeo vt nullis titillationibus & laſciuiis mundanis, nullaq dæmonis arte atq. fallacia commoueamur vnquam et deturbemur a virtutis curſu & complexu, ſed firmiſſime perpetuo ipſi adhæreamus, & nos totos ei tradamus & mancipemus. to.1 fo.32. A.

Feria 2. poſt. Pentecoſten.

Sic Deus dilexit mũdum vt filium ſuũ vnigenitum daret. Ioann. 3. cap.

Sic Deus dilexit mundum.. to.1. fo. 369. A, & to.2. fol.234. C.

Vt omnis qui credit in eum non pereat. Diſſerere poteris quã multi ſint qui videantur iam penitus metum

omnem & formidinem a ſe quam lõgiſſime propuliſſe & abieciſſe, pœnarum & tormẽtorum tartareorum ac inferni, cum tamen tã duratura ſint, et in ſempiternum protendenda tum etiam longe grauiſſima ſint & atrociſſima, & quæ obnixe velis et remis adhibitis fugere debeamus. to. I. fo 410 H.

Sed habeat vitam æternam Dicere quidem poteris, quam auide & ſitienter gloriam ipſam & beatitudinem ſempiternam deſiderare & appetere debeamus, quantaque ſit eius pulchritudo, decor, & excellentia, adeo vt facile ſi vel modicum tãtum eius ſuauitas & dulcedo etiam cogitatione attenta hic delibetur, omnes poſt ſe trahat, & currere faciat in odorem vnguentorum ſuorum to. I. folio 331. E.

Non enim miſit Deus filium ſuum in mundum, vt iudicet mundum.

Tractare quidem accurate poteris, quã facile ſtatim ſoleamus nos alienam vitam, & facta explorare, ac temeraria iudicia proferre: & etiam quanta ſint reprehenſione digna talia iudicia temeraria, & quam diligentiſſime ea fugere ac vitare debeamus, ſi modo animæ noſtræ ſaluti cõſultum cupimus. to. 2. fo. 22. D.

Qui male agit, odit lucem, & nõ venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. Accommodatiſſime profecto, & peropportune hoc loco diſſerere et tractare poteris quã ſit frugiferum & vtile, ſalutaria monita et correctiones audire, atq. ipſis quidẽ parere ac obtẽperare, ſicut ſerui Dei factitare conſueuerunt: at vero impij homines & improbi, ſalutares correctiones, reſpuunt ac fugitant, neq. ipſas etiam auditu ſolo dignas eſſe iudicant, ſed potius pro ſuo arbitratu faciuntq. & viuunt, obſurdeſcentes cum quis vtiliter ipſos monet & ſalubriter quidem exhortatur to. I. ſo. 30. F. et to. 2 fo. 324. C.

In feſto ſanctiſsimæ Trinitatis.

Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra Mat. 28.

Docete omnes gentes. tom. I. folio. 162. G.

Data eſt mihi omnis poteſtas. Hic dicere poteris quod quãuis Chriſtus dominus omnem haberet poteſtatẽ nihilominus tamen cum in corpore mortali viueret, noluit ad prædicandum accedere niſi trigeſimum attigiſſet annum: vt inde intelligãt qui concionandi munere fungi volunt, quod debitam ætatem etiam præter cætera requiſita habere debeant, ne fortaſſe propter iuuenilem nimis ætatem, perexiguos aut fere nullos remeterent & reportarent fructus. tom. I. fo. 58. D.

Doce-

Docete omnes gentes.Diſſerere qui dem hoc loco appoſitiſsime poteris, quanta eſſet,quamq. ineffabilis charitas & amor Chriſti domini, qui quãuis multas excepiſſet iniurias,cõtumelias,& oprobria, nõ ſolum a Iudæis,ſed etiam a gẽtilibus,nihilominus tamẽ tãquam horũ omnium oblitus, intendit commodũ & vtilitatẽ totius mũdi,præcipiendo apoſtolis vt doceãt vniuerſum mũdũ, et catholica doctrina informẽt ac erudiãt:poteris etiam diſſerere quãta ſit præſtantia & excellentia ipſius charitatis & pietatis.to.2.fo.80.D

Ecce ego vobiſcũ ſum vſq. ad cõſũmationẽ ſeculi,Tractare poteris quomodo Deus nobiſcũ etiã aſsidue verſetur et habitet ſuis diuinis inſpirationibus,tũ etiã illuminãdo nos & erudiẽdo per ſuos nuntios & angelos, qui nobiſcũ etiã verſãtur & cõmorãtur.to.2.f.220.E. Tũ etiã diſſerere poteris quod cũ anteDei quidem præſẽtiã poſiti ſimus,& nihil poſsit eius cõſpectũ ſubterfugere, cũ omnia nuda ſint & aperta oculis eius, debemus propterea diligẽter & accurate præcauere ne turpe aliquid,et tãtæ maieſtatis oculis indignum admittamus, ſed reuerẽter & decẽter ante eius cõſpectũ verſemur,ne aliter tãtã offendentes maieſtatẽ,& grauia quidem perpetrãtes ſcelera ac peccata,a Deo noſtro excluderemur propter turpitudinem & fœditatẽ noſtrã grauiſsimã & peſtilentem.to. 1.fo.181.D.

In feſto ſanctiſsimi corporis Chriſti,

Caro mea vere eſt cibus. Ioan. 6.c.

Hic panis qui de cælo deſcẽdit.to.1. fo.77.B.& 362.H. Qui mãducat hũc panẽ,viuet in æternũ to.2.fo. 328.G. Qui manducat meam carnẽ et bibit meum ſanguinem. Appoſitiſsime quidem & conuenienter hoc in loco tractare, & fuſiſsime diſſerere poteris & valebis, quanta cum reuerentia, deuotione,& præparatione animi,ſit accedendum ad ſacroſanctum & tremendum Euchariſtiæ ſacramentum ſi fructus aliquos,& eos quidẽ longe vberrimos & copioſiſsimos,inde percipere & referre exoptamus, aliter enim proculdubio ſi indigne accedere mus,iudicium mãducaremus,& grauiſsimum incurreremus ſcelus. to. 2. fo 131.E.

Qui mãducat me,& ipſe viuet propter me.Dicere hoc loco poteris, quãta animi puritate & humilitate accedere debeamus ad ſacroſanctã Euchariſtiã ſumẽdam,ſi cupimus huiuſcemodi ſuauiſsimos fructus decerpere et delibare,qui nobis in hoc ſancto euangelio a Chriſto domino proponũtur.to,2.fo.382.E.

Qui mãducat hũc panẽ viuet in æternũ.Dicere hoc loco poteris, quam exiguos fructus propter culpã noſtrã

referamus ex ſacroſancto Euchariſtiæ ſacramento:ſiquidem tepide, & frigide ſolemus accedere ad ſumptionem huius ſacramēti, nec volumus nos vt oportet præparare et diſponere ad tam diuinum ſacramentum ſumendū & recipiendū.to.2.ſo.328.B.

Sequuntur feſta immobilia.

In die Circuncisionis domini.

Poſtquā conſummati ſunt dies octo vt circūcideretur puer.Luc.2.

Vt circūcideretur puer. Voluit quidem Chriſtus dominus circūcidi, ad inſtructionē & exemplū noſtrum nēpe vt intelligamus quod debeamus vitia noſtra amputare & diligenter circūcidere, præſertimque carnis vitia.quæ nos plurimū quidē infeſtant & maximā nobis exhibent& infligunt moleſtiam,& quæ nobis quodāmodo domeſtica eſſe vidētur.poteris etiam diſſerere quā grauiter & enormiter Deū offendāt illi qui luxuria & laſciuia difluunt ſeq́ carnis vitijs coinquinare conſueuerunt,ac propterea neceſſarium quidē eſſe vt circuncidant huiuſmodi vitia & ſcelera,ſi Deo placere et ante oculos eius digne apparere deſiderant.to.2.ſo.99.D.

Vt circūcideretur puer.Poteris inſuper hoc loco tractare de lucta & pugna grauiſsima quæ inter carnē et ſpiritū cernitur,& quantū caro ipſa ſpiritui aduerſetur,contradicat & repugnet,ita vt paribus inter ſe ſtudijs, pariq́ appetentia non conſonent & cōueniant.to.1.fo.131.D

Vt circumcideretur puer. Diſſerere itē poteris quomodo vanos & ſuperfluos ſumptus & ornatus circumcidere & amputare debeamus, ne quid in nobis ſuperuacaneū & ſuperfluū reperiatur:Dic præterea quāta ſint reprehēſione digna ſuperfluitates quas faciunt pleriq́ homines tum in veſtitu,tum in ædificijs,& alijs huiuſcemodi domus & familiæ ſuæ ornamētis & apparatu,to.1.ſo.324.B.

In Epiphania Domini.

Cum natus eſſet Ieſus in Bethleem Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hieroſolymam.Mat.2.

Turbatus eſt rex Herodes, & omnis Hieroſolyma cum illo.to.1.fo.10.A Sciſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur.to.2.fo.143.B.Cum inueneritis renūciate mihi.to 2 ſo.271.H Magi vidētes ſtellā gauiſi ſunt gaudio magno valde.to.2 fo.279.G.

Obtulerūt ei munera.to.2.fo.143.B

Turbatus eſt rex Herodes,Diſſerere quidem hoc loco accōmodatiſsime quibis, quomodo etiam principibus, regibus;& magnatibus, euenire interdū ſoleant variæ conturbationes ita vt hinc inde iactatus eorum animus,dum in dubio quidem eſt,facili ſane negotio paulo etiam momēto huc,illuc impellatur, & modo in his

curis

curis & ſolicitudinibus anxie verſetur, modo vero in alias ſubinde & identidē deſcendat cogitationes grauiſsimas, ac propterea etiam tractare quidē conuenientiſsime poteris et valebis quam ſint mutabiles & ad quamuis fere aurā flexibiles humanæ dignitates, & ſeculares, ſiue infimæ etiam ſint, ſiue maximæ, quā caducaq. ſæpenumero ſint dominia ipſa atq. imperia to.1.fo.66.D.

Et omnis Hieroſolyma cū illo. Poteris hic dicere quomodo vniuerſa Hieroſolyma & cūctus populus, vt popularem aurā ſibi cōciliaret Herodis, et eius familiaritatē aucuparetur & venaretur, ſe turbatos etiam oſtenderēt, ac plurimū ea de re gauderēt, et ſibi placerēt. Vnde etiam dicere poteris de adulatoribus, quomodo adulationibus ſuis, & ficto ac ſimulato vultu & geſtu, multos decipiant, ac fallant. to.2.fo.279.D.

Sciſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur. Sic igitur hoc loco diſſerere poteris quomodo non ficte et ſimulate ſicut Herodes, ſed potius vere et ex animo cum probis & pijs viris cōſultare debeamus de his quæ ad animæ noſtræ ſalutem pertinent, vt hoc quidem pacto minus decipiamur & fallamur quin potius rectam quādam viuendi normā diſcamus, quæ maximum ſit emolumentum animæ noſtræ allatura. to.2.fo.310.A.

In feſto ſanctæ Eulaliæ Barcinonenſis virginis & martyris.

Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro. Mat.13.

Simile eſt regnū cælorū theſauro. to 1.fo.96.C. et to.2.fo.278.G. vendit vniuerſa quæ habet, & emit agrum illum. to.2 fo.99.E. Exibūt angeli & ſeparabūt malos de medio iuſtorum. to.1.fo.16.C. & 230.G. & 234.B. & to 2 fo.222. C. Ibi erit fletus & ſtridor dentium. to 2.fo.314.D.

Theſauro abſcōdito in agro. Dic quomodo veri theſauri in cælo inueniantur, ſed tamē auari homines in hac vita eos inueniunt. Vnde etiam dicere poteris quales ſint auarorū diuitū mores. to1.fo.405.D. et quāſit deteſtabilis auaritia. to1.fo.210.D. et 252.H.

Præ gaudio illius vadit & vendit vniuerſa quæ habet. Dic quomodo hoc tēpore in rebus potius temporalibus ſolicitudo expendatur, & ideo tractare poteris quātū noceat cupiditas rerum tēporalium. to.1.fo.428.C & to.2 fo.314.H,

Homini negotiatori. Dic quomodo non perinde diligentes in bono atque in malo ſumus. to.2.fo.308. G. Item dic quod nō debemus eſſe negligentes in negotijs animæ cū dæmō ipſe excæcet negligētes vt pereāt. to.2 fo.10.B. diſſerere etiam poteris quā ſit pernicioſa ipſa otioſitas. to.1.fo.80 F. et 84.A. et to.2.fo 113.H.

In feſto Purificationis beatiſsimæ Mariæ virginis.

Poſtquã impleti ſunt dies purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi. Lu.2.c.

Par turturũ, aut duos pullos columbarũ.to,2.fo. 350.D.

*Nunc dimittis ſeruum tuum domine.to.*1.*fo.*410.D.

*Ecce homo erat in Hieruſalẽ. Vide quã ſingularis mẽtio fiat de homine hoc qui erat in Hieruſalẽ, et quomodo nominatim dicatur quod homo erat in Hieruſalẽ, vt inde intelligas mirã paucitatẽ & penuriam talium hominũ, & quã ſit rara auis in terris. Vnde merito diſſerere propterea poteris, quomodo mali & deprauati homines, ac vitiorũ ſentina, vix videantur hominis nomen promereri, cum præſtãtium & laudabilium hominum ſtudioſa opera & cum virtute coniũcta nõ faciant, ſed potius vitioſa & ignominioſa to.1.fo,*67.G.

*Venit in ſpiritu in tẽplum, Dic quã ſedulus fuerit obſeruator hic ſanctus ſenex, inſpirationum ſanctarũ, quæ ipſi a domino proponebãtur, cũ venerit in ſpiritu in templũ, ac propterea nos tã venerabilis ſenis propoſito nobis præclariſsimo & lucidiſsimo exẽplo, inſpirationibus diuinis acquieſcamus & pareamus, nequaquam ipſis contradicentes atq. reluctantes. to.*1.*fo.*424.D.*et to.*2.*fo.*190,H.

*Nunc dimittis ſeruum tuum domine ſecundum verbum tuum in pace. Dic quam vehementer deſideraret ſanctus ſenex Simeõ, ex hac mortali vita concedere & ſemigrare, cum ſibi videretur in ergaſtulo corporis poſitus tanquã obſcuriſsimo quodã carcere concluſus & compeditus, & præſertim poſtquam cæleſtes & diuinas delicias cœperat deguſtare & delibare, quæ quidem efficiebant planiſſime atq. præſtabant: vt ſibi vileſcerent hæc terrena, atque deſiperent, & acerbiſsima atque inſipida iudicarentur. Vnde etiam merito profecto tractare poteris quam ſit nobis vtile & commodum, vt cæleſtia guſtemus & delibemus, vt hoc quidem pacto tandem aliquando terrena et caduca faſtidiamus: & contemnamus penitus.to.*2.*fo.*84.G.

In feſto ſancti Thomæ de Aquino doctoris Eccleſiæ.

*Vos eſtis ſal terræ. Mat.*5.*Vide in feſto beatiſsimi patriarchæ & patris noſtri ſancti Dominici.*

In feſto Annunciationis beatiſſimæ virginis Mariæ.

Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazaret, ad virginem deſponſatam viro cui nomen erat Ioſeph Luca,1.

Dabit illi Dominus Deus ſedem

Dauid

Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum.to.1.fo.289 c.

Et ingreſſus Angelus ad eam. Dic quomodo inuenerit eam non in feneſtra, ſed in penetralibus domus poſitam, cum debuerit ad eam ingredi vt ipſam alloqueretur, ibi enim in ſolitudine poſita & a conſortio & turba ſemota, orationi vacabat, & colloquijs diuinis, atque rebus cæleſtibus ac diuinis meditationibus intendebat. Vnde propterea tractare etiã appoſitiſsime quibis, quantum conferat atque conducat ſolitudo ipſa, & ſeceſſus a turba, vt hoc quidem pacto longe commodius poſsimus orationi intendere, & rebus diuinis, ac cæleſtibus meditationibus occupari.to.1.fo. 316.B.

Cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Dic quomodo nos prius diligentiſſime & ſolertiſsime cogitare debeamus ac meditari finem ipſarum rerum ne erremus et hallucinemur in ipſis medijs proſequendis et ſeligendis: atq. hoc quidẽ pacto diſcernemus commode cogitationes noſtras, neque ipſæ nos conturbabunt & protrudent in mala multa, ſicut in pleriſque præcipitibus & inconſideratis hominibus fieri paſsim videmus, & reipſa experimur.to.1.fo 45.G.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Appoſitiſsime profecto hoc loco, & commodiſſime docere poteris, quanti ſint fructus & vtilitates ipſius humilitatis quantaque bona & emolumenta ex ipſa nobis proueniant, atque promanent, vt hoc quidem pacto obuijs vt aiunt vlnis, eam complectamur & amplexemur.tom.1.folio.113.B. Tum etiam contra tractare poteris, quanta incommoda & detrimenta nobis ex ipſa ambitione atq. ſuperbia proueniant, & quam graue ſit ipſorum ſuperborum ac arrogantium hominum ſcelus, vt hoc quidem pacto ambitionem ipſam deteſtemur & ſuperbiam execremur ac toto conatu fugiamus, humilitatem vero ſtudioſe complectamur, & eam pro viribus retinere ac cõſeruare procuremus et connitamur.to.1.fo,136.B.

In feſto ſancti Franciſci de Paula ducis inclyti fratrum minimorum.

Nolite timere puſillus grex, quia complacuit patri ueſtro dare vobis regnum. Luc,12.

Facite vobis ſacculos qui non veteraſcunt.to.2.fo.302.A.

Nolite timere. Tractare quidem poteris, quomodo boni cum Deum habeant ſibi propitiũ, & ipſos iuuãtem, nequaquam timeant malos, quum ipſi ſatis mali ſua conſcientia ſint iã perterriti & conturbati, & non diſtent procul ab inferni ſempiternis pœnis, quæ ipſos manent, in perpetuũ

quidem duraturæ, & a quibus ſe extricare nulla vnquam ratione et pacto poterunt ac valebunt. tom.2.fol. 263.F.

Puſillus grex. Dic quomodo delectetur Deus puſillis et humilibus viris, quãtũq. placeat Deo ipſa humilitas quæ nõ inflatur, nec ſe extollit, ſed potius deijcit ac demititt propter Deũ. Sed tamẽ iam propemodum nunc in mundo videtur huiuſmodi virtus extincta, ac prope deleta, cũ regnet ãbitio et ſuperbia ac lõge lateq graſſetur, & imperiũ ſuũ protẽdat, & fines producat. Merito propterea atq; optimo iure tractare poteris & diſſerere quãta ſit ambitio ipſa hominum hoc præſertim tẽpore, & quibus etiã rebus talis ambitio conferri valeat & comparari to.1.fo.53.A.

Vendite quæ poßidetis, & date eleemoſynã. Dic quomodo hæc doctrina potißimũ dirigi videatur ad eos qui non ſolũ præcepta. ſed etiam ſalutaria cõſilia euãgelica obſeruare volũt & ad perfectionis culmẽ paulatim conſcẽdere & peruenire optãt. Quod inſtitutũ ſi libuerit paulo fuſius proſequi ac protẽdere. vide to 2.fo. 125.H.

Date eleemoſynam. Hoc quidẽ loco conuenientißime tractare & fuſe diſſerere poteris quam ſit pretioſa ipſa eleemoſyna. quantaque apud altißimum impetrare valeat et adipiſci. to.2.fo.26 B.

In feſto natiuitatis ſancti Ioannis. Baptiſtæ.

Elizabeth impletum eſt tempus pariendi. Luc.1.

Peperit filium. Dic quantopere triſtarentur ſanctißimi coniuges Ioachim & Anna cum viderent ſe iam morti appropinquare. nec tamen habere ſucceſſores liberos, quibus poßet bona ſua et locupletißimas opes relinquere. Vnde merito atque optimo iure tractare appoſitißime poteris, quomodo ſubueniat nobis Deus optimus maximus in grauioribus periculis & neceßitatibus. to.1.fol.314.F.

Quia nemo eſt in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Dic quomodo quãplurimi reperiãtur, qui facile ſtatim glorientur de generis ſui nobilitate clariſq. ſtẽmatis, & quidẽ multo magis quã quod ſint ſerui Dei. Vnde cõuenienter diſſerere poteris, quã ſit turpißimum et ignominioſißimũ, de genere potius atq. proſapia gloriari quam de virtutibus & laudabilibus animæ ipſius ornamentis. to.1. fo.64.H. & fo.442.D.

Benedictus dominus Deus Iſrael. Dic quã gratũ ſe exhibeat, & vere quidẽ oſtẽdat, ipſe ſenex Zacharias, ante dominũ. pro acceptis beneficijs, & ſibi diuinitus collatis et cõceßis. Itaq. cõmode hoc loco tractare poteris. quãta gratitudine prediti & exornati eſſe debeamus. to.2.fo.83.E.

In

In feſto ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli.

Venit Ieſus in partes Cæſareæ Philippi. Mat.16. Mar.8 & Luc.9.

Quem dicunt homines eſſe filium hominis? to.1.fo.247.E & 195. B & 311.D. & 333.H. *Vos autẽ quem me eſſe dicitis?* to.1 fo 344.A.

Ego dico quia tu es Petrus. tom.1.fo.174 D. *Et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam* tom.1.folio. 358.H.

Vos autẽ quem me eſſe dicitis? Dic quomodo Chriſtus dominus altiorẽ quandã & ſubtiliorem cognitionem ſui expectaret ex ipſis diſcipulis quã in popularibus requireret Vnde poteris etiam copioſe proſequi, quomodo Eccleſiaſtici viri debeant magis virtuti incumbere to.2 fo.139.B.

Et tibi dabo claues regni cælorum Hoc quidem loco appoſitiſsime quidem & conuenientiſsime tractare & fuſiſsime poteris & valebis, quãta ſit quamque maxima ſacerdotis ipſius dignitas. Qua de re & inſtituto lege, to.2 fo 47.E.

Et quodcunq. ligaueris. Dic quam egregie quidem & perliberaliter cõpenſet Chriſtus confeſsionem quam Petrus fecerat de ipſo, vt inde intelligamus ſane apertiſsime, quam ſit liberaliſsimus retributor & remunerator Deus optimus maximus. to.2.fol. 5.H.

In feſto viſitationis beatiſsimæ virginis Mariæ.

Exurgens Maria abijt in montana cum feſtinatione Luc 1.

Vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me? to.1.fo.370.D.

Exultauit in gaudio infans in vtero meo. to 2.fo.278.G. *Magnificat anima mea Dominum.* to.2.fo.126.B.

Abijt in montana. Dic quomodo tota Mariæ vita fuit aſcẽſus quidã de virtute in virtutẽ, donec vidit tãdem Deum deorũ in Sion. Vnde apte quidem diſſerere poteris, vt nos pariter exẽplo virginis proficiamus ſemper de virtute in virtutem, donec tãdem ad perfectionis montem conſcẽdamus & perueniamus. to.2 fo.124. D & 312.D.

Cum feſtinatione. Dic quomodo quæ ad Dei cultum et obſequium ſpectant, non quidẽ frigide & ſomnolenter, ſed excitatiſsime ac diligẽtiſsime præſtanda ſunt & efficienda. Ac propterea ſane debemus omnem tarditatem & tepiditatem quam longiſsime ab ipſo animo noſtro expellere atque propellere. to.2.fo. 276.H *Nam certe ſecordia noſtra, ſomnolentia, et tarditas grauiſsima & maxima eſt circa ea exercenda quæ ad virtutem ipſam pertinent & ſpectant.* to.1.fo. 302.F.

Et viſitauit Elizabet. Dic quomodo piiſsima virgo & miſericors cha-

ritate quadam incenſa & inflammata. viſitauit ipſam Elizabeth cognatam ſuam: ac propterea nos tãto virginis, tamq. ſingulari propoſito exemplo, debemus viſitare miſerabiles perſonas, & in carcere poſitas, vel infirmitate aliqua detentas, vel alia calamitate oppreſſas. to1. fol. 297. B.

In feſto beatę Mariæ Magdalenæ.

Rogabat Ieſum quidam phariſæus Lucæ 7. cap.

Lachrymis cæpit rigare pedes eius to. 1. fo. 174. D.

Duo debitores erant. tomo 1. folio 14. B.

Vide præterea fuſiſſime & copioſiſſime explicatum hoc euangelium & conuerſionem ipſius Magdalenæ feria 5. *poſt dominicam in paſsione.* tom. 2. fo. 285. C

In feſto beati Iacobi Apoſtoli.

Acceſsit ad Ieſum mater filiorũ zebedæi. Matthæi. 10.

Vide hoc euangeliũ prolixe et vberrime quidem explicatum & declaratum feria 4 *poſt ſecundam dominicam Quadrageſimæ,* to. 1. fo. 381. D.

In feſto ſanctiſsimi Patriarchæ Dominici patris noſtri.

Vos eſtis ſal terræ. Mat. cap. 5. *Mar.* 9. *Luc.* 14.

Vos eſtis lux mundi, Tom. 2. fo. 139 C. & 204. E.

Sic luceat lux veſtra coram hominibus tom. 1. fol. 128. E & fol. 376. H, & fol. 377. C. & tomo. 2. folio. 132. E.

Vos eſtis ſal terræ. Hoc ſane loco fuſiſsima & prolixa oratione diſſerere poteris & explicare qualis eſſe debeat prælatus, & quas conditiones habere debeat & poſsidere. tomo. 1. foli. 36. F. & tomo 2. folio 130. E.

Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona Diſſerere quidem poteris copioſę quã ardenter & obnixe virtutem quidẽ ipſam ſequi atque complecti debeamus. tomo. 2. fol. 212. C. *Tum præterea quam maxima ſit atq. intolerabilis pigritia noſtra & ſecordia in virtutis curſu ſtrenue & iugiter proſequendo* to. 1. fol. 302. E.

vt videant opera veſtra bona. Dic quomodo concionatores ipſi facere debeant, & executione quidem diligentiſsima præſtare, ea bona & ſtudioſa opera quæ prædicant aliȷs facienda tomo. 1. fol. 378. B.

In feſto transfigurationis Domini.

Aſſumpſit Ieſus *Petrum & Iacobũ &* Ioannem *fratrem eius, & duxit illos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Mat.* 17. *Mar.* 9. *Luc.* 9.

Bonum eſt nos hic eſſe tomo 1. fol. 312. F. & 326. H

Ceciderunt in faciem ſuam & timuerunt

muerũt valde to.1. atque, ol.10. B. Vide præterea huius euangelij fuſiſsimam & copioſiſsimam explicationẽ & declarationem ſabbatho poſt 1. Dominicam Quadrageſimæ, & dominica 2. Quadrageſimæ tomo 1. folio. 309.H.

In feſto ſancti Laurentii Martyris.

*Niſi granum frumenti cadẽs in terram mortuum fuerit, ipſum ſolũ manet Ioan.*12.

*Si autem mortuum fuerit, multũ fructum adfert. Differere quidẽ hoc in loco fuſiſsime poteris, quam ampliſsima reportemus præmia, & quã Vberrimos metamus fructus, ex laboribus ipſis et calamitatibus, quas propter amorem Chriſti patientiſsime quidem ſuſtinemus et toleramus. to. 1. fol.*391.E.

*Qui amat animam ſuã perdet eã dicere poteris accõmodatiſsime, quo tandem reducantur et redigãtur deliciæ ipſæ mundane et delicioſi homines, qui vitam ducunt delicatam, neque manum admouere volunt alicui laborioſæ rei, ſed eam potius retrahunt. to.1. fol.*406.F.

Me ſequatur. Dic quam ſit ſalutare vt Deum ſequamur. Tom.1. folio. 217.D.

*Honorificabit eum pater meus. diſſerere hoc loco poteris quam ſit liberaliſsimus remunerator Deus, laborum pro ipſius nomine perpeſſorum et toleratorum tom 1. folio.*329. C.

In feſto Aſſumptionis beatiſſimę virginis.

*Intrauit Ieſus in quoddam caſtellum. Luc.*10.

*Sedens ſecus pedes domini, audiebat verbum illius. Differere poteris fuſa quadam oratione, quanta tum auiditate debeant auditores Dei verbum audire. tomo 2. fol.*106. *A, Tum præterea quod animæ ſaluti diligenter incumbamus. tomo.1. fol.*422.G. *et to 2. fol.*294.F.

*Item tractare poteris, quod mali nõ audiant quidem libenter verbũ Dei. tom.2. fol.*321.A.

*Martha autem ſatagebat circa frequens miniſterium. Differere hoc loco poteris, quam diligentes eſſe debeamus, et ſeduli in diuinis obſequijs, et quam frigidi ſint multi, et in hyeme verſentur. to.2. fol.*275.F.

*Turbaris erga plurima. Dic quomodo hæc ſancta mulier tota occuparetur in varijs obſequijs Deo præſtandis, at vero multos uideas hoc tempore qui ſe rebus inutilibus et friuolis applicant, neque ad ædificationem animæ pertinentibus. Vnde appoſite quidem dicere poteris quantum incõmodent et obſint uanæ curioſitates. to. 1 fol.*434.G.

In feſto beati Auguſt. Eccleſię doctoris.

Vos

Vos eſtis ſal terræ.Vide in feſto beati Dominici.

In feſto Natiuitatis beatiſſimæ virginis

Liber generationis Ieſu Chriſti Matthæi 1.

Liber generationis Ieſu Chriſti. diſſerere poteris quā apertū ſit ex obitu horū qui recēſentur in hoc catalogo, certam nos manere mortē ipſā, cū nobis in 42.generationibus tot viros, fæminasq. propoſitas videamus, qui omnes mortui fuerūt. Appoſite igitur tractare poteris quod mors nemini quidē parcat.tom 2.*fol.*182.B.

*Poteris præterea diſſerere, quā ſint caduca mūdana.cū tot videamus reges,principes et monarchas ſuū obÿſſe diē,et aliquos ex his fortaſſe cū ſūmo dedecore et ignominia to.*2.*fo.*341. B *dic etiam quam ſit vtile vt mūdi gloriam contemnamus to.*1.*fol.*41.G.

*Inſuper etiā dicere poteris quomodo ex alienis periculis exēplū ſumere debeamus,cū videamus neminē ex tā multis euaſiſſe mortē.to.*1.*fol.*412. H.

In feſto exaltationis ſanctę Crucis.

Nūc iudicium eſt mūdi.Ioan. 12. *cap. Ego ſi exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipſum tom.*1.*fol.*362. G.*& fol.*369.D.

Dicere poteris quanta ſit reuerentia digna Crux Chriſti domini.tomo. 1. *fol.*362.G.

Ego ſi exaltatus fuero à terra , omnia traham ad me ipſum . Tractare quidem hoc loco cōmode poteris quāta ſit Dei prouidentia circa nos. tom. 1.*fol.*421 E.

*Hoc autē dicebat ſignificās qua morte eſſet moriturus .Tractare quidē poteris curtā ſæpiſsima mors ipſa et paſſio Chriſti nobis ad memoriā reducatur.to.*1.*fol.*111.E.*Tū etiam quantum conferat & conducat ipſius aſsidua meditatio to.*1.*fo.*386.O.

Nos audiuimus ex lege,quia Chriſtus manet in æternū&c dic quomodo malitia horū phariſæorū animos excæcaret,tū etiam quātopere tales ſint reprehendendi to 2.*fol.*329.C.

In feſto beati Matthæi apoſtoli & Euangeliſtæ.

Cum tranſiret Ieſus,vidit hominē ſedentem in Teloneo Matthæum nomine Mat 9,*Mar.*2.*Luc.*5.

*Sedentem in Teloneo. Dic quam deteſtabile vitiū ſit vſura,quæ inter dū exercetur ab his qui ſedent in Teloneo to.*1,*fol.*251.E.*dic etiā quomodo iſti tales auaritia laborēt.t.*2.*f.*141,B.

*Surgens ſecutus eſt eū. Dic quomodo ſurgere debeamus à vitijs,& ad dominū cōuerti,& pænitentiā vere atq. ex animo agere tom.*1 *fol.*49. H.

*Quare cum publicanis & peccatoribus.Dic quanta & quam acri reprehenſione digni ſint detractores ipſi & murmuratores to.*1.*fo.*306.E.

In feſto ſancti Michaelis archangeli.

Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicētes, quis putas maior eſt in regno cælorum? Mat.18. Mar.9. Luc.9. atque 17. capite,

Niſi quis humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte. tomo.1. folio.313.H. & tom.2. fol.335.B. Expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria to.2. folio.206. D. Si oculus tuus ſcandalizat te. tomo.2. fol.94.F. Angeli eorum ſēper vidēt faciem patris mei qui in cælis eſt. to.1. fo.213.H.

Dicere etiam hoc loco appoſitiſſime poteris, quomodo fuerint angeli ipſi ad noſtrum miniſterium a Deo *optimo maximo creati. tomo 1. folio.213 C.*

Et efficiamini ſicut paruuli. Dic de *humilitate, quam mirifice nobis ſub his uerbis commendetur to.1 fol.43, D. & 155.G.*

Videte ne contemnatis. Dic quomodo etiam pauperes contemnere nō debemus tom.1. fo 408. A.

In feſto beati Hieronymi Eccleſiæ doctoris.

Vos eſtis ſal terræ Mat.5. Vide in feſto beati Dominici.

In feſto beati Franciſci confeſſoris, & ducis inclyti fratrum Minorum.

Confiteor tibi pater, domine cæli & terræ. Matt.11. Luc.10.

Abſcondiſti hæc a ſapientibus & prudentibus & reuelaſti ea paruulis. tom.1. fol 44.G. & 385.H. & tom.2. fol.152.F. Sic placitū fuit ante te to.2. fol.296.C. venite ad me omnes qui laboratis. tom.1. fo.61.E. & fol.109.D. & 277.C. & 287.G & 367.H. & 432 E. Et to.2. fol.251.A. & 301.H. & 340 F. Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde to.1. fol.43.H. & 114.A & 428.A, et to.2. fol,257.D. et 334. D. et 361.C. iugum meum ſuaue eſt. tom.1. fol 395.A et to.2. fol. præterea 212. G.

Confiteor tibi pater. Idem eſt ac ſi diceret gratias ago. Vbi diſſerere poteris quam grati eſſe debeamus Deo *et hominibus. tom.1 fol.118.F.*

Reuelaſti ea paruulis. Quaſi dicat non ambitioſis. Vnde tractare poteris quam ſit ambitio ipſa deteſtabilis et execrabilis tom.1 fol.114 E. et 129. A et 145.E. et 205.D. et 380.B atq. etiā 392.H.

Diſcite a me quia mitis ſum et humilis corde. Tractare *præterea hoc quidem loco poteris, quāti ſit momēti manſuetudo ipſa et patientia. tom.2. fol.15.E.*

In feſto omnium ſanctorum.

Videns Ieſus turbas aſcendit in mōtem. Mat.5.

Beati pauperes ſpiritu. Tom.1 fo.25

F.et 97.C.et 356.A.et to.2 fol. 93. C. Beati qui lugẽt tom.2.fol 180.H. beati qui eſuriunt et ſitiunt iuſtitiam to. 1 fol.366.D. Beati miſericordes to. 1. fol.232.H.Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam to.1.fol.29. H.Beati eſtis cum maledixerint vobis homines ,tomo 2.fol,152.F.

Beati pauperes ſpiritu.Tractare poteris quomodo debeamus paupertatem ſtudioſe complecti.tomo. ſecundo. fol. 92.G.

Beati mites.Dic de patientia & mãſuetudine quanti ſint momenti tom. 2.folio.15.E.

Gaudete & exultate,quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlis.Hoc loco ſi voles,diſſerere poteris, quantopere ſpes ipſius præmij nos ad laborem inuitet.to.2.fol.122.A.

In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

Amen,amen dico vobis, quia venit hora,& nunc eſt , quando mortui audient vocem filij Dei. Ioan.5. cap.

Venit hora,& nunc eſt.tom.2. folio. 83.D,

Quando mortui Tractare poteris de conſideratione mortis quantum cõducat.tom. 1.fol.91.E. Item quam ſit laudabile mortuos ſepelire.to.2.folio. 183.D.

Audient vocem filij Dei,& qui audierint viuent Hoc loco tractare etiã poteris de vltimo iudicio , & dicere quale & quam horribile futurum ſit tom.1,fol.224.H.

Qui vero mala egerunt,in reſurrectionem iudicij. Quaſi dicat, condẽnabuntur.Poteris igitur tractare de atrocibus ſiue maximis inferni pœnis tomo.1.fol.233.C.& tomo 2.fol.137. H,& 146.C.

In feſto dedicationis Ecclesiæ.

Ingreſſus Ieſus perambulabat Hierico,& ecce vir nomine zacheus.Lu. 19.

Zachæe feſtinans deſcende. tomo 2. fol.41.F.

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus to.2.fol.51.B.venit enim filius hominis quærere,& ſaluũ facere quod perierat. to,2 fol.373. G.

Poteris quidem hoc die accommodatiſsime diſſerere & tractare ,quã magnifice & ſumptuoſe templũ Dei extrui & ornari debeat.tom.1. folio. 239.F.

Templa præterea & dies feſti, quãta in veneratione habenda, tomo.2. fol.139.H.

Murmurabant dicẽtes quod ad hominem peccatorem diuertiſſet. Tractare poteris de conditione malorum quam peſsima ſit,& quod mali tales exiſtimant reliquos,quales ipſi ſunt. to.2.fol.57,B.

Ecce

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus.Tractare poteris ſi voles,quomodo Zachæus prænimia cupiditate rerum temporalium, plurima hinc inde corraſiſſet & conuaſaſſet fortaſſe,quæ reſtituere deberet . Vnde etiam commodatiſsime quidem & appoſitiſsime diſſerere poteris quam multi ſint qui cupiditate nimia rerũ temporalium, & bonorum terrenorum excæcentur, & propemodum etiam dementententur. tomo primo. folio 240.H.

In feſto beatæ Catherinę virginis & martyris.

*Simile eſt regnum cælorum decem virginibus. Mat.*25.

*Domine,domine aperi nobis . tom. primo folio.*16.B.*&* 73.B.*& tomo* 2. *folio* 168. F.*&* 247 H.*&* 267. C.

*Amen dico vobis , neſcio vos. to. primo fol.*190.A.

Simile eſt regnum cælorum. Tra*ctare quidem hoc loco fuſe, & per quam opportune poteris, cur regnum cælorum rebus creatis & temporalibus ac terrenis conferatur & comparetur. Qua de re conſule tom.* I. *folio.* 78,G *& fol.*82.G,

*Vigilate itaque quia neſcitis diem neque horam.Diſſerere hoc loco poteris quam caute & circunſpecte viuẽdum nobis ſit in hoc ſeculo . tom.*I. *fo.* 390.F.

Neſcitis diem neque horam. Tractare poteris quam incerta ſit hæc mortalis vita noſtra & caduca, quã que minimam ſecuritatẽ habeamus tomo primo folio 203.C.*&* 387 H. *Tũ præterea tomo ſecundo folio.*293.D.

In feſto ſancti Andrææ Apoſtoli.

Ambulans Ieſus iuxta mare Galilææ,vidit duos fratres . Matthæi 4. *Marci* I.*Lucæ.*5.*&* Ioannis *primo capite.*

Relictis retibus ſecuti ſunt eum.to. I *fol.*382.H,

Faciam vos fieri piſcatores hominũ Tractare hoc loco aptiſsime poteris, quã liberaliſsimus et ampliſsimus quidem remunerator & retributor ſit Deus *tom.*I.*fol* 174.C,

*Relictis retibus & patre ſecuti ſũt eum.*D*iſſerere commodiſsime hoc loco poteris & valebis,quanta ſit vis & efficacia verbi* Dei,*quantaſque habeat uires & robur.tomo primo folio.* 95.E.*& to.2.fol.*118.F.

Secuti ſunt eum . Tractare poteris quantum nos impediant & retardẽt ſecularia ipſa negotia quo minus ſpiritualia ſequamur,& diligentiſsime atque accuratiſsime quidem complectamur. Tomo *ſecundo fol.*136.F . *&* 143.G.

In feſto conceptionis beatiſsimę virginis Mariæ.

Liber

Liber generationis. Mat.1.Hoc Euã gelium fuſiſſime quidem explicatum inuenies in feſto Natiuitatis virginis Mariæ.

In feſto ſancti Thomæ Apoſtoli.

Thomas vnus ex duodecim qui dicitur didimus. Ioannis. 20. capite Hoc Euangelium habes dominica in Albis.

In feſto Natiuitatis domini noſtri Ieſu Chriſti.

In principio erat verbum. Ioannis.1.

Omnia per ipſum facta ſunt. tom. primo folio. 313.F. Quotquot autem receperunt eum, dedit illis poteſtatẽ filios Dei fieri. tomo 1. folio. 64.B. et folio. 162.D. et folio 258.H. verbum caro factum eſt tomo2. folio 165.F.

Gloriam quaſi vnigeniti à patre plenum gratiæ et veritatis. tomo primo folio 338.D.

Verbum caro factum eſt, Tractare hoc loco et diſſerere accommodatiſſime quidem et fuſiſſime poteris, quã tum et quam maximum fuerit hoc Dei beneficium erga nos, quod ſcilicet pro nobis homo factus ſit, vt inde intelligamus quanta ſit ſecordia et negligentia noſtra circa ſalutem animæ. propterquam Deus in aſſumpta carne tanta pati voluit et ſuſtinere tormenta. tomo ſecundo folio 97. H. Tum præterea dicere poteris quod ſi tantum Deus in honorem et vtilitatem noſtram quidem fecit, non debemus nos eſſe ingrati, ſed potius Dei honorem ſemper quærere. tomo ſecundo folio.157.H.

Inſuper tractare poteris quod inter duo quidem animalia Chriſtus dominus noſter naſci voluit, vt intelligant qui cæteris præſunt, quomodo medium in ſuo regimine et gubernatione tenere debeant. tomo primo. folio. 51 D. Tum præterea vt intelligamus quam ſit vitioſa ipſa perſonarũ acceptio tomo. ſecundo folio. 31.H.

Rurſus etiam dicere poteris quod pauper quidem atque humilis naſcatur, vt nos doceat et erudiat quanto pere ſuperbiam ipſam et ambitionem deteſtari et auerſari debeamus. tom. primo. fol. 145.B. et folio. 262.C.

In feſto ſancti Stephani protomartyris.

Ecce ego mitto ad vos prophetas, et ſapientes, et ſcribas. Matthæi 23. Lucæ, 13.

Ego mitto ad vos prophetas. tomo. 2 fol. 305.E.

Vt veniat ſuper vos omnis ſanguis qui eſt

qui effuſus eſt. tomo 2. foli. 392. G. quẽadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas. tomo ſecundo folio 10. H

Ex illis occidetis et crucifigetis. Tractare poteris cõtra crudeles et homicidas, quantum ſcilicet Deo diſpliceãt tom. 2. ſol. 259. G.

A ſanguine Abel iuſti, vſque ad ſanguinem Zachariæ filij Barachiæ. Dic quomodo minetur ipſis quod grauiſsime punientur, cum imitati fuerint crudelitatem & ſæuitiam maiorum ſuorum, cum enim ſatis ipſis compertum eſſet quomodo punita eſſent crudelia facta maiorum ſuorum, non tamen propterea deſtiterunt ab imitatione eorum, ſed prauum quidem ipſorum exemplum conſectati ſunt. Quapropter tractare poteris contra illos qui prauum & peſtilentiſsimum dant etiam exemplum tomo ſecundo folio. 298, E.

Quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas. Dicere poteris quod Chriſtus dominus ſe quidem huic aui comparet, propterea quod eſt tã ſolicita & pia erga pullos ſuos: vt inde intelligamus quidem apertiſsime quam certe ſit miſericors & pijſſimus pater Deus. tomo. 2. folio. 112. D.

Et noluiſti. Tractare quidem hoc loco per quam opportune & commode poteris, contra ipſos obſtinatos, & proternos qui nolunt pœnitentiam agere peccatorum ſuorum tom. 1. folio 44, H. Tum etiam docere poteris in quanta verſentur et poſiti ſint miſeria. tomo. 1. fol. 245. D.

In feſto ſancti Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ.

Dixit Ieſus Petro, ſequere me. Ioannis 21.

Vidit illum diſcipulum, quem diligebat Ieſus. Dic quã dilectus eſſet Deo glorioſus Euangeliſta Ioannes qui purè & caſte adoleſcentiam ſuam traduxerat, et virtutis quidem ſtudioſiſſimus erat. Vnde tractare cõmode poteris quantum conducat vt adoleſcentes diligentiſsime Deo ſeruiant tomo. 1. ſol. 413. G.

Domine hic autem quid? Tractare poteris quomodo cum probis et ſtudioſis viris conſultare debeamus to. 1 fo. 385. G.

Dic præterea quomodo Petrus ex maximo amore quo Ioannẽ diligebat percontabatur, hic autem quid? Sic igitur nos debemus nos inuicẽ diligere et amare. to. 2. fol. 175. D.

Differere etiã poteris quomodo Ioannes ab omnibus certatim amaretur propter ſuã eximiã virtutẽ, et amabiles animi mores. Sic ergo nos igitur nitamur vt animã noſtrã virtutibus et præclaris atq. illuſtribus quidẽ moribus diligentiſsime et præclariſsime inſtrua

inſtruamus & decoremus.tom.2.fol-278.B.

In feſto ſanctorum Innocentium martyrum.

Angelus domini apparuit in ſomnis Ioſeph,dicens.Surge,& accipe puerum & matrem eius,& fuge in Aegyptum Mat.2.

Fuge in Aegyptum. Tractare ſane hoc loco tempeſtiue & opportune poteris, quod ſæpe quidem permittat Deus bonos & iuſtos viros, afflictiones aliquas,labores & calamitates pati,& id quidem ad maius corũ cõmodum & vtilitatem,tom.primo folio.26.B.& folio 35.B.& tomo ſecundo.folio.205.B.

Dicere præterea opportune quidem hoc loco poteris,quod ſi tam illuſtres perſonas videlicet Chriſtum, matrẽ eius ſanctiſsimam,& ſanctum Ioſeph tum etiam glorioſos Martyres Innocentes videmus calamitatibus & afflictionibus affici & tentari: apertiſſime ſane colligere nos poſſe,quam ſit peſsimum,pernicioſumque indicium, eorũ improborum & peſsimorum hominum qui tentationes nullas vnquam,& dæmonis machinas,atq. impugnationes experiuntur. tomo, primo folio.211,H.

Futurum eſt enim,vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Tractare quidem poteris quomodo hic impius vir ſenſim et paulatim ſuis ſceleribus,ad hanc tantam crudelitatem deuenerit.Vnde etiam dic quantopere mala conſcientia aliquem torqueat tom,1.fol 146.F.Tum etiam quod conſcientiam noſtram diligenter expurgemus to.2.fol.281.F.

Qui ſurgens accepit puerum & matrẽ eius nocte,& ſeceſsit in Aegyptum Dic quam patienter hanc calamitatem ſuſtinuerint:ac propterea tractare poteris quam ſit vtile vt calamitates patienter ſuſtineamus . tomo primo fol,223.C.et 305.A C.et 420.et to 2 fo.161.D.

Fuge in Aegyptum. Dic quomodo occaſiones malorum fugere debeabus et declinare.tom primo fo. 237E.

Hæc habui quæ in hoc longe vtiliſſimo Elencho conſcriberem,et quaſi digitos in fontes intendens, commõſtrarem. Quod ſi alia Euangelia per annum tibi occurrerint præter illa quæ attigimus,poteris etiam,ſi indices diligenter ſcrutabere, illa diligentiſsime prædicare.

Digitized by Google

7-2-2

Digitized by Google

a i[illegible]tus illuſus [illegible]tiā ꝛ ſpꝛe
fui[illegible] vt nos dia[illegible]lica ma
atione [illegible]lluſos: a[illegible] agnitio
ui nõis [illegible]euocar[illegible]s: ꝛ veſte
res claritatis. [illegible]ndue me

na factus obe[illegible]iēs patri liga
i ꝛ vinculari a[illegible]ſtringi ad [illegible]
lumnam mar[illegible]oꝛeā voluiſ[illegible]
maieſtatē tuā [illegible]uppliciter [illegible]
precoꝛ vt vin[illegible]cula peccatoꝛ[illegible]

Digitized by Google